TOISET
VALTIOPÄIVÄT
1929

PÖYTÄKIRJAT

I

ISTUNNOT 1—35

VALTIOPÄIVIEN ALUSTA MARRASKUUN 27 PÄIVÄÄN

HELSINKI 1930
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Pöytäkirjat

vuoden 1929 toisilla varsinaisilla valtiopäivillä.

Heinäkuun 1 ja 2 päivinä 1929 valittu Suomen Eduskunta kokoontui torstaina 1 päivänä elokuuta 1929 vuoden 1929 toisille varsinaisille valtiopäiville maan pääkaupunkiin Helsinkiin. Heinäkuun 31 päivänä esittivät eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastamista varten Esittelijäneuvos A. E. Rautavaaralle, jolle V. J:n 23 §:ssä säädetty tehtävä oli uskottu.

Pöytäkirja, joka tehtiin Suomen Eduskuntaan heinäkuun 1 ja 2 päivinä 1929 toimitetuissa edustajanvaaleissa valittujen, saman vuoden toisia varsinaisia valtiopäiviä varten kokoontuneiden kansanedustajain valtakirjain tarkastamistilaisuudessa Helsingissä, talossa N:o 15 Hallituskadun varrella, heinäkuun 31 p:nä 1929.

Sittenkuin Esittelijäneuvos A. E. Rautavaara, jolle Tasavallan Presidentti oli uskonut vuoden 1929 toisille varsinaisille valtiopäiville kokoontuvien kansanedustajain valtakirjain tarkastuksen, oli tänään heinäkuun 31 p:nä 1929 kello 12 saapunut taloon N:o 15 Hallituskadun varrella ja allekirjoittanut Eduskunnan notaari kutsusta ryhtynyt pitämään pöytäkirjaa, merkittiin, että Esittelijäneuvos Rautavaara oli Säätytalon ja talon N:o 15 Hallituskadun varrella eteisiin eilispäivänä julkipannulla ilmoituksella kutsunut kaikki edustajat saapumaan sanottuna heinäkuun 31 p:nä viimeksimainittuun taloon, Uudenmaan, Turun, Hämeen ja Viipurin läänien vaalipiireistä valitut kello kaksitoista ja muut edustajat kello puoli kolmetoista, tuodakseen edustajanvaltakirjansa hänen tarkastettavikseen.

Tämän jälkeen jättivät tähän pöytäkirjaan liitetyssä luettelossa mainitut kansanedustajat, kukin henkilökohtaisesti, edustajanvaltakirjansa Esittelijäneuvos Rautavaaran tarkastettavaksi.

Jätetyt valtakirjat, yhteensä 200, hyväksyttiin; ja oli niistä edustajista, jotka näin olivat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, säädetty luettelo kirjeen kera Eduskunnalle lähetettävä, jota paitsi valtakirjat oli Eduskunnan sihteerin kautta edustajille toimitettava.

Vakuudeksi:
Aku Kostia.

Luettelo niistä edustajista vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut.

Aalto, Artturi August, toimittaja.
Aalto, Johan Fredrik, toimittaja.
Aaltonen, Aleksius, sanomalehdentoimittaja.
Ahmavaara, Arvi, varatuomari.
Ailio, Julius, tohtori.
Alestalo, Anselm, maanviljelijä.
Ampuja, Mikko, viilaaja.
Arffman, Kusti, maanviljelijä.
Aro, Toivo Johannes, toimittaja.
Aromaa, Emanuel, suutari.
Asikainen, Albin, maanviljelijä.
Auer, Ilmari, filosofianmaisteri.
von Born, Ernst, godsägare, friherre.
Bryggari, Tuomas, kivityömies.
Bäck, Jakob Immanuel, kyrkoherde.
Cajander, Aimo Kaarlo, ministeri, metsähallituksen ylijohtaja, professori.
Colliander, Rafael, redaktör.
Ellilä, K. J., maatalousneuvos.
Eskola, Valfrid, asutusneuvoja.
Estlander, Ernst, professor.
Forsberg, Anders, bonde, fiskare.
von Frenckell, Erik, diplomingeniör.
Furuhjelm, Ragnar, professor.
Haataja, Kyösti, maanmittaushallituksen pääjohtaja, lakit. tohtori.
Haga, Edvard, kommunalsekreterare.
Hakala, Aleksi, pienviljelijä.
Hakala, Kalle, toimittaja.
Hakkila, Väinö, pormestari.
Halén, Verner Robert, puuseppä.
Halonen, Toivo, pienviljelijä.
Hannula, Mandi, opettajatar.
Hannula, M. A., opettaja.
Hannula, U., päätoimittaja.
Harvala, Kaarlo, Pienviljelijäin Liiton sihteeri.
Haverinen, Anna Albertina, rouva.
Heikkilä, Bernhard, maanviljelijä.
Heikkinen, P. V., maanviljelijä.
Helo, Johan, filosofiantohtori.
Hintz, K. V., jordbrukare.
Hongisto, Salomon, maanviljelijä, kauppias.
Huittinen, Kaapro, maanviljelijä.
Huttunen, Johan Edvard, sanomalehdentoimittaja.
Huuhtanen, Väinö, agronoomi.
Häkkinen, Maija, maanviljelijä, rouva.
Hänninen, Kaarlo, filosofiantohtori.
Hästbacka, Johan Emil, direktör.
Ikola, Jaakko Oskari, maisteri, päätoimittaja.
Inborr, J., kommunalråd.
Jacobsson, Otto, justitieråd man.
Janhonen, Toivo, kirkkoherra.
Jern, Levi, bonde.
Jokinen, Emil, piirisihteeri.
Junes, Antti, kunnallisneuvos.
Junnila, Taave, kunnallisneuvos.
Jussila, Eetu, maatalousteknikko.
Jutila, Emil, maanviljelijä.
Juutilainen, Antti, maanviljelijä.
Järvinen, Kyösti, professori.
Kallio, Kyösti, maanviljelijä.
Kallio, Väinö Johannes, työmies.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä.
Kariniva, S., pienviljelijä.
Kauranen, Jooseppi, maanviljelijä.
Kemppi, Antti, maanviljelijä, katekeetta.
Keto, Jaakko William, fil. maisteri.
Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, rovasti.
Kirra, Kalle, maanviljelijä.
Kivi, Väinö, valtioneuvos.
Kivimäki, T. M., ministeri, lakitiedetten tohtori.
Kivioja, Vilho Heikki, pastori.
Kivisalo, Väinö, piirisihteeri.
Koivisto, Juho, maanviljelijä.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.
Koivuranta, Janne, maanviljelijä.
Komu, Ville, luennoitsija.
Kontio, Oskari, maanviljelijä.
Koponen, Albin, levyseppä.
Koskelin, Artur, pankinjohtaja.
Kovanen, Jalmari, pienviljelijä.
Kujala, Edvard, pienviljelijä.
Kukkonen, Antti, pastori.
Kullberg, Henrik, jordbrukare.
Kulmala, Kalle, maanviljelijä.
Kuokkanen, E. V., pormestari.
Kuuliala, Viljo-Kustaa, kirkkoherra.
Kyhälä, Kalle, pienviljelijä.
Lahdensuo, Jalo, maanviljelijä, filosofianmaisteri.
Lamminen, Antero, filosofianmaisteri, päätoimittaja.
Laurén, Karl F., jordbrukare.
Lautala, Emil, maanviljelijä.
Lehikoinen, Antti, talonomistaja.
Lehto, Arvo Akseli, toimittaja.
Lehtokoski, Aino, rouva.
Leino, Jalmari, sanomalehdentoimittaja.
Lepistö, L. Matti, pienviljelijä.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä.

Liedes, Jaakko Arvid, pienviljelijä.
Lindberg, Gustaf, jordbrukare.
Linna, Jalmari, pienviljelijä.
Linna, Kustaa Eemeli, ministeri, kunnallisneuvos.
Lohi, K. A., maanviljelijä.
Luoma, Aukusti, maanviljelijä.
Luostarinen, Aino, emäntä, kunnallisneuvoksetar.
Lähteenoja, Aina, filosofianmaisteri.
Löthman, Tilda, kansanopiston johtajatar.
Malmivaara, Väinö, rovasti.
Mangs, Josef, jordbrukare.
Manner, Albin, maanviljelijä.
Mantere, Oskari, fil. tohtori, ylijohtaja.
Marttila, Otto, pienviljelijä.
Meriläinen, Kalle, kaupanhoitaja.
Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja.
Molin, Knut, hovrättsråd.
Mustakallio, Lauri, kirkkoherra.
Myllymäki, Kalle, liikkeenjohtaja.
Myllymäki, Lauri Rikhard, sähkötyömies.
Mäkelä, Valter, kirkkoherra.
Niilekselä, Matti, maanviljelijä.
Nikkanen, Vilho, maanviljelijä.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä.
Nordenstreng, Hulda, rouva.
Nukari, Evert, maanviljelijä.
Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä.
Oksanen, Kaino W., fil. tohtori.
Paasivuori, Matti, kirvesmies.
Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja.
Palmgren, Axel, direktör.
Pekkala, Eino Oskari, tuomari.
Pekkala, Mauno, metsäneuvos.
Pennanen, Pekka, maanviljelijä.
Pensas, Otto, työmies.
Penttala, Isak, toimittaja.
Perho, Kustaa, kirvesmies.
Perälä, Juho Sylvester, pienviljelijä.
Pilkka, Simson, maanviljelijä, kunnallislautakunnan esimies.
Pilppula, J. Erl., maanviljelijä.
Pitkänen, Matti, maanviljelijä.
Pohjaranta, Väinö Johannes, työmies.
Puhakka, Yrjö Vilhelm, lakitieteentohtori.
Puittinen, Matti Samfrid, kirvesmies.
Päivänsalo, B. H., teologiantohtori.
Pärssinen, Hilja Amanda, opettajatar.
Raatikainen, August, kunnallisneuvos.
Rantala, Viljo, maatyöläinen.
Rapo, Jussi, asioitsija.
Reinikainen, Oskari Brynolf, lääket. lis.
Reinikka, Tyko, pankinjohtaja.
Riihimäki, Arvo, pienviljelijä.
Rosenberg, Mauritz, sanomalehdentoimittaja.
Ruotsalainen, Paavo, pienviljelijä.
Ryynänen, J. G., maanviljelijä.
Ryömä, Hannes, lääkäri.
Rötkö, Jalmari, ajomies.
Saarelainen, Pekka, maanviljelijä.
Saarinen, Paavo, maanviljelijä.
Sahlstein, Georg Karl Gunnar, kihlakunnantuomari.
Salo, Asser, tuomari.
Sanmark, Carl, rektor.
Sariola, Lauri A., maanviljelijä.
Schauman, Georg, filosofiedoktor.
Seppälä, Hilda, rouva.
Sergelius, Max, rektor.
Setälä, Edvard, pienviljelijä.
Sillanpää, Miina, tarkastaja.
Sirén, Aatto, palstatilallinen.
Sirola, Juho Leander, pienviljelijä.
Strengell, Pekka, torppari.
Sunila, J. E., ylijohtaja, tohtori.
Suokas, Mikko, pienviljelijä.
Sventorzetski, Reinhold, toimittaja.
Tabell, Emil, työmies.
Talas, Onni, E. A., professori.
Talvio, A. Konstantin, pienviljelijä.
Tanner, Villiam, luennoitsija.
Tarkkanen, E. M., maanviljelijä.
Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä.
Tukia, Elias, maanviljelijä.
Tuomikoski, Samuli, maanviljelijä.
Tuomivaara, E. A., agronoomi, maamieskoulun johtaja.
Turja, E. A., maanviljelijä.
Turunen, August, torppari.
Urpilainen, Siina, vaimo.
Valjakka, Hilma, kirjaltajan leski.
Vallas, Vilho, maanviljelijä.
Valta, August, piirisihteeri.
Walta, Kalle, pienviljelijä.
Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä.
Velling, Yrjö, maanviljelijä.
Vennola, J. H., professori.
Vertanen, Anton, maanviljelijä.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä.
Vihuri, Iida, taloudenhoitaja.
Vilhula, T. N., agronoomi.
Virkkunen, Paavo, tohtori.
Virta, Juho Jalmari, kirvesmies.
Voionmaa, Väinö, professori.
Väisänen, Heikki, vahtimestari.
Väisänen, Jalmari, maanviljelijä.
Åhlström, Axel Leonard, redaktör.
Österholm, John, redaktör.

Eduskunnan jäsenet vaalipiirittäin lueteltuina vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä.

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Aalto, Artturi August, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Ampuja, Mikko, viilaaja, Helsingin kaupungista. S. 1882.
Auer, Ilmari, filosofianmaisteri, agronoomi, Helsingin kaupungista. S. 1879.
von Born, Ernst Viktor Lorentz, godsägare, friherre, Pernå socken. F. 1885.
von Frenckell, Erik, diplomingeniör, Helsingfors. F. 1887.
Furuhjelm, Ragnar, professor, Helsingfors. F. 1879.
Hannula, Mandi, opettajatar, Helsingin kaupungista. S. 1880.
Järvinen, Kyösti, professori, Helsingin kaupungista. S. 1869.
Kivi, Väinö, valtioneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Kullberg, Henrik, jordbrukare, Strömfors socken. F. 1891.
Lehto, Arvo Akseli, toimittaja, Keravan kauppalasta. S. 1898.
Lindberg, Gustav, jordbrukare, Tusby socken. F. 1882.
Linna, Jalmari, pienviljelijä, Nurmijärven pitäjästä. S. 1891.
Palmgren, Axel, direktör, Helsingfors. F. 1867.
Pekkala, Eino Oskari, tuomari, Helsingin kaupungista. S. 1887.
Päivänsalo, Bror Hannes, jumaluusopintohtori, Helsingin kaupungista. S. 1875.
Sanmark, Carl, rektor, Helsingfors. F. 1894.
Schauman, Georg, filosofiedoktor, Helsingfors. F. 1870.
Seppälä, Hilda, työläisnaisliiton sihteeri, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1879.
Sergelius, Max, rektor, Helsingfors. F. 1879.
Sirén, Aatto, palstatilallinen, Orimattilan pitäjästä. S. 1873.
Sirola, Juho Leander, pienviljelijä, Mäntsälän pitäjästä. S. 1871.
Talvio, A. Konstantin, pienviljelijä, Mäntsälän pitäjästä. S. 1892.
Vennola, Juho Heikki, professori, Helsingin kaupungista. S. 1872.
Åhlström, Axel Leonard, redaktör, Helsingfors. F. 1891.
Österholm, John, redaktör, Helsingfors. F. 1882.

Turun läänin eteläinen vaalipiiri.

Aaltonen, Aleksius, sanomalehdentoimittaja, Turun kaupungista. S. 1892.
Colliander, Rafael, redaktör, Helsingfors. F. 1878.
Forsberg, Anders, bonde, fiskare, Åland, Brändö socken. F. 1864.

Halén, Verner Robert, puuseppä, Kaarinan pitäjästä. S. 1894.
Heikkilä, Bernhard, maanviljelijä, Ruskon pitäjästä. S. 1882.
Jokinen, Emil, piirisihteeri, Turun kaupungista. S. 1890.
Kilpeläinen, Kaarlo Edvard, rovasti, Perniön pitäjästä. S. 1879.
Kivimäki, Toivo Mikael, lakitieteentohtori, Turun kaupungista. S. 1886.
Kulmala, Kalle, maanviljelijä, Kuusjoen pitäjästä. S. 1891.
Laurén, Karl Fredrik, jordbrukare, Pargas socken. F. 1879.
Lehtokoski, Aino, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Molin, Knut, horättsråd, Åbo stad. F. 1876.
Perho, Kustaa, kirvesmies, Raision pitäjästä. S. 1885.
Pilppula, J. Erland, maanviljelijä, Laitilan pitäjästä. S. 1886.
Saarinen, Paavo, maanviljelijä, Perniön pitäjästä. S. 1886.
Sahlstein, Gunnar, kihlakunnantuomari. Rauman kaupungista. S. 1879.

Turun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Alestalo, Anshelm, maanviljelijä, Ulvilan pitäjästä. S. 1880.
Aromaa, Emanuel, suutari, Kiukaisten pitäjästä. S. 1873.
Ellilä, Kaarle Johannes, maatalousneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Junnila, Taave, kunnallisneuvos, Tyrvään pitäjästä. S. 1869.
Kirra, Kalle, maanviljelijä, Huittisten pitäjästä. S. 1893.
Komu, Ville, luennoitsija, Ulvilan pitäjästä. S. 1895.
Lamminen, Antero, filosofianmaisteri, päätoimittaja, Porin kaupungista. S. 1884.
Leino, Jalmari, sanomalehdentoimittaja, Porin kaupungista. S. 1892.
Lähteenoja, Aina, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1882.
Mäkelä, Valter, kirkkoherra, Punkalaitumen pitäjästä. S. 1889.
Pohjaranta, Väinö Johannes, työmies, Porin maalaiskunnasta. S. 1898.
Rantala, Viljo, maatyöläinen, Punkalaitumen pitäjästä. S. 1892.
Riihimäki, Arvo, pienviljelijä, Lavian pitäjästä. S. 1891.
Ryömä, Hannes, lääkintöhallituksen pääjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1878.
Sillanpää, Miina, tarkastaja, Helsingin kaupungista. S. 1866.

Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri.

Ailio, Julius, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1872.
Keto, Jaakko William, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Kivisalo, Väinö, piirisihteeri, Hämeenlinnan maalaiskunnasta. S. 1889.
Kuuliala, Viljo-Kustaa, kirkkoherra, Riihimäeltä. S. 1891.
Mantere, Oskari, filosofiantohtori, ylijohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1874.
Marttila, Otto, pienviljelijä, Janakkalan pitäjästä. S. 1879.
Myllymäki, Kalle, liikkeenjohtaja, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1883.
Nukari, Evert, maanviljelijä, Hämeenlinnan maalaiskunnasta. S. 1874.
Sariola, Lauri Artturi, maanviljelijä, Someron pitäjästä. S. 1887.
Sunila, Juho Emil, ylijohtaja, tohtori, Helsingin kaupungista. S. 1875. (Toinen varapuhemies.)
Virta, Juho Jalmari, kirvesmies, Lahden kaupungista. S. 1884.

Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri.

Eskola, Valfrid, asutusneuvoja, Jämsän pitäjästä. S. 1889.
Haataja, Kyösti, maanmittaushallituksen pääjohtaja, lakitieteentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Häkkinen, Maija, maanviljelijä, rouva, Ruoveden pitäjästä. S. 1885.
Hakkila, Väinö, pormestari, Tampereen kaupungista. S. 1882. (Ensimmäinen varapuhemies.)
Harvala, Kaarlo, pienviljelijäin liiton sihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1885.
Jussila, Eetu, maatalousteknikko, Oriveden pitäjästä. S. 1882.
Kujala, Edvard, pienviljelijä, Ruoveden pitäjästä. S. 1884.
Linna, Kustaa Eemeli, kunnallisneuvos, Messukylän pitäjästä. S. 1876.
Myllymäki, Lauri Rikhard, sähkötyömies, Tampereen kaupungista. S. 1897.

Vihuri, Ida, taloudenhoitaja, Tampereen kaupungista. S. 1882.
Voionmaa, Väinö, professori, Helsingin kaupungista. S. 1869.

Viipurin läänin läntinen vaalipiiri.

Aalto, Johan Fredrik, sanomalehdentoimittaja, Viipurin kaupungista. S. 1886.
Cajander, Aimo Kaarlo, professori, Helsingin kaupungista. S. 1879.
Haverinen, Anna Albertina, rouva, Viipurin pitäjästä. S. 1884.
Kemppi, Antti, maanviljelijä, katekeetta, Ihantalasta. S. 1893.
Lautala, Emil, maanviljelijä, Vehkalahden pitäjästä. S. 1882.
Moilanen, Kaapro, sanomalehdentoimittaja, Viipurin kaupungista. S. 1878.
Nikkanen, Vilho, maanviljelijä, Kanneljärven pitäjästä. S. 1885.
Oksanen, Kaino Wilhelmiina, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Paasivuori, Matti, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1866.
Pilkka, Simson, maanviljelijä, Kanneljärven pitäjästä. S. 1880.
Pärssinen, Hilja, rouva, Viipurin kaupungista. S. 1876.
Reinikainen, Oskari Brynolf, lääketieteenlisensiaatti, Viipurin kaupungista. S. 1885.
Rötkö, Jalmari, ajomies, Lappeenrannan kaupungista. S. 1892.
Talas, Onni, professori, Helsingin kaupungista. S. 1877.
Tukia, Elias, maanviljelijä, Lappeen pitäjästä. S. 1877.
Tuomivaara, Eino, agronoomi, maamieskoulun johtaja, Uudenkirkon pitäjästä (V. L.). S. 1887.

Viipurin läänin itäinen vaalipiiri.

Helo, Johan, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1889.
Huittinen, Kaapro, maanviljelijä, Kurkijoen pitäjästä. S. 1893.
Huuhtanen, Väinö, agronoomi, Viipurin kaupungista. S. 1896.
Juutilainen, Antti, maanviljelijä, Antrean pitäjästä. S. 1882.
Kauranen, Jooseppi, maanviljelijä, Muolan pitäjästä. S. 1880.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä, Sortavalan pitäjästä. S. 1880.
Manner, Albin, maanviljelijä, Kuolemajärven pitäjästä. S. 1888.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä, Kirvun pitäjästä. S. 1888.
Paavolainen, Erkki, kansanopistonjohtaja, Kanneljärven pitäjästä. S. 1890.
Pitkänen, Matti, maanviljelijä, Sortavalan maalaiskunnasta. S. 1885.
Puhakka, Yrjö Wilhelm, lakitieteentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Rapo, Jussi, asioitsija, Sortavalan maalaiskunnasta. S. 1878.
Suokas, Mikko, pienviljelijä, Kivennavan pitäjästä. S. 1893.
Tanner, William, luennoitsija, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Vallas, Vilho, maanviljelijä, Valkjärven pitäjästä. S. 1894.
Welling, Yrjö, maanviljelijä, Kirvun pitäjästä. S. 1885.
Vertanen, Anton, maanviljelijä, Ruokolahden pitäjästä. S. 1884.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

Aro, Toivo Johannes, toimittaja, Savonlinnan kaupungista. S. 1892.
Asikainen, Albin, maanviljelijä, Mikkelin pitäjästä. S. 1873.
Hakala, Kalle, toimittaja, Mikkelin kaupungista. S. 1880.
Halonen, Toivo, pienviljelijä, Säämingin pitäjästä. S. 1893.
Jutila, Emil, maanviljelijä, Mäntyharjun pitäjästä. S. 1884.
Kontio, Oskari, maanviljelijä, Pieksämäen pitäjästä. S. 1884.
Kuokkanen, Erkki Veikko, pormestari, Mikkelin kaupungista. S. 1887.
Luostarinen, Aino, emäntä, kunnallisneuvoksetar, Kerimäen pitäjästä. S. 1889.
Nordenstreng, Hulda, rouva, Mikkelin kaupungista. S. 1879.
Sventorzetski, Reinhold, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1881.
Tolonen, Johan Fredrik, pienviljelijä, Kerimäen pitäjästä. S. 1882.
Waljakka, Hilma, kirjaltajanleski, Mikkelin kaupungista. S. 1881.

Kuopion läänin läntinen vaalipiiri.

Heikkinen, Pekka Wille, maanviljelijä, Muuruveden pitäjästä. S. 1883.
Kariniva, Sanfrid, pienviljelijä, Pielaveden pitäjästä. S. 1885.
Löthman, Tilda, kansanopistonjohtajatar, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1874.
Malmivaara, Väinö, rovasti, Kiuruveden pitäjästä. S. 1879.
Raatikainen, August, kunnallisneuvos, Karttulan pitäjästä. S. 1874.
Ruotsalainen, Paavo, pienviljelijä, Sonkajärven pitäjästä. S. 1887.
Salo, Asser, tuomari, Helsingin kaupungista. S. 1902.
Strengell, Pekka, torppari, Suonenjoen pitäjästä. S. 1882.
Turunen, August, torppari, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1888.
Valta, August, piirisihteeri, Kuopion kaupungista. S. 1892.
Walta, Kalle, pienviljelijä, Pielaveden pitäjästä. S. 1876.
Väisänen, Heikki, vahtimestari, Iisalmen kaupungista. S. 1864.

Kuopion läänin itäinen vaalipiiri.

Koponen, Albin, levyseppä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1881.
Kukkonen, Antti, pastori, Pielisjärven pitäjästä. S. 1889.
Lehikoinen, Antti, talonomistaja, Juuan pitäjästä. S. 1886.
Pennanen, Pekka, maanviljelijä, Kesälahden pitäjästä. S. 1872.
Pensas, Otto, työmies, Joensuun kaupungista. S. 1885.
Puittinen, Matti Samfrid, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1883.
Reinikka, Tyko, pankinjohtaja, Jyväskylän kaupungista. S. 1887.
Ryynänen, Juho Gabriel, maanviljelijä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1873.
Saarelainen, Pekka, maanviljelijä, Pielisjärven pitäjästä. S. 1868.
Väisänen, Jalmari, maanviljelijä, Pälkjärven pitäjästä. S. 1893.

Vaasan läänin itäinen vaalipiiri.

Bryggari, Tuomas, kivityömies, Jyväskylän kaupungista. S. 1881.
Hakala, Aleksi, pienviljelijä, Kortesjärven pitäjästä. S. 1886.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä, Virtain pitäjästä. S. 1881.
Koskelin, Artur, pankinjohtaja, Saarijärven pitäjästä. S. 1871.
Kovanen, Jalmari, pienviljelijä, Pihtiputaan pitäjästä. S. 1877.
Luoma, Aukusti, maanviljelijä, Kuortaneen pitäjästä. S. 1888.
Pekkala, Mauno, metsäneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Setälä, Edvard, pienviljelijä, Virtain pitäjästä. S. 1874.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä, Laukaan pitäjästä. S. 1885.
Vilhula, Taavi Nikolai, agronoomi, Jyväskylän kaupungista. S. 1897.

Vaasan läänin eteläinen vaalipiiri.

Estlander, Ernst, professor, Helsingfors. F. 1870.
Hintz, Karl Viktor, jordbrukare, Tjöck socken. F. 1888.
Hongisto, Salomon, maanviljelijä, kauppias, Jalasjärven pitäjästä. S. 1881.
Ikola, Jaakko Oskari, filosofianmaisteri, päätoimittaja, Vaasan kaupungista. S. 1887.
Jacobsson, Otto, justitieråd man, Vasa. F. 1886.
Jern, Levi, bonde, Korsholm socken. F. 1893.
Koivisto, Juho, maanviljelijä, Kurikan pitäjästä. S. 1885.
Mangs, Josef, jordbrukare, Närpes socken. F. 1883.
Penttala, Isak, toimittaja, Isonkyrön pitäjästä. S. 1886.
Perälä, Juho Sylvester, pienviljelijä, Teuvan pitäjästä. S. 1887.
Tarkkanen, Emil Mikael, maanviljelijä, Laihian pitäjästä. S. 1886.
Virkkunen, Paavo, jumaluusopintohtori, kirkkoherra, Helsingin kaupungista. S. 1874. (Toinen varapuhemies, sittemmin puhemies.)

Vaasan läänin pohjoinen vaalipiiri.

Bäck, Jakob Immanuel, kyrkoherde, Vörå socken. F. 1876.

Haga, Edvard, kommunalsekreterare, Vörå socken. F. 1893.
Hästbacka, Johan Emil, direktör, Teerijärvi socken. F. 1872.
Inborr, Johannes, kommunalråd, Pedersöre socken. F. 1867.
Kallio, Väinö Johannes, työmies, Pietarsaaren kaupungista. S. 1897.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, Halsuan pitäjästä. S. 1894.
Lahdensuo, Jalo, maanviljelijä, filosofianmaisteri, Lapuan pitäjästä. S. 1882.
Lepistö, L. Matti, pienviljelijä, Toholammin pitäjästä. S. 1901.
Turja, Ernsti A., maanviljelijä, Lapuan pitäjästä. S. 1882.
Vehkaoja, Heikki, maanviljelijä, Ylistaron pitäjästä. S. 1889.

Oulun läänin eteläinen vaalipiiri.

Arffman, Kusti, maanviljelijä, Sotkamon pitäjästä. S. 1885.
Huttunen, Johan Edvard, sanomalehdentoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1889.
Janhonen, Toivo, kirkkoherra, Suomussalmen pitäjästä. S. 1886.
Kallio, Kyösti, maanviljelijä, Helsingin kaupungista. S. 1873. (Puhemies, sittemmin pääministeri.)
Kivioja, Vilho Heikki, pastori, Kalajoen pitäjästä. S. 1896.
Kyhälä, Kalle, pienviljelijä, Sievin pitäjästä. S. 1887.
Meriläinen, Kalle, kaupanhoitaja, Kajaanin kaupungista. S. 1895.
Mustakallio, Lauri, kirkkoherra, Nivalan pitäjästä. S. 1883.
Niilekselä, Matti, maanviljelijä, Pulkkilan pitäjästä. S. 1874.
Nurmesniemi, Eero, maanviljelijä, Kärsämäen pitäjästä. S. 1882.
Rosenberg, Mauritz, sanomalehdentoimittaja, Vaasan kaupungista. S. 1879.
Tuomikoski, Samuli, maanviljelijä, Limingan pitäjästä. S. 1875.
Urpilainen, Siina, vaimo, Saloisten pitäjästä. S. 1894.

Oulun läänin pohjoinen vaalipiiri.

Ahmavaara, Arvi, varatuomari, Oulun kaupungista. S. 1886.
Hannula, Uuno, päätoimittaja, Kemin kaupungista. S. 1891.
Hänninen, Kaarlo, filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1876.
Junes, Antti, kunnallisneuvos, Alatornion pitäjästä. S. 1874.
Koivuranta, Janne, maanviljelijä, Rovaniemen pitäjästä. S. 1885.
Liedes, Jaakko Arvid, pienviljelijä, Iin pitäjästä. S. 1886.
Lohi, Kalle Aukusti, maanviljelijä, Ranuan pitäjästä. S. 1872.
Tabell, Emil, työmies, Kemin maalaiskunnasta. S. 1899.

Lapinmaan vaalipiiri.

Hannula, Matti Aukusti, kansakoulunopettaja, Kittilän pitäjästä. S. 1889.

1. Torstaina 1 p. elokuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Puhemiehen ja varapuhemiesten vaali 11
2) Kansliatoimikunan neljän jäsenen vaali 13

Ikäpuhemiehen alkajaissanat.

Puhemiehen paikalle asettuu ikäpuhemies ed. Forsberg julistaen ruotsinkielellä täysistunnon alkavaksi, minkä eduskunnan sihteeri tulkitsee suomeksi.

Tämän jälkeen ikäpuhemies lausuu seuraavaa, minkä eduskunnan sihteeri tulkitsee suomeksi:

Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaan tulee minun iältäni vanhimpana eduskunnan jäsenenä johtaa tässä täysistunnossa puhetta, kunnes eduskunta keskuudestaan on valinnut puhemiehen ja kaksi varapuhemiestä ja nämä ovat eduskunnan edessä antaneet säädetyn juhlallisen vakuutuksen. Tämän vuoksi olen eduskunnan työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti asettunut puhemiehen paikalle.

Pyydän eduskunnan sihteerin tulkitsemaan suomeksi sen, minkä tulen ruotsiksi puhemiehen paikalta lausumaan.

Nimenhuuto.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty edustajain valtakirjain tarkastus on sanotun pykälän mukaisesti toimitettu eilispäivänä ja on esittelijäneuvos A. E. Rautavaara, jolle Tasavallan Presidentti on valtakirjain tarkastamisen uskonut, eduskunnalle antanut aakkosellisen luettelon niistä edustajista, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut. Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n 1 momentin ja työjärjestyksen 3 §:n 1 momentin mukaisesti on toimitettava nimenhuuto sanotun luettelon mukaan. Nyt toimitetaan nimenhuuto.

Nimenhuuto toimitetaan edellämainitun luettelon mukaan ja merkitään saapuvilla oleviksi kaikki siinä mainitut edustajat.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen ja varapuhemiesten vaali.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Nyt seuraa puhemiehen vaali, joka, kuten varapuhemiestenkin vaali, on toimitettava umpilipuin ja noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä. Edustajat panevat vaalilippunsa uurnaan siinä aakkosjärjestyksessä, missä heidän nimensä huudetaan. Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Aalto, A., Arffman, Bäck ja Ikola.

Äänestyksessä saavat ääniä: ed. Kallio, K., 91, ed. Hakkila 58, ed. Furuhjelm 22, ed. Rosenberg 22, ed. Lahdensuo 2 ääntä ja edustajat Schauman, Virkkunen, Harvala ja Pekkala, E., kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on annettu yksi vaalilippu, jossa on nimi Kallio. Koska kuitenkin eduskunnassa on kaksi Kallio-nimistä edustajaa, joten on epätietoista, kumpaa ed. Kalliota vaalilipussa tarkoitetaan, on tämä vaalilippu työjärjestyksen 45 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti hylätty.

Ikäpuhemies: (ruotsiksi): Kun vaalissa kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä annetuista hyväksytyistä äänistä, on uusi äänestys toimitettava. Pyydän avustajiksi äänten laskemisessa samat edustajat, jotka avustivat edellisessäkin äänestyksessä.

Äänestyksessä saavat ääniä: ed. Kallio, K., 93, ed. Hakkila 78, ed. Rosenberg 22, ed. Furuhjelm 2, ed. Lahdensuo niin ikään 2 ääntä, ed. Harvala, Virkkunen ja Pekkala, E., kukin yhden äänen.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Kun tässä toisessakaan äänestyksessä kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä, on vielä toimitettava kolmas äänestys. Pyydän avustajiksi äänten laskemisessa samat edustajat, jotka avustivat edellisessä vaalissa.

Kolmannessa äänestyksessä saavat ääniä: ed. Kallio, K., 94, ed. Hakkila 78, ed. Rosenberg 22, ed. Furuhjelm 2, ed. Lahdensuo niin ikään 2 ääntä, ed. Harvala ja ed. Pekkala, E., kumpikin yhden äänen.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Eduskunnan puhemieheksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä on niin ollen valittu Suomen Pankin johtokunnan jäsen, ed. Kyösti Kallio.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Nyt seuraa ensimmäisen varapuhemiehen vaali. Avustamaan vaalissa pyydän edustajat Aalto, J. F., Auer, Pekkala, E. ja Malmivaara.

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet: ed. Hakkila 99, ed. Virkkunen 72, ed. Rosenberg 22 sekä ed. Furuhjelm, Harvala, Haataja, Lahdensuo ja Lehikoinen kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on jätetty yksi vaalilippu, jossa on nimi Virkkunen, A., mutta koska eduskunnan valtiopäiväjärjestyksen mukaan on valittava puhemies keskuudestaan, ja Virkkunen, A., nimistä edustajaa ei ole siinä luettelossa, joka eduskunnalle on edustajista jätetty, niin on sanottu vaalilippu hylätty.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Kun äänestyksessä kukaan ei ole saanut ehdotonta enemmistöä annetuista hyväksytyistä äänistä, on uusi äänestys toimitettava. Avustajiksi äänten laskemisessa pyydän samat edustajat, jotka avustivat viime äänestyksessä.

Äänestyksessä saavat ääniä: ed. Hakkila 102, ed. Virkkunen 71, ed. Rosenberg 22, ed. Pekkala, E., Harvala ja Haataja kukin 1 äänen.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä on siis valittu pormestari, ed. Väinö Hakkila.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Nyt seuraa toisen varapuhemiehen vaali. Avustajiksi vaalitoimituksessa pyydän edustajat Ailio, Colliander, Hannula, U. ja Heikkilä.

Äänestyksessä saavat ääniä: ed. Virkkunen 104, ed. Furuhjelm 64, ed. Rosenberg 23, ed. Aalto, J. F., Haataja, Pekkala, E., Forsberg, Tanner, Schauman ja Pennanen, kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on jätetty 1 tyhjä vaalilippu.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä on niin ollen valittu jumaluusopintohtori, ed. Paavo Eemil Virkkunen.

Puhemiehen ja varapuhemiesten juhlalliset vakuutukset.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Kehoitan puhemiestä ja varapuhemiehiä antamaan eduskunnan edessä kukin vuorostaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuvat:

Puhemies Kallio: Minä Kyösti Kallio vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustulakien mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Hakkila: Minä Väinö Pietari Hakkila vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon puolustaa voimieni mukaan Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Toinen varapuhemies Virkkunen: Minä Paavo Eemil Virkkunen vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ikäpuhemies (ruotsiksi): Kehoitan eduskunnan herra puhemiestä ottamaan puhemiehen paikkansa.

Puhemiehen tervehdyspuhe.

Noustuaan puhemiehen paikalle lausuu

Puhemies Kallio: Arvoisat edustajat! Kiitän kunnioittavimmin minulle osoitetusta luottamuksesta. Ryhtyessäni toimitetun vaalin perusteella puhemiehen vastuunalaiseen tehtävään pyydän, omat rajoitukseni tuntien, eduskunnan jäseniä työmme menestyksen tähden suhtautumaan suosiollisesti toimeeni.

Toimitetuissa eduskuntavaaleissa on kansa uskonut eduskunnalle kuuluvan hallitusmuodon mukaisen lainsäädäntö- ja valtiotaloudesta huolehtivan vallan edustuksen tehtäväksemme. Kansakunta odottaa edustajilta paljon. Raskas taloudellinen aika asettaa suuria vaatimuksia valtiolle, mutta myöskin visseissä suhteissa rajoituksia sen kantokyvylle. Sentähden vaatii eduskuntatyö suurta olojen ja asioiden tuntemusta sekä tunnollisuutta tehdessämme työtä isänmaan ja kansamme kaikkien kerroksien onnen ja menestyksen turvaamiseksi.

Toivon, että valittu eduskunta keskinäisen yhteisymmärryksen ja arvonannon avulla toisin ajatteleviakin kohtaan tulee onnistumaan tärkeässä tehtävässään, jonka korkeimpana päämääränä tulee olla isänmaan ja kansan onni.

Puhemiehen puhetta kuuntelevat edustajat seisten, paitsi sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän jäsenet.

Puhevuoron saatuaan lausuu

Ed. Kullberg: Jag anhåller att till protokollet få antecknat, att svenska riksdagsgruppen nu lika litet som tidigare känner sig tillfreds med att till talman valts en person, som icke i erforderlig grad behärskar svenska språket. Gruppen anser det vara självfallet att i ett tvåspråkigt parlament talmannen bör kunna de båda språk, som där komma till användning.

Yleistulkin tehtävien hoito.

Puhemies: Ilmoitan pyytäneeni toimittaja Heikki Koivulan hoitamaan yleistulkin tehtäviä kunnes toimi on täytetty.

Toimenpide hyväksytään.

---

2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

Puhemies: Päiväjärjestykseen sisältyy myös neljän jäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan.

Pyydän edustajia esittämään ehdokkaita.

Tämän jälkeen lausuvat

Ed. Furuhjelm: Jag ber att få föreslå riksdagsman Österholm.

Ed. Lahdensuo: Minä ehdotan valittavaksi kansliatoimikuntaan edustajat Mannerin ja Kalliokosken.

Ed. J. F. Aalto: Ehdotan kansliatoimikuntaan valittavaksi ed. Harvalan.

Ed. Vennola: Ehdotan kansliatoimikuntaan ed. Mandi Hannulan.

Ed. Rosenberg: Ehdotan kansliatoimikuntaan valittavaksi ed. Salon.

Ed. Riihimäki: Yhdyn edelliseen.

Ed. Nordenstreng: Kannatan ed. Vennolan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa ovat ehdottaneet jäseniksi kansliatoimikuntaan ed. Furuhjelm ed. Österholmin, ed. Lahdensuo edustajat Mannerin ja Kalliokosken, ed.

J. F. Aalto ed. Harvalan, ed. Vennola ed. M. Hannulan ja ed. Rosenberg ed. Salon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun enemmän kuin neljä ehdokasta on esitetty eikä eduskunta näin ollen ole yhtynyt kansliatoimikunnan vaalista, on vaali toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Vaali tulee toimitettavaksi ensi tiistaina kello 12 päivällä alkavassa täysistunnossa ja vaalilistat vaaleja varten ovat jätettävät eduskunnan sihteerille viimeistään vaalin edellisenä päivänä kello 12.

Ilmoitus valtiopäiväin avajaisista.

Puhemies: Juhlamenojen ohjaajalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Valtiopäivien
Juhlamenojenohjaaja.

Helsingissä, 29 päivänä heinäkuuta 1929.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että 1929 vuoden toiset Valtiopäivät juhlallisesti avataan 2 päivänä ensi elokuuta, tulee Tasavallan Presidentti mainittuna päivänä, sen jälkeen kuin Nikolainkirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan valtiopäivät avatuiksi. Juhlamenojenohjaajaksi määrättynä ja Tasavallan Presidentin kehoituksesta kutsun kunnioittaen Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon, antaen samalla tiedoksi, että jumalanpalvelus alkaa kello 14 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Rafael Hakkarainen.

Riksdagens
Ceremonimästare.

Helsingfors, den 29 juli 1929.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1929 års senare Riksdag skall högtidligen öppnas den 2 instundande augusti, kommer Republikens President sagda dag, efter det gudstjänst i Nikolaikyrkan förrättats, att i Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen öppnad. I egenskap av tillförordnad Ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman, och Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän till gudstjänsten i Nikolaikyrkan, samt tillika anmäla, att gudstjänsten vidtager kl. 14 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum omedelbart därefter.

Rafael Hakkarainen.

Ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista.

Puhemies: Esitellään hyväksyttäväksi Tasavallan Presidentille osoitettu kirjelmä eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleista.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Eduskunta ilmoittaa kunnioittavimmin, että Eduskunta on voimassa olevan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisesti tänä päivänä toimittanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalin 1929 vuoden toisten varsinaisten valtiopäivien ajaksi ja että täten on valittu:

puhemieheksi Suomen Pankin johtokunnan jäsen Kyösti Kallio;

ensimmäiseksi varapuhemieheksi pormestari Väinö Hakkila; sekä

toiseksi varapuhemieheksi jumaluusopintohtori Paavo Eemil Virkkunen.

Helsingissä, 1 päivänä elokuuta 1929.

Till Republikens President.

Riksdagen har äran härmed anmäla, att Riksdagen, jämlikt 25 § i gällande riksdagsordning, denna dag förrättat val av talman och tvänne vicetalmän för 1929 års andra lagtima riksdag och att därvid utsetts:

till talman medlemmen i Finlands Banks direktion Kyösti Kallio;

till första vicetalman borgmästaren Väinö Hakkila; samt

till andre vicetalman teologiedoktorn Paavo Eemil Virkkunen.

Helsingfors, den 1 augusti 1929.

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Kehoitan eduskunnan jäseniä kokoontumaan huomenna perjantaina kello 13,45 tänne eduskuntatalolle mennäksemme kulkueessa jumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon. Kirkosta edustajat palaavat kulkueessa eduskuntataloon, jossa valtiopäiväin avajaiset tapahtuvat. Sitten kun avajaiset ovat päättyneet, pidetään eduskunnan istunto kello 16,30.

Eduskunnan istunto päätetään kello 14,55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

perjantaina elokuun 2 p:nä 1929

klo 14.

Kello 13,45 eduskuntatalon edustalle kokoonnuttuaan lähtivät edustajat kulkueessa, puhemies ja varapuhemiehet etumaisina, valtiopäiväjumalanpalvelukseen Nikolainkirkkoon, jonne myös eduskunnan oikeusasiamies, korkein sotilaspäällystö, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden jäseniä saapui.

Sittenkuin eduskunnan jäsenet, kutsuvieraat ja muu yleisö olivat asettuneet paikoilleen, saapuivat kirkkoon Tasavallan Presidentti, valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri.

Senjälkeen alkaneessa jumalanpalveluksessa avustivat Suomen Laulu professori Heikki Klemetin johtamana ja urkuri John Sundberg. Alttaripalveluksen suorittivat pastorit Väinö Forsman ja Martti Cederberg, joista ensinmainittu samalla toimi liturgina. Valtiopäiväsaarnan suomeksi ja ruotsiksi piti kansanedustaja, rovasti K. E. Kilpeläinen tekstinään 1 Sam. kirjan 7:12.

Saarnan suomenkielinen osa kuului seuraavasti:

Samuel otti kiven ja pani sen Mispan ja Senin välille ja antoi sille nimen Eben-Eser ja sanoi: „Tähän asti on Herra auttanut meitä'' (1 Sam. 7:12).

Lukemamme raamatunkohta vie meidät ajatuksissa erääseen juhlajumalanpalvelukseen, jota Israelin kansa vietti Mispassa hallitsijansa kehoituksesta. Herra oli monet kerrat ihmeellisesti auttanut Israelin kansaa. Nytkin, kansan ollessa jumalanpalveluksessa, oli vihollinen, filistealaiset, aikonut hyökätä aseettoman kansan päälle, mutta ihmeen kautta Herra oli sen estänyt. Tätä Herran hyvyyttä ja varjelusta ajatellessa pystytti Israelin kansan johtaja Samuel, joka oli profeettana ja tuomarina, s. o. hallitsijana Israelissa, muistokiven ja nimitti sen Eben-Eser'iksi, joka merkitsee: Tähän asti on Herra auttanut meitä.

Ihmeellisiä teitä on Suomenkin kansa saanut kulkea ja monia kovia kokea. Varhaisimpina aikoina, jolloin ruttotaudit raivosivat ja nälkävuodet tuhoa tekivät, oli kansallamme vaikeita ahdistuksia kestettävänä. Mutta Herra auttoi ja antoi voimia kestämään sortumatta siihen asti, kunnes kirkkaampi päivä kovia kokeneelle kansallemme koitti.

Ihmeellisiä asioita on myöskin myöhempi ajanjakso, viimeinen neljännesvuosisata, piirtänyt kansamme historiaan. Sekin kertoo vaikeuksista, voimakkaasta kansamme vihollisesta, orjuudesta vieraan vallan, tuskista ja kyyneleistä, mutta se kertoo myöskin, miten Jumala piti yllä toivoa toivottomina aikoina ja miten aikanaan Jumalan väkevä käsi kohosi. Ihme tapahtui: sortaja sortui, pilvinen taivas kirkastui ja kansallemme koitti uusi päivä, vapauden kirkas päivä, ja niin on maamme nyt itsenäinen valtakunta muiden valtakuntien rinnalla. Herralta on tämä tullut ja on ihmeellistä meidän silmissämme. On senvuoksi syytä Suomen kansalla pystyttää Herralle muistokivi ja kiitollisena tunnustaa: tähän asti on Herra auttanut meitä.

Mutta Herran apua ei koeta vain kokonaisen kansan, vaan myöskin yksilön elämässä. Ihmiselämässä tapaa olla aika, jolloin ihminen, uskonnollista kieltä käyttäen, on suruton. Ihminen sanoo tällöin sielulleen: syö, juo ja nauti elämästä. Mutta tavallisesti seuraa tätä aikaa toinenkin aika, jolloin ihminen joutuu umpikujaan. Hänet

viedään oloihin, joissa hän saa katsella omaa elämäänsä ilman valheverhoja. Menneen ja nykyisen elämän synnit kaareutuvat rumina ja tuomitsevina sielun silmien eteen. Katso minne tahansa, aina yhtä mustaa. Mieli käy toivottomaksi ja katse painuu maahan. Ihmisten edessä hän kyllä vielä näyttää täysipainoiselta kansalaiselta ja kristityltä, mutta Jumalan kirkkaassa valossa hän näkee itsensä tahraiseksi, tuomioon vikapääksi.

Mikä tässä tilassa auttaa? Ei mikään muu kuin taivaan suuri Jumala. Hän rientää avutonta auttamaan. Hän lähestyy syntistä ihmislasta. Ei lyö, ei toru, ei kysele, missä ihminen on viipynyt. Ei! Hän haluaa kirkastaa armonsa hätääntyneelle. Hän sanoo: Rakas lapsi, älä minua pelkää. Minä rakastan sinua langenneenakin. Minun on sinua niin ikävä. — Ja ken tämän äänen kuulee, hän jää Herran eteen, jossa paikassa hänelle julistetaan kaikki synnit anteeksi. Taakka putoaa pois tunnolta. Synnin kahleita katkeaa, ja ihminen tuntee vapautuksen iloa. Sydämestä kohoaa ylistys taivaita kohti: kiitä Herraa, minun sieluni ja älä unohda mitä hyvää hän on tehnyt sinulle, hän, joka kaikki syntisi antaa anteeksi ja parantaa kaikki erheesi. Niin, täällä on varmaan tänään monta kuulijaa, jotka ovat tämäntapaista kokeneet ja jotka elämänsä polun varrella pystyttävät muistokiven: tähän asti on Herra auttanut.

Yksilön elämässä on muitakin asioita, joissa on Herran apu tarpeen. Tulee sairautta, kuolemaa, köyhyyttä tai muita vaikeuksia. Näistä ei kukaan vapaudu kokonaan. Oma taakkansa tapaa olla kullakin kannettavana, toisinaan salainen, toisinaan näkyvä. Tuskin on yhtään kotia, jossa ei suruja olisi ja tuskin yhtään ihmistä, joka ei joskus kyyneleitä vuodattaisi. Monesti painaa surujen taakka niin, että luulee kantaja uupuvansa taipaleelle. Mutta kun hätä on suurin, on apukin lähin. Joka Herran puoleen kääntyy, saa varmasti apua. Joko niin, että Herra ottaa pois murheen taakan tai antaa vastaavia voimia sitä kantamaan eteenpäin, kunnes aurinko taasen paistaa elämän polulle virkistäen mieltä. — Varmaan moni meistä muistaa aikoja, jolloin Herra auttoi ihmeellisesti ja voi niin ollen sydämestään yhtyä Samuelin sanoihin: tähän asti on Herra auttanut.

Hyvät kuulijat! Herran apua jokainen ihminen tarvitsee. Mekin, kansanedustajat, tarvitsemme sitä omassa elämässämme ja siinä vaikeassa työssä, joka odottaa suoritustamme. — Ensin omassa elämässämme. Asianlaita on näet se, että kullakin meistä tapaa olla jokin heikko kohta, helmasyntimme. Me teemme kauniita lupauksia ja hyviä päätöksiä, mutta kiusauksen hetkellä silti sorrumme. Emme ole herroja omassa talossamme. Tahtoa on, mutta voimaa puuttuu. Ja näitä kiusauksia lisää vielä monelle elämä vieraissa oloissa, pääkaupunkielämän pyörteissä. Ja kumminkin tulisi meidän, kansanedustajien, olla hyvänä esimerkkinä muille ja elää elämää, jota kirkastavat jalot, kauniit ihanteet. Mutta voidaksemme näin elää, me tarvitsemme — sanokaamme se rehellisesti — Jumalan apua. Yksin elävä Jumala voi meitä auttaa, ei kukaan muu.

Mutta työssämmekin, eduskuntatyössä, tarvitsemme Herran apua, sillä siinäkin on omat kiusauksensa. Oman puolueen kiittäminen ja toisten moittiminen, oman luokan etu ja toisen vahinko, kiihko toisin ajattelevia kohtaan j. n. e., nämä ovat suuria vaaroja työssämme. Jos niihin eksymme, kärsii se kansa, joka on meidät tänne lähettänyt yhteisen isänmaan parasta vaalimaan. Ja me itsekin menetämme paljon. Tuntomme turtuu, kun sen nuhteleva ääni vaimentuu poliittisen elämän pauhuun. Tässä piilee suuri sielunvaara.

Jumalan apu on senvuoksi tarpeen. Kun Jumala saa meille näyttää omat syntimme ja oman puolueemme synnit, silloin meidän mielemme painuu nöyryyteen, silloin meillä on halua liikkua matalalla ja pyrkiä yksimielisyyteen ja sovintoon, mikäli se totuuden nimessä on mahdollista. Silloin me unohdamme pienet erimielisyydet ja muodostamme ehyen isänmaallisen rintaman, jota nykyhetki niin kipeästi tarvitsee.

Rukoilkoot Suomen hurskaat eduskuntansa puolesta, kolkuttakoot ahkerasti taivasten valtakunnan ovelle ja pyytäköötHerran apua meille ja työllemme. Ja koettakaamme me itse tehdä samoin keskellä valtiollisen elämän pyörteitä ja touhua. Älkäämme yhtenäkään päivänä ryhtykö tehtäviämme suorittamaan pyytämättä Herran apua. Olkoon rukouksemme laulajan sanat:

Tule luokseni, Herra Jeesus,
Tule, siunaa päivän työ,
Tule illoin ja aamuin varhain,
Tule vielä, kun joutuu yö.

Amen.

Tämän jälkeen jatkoi puhuja ruotsiksi:

„Herren är min starkhet och min lovsång, och han blev mig till frälsning. Han är min Gud, jag vill ära honom, min faders Gud, jag vill upphöja honom (2 Mos. 15:2)."

Den första lovsång, som står upptecknad i Bibeln, är den sång, som Israel sjöng vid Röda havet. Då vi närmare granska innehållet av denna sång, så se vi, att det är Herrens väldiga frälsningsgärning, som här besjunges. Folket hade fått uppleva stora ting. Herren hade räddat det ur Egyptens träldom och nu vid Röda havet frälst det ur Faraos hand. Därför sjunger folket sin lovsång, därför vill det ära sin faders Gud, förut hade det suckat i träldomslandet. Det talar ej om sig självt, Israel, ej ett enda ord om folkets tapperhet och mod, ej ett ord om sin tro med vilken de gingo åstad. Herren har hjälpt. Han skall få äran.

Herren har hjälpt även Finland och dess lilla folk. Det har nog varit stora prövningar och svåra tider, ofta såg det mörkt och hopplöst ut, men Herren har varit god, han har hjälpt oss. Därför må vi lovprisa honom och icke oss själva eller vår visdom och tapperhet.

Lovsången enar. Aldrig vill man mindre sitt eget än då man med lov och tack står inför Guds ansikte. Då vill man icke splittra, utan förena och samla. Då vill man icke döma eller hata varandra utan man har lust att vända allt till det bästa. Man vill med öppna armar omfatta alla och älska alla. Detta sinnelag behöva även vi, riksdagsmän, i vårt arbete för det gemensamma fosterlandet.

Lovsången öppnar utsikter ock för framtiden. Ute i den stora världen är det oroligt, det är krig och strid. Och här hemma pågår också kampen mellan partier och samhällsklasser. Men vi må ej fälla modet. Om Herren hittills hulpit, så få vi tro, att han ock hädanefter skall så göra. Vi ha vållat Herren redan så mycket arbete och möda genom våra missgärningar, att han ej mera vill övergiva oss. Lovsången öppnar dessa härliga utsikter inför våra ögon.

Den skönaste lovsången kunna vi sjunga, då vi fått erfara syndernas förlåtelse på grund av Jesu Kristi försoningsverk. Den sången kunna vi kalla Lammets sång. Och den får sitt uttryck bäst i lägen, då vår gamla människa gråter. Då sjunger vår nya människa sin skönaste lovsång här på jorden.

Mina åhörare! Det går en längtan genom världen, en längtan efter lycka och frid. Vi känna till denna längtan i våra egna hjärtan. Den slumrar ofta om dagen, då det är solsken och medgång i människolivet, men den vaknar om natten, då det är mörkt på ens levnadsbana. Då vandrar Nikodemus till Jesus Kristus. Låtom oss följa honom. Vår inre törst kan endast Jesus Kristus tillfredsställa. Där, hos honom få vi erfara en frid och lycka, som vårt hjärta längtar efter. Där lära vi oss den nya sången, Lammets sång. Och då tecknas vårt namn i livets bok i himmelriket. Och då kunna vi ära Gud genom våra ord och handlingar och leva ett liv, som länder till välsignelse för andra människor och för hela fosterlandet — ett liv i kärlek och i ödmjukhet. Amen.

Saarnan jälkeen suoritettiin liturgian ruotsalainen osa. Lopuksi esitti Suomen Laulu prof. Klemetin uuden sävellyksen „Kohotkoon Herran kansa!"

Jumalanpalveluksen päätyttyä edustajat kulkueessa palasivat eduskuntatalolle, jossa valtiopäivien avajaiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin avajaiset

Eduskunnan istuntosalissa elokuun 2 p:nä 1929.

Pöytäkirja, joka laadittiin 1929 vuoden toisten varsinaisten valtiopäivien avajaisissa Eduskunnan istuntosalissa perjantaina 2 p. elokuuta 1929.

Oltuaan läsnä Nikolainkirkossa pidetyssä, kello 14 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapui Tasavallan Presidentti, filosofiantohtori Lauri Kristian Relander sekä eduskunnan puhemiehet ja jäsenet eduskuntatalolle. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille puhemiehen vasemmalla puolella varatuille paikoille. Tämän jälkeen saapui paikalleen eduskunnan puhemies Suomen Pankin johtokunnan jäsen Kyösti Kallio seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri, joka 20 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäivien avajaisissa ja päättäjäisissä noudatettavia juhlamenonohjeita koskevan asetuksen 7 §:n määräyksen mukaisesti ryhtyi pitämään pöytäkirjaa.

Ulkovaltain diplomaattiset edustajat olivat asettuneet heille varattuun aitioon vasemmanpuoleiselle parvekkeelle sekä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallintooikeuden jäsenet, sotaväen päällikkö, suojeluskuntain päällikkö ja yleisesikunnan päällikkö ynnä muut kutsuvieraat oikeanpuoleiselle parvekkeelle.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen saapui juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin Tasavallan Presidentti asettuen puhemiehen korokkeen ja hallituksen jäsenten istuinten väliselle korokkeelle.

Tasavallan Presidentti tervehti Eduskuntaa ja julisti valtiopäivät avatuiksi seuraavin, ensin suomeksi ja sitten ruotsiksi lausutuin sanoin:

Suomen kansan edustajat!

Kun Eduskunta toimitettujen uusien vaalien jälkeen nyt kokoontuu valtiopäiville, lausun Teidät tervetulleeksi suorittamaan edesvastuullista tehtäväänne.

Viime valtiopäivillä hyväksyi Eduskunta Suomen yhtymisen n. s. Parisin sopimukseen sodan hylkäämisestä kansallisen politiikan välikappaleena, sopimuksen lopullisen voimaantulon riippuessa siitä, että kaikki alkuperäiset allekirjoittajavaltiot sen ratifioivat. Kun tämä nyt on tapahtunut, on kyseessäoleva tärkeä sopimus viime kuun 24 päivänä yleisesti ja lopullisesti tullut voimaan.

Pyrkien osaltansa määrätietoisesti myötävaikuttamaan rauhan vakiinnuttamiseen on Suomen hallitus suhtautunut myötämielisesti myös siihen, Kansainliiton viime vuoden yleiskokouksessa laadittuun yleissopimukseen, joka tarkoittaa lisääntyneiden mahdollisuuksien luomista kansainvälisten riitojen ratkaisemiseksi yksinomaan rauhanomaisin keinoin. Eduskunnalle annetaan nyt esitys Suomen yhtymisestä tähän sopimukseen.

Todisteena Suomen ja sen läheisten naapurimaiden kesken vallitsevista hyvistä suhteista ovat osaltaan myös ne sopimukset, jotka hallitus, Eduskunnan lausumaa toivomusta noudattaen, on tehnyt Skandinavian maiden ja Viron kanssa passipakon poistamisesta ja korvaamisesta henkilöllisyystodistuksilla.

Suhteemme itäiseen naapuriimme ovat myöskin jatkuvasti kehittyneet suotuisaan suuntaan. Siten on hallitus äskettäin tehnyt Neuvostoliiton kanssa Tarton rauhan-

sopimuksen edellyttämän sopimuksen tullivalvonta-alueista Suomenlahdella, mikä sopimus jo on tullut molemmin puolin ratifioiduksi, Neuvostoliiton samalla ratifioidessa v. 1925 tehdyn n. s. Helsingin sopimuksen salakuljetuksen vastustamisesta.

Valvoen valtakunnan etuja kauppapoliittisella alalla on hallitus, missä vaikeuksia on syntynyt tai epäkohtia ilmaantunut, diplomaattista tietä tai turvautumalla erikoisneuvotteluihin koettanut saada ne poistetuiksi. Tässä tarkoituksessa on m. m. ryhdytty Turkin kanssa v. 1926 tehdyn kauppa- ja merenkulkusopimuksen tultua irtisanotuksi neuvotteluihin uuden sopimuksen aikaansaamiseksi.

Voimme lyhyesti todeta, että suhteemme ulkovaltoihin ovat jatkuvasti pysyneet hyvinä.

Valtakuntamme sisäisissä oloissa kiintyy huomio jatkuvasti rahamarkkinain kireyteen. Oireena tilanteen paranemisesta voidaan kuitenkin mainita viennin lisääntymisen ja tuonnin vähenemisen kautta edullisemmaksi muodostunut kauppatase. Jos lisäksi — kuten tällä hetkellä näyttää — tämän vuoden sato muodostuu verraten edulliseksi, on hyvin todennäköistä, että nykyisistä taloudellisista vaikeuksista aletaan vähitellen selviytyä.

Hallitus ei tietenkään ole voinut olla huomioonottamatta vallitsevaa taloudellista tilannetta valmistaessaan ensi vuoden tulo- ja menoarviota. Asiaa koskevassa esityksessä, joka nyt tavallista aikaisemmin annetaan eduskunnalle, on johdonmukaisesti noudatettu suurta säästäväisyyttä, silti tietenkään vaarantamatta valtion oleellisia etuja ja maan taloudellisen ja henkisen kulttuurin säännöllistä kehitystä. Menoarvioon on myös otettu määräraha valtion viran ja toimen haltijain palkkauksen parantamiseksi, koska hallituksen käsityksen mukaan tärkeät valtion ja yhteiskunnan edut sitä vaativat. Näin menetellessään on hallitus osaltaan tahtonut helpottaa tämän vaikeaksi käyneen kysymyksen asiallista ja oikeudenmukaista ratkaisua.

Ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen ohella annetaan Eduskunnalle nyt valtiopäiviä avattaessa joukko muita hallituksen esityksiä. Niistä ovat useat sellaisia, joita viime valtiopäivillä ei ehditty loppuun käsitellä.

Uusista esityksistä ansaitsee tulla mainituksi esitys uudeksi leimaverolaiksi, joka esitys olennaisissa kohdissa rakentuu uusille perusteille. Se on tarkoitettu tuottamaan yleisölle helpotusta, siinä kun m. m. virastoihin annettavat asiakirjat ehdotetaan vapautettaviksi leimamaksuista.

Moniin tärkeihin sosiaalisiin kysymyksiin on hallitus kiinnittänyt huomiota. Edellyttäen lepäämään jätetyn sairausvakuutuslain tulevan nyt alkavilla valtiopäivillä lopullisesti hyväksytyksi, on lain täytäntöönpanon valmistelu jo annettu tehtäväksi komitealle, jonka myös tulee valmistaa uudet ehdotukset vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusta sekä tapaturmavakuutuslain muutosta varten. Merkittävää edistysaskelta sosiaalisen huollon alalla tietää kauan valmisteilla ollut lastensuojelulaki, josta nyt annetaan Eduskunnalle esitys. Lähiaikoina valmistuu myös esitys alkoholistihuollosta ja ehdotus uudeksi irtolaislaiksi.

Useihin muihin sivistysmaihin verraten ei kauppalainsäädäntö meillä Suomessa ole pysynyt yleisen kehityksen tasolla. Muun muassa on meillä kauan kaivattu lakimääräyksiä vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi. Tarkoituksella saada tässä suhteessa välttämätön korjaus aikaan jätetään Eduskunnalle asiasta esitys.

Kosketeltaessa valtakuntamme sisäisiä asioita on tehostettava valtiovallan velvollisuutta lain sallimin keinoin estää kaikki maanpetoksellinen ja muu yhteiskuntajärjestystä vastaan tähdätty rikollinen toiminta maassa. Suomen kansa rakastaa rauhaa, sen vakaana pyrkimyksenä on omalta osaltansa myötävaikuttaa kansainvälisen rauhan säilymiseen. Yhtä päättävästi se torjuu kaikki yritykset, jotka tähtäävät sisäisen rauhan häiritsemiseen. Tästä johtuu, että kansa odottaa sekä Eduskunnalta että hallitukselta määrätietoista toimintaa kaikkea tähän tähtäävää rikollista kiihoitusta vastaan. Samanaikaisesti kuin rikollisten ainesten lainvastaista toimintaa tarkoin valvotaan, on valtiovallan huolehdittava niiden kansanosien toimeentulomahdollisuuksien parantamisesta, jotka uurastavasta työstä huolimatta elävät taloudellisissa vaikeuksissa. Yhteiskuntamme on kyllä — kansanvaltaisena yhteiskuntana — kyllin luja kestämään lainalaista yhteiskuntajärjestystä vastaan kohdistetut hyökkäysyritykset, mutta sisäpoliittisen jännityksen välttämiseksi ja yleisen työrauhan säilyttämiseksi

on välttämätöntä, ettei nyt kosketeltuihin sairaalloisiin ilmiöihin yhteiskunnassa välinpitämättömyydellä suhtauduta.

Huolestumista ovat viime aikoina olleet omansa herättämään eräät ilmiöt eri kieliryhmien suhtautumisessa toisiinsa. Isänmaalle ei saata olla onneksi ja menestykseksi, yhtä vähän kuin se on kummankaan ryhmän etujen mukaista, että tämä suhde muodostuu kireäksi. Maan ja kansan parasta silmällä pitäen on toivottava, että kieliryhmien keskinäinen suhde saadaan säilymään luottamuksellisena ja että sitä häiritsevät erimielisyydet tulevat sovittelujen kautta asiallisella pohjalla tasoitetuiksi. Eduskunnalla on varmaan oleva useinkin tilaisuus osaltansa edistää asian onnellista ratkaisua.

Arvoisat kansan edustajat! Teitä odottaa tälläkin kertaa runsas työmäärä. Vakuutettuna siitä, että Te suoritatte työnne maan ja kansan parasta silmällä pitäen ja toivottaen tälle työlle parhainta onnea ja menestystä julistan 1929 vuoden toiset valtiopäivät avatuiksi.

Representanter för det finska folket!

Då Riksdagen efter nyval nu samlas, hälsar jag Eder välkomna till Edert ansvarsfulla värv.

Senaste Riksdag godkände Finlands anslutning till det s. k. Pariser-fördraget angående krigets utdömande såsom ett den nationella politikens redskap, vilket fördrags definitiva trädande i kraft var beroende därav, att alla ursprungliga signatärmakter komme att ratificera detsamma. Då detta nu skett, har ifrågavarande viktiga fördrag den 24 sistförlidna månad allmänt och definivt trätt i kraft.

I strävan att för sin del målmedvetet bidraga till fredens stabilisering har Finlands regering även ställt sig sympatisk till den av Nationernas Förbunds senaste assemblé utarbetade generalakt, som avser skapandet av ökade möjligheter för slitande av mellanfolkliga tvister genom enbart fredliga medel. Proposition om Finlands anslutning till denna konvention förelägges nu Riksdagen.

Ett bevis på de mellan Finland och dess nära grannländer rådande goda relationerna utgöra i sin mån även de överenskommelser, som regeringen i enlighet med av Riksdagen uttalad önskan avslutat med de skandinaviska länderna och Estland angående passtvångets avskaffande och passens ersättande med resekort.

Våra relationer till vårt östra grannland hava även de utvecklats i gynnsam riktning. Sålunda har regeringen nyss med Rådsrepublikernas Förbund avslutat en av fredsfördraget i Dorpat förutsedd överenskommelse angående tullbevakningsdistrikten i Finska viken, vilken överenskommelse redan ratificerats av vardera parten, varvid Rådsrepublikernas Förbund samtidigt ratificerat den år 1925 avslutade s. k. Helsingfors-konventionen rörande motarbetande av smuggling.

Bevakande rikets intressen på det handelspolitiska området har regeringen, där svårigheter uppstått eller missförhållanden framträtt, sökt få dem avlägsnade på diplomatisk väg eller genom inledande av speciella underhandlingar. I detta avseende har bl. a., sedan det med Turkiet år 1926 avslutade handels- och sjöfartsfördraget uppsagts, inletts underhandlingar för åstadkommande av ett nytt fördrag.

Vi kunna i korthet konstatera, att våra relationer till främmande makter alltjämt förblivit goda.

Vad beträffar vårt rikes inre förhållanden, riktas uppmärksamheten fortfarande på penningemarknadens stramhet. Såsom symptom på en förbättring av situationen kan dock nämnas, att handelsbalansen blivit gynnsammare till följd av exportens ökning och importens minskning. Om därtill — såsom det i detta nu synes — skörden detta år blir jämförelsevis god, är det mycket sannolikt, att vi småningom komma ut ur nuvarande ekonomiska svårigheter.

Regeringen har givetvis icke kunnat undgå att vid uppgörande av statsförslaget för nästa år taga i betraktande den rådande ekonomiska situationen. I den budgetproposition, vilken nu, tidigare än vanligt, förelägges Riksdagen, har följdriktigt iakttagits stor sparsamhet, naturligtvis dock utan att rikets väsentliga intressen och utvecklingen av landets ekonomiska och andliga kultur äventyrats. Å statsförslagets utgiftssida har intagits ett anslag för förbättrande av innehavares av tjänst och befattning i riket tillkommande avlöning, enär enligt regeringens åsikt viktiga stats- och samhällsintressen kräva en sådan förbätt-

ring. Genom detta förfarande har regeringen för sin del velat underlätta ett sakligt och rättvist avgörande av denna invecklade fråga.

Jämte budgetpropositionen förelägges Riksdagen nu vid dess öppnande en mängd andra propositioner. Bland dessa finnas flere sådana, vilka icke hunno slutbehandlas vid senaste Riksdag.

Av nya propositioner är att omnämna propositionen med förslag till ny stämpellag, vilken i väsentliga avseenden är byggd på nya grundvalar. Den avser att bringa allmänheten lättnader, bl. a. genom förslaget att från stämpelavgifter fritaga handlingar, som inlämnas till ämbetsverken.

Regeringen har ägnat uppmärksamhet åt många viktiga sociala frågor. Under förutsättning att sjukförsäkringslagen, som lämnats att vila, vid nu begynnande Riksdag definitivt antages, har förberedandet av lagens bringande i verkställighet redan uppdragits åt en kommitté, som även äger uppgöra nya förslag avseende ålderdoms- och invaliditetsförsäkring samt ändring av olycksfallsförsäkringslagen. Barnskyddslagen, som länge förberetts och beträffande vilken proposition nu förelägges Riksdagen, kommer att utgöra ett anmärkningsvärt framsteg på området för social välfärd. Färdiga bliva även inom kort en proposition om alkoholistvård och ett förslag till ny lag rörande lösdrivare.

I jämförelse med många andra kulturländer har handelslagstiftningen hos oss i Finland icke hållit jämna steg med den allmänna utvecklingen. Bland annat har man sedan länge hos oss saknat lagbestämmelser avseende förhindrande av illojal konkurrens. För att en nödvändig rättelse i detta avseende måtte åvägabringas, förelägges Riksdagen en proposition i ämnet.

På tal om vårt rikes inre angelägenheter må framhävas statsmaktens skyldighet att med de medel lagen giver förhindra all landsförrädisk och annan mot samhällsordningen riktad brottslig verksamhet i landet. Det finska folket älskar fred, dess allvarliga strävan är att för sin del bidraga till den mellanfolkliga fredens bevarande. Lika beslutsamt avvärjer det alla anslag, som åsyfta den inre fredens störande. Härav följer, att folket såväl av Riksdagen som av regeringen förväntar en målmedveten verksamhet emot varje därtill syftande brottslig agitation. På samma gång som brottsliga elements lagstridiga åtgöranden noga stävjas, bör statsmakten draga försorg om förbättrande av de befolkningslagers utkomstmöjligheter, vilka trots ett idogt arbete leva i ekonomiska svårigheter. Vårt samhälle är visserligen — såsom ett demokratiskt samhälle — tillräckligt starkt för att hålla stånd mot angreppsförsök, riktade mot den lagbundna samhällsordningen, men för att hindra spänning på inrikespolitikens fält, och för att bevara förutsättningarna för arbetsfred på alla områden, är det nödvändigt att icke ställa sig likgiltig gentemot nu berörda osunda företeelser i samhället.

Ägnade att väcka bekymmer hava de sista tiderna vissa företeelser varit i de olika språkgruppernas förhållande till varandra. Det kan icke lända fäderneslandet till lycka och välgång, lika litet som det är överensstämmande med någondera gruppens intressen, att detta förhållande blir spänt. Med beaktande av landets och folkets bästa är det att hoppas, att ett förtroendefullt inbördes förhållande mellan språkgrupperna skall kunna bibehållas och att de meningsdivergenser, som störa detta förhållande, skola på saklig grund utjämnas genom ömsesidigt tillmötesgående. Riksdagen skall säkert ofta komma i tillfälle att i sin mån främja en lycklig lösning av denna fråga.

Ärade folkrepresentanter! Eder väntar även denna gång en dryg arbetsbörda. Övertygad därom, att I skolen utföra Edert arbete med beaktande av landets och folkets bästa, och i det jag tillönskar detta arbete all lycka och framgång, förklarar jag 1929 års senare Riksdag öppnad.

Avauspuheeseen vastasi eduskunnan puolesta eduskunnan puhemies K a l l i o:

Kunnioitettava Herra Tasavallan Presidentti!

Niissä vaaleissa, jotka huhtikuun 19 päivänä määrättiin toimeenpantaviksi, on kansalla ollut tilaisuus lausua mielensä hajoitetun eduskunnan toiminnasta ja määrätä nykyisen eduskunnan kokoonpano. Kansa ottikin entistä vilkkaammin osaa vaaleihin. Me voimme nyt todeta, että eduskunnan kokoonpano suurin piirtein jäi vaaleissa ennalleen. Valitun eduskunnan velvollisuus on nyt jatkaa edeltäjänsä työtä. Ryhtyessään sille kuu-

luviin tehtäviin tuntee eduskunta vastuunalaisuutensa valtakunnan lainsäädännön ja valtiotalouden hoidon määräävänä elimenä. Eduskunta toivoo, että maan hallituksen ja eduskunnan keskinäinen yhteistyö on muodostuva luottavaksi ja läheiseksi, jota valtion asioitten menestyksellinen hoito ja parlamentaarinen toiminta edellyttää.

Kosketellessanne puheessanne maan sisällisiä asioita kiinnititte Te, Herra Tasavallan Presidentti, eduskunnan huomiota m. m. olemassaolevaan yhteiskuntavastaiseen ja rikolliseen toimintaan. Te huomautitte, Herra Presidentti, että kansa odottaa hallitukselta ja eduskunnalta päättävää ja määrätietoista toimintaa tätä rikollisuutta vastaan. Lainvastainen toiminta ja kurittomuus ovatkin valitettavasti saaneet eri piireissä ja eri muodoissa sellaisen pelottavan laajuuden, että ne syvästi huolestuttavat kaikkia oikein ajattelevia kansalaisia ja ennen kaikkea myöskin eduskuntaa. Suomen kansa voi kumminkin olla elävästi vakuutettu siitä, että eduskunta tulee puolestaan tekemään sen ehkäisemiseksi voitavansa, sillä Suomen kansan itsenäisyys ja vapaus sekä hallitusmuotomme hengen mukaisen kansanvaltaisen valtioelämän kehittäminen ja suojaaminen kaikkia vaaroja vastaan tulee olemaan aina eduskunnan kunniatehtävä.

Siinä hartaassa toivossa, että edessäoleva isänmaan ja kansan parasta tarkoittava työ tulee olemaan maan hallituksen ja eduskunnan yhteisenä pyrkimyksenä, on minulla kunnia eduskunnan puolesta tervehtiä Teitä, Herra Tasavallan Presidentti.

Tasavallan Presidentti luki sitten suomeksi ja ruotsiksi seuraavan luettelon niistä esityksistä, jotka eduskunnalle annettiin.

N:o 1. Esitys asemakaavalainsäädännöksi.

N:o 2. Esitys laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren II luvun 2 §:n muuttamisesta.

N:o 3. Esitys sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta.

N:o 4. Esitys säätiölaiksi.

N:o 5. Esitys laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista.

N:o 6. Esitys laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta.

N:o 7. Esitys määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten.

N:o 8. Esitys laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta.

N:o 9. Esitys laiksi verohinnantaksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta.

N:o 10. Esitys laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista.

N:o 11. Esitys laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista.

N:o 12. Esitys tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta.

N:o 13. Esitys laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930.

N:o 14. Esitys tulitikkuverosta.

N:o 15. Esitys makeisvalmisteverosta.

N:o 16. Esitys valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi.

N:o 17. Esitys maa-alueen hankkimisesta valtionrautateiden keskuskonepajaa varten.

N:o 18. Esitys laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä.

N:o 19. Esitys työturvallisuuslaiksi.

N:o 20. Esitys lastensuojelulaiksi.

N:o 21. Esitys metsäkiinnityslaiksi.

N:o 22. Esitys laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi.

N:o 23. Esitys laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön.

N:o 24. Esitys määrärahan myöntämisestä Pohjois-Savoon suunnitellun kasvinviljelyskoeaseman perustamiskustannuksiin sekä Pohjois-Savon tietopuolisen karjanhoitokoulun ottamisesta valtion huostaan.

N:o 25. Esitys Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:nnen yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta.

N:o 26. Esitys leimaverolaiksi.

N:o 27. Esitys laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi.

N:o 28. Esitys laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.

N:o 29. Esitys laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta.

N:o 30. Esitys laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa.

N:o 31. Esitys oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse.

N:o 32. Esitys laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta.

N:o 33. Esitys laiksi upseerien opetuslaitoksista.

N:o 34. Esitys laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä.

N:o 35. Esitys laiksi valtion ja Helsingin kaupungin välisen aluevaihdon toimeenpanemisesta.

N:o 36. Tiedonanto, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta.

N:o 37. Esitys valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930.

N:o 38. Esitys laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930.

N:o 1. Proposition med förslag till stadsplanelagstiftning.

N:o 2. Proposition angående lag om upphävande av bördsrätten samt av några andra stadganden angående arvejords särskilda natur, lag om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång, lag om upphävande av hembudskyldighet och lag om ändring av 2 § II kap. jordabalken.

N:o 3. Proposition angående ändring av lagen om fideikommiss.

N:o 4. Proposition angående lag om stiftelser.

N:o 5. Proposition med förslag till lag angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur.

N:o 6. Proposition angående lag om handräckning, som i Finland bör meddelas vissa internationella organ, samt om sådana organs befogenhet.

N:o 7. Proposition angående beviljande av anslag för inköp till staten av Rauhala gård i Jaakkima socken till förläggningsort för kustartilleriregementet 3.

N:o 8. Proposition angående lag om ändring av 14 § i lagen om arbetsavtal.

N:o 9. Proposition angående lag om upphävande av markegångstaxorna samt om stabilisering av de på grund av markegångsprisen utgående statsutgifterna.

N:o 10. Proposition angående lag om grunderna för tilldelande av statsunderstöd åt småbrukares tjurföreningar och kreaturskontrollföreningar.

N:o 11. Proposition angående lag om tjänster och befattningar vid byggnadsförvaltningen.

N:o 12. Proposition angående ändring av särskilda paragrafer i lagen om upphovsmannarätt till alster av andlig verksamhet.

N:o 13. Proposition angående lag om skatt å motorfordon under år 1930.

N:o 14. Proposition angående skatt å tändstickor.

N:o 15. Proposition angående accis å sötsaker.

N:o 16. Proposition angående överlåtelse av statsobligationer för ökande av Finlands Bostadshypoteksbank benämnda bostadshypoteksförenings grundfond.

N:o 17. Proposition om förvärvande av ett jordområde för statsjärnvägarnas centralverkstad.

N:o 18. Proposition angående lag om förbud mot användande av unga kvinnor i vissa lastnings- och lossningsarbeten.

N:o 19. Proposition angående arbetsskyddslag.

N:o 20. Proposition angående lag om barnskydd.

N:o 21. Proposition angående lag om skogsinteckning.

N:o 22. Proposition angående lag om forstvetenskapliga forskningsanstaltens underordnande omedelbart under lantbruksministeriet.

N:o 23. Proposition angående lag om inrättande av en veterinäravdelning vid lantbruksministeriet.

N:o 24. Proposition angående beviljande av anslag för inrättande av en växtodlingsförsöksstation i norra Savolaks samt för norra Savolaks teoretiska kreatursskötareskolas övertagande av staten.

N:o 25. Proposition angående Finlands anslutning till den av Nationernas Förbunds IX förbundsförsamling den 26 september 1928 till antagande förordade generalakten

innehållande bestämmelser om förlikning, skiljedom och rättsligt avgörande av tvister.

N:o 26. Proposition om lag angående stämpelskatt.

N:o 27. Proposition angående lag mot illojal konkurrens.

N:o 28. Proposition angående lag om skärpning av frihetsstraff.

N:o 29. Proposition angående ändring av 2 och 6 §§ 42 kap. strafflagen.

N:o 30. Proposition angående lag om mottagande av vad och missnöjesanmälan under häradshövdings frånvaro.

N:o 31. Proposition angående rätt att insända till myndigheter och av dem erhålla handlingar med posten.

N:o 32. Proposition angående lag om inrättande av polisinstruktörsbefattningar.

N:o 33. Proposition angående lag om läroanstalter för officerare.

N:o 34. Proposition angående lag om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande.

N:o 35. Proposition angående lag om verkställande av ett ägobyte mellan staten och Helsingfors stad.

N:o 36. Meddelande angående av internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1928 godkänd konvention och rekommendation om metoder för fastställande av minimilöner.

N:o 37. Proposition angående statsförslaget för år 1930.

N:o 38. Proposition angående lag om uppbärande av tull under år 1930.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui Tasavallan Presidentti juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet ynnä oikeusasiamies lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

2. Perjantaina 2 p. elokuuta 1929

kello 16,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Aalto, J. F., Alestalo, v. Born, Cajander, Heikkilä, Järvinen, Kivimäki, Kuokkanen, Linna, K. E., Luoma, Mantere, Myllymäki, K., Reinikainen ja Vennola.

Lakimääräisten valiokuntien jäsenluku.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että lakimääräisten valiokuntien jäsenten lukumäärä määrättäisiin olemaan seuraava: Valtiovarainvaliokunnan 21, pankkivaliokunnan 13 sekä muiden, nimittäin perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan 17 kunkin.

Ehdotus hyväksytään.

Ylimääräisten valiokuntien asettaminen.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 3 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta lakimääräisten valiokuntien lisäksi asettaisi seuraavat ylimääräiset valiokunnat: laki- ja talousvaliokunnan, talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, maatalousvaliokunnan ja työväenasiainvaliokunnan, sekä että näitten valiokuntien jäsenluku määrättäisiin 17:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten lukumäärä.

Puhemies: Työjärjestyksen 10 §:n 1 momentin mukaisesti puhemiehistö edelleen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että valitsijamiesten lukumäärä on oleva 45.

Ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenluku.

Puhemies: Niin ikään puhemiehistö työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin mukaisesti ehdottaa, että eduskunta päättäisi valittavaksi suureen valiokuntaan 45 jäsentä.

Ehdotus hyväksytään.

Lippuäänestysten ja vaalien toimittaminen kahdella uurnalla.

Puhemies: Työjärjestyksen 46 §:n mukaan voi eduskunta päättää nimenhuudon lippuäänestyksiä ja vaaleja toimitettaessa tapahtuvaksi yhtä aikaa kahdessa paikassa. Puhemiehistö ehdottaa, että lippuäänestykset ja vaalit suoritettaisiin siten, että puhemiehestä oikealla olevalla uurnalla äänestävät ruotsalaisen kansanpuolueen, ko-

koomuspuolueen ja maalaisliiton edustajat sekä vasemmalla uurnalla kaikki muut edustajat.

Ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten vaalin toimittamisen aika.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että valitsijamiesten vaali toimitetaan ensi maanantaina kello 19,30 alkavassa täysistunnossa, ja on ehdokaslistat jätettävä sihteerille viimeistään kello 12 vaalin edellisenä päivänä.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin toimittaminen.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että suuren valiokunnan jäsenten vaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa sekä että ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään kello 12 vaalin edellisenä päivänä.

Tarkistajain ja heidän varamiestensä vaalin toimittaminen.

P u h e m i e s: Ilmoitan, että valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainittujen tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926, joka annettiin eduskunnalle vuoden 1927 valtiopäivillä, mutta jota ei vielä ole eduskunnassa loppuun käsitelty, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime heinäkuun 31 päivältä uudelleen lähetetty eduskunnalle.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927.

P u h e m i e s: Samoin ilmoitetaan, että kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927, joka annettiin eduskunnalle vuoden 1928 valtiopäivillä, mutta jota ei vielä ole eduskunnassa loppuun käsitelty, niin ikään on tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime heinäkuun 31 päivältä uudelleen lähetetty eduskunnalle.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928, joka annettiin eduskunnalle vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä, mutta jota ei vielä ole eduskunnassa loppuun käsitelty, on tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime kesäkuun 28 päivältä uudelleen lähetetty eduskunnalle.

Välikysymys, joka koskee sisäasiainministerin kieltoa toimeenpanna elokuun 1 p:ksi suunniteltuja mielenosoituksia.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään edustajain Salon y. m. allekirjoittama välikysymys, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

E d u s k u n n a l l e.

Sisäasiainministeriö on antanut maan poliisiviranomaisille määräyksen estää tämän elokuun 1 päiväksi suunnitellut mielenosoitukset imperialistisen sodan vaaraa vastaan selittäen määräyksessään nämä mielenosoitukset muka luvattomiksi. Edelleen ovat eri läänien maaherrat julkaisseet kuulutuksia, joissa on vedottu vanhaan tsaarivallan aikana annettuun kuvernöörien ohjesääntöön ja kielletty mainittuna päivänä käyttämästä mustia tai punaisia lippuja, ellei niihin sisälly jonkun laillisesti rekisteröidyn yhdistyksen etäälle näkyvä tunnusmerkki tai -lause.

Mainitut toimenpiteet muistuttavat niitä mielivaltaisuuden ja sorron aikoja, joista vanha kasakkainsa pistimiin turvautuva venäläinen tsaarivalta oli tunnettu. Hallitusmuodon 10 §:n mukaan on Suomen kansalaisilla oikeus edeltäpäin lupaa hankkimatta kokoontua keskustelemaan yleisistä

asioista tai muussa luvallisessa tarkoituksessa. Hallituksen kielto on jyrkästi perustuslain vastainen. Se tietää kokoontumisvapauden riistämistä työläisiltä. Suunniteltujen mielenosoitusten tarkoituksena oli imperialistisen sodan vaaran vastustaminen. Tämä tarkoitus pitäisi olla porvarillisenkin valtion lakien mukaan täysin luvallinen, puhumattakaan siitä, että porvaristo kieltäessään mielenosoitukset osoitti ei ainoastaan vastustavansa sodanvastaista taistelua, vaan myöskin varustautuvansa sotaa varten. Aivan yhtä mielivaltainen on maaherrojen antama lippukielto, sillä ei edes edellämainittu vanha johtosääntö anna oikeutta sellaisen kiellon säätämiseen.

Laittomien määräystensä toteuttamiseksi on hallitus ryhtynyt aivan erikoisiin toimenpiteisiin. Suojeluskunnat oli mobilisoitu. Poliisilaitoksissa oli oltu kuumeisessa toiminnassa jo viikkoja ennen mielenosoituspäivää. Hallitus siis varustautui hyökkäykseen maan työtätekevää väestön osaa vastaan. Hallituksen toimenpiteet osoittavat, että se jo pitemmän aikaa ja harkitusti oli tätä hyökkäystä valmistanut.

Mielenosoitukset estettiin kaikkialla väkivaltaisesti poliisivoimin. Poliisin menettely siinä m. m. Helsingissä oli ennenkuulumattoman mielivaltaista, raakaa ja provosoivaa. Poliisijoukot hyökkäsivät ilman edelläkäypää varoitusta patukoin ja revolvereilla ammuskellen rauhallisten ihmisten kimppuun. Useat henkilöt saivat vammoja, niiden joukossa naisia ja lapsiakin.

Viitaten edellä sanottuun pyydämme Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin nojalla esittää asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

> Onko hallitus tietoinen siitä, että se kieltäessään kuluvan elokuun 1 päiväksi suunnitellut imperialistisen sodan vastaiset mielenosoitukset ja erinäisten lippujen käytön, on loukannut maan perustuslaissa turvattuja kansalaisoikeuksia?
>
> Mistä syystä hallitus asetti näiden mielenosoitusten varalta suojeluskunnat valmiiksi aseellista toimintaa varten ja antoi maan poliisivoimalle valtuudet käyttää väestöä vastaan törkeätä väkivaltaa?
>
> Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin poliisin kyseellisten mielenosoitusten yhteydessä harjoittaman mielivaltaisen ja provosoivan menettelyn johdosta?

Helsingissä, elokuun 2 p:nä 1929.

Asser Salo.	Siina Urpilainen.
Eino Pekkala.	Kalle Meriläinen.
Väinö J. Kallio.	Aug. Turunen.
Arvo Riihimäki.	L. Myllymäki.
Verner Halén.	Emil J. Tabell.
Väinö Pohjaranta.	Heikki Väisänen.
Kalle Kyhälä.	Arvo A. Lehto.
Jalmari Rötkö.	Konstantin Talvio.
K. Kulmala.	J. A. Liedes.
Mauritz Fr. Rosenberg.	Pekka Strengell.
Jalmari Virta.	William Tanner.

Juho Perälä.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Pantaneen pöydälle ensi istuntoon.

Välikysymys p a n n a a n p y ö d ä l l e ensi istuntoon.

P u h e m i e s: Ensi istunto on ensi maanantaina kello 19,30.

Täysistunto päätetään kello 16,58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

3. Maanantaina 5 p. elokuuta 1929

kello 19,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Valitsijamiesten vaali 35

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 1 asemakaavalainsäädännöksi ..... „

3) Hallituksen esitys n:o 2 laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren II luvun 2 §:n muuttamisesta ..... „

4) Hallituksen esitys n:o 3 sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta ..... „

5) Hallituksen esitys n:o 4 säätiölaiksi 36

6) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ..... „

7) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta ..... „

8) Hallituksen esitys n:o 7 määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten.. „

9) Hallituksen esitys n:o 8 laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta „

Siv.

10) Hallituksen esitys n:o 9 laiksi verohinnantaksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta 36

11) Hallituksen esitys n:o 10 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista ..... „

12) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 12 tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta ..... „

14) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930 „

15) Hallituksen esitys n:o 14 tulitikkuverosta ..... „

16) Hallituksen esitys n:o 15 makeisvalmisteverosta ..... „

17) Hallituksen esitys n:o 16 valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi ..... „

18) Hallituksen esitys n:o 17 maa-alueen hankkimisesta valtionrautateiden keskuskonepajaa varten 37

19) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä .... „

20) Hallituksen esitys n:o 19 työturvallisuuslaiksi ..... „

21) Hallituksen esitys n:o 20 lastensuojelulaiksi ..... „

22) Hallituksen esitys n:o 21 metsäkiinnityslaiksi ..... „

23) Hallituksen esitys n:o 22 laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen

Siv.

saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi 37
24) Hallituksen esitys n:o 23 laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön ..... „
25) Hallituksen esitys n:o 24 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Savoon suunnitellun kasvinviljelyskoeaseman perustamiskustannuksiin sekä Pohjois-Savon tietopuolisen karjanhoitokoulun ottamisesta valtion huostaan „
26) Hallituksen esitys n:o 25 Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:nnen yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta ..... „
27) Hallituksen esitys n:o 26 leimaverolaiksi ..... „
28) Hallituksen esitys n:o 27 laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi .. „
29) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.. „
30) Hallituksen esitys n:o 29 laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta ..... „
31) Hallituksen esitys n:o 30 laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissaollessa 38
32) Hallituksen esitys n:o 31 oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse ..... „
33) Hallituksen esitys n:o 32 laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta „
34) Hallituksen esitys n:o 33 laiksi upseerien opetuslaitoksista ..... „
35) Hallituksen esitys n:o 34 laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä ..... „
36) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi valtion ja Helsingin kaupungin välisen aluevaihdon toimeenpanemisesta.. „
37) Hallituksen esitys n:o 36, sisältävä tiedonannon, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta ..... „
38) Hallituksen esitys n:o 37 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 38
39) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930 .... „
40) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926 ..... „
41) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927 ..... „
42) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928 ..... „
43) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1927 ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään kaikki edustajat saapuvilla oleviksi.

Ilmoitusasiat:

Ed. Salon y. m. välikysymys, joka koskee mielenosoitusten estämistä elokuun 1 päivänä ja poliisiviranomaisten menettelyä siinä.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa pöydälle pantuun ed. Salon jättämään välikysymykseen on yhtynyt kaikkiaan 23 edustajaa, joten tulen saattamaan sen asianomaisen hallituksenjäsenen tietoon.

Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1926.

Puhemies: Vuoden 1928 valtiopäivillä eduskunnalle annetun valtiontilintarkastajain kertomuksen vuodelta 1926 lähetti eduskunta lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt antaa kertomuksesta mietintöä. Asia on siten vielä eduskunnassa käsittelemättä. Tämän johdosta ehdottaa puhemiehistö, että eduskunta, uudestaan ottaen asian käsiteltäväkseen, lähettäisi sen lausun-

non antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

Ehdotus hyväksytään.

Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan kertomus toiminnastaan vuonna 1928.

Puhemies: Kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä eduskunnalle annetun Kertomuksen suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928 lähetti eduskunta lausunnon antamista varten sivistysvaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt antaa kertomuksesta mietintöä. Asia on siten vielä eduskunnassa käsittelemättä. Tämän johdosta ehdottaa puhemiehistö, että eduskunta, uudestaan ottaen asian käsiteltäväkseen, lähettäisi sen lausunnon antamista varten sivistysvaliokuntaan.

Ehdotus hyväksytään.

Ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan kertomus toiminnastaan vuonna 1928.

Puhemies: Kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä eduskunnalle annetun Kertomuksen ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928 lähetti eduskunta lausunnon antamista varten sivistysvaliokuntaan, joka ei kuitenkaan ehtinyt antaa kertomuksesta mietintöä. Asia on siten vielä eduskunnassa käsittelemättä. Tämän johdosta ehdottaa puhemiehistö, että eduskunta, uudestaan ottaen asian käsiteltäväksi, lähettäisi sen lausunnon antamista varten sivistysvaliokuntaan.

Ehdotus hyväksytään.

Puolustusasiainvaliokunnan asettaminen.

Puhemies: Nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 40 §:n 2 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että ennen päätettyjen ylimääräisten valiokuntien lisäksi asetettaisiin puolustusasiainvaliokunta ja että siihen valittaisiin 17 jäsentä.

Ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valitsijamiesten vaali.

Puhemies: Nyt tulee toimitettavaksi valitsijamiesten vaali. Vaalia varten on oikeassa järjestyksessä jätetty viisi ehdokaslistaa, jotka ovat yhdistetyt vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt ylitarkastaja O. Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat ehdokaslistat asiamiehinä sihteerille jättäneet, nim. edustajia Janhosta, Rantalaa, Oksasta, Lehtoa ja Sanmarkia avustamaan vaalissa. Sittenkuin vaaliliput ovat annetut ja avatut, jatketaan istuntoa.

Pöydällepanot:

2) Ehdotuksen asemakaavalainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

3) Ehdotuksen laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren II luvun 2 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 2 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

4) Ehdotuksen laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 3 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

5) Ehdotuksen säätiölaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 4 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

6) Ehdotuksen laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 5 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

7) Ehdotuksen laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 6 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

8) Ehdotuksen määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 7 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

9) Ehdotuksen laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 8 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

10) Ehdotuksen laiksi verohinnantaksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 9 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

11) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 10 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

12) Ehdotuksen laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

13) Ehdotuksen laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 12 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

14) Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 13 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

15) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

16) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 15 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

17) Ehdotuksen laiksi valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 16 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

18) Ehdotuksen laiksi maa-alueen hankkimisesta valtionrautateiden keskuskonepajaa varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 17 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

19) Ehdotuksen laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä

sisältävä hallituksen esitys n:o 18 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

20) Ehdotuksen työturvallisuuslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 19 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

21) Ehdotuksen lastensuojelulaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 20 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

22) Ehdotuksen metsäkiinnityslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 21 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

23) Ehdotuksen laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 22 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

24) Ehdotuksen laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön

sisältävä hallituksen esitys n:o 23 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

25) Ehdotuksen laiksi määrärahan myöntämisestä Pohjois-Savoon suunnitellun kasvinviljelyskoeaseman perustamiskustannuksiin sekä Pohjois-Savon tietopuolisen karjanhoitokoulun ottamisesta valtion huostaan

sisältävä hallituksen esitys n:o 24 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

26) Suomen yhtymistä Kansainliiton IX:nnen yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta

koskeva hallituksen esitys n:o 25 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

27) Ehdotuksen leimaverolaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 26 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

28) Ehdotuksen laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 27 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

29) Ehdotuksen laiksi vapausrangaistusten koventamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 28 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

30) Ehdotuksen laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 29 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

31) Ehdotuksen laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissaollessa

sisältävä hallituksen esitys n:o 30 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

32) Oikeutta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse

koskeva hallituksen esitys n:o 31 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

33) Ehdotuksen laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 32 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

34) Ehdotuksen laiksi upseerien opetuslaitoksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 33 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

35) Ehdotuksen laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä

sisältävä hallituksen esitys n:o 34 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

36) Ehdotuksen laiksi valtion ja Helsingin kaupungin välisen aluevaihdon toimeenpanemisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 35 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

37) Tiedonannon, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta

sisältävä hallituksen esitys n:o 36 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

38) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 37 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

39) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon;

40) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926

esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

41) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927

esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

42) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928

esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon;

43) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1927

esitellään ja pannaan pöydälle puhemiehistön ehdotuksen mukaisesti ensi istuntoon.

Puhemies, Täysistunto keskeytetään nyt 15 minuutiksi. Pyydän varapuhemiehiä ja valitsijamiesvaalien ehdokaslistojen jättäjiä sillä välin kokoontumaan puhemiehen huoneeseen vaaleissa tarpeellista arpomista varten.

Täysistunto keskeytetään kello 20,18.

Täysistuntoa jatketaan

kello 21,11.

Valitsijamiesten vaalin tulos.

Puhemies: Valitsijamiesten vaalin tulos julistetaan lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiesvaalissa 5 päivänä elokuuta 1929, jota varten oli annettu 5 ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä:

listan	n:o	1:n	hyväksi	59	äänestäjää
,,	,,	2:n	,,	59	,,
,,	,,	3:n	,,	35	,,
,,	,,	4:n	,,	23	,,
,,	,,	5:n	,,	23	,,

eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että eri listojen ehdokkaista on valittu:

listasta	n:o	1	13	jäsentä
,,	,,	2	13	,,
,,	,,	3	8	,,
,,	,,	4	5	,,
,,	,,	5	5	,,

jota paitsi yksi jäsenpaikka, johon ehdokaslistojen 1:n ja 2:n äänestäjillä on yhtä suuri oikeus, arvan nojalla joutui täytettäväksi listasta n:o 2:sta, josta näin ollen tulee valituksi 14 jäsentä.

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittava seuraava määrä varajäseniä:

listasta	n:o	1:stä	5	varajäsentä
,,	,,	2:sta	5	,,
,,	,,	3:sta	3	,,
,,	,,	4:stä	2	,,
,,	,,	5:stä	2	,,

Edellä olevan nojalla on tullut valituksi, kun otetaan huomioon, ettei listassa n:o 2:ssa ole enempää kuin 18 ehdokasta:

Listasta n:o 1.

Jäseniksi:

edustaja Reinikka,
,, Ryynänen,
,, Mustakallio,
,, Koivisto,
,, Leppälä,
,, Jutila,
,, Kemppi,
,, Pilppula,
,, Niilekselä,
,, Hannula, M. A.,
,, Mäkelä,
,, Sariola,
,, Vallas.

Varajäseniksi:

edustaja Nurmesniemi,
,, Kariniva,
,, Hakala, A.,
,, Kontio,
,, Luostarinen.

Listasta n:o 2.

Jäseniksi:

edustaja Myllymäki, K.,
,, Ailio,
,, Aaltonen,
,, Vihuri,
,, Rantala,
,, Aromaa,
,, Marttila,
,, Seppälä,
,, Rapo,

edustaja Puittinen,
„ Valjakka,
„ Koivulahti-Lehto,
„ Eskola,
„ Kujala.

Varajäseniksi:

edustaja Koskelin,
„ Tolonen,
„ Aalto, J. F.,
„ Jokinen.

Listasta n:o 3.

Jäseniksi:

edustaja Heikkilä,
„ Nukari,
„ Oksanen,
„ Ahmavaara,
„ Junnila,
„ Lamminen,
„ Tuomikoski,
„ Hannula, M.

Varajäseniksi:

edustaja Päivänsalo,
„ Häkkinen,
„ Vennola.

Listasta n:o 4.

Jäseniksi:

edustaja Lehto,
„ Meriläinen,
„ Liedes,
„ Urpilainen,
„ Pohjaranta.

Varajäseniksi:

edustaja Väisänen, H.,
„ Halén.

Listasta n:o 5.

Jäseniksi:

edustaja v. Born,
„ Colliander,
„ Furuhjelm,
„ Inborr,
„ Jern.

Varajäseniksi:

edustaja Molin,
„ Österholm.

Helsingissä, 5 päivänä elokuuta 1929.

Onni Hallsten.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on huomenna, tiistaina, kello 12 päivällä.

Täysistunto päätetään kello 21,16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

4. Tiistaina 6 p. elokuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali 42
2) Suuren valiokunnan jäsenten vaali ..... „
3) Tarkistajain sekä heidän varamiestensä vaali 43

Esitellään:

4) Hallituksen esitys n:o 1 asemakaavalainsäädännöksi ..... „
5) Hallituksen esitys n:o 2 laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren II luvun 2 §:n muuttamisesta ..... „
6) Hallituksen esitys n:o 3 sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta ..... „
7) Hallituksen esitys n:o 4 säätiölaiksi 44
8) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ..... „
9) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta ..... „
10) Hallituksen esitys n:o 7 määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimisesta rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten.. 44
11) Hallituksen esitys n:o 8 laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta „
12) Hallituksen esitys n:o 9 laiksi verohinnantaksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta ..... „
13) Hallituksen esitys n:o 10 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista ..... „
14) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista ..... „
15) Hallituksen esitys n:o 12 tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta ..... „
16) Hallituksen esitys n:o 16 valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi ..... „
17) Hallituksen esitys n:o 17 maa-alueen hankkimisesta valtionrautateiden keskuskonepajaa varten ..... „
18) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä.. „
19) Hallituksen esitys n:o 19 työturvallisuuslaiksi 45
20) Hallituksen esitys n:o 21 metsäkiinnityslaiksi ..... „
21) Hallituksen esitys n:o 22 laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi..... „

Siv.

22) Hallituksen esitys n:o 23 laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön 45
23) Hallituksen esitys n:o 24 määrärahan myöntämisestä Pohjois-Savoon suunnitellun kasvinviljelyskoeaseman perustamiskustannuksiin sekä Pohjois-Savon tietopuolisen karjanhoitokoulun ottamisesta valtion huostaan ..... „
24) Hallituksen esitys n:o 25 Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:nnen yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleisopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta .... „
25) Hallituksen esitys n:o 27 laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi .. „
26) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.. „
27) Hallituksen esitys n:o 29 laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta ..... „
28) Hallituksen esitys n:o 30 laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa ..... „
29) Hallituksen esitys n:o 31 oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse ..... „
30) Hallituksen esitys n:o 32 laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta ..... „
31) Hallituksen esitys n:o 34 laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä 46
32) Hallituksen esitys n:o 35 laiksi valtion ja Helsingin kaupungin välisen aluevaihdon toimeenpanemisesta.. „
33) Hallituksen esitys n:o 36, sisältävä tiedonannon, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta .. „
34) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926 ..... „
35) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927 ..... „
36) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928 ..... „

Siv.

37) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1927 46

Puhetta johtaa puhemies K a l l i o.

Nimenhuudossa merkitään poissaolevaksi ed. Sahlstein.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saa sairauden tähden tämän viikon istunnoista ed. Sahlstein.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. I n b o r r: Riksdagens elektorer behagade sammanträda på detta rum omedelbart efter detta plenum för val av ordförande och viceordförande.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

P u h e m i e s: Nyt tulee toimitettavaksi kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali. Sitä varten on määräajan kuluessa jätetty viisi ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt ylitarkastaja Onni Hallstenin. Niitä edustajia, jotka ovat asiamiehinä ehdokaslistat sihteerille jättäneet, nimittäin edustajia Janhonen, Rantala, Oksanen, Lehto ja Sanmark, kehoitetaan avustamaan vaalitoimituksessa.

Kun äänestysliput on avattu jatketaan istuntoa.

2) Suuren valiokunnan jäsenten vaali.

P u h e m i e s: Nyt seuraa suuren valiokunnan jäsenten vaali. Vaalia varten on

jätetty viisi ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi tätäkin vaalia varten olen pyytänyt ylitarkastaja Onni Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat asiamiehinä ehdokaslistat sihteerille jättäneet ja jotka ovat samat kuin edellisessäkin vaalissa, avustamaan vaalitoimituksessa. Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan istuntoa.

3) Tarkistajain sekä heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Työjärjestyksen 12 §:n mukaan on eduskunnan valtiopäiväin alussa valittava valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainitut viisi tarkistajaa sekä näille kullekin yksi varamies. Ellei eduskunta voi vaalista yhtyä, on vaali lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Kehoitan esittämään ehdokkaita ja huomautan, että kun ehdotetaan tarkistajaa, on samalla myöskin ehdotettava varamies.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Harvala: Ehdotan, että vakinaisiksi tarkistajiksi valittaisiin edustajat Keto ja Rapo ja näille varamiehiksi edustajat Åhlström ja Pekkala, M.

Ed. Reinikka: Ehdotan, että vakinaisiksi tarkistajiksi valittaisiin edustajat Hänninen ja Auer sekä näille varalle edustajat Kukkonen ja Ellilä.

Ed. Liedes: Ehdotan, että varsinaiseksi tarkistajaksi valittaisiin ed. Eino Pekkala ja hänen varamiehekseen ed. Salo.

Ed. Furuhjelm: Jag ber att få föreslå till justeringsman rdm. Estlander och till hans suppleant rdm. Schauman.

Ed. Pennanen: Ehdotan tarkistajaksi ed. Virkkusen ja hänelle varamieheksi ed. Päivänsalon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Harvala ehdottanut tarkistajiksi edustajia Ketoa ja Rapoa ja heille varamiehiksi edustajia Åhlströmiä ja Pekkalaa, M.; ed. Reinikka on ehdottanut varsinaisiksi edustajat Hännisen ja Auerin ja heille varamiehiksi edustajat Kukkosen ja Ellilän; ed. Liedes on ehdottanut varsinaiseksi ed. E. Pekkalan ja hänelle varamieheksi ed. Salon; ed. Furuhjelm on ehdottanut varsinaiseksi ed. Estlanderin ja hänelle varamieheksi ed. Schaumanin; ed. Pennanen varsinaiseksi ed. Virkkusen ja hänelle varamieheksi ed. Päivänsalon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska eduskunta ei ole voinut valittavista yhtyä, on vaali äskenmainitsemani säännöksen mukaan lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Ilmoitan, että vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa ja että ehdokaslistat on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään kello 12 vaalin edellisenä päivänä.

4) Ehdotuksen asemakaavalainsäädännöksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan laki- ja talousvaliokuntaan.

5) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren II luvun 2 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

6) Sääntöperinnöstä annetun lain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

7) Ehdotuksen säätiölaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

8) Ehdotuksen laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

9) Ehdotuksen laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

10) Määrärahan myöntämistä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimisesta rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten

koskeva hallituksen esitys n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi työsopimuslain 14 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan työväenasiainvaliokuntaan.

12) Ehdotuksen laiksi verohinnantaksojen lakkauttamisesta sekä niihin sisältyvien hintojen perusteella suoritettavien valtion menojen vakauttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

13) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan maatalousvaliokuntaan.

14) Ehdotuksen laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

15) Tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

16) Valtion obligatioiden luovuttamista Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi

koskeva hallituksen esitys n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

17) Maa-alueen hankkimista valtionrautateiden keskuskonepajaa varten

koskeva hallituksen esitys n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

18) Ehdotuksen laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä

sisältävä hallituksen esitys n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan työväenasiainvaliokuntaan.

19) Ehdotuksen työturvallisuuslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan työväenasiainvaliokuntaan.

20) Ehdotuksen metsäkiinnityslaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää maatalousvaliokunnan lausunto asiassa.

21) Ehdotuksen laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan maatalousvaliokuntaan.

22) Ehdotuksen laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön

sisältävä hallituksen esitys n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta maatalousvaliokunnan lausunto.

23) Määrärahan myöntämistä Pohjois-Savoon suunnitellun kasvinviljelyskoeaseman perustamiskustannuksiin sekä Pohjois-Savon tietopuolisen karjanhoitokoulun ottamista valtion huostaan

tarkoittava hallituksen esitys n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta maatalousvaliokunnan lausunto.

24) Suomen yhtymistä Kansainliiton IX:n yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta

tarkoittava hallituksen esitys n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan ulkoasiainvaliokuntaan.

25) Ehdotuksen laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan laki- ja talousvaliokuntaan.

26) Ehdotuksen laiksi vapausrangaistusten koventamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

27) Ehdotuksen laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

28) Ehdotuksen laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissaollessa

sisältävä hallituksen esitys n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

29) Oikeutta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse

koskeva hallituksen esitys n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan lakivaliokuntaan.

30) Ehdotuksen laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

31) Ehdotuksen laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä

sisältävä hallituksen esitys n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

32) Ehdotuksen laiksi valtion ja Helsingin kaupungin välisen aluevaihdon toimeenpanemisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

33) Tiedonannon, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta

sisältävä hallituksen esitys n:o 36 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulisi pyytää työväenasiainvaliokunnan lausuntoa.

Puhemiehistön ehdotuksen johdosta lausuu

Ed. Palmgren: Frågan huruvida förslag till konvention, som tillkommit vid de internationella arbetskonferenserna i Geneve, borde godkännas eller förkastas, samt om åtgärder i anledning av rekommendationer av sådana allmänna arbetskonferenser, är av den art, att dess beredning inom riksdagen borde ankomma å socialutskottet, vilket måste förutsättas hava den största kompetensen härför. Så har också under föregående år skett. Efter det nugällande riksdagsordning emanerat, har ett i densamma ingående stadgande emellertid tolkats så, att beredningen av dessa frågor numera ankommer på utrikesutskottet, som emellertid äger inbegära utlåtande av socialutskottet. När denna principfråga under våren 1928 första gången var före, opponerade jag mig på upptagna skäl mot den sålunda tillkomna lagtolkningen. Det blev diskussion. Vid omröstningen godkändes emellertid icke min tolkning. Då jag knappast heller nu skulle kunna räkna på bättre framgång, vill jag icke för närvarande framlägga något förslag, men anhåller att få till protokollet antecknat, att jag fortfarande vidhåller min tidigare mening och att detta ärende enligt mitt förmenande borde remitteras till socialutskottet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään siis ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä työväenasiainvaliokunnan lausunto.

34) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1926

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

35) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1927

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

36) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1928

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan perustuslakivaliokuntaan ja sikäli, kuin se koskee suhdetta ulkovaltoihin, ulkoasiainvaliokuntaan.

37) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1927

esitellään ja lähetetään puhemiehistön ehdotuksen mukaan valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 13,22.

Täysistuntoa jatketaan

kello 13,50.

Kansliatoimikunnan jäsenten vaalin tulos.

P u h e m i e s: Kansliatoimikunnan vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee vaalipöytäkirjan:

„Eduskunnan kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaalissa 6 päivänä elokuuta 1929, jota varten oli annettu viisi eri ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä:

listan	n:o	1:n	hyväksi	57	äänestäjää
„	„	2:n	„	48	„
„	„	3:n	„	34	„
„	„	4:n	„	23	„
„	„	5:n	„	35	„

eli yhteensä 197 äänestäjää.

Edellämainittujen äänestäjälukujen perusteella on eri ehdokaslistojen ehdokkaista valittu:

listasta	n:o	1:stä	1	jäsen
„	„	2:sta	1	„
„	„	3:sta	1	„
„	„	5:stä	1	„

Valituiksi ovat näin ollen tulleet:

Ehdokaslistasta	n:o	1:stä	ed.	Manner
„	„	2:sta	„	Harvala
„	„	3:sta	„	Hannula, M.
„	„	5:stä	„	Österholm.

Helsingissä, 6 päivänä elokuuta 1929.

Onni Hallsten.''

P u h e m i e s: Vaalipöytäkirjassa mainittujen äänien lisäksi on annettu yksi vaalilippu, jossa ei ole mitään merkintää siitä, mitä listaa on tahdottu äänestää. Tämän vaalilipun on puhemiehistö suhteellisen vaalitavan mukaan toimitettavia vaaleja koskevain määräysten 6 §:n nojalla hylännyt.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin tulos.

P u h e m i e s: Suuren valiokunnan jäsenten vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee vaalipöytäkirjan:

Eduskunnan suuren valiokunnan vaalissa 6 päivänä elokuuta 1929, jota varten oli annettu viisi ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä:

listan	n:o	1:n	hyväksi	59	äänestäjää
„	„	2:n	„	60	„
„	„	3:n	„	34	„
„	„	4:n	„	23	„
„	„	5:n	„	22	„

eli yhteensä 198 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että eri listojen ehdokkaista on valittu:

listasta	n:o	1:stä	13	jäsentä
„	„	2:sta	14	„
„	„	3:sta	8	„
„	„	4:stä	5	„
„	„	5:stä	5	„

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listasta	n:o	1:stä	5	varajäsentä
„	„	2:sta	5	„
„	„	3:sta	3	„
„	„	4:stä	2	„
„	„	5:stä	2	„

Ylläolevan nojalla ja kun otetaan huomioon, että listassa n:o 2:ssa on ainoastaan 18 ehdokasta, on tullut valituksi:

Listasta n:o 1.

J ä s e n i k s i:

edustaja	Lahdensuo,
„	Kalliokoski,
„	Vehkaoja,
„	Lohi,
„	Tukia,
„	Huuhtanen,
„	Jussila,
„	Hannula, U.,
„	Hakala, A.,

edustaja Niilekselä,
„ Jutila,
„ Pilkka,
„ Pilppula.

Varajäseniksi:

edustaja Koivuranta,
„ Niukkanen,
„ Nurmesniemi,
„ Kariniva,
„ Hannula, M. A.

Listasta n:o 2.

Jäseniksi:

edustaja Hakkila,
„ Marttila,
„ Aalto, J. F.,
„ Aro,
„ Ampuja,
„ Halonen,
„ Huttunen,
„ Kovanen,
„ Lehikoinen,
„ Penttala,
„ Valta, K.,
„ Lepistö,
„ Kivisalo,
„ Koskelin.

Varajäseniksi:

edustaja Perho,
„ Puittinen,
„ Hakala, K.,
„ Pensas.

Listasta n:o 3.

Jäseniksi:

edustaja Virkkunen,
„ Pennanen,
„ Kivi,
„ Puhakka,
„ Oksanen,
„ Haataja,
„ Päivänsalo,
„ Nordenstreng.

Varajäseniksi:

edustaja Lähteenoja,
„ Kuuliala,
„ Nukari.

Listasta n:o 4.

Jäseniksi:

edustaja Strengell,
„ Rötkö,
„ Myllymäki, L.,
„ Meriläinen,
„ Kulmala.

Varajäseniksi:

edustaja Salo,
„ Riihimäki.

Listasta n:o 5.

Jäseniksi:

edustaja Estlander,
„ Schauman,
„ Inborr,
„ Lindberg,
„ Jern.

Varajäseniksi:

edustaja von Born,
„ Bäck.

Helsingissä, 6 päivänä elokuuta 1929.

Onni Hallsten.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Inborr: Stora utskottets medlemmar behagade sammanträda å Ständerhuset i stora utskottets rum i morgon onsdag kl. 10 för val av ordförande och viceordförande.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on ensi torstaina kello 12.

Täysistunto päätetään kello 13,56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

5. Torstaina 8 p. elokuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

annetaan vastaus ed. Salon y. m. välikysymykseen, joka koskee mielenosoitusten estämistä elokuun 1 päivänä.. 54

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kontio ja Sahlstein.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saa kunnallisten tehtävien takia täksi ja huomiseksi päiväksi ed. Kontio.

Valitsijamiesten ja suuren valiokunnan puheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiehet ovat valinneet puheenjohtajakseen ed. Reinikan ja varapuheenjohtajakseen ed. Junnilan sekä suuri valiokunta puheenjohtajakseen ed. J. F. Aallon ja varapuheenjohtajakseen ed. Schaumanin.

Yksityistulkin asettaminen.

Puhemies: Kansliatoimikunta ehdottaa, että eduskunta niiden virkamiesten lisäksi, jotka mainitaan työjärjestyksen 8 §:ssä, päättäisi asettaa yksityistulkin ruotsalaisia kansanmiehiä varten.

Ehdotus hyväksytään.

Edustajain istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 7 §:n mukaan tulee antaa lausunto edustajain istumajärjestyksestä, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuvat täysistunnoissa eduskuntaryhmittäin siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on Ruotsalaisen Kansanpuolueen eduskuntaryhmä sekä siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: Kansallisen Kokoomuspuolueen, Kansallisen Edistyspuolueen, Maalaisliiton ja Sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmät sekä äärimmäisenä vasemmalla Sosialistisen Työväen ja Pienviljelijäin puolueen eduskuntaryhmä.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Valiokuntien jäsenet ja varajäsenet.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut yksityisvaliokuntain jäsenten vaalia koskeva kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Valitsijamiehet.

Helsingissä,
elokuun 7 p:nä 1929.
N:o 2.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten eduskunnan tietoon, että tänään pidetyssä valitsijamiesten kokouksessa on eri valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi valittu

Perustuslakivaliokuntaan

Jäseniksi:

Aalto, J. F.	listasta	n:o	1
Lehtokoski	„	„	„
Koponen	„	„	„
Voionmaa	„	„	„
Leino, J.	„	„	„
Koivisto	„	„	2
Juutilainen	„	„	„
Kirra	„	„	„
Mustakallio	„	„	„
Auer	„	„	„
Estlander	„	„	3
von Born	„	„	„
Puhakka	„	„	4
Kuokkanen	„	„	„
Malmivaara	„	„	„
Pekkala, E.	„	„	5
Lehto	„	„	„

Varajäseniksi:

Jokinen	listasta	n:o	1
Rapo	„	„	„
Mäkelä	„	„	2
Saarinen	„	„	„
Schauman	„	„	3
Vennola	„	„	4
Kivi	„	„	„
Rötkö	„	„	5

Lakivaliokuntaan

Jäseniksi:

Rapo	listasta	n:o	1
Komu	„	„	„
Hakala, K.	„	„	„
Haverinen	„	„	„
Sirén	„	„	„
Saarelainen	„	„	2
Lautala	listasta	n:o	2
Manner	„	„	„
Nurmesniemi	„	„	„
Kivioja	„	„	„
Jacobsson	„	„	3
Molin	„	„	„
Sahlstein	„	„	4
Paavolainen	„	„	„
Tuomikoski	„	„	„
Tabell, E.	„	„	5
Salo	„	„	„

Varajäseniksi:

Lehikoinen	listasta	n:o	1
Valta, K.	„	„	„
Alestalo	„	„	2
Luostarinen	„	„	„
von Born	„	„	3
Kilpeläinen	„	„	4
Oksanen	„	„	„
Kallio, V.	„	„	5

Ulkoasiainvaliokuntaan

Jäseniksi:

Voionmaa	listasta	n:o	1
Ryömä	„	„	„
Keto	„	„	„
Swentorzetski	„	„	„
Hakkila	„	„	„
Sunila	„	„	2
Kukkonen	„	„	„
Raatikainen	„	„	„
Janhonen	„	„	„
Hannula, U.	„	„	„
Schauman	„	„	3
Colliander	„	„	„
Virkkunen	„	„	4
Vennola	„	„	„
Ikola	„	„	„
Rosenberg	„	„	5
Pekkala, E.	„	„	„

Varajäseniksi:

Reinikainen	listasta	n:o	1
Åhlström	„	„	„
Juutilainen	„	„	2
Kontio	„	„	„
Sergelius	„	„	3
Sahlstein	„	„	4
Lamminen	„	„	„
Tabell	„	„	5

Valtiovarainvaliokuntaan

Jäseniksi:

Harvala	listasta	n:o	1
Helo	”	”	”
Swentorzetski	”	”	”
Seppälä	”	”	”
Puittinen	”	”	”
Velling	”	”	”
Ryömä	”	”	”
Niukkanen	”	”	2
Junes	”	”	”
Tarkkanen	”	”	”
Leppälä	”	”	”
Ellilä	”	”	”
Vesterinen	”	”	”
Furuhjelm	”	”	3
Hästbacka	”	”	”
Talas	”	”	4
Turja	”	”	”
Moilanen	”	”	”
Ahmavaara	”	”	”
Virta	”	”	5
Rosenberg	”	”	”

Varajäseniksi:

Marttila	listasta	n:o	1
Bryggari	”	”	”
Rantala	”	”	”
Janhonen	”	”	2
Saarinen	”	”	”
Reinikka	”	”	”
Österholm	”	”	3
Hannula, Mandi	”	”	4
Nukari	”	”	”
Lehto	”	”	5

Pankkivaliokuntaan

Jäseniksi:

Keto	listasta	n:o	1
Suokas	”	”	”
Hakala, K.	”	”	”
Perho	”	”	”
Aro	”	”	”
Reinikka	”	”	2
Ryynänen	”	”	”
Kemppi	”	”	”
Hongisto	”	”	”
von Frenckell	”	”	3
Kivi	”	”	4
Luoma	”	”	”
Väisänen, H.	”	”	5

Varajäseniksi:

Väisänen, J.	listasta	n:o	1
Koskelin	”	”	”
Heikkinen	”	”	2
Vilhula	”	”	”
Hästbacka	”	”	3
Junnila	”	”	4
Pohjaranta	”	”	5

Laki- ja talousvaliokuntaan

Jäseniksi:

Lehikoinen	listasta	n:o	1
Linna, J.	”	”	”
Koivulahti-Lehto	”	”	”
Sirola	”	”	”
Kujala	”	”	”
Lahdensuo	”	”	2
Kauranen	”	”	”
Tukia	”	”	”
Hakala, A.	”	”	”
Kontio	”	”	”
Jern	”	”	3
Laurén	”	”	”
Haataja	”	”	4
Nikkanen	”	”	”
Junnila	”	”	”
Liedes, J.	”	”	5
Perälä	”	”	”

Varajäseniksi:

Pensas	listasta	n:o	1
Penttala	”	”	”
Pitkänen	”	”	2
Asikainen	”	”	”
Jacobsson	”	”	3
Tuomikoski	”	”	4
Luoma	”	”	”
Virta	”	”	5

Talousvaliokuntaan

Jäseniksi:

Reinikainen	listasta	n:o	1
Aromaa	”	”	”
Rantala	”	”	”
Valjakka	”	”	”
Tolonen	”	”	”
Luostarinen	”	”	2
Mäkelä	”	”	”

Jutila	listasta	n:o	2
Vallas	„	„	„
Hannula, M. A.	„	„	„
Forsberg	„	„	3
Sergelius	„	„	„
Kuuliala	„	„	4
Päivänsalo	„	„	„
Häkkinen	„	„	„
Urpilainen	„	„	5
Talvio	„	„	„

Varajäseniksi:

Penttala	listasta	n:o	1
Lehtokoski	„	„	„
Saarelainen	„	„	2
Kemppi	„	„	„
Kullberg	„	„	3
Ikola	„	„	4
Nordenstreng	„	„	„
Meriläinen	„	„	5

Sivistysvaliokuntaan

Jäseniksi:

Ailio	listasta	n:o	1
Sillanpää	„	„	„
Valta, A.	„	„	„
Åhlström	„	„	„
Pärssinen	„	„	„
Kukkonen	„	„	2
Kalliokoski	„	„	„
Arffman	„	„	„
Löthman	„	„	„
Puittinen	„	„	„
Österholm	„	„	3
Sanmark	„	„	„
Oksanen	„	„	4
Kilpeläinen	„	„	„
Nordenstreng	„	„	„
Lehto	„	„	5
Pohjaranta	„	„	„

Varajäseniksi:

Haverinen	listasta	n:o	1
Aaltonen	„	„	„
Hannula, M. A.	„	„	2
Kivioja	„	„	„
Bäck	„	„	3
Paavolainen	„	„	4
Päivänsalo	„	„	„
Urpilainen	„	„	5

Maatalousvaliokuntaan

Jäseniksi:

Pekkala, M.	listasta	n:o	1
Halonen	„	„	„
Setälä	„	„	„
Eskola	„	„	„
Jokinen	„	„	„
Heikkinen	„	„	2
Koivuranta	„	„	„
Tuomivaara	„	„	„
Saarinen	„	„	„
Vilhula	„	„	„
Kullberg	„	„	3
Haga	„	„	„
Heikkilä	„	„	4
Nukari	„	„	„
Vennola	„	„	„
Riihimäki	„	„	5
Turunen	„	„	„

Varajäseniksi:

Tolonen	listasta	n:o	1
Väisänen, J.	„	„	„
Lautala	„	„	2
Sunila	„	„	„
Forsberg	„	„	3
Haataja	„	„	4
Häkkinen	„	„	„
Kyhälä, K.	„	„	5

Työväenasiainvaliokuntaan

Jäseniksi:

Paasivuori	listasta	n:o	1
Aalto, A.	„	„	„
Huttunen	„	„	„
Bryggari	„	„	„
Vihuri	„	„	„
Lohi	„	„	2
Ruotsalainen	„	„	„
Niilekselä	„	„	„
Kariniva	„	„	„
Pilkka	„	„	„
Palmgren	„	„	3
Mangs	„	„	„
Lähteenoja	„	„	4
Hannula, Mandi	„	„	„
Lamminen	„	„	„
Tanner	„	„	5
Halén	„	„	„

Varajäseniksi:

Pärssinen	listasta	n:o	1
Ampuja	„	„	„
Löthman	„	„	2
Jutila	„	„	„
von Frenckell	„	„	3
Luoma	„	„	4
Ikola	„	„	„
Myllymäki, L.	„	„	5

Puolustusasiainvaliokuntaan

Jäseniksi:

Puittinen	listasta	n:o	1
Ampuja	„	„	„
Keto	„	„	„
Myllymäki, K.	„	„	„
Väisänen, J.	„	„	„
Niukkanen	„	„	2
Alestalo	„	„	„
Vehkaoja	„	„	„
Vertanen	„	„	„
Vallas	„	„	„
Colliander	„	„	3
Hintz	„	„	„
Luoma	„	„	4
Paavolainen	„	„	„
Vennola	„	„	„
Kulmala	„	„	5
Kallio, V.	„	„	„

Varajäseniksi:

Suokas	listasta	n:o	1
Hakala, K.	„	„	„
Tuomivaara	„	„	2
Raatikainen	„	„	„
Lindberg	„	„	3
Nikkanen	„	„	4
Nukari	„	„	„
Tanner	„	„	5

Valitsijamiesten puolesta:

Tyko Reinikka.

Viljo Rantala.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Voionmaa: Perustuslakivaliokunta kokoontuu Säätytalolla huomenna kello 10.

Samoin ulkoasiainvaliokunta kokoontuu huomenna Säätytalolla kello ½ 11.

Grundlagsutskottet sammanträder å Ständerhuset i morgon kl. 10. Likaså sammanträder utskottet för utrikesärenden i morgon å Ständerhuset kl. ½ 11.

Ed. Junnila: Laki- ja talousvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan Säätytalolle valiokunnan huoneeseen huomenna kello 10 valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Paasivuori: Työväenasiainvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan huomenna Säätytalolla kello ½ 11 valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Vennola: Maatalousvaliokunta kokoontuu Säätytalolla huomenna kello 10 ja puolustusasiainvaliokunta kello ½ 10.

Agrarutskottet sammanträder i morgon kl. 10 i Ständerhuset och försvarsutskottet kl. ½ 10.

Ed. Sillanpää: Pyydän sivistysvaliokunnan jäseniä saapumaan huomenna kello 11 Säätytalolle valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

Ed. Forsberg: Ekonomiutskottet sammanträder i morgon kl. 11 förmiddagen i sin lokal å Ständerhuset för val av ordförande och viceordförande.

Ed. H. Väisänen: Pyydän pankkivaliokuntaa kokoontumaan huomenna Suomen Pankissa kello 10,30 puheenjohtajan vaalia varten.

Ed. Hästbacka: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu Säätytalolla huomenna perjantaina kello 11,30.

Statsutskottet behagade sammanträda i morgon å Ständerhuset kl. 11,30 för val av ordförande och viceordförande.

Ed. Saarelainen: Lakivaliokunta kokoontuu huomenna Säätytalolle valiokunnan huoneeseen kello 10. Kokouksessa valitaan varsinainen ja varapuheenjohtaja.

Ed. Salon y. m. välikysymys, joka koskee mielenosoitusten estämistä elokuun 1 päivänä 1929.

P u h e m i e s: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tulee nyt annettavaksi vastaus ed. Salon y. m. välikysymykseen, joka koskee kuluvan elokuun 1 päiväksi suunniteltujen mielenosoitusten estämistä ja poliisiviranomaisten menettelyä siinä. Sitten kun välikysymykseen on annettu vastaus ja sen johdosta ehkä aiheutunut keskustelu on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaisesti jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämisestä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksen teon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä ennenkuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Välikysymykseen vastaa

Sisäasiainministeri K i v i m ä k i lausuen: Kunnioitettava herra puhemies! Arvoisat kansanedustajat!

Eduskunnalle jättämässään välikysymyksessä ovat ed. Asser Salo ynnä eräät muut edustajat esittäneet hallituksen vastattavaksi:

1) Onko hallitus tietoinen siitä, että se kieltäessään kuluvan elokuun 1 päiväksi suunnitellut imperialistisen sodan vastaiset mielenosoitukset ja erinäisten lippujen käytön, on loukannut maan perustuslaissa turvattuja kansalaisoikeuksia?

2) Mistä syystä hallitus asetti näiden mielenosoitusten varalta suojeluskunnat valmiiksi aseellista toimintaa varten ja antoi maan poliisiviranomaisille valtuudet käyttää väestöä vastaan törkeää väkivaltaa?

3) Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin poliisien kyseellisten mielenosoitusten yhteydessä harjoittaman mielivaltaisen ja provosoivan menettelyn johdosta?

Näihin kysymyksiin pyydän valtiovallan toimenpiteistä mainittuna päivänä lähinnä vastuunalaisena hallituksen jäsenenä hallituksen puolesta vastata seuraavaa.

Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja on lakimies. Ei siis voi olettaa, että välikysymyksen ensimmäiseen kohtaan sisältyvä väite, jonka mukaan hallitus olisi mielenosoituskiellolla loukannut perustuslakia, olisi tehty tietämättömyydestä. Tällaisen väitteen tekemistä voidaan tuskin ymmärtää ellei tiedetä, että salaisen kommunistipuolueen aivan hiljattainkin antamien työohjeiden mukaan parlamenttiakin on käytettävä „taistelukutsujen esittämispaikkana".

Ei näet voi olla muuta kuin yksi mieli siitä, että kun hallitusmuodossa ja kokoontumislaissa sanotaan, että kansalaisilla on oikeus kokoontua keskustelemaan yleisistä asioista taikka muussa luvallisessa tarkoituksessa, p e r u s t u s l a k i e i s u o j a a l u v a t t o m a s s a t a r k o i t u k s e s s a t a p a h t u v a a k o k o o n t u m i s t a. Kukaan ei empisi, valaistakseni asiaa esimerkillä, selittää esim. salakuljettajien yleistä kokousta, jossa neuvoteltaisiin toimenpiteistä salakuljetuksen edistämiseksi, hallitusmuodon vastaiseksi, eikä epäröisi sen kieltämistä. Julkisuudessa on tosin sanottu, että laittomienkin mielenosoitusten kieltäminen olisi hallitusmuodon „hengen" vastaista, puhumattakaan nyt siitä, että hallitusmuodon säännöksiä silloin kun ne, kuten tässä tapauksessa, ovat aivan selvät, on sananmukaisesti seurattava, ei vastakkaiselle käsitykselle saa mitään tukea edes hallitusmuodon hengestä, koska hallitusmuoto monien muiden säännöksiensä mukaan, niinkuin on itsestäänkin selvää, suojaa ainoastaan laillisia oikeuksia sekä lain ja hyvien tapojen mukaista toimintaa. Yhtä väärä kuin mainittu vetoaminen hallitusmuodon „henkeen", on myös samoin julkisuudessa esitetty huomautus, että viranomaisilla muka ei ollut oikeutta edeltäkäsin kieltää mielenosoituksia, vaan oikeus hajoittaa ne vasta jos niissä jotain lainvastaista esitettiin. Hallitusmuoto ei anna mitään tukea tällaiselle käsitykselle ja kokoontumislaki eroittaa toisistaan ne tapaukset, jolloin itse kokoontuminen on tapahtunut luvattomassa tarkoituksessa niistä, jolloin luvallisessa tarkoituksessa pidetyssä kokouksessa esitetään rangaistavan teon sisältäviä tai sellaiseen kehoittavia puheita tai tehdään tällaisia päätöksiä. Mielenosoituskulkue, siitä erikseen puhuakseni, on muuten sellainen toimenpide, joka sinään suoritetaan joko lu-

vallisessa tai luvattomassa tarkoituksessa ja johon vain harvoin ovat hajoitusta koskevat lainsäännökset edes sovellutettavissa.

Mielenosoituskiellon laillisuuden puolesta voisin esittää useita muita perusteita kuin ne, jotka olen maininnut. Voisin vedota huomattavien lainoppineiden lausuntoihin, voisin mainita, että yleisten kokousten kielto on nimenomaan tunnustettu oikeaksi silloinkin kun kysymys ei ole luvattomasta ja esimerkiksi yleistä vaaraa edistävästä kokouksesta, mutta kun asia muutenkin on vallan selvä, tyydyn siihen, mitä jo olen esittänyt.

Sen sijaan kaipaa kysymys, olivatko aijotut mielenosoituskokoukset katsottavat luvallisiksi vai luvattomiksi, selvittämistä. Välikyselijät lausuvat tästä vain ohimennen. Arvatenkin he, koska parlamentin kommunististen jäsenten tuli olla punaisen päivän valmistelujen etunenässä, ovat asiasta selvillä ja valaistusta, yli sen mitä asiasta on yleisesti tunnettu, kaipaavat vain muut. Vapaassa valtiossa on ja tulee jokaisella kansalaisella olla oikeus lausua mielipiteensä yhteiskunnassa olevista epäkohdista ja samoin itse yhteiskuntajärjestyksestä eikä ketään voida eikä ole aihetta estää tekemästä propagandaa sen valtiollisen käsityksen hyväksi ja puolesta, jota seuraten yhteiskunnalliset epäkohdat ovat hänen mielestään poistettavissa tai yhteiskuntajärjestys itsekin muutettavissa. Kansanvaltainen yhteiskunta lepää niin lavealla pohjalla ja yhteiskuntajärjestys eritoten Suomessa on niin luja ja suojattu, että me voimme rauhallisin mielin seurata äkkijyrkkiäkin valtiollisia suunnanilmaisuja. Tämän mukaisesti on Suomen kansa sangen kärsivällisesti sallinut yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen kumoukseenkin pyrkiväin kansalaisten valtiollista työskentelyä ja se on puuttunut asiaan ainoastaan silloin kun toiminta on suuntautunut törkeästi laittomien toimenpiteiden teille. Tämä on ollut se suunta, jota valtiovalta on kymmenen vuoden ajan maassamme seurannut ja johon sillä epäilemättä on varaa vastaisuudessakin.

Nykyisellä hallituksella ei olisi ollut mitään aihetta menetellä toisin, jos punaista päivää olisi suunniteltu vain tavallisten kommunististen iskulauseiden esittämispäiväksi, ja jos kommunistit olisivat liikkuneet vain tavallisten valheittensa ja harhakuvitelmiensa poluilla. Kommunistit uskottelivat valheellisesti, että määrätyt valtiot, Suomi muiden mukana, lähiaikoina ryhtyvät hyökkäämään Neuvosto-Venäjän kimppuun. Göteporissa viime kuun 21 päivänä pidetty skandinaavis-suomalainen sodanvastainen konferenssi väitti, paitsi muuta, että Itämeren blokkia järjestetään välittömään sotainterventsioniin Neuvosto-Venäjän ja Kiinan välillä ja että työväenluokka voisi skandinaavis-baltilaisella rintamalla milloin tahansa joutua seisomaan kasvoista kasvoihin välittömän sotatilanteen kanssa. Tämä oli tietenkin tyhjää puhetta, samoin kuin oli vallan perätöntä sellaisen kommunistipuolueen punaisen päivän manifestissa julaistu väitös, että Suomi muka Englannin johdolla on vuosikausia valmistanut sotaa Neuvostoliittoa vastaan. Mutta vaikka mielenosoitukset, jotka olisivat olleet tarkoitetut tällaisia perättömiä tietoja hallituksen aikeista toteamaan, siis olisivat olleet kokonaan asiattomat, ei hallitus varmaankaan olisi antanut sanotunlaisten perättömien puheitten itseensä vaikuttaa.

Mutta mielenosoituksia valmistettiinkin tarkoituksessa, johon nähden hallitus ei voinut olla välinpitämätön. Niitten päämääränä oli kapinan lietsominen, ja sellaiseen ei Suomen kansa ole suostunut. Se kiihtymys, joka ainakin porvarillisella taholla syntyi, kun tietoja kommunistien hankkeista alkoi tulla julkisuuteen, oli yhtä ymmärrettävissä kuin se oli yleinen. Tässä maassa ei enää milloinkaan julkisesti lietsota kapinaa eikä yllytystä väkivaltaisuuksiin, ja hallitus, joka sen olisi sallinut, ei olisi ollut niiden saavutusten arvoinen, jotka 1918 kapinan kukistamisen kautta ovat tulleet koko Suomen kansan hyväksi.

Vallitsevan yhteiskuntajärjestyksen kumoaminen väkivaltaisin keinoin on kuulunut kommunistien ohjelmaan siitä lähtien kuin tämä puolue on Suomessa toiminut. Mutta sen toiminta ei näihin asti ole niin konkretisoitunut määrättyjen joukkotoimenpiteiden suunnittelemiseen yhteiskuntaa vastaan kuin punaisena päivänä. Kommunistien internationale, joka meidänkin kommunistejamme ohjaa, ei ole ollut tyytyväinen niihin tuloksiin, joihin kommunistit meillä ja muualla ovat päässeet. Kehityksen jouduttamiseksi päätettiin senvuoksi kominternin kuudennessa maailmankongressissa kesällä v. 1928, että taistelu maailmanvallankumouksen hyväksi oli siir-

rettävä kaduille ja barrikaadeille ja valittiin taistelupäiväksi elokuun 1 päivä. Berlinissä viime vappuna toimeenpantu yleisharjoitus, joka päättyi kaikille tunnetuin tavoin, ei pannut kominterniä epäilemään, vaan päinvastoin saattoi elokuun 1 päivän valmistelut sitä kiihkeämmin alulle. Naamioksi valittiin sodan vaaran vastustaminen, mutta sitä varten olivat mainitun kongressin teesien mukaan kaikkien maiden kommunistisien puolueiden keskuskomiteat velvolliset viipymättä ryhtymään poliittiseen, järjestölliseen ja propagandistiseen työhön imperialistisen sodan vastaisen taistelun ja Neuvostoliiton puolustamisen kansainvälistä päivää varten, jona päivänä työtätekevät tulisivat esiintymään pääomaa vastaan muun muassa tunnuksilla: „sota imperialistiselle sodalle! perustakaa proletaarisia puolustusjärjestöjä!" Tällaisen yleisen ohjelman merkeissä oli punaista päivää valmisteltava. Kominternin virallisessa äänenkannattajassa viitattiin merkitsevästi Berlinin verimellakoihin, ylistettiin työläisten sankarillisuutta ja huudahdettiin lopuksi: „Berlinin työläisten esimerkki olkoon veljellisenä rohkaisunamme katujen valtaamiseksi elokuun 1 päivänä!" Ja kominternin Länsi-Euroopan toimiston julistuksessa sanottiin: „Kaikkien maiden työläiset ja sorretut, muodostakaa rautamuuri Berlinin proletariaatin ympärille. Valloittakaa maittenne kadut työväenluokalle 1 päivänä elokuuta. Omistakaa itsellenne kaikki Berlinin proletariaatin ja poliisin taistelumenetelmät, jotta kykenisitte 1 päivänä elokuuta esiintymään suuremmalla taistelukelpoisuudella!" Brüsselissä 16 päivänä toukokuuta 1929 pidetyssä Euroopan tärkeimpien maiden kommunistipuolueitten neuvottelukokouksessa päätettiin lisäksi, että vallankumouksellisia tukikohtia oli luotava kaikkiin järjestöihin ja sitäpaitsi erikoisesti sotateollisuuteen ja liikennelaitosten solmukohtiin. Viime heinäkuun 31 päivänä „Krasnaja Gasetassa" julaistuissa Neuvostoliiton kommunistipuolueen teeseissä oli muun muassa seuraavat teesit: „Kaikkien maiden köyhälistö, valmistaudu muuttamaan imperialistinen sota kansalaissodaksi. Köyhälistö aseistautuu riisuakseen aseista porvariston. Eläköön työläisten ja sorrettujen kansallisuuksien aseellinen kapina pääomaa vastaan. Vallankumouksellinen työläinen on maankavaltaja kapitalistisessa valtiossa. Hän on henkilö, joka tahtoo häviötä sodassa omalle maallensa".

Samanlaisin tunnuslausein valmistautui Suomen kommunistinen puolue punaista päivää varten. Göteborgin kongressissa, jossa Suomen kommunisteja oli mukana, kehoitettiin Skandinavian ja Suomen työläisiä mobilisoimaan ja järjestämään työläisjoukot ja köyhät talonpojat laajakantoiseen, kärjistettyyn vallankumoukselliseen taisteluun ennenmainitulla tarkoituksella muuttaa imperialistinen sota sisällissodaksi, kukistaa kapitalismi ja toteuttaa proletariaatin diktatuuri. Nämä teesit sisältyvät myös Suomen salaisen kommunistisen puolueen laatimiin salaisiin valmisteluohjeisiin. Toiminnan järjestäjänä oli kaikissa vaiheissa mainittu salainen puolue, joka näkyviksi toimihenkilöiksi hämärissä työväen kokouksissa valitutti alaikäisiäkin tuntemattomia nuorukaisia punaisen päivän hämäräperäisiin komiteoihin.

Salaisen puolueen ja mainittujen komiteain ohjeita seuraten oli kaikki vedettävä mukaan. Ammatillisten elinten ei tosin ollut syytä virallisesti ottaa kamppailuun osaa, mutta liikkeen perusjärjestöissä oli tehtävä työtä; urheiluliiton perusjärjestöt oli niinikään saatettava riveihin, nuoriso, järjestönuoret ja lapset, naiset, perheen emännät niinikään, osuuskauppa- ja raittiusliike samalla tavalla. Salaisia lentolehtisiä levitettiin työpaikoilla ja sotilaiden keskuuteen, joita yritettiin kiihoittaa vertaamalla heitä orjiin, vankeihin ja eläimiin. Jotta ne, jotka eivät olleet asioista selvillä, eivät epäröisi, ei tunnuslauseita ollut laadittava niin, että joukot käsittäisivät ne kutsuksi avoimeen kapinaan, päinvastoin piti käydä ilmi, että nyt ei ollut kysymys kapinasta, ei ollut kysymys heti tapahtuvasta vallanotosta.

Näin valmistettiin elokuun 1 päivää Suomessa. On sanottava, että valmisteluissa oli paljon tavallista kommunistista suunpieksentää ja etteivät kommunistit itsekään uskoneet kapinan syntymistä sanottuna päivänä mahdolliseksi. Mutta toiselta puolen oli kiihoitus niin voimaperäistä ja päämäärät, olkootpa etäisemmät, niin peittelemättömät, että salainen kommunistinen puolue

meillä vasta ensi kerran uskalsi tällaiseen ryhtyä ja että valtiovalta olisi, vielä muistaen Leninin ohjeet, että hetki määrää vallankumouksen, menetellyt harkitsemattomasti, jos se olisi sallinut tällaisen lainvastaisen vallankumouksellisen kiihoituksen julkisesti tapahtuvan, olkoonpa, että se hyvin tiesikin yhteiskunnan kestävän kaikki vallankumoukselliset puuhailut.

Mutta mielenosoituskiellon antamiseen oli lisäksi syynä epäjärjestyksien syntymisen varominen. Käytännöllisteknillisissä valmisteluohjeissa, joita mainittu salainen puolue levitti, oli yksityiskohtaisesti neuvottu, millä tavoin kulkueiden ja kokousten hajoittaminen oli tehtävä poliisille mahdollisimman vaikeaksi, ja nimenomaan sanottu, että joukkojen oli kadulla päättävästi puolustauduttava. Komintern oli määrännyt erityisiä iskujoukkoja muodostettavaksi ja kulloinkin kysymykseen tuleville paikoille lähetettäväksi salaisia kiihoittajia ja järjestäjiä vaanimaan tilaisuutta epäjärjestyksien synnyttämiseen. Maahan saapui salaisia toimitsijoita, niiden joukossa punaupseerikoulun käyneitä henkilöitä nimenomaan elokuun 1 päivää varten.

Kaiken tämän ja monet muut asiassa ilmenneet seikat huomioonottaen ei hallitus voinut muuta tehdä kuin minkä se teki. Se ei myöskään edellä kosketeltuihin käytännöllis-teknillisiin valmisteluohjeisiin perehdyttyään voinut olla ilmoittamatta, että suojeluskuntalaisia asetuksenmukaisesti tuli olla valmiina poliisiviranomaisten kutsusta auttamaan harvalukuista poliisia mahdollisten epäjärjestyksien ehkäisemisessä.

Se, mitä edellä on sanottu, riittää hyvin perusteluksi myöskin maaherrojen julistamalle punaisen lipun käyttämistä koskevalle kiellolle. Kommunistien kohoittamana punainen lippu liehui vuonna 1918 kapinan lippuna ja sellaiseksi se täydellä syyllä olisi erityisesti ymmärretty punaisena päivänä. Punaisen lipun käyttäminen voidaan voimassaolevien määräysten mukaan kieltää, jos sen nostaminen sotii lakia tai hyviä tapoja vastaan tai jos se on aikaansaanut tai jos on perusteltua aihetta olettaa sen aikaansaavan epäjärjestystä. Kaikki nämä edellytykset olivat olemassa.

Mitä sitten tulee poliisin menettelyyn mielenosoituskiellon toimeenpanossa, oli poliisilla lain nojalla valta käyttää tarpeen vaatiessa väkivaltaakin, ellei sen käskyjä toteltu; sen ei tarvinnut hallitukselta saada tähän erityistä valtuutusta, kuten välikysymyksessä kuitenkin edellytetään. Poliisin menettely ei siis suinkaan ollut mielivaltaista, niinkuin välikysymyksessä edelleen väitetään, kaikkein vähimmin se oli provosoivaa. Jos mikä oli provosoivaa, niin sitä oli mielenosoituksiin kehoittaminen jotunnetusta kiellosta huolimatta; provosoivaa oli myös kieltoa vastaan mielenosoituspaikoille tulleiden kommunistien menettely. Poliisin toistuvia hajaantumiskehoituksia ei noudatettu. Päinvastoin yleisö teki kaikenlaista vastarintaa poliisille, solvasi sitä ja kävi siihen jopa käsiksi, puhumattakaan siitä että yleisön joukosta ammuttiinkin. Järjestys oli palautettava ja nopein toimenpitein palautettava. On valitettavaa, että poliisin täytyi käyttää hajoittaessaan aseita, tosin niin vaaratonta kuin batonki, ja kaksin kerroin valitettavaa, että suuressa väkijoukossa syyttömiäkin ehkä joutui sen kohteeksi. Mutta kun tuskin kukaan sai mainitsemisen arvoista vammaa ja kun kukaan ei tietääkseni ole tehnyt valitusta hänen osakseen tulleesta kohtelusta, ei voida muuta sanoa, kuin että poliisi ainakin suurin piirtein katsoen toimi niinkuin sen piti. Epäilemättä nopea hajoitus saattoi tehdä sivulliseen katsojaan jossain määrin kiusallisen vaikutuksen, mutta se, joka tätä valittaa, on velvollinen myöskin huomioonottamaan sen vaikean aseman, jossa poliisi oli. Missään tapauksessa ei poliisia voida asiasta vetää vastuuseen, vaan vastuun kantavat viranomaiset ja ennenkaikkea hallitus, jonka määräyksiä toimeenpannakseen poliisit vain täyttivät velvollisuutensa.

Välikysymyksen kolmanteen kohtaan vastaan siis, ettei hallitus aio ryhtyä toimenpiteisiin poliisia vastaan, mikäli ei paraikaa toimitettavissa tutkimuksissa käy ilmi, että joku poliisi on tahallansa ylittänyt virkavaltuuksiaan, mikä ei tähänastisista tutkimuksista päättäen ilmeisestikään ole ollut laita.

On sanottu, että ilman kieltoa mielenosoitukset olisivat kuivuneet kokoon (Vasemmalta: Niinkuin olisivat tehneetkin). Se ei ole lainkaan varma eikä sitä johtopäätöstä missään tapauksessa saa tehdä sen nojalla, mitä, kuten syyllä luulen, kiellon joh-

dosta jäi tapahtumatta. Vetoaminen Saksan ja Ruotsin esimerkkeihin ei myöskään ole oikeutettu, Ruotsin esimerkkiin kaikkein vähimmin Suomeen verrattuna, jossa kommunismilla on vankempi maaperä ja jossa vielä tuoreessa muistissa oleva kapina voi helposti nostaa intohimot korkealle niin puolin kuin toisin. Muuten on pakko huomauttaa siitäkin, että salahankkeita maan turvallisuutta vastaan punovien toimenpiteet voivat meilläkin, niinkuin muualla on tapahtunut, synnyttää yhteiskuntarauhalle vaarallisia vastatoimenpiteitä. Sen estämiseksi, mikä kuuluu hallitukselle, on lujalla suhtautumisella valtiovallan taholta kommunisteihin suuri merkitys. Sosialidemokraateille, jotka ovat arvostelleet hallituksen toimenpidettä, pyydän tehdä sen vaatimattoman kysymyksen: olisivatko he samalla lämmöllä tai olisivatko he lainkaan vastustaneet kieltoa, jolla olisi ehkäisty niin laajassa mitassa harjoitettu oikeistodiktatuurin valmistelu, kuin millä vasemmistodiktatuurin valmistelua harjoitettiin? Minulla on syytä uskoa, että sosialidemokraattinen sisäministeri kieltäisi pienimmänkin julkisen laittoman monarkistikokouksen ja hän tekisi siinä oikein. Mutta niin on nykyinen hallituskin mielestäni tehnyt oikein ehkäistessään kapinan lipun nostamisen Suomessa punaisena päivänä.

Hallitus on pyytänyt eroa eikä sillä sen vuoksi ole aihetta vaatia luottamuslausetta (Hilpeyttä eduskunnassa), mutta koska esilläolevalla kysymyksellä on laaja periaatteellinen kantavuus, toivoo hallitus, että eduskunta päättäisi hyväksyä yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen.

Högtärade herr talman, ärade riksdagsmän!

I en till Riksdagen inlämnad interpellation har riksdagsmannen Asser Salo jämte vissa andra riksdagsmän framställt till regeringens besvarande följande:

1) Är regeringen medveten om att den genom att förbjuda de till den 1 augusti planerade demonstrationerna mot det imperialistiska kriget och användningen av vissa flaggor har kränkt landets i grundlagarna garanterade medborgarrättigheter?

2) Av vilken orsak ställde regeringen med hänsyn till dessa demonstrationer skyddskårena i beredskap för väpnad aktion och gav landets polismyndigheter fullmakter att mot befolkningen använda groft våld?

3) Ämnar regeringen skrida till åtgärder med anledning av polisernas godtyckliga och provocerade tillvägagående i samband med ifrågavarande demonstrationer?

På dessa frågor ber jag att i egenskap av den för dessa åtgärder från statsmaktens sida nämnda dag närmast ansvariga medlemmen av regeringen å regeringens vägnar få svara följande:

Den förste undertecknaren av interpellationen är jurist. Man kan således icke antaga, att det interpellationens första del ingående påståendet, enligt vilket regeringen skulle genom sitt demonstrationsförbud kränkt grundlagarna, vore gjort av okunnighet. Ett sådant påstående kan knappast förstås, om man ej vet, att det hemliga kommunistpartiet helt nyligen utfärdade verksamhetsdirektiv, enligt vilka också parlamentet bör användas som „plats, där stridshandsken kastas''.

Man kan nämligen icke hysa mer än en åsikt därom, att då i regeringsformen och lagen om församlingsfrihet säges, att medborgarna ha rätt att sammankomma för att dryfta allmänna angelägenheter eller i annat lovligt syfte, grundlagen icke skyddar i olovligt syfte skeende sammankomster. Ingen skulle tveka, för att jag må belysa saken med ett exempel, att förklara ett allmänt möte av smugglare, varvid man skulle konferera om åtgärder för främjande av smuggling, stridande mot regeringsformen och draga i betänkande att förbjuda detsamma. I offentligheten har visserligen sagts, att även förbjudandet av olagliga demonstrationer skulle strida mot regeringsformens „anda''. För att nu icke tala därom att regeringsformens stadganden, då de, såsom i detta fall, äro klara, böra bokstavligen följas, får man icke något stöd för den motsatta uppfattningen ens av regeringsformens „anda'', enär regeringsformen enligt många andra av sina stadganden, såsom det även är klart av sig självt, skyddar endast lagliga rättigheter samt verksamhet, överensstämmande med lag och god sed. Lika oriktigt som nämnda vädjande till regeringsformens „anda'' är också den i offentligheten framställda anmärkningen, att myndigheterna icke skulle ha rätt att på förhand förbjuda en demonstration, utan rätt att skingra densamma först om något lagstridigt förekomme vid densamma; regeringsformen ger icke något stöd åt en

sådan uppfattning och lagen om församlingsfrihet särskiljer från varandra de fall, då själva sammankommandet skett i olovligt syfte, från dem, då vid ett i lovligt syfte hållet möte framföras tal, innebärande straffbar handling eller uppmaning till sådan eller fattas sådana beslut. Ett demonstrationståg, för att särskilt tala därom, är för övrigt en sådan åtgärd, som i och för sig verkställes antingen i lovligt eller olovligt syfte och på vilket endast sällan lagstadgandena om upplösning ens kunna tillämpas.

För lagligheten av ett demonstrationsförbud kunde jag ytterligare framföra flere andra skäl än de jag redan anfört; jag kunde vädja till uttalanden av bemärkta jurister, jag kunde nämna att förbud mot allmänna möten är uttryckligen erkänt som rätt, då fråga icke är om ett olovligt, utan ett möte, som innebär t. ex. allmän fara, men då saken för övrigt är alldeles klar, nöjer jag mig med vad jag redan anfört.

Däremot kräver frågan, huruvida de tillärnade demonstrationerna borde anses lovliga eller olovliga, utredning. Interpellanterna yttra härom endast i förbigående; förmodligen äro de, enär de kommunistiska parlamentsmedlemmarna skulle stå i spetsen för förberedelserna till den röda dagen, på det klara med saken, och belysning av densamma utöver vad allmänt är känt, äro endast de andra i behov av.

I en fri stat har och bör varje medborgare ha rätt att uttala sin åsikt om i samhället rådande missförhållanden och likaså om själva samhällsordningen, och ingen kan, och skäl därtill föreligger icke, förhindras att driva propaganda till förmån för den politiska uppfattning, med iakttagande av vilken enligt hans åsikt de samhälleliga missförhållanderna böra avlägsnas eller själva samhällsordningen ändras. Ett demokratiskt samhälle vilar på så bred grund och samhällsordningen särskilt i Finland är så fast och skyddad, att vi med lugn kunna följa med också brådstörtade politiska viljeyttringar. I överensstämmelse härmed har Finlands folk med mycket tålamod fördragit det politiska arbetet av personer, som t. o. m. strävat till social och politisk omstörtning, och det har blandat sig i saken endast då verksamheten fräckt inslagit olagliga vägar. Detta har varit den riktning, som statsmakten under att tiotal år följt i vårt land och som den otvivelaktigt ämnar följa också i framtiden. Den nuvarande regeringen hade icke haft något skäl att förfara annorlunda, om röda dagen hade planerats att bli endast en dag för framförande av vanliga kommunistiska slagord och om kommunisterna endast hade rört sig med sina vanliga lögner eller på sina fantastiska stigar. Kommunisterna låta falskeligen påskina, att vissa stater, däribland Finland, inom närmaste framtid skola skrida till angrepp mot Råds-Ryssland. Den skandinavisk-finska kongressen mot kriget, i Göteborg den 21 i sistlidna månad påstod, förutom annat, att ett Östersjöblock arrangeras för en direkt krigsintervention mellan Råds-Ryssland och Kina och att arbetarklassen på den skandinavisk-baltiska fronten när som helst kan komma att stå ansikte mot ansikte med en direkt krigssituation. Detta var naturligtvis tomt prat liksom det i det hemliga kommunistpartiets i röda dagens manifest framförda fullkomligt grundlösa påståendet, att Finland under Englands ledning i åratal förberett krig mot Rådsunionen. Men ehuru demonstrationerna, vilka voro avsedda att konstatera dylika grundlösa uppgifter om regeringens avsikter, sålunda skulle varit fullständigt oberättigade, hade regeringen säkerligen icke låtit dylikt grundlöst tal inverka på sig.

Men demonstrationerna förbereddes i ett syfte, till vilket regeringen icke kunde förhålla sig likgiltigt. Deras mål var att egga till uppror och något dylikt kan Finlands folk icke samtycka till. Den upphetsning, som åtminstone på borgerligt håll kom till synes, då uppgifter om kommunisternas förberedelser började komma till offentligheten, var lika förståelig som den var allmän. I detta land må icke mera någonsin offentligt uppmanas till uppror eller uppviglas till våldshandlingar, och den regering, som hade tillåtit sådant, hade icke varit värdig de vinningar, vilka genom kuvandet av upproret år 1918 kommo Finlands hela folk till godo.

Omstörtande av den rådande samhällsordningen med våldsamma medel har ingått i kommunisternas program, så länge detta parti arbetat i Finland, men dess verksamhet har hittils icke så konkret yttrat sig i planläggandet av vissa massåtgärder mot samhället som den röda dagen. Den kom-

munistiska internationalen, som leder även kommunisterna hos oss, har icke varit nöjd med de resultat kommunisterna hos oss och annorstädes ernått. För utvecklingens påskyndande beslöts å Komminterns VI världskongress sommaren 1928, att kampen för världsrevolutionen skulle flyttas till gator och barrikader, och valdes till kampdag den 1 augusti. Den i Berlin senaste första maj iscensatta generalövningen, vilken slutade på ett för alla känt sätt, gjorde icke Komintern tvehågsen, utan pågingo tvärtom förberedelserna till den första augusti allt ivrigare. Till mask valdes bekämpande av krigsfaran, men för ändamålet voro enligt kongressens teser alla länders kommunistiska partiers centralkommitteer förpliktade att utan dröjsmål vidtaga „men politiskt organisations- och propagandaarbete för den internationella dagen för kamp mot det imperialistiska kriget och rådsunionens försvar", vilken dag de arbetande skulle uppträda mot kapitalet bl. a. med lösen: „krig mot det imperialistiska kriget"; „bilda proletära försvarsorganisationer". I ett sådant programs tecken skulle den röda dagen förberedas. Uti Kominterns officiella organ hänvisades till de blodiga kravallerna i Berlin, prisades arbetarnas hjältemod och utropades till slut: „Berlinarbetarnas exempel må vara oss en brödrauppmuntran till gatornas erövring den 1 augusti". Och i Kominterns västeuropeiska byrås kungörelse sades: „alla länders arbetare och förtryckta, bilda en järnmur kring Berlins proletariat! Erövra gatorna i eget land åt arbetarklassen i augusti. Tillegna eder alla Berlinproletariatets och polisens kampmetoder, så att ni den 1 augusti må kunna uppträda med större kampduglighet." Vid den i Bryssel 16/5 1929 hållna rådplägande konferensen av de viktigare ländernas kommunistpartier beslöts vidare, att revolutionära stödjepunkter skulle bildas vid alla organisationer och särskilt vid krigsindustrin och trafikinrättningarnas knutpunkter. Uti den 21 sistlidna juli i Krasnaja Gazeta publicerade rådsunionens kommunistpartis teser ingår bl. a. följande teser: „Alla länders proletariat — var berett att förbyta det imperialistiska kriget i medborgarkrig. Proletariatet bör beväpna sig för att avväpna borgarna. Leve arbetarnas och de förtryckta nationaliteternas väpnade uppror mot kapitalet. Den revolutionära arbetaren är landsförrädare i den kapitalistiska staten d. v. s. en person, som önskar sitt eget land nederlag i krig."

Med samma lösen förberedde sig Finlands kommunistiska parti för den röda dagen. Vid kongressen i Göteborg, där finska kommunister voro med, uppmanades Skandinaviens och Finlands arbetare att mobilisera och bilda arbetartrupper och de fattiga bönderna till vittomfattande skarp revolutionär kamp i förenämnda syfte att förvandla det imperialistiska kriget i inbördeskrig, att kuva kapitalismen och genomföra proletariatets diktatur. Dessa teser ingingo även i de av finska hemliga kommunistiska partiet spridda hemliga förberedelseanvisningar. Organisator för verksamheten var i alla stadier nämnda hemliga parti, vilket vid obskura arbetarmöten lät välja till och med minderåriga okända ynglingar såsom medlemmar i den röda dagens dunkla kommitteer.

Följande det hemliga partiets och nämnda kommitteers anvisningar skulle alla dragas med. Fackorganen hade visserligen icke skäl att officiellt deltaga i kampen, men i rörelsens stamorganisationer skulle arbete utföras; idrottsförbundets stamorganisationer skulle ävenså mobiliseras, ungdomen, organiserade unga och barn, kvinnor, husmödrar likaså, andels- och nykterhetsrörelsen desslikes. Hemliga flygblad spriddes på arbetsplatserna och bland militären, vilken man sökte uppvigla genom att jämföra dem med trälar, fångar och djur. För att de, vilka icke hade saken klar för sig, icke skulle vara tveksamma, borde lösen icke göras så, att trupperna skulle tro sig kallade till öppet uppror, utan tvärtom borde framgå, att det nu icke var fråga om uppror, om omedelbart tillskansande av makten.

Sålunda förbereddes den 1 augusti i Finland. Det måste sägas, att i förberedelserna låg mycket vanligt kommunistiskt munväder och att icke ens kommunisterna själva trodde på möjligheten av ett uppror nämnda dag. Men å andra sidan var agitationen så intensiv och slutmålen, låt vara de yttersta, så ohöljda, att det hemliga kommunistiska partiet hos oss första gången vågade skrida

till något sådant och att statsmakten, med Lenins direktiv i minnet, att stunden bestämmer revolutionen, förfarit oöverlagt, om den hade tillåtit en dylik lagstridig, revolutionär agitation öppet få ske, låt vara att den mycket väl visste, att samhället kunde stå ut med allehanda revolutionärt bråk.

Ett ytterligare skäl till utfärdandet av demonstrationsförbudet var att man måste akta sig för uppkomsten av oordningar. I de praktiskt-tekniska förberedelsedirektiven som det nämnda hemliga partiet uppgjorde, hade givits detaljerade råd, huru upplösandet av tågen och mötena bordegöras såsvårtsommöjligt för polisen, och uttryckligen sagts, att hoparna skulle på gatorna beslutsamt försvara sig. Komintern hade givit order om upprättande av speciella slagtrupper och att hemliga agitatorer och organisatorer skulle sändas till de platser, som vid varje tillfälle kunde ifrågakomma, för att passa på tillfälle att åstadkomma oordningar. Till landet anlände speciella hemliga funktionärer, bland dem personer som besökt den röda officersskolan, enkom för den 1 augusti. Med beaktande av allt detta och många andra i saken yppade omständigheter kunde regeringen icke göra annat än den gjorde; den kunde ej heller, efter att ha fått reda på de förenämnda praktiskt-tekniska förberedelsedirektiven, underlåta att meddela, att skyddskårister i enlighet med förordningen borde vara beredda att på polismyndigheternas kallelse hjälpa den fåtaliga polisen vid förhindrandet av eventuella oordningar.

Det som ovan sagts är också ett tillräckligt motiv för det av landshövdingarna utfärdade förbudet mot användande av röda flaggor. Den av kommunisterna höjda röda fanan svajade år 1918 såsom upprors fana och som sådan hade den med fullt skäl särskilt uppfattats på den röda dagen. Användandet av röd flagga kan jämlikt gällande bestämmelser förbjudas, om dess höjande strider mot lag och god sed eller om den åstadkommit eller befogat skäl föreligger att antaga, att dess höjande skall åstadkomma oordningar. Alla dessa förutsättningar förelågo.

Vad sedan vidkommer polisens förfarande vid genomförande av demonstrationsförbudet, hade polisen med stöd av lagen rätt att vid behov använda också våld, om dess order icke efterkommos; den behövde härför icke erhålla särskilt bemyndigande av regeringen, såsom emellertid i interpellationen förutsättes. Polisens förfarande var sålunda ingalunda godtyckligt, såsom i interpellationen vidare påstås, allra minst var det provocerande. Om något var provocerande, så var det uppmaningen till demonstrationer trots det redan kända förbudet. Provocerande var också tillvägagåendet av de kommunister, som mot förbudet infunnit sig på demonstrationsplatserna. Polisens upprepade uppmaningar att skingras efterkommos icke, tvärtom gjorde allmänheten allt slags motstånd mot polisen, skymfade den och gick till och med till handgripligheter, för att icke tala om att det sköts från folkmassans sida. Ordningen måste återställas, och återställas med snabba åtgärder. Det är beklagligt, att polisen vid skingrandet måste använda vapen, visserligen ett så ofarligt som battong, och det är i dubbel måtto beklagligt att i den stora folkmassan också oskyldiga fingo känna av battongerna, men då knappast någon nämnvärt skadades och ingen, såvitt jag vet, anfört klagomål över den behandling han blivit utsatt för, kan man icke säga annat än att polisen i stort sett uppförde sig som den borde. Otvivelaktigt kunde det snabba skingrandet på en utomstående göra ett i någon mån pinsamt intryck, men den som beklagar detta, är skyldig att taga i betraktande den svåra ställning, vari polisen befann sig. I ingen händelse kan polisen dragas till ansvar för denna sak, utan ansvaret bäres av myndigheterna och framför allt av regeringen. För verkställandet av regeringens order fyllde polisen blott sin plikt. På interpellationens tredje punkt svarar jag sålunda, att regeringen icke ämnar skrida till några åtgärder gentemot polisen, för så vitt det icke vid de som bäst pågående undersökningarna framgår, att någon polis medvetet överskridit sina tjänstebefogenheter, vilket att döma av undersökninggarna hittils uppenbarligen ej varit fallet.

Det har sagts, att utan ett förbud skulle demonstrationerna helt och hållet torkat in. Det är alls icke säkert, och i ingen händelse får den slutsatsen dragas med stöd av det,

som sedan, såsom jag med skäl tror, på grund av förbudet blev ogjort. Åberopande av exemplen från Tyskland och Sverige är icke heller berättigat, exemplet från Sverige allra minst i jämförelse med Finland, där kommunisterna stå på fastare grund och där ännu det i färskt minne varande upproret lätt kan stegra lidelserna så på den ena som den andra sidan. För övrigt bör även framhållas, att handlingar av personer, som stämpla mot landets säkerhet, hos oss, liksom annorstädes skett, kunna framkalla för samhällsfreden farliga motåtgärder; till förhindrande av detta, vilket ankommer å regeringen, har ett fast uppträdande från statsmaktens sida mot kommunisterna stor betydelse. Till socialdemokraterna, som kritiserat regeringens åtgärd, ber jag få ställa den anskapråkslösa frågan, huruvida de med samma värme eller huruvida de alls hade motsatt sig ett förbud, varigenom förhindrats en i så omfattande grad bedriven förberedelse för en högerdiktatur som den, i vilken förberedelsen för vänsterdiktaturen bedrivits. Jag har skäl att tro att en socialdemokratisk inrikesminister skulle förbjuda ett också det minsta offentliga olagliga monarkistmöte och han gjorde rätt däri, men så har enligt min åsikt den nuvarande regeringen gjort rätt i att förhindra höjandet av upprorsfanan i Finland på den röda dagen.

Regeringen har anhållit sitt entledigande och har för den skull icke anledning att yrka på förtroendevotum, men då förevarande fråga har stor principiell bärvidd, hoppas regeringen, att Riksdagen måtte besluta godkänna enkel övergång till dagordningen.

Annetun vastauksen johdosta syntyy seuraava

Keskustelu:

Ed. Salo: Herra sisäasiainministeri on myöskin juristi, vieläpä lakitieteentohtori, mutta siitä huolimatta ei hän pysty tekemään lailliseksi sitä, mikä päivänselvästi on laitonta ja sinä pysyy. Yrittäessään osoittaa elokuun 1 päivän mielenosoituskiellon lakiin perustuvaksi hän teki turhaa ja tuloksetonta työtä. Paljon rehellisempää olisi ollut vastata suoraan kysymykseen entisen poliisimestari Honkasen sanoilla: Perustuslaki ei ole teitä varten. Mutta niin voimakkaana miehenä kuin sisäasiainministeri Kivimäki ilmeisesti haluaakin esiintyä, ei hänellä kuitenkaan ole poliisimestari Honkasen rohkeutta. Ajatus hänen vastauksessaan oli sama. „Edistysmielistä" oli siinä se, ettei tuota ajatusta rehellisesti lausuttu julki.

Hallitusmuodon 10 §:n mukaan on Suomen kansalaisilla oikeus edeltäpäin lupaa hankkimatta kokoontua keskustelemaan yleisistä asioista tai muissa luvallisissa tarkoituksissa. (Ministeri Kivimäki: Aivan niin, luvallisissa!) Juuri luvallisissa. Tämä oikeus kuuluu kaikille Suomen kansalaisille, myöskin työläisille. Säännöksiä tämän oikeuden käyttämisestä voidaan antaa lailla, mutta ei sisäasiainministerin määräyksillä. Kumota tämä oikeus voidaan vain perustuslakia muuttamalla, mutta ei sisäasiainministerin kiertokirjeellä. Tämä on ei ainoastaan hallitusmuodon kirjaimen, vaan myöskin sen hengen mukaista. Ja kuitenkin kielsi sisäasiainministeri käskykirjeellä elokuun 1 päiväksi suunnitellut mielenosoitukset ja kokoukset, antaen poliisiviranomaisille määräyksen estää ne. Tämä teko oli jyrkästi hallitusmuodon vastainen, se oli alusta loppuun asti laiton. Lailliseksi sitä ei voida selittää minkäänlaisilla väitöskirjoilla.

Kiellettyjen kokousten ja mielenosoitusten tarkoitus oli luvallinen, se käy täysin selvästi ilmi kokouskutsusta, joka on julkaistu Työ-lehden viime heinäkuun 13 päivän numerossa. Julistuksessa, jonka on allekirjoittanut Helsingin työväestön punaisen päivän komitea ja Helsingin nuorten työläisten sodanvastaista taistelua järjestävä komitea, kutsutaan kaikkia työläisiä elok. 1 p:nä kokouksiin ja mielenosoituksiin imperialistista sotaa vastaan. Herra sisäasiainministeri! Eikö sodan vaarasta keskusteleminen ole yleinen asia? Ja eikö se ole myöskin luvallinen asia? Tämän hallituksen aikana ja sen esityksestä hyväksytyssä Kelloggin sopimuksessa selitetään sodat laittomiksi, ja kuitenkin saman hallituksen sisäasiainministeri selittää laittomaksi ja luvattomaksi sodan vastustamisen. Minä pyydän kysyä, missä laissa ja missä pykälissä näin sanotaan. Selittäessään imperialistisen ryöstösodan vastustamisen luvattomaksi on sisäasiainministeri ja nähtävästi koko hallitus omaksunut kansainvälisen porvariston kannan, porva-

riston, joka kuumeisella kiireellä kaikissa kapitalistisissa maissa varustautuu uuteen, entistä kauheampaan sotaan kaikista rauhankonferensseista ja Kellogg-sopimuksista huolimatta, paremminkin juuri niiden varjolla, sillä eiväthän nuo rauhankonferenssit ole tarkoitetut muuksi kuin sodan varustelujen naamioimisiksi. Göteborgin konferenssin selostus sodan vaarasta ei suinkaan ollut vain kuvittelu. Herra sisäasiainministeri voisi tiedustella hallituksen ulkoasiainministeriltä, suhtautuuko hän yhtä optimistisesti kysymykseen sodan vaarasta. Kapitalistisiten maiden sotavarustelut ovat nyt kaksi kertaa suuremmat kuin maailmansodan edellä. Sotalaivastoja, ilmalaivastoja ja muita sotavarustuksia lisätään päivä päivältä. Budjeteissa muodostavat sotilasmenot tärkeimmän menoerän, menoerän, joka vuosi vuodelta huimasti nousee. Siitä on parhaimpana todistuksena tämän edistysmielisen hallituksen eduskunnalle juuri jättämä tuloja menoarvio. Kapitalisteille merkitsee sota arvaamattomia riistomahdollisuuksia, siksi he sitä haluavat ja siksi he siihen valmistautuvat. Erikoisesti valmistautuu kansainvälinen kapitalismi hyökkäämään Neuvosto-Venäjän kimppuun, sillä se on kapitalistien riistoetujen tiellä. Mitä sota tuo mukanaan työväenluokalle, sen näytti maailmansota: 12 miljoonaa kuollutta, 30 miljoonaa raajarikkoa, nälkää, kurjuutta, mittaamattomia kärsimyksiä, kaikkea tätä lahjoitti se työläisille (Keskustasta: Venäjällä eniten!) ja nämä uhraukset annettiin kapitalistien valtaus- ja riistopyyteitten hyväksi. Herra sisäasiainministeri! Työläisillä ei ole siihen enää halua. Ne eivät halua enää ampua tovereitaan sotatarvetehtailijoitten voittoosinkojen lisäämiseksi. Siksi työväestö on kaikkialla maailmassa kohottanut taisteluhuudon imperialistista sotaa vastaan. Se ei aio enää antaa yllättää itseään niinkuin 1914, jolloin kansainvälinen sosialidemokratia petti työväenluokan ajaen sen imperialistien kanuunan ruuaksi. Työväestö ei luota enää sosialidemokraattien vakuutuksiin siitä, että mitään sotavaaraa ei ole olemassa. Työväestö käsittää, että sen tarkoituksena on vain heittää sumua työläisten silmille. Jos sisäasiainministeri pelkää kansalaissotaa, niinkuin hänen vastauksestansa kävi ilmi ja jos hän sitä aikoo estää, niin sitä suuremmalla syyllä hän voisi liittyä imperialistien sodan vastustajien rintamaan taistelemaan yhdessä imperialistista ryöstösotaa vastaan.

Tämä työväenluokan herääminen näkemään sodan vaaran, se pelottaa porvaristoa. Siksi se entistä kiukkuisemmin ja avonaisemmin käy työväenluokan kimppuun. Siksi se yrittää kaikin keinoin, laillisin ja laittomin, estää työväenluokan taistelua sotaa vastaan. Näin myöskin Suomessa, sillä Suomen porvaristo ei suinkaan aio jäädä syrjästä katsojaksi mahdollisen imperialistisen sodan syttyessä. Sen mieli palaa mukaan. Aunuksen tukkimetsät ja vesivoimaiset kosket herättävät ennen tuntematonta ja voimakasta heimorakkautta. Tässä on todellinen syy siihen, että sodanvastainen taistelu selitetään laittomaksi ja luvattomaksi, tässä on syy siihen, ettei perustuslaki todellakaan ole työläisiä varten, että työväestöltä riistetään kokoontumisvapaus tavalla, jolle ei löydä vertaa edes tsaarivallan pimeimmiltä päiviltä.

P u h e m i e s, koputtaen: Kutsun puhujaa järjestykseen.

P u h u j a: — — — Suomettarelaiset voivat iloita, suomettarelaisilla ei ole enää Bobrikoffia eikä kasakoita — — — — —

P u h e m i e s, koputtaen: Kutsun puhujaa järjestykseen.

P u h u j a: — — — Mutta edistysmielisten ja maalaisliittolaisten osaksi on tässä maassa tullut sen työn suorittaminen, jonka suomettarelaiset tekivät tsaarivallan aikana, ja täytyy tunnustaa, että he tässä menestyksellä seuraavat mestarinsa jälkiä — — —

P u h e m i e s, koputtaen: Ellei puhuja ota huomioon puhemiehen huomautusta, olen pakoitettu häneltä ottamaan puhevuoron pois.

P u h u j a: Herra sisäasiainministeri yritti väittää, että elokuun 1 päiväksi suunniteltujen mielenosoitusten todellinen tarkoitus oli rauhattomuuksien ja epäjärjestyksen aikaansaaminen ja kapinan lietsominen, niinkuin hän sanoi. Syntyikö rauhattomuuksia? Ei, vaikka poliisi koetti vointinsa mukaan provosoida niitä esiin. Suomen työläiset säilyttivät mielenmalttinsa. Ei edes poliisin mitä härnäävin ja häikäilemättömin

esiintyminen pystynyt ajamaan Suomen työläisiä rauhattomuuksien tielle (Ed. Saarinen: Johtajat olivat kellarissa!). Herra sisäasiainministeri ei pystynyt todistamaan väitteitään, että tarkoituksena oli rauhattomuuksien lietsominen ja kapinahengen levittäminen. Mutta tässä maassahan onkin tullut tavaksi, ettei kanneviskaalien ja ministerien tarvitse todistuksia esittää; pelkkä väite riittää.

Vastauksessaan jatkoi sisäasiainministeri sitä elokuun 1 päivän mielenosoitusten todellisen tarkoituksen toiseksi selittämistä, jota porvarillinen sanomalehdistö kilvan oli harjoittanut. Toinen toistaan mielettömämpiä juttuja elokuun 1 päivänä muka alkavasta punakapinasta kierteli lehdestä lehteen. „Uusi Suomi'' kiihoitti joukkojaan vaaleihin selittämällä, että kommunistit alottavat elokuun 1 päivänä kapinan. Kertoipa mainittu lehti Neuvosto-Venäjän laivaston saapuneen Helsingin edustalle. Ja porvarillisten lehtien onnistui saada arvostelukyvyttömät lukijansa todellisen kauhun valtaan. Tällä tavalla valmistettiin maaperää poliisin esiintymistä varten. Se oli törkeätä provokationia, sillä elokuun 1 päivän mielenosoituksilla ei suinkaan ollut tarkoituksena rauhattomuuksien aikaansaaminen puhumattakaan kapinan alottamisesta. Mikä kapina se olisi, jonka alkamispäivä kuulutettaisiin viikkoja aikaisemmin julkisessa sanomalehdessä. Herra sisäasiainministeri! Ei kommunistinen internationale niin tyhmä ole. Alussa mainitsemassani julistuksessa sanotaankin selvästi ja suoraan: „Porvaristo aikoo riistää työväenluokalta oikeuden sodanvastaisen esiintymisen järjestämiseksi. Se on toitottanut, että työläiset valmistavat elokuun 1 päivänä kapinaa ja verilöylyä. Tämä on karkeata provokationia. Elokuun 1 päivä ei ole tarkoitettu työväen taholta kapinan eikä suinkaan verilöylyn päiväksi. Se on työväen kansainvälinen poliittinen mielenosoituspäivä imperialistisia sotavarusteluja ja lähestyvää sotaa vastaan.'' Näin sanottiin siinä julistuksessa, jossa Suomen työläisiä kehoitettiin elokuun 1 päivän mielenosoituskokouksiin. Mutta vaikka hallituksen ja viranomaisten erinomaisen hyvin täytyi käsittää asian todellinen laita ja vaikka sisäasiainministeri sanoi tämän yhteiskunnan lepäävän lavealla ja lujalla pohjalla, ei hallitus kuitenkaan pystynyt säilyttämään mielenmalttiaan. Sekoittiko kärsitty vaalitappio mielenrauhan ja ajattelukyvyn vai oliko siihen joku muu syy, jääköön arvaamatta, mutta tulos oli se, että poliisi mobilisoitiin viimeistä miestä myöten. Kaikki lomat peruutettiin ja kerrotaan pestatun erikoisia punaisen päivän poliisimiehiä, joilla oli tappelunhalu ja jotka puettiin poliisin pukuun. Oliko tämä totta? Suojeluskuntalaiset olivat taisteluvalmiina ja tasavallan armeijassakin valvottiin unettomia öitä, ei uskallettu nukkua. Sotasatamaan, Katajanokan kärkeen, hinattiin koko Suomen tasavallan taistelukuntoinen sotalaivasto ja herra sisäasiainministeri tunsi käytettävissään olevan niin voimakkaan perustuslaillisen mahdin, että hän kielsi Suomen työläisiltä kokoontumisoikeuden, jonka perustuslaki kuitenkin myöskin työläisille takaa.

Herra sisäasiainministeri puhui Berlinistä ja Göteborgista, mutta minusta tuntuu, että herra sisäasiainministeri oli Berlinistä oppia ottanut. Mutta Suomen työläiset eivät alistuneet ilman muuta noudattamaan laitonta kokoontumiskieltoa eivätkä alistu vastedeskään. Suomen työläiset pitävät kiinni tärkeimmistä kansalaisoikeuksistaan, joiden puolesta he ovat taistelleet (Ed. Rosenberg: Oikein!). Mutta työläisten yritykset käyttää näitä oikeuksiaan, kokoontua rauhallisiin mielenosoituksiin, estettiin väkivallalla ja verisesti. Poliisi, jonka velvollisuus ei olisi ollut totella sisäasiainministerin laitonta kiertokirjettä, käyttäytyi kuin mielipuoli. Minulla oli tilaisuus omin silmin Helsingissä seurata tapausten kulkua. (Eduskunnasta: Mistä paikasta? Kellaristako?) Helsingin työväentalon edustalle kokoontunut väkijoukko ei päässyt työväentalon pihalle, sillä poliisit olivat sulkeneet portit. Väkijoukko jäi kaduille ja puistikkoon, vaikka poliisi rähisevällä ja röyhkeällä esiintymisellään yritti provosoida yleisöä. Tämä kuitenkin pysyi täysin rauhallisena. Paikalle saapui yhtämittaa ratsupoliiseja ja poliisiautoja. Yhtäkkiä ilman mitään varoitusta alkoi näytelmä, jota Bobrikoffin kasakat olisivat kadehtineet. Siltasaarenkadulta ja Saariniemenkadulta hyökkäsi poliiseja ja etsivän keskuspoliisin miehiä rauhallisen yleisön kimppuun. Pampuilla iskettiin säälimättä, mieluimmin päähän, lyötiin naisia ja lapsia, ketään ei säästetty. Ratsupoliisit ajoivat katukäytäville yrittäen tallata ihmisiä hevostensa jalkoihin. Tapahtui suoranaisia törkeitä pahoinpitelyjä.

Minä näin omin silmin, miten useampia poliiseja oli yhden ainoan miehen kimpussa piesten tätä voimiensa mukaan. Siinä oli törkeä pahoinpitely ja siitä on lääkärintodistus tässä. Se on herra sisäasiainministerin käytettävissä. Ehkä tästä tapauksesta ei ole tehty valitusta, mutta nyt siihen ainakin on tullut tilaisuus. Erityisesti kunnostautuivat etsivän keskuspoliisin miehet. Kun poliisit olivat päässeet pamputtamisen makuun, tulivat he aivan raivoisiksi. Nuoria tyttöjä ja poikia lyötiin päähän, selkään ja mihin vain osuttiin ja sitten otettiin poliisiautoon ja vietiin poliisilaitokseen. Eikä vain tyydytty pamppuihin, vaan poliisit ottivat brovningit esille. Ja erästä naista, hänen yrittäessään raitiovaunuun, ammuttiin jalkaan. Kerrotaan, että se oli poliisi, joka ampui. (Ed. Rosenberg: Se on todistettavissa koska tahansa.)

Tämän poliisimellastuksen aikana kierteli tapahtumapaikan yläpuolella lentokone. Filmattiinko siitä näytelmä herra sisäasiainministeriä varten? Ja kaiken huipuksi saapui paikalle palokomennuskunta paloruiskuineen (Naurua eduskunnassa). Sen käyttäminen poliisien tappeluhalun jäähdyttämiseksi olisi kyllä ollut erinomaisen paikallaan. Eikä poliisi rauhoittunut vielä senkään jälkeen, kun väkijoukko oli patukoimalla hajoitettu. Iltamyöhään ottivat poliisit käsiteltäväkseen kadullakävijäin joukosta uhreja. Työväentalolle estettiin pääsy, vaikka olisi ollut kuinka tärkeä asia. Herra sisäasiainministerin poliisi osoitti, ettei se myöskään kunnioita valtiopäiväjärjestyksen 14 §:ää, jossa taataan kansanedustajien loukkaamattomuus. Sillä kun minä kello 19 aikaan tuona iltana yritin työväentalolle eduskuntaryhmäni huoneeseen, kiellettiin minulta sisäänpääsy, eikä vain kielletty, vaan minut raastettiin vastalauseista huolimatta poliisiautoon, pidettiin siellä 15 min. ennenkuin edes lähdettiin kuljettamaan poliisilaitokseen. Poliisilaitoksella ryhdyttiin töykeässä äänilajissa kuulusteluihin siitä huolimatta, että poliisi varsin hyvin tiesi, ettei sillä ollut siihen oikeutta. Autossa sain tutustua helsinkiläisen poliisin sivistyneeseen sanavarastoon. Minua sanottiin huligaaniksi, roistoksi, ja ties miksi. Sisäasiainministerihän otti poliisin menettelyn täysin vastatakseen! (Ed. Rosenberg: Niin otti, pannaan merkille.) Eikö tämä herra sisäasiainministerin mielestä ollut laitonta, eikö se ollut perustuslainvastaista. Ja minkä lainkohdan nojalla oli poliisilla oikeus lyödä autoon heitettyä miestä ilman muuta patukalla päähän? Tämän tapauksen minä autossa ollessani näin ja minä voin vannoa, että se on totta. Onko tämän johdosta ryhdytty tutkimuksiin tai aijotaanko niihin ryhtyä? Oliko tämä välttämätöntä mielenosoitusten estämiseksi kokoontuneen väkijoukon hajoittamiseksi. Mies oli jo poliisiautossa ja häntä siellä vielä lyötiin. Eikö se ollut pahoinpitelyä ja eikö siitä pitäisi nostaa syyte? Poliisin menettely Helsingissä oli sellaista, että Suomen Sosialidemokraatti on pakoitettu antamaan siitä seuraavan arvostelun: „Poliisin käyttäytymisen johdosta on lopuksi syytä huomauttaa, että nykyinen poliisi näyttää vievän voiton bolsbrikoffilaisajan poliisista.'' Elokuun 1 päivänä opetettiin Suomen työläisille perustuslakia patukan avulla, sinä päivänä opetettiin työläisille, ettei kokoontumisvapaus ole työläisiä varten. Elokuun 1 päivän tapaukset paljastivat Suomen porvariston aikeet. Paremmin kuin puheet ja esitelmät osoittivat ne tämän maan työväenluokalle kuinka porvaristo kunnioittaa omia lakejaan ja ennenkaikkea kuinka porvaristo vastustaa sodanvastaista taistelua. Suomen työväenluokka osaa vetää tästä oikeat johtopäätökset. Kaikista kiertokirjeistä ja määräyksistä huolimatta se tulee jatkamaan sodanvastaista taistelua.

Herra sisäasiainministerin kiertokirje ja välikysymykseen antama vastaus riisuivat kansallisen edistyspuolueen ympäriltä viimeisenkin edistysmielisyyden viikunalehden. Suomettarelaiset ovat saaneet 7 jäsentä lisää eduskuntaryhmäänsä. Herra sisäasiainministeri voi puristaa edustaja Kiven kättä. Sisäasiainministeri piti Turussa vaalien edellä ohjelmapuheen, ohjelmapuheen, jossa hän selitti, että hallituksen tiedossa, viranomaisten tiedossa on kaikki kommunistien johtomiehet ja useimmat salaisen kommunistipuolueen jäsenet. Herra sisäasiainministeri mainitsi, että elokuun 1 päivää varten oli Venäjältä saapunut tänne järjestelemään sitä punaupseereja. Miksei niitä vangittu? Herra sisäasiainministeri samassa puheessaan sanoi myöskin, että valtiovallan on lain kovennuksien kautta annettava lisäkeinoja, joilla

kommunistiset järjestöt ja äänenkannattajat voidaan yhdistys- ja painovapautta rajoittamatta lyödä maahan ja estää uusissa naamioissa esiintymästä. Harvoin vaaliohjelma toteutetaan yhtä tunnontarkasti ja perusteellisesti, kuin herra sisäasiainministeri, eikä siihen näytä tarvittavan edes lain kovennuksia. Pelkkä kiertokirje siihen riittää. Ikävä vain, että Suomen kansa, johon herra sisäasiainministeri tässä puheessaan vetosi, ei ymmärtänyt herra sisäasiainministeriä.

En tiedä, joko maalaisliiton pää-äänenkannattaja Ilkka on löytänyt voimakkaan miehen, jonka etsintäkuulutuksen se julkaisi, mutta luultavasti ei, kun ei vielä pääministerikään ole lopullisesti selvillä. Jos tämän voimakkaan miehen paikka on vielä avoinna ja hakuaikaa jäljellä, voisi herra sisäasiainministeri lähettää hakupaperinsa Laihialle.

Herra puhemies! Katsoen siihen, että hallituksen puolesta annetut selitykset ja sisäasiainministerin vastaus eivät ole minua tyydyttäneet ja koska hallitus ei ole voinut torjua syytettä tapahtuneista laittomuuksista pyydän ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan lähempää tutkimusta ja perusteltuun päiväjärjestykseen siirtymismuodon laatimista varten.

Puhujan lopetettua osa lehteriyleisöä osoittaa mieltään käsiään taputtamalla.

P u h e m i e s: Elleivät lehterit pysy tyyninä, niin minä tulen tyhjennyttämään ne heti.

Istuntosalista kuuluu huutoja: Heti! Heti!

P u h e m i e s: Istunto keskeytetään.

Täysistunto keskeytetään kello 13,56.

Sen jälkeen kuin lehterit ovat tyhjentyneet, jatketaan istuntoa välittömästi.

Keskustelu jatkuu:

Ed. J. F. A a l t o: Herra sisäasiainministeri selitti, että hallituksen toimenpiteen, jolla kommunistien aikomat mielenosoituskokoukset kiellettiin, aiheutti pääasiassa se, että oli syytä epäillä kommunistien lietsovan kapinaa ja että hallitus tästä syystä h a r k i t s i hyväksi estää manittujen mielenosoituskokousten pidon. Tällaista harkintaoikeutta on meillä yritetty varata hallitusvallalle sotatilalailla, jota useilla valtiopäivillä on käsitelty, mutta mainitullakaan poikkeuslakiehdotuksella ei ole pyritty siihen, että hallitus saisi milloin tahansa h a r k i t a, missä määrin perustuslain mukaisia oikeuksia kansalaiset voivat käyttää, vaan on sotatilalakiehdotuksen tarkoituksena ollut antaa hallitukselle tämmöinen harkintavalta ainoastaan sotatilan aikana. Tällaistakaan oikeutta ei kuitenkaan ole tahdottu hallitusvallalle antaa eikä siis saattaa kansalaisten oikeuksia riippuvaksi hallitusviranomaisten mielivallasta, mutta nyt on meillä hallitus astunut mainitun harkinnan tielle, jolla liikkumiseen eivät lakimme anna oikeutta.

Herra sisäasiainministeri mainitsi edelleen, että kommunistien aikomat mielenosoituskokoukset ovat pidettävät laittomina. Mutta minkä vuoksi ne ovat laittomia, sitä ei ministeri käsittääkseni pystynyt osoittamaan. Hän selitti, että niissä olisi harjoitettu maanpetollista kiihoitusta, mutta se on kaikki ollut vain arvelua, ja arveluitten perusteella ei hallituksella ole ollut oikeutta loukata perustuslaissa kansalaisille taattuja oikeuksia. Tuekseen esitti herra sisäasiainministeri m. m. Berlinin tapaukset tämän vuoden toukokuun 1 päivänä. Mutta hän ei ollut näitä ulkomaisiakaan esimerkkejä esittäessään johdonmukainen. Hänen mielestään ovat ne tapaukset, jotka ovat sisäasiainministerin ja hallituksen kannalle edullisia, hyviä esimerkkejä, joitten perusteella täällä voidaan toimia; mutta jos Berlinissä tai muualla ulkomailla tapahtuu jotain sellaista, joka puhuisi nykyisen hallituksen toimenpiteitä vastaan, niin ne eivät enää kelpaa esimerkeiksi meillä. Herra sisäasiainministerihän selitti, etteivät ne tapaukset, että ulkomailla on annettu kommunistien rauhassa järjestää mielenosoituskokouksensa, kelpaa meillä esimerkiksi, mutta jos ulkomailla tapahtuu rauhattomuuksia, mellakoita, niin ne ovat perusteita, joiden mukaan hallitus herra sisäasiainministerin mielestä voi meillä toimia.

Mitä tulee siihen herra sisäasiainministerin kysymykseen, että mitä sosialidemokraatit tekisivät, jos fascistit yrittäisivät meillä pitää laittomia mielenosoituskokouksia ja niissä harjoittaa propagandaa fascistien dik-

tatuurin hyväksi, voin minä lyhyesti vain huomauttaa, että sosialidemokraatit eivät ole milloinkaan vaatineet fascistienkaan suuta tukittavaksi. Me olemme olleet aina valmiit myöntämään kokoontumis- ja lausuntaoikeuden kaikille ja minä rohkenen lausua, että sosialidemokraattinen hallitus ei estäisi fascistienkaan järjestöjen mielenosoituskokousta, vaan ryhtyisi se toimenpiteisiin niitä vastaan vasta sen jälkeen, jos ne ryhtyisivät laittomiin tekoihin. Sama pitäisi olla asianlaita kommunisteihin nähden ja samoin kaikkiin kansalaisiin.

Se väite, jonka herra sisäasiainministeri teki, että kommunistien aikomat mielenosoitukset olisivat olleet laittomia, ei tullut millään tavoin perusteltua, sillä mitä herra sisäasiainministeri esitti, oli vain olettamuksia. Mielenosoitukset olisivat muodostuneet laittomiksi tässäkin tapauksessa, mistä nyt on kysymys, vain senvuoksi, jos niissä olisi ryhdytty harjoittamaan laittomia tekoja, ei ennen.

Tahtoisin vielä huomauttaa, että ei sisäasiainministerillä olisi ollut syytä kysellä, mitenkä sosialidemokraatit menettelisivät tämmöisessä tapauksessa, mutta päivastoin voitaisiin tehdä herra sisäasiainministerille kysymys, että minkä vuoksi hallitus ei osoittanut yhtä suurta intoa silloin kuin virkamiesten palkkauskysymystä verhona käyttäen meidän maamme fascistit näyttelivät kynsiään. Tällöin, vaikka hallituksen jäsenten taholta tunnustettiin julkisessa puheessa, että oli syytä pelätä, että virkamiehet ja heihin yhtyneet taantumuksellisimmat voimat ryhtyvät ajattelemattomiin tekoihin, ellei hallitus hajoita eduskuntaa, ei hallitus kuitenkaan ole ryhtynyt näiltä mainituilta tahoilta esitettyjä uhkauksia vastaan minkäänlaisiin toimenpiteisiin, vaan se päinvastoin polvistui virkamiesten ja fascistisien ainesten vaatimusten edessä.

Mitä tulee kommunistisen agitatsionin luonteeseen ja tarkoituksenmukaisuuteen, niin siitähän me sosialidemokraatitkin olemme kommunistien kanssa eri mieltä. Mutta se on asia erikseen eikä se, että vastustetaan kommunistista toimintaa, saa johtaa hallitus- ja järjestysviranomaisia mielivaltaisiin tekoihin. Sosialidemokraattien taholla ollaan sitä mieltä, että nyt puheena oleva kommunistien mielenosoitussuunnitelma oli työväen kannalta katsoen vahingollinen ja että siinä hengessä järjestetyillä propagandatilaisuuksilla, kuin n. k. kommunistien „punaisen päivän" viettoa valmisteltiin, ei suinkaan tehdä palvelusta rauhanasialle, vaan että niillä päinvastoin muonitetaan taantumusta ja militarismia. (Vasemmalta: Oikein!) Senvuoksi sosialidemokraattinen sanomalehdistö ja puoluejärjestöt kehoittivatkin työväkeä jäämään pois puheenaolevista mielenosoituskokouksista. Mutta sitä me emme hyväksy, että tällaisten tilaisuuksien järjestäminen estetään pakkokeinoin ennakolta, ennenkuin tiedetään, mitä niissä tullaan esittämään.

Lisäksi tahdon vielä lausua, että sisäasiainministerin hälyytyskirje, jossa hän antoi alaisilleen määräyksiä puheenaolevien mielenosoituskokousten estämiseksi, sai aikaan rauhattomuutta ja kiihtymystä paljon suuremmassa määrässä kuin olisi voinut odottaa kommunistien toimenpiteistä. Minä mainitsen yhtenä esimerkkinä, että Pölläkkälässä saatiin suojeluskuntalaiset villiintymään siinä määrin, että he alkoivat ammuskella tämän taajaväkisen yhdyskunnan kaduilla, joissa yleisöä liikkui, ja aiheetta ahdistella siellä rauhallisia työläisiä. Siellä nimittäin suojeluskuntalaiset olivat joissakin harjoituksissa ja syntyi heidän keskuudessaan niin suuri kiihtymys sisäasiainministerin hälyyttävän kirjeen johdosta, että he lähtivät omin lupinsa kiväärit selässä kävelemään Pölläkkälän katuja ja pitämään muka järjestystä, ettei vallankumousta syntyisi. Vaikka mainitulla paikkakunnalla ei ollut edes aijottu minkäänlaisia kokouksia pitää, he katsoivat asiakseen ahdistella yksityisiä ihmisiä.

Tämmöisiä välinäytöksiä ei olisi tapahtunut, ellei sisäasiainministeri hermostuneisuutta osoittavilla kirjeillä olisi mielipidettä kiihdyttänyt ja antanut yleisölle sellaista käsitystä, että nyt on muka tulossa jotain suuria rauhattomuuksia. On sitäpaitsi todennäköistä, että kommunistien mielenosoituskokoukset olisivat menneet aivan rauhallisesti ilman sellaisia santarmiaikoja muistuttavia katunäytöksiä, joita esitettiin Siltasaarella, ellei sisäasiainministeri olisi asiaan sekaantunut. Hallituksen menettely on siis ollut myös lyhytnäköistä. Ja kun sille ei ole laissakaan tukea, täytyy sitä vastaan esittää ankara vastalause. Sosialidemokraattinen ryhmä tahtoo tehostaa sitä, että kokoontumis- ja lausuntaoikeudet ovat kansanvaltaisen järjestelmän tärkeimpiä perusteita ja että yleensäkään kansalaisille perustuslaissa taattuja oikeuksia ei saa loukata. Sen vuoksi

ja koska minua ei ole myöskään tyydyttänyt sisäasiainministerin vastaus, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen:

Eduskunta lausuu, että perustuslaissa kansalaisille taatut kokoontumis- ja lausuntavapaudet ovat kansanvaltaisen järjestelmän tärkeimpiä perusteita, joita, vaikka niiden suojassa arveltaisiinkin harjoitettavan edesvastuutonta agitationia, ei saa loukata, kuten hallitus teki ennakolta estäessään kommunistien elokuun 1 päiväksi suunnittelemien mielenosoituskokouksien toimeenpanon, ja siirtyy päiväjärjestykseen.

Edellisen puheenvuoron aikana ryhtyy puhetta johtamaan ensimmäinen varapuhemies Hakkila.

Ed. Huttunen: Jos nyt esillä olevassa asiassa olisi kysymys ainoastaan Suomessa toimivien maanalaisten kommunistien ja meidän valtiovaltamme, lähinnä sisäasiainministerin, keskeisistä toimenpiteistä, niin voisi jättää asian heidän selvitettäväkseen. Mutta kun kysymys on saanut sen laajuuden kuin se meillä tällä kertaa on saanut, niin on tilanne jo tullut sellaiseksi, että työväestölle tärkeät kansalaisvapaudet, s. o. kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, ovat joutuneet vaaranalaiseksi, ja sen vuoksi on syytä sosialidemokraattien erikoisesti, mutta käsittääkseni koko eduskunnankin lausua asiasta sanansa.

Ken on seurannut täkäläisten kommunistien ja herra sisäasiainministerin toimenpiteitä lähinnä viime aikoina, ei ole voinut päästä muuhun käsitykseen, kuin siihen, että nämä molemmat suunnat puhaltavat samaan hiileen. Sillä niin toinen toistansa täydentäviä ovat heidän edesottamisensa, että lopputulokseen he molemmat todennäköisesti ovat tyytyväisiä.

Kun tarkastamme n. s. punaisen päivän viettoa, niin ei ole yhdentekevää, tarkastelemmeko sitä vain niiden tapahtumien valossa, mitä sinä päivänä tapahtui tai otammeko huomioon jo alkuvalmistelut. On nim. otettava lähtökohdaksi jo aikaisemmilta ajoilta ne toimenpiteet, mihin kummallakin suunnalla, s. o. kommunistien sekä meidän hallituksemme ovat ryhtyneet. Samalla on mielestäni syytä kajota hiukan niihin edellytyksiin, jotka ovat antaneet täkäläisille kommunisteille erinomaisen mahdollisuuden toimintaansa viime aikoina. Ja sellaisia edellytyksiä on mielestäni yksi ja hyvinkin tärkeä eduskunnan hajoitustoimenpide. Varsinkin sen yhteydessä esitetyt seikat, joita hallitus ei ole yrittänytkään kumota, ovat mielestäni sen laatuisia, jotka ovat oivallisesti osoittaneet maamme kommunisteille, että täällä on toisiakin ryhmiä, jotka toimivat parlamenttaarisuuden kukistamiseksi eikä vain kommunistit. Silloin hallituspuolueen sanomalehdet nimenomaan selittivät, että hallitus oli pakoitettu hajoittamaan eduskunnan sen vuoksi, että virkamiesten lakko olisi alkanut seuraavana yönä ja virkamiehet aina kyläpoliisista korkeimpaan virkamieheen asti olisivat päättäneet ryhtyä lakkoon. Ja erikoisesti on pantava painoa sille tiedolle, jota levitettiin, että myöskin osa sotaväkeä olisi yhtynyt lakkolaisiin. Ketä vastaan olisi sotaväki ryhtynyt lakkoon? Ei suinkaan muuta kuin — eduskuntaa vastaan. Ja mitä olisi silloin tällaisilla yhtymisillä ollut merkitystä? Se olisi merkinnyt parlamenttaarisuuden tuhoamista. Mutta ei ole minkäänlaisia toimenpiteitä näkynyt, että hallitus olisi sanallakaan ryhtynyt toimenpiteisiin torjuakseen tällaisten väitteiden paikkansapitämättömyyden. Herra pääministeri eräälle sanomalehdelle antamassa hyvin ikainossa haastattelussa sanoi ei tietävänsä mitään sellaisesta, muttei hänkään torjunut tällaista väitettä. Eikö tämä tapaus ole yksi niitä, jotka antavat tukea myöskin kommunistiselle toiminnalle.

Vielä on erikoista huomiota ansaitseva se seikka, että hallituksen jäsenet vaaliagitatsionia käydessään erikoisesti tehostivat kovan kurin aikaansaamista. Mutta kellään porvareista, kaikkein vähimmin ehkä herra sisäasiainministerillä, ei ollut minkäänlaista sanomista tällaisia fascistipyrkimyksiä vastaan, joita edellä olen esittänyt. Sen sijaan koko agitatsionitouhu kiinnitettiin kommunistien toimintaa muka tukahuttamaan. M. m. herra sisäasiainministerin Turussa pitämä puhe on oivallinen näyte siitä. Herra ministeri silloin puheessaan lausui, että „valtiovallalle on lain kovennuksen kautta annettava lisäkeinoja, joilla järjestöt ja äänenkannattajat voidaan yhdistymis- ja kokoontumisvapautta silti rajoittamatta lyödä maahan''. Tämä herra sisäasiainministerin lausunto mielestäni todistaa sen, että hänkin oli vakuutettu siitä, että nykyiset perustuslait eivät salli niin radikaalisia toimenpi-

teitä, kuin herra sisäasiainministerin mielestä olisi tarpeen. Mutta siitä huolimatta, että muutama viikko aikaisemmin oli herra sisäasiainministeri tällaisen käsityksen omaksunut, niin voitiin Helsingissä, kuten useilla muillakin seuduilla, kieltää kommunistien järjestämät n. s. punaiset päivät. Vaikka ei siis lakia ollutkaan muutettu herra sisäasiainministerin ajatuksen mukaisesti, niin siitä huolimatta jo nykyistenkin lakien mukaan herra ministeri katsoi valtuutensa riittävän näin ravakoihin toimenpiteisiin, kuten tänä päivänä on esitetty.

Eräät muutkin seikat herra sisäasiainministerin toimenpiteistä viime aikoina ovat mielestäni omiaan vahvistamaan kommunistien toimintamahdollisuutta. Minä mainitsen esimerkkinä sen kiertokirjeen, jonka herra sisäasiainministeri on lähettänyt maaherroille ja jossa maaherroja kehoitetaan erikoisen tarkasti valvomaan, että poliisiviranomaiset täyttävät työpaikoilla tehtävänsä, vartioidessaan työturvallisuutta. Tämä on kaunista. Mutta herra sisäasiainministerillä ei riittänyt sanaakaan sitä vastaan, kun työnantajat useilla seuduilla, jopa lainvastaisestikin, häiritsevät työläisten työntekovapautta. Herra sisäasiainministeri ei ole ehkä muistanut tai ei ole lukenut sanomalehdistäkään m. m. tamperelaisen paperitehtailijan Haarlan edesottamisia työläisiinsä nähden. Jos siis herra sisäasiainministeri katsoi tarpeelliseksi tehostaa poliisiviranomaisille erikoista kiihoitusta työntekijöitä vastaan, niin olisi kaiken oikeuden ja kohtuuden nimessä odottanut, että siinä myöskin olisi annettu ohjeita, miten työnantajain on meneteltävä. Mutta tätä, kuten sanottu, ei herra sisäasiainministerin kiertokirjeessä esiinny. Jokainen työläinen tietää, että useilla seuduilla, kun jo nyt paikallisen kyläpoliisin mielestä kiihko työntekijöitä vastaan on erikoisen suuri, ja kun sitä tällaisella kiertokirjeellä erikoisesti tehostetaan, saattaa tilanne muodostua todella sietämättömäksi. Ja kun, kuten sanottu, työnantajille ei siitä huolimatta, että siihen olisi ollut erikoista syytä, herra sisäasiainministerin toimenpiteet vähääkään riitä.

Kun tarkastelemme elok. 1 päivän valmisteluja, niin toteamme, että asian alkuunpanijana on todellakin, kuten herra sisäasiainministeri selitti, kommunistinen internatsionale. Sen kokouksessa on annettu merkki siitä, että elokuun 1 päivä on omistettava erikoisesti juuri agitatsionipäiväksi sodan vaaraa vastaan. Missä määrin tämä agitatsioniaihe on oikeutettua juuri kommunistiselle internatsionalelle, saatetaan olla eri mieltä, mutta se, että internatsionale on tuollaisen määräyksen antanut, ei minun mielestäni mitenkään edellytä herra sisäasiainministeriltä niitä toimenpiteitä Suomen kokoontumis- ja yhdistymisvapautta vastaan, joihin hän on ryhtynyt. Minun nähdäkseni ovatkin herra sisäasiainministerin toimenpiteet pelastaneet sen todella nolon tilanteen, mihin täkäläiset kommunistit olisivat joutuneet näitä mielenosoituksia järjestäessään. Sillä minulla on se käsitys, että jos kommunistit saivat rauhassa järjestää mielenosoituslakkonsa, niin siihen ei työpaikoilta olisi hyvinkään paljon mukaan työläisiä lähtenyt. Siitä voimme olla aivan vakuutettuja. Ja selvää on, että silloin mielenosoitusten järjestäjäin varsinainen toimenantaja, kommunistinen internatsionale, ei olisi suopein silmin katsonut täkäläisiä „pakeja'' ja „pikkejä'', jotka eivät olisi saaneet mitään aikaan. Mutta nyt, kun herra sisäasiainministeri kommunistien kanssa yhdessä on järjestänyt tällaisen näytelmän, nyt heillä on molemmilla mahdollisuus osoittaa, mitä olemme aikaansaaneet. Nyt on todellakin tuloksia näkyvissä.

Herra sisäasiainministeri selitti, että punaista päivää erikoisesti valmisteltiin siten, että m. m. kommunistisia punaupseereita saapui maahan. Edustaja Salo teki mielestäni aivan oikean kysymyksen: miksei punaupseereita ole vangittu? Onko ehkä niin, että nämä punaupseerit ovat samalla myöskin keskuspoliisin asiamiehiä, kuten esim. kuuluisa Rasi muutama aika takaperin, vai mikä on se tekijä, jonka vuoksi heitä ei ole vangittu?

Herra sisäasiainministeri vastatessaan selitti, ettei nyt suuresti pelätty aseellisen kapinan syntymistä elokuun 1 päivänä. Mutta ne varustelut, joihin herra sisäasiainministeri oli antanut määräyksen ryhtyä, minun mielestäni näyttävät, että sittenkin pelättiin. Tai ellei pelätty, niin onko suurempaa naurettavuutta kuin se, että siitä huolimatta, ettei pelätty, ryhdyttiin tällaisiin varustustoimenpiteisiin. Useat julkiset talot aseistettiin kuularuiskuilla. M. m. Helsingin rahatoimikamarin vinnille asetettiin kuularuiskuja. Lentokoneita asetettiin mielenosoituspaikan ympäri kuularuiskuin aseistettuina.

Useat muutkin täällä esitetyt esimerkit osoittavat sitä, että todella varustukset olivat aivan suuremmoiset. Pelättiin, että suurta joukkoliikettä tapahtuu, jota ei kuitenkaan tapahtunut.

Jos ei pelätty aseellisen vallankumouksen syntymistä, niin mitä sitten pelättiin? Ehkä pelättiin, että nämä kommunistiagitaattorit, jotka tulevat puhumaan näissä mielenosoituskokouksissa, lietsovat vallankumousta. Sitä ehkä pelättiin. Mutta se pelko ei oikeuta sisäasiainministeriä ennakkokieltotoimenpiteisiin tällaisten kokouksien järjestämistä vastaan, sillä tässä maassa, kuten jo edellisissä puheenvuoroissa on osoitettu, ovat perustuslait suojaamassa työläisillekin kansalaisvapaudet, s. o. kokoontumis- ja yhdistymisvapauden. Ennakkosensuuria ei ole.

Ja mistä herra sisäasiainministeri olisi tietänyt, mitä nämä agitaattorit tulevat puhumaan? Ovathan jo aikaisemmat esimerkit osoittaneet, että edeltäpäin tuskin kukaan voi tietää, mitä kommunistiset agitaattorit kulloinkin puhuvat. Ne voivat puhua aivan sellaista, jota ei ehkä kukaan voi ottaa vakavasti huomioonkaan. Minä mainitsen esimerkkinä muutama päivä takaperin sanomalehdissä esitetyt uutiset, kun venäläiset kommunistit ovat olleet vierailulla Italiassa. He ovat selittäneet Italian pääministerille, Mussolinille, että teidän valtiojärjestelmänne on ainoa oikea, se on se luonnollinen järjestelmä. En minä olisi odottanut, että joku kommunistiagitaattori menee selvittämään Mussolinille, että juuri tämä järjestelmä on se paras mahdollinen (Keskustasta: Siellä on diktatuuri!) Kuka sen tietää, vaikka täällä joku kommunistiagitaattori olisi puhunut — ainakin teoreettinen mahdollisuus siihen on — että tämä järjestelmä, jota herra sisäasiainministerikin erikoisesti suosii, on ainoa paras mahdollinen. Tällainen mahdollisuuskin on olemassa. Ja siis ennakkokielto herra sisäasiainministerillä ei ollut oikeudenmukainen.

Kun vielä tarkastelemme tapauksia varsinaisena punaisena päivänä, niin siinä mielestäni nähtiin se väite jo paikkansa pitäväksi, jota täällä esitin, että jos rauhallisesti ne mielenosoitukset olisi saatu järjestää, niin hyvinkään huomattavia niistä ei olisi tullut. Minulla oli tilaisuus tarkastella Sirkuskatu 3 akkunasta tätä mielenosoitusta, joka oli Sirkustorilla. Ei siellä paljon kommunisteja ollut, kyllä se oli vain muutama. Eduskunnan jäseniä oli paljon, m. m. edustajat Vesterinen, Ikola ynnä monet muut. Tällaisia mielenosoittajia siellä oli aika runsaasti, mutta hyvin vähän kommunisteja. Ja minä luulen, että Vesterinen enempää kuin Ikolakaan ei olisi tarvinnut niitä toimenpiteitä poliisivallan puolelta, mihinkä ryhdyttiin. Siis kaikki nämä seikat jo mielestäni osoittavat, että toimenpiteet olivat yliarvioituja.

Miten poliisi menetteli, täällä on sanottu jo, että pamputettiin. Minä luulen, että Helsingin poliisille kävi sellainen erehdys; se taisi pamputtaa syyttömiä. Sillä asiallisesti syyllisiä ei siellä ollut. Ei siellä ollut kommunistisia johtomiehiä, ei siellä ollut edes nuorten työläisten punapäiväkomiteaa y. m. Ne olivat kauniisti jossain muualla, ja siis ne patukaniskut sattuivat kokonaan väärään maahan (Keskustasta: Uteliaisuudesta). Niin, uteliaisiin. (Ed. Ryynänen: Kukas käski mennä!)

Kun minä en siis voi hyväksyä herra sisäasiainministerin toimenpiteitä, niin ei se kuitenkaan johdu siitä, että minä hyväksyisin ja pitäisin oikeana kommunistien toimenpiteet. Päinvastoin. Mutta kuten puheestani on käynyt selville, niin herra sisäasiainministerin toimenpiteet ovat, kuten minä alussa mainitsin, osoittamassa sitä, että ne molemmat, ministeri ja kommunistit, puhaltavat samaan hiileen. — Minä siis yhdyn kannnattamaan ed. Aallon täällä tekemää päiväjärjestykseen siirtymismuotoa.

Ed. Virkkunen: Käsiteltävänä oleva välikysymys on valtiollinen asiakirja, jolla nähtävästi tulee olemaan eräässä suhteessa merkitystä valtakunnan sisäpolitiikassa. Selitän lyhyesti, mitä minä tällä sanallani tarkoitan.

Ei tarvitse muuta kuin kuunnella herra sisäasiainministerin ja hänen jälkeensä seuranneen ensimmäisen puhujan esityksiä tullaksensa vakuutetuksi siitä, että olemme tekemisissä niin jyrkkien, valtiollista elämäämme painavien vastakohtien kanssa, että ne tulevat kärjistymään yhä selvemmäksi voimainmittelyksi. Siitä ei päästä. Taistelussa tullaan näkemään, kummallako puolella on oikeus, kummallako vääryys aseinaan, kumpiko on voimakkaampi, jotta se voi saada taistelussa ylioteen toisesta, ja kummalleko on lopullinen voitto tuleva. Välikysymys, joka eduskunnassa on hallitukselle tehty, on käsitettävä avoimeksi taistelu-

haasteeksi. Sisäasiainministeri ja hallitus on velvollisuutensa mukaisesti ottanut vastaan haasteen. Eduskunnan, jokaisen kansanedustajan tulee ottaa selvä kanta myötä tahi vastaan. Tällainen on minun käsittääkseni nyt asema. (Ed. Keto: Yksinkertaistettua totuutta.) Sanokaamme avoimesti ja peittelemättä, mitä vastakohtaisuuksia taistelu koskee. Heittäkäämme pois kaikki naamarit, niinkuin herra sisäasiainministerikin kehoitti, niin näkyy totuus selvästi. Taistelu koskee meidän valtiorakenteemme ja yhteiskuntajärjestyksemme perustusten säilyttämistä tai kumoamista, ei mitään vähempää. Välikysyjät ovat antautuneet sen suomalaiselle miehelle ja naiselle käsittämättömän eksytyksen valtoihin, että he ihannoivat Neuvosto-Venäjän valtiollista ja yhteiskunnallista järjestystä ja ovat asettuneet palvelemaan sitä kiihoitusta, joka koettaa bolshevismille saada valtasijan maailmassa, myöskin Suomessa. Me emme tahdo sekaantua Neuvosto-Venäjän sisällisiin oloihin, mutta me pidämme kansamme suurena onnena sitä, että Suomen valtio- ja yhteiskuntaelämä nojautuu aivan toisiin perustuksiin. Ne ovat meidän mielestämme verrattomasti paremmat kuin ovat ne, joita bolshevismi yrittää luoda. Sentähden me puolustamme omaamme niinkuin silmäteräämme. Sentähden me katsomme kansalliseksi ja isänmaalliseksi velvollisuudeksemme kaikin voimin, jotka meille on annettu, taistella kaikkia yrityksiä vastaan, jotka koettavat järkyttää valtioja yhteiskuntarakennettamme. Sellaisia yrityksiä välikysyjät harrastavat ja puuhaavat.

Mutta kun hekin tietävät, että Suomen kansan verrattomasti ylivoimainen, kansalle ja valtiolle uskollinen, lainkuuliainen enemmistö ei milloinkaan tule myymään esikoisoikeuttaan mihinkään hernerokkaan, niin nämä välikyselijät koettavat Suomen valtakunnan ja yhteiskunnan perustuksia löyhentää vallankumouksellisten aatteiden levittämisellä. Vallankumouksellisen propagandan lietsomiseksi oli määrätty n. k. punainen päivä, joka sattui olemaan tämän uuden eduskunnan kokoutumispäivä. Suunnitelluille mielenosoituksille ilmoitettu tarkoitus, että niitä oli toimeenpantava muka imperialistisen sodan vaaraa vastaan, on sekin naamari, jonka taakse ei käy peittää todellisia tarkoituksia. Mitkä ne taas ovat, sen on hallituksen puolesta annettu herra sisäasiainministerin vastaus paljastanut sellaisella selvyydellä, joka ne asettaa kaikessa alastomuudessaan kaiken kansan nähtäviksi. On selvää, että uskollisuus perustuslaillista valtiota ja lainalaista yhteiskuntaa kohtaan määrää valtiovallan ehdottomaksi velvollisuudeksi kaikin sen tarjona olevin laillisin keinoin tukahuttaa tällaiset vallankumoukselliset yritykset alkuunsa. Tämän velvollisuutensa on hallitus täyttänyt meillä, kuten monissa muissakin valtioissa n. k. punaisena päivänä. Päättäväisyydestään ja tarmostaan on hallitus saapa kaikkien oikein ajattelevien ja isänmaallisten kansalaisten tunnustuksen, sillä sen kautta, että hallitus oli varuillaan, tuli suuresti suunnitelluista vallankumouksellisista liikehtimisaikeista vain saippuakuplanen, joka heti hajosi. Ainoastaan eksyttäjät ja eksytetyt ja harhautuneet tahi välinpitämättömät tai sellaiset henkilöt, kuten eräät sosialidemokraattisen ryhmän lausunnot näyttävät antavan aihetta sanoa, jotka pitäytyvät teoreettisiin näkökohtiin enemmän kuin elämän vakaviin ja vaativiin todellisuuksiin, (Ed. Keto: Me juuri ymmärrämme elämää.) ne saattavat hallitusta moittia. Ei, ed. Keto, kyllä te sanoissanne erehdytte suuresti. (Ed. Keto: Te autatte kommunisteja.)

Välikysyjien taisteluhaasteessa herättää kiusallisinta huomiota se ristiriita, että kun he yrittävät taistella Suomen valtiosäännön kukistamiseksi, niin heidän mielestään tämä taistelu olisi suoritettava valtiosäännön omalla avulla. Hallitusmuodolla ja sen pykälillä he koettavat vieläpä eduskunnan edessä taistella hallitusmuotoa vastaan rohkenemalla väittää, että hallituksen kielto heidän suunnittelemiensa mielenosoitusten toimeenpanemisesta muka on perustuslain vastainen teko. Kun välikysyjät uskaltavat tällä väitteellä esiintyä eduskunnassa, se on tosiaan omiaan paljastamaan koko maan edessä, miten pitkälle ollaan luisuvalla pinnalla jo menossa. Asema on sellainen, että välikysyjät tällaisilla teoillaan — varmaankin tahtomattaan — tekevät selväksi, että valtiosääntömme demokraattinen perustus, joka meille on oleva kallis, on vaarautunut. Se se on joutumassa vaaraan. Sillä kun demokratian nimessä yritetään hankkia vapaan toiminnan mahdollisuutta kansanvaltaisen valtiosäännön jäytämisen ja tuhoamisen tarkoituksessa lietsotulle vallankumoukselliselle kiihoitukselle niin, ja jos tämä yri-

tys onnistuisi senkautta, että eduskunta antaisi sellaiseen vehkeilyyn luvan, niin samalla olisi eduskunta myötävaikuttamassa perustuslaillisen kansanvaltaisen valtioelämämme horjuttamiseen. Mutta sehän ei saata Suomen eduskunnassa milloinkaan tulla kysymykseen.

Kansalaistoiminta kansanvaltaisessa valtiossa on ja on oleva, niinkuin myöskin herra sisäasiainministeri viittasi, laajalti vapaata ja mielellään sallittua kaikin toimin, jotka eivät ole vastoin lakia tai hyviä tapoja, niinkuin perustuslaki määrää, ja lisätkäämme, jotka eivät määrätietoisesti yritä kieltää ja kumota valtion ja yhteiskunnan omia tarkoitusperiä. Mutta tässä on myöskin raja. Sananvapaus ja kokoontumisvapaus ja muut kansalaisvapaudet ovat kaikille arvokkaita, mutta niiden väärinkäyttöä on valtiovallan velvollisuus tehokkaasti estää. Ja tässä valtion ja yhteiskunnan suojelemistehtävässään valtiovalta on oikeutettu, jopa velvollinen, käyttämään sitä voimakkaampia keinoja, kuta törkeämpi ja julkeampi väärinkäyttö valtiota ja yhteiskuntaa vastaan yrittää olla. Jos lainsäädäntöön on tässä kohden jäänyt aukkoja tai epäselvyyksiä, on sellaiset korjattava. Minä huomautan, että esim. Saksan valtakunnassa on tämän valtakunnan uudessa kansanvaltaisessa kehityksessä katsottu välttämättömäksi säätää erikoinen laki valtiosääntöä uhkaavan toiminnan estämiseksi. Tämä lainsäädäntö on viimeisten vuosien kuluessa jo kaksi kertaa määräaikaiseksi uudistettu, ja vieläkin on voimassa tämä erikoislaki Saksan tasavallan turvaamiseksi. Täytyy nousta kysymys, eikö meilläkin ole esimerkkiä noudatettava. Viimeiset tapahtumat ja myöskin käsiteltävänä oleva välikysymys osoittavat, että olisi kohtalokas laiminlyönti, jos meillä konsulit eivät valvoisi, vaan uinuisivat. Tähän nähden on minun käsitykseni se, että välikysymyksellä tulee olemaan merkitystä sikäli, että se havahduttaa valtion ja yhteiskunnan ja erittäinkin valtiomahdit näkemään vaaran, johon me olemme joutumassa. Vaaran näkeminen on uudella voimalla iskevä valtiomahteihin velvoituksen nousta entistä päättävämmin puolustamaan kansanvaltaista valtioelämäämme ja lainalaista vapauttamme. Niinpä on välikysymyksen taisteluhaaste pakko ottaa vastaan. Se on vietävä voittoisaan päätökseen ja voitto on joka tapauksessa tuleva niille, jotka valtiota ja yhteiskuntaa ja todellista kansanvaltaa puolustavat.

Voittoa luullakseni helpottaakin se huomio, joka on tehty sekä aikaisemmin, viimeisinä kuukausina erittäin, että aivan viime päivinä, se huomio, että valtion ja yhteiskunnan vastustajat ovat koko arkaa väkeä, joista henkilökohtainen sankarimieli näyttää olevan loitolla, niinkuin ed. Huttunen myöskin täällä viittasi. Välikysyjät ja heidän laumansa ovat suuria sanoissa, mutta pieniä teoissa. Sosialidemokraatit ovat lehdissään viimeisinä päivinä pilkallisesti kertoneet, miten välikysyjistä, aivan nimeltä mainitut johtajat, käyttäytyivät kaikkein raukkamaisimmin mielenosoitusten yrittelyissä, juoksivat piiloon ensimmäisinä, kun ulkonainen vaara näytti vähänkin uhkaavan. Minä arvaan, että tämä kuvaus on asiantuntemuksella tehty. Tällainenkin välikohtaus, jota ei saata sanoa sankarimaiseksi, antaa ennakkotiedon siitä, että vallankumouksellinen liikehtiminen ja sen johtajat hajaantuvat jotenkin kuin akanat tuuleen, kun vain heihin tarpeellisella lain ankaruudella käydään käsiksi. Hartaasti on toivottava, että vallankumoukselliset eksyttäjät, kun he kokevat, että valtiovallalla on voimaa taistelussaan, tulevat järkiinsä ja että eksytetyt joukot heräävät näkemään, miten heitä on johdettu Suomen kansalaisille kaikkein vaarallisimman eksytyksen tielle. Valtiovallan velvollisuutena on sekä isänmaallisella valistuksella että lujalla, lain tehostamalla, tilanteitten vaatiessa ankarallakin kurilla tukahduttaa vallankumouksellinen liike ja johdattaa eksyneet oikealle tielle.

Herra puhemies! Siitä, mitä minä olen sanonut, käy ilmi, että minä tulen kannattamaan yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen. Samalla kannalla on kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan.

Ed. Puhakka: Kun minä sanomalehdistä aikoinansa luin sisäasiainministerin antamasta kiellosta niitä mielenosoituksia vastaan, joita kommunistien taholta oli kuluvan kuun 1 päiväksi suunniteltu, niin en suinkaan ilman muuta näitten uutisten nojalla voinut muodostaa käsitystäni siitä, olivatko toimenpiteet todellakin olleet tarpeen vaatimia ja perusteltuja. Tähän oli useitakin syitä. Ensinnäkin minun käsittääkseni mielenosoitukset sinänsä eivät aina tarvitse

olla niin vaarallisia eikä niin moitittaviakaan, vaan jos kommunistiset nuorukaiset, sillä välin kuin he laativat suunnitelmia meidän valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme kumoamiseksi, käyvät vähän mielen virkistykseksi jaloittelemassa kadulla, niin saattaahan tästä olla liikuntakasvatuksenkin kannalta suotuisa tulos. Toiseksi otin huomioon sen seikan, että minun käsittääkseni sota on kaikkein typerin ja onnettomin keksintö, minkä ihmiskunta historiansa aikana on tehnyt, ja sen tähden mielen osoittaminen sotaa vastaan ei myöskään voi olla pahasta. Vihdoin olen sitäkin mieltä, että jos kommunistit tahtoisivat meidän valtiosääntömme osoittamassa järjestyksessä muuttaa tämän maan vaikkapa neuvostotasavallaksi, niin sellaiselle yritykselle ei voitaisi esteitä asettaa, ja jos he mainitussa järjestyksessä siinä yrityksessään onnistuisivatkin, niin meidän porvarienkin täytyisi siihen alistua. Toinen on tietysti asianlaita, jos käytetään sellaisia keinoja, joita meidän oikeusjärjestyksemme ei hyväksy. Kun minä kuitenkaan sen henkilökohtaisen tuntemuksen nojalla, mikä minulla nykyisestä herra sisäasiainministeristä on, en voinut uskoa, että hän olisi ryhtynyt ilman vakavia ja todella päteviä syitä toimenpiteisiin, niin tahdoin, ennenkuin muodostin käsitykseni asiasta, vähän tarkemmin siitä ottaa selvää.

Niinkuin herra sisäasiainministerin täällä mainitsemista säännöksistä käy selville, meidän oikeusjärjestyksemme mukaan kokous taikka mielenosoituskulkue saattaa olla lainvastainen ja siis etukäteen estettävissä kahdesta erilaatuisesta syystä, nimittäin joko sen tähden, että kokouksen tai kulkueen toimeenpanija ei ole meidän lakiemme mukaan siihen oikeutettu, vaikkapa tarkoitus olisikin luvallinen, taikka sen tähden, että itse kokousta tai kulkuetta ei panna toimeen luvallisessa, vaan luvattomassa tarkoituksessa. Kummassakin näissä tapauksissa voidaan kokous tai kulkue, missä muodossa mielenosoitus esiintyneekin, lain rajoissa ennakolta estää. Siihen tapaukseen, että kokous voidaan hajoittaa määrätyistä syistä, en tahdo tässä kajota, koskei siitä nyt ole kysymystäkään.

Jos sitten tarkastetaan tämän kuun 1 päiväksi suunniteltuja kommunistisia mielenosoituksia näiden voimassa olevien säännösten valossa, niin on huomattava, että nämä mielenosoitukset on suunnitellut ja päättänyt kommunistien kansainvälinen järjestö, kommunistinen internationale, elimiensä kautta. Tämän kommunistisen internationalen tarkoitus ja tehtävä ei, niinkuin monistakin tapahtumista voidaan päättää, ole pohjimmaltaan rauhan edistäminen, vaan sen tarkoitus on väkivaltaisin keinoin kumota kaikkialla maailmassa n. s. porvarillinen valtio- ja yhteiskuntajärjestys sekä perustaa sen sijalle kommunistinen pakkovalta, kommunistinen diktatuuri. Ohjelmissa tosin käytetään nimitystä köyhälistön diktatuuri, mutta tämä nimitys on harhaanjohtava, sillä kun ei tarkoiteta köyhiä henkilöitä, vaan kommunisteja, riippumatta siitä, ovatko he todellakin köyhiä vai ehkä hyvinkin rikkaita. (Ed. Rosenberg: Miljonäärejähän he ovatkin kaikki!) Kommunistisen internationalen hyväksymissä ohjelmissa ja toimintaohjeissa lausutaan m. m. seuraavaa tämän järjestön ja kommunistisen puolueen tehtävistä ja toiminnasta:

„Maissa, missä vielä on porvaristo tai vastavallankumouksellinen sosialidemokratia vallassa, täytyy kommunististen puolueitten oppia suunnitelman mukaisesti yhdistämään laillinen toiminta laittoman kanssa. Tällöin täytyy laillinen työ olla alituiseen alistettu laittoman puolueen tosiasiallisen kontrollin alaiseksi. Kommunististen parlamenttiryhmien täytyy täydellisesti ja ehdottomasti alistua kokonaispuolueen kontrollin alaiseksi, aivan huolimatta siitä, onko kokonaispuolue sanotulla hetkellä laillinen, vaiko laiton järjestö. Minkäänlaiset myönnytykset tässä suhteessa eivät tule kysymykseen."

Tämä on sanasta sanaan lainattu kommunistisen internationalen hyväksymistä ohjeista.

Suomen kommunistinen puoluekin on, yhtymällä kommunistiseen internationaaleen, hyväksynyt nämä toimintaohjeet ja ne sitovat myös Suomen kommunistista puoluetta, millä eri nimillä se lieneekin jo tähän saakka esiintynyt ja ehkä vastaisuudessa tulee esiintymään. Suomen kommunistisen puolueen erikoisissa toimintaohjeissa, niissä, jotka se on itselleen hyväksynyt, on myös eräitä mielenkiintoisia kohtia, joista voidaan tehdä päätelmiä siihen nähden, onko tämän puolueen toiminta, vaikka se joissakin erikoistapauksissa ehkä voisikin näyttää epävarmalta, todella pidettävä aina laittomana, vai onko siinä jotain laillistakin. Näissä ohjeissa sanotaan m. m.:

„Työväen on tarmokkaasti valmistuttava aseelliseen vallankumoukseen eikä suinkaan pyrittävä palaamaan siihen vanhaan eduskunnalliseen, ammatilliseen ja osuustoiminnalliseen taisteluun, jonka kannalla Suomen työväenjärjestöt olivat ennen vallankumousta. Vallankumouksen kautta on otettava työväenluokan (s. o. kommunistien) omiin käsiin kaikki valta ja perustettava rautainen diktatuuri. On siis pyrittävä porvarillisen valtion hävittämiseen eikä suinkaan kansanvaltaan, ei ennen vallankumousta eikä vallankumouksen kautta.''

Meidän maamme tuomioistuimet ovat erinäisiä kertoja tutkineet tämän kommunistisen puolueen ja sen järjestöjen toimintaa sekä johdonmukaisesti aina esitetyn todistusaineiston pohjalla todenneet sen, että kommunistinen puolue on rikollinen järjestö, joka omien elimiensä sekä alaistensa järjestöjen kautta on harjoittanut ja harjoittaa valtiopetoksellista toimintaa ja jonka ainoana todellisena päämääränä on nykyisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme väkivaltainen tuhoaminen, siis sellaisen teon suorittaminen, jonka meidän oikeusjärjestyksemme julistaa yhdeksi kaikkein törkeimmistä rikoksista.

Ne mielenosoitukset, joista nyt on kysymys, ovat olleet tarkoitetut vain yhdeksi, tosin naamioiduksi osaksi tässä valtiopetoksellisessa toiminnassa. Suomen kommunistinen puolue ei, paremmin kuin kommunistinen internationaalekaan, ole voineet tyytyä pelkkään salaiseen ja salaisten ja laittomien järjestöjen toimintaan, vaan jotta kommunistisia oppeja voitaisin laajemmalta levittää, perustetaan muodollisesti laillisia järjestöjä, yhdistyksiä j. n. e., jotka kuitenkin ovat, kuten edellä viittaamani toimintaohjeet osoittavat, täydellisesti alistetut salaisten ja laittomien järjestöjen käskyvallan alle ja toimivat niiden kontrollin alaisina. Näitä koskevissa Suomen kommunistisen puolueen ohjeissa lausutaan m. m., että niiden sääntöjen tulee olla mahdollisimman suppeita ja yleensä sisältää vain se, mitä laissa kysymyksessäolevaa laatua olevalta järjestöltä vaaditaan. Mutta tosiasiallisesti näiden muodollisesti laillisten järjestöjen tulee olla Suomen kommunistisen puolueen johdon alaisia ja totella sen käskyjä.

Kysymyksessäolevien mielenosoitusten todellisena toimeenpanijana on, niinkuin viittasin, ollut Suomen kommunistinen puolue, sekin ylempää s. o. kommunistiselta internationalelta saatujen määräysten ja ohjeiden nojalla. Ed. Salo luki eräitä ohjeita, joita näistä mielenosoituksista on annettu ja jotka taitavat olla painettuna julkaistut. Minulla on täällä muitakin ohjeita niitä samoja mielenosoituksia varten, nimittäin kommunistisen internationalen ja Suomen kommunistisen puolueen. Ne ovat jossain määrin toisenlaisia ja pitemmälle meneviä kuin ne, joista ed. Salo puhui. Herra sisäasiainministeri viittasi juuri samoihin toimintaohjeisiin, joista käy selville, että näistä kommunistisista mielenosoituksista on odotettu hyvin paljon ja että niissä on ollut tarkoituksena menetellä varsin jyrkästi, asettua myöskin viranomaisia vastaan, silloin kun viranomaiset eivät ehkä niihin suopeasti suhtautuisi. Ohjeissa on sanottu myöskin, että nämä mielenosoitukset voidaan toteuttaa ainoastaan sillä ehdolla, että „illegaalinen koneistomme toimii voimaperäisesti''. Viitataan siis aivan selvästi kommunistien itsensäkin laittomaksi tietämään toimintaan, joka nimenomaan otetaan avuksi mielenosoituksia järjestettäessä.

Kun nyt nämä mielenosoitukset, niinkuin voidaan selvästi päätellä, esiintyvät oleellisena osana kommunistien yleisestä valtiopetoksellisesta toiminnasta, vaikka ne onkin koetettu jossain määrin etukäteen naamioida, niin minun käsittääkseni siitä käy selville, että nuo mielenosoitukset ovat yhtenä osana sellaisesta rikoksellisesta toiminnasta, jota on arvosteltava kokonaisuutena ja joka maan lakien mukaan kokonaisuutena katsottuna myöskin voidaan ennakolta estää. Kun myöskin on ilmeistä, että ne järjestöt ja yksityiset henkilöt, jotka ovat olleet homman takana, ovat toimineet ainoastaan kommunistisen internationalen ja Suomen kommunistisen puolueen eliminä ja käskyläisinä, niin en minä voi tulla muuhun tulokseen, kuin että tässä on ollut kysymyksessä todella rikollinen toiminta, jota voidaan ryhtyä ennakolta estämään.

Oikeusjärjestyksen vastaista rikollista toimintaa voidaan vastustaa joko, niinkuin viittasin, ennakkoestävillä keinoilla, s. o. etukäteen tekemällä tämä toiminta mahdottomaksi, tai vasta rikollisia tekoja jälkeenpäin seuraavien rangaistusten kautta. Puhumattakaan siitä, että meillä voimassaolevien säännösten mukaan viranomaiset yleensä

ovat velvolliset ennakolta koettamaan estää lainvastaista toimintaa sikäli kuin sellaisen valmistelu tulee heidän tietoonsa, ovat ennakkoestävät keinot minun käsittääkseni kommunistien laajasuuntaista valtiopetoksellista toimintaa vastaan erityisesti suositeltavat. Olen nimittäin sitä mieltä, että tämän toiminnan ei ole sallittava uudelleen johtaa sellaisiin valitettaviin tapahtumiin, kuin vuonna 1918, joihin se kuitenkin, niinkuin selvästi on todistettu ja tiedetään, pohjimmaltaan tähtää. Tämän mielipiteeni perusteluksi riittää yksistään sekin, että mainitunlaisten tapahtumien ylen turmiolliset seuraukset ulottuvat kauaksi ajassa eteenpäin, erottaen kansan eri osia toisistaan ja herättäen niiden kesken katkeruutta verrattomasti enemmän kuin se vähäinen tyytymättömyys, jota viittaamani ennakkoestävät toimenpiteet ovat omiaan synnyttämään ja jota tyytymättömyyttä epäilemättä näiden toimenpiteiden kohtaaminen oma syyllisyydentunto on omiaan suuresti lieventämään. Kysymyksessäolevilla toimenpiteillä nähdäkseni hallitus ja herra sisäasiainministeri ovat riittävän tehokkaita keinoja käyttäen estäneet yhden osan kommunistien valtiopetoksellisesta toiminnasta. Samalla kuin minä puolestani lausun tyydytykseni tämän menettelyn johdosta, rohkenen mitä hartaimmin toivoa, että se, tietenkin tarpeellisella varovaisuudella ja maltillisuudella käytettynä, tulee olemaan vastaisuudessakin esikuvana meidän maassamme rikollista toimintaa vastaan taisteltaessa.

Mitä tulee yksityisten poliisimiesten tai poliisiviranomaisten mahdollisesti tekemiin virheisiin, niin niistä minulla ei ole sellaisia tietoja, että voisin niistä lausua lopullisen käsitykseni. Tietenkin, jos laittomasti on menetelty, oikeusjärjestyksen ylläpitäminen tässäkin kohden vaatii sen, että syylliset saatetaan rangaistukseen. Mutta, niinkuin sanottu, minulla ei ole tarpeellisia tietoja voidakseni nyt lausua käsitykseni siitä, onko todella virheellisyyksiä tapahtunut vai ei.

Minäkin, niinkuin edellinen puheenvuoron käyttäjä, yhdyn kannattamaan yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, vaikkakin, jos kysymys olisi ilmaista nimenomainen luottamus hallitukselle ja jos tällainen luottamuksen ilmaisu ei, niinkuin herra sisäasiainministeri mainitsi, olisi pidettävä vähän liian myöhään tulleena, niin olisin valmis sitä kannattamaan.

Ed. E. Pekkala: Minun tarkoitukseni on kosketella vain poliisiviranomaisten antamaa lippukieltoa. Teen sen senvuoksi, että sekin osoittaa, mitenkä poliisiviranomaiset hallituksen ohjeita noudattaen suvaitsevat suhtautua kansalaisvapauksiin, sillä oikeus käyttää lippuja kuuluu oleellisesti mielenosoitusoikeuteen, kokoontumisoikeuteen. Herra sisäasiainministeri ei voinut torjua syytöstä kokouskiellon, sen enempää kuin lippukiellonkaan laittomuudesta. Lippukiellon johdosta hän vain selitti lyhyesti, että punaisen lipun kohottaminen on omiaan aikaansaamaan epäjärjestystä. Sellainen lausunto ei ole mikään selitys. Vuoden 1918 jälkeen on tämän maan vallanpitäjiä vaivannut oikein punaisen lipun kauhu. Poliisi on jatkuvasti häirinnyt työläisten järjestämiä tilaisuuksia hyökkäämällä punaisten lippujen kimppuun. Erityisellä sisäasiainministeriön kiertokirjeellä vuodelta 1919 kehoitettiin maaherroja kieltämään eräänlaisten mustien ja punaisten lippujen käyttäminen. Maaherrat noudattivat kehoitusta ja lippukielto pantiin käytäntöön. Sosialidemokraattisen hallituksen aikana annettiin sisäasiainministeriöstä kiertokirje, jolla piti kumota v. 1919 annettu lippukieltoa koskeva kiertokirje. Tämä kiertokirje kuuluu seuraavasti: „Maaherroille lähetetyssä kiertokirjeessä elokuun 2 päivältä 1919 on sisäasiainministeriö kehoittanut maaherroja nojautumalla Suomen kuvernööreille joulukuun 29 päivänä 1894 annetun johtosäännön 8 §:ään sakon uhalla kieltämään, ettei rakennuksilla, laivoilla, kulkueissa, iltamissa eikä missään tilaisuuksissa käytetä minkäänlaisia mustia lippuja eikä myöskään punaisia lippuja, ellei niihin ole kiinnitetty jonkun laillisesti rekisteröidyn yhdistyksen tai amattikunnan sopiva kuvallinen esitys, joka täyttää enemmän kuin puolet lipun pinnasta ja sopiva isonpuoleinen, etäälle näkyvä ei kiihoittava kirjaimellinen esitys. Kun sisäasiainministeriön mielestä on tarpeetonta voimassa pitää edellämainittua kieltoa, kehoittaa sisäasiainministeriö maaherroja säädetyssä järjestyksessä peruuttamaan yllämainitun kiertokirjeen nojalla lääneissä annetun uhkasakkokiellon. Samalla on kuitenkin poliisiviranomaisille huomautettava, että heidän edelleenkin tulee valvoa, ettei julkisissa tilaisuuksissa käytetä sellaisia lippuja, jotka niihin liittyvän tunnuslauseen tahi -merkin kautta tai muulla tavalla ovat omiansa loukkaa-

maan lakeja tahi hyviä tapoja.'' Kiertokirjeen lopussa on kyllä minun käsittääkseni turha huomautus poliisiviranomaisille liputuksen valvonnasta. Poliisiviranomaisten tehtävänä on muutenkin sellainen valvonta. Joka tapauksessa tällä kiertokirjeellä on kumottu edellämainitsemani liputusta koskeva kiertokirje. Tosin sitä on yritetty tulkita siten, että sillä olisi kumottu vain uhkasakkomääräys, mutta ei lippukieltoa. Sellainen tulkinta on lievimmin sanoen omituinen. Uhkasakkomääräys oli annettu juuri lippukiellon voimaansaattamiseksi. Jos uhkasakkomääräys on kumottu, on samalla kumottu myöskin lippukielto. Samassa yhteydessä on niinikään selitetty, että poliisiviranomaisten harkintaan on jäänyt ratkaista, sallivatko he punaisten lippujen käytön. Sellainen tulkinta ei myöskään pidä paikkaansa. Kuitenkin poliisiviranomaiset viime vappuna useissa paikoin maata estivät punaisten lippujen käytön vastoin silloin voimassa olevia ohjeita. Mutta elokuun 1 päiväksi suunniteltujen mielenosoituskokousten varalta on hallitus ilmeisesti antanut maaherroille uusia ohjeita liputuksesta. Siitä on osoituksena se, että kaikki maaherrat ovat antaneet samansuuntaisia määräyksiä, joilla eräänlaisten punaisten lippujen käyttö on kielletty. Minulla on käsillä Uudenmaan läänin maaherran antama kiertokirje, joka Suomen Sosialidemokraatin mukaan kuuluu seuraavasti: „Sattuneesta syystä ja nojautuen Suomen kuvernööreille joulukuun 29 päivänä 1894 annetun johtosäännön 8 §:ään kiellän minä 400 markan sakon uhalla rakennuksissa, aluksilla, kulkueissa, juhlissa ja muissa julkisissa tilaisuuksissa tai muuten yleisön nähtävissä elokuun 1 päivänä 1929 pitämästä minkäänlaisia mustia lippuja tai punaisiakaan, ellei niihin sisälly jonkun laillisesti rekisteröidyn yhdistyksen etäälle selvästi näkyvä tunnusmerkki tai lause.''

Maaherrat vetoavat siis vanhaan tsaarivallan aikana annettuun poliisisäännökseen. Edistysmielinen hallitus ei ole arkaillut antaa maaherroille ohjeita, jotka ovat peräisin tsaristisen sortovallan ajoilta. Edistysmielinen sanomalehdistö ja puolue on tämänkin toimenpiteen hyväksynyt. Vanhojen nuorsuomalaisten ja perustuslaillisten henki on näköjään jättänyt kokonaan nykyisen edistysmielisen puolueen. Se on valmis tarttumaan vieraan sortovallan virkamiehilleen antamaan ohjesääntöön, jonka tarkoituksena on ollut varustaa nämä virkamiehet erikoisilla poliisivaltuuksilla Suomen kansan oikeuksien kuristamiseksi. Mutta hallitus maaherroineen on mennyt vielä pitemmälle kuin mainitsemani keisarillinen ohjesääntö sallii. Mainitun ohjesäännön 8 §:n 1 momentti, jonka nojalla maaherrat ovat kiertokirjeensä antaneet, kuuluu seuraavasti: „Kuvernööri käyttää ylintä poliisivaltaa läänissään ja hänen tulee siis tarkasti pitää huolta siitä, että yleinen järjestys ja turvallisuus pysyvät voimassa sekä senvuoksi, milloin edesvastuuta ei ole laissa määrätty, säätää tarpeellisia uhkasakkoja, ei kuitenkaan määrältään suurempia kuin 400 markan, niin myös katsoa, että tehdyt rikokset laillisessa järjestyksessä saatetaan syytteeseen.''

Kuten huomataan, ei tässä puhuta mitään lippujen käyttämisestä, vaan sisältää pykälä kuvernööreille, nykyjään maaherralle, yleisen oikeuden poliisisäännösten antamiseen. Mutta huomattavaa on, ettei tsaarivaltakaan antanut kuvernööreille rajatonta valtuutta poliisisäännösten antamiseen. Paitsi muita rajoituksia sisältyy pykälään ennenkaikkea se rajoitus, että maaherroilla on oikeus antaa poliisisäännöksiä vain yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitämiseksi. Maaherrat eivät voi siis mielivaltaisesti määrätä uhkasakkoja. Niiden täytyy kohdistua järjestyksen ja turvallisuden ylläpitämiseen ja olla sellaisia, että ne ovat omiaan estämään epäjärjestyksiä. Mutta mitä sisältyy maaherrojen kiertokirjeeseen? Siihen sisältyy ensinnäkin se ajatus, että mustat ja punaiset liput, joissa ei ole mitään kirjoitusta, häiritsevät yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kun sensijaan liput, joissa on jonkun laillisesti rekisteröidyn yhdistyksen tunnusmerkki tai lause, eivät sitä tee. On ilman muuta selvää, että sellainen määräys ei ole ohjesäännön mukainen. Lippukielto ylimalkaan ei ole välttämätön järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi puhumattakaan siitä, että järjestykseen nähden on yhdentekevää, onko lipussa nuo yhdistyksen tunnusmerkit tai ei. Maaherrojen, ainakin Uudenmaan läänin maaherran, kiertokirjeessä on eräiden lippujen kielto julkisissa tilaisuuksissa kielletty vain täksi elokuun 1 päiväksi. Tästä saanee vetää sen johtopäätöksen, että muina päivinä kaikkinaisten lippujen käyttö on sallittu. Lippukielto on siis annettu yksinomaan elokuun 1 päiväksi suunniteltujen mielenosoitusten varalle.

Kuten jo mainitsin ovat maaherrat ylit-

täneet valtuuksiaan ja ilmeisesti tehneet tämän sisäasiainministeriön ohjeitten mukaisesti. Vaikka maaherroille on annettu oikeus säätää yleisiä poliisisäännöksiä, niin on se tapahtunut edellytyksellä, että poliisisäännökset eivät loukkaa lakia ja, mikäli maaherroille on jätetty harkintavalta, että se ei saa muuttua mielivallaksi. Tämä on kaikissa oikeusvaltioissa hallintotoiminnassa yleisesti hyväksytty ja käytännössä oleva periaate. Poliisitoiminnankin tulee siis ensinnäkin olla lainalaista. Mutta sen lisäksi on sillä toiminnalla muitakin rajoja. Entinen presidentti K. J. Ståhlberg sanoo tästä kirjassaan „Suomen hallinto-oikeus'', seuraavasti: „Kun kaiken julkisen toiminnan, julkisen hallinnonkin, tulee tapahtua julkisten tarkoitusten ja tehtävien toteuttamiseksi, on poliisitoiminnassakin meneteltävä sen mukaan kuin yleinen etu vaatii. Ei sitävastoin yksityisten erikoisetujen ajamiseksi eikä mielivallan harjoittamiseksi''.

Siitä mitä minä olen lausunut käy ilmi, että hallitus on saattanut maaherrat ylittämään valtuuksiaan ja menettelemään mielivaltaisesti. Herra sisäasiainministeri tietää millä nimellä kutsutaan sellaista valtiota, jossa poliisimielivalta vallitsee. Sellaista valtiota kutsutaan poliisivaltioksi.

Niin aikaisemmat lippukiellot kuin nytkin puheenaoleva lippukielto ovat kohdistuneet työläisiin ja heidän järjestöihinsä sekä näiden toimeenpanemiin tilaisuuksiin. Ne ovat työläisiin ja heidän järjestöihinsä kohdistuvia erikoismääräyksiä. Ei ole sellaisia kieltoja annettu porvarillisten järjestöjen tilaisuuksien varalta. Siinä on jälleen todistus mielivallasta. Hallitusmuodon säännös, että Suomen kansalaiset ovat yhdenvertaiset lain edessä, tehdään siten mitättömäksi.

On kuvaavaa suomalaiselle edistysmielisyydelle, että edistysmielisen hallituksen toimesta annetaan poliisikieltoja, joilla loukataan perustuslaissa turvattuja kansalaisoikeuksia. Sitä vielä edistysmielisyyden nimessä puolustetaan. Se on suomalaista edistysmielistä ajatuksenjuoksua. Se ajatuksenjuoksu on nurinkurista, mistä myös on ollut seurauksena se, että edistysmielinen puolue on kasvanut nurinkurisesti.

Ed. Virkkuselle muutama sana. Ed. Virkkunen selitti välikysymystä aivan väärällä tavalla (Vasemmalta: Papin tavalla!) Minä voisin ed. Virkkusen selityksestä käyttää täällä erästä vertausta, mutta minä en tahdo sitä tehdä. Välikysymys ei tiedä mitään muuta kuin hallituksen asettamista vastuuseen siitä, että se on loukannut kansalaisvapauksia. Jokainen, joka lukee välikysymyksen, huomaa tämän. Minä kannatan ed. Salon ehdotusta.

Ed. Tabell: Oli jo edeltäkäsin odotettavissa, että sisäministerin selviytyminen elokuun 1 päivän varalta annettujen hallinnollisten määräysten ja poliisiviranomaisten menettelyn johdosta muodostuu enemmän kuin pulmalliseksi. Siitä on sisäministerin antama vastaus ollut parhaana todistuksena. Sellaista kantaa, minkä herra Kivimäki on ottanut tässä asiassa, on jo yksistään porvarillisen oikeuskäsityksen näkökannalta katsottuna mahdotonta hyväksyttävästi puolustaa. Lähteä imperialistisen sodanvastainen taistelu leimaamaan rikolliseksi toiminnaksi, siihen tarvitaan jo sensuuntaista edistysmielisyyttä kuin mitä sanotunnimisen puolueen jäännökset ovat tässä maassa hallituskautenaan osoittaneet. Edistyshallitus on elokuun 1 päivänä järjestettäväksi aiottujen sodanvastaisten mielenosoitusten ja kokousten ennen kuulumattoman häikäilemättömillä estämistoimenpiteillään tuonut selvästi esiin todellisen kantansa imperialistisiin sodan valmisteluihin nähden. Ja se kanta on hallituksen saattanut kaikin toimenpitein puolustamaan imperialistista sotaa; se kanta on saattanut hallituksen yrittämään laillisuuden ja pyhyyden sädekehää imperialistisen puuhien ympärille tässä kuitenkaan onnistumatta, onnistumatta siksi, että viime maailmansodan aiheuttama suunnaton tuho ihmiskunnalle ja ennenkaikkea työtätekevälle luokalle on saattanut tämän näkemään nyt valmisteilla olevat sotapuuhat todellisessa arvossaan. Täytyisi olla tavattoman paljon ajassa jälessä sen työläisen, joka ilman muuta hyväksyisi imperialistisen sodan tarkoituksen, olkoonpa tarkoitus ratkoa kapitalistien keskinäisiä ristiriitoja tai yhteisen suunnitelman toteuttaminen Neuvostoliittoa vastaan. Molemmissa tapauksissa on kysymys kapitalistisen järjestelmän synnyttämästä rikoksesta, jonka kärki on tähdätty työtätekeviä luokkia vastaan. Eivät koskaan kapitalistiluokat ole sodan seurauksia ottaneet kannettavakseen. Se on ollut työläisten ja talonpoikien tehtävä. Kapitalistisen järjestelmän synnyttämät sodan hävitykset kussakin maassa on työtätekevien kättensä

työllä pitänyt korjata, ja ennenkaikkea: Herrojen sotahurjastelijoiden tulisi ottaa huomioon, että ne ovat olleet työläisiä ja talonpoikia, joita vielä tähän mennessä on onnistuttu ajamaan sotarintamille. Eivät itse ne, jotka nyt ovat imperialistista sotaa valmistamassa, mene teurastuttamaan itseään. Kun ensin vaivaudutaan ottamaan selvää sen sodan tarkoitusperistä, jota vastaan työtätekevät kaikissa maissa ovat lähteneet taistelemaan, niin sitten vasta lähdettäköön katsomaan, kuka on väärässä, kuka oikeassa. Jo ennakolta voidaan väittää, että työläisten imperialistisen sodan vastaiset toimenpiteet silloin kuin ne tarkoittavat rehellisesti ja tehokkain toimenpitein sodan vastustamista, ovat oikeutetumpia kuin minkään maan hallituksen sitä estävät puuhat. Eivät hallitusten teot työläisten sodanvastaista toimintaa vastaan muutu luonteeltaan sillä, että ne puetaan hallinnollisten asetusten ja määräysten muotoon. Ei se vielä silloin merkitse sitä, että työtätekevien kansanosien tahto olisi samalla kertaa muuttunut. Silloin ilmautuvat ainoastaan vallassaolijain valtakeinot esiin, joiden avulla pyritään nujertamaan työtätekevien luokkien oikeutettu taistelu. Tällaista vallankäyttöä meillä sitten nimitetään täällä eduskunnassakin „laajalla pohjalla lepääväksi kansanvallaksi'', mikä tietenkään ei sitä ole. Minä olen varma siitä, että jos tämä edistysmielisen hallituksen viimeisin „valtioteko'' jätetään samalla tavoin kuin virkamiesten palkkausasia kansan itsensä punnittavaksi, niin tuomio tulisi olemaan vielä musertavampi kuin viime kerralla.

Mitä siihen seikkaan tulee, että Suomenkin työläiset olisivat sodanvastaiseen toimintaansa lähteneet Moskovan määräyksestä, niin se, vaikka väitteessä olisikin perääkin, ei muuta itse pääasiaa. Imperialistisen sodan vastustaminen ei muutu sen rikollisemmaksi, tulkoonpa alkusysäys mistä maasta tahansa. Eipä kiinteä yhteistoiminta jonkun toisen tai toisten maiden kanssa muuta ollenkaan sen luonnetta. Imperialistisen sodan vaara on sitäpaitsi kysymys, jota vastaan taisteleminen onkin saatava mitä suurimmassa määrässä kansainväliselle pohjalle. Silloin vasta tehokkaalle taistelulle on löydettävissä onnistumisen mahdollisuudet. Minä kyllä tiedän varsin hyvin, että porvaristo ja sosialidemokraatit ovat valmiit sanomaan, että kansainvälistä sodanvastaista toimintaa on olemassa ilman kommunistien aloitetta. Myönnän, että eräänlaista toimintaa on ja ensikädessä oltaneen valmiita viittaamaan kansainliittoon, lukemattomiin aseistariisumisneuvotteluihin, kansainvälisiin sopimuksiin, toiseen internationaliin, antimilitaristeihin ynnä muihin. Siinä on kyllä järjestöjä, jos niillä lienee toimintaakin rauhan hyväksi kansainvälisessä mittakaavassa. Mutta nyt on asetettava kysymys, mitä varten se pieni lisä, minkä kommunistit antaisivat rauhanaatteen ajamisessa, on sitten kehnompaa. Mitä varten juuri tätä työtä, jota työläiset eri maissa ovat ryhtyneet tekemään rikollisten sotapuuhien estämiseksi hallitukset niin tässä maassa kuin monessa muussakin kapitalistisessa maassa ovat ryhtyneet väkivaltakeinoin vainoamaan. Syy on yksinkertaisesti siinä, että juuri tämän työn uskovat eri maiden imperialistipiirit, niihin luettuna tämäkin maa, olevan sittenkin kaikkein voimakkaimpana jarruna heidän suunnitelmiensa tiellä. Onhan kaikille imperialisteille päivänselvä asia, ettei toinen internationale, kansainliitto y. m. sentapaiset järjestöt eivätkä sopimukset todellisuudessa ole minkäänlaisena esteenä silloin kuin sodan alkamisen hetki on lyönyt. Sen vuoksi niiden toimintaan tai toimettomuuteen ei kiinnitetäkään minkäänlaista huomiota siinä mielessä, että ne olisivat jonakin vaarana imperialisteille. Päinvastoin näille on niistä sikäli etua, että onnistuvat osan työtätekevistä joukoista nukuttamaan sellaiseen järjettömään harhauskoon, että sota olisi estettävissä ilman, että työläisten itsensä tarvitsee ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin. Jos toinen internationale ja sen alaiset sosialidemokraattiset puolueet olisivat tällä hetkellä muutenkin kuin sanoissa imperialistisen sodan valmistelua vastaan, niin mistä hallitukset tällöin saisivatkaan sitten apureita taistellessaan työläisiä vastaan. Että edistyshallitus ryhtyi tässä maassa jo tunnettuihin toimenpiteisiin elokuun 1 päivän varalta, on siihen olemassa huomattava, voidaanpa sanoa ratkaiseva osuutensa sosialidemokraattisella puolueella ja sen sanomalehdistöllä. Sosialidemokraattiset sanomalehdet juuri valmistivat noin kuukauden ajan sellaista ideologista maaperää, jota hallitus kaipasi puuhiensa onnistumiseksi. Tämä ei ole tietenkään yksin Suomen sosialidemokraattisen puolueen syy. Niinhän tekivät kaikki toisen internationalen alaiset sosialidemokraattiset puo-

lueet eri maissa, joten täkäläisten sosialidemokraattien menettely ei ole suinkaan mikään poikkeus. Yksinpä herra Trotskikin kelpasi sosialidemokraattien ja porvariston lehdistölle asiantuntijaksi antamaan varoituksia työläisille, etteivät nämä osallistuisi punaisen päivän mielenosoituksiin. Sosialidemokraattiset sanomalehdet antoivat auliisti apua kirjoittelemalla kilpaa porvariston kanssa raukkamaisen pitkälle meneviä vääristelyjäkin sodan vastaisen päivän tarkoitusperistä. Epäilemättä tämä sosialidemokraattisen lehdistön apu olikin hallitukselle tervetullut. Puhumalla verisistä mellakoista, olivat sosialidemokraattiset lehdet muokanneet jo maaperän poliisinkin siivottomille menettelytavoille. Kun poliisit provosoimalla eivät saaneet mielenosoitustilaisuuksista kyllin verisiä, ovat nämä sitten myöhemmin yksityisiä henkilöitä pahoinpitelemällä yrittäneet saada tyydyttävämpiä tuloksia aikaan. Minulla on täällä toimittaja Laakson ja kirjaltaja Tammelinin valituksista jäljennökset, joissa he valittavat Vaasan läänin maaherralle sen johdosta, että heidän kimppuunsa tämän kuun 2 päivän vastaisen yön aikana, jolloin mielenosoituksen johdosta aikaisemmin ollut väenliike jo oli loppunut, hyökkäsivät poliisit ja pahoinpitelivät heitä. Kumpikin mainituista henkilöistä on kaiken lisäksi kulkenut eri aikoina ja yksinään, joten heidän taholtaan ei ole aiheutunut minkäänlaisia rauhanhäiriöitä. Samoin on Kemissä 1 päivänä pidätettyä Rikhard Sormusta pidelty niin pahoin, että toisesta korvasta on saamieni tietojen mukaan mennyt kuulo ja toinen silmä on hakattu mustelmille. Muutenkin on mainitun henkilön kohtelu ollut poliisin huostassa täysin barbaarimaista. Poliisin menettelytavat näyttävätkin täällä olleen yhtäläistytettyjä kaikkialla maassa. Poliisin virkapuku näytti suovan kantajalleen mahdollisuuden menetellä siviiliväestön kanssa haluamallaan tavalla. Provosoiva tappeluinnostus oli ilmeisen suuri, siitä oli m. m. osoituksena se, että seisoessani asuntoni ovella kysymyksessäolevan päivän iltamyöhällä kehoitti 3 ohikulkevaa poliisia, ilman että oli sanallakaan annettu aihetta, minua ja mukana olevaa toveriani kanssaan kadulle tappelemaan. Tarjouksesta oli tietenkin jyrkästi kieltäydyttävä, ennenkuin poliisit osasivat poistua paikaltaan. Kaikesta päättäen tuntuu siltä, kuin helsinkiläis-poliisi ei olisi saanut tarpeeksi hakatuksi ihmisiä päivän kestäessä. Samaa voi päätellä myös sosialidemokraattisten lehtien tapahtumapäivän jälkeisistä kirjoituksista, sillä niissä peitetyin tavoin annettiin ymmärtää, etteivät eräät nimeltään mainitut henkilöt, joihin ed. Virkkunenkin täällä viittasi, olleet tulleet poliisilta aikoinaan huomatuiksi asianomaisella tavalla. Johtajain arkuudesta ja piileksimisestä sanomalehdissä ei ole taaskaan säästetty vääristelyjä. Sosialidemokraatit yrittivät täten jälestäpäin pelastaa itselleen syntyneen nolon tilanteensa.

Useiden viikkojen aikana ennen sodanvastaisten mielenosoitusten toimeenpanopäivää sosialidemokraattisissa ja porvarillisissa sanomalehdissä olleet kirjoitukset sanotun päivän johdosta viittaavat siihen, että sosialidemokraattisten herrojen täytyi olla tietoisia hallituksen aikeista elokuun 1 päivänä. Perustelen tätä sillä, että koska työläisten taholta ei oltu suunniteltu mitään mellakoita toimeenpantaviksi, vaan ainoastaan joukkokokouksia ja mielenosoituksia, mutta siitä huolimatta sosialidemokraattiset lehdetkin kirjoittivat useaan kertaan kommunistien toimeenpanemasta verisestä päivästä, niin heillä täytyi olla tieto siitä, että hallituksen suunnitelmat edellyttivät tällaista mellakoimista. Sosialidemokraattisten herrojen täytyi olla tietoisia siitä, että hallituksen tarkoitus oli mobilisoida sotilas- ja suojeluskuntajoukot mielenosoituksiin ja kokouksiin saapuneita joukkoja rusikoimaan. Mihinkään muuhun tulokseen mainitun puolueen lehdistön kirjoituksista ei voi tulla. Kun porvarillisissa sanomalehdissä oli jotensakin samanlaiset kirjoitukset, niin viittaa se vissiin yhteistoimintaan. Kaikesta päättäen meillä tässäkin maassa on tilanne nykyisin sellainen, että työläisten sodanvastainen taistelu on saanut vihollisikseen nekin, jotka sanoissa kehuvat olevansa sotaa vastaan. Se merkitsee sitä, että sosialidemokraattisilla johtajilla on tarkoitus syöstä taas miljoonaiset armeijat sotatanterille, kuten viime sodan alkaessakin. Mitä sitten tulee siihen, joutuvatko joukot yhtä neuvottomiksi kuin viime kerralla, siitä minä uskallan olla toista mieltä. Melutkootpa nyt tällä hetkellä sosialidemokraattiset lehdet samoinkuin porvarillisetkin millä tavalla tahansa ja ryhtyköötpä hallitukset tässä asiassa minkälaisiin toimenpiteisiin hyvänsä, niin siitä huolimatta ei työläisiltä voida riistää näille kuuluvaa eittämätöntä oikeutta taistella imperialistien

rikollisia sotapuuhia vastaan. Olkoonkin että kamppailu menee niinkin pitkälle, kuin kahden luokan, vallassaolevan ja työtätekevien keskinäiseksi voimanmittelyksi vallasta, kuten ed. Virkkunen ennusti äsken käyttämässään puheenvuorossa.

Ed. Sventorzetski: En olisi pyytänyt koko tässä asiassa puheenvuoroa, jollen olisi havainnut sekä ministeri Kivimäen että eräiden kommunistipuhujien puheenvuoroista ja lausunnoista niin paljon koomillisia ajatuksia, kohtia ja vertauksia, joihin huumoriin taipuvaisena edustajana en voi olla tälläkään kertaa kajoamatta.

Ministeri Kivimäki puolusti hallituksen toimenpiteitä kommunisteja vastaan m. m. sillä, että elokuun 1 päivänä kommunistien kokous oli luonteeltaan samanlainen kuin salakuljettajain kokous. Minä nyt kysyn, luuleeko herra Kivimäki, että salakuljettajat yleensä ilmoittavat etukäteen koko maailmalle ja järjestysvallalle paikan, ajan ja tavaran laadun, jota ne yrittävät salassa kuljettaa lain ohi. Se seikka, että sisäasiainministeri ei käsitä, että kommunismin salakuljetus tapahtuu aina ja kaikissa kokouksissa julkisesti, tekee kestämättömäksi ja koomilliseksi sen väitteen, että juuri elokuun 1 päivänä, ei päivää aikaisemmin eikä myöhemmin, oli järjestetty kommunismin salakuljetus jostakin paikasta Suomeen. Hyvin tavalliset alkoholin salakuljettajatkin ovat keksineet lopullista päämäärää varten niin tepsiviä ja laillisia keinoja, joitten avulla ne voivat jaeskella tässä laillisessa yhteiskunnassa konjakki- ja sampanjareseptejä hevosille, lehmille, sioille, muista potilaista puhumattakaan. Jos siis lähtee rinnastamaan kommunistien kokoukset salakuljettajien kokouksien kanssa, niin silloin tasapuoliselle ministerille jää hyvin paljon sanomatta muista salakuljetusalueista.

Sitten se kominternin uusi komento kaduilla ja barrikaadeilla. Sanokaapas herra sisäasiainministeri, naurut pois laskettuina, oletteko te todellisuudessa hallituksen täysistunnossa, ennenkuin te päätitte asiasta, uskoneet, että, sanokaamme esimerkiksi tuo nuori uusi edustaja hyvin herttaisen ja kunnon kansalaisen näköinen Asser Salo, olisi niin mahtava tekijä meidän valtiollisessa elämässämme, että hän sen aijotun kokouksen avulla voisi muuttaa ensimmäisenä päivänä elokuuta peruskivet meidän valtiollisessa, yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa järjestelmässä? Minä pyydän, herra ministeri, ajatelkaa tätä ajatusta loppuun. Te ette ole sitä ajatellut minä olen vakuutettu. Ja jos te olisitte sen tehnyt, niin silloin minun täytyisi sanoa, että te olisitte huono sisäasiainministeri. Sillä te ette ole silloin tuntenut voimasuhteita ja koko tilannetta maassa. Kulttuurimaissa kommunismia vastaan taistellaan naurulla, terveellä naurulla, eikä sairaaloisilla ja epäluonnollisilla toimenpiteillä. Minä satuin olemaan Ruotsissa, Tukholmassa, silloin kun sielläkin kommunismi oli vielä teidän käsityksenne mukaan vaarallinen ja kulttuuritapa taistella kommunismia vastaan, joka on antanut Ruotsille erikoisen hyviä tuloksia, oli se, että kun kommunistit järjestivät samankaltaisia mielenosoituskulkueita, niin koko porvarillinen Tukholma, sosialidemokraateista puhumattakaan, oli katsomassa sitä mielenosoitusta. Kommunistit kulkivat kautta Tukholman katuja myöten. Poliisit, sen sijaan että niinkuin täällä mukiloitsivat viattomia työläisiä, ajoivat siellä edessä ja sanoivat: antakaa tietä kommunistiselle juhlakulkueelle. Siellä ovat kärsineet kaikki ne, jotka eivät ole kuuluneet kommunistiseen puolueeseen siinä suhteessa. Seuraavana päivänä, minä luin itse porvarillisista lehdistä, oikeistolehdet mukaan luettuina, suurilla otsakkeilla: kommunistinen juhlakulkue oli eilen onnistunut erinomaisesti, koko Tukholma oli katsomassa juhlakulkuetta, kaunis sää on myötävaikuttanut sen onnistumiseen ja tämän alla oli vielä lisäksi kommunistijohtajien hyvin onnistuneita valokuvia. Uskokaa herrat porvarit, että jos te käsittäisitte, että tämä menettelytapa on oikea, niin eivät kommunistit viitsisi järjestää sellaisia mielenosoituskulkueita. Mutta mielenosoituskulkueita, joitten jälkikaiut ovat sellaisia, kuin tänä päivänä tässä eduskunnassa, sen ne järjestävät, sillä sehän on heidän päätarkoituksensa. Koko tässä keinotekoisessa jutussa voittajina ovat suoriutuneet epäilemättä kommunistit eikä ministeri Kivimäki, jota — en tiedä, mistä syystä — välikysymyksen tekijä on pitänyt voimakkaana miehenä. Minä olen päinvastoin sitä mieltä, että hän on osoittanut, että hän on kovin heikko mies. Niin, jos sellaisia menettelytapoja ei käytettäisi, niin kuin meillä käytetään, niin uskokaa pois, näitä vaarallisia barrikaadikokouksia täälläkin olisi vähemmän koska agitatoorinen effekti,

agitatoorinen tulos ei olisi sellainen kuin eräältä taholta odotetaan. Mutta tämä tietysti edellyttää vissiä kulttuuritasoa ja toista maailmankatsomusta, toista kasvatusta, ja siinä suhteessa, niin ikävä kuin onkin sanoa, Ruotsissa tämmöisissä tapauksissa, kuin siellä vaadittiin samanlaisia toimenpiteitä, ovat ruotsalaiset porvarilehdet kirjoittaneet, että Ruotsi ei ole Suomi. Siinä suhteessa valitettavasti on olemassa suuri ero.

Jos sitten siirtyy siihen itse kokouksen hajoittamiseen, niin minun täytyy sanoa, että siinäkin suhteessa on järjestysvalta osoittanut, että se ei pysty pienimmässäkään mittakaavassa kilpailemaan niiden metoodien kanssa, joita käytetään muissa maissa. Minä kysyn nyt herra sisäasiainministeriltä, miksei ole ryhdytty preventivisiin toimenpiteisiin? Miksi siihen paikkaan, jossa tämä kokous oli pidettävä, ei kansalaisilta pääsyä ehkäisty? Olin itse näkemässä Sosialidemokraatin ikkunasta, kuinka sinne vapaasti päästettiin työläisjoukkoja kulkemaan ja kokoutumaan ja vasta silloin kun tori oli aivan täynnä, vasta silloin ruvettiin niitä ahdistamaan ja kehoittamaan hajautumaan. Tämmöisiä tapoja ennen vanhaan — minä olen itse vanha vallankumouksellinen ja olen ollut todellisilla barrikaadeilla mukana eikä tuommoisissa kokouksissa, jotka hajoavat kymmenessä minuutissa, jos viisi konstaapelia nostaa vain batongin, sellaisia menettelytapoja poliisin taholta, niinkuin meillä on harjoitettu, on suurella syyllä kutsuttu provokatoorisiksi. Sillä onhan se selvää, että ellette olisi tahtonut sinne työläiskansalaisia laskea, niin olisi riittänyt, että Sirkuskadun suu olisi pantu kiinni omien agenttien avulla. niinkuin perästäpäin piti tehdä ja koko sitä mellakkaa ja koko intermezzoa ja jälkikaikua ei olisi ollut. Eikö herra sisäasiainministeri suvaitsisi minulle tämän yksinkertaisen aakkosiin kuuluvan asian selittää?

Tässä yhteydessä voisi käyttää tilaisuutta, herra puhemies, ja jatkaa eräästä toisesta asiasta. Mutta kun herra sisäasiainministeri jo sanoi, että poissaolevalla hallituksella ei ole edes tarvis luottamuslausetta, niin minä tahdon selittää, että se on aivan oikein, koska hallitus on saanut tällä kertaa harvinaisen tilaisuuden, ottaa vastaan epäluottamuslauseen suoraan Suomen kansalta yli eduskunnan pään. Ja te olette saaneet sen epäluottamuslauseen myöskin eräästä salakuljetustoiminnasta ja se oli enempi salainen kuin tämä kommunistien avonainen kadulle järjestetty kokous. Te olette salakuljettaneet yhteiskuntaan eduskuntaa, kansanvaltaa ja Suomen kansan itsemääräämisoikeutta vihaavan hengen ja siitä ei ole tänä päivänä vielä ehditty porvariston taholla täällä puhua. Kyllä tämä välikysymys on teille hyvin edullinen. Siksi teillä oli kiire siihen vastata. Kommunismi on semmoinen keppihevonen, joka heti paikalla yhdistää herrat porvarit yhteen huolimatta siitä, että te porvarilliset puolueet olette vaalien aikana käyttäneet toinen toisestaan sellaista kieltä, te olette esittäneet toinen toistanne sellaisessa valossa ja sellaisilla sanoilla, että teidän jyrkinkään puhuja ei ole osannut käyttää niitä kommunisteja vastaan. Minä tahdon sanoa, että hallituksella olisi ollut toinen vastaanotto ja toinen vastaus siinä tapauksessa, että olisi esitetty maalaisliiton taholta suunniteltu välikysymys aivan toisesta asiasta. Minä luulen, että silloin ei olisi niin paljon hymyileviä kasvoja porvariston puolella kuin nyt, koska teidän onneksi se suuri, tärkeä ja vaarallinen kriisi, joka on meidän kansanvallassa ja tasavallassa tapahtunut, on voitu likvideerata tällä pienellä vaatimattomalla kommunistikokouksella. Minä onnittelen teitä, että te olette päässeet niin helposti pääkysymyksestä, joka jäi nyt eduskunnassa — minä valitan sitä, herra puhemies, — epäselväksi.

Ja sisäasiainministeri kyseli täällä, mitenkä me olisimme tehneet, jos monarkistit olisivat tahtoneet kokoutua. Jos minä olisin sisäministeri, niin minä asialliseltakin kannalta olisin hyvin utelias näkemään, keitä ne monarkistit ovat ja kuinka paljon niitä on. Minä sekä perustuslaillisesti että poliittisesti sallisin sen kokouksen, miksei useitakin kokouksia, eikä siinä tulisi kysymykseen kokouksen hajoittamista, jos eivät ne rupeisi taas haalimaan Saksasta tai muista maista entisiä kruunattuja persoonia tänne. Sellainen on asianlaita. Ja johtopäätös on se, herra ministeri, että kun teidän puhettanne kuunteli, niin se tuntui hyvältä, mutta kun sitä ajatteli, niin oli se kovin huono.

Ed. Virkkunen kokoomuksen puolesta esiintyi täällä ja otti vastaan sen haasteen, joka on heitetty eduskunnalle äärimmäisen vasemmiston taholta. Puhui tavanmukaisesti kauniita lauseita isänmaasta, veljeydestä y. m. Mutta kuitenkaan, ed. Virkkunen, älkää yhdistäkö sosialidemokraatteja samaan kategoriaan siksi, että ero teidän ja meidän

välillämme on siinä, että te otatte haasteen vain vasemmalta, mutta me kansanvallan todelliset puolustajat me otamme haasteen sekä vasemmalta että oikealta, sikäli kuin on kysymys vähemmistödiktatuurin, se on sama, minkä nimisen, pystyttämisestä todellista kansanvaltaa vastaan. Ja tämän eron minä mielelläni tahtoisin pöytäkirjoissa alleviivata. Jos minä olen erehtynyt, niin ed. Virkkunen on ystävällinen ja korjaa minun virheeni. Usein on hauskaa tehdä sellaisiakin johtopäätöksiä, jotka mielellään perästäpäin virheeksi toteaa.

Minä en viitsi enempää puhua, vaikka olen pannut muistiin ajatuksia. Mutta en voi jättää tuota nuorta ed. Tabellia ilman, että sanoisin hänelle, että niin nuori edustaja ja jo niin vanha tekijä valheissa. Se ei ennusta hyvää teidän tulevalle toiminnallenne ja kehityksellenne. Minä en tahdo toistaa, mitä pötyä te olette täällä puhunut, mutta olisitte jo ottanut sen palasen Työ-nimisestä lehdestä, jossa oli kirjoitettu — minulle on kerrottu siitä, minä en itse lue sitä lehteä — että se ampuminen tapahtui Sosialidemokraatin toimituksen akkunasta ja että koko tämä poliisin juttu on tapahtunut myöskin sosialidemokraattien kehoituksesta. Silloin taulu olisi selvä ja silloin, vaikka minulla on nytkin hyvät syyt, silloin minulla olisi vielä suurempi syy käyttää teitä vastaan sitä metoodia, jota minä olen suositellut porvareille, nauraa ja nauraa sydämen pohjasta.

Ed. Kulmala: Herra sisäasiainministerin antama vastaus ei sisältänyt mitään uutta tähän kysymykseen eikä se antanut mitään todellista vastausta välikysymyksen toiseen kysymykseen. Kun kysytään syytä tai syitä, mitkä antoivat aiheen työväen oikeuksia törkeästi loukkaaville hallituksen laittomille toimenpiteille imperialistisen sodan vastaisten mielenosoitusten ehkäisemiseksi, on ensiksi vastattava kysymykseen, onko imperialistisen sodan vastustaminen rikos, sillä sehän tässä on pääkysymys, johon pääministeri jätti kokonaan vastaamatta. Porvaristo ja heidän hallituksensa ei uskalla tähän kysymykseen vastata avoimesti ja rehellisesti. Te, herra ministeri ja porvaristo ette työväen mielipidettä peläten uskalla avoimesti sanoa: kapitalistinen järjestelmä kätkee itseensä sodan siemenen ja että te rauhanpuheista huolimatta varustaudutte sotaan. Tämän järjestelmän nykyinen kehitysvaihe on johtava uuden imperialistisen sodan kynnykselle. Sen varalta on varustauduttu kautta kapitalistisen maailman. On moninkertaistutettu sekä määriltään että hävitysteholtaan maailmansodan edellisen ajan murhakoneistoa. Suomen kohdalta on täytetty suurten imperialististen maiden toiveet ja vaatimukset. Sotalaitokselle on uhrattu niin paljon kuin suinkin on kyetty kansalta veroina riistämään. Katsokaa hallituksen eduskunnalle jättämää tulo- ja menoarvioehdotusta. Siinä on jälleen ehdotettu sotilasmäärärahoja koroitettavaksi, vaikka te täysin hyvin tiedätte, että kansa kamppailee raskaan talouspulan kanssa, että ryöstövoudit ovat jokapäiväisiä vieraita pienviljelijäin ja talonpojan tiluksilla, että tuhansia työläisiä odottaa työtön ja leivätön talvi. Te ette uskalla tunnustaa, että te olette riistäjiä ja riistoyhteiskuntaa suojaavan luokan hallitus. Sen nykypäivän edut vaativat voimaperäistä sodan valmistelua sekä aineellisesti että aatteellisesti, ja siksi te ette salli, että teitä tässä työssä häiritään. Te tulette väkivaltaisesti vaimentamaan ne äänet, jotka vilpittömässä mielessä koroitetaan sotavarusteluja vastaan, vaikka se merkitsisi Suomen perustuslakiin kirjoitettujen oikeuksienkin riistämistä. Tähän teillä on käytettävissänne koko valkoisen Suomen väkivaltakoneisto, ohrana, suojeluskunnat, poliisi ja sotalaitos. Tämän sisältöinen lyhyesti ja todenmukaisesti lausuttuna olisi pitänyt olla herra sisäasiainministerin vastaus.

Mutta porvaristo ja herrat ministerit tietävät, että näin avonainen esiintyminen tekisi nopeasti lopun porvariston sotavarusteluista ja siksi herra sisäasiainministeri vastauksessaan kiersi itse pääkysymyksen ja yrittäessään puolustaa mielivaltaista kieltoa ja Bobrikoffin aikoja muistuttavia työläisten pieksäjäisiä tekaistuilla ja haetuilla sivuseikoilla, koetti kiertää itse kysymyksen. Sellainen seikka kuin että kolmas internationale oli antanut kehoituksen eri maiden työläisille järjestää sodanvastaisia tilaisuuksia, Göteborgin kokouksen päätöslauselmat, selitykset kommunistimellakoista, mellakkavaaroista ja kapinasta, ne ovat toisarvoisia ja harhaanjohtavia selityksiä. Työläisten ja talonpoikien tietoinen osa tulee aina sodanvastaisessa taistelussa asettamaan kysymyksen, onko imperialistisen sotien vastustaminen rikos. Työläisten selvä ja yksimielinen vastaus on:

imperialistisen sodan vastustaminen ei ole rikos. Sitä ei tee rikokseksi sekään, että kolmas internationale kehoittaa eri maiden työläisiä viimeisen maailmansodan alkamisen viisitoistavuotispäivää viettämään imperialististen sotien vastaisena päivänä. Sodan vastustaminen ei tule rikolliseksi senkään tähden, jos joku Suomen sisäasiainministeri Kivimäki kieltää sodanvastaiset mielenosoitukset. Päinvastoin. Kaikkialla maailmassa työväenluokan tietoinen osa tietää, että sodat ovat suurin ja kaamein rikos, mitä maapallolla voi ihmiskuntaa vastaan tapahtua. Viimeisen maailmansodan alkamishetkien viisitoistavuotispäivinä muistelevat työläiset kaikkialla maailmassa, myöskin Suomessa, kammolla tätä tähänastisen ihmiskunnan historian suurinta rikosta, herra sisäasiainministerin epätoivoisista ponnistuksista huolimatta. Ne kymmenetmiljoonat kaatuneet ja ne kymmenetmiljoonat invaliidit, ne ovat osaa työtätekevän luokan joukkoruumiista. Niin ollen liian kalliita unohdettaviksi työläisille. On rikos, jos työväenluokka ne unohtaa, jos työväenluokka unohtaa maailmansodan aikaisen pohjattoman tuskan ja kärsimykset. Työläiset eivät saa unohtaa, että me vielä elämme maailmansodan raunioilla, mutta tästä huolimatta näemme kapitalistien kuumeisella kiireellä valmistautuvan uuteen, vielä hirvittävämpään sotaan, imperialistiseen sotaan. Herra sisäasiainministeri ja porvaristo! Me emme teidän tavoin voi salata sitä kaameaa totuutta, että me näemme uuden imperialistisen sodan kuumeisen valmistelun. Sotahirviöitä veden päällä, sotahirviöitä ilmassa. Me näemme aseita, myrkkykaasuja, pommeja, me näemme kansoja näännyttävät raskaat ja yhä lisääntyvät verot. Mutta emme näe yksistään näitä tehostettuja sotavalmisteluja, vaan näemme myöskin uuteen imperialistiseen sotaan johtavat syyt. Se on imperialistisen valtioitten yhä kärjistyvä ristiriita riistoalueista ja katkera halu tuhota maailman ensimmäinen työläisvaltio, Neuvostovaltojen liitto. Suomen hallituksen sodanvastaisten mielenosoitusten kielto merkitsee avointa asettumista sotavarusteluja ja sotaa puolustamaan. Se ei ole yksin yritys estää työväen sodanvastainen toiminta, riistää porvarillisten perustuslakien laillistuttamat työläisten oikeudet hallinnollisilla määräyksillä, poliisipatukoilla ja suojeluskunta-aseilla, vaan se merkitsee vieläkin typerämpää. Herrat ministerit ja porvaristo! Te olette varmaan joskus nähneet, kun teuraseläimiä viedään teurastushuoneelle. Te olette varmaan myöskin nähneet sen, mitenkä ne kaikin voimin ja keinoin asettuvat vastarintaan. Porvaristo käsittää tämän aivan luonnollisena itsesäilytysvaiston pakoittamana toimenpiteenä, mutta kun työläiset, imperialististen sotien teuraskarja, näkee vaaran ja toimii yksilö- ja luokkasäilytysvaistonsa ja -tietoisuutensa pakoittamana, niin porvaristo alkaa selittää tätä rikolliseksi ja kommunismiksi ja asettaa sisäasiainministerin määräykset ja valtion pakkotoimenpiteet sitä vastaan. Te ylistätte juhlapuheissa ihmiskunnan korkeata kehitystä ja kulttuuria, vieläpä asetutte sen ainoiksi vaalijoiksi ja vartijoiksi, mutta asiallisesti käytännössä ette arvosta osaa siitä, työväenluokkaa, edes eläinkunnan tasalle. Se on varsin kuvaavaa riistoyhteiskunnan vartijoille. Te törkeän menettelynne puolustukseksi kiellätte imperialistisen sodan vaarat tai sanotte, että sodan vastustaminen on luvallista, jos siihen kehoittavat sosialidemokraatit tai porvaristo, mutta rikollista silloin kun siihen antavat kehoituksen kommunistit tai vasemmistotyöväki. Sodan vastustaminen on aina sama asia, järjestää sen kuka tahansa, ellei se ole vain aseellisen varustelun verhoksi järjestetty manööveri, jollaisia sosialidemokraatit ja eräät porvarilliset piirit järjestävät. Näitä ei porvaristo pidä sotavarusteluilleen vaarallisena, koska se kokemuksesta varsin hyvin tietää, että näistä „sodan vastustajista" porvaristo saa sodan aikana parhaat ministerinsä ja sotakiihoittajat.

Kaikki ne esitetyt verukkeet ja tekosyyt, joiden varjoon sisäasiainministeri ja hallitus on paennut puolustaessaan työläisten oikeuksien riistämistä, häviävät kuin itsestään ja paljastavat hallituksen kiellon todelliset syyt, kun pysähtyy seuraamaan hallituksen toimintaa. Edistysmielisen hallituksen aikana alkoi militaristinen kiihoitus- ja valmistustyö avoimesti rehoittaa Suomen kouluissa. Ja hallituksen pääministeri oli kouluhallituksen herra ylijohtaja. Saman aikaisesti kuin hallitus valmisti työläisten oikeuksia loukkaavaa mielenosoituskieltoaan, niin se valmisteli vähävaraisten kannettavaksi entistä suurempaa sotilasbudjettia ja lisättyjä suojeluskuntamäärärahoja. Hallitus on siis toiminut täysin johdonmukaisesti, se on ylittänyt Suomen sotakiihkoilijain rohkeimmatkin toiveet. Sen hallitusaikana on koulu-

jemme ilmapiiri militarisoitunut. Sotaministeri lisäilee miljoonia jo ennestään raskaisiin sotilasmäärärahoihin, mikä asettaa kansan veroruuvin entistä tiukemmalle. On pelättävissä veroamaksavien työläisten tyytymättömyyttä. Asetetaan sisäasiainministeri vilkuttamaan „kommunistivaaraa", suunnittelemaan uusia sortolakeja nykyisten sortolakien lisäksi, nykyisten lakien, joilla Bobrikoffin aikaiset sortohallitukset voivat varsin hyvin ylläpitää tsaristista sortoa. Sen lisäksi herra sisäasiainministeri jakelee mielenosoituskieltoja ja poliisipatukat heiluvat säälimättä. Tässä, hyvät herrat, ovat todelliset syyt työläisten oikeuksien riistoon. Työläiset tuntevat imperialistisen sodan vaaran ja sen läheisyyden, työläisten oikeuskäsitys tuomitsee sodat rikoksina ja sodan valmistajat rikollisiksi. Se tulee asettamaan syytettyjen penkille ja kanssarikollisiksi ne, jotka asettuvat vastustamaan sodanvastaista toimintaa. Työläisillä on oikeus ja ei yksin oikeus, vaan myöskin suuri velvollisuus taistella imperialistista sodan vaaraa vastaan ja sellaisen yhteiskuntajärjestelmän muuttamiseksi, joka johtaa imperialistiseen sotaan ja sallii sen valmistelua. Imperialistisen sodan vaara on kansainvälinen kysymys. Kansainvälinen on myöskin sodan vastustaminen. Suomen työläinen ja työtätekevä talonpoika asettuu tässä toiminnassa niiden rinnalle, jotka vilpittömästi tähän taisteluun antautuvat. Suomen luokkatietoinen työväenosa ei tule pettämään imperialistisen sodanvastaisen taistelun velvoitusta eikä luopumaan tästä oikeudestaan. Minäkin pyydän yhtyä edustaja Salon tekemään ehdotukseen.

Ed. Halén: Täällä tänä päivänä esitetty välikysymys ja herra sisäasiainministerin vastaus tehtyyn kysymykseen näyttää muodostuvan taisteluksi kahden ajattelutavan välillä, toiselta puolen työläisten oikeutettu vaatimus esiintyä ainakin perustuslaissa taatuilla kansalaisoikeuksilla niiden tärkeiden kysymysten puolesta, jotka nykyisenä aikana uhkaavat työväenluokan taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä ja tämän kehityksen puolesta käytävää taistelua, toiselta puolen porvariedustajien pyrkimys oman maailmankatsomuksensa mukaisesti lyödä päähän, estää näitäkin työväestön kehityksen kannalta katsottuna terveen yhteiskuntaelämän ilmiöitä. Sillä mistä nyt on kysymys? Kysymys on kapitalistisen sodan valmistamisesta, se on jo tuotu täällä esille ja sitä ei käy kieltäminen. Onko imperialistinen ryöstösota terveellistä yhteiskunnallista kehitystä auttanut, helpottaako se kaikkien ihmisten mahdollisuuksia elää? Ei, vaikka se ehkä auttaa kapitalismia jossain määrin teurastusta, hävitystä, välikappaleenaan käyttäen pitentämään elinaikaansa alistettujen kansojen kustannuksella. Antaako sota mahdollisuuden suuremmille ihmisjoukoille, varsinkin työväestölle parempaan elämään? Ei anna, mikä onkin luonnollista, sillä sota hävittää edellytykset ainakin osalta ihmisiä elämään kunnollisesti, puhumattakaan niistä arvojen menetyksistä, jotka sota nielee tuhoamansa elävän voiman muodossa ja tuotantokoneiston sotakoneistoksi siirtymisen kautta. Mutta asia ei näytä olevan sama porvariston silmillä katsottuna. Sillä taholla näytään suosittavan ainakin sotavarusteluja, päättäen työväen sodanvastaisten kokousten estämisestä, häiriöistä, joilla tuntuu olevan kerrassaan suurenmoinen ja kaikkia yhteiskunnan hyviä voimia häikäilemättömästi hyväkseen käyttävä luonne. Paljastuuhan tämän asian yhteydessä, että suojeluskuntalaitos oli mobilisoitu esiintymään työväestöä vastaan ja väitetään sotilaitakin asetetun valmiiksi kaiken varalta, se tahtoo sanoa, jos työläiset olisivat kiellosta huolimatta pitäneet vastalausekokouksensa, meillä ei ole syytä tätä epäillä, senjälkeen, mitä täällä on tuotu esille. Miksi tällainen toiminta, joka paljastaa kaiken lisäksi ja onneksi tuon teidän, hyvät herrat porvarit, puolustaman asekaartin olevankin työläisiä ja heidän oikeutettuja vaatimuksia vastaan tarkoitetun, niinkuin me olemme aikaisemmin toisessa yhteydessä osoittaneet, eikä, kuten niin kauniisti useasti yritätte todistaa vähemmän tietoisille luokkamme jäsenille, suojeluskunnan olevan maanpuolustusta varten perustetun ja sellaisenaan muka tarpeellinen rasitus yhteiskunnassa. Minä en tahtoisi sanoa, enkä uskoa teistä herrat porvarit, että te olette niin naiveja, että luulette jonkun uskovan sanomistonne väitöstä punaisen päivän suuremmoisista touhuista ja työläisten sellaisista mielenosoituksista, teoista, jotka puolustaisivat viranomaisten kasakkamaista edesottamista tuona päivänä työläisten silmissä. Työläiset eivät pidä nostamaanne meteliä tarpeellisena. Päinvastoin, tällaiset tahdittomat teot menevät porvariston heikkouden ja hädän tilille. Kommunistit ja varsinkin

kommunismi, on sittenkin aave, joka kummittelee Euroopassa, kuten Karl Marx aikoinaan sanoi, ja että kummituksella koetetaan pelotella pikkuporvaristoa, on tosiasia, joka tuntuu ainakin osittain menevän täydestä. Täällä on työläisten sotaa vastaan suunnitelluille mielenosoituksille annettu vääristellen kapinan leima. Työläisethän ovat niitä, jotka näkevät useissa asioissa pidemmälle, ja että lausutaan vastalause sotaa vastaan, mennään mielenosoitukselle, ei tarvitse sisältää vielä mitään erikoista vaaraa kapitalistiselle yhteiskunnalle, joskin mielenosoituksilla tahdotaan estää imperialistisen sodan tukeminen ja sille varojen uhraaminen. Suomihan on sinänsä pieni maa ja voi vaikuttaa verrattain vähän imperialistisiin sotahankkeisiin ja työväen elämän uhkaan suoranaisesti maan rajojen ulkopuolella, mutta meidän työläisten tulee muistaa, kuka maksaa ja on saanut aina maksaa teurastuksista kalliit lunnaat. Luokkamme jäsenethän ne teuraiksi viedään, vaimot ja lapset kärsimyksiin joutuvat sodan syttyessä ja siksi luonnollisesti huuto „imperialistista sotaa vastaan tulkoon se miltä taholta tahansa'' saa vastakaikua työtätekevien mielissä. Kehoituksen mielenosoituksiin, sanotaan, on antanut Moskova. Muuttaako se asiaa? Ei muuta, kuten täällä jo useatkin puheenvuoron käyttäneet ovat maininneet. Miksikä? Siksi, että imperialistisen sodan torjuminen on yhtä tarpeellinen ja kallis asia kaikkien maiden työläisille. Henki se on Venäjänkin työläisellä ja talonpojalla, vaikka ei ehkä imperialistien mielestä saisi olla. Meidän, erikoisesti Suomen työläisten, tulee puolustaa rauhaa, sillä rauhallinen suhde naapuriimmehan on kansantaloudelliselle elämälle varsinkin tällaisena pulakautena erikoisen tärkeä asia. Minä en tahdo väittää, että Suomi avonaisesti olisi sotajalalla sinnepäin, vaan kun väitetään kaiken huonon tulevan sieltä ja sodan vastustuksen olevan rikollista toimintaa, tai ainakin sitä lähentelevää, että sitä vastaan pitää kaikki valtion valtakoneistot panna pyörimään ja sodan puolesta, sillä muuksi ei parhaallakaan tahdolla voi tulkita sisäministerin esiintymystä kysymyksessäolevassa elokuun ensimäisen päivän tapausten yhteydessä, jos lisäämme vielä sen mahdollisuuden, jos siinä on siteeksikään totta, että meidän porvaristomme ei kannata sotaa, vaan tahtoo rakentaa rauhaa niinkuin on väitetty, niin saamme kysyä: miksikä sitten mentäisiin viranomaisille antamaan sellaisia ohjeita, jotka yhdellä iskulla — niin saamme sanoa — saattavat työläiset toisiin ajatuksiin, sellaisiin ajatuksiin, että ovatkin asiat päinvastoin kuin puhutaan ja että kauniit hallituksen vakuuttelut rauhanrakkaudestaan ovat kuten aina aikaisemminkin, turhaa puhetta, jota porvaristo on tottunut silloin tällöin työväen silmän lumeeksi antamaan, mutta todellisuudessa valmistamaan näiden varjossa sotaa.

Täällä on tuotu esiin useita tapauksia, miten poliisiviranomaiset ovat käyttäytyneet Helsingissä ja muuallakin. Minä tahtoisin puolestani lisätä pari tapausta, jotka sattumalta joutuivat minun ja toverieni läheisyydessä silmiini Siltasaarella, sillä kadulla, joka kulkee Hakaniementorilta Kallion kirkkomäkeä kohti. Tätä katua kulki kiireisin askelin ihmisiä, jotka halusivat päästä pois Siltasaarelta poliisin väkivaltaisen esiintymisen tähden. Väkeä oli paljon, ehkä silmämääräisesti laskien noin 5,000 henkeä ja katu on täynnä — sanan täydessä merkityksessä. Silti näyttää kulku edistyvän verrattain nopeassa tempossa, ja olisi katu epäilemättä ollut puhdas muutamassa minuutissa. Mutta mitä tapahtui? Katua pitkin ryntää takaapäin ratsupoliiseja ajaen ihmisjoukkoon, syntyy tavaton pakokauhu, etumaiset juoksevat, takaapäin painuvat toiset päälle, heikommat tallataan jalkoihin ja poliisien patukka heiluu heidän päissään. Poliisit näyttävät kaikesta päättäen kapuloivan ketä eteen sattuu. Ihmiset, varsinkin naiset, juoksevat kiljuen ja parkuen sinne tänne, sillä ratsastavat poliisit ovat kaikkialla, heillä näyttää olevan päämääränään juuri tuo: ei rauhallisten ihmisten johtaminen pois Työväentalolta, vaan saadakseen iskeä patukallaan mahdollisimman usean kalloon. Useita ihmisiä tulee sivukaupungilta, päämääränään näyttäen olevan keskikaupunki. He kulkevat useimmat puikkelehtien ihmisten välistä, ihmettelevät ehkä vastaantulevien hätää ja touhua. Muun muassa silmiimme sattuu sellainen tapaus, minä en tunne tätä herraa, mutta joka tapauksessa ei työläisiin lukeutuva, näyttää paremminkin hyvin itsetietoiselta porvarilta, kevätpaltto sirosti käsivarrelle toivutettuna (Ed. Juutilainen: Niin se on kommunisteillakin!), kävellen kohti Siltasaarta. Poliisi ehättää vastaan, tarttuu kansalaisen käsipuoleen, tämä mies

selittelee tietysti humanisuutta, sanoo, luultavasti että eihän minulla ole tässä mitään pahaa tarkoitusta ja menen asialleni. Poliisi ei saa ratsuaan kulkemaan ainakaan niin, että voisi ratsunsa mukana viedä miehen. Silloin tätä arvoansa tuntevaa kansalaista iskee poliisimies päin kasvoja, niin että hattu lentää pois päästä, hän kumartuu ottamaan sitä ylös, ja on vaarassa tulla tallatuksi hevosen jalkoihin. Tapauksella oli useita näkijöitä. Minusta esiintyminen puhuu sitä kieltä, ettei suomalainen poliisimies ole tehtävänsä tasolla, mikäli häneltä vaaditaan järjestyksenpitokykyä.

Minä kävin pyhän tienoissa kotikaupungissani Turussa ja mitä sikäläiset työläiset ovat saaneet nähdä poliisin esiintymisestä, ei ole minun käsittääkseni kunniaksi Suomen virkavallalle. Siellä ei riittänyt vain se, että sivistymättömät poliisikonstaapelit olisivat hyökänneet ja pahoinpidelleet kansalaisia, vaan siellä itse poliisimestari tarttui pamppuunsa ja ruoski kuin husaari joukossa. Meidän poliisimestareiltamme luulisi vaadittavan siksi paljon kulttuuri- ja sivistystasoa, etteivät persoonallisesti tällaisiin häpeällisiin tekoihin ryhtyisi. Tapaus on muuten todistettavissa, ja useat henkilöt ottavat valalleen, että on tapahtunut tällä tavalla. Kaiken kukkuraksi poliisikomennuskunta hyökkäsi työläisten liikelaitoksen ravintolaan, jossa oli, ei aina niin taatusti kommunisteja, se on työläisiä, joita näyttää saavan rusakoida mielensä mukaan, vaan sellaisia asiakkaita, jotka tapaavat silloin tällöin ja muutamat säännöllisestikin pistäytyä aterialla kunnollisessa ravintolassa. Useat olivat jo maksaneet ruoka-ateriansa ja aikoivat ryhtyä syömään, silloin poliisi tulee ja pampulla ajaa heidät pois ja elleivät heti lähteneet, vaan selittivät, etteihän tässä ole mitään lainvastaista, niin kapula päähän ja sitä myöten asia oli selvä. Samoin he tunkeutuivat yhdistyksen hallintoneuvoston ja johtokunnan kokoukseen ja hajoittivat tämän kokouksen, väkivalloin poistaen kaikki edustajat sieltä. Kun sitten ihmiset luonnollisesti tällaisen esiintymisen jälkeen lähtivät pakoilemaan työväentalolta päin, useita tuhansia ihmisiä sanottiin olevan, ja lähestyivät palokunnantalon kulmaa, joka ei ole aivan lähellä, joskin matkan varrella työväentalolta, siellä oli herra konstaapeli vastassa vesisuihkuineen ja kastoi ihmisten vaatteet, eikä ainoastaan sieltä tulevat, vaan päinvastaiseen suuntaan kulkevienkin vaatteet, jotka, kuten tiedämme, ovat usein ainoat, jotka työläisellä on, sellaiset vaatteet, jotka kehtaa kadulle panna päällensä. Minusta tällaisten taloudellisten vahinkojen aikaansaaminen työläisille aiheuttaa määrätynlaisia johtopäätöksiä työväenluokan taholta. Meistä tuntuu, että se asema, jossa työläiset ovat, se turvattomuuden tila ei ainakaan puhu yhteiskunnassa vallitsevan olotilan puolesta. Jos työläiset lähtevät osoittamaan mieltänsä rauhan puolesta, on se luonnollinen asiaintila. Työläisiltä kun otetaan veroja, suoranaisia ja välillisiä, ja se ylläpitää sitä valtakoneistoa, joka meitä sortaa ja ylimielisesti kohtelee, ja kun uskallamme käyttää niitä oikeuksia, joita pitäisi lailla olla taattu kaikille kansalaisille, myös työläisille, niin virkavalta usutetaan työläisiä vastaan, vaikka tämän pitäisi seisoa lain ja järjestyksen suojana. Tässä tapauksessa, kun työläiset alkavat mielenosoituksensa sodanvastaisissa merkeissä, lausuvat sanansa imperialistista sotaa vastaan, jota kapitalistit kaikesta päättäen valmistavat kuumeisella kiireellä ja tämänkin tapauksen osoittamalla häikäilemättömyydellä. Toistan, että me, työläiset, rakastamme rauhaa ja lausumme vastalauseemme sotaa vastaan, johtaa se päätelmään, kun saa tällaisen vastaanoton vallassa olevalta taholta, että asia on tavattoman arka niille suunnitelmille, joita tosin emme tunne, mutta jotka kaikesta päättäen sisällöltään ovat myötämielisiä yhteisille imperialistisille sotavarusteluille. Sisäministerin vastaus ei minua tyydyttänyt ja yhdyn ed. Salon tekemään ehdotukseen, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan tutkimista varten.

Ed. Palmgren: Då jag tog kännedom om föreliggande interpellation, fann jag densamma både till formen och innehållet vara ett typiskt uttryck för vad man tyvärr också i vårt land blivit van att höra från det håll, som framlagt interpellationen. En fraktion, som annars ej bryr sig om lagens helgd, ikläder sig skepnaden av den enkla oskulden, som åberopar skydd av grundlagen samt försöker förklara för olagliga de regeringens åtgärder den genom sitt tilltag själv framkallat. Detta visar en brist på vederhäftighet och ansvarskänsla. Det är ett uttryck av det system, som vill missbruka riksdagens talartribun till agitation emot samhället och dess lagbundna ordning.

I interpellationen och under diskussionen i dag har också på ett otillbörligt sätt gjorts gällande, att interpellanterna skulle hava rätt, någon speciell rätt, att uppträda på arbetarnas vägnar. En fullmakt i den riktningen har nog icke blivit utfärdad. Interpellanterna åberopa till stöd för sin talan 10 § R. F., vilket i detta fall innebär att allt det, som på order från Moskwa och enligt därifrån utfärdade anvisningar i en mängd länder planerats till den första augusti, vore liktydigt med att, såsom orden i nämnda lagrum lyder, sammankomma för överläggning i allmän angelägenhet eller i annat lovligt syfte. Frågan är således nu den huruvida den uppgivna överläggningen skulle ske i lovligt syfte. Regeringen, som haft bättre tillfälle än en enskild riksdagsman att förskaffa sig informationer angående de på saken verkande omständigheterna, har också de bästa förutsättningar att bedöma denna rättsfråga. Herr inrikesministern har här framlagt fakta samt i stöd av dem påvisat att lovligt syfte icke förelegat samt att det var nödvändigt att förbjuda demonstrationerna den första augusti. Vi böra också beakta att planen på första augustidemonstrationen ingalunda påverkats av de just nu rådande mellanhavandena mellan Råds-Ryssland och Kina utan att man, såsom herr inrikesministern framhöll, redan i augusti 1928, i sammanhang med III:dje internationalens sjätte världskongress, beslutat att å lämplig dag framdeles föranstalta kommunistiska internationella demonstrationer såsom det hette, till bekämpande av imperialistiska krig. Detta var visserligen ett mycket sökt slagord. Det har icke kunnat vilseleda någon som har sunt omdöme och icke av politiska synpunkter är hindrad att begagna sig därav. En rättrogen kommunistiskt sinnad partisekreterare i Schweiz har också varit mera öppenhjärtig och icke tvekat att i offentligheten föreslå, att såsom lösen för första augustidemonstrationen skulle gälla, att det imperialistiska kriget skulle förändras till inbördeskrig. Antydningar om detta hava också ingått i tidningspressen under tiden närmast före första augusti. Detta ådagalägger vartill man syftar. Den propaganda, som bedrivits i denna angelägenhet, är alltför känd för att behöva vidare relateras. Vad under densamma framkommit är nog för att visa vartill man syftat samt att syftet icke varit lovligt.

En av interpellanterna har under diskussionen i dag, under försök att numera göra gällande att det endast varit fråga om en oskyldig antikrigsdemonstration, hänvisat till en möteskallelse, som skulle vara införd i tidningen „Työ''. Jag råkar händelsevis hava till hands ett utklipp ifrån tidningen „Työ'' för den 13 juli. Där ingår ett upprop, som är daterat den 9 juli. Det är undertecknat av „Helsingin työväestön punaisen päivän komitea'' samt „Helsingin nuorten työläisten sodanvastaista taistelua järjestävä komitea''. Uppropet har ovanskriften „Kehoitus punaisen päivän viettoon''. Jag måste erkänna att detta upprop är avfattat i synnerligen försiktig form och att, om man icke skulle känna till saken, man möjligen skulle kunna bli vilseledd och tro, att den första augusti åsyftats endast antikrigsdemonstrationer. Men det är nog i alla fall så att på ett par ställen kommer bockfoten trots all försiktighet fram.

Slutet av uppropet är tryckt med spärrad stil och där ingår två meningar, som jag icke kan neka mig nöjet att läsa upp. Det slutar med ett upprop att komma till mötet och att där demonstrera „Imperialistista sotaa vastaan''. Sedan det följande: „Sosialidemokratiaa ja sen harjoittamaa rauhan ilveilyä vastaan''. Den sista meningen är: „Imperialistista järjestelmää vastaan, työväen vallan jouduttamisen puolesta''. Detta sista uttryck är icke så alldeles en antikrigsdemonstration utan det kan innehålla en hel del till.

Under diskussionen i dag har någon av de ärade talarena, jag kommer icke ihåg vilken, yttrat att innan den första augusti på flere arbetsplatser utdelats en hel mängd upprop. Jag har också sett en del av dem och jag skall be att få i sammanhang med vad jag antytt ifrån det förra uppropet, få uppläsa några rader ifrån ett annat upprop. Det står att det är tryckt på O.Y. Työn Kirjapaino och uppropet är undertecknat „Helsingin työväestön punaisen päivän komitea'' samt „Helsingin nuorten työläisten sodanvastaista taistelua järjestävä komitea''. Uppropet har såsom ovanskrift „Imperialistista sotaa vastaan, työväenluokan vallan puolesta'' och ur detta långa, 4 sidor omfattande upprop skall jag läsa upp två stycken. Det gäller frågan om emot vad man skall kämpa. „Sosialidemokratia pettää työväenluokan tulevassa sodassa aivan samoin kuin se teki v. 1914. Rakentakaa työ-

väen yhteisrintama joukoissa. Muistakaa ja omaksukaa Marxin sanat: „Proletariaatilla ei ole isänmaata, kunnes se on vallannut valtiovallan ja ottanut tuotantovälineet pois riistäjiltä.''

Jag ber riksdagen överväga i vad mån dessa uttryck äro sådana att de motsvara uppropet till endast en oskyldig demonstration. Envar som följt med dessa angelägenheter har nog förstått vad de tillärnade demonstrationerna den första augusti gällde. Regeringen kunde icke hava varit okunnig därom. Det ankom på den att pröva vad sakläget krävde och handla i enlighet därmed. I vida kretsar av samhället och särskilt bland dem, som förstå att uppskatta ordning och skick samt att fördöma oordning och oskick, har det väckt en stor tillfredsställelse att regeringen redan från början låtit veta att den icke skulle tillåta ifrågavarande okynnesdemonstration. Det är icke heller utan intresse att veta, att regeringsmakterna i Frankrike, Österrike, Polen, Estland, Lettland, endel kantoner i Schweiz och en del av de till Tyska riket hörande staterna, och kanske ännu flera, även förbjudit första augustidemonstrationerna samt vidtagit de därav föranledda åtgärderna.

Jag kommer att liksom rdm. Virkkunen rösta för enkel övergång till dagordningen.

Ed. Estlander: Interpellationen, svaret och den därav föranledda debatten giva otvivelaktigt anledning att, såsom också från flere håll redan skett, inskärpa huru synnerligen viktigt det är att medborgarnes församlingsfrihet liksom även övriga lagstadgade rättigheter noggrannt skyddas. I ett sunt och välordnat samhälle bör det icke heller vara av nöden att ängsligt inklämma den medborgerliga friheten mellan de trängsta gränser lagen kan anses stadga.

Olika meningar kunna med skäl hysas, huruvida regeringens direktiv och i anledning härav polisens tillvägagående i allo motsvarade vad som varit riktigt och nödvändigt. Emellertid är det även betydelsefullt, att vid en allvarlig tidpunkt, då internationellt överenskomna och planlagda demonstrationer i misstänkliga syften proklamerats, landets regering förstår att ingiva samhället förtroende till att lag och ordning skola komma att med allvar och eftertryck upprätthållas. Någon allmän måttstock för lagtolkning eller tillvägagående i framtiden har icke herr inrikesministern avsett och bör ej heller sökas i det som förefallit. Jag hänvisar härom till vad herr ministern yttrade, och jag hoppas såsom han, att man skall kunna säga, att Finlands samhälle vilar på en så fast och bred bas och är så tryggat, att vi „med lugn kunna följa med också brådstörtade politiska viljeyttringar''. Då jag känner mig övertygad om att regeringen i sitt handlingssätt havt det allmänna bästa för ögonen, anser jag mig böra rösta för enkel övergång till dagordningen.

Ed. Lahdensuo: Minun mielestäni on ollut täysin oikein ja paikallaan, että hallitus on ryhtynyt tarmokkaisiin ja, kuten tapaukset sittemmin ovat osoittaneet, tepsiviin toimenpiteisiin kommunistien suunnitteleman punaisen päivän viettoon nähden. Mielestäni tuskin mikään velvollisuutensa ja vastuunalaisuutensa tunteva hallitus olisi voinut menetellä toisin. Mitä maalaisliiton suhteeseen kommunistien maanpetokselliseen vehkeilyyn tulee, niin ei liene tässä maassa ketään, joka ei tietäisi ja muistaisi, että m.m. maalaisliiton vastuulla toimivat hallitukset aikaisemmin ovat päättävästi teoissaan ja toimissaan käyneet laillista yhteiskuntajärjestystä turvaamaan kommunisteja vastaan. Sisäasiainministerin hallituksen puolesta antama laaja ja hyvin perusteltu vastaus välikysymykseen tyydyttää minua, ja tulen sentakia äänestämään yksinkertaisen päivänjärjestykseen siirtymisen puolesta. Samalla ilmoitan, että maalaisliiton eduskuntaryhmä tulee yksimielisesti menettelemään samoin.

Ed. Vennola: Hallitusta syytetään siitä, että se oli ryhtynyt toimenpiteisiin kommunistien mielenosoituksen johdosta. Että niin on tapahtunut ei käsitykseni mukaan ole hallitukselle viaksi luettava. On tunnettu tosiasia, että kommunistit meidän maassamme samoin kuin muuallakin koettavat toteuttaa uutta yhteiskuntajärjestystä erikoisella tavalla, nimittäin väkivalloin. He eroavat siinä suhteessa sosialidemokraateista, jotka koettavat uutta yhteiskuntajärjestystä myöskin luoda, mutta kehityksellistä tietä. Edelliset, kommunistit, lähtevät siitä, että voidaan uusi tulokas luoda kesken, ennenkuin sen syntymisaika on. Tällainen on järjetöntä sekä mahdotonta.

Kun sen lisäksi liittyy tähän kommunistiseen liikkeeseen erinomaisen paljon liioitteluja, vääristeltyjä ja, kuten täällä keskustelun kuluessa on osoitettu, taistelukeinoja, jotka eivät ansaitse rehellisen taistelun nimeä, niin on jokaisen hallituksen velvollisuus pitää huolta siitä, ettei tämä liike pääse väärinkäyttämään kansalaisoikeuksia. Kun hallitusta syytetään tämän mielenosoituksen estämisestä, niin tahtoisin panna merkille, että tällaisen mielenosoituksen estäminen ei suinkaan viime elokuun 1 päivänä ollut tavaton muuallakaan sivistyneessä maailmassa. Niin Ranskassa, useissa kanttooneissa Sveitsissä, useissa valtioissa Saksassa, Tshekko-Slovakiassa, Itämerenmaissa estettiin tällaisten mielenosoitusten pitäminen ei suinkaan siinä tarkoituksessa, että kansalaisoikeuksia sentakia pyyhittäisiin pois, mutta sitä syystä etteivät nämä tällaiset järjestelmällisesti järjestetyt mielenosoitukset pääsisi yhteiskuntaa vahingoittamaan ja rajoittamaan toisten kansalaisten kansalaisoikeuksia. Kannatan yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: Kuultuaan annetun selityksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen. Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin tätä puhemiehen ehdotusta on ed. Salo ed. E. Pekkalan kannattamana ehdottanut: Katsoen siihen, että hallituksen puolesta annetut selitykset ja sisäministerin vastaus eivät ole minua tyydyttäneet ja koska hallitus ei ole voinut torjua syytettä tapahtuneista laittomuuksista, pyydän ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan lähempää tutkimusta ja perustellun päiväjärjestykseen siirtymismuodon laatimista varten. Kutsun tätä ehdotusta ed. Salon ehdotukseksi.

Niin ikään on ed. J. F. Aalto ed. Huttusen y. m. kannattamana ehdottanut: Eduskunta lausuu, että perustuslaissa kansalaisille taatut kokoontumis- ja lausumisvapaudet ovat kansanvaltaisen järjestelmän tärkeimpiä perusteita, joita, vaikka niiden suojissa arveltaisiinkin harjoitettavan edesvastuutonta agitatsionia, ei saa loukata, kuten hallitus teki ennakolta estäessään kommunistien elokuun 1 päiväksi suunnittelemien mielenosoituskokouksien toimeenpanon, ja siirtyy päiväjärjestykseen. Kutsun tätä ehdotusta ed. J. F. Aallon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Äänestyksessä noudatettava menettelytapa on mielestäni oleva seuraava: Työjärjestyksen 52 §:n 1 momentin mukaan on, koska on tehty ehdotus myöskin perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä, asian valiokuntaan lähettämisestä ensin päätös tehtävä. Jos sitä koskeva ed. Salon ehdotus hyväksytään, raukeaa päätöksenteko tässä tilaisuudessa perusteltua päiväjärjestykseen siirtymistä koskevasta ed. J. F. Aallon ehdotuksesta. Jos taas ehdotus asian valiokuntaan lähettämisestä hylätään, tulee äänestys toimitettavaksi puhemiehen ehdotuksen ja ed. J. F. Aallon ehdotuksen välillä .

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys puhemiehen ehdotuksen ja ed. Salon ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Salon ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 34 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 21.

Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

2) Äänestys puhemiehen ehdotuksen ja ed. J. F. Aallon ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa'', jos „ei'' voittaa, on ed. J. F. Aallon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 80 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 6.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 12.

Täysistunto päätetään kello 17,07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

6. Perjantaina 9 p. elokuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

1) Tarkistajain sekä heidän varamiestensä vaali 92

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 37 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 ..... „
3) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930 .... —
4) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930 —
5) Hallituksen esitys n:o 14 tulitikkuverosta ..... —
6) Hallituksen esitys n:o 15 makeisvalmisteverosta ..... —
7) Hallituksen esitys n:o 26 leimaverolaiksi ..... —
8) Hallituksen esitys n:o 20 lastensuojelulaiksi ..... —
9) Hallituksen esitys n:o 33 laiksi upseerien opetuslaitoksista ..... —

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Häkkinen, Jacobsson, Sahlstein ja Vallas.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: ulkomaamatkan takia kahden viikon ajaksi tämän kuun 13 p:stä alkaen ed. Ryömä, kunnallisten tehtävien takia tästä päivästä 12 p:ään ed. Vallas ja yksityisten asiain takia tämän päivän istunnosta ed. Häkkinen.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että erikoisvaliokunnat ovat puheenjohtajikseen ja varapuheenjohtajikseen valinneet seuraavat edustajat:

Perustuslakivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Kuokkasen ja varapuheenjohtajakseen ed. Voionmaan,

Lakivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Sahlsteinin ja varapuheenjohtajakseen ed. Molinin,

Ulkoasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Schaumanin ja varapuheenjohtajakseen ed. Vennolan,

Valtiovarainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Furuhjelmin ja varapuheenjohtajakseen ed. Helon,

Pankkivaliokunta puheenjohtajakseen ed. Reinikan ja varapuheenjohtajakseen ed. Kedon,

Talousvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Reinikaisen ja varapuheenjohtajakseen ed. Mäkelän,

Laki- ja talousvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Lahdensuon ja varapuheenjohtajakseen ed. J. Linnan,

Sivistysvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Ailion ja varapuheenjohtajakseen ed. Kukkosen,

Maatalousvaliokuta puheenjohtajakseen ed. Heikkisen ja varapuheenjohtajakseen ed. M. Pekkalan,

Työväenasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Lohen ja varapuheenjohtajakseen ed. Paasivuoren, ja

Puolustusasiainvaliokunta puheenjohtajakseen ed. Niukkasen ja varapuheenjohtajakseen ed. Kedon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali. Vaalia varten on oikeassa järjestyksessä jätetty viisi ehdokaslistaa. Ne on yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt ylitarkastaja Onni Hallstenin. Pyydän niitä edustajia, jotka ovat asiamiehinä jättäneet ehdokaslistat sihteerille, nim. edustajia Janhonen, Rantala, Oksanen, Sanmark ja Lehto, avustamaan vaalitoimituksessa. Kun äänestysliput on laskettu ja avattu, jatketaan istuntoa.

Vaali toimitetaan.

2) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 37 esitellään.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Relander: Kunnioitettu herra puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Se vuosittain uudistuva laajaperäinen ja vaativa työ, jonka tuloksena on hallituksen talousarvioehdotus seuraavaa vuotta varten, on tällä kertaa suoritettu oloissa ja edellytyksillä, jotka jossain määrin poikkeavat tavallisista. Hallitus katsoi välttämättömäksi saada budjettiesityksensä niin ajoissa valmiiksi, että se voitaisiin antaa eduskunnalle heti tämän kokoontuessa. Tämä tiesi sen, että koko budjettityö oli saatava valmiiksi entistä lyhyemmässä ajassa. Varsinaista asiallista vaikeutta tästä syntyi sen johdosta, että ennakkolaskelmat valtion erillisten tulolähteiden tuotosta nyt oli tehtävä saamatta edes sitä tukea kuluvan vuoden tuloksista, joka aikaisempina vuosina oli tarjona budjettia esitettäessä eduskunnalle, kun heinäkuun tulokset olivat tarkkaan tunnetut ainakin tärkeimmiltä kohdiltaan ja elokuun osapuilleen tiedossa. Nyt ovat vasta heinäkuun numerot suurin piirtein tiedossa ja kumminkin entisinäkin vuosina tulojen tarkka arvioiminen oli hankalaa varsinkin hallitukselle talousarviota laadittaessa, mutta myöskin valtiovarainvaliokunnalle, vaikka sillä suorittaessaan työn parikin kuukautta myöhemmin oli paremmat tiedot kehityksen suunnasta, ja vihdoin eduskunnallekin, kun se vuoden lopulla vahvisti seuraavan vuoden arviotulot. Tämä käy varsin selvään ilmi, kun vertaa muutamien edellisten vuosien talousarvion tulonumeroita niihin tuloksiin, jotka samojen vuosien tilinpäätökset osoittavat. Esitän tässä tarkoituksessa numeroita eräiden tärkeimpien tulolähteiden kohdalla neljältä viimeksi kuluneelta vuodelta.

Valtion metsistä koituvat tulot hallitus arvioi vuodeksi 1925 195 milj. markaksi, eduskunta 175 milj. markaksi, kertyi 228 miljoonaa markkaa. Vuodeksi 1926 nämä tulot arvioitiin seuraavasti: hallitus 207 milj. markaksi, eduskunnan arvio 221 milj., todelliset tulot 248 milj. markkaa. Vuodelta 1927 nämä luvut olivat 226, 267 ja 309 milj. ja viimeksikuluneelta vuodelta hallituksen ja eduskunnan arvioiden ollessa 318 ja 328 miljoonaa, todelliset tulot nousivat 407 milj. markkaan. Jotakuinkin sama kehitys niin hyvin tulojen nousussa yleensä kuin todellisten nousussa arvioiduista on huomattavissa muihin tärkeimpiin tulolähteisiin nähden.

Tullitulot arvioi hallitus ja eduskunta vuodeksi 1925 1,065,000,000 markaksi, todellinen tulos 1,175,000,000 markkaa. Vuodeksi 1926 oli hallituksen arvio 1,044,000,000, eduskunnan 1,115,000,000, todelliset tulot 1,121,000,000, siis vähemmin. Vuodeksi 1927 hallituksen ja eduskunnan arvio 1,114,000,000, kertyi kaikkiaan 1,277,000,000 markkaa, vuodeksi 1928 oli hallitus esittä-

nyt perusteita, joita ei eduskunta hyväksynyt. Eduskunnan arvio oli 1,114 milj. markkaa, todellinen tulos 1,390 milj. markkaa. Tulo- ja omaisuusveron tuotto: hallituksen arvio v:lle 1925 365 milj. markkaa, eduskunnan 400 milj. markkaa, kertyi 365 milj. markkaa. V:ksi 1926 arvioi hallitus tämän tulon 400 milj. markaksi, eduskunta 380 milj. markaksi, tulos 423 milj. markkaa. V:n 1927 numerot olivat: 395 milj. markkaa, 405 milj. markkaa ja 481 milj. markkaa. Vuodeksi 1928, jolloin hallituksella oli eri perusteet, eduskunta arvioi tämän tulon 500 milj. markaksi, todellisuudessa kertyi 563 milj. markkaa.

Edellisten numerosarjojen antamaa kuvaa selventää seuraava katsaus eri vuosien tuloarvioitten loppusummiin ja samoina vuosina saavutettuihin kokonaistuloihin:

V:lta 1925 kokonaistulot olivat hallituksen arvion mukaan 3,112 milj. markkaa, eduskunnan arvion mukaan 3,131 milj. markkaa, niitä kertyi 3,316 milj. markkaa.

V:lta 1926 vastaavat n:ot olivat 3,325 milj., 3,337 milj. markkaa ja 3,424 milj. markkaa.

V:lta 1927 nämä luvut olivat 3,445, 3,527 ja 3,908 milj. markkaa.

V:lta 1928, jolloin, kuten jo huomautettiin, silloisella hallituksella oli osaksi toiset perusteet tuloarviolle kuin edellisellä hallituksella sekä eduskunnalla nämä luvut olivat 3,917, 3,938 ja 4,476 milj. markkaa.

Nämä numerot osoittavat, että vaikkakin eduskunta säännöllisesti koroitti hallituksen tuloarviota todellinen tulos vuosi vuodelta yhä suuremmassa määrässä ne ylitti. Tämän neljän vuoden kausi oli sellainen, että tulojen nousu ylitti rohkeimmatkin arviolaskelmat. Esitetty valtiotalouden suotuisa kehitys johtui siitä, että koko tämä ajanjakso oli aina viime vuoden keskivaiheille saakka voimakkaan taloudellisen edistyksen aikaa. Teollisuustoiminta, erittäinkin puutavara- ja paperiteollisuuden alalla laajeni huomattavasti. Maatalouden kehittämiseksi tehtiin voimaperäistä työtä, sadot olivat tyydyttäviä, ulkomaankauppa vilkastui vuosivuodelta samalla kuin vienti ja tuonti pysyivät tasapainossa, maksutase oli maalle edullinen, pankit toimivat menestyksellisesti vakiinnuttaen asemaansa, kotimainen pääomamuodostus oli tyydyttävä, minkä johdosta korkea korkotaso pääsi vähän alenemaan. Näin eduskunnan pankkivaltuusmiehet kuvaavat taloudellista kehitystä niihin aikoihin saakka, jolloin viimeksi edellinen hallituksen talousarvio, siis kuluvan vuoden budjetti esitettiin eduskunnalle.

Juuri siihen aikaan tapahtui käänne yleisessä konjunktuurikehityksessä. Vaikka olikin odotettavissa, että edelläkäyneen nopean nousun jälkeen pysähtyminen seuraisi, tämä tuli verrattain äkkiä. Tähän käänteeseen vaikuttivat huomattavasti eräät tilapäiset samaan aikaan ilmenneet asianhaarat, nim. viime vuoden heikko sato ynnä puutavaramarkkinain huonontuminen. Pääomamarkkinain kiristymiseen vaikutti erittäin voimakkaasti luonnottomasti kehittynyt rakennustoiminta, joka sitoi rahoja suunnattomasti enemmän kuin edellisenä vuonna. Kauppatase muodostui erittäin epäedulliseksi. Vuoden 1928 tuonti nousi 8,012 milj. markkaan viennin jäädessä 6,243 milj. markkaan, joten tuontienemmyys oli 1,769 milj. markkaa. Tuonnin huomattavaan nousuun — se oli 25 % edellisen vuoden mukaista tuontia suurempi — vaikuttivat, kuten tunnetaan erinäiset asianhaarat, jotka jo osaksi on mainittu: huono sato lisäsi viljan tuontia, ylen vilkas rakennustoiminta, toiminnan laajeneminen maatalouden, teollisuuden ja kaupan alalla vaikuttivat samaan suuntaan, jossain määrin myöskin odotetut tullihuojennukset 1927 vuoden lopulla aiheuttivat erinäisten tavaroitten varastoimisen v:n 1928 alkuun, joten niiden tuonti tuli viimeksimainitun vuoden tilille.

Viennin vähenemiseen edelliseen vuoteen verrattuna, n. 81 milj. markalla, vaikutti ensi sijassa sahatavarain laivauksen väheneminen. Myöskin se johtui maataloustavarain viennin pienenemisestä. Erikoisesti on vielä mainittava paperiteollisuustuotteitten suhteellisen huonot hinnat.

Mihin suuntaan tulee maamme taloudellinen kehitys lähitulevaisuudessa käymään? Mitä se tulee vaikuttamaan valtion tuloihin sinä vuonna, jota varten tämä talousarvio on tehty? Tässä kaksi kysymystä, joihin nyt on haettava vastausta, koska varsinkin tuloarvion sisällys oleellisesti riippuu siitä käsityksestä, minkä näistä muodostaa.

On edellisen perusteella selvää, että tulevan kehityksen ennustaminen kohtaa tavallista suurempia vaikeuksia, mutta juuri siitä syystä katson olevan entistä tähdellisempää, että eduskunnalle tehdään tarkoin selvää niistä johtopäätöksistä ja edellytyksistä,

joille hallituksen käsitys perustuu ja joka on pohjana nyt esitettävälle budjettiehdotukselle. Kuten jo huomautin, on vaikeus sitä suurempi, kun tämä esitys annetaan aikaisemmin kuin ennen on ollut tavallista eikä siis edes vuoden sadosta ole niitä tietoja, jotka elokuun lopulla jo ovat melko varmuudella saatavissa.

Tietenkin on lähdettävä niistä perusteista, jotka tähänastinen kehitys kuluvalta vuodelta antaa. Pyydän saada esittää numeroita muutamilta tärkeimmiltä taloudellisen toiminnan aloilta, jolloin vertaus lähinnä edellisten vuosien vastaaviin tosiseikkoihin on omansa varmentamaan niistä tehtäviä johtopäätöksiä. Esitän ensiksi muutamia numeroita tärkeimmän teollisuutemme, puunjalostusteollisuuden kehityksestä vuodelta 1924 aina viime vuoden loppuun saakka. Minulla on ollut tällöin käytettävänäni tekeillä olevan 1928 vuoden teollisuustilaston numeroita, joita ei ole vielä julkaistu. Puuhiomoiden tuotanto v. 1924 oli 222,000 tonnia, arvo 270 milj. mk., vuodelta 1928 326,000 tonnia ja arvo 359 milj. mk., sellulosatehtaiden v. 1924 tuotanto 363,000 tonnia, arvo 670 milj. mk., v. 1928 tuotantomäärät 589,000 tonnia, arvo 1,093 milj. mk.; paperitehtaiden v. 1924 tuotanto 217,000 tonnia, arvo 604 milj. mk., v. 1928 tuotantomäärä 305,000 tonnia, arvo 804 milj. mk.

Näistä numeroista näkyy, että puuhiomoiden tuotannon määrä on neljänä vuonna vuodesta 1924 lukien noussut 46 %, mutta arvo kohonnut vain 33 %. Samoin paperituotanto on lisääntynyt 40.5 %, mutta tuotannon arvo niinikään vain 33 %. Edullisempaa on sellulosan tuotanto ollut. Niin hyvin tuotannon määrä kuin tuotannon arvo on noussut n. 63 %.

Ylläolevat luvut osoittavat tämän tärkeän vientiteollisuuden haaran voimakkaasti kehittyneen, mutta samalla sen toimintaedellytysten huonontuneen. Tämä näkyy vielä selvemmin seuraavasta katsauksesta eri vuosien keskihintoihin — minä luen näiden eri vuosien keskihinnat peräkkäin, alkaen vuodesta 1920: puuvanukkeen 908 mk., 939 mk., 995 mk., 818 mk. ja v. 1928 763 mk.; sellulosan 1,841 mk., 1,967 mk., 2,051 mk., 1,964 mk. ja v. 1928 1,848 mk.; paperin 2,783 mk., 2,731 mk., 2,840 mk., 2,779 mk. ja lähinnä edellisenä vuonna 2,633 mk. Hintojen laskua on siis jatkunut v:sta 1926 ja oli se vuonna 1928 varsin huomattava.

Vielä epäedullisempaa on sahateollisuuden kehitys ollut. Sen tuotanto nousi v. 1924 1,058 milj. standertista 1,494 milj. standerttiin v. 1927, mutta laski v. 1928 1,417 milj. standerttiin. Samalla tuotannon arvo laski 2,867 milj. markasta 2,800 milj. markkaan.

Tälle alalle kuuluvista vientiteollisuuden haaroista sopii vielä mainita faneeriteollisuus, joka puheenaolevina vuosina osoittaa huomattavaa ja tasaista nousua niin tuotannon arvoon kuin määrään nähden. Tämän tuotannon oltua v. 1924 määrältään 45,000 tonnia ja arvoltaan 105 milj. markkaa, teki se vuonna 1928 82,000 tonnia 193 milj. markan arvosta.

Kuluvan vuoden kehityksestä näillä aloilla voidaan lausua seuraavat ajatukset. Puunjalostusteollisuuden ennakkolaskelmat viennistä v. 1929 eivät osoita paljouteen nähden kovin suuria muutoksia edelliseen vuoteen verraten. Niinpä lasketaan sahatun puutavaran vienti 1,100,000 standertiksi, vastaten 1,147,000 standerttia v. 1928, mutta voi mahdollisesti nousta suuremmaksikin. Hinnat ovat kuitenkin huonommat kuin edellisenä vuonna; siksi viennin arvo arvioidaan noin 150 milj. mk. alemmaksi kuin v. 1928. Sellulosan viennin lisäystä on tänä vuonna olemassa; viedyn paperin määrä pysynee ennallaan, mekaanisen puuvanukkeen vienti kasvaa ja kun hinnat ovat vakiintuneet, saavutettaneen jonkun verran suurempi vientiarvo kuin v. 1928. Toiselta puolen on kuitenkin huomattava sanomalehtipaperin vientiarvon aleneminen; faneeriteollisuus osoittaa sekä arvon että määrän suhteen jatkuvaa nousua. Lopputulos puunjalostusteollisuuden tuotteiden vientiarvoon nähden tulee laskelmien mukaan olemaan jonkun verran parempi kuin v. 1928. Edellä kosketeltujen vientiteollisuushaarojen todennäköistä kehitystä v. 1930 selostan tuonnempana.

Siirryn sitten esittämään muutamia havaintoja ja laskelmia maataloutemme viimeaikaisesta kehityksestä.

Suomen maanomistusoloissa ja koko maatalousjärjestyksessä on itsenäisyytemme aikana tapahtunut, kuten tunnettua, suuria muutoksia. Ne ovat vaikuttaneet valtakunnan koko yhteiskunta- ja talouselämään siirtäen sitä yhä enemmän omistusoikeuden ja vaihdantatalouden pohjalle. Niinpä v. 1918 aloitetun maanvuokra-alueiden itsenäistyttämisen kautta on vuoden 1928 loppuun mennessä erotettu n. 102,000 uutta tilaa.

Tila- ja viljelmäluku on muutenkin tilojen vapaan jakamisen ja asutustoiminnan johdosta nopeasti lisääntynyt ja nousi tilaluku edellisen vuoden lopulla jo 416,000:een. Varsinkin pienten tilojen luku on suuresti kasvanut. Niinpä alle 20 ha käsittävien tilojen luku Suomessa on vuosina 1901—28 tullut noin 20-kertaiseksi.

Tila- ja viljelmäluvun nopea kasvu on osaltaan vaikuttanut myös peltoalan jatkuvaan laajenemiseen. Kun Suomen peltoala oli vuonna 1920 2,015,000 ha, kohosi se vuonna 1928 2,178,000 ha:iin. Peltoalan lisäys on siten ollut runsaasti 20,000 ha vuodessa ja yleensä nopeampaa kuin väestön kasvu. Laskettaessa peltojen ja niittyjen sato, laidunnettu ala ja kuitukasvien satoa lukuunottamatta rehuyksiköiksi nousi näiden luku vuosina 1917—1922 1,623 miljoonasta 2,441 miljoonaan eli siis noin 50 %:lla, mutta laski katovuonna 1923 2,086 miljoonaan rehuyksikköön. Sittemmin satoyksikkömäärä nousi jokseenkin tasaisesti aina vuoteen 1927, jolloin se oli 2,930 miljoonaa, mutta laski vuonna 1928 2,719 miljoonaan. Vuoden 1928 rehuyksikkömäärä oli vuosien 1925—27 vastaavaa keskimäärää kuitenkin vain 3.2 % pienempi. Viljasadossa vähennys nousi kuitenkin tällöin 10 %:iin ja perunassa aina 11.4 %:iin. Merkille pantavaa oli vuoden 1928 kevätviljan heikko tuleentuminen ja siitä johtuva kevätviljan ja varsinkin kauransiemenen yleinen puute. Korsirehusato oli sensijaan 2.6 % parempi vuoden keskimäärää, joten karjataloudelle ei viime satovuosi muodostunut epäedulliseksi. Rehujen hinta olikin niiden suuren tarjonnan ja moottoriajoneuvojen nopean lisääntymisen johdosta halpa.

Katovuosi 1923 oli tässä suhteessa paljon ankarampi, sillä sen rehuyksikkömäärä oli vuosien 1921—25 keskimäärään verraten 16.3 % pienempi. Vastaava menetys oli tällöin aina viljassa 26.3 %, perunassa 26.2 % ja korsirehussakin 7.5 %.

Rahassa arvioiden 1928 vuoden sato oli 4,954,000,000 markkaa ja oli se, joskin edellisen vuoden satoa 763 miljoonaa markkaa heikompi, niin vuosien 25—27 sadon keskiarvoa ainoastaan 159 miljoonaa markkaa alempi ja tästä vähennyksestä tuli viljasadon osalle 136 miljoonaa markkaa. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että katovuoden 1923 sato oli arvoltaan vain 3,395 miljoonaa markkaa ja vuosien 21—25 sadon keskiarvoa aina 1,162,000,000 markkaa alempi. Tästä kadosta koitui viljasadon osalle 789 miljoonaa markkaa.

Karjanhoidon viimeaikaisesta kehityksestä mainittakoon, että kotieläinluku nautayksikössä laskien on edelleen kasvanut. Kun se keskimäärin vuosina 1921—25 oli 2,468,000, nousi se vuonna 1928 2,506,000 nautayksikköön. Lypsylehmien luku oli vuonna 1925 1,296,000, nousten vuosina 21—25 94,000:lla. Tätä nousua on edelleenkin hiljalleen jatkunut, niin että lypsylehmien luku oli vuonna 1928 1,302,000. Lehmien maidontuotossakin on viime vuosina ollut huomattavissa melkoista kasvua, niinpä tarkastusyhdistyskarjan maidontuotto oli lehmää kohden vuonna 1920 1,865 kiloa, mutta vuonna 1925 2,343 kiloa ja tarkastusvuonna 27—28 2,463 kiloa, oltuaan edellisenä vuonna jo 2,556 kiloa.

Kiintoisata on tarkastella vuoden 1928 sadon vaikutusta tärkeimpien maataloustuotteiden vientiin sekä eräiden maataloustarvikkeiden ja tuotteiden tuontiin. Tarkastelu on suoritettu satovuosittain aikajaksoina 1 päivästä heinäkuuta viimeiseen päivään kesäkuuta seuraavana vuonna. Satovuonna 1927, siis joka alkoi 1 päivä heinäkuuta 1927, vietiin maasta voita 12,491 tonnia, mutta satovuonna 1928 aina 15,614 tonnia, ollen mainittu lisäys 25 %. Jälkimäisenä vuonna, jolloin voinvientiarvo oli 519 miljoonaa markkaa, merkitsi voin vientilisäys rahassa 100 miljoonaa markkaa. Juustonvienti nousi vastaavana aikana 1,919 tonnista 2,186 tonniin, merkiten yli 3 miljoonan markan lisäystä. Tuoreen lihan ja vuotien vienti sensijaan laski yhteensä noin 23 miljoonalla markalla.

Maitotaloustuotteiden viennin lisäykseen vaikuttivat, paitsi hyvä korsirehusato vuonna 1928, lisäksi maitotaloustuotteiden kulutuksen todennäköinen väheneminen maatiloilla ja karjanrehun lisääntynyt tuonti. Satovuonna 1927 tuotiin maahan nimittäin yhteensä 176 miljoonaa kiloa leseitä, öljykakkuja, soijarouheita y. m. karjanrehua, joiden tuontiarvo oli yhteensä 318 miljoonaa markkaa, mutta viimeksi kuluneena satovuonna nousi näiden tarvikkeiden tuonti 190 miljoonaan kiloon ja tuontiarvo 376 miljoonaan markkaan, joten tuontilisäys oli 58 miljoonaa markkaa.

Vuonna 1928 saadun heikon viljasadon johdosta jyvien, jauhojen, ryynien, maltaiden ynnä muiden sellaisten tuotteiden tuonti

nousi satovuodesta 1927, jolloin se oli 774,000,000 markkaa, satovuoteen 1928 971 milj. markkaan, eli siis 197 miljoonalla markalla. Rukiiden ja ruisjauhojen tuonti kohosi tällöin 124,159:stä 187,786 tonniin, se on 63,627 tonnilla eli siis 51 %:lla merkiten rahassa 112 miljoonan markan tuontilisäystä. Kauran siemenen kadon johdosta nousi kaurantuonti vastaavana aikana 898 tonnista 30,318 tonniin ollen tuontilisäys rahassa 63 milj. markkaa.

Vuoden 1928 kato ei siis kokonaisuudessaan vaikuttanut haitallisesti Suomen maatalouden vientituotantoon. Tämä päinvastoin voimistui. Sen sijaan se aiheutti huomattavan syömäviljan, kaunsiemenen ja melkoisen väkirehujenkin lisätuonnin, jonka kokonaisrasitus kauppataseessa oli runsas neljännesmiljaardia markkaa satovuoteen 1927 verraten. Tätä rasitusta voin viennin lisäys vähentää kuitenkin 100 milj. markalla.

Minkälaiseksi ovat sitten tulevan vuoden sadon toiveet arvioitavat?

Maataloushallituksen kertomuksesta vuodentulon toiveista heinäkuun 15 päivältä käy ilmi, että vehnästä saadaan keskinkertainen 5.3, rukiista keskinkertaista parempi 5.8, ohrasta keskinkertainen 5.2, kaurasta keskinkertainen 4.9, sekaviljasta ja palkokasveista keskinkertainen 5.0, perunasta ja juurikasveista keskinkertaista vähän parempi 5.4, 5.5 sekä pelto- ja niittyheinästä keskinkertaista hieman alempi 4.7, 4.4, 4.1 sato. Hallaa on esiintynyt paikoin Perä-Pohjolassa ja Lapissa. Laidun on ollut keskinkertainen tai sitä parempi paitsi Oulun läänissä keskinkertaista huonompi.

Vuodentulon toiveet ovat siis yleensä keskinkertaiset ja hieman sitä paremmat, paitsi heinästä jonkun verran sen alle, joskin heinän laatu tulee paremmanpuoleinen. Pohjois-Suomessa voi kuluvana satovuonna esiintyä osittaista katoa hallojen takia.

Edellä annettu kuvaus teollisuuden ja maatalouden sitkeästä eteenpäin pyrkivästä työstä viimeksikuluneina vuosina on varmaankin omansa tukemaan sitä käsitystä, että näistä kahdesta tekijästä on tehokas apu nykyisen ahdinkotilan voittamiseen haettava ja aikoinaankin saatava. Tosin kireyttä jatkuu edelleen rahamarkkinain alalla. Niinpä talletukset yksityispankkeihin, säästöpankkeihin ja kassoihin osoittivat vuoden ensimmäiseltä puoliskolta nousua 430 miljoonaa markkaa, tämän nousun oltua keskimäärin 750 miljoonaa markkaa samalta jaksolta viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana. Ja yksityispankkien antolainauksen ylijäämä on yhä edelleen suuresti noussut ja aiheuttanut niiden ulkomaisten saatavien vähenemistä ja rediskonttausten lisäystä. Mutta oireita tilanteen paranemiseen on kumminkin jo huomattavissa.

Kauppataseen kehityksessä on selvä muutos jo huomattavissa. Vuonna 1928 oli, kuten jo on mainittu, tuonti luonnottoman suuri. Sanotun vuoden ensimmäisen puoliskon tuloksiin verrattuna on tämän vuoden vastaavan jakson tuonti vähentynyt noin 10 %:lla ja vienti samalla noussut 14 %. Tuonnin enemmyys, joka kesäkuun viimeisenä päivänä 1928 oli 1,750 miljoonaa markkaa, teki tänä vuonna samalla ajan kohdalla 1,133 miljoonaa markkaa; kauppatase on niinmuodoin parantunut 600 miljoonalla markalla. Ja kun lähemmin tarkastelee niitä tekijöitä, joitten vaikutuksesta edellisen vuoden peräti epäedullinen tase syntyi, ne myöskin viittaavat jatkuvaan paranemiseen. Näistä tekijöistä ovat seuraavat neljä ensi sijassa mainittavat: nimittäin liiallinen rakennustoiminta, luonnottomaksi kasvanut tuonti, huono sato ja heikentynyt vienti.

Rakennustoiminta on yleensä huomattavasti heikentynyt; se käy monella tavalla ilmi tilastonumeroista. Niinpä sementin kulutus oli tämän vuoden edellisellä puoliskolla 20 % heikompi kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Maaseudulla tämä toiminta vielä lienee jossain määrin vilkasta, mutta suuremmissa kaupungeissa ja varsinkin Helsingissä se vähenee huomattavasti. Tämä näkyy muun muassa muurisaven kulutuksessa, joka heinäkuuhun mennessä on tästä vuodesta 45 % pienempi viime vuoden vastaavaa kulutusta. Tänä vuonna hyväksytyt uudet rakennuspiirustukset täällä Helsingissä nimittäin nousevat vain 30 %:iin viime vuoden rakennustuotantoa tarkoittavista piirustuksista.

On myöskin odotettavissa, että tuonti tulee edelleen vähenemään. Sen aiheuttaa jo maahan tuotavien rakennusaineiden vähenevä tarve; rahan niukkuus ja parantunut sato vähentävät etupäässä kulutustavarain ja elintarpeitten tuontia.

Satotoiveista on jo esitetty arviolaskelmia; ellei suurempaa muutosta tapahdu sato tulee varmaankin olemaan viime vuoden tuloksia huomattavasti tyydyttävämpi.

Mitä lopulta vientiin tulee, siis tulevan

vuoden toiveisiin vientiin nähden, on olemassa seikkoja, jotka huomattavasti painavat alas ne toiveet, jotka eräitten vientitavararyhmien tänä vuonna saavuttamat huippusaavutukset synnyttävät tämän toiminnan kehityksessä voimakkaaseen nousuun tulevana vuonna. On nimittäin huomattava, että sahateollisuus nykyään toimii hyvin tukalissa oloissa, korkeitten raaka-ainehintojen ja Venäjän viennin painamien myyntihintojen johdosta. Tämä tuotanto ei kannata ja on siitä syystä ollut pakko supistaa se. Viime talvikaudelta lasketaan sahatukkien hankinnan nousseen vain noin 200 milj. engl. kuutiojalkaan jääden siis noin 30 % edellisen kauden hankintaa pienemmäksi. Joskaan tämä raaka-aineen vähennys nähtävästi ei tule kokonaan näkymään tulevana vuonna, lienee kuitenkin sahattujen puutavarain viennin vähennys arvioitava ehkä noin 200,000 standartiksi. Tämä tietää noin 500 milj. markan vähennystä viennin tuotossa. Maataloustuotteitten vienti osoittaa, kuten edellä jo osoitettiin, voimakasta nousua, ja myöskin paperiteollisuuden tuotteille voidaan suurella todennäköisyydellä ennustaa enenevää vientiarvoa. Sekä paperin että selluloosan ja puuvanukkeen tuotantomäärät ovat tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla edelleen lisääntyneet viime vuoden vastaaviin saavutuksiin verrattuina. Tulevana vuonna Veitsiluodon ja Enson uudet tehtaat lisäävät tuotantoa 60,000 tonnilla. Ehkä jotakin muutakin lisäystä vielä on odotettavissa. Hinnat, varsinkin puuvanukkeen ja sulfiittiselluloosan, ovat parantuneet, ja faneerin vienti on voimakkaasti noussut. Puolen vuoden tuotanto tänä vuonna on 70,000 kuutiometriä, sen ollessa 45,000 kuutiometriä vuosi sitten. Mutta kaikesta tästä huolimatta tuskin voi olettaa, että paperiteollisuuden ja maataloustuotteitten vienti niin voimakkaasti lisääntyy, että täten tulisi korvatuksi se vähennys, mikä sahateollisuuden tuotteitten viennissä varmaan tapahtuu. Tulevan vuoden vienti niinmuodoin parhaimmassa tapauksessa pysynee tämän vuoden viennin tasolla.

Näissä oloissa taloudellinen elämämme kipeästi tarvitsisi m. m. ulkomaista lainapääomaa maksutaseen parantamiseksi. Jossain määrin ehkä tämä tarve toivottavasti voidaan tyydyttää tämän tai tulevan vuoden ajalla, mutta on myöskin selvää, että nämä olot teroittavat mieleen valtiovallan velvollisuutta voimiensa mukaan tukea elpyvää tuotantoa, ja varmaankin tämä näkökohta otetaan huomioon, kun eduskunnassa piakkoin tulee esille verolainsäädännön uusiminen.

Ne tuloarvion kohdat, joihin maan taloudellisen kehityksen muutokset tuntuvimmin vaikuttavat, ovat tullitulot, tulo- ja omaisuusvero sekä valtion teollisuuslaitosten antama voitto. Myöskin valtionrautateitten ja metsien antamat tulot riippuvat konjunktuureista. Siirtyessäni nyt selvittämään, minkä tuoton näitten tulolähteitten katsotaan tulevana vuonna antavan, koskettelen ensinnäkin niitä laskelmia, joiden perusteella budjetin tullitulo on arvioitu.

Kuten jo esitettiin, rahamarkkinat kiristyivät äkkiä viime vuoden keskivaiheilla ja tätä taloudellisen ahdinkotilanteen aikaa jatkui sitten niin, että se oli täysin kehittynyt viime vuoden lopulla. Tänä vuonna on siis sen alusta saakka eletty täydelleen tämän taloudellisen tilanteen merkeissä. On niinmuodoin ollut varsin mielenkiintoista tarkastaa, millaisiksi kuukausittain kannetut tullitulot muodostuvat viime vuoden vastaaviin määriin verrattuina.

Minä pyydän saada ensin luetella kuukausittain ja miljoonissa markoissa:

Tammikuussa viime vuonna 109, tänä vuonna 93, helmikuussa viime vuonna 92, nyt 72, maaliskuussa viime vuonna 113, tänä vuonna 75, huhtikuussa viime vuonna 97, nyt 125, toukokuussa viime vuonna 128, nyt 140, kesäkuussa viime vuonna 122, ja tänä vuonna 131.

Kuva tulee selvemmäksi, jos lasketaan yhteen kummaltakin vuodelta nämä määrät tammikuusta lukien aina kunkin seuraavan kuun alkuun saakka. Maaliskuun alkuun saakka oli siis viime vuonna näitä tuloja 200 milj., tänä vuonna 165, huhtikuun alkuun viime vuonna 313, tänä vuonna 240, siis 73 milj. vähemmän, toukokuun alkuun viime vuonna 409, tänä vuonna 365, kesäkuun alkuun viime vuonna 537, tänä vuonna 505 ja heinäkuun alkuun tänä vuonna 659, viime vuonna 636.

Tästä näkyy, että kannettujen tullitulojen vähennys viime vuoden vastaavaan kantoon verrattuna on kuukausi kuukaudelta vähentynyt, niin että se kesäkuun lopulla teki vain 23 milj. markkaa. Tosin on odotettavissa, että vuoden viime kuukausina tuonti vähenee suuremmassa määrässä, viime vuoden tuonti

kun juuri sinä aikana valtavasti nousi. Mutta voitanee edellyttää, että tuontitulli kumminkin ylittää sen kuluvan vuoden budjetissa arvioidun tuoton 1,200 milj. markkaa; siinä on silloin vähenemisen varaa vielä 150 milj. markkaa. Vähenemistä tulevat nähtävästi osoittamaan viljantuonnista johtuvat tulot. Toiselta puolen on todennäköistä, että viimevuotista parempi sato ja rahamarkkinain paraneminen ulkomaisen luoton kautta taas lisäävät ostokykyä. Tähän nähden tulevan vuoden tuontitullin tuotto on arvioitu samaksi kuin tätä vuotta varten eli siis 200 milj. markaksi.

Tulo- ja omaisuusveron tuotto on viime vuosina tuntuvasti noussut. V. 1927 maksuun pantiin veroa koko valtakunnassa 483 milj. markkaa ja kannettiin 481 milj. markkaa. Vuonna 1928 oli maksuunpantu 594 milj. markkaa ja kertyi 563 milj. markkaa. Saatujen ennakkotietojen mukaan tulee Uudenmaan läänissä tänä vuonna maksuunpantavaksi noin 290 à 295 milj. markkaa. Edellisinä vuosina on tässä läänissä maksuunpantu määrä ollut 40:stä aina 47 %:iin koko valtakunnan veromäärästä. Jos tämä suhde nyt oletetaan 50 %:ksi, saadaan tämän vuoden kokonaismäärä 580 à 590 milj. markaksi. Se taloudellisen elämän kiristyminen, mikä jo viime vuonna oli selvään huomattavissa ja johti tuotannon supistamiseen, ei siis ole vähentänyt tämän veron tuottoa. Näin ollen on tuotto, varovaisuutta noudattaen, otettu 560 milj. markaksi.

On selvä, että edellä hahmoteltu kuva maataloudellisen toiminnan ja siihen läheisesti liittyvän valtiotalouden todennäköisestä kehityksestä v. 1930 asettaa erikoisia vaatimuksia talousarvion menopuolen suunnittelulle. Siinä on noudatettava suurta pidättyväisyyttä ja ankaruuttakin kaikkiin uusiin yrityksiin nähden. Toiselta puolen taas kaikki ne näkökohdat ja toiveet, jotka viittaavat ahdinkotilanteen paranemiseen, teroittavat samalla vaatimusta, ettei liian ankarilla menovähennyksillä puristeta luonnollista taloudellista ja kulttuurikehitystä lamauttamalla niitä edistäviä valtion toimenpiteitä.

Esitän seuraavassa erinäisiä numeroja valaistakseni, millä tavalla budjettiehdotuksessa on pyritty toteuttamaan näitä molempia näkökohtia.

Koskettelen ensiksi niitä lisämenoja, jotka valtion omat teollisuuslaitokset vaativat tulevaksi vuodeksi. Asianlaita on nimittäin niin, että varsinkin suurimmat näistä ovat sillä toiminta-asteella, että ne tuottavat menoja huomattavasti yli tulojen ja siis rasittavat budjettia.

Veitsiluodon sulfiittitehdas, joka valmistuu käyntiin tulevan vuoden alkupuolella, edellyttää käyttömenoihin 18.4 milj. markkaa, raakatavarain hankintaan kahdeksi vuodeksi eteenpäin vuosiksi 1930 ja 1931 20.4 milj. mk., jotapaitsi tehtaan rakennuskustannuksiin laskettu viimeinen erä, 23 milj., on otettu ylimääräisenä menona budjettiehdotukseen. Tätä kokonaismenoa, siis lähes 62 milj. markkaa vastaan on tulona huomattu 27 milj. markkaa. Tästä aiheutuva menoenemmyys on siis 35 milj., johon tulee lisäksi joukko pienempiä eri momenteilla esiintyviä menoja.

Imatran voimalaitos, joka on ensimmäisessä rakennusasteessaan valmistunut käyttökuntoon, tulee vielä lähivuosina vaatimaan lisäkustannuksia, jotta se saataisiin niin laajennetuksi, että sen toiminta täysin tehokkaasti käyttää hyväkseen kaikkia mahdollisuuksia. Tulevana vuonna menot, vakinaiset + ylimääräiset, on otettu budjettiin 22 $^{3}/_{4}$ miljoonaksi, tulot 20 miljoonaksi markaksi.

Valtion rikki- ja superfosfaattitehtaat ovat olleet jo niin kauan toiminnassa, että voisi odottaa niistä suoranaista tukea myöskin valtiobudjetille. Valtio on niihin sijoittanut pääomaa 43.5 milj. markkaa, jolle tähän saakka ei ole korkoa laskettu, jotapaitsi laajennuksia varten vuonna 1925 myönnettiin 14 milj. markan laina, jolle maksetaan korkoa Suomen Pankin alimman diskontokoron mukaisesti. Tämä teollisuustoiminta tuotti ensimmäisenä vuonna tappiota ja on sittemmin viiden vuoden aikana antanut keskimäärin 1.34 milj. voittoa, mikä tekee 3 % peruspääomalle. Tulevan vuoden menot on otettu lähes 50 milj. markaksi ja tulot 51.6 milj. markaksi. Näyttäisi olevan syytä harkita, miten laitoksen tuottoisuus saataisiin niin parannetuksi, että se vastaisi kohtuullisia vaatimuksia valtion budjetin kannalta. Tulojen nousua osoittaa Outokummun kaivos 19 milj. ja jossain määrin margariinitehdas.

Valtion tehdaslaitoksista menevät menot ovat tulevana vuonna 312 miljoonaa markkaa ja tulot 352 milj., ylijäämä siis 40 mil-

joonaa markkaa. Niihin sijoitettu valtion pääoma on 644 miljoonaa markkaa. Näihin ei tietenkään silloin lueta niitä tehdaslaitoksia, joissa valtiolla on osakkeita.

Samaten kuin valtion teollisuustoiminnan kehittämiseksi on uhrattu runsaasti varoja, on myös kulkuneuvojen kehitystä katsottu välttämättömäksi lisääntyvillä varoilla edistää. Maanteiden lisäämiseksi ja parantamiseksi on budjetissa eri momenteilla varoja yhteensä 186 milj. markkaa, viime vuoden budjettimäärän ollessa 166 milj. Lisäys 20 milj. johtuu etupäässä Pohjois-Suomen ja Karjalan rajaseutujen maantieverkon täydentämisestä. Uusiin rautatierakennuksiin ehdotetaan sama määräraha kuin tänä vuonna, 96 milj. markkaa. Valtion puhelinverkkoa ehdotetaan edelleen voimakkaasti laajennettavaksi; määräraha sama kuin tänä vuonna, 13 milj.

Myöskin maatalouden edistämiseksi on esitetty huomattavia lisäyksiä entisiin määrärahoihin ja joitakin uusia. Tämä näkyy jo budjetin selontekoon liitetystä vertailevasta taulukosta, joka koskee vuosien 1929 ja 1930 menoja, jolloin on otettava huomioon, että valtion puunjalostuslaitosten tulot ja menot on nyt siirretty 11 P. l:stä 18 P. l:ään ja, mikäli ne koskevat ylimääräistä budjettia, VIII luvusta XII lukuun.

Tässä yhteydessä on ehkä muutama sananen arviomäärärahojen käsittelystä esillä olevassa talousarvioehdotuksessa myöskin paikallaan. Kokemus osoittaa, että nämä määrärahat yleensä otetaan niin niukasti budjettiin, että siitä aiheutuu huomattavia ylityksiä budjettivuoden kuluessa. Vuonna 1926 eduskunnan hyväksymän menoarvion arviomäärärahaa ylitettiin 153 miljoonalla markalla ja kumminkin oli valtiovarainvaliokunta katsonut voivansa vähentää hallituksen esittämät arviomäärärahat 28 miljoonalla markalla. Seuraavana vuonna oli ylitys 153 miljoonaa ja vuoden 1928 arviomäärärahat ylitettiin 181 miljoonalla markalla. Tosin nämä ylitykset eivät koko määrällään vähentäneet valtiovaraston pääomasäästöä, koska niitten vastapainona oli budjetin määrärahoista syntyneet säästöt, jotka vuonna 1926 nousivat 106 miljoonaan markkaan, vuonna 1927 72 ja vuonna 1928, viime vuonna, 104 miljoonaan markkaan. Mutta tämä tilasto antaa sellaisenaan mielestäni vakavan kehoituksen ottamaan näitä määrärahoja vahvistettaessa tosiolot ja todelliset vaatimukset huomioon, jotta näitten kohdalta budjetti entistä paremmin pysyisi todellisuuden pohjalla. Tätä vaatimusta on pyritty esillä olevassa ehdotuksessa noudattamaan ja on sen johdosta useita tämän tapaisia eriä täytynyt huomattavasti koroittaa siltä tasolta, jolla ne ovat useampana vuotena olleet.

Huomattavan osan valtiobudjetin menoista muodostavat, kuten tunnetaan, varsinaiset kulutusmenot. Näitten kehityksestä vuodesta vuoteen on vaikea muodostaa oikeaa käsitystä nykyisen bruttobudjetin numeroista. Olen siitä syystä laatinut viiden viime vuoden budjeteista kustakin muodostelman ottamalla ensinnäkin erikseen kaikki ne valtion toimintahaarat, joissa tulot ovat menoja suuremmat, ja laskenut niistä nettotulot. Jälellä olevista menoista on kunkin luvun kohdalla vähennetty vastaavat tulot ja täten saatu nettomenot. Näin on siis muodostettu nettotulo-osa ja nettomeno-osa kunkin vuoden budjetista. Edelliseen osaan kuuluvat, kuten voidaan arvata, valtion teollisuuslaitokset ja niihin verrattavat varsinaista tuloa tuottavat valtionlaitokset kuten maatilat, metsätalous, rautatiet, posti, kanavat, tullilaitos j. n. e. Jälkimmäiseen osaan taas kaikki ne valtion lukuisat toimialat, joista ei ole tuloja ollenkaan tai joista tulot peittävät vain osan ja yleensä vähäpätöisen osan menoista. Näitten joukossa ovat ne menot, jotka tarvitaan valtion ulkomaan edustuksen, oikeudenkäytön, läänien ja kihlakuntien hallinnon, sairashoidon, raha-asiainhoidon ja sen tarkastuksen, puolustuslaitoksen, kirkollisen opetus- ja valistustoiminnan hyväksi sekä maatalouden, kulkuneuvojen, kaupan ja sosialisen toiminnan tukemiseksi. Nämä ovat luonteeltaan kulutusmenoja. Mutta niihin sisältyvät myös investaukset tuotannollisiin tarkoituksiin, jotka vuosittain nousevat useampaan sataan miljoonaan markkaan.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi, mihin määriin nämä nettomenot on viiden viime vuoden budjetissa otettu huomioon. Numerot on otettu vuosien 1926, 1927, 1928 ja 1929 budjeteista, kuten Eduskunta on ne vahvistanut, ja esillä olevasta hallituksen esityksestä.

Vuoden 1926 vakinaiset nettomenot — luettelen ne taas miljoonissa markoissa — 1,737, ylimääräiset 570, yhteensä 2,307. Vuonna 1927 2,099, 536, yhteensä 2,635.

Vuonna 1928 2,142, 647, yhteensä 2,789.
Vuonna 1929 2,100, 771, yhteensä 2,871.
Vuonna 1930, siis esillä olevassa budjettiehdotuksessa 2,306, 710, yhteensä 3,017.

Kun eri vuosina on siirtoja tapahtunut ylimääräisestä budjetista vakinaiseen ja päinvastoin, lienee sopivinta verrata molempien budjettien kokonaismääriä toisiinsa. Silloin huomaa, että nettomenojen lisäys vuodesta 1926 seuraavaan oli 388 miljoonaa markkaa, siitä seuraavaan vuoteen 154 miljoonaa markkaa, sitä seuraavaan vuoteen 82 miljoonaa markkaa ja hallituksen esityksessä vuodelle 1930 154 miljoonaa markkaa. Viimeksi mainittu nousu on täten pienempi kuin keskimääräinen vuotuinen nousu näiltä vuosilta, joka tekee 180 miljoonaa markkaa. Sen huomattavimpana osana on ne 85 miljoonaa markkaa, jotka hallitus varaa virkamiesten palkkojen parantamiseksi, ynnä ne lähes 8 miljoonaan markkaan nousevat määrärahat, jotka eduskunnan viimekeväisen päätöksen mukaisesti on varattu koulunopettajain tuntipalkkojen koroittamiseksi. Viimeksimainittuja lukuunottamatta nettomenojen lisäys siis tässä budjetissa supistuu 61 miljoonaan markkaan.

Kun hallituksen esitys valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauksen perusteitten muuttamisesta viime helmikuussa esitettiin eduskunnalle, oli minulla lähetekeskustelussa tilaisuus lähemmin perustella, että valtiotalouden nykyinen tila sallii silloin esitetyn lisämenon. Perusteluni kohdistui etupäässä siihen seikkaan, että verovaroilla oli kuluneina 5 vuonna vuosittain kustannettu pääomainvestauksia huomattavasti korkeampiin eriin kuin tämä lisämeno oli. Tähän perusteluun sisältyi siis sellainen ajatus, että käyttämällä lainavaroja sellaiseen investaukseen budjetista kyllä vapautuisi varoja sanottuun lisämenoon. Nyt esitetty talousarvio todistaa selvään, että tämä lisämeno hyvin mahtuu budjettiin, joka ei edellytä ollenkaan lainavaroja, joka ei edellytä mitään tulliveron eikä tulo- ja omaisuusveron perusteita muutettavaksi ja joka, kuten ennenkin, sisältää huomattavan määrän pääomainvestauksia. Nämähän nimittäin nousevat laskelman mukaan 424 miljoonaan markkaan.

Valtiotaloutemme nykyinen tila ei siis mielestäni aseta mitään esteitä viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymyksen ratkaisulle siiheen suuntaan kuin hallitus sitä viime keväänä suositteli.

Näillä antamillani lisäselvityksillä jätän tämän laajan esityksen valtiovarainvaliokunnan käsiteltäväksi. Toivon että valiokunta on huomaava talousarvioehdotuksen asiallisesti perustelluksi ja että sitä laadittaessa on pyritty tasapuolisesti tyydyttämään valtion eri tarpeita huomioon ottamalla tarkoin nykyisen taloudellisen tilanteen vaatimuksia.

Jag ber att få på svenska avge en kort sammanfattning av några viktigare synpunkter i det andragande jag nyss avslutat.

I inledningen framhölls svårigheten att så här tidigt på året förutse utvecklingen under det kommande året. Med ledning av siffror från fyra föregående budgetår påvisades hurusom de viktigaste inkomstposterna i statsbudgeten i verkligheten givit resultat, som i betydande mån hunnit avvika från de uppskattade inkomsterna, och ha dylika avvikelser skett såväl från de i regeringens statsförslag upptagna beloppen som från de av riksdagen slutligen fastställda posterna för det följande året. Under den fyraårsperiod, till vilken de anförda siffrorna hänföra sig, har emellertid den ekonomiska utvecklingen varit så pass gynsam, att boksluten uppvisat år för år stigande inkomstöverskott för staten. Sedan mitten av år 1928 har en förändring inträtt, den ekonomiska verksamheten i riket har råkat i ett depressionsläge, som karaktäriseras av en avsevärd penningeknapphet. Penningemarknaden har sålunda starkt tillstramats; såsom känt, beror detta på en alltför forcerad byggnadsverksamhet under år 1928, vilken bundit stora kapital, av en dålig skörd, en starkt uppdriven import och en i någon mån försvagad export. Detta starka avbrott i den jämna utvecklingen gör det svårare att förutse, huru densamma gestaltar sig under år 1930 och svårigheten ökas därav att budgeten uppgjorts så tidigt, att ej ens årets skörderesultat ännu kunna helt överblickas.

Desto större skäl har därför synts föreligga att måhända noggrannare än tidigare för riksdagen framlägga den syn på den ekonomiska utvecklingen som varit bestämmande vid uppskattningen av de viktigaste inkomstposterna och varav även den stånd-

punkt beror, som föreliggande statsförslag intager till de jag må säga ovanligt högt uppdrivna anspråk på dels nya, dels förhöjda anslag, som framställts till ministerierna. För belysande av denna utveckling framfördes ett ganska rikt siffermaterial, till vilket jag även här hänvisar. Såsom resultat av dessa betraktelser kan följande framhållas. Tillstramningen på penningmarknaden fortgår i stort sett allt ännu, men måhända enstaka ljuspunkter skymta här och där fram. Sålunda uppvisa depositionerna i privatbanker, sparbanker och kassor för förra hälften av året en stegring av 430 miljoner mark, medan denna stegring i medeltal för samma tidsperiod under de senaste fem åren utgjort 750 miljoner mark. Och överskottet å privatbankernas utlåning har fortfarande betydligt stigit och förorsakat minskning av deras utländska tillgodohavanden och ökning av rediskonteringarna. Men tecken på situationens förbättrande kunna tydligt skönjas.

I handelsbalansens utveckling kan en bestämnd omsvängning redan konstateras. Under å 1928 var, såsom redan är nämt, importen abnormt stor. I jämförelse med resultaten för första halvåret sagda år har importen under motsvarande period detta år nedgått med 10 procent samtidigt som exporten ökats med 14 procent. Importöverskottet, som ultimo juni 1928 var 1,750 miljoner mark, utgjorde vid motsvarande tidpunkt i år 1,133 miljoner mark; handelsbalansen har sålunda förbättrats med 600 miljoner mark. Och då man närmare granskar de faktorer, genom vilkas inverkan den mycket ogynnsamma balansen senaste år uppkom, visa de även på en fortgående förbättring. Av dessa faktorer böra följande fyra främst nämnas, en forcerad byggnadsverksamhet, en abnormt stor import, en dålig skörd och en försämrad export.

Byggnadsverksamheten har betydligt avtagit, detta framgår på många sätt av statistikens siffror. Sålunda var förbrukningen av cement under förra hälften av detta år 20 % mindre än under samma tid senaste år. I landsorten torde denna verksamhet ännu vara livlig, men i de större städerna och särskilt i Helsingfors avtager den märkbart. Detta synes bl. a. av förbrukningen av murbruk, som i juni månad för detta år var 45 % mindre än motsvarande förbrukning senaste år. Detta år godkända nya byggnadsritningar representera endast 30 % av det produktionsomfång ritningarna senaste år representerade.

Det kan även emotses, att importen fortfarande kommer att minskas. Detta betingas av det minskade behovet av importerat byggnadsmaterial; penningknappheten och en förbättrad skörd nedbringa importen av konsumtionsartiklar och livsmedel. I detta avseende är sålunda en avsevärd förbättring att förvänta.

Angående skördeutsikterna ha redan anförts förslagskalkyler. Inträffar ej en större förändring, kommer skörden att bliva betydligt mer tillfredställande än senaste år.

Vad slutligen exporten vidkommer, förefinnas omständigheter, vilka betydligt minska de förhoppningar, det för vissa exportvarugrupper detta år nådda rekordresultatet väckt om denna verksamhets intensiva stegring instundande år. Det bör nämligen märkas, att sågindustrin för närvarande arbetar under mycket svåra förhållanden till följd av höga råvarupriser och av den ryska exporten nedtryckta försäljningspris. Denna produktion är oräntabel och har därför måst inskränkas. För senaste vintersäsong beräknas timmerfångsten hava varit endast omkring 200 miljoner engelska kubikfot eller således 30 % mindre än säsongen förut. Även om hela denna minskning av råvarutillgången synbarligen icke kommer att göra sig gällande endast under år 1930, torde man dock då räkna med, att exporten av sågade trävaror kommer att minskas med 200,000 standart. Detta representera omkring 500 miljoner marks minskning i avkastningen av exporten. För hela den övriga exporten äro utsikterna goda. Utförseln av lantbruksprodukter uppvisar en kraftig stegring, och även för pappersindustrins alster kan sannolikt emotses stegrat exportvärde. Produktionen av såväl papper som cellulosa och slipmassa har under förra hälften av detta år ökats i jämförelse med senaste års resultat. Instundande år komma Veitsiluoto och Enso nya fabriker att öka produktionen med 60,000 ton. Prisen, särskilt för slipmassa och sulfitcellulosa hava förbättrats. Även fanerexporten har starkt ökats; halvårsproduktionen har i år utgjort 70,000 m³ mot 45,000 m³ för ett år sedan. Men oavsett allt detta kan man knappast

antaga, att pappersindustrins export och exporten av lantbruksprodukter skulle så kraftigt ökas, att därigenom den nedgång, som säkert kommer att inträffa i exporten av sågindustrins alster, kunde kompenseras. Instundande års export kommer sålunda i bästa fall att hålla sig på detta års nivå.

Under sådana förhållanden är vårt ekonomiska liv i stort behov av utländskt lånekapital till förbättrande av betalningsbalansen. I någon mån kan detta behov troligen tillfredsställas under detta eller nästa år. Det är även klart, att dessa förhållanden förplikta statsmakten att i mån av förmåga främja produktionens utveckling. Det är att hoppas att denna synpunkt noga beaktas, då riksdagen snarligen kommer att behandla frågan om reformering av skattelagstiftningen.

Efter att sedan hava redogjort för de kalkyler, som legat till grund för uppskattandet av tullinkomsterna och intraderna av inkomst- och förmögenhetsskatten, övergick jag till att att i slutet beröra de s. k. konsumtionsutgifterna och framhöll att en betydande del av statsbudgetens utgifter bildas såsom bekant av de egentliga konsumtionsutgifterna. Det är svårt att med stöd av den nuvarande bruttobudgetens siffror bilda sig en riktig uppfattning om deras utveckling från år till år. Av denna orsak har för de senaste fem årens budgeter för varje av dem utarbetats en sammanställning genom att för det första särskilt upptaga alla de statens verksamhetsgrenar, där inkomsterna äro större än utgifterna, och beräknat nettoinkomsterna för dem. Från återstående utgifter hava under varje kapitel avdragits motsvarande inkomster, varigenom nettoutgifterna erhållits. På detta sätt har sålunda uppgjorts en nettoinkomstavdelning och nettoutgiftsavdelning för varje års budget. Till den förra höra statens industriella inrättningar och med dem jämförliga ordinarie inkomst avkastande statsinrättningar, såsom jordlägenheter, skogshushållning, järnvägar, post, kanaler, tullverk, o. s. v. Den senare delen bildas åter av alla de statens talrika verksamhetsområden, vilka alls icke avkasta inkomster eller vilkas inkomster betäcka endast en del och i allmänhet en obetydlig del av utgifterna. Bland dessa förekomma utgifterna för statens utrikesrepresentation, rättsskipning, länens och häradens förvaltning, finansförvaltningen och revision, den kyrkliga undervisning- och upplysningsverksamheten samt för understödande av lanthushållning, kommunikationer, handel- och socialverksamhet. Dessa utgifter äro till sin natur konsumtionsutgifter. Men i dem ingå även investeringarna för produktiva ändamål, vilka investeringar årligen uppgå till flere hundra miljoner mark.

Ur följande tablå framgår, till vilka belopp dessa nettoutgifter beaktats i budgeterna för de fem senaste åren. Siffrorna hava tagits ur budgeterna för åren 1926, 1927, 1928 och 1929, såsom riksdagen stadfäst dessa budgeter, ävensom från regeringens föreliggande proposition. Jag ber att få hänvisa till de siffror som jag uppläst på finska och tillåter mig här endast att omnämna resultatet av denna jämförelse.

Emedan under de olika åren överföringar ägt rum från extraordinarie budgeten till ordinarie och tvärtom, torde det vara lämpligast att med varandra jämföra vardera budgetens totalbelopp. Då finner man, att nettoutgifternas ökning från år 1926 till följande år var 328 miljoner mark, till därpåföljande år 154 miljoner mark, till därpåföljande år 82 miljoner mark och är stegringen i regeringens proposition för år 1930 154 miljoner mark i jämförelse med budgeten för innevarande år. Sistnämnda stegring är sålunda mindre än den årliga medelstegringen för dessa år, som utgör 180 miljoner mark. Dess mest betydande del utgöres av de 85 miljoner mark, som regeringen reserverat till förbättrande av tjänstemännens löner, ävensom de till inemot 8 miljoner mark uppgående anslag, som enligt riksdagens senaste vår fattade beslut reserverats till förhöjning av skollärarnas timlöner. Med undantag av de sistnämnda inskränker sig sålunda nettoutgifternas ökning till 61 miljoner mark.

Då regeringens proposition angående ändring av grunderna för avlöning åt innehavare av statens tjänster och befattningar sistlidne vår föredrogs i riksdagen, var jag under remissdebatten i tillfälle att närmare motivera, att statshushållningens nuvarande tillstånd medgav en sådan tilläggsutgift. Min slutsats baserade sig främst på den omständigheten att under de förflutna fem åren med skattemedel årligen bekostats kapitalinvesteringar till betydligt högre belopp än sagda merutgift representerade. I denna

motivering ingick sålunda tanken, att genom användning av lånemedel till sådan investering medel i budgeten nog skulle frigöras för sagda merutgift. Den nu framlagda budgeten ådagalägger tydligt, att denna merutgift väl inrymmes i en budget, som alls icke förutsätter lånemedel, som icke förutsätter någon ändring av grunderna för tull- eller av inkomst- och förmögenhetsskatten och vilken, såsom även tidigare, innehåller ett avsevärt belopp kapitalinvesteringar. Dessa uppgå nämligen enligt kalkylen till 424 miljoner mark.

Det torde sålunda kunna anses fastställt att statshushållningens läge ej ställer några hinder i vägen för en lösning av tjänstemännens lönefråga, i den riktning regeringen senaste vår förordade.

Då denna proposition nu går till statsutskottet för att där närmare granskas och behandlas får jag uttala den förhoppningen, att utskottet skall finna densamma sakligt beredd och motiverad, att vid uppgörande av densamma olika statsbehov blivit objektivt tillgodosedda och att det nuvarande ekonomiska läget härvid behörigen beaktats.

Ed. Rosenberg: Äskeinen laaja valtiovarainministerin antama selostus oli usealta oleelliselta kohdaltaan toisenlainen kuin hallituksen budjetissa olevat perusteet etenkin kun puheessa esiintynyt osittain pessimistinen sävy ei puolla eräitä hallituksen budjettiesityksessä esitettyjä tärkeitä vaatimuksia. Ehdottaisin, että keskustelu asiasta siirrettäisiin, jonka johdosta rohkenen ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Ed. Rosenbergin lausunnon johdosta pyydän heti aluksi huomauttaa, että valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan on esitys, jos se jo yhden kerran on ollut pöydällä, valiokuntaan lähetettävä. En siis voi asettaa ed. Rosenbergin tekemää ehdotusta äänestyksen alaiseksi.

Ed. Schauman: Herr talman! Det har roat mig att genomgå riksdagsprotokollen och handlingarna sedan 1919 för att se, vid vilken tidpunkt regeringen har överlämnat budgetpropositionen till riksdagen. Det första året, 1919, överlämnades utav orsak, som vi ju lätt kunna förstå, bugetpropositionen först den 10 december. 1920 emottog riksdagen budgetpropositionen den 30 oktober, 1921 den 20 september, 1922 den 12 september, men 1923 kom där ett bakslag, i det att regeringen överlämnade statsförslaget till riksdagen först den 17 oktober, och 1924 överlämnades statsförslaget den 1 oktober. Med året 1925 inträder ett nytt skede i detta avseende. Regeringen överlämnade då, d. v. s. 1925, följande års statsförslag den 1 september, och sedan dess ha regelbundet statsförslagen överlämnats till riksdagen någon av de första dagarna i september, då riksdagen har haft sitt första sammanträde under höstsessionen.

I år har riksdagen en månad tidigare fått emottaga budgetpropositionen. I och för sig är detta ju ett glädjande faktum; det visar att regeringen kan få statsförslaget färdigt redan till den 1 augusti. Men härmed äro också förenade särskilda olägenheter. Regeringen framhåller själv, att inkomstkalkylerna uppgjorts på grundvalen av något bristfälligare förhandsuppgifter än under de föregående åren, och vidare att vid beräknandet av inkomsterna tillförlitliga uppgifter saknas om innevarande års skörd. Man frågar sig, om inte detta redan hade varit tillräcklig anledning för regeringen att icke överlämna budgeten nu, vilket betyder detsamma som, att denna regering icke alls skulle hava överlämnat statsförslaget. Regeringen säger i propositionen, att den till följd av riksdagens tidigare sammanträdande varit tvungen att uppgöra statsförslaget så tidigt. Men jag ber att få fråga, på vilket lagstadgande regeringen stöder denna sin uppfattning. Något tvång för regeringen att överlämna statsförslaget nu föreligger icke. Här föreligger endast en ändamålsenlighetsfråga, och ur den synpunkten synes mig utom de nyss, ur regeringens egen proposition anförda skälen, en mycket viktig omständighet tala för, att statsförslaget icke nu hade bort överlämnas.

Jag kommer härmed in på frågan om regeringens förhållande till riksdagen med anledning utav regeringens, av riksdagen avböjda försök att förbättra tjänstemännens löner, och den därpå följande upplösningen. Presidenten beslöt, som bekant, på statsrådets förslag, att upplösa den 1927 valda riksdagen. Beträffande den fråga, som närmast föranledde upplösningen — tjänstemännens lönefråga — framgick ur valen som resultat ett icke obetydligt ökat flertal mot regerin-

gen. Härav följer enligt min oförgripliga mening, att regeringen omedelbart efter valresultatets officiell-bekantgörande bort inlämna sin demissionsansökan och, tills ny regering bildats, på presidentens uppmaning — jag antager att presidenten skulle så förfarit — fungerat uteslutande som expeditionsregering. Överlämnandet av statsförslaget, för vilket naturligtvis de av den nuvarande regeringen uppgjorda förarbetena i varje fall skulle haft sitt värde, hade bort ankomma på den nya regeringen, och vi hade då fått emottaga statsförslagspropositionen den 1 september eller i början av september. Till vilka ledsamma konsekvenser regeringens nu iakttagna förfarande, att såsom en kvasiparlamentarisk regering först överlämna budgetförslaget och sedan träda tillbaka, har lett, visar det sätt, på vilket frågan om tjänstemännens löner behandlas i statsförslaget.

Regeringen vidhåller här sin ståndpunkt från i våras, som om ingenting sedan dess skulle hava hänt, som om icke några nyval hade på regeringens egen tillskyndan förrättats. Regeringen upptager ett anslag för tjänstemannalönernas förbättrande, vilket uttryckligen uppgives grunda sig på kalkyler i den av föregående riksdag förkastade regeringspropositionen. Politiskt har detta i presidentens tal vid riksdagens öppnande motiverats med, att regeringen velat „underlätta ett sakligt och rättvist avgörande i denna invecklade fråga". Det synes mig böra vara dem förlåtet, som hörde till oppositionen mot regeringen i denna sak, att de i uttrycket „underlätta" finna en alltför lätt lek med orden i en allvarlig fråga. Också en regeringens anhängare i frågan om tjänstemännens löner — och jag hör till anhängarna — frågar sig, huru upptagandet av ett, på basen av en förkastad propositions kalkyler upptaget anslag för ändamålet i fråga skall kunna underlätta behandlingen av denna fråga, i synnerhet som enligt regeringspropositionen anslagets beviljande förutsätter antagandet av en ny lönelag, vilken emellertid den nuvarande regeringen icke ansett sig kunna eller böra föreslå. Man ser således, huru regeringens fasthållande vid, att den själv, och just den, skulle överlämna budgetförslaget, lett regeringen in i en motsägelsefull och fullkomligt ohållbar situation. Regeringen har dessutom, trots det myckna talet före valen om parlamentarismens förfall och regeringsmaktens auktoritets återupprättande, genom sitt förfarande i denna angelägenhet på det viktigaste området för regeringens och riksdagens samarbete, budgetens, avhänt sig ledningen och direkt överlämnat åt statsutskottet att övertaga den rollen. Regeringen har därmed givit ett icke efterföljansvärt föredöme just i den riktning, som enligt regeringens egen åsikt bort undvikas såsom i flere hänseenden betänkligt.

Det gör mig ont, så mycket mer som jag godkänner till och med regeringens mest kritiserade åtgärd, riksdagsupplösningen, att nödgas utöva denna kritik. Den är emellertid enligt min åsikt nödvändig, i synnerhet som jag håller mig fullt på det sakliga planet, för att det icke skall kunna sägas, att bedömandet av den nuvarande regeringens sista statshandling gestaltat sig olika, beroende på den hållning i fråga om tjänstemannalönernas förbättrande vederbörande bedömare intager. Vi komma nog snart alla att se, huru regeringens ståndpunkt, utom att den icke tagit hänsyn till resultatet av de av regeringen själv framkallade valen, bidragit till att försvåra, i stället för att underlätta, tjänstemannalönefrågans lyckliga lösning.

Regeringens sortie har således enligt min mening icke varit lyckad. Också beträffande ett par enskildheter måste jag beklaga, att regeringen velat avgå först efter att hava överlämnat detta budgetförslag. Det utvisar nämligen i ett par punkter en viss kyla mot den svenska befolkningen, en viss olust att också bevaka denna befolknings intressen, tillika också en viss lust att tillmötesgå yrkandena ifrån äktfinskt håll. Jag hade för min enskilda del icke tänkt beröra dessa punkter, men jag fullgör ett uppdrag av svenska riksdagsgruppen, som ansett det nödigt att göra dessa påminnelser beträffande regeringens budgetförslag. Utan att på något sätt direkte klandra regeringen härför, vill jag först nämna, att regeringen synes ha önskat sätta pricken på i genom att indraga anslaget för fjärde skolrådstjänsten vid den svenska avdelningen i skolstyrelsen, vilken indragning faktiskt beslutits genom den av Sunilas regering utfärdade förordningen. Det som emellertid ger anledning till en berättigad kritik och berättigade anmärkningar är, att regeringen funnit för

gott att föreslå, i sammanhang med budgeten, till sussessiv indragning Uleåborgs svenska mellanskola.

Förhållandet var ju det, att riksdagen, såsom också i regeringens proposition säges, senaste år vid behandlingen av detta års budget i fråga om Uleåborgs svenska mellanskola, uttalat, att innan beslutet om ifrågavarande skolas indragning fattades, ärendet bör beredas i skolstyrelsen och därefter, i händelse skäl syntes föreligga, ny proposition avlåtas till riksdagen. Regeringen anhöll också i början av innevarande år om skolstyrelsens utlåtande i detta ärende, och den 26 mars avgav skolstyrelsen sitt utlåtande. Detta utlåtande, som är ingående motiverat, utmynnar i följande slutpåstående: „Emedan nedgången i elevantalet troligen beror på tillfälliga orsaker, och elevantalet, även om nästkommande läseår ännu någon minskning skulle visa sig, med sannolikhet kommer att ånyo växa, om blott hotet med skolans indragning avlägsnas; emedan skolans indragning skulle vålla en icke önskad ökning av elevantalet i ortens finska mellanskoleklasser; emedan skolan arbetat och fortfarande arbetar på ett tillfredsställande sätt; och ej minst emedan skolan med sina gamla anor ej borde dödas, innan det verkligen vore utrett, att den icke längre förmår draga till sig ett elevantal, som skulle motivera dess bibehållande — anser skolstyrelsen, att skolan ännu motsvarar ett hos norra Finlands svenska befolkning djupt känt bildningsbehov, och får skolstyrelsen därför vördsamt föreslå, att ännu icke några åtgärder för skolans indragning måtte vidtagas, utan att densamma åtminstone några år ännu finge utan överhängande hot om indragning fortfara att verka, till dess full utredning hunnit vinnas därom, huruvida den svenska befolkningen i Uleåborgs län ännu förmår uppbära en bildningsanstalt av mellanskolans typ.''

I den svenska skolstyrelsens behandling av ärendet deltogo enligt nugällande nya förordning även t. f. överdirektören, skolrådet Tammio. Herr Tammio förenade sig om betänkandet och om skolstyrelsens förslag, dock i så måtto, att han önskade få till protokollet antecknat följande: „Sedan elevantalet uti ifrågavarande skola nedgått i sådan grad, som handlingarna och den bifogade grafiska tabellen utvisa, synes det mig icke vara möjligt för staten att i längden upprätthålla densamma, ifall icke saken utvecklas i en för skolan gynnsammare riktning. Då det emellertid av referentens (skolrådet Tegengrens) på ort och ställe gjorda iakttagelser och hans nu föreliggande utlåtande framgår, att svenska folkskolan i Uleåborg besökes av 39 elever och en i närheten av Kemi belägen svensk småskola av 27 elever, av vilka åtminstone en del kommer att fortsätta sin skolgång i svenska mellanskolan i Uleåborg, synes förhoppning föreligga om att elevantalet i samma mellanskola kommer att ökas. Med hänsyn härtill skulle jag anse det vara önskvärt, att frågans definitiva avgörande skulle uppskjutas för en kortare tid, t. ex. för ett par år framåt, på det att full klarhet kunde vinnas, huruvida och i vilken mån de nu framhållna förhoppningarna kunnat gå i fullbordan.''

Av vad jag nyss uppläst framgår, att också den som kontrollant på svenska avdelningen från finska skolstyrelsen överflyttade överdirektören i grund och botten varit av samma åsikt som de svenska medlemmarna. Han önskade också för sin del ett uppskov med åtgärden på en tid, på ett par år. Men regeringen, regeringen har haft en sådan brådska med denna sak, denna regering, som dock visste, att den skulle avgå, och som icke nödvändigt ens, såsom jag i föregående del av mitt yttrande har visat, hade behöft överlämna budgetförslaget, utan snarare bort göra tvärtom, denna regering, säger jag, ville icke avgå utan att lämna bevis på att också den var med om indragning av en svensk bildningsanstalt.

Jag medgiver, liksom den svenska skolstyrelsen det gjort, att elevantalet är lågt, men skolstyrelsen framhåller, att detta beror, såsom jag också redan uppläste, på tillfälliga omständigheter. Här framhölls särskilt, att nedgången står i samband med att de, som nu skulle komma in i skolan, äro födda under frihetskriget och de därpå följande åren, vilka vållat en allmän nedgång i nativiteten. Det framhålles också i detalj, hurusom det ständiga hotet om skolans indragning uppenbart har verkat direkte därhän, att elevantalet har minskats. Det har minskats så snabbt, att det från 100 under läseåret 1924—25 har nedgått till 53 under senaste läseår. Det är uppenbart, menar skolstyrelsen, att förklaringen till detta faktum står att söka i det beständiga hotet om indragning av skolan.

Nu medger jag också ännu en sak, nämligen att utgiften för staten för varje elev i denna skola är oskäligt hög, då den uppgår till tre gånger det, som samma utgift utgör i motsvarande finska läroanstalter. Men såsom var och en vet, som vill opartiskt se på de nationella minoritetsproblemen så är med ett minoritetsskydd, med garantier åt minoritetsbefolkningen i avseende å skolgången, alltid förenade något större kostnader för minoritetens skolväsens underhållande än för majoritetens. Det är någonting som man inte bör, om man ser på saken alldeles nyktert, beklaga sig över.

Jag måste ännu understryka detta: Regeringen hade icke behöft föreslå indragning av Uleåborgs svenska mellanskola med stöd av den utredning, som skolstyrelsen förebrakt. Tvärtom. Man frågar sig då, om verkligen också denna regering fallit undan för de äktfinska kraven. Jag antager att åtminstone undervisningsministern, då icke statsministern är närvarande, nu skall besvara mina frågor och närmare förklara regeringens i denna sak minst sagt egendomliga tillvägagående.

Opetusministeri Ingman: Kaksi niistä muistutuksista, jotka ed. Schauman teki, koskivat sitä osaa budjetissa, josta minulla asiallisesti on ensi sijassa vastuu, nimittäin opetusministeriön budjettia. Toinen muistutus oli se, että hallituksen ei olisi pitänyt poistaa budjetista määrärahaa neljättä kouluneuvosta varten ruotsinkielisessä kouluhallituksessa. Minä olen tätä asiaa paljon miettinyt, koska minulla on ollut epäilyksiä, niinkuin olen julkisuudessakin tuonut esiin, sen kouluhallituksen uudistuksen tarkoituksenmukaisuudesta, joka äskettäin tehtiin, mutta en ole huomannut mahdolliseksi, sen jälkeen kuin asetuksessa on määrätty, mitä kouluneuvoksia sanotussa kouluhallituksessa on, ottaa määrärahaa sellaista virkaa varten, jota siellä asetuksen mukaan ei ole. Ja jos taas hallitus olisi ilmoittanut, että hallituksella on aikomus esittää uuden kouluneuvoksen viran perustamista siihen, niin minä olisin tahtonut nähdä, minkälaisen miinin herra Sshauman olisi tehnyt hallitukselle, joka on pyytänyt eroa ja vielä aikoo ensi vuonna perustaa uuden viran!

Mitä taas Oulun kouluun tulee, niin sen jälkeen kuin tilasto on osoittanut, että kukin oppilas siellä maksaa 7,797 markkaa 45 penniä, kun kutakin oppilasta kohti kustannukset muissa ruotsalaisissa kouluissa ovat 3,250 markkaa 32 penniä, siis melkoista vähemmän kuin puolet tästä, ja suomalaisissa kouluissa 2,572 markkaa 92 penniä, minä sanon: sen jälkeen kun tilasto osoittaa tätä, niin hallituksen on ollut erinomaisen vaikea enään koettaa säilyttää tätä koulua, t. s. olla ehdottamatta sen lakkauttamista.

Edellisen lausunnon aikana on ensimmäinen varapuhemies Hakkila ryhtynyt johtamaan puhetta.

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Minä aion tälläkin kertaa niinkuin aikaisemmin lähetekeskustelussa esiintyä sekä suomeksi että ruotsiksi.

Nykyisen hallituksen ehdotus tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 ei huomattavasti eroa edellisen, siis maalaisliittolaisten antamasta budjettiehdotuksesta tälle vuodelle, siis vuodelle 1929. Joskin, niinkuin edistysmielisten entinen kansanedustaja Ryti täällä viime marraskuussa lausui, luonnollisesti yksityiskohdissa on eroavaisuuksia, alkaa nyt jo syntyä tavallisen suomalaisen miehen budjetti. Ja mitä lähemmäs hallitus tätä tyypillistä budjettia onnistuu ehdotuksessaan tulemaan, sitä eheämpänä se eduskuntakäsittelyn kestää. Minä uskon että valtiovarainvaliokunta ei tule tälläkään kertaa tekemään mitään huomattavampia muutoksia hallituksen esitykseen. Syyt siihen ovat ilmeisesti ne, ettei tämä talousarvio sisällä mitään erikoisia terveitä taloudellisia periaatteita tai avaa mitään laajoja kansantaloudellisia näköaloja tai sisällä uusia sosiaalisia reformeja kansakunnan edistämiseksi. Kaukana siitä. Niinpä välittömien ja välillisten verojen suhde ehdotetaan pysytettäväksi suunnilleen samassa suhteessa kuin tänäkin vuonna, siis 3:7. Mainitakseni ainoastaan tämän kohdan, koska kaikki vapaamieliset kansainväliset kokoukset ovat lausuneet mielipiteenään käsityksen, joka menee aivan päinvastaiseen suuntaan.

Suopeampana kuin edellinen hallitus ei tämäkään ole suhtautunut budjettiehdotuksessaan ruotsalaisen väestön kulttuuritarpeisiin, mitä kohtaa jo ed. Schauman lyhyesti kosketteli.

Hallituksen ei ole onnistunut toteuttaa nykyisen kauppaministerin optimistista kä-

sitystä maamme finansseista sikäli että hallitus olisi saanut talousarvion lukkoon turvautumatta pääomasäästöön, koska hallituksen budjetissa esiintyy noin 58 miljoonan markan vaillinki, mikä ehdotetaan otettavaksi pääomasäästöstä. Ministeri Järvinen, siis tämän hallituksen jäsen, lausui nimittäin viime syyskuussa seuraavaa: jo ainakin pari vuotta sitten eli t. s. heti rahaolojemme vakauttamisen jälkeen saattoi maamme finansseihin vähäkään syvemmin perehtynyt laskea, että noin vuodelta 1929 ja 1930 alkaen valtiotaloutemme tila sikäli helpponisi, että tulo- ja menoarvion lukkoon saaminen pääomasäästöön turvautumatta pitää olla mahdollinen. Mutta tämä ei ole ollut mahdollista hallituksen budjetissa, riippuen siitä, että menoja on lisätty huomattavasti, noin 254 miljoonaa eli 6 %, joista valtion teollisuuslaitosten laajentamiseksi on varattu noin 102 miljoonaa ja uuden valtioneuvoston kirjapainotalon rakentamiseksi 13 miljoonaa, eli siis yhteensä 115 milj. markkaa. Jo nämä mainitsemani tosiseikat osoittavat sen, ettei hallitus ole tuonut eduskunnalle mitään yleisön suosimaa budjettia, mutta tietenkään nykyinen hallitus ei ole tavoitellutkaan yleisön suosiota.

Mutta tältä budjetilta ei puutu etupuolia, hyviä puolia, verrattuna edelliseen, siis maalaisliittolaisten budjettiin. Tämä talousarvio ei ole naamioitu ensinkään. Tässä sanotaan rehellisesti, että vajausta syntyy, ja vielä voin lisätä, että tämä budjetti ei ole minkäänlainen varsinainen luokkabudjetti, niinkuin edellinen oli. Ja talousarvioehdotuksen tekijä taistelee edelleen ja pelkäämättömästi sen asian puolesta, jonka se asetti ensi sijalle ohjelmaansa, niin ettei tätä hallitusta niinkuin edellistä, voida syyttää siitä, ettei se olisi täyttänyt antamiaan lupauksia. Mutta minusta näyttää niinkuin hallituksen ei olisi pitänyt pysyä entisessä esityksessänsä valtion virkailijoiden palkkakysymykseen nähden ja näin ollen merkitä budjettiin vain pyöreän summan, joka perustuu aikaisemmin tehtyihin laskelmiin, vaan olisi esittänyt palkka-asiassa eduskunnalle uudet ehdotukset ja sehän olisi ollut ehkä tärkeämpää kuin tuoda ensi vuoden talousarvio eduskunnalle. Siinä esityksessä olisi viisainta ollut ottaa huomioon ne huomautukset, jotka täällä tehtiin viime keväänä tätä kysymystä pohdittaessa. Silloin ehkä hallituksen tappio olisi vihdoin muuttunut voitoksi. Mutta kaikesta huolimatta on vakaumukseni se, että nykyinen hallitus on parhaimman harkintansa mukaan koettanut saada tämän kysymyksen, virkamieskysymyksen, pitkiksi ajoiksi pois päiväjärjestyksestä. Ja me emme voi, tai ainakaan osa eduskunnasta ei voi, muuta toivoa kuin että valtiovarainvaliokuntakin asettuisi samalle kannalle.

Jag nämnde tidigare att den nuvarande, ur framstegspartiet utgångna regeringen har framlagt en budget, om vilken man med fog kan säga, att den icke visar tecken till en strävan att ändra de sociala förhållandena i frisinnad anda. Skatterna, som särskilt tynga de ekonomiskt svaga, familjeförsörjarena m. fl. hava icke lättats. Man har icke tänkt på någon förskjutning av det orättvisa förhållandet mellan de direkta och indirekta skatterna. Acciser, m. m. dylikt föreslås att fortfarande bibehållas och utgå såsom förut.

Efter den aggressivt nationalistiska regering, som för omkring 9 månader sedan lämnade regeringstyglarna ifrån sig, har man kunnat märka en, skall jag säga, viss avspänning gentemot den svenska befolkningen, men regeringens nu föreliggande budgetförslag visar att den, regeringen, ställer sig så gott som fullständigt likgiltig gentemot de svenska kulturbehoven. Budgeten har i detta avseende att uppvisa t. o. m. negativa sidor, vilka herr undervisningsminister Ingman försökte försvara; insinuerande bl. a. genom att ställa en fråga till herr Schauman, vilken min han skulle visat om regeringen uti årets budget hade upptagit ett förslag om inrättande av en ny skolrådstjänst, alltså en ny tjänstemannabefattning. Men det har ju regeringen gjort, den har föreslagit inrättande av en mängd nya sådana tjänstemannabefattningar så att frågan efter herr Schaumans min i detta sammanhang icke var på sin plats.

Jag skall icke beröra de negativa sidorna utan endast de svenska kulturbehoven som stå mig närmast, nämligen den tekniska undervisningen. Vi äga i vårt land endast en enda svenskspråkig teknisk undervisningsanstalt, nämligen Tekniska läroverket i Helsingfors, vars elevantal är lika stort som det i motsvarande finskspråkiga institut i Tammerfors, och som sålunda visar att denna läroinrättning är behövlig för till-

godoseende av de svensktalandes bildningsbehov i landet. Det oaktat har denna regering, liksom den föregående, icke funnit för gott att bevilja ens det ringaste tillskottsanslag för tillgodoseende av undervisningsanstaltens små behov på ett maskinlaboratorium. Tekniska Högskolan liksom Industriskolan i Helsingfors beviljar man tiotal miljoner, men det svenskspråkiga tekniska läroverkets anspråkslösa behov lämnar man obeaktade. Med god vilja, detta kan ej förnekas, hade regeringen kunnat upptaga åtminstone ett mindre engångsanslag för tillgodoseende av institutets oundgängligaste behov av laboratorieutensilier.

Utöver det jag redan nämnt om tjänstemännens löner i utgiftsstaten och min förvåning över att regeringen fortfarande framhävdar i sitt ursprungliga förslag till ny avlöningslag, om den också icke direkt vill binda den kommande regeringen genom att upptaga endast ett avrundat belopp, så fäster man sig, vid genomgåendet av de olika avlöningsmomenten, att de i dessa upptagna anslagen för nya tjänstebefattningar otvetydigt giva vid handen att någon minskning av de statsanställdas antal icke på långa tider kan komma ifråga. Den föreslagna ökningen av 86 miljoner mark till förbättrande av statsbefattningsinnehavarenas avlöning är ett nödvändigt ont som ingen regering kan komma ifrån och denna fråga måste under förloppet av denna höst lösas. (Ed. Österholm: Månne det?) Kanske med rdgsm. Österholms hjälp! (Ed. Österholm: Jag skall försöka!) Tack så mycket. — Men vad som förvånar mig är att den nuvarande regeringen, i vilken sitta inom den privata affärs- och industriella driften verksamma män, att dessa hava varit med om att godkänna en budget, som strävar till att allt vidlyftigare göra staten till ekonomisk företagare. Även i denna fråga omfattar den nuvarande regeringen en ståndpunkt, som är rent motsatt den som den allmänna opinionen inom de ekonomiska kretsarna omfattar i hela världen. Jag behöver här endast hänvisa till det uttalande, som gjordes på den internationella handelskammarkongressen i Amsterdam.

Endel av de anslag för den industriella driftens utvidgning, som finnas upptagna i budgeten, hava tillkommit utan regeringens egen förskyllan på grund av tidigare riksdags beslut, men så finnas andra, som uteslutande kunna påföras den nuvarande regeringen. (Ed. Järvinen: Mitkä ne ovat?) Jag kommer strax till dem. Jag skall endast vidlyftigare beröra ett, upptaget i den extraordinarie budgeten, och som belastar detta moment för detta år med 13 milj. och som antagligen kommer att belasta detsamma med samma belopp även nästa år, nämligen regeringens förslag om uppförandet av ett eget hus för statens tryckeri. I detta sammanhang må nämnas, att Helsingfors stad för 2 år sedan, efter en ingående och vidlyftig undersökning, kommit till resultatet att ett eget kommunalt tryckeri skulle ställa tryckningskostnaderna för stadens handlingar dyrare än om dessa skulle tryckas hos privata firmor. Tilläggas kan att samma erfarenheter har man gjort i de övriga nordiska länderna även beträffande statens tryckningsarbeten. I dessa länder har man funnit att det är ekonomiskt fördelaktigast att utgiva statens tryckningsarbeten på auktion. Omnämner jag ännu förslaget om de planerade talrika byggnadsföretagen, järnvägar, postens och telegrafens telefonledningar, o. s. v. arbeten, så finnes här nog material för statsutskottet att sovra och göra det möjligt för riksdagen att få budgeten att balansera utan anlitande av kapitalbehållningen eller utskrivandet av de nog så tryckande skatterna, och då hade vi kommit till rdgm. Järvinens idealbudget.

Ed. von Frenckell: Herr talman! Den regering, som i tid lämnar in sin budgetproposition, har också rätt att vänta sig erkännande för detta. Regeringen i allmänhet, finansministern i synnerhet, men också alla de tjänstemän, som hava deltagit i detta forcerade arbete. En alldeles annan sak är huruvida man skall sträva till att få budgeten lämnad till riksdagen i så god tid som nu har skett, eller huruvida man icke snarare bör försöka få budgeten senare inlämnad och behandlingen inom riksdagen av budgeten påskyndad. Regeringen har ju, som en tidigare talare här framhöll, själv observerat att vissa bristfälliga förhandsuppgifter hava omöjliggjort en noggrann budget och att man vid beräknandet av inkomsterna icke har haft uppgifter över den förmodade skörden detta år, varigenom budgetsiffrorna måhända påverkats. Det förefaller emellertid som om skörden icke

skulle vara av avgörande betydelse vid budgetens uppgörande, utan det allmänna finansiella läget. Då engång regeringen har framhållit skördens betydelse för budgetens uppgörande, så hade det enligt min uppfattning varit riktigt om den även hade understrukit den finansiella situationen såväl i hemlandet som framförallt i utlandet, ty vårt land är så kapitalfattigt att vi icke kunna komma tillrätta enbart med tillhjälp av den inhemska kapitalmarknaden.

Den föreliggande budgeten är uppgjord, i enlighet med de tidigare budgeterna, tyvärr således såsom en bruttobudget och icke såsom en nettobudget, varigenom riksdagsmännens insikt i budgetens detaljer försvårats. Finansministern har välvilligt givit vissa kompletterande uppgifter, baserande sig på de undersökningar som finansministern har låtit utföra, dels ifråga om konsumtionsutgifterna dels ifråga om de rena investeringarna. Jag tror det icke skulle skada om i budgeten framdeles några sidor skulle reserveras för en dylik redogörelse, vilken säkert med stort intresse av samtliga riksdagmän skulle studeras. Nu är det svårt att ur ett längre anförande behålla siffrorna vilka icke heller refereras i så god tid att man därav kunde erhålla en fullgod behållning.

Budgetens inkomstsida är ju uppdelad genom olika rubriker: skatter och diverse inkomster, varvid skatterna äro uppdelade i direkta, indirekta och blandade sådana. Tyvärr visar det sig att denna regering icke har bibehållit de procentuella förhållandena mellan de direkta och de indirekta skatterna, utan ökat de direkta skatterna med ungefär 1½ % d. v. s. effektivt med 77 miljoner mark, medan de indirekta skatterna endast hava ökats med 9 miljoner och de blandade skatterna med 10 miljoner. Det är att beklaga att regeringen förryckt förhållandet mellan de direkta och de indirekta skatterna och statens inkomster genom affärsverksamhet. Regeringens budget har i detta avseende varit en oangenäm överraskning.

Inkomst- och förmögenhetsskattens storlek har flere gånger från detta ställe blivit påtalad, särskilt kännes den tung för aktiebolagen som därvid har att erlägga dubbel skatt.

Och till den orättvisa progressionen i skatteskalan har ytterligare kommit ett nytt moment som gör att skatterna numera kännas dubbelt tunga. Jag vill särskilt fästa Herr Finansministerns uppmärksamhet härvid och hoppas att, om en blivande finansminister finnes i salen, även han ville taga hänvisningen ad notam. Jag avser tillämpningen av de gällande skattelagarna. Skattemyndigheterna synes nämligen tro sig handla i enlighet med lagens anda då de kraftigt öka värdet av vissa förmögenhetsvärden på ett till synes otillbörligt sätt. Om t. ex. en bostadsaktielokal i ett hus har blivit såld, så beaktar man icke de yttre omständigheterna vid köpet, utan de högsta prisen för aktielokaler tagas såsom norm för aktielokaler i Helsingfors. Därigenom får man kapitalvärdet för hus i staden att stiga på ett oproportionerligt sätt. Det är ungefär som om man, då en parcell säljes på landsbygden, skulle åsätta hela fastigheten ett pris uträknat enligt det pris per kvadratmeter som man har erhållit för parcellen.

Likaså beräkna skattemyndigheterna, vid åsättandet av värde å bebyggda fastigheter såväl jordens, som de uppförda byggnadernas värde, oaktat byggnaderna i regeln vid köp helt eller delvis ombyggas. Byggnadernas värde borde i regeln sättas lika med noll om man en gång sätter upp tomtvärdet till dess fulla saluvärde. Man borde, enligt min uppfattning, antingen hålla sig till tomtvärdet eller till byggnadernas värde, men icke addera dessa.

I fråga om det berättigade i att i ett kapitalfattigt land som Finland överhuvudtaget uppbära kapitalskatt, kan man hava olika uppfattning. Att pålägga personer, vars förmögenhet icke uppgår till mer än 60,000 mark, kapitalskatt, synes mig under alla omständigheter vara oriktigt. Till och med om kapitalskatten är så låg som 6 mark för 60,000 marks förmögenhet. En förhöjning av det skattefria minimet till 100,000 fmk gör icke saken mycket bättre. Ur de föreliggande statistiska uppgifterna framgår för övrigt 103,000 skattskyldiga personer, som icke äga en förmögenhet överstigande 100,000 mark, i kapitalskatt sammanlagt betalat endast 960,000 mark i kapitalskatt och man frågar sig om staten verkligen är betjänad av att trakassera 103,000 familjer för ett så ringa belopp som 960,000 mark. Det skattefria minimet för kapitalskattens beräknande borde ovillkorligen höjas, enligt min uppfattning till minst 200,000 mark

därest icke hela förmögenhetsskatten genast kunde slopas.

Reflekterar man vidare över det faktum att staten under de senaste 10 åren har samlat sig en kapitalfond, överstigande 800 miljoner, och att detta har tagits främst genom överbeskattning, och beräknar man att därest dessa pengar hade stått till näringslivets förfogande detta i regel kunnat förränta kapitalet med minst 10 %, medan staten i medeltal icke förräntar sitt kapital med mera än 3 %, så finner man att landet gör en ränteförlust på 7 % på 800 miljoner mark, vilket nationalekonomiskt betyder en förlust av 50—60 miljoner mark i året.

Då staten tager hand om den enskildes pengar, så är det som om velociteten hos pengarna skulle förringas och som om arbetslusten hos kapitalet skulle minskas. Sådant borde i ett kapitalfattigt land som Finland icke få ske, utan borde företagareverksamheten mera uppmuntras än hittills och framför allt sparkapitalet skonas!

Bland inkomsterna i budgeten finnes ännu en liten post, „ränteskatt av utlänningar, 400,000 mark''. Redan vid senaste års budget tillät jag mig framhålla, att ett så litet belopp som 400,000 mark icke borde upptagas under denna rubrik emedan utländskt kapital därigenom avskräcktes från att söka sig till Finland. Om utlänningar få det intrycket att utländska penningar behandlas sämre här i landet än inhemska sådana, så förlora vi i längden mera, än dessa 400,000 om året nu inbringa.

Då jag en gång har bragt det utländska kapitalet på tal så vill jag framhålla — jag beklagar att bl. a. rdgm. Niukkanen icke är närvarande — hurusom den politik i fråga om upptagande av utländska lån Sunilas regering förde, har visat sig vara olycklig. Man tog senaste år, då räntefoten var rätt så gynnsam icke upp utländska lån, trots det att man hade klart för sig att staten icke kunde komma till rätta vare sig i fråga om kort kredit eller i fråga om kredit med längre återbetalning, utan man hoppades, att läget skulle utvecklas gynnsamt. Det måste nu kännas rätt så genant för de personer, som då buro ansvaret.

Tyvärr kan jag icke vara så optimistisk som hr. finansministern, då han målar läget med relativt ljusa färger. Vår inhemska kapitalmarknad är obetydlig och starkt beroende av den utländska kapitalmarknaden, och denna kapitalmarknad har nu under drygt ett års tid enbart försämrats, senast i går då diskontot i Amerika höjdes med 1 % och sannolikt instundande torsdag kommer att höjas med 1 % i London. Därmed få vi för en lång framtid skrinlägga förhoppningen på ett utländskt lån till anständig räntesats.

Jag vet icke huru regeringen handhaft rätten att upptaga kort kredit. Ur Finlands Banks rapport i början av juli framgick, att statens tillgodohavande i statsbanken var lika med noll, medan tillgodohavandet nu torde uppgå till 50 à 60 miljoner. Måhända har regeringen upptagit ett kort lån i utlandet; tillgodohavandet å 60 miljoner i statsbanken representeras dock icke härav, ty beloppet har åstadkommits genom att staten nu dragit tillbaka sitt tillgodohavande från privatbankerna. Med andra ord sagt, under tider då en svår kapitalbrist råder och då kapitalet icke räcker till för näringslivet, så aktar regeringen icke för rov att ytterligare skärpa läget genom att taga ut sina tillgodohavanden hos handelsbankerna. Om 50 miljoner hava tagits ut och enligt uppgift cirka 100 miljoner hava varit deponerade, så kommer den privata kapitalmarknaden för statens utgifter under den närmaste framtiden ytterligare att belastas med ett halft hundratal miljoner då ju inkomst- och förmögenhetsskatten icke kan beräknas inflyta förrän i slutet av september. Jag medgiver att den nuvarande regeringen icke bör drabbas av denna kritik, som är en följd av Sunila-regeringens felaktiga kalkyler.

Vid granskning av inkomsterna från de industriella inrättningarna framgår, att nettovinsten — jag medgiver att det vid en bruttobudget är svårt att direkt jämföra inkomsterna och utgifterna då man icke vet huru stora avskrivningarna hava varit —, från dessa under 1930 äro beräknade till 75.2 miljoner medan motsvarande tal för 1929 uppgick till 72.8 miljoner. En glädjande ökning på cirka 2 miljoner, kunde man ju i första hastigheten säga. Emellertid bör observeras, att Outokumpu beräknats hämta en mervinst av 12 miljoner och Imatra en vinstökning av 5 miljoner, sammanlagt 17 miljoner. Men hela denna ökade vinst, så när som på 3 miljoner, går förlorad genom att in-

komsterna av alkoholrörelsen minskats med 19 miljoner. Egendomligt är det dock att, medan bruttoinkomsten från alkoholrörelsen sjunkit från 99.7 till 80 miljoner, alltså med 19 miljoner, så sjunker utgifterna endast från 56 till 52 miljoner eller med 4 miljoner. Huru detta är möjligt är för en utomstående fullkomligt ofattbart. Om en gång bruttoinkomsten sjunker med c:a 20 % så böra väl bruttoutgifterna sjunka med ungefär lika mycket. Här måste föreligga något fel om icke någon hund här ligger begraven.

Merinkomsten från Outokumpu beror huvudsakligen därpå att kopparpriset i utlandet har stigit på ett oanat sätt. Det är dock icke säkert att detta uppdrivna kopparpris kan erhållas hela året 1930. Om så icke är fallet är den merinkomst på 14 miljoner, som föreligger i budgeten, en chimär och en del av dessa 14 miljoner måste strykas. Imatras ökning av nettovinsten från 12 till 20 miljoner beror ju främst därpå, att Imatra under 1930 kommer att vara i gång hela tiden, medan det 1929 endast var i gång under 7 à 8 månader.

Enahanda förhållanden äro rådande i fråga om Veitsiluoto såg, som jag dock icke bryr mig om att denna gång närmare beröra, då jag en gång tidigare har framhållit huru olycklig statens affärsverksamhet på detta område har visat sig vara.

Glädjande nog har regeringen avlämnat en proposition till lag om ny stämpelskatt, varvid således den kritik, som upprepade gånger i riksdagen framförts mot den gamla lagen, synes hava vunnit gehör. Jag uttalar den förhoppningen att riksdagen skall godkänna den gjorda propositionen i oförändrat skick, vilket säkert kommer att underlätta kapitalmarknaden i Finland, så mycket mera som den nya stämpellagen beräknas tillföra staten en inkomstökning på 30 miljoner.

Vid granskning av utgiftssidan kan en riksdagsman, som icke har tillfälle att fördjupa sig i alla detaljer, endast konstatera att varje huvudtitel stigit med några procent och fortfarande årligen stiger med enahanda procent. Vi hava således icke ännu kommit till stabila förhållanden, vilket med beklagande måste konstateras.

Jag förbigår i detta sammanhang tjänstemannalönerna, som ju måste regleras på ett förnuftigt sätt, jag ber endast att få framhålla hurusom den låga avlöningen av poliser nu redan visat sig vara icke olycklig, utan direkt ödesdiger. Kvaliteten hos det lägre polismanskapet är på många ställen i landet under all kritik och disciplinen ser ut att sjunka dag för dag, för att icke säga natt för natt. Medlemmarna av den regering, som på sin tid tog initiativ till polisstyrkans minskande, borde småningom inse vilket felgrepp de då gjorde och skynda sig att nu rätta detsamma medan tid är. Huliganismen kan åtminstone till 50 % skrivas på en slappnande poliskontroll.

Vid granskningen av de extraordinarie budgetutgifterna faller främst kommunikationsministeriets utgifter i ögonen, och man frågar sig om icke vederbörande så småningom kan anamma den uppfattningen att vi icke hava råd att bygga järnvägar i samma tempo som vi hittills hava byggt. Före kriget, då Finland tog upp statslån, gällde detta huvudsakligen för byggandet och finansierandet av järnvägar. Då byggdes räntabla järnvägar i södra och mellersta Finland, men nu är det främst till gränstrakter och i norr som man projekterar järnvägar. Oaktat man observerat vilken enorm betydelse landsvägarna och särskilt de raka och goda landsvägarna komma att hava för landet, så ignorerar man detta faktum fullkomligt och fortgår med att anslå oförändrade belopp för nya järnvägar; i detta års budget 96 milj. mark. Jag uttalar den förhoppningen att statsutskottet skall nedbringa detta belopp med några tiotal miljoner mark och att de oändliga motioner till nya järnvägar, som säkert komma att flöda de närmaste dagarna, komma att förkastas. Vi kunna sannolikt icke underlåta att förbättra kommunikationsmedlen, detta bör dock ske genom byggandet av landsvägar där sådana äro av behovet påkallade.

Regeringen uppvisar i årets budget en brist som är avsedd att täckas från kapitalbehållningen, en brist på 58 milj. mark. I själva verket är denna brist avsevärt större, ty i jämförelse med senaste år borde 75 milj. Finlands Banks vinstmedel ytterligare adderas till denna brist och bristen således kalkyleras till 133 miljoner. Men icke nog med denna brist, utan bristen borde ytterligare bokföringsmässigt ökas

med drygt 200 milj. d. v. s. det belopp som överföres från det obetalade Gutzeitlånet till fonden för ålderdoms- och invaliditetsförsäkring. Det är ett taskspel med siffror att på sidan om budgeten överföra 200 milj. mark till dylika fonder. Men jag förstår att ingen regering vill påtaga sig ansvaret att uppvisa en brist på drygt 300 milj. mark när den genom en „memorialbokföring", kan nedbringa densamma och helt enkelt föreslå att ett obetalat lån automatiskt bör överföres till en fond. Budgettekniskt är överföringen icke riktig, jag vet icke ens om den lagtekniskt är tillåten.

Jag vill icke förlänga diskussionen genom att nu beröra särskilda detaljer oaktat dessa inbjuda till en allvarlig kritik. Jag uttalar endast den förhoppningen att statsutskottet skall beakta den kapitalbrist, som råder i landet, och icke förgäta att kapitalbristen sannolikt icke kan hävas förrän vi få ett billigt utländskt lån, till vilket utsikterna i detta nu äro lika med plus minus noll, för att icke säga minus noll.

Puhemies Kallio ryhtyy johtamaan puhetta.

Pääministeri Mantere: Ed. Schauman esitti lausunnossansa sen mielipiteen, että hallitus olisi parlamenttarismin kannalta katsoen menetellyt virheellisesti, kun se on antanut eduskunnalle nyt puheenaolevan esityksen ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi ja eräitä muitakin esityksiä. Hänen käsityksensä mukaan hallituksen olisi pitänyt vaalien tulosten tultua tunnetuksi heti erota ja jäädä toimimaan toimitusministeristönä siihen saakka, kunnes uusi hallitus olisi ennätetty muodostaa. Tämän huomautuksen johdosta pyydän esittää vastaukseksi sen käsityskannan, mikä tässä asiassa on ollut vallitsevana hallituksessa.

Hallitus on tätä kysymystä arvostellessansa noudattanut käytännöllisiä näkökohtia. Hallitus olisi tietenkin voinut jättää eroanomuksensa jo heinäkuun puolivälissä, edustajanvaalien tulosten tultua tunnetuksi. Että hallitus ei sitä kuitenkaan tehnyt, johtui siitä, että ei näyttänyt mahdolliselta saada maalle uutta hallitusta, ennenkuin uusi eduskunta oli kokoutunut. Minä luulen nytkin, että hallitus tässä kohden on arvostellut aseman oikein. Heinäkuun kuluessa tuskin olisi ollut mahdollista saada pystytetyksi uutta hallitusta ja niin ollen olisi syntynyt varsin pitkäaikainen hallituspula, joka ei yleiseltäkään kannalta suinkaan olisi ollut mitenkään suotava.

Kun hallitus mainitsemallani perusteella piti velvollisuutenaan jäädä paikalleen uuden eduskunnan kokoontumiseen asti, johtui siitä samalla, että hallituksen oli hoidettava säännöllisessä järjestyksessä kaikki hallitukselle kuuluvat tehtävät. Muuten olisi tapahtunut arveluttava seisahdus hallitustointen hoitamisessa, mikä ei käytännölliseltä kannalta katsoen suinkaan olisi ollut suotavaa eikä maalle onneksi. Puheenalaisista tehtävistä taas tärkeimpiä oli juuri tulo- ja menoarvioesityksen valmistaminen tulevalle vuodelle. Hallitus olisi mielestäni tehnyt itsensä syypääksi pahaan laiminlyöntiin, jos se olisi jättänyt tämän tehtävän suorittamatta. Uuden hallituksen, pikaisestikin muodostettuna, olisi ollut vaikeata saada tarpeellisessa ajassa puheenaoleva suuritöinen esitys valmiiksi eduskunnalle annettavaksi, joten vaara olisi ollut lähellä, että ensi vuoden tulo- ja menoarviota ei olisi saatu ajoissa hyväksytyksi, josta taas tietenkin olisi ollut vaikeanlaisia seurauksia maan asiain, nimenomaan raha-asiain hoidossa. Eduskunnan syyskauden työlle tulo- ja menoarvioesityksen antamisen lykkäytymisestä olisi kaikissa tapauksissa ollut tuntuvaa haittaa, erikoisesti vielä myöskin siitä syystä, että eduskunnan jäsenten raha-asiaaloitteiden jättäminen eduskunnalle on riippuvainen, kuten tiedämme, tulo- ja menoarvioesityksen antamisesta. Se seikka, että nyt eroa anonut hallitus on antanut budjettiesityksen, ei mitenkään — tahdon lopuksi tehostaa tätä seikkaa — sido tulevan hallituksen harkintaa tärkeissä tulo- ja menoarviota koskevissa kysymyksissä. Tulevalla hallituksella on syksyn kuluessa, tulo- ja menoarviokäsittelyn varrella, tilaisuus tarkoin perehtyä eri tulo- ja menoarviomääriin, muodostaa niistä oma käsityksensä, ilmoittaa se eduskunnalle ja ajaa omaa käsitystänsä hallituksen kaikella arvovallalla. Tältäkin kannalta katsoen hallitusta tuskin voidaan moittia siitä, että tulo- ja menoarvioesitys nyt on eduskunnan käsiteltävänä. Ja minä luulen omasta puolestani, että uusi hallitus, minkälaatuinen se sitten tulee olemaankin, on myöskin oleva kiitollinen siitä, että tämä

tehtävä nyt on loppuun suoritettu ja että se sillä tavalla vapautuu lähtiessään hallitustoimia hoitamaan tästä erinomaisen suuritöisestä tehtävästä. Minä en puolestani myöskään voi ymmärtää, että mikään parlamentarismi teoreettisestikaan katsoen olisi kärsinyt siitä, että hallitus on menetellyt niinkuin se on menetellyt, vaikka ensi sijassa — niinkuin olen huomauttanut — käytännölliset näkökohdat puhuvat sen menettelyn puolesta, mitä hallitus tässä asiassa on noudattanut.

Minä pyydän muuten lopuksi huomauttaa, että uuden valtiopäiväjärjestyksen mukaan hallitus, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, voi peruuttaa tämän esityksen ja valmistaa eduskunnalle uuden esityksen asiasta.

Ed. Virta: Nyt eduskunnalle esitetyn hallituksen esityksen valtion tulo- ja menoarvioksi tulevalle vuodelle on laatinut hallitus, joka kantaa nimeä edistysmielinen hallitus ja joka nojautuu ja sanoo nojautuvansa tämän maan edistysmieliseen porvarilliseen puolueeseen. Kuitenkin tätä hallituksen budjettiesitystä tarkasteltaessa huomataan, että budjetti tällä kertaa on taantumuksellisin, kuin minkään muun edellisen hallituksen esittämä budjettiehdotus. Nykyistä nyt esitettyä budjettia voidaankin sanoa työtätekevien sortamis- ja riistämisbudjetiksi täydellä syyllä. Nykyinen hallitus, joka edistysmielisyyden leimaa sanoo kantavansa, edustaa siis suurinta taantumusta tässäkin suhteessa kuin mikään muu edellinen hallitus. Tässä mielessä budjettia arvosteltaessa onkin hallituksen politiikkaa verrattaessa muihin sen otteisiin havaittavissa, että kaikki hallituksen toimenpiteet tulo- ja menoarvioonkin nähden, kuten muuhunkin nähden, kulkevat täysin taantumuksen merkeissä. Viimeksi suoritetut vaalit ovat tosin kyllä hallituksen politiikkaan antaneet verrattain suurta selvyyttä siitä, millä tavalla tämän edistysmielisen hallituksen politiikkaan kansan keskuudessa ja valitsijain keskuudessa suhtaudutaan. Ja tarkasteltaessa tällä kertaa eduskunnan kokoonpanoa huomataankin, että edistysmielisen puolueen jäseniä eduskunnassa enää tuskin löytyy ja että loputkin vähitellen kai sulavat ja ovat sulaneetkin kokoomuksen syliin jo politiikkansa ja menettelytapansa vuoksi. Kuitenkin vaalien tuloksista huolimatta on hallituksella vielä sisua ja otsaa jatkaa samaa politiikkaa lähinnä oman puolueensa kannatuksen hävittämiseksi. Samat pyyteet, jotka johdattivat hallitusta eduskunnan hajoitukseen, havaitaan edelleen tulo- ja menoarvioehdotuksessa. Hallituksen esityksen yksityiskohtiin nähden olisi tietenkin tavattoman paljon sanomisen aihetta, mutta rajoitun tällä kertaa vain kajoamaan sen räikeimpiin ja suurimpiin epäkohtiin.

Hallituksen budjettiehdotusta tarkasteltaessa huomattavimpia piirteitä on siinä, että valtion menot tulevana vuonna tulevat kasvamaan kokonaista 254 milj. markalla. Ja kun tätä kasvua tarkastaa, huomaa, siitä huolimatta vaikka menojen joukosta on jätetty pois huomattavia määrärahoja, jotka sinne osittain ainakin ovat palautettavat, niin tällainen menojen kasvu siitä huolimatta esiintyy. Tarkastettaessa menojen kasvua huomataankin, että menojen kasvun lisäys pääasiassa johtuu yhä suurempien sotilasmenojen, suojeluskuntamenojen lisäämisestä, poliisi- ja vankilamenojen lisäämisestä ja myöskin virkamiesten ja virkamiesten palkkojen koroitusten lisäämisestä. Sotilasmenot jo nykyisen hallituksen ehdotuksen mukaan tulevat ensi vuonna nielemään kansalta kiskottuja verorahoja ei enempää eikä vähempää kuin 590 milj. markkaa pyöreinä luvuin sanottuna. Edistysmielisyys siis esiintyy tässä pyrkimyksenä valmistautua muiden kapitalististen valtioiden tavoin imperialistiseen sotaan ja samalla aseelliseen taisteluun toista kansanosaa vastaan. Ohranalaitokselle myös, joka tosin kelpasi työväen hallitukselleki, vaaditaan myös lisämäärärahoja ja senkin tarkoituksiin esitetään noin 6 milj. markkaa. Siis tätä häpeällistä urkintalaitosta tahdotaan yhä enemmän tehostaa ja valtion varoilla yhä lisätä tulevanakin vuonna. Edelleen tapahtuu menojen kasvua hallitukselle niin rakkaaksi ja tarpeelliseksi välikappaleeksi osoittautuneen poliisivallan kohdalla, kuten jo mainitsin. Uusia poliisitoimia, poliisinyrkkejä hallituksen esityksen mukaan tarvittaisiin toistasataa lukumäärältään. Näiden palkkausmenoihin ehdottaa hallitus lisäyksiä yli 4 milj. markkaa. Kuvaavana näytteenä hallituksen kiitollisesta mielestä mainittakoon, että Helsingin poliisia olisi valtion kustannuksella nyt hyvitettävä ja nostettava sen miehistö yhtä palkkausluokkaa ylemmäksi. Helsingin poliisi on kai hallituksen ja sisäministerin mielestä

varsinkin viime päivinä esiintynyt sitä ansaitsevalla tavalla, jota nyt tahdotaan budjetissa palkita. Kun poliisimenot meillä nielevät jo valtion varoja noin 100 milj. markkaa vuosittain, niin ei ole ihme, että myöskin vankilamenot samaan aikaan kasvavat, jotka tekevät nyt jo 85 milj. markkaa. Se on sievoinen summa tämän valkoisen Suomen kulttuurimenoja toteutettaessa. Hallituksen edistysmielisyys vaatii tällä alalla lisäystä 2,343,000 markkaa, ja uusien vankiloiden rakentamiseen ja laajentamiseen kokonaista 8 ½ milj. markkaa. Kun ensin nykyinen kapitalistinen järjestelmä ja varsinkin viimeaikainen hallituksen politiikka on johtanut maan siihen, että teollisuusporhot ja pankkikapitalistit ovat voineet tarpeeksi riistää työtätekevän luokan ja työtätekevä luokka yhä enempi painuu kurjuuteen ja taloudelliseen ahdinkotilaan, joka myös suurelta osalta ja pääasiassa johtaa myöskin rikollisuuteen, niin näkee edistysmielinen hallitus kaiken tämän lääkkeeksi uusien vankilain rakentamisen ja poliisivallan lisäämisen. Tämä on todellakin porvarillisen edistysmielisyyden kukkanen täydessä loistossaan.

Edistysmielisten viimeisessä vaaliohjelmassa luvattiin myöskin m. m. ryhtyä uudistamaan virkakoneistoa, pidentämään virkamiesten työaikaa ja nostamaan virastojen työtehoa. Joka vuosi on porvaristo myöskin pyrkinyt antamaan eduskunnalle sellaisen käsityksen, että virkamiesten lisäys tulee olemaan vain tilapäinen ilmiö ja että tässä suhteessa tullaan virkamiesten virastomenoja ja virasto-oloja yksinkertaistuttamaan ja työtehoa lisäämään. Meillä virkamiesten palkkausmenot nielevätkin vuosittain noin puolitoista miljaardia markkaa eli neljännen osan kaikista valtion menoista. Tässä suhteessa on edistysmielisyys taaskin meillä aivan päinvastaista. Vaikka jätetään pois sellaisten valtion toimenhaltijain lisäämiset kuin sairaaloitten, tullilaitoksen ja eräitten muitten valtiolaitosten henkilökunnan lisäys, huomataan vieläkin, että hallitus vaatii määrärahoja yli puolentoistasadan uusien virkamiesten asettamiseen. Jos otetaan lukuun poliisitkin, niin lisäys nousee noin 300 virkamieheen. Tämä tietää erinomaisen suurta virastomenojen ja virkamiesten lisäystä ja myöskin huomattavaa valtion palkkausmenojen lisäystä tältä kohdalta. On nimittäin otettava huomioon, että hallitus vaatii sen lisäksi useilla momenteilla ylemmille virkamiehille palkankoroituksia, muutamissa tapauksissa myös hallitus on ryhtynyt muuttamaankin herrojen palkkoja sopimusluontoisiksi palkoiksi. Niin on tapahtunut esim. valtion rakennushallituksen kohdalla, jossa muutamien herrojen toimet alun alkaen aiotaan panna nykyistä palkkauslakia ylittävälle sopimuskannalle. Mutta kun kapitalistisen edistysmielisyyden pitäisi ratkaista sellainen kysymys kuin valtion rautateitten henkilökunnan saattaminen 8 tunnin työaikalain alaiseksi, niin siihen ei hallitus näytä kykenevän. Huolimatta eduskunnan selvästä nimenomaisesta päätöksestä ei hallitus budjettiinsa esitä tätä varten minkäänlaista määrärahaa, vaan kylmästi lausuu, että sitä varten ei ole merkitty määrärahaa, koska asia vielä muka on komiteassa. Täytyykin kysyä, mitä hallitus esim. on tehnyt kiirehtiäkseen tämän asian ratkaisua?

Edellämainittujen virastomenojen lisäysten kukkuraksi hallitus vaatii virkaherrojen palkkausten yleiseen parantamiseen vielä pyöreänä summana hallituksen käytettäväksi kokonaista 85 milj. markkaa lisää. Hallitus siis yrittää vieläkin toteuttaa ohjelmaansa, joka on saanut viimeisissä vaaleissa täydellisen tuomionsa. Mutta kenen Herra tahtoo hävittää, sen hän lyö ensin myöskin sokeudella. Olen siinä käsityksessä, että suoranaista itsemurhaa tässä porvarillinen edistysmielisyys tavoittelee. Hallitus ei jaksa oppia mitään viimeisten vaalien kokemuksesta, joka on sille ollut vakavana varoituksena tässäkin asiassa.

Hallitus siis vastoin valitsijain selvää mielipidettä aikoo ajaa vieläkin poislähtiessään eduskunnassa ohjelmansa lävitse virkamiesten palkkauskysymykseen nähden, joka sillä oli ja joka sille antoi aiheen eduskunnan hajoittamiseen ja uusien vaalien määräämiseen, josta myöskin on ollut seuraukset vaalien tuloksiin nähden, mitä on ollut. Hallituksen esitystä tietenkin tältä kohdalta voisi arvostella aivan toisella tapaa, jos se vain rajoittuisi siihen, että niiden valtion työläisten, jotka todellakin palkankoroituksen tarpeessa ovat ja elävät siinä suhteessa huonoissa ja kurjissa oloissa, että niiden palkkoja korjattaisiin, mutta hallituksen esityksessä ei tästä puolesta asiaa puhuta mitään nytkään. Päinvastoin tullaan valtion palkkauksissa hallituksen esityksestä päättäen noudattamaan alempipalkkaisiin nähden entistä kurjistumispolitiikkaa.

Edellä olen huomauttanut niistä valtion menoista, joiden tarkoituksena on kapitalismin lujittaminen, kapitalistisen riiston suojaaminen kansalta kerätyillä varoilla. Mutta jos sen sijaan tarkastetaan menoja, joista saattaisi olla jotakin hyötyä kansallekin ja työtätekevälle luokalle, niin huomataan niiden supistaminen. Pois on jätetty useita tärkeitä sosialisen lainsäädännön toteuttamiseen tarvittavia menoja, joita edellisetkin hallitukset sentään ainakin näön vuoksi ovat ennen esittäneet.

Edistysmielisten vaaliohjelmassa myöskin vaadittiin, että sairausvakuutuslaki olisi hyväksyttävä ja sitä täydennettäväkin äitiysvakuutuksella. Edelleen että vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus olisi saatettava voimaan. Puhutaanpa vielä työttömyysvakuutuksen tehostamisesta valtion varoilla. Missä nämä lihavien vaalilupauksien jäljet näkyvät nyt edistysmielisen hallituksen esittämässä tulo- ja menoarviossa? Hallitushan päinvastoin on jättänyt kokonaan pois vanhuus- ja työttömyyseläkelakia varten asetetun rahaston vahvistamiseksi tarvittavat varat. Ei ole mitään myöskään merkitty sairausvakuutuksen osalle lukuunottamatta yhtä miljoonaa markkaa, joka sinne näkyy olevan jätetty. Sellaista sosialivakuutusta kuin valkoisten invaliidien huoltamista näkyy hallitus harrastavan ja siihen varoja on lisätty. Työttömyysmäärärahoja on vain budjettiin otettu vaivainen 10 milj. markkaa siitä huolimatta vaikka tiedetään, että yleinen taloudellinen pula ja vaikea työttömyystilanne nyt kesän aikanakin, joka syksyllä lisääntyy, tulee johtamaan siihen, että tässä suhteessa sellaiset määrärahat eivät vähimmässäkään määrässä tule riittämään.

Maatalousministeriön menoista on jätetty pois sellainenkin määräraha kuin on uudisraivausten palkitsemiseen tarvittavat menot. Vain pakosta näyttää olevan otettu sellaiseenkin tarkoitukseen kuin asutustoimintaan momentti budjettiin takaisin, joka sekin on merkitty riittämättömän pienenä määrärahana, joka ei tule riittämään ja johonka hallitus näyttää esittävän, että siihen käytettäisiin muitten rahastojen varoja lisäksi.

Nykyinen hallitussuunta, joka meillä on viime kuukausina vallinnut, näyttää välittävän siis yhtä vähän työtätekevän maatalousväestön tarpeista kuin myöskään huolehtivan n. s. palkkatyöväestön elinehdoista ja työnsaannin tarpeellisuudesta.

Kun sitten kaiken tämän lisäksi silmätään niitä keinoja, joilla valtion kasvaneet menot aijotaan esityksen mukaan peittää niin huomataan, että vähävaraisen kansan riistämistä esitetään yhäkin tehostettavaksi huomattavassa määrässä. Tulleilla laskee hallitus ensi vuonnakin kerättävän työttömyys- ja huonosta työajasta huolimatta noin 1,200 milj. markkaa työläisiltä ja pientalonpojilta ja pienviljelijöiltä. Muut välilliset verot huomioonottaen nousisivat ne yhteensä jo hallituksen esityksen mukaan 1,425 milj. markkaan. Lisäksi tulee vielä n. s. moottoriajoneuvovero, joka viime vuonna säädettiin ja jota hallitus edelleen ehdottaa jatkettavaksi. Sillä peritään 30 milj. markkaa. Ja myöskin samanlaisia muita välillisluontoisia veroja, jotka suoraan lisäävät varsinaisen kansan verotaakkaa. Kapitalistisiin omaisuuksiin kohdistuvaa välitöntä veroa, tuloja omaisuusveroa, kannettaisiin sen sijaan noin $^1/_9$ kaikista valtion tuloista hallituksen esityksen mukaan. Sellainen verotuspolitiikka on kapitalistisien riistäjien riistoyhtiöitten suosimista maan työtätekevän väestön kustannuksella. Luonteenomaista se on vain kapitalistiselle hallituskomennolle ja järjestelmälle.

Edellä tehty lyhyt vertailu hallituksen esityksen eri kohtiin ja eri menojen ja tulojen välillä osoittaa, että nykyinen hallitus on erinomaisesti täyttänyt kapitalistien ja suurporvariston toiveet, niin valtion talouden järjestelyssä ja käytössä kapitalistisen järjestelyn hyväksi kuin poliittisessakin suhteessa se on tehnyt. Tässä suhteessa voikin siis valkoinen luokkavalta olla nyt lähtevään hallitukseen varsin tyytyväinen. Maan varsinaisen työtätekevän väestön nimessä on kuitenkin sanottava, että kaikista kapitalistisen luokkavallan lujittamispyyteistä huolimatta, mitä tulo- ja menoarvio merkitsee, tietää se kuitenkin askelta eteenpäin. Työtätekevä kansa tulee huomaamaan, että kapitalistisen riistojärjestelmän muuttaminen muodostuu sille yhä päivän polttavaksi kysymykseksi ja siis suoranaiseksi elinkysymykseksi. Tämän esityksen kautta tulee kansa sitä paitsi huomaamaan, että Suomessa ei ole mitään edistysmielistä porvaristoa, on vaan liittoutunut kapitalistirintama, jota vastaan kaikki työtätekevien voimat on ehdottomasti koottava. Minä valitan vain, että nämä arvokkaat opetukset, mitä tulo- ja menoarviosta saadaan, maksavat työtäteke-

välle luokalle ensi vuonnakin niin raskaita kärsimyksiä verojen muodossa, kuin ne todellakin vielä tulevat tietämään.

Ed. Pennanen: Valtion talousarvioesitys on jo sinänsä varsin tärkeä asiakirja. Se on sitäpaitsi, tai oikeammin, siitä syystä myöskin karikko, josta suoriutuminen on melkein aina vaatinut asianomaisilta hallituksilta paitsi asiantuntemusta, taitoa ja työtä, myöskin toisaalta vissin määrän joustavuutta, toisaalta vähintäin vastaavan määrän päättäväisyyttä. Budjettiesitys siihen liittyvine muine, esim. veroesityksineen onkin, tosin ei aina hallituksen syystä, ollut tavallisin kompastuskivi hallituksille. Tällä kertaa on tapahtunut ja ensi kerran niin, että esityksen valmistanut valtioneuvosto heti esityksen antamisen jälkeen jättää eronpyyntönsä. Eduskuntakäsittelyn seuraaminen ja eduskunnan päätöksien sisältöön vaikuttaminen jää siten uuden, tulevan hallituksen tehtäväksi. Tilanne on tässä suhteessa aivan erikoislaatuinen ja tulee sekin osaltaan vaatimaan sekä eduskunnalta että tulevalta hallitukselta runsaasti hyvää tahtoa, että tehtävä tulee aikanaan ja mahdollisimman hyvin suoritetuksi. Sitä kyllä toiselta puolen helpottaa se, että esitys joutuu nyt tavallista aikaisemmin eduskunnan käsiteltäväksi eikä nyt kenelläkään, jos muutoin olisikin halua ollut, ole aihetta ainakaan etsimällä etsiä esityksestä vikoja ja puutteita vain esitystä valmistaneen hallituksen päänmenoksi.

Vaikkakin siis tilanne, kuten sanoin, on mielestäni erikoislaatuinen, olen päinvastoin kuin eräs edellinen puhuja sitä mieltä, että eroava hallitus teki oikein valmistaessaan eduskunnalle tämän budjettiesityksen, sillä kuten herra pääministeri jo on huomauttanut, vastakkaisessa tapauksessa, vaikkapa aineksetkin olisivat olleet koossa, olisi esitys tulevan hallituksen valmistamana ja antamana saattanut joutua eduskunnalle ehkä jotenkin pitkälle viivästyneenä.

Käsitykseni muutoin tästä hallituksen esityksestä sen lehteilyn perusteella, jonka olen ennättänyt tehdä, on yleensä katsoen se, että hallitus on pääasiallisesti onnistunut tehtävässään, ottamalla, kuten hallitus itse sanoo, huomioon toisaalta maassa vallitsevan taloudellisen tilan ja toisaalta maan aineellisen ja henkisen kulttuurin ja niiden edelleen kehittämisen välttämättömät vaatimukset. On tietysti luonnollista, että tällaisessa melkein kaikkia henkisen ja taloudellisen, yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän eri aloja koskevassa asiakirjassa on nytkin, kuten aina, kohtia, joihin nähden itse kullakin on jotain sanomista, eivätkä kaikki esityksen yksityiskohdat ole minunkaan mieleni mukaisia. En kuitenkaan tässä lähetetilaisuudessa pitkitä tätä lausuntoani liioin puuttumalla yksityiskohtiin. Kunpahan nyt ensinnäkin asianomainen valiokunta lähemmin katselee sekä tätä esitystä että eduskunnassa tehtäviä rahaaloitteita, sittenpähän nähdään, mitä niistä on ratkaisussa sanottava.

Minä pyysin tämän puheenvuoroni etupäässä ja pääasiallisesti kosketellakseni joitakin niistä yleisistä näkökohdista, joihin mieli kiintyy esitystä vaikka nopeastikin silmäillessä.

Että valtion menot eri pääluokissa vuosi vuodelta kasvavat, sillehän ei, niin luulen, mikään hallitus enempää kuin eduskuntakaan mitään voi. Eihän kehitystä sentään voi pysäyttää olkoon kuka mitenkä varovainen siinä suhteessa tahansa. Ei sitä saata semminkään hilata takaperin. Väestöhän lisääntyy, olot ja olosuhteet muuttuvat, yhteiskunta kehityksen kanssa yhtärintaa laajenee ja monipuolistuu sitä hoiteleva koneisto ja yleiset kulttuuritarpeet kasvavat. Ja ne luonnollisesti kasvattavat valtionkin menoja. Emme siis näin ollen voine toivoakaan valtion menojen nousussa ainakaan jatkuvaa pysähtymistä, joskin epäkypsiä ja vähemmän perusteltuja ei välttämättömiä menoja visusti karttamalla voidaan hillitä menojen kohtuutonta nousua. Meidän on siis katsottava säännölliseksi asiain menoksi sitä, että menot valtion talousarviossa vuosi vuodelta nousevat eikä ole syytäkään pitää sitä minään yksinomaan huonona merkkinä. Valtiotaloutemme asemahan ei, kuten valtiovarainministerinkin äskeisestä lausunnosta ilmenee, ole niin huono eikä sellainen, että se antaisi aihetta suoranaiseen huolestumiseen. Menojen kasvusta huolimatta on ainakin tähän asti suoriuduttu verrattain hyvin, sillä tulotkin ovat kasvaneet yleensä odotuksiakin paremmin ja pääomansijoitukset ovat olleet paljon suuremmat kuin ulkoa otetut lainat. Ja tämähän on verraten

hyvä tulos. Mutta huolimatta siitä että hallitus on voinut nytkin merkitä vakinaiset tulot lähes 174 miljoonaa markkaa suuremmiksi kuin kuluvan vuoden budjetissa, näyttää mielestäni kuitenkin olevan syytä ruveta vakavasti harkitsemaan valtion tulojen edelleen kasvamista, jotta tulojen nousu jatkuvasti eteenkinpäin riittäisi kantamaan nousevat menotkin. Tässä esityksessä merkitty tulojen nousuhan johtuu osaksi valtion liikelaitosten lisääntyneestä toiminnasta, jotka luonnollisesti vaativat vastaavasti suurempia menoeriä. Tulo- ja omaisuusveron hallitus on tosin merkinnyt budjettiinsa suuremmaksi kuin miksi se tämän vuoden budjetissa on merkitty. Hyvä on, jos arvio ei osoittautuisi liian korkeaksi tässäkään suhteessa, alhainen se ei nyt ainakaan ole mielestäni. Tullitulot tuontitullista, siis siitä tullista, joka valtavasti suurimman osan tullituloja tuottaa, on hallitus arvioinut vain samaksi kuin kuluvana vuonna, ja mielestäni varovaisuuteen siinä suhteessa on hallituksella ollut täysi syy. Rautatietulojen nousu on myös verraten vaatimaton, johtuen liikenteen laajenemisesta.

Mainittu valtiontulojen verraten vähäinen ja toisissa kohdissa olematonkin nousu suurimpien tulomomenttien kohdalla, varmaankin suurelta osalta johtuu nykyisestä kaikin puolin kireästä taloudellisesta ajasta ja saattaa olla tilapäistä. Mutta siitä ei ole takeita, nimittäin tämän kireän tilanteen tilapäisyydestä. Mielestäni on siis syytä jo ajoissa huolehtia valtion tulojen jatkuvasta kasvusta. Miten se on paraiten tapahtuva, siinä on kysymys, jossa mielestäni on miettimistä sekä valtiovarainvaliokunnalle että eduskunnalle ja myöskin hallitukselle. Minun vaatimaton käsitykseni on kylläkin se että jos, ja minä sanon puolestani kun, valtion tulojen täytyisi jatkuvasti kasvaa, peittääkseen myös kasvavat menot, niin veroruuvin kiristäminen nykyisestään tulojen lisäämiseksi ei vie hyvään, se on minun käsitykseni. Meidän tuloveromme progressioni on jo nykyisin viisikymmenkertainen ja suurimmista omaisuuksista maksetaan muistaakseni suhteellisesti 53 kertaa niin paljon kuin pienimmistä verotettavista omaisuuksista maksetaan 1,000 markkaa kohti. Ja tuskinpa se suunniteltu nykyistä tarkempi mutta samalla kalliimpi verotusjärjestelmäkään huomattavammin lisäisi mainittujen verojen tuottoa, joskin se olisi kieltämättä omansa tekemään verotuksen tasaisemmaksi. Tosin on juurtunut minunkin tietääkseni monenkin mieleen sellainen käsitys, että huomattava osa varsinkin maatalouden tuloista jääpi nykyisen verotusjärjestelmän mukaan verottamatta ja että veron kokonaistuotto nimenomaan maataloudenkin kohdalta on siitä syystä liian pieni. Tämä käsitys ei kuitenkaan nojaa tosiasioihin. Jos eivät liene loistavia monet muutkaan yritykset, niin turhanpäiväisiä ruikuttelematta on todettava, että maatalous elinkeinona on tosin juureva ja tukeva ja se on erinäisiä henkilöitä myös puoleensa vetävä ja niiden mieltä kiinnittävä, mutta kannattavaisuutensa puolesta se on lievästi sanoen heikonlaista. Sehän näkyy kyllä tästä hallituksen esityksestäkin muuta tilastoa esittämättäkään. Valtiollanan on, kun Jokioistenkin kartanot mukaanluetaan, kappaleen toista kymmentä varsinaista koulutilaa maanviljelyksineen eivätkä nämä tilat suinkaan ole maan huonoimpia, ja niitähän tietenkin viljellään ja hoidetaan järkiperäisesti, tieteen osoitusten ja aivan uusimpien metoodien mukaisesti. Tulot niistä ovat edellisen vuodentulon perusteella esityksessä lasketut vähän yli 21 miljoonaksi markaksi ja juoksevat menot ilman uudistuskustannuksia lähes 18 miljoonaksi markaksi. Erotus on siis vähän yli 3 milj. markkaa. Mutta kun tulojen puolelle on merkitty n. $3\,^1/_2$ milj. markkaa metsätuloja, niin pelkkä maanviljelys näyttäisi suorastaan tappiota, vaikka koulumenot ovat ihan erikseen. Olkoonpa vaikkakin niin, että on tekijöitä, jotka tätä laskelmaa korjaavat, niin pelkkää numeroleikkiä tämä tuloksen esittäminen ei ole. Minä en tätä esimerkkiä mainitse moittiakseni hallitusta, enemmän nykyistä kuin entisiäkään siitä, etteivät ole huolehtineet näiden koulutilojen kannattavammasta hoidosta. Olen maininnut tämän vain osoittaakseni, miten paljon ja vaikeasti suoritettavaa työtä tässä maassa on vielä tehtävä maatalouden tuoton ja siitä myöskin heruvien valtiotulojen lisäämiseksi. Minun käsitykseni onkin se, ettei liioin veronkoroituksilla, vaan tukemalla yritteliäisyyttä ja valtion toiminnalla edistämällä ja lisäämällä tuotantoa elinkeinoelämän eri aloilla voidaan myöskin valtion

tuloja jatkuvasti kasvattaa. Sillä luonnollistahan on, että kasvava ja lisääntyvä tuotanto lisää valtiolle veronlähteitä. Tuotanto kumminkin, senhän tiedämme jokainen, tarvitsee hyvin menestyäkseen paitsi yrittäjiä ja yritteliäisyyttä, myöskin valtiovallan puolelta suojaa ulkoa tulevaa kilpailua vastaan ja myöskin kohtuullisia ja ensikädessä vakiintuneita verotusoloja. Ja niihin nähden sekä meidän suojelustullimme että välitön verotuksemme kaipaavat korjauksia ja juuri tuotantoa turvaavaan ja edistävään suuntaan, eikä päinvastoin. Se vapaakauppasysteemi sehän nyt on tietysti ihanteena kaunis. Saattaa olla hyväkin, mutta se on siinä suhteessa verrattavissa aseistariisumisajatukseen, että kumpikaan niistä ei ole meidän määrättävissämme.

Tästä, mitä olen esittänyt, ei ole suinkaan vedettävä sitä johtopäätöstä, että valtiontalous minunkaan käsitykseni mukaan olisi niin huono, että meillä olisi syytä varsinaiseen huoleen. Jos valtiolla nimittäin olisi huolehdittavanaan vain juoksevat menonsa, niin tulopuolen suunnilleen nykyisellääkin pysyen karttuisi ylijäämää yhä edelleen ja kokolailla runsaasti. Mutta kun on ollut tähän asti ja varmaankin on edelleenkin asianlaita niin, että valtion on kiinnitettävä vuosittain satoja miljoonia markkoja maan taloudellisen elämän elvyttämiseen, s. o., sidottava varoja, niitä on sidottava rautateihin, lainoihin y. m. semmoisiin, joista toivotaan ja syylläkin aikanaan vastaavia tuloja valtiolle, niin se on tämä seikka, joka saattaa aiheuttaa vaikeuksia vastaisuudessa ellei ajoissa huolehdita siitä, että tulot voisivat jatkuvasti kasvaa ja, kuten sanoin, tässä suhteessa minä en liioin usko kireämpään verotukseen, mutta siihen, että maan tuotannollinen elämä elpyy. Otettakoon, silloin kuin tilaisuus tulee, näihin tämmöisiin pääomasijoituksiin, varoja ulkomailta, otettakoon ulkomaisia lainoja, ja niin on varmaan tehtäväkin, eihän tämä sukupolvi saa sentään maata kaikilta puoliltaan valmiiksi. Mutta lainoihin nähden on hyvä muistaa se suomalainen sananlasku, että „veli on velka otettaessa, veljenpoika maksettaessa''. Lopullinen suotuisa taloudellinen tulos myöskin valtiotalouden kannalta on käsittääkseni saavutettavissa vain siten, kuten jo olen viitannut, että maa tuottaa enemmän kuin nyt, olkoonpa sitten kysymys maanviljelyksestä tai teollisuudesta. Ja tässä suhteessa meillä, se on lohdutuksenamme, kaikesta kireästä ajasta huolimatta, sangen paljon vielä vain osittain käytettyjä tai kokonaan käyttämättömiä mahdollisuuksia, kun vain valtiokin puolestaan valmistaa suotuisan tilaisuuden ja maaperän näiden mahdollisuuksien käyttämiseen. Minä mainitsen vain yhtenä esimerkkinä monien muiden joukosta, jotta miksikä pitää tässä maassa olla niin, että ulkoa tuodaan miljoonien markkojen edestä sellaisiakin tarvikkeita, joihin käytettäviä raaka-aineita on maassamme aivan loppumattomiin. Onhan meillä savea ja onhan meillä hiekkaa ja varsinkin vettä esim. tiilien valmistamiseen, joita sittenkin on tuotu ulkomailta, en nyt osaa sanoa tässä, minkä verran, en tullut hankkineeksi numeroita, mutta paljon niitä on tuotu. Tämä vain yksi esimerkki monen muun joukosta. Minä jo tulin maininneeksi, että minä en tässä yhteydessä liioin jatka lausuntoani esityksen yksityiskohtia arvostelemalla, niistähän monestakin varmaan tullaan vielä paljonkin puhumaan. Mainitsen vain joistakin ja hyvin harvoista. Eräs sellainen kohta on hallituksen varaama 85 milj. markan erä valtion viran- ja toimenhaltijain palkkojen parantamista varten. Sitähän momenttia on täällä jo kosketeltukin. Eroava hallitus on kaiketi tahtonut siten edistää ja helpottaa palkka-asian myönteistä ratkaisua. Minä en puutu ennustelemaan ollenkaan, tapahtuuko niinkuin hallitus on toivonut. Mutta sen kyllä tuo uusi momentti saa aikaan, että kanta, myönteinen tai kielteinen, on palkka-asiaan jossakin muodossa otettava kaikkien niiden, joilla vastuu asiasta on, siis lähinnä eduskunnan ja myös uuden hallituksen.

Sitten vielä pari sanaa eräästä yksityiskohdasta ja ikävästä yksityiskohdasta, joka kyllä on aivan tunnettu ja edellinen puhuja sitä omalta kannaltaan koskettelikin. Tarkoitan ajankuvaa, joka näkyy ja tuntuu myöskin hallituksen budjetissa. Hallitus on pitänyt, ja mielestäni aivan oikein, velvollisuutenaan ehdottaa järjestysvaltaa lisättäväksi. Onko se sitä tehnyt riittävästi, se jääköön lähemmän harkinnan varaan, mutta kaikkihan tiedämme ja tunnemme, että kurittomuus ja huliganismi ja suoranainen rikollisuuskin velvoittaa val-

tiovaltaa myöskin sillä tavalla huolehtimaan järjestyksestä ja yleisestä turvallisuudesta. Ja sama mainitsemani ikävä ilmiö, tuo yltyvä rikollisuus, aiheuttaa kaiken muun lisäksi valtiolle menoja myöskin vankeinhoitokustannuksissa, ja kasvavia menoja. Mutta selvä se nyt on, että lainkuuliaisilla kansalaisilla on oikeuskin vaatia, että valtiovalta päättävästi noudattaa epäjärjestyksiä ja rikollisuuksia vastaan tosin oikeamielistä, mutta samalla tarpeellista ankaruutta, vaikka se maksaisikin entistä enemmän rahaa.

Ja sitten lopuksi huomautan vain siitä, että valtiovarainvaliokunnallahan on taas ankara työ edessään tämän laajan asiakirjan kaikkia yksityiskohtia käsitellessään, ja valiokunnan velvollisuus on luonnollisesti käsitelläkin se yksityiskohtiaan myöten. Mutta rohkenen toivoa ja uskonkin, että valiokunta sittenkin on kiinnittävä pääasiallisen huomionsa valtiotaloutemme hoidon ja käytön suuntakysymyksiin. Joittenkin kymmenien tuhansien markkojen säästöt ja niiden hakeminen siltä tai tältä momentilta, sehän on useinkin niin aikaaviepää ja tuloksetonta työtä, että vahinko voi olla vähintään yhtä iso kuin säästö. Minä en tätä sano moittiakseni entisiäkään aikaisempia valiokuntia. Olen takavuosina ollut itsekin mukana tekemässä, sanoisin mielelläni, näpertelyjä menoissa, mutta kokemus kuitenkin on osoittanut, kuten sanoin, että niistä ei ole vastaavaa hyötyä. Täytyyhän ja voikin sellaisissa pienemmissä asioissa hyvällä syyllä luottaa hallituksen laskelmiin, kun asia ei kumminkaan lopputuloksiin vaikuta liioin sitä eikä tätä. Sillä tavoin tehden valiokunnalle jää aikaa riittävämmin syventyä monimiljoonaisiin ja monisatamiljoonaisiin kysymyksiin ja myöskin valtiotalouden suunnittelemiseen sellaiseksi, että tosiaan vastaisuudessakin vielä tulot tulisivat riittämään yhä ja yhä edelleen kasvavien menojen peittämiseksi.

Ed. Kivioja: Minulla ei ole valtuutusta puhua kenenkään ryhmätoverin puolesta, mutta sensijaan on kyllä valtuutus puhua useitten tuhansien kansalaisten puolesta, jotka minut ovat tänne lähettäneet, ja vakaumukseni on, että puhun vieläkin laajempien joukkojen puolesta. Minä uskon, että suurempi puoli Suomen kansasta ajattelee nykyjään tähän tapaan meidän työstämme sekä lainsäädäntötyöstä että valtiovarain käyttämisestä, he ajattelevat tähän tapaan: se on kaikki jo liian leveätä, ne vain matkivat ulkomaita kaikessa eivätkä ajattele niinkuin kansa. Kansan tahto olisi se, että meidän pitäisi täällä ajatella samaan tapaan kuin kansa, rohkenisinpa sanoa, aivan maalaisäijän aivoilla. Silloin meidän lainsäädäntötyömme ja valtiovarain käyttämisemme olisi varmaankin paljon toisenlaista kuin mitä se on viime aikoina ollut. Me ulkomailta tuomme tänne kaikkea, jota täällä ei tarvita. Ei täällä kylmässä ilmanalassa ole tarvittu polkkatukkaa, ja se tuotiin sieltä tänne. Ja sieltä on tuotu tänne paljon muuta, jota täällä ei tarvita. Sieltä on tuotu loistoautoja ja tuodaan vastakin, ja meillä maantiet kuitenkin tuolla pohjoisessa ja melkeinpä muuallakin ovat siinä kunnossa, että niillä oikein kirkkaasti olisi välttänyt foordit ja chevroletit, nuo kaksi halvinta automerkkiä.

Tähän tapaan maalaiset ajattelevat siitä asiasta ja samalla tavalla he ajattelevat meidän lainsäädäntötyöstämme. Me kilpailemme ulkomaiden kanssa, säädämme sellaisia lakeja, joita emme täällä tarvitse emmekä jaksa kantaa. Niitä on jo aivan valmiita lakeja. Lepäämässä on sairausvakuutuslaki sellainen, josta maalaisten tuomio on aivan tällainen. Ja asia ei sillä parane, jos koetetaan sitten keksiä verotuksen kautta tuloja, että voitaisiin nämä kantaa. Maalaisajatus on se, että pitää saada menot vähenemään. Ja siinä täytyy parannuksien alkaa, niinkuin keskiaikana sanottiin esireformatoorisissa kirkolliskokouksissa: sekä pään että jäsenten puolesta. Maalaisajatuskannan mukaan tämä meidänkin kustannuksemme täällä on liian suurta siihen nähden, että siitä on niin vähän vastaavaa hyötyä. Eduskunta tulee maksamaan maalle paljon, edustajain palkat ja nämä huoneet ja vielä suuremmat palatsit ja niiden hoito vastaisuudessa ne maksavat. Köyhälle maalle olisi jo paljon vähempikin riittänyt.

En tahdo käydä pitemmin tästä asiasta puhumaan, mutta tahdoin vain evästykseksi sanoa valiokunnalle, että tähän suuntaan täytyy käsittelyn käydä. Kerrankin on saatava raja menojen nousulle. Ne pitää ruveta tästä puolin alenemaan ja huomattavasti. Ellei, niin tapahtuu niin —

minä uskallan ennustaa — että ensi vaaleissa ja niiden edellä jo kansa sanoo, että nyt ei panna enää sinne sellaisia miehiä ja naisia, joilla on sahanmuhia päässä, vaan nyt pannaan sellaisia, jotka ajattelevat niinkuin kansa. Taidatte nauraa, mutta se on aivan todellinen asia. Kansa ei pidä siitä, että valtion varoja tuhlataan, niinkuin nyt on tehty. Tässäkin menoarviossa, mikä meillä on nyt esillä, näkyy olevan summia, suuria summia merkittynä, jotka varmasti käytetään kaikenlaisen alastomuuden, jopa siveettömyydenkin kannatukseen. Olkoon tämä yksi esimerkki, ja vasta sitten, kun asia sieltä palaa, katsellaan, onko siellä tullut mitään hyviä muutoksia.

Ed. Swentorzetski: Ei ole herra rahaministerin syy, että tämä keskustelu on tullut niin laimeaksi ja ikäväksi. Entisen hallituksen budjetti ei tietenkään herätä eduskunnassa samanlaista mielenkiintoa ja huomiota, kuin, sanokaamme, realipoliittinen budjettiesitys, s. t. s. sellainen, joka esittää istuvan eikä poislähteneen hallituksen kantaa finanssitaloudellisista suunnitelmista seuraavaksi vuodeksi. Tämä meidän oloissamme harvinainen ja poikkeuksellinen ilmiö vaikuttaa eduskuntaan jossain määrin lamauttavasti, koska parlamentti odottaa tällä hetkellä uutta hallitusta, jonka budjettipolitiikka on toistaiseksi tuntematon, mutta jonka kannanotosta riippuu tuleva yhteistoiminta ja yhteisymmärrys hallituksen ja eduskunnan enemmistön välillä ja hallituksen ikä myös. Tästä johtunee, että evästyskeskustelu on muodostunut tänä syksynä tavallista laimeammaksi, vaikka päiväjärjestyksessä tietenkin on olemassa erittäin tärkeitä valtiotaloudellisia kysymyksiä, jotka odottavat eduskunnan ratkaisua. Kun on näin asian laita, niin kiintyy luonnollisesti huomio siihen, mitä maalaisliiton ryhmä talousarviosta tällä haavaa eduskunnan suurimpana puolueena ajattelee. Me valtiovarainvaliokunnan jäsenet senvuoksi ottaisimme mielellämme vastaan tässä budjettikeskustelussa evästyksiä juuri maalaisliiton taholta. Ja meillä on siihen sitä suurempi syy, koska me oletamme, että kaikki ne lupaukset, joita maalaisliiton ja sen entisen hallituksen taholta tuli julkisesti annetuksi, vaikka tosin niitä lupauksia ei toistaiseksi ole toteutettu, jäivät kuitenkin poliittisessa julkisessa elämässä sellaiseksi vekseliksi, joka aikaisemmin tai myöhemmin täytynee lunastaa, vaikkapa useilla lyhennyksillä tai vastaavien muiden vekselikombinatsionien kautta. Minä senvuoksi olisin kiitollisuuden velassa, jos valtiovarainvaliokunnan jäsenet saisivat nyt maalaisryhmän taholta vastauksen esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: Pyrkiikö maalaisliitto talonpoikaispuolueena tositeolla vähentämään budjetin menopuolta maanpuolustusluokan kohdalla, niinkuin on julkisesti luvattu? Sitten: voidaanko odottaa, että maalaisliiton hallituksen kanta 9 kuukauden sotapalvelusajasta on edelleenkin voimassa maalaisliiton ryhmässä? Pyrkiikö ryhmä kannattamaan tullipolitiikassa luvattua alenevaa suuntaa vai onko maalaisliitossa vielä nyt syksylläkin se perunatullisuunnitelma, jota edusti täällä viime istuntokauden aikana ed. Niukkanen? Vallitseeko sosialipolitiikan alalla maalaisliitossa tälläkin hetkellä entinen tai sanokaamme samanlainen taantumus, kuin on vallinnut nykyisen lähtevän hallituksen budjetissa? Sitten tämä polttava virkamieskysymys, onko virkamiespalkkakysymys maalaisliitolle edelleenkin sellainen kysymys, jossa pienten virkamiesten kohtalosta ei maalaisliitto ole halukas huolehtimaan samassa määrässä kuin suurten virkamiesten? Ovatko työttömyys ja muut sentapaiset tärkeät päiväjärjestyksessä olevat kysymykset lähellä maalaisliiton sydäntä j. n. e.

Saattaa olla, että nämä kaikki kysymykset ovat senlaatuisia, joihin maalaisliitto ei mielellään vastaisi, mutta me olemme kuitenkin eduskunnassa, ja terveen parlamentarismin moraali sekä menestyksellinen yhteistyö vastaavassa ammattivaliokunnassa vaativat juuri nyt ennakkoselvittelyä asioista, jollei nyt ihan yksityiskohtaisesti, niin ainakin yleispiirtein. Tämä on meidän oikeutemme, jota käytämme, koska meidän oma ohjelmamme on aina tiedossa ja koska me olemme aina valmiit antamaan kysymyksiin suorat vastaukset. Sosialidemokraatit jäävät siis nyt odottamaan maalaisliittolaisten vastausta näihin vaatimattomiin, miltei kainoihin tiedusteluihin. Ja jollemme saa niihin mitään vastausta, tulemme pakoitetuksi tekemään sen johtopäätöksen, että joko maalaisliitolla ei ole olemassa selvää ja hyväksyttyä linjaa budjettipolitiikassa taikka, että sellainen on olemassa, mutta jota tahdotaan syystä tai toisesta eduskunnalta evästyskeskustelun aikana salata.

Mitä sitten esilläolevan budjettiesityksen yleisvaikutukseen tulee, niin täytyy sanoa, että se ei ole hauska — paljon hauskempi on itse esityksen esittäjä. Kansan kukkaroa tyhjennetään samojen metoodien avulla kuin tähän saakka. Ei auta sekään, että maamme raha-asiat ovat huononpuoleisella kannalla, että luotto-olot vaikeuttavat kansalaisten ja terveitten yritysten taloudellista hyvinvointia, että verotaakka painaa juuri tämän vuoksi vielä enemmän työkansaa kuin aikaisemmin. Budjetistahan on nyt puhdistettu tärkeimmät sosialiset menot, työttömyys- ja vanhuusvakuutussummat, sairausvakuutukselle on merkitty naurettavan pieni määräraha j. n. e. Tämä tosin ei meille sosialidemokraateille ole mitään uutta, mutta uutta kaikille on se, että meillä n. k. edistyskin alkaa kehittyä taaksepäin. Siinä suhteessa tämä ilmiö herättää vielä suuremmassa määrin huolestumista kuin ennen. En tiedä, ovatko edustajat Schauman ja Sergelius täällä, mutta jos sattumalta tässä mielenkiintoisessa kokouksessa olisi edes yksi ruotsalainen edustaja, niin minä pyytäisin lähettää heille seuraavat terveiset. Heidän lausunnostansa kävi ilmi, että se suuri halu nujertaa maalaisliittolainen hallitus, Sunilan hallitus, ja saada tilalle uusi, Mantereen hallitus, jota hyvin lämpimästi oli kannatettu, oli turha. Nyt perästä päin heidän arvostelustaan huomaamme, että tyytymättömyys on yhtä suuri ja minä tahtoisin vastaisuuteen nähden antaa ruotsalaisille edustajille sen hyvän neuvon, että ne eivät toivoisi saada suomalaisen porvariston keskuudesta sellaista hallitusta, joka olisi toista parempi. Aitosuomalaisuushan ilmenee tällä hetkellä muotiasiana siinä, että aitosuomalaisuudesta kilpailevat kolme puoluetta osoittavat valitsijain edessä oman tarmonsa siten, että koettavat tehdä maksimisaavutuksen, sikäli kuin se koskee ruotsalaisten oikeuksien vähentämistä. Siinä suhteessa minä huomauttaisin ruotsalaisille vielä sen, että hallitusten vaihdot siinä tarkoituksessa ovat epäedulliset, koska jokainen uusi kilpailija ponnistaa tietysti vielä enemmän kuin edellinen voidakseen saavuttaa aitosuomalaisen ihanteen päämaalin.

Niin, minun täytyy sanoa, arvoisat kansan edustajat, että tämä evästyskeskustelu ei ole antanut valtiovarainvaliokunnan jäsenille toistaiseksi ei niin minkäännäköistä positiivista tulosta. Ed. Pennanen — koko kunnioitus hänelle — koetti antaa täällä hyviä neuvoja, mutta ne olivat ihan negatiivistä laatua. Ed. Pennanen sanoi, että hänen mielestään, sikäli kuin hän on asiaa ajatellut, sen minä uskon, asia on vakava, että hän on tullut siihen päätökseen, että veroruuvia ei saa enää ruuvata. Mutta tämähän on aivan negatiivinen neuvo meille. Ei se auta, ettei saa ruuvata — siinä suhteessahan olemme yksimielisiä. Mutta herra Pennanen ei ole sanonut, missä on se tulolähde, joka antaisi varoja menojen peittämiseksi joita ed. Pennanen ja hänen puolueensa aina ja täsmällisesti kannattaa. (Ed. Pennanen: Kasvavassa tuotannossa!) Missä? (Ed. Pennanen: Kasvavassa tuotannossa on se lähde!) Sanat kaikuvat hyvin selvinä, mutta käytännöllinen metoodi, se on toinen asia ja ehkä ed. Pennanen ottaa toisen puheenvuoron ja selittää sen selvemmällä tavalla. (Ed. Pennanen: Aikanaan sitten!)

Minusta ed. Pennasen evästys oli muuten hyvin lupsakka. Hän sanoi, että jättäkäämme kaikki harkinnan varaan. Siihen tietysti voi lisätä „amen'' ja olla siihen tyytyväinen. Mutta niinkuin olen sanonut, semmoiset evästykset eivät meille kelpaa.

Uusi edustaja Kivioja — tosin hän puhui vain eräitten kansalaisten puolesta — valitteli sitä, että eduskunta ei ajattele maalaisäijän aivoilla. Tahdon sanoa puhujalle, että kyllä hän erehtyy. Meidän eduskunnassa on ollut aika suuri annos maalaisäijiä ja jopa hyvilläkin aivoilla varustettuja, mutta minä luulen, että se, ettei eduskunta kaikissa suhteissa ajattele niinkuin uusi edustaja tahtoo, riippuu sellaisista seikoista, joihin me emme pysty millään tavalla vaikuttamaan.

Ed. Päivänsalo: Minä olisin pyytänyt kiinnittää huomiota vain niihin määrärahoihin, jotka koskevat kaikkein pienimpiä, nimittäin kotikasvatuksen tukemistyötä. Hallitus on sanonut aivan oikein, että yksityisten kansalaisten uhrautuvaisuus on vähentynyt, eivätkä kunnatkaan yleensä ole katsoneet asiakseen myöntää riittävätä kannatusta niille järjestöille, jotka toimivat lasten suojelemiseksi rikollisuudelta ja pahoille teille joutumiselta. Nyt on huomattu viime vuosien kuluessa, että on kymmeniä järjestöjä, joiden määrärahoja vuosi vuodelta on täytynyt pienentää sentähden, ettei eduskunta ole myöntänyt juuri lastensuojelutyön alalla riittäviä määrärahoja. On las-

tenkoteja, vastaanottokoteja, jotka ovat työskennelleet vuosikymmeniä ja joista on lähtenyt nuorukaisia ja tyttöjä, joista on tullut kelpo kansalaisia ja jotka ovat saaneet työskennellä saman johtajan ja johtajattaren johdossa ja jotka nyt vuosikymmenien kuluessa ovat menettäneet vähitellen enemmän ja enemmän valtion kannatusta kunnes ne tänä vuonna ovat menettäneet viimeisenkin erän. Jos tämä tällainen suunta jatkuu, niin silloin tapetaan kaikki ne yksityiset järjestöt, jotka tahtoisivat palvella juuri niitä vähäosaisimpia lasten järjestöjä, jotka tahtoisivat suojella juuri lapsia joutumasta paheitten tielle.

Kun katselen tätä budjettia niin siinä on kuitenkin määrärahoja sellaisiinkin tarkoituksiin, joissa toimeentulevat ihmiset saavat valtion kannatusta hankkiakseen huvitusta itselleen ja kun sitten on momentilla sellaisellakin kuin kotikasvatuksen tukemistyöhön vain 650,000 markkaa, joka koskee kaikkia niitä järjestöjä, jotka juuri työskentelevät tällä alalla, niin se tekee tuhoa lasten maailmassa enemmän kuin voi ajatellakaan. Sentähden pyytäisin, että valtiovarainvaliokunta kiinnittäisi tähän huomiota ja koroittaisi senkin 100,000 markan määrärahan, millä hallitus on ehdottanut, että lisättäisiin tämä momentti ainakin ½ miljoonaan markkaan, sillä sellainen määräraha kantaisi varmaankin paremman koron kuin ehkä mikään muu määräraha. Minä uskon ettemme vielä ole tehneet nousevan polven hyväksi riittävästi tällä alalla. Me huomaamme, että kotikasvatus tulee vaikeammaksi ja vaikeammaksi. Aviottomien lasten luku lisääntyy ja äidit lähtevät useissa tapauksissa kodin ulkopuolelle ansiotyöhön, niin että lapset jäävät monissa tapauksissa ilman minkäänlaista kasvatusta, ja tämä tulee vuosi vuodelta yhä vaikeammaksi. Tämä on minusta tärkeä asia, ja sentähden pyytäisin tässä lähetekeskustelussa kiinnittää arvoisan valtiovarainvaliokunnan suosiollista huomiota juuri tähän näkökohtaan.

Ed. Kyhälä: Kun hallituksen esitys eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 on verraten vähän aikaa ollut edustajain tutkittavana, niin sen kaikkiin yksityiskohtiin on ollut vielä mahdotonta syventyä. Mutta jo aivan pintapuolisella tarkastelulla huomaa, että hallituksen käsitys valtion taloudellisesta tilasta on ristiriidassa sen käsityksen kanssa, mitä palkkatyöläiset ja työtätekevät talonpojat nykyisesta taloudellisesta tilanteesta ajattelevat.

Talousarvioesityksen 1 sivulla sanotaan: „Ollen sitä mieltä, että niinkuin hallituksen viime keväänä valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauksen parantamisesta annetussa esityksessä osoitettiin, että tärkeät valtion ja yhteiskunnan edut arveluttavasti kärsivät siitä, että valtion viran- ja toimenhaltijat ovat riittämättömästi palkatut ja että siis mainittu asia olisi pikaisesti järjestettävä, on hallitus, kun valtion taloudellinen tila sen sallii, puheenalaiseen tarkoitukseen ottanut menoarvioon 85 milj. markan määrärahan'' j. n. e. Kun sitten edelleen talousarvioesitystä katselee, ja siitä etsii, keitä ne onnelliset viran- ja toimenhaltijat ovat, joille tuo „vaatimaton'' summa 85 milj. markkaa tultaisiin jakamaan ensi vuotena, niin yleisenä sääntönä on, että „kenellä paljon on, sille pitää lisää annettaman, ja kenellä vähän on, siltä sekin vähä pitää pois otettaman''. Tämä sääntö on kyllä „sanan'' mukainen, mutta minä tässä tapauksessa en pidä sitä oikeudenmukaisena. Hallituksen esityksen mukaan tulisi siis 85 milj. markkaa jaettavaksi sellaisille toimen- ja viranhaltijoille pääasiallisesti, joiden päiväansiot jo nykyisen palkkausperusteen mukaan nousevat satoihin markkoihin — voivatpa kaikkine eri etuineen, työpäivien osalle tulevat palkat nousta lähelle 1,000 markkaan eräissä tapauksissa. Mielestäni tämän valtion työtätekevän kansan maksukyky ei moista tuhlausta siedä. Siis toivomuksenani asiassa valtiovarainvaliokunnalle tahtoisin esittää, että talousarviossa esitetty 85 milj. markan lisäysehdotus valtion viran- ja toimenhaltijoille kokonaisuudessaan pois pyyhittäisiin menoarviosta. Valtion viran- ja toimenhaltijain palkkaussuhteet kyllä kaipaavat järjestelyä, mutta se järjestely ei saa aiheuttaa lisäkuluja köyhälle työkansalle, jonka taloudellinen tila ei sitä salli. Suuripalkkaisilta virkamiehiltä alennettakoon palkkoja, mistä alennuksista kertynyt säästö käytettäköön valtion palveluksessa olevan palveluskunnan toimeentulomahdollisuuksien lisäämiseen.

Tulo- ja menoarvion jo tässä vaiheessa esillä ollessa en voi olla lausumatta valittelua myös siitä, että taloudellisen pula-

kauden johdosta tiedossa olevan, tavallista suuremman työttömyyskauden varalta työmäärärahoja tulo- ja menoarvioehdotukseen ei ole varattu yleensä kuin peräti pieniä eriä. Asianomaisen valiokunnan on tässäkin suhteessa syytä muuttaa talousarvioesitystä ottamalla ensi vuoden ohjelmaan eri puolille maata ja erikoisesti niille seuduille, missä työttömyysuhka on suurin, yleishyödyllisten töiden teettoa varten moninkerroin suurempia määrärahoja kuin mitä hallituksen esitys sisältää. Suoranainen avustusmääräraha myöskin uhkaavan työttömyyden varalta on kieltämättömän tositarpeen vaatima.

Pienviljelijöille uudisviljelysraivauspalkkioina jaettavasta määrärahasta ei esillä olevassa tulo- ja menoarvioesityksessä näy jälkeäkään. Lähtemättä tässä yhteydessä lähemmin vertailemaan esim. virkamiesten ja pienviljelijäin taloudellista asemaa toisiinsa, sekä selittämään pienviljelijöille maksettavien uudisraivauspalkkioiden tarpeellisuutta, uskallan minä toivoa, että asianomainen valiokunta pienviljelijäin uudisraivauspalkkioita varten asettaa ensi vuodeksi entistä suuremman määrärahan.

Kaikille on tiedossa se, että tässä maassa yleensäkin, mutta erikoisesti maatalousalalla vallitsee ankara pulakausi. Sen lisäksi viime kesänä kohdannut kato, etenkin pohjois- ja itäosissa maatamme on saattanut sangen lukuisan pienviljelijäväestön taloudellisen perikadon partaalle. Hallitus toimeensa astuessaan julkisuuteen saattamassaan hallitusohjelmassa lupasi pitää yhtenä tehtävänään m. m. kadon johdosta kärsimään joutuneen maatalousväestön hädänalaisen tilan lieventämistä. Hätä on nyt jo äärettömän suuri. Lukemattomat velka- ja verorästit ovat ulosottoteitse perittävinä. Katoalueella on kokonaisia kyläkuntia, joiden kyläkuntien pientilallisväestön omaisuus on ulosottomiehen kirjoissa odottamassa pakkohuutokauppaa. Ellei yhteiskunnan puolesta kyetä ja tahdota osoittaa pikaista ja tehokasta apua, niin katoseutujen pienviljelijäväestö joutuu lähiaikoina tyhjin käsin maantielle asumuksistaan lisäämään ennestäänkin suurta työttömien joukkoa. Tämä tilanne työkansalle on ikävä. Olisi odottanut, että hallitus laatiessaan tulo- ja menoarvioesitystään olisi varannut määrärahan suurimpaan hätään joutuneen talonpoikaisväestön omaisuuden pelastamiseksi pakkohuutokaupoista. Talousarvioesityksessä ei kuitenkaan löydy määrärahaa sitä varten.

On toivottavaa, että asianomainen valiokunta ja tämän eduskunnan enemmistö korjaa hallituksen laiminlyönnin tässäkin suhteessa asettamalla riittävän suuren määrärahan jaettavaksi taloudelliseen hätään joutuneelle maatalousväestölle korottomina lainoina ja tarpeen vaatiessa suoranaisena avustuksena.

Ed. A. Aalto: Hallituksen esittämään talousarvioon nähden olisi kyllä tehtävä hyvinkin useita huomautuksia työmäärärahoihin y. m. nähden, joista on huomautettava, että varsinkin, ottaen huomioon vaikean taloudellisen tilanteen, josta todennäköisenä seurauksena tulee olemaan ensi vuoden aikana huomattavaa työttömyyttä, olisi odottanut tältä varalta hallituksen ottaneen talousarvioonsa runsaammin työmäärärahoja ja erittäinkin mahdollisen suuren työttömyyden varalta lisänneen työttömyysmäärärahaa, jota hallitus esittää nyt ainoastaan 10 milj. markkaa, ja, joka ottaen huomioon kuluvankin vuoden kokemuksen, ei suinkaan missään tapauksessa tule riittämään. Senvuoksi minäkin toivon, että valiokunta näitä asioita pohtiessaan ottaisi tällaiset seikat huomioon.

Minä pyysin kuitenkin oikeastaan puheenvuoron erään toisen asian vuoksi, josta kylläkään ei ole olemassa hallituksen esitystä, enkä tiedä, tuleeko siitä aloitettakaan, mutta joka minun mielestäni on ainakin nyt talousarvioesityksen yleiskeskustelussa sopiva mainita eduskunnan ja varsinkin tulevan hallituksen huomioon.

Olen ollut tilaisuudessa kuluvan vuoden aikana hiukan tutustumaan siirtolaisuusoloihin Kanadassa. Se on nyt ainoa maa, johon suomalainen siirtolaisuus voi suuntautua sen jälkeen kuin siirtolaisuus Yhdysvaltoihin on rajoitettu mahdollisimman vähään ja muihin maihin ei juuri siirtolaisuutta meidän maastamme ole. Kanadassa lienee nykyjään, Suomen pääkonsulinviraston antamien tietojen mukaan, 65—70,000 suomalaista. Sikäli kuin siellä sain eri tahoilta tietää, on asianlaita siten, ettei Suomen taholta ollenkaan kiinnitetä huomiota siirtolaisiin tässä maassa. Saattanee sanoa, että niiden suhteen, jotka maasta ovat poistuneet, ei meillä enää mitään te-

kemistä ole, kuka käskee heidän maasta lähteä pois, mutta muissa maissa, sikäli kuin olin tilaisuudessa asioista saamaan selkoa, ei liene samalla tavalla ajateltu, koska useimmat Europan maat pitävät näistä siirtolaisista paljon parempaa huolta kuin Suomi. En tiedä voiko valtiovarainvaliokunta tässä suhteessa mitään tehdä, mutta ainakin toivoisin, että hallitus ottaisi harkittavakseen, eikö jossakin muodossa voisi Suomenkin taholta siirtolaisten tukalaa tilannetta avustaa. Miten tämä tapahtuu, se tietysti on harkinnan varassa, sillä aivan suoranaista avustusta ei tietenkään voitane antaa jo senkin takia, että tuskin asianomaisen maan hallitus sitä sellaisenaan hyväksyisi. Mutta on eräs seikka ainakin, johon pitäisi kiinnittää huomiota, nim. Suomen konsulioloihin Kanadassa. Niistä täytyy sanoa, että ne ovat tällä kertaa alapuolella arvostelun.

Konsuli on ainoa, jonka puoleen siirtolainen voi asioissaan kääntyä. Sairaus-, tapaturma-, työasioissa, palkkakysymyksissä, yleensä kaikenlaisissa asioissa on ainoa mies konsuli, jonka puoleen siirtolainen voi kääntyä, kieltä taitamattomana. Häneltä pitäisi saada neuvoja ja ohjeita. Ei ole edes mahdollista sairaan päästä sairaalaan, ellei siirtolaista joku avusta, ja asianlaita valitettavasti on siten, että muut niistä eivät huolehdi. Se on pääasiassa Suomen konsulin tehtävä. Pääkonsulinvirasto tekee tietenkin minkä se voi, mutta niin laajassa maassa pääkonsulinvirasto ei voi kaikkia asioita valvoa. Varakonsuleita, palkattomia, on kyllä, 4 tai 5, mutta aivan yleisesti puoluekantaan katsomatta suomalaiset valittavat sitä, että tässä suhteessa heidät on jätetty sangen vaikeaan asemaan, koska nämä varakonsulit palkattomina virkamiehinä ottavat kaikki asiat ainoastaan heidän omien liike-etujensa mukaisesti. Sitäpaitsi on ainakin pari konsulinvirastoa, joissa ei suomalainen voi ollenkaan asioita kielentaitamattomuuden vuoksi hoitaa. Winnipegin ja Wancouverin konsulinvirastossa ei ole olleenkaan suomenkielentaitoisia. Aikoinaan lienee tehty jonkunlainen ehdotus, minä en tiedä miten pitkälle se on joutunut, pääkonsulinvirastolle siirtolaisattasean toimen perustamisesta sen yhteyteen, jonka attasean tehtävänä olisi matkustaa maassa suomalaisten asutusseuduilla, antaa näille neuvoja ja ohjeita työ- ja kaikissa muissa asioissa ja sillä tavalla avustaa näiden toimeentuloa vieraassa maassa. Niin ikään siellä olevat suomalaiset ovat yleensä sillä kannalla, että olisi tarpeellista ja hyödyllistä jos Suomen valtio palkkaisi toisen pääkonsulinviraston alaisen konsulin, sijoitettaisiinko se sitten länteen, Wancouveriin tai Keski-Kanadaan Port Arthuriin tai jonnekin muualle ja joka ei saisi harjoittaa liikettä, jonka puoleen suomalaiset voisivat asioissaan kääntyä ja saada ne paremmin toimitetuksi kuin tähän saakka. Tämän johdosta huomautan, että, kun minä näitä valituksia sain kuulla, niin keskusteltuani Suomen pääkonsulin kanssa Montrealissa asiasta, hän sanoi, että tämmöinen järjestely saattaisi kyllä, ottaen Kanadan kalliin hintatason, elinkustannukset, ynnä muut huomioon, niellä vuosittain valtion varoja ehkä puolisen miljoonaa markkaa, olisi kuitenkin joka tapauksessa mahdollisimman pian saatava aikaan. Kaupallisessa suhteessa ei konsuliedustuksella siellä liene kovinkaan suurta merkitystä, mutta juuri siitä, että Suomi sillä osoittaisi jollakin tavalla suomalaisista siirtolaisista huolehtivansa, tulisi olemaan seurauksena se, että se katkera mieliala, mikä suomalaisten siirtolaisten keskuudessa nykyään maatamme kohtaan tuntuu olevan kaikkialla, jossain määrin vähenisi. Mikäli minulla oli tilaisuus asiasta saada kuulla, niin läntiset naapurimaat pitävät tässä suhteessa paljon suurempaa huolta asianomaisista siirtolaisista ja koettavat tavalla tai toisella niiden oloja helpottaa. Kuten sanoin, toivon, että jos valtiovarainvaliokunta tällaisessa tapauksessa jo näkisi mahdollisuuksia, joihinkin toimenpiteisiin ryhtymisestä, olisi se hyvä. Olenkin tahtonut asian esilletuoda senvuoksi, koska tähän saakka tuskin kukaan on näihin oloihin kiinnittänyt huomiota. Varsinkin tuleva hallitus voisi näitä asioita ottaa harkittavakseen.

Ed. Rosenberg: Minun huomiotani kiinnitti pääministerin antama selostus hallituksen suhteesta budjetin valmisteluun, koska pääministerin antama selostus tuntui jonkin verran merkilliseltä. Pääministeri väitti, että hallituksen lähtökohtana budjettivalmistelulle ja hallituksen eroon nähden on ollut se, että seuraava hallitus ei olisi ehtinyt valmistaa budjettia tarpeeksi aikaisin

eduskunnalle annettavaksi. Asian ratkaisu ei kuitenkaan ole ihan niin yksinkertainen. Hallitus kaikesta päättäen ei ole suhtautunut tarpeellisella edesvastuuntunnolla keväällä suorittamaansa eduskunnan hajoitukseen. Hallitus myöskin unohti sen tosiasian, että eduskuntaa hajoittaessaan hallitus samalla kertaa myöskin riisti pohjan aikaisemman eduskunnan työltä. Niinpä useita tärkeitä kysymyksiä ja vielä sellaisia kysymyksiä, jotka mitä lähimmin koskivat juuri budjetin valmistelua, jäivät sikseen. Sellainen on muun muassa verotuskysymys. Viime eduskunnassa saatiin kyseellinen kysymys melkein loppuun käsitellyksi. Jäi vain eduskunnassa loppuunkäsittely jäljelle kun väliin tuli eduskunnan hajoitus. On kyllä totta, että eduskunnassa käsittelyn alaisena ollut esitys ei suinkaan vastannut työtä tekevän kansan vaatimuksia eikä yleensäkään reforminakaan ollut suurenkaan arvoinen, mutta se olisi ollut joka tapauksessa lähtökohtana samanlaiselle, paremmallekin uudistukselle ja joka tapauksessa se oli kuitenkin ilmaus siitä, että verotusolot vaativat korjausta. Hallituksen budjetista ja valtiovarainministerin selostuksesta käy aivan selvästi ilmi se tosiseikka, että, jos koskaan niin juuri nyt verotusolot vaativat ehdottomasti uudistusta. Hallitus puolestaan käsittelee näitä numeroita sangen optimistisesti. Mutta optimismille ei hallitus anna tarpeellista selitystä. Kuunnellessa valtiovarainministerin asiassa antamaa selostusta tulee siihen tulokseen, että sekin optimistinen suunta, joka esiintyy hallituksen budjetissa, ei sittenkään valtiovarainministerin näkökannalta ole niin valoisa. Niin ollen on hyvin vähän luultavaa, että budjetissa esitetyt tulot voitaisiin ensi vuonna saada sisään sellaisina, kuin ne budjetissa esitetään. Kansan kyky maksaa veroja on jo ennestäänkin ollut hyvin tiukalle otettuna että veroruuvin kiristäminen edelleen ei enää käy päinsä. On melko varmaa että esimerkiksi tullitulot sellaisina, kuin ne eduskunnalle esitetään, eivät tule ensi vuonna nousemaan oletettuun määrään. Mutta itse pääasia, nimittäin välillisten ja välittömien verojen suhde, josta monta vuotta on käyty taistelua ja joka myöskin aikaisemmin on ollut tai sanoisinko sen onnettoman edistysmielisen ryhmän ja puolueen eräänä vetonumerona, sekin on nyt heitetty sikseen, sen jälkeen kun tämä edistysmielinen puolue ryhtyi suomettarelaisten rengiksi heiluttamaan patukkaa työväen selkään.

P u h e m i e s, koputtaen: Kutsun puhujaa järjestykseen.

P u h u j a: Ja joka tapauksessa on kuitenkin tämä välittömien ja välillisten verojen suhde jollain tavoin korjattava. Olisi siis ollut jo asiallisesti katsoen valtiotaloudellekin aivan välttämätöntä, että hallitus olisi palauttanut sen aikaisemman verotusolojen uudistusehdotuksen ja samalla kertaa ennen kaikkea antanut nyt kerrankin eduskunnalle ehdotuksen sellaisen tullitariffin muutokselle, joka olisi helpottanut työtätekevän kansan elämää. Sensijaan on hallitus antanut tietää, että sen ohjelmaan kuuluu tai paremmin sanoen on kuulunut kapitalistien verotusolojen helpottaminen, ja leimaverolain yhteydessä on todellakin jo hallitus ryhtynyt eräänlaisiin toimenpiteisiin asiassa.

On tietenkin itsestään selvää, niinkuin täällä jo aikaisemmin on huomautettu, että veroreformit semmoisinaan eivät suinkaan paljoakaan auta, kun kyseeseen tulee työtätekevän kansan taloudellisen aseman helpottaminen, vaan siihen etupäässä koskee se, minkälaiset ovat budjetin menot. Tässä suhteessa, niinkuin täällä aikaisemmin on sanottu, on hallitus uskollisesti seurannut aikaisempien taantumushallitusten latuja. Näin ollen on siis sotilasbudjettiin lisätty vielä entisestäänkin, suojeluskunnille on lisätty jonkun verran, joten siis ensi vuodenkin sotilasbudjetti nousee korkeampaan määrään kuin aikaisemmat sotilasbudjetit. Kun tähän mennen, huomioonottaen myöskin kuntien sotilasrasitukset, s. t. s. ne avustukset, joita kunnat antavat suojeluskunnille, tekevät sen, että Suomen valkoisen valtion sotilasmenot nousevat n. 700 milj. markkaan vuodessa, ehkä siitä ylikin, niin täytyy ymmärtää, että minkäänlainen lisäys ei suinkaan voi enää tulla kysymykseen, vaan päinvastoin olisi ajateltava alennusta. Kaikesta edistysmielisyydestään huolimatta on hallitus kaikkiin toisiinkin pääluokkiin nähden noudattanut ihan samaa menettelytapaa kuin mitä on tapahtunut tässä sotilaspääluokassakin. Niinpä huomaamme m. m., mainitaksemme vain erään ehkä pienen, mutta kuitenkin kuvaavan seikan, että kauppa- ja teollisuuspääluokalla on eräs momentti, jolla ehdotetaan jälleen suurempi

summa rahaa eräälle höyrylaivaosakeyhtiölle. Tämä oli kyllä, se täytynee myöntää, eräs sosialidemokraattinen linja, jonka sen ryhmän hallitus toi eduskuntaan, mutta ei tämä seikka silti suinkaan puolusta tällaisen linjan ylläpitämistä. Se on kapitalistien avustamista ja vielä eräässä asiassa, joka on tuiki tarpeeton. Kaikkinainen kilpailu Etelä-Amerikan ja Euroopan välillä olevien laivayhtiöiden kanssa on kyllä Suomen taholta melko mahdotonta. Katsellessa hallituksen omaa selontekoa asiassa näkyy siitä, että tulokset tähän päivään mennessä ovat olleetkin verrattain huonoja. Kyseellinen laivayhtiö on saanut viime vuonnakin aikalailla suuren tappion, jonka nyt pitäisi peittää. Vakuutettuja voimme olla siitä, että tämä tappio edelleenkin pysyy sellaisena, ellei se tule suurenemaan. Maailman laivatonnisto ei suinkaan ole vähentynyt, se on päinvastoin lisääntynyt. Kilpailu sillä alalla on siis tullut tiukemmaksi. Samalla ajalla on muualla ryhdytty muuttamaan laivarakennusta. Vanhat laivat hylätään ja sijalle rakennetaan mahdollisimman suuria, josta seurauksena on se, että kuljetusmaksut kutakin tonnia kohti ovat alentuneet melko tuntuvasti. Samalla muistettanee, että eduskunta viime syksynä teki erään tämän asian yhteydessä olevan päätöksen, joka ei suinkaan ollut suositeltava eipä edes kapitalistien taholtakaan, jonka mukaan myönnettiin erikoinen määräraha uusien laivojen ostamista varten. Ne laivat, jotka oli aiottu ostaa, olivat juuri kuitenkin sellaisia, jotka ulkolaiset yhtiöt ovat hylänneet, toisin sanoen siis sellaisia laivoja, jotka eivät kestä kilpailua. Olemme siis saaneet budjettiin uuden menoerän, joka tulee esiintymään vuosi vuodelta, ja menoerän, josta ei ole hyötyä kuin muutamille rikkaille yksilöille. Tämä on nyt arvattavasti sitä säästäväisyyttä, josta valtiovarainministeri puhui täällä aikaisemmin, muuten sanonta, johon me täällä eduskunnassa olemme tottuneet vuosi vuodelta ja tottuneet käsittämään sen määrätyllä tavalla. — Se on ollut sellaista säästäväisyyttä nimittäin, joka on kohdistunut kapitalistien avustamiseen työtätekevän palkkatyöväenluokan ja pienemmän maatalouden vahingoksi.

Erittäin tyypillinen on tässä suhteessa juuri tämä edessä oleva budjetti. Siinä, jos missään on työtätekevän luokan edut sysätty syrjään samaten kun myöskin pienemmän maataloudenkin. Hallitus on jättänyt pois asutusrahat, jättänyt pois raivauspalkinnot, hallitus on vähentänyt työttömyysmäärärahoja, jotka kuluvalle vuodelle nousevat kaiken kaikkiaan 25 milj. markkaan, sen on hallitus vähentänyt 10 milj. markkaan. Valtiovarainministerin oman selostuksen mukaan on kuitenkin tuleva vuosi taloudellisestikin katsoen paljon synkempi kuin kuluva vuosi. Tämä olisi edellyttänyt, että hallitus olisi ryhtynyt sellaisiin toimenpiteisiin, jotta työtätekevä kansa olisi edes jonkun verran suojeltu. Niin ei ole kuitenkaan tapahtunut.

Maatalouden alalla ei tilanne ole parantunut. Täällä kyllä hallituksen budjetissa eräässä kohden on sanonta, joka ilmaisee, että hallituksella itsellään arvatenkin ainakin aikaisemmin on ollut hyvin valoisat toiveet, mikäli se koskee maataloutta. Niinpä hallitus sanookin, että siihen nähden, että kuluvan vuoden sato näyttää muodostuvan verrattain edulliseksi, ja kun hyvän sadon johdosta erinäisten tavarain tuonti lisääntynee j. n. e. Hallitus on siis laskenut tulevan hyvän sadon. Valtiovarainministeri kyllä retuseerasi tätä kaunista kuvaa jonkun verran sanoen, että sato tulee olemaan keskinkertainen ja joissakin paikoin ehkä vähän yli, mutta tunnusti samalla ohimennen, että Pohjois-Suomessa tulee mahdollisesti kato, mikä „mahdollisuus" on jo toteutunut. Pohjois-Suomessa on nyt jo kato ja luultavaa on myöskin, että suurimmassa osassa maata sato tulee olemaan alle keskinkertaisen. On nimittäin otettava lukuun se seikka, että viime vuoden sangen ankara kato oli sen luontoinen, että se vähensi siemenien itävyyttä, ja seurauksena oli että suuri osa pienviljelijöitä on ollut sellaisessa asemassa, että heidän oli pakko suorittaa kylvö sellaisilla siemenillä, joiden itävyys oli sangen alhainen. Tästä alhaisesta itävyydestä johtuu, että niilläkin paikoin maata, missä sääsuhteet ovat olleet edullisia, siitä huolimatta sato on keskinkertaista alhaisempi, ja onpa sellaisiakin seutuja, missä sato sääsuhteista huolimatta pysyy huonona. Edellytykset eivät siis ollenkaan ole sellaiset, mille hallitus on budjetin rakentanut.

Mitä tulee palkkatyöväen asemaan, on kuva vielä synkempi. Ensi talven aikana toimitettavat hakkuut näyttävät vähenevän verrattain suuressa määrässä. Kaikki merkit viittaavat siihen, että puutavaramarkkinat

ulkomailla eivät tule suotuisemmiksi Suomelle, kuin mitä ne olivat viime vuonna. Tähän seikkaan ei valtiovarainministeri koskenut ollenkaan. Hän ryhtyi tätä asiaa perustelemaan minun käsitykseni mukaan aivan väärällä tavalla. Valtiovarainministeri nimittäin luetteli meille sarjan numeroita edellisiltä vuosilta koettaen näiden tuonti- ja vientinumeroiden avulla todistaa eduskunnalle, että tulevaisuus ei ehkä ole niin synkkä, vaan että toivoa on olemassa. Tällä tavalla ei kuitenkaan asiata voida todistaa. Se on todistettava markkinahinnoilla ja myyntimahdollisuuksilla. Ja kun tällä hetkellä katselee asemaa, niin täytyy tunnustaa, että kyllä asema on aikalailla synkkä. Markkinahinnat ovat alentuneet ja kaikki merkit viittaavat siihen, että puutavaratuotteille hinnat edelleenkin tulevat alenemaan ja markkinat Suomen osalle suppenemaan. Ensi oireet näkyvätkin jo siinä, että metsän ostot, ainakin mikäli kerrotaan, ovat vähentyneet ja useimmissa paikoin Pohjois- ja Koillis-Suomea onkin ilmoitettu, että hakkuut tulevat olemaan pienempiä kuin edellisenä vuonna. Tämä merkitsee sitä, että taloudellinen pula kiristyy. Työtätekevien asema tulee huonommaksi.

Pohjois-Suomessa jo viime vuonna taloudellinen tilanne tuli sellaiseksi, että se kaipaa ehdottomasti valtion tukea siinä tapauksessa, jos siellä työtätekevien ja talonpoikien asemaa aijotaan ylläpitää. Se raskas velkataakka, minkä alla Pohjolan kunnat ovat, samaten kuin myös se velkataakka, joka rasittaa siellä olevaa talonpoikaistoa, vaatii erinäisiä toimenpiteitä. Olemme puhuneet näistä useimpina vuosina. Olemme myös valtiovarainvalokunnassa koettaneet tätä asiaa edesauttaa. Kun edistysmielinen hallitus, joka nyt patukoimisensa ohella tahtoo myös väittää, että patukkain lisäksi tarvitaan myös tällaisia reformeja, niin olisi luullut, että kun se ryhtyy toteuttamaan ohjelmansa ensi osaa, se jossain määrässä yrittäisi myös toteuttaa toista osaa. Mutta niin ei tapahtunut. Uskonkin että koko syy hallituksen kiireelliseen pakoon oli siinä, että hallitus ei tahdo vastata teoistaan. Jokainen budjetti on nimittäin oikeastaan sellainen, että se on hallituksen konkretisoitu ohjelma. Hallitukset voivat esittää sangen kauniita ohjelmia, puhua monia kauniita fraaseja, mutta silloin kuin on rakennettava talousarvio, niin siinä kuvastuu vasta ohjelma käytännössä konkretisoituna. Tässä edessämme on siis edistysmielisen hallituksen antama käytännöllinen ohjelma, josta sen pitäisi vastata. Kyllä asia on todellakin niin, palatakseni pääministerin antamaan lausuntoon, että hallituksen päätehtävä ei suinkaan ole laatia budjetti, kyllä sen asian huolehtivat virkamiehet sangen hyvin. Sitä vartenhan hallituksen käytettävänä on lukuisa virkamieskoneisto, joka hankkii numerot. Mutta sensijaan on hallituksen v a s t a t t a v a budjetista.

Tähän ei uskaltanut edistysmielinen hallitus ryhtyä. Se kyllä uskalsi hajoittaa eduskunnan virkamiesten vaatimusten mukaan. Sellaiseen valtioviisaaseen tekoon sillä oli rohkeutta. Mutta sitten sen rohkeus loppui. Kun uusi eduskunta kokoontui, hallitus valmistettuaan budjetin livisti pakoon ja antoi mahdollisuuden toisellekin hallitukselle olla vastuuvelvollisuudesta vapaa. Tämä on oikeata edistysmielistä parlamentarismia ja sopiikin hyvin siihen kuvaan, jonka löydämme täältä eräästä toisesta kohdasta. Täällä nimittäin näemme ensi kerran aivan uuden momentin, jota emme ennen koskaan budjetissa ole nähneet. Siinä hallitus pyytää 25,000 markkaa uusien kumipatukkain ostoon. Nähtävästi on edistysmielinen hallitus ajatellessaan ohjelmansa ensi puolta, ajatellut sitä sangen ponnekkaasti toimeenpantavaksi, koska kumipatukoitakin kuluu vuoden aikana niin monta, että niitä pitää hankkia uusia 25,000 markan edestä. Mutta jos sitä menoa aletaan jatkaa, niin kyllä silloin myös edistysmielisen hallituksen täytyy ryhtyä ajattelemaan ohjelman toistakin kohtaa ja myöskin sen hallituksen, joka tulee tämän edistysmielisen hallituksen jälkeen, sillä kansa itse tässäkin tapauksessa on pakotettu maksamaan patukkain kulutuksen. Eihän hallitus niitä muualtakaan saa, joten siis täytyisi tuoda eduskunnalle jonkunlaisen ehdotuksen, millä tavalla rahat otetaan, kun tätä patukkapolitiikkaa ruvetaan oikein tuolla innolla heiluttelemaan, että joka vuosi kuluu 25,000 markan edestä patukoita (Keskustasta: Ne ovat hallituksen patukoita!). Niin, aikookos maalaisliitto seuraavan hallituksen muodostaa? No, siinä tapauksessa maalaisliitto kyllä ei tarvitse huolehtia patukoista, heillähän on piilukirves-ohjelma, Piitulaisen jättämänä. (Keskustasta: Ei, kun raippa!)

Mitä sitten tulee vielä siihen seikkaan,

että budjetissa on vajausta, niin muistan hyvin usein edistysmielisten aikaisemmista puheista, kuinka he ovat ylvästelleet sillä, että he ovat ainoat, jotka ovat saaneet sellaisen budjetin aikaan, jossa ei ole vajausta ollut. Tämänkin kohdan on nyt edistysmielinen ryhmä aivan unohtanut ja sensijaan tuonut eduskunnalle sellaisen tulo- ja menoarvion, jossa vajaus on paljon suurempi kuin missään aikaisemmassa budjetissa. Kyllä ne numerot, minä myönnän, eivät ole niin suuria, kuin ehkä joissakin aikaisemmissa budjeteissa, mutta tosiasiallinen vajaus on paljon suurempi. Tämä nykyinen hallitus nimittäin on jättänyt pois sellaisia menoeriä, joita on pakko budjettiin myöhemmin palauttaa. On kyllä totta sekin, että aikaisemmatkin hallitukset ovat tällä tavalla valmistaneet budjetteja, niin että suurin piirtein voidaan sanoa, että se talousarvio, jonka kukin hallitus on eduskunnalle tuonut, on enemmän vain kuva talousarviosta, kuin todellinen talousarvio. Jokainen hallitushan on nimittäin edeltäpäin ajatellut vain sitä, että pitäisi koettaa saada eduskunnalle sellainen talousarvio, jossa olisi saatu tasapaino aikaan, ja niin on jätetty yksiä ja toisia välttämättömiä menoeriä pois, jolloin parin kuukauden kuluttua, kun eduskunta on hyväksynyt talousarvion, hallitukset ovat olleet pakotettuja tuomaan lisäbudjetteja eduskunnalle. On tapahtunut niin, että tällaisia lisäbudjetteja on tullut eduskunnalle muistaakseni neljäkin vuoden kuluessa.

Tämä edessäoleva budjetti on kuitenkin enemmän kuvittelua kuin mikään aikaisempi budjetti. Tässä on enemmän kuin missään aikaisemmassa budjetissa kiristetty tuloeriä, kiristetty niin, että melko varmuudella, niinkuin äsken sanoin, voidaan sanoa, että niitä eriä ei saada sisään. Toiselta puolen on taas jätetty pois sellaisia menoeriä, joita seuraavan hallituksen, ellei jo valtiovarainvaliokunnankin on pakko sisällyttää budjettiin. Sellaisia ovat asutusmääräraha, raivauspalkkiot, sellainen on työttömyysavustus ja sellainen on se välttämätön avustus, joka eduskunnan ennemmin tai myöhemmin täytyy antaa Pohjolankin kärsivälle kansalle.

Ed. Schauman: Jag ser mig nödsakad att med några ord bemöta statsministern och undervisningsministern, vilka bägge tagit till orda med anledning av mitt första yttrande. Statsministern vände sig mot den del av mitt yttrande, för vilket jag ensam står, nämligen min kritik av regeringens överlämnande av budgeten. Statsministern framhöll, att det huvudsakligen är praktiska skäl, som föranlett regeringen att förfara såsom den förfarit. För min del måste jag erkänna, att jag inte kan finna vilka dessa praktiska skäl hava varit. Det hade varit lika lätt för en annan regering att tillgodogöra sig förarbetena för budgeten, som det varit för denna. Jag kan icke heller finna, att det har varit praktiskt att i budgeten upptaga ett anslag för tjänstemännens löners förbättrande, om vilket regeringen fått full klarhet, att detta anslag icke kommer att beviljas av riksdagen, och att upptaga detta anslag under den uttryckliga förutsättningen, såsom det säges i propositionen, att en ny lönelag kommer till stånd. Men var finnes initiativet till denna nya lönelag? Samtidigt som budgeten överlämnats har det icke överlämnats någon proposition till ny lönelag. Regeringen tänker sig synbarligen, att den nya lönelagen skall uppstå i riksdagen i form av en motion. Eller tänker sig regeringen, att den nya regeringen skall överlämna en proposition till ny lönelag såsom motiv för det anslag, som den nuvarande regeringen har upptagit på basen av kalkylerna i sin tidigare, av riksdagen förkastade proposition? Det hela är så oklart, så tillkrånglat, att där finnes ingen möjlighet att reda ut saken varken för regeringen eller riksdagen.

Min tankegång beträffande det riktiga förfarandet är följande: Regeringen hade bort efter valen inlämna sin demissionsansökan och hade då kunnat fungera, såsom naturligt hade varit, som en expeditionsregering även nu, då riksdagen sammanträtt. Såsom expeditionsregering hade regeringen mycket väl kunnat överlämna budgeten, men den hade icke varit berättigad och icke heller haft anledning att såsom en expeditionsregering upptaga anslag för tjänstemännens löners förbättrande. Detta anslag har regeringen upptagit i sin egenskap av en kvasi-parlamentarisk regering, som med mycket liten statsklokhet, men med så mycket mer finsk envishet har stått på sin gamla ståndpunkt. Jag är övertygad om att man i framtiden icke kommer att betrakta regeringens nu

inslagna förfarande såsom en lyckad förebild, vilken bör efterföljas. Jag är absolut övertygad om att det som nu har passerat, icke kommer att en gång till upprepas. Och därmed är jag för min del nöjd. Jag tror att icke blott den opposition, som regeringen haft mot sig uti tjänstemannalönefrågan, utan också många andra, som varit regeringens anhängare i den frågan, inse att det förfarande, som nu har iakttagits, icke är riktigt.

Gentemot undervisningsministern ber jag först få anmärka, att jag icke uttalat någon kritik, någon direkt kritik av regeringens förfarande att utelämna anslaget för en fjärde skolrådstjänst vid svenska avdelningen av skolstyrelsen. Jag har sett stenogrammet och konstaterat, att jag använt orden „utan att vilja direkt kritisera regeringen'' ber jag få anföra, att detta anslag har utelämnats och att därmed regeringen har satt en prick på i genom att sålunda tillämpa den under Sunilas regerings tid utfärdade förordningen. Det hade varit mig omöjligt att direkt angripa regeringen för denna åtgärd, ty regeringen har ju stöd i gällande förordning.

Vad regeringens förslag beträffande indragning av Uleåborgs svenska mellanskola beträffar, i vilken punkt jag verkligen utövade kritik av regeringens åtgärder, så ber jag få framhålla, att Uleåborgs mellanskolas indragning är en åtgärd, som regeringen föreslår i direkt strid mot den utredning, som skolstyrelsen på regeringens anhållan presterat. Redan regeringens hänvändning till skolstyrelsen var rätt egendomlig. Regeringen anhöll i anledning av riksdagens uttalande från senaste år, vilket vi känna, om utlåtande därom, „huruvida ifrågavarande läroverk fortfarande kan anses fylla ett verkligt behov å orten, samt att, för den händelse detta icke vore fallet, föreslå åtgärder för skolans successiva indragning''. Något sådant hade riksdagen icke anhållit om, riksdagen hade anhållit om en utredning därom, huruvida skolan fyllde ett behov, men ingalunda utan vidare supponerat, att en successiv indragning skulle ifrågakomma. Trots regeringens invit till skolstyrelsen att framkomma med förslag till en successiv indragning av skolan, var skolstyrelsen, inklusive den finska kontrollanten-överdirektören, enig om att indragning icke ännu borde ifrågakomma, utan att man borde vänta åtminstone ett par år, till dess fullständig utredning skulle föreligga. Man var nämligen ense därom, också den finska överdirektören, att nedgången i elevantalet hade en tillfällig karaktär, var framkallat till största delen av hotet om skolans indragning.

Nu kan man ju visserligen säga, att den svenska befolkningen i Uleåborgs län är obetydlig. Det är riktigt att det icke finnes något svenskt bosättningsområde i Uleåborgs län. Svenskarna där äro i samma ställning som t. ex. tyskarna i några mindre städer i Estland och Lettland, men där finnas i alla fall svensktalande, som vilja, att barnen skola få svensk undervisning. Det är att märka, att skolstyrelsen i sitt utlåtande säger, att av eleverna i Uleåborgs svenska mellanskola endast fyra hava finskan till modersmål; alla andra ha svenskan till modersmål och hemspråk.

Och så kommer det ju ännu en sak till. Här är ju inte fråga om att inrätta en skola. Det är blott fråga, om huruvida en skola, som har levat i sekler, skall fortfarande få några år leva, tills den möhända visar sig överflödig. Skolstyrelsen yttrar sig i mitt tycke riktigt i denna punkt. „Den svenska minoriteten i Uleåborg'', säger den, „är visserligen mycket ringare än för några årtionden tillbaka, och numera skulle det törhända ej komma i fråga att för en minoritet av detta omfång en ny skola skulle inrättas. Men det är en sak att inrätta ett nytt läroverk och en annan att avhålla sin hand från att komma vid ett av ålder på en ort befintligt läroverk, som dock fyller ett tydligt behov, ett läroverk med gamla traditioner, vördat, uppskattat och avhållet. I detta fall bör man icke förhasta sig och skrida till läroverkets förstörande, innan det fullt tydligt visat sig, att elevantalets minskning icke beror på tillfälliga fluktuationer, utan på ett stadigt nedgående av den minoritet, som uppbär läroverket.'' För min enskilda del är jag övertygad om, ehuru jag naturligtvis icke önskar det, att ett svenskt läroverk av den typ som mellanskolan i Uleåborg icke kommer att visa sig i längden behövligt. Men det är detta, att regeringen, utan att finna stöd i skolstyrelsens utlåtande och utan att hava någon tvin-

gande anledning för övrigt, framkommit med förslaget om indragningen nu i sammanhang med budgeten, — det är detta som jag tillåtit mig klandra. Och jag tror att den kritik jag har utövat varit fullt på sin plats och att den motsvarar till sin intention det beslut, som riksdagen senaste år fattat i denna sak i samband med budgetens behandling. Det har gjort oss representanter för den svenska befolkningen så mycket mer ont, att regeringen föreslagit denna skolas indragning, som vi överhuvudtaget icke haft anledning till missnöje med regeringen, icke haft denna beständiga känsla av oro för attentat emot den svenska befolkningens rättigheter och det svenska språkets ställning, som vi hade under den föregående regeringen.

Ed. Juutilainen: Näin laimeata vastaanottoa ei ole muistaakseni minkään hallituksen esitys tulo- ja menoarvioksi saanut kuin se, mikä nyt on käsillä, ja se kai johtuneekin pääasiassa siitä, että edustajat yleensä käsittävät, että tämä on eräänlainen toivomusaloite. Tämän ehdotuksen takana ei ole kuin 7 edustajaa, ja ne eivät voi mitenkään antaa suuntaa määräävää esitystä vuosikausiksi eteenpäin. Mikäli olen huomannut, niin täällä lienee paljon edustajia, jotka eivät ole liioin avanneetkaan vielä tätä hallituksen esityspainosta, kun sen sijaan aikaisemmin toki jokainen edustaja katseli mitä hänen aikaisempia aloitteitaan on tullut huomioonotetuksi j. n. e. Minulla on se käsitys, että kun edustajat olivat lähdössä Helsinkiin, niin tuskin heistä monikaan arvasi, että hallitus jättää ensi vuoden tulo- ja menoarvion heti ensimmäisenä päivänä kun eduskunta kokoontuu. Tämä ajatus kaiketi johtui siitä, että kun vaaleissa tuli aivan toisenlainen ratkaisu kuin mitä nykyinen hallitus siitä odotti, että he jättävät nyt jo suosiolla maan asioiden hoitamisen uudelle eduskunnalle eivätkä jatka enää sitä aatteensa tyrkyttämistä, mitä he keväällä virkamiesasian ajamisessa harjoittivat.

Tässä kohdin on kumminkin taasen petytty. Olemme nähneet sen, että nykyinen hallitus, joka toki viimein on jo jättänyt eronanomuksensa, koettaa tavallaan sitoa esityksellään niin eduskunnan kuin tulevan hallituksenkin suunnan ja sen asiain välittömän käsittelyn. Minä luulen, että kun uuden eduskunnan kokoontuminen määrättiin elok. 1 päiväksi, niin eiköhän liene ollut sellainen ajatus, että uusi eduskunta ehtii jo muodostaa uuden hallituksen ja se hallitus sitten laatii tulo- ja menoarvion. Ja senvuoksi, kun juuri näin aikaisin eduskunta kutsuttiin kokoon, oli kai ajateltu, että tulo- ja menoarvio tulee oikeassa ajassa käsitellyksi niinkuin olisi tullutkin.

Ensi vuoden tulo- ja menoarvion valmistaminen jää yksinomaan valtiovarainvaliokunnan tehtäväksi. Tähän asti ovat esityksen laatineet sellaiset hallitukset, jotka ovat olleet aina sen ajan pystyssä kuin tulo- ja menoarviota on valiokunnassa käsitelty. Ja mikä vielä enemmän, tähän asti on jokaisella puolueella, jonka hallitus on esityksen antanut, puolueella ollut toki valtiovarainvaliokunnassa edustaja. Nyt tämän hallituksen kannattajilla ei ole siellä yhtään ainoata edustajaa. Jos nyt joku kohta hallituksen esityksestä on sekava, niin täytyy lähteä hakemaan ja kysymään toisista valiokunnista, joissa tämän puolueen miehiä vielä on, että mitähän ne lienevät heidän hallitusmiehensä arvelleet silloin kun esityksensä laittoivat. Näin ollen tuntuu perin oudolta, että valtiovarainvaliokunta pakotetaan ilman hallituksen myötävaikutusta ja sen valmistajain myötävaikutusta valmistamaan tulo- ja menoarviota ensi vuotta varten.

Minun ajatukseni mukaan olisi asiain pitänyt antaa kulkea sitä tietä, että eduskunta olisi kokoontunut muodostamaan hallituksen ja hallitus olisi laatinut tulo- ja menoarvion ja sen hallituspuolueen edustajat olisivat sitä valtiovarainvaliokunnassa puolustaneet ja hallitus olisi sitä myös puoltanut. Nyt, kun uusi hallitus maalle tulee ja tuleehan se tietysti, niin se ei voi enää välittömästi käsitellä tulo- ja menoarviota, sen täytyy vain välillisesti koettaa hoitaa sitä valtiovarainvaliokunnassa, ja sellainen asiain käsittely on varmaan varsin vaikeaa. Pääministeri mainitsi niiden huomautuksien johdosta, joita hänelle tehtiin, että hallitus katsoi tekevänsä maalle palveluksen, kun se valmisti tulo- ja menoarvion ja että olisi tullut pitkäaikainen hallituspula ja mitä kaikkea hän esitti. Mutta todennäköistä on, että se aulis avustus, mitä on tarjottu eduskunnalle ja uudelle hallitukselle, voi olla varsin kyseenalainen.

Nykyinen hallitus edelleen tyrkyttää myös meininkejään virkamiesasian ratkaisemiseksi. Se on laatinut tulo- ja menoarvioon yhden liikamomentin, jossa on 85 milj. mk. virkamiesten palkankoroituksiin ehdotettu. Voi olla, ja minulla onkin se käsitys, että hallituksen tulo- ja menoarvioehdotus on tullut ja ehtinyt juuri tämän liikamomentin vuoksi tänne eduskuntaan. Tuskin hallitus olisi niin erikoista kiirettä muuten pitänyt, jollei se olisi erityisesti tahtonut jättää jotain puumerkkiään uudelle eduskunnalle ja uudelle hallitukselle virkamiesasiasta. Mitä tähän liikamomenttiin tulee, — pääministeri sanoi ettei tämä mitenkään sido valtiovarainvaliokuntaa, niin eihän se sitä teekään —, niin kyllä se sieltä putoaa pois, niinkuin sen on todennäköisesti pudottavakin, mutta sillä on kumminkin se muodottomuus, että hallituksen esitys ei tiedä, millä tavoin näin suuri rahamäärä käytetään, ja jo senkin vuoksi ei olisi odottanut, että uusi eduskunta saa heti tällaisen esityksen käsiteltäväkseen.

Mitä muuten hallituksen esityksen perusteluihin tulee ja rahaministerin lausuntoon maan taloudellisesta asemasta, niin siihen nähden ei taida olla kaikilla niin valoisia toiveita kuin mitä hallituksella näyttää olevan. Se johtuu osittain siitäkin, että hallitus on joutunut tulo- ja menoarvioesitystään laatimaan jo alkuvuodesta. Ei sillä ole ollut tiedossaan, minkälainen sato saadaan korjatuksi, ei sillä ole tiedossaan, minkälaisiksi valtion tulot lopulta muodostuvat, tullitulot, rautatietulot, verotulot y. m. ja senvuoksi se on joutunut katselemaan, kuinka sanoisin, „edistysmielisten silmälasien'' läpi meidän taloudellista elämäämme ja nähnyt sen aivan toisessa valossa kuin mitä ne näkevät, jotka joutuvat varsinaisen elämän kanssa tekemisiin. Ei sato niin loistava ole, kuin miksi sitä on kuvailtu ja mitä myöskin maan vientiin ja tuontiin tulee, ei siinäkään ole tapahtunut ollenkaan sellaisia käänteitä, jotka antaisivat odottaa, että me olemme taloudellisesta pulasta vähitellen pääsemässä. Päinvastoin käytännön miehet arvelevat, että me nyt edelleen kuljemme entistä vaikeampaa pulaa kohti ja tätä taustaa vastaan katsottuna tämänkin 85 milj. mk:n liikamomentin pistäminen ensi vuoden tulo- ja menoarvioon on myöskin odottamatonta leikittelyä.

Täällä on ed. Sventorzetski tehnyt eräitä kyselyjä, mutta minä en katso ollenkaan velvollisuudekseni käydä niihin vastaamaan. Se, etteivät maalaisliiton puolesta ole varsinaiset tulo- ja menoarvioesityksen käsittelijät ollenkaan puuttuneet, eivätkä käyttäneet puheenvuoroja, niin se kai johtuu siitä, että he ovat ottaneet sen siltä kannalta kuin minäkin, että tässä on vain eräänlainen 7 edustajan toivomusaloite ja että ehtii sitä valtiovarainvaliokunnassa katselemaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3)—9) asiat.

Tarkistajain vaalin tulos.

Puhemies: Julistetaan tänään toimitetun tarkistajain vaalin tulos lukemalla vaalipöytäkirja.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaalissa 9 päivänä elokuuta 1929, jota varten oli annettu viisi eri ehdokaslistaa, on kunkin ehdokaslistan hyväksi antanut äänensä:

listan	n:o	1:n	hyväksi	59	äänestäjää
„	„	2:n	„	23	„
„	„	3:n	„	33	„
„	„	4:n	„	57	„
„	„	5:n	„	22	„

eli yhteensä 194 äänestäjää.

Edellä mainittujen äänestäjälukujen ja vaalijärjestyksen 15 ja 16 §:n sekä työjärjestyksen 12 §:n mukaan huomataan, että on tullut valituksi:

listasta n:o 1 2 tarkistajaa ja heille 2 varamiestä,

listasta n:o 3 1 tarkistaja ja hänelle 1 varamies,
listasta n:o 4 2 tarkistajaa ja heille 2 varamiestä.

Valituksi ovat näin ollen tulleet:

listasta n:o 1:

tarkistajaksi edustaja Keto ja hänen varamiehekseen ed. Åhlström,
tarkistajaksi edustaja Rapo ja hänen varamiehekseen ed. Pekkala, M.

listasta n:o 3:

tarkistajaksi edustaja Virkkunen ja hänen varamiehekseen ed. Päivänsalo.

listasta n:o 4:

tarkistajaksi edustaja Hänninen ja hänen varamiehekseen ed. Kukkonen,
tarkistajaksi edustaja Auer ja hänen varamiehekseen ed. Ellilä.

Helsingissä 9 päivänä elokuuta 1929.

Onni Hallsten.

Puhemies: Seuraava eduskunnan istunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto päätetään kello 17.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

7. Tiistaina 13 p. elokuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 38 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930.... 133
2) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930 135
3) Hallituksen esitys n:o 14 tulitikkuverosta ..... „
4) Hallituksen esitys n:o 15 makeisvalmisteverosta ..... „
5) Hallituksen esitys n:o 26 leimaverolaiksi ..... „
6) Hallituksen esitys n:o 20 lastensuojelulaiksi ..... „
7) Hallituksen esitys n:o 33 laiksi upseerien opetuslaitoksista 138

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista 139
9) Puhemiesneuvoston laatima luettelo eduskunnan lepäämään jätettäviksi hyväksymistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kallio.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Keto, Pennanen, Raatikainen, Ryynänen, Ryömä, K. Valta ja Vilhula.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisten asiain tähden tämän päivän istunnosta edustajat K. Valta ja Raatikainen sekä virkatehtävien takia edustajat Vilhula ja Ryynänen.

Kulkulaitosvaliokunta.

Puhemies: Koska eduskunnalle on jätetty useita rautatie- ja maantiealoitteita, ehdottaa puhemiesneuvosto nojautuen työjärjestyksen 29 §:n 1 momentin 1 kohtaan, että eduskunta jo asetettujen ylimääräisten valiokuntien lisäksi vielä päättäisi asetettavaksi kulkulaitosvaliokunnan ja määräisi sen jäsenluvun 17:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Eduskunta päättää kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan jäsenet kulkulaitosvaliokuntaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Liedes: Tämän tullikysymyksen esilläollessa saa todeta, että edistysmielisen hallituksen ehdotus tulliveroksi ensi vuodelle on suunnilleen samanlainen kuin se oli edeltäjällään maalaisliittolaisella hallituksella, mikä tietää sitä, että samaa epäoikeutettua verotuspolitiikkaa aijotaan edelleen jatkaa, jota jo useita vuosia on harjoitettu. Tarpeettomien sotilas- y. m. menojen vuoksi on talousarvion menopuoli vuosi vuodelta kasvamistaan kasvanut. Näiden menojen peittämiseksi on varat suurimmalta osaltaan koottu vuosittain kaikista ahtaimmissa oloissa olevilta työläisiltä y. m. vähävaraisilta välillisinä veroina, s. o. tulli- ja aksiisiveroina, mitkä varat ovat vuosi vuodelta samassa tahdissa lisääntyneet huimaavien valtiomenojen kanssa. Tuontitullien tuotto oli esim. vuonna 1921 513 milj. markkaa. Vuonna 1925 se oli jo 1,161.5 milj. markkaa ja viime vuonna 1,390 milj. markkaa. Lisääntynyt siis seitsemän vuoden aikana lähes 2/3:lla eli 877 milj. markalla. Samalla kuin tulli- y. m. välillisten verojen tuotto on kasvanut, on suurituloisten verotuloista tehty huojennuksia m. m. tulo- ja omaisuusverolain muutosten kautta. Nämä seikat puhuvat selvää kieltä, mihin tässä maassa ollaan kulkemassa; nim. siihen, että vähävaraiset kansanluokat aijotaan näännyttää raskaiden tulli- y. m. verojen kanssa. Tämän verotuspolitiikan hedelmäthän ovat jo nähtävinä verrattain tuhoisina työtätekevän väestön niin työläisten kuin talonpoikaistonkin keskuudessa. Tätä kai todistavat ne lukuisat pakkohuutokaupat, joita viime vuosina on pidetty eri puolilla maata, joissa on myyty tuhansia maatiloja puhumattakaan muusta myydystä omaisuudesta.

Verorasituksen suunnaton lisääntyminen onkin aiheuttanut suurta tyytymättömyyttä kansan enemmistön keskuudessa. Tämän tyytymättömyyden takia ovat kaikki porvarillisetkin puolueet, m. m. vaaliohjelmissaan, luvanneet valitsijoilleen huojennuksia. Varsinkin nykyisen hallituspuolueen edistyksen puhujat ja sanomalehdet ovat pitäneet aika paljon ääntä kohtuuttomasta tulliverotuksesta. Tässä hallituksen tullitariffiehdotuksessa ei enää muisteta, mitä aikaisemmin on valitsijoille luvattu. Edistysmielisellä taholla on aikaisemmin todisteltu elintarvetullien, m. m. viljatullien kohtuuttomuutta ja todettu, että siitä ei ole hyötyä kuin ainoastaan suurviljelijöille. Siitä huolimatta ei vain hallitus ole tullitariffiehdotuksessaan käynyt tätä epäkohtaa korjaamaan. Tästä syystä kai on tarpeellista evästää valtiovarainvaliokuntaa, että kuluttajaväestölle raskasta tullirasitusta olisi huojennettava, sillä onhan aivan kohtuutonta, että m. m. leipä, joka on vähävaraisten kansankerrosten pääravinto, verotetaan aika ankarasti, ja tästäkin verosta joutuvat kärsimään työläisten lisäksi maaseudun pienviljelijät, mökkiläiset ynnä muut sellaiset, se on noin 9/10 koko maan väestöstä, tuottaen hyötyä ainoastaan noin 15,000:lle suurtilojen omistajille, joilla on myydä viljaa yli oman tarpeen. Tuntuvimmin hyötyä saavat vain ne maanviljelijät, joilla on yli 100 ha peltoa, joita tässä maassa on laskettu olevan vain vajaa 1,000 viljelijää.

Mitä esim. Pohjois-Suomessa tulee viljatulleihin, niin yleinen mielipide siellä on viljatulleja vastaan ja siellä ei löydä montakaan sellaista viljelijää, jolla olisi myydä viljaa yli oman tarpeen, vaan päinvastoin melkein kaikkien on ostettava suurin osa viljatarpeista hyvinäkin vuosina puhumattakaan sellaisista katovuosista kuin viime vuosi oli, jotka siellä ovat hyvin yleisiä ja milloin joudutaan ostamaan kaikki tarvittava viljamäärä. Sellaisessa tilanteessa olisi oikeudenmukaista, että yhteiskunnan puolelta vähävaraista talonpoikaa avustettaisiin, koska hän on kärsinyt verrattain raskaan iskun menettämällä vuoden työvaivansa ja muut uhraukset hallan takia. Kuitenkin hän joutuu tässä tapauksessa maksamaan lisäveroa tullin muodossa jokaisesta viljakilosta, minkä hän joutuu ostamaan hallan viemän tilalle. Pohjois-Suomessa on paljon sellaisiakin talollisia, jotka siitä syystä, että halla on heidän viljansa tuhonnut, ovat viime sadon jälkeen ostaneet yli 50 jauhosäkkiä ja joutuneet suorittamaan yksistään viljatullia yli 2,000 markan. Jos mikään niin tämä kait on kohtuutonta. Samalla kuin on kohtuutonta kaikkien niin sanottujen jokapäiväiseen lei-

pään kuuluvien tarvikkeiden kuten ryynien, vehnäjauhojen, kahvin, sokerin ynnä muun verottaminen. Tällainen verotusmuoto on epäoikeudenmukaista, sillä sitä joutuu maksamaan kaikista köyhinkin, joka kerran leivälle suunsa aukaisee. Tässä veromuodossa ei ole mitään alinta tulorajaa, mikä on kaikissa verojärjestelmissä pidettävä lähtökohtana. Lisäksi välillisiä veroja kaikista raskaimmin joutuvat maksamaan suhteellisesti sellaiset tulojen nauttijat, joiden tulot ovat pieniä. Onhan esim. laskettu, että työläisperhe, jossa on viisi tai kuusi jäsentä, joutuu suorittamaan tulliynnä muita välillisiä veroja 3 1/2:sta aina 4,000:een markkaan vuodessa, mikä on 15 % ja yli siitäkin kaikista tuloista. Sitävastoin esim. suuripalkkaisilta virkamiehiltä ja suurkapitalisteilta ei mene kuin joku prosentti kaikista tuloistaan sanottuja veroja. Jos mikään niin tämä on väärää menettelyä. Maanviljelyksen kannalta katsoen olisi myöskin huomioon otettava maanviljelyskoneitten tullien poistaminen, sillä nykyisen tekniikan saavuttamasta hyödystä pitäisi päästä osallisiksi myöskin vähävarainen talonpoikaisväestö, vaan siihen ei ole mahdollisuuksia, koska koneitten hinnat ovat verrattain korkeat ja hintojen korkeuteen vaikuttavat koneitten tullit. Tästä syystä olisivat maanviljelyskoneitten tullitkin poistettavat.

Edellä lausumani tahdon valtiovarainvaliokunnalle lausua evästyksenä ja otettavaksi huomioon ensi vuoden tullitariffia laadittaessa.

Edellisen puheenvuoron aikana on toinen varapuhemies Virkkunen ryhtynyt johtamaan puhetta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

3) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Ehdotuksen leimaverolaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

6) Ehdotuksen lastensuojelulaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 20 esitellään.

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että esitys lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Haverinen: Samalla kuin tahdon lausua iloni tämän lakiesityksen vihdoinkin eduskuntaan saapumisesta, pyydän lyhyesti kosketella sen eräitä kohtia. Lastensuojelulaki on ollut valmistuksen alaisena alun neljättäkymmentä vuotta. Jo säätyvaltiopäivillä vuonna 1897 lausuttiin sen syntysanat. Yksikamarisessa eduskunnassa on useampia kertoja tehty aloitteita tämänsuuntaisen lain saamiseksi, milloin mikin lastensuojelua koskeva asian puoli erikoisesti huomioon otettavaksi suositeltuna, milloin kaikki lastensuojeluun kuuluvat asiat ehdotettuina sisällytettäväksi yhteen yhtenäiseen lain piiriin.

En tahdo esitellä tämän lain historiikkia, sillä se on erikoisen pitkä, pyydän

vain huomauttaa ensiksikin siitä, että kaikenlainen yhteiskunnan heikompia jäseniä turvaava lainsäädäntö näyttää tarvitsevan kovin pitkiä aikoja, ennenkuin niistä tosi tulee. Tämä pitkäveteisyys mielestäni osoittaa sitä, ettei näitä asioita varten ole tapahtunut niin voimakasta herätystä kansalaisten keskuudessa, että pikemmin nämä asiat lailla järjestettäisiin. Nykyisin on jo lailla järjestetty kaikenlainen luonnon- ja eläinsuojelu hyvin tehokkaaksi. Mutta samaa ei voida sanoa lastensuojelusta. Välttämättömintä leipää ja ennen kaikkea runsaskätistä kuritusta on yhteiskunta jo lapsiakin varten järjestänyt, milloin ei näillä ole ollut omakohtaista leivän ja kurituksen antajaa. Mutta melkeinpä siihen onkin yhteiskunnallinen lastensuojelu rajoittunut. Tähän mennessä ei ole ollut yhtenäistä työsuunnitelmaa yhteiskunnan suojelua tarvitsevia lapsia varten. Lastensuojelulakia odotellessa on paikkailtu erinäisiä voimassaolevia lakeja, jotka sisältävät lastensuojelualaan kuuluvia säädöksiä. Näin on tyydytetty niitä vaatimuksia, joita on esitetty m. m. eri aikoina tehdyissä eduskuntaaloitteissa. Niinpä vuonna 1925 eräitten rikoslain pykäläin muutoksilla koroitettiin lapsen suojelunalainen ikäraja ja tehostettiin rangaistuksia lasta ja nuorta henkilöä kohtaaviin siveellisyysrikoksiin nähden. Lailla oikeudenkäytön julkisuudesta 5 päivältä helmikuuta 1926 säädettiin, että oikeuden istunnot ovat oikeuden harkinnan mukaan suljettuja alle 18 ikävuotta olevan nuoren henkilön ollessa rikoksesta syytettynä, ja aina suljettuja, jos alle 15-vuotias lapsi on joutunut tuomioistuimen käsiin lainvastaisesta teosta syytettynä. Köyhäinhoitolaki ja laki avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista vuodelta 1922, joista viimemainittua myöhemmin vielä tehostettiin, ovat omalta osaltaan hyvin tehokkaasti vaikuttaneet lastensuojeluun. Niinikään on eräänlaista työsuojeluakin lailla järjestetty lapsiakin varten, mikäli on kysymyksessä tehtaissa ja työpajoissa suoritettava työ. Mutta mikään laki ei suojele lasta raskaalta ja pitkältä työpäivältä maataloudessa, eikä nyt esillä oleva lakiesityskään tee siinä suhteessa mitään muutosta. Vielä on aivan tavallista, että 12—14 vuotias hoidokkina, ansiotyössä tai palveluksessa oleva lapsi tekee kesäisin aikuisten rinnalla 11—12-tuntia pitkän työpäivän. Sanomattakin on selvää, että tämmöinen työ on liian rankkaa lapselle. On sattunut tapauksia, että tällainen lapsi on tainnostilassa kannettu pois työnsä äärestä. Paimenpojan ja paimentytön on paimenenvirkansa lisäksi usein ehdittävä olemaan myöskin muussa työssä eikä suinkaan aina katsota, onko työ lapsen ruumiilliselle kehitykselle turmiollista. Varsan vedettäväksi ei aseteta kuormia sen liian nuorena ollessa, mutta ihmislapsi ei aina ole yhtä suojattu aikuisten ahneutta tai tunnottomuutta vastaan. Mikään eläinsuojelusyhdistys ei anna isännälle muistutusta lapsen ylirasittamisesta ruumiillisessa työssä, mutta kyllä varsasta sellaisessakin tapauksessa huolehdittaisiin. Lasten rikosoikeudellisen käsittelyn suhteen olisi myös toivonut juuri lastensuojelulakiin säädökset. Tuntuu kuin ammuttaisiin varpusia kanuunoilla, kun alaikäinenkin rikoksesta syytetty joutuu saman tuomioistuimen käsiteltäväksi kuin aikuisetkin. Edellämainittu laki oikeudenkäytön julkisuudesta tosin lieventää tätä seikkaa, mutta asianmukaisinta olisi, että lasten lainrikkomukset käsiteltäisiin varsinaisissa nuorisotuomioistuimissa, kuten jo useissa muissa maissa on käytännössä. Meillä voidaan alle viidentoista vuotias lapsi vielä tuomita yleisessä tuomioistuimessa todisteellisesti piiskattavaksi taikka kasvatuslaitokseen pantavaksi. Itse tuomion täytäntöönpano vasta saa mennä joko varsinaisille huoltajille tai lastensuojelulautakunnalle. Olisi ollut asianmukaista, että oikeudenkäyttö lapsiin nähden olisi kokonaisuudessaan jätetty lastensuojelulautakunnalle. Mikäli on kuulunut, on asiata kyllä tässä suhteessa jo harkittukin, mutta rikoslain uudistamistyön paraillaan ollessa vireillä jätetty lastensuojelulakiehdotuksesta viittauksetkin tästä asian puolesta pois. Asianharrastaja kuitenkin toivoisi lain mahdollisimman täydelliseksi, ja senvuoksi olisi myös lastensuojelulakiin pitänyt sovittaa säädös nuorisotuomioistuimista.

Ed. Sillanpää: Tuskin mitään lakia, jonka eduskunta on periaatteessa hyväksynyt, on niin kauan saatu odottaa kuin lastensuojelulakia, jonka valmistumista on nyt ilomielin tervehdittävä. Tosin meillä on tällä aikaa syntynyt erikoislakeja, kuten lasten työn suojeluksesta, oppivelvollisuudesta, ulkopuolella avioliittoa syntyneiden

lasten oikeudesta y. m., mutta varsinainen lastenhuolto on edelleenkin ollut vaivaishoidon varassa. Kaikki lapsia koskevat lastensuojelua tarkoittavat lait ovat hajallisia ja suurin puute on siinä, että lastensuojeluviranomaisilta puuttuu laillista oikeutta sekaantua lapsen pelastamiseksi huonolta hoidolta tai turmiolliselta kasvatukselta, jos vanhemmat asettuvat vastaan.

Kysymys lasten ja nuorten huollosta on kaikissa sivistysmaissa johtanut lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin. Suomi on siinä suhteessa viimeisimpiä, jossa ei ole vastaavanlaista lainsäädäntöä olemassa. Eräs ranskalainen ajattelija on lausunut: „Lapsen saamasta kasvatuksesta riippuu, tuleeko hänestä hyödyllinen yhteiskunnan jäsen vai joutuuko hän hukkaan.'' Jokaisella valtion tulevalla kansalaisella pitäisi oleman sama oikeus päästä kasvatuksesta osalliseksi. Mutta niin ei ole meidän maassamme, sillä kasvatus kysyy rahaa. Yhteiskunnan huostaan joutuneet lapset ovat siellä, missä ei ole ollut lastensuojelulautakuntaa, köyhäinhoidon varassa ja köyhäinhoitoviranomaiset ovat useimmiten vaivaishoitokäsitteillä varustettuja, joten kasvatuspuoli on saanut jäädä huomioonottamatta. Lasten lain merkitys ei suinkaan ole yksinomaan toimintaa lasten hyväksi, vaan on lasten lailla suuri yhteiskunnallinen merkityksensä. Ken vähänkin on seurannut yleisiä yhteiskunnallisia asioita maassamme, ei ole voinut sivuuttaa sitä surullista ilmiötä, mitä n. s. huliganismin ja rikollisuuden lisääntyminen aiheuttaa. Luulisin jokaiselle myös olevan selvää, ettei villeytymistä poisteta ankarilla rangaistusmääräyksillä eikä vankilain lisäämisellä, vaan jollain aivan päinvastaisella toimenpiteellä, sillä seuraukset uusiintuvat jatkuvasti, kunnes syyt saadaan poistetuksi. Mitä voidaan vaatia niiltä, jotka eivät ole mitään saaneet. Kadut ja kujat ovat usean kasvatuskodit ja ne kasvattavat kaltaisekseen, joten ei sovi ihmetellä tuloksia. Nykyisten lakien mukaan ei viranomaisilla ole oikeutta puuttua asiaan, paitsi jos lapsi joutuu rikoksesta syytteeseen, jolloin hän tuomitaan kasvatuslaitokseen. Täytyy siis ensin tehdä rikos, ennenkuin yhteiskunta alkaa huolehtia kasvatuksesta, joka kasvatus usein alkaa aivan liian myöhään. Mutta että silloinkin vielä voidaan lapseen vaikuttaa, todistaa tilasto kasvatuslaitoksista, joista suurin osa saatuaan siellä myöskin ammattikasvatuksen, tulee kunnon kansalaisiksi, mutta jotka olisivat voineet kehittyä yhtä hyvin rikollisiksi, jos olisivat saaneet jatkaa. Puutteellinen hoito lapsuusvuosina ja puutteelliset edellytykset terveelle sekä ruumiilliselle että henkiselle kehitykselle ja sopimaton ympäristö tekevät tehtävänsä. Köyhäinhoito on katsonut täyttäneensä velvollisuutensa, kun se on avustanut välttämätöntä ravinnon saantia laiminlyöden hoidon ja kasvatuksen miltei kokonaan. Mutta vaikka villeytymisilmiöt ovat niin räikeät edessämme, eivät kaikki näe lastensuojelulaissa edes mitään hyvää. Erittäin hämmästyttävää on ollut, että eräät ruotsalaiset lehdet ovat asettuneet jo etukäteen lasten lain tarpeellisuutta vastustamaan. On ollut odottamatonta, että ruotsalaisen kulttuuristaan ylpeilevän kieliryhmän lehti asettuu vastustamaan lastenhuoltolakia muka sen takia, että sen kustannukset tulevat niin kalliiksi, kun niinkin nuori ja köyhä tasavalta kuin Eesti on katsonut voivansa sen lain toteuttaa.

Hallituksen esitystä tarkastaessaan huomaa, että lastensuojelulaki on annettu eduskunnalle suuresti typistettynä siitä, minkälaiseksi lasten lain varsinainen luoja, parooni Adolf von Bonsdorff sen alkujaan suunnitteli. Ehkäpä se on ollut välttämätöntä lain läpimenon kannalta katsoen meillä, jossa vielä vähän pannaan painoa kodin ja lasten huollon kohottamiseen, tuotannon turvaamiseen kun pannaan pääpaino.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lastensuojelulautakunnan asettaminen on pakollinen ainoastaan kaupungeissa ja kauppaloissa, ei edes taajaväkisissä yhdyskunnissa, joissa lastensuojeluolot ovat usein hyvinkin kurjat. Ne jättää hallituksen esitys toistaiseksi köyhäinhoidon varaan. Eiköhän lain vaikutuspiiriä olisi ainakin tässä suhteessa laajennettava koskemaan myöskin taajaväkisiä yhdyskuntia. Esityksen mukaan jäisi lastensuojelulain toimeenpano maalaiskunnissa kokonaan köyhäinhoitolautakunnille, siis samojen elimien haltuun kuin tähänkin asti. Lain merkitys tässä kohden tuntuu siis hyvin arveluttavalta, varsinkin jos ottaa huomioon, että lakiesityksen 4 § määrää, että lastensuojelulautakunnat olisivat kokoonpantavat visseistä virkamiehistä. Esityksessä ehdo-

tetaan lautakuntaan nimitettäväksi vissit virkamiehet kuten tuomari, pappi ja lääkäri. Hallitus pitää itsestään selvänä, että nämä virkamiehet ovat sopivimmat lastensuojelua valvomaan. Kun suhteellisuusperiaate kokonaan sivuutetaan, tulisivat lautakunnan jäsenet nimitettäviksi, joten työväestö useimmilla paikkakunnilla jäisi kokonaan sivuun lastensuojeluvalvonnasta, joka ehkä lieneekin tarkoitus. Olisi todellakin vahinko, jos lastensuojeluhuollosta suljettaisiin pois kaikki työläisjäsenet, jotka ovat lähellä niitä piirejä, joiden keskuudessa lastensuojelutoimintaa tarvitaan. Tunnettua on, että maalaiskunnissa pyritään keskittämään kaikki toimenpiteet yksiin käsiin, joka saattaa olla liikekannalta katsoen hyväkin, mutta huoltotoimen köyhäinhoidon nimitys pitäisi muuttaa yhteiskunnalliseksi huoltotoimeksi, jolloin lasten huoltokin paremmin sopisi sen yhteyteen, ja sen palvelukseen kiinnitettäisiin erikoinen henkilö, joka todellisella antaumuksella ottaisi hoitaakseen ja valvoakseen yhteiskunnallisen huollon tarpeessa olevien avustuksen ja kasvatuksen. Toivottavasti asianomainen valiokunta saa lakiesityksen jo tällä istuntokaudella valmiiksi.

Ed. Päivänsalo: Herra puhemies! Minäkin tervehdin ilolla tätä lastensuojelulakiehdotusta, sillä se tekee paljon helpommaksi kuin ennen sellaisen lapsen kasvatuksen, joka on vaarassa joutua kaiken kasvatuksen ulkopuolelle. Koneisto on tähän asti ollut aivan liian raskas ja monessa tapauksessa niin vaikea, ettei kaikkia eri asteita ole voitu käyttää, jotka olisivat olleet tarpeen, jotta olisi saanut lapsen kasvatetuksi. Mutta minä tahtoisin kiinnittää eduskunnan huomiota erääseen periaatteelliseen puoleen tässä laissa, jolla minusta on suuri merkitys, ja se on että tässä rakennetaan pääasiallisesti kunnan ja valtion pohjalle ja minusta olisi niin paljon kuin suinkin otettava huomioon niitä yksityisiä järjestöjä ja lastenkoteja, jotka jo ovat olemassa ja joihin voitaisiin sijoittaa lapsia. Niiden hoito tuottaisi vähemmän kustannuksia, kuin jos kunta tai valtio itse perustaisi uusia laitoksia. Tämä näkökohta kyllä otetaankin tässä tavallaan huomioon, mutta minä alleviivaisin voimakkaammin, että ensi sijassa pidettäisiin silmällä sitä, mitä nykyjään on olemassa ja pitäisin niitä monessa tapauksessa sopivampana. Niinä vuosikymmeninä, jolloin minulla on ollut mahdollisuus ottaa osaa lasten sijoittamiseen lastenkoteihin, olen huomannut, että äidit tai lasten holhoojat, jotka toivovat saavansa lapsia hoidetuksi, miltei säännöllisesti mieluimmin luovuttavat lapsensa yksityislastenkotiin, jonka he tuntevat ja johon he luottavat, kuin että he antaisivat ne kunnankotiin tai valtion kasvatuslaitokseen. Se on ollut säännöllistä. Monet äidit, joita kunta on pyytänyt luovuttamaan lapsensa, eivät ole sitä tahtoneet luovuttaa, mutta jos hän on saanut luvan saada lapsensa yksityiseen lastenkotiin, jonka johtajattaren hän tuntee persoonallisesti ja johon hän luottaa, niin sellainen äiti paljon helpommin ja mieluummin luovuttaa lapsensa sinne.

Minä siis pyytäisin, että kiinnitettäisiin entistä suurempaa huomiota juuri näihin yksityisiin laitoksiin, jotta tuo yksilöllisyyden periaate, tuo kodin kasvatusperiaate säilytettäisiin, ettei vain tulisi kaikki kunnallistutetuksi tai ettei myöskään lapsen kasvatus tulisi liian kaavamaiseksi. Se on minusta niin tärkeää, ettei sitä voi kyllin tarpeeksi alleviivata. Sentähden pyydän, että sivistysvaliokunta kiinnittäisi tarkkaa huomiota tähän näkökohtaan, sillä käytännöllisessä elämässä perheen äidit ja isät etusijassa katsovat tähän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Esitys lähetetään sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

7) Ehdotuksen laiksi upseerien opetuslaitoksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

8) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista; ja

9) Puhemiesneuvoston laatima luettelo eduskunnan lepäämään jätettäviksi hyväksymistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Seuraava istunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto päätetään kello 15.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

8. Perjantaina 16 p. elokuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Esitellään:

1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista 142
2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo eduskunnan lepäämään jätettäviksi hyväksymistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 39 aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta 143
4) Hallituksen esitys n:o 40 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi .... „
5) Hallituksen esitys n:o 41 laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hakkila.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi puhemies Kallio sekä edustajat Ellilä, Hannula, U., Heikkinen, Hänninen, Junes, Kilpeläinen, Kukkonen, Lahdensuo, Leppälä, Niukkanen, Reinikka, Rosenberg, Ryömä ja Sahlstein.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: kunnallisten tehtävien takia huomisesta istunnosta ed. Pilkka, yksityisten asiain takia perjantain ja maanantain istunnosta edustajat U. Hannula ja Rosenberg sekä virkatehtävien takia huomispäivän ja maanantain istunnoista ed. Kivioja.

Ed. Kallion vapauttaminen puhemiehentoimesta.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan puhemies on eduskunnalle osoittanut kirjelmän, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Sen johdosta että Tasavallan Presidentti on nimittänyt allekirjoittaneen pääministeriksi, pyydän kunnioittavimmin eduskunnalta vapautusta puhemiehen toimesta.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 1929.

Kyösti Kallio.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa tätä anomusta.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Tarkistajain puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies: Tarkistajat ovat puheenjohtajakseen valinneet varapuhemies Virkkusen ja varapuheenjohtajakseen ed. Kedon.

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan elokuun 9 päivältä, n:o 640, saapuneet hallituksen esitykset

n:o 39 Esitys aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta,
n:o 40 Esitys eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi ja
n:o 41 Esitys laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiesneuvoston laatima luettelo tasavallan presidentin vahvistamatta jättämistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Esitellään edelläsanotun luettelon a) kohdassa mainittu asia, nim.

vuoden 1925 vp:llä lepäämään jätetty, vuoden 1927 valtiopäivillä hyväksytty ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä, minkä lakiehdotuksen tasavallan presidentti on jättänyt vahvistamatta.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta sen johdosta, etteivät Ahvenanmaan maakuntapäivät ole antaneet puheenaolevaan lakiehdotukseen Ahvenanmaan itsehallinnosta 6 päivänä toukokuuta 1920 annetun lain 36 §:ssä edellytettyä hyväksymistään, päättäisi katsoa sanotun lainsäädäntöasian rauenneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Esitellään edelläsanotun luettelon b) kohdassa mainittu asia, nim.

vuoden 1928 valtiopäivillä hyväksytty ehdotus laiksi eräiden luonnonsuojelusalueiden perustamisesta valtionmaille, minkä lakiehdotuksen tasavallan presidentti on jättänyt vahvistamatta.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tulisi pyytää siitä lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo eduskunnan lepäämään jätettäviksi hyväksymistä, vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Esitellään edelläolevan luettelon a) kohdassa mainittu asia, nim.

ehdotus laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nim.

ehdotukset sairausvakuutuslaiksi sekä siihen liittyväksi laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin työväenasiainvaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Esitellään luettelon c) kohdassa mainittu asia, nim.

ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 85 §:n muuttamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Esitellään luettelon d) kohdassa mainittu asia, nim.

ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa että asia lausunnon antamista varten lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Pöydällepanot:

3) Aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamista

koskeva hallituksen esitys n:o 39 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen istuntoon.

4) Eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamista rahamenoiksi

koskeva hallituksen esitys n:o 40 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen istuntoon.

5) Ehdotuksen laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 41 esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomispäivän istuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Seuraava täysistunto pidetään huomenna kello 11.

Täysistunto päätetään kello 14,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

9. Lauantaina 17 p. elokuuta 1929

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

	Siv.
1) Puhemiehen vaali	152

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 39 aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta	„
3) Hallituksen esitys n:o 40 eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamisesta rahamenoiksi ..	„
4) Hallituksen esitys n:o 41 laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta	153

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hakkila:

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hannula, U., Kauranen, Kivioja, Lahdensuo, Riihimäki, Rosenberg, Ryömä ja Sahlstein.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: yksityisten asiain takia tämän päivän istunnosta edustajat Lahdensuo ja Riihimäki sekä kunnallisten tehtävien vuoksi lauantain ja maanantain istunnoista ed. Kauranen.

Valiokuntien jäsenet.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan valiokuntiin uudet jäsenet ja varajäsenet seuraavien ministereiksi nimitettyjen edustajien sijaan:

ministeri Heikkisen sijaan jäsenen maatalousvaliokuntaan ja varajäsenen pankkivaliokuntaan,
ministeri Juneksen sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan,
ministeri Kukkosen sijaan jäsenen ulkoasiainvaliokuntaan ja sivistysvaliokuntaan,
ministeri Lahdensuon sijaan jäsenen laki- ja talousvaliokuntaan,
ministeri Leppälän sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan,
ministeri Niukkasen sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan ja puolustusasiainvaliokuntaan,
ministeri Reinikan sijaan jäsenen pankkivaliokuntaan ja varajäsenen valtiovarainvaliokuntaan sekä
ministeri Ellilän sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Junnila: Eduskunnan valitsijamiehiä pyydetään kokoontumaan tähän huoneeseen tämän istunnon päätyttyä.

Valitsijamiehet.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamieheksi ministeri

Reinikan sijaan tulee ed. Nurmesniemi ja ministeri Leppälän sijaan ed. Kariniva.

Suuren valiokunnan jäsenet.

Ensimmäinen varapuhemies: Samoin ilmoitetaan, että suuren valiokunnan jäseneksi ministeri Lahdensuon sijaan tulee ed. Koivuranta.

Vapautuksia valiokuntien jäsenyydestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Hallituksen vaihdoksen johdosta tapahtuvan valiokuntien osittaisen uudelleen järjestelyn vuoksi anovat vapautusta ed. Vennola maatalousvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokunnan jäsenyydestä, ed. M. Hannula työväenasiainvaliokunnan jäsenyydestä, ed. Nordenstreng sivistysvaliokunnan jäsenyydestä ja ed. Lammінen työväenasiainvaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan ja päätetään kehoittaa valitsijamiehiä valitsemaan uudet jäsenet vapautuksen saaneiden sijaan.

Ed. Juutilaisen y. m. kysymys, joka koskee kevääksi 1929 suunnitelluksi ilmoitettua virkamieslakkoa.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Juutilaisen y. m. kysymys, joka koskee kevääksi 1929 suunnitelluksi ilmoitettua virkamieslakkoa, sekä pääministeri Mantereen siihen lähettämä kirjallinen vastaus. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Kun nykyinen hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi valtion viran- ja toimenhaltijan palkan koroituksesta, ryhtyivät varsinkin hallituspuolueen sanomalehdet kirjoituksillaan tukemaan tätä hallituksen pyrkimystä. Tämä tukeminen suoritettiin eräissä lehdissä sillä tavalla, että melkeinpä suoranaisesti kehoitettiin valtion viran- ja toimenhaltijoita siinä tapauksessa, jos eduskunta ei hyväksyisi hallituksen esitystä, ryhtymään ulkoparlamentaariseen toimintaan, millä toiminnalla pakotettaisiin eduskunta suostumaan niihin vaatimuksiin, joita hallituksen esitys sisälsi. Eräät sanomalehdet menivät niinkin pitkälle eduskuntaa „varoittaessaan", että varoitukset sisälsivät melkeinpä suoranaisia uhkauksia. Ellei eduskunta suostu koroittamaan virkamiesten palkkoja, niin seuraukset ovat arveluttavia, niin sanottiin, ja kun edellä mainittu esitys joutui valiokunnasta eduskunnan käsiteltäväksi, ryhtyivät sanomalehdet levittämään sellaista tietoa, että virkamiehet ovat ryhtyneet lakkovalmisteluihin ja tekevätkin lakon, jos eduskunta ei ota, vastoin valtiovarainvaliokunnan ehdotusta, hallituksen esitystä palkkojen koroittamisesta huomioon.

Eduskuntapiireissä yleensä käsitettiin sanotunlaiset kirjoitukset ja tiedot sellaisiksi toimenpiteiksi eduskunnan enemmistöä kohtaan, joihin, palkkataistelujen ollessa päiväjärjestyksessä, on jo totuttu. Virkamiesten lakonuhka ei saanut eduskunnan enemmistöä luopumaan siitä vakaumuksestaan, että ajankohta palkankoroituksille ei ollut sovelias; muutamissa tapauksissa oli uhkauksilla päinvastainenkin vaikutus.

Kun eduskunta oli hallituksen esityksen hylännyt ja hallitus käytti perustuslakien mukaista valtaansa, esittäen eduskunnan hajoitettavaksi, niin katsoivat eräät sanomalehdet velvollisuudekseen ryhtyä puoltamaan hallituksen menettelyä, kertomalla, millainen tilanne oli eduskunnan hajoituksen aikana, tuoden julkisuuteen ne toimenpiteet, mihin virkamiehet näiden sanomalehtien tietojen mukaan olisivat ryhtyneet, ellei eduskuntaa olisi hajoitettu. Edustavimmalla tavalla ja selväsanaisimmin on siitä asiasta kertonut Turussa ilmestyvä hallituspuolueen äänenkannattajiin kuuluva sanomalehti „Turun Sanomat". Viime huhtikuun 20 p:nä on sanottu lehti julkaissut kirjoituksen, jossa m. m. oli lausuttu:

„Eduskunnan hajoitus toimeenpantiin virkamieslakon estämiseksi. Virkamieslakon uhan edessä olivat hajoitukseen taipuvaisia nekin ministerit, jotka olisivat tahtoneet tarjota eduskunnan enemmistölle tilaisuuden uuden hallituksen muodostamiseen.''

Siitä tilanteesta, mikä saattoi hallituksen esittämään, että eduskunta olisi hajoitettava, kirjoittaa sama lehti seuraavaa:

„Ja tilanne oli, kun hajoituspäätös tehtiin, lyhyesti seuraava: yleinen virkamieslakko, jollaista missään sivistysmaassa ei ole tapahtunut, olisi alkanut perjantain ja lauantain vastaisena yönä. Lakko ei olisi koskenut vain tavallisia virastoherroja. Tiedetään, että lakkoon olisivat yhtyneet rautatieläiset, tulli-, posti- ja vankeinhoitoviranomaiset, osittain jopa vanginvartijoita myöten. Poliisikin olisi eräissä osissa maata ryhtynyt lakkoon ja osa sotaväkeä olisi yhtynyt lakkolaisiin.

Voi olla eri mieltä siitä, oliko eduskunta hajoitettava heti, mutta se on varmaa, että hajoittaminen olisi joka tapauksessa ollut lopputulos. Ainoa vaihtoehto olisi ollut: eduskunnan täydellinen nöyryytys.''

Haluten esittää, millaisen hyvän työn hallitus oli hajoittamallensa eduskunnalle tehnyt, jatkaa lehti edelleen:

„Hajoittamalla eduskunnan pelasti hallitus sen tältä ennenkuulumattomalta nöyryytykseltä. Hallitus pelasti vastustajansa siltä häpeältä, että he, työnsä päätettyään ja lomalle lähdettyään, olisivat jääneet mikä Kouvolaan, mikä Tampereelle, mikä millekin rautatieasemalle tutkimaan edustajatoimensa hedelmien herkullisuutta. Maailma olisi saanut nähdä, ellei hajoitus olisi tapahtunut, surkean koomillisen näytelmän. Eduskunnan jäsenten olisi pitänyt palata Helsinkiin pyörtämään pyhiä päätöksiään.''

Näin kirjoittaa hallituspuolueen sanomalehti ja kaiken lisäksi vielä moittii hallitusta siitä, että se oli „unohtanut taktiikan. Sen olisi'', „Turun Sanomain'' käsityksen mukaan, „pitänyt puolue-etujen ja oman kunniansa vuoksi antaa lakon syntyä''.

Samaan tapaan ovat useat toisetkin hallituspuolueen sanomalehdet kirjoittaneet. Hallituksen pää-äänenkannattaja „Helsingin Sanomat'' on myöskin suhtautunut „Turun Sanomain'' paljastukseen myötätuntoisesti ja edistänytkin maalle vahingollisten lakkovalmistelutietojen levittämistä. „Helsingin Sanomat'' on numerossaan 107 „Muut lehdet'' osastossaan julkaissut „Turun Sanomain'' edellämainitusta kirjoituksesta m. m. sen kappaleen, jossa sanotaan: „Hallitus tahtoi pelastaa eduskunnan nöyryytykseltä'' j. n. e. ja sen lisäksi kohtia mainitusta kirjoituksesta, joissa käsitellään „Kansallisen Edistyspuolueen'' suhtautumista eduskunnan hajoitukseen ja lupaavista mahdollisuuksista uusissa vaaleissa.

Edelläkerrottujen hälyttävien tietojen johdosta kääntyi TST (Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto) hallituksen puoleen pyytäen saada selvitystä asiaan. Pääministeri Mantere, jolta mainittu Tietotoimisto on asiaa kysellyt, ei ole voinut muuta kuin osalta peruuttaa niitä tietoja, mitä sanomalehdet olivat kertoneet. Hra Mantere oli ilmoittanut TST:lle saaneensa selville, että sotaväki ei olisi lakkoon yhtynyt. Edellämainittu TST:n uutinen on julaistu yleensä maaseudun sanomalehdissä.

Jokainen edesvastuuntuntoinen kansalainen käsittää sanomattakin, minkä vaikutuksen sellaiset hälytyskirjoitukset, kuin yllä on esitetty, tekevät, ei vain omassa maassamme, mutta maamme rajojen ulkopuolellakin. Hetkellä, jolloin eduskunta hajoitettiin ja edellä kerrotut tiedot esitettiin, vallitsi maassa taloudellinen pulakausi. Kertomukset, että virkamiehet, järjestysvalta ja osa sotaväestäkin olisi tällaisen tilanteen vallitessa valmis ryhtymään lakkoon, jolla olisi ollut vakavampi luonne kuin tavallisilla työlakoilla, ei ole ollut omiaan lisäämään sitä luottamusta maatamme kohtaan, mitä me silloin ja vielä tälläkin kertaa tarvitsemme ulkoapäin. Eivät ne myöskään lisää sitä myötätuntoa ja arvonantoa, mitä nuori valtakuntamme itsenäisyytensä aikana suurella vaivalla ja kustannuksilla on itselleen hankkinut sivistyneen maailman taholta.

Kun julkisuuteen saatettujen tietojen mukaan sama asia, mikä aiheutti eduskunnan hajoituksen, uutena hallituksen esityksenä tai jollakin muulla tavalla voi tulla uudestaan nyt kokoutuneen eduskunnan käsiteltäväksi, katsomme olevan syytä, että niistä toimenpiteistä, mihin valtion viranja toimenhaltijat painostaakseen eduskuntaa työskentelemään heidän määräämäänsä

suuntaan, olivat ryhtyneet, otetaan täysi selvyys. Selvyyden saaminen on tärkeää senkin vuoksi, että jos valtion viran- ja toimenhaltijain palkankoroitusvaatimuksien jouduttua eduskunnan käsiteltäväksi uudelleen toistetaan samat uhat ja ryhdytään niin laajaperäisiin painostustoimenpiteisiin, joihin hallituspuolueen sanomalehtien kertomuksien mukaan oli jo viime huhtikuussa ryhdytty, niin tulevat sellaiset tiedot toistettuina tuottamaan ääretöntä vahinkoa maamme taloudellisille pyrkimyksille, vaikka tiedoissa ei olisi mitään perää. Jos taasen niin laaja lakko kuin edellämainittu suunnitelma edellyttää, tultaisiin käytäntöön sovelluttamaan, niin olisivat vahingot arvaamattoman suuret.

Olemme odottaneet, että hallitus heti eduskunnan hajoituksen jälkeen, jolloin sillä todennäköisesti oli tiedossa mainitut lakkovalmistelut, olisi ryhtynyt tarmokkaisiin toimenpiteisiin selvyyden saamiseksi siitä, miten vakava vaara säännöllistä yhteiskuntaelämäämme uhkasi sillä hetkellä, kun eduskunta hajoitettiin. Mutta niiden tietojen perusteella, mitä hallituksen toimettomuudesta olemme saaneet, ei hallitus ole ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin. Tämän vuoksi on eduskunnan kiinnitettävä huomionsa asiaan, mikä mahdollisesti uusiutuessaan johtaa siihen, että eduskunnan työrauha maalle ja kansalle tärkeitä kysymyksiä käsiteltäessä ei ole turvattu. Kaiken sen jälkeen, mitä asiasta nyt jo yleisesti tiedetään, ei ole syytä kysyä hallitukselta: onko sen tietoon tullut, että tämän vuoden alkupuolella on maassa valmisteltu virkamiesten aloitteesta laajaa, valtakunnalle vaarallista lakkoa, sillä kun tietoa siitä ovat levittäneet hallituksen äänenkannattajat ja kun „Kansallinen Edistyspuolue'', minkä johdossa on hallituksen jäseniäkin, on vaalijulkaisuissaan myöskin samoja, maalle vahingollisia tietoja levittänyt, niin ei kaikki se ole voinut tapahtua hallituksen tietämättä. Yleisen mielipiteen rauhoittamiseksi ja maan etujen vuoksi katsovat allekirjoittaneet kansanedustajina olevansa velvolliset valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaisessa järjestyksessä esittämään asianomaisen hallituksen jäsenen tietoon saatettavaksi ja vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Minkä vuoksi hallitus ei ole ottanut selvää, kenen aloitteesta ja missä laajuudessa on kuluvan vuoden alkupuolella valmistettu n. s. virkamieslakkoa eduskunnan painostamiseksi hallituksen esityksen hyväksi viran- ja toimenhaltijain palkkaetujen koroittamiseksi?

Onko ollut, kuten erinäiset sanomalehdet ovat väittäneet, joitakin aseellisia voimia, jotka olisivat olleet muka valmiit liittymään virkamiesten järjestämään lakkoliikkeeseen?

Miksi ei hallitus ole ryhtynyt saattamaan syytteeseen edelläsanotun lakon valmistelijoita samoin kuin niitä sanomalehtien vastaavia julkaisijoita, jotka ovat julkisuuteen levittäneet eduskuntaa halventavia kirjoituksia ja tietoja maalle, sen arvolle sekä turvallisuudelle ja varsinkin maan talouselämälle erittäin vahingollisista suunnitelmista ja niiden valmisteluista?

Helsingissä elokuun 5 päivänä 1929.

Antti Juutilainen.	Matti Pitkänen.
Anttoni Vertanen.	Kaapro Huittinen.
O. Kontio.	Juhani Leppälä.

Pääministeri M a n t e r e e n kysymykseen lähettämä kirjallinen vastaus kuuluu:

Pääministeri.

Helsingissä,
elokuun 15 p:nä 1929.
N:o 645.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kirjelmässä kuluvan elokuun 6 p:ltä on Herra Puhemies Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa minulle lähettänyt jäljennöksen ed. Juutilaisen y. m. kirjelmästä, jossa asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi esitetään seuraavat kysymykset:

> Minkä vuoksi hallitus ei ole ottanut selvää, kenen aloitteesta ja missä laajuudessa on kuluvan vuoden alkupuolella valmistettu n. s. virkamieslakkoa eduskunnan painostamiseksi hallituksen esityksen hyväksi viran- ja toimenhaltijan palkkaetujen korottamiseksi?
>
> Onko ollut, kuten erinäiset sanomalehdet ovat väittäneet, joitakin

aseellisia voimia, jotka olisivat olleet muka valmiit liittymään virkamiesten järjestämään lakkoliikkeeseen?

Miksi ei hallitus ole ryhtynyt saattamaan syytteeseen edelläsanotun lakon valmistelijoita samoin kuin niitä sanomalehtien vastaavia julkaisijoita, jotka ovat julkisuuteen levittäneet eduskuntaa halventavia kirjoituksia ja tietoja maalle, sen arvolle sekä turvallisuudelle ja varsinkin maan talouselämälle erittäin vahingollisista suunnitelmista ja niiden valmisteluista?

Tämän johdosta pyydän saada esittää seuraavaa:

Kysymys valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten uudelleen järjestämisestä on, kuten Eduskunnalle on tunnettua, kauvan ollut käsittelyn alaisena. Virastojen ja virkamiesjärjestöjen taholta on tehty eri hallituksille lukuisia esityksiä palkkausten yleisestä parantamisesta. Näissä esityksissä on monilukuisilla numeroilla ja muilla asiatiedoilla osoitettu nykyisten palkkojen riittämättömyys turvaamaan valtion viran- ja toimenhaltijoille tyydyttävää, kunkin asemaa vastaavaa toimeentuloa sekä osoitettu valtion suorittamien palkkojen suhteellinen alhaisuus verrattuna siihen, mitä kunnat ja yksityiset katsovat välttämättömäksi suorittaa vastaavanlaisista viroista ja toimista.

Nämä virastojen ja virkamiesjärjestöjen usein uudistetut anomukset eivät ole johtaneet tulokseen. Siitä on ollut seurauksena tyytymättömyys viran- ja toimenhaltijain keskuudessa, joka tyytymättömyys on kasvanut sitä mukaa, kun toiveet palkkojen odotetusta pikaisesta paranemisesta ovat uudestaan ja uudestaan rauenneet ja viran- ja toimenhaltijain taloudellinen tila on huononemistaan huonontunut.

Näin herännyt tyytymättömyys on pukeutunut erilaisiin ilmaisumuotoihin. Vähemmän huomiota herättäneenä, mutta valtion koko toiminnalle tuhoisimpana se on ilmaantunut siinä, että arveluttavan suuri lukumäärä viran ja toimien haltijoita, useimmissa tapauksissa pätevintä ainesta, on siirtynyt valtion palveluksesta kuntien tai yksityisten toimiin. Tämä on hyvin ymmärrettävää, kun tunnettua on, että viimeksimainitut tarjoavat tuntuvasti suurempia palkkaetuja kuin valtio. Sen lisäksi mitä viime valtiopäivillä, palkkausasian esillä ollessa, hallituksen toimesta saatettiin Eduskunnan tietoon valtion ja kuntien tai yksityisten yhtymien maksamien palkkojen keskinäisestä suhteesta, jolloin kävi selville, että viimeksimainitut ovat edellisiä huomattavasti runsaammat, lienee paikallaan tässä asian valaisemiseksi esittää vielä muutamia numeroja niistä palkkauksista, joita valtiovarainministeriön äskettäin hankkimien tietojen mukaan valtioapua nauttivat erilaiset seurat ja yhdistykset suorittavat toimihenkilöilleen. Hankittu selvitys osoittaa, että esim. Suomen Metsänhoitoyhdistyksen metsätaloudellisen toimiston johtajan vuotuinen kokonaispalkkaetu nousee 99,850, Suomen Ayrshireyhdistyksen sihteerin 103,718, Itä-Suomen Karjanjalostusyhdistyksen sihteerin 111,619, Suomen Salaojitusyhdistyksen toimistonjohtajan 129,127 ja Länsi-Suomen Karjanjalostusyhdistyksen sihteerin 132,056 markkaan. Suomen Palosuojelusyhdistyksen toimistonjohtajan vuotuinen palkkaetu on 111,784 ja Teollisuusseutujen Evankelisoimisseuran sihteerin 101,232 markkaa. (Ed. Juutilainen: Kouluhallituksen tirehtöörin palkka! — Ed. Voionmaa: Ei sinne päinkään!)

Nämä palkkaukset ovat melkein järkiään sellaisia, jommoisista eivät valtion parhaitenkaan palkatut viran haltijat pääse osallisiksi. Ja kuitenkin vaaditaan viimeksi mainituilta yleensä tuntuvasti suurempi virkakelpoisuus, joka on saavutettava pitkäaikaisilla, suuria kustannuksia kysyvillä opinnoilla. On näin ollen varsin ymmärrettävää, että kykenevät henkilöt, tyytymättöminä valtion tarjoamiin palkkaetuihin, jättävät valtiontoimensa antautuakseen taloudellisesti paljoa edullisempaan yksityispalvelukseen, mikä valtion kannalta on mitä valitettavinta.

Mutta jos siis on ilmeistä, että valtion etu mitä suurimmassa määrässä kärsii siitä, että pätevimpiä voimia yksi toisensa jälkeen valtion maksamien riittämättömien palkkojen takia siirtyy kuntien ja yksityisten palvelukseen, niin palkkojen riittämättömyys on valtion toiminnalle haitallinen senkin vuoksi, että se synnyttää valtion viran- ja toimen haltijoissa mielenkatkeruutta, joka saattaa ja on saattanut

heitä asemansa parantamiseksi miettimään ryhtymistä samoihin toimenpiteisiin, joilla yksityisten palveluksessa olevat järjestyneet työläiset pyrkivät aikaansaamaan parannusta palkkoihinsa, nimittäin joukkotoimintaan yleisen viroista luopumisen ja tehtävien suorittamisesta poisjäämisen muodossa. Tällainen mieliala, josta jo vuosikausia, mutta varsinkin viime syksynä näkyi oireita, saavutti kevättalvella, kun palkkakysymys eduskunnan hylättyä palkkojen parantamista tarkoittavan hallituksen esityksen kärjistyi, yhä laajempaa kannatusta suuressa osassa valtion virka- ja palveluskuntaa, kuten yleisesti on tunnettuakin. Hallitus seurasi valppaasti viran- ja toimenhaltijain keskuudessa tapahtuvaa liikehtimistä ja varoitti virkamiehistöä jokaisessa asian vaiheessa ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka olisivat saattaneet valtion ja yhteiskunnan edut vaaranalaisiksi.

Virkamiehistö sitten luopuikin joukkotoimintaa tarkoittavista aikeistaan. Mitään rikollista tekoa, josta joku tai jotkut virkamiehet olisivat olleet saatettavat syytteeseen, ei puheenaolevissa suunnitelmissa ollut tai niiden yhteydessä ilmaantunut, eikä niihin sanomalehtikirjoituksiin, joissa näitä suunnitteluja käsiteltiin, myöskään sisältynyt mitään sellaista, joka lain mukaan olisi antanut hallitukselle oikeuden ryhtyä sanomalehtien julkaisijoita vastaan syytteiden nostamiseen. Tiedot, että puolustuslaitoksen palveluksessa olevat virkamiehet olisivat olleet mukana mainituissa suunnitteluissa tai että „joitakin aseellisia voimia" olisi muulla tavoin ollut valmiina liittymään aiottuihin joukkotoimenpiteisiin, on jo aikaisemmin julkisuudessa osoitettu perättömäksi ja perustuvatkin ne tyhjiin oletamuksiin.

Oskari Mantere.

Statsministern.

Helsingfors,
den 15 augusti 1929.
N:o 645.

Riksdagens Herr Talman.

I skrivelse av den 6 augusti har herr talmannen i syfte, som förutsättes i Riksdagsordningens 37 § 1 moment tillställt mig avskrift av en skrivelse av rdgsm. Juutilainen m. fl., vari till vederbörande regeringsledamots besvarande framställes följande spörsmål:

> Varför har regeringen icke utrett, på vems initiativ och i vilken utsträckning i början av detta år den s. k. tjänstemannastrejken förbereddes för utövande av påtryckning på Riksdagen till förmån för regeringens proposition angående höjande av tjänste- och befattningshavarnas löneförmåner?
>
> Har det, såsom i vissa tidningar påståtts, funnits militära krafter, som skulle varit beredda att ansluta sig till en av tjänstemännen organiserad strejkrörelse?
>
> Varför har regeringen icke skridit till åtgärd för att ställa dem till ansvar, vilka förberedde denna strejk, ävensom de ansvariga tidningsutgivare, som bringat till offentligheten för riksdagen nedsättande artiklar och uppgifter om för landet, dess anseende och trygghet och särskilt för landets ekonomiska liv ytterst skadliga planer och förberedelserna till dem?

Med anledning härav får jag anföra följande:

Frågan om en nyreglering av tjänste- och befattningshavarnas avlöningar har, såsom riksdagen har sig bekant, länge varit under behandling. Från ämbetsverkens och tjänstemannaorganisationernas sida hava till de olika regeringarna riktats talrika framställningar om en allmän förbättring av avlöningarna. I dessa framställningar har med talrika siffer- och andra sakuppgifter påvisats att de nuvarande lönerna icke förslå att tillförsäkra innehavarna av statens tjänster och befattningar en tillfredsställande, envars ställning motsvarande utkomst, samt påvisats, att de löner staten betalar äro i proportion låga i jämförelse med vad kommunerna och de enskilda anse nödvändigt att erlägga för motsvarande tjänster och befattningar.

Dessa ofta upprepade framställningar från ämbetsverken och tjänstemannaorganisationerna hava icke lett till resultat. Följden härav har varit missnöje bland tjänste- och befattningshavarna, vilket missnöje har vuxit i den mån förhoppningarna om en

önskad snabb förbättring av lönerna åter och åter grusats samt tjänste- och befattningshavarnas ekonomiska ställning försämrats.

Det sålunda väckta missnöjet har iklätt sig olika uttrycksformer. Mindre uppseendeväckande, men för statens hela verksamhet mest ödesdigert har det visat sig däri, att ett betänkligt stort antal tjänste- och befattningshavare, i flertalet fall de mest kompetenta, övergått från statens tjänst till kommunala eller privata befattningar. Detta är mycket begripligt, då man vet, att de sistnämnda erbjuda avsevärt större löneförmåner än staten. Utöver vad vid senaste riksdag, då lönefrågan var före, på regeringens åtgärd bragtes till riksdagens kännedom angående det inbördes förhållandet mellan av staten samt av kommunerna och enskilda betalade löner, varvid det framgick, att de sistnämnda voro avsevärt högre än de förstnämnda, torde det vara på sin plats att här för frågans belysande framlägga ännu några siffror beträffande de löner, som enligt de av finansministeriet nyligen införskaffade uppgifterna några av de olika sällskap och föreningar, som åtnjuta statsunderstöd, utgiva åt sina funktionärer. Den införskaffade utredningen visar, att t. ex. föreståndarens för Finska Forstföreningens skogsekonomiska byrå årliga totala löneförmån stiger till 99,850 mark, sekreterarens i Ayrshireföreningen i Finland till 103,718, sekreterarens i Itä-Suomen Karjanjalostusyhdistys till 111,619, föreståndarens för Täckdikningsföreningens i Finland byrå till 129,127 mark och sekreterarens i Länsi-Suomen Karjanjalostusyhdistys till 132,056 mark. Föreståndarens för Brandskyddsföreningens i Finland byrå löneförmåner uppgå till 111,784 och sekreterarens i Sällskapet för industriorternas evangelisering till 101,232 mark.

Dessa avlöningar äro nästan alltigenom sådana, som icke ens statens bäst avlönade tjänsteinnehavare erhålla. Och dock fordras i allmänhet av de sistnämnda en större tjänstekompetens, som måste ernås genom långvariga studier, vilka draga stora kostnader. Det är under sådant förhållande mycket förklarligt, att kompetenta personer, missnöjda med de av staten erbjudna löneförmånerna, lämna sina statstjänster för att övergå till en ekonomiskt mycket förmånligare privattjänst, vilket ur statens synpunkt är i högsta grad beklagligt.

Men om det är uppenbart, att statens fördel i allra högsta grad lider därav att de mest kompetenta krafterna, den ena efter den andra, till följd av de otillräckliga löner staten erlägger övergå till kommunal- och privattjänst, så äro otillräckliga löner också till förfång för statens verksamhet för den skull, att de hos statens tjänste- och befattningshavare uppväcka en bitterhet i sinnet, som kan och har kunnat bringa dem på tanken att för förbättrandet av sin ställning skrida till enahanda åtgärder, som i privattjänst stående organiserade arbetare tillgripa då de söka åstadkomma en förbättring av sina löner, nämligen massaktion i form av allmän avgång eller uteblivande från tjänsteutövning. En dylik sinnesstämning, på vilken redan i åratal, men särskilt senaste höst, symptom kommo till synes, vann, såsom allmänt känt är, på vårvintern, då lönefrågan efter det riksdagen förkastat regeringens proposition angående förbättring av lönerna, allt vidsträcktare understöd inom en stor del av statens tjänste- och befattningshavarekår. Regeringen följde uppmärksamt med denna rörelse bland tjänste- och befattningshavarene och varnade tjänstemännen i varje skede av ärendets behandling för att skrida till åtgärder, som kunde äventyra statens och samhällets intressen.

Tjänstemännen avstodo också sedermera från sina planer på en massaktion. Någon brottslig handling, för vilken någon eller några tjänstemän skulle böra ställas till ansvar, innelåg icke i ifrågavarande planer och ej heller de tidningsartiklar, i vilka dessa planer behandlades, innehöllo något sådant, som enligt lag skulle berättigat regeringen att skrida till väckande av åtal mot tidningsutgivarna. Uppgifterna om att tjänstemännen i försvarsväsendets tjänst skulle varit med om nämnda planer eller att „en del väpnade krafter" hade på annat sätt varit beredda att ansluta sig till den tillärnade massaktionen, ha redan tidigare i offentligheten ådagalagts vara grundlösa och de grunda sig på lösa antaganden.

Oskari Mantere.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Puhemiehen vaali.

Ensimmäinen varapuhemies: Nyt tulee valittavaksi eduskunnan puhemies vuoden 1929 toisten valtiopäiväin jäljellä olevaksi ajaksi.

Ryhdytään vaaliin.

Äänestyksessä saavat ääniä: Ed. Virkkunen 85, ed. Hakkila 80, ed. Rosenberg 21 ja ed. Furuhjelm 3 ääntä sekä ed. Haataja ja ed. Harvala kumpikin 1 äänen.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun äänestyksessä kukaan ei ole saanut säädettyä äänten enemmistöä, on uusi vaali toimitettava.

Tässä toisessa äänestyksessä saavat ääniä: ed. Virkkunen 84, ed. Hakkila 80, ed. Rosenberg 21 ja ed. Furuhjelm 3 sekä ed. Haataja ja ed. Harvala kumpikin 1 äänen.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun tässäkään äänestyksessä kukaan ei ole saanut säädettyä äänten enemmistöä, on vielä uusi vaali toimitettava.

Kolmannessa lopullisessa äänestyksessä saavat ääniä: ed. Virkkunen 86, ed. Hakkila 81, ed. Rosenberg 21 ääntä ja edustajat Furuhjelm, Haataja ja Harvala kukin 1 äänen.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan puhemieheksi vuoden 1929 toisten valtiopäivien jäljelläolevaksi ajaksi on valittu varapuhemies Virkkunen.

Kehoitan valittua puhemiestä ryhtymään toimeensa.

Puhemiehen tervehdyspuhe.

Puhemies Virkkunen asettuu paikalleen ja lausuu eduskunnan kaikkien muitten jäsenten noustua seisoalleen paitsi äärimmäisen vasemmiston, jotka istuvat:

Arvoisat edustajat!

Ryhtyessäni eduskunnan puhemiehen toimeen, johon toimitetun vaalin tulos minut kutsuu, olen elävästi tietoinen siitä velvoituksesta, minkä aikaisemmin eduskunnan edessä antamani puhemiesvakuutus sisältää.

Katson tärkeimmäksi parlamentaariseksi tehtäväksi nykyhetken vaikeassa tilanteessa työskentelyn paremman yhteisymmärryksen ja keskinäisen luottamuksen luomiseksi eri puolueitten sekä väestö- ja kieliryhmien kesken. Olen puolestani voimieni mukaan myötävaikuttava tämän päämäärän saavuttamiseen ja kiitän osakseni tulleesta luottamuksesta.

Ärade riksdagsmän! Livligt medveten om den förpliktelse, som inneligger i den av mig tidigare inför riksdagen avgivna talmannens försäkran, tackar jag för det mig visade förtroendet. Jag ser såsom den viktigaste parlamentariska uppgiften i vårt nuvarande svåra tidsläge bemödandet om skapandet av bättre samförstånd och inbördes förtroende mellan partierna samt folk- och språkgrupperna och jag skall efter förmåga bidraga till uppnåendet av detta mål.

Puhemies: Sen tuloksen johdosta, minkä eduskunnan puhemiehen vaali on tuottanut, on toisen varapuhemiehen vaali toimitettava. Tämä vaali tapahtuu seuraavassa istunnossa.

2) Aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

3) Eräiden viljassa määrättyjen kirkollisten menojen muuntamista rahamenoiksi

koskeva hallituksen esitys n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana maanantaina kello 11.

Täysistunto päätetään kello 12.41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

---

10. Maanantaina 19 p. elokuuta 1929

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toisen varapuhemiehen vaali 169

Esitellään:

1) Ed. Schaumanin lak. al. n:o 1 laiksi 13 p:nä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta ..... „

2) Ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2 laiksi edustajanvaaleista ..... „

3) Ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3 laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta sekä laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta 170

4) Ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4 kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ..... „

5) Ed. K. Myllymäen y. m. lak. al. n:o 5 laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin ..... „

6) Ed. Riihimäen y. m. lak. al. n:o 6 laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä ..... „

Siv.

7) Ed. E. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 7 laiksi valtiollisten vankien oikeuksista 170

8) Ed. Aaltosen y. m. lak. al. n:o 8 laiksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun, lailla 21 päivänä tammikuuta 1921 muutetun asetuksen 2 luvun 8 §:n muuttamisesta ..... „

9) Ed. J. F. Aallon y. m. lak. al. n:o 9 laiksi vuoden 1918 kansalaissodan johdosta rangaistuksiin tuomittujen henkilöiden armahtamisesta .... „

10) Ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10 laiksi ulosottolain muuttamisesta .... „

11) Ed. Virran y. m. lak. al. n:o 11 laiksi ulosottolain 4 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta ja laiksi ulosottolain voimaanpanoasetuksen 27 §:n muuttamisesta 171

12) Ed. Turusen y. m. lak. al. n:o 12 laiksi 6:nnen §:n ottamisesta kauppakaaren 9 lukuun ..... „

13) Ed. M. Hannulan y. m. lak. al. n:o 13 laiksi oikeudesta valokuviin kesäkuun 3 p:nä 1927 annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..... „

14) Ed. Ryömän lak. al. n:o 14 laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista..... „

15) Ed. Rosenbergin y. m. lak. al. n:o 15 laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta ..... „

16) Ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16 laiksi eräiden tullimaksujen muuttamisesta ..... „

17) Ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 17 laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta .... „

18) Ed. Pitkäsen y. m. lak. al. n:o 18 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja

Siv.

laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten 171
19) Ed. Ryömän y. m. lak. al. n:o 19 laiksi eräiden erotettujen valtion viran tai toimen haltijain oikeudesta ikälisään ja eläkkeeseen ..... „
20) Ed. Seppälän y. m. lak. al. n:o 20 laiksi eläkkeestä vapaussodassa haavoittuneille sotureille sekä kaatuneitten ja sairauden johdosta kuolleitten soturien perheille 28 päivänä huhtikuuta 1919 annetun lain muuttamisesta.... „
21) Ed. Puhakan lak. al. n:o 21 laiksi 1 päivänä kesäkuuta 1922 annetun kieltolain muuttamisesta ..... „
22) Ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 22 laiksi kieltolain 2 pykälän muuttamisesta 172
23) Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23 laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi ..... „
24) Ed. Forsbergin y. m. lak. al. n:o 24 laiksi rakennuskaaren 18 luvun 4 §:n muuttamisesta ..... „
25) Ed. Hästbackan y. m. lak. al. n:o 25 laiksi rakennuskaaren 17 luvun 12 §:n muuttamisesta ..... „
26) Ed. M. A. Hannulan y. m. lak. al. n:o 26 laiksi isostajaosta ja verollepanosta sekä valtionmailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta ..... „
27) Ed. Hännisen lak. al. n:o 27 laiksi isostajaosta ja verollepanosta Kemijärven, Kuusamon ja Kuolajärven pitäjissä Oulun lääniä 17 p:nä tammikuuta 1898 annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta ..... „
28) Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 28 laiksi oppivelvollisuudesta huhtikuun 15 p:nä 1921 annetun lain 11 §:n 1 momentin muuttamisesta toisin kuuluvaksi ..... „
29) Ed. Furuhjelmin y. m. lak. al. n:o 29 laiksi maan ruotsinkielisen opetus- ja valistustoimen johdosta ja valvonnasta ..... „
30) Ed. Sirolan y. m. lak. al. n:o 30 laiksi eräistä muutoksista vuokra-alueiden lunastamisesta 15 p:nä lokakuuta 1918 annettuun lakiin ..... „

Siv.

31) Ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31 laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin 173
32) Ed. Tabellin y. m. lak. al. n:o 32 laiksi valtion metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevain vuokra-alueiden lunastamisesta annetun lain muuttamisesta ..... „
33) Ed. Turusen y. m. lak. al. n:o 33 laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista ..... „
34) Ed. E. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 34 työsopimuslaiksi ..... „
35) Ed. Paasivuoren y. m. lak. al. n:o 35 laiksi työajasta maataloudessa „
36) Ed. Helon y. m. lak. al. n:o 36 laiksi naisten yötyöstä teollisuudessa „
37) Ed. Rötkön y. m. lak. al. n:o 37 laiksi kahdeksan tunnin työajasta 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin kumoamisesta „
38) Ed. v. Frenckellin y. m. lak. al. n:o 38 laiksi lisäyksistä kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annettuun lakiin ..... „
39) Ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 39 laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista lokakuun 24 päivänä 1919 annetun lain nimikkeen sekä eräiden pykälien muuttamisesta „
40) Ed. Tuomivaaran y. m. lak. al. n:o 40 laiksi 11 p:nä marraskuuta 1922 annetun asevelvollisuuslain 23 §:n muuttamisesta ..... „
41) Ed. J. F. Aallon y. m. lak. al. n:o 41 laiksi marraskuun 11 p:nä 1922 annetun asevelvollisuuslain 13, 58 ja 59 §:n muuttamisesta ..... „
42) Ed. Schaumanin toiv. al. n:o 1 laintarkastuskunnan perustamisesta.. „
43) Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 2 erinäisistä muutoksista edustajanpalkkiolakiin 174
44) Ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 3 virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteitten muuttamisesta ..... „
45) Ed. Jacobssonin toiv. al. n:o 4 painovapauslain muuttamisesta siten, että virkamiehet velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa ..... „

Siv.

46) Ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 5 sopimuksen aikaansaamisesta Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä Karjalan kannaksen kalastajien oikeuttamisesta kalastuksen harjoittamiseen Venäjän aluevesillä 174

47) Ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 6 ulkomaisen lainan ottamisesta tuotannollisen toiminnan tukemista varten ..... „

48) Ed. Junnilan y. m. toiv. al. n:o 7 ulkomaisen lainan ottamisesta kunnallisten tulolähteiden rahoittamista varten ..... „

49) Ed. Ryömän y. m. toiv. al. n:o 8 kotimaisen valtiolainan ottamisesta valtioavun suorittamista varten tuberkuloosiparantolain ja -sairaalain perustamiskustannuksiin ..... „

50) Ed. Sergeliuksen toiv. al. n:o 9 kunnallisverolain sekä tulo- ja omaisuusverolain selventämisestä asuntoosakehuoneiston haltijan verottamiseen nähden ..... „

51) Ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 10 esityksen antamisesta muutoksiksi voimassaolevaan tulo- ja omaisuusverolakiin ..... „

52) Ed. Luoman y. m. toiv. al. n:o 11 sellaisista lisäyksistä tulo- ja omaisuusverolakiin sekä kunnallisverolakiin että vapaussodan invaliidien eläkkeet määrättäisiin verovapaiksi .... „

53) Ed. Virkkusen toiv. al. n:o 12 ottolapsen saattamisesta luonnollisen lapsen asemaan lapsiavustuksen saamiseen nähden ..... „

54) Ed. Pitkäsen y.m. toiv. al. n:o 13 virasto-olojen yksinkertaistuttamisesta ..... „

55) Ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 14 8-tuntisen työpäivän perusteelle rakentuvan virastojen aukioloaikaa koskevan esityksen antamisesta eduskunnalle..... 175

56) Ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15 lisämäärärahasta työttömyyden lieventämiseksi ..... „

57) Ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 16 sähkövoima-aseman suunnittelemisesta Oulujoessa olevaan Pyhäkoskeen ..... „

Siv.

58) Ed. Juutilaisen toiv. al. n:o 17 sotavahinkolainojen perimättä jättämisestä 175

59) Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 18 rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamisesta ..... „

60) Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 19 kieltolain noudattamisen valvonnan tehostamisesta ..... „

61) Ed. Kuulialan y. m. toiv. al. n:o 20 komitean asettamisesta maamme nykyisen raittiustilanteen puolueetonta tutkimista varten ..... „

62) Ed. Ikolan y. m. toiv. al. n:o 21 väkijuomalainsäädännön muuttamisesta siten, että alkoholi tulisi tehokkaan verotuksen alaiseksi ..... „

63) Ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22 valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin ..... „

64) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 23 Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamisesta ..... „

65) Ed. Collianderin y. m. toiv. al. n:o 24 erinäisten Turun ja Vaasan saaristoissa olevien kuntien terveydenhoito-oloista ..... „

66) Ed. Malmivaaran y. m. toiv. al. n:o 25 Runnin kylpylän muodostamisesta valtion omistamaksi kansanparantolaksi ..... „

67) Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 26 toimenpiteistä n. s. rajaseutuohjelman toteuttamiseksi 176

68) Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27 tutkimuksen toimittamisesta auto-onnettomuuksien syistä ja alkoholin osallisuudesta niihin ..... „

69) Ed. Rantalan y. m. toiv. al. n:o 28 manttaaliin pannun maan omistajien kuntakokouksia koskevain säännösten kumoamisesta ..... „

70) Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 29 kyläyhteiskuntien hallintoa koskevasta lainsäädännöstä ..... „

71) Ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 30 maalaiskuntien kunnallisverorasitusten tasaamisesta ..... „

72) Ed. Junnilan y .m. toiv. al. n:o 31 kunnallisten ojituslautakuntien asettamisesta ..... „

Siv.

73) Ed. Virkkusen y. m. toiv. al. n:o 32 kalastusolojen järjestämisestä Oulu-, Ii-, Simo-, Kemi- ja Tornionjoessa 176
74) Ed. Ravon y. m. toiv. al. n:o 33 kalastusoikeuden tekemisestä maanomistuksesta riippumattomaksi .... „
75) Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 34 maanomistajain vapauttamisesta rautatiealueen aitaamisvelvollisuudesta ..... „
76) Ed. Lähteenojan y. m. toiv. al. n:o 35 merimiesten eläkkeiden korottamisesta nykyistä rahanarvoa vastaavaksi ..... „
77) Ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 36 hautausmaiden kunnallistuttamisesta „
78) Ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 37 sisä- ja ulkosaariston välisen rajan määräämisestä ..... „
79) Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 38 myrkyn käytön kieltämisestä ketunpyynnistä 177
80) Ed. Kuulialan y. m. toiv. al. n:o 39 yhden suuren sivistyskielen saattamisesta pakolliseksi oppiaineeksi suomenkielisten oppikoulujen oppilaille ja ruotsinkielen määräämisestä vapaaehtoiseksi oppiaineeksi suomalaisissa oppikouluissa ..... „
81) Ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 40 valtion oppilaitoksien perustamisesta niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla ..... „
82) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 41 kansakoulua koskevien lakien ja asetusten kodifioimisesta ..... „
83) Ed. Lammisen y. m. toiv. al. n:o 42 eläkkeellä olevien kiertokoulunopettajien eläkkeiden koroittamisesta „
84) Ed. U. Hannulan toiv. al. n:o 43 kansallisen tieteellisen tutkimustyön edistämisestä ..... „
85) Ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 44 rukoushuoneen rakentamisesta Ilomantsin seurakunnan Kuolismaan kylään ..... „
86) Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 45 maan yleisessä radiotoiminnassa esiintyneiden epäkohtien poistamisesta „
87) Ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 46 suunnitelman laatimisesta varhaisnuorison yleisen opetuksen aikaansaamiseksi 177
88) Ed. Jussilan y. m. toiv. al. n:o 47 lisäyksestä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannatusavuksi .... „
89) Ed. Pilkan toiv. al. n:o 48 esityksen antamisesta laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista ..... „
90) Ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 49 esityksen antamisesta muutoksiksi asutuslakiin ..... „
91) Ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 50 valtionvaroilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta 178
92) Ed. Pilkan y. m. toiv. al. n:o 51 asutusrahastojen varojen käyttämisestä n. s. sisarosuuksien ostojen rahoittamiseen ..... „
93) Ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 52 huokeakorkoisen kiinteistö- ja liikeluoton hankkimisesta pientiloille „
94) Ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 53 laidunmaan hankkimisesta pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille ..... „
95) Ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 54 maataloustuotannon kohottamiseksi myönnettyjen varojen jakamisesta ..... „
96) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 55 lisämaan antamisesta ilman lunastushintaa Sodankylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille ..... „
97) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 56 tilojen omistusoikeudesta Kuolajärven, Kuusamon ja Posion pitäjissä ..... „
98) Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 57 tutkimuksen toimittamisesta pienviljelyksen nykyisestä tilasta ..... „
99) Ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 58 maanparannusaineiden saannin turvaamisesta vähäväkisille maatalouden harjoittajille ..... „
100) Ed. Vennolan y. m. toiv. al. n:o 59 kotimaisen vehnäntuotannon järjestelystä ..... „
101) Ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 tutkimuksen toimittamisesta

Siv.

maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä y. m. 178

102) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 61 toimenpiteistä vähävaraisten maalaiskotien ylirasittuneiden perheenemäntien auttamiseksi..... „

103) Ed. Halosen y. m. toiv. al. n:o 62 tutkimuksen toimittamisesta Saimaan vedenpinnan säännöstelemisen mahdollisuuksista 179

104) Ed. Huttusen y. m. toiv. al. n:o 63 esityksen antamisesta laiksi maataloustyöväen alimmista palkoista .... „

105) Ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 64 eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamisesta vähävaraisille äideille ..... „

106) Ed. Halénin y. m. toiv. al. n:o 65 esityksen antamisesta valtion varoilla ylläpidettävän vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkelaitoksen perustamisesta ..... „

107) Ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 66 liikeneuvostojärjestelmän toimeenpanemisesta ..... „

108) Ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 67 maaseudun tieolojen saattamisesta nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi ..... „

109) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 68 Kyrönsalmen lossin ottamisesta valtion haltuun sekä Kyrönsalmen yli suunnitellun sillan rakentamismahdollisuuksista ..... „

110) Ed. Hagan y. m. toiv. al. n:o 69 maantien rakentamisesta Ylihärmän maantien Vöyrissä olevasta yhtymäkohdasta Koivulahden maantielle „

111) Ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 70 sillan rakentamisesta Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille ..... „

112) Ed. Kirran y. m. toiv. al. n:o 71 rautatien rakentamisesta Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle ..... „

113) Ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 72 rautatien rakentamisesta Salon asemalta Lohjan pitäjään Helsingin—Risteen radalle ..... „

114) Ed. Sahlsteinin y. m. toiv. al. n:o 73 Turun—Riihimäen rautatien rakentamisesta 179

115) Ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 74 rautatien rakentamisesta Uudestakaupungista Satakunnan radalle 180

116) Ed. Talaan y. m. toiv. al. n:o 75 rannikkoradan rakentamisesta Helsingistä Viipuriin ..... „

117) Ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 76 Helsingin—Korian oikoradan rakentamisesta ..... „

118) Ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o 77 rautatien rakentamisesta Riihimäeltä Jyväskylään ja siitä edelleen Haapajärven asemalle ..... „

119) Ed. K. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 78 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Jyväskylän kautta Hämeenlinnaan tai Turenkiin ..... „

120) Ed. Virkkusen y. m. toiv. al. n:o 79 rautatien rakentamisesta Lielahden asemalta Kyröskosken, Ikaalisten, Parkanon ja Jalasjärven kautta Seinäjoen asemalle ..... „

121) Ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 80 radan Mänttä—Jämsänkoski—Päijänne rakentamisesta ..... „

122) Ed. Hästbackan y. m. toiv. al. n:o 81 rautatien Pori—Tiukka—Tuovila—Jepua—Pietarsaari rakentamisesta ..... „

123) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 82 Matkaselän — Savonlinnan—Mikkelin—Heinolan rautatien rakentamisesta ..... „

124) Ed. Kontion y. m. toiv. al. n:o 83 rautatien rakentamisesta Viinijärven asemalta Varkauden kauppalaan „

125) Ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 84 jatkoradan rakentamisesta Perkjärven—Vierustinmäen haararadasta Uudenkirkon pitäjässä olevalle Venäjän kirkolle ..... „

126) Ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 85 rautatien jatkamisesta Paakkolasta Hiitolan—Raudun radalle .... „

127) Ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 86 rautatien rakentamisesta Valkjärveltä Kiviniemeen 181

128) Ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 87 rataosan Pölläkkälä—Myllypellon asema rakentamisesta ..... „

Siv.

129) Ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 88 rautatien rakentamisesta Simolasta Enson kautta Hiitolaan 181
130) Ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 89 rautatien rakentamisesta Lappeenrannasta Vuoksenniskan kautta Elisenvaaraan ..... „
131) Ed. Vertasen y. m. toiv. al. n:o 90 rautatien rakentamisesta Lappeenrannasta Elisenvaaraan ..... „
132) Ed. Ravon y. m. toiv. al. n:o 91 rautatien rakentamisesta Pitkästärannasta Salmiin ..... „
133) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 92 rautatien rakentamisesta Pitkästärannasta Salmiin ..... „
134) Ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 93 rautatien rakentamisesta Suistamosta Korpiselän ja Tuupovaaran pitäjien kautta Ilomantsiin ..... „
135) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 94 Suistamon—Ilomantsin radan rakentamisesta ..... „
136) Ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 95 rautatien rakentamisesta Joensuusta Ilomantsiin ..... „
137) Ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 96 rautatien rakentamisesta Outokummun radalta Alapitkän asemalle.. „
138) Ed. Luoman y. m. toiv. al. n:o 97 rautatien rakentamisesta Seinäjoelta (vaihtoehtoisesti Lapualta) Alapitkään (vaihtoehtoisesti Siilinjärvelle) ..... „
139) Ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 98 rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamisesta 182
140) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 99 rautatien rakentamisesta Suolahdesta Kokkolaan ..... „
141) Ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 100 rautatien rakentamisesta Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan ..... „
142) Ed. Tuomikosken y. m. toiv. al. n:o 101 rautatien rakentamisesta Lapin asemalta Paavolan, Rantsilan, Temmeksen, Tyrnävän ja Muhoksen kuntain kautta Vaalaan ..... „
143) Ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 102 rautatien rakentamisesta Haapajärveltä Vaalaan ..... „

Siv.

144) Ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 103 Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamisesta 182
145) Ed. Lohen toiv. al. n:o 104 rataosan Ii—Kuusamo rakentamisesta ..... „
146) Ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 105 rautatien rakentamisesta Kontiomäen asemalta Ristijärven ja Hyrynsalmen kautta Kiantajärven rantaan ..... „
147) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 106 rautatien rakentamisesta Rovaniemen—Kemijärven radalta Kitkan vesistöön Kuusamon kunnassa.... „
148) Ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 107 Tornionjokivarren rautatien jatkamisesta Kaulinrannalta Kolarin kirkonkylään ..... „
149) Ed. Haatajan y. m. rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta eräiden maanmittauslaitoksen virkojen asettamiseksi vakinaiselle palkkauskannalle ..... „
150) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 2 valtion sairaalain palveluskunnan palkkausmäärärahojen korottamisesta ..... „
151) Ed. Komun y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta valtion metsänvartijain palkkausta varten 183
152) Ed. Forsbergin y. m. rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta laissa 15 p:nä kesäkuuta 1928 edellytetyn valtion laivarahaston perustamiseksi.. „
153) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi ..... „
154) Ed. Koivulahti-Lehdon y. m. rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta siirrettäväksi omakotirahastoon maataloustyöväestön asunto-olojen parantamista varten ..... „
155) Ed. Virran y. m. rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta omakotirahaston vahvistamiseksi ..... „
156) Ed. Vennolan y. m. rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta henkilöiden avustamiseksi, jotka valmistuvat työskentelemään kotimaisen viennin hyväksi ..... „

Siv.

157) Ed. Vennolan y. m. rah. al. n:o 9 koroitetun määrärahan osoittamisesta Suomen Vientiyhdistykselle.. 183
158) Ed. Kuokkasen y. m. rah. al. n:o 10 lisämäärärahan osoittamisesta Suomen Ampujainliitolle. ..... „
159) Ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Suomen Rauhanliiton toiminnan edistämiseksi ..... „
160) Ed. Niukkasen y. m. rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Imatran voimansiirtojohtoverkon täydentämiseksi n. s. maakuntajohdoilla.. „
161) Ed. Paavolaisen y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta maakuntajohdon rakentamista varten Johanneksen, Koiviston, Kuolemajärven, Uudenkirkon, Kanneljärven ja Terijoen kuntain alueelle..... „
162) Ed. Suokkaan y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta maakuntajohdon ja muuntaja-asemien rakentamiseksi Imatran sähkövoiman johtamista varten Viipurista Johanneksen y. m. pitäjien kautta Terijoelle ja Kivennavalle ..... „
163) Ed. Molinin y. m. rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseutuihin 184
164) Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta erinäisten puhelinjohtojen rakentamista varten ..... „
165) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään „
166) Ed. Janhosen rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta kuparisen puhelinkaksoisjohdon vetämiseksi Kajaanista Suomussalmen kirkolle ..... „
167) Ed. Oksasen ja Österholmin rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta myrskyvaroitusasemien perustamista varten ..... „
168) Ed. Luoman y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta kuoletuslainoiksi vapaussodan invaliideille ..... „
169) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta kansalaissodan aikuisten majoitusten ja niiden aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi 184
170) Ed. Urpilaisen y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta sotaorpojen sekä poliittisten vankien ja maanpakolaisten hädänalaisten perheiden avustamiseksi ..... „
171) Ed. Lehdon y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta poliittisten vankien ravinnon parantamiseksi „
172) Ed. Virran y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta kansalaissodassa raajarikkoutuneiden punaisten sotilaiden avustuksia ja eläkkeitä varten ..... „
173) Ed. Rosenbergin y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta Helsingin valtiollisten vankien huoltoyhdistykselle lasten kesäsiirtoloiden toimintaa varten ..... „
174) Ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta huliganismin vastustamista varten .... „
175) Ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 27 raittiusmäärärahan koroittamisesta 183
176) Ed. Ryömän rah. al. n:o 28 koroitetun valtioavun varaamisesta lakimääräistä valtioapua nauttiville tuberkuloosiparantoloille ..... „
177) Ed. Ryömän rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta kunnallisten piirimielisairaalain rakentamista ja laajentamista varten ..... „
178) Ed. M. Hannulan y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta lastensairaalan rakentamista varten.. „
179) Ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 31 lisämäärärahan osoittamisesta uuden naistautien- ja synnytysosaston rakentamiseksi yliopiston sairaalalle Helsingissä .... „
180) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta avustuksen ja valtiolainan antamista varten Nummelan parantolan talousosaston rakentamiseksi ja laajentamiseksi 186
181) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta Hämeenlinnan lääninsairaalan talousrakennusten laajentamista varten ..... „

Siv.

182) Ed. Leinon y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta Satakunnassa sijaitsevan valtionsairaalan uudestaan rakentamiseksi 186

183) Ed. Virran y. m. rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta Lahden kaupungin kunnallissairaalan laajentamista varten ..... „

184) Ed. Ryömän rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkodin rakentamiseksi Viipurin lääninsairaalan yhteyteen 187

185) Ed. Pitkäsen y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Sortavalan yleisen sairaalan talousrakennuksen rakennus- ja korjaustöitä varten „

186) Ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta Vaasan kaupungin kunnallissairaalan laajentamista varten ..... „

187) Ed. Mustakallion y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Oulun diakonissakodin sairaalan ja oppilasasuntolan laajentamista varten .. „

188) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta Kuusamon kunnan omistaman sairaalan ja lääkärinasunnon ostamiseksi valtiolle Kuusamon aluelääkärin käytettäväksi „

189) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta aluelääkärinviran perustamiseksi Suomussalmelle ja Hyrynsalmen aluelääkärin palkan koroittamiseksi ..... „

190) Ed. von Bornin y. m. rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland nimiselle yhdistykselle .... „

191) Ed. von Frenckellin y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta Stadion-säätiölle stadionin rakentamista varten ..... „

192) Ed. Alestalon y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta Mustialan puistoon rakennettavan maataloushistoriallisen museon aikaansaamista varten ..... „

193) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta lainan antamista varten Kansan Näyttämön Säätiölle teatteritalon rakentamiseksi „

194) Ed. Palmgrenin rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta korottoman lainan myöntämistä varten Nya Teaterhus-aktiebolaget-nimiselle osakeyhtiölle Helsingissä 188

195) Ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan myöntämisestä kirkon rakentamista varten Kanneljärven seurakuntaan ..... „

196) Ed. Pitkäsen rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta Korpiselän kirkon ja pappilan korjaustöitä varten „

197) Ed. Saarelaisen y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta rukoushuoneen rakentamista varten Pielisjärven pitäjän Kolin kylään ..... „

198) Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Taivalkosken kirkon rakennusavustukseksi ..... „

199) Ed. Virkkusen y. m. rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta Seinäjoen yhteislyseon ottamista varten valtion huostaan ..... „

200) Ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta Kittilän yhteiskoulun koulutalon rakentamista varten ..... „

201) Ed. M. Hannulan y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta Helsingin Kasvatusopillisen Talouskoulun ottamiseksi valtion haltuun..... „

202) Ed. Pennasen y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta ylimääräiseksi avustukseksi Niittylahden kansanopistolle ..... „

203) Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta Viipurin Taiteenystävien piirustuskoulun avustamiseksi ..... „

204) Ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Viipurin Musiikin Ystäville orkesterin ylläpitämistä varten 189

205) Ed. J. Linnan y. m. rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Työväen Urheiluliitolle voimistelu- ja urheiluopiston perustamista varten .... „

206) Ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta avustukseksi maaseudun työväenyhdistyksille, nuoriso- ja urheiluseuroille urheilukenttäin perustamista varten .. „

Siv.

207) Ed. Komun y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta Työväen Urheiluliitolle urheilulliseen neuvonta- ja kurssityöhön 189

208) Ed. Voionmaan rah. al. n:o 60 korotetun määrärahan osoittamisesta opintokerhotoiminnan tukemiseksi ..... „

209) Ed. Lindbergin y. m. rah. al. n:o 61 lisätyn määrärahan osoittamisesta Finlands svenska sång- och musikförbund-nimiselle liitolle..... „

210) Ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan myöntämisestä Sokeain Keskusliitolle työhuoneiden perustamista ja ylläpitämistä varten .. „

211) Ed. Åhlströmin rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Helsingin Sokeainyhdistyksen toiminnan tukemiseksi ..... „

212) Ed. Åhlströmin rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta aikakauskirjojen „Sokeain Airut" ja „Tidning för Finlands Blinda" julkaisemista varten ..... „

213) Ed. Ahmavaaran y. m. rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Nuorten Ystävät nimiselle yhdistykselle 190

214) Ed. Päivänsalon y. m. rah. al. n:o 66 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Helsingin Kaupunkilähetykselle siveellisesti suojattomien naisten vastaanottokodin perustamis- ja ylläpitokustannuksiin ..... „

215) Ed. Oksasen y. m. rah. al. n:o 67 määrärahan osoittamisesta Suomen Valkonauhaliitolle siveellisyystyötä varten ..... „

216) Ed. Päivänsalon y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta Suomen Sisälähetysliitolle kahden matkapapin matkakulujen ja palkkauksen avustamiseksi ..... „

217) Ed. Sillanpään y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta Helsingin Taloustyöntekijäin Yhdistykselle r. y. rakennusvelkojen lyhentämistä varten ..... „

218) Ed. Lehdon y. m. rah. al. n:o 70 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen Työväen Järjestönuorten liitolle ..... „

Siv.

219) Ed. Tabellin y. m. rah. al. n:o 71 määrärahan osoittamisesta valtionavustusta varten Suomen Työväen Raittiusliitolle 190

220) Ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 72 määrärahan osoittamisesta kahden lappalaisnuorukaisen avustamiseksi kansakoulunopettajaseminaariin ..... „

221) Ed. Auerin y. m. rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta Kymijoen perkaustöitä varten ..... „

222) Ed. Juutilaisen y. m. rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta Vuoksen vesistön perkaustyötä varten „

223) Ed. Huuhtasen y. m. rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Vuoksen virran perkaustöitä varten.. 192

224) Ed. Vertasen y. m. rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Saimaan vedenpinnan säännöstelymahdollisuuksien tutkimista varten ..... „

225) Ed. Kaurasen y. m. rah. al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta Muolaan kunnassa olevien Kirkko-, Punnus- ja Vuotjärven vedenpinnan alentamista varten ..... „

226) Ed. Nurmesniemen rah. al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten ..... „

227) Ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta Pyhäjärven laskemista ja Pyhäjoen perkaustöiden aloittamista varten .... „

228) Ed. Tuomikosken y. m. rah. al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta Siikajoen perkaustyön ja Temmesjokeen laskevan tulvaveden patoamisen aloittamiseksi ..... „

229) Ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta Suomen Kalastajajärjestöjen Keskusliiton r. y. avustamiseksi ..... „

230) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 82 koroitetun määrärahan osoittamisesta kalastuselinkeinon edistämiseksi ..... „

231) Ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta korottomiksi lainoiksi Petsamon vähävaraiselle väestölle kalastusvälineiden hankkimista varten 193

Siv.

232) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta kalastus- ja hätäsataman rakentamiseksi Laatokan rannikolle Metsäpirtin Saaroisten kylän kohdalle 193

233) Ed. Mannerin y. m. rah. al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta siipikarjanhoidollisen koeaseman perustamista varten ..... „

234) Ed. U. Hannulan y. m. rah. al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta Hämeenlinnassa olevan siipikarjanhoitokoulun rakennusvelkojen suorittamiseksi ..... „

235) Ed. K. Myllymäen y. m. rah. al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta Suomen Puutarhaviljelijäin liiton avustamiseksi ..... „

236) Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 88 määrärahan osoittamisesta Turun uuden talouskoulun avustamiseksi ..... „

237) Ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta Lounais-Suomen savialueen maamieskoulun perustamiskustannuksiin ..... „

238) Ed. Lähteenojan y. m. rah. al. n:o 90 määrärahan osoittamisesta Harjavallan emäntäkoulun avustamiseksi „

239) Ed. Ellilän y. m. rah. al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta pienviljelijä- ja karjanhoitokoulun perustamista varten Pohjois-Satakuntaan ... „

240) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 92 määrärahan osoittamisesta Eteläkarjalan tietopuolisen karjanhoitokoulun rakentamista varten ..... „

241) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta kiinteän maamieskoulun perustamista varten Peräpohjolaan 194

242) Ed. U. Hannulan y. m. rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta Kemijärvelle perustettavaa emäntäkoulua varten ..... „

243) Ed. K. Vallan y. m. rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta suoviljelyskoeaseman perustamista varten Savoon ..... „

244) Ed. Kontion y. m. rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Eteläkarjalan kasvinviljelyskoeaseman alaisena toimivan suoviljelyskoeaseman perustamiseksi Savoon 194

245) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta kasviviljelyskoeasemen perustamista varten Peräpohjolaan ..... „

246) Ed. Tarkkasen y. m. rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta Kemiantutkimus-Säätiön laboratorion perustamiskustannuksia varten ..... „

247) Ed. Auerin y. m. rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta yhden maanviljelystalouden, yhden rakennustoiminnan ja yhden kotieläinhoidon konsulentin palkkaamiseksi..... „

248) Ed. Huuhtasen y. m. rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Karjalan Marttayhdistysten piiriliitolle talouskoulun perustamista varten „

249) Ed. Lindbergin y. m. rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund-nimiselle yhdistykselle ammattitaidon edistämiseksi pienviljelijäin keskuudessa maan ruotsinkielisillä seuduilla ..... „

250) Ed. Halosen y. m. rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi maalaiskunnille maatalousneuvojain palkkaamista varten..... 195

251) Ed. M. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 103 määrärahan osoittamisesta maatalouskerhotoimintaa varten .... „

252) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Keskuslainarahaston välityksellä käytettäväksi asutustoiminnan rahoittamista varten ..... „

253) Ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta uudis- ja laidunviljelyspalkkioiksi pienviljelijöille ..... „

254) Ed. Kyhälän y. m. rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi kadon ja yleisen pulakauden johdosta ahdinkotilaan joutuneelle maatalousväestölle .... „

255) Ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta Itä-Uudenmaan pienviljelijäkoulun kannatusyhdistykselle koetilan velan maksamista varten ..... „

Siv.

256) Ed. Kulmalan y. m. rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta uudispellon ja laitumen raivauspalkkioiksi pienviljelijöille 195

257) Ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta siitosporojen hankkimista varten Lapin vähävaraisille asukkaille ..... „

258) Ed. Puhakan y. m. rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta Ammattienedistämislaitos-säätiölle talon rakentamista varten ..... „

259) Ed. Sillanpään y. m. rah. al. n:o 111 koroitetun määrärahan osoittamisesta vähävaraisten lasten ja nuorten ammattikasvatusta varten ..... „

260) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta ammattitarkastajien lukumäärän lisäämiseksi 196

261) Ed. A. Aallon y. m. rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta töiden järjestämiseksi työttömille ..... „

262) Ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta yleisten töitten järjestämiseksi työttömille ..... „

263) Ed. Rötkön y. m. rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta työn puutteen vuoksi hädänalaiseen tilaan joutuneiden avustamiseksi ..... „

264) Ed. Tannerin y. m. rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta valtion töissä olevien työläisten yleiseen palkkojen koroittamiseen ..... „

265) Ed. A. Aallon y. m. rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten ..... „

266) Ed. L. Myllymäen y. m. rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten ..... „

267) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta kalliinajanlisäysten suorittamiseksi niille aikaisempien työväentapaturmavakuutuslakien mukaan elinkorkoa nauttiville, jotka ovat jääneet kalliinajanlisäyksistä osattomiksi..... „

268) Ed. Pärssisen y. m. rah. al. n:o 120 määrärahan osoittamisesta äitiyshuollon ja terveydenhoidon järjestämiseksi vähävaraisten työläisten ja pientilalliskotien äideille ..... „

Siv.

269) Ed. Helon y. m. rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta 8 tunnin työaikalain noudattamisesta valtion laitoksissa johtuvia menoja varten 196

270) Ed. Kedon y. m. rah. al. n:o 122 määrärahan osoittamisesta asevelvollisten päivärahan koroittamiseksi.. 197

271) Ed. Kulmalan y. m. rah. al. n:o 123 määrärahan osoittamisesta asevelvollisten päivärahan koroittamista varten ..... „

272) Ed. v. Frenckellin y. m. rah. al. n:o 124 määrärahan osoittamisesta uuden suoran maantien rakentamiseksi Helsingistä Porvooseen. ..... „

273) Ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 125 koroitetun määrärahan osoittamisesta Porvoon ja Kotkan välisen maantien uudistamis- ja korjaustöitä varten ..... „

274) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 126 määrärahan osoittamisesta Tammisaaren maalaiskunnassa sijaitsevien Österby ja Trollböle nimisten kylien välisen maantieosan oikaisemista ja parantamista varten ..... „

275) Ed. Juutilaisen rah. al. n:o 127 määrärahan osoittamisesta maantiesillan rakentamista varten rautatien ylitse Antrean asemalla ..... „

276) Ed. Rötkön y. m. rah. al. n:o 128 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Suomenniemen—Mikkelin maantieltä Varpasen pysäkille Savon radalla ..... „

277) Ed. Jutilan y. m. rah. al. n:o 129 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Voikosken asemalta Mäntyharjun pitäjän Nurmaan kylään ..... „

278) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 130 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tampereen—Porin maantieltä n. s. Putajan tielle ..... „

279) Ed. Kyhälän y. m. rah. al. n:o 131 määrärahan osoittamisesta Sievin pitäjän Järvikylän ja Ylivieskan pitäjän Raudaskylän välisen tien kunnostamista varten 198

280) Ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 132 määrärahan osoittamisesta

Siv.

maantien rakentamista varten Vuolijoen kunnasta Oulujärven länsirantaa Säräisniemen kirkolle 198

281) Ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 133 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuhmoniemen kirkolta Pajakkakosken y. m. paikkakuntien kautta Hyrynsalmen Moisiovaaran tielle ..... „

282) Ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 134 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Sotkamo—Kuhmoniemen maantieosalla olevan Tervasalmen yli .... „

283) Ed. Janhosen y. m. rah. al. n:o 135 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Suomussalmen Piispajärven maantieltä Ylinäljängän Leinosenvaaralle Puolangan—Taivalkosken maantiellä .... „

284) Ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 136 määrärahan osoittamisesta maantiesillan rakentamista varten Iin—Pudasjärven—Ranuan maantieosalla Siuruanjoen yli Yli-Iin kunnassa .... „

285) Ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 137 määrärahan osoittamisesta Poussun—Kurvisenvaaran—Tyräjärven—Jokijärven maantien rakentamista varten ..... „

286) Ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 138 määrärahan osoittamisesta Kuusamon Ala-Kitkan maantien rakentamista varten ..... „

287) Ed. U. Hannulan rah. al. n:o 139 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle ..... „

288) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 140 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Alatornion pitäjän Arpelan kylästä Paakkolan rautatiepysäkille ..... „

289) Ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 141 määrärahan myöntämisestä maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Kotalan- ja Saijankylien kautta Savukoskelle 199

290) Ed. Tabellin y. m. rah. al. n:o 142 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Lampelan ja Vuosnan kylien kautta Tuutijärven kylään .... „

Siv.

291) Ed. Rosenbergin y. m. rah. al. n:o 143 määrärahan osoittamisesta Sodankylän pitäjän Vuotson, Mutenian, Korvasen ja Lokan kylien välisen maantien rakentamista varten 199

292) Ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 144 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamista varten Sodankylän kirkonkylästä Kelujärven kylään..... „

293) Ed. H. Väisäsen y. m. rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta Peltosalmen sillan rakentamista varten ..... „

294) Ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta sillan rakentamista varten Tornionjokivarren maantiellä olevan Jolman putaan yli ..... „

295) Ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 147 määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavoimismahdollisuuksien tutkimista varten ..... „

296) Ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 148 määrärahan osoittamisesta Tullisalmen syventämistä varten ..... „

297) Ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 149 määrärahan osoittamisesta teiden rakentamiseen ja kunnostamiseen vähävaraisilla pienviljelijäseuduilla .... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Halonen, Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Huttunen, Junnila, Kauranen, Kivioja, Koivuranta, Lohi, Paavolainen, Raatikainen, Reinikainen, Riihimäki, Ryömä, Saarinen, Salo, Sventorzetski, Turja ja Turunen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisten asiain vuoksi edustajat Salo, Turunen, Koivuranta ja Saarinen, perheessä sattuneen sairaustapauksen johdosta edustajat Halonen ja M. A. Hannula sekä matkan vuoksi ed. Huttunen.

Eduskunnan istuntojen keskeyttäminen.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta, nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 19 §:ään, päättäisi keskeyttää istuntonsa sitten kuin tämä täysistunto on päättynyt ja kokoontua uudelleen tiistaina ensi syyskuun 10 päivänä, ellei puhemies katso olevan syytä jo sitä ennen kutsua eduskuntaa koolle.

Keskustelu:

Ed. Pilkka: Minä ehdotan, että puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään muuten paitsi että eduskunta kokoontuisi tämän istunnon jälkeen vasta syyskuun 16 päivänä. Olen sitä mieltä, että eduskunnan työ tuskin tämän loman pitkittämisen vuoksi tulisi kärsimään, päinvastoin valtiovarainvaliokunta pääsisi rauhassa jatkamaan tehtäväänsä. Näin ollen se jouduttaisi ainakin tulo- ja menoarvion käsittelyä, joten ehdotan, että loma jatkuisi syyskuun 16 päivään saakka.

Ed. Kemppi: Kannatan ed. Pilkan ehdotusta.

Ed. Furuhjelm: För min del ber få förorda talmanskonferensens förslag. I händelse det motförslag, som nu väckts, godkännes, kommer behandlingen av statsförslaget att fördröjas. En stor del av finansmotionerna kommer att hänskjutas till behandling av specialutskott, och dessa utskott komma att avgiva sina utlåtanden mycket sent i händelse riksdagen sammankommer först den 16 september. Ur riksdagsarbetets synpunkt anser jag det vara riktigast, att talmanskonferensens förslag godkännes.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta on ed. Pilkka ed. Kempin kannattamana ehdottanut, että puhemiesneuvoston ehdotus muutoin hyväksyttäisiin, mutta että eduskunta päättäisi kokoontua uudelleen maanantaina syyskuun 16 päivänä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pilkan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Pilkan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä annetaan 65 jaa- ja 101 ei-ääntä, tyhjiä 3; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Pilkan ehdotuksen; eduskunta kokoutuu siis uudelleen syyskuun 16 päivänä.

Valtiovarainvaliokunnan työn jatkaminen.

Puhemies: Valtiovarainvaliokunnalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta

Helsingissä
elokuun 15 p:nä 1929.
N:o 1.

Eduskunnalle.

Nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 43 §:ään valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että eduskunta päättäisi oikeuttaa valtiovarainvaliokunnan jatkamaan tointansa näiden valtiopäivien keskeydyttyä.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Ragnar Furuhjelm.

J. W. Minni.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten puheenjohtaja.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kaksi kirjelmää, jotka luetaan.

Eduskunnan Valitsijamiehet

Helsingissä,
elokuun 17 päivänä 1929.
N:o 3.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saavat täten kunnioittaen Eduskunnalle ilmoittaa, että valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat valitsijamiesten puheenjohtajaksi valinneet hallitukseen astuneen edustaja T. Reinikan tilalle edustaja J. G. Ryynäsen.

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

Viljo Rantala.

Valiokuntien jäsenet.

Eduskunnan Valitsijamiehet

Helsingissä,
elokuun 17 päivänä 1929.
N:o 4.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saavat täten kunnioittaen Eduskunnalle ilmoittaa, että valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat Eduskunnan kehoituksen mukaisesti valinneet jäsenet ja varajäsenet erinäisiin valiokuntiin hallitukseen astuneiden edustajain tilalle sekä samoin niiden edustajain tilalle, jotka ovat pyytäneet ja Eduskunnalta saaneet vapautuksen valiokuntain jäsenyydestä hallituksen vaihdoksen johdosta tapahtuvan valiokuntain osittaisen uudelleen järjestelyn vuoksi.

Valituiksi ovat tulleet:

Ministeri Ellilän tilalle:
jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Ryynänen.

Ministeri Heikkisen tilalle:
jäseneksi maatalousvaliokuntaan ed. Lautala,
varajäseneksi pankkivaliokuntaan ed. Jussila.

Ministeri Juneksen tilalle:
jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Saarinen.

Ministeri Kukkosen tilalle:
jäseneksi ulkoasiainvaliokuntaan ed. Hänninen,
jäseneksi sivistysvaliokuntaan ed. Huuhtanen.

Ministeri Lahdensuon tilalle:
jäseneksi laki- ja talousvaliokuntaan ed. Koivisto.

Ministeri Leppälän tilalle:
jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Janhonen.

Ministeri Niukkasen tilalle:
jäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Tukia,
jäseneksi puolustusasiainvaliokuntaan ed. Manner.

Ministeri Reinikan tilalle:
jäseneksi pankkivaliokuntaan ed. Asikainen,
varajäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. U. Hannula.

Edustaja Vennolan tilalle:
jäseneksi maatalousvaliokuntaan ed. K. E. Linna,
jäseneksi puolustusasiainvaliokuntaan ed. Cajander.

Edustaja Mandi Hannulan tilalle:
jäseneksi työväenasiainvaliokuntaan ed. Kivimäki.

Edustaja Nordenstrengin tilalle:
jäseneksi sivistysvaliokuntaan ed. Mantere.

Edustaja Lammisen tilalle:
jäseneksi työväenasiainvaliokuntaan ed. Järvinen.

Edelleen on valittu uusiksi varajäseniksi valiokuntiin nyt vakinaisiksi jäseniksi valittujen tilalle:

Edustaja Janhosen tilalle:
varajäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Alestalo.

Edustaja Saarisen tilalle:
varajäseneksi valtiovarainvaliokuntaan ed. Pitkänen.

Edustaja Lautalan tilalle:
varajäseneksi maatalousvaliokuntaan ed. Kontio.

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

Viljo Rantala.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Toisen varapuhemiehen vaali.

Puhemies: Sen johdosta, että eduskunnan toinen varapuhemies on valittu eduskunnan puhemieheksi, tulee nyt valittavaksi toinen varapuhemies vuoden 1929 toisten valtiopäiväin jäljellä olevaksi ajaksi. Avustamaan vaalitoimituksessa pyydän edustajia Ampuja, Halén, Hannula, M., ja Manner.

Äänestyksessä saavat ääniä:

Ed. Sunila 79, ed. Furuhjelm 69, ed. Rosenberg 21, edustajat Janhonen, Mantere ja Sillanpää kukin 1 äänen. Sitäpaitsi on jätetty kaksi tyhjää vaalilippua.

Puhemies: Koska ei kukaan ole saanut säädettyä ääntenenemmistöä, on uusi vaali toimitettava.

Tässä toisessa äänestyksessä saavat ääniä:

Ed. Sunila 77, ed. Furuhjelm 72, ed. Rosenberg 17 sekä edustajat Mantere, Janhonen ja Schauman kukin yhden äänen. Sitäpaitsi on jätetty 2 tyhjää vaalilippua.

Puhemies: Kun ei tässäkään äänestyksessä kukaan ole saanut säädettyä ääntenenemmistöä, on vielä uusi äänestys toimitettava.

Kolmannessa äänestyksessä saavat ääniä: ed. Sunila 79, ed. Furuhjelm 71, ed. Rosenberg 19 sekä ed. Janhonen ja ed. Schauman kumpikin 1 äänen. Sitä paitsi on jätetty 1 tyhjä vaalilippu.

Puhemies: Koska tässä äänestyksessä ed. Sunila on saanut enimmät äänet, on hän valittu eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1929 toisten valtiopäiväin jäljelläolevaksi ajaksi.

Puhemies: Kehoitan nyt valittua toista varapuhemiestä eduskunnan edessä antamaan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn puhemiesvakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuu

Toinen varapuhemies Sunila: Minä Juho Emil Sunila vakuutan, että minä puhemiestoimessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että aloitteita tehneillä edustajilla, jotka tarvitsevat niitä asioita nyt valiokuntaan lähetettäessä, on tilaisuus saada ne eduskunnan kansliasta.

---

1) Ehdotuksen laiksi 13 p:nä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Schaumanin lak. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

2) Ehdotuksen laiksi edustajanvaaleista

sisältävä ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa aloitteen lähettämistä perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Vår vallag är otvivelaktigt i behov av revision även i andra

hänseenden än i det hänseende, som åsyftas i föreliggande motion. Motionen innebär nämligen ändring av stadgandena rörande röstningen i syfte att större proportionalitet måtte ernås vid valen. För min del är jag av den åsikt, att särskilt även stadgandena rörande uträknandet av valresultatet nu äntligen vore i behov av revision. Jag hade också tänkt inlämna en hemställningsmotion i detta syfte. Det är nämligen riktigast att regeringen avlåter proposition angående dylika ändringar, och att således riksdagen icke direkte uppgör förslag till ändringar och antager dem. Jag har emellertid avstått från denna min föresats för att icke hindra på något vis förverkligandet av de önskemål, som uttalas i föreliggande lagmotion och som jag för min del uppbär. Jag hoppas bli i tillfälle att en annan gång, måhända redan vid nästa riksdag, framkomma med ett sådant initiativ, som jag här har antytt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja aloite lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

3) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta sekä laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Saarisen y. m. lak. al n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

4) Ehdotuksen kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

5) Ehdotuksen laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin

sisältävä ed. K. Myllymäen y.m. lak. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

6) Ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä

sisältävä ed. Riihimäen y. m. lak. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

7) Ehdotuksen laiksi valtiollisten vankien oikeuksista

sisältävä ed. E. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

8) Ehdotuksen laiksi rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun, lailla 21 päivänä tammikuuta 1921 muutetun asetuksen 2 luvun 8 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Aaltosen y. m. lak. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

9) Ehdotuksen laiksi vuoden 1918 kansalaissodan johdosta rangaistuksiin tuomittujen henkilöiden armahtamisesta

sisältävä ed. J. F. Aallon y. m. lak. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

10) Ehdotuksen laiksi ulosottolain muuttamisesta

sisältävä ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi ulosottolain 4 luvun 5 ja 6 §:n muuttamisesta ja laiksi ulosottolain voimaanpanoasetuksen 27 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Virran y. m. lak. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

12) Ehdotuksen laiksi 6:nnen §:n ottamisesta kauppakaaren 9 lukuun

sisältävä ed. Turusen y. m. lak. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

13) Ehdotuksen laiksi oikeudesta valokuviin kesäkuun 3 p:nä 1927 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. M. Hannulan y. m. lak. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

14) Ehdotuksen laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista

sisältävä ed. Ryömän lak. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

15) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Rosenbergin y. m. lak. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

16) Ehdotuksen laiksi eräiden tullimaksujen muuttamisesta

sisältävä ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

17) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuslain 20 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Lehtokosken y. m. lak. al. n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

18) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten

sisältävä ed. Pitkäsen y. m. lak al. n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

19) Ehdotuksen laiksi eräiden erotettujen valtion viran tai toimen haltijain oikeudesta ikälisään ja eläkkeeseen

sisältävä ed. Ryömän y. m. lak. al. n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

20) Ehdotuksen laiksi eläkkeestä vapaussodassa haavoittuneille sotureille sekä kaatuneitten ja sairauden johdosta kuolleitten soturien perheille 28 päivänä huhtikuuta 1919 annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Seppälän y. m. lak. al. n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

21) Ehdotuksen laiksi 1 päivänä kesäkuuta 1922 annetun kieltolain muuttamisesta

sisältävä ed. Puhakan lak. al. n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

22) Ehdotuksen laiksi kieltolain 2 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

23) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi

sisältävä ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

24) Ehdotuksen laiksi rakennuskaaren 18 luvun 4 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Forsbergin y. m. lak. al. n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

25) Ehdotuksen laiksi rakennuskaaren 17 luvun 12 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Hästbackan y. m. lak. al. n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

26) Ehdotuksen laiksi isostajaosta ja verollepanosta sekä valtionmailla olevien vuokra-alueiden lunastamisesta Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. M. A. Hannulan y. m. lak. al. n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

27) Ehdotuksen laiksi isostajaosta ja verollepanosta Kemijärven, Kuusamon ja Kuolajärven pitäjissä Oulun lääniä 17 p:nä tammikuuta 1898 annetun asetuksen 2 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Hännisen lak. al. n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

28) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta huhtikuun 15 p:nä 1921 annetun lain 11 §:n 1 momentin muuttamisesta toisin kuuluvaksi

sisältävä ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

29) Ehdotuksen laiksi maan ruotsinkielisen opetus- ja valistustoimen johdosta ja valvonnasta

sisältävä ed. Furuhjelmin y. m. lak. al. n:o 29 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa aloitteen lähettämistä sivistysvaliokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Sergelius: Då mitt namn ej heller denna gång finnes bland undertecknarna av motionen om upprättande av en svensk skolstyrelse, har jag till protokollet velat få antecknat, att motiven till mitt handlingssätt fortfarande äro desamma som senaste vår, då svenska riksdagsgruppen inlämnade en likalydande motion.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Aloite lähetetään sivistysvaliokuntaan.

30) Ehdotuksen laiksi eräistä muutoksista vuokra-alueiden lunastamisesta 15 p:nä lokakuuta 1918 annettuun lakiin

sisältävä ed. Sirolan y. m. lak al. n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

31) Ehdotuksen laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin

sisältävä ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

32) Ehdotuksen laiksi valtion metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevain vuokra-alueiden lunastamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Tabellin y. m. lak. al. n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

33) Ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista

sisältävä ed. Turusen y. m. lak. al. n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

34) Ehdotuksen työsopimuslaiksi

sisältävä ed. E. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

35) Ehdotuksen laiksi työajasta maataloudessa

sisältävä ed. Paasivuoren y. m. lak. al. n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

36) Ehdotuksen laiksi naisten yötyöstä teollisuudessa

sisältävä ed. Helon y. m. lak. al. n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

37) Ehdotuksen laiksi kahdeksan tunnin työajasta 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun lain 12 §:n 2 momentin kumoamisesta

sisältävä ed. Rötkön y. m. lak. al. n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

38) Ehdotuksen laiksi lisäyksistä kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista annettuun lakiin

sisältävä ed. von Frenckellin y. m. lak. al. n:o 38 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

39) Ehdotuksen laiksi kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista lokakuun 24 p:nä 1919 annetun lain nimikkeen sekä eräiden pykälien muuttamisesta

sisältävä ed. Åhlströmin y. m. lak. al. n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

40) Ehdotuksen laiksi 11 p:nä marraskuuta 1922 annetun asevelvollisuuslain 23 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Tuomivaaran y. m. lak. al. n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

41) Ehdotuksen laiksi marraskuun 11 p:nä 1922 annetun asevelvollisuuslain 13, 58 ja 59 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. J. F. Aallon y. m. lak. al. n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

42) Laintarkastuskunnan perustamista

tarkoittava ed. Schaumanin toiv. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

43) Erinäisiä muutoksia edustajanpalkkiolakiin

tarkoittava ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

44) Virkamiehistön nimittämisen ja virassa pysymisen perusteitten muuttamista

koskeva ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

45) Painovapauslain muuttamista siten, että virkamiehet velvoitetaan pitämään viralliset asiakirjat yleisön saatavissa

tarkoittava ed. Jacobssonin toiv. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

46) Sopimuksen aikaansaamista Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä Karjalan Kannaksen kalastajien oikeuttamisesta kalastuksen harjoittamiseen Venäjän aluevesillä

koskeva ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

47) Ulkomaisen lainan ottamista tuotannollisen toiminnan tukemista varten

tarkoittava ed. Kukkosen y. m. toiv. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

48) Ulkomaisen lainan ottamista kunnallisten tulolähteiden rahoittamista varten

tarkoittava ed. Junnilan y. m. toiv. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

49) Kotimaisen valtiolainan ottamista valtioavun suorittamista varten tuberkuloosiparantolain ja -sairaalain perustamiskustannuksiin

koskeva ed. Ryömän y. m. toiv. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

50) Kunnallisverolain sekä tulo- ja omaisuusverolain selventämistä asunto-osakehuoneiston haltijain verottamiseen nähden

tarkoittava ed. Sergeliuksen toiv. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

51) Esityksen antamista muutoksiksi voimassa olevaan tulo- ja omaisuusverolakiin

tarkoittava ed. M. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

52) Sellaisia lisäyksiä tulo- ja omaisuusverolakiin sekä kunnallisverolakiin että vapaussodan invaliidien eläkkeet määrättäisiin verovapaiksi

koskeva ed. Luoman y. m. toiv. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta.

53) Ottolapsen saattamista luonnollisen lapsen asemaan lapsiavustuksen saamiseen nähden

tarkoittava ed. Virkkusen toiv. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

54) Virasto-olojen yksinkertaistuttamista

tarkoittava ed. Pitkäsen y. m. toiv. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

55) Kahdeksantuntisen työpäivän perusteelle rakentuvan virastojen aukioloaikaa koskevan esityksen antamista eduskunnalle

tarkoittava ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

56) Lisämäärärahaa työttömyyden lieventämiseksi

koskeva ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

57) Sähkövoima-aseman suunnittelemista Oulujoessa olevaan Pyhäkoskeen

tarkoittava ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

58) Sotavahinkolainojen perimättä jättämistä

koskeva ed. Juutilaisen toiv. al. n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

59) Rajantakaisten tekemien ryöstöretkien aikaansaamien vahinkojen korvaamista

tarkoittava ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

60) Kieltolain noudattamisen valvonnan tehostamista

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

61) Komitean asettamista maamme nykyisen raittiustilanteen puolueetonta tutkimista varten

koskeva ed. Kuulialan y. m. toiv. al. n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

62) Väkijuomalainsäädännön muuttamista siten, että alkoholi tulisi tehokkaan verotuksen alaiseksi

koskeva ed. Ikolan y. m. toiv. al. n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

63) Valtion sairaalan rakentamista Kemiin

tarkoittava ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

64) Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamista

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

65) Erinäisten Turun ja Vaasan saaristoissa olevien kuntien terveydenhoito-oloja

koskeva ed. Collianderin y. m. toiv. al. n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

66) Runnin kylpylän muodostamista valtion omistamaksi kansanparantolaksi

tarkoittava ed. Malmivaaran y. m. toiv. al. n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

67) Toimenpiteitä n. s. rajaseutuohjelman toteuttamiseksi

tarkoittava ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

68) Tutkimuksen toimittamista auto-onnettomuuksien syistä ja alkoholin osallisuudesta niihin

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

69) Manttaaliin pannun maan omistajien kuntakokouksia koskevain säännösten kumoamista.

tarkoittava ed. Rantalan y. m. toiv. al. n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

70) Kyläyhteiskuntien hallintoa koskevaa lainsäädäntöä

tarkoittava ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

71) Maalaiskuntien kunnallisverorasitusten tasaamista

tarkoittava ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

72) Kunnallisten ojituslautakuntien asettamista

tarkoittava ed. Junnilan y. m. toiv. al. n:o 31 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

73) Kalastusolojen järjestämistä Oulu-, Ii-, Simo-, Kemi- ja Tornionjoessa

tarkoittava ed. Virkkusen y.m. toiv. al. n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

74) Kalastusoikeuden tekemistä maanomistuksesta riippumattomaksi

tarkoittava ed. Ravon y. m. toiv. al. n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

75) Maanomistajain vapauttamista rautatiealueen aitaamisvelvollisuudesta

tarkoittava ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

76) Merimiesten eläkkeiden kohottamista nykyistä rahanarvoa vastaavaksi

tarkoittava ed. Lähteenojan y. m. toiv. al. n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

77) Hautausmaiden kunnallistuttamista

tarkoittava ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

78) Sisä- ja ulkosaariston välisen rajan määräämistä

tarkoittava ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

79) Myrkyn käytön kieltämistä ketunpyynnissä

tarkoittava ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 38 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

80) Yhden suuren sivistyskielen saattamista pakolliseksi oppiaineeksi suomenkielisten oppikoulujen oppilaille ja ruotsinkielen määräämistä vapaaehtoiseksi oppiaineeksi suomalaisissa oppikouluissa

tarkoittava ed. Kuulialan y. m. toiv. al. n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

81) Valtion oppilaitoksien perustamista niitä henkilöitä varten, jotka valmistuvat eri toimiin lastenhuollon alalla

tarkoittava ed. Pärssisen y. m. toiv. al. n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

82) Kansakoulua koskevien lakien ja asetusten kodifioimista

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

83) Eläkkeellä olevien kiertokoulunopettajien eläkkeiden koroittamista

tarkoittava ed. Lammisen y. m. toiv. al. n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

84) Kansallisen tieteellisen tutkimustyön edistämistä

tarkoittava ed. U. Hannulan toiv. al. n:o 43 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

85) Rukoushuoneen rakentamista Ilomantsin seurakunnan Kuolismaan kylään

tarkoittava ed. Pennasen y. m. toiv. al. n:o 44 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

86) Maan yleisessä radiotoiminnassa esiintyneiden epäkohtien poistamista

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

87) Suunnitelman laatimista varhaisnuorison yleisen opetuksen aikaansaamiseksi

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

88) Lisäystä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannatusavuksi

koskeva ed. Jussilan y. m. toiv. al. n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

89) Esityksen antamista laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista

tarkoittava ed. Pilkan toiv. al. n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

90) Esityksen antamista muutoksiksi asutuslakiin

tarkoittava ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

91) Valtionvaroilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamista

tarkoittava ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 50 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

92) Asutusrahastojen varojen käyttämistä n. s. sisarosuuksien ostojen rahoittamiseen

tarkoittava ed. Pilkan y. m. toiv. al. n:o 51 esitellään ja lähetetään puhemiensneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

93) Huokeakorkoisen kiinteistö- ja liikeluoton hankkimista pientiloille

tarkoittava ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 52 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

94) Laidunmaan hankkimista pakkolunastuksella pienviljelmille ja itsenäistyneille mäkitupa-alueille

tarkoittava ed. Setälän y. m. toiv. al. n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

95) Maataloustuotannon kohottamiseksi myönnettyjen varojen jakamista

koskeva ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n.o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

96) Lisämaan antamista ilman lunastushintaa Sodankylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

97) Tilojen omistusoikeutta Kuolajärven, Kuusamon ja Posion pitäjissä

koskeva ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

98) Tutkimuksen toimittamista pienviljelyksen nykyisestä tilasta

tarkoittava ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

99) Maanparannusaineiden saannin turvaamista vähäväkisille maatalouden harjoittajille

tarkoittava ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 58 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

100) Kotimaisen vehnäntuotannon järjestelyä

koskeva ed. Vennolan y. m. toiv. al. n:o 59 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

101) Tutkimuksen toimittamista maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä y. m.

tarkoittava ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

102) Toimenpiteitä vähävaraisten maalaiskotien ylirasittuneiden perheenemäntien auttamiseksi

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 61 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

103) Tutkimuksen toimittamista Saimaan vedenpinnan säännöstelemisen mahdollisuuksista

tarkoittava ed. Halosen y. m. toiv. al. n:o 62 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

104) Esityksen antamista laiksi maataloustyöväen alimmista palkoista

tarkoittava ed. Huttusen y. m. toiv. al. n:o 63 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

105) Eläkkeenmuotoisen lapsiavustuksen antamista vähävaraisille äideille

tarkoittava ed. Sillanpään y. m. toiv. al. n:o 64 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

106) Esityksen antamista valtionvaroilla ylläpidettävän vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkelaitoksen perustamisesta

tarkoittava ed. Halénin y. m. toiv. al. n:o 65 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

107) Liikeneuvostojärjestelmän toimeenpanemista

tarkoittava ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 66 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

108) Maaseudun työolojen saattamista nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi

tarkoittava ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 67 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

109) Kyrönsalmen lossin ottamista valtion haltuun sekä Kyrönsalmen yli suunnitellun sillan rakentamismahdollisuuksia

koskeva ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 68 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

110) Maantien rakentamista Ylihärmän maantien Vöyrissä olevasta yhtymäkohdasta Koivulahden maantielle

tarkoittava ed. Hagan y. m. toiv. al. n:o 69 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

111) Sillan rakentamista Tornionjoen yli Tornion aseman ja Tornion kaupungin välille

tarkoittava ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 70 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

112) Rautatien rakentamista Helsingistä Turun—Toijalan ja Tampereen—Porin ratojen poikki Suupohjan radalle

tarkoittava ed. Kirran y. m. toiv. al. n:o 71 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

113) Rautatien rakentamista Salon asemalta Lohjan pitäjään Helsingin—Risteen radalle

tarkoittava ed. Saarisen y. m. toiv. al. n:o 72 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

114) Turun—Riihimäen rautatien rakentamista

koskeva ed. Sahlsteinin y. m. toiv. al. n:o 73 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

115) Rautatien rakentamista Uudestakaupungista Satakunnan radalle

tarkoittava ed. Pilppulan y. m. toiv. al. n:o 74 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

116) Rannikkoradan rakentamista Helsingistä Viipuriin

tarkoittava ed. Talaan y. m. toiv. al. n:o 75 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

117) Helsingin—Korian oikoradan rakentamista

tarkoittava ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 76 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

118) Rautatien rakentamista Riihimäeltä Jyväskylään ja siitä edelleen Haapajärven asemalle

tarkoittava ed. Vesterisen y. m. toiv. al. n:o. 77 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

119) Rautatien rakentamista Haapajärveltä Jyväskylän kautta Hämeenlinnaan tai Turenkiin

tarkoittava ed. K. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 78 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

120) Rautatien rakentamista Lielahden asemalta Kyröskosken, Ikaalisten, Parkanon ja Jalasjärven kautta Seinäjoen asemalle

tarkoittava ed. Virkkusen y. m. toiv. al. n:o 79 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

121) Radan Mänttä—Jämsänkoski—Päijänne rakentamista

tarkoittava ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 80 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

122) Rautatien Pori—Tiukka—Tuovila—Jepua—Pietarsaari rakentamista

tarkoittava ed. Hästbackan y. m. toiv. al. n:o 81 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

123) Matkaselän—Savonlinnan—Mikkelin—Heinolan rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 82 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

124) Rautatien rakentamista Viinijärven asemalta Varkauden kauppalaan

tarkoittava ed. Kontion y. m. toiv. al. n:o 83 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

125) Jatkoradan rakentamista Perkjärven—Vierustinmäen haararadasta Uudenkirkon pitäjässä olevalle Venäjän kirkolle

tarkoittava ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 84 esitellään ja lähetetään puhemiseneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

126) Rautatien jatkamista Paakkolasta Hiitolan—Raudun radalle

tarkoittava ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 85 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

127) Rautatien rakentamista Valkjärveltä Kiviniemeen

tarkoittava ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 86 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

128) Rataosan Pölläkkälä—Myllypellon aseman rakentamista

tarkoittava ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 87 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

129) Rautatien rakentamista Simolasta Enson kautta Hiitolaan

tarkoittava ed. Kempin y. m. toiv. al. n:o 88 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

130) Rautatien rakentamista Lappeenrannasta Vuoksenniskan kautta Elisenvaaraan

tarkoittava ed. Oksasen y. m. toiv. al. n:o 89 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

131) Rautatien rakentamista Lappeenrannasta Elisenvaaraan

tarkoittava ed. Vertasen y. m. toiv. al. n:o 90 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

132) Rautatien rakentamista Pitkästärannasta Salmiin

tarkoittava ed. Ravon y. m. toiv. al. n:o 91 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

133) Rautatien rakentamista Pitkästärannasta Salmiin

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 92 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

134) Rautatien rakentamista Suistamosta Korpiselän ja Tuupovaaran pitäjien kautta Ilomantsiin

tarkoittava ed. Suokkaan y. m. toiv. al. n:o 93 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

135) Suistamon—Ilomantsin radan rakentamista

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 94 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

136) Rautatien rakentamista Joensuusta Ilomantsiin

tarkoittava ed. Ryynäsen y. m. toiv. al. n:o 95 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

137) Rautatien rakentamista Outokummun radalta Alapitkän asemalle

tarkoittava ed. Heikkisen y. m. toiv. al. n:o 96 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

138) Rautatien rakentamista Seinäjoelta (vaihtoehtoisesti Lapualta) Alapitkään (vaihtoehtoisesti Siilinjärvelle)

tarkoittava ed. Luoman y. m. toiv. al. n:o 97 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

139) Rautatien Vaasa—Härmä—Kuopio—Outokumpu rakentamista

tarkoittava ed. Vehkaojan y. m. toiv. al. n:o 98 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

140) Rautatien rakentamista Suolahdesta Kokkolaan

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. 99 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

141) Rautatien rakentamista Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan

tarkoittava ed. Kiviojan y. m. toiv. al. n:o 100 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

142) Rautatien rakentamista Lapin asemalta Paavolan, Rantsilan, Temmeksen, Tyrnävän ja Muhoksen kuntain kautta Vaalaan

tarkoittava ed. Tuomikosken y. m. toiv. al. n:o 101 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

143) Rautatien rakentamista Haapajärveltä Vaalaan

tarkoittava ed. Niilekselän y. m. toiv. al. n:o 102 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

144) Oulun—Kuusamon—Paanajärven rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Hännisen y. m. toiv. al. n:o 103 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

145) Rataosan Ii—Kuusamo rakentamista

tarkoittava ed. Lohen y. m. toiv. al. n:o 104 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

146) Rautatien rakentamista Kontiomäen asemalta Ristijärven ja Hyrynsalmen kautta Kiantajärven rantaan

tarkoittava ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 105 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

147) Rautatien rakentamista Rovaniemen—Kemijärven radalta Kitkan vesistöön Kuusamon kunnassa

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 106 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

148) Tornionjokivarren rautatien jatkamista Kaulinrannalta Kolarin kirkonkylään

tarkoittava ed. Juneksen y. m. toiv. al. n:o 107 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan.

149) Määrärahan osoittamista eräiden maanmittauslaitoksen virkojen asettamiseksi vakinaiselle palkkauskannalle

tarkoittava ed. Haatajan y. m. rah. al. n:o 1 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

150) Valtion sairaalain palveluskunnan palkkausmäärärahojen koroittamista

tarkoittava ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 2 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

151) Määrärahan osoittamista valtion metsänvartijain palkkausta varten

tarkoittava ed. Komun y. m. rah. al. n:o 3 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

152) Määrärahan osoittamista laissa 15 päivänä kesäkuuta 1928 edellytetyn valtion laivarahaston perustamiseksi

tarkoittava ed. Forsbergin y. m. rah. al. n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

153) Määrärahan osoittamista omakotirahaston vahvistamiseksi

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

154) Määrärahan osoittamista siirrettäväksi omakotirahastoon maataloustyöväestön asunto-olojen parantamista varten

tarkoittava ed. Koivulahti-Lehdon y. m. rah. al. n:o 6 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

155) Määrärahan osoittamista omakotirahaston vahvistamiseksi

tarkoittava ed. Virran y. m. rah. al. n:o 7 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

156) Määrärahan osoittamista henkilöiden avustamiseksi, jotka valmistuvat työskentelemään kotimaisen viennin hyväksi

tarkoittava ed. Vennolan y. m. rah. al. n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

157) Koroitetun määrärahan osoittamista Suomen Vientiyhdistykselle

tarkoittava ed. Vennolan y. m. rah. al. n:o 9 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

158) Lisämäärärahan osoittamista Suomen Ampujainliitolle

tarkoittava ed. Kuokkasen y. m. rah. al. n:o 10 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

159) Määrärahan osoittamista Suomen Rauhanliiton toiminnan edistämiseksi

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

160) Määrärahan osoittamista Imatran voimansiirtojohtoverkon täydentämiseksi n. s. maakuntajohdoilla

tarkoittava ed. Niukkasen y. m. rah. al. n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

161) Määrärahan osoittamista maakuntajohdon rakentamista varten Johanneksen, Koiviston, Kuolemajärven, Uudenkirkon, Kanneljärven ja Terijoen kuntain alueelle

tarkoittava ed. Paavolaisen y. m. rah. al. n:o 13 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

162) Määrärahan osoittamista maakuntajohdon ja muuntaja-asemien rakentamiseksi Imatran sähkövoiman johtamista varten Viipurista Johanneksen y. m. pitäjien kautta Terijoelle ja Kivennavalle

tarkoittava ed. Suokkaan y. m. rah. al. n:o 14 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

163) Määrärahan osoittamista puhelinjohtojen rakentamista varten saaristoseutuihin

tarkoittava ed. Molinin y. m. rah. al. n:o 15 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

164) Määrärahan osoittamista erinäisten puhelinjohtojen rakentamista varten

tarkoittava ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 16 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

165) Määrärahan osoittamista puhelinjohdon rakentamiseksi Oulun kaupungista Hailuodon kirkonkylään

tarkoittava ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 17 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

166) Määrärahan osoittamista kuparisen kaksoispuhelinjohdon vetämiseksi Kajaanista Suomussalmen kirkolle

tarkoittava ed. Janhosen rah. al. n:o 18 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

167) Määrärahan osoittamista myrskyvaroitusasemien perustamista varten

tarkoittava ed. Oksasen ja Österholmin rah. al. n:o 19 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

168) Määrärahan osoittamista kuoletuslainoiksi vapaussodan invaliideille

tarkoittava ed. Luoman y. m. rah. al. n:o 20 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

169) Määrärahan osoittamista kansalaissodan aikuisten majoitusten ja niiden aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 21 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

170) Määrärahan osoittamista sotaorpojen sekä poliittisten vankien ja maanpakolaisten hädänalaisten perheiden avustamiseksi

tarkoittava ed. Urpilaisen y. m. rah. al. n:o 22 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

171) Määrärahan osoittamista poliittisten vankien ravinnon parantamiseksi

tarkoittava ed. Lehdon y. m. rah. al. n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

172) Määrärahan osoittamista kansalaissodassa raajarikkoutuneiden punaisten sotilaiden avustuksia ja eläkkeitä varten

tarkoittava ed. Virran y. m. rah. al. n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

173) Määrärahan osoittamista Helsingin valtiollisten vankien huoltoyhdistykselle lasten kesäsiirtoloiden toimintaa varten

tarkoittava ed. Rosenbergin y. m. rah. al. n:o 25 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

174) Määrärahan osoittamista huliganismin vastustamista varten

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 26 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

175) Raittiusmäärärahan koroittamista

tarkoittava ed. Voionmaan y. m. rah. al. n:o 27 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

176) Koroitetun valtioavun varaamista lakimääräistä valtioapua nauttiville tuberkuloosiparantoloille

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 28 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

177) Määrärahan osoittamista kunnallisten piirimielisairaalain rakentamista ja laajentamista varten

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 29 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

178) Määrärahan osoittamista lastensairaalan rakentamista varten

tarkoittava ed. M. Hannulan y. m. rah. al. n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

179) Lisämäärärahan osoittamista uuden naistautien ja synnytysosaston rakentamiseksi yliopiston sairaalalle Helsingissä

tarkoittava ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 31 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että aloite lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Oksanen: Vaikka aloitteita valiokuntiin lähetettäessä eduskuntaa ei yleensä haluta vaivata läheteskusteluilla, on asia n:o 179 senlaatuinen, että rohkenen kiinnittää eduskunnan huomiota siihen muutamiksi minuuteiksi.

Jo vuonna 1926 varattiin 3 miljoonaa markkaa naistautien ja synnytysosaston rakentamiseksi yliopiston sairaalalle Helsinkiin. Mutta asia pysähtyi tähän. Viime helmikuussa teki ed. Gebhard asiasta uuden aloitteen, josta talousvaliokunta antoi yksimielisen puoltavan lausunnon. Lääkintähallitus otti sittemmin tätä sairaalaa varten 5 miljoonan markan määrärahan ensi vuoden menoarvioon. Mutta kaikesta huolimatta hallitus jätti tämän määrärahan pois menoarvioehdotuksestaan. Syyksi en voi ymmärtää muuta kuin, että hallituksella ei ole ollut oikeata käsitystä asian todellisesta tilasta. Asian laita on nimittäin niin, että kysymyksessä olevan sairaalan rakentaminen ei enää siedä viivyttelemistä eikä lykkäämistä. Tilan ahtaus on niin suuri, että olot ovat käyneet aivan sietämättömiksi, jopa epäinhimillisiksi. Sairaalaan, joka vuonna 1878 rakennettiin keskimäärin 400 potilasta varten ja johon terveydellisistä syistä, jo sen ajan käsityksen mukaan, ei katsottu voitavan ottaa enemmän kuin korkeintaan 600 potilasta vuodessa, on viime aikoina täytynyt sulloa 3,000 potilasta vuodessa, siis ylittää maksimimäärä viisikertaiseksi. Jokainen ymmärtää, ettei sairailla tällaisessa ahtaudessa ole lepoa eikä rauhaa, ei yöllä eikä päivällä. Potilaita on täytynyt uusien tulokkaiden tieltä — liian varhain, usein sangen heikossa tilassa — lähettää sairaalasta pois. Ajoittain, m. m. viime talvena kahden kuukauden aikana, täytyi potilaita sijoittaa luentosaliin! Epäkäytännöllisen, vanhanaikaisen rakennustavan vuoksi on ollut pakko siirtää kuumeessa olevia potilaita rakennuksesta toiseen ison ja mäkisen pihamaan ylitse. Vastasyntyneille pienokaisille ei ole riittänyt edes omaa pientä vuodetta, vaan niitä on täytynyt sijoittaa samaan tilaan!

Keittiöpuoli on tässä valtionsairaalassa sellainen, että kukaan ei voi hoitaa tämän laitoksen ruokataloutta niin, että terveydenhoi-

tolautakunta sen hyväksyisi. Vaatteiden pesu on myöskin aivan mahdottomasti järjestetty. Pesutupa on mäen alla, sieltä ovat märät vaatteet talvipakkasessa kannettava ylös mäkeä erään puurakennuksen ullakolle kuivamaan. Ullakon portaat ovat niin kapeat ja jyrkät, että on suorastaan ihme, miten pesijätär niitä nousee painavan vaatekorin kanssa. Vaatepaljoutta ei ihmiskäsin saada väännetyksi edes enimmästä vedestä kuivaksi ja laitoksessa ei ole sentrifuugia. Ja tällainen tilanne on sairaalassa, jossa, jos missään, pestäviä vaatteita on paljon. Pienenä esimerkkinä tilanteen kurjuudesta mainittakoon vielä, että pesutuvassa on vaatteiden huuhtelupaikkana vanha puinen amme, jota sairaalan palvelusväki myöskin käyttää kylpyammeena!

Sairaalan hallinto tapahtuu myös aivan tavattomissa olosuhteissa. Lääkärin kansliahuonetta täytyy käyttää yhdeksään muuhun tarkoitukseen! Siinä on lisäksi: 1) ylihoitajattaren kanslia, 2) taloudenhoitajattaren kanslia, 3) lääketieteenkandidaattien kanslia, 4) kanslia erikoistutkimuksia varten, 5) arkisto, 6) sairaalan apteekki, 7) lastenhuoltohoitajan kanslia, 8) neuvonta-aseman huoltajan kanslia ja 9) lisäksi kastaa siinä sairaalan pappi sairaalan monet siellä kastettavat lapset. Tämän kansliahuoneen suuruus on osapuilleen sama kuin eduskunnan nykyisen kansliahuoneen, se on suunnilleen yhtä leveä ja jonkun verran pitempi. Mutta tämän sairaalan kansliahuoneen monitoimisuus ylittää monin verroin meidän kansliahuoneemme monitoimisuuden, vaikka sitä on totuttu pitämään huippusaavutuksena.

Kuvausta voisi jatkaa, mutta tämä jo riittäköön! Asialle olisi suureksi eduksi, jos talousvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan arvoisat jäsenet kävisivät, sitten kun asia tulee valiokunnissa päiväjärjestykseen, paikan päällä tähän laitokseen tutustumassa. Lopuksi huomautan vielä siitä, että tämä sairaalakysymys on yleisvaltakunnallista laatua. Tänne tuodaan vaikeimmat tapaukset koko maassa saamaan mahdollisimman pätevän hoidon, että äidin ja lapsen henki voitaisiin pelastaa. Tässä laitoksessa koulutetaan sitäpaitsi maamme lääkärit ja kätilöt. Kysymys ei siis ole mistään paikallista laatua olevasta sairaala-asiasta, vaan koskee tämä edustaja Seppälän tekemä aloite, johon minäkin olen allekirjoittajana yhtynyt, sairaalaa, jonka toiminnalla on mitä tärkein merkitys kansan terveydelle. Kysymys on aivan ensiarvoisesta äitien ja lasten suojelusta. Asia olisi välttämättä nyt hoidettava niin, että rakennustyöt voidaan aloittaa ensi vuoden alussa ja että uusi sairaala on kahden vuoden perästä valmis.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

180) Määrärahan osoittamista avustuksen ja valtiolainan antamista varten Nummelan parantolan talousosaston uudelleen rakentamiseksi ja laajentamiseksi

tarkoittava ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 32 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

181) Määrärahan osoittamista Hämeenlinnan lääninsairaalan talousrakennusten laajentamista varten

tarkoittava ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

182) Määrärahan osoittamista Satakunnassa sijaitsevan valtionsairaalan uudestaan rakentamiseksi

tarkoittava ed. Leinon y. m. rah. al. n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

183) Määrärahan osoittamista Lahden kaupungin kunnallissairaalan laajentamista varten

tarkoittava ed. Virran y. m. rah. al. n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

184) Määrärahan osoittamista sairaanhoitajataroppilas- ja sairaanhoitajatarkodin rakentamiseksi Viipurin lääninsairaalan yhteyteen

tarkoittava ed. Ryömän rah. al. n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

185) Määrärahan osoittamista Sortavalan yleisen sairaalan talousrakennuksen rakennus- ja korjaustöitä varten

tarkoittava ed. Pitkäsen y. m. rah. al. n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

186) Määrärahan osoittamista Vaasan kaupungin kunnallissairaalan laajentamista varten

tarkoittava ed. Jacobssonin y. m. rah. al. n:o 38 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

187) Määrärahan osoittamista Oulun diakonissakodin sairaalan ja oppilasasuntolan laajentamista varten

tarkoittava ed. Mustakallion y. m. rah. al. n:o 39 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

188) Määrärahan osoittamista Kuusamon kunnan omistaman sairaalan ja lääkärinasunnon ostamiseksi valtiolle Kuusamon aluelääkärin käytettäväksi

tarkoittava ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 40 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

189) Määrärahan osoittamista aluelääkärin viran perustamiseksi Suomussalmelle ja Hyrynsalmen aluelääkärin palkan koroittamista

tarkoittava ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 41 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

190) Määrärahan osoittamista Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland-nimiselle yhdistykselle

tarkoittava ed. v. Bornin y. m. rah. al. n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto talousvaliokunnalta.

191) Määrärahan osoittamista Stadion-säätiölle stadionin rakentamista varten

tarkoittava ed. von Frenckellin y. m. rah. al. n:o 43 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

192) Määrärahan osoittamista Mustialan puistoon rakennettavan maataloushistoriallisen museon aikaansaamista varten

tarkoittava ed. Alestalon y.m. rah. al. n:o 44 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

193) Määrärahan osoittamista lainan antamista varten Kansan Näyttämön Säätiölle teatteritalon rakentamiseksi

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

194) Määrärahan osoittamista korottoman lainan myöntämistä varten Nya Teaterhus-aktiebolaget-nimiselle osakeyhtiölle Helsingissä

tarkoittava ed. Palmgrenin rah. al. n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

195) Määrärahan myöntämistä kirkon rakentamista varten Kanneljärven seurakuntaan

tarkoittava ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 47 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

196) Määrärahan osoittamista Korpiselän kirkon ja pappilan korjaustöitä varten

tarkoittava ed. Pitkäsen rah. al. n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

197) Määrärahan osoittamista rukoushuoneen rakentamista varten Pielisjärven pitäjän Kolin kylään

tarkoittava ed. Saarelaisen y. m. rah. al. n:o 49 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

198) Määrärahan osoittamista Taivalkosken kirkon rakennusavustukseksi

tarkoittava ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 50 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

199) Määrärahan osoittamista Seinäjoen yhteislyseon ottamista varten valtion huostaan

tarkoittava ed. Virkkusen y. m. rah. al. n:o 51 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

200) Määrärahan osoittamista Kittilän yhteiskoulun koulutalon rakentamista varten

tarkoittava ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 52 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

201) Määrärahan osoittamista Helsingin Kasvatusopillisen Talouskoulun ottamiseksi valtion haltuun

tarkoittava ed. M. Hannulan y.m. rah. al. n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

202) Määrärahan osoittamista ylimääräiseksi avustukseksi Niittylahden kansanopistolle

tarkoittava ed. Pennasen y. m. rah. al. n:o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

203) Määrärahan osoittamista Viipurin Taiteenystävien piirustuskoulun avustamiseksi

tarkoittava ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

204) Määrärahan osoittamista Viipurin Musiikin Ystäville orkesterin ylläpitämistä varten

tarkoittava ed. Moilasen y. m. rah. al. n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

205) Määrärahan osoittamista Työväen Urheiluliitolle voimistelu- ja urheiluopiston perustamista varten

tarkoittava ed. J. Linnan y. m. rah. al. n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

206) Määrärahan osoittamista avustukseksi maaseudun työväenyhdistyksille, nuoriso- ja urheiluseuroille urheilukenttäin perustamista varten

tarkoittava ed. Rantalan y. m. rah. al. n:o 58 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

207) Määrärahan osoittamista Työväen Urheiluliitolle urheilulliseen neuvonta- ja kurssityöhön

tarkoittava ed. Komun y. m. rah. al. n:o 59 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

208) Koroitetun määrärahan osoittamista opintokerhotoiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Voionmaan rah. al. n:o 60 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

209) Lisätyn määrärahan osoittamista Finlands Svenska sång- och musikförbund-nimiselle liitolle

tarkoittava ed. Lindbergin y. m. rah. al. n:o 61 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

210) Määrärahan myöntämistä Sokeain Keskusliitolle työhuoneiden perustamista ja ylläpitämistä varten

tarkoittava ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 62 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

211) Määrärahan osoittamista Helsingin Sokeainyhdistyksen toiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Åhlströmin rah. al. n:o 63 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

212) Määrärahan osoittamista aikakauskirjojen „Sokeain Airut" ja „Tidning för Finlands Blinda" julkaisemista varten

tarkoittava ed. Åhlströmin rah. al. n:o 64 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

213) Määrärahan osoittamista avustukseksi Nuorten Ystävät-nimiselle yhdistykselle

tarkoittava ed. Ahmavaaran y. m. rah. al. n:o 65 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

214) Määrärahan osoittamista avustukseksi Helsingin Kaupunkilähetykselle siveellisesti suojattomien naisten vastaanottokodin perustamis- ja ylläpitokustannuksiin

tarkoittava ed. Päivänsalon y. m. rah. al. n:o 66 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

215) Määrärahan osoittamista Suomen Valkonauhaliitolle siveellisyystyötä varten

tarkoittava ed. Oksasen y. m. rah. al. n:o 67 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

216) Määrärahan osoittamista Suomen Sisälähetysliitolle kahden matkapapin matkakulujen ja palkkauksen avustamiseksi

tarkoittava ed. Päivänsalon y. m. rah. al. n:o 68 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

217) Määrärahan osoittamista Helsingin Taloustyöntekijäin Yhdistykselle r. y. rakennusvelkojen lyhentämistä varten

tarkoittava ed. Sillanpään y. m. rah. al. n:o 69 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

218) Määrärahan osoittamista avustukseksi Suomen Työväen Järjestönuorten Liitolle

tarkoittava ed. Lehdon y. m. rah. al. n:o 70 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

219) Määrärahan osoittamista valtion avustusta varten Suomen Työväen Raittiusliitolle

tarkoittava ed. Tabellin y. m. rah. al. n:o 71 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

220) Määrärahan osoittamista kahden lappalaisnuorukaisen avustamiseksi kansakoulunopettajaseminaariin

tarkoittava ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 72 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

221) Määrärahan osoittamista Kymijoen perkaustöitä varten

tarkoittava ed. Auerin y. m. rah. al. n:o 73 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

222) Määrärahan osoittamista Vuoksen vesistön perkaustyötä varten

tarkoittava ed. Juutilaisen y. m. rah. al. n:o 74 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää maatalousvaliokunnan lausunto.

Keskustelu:

Ed. Juutilainen: Kysymys Vuoksen vesistön perkaamisesta, jota varten olen tehnyt rahaasia-aloitteen, on käsitykseni mukaan eduskunnan puolelta saanut myönteisen ratkaisun jo v. 1924. Silloin päätti eduskunta ottaa 2 milj. markan työmäärärahan Vuoksen vesistön perkaustyötä varten. Samoin otettiin silloin 200,000 markkaa niiden tutkimusten tarkistamista varten, jotka aikaisemmin oli asiassa jo toimitettu. Nyt kuitenkin, vaikka 4 vuotta on jo kulunut, ei ole tätä 2 milj. markan työmäärärahaa kyetty käyttämään, vaan on se edelleen odottamassa vuoroaan valtiokonttorin tilillä. Päinvastoin valtion joenperkauskomissioni on aivan äskettäin pitänyt paikkakunnalla kokouksia, joissa se on koettanut esittää sen ajatuksen, että paikallisen väestön pitäisi osaltaan ottaa osaa näihin perkauskustannuksiin. Tämä komissioni siis ei ole asettunut eduskunnan päätöksen kannalle, vaan yrittää tavalla tai toisella tulkita sen toiseksi kuin mitä se on. Käsitykseni mukaan eduskunnan päätös on niin ehdoton, että Vuoksen vesistö on silloin päätetty perata valtion yleisillä varoilla ja mielestäni nyt, kun kaikenlaiset tutkimukset on jo toimitettu, olisi yleisten töiden ja kulkulaitosministerin ryhdyttävä viipymättä käyttämään tarkoitukseen myönnettyä määrärahaa ja pantava työt alulle ilman muuta. Varmaan eduskunta, kun se nyt tutkimuksen perusteella tietää, että Vuoksen vesistön laskun kautta saadaan noin 14,000 ha ensiluokan viljelysmaata käytettäväksi, tähän yleiseen hyötyyn katsoen tulee aikanaan myöntämään tarvittavat lisämäärärahat.

Aloitteessani on viitattu Vuoksen perkauksen kustannuksiin. Vuoksen vesistön varrella asuvat maanviljelijät ja asiantuntijat ovat sitä mieltä, että tie- ja vesirakennushallituksen toimittamat kustannusarviot ovat liian korkeat. Siinä on otettu esim. erilaisiin korvauksiin kymmeniin miljooniin nousevia määrärahoja, mutta näin suuria korvauksia ei teollisuuslaitosten omistajille tarvitse maksaa, sillä niin suurta vahinkoa heille ei veden laskusta koidu. Edelleen, mikä ihmeellistä, on tie- ja vesirakennushallitus havainnut, että Vuoksen virtaan pitäisi laittaa uusi sileä keinotekoinen pohja. Ehdotetaan, että keinotekoisen sileän pohjan rakentamiseen Vuokseen tarvitaan kymmeniä miljoonia markkoja. Mikäli Vuoksen vesistön varrella asuvat tietävät, ei Vuoksen pohja ole tähän asti vuotanut. Jos se olisi vuotanut, niin eihän tarvitsisi pyytää veden laskemistakaan. Ei myöskään ole ainakaan viimeisten vuosikymmenien aikana Vuokseen mitään hiekkasärkkiä muodostunut, jotka olisivat erikoisemmin estäneet Vuoksen veden virtaamista.

Tie- ja vesirakennushallitus tulee tutkimuksessaan siihen tulokseen, että jos Vuoksi lasketaan niin tulee syntymään erilaisille paikoille hiekkasärkkiä ja sen estämiseksi pitäisi laittaa keinotekoinen sileä pohja Vuokseen. Minä ajattelen, että jos tällaista hiekkasärkkien muodostumista syntyisi, niin olisi kai helpompi määräajoittain, esim. jonkun viiden vuoden perästä aina poistaa nämä hiekkasärkät ruoppaamalla. Varmaan tällainen toimenpide tulisi halvemmaksi.

Valitettavasti tie- ja vesirakennushallituksen kustannusarvioihin nähden on se käsitys, että ne ovat liian korkeat. Laajempi laskuhanke tulisi heidän arvionsa mukaan maksamaan 176 milj. markkaa ja suppeampi lasku 125 milj. markkaa. Paikallinen väestö ja ne, jotka ovat Vuoksen laskuhanketta ajaneet, ovat tähän asti aina maallikkoina arvioineet, että koko hanke olisi 40—60 milj. markan kustannuksia vaativa tehtävä. Kun joen perkauskomissioni piti äskettäin kokouksiaan, niin tämä mielipide tuotiinkin siellä esiin ja ajateltiin yhtenä ratkaisuna siihen, että tehtyjä arvioita olisi tarkistettava. Vuoksen laakson kuntien olisi koetettava saada joku yksityinen insinööri tarkastamaan tie- ja vesirakennushallituksen laskelmia, mutta tultiin siihen käsitykseen, että lienee vaikeata kenenkään yksityisen insinöörin käydä arvioimaan tie- ja vesirakennushallituksen insinöörien tekemää arviota, ja vaikka he sen tekisivätkin, niin heidän arvionsa alle ei voida painaa tuota paljon puhuvaa viraston leimaa. Näin ollen olisi koetettava asia ratkaista toista tietä.

Tällainen suuri valtion yritys olisi julkisesti tarjottava urakoitsijain tehtäväksi, ja varmaan, kun se tulisi tietoon, että maassamme on sellainen joenperkaushanke, jonka työarvio nousee moniin kymmeniin miljooniin markkoihin, ilmaantuisi niin ko-

timaisia kuin ulkomaisiakin rakennus- ja insinööriyhtymiä, joilla olisi pätevät insinöörit ja riittävät pääomat käytettävänä ja ne voisivat vapaasti arvioida tie- ja vesirakennushallituksen tekemiä kustannusarvioita ja sen mukaan tehdä tarjouksensa. Varmaan nähtäisiin silloin, että Vuoksen vesistön perkaus voidaan toimittaa paljon halvemmalla, kuin mitä tie- ja vesirakennushallituksen arvio sisältää.

Tämän puolen olen tahtonut tässä esittää eduskunnan ja varsinkin valtiovarainvaliokunnan jäsenten harkittavaksi, sillä olisi varsin ikävää, jos tällainen aivan ensiluokkainen kysymys, kuin Vuoksen lasku Karjalan väestölle on, viivästyisi sen takia, että viralliset kustannusarviot siitä on paisutettu liian korkeiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

223) Ehdotuksen määrärahan osoittamisesta Vuoksen virran perkaustöitä varten

koskeva ed. Huuhtasen y. m. rah. al. n:o 75 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

224) Määrärahan osoittamista Saimaan vedenpinnan säännöstelymahdollisuuksien tutkimista varten

koskeva ed. Vertasen y. m. rah. al. n:o 76 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

225) Määrärahan osoittamista Muolaan kunnassa olevien Kirkko-, Punnus- ja Vuotjärven vedenpinnan alentamista varten

koskeva ed. Kaurasen y. m. rah. al. n:o 77 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

226) Määrärahan osoittamista Settijoen perkaamistöiden aloittamista varten

koskeva ed. Nurmesniemen rah. al. n:o 78 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

227) Määrärahan osoittamista Pyhäjärven laskemista ja Pyhäjoen perkaamistöiden aloittamista varten

koskeva ed. Nurmesniemen y. m. rah. al. n:o 79 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

228) Määrärahan osoittamista Siikajoen perkaustyön ja Temmesjokeen laskevan tulvaveden patoamisen aloittamiseksi

koskeva ed. Tuomikosken y. m. rah. al. n:o 80 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

229) Määrärahan osoittamista Suomen Kalastajajärjestöjen Keskusliiton r. y. avustamiseksi

koskeva ed. Nikkasen y. m. rah. al. n:o 81 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

230) Koroitetun määrärahan osoittamista kalastuselinkeinon edistämiseksi

koskeva ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 82 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

231) Määrärahan osoittamista korottomiksi lainoiksi Petsamon vähävaraiselle väestölle kalastusvälineiden hankkimista varten

koskeva ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 83 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

232) Määrärahan osoittamista kalastus- ja hätäsataman rakentamiseksi Laatokan rannikolle Metsäpirtin Saaroisten kylän kohdalle

koskeva ed. Helon y. m. rah. al. n:o 84 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

233) Määrärahan osoittamista siipikarjanhoidollisen koeaseman perustamista varten

koskeva ed. Mannerin y. m. rah. al. n:o 85 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

234) Määrärahan osoittamista Hämeenlinnassa olevan siipikarjanhoitokoulun rakennusvelkojen suorittamiseksi

koskeva ed. U. Hannulan y. m. rah. al. n:o 86 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

235) Määrärahan osoittamista Suomen Puutarhaviljelijäin liiton avustamiseksi

koskeva ed. K. Myllymäen y. m. rah. al. n:o 87 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

236) Määrärahan osoittamista Turun uuden talouskoulun avustamiseksi

koskeva ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 88 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

237) Määrärahan osoittamista Lounais-Suomen savialueen maamieskoulun perustamiskustannuksiin

koskeva ed. Saarisen y. m. rah. al. n:o 89 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

238) Määrärahan osoittamista Harjavallan emäntäkoulun avustamiseksi

koskeva ed. Lähteenojan y. m. rah. al. n:o 90 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

239) Määrärahan osoittamista pienviljelijä- ja karjanhoitokoulun perustamista varten Pohjois-Satakuntaan

koskeva ed. Ellilän y. m. rah. al. n:o 91 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

240) Määrärahan osoittamista Etelä-Karjalan tietopuolisen karjanhoitokoulun rakentamista varten

koskeva ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 92 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

241) Määrärahan osoittamista kiinteän maamieskoulun perustamista varten Perä-pohjolaan

koskeva ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 93 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

242) Määrärahan osoittamista Kemijärvelle perustettavaa emäntäkoulua varten

koskeva ed. U. Hannulan y. m. rah. al. n:o 94 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

243) Määrärahan osoittamista suoviljelyskoeaseman perustamista varten Savoon

koskeva ed. K. Vallan y. m. rah. al. n:o 95 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

244) Määrärahan osoittamista Etelä-Savon kasvinviljelyskoeaseman alaisena toimivan suoviljelyskoeaseman perustamiseksi Savoon

koskeva ed. Kontion y. m. rah. al. n:o 96 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

245) Määrärahan osoittamista kasvinviljelyskoeaseman perustamista varten Perä-pohjolaan

koskeva ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 97 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

246) Määrärahan osoittamista Kemiantutkimus-Säätiön laboratorion perustamiskustannuksia varten

koskeva ed. Tarkkasen y. m. rah. al. n:o 98 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

247) Määrärahan osoittamista yhden maanviljelystalouden, yhden rakennustoiminnan ja yhden kotieläinhoidon konsulentin palkkaamiseksi

koskeva ed. Auerin y. m. rah. al. n:o 99 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

248) Määrärahan osoittamista Karjalan Martta-yhdistysten piiriliitolle talouskoulun perustamista varten

koskeva ed. Huuhtasen y. m. rah. al. n:o 100 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

249) Määrärahan osoittamista Svenska Lantbrukssällskapens i Finland Förbund-nimiselle yhdistykselle ammattitaidon edistämiseksi maan ruotsinkielisillä seuduilla

koskeva ed. Lindbergin y. m. rah. al. n:o 101 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

250) Määrärahan osoittamista avustuksiksi maalaiskunnille maatalousneuvojain palkkaamista varten

koskeva ed. Halosen y. m. rah. al. n:o 102 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

251) Määrärahan osoittamista maatalouskerhotoimintaa varten

koskeva ed. M. Pekkalan y. m. rah. al. n:o 103 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

252) Määrärahan osoittamista Keskuslainarahaston välityksellä käytettäväksi asutustoiminnan rahoittamista varten

koskeva ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 104 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

253) Määrärahan osoittamista uudis- ja laidunviljelyspalkkioiksi pienviljelijöille

koskeva ed. Huittisen y. m. rah. al. n:o 105 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

254) Määrärahan osoittamista avustamiseksi kadon ja yleisen pulakauden johdosta ahdinkotilaan joutuneelle maatalousväestölle

koskeva ed. Kyhälän y. m. rah. al. n:o 106 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

255) Määrärahan osoittamista Itä-Uudenmaan pienviljelijäkoulun kannatusyhdistykselle koetilan velan maksamista varten

koskeva ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 107 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

256) Määrärahan osoittamista uudispellon ja laitumen raivauspalkkioiksi pienviljelijöille

tarkoittava ed. Kulmalan y. m. rah. al. n:o 108 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

257) Määrärahan osoittamista siitosporojen hankkimista varten Lapin vähävaraisille asukkaille

tarkoittava ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 109 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

258) Määrärahan osoittamista Ammattienedistämislaitossäätiölle talon rakentamista varten

koskeva ed. Puhakan y. m. rah. al. n:o 110 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

259) Koroitetun määrärahan osoittamista vähävaraisten lasten ja nuorten ammattikasvatusta varten

tarkoittava ed. Sillanpään y. m. rah. al. n:o 111 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

260) Määrärahan osoittamista ammattitarkastajien lukumäärän lisäämiseksi

koskeva ed. Helon y. m. rah. al. n:o 112 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

261) Määrärahan osoittamista töiden järjestämiseksi työttömille

koskeva ed. A. Aallon y. m. rah. al. n:o 113 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

262) Määrärahan osoittamista yleisten töitten järjestämiseksi työttömille

tarkoittava ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 114 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

263) Määrärahan osoittamista työn puutteen vuoksi hädänalaiseen tilaan joutuneiden avustamiseksi

koskeva ed. Rötkön y. m. rah. al. n:o 115 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

264) Määrärahan osoittamista valtion töissä olevien työläisten yleiseen palkkojen koroittamiseen

koskeva ed. Tannerin y. m. rah. al. n:o 116 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

265) Määrärahan osoittamista vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten

tarkoittava ed. A. Aallon y. m. rah. al. n:o 117 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

266) Määrärahan osoittamista vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toteuttamista varten

tarkoittava ed. L. Myllymäen y. m. rah. al. n:o 118 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

267) Määrärahan osoittamista kalliinajanlisäysten suorittamiseksi niille aikaisempien työväentapaturmavakuutuslakien mukaan elinkorkoa nauttiville, jotka ovat jääneet kalliinajanlisäyksistä osattomiksi,

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 119 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

268) Määrärahan osoittamista äitiyshuollon ja terveydenhoidon järjestämiseksi vähävaraisten työläisten ja pientilalliskotien äideille

tarkoittava ed. Pärssisen y. m. rah. al. n:o 120 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

269) Määrärahan osoittamista 8-tunnin työaikalain noudattamisesta valtion laitoksissa johtuvia menoja varten

tarkoittava ed. Helon y. m. rah. al. n:o 121 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta.

270) Määrärahan osoittamista asevelvollisten päivärahan koroittamiseksi

koskeva ed. Kedon y. m. rah. al. n:o 122 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto puolustusasiainvaliokunnalta.

271) Määrärahan osoittamista asevelvollisten päivärahan koroittamista varten

tarkoittava ed. Kulmalan y. m. rah. al. n:o 123 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto puolustusasiainvaliokunnalta.

272) Määrärahan osoittamista uuden suoran maantien rakentamiseksi Helsingistä Porvooseen

koskeva ed. von Frenckellin y. m. rah. al. n:o 124 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

273) Koroitetun määrärahan osoittamista Porvoon ja Kotkan välisen maantien uudistamis- ja korjaustöitä varten

koskeva ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 125 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

274) Määrärahan osoittamista Tammisaaren maalaiskunnassa sijaitsevien Österby ja Trollböle nimisten kylien välisen maantieosan oikaisemista ja parantamista varten

koskeva ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 126 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

275) Määrärahan osoittamista maantiesillan rakentamista varten rautatien ylitse Antrean asemalla

koskeva ed. Juutilaisen rah. al. n:o 127 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

276) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Suomenniemen—Mikkelin maantieltä Varpasen pysäkille Savon radalla

koskeva ed. Rötkön y. m. rah. al. n:o 128 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

277) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Voikosken asemalta Mäntyharjun pitäjän Nurmaan kylään

koskeva ed. Jutilan y. m. rah. al. n:o 129 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

278) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Tampereen—Porin maantieltä n. s. Putajan tielle

koskeva ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 130 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

279) Määrärahan osoittamista Sievin pitäjän Järvikylän ja Ylivieskan pitäjän Raudaskylän välisen tien kunnostamista varten

koskeva ed. Kyhälän y. m. rah. al. n:o 131 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

280) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Vuolijoen kunnasta Oulujärven länsirantaa Säräisniemen kirkolle

koskeva ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 132 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

281) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Kuhmoniemen kirkolta Pajakkakosken y. m. paikkakuntien kautta Hyrynsalmen Moisiovaaran tielle

koskeva ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 133 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

282) Määrärahan osoittamista sillan rakentamista varten Sotkamo—Kuhmoniemen maantieosalla olevan Tervasalmen yli

koskeva ed. Arffmanin y. m. rah. al. n:o 134 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

283) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Suomussalmen Piispajärven maantieltä Ylinäljängän Leinosenvaaralle Puolangan—Taivalkosken maantiellä

koskeva ed. Janhosen y. m. rah. al. n:o 135 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

284) Määrärahan osoittamista maantiesillan rakentamista varten Iin—Pudasjärven—Ranuan maantieosalla Siuruanjoen yli Yli-Iin kunnassa

koskeva ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 136 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

285) Määrärahan osoittamista Poussun—Kurvisenvaaran—Tyräjärven—Jokijärven maantien rakentamista varten

koskeva ed. Hännisen y. m. rah. al. n:o 137 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

286) Määrärahan osoittamista Kuusamon Ala-Kitkan maantien rakentamista varten

koskeva ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 138 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

287) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Tossavan lossilta Koivun asemalle

koskeva ed. U. Hannulan rah. al. n:o 139 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

288) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Ala-Tornion pitäjän Arpelan kylästä Paakkolan rautatiepysäkille

koskeva ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 140 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvos-

ton ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

289) Määrärahan myöntämistä maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Kotalan- ja Saijan kylien kautta Savukoskelle

koskeva ed. Liedeksen y. m. rah. al. n:o 141 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

290) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Kuolajärven kirkonkylästä Lampelan ja Vuosnan kylien kautta Tuutijärven kylään

koskeva ed. Tabellin y. m. rah. al. n:o 142 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

291) Määrärahan osoittamista Sodankylän pitäjän Vuotson, Mutenian, Korvasen ja Lokan kylien välisen maantien rakentamista varten

koskeva ed. Rosenbergin y. m. rah. al. n:o 143 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

292) Määrärahan osoittamista maantien rakentamista varten Sodankylän kirkonkylästä Kelujärven kylään

koskeva ed. M. A. Hannulan y. m. rah. al. n:o 144 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

293) Määrärahan osoittamista Peltosalmen sillan rakentamista varten

koskeva ed. H. Väisäsen y. m. rah. al. n:o 145 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

294) Määrärahan osoittamista sillan rakentamista varten Tornionjokivarren maantiellä olevan Jolman putaan yli

koskeva ed. Juneksen y. m. rah. al. n:o 146 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

295) Määrärahan osoittamista Kymijoen kanavoimismahdollisuuksien tutkimista varten

koskeva ed. Kullbergin y. m. rah. al. n:o 147 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

296) Määrärahan osoittamista Tullisalmen syventämistä varten

koskeva ed. Tukian y. m. rah. al. n:o 148 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

297) Määrärahan osoittamista teiden rakentamiseen ja kunnostamiseen vähävaraisilla pienviljelijäseuduilla

koskeva ed. Setälän y. m. rah. al. n:o 149 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto kulkulaitosvaliokunnalta.

Puhemiehen ja toisen varapuhemiehen vaalia koskevain kirjelmäin tarkistaminen.

Puhemies: Viime istunnossa toimitettua puhemiehen vaalia koskeva eduskunnan kirjelmä luetaan tarkistamista varten.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Sittenkun Suomen Pankin johtokunnan jäsen Kyösti Kallio, joka 1929 vuoden toisten valtiopäivien alussa valittiin eduskunnan puhemieheksi, pyynnöstä on vapautettu mainitusta toimesta, on Eduskunta tänä päivänä toimittanut uuden vaalin, ja on täten valittu puhemieheksi 1929 vuoden toisten valtiopäivien jälellä olevaksi ajaksi toinen varapuhemies, jumaluusopintohtori Paavo Eemil Virkkunen.

Paavo Virkkunen.
puhemies.

Väinö Hakkila.
varapuhemies.

Helsingissä, 17 päivänä elokuuta 1929.

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Tässä istunnossa toimitettua toisen varapuhemiehen vaalia koskeva eduskunnan kirjelmä luetaan tarkistamista varten.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Sittenkun jumaluusopintohtori Paavo Eemil Virkkunen, joka 1929 vuoden toisten valtiopäivien alussa valittiin Eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi, nyttemmin on valittu Eduskunnan puhemieheksi, on Eduskunta tänä päivänä toimittanut uuden vaalin, ja on täten valittu Eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi 1929 vuoden toisten valtiopäivien jälelläolevaksi ajaksi ylijohtaja, filosofiantohtori Juho Emil Sunila.

Paavo Virkkunen.
puhemies.

Väinö Hakkila. varapuhemies. J. E. Sunila. varapuhemies.

Helsingissä, 19 päivänä elokuuta 1929.

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Kansliatoimikuntaa pyydetään kokoontumaan heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Sen päätöksen mukaisesti, minkä eduskunta tämän täysistunnon alussa teki, keskeytetään eduskunnan täysistunnot nyt. Eduskunta kokoontuu uudelleen maanantaina ensi syyskuun 16 päivänä, ellei puhemies katso olevan syytä sitä ennen kutsua eduskuntaa kokoon.

Täysistunto päätetään kello 13,03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

II. Maanantaina 16 p. syyskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 42 laiksi maanparannustöiden rahastosta 202
2) Hallituksen esitys n:o 43 laiksi varojen varaamisesta uudis-ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten 203
3) Hallituksen esitys n:o 44 laiksi kauppaoppilaitoksista ..... „
4) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928 ..... „

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 47 Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymisestä .... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Halonen, M. A. Hannula, U. Hannula, Heikkilä, Huittinen, Jacobsson, Jern, Junnila, Juutilainen, Järvinen, Keto, Koivuranta, Kontio, Lehto, Moilanen, Nikkanen, Niukkanen, Pilppula, Reinikainen, Ryynänen, Saarinen, Schauman, Tukia, Vennola, Vesterinen ja H. Väisänen.

Muistosanat Näsijärven laivatuhossa hukkuneesta ed. Vihurista.

Seisoalleen nousten lausuu

Puhemies: Eduskunta kokoontuu sen raskaan maansurun painon alaisena, jota Suomen kansa kaikkia kerroksiaan myöten tuntee 10 päivää sitten tapahtuneen Näsijärven kauhistuttavan laivatuhon johdosta. Eduskunta ilmituo syvimmän myötätuntonsa satoja koteja ja omaisia kohtaan, jotka nyt surevat kuolleitaan. Ja eduskunta tuntee heidän surunsa omanaan sitäkin syvemmin, kun eduskunta itsekin nyt läheltä kokee menetyksen todellisuuden. Eduskunnan jäsen Iida Johanna Vihuri on äkkiä temmattu keskuudestamme, hänkin joutuen onnettomuuden uhrien joukkoon.

Kansanedustaja Vihuri oli eduskunnan jäsen useilla valtiopäivillä. Me opimme kunnioittamaan ja arvossa pitämään hänen hiljaista, vilpitöntä olentoansa, jossa asui toimelias henki ja luja vakaumus. Ruumiillisen työntekijöiden riveistä lähteneenä hän itseopiskelun kautta ja tarmollaan oli kohonnut asemaan, jossa hänelle tarjoutui tilaisuus laajemmin vaikuttaa hänen omaksumiensa yhteiskunnallisten pyrintöjen hyväksi. Niitä edistääkseen hän oli matkalla silloinkin, kun hänet kuolema yllätti.

Arvoisat edustajat! Omistakaamme hartain mielin hiljainen hetki edustajatoverimme ja muiden Näsijärven onnettomuudessa manalle menneiden muiston kunnioittamiseksi.

Riksdagen sammanträder under tyngden av den landssorg som det finska folket över alla sina lager känner med anledning av den för tio dagar sedan timade fruktansvärda ångbåtsundergången på Näsijärvi. Riksdagen frambär sin djupaste medkänsla till de hundrade hem och anförvanter, vilka nu

sörja sina döda, och riksdagen känner deras sorg såsom sin egen så mycket djupare som riksdagen i sin egen krets nu erfar förlustens verklighet. Riksdagens medlem Iida Johanna Vihuri har plötsligt bortryckts från vår mitt, även hon en av olyckans offer. Folkrepresentanten Vihuri var medlem av riksdagen under flere riksdagar. Vi lärde högakta och uppskatta hennes stilla, försynta väsen, i vilket bodde en verksam ande och en fast övertygelse. Utgången ur kroppsarbetarnas krets hade hon genom självstudium och sin viljekraft höjt sig till en ställning där henne öppnades tillfälle att på ett vittgående sätt verka för de av henne omhuldade sociala strävandena. Även hennes sista färd, där döden överraskade henne, var avsedd att befrämja dessa strävanden.

Ärade riksdagsmän! Låtom oss andaktsfullt ägna en stilla stund för att hedra minnet av vår riksdagskamrat ävensom de övriga vid Näsijärviolyckan hädangångna.

Puhemiehen muistosanoja kuuntelevat eduskunnan jäsenet seisoaltaan.

Hetken hiljaisuus.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisten asiain vuoksi edustajat Ahmavaara, Saarinen ja Vennola sekä kunnallisten tehtävien vuoksi edustajat Moilanen ja Heikkilä, oikeusasian vuoksi t. k. 16—18 p:ksi ed. Halonen ja osanottoa varten kansainliiton yleiskokoukseen 16—30 päivien välisenä aikana ed. Keto.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella 15 päivältä viime elokuuta saapuneet hallituksen esitykset n:ot 42—44 sekä kirjelmän ohella tältä päivältä esitykset n:ot 45—48.

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on Tasavallan Presidentin kirjelmän ohella viime heinäkuun 31 päivältä saapunut kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että puolustusasiainvaliokunta on puheenjohtajakseen ministeri Niukkasen sijaan valinnut ed. Mannerin sekä pankkivaliokunta puheenjohtajakseen ministeri Reinikan sijaan ed. Kedon ja varapuheenjohtajakseen ed. Kedon sijaan ed. Kiven.

Eduskunnan virkailijat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kansliatoimikunta on kuluvan vaalikauden valtiopäiväin ajaksi valinnut seuraavat virkailijat: yleistulkiksi toimittaja Heikki Koivulan, yksityistulkiksi toimittaja A. W. Lindforsin, ruotsalaisen kanslian notaareiksi toimittaja Carl Arppen ja filosofianmaisteri Sven Forsmanin sekä painatustöiden kanslian päällikön apulaiseksi toimittaja Heikki Koivulan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Linna: Laki- ja talousvaliokunnan kokous pidetään täällä eduskuntatalolla valiokuntahuoneessa heti tämän istunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

1) Ehdotuksen laiksi maanparannustöiden rahastosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 42;

2) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 43;

3) Ehdotuksen laiksi kauppaoppilaitoksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 44; ja

4) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928.

Esitellään

5) Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymistä

tarkoittava hallituksen esitys n:o 47. Puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti esitys lähetetään keskustelutta ulkoasiainvaliokuntaan.

Puhemies: Kansliatoimikunta kokoontuu heti tämän istunnon päätyttyä.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

12. Perjantaina 20 p. syyskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 42 laiksi maanparannustöiden rahastosta 207
2) Hallituksen esitys n:o 43 laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten ..... „
3) Hallituksen esitys n:o 44 laiksi kauppaoppilaitoksista ..... „
4) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928 ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 45 laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta ..... „
6) Hallituksen esitys n:o 46 sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämisestä ..... „
7) Hallituksen esitys n:o 48 jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaisesta muuttamisesta ..... „
8) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, sisältävä ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä .... „
9) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2, sisältävä ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 annetun Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä 207
10) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymisestä ..... „
11) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi varapuhemies Hakkila sekä edustajat A. Aalto, Ahmavaara, A. Hakala, Keto, Kirra, Luoma, Molin, Nikkanen ja Talas.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisten asiain takia tästä istunnosta ed. Kirra ja ensi tiistain istunnosta ed. Kontio, kunnallisten tehtävien vuoksi ensi viikon maanantaiksi ja tiistaiksi ed. Sirén sekä ensi viikon maanantaista torstai-aamuun ed. Koponen ja välttämättömien virkatehtävien takia ensi viikon ajaksi ed. Malmivaara.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuren valiokunnan kokous pidetään huomenna kello 10.

Valitsijamiehet.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamieheksi ed. Vihuri-vainajan sijaan tulee ed. Koskelin.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valitsijamiesten tehtäväksi annettaneen valita jäsen työväenasiainvaliokuntaan ed. Vihuri-vainajan sijaan.

Hyväksytään.

Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteita.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on Tasavallan Presidentin kirjelmän n:o 1492 ohella kuluvan syyskuun 13 päivältä saapunut Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite, sisältävä ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä, sekä kirjelmän n:o 1493 ohella samalta päivältä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite sisältävä ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 Ahvenanmaan itsehallinnosta annetun lain 11 §:n selittämisestä.

Valiokuntien puheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että laki- ja talousvaliokunta on puheenjohtajakseen ministeri Lahdensuon sijaan valinnut ed. J. Linnan ja varapuheenjohtajakseen ed. J. Linnan sijaan ed. Koiviston sekä että maatalousvaliokunta on puheenjohtajakseen ministeri Heikkisen sijaan valinnut ed. Tuomivaaran.

Kulkulaitosvaliokunnan jäsenet.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan Valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 18 p:nä 1929.
N:o 5.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat valinneet jäsenet ja varajäsenet kulkulaitosvaliokuntaan.

Valituiksi ovat tulleet:

jäseniksi:

Voionmaa	listasta	n:o	1
Kovanen	„	„	„
Penttala	„	„	„
Valta, A.	„	„	„
Aaltonen	„	„	„
Ryynänen	„	„	2
Hänninen	„	„	„
Pilppula	„	„	„
Pitkänen	„	„	„
Sariola	„	„	„
Bäck	„	„	3
von Frenckell	„	„	„
Heikkilä	„	„	4
Pennanen	„	„	„
Ikola	„	„	„
Kyhälä	„	„	5
Strengell	„	„	„

varajäseniksi:

Linna, J.	listasta	n:o	1
Lehikoinen	„	„	„
Koivisto	„	„	2
Arffman	„	„	„
Hintz	„	„	3
Junnila	„	„	4
Malmivaara	„	„	„
Liedes	„	„	5

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

Viljo Rantala.''

Puheenvuoron saatuaan lausuu suomeksi ja ruotsiksi

Ed. Voionmaa: Kulkulaitosvaliokunta kokoontuu heti tämän istunnon jälkeen täällä alhaalla.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen laiksi maanparannustöiden rahastosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 42 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

2) Ehdotuksen laiksi varojen varaamisesta uudis- ja laidunviljelyksistä pienviljelijöille annettavia palkkioita varten

sisältävä hallituksen esitys n:o 43 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

3) Ehdotuksen laiksi kauppaoppilaitoksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 44 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

4) Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1928

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon:

5) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 45;

6) Sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämistä

koskeva hallituksen esitys n:o 46;

7) Jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaista muuttamista

tarkoittava hallituksen esitys n:o 48;

8) Ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä

sisältävä hallituksen kirjelmä eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1; sekä

9) Ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 annetun Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä

sisältävä hallituksen kirjelmä eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2.

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

10) Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ja

11) Ehdotuksen laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Pyydän, että toinen varapuhemies tulee johtamaan puhetta.

Toinen varapuhemies Sunila ryhtyy johtamaan puhetta.

Puhemiehen vapauttaminen valiokuntajäsenyydestä.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Eduskunnan puhemies Virkkunen anoo puhemiestoimensa vuoksi vapautusta suuren valiokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomus hyväksytään.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Ilmoitetaan, että suuren valiokunnan jäseneksi puhemies Virkkusen sijaan tulee ed. L ä h t e e n o j a.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Valitsijamiesten tehtäväksi annettaneen valita jäsen ulkoasiainvaliokuntaan puhemies Virkkusen sijaan.

Hyväksytään.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Eduskunnan seuraava istunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 14,32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

13. Perjantaina 20 p. syyskuuta 1929

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräiden Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen säännösten hyväksymisestä 209
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 47.

2) Ehdotus laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41; ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat kunnallisten tehtävien vuoksi ensi tiistain istunnosta ed. Tukia sekä huomiseksi ja maanantai-päiväksi ed. Pilkka.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kulkulaitosvaliokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Voionmaan ja varapuheenjohtajakseen ed. Hännisen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräiden Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Hallituksen esityksen n:o 47 johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus. Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä oleva ponsi, joka koskee sopimuksen hyväksymistä, esitellään ainoaan käsittelyyn sittenkuin lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta.

Ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10 ja hallituksen esityksen n:o 41 johdosta laadittu laki-

valiokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

14. Tiistaina 24 p. syyskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräiden Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen säännösten hyväksymisestä 212
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 47.

2) Ehdotukset laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41; ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 45 laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta 213

4) Hallituksen esitys n:o 46 sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämisestä ..... „

5) Hallituksen esitys n:o 48 jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaisesta muuttamisesta ..... „

6) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, sisältävä ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä ..... „

Siv.

7) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2, sisältävä ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 annetun Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä 213

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Hallituksen esitys n:o 49 painovapauslain muuttamisesta ..... „

9) Hallituksen esitys n:o 50 laiksi rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta ..... „

10) Hallituksen esitys n:o 51 määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen ..... „

11) Hallituksen esitys n:o 52 määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna ..... „

12) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 54 varojen myöntämisestä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi 18 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain muuttamisesta ..... „

14) Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen eräiden pykälien muuttamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alestalo, U. Hannula, Junnila, Keto, Koivulahti-Lehto, Kontio, Koponen, Luoma, Malmivaara, Niukkanen ja Tukia.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat kunnallisten tehtävien takia tämän päivän istunnosta ed. Alestalo ja ensi perjantain istunnosta ed. Jutila.

Uusi edustaja.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että piirisihteeri Hugo E. A a t t e l a, joka on valittu ed. Vihuri-vainajan varamiehenä tulemaan eduskunnan jäseneksi, on puhemiehelle esittänyt tarkastetun valtakirjansa ja on siis oikeutettu ryhtymään edustajatointansa hoitamaan.

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan syyskuun 20 päivältä saapuneet hallituksen esitykset:

N:o 49 esitys painovapauslain muuttamisesta,
n:o 50 esitys laiksi rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta,
n:o 51 esitys määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen,
n:o 52 esitys määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna,
n:o 53 esitys laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta ja
n:o 54 esitys varojen myöntämisestä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi 18 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain muuttamisesta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräiden Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen säännösten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty, hallituksen esitykseen n:o 47 sisältyvä lakiehdotus.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan yleinen keskustelu asiassa; senjälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Esitellään ja hyväksytään lakiteksti, lain johtolause ja lain nimike.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 41 sekä ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2.

Yleiskeskustelua ei synny.

Esitellään ja hyväksytään lakiteksti, lain johtolause ja lain nimike.

Esitellään suuren valiokunnan mietinnössä oleva toinen ponsi.

Ponsi hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta 15 p:nä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 45 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

4) Ehdotuksen sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 46 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

5) Ehdotuksen jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 48 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

6) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, sisältävä ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

7) Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ynnä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2, sisältävä ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 annetun Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

8) Ehdotuksen laiksi painovapauslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 49;

9) Ehdotuksen laiksi rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 50;

10) Ehdotuksen määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen

sisältävä hallituksen esitys n:o 51;

11) Ehdotuksen määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna

sisältävä hallituksen esitys n:o 52;

12) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 53; ja

13) Ehdotuksen varojen myöntämisestä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi 18 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 54.

14) Ehdotuksen työjärjestyksen eräiden pykälien muuttamisesta

sisältävä ed. Kiviojan aloite esitellään.

Puhemies: Työjärjestyksen 66 §:n mukaan on edustajan tekemä aloite työjärjestyksen muuttamiseen, ellei eduskunta sitä hylkää, lähetettävä puhemiesneuvostoon lausunnon antamista varten. Jotta edustajat saisivat tilaisuuden tutustua kysymyksessäolevaan ed. Kiviojan aloitteeseen, joka nyt on painettuna jaettu edustajille, ehdottaa puhemiesneuvosto, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Ehdotus hyväksytään. Aloite p a n n a a n p ö y d ä l l e ensi perjantain istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. R y y n ä n e n: Valitsijamiesten kokous pidetään tässä salissa istunnon päätyttyä.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

15. Perjantaina 27 p. syyskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas ja ainoa käsittely:

1) Ehdotus Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymisestä 217
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 47.

Kolmas käsittely:

2) Ehdotukset laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; lakivaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 41; ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10.

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 49 painovapauslain muuttamisesta ..... „
4) Hallituksen esitys n:o 50 laiksi rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta 222
5) Hallituksen esitys n:o 51 määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen 235
6) Hallituksen esitys n:o 52 määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna 236
7) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta 237
8) Hallituksen esitys n:o 54 varojen myöntämisestä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi 18 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain muuttamisesta ..... „
9) Ed. Kiviojan aloite työjärjestyksen eräiden pykälien muuttamisesta ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä 244
11) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ..... „
12) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Halonen, Hintz, Keto, Luostarinen, Meriläinen, Sahlstein, Turja ja Urpilainen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisten asiain takia edustajat Urpilainen, Meriläinen ja Halonen, virka-asiain takia ed. Sahlstein ja kunnallisten tehtäväin takia ed. Turja, maanantai-aamusta torstai-iltaan kunnallisten tehtävien vuoksi ed. Marttila, lokakuun 1 päivänä matkan takia ed. Bäck, perheessä sattuneen sairaustapauksen johdosta tästä istunnosta ed. Luostarinen sekä esittämänsä lääkärintodistuksen nojalla toistaiseksi ed. Hintz.

Vapautuksia valiokuntien jäsenyydestä.

P u h e m i e s: Ed. Ryynänen, joka on jäsen valtiovarain- ja kulkulaitosvaliokunnassa, pyytää vapautusta pankkivaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomus hyväksytään.

P u h e m i e s: Ed. Tukia, joka on vakinainen jäsen valtiovarainvaliokunnassa, laki- ja talousvaliokunnassa sekä suuressa valiokunnassa, pyytää vapautusta lakivaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomus hyväksytään.

P u h e m i e s: Ed. Saarinen, joka on vakinainen jäsen valtiovarainvaliokunnassa, pyytää vapautusta maatalousvaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomus hyväksytään.

P u h e m i e s: Eduskunta antanee valitsijamiehille tehtäväksi valita uudet jäsenet asianomaisiin valiokuntiin mainittujen vapautuksen saaneiden edustajain tilalle.

Hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. R y y n ä n e n: Valitsijamiesten kokous pidetään tässä salissa tämän istunnon päätyttyä.

Valiokuntain jäsenet.

P u h e m i e s: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan Valitsijamiehet.

Helsingissä,
syyskuun 24 p:nä 1929.
N:o 6.

E d u s k u n n a l l e.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen eduskunnan tietoon, että valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat eduskunnan kehoituksen mukaisesti valinneet uudet jäsenet työväenasiainvaliokuntaan ed. Vihuri-vainajan sijaan ja ulkoasiainvaliokuntaan eduskunnan puhemies Virkkusen sijaan.

Valituiksi ovat tulleet:

T y ö v ä e n a s i a i n v a l i o k u n t a a n:

jäseneksi ed. Vihuri-vainajan sijaan ed. A m p u j a,

U l k o a s i a i n v a l i o k u n t a a n:

jäseneksi puhemies Virkkusen sijaan ed. L a m m i n e n.

Edelleen ilmoitetaan, että uusiksi varajäseniksi ovat tulleet valituiksi nyt vakinaisiksi jäseniksi tulleiden sijaan:

T y ö v ä e n a s i a i n v a l i o k u n t a a n:

varajäseneksi ed. Ampujan sijaan ed. A a t t e l a,

Ulkoasiainvaliokuntaan:

varajäseneksi ed. Lammisen sijaan ed. Järvinen.

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

Viljo Rantala.''

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus Suomen ja Turkin välisen kauppa- ja merenkulkusopimuksen hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 47, jota on valmistelevasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sitten tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Sen jälkeen esitellään ainoaan käsittelyyn ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä oleva edellinen ponsi, joka koskee sopimuksen hyväksymistä.

Menettelytapa hyväksytään.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön edellinen ponsi, joka koskee sopimuksen hyväksymistä, hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi ulosottolain 4 luvun 10 §:n 2 momentin muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 41 ja ed. Kuokkasen lak. al. n:o 10, joita on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Suuren valiokunnan mietinnössä oleva toinen ponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Painovapauslain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 49 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: De föreslagna ändringarna i tryckfrihetslagen, vilka åsyfta att övervakandet av lagens efterlevnad och tryckfrihetsbrottens beivrande framdeles skulle ankomma på justitiekansler, icke på justitieministern eller justitieministeriet, motiveras i propositionen främst därmed, att justitieministern är politiskt ansvarig för riksdagen, justitiekansler däremot icke. Och ytterligare anföres i propositionen såsom motiv för ändringarna, att justitiekansler i allmänhet är högsta allmänna åklagare, varför även förordnandet om tryckfrihetsåtal lämpligast tillhör honom. Att det föreligger en väsentlig skillnad mellan justitieministerns och justitiekanslerns ansvarighet inför riksdagen är naturligtvis riktigt, men det är ändock härvid att märka, att även justitiekansler, på grund av sin skyldighet att avgiva berättelse om sin verksamhet till riksdagen, är åtminstone underkastad kritik från riksdagens sida, och ytterligare att hans ansvarighet, ehuru av juridisk art, är utsträckt även till sådana fall, där han till uppenbar skada för landet uppsåtligen missbrukat sin tjänsteställning.

Det som i propositionen alldeles förbises är, att tryckfrihetsbrotten utgöra ett alldeles särskilt slag av brott, i regeln av poli-

tisk art. Det var också detta som gjorde att i tryckfrihetslagen, i huvudsaklig överensstämmelse med förhållandena i Sverige, justitieministern ombetroddes med lagens övervakande och brottens beivrande. Då tryckfrihetslagen ett år hade varit i gällande kraft, föreslogs av en före detta justitieminister en ändring av lagen i samma riktning som nu föreslås i propositionen. Justitiekansler Charpantier yttrade med anledning härav i den berättelse han avgav till riksdagen för verksamhetsåret 1920 följande: „För min del är jag av den mening att ändringsförslaget borde avböjas. Härför talar icke så mycket det förhållande att det med de närvarande arbetskrafterna i justitiekanslersämbetet är fysiskt omöjligt att övertaga ytterligare uppdrag än själva beskaffenheten av de mål, som röra brott mot tryckfriheten. Dessa mål äro, om man undantager sådana, som angå ärekränkning och bero på åtal av målsäganden, så gott som uteslutande av politisk natur och böra förty bedömas icke ensamt efter de synpunkter, för vilka paragraferna i strafflagen äro uttryck. Men för en dylik prövning är justitieministeriet, som representerar den politiska uppfattningen hos flertalet av riksdagen, vida mera egnad än justitiekanslern för vilken all politik bör vara främmande. Måhända vore det än lämpligare att överlämna uppsikten över tryckfrihetslagens efterlevnad åt Riksdagens justitieombudsman. Enligt instruktionen är justitieombudsmannen härtill åklagare, vilket icke justitieministern är.'' Justitiekansler Charpentier önskade däremot flere andra ändringar i tryckfrihetslagen, dock i en helt annan riktning än den som kännetecknar föreliggande proposition. Han ville bl. a. ändra § 41 och också § 42, båda utan annan ändring upptagna i den nuvarande propositionen, än den, att justitieministeriet utbytts emot justitiekansler.

Det är således att märka att man, ifall detta lagförslag nu blir antaget, kommer därhän — jag tror nämligen att justitiekansler Charpentier har alldeles rätt — att justitiekansler skulle mera än hittills göras till en politisk person. Härtills har man i huvudsak kunnat hålla honom fredad för politiken, men nu vill man göra honom också mer eller mindre beroende av de politiska strömningarna i riksdagen, ty detta blir faktiskt resultatet av de ändringar, som här föreslås, ehuru man åsyftat någonting helt annat.

Ser man alltså på denna sak utan att däri inlägga något samband med propositionen om ändringar av strafflagen, den följande propositionen, som snart skall föredragas, måste man väl medgiva att ändamålsenligheten av den föreslagna ändringen är omstridd, i hög grad omstridd. Vid sådant förhållande hade det varit skäl att icke avlåta proposition i ärendet, detta så mycket hellre som, om en gång ändringar i tryckfrihetslagen skola göras, de då borde framför allt omfatta helt andra stadganden än de, som nu gjorts till föremål för ändringar i denna proposition.

Jag hoppas, herr talman, för min del att lagutskottet skall egna denna fråga grundlig uppmärksamhet och komma till samma resultat som justitiekansler Charpentier i tiden, att ändringsförslaget icke är ändamålsenligt utan till och med rätt vådligt till sina konsekvenser.

Oikeusministeri Kaila: Herra puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa on kyllä minun mielestäni jo riittävästi korostettu niitä sekä oikeudellisia että tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia, jotka vaativat painovapausasiain valvonnan siirtämisen poliittisilta hallitus- ja hallintoviranomaisilta sille ammattiviranomaiselle, jonka tehtävänä on valvoa, että lakeja ja asetuksia noudatetaan ja jolle sitä varten on annettu syyteoikeus sekä jonka käytettäväksi on asetettu virallinen syyttäjistö. Edellinen puhuja kyllä vetosi siihen, että entinen oikeuskansleri Charpentier vuonna 1907 olisi vastustanut tämänsuuntaista muutosta, (Ed. Schauman: Vuonna 1920!) mutta minun täytyy siinä suhteessa viitata siihen lausuntoon, jonka valtioneuvosto on hankkinut nykyiseltä oikeuskansleri Castrénilta ja joka on päivätty viime kesäkuun 7 päivänä. Tässä lausunnossa oikeuskansleri Castrén sanoo, että ei liene periaatteen kannalta kiellettävissä, että painovapauslain noudattamisen valvonta ja painovapausrikosten syytteeseen saattaminen ei hyvästi sovellu poliittisen hallituksen jäsenenä olevalle oikeusministerille, vaan ovat nämä tehtävät luonteenomaisemmin jonkun ei-poliittisen viranomaisen toimitettavia. Näin ollen ei mielestäni ole tarpeellista tämän enempää kosketella asian tähän puoleen, siihen, mitä mieltä oikeus-

kanslerinvirastossa ollaan. Mutta tahdon erityisesti korostaa sitä epätasaisuutta painoasiain valvonnassa, mikä johtuu oikeusministerinä toimivien henkilöiden alituisesta vaihtumisesta ja mistä on ollut seurauksena, että syytteiden nostaminen on tullut riippumaan ei-oikeudellisista sivuvaikuttimista, niin että toisinaan on toimenpiteisiin ryhdytty silloin, kuin siihen ei olisi ollut aihetta, ja päinvastoin jätetty ryhtymättä silloin, kuin syytä siihen olisi ollut. Mitenkä epätasaista syytteiden nostaminen painovapausrikosten suhteen on ollut, se käy ilmi seuraavista tilastonumeroista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Syytteitä on nimittäin nostettu vuonna 1919 16, vuonna 1920 23, 1921 84, 1922 81, 1923 36, 1924 13, 1925 12, 1926 2, 1927 1 ja 1928 5 ja tänä vuonna 12.

Minä olisin sitä mieltä vastoin edellistä puhujaa, joka viittasi siihen, mitä seuraavan asian käsittelyssä ilmenee, että juuri se asia tulee osoittamaan, että syytä tällaiseen muutokseen on olemassa ja minun mielestäni myöskin se seikka, että Ruotsissa pyritään tähän samaan muutokseen painovapausasiain valvonnan siirtämiseksi oikeusministeriltä oikeuskanslerinvirastolle, tukee tätä käsitystä, ja myöskin tältä kannalta katsoen tietäisi lakiehdotuksen hyväksyminen melkoista edistysaskelta terveen kehityksen suuntaan.

Ed. P e r ä l ä: Tässä maassa on sen paljon puhutun itsenäisyyden aikana käytetty eduskuntaa useampiinkin tarkoitusperältään luokkalakien säätämiseen ja valmistamiseen. Sellaisia meillä aikaisemmin ovat tunnetut sosialistilait, jotka saivat alkunsa tynkäeduskunnasta. Niitä on näinä vuosina käytetty hyvin ahkerasti tarkoitukseen. Niiden nojalla on jo useampaan otteeseen hyökätty työväen oikeuksien kimppuun ja entistä enemmän muutettu n. s. porvarillinen kansanvalta omaksi vastakohdaksi, porvariston lailliseksi diktatuuriksi. Näitä lakeja säätäessä on porvaristo kuitenkin aina pyrkinyt väittämään, että ne eivät kohdistu mihinkään määrättyyn yhteiskuntaluokkaan eikä valtiollista mielipidettä omistavaan väestöryhmään, vaan että näistä laeista huolimatta tässä maassa kunnioitettaisiin sitä hallitusmuodon pykälää, jossa sanotaan, että kaikki Suomen kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Työväki kyllä on selvästi ilmaissut käsityksensä, että kyseelliset lait ovat tyypillisiä luokkalakeja ja tuomioistuimet, jotka näiden lakien pohjalla tuomioita taantumuksellisen porvariston painostuksesta langettavat, ovat luokkatuomioistuimia ja niiden päätökset luokkatuomioita. Porvariston kansanvallan kehittäminen porvarilliseksi diktatuuriksi on meillä ehtinyt kehittyä jo niin pitkälle, että uusien luokkalakien säätämisessä ei enää katsota tarpeelliseksi salatakaan yrityksen luokkaluonnetta. Se tunnustetaan jo avonaisesti. Ensimmäinen tällainen tunnustus saadaan porvariston omien lehtien taholta esilläolevan painovapauslain muutoksen ja rikoslain 2 luvun 17 §:n muutoksen merkityksestä. Niinpä esimerkiksi kokoomuslaiset lehdet, m. m. Uusi Aura — — —

P u h e m i e s, koputtaen: Pyydän huomauttaa, että nyt on kysymyksessä hallituksen esitys n:o 49 eikä esitys n:o 50. Pyydän puhujaa rajoittumaan kolmanteen asiaan.

P u h u j a: Näin nyt suunniteltuihin toimenpiteisiin on oltu pakotettuja erikoisesti painovapauslain laajan väärinkäytöksen vuoksi, jota kommunistit ovat maassa harjoittaneet nimenomaan valtiota ja yhteiskuntaa vastaan törkeästi toimiessaan. Nykyisen hallituksen epävirallinen äänenkannattaja Ilkka kirjoittaa m. m.: „Niinpä onkin maassamme saatu havaita, että tätä lain heikkoutta, voimassa olevaa painovapauslakia ovat kommunistit tahallansa käyttäneet tarkoituksiinsa. Kun heidän lehtiään on lakkautettu, ovat he hetimiten voineet jatkaa .....”

P u h e m i e s, keskeyttäen: Pyydän uudellen huomauttaa, että nyt on kolmas asia käsittelynalaisena eikä neljäs.

P u h u j a: Ei tarvita todistuksia siitä, että kysymyksessä on hyvin tarkasti määrätty hyökkäys, jonka kärki kohdistuu yksinomaan Suomen työväestöä vastaan. Kysymyksessä on tyypillisin luokkalain säätämisydin, mikä niin sanotuissa kansanvaltaisissa maissa koskaan on tehty.

P u h e m i e s, koputtaen: Pyydän huomauttaa vielä, että nyt on kysymys ainoastaan painovapauslakiasiain valvonnan siirtämisestä oikeusministeriltä oikeuskanslerille eikä muusta.

P u h u j a: Lain tarkoitusperät ovat selvät. Porvarilliset tunkeutuvat vaikkapa vain väkivaltaisen asian keinoin anastamaan toiselta väestön osalta kaikki valtiolliset oikeudet ja koettavat turvata niihin monopolin omiin käsiinsä. Porvaristo tietää, että kaikista käsissä olevista mahtikäskyistä huolimatta arvovallan perustus horjuu. Horjuva valta on hinnalla millä tahansa turvattava ja jos laillisuus siinä on esteenä, niin laillisuus on poistettava. Ennen avonaista väkivaltaa tullaan kuitenkin .....

P u h e m i e s, koputtaen: Jollei puhuja pysy asiassa, minun täytyy kieltää häntä jatkamasta.

P u h u j a: Me työväen edustajat emme asetu hallituksen esityksiä ja lakeja vastustamaan siinä mielessä, että me tahtoisimme säilyttää porvarillisen kansanvallan sellaisena kuin se on. Me asetumme lakia vastaan ja tulemme kaikin voimin nostamaan taisteluun muutkin siitä nimenomaisesta syystä, että meille työtätekevän luokan oikeus ja toiminnan mahdollisuus, säilyttäminen ja laajentaminen on kaikki kaikessa. Tässä on yksinkertaisesti kahden suuren yhteiskuntaluokan välinen taistelu ja me tulemme ponnistamaan kaikki .....

P u h e m i e s, koputtaen: Minun täytyy kieltää puhujaa jatkamasta. Se, mitä puhuja nyt on lausunut, ei kuulu ollenkaan käsiteltävänä olevaan asiaan.

Ed. S v e n t o r z e t s k i: Se selostus, jonka oikeusministeri täällä antoi, oli niin lyhyt ja vailla kaikkia perusteluja, ettei puhujalla ole tilaisuuttakaan oikeastaan hänen puheensa johdosta mitään sanoa. Tämä lakiesitys kuuluu niiden lakiehdotusten sarjaan, joiden tarkoituksena on epäilemättä rajoittaa sitä eduskunnan valvontaoikeutta, jota eduskunta harjoittaa hallituksen toimintaan nähden. Ja siinä on pääasia. Ed. Sshauman on jo osittain tästä seikasta maininnut, minä tahdon vielä kerran huomauttaa siitä, että tämän ehdotuksen parlamentaarinen merkitys on siinä, että hallituksen jäsen tai sanokaamme koko hallitus pyrkii pääsemään eduskunnan kontrollin alaisuudesta vapaaksi siirtämällä nämä tässä lakiehdotuksessa mainitut asiat erikoisille virkamiehille. Parlamentaariselta kannalta katsottuna siis tässä piilee selvä tarkoitus supistaa eduskunnan valvontaoikeutta ja tavallaan antaa hallitukselle tilaisuus harjoittaa sellaista politiikkaa, jota se muuten pelkäisi harjoittaa eduskunnan edessä, jonkun virkaelimistön kautta, niin että parlamenttaariselta kannalta tämä lakiehdotuksen taantumuksellinen tarkoitus on aivan selvä.

Myöskin moraalinen puoli tässä lakiehdotuksessa on hyvin epäilyksen alainen. Hallitus perustelee omaa ehdotustaan m. m. sanomalla näin: „Kun oikeusministeri kuten valtioneuvoston muutkin jäsenet on virkatoimestaan eduskunnalle vastuunalainen, niin oikeusministerin asema ei ole omansa tukemaan sitä itsenäisyyttä ja riippumattomuutta sekä painovapauslain noudattamisen valvomisen yhtenäisyyttä, jota sanottu tehtävä edellyttää.'' Tällä lyhyellä tekstillä tunnustetaan, että hallituksen jäsenet, niin kauan kuin he ovat eduskunnan kontrollin alaisina, eivät uskalla tehdä sitä, mitä he mielellään tekisivät. He tämän hallituksen tekstin mukaisesti tunnustavat, etteivät he olekaan itsenäisiä ja riippumattomia hallituksen jäseniä, että heidän täytyy olla riippuvaisia siitä, mitä eduskunta heistä eikä itse asiasta arvelee. Ja katson, että tämä kohta esittää niin merkillisessä valossa porvarillisen hallituksen jäseniä, että kohtalon ivan kautta minä sosialidemokraattina ryhdyn puolustamaan porvarillisia ministereitä ja mahdollisesti porvarillisia hallituksia tällaista syytöstä vastaan. Onhan meillä äskenkin ollut esimerkki siitä, kuinka hyvin tottelematon, osittain poikamainen hallitus, joka edusti pientä edistyspuoluetta, on mennyt taistelussa eduskunnan enemmistöä vastaan niinkin pitkälle, niinkuin me tunnemme ja myöskin hyvin paljon sille maksavilla tuloksilla, niin ettei sitä voi sanoa jokaisesta porvarillisestakaan hallituksesta ja porvarillisen hallituksen jäsenestä, että ne kaikki olisivat niin epäitsenäisiä ja riippumattomia siitä, mitä eduskunta heistä ajattelee jos on kysymys jostakin poliittisesta ohjelmasta. Tässä suhteessa minusta tämä moraalinenkin puoli tässä asiassa on hyvin heikko.

Mitä sitten itse käytännölliseen puoleen tulee, niin meillä valtiovarainvaliokunnassa äsken oli budjetin yhteydessä keskustelua oikeuskanslerin suuresta työtaakasta ja siitä, että hän ei voi enää ylikuormituksen takia ottaa vastaan ja kunnolla hoitaa asioita ja pyysi siinä suhteessa apuvoimia ja lisä-

rahaa. Luultavasti, jos tämä suuri poliittinen tehtävä — meidän maassammehan se on suuri, Ruotsissa se on hyvin pieni — siirrettäisiin vielä tälle virkamiehelle, niin minä luulen, että tästä toimenpiteestä ei nykyinen oikeuskansleri olisi suinkaan hallitukselle ja oikeusministerille liian suuressa kiitollisuudenvelassa. Tässä suhteessa olisi mielenkiintoista kuulla, mitä oikeuskansleri tällä hetkellä tästä asiasta ajattelee. Ja sitten naiiviahan on luulla, että joku virkamies olisi enemmän riippumaton persoona kuin hallituksen jäsen. Jos hallituksen jäsen on riippuvainen ainoastaan eduskunnasta, niin virkamies on riippuvainen sekä eduskunnasta että hallituksesta että tasavallan presidentistä ja virkatovereista. Siinä on hyvin paljon eri tekijöitä, jotka tekevät virkamiehen hyvin riippuvaiseksi henkilöksi näissä, varsinkin tämmöisissä poliittisissa asioissa.

Niin että jos tätä ehdotusta aivan noin objektiivisesti tarkastelee niin huomaa, että se on epäonnistunut sekä poliittiselta kannalta että parlamenttaariselta, moraaliselta ja käytännölliseltä eikä tietysti asian tässä vaiheessa meidänkään taholta olisi pyydetty puheenvuoroa, koska asia vasta lähetetään asianomaiseen valiokuntaan, jollei tämän lakiesityksen luonne, tarkoitus ja väri olisi niin taantumuksellista laatua, ett'en luule erehtyväni, jos sanon, että itsenäisen Suomen lainsäädännöllisen toiminnan aikana ei vielä niin selvästi taantumuksellista lakiesitystä ole ollut täällä esillä.

Minä senvuoksi toivon hartaasti, että vastaava valiokunta ensinnäkin pyytäisi perustuslakivaliokunnan lausunnon asiasta ja toivon, että ominkin voimin, jos on vähänkin hyvää tahtoa, valiokunta pääsee selville siitä, mistä on kysymys ja tekee kaiken voitavansa, jotta tämä lakiehdotus tulisi estetyksi.

Minua henkilökohtaisesti on usein moitittu omassakin puolueessa liian suuresta optimismista maalaisliiton kehitykseen ja poliittisiin suuntiin nähden. Minä tunnustan tehneeni monta erehdystä tässä asiassa. Mutta siitä huolimatta minä olen edelleenkin optimistinen. Olosuhteet meidän maassamme suorastaan pakottavat siihen, ja minä hartaasti toivon, että hallituksen esitys, tämä esitys, ei myöskään löydä yksimielistä tukea maalaisliiton keskuudessa. Minä toivon sen sekä maalaisliiton että pääministeri Kallion etuja silmälläpitäen.

Oikeusministeri K a i l a: Ed. Sventorzetski on täydellisesti väärinkäsittänyt hallituksen esityksen tarkoituksen. Tämä tarkoitus on yksinkertaisesti sanoen se, että poliittiset seikat eivät vastedes enää saisi vaikuttaa syytteeseenpanoon ja oikeudenkäyttöön, sillä yleinen periaate oikeusvaltiossa on, että oikeudenkäytön täytyy olla itsenäistä. Mitä taasen siihen tulee, että oikeuskanslerin virastossa on ennestäänkin paljon asioita ja työtaakka suuri, niin on se kyllä otettu huomioon ja se on sillä poistettavissa, että ne virat ja toimet, jotka nykyään ovat oikeusministeriön painovapausasiain toimistossa, siirretään sitä varten oikeuskanslerin virastoon.

Ed. H a a t a j a: Minulle antoi aiheen puheenvuoron pyytämiseen herra oikeusministerin ensimmäinen lausunto, nimittäin se osa lausunnosta, jossa vedottiin nykyisen oikeuskanslerin käsitykseen asiasta. Herra oikeusministeri luki osan sitä lausuntoa, jonka nykyinen oikeuskansleri on hallitukselle antanut asiasta 7 p:nä viime kesäkuuta. Se osa lausuntoa, joka täällä luettiin, oli seuraava: „Ei liene periaatteen kannalta kiellettävissä, että painovapauslain noudattamisen valvonta ja painovapausrikosten syytteeseen saattaminen eivät hyvästi sovellu poliittisen hallituksen jäsenenä olevalle oikeusministerille, vaan ovat nämä tehtävät luonteenomaisemmin jonkun ei-poliittisen viranomaisen toimitettavia.'' Tästä lausunnosta voi luonnollisesti saada sen käsityksen niinkuin nykyinen oikeuskansleri olisi sitä mieltä, että tällainen hallituksen ehdottama menettely on hänen kannaltaankin suositeltavissa ja hyvä. Sattuu niin, että jouduin ottamaan nykyiseltä oikeuskanslerilta selkoa, mikä on hänen käsityksensä asiassa, ja sain silloin käsiini sen lausunnon, jonka hän on asiasta antanut. Täydennykseksi herra oikeusministerin lausuntoon minun on luettava tässä siitä eräs toinen lause, joka on myös asiassa otettava huomioon. Tämä toinen lause kuuluu seuraavasti: „Suoritettiinpa nämä arkaluontoiset tehtävät miten hyvänsä, on todennäköistä, että oikeuskanslerinkin toimenpiteisiin painovapausasioissa voidaan tarkoituksellisesti selittää poliittisten näkökohtien vaikuttaneen, mikä helposti on omiaan saattamaan hänen puolueettomuutensa sellaisissa tapauksissa näyttämään kyseenalaiselta ja siten alentamaan hänen arvoval-

taansa.'' Minä puolestani saan tästä sen käsityksen, että nykyinen oikeuskansleri vastustaa tällaista järjestelyä.

Mitä sitten tulee oikeusministerin toiseen lausuntoon, niin siinä mainitaan, että asia on hoidettavissa sillä, että siirretään asianomaiset virat oikeusministeriöstä oikeuskanslerin virastoon. Mutta samassa oikeuskanslerin lausunnossa, jonka jouduin hankkimaan, sanotaan, että tämän lisäksi on tarpeen perustaa yksi uusi nuoremman oikeuskanslerin sihteerinvirka oikeuskanslerin virastoon, jos tämä siirto tapahtuu. Sikäli kuin minä olen voinut kuluneiden vuosien aikana seurata oikeuskanslerin viraston työtä ja tunnen myös sitä työtä, mitä oikeusministeriössä on tällä alalla tehty, minä puolestani luulen, ettei asiata voida hoitaa muuten kuin sillä tavoin, että tällainen virka oikeuskanslerin virastoon todella perustetaan.

Olen katsonut olevan syytä ja välttämätöntä saada tämänkin merkityksi eduskunnan pöytäkirjoihin, kun tämä oikeuskanslerin lausunnon ensimmäinen osa tuli sinne merkityksi. Kun olen täten joutunut puhumaan asiasta, on minun puolestani mainittava, että ymmärtääkseni ei ole oikein hyvä se järjestys, joka nykyjään näissä asioissa on. Mutta minulla puolestani on myös nyt ehdotettua uutta järjestelyä vastaan koko joukko epäilyksiä, jotka käyvät samaan suuntaan kuin ed Schauman on maininnut. Meidän oikeuskanslerimme tehtävät on pyritty laajentamaan varsin huomattavalla tavalla siitä, mitä niiden pitäisi minun ymmärtääkseni oikeastaan olla. Hänellä on m.m. erinomaisen pitkälle menevä neuvonantovelvollisuus valtioneuvoston jäsenenä, niin pitkälle menevä, että se ei minun mielestäni ole sellaisenaan hyvä. Hänen sekoittamisensa lisäksi näihin kysymyksiin, jotka nyt ovat esillä ja jotka pakosta muodostuvat osittain poliittisiksi, ei sekään sellaisenaan ole hyvä. Mutta jotakin muutosta nykyiseen tilanteeseen minun ymmärtääkseni kaivataan. Minä voin yhtyä ed. Schaumaniin siinä, että asia vaatii varsin vakavan käsittelyn ja että toivottavasti sen käsittelyn perusteella, joka valiokunnassa tulee tapahtumaan, saadaan jokin parempi tilanne asiassa aikaan kuin mikä nyt on olemassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään lakivaliokuntaan.

4) Ehdotuksen laiksi rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 50 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. E. Pekkala: Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys tarkoittaa selvän luokkalain säätämistä, luokkalain, joka riistää työläisiltä painovapauden. Tämä tarkoitus käy kyllä selvästi ilmi hallituksen esityksestäkin. Esityksen perusteluissa sanotaan, että kirjapainon sulkemista ei voida ajatella sovellettavaksi, kun on julkaistu painotuote, joka loukkaa vain yksityisen henkilön oikeutta, vaan että sellaisen tuomitsemisen edellytyksenä täytyy olla „välittömästi valtioon tai yhteiskuntaan kohdistuvan rikoksen'', siis n. s. valtiollisen rikoksen. Itse lakiehdotuksessa sanotaan tämän mukaisesti, että tuomioistuin voi tuomita kirjapainon suljettavaksi, jos kirjapainosta julkaistun painotuotteen johdosta on tuomittu rangaistukseen rikoslain 12 luvun tai 16 luvun 8 tai 24 §:n nojalla. Näitä lainkohtia, varsinkin 16 luvun 8 ja 24 §:iä on käytetty työläisiä ja heidän julkaisujaan vastaan. Näiden pykälien nojalla on nostettu tukuttain painokanteita työväen lehtiä vastaan. Muita lehtiä sensijaan ei ole ahdistettu. Hallituksen esitys tähtää siis kirjapainojen riistämiseen työläisiltä ja heidän järjestöiltään. Työläiset ovat suurin ponnistuksin hankkineet itselleen muutamia kirjapainoja. Nyt nämä kirjapainot tahdotaan tuhota, sillä vuodeksi sulkeminen merkitsee useimmissa tapauksissa sellaisen taloudellisen yrityksen kuin kirjapainoliikkeen tuhoamista. Kun kirjapaino tuhotaan, tuhotaan samalla painovapaus. Suunniteltu laki merkitsee siis tosiasiallisesti perustuslaissa turvatun painovapauden poistamista. Työväen kirjapainot ovatkin aina olleet porvariston silmätikkuna. Vuonna 1923 suljettiin ne hallinnollista tietä, laittomasti

ja estettiin työväen sanomalehdet siten ilmestymästä. Siihen aikaan oli Suomen työväki vuoden ajan painovapautta vailla. Nyt tahdotaan kirjapainojen riisto laillistuttaa.

Maalaisliittolaisen hallituksen nyt suunnittelema painovapauden hävittäminen on havainnollisena esimerkkinä siitä, miten pitkälle maalaisliitto on taantumuksen tiellä joutunut. Maalaisliitto on joskus ollut painovapauden kannalla ja puolustanut sitä tarmokkaasti. Minä tarkoitan aikaa heti kansalaissodan jälkeen, jolloin nykyjään voimassaoleva painovapauslaki säädettiin. Sitä käsiteltiin n.s. tynkäeduskunnassa vuonna 1918. Maalaisliiton eduskuntaryhmä — mukana nykyisiä ministereitäkin — esiintyi silloin painovapauden rajoituksia vastaan. Maalaisliittolaisten taholta arvosteltiin silloin erittäin ankarasti hallituksen esitystä ja valiokunnan mietintöä sen taantumuksellisuuden takia ja tehtiin siihen useita muutosehdotuksia, joiden tarkoituksena oli rajoitusten poistaminen. M.m. eivät silloiset maalaisliittolaiset hyväksyneet n.s. pakkokappaleiden vaatimista. Valiokunnan mietintöön liittämässään vastalauseessa maalaisliittolaiset valiokunnan jäsenet, niiden joukossa m.m. ed. Niukkanen, joka nyt on ministerinä, ehdottivat, että lakiehdotuksesta poistettaisiin se kohta, joka antoi oikeuden lakkauttaa aikakautisia painokirjoituksia ja joka sisälsi eräitä päätoimittajaan ja kustantajaan kohdistuvia seuraamuksia. Maalaisliittolaiset puhujat vaativat rangaistuksia joko kokonaan poistettaviksi tai ainakin lievennettäviksi. Maalaisliiton silloista kantaa kuvaa erinomaisesti ed. Niukkasen, nykyjään ministeri Niukkasen, puhe eduskunnan istunnossa joulukuun 20 päivänä 1918, jolloin lakiehdotus painovapauslaiksi oli kolmannessa käsittelyssä. Ed. Niukkanen lausui silloin m. m. seuraavaa: „Kirjapainotaito on yksi maailman hyödyllisimpiä keksintöjä ja pitkien ja tavattoman sitkeiden taistelujen kautta saavutettu painovapaus on epäilemättä kansanvallan ja edistyksen suurin voitto. Sen merkityksen, mikä painovapaudella on ollut ihmisten valistamiseksi ja taasen, mitä sillä on ollut toiselta puolen silloin, kun tahdottiin jotakin hallitusjärjestelmää turvata kansanvaltaisilta aatteilta, ovat varsinkin hallitusherrat käsittänyt läpi aikojen. Jo siihen vanhaan aikaan, kun papit ja kirkkoruhtinaat yksinänsä kuninkaitten kanssa sääsivät lakeja ja hallitsivat, käsittivät hallitusherrat tämän asian ja kytkivät julkaistun sanan kahleilla luostarien seinään. Painettu ja kirjoitettu sana on kumminkin sellainen, että se on aina ennemmin taikka myöhemmin katkonut ne kahleet, joilla sitä on koetettu kytkeä, sekä tehokkaimpienkin sortotoimenpiteiden kestäessä löytänyt aina keinonsa tuodakseen monin verroin voimakkaampina ja kiihottavampina esille ne aatteet, joista se oli kielletty. Mainitsen vain esimerkiksi, että voimakkaasti vaikutti se vallankumouksellinen julistus, jonka Luther naulasi katoolisen kirkon seinään ja ääretömän voimakkaasti ja kiihoittavasti ovat vaikuttaneet ne kielletyt julistukset, joita Venäjällä luettiin siihen aikaan, kun siellä oli voimassa mitä ankarin painovapauden rajoitus ja kun siellä virallisesti mitä tarkimmin valvottiin, ettei mitään kiellettyä saanut julkaista." Huomautettuaan miten painovapauden liian ankarat rajoitukset lopulta kostavat itsensä ed. Niukkanen jatkaa: „Minun mielestäni se tapa, jolla nykyisen eduskunnan enemmistö on käynyt käsiksi painovapauteen, vielä hallituksen ehdotuksenkin päälle hirmuisesti koroittaen rangaistusmääräyksiä joka pykälässä, on suorastaan ylimielinen. Tämä eduskunta on kyllä muulloinkin menetellyt ylimielisesti, esim. silloin, kun se hetkellä, jolloin kruunut mahtavien hallitsijain päästä olivat pois tipahtamassa, valitsi tänne kruunupään, mutta silloin oli toki oikeistossakin muutamia, jotka olivat asiassa toista mieltä, kun sen sijaan nyt koko oikeisto, kaikki kansanvaltaiset ja edistysmielisetkin, näyttävät olevan yksimielisiä niistä suhteettomista rangaistusmääristä ja rajoituksista, joita tähän lakiin on pantu.

Minä pyytäisin kysyä, mitenkä se uusi kansallinen edistyspuolue, joka täällä pitäisi eroittaa, aikoo tässä maassa toteuttaa kansallisen edistyksen, kun se on valmis ensi töikseen puristamaan painovapauden sellaisiin kaavoihin, joissa se oli venäläisen tsaarihallituksen aikana, puristamaan edistyksen tärkeimmän välikappaleen kaavoihin, joissa on mahdoton arvostella esim. hallituksen politiikkaa ja edesottamisia, olivatpa ne kuinka taantumuksellisia ja vanhoillisia tahansa." (Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro se!)

Puheensa loppuosassa ed. Niukkanen ehdotti lakiehdotuksen lepäämään, koska siinä ei edes „kaikkein kainoimpia ja rumimpia paikkoja tarkoittavia korjausehdotuksia" oltu otettu huomioon. Samaan henkeen esiintyivät muutkin maalaisliittolaiset puhujat. Maalaisliittolaiset siis vastustivat nykyjään voimassaolevan painovapauslain hyväksymistä, koska heidän mielipiteensä silloin oli, että se liiaksi rajoittaa painovapautta, niinkuin se rajoittaakin. Maalaisliittolaisten vastustuksesta huolimatta lakiehdotus kuitenkin hyväksyttiin. Mutta nyt samat maalaisliittolaiset ovat sitä mieltä, että voimassaoleva laki on liian vapaamielinen ja ovat mukana yrittämässä puristaa painovapautta sellaisiin kaavoihin, että se käytännössä merkitsee tämän vapauden mitättömäksi tekemistä. Kyllä putous on tosiaan suuri. Maalaisliitto on kokonaan unohtanut menneisyytensä. Uudistusystävällisyys näyttää kokonaan kadonneen. Puolueessa ei ilmeisesti kohta enää tapaa reformatorisia pyrkimyksiä muuta kuin ed. Kiviojan malliin.

Ei ole mikään sattuma, että painovapauden kiristystoimenpiteisiin ryhdytään juuri nyt. Se on yhteydessä sen hyökkäyksen kanssa, jonka tarkoituksena on polkea maahan työläisten kansalaisvapaudet yleensä, yhdistymis-, kokoontumis- ja lausuntovapaus. Porvarillisessa sanomalehdistössä kiihoitetaan hajoittamaan milloin mitäkin työväenjärjestöä. Työväen ammatillista liikettä vastaan käydään nykyjään oikeata ajojahtia. On jo vaadittu työväen ammatillisten järjestöjen hajoittamista. On liikkeellä voimia, jotka tahtovat kieltää työläisiltä oikeuden järjestyä ammatillisesti. Kokoontumisvapautta on viime aikoina törkeällä tavalla loukattu. Työläisiä on kielletty kokoontumasta ja heidän kokouksiaan hajoitettu. Työväen sanomalehtiä on vainottu. Eduskuntavaalien aikana kuului ääniä, että työläisiltä olisi riistettävä vaalivapauskin. Työläiset ovat jo tsaarivallan aikana taistelleet kansalaisvapauksien puolesta, mutta senkin jälkeen on taistelua samojen oikeuksien puolesta ollut jatkettava, vieläpä taistelua on tarvinnut tehostaa, sillä porvaristo on pyrkinyt ja pyrkii jo saavutettuja kansalaisvapauksia rajoittamaan, tarkoittaen riistää ne lopulta kokonaan työläisiltä. Erityisesti on painovapauden kimppuun käyty. On tarkoituksena tukkia työväen sanomalehdistön suu, jotta työläisten ääni ei pääsisi kuuluville. Sellaisia hankkeita vastaan tulevat työläiset lujasti ja päättävästi taistelemaan.

Ed. Schauman: Herr talman! Jag beklagar tillkomsten av denna proposition, och jag kommer att göra allt vad jag kan för att den icke skall bliva antagen. Men i anledning av vad rdm. Sventorzetski yttrade vid behandlingen av närmast föregående proposition ber jag att få säga beträffande skulden till denna propositions framträdande, att man icke har rätt att betrakta den nuvarande regeringen ensam såsom härtill skyldig. Tvärtom måste man anse att den nuvarande regeringen är mindre skyldig till denna propositions överlämnande än den närmast föregående regeringen, denna regering, som ändå ville gälla för en framstegsvänlig regering, ty det var i denna regering, den föregående alltså, som lagförslaget utarbetades. Detta framgår därav att högsta domstolens utlåtande rörande lagförslaget är avgivet den 7 juli. Också den närmast föregående propositionen hade med all sannolikhet sitt upphov hos samma regering. Jag vill icke nu resonera om framstegsvänlighet och frisinne och vad det kan betyda, men egendomligt är ju i alla fall att en regering, som nämner sig framstegsvänlig, är upphovsman till en sådan proposition som denna. Och gå vi ännu längre tillbaka för att söka den allra första upphovsmannen, så finna vi att denne också var en framstegsvänlig minister, ty då nuvarande landshövdingen i Tavastehus län för några år sedan var justitieminister torde första utkastet till ett dylikt lagförslag som detta, ha blivit uppgjort.

Jag behöver väl nu knappast säga då jag går att granska detta lagförslag, att syftet med det naturligtvis icke är att införa en ny straffart i strafflagens system. Man skulle kunna tro motsatsen, rent formellt, därför att lagförslaget innebär ett tillägg till det kapitel i strafflagen, där de olika straffarterna definieras och uppräknas. Vi skulle således genom detta lagförslag, om det blir lag, ha skapat en ny straffart, obekant för strafflagens ursprungliga författare. Det är ju rätt besynnerligt i och för sig, men jag skall icke uppehålla mig vid det, för var och en

förstår, att lagförslagets syfte är helt annat: att utgöra ett led i kampen mot kommunismen.

Man måste se detta lagförslag mot bakgrunden av vad som försiggick här på denna sal vid nu pågående riksdags öppnande. I sitt tal då framhöll presidenten den landsförrädiska och överhuvud emot samhällsordningen riktade brottsliga verksamheten i landet och yttrade i anledning därav bl. a.: „Vårt samhälle är visserligen såsom ett demokratiskt samhälle tillräckligt starkt för att hålla stånd emot angreppsförsök, riktade emot den lagbundna samhällsordningen, men för att lindra spänningen på inrikespolitikens fält, „sisäpoliittisen jännityksen välttämiseksi'', och för att bevara förutsättningarna för arbetsfred på alla områden, är det nödvändigt att icke ställa sig likgiltig gentemot nu berörda osunda företeelser i samhället.'' Och på detta tal av republikens president svarade riksdagens talman, nuvarande statsminister Kallio, denna gång tror jag utan fullmakt från riksdagens sida, att han kunde utlova riksdagens medverkan till en kamp emot denna samhällsupplösande verksamhet i vårt land.

Jag vill nu icke förneka möjligheten av att en situation kan inträda, då man kan bliva tvungen att skrida till en kamp- och undantagslagstiftning emot kommunismen, men jag kan för min del absolut icke inse, att en sådan situation nu skulle hava inträtt. Kommunisterna göra naturligtvis väsen av sig, det är nästan en huvudsak för dem att göra reklam, och de vädja med en viss framgång till primitiva känslor och instinkter hos massorna, därvid följande andras exempel. Men detta kommunisternas uppträdande bör ännu icke vara ägnat att skrämma, allra minst ägnat att skrämma statsmakten, isynnerhet om man har samma förtröstan — jag för min del har det, och jag tror att flertalet riksdagsmedlemmar också har det — samma förtröstan som presidenten, att vi äro starka nog att med de medel, som redan stå till buds, bekämpa den verkliga faran. Jag säger att situationen synes mig icke alls vara sådan, att man behöver skrida i detta nu till exceptionella åtgärder, och i själva verket tror jag icke heller att de, som nu äro för dessa exceptionella åtgärder, äro så uppskrämda som de låta påskina. Men det är ett visst intresse för en del partier, en del samhällsgrupper, att utmåla läget så svart som möjligt för att därav kunna draga politisk nytta, för att framkalla en politisk reaktion. Det är såsom ett utslag av denna mentalitet, denna sinnesstämning, som jag för min del betraktar detta lagförslag. Något behov att nu skrida till en undantags- och kamplagstiftning föreligger icke, icke tillsvidare.

Här säges i propositionen, att erfarenheten rörande tryckfrihetslagen har visat, att samhället ej genom de straffbestämmelser, som ingå i tryckfrihetslagen, kan i tillräcklig grad skyddas emot missbruk av tryckfriheten. Det är ju verkligen egendomligt att detta säges av den nuvarande regeringen, då man här nyss fick höra, huru en av den nuvarande regeringens medlemmar och flera andra därtill, åtminstone flere andra av regeringspartiet, 1918 icke ansågo sig kunna godkänna tryckfrihetslagen i den lydelse den har, emedan den i deras ögon var för rigorös, innehöll för stränga straffbestämmelser. Nu förklarar en regering, som företräder detta parti, och detta parti ensamt, att tryckfrihetslagen icke innehåller tillräckiga korrektiv emot missbruk. Jag sade att regeringen företräder uteslutande ett parti, jag räknar då icke med herr justitieministern, som dock närmast bär ansvaret för lagen, ty han tillhör ju egentligen ett annat parti, men detta parti har igen förklarat att det icke anser sig för sin del repsesenterat genom honom.

Oberoende av den principiella ståndpunkt, som jag intager och som gör det för mig omöjligt att godkänna detta första försök till kamplagstiftning mot kommunismen, måste lagförslaget betecknas såsom misslyckat och förfelat, alltigenom, skulle jag vilja säga. Vad lagförslaget egentligen innehåller, det är sagt i det nya andra momentet till 17 § i andra kapitlet av strafflagen. Om man nu dissekerar detta innehåll, så kommer man till de mest besynnerliga och betänkliga konsekvenser.

Jag ber då först få framhålla, att 16 kap. 24 § i strafflagen, till vilket bland annat hänvisas i detta moment, bestraffar den, som genom skrift eller annorledes utsprider uppenbart grundlösa uppgifter, vilka äro egnade att nedsätta regeringen, folkrepresentationen eller dess utskott eller offentlig myndighet, eller att väcka missaktning för

deras åtgärder, eller för den lagliga samhällsordningen, eller att äventyra allmän ordning. Om nu på ett tryckeri skulle två gånger under ett års förlopp ha tryckts en skrift, i vilken klander uttalas av regeringen eller riksdagen på oriktiga grunder, så skulle enligt föreliggande lagförslag tryckeriet kunna stängas för en tid av högst ett år. Att straffet skall drabba tryckeriet, är redan en absurditet. Det kan ju mycket väl tänkas, att tryckeriföreståndaren ingen aning har om innehållet av de skrifter som tryckas där, och i alla fall skulle han och hans näring bli direkte lidande, och det på detta djupt ingripande sätt som här föreslås.

En annan omständighet, som är egnad att väcka betänkligheter gentemot lagförslaget, är den att detta straff kan ådömas tryckeriet, även om den första domen under året icke ännu vunnit laga kraft, oberoende alltså av om denna dom blir beståndande i högsta instans eller icke. Man kan naturligtvis mycket väl tänka sig, att denna dom blir upphävd, men det oaktat, trots oriktiga förutsättningar, skulle tryckeriet drabbas av ett så hårt straff som stängning. Visserligen hör ju tryckerinäringen till de reglementerade näringarna, men aldrig har det varit lagstiftarens mening, att man beträffande de reglementerade näringarna skulle gå tillväga på detta brutala, barbariska sätt.

Jag anser således för min del, att det är fullkomligt förfelat och misslyckat detta förslag ur rent rättslig synpunkt, och det är också förfelat och misslyckat såvitt det innebär en kamp mot kommunismen. Vill man verkligen komma åt den kommunistiska litteraturen, varför kastar man sig icke då över den paragraf i tryckfrihetslagen, som stadgar att en tidning kan indragas, dock icke för längre tid än tre månader? Jag antager att frestelsen hos de regeringar, som tagit befattning med denna sak, har varit stor att föreslå en sådan ändring av tryckfrihetslagen, att indragning för alltid bleve möjlig. Men detta har man tydligen icke vågat sig på. Man har tillgripit ett medel, som förefaller jämförelsevis oskyldigt, men som ändå icke är så oskyldigt ur allmän rättssynpunkt, som det kan synas. Man har med andra ord dragit sig för att gå den vanliga vägen, som brukar kännetecknа början till diktatur och också själva diktaturen, nämligen indragningsmaktens tillämpning. Man har kanske också tänkt sig andra möjligheter men man har icke funnit några sådana som man anständigtvis kunnat föreslå för riksdagen, och då har man gripit till detta lagförslag, som ju är lika litet effektivt som det är lyckat ur lagteknisk eller allmän rättslig synpunkt.

Jag hoppas för min del, att lagutskottet skall vid granskningen av detta lagförslag finna, att det icke är möjligt att gå den väg, som regeringen och närmast föregående regering har önskat beträda. Ja tror att icke heller riksdagens majoritet är med om att beträda den politiska reaktionens väg så tydligt som det komme att ske genom antagandet av denna exceptionella lag. För min del har jag, i likhet med rdm. Swentorzetski, alltid varit optimistisk beträffande maalaisliitto, och jag tror att maalaisliitto skall inse att dess regering, likasom även den närmast föregående regeringen, har begått ett misstag, som ännu kan rättas — ja, jag vågar till och med tro, att regeringen, den nuvarande, icke så starkt håller på detta lagförslag, att den icke skulle kunna finna sig uti, att lagförslaget finge en vanlig begravning.

Oikeusministeri K a i l a: Käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta voidaan luonnollisesti tarkastaa kahdeltakin kannalta, poliittiselta ja oikeudelliselta. Tarkoitukseni ei ole tarkastaa lakiehdotusta poliittiselta kannalta, koska se muutenkin tulee eduskunnassa pohdittavaksi. Pyydän senvuoksi saada rajoittua koskettelemaan asiaa oikeudelliselta näkökannalta, erittäinkin sen johdosta, että ed. Schauman on ryhtynyt tulkitsemaan lakia ja oikeusperiaatteita tavalla, joka ei ole paikkaansa pitävä.

Tarkastettaessa nimittäin lakiehdotusta oikeudelliselta näkökannalta, havaitaan, ettei mitään perusteltuja epäilyksiä käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta vastaan ole olemassa. Siitä on takeina yksinpä jo korkeimman oikeuden yksimielisesti antama puoltava lausunto asiassa. Se käy myöskin ilmi, kun tarkastaa lakiehdotuksen asiallista sisältöä. Kirjapainon sulkeminen tapahtuu oikeudenkäyntimenettelyssä tuomioistuimen päätöksellä ja suljettuna olo voidaan määrätä kestämään korkeintaan yhden vuoden ajan. Sulkemiseen ei voida tuomita edes valtiopetoksenkaan käsittävästä rikoksesta,

vaan ainoastaan maanpetokselliseta teosta rikoslain 12 luvun mukaan, sekä niistä kahdesta ryhmästä rikoksia julkista viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan, joista säädetään rikoslain 16 luvun 8 ja 24 §:ssä. Sulkeminen ei myöskään voi olla seurauksena näiden nyt mainittujen rikosten ensikertaisesta tekemisestä näiden harvalukuisten lainkohtien mukaan, vaan vasta kun sanotunlaiset rikokset uusiintuvat toisen kerran. Muta tämän uusiintumisen täytyy päälle päätteeksi tapahtua lyhyen määräajan, yhden vuoden, kuluessa edellisestä rikoksesta lukien. Itse asiassa lakiehdotus pyrkii ainoastaan soveltamaan rikosoikeuden sitä yleistä periaatetta, että rikoksentekoväline on menetetty. Mutta lakiehdotus ei edes tahdo soveltaa tätä periaatetta lähimainkaan kaikessa sen laajuudessa ja ankaruudessa. Se säännös, että sulkemiseen voidaan tuomita, vaikka edellinen rangaistustuomio ei olisikaan vielä saanut lainvoimaa, on myöskin oleellisesti välttämätön määräys, sillä sen puuttuessa olisi koko käsiteltävänä oleva lainmuutos asiallisesti mahdoton, koska siinä tapauksessa rikollinen voisi, käyttäen hyväkseen nykyistä laajaa valitusoikeutta ja oikeudenkäynnin hitautta, aina estää tuomion saamasta lainvoimaa yhden vuoden aikana rikoksenteosta lukien. Näin ollen ovat kaikki nämä säännökset sellaisia, että niitä vastaan ei oikeudelliselta näkökulmalta katsoen voi olla mitään perusteltuja asiallisia epäilyksiä olemassa. Näin ollen jää ainoaksi mahdolliseksi kohdaksi, jota vastaan jonkinlaisella näennäisellä oikeutuksella voitaisiin tehdä vastaväitteitä, se määräys, että kirjapainon sulkemiseen voidaan tuomita siinäkin tapauksessa, että kirjapaino välillä on saanut uuden omistajan.

Mitä tähän määräykseen tulee, niin on ensinnäkin muistettava, ettei kirjapainon sulkeminen lakiehdotuksen säännösten mukaan ole mikään varsinainen rangaistus, vaan turvaamistoimenpide rikollisuuden jatkumista vastaan. Tällaisia turvaamiskeinoja tuntee oikeusjärjestyksemme useita eikä voida muuta kuin toivoa, että rikosten rankaiseminen yleensäkin, tekojen jo tapahduttua, saisi mahdollisimman laajassa mittakaavassa väistyä rikoksia ennakolta ehkäivän toiminnan kautta, koska siten tietysti asiallisesti tarpeettomia rangaistusten aiheuttamia epäkohtia, kustannuksia yhteiskunnalle ja kärsimyksiä tuomituille, voitaisiin välttää. Jos tahdottaisiin noudattaa yleisiä rangaistusperiaatteita, niin voitaisiin säätää, kuten hallituksen esityksen perusteluissa on viitattukin, että rikoksen välineet, siis painokoneet ja niihin kuuluvat tarvikkeet tuomittaisiin menetetyiksi. Mutta hallitus on katsonut voivansa soveltaa tai esittää toista, paljon lievempää keinoa, koska sen käyttämisen voidaan kohtuudella odottaa tuottavan yhtä tehokkaita tuloksia rikoksien jatkumisen ehkäisemisessä, kuin mainittujen ankarampienkin rikosoikeuden periaatteiden soveltaminen. Kirjapainon sulkeminen, jos siihen todella tarvitsee turvautua, merkitsee luonnollisesti suurta rahallista tappiota sille, jota vastaan tätä keinoa on käytettävä, mutta tämä tappio johtuu siinä tapauksessa hänen omasta huolimattomuudestaan tai välinpitämättömyydestään, jollei hän valvo, mitä hänen kirjapainostaan julkaistaan. Yhteiskunnan kannalta katsoen on sulkemisella-uhkaamisen tarkoitus se, että yhteiskunta siten tehostaa kirjapainon omistajaa kohtaan hänen velvollisuuttaan juriidiseltakin kannalta olla omalta kohdaltaan myötävaikuttamatta rikokseen ja siis valvomaan niiden painotuotteiden sisältöä, jotka hänen kirjapainostaan julkaistaan. Kirjapainon sulkeminen, jos siihen on tuomittava, on siis, samalla kuin sen uhka vaikuttaa ennakkoestävästi rikosoikeuden yleisten periaatteiden mukaan, myöskin seuraus kirjapainon omistajan omasta suhtautumisesta ja kannanotosta rikolliseen toimintaan. Näin on laita niin hyvin silloin, kun kirjapainon omistaja on sama kuin edellisen rikoksen tapahtuessa, kuin silloinkin, kun omistaja on välillä vaihtunut. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa, kun kirjapaino tuomitaan sulettavaksi uuden omistajan aikana tapahtuneen uuden rikoksen takia, on siis aivan säännöllinen rikosoikeudellinen vastuuperiaate sovellettavana. Tähän vastuuperiaatteeseen nähden on eduskunta itse viimeaikaisessa lainsäädännössään, esim. alkoholilainsäädännössämme, jota eduskunnassa on, myöskin vasemmiston taholta, niin suurella ponnella ajettu, mennyt vielä paljon pitemmälle. Kieltolain 15 c §:n mukaan voidaan nimittäin rikoksen välineet, kuljetusneuvot, juhta tai alus tuomita menetetyiksi siinäkin tapauksessa, että ne omistaa joku muu kuin se, joka rikoksen tekee, se on, joka salakul-

jettaa tai muuten luvattomasti kuljettaa alkoholipitoista ainetta, ellei tehdä todennäköiseksi, että ne ovat omistajalta tai siltä, jonka käytössä ne olivat, rikoksen kautta poisjoutuneet tai ettei hänellä taikka, jos ne olivat toisen käytössä, tällä ollut tietoa siitä, että niitä käytettiin puheenaolevalla tavalla, eikä myöskään syytä sitä varoa. (Ed. Voionmaa: Huono vertaus!) Sellaisen kuljetusneuvon oikea omistaja on toki paljon syrjäisempi ja osattomampi rikokseen kuin kirjapainon omistaja, jonka rakennus ja koneet ovat hänen alituisen valvontansa alla. Lakiehdotuksessahan on kysymys siitä, että kirjapanon omistaja panmaan vastaamaan omasta teostaan, siitä, että hänen omaisuuttaan hänen tietensä käytetään rikollisiin tarkoituksiin, ja tämäkin vastuu sälytetään hänelle vasta sen jälkeen kun hän jo edellisen rikoksen kautta on tietänyt olla varuillaan valvomisvelvollisuutensa noudattamiseen nähden. Jos tähän väitetään, että omistajan vaihduttua ei uusi omistaja saa tietoonsa edellisen omistajan aikana tapahtunutta rikosta, niin on se, vaikkei se yleisten rikosoikeudellisten periaatteiden mukaan vaikutakaan asiaan, autettavissa siten, että uusi omistaja, tehdessään asianmukaista omistajanvaihdosilmoitusta, saa asianomaiselta viranomaiselta ilmoituksen niistä painokanteista, jotka vuoden kuluessa sitä ennen ehkä on nostettu.

Hallitusmuodon 10 §:ssä säädetään, että Suomen kansalaisella on sananvapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkaisemiseen kenenkään niitä ennakolta estämättä. Kuten edelläsanotusta selviää, ei mitään painovapauden rajoittamista tai kahlehtimista ennakolta ole kysymyksessäkään. Kysymys on ainoastaan määrätynlaisesta seuraamuksesta, johon tuomitaan sen jälkeen kuin ja sentähden että on tapahtunut lainvastainen teko, painovapauden rikkominen. Ne, jotka huutavat painovapauden loukkaamista ynnä muuta senkaltaista, eivät osaa tai eivät tahdo tehdä erotusta kahden aivan vastakkaisen käsitteen, painovapauden ja sen loukkaamisen, vapauden käyttämisen ja sen väärinkäyttämisen välillä. Tällaiseen käsitteiden sekoittamiseen ei ainakaan eduskunnan sovi eikä pidä tehdä itseään syypääksi.

Ed. Salo: Herra oikeusministeri sanoi, että esilläolevaa lakiehdotusta voidaan tarkastaa sekä poliittiselta että juriidiselta kannalta. Hän sanoi tarkastelevansa sitä vain juriidiselta kannalta. Se olikin hänelle viisainta. Mutta tämä lakiehdotus on yksinomaan poliittinen. Sen tarkoitus on yksinomaan poliittinen. Siksi minä tarkastelen sitä poliittiselta kannalta ja tämän teen minä sitäkin suuremmalla syyllä, koska minulla ei ole halua tässäkään kysymyksessä esiintyä minään porvarillisen laillisuuden ritarina, sillä minulla on se käsitys, että kun on kysymyksessä porvariston taistelu työväenliikkeen kuristamiseksi, ei silloin porvariston lakeihin vetoaminen työväestöä paljoakaan auta. Ei auta siksi, että ne lait ovat porvariston luokkalakeja, jotka eivät voi taata ja turvata työväestölle niitä oikeuksia ja mahdollisuuksia, joita se taistelussaan välttämättä tarvitsee. Eikä porvaristo edes noudata omia lakejaan, silloin kun on kysymyksessä työväenluokan, työtätekevään luokkaan kuuluvien kansalaisten oikeudet. Sen ovat luokkasodasta kuluneet vuodet Suomen työväestölle selvästi osoittaneet, toivoakseni riittävän selvästi. Siitä, mitä tarkoituksia porvariston lainsäädäntö todella palvelee, on nyt esiteltävänä oleva lakiesitys rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta erinomaisena esimerkkinä.

Niin puutteellinen kuin voimassaoleva painovapauslaki onkin, on porvaristo kuitenkin huomannut, ettei sen avulla vielä riittävässä määrin kyetä riistämään työväestöltä painovapautta. Se puute on tarkoitus korvata tällä lailla, jos siitä nyt joskus laki tulee. Sen avulla on tarkoitus riistää työväestöltä nekin pienet oikeudet painetun sanan julkaisemiseen, jotka sillä nyt on ja jotka se on itselleen taistellut. Eihän siihen välttämättä mitään uutta lakia tarvittaisi, sulettiinhan elokuussa 1923 kaikki vasemmistolaisen työväenliikkeen kirjapainot ilman tällaista lakia kuin nyt esiteltävänä oleva. Ja lakiinhan se vetosi silloinenkin oikeusministeri, ei tosin painovapauslakiin, vaan eräisiin metsästys- ja kalastuspykäliin. Mutta onhan tietysti parempi, jos on olemassa vähän selväsanaisempiakin pykäliä kuin luvatonta metsästystä ja kalastusta koskevat.

Hallitusmuodon 10 §:ssä sanotaan, että Suomen kansalaisella on sananvapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkaisemiseen kenenkään niitä ennakolta estämättä. Tätä pykälää ei hallitus muka esitä muutettavaksi. Tämä kau-

nis periaate aiotaan edelleenkin säilyttää hallitusmuodossa osoituksena siitä kuinka kansanvaltainen ja vapaamielinen Suomen hallitusmuoto on. Säännökset, joilla tämä periaatteena tunnustettu painovapaus ainakin työväestöltä riistettäisiin, ne ehdotetaan sijoitettaviksi ei painovapauslakiin, ei hallitusmuotoon, vaan rikoslain 2 luvun 17 §:ään. Nämä säännökset, jotka käytännössä tulisivat täydellisesti hävittämään painovapauden rippeetkin, ehdotetaan lisäksi säädettäviksi tavallisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, ei siis siinä järjestyksessä kuin perustuslain muuttamista tarkoittavat lait on säädettävä. Hallitusmuodon edellämainitussa 10 §:ssä on tosin varattu oikeus antaa säännöksiä painovapauden käyttämisestä tavallisella lailla. Mutta tämä lakiehdotus tarkoittaa painovapauden kumoamista tai ainakin niin suurien rajoitusten aikaansaamista, ettei voida olla muuta kuin yhtä mieltä siitä, että se sisältää perustuslain muutoksen. Korkein oikeus ei kyllä ole tätä mieltä siinä lausunnossaan, jonka se lakiehdotuksesta on valtioneuvostolle antanut, mutta siinä lausunnossa ei ole muutakaan juridiikaa, se lausunto on kokonaan poliittinen, se ajaa kokonaan poliittisia tarkoitusperiä, aivan niinkuin tämä lakikin. Korkein oikeus ei ole tällä kertaa välittänyt siitäkään, että tämä lakiehdotus tulisi loukkaamaan omistusoikeutta. Tämä huomaamattomuus johtuu tietysti siitä, että laki rajoittaisi vain työläisten oikeutta.

Minä en halua tässä yhteydessä yksityiskohtaisesti ryhtyä lakiehdotusta käsittelemään, niin houkuttelevaa kun se olisikin, sillä siihen tarjoutuu tuonnempana parempi tilaisuus. Tahdon kuitenkin sanoa tästäkin asiasta muutaman sanan.

Lakiehdotuksessa kohdistetaan raskas taloudellinen seuraamus syyttömään ja vieraasen henkilöön vain senvuoksi, että se on poliiittisesti tarkoituksenmukaista. Lakiehdotuksen mukaan voidaan kirjapaino määrätä sulettavaksi siinäkin tapauksessa, että sen omistajaa ei voida mistään rikoksesta syyttää eikä tuomita. Riittää kun joku muu on tuomittu tai tuomitaan. Tämä on jonkunlaista sijaiskärsimysoppia. Kuuluuko se sen pienviljelijäpuolueen ohjelmaan, jonka eduskuntaehdokkaana herra oikeusministeri oli? Osoitukseksi tämän lakiehdotuksen mahdottomuudesta huomautan vielä siitä, että kun painovapauslain mukaan sanomalehti voidaan lakkauttaa korkeintaan kolmeksi kuukaudeksi, niin tämän lain avulla voitaisiin tuota sanomalehteä painanut kirjapaino sulkea, siis tavallaan lakkauttaa, kokonaiseksi vuodeksi. Avunantaja — ei avunantaja rikosoikeudellisessa mielessä, mutta parempaa sanaa ei löydy — avunantaja voitaisiin siis tuomita neljä kertaa ankarampaan rangaistukseen kuin itse tekijä. Tämä on aitosuomalais-maalaisliittolaisuuden uusi suuri keksintö rikosoikeuden alalla.

Herra oikeusministeri sanoi, ettei kysymykseen voisi tulla kirjapainojen sulkeminen poliittisista rikoksista, koska ei niitä voida sulkea muita kuin joko rikoslain 12 lukua, 16 luvun 8 §:ää tai saman luvun 24 §:ää vastaan tehdyistä rikoksista, mutta 16 luvun 8 §:ssä on aivan selvä poliittinen rikos. Siellä sanotaan: „Joka koettaa vietellä valtiopetokseen rangaistakoon'' j. n. e. 16 luvun 24 § on kokonaan poliittinen pykälä.

Herra oikeusministeri puhui siitä, että rikoksia nykyaikana koetetaan estää ennakkoestävällä toiminnalla, jotta vältyttäisiin rangaistusten ikäviltä seuraamuksilta. Tässä lakiesityksessä koetetaan estää painovapausrikokset siten, että poistetaan koko painovapaus. Tätä nimittää herra oikeusministeri vaatimattomasti ennakkoestäväksi toimenpiteeksi.

Luonnollisesti tulevat eduskunnan kaikki suomalaiset porvarilliset puolueet lämpimästi kannattamaan tämän lakiehdotuksen hyväksymistä aina edistysmielisiä myöten. Edistysmielisen hallituksen laatimahan se onkin. Sanomalehdissäänhän he ovat sen jo tehneet — tietysti sananvapauden nimessä, kuinkas muuten. Ainoastaan Turun Sanomat kainostelee ja valittaa, „ettei'' — tämä on suoranainen sitaatti — „Bobrikoff ja Seyn menneet vapaan sanan ahdistamisessa niin pitkälle kuin mentäisiin, jos hallituksen esitys hyväksyttäisiin''. Toivoopa lehti, että edistyspuolue nuorsuomalaisen puolueen hengen ja traditioiden mukaisesti ryhtyisi taistelemaan hallituksen esitystä vastaan. Turha toivo, sillä edistyspuolueen nykyinen politiikka on Bobrikoffin ja Seynin hengen ja traditioiden mukaista.

Niin tuhoisaksi kuin seuraukset tämän lain hyväksytyksi tulemisesta työväestölle muodostuisivatkin, ei tämänkään lain avulla pystyttäisi työväestön ääntä vaimentamaan. Se tulisi löytämään sellaisia ilmaisumuotoja,

joita ei pahimmillakaan kuristuslaeilla voitaisi estää. Työväestö tulee tekemään voitavansa taistelussaan tätä kuristuslakia vastaan. Se ei tule luopumaan niistä oikeuksista, jotka se on itselleen taistellut.

Ed. Lehto: Hallituksen esitystä painovapauslain muuttamisesta ja rikoslain 2 luvun 17 §:n muuttamisesta on täydellä syyllä pidettävä erinomaisena näytteenä Suomen porvariston paljon puhutusta „edistysmielisyydestä''. Esityshän on lähtöisin edistysmielisestä hallituksesta ja jatkoa politiikalle, jota hallituksen sisäministeri Kivimäki Turun messuilla julisti. Asiassa ei ole tapahtunut muuta kuin että pääministeri Kallion johdolla toimiva maalaisliittolainen hallitus on omaksunut tämän edistysmielisen politiikan ja ryhtynyt nyt kuuden vuoden kuluttua jatkamaan vuonna 1923 kesken jäänyttä työtänsä. Molemmat nämä puolueet, edistysmielinen ja maalaisliittolainen, ovat kuitenkin Suomessa edustavinaan vapaamielisintä osaa Suomen porvaristossa. Minkälaista onkaan sitten se taantumus, jota tällaisen vapaamielisyyden rinnalla pitäisi löytyä?

Asian käsittelyn yhteydessä on jo selvästi lausuttu, mitä hallituksen esitys merkitsee. Se merkitsee työläisten eräitten perustuslaissa turvattujen oikeuksien varsin häikäilemätöntä riistämistä, se merkitsee yritystä tukahduttaa lailla pyhitettyjen väkivaltaisten toimenpiteitten kautta tässä maassa vallankumouksellinen työväenliike. Se merkitsee sellaisen ajatuksenjuoksun toteuttamista käytännössä, jonka mukaan luokkien väliset taistelut voitaisiin ratkaista kurituslakien avulla. Lakiehdotusten sanotaan olevan tarpeellisia vasemmistotyöläislehtien harjoittaman kumouksellisen kiihoituksen estämiseksi. Onpa porvaristo julistanut tämän lain erääksi kauniiksi tarkoitukseksi suojella myös sosialidemokraatteja kommunisteja vastaan. Tämä viimemainittu merkitsee sanalla sanoen sitä, että porvaristo katsoo nykyisen sosialidemokratian olevan siinä määrin itselleen tarpeellinen, että sille on annettava muutakin apua kuin mitä paikalliset tuomioistuimet ovat sosialidemokraattisille johtajille tähän mennessä antaneet kuuluisiksi tulleissa työväentalojen ja työväen omaisuuksien anastamisjutuissa. Myönnettäköön, että tämäntapaisten kurituslakien avulla voidaan riistää työläisiltä julkinen sanomalehdistö, voidaan anastaa sen kirjapainot ja suuressa määrässä muuttaa niitä ehtoja ja olosuhteita, joissa köyhälistön on käytävä taistelua nykyistä kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vastaan. Mutta lapsellista on otaksua, että Suomen enempää kuin minkään muunkaan maan työväki tulisi taistelusta luopumaan. Porvaristo voi anastaa työläisiltä nykyisen julkisen sanomalehdistön, mutta sillä ei ole mitään keinoja anastaakseen työläisiltä sen salaista laitonta sanomalehdistöä. Jos tässä maassa tehdään olemattomaksi muut työläisten oikeudet, riistetään heiltä julkisen toiminnan mahdollisuus, niin sillä ei suinkaan lopeteta työväenluokan taisteluliikettä. Työläisiltä voidaan lyödä hajalle julkiset järjestöt, mutta siltä ei voida riistää mahdollisuuksia laittomaan järjestäytymiseen. Työväen luokkataistelun historia on lukemattomia kertoja osoittanut, että työväen laillisten oikeuksien riistäminen painaa luokkien välisen taistelun sellaisiin muotoihin, että taistelun jatkuminen joka tapauksessa käy mahdolliseksi.

Minä pyytäisin erityisesti tässä suhteessa viitata niihin kokemuksiin, joita jo historiallisten muistojen joukkoon vaipunut tsarivalta Venäjällä kerkisi saavuttamaan. Ei Venäjälläkään ollut ennen vallankumousta työväestöllä minkäänlaista julkista sanomalehdistöä eikä järjestäytymisen oikeutta. Mutta pelastivatko tsarismia sen hallinnolliset määräykset ja sen luokkalait? Ehkäistiinkö siellä köyhälistön kumous työläisten oikeuksien kieltämisellä, työläisten hirttämisellä ja karkoittamisella? Päinvastoin. Suomen porvaristokin saa kiittää juuri Venäjän vallankumouksellista köyhälistöä siitä, että se nyt on tilaisuudessa yrittämään käyttää oman maan työväestöä vastaan tsaarivallan menetelmiä ja jo käyttämiä keinoja, vieläpä ylittämäänkin venäläisten sortajain saavutukset.

Me käsitämme tämän porvariston heittämäksi haasteeksi, jonka kärki on tähdätty melkoisella suorasukaisuudella ja avomielisyydellä Suomen työväestöä vastaan. Me tulemme tekemään voitavamme Suomen työväestön mobilisoimiseksi sellaista yhteiskuntajärjestystä ja sellaista porvaristoa vastaan, joka näin häikäilemättömästi polkee jalkoihinsa oman n. s. „laillisuutensa'' säilyttääkseen käsissään yhteiskunnallisen ja taloudellisen valtansa. Me olemme tavallaan

kiitollisia porvaristolle siitä avomielisyydestä, jota se tämän luokkalain säätämisen yhteydessä on osoittanut.

Ed. Sventorzetski: Minä valitettavasti en voi mobilisoida yhtä suuria voimia kuin viimeinen puhuja on voinut tehdä. Mutta se, mitä meidän vaatimattomassa asemassamme voi tehdä, se täytyy parlamentin lavalta tehdä.

Uudelle nuorelle ministerille — tässä tapauksessa oikeusministerille — on tietysti annettava anteeksi ne heikot lausunnot, joita hän täällä on lukenut. Minä luulen, että eduskunta on siinä suhteessa yhtä vapaamielinen ja yhtä valmis yhtymään minuun, että tämmöiset pikkusynnit on annettava anteeksi. Mutta on rajoja, joiden ylitse ei saa nuorikaan ministeri ja alkava kokeilija mennä, ja siinä suhteessa ministeri ei saa ilmoittaa eduskunnalle, että hän ei aio puhua asian poliittisesta puolesta, vaan tahtoo puhua tai oikeastaan lukea — hänellä oli kai valmis puhe — niistä asioista, jotka häntä huvittavat. Kyllä tämä on huonoa parlamenttaarista yhteistoimintaa.

Tämä muistuttaa painijoita. Ne jotka ovat painiurheilua nähneet, ovat usein havainneet, kuinka yksi painijoista pyrkii matolta ulos, ja tuomari sanoo: keskelle. Ja yleisö myös kyllästyneenä vaatii, että painija kestäisi matolla. Nyt on sama asia. Täällä on sama suuri, vanha — niin vanha, että me emme olleet ministerin kanssa syntyneetkään, kun noita asioita koko julkinen maailma on pohtinut — vanha suuri valtiollinen kysymys, josta eduskunta tahtoo selkoa. Me puhumme nimenomaan tämän lakiehdotuksen valtiollisesta puolesta, ja sitten tulee oikeusministeri ja sanoo hyvin kainosti, ettei hän aio puhua tästä asiasta. Ei se sovi, herra oikeusministeri. Tähän asti eivät ministerit muistaakseni olekaan näin tehneet. Ja jos he ovat pyrkineet sivuuttamaan arkaluontoisia kysymyksiä, niin eduskunta on aina pakoittanut heidät keskelle mattoa.

Herra oikeusministeri koetti selostaa, että täällä ei ole kysymys minkäänlaisesta ennakkosensuurista. Minun täytyy sanoa, että ero bobrikoffilaisen ennakkosensuurin ja nykyisen esityksessä olevan systeemin välillä on hyvin pieni. Ja jos herra oikeusministeri nyt tarkasti kuuntelee, mitä minä sanon, niin ehkä hän tunnustaa ainakin itselleen, että minä olen oikeassa. Bobrikoffin aikana sanottiin Suomen sanavapaudelle: Jos et näytä ennakolta, mitä aiot kirjoittaa, niin lehti lakkautetaan ja muut rangaistukset annetaan. Nyt teidän esittämässänne lakiehdotuksessa sananvapaudelle sanotaan: Jos kirjoitat sen, mitä aiot kirjoittaa, niin seuraukset ovat samat, eikä vain samat, vaan paljon enemmän, uhataan kirjapainoa. Eihän siinä ole mitään eroa. Siinä on rankaisutoimenpide. Ensimmäisessä suhteessa sensuurinpuukolla lyödään vasten kasvoja ja tässä lyödään selkään. Siinä on koko poliittinen ero tämän yksinkertaisen lain sisältöön nähden.

Oli hyvin mielenkiintoista pitkistä ajoista kuulla kokoomuksen edustajan taholta erittäin pyöreä, liukas ja varovainen lausunto asiasta. Se oli ulkomuodoltaan niin miellyttävä pitkien aikojen jälkeen, mutta minä en, vaikka minun tekisikin mieli, ryhdy tulkitsemaan sen todellista sisältöä. Minä tahdon vain varsinkin maalaisliittolaisille sanoa, että näin puhuu oikeistolainen puolue silloin kuin se ymmärtää, mistä on kysymys. Näin puhuu oikeistolainen vanha tekijä näissä asioissa, joka tietää, mitä on kulkeminen liukkaalla jäällä. Hän tietää, että tässä suhteessa on sellainen avanto, johon voi kaatua mikä puolue tahansa, joka harjoittaa taantumuksellista politiikkaa. Minä henkilökohtaisesti olen erittäin tyytyväinen tämän päivän evästyskeskusteluun (Eduskunnasta: Varsinkin omaan!) Minä näin, että hallituksen esitys — joku sanoi, että minä olen tyytyväinen omaan lausuntooni, minä olen hyvin tyytymätön siihen, koska minun mieleni ei tee laisinkaan puhua tänä päivänä, — mutta minä huomautan kuitenkin, että hallituksen esitys sai kylmän vesisuihkun, ja siitä ei pääse mihinkään. Ja minä luulen, että tässä suhteessa varsinkin meidän nuori oikeusministerimme lähtee eduskuntatalosta pois poliittisessa suhteessa läpimärkänä. (Naurua eduskunnasta.)

Pääministeri Kallio: Tämä aloite on täällä saanut ankaran arvostelun osakseen ja sille on annettu aivan eri sisältö monessa lausunnossa kuin sille oikeudellisesti voi antaa. Herra oikeusministeri jo äskeisessä lausunnossaan selosti sen oikeudellista merkitystä ja monet lausunnot, jotka sen jälkeen on annettu, ovat tahtoneet tulkita esitystä aivan toisin.

Tämän esityksen tarkoitushan on estää, ettei valtiota vastaan painovapauden turvissa saisi harjoittaa rikollista kiihoitusta, joka on painovapauden väärinkäyttöä. Se on esityksen periaatteellinen tarkoitus. Onhan luonnotonta, jos oikeus pätevillä syillä on päättänyt lakkauttaa jonkun lehden tai katsonut jonkun painotuotteen rikolliseksi, että siitä huolimatta voidaan vaikka samana päivänä samojen miesten toimesta samassa kirjapainossa antaa toisella nimellä, tosin toisen miehen vastuulla, jatkaa samaa rikollista toimintaa, jonka oikeuslaitos tutkinnon perusteella on tuominnut rikolliseksi. Eihän painovapauden tarkoitus voi olla tämmöinen. Tässä ei pyritä mitenkään rajoittamaan hallitusmuodon säätämää painovapausperiaatetta, se tähtää ainoastaan painovapauden väärinkäytösten poistamiseen. Eikö tällainen olotila ole nurinkurinen? Valtiovalta on nykyisen lainsäädännön mukaan aivan turvaton tällaista väärinkäyttöä vastaan. Jos eduskunta voi löytää jonkun muun keinon taikka muuten tällaisen väärinkäytön ehkäistä, niin hallituksella ei luonnollisesti ole mitään sitä vastaan, kun vain poistetaan se luonnoton olotila, mikä nyt väärinkäytöksille on olemassa, jolloin lakia ja oikeudentuomioita voidaan häikäilemättömästi kiertää ja tehdä rangaistusseuraamukset tehottomiksi.

Ed. H a a t a j a: Siitä varsin pienestä hallituksen esityksestä, joka nyt on käsittelyn alaisena, on tehty varsin suuri numero niin hyvin täällä eduskunnassa kuin viime aikoina myöskin sanomalehdistössä. Kun tämä lähetekeskustelu on näinkin laajaksi paisunut, tuntuu asianmukaiselta, että siitä myöskin sana sanotaan sen puolueen taholta, johon minä lukeudun.

Minun on lausuntooni ryhtyessäni jo etukäteen mainittava, että ilmeisesti nämä painovapauskysymykset ovat sellaisia, joissa porvarillinen oikeisto ja sosialistinen ja kommunistinen vasemmisto eivät tule pääsemään yhtenäiseen tulokseen niin kauan kuin nykyismalliset olosuhteet vallitsevat, ehkä ei vuosisatoina eteenkäsin, kunnes toisenlaiset kysymykset tulevat esille ja mahdollisesti ihmiset myöskin tulevat jonkunverran toisenlaisiksi.

Täällä on puheenaolevasta esityksestä käytetty hyvinkin pitkälle meneviä lausuntoja. On sanottu, että tällä tahdotaan kirjapainot tuhota, että sillä tahdotaan tehdä painovapaus mitättömäksi, että sillä on tarkoitus tukkia työläisten suut ja tehdä tyhjäksi työväen julkisen toiminnan mahdollisuus. Ja jos me katsomme sanomalehtikirjoituksia viime viikkoina, niin me huomaamme, että siellä mainitaan, että tässä on kysymys sananvapauden rajoittamisesta, että se tietää taisteluhansikasta demokratiaa vastaan ja kansalaisten alkeellisien oikeuksien polkemista. Minä luulen, että ne, jotka tällaisia lausuntoja ovat antaneet, eivät ole kiinnittäneet huomiota siihen, eivätkä ehkä ole tahtoneetkaan kiinnittää huomiota siihen, että tässä oleellisesti ei ole kysymys ollenkaan muuttaa niitä säännöksiä, joita meidän rikoslaissamme on siitä, mikä on rikos ja mikä ei. Jos niihin säännöksiin olisi tässä pyritty puuttumaan ja jos sitä, mikä on vapaan sanan kautta tehty rikos, yritettäisiin tuntuvasti laajentaa siitä, mikä nyt on asianlaita, niin voisi todella ymmärtää senlaatuisia lausuntoja, joita on annettu. Kuitenkin on asianlaita niin, että se lakiehdotus, joka tässä nyt on esillä, ei vähimmässäkään määrin koske tähän kysymykseen. Se ei koske kysymykseen siitä, mikä on painovapauden rikkomista ja mikä on siis rangaistuksenalainen teko, vaan jättää nykyisen painovapauslain ja rikoslain säännökset siitä sellaisenaan voimaansa. Kun niin on asianlaita, tuntuu minusta, että on käytetty vähän liian kovaa ruutia, kun on puhuttu tästä asiasta sillä tavalla kuin on puhuttu, sillä silloin ei ole kiinnitetty huomiota asian todelliseen laatuun, ja ehkä silloin on tämmöisillä puheilla juuri heikonnettu omaa asemaa.

Minun käsitykseni asiasta on sellainen, että kun yhteiskunta kerran säätää jonkun teon rikolliseksi, sen on myöskin pidettävä huolta, että sellainen toiminta, joka tällaisen rikollisen teon sisältää, tulee estetyksi, ja että se tulee estetyksi niin tehokkaalla tavalla, että se myös tuntuu sillä tavalla kuin lainsäätäjä on tarkoittanut. Jokainen tietää, että tilanne todellisuudessa on sellainen kuin herra pääministeri äsken mainitsi, nimittäin että yhteiskunnan estävä toiminta painovapausrikoksiin nähden on hyvin tyhjänarvoinen, kun nykyisten säännöksien tarkoitus voidaan niin helposti kiertää. Tämän kiertämisen estäminen on yhteiskunnan velvollisuus. Sen tulee pitää huolta, että sellainen estäminen todella tehokkaalla tavalla

tapahtuu. Siitä syystä minusta lakiehdotus tähtää oikeaan. Minä en ymmärrä sitä, että tämä rajoittaisi sananvapautta, sillä tämä rajoittaa ainoastaan sananvapauden väärinkäyttöä ja ne ovat kaksi aivan kokonaan toisistaan eroavaa asiaa.

Kun asiaa julkisuudessa viime päivinä käsiteltäessä on myös vedottu yleiseen julkisuusperiaatteeseen ja m. m. erään ruotsalaisen tunnetun juristin joku aika sitten Helsingissä pitämään esitelmään, joka koski julkisuutta hallinnollisella alalla, on minun syytä mainita tästä muudan sana. On vedottu nim. professori Reutersköldin lausuntoon, joka koskee julkisuuden periaatetta hallinnollisella alalla ja katsottu prof. Reutersköldin viittaavan siihen, että nyt kysymyksessä olevassa lainsäädännössä oli jotakin, joka ei ole asianmukaista. On otettava huomioon, että nämä viittaukset prof. Reutersköldin lausuntoon on tehty puutteellisesti ja väärin. Ei ole otettu huomioon sitä, että prof. Reutersköld on nimenomaan tuonut esille joukon kysymyksiä siitä, miten tämä julkisuus on erinäisiin asiakirjoihin ja asioihin nähden rajoitettava ja sitä vaikeutta, mikä tässä rajoittamisessa on siltä varalta, että asia tulee asianomaisessa valiokunnassa esille samalla tavalla kuin se on julkisuudessa tullut esille, ja että sielläkin pyritään vetoamaan tällaiseen ruotsinmaalaiseen auktoriteettiin, on syytä huomauttaa, että on tarkoin katsottava, mitä tämä auktoriteetti on sanonut, niin ettei vedota osaan lausuntoa ja toinen osa jätetään huomioon ottamatta.

Myös on viime päivinä julkisuudessa esitetty, että tämmöinen kysymys pitäisi liittää yhteen meidän painovapauslakimme laajemman uudistamisen kanssa. Minulla on se käsitys, että niin ei ole tehtävä, vaan että hallitus on menetellyt oikein, kun se on ottanut tämän kysymyksen erillisenä kysymyksenä esille. Sillä kysymykseen painovapauslain laajemmasta uudistamisesta liittyy varsin monia ja vaikeita kysymyksiä ja tämä, mielestäni tarpeellinen toimenpide, tulisi niiden kautta vain tarpeettomasti lykkäytymään.

Täällä on puhuttu siitä, että tämän kautta tulevat työväenluokan oikeudet loukatuiksi ja että tästä työväki tulisi jollakin tavalla kärsimään. Minulla on se käsitys, että tämän lainsäädännön kautta pidetään huolta siitä, että tämän yhteiskunnan koossapysyminen ja menestyminen tulee turvatuksi sillä tavalla, että myös työväenluokat voivat tässä yhteiskunnassa menestyksellä toimia ja se on minun luullakseni myöskin työväenluokan omalta kannalta tärkeätä. Puolestani katsoisin, että tämän lakiehdotuksen pitäisi johtaa siihen tulokseen kuin sen antamisella on tarkoitettu, ja olen vakuutettu siitä, että varsin laajat piirit tässä yhteiskunnassa tulevat tällaista lainsäädäntötulosta varsin suurella tyydytyksellä katsomaan.

Ed. Schauman: Den föregående ärade talaren har försökt att bagatellisera denna sak. Han har velat göra gällande, att det icke i själva verket är fråga om någonting så stort, att man har slagit på trumman i onödan. Det var emellertid, tycker jag, något oförsiktigt av herr Haataja att anslå denna ton. Det parti, till vilket han hör och där han bekläder en hög förtroendepost, har under valkampanjen uppträtt med parollen „kommunismens bekämpande" i den form, att kommunistiska partiet borde helt och hållet förbjudas och att ingen kommunist kunde väljas till riksdagsman. Jag ville icke i mitt första yttrande angiva också detta som bakgrund för den proposition vi nu hava att remittera till utskott, men i själva verket är detta också bakgrunden till det nu föreliggande lagförslaget. Och när herr statsministern i sitt anförande yttrade, att regeringen ingenting har emot att acceptera något annat medel till bekämpande av den brottsliga litterära verksamhet, som kommunisterna bedriva, så vill jag visa på detta medel, som har varit herr Haatajas partis paroll vid valen. Jag rekommenderar det icke, men jag hänvisar till det, emedan det är dit vi dock småningom måste komma, om vi inslå den väg, till vilken vi nu inbjudas genom föreliggande proposition. För övrigt vill jag säga, att det synes mig mycket mer sympatiskt, mer, såsom man på finska säger, „reilua" att gå så tillväga som finska samlingspartiet åtminstone i teorin och före valen har beslutat att gå tillväga. Att med dylika på konstlat sätt tillverkade lagförslag som detta bekämpa kommunismen, det kommer icke att lyckas. Jag är övertygad om att ingen här i församlingen tror på att det medel, som nu föreslås för kommunismens bekämpande, skall vara ett verksamt medel.

Detta lagförslag, om det blir lag, kommer att kringgås med samma lätthet som många andra stadganden som ha karaktär av kampeller undantagslagstiftning. Jag behöver icke nu erinra om någon särskild lag; vi känna nog alla till av erfarenhet, vart undantagslagstiftningen för.

Ed. Kivimäki: Ed. Schauman on epäilemättä ollut oikeassa todetessaan, että tämän lakiehdotuksen tarkoitusperänä on antaa viranomaisille todella tehokkaita keinoja maanpetokseen tai valtiopetokseen yllyttävän julkisen toiminnan vastustamiseksi. Mitään muuta keinoa kuin se, mikä esityksessä on ehdotettu, ei ole löydetty lain kiertämisen ehkäisemiseksi puheenaolevalla alalla, ja kysymys on siis siitä, onko nykyisen tilan, jossa lain määräykset ovat — voi sanoa — täysin tehottomat, annettava jatkua vai onko laki saatava täytäntöön ja toteutetuksi. Joka tahtoo nykyisen tilan säilytettäväksi, voi samalla vaatia, ettei painorikoksia lainkaan rangaista, — niin puutteellinen on nykyisen lainsäädännön vastavaikutus rikosta vastaan. Sanomalehtien vastustuksen esityksen suhteen saattaa ymmärtää. Se johtuukin siitä, että esityksen mukaan voi syytönkin joutua kärsimään, mikä ei tosin nykyaikaisessa lainsäädännössä — kuten herra oikeusministeri aivan oikein huomautti — ole mitään harvinaista, ja sitä ei, valitettavasti kyllä, voida tässä asiassa kokonaan välttää. Eri mieltä voidaan olla siitä, onko lakiehdotuksen tarkoitusperän saavuttamiseksi tarpeen lain uhka kohdistaa muuhun kuin maan- tai valtiopetokselliseen toimintaan yllyttäviin kirjoituksiin. Valiokunnalla on syytä harkita, olisiko tällainen rajoitus sanomalehdistön taholta kohdanneen osittaisen vastustuksen vuoksi välttämätön.

Muuten on minunkin jyrkästi torjuttava se syytös, että esityksellä jollain tavoin loukattaisiin painovapauden periaatetta. Esitys sisältää vain rikospoliittisesti välttämättömän, jo tapahtuneen rikoksen rangaistusuhan tehostamista.

Ed. Voionmaa: Herra oikeusministerin lausunnossa oli pari kohtaa, jotka aiheuttavat minun lausumaan jonkun sanasen tästä asiasta.

Kun hän väitti, että hän tahtoi puhua esilläolevasta painovapauskysymyksestä yksinomaan juriidiselta kannalta, niin mielestäni hän johtui omituiselle polulle. Minulla on sellainen käsitys lakiasioissa, että rangaistus jossakussa määrässä riippuisi myöskin rikoksen laadusta. Nythän meillä on kysymys puhtaasti poliittisista rikoksista eikä silloin voi jättää huomioon ottamatta tätä seikkaa. Kun herra oikeusministeri nyt kuitenkin tahtoi puhua yksinomaan juriidiselta kannalta tästä asiasta, niin hän joutui siinä ihmeellisiin tuloksiin. Kun ei kiinnitetä huomiota asian poliittiseen puoleen, voidaan puolustaa rankaisukeinona vaikkapa hirttämistä. En siis voi panna mitään arvoa sellaiselle todistelulle, että voitaisiin katsella vain juriidiselta kannalta tätä todella käytännöllistä poliittista kysymystä.

Toinen kohta, joka vaatii minun tekemään reunahuomautuksen herra oikeusministerin lausuntoon, koskee hänen mielestäni pahasti ontuvaa vertaustaan kieltolain kanssa. Minä toivoisin, että oikeusministerikään ei tahtoisi työväen keskuudessa saattaa kieltolakia niin huonoon huutoon, kuin tämä hallituksen esitys nyt jo on joutunut. Sellainen rinnastus, että valtiollinen kirjoittaja, jonka hillitsemisestä ja mahdollisesta rankaisemisesta tässä on kysymys, olisi verrattavissa salakuljettajaan, on kerrassaan torjuttava.

Edelleen totesin minä, että hallituksen esitystä kannattavalta taholta katsotaan, että sananvapauden väärinkäyttämistä vastaan on luvallista mikä hyvänsä. Kun tässä on kysymys valtiollisesta sananvapaudesta, voi tehdä sen johtopäätöksen, että nämä herrat hyväksyvät valtiollisen sananvapauden väärinkäyttöä vastaan, niinkuin he sen käsittävät, melkein mitkä keinot hyvänsä; silmittömästi hyväksytään mitä barbaarisimpia, mitä epäoikeudenmukaisempia keinoja. Kun siten tarkoituksen saavuttamiseksi hyväksytään mitä hyvänsä — herra pääministerikin käsittääkseni sanoi, että tässä täytyy saada toimia siten, että tarkoitus saavutetaan — niin sovellettuna valtiolliselle alalle tämä puhe on minusta jokseenkin suuressa määrässä mussolinimaista puhetta ja herättää hyvin ikäviä ajatuksia siitä valtiollisesta mielenlaadusta, joka valitettavasti näkyy meidän maassamme olevan nykyään niin laajasti levinnyt. Painovapausasiat ovat aina olleet erikoisen ar-

kaluontoisia ja mielestäni olisi syytä täällä, ennenkuin suinpäin tahdotaan toimintahalussa ja kiihkossa saada oma tahto lävitse, ottaa sentään hiukan huomioon historian ja naapurimaiden opetus. Minä muistan lukeneeni, kuinka ennen Ruotsissa, kun siellä kuningasvalta taisteli kansanvaltaa vastaan, 33 kertaa lakkautettiin Aftonbladet, tai oliko useampia kertoja. Hallitus ei antanut perään; se tahtoi nujertaa tuon lehden, ja 33 kertaa se sen lopetti, mutta ei sittenkään katsonut voivansa käyttää muita keinoja. Se katsoi, ettei tuossa sentään voi mennä aivan hillitsemättömille perille, että jotakin on sitä estämässä. Ja mikä oli se jotakin? Se oli, ei oma tahto, ei oma poliittinen päämäärä, vaan toistenkin oikeus. Ja kun tässä on ennenkaikkea pidettävä huomiossa se, ettei syyttömiä rangaista — sehän lienee Suomenkin lainsäädännössä ainakin joskus ollut hyvinkin johtava periaate, ja sitä meidän maamme suuret runoilijatkin mieleen teroittavat — tuo periaate heitetään nyt yli laidan, eikä se voi olla herättämättä ikäviä tunteita. Tämä antaisi aihetta monenlaisiin mietelmiin nykyajan poliittisesta taistelusta ja poliittisista suunnista tämä hallituksen esitys, mutta minä hartaasti toivon, että eduskunta on kyllä osaava kohdella tällaisia valtiollisen mielivallan purkauksia sillä tavalla kuin niille kuuluu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään lakivaliokuntaan.

5) Määrärahan myöntämistä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen

koskeva hallituksen esitys n:o 51 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Heikkilä: Tyydytyksellä täytyy mainita, että hallitus on antanut käsilläolevan esityksen. Nykyinen kireä rahaaika on asettanut maaseudun vähäväkisen pienviljelijäväestön mitä kovimmalle koetukselle. Monikin pienviljelijä on aikaisempina vuosina vielä olojen ollessa siedettävämmät tullut ostaneeksi maapalstan joko omilla vähäisillä säästöillään tai luoton varassa. Elämisen alkamiseen tällaisella useinkin raivaamattomalla maalla tarvitaan muutakin kuin pelkkää maata. Siihen tarvitaan jatkuvasti varoja tuon maan kuntoon saattamiseksi ja sen varustamiseen tarpeellisilla rakennuksilla. Edellä mainitunlaisiin tarkoituksiin onkin jo useamman vuoden ajan totuttu saamaan halpakorkoisia lainoja maalaiskuntien asutuskassoilta. Kuluvana kesänä nousi kuitenkin monelta asutuskassalta tie pystyyn. Lainaasioita käsiteltiin kyllä, kuten ennenkin, lainoja myönnettiin ja asutushallitus vahvisti haetut lainat. Lainanhakijat panivat alulle uudisviljelyksiä ja uudisrakennuksia, mutta sittenpä nousikin monelle uudisrakentajalle sormi suuhun. Rahoja ei alkanutkaan kuulua. Asutuskassojen johtohenkilöt joutuivat pahaan välikäteen, kun eivät voineet myöntämiään lainoja maksaa. Tiedusteltiin asutushallitukselta, missä viipyivät kuntien hyväksymät lainat. Vastaus kuului: Ei ole rahaa. Silloin olivat asutuskassojen johtohenkilöt pakotetut antamaan samanlaisen vastauksen lainanhakijoille. Eräissäkin tapauksissa olivat pienviljelijät, jotka olivat halunneet ja joille oli myönnetty laina asuinrakennusten uudestaan rakentamiseen, jo ehtineet vanhan asuinrakennuksensa hajoittamaan ja uuteenkin saamaan muutamia hirsikertoja, kun saivat tiedon, etteivät saakaan rahoja, ennenkuin eduskunta kokoontuu ja myöntää asutustarkoituksiin rahoja. Ei tietysti ollut sanotunlaisen kohtalon alaiseksi joutuneen pienviljelijän katse suinkaan kirkas, kun hän lähti näine tietoineen asutuskassan rahastonhoitajan luota kohti puolimoisiin jäänyttä uudisrakennustaan. Jos ei asianomaisella sattunut olemaan parempiosaisten kanssa sellaisia tuttavuuksia, että vekseliluotto tai joku muu hätäkeino oli mahdollinen, oli ilman muuta rakennus- tai uudisviljelys jätettävä kesken ja mentävä itse ansiotöihin, jos sellaistakaan oli saatavissa.

Tämän tahdon mainita senvuoksi, että viime vuonna tulo- ja menoarviota tälle vuodelle käsiteltäessä niin valtiovarainvaliokunnassa kuin eduskunnassakin tuotiin

esille se aukko, minkä silloinen valtiovarainministeri oli 11 pääluokan kohdalle jättänyt, kun hän ei ollut ottanut ollenkaan asuntomiljoonia menoarvioon. Asutusrahojen poisjättämistä vastaan pani kokoomuksen edustaja Turja vastalauseen valtiovarainvaliokunnan mietintöön, samoin asutushallituksen ylijohtaja esiintoi eduskunnassa, että asutustoiminnan rahoittamiseen tänä vuonna tarvittaisiin määrärahoja. Kaikesta tästä huolimatta vakuutteli silloinen valtiovarainministeri, että asutustarkoitukseen hallitus järjestää rahoja lainaamalla toisista kassoista j.n.e. Valtiovarainministeri sai kuin saikin tahtonsa eduskunnassa läpi ja seuraus on ollut, että kuluneena kesänä on moni pienviljelijä joutunut sangen kiusalliseen tilaan. Harvat heistä lienevät kuitenkaan olleet selvillä, mistä tämä äkkinäinen rahan loppu johtui. Sen aiheutti silloinen rahaministeri, joka keveällä kädellä pyyhkäisi pois pienviljelijäin asutusmiljoonat saadakseen budjetin nätimmin lukkoon. Nyt on tultu siihen, josta menoarviosta viime kerralla päätettäessä edustaja Turjan vastalauseessa huomautettiinkin, että ollaan pakoitettuja esittämään ohi budjetin asutusmiljoonia. Nämä varat ovat tarpeen ja tultaneen myöntämään, mutta silloisen valtiovarainministerin, herra Niukkasen helppohintainen temppu saada budjettinsa lukkoon pyyhkimällä siitä yksinkertaisesti pois pienviljelijöille tarpeelliset asutusrahat, on saanut aikaan kuluneena kesänä paljon ja kiusallista häiriötä asutusasiain säännöllisessä hoidossa ja yksityisten, omille jalkeille pyrkivien pienviljelijäin taloudessa ja toimeentulossa. Se on tuottanut suorastaan rahallista häviötä monelle pieneläjälle. Näin ollen onkin lupa toivoa, ettei tällaista ministeri Niukkasen temppua toista kertaa tapahtuisi ainakaan asutusasiain kustannuksella.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

6) Määrärahan myöntämistä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna

koskeva hallituksen esitys n:o 52 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sergelius: På svenska riksdagsgruppens vägnar ber jag att till riksdagens och särskilt till medlemmarnas av statsutskottet kännedom få bringa följande:

Regeringen har i motiveringen till sin proposition angående ökat anslag i innevarande års budget för den tekniska undervisningen alldeles riktigt framhållit behovet av denna undervisnings befrämjande. Regeringen påvisar i propositionen, huru elevantalet i de tekniska läroverken år från år ökats och att man i anledning härav varit tvungen anordna undervisning på paralellklasser, för vilket ändamål även i årsstaten upptagits anslag, vilka ställts till handels- och industriministeriets förfogande. Men dessa anslag hava icke befunnits tillfyllesgörande, varför under senaste år tillskottsanslag för här nämnda paralellundervisning av riksdagen på regeringens framställning beviljats.

Innevarande höst har åter tillströmningen till såväl de svensk- som finskspråkiga undervisningsanstalterna ökats, varför regeringen anhållit om anslag för paralellundervisningen i det finskspråkiga tekniska läroverket i Tammerfors och i industriskolorna. I förberört avseende har regeringen varit konsekvent och följt sitt program, i vilket utfästelser gåvos för de praktiska ungdomsskolornas befrämjande. Men har regeringen varit rättvis och opartisk i sin skolpolitik gentemot de svenskspråkiga tekniska undervisningsanstalterna? Regeringen, eller åtminstone handels- och industriministern, som undertecknat föreliggande proposition, måste hava sig bekant, att tillströmningen av inträdessökande till det svenskspråkiga tekniska institutet i Helsingfors bland annat år från år ökats, så att antalet elever i detta läroverk innevarande höst utgör 96 och stiger under nästa vårtermin till över 100. Det oaktat nämnes intet i propositionen om behövligheten av tilläggsanslag för undervisningen i läroverket, trots att regeringen vetat, att nämnda institut icke erhållit något som helst tillskottsanslag under de två senaste

åren och har att bära en ansenlig skuldbörda.

Ett annat likaså tydligt bevis för regeringens hållning till den svenskspråkiga tekniska undervisningen är handels- och industriministeriets resolution med anledning av femton ynglingars från Åbo stad och omnejd anhållan hos ministeriet om återupprättande av den svenskspråkiga mekaniska avdelningen vid industriskolan i Åbo, i vilken anhållan dessa personer förbinda sig att söka inträde, om avdelningen upprättas. I handels- och industriministeriets resolution till nämnda anhållan säges nämligen kort och kategoriskt utan motiv, att anhållan icke föranlett åtgärd. Jag har mig likväl bekant, att handels- och industriministerns ställningstagande fotat sig på direktionens för Åbo industriskola avvisande hållning till här nämnda personers ansökan att på sin hemort få nödig teknisk utbildning på modersmålet. För här nämnda och helt säkert i hög grad obemedlade ungdomar hade det varit av vikt att noga pröva ärendet innan beslut fattats. Sålunda borde även skolans lärarkollegium hava fått uttala sig om önskvärdheten av avdelningens återupprättande, och vidare borde även den omständigheten fått lyckligt inverka på beslutet, då man med säkerhet torde kunna påstå, att av de femton undertecknarna av anhållan åtminstone fem hade fyllt föreskrivna fordringar. Man kan förutsätta, att således åtminstone tredjedelen hade fyllt måttet på teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter samt bestått föreskrivna inträdesförhör, ty enligt handels- och industriministeriets föreskrifter behöva endast fem inträdessökande hava blivit godkända för att en årsklass av en fackavdelning skall upprättas. Vi hava, som bekant, här i vårt land tre svenska bosättningsområden, och då synes det den svenska riksdagsgruppen som åtminstone de ynglingar, varom här är fråga och vilka i regeln utgått från folkets djupaste och mest obemedlade led, borde få nödig utbildning på ort som är så nära som möjligt belägen till deras hemtrakter. Åboland är för närvarande vanlottat med avseende å svenskspråkig industriskoleundervisning. Och då vi hava oss bekant, att ett stort behov av svenskspråkig undervisning för närvarande bland arbetare gör sig gällande inom denna landsdel hoppas vi, att statsutskottet i samband med föreliggande proposition ville observera nödigt anslag för återupprättande av en svenskspråkig mekanisk avdelning vid industriskolan i Åbo.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

7) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

8) Varojen myöntämistä lainoiksi maataloustuotannon edistämiseksi 18 päivänä toukokuuta 1929 annetun lain muuttamisesta

koskeva hallituksen esitys n:o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.

9) Työjärjestyksen eräiden pykälien muuttamista

koskeva ed. Kiviojan aloite esitellään.

Puhemies: Työjärjestyksen 66 §:n mukaan on aloite, ellei eduskunta sitä suorastaan hylkää, lähetettävä lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon.

Keskustelu:

Ed. Puhakka: Lukiessani käsiteltävänä olevaa ed. Kiviojan ehdotusta eduskunnan työjärjestyksen eräiden pykälien muuttamisesta en ole voinut välttää sitä käsitystä, että ed. Kiviojan opiskelut niistä säännöksistä, joita kansanedustajan tässä visaisessa tehtävässä on noudatettava, ovat toistaiseksi jonkun verran keskeneräisellä asteella. (Vasemmistosta: Ei se ole ihme! Pappi!) On-

han se ymmärrettävääkin, kun ed. Kivioja täällä on uusi tulokas, eikä hän tietenkään ole ehtinyt uudessa asemassaan vielä perehtyä kaikkiin niihin monimutkaisiin sääntöihin, jotka sitä koskevat. Ed. Kiviojan ehdotus tarkoittaa, niinkuin sanottu, eduskunnan työjärjestyksen eräiden kohtien muuttamista. On kuitenkin huomattava, että kun ed. Kiviojan opiskelut kansanedustajan noudatettavista säännöksistä näyttävät jääneen keskeneräisiksi eikä hän ole päässyt tutkisteluissaan eduskunnan työjärjestystä pitemmälle, niin hän ei ole havainnut, että hänen ehdotuksensa itse asiassa tietääkin muutosta perustuslakiin, nim. valtiopäiväjärjestykseen.

Ensimmäinen muutos, jonka ed. Kivioja ehdottaa, tarkoittaa työjärjestyksen 17 §:n muuttamista siihen suuntaan, että eduskunta tulisi velvoitetuksi, ilman mitään muuta vaihtoehtoa, ryhtymään siinä edellytetyssä tapauksessa niihin toimenpiteisiin, joista mainitaan valtiopäiväjärjestyksen 51 §:n 3 momentissa. Valtiopäiväjärjestyksen 51 §:n 3 momentin mukaan taas eduskunta ainoastaan voi ryhtyä harkintansa mukaan näihin toimenpiteisiin, olematta siihen velvoitettu. Jotta eduskunta siis tulisi siihen velvoitetuksi, tarvittaisiin muutos viittaamaani momenttiin. Ehdotus työjärjestyksen 17 §:n muuttamiseksi sillä tavalla kuin ed. Kivioja tarkoittaa, ei siis käy päinsä ensin asianmukaisessa järjestyksessä muuttamatta viittaamaani valtiopäiväjärjestyksen kohtaa.

Mitä sitten tulee seuraavaan muutokseen, joka tarkoittaa työjärjestyksen 33 §:ää, niin tosin voitaisiin työjärjestystä muuttamalla aikaansaada se, että nimenhuuto olisi toisin kuin nykyisin, toimitettava sekä täysi-istunnon alkaessa että sen päättyessä. (Vasemmalta: Ja miksei myöskin välillä?) — Voitaisiin sekin säätää. — Mutta jo toinen momentti tässä työjärjestyksen 33 §:ssä, jota ed. Kivioja niinikään ehdottaa muutettavaksi, tulisi hänen ehdotuksensa kautta sisältämään muutoksen myöskin valtiopäiväjärjestyksen 17 §:ään, jonka mukaan ne toimenpiteet, mitkä ed. Kivioja tahtoisi tässä pakollisiksi, ovat vapaaehtoisia, eduskunnan vapaasta harkinnasta riippuvaisia.

Mitä sitten tulee siihen muutokseen tai oikeastaan lisäykseen, jota ed. Kivioja ehdottaa työjärjestyksen 45 §:ään, niin se sisältäisi samalla muutoksen ja lisäyksen myöskin valtiopäiväjärjestyksen 17 §:n 1 momenttiin ja tietäisi edustajalle sellaista rangaistusluontoista seuraamusta, jota koskevan säännöksen paikka on valtiopäiväjärjestyksessä ja joka siis voidaan aikaansaada ainoastaan valtiopäiväjärjestystä muuttamalla.

Samalla kuin minä toivotan ed. Kiviojalle mitä parhainta menestystä hänen jatkuvissa opinnoissaan edustajan asemaa ja lainsäädäntöjärjestystä koskevista säännöksistä, niin minä rohkenen ehdottaa, että tämä vikaan mennyt ehdotus puhemisneuvostoon lähettämättä hylättäisiin.

Ed. A. Aalto: Kun tätä ehdotusta tarkastaa, niin kyllä huomaa, että tämä on sangen viisas ehdotus, varsinkin kun ottaa huomioon ja muistaa ed. Kiviojan pitämän neitsytpuheen täällä, josta kävi selville, millä tavalla hän katsoo valitsijain hänet viisaana miehenä valinneen. Mutta kyllä minä olen aivan samaa mieltä kuin edellinenkin puhuja, että paras sittenkin on, että me pidämme sitä vanhaa suomalaista komentoa yllä, mikä meille nykyisessä työjärjestyksessä on, ja jätämme ed. Kiviojalle tilaisuuden uudelleen tutkiskella vastaisen varalle työjärjestystä ja harkita, voisiko hän löytää joitakin parempia keinoja työjärjestyksen muuttamiseksi. Tämä aloite on minusta epäselvä jo senkin vuoksi, että täällä puhutaan „jänestämisestä", jonka jotkut voisivat käsittää jäniksen metsästämiseksi. Sitäpaitsi tästä ei oikein käy selville, mitä ed. Kivioja haluaa kun hän sanoo, että „muutettaisiin joka tähän tapaan tai ainakin jotenkin niin, että sama tarkoitus saavutettaisiin".

Kun asia näin on, ja kun minä olen tätä tutkinut sangen tarkasti, kenties minulle on senverran sahajauhoja tippunut, että minä en ole tätä ymmärtänyt oikein, ja siksi siis yhdyn ed. Puhakan ehdotukseen, että asia tällä kerralla hylättäisiin.

Ed. Kivioja: Minä en voi pitää tässä asiassa enkä juuri muutenkaan oikeana sitä äsken täältä suurella viisaudella lausuttua ja kannatettua esitystä, että joku asia tapettaisiin niin äkkiä, ettei keritä tutkia sitä, kuinka hyvä se on. (Eduskunnasta: Huonoksi havaittu!) En minä usko, että asiat ovat niin hyvällä kannalla kuin te yritätte sieltä väittää. Te väitätte, että minulla on liian vähän tästä eduskuntatyöstä kokemusta ja suosittelette opiskelemista. Meidän

maalaisten täytyy hyvin usein tehdä johtopäätökset sangen pienistä kriteerioista. Kun kauppamatkustaja tulee paikkakunnalle, niin sillä on vain pieni näyte, tai meidän murteella sanottuna „pruuvitilkku'' mukanaan ja siitä päätetään, minkälaista on koko vaatepakka. Minulla on myöskin tällaisia pruuvitilkkuja, joista helposti saatan päätellä, minkälaista on koko tämä pakka. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Niin! Olen seurannut joskus harvoin käydessä asioita lehteriltä ja olen ollut täällä alasalissa mukana viime elokuusta asti. Sen perusteella kyllä olen huomannut miten asiat ovat enkä tiedä voinko tulla opinnoissani niin pitkälle kuin ed. Puhakka on tullut, että ymmärtää tämän nykyisen järjestyksen. Pitäisi kenties minunkin saada uudet muhat pääkalloon, ennenkuin voisin ymmärtää esim. sen työjärjestyksen noudattamisen, jonka noudattamista te kerskutte täällä tapahtuneen, että muka sitä noudatetaan, mikä nykyään on — niin kai täällä sanottiin. Täällähän säädetään työjärjestyksessä, että on nimenhuuto toimitettava täysistunnon alkaessa. Mutta viime perjantain jälkimmäisessä istunnossa ja pöytäkirjoista päättäen monesti ennenkään sitä ei ole toimitettu. (Eduskunnasta: Mikä vahinko?) En minä tiedä muuta vahinkoa, kuin että asia on se, että te ette noudata tätä työjärjestystä enkä minä siis ymmärrä, mitenkä minä pääsisin opinnoissani niin pitkälle, että minä ymmärtäisin tämän käytännön olevan yhtäpitävän työjärjestyksen kanssa.

Samaten oli toinen paikka täällä työjärjestyksessä, jota minä en ymmärrä opinnoissani, eikä vielä häämöitäkään se aika, että tulen sen ymmärtämään. Täällä sanotaan aivan selvästi ja jokaiselle on tuttu paikka § 1, että istutaan aakkos-järjestyksessä niin kauan kuin eduskunta toisin päättää. Mutta ennenkuin eduskunta oli mitään päättänyt ja kansliatoimikunta mitään ehdottanut, niin se säännös myös rikottiin. Tässä on myös sellainen pruuvitilkku, joka osoittaa, että työjärjestys ei vastaa olevia oloja ja se on muutoksen tarpeessa. (Eduskunnasta: Kauhea rikos!) Ja sitten ei se myöskään vastaa kansan käsitystä tämä meidän hommamme täällä. Se juuri, että täällä harvoin näinkin täysilukuisesti istutaan kuin tällä kertaa. Ei missään työssä, jossa olen ollut mukana, ei pappina, eikä kirvesmiehenä, ei kivimiehenä eikä koneenkäyttäjänä, ei maanviljelijänä eikä missään koettelemassani työssä tienata 200 markkaa niin helposti. Ja kansalla on silloin oikeus vaatia, että me myös olemme työssä. Meidän maanviljelijäin ei kannata maksaa palkkaa sen mukaan, onko joku seisomassa kuokan varren tai haravan varren nojalla, vaan tekeekö se työtä. (Ed. Hästbacka: Halvempaa tulisi, jos olisi vähempi, eikä niin paljon.)

Heti ensimmäinen päivä, mikä täällä oltiin, oli sellainen, että sitä ei voi kansa hyväksyä. Täällä valtakirjain tarkastuttamisesta, joka tapahtui yhden tupakkipiipun ajassa, maksettiin 200 markkaa. Jos tässä maassa maksetaan kaikesta työstä yhtä paljon, niin ei pian koko Suomessa työtä tehdä sen vertaa, että voisi sanoa, että tuppi heiluu. Eivätkä ne ole seuraavien päivien istunnotkaan kovin rasittaneet. Tähänastiset täysistunnot olisi voitu oikein helposti pitää kaikki yhdessä läjässä (Eduskunnassa iloisuutta), eikä sekään olisi vetänyt vertaa sen työpäivän pituudelle, johon meidän maanviljelijäin täytyy taipua. Ja entäs sitten ne niin kehutut valiokunnan työt, joista usein huomautetaan? Elokuussa oli sen pruuvitilkun mukaan, minkä valiokunnasta sain, pari istuntoa vain valiokunnalla ja kotityötä ei ollut. Puoli tuntia kerrallaan kestivät ne kokoukset. Sittemmin on kyllä istuttu useammin ja pitempään, mutta ei millään kerralla yli kolme tuntia ja harvoin sekin. Se on liian lyhyt työpäivä tässä maassa, jossa tehdään paljon pitempiä. Eihän se ole edes yhtä rupeamaa. Enkä ole myös saavuttanut kannatusta sellaisille ehdotuksille, että valiokunta kokoutuisi myös iltarupeamalla. Ja sitten viikko on myös liian lyhyt. Lauantaina ja maanantaina ei tehdä mitään, siitä saamme kiittää vapaapilettejä. Poikkeuksen tietysti tekivät ne viime elokuun 17 ja 19 p., joista jossain välihuudossa äsken mainitsitte, ne lauantai ja maanantai, jolloin minun täytyi olla suorittamassa aikoja sitä ennen lupaamaani ohjelmaa Kalajoen kirkkojuhlassa ja joista kerroista juuri selvästi asian ilmoittaen olin loman saanut. (Eduskunnasta: Mutta 200 tuli mukana!) Minä matkustinkin niinä päivinä, eikä niiltä ole tullut eri palkkaa. (Eduskunnasta: Eikös matkapäiviltä tullut erikseen?) Ei tullut. (Puhemies koputtaa. — Eduskunnasta: Jatketaan!)

Olette huomauttaneet sen yksityisesti monet, että kunhan täällä kerkiää olla, niin

sitten tulee näkemään lopuksi, mikä kiire ja työn touhu ja päivän pituus täällä meidät lopuksi saavuttaa. Saattaa niin tulla ja olen sen sivusta ennen huomannutkin, mutta se ei ensinkään kumoa minun väitteitäni, vaan vahvistaa ne. Sillä sananlasku sanoo: „Laiskalle kiire lauantaina.'' ja se merkitsee eduskuntaan sovellettuna sitä, että täällä alussa vain oleskellaan ja odotellaan, mutta sitten lopuksi tulee kiire. —

Jääköön nyt tällä kertaa tekemättä se ehdotus, että tämän työn, mikä täällä tehdään, sen hyvin helposti ennättäisi tehdä satakin edustajaa. Tällä kertaa oli vain tarkoitus muuttaa tätä järjestystä, joka siis oikeastaan ei ole meitä pannut työhön, muuttaa se työjärjestykseksi. Sillä kallis raha-aika ei lupaa kenenkään laiskotella, ja niin myös siinä lakikirjassa, jonka muuttaminen ei ole eduskunnan päätettävissä, säädetään (Eduskunnasta: Mooseksen laki, vai?), että työtä on tehtävä otsan hiessä. Sitä meidän maassamme kuitenkin vain maalla vielä noudatetaan. Kansa, joka meidät on tänne lähettänyt, on jo kauan ajatellut, että se, joka sinne menee tuota hyvää palkkaa nauttimaan, sen pitää tehdä tehtävänsä, sen pitää istua siellä niin, että on aina tuoli kuumana. (Naurua eduskunnasta.) Ja jos täällä aina sillä tavalla tehtäisiin, niin nuo valiokuntain työohjelmissa pohjimmaisiksi pannut parhaat aloitteet eivät jäisi käsittelemättä.

Niin kauan kun tässä suhteessa ei parannus ala tästä talosta, on kaikki puhe virkamiesten työtehottomuudesta vain „kuin helisevä vaski ja kilisevä kulkunen''. Ehkä saanen tässä vähän mainita tilastoja, miltä se näyttää tuo ehdotus, että joka äänestyksestä on jänistänyt, niin se menettäköön siitä eräitä etuja. Alkaaksemme viime valtiopäivien loppupäästä me huomaamme, että 19 p:nä huhtikuuta on ollut klo 10 alkaneesta istunnosta poissa 10 edustajaa nimenhuudosta ja sitten äänestyksestä 13 edustajaa. Jääköötässä nyt sanomatta ne viisi edustajaa nimeltä (Vasemmalta: Salat julki vain!), jotka olisivat olleet sakotettavat, jos tämä ehdotus tulisi laiksi ja sillä olisi taannehtiva merkitys. (Naurua.) On huomattava, että näistä asioista on oikeastaan vaikea tehdä tilastoa, sillä minä en ole päässyt niin pitkälle kuin kenties edustaja Puhakka on päässyt, että ymmärtää äänestyksessä olleen läsnä sellaisiakin edustajia, jotka ovat olleet istunnosta poissa, mutta siltä se näyttää näin vasta-alkavasta tutkijasta. Sitten on myöskin 16 päivä huhtikuuta toimitetusta äänestyksistä ollut poissa 29, toisen kerran 32. Kun virkamiesasiasta suoritettiin 16 päivä huhtikuuta lippuäänestys, oli siitä poissa 14 edustajaa ja nimenhuudosta oli poissa vain 10 edustajaa. 15 päivä huhtikuuta oli koneäänestyksestä poissa eräällä kertaa 19, toisella kerralla 30 edustajaa. 12 päivä huhtikuuta oli eräässä koneäänestyksessä poissa 41 edustajaa ja sitä heti seuranneessa lippuäänestyksessä poissa 46 edustajaa. 12 päivä huhtikuuta toimitetussa koneäänestyksessä Ahvenanmaan asioissa oli poissa 34 edustajaa, eräässä toisessa äänestyksessä 18. 9 päivä huhtikuuta toimitetussa koneäänestyksessä oli poissa 28 edustajaa ja lippuäänestyksessä oli poissa 31. Siis kolme niistä livisti tai „jänisti'', eivät uskaltaneet äänestää. Minä äskeisen välihuudahduksen johdosta kehoittaisin, että edustajat, kun niillä on vapaapiletit, matkustaisivat joskus maalle pohjolaan asti, että he oppisivat suomenkieltä vähänkään paremmin kuin se, mitä tänäkin päivänä on ollut pakko kuulla puhujalavalta. Silloin oppisivat myös tietämään mitä jänistäminen merkitsee. Esimerkiksi jos menee joen tai meren rannalle siellä meidän puolessamme ja siellä poikaset päättävät mennä uimaan ja sakin päätös tehdään ja sitten ei joku menekään veteen, niin siitä sanotaan, että se „jänesti''. Metsästyksestä ei siinä ole kysymys. — Edelleen tilasto osoittaa, että — en rupea nyt enää päiviä luettelemaan — mutta täällä on tällaisia poissaolonumeroita 24, 27, 47, 46, 48, 23, 27, 34, ja tuossa on, silloin kuin hallitusta kaadettiin 12 päivä joulukuuta viime vuonna, niin toimitettiin eräitä äänestyksiä ja siinä viimeisessä eli kolmannessa koneäänestyksessä oli poissaolevia 20 ja lippuäänestyksestä oli poissaolevia 34. Siis 14 oli silloinkin livistänyt. Sairausvakuutuslaista myöskin voidaan saada hyvin suuria numeroita esille tässä asiassa ja ne kaikki puhuvat sitä kieltä, että minun ehdotukseni ei ole ollut ennenaikainen eikä aiheeton Se seikka, että voi olla 22 päivänä viime helmikuuta avioliittolaista äänestettäessä eräänkin kerran poissa 62 edustajaa, ei ole eduskunnalle kunniaksi. (Vasemmalta: Sehän hajoitettiin se eduskunta!) Ei se ole oikein. Minä en osaa sitä paljon mihinkään verrata, tässä maailmassa ei juuri sen kurjempaa tekoa ole kuin se, että ei uskalla äänestää julkisesti, vaikka

koneäänestyksessä on ollut läsnä. Ne asiat seuraavat niin äkkiä peräkkäin, että siinä asiaa ei kerkiä tulla, vaan siinä täytyy olla arkuus.

Te ehkä luulette, että tällä ehdotuksellani ei mitään saavuteta, kun te kaikki tietenkin sitä vastustatte. Minä olen arvannut, että vastustus on yleistä, mutta ihmeekseni huomasin täällä, että ed. E. Pekkala jo ennenkuin asia oli esilläkään antoi täyden tunnustuksensa ja kannatuksensa ehdotukselleni. Se oli todella odottamatonta ja saan siis iloita, että en ole aivan yksin tällaisen ehdotuksen takana. Aika näyttää sitten, mitä tällä saavutetaan, mutta minusta tuntuu, että vaikka te äänestätte tämän nyt heti tapettavaksi, niin sittenkin on saavutettu tekemilläni aloitteilla jotakin. Turhaan ne eivät ole menneet ja hiljaista hautausta ne eivät ole saaneet. Sen verran siitä näkyvät sanomalehdet ja radiokin pitäneen huolta. Ja pieniä säästöjäkin niillä on saavutettu. Tosin pieniä, mutta minä voin lisätä sananlaskun, että „pennistä markkakin alkaa''. Katson nimittäin saavuttaneeni ainakin sen, että tällä kertaa ovat uudet palkankoroitusehdotukset jääneet tekemättä. Ellei tällaisia ehdotuksia olisi tehty kuin mitä minä tein, niin me pian olisimme saaneet valtion kustannuksella vapaat raitiotiematkat, vapaakirjeoikeuden, vapaat laivamatkat ympäri maapallon — sellaisesta Viron matkasta kuulin jo puhuttavankin — vapaat lentomatkat j. n. e., voitte sitä luetteloa keksiä lisää. Kaikista niistä pruuvitilkuista päättäen, mitä minun silmiini asiasta on sattunut, asiat näyttävät vain siltä, että valtiolla on eräs määräraha, joka pitää mennä eduskunnassa, tehtiinpä siellä mitä tahansa, ja on sellaista aikaa, joka myös pitää käyttää. Kysymys ei ole siitä, minkälainen sisältö tälle asialle, työllemme tulee. Jos nyt asianlaita näin on, että näitä pykäliä ei voida muuttaa, ja minä kyllä uskon, että se niin on, (Eduskunnassa naurua) sillä edustajain oikeudet ovat panssaroidut niin hyvin, että tuskin mikään tässä maassa on sellaisen panssarin takana. Jos koettaa perustuslain muutosta, tekee toivomusaloitteen, niin silloin huomautetaan, että se muuttaa työjärjestystä, se ei oikein käy päinsä, siitä täytyy antaa lupa sihteerille pyyhkiä jotakin pois. Ja jos koettaa muuttaa eduskunnan työjärjestystä, niin ed. Puhakka opettaa silloin, että se muuttaa perustuslakia. (Naurua.) No sitähän on silloin mahdoton muuttaa. Kyllä te olette osanneet oikein panssaroida. (Äänekästä hilpeyttä.) Jos asia kerran tällä kannalla on, että siihen ei voida mitään komiteaakaan saada, joka tekisi ehdotuksen molempien muuttamisesta yhdellä kertaa ja jos mitenkään niitä ei saa muuttumaan yhdellä kertaa eikä erikseen, niin täytyy koettaa keksiä sitten jotakin lisäksi, entisten asiain lisäksi samaan suuntaan. Silloin täytyy ruveta tekemään ehdotuksia siihen suuntaan, että vapaapiletitkin ovat käytettävät matkustamiseen tuolla Pohjolassa. Teitä edustajia on liian paljon täältä etelästä ja pidätte paikallisissa asioissa liian hyvin puolenne ettekä tunne niitä olosuhteita, joissa meidän valitsijamme elävät ettekä heidän tarpeitaan. Säädettäköön lailla, että on pakko matkustaa Pohjolaan ja rajaseutuihin. Ja jos tällainen laki joskus tulee, niin sivumennen sanottuna saanen toivoa, että edustajat myös käyvät siellä Rahjan satamassa katsomassa, että ainakaan kulkulaitosvaliokunnan lausuntoon ei tule sellaista asiantuntemattomuutta, kuin siitä asiasta on merenkulkuhallituksen lausunnossa ilmennyt.

Niin, täällä on koetettu huomauttaa siitä, että olen itsekin tarvinnut lomaa ja matkustamista, ja olenhan siihen jo vastannutkin, mutta vastaisen varalle voin vielä huomauttaa, että voin vastakin tarvita. Mutta asianlaita ehdotukseni mukaan on tietysti se, että edustaja saisi sittenkin matkustaa ja ottaa lomaa, kun asiat niin vaativat. Mutta jos nyt laiksi olisivat tulleet kaikki ehdotukseni, niin olisimme matkustaneet omalla kustannuksellemme, niinkuin oli Venäjän vallan aikana. Nämähän ovat vasta uudempia keksintöjä tällaiset vapaudet ja panssarit eduskunnan ympärillä. Uskon, että työteho jo, kun tästä asiasta on pidetty puhetta, vähän sillä paranee. Ja jos olisi vapaapiletit saatu pois, niin olisi parantunut puolella. Ja jos nyt jotenkin löytäisi armon puhemiesneuvoston silmissä tämä ehdotus, joka nyt on esillä, niin työteho kai paranisi aivan äkkiä sellaiseksi, että siitä voitaisiin antaa arvosana „tyydyttävä''. Onhan täällä huomautettu, että nuori edustaja on koettanut olla liian viisas ryhtyessään tällaiseen taisteluun tällaisia mennessään yksin ehdottamaan. Mutta on myöskin päinvastaisia huomautuksia minulle tehty, nimittäin sellainen, että olen

ehdotuksessani ollut liian nöyrä ja olen ehdottanut siis siinä muillekin sanomisen varaa, että puhemiesneuvosto jotenkin muuten muuttaisi. Kun näin siis toiselta puolen minun väitetään olevan äärimmäisenä ylpeydessä ja toiselta puolen nöyryydessä, niin saanen uskoa, että tämä ehdotukseni on jotakuinkin keskitiellä. Puhemiesneuvosto, johonka ehdotan sen lähettämistä, voi siitä antaa lausuntonsa. Sen tutkimisen mukaan, tietenkin vaillinaisen, mikä minulla näistä laeista on, kuitenkin luulen, että puhemiesneuvosto voi lausunnossansa ehdottaa, että eduskunta lähettää tämän asian parempaa valmistelua varten esim. perustuslakivaliokuntaan. Ja jos te nyt sen tapatte, niin tappakaa vain, mutta minä uskon, että tämä asia ei kuitenkaan tule haudatuksi. Kansa pitää huolen siitä, että se pysyy elossa. Ja minä uskallan jättää tämän asian kansan vastattavaksi vaalienkin aikana, jos vain siihen saataisiin tilaisuus ja kansa vastaa hyvin komeasti siihen ja seisoo varmasti sillä kannalla kuin minäkin, suomalainen kansa ja myöskin ruotsalainen kansa tuolla Keski-Pohjanmaalla, kuten olen huomannut. Vielä niille, jotka pitävät, että minä olen yksin ja poikamaisuudessa tällaisen ehdotuksen tehnyt, saanen tässä lopuksi lukea tänään saamani kirjekortin, jonka lähettäjä on 80-vuotias vanha valtiopäivämies ja sotilashenkilö. Kirje kuuluu tällä tavalla: „Herr pastor! Emottag en gammal lantdagsmans uppriktiga tack för Eder modiga, rättframma motion. Så bör en riksdagsman handla.''

Ed. Huttunen: Ed. Kiviojan erittäin merkillinen aloite on esillä ja nyt jo on toteutunut, miten suuri aihe tällaiseen aloitteeseen on olemassa. Ed. Kivioja nimenomaan lausui, että hänellä on jo yksi kannattaja, nim. ed. E. Pekkala, mutta kaikeksi suruksemme näemme, että ed. Pekkala on jänistänyt, hän ei ole täällä. (Naurua.) Ja todennäköistä on, että loppujen lopuksi ed. Kivioja jää kun jääkin yksin tämän aloitteensa taakse. (Eduskunnasta: Jänistää itsekin!) Muutoin ei ole erittäin varma, vaikkapa ed. Kiviojakin jänistäisi. Sillä eduskunnan pöytäkirjat ja eräät asiakirjat osoittavat, että ed. Kivioja ei ole erittäin uskollisesti hoitanut leiviskäänsä. Hän on siitä huolimatta, että on nuori edustaja, ollut jo useat kerrat poissa eduskunnasta. (Eduskunnasta: Se ei ole oikein! Ed. Kivioja: Siinä ei ole perää!) Ja kaiken sen lisäksi hän lopetti istuntonsa eduskunnassa muutamia päiviä aikaisemmin kuin toiset edustajat, kun eduskunta lähti lomalle. Kaiken lisäksi katsoi ed. Kivioja, että hän on oikeutettu nostamaan 200 markkaa päivältä niiltäkin päiviltä, kun hän oli Kalajoella, ja niiltä päiviltä, kun hän matkusti Kalajoelle. Minkä verran ed. Kivioja tarvitsisi itse tämän aloitteensa edellyttämää opetusta, se mielestäni näkyy eduskunnan pöytäkirjoista ja siitä tavasta, millä ed. Kivioja on omakohtaisesti käsittänyt valtiopäivätyön.

Muuten tämän asian yhteydessä muistuu mieleeni, kun maalaisliittolaisten päääänenkannattaja Ilkka kirjoitti muutamia aikoja takaperin: Missä on se mies? Tuskinpa Ilkka voi kuvitellakaan, että Kalajoelta se löytyi. (Äänekästä hilpeyttä.) Ilkka voi nyt lyödä rintoihinsa ja sanoa: Me olemme löytäneet sen, jota me olemme hakeneet. Valitettavaa kuitenkin on, ettei edes maalaisliittolainen eduskuntaryhmä ole antanut sitä arvoa tälle miehelle, mikä sille pitäisi antaa. Sillä kun edustaja valittaa, että hänellä on työn puute: valiokunnat istuvat mahdottoman vähän aikaa, eduskunta vielä vähemmän, niin että läjässä olisi voitu kaikki suhlata, mitä täällä on käsitelty j.n.e. Minusta maalaisliittolaisten eduskuntaryhmän, kun he ovat saaneet työjuhdan, pitäisi sillä teettää työtä. Kyllä sitä löytyy. Mutta samalla pitäisi kieltää, ettei Kalajoen matkoja tulisi niin usein, kuin tämä lyhyt istuntokausi jo osoittaa.

Minäkin olen sitä mieltä, että työjärjestys ja valtiopäiväjärjestyskin ansaitsevat eräitä muutoksia. Erikoisesti minunkin johtui mieleeni tässä aloitteen johdosta syntyneessä keskustelussa nämä vapaaliput. Olisi harkittava, että kun tulee t[illegible]llainen ed. Kiviojan tapainen edustaja, niin eikö olisi kansliatoimikunnalle annettava oikeus harkita, että missä tapauksissa annettaisiin se vapaalippu edustajan vaimo'le.

Puhemies (koputtaen): Kutsun puhujaa järjestykseen.

Puhuja: Minä olen siis sitä mieltä, että vaikkapa ed. Kiviojan tekemässä aloitteessa on paljon hyviä kohtia, mutta kun

aloite on niin epämääräinen, että sanotaan: ‚Muutettaisiin joko tähän tapaan tai ainakin sinne päin', niin kun ei tähän asti ole eduskunnan asiakirjoja näin epämääräisenä mihinkään valiokuntaan lähetetty, niin minunkin täytyy yhtyä siihen ehdotukseen, että asia saisi raueta eduskuntaan, ilman että puhemiesneuvosto sitä edes joutuisi käsittelemään.

Ed. Kivioja: Minä olisin voinut jättää tämän puheenvuoron käyttämättä, jos edellinen edustaja olisi pysynyt totuudessa. Mutta hän ehkä on spesialisti epätotuudessa — en ole siitä asiasta vielä saanut tarpeeksi pruuvitilkkuja — mutta valetta on se, että minä olen — — —

Puhemies (koputtaen): Kutsun puhujaa järjestykseen.

Puhuja: Mutta hän myös sai väittää, että minä olen ollut poissa. Minä jo äsken sanoin, että se on kaksi kertaa eduskunnan luvalla, elokuun 17 ja 19 päivinä ja ei yhtään kertaa muulloin. Ei sitä näy pöytäkirjoista, vaikka hän niin väitti. (Eduskunnasta välihuuto: „Niitä ei ole ollut istuntoja vielä.") Hän väitti, että nämä poissaoloni näkyvät pöytäkirjoista, ja se ei ole muulloin totta. Asianlaita on se, että kun joutuu, ennenkuin tietoakaan on ollut entisen eduskunnan pellolle ajamisesta ja tänne omasta tulostaan, lupaamaan jonkun asian tehdä, niin se täytyy tehdä. Ei sellaisen lupauksen täyttämisestä myös voi jänistää.

Ja mitä sitten tulee siihen palkankantoasiaan, niin kyllä se on epätotuus, mikä täällä äsken esitettiin. Kansliatoimikunta voi kyllä siitä asiasta saada selvän, koska kansliatoimikunnalla on palkanmaksuasiain kanssa tekemistä. (Välihuuto: „Kaksinkertainen palkka.") Ainoastaan niiltä päiviltä, mitä minä olen ollut asiassa, otin palkan. Minä nostin, jos te tahdotte tarkasti sen asian kuulla, ensin palkan 15 päivään elokuuta eikä yhtään enempää, ennen kuin lähdin, ja sitten takaisin tultua minä nostin palkan myös 16 ja 17 päiviltä elokuuta, mitkä olin käyttänyt matkaan, sen takia, että eduskunta silloin keskeytettiin. 18 ja 19 päivät ne jäivät nostamatta ja ne olisivat saaneet olla nostamatta, jos minä olisin saanut pääni pitää, mutta kun kamreeri käski ja sanoi, että niiltäkin päiviltä on palkka nostettava, että se kuuluu asiaan, niin minkä minä sille mahdoin. Jos te muutatte lain, edustajain palkkalain sellaiseksi, että edustajan päiväpalkka on vaikka 200,000 markkaa päivältä, niin kai minun täytyy silloin lakia noudattaa. Mutta jos te sellaisen ehdotuksen teette ja minä sellaisen summan nostan, niin ei tule täällä silloin enää olemaan Rahjan rautatiealoitetta; minä rakennan sen silloin itse.

Ed. Puhakka: Minun sallittaneen ed. Kiviojalle huomauttaa, että arvosteluni hänen ehdotuksestaan ei koskenut tämän ehdotuksen asiallista puolta, vaan ainoastaan sitä muotoa, jossa ed. Kivioja on luullut voivansa ehdotuksensa saada toteutetuksi. Minä voin tehdä hänelle sen myönnytyksen, että saattaisi olla syytä ottaa tarkastettavaksi ne säännökset, joita hän on tahtonut muuttaa, mutta ei siinä muodossa, että työjärjestystä muutettaisiin, vaan valtiopäiväjärjestystä muuttamalla. Suosittelisinkin sentähden ed. Kiviojalle, jota työnpuute täällä tuntuu haittaavan, jatkuvia opintoja valtiopäiväjärjestyksessä ja muissa meidän perustuslaeissamme, niin että hän olisi valmis ensi valtiopäivien alussa oikeassa järjestyksessä tekemään nämä aloitteensa ja ehkä jotkut muutkin, mihin katsoo syytä olevan. Erityisesti huomauttaisin hänelle, että se säännös, mihin matkoihin vapaapiletti edustajaa velvoittaisi, olisi otettava edustajapalkkiota koskevaan lakiin, ettei hän taas sitä sotkisi valtiopäiväjärjestykseen.

Ed. Haataja: Kuuluu asiaan lausua tässä istunnossa paheksuminen siitä, että eduskunnan istunto saatetaan jonkunlaiseksi sirkusnäytännöksi. Minusta on jokaisen edustajan ja jokaisen ryhmän pidettävä huolta, että eduskunnan istunnot säilyttävät tarpeellisen arvokkuutensa. Se ei ole nyt tapahtunut. Valitan, ettei se sitä ole ollut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puhakka ed. A. Aallon kannattamana ehdottanut, että aloite hylätään. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puhakan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo lähettää aloitteen lausunnon antamista varten puhemiesneuvostoon, äänestää ‚jaa'; jos ‚ei' voittaa, on ed. Puhakan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 11 jaa- ja 116 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 69.

Ed. Kivioja pyytää avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Pyydän niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

P u h e m i e s: Ei ole riittävää kannatusta lippuäänestyspyynnöllä.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Puhakan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

10) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä;

11) Ehdotuksen laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2; ja

12) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 17,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

16. Tiistaina 1 p. lokakuuta 1929

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 249
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 5.

2) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista ..... „
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.

Ainoa käsittely:

3) Ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä ..... „
Asiakirjat: Puhemiesneuvoston ehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

4) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1927 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 251
5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 työttömyyden lieventämistä koskevan toivomusaloitteen johdosta 251
6) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa ..... „
7) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi varapuhemies Hakkila sekä edustajat Arffman, Bäck, A. Hakala, K. Hakala, U. Hannula, Hintz, Jacobsson, Jern, Junnila, Juutilainen, Koivuranta, Kovanen, Lahdensuo, Lehikoinen, Luoma, Manner, Marttila, Niukkanen, Pennanen, Rötkö ja Vallas.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: tästä istunnosta yksityisten asiain vuoksi edustajat Kovanen, A. Hakala, Pennanen ja Arffman, sairauden takia ed. U. Hannula ja kunnallisten asiain vuoksi ed. Luoma, ensi keskiviikosta perjantaihin kunnallisten asiain takia ed. Reinikainen, ensi perjantain istunnosta yksityisten asiain vuoksi edustajat Raatikainen ja Kilpeläinen sekä tästä istunnosta perheessä sattuneen sairauden takia ed.

Koivuranta; matkan vuoksi ed. Vallas ja kunnallisten asiain vuoksi ed. Lehikoinen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuren valiokunnan kokous on huomenna kello 10.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime syyskuun 27 päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 55 laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan valitsijamiehet.
Helsingissä,
syyskuun 27 p:nä 1929.
N:o 7.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen eduskunnan tietoon, että valitsijamiehet tänään pitämässään kokouksessa ovat eduskunnan kehoituksen mukaisesti valinneet vapautuksen saaneiden sijaan uudet jäsenet seuraaviin valiokuntiin:

Pankkivaliokuntaan jäseneksi ed. Ryynäsen sijaan ed. Kirran,
Maatalousvaliokuntaan jäseneksi ed. Saarisen sijaan ed. Auerin,
Laki- ja talousvaliokuntaan jäseneksi ed. Tukian sijaan ed. Hongiston.

Valitsijamiesten puolesta:
J. G. Ryynänen.
Viljo Rantala."

Pankkivaltuusmiesten vaali.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentin mukaan on pankkivaltuusmiehet valittava edustajanvaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Hyväksytään.

Suomen Pankin tilintarkastajain ja näiden varamiesten vaali.

Puhemies: Niinikään ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentissa mainittujen Suomen Pankin tilintarkastajain ja näiden varamiesten vaalin.

Hyväksytään.

Pankkivaliokunnan tehtäviä.

Puhemies: Kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä annettiin pankkivaliokunnalle, jonka valtiopäiväjärjestyksen 50 §:n mukaan tulee tutkia Suomen Pankin hallintoa, eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomus vuodelta 1928. Niinikään lähetettiin pankkivaliokunnalle samoilla valtiopäivillä pankkivaltuusmiesten kirjelmä, koskeva Längmanin ja Rosenbergin rahastoja. Eduskunta päättänee nyt kiinnittää pankkivaliokunnan huomiota siihen, että nämä asiat jäivät sanotuilla valtiopäivillä valiokunnassa käsittelemättä.

Hyväkytään.

Edustaja Österholmin uutta metsästyslakia koskeva kysymys ja asianomaisen ministerin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Österholmin

asianomaiselle hallituksenjäsenelle tekemä kysymys, joka koskee esityksen antamista uudeksi metsästyslaiksi, sekä apulaismaatalousministerin siihen antama kirjallinen vastaus. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee:

Till Riksdagens Talman.

Under en lång följd av år har frågan om revision av gällande stadganden rörande rätten till jakt stått på dagordningen. Allmänt är erkänt att de bestämmelser som reglera jakträtten äro föråldrade och i behov av reform. Redan år 1914 petitionerade lantdagen om att förslag till ny jaktlag måtte överlämnas, och i anledning därav tillsattes år 1918 en statskommitté, som utarbetade betänkande och förslag till lag. På grund av de anmärkningar, som framställdes mot kommittéförslaget av myndigheter och föreningar, vilka sattes i tillfälle att avgiva utlåtande om detsamma, gav statsrådet år 1922 i uppdrag åt lagberedningen att uppgöra nytt förslag till lag om jakt. I juli 1925 överlämnade lagberedningen sitt förslag till statsrådet. Ärendet måste sålunda anses ha erhållit all den beredning, som för dess avgörande kan vara av nöden. Emellertid har regeringen icke överlämnat proposition i ämnet. Att Riksdagen likväl förutsatt att ärendet utan tidsutdräkt skulle komma under dess prövning, framgår bl. a. därav att 1925 års Riksdag avböjde en motion rörande ändring av vissa paragrafer i förordningen om jakt med hänvisning till att lagberedningens förslag förelåg till behandling i statsrådet.

Då ett allmänt intresse otvivelaktigt är förenat med att den länge väntade reformen på ifrågavarande område kommer till stånd, anhåller undertecknad vördsamt att i stöd av 37 § mom. 1 R. O. till besvarande av vederbörande regeringsledamot få framställa följande spörsmål:

Har regeringen för avsikt att överlämna förslag till ny jaktlag och, om så är fallet, när kommer detta att ske?

Helsingfors den 16 september 1929.

John Österholm.

(Suomennos).

Eduskunnan puhemiehelle.

Kysymys voimassaolevien metsästysoikeutta koskevien säännösten tarkastamisesta on jo vuosia ollut päiväjärjestyksessä. Yleisesti on tunnettua, että ne määräykset, jotka säännöstelevät metsästysoikeuden, ovat vanhentuneet ja uudistuksen tarpeessa. Jo vuonna 1914 teki eduskunta anomuksen, että sille jätettäisiin ehdotus uudeksi metsästyslaiksi, ja tämän johdosta asetettiin vuonna 1918 valtion komitea, joka laati asiasta mietinnön ja ehdotuksen laiksi. Niiden huomautusten johdosta, joita viranomaiset ja yhdistykset, jotka saivat tilaisuuden antaa komitean ehdotuksesta lausuntonsa, tekivät sanottua ehdotusta vastaan, antoi valtioneuvosto vuonna 1922 lainvalmistelukunnan tehtäväksi laatia uuden ehdotuksen metsästyslaiksi. Heinäkuussa 1925 jätti lainvalmistelukunta ehdotuksensa valtioneuvostolle. Asian on siis katsottava saaneen kaiken sen valmistelun, joka sen ratkaisemiseksi voi olla tarpeen. Hallitus ei kuitenkaan ole antanut esitystä asiasta. Että eduskunta kuitenkin on edellyttänyt, että asia viivyttelemättä tulisi sen käsiteltäväksi, käy selville m. m. siitä, että vuoden 1925 eduskunta hylkäsi eduskuntaesityksen, joka koski metsästysasetuksen eräiden pykälien muuttamista, viittaamalla siihen, että lainvalmistelukunnan ehdotus oli valtioneuvoston käsiteltävänä.

Kun yleinen etu epäilemättä vaatii, että kauan odotettu uudistus kysymyksessäolevalla alalla saadaan aikaan, pyytää allekirjoittanut kunnioittaen V. J:n 37 §:n 1 momentin nojalla asianomaisen hallituksenjäsenen vastattavaksi saada esittää seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus antaa Eduskunnalle ehdotuksen uudeksi metsäs-

tyslaiksi ja, jos niin on, milloin se tapahtuu?

Helsinki 16 p:nä syyskuuta 1929.

John Österholm.

Maatalousministeriö

Helsingissä,
syyskuun 26 p:nä 1929.
N:o 5879.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa on Herra Puhemies kirjeellä kuluvan syyskuun 16 päivältä n:o 603 lähettänyt minulle edustaja John Österholmin jättämän, asianomaisen Hallituksen jäsenen vastattavaksi esittämän kysymyksen:

„Aikooko Hallitus antaa Eduskunnalle esityksen uudeksi metsästyslaiksi ja, jos niin on, milloin se tapahtuu?"

Tämän johdosta pyydän ilmoittaa seuraavaa:

Eduskunta on huhtikuun 16 päivänä 1914 päivätyssä anomuksessa kehoittanut Hallitusta saattamaan voimassaolevan, metsästyksestä 20 päivänä lokakuuta 1898 annetun asetuksen perinpohjaisen uudistuksen alaiseksi. Tämän johdosta Senaatti 4 päivänä heinäkuuta 1918 asetti tätä kysymystä valmistelemaan komitean, joka 11 päivänä toukokuuta 1921 jätti ehdotuksen metsästyslainsäädännön uudistamisesta. Sittenkun erinäisille viranomaisille ja yhdistyksille oli varattu tilaisuus antaa siitä lausuntonsa, on Valtioneuvosto, komitean ehdotusta vastaan tehtyjen muistutusten johdosta 21 päivänä syyskuuta 1922 antanut lainvalmistelukunnalle toimeksi uuden ehdotuksen valmistamisen maamme metsästyslainsäädännön uudistamiseksi. Tämä ehdotus on valmistunut 24 päivänä heinäkuuta 1925, ja on siitä hankittu asianomaisten viranomaisten sekä metsästys- ja luonnontieteellisten yhdistysten lausunnot. Kysymys on siitä alkaen ollut eri hallituksissa vireillä ja m. m. edellinen Hallitus 27 päivänä heinäkuuta 1929 asetti ministerivaliokunnan asiata valmistamaan, muttei tämä valiokunta ehtinyt kysymystä käsitellä ennen Hallituksen eroamista. Kun asian tärkeys ja laajakantoisuus vaatii edelleen sanotunlaista valmistelua, ennenkuin esityksen antamisesta voidaan päättää, on nykyinen Hallitus myöskin asettanut ministerivaliokunnan asiaa käsittelemään. Valiokunnan työn tuloksista jää näin ollen vielä toistaiseksi riippumaan tämän jo verrattain kauan vireillä olleen asian saattaminen kysyjän tarkoittamaan vaiheeseen.

Antti Junes.

Lantbruksministeriet
Helsingfors
den 26 september 1929.
N:o 5879.

Till Riksdagens Herr Talman.

Uti det i 37 § 1 mom. Riksdagsordningen nämnda syfte har Herr Talmannen i brev av den 16 innevarande september n:o 603 tillställt mig ett av riksdagsmannen John Österholm inlämnat, till vederbörande regeringsledamots besvarande framställt spörsmål:

„Har Regeringen för avsikt att överlämna förslag till ny jaktlag och, om så är fallet, när kommer detta att ske?"

Med anledning härav ber jag att få meddela följande:

Riksdagen har uti en den 16 april 1914 dagtecknad petition uppmanat Regeringen att underkasta gällande förordning angående jakt av den 20 oktober 1898 grundlig revision. I anledning härav tillsatte Senaten den 4 juli 1918 för frågans beredning en kommitté, vilken den 11 maj 1921 inlämnade förslag till reform av jaktlagstiftningen. Sedan särskilda myndigheter och föreningar beretts tillfälle att däröver avgiva utlåtande, har Statsrådet med anledning av mot kommitténs förslag gjorda anmärkningar den 21 september 1922 uppdragit åt lagberedningen att utarbeta nytt förslag till reform av vårt lands jaktlagstiftning.

Detta förslag har blivit färdigt den 24 juli 1925, och har däröver införskaffats yttrande av vederbörande myndigheter samt jakt- och naturvetenskapliga föreningar. Frågan har sedan dess varit anhängig i olika regeringar, och bl. a. tillsatte den förra Regeringen den 27 juli 1929 ett ministerutskott för ärendets beredning, men hann detta utskott icke behandla frågan före Regeringens avgång. Då sakens vikt och betydelse påkallar fortsatt beredning, innan beslut kan fattas om avlåtande av proposition, har den nuvarande Regeringen även tillsatt ett ministerutskott för ärendets behandling. Det kommer sålunda tillsvidare att bero av resultaten av utskottets arbete, när denna jämförelsevis länge sedan anhängiggjorda sak uppnår det stadium spörsmålets framställare avser.

Antti Junes.

Puhemies: Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista.

Hallituksen esityksen n:o 5 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista.

Hallituksen esityksen n:o 10 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Tuomivaara: Maatalousvaliokunnan mietintöön n:o 1 on sen 2 §:ään tullut painovirhe. 2 §:n ensimmäinen sana „karjanjalostusyhdistyksille" pitää olla „karjantarkastusyhdistyksille". Pyydän kiinnittää suuren valiokunnan huomiota tähän seikkaan.

Ed. Furuhjelm: Jag skulle be att få uppmana stora utskottets medlemmar att taga kännedom om det utlåtande, som statsutskottet vid senaste riksdag avgav om en likalydande proposition som då var föremål för riksdagens behandling. Ärendet har nu icke blivit hänskjutet till statsutskottets utlåtande, men jag anser det vara skäl att stora utskottets medlemmar skulle taga del av de synpunkter, som i statsutskottets utlåtande framhållits.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi; asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus täysistuntojen ja valiokuntain työsuunnitelmaksi vuoden 1929 toisilla valtiopäivillä.

Puhemiesneuvoston ehdotus esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Talousvaliokuntaa koskevan osan edelle tässä työsuunnitelmassa päättänee eduskunta lisätä pankkivaliokunnan työsuunnitelman, joka käsittää 1) eduskunnan pankkivaltuusmiesten kertomuksen vuodelta 1928 ja 2) pankkivaltuusmiesten kirjelmän, koskeva Längmanin ja Rosenbergin rahastoja.

Hyväksytään.

Puhemies: Ensin esitellään työsuunnitelmaehdotuksen alussa olevat pykälät ja sen jälkeen kukin valiokunta erikseen.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kivioja: Kun nyt sattuu tällainen harvinainen asia, että asiassa pyydettiin yleiskeskustelussa puheenvuoro, niin saanen pyytää eduskunnan kärsivällisyyttä muutamaksi minuutiksi kuuntelemaan perusteluani, ja lopuksi teen sitten erään ehdotuksen asiassa.

Tahdon eduskuntatyöstä saada ainiaaksi sellaisen muiston, että olen aina aikanansa koettanut tehdä voitavani eduskunnan työtehon parantamiseksi. Sentakia minun tässäkin asiassa täytyy lopuksi tehdä oma ehdotukseni, jonka pyydän nyt saada ensin perustella.

Tuo itse suunnitelma on hyvä, mutta en löydä siitä mitään takeita siitä, että ohjelma todella tulee suoritetuksi. Ja sentakia katson, että työsuunnitelmasta vähän puuttuu.

Kun nykyaikana monet työt suoritetaan urakalla, onpa eduskunnalla itselläänkin urakkapalkka, jolla on saatu estetyksi istuntokauden liikavenyminen, niin kenties — en minään ehdottoman lopullisena ehdotuksena tahdo sanoa — mutta kenties voisi tulla kyseeseen esim. se, että työsuunnitelmassa määrättäisiin myös, mitä on ehdittävä ja kunnollisesti käsiteltävä kullakin istuntokaudella. Voisihan esim. presidentti käsittelemisen kunnollisuuden ratkaista asiantuntijain lausunnon perusteella. Palkka sitten työmäärän ja -laadun mukaan. Joka tapauksessa olisi työsuunnitelmaan saatava sopiva lisäys, joka antaisi ahkeruutta. En tahdo tuoda esiin vanhempia enkä vereksempiä kokemuksia siitä, kuinka tarpeellinen tuo olisi. Ja pidän kyllä mahdollisena, että saattaa nytkin nousta mies oikeistosta ja vasemmistosta selittämään, että tuo pian tuleva ehdotukseni on perustuslakien vastainen ja että nykyinen järjestelmä on maailman paras. Mutta en aio ruveta heidän opetuslapsekseen, sillä silloinhan minun pitäisi kiittää huonoa komentoa hyväksi. Vieläpä tulisin silloin suuren huolimattomuudenkin oppilaaksi, sillä opiskelustaan kerskaava mestari ei nähnyt erään käsiteltävän ehdotuksen perustelujen ensimmäistä riviä, jossa oli viitattu jo tehtyyn aloitteeseen tiellä olevien perustuslakien ja kaikkien muiden lakien muuttamiseksi, eikä tietänyt sen aloitteen olevan voimassa ilman uutta aloitetta ensi helmikuussakin. Minun täytyy siis hylätä tarjous ruveta heille oppilaaksi ja pysyä uskollisesti kansan ajatusten tulkkina, varsinkin kun ne vastaavat omia mielipiteitäni. Tähän nähden saan kunnioittaen ehdottaa, että eduskunta palauttaisi asian puhemiesneuvostoon sellaisen lisäyksen laatimista varten, joka parantaisi valiokuntien ja eduskunnan työtehoa. Jos ja kun sellainen lisäys saadaan, olen valmis ensimmäisenä sanomaan suunnitelmaa hyväksi ja sitä kannattamaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Kivioja ehdottanut, että eduskunta palauttaisi asian puhemiesneuvostoon sellaisen lisäyksen laatimista varten, joka parantaisi valiokuntien ja eduskunnan työtehoa. Kun tätä ehdotusta ei ole kannatettu, ei se joudu äänestyksen alaiseksi.

§:t 1—4 hyväksytään keskustelutta.

Samoin hyväksytään keskustelutta

Perustuslakivaliokuntaa,

Lakivaliokuntaa,

Ulkoasiainvaliokuntaa,

Valtiovarainvaliokuntaa,

Pankkivaliokuntaa, eduskunnan äskentekemän päätöksen mukaisesti,

Talousvaliokuntaa,

Laki- ja talousvaliokuntaa,

Sivistysvaliokuntaa,

Maatalousvaliokuntaa,

Työväenasiainvaliokuntaa,

Puolustusasiainvaliokuntaa ja

Kulkulaitosvaliokuntaa koskevat kohdat sekä työsuunnitelman nimike.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

4) Vuoden 1927 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1;

5) Työttömyyden lieventämistä

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1;

6) Ehdotuksen laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

7) Ehdotuksen laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä

sisältävä hallituksen esitys n:o 55.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19,45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

17. Perjantaina 4 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 254
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 5.

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa ..... „
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 30.

Ainoa käsittely:

3) Vuoden 1927 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 255
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; mainittu lakiehdotus.

4) Ehdotus lisämäärärahasta työttömyyden lieventämiseksi 269
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15.

Siv.

Esitellään:

5) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä 273

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista ..... „
7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta ..... „
8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämisestä ..... „
9) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi vapausrangaistusten koventamisesta .. „
10) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta 274
11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen kirjelmän johdosta Eduskunnalle, jota kirjelmää seurasi Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, sisältävä ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä ..... „
12) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi

Siv.

hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 85 §:n muuttamisesta 274

13) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaisesta muuttamisesta ..... „

14) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hintz, Janhonen, Kilpeläinen, Raatikainen, Reinikainen, Rötkö ja Saarinen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntaytöstä saavat: kunnallisten tehtävien vuoksi tästä päivästä lukien ensi keskiviikkoon asti ed. Janhonen, virkatehtävien vuoksi ensi tiistain istunnosta ed. Mustakallio, yksityisten asiain vuoksi ensi tiistain istunnosta ed. Nordenstreng ja sairauden johdosta toistaiseksi ed. Rötkö.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 5, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, jonka jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta 1—7 §:t, 1 luvun nimike, 8—13 §:t, 2 luvun nimike, 14—17 §:t, 3 luvun nimike, I osan nimike, 18—19 §:t, II osan 1 luvun nimike, 20—23 §:t, II osan 2 luvun nimike, 24—27 §:t, II osan 3 luvun nimike, II osan nimike, 28—31 §:t, III osan 1 luvun nimike, 32—37 §:t, III osan 2 luvun nimike, 38—45 §:t, III osan 3 luvun nimike, III osan nimike, 46—58 §:t, IV osan nimike, lain johtolause ja lain nimike.

Asian toinen käsittely on päättynyt.

2) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa.

Hallituksen esityksen n:o 30 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu tänään täysistunnon päätyttyä tässä salissa.

---

3) Vuoden 1927 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä.

Mainitun lakiehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1. Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu. Jos tahdotaan ehdottaa muutoksia mietinnön perusteluihin, ovat nämä ehdotukset tehtävät keskustelun kuluessa.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. J. F. Aalto: Kun asia oli aikaisemmin käsiteltävänä perustuslakivaliokunnassa, oli valiokunnan enemmistö silloin lakiehdotuksen hyväksymisen kannalla. Samoin näytti eduskunnassa olleen huomattava enemmistö lain hyväksymisen puolella. Nyt on perustuslakivaliokunta ottanut päinvastaisen kannan. Valiokunnan mietinnössä perustellaan valiokunnnan ottamaa uutta kantaa kolmella eri syyllä. Ensiksi pitää valiokunta lakia arveluttavana hyväksyä sen vuoksi, että kysymyksessäolevalta juhla- ja vapaapäivältä maksettaisiin työläisille täyttä työpäivää vastaava palkka. Toisena syynä esittää valiokunta perusteluissaan, ettei lepäämässä ollut laki ole saavuttanut niin yleistä kannatusta kuin lakiehdotuksen tarkoitus olisi vaatinut, sekä kolmantena syynä, että Suomen itsenäiseksi julistamisen muistopäivä on jo käytännössä muodostunut varsin laajalti hyväksytyksi tavaksi.

Mitä tulee ensiksi ensimmäiseen perustuslakivaliokunnan huomautukseen lakia vastaan, niin tahdon sen johdosta huomauttaa, että eräissä muissakin maissa, joissa tämänlaatuisia tai joistakin muista syistä kansalliseksi juhlapäiväksi julistettuja päiviä on olemassa, on joissakin tapauksissa myöskin taattu työntekijöille tältä päivältä palkka, niin että se, mitä tämä lakiehdotus sisältää, ei ole suinkaan mitään erikoisempaa eikä tavallisuudesta poikkeavaa muihin maihin verraten. Jos yleensä pidetään periaatteellisesti oikeana lailla vakiinnuttaa tämmöinen juhlapäivä, kuten perustuslakivaliokunnankin mietinnösssä sanotaan, niin ei luulisi siinä tapauksessa voitavan koko hyvää periaatteellista asiaa hylätä vain sen vuoksi, että työnantajat joutuisivat yhdeltä päivältä vuodessa maksamaan työläisille palkan, ilman että he mainittuna päivänä tekisivät työtä. Jos tämä olisi pääperuste lakiehdotuksen hylkäämiseen, niin joutuisi siitä vetämään sen johtopäätöksen, että raha on sittenkin lain vastustajille paljon arvokkaampi kuin periaate ja maan itsenäisyys. Meidän mielestämme, jotka olemme olleet lain hyväksymisen kannalla, ei olisi mainitun syyn vuoksi lakiehdotusta hylättävä.

Mitä tulee sitten kahteen viimeksi mainittuun syyhyn, joihin valiokunta mietinnössään viittaa, nim. siihen, että lepäämään jätetty laki ei ole saavuttanut yleistä kannatusta niin suuressa määrässä, kuin tämmöinen asia olisi vaatinut, sekä toiseen syyhyn, että Suomen itsenäiseksi julistamisen muistopäivää jo nyt vietetään varsin yleisesti yleisenä juhla- ja vapaapäivänä, on niitten johdosta huomautettava, että nämä kaksi perustetta ovat aivan toistensa vastakohtia, ristiriidassa siis keskenään. Ensiksi selitetään, ettei se ole saanut riittävää kannatusta, mutta muutamaa riviä myöhemmin huomautetaan, että se on yli koko maan saavuttanut niin suuren kannatuksen, että sitä jo nyt vietetään varsin laajassa määrässä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä. Se seikka, että päivää vietetään jo ilman lakiakin varsin laajassa mitassa yleisenä juhla- ja vapaapäivänä, ei suinkaan estä hyväksymästä tätä lakia, vaan päinvastoin se mielestäni kehoittaa juuri hyväksymään lain, jotta tämä tapa tulisi lailla vakiinnutetuksi aivan yleiseksi. Jos tätä itsenäisyyspäivää vietettäisiin jo aivan yleisesti niin ettei mitään erimielisyyttä asiassa olisi, niin siinä tapauksessahan voitaisiin ajatella, ettei tarvita lakia, kun se kerran yleisesti kaikkialla ilman lakiakin jo tunnustetaan, mutta juuri senvuoksi, että on useita yksityisiä työnantajia, jotka muutamien markkojen takia eivät ole antaneet työläisilleen itsenäisyyspäivää vapaapäiväksi, olisi säädettävä laki, jotta nekin, jotka itsekkäistä syistä eivät tahdo tätä yleistä päivää juhlapäiväksi tunnustaa, joutuisivat sitä noudattamaan.

Taasen se, että tämä lepäämässä ollut laki ei ole saavuttanut niin suurta kannatusta kuin olisi odottanut, ei myöskään ole mikään peruste ja, kuten jo alussa mainitsin, on se ristiriidassa tämän äsken selostamani väitteen kanssa. Kun lailla kuitenkin on melko suuri kannatus ja yleisesti periaatteessa tunnustetaan se oikeaksi, niin olisi se tällöin myös hyväksyttävä, niin että tässä asiassa tulisi täydellinen yhdenmukaisuus saavutetuksi.

Muita syitä ei valiokunnan mietinnössä esitetäkään lakia vastaan kuin ne, jotka olen maininnut.

Perustuslakivaliokunnan eräs jäsen kyllä on lausunut puheenvuorossaan valiokunnan kokouksessa, että yhtenä syynä tätä lakia vastaan on pidettävä sitä, että päivä ei ole sopiva; voisi ajatella paremmin jonkun juhla- ja vapaapäivän hyväksymistä, jos täksi juhlapäiväksi määrättäisiin joku „valloituspäivä'', kuten tämä edustaja lausui, esim. Tampereen tai Viipurin valloitus. Minä en ole tietoinen siitä, kuinka laajassa määrässä eduskunnan keskuudessa on tämänlaatuisia ajatuksia, mutta minä olen joutunut epäilemään, että ehkä näin ajattelevat eräät muutkin eikä ainoastaan tämä yksi perustuslakivaliokunnan jäsen. Tällöin minä kyllä ymmärrän, jos tämä on perusteena, vastustuksen syyn, vaikkakaan en voi sitä hyväksyä. Sangen yleisestihän nyt kuitenkin on jo myönnetty, että todellinen Suomen itsenäisyyspäivä on joulukuun 6 päivä ja että juuri tämä päivä olisi juhlapäiväksi hyväksyttävä. Mutta näyttää siltä niinkuin senjälkeen kun asia oli eduskunnan käsiteltävänä ennen lain lepäämään jättämistä, käsitykset porvarillisissa piireissä olisivat huomattavassa määrin siitäkin lähtien taantuneet. Ehkä tätä päivääkin pidetään suuremmassa määrässä kuin v. 1927 sopimattomana ja ehkä on tullut väliin sillä aikaa muitakin syitä.

Lopuksi mainitsen kommunistien kannanotosta tähän asiaan nähden, he kun nimittäin ovat myös lain hylkäämisen kannalla ja ehdottavat perusteluihin lausuntoa, että lakia ei voitaisi hyväksyä sen vuoksi, koska siitä muodostuisi vallassa olevan luokan juhlapäivä. Kun tätä asiaa käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, tiedusteli siellä eräs porvarillinen edustaja kommunisteilta, että kuinka he selittävät tämän kantansa, että siitä muodostuisi vallassaolevan luokan juhlapäivä, kun sitä perustuslakivaliokunnassa eivät puoltaneet muut kuin sosialidemokraatit yhtä maalaisliittolaista edustajaa lukuunottamatta, niin arvelimme silloin, että mahdollisesti äärimmäisessä vasemmistossa on tämä ajatus johtunut siitä, että käsitetään sosialidemokratiasta tulevan vallitseva puolue tähän maahan ja siitä on tämä otaksuma johtunut. Mutta jos sillä päinvastoin tarkoitettaisiin sitä, että päivästä tulisi porvariston juhlapäivä, niin sitä perustetta minä en voi hyväksyä, koska mielestäni Suomen itsenäisyys merkitsee työväelle vähintäin yhtä paljon kuin porvaristollekin. Missään tapauksessa eivät nämä kommunistien perustelut, enempää kuin perustuslakivaliokunnan enemmistönkään esittämät perusteet voi horjuttaa meidän käsitystämme siitä, että laki olisi hyväksyttävä, ja senvuoksi minä ehdotankin perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn ensimmäisen vastalauseen mukaisesti, että eduskunta päättäisi hyväksyä lepäämään jätetyn lakiehdotuksen.

Ed. Kulmala: Kun tämä lakiehdotus kaksi vuotta taaksepäin oli eduskunnan käsiteltävänä, asettui ryhmämme silloin jo lakiehdotukseen nähden kielteiselle kannalle. Kun katselemme joulukuun 6 päivän viettoa kansallisena juhlapäivänä, on työtä tekevien katseltava sitä kahdelta näkökannalta, ensiksi asian periaatteelliselta puolelta ja toiseksi käytännölliseltä puolelta, joka koskee työläisten palkkaa mainitulta päivältä.

Kun katselee asiaa periaatteelliselta puolelta, niin tulee kysyneeksi, onko yleensä nykyjään mahdollisuutta ajatella sellaista juhlapäivää, jota koko kansa yhtenäisenä viettäisi jonkun tapahtuman johdosta ja tapahtuiko joulukuun 6 päivänä sellainen tapahtuma, joka olisi avannut uuden kehitysjakson, jossa työtätekevillä luokilla olisi ollut paremmat mahdollisuudet, paremmat edellytykset sekä taloudellisesti että myöskin poliittisesti ja henkisesti kehittyä sekä myöskin, onko se aika, joka on kulunut siitä, nimittäin toistakymmentä vuotta, jolloin joulukuun 6 päivänä eduskunta totesi sen tosiasian, että Suomen siihenastinen sortaja, Venäjän tsaristinen valtakomento oli kukistettu, onko se osoittanut työtätekevälle luokalle, että olemme kulkemassa ajankohtaan, jolloin kansa eheänä, yhtenäisenä voi viettää yleistä juhlapäivää. Tiedämme, että joulukuun 6 päivänä toistakymmentä vuotta taak-

sepäin eduskunnassa oli tilaisuus todeta, että se sortaja, joka oli Suomen työväestöä sekä Suomea kansallisesti vuosisadan sortanut, oli marraskuun 7 päivänä kukistettu Venäjän työläisten ja talonpoikien vallankumouksellisen toiminnan kautta ja että kukistajat, siis työläiset periaatteensa mukaisesti myös tunnustivat Suomelle silloin itsenäisyyden. Me elimme silloin ajankohdassa, jolloin Suomen eduskunnalla oli tilaisuus todeta historialliset tosiasiat, että suomalainen sortaja oli kukistettu ja toisekseen Suomen porvaristo sillä hetkellä vielä oli siksi heikko, se ei ollut vielä varustautunut ottamaan täysin itselleen valtaa, vaan se silloin avoimesti ikäänkuin esitti eduskunnalle, että nyt on tapahtunut näin, nyt sortajamme on kukistettu. Mutta jo paljon ennen Suomen porvaristo oli varustautunut aseellisesti ottamaan sen sortajan paikan, joka aikaisemmin oli kuulunut venäläisille, ja samoin me näemme kehityksen johtavan nopeassa tahdissa siihen, että itsenäisyyden julistamisen jälkeen porvaristo yhä edelleenkin kehitti aseellista varustautumistaan sillä seurauksella, että tammikuun 27 päivänä seuraavana vuonna työväenluokka joutui sen tosiasian eteen, että se joutui aseellisesti puolustamaan sitä osuutta, joka työväestölle olisi kuulunut joulukuun 6 päivän tapahtuman johdosta.

Sen jälkeen kuin porvaristo aseellisesti kukisti työtätekevän väestön, se otti tämän vallankäytön täydelleen itselleen ja menipä vielä pitemmälle. Sen jälkeen kuin Venäjän vallankumouksellinen työväki taistelullaan oli tuhonnut siihenastisen Suomen sortajan kansainvälisesti, niin Suomen porvaristo kiireen kaupalla riensi sitomaan Suomen itsenäisyyden Saksaan sekä myöhemmin erinäisiin muihin maihin. Ja tänä päivänä voimme todeta, että Suomen itsenäisyyttä asiallisesti ei ole olemassa. Suomen itsenäisyys on sidottu lukemattomilla hienoilla diplomaattisilla neuvotteluilla ja kansainliiton sopimuksilla maailman imperialistiseen politiikkaan.

Jos me katselemme kysymystä toiselta puolelta, taloudelliselta puolelta, niin me näemme, että työväestö ei ole taloudellisesti saavuttanut mitään huomattavaa, vaan päinvastoin me olemme nähneet, että kansainvälinen kapitalismi on entistä tiiviimmin ja keskitetymmin myös kohdistanut huomionsa Suomea kohtaan. Siitä ovat selvänä todistuksena viimeiset kansainvälisen kapitalismin keskittymiset, mikä selvästi ilmenee m. m. Suomen puutavaraliikkeen valloitusyrityksessä. Me siis näemme, että asiallisesti tämän joulukuun 6 päivän itsenäisyysjulistus ja myöhäisempi kehitys eivät ole merkinneet Suomen itsenäisyyttä ja vapautusta. Vielä vähemmän se on sitä merkinnyt Suomen työtätekevälle luokalle. Kun Venäjän tsaarivallan kukistumisen yhteydessä kukistuivat työväenluokan sortajat ja vallanpitäjäin sortoa käyttänyt santarmilaitos, tilalle astui kotimainen vastaava laitos, ohrana ja tänä päivänä on työväki tilaisuudessa toteamaan, että työväenluokka tällä kertaa on paljon enemmän ahdistetumpi kuin mitä se oli toistakymmentä vuotta takaperin, jolloin tämä mainittu tapahtuma eduskunnassa tapahtui. Meillä on moninkertaistunut poliittisten vankien lukumäärä, meillä on työväensortoa kaikilla keinoilla tehostettu ja tässä joku päivä taaksepäin olimme tilaisuudessa edelleen tässä huoneessa käsittelemään lakiehdotusta, — painovapauslain huononnukset — joka menee paljon pitemmälle työväen sortamisessa kuin mitä tsarisminaikainen komento. Tapahtumain kehitys siis osoittaa meillä että jos me senaikuisista tapahtumista jotakin muistelisimme, jos me jotakin juhlisimme, niin työväestöllä olisi työväen kannalta katsoen juhlittava marraskuun 7 päivää 1917, sillä silloin asiallisesti kukistettiin Suomen sortajat, tai tammikuun 27 päivää, jolloin työväestö urhoollisesti alkoi puolustaa niitä saavutuksia, joita merkittiin marraskuun 7 päivänä ja jotka myöskin eduskunta totesi joulukuun 6 päivänä. Kun näin on asia, niin periaatteelliselta kannalta katsoen ei nykyisin ole mahdollisuutta ensinkään viettää sellaista juhlapäivää, että tällaisten kärjistyneiden luokkavastakohtien ja luokkasorron aikana sorrettu luokka tuntisi itsellään olevan mitään juhlamieltä, mitään velvollisuutta viettää yhteistä juhlaa. Jos sitten katselee asiaa sen käytännölliseltä puolelta, mikä suinkaan ei ole ratkaiseva, niin tältä kannalta katsoen emme näe asiaa sellaiseksi, että siitä työväelle muodostuisi mitään oleellista hyötyä, pikemmin päinvastoin. (Vasemmalta: Päiväpalkka!) Lakiehdotuksessa taataan ainoastaan palkka kuukausi-, päivä-, tunti- ja kappaletyöntekijöille. Jos katselemme kysymystä käytännölliseltä puolelta niin on itsestään selvää, että kuukausityöntekijät saavat palkan

tältä juhlapäivältä vietetään sitä ilman lakia tai lain hyväksyttyä. Mutta sensijaan tämän lain ulkopuolelle jäävät kaikki urakkatyöläiset, joita ei selitetä ja voida tulkita kappaletyöläisiksi tai joita porvaristo tulkitsee siten kuin sille on edullista. Suurin piirtein siis tämän palkanmaksun ulkopuolelle tältä juhlapäivältä jää rakennustyöläisistä suuri osa, jää metsä- ja uittotyöläisistä ja jää myös maatyöläisistä suuri enemmistö tämän palkanmaksun ulkopuolelle. On siis kyseenalaista, kumpi ryhmä tulee suuremmaksi, se ryhmäkö, joka tulee tämän lain voimaanastuttua nauttimaan palkan tältä päivältä tai sekö ryhmä joka pakoitettaisiin viettämään tätä juhlaa ilman pienintäkään palkkaa, siis menettämään ansiomahdollisuutensa juuri tältä päivältä. Kun asiaa tältä kannalta katselee, niin työväestölle ei suinkaan ole mahdollisuutta lähteä puoltamaan tällaista lakiesitystä. Meistä tuntuisi tämä kyynilliseltä nykyisenä aikana, jolloin kymmenettuhannet työläiset työttömyydestä tai työttömyyden aiheuttamista seurauksista joutuvat kulkemaan nälkäisinä. He pyytävät meiltä leipää ja me annamme niille osanottokortin viettämään jotakin valkoisen Suomen juhlapäivää. Samoin emme me suinkaan voi lähteä sille tielle, että sanoisimme esim. Suomen poliittisille vangeille: „Me olemme hankkineet teille yhden riisipuuroannoksen sillä hinnalla, että te osallistutte valkoisen Suomen ohranakomentoa juhlimaan porvariston yleisenä juhlapäivänä yhdessä porvariston kanssa.'' Kun asia on sekä käytännölliseltä että periaatteelliselta puolelta sellainen joka ei takaa työväenluokalle mitään etuja ja sotii työväenluokan periaatteita vastaan, niin me tulemme tässäkin käsittelyssä asettumaan kielteiselle kannalle. Lopuksi minä ehdotan, että perustelut hyväksyttäisiin sellaisina kuin ne ehdotetaan toisessa vastalauseessa.

Kun lakiehdotuksen tarkoituksena on tehdä joulukuun 6 päivästä vallassa olevan luokan juhlapäivä, eivät työläiset voi olla mukana sellaista lakiehdotusta hyväksymässä. Sitäpaitsi lakiehdotus ei edes takaa kaikille työläisille palkkaa suunnitellulta vapaapäivältä.

Ed. Lehtokoski: Jotta itsenäisyyspäivän vietto yleisenä juhlapäivänä olisi mahdollinen kaikkialla viettää, niin olisi tältä päivältä, niinkuin lepäämään jätetyssä lakiehdotuksessa esitetään, suoritettava täysi päiväpalkka. Tämä senvuoksi että kaikkein varattomimmatkin olisivat tilaisuudessa tätä yleistä juhlapäivää viettämään. Kun nyt jo suoritetaan sekä valtion että kunnan toimissa ja töissä oleville joulukuun 6 päivältä palkka, niin on silloin luonnollista, että huonoimmissakin asemissa oleville työläisille olisi myöskin palkka tältä juhlapäivältä suoritettava. Kun tämä menettely on tähän asti ollut niin erilainen ja kun tällainen menettely voi antaa tulkinnoille sijaa ja viedä siihen harhakäsitykseen, ettei maamme itsenäisyys koskekaan kaikkia kansalaispiirejä ja kun joulukuun 6 päivää pitäisi viettää yleisenä juhlapäivänä, niin pyydän kannattaa ed. Aallon täällä tekemää ehdotusta.

Mitä sitten tulee ed. Kulmalan väitteeseen, niin tahtoisin vaan huomauttaa siitä seikasta, että jos työväestön palkka ei olisi kysymyksessä tältä juhlapäivältä, tässä käsillä olevassa lakiehdotuksessa, niin eivät eduskunnan porvarismieliset edustajat olisi myöskään tätä lakiehdotusta hylkäämässä, niinkuin ehkä nyt tapahtuu.

Kun nyt lakiehdotuksen kautta tahdotaan tämä oikeus turvata, niin tästä johtuu tämä heidän hylkäävä kantansa. Ihmettelen suuresti, että työväestön taholta ollaan valmiit yhtymään tähän samaiseen työväestöä vahingoittavaan kantaan.

Ed. Lehto: Kun tällä kertaa ratkaistaan kysymys joulukuun 6 päivän vietosta yleisenä vapaana päivänä, on tämän lain käsittelyn yhteydessä merkille pantavaa, miten porvaristo tämän haluaisi käytännössä toteutetuksi. Tämän lain puitteissa, edellyttämällä, että laki saisi eduskunnan enemmistön puolelleen ja tulisi hyväksytyksi, olisi siitä seurauksena, että huomattava osa työläisiä jäisi ulkopuolelle lain siltä kohden, missä säädetään työläisille palkka vapaalta päivältä. Näin ollen työläiset joutuisivat porvariston ja sosialidemokraattisen puolueen johdon juhlakemuihin osallistumaan, ilman että heille suoritettaisiin menetetystä työpäivästä vastaavaa palkkaa. Tämä olisi rikos työläisiä kohtaan, jota ei voida ilman muuta hyväksyä. Jo esityksen tältäkin kannalta katsoen on tämä lakiesitys sen luontoinen, että sen hyväksyminen on kyseenalaista. Porvaristolle olisi mieluista, että se lain puitteessa joulukuun 6 päivästä saisi juhla-

päivän, mikä ei missään muodossa tulisi koskemaan kapitalistien rahakukkaroon, ja juuri sentähden heidän edustajansa puhuvatkin sen puolesta, että joulukuun 6 päivää ei tarvitse erikoisella lailla järjestää, koska kyseessä olevan päivän käyttö yleisenä vapaapäivänä on vapaaehtoista tietä saatu käytännössä toteutetuksi. Tosiasia kuitenkin on, että vain hyvin rajoitetussa muodossa on tästä päivästä maksettu työläisille täysi palkka työlaadun mukaan.

Eri mielipidettä voidaan olla siitäkin, onko joulukuun 6 päivää pidettävä laisinkaan Suomen itsenäisyyden päivänä. Porvaristohan viettää hyvin suurilla juhlallisuuksilla eri puolilla maata n. k. vapautumispäiviä, joita työväestö aivan oikeutetulla syyllä on kutsunut pääkallonjuhliksi, koska niillä juhlilla on tahdottu verestää porvariston tekoja vuodelta 1918. Pääkaupungin porvaristo on tämänlaatuiseksi juhlapäiväkseen nimennyt toukokuun 16 päivän. Sama luonne tulisi olemaan varmaan lain voimaan tultua joulukuun 6 päivällä. Mitä tämän maan työväestön käsitykseen Suomen itsenäisyyden vietosta yleensä tulee, ei työväenluokka voi yhtyä porvariston kanssa joulukuun 6 päivän juhlimiseen syystä, että työläisillä ei tässä maassa ole sellaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia oikeuksia, mitä pitäisi sillä olla. Sen itsenäisyyden, minkä Venäjän työläis- ja talonpoikaishallitus Suomelle v. 1917 antoi, sen itsenäisyyden on porvaristo työväenluokalta pakkolakien y. m. muodossa täydellisesti riistänyt. Jos porvaristo ja sosialidemokraattisen puolueen johto haluavat joulukuun 6 päivää vietettäväksi erikoisena vapaana juhlapäivänä, ei se vielä edellytä sitä, että heidän juhliinsa olisi vaadittava koko maan työväki osallistumaan ilman, että työläisille siitä päivästä suoritetaan täydellinen korvaus menetetystä työajasta.

Kun puheena oleva lakiesitys ei tätä kaikille työläisille takaa, ei työläisedustajien — minun käsitykseni mukaan — ole aihetta myötävaikuttaa tämän lain hyväksymisen puolesta. Tämän maan paljon kokeneella työväenluokalla on vielä ratkaisematta se taistelu, joka lopullisesti työn ja pääoman välisessä taistelussa ratkeaa työväenluokan voitoksi. Minä olenkin vakuutettu siitä, että me kuljemme nopeassa tempossa kohti sitä ratkaisevaa taistelua, jolloin työväenluokka lopullisesti selvittää välinsä vuosisataisesta sortajastaan, kapitalismista. Silloin Suomen työväenluokka on yhteiskunnallisen ja valtiollisen taistelun kautta hankkinut itselleen vapauden ja todellisen itsenäisyyden. Silloin myöskin työväenluokka osallistuu toisenlaisissa merkeissä vapautumisensa juhlapäivää vastaanottamaan kuin mitä tämä lakiesitys hyväksyttynäkin edellyttäisi. Mutta se vaatii työväenluokalta määrätietoista, harkittua luokkataistelun jatkamista lopullisen päämäärän saavuttamisen puolesta.

Edellä olevan perusteella pyydänkin kannattaa ed. Kulmalan tekemää ehdotusta.

Ed. von Born: För min del har jag ingenting emot, att den 6 dec. högtidlighålles såsom en allmän fri- och helgdag i riket. Och jag har icke heller någonting emot, att detta fastställes att gälla genom en särskild lagstiftning. Men jag kan icke för min del vara med om ett lagförslag, sådant som det nu föreliggande. Mina skäl därtill har jag tidigare utvecklat uti en reservation till grundlagsutskottets betänkande vid 1927 års riksdag, där denna fråga behandlades, liksom också i särskilda uttalanden då här uti riksdagen. Jag vill icke upprepa dessa skäl nu; jag ber endast att få hänvisa till desamma och meddela, att jag för min del kommer att rösta emot lagförslaget.

Ed. Ampuja: Ed. Kulmala on aivan tarpeettomasti sisällyttänyt tähän lakiin sitä, joka ei sisälly siihen. Kun hän sanoo, onko mahdollista viettää sellaista yhteistä juhlapäivää Suomen itsenäisyyden kunniaksi, että koko kansa voisi olla mukana, niin ei ole tämmöinen vaatimus tämän lain tarkoituksena. Työväki tulee lain avulla vapaapäiväänsä viettämään omine juhlinensa ja omilla ohjelmillaan. Ei tässä laissa käsketä eikä kutsuta työväkeä porvarien juhlille porvarien puheita kuulemaan. Aivan samalla tavalla kuin meidän kaikki kirkkopyhämme ja sunnuntait ovat yhteisiä juhlapäiviä, ja niille päiville antaa työväki oman sisältönsä, niin tulee se epäilemättä antamaan myöskin itsenäisyyspäivälle. Ei se hyväksy itsenäisyystulkinnassa niitä vääristeltyjä lauseita, joita porvaristo on pyrkinyt juurruttamaan, vaan lyö oman henkensä leiman näihin juhliin. Ja kun nyt varataan meillä ainoa palkallinen juhla-

päivä sentään suurimmalle osalle työväkeä, niin ei ole varmaankaan sen työväenluokan edun mukaista, että sitä vastustetaan. Ed. Kulmala on puhunut myöskin siitä, oliko tsaarivallan kukistuminen juhlimisen arvoista senvuoksi, koska Suomessa on kapitalistinen sorto säilynyt sen jälkeenkin. Sitä kysymystä ei ratkaista tämän päivän vietolla. Mutta jos me muistelemme, kuinka vaikeata työväenluokan taistelu sentään oli tsaarivallan aikaan, niin kyllä sekin sentään kannattaa. (Ed. Rosenberg: Oliko se silloin helpompaa?) Voi olla toisinaan helpompaa, kenties toisinaan vaikeampaa, mutta tsaarivallan kukistuminen oli sentään joka tapauksessa yhden messun arvoinen, sitä ei voida kieltää. Jos lähtee vastustamaan tätä kysymystä ed. Kulmalan tavalla, olisi pitänyt lisätä sinne yksi sana: Tästä ei hyödy työtätekevä „talonpoika''. Sehän meillä on nyt niin muodissa. Minä en ollenkaan ihmettele, jos ed. Lohi tulee tämän lisäämään ed. Kulmalan lausuntoon. Päinvastoin se velvoittaisi suurtalonpojan rengille maksamaan palkat, ja sillä perusteella sitä voidaan vastustaa, mutta ei millään muulla tavalla. Suomen itsenäisyys on yhden messun arvoinen. Minä kannatan lakiehdotusta.

Ed. Koponen: Kun en ollut tilaisuudessa ottamaan asian toiseen käsittelyyn osaa perustuslakivaliokunnassa, niin etten voinut sentähden kirjoittaa tämän vastalauseen alle, niin minä pyydän ilmoittaa, että minä myöskin yhdyn tähän ensimmäiseen vastalauseeseen sitä suuremmalla syyllä, että tämä kysymys on sellainen, jossa täytyy saada lainsäädäntö aikaan. Mitä taas tulee siihen, onko joulukuun 6 päivä sopiva tällaiseksi kansalliseksi juhlapäiväksi, niin siitä ehkä osalta lienee eri mieltä. Mutta ainakin ne, jotka hyväksyivät silloisen eduskunnan työn, kun se julistautui itsenäiseksi ja korkeimman vallan haltijaksi, eivät voine olla eri mieltä, etteikö tämä päivä sopisi tällaiseksi juhlapäiväksi. Mitä taas siihen tulee, mitä täällä äärimmäisen vasemmiston taholta on puhuttu, niin nähtävästi tämä johtuu toisista vaikutteista ja ehkäpä käskystä.

Ed. Kivisalo: Odotin, että täältä eduskunnan oikeistosta tai keskustasta olisi astunut tuolle toiselle lavalle mies, joka puhuisi jotakin samaan suuntaan kuin mitä minä nyt tulen tältä lavalta sanomaan. Minä odotin, että sieltä joku olisi tullut ja sanonut, että itsenäisyys jollekin kansalle on suuriarvoinen asia. Se on pidetty suuriarvoisena asiana kaikissa maissa, vieläpä niin suuriarvoisena, että kansalaiset velvoitetaan uhraamaan omaisuutensa, jopa henkensäkin, milloin maan itsenäisyyttä joku vaara uhkaa. Minä odotin myös, että tätä lakiehdotusta olisi mitä lämpimimmin puoltanut myöskin perustuslakivaliokunta, ja senvuoksi tulee sen hylkäävä kanta ainakin minulle varsin suurena yllätyksenä. Kun monet varakkaammat ja rikkaammat kansat, joiden itsenäisyys on vanhempi kuin meidän ja ehkäpä muutenkin lujempi, ovat katsoneet tarpeelliseksi viettää tällaista päivää vapaapäivänä, niin kuinka paljon enempi meidän vielä vähemmän vakaantunut ja köyhempi ja valtiollisesti ynnä muuten rikkinäisempi kansa olisi tällaisen kansaa yhdistävän päivän viettämisen tarpeessa.

Tätä minä olisin odottanut jonkun porvarillisen sanovan. Näin minä olisin odottanut sitäkin suuremmalla syyllä, kun vihamielisyyttä tätä Suomen itsenäisyyttä kohtaan on olemassa. Vieläpä sitä on juuri äskettäin tässä istunnossa tältä lavaltakin julistettu, joskaan sitä ei ole suoraan sanottu. Minä edelleen odotin, että joku porvari olisi palauttanut mieleen ne ajat, jolloin meillä oli Bobrikoffin sortovalta, jolloin tämä Suomi-syöjä lähetti laukkuryssiä maakuntiin selvittämään köyhille mökkiläisille ja torppareille ja muille vähävaraisille, että nyt he saavat maata, kun tänne tulee venäläinen valta. Me muistamme varsin hyvin sen ajan, kuinka nämä laukkuryssät jutte-livat, että kun vaan saadaan tänne Venäjän valta vakaannutettua, niin silloin täällä alkaa oikea onni ja autuus, ja muistamme, kuinka heikompaan ja yksinkertaisempaan osaan kansaamme meni tuollainen agitatsiooni täydestä. Tätä pidettiin turmiollisena ja sitä vastaan valistuneemmat ainekset silloin kohdistivat vastavalistustyönsä. Minä tahdon huomauttaa, että nyt ei enää kierrä tätä maata tuollaisia ryhmysauva kourassa kulkevia pitkäpartaisia laukkuryssiä, mutta tässä maassa kiertää nyt toisia miehiä, hienoja miehiä, jotka ovat käyneet Venäjällä läpi lännen vähemmistökansallisuuksien yliopiston ja mahdollisesti myös jonkunlaisen punaupseerikoulun, ja nämä miehet selittävät nyt jotenkin asiallisesti samalla tavalla,

kuin nuo ryhmysauvaiset käyrässä kulkevat ja pitkäpartaiset laukkuryssät 30 vuotta sitten. Asiaintila on siis sama, ja minä odottaisin porvaristolta suurempaa tilanteen ymmärtämistä.

Millä tavalla maan itsenäisyys olisi tehtävä tunnetuksi kansallemme, siihen pitäisi valita tuollainen kouraantuntuva, selvä, kansanomainen ja jossakin määrin miellyttävä muoto. Minun nähdäkseni juuri tältä kannalta on lakiehdotuksessa osuttu sangen oikeaan. Ensinkin siksi päiväksi on valittu se päivä, jota nyt sentään, mahdollisesti kommunisteja lukuunottamatta, jokainen voi pitää tuollaisena sopivana päivänä. Että itsenäisyys merkitsee jotain hyvää kansalle, se pitäisi tehdä yksinkertaisimmallekin kansalaiselle tunnetuksi tuollaisella niinikään miellyttävällä tavalla, että tuolta päivältä saisi palkan. Tämmöistä toimenpidettä vaativat mielestäni, paitsi ne syyt, jotka ed. Aalto tässä jo esitti, sekin, että nyt jo useat työnantajat maksavat työläisillensä palkan tuolta päivältä, vaikka se on vapaapäivä, mutta kaikki eivät sitä kuitenkaan tee. Minun mielestäni ei lainkaan olisi siis epäoikeudenmukaista, että ne epäisänmaalliset työnantajat, jotka eivät alistu antamaan vapaapäivää maksamalla palkan, nämä myöskin siihen velvoitettaisiin. Tällä tavalla valtiovalta ikäänkuin tasaisi sitä epäsuhdetta, mikä nyt on olemassa. Sellaiset työnantajat, jotka maksavat tuon palkan, joutuvat nyt kärsimään vahinkoa siinä kilpailussa, mikä työnantajain välillä on. Tämän epäsuhdan tasaamiseksi on varsin kohtuullista ja oikeudenmukaista säätää tuollainen laki.

Minä viittaan edelleen siihen, että ei ainoastaan sitä vihamielisyyttä ole olemassa, jota tuo rajan takaa tänne solutettu kommunismi edustaa, vaan yleensäkin työväen piireissä melko paljon on sellaista ajatusta, että todellakin Venäjän vallan aikainen komento oli parempi. Silloin oli kaikki mukamas niin hyvin täällä. Tuollaisen ajatuksen poisjuurruttamiseksi tarvittaisiin siis mielestäni tällaista toimenpidettä. Vastaisin myös kommunistiedustajille, jotka ovat täällä esittäneet joitakin seikkoja, mutta minä viittaan siihen, mitä ed. Ampuja on jo asiasta sanonut ja tahdon vain sen uudistaa.

Porvariston menettely tässä asiassa osoittaa sitä, että he ovat sangen isänmaallisia, kun vaan tämä isänmaallisuus ei maksa yhtään penniä. Mutta tämä isänmaallisuus luikkii heti tiehensä, kun sen hyväksi on vaikka vain vähänkin uhrattava, ja se siis sietää tulla tässä merkille pannuksi. Sitävastoin Suomen valistunut työväki jo 30 vuotta sitten, nimittäin v. 1899 perustaessaan oman puolueensa, sosialidemokraattisen puolueen, hyväksyi silloin päätetyssä ohjelmassaan, että perusedellytyksenä työväenluokan vapautumiseen on Suomen kansan valtiollisen itsenäisyyden säilyttäminen ja kehittäminen. Senjälkeen on sosialidemokraattinen puolue kaikista vainoista ja vastustuksista huolimatta, vaikka santarmit ovat olleet meidän kintereillämme, taistellut sen puolesta. Kuvaavana tälle seikalle on, että nyt 30 vuoden perästä astuu tämä asia esille tässä muodossa. Tahdotaan vakaannuttaa saavutettu itsenäisyys ei ainoastaan laissa, mutta myöskin kansalaisten mielissä suuremmassa määrässä kuin nyt on asianlaita ja että sos.-dem. edustajat ovat nyt yksin niin kuin silloinkin. Kuvaavaa on myös sille menettelylle, jota perustuslakivaliokunnan porvarilliset jäsenet ovat tässä suhteessa osoittaneet, ja kuvaavaa myöskin, että se oli juuri sosialidemokraattinen hallitus, joka ensimmäisenä on tästä asiasta antanut sellaisen esityksen, josta on todellakin jotakin positiivista tulosta siihen suuntaan, jota porvarillisissakin piireissä toivotaan, mutta jonka hyväksi ei olla halukkaita uhraamaan yhtään mitään.

Tämän minä olen tahtonut tässä sanoa ja toivon, että eduskunta jättäisi huomioonottamatta perustuslakivaliokunnan enemmistön kielteisen kannan ja hyväksyisi tämän lain. Minä muuten epäilen, että näin ei tule tapahtumaan. Porvaristo luisuu yhä enemmän yhä mustemman taantumuksellisuuden kannattajaksi, mutta minä vakuutan, että tämän maan luovat ja elävät voimat siitä huolimatta toimivat ja siitä huolimatta, mitä tässä istunnossa päätetään, kerran tullaan myöskin siinä suhteessa meillä sille tasolle, kuin monessa muussa sivistysmaassa jo ollaan.

Kannatan ed. Aallon ehdotusta.

Ed. Lehtokoski: Kun täällä on väitetty, että tästä käsiteltävänä olevasta laista ei olisi työväestölle minkäänlaista hyötyä, niin minä tahdon, jotta ei väärinkäsitystä asiassa syntyisi, esittää ensiksikin valiokun-

nan perusteluista, joilla se ehdottaa tämän lakiesityksen hylättäväksi, seuraavan kohdan. Siinä sanotaan, „että puheenaolevan lakiehdotuksen mukaan olisi joulukuun 6 päivää Suomen itsenäiseksi tasavallaksi julistautumisen muistoksi vuosittain vietettävä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä, jolta m. m. olisi töiden keskeyttämisestä huolimatta työntekijälle maksettava täyttä työpäivää vastaava palkka, vieläpä siinäkin tapauksessa, että tämä olisi määrätty päivä-, tunti- tai kappalepalkkana''. Näin sanotaan perustuslakivaliokunnan kielteiseen päätökseen liittyvissä perusteluissa, ja väite siis, ettei työväestölle olisi mitään hyötyä lain hyväksymisestä, ei pidä paikkaansa.

Jos sitten katsotaan itse lakitekstiä, niin lakitekstin 2 §:n toinen momentti sisältää nimenomaan sen, „että töiden keskeyttämisestä huolimatta on työntekijälle joulukuun 6 päivältä maksettava täyttä työpäivää vastaava palkka. Jos työtä tehdään päivä-, tunti- tai kappalepalkalla, on palkan saamisen edellytyksenä kuitenkin, että työsuhde työnantajan ja työntekijän välillä on keskeytymättä jatkunut vähintään viikon ajan lähinnä ennen sanottua päivää. Kappalepalkasta lasketaan päiväpalkka sen keskimääräisen päiväansion perusteella, minkä työntekijä on itsenäisyyspäivää lähinnä edellisen viikon aikana saanut''. Näin siis nimenomaan lakiehdotuksen perusteluissa ja itse lakitekstissä säädetään, että samalla kun joulukuun 6 päivä säädetään yleiseksi juhlapäiväksi, on siltä myöskin suoritettava palkka vieläpä siinäkin tapauksessa, vaikkakaan työsuhde ei olisi jatkunut pitemmälle kuin 6 päivää ennen itsenäisyyspäivää. Se väite siis, mikä täällä on esitetty, että työväestölle tämän lakiesityksen hyväksyminen ei merkitsisi mitään hyvää, ei ole yhtäpitävä totuuden eikä asiakirjojen kanssa.

Kun olen sitä mieltä, että kun työväestö on vuosikymmenet ponnistellut Suomen itsenäisyyden aikaansaamiseksi ja kun epäilemättä suuri joukko Suomen valveutunutta työläiskansaa haluaisi viettää myöskin itsenäisyyspäivää juhlapäivänä, mutta varattomuus estää sen siitä, niin silloin olisi mielestäni enemmän kuin oikein, että tälle vähävaraiselle kansalle annettaisiin mahdollisuus tähän siinä muodossa, että se saisi tältä vapaapäivältä palkan.

Täällä eduskunnassa ja valiokunnassa on ilmoitettu, että oltaisiin valmiit porvarillistenkin taholta hyväksymään tämä laki, jos se päättyisi yksinomaan siihen, että säädetään joulukuun 6 päivä erikoiseksi juhlapäiväksi, mutta juuri tämä 2 §, sen toinen momentti, joka määrää palkan suoritettavaksi juhlapäivältä, se on sellainen este, mikä eduskunnan enemmistöä valitettavasti ehkä vie tänään siihen, että tämä lakiehdotus ei tule hyväksytyksi. Kannatan, kuten jo ennenkin olen maininnut, tämän lakiesityksen hyväksymistä.

Ed. Bryggari: Joulukuun 6 päivää ehdotettiin käsiteltävässä lakiesityksessä viettämään Suomen itsenäisyyden juhlapäivänä. Perustuslakivaliokunta mietinnössään ehdottaa, että lakiesitys olisi hylättävä. Esitystä perustelee se m. m. seuraavaan tapaan: „Vaikka periaatteelliselta kannalta saattaisikin olla puollettavaa, että sanotun päivän viettäminen kansallisena juhlapäivänä vakiinnutettaisiin —''. Tässä jo esitetään ehdolliseksi tuo periaatteellinen puolikin valiokunnan mietinnön perustelujen mukaan, että vaikka periaatteelliselta puolelta olisi puolustettavissa. Miksi ei valiokunnan enemmistö sano selvää periaatettaan, mikä sillä on tähän juhlapäivään ja itsenäisyyteen nähden? Minkätähden se jättää periaatteen kyseenalaiseksi?

Edelleen perusteluissa mainitaan: „Koska lakiehdotus siinä muodossa, kuin se on jätetty lepäämään, ei ole saavuttanut niin yleistä kannatusta kuin lakiehdotuksen tarkoitus olisi vaatinut — —''. Mikä juhlapäivä on yleensä sellainen, jota kaikki kansalaispiirit samassa tarkoituksessa viettävät. Minä luulen, ettei ole yhtään sellaista vapaa- ja juhlapäivää, jota jokainen kansalainen aivan samassa mielessä viettää.

Myöskin mainitaan perusteeksi sekin, että koska juhlapäivän viettämistä koskevan lakiehdotuksen hyväksymisen ajankohta ei tapahtunut juuri 10-vuotismuistopäivän yhteydessä, niin se olisi muka peruste tämän esityksen hylkäämiseen. Se nyt tuntuu vielä enemmän haetulta, että Suomen itsenäisyydellä ei olisi senjälkeen enää merkitystä, jos 10-vuotispäivänä hyväksytty laki ei tulisi lopullisesti hyväksytyksi noin vuotta myöhemmin.

Vielä omituisemmalta kuin porvariston sanelemat valiokunnan mietinnön perustelut, ovat käsitykseni mukaan toisen vastalauseen perustelut, vastalauseen, jonka ovat allekir-

joittaneet Eino Pekkala ja Arvo A. Lehto. Työväestö on pyrkinyt jatkuvasti kaikella toiminnallaan siihen, että saataisiin mahdollisimman lukuinen määrä vapaapäiviä ja työpäivää lyhemmäksi. Ei ole koskaan asetuttu vastustamaan juhlapäivien hyväksymistä ja niiden käytäntöön ottamista sillä perusteella, että mahdollisesti myöskin vallassa oleva luokka pitää sitä juhlapäivänä. Sellainen peruste on hyvin kummallinen. Eihän tässä laissa ole määrätty se, mitä jumalia kunkin on palveltava. Kyllä kommunisteilla olisi ollut mahdollisuus palvella omia jumaliaan ja taas muilla ryhmillä omiaan. Pääasia tässä on, että työväki tulisi saamaan yhden vapaapäivän täydellä palkalla. Ja kun te sitä vastustatte, niin te silloin vastustatte työväen pyrkimyksiä, sen etuja. (Vasemmalta: Se on outoa!) Se on outoa, kun he sanovat esiintyvänsä työväen „asianajajina". (Vasemmalta: Näyttelevät!)

Ei myöskään ole vastalauseen perusteluissa se näkökohta kestävä, kun sanotaan, että osa työväestöä jäisi tästä palkasta osattomaksi. Minä haluaisin tiedustaa, pääsevätkö kaikki työläiset osallisiksi muista työväensuojelua koskevista laeista rahallisena avustuksena tai eläkkeenä, eikä ole edes syytä pyrkiä kaikissa tapauksissa siihen. Joka tapauksessa on työväestö silloin päässyt kokonaisuudessaan osalliseksi tämän lain edellyttämistä tuloksista, jos tuo joulukuun 6 päivä vietetään vapaa- ja juhlapäivänä; se saa silloin vapautta, se saa harrastuksilleen, se voi silloin viettää tuon yhden päivän kotona, ihmisenä, perheensä yhteydessä. (Keskustasta: Ponsikokouksissa!) Minusta näyttää, niinkuin tämän vastalauseen ensimmäinen allekirjoittaja olisi joutunut hyvin vastenmieliseen tehtävään, koska hän on näin köyhät perustelut löytänyt työväen pyrkimysten vastustamiseksi. (Ed. Hakkila: Erehdyshän se onkin, että hän siihen kuuluu!) Kyllä Suomen työväestön olisi syytä jo tästäkin esiintymisestä, mitä äärimmäinen vasemmisto tässä edustaa, ottaa huomioon, kuka täällä ajaa työväestön asiaa ja kenen asioilla äärimmäinen vasemmisto liikkuu. Minulle on suuri arvoitus tämä vastalauseessa ilmenevä menettely.

Minä odotin, että perustuslakivaliokunta olisi esittänyt tämän lakiehdotuksen hyväksyttäväksi, mutta suuresti epäilin sitä senvuoksi, koska kysymyksessä oleva laki asettaa työnantajalle palkanmaksuvelvollisuuden. Raha on porvaristolle suuremmasta merkityksestä kuin Suomen itsenäisyyden juhliminen.

Lakiesityksen vastustamisessa ovat äärimmäinen oikeisto ja äärimmäinen vasemmisto löytäneet toisensa. Oikeiston ehkä käytännöllisenä syynä on juuri tämän rahapussin avaaminen, mutta pohjimmaisena syynä se, että sielläkään ei annettane niin täyttä tunnustusta Suomen itsenäiseksi muodostumiselle. Ja pohjimmaisena syynä on myöskin ehkä äärimmäisellä vasemmistolla, että Suomen ei tarvitsisi olla itsenäinen. Se ehkä saisi olla joku Neuvosto-Karjalaan verrattava alue, jonka asioista päättäisi entinen emämaa Venäjä.

Ed. Palmgren: Herr talman! Under den kristid vårt näringsliv nu genomkämpar har det väl för envar blivit klart, att vi så mycket mindre hava råd att öka antalet helg- och fridagar, som deras antal hos oss redan är större än i de flesta av de länder, med vilka vi hava merkantila förbindelser. Såsom exempel härför må nämnas, att antalet fri- och helgdagar hos oss är 11 om året, men att motsvarande tal i England är endast 6. En stor del av den befolkning, som har sin utkomst av sådant arbete, som icke utföres i annans tjänst, är icke beredd och har kanske icke ens råd att avstå från en hel dags förtjänst, synnerligast som ett högtidlighållande av dagen ingalunda kräver hela dagens förklarande för helgdag. Det är för övrigt också bekant vilka svårigheter det medför att vid företag med kontinuerlig drift stanna maskinerna och sedan åter sätta dem i gång. Å andra sidan är icke heller den 6 december egnad för rekreation ute i det fria. Ifall det vilande lagförslaget, trots allt vad emot detsamma kan anmärkas, likväl blir stadfäst, skulle detta föra med sig en för vår lagstiftning ny och fullkomligt rättsvidrig påföljd, nämligen att producenterna skulle icke blott frånhändas behållningen av en arbetsdag utan därutöver dömas att utgiva gottgörelse åt sina arbetare för den förlust dem åsamkas genom arbetets inställande. Detta är så stridande emot de elementäraste begrepp om rättvisa att redan detta gör det omöjligt att antaga lagen.

Då detta ärende senast var föremål för riksdagens behandling hade jag äran fram-

hålla, att motsvarighet till det nyss antydda icke heller föreligger i andra stater. Av vad jag då anförde ber jag att nu endast få påminna om att „konstitutionsdagen", den 17 maj, i Norge firas såsom nationaldag, men där föreligger icke någon lagstiftning om att dagen skall firas såsom fridag eller att för arbete, som icke utföres, skall erläggas lön. I Danmark firas sedan 1922 en „grundlagsdag", som från klockan 12 på dagen är att betrakta såsom jämnställd med de kyrkliga helgdagarna. För fritimmarna under sagda dag betalas emellertid ingen lön åt dem som äro anställda emot timlön.

På de skäl grundlagsutskottet har uttalat kommer jag att liksom rdm. von Born rösta för att lagförslaget måtte avböjas.

Ed. Vennola: Olen jo aikaisemmassa käsittelyssä lausunut mielipiteeni tästä laista ja kannattanut sen hyväksymistä. Monet yleiset ja isänmaalliset näkökohdat puolustavat tällaisen päivän viettämistä ja aikaansaamista. Edistysmielinen ryhmä kannattaa lakia.

Ed. L. Myllymäki: Ed. Kivisalon puheenvuorosta kävi ilmi, että sosialidemokraatit pitävät tätä lakia niin porvariston etujen mukaisena, etteivät ollenkaan jaksa käsittää, että muutamat porvarit ovat perustuslakivaliokunnassa lähteneet lakiehdotusta vastustamaan. Kuitenkin on heillä vielä tuntunut olevan halua vetää vasemmistoryhmäämme tälle samalle porvarilliselle kannalle. Ja jotta palkanmaksussa ei „harhakäsityksiä syntyisi", käyttääkseni ed. Lehtokosken sanoja, niin vielä on lisättävä eräitä työläisryhmien joukkoon, jotka palkanmaksusta jäisivät osattomiksi, joita ed. Kulmala täällä puheenvuorossaan mainitsi. Täytyy sanoa, että esim. paperityöläisistä ja kutomatyöläisistä osa joutuu kärsimään. Niillä on senlaatuiset palkkausolot, että kun laki on siihen muotoon laadittu, jää suuri osa palkattomiksi juhlapäivänä. Kutoma- ja paperialalla työskentelevät työläiset ovat pienipalkkaista väkeä ja olisi siis siltäkin kannalta katsoen mitä törkein vääryys pienipalkkaisia työläisiä kohtaan, jos niille joulun edellä lisättäisiin yksi juhlapäivä lisää. (Ed. Kivisalo: Ei pidä paikkaansa!)

Ed. Lohi: Valtiollinen vapaus ja itsenäisyys on jokaiselle kansakunnalle maailmassa yksi niitä kaikkein suurimpia asioita. Useimmassa maassa ja useimmassa kansakunnassa juhlitaan yksi päivä vuodessa valtiollisen vapauden muistojen merkeissä. Ei suinkaan vähemmästä merkityksestä Suomen kansalle voi olla valtiollinen vapaus ja itsenäisyys kaiken sen kokemuksen jälkeen, mitä Suomen kansa vieraan vallan orjuudessa on saanut kokea ja kärsiä. Tämä on osittain oivallettu myöskin jo Suomessa. Jo useampana vuonna on valtioneuvoston päätöksellä määrätty, että kaikissa valtion laitoksissa ja valtion työpaikoissa on joulukuun 6 päivä pidettävä vapaana juhlapäivänä. Monet työnantajat ovat jo järjestäneet työpaikallaan tämän päivän vapaapäiväksi. Minusta tuntuu siltä, että Suomen kansan eduskunta ei ymmärrä oikein tehtäväänsä, jos se ei lailla tahdo vakiinnuttaa tätä tapaa. Vaikka meillä sisäisesti on rikkinäisyyttä ja on hajanaisuutta ja taistelu eri kansanluokkien ja -ryhmien välillä on toisinaan kiivasta, pitäisi kuitenkin mielestäni meillä kaikilla löytyä joku yhteinen, joka on yläpuolella kaikkien meidän keskinäisten riitojen ja harrastusten. Ja se on se tunne, että me olemme vapaa kansa, itsenäinen kansa, ja että tämä on niin suuresta merkityksestä, että tämän tietoisuuden levittämistä, sen tehostamista kaikkialla kansakunnassa, ei ole kansakunnalta liian paljon uhrattu, jos yksi päivä uhrataan sen hyväksi, että kaikkialla vietetään muistojuhlana sitä päivää, jona Suomen vapaus ja itsenäisyys ensi kerran Suomen lainsäädäntövaltain taholta julkaistiin.

Nämä periaatteelliset syyt olivat vaikuttamassa, että minä jo edellisessä eduskunnassa, silloin kuin tämä lakiehdotus oli käsiteltävänä, asetuin tätä lakiehdotusta kannattamaan. Minä kyllä myönnän, että tämän lain 2 § on siinä muodossa, että voi panna kyseenalaiseksi, ovatko siinä olevat määräykset oikeutettuja. Mutta minun käsitykseni on, että ne rahalliset uhraukset, mitkä työnantajille siitä koituvat, että tästä yhdestä vapaapäivästä maksaa työläisille palkan, ne uhraukset eivät ole niin suuret, että ne meidän kansantaloudessamme sentään suuria merkitsevät, eivätkä ne ketään työnantajaa voi viedä konkurssiin. Ja sen takia minusta tuntuu, että tämä syy ei ole pätevä hylätäkseen kokonaan sen tarkoitusperän, johon tällä lainsäädännöllä pyritään.

Esittämästäni käynee selville, että minä tulen kannattamaan tämän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ed. E. Pekkala: Pyysin puheenvuoron vastatakseni edustaja Ampujalle. Ed. Ampuja selitti, että käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ei olisi määrättyä sisältöä ja että työväestö voisi juhlapäivälle antaa oman sisältönsä. Asia ei ole niin. Lakiehdotuksessa on määrätty sisältö. Se sisältö on, että sen nojalla aiotaan juhlia sitä itsenäisyyttä, joka on työväestölle tuottanut sortoa ja valtiollista vainoa. Vuoden 1918 jälkeen on työväenluokkaa kohtaan harjoitettu yhtämittaista järjestelmällistä valtiollista vainoa. Sen järjestöjä on hajoitettu, sen sanomalehtiä vainottu, työläisiä on poliittisten mielipiteittensä takia teljetty vankiloihin. Työväki ei voi olla mukana sellaista itsenäisyyttä viettämässä. Sitäpaitsi, kuten täällä on huomautettu, lakiehdotuksen mukaan suuri osa työläisiä jäisi palkattomaksi. Ensinnäkin kaikki ne työläiset, jotka työskentelevät urakkapalkalla ja niitä työläisiä on paljon. Edelleen se määräys lakiehdotuksessa, että työsuhteen työnantajan ja työntekijän välillä täytyy keskeytymättä jatkua vähintäin viikon ajan lähinnä ennen sanottua juhlapäivää, sulkee suuren määrän työläisiä lain ulkopuolelle. Ed. Bryggari huomautti, että meidän perustelumme ovat lyhyet. Perustelut ovat kyllä lyhyet, mutta ne ovat selvät. Ne ovat niin lyhyet ja niin selvät, että minä luulisin ed. Bryggarinkin ne ymmärtävän.

Ed. Paavolainen: Minä puolestani pidän sitä tulosta, johon perustuslakivaliokunta on tullut, valitettavana. Yhteisen kansallisen juhlapäivän viettäminen olisi käsitykseni mukaan kansamme eheyttämisen kannalta mitä toivottavinta. Tänä rikkinäisenä aikana saattaa kyllä tuntua siltä, että ei ole mahdollisuuksia tämän päivän onnistuneeseen viettämiseen. Mutta varmaa on, että muutaman vuosikymmenen kuluttua pääseikka, itsenäisyyspäivän merkitys, on kansalaisten mielessä selvenevä. Lakiehdotusta vastaan on esitetty huomautuksia, joitten perusteella se nyt ehdotetaan hylättäväksi. Mikä merkitys näille perusteluille annettaneenkin, minuun ne eivät ole tehneet vakuuttavaa vaikutusta. Minusta tuntuu, että suuri asia unohdetaan pienten, toisarvoisten syiden vuoksi, jos lakiehdotus hylätään. On lisäksi otettava huomioon, että ulospäin näyttää lakiehdotuksen hylkääminen varsin oudolta. Kun kysymys on kerran herätetty, ja saanut osakseen niinkin suuren huomion, kuin nyt on tapahtunut, olisi se saatava nopeasti pois päiväjärjestyksestä. Minun mielestäni olisi onnellisin ratkaisu, jos lepäämään jätetty lakiehdotus nyt hyväksyttäisiin niine puutteineenkin, joita siinä on huomautettu olevan. Parempaa lakia me tuskin koskaan saamme, ja jos tätä lepäämään jätettyä lakiehdotusta nyt ei hyväksytä, raukeavat kaikki toiveet yhteisen, lailla säädetyn juhlapäivän vietosta.

Ed. Puhakka: Käsiteltävänä oleva lakiehdotus on yksi niitä toimenpiteitä, joiden kautta 2 vuotta sitten valmistauduttiin viettämään maamme itsenäiseksi valtioksi julistautumisen kymmenvuotismuistoa. Jo sen kautta, että lakiehdotus silloin jätettiin lepäämään, jäi osa sen tarkoituksesta niin ollen saavuttamatta. Minä puolestani kaksi vuotta sitten toivoin tämän lakiehdotuksen hyväksymistä ja kannatin sitä. Nyt olen perustuslakivaliokunnassa ollut niiden kannalla, jotka ovat siellä päätöksen määränneet ja ehdottaneet lakiehdotuksen hylkäämistä, ja minun mielestäni tähän tulokseen on tällä kertaa ollut täysin painavia syitä.

Käsiteltävänä oleva lakiehdotus ei ole, se myönnettäneen, sellainen, että se olisi minkään välttämättömän tarpeen vaatima. Sen kautta tahdotaan säätää, että maamme itsenäiseksi valtioksi julistautumispäivää olisi vietettävä maassa yleisenä juhla- ja vapaapäivänä. Minun käsittääkseni perustuslakivaliokunta on osunut aivan oikeaan, kun se on lausunut, että tämänlaatuisen lain säätäminen vaatisi suurempaa yksimielisyyttä, kuin mihin on voitu päästä. Että lakiehdotuksesta ollaan hyvin erimielisiä, että sitä puolustetaan ja sitä vastustetaan melkeinpä vastakkaisilla syillä, ja että se on joutunut varsin suureksi riitakapulaksi, siitä on parhaana todistuksena täällä tänä päivänä käyty keskustelu. Minun käsittääkseni suurta kansallista ja isänmaallista juhlapäivää olisi vietettävä jotakuinkin suuren yksimielisyyden ja kohottavan mielialan merkeissä. Se ei tule tapahtumaan, jos juhla- ja vapaapäivän vietto säädetään lailla niin suuren erimielisyyden vallitessa kuin tästä laista vallitsee, ja minun käsittääkseni se seikka riittää täysin perustelemaan niitten kannan, jotka tahtovat nyt lakiehdotuksen hylätä. Ilman erityistä

lakiakin maamme itsenäiseksi julistautumisen muistoa tullaan tässä maassa varmasti viettämään, ja on parempi, että sitä vietetään ilman lakia, ilman pakkoa, että sitä viettävät vapaaehtoisesti ne, joka päivän muistoa tahtovat kunnioittaa, eikä sen viettämiseen pakoteta niitä, jotka siihen eivät tahdo vapaaehtoisesti ryhtyä.

Perustuslakivaliokunnan enemmistön kanta ei suinkaan tiedä sitä, että ei tahdottaisi antaa kysymyksessä olevalle juhlapäivälle suurta arvoa ja tunnustaa sen merkitystä. Mutta minä olen perustuslakivaliokunnan enemmistön kanssa toista mieltä kuin edustaja Paavolainen siinä, että lailla ja suuren erimielisyyden vallassa säädetty juhlapäivä ei tulisi olemaan meidän kansaamme kokoava ja kohottava isänmaallinen juhla, vaan pikemminkin päinvastoin, ja se on, niinkuin sanoin, käsittääkseni riittävä peruste lakiehdotuksen hylkäämiseksi ainakin tällä kertaa.

Ed. Tanner: Täällä on jo osoitettu, että käsilläolevan lain mukaan eivät tulisi urakkatyötä tekevät työläiset sen alaisiksi. Siitä mainitsen, että paljon työläisiä tekee urakkatyötä. Sellaisia töitä tekevät rakennustyöläiset, jotka eivät tulisi saamaan palkkaa joulukuun 6 päivältä. Laissa on vielä sellainen kohta, jossa m. m. sanotaan, että „työsuhde työnantajan ja työntekijän välillä on keskeytymättä jatkunut vähintään viikon ajan lähinnä ennen sanottua päivää''. Kun laissa vaaditaan työsuhteen jatkuvan vähintään viikon keskeytymättä, silloin satamatyöläiset ovat sellaisista työolosuhteista eläviä, että he eivät työskentele yhtä mittaa. Heidän työnsä kestää väliin muutamia päiviä. He eivät tulisi saamaan palkkaa siltä päivältä. Huomioonottaen tämän rajoituksen ei voi kannattaa lain hyväksymistä työläisten kannalta katsottuna. Nämä ovat niitä perussyitä, minkä takia vasemmisto ei voi tätä lakia kannattaa. Minun käsitykseni mukaan tässä maassa ei ole työläisillä vapautta. Silloin vasta me voimme juhlia todellista itsenäisyyden juhlaa, kun työväestö on saavuttanut valtiollisen ja taloudellisen vapauden. Sitä meillä ei vielä ole. Työmiehet ja kyntäjät tekevät yhä työtä teollisuus- ja maakapitalistien hyväksi raskaan verotaakan ja kurjuuden alaisina sekä saavat kärsiä monenlaista puutetta ja suoranaista nälkää. Näillä perusteilla yhdyn kannattamaan ed. Kulmalan tekemää ehdotusta.

Ed. Juutilainen: Joulukuun 6 päivän viettäminen itsenäisyyspäivänä on tullut aivan yleiseksi tavaksi varsinkin maaseudulla. Joka vuosi se vietetään ja juhla on saanut aina suuremman ja laajemman merkityksen, mitä useampi vuosi itsenäisyyden saavuttamisesta on kulunut. Erimielisyys on syntynytkin täällä eduskunnassa sen takia, että lakiin on sisällytetty se vaatimus, että itsenäisyyspäivältä pitäisi maksaa korvaus. Mutta juuri se seikka, mitenkä laajalle ja minkälaisiin työläispiireihin tämä korvaus ulotetaan, on herättänyt senkin erimielisyyden, joka nyt vasemmistopuolueitten kesken on tänä päivänä esiintynyt; ja se seikka varmaan vaikuttaisi häiritsevästi itsenäisyyspäivän viettoon, kun toiset työläiset saisivat korvauksen ja toiset eivät.

Edelleen tämä ristiriita laajenee vielä, kun ajatellaan, että maassamme on ruumiillisen työn tekijöitä maataloudessa ja sen sivuelinkeinoissa ja itsenäisten yrittäjäin kesken enemmän kuin mitä varsinaiseen palkkatyöväkeen luetaan. Nämä jäisivät kaikki tämän korvauksen ulkopuolelle, ja varmaan niissä syntyisi suurta katkeruutta senvuoksi, että toiset saavat korvauksen juhlapäivältä, toiset eivät. Jos ajatellaan esimerkiksi maataloustyöväkeä, sellaisia, jotka eivät ole kuukausipalkalla, pikkuviljelijöitä ja kaikkia itsenäisiä yrittelijöitä, niillä ei ole edes sitäkään etua, mikä varsinaisella palkkatyöväellä on juhlapäivinä. Heidän täytyy suorittaa välttämättä kotiaskareet, hoitaa kotieläimet, tehdä monet välttämättömät työt, olipa juhla- tai arkipäivä. He eivät siis voi omistautua juhlapäivän viettoon, kun sensijaan palkkatyöväellä on täysi vapaus koko päivän viettää miten haluaa ja saada vielä siitä korvauksen. Vielä syntyy varmaan hyvin katkeraakin erimielisyyttä siitä, että monet pikkuyrittäjät, käsityöläiset ja niihin verrattavat työskentelevät pienessä työpajassa ja heillä on muutama apulainen, saattaa olla puolenkymmentäkin apulaista, ja tämä pikku työnantaja, vaikkapa hänen työläisensä ovat aivan samassa taloudellisessa asemassa kuin tuo työnantaja, joutuisi silloin maksamaan apulaisilleen palkan itsenäisyyspäivältä, ja siitä koituisi monelle pikkuyrittäjälle huomattava taloudellinen vahinko. Voisiko tuollainen pikku-

yrittäjä ja työnantaja nauttia silloin itsenäisyyspäivästä, kun hänen pitäisi korvata aivan vastaavassa asemassa oleville työläisilleen päivän vietto.

Näistä syistä olen minä perustuslakivaliokunnassa asettunut vastustamaan tämän lain säätämistä. Kyllä kai itsenäisyyden saavuttaminen ja se loistava kehitys, mikä maassamme itsenäisyyden aikana on saavutettu kaikkiin kansankerroksiin nähden, velvoittaisi luopumaan palkkavaatimuksesta ja sillä tavoin todellakin saavutettaisiin yksimielisyys tämän juhlapäivän viettämisessä.

Mitä ed. Lohen lausuntoon tulee, niin hän esitti siinä aivan oikein sen yleisen kannan, miltä itsenäisyyspäivän viettämistä katsotaan, mutta hän unohti sen seikan, että suurin osa maamme ruumiillisen työn tekijöistä, jotka suorittavat työnsä maataloudessa ja pikkuyrityksissä, eivät tulisi saamaan mitään korvausta itsenäisyyspäivän vietosta, pikemmin tavalla tai toisella joutuisivat maksamaan niille, joille laki määrää korvauksen itsenäisyyspäivän viettämisestä.

Ed. Ampuja: Ed. Pekkalan lausunnon johdosta huomautan, että vaikkakin laki tarkoittaa yhteistä juhlapäivää, niin käytännössä ne eivät voi sitä olla, koska työväki järjestää yleensä omia juhliaan ja antaa niille oman sisältönsä. Ei mikään ulkonainen laki voi pakottaa eri kansanluokkia juhlimaan samassa hengessä. On turha siitä asiasta väitellä. Mitä taas tulee siihen pelkoon, että suuri osa työväkeä jäisi tämän lain ulkopuolelle palkan maksuun nähden, niin ainakin on ed. Myllymäen tulkinta väärä. Semmoista tulkintaa ei laille voi saada, että esim. kutomatyöläiset jäisivät lain ulkopuolelle.

Ed. Kivisalo: Minä odotin, mitä porvarillisilla edustajilla on tästä asiasta sanottavaa ja ilokseni saan mainita, että maalaisliiton keskuudessa on vielä jonkun verran jäljellä tämän asian oikeata käsitystä. Sensijaan en minä voinut olla pyytämättä puheenvuoroa, kun minä kuulin niin arvovaltaisen miehen, kuin herra Palmgrenin puhuvan tuolta lavalta sellaista, joka sopii jollekin koulupojalle, mutta joka ei sovi niin edustavassa asemassa olevalle miehelle kuin Suomen Työnantajaliiton puheenjohtajalle. Tämän johdosta minä kysyn herra Palmgrenilta kahta asiaa. Ensinnäkin, uskooko hän, että Suomen kansan talous edes tänäkään vaikeana aikana on niin heikolla pohjalla, että se on riippuvainen yhdestä ainoasta työpäivästä? Toiseksi, kuinka nyt sitten on niiden työnantajain laita, jotka tulevat antamaan ensi joulukuun 6 päivän vapaaksi työläisilleen ja maksamaan palkan, niinkuin ovat aikaisemminkin tehneet? Uskooko herra Palmgren, että nyt menevät konkurssiin ne työnantajat, jotka tulevat tuon vapaapäivän antamaan? Minä luulen, ettei herra Palmgrenkaan rohkene esittää tuollaista väitettä, mutta johdonmukaisesti tämmöiseen väitteeseen hänen esittämänsä seikat johtavat. Toisesta seikasta ajattelin huomauttaa herra Puhakalle. Hän esitti, ettei mukamas tässä asiassa olla yksimielisiä. Kuka on se, joka on yksimielisyyden rikkonut tässä asiassa? Juuri ed. Puhakka itse on yksi niistä, jotka nyt esiintyvät yksimielisyyden rikkojina ja kansallisen eheyden repijinä tässä suhteessa yhtyen kommunistien kanssa, niinkuin monessa muussakin asiassa. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Ja te valitatte sitä!) Niin, me valitamme sitä aivan samalla tavalla kuin me valitamme niiden tyhmyyttä, jotka uskoivat 30 vuotta sitten laukkuryssiä.

Ed. Puhakka viittasi siihen, ettei tätä itsenäisyyspäivää tultaisi viettämään yhdellä tavalla, vaan ehkä sitä tultaisiin selittämään eri tavalla. Onko herra Puhakalle tietämätön kansainvälisen työkonferenssin ja myöskin muistaakseni Suomen eduskunnan hyväksymä ajatus, että kaikenlainen valistustyö, siis tämänkinlainen valistustyö, menestyy parhaiten, kun sitä tehdään kunkin kansalaisryhmän omassa piirissä sen omakohtaisen työn kautta ja siinä hengessä, minkä se piiri omaksuu. Onko tämä ajatus ed. Puhakalle tuntematon? Sen on kansainvälinen työkonferenssi hyväksynyt. Jos eduskunta edelleen on sillä kannalla, niin sen ei pidä silloin pitää surettavana asiana sitä, että tätä itsenäisyyspäivää vietetään, niinkuin luonnollista, esim. meidän ja kokoomuslaisten juhlissa eri hengessä. Mutta, niinkuin sanottu, tuon kansainvälisen konferenssin ajatuksen kanssa on sopusoinnussa, että voidaan eri tavallakin tässä tapauksessa samaan hiileen puhaltaa.

Ed. Juutilainen on esiintynyt täällä niinikään, selvittänyt, että kuinka muka pienviljelijän lehmät jäisivät lypsämättä ja hänen hevosensa ruokkimatta y. m. tai yleensä

tuollaisen pientalouden välttämättömät työt tekemättä. Minä tahdon huomauttaa, että meillä nyt jo laki säätää työläiselle, että hänen on saatava vapautta työstä täydellä palkalla kokonainen viikko, jos hän on ollut työssä työnantajalla vuoden. Kuinka näiden talonpoikain lehmien kanssa mahtaa olla sen viikon aikana, jonka meillä nyt jo laki säätää työläisille vapaaksi? Jäävätkö ne silloin lypsämättä ja ovatko ne jääneet lypsämättä näinä vuosina? Sellainen väite sopii miehelle, joka on maineensa saavuttanut isänmaan parturoimisessa, mutta se ei oikein sovi kansanedustajalle, ei edes maalaisliiton edustajalle.

Ed. von Born: Den här i dag försiggångna diskussionen borde enligt min tanke bättre än något annat hava klargjort, att antagandet av det föreliggande lagförslaget icke, såsom man trott, skulle vara ägnat att ena vårt folk utan fastmer att splittra detsamma.

Ed. Palmgren: En föregående talare har här i olika riktningar framställt frågor och bl. a. tvenne till mig. Frågorna framställdes på ett sådant sätt och voro för övrigt av den beskaffenhet, att de frikalla mig ifrån att inlåta mig på svaromål och någon polemik.

Ed. Puhakka: Ed. Kivisalo teki minullekin pari kysymystä viimeksi käyttämässään puheenvuorossa. Viitaten niihin syihin, jotka ed. Palmgren on maininnut, minäkin katson, ettei minulla ole velvollisuutta vastata näihin kysymyksiin. Mainitsen vain sen, että jälkimmäinen sanotuista kysymyksistä ei voinut edes millään tavalla johtua siitä, mitä minä täällä lausuin, enkä minä koko kysymystä ymmärrä.

Ed. L. Myllymäki: Jos ed. Ampuja väittää, että kaikki paperi- ja kutomotehtaiden työläiset saavat tämän lain perusteella itsenäisyyspäivältä täyden palkan, osoittaa se, että Mikko Ampuja ei tunne niitä palkkausoloja, mitä paperi- ja kutomoteollisuudessa vallitsee.

Ed. Juutilainen: Se herjaava lausunto, jonka täällä sosialistiedustaja Kivisalo minusta antoi, vapauttaa minut vastaamasta hänelle. Minä en tunne herra Kivisaloa, mutta kyllä hän „parturin'' näköinen on ulkomuodoltaan. (Ed. Kivisalo: Tässä minä olen!) Sen minä kumminkin huomautan, että hän esitti aivan väärin minun lausuntoni. En minä sitä sanonut, että maanviljelijäin lehmät jäävät lypsämättä. Minä sanoin, että suurimman osan Suomen työtätekevää väestöä täytyy sinäkin päivänä tehdä pakollisesti kotityötänsä. Esim. pikkutilallinen, hänen emäntänsä, hänen lapsensa (Ed. Kivisalo: Entä Jouluna ja Tapanina!) ne eivät saa siitä mitään korvausta, kun sensijaan palkkatyöväki on koko päivän vapaana, pukee puhtaat vaatteet yllensä, käy kokouksissa ja juhlissa ja saa palkan. Tämän ristiriidan ja tosiasian minä vain toin esiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. J. F. Aalto ed. Lehtokosken kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksyttäisiin. Ed. Kulmala ed. Lehdon kannattamana on ehdottanut, että perusteluihin valiokunnan mietinnössä tehtäisiin se muutos, mikä esitetään valiokunnan mietintöön liitetyssä toisessa vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kulmalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Nyt tulee toimitettavaksi äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos lakiehdotus hylätään, toimitetaan äänestys perusteluja koskevasta ed. Kulmalan ehdotuksesta, mutta jos lakiehdotus hyväksytään, raukeaa ed. Kulmalan ehdotus.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 85 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 10.

Ed. von Born pyytää avointa äänestystä.

Puhemies: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Alestalo, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Cajander, Ellilä, Eskola, Forsberg, Hakala, K., Hakkila, Halonen, Hannula, M., Hannula, U., Harvala, Haverinen, Heikkinen, Helo, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Hänninen, Jokinen, Junes, Jussila, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kemppi, Keto, Kirra, Kivimäki, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kukkonen, Lamminen, Lautala, Lehikoinen, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Leppälä, Linna, J., Linna, K. E., Lohi, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Mantere, Marttila, Molin, Myllymäki, K., Niukkanen, Nordenstreng, Oksanen, Paasivuori, Paavolainen, Pekkala, M., Pennanen, Pensas, Penttala, Perho, Pilppula, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Sariola, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Suokas, Sventorzetski, Tolonen, Tuomivaara, Waljakka, Vallas, Valta, A., Valta, K., Welling, Vennola, Vesterinen, Vilhula, Voionmaa, Väisänen, J., Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Arffman, Asikainen, Auer, von Born, Bäck, Colliander, Estlander, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, A., Halén, Hannula, M. A., Hongisto, Häkkinen, Hästbacka, Ikola, Inborr, Jacobsson, Jern, Junnila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, V. J., Kauranen, Kivi, Koivisto, Kontio, Kullberg, Kulmala, Kuokkanen, Kuuliala, Kyhälä, Lahdensuo, Laurén, Lehto, Liedes, Lindberg, Luoma, Malmivaara, Mangs, Manner, Meriläinen, Moilanen, Mustakallio, Myllymäki, L., Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Nukari, Nurmesniemi, Palmgren, Pekkala, E., Perälä, Pilkka, Pitkänen, Pohjaranta, Puhakka, Päivänsalo, Riihimäki, Rosenberg, Saarelainen, Sahlstein, Salo, Sanmark, Strengell, Sunila, Tabell, Talas, Talvio, Tanner, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Turja, Turunen, Urpilainen, Vehkaoja, Vertanen, Virta, Väisänen, H., Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

Heikkilä, Hintz, Janhonen, Kilpeläinen, Raatikainen, Reinikainen, Rötkö, Saarinen, Sirola.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 105 jaa-ääntä ja 85 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Puhemies: Näin ollen raukeaa äänestyksen suorittaminen ed. Kulmalan ehdotuksesta.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus lisämäärärahasta työttömyyden lieventämiseksi.

Ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Virta: Nyt esilläoleva valtiovarainvaliokunnan mietintö, joka tarkoittaa kehoituksen antamista hallitukselle työttömyysmäärärahasta, on senluontoinen, että siihen kannnattaa kiinnittää huomiota. Työttömyysasia on varsinkin tällä kertaa vakava asia, johon eduskunnan on kiinnitettävä erikoista huomiota. Työttömyys on kapitalistisen järjestelmän ilmiö eikä siitä tulla pääsemäänkään, niin kauan kuin nykyinen yhteiskuntajärjestelmä on olemassa. Työttömyys esiintyy välillä lievempänä ja eri ai-

koina taas suurempana, riippuen tietenkin kulloinkin siitä, minkä verran kapitalistit saavat tuotantolaitoksiaan käyntiin ja tuotteitaan menemään kaupaksi maailmanmarkkinoilla. Mutta yleisenä ilmiönä havaitaan kaikkialla kapitalistisissa maissa, että työttömyys vuodesta vuoteen aina lisääntyy. Ja pula-aikojen välinen aika käy aina yhä lyhyemmäksi. Kapitalistisen järjestelmän mahdottomuus pitää huolta ihmisten työnsaannin mahdollisuuksista ja toimeentulosta käy vuosi vuodelta selvemmäksi. Talonpoikien ja pienviljelijäin velkataakka lisääntyy, työttömyys kasvaa, verot lisääntyvät, nälkä ja puute on ainaisena vieraana työläisten ja pienviljelijäin kodeissa. Työläiset vaeltavat paikasta toiseen hakemassa työtä, jota tämä kapitalistien mielestä hyvä yhteiskuntajärjestelmä ei voi kuitenkaan heille tarjota.

Tällä kertaa, jolloin kapitalistisen pulakauden ilmiö kaikkialla on erikoisen suurena, lisääntyy työttömyyskin peloittavan nopeasti siitä, mitä se edellisenä vuotena vastaavana aikana on ollut. Ja ilmeisesti se tässäkin maassa tulee päivä päivältä lisääntymään. Nytkin se on jo virallisten tilastojen mukaan noin kolme kertaa niin suuri kuin viime vuonna vastaavana aikana. Sanomalehdet tuovat joka puolelta maata tietoja joka päivä yhä lisäytyvästä työttömyydestä, lähetystöjä käy yhä hallituksen ja eduskuntaryhmien luona selvittämässä eri paikkakuntien tilannetta ja vaatimassa toimenpiteitä tilanteen helpottamiseksi.

Tilastojen valossa tarkasteltaessa tällä kertaa työttömyystilannetta maassa huomataan, että se nyt jo on pelottavan suuri. Viralliset tilastot, joita viime päivien lehdissä on ollut viime kuun viimeisiltä päiviltä, osoittavat, että työttömien lukumäärä jo työnvälitystoimistoihinkin ilmoittautuneiden henkilöiden mukaan on 2,662 työtöntä, kun vastaavana aikana viime vuonna oli vain 951. Ja kun otamme huomioon, että työnvälitystoimisto on vain harvalla paikkakunnalla, kaupungeissa ja liikekeskuksissa, ja kun työttömyys tällä kertaa on joka maankolkassa olennainen ilmiö ja että varsinkin useimmissa maaseutukunnissa työttömyys on vielä suurempi kuin ehkä liikekeskuksissa, niin voimme tämän lukumäärän liioittelematta kertoa kymmenellä, joten työttömien lukumäärä kaikkein varovaisimpienkin laskelmien mukaan voidaan arvioida noin 26,000 tai 27,000 henkilöksi. Ja jos otamme lukuun näiden työttömien työläisten perheet, joilla monellakin saattaa olla elätettävänään useampiakin henkilöitä, ja vaikka emme lisäisikään kuin puolella tätä perhelukuun nähden, niin saisimme jo työttömyydestä kärsivien henkilöiden lukumäärän tässä maassa tällä kertaa 50,000 hengeksi, joten jo virallisten tilastojenkin mukaan, joihin nyt porvaristonkin pitäisi luottaa, on tässä maassa 50,000 ihmistä kärsimässä työn puutteesta ja siis nälkäkuoleman partaalla.

Kaikille pitäisi siis olla selvillä se tosiasia, että nyt, jos koskaan, tarvitaan nopeita toimenpiteitä tilanteen helpottamiseksi ja työläisille töiden järjestämiseksi, kun kerran kymmenet tuhannet ihmiset ovat vailla työtä ja leipää. Yhteiskunnan on sitä heille järjestettävä. Eivät työläiset ja pienviljelijäluokka ole omaa syytään työttömänä ja puutteessa, se on tämän kurjan yhteiskuntajärjestelmän syy, joka heidät syöksee työttömyyteen ja kurjuuteen.

Kun tätäkin esilläolevaa asiaa valtiovarainvaliokunnassa käsiteltiin, pitivät porvariston edustajat työttömyysasiaa tälläkin kertaa vain leikin asiana, vieläpä iljettiin väittää sitäkin, ettei nytkään muka ole vielä työttömyyttä niin paljon, että olisi muka syytä mihinkään erikoiseen huolestumiseen. On muuten ihmeellinen asia, kuinkahan paljon porvariston mielestä työttömyyttä pitäisi olla, että se todellakin tunnustaisi, että työttömyyttä on olemassa. Sanottiin valiokunnassa kyllä, että hallitus muka tutkii parastaikaa työttömyyskysymystä ja onko työttömiä vai ei, ja sanottiinpa vielä sen antavan esityksenkin määrärahasta, kun se saa muka selville, minkä verran tätä määrärahaa tarvitaan. Täytynee tähän huomauttaa, että tällaiset toimenpiteet ja tutkimukset, ne ovatkin pääasiassa olleet niitä toimenpiteitä, joita porvaristo työttömyyden torjumiseksi on ennenkin toimeenpannut. Ja onhan selvää, että eihän ainakaan tutkijoilla ole työnpuutetta, eikä heidän tarvitse tutkimustaan suorittaa edes nälkäpalkallakaan. Mutta yksi heikkous tässä on, nimittäin se, että tutkimisella ei yhtään työläisten asiaa lievennetä, eikä heidän leipäänsä suurenneta, eikä myöskään työttömyyspahetta poisteta. Se vaatii toimenpiteitä, se vaatii tekoja, se vaatii varoja.

On muuten valitettavaa, että eduskun-

nan täytyy aina hallitusta tällaisissakin asioissa kehoittaa tekemään jotakin. Porvaristo vastustaa täällä tälläkin kertaa, kuten tavallista, tämän kehoituksen antamista hallitukselle työttömyysmäärärahasta, jota valiokunnan mietintö tarkoittaa, ja sanoo, että hallitus antaa sen ilman kehoitustakin. Ja myöntää täytyy, että voihan se sen joskus antaakin. Mutta sen velvollisuuteen, nimittäin hallituksen velvollisuuteen olisi kuulunut antaa tällainen esitys jo aikoja sitten. Onhan hallitus antanut eduskunnalle kaikennäköisiä muitakin esityksiä lukemattoman joukon, jotka eivät edes useimmat ole tarpeellisia, eikä kansan työtätekevää luokkaa hyödyttäviä. Minun mielestäni hallitukselle kehoituksen antaminen on aivan tarpeellinen.

Kun mielestäni ei valtiovarainvaliokunnan esitys vielä riitä, mitä siinä esitetään, on sitä parannettava, nimittäin siinä suhteessa, että siinä hallitusta olisi kehoitettava tarkoitukseen varaamaan vähintäin niin suuri määräraha, että se osapuilleen vastaa tarkoitustaan, ja että sillä voitaisiin työttömyyttä todellisesti torjua. Sillä kokemus on aina osoittanut, että eri hallitukset esittäessään määrärahoja työttömyyden torjumiseksi esittävät ne mahdollisimman pieninä. Ja varmasti niin tulee käymään nytkin, sillä sikäli kuin on tiedossa, esittänee hallitus vain määrärahaa n. 8 tai 10 milj. mk. Kokemus on myöskin aina osoittanut, että hallitukset työttömyysasiassa aina toimivat tavattoman hitaasti ja puutteellisesti. Suunniteltuja töitä ei panna riittävästi ja nopeasti käyntiin. Niitä vitkutellaan ja hyvin usein käy niinkin, ettei niitä saada ollenkaan käyntiin. Koetetaan vain voittaa aikaa ja täten pelastautua niittenkin töitten käyntiin panemisesta, joita on suunniteltu käyntiin pantavaksi. Työttömyyttä ei siis valtion taholta näin ollen ole ennen eikä nytkään voida poistaa, jolloin työttömyys on entistä suurempi, sillä tavalla, että se vastaisi tarkoitustaan. On siis saatava kunnat tähän työhön mukaan. Kunnilla on paremmin järjestettävissä töitä ja nopeammasti, mutta niiltä puuttuu taas varoja. Useimmat kunnat ovatkin siinä määrin velkaantuneet, että niitten on omin voimin mahdoton järjestää työmaita käyntiin ja huono aika vaikeuttaa kunnissa verojenkin sisäänperimistä ja edes juoksevien menojen täten suorittamista. Valtiota on vaadittava silloin ojentamaan auttavaa kättä ja antamaan kunnille rahallista apua. Senvuoksi onkin eduskunnan velvollisuus tästäkin asiasta antaa hallitukselle selvät määräykset, sillä itse se ei sitä varmastikaan tule ottamaan huomioon, vaikkakin hallituksella tämäkin asia pitäisi olla selvillä. Onhan useitten kuntien taholta jo anottukin tällaisia avustuksia työttömyyden torjumiseksi.

Samalla on myöskin tässäkin yhteydessä huomautettava siitäkin, että määrärahoja olisi varattava suoranaista avustustakin varten, työttömille työläisille nimittäin, sillä nyt jo on tilanne sellainen, että ilman nopeita suoranaisia avustustoimenpiteitä eivät köyhempien seutujen asukkaat pelastu nälkäkuolemasta. Tällaisia viestejä on tuotu Perä-Pohjolasta ja muualtakin, ja tämäkin asia pitäisi olla hallituksella tiedossa. Siis tilanne on vakava ja vaatii erikoisia toimenpiteitä ja riittävästi rahaa. Ja näitä kumpaakin tilanteen helpottamiseksi on eduskunnan velvollisuus järjestää ja velvoittaa hallitus tähän suuntaan toimimaan.

Kun valiokunnan mietinnössä ei riittävästi tehosteta tätä asiaa eikä mainita edes sitä summaa, minkä verran varoja tarvittaisiin työttömyyden torjumiseen, ja kun siinä vielä sivuutetaan kokonaan kuntien ja työttömien avustaminen, niin se ei ryhmäämme tyydytä, sillä me vaadimme tarmokkaampia toimenpiteitä, ja niitä vaativat myöskin työttömyydestä nälkää näkevät työtätekevät luokat tässä maassa. Valtion varoja on nyt tarkoitukseen myönnettävä kuluvaa loppuvuotta varten mielestämme ainakin 30 milj. markkaa. Tästä summasta olisi kunnille annettava 10 milj. mk. avustuksina, jotta ne voisivat järjestää työtä kuntansa alueella työttömiä työläisiä varten ja myöskin avustaa heitä suoranaisilla raha-avustuksilla. Minä ehdotankin, että eduskunta hyväksyisi toisessa vastalauseessa olevan kehoituksen, jossa sanotaan, että hallitus antaisi kiireellisen esityksen eduskunnalle 30 milj. markan lisämäärärahan ottamiseksi kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon, josta määrästä 20 milj. markkaa annettaisiin valtioneuvoston ja 10 milj. mk. kuntien käytettäväksi yleisten töitten järjestämiseen työttömyyden vastustamistarkoituksessa.

Kulkulaitosministeri Lahdensuo: Ed. Helo y. m. ovat näillä valtiopäivillä tehneet

aloitteen, jossa pyydetään eduskuntaa kehoittamaan hallitusta jättämään esitys lisämäärärahan varaamisesta työttömyyden lieventämiseksi kuluvana vuonna. Tämän asian on valtiovarainvaliokunta käsitellyt ja yhtynyt aloitteentekijäin kehoitukseen siitä huolimatta, että valtiovarainvaliokunta on ollut selvillä, että hallitus on tällaista esitystä valmistellut.

Kun hallituksella oli toimeen astuessaan vielä jonkun verran käytettävänään työttömyysmäärärahoja, joita on voitu myöntää sellaisissa tapauksissa, kun kaikkein kipein puute on uhannut, niin ei näyttänyt olevan hallituksella aivan suurta kiirettä antaa esitystä eduskunnalle. Hallituksessa on aivan ensimmäisistä päivistä asti kysymys ollut esillä. Eräät valmistelutyöt ovat kuitenkin vaatineet niin paljon aikaa, että esityksen antamiseen ei ole aikaisemmin voitu ryhtyä. Minä voin kuitenkin eduskunnalle tässä tilaisuudessa ilmoittaa, että tasavallan presidentti on tämän päivän esittelyssä hyväksynyt eduskunnalle annettavaksi esityksen, joka tietääkseni on valmis jaettavaksi edustajille täällä kansliassa. Minä jättäisin sen takia eduskunnan harkittavaksi, eikö olisi näin ollen riittävästi syytä tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön hylkäämiseen.

Ed. Helo: Aina, kun eduskunnassa on kiinnitetty huomiota työttömyyskysymykseen tavallisesti vuotuisen tulo- ja menoarvion yhteydessä ja vaadittu riittävästi määrärahoja, että voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin työttömyyden lieventämiseksi, on jotensakin säännöllisesti tämän salin oikealta puolelta huomautettu, että vasemmiston taholta työttömyydestä annetut tiedot ovat olleet harhaanjohtavia ja liioiteltuja. Mutta aivan yhtä säännöllisesti on myöskin myöhemmin tultu havaitsemaan, että niillä määrärahoilla, jotka työttömyyden lieventämistä varten oli myönnetty, ei tulla toimeen, vaan miltei säännöllisesti, minä luulen, joka vuosi on kuitenkin myöhemmin oltu pakotettuja varaamaan lisää määrärahoja työttömyyttä vastaan. Mutta on valitettavaa, että nämä lisämäärärahat ovat tulleet jotensakin säännöllisesti liian myöhään, niin ettei ajoissa ole voitu ryhtyä järjestelytoimenpiteisiin sillä tehokkuudella, kuin työttömyyden laatu olisi vaatinut. Sentähden onkin meillä ollut koko paljon vaikeuksia työttömyyden johdosta, vaikka varsin pienillä määrärahoilla kyllin ajoissa käytettyinä meillä varsinainen työttömyys olisi saatu jotensakin pieneksi. Juuri se kokemus, mikä meillä on työttömyyden vastustamisesta, että aloitteen täytyy aina lähteä eduskunnasta, että hallitus vain eduskunnan lausumaa toivomusta noudattaen voi ryhtyä toimenpiteisiin työttömyyden lieventämiseksi, juuri tämä kokemus on pakottanut eduskunnan myöskin tässä asiassa ottamaan aloitteen käsiinsä ja se on voinut tapahtua valtiopäiväjärjestyksen mukaan ainoastaan siten, että on tehty toivomusaloite lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämistä varten. Sen ilmoituksen jälkeen, jonka kulkulaitosministeri äsken eduskunnalle antoi, on tarpeetonta ryhtyä selostamaan työttömyyden nykyistä laajuutta, sitäkin suuremmalla syyllä, kun myöskin valiokunta aivan selvästi huomauttaa siitä, että kuluvana vuonna on ollut työttömyyttä tavallista enemmän ja on myöskin todennäköistä, että työttömyyttä tulee edelleen jatkumaan. Sen ilmoituksen johdosta, jonka ministeri Lahdensuo täällä mainitsi, ei ole muuta kuin tyydytyksellä todettava, että tämä aloite on johtanut tarkoitukseensa. Vielä silloin kuin asia oli käsiteltävänä valtiovarainvaliokunnassa, ilmoitettiin hallituksen taholta, että mahdollisesti tullaan antamaan esitys, mutta tämä esitys olisi saatujen tietojen mukaan tullut eduskunnalle annettavaksi paljon myöhemmin. Ensiksi olisi ollut toimitettava tutkimus, jonka tulokset olisivat saapuneet valtioneuvostoon vasta noin 20 päivän tienoissa, ja saattaa päättää, että kun vasta silloin tiedot saapuvat valtioneuvostoon, niin kysymyksen valmistelu olisi vienyt siihen, että esitys eduskuntaan olisi saatu vasta noin kuukauden kuluttua. Kun nämä hallituksesta saadut tiedot eivät kuitenkaan vaikuttaneet valtiovarainvaliokuntaan, vaan valiokunta entisen kokemuksen perusteella, tietäen että lupaukset eivät ole vielä sama kuin teko, hyväksyikin nähtävästi hallituksen mielipiteen vastaisesti kyseessä olevan toivomusaloitteen, on tämä pakottanut hallitusta vielä enemmän kiirehtimään siitä, mitä valtiovarainvaliokunnalle annetut tiedot alkujaan tarkoittivat. On siis aikaansaatu se, että eduskunnalle on jätetty esitys ainakin kuukautta aikaisemmin, kuin mitä olisi tapahtunut parhaimmassa tapauksessa, jos aloitetta ei olisi tehty. Ja tämä kuukausi on varsin

suuri tulos; ne 30 päivää, mitkä siihen sisältyvät, ovat työttömille varsin kalliita päiviä. Minä sentähden lausun tyydytykseni, että valtioneuvosto on käsittänyt, huomatessaan, että valtiovarainvaliokunta vastoin hallituksen mielipidettä hyväksyi aloitteen, tämän valtiovarainvaliokunnan päätöksen itse eduskunnan päätökseksi ja kiirehtinyt tätä päätöstä noudattamaan. Tämä osoittaa hyvää parlamenttaarisuutta, ja toivoisin, että hallitus edelleenkin tulisi noudattamaan tällaista menettelytapaa.

Kun kolme vuotta takaperin tehtiin samanlainen aloite, niin aiheutti se, että hallitus silloinkin antoi esityksen, mutta se tapahtui 2 päivää myöhemmin kuin eduskunta oli toivomusaloitteen hyväksynyt. On siis tyydytyksellä merkittävä, että nykyinen hallitus on ollut vielä ripeämpi, että se on antanut tämän pyydetyn esityksen vieläpä samana päivänä, kuin asia tulee eduskunnassa esille. Sen ilmoituksen johdosta, mikä eduskunnalle on annettu, tietysti tilanne nyt on muuttunut toiseksi kuin siinä tapauksessa, että esitystä vielä ei olisi annettu. Mutta joka tapauksessa minä lausun tyydytykseni ministeri Lahdensuon ilmoituksen johdosta, että toivomusaloite on johtanut niin suotuisaan tulokseen, että hallitus on kiireellisesti ryhtynyt toimenpiteisiin valiokunnan lausuman kannan johdosta.

Ed. Talas: Kuten herra kulkulaitosministerin lausunnosta kävi selville, on eduskunnalle eilen jätetty se esitys, jota valtiovarainvaliokunnan mietintö tarkoittaa. Kun kuitenkin tätä esitystä luonnollisista syistä ei ole vielä edustajille jaettu, rohkenen pyytää, että tämä asia jätetään pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Turja: Pyydän saada kannattaa ed. Talaan tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus mietinnön panemisesta pöydälle seuraavaan istuntoon ja tätä ehdotusta on kannatettu, niin on mietintö valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n mukaan pantava pöydälle. Kehoitan seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Ed. Halén: Luovun.

Ed. Huttunen: Luovun.

Keskustelu pöydällepanon ajasta julistetaan päättyneeksi.

Mietintö pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

5) Ehdotuksen laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä

sisältävä hallituksen esitys n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

6) Ehdotuksen laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2;

7) Ehdotuksen laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3;

8) Sairaanhoitajatarkoulutuksen uudelleen järjestämistä

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4;

9) Ehdotuksen laiksi vapausrangaistusten koventamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3;

10) Sääntöperinnöstä annetun lain muuttamista

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5;

11) Hallituksen kirjelmän johdosta Eduskunnalle, jota kirjelmää seurasi Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, sisältävä

ehdotuksen laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2;

12) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 85 §:n muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3;

13) Jakolainsäädännön sekä erillisten vesijättöjen muodostamista itsenäisiksi tiloiksi koskevan lainsäädännön osittaista muuttamista

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

14) Ehdotuksen laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,02.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

18. Tiistaina 8 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista 278
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 5.

Toinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 30.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

4) Ehdotus laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 32.

5) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

Siv.

6) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta 279
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

7) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta 287
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 3.

8) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 48.

9) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi 288
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 22.

10) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä ..... „
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 56 laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista ..... „

Siv.

12) Hallituksen esitys n:o 57 määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn 289
13) Hallituksen esitys n:o 58 lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi ..... „

Ainoa käsittely:

14) Ehdotus lisämäärärahasta työttömyyden lieventämiseksi ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15.
15) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 85 §:n muuttamisesta.. 290
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu lakiehdotus.

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta 293

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat v. Frenckell, Janhonen, Jussila, Kariniva, Kilpeläinen, Lehtokoski, K. E. Linna, Mustakallio, Nordenstreng, Nukari, Rötkö, Salo ja K. Valta.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Vapautusta eduskuntatyöstä pyytää ed. K. E. Linna tästä istunnosta yksityisten asiain vuoksi.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Sventorzetski: Herra puhemies! Tällaisissa loma-asioissa ei tähän saakka ole tavallisesti käytetty puheenvuoroa, koska eduskunta on aina luottanut siihen, että sen luottamusta nauttiva puhemiehistö tekee eduskunnalle esitykset asiallisella pohjalla. Erikoiset syyt ovat kuitenkin pakottaneet minut tekemään poikkeuksen tästä tavasta. En ole pyytänyt puheenvuoroa sentakia, että olisin huomannut mitään laiminlyöntiä mainitussa asiassa. Päinvastoin olen vakuutettu siitä, että edustajille myönnetyt lomat ovat olleet asialliseen lähtökohtaan perustettuja ja että puhemiehistö edelleen ansaitseee eduskunnan jakamattoman luottamuksen tämän asian järjestelyssä. Olen pyytänyt puheenvuoron tarjotakseni mahdollisesti niille edustajille, jotka ovat asiassa toista mieltä, tilaisuuden tämänkin hyvin tärkeän asian selvittämiseen. Ja muun muassa olen pyytänyt puheenvuoron torjuakseni niitä ala-arvoisia eduskunnan arvosteluja, joita eräältä taholta ja eräässä huonosti peitetyssä tarkoituksessa on tehty kansaneduskuntaa vastaan.

Viimeinen sellainen parjausartikkeli on tänään Helsingin Sanomain pääkirjoituksen paikalla. Minä saan ehkä luvan muutamia paikkoja siitä lukea. Ne ovat kyllä tämän asian kanssa yhteydessä. Siinä kirjoitetaan, että „useat edustajat ovat miltei säännöllisesti pari, kolme päivää viikossa poissa kaupungista, jolloin valiokuntien kokoukset voivat jäädä pitämättä''. Sitten sanotaan: „seurauksena kaikesta tästä on ollut, että verraten pienetkin asiat viipyvät niissä suhteettoman kauan sekä että jokaisena istuntokautena suuri osa asioista jää käsittelemättä''. Sanotaan myöskin, että edustajat pyytävät summamutikassa lomat ja niille ilman muuta ne annetaan ja heitetään syytös eduskunnan puhemiehistöä ja tietysti eduskuntaakin vastaan, sillä me olemme vastuunalaiset näistä lomista ja sanotaan: „„mutta näitä säännöksiä ei kuitenkaan ole sovellettu käytäntöön''. Tarkoitetaan kuritoimenpidesäännöksiä. „Tavaksi on myös tullut'', sanotaan — „että eduskunta myöntää poissaololupia niin paljon kuin niitä pyydetään, tutkimatta lainkaan, onko pyytäjällä ollut hyväksyttävää estettä vaiko ei''. Sitten lopussa on tavalliset n. k. saunamatkat, rautatieliput j. n. e.

Pyytämällä puheenvuoron olen nyt, niinkuin jo sanoin, tahtonut antaa edustajille tilaisuuden kerta kaikkiaan lausua, ovatko Helsingin Sanomain-tapaiset syytökset sellaisia, joita voi täällä eduskunnassakin hyväksyä ja jollei asianlaita ole sillä tavalla, niin saisi tämä tilaisuus olla vastauksena parjauksiin, sillä jos eduskunta yksimielisesti edelleenkin hyväksyy puhemiehistön menettelytavan, niin tämä saa myös olla vastauksena ulospäin eduskunnan parjaajille. Minä kuitenkin varmuuden vuoksi tahdon kysyä ensiksi, kutka edustajat ovat säännöllisesti kolme päivää poissa kaupungista ja mitkä valiokunnat eivät ole voineet tämän asian takia pitää kokouksia? Sitten: miten voidaan sanoa, että jokaisena istuntokautena suuri osa asioita jää eduskunnassa käsittelemättä senvuoksi, että asiat ovat saaneet viipyä liian kauan valiokunnissa edustajien lomien takia? Edelleen: mihin tosiasioihin perustuu syytös puhemiehistöä ja eduskuntaa vastaan siitä, että ne eivät ole soveltaneet käytäntöön kuritustoimenpiteitä ojentaakseen eduskunnan työsäännöksiä vastaan rikkoneita edustajia ja lopuksi: missä ovat todistuskappaleet siitä, että kansanedustajat matkustavat vaan saunakäyntiä varten, niinkuin Helsingissä ei olisi hyviä saunoja (hilpeyttä eduskunnassa), eikä sellaisilla asioilla, jotka oikeuttavat heidän matkansa.

Minä persoonallisesti olen sitä mieltä, että ne edustajat, jotka mahdollisesti ovat antaneet eduskunnasta ulospäin ja tässä tapauksessa Helsingin Sanomille moisia tietoja, omaisivat nyt sen verran siveellistä ryhtiä, että he uskaltaisivat esiintyä arvostelijoina eduskunnan edessä eikä sen seinien ulkopuolella. Edustajien täytyy matkustaa ollakseen yhteydessä valitsijain kanssa. Edustaja ei voi edustaa Suomen kansaa, jollei hän säännöllisesti liiku kansan keskuudessa. Valitsijat ja sama Suomen kansa vaativat tällaista kosketusta edustajien ja kansalaisten välillä. Edustajilla on siis parlamenttaarisia velvollisuuksia myös parlamentin ulkopuolella. Edustajilla on epäilemättä useita valtiollisia, yhteiskunnallisia ja sivistyksellisiäkin velvollisuuksia valitsijain edessä. Ei voi vaatia, että edustaja voisi täyttää kaikki hänelle esitetyt vaatimukset istuessaan seitsemän päivää viikossa samassa paikassa Helsingissä.

Lehtien ja eräiden piirien säännöllinen eduskuntaparjaus on tarkoitukseltaan läpinäkyvää jo sen kautta, että niissä arvosteluissa, joita me olemme niin paljon lukeneet, ei koskaan, ei vahingossakaan, puhuta siitä, miten kansanedustajat ja valiokunnat ja jaostot toisinaan istuvat aamusta iltaan saakka, tekevät 12—14 tuntia työtä.

Me siis olemme oikeutetut vaatimaan todistuskappaleita väitteille. Tämä ei tietysti merkitse sitä, ettemmekö me olisi tietoisia siitä, että edustajien keskuudessa — ja me olemme kai kaikki siinä syyllisiä — on tavallisia laiminlyöntejä. Onhan olemassa sellaisia asioita, jotka ovat todistettavissa esim. silloin, kun numerot osoittavat, että äänestyksessä on poissaolevia j. n. e. Mutta ne ovat sellaisia ilmiöitä, joita on aina ollut, on ja tulee olemaan. Niistä emme pääse mihinkään ja niitä on arvosteltava, mutta aivan toisessa hengessä ja toisessa tarkoituksessa kuin nyt ulkopuolelta eduskuntaa vastaan hyökkäyksiä tehdään. Onneksi eduskunnan arvo ei riipu siitä, mitä Helsingin Sanomat kirjoittaa (Keskustasta: Oikein!) ja varsinkin senjälkeen, kun juuri Suomen kansa on pyyhkinyt laskuistaan koko sen puolueen, jota Helsingin Sanomat edustaa täällä. Mutta Helsingin Sanomien kannattajiltakin voi vaatia, että kun ne esittävät syytöksiä, niin myöskin kykenisivät omat syytöksensä tositeolla todistamaan. Julkinen totuus sitä vaatii ja eduskunnan arvo.

Minä muuten tietysti kannatan ehdotusta asianomaisen edustajan lomanpyyntöasiassa ja pyydän anteeksi, että hän ihan syyttömänä joutui tämän keskustelun yhteydessä mainituksi. Minä rohkenen samalla otaksua, että jos tästä asiasta ei eduskunnassa enää käytetä puheenvuoroa, niin se on silloin yksimielinen vastaus niille parjauksille, joissa on ammuttu yli maalin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Anomus hyväksytään.

Vapautusta saavat edelleen edustajat Jussila, Kariniva, Salo ja Lehtokoski yksityisasiain vuoksi tästä täysistunnosta, ed. Valta, K., tästä päivästä torstai-iltaan oikeudenkäyntiasioitten tähden sekä ed. Perälä toistaiseksi sairauden tähden.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 4 päivältä saapuneet hallituksen esitykset n:ot 56, 57 ja 58.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista.

Hallituksen esitys n:o 5, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 3, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissaollessa.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä lakiteksti, lain johtolause ja lain nimike.

Asian toinen käsittely on päättynyt.

3) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista.

Hallituksen esityksen n:o 11 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

---

4) Ehdotus laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta.

Hallituksen esityksen no 32 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta.

Hallituksen esityksen n:o 46 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroja ei haluta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta.

Hallituksen esityksen n:o 28 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Oikeusministeri Kaila: Herra puhemies! Edellisen hallituksen uudelleen antamassa esityksessä oleva lakiehdotus erottaa kaksi ryhmää tapauksia, jolloin kovennettua rangaistusta voidaan käyttää. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat ne tapaukset, joista säädetään 1 pykälässä, ja tämän lainkohdan mukaan on vankeusrangaistus, johon on tuomittu 6 kuukaudeksi tai lyhyemmäksi ajaksi olkoonpa välittömästi tai muuntorangaistuksena, ehdottomasti täytäntöönpantava kovennettuna, mutta vastaavasti lyhennettynä rangaistuksena. Tämän pykälän mukaan riippuu siis ainoastaan rangaistusajan pituudesta, onko kovennettua rangaistusta käytettävä vai eikö, minkävuoksi ei myöskään tuomioistuimella eikä täytäntöönpanoviranomaisella ole mitään harkintavaltaa asiassa. Toiseen ryhmään kuuluvat ne tapaukset, joista säädetään 2 §:ssä, ja tämän lainkohdan mukaan riippuu rikollisen teon laadusta, onko kovennettua rangaistusta käytettävä vai eikö, ja sen lisäksi on tuomioistuimelle jätetty valta harkita, onko huolimatta siitä, että rikollinen teko on sellainen kuin pykälässä sanotaan, kovennettua rangaistusta käytettävä vai eikö. Kun rangaistusaika tämän pykälän edellyttämissä tapauksissa aina on yli 6 kuukautta ei koko rangaistusaikaa vangin terveyteen katsoen voida kovennettuna tuomita eikä täytäntöönpanna, vaan voidaan vapausrangaistus tällaisissa tapauksissa, 4:nnen §:n 2 momentin mukaan, määrätä kovennettavaksi enintään 36 päivän ajaksi. 2 §:n mukaan tuomittua kovennettua rangaistusta täytäntöönpantaessa ei rangaistusaikaa sallita vastaavasti lyhennettävän, kuten 1 §:n edellyttämissä tapauksissa on laita.

Lakivaliokunta ei ole hyväksynyt kerrottuja määräyksiä, vaan on kokonaan poistanut kovennetun rangaistuksen käyttämisen 2 §:n edellyttämissä tapauksissa sekä muuttanut sanotunlaisen rangaistuksen käyttämisen 1 §:n edellyttämissä tapauksissa vapaaehtoiseksi ja vangin suostumuksesta riippuvaksi.

Ne jossakin määrin epätyydyttävät, mutta kylläkin tarkoitusperänsä vuoksi ymmärrettävät säännökset, jotka sisältyvät hallituksen esitykseen, eivät kuitenkaan tehtyjen muutosten kautta ole parantuneet, vaan huonontuneet. Kovennetun rangaistuksen käyttäminen, mikäli vanki ensinkään siihen suostuu, tulisi muutoksen mukaan automaattisesti riippuvaksi tuomitun rangaistusajan pituudesta eikä lainkaan rikollisen teon laadusta, mikäli ei nim. teon laatu ole vaikuttanut rangaistusajan pituuteen sitä jo määrättäessä. Rangaistuksen koventamista ei ole suoranaisesti vaan ainoastaan välillisesti ja epämääräisellä tavalla asetettu riippuvaksi rikollisen teon laadusta ja rikollisen henkilön mielenlaadusta ja syyllisyysasteesta. Kovennetun rangaistuksen käyttäminen tulee kaavamaisesti riippumaan numeroseikoista eikä soveltumaan, mikäli mahdollista, kunkin vangin yksilöllisten olojen mukaan, kuten vankeinhoidolliset periaatteet vaatisivat. Kun kovennetun rangaistuksen käyttäminen on päälle päätteeksi tehty riippuvaksi vangin omasta suostumuksesta, niin muodostuu se jonkinlaiseksi kaupankäynnin esineeksi valtiovallan ja rikollisen välillä. Onhan nimittäin päivänselvää, että jos rangaistuksen koventaminen tehdään vapaaehtoiseksi, niin vanki suostuu siihen ainoastaan silloin, kun se on hänelle edullista. Niinpä esim. vangin etu useimmissa tapauksissa vaatii, että hän saa täyden ja runsaan ylöspidon valtiolta talvikuukausina, jolloin työnsaanti ja toimeentulo vapaudessa on vaikeampaa, mutta että hän päinvastoin hankkiutuu vapauteen kesäksi. Näin on ilmeisesti varsinkin vankien kunnottomimman osan, huligaaniaineksen, laita. Lakivaliokunnan eh-

dotus tarjoaa niin ollen vangeille tilaisuuden etuilemaan valtion kustannuksella. Vankitilasto osoittaa, että vankiluku ja siitä johtuva tilanahtaus vankiloissa aina on talvikuukausina suurin, jotapaitsi tilanahtaus silloin vielä pahenee sen kautta, ettei vankeja voida käyttää niin paljon ulkotöissä kuin kesällä. Valtion etu, sekä tilanahtauden poistamiseen että vankien ravinto- y. m. kustannusten vähentämiseen nähden vaatisi, että rangaistusaikaa yleensäkin voitaisiin lyhentää, mutta että sitä ainakin juuri talvisaikana voitaisiin tehdä. Lakivaliokunnan vangeille, mutta ei valtiolle tarjoama valintamahdollisuus on näin ollen jyrkästi ristiriidassa valtion ja yhteiskunnan etujen kanssa. Lisäksi lakivaliokunta edellyttää, että vankien kunnollisempi osa jo itsesäilytysvaistosta, välttääkseen joutumasta rappeutuneiden ja paatuneiden rikoksentekijäin seuraan, valitsisi lyhennetyn, vaikka kovemman rangaistuksen. Lakivaliokunnan mielestä siis kunnollisempi osa vangeista ja valtio saakoon kärsiä, kunhan vain ei kosketa kunnottomien vankien mukavuuksiin ja etuihin. Kaiken edellä sanotun nojalla on mielestäni täydellä syyllä, asiaa kaksilla edellisilläkin valtiopäivillä käsiteltäessä, huomautettu, että vapaaehtoiseksi järjestetyllä rangaistuksen koventamisella ei voi olla mitään pelottavaa, ennakkoestävää vaikutusta, ja on lisättävä, ettei sellainen siis myöskään oikeudellisesti katsoen ole mikään rangaistus, vaan eräänlainen vaihtokauppa.

Niin järjestettynä kuin lakivaliokunta on ehdottanut menettäisi lakiehdotus kaiken olemassaolon oikeutuksensa, vaikkakaan ei kaikkea merkitystään, sillä sopimuksia vankien kanssa epäilemättä syntyisi pienemmässä tai suuremmassa määrässä, mutta lainsäätäjän arvovaltaa ja oikeusjärjestyksen kunnioitusta ei tällainen asiantila varmaankaan kohottaisi. On senvuoksi välttämätöntä, että jos rangaistusta lainkaan kovennetaan, niin on valtiovallan yksin määrättävä sellaisesta koventamisesta, kuten oli laita niin hyvin hallituksen esityksen 1 kuin 2:kin §:n mukaan. Se mikä sitävastoin ei hallituksen esityksessä ole tyydyttävällä tavalla järjestetty, on kovennetun rangaistuksen käytön edellytysten epätarkoituksenmukainen kahtiajako, mikä tosin on, kuten edellä sanottiin, ymmärrettävissä hallituksen lakiehdotukselle asettaman tarkoitusperän valossa.

Kaikki lainsäädäntöpoliittiset syyt vaativat, että rangaistuksen koventamiseen saisi ainoastaan rikoksen laatu vaikuttaa. Ne rikokset, joissa ilmenee erikoista raakuutta ja alhaista mielenlaatua sekä yhteiskunnan kovempiosaisen ja erikoisemmin suojelun tarpeessa olevan väestönosan turmelemista, ansaitsevat enemmän kuin muut rikokset kovennettua rangaistusta. Juuri huliganismirikolliset ja viinatrokarit y. m. senkaltaiset olisivat kovennetun rangaistuksen tarpeessa ja juuri he sellaista rangaistusta pelkäisivätkin enemmän kuin muut rikolliset. Heidät olisi jollakin tavoin esim. juuri tuomitun kovemmanlaatuisen rangaistuksen kautta, erotettava muista kansalaisista ja vieläpä muista rikollisistakin. Jollei pelkästään häpeän pelko vaikuttaisikaan, että puukkoihin ja revolvereihin vähemmän turvauduttaisiin silloin, kun teot tapahtuvat alkoholin vaikutuksen alaisina, niin pitäisi ainakin kovemman rangaistuksen pelon jossakin määrin vaikuttaa tähän suuntaan niissä tapauksissa, jolloin rikoksentekijä on toiminut selvillä päin. Paitsi edellämainittuja huliganismirikoksia, olisi yleensä niitä rikoksia, joissa aseisiin on turvauduttu, sekä niitä, jotka ovat aiheutuneet alkoholin väärinkäytöstä, uhattava kovennetuilla rangaistuksilla.

Edellä sanotusta selviää, että olisi aina, laissa säädettävissä rajoissa, jätettävä tuomioistuimen asiaksi määrätä, milloin kovennettua vapausrangaistusta on käytettävä, milloin ei, olipa kysymys suorastaan tuomitusta tai muuntorangaistuksesta. Myöskään ei rangaistusaikaa olisi rangaistuksen koventamisen johdosta lyhennettävä, vaan pitemmissä vapausrangaistuksissa olisi edelleen määrättävä se pisin aika, minkä rangaistusta saisi kovennettuna täytäntöön panna. Kun huliganismirikoksia ei meidän lainsäädännössämme ole missään varsinaisesti määritelty niin olisi nyt joko yleisin sanoin tai luettelemalla asianomaiset lainkohdat ilmaistava, missä tapauksessa kovennettua rangaistusta on tuomittavat. (Ed. Hakkila: Taitaa olla vaikea tehtävä!) Edellistä tapaa olisi mieluummin käytettävä, koska raakuutta ja huligaanisuutta saattaa ilmetä missä rikoksessa tahansa, jos tekijänä on huligaani.

Kun rangaistusaika ei rangaistuksen koventamisen johdosta lyhenisi, niin ei vankiloissa vallitseva tilanahtaus vielä tämän kautta välittömästi vähenisi, mutta sensi-

jaan pitäisi kovennetun rangaistuksen pelon jossakin määrin vaikuttaa tähän suuntaan. Ainakaan pelkästään tilanahtauden poistamiseksi ei valtiovallan sovi alentua sellaiseen kaupankäyntiin, jota neuvottelu vangin kanssa lyhemmästä mutta kovemmasta rangaistuksesta merkitsisi. Tilanahtaus estää kyllä nykyään vankeinhoidollisten näkökohtien huomioon ottamista, vangin kasvattamista ja hänen valmistamistaan hankkimaan elatuskeinonsa vapaaksi päästyään. Mutta tätä tilanahtautta on suunniteltu poistettavaksi toistakin tietä, josta samalla olisi välitöntä hyötyä yhteiskunnalle. On nimittäin suunniteltu vankityövoiman käyttämistä entistä suuremmassa määrässä ulkotöissä, ja se kokemus, mikä nyt jo tällä alalla on saavutettu, on omiaan kannustamaan jatkuviin yrityksiin. Jotta kaikkia vankeja, jotka sellaisiin ulkotöihin pystyvät, siihen myös voitaisiin käyttää, olisi ehkä syytä jättää hallitukselle kussakin yksityistapauksessa valta lieventää tuomittua kovennettua rangaistusta sellaisissa tapauksissa, jolloin vankia käytetään raskaaseen ruumiilliseen työhön, johon hän ei vedellä ja leivällä ollen pystyisi.

Kaiken edellä sanotun nojalla rohkenen toivoa, että eduskunta ja suuri valiokunta kiinnittävät vakavaa huomiota esittämiini näkökohtiin ja muuttavat lakiehdotuksen sisältöä vastaavissa kohdin. Kun tästä kuitenkin aiheutuisi lain tekstiin ja rakenteeseen verrattain suuria muutoksia, niin olisi käytännöllisintä, että joko eduskunta tai suuri valiokunta valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 5 momentin ja työjärjestyksen 21 §:n nojalla palauttaisi asian lakivaliokuntaan ehdotettujen muutosten huomioon ottamista varten.

Pyydän lopuksi saada ilmituoda sen hartaan toivomuksen, että kaikki hyvät voimat, kuuluivatpa ne mihin mielipideryhmään tahansa, yhtyisivät sitkeään hellittämättömään taisteluun yhä yltyvää raakuutta ja huligaanisuutta vastaan, joka on jo saavuttanut sellaiset mitat, että se on muodostunut iljettäväksi kansallishäpeäksi maallemme.

Ed. Sahlstein: Pyytäisin ensiksikin suurelle valiokunnalle huomauttaa eräästä valitettavasta painovirheestä, joka on päässyt lakivaliokunnan mietintöön. Nimikkeenä valiokunnan mietinnössä mainitaan: „Laki kovennetusta vapausrangaistuksesta". Tämä täytyy tietysti olla „Laki kovennetusta vankeusrangaistuksesta"; ja olisi siis suuren valiokunnan korjattava tämä painovirhe.

Mitä itse asiaan tulee, niin olen minä tässä asiassa, kuten jo vastalauseesta selviää, hallituksen esityksen kannalla. Tämä tapahtuu pääasiallisesti kolmesta syystä. Täällä on jo herra oikeusministeri tänään puhunut siitä sietämättömästä tilanahtaudesta, joka meidän vankiloissamme vallitsee. Tämä on todellakin, tämä tilanahtaus, niin suuri, että on välttämätöntä ryhtyä toimenpiteisiin sen poistamiseksi. Minä luulen, että jos asetutaan hallituksen esityksen kannalle, niin saavutetaan tässä tarkoituksessa jo huomattava tulos. Meillä on vangin kasvattaminen ja parantaminen olennaisena päämääränä pitkien rangaistusten käyttämisellä. Nyt ei kuitenkaan ole tarkoitus ottaa huomioon tätä näkökohtaa, vaan on tarkoituksena ainoastaan peloittaa lakien rikkomisesta, ja tämä päämäärä, peloituspäämäärä, saavutetaan ainoastaan sillä tavalla, että hallituksen esitys hyväksytään. Kolmanneksi ovat puhtaasti taloudelliset syyt vaikuttaneet siihen, että minä olen asettunut kannattamaan hallituksen esitystä. Vuotuiset vankeinhoitomenot meillä ovat niin suuret, että on ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden vähentämiseksi. Tämä saavutetaan ainoastaan sillä tavalla, että kuljetaan hallituksen esittämää linjaa. Minä en usko, että jos lakivaliokunnan mietintö hyväksytään, tätä päämäärää saavutetaan. Näin ollen minä pyydän suurelle valiokunnalle suosittaa 1 vastalausetta, jossa minä monen muun mukana olen asettunut hallituksen esitystä kannattamaan.

Täällä on herra oikeusministeri tänä päivänä ehdottanut vielä kolmannen linjan käytäntöönottamista tämän asian ratkaisemiseksi. Tätä hänen ehdotustaan tietysti ei ole vielä tutkittu. On sentähden ennenaikaista siitä sanoa sitä tai tätä, mutta joka tapauksessa on mielestäni suurella valiokunnalla täysi syy ottaa tarkka selko siitä, mitä herra oikeusministeri täällä tänään on esittänyt. Ja jos havaitaan että tämä ehdotus ansaitsee huomiota, niin olisi kai asia sitten palautettava lakivaliokuntaan lähempää käsittelyä varten.

Ed. Haverinen: Kun tämä vesileipärangaistuksen jälleen käytäntöön ottamista tarkoittava lakiehdotus hallituksen esityk-

senä ensi kerran tuli eduskunnalle, tuntui kuin yhteiskunta olisi ilmoille päästänyt valittavan tuskanhuudon. Yhteiskuntaruumiin täytyy olla jo toivottomasti sairas, koska sen on tällaisiin huumauskeinoihin ryhdyttävä. Kidutusjärjestelmän palauttaminen, ruumiin rangaistuksen jälleen käytäntöönottaminen vaikka vain tässäkin muodossa on jo jotakin niin surkeata ja yhteiskunnallisten asiain hoitajain puolelta suurta neuvottomuutta osoittavaa, ettei voi olla kysymättä, onko sitten jo kaikki kunnialliset keinot käytetty tämän yhteiskuntasairauden, rikollisuuden, parantamiseksi. Tutkiessani hallituksen esityksen perusteluja, havaitsin siellä m.m. kappaleen, joka selvästi osoittaa, ettei lähestulkoonkaan kaikkea ole tehty rikollisuuden poistamiseksi. Siellä on m.m. kohta, joka kuuluu: „Nykyään onkin jouduttu siihen, että eräät henkilöt ahtaina työaikoina suorastaan pyrkivät vankilan vapaaseen ylöspitoon.'' Voiko suurempaa traagillisuutta löytää mistään asiakirjasta? Hallituskin tunnustaa siis, että yhteiskuntajärjestys on niin kurja, että sillä ei ole edes työtä tarjota jäsenilleen, jotta nämä saisivat rehellisesti elättää itsensä, minkä vuoksi, kun henki ei lähde kenestäkään nauraen, kunniantunto häviää, koditon, alaston, nälkäinen, kiusattu ihminen pyrkii jopa vankilaankin. On varmaa, ettei vesileipärangaistus poista ainoaakaan tällaisista syistä aiheutunutta rikollisuutta. Puuttuuhan monelta vapaudessa elävältä riittävä leipäkin, puhumattakaan muista ihmisarvoiseen elämiseen kuuluvista elämän välineistä. Aivan hiljan jouduin puheisiin nuoren miehen kanssa, joka oli ollut vankilassa. Äärimmäisen katkerana sanoi nuorukainen: „Hyvä on teidän hyvinvoipien ihmisten suunnitella rangaistusten koventamista, kun itsellänne ei ole sellaista uhkaa alituisesti edessänne, kuten meillä raukoilla: ette asu sullottuina kuin silakat suolassa, vetoisten murjujen nurkissa, ei teitä odota vuokraemäntänne poistumaan mahdollisimman varhain yösijaltanne voidakseen huoneensa siivota. Te ette joudu pyhäpäivinä tai lepopäivinä myrskyä ja tuulta vastaan suojaa hakemaan vähillä rahoillanne kuppiloissa ja kahviloissa, sen vuoksi, ettei ole asunnossanne muuta tilaa kuin viheliäinen yösija. Ette liioin tiedä, miltä tuntuu kulkea konttorista konttoriin, tehtaasta tehtaaseen rukoilemassa työtä saamatta sitä. Ettekä ollenkaan voi tajuta, minkälaista on ammattitaidottomana tarjota työvoimaansa ja kuulla yhä toistuva vastaus: 'Ei meille oteta muita kuin ammattitaitoisia työläisiä!' Ette ole joutuneet itse tekemään todistuksia saadaksenne työtä mutta sitä tietä purjehtimaan suoraa päätä vankilaan. Hyvä näinkin. Antakaa vangeille vettä ja leipää, vapaudessa he saavat leipää ja vettä, sehän sointuu niin hyvin.'' Näin lausui nuorukainen ja katkerasti, vihlovasti naurahtaen poistui. Olen varma, että ainakaan sitä nuorukaista ei pelota nyt valmistelun alaisena oleva rangaistuksen kovennus, sillä vankilaan joutumisen syyt ovat raskaammat kuin edes tämä kovennettu rangaistus, josta nyt on puhe. Jo siis sen vuoksi, ettei rikollisuuden syitä ole kyllin tehokkaasti pyritty poistamaan, katson mahdottomaksi ja tehottomaksi tämänlaatuisen rangaistuksen koventamisen. Yhteiskunta parkaa tulee sääli. Pitääkö sen tällainenkin häpeä niellä? Kauan saatiin taistella aikoinaan ruumiinrangaistuksen poistamiseksi, inhimillisten tapojen vakiinnuttamiseksi oikeudenkäynnissä. Pitääkö jälleen niihin palata, ennenkuin edes yritetään koetella muita keinoja? Jospa rangaistukset sitten kohdistuisivat aina vain tosirikollisiin, niin inhimillisessä luonteessa piilevä vanha Aatami soisi kyllä ilkeyden harjoittajille ankarankin rangaistuksen, mutta laki koskee jokaista sen kouriin joutunutta, ja tällöin ei rangaistus aina osu ihan oikeaan. Muistellaan vain Lammin työlaitoksessa tapahtunutta murhenäytelmää. Vaikkakaan se ei tapahtunut vankilassa, niin esimerkiksi se sopii kuitenkin. Rangaistusta kärsimään pantu syyntakeeton ihminen kovakouraisen menettelyn takia joutui kuolon uhriksi, ja lakiin perustuvia ohjesääntöjä sielläkin noudatettiin. Ne, jotka valtaansa olivat saaneet tämän ihmisen, vesikääreillä saattoivat hänet kuoleman portaille. Eivät tulleet katsoneeksi, minkälaisessa ravitsemustilassa oli tuo onneton, joka kyllä hyvinvoivain rankaisijain mielestä tarvitsi tuon ankaran ojennuksen, mutta lääkärin toimittamasta ruumiinavauksesta antaman lausunnon mukaan olisi ehdottomasti tarvinnut huolenpitoa eikä rangaistusta. Kostonhimo sanelee kovin usein rangaistusmenetelmät, mutta oikeutta ja inhimillisyyttä

ei niillä aina palvella. Onkin mielestäni liian rohkeata, että edes pyritään lakiin sisällyttämään julmuutta, jota kulttuuriaikakauden luoma oikeustajunta ei pidä inhimillisenä ja joka voi tyydyttää kylläkin alhaista kostonhimoa rankaisijassa, mutta ei paranna rikoksentekijää. On sanottu, että tämä vesileivällä kovennettu rangaistus tulisi kohtaamaan etupäässä sellaista huligaaniainesta, joka ei tahdokaan työtä, vaikka sitä olisikin, ja jolla on hyvät olot, mutta on antautunut m. m. pirtutrokareiksi tai muiksi järjestyksenrikkojiksi. Tähän tahtoisin huomauttaa, että tuskin näillekään olisi mitään parantavaa vaikutusta vesileivällä kovennetusta rangaistuksesta, kun se lyhennettynä suo heille tilaisuuden sitä pikemmin päästä likaista ammattiaan harjoittamaan. Tuskinpa suurimmat väkijuomatrokarit, esim. hienojen hotellien väkijuomatarjoojat, yhtään tavoiltaan muuttuisivat tämänkään lain voimaantulemisen kautta. Toteutuisi vain sananlasku: „Pienet varkaat hirtetään, suuret ajavat nelivaljakolla.'' Mitä taisteluun huligaanisuutta vastaan tulee, niin parhaiten siinä mielestäni onnistutaan hyvin järjestetyn kansalaistoiminnan avulla. Nyt jo mielestäni voisi poliisivoima vaikuttaa paljon tehokkaammin huliganismin vastustamiseksi, jos kaikki tekisivät mahdollisimman pontevasti tehtävänsä. Jos lainsäädännöllä tahdottaisiin huliganismia vastustaa, pitäisi varteenottaa m. m. ehdotus, joka on jo lakivaliokunnassakin esitetty: Olisi huligaaniluonteita ruvettava kasvattamaan erikoisissa työsiirtoloissa. Onhan väitetty, että työ on huligaanille vastenmielistä. Työtä ei kuitenkaan voida pitää ruumiinrangaistuksena. Järjestäköön siis yhteiskunta sellaista tämänlaisille henkilöille. Koska työnteosta on sananlaskukin: „Jos työ olisi herkkua, niin herrat sitä tekisivät'', sopisi siis käyttää mielestäni tätä ojennuskeinoa huligaaniluonteille. Näin vapautuisi varsinaisissa vankiloissa tilaa niitä rikoksentekijöitä varten, joitten tuhoteoilta yhteiskunnan on suojeltava muita jäseniään pitempiaikaisesti. Levoton ja usein ajattelematon huligaani saisi juuri sitä, mikä paraiten sellaiselle luonteelle sopisi. Aivan vasta-alkavia ja nuoria rikollisia varten suosittelisin yhä enemmän käytäntöön otettavaksi ehdollista tuomiota, mikäli suinkin näyttäytyisi sellaisen antaminen mahdolliseksi, sillä nuoruuden rajupäisyys ei aina pohjaudu rikolliseen luonteeseen, ja ulkopuolella rangaistuslaitoksen saatu ojennus tehoaa paremmin kuin vankila, mikäli mielitään tämänlaiset lainrikkojat pelastaa vielä yhteiskunnalle. Tälläkin tavalla väljenisivät vankilat. — Edellä lausumastani on käynyt selville, etten voi kannattaa vesileipärangaistuksen käytäntöön ottamista missään muodossa. Toivon siis, että suuri valiokunta yksimielisesti hylkäisi tämän esityksen. Mutta sitten haluaisin näin suoralta kädeltä tehdä vielä eduskunnalle erään ehdotuksen. Kun täällä tänä päivänäkin tulee kysymys yhteiskunnallisten olojen korjaamisesta m. m. työttömyysmäärärahaehdotuksen muodossa, niin toivoisin, että jokainen eduskunnan jäsen puolestaan vaikuttaisi näitten myöntämiseen, niin että yhteiskunnan osattomat saatettaisiin näin rehelliseen työhön ja että heille hankittaisiin leipää ja lämmintä ulkopuolella rangaistuslaitoksen. Varmaa on, että tälläkin tavalla suljettaisiin osa vankiloista tai vapautettaisiin niitä sellaisia rikollisia varten, joitten luonteessa rikollisuus on ikäänkuin perintönä, ja jotka siis täytyy yhteiskunnan itseään suojellakseen pitkäaikaiseen vankeusrangaistukseen tuomita. Vieläkin tahtoisin painostaa erikoisesti yhteistä kansalaistoimintaa huliganismin vastustamiseksi. Jos jokainen mies ja jokainen nainen omassa kylässänsä tekisi kaikkensa ja omassa kodissansa tekisi kaikkensa huliganismin vastustamiseksi, niin ehdottomasti enemmän se yleisen mielipiteen turvissa vaikuttaisi rikollisuuden poistamiseksi. Minä muuten kyllä yhdyn siihen hyvien voimien kokoamistoivomukseen, jonka täällä oikeusministeri esitti. Se oli kyllä sellainen ajatus, joka sietää jokaisen ottaa varteen.

Ed. Jacobsson: Genom att jag, herr talman, till femtio procent svarar för lagutskottets betänkande — för återstående femtio får rdm. Molin svara — har jag redan nu ansett mig böra taga till orda i denna sak, sedan detsamma numera från höger och venster kritiserats.

På regeringens proposition, vars tyngdpunkt ligger i 1 och 2 §§ har jag nämligen under inga omständigheter kunnat gå in. Detta av flera skäl.

Propositionens 1 § stadgar att fängelsestraff på 6 månader eller därunder skall,

om det så ådömts direkt eller såsom förvandlingsstraff, sonas med fängelse på vatten och bröd och har till ändamål att lätta den f. n. rådande olidliga överbefolkningen av våra fängelser.

Den 2 § avser åter genom skärpning av straffet med vatten och bröd utan någon förkortning av frihetsstraffet, tillfoga den dömde ett extra lidande.

Till en början finner jag det tämligen överflödigt att nu på sätt 2 § det gör införa en ändring i straffsystemet, då ju hela vår strafflag f. n. undergår omarbetning. Vad vill man för övrigt vinna med detta stadgande? Kanhända tror man sig kunna avskräcka de oftast utstuderade bovar och banditer saken gäller från att begå nya brott. Liksom om sådana brottslingar vid brottets begående ens skulle tänka sig möjligheten att överhuvud komma fast. Eller tror man att dessa svårt fördärvade och förhärdade naturer straffet skulle drabba, skulle på något sätt förbättras genom denna enformiga meny under 20 dagar? Ehuru jag redan under halftannat decennium i domstolen kommit i beröring med sådana brottslingar, kan jag icke tänka mig ett enda fall, där en sådan extra påsplissning i straffet skulle verkat vare sig avskräckande eller förbättrande. Det allra betänkligaste är dock att vatten och brödstraffet genom att, såsom 2 § föreslår, användes såsom ett specialstraff och tilläggsstraff, i fråga om särskilt råa eller föraktliga förbrytelser, skulle få karaktären av ett *ärerörigt straff*. En sådan anordning måste dock, icke minst ur psykologisk synpunkt anses förkastlig, enär enligt 1 § samma straff skall tillämpas också på sådana personer, vilka av medellöshet eller fattigdom, icke kunna gälda dem, oftast också för obetydliga förseelser, s. k. politiförbrytelser, ådömda böter. Sakörestängderna upptaga dock ständigt en massa sådana mindre förseelser. Nu skulle sålunda genom att vatten och brödstraffet såsom obligatoriskt förvandlingsstraff ifrågakomme vid böter, skillnaden mellan rik och fattig *onödigt skärpas*. Den rike skulle utan svårighet erlägga böterna, medan den fattige finge taga vatten och bröd. En sådan tillskärpning av redan nu beklagliga förhållanden är så mycket obegripligare i vår tid som man annorstädes, t. ex. i Sverige, söker möjligast noga avpassa böterna efter betalningsförmågan, medger frister för böters erläggande, och, där förvandlingsstraffet, om verklig oförmåga att erlägga böterna föreligger, kan förkortas, medan detsamma åter vid tredska kan förlängas.

Redan med dessa antydningar tror jag mig tillräckligt hava motiverat, varför jag under inga förhållanden kan vara med om regeringens proposition.

Däremot har jag ansett mig kunna omfatta det norska systemet sådant det i *praktiken* utformats. Visserligen tillåter den norska lagen att skärpt fängelse eller fängelse på vatten och bröd utan vidare kan även av domstol ådömas. Men, och det bör betonas, det är dock ytterst sällan sådant skärpt fängelse ådömes av domstol. Likväl får densamma en utomordentligt vidsträckt användning i Norge, enär lagen innehåller stadgande därom att allmänt fängelsestraff kan av den verkställande myndigheten på den dömdes anhållan eller, om den dömde därtill samtycker, förvandlas till skärpt fängelse på vatten och bröd. Överstiger det ådömda frihetsstraffet icke 60 dagar, som i Norge svarar mot maximum av skärpt fängelse, tillmötesgås en sådan anhållan nästan alltid, om hans hälsotillstånd icke sätter hinder i vägen. Är åter straffet högre än 60 dagar utan att överstiga 6 månader, tillåtes det ofta att 60 dagar av straffet förvandlas till skärpt fängelse. På grund av den norska strafflagens bestämmelser i dessa avseenden kan det sägas, att den vida vägnar största delen av de korta frihetsstraffen i Norge försonas i form av vatten och brödsstraff. Jag kan icke heller underlåta att i detta sammanhang understryka, att Norge just i avseende å strafflagstiftning och kriminalprocess med rätta anses vara ett föregångsland bland de europeiska staterna. Det är sålunda icke att åberopa något dåligt exempel, om man i nu förevarande avseende håller sig till Norge.

Reservanterna och de som äro emot att tillåta en fånge att fritt välja emellan kort, skärpt fängelse och ett längre tids vanligt fängelse förmena, att såsom motiv för lagutskottets förslag kunnat åberopas endast rådande svåra utrymmesbrist i fängelserna, men att motivet icke är tillräckligt för att införa ett sådant, som de kalla „inhumant'' straff. Detta påstående är dock icke riktigt,

ehuru utrymmesbristen naturligtvis är ett mycket tungt vägande skäl. Ty av de siffror, som publicerats rörande överbefolkningen av fängelserna, framgår att dessas antal borde fördubblas, innan gällande stadganden angående verkställighet av straff kunna tillämpas. Ordet „skandal" är i själva verket ett lindrigt uttryck för det uppseendeväckande faktum, som med myndigheternas och riksdagens, jag betonar riksdagens, goda minne inträffat, nämligen att straffverkställighetslagen ej kunnat och ej kan följas i fråga om fångars förvaring. Alla dessa stadganden t. ex. om förvaring i enrum, vilka avse fångarnas förbättring hava ej kunnat tillämpas. I stället har man nödgats i enrumsceller inhysa två ja ända till fem fångar. Jag har svårt, ja omöjligt att begripa en mentalitet, som anser det „humant" att till sådan grad överbefolka enrumsceller, där fångarna icke endast äro utsatta för den mest uppenbara andliga smitta, utan där de också i hygieniskt avseende kunna på varandra överföra t. o. m. irreparabla sjukdomar. Och jag befarar att det bleve en rätt så makaber statistik, om man någon gång företoge sig att undersöka, i vilken omfattning t. ex. tuberkulossmitta förvärvats i sådana överbefolkade celler. Det är som sagt svårt att förstå dem, som hålla före att en längre tids tvångsvistelse i sådana smittosamma förhållanden är humant, medan en kortare tid vid vatten och bröd i enrum vore inhumant. Ty det påståendet, att vatten och brödstraffet vore skadligt för hälsan, håller icke sträck. Härom hava läkarna vid två av Norges största distriktsfängelser yttrat sig, den ene: att han såsom sin mening vill uttala, att detta straff, när det sker under kontroll — såsom lagutskottets förslag ju uttryckligen avser — icke inverkar skadligt på fångarnas hälsotillstånd, och den andra: att han efter 20 års erfarenhet icke kan ansluta sig till dem, som i detta straff se en fara för fångarnas hälsa. I uttalandet framhålles även den stora popularitet, som detta straff åtnjuter, vilket framgår därav, att det så allmänt väljes av fångarna. Också i denna omständighet finnes ett starkt argument för den mening att detta straff icke åtföljes av något svårare illabefinnande eller svaghetstillstånd, något som läkarna genom samtal med fångarna övertygat sig om. Detta straffs oskadlighet fastslogs även av den europeiskt ryktbara näringsfysiologen professor Torups undersökningar. Dessa utmynnade nämligen i att vatten och brödstraffet visserligen kan betraktas såsom en undernäring, som dock av en sund och normal människa utan men för hälsan kan tålas i 20 dygn. Under den allmänna ransoneringstiden 1917—1918 förekom större viktförlust än vad detta straff medför, utan att hälsan därav tog skada. T. o. m. de få läkare i Norge, som eljes av principiella skäl äro emot detta straff, såsom den också hos oss bekanta nykteristen dr. Scharffenberg, framhåller svårigheten av att bevisa att detta straff skadar hälsan. Och själv tror han icke att i regel en frisk, vuxen man tar skada av att 20 dagar hållas på vatten och bröd. Hans betänkligheter gäller mera evl. täta upprepningar, emedan han hällre önskat att fängelsevistelsen skulle styrka förbrytaren både andligt och lekamligt.

Genom att vatten och brödstraffet möjliggör en avsevärd förkortning av fängelsetiden skulle ett accepterande av straffet givetvis medföra en också avsevärd besparing för staten, ett plus som stiger med antalet fångar.

I Norge har man en rabatt på 1 till 3, medan lagutskottets förslag avser 1 till 5 d. v. s. en dag på vatten och bröd skulle motsvara 5 dagars vanligt fängelse. Vad detta skulle betyda för oss ifråga om fängelseutrymmet och övriga utgifter, inses, om man fäster sig vid att t. ex. i Norge med dess jämförelsevis låga fångantal under femårsperioden 1917—1922 avsuttos följande antal dagar på vatten och bröd, nämligen, 1917, 37,216, 1922, 45,066 med jämn stegring under mellanliggande år. Småningom komme vi hos oss till mångdubbla tal ifråga om reducering av vanliga fängelsedagar.

Man skulle dock göra sig skyldig till en svår blunder, om man ej också beaktade, vilken avsevärd ekonomisk fördel detta straffs tagande i bruk medförde även för den dömdes närmaste. Ty det är ju självklart, att ju längre straffet är, dess tyngre drabbar det även av den dömde ekonomiskt beroende anhöriga. Enligt min uppfattning är detta en synpunkt av den bärvidd, att den icke i denna diskussion borde förgätas.

Reservationsvis har man också sökt göra gällande, att ett sådant straff icke skulle verka förbättrande och att det komme att begagnas mest av yrkesbrottslingar. Till detta vill jag endast framhålla vad redan prof. Jaakko Forsman yttrar, nämligen att angående bättringsändamålet är att märka, att det rättvisa straffet tjänar detta ändamål såtillvida som det är ägnat att väcka förbrytarens samvete och föra honom till fullt medvetande av hans skuld, varigenom det första villkoret för en sedlig förbättring skapats. Det är därför ett krav av rättvisan — och jag ber att här få understryka prof. Forsmans ord — att straffet inrättas så, att det icke för till sedligt fördärv, utan, såvill möjligt, till bättring. På denna ståndpunkt står vår strafflag. Men jag frågar: uppfylles detta villkor av att fyra, fem individer av förhållandenas tvång hopfösas i enrumsceller för att där fördärva varandra? Det ligger för övrigt i sakens natur, att de kortvariga frihetsstraffen i allmänhet icke kunna verka uppfostrande i vanlig mening, d. v. s. genom individuell behandling och rationell fångvård; därtill är ju tiden för kort. Men, och detta bör ytterligare med skärpa betonas, de få icke heller under några förhållanden verka försämrande, såsom nu i regel är fallet. Vad åter anmärkningen därom, att endast yrkesförbrytare komme att begagna sig av detta straff för att snarast möjligt igen slippa ut och fortsätta sitt gamla yrke, så kan härtill invändas, att yrkesförbrytare högst sällan, i varje fall aldrig mer än en gång kommer under 6 mån. fängelsestraff. Den invändningen duger sålunda icke alls. Och varför skulle vi hos oss icke i huvudsak kunna vänta ungefär liknande erfarenheter som i Norge? De invändningar man härom anfört förefalla icke alls övertygande. Man har också framfört den invändningen att det låge inkonsekvens däri, att fastän vatten och brödstraffet vore ett skärpt straff det ändock bleve populärt.

Så underligt det än kan låta, visar dock erfarenheten, att detta är fallet. Det har nämligen visat sig, att friheten varit den mest dyrbara; för att så snart som möjligt återvinna den har man varit villig att taga även ett hårdare, intensivare straff under en kortare tid. Ty å andra sidan har man ansett det icke råda något tvivel därom, att den, som t. ex. undergått ett 20 dagars vatten och brödstraff, nogsamt är medveten om att hava undergått ett verkligt straff. Utan att dock därav hava tagit skada.

Jag kan sålunda med hänvisning till vad jag yttrat icke komma till annat än att vi för närvarande befinna oss i sådant nödläge, som tvingar oss att åtminstone på försök ifråga om straffverkställighet tillgripa vatten och brödstraffet. Detta för att få rådande utrymmesbrist hävd och möjlighet att åter kunna börja tillämpa strafflagens bestämmelser. Men också med hänsyn till den dömda själv och hans närmaste. Då nu erfarenheten sålunda bestyrkt vad redan vetenskapen utrett, nämligen att detta straff icke är skadligt för hälsan, och då lagutskottets förslag förutsätter verkställighet under ständig läkarkontroll, så borde några rimliga skäl icke kunna anföras mot att låta fånge frivilligt undergå detta straff.

Ty om man förutsättningslöst och med ledning av de norska erfarenheterna går detta spörsmål in på livet, väger skälen för och emot, så synes det mig att man till stöd för förkastande endast kan anföra känsloskäl. Att emellertid dylika skäl icke kunna tillmätas något värde framgår redan därav, att man mot varje straff överhuvud kan anföra precis enahanda skäl.

Jag hoppas därför, herr talman, att stora utskottet skall omfatta lagutskottets välgrundade förslag.

Ed. Tabell: Koska kysymys mielestäni ansaitsee perinpohjaista harkitsemista, niin minä ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle näiden valtiopäivien viimeiseen istuntoon.

Ed. Kivioja: Pidän luonnollisena, että vasemmiston taholta tällainen ehdotus tehtiin ja että muutenkin vasemmiston taholta vastustettiin koko lakiehdotusta. Se on saattanut olla jo ennemminkin luonnollista, mutta erikoisesti on se luonnollista tänä päivänä, jolloin vasemmiston taholta ensimmäisessä puheenvuorossa puolustettiin eduskunnan vallattomuutta ja puolustajana oli mies, joka hallussani olevien tilastojen mukaan on itse ollut hyvin usein poissa äänestyksistä, vaikka on ollut läsnä nimenhuudossa. Se on siis luonnollista, että hän

nytkin, vaikka oli loman pyyntönippu silmien edessä ja kuultavana, puolusti, että asiat ovat oikein. Luonnollista on myöskin, että samalla tavalla sanotaan korppi valkoiseksi, että meidän rikostilastomme, vaikka se niin kauhea on, todistaa jotakin sellaista, että asioita ei tarvitse käydä korjaamaan tällä keinolla, jolla sitä on koetettu käydä korjaamaan. Samoin myöskin täytyy olla selvää, että minä, joka olen koettanut, en suinkaan selän takana, vaan julkisesti kuria pitää, olen myöskin tässä asiassa, joka nyt on esillä, aivan kiinteän kurin kannalla. Satun tietämään, että tällä kannalla ovat myöskin sekä ruotsalaisten talonpoikaisvalitsijat Keski-Pohjanmaalla että vasemmiston valitsijain suuri osa kaikkialla meidän maassamme. Ja kun asia näin on, niin pitäisi olla meillä oikeus käydä käsiksi rikollisuuteen tällä tavalla. Sen voimme tehdä hyvällä omallatunnolla, kun kansan kannatus on meidän takanamme. Huligaanisuutta ja rikollisuutta ei saada vähenemään hemmoittelemalla, sillä tällä kansalla ei ole enää paljon omaatuntoa, mutta ihontunto vielä on, niin että rangaistusten koventamisella ehkä voidaan vielä jotakin saada aikaan. Ei ole vielä Suomen kansa niin kuin seitsemän veljestä kehasi, että „hämäläisen nahka on tuumaa paksu''. Minä uskon, että kun rangaistuksia käydään vähän koventamaan, niin huligaanisuus ottaa vähentyäkseen. Näistä sekä ed. Sahlsteinin mainitsemista syistä suosittelen suuren valiokunnan huomioon sitä vastalausetta, jonka allekirjoittajana olen. „Ceterum censeo inertiam esse delendam.''

Ed. E. Pekkala: Pyydän kannattaa ed. Tabellin ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja tätä ehdotusta on kannatettu, niin on asia valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n mukaan pantava pöydälle. Kehoitan sentähden seuraavia edustajia lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Pääministeri Kallio: Pyydän saada ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Ed. Kuokkanen: Pyydän kannattaa herra pääministerin esitystä.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Tabell ed. E. Pekkalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle näiden valtiopäivien viimeiseen istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tabellin ehdotukseksi. Ed. K. Kallio ed. Kuokkasen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Ehdotusta kutsutaan ed. Kallion ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Kallion ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tabellin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 57 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 26.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kallion ehdotuksen. Asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

7) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 3 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 48 johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö

n:o 1 esitellään mainittujen lainsäätämisasiain ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi.

Hallituksen esityksen n:o 22 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä.

Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen n:o 1 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista

sisältävä hallituksen esitys n:o 56 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Enligt min åsikt står detta ärende i så nära samband med statsförslaget för nästa år, att propositionen borde remitteras till statsutskottet, som egde infordra agrarutskottets utlåtande.

Ed. Schauman: Jag är för min del av den åsikten att denna proposition, liksom även de två följande propositionerna, hade bort, enligt den regel som hittills har följts, i de allra flesta fall åtminstone, bordläggas till följande plenum. Icke ens talmanskonferensens medlemmar hade vid sammanträdet nyss haft tillfälle att taga kännedom om dessa tre propositioner. Då emellertid herr talmannen i talmanskonferensen förklarade sig nu komma att inslå ett annat förfarande beträffande regeringens propositioner, nämligen föreslå deras remiss till utskott genast, utan bordläggning, så måste jag, i syfte att detta talmannens förfarande måtte komma att inom grupperna diskuteras, anhålla att ärendet nu bordlägges till följande plenum. Jag är visserligen av samma uppfattning som rdm. Furuhjelm, beträffande det utskott, vartill remissen bör ske och motsätter mig således talmanskonferensens förslag, och enligt R. O. bör, så fort meningsskiljaktigheter yppas angående det utskott, till vilket propositionen skall hänvisas, ärendet bordläggas, men då A. O. i 42 § innehåller ett stadgande, låt vara i strid enligt min åsikt med R. O. 64 §, som uttryckligen säger, att om meningsskiljaktighet yppar sig angående det utskott, till vilket propositionen skall hänvisas, så skall omröstning utan att ärendet bordlägges företagas angående remissen, då detta stadgande finnes och saken således är tvivelaktig, ser jag mig tvungen att tillgripa det enda medel

som återstår och som håller under alla förhållanden, nämligen att yrka på ärendets bordläggning.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta, on se valtiopäiväjärjestyksen 64 §:n mukaan pöydälle pantava. Kehoitan seuraavia puhujia sentähden lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Ed. Reinikainen: Luovun.

Keskustelu pöydällepanoajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Schauman ehdottanut, että asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon. Näin ollen ja kun muuta ehdotusta pöydällepanon aikaan nähden ei ole tehty, asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

12) Määrärahaa osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn

koskeva hallituksen esitys n:o 57 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Här torde knappast kunna yppa sig någon meningsskiljaktighet angående det utskott, till vilket propositionen borde remitteras, men på grund av de principiella skäl, som jag anförde beträffande föregående ärende, anhåller jag om att också detta ärende måtte ligga på bordet till nästa plenum.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

13) Lisämäärärahan myöntämistä työttömyyden lieventämiseksi

koskeva hallituksen esitys n:o 58 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Jag hänvisar till vad jag yttrade rörande närmast föregående ärende och anhåller om att även denna proposition måtte bordläggas till nästa plenum.

Ed. Rosenberg: Minun täytyy edellisen ehdotuksen johdosta sanoa, että vaikkakin voisin edellisiin nähden käsittää tarkoituksen, koska kyseelliset asiat eivät ole niin kovin tärkeitä ja kiireellisiä, niin on asia aivan toinen tähän viimeksi tehtyyn ehdotukseen nähden, sillä se koskee lisämäärärahan myöntämistä työttömyyden lieventämiseksi. Siitä syystä, ja koska nyt ei kuitenkaan ole mahdollisuutta estää pöydällepanoa, tahdon kuitenkin julkituoda pöytäkirjaan, että minä en näe tässä mitään muuta kuin eräänlaisen yrityksen koettaa vaikeuttaa työläisten nytkin jo hyvin vaikeata tilannetta. Kyseelliset määrärahat joutuvat nytkin eduskuntaan jo liian myöhään käsiteltäviksi. Hätä ja puute on suuri ympäri maan, ja minusta tuntuu, että jokainen tällainen yritys koettaa edelleen estää asian lopullista käsittelyä on täysin tuomittava teko. Koska valtiopäiväjärjestys myöntää mahdollisuuden lähettää tällä tavoin suoraan valiokuntaankin, on asia minusta sitä huonompi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

14) Ehdotus lisämäärärahasta työttömyyden lieventämiseksi.

Ed. Helon y. m. toiv. al. n:o 15 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Siihen nähden, että eduskunnalle nyttemmin on annettu hallituksen esitys määrärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi ja käsiteltävänä olevan toivomusaloitteen tarkoitus siten on toteutunut, voinee eduskunta katsoa enemmät toimenpiteet sanotun toivomusaloitteen johdosta rauenneiksi.

Keskustelu:

Ed. Rosenberg: Minä olisin puhemiesneuvoston kannalla, jos olisi edessä sellainen tapaus, että valiokunnan mietintö olisi aivan yksimielinen. Mutta asia ei ole niin, vaan päinvastoin valtiovarainvaliokunnan mietintöön on liitetty vastalause, jossa pyydetään eduskuntaa ratkaisemaan asia heti. Kun tähän tulee vielä lisäksi, että hallituksen ehdottama määräraha on suuruudeltaan aivan liian pieni, niin olen sillä kannalla, että asiasta joka tapauksessa keskusteltaisiin ja tehtäisiin päätös.

Ed. Lohi: Minä olen täydellisesti yhtä mieltä herra puhemiehen kanssa, että tällainen toivomusaloite on kai nyt tarpeeton, kun kerran hallituksen esitys on eduskunnalle annettu, joka pantiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Mitkä määrärahan suuruuteen tulee, tämän esityksen puitteissa on eduskunnalla tilaisuus panna se minkäsuuruiseksi se tarpeelliseksi katsoo.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Enemmät toimenpiteet asiassa katsottaneen rauenneiksi?

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 85 §:n muuttamisesta.

Mainitun lakiehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ainoaa käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä ja tätä ehdotusta kannatetaan, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään 2/3 annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. von Born: Grundlagsutskottet har för sin del förordat antagande av det förevarande vilande lagförslaget angående ökning av justeringsmännens antal från 5 till 7. Och detta har utskottet enligt min tanke på mycket goda grunder gjort. Då en gång alla från riksdagen utgående framställningar och skrivelser, däribland alltså även riksdagsbesluten, skola avfattas på både svenska och finska språket på samma sätt som ju även alla lagar sedermera skola utfärdas på dessa språk, så är det ju av utomordentlig vikt, att de båda texterna, synnerligast vad angår själva lagförslagen, skola vara med varandra fullt överensstämmande och även i övrigt i språkligt avseende fullt tillfredsställande och korrekta. Att i detta avseende skäl till anmärkningar förefunnits borde icke kunna bestridas. Ansvaret härför vilar numera på riksdagens 5 justeringsmän liksom tidigare på exepeditions- och justeringsutskotten.

För att justeringen med framgång skall kunna försiggå är det emellertid uppenbarligen av nöden, att bland dem, som ombetros med detta uppdrag, åtminstone finnes någon, som fullt behärskar svenska språket och har sinne och öra för språkets alla skiftningar, vilket knappast kan vara fallet om denne icke har svenska till modersmål. Endast en sådan person har tillräckligt intresse och förmåga att giva de svenska lagtexterna en i och för sig tillfredsställande samt de finska texterna motsvarande avfattning. Utan en svensk justeringsman kommer justeringsarbetet —, därest icke särskild expert anlitas, — alltid att ställa sig mer eller mindre vanskligt och svårt, och

hela vår lagstiftning bleve därav säkerligen på ett betänkligt sätt lidande. Alltså bör möjlighet förefinnas att få åtminstone en svensk riksdagsman utsedd till justeringsman. Men med det nuvarande antalet av 5 justeringsmän har det visat sig, att denna möjlighet icke kan upprätthållas. Antalet är för litet för att de svenska riksdagsmännen skulle få in någon representant bland justeringsmännen, då de finska partigrupperna utse sina företrädare enligt det proportionella valsätt, som i dylika fall kommer till användning. Antalet 5 är även för litet för att partigrupperna, som ju äro och under en lång följd av år varit 6, skulle a priori kunna förutsättas vara hågade att i godo ena sig om valet av justeringsmän. Vore antalet något större skulle säkerligen utsikterna betydligt ökas såväl för ett sämjoval som för att alla partigrupper vid ett proportionellt val skulle få sin representant bland justeringsmännen.

I allmänhet söker man ju i riksdagsarbetet ordna det så, att alla partigrupper bli däri företrädda, även då det gäller smärre delegationer eller andra tillfälliga uppdrag. Jag förstår icke, vilken giltig anledning det kan föreligga att helt utesluta vissa grupper från delaktighet i ett så pass viktigt och ansvarsfullt arbete som justeringen av riksdagens beslut. Riksdagsarbetet kan ju icke annat än i hög grad lida därav. Det är alltså redan ur det praktiska riksdagsarbetets synpunkt önskligt och nödigt att ändring i nu ifrågavarande avseende kommer till stånd.

Saken bör ju icke enbart ses ur en trång partisynpunkt. Det kan kanske förefalla, som om man på svenskt håll ville betrakta frågan som en partisak, då ju förslaget främst avser att trygga invalet av en svensk riksdagsman bland justeringsmännen. Men också om detta är fallet, har dock reformen ur allmän synpunkt så mycket och så goda skäl för sig, att den omständigheten, att den uppbäres främst från svenskt håll, icke bör få motverka reformens godkännande, då den ju en gång är skälig och riktig i och för sig. Att något verkligt skäl att motsätta sig förslaget skulle hava anförts eller kunna anföras från finskt håll, har jag icke för min del kunnat finna. Jag uttalar därför förhoppningen, att grundlagsutskottets betänkande skall godkännas och dess förslag här erhålla erforderlig majoritet i riksdagen.

Ed. Puhakka: Niillä syillä, jotka mainitaan perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyvässä vastalauseessa, ehdotan, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Kirra: Pyydän kannattaa ed. Puhakan tekemää ehdotusta.

Ed. J. F. Aalto: Ne perusteet, joita ed. v. Born puheessaan esitti ja joita esitetään myös perustuslakivaliokunnan mietinnössä, ovat mielestäni täysin pätevät. On otettava huomioon, että nykyään ei ole mitään varmoja takeita siitä, että tarkistajien joukkoon tulisi henkilöitä, jotka täydellisesti taitavat ruotsinkieltä. Senvuoksi olisi täysi syy muuttaa lakia niin, että tulisi varmuus siitä, että myös ruotsinkielinen edustaja on tarkistajain joukossa. Vaikka useat edustajat, joilla on äidinkielenä suomi, osaavat puhua ruotsinkieltä, niin ei ainakaan useissa tapauksissa heidän kielitaitonsa ole niin täydellinen, että se vastaisi sitä taitoa mitä tarkistajilta vaaditaan. Kuten aikaisemminkin on huomautettu, on sattunut sellaisiakin virheitä, että suomenkielinen ja ruotsinkielinen teksti ovat ristiriidassa keskenään, ja on se johtunut ilmeisesti siitä, että ruotsinkielinen tarkistus on ollut liian heikko. Senvuoksi olen jo perustuslakivaliokunnassa asettunut tätä muutosehdotusta puolustamaan ja olen myös sitä mieltä, että eduskunta tekisi siinä palveluksen yleensä lainkäyttäjillekin, jos hyväksyisi tämän ehdotuksen.

Ed. Åhlström: Redan den lilla inblick jag har fått i justeringsmännens arbete under denna session när jag såsom suppleant har deltagit i deras arbete har styrkt min uppfattning om önskvärdheten — jag ville säga nödvändigheten — av att i deras arbete också deltager någon riksdagsman med svenskan såsom modersmål och då givetvis helst någon med goda insikter i svenskt lagspråk. Jag kan för övrigt icke förstå, varför en så billig begäran skall möta motstånd. Det bör ju vara likaväl ett finskt som ett svenskt intresse, att alla riksdagens expeditioner, likaväl de svenska som de finska, äro utan språklig vank så mycket mer som ju lagarna, då de en gång äro antagna och stadfästa, äro likvärdiga i finsk och svensk formulering och man sålunda icke, om det senare skulle be-

finnas, att den svenska formuleringen har en nyans annorlunda innebörd än den finska, kan gå till den finska texten och förklara, att den skall bli gällande. Därför tyckes det mig böra vara riksdagen synnerligen angeläget att se till, att också den svenska texten är i fullgott skick och jag ber få förena mig med dem, som påyrka bifall till grundlagsutskottets förslag.

Ed. Schauman: Utom de skäl, som redan ha anförts till förmån för antagande av det vilande lagförslaget skall jag be ytterligare få uppmärksamgöra på några omständigheter. Då den gamla lantdagsordningen gällde, utfördes justeringsarbetet av expeditions- och justeringsutskotten, eller sammanlagt av 18 personer. När den nya riksdagsordningen antogs, gick man tyvärr för långt i motsatt riktning; man gick till en annan ytterlighet i sin iver att försöka minska antalet justeringsmän. Man gick från 18 till 5. Jag har för min del inte någon egentlig erfarenhet om arbetets art för närvarande och huru det går till, och kan således icke själv avgöra, om antalet justeringsmän är tillräckligt oberoende av de språkliga synpunkterna eller icke. Men för mig har en av de nuvarande justeringsmännen, tillhörande ett av de finska borgerliga partierna, försäkrat, att antalet justeringsmän för närvarande är för litet, och att det vore önskligt att oberoende utav de skäl, som tidigare här hava anförts till förmån för lagförslagets antagande, justeringsmännens antal ökas. Jag kan verkligen icke förstå, varför man skall resa motstånd mot detta förslag. Det gör intryck av att man endast skulle vilja reta den andra parten genom att icke vilja medgiva att förhållandena äro sådana, att de tarva en ändring. Det kan hända, att om ändringsförslaget skulle framställts från annat håll än svenskt håll det skulle fått allmänt understöd. Nu är man emot det bara därför att det från svenskt håll framhållits, huru viktigt det är, att de svenska lagtexterna bli föremål för synnerligen omsorgsfull behandling. Jag förordar lagförslagets antagande.

Ed. E. Pekkala: Minä olen perustuslakivaliokunnassa puoltanut lakiehdotusta ja ilmoitan, että ryhmämme tulee äänestämään lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta.

Ed. Pennanen: Nykyisten voimasuhteiden vallitessa tämä lakiehdotus hyväksyttynä tietäisi kyllä sitä, että ruotsinkieliset edustajat saisivat varmasti yhden edustajan tarkastajistoon, ja se tietäisi myöskin sitä, että kaupanpäällisiksi sinne saataisiin yksi edustaja kommunistisestakin eduskuntaryhmästä. Mitä synnynnäisten ruotsinkielisten edustajien osanottoon tarkistajain työhön tulee, on se tietysti hyvin suotavaa, mutta mielestäni ei asia ole paraiten järjestettävissä sillä tavalla, että valtiopäiväjärjestystä muutellaan voimasuhteiden mukaan. Mahdollisuus ruotsinkieltä täysin hallitsevan edustajan saamiseen tarkistajistoon on olemassa nykyisenkin valtiopäiväjärjestyksen aikana. Tuskin voidaan osoittaa, että ruotsinkieliset tekstit eivät olisi nykyisen valtiopäiväjärjestyksen aikana tulleet yhtä korrekteja kuin ne tulivat silloin, kun, niinkuin ed. Schauman täällä jo mainitsi, näitten tekstien tarkistajia oli monta vertaa enemmän. Näin ollen minusta näyttää, ettei ole kyllin perusteltua asiallista syytä perustuslain muutokseen. Siinä suhteessa perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa sanotaan aivan oikein, että tällaisia perustuslakimuutoksia on tehtävä vain silloin, kun todellinen tarve niitä vaatii. Eihän tässä ole pääasia se, että sen tai sen kielinen edustaja on tarkistajistossa. Pääasia on se, että työ tulee siellä kunnollisesti tehdyksi, ja sitä vastaan tuskin voinee kukaan mitään väittää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puhakka ed. Kirran kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puheenaolevan lakiehdotuksen, sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksynyt, äänestää „jaa''; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei''. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 72 ei-ääntä, tyhjiä 3; poissa 24.

Eduskunta on hylännyt lakiehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Born: Jag anhåller om öppen votering.

Puhemies: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys toimitetaan.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, v. Born, Bryggari, Bäck, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Hintz, Huttunen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Kallio, W. J., Keto, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehikoinen, Lehto, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Mangs, Marttila, Meriläinen, Molin, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Paasivuori, Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Pohjaranta, Puittinen, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Ryömä, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Velling, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J., Åhlström ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Arffman, Asikainen, Auer, Ellilä, Haataja, Hakala, A., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Ikola, Junes, Jutila, Juutilainen, Kallio, K., Kalliokoski, Kauranen, Kemppi, Kirra, Kivi, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Sunila, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vennola, Vertanen, Vesterinen ja Vilhula.

Äänestyksestä poissa ovat seuraavat 24 edustajaa:

Alestalo, Cajander, v. Frenckell, Hannula M., Helo, Janhonen, Junnila, Jussila, Järvinen, Kariniva, Kilpeläinen, Kivimäki, Koivisto, Lehtokoski, Linna, K. E., Moilanen, Mustakallio, Mäkelä, Nordenstreng, Nukari, Perälä, Rötkö, Salo ja Valta K.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 74 ei-ääntä. Kun siis vähintään 2/3 annetuista äänistä ei ole kannattanut lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hylätty.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepano:

16) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.34.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

19. Perjantaina 11 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa 297
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 30.

Toinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

3) Ehdotus laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 32.

4) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta 298
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

5) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta 299
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 3.

Siv.

6) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta 300
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 48.

7) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi 302
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 22.

8) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1.

Ensimmäinen käsittely:

9) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta 303
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

Ainoa käsittely:

10) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hy-

Siv.

väksytty ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta 314
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu lakiehdotus.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 56 laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista 320
12) Hallituksen esitys n:o 57 määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn 321
13) Hallituksen esitys n:o 58 lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna 325
15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi „
16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten ..... „
17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksn esityksen johdosta laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä .... „
18) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta 326
19) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 lisämäärärahan ottamista vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannatusavuksi koskevan toivomusaloitteen johdosta 326

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Forsberg, v. Frenckell, U. Hannula, Heikkilä, Paavolainen, Reinikka, Rötkö, Sirola ja Vesterinen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: tästä istunnosta oikeusasiain takia edustajat Heikkilä ja Sirola, virkatehtävän takia ed. Paavolainen, perheessä sattuneen kuolemantapauksen takia ed. Forsberg ja yksityisten asiain takia ed. U. Hannula, lauantaiksi ja maanantaiksi kunnallisten asiain takia ed. A. Hakala, viikon ajaksi ulkomaanmatkan takia alkaen 8 päivästä tätä kuuta ed. von Frenckell sekä perheessä sattuneen sairauden vuoksi maanantai-päiväksi ed. Niilekselä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tältä päivältä saapunut hallituksen esitys

n:o 59 lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin.

Vapautus perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemies: Ed. Auer, joka on jäsen maatalousvaliokunnassa sekä tarkistaja, pyytää vapautusta perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vedon ja tyytymättömyydenilmoituksen vastaanottamisesta kihlakunnantuomarin poissa ollessa.

Hallituksen esitys n:o 30, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 4, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 5.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus poliisiohjaajan toimien perustamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 32, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Tapojen yleinen raaistuminen ja rikollisuuden hillitön raivoaminen, josta miltei joka ainoa päivä luemme yhä uusia masentavia numeroita, velvoittaa valtiovallan olemaan laiminlyömättä mitään keinoja tokeiden asettamiseksi sille. Yhtenä luotettavana ja sanoisin luotettavimpana keinona tässä suhteessa on pidettävä poliisivoiman kehittämistä kykeneväksi menestyksellä taistelemaan rikollisia vastaan. Kun meillä ei varmaankaan ole mahdollisuuksia tarpeellisessa määrin lisätä poliisimiehistön lukumäärää, on viime aikoina pyritty siihen, että miehistön kaikinpuolista koulutusta kehitetään. Tässä suhteessa on lähdetty siitä yleisesti tunnetusta tosiasiasta, että yksi hyvin koulutettu konstaapeli monessa suhteessa vastaa useampaa kouluttamatonta. Tärkeänä saavutuksena tällä alalla on pidettävä valtion poliisikoulua, joka kuluvana vuonna asetettiin vakinaiselle kannalle, mutta yhtä tärkeää poliisimiehistön kehittämiselle ovat olleet vuotuiset läänin poliisiopetuskurssit, joissa poliisimiehistöä on opastettu heidän monilukuisten tehtäviensä oikeaan suorittamiseen. Näitä kursseja ovat antaneet läänin poliisiohjaajat, joiden toimien vakinaistuttamista siinä esityksessä, jonka valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta nyt ehdottavat hylättäväksi, on ehdotettu. Vuodesta 1925 alkaen on näitä virkoja ollut kieltolakisakkovaroilla palkattuna useimmissa lääninhallituksissa ja on heidän tehtävänsä osoittautunut sangen tulokselliseksi jo siltä kannalta, jonka aluksi mainitsin, aivan välttämättömäksi. Paitsi kieltolain valvontaa ja läänin opetuskurssien toimeenpanemista on poliisiohjaajain tehtäviin kuulunut poliisin työskentely-

tapojen yhdenmukaistuttaminen ja kehittäminen sekä tarkastuksien toimittaminen ja valvonta poliisimiehistön keskuudessa ja tärkeimpien poliisiasiain esitteleminen lääninhallituksessa. Palkkaa nämä ylimääräiset virkamiehet ovat saaneet 52,500 markkaa, paitsi yhdessä läänissä, jossa heidän palkkansa on ollut 48,000 markkaa. Nämä palkat ovat vaatimattomia poliisiohjaajain suorittaman työn tärkeyteen ja heiltä vaadittavaan monipuoliseen pätevyyteen nähden. Onkin osoittautunut varsin vaikeaksi saada toimia täytetyiksi hyvillä voimilla. Mutta pätevien voimien kiinnittämistä on myös suuressa määrin vaikeuttanut toimien ylimääräisyys, joka yhdessä sen kanssa, että toimet ovat palkatut kieltolakisakkovaroilla, on tehnyt toimet vähemmän halutuiksi.

Päästäkseen jälleen yhden askeleen eteenpäin poliisivoimain laadullisessa kehittämisessä, on poliisiohjaajain tointen vakiinnuttamista, jota poliisitoimesta vastuussa olevat pitävät välttämättömänä, ehdotettu. Asia saattaa tuntua vähäpätöiseltä, ja sen vuoksi kai valtiovarainvaliokunta on katsonut voivansa ehdottaa sen hylkäämistä jotenkin tyhjillä perusteilla. On kuitenkin huomattava, että ehdotettu toimenpide on vain yksi rengas siinä toimenpiteiden ketjussa, jolla nykyisestä sietämättömästä tilanteesta pyritään pääsemään. Talousarviossa ehdotetaan useita muita tällaisia toimenpiteitä ja hallituksessa on tietääkseni vireillä vielä muitakin. Niitä suunniteltaessa on ainakin aikaisemmin edellytetty, että poliisiohjaajain toimet vakiinnutetaan, ja kuten minulle on sanottu, pidetään tätä toimenpidettä nykyjäänkin sisäasiainministeriössä edelleen tarpeellisena.

Kun hallitus ei ole eduskunnalle ilmoittanut, että se tahtoo esilläolevan esityksen hyväksyttäväksi, ei minulla tietenkään ole aihetta ehdottaa muutosta suuren valiokunnan hylkäävään mietintöön. Mutta olen pitänyt tarpeellisena huomauttaa siitä, että jälleen yksi toimenpide, joka on tarkoitettu nostamaan päteviä voimia rikollisuutta vastaan ja joka rahassa ei olisi merkinnyt enempää kuin 17,000 markkaa, tulee hylätyksi eduskunnassa, ja kuitenkin rikollisuuden vastustamisessa ei päästä eteenpäin muuta kuin toimenpiteillä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 46, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, minkä jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsittelemään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Ryömä: Pyydän lyhyesti selostaa sitä suunnitelmaa, jonka mukaan sairaanhoitajataropetus tulisi tapahtumaan. Tarkoitus on järjestää ensin 4 kuukautta kestävä perustava opetus sairaanhoitajatarkoulujen valmistavissa kouluissa. Maan sairaanhoitajatartarpeen tyydyttämiseksi on laskettu tarvittavan kolme tällaista koulua, nim. Helsingin yliopiston sairaalan, Viipurin lääninsairaalan ja Turun lääninsairaalan yhteyteen. Näissä olisi yhteensä 300—320 oppilasta. Kun vuoden 1920 komitea, joka teki ehdotuksen sairaanhoitajataropetuksen uudistamista varten, laski silloisissa oloissa tarvittavan valmistavia kouluja 200 oppilasta varten, on maan sairaanhoitolaitos uusien sairaalain rakentamisen, koulu-, tuberkuloosi- ja kunnanhoitajatartoimien perustamisen kautta kehittynyt niin, että mainittu nyt suunniteltu 300—320 oppilasmäärä on katsottava pysyväisesti välttämättömäksi. Valmistavissa kouluissa oppilaat maksaisivat asunnosta ja ruuasta kohtuullisen maksun; ensi vuoden tulo- ja menoarviossa on ehdotettu 500 markkaa kuussa täksi maksuksi.

Valmistavista kouluista siirtyisivät oppilaat harjoittelemaan sairaanhoitajatarkouluihin läänin- ja yleisissä sairaaloissa, saa-

den niissä sekä käytännöllistä että teoreettista opetusta, missä käytettäisiin apuna myöskin paikallisia kunnallisia ja mahdollisesti yksityssairaaloita. Tämä koulutus mainitun valmistavan opetuksen ja kaksikuukautisen loman kera kestäisi yhteensä 2 ½ vuotta. Sen jälkeen olisi sairaanhoitajataroppilaiden puolen vuoden aikana pakollisesti erikoistuttava jollekin erikoisalalle, kuten sairaalanhoitajattareksi, kouluhoitajattareksi, tuberkuloosihoitajattareksi, kunnanhoitajattareksi y. m. s. Sairaaloissa saisivat oppilaat ensimmäisenä opiskeluvuotenaan sairaanhoitajatarkoulussa vapaan asunnon ja ruuan sekä toisena vuotena vapaan asunnon ja ruuan ja pienen palkkion, joksi ehdotetaan ensi vuoden menoarviossa 175 markkaa kuussa. Jos he spesialisoituvat sairaalahoitajattariksi, toimivat he silloin sairaalassa ½ vuotta alihoitajattarena ja tämän palkalla. Kun oppilaista sairaalat täten saavat puoli-ilmaista työvoimaa, haluttaisiin joka sairaalaan mielellään sairaanhoitjatarkoulu, mikä muutenkin olisi hyvä, jotta oppilaat tulisivat saamaan opetuksensa mahdollisimman lähellä kotiseutuaan. Valmistavista kouluista lähetettäisiin oppilaat määrättyihin sairaaloihin näiden sairaanhoitajatarkouluihin. Sairaanhoitajatarkouluja tulisi lopullisesti olemaan 10—12 sairaalassa. Sairaalain ylihoitajattaret ja lääkärit hoitaisivat ja johtaisivat sairaanhoitajatarkoulujen opetusta, niin että niihin tarvittaisiin verrattain vähän muuta henkilökuntaa.

Mutta kun opetus tapahtuisi näin monessa koulussa ja myöskin hyvin erilaisissa olosuhteissa, on välttämätöntä opetustulosten tasaamiseksi, paitsi sitä, että oppilaita voidaan kurssiaikana sairaalain kesken vaihtaa, että on olemassa henkilö, sairaanhoitajatar, joka tätä opetusta valvoo, käy tarkastusmatkoilla kouluissa ja antaa myöskin opetusta joissakin aineissa. Tämän tarkastajan tehtäviin kuuluisi sitten myöskin mainitsemieni jatkokurssien järjestäminen ja johto, jotta eri sairaanhoitajataraloille valmistuvat sairaanhoitajattaret saisivat hyvän ja samanarvoisen pätevyyden. Tätä varten on ehdotettu lääkintöhallitukseen perustettavaksi tarkastajantoimi sairaanhoitajataropetusta varten. Sanomastani käynee ilman muuta selville, että tällainen toimen haltija tarvitaan, että hänen tulee olla nainen, ja että hänellä tulee pysyväisesti olemaan riittävästi työtä tässä toimessa.

Kun sairaanhoitajataropetuksen uudelleen järjestelyä viime vuoden talousarvion yhteydessä käsiteltiin ja kysyttiin, mitä se tulisi maksamaan, ilmoitin kustannukset laskетuiksi puoleksitoista miljoonaksi markaksi nykyiselle oppilasmäärälle eli siis 1,200 oppilaalle. Kun nyt tarkastelemme ehdotusta ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi ja otamme siinä huomioon, mitä siitä on menoja ja mitä tuloja sekä vähennyksen sairaanhoitajataryhdistyksen tätä tarkoitusta varten myönnetyssä määrärahassa, tekevät sairaanhoitajataropetuksen nettomenot 1,037,000 mk. Laskuista puuttuu sitten vielä Turun lääninsairaalan valmistava koulu ja eräiden muiden sairaalain sairaanhoitajatarkoulut, mutta nyt ehdotettujen menojen perusteella voi jo sanoa, etteivät sairaanhoitajataropetuksesta johtuvat nettomenot kaiken kaikkiaankaan tule nousemaan edellämainitsemaani puoleentoista miljoonaan markkaan vuodessa. Toiselta puolen on huomioonotettava se suuri puoli-ilmainen työvoima, mikä sairaanhoitajataropetuksen kautta valtion sairaaloihin saadaan, niin että sairaanhoitajataropetuksesta valtiolle lopullisesti muodostuvat todelliset menot jäävät sangen vaatimattomiksi. Lääkärikoulutus on meillä, kuten skandinavisissakin maissa, hyvin perinpohjainen ja korkealla tasolla. On jo aika nostaa sairaanhoitajataropetuksemme samalle tasolle, jota tekeillä oleva uudistus tuleekiin merkitsemään. Tämän voi tehdä sitä suuremmalla syyllä, kun se ei tule valtiolle sanottavia maksamaan, lukuunottamatta koulujen perustamisiin tarvittavia kustannuksia. Toivon, että eduskunta hyväksyy lain siinä muodossa kuin valtiovarainvaliokunta ja senjälkeen suuri valiokunta pienin muutoksin ovat sen hyväksyneet.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

1—3 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan toiseen käsittelyyn

siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, jonka jälkeen eduskunta ryhtyy yksityiskohtaiseen lakiehdotuksen käsittelemiseen.

Yleiskeskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen 3 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1926 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksia yksityiskohtaisesti käsittelemään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kivimäki: Huomautan aluksi, että esilläolevassa hallituksen esityksessä on pari painovirhettä, jotka laki- ja talousvaliokunta ja suuri valiokunta ovat jättäneet korjaamatta. Ensimmäisen lakiehdotuksen 160 §:n 2 momentin ensi rivillä puhutaan „asiaosaisesta", pro „asianosaisesta" ja toisen lakiehdotuksen johtolauseessa pitää sanat „11 päivänä lokakuuta 1911" olla, kuten jo lain nimikkeestäkin näkyy, „17 päivänä lokakuuta 1911". Nämä painovirheet ovat tietenkin korjattavat. Sensijaan ei voida yksinkertaisesti painovirheinä korjata jälkimmäisen lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ien ensimmäisissä momenteissa olevaa virheellistä sanaa „omistaja". 1911 vuoden asetus ei puhu omistajasta, eikä se voikaan puhua omistajasta, koska sen tarkoitus juuri on varata vesijättömaan haltijalle mahdollisuus saada vesijättömaa omakseen. Siitä syystä asetus johdonmukaisesti puhuu siitä, joka hallitsee vesijättömaata. Sana „omistaja" on mainituissa lainkohdissa senvuoksi aivan väärä ja omiansa johtamaan harhaan. Parempaa todistusta tämän osoittamiseksi ei muuten tarvita kuin se, että samojen pykälien 2 momenteissa käytetään oikein sanaa „haltija". Esitystä laadittaessa on siis sattunut lakiteknillinen virhe, joka on korjattava.

Mitä sitten lakiehdotuksen asialliseen sisällykseen ja varsinkin jälkimmäisen lakiehdotuksen 8 §:n 4 momenttiin tulee, joutuu pakostakin kysymään, päästäänkö sitä sanamuotoa seuraten, joka viimeksimainitulle lainsäädökselle on annettu, siihen tulokseen, johon kai on pyritty. 1911 vuoden asetuksen tarkoituksenahan on ollut, kuten jo mainitsinkin, vakaannuttaa vesijättömaiden hallintasuhteet, tai ainakin antaa mahdollisuudet näiden hallintasuhteiden vakaannuttamiseen, niin että ne, joiden toimesta vesijättömaat on, niin sanoakseni, synnytetty tai heidän oikeudenomistajansa saisivat ne pitää. Mutta kun 8 §:n 4 momentin mukaan toimitusmiesten on selvitettävä vesijättöpalstain omistusoikeussuhteet, voi asia saada sellaisen käänteen, että vesijättömaat maakaaren säännösten mukaan palaavatkin jakokuntiin, joiden oikeaan omistukseen ne voidaan katsoa kuuluvan. En tahdo väittää, etteikö tällainen tulos saattaisi olla joissakin tapauksissa oikein, mutta sikäli kuin olen asian ymmärtänyt esityksen perusteluistakin, tarkoituksena ei ole ollut päästä tällaiseen lopputulokseen, joka merkitsisi sitä, että ne, jotka vuosikymmeniä ovat vesijättöjä hallinneet, voivatkin ne yhtäkkiä menettää. En tahdo nimenomaan väittää, että puheenaolevan momentin tulkinnan välttämättä täytyy johtaa tähän, mutta se voi siihen johtaa ja siten mahdollisesti antaa 1911 vuoden asetukselle kokonaisuudessaan toisen sisällyksen, kuin sillä on ymmärretty olevan.

En ole valmis tekemään muutosehdotusta, koska tehdyn huomautuksen johdosta vasta

tänään huomioni kiintyi pykälään. Jos muistutukseni on aiheellinen, olisi suuren valiokunnan, jonne asia olisi palautettava, koetettava tarkemmin perehtyä kysymykseen asiantuntijoita kuulemalla.

Epäilyksiä on myös olemassa 15 §:n 2 momenttiin nähden. Voi näet kysyä, eikö siinä säädetty preklusioni-seuraamus olisi tarpeen myös niihin saantoihin nähden, joista 8 §:n 4 momentissa puhutaan.

Lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen tekemään muutosehdotuksen 8 ja 9 §:ään nähden.

Ed. Haataja: Jos tohtori Kivimäki tutkii 1911 vuoden asetuksen 3 §:ää, niin hän huomaa, kuinka sen mukaan se, joka hallitsee vesijättöä sen nojalla, että hän tai joku hänen saantomiehensä on saanut sen 1 §:ssä edellytetyllä tavalla, on oikeutettu tekemään sellaisen hakemuksen, kuin pykälässä sanotaan. Ja jos hän sitten tutkii asetuksen 1 §:ää, niin hän huomaa, että siellä puhutaan siitä, joka asianomaisella luvalla toimitetun vesistön laskemisen johdosta on saanut omaksi jonkun vesijätön. Sitä, joka on saanut vesijätön omaksi, tavallisesti kutsutaan vesijätön omistajaksi ja hänellä katsotaan olevan siihen omistusoikeus. Niin ollen minusta tuntuu, että kun tohtori Kivimäki väittää, ettei vuoden 1911 asetus erillisistä vesijätöistä puhu omistajasta, niin se johtuu siitä, että tohtori Kivimäki ei ole riittävällä tarkkuudella 1911 v:n asetusta tutkinut. Muuten onkin huomattava, että meillä on katsottu vanhempien vesijättöjen kuivauksien perusteella joutuneen kuivaajien omiksi ja vasta 1902 vuoden vesioikeuslainsäädäntö on tehnyt tässä kohden sen muutoksen, että kuivaaja saa siihen vain nautinto-oikeuden määräajaksi. Näin ollen sanan „omistaja'' käyttäminen puheenaolevassa lakiehdotuksessa on minun ymmärtääkseni täysin asianmukainen. Mitä tulee siihen, että laissa on käytetty osittain sanaa „omistaja'', osittain sanaa „haltija'', niin näitä termejä käytetään maanomistusoikeutta koskevassa lainsäädännössä hyvin sekaisin. Ei tohtori Kivimäen tarvitse muuta kuin tarkastaa voimassaolevaa jakolainsäädäntöä, niin hän huomaa, kuinka siellä puhutaan toisin paikoin omistajasta, toisin paikoin haltijasta, ilman että siinä tarvitsee olla mikään sellainen periaatteellinen ristiriitaisuus olemassa, jota tohtori Kivimäki tässä asiassa pelkää.

Mitä sitten tulee siihen, että 8 §:n 4 momentti voitaisiin mahdollisesti kirjoittaa hiukan toisin, on mainittava, että tämmöiset kirjoittamiskysymykset usein ovat sellaisia, että yksi kirjoittaa yhdellä tavalla, toinen toisella. Minun mielestäni asetus voidaan kirjoittaa myös niin kuin nyt on sanottu, ilman että se aiheuttaa niitä epäilyksiä, mitä tohtori Kivimäki on siinä pelännyt. Kaikkein vähimmin voi tulla kysymykseen se, mitä hän ajatteli, nimittäin että tämän lainsäädännön perusteella tuomittaisiin jakokunnalle jotakin sellaista, joka kuuluu kuivaajalle. Mitä taas tulee 15 §:n 2 momentissa olevan preklusio-määräyksen ulottamiseen myöskin niin sanottuihin vesijättöjen järjestelyihin, joista tämä lainsäädäntö on tarkoitettu sisältämään säännöksiä, niin lakia laadittaessa on nimenomaan tahdottu jättää tämä preklusio ulkopuolelle, ja minä luulisin, että siihen olisi syytä.

Jos tohtori Kivimäki olisi tuonut nämä huomautuksensa esille lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä, niin olisihan ollut asianmukaista, että niitä olisi suuressa valiokunnassa ryhdytty yksityiskohtaisesti käsittelemään. Minusta tuntuu siltä, että asian jouduttua jo niin pitkälle kuin se nyt on joutunut, ei ole aihetta asian suureen valiokuntaan palauttamiseen tohtori Kivimäen esittämistä syistä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Edellinen lakiehdotus.

160 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Jälkimmäinen lakiehdotus.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Niillä perusteilla, jotka yleiskeskustelussa mainitsin, ehdotan, että pykälän ensimmäisessä momentissa kolmannella rivillä sana „omistaja'' muutetaan sanaksi „haltija''. Päinvastoin kuin ed. Haataja olen minä sitä mieltä, että, mikäli suinkin on mahdollista, samaa asiaa tarkoitettaessa on aina samoja termejä lakiehdotuksessa käytettävä. 1919 vuoden asetus ei,

huolimatta siitä, mitä ed. Haataja väittää, puhu omistajasta. Sen 3 §:ssä sanotaan: „oikeutettu tekemään hakemuksen vesijätön muodostamisesta itsenäiseksi tilaksi on se, joka hallitsee vesijättöä sen nojalla, että hän tai joku hänen saamamiehensä on saanut sen 1 §:ssä mainitulla tavalla.'' Päähuomio kiinnitetään siis hallintaan eikä mitään puhuta omistuksesta.

Ed. Puhakka: Pyydän kannattaa ed. Kivimäen tekemää ehdotusta. Minunkin käsittääkseni lakitekstissä on samaa asiaa tarkoitettaessa ehdottomasti käytettävä samaa termiä eikä saatava aikaan epäselvyyttä käyttämällä eri nimityksiä samasta asiasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivimäki ed. Puhakan kannattamana ehdottanut, että 8 §:n kolmannella rivillä oleva sana „omistaja'' vaihdettaisiin sanaksi „haltija''. Kutsun ehdotusta ed. Kivimäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa on ed. Kivimäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 37 jaa- ja 88 ei-ääntä, tyhjiä 4; poissa 70.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kivimäen ehdotuksen.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Kivimäki: Sen päätöksen mukaisesti, jonka eduskunta teki edellisen pykälän kohdalla, on tähän pykälään sen ensimmäisen momentin toiseen lauseeseen sana „omistaja'' vaihdettava sanaksi „haltija''.

Ed. Puhakka: Kannatan ed. Kivimäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivimäki ed. Puhakan kannattamana ehdottanut, että pykälän toisessa lauseessa oleva sana „omistaja'' vaihdettaisiin sanaksi „haltija''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kivimäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Kivimäen ehdotus hyväksytään.

12 §, 15 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Koska jälkimmäistä lakiehdotusta ei ole muuttamatta hyväksytty, palautetaan asia suureen valiokuntaan, joten lakiehdotusten toinen käsittely tulee jatkumaan.

7) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, jonka jälkeen eduskunta ryhtyy lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsittelemään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

1—4 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan

mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. E. Pekkala: Perustuslakivaliokunta on ehdottanut käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen hyljättäväksi sen nojalla, että siihen sisältyy säännöksiä, jotka edellyttäisivät n. s. takuulain eräiden pykälien muuttamista, mitä tarkoittavan Ahvenanmaan maakuntapäivien esityksen eduskunta on kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä hyljännyt. Perustuslakivaliokunta ei ole aloitetta edes yksityiskohtaisesti käsitellyt. Ei ole mielestäni kuitenkaan aihetta perustuslakivaliokunnan esittämien syiden takia hyljätä lakiehdotusta, vieläpä ilman yksityiskohtaista käsittelyä. Lakiehdotukseen voidaan nimittäin tehdä sellaisia muutoksia, ettei se joudu ristiriitaan voimassa olevan takuulain kanssa. Senvuoksi minä ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite.

Ed. Tabell: Pyydän kannattaa ed. E. Pekkalan tekemään ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. E. Pekkala ed. Tabellin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite. Kutsun tätä ehdotusta ed. E. Pekkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. E. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 31 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta.

Hallituksen esityksen n:o 28 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Molin: Den fråga, som nu föreligger till riksdagens behandling i fortsatt första läsning, är av den synnerligen allvarliga beskaffenhet, att all anledning förefinnes att så grundligt som möjligt behandla densamma. Detta har gjort att jag nu redan vid första läsningen har ansett mig hava anledning att taga till orda.

Jag ber Eder, mina damer och herrar, att betrakta denna kurva. Ja, man kan ju inte längre kalla den en kurva, ty där synes intet nedåtgående, utan vi hava småningom ett så gott som rakt uppåtgående streck. Denna kurva utvisar i vilken mån brottsligheten i Finland under de senaste åren har ökats och talar sitt oförtydbara språk. Det är icke minst den allra sista tidens ökning som har varit alldeles särskilt märkbar. I slutet av senaste månad utgjorde fångantalet i våra fängelser 7,291 mot 6,383 i fjol. Alltså en ökning av över 14 % på den tiden. Granska vi åter närmare statistiken för att få utrönt, vilka brott som närmast bidragit till den starka ökningen, så finna vi att det är antalet brott mot individen och mot förbudslagen, som i så hög grad har ökats. Jämföra vi kvartalsutgången den 1 oktober med motsvarande tidpunkt senaste år, finna vi 23 mord mot 19 under de tre första kvartalen detta år jämförda med de tre första

kvartalen senaste år, dråp och misshandel 195 mot 156 senast, grov misshandel och grovt slagsmål 548 mot 287 senast, vållande till död eller kroppsskada 101 mot 80 senast. Brotten mot egendom hava ökats i obetydlig grad, brotten mot staten och samhället på samma sätt, brotten mot förbudslagen däremot återigen i synnerligt hög grad under dessa tre månader av innevarande år, d. v. s. 8,344 fall mot 6,624 motsvarande tid senaste år.

Man önskar nu finna bot mot denna samhällsföreteelse genom skärpta straff av den art regeringens förevarande proposition vidhandenger. Det synes mig emellertid som som om vi äro skyldiga att, förrän vi gå att utfinna medlen, försöka finna orsakerna. Betecknande nog nämnde justitieministern i sitt senaste andragande icke ett ord härom. Det är blott på vänsterhåll man har tagit denna viktiga del av frågan till tals. Enligt vänsterns syn på tingen är det den sociala efterblivenheten hos oss, den kulturella efterblivenheten, krigs- och kristidens efterverkningar, arbetslösheten, som äro orsakerna härtill. Knappast tror man dock ens själv på allvar på dessa lamentationer. Orsaken till den djupt sorgliga utvecklingen på brottslighetens område ligger icke, eller åtminstone icke till väsentlig del, häri. Den som har ögon att se och öron till att höra, och vill se och höra, han finner nog, att orsaken ligger på ett helt annat plan, kort och gott i vår förvända alkohollagstiftning. Det kan därför icke undgås att frågan härom måste beröras så snart frågan om den starkt ökade brottsligheten kommer upp.

Såsom jag tidigare påpekade framgår av statistiken att brotten mot individen och förbudslagen visa den ojämförligt mest ökade frekvensen. Den som på ämbetets vägnar titt och tätt äger att befatta sig med brottmål, han kommer rätt snart underfund med, huru dessa brott mot individen i regeln begås. Till väsentlig del äro de fullkomligt meningslösa; vän emot vän, en individ mot en annan alldeles obekant person. Och orsaken till dessa brott är, att vederbörande befinner sig i ett sådant tillstånd, att han icke vet vad han gör, och detta otillräknelighetstillstånd har förorsakats av ett omåttligt förtärande av den enda alkoholhaltiga dryck, som för gemene man hos oss står till buds, den outspädda 96 procentiga spriten. Och den får man när som helst och var som helst och huru mycket som helst. Detta är alltså resultatet av vår alkohollagstiftning. Med dessa fakta för ögonen bör det ej vara så svårt att finna roten till det onda. Detta borde enligt mitt förmenande vara desto lättare, då man ju dessutom har att lita till en god erfarenhet i andra land, vilken pekar i fullkomligt samma riktning. Se vi på Norge, där förbudslagen har upphäfts — brottsligheten minskas år för år. Se vi på Förenta Staterna, där totalförbudet upprätthålles — brottsligheten ökas i fasaväckande omfattning dag för dag. Se vi på Sverige, där man har en reglementerad alkoholutminutering och utskänkning, så finner man av notiser i tidningarna nu de allra senaste dagarna, att man stänger det ena fängelset efter det andra. Och ser man på England, finner man alldeles samma företeelse återkomma där. Och tror man inte på andras vittnesbörd i nyss nämnt avseende så må man åtminstone tro på sina egna ögons vittnesbörd.

En tredjedel av riksdagsmännen och ett par riksdagskvinnor gjorde för en vecka sedan en studie- och rekreationsresa till Estland. Riksdagens talman, som även var närvarande, framhöll vid ett par tillfällen med rätta såsom han uttryckte sig: „Me olemme täällä oppiaksemme", eller: „Vi äro här för att lära oss". Nu hoppas jag, att de riksdagsmän och riksdagsdamer, som deltogo i denna exkursion hava lärt sig något av besöket i Estland även på nu föreliggande område. Jag åsyftar därmed icke så mycket de direkta personliga erfarenheter, som vi för vår egen del gjorde. Då vi vid den festliga banketten på riigikogu voro riigikogus talmans gäster, så bjödos oss goda, lätta drycker till en utmärkt måltid. Och jag tror mig inte fara vill, då jag påstår, att det inte var enbart, om också i främsta rummet, våra värdars älskvärdhet, som var orsaken till den goda och glada stämning, som kvällen lång var rådande, utan i sin mån även de goda rätterna och de goda vinerna. Glad och god skall människan vara, det är större möjlighet för honom vid sådana tillfällen att bli det. Ingen av oss tog skada till kropp eller själ därav, tvärtom.

Jag åsyftar dock inte närmast dessa rent personliga erfarenheter, utan i främsta rummet de erfarenheter vi kunde göra med

estländarna själva under denna exkursion. Man vill väl inte ens på vensterhåll göra gällande, att den sociala efterblivenheten o. s. v. vore mindre i Estland än hos oss. Vi kunna alltså utgå ifrån att jämförelseobjekten äro något så när likställda.

Då vi senaste söndag bereste den estländska landsbygden kunde vi med några mils mellanrum se en skylt på en vägg: „Viini kauplust", det betyder brännvinsbutik. Tillgången till ett lätt drucket brännvin existerade alltså. Hurudana voro då verkningarna av detta lätta brännvin? Jo, var sågo vi arbetaren, lantmannen? Han arbetade dagen lång på sina åkrar och tog upp sin potatis, emedan han fruktade att det var en av de sista vackra dagar han hade till förfogande. Huru hava vi det här, där vi hava totalförbud och tillgång till sprit. Det är bra mången arbetare, som från lördag kväll till måndag morgon lever i en enda spritorgie. Sådana äro förhållandena här. Och om vi lördag och söndag kväll rörde oss på Revals smala gator och krokiga gränder, vad erforo vi då? Det var glatt och livligt på gatorna, men för polisen fanns där nog intet arbete trots att alkoholtillgången på restauranterna var fri. Och huru är det hos oss? Knivar och revolvrar i farten. Måndags och tisdags tidningarna äro fulla av den blodskrönika, som söndagen ger anledning till.

Vi skola då inte tala om den indirekta försumpningen med ty åtföljande förfall för den enskilda individen och slutloppet på brottets bana, som vår alkohollagstiftning för med sig. Jag fann mig även föranlåten att på vederbörlig ort i Estland höra mig för, hurudan brottsligheten där är, och enstämmigt meddelade man, om man kan använda ett sådant uttryck på ifrågavarande fall, att den är normal. Man hade intet att beklaga sig över. Men som sagt, det är milda drycker, som där ställas till förfogande, här 96 procent.

Resan borde sålunda hava gett våra riksdagsmän och kvinnor, åtminstone dem som voro med, något att lära beträffande brottslighetens förhållande till alkohollagstiftningen.

Vad så det föreliggande lagförslaget beträffar, har jag för min personliga del ansett mig kunna vara med på det förslag, som nu utgått från lagutskottet, uteslutande på den grund, att det måhända därigenom bleve någon lättnad på den olidliga trångboddheten i våra fängelser, uteslutande av detta motiv. Göres det ingenting, så bliva förhållandena verkligen sådana, att vi inte komma ur dem. Ökas brottsligheten såsom den nu gör, borde vi bygga ett nytt fängelse vart annat år. Vi hava nu beslutat oss för ett i Riihimäki, men det blir färdigt om tre år. Nu ger erfarenheten i Norge vid handen, att bortåt 85 % sakfällda personer, vilka äro i tillfälle att välja mellan vatten och bröd eller vanligt frihetsstraff, välja vatten och bröd. Om något så när motsvarande förhållande bleve rådande här så vinner vi därmed bortåt 1,500 fångplatser, vilket är rätt beaktansvärt.

Jag kan däremot icke gå med på en sådan lag, enligt vilken man i syfte att avskräcka brottslingarna skulle dels skärpa de längre frihetsstraffen genom vatten- och brödstraff och dels tvinga alla, vilka bliva dömda till högst 6 månaders fängelsestraff, alla vilka skola med fängelse försona böter, att göra det i form av vatten- och brödstraff. Det hava vi redan sett, att med de skärpningar, som hava vidtagits såväl i förbudslag som i strafflag för att stävja brottsligheten, intet har kommits åstad. Den vägen är alltså icke framkomlig. Då böra vi icke heller fortsätta på densamma.

Jag är förty av den meningen, att om man icke kan gå med på lagutskottets medlingsförslag, så är det bättre att förkasta lagförslaget i dess helhet och först söka på allvar efter orsaken till brottsligheten och därefter botemedlen till densamma.

Justitieministern framkom med en antydning om ytterligare en lösning på samma bas som regeringens proposition och tänker sig att stora utskottet skulle för sådant ändamål återremittera ärendet till lagutskottet. Detta anser jag icke vara ens tekniskt riktigt att man, då man vill få in en helt ny princip i ett lagförslag, giver åt ett specialutskott i uppdrag att omarbeta lagförslaget. Lagförslaget bör i rådant fall förkastas, och må regeringen i sinom tid, ifall den finner anledning därtill föreligga, inkomma med nytt förslag.

Ed. Tabell: Rikollisuuden kasvu on viime vuosien ajalla ollut niin ilmiömäisen nopea, ettei ole laisinkaan ihmeteltävää, jos vallassaolevien taholta alkaa esiintyä sellaisia pyrkimyksiä, joiden tarkoituksena pitäisi

olla rikollisuuden kasvun ehkäiseminen. Osoituksena sellaisista pyrkimyksistä on nyt uudelleen eduskunnan käsiteltäväksi jätetty hallituksen esitys vesileipärangaistuksen käytäntöön ottamisesta eli kuten sen hienompi nimi kuuluu: laiksi vapausrangaistusten koventamisesta.

Mutta onko tämänsuuntainen toimenpide, jota hallitus esittää, oikea ja johtaako se rikollisuuden vähenemiseen, siitä voidaan olla jyrkästi eri mieltä. Esitetty toimenpide on vielä laadultaan sellainen, että se panee vakavasti epäilemään, tokko hallituksella onkaan ollut tarkoituksena tämän avulla rikollisuuden vähentäminen. Tällaiseen epäilykseen antaa aihetta se, että vahvimmaksi perusteeksi hallituksen esityksessä jää vallitseva tilanahtaus vankiloissa, jota olisi pyrittävä nopeammalla rikollisten kauttakululla järjestämään. Tosin on tahdottu väittää, että vesileipärangaistusten käytäntöön ottamisella olisi peloittava ja siis tavallaan ennakkoestävä vaikutus rikollisille. Mutta kun lukee hallituksen esityksen perusteluita, niin huomaa, ettei hallitus itsekään ole vakuutettu edes esittämiensä rangaistusten koventamismuodon peloittavuudesta. Ainakin perustelut tässä suhteessa ovat kovin ristiriitaiset. Hallituksen esityksen perusteluissa sivulla 6 ensimmäisellä palstalla viitataan niihin väitteisiin, joita vesileipärangaistusta vastaan on tehty lausumalla seuraavaa: „Vesileipärangaistuksen käyttämistä ei ole yleensä vastustettu sillä perusteella, että se olisi erikoisen epäterveellinen, vaan sillä perusteella, että se tavallaan ruumiinrangaistuksen luontoisena olisi nykyajan oikeuskäsitystä loukkaava.'' Kumotakseen tällaiset väitteet jatketaan esityksen perusteluissa: „Tätä vastaan puhuu kuitenkin se, että tuomitut siellä, missä heillä, kuten Norjassa, siihen on tilaisuus, aivan yleisesti valitsevat ankaramman vesileipärangaistuksen pitemmän mutta lievemmän tavallisen rangaistuksen asemasta.'' — Tässä siis Norjan esimerkkiin nojaten halutaan todistella, ettei tämä rangaistusmuoto olekaan mikään peloittava, vaan että rikoksista tuomitut, joille asetetaan vaihtoehtoisena pitempi vankeus tai lyhyempi vesileipärangaistus, valitsevat jälkimmäisen. Kun tällainen todistelu ei kuitenkaan ole ilmeisesti tukenut hallituksen esityksen tarkoitusperäisyyttä, on esityksen perusteluiden seuraavalla sivulla otettu askel takaisin. Siellä ensimmäisellä palstalla luetaan: „Katsoen siihen, että vesileipärangaistusta on pidettävä erittäin ankarana rangaistuksena, on, mitä kovennetun vapausrangaistuksen ja tavallisen vankeusrangaistuksen keskinäiseen suhteesen tulee, ehdotettu, että edellinen vastaisi viisi kertaa niin pitkää aikaa jälkimmäistä rangaistusta.'' Tässä siis jo tullaan siihen tulokseen, että vesileipärangaistusta on pidettävä erittäin ankarana rangaistuksena. Jo tällainen edestakaisin soutaminen osoittaa, että hallituksen on ollut vaikea löytää julkista arvostelua kestäviä perusteluita. Hallitus onkin ottanut liian suuren urakan, yrittäessään saada uskottavaksi, ettei vesileipärangaistus ole epäinhimillinen ja toisaalta, että se sittenkin on kyllin peloittava rangaistusmuoto. Kumpikin on jäänyt todistamatta.

Kuten äsken mainitsin, niin vahvimmaksi perusteeksi tuolle lakiesitykselle on jäänyt rikollisten suuresta lukumäärästä johtunut tilanahtaus vankiloissa. Sitä seikkaa, että vankilat ovat jo tällä hetkellä ääriään myöten täynnä, ei kukaan haluakaan väittää vääräksi. Sellaisen toteamisen on pakko tehdä kenen hyvänsä, joka on vaivautunut tutkimaan viimeaikaisia vankilatilastoja, mutta sellainen toteaminen on vain seurausten toteamista, vieläpä sellaisten seurausten, joiden alkusyihin ei hallituksen esityksen perusteluissa kajota juuri nimeksikään. Koko tämä toimenpide, jota etenkin hallituksen esityksen kannattajat suosittavat otettavaksi käytäntöön, on hyökkäys seurauksia vastaan, valitsemalla kaiken lisäksi mitä taantumuksellisimmat aseet. Minä olisin odottanut, että hallitus olisi esityksensä perusteluissa käsitellyt myöskin niitä syitä, mistä johtuu rikollisuuden huimaava kasvu. Hallituksella, joka tämänkin esityksen on valmistanut, olisi varmaan ollut sellaista aineistoa, jonka nojalla olisi voitu valaista rikollisuuden syitä. Esityksen valmistajilta on vallassaolevan luokan edustajina puuttunut kuitenkin sekä halua että rohkeutta lähteä tälle tielle. Siinä olisi jouduttu paljastamaan paljon sellaisia nykyisen järjestelmän synnyttämiä epäkohtia, joiden esille vetäminen olisi tosiasiassa samaa kuin tuomita koko nykyinen kapitalistinen talousjärjestelmä. Rikollisuuden syitä haettaessa olisi tietenkin osoitettava, kuinka työttömyys, asuntokurjuus y. m. sosiaaliset epäkohdat yhtäältä ja toisaalta nykyinen

asekulttuuri, rikkurikaartit ynnä se häikäilemätön hyökkäys, jota vallassaolijain taholta on käyty sellaisia lakeja vastaan, joita on pidettävä työväestön luokkavoiman tuloksina, ovat olleet mielestäni yhtenä suurimpana tekijänä rikollisten lukumäärän kasvulle. Jos rikollisuuden syihin olisi kiinnitetty huomiota, niin silloin myöskin toimenpiteitten tulisi tähdätä syiden poistamiseen eikä kuten nyt, että syihin ei kajota laisinkaan. Ne numerot, jotka valiokunnassa on saatu oikeusministeriöstä ja joihin ensimmäisen vastalauseen esittäjät viittaavat, osoittavat, että vankiluku on syyskuun 15 päivästä 1928 kuluvan vuoden syyskuun 14 päivään mennessä kasvanut 724 hengellä, mikä tässä tapauksessa merkitsee vuoden sisällä tapahtunutta lisäystä. Tämä huimaava nousu ei kuitenkaan minun mielestäni ole puhumassa vesileipärangaistuksen puolesta, kuten ensimmäisen vastalauseen allekirjoittajat ovat laskeneet. On huomattava, että nousu on tapahtunut aikana, jolloin työtä tekevien elämisen ehdot ovat päivä päivältä olleet kurjistumassa ja kun sitä suuntaa johdetaan maan taloudellisia asioita kuin tähänkin mennessä, niin todellakin päästään niin pitkälle kuten eräs porvarillinen sanomalehti ennustikin, että vankien lukumäärä kasvaa ensi talven kuluessa 9,000:een. Rikollisten lukumäärässä heijastuvat verrattain tarkasti maassa vallitsevat yhteiskunnalliset olot. Kun eräät sanomalehdet ovat kirjoitelleet siitä, kuinka meillä piskuisessa Suomessa on rikollisten lukumäärä kutakuinkin yhtä suuri kuin Englannissa, niin tämäkään ei ole muuta kuin todistus yhteiskunnallisten olojen erilaisuudesta. Englannissa, itse tämän maailmanvallan emämaassa, on näihin saakka ollut työtätekevillä kutakuinkin siedettävät olosuhteet kun asiaa katsotaan yleisesti, mutta sitä mukaa kuin siirtomaiden riistomahdollisuudet supistuvat, samanaikaisesti emämaassa, kuten nykyisen hallituksen edesottamiset osoittavat, kiristetään työläisten elinmahdollisuuksia, mistä on oleva seurauksena rikollisuuden nousu. Koko rikollisuuskysymyksen pohjana ovat taloudelliset olosuhteet ja näin ollen minä katson, ettei tätä kysymystä voida lähteä, kuten on tehty, käsittelemään rikollisten rankaisumenetelmien merkeissä, vaan rikollisuuteen johtavien syiden poistamisen merkeissä. Kun näin ei ole tehty, niin ryhmämme jo silloin kun asia oli tämän vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä esillä, asettui tämänlaatuisiin edesottamisiin nähden kielteiselle kannalle. Samoin tulee olemaan asianlaita nytkin. Tällä lailla ei ole, vaikkapa se hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti, edes sitä käytännöllistä merkitystä, mikä sillä on uskoteltu olevan vankitilain saantiin nähden. Sama on asianlaita siihen luuloteltuun 9—10 milj. markan säästöön nähden. Kun vankien kauttakulku saatettaisiin nopeammaksi, niin siitä olisi tuloksena vain se, että samoja rikollisia jouduttaisiin entistä useammin merkitsemään vuoden ajalla rikosrekisteriin ja näin ollen niin vankilain kuin säästöjenkin suhteen olisi tulos nolla.

Mitä sitten tulee käsiteltävänä olevaan lakivaliokunnan mietintöön, niin se asiallisesti on vailla merkitystä, joten siltä kannalta siihen ei kannatakaan paljon kiinnittää huomiota. Että se kuitenkin on valiokunnan mietintöön liittyvässä toisessa vastalauseessa, jonka allekirjoittajiin kuulun, esitetty hylättäväksi, johtuu se valiokunnan mietintöön liittyvän periaatteen johdosta, jonka mukaan, vaikkakin vapaaehtoisessa muodossa, kuitenkin hyväksytään vesileipärangaistuksen käytäntöönottaminen.

Kun viime istunnossa asia oli käsiteltävänä, niin nykyisen maalaisliittolaisen hallituksen oikeusministeri täällä antoi ymmärtää, että nykyinen hallitus itse pääasiassa on vesileipärangaistuksen kannalla, mutta tahtoisi kuitenkin saada eräitä muutoksia aikaan, jota varten asia olisi palautettava takaisin lakivaliokuntaan. Koska ne muutokset, mikäli käsitin oikeusministerin puhetta, eivät korjaisi lakivaliokunnan mietintöä, vaan päinvastoin tarkoittaisivat pakollisen vesileipärangaistuksen säätämistä, joskin hiukan rajoitetummin kuin hallituksen esityksessä, niin tulemme ryhmämme taholta vastustamaan asian palauttamista tässä mielessä takaisin valiokuntaan.

Ja mitä muutenkin tulee oikeusministerin puheensa lopussa esittämään juhlalliseen loppuponteen, jossa kutsuttiin kaikkia hyviä voimia yhteisrintamaan, nähtävästi oikeusministerin johdolla, taisteluun huliganismia ja rikollisuutta vastaan, niin sen johdosta ansaitsee huomauttaa, ettei ainakaan se ohjelma, jota oikeusministeri on jo alkanut noudattaa, kelpaa tähän tarkoitukseen. Herra oikeusministerin, samoin kuin koko nykyisen hallituksen ohjelma tässä suh-

teessa on kauttaaltaan vain kuristuspykäliä täynnä, joiden kärki on tähdätty työtätekevien oikeuksia vastaan, eikä rikollisuutta ja paheellisuutta synnyttävien syiden poistamiseen, johon meidän taistelumme tähtää. Senvuoksi minä haluankin ilmoittaa, että oikeusministerin ohjelmaan liittymisen asemasta me päinvastoin tulemme jännittämään jousta sen ohjelman toteuttamista vastaan.

Kuten edellä lausumastani selviää, niin ryhmämme odottaa suurelta valiokunnalta hylkäävää mietintöä tässä asiassa.

Ed. Pensas: Käsiteltävänä oleva lakiehdotus osoittaa, miten useimmat hallitukset jäljekkäin pyrkivät maallemme osoittamaan johdonmukaisesti lainsäädäntöä, joka pyrkii keskiaikaisen sivistymättömyyden poluille. Silloin kun maassamme oli vesileipävankeus voimassa, taisteli sivistynein osa kansasta toistasataa vuotta sitä vastaan. Tämän järjestelmän puoltajat saivat useita kertoja tyytymättömät rauhoitetuiksi tekemällä näennäisiä parannuksia vesileipävankeutta koskeviin asetuksiin. Sivistystason kohottua maassamme tämä ihmisrääkkäysihanne sai siinä määrässä vastustajia, että maamme lakia säätävän laitoksen oli pakko poistaa käytännöstä lain varjolla ihmisten kiduttaminen.

Hallitukset esityksiensä perusteluissa pahoittelevat vesileipärangaistuksen maastamme poistamista ja pahoittelu pukeutuu m. m. esityksen perusteluissa olevaan seuraavaan mainintaan: „Vankilaolojen kannalta on vesileipävankeuden vaikutusta sinä aikana, jolloin sitä on meillä sovellettu, pidetty hyvänä.'' Tässä perustelussa ammutaan yli maalin, kun sanotaan vesileipärangaistuksen vaikutusta hyväksi, silloin kun se oli meillä käytännössä. Tämän rangaistusmuodon vaikutukset eivät ole tulleet virallisiin asiakirjoihin, mutta vanhojen ihmisten kertomukset toteavat, että mielisairaiksi ja sisäelimistään sairaiksi tuli suuri osa niistä, jotka joutuivat tämän kidutuksen kärsimään. Sopimaton on myös perusteluissa puolustelu vankilaolojen huonontumisella, niin että tarvitaan vankien eristämistä. Siihen voidaan käyttää työvelvollisuutta. Käytettäköön vankeja työhön sillä aikaa, kun niille vettäleipää syötetään.

Skandinavian maat ovat matkan varrella ensimmäisenä hallituksella esimerkkinä, mutta siellä kansat ovat sivistyneitä, että esimerkkejä ei tällaisille ihmisrääkkäyksille löydy. Ruotsista on yhtä huono tulos, Tanskasta jo vähän tarttuu onkeen, mutta sielläkin se melkein on jo ohimennyt ilmiö, sitä on lievennetty siinä määrässä, että se alkaa olla vankeihin nähden vapaaehtoista. Tanskasta koetetaan esityksen perusteluihin saada tukea tekemällä niinkin mahdoton väite, että vangeille säälittävien perheolojen vuoksi kuningas on vaihtanut rangaistuksen vesileipään. Tällaisia perusteluja, että ihmistä rääkätään säälistä, ei saane ketään täysjärkistä ihmistä uskomaan. Norja siis on ainoa maa, josta hallitus saa esitykselleen jonkun verran tukea. Sielläkin useissa tapauksissa vaaditaan vangin suostumus. Tuomioistuimet harvoin määräävät vesileipävankeutta. Omaan maahamme nähden mainitaan yhtenä syynä hyvien vankilaolojen aiheuttama tilanahtaus vankiloissa. Esityksen perustelujen mukaan näyttää hallitus pitävän nykyisiä rangaistusmenetelmiä niin hellävaraisina, että ne houkuttelevat ihmisiä vankiloihin. Kun vankien lukumäärä lisääntyy, niin siihen on syyt syvemmällä. Ne ovat nurinkurisessa yhteiskuntajärjestelmässä ja sen vallassa olevassa luokassa. Onhan esim. ylemmissä kansalaispiireissä varsin yleinen sellainen käsitys, ettei kieltolaki ole laki eikä mikään. Täältä kautta kieltolain halveksiminen tarttuu muihinkin kansalaisryhmiin. Siitä on seuraus, että sanottua lakia rikotaan yleisesti ja sen seurauksena onkin pidettävä viime vuoden vankimäärän lisääntymistä. Lakien yleensä tulisi olla kansan oikeustajunnan heijastimena, mutta valitettavasti yläluokan vaikutuksesta ei sanottu lakikaan sitä ole, ja seuraukset ovat näkyvissä eikä niitä kyetä olemattomiksi tekemään maamme arvoa alentavilla vesileipärangaistuksilla, vaan kasvattamalla kansalaiset lain kunnioitukseen. Lain kunnioitus taas suuressa määrässä riippuu vallitsevista olosuhteista. Yhteiskunta pitäisi saada sellaiseksi, että rikollisuuden sen keskellä versomiselle olisi vähemmät mahdollisuudet, mutta nykyinen järjestelmä päinvastoin esim. ajamalla kansalaisia pakolliseen työttömyyteen ja epätoivoon suorastaan viettelee heidät tekoihin, jotka ovat ristiriidassa lakien kanssa. Yhteiskuntaelämämme on muodostunut sellaiseksi, että työväestö kärsii työttömyyttä ja samalla niitten tuotteitten puutetta, joita

he valmistaisivat, jos saisivat työvoimansa kaupaksi. Tällainen järjestelmä vie heikkoja luonteita rikollisuuteen ja silloin oikein menetellen pitäisi saalistamishimonsa johdosta tehtaan ovet sulkenutta kapitalistia rangaista.

Olen tuonut tässä esiin yhden tärkeimmistä näkökohdista, jolta rikollisuutta on lähdettävä arvostelemaan. Useimmiten ne ihmiset, jotka asuttavat vankiloita, ovat kasvaneet yhteiskunnan varjostoissa kaiken puutteen ja onnettomuuden keskellä. Yhteiskunnan ylenkatse on heidät tehnyt katkeriksi ja se on syynä siihen, että heiltä puuttuu riittävää kunnioitusta sen yhteiskunnan lakeja kohtaan, joka ei heille antanut sivistystä ja elämän mahdollisuuksia. Tätä yhteiskuntatilannetta ei saada olemattomaksi vesileipärangaistuksella. Päinvastoin, jos tahdotaan saada yhteiskunta rikollisuudesta vapaaksi, täytyy käydä lääkärin tavoin sairauden syihin käsiksi. Tässä lääkärin toimessa tulisi eduskunnankin tarmokkaammin olla mukana.

Tämän asian eri käsittelyvaiheet ovat myöskin osoittaneet, että pakollisuuden puoltajain yhtenä tärkeimpänä pyrkimyksenä on saada tästä taistelu myöskin poliittisia vastustajia vastaan. Asiakirjat osoittavat, että huomattavana koulumestarina tässä on ollut asian alkuvaiheissa korkein oikeus. Ensimmäisestä vuoden 1928 lakiehdotuksesta hallituksen pyytäessä korkeimman oikeuden lausuntoa lain 3 §:n kohdalla, lausunnosta selvisi, mihinkä lain henkeä ohjataan. Välttääkseen poliittisten vankien joutumasta lain alaisiksi ehdotti silloinen hallitus 3 §:n viimeiseksi momentiksi seuraavan kohdan: „Se, joka olematta samalla syypää muuhun rikokseen, on tuomittu ensimmäisessä pykälässä mainittuun rangaistukseen rikoslain 16 luvun 24 §:n nojalla, voidaan panna kärsimään kovennettua rangaistusta vain hänen omalla suostumuksellaan.'' Kun tämä pykälä joutui korkeimmalle oikeudelle lausunnon antamista varten, niin tuli se sieltä hallitukseen takaisin varustettuna seuraavalla peräkanetilla: „Ehdotuksesta olisi korkeimman oikeuden mielestä 3 §:n viimeinen momentti, jonka mukaan tuomittu henkilö vain omalla suostumuksellaan voitaisiin panna kärsimään vesileipärangaistusta, poistettava, koskei näytä olevan mitään aihetta tehdä poikkeusta tähän yhteen ainoaan, verraten vähäpätöiseen rikokseen nähden. Totta on kylläkin, että kysymyksessä oleva rikos saattaa luonteeltaan hyvin lähennellä niin sanottuja valtiollisia, (poliittisia) rikoksia, mutta samaa voi sanoa useammasta muustakin rikoslain 16 luvussa käsitellystä rikoksesta. Käsittämättömältä tuntuu näin ollen, millä perusteilla juuri rikoslain 16 luvun 24 §:ssä mainittu rikos olisi asetettava poikkeusasemaan tässä suhteessa.

Korkeimman oikeuden tällä tavalla nyhkäistyä silloista hallitusta kylkeen oli siitä seurauksena, että hallitus uutta esitystä tehdessään jätti 3 §:stä poliittisia vankeja suojaavan kohdan pois. Tämä kohta olisi rajoittanut vesileipärangaistuksen käyttämistä poliittisiin vankeihin nähden.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys sekä asianomaisen ministerin sen johdosta antama lausunto osoittaa, että hallituksen esitystä puolustava porvaristo yksissä tuumin pyrkii muodostamaan tämän lakinsa myöskin t a i s t e l u a s e e k s i p o l i i t t i s i a v a s t u s t a j i a v a s t a a n.

Terveydelliset vaarat tässä ovat myöskin suuret. Lisäravintoa luvataan 4 §:ssä 21 päivästä alkaen, päivittäin sen lisäksi pienehkö annos sellaista lisäravintoa, joka jossakin määrin korvaa yksipuolisen ravinnon johdosta syntyneen ainemenetyksen. Jos lähemmin ajattelemme tätä rangaistusjärjestelmää, jonka mukaan pakotetaan vanki olemaan 20 vuorokautta vedellä ja leivällä, ja tämän aiheuttamana havaitaan haitalliset seuraukset, annettaisiin pienempi määrä lisää ravintoa ja taas tämän jälkeen jatketaan vedellä ja leivällä, niin, eikö tämä ole samaa kuin kissan leikki kuolevan hiiren kanssa. Se on inhimillisyyden rajojen ulkopuolella eikä sovi sivistysvaltion vankien hoidossa käytäntöön otettavaksi. On lähdettävä kokonaan toista tietä rikollisuutta vastustamaan, mutta ei nälällä kiusaamaan. Sitä vastaan puhuu jo sekin seikka, että se on ristiriidassa inhimillisen oikeuskäsityksen kanssa.

Aineellisia kuluja ei tämän lain täytäntöönpano tuota valtiolle, pikemminkin ehkä syntyisi taloudellista säästöä. Mutta maamme arvo kärsisi siitä sekä ne maamme kansalaiset, jotka joutuvat tämän epäinhimillisen rangaistuksen alaisiksi lähtemällä soveltamaan keskiajalta peräisin olevia kidutuskeinoja. Voidaan aiheuttaa sekin haitta,

että kukaan humaaninen henkilö ei antaudu vankeinhoidon alalle, vaikka juuri siellä niitä kaivattaisiin.

Lakivaliokunnan enemmistö on pakollisuuden kannan muuttanut vapaaehtoisuudeksi. Mutta sittenkin tähän lakiin jää ihmisrääkkäysluonne, 20 päivän vesileivällä olo. Sitä vapaaehtoisuutta voisivat käyttää hyväkseen rikolliset, jotka tekevät rikoksia ansaitakseen ja päästäkseen pikemmin uusia kolttosia tekemään. Mutta jossain määrässä tulisivat ehkä tekemään sitä sellaisetkin puutteessa olevat perheenhuoltajat, päästäkseen pikemmin perhettään huoltamaan. Mutta tästä olisivat terveydelliset vaarat sellaiset, että perheenhuoltaja voisi kauemmin viipyä sairaana tämän rangaistuksen jälkeen, kun että se kärsisi tämän pitemmän rangaistuksen. Kun tästä, katselipa tätä lakia miltä puolelta hyvänsä, ei sellaista lakia tule, joka olisi Suomen sivistysmaan lakien arvoinen, niin minä toivon, että suuri valiokunta antaa sille jo kuoliniskun, ettei sitä lasketa sen pitemmälle.

Oikeusministeri Kaila: Herra puhemies! — Pyydän ainoastaan aivan lyhyesti saada lausua ed. Molinille, mikäli tulee asian teknilliseen puoleen, että mikään seikka ei estä teknilliseltä kannalta katsoen siirtämästä asiaa takaisin lakivaliokuntaan, sillä ainoastaan siinä tapauksessa, että olisi kysymys erittäin pitkälle menevistä muutoksista, jotka vaikuttaisivat perinpohjaisesti lakiin, ainoastaan siinä tapauksessa voisi olla syytä, että lakiehdotus tässä muodossa hylättäisiin. Mutta ne muutokset, mitkä tulisivat tehtäviksi lakiin, jos ehdotukseni hyväksyttäisiin, eivät ole niin perinpohjaisia, että niiden takia tarvitsee lakiehdotusta hyljätä, vaan asia voidaan kyllä lakivaliokunnassa käsitellä.

Mitä sitten tulee itse asiaan, niin ed. Molin on puheenvuorossaan syrjäyttänyt jossain määrin pääasian — tai en tahdo sanoa syrjäyttänyt, vaan tahtonut kääntää asian toisaalle — käymällä kieltolakia vastustamaan. Mutta tämä asia on asia erikseen, samoinkuin on erikseen se vasemmiston taholta tehty väite, että olisi ryhdyttävä poistamaan rikollisuuden syitä eikä tehtävä mitään parannuksia rangaistusjärjestelmässä. Minun ei niin muodoin tarvitse muuta kuin huomauttaa, että tässä yhteydessä en voi ruveta käsittelemään kysymystä rikollisuuden syistä ja niiden poistamisesta, sillä siinä suhteessa on ehdotuksia tekeillä ja myöskin annettukin.

Minä voin rajoittua huomauttamaan siitä ed. Pensaalle, että lääkintöhallitus on antanut asiasta lausuntonsa, joka on liitetty edellisillä valtiopäivillä jätettyyn lakiehdotukseen, ja josta käy ilmi, että lääkintöhallitus puolestaan ainakaan ei ole pitänyt vesileipärangaistuksen käyttämistä minään ihmisen kiduttamisena. Sitäpaitsi se on jo voimassaolevassa laissa säädettynäkin, nim. rangaistusten täytäntöönpanoasetuksessa kurituskeinona niitä vankeja vastaan, jotka vankeuslaitoksessa tekevät pienempiä rikoksia. Ja jos se ehdotus, jonka olen tehnyt, hyväksyttäisiin, niin ei kukaan voi väittää, että tämä lakiehdotus olisi suunnattu poliittisia vankeja vastaan. Päinvastoin poliittiset vangit tulisivat ehdotukseni mukaan poistetuiksi tämän lain alaisuudesta.

Ed. Voionmaa: Olen pyytänyt puheenvuoron ed. Molinin puheenvuoron johdosta, joka oli yksi hänen usein uudistuvia äkkihyökkäyksiään kieltolakia vastaan. Ed. Molin väitti suoralta kädeltä, että syynä siihen rikollisuuden nousemiseen, joka on niin tavattoman suuri ja jota nousemista ei kukaan ole tahtonut kieltää, on etupäässä, ellei yksinomaan, ollut kieltolaki ja alkoholilainsäädäntö. No, täytyyhän sanoa, että alkoholilainsäädäntö on tavallaan nostanut rikollisuuden numeroita, vieläpä hyvin suuressa määrin, sillä kun kieltolaki on säätänyt rangaistuksia luvattomasta alkoholin maahantuonnista, kuljetuksista, myynnistä ja varastossa pidosta ja näitä säännöksiä valitettavan paljon rikotaan, karttuu siitä rikoksia. Ja vielä enemmän karttuu rikoksia ja kasvaa rikostilasto siitä, kun meidän lakimme rankaisee päihtyneitä vieläpä semmoisissakin tapauksissa, jolloin päihtyminen esiintyy vain sinänsä, vaikkei siihen muuta liitykään. Tällä tavalla kasvavat juopumusrikokset aivan tavattomasti, niin että ne muodostavat valtavasti suurimman osan meidän maamme nykyisestä suuresta rikosmäärästä ja tässä joukossa taas meidän toisen lainsäädäntömme vuoksi eräät, nim. alkoholistit, nostavat näitä numeroita hyvin tuntuvalla tavalla. Onhan tunnettua — senhän vuoden 1923 alkoholitutkimus osoitti —, että juopumusrikosten luku on paljon suurempi kuin juopumusrikollisten luku, kos-

kapa yksi alkoholisti on — alkoholistihuollon puutteessa — voinut saman vuoden kuluessa tehdä rikoksia jopa kymmenkuntaan saakka. Ymmärtäähän jokainen, että sillä tavalla rikollisuuden numerot kasvavat. Tämähän on myönnettävä. Tällä tavoin siis näennäiset rikosmäärät kasvavat suurestikin alkoholilainsäädännön vuoksi. Tämä rikollisuuden poistaminen on tietysti lainsäätäjän käsissä. Jos pidetään tärkeimpänä sitä, että rikostilaston numerot saadaan vaipumaan ja juopumusrikosten luku vähenemään, niin menetellään niinkuin muissa maissa menetellään, ettei rangaista juopumuksesta tai rangaistaan vasta sitten, kun päihtynyt on tehnyt joitakin muita rikoksia sen yhteydessä, häirinnyt järjestystä tai muuta sellaista. Kyllä me sillä tavoin saamme rikosten luvun vähenemään siltä kohdalta. Mutta jos pidetään kiinni niistä päämääristä, joihin on tähänastisessa lainsäädännössä pyritty, niin silloin ei ole tärkeintä saada rikosten näennäinen luku pienenemään, tilaston numerot pienenemään, vaan tärkeämpää ovat muut tarkoitukset.

Mutta sitä ed. Molinin väitettä en voi myöntää oikeaksi, että k i e l t o l a k i olisi jollakin tavalla syyllinen siihen karkeaan rikoksellisuuteen, siihen raskaaseen rikollisuuteen, joka ilmenee erityisesti väkivaltarikoksissa, joista täällä puhuttiin. Me voimme olla yhtä mieltä siitä, että siihen on syynä a l k o h o l i. Alkoholihan on todistettavasti syypäänä erityisesti väkivaltarikoksiin. Osoittihan valtion toimesta suoritettu suuri tutkimus, että eräistä henkilöihin kohdistuvista rikoksista, eräistä väkivaltarikoksista, jopa 80 % oli n. s. alkoholirikoksia, siis sellaisia rikoksia, joita oli tehty päihtymistilassa tai joita olivat tehneet alkoholistit, joiden osallisuus näissä rikoksissa on tavattoman suuri, niin että jos siltä kohdalta tahdotaan saada rikosten luku vähenemään, niin yhteiskunnan ensimmäisiä tehtäviä olisi saada vaarattomiksi alkoholistit, jotka eivät ainoastaan aiheuta niin paljon näennäisesti näiden juopumusrikosten ja kieltolakirikosten luvun kasvamista, vaan suorastaan väkivaltarikoksia.

Ed. Molin näyttää olevan siinä luulossa, että väkivaltarikollisuus poistuisi kieltolain poistamisella. Mahdollisesti uskoo hän, että jollakulla oikeuden päätöksellä, sanokaamme Turun hovioikeuden päätöksellä voidaan tämmöiset asiat poistaa, että voidaan kieltolain kumoamisella poistaa se tapa, se alkoholihimo, joka löytyy ihmisissä ja joka saattaa suuren osan alkoholinnauttijoita menemään rikosten poluille. Tämmöinen luulo on minusta aivan naivi. Ei se semmoinen riipu kieltolaista eikähän ole kieltolain vallassa poistaa; vielä vähemmin se riippuu ratkaisevasti siitä, minkäväkeväistä alkokolia juodaan, juodaanko 80—90 prosenttista pirtua, vai juodaanko hienoa ranskalaista konjakkia, joka maksaa 200—300 markkaa pullo tai jotakin tuollaista. Kyllä ne ovat muut seikat, jotka siinä ovat vaikuttamassa. Jos ed. Molin ajattelisi, niinkuin minä siitä asiasta, niin hän katsoisi, että meidän ensimmäinen tehtävämme olisi koettaa kaikilla keinoilla ehkäistä sellaisen vaarallisen aineen kuin pirtun salakuljetusta meidän maahamme ja koettaisi ottaa osaa siihen estämistaisteluun. Mutta on hyvin kyseenalaista minkä arvoista on se taistelu ja se apu, mikä siinä kohdassa on ed. Molinin puolueen ja sen puolueen sanomalehdistön taholta tässä pyrkimyksessä saatu. Se on semmoinen kysymys tämä rikollisuuskysymys, ettei sitä voi ratkaista muutamalla yliolkaisella väitteellä kieltolain suuresta turmiollisesta vaikutuksesta. Siihen liittyy niin monia yhteiskunnallisia seikkoja, että minä luulen, että me saamme luvan käsitellä huliganismikysymystä hyvin monelta muultakin kannalta, jos tahdomme sen juuriin päästä ja siitä loppua saada.

Se, mikä minua kuitenkin erityisesti ed. Molinin lausunnossa oudoksutti, oli se, mitä hän lausui Virosta ja mitä hän lausui meillä vallitsevista oloista verrattuna Viron oloihin. Minusta on erinomaisen hauskaa, että ed. Molin on saanut hyvän käsityksen veljeskansasta, sillä se on lahjakas, eteenpäinpyrkivä ja kaikkea sympatiaa ansaitseva kansa minunkin mielestäni. Minä olen kauan ollut sitä mielipidettä. Mutta mitä virolaisten alkoholijärjestelmään tulee, niin siinä meillä on aivan erilaiset käsitykset. Minulla ei ollut tosin ilo olla tuolla käänteentekevällä opintomatkalla, jonka ed. Molin on äskettäin Viroon tehnyt, mutta olen minä siellä joskus käynyt, olen viettänyt kokonaisen kesänkin, vieläpä sen merkillisen kesän, jolloin siellä alkoholikielto muutettiin siksi järjestelmäksi, joka siellä nyt vallitsee. Enkä ikinä unohda sitä aikaa, sillä niin räikeä, niin järkyttävä oli se käänne, jonka Suomen rauhandelegationi Tartossa

silloin sai nähdä, ettei se ikinä haihdu valtuuskunnan jäsenten mielestä, kun yhtäkkiä tuli viinan käyttö luvalliseksi ja ryysyiset köyhät ihmiset särkyneine ruukkuineen tulivat jonottamaan saadakseen alkoholia. Kun revolverit heti ensimmäisenä yönä paukkuivat ja näimme ihmisiä heti aamulla sikahumalassa makaavan kaupungin puistoissa, niin kyllä silloin sellaisetkin, jotka eivät olleet kieltolain ystäviä, sanoivat, että kyllä kieltolaki täällä olisi hyvin tarpeellinen. Ja puolestani olen edelleenkin sitä mieltä. En perusta tätä väitettäni johonkin juhlasyöminkeihin ja juominkeihin Virossa ja havaintoihini sellaisista tilaisuuksista, vaan minä perustan sen Viron virallisiin tilastoihin. Minulla on ollut käytettävissäni alkoholitilastoa vuodelta 1928 ja voin sen johdosta lausua, että itsemurhat Virossa ovat suhteellisesti suunnilleen kolme kertaa lukuisammat kuin Suomessa. Itsemurhain lukuisuutta yleensä pidetään alkoholitutkimuksen alalla eräänlaisena, jopa jokseenkin tarkkana mittana kansan alkoholistumisesta. (Ed. Schauman: Entäs murhat?) Virossa on viime aikoina, v. 1928 tehty yhtä monta itsemurhaa kuin Suomessa. Kun Viron väkiluku on vain 1/3 Suomen väkiluvusta, eikä sitäkään, osoittaa se sitä, että itsemurhien luku Virossa on suhteellisesti kolme kertaa suurempi kuin Suomessa. Murhiin nähden on asianlaita juuri samoin. Virallisen tilaston mukaan tehtiin Virossa v. 1928 ja edellisinä vuosina, suunnilleen yhtä monta murhaa, tappoa ja lapsenmurhaa kuin näitä rikoksia Suomessa, jossa on kolme kertaa suurempi väkiluku. Kun Suomen kansasta on levitetty sitä mainetta, että se on murhaajakansaa, niin meldän valitettavasti täytyy sanoa, että Viron kansa on kolme kertaa suuremmassa määrässä sitä kuin meidän kansamme. Sellaiset ovat tosiasiat. Kun näen sen, niin minun täytyy silloin sanoa, ettei ainakaan Virossa voimassa oleva alkoholisäännöstely, Brattin järjestelmä, ole osoittautunut meille esimerkiksi kelpaavaksi. Pelkään, että kansamme menttaliteetti ja meidän köyhimpäin kansankerrostemme elintavat valitettavasti ovat sellaiset, että ne ovat pikemmin verrattavissa tuon pitkässä sorrossa, taloudellisessa ja valtiollisessa sorrossa eläneen Viron kansan vastaaviin oloihin kuin Skandinavian oloihin, joihin meidän olojamme aina keinotekoisesti ja luonnottomasti tahdotaan verrata. Jos meidän maamme oloja on verrattava jonkun muun maan oloihin, niin niitä on verrattava lähinnä Viron oloihin näissä surullisissa yhteiskunnan pohjakysymyksissä, siis verrattava mieluimmin Viron oloihin kuin Skandinavian oloihin. Skandinaviassa elää kansa monessa suhteessa onnellisemmissa oloissa kuin meillä. Ei alkoholikysymys ole vain sellainen herrojen kysymys, että se voitaisiin säännöstellä sillä tavalla kuin Brattin järjestelmällä, joka ehkä ensi alkuun heitä tyydyttäisi, mutta se ei sovellu niihin oloihin, jotka tässä ovat kysymyksessä, yhteiskunnan pohjakerrosten oloihin. Meillä ovat yhteiskunnalliset olot niin peräti toisenlaiset kuin Skandinaviassa, Brattin järjestelmän maassa, että täytyy alkoholikysymystä ratkaistaessa ottaa huomioon tämä ero.

Ja mitä vihdoin tulee ed. Molinin väitteeseen, suurella äänellä esitettyyn väitteeseen täällä, että „täällä saa alkoholia milloin hyvänsä, missä hyvänsä ja kuinka paljon hyvänsä", niin minun täytyy tähän sanoa, että me teemme nähtävästi havaintoja hyvin erilaisissa paikoissa ja erilaisissa piireissä. Kenties ed. Molin niissä piireissä ja ravintoloissa ja kahviloissa, missä hän liikkuu, näkee tällaista. Minä olen liikkunut täällä Helsingissä Helsingin työväenkahviloissa ja ravintoloissa. Olen ollut Elannon suurissa kahviloissa, jotka ovat paljon suuremmat kuin herraskahvilat täällä ovatkaan. Olen nähnyt elämää Helsingin suurimmassa kansankahvilassa ja ravintolassa työväen ravintolassa Siltasaarella. Ei siellä saa, edustaja Molin, tippaakaan alkoholia ja jos joku sitä yrittäisi viljellä, niin tulisi hän heitetyksi ulos niistä paikoista. Se on minun havaintoni. Kun tämän näen, niin silloin en voi katsoa, että se kieltolakijärjestelmä on mahdoton järjestelmä. Minusta se on oikea järjestelmä. En tahdo mielipidettäni tässä asiassa ja niitä toimenpiteitä, joita minä suosittelen, muodostaa sen mukaan ja niiden laitosten mukaan, joita pidän vääränä ja niiden tapojen ja menettelyjen mukaan, joita pidän vääränä, vaan tahdon tukea ja kannattaa ja edistää sitä raitista tapaa, jota tämä kieltolain mukainen ravintolaelämä osoittaa. Siis ed. Molinin väite tässä kohdassa on jyrkästi torjuttava. Ja yleensäkin minä valitan sitä, että niin vakavassa asiassa kuin siinä, johon ed. Molin on kosketellut ja jota minun on täytynyt koskea,

että siinä esiinnytään niin tavattoman kritiikittömästi ja niin kiihkomielisesti kuin ed. Molin tälläkin kerta on tehnyt.

Ed. Molin: Det är rätt svårt att polemisera med rdm. Voionmaa i fråga om förbudslagen, då förbudslagen för honom är en trosartikel. Rätt betecknande härför är hans påstående, då han ville stämpla alla dem, vilka under rusets inflytande begå grova brott, såsom alkoholister. Utgå vi från detta, så borde de ju behandlas på sjukhus och icke i fängelse men jag fruktar för att det skulle bli lika stora svårigheter att anskaffa tillräckligt många sjukhus i det fallet, som det nu är svårt att anskaffa fängelser.

Jag kan icke undgå att fortfarande hänvisa till förhållandena i andra länder, där man har en annan rusdryckslagstiftning och där förhållandena äro väsentligen annorlunda än hos oss, och likaså att hänvisa till förhållandena hos oss före det förbudslagen kom till. Av den kurva jag hade äran att visa åt riksdagsmännen framgick det, att någon märkbar stegring den tiden icke kunde förmärkas i brottsligheten, men väl omedelbart efter det förbudslagen kom till. Något sammanhang måste väl dessa båda saker ändå hava med varandra. Det är alldeles uppenbart, att det är just den alkohol, som här efter förbudslagens tillkomst förtäres, och den form, i vilken den förtäres, vilken är orsaken till att så många grova brott begås under ett därav förorsakat inflytande och ett därav förorsakat rus. Vad åter brotten emot förbudslagen beträffar, så är det givet, att brotten emot en förnuftig alkohollagstiftning icke skulle bli så talrika som de äro för närvarande emot den oförnuftiga alkohollagstiftning som vi hava.

Rdm. Voionmaa gjorde gällande att det var en överdrift, då jag sade, att alkohol står att fås var som helst i Finland. Vart taga då dessa enligt överdirektörens i tullstyrelsen uppgifter 6 miljoner liter, enligt de faktiska förhållandena 10 miljoner liter vägen, vilka årligen importeras till landet? Rdm. Voionmaa torde kunna vända sig till så gott som varje chaufför i denna stad och fråga, var han kan få alkohol, så får han besked.

Och måste det icke medgivas, att vår förbudslagstiftning har lett till ett rent oefterrättlighetstillstånd, när man nu läser bland annat om de skandaler, som de senaste dagarna inträffat med avseende å den speciella förbudspolisen. Landshövdingen i Nylands län måste erkänna, att bortåt 60 % av dem måste omsättas varje år för att de visat sig omöjliga. Själva hjälpa de langarna i deras yrke. Och varthän har icke förbudslagen lett i vår skärgård, huru börjar icke befolkningen där att försumpas? Det är naturligtvis betydligt angenämare att leva med ett sådant yrke som smugglarens, vilken lätt skaffar sin man en god förtjänst, än att leva med ett yrke, där man med svårighet får skaffa sig sitt bröd för dagen.

Vad förhållandena i Estland beträffar, så gjorde rdm. Voionmaa gällande, att det stora antalet självmord där skulle bero på alkoholmissbruk. Därvidlag vill jag icke utlåta mig, i varje fall är det ett betydligt angenämare sätt än att taga livet av andra såsom de göra under rusets inflytande här i Finland, ett åtminstone för en utomstående angenämare sätt. Jag har icke heller erfarit, att fängelserna i Estland skulle vara överfulla på det sätt som de äro hos oss. Dessa fakta borde också tala något.

Då rdm. Voionmaa i siffran angående mord inbegrep även barnamorden, så blir ju icke denna siffra längre komensurabel med motsvarande siffra hos oss, ty det är ju givet att barnamorden icke begås under rusets inflytande och alltså icke hava samband med denna sak.

Jag anser mig icke hava skäl att polemisera längre i denna fråga; mitt tidigare andragande torde hava varit belysande nog.

Ed. Voionmaa: Ed. Molin ei tullut huomanneeksi, mitä minä sanoin alkoholirikollisista. En minä sanonut, että kaikki väkivaltarikokset olisivat alkoholistien tekemiä, että kaikki alkoholin myötävaikutuksella tehdyt rikokset olisivat alkoholistien tekemiä. Alkoholirikoksista on vaan suuri osa alkoholistien tekemiä; muuta en ole sanonut. Ed. Molin näkee asiat tarkemmin, jos hän suvaitsee tarkastaa valtion virallisesti julkaisemaa tilastoa. Tässä ei ole aikaa eikä oikea tilaisuus ruveta selvittelemään tällaisia yksityiskohtia. Mutta kun ed. Molin tahtoo katsoa, että rikollisuus on noussut kieltolain aikana ja että siinä täytyy olla jotain yhteyttä, niin minä kiinnitän hänen huomiotaan siihen, että samalla tavalla

on rikosten luku kovin noussut samaan aikaan kuin autojen luku on meidän maassamme hirveästi lisääntynyt; siinä on paljon selvempää yhteyttä, käyttääkseni ed. Molinin logiikkaa. Ja kun meillä ovat elävätkuvat levinneet ja toiselta puolen rikokset samanaikaisesti lisääntyneet, niin tietysti niilläkin voisi olla yhteyttä. Ja kun valtion alkoholitutkimuksessa todettiin että suuri osa, 61 % Helsingissä pidätetyistä päihtyneistä vuonna 1923 oli sellaisia, joilla oli kurjat asunto-olot, jotka olivat niin sanottuja asukkeja, niin minun mielestäni tässä ilmenee alkoholikysymyksen ja kurjien yhteiskuntaolojen keskinäinen yhteys, ja minä en uskoisi — olisin kovin naivi, jos uskoisin — että alkoholikysymystä voidaan ratkaista jättämällä tämmöiset olot korjaamatta — kurjat asunto-olot ja muut puutteet kuuluvat alkoholikysymyksen kanssa yhteen ja niillä on syy-yhteys keskenänsä. Asia ei ole niin yksinkertainen kuin ed. Molin näyttää kuvittelevan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asian ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.

Mainitun lakiehdotuksen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4. Valtiopäiväjärjestyksen 73 § :n mukaan voidaan lakiehdotus nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos tehdään ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä ja tätä ehdotusta kannatetaan, on äänestys toimitettava. Lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään 2/3 annetuista äänistä sen hyväksymistä kannattaa, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Lehtokoski: Kysymys äänioikeusikärajan alentamisesta ei ole mikään uusi asia eduskunnassa, sillä jo vuodesta 1906 tämä kysymys on ollut melkeinpä jatkuvan käsittelyn alaisena. Kun eduskunta sitten, kevätistuntokaudella tänä vuonna, vihdoinkin hyväksyi tätä tarkoittavan muutosehdotuksen, mutta jätti sen lepäämään yli uusien vaalien, niin pyydän vielä asian tässä vaiheessa muutamalla lauseella kiinnittää eduskunnan huomiota tähän tärkeään kysymykseen, varsinkin sentähden, että suuri osa perustuslakivaliokunnan porvarillisista jäsenistä on vielä nytkin ehdottanut kysymyksessä olevan muutosehdotuksen hylättäväksi sillä perusteella, kuten heidän vastalauseessaan sanotaan, että „se kokoonpano, jonka eduskunta on voimassa olevan vaalioikeuden mukaisesti toimitettujen vaalien kautta saanut, ei paremmin kuin kokemus kunnallisvaaleistakaan, joissa äänioikeusikäraja on 20 vuotta, ole omiaan suosittelemaan ehdotettua muutosta. Arveluttavaksi tämä muutos kävisi varsinkin sentakia, että vaalikelpoisuusikärajakin tulisi samalla alennetuksi.'' Nämä ovat ne perusteet, joilla nyt ehdotetaan porvarillisten edustajain taholta, ruotsalaisia edustajia lukuunottamatta, tämä muutosehdotus hylättäväksi.

Kun tätä vastalausetta tarkastaa, niin silloin huomaa, että ne perusteet, joilla muutosehdotus ehdotetaan hylättäväksi, ovat kovin löyhiä. Mitä ensinnäkin eduskunnalliseen toimintaan tulee, niin voidaan todeta, että senjälkeen kuin eduskunnallinen uudistus on saatu käytäntöön, ovat myöskin kansan suurten joukkojen elämänkysymykset tulleet huomioonotetuiksi ja yhteiskunnallisia uudistuksia saatu aikaan.

Mitä sitten tulee vastalauseen siihen kohtaan, joka koskee kunnallista elämää, niin on todettava, että kunnallisen elämän alalla vaaditaan nykyisin paljon enemmän kuin siihen vanhempaan aikaan, jolloin vain omaisuuden perusteella pääasiallisesti kunnalliset asiat ratkaistiin. Kunnallinen elämä on viime vuosina kunnallisen vaalilain muutoksen jälkeen kehittynyt aivan oikeaan suuntaan. Ihmisyys ja oikeus ovat päässeet silläkin alalla määräämään. Jos joillakin kunnilla on suuria rahavaikeuksia, joihin perustuslakivaliokunnassa erikoisesti viitat-

tiin, kun ehdotettiin lakiehdotusta hylättäväksi, niin on siihen aivan erikoiset syyt. On muistettava, että nykyisen järjestelmän täytyy maksaa niin paljon vanhojen kunnallisten syntien seurauksena.

Kun sitten vielä ottaa huomioon sen, että vastalauseessa vedotaan myös siihen, että sotapalveluksessa olevat jäisivät ulkopuolelle tämän vaalioikeuden, niin kun muistaa porvarillisten edustajien menettelyä sekä valiokunnassa että eduskunnassa, niin tietää myöskin, että he aina ovat vastustaneet sotilaille äänioikeuden antamista. Ja niin tuntuu ihmeelliseltä, että senjälkeen kun perustuslakivaliokunta asevelvollisiin nähden on ottanut kielteisen kannan, tämä otetaan nyt sellaiseksi perusteeksi, jolla ehdotetaan lakiehdotus hylättäväksi.

Kun viime keväänä samojen ryhmien taholta ehdotettiin lakiehdotusta hylättäväksi, niin silloin perusteltiin sitä sillä, että koska kansanvaltaisuuden kannaltakaan, johon aloitteentekijät ja valiokunta vetoavat, ei pitäisi olla erotusta 21 ja 24 ikäkausien välillä, sillä jälkimäinen on jokaisen, ken elää, saavutettavissa! — niin silloin huomataan, että niin keväällä, kuin nytkin esitetyt perustelut eivät osu oikeaan ja todistavat siis sen, että mitään todellisia syitä muutosehdotuksen hylkäämiseen ei ole löydetty.

Kun perustuslakivaliokunta nyt kaikesta vastuksesta huolimatta on uudelleen tullut siihen tulokseen, että muutosehdotus on hyväksyttävä, ja perustellut ehdotustaan sillä, että muissakin maissa on valtiollinen ikäraja 21 vuotta, sekä samoin sillä, että kunnallisen elämän alalla, samoin Ahvenanmaan maakuntavaaleihin nähden on olemassa 21 vuoden ikäraja, joten ei 21 vuoden ikäraja ole mikään vieras periaate Suomen julkis-oikeudellisessa elämässäkään, niin olisi lainmuutos hyväksyttävä.

Kun vielä otetaan huomioon se seikka, että aikaisemmin, nimittäin vuoden 1869 valtiopäiväjärjestyksen mukaan oli vaalioikeuden rajana porvaris- ja talonpoikaissäätyyn 21 vuotta, niin ei kai meidän päiviemme nuoriso ole huonompaa eikä kehittymättömämpää kuin se on ollut aikaisemmin säätyvaltiopäivien aikana. Tätä ei ainakaan uskaltaisi olettaa, kun katselee nuorison monenlaatuisia toimintamuotoja sekä henkisen että taloudellisen toiminnan alalla. Kun vielä ottaa tämän lisäksi huomioon ne monet hyvinkin raskaat velvollisuudet, joita meidän päiviemme nuorisolla on, niin pitäisi myöskin huolehtia siitä, että tämä nuoriso olisi mahdollinen nauttimaan niin valtiollisia kuin muitakin oikeuksia. Tämä ennen kaikkea olisi otettava huomioon juuri työläisnuorison kannalta, joka raskaan elämänsä ohella pyrkii mitä vaikeimmissakin oloissa tietoisuuttaan kehittämään, toimintavoimiaan kasvattamaan. Täytyykin odottaa sitä, että eduskunta tänä päivänä tekee vastalauseesta huolimatta oikeudenmukaisen päätöksen tässä asiassa.

Kun on pelätty sitä, että tämä ikärajan alennus saisi joitakin mullistuksia aikaan eduskunnan toiminnassa ja alentaisi sen työtehoa, niin on huomioonotettava se seikka, että eduskuntauudistuskomitea jo v. 1906 puolustaessaan äänioikeusikärajaa 21 vuodeksi lausuu: „Missään tapauksessa ei komitean enemmistö ole arvellut tarvitsevan varoa mitään haitallisia seurauksia koituvan eduskunnan kokoonpanolle siitä, että vaalioikeus alkaa jo 21 vuoden iässä, vaan on katsottu, että sanotussa iässä sen ohessa, että harrastus yleisiin asioihin ja ihanteellinen käsitys valtiollisista ja yhteiskunnallisista oloista on virkeimmillään, kuitenkin jo on olemassa tarpeellista kypsyyttä vaalioikeuden käyttämiseen. Ja tätä komitean käsitystä ovat myös vahvistaneet maaseudulta saapuneet lausunnot, jotka ovat olleet melkein yksimielisiä siitä, että yhteisen kansan kypsyyden tila on jotenkin sama 21 kuin 24 vuoden iässä.'' Näin silloin jo 1906 vuoden komiteassa, jossa suinkaan ei ollut mitään työläisenemmistöä, vaan porvarillinen enemmistö.

Kun on erikoisen tärkeää, että se päätös, jonka eduskunta tänään tekee, antaa nuorisollemme sen oikeuden, jota vailla se tähän asti on ollut, samalla kiinnittäen huomiota siihen seikkaan, että se oikeaan osuneen päätöksen avulla kasvattaa luottamusta parlamenttaariseen toimintaan ja samalla laajentaa niitä kansalaisjoukkojen oikeuksia, jotka vastaisuudessa tulevat valtiollisen elämän alalla parhaansa antamaan, niin olisi tätä tarkasti harkittava ja sen mukaan myöskin niidenkin meneteltävä, jotka kielteisen kannan tähän asti ovat ottaneet. Jos ei eduskunta näin menettele, hyväksymällä nyt käsittelyn alaisena olevan muutosehdotuksen valtiopäiväjärjestykseen, niin silloin se ei myöskään tunne eikä täytä tehtäväänsä.

Näin eittämättömästi asianlaita on. Toivon, että se määrä, joka lain hylkäämisen puolesta äänestää, olisi niin pieni, että vihdoinkin tämä neljännesvuosisadan aikana käsittelyn alaisena ollut asia saataisiin onnelliseen päätökseen.

Ed. Kuokkanen: Mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Lepistö: Kysymys äänioikeusikärajan alentamisesta 21 vuoteen on kysymys saada laajoille nuorisojoukoille kuuluva oikeus. Pieninkin tarkastelu osoittaa, kuinka nuorisolle jo varhain asetetaan kannettavaksi ja vastattavaksi raskaita yhteiskunnallisia velvollisuuksia. Verrattain nuorena joudutaan kantamaan verotaakkaa. 21 vuotiaana maamme nuorukaiset ovat täysi-ikäisiä kantamaan asevelvollisen raskasta taakkaa. Heidän on oltava silloin kyllin täysi-ikäisiä vuodattamaan vaikkapa verensäkin sotalipun juurella. Mutta oikeuksia saamaan heillä ei ole perustuslakivaliokunnan vähemmistön mukaan „mitään puolustettavia syitä'', tämän vähemmistön, joka, jos eduskunnassa kuljetaan samoja linjoja, on kyllin voimakas estääkseen lakiehdotuksen hyväksymisen. Ei siis merkitse mitään meidän porvaristollemme nyt tällä hetkellä ne ansiot ja ne velvollisuudet, joita nuoriso suorittaa.

Tarkastaessa niitä perusteita, joilla vastalauseen allekirjoittajat esittävät käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen hylättäväksi, ovat ne verrattain hatarat. Kokemus kunnallisista vaaleista, joissa ikäraja on 21 vuotta, ei ainakaan anna mitään aseita esilläolevaa lakiehdotusta vastaan. Minä väitän, ettei voida osoittaa, että kuntain asiain- samoinkuin taloudenhoito olisi kärsinyt äänioikeusikärajan alhaisuudesta. Päinvastoin voidaan osoittaa, että kuntien asiat ja kuntien talous hoidetaan nyt huolellisemmin kuin aikaisemmin. Nuoriso kunnallisissa luottamustoimissa on useissa tapauksissa täyttänyt sen aukon, mikä aikaisemmin oli pystyvistä kunnallisista luottamushenkilöistä, puhumattakaan sellaisista kunnallisista luottamustoimista, jotka kysyvät suurta aktivisuutta, kuten kunnallinen raittiuskasvatus, -valvonta sekä kunnan toimesta harjoitettava muu valistustyö. Tällaisissa tehtävissä nähdään nuoriso useissa tapauksissa etunenässä. Kunnallinen äänioikeusikäraja siis todistaa nuorisomme kypsäksi ottamaan myöskin vastaan valtiollisen vaalioikeuden.

Vastalauseessa edelleen sanotaan: „Arveluttavaksi tämä muutos kävisi varsinkin sen takia, että vaalikelpoisuusikäraja tulisi samalla alennetuksi.'' Minun nähdäkseni, jos 21—24 vuoden iässä olevalla henkilöllä on mahdollisuus saada äänestäjiä niin paljon taakseen, että voi tulla valituksi eduskuntaan, niin se ei suinkaan ole arveluttavaa. Sellainen henkilö, joka noin nuorena saa sellaisen kannatuksen, omaa varmasti sellaista henkistä kypsyyttä, että hän tulee valtiollisessa elämässämme kunnialla paikkansa täyttämään. Sitäpaitsi tuleehan eduskunnassa esille tavattoman paljon nuorisoa välittömästi ja aivan läheltä koskevaa lainsäädäntöä. Onhan oikeus ja kohtuus, että nuorisolla on silloin myöskin edustajia, jotka saavat sanoa tällaisiin asioihin painavan sanansa.

Se, mitä vastalauseen allekirjoittajat sanovat, että lakiehdotuksen mukaan vakinaisessa sotapalveluksessa olevat jäisivät äänioikeutta vaille, on tavattoman suhteellista. Meillä säännöllisissä oloissa toimitetaan vaalit joka kolmen vuoden päästä. Yksi pieni osa siitä nuorisojoukosta, jota lakiehdotus koskee, on estetty silloin äänioikeutta käyttämästä. Mutta minä luulen tuntevani nuorisoa ja myöskin asevelvollisten mielialaa niin paljon, että voin vakuuttaa heidän suhtautuvan tuohon uhraukseen tyynesti. Iloisia he päinvastoin ovat, kun tietävät, että kasarmin ulkopuolella olevat toverinsa voivat valtiollista taisteluasettaan, äänioikeuttaan käyttää.

Nyt sitävastoin pitää äänioikeuden saantia, tätä valtiollisen kypsyyden näytettä, useassa tapauksessa odottaa 27 vuoden ikään. Siis ne perustelut, joita vastalauseessa esitetään, ovat paikkansapitämättömiä tai ainakin perin hataria.

Puhutaan tavattoman paljon, että nykyajan nuorisossa on saanut sijaa huliganismi, ja kyllähän tämä jossain määrin pitää paikkansa. Samalla kyllä voidaan esittää, kuinka tavattoman laajat ovat ne nuorisojoukot, jotka ovat mukana kaikenlaisissa yleisissä ja hyvissä harrastuksissa. Avaamalla maamme laajoille nuorisojoukoille mahdollisuus osanottoon valtiolliseen elämään, laajennamme nuorison hyvien har-

rastusten piiriä ja siten tehoisasti yhdeltä osalta vastustamme huliganismia ja kohotamme myöskin nuorison vastuunalaisuuden tunnetta.

Perustuslakivaliokunnan vastalauseen alla, jossa esitetään esillä oleva lakiehdotus hylättäväksi, ovat myöskin valiokunnan maalaisliittolaisten edustajain nimet. Tämä minua nuorena edustajana kummastuttaa. Minulla on talonpoikaisnuorisosta ollut sellainen käsitys, että ne olisivat valistushaluista väkeä, että porvarillinen nuorisoseuraliike olisi tehnyt voimakasta isänmaallista kasvatustyötä heidän keskuudessaan. Nytkö maalaisliittolaiset antavat sellaisen tuomion porvarillisesta nuorisoliikkeestä, että se ei ole voinut kasvattaa talonpoikaisnuorisoa 21 vuoden ikäisenä vastaanottamaan yleisiä kansalaisoikeuksia? Vai pelkäävätkö mahdollisesti maalaisliittolaiset, että heidän nuorisonsa olisi liian itsenäistä, että se ei aina kulkisi kiltisti sitä taantumuksellista suuntaa, jota he tahtoisivat sen kulkevan, ja jota he itse kulkevat, vastustaessaan käsiteltävänä olevaa ehdotusta.

Laajojen nuorisojoukkojen, ennen kaikkea meidän työläisnuorisomme katse on tällä hetkellä suunnattu eduskuntaan. He odottavat saavansa heille kuuluvaa oikeutta. Minä toivon, että esillä oleva lakiehdotus saisi riittävän suuren kannatuksen ja tulisi hyväksytyksi, joten tämä maamme nuorisojoukkojen toive tulisi myös toteutetuksi.

Ed. K o i v i s t o: Minä yhdyn kannattamaan ed. Kuokkasen tekemää ehdotusta. Samalla ilmoitan, että koko maalaisliiton eduskuntaryhmä on esilläolevaan lakiehdotukseen nähden hylkäävällä kannalla.

Ed. L e h t o: Tämä lakiehdotus, joka tarkoittaa äänioikeusikärajan alentamista, on niitä yhteiskunnallisia kysymyksiä, joiden puolesta tämän maan työläisnuoriso on siitä alkaen taistellut, jolloin se luokkatietoisuuden perustuksella on ollut järjestyneenä työläisnuorisoliikkeenä. Lukuisat ovat ne nuorten työläisten kongressien päätökset, joissa äänioikeusikärajan alentamista on käsitelty ja jotka päätökset tässä kysymyksessä ovat selvästi julkituoneet työläisnuorison vaatimukset päästä osallisiksi yhteiskunnallisten kysymysten käsittelyssä myös siltä osalta, joka tarkoittaa osanottoa valtiollisiin vaaleihin. Näihin nuorison oikeutettuihin vaatimuksiin tähän mennessä ei eduskunta, kun äänioikeusikärajan alentaminen on ollut kysymyksessä, ei porvarillinen enemmistö, ole katsonut asiakseen hyväksyä työläisnuorison, joka äänioikeuden ikärajan alentamista on kaikkein pontevimmin ajanut ja edelleenkin ajaa, vaatimusta hyväksynyt. Kun lähemmin tarkkailee tätä työläisnuorison vaatimusta ja sitä, onko siihen riittävästi aihetta, niin jokainen, ken vaivautuu kysymystä vähänkin syvällisemmin tutkimaan, ei voi olla muuta kuin yhtä mieltä muutoksen tarpeellisuudesta. Tällä kerralla porvarillinen yhteiskunta asettaakin nuorisolle, ja tässä suhteessa myöskin työläisnuorisolle huomattavan paljon velvollisuuksia, mutta on valmis kieltämään heiltä yhteiskunnalliset oikeudet. Minun käsitykeni mukaan olisivat yhteiskunnalliset oikeudet työläisnuorisolle myönnettävät siitä ikärajasta alkaen, kun heille asetetaan vissejä velvollisuuksia yhteiskuntaan, m. m. kunnalliseen ja valtiolliseen verotukseen nähden. Kun asia nyt on eduskunnassa käsittelyn alaisena, olisi tällä kertaa erikoista syytä tarkkailla, onko tämä lakiesitys niin radikaalinen, että siihen eräiden porvarillisten ryhmien olisi syytä asettua kielteiselle kannalle. Tuskin se sitä lienee. Kun joutuu tarkkailemaan työläisnuorison toimintaa ja yleensä sitä kasvatustyötä, jota työläisnuorison keskuudessa yhteiskunnallisten kysymysten suhteenkin tehdään, niin täytyy myöntää, että työläisnuoriso viimeisen vuosikymmenen aikana on huomattavasti edistynyt ja on sen perusteella valmis käsittelemään yleensä yhteiskunnallisia kysymyksiä paljon nuorempana kuin mitä nyt voimassa oleva vaalilaki edellyttää eduskuntavaaleihin osanottoon nähden.

Se seikka, että ryhmämme aikaisempi esitys äänioikeusikärajan alentamisesta 20 vuoteen aikoinaan on eduskunnassa tullut hyljätyksi ja koska tämä lakiesitys, joka tällä kertaa on ratkaisuvaiheessaan, on kuitenkin edistysaskel äänioikeusikärajan alentamiseksi, asetun minäkin puoltamaan lakiesityksen hyväksymistä.

Samalla kuitenkaan en voi olla mainitsematta sitä tosiasiaa, että työläisnuoriso nykyisin vaatii jo äänioikeusikärajaa tuntuvasti alemmaksi siitäkin, mitä meidän eduskuntaryhmämme on äänioikeusikära-

jaan nähden esittänyt. Työläisnuoriso kautta maan tällä kertaa asettaa tunnukseksi äänioikeusikärajan alennettavaksi 18 ikävuoteen. Se seikka, että ne edustajat ja yleensä ne yhteiskuntapiirit, jota sanovat edustavansa ja ovat lain hylkäämisen kannalla, jos siellä nuoriso yleensä on siinä määrin kehityksessä jälellä, että he ennen kaikkea vaatisivat äänioikeusikärajan nykyisellään säilyttämistä, se ei suinkaan vielä merkitse sitä, että tässä suhteessa olisi edistystä kokonaisuudessaan jarrutettava. Tämä lakiesitys kuitenkin monessa suhteessa rajoittaa köyhemmän työläisnuorison osallistumista vaaleihin siinäkin tapauksessa, että kysymyksessäoleva lakiesitys nyt hyväksyttäisiin. Useat tässä laissa olevat pykälät selvästi sen ilmaisevat. Minä rohkenen kuitenkin toivoa, että tällä kertaa eduskunta tämän esityksen ottaisi päätettäväkseen siinä muodossa, jota lakiesitys tarkoittaa. Samalla minä olen vakuutettu siitä, että tämän maan punainen nuoriso edelleenkin tulee taistelemaan alennetun äänioikeusikärajan puolesta. Kuten mainitsin, työläisnuoriso asettuu 18 vuoden äänioikeusikärajan puolesta taistelemaan valtiollisissa vaaleissa.

Ed. Estlander: Den våldsamma demokratisering, som ägt rum i den allmänna uppfattningen, har medfört, att det ena samhället efter det andra vandrat, jag tänkte så när säga, den breda vägen mot allmän och lika rösträtt. Finland slog in på denna väg redan år 1906 med den då antagna nya lantdagsordningen. För mången innebar det säkerligen en viss tröst, att rösträttsåldern då sattes till 24 år. Det finnes emellertid ingen princip, ingen rättsgrund för att stöda just denna åldersgräns. Jag förstår väl, att den, som var och kanske alltjämt är tveksam rörande allmän och lika rösträtt, känner sig obenägen att utsträcka reformen längre än härtills. Men en vägran på sådana skäl är dock icke en vägran, som stödes av något egentligt argument, i varje fall icke av något argument, som är ägnat att övertyga andra.

Vad 21 års åldern beträffar, så har den för sig analogin med den av gammalt erkända civila myndighetsåldern, således i varje fall åtminstone något skäl för sig.

Rent ideellt betraktat säge jag för min del gärna, att unga personer skulle bespa-

ras inträde i det politiska livet. Det är ju icke önskligt och icke heller nödvändigt, att uti ett samhälle alla och i varje ålder syssla med politik.

Emellertid har det visat sig, att även i saknad av rösträtt ungdomen eftersträvat deltagande i tävlan på politikens fält. Vid sådant förhållande måste man finna, att det till och med är riktigare, att medborgare inom åldern 21 till 24 år erhålla tillfälle att under fullt ansvar göra sig gällande, och kan man kanske häri också finna ett korrektiv, ett ingalunda överflödigt korrektiv mot en del ungdoms nuvarande excesser i politik.

Men vad beträffar utvecklingen av individen, varom mycket i denna fråga uttalats för och emot, anser jag, att i vårt samhälle någon synnerlig utveckling i politisk mognad mellan 21 och 24 år icke försiggår. Då man förlägger strecket på en viss nivå, gör skillnaden av ett par år ingenting synnerligt till eller ifrån. Jag tror därför också, att sänkning av rösträttsåldern icke komme att nämnvärt inverka på valen eller sänka riksdagens nivå.

Jag har sålunda icke lyckats finna någon verkligt hållbar grund för att i längden motsätta mig denna konsekvens av det steg, som man tidigare tagit. Den tilltalar mig icke, men jag ser intet orätt i den och betraktar den som en rent politisk fråga.

Ed. Tanner: Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa sen allekirjoittaneet ovat ilmaisseet ne syyt, joiden perusteella he vastustavat äänioikeusikärajan alentamista. Ne eivät ole päteviä. Niistä syistä, minkä vuoksi he vastustavat lain hyväksymistä, siitä vastalauseessa m. m. sanotaan: „Se kokoonpano, jonka eduskunta on voimassa olevan vaalioikeuden mukaisesti toimitettujen vaalien kautta saanut, ei paremmin kuin kokemus kunnallisvaaleistakaan, joissa äänioikeusikäraja on 21 vuotta, ole omiaan suosittelemaan ehdotettua muutosta. Arveluttavaksi tämä muutos kävisi varsinkin sentakia, että vaalikelpoisuusikärajakin tulisi samalla alennetuksi.'' Mitä siihen pelkoon tulee, jos äänioikeusikäraja alennettaisiin, että sen vuoksi eduskunnan kokoonpano tulisi arveluttavasti alenemaan, on kestämätön väite. Päinvastoin ikärajan alentaminen lisäisi suurempaa osanottoa valtiollisiin vaaleihin

ja eduskuntakin tulisi työkykyisemmäksi. Nuoremmat edustajat voisivat kohottaa eduskunnan työtehoa, sitä toteavat muissa laitoksissa työskentelevät nuoremmat ruumiillisen ja henkisen työn tekijät. Paljon painavampia ovat ne muistutukset, jotka voidaan tehdä lakia vastaan, kun suurilta joukoilta riistetään äänioikeus sellaisista syistä, joita ei voi hyväksyä. Siitä laissa m. m. sanotaan: „Vaalioikeutta vailla ovat kuitenkin sotapalveluksessa ja holhouksen alaisina olevat kunnalliskodissa, muissa kunnallisissa köyhäinhoitolaitoksissa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa sekä irtolaisuudesta tuomittu.'' Nämä syyt, joiden perusteella tuhannet henkilöt menettäisivät äänioikeutensa, eivät ole useimmissa tapauksissa heidän itsensä aiheuttamia. Nämä syyt ovat yhteiskunnallisia. Se on väärin, että sotilailta kielletään äänioikeus senvuoksi, että he ovat joutuneet armeijaan asevelvollisuuttaan suorittamaan. Kuitenkin yhteiskunta uskaltaa antaa 21 vuotta täyttäneille kiväärin käteen, mutta kieltää vaalilipun käyttämisen. Tämä ei ole johdonmukaista. Useissa maissa, muistaakseni Itävallassa ja Neuvostoliitossa, on sotaväessä olevillakin äänioikeus. Lisäksi näissä maissa saavat sotilaat ottaa osaa muuhunkin julkiseen poliittiseen toimintaan. Niitä henkilöitä, joilta riistetään äänioikeus köyhyyssyistä, on rikos niitä kohtaan, jotka ovat joutuneet elämään kunnalliskodissa y. m. köyhäinhoitolaitoksissa. Se ei ole lain edessä tasa-arvoisuutta, kun ne henkilöt, esim. virkamiehet, jotka nauttivat eläkettä, heillä on äänioikeus. Jos eläkeoikeutta nauttivilla on myös vaali- ja äänioikeus, silloin se pitäisi antaa myöskin köyhäinhoidossa eläville. Ne työväenluokan jäsenet, jotka ovat työkyvyttömyyden, vanhuuden tai köyhyyden tähden joutuneet köyhäinhoidon varassa elämään, ovat ennen sitä tehneet yhteiskuntahyödyllistä työtä, yhtä tärkeää kuin eläkkeen saajatkin. Kun laissa olevien rajoituksien mukaan köyhyyden perusteella riistetään äänioikeus, niin se todistaa sitä, että kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä pitää köyhyyttä rikoksena. Tässä yhteydessä on mainittava, että tässä maassa ei ole yleistä työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutusta. Siksi köyhät työväenluokan jäsenet, joilla ei ole säästöjä, ovat pakotettuja turvautumaan yhteiskunnalliseen huoltoon.

Vaikka valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttaminen ei vastaa niitä vaatimuksia, joita meidän ryhmämme taholta on aikaisemmin ehdotettu, me silti kannatamme lain hyväksymistä.

Ed. Schauman: Jag anser mig icke behöva upprepa de skäl jag anförde för lagförslagets godkännande i april. Visserligen var riksdagen då en annan, men ett stort antal medlemmar äro desamma. Jag vill endast för egen del tillkännagiva, att jag redan 1906, då lantdagsordningen stiftades, var för åldersgränsen 21 år och att jag icke har funnit någon anledning att ändra den ståndpunkt jag då intog.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Istunto keskeytetään kello 19,30:een tänä iltana.

Täysistunto keskeytetään kello 17,15.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Puhemies: Jatketaan 10) päiväjärjestyksessä olevan asian käsittelyä. Aamupäivän istunnossa suoritettiin keskustelu loppuun. Tällöin ed. Kuokkanen ed. Koiviston kannattamana ehdotti, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kuokkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Näin ollen tulee äänestys toimitettavaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puheenaolevan lakiehdotuksen sellaisena kuin eduskunta on sen vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksynyt, äänes-

tää „jaa''; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei''. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 81 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 20.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Hakkila: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Pyydän niitä nousemaan seisoalleen, jotka kannattavat avointa äänestystä.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, von Born, Bryggari, Bäck, Cajander, Eskola, Estlander, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Hannula, M., Harvala, Haverinen, Helo, Hintz, Huttunen, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Kallio, V. J., Keto, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kullberg, Kulmala, Pyhälä, Laurén, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Linna, K. E., Mangs, Mantere, Marttila, Meriläinen, Molin, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Nordenstreng, Paasivuori, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pohjaranta, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Ryömä, Salo, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Valta K., Welling, Vennola, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen J., Åhlström ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, Ellilä, Haataja, Hakala, A., Hannula, M. A., Heikkinen, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Ikola, Janhonen, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Moilanen, Mustakallio, Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Palmgren, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vertanen ja Vilhula.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 11 edustajaa:

Colliander, Forsberg, von Frenckell, Hannula, U., Heikkilä, Hänninen, Paavolainen, Ryynänen, Rötkö, Sunila ja Vesterinen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 82 ei-ääntä.

Puhemies: Kun siis vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä ei ole kannattanut lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hylätty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu:

Ed. Bryggari: Minä ilmoitan Suomen nuorison nimessä vastalauseen tehtyä päätöstä vastaan.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotuksen laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista

sisältävä hallituksen esitys n:o 56 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Kuten jo edellisessä istunnossa huomautin, niin on kysymyksessäoleva hallituksen lakiehdotus niin läheisessä yhteydessä ensi vuoden tulo- ja menoarvion kanssa, että mielestäni asia olisi lähetettävä valtiovarainvaliokuntaan. Hallituksen tulo- ja menoarvioesityksessä sanotaan 11 pääluokan kohdalla m.m.: „Valtion maitotalouskoelaitos. Kun maitotalouskoelaitoksen toiminta on suunniteltu aloitettavaksi elokuun alussa 1930, tarvitaan sitä varten, edellyttäen, että koelaitokselle aluksi palkataan vain johtaja ja kaksi assistenttia, palkkauksiin: johtajan palkka 5 kuukaudelta 28,700 mk., kahden assistentin palkka 5 kuukaudelta à 20,000 mk., 40,000 mk., kahden mestarin palkka 5 kuukaudelta à 12,900 mk., 25,800 mk., yhteensä 94,500 mk., sekalaisiin menoihin 120,000 mk., yhteensä 214,500 mk.'' Kun valtiovarainvaliokunta ensimmäisessä lukemisessa käsitteli tätä kohtaa, niin lausuttiin epäilyksiä siitä, voidaanko mainitut virat perustaa ilman lainsäädäntöä, ja siitä syystä on kai hallituksen nyt esillä oleva lakiehdotus syntynyt. Tämän lakiehdotuksen 1 §:ssä sanotaan: „Valtion maitotalouskoelaitokseen asetetaan sopimusluontoiselle palkalle johtaja ja peruspalkalle tarpeellinen määrä assistentteja sekä palkataan muut tarvittavat toimen haltijat.'' Siis oikeastaan lakiehdotukseen ei sisälly mitään muuta kuin se, joka on sanottu jo hallituksen tulo- ja menoarvioesityksessä. Minusta olisi nyt omituista ja epäkäytännöllistä, jos toinen valiokunta käsittelisi virkain perustamista koskevan kysymyksen ja toinen valiokunta taas niihin virkoihin kuuluvia määrärahoja. Senvuoksi pyydän saada ehdottaa, että nyt kyseessäoleva lakiesitys lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan. Minulla tietysti ei ole mitään sitä vastaan, että maatalousvaliokunnan lausunto hankitaan asiasta, ja pitäisi siis eduskunnan määrätä, että valtiovarainvaliokunta pyytäisi esityksestä maatalousvaliokunnan lausuntoa.

Ed. Reinikainen: Pyydän kannattaa ed. Furuhjelmin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ed. Reinikaisen kannattamana ehdottanut, että esitys lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta. Kutsun ehdotusta ed. Furuhjelmin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiesneuvoston ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 55 jaa- ja 118 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Furuhjelmin ehdotuksen. Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto maatalousvaliokunnalta.

12) Määrärahaa osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn

koskeva hallituksen esitys n:o 57 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

13) Lisämäärärahan myöntämistä työttömyyden lieventämiseksi

koskeva hallituksen esitys n:o 58 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Halén: Hallituksen tekemää esitystä työttömyysmäärärahasta ainakaan minä puolestani en katso kyllin riittäväksi,

sillä se työttömyystilasto, vajavainenkin, joka on olemassa, todistaa minun käsittääkseni asiantilaa, mikäli se koskee työttömyyden laajuuteen, koko lailla suuremmaksi mitä hallituksen tekemä esitys voisi poistaa. Toisin sanoen, että tuo määräraha työttömyystilanteeseen nähden on minun käsittääkseni, mikäli se koskee tätä hallituksen esitystä, riittämätön. Hallituksen esityksessä ehdotetaan 8 miljoonan markan työttömyysmäärärahaa tämän vuoden osalle ja jo vaillinaisetkin viralliset työttömyystilastot osoittavat, että tässä maassa on työttömiä ainakin siinä määrin, ettei tuo, jos tahdotaan hallituksen esitystä pitää pohjana silläkään kohdalla, tule riittämään.

Tässä hallituksen esityksessä puhutaan lisämäärärahasta, jolla on tarkoitus estää 2,000 työläisen työttömäksi joutumista ja tähän tarkoitukseen lisämäärärahana ehdotetaan 8 miljoonaa markkaa. Tämä edellyttäisi siis, tuo 2,000 tällä kertaa työssä olevan työttömäksi joutumisen estämiseksi 8 miljoonan markan määräämisen, ja jos nyt ollaan johdonmukaisia, niin meidän täytyy sanoa, että toinen 2,000 henkeä, joka on tällä kertaa työttömänä, voisi mahdollisesti saada työtä tämän uuden 8 miljoonan markan määrärahan myöntämisestä. Minä käsitän, että ed. Virran viime istunnossa tekemä esitys 30 miljoonan markan myöntämisestä tarkoitukseen työttömyyshädän lieventämiseksi on paljon likempänä tosiasiallista työttömyyshätää kuin tämä hallituksen tekemä. Minulla on tässä käytettävänä eri puolilta maata koottua tilastoa, jonka ovat keränneet ammatilliset keskusneuvostot, joita valitettavasti vielä ei läheskään kaikilla paikkakunnilla ole, vain suuremmissa liikekeskuksissa, ja näidenkin tilastojen mukaan jo tällä kertaa on työttömänä noin parikymmentätuhatta henkeä.

Työttömyys on saanut erikoisen suuren laajuuden. Se ilmenee myöskin tässä hallituksen esityksessä; sen sanamuodossa edellytetään, että jatkuva työttömyys, joka on vuosittain toistunut, on tänä vuonna saanut kerrassaan poikkeuksellisen luonteen. Kuitenkaan ei hallitus ole ryhtynyt minun ymmärtääkseni poikkeuksellisiin toimenpiteisiin tämän poikkeuksellisen työttömyyden lieventämiseksi. Tuollainen 8 milj. markan osoittaminen käsittääkseni on niinkuin pisara valtameressä, jos tahdotaan työttömyyttä todella lieventää. Minä olen vetänyt sellaisen johtopäätöksen, että ne herrat, jotka tekevät tällaisia esityksiä, eivät tunne todella työttömyyden aiheuttamaa hätää. Heille on valitettavasti hyvin vierasta se tukala asema tai elämä, johon työläinen joutuu, kun hän jää työttömäksi. Sillä muulta kannalta tuota asiaa ei voida ottaa, sillä minä en tahtoisi olla niin ilkeä ja uskoa, että ehdoin tahdoin tahdotaan työläisiä kiduttaa estämällä työnsaantimahdollisuudet, estämällä sellaisten yhteiskunnalle välttämättömien töiden aikaansaamista, joista olisi hyötyä ei vain nykyaikana, vaan tulevaisuudenkin kannalta katsottuna, esim. parantamalla maanteitä, rakentamalla rautateitä, siltoja j. n. e., joita työttömät ja niiden järjestöt ovat eri eduskuntaryhmille tämänkin syksyä esittäneet tehtäväksi eri puolilla maata, joilla todella voitaisiin poistaa työttömyys. Mutta 8 milj. markan määrärahan myöntäminen, niinkuin hallitus ehdottaa tähän tarkoitukseen, ei mitenkään tule riittämään, sehän on selvää. Tästä ei voi vetää muuta johtopäätöstä kuin sen, ettei ole tahdottu ottaa huomioon tai ei ymmärretä todella työttömyystilanteen aiheuttamaa hätää ja sitä laajuutta, missä mittakaavassa se jo tällä kertaa on. Meillä on siellä työväenasiainvaliokunnassa ollut muitten asiain yhteydessä kysymys näistä työttömyysmäärärahoista, ja minä pyytäisin viitata ed. Kivimäen lausuntoon mikäli se koskee työttömyystilannetta mahdollisesti ensi talven aikana ja ennen sitä. Hän mainitsee, että esimerkiksi tekstiiliteollisuuden alalla tuotanto työskentelee varastoon ja että teollisuusliikepääoma on hyvin niukka ja on kyseenalaista, kuinka kauan mainittu teollisuus voi työskennellä ja edustaja vetää otaksuman, että mahdollisesti noin 20,000 työläistä saattaa joutua kärsimään. Edelleen samassa valiokunnassa on ministeri Järvinen esittänyt samansuuntaisen lausunnon ja olen käsittänyt, että työnantajaliiton puheenjohtajan Palmgrenin lausunnot tähtäävät myös siihen, että ensi talven aikana ja jo syksylläkin on odotettavissa entistä suurempaa työttömyyttä. Minun ymmärtääkseni työttömyyteen, kun sen tiedetään olevan edessä ja on jo olemassa, pitäisi kiinnittää enemmän huomiota, kuin että kootaan tilastoja mahdollisesta työttömyydestä silloin kun hallitus tai vastuunalaisessa ase-

massa olevat virkamiehet, sanoisinko, ja edustajat tietävät jo todella ahtaan taloudellisen tilanteen, tietävät mihin se varmasti johtaa. Mutta näyttää siltä, ainakin meidän työläisten näkövinkkelistä, että vasta silloin kun työläisiä alkaa Kuolajärven, Keiteleen y.m. perukoilla kuolla nälkään, silloin vasta täällä Helsingissä aletaan tutkia, kuinka laajalle työttömyys voi levitä ja sitten vasta ryhdytään toimenpiteisiin työttömyyshädän lieventämiseksi ja työläisten avustamiseksi. Ed. Virran ehdotus tietäisi sitä, että noin 20 milj. mk. tulisi käytettäväksi yleisten töiden järjestämiseksi jo työttöminä oleville ja lähiaikoina työttömiksi tuleville, sekä 10 milj. markan varaamista jaettavaksi suoranaisina avustuksina pahimpaan hätään joutuneille. Kun tällaisesta suoranaisesta avustuksesta on kysymys, niin on ollut havaittavissa porvaripuolueiden, kaikkienkin taholta kylmäkiskoinen, kokonaan kielteinen suhtautuminen työttömien avustustoimintaan. Meillä oli täällä eduskunnassa tänä päivänä kysymys rikollisuudesta. Oli kysymys niistä ilmiöistä, jotka johtuvat taloudellisista tekijöistä aiheuttaen yhteiskunnallisen kirouksen. Minä en tahdo sanoa, että työttömät varsinkaan reilut työläiset, vaikka joutuvat työttömiksi, taipuisivat rikollisuuteen, varsinkin mikäli tulee kysymys järjestyneistä työläisistä. Mutta me olemme lukeneet viime aikoina sanomalehdissä, että työläisiä on muitakin kuin järjestyneitä, sellaisia, joilla ei ole selkärankaa tapella työväen aseman ja työväen palkkatason kohottamiseksi, etteivät olisi pakotettuja taloudellisista syistä taipumaan yhteiskunnallisesti pariasluokan asemaan. On olemassa sellaisia ajattelemattomia työläisiä, jotka Nokialla y.m. lakoissa toimivat myös työhaluisina ja ovat hyvin lähellä tuota asemaa, mikäli se koskee rikollisuutta ja joista edellisen esityksen rikollisuuden vastustamisen yhteydessä oli puhe ja jos nyt porvaripuolueiden edustajain taholta ja työnantajain taholta suhtaudutaan tähän työttömyyskysymykseen samoin kuin hallituskin suhtautuu, jota minä en epäile, kylmäkiskoisesti, niin todella me olemme sellaisen kysymyksen edessä, että taloudelliset syyt johtavat tuollaisiin tekoihin, joista järjestelmä, se täytyy sanoa, ja yhteiskunnallinen huolto ja hallitus on syyllinen, eikä voi vapautua. On lausuttu sellainen ajatus, että jos niin pahaan hätään joudutaan, että todella nälkäkuolema uhkaa työttömiä, eivätkä kunnat kykene niille työtä järjestämään, niin silloin vasta hallitus tulee tekemään esityksen ja on luonnostaan pakotettu osoittamaan määrärahat kunnille suoranaisen köyhäinavun antamisen muodossa. Kun kuitenkin kunnat olisivat halukkaita järjestämään vaikkapa vain hätäaputöitä tai yleisiä töitä paikkakunnille, olisi valtion varattava tähän tarkoitukseen määräraha. Se määräraha, mitä tässä nyt kuitenkin ehdotetaan, ei tulisi tähän tarkoitukseen riittämään, siitä ei ole epäilystäkään. On useita kuntia, varsinkin Pohjois-Suomessa ja miksei Etelä-Suomessakin — minulla on ihan personallista kokemusta oman kunnan osalta —, milloin me olemme tahtoneet poistaa työttömyyskirousta oman kuntamme osalta ja olemme tahtoneet järjestää kunnallisia töitä, niin ei ole riittänyt luottoa yleisten kunnallisten töitten järjestämiseen. Pankit, rahamiespiirit, ovat suhtautuneet kielteisesti näihin lainahankkeisiin eikä ole ollut muuta ulospääsyä kuin pyytää valtiolta määrärahaa töitten järjestämiseen ja kun valtiolla ei ole, silloin täytyy jättää nämä työläiset oman onnensa nojaan ja köyhäinhoidon täytyy luonnollisesti yrittää, mikäli sillä liikenee varoja, pitää ihan välttämättömimmästä nälkäavustuksesta huolta. Minulla on tässä kirjelmiä eri puolilta maata siitä, miten kunnalliset viranomaiset kirjoittavat — niitä on lähetetty ryhmällemme samoinkuin muillekin ryhmille — ja niissä osoitetaan, kuinka suuria veroja heillä on, kuinka paljon menee pakkohuutokauppaan taloja sentakia, ettei ole voitu maksaa veroja, kunnan kassat ovat tyhjät, kunnan luotto on liikakuormitettu, lainojen lisämahdollisuutta ei ole, he näkevät elämän niin synkkänä edessään, että ellei valtiovalta tule väliin, niin heidän täytyy etsiä jotain uusia keinoja, keinoja, mahdollisesti valtiovaltaa vastaan, joista tietysti hallitus itse ainoastaan on vastuussa, silloin kuin tuo hätä puhkeaa tekoihin.

Minun käsittääkseni tässä hallituksen esityksessä on muitakin sellaisia huomioonotettavia kohtia, ei ainoastaan tuo määrärahan niukkuus. Täällä lausunnossa esitetään, että vastaisuuden varalta, niin minä käsitän, määräraha aijottaisiin käyttää niin, että työttömyystilastot, yleisten töitten val-

vonta, rekisteröinti, työsuunnitelmien tarkastaminen j. n. e., tähän määrärahaan sisällytettäisiin. Ei kyllä suoraan sanota, kuinka monta virkamiestä tuohon palkattaisiin, riittäisikö yksi henkilö tekemään koko työn maan mittakaavassa, mutta minä ainakin epäilen, että jos ei ole kysymys suurempien määrärahojen myöntämisestä kuin mitä hallitus osoittaa, niin tämä määräraha, mitä tässä niin kauniisti sanotaan työttömyyden torjumiseksi esitettävän, menee noiden virkamiesten tarkastusmatkoihin, matkakuluihin, päivärahoihin ja suoraan palkkaukseen, niin että silloin kun työttömyysmäärärahasta on kysymys, pitäisi toki se vähäinen, mikä osoitetaan, käyttää siihen tarkoitukseen, eikä, niinkuin tässä esitetään, tilanteen tutkimiseen, järjestelyyn j. n. e.

Kun on työttömyydestä kysymys, niin tulemme sellaisen kysymyksen eteen, että joudumme ratkaisemaan vallitsevan tuotantojärjestelmän aikana, kuka työttömyydestä loppujen lopuksi perii hyödyn. Minulla varsinaisena työläisenä ja tovereillani on omat käsityksemme työttömyyden kirouksesta ja kenelle se tuottaa hyötyä. Valtiovalta on suhtautunut kylmäkiskoisesti työttömyyshädän lieventämiseen, kunnat ovat avuttomia, niiden verotaakka on kasvanut, ne ovat pieniä tekijöitä sittenkin itse asiassa työttömyyshädän lieventämisessä. Tämä järjestelmä synnyttää yhä uusia työttömiä, otetaan yhä enemmän koneita käytäntöön, kilpailu kehittyy, kapitalistinen tuotantotapa synnyttää yhä uusia ja uusia työttömien laumoja ja loppujen lopuksi tämä kaikki vaikuttaa suoranaisesti, niin välillisesti kuin suoranaisestikin työläisten palkkatason ja elintason huonontumiseen. Tästä taas hyöty lankeaa suoralta kädeltä kapitalistien, työvoiman ostajien hyväksi. Työläiset ovat työttöminä ollessa puolustuskyvyttömiä, he eivät voi silloin enää tinkiä palkastaan, jos saisivat jotain työtä ja jollain lailla kunnan hätäaputyöt antavat mahdollisuuden tällaiselle kehitykselle pienemmälläkin palkalla työskennellä j. n. e. Suoranaisesti joutuvat kapitalistitkin ostamaan, niille tulee tilaisuus ostaa halvempaa työvoimaa ja koota itselleen vastaavasti voitto-osuutta pääomanvastaisten liikeyritysten varalle. Minun käsittääkseni kun asianlaita on tällainen, että kapitalisteille loppujen lopuksi työttömyystilanteesta on hyötyä, niin olisi suoranaisena seurauksena siitä se, että kapitalistien tulisi ottaa työttömyyden tuottama yhteiskunnallinen riski kantaakseen ja kiinnittää työttömyyshätään toisenlaista huomiota, kuin nyt, sillä heillehän on itse asiassa kurjasta työttömyystilanteesta hyötyä. Jos työväen, varsinaisen palkkatyöväen mielipide olisi vallitseva, niin me sanoisimme kapitalisteille: Teidän, jotka hyödytte meidän huonosta taloudellisesta asemastamme, tuotantokoneistosta, josta me olemme riippuvaiset ja siitä palkkatasosta, jonka alaisena työskentelemme, teidän pitäisi myös jatkuvasti huolehtia työttömistä työläisistä. Mutta kun tämä vastuu kuitenkin tämän järjestelmän aikana, niinkuin kaikki tiedämme, on mahdotonta, kapitalistit eivät huolehdi tämän päivän palkkaorjista, eivät edes siinä määrässä kuin aikaisemmin muitten jo menneiden tuotantotapojen vallitessa, silloin on yhteiskunnan ja valtion riennettävä väliin ja taattava kansalaisille elämisen mahdollisuudet. Hallituksen esitys kai, minä sanon, kai tähtää tällaiseen, mutta minun käsittääkseni on se riittämätön toimenpide nykyiseen taloudelliseen tilanteeseen ja vallitsevaan työttömyystilanteeseen sen laajuuteen katsoen, jonka tähden minä ehdotankin evästykseksi, kun tämä asia menee valiokuntaan, että otettaisiin käsittelyn pohjaksi ed. Virran tekemä ehdotus 30 miljoonan markan määrärahan ottamisesta yleisten töiden järjestämiseksi työttömille, josta osa, siis noin 10 miljoonaa markkaa, suoranaisina avustuksina pahimpaan hätään joutuneille työläisille.

Kulkulaitosministeri Lahdensuo: Kuten hallituksen esityksessä huomautetaan, on hallituksen toimesta ryhdytty toimenpiteisiin entistä luotettavamman, jatkuvan työttömyystiedoituksen keräämiseksi. Ensimmäiset tätä koskevat tiedot on hallituksella toivo saada kuluvan lokakuun aikana käytettäviksi. Kun työttömyys kuitenkin on nopeasti lisääntynyt, ei ollut ajateltavissakaan, että esityksen antamista olisi lykätty niin pitkälle, että olisi saatu luotettavampi tiedoitus työttömyystilanteesta käytettäväksi. Sentakia on hallituksen, arvioidessa työttömyyden selvittämiseksi tarvittavia määrärahoja, täytynyt turvautua toiselta puolen siihen viralliseen tilastoon, joka sosialiministeriön toimesta säännöllisesti kerätään ja toiselta puolen niihin anomuksiin, joita jo on kulkulaitosministeriöön

kerääntynyt ja joissa pyydetään työttömyysmäärärahoilla yleisiä töitä järjestettäväksi. Näiden kahden seikan perusteella on laskettu se määrärahan tarve, johon esityksessä päädytään.

On kuitenkin vallan väärin, kuten edellisen puhujan lausunnosta kävi selville, uskotella, että hallituksen toimenpiteet työttömyyden lieventämiseksi rajoittuisivat vaan esityksessä ehdotetun 8 milj. markan käyttämiseen työttömyyden lieventämiseksi yleensä sekä toisen 8 milj. markan käyttämiseen rautateillä säännöllisen työn jatkamiseen niille, jotka vakinaisesti ovat rautatietöihin kiinnitetyt. Hallituksen esityksessä nimenomaan huomautetaan, että ensi sijassa tulee kysymykseen valtion omien töiden, etupäässä metsätöiden järjestäminen, ja ne määrärahat, jotka tähän tarvitaan, eivät sisälly hallituksen esitykseen, koska hallituksella on oikeus metsätöiden suorittamista varten muutenkin myöntää varoja ja on hallitus, niinkuin esityksessä mainitaan, ottanut aloitteenkin tässä suhteessa. Kun puute ja hätä on suurin Pohjois-Suomessa, jossa tie- y. m. senlaatuiset yleiset työt näin myöhäiseen vuoden aikaan ja talvella ovat hyvin vaikeasti järjestettävissä, on metsätöitä katsottava niillä seuduilla kaikkein luonnollisimmiksi töiksi, joilla työttömyyttä vastaan voidaan taistella. Sentakia onkin otettava huomioon että metsätöiden järjestämiseksi hallitus tulee tarpeen mukaan myöntämään varoja niiden jatkamiseksi.

Lisäksi huomautetaan hallituksen esityksessä, että on eräitä menoarviotöitä, joihin jo on määrärahat käytettävissä, ja joita nyt on jo suurelta osalta pantu käyntiin. Tie- ja vesirakennushallituksen ilmoituksen mukaan on sillä tällaisia töitä varten ollut käytettävänään, silloin kun tiedot niistä ministeriöön pyydettiin, yli 16 miljoonaa markkaa, jotka siis voidaan, jos ei muita esteitä ole, vielä käyttää kuluvan vuoden viimeisten kuukausien aikana. Tämäkin on siis otettava huomioon arvosteltaessa niitä määrärahoja, jotka voidaan työttömyyden lieventämiseksi käyttää.

Lisäksi minä pyydän huomauttaa edellisen lausunnon johdosta, että kun ehdotetaan rautatietöiden jatkamista varten 8 miljoonaa markkaa, niin on siitä laskettu varsinaisiin työpalkkoihin käytettäväksi vain vähän päälle 5 miljoonaa markkaa, jolla on laskettu voitavan pitää säännöllisessä työssä ne vähän yli 2,000 työntekijää, jotka muuten joutuisivat työttömiksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

14) Määrärahan myöntämistä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5;

15) Valtion obligatioiden luovuttamista Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6;

16) Määrärahan myöntämistä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7;

17) Ehdotuksen laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9;

18) Aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamista

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10, sekä

19) Lisämäärärahan ottamista vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannatusavuksi

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

P u h e m i e s: Eduskunta antanee valitsijamiehille tehtäväksi valita perustuslakivaliokuntaan uuden jäsenen ed. A u e r i n tilalle.

Hyväksytään.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana maanantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan klo 20,29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

20. Maanantaina 14 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista 328
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 11.

2) Ehdotus laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 32.

3) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 46.

4) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 3.

5) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi 329
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 22.

6) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1.

Siv.

Esitellään:

7) Hallituksen esitys n:o 59 lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin 330

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi 355
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 16.

9) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 34.

Ainoa käsittely:

10) Ehdotus määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna 356
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 52.

Siv.

11) Ehdotus määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten ..... —
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 7.

12) Ehdotus aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta 356
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 39.

13) Ehdotus esityksen antamisesta lisäyksestä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kustannusavuksi .... „
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Jussilan y. m. toiv. al. n:o 47.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat v. Born, Bäck, Forsberg, Haga, A. Hakala, Heikkilä, Jacobsson, Juutilainen, Lahdensuo, Lehikoinen, Lepistö, Liedes, Luoma, Mangs, Niilekselä, Nikkanen, Paavolainen, Pitkänen, Riihimäki, Rötkö, Tuomikoski, Turja, Vesterinen ja J. Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: ensi tiistaiksi ja keskiviikoksi läheisen omaisen kuolemantapauksen johdosta ed. Nukari sekä tästä istunnosta oikeusasian takia ed. Tuomikoski, virkatehtävän takia ed. Paavolainen ja yksityisten asiain takia edustajat Lepistö, Bäck, Liedes, J. Väisänen ja Riihimäki.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtion rakennushallinnon viroista ja toimista.

Hallituksen esitys n:o 11, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä, n:o 5, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi poliisiohjaajan toimien perustamisesta.

Hallituksen esitys n:o 32, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi sairaanhoitajattarien koulutuksesta.

Hallituksen esitys n:o 46, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 7, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi sääntöperinnöstä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 3, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietin-

nössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi metsätieteellisen tutkimuslaitoksen saattamisesta välittömästi maatalousministeriön alaiseksi.

Hallituksen esitys n:o 22, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 10, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt joko hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi lunastusoikeuden käyttämisestä Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevaa kiinteistöä myytäessä.

Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 1, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 11, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Eduskunta päättänee pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Keskustelu:

Ed. Estlander: Den enständighet, varmed riksdagen fortfar att år efter år avslå Ålands landstings motioner om ändring i den s. k. garantilagen av den 11 augusti 1922, ävensom i lagen om utövande av lösensrätt vid försäljning av jord i landskapet Åland — den motion, vilken nu föreligger — är ägnad att väcka förvåning. De ändringar, vilka i motionerna begärts, äro på intet sätt sådana, att de skulle försvaga rikets inflytande i landskapet. Vare sig man vill erkänna eller icke, att ändringarna kunna direkte motiveras med besluten i Genève, så äga de ett inre berättigande, emedan de garantier, vilka med Folkens Förbunds råds deklaration åsyftades, annars icke bli förverkligade.

Vad särskilt nu ifrågavarande motion angår, så syftar den till att vid förvärv av fastighet, belägen inom landskapet, för den som icke är bosatt på Åland uppställa enahanda förutsättningar som enligt 3 § garantilagen krävas av inflyttade, vilka därstädes skola få utöva kommunal rösträtt och deltaga jämväl i val till landstinget. Det måste dock erkännas, att ratio legis i båda dessa fall är en och samma. Nu fordras emellertid i fråga om rösträtt fem års bosättning, räknat från det laga bo och hemvist förvärvats, medan ingen dylik frist är utsatt för jordförvärv. Och detta är så mycket mindre tillfredsställande och tryggande, som lagstiftningen om förvärv av laga bo och hemvist helt och hållet beror på riket och förty kan tänkas undergå vilka förändringar som helst. Sådana som här berörda bestämmelser nu äro måste det sägas, att de icke motsvara vad som med dem åsyftades vid deras tillblivande i Genève och att de förty icke heller giva uttryck åt den garanti, som Finland vid tillfället förband sig till.

Den omedgörlighet, som i denna sak visats från rikets sida, kan icke betecknas såsom god och statsmannamässig politik. Såsom saken emellertid för närvarande ligger till, då Ålands motion, daterad den 1 mars detta år, i sak hänför sig lika mycket till själva garantilagen som den har avseende på antagande av den lag om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet, vilken lag garantilagen uttryckligen förutsätter, kan motionen icke föranleda till åtgärd, sedan en motion om ändring i sistsagda lag redan förkastats. Men detta fritager icke riket från skyldigheten att visa tillmötesgående just i de hänseenden, till vilka motionen hänvisar.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotuksen lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 59 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa esityksen lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Reinikka: Kunnioitettava herra puhemies! — Kun asian lähetekeskustelussa on pyydetty jo useita puheenvuoroja, niin minä haluan muutamilla sanoilla kosketella niitä perusteita, joille hallituksen esitys eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin rakentuu.

Kysymys valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten parantamisesta on jo toista vuotta ollut kiinteästi päiväjärjestyksessä. Kaikilla meistä on kyllin selvästi muistissa tämän asian eri käsittelyvaiheet kahden edellisen hallituksen aikana täällä eduskunnassa, joten on tarpeetonta käydä niitä yksityiskohtaisesti selostamaan. Sen verran lienee kuitenkin syytä mainita, että jo maalaisliittolaisen hallituksen pääministeri Sunila budjettikäsittelyn yhteydessä lausui hallituksen käsittävän sen, että virkamiesten palkkauksissa on järjestelyn tarvetta ja ettei tätä järjestelyä enää voida pitkälle lykätä maan yleistenkin etujen siitä kärsimättä. Mutta ottaen huomioon maata kohdanneen kadon ja vaikean taloudellisen tilanteen, ei ajankohta silloin ollut siihen sopiva. Kun asia viime keväänä oli pääministeri Mantereen hallituksen esityksen perusteella eduskunnan käsiteltävänä, niin useat niistäkin edustajista, jotka esitystä vastustivat vedoten m. m. vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen sekä siihen, että näin suurten menojen lisäystä koskevat esitykset tuli käsitellä tulo- ja menoarvion yhteydessä, myönsivät sen, että viran- ja toimenhaltijain palkkauksissa oli järjestelyn syytä.

Asian aikaisempien käsittelyjen johdosta herää kuin itsestään kysymys siitä, onko nykyinen ajankohta sitten sovelias asian myönteiseen ratkaisuun viemiseksi kaikessa laajuudessaan. Täytyy myöntää, että keskinkertaisesta sadosta huolimatta on maan taloudellinen tilanne yhä vaikeutunut, varsinkin rahallinen ahdinkotila on meillä, kuten kaikkialla muuallakin, huomattavasti kiristynyt. Tätä taustaa vastaan katsottuna ei voi ajatellakaan tapahtuvaksi valtion viran- ja toimenhaltijain yleistä palkkain koroitusta. Jos sellainen tapahtuisi, tulisi se epäilemättä herättämään palkankoroitusvaatimuksia myöskin yksityisillä toimialoilla, hetkellä jolloin siihen ei voi olla mitään mahdollisuuksia. Ja maan yleisestä palkkatason noususta olisi taas seurauksena huomattava kulutuksen suureneminen, minkä jo jossain määrin varmaankin saisi aikaan myöskin valtion viran- ja toimenhaltijoidenkin yleinen palkkojen nousu. Kulutuksen suureneminen vaikuttaisi taas tuonnin suurenemiseen ja sen kautta nykyinen taloudellinen tila yhä vain huononisi. Meidän tulee nimittäin muistaa, että se, millaiseksi maamme maksutaseen lopputulos muodostuu, riippuu nykyjään kokonaan viennin ja tuonnin välisestä suhteesta, sillä maamme muut tulot ja menot, jotka maksutaseessa tulee huomioon ottaa, menevät jokseenkin vastakkain. Kun ei näytä olevan toiveita saada ensi vuonna viennistä tulevia tuloja suurenemaan, mikä on suuremman kulutuksen edellytys, ja kun maksutaseemme on ehdottomasti saatava huomattavasti viimevuotisesta paranemaan, niin on toistaiseksi toimittava niin, että tuonti supistuu. Samalla kuin siihen pyritään, on pidättäydyttävä sellaisista toimenpiteistä, jotka vaikuttavat aivan päinvastaisesti. Jo senkään vuoksi ei siis yleistä palkkojen koroitusta voi tällä hetkellä ajatella.

Kun lisäksi ottaa huomioon sen, että nykyisillä palkoilla on suurimpaan osaan viroista ja toimista ollut riittävästi pätevää työvoimaa saatavissa ja että olosuhteet eri osissa maata, mitä elinkustannuksiin tulee, ovat kovin erilaiset, niin ei näytä valtion kannalta katsottuna olevan riittävää asial-

listakaan syytä yleiseen palkkojen koroitukseen.

Kun hallituksella kuten tunnetaan, on tarkoitus ensi vuoden alusta lähtien jatkaa virastojen työaikaa seitsemään tuntiin päivässä työn saavutusten lisäämiseksi, sikäli kuin se pidennetyllä työpäivällä on saavutettavissa, niin on samalla katsottu olevan syytä käydä palkkausolojen järjestelyyn siinä määrin, kuin se näyttää olevan välttämätöntä.

Kun lisäksi hankitut tiedot osoittavat, että useihin sellaisiin virkoihin ja toimiin, joissa vaaditaan erikoista ammattipätevyyttä, on ollut vaikea saada päteviä viranhoitajia, niin on sellaisissa toimissa palkkausta parannettava, samoin kuin siellä, missä toimen laatuun nähden on olemassa alipalkkausta. Tätä tarkoitusta varten ehdottaakin hallitus peruspalkkojen tasaukseen käytettäväksi 10 miljoonaa markkaa, josta noin 2/3 tulisi 30,000:— peruspalkan alapuolella oleville ja loput muille.

Mihinkään muihin muutoksiin nykyisen palkkauslain puitteissa ei näytä olevan tällä kertaa aihetta.

Syynä siihen, että viran- ja toimenhaltijain keskuudessa on paljon tyytymättömyyttä nykyisiin palkkoihin, ei voine olla se, että kaikkien palkka toimen laatuun katsoen olisi liian alhainen, vaan johtunee se ennen kaikkea siitä, että olosuhteet, varsinkin vuokramenoihin nähden, ovat niin kovin erilaiset eri osissa maata. Nykyisen palkkausjärjestelmän heikkous meillä onkin juuri siinä, että samanlaisissa viroissa ja toimissa on kaikkialla maassa sama palkka, olivatpa paikalliset olot millaisia tahansa ja olipa viranhoitajien kvaliteetissa miten suuri ero tahansa. Meidän palkkauslailtamme puuttuu joustavuus järjestää palkkausolot paikallisia oloja ja viranhaltijain persoonallisia kykyjä silmälläpitäen.

Monissa paikoin ulkomailla on asianlaita toisin, m. m. naapurimaassamme Ruotsissa on paikallisia oloja silmälläpitäen maa jaettu palkkauksissa 7 eri vyöhykkeeseen, ja muutenkin on palkkaus paljon joustavammin järjestetty kuin meillä.

Jos tarkastamme elinkustannuksia eri puolilla maata, niin huomaamme, että ravintokustannuksissa ei ole, Lapin sekä eräitä rajaseutu- ja saaristokuntia lukuunottamatta, kovinkaan suuria eroavaisuuksia, johtuen tämä nähtävästi suurelta osalta siitä, että nykyiset hyvät kulkuyhteydet eri paikkojen välillä tasaavat tuon eron mahdollisimman pieneksi. Mutta mitä vuokriin tulee, ovat siinä eroavaisuudet eri paikkojen välillä hyvinkin suuret. Otan pienen esimerkin asian valaisemiseksi. Kun esim. Loviisassa viime kesäkuussa oli 2 huoneen ja keittiön keskimääräinen kuukausivuokra noin 310 markkaa, oli se Helsingissä samaan aikaan ilman lämpöä noin 1,160 mk., siis paikallisista oloista riippuen on virkamies Loviisassa vuokramenoihin nähden noin 10,000 mk. vuodessa Helsingissä asuvaa virkaveljeään edullisemmassa asemassa. Tähän tietysti voidaan heti huomauttaa, että tästä huolimatta virkamiehet Helsinkiin ja muihin suuriin kaupunkeihin pyrkivät, ja sehän on tosiasia, jota ei voi kieltää, mutta sehän johtuu suuressa määrin kuitenkin siitä, että suuremmissa paikoissa on aina parempi tilaisuus saada sivutoimia ja siten ollaan tilaisuudessa suorittamaan tuo huomattava menojen ero. Tietysti voi, eri yksilöistä riippuen, olla monia muitakin syitä virkamiesten pyrkimyksellä keskuspaikkoihin. Kaikesta edellämainitusta johtuen ei ole katsottukaan olevan syytä palkkausta koroittamalla käydä kokonaan poistamaan eri paikkojen erisuuruisten vuokrien aiheuttamaa menojen erotusta, vaan on kalleimman paikkakunnan, Helsingin, vuokra-avustus ajateltu ainoastaan 6 %:ksi peruspalkasta ja 4 %:ksi muilla kalleilla paikkakunnilla. Samalla on katsottu syytä olevan antaa se ainoastaan perheellisille, sillä yksinäisillä viran- ja toimenhaltijoilla eivät vuokramenot tee läheskään niin suurta osaa kaikista menoista kuin perheellisillä. Tällaisen vuokra-avustusjärjestelmän käytäntöönottaminen edellyttää kuten tunnettua lisäyksen nykyiseen palkkauslakiin.

Toinen puutteellisuus palkkauslaissamme on se, ettei siinä kiinnitetä huomiota viranhaltijain kykyyn ja taitoon. Samanlaisissa viroissa ja toimissa on viranhaltijoilla sama palkka heidän mieskohtaisista kyvyistään huolimatta. Täytyy myöntää, ettei valtio koskaan voi järjestää palkkausolojaan niin joustaviksi ja kuhunkin viranhaltijaan henkilökohtaisesti kohdistuviksi kuin eri elinkeinojen harjoittajat, mutta jotain pitäisi valtionkin silti tässsäkin suhteessa voida tehdä. Milloin valtion ilmeinen etu vaatii, tulisi valtioneuvostolla olla oikeus erikoistapauksissa myöntää henkilökohtaista

palkkionlisää viran- tai toimenhaltijalle. Kun, kuten hallituksen esityksessä esitetään, se rajoittuisi verrattain pieneen määrään, 20 % viranhaltijan peruspalkasta, ja olisi kokonaan riippuva siitä missä määrin tulo- ja menoarviossa on tarkoitukseen varoja osoitettu, niin ei pitäisi olla pelkoa siitäkään, että valtioneuvosto käyttäisi oikeuttaan väärin. Osoituksena siitä, että hallituskin katsoo sitä voitavan antaa vain erikoistapauksessa, on ehdotetun rahamäärän pienuus noin ½ milj. markkaa. (Vasemmalta: Tällä kertaa!)

Kaiken edelläolevan lisäksi ehdottaa hallitus palkkauslain 6 §:ää siten muutettavaksi, että ikälisien lukumäärää lisättäisiin yhdellä, ylemmissä palkkausluokissa siis 3:sta 4:ään ja alemmissa 4:stä 5:een. Kun esityksessä on asiasta mielestäni riittävät perustelut, en katso olevan syytä lähemmin kajota asian tähän puoleen.

Asian tässä vaiheessa on tietysti pääasiassa kysymys niistä suuntaviivoista, joille esitykseen sisältyvä lakiehdotus rakentuu. Tämän lain käsittelyn yhteydessähän ei lopullisesti ratkaista järjestelyyn tarvittavan rahamäärän suuruutta, sillä siitä päättäminenhän tapahtuu vasta tulo- ja menoarvion yhteydessä, mutta jotta hallituksella olisi tilaisuus, sikäli kuin varoja myönnetään, järjestää asia edellämainitsemallani tavalla, toivon, että valtiovarainvaliokunta, johon asia nyt menee, ja sittemmin eduskunta lakiesityksen hyväksyisi hallituksen ehdottamassa muodossa.

Ed. Sergelius: Det är med tillfredsställelse jag konstaterar, att regeringens mest inflytelserika medlemmar äro närvarande vid behandlingen av detta ärende, nämligen herr statsministern, finansministern och försvarsministern, till vilken sistnämnda jag särskilt har att ställa några frågor, varför jag hoppas, då jag finner att han håller på att avlägsna sig, att han snart skall återvända. Jag hoppas också att ej heller mitt yttrande, trots att det anföres på svenska, skall trötta herrarna.

De förslag till reglering av de statsanställdas löneförmåner, som under förloppet av ett år sett dagen, hava framträtt under så många varierande former, att man numera kan tala om ett befattningshavarnas lönevariationsproblem. Detta problem har riksdagen icke lyckats, eller riktigare sagt, icke velat lösa, emedan den vid varje behandling lämnat de sakliga motiven därhän och låtit de taktiska och politiska vara avgörande. Medan den förra regeringens löneproposition, mot vilken visserligen berättigade anmärkningar anfördes, var detaljerat och koncist avfattad och dessutom omfattade samtliga befattningshavare, kan föreliggande löneproposition kort karaktäriseras med raka motsatsen såsom jag senare skall påvisa. Medgivas måste att finansministern varken haft ett kärt eller behagligt värv vid utarbetandet av löne propositionen, emedan uppgiften varit behäftad, såsom vi matematiker pläga uttrycka oss med tvenne störingsfunktioner, den ena finansministerns egen riksdagsgrupp, den andra agrarpressen, vilken, som bekant, under valkampanjen fylkade väljarskarorna kring devisen: Ei penniäkään lisäystä virkamiehille! Då likväl herr finansministern kom underfund med, att statsutskottet av flere skäl — jag behöver ej nämna dem, då han känner dem helt säkert bättre än jag — icke ämnat taga ihop med fördelningen av de 85 miljoner mark, som anvisats i 1930 års budget för reglering av de statsanställdas löneförmåner, och å andra sidan insåg, att ett negligerande av hela frågan inom kort skulle bliva mycket besvärligt för regeringen, beslöt han sig för det första att göra en nullitet av den ena störingsfaktorn, nämligen agrarpressen och låta den andra i minsta möjliga mån influera på lösningens resultat. Detta förfaringssätt plägar man i den tillämpade matematiken kalla en „idealisering av problemet''. Men en sådan idealisering är icke alltid så lätt. Man måste härvid gå mycket kritiskt tillväga, och under förutsättning att man verkligen lyckas lösa det idealiserade problemet, d. v. s. lyckas lösa det riktigt, måste i slutresultatet alltid införas en empirisk, ur praktiska rön hemtad faktor, men denna faktor, har åtminstone såsom jag nu ur finansministerns deklaration funnit avsiktligen blivit bortlämnad och som det heter „tillsvidare'', — nämligen den empiriska faktor, som representeras av samtliga statsbefattningshavare. Därför har också lösningen blivit fullkomligt otillfredsställande. Större delen av den tid som, för att använda ett uttryck som väl de flesta förstå, regeringen behövt för att ligga på guldägget, har väl åtgått till att övertyga ett stort antal

medlemmar av den egna gruppen om, att den lönepropositionen med den avfattning man ämnat överlämna till riksdagen kanske i en snar framtid skulle vara gruppens egna intressen till fördel. Ty något slags längre tid behövdes icke för att i detalj utreda frågan om de statsanställdas löneförmåner. Denna fråga har redan uttömmande belysts medels statistik ur eget land och från främmande länder, och siffrorna hava talat ett otvetydigt språk till förmån för bifall till de statsanställdas löneanspråk. Likaså har man påvisat, att statens tillgångar tillåta en skälig höjning av samtliga befattningshavares löner. De skäl, som finansministern här anförde, äro sålunda icke annat än svepskäl för frågans framskjutande. Den förra regeringens finansminister visade tydligt och klart att landets ekonomiska tillstånd redan då var sådant, att det skulle tillåtit en skälig löneförhöjning. Det konstgrepp som ligger till grund för lösningen av herr Reinikkas idealiserade problem, kan man enligt herr Niukkanen — jag beklagar att han funnit för gott att avlägsna sig — kan man, säger jag, enligt minister Niukkanen kort och gott benämna marknads-pris, „markkinahinta" d. v. s. tillgång och efterfrågan böra vara bestämmande vid utmätandet av de statsanställdas löner, och enligt minister Niukkanen torde denna uppfattning vara mycket allmän eller som han själv uttryckte sig „varsin yleinen maalaisliiton keskuudessa", och, tillägger han, märk väl, endast åt en behörig och arbetsam person bör man betala en behörig mans lön, men icke såsom tjänstemannaföreningarna tycks uppfatta saken åt alla oförmågor „kykenemättömille". Då nu regeringens proposition slutar på 35 milj. mark eller sålunda omkring $^1/_{10}$ av det belopp, vartill tjänstemannaorganisationernas ursprungliga fordringar stego — detta allt enligt vår nuvarande försvarsministers egna uppgifter, då han skötte finansministerposten, så är man berättigad att draga den slutsatsen, att minister Niukkanen, som varit med vid propositionens behandling, anser att 90 % av statens tjänstemän vore oförmågor eller odugliga i sina befattningar. Detta är väl en riktig slutsats eller huru? Då herr försvarsministern icke är tillstädes, må han begrunda frågan till en följande behandling och dessutom lämna svar på följande: har herr ministern även samma sorgliga erfarenhet inom den ressort, som han för närvarande sköter och leder?

Men det är icke värdigt en stat att avlöna sina tjänare enligt marknadspris, lika litet som det vore riksdagen värdigt att avlöna sina medlemmar enligt samma princip. Ty tillgången på riksdagskandidater är, åtminstone inom en del partier, så gott som obegränsad, och jag är övertygad om att t. ex ett riksdagsmannaarvode av 50 Fmk — eller vad säger herr Kivioja — per dag icke nämnvärt skulle minska tillgången på aspiranter till riksdagsmannauppdraget. Denna princip, varpå propositionen fotar, gör denna oantagbar.

Men härtill kommer ytterligare det personliga avlöningstillägget, låt vara att det är ett jämförelsevis oansenligt belopp 500,000 Fmk, som man önskar reserverat att efter förgottfinnande fördelas enligt regeringens prövning. Ett sådant system leder otvivelaktigt till ett gunstlingssystem. Samma princip användes ju under den ryska tiden, då man åt för regeringen behagliga tjänstemän utdelade s. k. gratifikationer. Jag antager emellertid, att just detta uppslag i regeringens proposition har förmått många medlemmar av agrargruppen att glömma sina löften från valkampanjen.

Samma obestämdhet vidlåder momentet „utjämningar" i vilket äskas 10 milj. I propositionen nämnas visserligen de kategorier av högre och lägre befattningshavare, som skulle bliva delaktiga av anslaget, men huru fördelningen skall ske eller verkställas är för den oinvigde obekant. Herr finansministern upplyste visserligen om, att anslaget skulle fördelas i förhållande 1:2 sålunda att på de lägre befattningshavarna skulle komma cirka $^2/_3$ och på de högre $^1/_3$. Förrän jag får se en specificerad förteckning över fördelningen, är jag emellertid övertygad om, att detta anslag om 10 milj. icke räcker till för dessa grupper, för den händelse man icke ämnar utesluta ett större antal, särskilt lägre befattningshavare. Regeringen borde dock hava sig bekant, att riksdagen icke numera fastnar på den limstången efter alla de erfarenheter, som den har haft beträffande fördelningen av sådana beviljade summariska anslag. Ej heller föreligger någon uppgift om det antal befattningshavare, som bleve delaktig av ålderstillägg. Jag tror ej heller

för min del att detta antal är synnerligen stort.

En enda ljusglimt innehåller propositionen, en enda lärdom har regeringen hämtat ur den diskussion, som förts beträffande lönefrågan, nämligen förslaget om hyresbidrag. Men också detta förslag lämnar mycket övrigt att önska beträffande tydlighet. Huru skall exempelvis uttrycket „befattningshavare med familj'' uttydas? Och vilka äro de dyrorter, som få det märkliga tillskottet av 4 % i hyresbidrag? Regeringens lagförslag är sådant, att det kommer att lämna en mängd befattningshavare åtminstone lägre sådana utan minsta tillökning på de förnärvarande utgående lönerna, vilka såsom många gånger bevisats äro fullkomligt otillräckliga.

Det enda som nu skulle vinnas, om detta lagförslag bleve av riksdagen antaget, är att arbetstiden från 5 ½ timme skulle förlängas till 7 timmar. Med andra ord sagt vinsten av propositionen vore rent negativ; arvodet per tjänstgöringstimme bleve mindre för det stora flertalet, t. o. m. för dem, som finge en ringa förhöjning, med hänsyn till att tjänstetiden komme att förlängas med 1 ½ effektiv timme.

Så ovärdigt tror jag icke att riksdagen kommer att begå, att den skulle antaga denna regeringsproposition. Vi få väl förlita oss på att statsutskottet skall finna en för befattningshavarna något så när tillfredsställande lösning av lönefrågan. Uppslag till mer än en sådan lösning kan utläsas ur de diskussioner, som uti lönefrågan förts i riksdagen under senaste och detta år.

Ed. Sventorzetski: Tätä asiaa ei voi sivuuttaa vaitiololla monessakin suhteessa, mutta etupäässä siitä syystä, että tämä virkamiesten palkkakysymys on koitunut suureksi vahingoksi virkamiehille itselleen eduskunnan hajoittamisen ja uusien vaalien toimittamisen kautta nimenomaan tämän kysymyksen selvittämiseksi välittömästi Suomen kansan edessä. Nyt Suomen kansa on kesällä käsitellyt tämän asian ja antoi harvinaisen selvän vastauksen niille, jotka kaikessa kokemattomuudessaan ovat kansan puoleen virkamiesasiassa kääntyneet. Minun täytyy sanoa, että suurempaa karhunpalvelusta ei virkamiesten vihollinenkaan olisi voinut valtion palvelijoille tehdä. Tämän asian hoitaminen olisi epäilemättä tällä hetkellä paljon helpompaa, jos vanha eduskunta olisi saanut silloin työrauhan ja tilaisuuden ratkaista asian aivan vapaasti nyt syksyllä eikä keväällä, jolloin entinen, kansalta ankaran rangaistuksen saanut hallitus on eduskunnalta sitä harvinaisella kevytmielisyydellä vaatinut. Porvaristolla olisi nyt varmasti paljon suurempi liikuntavapaus ja paljon joustavampi kompromissilinja lopullisen päätöksen saamiseksi. (Ed. Schauman: Entä sosialidemokraatit?) Sosialidemokraatit eivät vastaa virkamieskysymyksessä porvarillisessa yhteiskunnassa. — Nyt on tausta aivan toisenlainen, sillä nyt me varmasti tiedämme, mitä Suomessa asiasta ajatellaan. Ja tästä virkamiehille epäedullisesta selvyydestä saa virkamieskuoro kiittää ainoastaan niitä, jotka ovat tätä selvyyttä kansalta vaalien kautta vaatineet ja myöskin saaneet. Jokainen puoluehan nyt tietää, mitä sen valitsijat, mitä Suomen kansa asiasta päätti. Maalaisliiton taholta on esitetty hyvin yksinkertainen ohjelma: Ei penniäkään virkamiehille! Ja sen valitsijajoukot, mikäli minä tiedän, hyväksyivät tämän maalaisliittolaisen vaaliparollin ilman mitään sen pitempiä peräkaneetteja. Valitsijat tietysti nyt saavat lukea, montako penniä on 35 miljoonassa markassa. Se on heidän asiansa ja minä en tähän puoleen kysymystä tahdo omalta taholtani puuttua.

Meille sosialidemokraateille puolue ja valitsijat sanoivat: kohtuullista palkantasoitusta ainoastaan pienipalkkaisille hätäpalkalla oleville valtion avulla.

Mitä kansa sanoi edistyspuolueelle, sen ymmärtää jokainen, joka osaa ääneen laskea seitsemään saakka. Hyvin tuntevat kansan enemmistön mielipidettä asiassa myöskin kokoomus ja ruotsalaiset. Antakaa nyt arvoisat kansanedustajat valtiovarainvaliokunnan ja sen asettaman palkkajaoston jäsenille hyviä neuvoja ja evästyksiä tässä riidanalaisessa kysymyksessä ja pitäen muistissa sen, mitä keväällä ja kesällä tapahtui. Meillä on muun muassa oikeus odottaa, että eduskunnan suurin ryhmä ilmoittaisi jo nyt ennen kuin asia menee ammattivaliokuntaan, ollaanko maalaisryhmän keskuudessa valitsijain tai hallituksen kannalla tässä asiassa? Se jossain määrin helpottaisi jaoston jäseniä kompromissilinjan etsimisessä. Evästykset edistysryhmän taholta olisivat tällä hetkellä sitä tärkeäm-

mät, koska vaalien tulos on saanut aikaan sen, että edistyspuolueella ei ole enää valtiovarainvaliokunnassa ainoatakaan vakinaista edustajaa. Tällaiseen asemaan on joutunut vaikutukseen nähden se puolue, joka ryhtyi keväällä taistelemaan eduskuntaa vastaan. Me odotamme siis viisaita ja käytännöllisiä neuvoja eduskunnan eri puolueiden taholta.

Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että tällä hetkellä ei ole kysymys siitä, mikä virkamies ansaitsee paremman palkan ja mikä ei. Minä myönnän kernaasti, että on olemassa koko joukko sellaisia virkamiehiä, jotka asemaansa ja kompetenssiinsa nähden eivät saa niin suurta palkkaa kuin virkamiesten kannalta olisivat ansainneet. Me sosialidemokraatit nyt työttömyyden ja taloudellisen pulakauden aikana emme voi suhtautua tähän kysymykseen muulla tavalla kuin että kysymys on nyt siitä, että etupäässä on järjestettävä niitten palkat, jotka ovat niin pienet, että ne eivät riitä ruokaa, vaatetusta ja lasten koulutusta varten. Kaikki muut, olkoon heidän taloudellinen ahdinkotilansa kuinka vaikea tahansa — —, josta olemme tietoisia ja ymmärrämme hyvin vaikean aseman — —, saavat odottaa niin kauan kuin vielä vaikeammassa taloudellisessa pulassa olevat heidän nuoremmat veljensä saavat jonkunlaista helpotusta ankarassa taistelussaan leipäkannikan puolesta. Ja tämä, ed. Sergelius, meidän mielestämme on ainoa oikea kanta ja ainoa oikea suunta virkamiesten palkkojen järjestelyssä tällä hetkellä. (Ed. Sergelius: Mutta sitä ehdotusta te ette kannattaneet. Sosialidemokraattinen ryhmä ei kannattanut sitä!) Puhukaamme nyt tämän hetken asiasta. (Ed. Virta: Se onkin eri asia!)

Poikkeuksia voidaan ajatella ainoastaan silloin kun valtiovalta todistaa, että edesvastuunalaisiin tehtäviin valtio ei saa sopivia henkilöitä, sellaisia, joiden spesiaaliala olisi vaatinut erinomaista stashia ja valmistusta. On kuitenkin ihan väärin otaksua niinkuin esim. ed. Niukkanen on tehnyt valiokunnassa — en muista onko hän tehnyt eduskunnassa — sen johtopäätöksen tai otaksumisen, että pienten virkailijain joukossa on niin vähän sellaisia, joiden ammattitaito ei olisi korvaamaton tai ettei niiden joukossa olisi lainkaan sellaisia. Tähän ei voi millään tavalla suostua. Jo muutama esimerkki voi olla omiansa osoittamaan, että niidenkin joukossa on sellaisia tehtäviä, jotka ovat erittäin tärkeitä ja jotka perustuvat hyvin suureen luottamukseen. Ottakaa vaihdemiehen tehtävä, ottakaa koneenkuljettajan tehtävä. — — Nämä molemmat kuuluvat niin kutsuttuihin pieniin virkailijoihin — —, mutta kumpaisenkin tehtävä on hyvin edesvastuunalainen, sellainen, jossa ed. Niukkasen teoria ei pidä paikkaansa.

Minulla ei tällä kertaa ole sen enempää sanomista koska valtiovarainvaliokunnassa ja jaostossakin, ikävä kyllä, tätä kysymystä saa vielä pohtia paljon. Mutta minä tahtoisin ja pyytäisin, että ennenkuin asia menee valtiovarainvaliokuntaan, eduskunnan puolella olisi niin paljon harrastusta asiaan ja halua avustaa meitä, että siinä suhteessa annettaisiin niin paljon evästyksiä ja asiaa selvennettäisiin niin paljon kuin mahdollista.

Ed. J. F. A a l t o: Tarkastellessaan hallituksen esitystä virkamiesten palkkain parantamiseksi, joutuu ensiksi kysymään, onko maalaisliiton eduskuntaryhmä tässä asiassa hallituksen kannalla (Keskustasta: Kyllä se kohta kuullaan!). Kuten muistetaan, ovat maalaisliiton edustajat eduskunnassakin aikaisemmin olleet jyrkästi kaikenlaisia virkamiesten palkankoorotuksia vastaan. Mutta vielä tiukemmin he ovat tämän kielteisen kantansa esiintuoneet viime kesänä käydyssä vaalitaistelussa. Eräät maalaisliiton edustajat tai silloiset edustajaehdokkaat levittivät valitsijainsa keskuuteen julistuksiakin, joissa ankarasti tuomittiin muiden puolueiden entiset edustajat. Selitettiin asia vielä epätotuudenmukaisestikin sangen suuressa määrässä, m. m. niin että maalaisliitto on muka ainoa puolue, joka tulee estämään valtion varojen kylvämisen virkamiesten palkkauksen parantamiseksi. Selitettiin että sosialidemokraatitkin ovat tehneet hiljaisen sopimuksen kokoomukselaisten ja ruotsalaisten sekä edistysmielisten kanssa virkamiesten palkkojen parantamisesta ja luvanneet näille koroittaa myös suuripalkkaisten palkkoja sitävastaan, että ensinmainitut ryhmät tulevat myöntämään palkankorotuksia pienipalkkaisille. Tässä valossa maalaisliiton edustajain taholta vaalitaistelussa virkamiesten palkkakysymys maalailtiin ja tahdottiin tehdä toiset ryhmät, ennen kaikkea sosialidemokraattinen ryhmä epäilyksen

alaiseksi eli siis toisin sanoen väittää, että sosialidemokraattinen ryhmä ajaisi virkamiesten palkkakysymyksessä epärehellistä politiikkaa.

Sosialidemokraattisen ryhmän taholta on kuitenkin aina avoimesti ilmoitettu ennenkin, että me emme tahdo kieltää sitä, etteikö virkamiesten palkkausasiassa olisi jotain korjaamisen varaa. Mutta samalla me olemme esittäneet olevamme sitä mieltä, että emme voi ryhtyä sillä tavoin, kuin esim. Mantereen hallitus esitti, virkamiesten palkkakysymystä järjestämään. Mutta maalaisliiton taholta on, kuten täällä jo on sanottukin, varsinkin silloin kun on syrjäkylillä puhuttu valitsijoille, annettu ymmärtää, että ei penniäkään tarvitse antaa virkamiesten palkkojen parantamiseksi. Jos maalaisliiton eduskuntaryhmä nyt on asiassa hallituksen kannalla, niin joutuu silloin toteamaan, että mainittu ryhmä on tehnyt tässä asiassa täydellisen käännöksen ja kääntänyt selkänsä valitsijoilleen, joita se vaaliin kehoitti vastustamaan virkamiesten palkkojen koroitusta. Mitä tästä tällaisesta politiikasta on sanottava, sen minä jätän itsekunkin ajateltavaksi, ja ehkä maalaisliiton valitsijatkin siitä jonkinlaisen johtopäätöksen osaavat tehdä ilman että sitä toiset heille lähemmin selittävät.

Mitä tulee hallituksen esityksen sisältöön, niin tahdon siitä vain lyhyesti lausua käsitykseni.

Ensiksikin ikälisäin koroitukset eivät mielestäni tunnu hyvin perustelluilta. Kun yksi ikälisäkoroitus vielä lisättäisiin, siis vielä vanhemmalla iällä virkamies alkaisi saada parempaa palkkaa, ei se ole mielestäni oikeudenmukaista senvuoksi että hän pääsisi paremmalle palkalle vasta senjälkeen kuin on paras työkuntoisuusaika jo eletty ohi, ja muutenkin siihen sisältyy ainakin osittain samanlaista summittaisuutta, josta moitittiin Mantereen hallituksen esitystä. Vuokra-avustukset sensijaan ovat jonkun verran paremmin perusteltuja. Onhan myönnettävä että vuokrien perusteella voidaan ehkä paremmin kuin muuten laskea, mitkä paikkakunnat ovat kalleimpia, eikä voi kokonaan kieltää, etteikö vuokrasuhteita silmälläpitäen voitaisi ottaa eri paikkakuntien elinkustannuksia huomioon. Mutta tämäkin kohta hallituksen esityksessä on mielestäni puutteellinen. Siitä voi olla, jos se hyväksyttäisiin, seurauksena m. m. että koroituksia joutuisi saamaan, eivät ensi sijassa ne, jotka ovat suurimmassa tarpeessa, vaan suurempipalkkaiset suhteellisestikin suuremmassa määrässä tarpeisiinsa katsoen kuin pienipalkkaiset. Jos olen oikein ymmärtänyt joka kohdassa hallituksen esityksen tältä osaltaan, niin voisi sen mukaan vuokra-avustusta saada yhtä hyvin sellainenkin virkamies, jonka vaimo saattaa olla myös valtion vakinaisessa virassa ja joilla ei ole perhettä muuta kuin kaksi henkilöä. Tämmöisissä tapauksissa joutuisivat nämä virkamiehet saamaan kohtuuttoman suuren korvauksen, jota vastoin taasen niissä tapauksissa, joissa vain mies on valtion virassa ja on suuriperheinen sekä nauttii perin pientä palkkaa, jäisi hänen vuokra-avustuksensakin jokseenkin minimaaliseksi, niin että ei ymmärtääkseni tämäkään korotustapa ole aivan oikeaan osunut, en ainakaan minä ole tullut siitä vakuutetuksi.

Mitä sitten tulee mieskohtaisiin n. k. kuntoisuusavustuksiin, joita hallitus ehdottaa, niin niitä pidän kaikkein arveluttavimpana. Se voisi, jos tämä kanta hyväksyttäisiin, johtaa entistä suuremmassa määrässä muutamien yksilöiden suosimiseen ansiottomastikin ja antaisi se hallitukselle liian vapaat kädet määrätä näiden muutamien yksilöiden kuntoisuuspalkkioita. Hallituksen esityksessä selitetään, että näitä mieskohtaisia palkkioita tultaisiin antamaan pääasiassa niissä tapauksissa, jolloin on vaikea saada virkoja täytetyiksi. Mutta jos tämä järjestelmä, mitä hallitus esittää, tulisi käytäntöön, niin on syytä epäillä, että silloin saisimme havaita yhä useammilla aloilla paljon vaikeasti täytettäviä virkoja tai ainakin hallitus voisi mielensä mukaan tämän asian harkita ilman, että eduskunta voisi senjälkeen asiassa paljon mitään muuta vaikuttaa kuin budjetin yhteydessä myönnettäviin rahamääriin nähden. Olen sitä mieltä, että missään tapauksessa ei ole näin vapaita käsiä hallitukselle annettava eikä tämänlaatuista esitystä hyväksyttävä.

Mitä viimein tulee palkkojen tasoituksiin, joita hallitus ehdottaa erinäisille virkamiesryhmille, niin se kohta on mielestäni hallituksen esityksessä parhaiten perusteltu. Siihenkään en kuitenkaan ole valmis täydellisesti yhtymään senkään vuoksi, että sen

mukaan jäisi suuri osa kaikkein huonoimmassa asemassa olevaa valtion palveluskuntaa kokonaan koroitusta vaille. Kun ottaa lisäksi huomioon, että juuri näissä alimmissa palkkausluokissa on erittäin suuri määrä henkilöitä ja kun niitä varten sekä vielä oppikoulujen opettajille, eräille teknikoille ja lääkäreille yhteensä myönnetään tasoituksia varten ainoastaan 10 milj., voi havaita, että pienipalkkaiset eivät tulisi tästä esityksestä paljoakaan hyötymään.

Kun olen sitä mieltä, että jos kerran ryhdytään virkamiesten palkkoja jollakin tavalla parantamaan, olisi ensi kädessä koetettava parantaa niiden pienipalkkaisten palkkoja, jotka ovat todella ahtaassa asemassa, tulen tällöin siihen, että näyttäisi olevan välttämätöntä varata näiden palkkojen tasoituksia varten enemmän kuin mitä hallitus on esittänyt ja että näihin muihin tarkoituksiin ehdotetut määrärahat voitaisiin tai osa niistä siirtää pienipalkkaisten palkkojen tasoituksiksi.

Minusta tuntuu siltä, että hallituksen esitys on siinä määrin epäonnistunut, kun sitä arvostelee pienipalkkaisten kannalta, että se olisi hylättävä ja päätettävä budjetin yhteydessä myöntää varoja pienipalkkaisten virkamiesten palkkojen parantamiseksi tai tasoittamiseksi ja mietinnön perusteluissa riittävän selvästi määriteltävä, millä tavalla nuo pienipalkkaisia varten mahdollisesti myönnettävät määrärahat olisi käytettävä, jotta niistä todella tulisivat pienipalkkaiset hyötymään.

Ed. Kyhälä: Tämä nyt esilläoleva lakiesitys luultavasti tyydyttää suuripalkkaisimpia virkamiehiä. (Eduskunnasta: Eikä tyydytä!) Tämän lakiesityksen mukaan saa ikälisien nimillä palkankoroitusta sellainen valtion palveluksessa oleva henkilö, jonka peruspalkka on 10,000 mk. ja jolla on 20 palvelusvuotta noin 2,000 mk. vuodessa, kun taas 100,000 markan peruspalkkaa nauttiva virkamies saa 16 vuotta palveltuaan 16,000 mk. lisäpalkkaa vuodessa. Tämänkaltaiseen epäoikeudenmukaiseen, ennestäänkin suuripalkkaisia virkamiehiä suosivaan ikälisäkoroitukseen on hallitus ilmoittanut tarvittavan ensi vuotta varten 9 $^1/_2$ milj. markkaa. Ikälisäkoroituksiin ehdotetun summan lisäksi hallitus ensi vuotta varten esittää varattavaksi vuokra-avustuksiin 15 milj., mieskohtaisiin palkanlisiin $^1/_2$ milj. ja tasoituksiin 10 miljoonaa. Näihin viimeksimainittuihin koroitusehdotuksiin nähden hallitus esityksessään haluaa varata määräysvallan itselleen täydellisesti. Hallituksen asiasta antaman esityksen perusteluista käy selville se, että vuokra-avustuksissa, mieskohtaisissa palkkalisissä ja tasoitussumman jakamisissa tultaisiin vieläkin epäoikeudenmukaisempaa jakotapaa käyttämään kuin ikälisäkoroituksissa.

Tämä esillä oleva maalaisliittolaisen hallituksen esitys tietää sitä, jos se tulee hyväksytyksi, että ehkä eräät alemman palkkausluokan toimen haltijat saavat vuosipalkkansa nousemaan muutamalla tuhannella, korkeintaan parilla kolmella tuhannella, kun taas suuripalkkalaisten virkamiesten palkkoja nostetaan useammilla kymmenillä tuhansilla markoilla vuodessa. Kapitalistisen yhteiskunnan luokkaluonne tässä käsillä olevassa esityksessä ilmenee vähintäinkin yhtä räikeänä kuin n. s. edistysmielisen hallituksen esityksessä. Tosin ensi vuotta varten ehdotettu yleissumma on tässä maalaisliittolaisen hallituksen esityksessä pienempi kuin edeltäjänsä hallituksen esityksessä, mutta tämäkin pienempi summa riittää siihen, että eräät tärkeät ja edesvastuulliset toimet, hallituksen sanontatapaa käyttäen, tulevat hyvin palkatuiksi. Hallituksen esityksestä ei tosin aivan selvästi käy ilmi, mitä ne „tärkeät ja edesvastuulliset" toimet ovat, joiden hoitamista varten erikoinen lisämääräraha olisi tarpeellinen. Mutta tähänastisen käytännöllisen kokemuksen perusteella on syytä otaksua, että tärkeimmiksi ja edesvastuullisimmiksi on katsottu ne toimet, mitkä tarkoittavat työväenluokan kurissapitämistä. Kun tässä on esillä niinkin huomattavan summan lisääminen virkamiesten palkkaukseen jo ensi vuotta varten ja samalla esitys laista, minkä lain nojalla vastaisuudessa voidaan summia vuosi vuodelta koroittaa, niin lienee oikeutettua muutamalla sanalla kajota tämän maan työkansan maksukykyyn, joka tässä tapauksessa on työnantajana ja palkan maksajana.

Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan m. m.: „Keskinkertaisesta sadosta huolimatta näyttää rahallinen ahdinkotila yhä kiristyvän." Minä haluaisin sanoa, että tämän maan työtätekevän kansan taloudellinen tila on nyt jo, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta,

peräti kurja. Esim. pientalonpoikain talouksien velkautumisen seurauksena on näiden talouksien työkykyisin aines ollut pakotettu etsimään teollisuuspaikoista palkkatyötä. Heikoimmat luonteet tässä työnetsintäkilpailussa ovat sortuneet rikkureiksi, pirtutrokareiksi, varastelijoiksi, tappelijoiksi j. n. e. Tämä on sellaista joukkoa, että se ei kykene maksamaan lisättyjä palkkoja virkamiehille, ei sittenkään, vaikkapa miten kovennettuja vesileipärangaistuksiakin aikaansaataisiin. Henkisesti tarmokkaampi osa köyhtyvästä talonpoikaistosta on ryhtynyt tietoisesti luokkataistelukannalla olevan palkkatyöväen kanssa taistelemaan vääryyteen perustuvaa kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vastaan. Luokkatietoinen työ- ja talonpoikaisväestö tietää olevansa välillisillä ja välittömillä veroilla siihen määrään riistetty, että se ei kykene, eikä sillä ole haluakaan virkamiehille lisäpalkkoja maksaa. Luokkatietoisen työ- ja talonpoikaisväestön maksukykyä ja halua ei pienimmässäkään määrässä lisää sekään, vaikkapa vallassa oleva luokka kiristystoimenpiteitään tehostaisi m. m. painovapauslain huonontamisen muodossa. Maalaisliittolainen hallitus voi tosin ylpeästikin lyödä rintoihinsa kesällä saavuttamansa vaalivoiton johdosta. Vaalista on vielä vähän aikaa kulunut, niin että lienee parasta aikanaan merkitä asia muistiin, ettei totuus unohtuisi.

Minulla oli kunnia viime touko- ja kesäkuun ajalla kulkea eräissä kylissä Keski-Pohjanmaalla vaaliasioissa. Näissä samoissa kylissä oli muutama päivä aikaisemmin käynyt maalaisliittolaisia vaaliasioitsijoita. Nämä maalaisliittolaiset eivät olleet mitään kyläagitaattoreita, he olivat niitä raskaamman sarjan maalaisliittolaisia politikkoja. Nämä maalaisliittolaiset raskaammankin sarjan politikot olivat kansalle selittäneet sanaa siten, että kansa käsitti, että maalaisliitto „ei penniäkään'' lisää tule koroittamaan virkamiesten palkkoja. Eräissä kylissä oli kansalaisille jäänyt se käsitys maalaisliittolaisten politikkojen vaalipuheista, että maaalisliitto haluaa alentaa korkeammasta päästä virkamiesten palkat 69,000 markkaan vuodessa. (Ed. Hakkila: Ne ovat ymmärtäneet väärin!) Halusin puolestani vakuuttaa näille harhakäsityksen vallassa oleville kansalaisille, että he eivät ole oikein ymmärtäneet maalaisliittolaisten politikkojen puheen tarkoitusta, mutta kansa vakuutti oikein ymmärtäneensä. Kansa vakuutti uskovansa, „ettei penniäkään'' koroiteta palkkoja herroille ainakaan maalaisliiton myötävaikutuksella. Minulle tietysti ei jäänyt muuta tehtävää kuin kehoittaa kansaa tarkasti seuraamaan virkamiesten palkankoroituksen vaiheita, ja kansa lupasi seurata asiaa. Käsitykseni onkin asiasta, että maalaisliittolaisia äänestänyt talonpoikaisto entistä valppaammin seuraa m. m. virkamiesten palkankoroituskysymystä. Maalaisliiton äänestäjien valtava enemmistö on köyhtyvää ja velkautuvaa pientilallisväestöä. Toisista rehellisemmistä porvaripuolueista siirtyi köyhtyvää talonpoikaistoa maalaisliittoon viime vaaleissa huomattavat joukot. Nämä joukot tarrasivat kiinni maalaisliittoon kuin hukkuva oljenkorteen. Näiden joukkojen pienet omaisuudet nopeasti hupenevat suurkapitalistien haltuun. Siksi nämä joukot entistä valppaammin seuraavat asiain kehitystä ja siksi nämä köyhtyvät talonpojat odottavat, että maalaisliitto asettaisi sulun virkamiesten palkkojen nousulle, asettaisi sulun aina nousevalle verotukselle, asettaisi sulun pääoman korkoriistolle j. n. e. Talonpojalla on niin läheisesti oma lehmä ojassa, että se ehkä huomaa tuon 35 miljoonaa markkaa, minkä maalaisliitolainen hallitus ehdottaa koroitettavaksi virkamiesten palkkoja. Maalaisliittoa äänestänyt talonpoikaisto luultavasti huomaa tämänkin asian yhteydessä, että hän on väärin käsittänyt maalaisliittolaisten poliitikkojen vaalipuheita ja lupauksia. Minulla on aikoja sitten jo vakiintunut sellainen käsitys, että mitä rappeutuneemmaksi kapitalistinen yhteiskunta käypi, sitä suurempia summia työkansan varoja aina lisääntyvä virkamiehistö tulee nielemään. On myöskin vakiintunut se käsitys, että maalaisliitto on se välikappale, jonka suojassa virkamiesten palkankoroituksia toimeksi pannaan. Kaikesta huolimatta minä rohkenisin toivoa, että asianomainen valiokunta ja tämän eduskunnan enemmistö hylkäisi hallituksen esityksen kyseellisessä asiassa. Minä olen aivan vakuutettu siitä, että hallituksen ehdottama 35 miljoonaa markkaa paljon kipeämmin kaivataan työttömyyshädän lieventämiseen ja talonpoikien velkaorjuuden huojentamiseen.

Ed. Haataja: Virkamiesten palkkauksien viimeinen yleinen järjestely tapahtui vuonna 1923. Silloin säädetyn palkkauslain säätämisestä käyty taistelu oli, kuten varmaan moni muistaa, hyvinkin kova. Jo silloin kuin lakia säädettiin, huomautettiin virasto-oloja läheisesti tuntevalta taholta, että silloinen ratkaisu ei sellaisenaan riittänyt turvaamaan valtiokoneiston säännöllistä kulkua, vaan että siihen olisi vaadittu runsaampaa palkkausta ja enemmän varoja. Kun nyt katsoo silloin tapahtunutta järjestelyä, on omiansa kiinnittämään huomiota, että ainakin eräät silloin määräävässä asemassa olleista henkilöistä, jotka tehokkaasti myötävaikuttivat silloisen palkkauksien järjestelyn pysähtymiseen siihen, mihin se pysähtyi, ilmeisesti sittemmin ovat tulleet vakuutetuksi siitä, että silloin määrätty palkkaustaso ei ollut riittävä. Silloin säädettyjen palkkausten liian matala taso alkoikin pian palkkauslain säätämisen jälkeen esiintyä. Oltiin pakotettuja korottamaan palkkauksia milloin siellä, milloin täällä, jotta pahimmat ja vaikeimmat epäkohdat saataisiin korjatuiksi. Mainitsen vain, että on lisätty paitsi alempien palkkausluokkien palkkauksia yleensä, palkkauksia metsähallinnon virkoihin, tie- ja vesirakennushallinnon ja maataloushallinnon virkoihin, poliisien toimiin ja moniin muihin, ja onhan Suomen Pankin koko virkamieskunta saanut joku aika sitten huomattavan korotuksen alimmasta ylimpään saakka. Kysymys, mihin palkkauksiin lisäyksiä on myönnetty, ei kuitenkaan ole ollut yhtenäisen ja johdonmukaisen harkinnan tulos, vaan on riippunut oleellisesti siitä, millä voimalla kullakin taholla on voitu korottamista ajaa ja onko määräävällä taholla saatu joku korottamista hoitamaan. Onkin oikeutettua aihetta väittää, että niin oikeutettuja kuin tällaiset korotukset ovat olleetkin, niin ne kuitenkin ovat sattuneet kovin epätasaisesti, ja että monet muut virat ja toimet olisivat aivan yhtä hyvällä syyllä sellaisia vaatineet, mutta jääneet saamatta. Vähitellen on kysymys kaikkien palkkauksien uudesta järjestelystä joutunut päiväjärjestykseen, mutta näyttää sen ratkaiseminen tuottavan erikoisen suuria vaikeuksia. Kun palkkauskysymyksen nykyistä tilannetta katsoo, voi mielestäni hyvällä syyllä sanoa, että millään taholla, jossa esiintyvälle käsitykselle on jonkinlaista merkitystä pantava, ei näytä enää asetuttavan palkkauksien uuteen järjestelyyn nähden kokonaan kielteiselle kannalle, vaan päinvastoin edellytetään uusi järjestely tarpeelliseksi. Erimielisyys on olemassa vain siitä, miten palkkauksien korotus on yksityiskohdissaan järjestettävä ja mihin määriin koroitusten tulee nousta. Tässä kohden näyttävät erimielisyydet olevan varsin suuret. Virkamiesten taholta on esitetty vaatimuksia, joitten hyväksyminen tietäisi noin 300 milj. markan lisäyksen valtion vuotuisiin menoihin. N. s. virastopäällikköjen esittämän suunnittelun mukaan tulisi vastaava summa lähentelemään 200 miljoonaa markkaa. Nykyistä edellisen hallituksen antaman palkkausesityksen mukaan olisi vaadittu kaiken kaikkiaan noin 141 ½ milj. markkaa lisää vuotuisiin palkkausmenoihin, ja nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan taas katsotaan tarkoitukseen riittävän 35 milj. markkaa. Tämän mukaan siis nykyinen hallitus katsoo, että valtion palkkaamat virat ja toimet voidaan hoitaa ja maan tarpeet tässä kohden tyydyttää noin 9:nnellä osalla siitä palkkauksien lisäyksestä, minkä virkamiespiirit ovat katsoneet tarpeelliseksi, noin 6:nnella osalla siitä, mitä virastopäälliköt ovat esittäneet, ja noin 4:nnellä osalla siitä, minkä aikaisempi hallitus on katsonut tarvitsevansa.

On siis todettava, että siitä, mitä hallinnon ja muun valtiotoiminnan menestyksellinen hoito vaatii, on täten olemassa varsin pitkälle ulottuva erimielisyys. Onhan myönnettävä, että yksi hallitus voi luonnollisesti hoitaa määrätyn asian tuntuvasti huokeammalla kuin toinen, riippuen tämä osaksi hallituksen kyvystä ja osaksi niistä vaatimuksista, joita se asiainhoidolle asettaa. Minun on puolestani todettava, että nykyinen hallitus ilmeisesti asettaa joko oman kykynsä ja mahdollisuutensa tuntuvasti suuremmaksi tai ne vaatimukset, joita asianhoidon laadulle on asetettava, tuntuvasti vaatimattomammalle tasolle, kuin sen edellinen hallitus, puhumattakaan vertaamista virastopäällikköjen asiasta esittämiin käsityksiin, joiden luulisin kuitenkin olevan siinä kohdin verrattavissa molempien hallitusten taholta asiassa esiintyviin käsityksiin, että määräävänä ei ole ollut oma eikä sen tai tämän luokan tai piirin erikoinen etu, vaan puhdas pyrkimys sen esittämiseen, mikä valtakunnan asiain yleistä hoitoa silmälläpitäen on asiassa oikeaksi katsottava.

Kun siis on olemassa sellainen pitkälle menevä erimielisyys siitä, mitä maan tarpeet vaativat, on syytä hiukan lähemmin tarkastella eräitä näkökohtia, joiden perusteella on merkittävä, mikä asiassa on oikeaksi katsottava. Kysytään, miltä nykyinen palkkaustilanne näyttää katsoessa asiaa virkamiespiirien taloudellisen aseman kannalta. Onhan julkisuudessa sekä vaalipuheissa esitetty sellaisiakin käsityksiä, että virkamiesten asema on hyvä ja että heillä on vähän työtä ja paljon palkkaa sekä ettei heille ole tarpeen mitään palkkauksen lisäystä, vaan ainoastaan enemmän työtä. Nyt asian todellista laatua tarkastettaessa on kuitenkin otettava huomioon seuraavanlaatuisia näkökohtia. Aikaisemmin ennen nykyisen inflatiokauden alkamista oli palkkaustaso virkamiestoimien alalla ollut sellainen, että virkamiespiirit olivat voineet tehdä melkoisia säästöjä, jotka useimmilla olivat talletettuina pankkeihin tai jossain määrin sijoitetut pankkiosakkeisiin. Inflatiokausi hävitti nämä säästöt niiden kymmenenteen osaan, ilman että yhteiskunnan taholta tehtiin mitään asian hoitamiseksi siten, ettei tuollaista omaisuuden menettämistä olisi tapahtunut. On huomattava, että eräissä toisissa maissa on valtio suurilla ponnistuksilla pitänyt huolta, etteivät pienet säästäjät ole joutuneet tuollaisiin häviöihin. Lienee luettava meidän kansamme rauhallisen mielenlaadun ansioksi, että meillä tuollainen piensäästäjäin omaisuudenmenetys on voinut tapahtua suurempaa melua ja rauhattomuutta herättämättä. Joka tapauksessa meidän virkamiehistömme suuret piirit menettivät tuota tietä varsin suuret määrät omaisuudestansa. Tähän saakka tapahtuneet palkkauksien järjestelyt taas ovat johtaneet siihen, että virkamiehet saavat keskimäärin noin 70—80 % rauhanaikaisista palkkauksistaan siitäkin huolimatta, että silloiset palkkausjärjestelyt tunnustettiin monilla aloilla vanhentuneiksi ja korjauksia vaativiksi. Ja valtion korkeimmissa viroissa palkkaukset tekivät 30—50 % rauhanaikaisista palkkauksista. Samalla kuin palkkauksien määrät ovat täten muuttuneet, ovat erityisesti verot ja vuokramaksut kasvaneet. Siten voi sanoa, että ylimalkaisin summin arvioituna nykyjään veroihin ja vuokriin menee ainakin kaupungeissa noin 40—50 %, usein enemmänkin, vuotuisista tuloista. Se, mikä jää täten muihin menoihin, ei useimmissa tapauksissa niihin riitä, vaikka elää hyvinkin säästäväisesti. Seurauksena on ollut, että virkamiespiirit, joilla on ollut joitakin säästöjä, ovat ne käyttäneet sekä lisäksi ottaneet velkaa sikäli kuin sitä on ollut saatavissa. Tunnen itse virkamiespiirejä, joissa menettely on ollut juuri tällainen. Kun luotonsaaminen on pysähtynyt, on jouduttu vaikeuksiin. Voin suoraan sanoa, että monissa virkamiespiireissä on suoranaista puutetta, vaikka eletään äärimmäisen säästäväisesti ja pidättäydytään kaikesta, mikä ei ole aivan välttämätöntä. Tilanne juuri ja juuri menee niillä, joilla ei ole koulutettavana lapsia ja joilla on ainakin jonkun verran sivutuloja, mutta niille, joilla on lapsia koulutettavana eikä sivutuloja ole, muodostuu se hyvin hankalaksi. Jos lisäksi sattuu sairautta ja muita sellaisia erikoismenoja, muodostuu asema suoranaisesti mahdottomaksi. Sairastaa ei virkamiehen nykyjään kannata ollenkaan. Se voimakas yleisten kulttuuriharrastusten hyväksi työskenteleminen, joka ennen oli meidän virkamieskunnallemme niin ominainen, on pakosta jäänyt syrjään suureksi vahingoksi kansamme yleisille kulttuuripyrinnöille. Niin ylempien kuin alempien on pakko kiinnittää huomiota sivuansion saamiseen suunnalta tai toiselta.

Tämänsuuntaisia piirteitä siis osoittaa virkamiesten niin usein erinomaiseksi mainitun aseman tarkastaminen tosiolojen valossa. Ja kuitenkin on asianlaita niin, että asian siltä kannalta tarkastaminen ei sittenkään saisi riittävää ja oikeutettua pohjaa uuden palkkausjärjestelyn vaatimiseen, ellei siihen olisi toisenlaisia näkökohtia, jotka tulevat tällaisten näkökohtien lisäksi. Tämä toinen puoli asiassa on valtion asiainhoidon kulkeminen tällaisen palkkaustilanteen valitessa suuntaan, joka on omiansa herättämään varsin vakavata huolestumista. Keneltä valtion asiain hoitoa nykyjään jonkun verran tuntevalta henkilöltä kysyneekin, mitä hän nykyisestä tilanteesta sanoo, niin on varmaa, että saa vastaukseksi, että tilanne on varsin huolestuttava. Minä olen ollut mukana niissä neuvotteluissa, joita eri virastojen päälliköt ovat näistä asioista pitäneet, ja voin ilmoittaa, että yksimielinen käsitys on ollut, että nykyisissä oloissa ei enää voi vastata virkatoimien kunnollisesta hoidosta eikä tehdä työtä iloisessa luottamuksessa tulevaisuuteen, vaan muodostuu

toiminta kysymykseksi, miten päivästä toiseen päästään. Tilanne on myöskin sellainen, ettei kenenkään yksityisen kannattaisi hänen palkattavinaan olevia tehtäviä hoidattaa sellaisten palkkausten varassa, kuin valtio tehtäviään nyt hoidattaa. Minun on vain huomautettava, kuinka laajat rautatierakennukset, joihin käytetään vuosittain monia kymmeniä miljoonia markkoja, ja siis myös niihin käytettävien varojen hoito ovat alipalkatun henkilökunnan hoidettavana. Samoin on laajojen, paljon varoja kuluttavien maantierakennusten laita. Tullikäsittely, jonka perusteella valtiolle kannetaan vuosittain satoja miljoonia markkoja, on samassa asemassa. Saman kuvan antavat sellaiset suuret laitokset kuin rautateiden yleinen hallinto, posti, poliisilaitos ja monet muut. Sellaiset suuret virastot, joissa jo vuotuiset menot nousevat moniin kymmeniin miljooniin markkoihin, puhumattakaan niiden käsittelemien asiain taloudellisesta arvosta, ovat henkilöiden johdettavat, joiden palkkaus tuskin nousee keskinkertaisen liikkeen konttoristin palkkauksen tasolle. Jos vastuunalaisimmissa asemissa olevat henkilöt ovat erikoisen päteviä ja kykeneviä, ne varmasti kunnollisella asiain järjestelyllä, tarkalla valvonnalla ja huolenpidolla valtion eduista ja tarpeista säästävät valtiolle paljon enemmän kuin ne rahasummat, jotka heidän palkkauksensa kunnolliseen järjestelyyn tarvitaan. Siitä johtuukin, ettei minkään yksityisen suuremman liikkeen kannata pitää palveluksessaan ja tällaisiin asemiin verrattavissa toimissa sellaisella palkkaustasolla olevaa henkilökuntaa kuin meidän valtion viranhaltijat nykyjään ovat. Välittömänä seurauksena tällaisesta palkkauksien järjestelystä on, että ne, joilla suinkin näyttää olevan siihen tilaisuutta, hakevat itselleen mahdollisuuksia toisiin toimiin siirtymiseen, sellaisiin, joissa joko palkkaus on suoranaisesti suurempi kuin yksityisten ja kuntien toimissa tai joissa taloudellinen asema ei ole kokonaan riippuvainen valtion säätämän palkkaussäännön määristä, kuten useimmissa valtion toimissa on laita. Onhan meillä aivan viime ajoilta tuoreita esimerkkejä siitä, kuinka henkilöt, jotka ovat hoitaneet tärkeitä valtion tehtäviä, ovat siirtyneet toisille aloille nimenomaan juuri palkkauskysymyksen takia. Jos nykyistä tilannetta sellaisenaan vielä kauemmin jatkuu, saa olla varma, että sellaista tulee esiintymään vielä entistä enemmän. Jokainen tällainen siirtyminen tietää sitä, että jatkuvaisuus ja yhdenmukainen pitempiaikainen toiminta asianomaisella alalla keskeytyy. Entisten miesten tilalle astuu aina uusia enemmän tai vähemmän kokemattomia voimia, jotka harjaantumiseen ja kokeiluihin tarvitsevat huomattavan ajan, ennenkuin he ovat päässeet täysin hallitsemaan asianomaista hallinnonhaaraa. Ja voi olla vielä niin, että hekin taas puolestaan rupeavat etsimään paremmin palkattuja toimia siirtyäkseen jonkun ajan kuluttua niihin ja antaakseen tilaa toisille, jotka taas puolestaan ryhtyvät kokeiluihin ja harjaantumiseen.

Tällainen ei ole kunnollisen valtiotalouden etujen ja vaatimusten mukaista. Siitä aiheutuu valtiolle itselleen ja kansakunnalle kokonaisuudessaan sellaisia vaurioita, joita eivät ollenkaan riitä mittaamaan ne varat, jotka palveluskunnan kunnolliselle pohjalle järjestämiseen vaadittaisiin. Kun palkkaus käy vähäiseksi, ei enää kenenkään kannata uhrata varoja sellaisiin pitemmälle tähtääviin opintoihin, joiden perusteella suurin osa maamme virkamiehistöä on tehtäviinsä aikaisemmin valmistautunut. Tuloksena on myös tätä tietä tapahtuva virkamiestason tuntuva aleneminen. Mitä se taas tahtoo sanoa maan asiain yleiselle hoidolle, on sanomatta jokaiselle selvää. Siitä joutuu ennen kaikkea kärsimään yhteinen kansa, jonka nimessä on viime aikoina niin yleisesti oltu valmiita puhumaan virkamiesten palkkojen koroitusta vastaan.

Tuntuu siltä, kuin maan hallituksella olisi ollut selvillä ne vaikeudet, joita valtion asiain hoidossa virkamiesten palkkauksien liian alhaisesta tasosta on. Sensijaan täytyy asettaa kyseenalaiseksi, onko edes hallituksen taholla oltu vakuutettuja siitä, että nyt annetun esityksen hyväksymisellä saadaan edes pahimmat epäkohdat poistetuiksi. Hallituksen esityksen tarkastaminen nimittäin osoittaa, että se varsinaisesti sisältää huonon laitoksen paikkaamista kaikkein heikoimpiin kohtiin asetettavilla paikoilla. Jokainen tietää, ettei tällaisella paikkauksella tavallisesti saada paikattavasta esineestä kunnollista kalua. Ryhtymättä esitystä yksityiskohtaisesti arvostelemaan, katson olevan syytä tuoda esille eräitä kohtia siitä, mihin ehdotuksen sellaisenaan hyväksyminen tulisi johtamaan.

Ehdotuksen mukaan hyvin suuri osa virkamiehistöä joutuu siihen asemaan, että virka-aika pitenee yhdellä tunnilla, ehkä puolellatoista, mutta palkkaukseen ei tule mitään lisäystä, lukuunottamatta ehkä vuosikymmenen kuluttua saatavaa yhtä ikälisäystä, joka on hyvin huono lohdutus nykyhetken tarpeessa. Minulla puolestani on se käsitys, että virkamiespiireissä ei ole mitään huomautettavaa virka-ajan pitenemistä vastaan edellytyksellä, että palkkaus saadaan nykyoloja kohtuullisesti vastaavaksi. Sitä ei kuitenkaan nyt esilläolevan ehdotuksen mukaan saada. Esimerkkinä siitä, mihin ehdotuksen toteaminen johtaa, voin mainita seuraavaa.

Täällä Helsingissä on hyvin paljon sellaisia tapauksia, joissa virkamiesperheen sekä mies että vaimo ovat valtion virassa tai joissa naispuolisen valtion viranhoitajan on pidettävä huoli vanhasta tai sairaasta omaisestaan. Tällaisissa tapauksissa useimmiten tällainen naispuolinen viranhoitaja ennen virka-aikaa sekä sen jälkeen hoitaa perheen talouteen kuuluvat tehtävät. Jos nyt virka-aikaa pidennetään yhdellä tunnilla, mistä aiheutunee samalla virka-ajan jakaminen kahteen osaan, tulee tällainen perheen talouden hoitaminen käymään jokseenkin mahdottomaksi viranhoidon ohella. Kuitenkaan ei tällaisessa tapauksessa tulisi mitään lisäystä tuloihin. Tilanne tulisi siis olemaan entistä tuntuvasti huonompi eikä huonontamista riittäisi suinkaan mittaamaan ainoastaan keskimääräisen tuntipalkan pieneneminen, vaan olisi siihen lisättävä ne muut haitat ja menojen lisäykset, joita koko talouden toiselle pohjalle järjestämisestä koituisi. Samanlaisia esimerkkejä voisi luetella enempikin. Mainitsen vain kuinka eräskin valtioneuvoston virkamies oli laskenut, että hänen kohdalleen tulisi palkkaus siitä yhdestä lisätunnista, joka hänen olisi päivittäin virastossa istuttava, nousemaan seitsemään 7 markkaan saakka, siis tuntuvasti alle tavallisen ammattitaidottoman työmiehen palkkauksen. On myöskin jo julkisuudessa huomautettu, kuinka maaseudun virkamiehistö jäisi oleellisesti koko suunnitellun palkkauksien lisäyksen ulkopuolelle ja niinikään suuri osa alempia palkkausluokkia.

Kun tällaisia seikkoja silmälläpitäen esillä olevaa hallituksen esitystä katsoo, saa itselleen selväksi, ettei se riitä palkkauskysymystä järjestämään ja että sen sellaisenaan hyväksyminen tietäisi vain entistä suurempaa sekaannusta virkatoimien järjestelyn alalla. Puolestani en tahtoisi kuitenkaan hylättäväksi sitä ajatusta, mikä hallituksen esityksessä esiintyy vuokrakorvauksien suorittamisesta eri mitassa eri paikkakunnilla sen mukaan kuin paikkakuntien kalleus vaatii, vaikka pidänkin tällaista järjestelmää ikävänä hätävarakeinona silloin kun ei voida myöntää riittävästi varoja palkkauksien saannille riittävän korkeiksi ilman tuollaisia poikkeuksellisia ja monessa suhteessa hankalia luokitteluja. Niinikään luulisin olevan todella aihetta nostaa monia virkaryhmiä korkeampaan palkkausluokkaan kuin missä ne nykyään ovat. Kuitenkin katson molempiin näihin tarkoituksiin ehdotetut rahamäärät aivan riittämättömiksi tarkoitetun tuloksen aikaansaamiseen. Ja lisäksi en pääse siitä, että palkkauksien järjestely vaatii palkkaustason yleistä kohoamista ja että kuta kauemmin sellainen viipyy, sitä suurempia vaurioita liian alhaisesta palkkaustasosta yhteiskunnalle koituu.

Nykyisen hallituspuolueen taholla on puhuttu paljon virastotoiminnan yksinkertaistuttamisesta ja sitä tarkoittavista uusista järjestelmistä. Täytynee edellyttää, että nykyisen hallituksen mielestä sen ehdottama palkkausjärjestely tarjoaa pohjan näiden virastojärjestelyjen toimittamiselle. Minulla puolestani on se käsitys, että kaikki pitemmälle tähtäävät virastojärjestelyt edellyttävät onnistuakseen ensin tapahtunutta palkkaustason huomattavaa yleistä nousua. Ellei sellaista saada aikaan, tulee koko toiminta virasto-olojen yksinkertaistuttamiseksi olemaan turhaa touhua, josta ei tule olemaan tarkoitettuja tuloksia. Se palkkauksien järjestely, jota nyt ehdotetaan, ei varmasti tule antamaan virasto-olojen uudelle järjestelylle tarpeellista pohjaa. Myös voi olla varma siitä, ettei tällaisella järjestelyllä voida saada suinkaan kaikkia niitä tuloksia, joita eräällä taholla on kuviteltu niillä saatavan, joskin joitakin huomattaviakin parannuksia on saavutettavissa.

Maan hallitus on hallituskautensa alussa maininnut, että se tahtoo saada rauhaa palkkausasian järjestelyn suunnittelemiseen. Mielestäni on meidän virkamieskunnalle annettava tunnustus siitä, että se on todella antanut hallituksen rauhassa suunnittelunsa valmistaa. Toinen asia on, voiko virkamieskunnan edellyttää rauhassa katsovan sitä

tilannetta, joka asiassa nyt on hallituksen esityksen perusteella syntynyt. Voi olla niinkin, että epätoivoinen tilanne voi helposti johtaa epätoivoisiin tekoihin, ja jos niihin johdutaan, ei syy ja vika lankea niitten päälle, jotka niihin ryhtyvät, vaan niitten, jotka ovat olleet olojen vaatimuksiin aivan ymmärtämättömiä ja määräävään asemaan joutuneina johtaneet asiat umpikujaan. (Ed. Lohi: Onko se lakkoyllytystä?) Minä en harrasta semmoista. Minulla on syytä huomauttaa tilanteesta sellaisena kuin se todellisuudessa on. Jos jotakin tulee, niin on ainakin tiedossa, että siitä on varoitettu.

Minä muistan, kuinka nykyinen pääministeri v. 1923 palkkataistelun aikana esitti sen käsityksen, että virkatoimien alalla on päästävä rauhalliseen työhön ja saatava kaikkinainen kiihoitus ja kiihoittunut mieliala loppumaan. Mielestäni nämä olivat oikeita sanoja silloin ja sopivat myöskin nykyhetkenä. Mutta kiihoitus tässä asiassa on lopetettava ei ainoastaan virkamiespiirien taholla, vaan myöskin valtiollisten piirien taholla ja kansan keskuudessa. (Keskustasta: Ja eduskunnassa!) Palkkauskysymys on saatava mahdollisimman nopeasti niin järjestetyksi, että rauhallinen, hyödyllinen työ virkatoimien alalla saadaan aikaan. Ellei valtiolla ole varaa riittävän ja tyydyttävän palkkauksen maksamiseen nykyiselle virkamieskunnalle, on se todettava ja vähennettävä itse virastotehtäviä niin, että sille virkakunnalle, joka jää, voidaan maksaa tyydyttävä palkka. Puolestani katsoisinkin erittäin tärkeäksi, että asian tämä puoli saisi valtiovarainvaliokunnassa perusteellisen selvittelyn ja että, jos joitakin järjestelyjä sillä pohjalla osoittautuisi tarpeelliseksi, suunta niille saataisiin luoduksi.

Mitä herra valtiovarainministerin esitykseen asiassa tulee, niin kun minä sitä kuuntelin, teki minuun sen vaikutuksen, kuin olisi esitetty jonkinlaisia viikunanlehtiä peittämään sellaista asiaa, joka itsekin tunnettiin heikoksi ja sellaiseksi, että se hiukan noin niinkuin peitettä tarvitsisi. Herra valtiovarainministeri vetosi Ruotsin oloihin. Ja aivan oikein siellä on sellainen palkkauksien luokittelu voimassa kuin herra valtiovarainministeri mainitsi. Mutta minä olisin toivonut, että herra valtiovarainministeri olisi mahdollisesti myöskin ottanut huomioon hiukan Ruotsissa voimassa olevaa palkkatasoa ja hallituksen ehdotusta laadittaessa kiinnittänyt pitemmälle menevää huomiota siihen kuin on tapahtunut. Minä en ollenkaan edellytäkään, että meillä päästäisiin virkatoimien alalla samaan palkkatasoon kuin Ruotsissa on. Minä olen selvillä siitä, että se jää tuntuvasti alhaisemmaksi. Mutta minulla on myöskin, kun olen Ruotsin oloja seurannut, se käsitys, että siellä ei voimassa olevaa verrattain korkeaa palkkaustasoa pidetä suinkaan yllä noin vain lystiksensä ja noin muuten vain, vaan kyllä siellä käsitetään se välttämättömäksi, jos mieli valtion asiain kulkea sillä tavoin kuin maan ja kansan yhteinen etu vaatii. Ruotsissa ollaan koko lailla tarkkoja siitä, mihin varoja pannaan ja valtion varojen käyttöä valvotaan ankarasti. Tämä asia on katsottu siellä välttämättömäksi hoitaa kokonaan toisissa mitoissa kuin täällä. Niinikään minun on syytä viitata siihen, että siinä suuressa virkojen ja palkkauksien järjestelyssä, joka Saksassa pantiin toimeen, tultiin siihen tulokseen, että siellä todella vähennettiin valtion tehtäviä virkatoimien alalla, mutta niille virkamiehille, jotka pysytettiin, järjestettiin huomattavan runsas palkkaus, sellainen palkkaus, joka on kokonaan toisella tasolla kuin meillä. Minä luulen, että meillä asia vaatii tuollaiselta pohjalta asian katsomista.

Puolestani toivoisin, että asian käsittely valtiovarainvaliokunnassa tulisi antamaan sellaisen tuloksen, joka luo vakavan pohjan virasto-olojemme edelleen kehittämiselle ja näillä aloilla tapahtuvalle toiminnalle.

Ministeri Reinikka: Edellisten ja varsinkin edellisen puhujan puheenvuoron johdosta tahdon huomauttaa, että ne jotka katsovat palkkausasian meidän maassamme saatavan paraiten ratkaistuksi sillä tavoin, että tapahtuu yleinen noin 33,000 viran- ja toimenhaltijain palkkojen koroitus, erehtyvät siinä suuresti. Minä katson asiaa siltä kannalta, ettei kaikissa palkoissa ole syytä koroituksiin, mutta joissakin on, ja ehkä joissakin suurissakin ryhmissä. Kun minä vertaan niitä palkkoja, mitä eri palkkaluokissa valtion eri viran- ja toimenhaltijoille maksetaan, yksityisen liike-elämän maksamiin palkkoihin, niin minun täytyy sanoa, että siellä on liikealaan verrattavia koneellisen työn tekijöitä suuri määrä, jotka saavat ainakin yhtä hyvän palkan, tai jos otetaan vielä monet muut edut huomioon, jotka

eivät suorastaan ole laskettavissa kuukauden 1 päivänä nostettavassa kuukauden palkassa, niin ne edut voivat olla ehkä paremmatkin. Siinä minä olen ed. Haatajan kanssa aivan samaa mieltä, että on olemassa koko joukko toimia, joissa vaaditaan erikoista ammattivalmistusta ja yhdyn ed. Swentorzetskiin siinä, että niitä on sekä yläettä alapäässä sekä korkeapalkkaisia että alempipalkkaisia, joilla nykyiseen palkkatasoon verrattuna valmistuskustannuksetkin ovat liian suuret, ja näissä kohdin on minusta käytävä epäkohtaa korjaamaan. Mutta ei sen edellytyksenä ole, että täytyy kaikkien palkkoja koroittaa. En minä ymmärrä niiden olevan niin sidottuina toisiinsa, että jos käy niitä kohtia korjaamaan, mihin olevat olot antavat aihetta, että silloin täytyy myöskin käydä sellaisiin kohtiin, joissa ei ole siihen asiallista syytä. Kun on sellainen yksinkertainen valtion toimi, jossa ei paljon ammattikasvatusta tarvita, eikä pitkää koulutusta ole, ja johon, kun toimi tulee auki, saattaa olla 30, 40, jopa 50:kin hakijaa — sanotaan esim. joku maaseudun postitoimistonhoitajan toimi —, niin kai se todistaa sitä, kun niin runsas määrä on hakijoita, että hakijat katsovat palkkauksen olevan sopivan tuon toimen vastaanottajalle (Ed. Hakkila: Ne ovat olleet vielä huonommalla palkalla ja pyrkivät rapun ylöspäin!).

Hallituksen esitys lähtee juuri siitä, että siellä, missä on välttämätöntä esim. sentakia kuin ed. Haataja täällä mainitsi, kun kykenevät virkamiehet, joiden opintokustannukset ovat tulleet hyvin suuriksi, pyrkivät yksityisten ja kunnallisten laitosten palvelukseen paremman palkkauksen takia, mikä on tosiasia, siellä on käytävä asioita korjaamaan. Mehän tiedämme, että on aivan viime aikoinakin tapahtunut muutamia siirtymisiä valtion toimista yksityisiin toimiin palkkauskysymyksen takia, ja tällaisissa tapauksissa on ehdottomasti palkkauksissa korjauksia saatava aikaan, ja siitähän lähtee juuri hallituksen esitys 10 miljoonan markan antamisesta hallituksen käytettäväksi tällaisia tasoituksia varten. On mahdotonta hallituksen ehdotuksessa lähteä luettelemaan kaikkia niitä viran- ja toimenhaltijoita, joita se pitkin linjaa koko palkkausasteikossamme koskee, siitä tulisi pitkä luettelo ja varmasti näin 200 miehen keskuudessa suuri riitakin, kenelle annetaan, kenelle ei. Minusta täytyy riittää, kun hallitus ilmoittaa esityksessä ne pääryhmät, joille on aiottu korotusta antaa, ja valtiovarainvaliokunnalle ja sen jaostolle voidaan kyllä sitten antaa yksityiskohtaisempia tietoja asiasta.

Jos hyväksyttäisiin mieskohtaisen palkkauksen periaate ja siihen myönnettäisiin hallituksen käytettäväksi joku sopiva rahamäärä, niin silloin pitkin vuottakin, jos tarpeelliseksi nähdään, hallituksella olisi mahdollisuus joustavasti hoitaa palkkausta sekä ylä- että alapäässä siinä tapauksessa, jos valtion ilmeinen etu sitä vaatii, jotta ei valtion kannalta valitettavia siirtymisiä valtion palveluksesta yksityisen palvelukseen tapahtuisi.

Ed. Aallon puheenvuoron johdosta tahtoisin mainita muutaman sanan kun hän kosketti hallituksen esitystä vuokra-avustuksista ja sanoi että siinä voi tulla epätasaisuuksia senvuoksi, että ei aina mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti tuo vuokra-avustus tulisi jakautumaan niille, joita se koskee. Minä myönnän, että voihan sellaisessa joukossa kuin Helsingissä, jossa on viran- ja toimenhaltijoita n. 8,300, siis 25 % kaikista viran- ja toimenhaltijoista ja perheellisiä 65 %, siis n. 5,400, voihan siinä nyt olla sellaisia yksityistapauksia, että vuokra-avustus mahdollisesti ei olisi paikallaan, mutta minä luulen, että Helsingissä olevista noin 5,400:sta viran- ja toimenhaltijoiden vaimoista, ei kovinkaan suurella määrällä ole virkoja ja toimia, vaan ne ovat perheenäitejä ja hoitavat taloutta ja suurin piirtein katsottuna siis vuokra-avustus tulee poistamaan sen kipeimmän hädän, mikä juuri kalliilla paikkakunnilla korkeiden vuokrien kautta on vallitsemassa. Käsitykseni on se, että virkamiesten palkkauskysymys on kehitetty päivän polttavimmaksi kysymykseksi meidän yhteiskunnassamme sen kautta, että kun on ollut tyytymättömyyden aihetta Helsingissä ja yleensä kalliilla paikkakunnilla ja kun niissä asuvat viranhaltijat edustavat jo suurinta osaa valtion viran- ja toimenhaltijoista, niin saadakseen enemmän pontta palkkavaatimukselleen, niiden on ollut välttämätöntä mobilisoida kaikki viran- ja toimenhaltijat perimmäistä maalaiskylää myöten, ja minä vakuutan herroille, että jos lähdetään huomauttamaan jollekin kylän maalaispoliisille tai jollekulle muulle viran- ja toimenhaltijalle, että sinun palkkasi on huono, ei se riitä elämiseen, niin se tosiaankin rupeaa kuvittelemaan tilan-

teen hyvin huonoksi ja tulee vakuutetuksi, että kyllä tämä on aivan liian pieni palkka, vaikka hän siihen saakka on ollut siihen aivan tyytyväinen. Senvuoksi tätä palkkausasiaa mielestäni täytyy käydä korjaamaan siellä, missä paise on pahin. Siitä lääkärikin lähtee potilastaan hoitaessaan parantamaan ja sen vuoksi minusta olisi juuri päästävä tästä kankeasta palkkaussysteemistä, joka meidän maassamme nyt vallitsee, saatava se joustavammaksi, saatava eri muotoiseksi ja juuri siltä pohjaltahan hallituksen esitys, mikäli se koskee vuokra-avustuksia ja henkilökohtaista palkan lisää, lähteekin.

Mitä sitten tulee ed. Aallon siihen mainintaan, että tämä ikälisä on huonosti perusteltu sen kautta, että ehdotetaan yhtä ikälisää lisää ja siten se tulee viran- ja toimenhaltijalle siinä ijässä, että hän on jo — en muista hänen sanojaan — pääasiallisimman päivätyönsä tehnyt; tämä ei minun nähdäkseni pidä paikkaansa. Kaksikymmentä vuotta virassa ja toimessa olleen viran- ja toimenhaltijan ikä kai lienee siinä 40 tai 45:n vuoden tienoilla, ainakin suurimmalla osalla. Pienempi määrä voi olla 50-vuotisiakin ja sitä vanhempia, mutta 40—45 ikävuoden tienoilla tavallisesti perheen päämiehellä ovat menot juuri suurimmillaan ja silloin minun mielestäni on hyvin tervetullut juuri tämä yksi ikälisä. Minä katson, että hallituksen esityksessä yhden ikälisän lisääminen on riittävän hyvin perusteltu.

Ed. Oksanen: Herra puhemies! Nyt käsittelyn alaisena oleva hallituksen esitys osoittaa mielestäni, että eduskunta kaikesta huolimatta vähitellen kypsyy korjaamaan valtion viran- ja toimenhaltijoiden palkkausepäkohtaa. Senpä vuoksi on hallituksen esityksestä iloittava, vaikkei se olekaan juuri sellainen kuin olisi toivonut sen olevan. Joka tapauksessa on se kuitenkin merkkinä asiain kulussa tapahtuneesta suotuisesta käänteestä. Minä rohkenenkin verrata tätä hallituksen esitystä siihen kyyhkysen tuomaan tuoreeseen öljypuunlehteen, joka vedenpaisumuksen hädässä oleville toi iloisen sanoman pelastuksen lähestymisestä.

Kun ajattelee valtion palveluksessa olevaa henkilökuntaa kokonaisuudessaan, täytyy kuitenkin todeta, että esitys liikkuu kovin ahtaalla alalla; suurin osahan ei saisi peruspalkan koroitusta, ainoastaan n. $^1/_4$ saisi vuokra-avustuksen, joka sekin keski- ja alemmissa palkkaluokissa olisi kovin vähäinen. Kaikille tulisi korotusta ainoastaan yksi ikälisä, mutta sekin suurimmalle osalle vasta toivottoman pitkän ajan perästä.

Varsin huomattavalle osalle viran- tai toimenhaltijoita tietää hallituksen esitys suorastaan jopa palkkojen vähenemistäkin sikäli, että työaikaa aijotaan pidentää. Tämä seikka on herättänyt suurta mielipahaa sen epäoikeudenmukaisuuden vuoksi, mikä sisältyy siihen, että työpäivän pidentäminen ei edes satu juuri niille viranhaltijoille, joille palkkausta nostetaan, vaan etupäässä niille, jotka siitä jäävät osattomiksi.

Ollakseen maalaisliittolaisen hallituksen antama esitys, kummastuttaa se minua erittäinkin siinä suhteessa, että se on niin nurjamielinen lapsirikkaita perheitä kohtaan ja samoin myöskin maaseudulla asuvia virka- ja palvelusmiehiä kohtaan. Sanomattakin on selvää, että toimeentulo on vaikeinta perheellisille viran- ja toimenhaltijoille, varsinkin alemmissa, mutta myöskin ylemmissä palkkaluokissa. Vaikka periaatteessa olen sitä mieltä, että valtion olisi kyettävä maksamaan palveluskunnalleen sellainen peruspalkka, että sillä keskikokoinen perhe tulee toimeen, en näe olevissa oloissa kuitenkaan muuta mahdollisuutta, kuin että tilannetta edes helpotetaan sillä pula-ajan järjestelyllä, jonka koroitetut ja kaikkiin palkkausluokkiin ulottuvat perhelisät aikaansaisivat. Lisäksi on huomautettava, että nämä n. k. perhelisät eli kasvatusapu, jolla, mielestäni sopivammalla nimityksellä ne tunnetaan kansakoululaitoksen kustannuslaissa, eivät ole ristiriidassa sen periaatteen kanssa, joka nykyjään jo on tunnustettu ja omaksuttu laajoissa piireissä, nimittäin, että „samasta työstä on maksettava sama palkka''. Valtio ei tule toimeen ilman lapsia. Lapsethan ovat kansakunnan elävä voima, lapset ovat valtion arvokkain omaisuus ja sen olemassaolon edellytys. Senvuoksi on valtion edun kannalta tärkeätä antaa lasten kasvatusapua niille valtion palveluksessa oleville henkilöille, jotka kasvattavat valtiolle tätä elävää voimaa. Nythän jo saavat palkkausluokissa 10—30 olevat viranhaltijat perhelisän nimellä 1,200 markkaa lasta kohden vuodessa, alkaen toisesta lapsesta. Aikaisemmin oli perhelisän suuruus 1,800 mark-

kaa lasta kohti. Edellinen hallitus ehdotti 2,100 markkaa lasta kohti vuodessa. Tämä viimeksi mainittu maksuperuste on mielestäni edelleenkin paras. Sen mukaan saisivat kaikki tähän asti perhelisää nauttineet lisäystä 900 mk. lasta kohti, joka määrä 5-lapsisissa perheissä olisi jo huomattava, se kun tekisi 3,600 mk. vuodessa. Jos perhelisä ulotettaisiin myös ylimpiin palkkausluokkiin, olisi se tuntuva tulojen lisäys niissäkin oleville perheellisille ja varsinkin suuriperheisille viranhaltijoille. Tämä alueen laajennus on hyvin pieni, sillä niiden viran- ja toimenhaltijain lukumäärä, jotka kuuluvat palkkaluokkiin 10—30, joissa jo saadaan perhelisää, on 30,000, kun taas ne 9 ylintä palkkaluokkaa, joissa olevain viranhakijain mielestäni pitäisi myös saada tämä etu, käsittävät kaikkiansa ainoastaan noin 2,000 viranhaltijaa.

Perhelisän koroittaminen ja laajemmalle ulottaminen olisi, vaikka ei hallituksen esitys sitä tunne, mahdollista edellisen hallituksen antamien tarkkojen laskelmien nojalla. Niiden mukaanhan perhelisiin, sen esittämällä tavalla, tarvittaisiin 18 milj. markkaa.

Nyt voidaan sanoa, että onhan hallituksen esityksessä vuokra-avustuksina perheellisille ehdotettu 15,000 mk. Se ei kuitenkaan korvaa, eikä vastaa perhelisää, ei edes kaikkein ylimpien palkkausluokkain kohdalla, jos kysymyksessä on keskikokoinen tai lapsirikkaampi perhe. Osoittaakseni tämän mainitsen muutamia numeroita.

1 palkkausluokassa, jossa peruspalkka on 100,000 mk, olisi ehdotettu vuokra-avustus 6,000 mk, mutta perhelisä olisi, jos lapsia on neljä ja lasta kohti maksettaisiin 2,100 mk, tässä ylimmässä luokassa 6,300 mk. Jos lapsia on kolme, olisi perhelisä 4,200 mk. — 7 palkkaluokassa — peruspalkka 57,000 mk — on ehdotettu vuokra-avustus 3,450 mk, mutta perhelisä neljän lapsen perheessä olisi 6,300 mk, ja vielä silloinkin, kun perheessä on kolme lasta, on perhelisä suurempi kuin ehdotettu vuokra-avustus eli 4,200 mk. 14 palkkaluokassa, jossa peruspalkka on 30,000 mk, tekee ehdotettu vuokra-avustus 1,800 mk., 21 palkkaluokassa — peruspalkka 19,500 mk — tekee vuokra-avustus 1,170 mk. Ja 28 palkkaluokassa — peruspalkka 11,700 mk — tekee vuokra-avustus ainoastaan 702 mk. Perhelisät olisivat tietenkin näiden kolmen alimman palkkaluokan kohdalla paljon edullisemmat kuin vuokra-avustus, sillä 4 lapsisessa perheessä olisi perhelisää kaikkiaan 6,300 mk ja lisäystä ennen olleeseen 2,700 mk. Jos perheessä olisi 3 lasta, niin saisivat kaikki näihin alempiin palkkausluokkiin kuuluvat perheen huoltajat perhelisää 4,200 mk. Lisäys nykyisestään olisi siis 1,800 mk, ja varsinkin alemmissa palkkaluokissa tuntuvasti suurempi kuin ehdotettu vuokra-avustus.

Perheellisten viranhaltijain tukalan toimeentulon helpottaminen on siis tehokkaampi ehdottamani suuruisen perhelisän kuin vuokra-avun muodossa kaikissa palkkaluokissa, silloin kun lapsiluku on 4 tai sitä suurempi, käyden yhä edullisemmaksi lapsiluvun kasvaessa. Lukuunottamatta neljää ylintä palkkausluokkaa ja muutamia nykyisen perhelisärajan alapuolella olevia palkkausluokkia, on kaikissa muissa palkkaluokissa vielä kolmekin lasta omaavalle perheelle kysymyksessä oleva perhelisä edullisempi kuin ehdotettu vuokra-apu. Alempien palkkaluokkien kannalta ovat lapsiavustukset ehdottamassani muodossa, lukuunottamatta lapsettomia perheitä ja vain sellaisia perheitä, joilla on yksi lapsi, tätä vuokra-avustusta edullisemmat.

Siihen nähden, että maaseudulla asuvat virkamiehet yleensä joutuvat kouluttamaan lapsensa vieraalla ja kalliimmalla paikkakunnalla, on mielestäni välttämätöntä, että myöskin heille myönnettäisiin koroitettua lastensa kasvatusapua. Hallituksen ehdottamasta vuokra-avusta ei maaseudun perheellisille virkamiehille tulisi mitään osaa huolimatta siitä, että heidän perheensä jopa joskus suurinkin osa siitä, nimittäin lapset, ovat kustannettavat kalliiseen koulukaupunkiin. Tässä suhteessa on kalliilla paikkakunnilla asuvilla virkamiehillä se etu, että he saavat kotoa käsin kouluttaa lapsensa, mikä on sekä kasvatuksellisesti että taloudellisestikin edullisempi kuin vieraalla paikkakunnalla kouluttaminen.

Mitä erityisesti suunnitellun vuokra-avustuksen antamiseen tulee, niin olisi lainsäädännössämme osoitettava tässäkin kohden johdonmukaisuutta. Se olisi siis mielestäni annettava samoilla ehdoilla kuin vastaavanlaatuinen koroitus kansakoululaitoksen kustannuslaissa eli siis sellaiselle perheensä pääasialliselle elättäjälle, jolla on yksi tai useampia lapsia. Vuokra-avus-

tuksesta puhuttaessa olisi mielestäni syytä asettaa harkittavaksi, eikö olisi kohtuullista ulottaa sitä myöskin sellaisiin perheettömiin viran- ja toimenhaltijoihin, jotka huoltavat vanhempiaan tai joilla on otto- tai kasvattilapsia. Kyllähän tällainenkin henkilö olisi mielestäni oikeutettu saamaan kalliin paikan vuokra-avustusta.

Nämä ajatukset olen halunnut esittää valtiovarainvaliokunnalle evästyksenä, ja toivon että ne otettaisiin huomioon lakiesitystä yksityiskohtaisesti käsiteltäessä. Mielestäni perheellisille tänä pula-aikana olisi turvattava siedettävät elinehdot ja lasten kunnon kansalaisiksi kasvattamisen mahdollisuus. Sitä vaativat eivät ainoastaan ihmisyysnäkökohdat, mutta myöskin valtion etu.

Ed. Vennola: Puolestani tahtoisin antaa maalaisliittolaiselle hallitukselle tunnustuksen siitä, että se on kuitenkin tullut siihen tulokseen, mihinkä se on tullut. Onhan otettu kanta pitkä askel siitä mahdottomuuskannasta, mikä kuvastui keväällä epämääräisissä lauseissa, tai siitä kannasta, mikä kaikui vaalitaisteluissa: Ei penniäkään virkamiehille! Realinen tosiasia on opettanut tämänkin puolueen edustajille, että tätä asiaa ei voida sivuuttaa, vaan että se täytyy ratkaista. Olemme siis samalla periaatteellisella kannalla, että virkamiesten asemaa on parannettava, ja kun meillä on jo tosiasiallinen esitys, ei vähemmän kuin 35 milj. markkaa, niin voimme kiistellä enää ainoastaan summista. Tämä on eteenpäinmenoa varsin tunnustettavassa määrässä.

Mutta kysymys on, onko tämä riittävä? Takaako tällainen virkamiesasiain järjestely sen, että meillä saadaan kunnollisia ja virkatehtäväänsä päteviä virkamiehiä? Ja takaako tämä asiain järjestely sen, ettei meillä pesiydy virkamieskuntaan niitä epäkohtia, mitä erinäisissä muissa maissa, joissa virkamiehet ovat huonosti palkattuja, on pesiytynyt? Takaako se sen, ettei lahjottavaisuus, mielivalta, virkojen huono hoito pesiydy meidänkin virkamiehistöömme, ja takaako se sen, ettei luoda virkamiesten ollessa alipalkattuja kansakunnan rasitukseksi sellaista virkamieskuntaa, joka tulee kansakunnalle paljon kalliimmaksi kuin kunnollisesti palkattu virkamieskunta? Nämä ovat vakavia kysymyksiä, jotka muodostavat tämän kysymyksen sosialisen pohjan. Tänä päivänä asiaa käsiteltäessä ei ole omistettu näille asian taustana oleville kysymyksille lainkaan huomiota.

Kun meidän virkamiestemme asemaa arvostellaan, niin kuulee usein lähdettävän siltä kannalta, että meidän virkamiehistömme nykyinen palkkausasema on erittäin hyvä. Herra valtiovarainministeri esityksessään varsin suurelta osalta lähti tältä valoisalta kannalta. Minun täytyy esittää muutamia numeroita — pysyn ainoastaan yleisissä numeroissa — jotka osoittavat, että asianlaita ei ole niinkään yksinkertainen. Siitä asemasta, mikä virkamiehistöllä oli ennen itsenäisyyttämme, on virkamiehistön palkkausasema huonontunut niin, että niinkuin täällä jo eräs puhuja huomauttikin, virkamiehet yleensä saavat ainoastaan 70 % palkkaa siitä, mitä ne saivat ennen sotaa, ja korkeimmat virkamiehet saavat ainoastaan 30 % palkkaa siitä, mitä ne saivat ennen sotaa. Jos verrataan siis nykyistä virkamiesten asemaa siihen, mikä se oli ennen sotaa, niin keskimäärin saavat virkamiehet palkkaa ainoastaan 2/3 ja korkeimmat virkamiehet 1/3 siitä, minkä saivat ennen sotaa. Tämä asiantila tuskin on tyydyttävä.

Jos taas koettaa selvittää sitä, oliko 1913, siis ennen sotaa, virkamiesten asema liian valoisa eli liian hyvä, niin saa siihen vastauksen siitä tosiasiasta, että 1914 palkkataso oli vanhettunut ja pidettiin jo silloin huonona. Se perustui niihin palkkaregleerauksiin eli palkka-asetuksiin, mitä annettiin 1880-luvulla, ja jo 1914 menosääntöön otettiin palkkojen parannuksia, joita ehdotettiin myönnettäväksi noin 20 pros. silloisista palkoista. Tällä tavalla arvosteltiin asemaa 1914. Ei siis voine sanoa sitä, että virkamiesten asema ennen itsenäisyyttämmekään oli niin erinomaisen loistelias ja hyvä, niinkuin usein on kuultu sanottavan.

Jos vielä toisella tavalla koettaa hankkia objektiivista arvostelupohjaa, niin saa sitä vertailemalla virkamiestemme asemaa muihin maihin. Otan muutaman esimerkin ainoastaan Ruotsista, jossa palkka-asiain järjestely toimitettiin v. 1925 silloisen sosialidemokraattisen hallituksen esityksen pohjalla. Ja siellä ovat esim. seuraavat palkat. Asemamies, joka nykyjään meillä

saa palkkaa 20,880 mk saa Ruotsissa 39,155 mk, konduktööri saa Ruotsissa palkkaa 75 pros. enemmän kuin meillä, kirjaltaja saa Ruotsissa palkkaa 96 pros. enemmän kuin meillä. (Vasemmalta: Entäs sekatyömies?) Ratainsinööri saa palkkaa 102 pros. enemmän kuin meillä. Keskimäärin voi sanoa, että alempipalkkaisten palkkataso Ruotsissa on 75—90 pros. korkeampi kuin meillä, ja ylempipalkkaisten 90—110 pros. korkeampi kuin meillä. On tietysti otettava huomioon, että Ruotsin hintataso on korkeampi, jotenka realipalkoissa ei tule olemaan niin suuri ero, kuin nämä prosenttiluvut näyttävät. Mutta aivan varmuudella voi sanoa, että Ruotsin palkkataso, vaikka otetaankin nämä seikat huomioon, on noin 50 pros. korkeampi kuin meillä. Tämä osoittaa siis, että naapurimaan palkkataso, vaikka nämä eri siihen vaikuttavat seikat otetaankin huomioon, on huomattavasti korkeampi kuin meidän maassamme on asianlaita.

Valtiovarainministeri mainitsi, että väite siitä että kunnat ja yksityiset maksavat paljon korkeampia palkkoja, on liioiteltu ja että myös valtion taholla maksetaan sellaisia palkkoja, kuin sekä kuntien että yksityisten taholla. Voihan näinkin olla, mutta yleensä väite pitänee paikkansa, että kunnat ja yksityiset maksavat paljon suurempia palkkoja ja ovat erinomaisen vaarallisia kilpailijoita valtiolle virkamiesten saannissa. Niin, voin mainita, että esim. vahtimestari Helsingissä yksityisessä laitoksessa saa 32,760 mk 10 vuotta palveltuaan, mutta valtion palveluksessa 22,680 mk. Mitenkä Helsingissä esim. kansakoulunopettajia palkataan kunnan laitoksissa, osoittaa se, että esim. 10 vuoden kuluttua kaupungin kansakoulunopettaja, joka opettaa jatko-osastolla, saa suuremman palkan kuin vanhempi lehtori. Puhtaaksikirjoittajilla on kaupungin hallinnossa 30 pros. korkeammat palkat kuin valtion palveluksessa. Minun tuskin tarvitsee tehdä vertailuja siitä, että yksityisessä laitoksessa maksetaan 100 jopa 200 pros. korkeampia palkkoja, kuin mitä valtio maksaa virkamiehille.

Nykyisen hallituksen esitys, joka on käsiteltävänä, katsoo voivansa virkamiesten asian järjestää 35 milj. markalla. Täällä on jo huomautettu, että se varsin suuressa määrässä poikkeaa niistä esityksistä, mitä aikaisemmin on tehty tässä asiassa, esim. virastopäälliköiden esityksestä, joka päättyi lähemmäs 200 milj. markkaan, ja edellisen hallituksen esityksestä, joka päättyi noin 140 milj. markkaan. Voiko hallitus tällä vähäisellä 35 milj. määrärahalla tulla toimeen, on käsittääkseni hyvin suuressa määrässä epäilyksenalaista. Hallitus katsoo voivansa siihen tyytyä sen takia, että se ratkaisee kipeimmältä osaltaan virkamieskysymyksen ikälisien muodossa ja toiseksi vuokratasoitusten muodossa. Ikälisien käyttäminen tällaisiin palkkausjärjestelyihin on epäilemättä sellainen, jota voidaan puolustaa, samaten kuin vuokratasoituksetkin eli kalliinajanlisäystasoituksetkin palkkauksessa ovat sellaisia, joita voidaan puolustaa. Täällä jo huomautettiin, että esim. Ruotsissa on tällaista käytetty ja että siellä on maa jaettu useampiin piireihin juuri tätä näkökohtaa silmällä pitäen. Näitä tarkoitusperiä vastaan ei sen takia mielestäni ole hallituksen esitykseen muistuttamista. Toinen asia on sitten, mitenkä hallitus niitä yksityiskohdissaan sovittaa. Tästä ei tällä hetkellä ole tarkempia tietoja olemassa. Mutta hallituksen esitys, mitä koskee tasoituksia, kun hallitus katsoo tulevansa toimeen 10 milj.:lla markalla, on käsittääkseni aivan riittämätön ja pätemätön. Hallitus luulee, että se voi asian ratkaista sillä, että se ainoastaan muutamille perin harvoille virkamiesryhmille koroittaa palkkoja. Tällainen usko, mikäli tilannetta tunnen, ei ole perusteltu. Jo se seikka, että hallitus on ollut pakotettu jättämään huomioon ottamatta varsin suuren osan tai suurimman osan maaseudulla asuvaa virkamiehistöä, on erinomaisen heikko kohta. Toinen heikko kohta hallituksen esityksessä on se, ettei hallitus ole voinut kiinnittää huomiota pienpalkkaisten aseman parantamiseen. Ei suinkaan voine ajatella, että tämän asian järjestelyä voitaisiin hoitaa ilman sitä. Minun käsittääkseni hallituksen esitys jo näissä kohdin sisältää suuria heikkouksia, joita on syytä valiokunnan harkita.

Eräs uusi palkkausmuoto sisältyy hallituksen esitykseen, nim. persoonalliset palkanlisät. Tosin esitys on tältä kohdalta erinomaisen vaatimaton. Hallitus pyytää siihen ainoastaan 1/2 milj. markkaa. Mutta jo tämä vaatimattomuus osoittaa, että se on aivan riittämätön ja tehoton.

Kuinka moni virkamies tulisikaan osalliseksi tästä 500,000 mk:sta. Ja vielä: koko tämä tällainen järjestelymuoto, niin mielenkiintoiselta kuin se ensi kuulemalta tuntuukin, että voitaisiin erinäisille virkamiehille, jotka ovat tunnollisia tai ahkeria, antaa lisäpalkkiota hallituksen harkinnan mukaan, on kuitenkin varsin epäiltävä toimenpide. On pelättävissä, että se voi muodostua hallituksen käsissä aseeksi, jota käytetään eri suosikkien tai erisuuntaisten virkamiesten kannattamiseen tai suosimiseen. Ei ole käsittääkseni syytä tällaiseen järjestelyyn mennä, koska se voi sisältää sosialisesti hyvin suuren vaaran. Vielä vähemmin on siihen syytä mennä, koska hallitus itsekään ei ole ajatellut sille suurempaa merkitystä, joka käy selville pyydetyn summan pienuudesta.

Hallituksen palkkausehdotukset kysymyksen järjestämiseksi ovat käsittääkseni siis riittämättömät. Ne tulevat vielä riittämättömämmiksi sen takia, että hallitus samassa yhteydessä katsoo voivansa koroittaa virkamiesten työaikaa yhdellä tai puolellatoista tunnilla. Hallitus ei ole silloin ottanut huomioon, että tähän koroitukseen tuskin on oikeutusta niin kauan kuin hallitus ei voi kaikkein suurimmalle osalle virkamiehiä koroittaa palkkaa. Sillä se keskimääräinen palkanlisä, mikä hallituksen ehdotuksen mukaan virkamiehistölle tulee, se on 100 markkaa kuussa keskimäärin, on liian pieni ja liian mitätön siihen, että virkamiehet pakotetaan istumaan virastohuoneissaan vielä tunnin ja puolitoista pakosta lisää. Toiseksi voi olla hyvin epäilyksenalaista, saavutetaanko sillä, että määrätään, että virkamiesten on istuttava virkahuoneessaan lisätunti ikäänkuin arestissa, toivottua tulosta. Useat virkamiehet tekevät useilla aloilla työtä 14 tuntia ja enemmänkin päivässä, silloin kun asia vaatii, ja varsin monilla aloilla tehdään tällaisia päiviä jotakuinkin säännöllisesti. Näin ei kyllä kaikilla aloilla. Mutta ennenkuin järjestelyjä voitaisiin tehdä, täytyisi käsittääkseni olla myöskin perustellumpi ja pätevämpi esitys itse niiden korvausten järjestelyyn nähden, jotka tästä lisätyöstä annettaisiin, kuin mitä nyt on asianlaita.

On jäänyt myöskin huomioonottamatta se, että virkamiehistön työmäärä on erinomaisen suuressa määrin kasvanut itsenäisyytemme aikana. Käsiteltyjen asiain luku virastoissamme on kasvanut itsenäisyytemme aikana 100 %:lla, mutta virkamiehistön lukumäärä ei ole kasvanut kuin 20 %:lla. Siis työmäärä on kasvanut moninkertaiseksi. Oppikoulujen opettajatoiminnan alalta voi merkitä, että opettajain luku on kasvanut 60 %:lla, oppilasten luku 80 %:lla, mutta realipalkkojen yhteissumma on alentunut 20 %:lla. Tahtoisin näistä numeroista vetää sen johtopäätöksen, että virkamiehistön työteho itsenäisyytemme aikana ja työtaakka on varsin huomattavassa määrin lisääntynyt. En tahdo tällä sanoa sitä, etteikö sitä vieläkin voisi lisätä, enkä sitä, ettei työaikaakin voisi vielä lisätä, mutta tahtoisin saada sanotuksi sen, että näiden asiain arvostelussa varsin usein ammutaan yli maalin.

Herra raha-asianministeri on täällä koskettanut kahta seikkaa, joista tahtoisin vielä pari sanaa sanoa. Hän on verrannut tätä palkankorotusta maksutaseeseen ja kulutukseen ja niiden lisääntymiseen. Onhan tietysti mahdollista, että tämä virkamiesten palkankoroitus jonkun verran niihin vaikuttaa. Mutta on aivan liioteltua vetää tätä kysymystä esille, koska tämä palkankoroitus on niin pieni, ettei maksutase ja kulutus siitä suuremmassa määrässä muutu. Oleellista vaikutusta näihin seikkoihin ei tällä asialla ole.

Herra raha-asiainministeri on myöskin viitannut siihen, ettei tässä mitään erikoista hätää ole, koska virkamiehiä on tarjolla useimpiin toimiin. Se on se vanha todistelu, mitä palkkojen järjestelyssä usein tuodaan esille: Koska reserviarmeijat ovat niin suuret niin ei lisää palkkaa, ehkä voidaan alentaa. Ei käsittääkseni virkamiesten asemaa voida sillä tavalla arvostella, kyllähän aina nälkäisiä on yhdellä ja toisella taholla. Mutta on aivan toinen asia, saadaanko hyviä virkamiehiä, saadaanko päteviä virkamiehiä. Joka meidän virkamiesolojamme tuntee, tietää, että päteviä ja kyvykkäitä virkamiehiä on erikoisen vähän, hyvin vähän ja minä luulen, että hallituksen jäsenet hyvin pian tulevat tuntemaan sen, kun heidän pitää kriitillisemmille paikoille tai kriitillisempien asioiden suorittamiseen saada kyvykkäitä miehiä. Kun herra raha-asiainministeri tuuditti itsensä lepoon tällä laululla, niin luulen, että hän erehtyi.

Vielä huomautus, jonka herra raha-asiain-

ministerin puheen johdosta tahtoisin tehdä. Hän tahtoi virkamieskysymyksen tehdä mitättömäksi sillä tavalla, että väitti siinä olevan hyvin paljon kiihoitusta ja että pitkin rajaseutuja ja maakyliä on poliisit ja muut herätetty kysymystä ajamaan. Luulisin kuitenkin, että tämäkin seikka, jos jossakin olisi niinkin tapahtunut, että joku nukkuva mies olisi herätetty, on kuitenkin niin vähäpätöinen tähän suureen asiaan verraten, että raha-asiainministerin lausunto sisältää siinä suhteessa huomattavan liioittelun. Virkamiesten palkkakysymys on tärkeä sosialinen kysymys, josta meidän yhteiskuntamme kehitys varsin suuressa määrässä riippuu ja myöskin riippuu maan asiain hoito. Ja virkamiesten asemassa on, niinkuin vertaukset sekä asemaan nähden ennen itsenäisyyttämme että myöskin muihin maihin nähden osoittavat, parantamisen varaa. Me voimme siis asiaa käsitellä ilman kiihoitusta puolelta tai toiselta aivan asialliselta kannalta.

Maalaisliittolaiselle hallitukselle on lausuttava se tunnustus, että se on esityksessään alkanut käsitellä asiaa asialliselta pohjalta. Mutta sen perusteella, mitä olen tässä lausunut, minun täytyy kuitenkin lausua se toivomus valtiovarainvaliokunnalle, että se käsitellessään asiaa asettaisi sen käsittelyn laajemmalle pohjalle ja että se myöskin ottaisi huomioon asiaa käsitellessään sekä maaseutuvirkamiesten että myöskin pienempipalkkaisten virkamiesten olot. Sillä ilman niitten huomioonottoa tuskin voidaan päästä edes vähäisessäkään määrässä tyydyttävään tulokseen. Ja luulen, että kun niin tehdään, niin hallituksen esitys jonkun verran ainakin kohoaa lähemmäksi niitä esityksiä, mitä aikaisemmin asiassa on tehty.

Ed. Huttunen: Aluksi on mainittava muutama sana siitä minun mielestäni merkillisestä sattumasta, että viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymystä nyt joutuu hoitamaan Kallion hallitus aivan samoin kuin vuonna 1923, jolloin virkamiehille myönnettiin 90 milj. markan palkankoroitus. Senkin hoiti virkamiehiä tyydyttävällä tavalla Kallion hallitus. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että maalaisliitto yleensä olisi ollut virkamiesten palkkauksien koroittamisen kannalla, vaan päivastoin on ollut havaittavissa, että maaseudulla maalaisliiton valitsijat, kannattajat yleensä, ovat olleet sitä mieltä, että virkamiesten nykyisetkin palkat ovat jo vähintään riittävät ja useissa tapauksissa liian korkeat. Ja samaa mieltä kuin maalaisliiton kannattajapiiri yleensä maaseudulla, oli myöskin maalaisliittolainen eduskuntaryhmä viime kevättalvella, kun käsiteltiin virkamiesten palkkauskysymystä. Silloinhan annettiin maalaisliiton taholta eduskunnassa useita lausuntoja, jotka minun mielestäni erinomaisesti heijastavat sitä kantaa, joka silloin oli maalaisliittolaisella väestöllä ja ovat suuresti ristiriidassa tämän esityksen kanssa, joka meillä nyt on tällä kertaa käsiteltävänä.

Minä olen saanut käsiini erään tällaisen lentolehtisen. Tämän otsikkona on: „Virkamiesten palkkauskysymys" ja alaotsikkona: „Edustaja Niukkasen lausunto asian kolmannessa käsittelyssä", siis viime keväänä. Tätä jaettiin maalaisliittolaisten valitsijain keskuudessa, ja kuten täällä on jo useissa puheenvuoroissa aikaisemmin sanottu, oli silloin maalaisliiton tunnuslauseena: Ei penniäkään virkamiehille. Kun tämä edustaja Niukkasen lausunto on minun mielestäni hyvin suuresti ristiriidassa m i n i s t e r i Niukkasen lausunnon kanssa, niin lienee syytä muutamalla sanalla katsoa ristiriitoja, mitä näissä lausunnoissa on.

Ed. Niukkanen lausuu m. m.: „Ottamalla huomioon, että ylempien ja osaksi myöskin keskipalkkaisten valtion viran- ja toimenhaltijain palkkaus oli meillä ollut ennen sotaa aivan suhteettoman korkea kansan yleiseen elin- ja palkkatasoon verrattuna, ja lisäksi huomioon ottamalla virastoissamme yleensä vallitsevan varsin heikon työtehon, on sitä palkkauksen järjestelyä, joka vuoden 1924 alussa vahvistettiin, pidettävä silloista hintatasoa silmälläpitäen tarkoitustaan vastaavana." Ja tähän hän lisää, että olot vuoden 1924 jälkeen eivät ole muuttuneet, jotenka ei ole mitään syytä ryhtyä nyt koroittamaan palkkoja. Näin sanoo ed. Niukkanen. Sensijaan samasta asiasta sanoo ministeri Niukkanen — olettaen että ministeri Niukkanen on tämän hallituksen esityksen takana —: „että eräiden viran- ja toimenhaltijain nykyiset palkkaukset ovat osoittautuneet olevan parannuksen tarpeessa, johtuu kuten asian valaisemiseksi hankituista tilastotiedoista käy ilmi siitä, että vuokramenot esim. pääkaupungissa ja erinäisissä

maaseutukaupungeissa sekä rajaseudulla ovat viime vuosina suuresti nousseet, vaatien paljon suuremman osan viran- ja toimenhaltijain palkkauksesta kuin oli asianlaita vielä muutama vuosi sitten, jolloin yleinen palkkauslaki säädettiin''. Siis kuten havaitaan, näissä lausunnoissa on aivan erilainen käsitys. Toisessa kielletään, toisessa sensijaan selitetään jo tarpeelliseksi. Tätä ristiriitaa jatkuu edelleen sitä enemmän, kun näitä molempia, ed. Niukkasen puheenvuoroa ja hallituksen esitystä käsittelee. Kun esim. tehtiin eduskunnassa väite, että valtiolta siirtyy eräitä tärkeitä toimenhaltijoita yksityisille, senvuoksi että valtio ei maksa riittävän korkeata palkkaa, niin tämän väitteen ed. Niukkanen kielsi. Hän nimenomaan sanoi, että: „tällainen valtion palveluksesta poissiirtyminen on palkkausta järjestettäessä syytä ottaa huomioon vasta silloin, jos on havaittavissa, että tavallista vastuunalaisemmista toimista, joihin käytännössä olevilla palkoilla on yleensä vaikea saada kunnollisia ja päteviä hakijoita, siirtyy ilmeisesti palkkojen alhaisuuden vuoksi pois erityisen pystyviä virkamiehiä. Tällaista siirtymistä ei meillä kumminkaan ole havaittavissa.'' Näin sanoo ed. Niukkanen. Sensijaan sanoo ministeri Niukkanen näin samasta kohdasta: „Jotta eräät tärkeät ja edesvastuulliset toimet, joiden hoitamisessa on esiintynyt ja voi esiintyä vaikeuksia, saataisiin valtion etujen mukaisesti hoidetuiksi, näyttää välttämättömältä osoittaa tulo- ja menoarviossa hallituksen käytettäväksi pienempi määräraha, josta eräissä tapauksissa voitaisiin antaa jollekin viran- ja toimenhaltijalle mieskohtaista palkanlisää enintään 20 %. (Ed. Hakkila: Poliittisen runouden vapautta!)

Eivät nämä käsitykset ole mielestäni samanlaisia, kyllä ne ovat toistensa vastakohtia. Tämä samanlainen ristiriita, jota kuvaavat nämä pari esimerkkiä, joita olen esittänyt, kulkee läpitse näiden esitysten. Ja kuten aikaisemmin olen jo sanonut, viime vaalit käytiin pääasiassa palkkakysymyksen merkeissä, ja maalaisliiton sotahuuto oli kuten sanottu: ei penniäkään virkamiehille! Ja sitä olivat omiaan edistämään juuri tällaiset lentolehtiset, joista nämä edellämainitut esimerkit ovat otetut. Kansa oli maalaisliiton käsityksen kanssa suurin piirtein samaa mieltä. Se antoi tunnustuksen maalaisliiton reippaalle esiintymiselle. Mutta jos vertailemme nyt tätä hallituksen esitystä, niin minusta tuntuu että se ei ole johdonmukaista sen kannan kanssa, joka maalaisliitolla aikaisemmin tässä asiassa oli, vaan päinvastoin siinä on suuria ristiriitoja, ja olotila viime keväästä tähän asti ei ole minun mielestäni niin suuresti muuttunut. Kun ed. Niukkanen viime keväänä nimenomaan selitti, että taloudellinen ahdinkotila on olemassa, maata on kohdannut viime vuonna kato, sen lisäksi on taloudellinen pulakausi, niin ei voitu viime keväänä virkamiesten palkkoja koroittaa. Nyt sensijaan on tilanne ministeri Niukkasen mielestä ja nähtävästi koko maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän mielestä muuttunut niin paljon, että voidaan 35 miljoonaa markkaa heittää virkamiesten palkkojen koroitukseksi. Minusta sensijaan taloudellinen pulakausi ei ole viime keväästä lähtien parantunut, vaan päinvastoin kaikki merkit osoittavat sitä, että taloudellinen pulakausi on käynyt päivä päivältä huonommaksi ja työttömien lukumäärä tänä talvena nähtävästi tulee olemaan paljon suurempi kuin mitä se oli viime talvena. Taloudellinen pulakausi ei siis poistu, mutta siitä huolimatta on maalaisliittolaisella hallituksella ja tiettävästi koko eduskuntaryhmällä syytä selittää, että nyt voidaan jo 35 miljoonaa markkaa virkamiesten palkkojen parantamiseksi esittää. Tosin kyllä hallitus ja yleensä kuten maalaisliittolaiset lehdetkin ovat jo ottaneet sellaisen kannan, että tässä eivät nyt ole oikeastaan eräät virkamiesten palkkojen koroitukset kysymyksessä, ainoastaan ikälisät ja vuokrat ja sen sellaiset. Mutta kun nämä, kuten sanottu, loppujen lopuksi merkitsevät 35 miljoonaa markkaa, niin kyllä minä olisin valmis selittämään aivan rehellisesti, että se on virkamiesten palkkojen parantamista.

Jos vielä yksityiskohtaisesti tarkastelisimme, millä tavalla nämä hallituksen esityksessä esitetyt määrärahat esiintyvät eri virkamiesryhmille, niin me havaitsisimme sen maalaisliitolle ominaisen ilmiön, että parhaiten palkatut ne sittenkin saisivat paraan palan, kun sensijaan huonommin palkatut jäisivät joko kokonaan osattomiksi tai hyvin pienelle osalle. M. m. ikäkoroitukset, jotka on kaikkein täsmällisimmin hallituksen esityksessä esitetyistä määrärahoista perusteltu, niistäkin pääsisivät korkeampipalkkaiset huomattavasti paremmin osallisiksi. Esim. 100,000 markan palkkalainen tulisi

saamaan jo yli 400 markkaa kuukaudessa, kun sensijaan 1,500 markan palkkalainen tulisi saamaan vain 60 markkaa kuukaudessa. Niinikään vuokrarahoissa on aivan samanlainen suhde. Siinä halvempipalkkainen tulisi saamaan vain 90 markkaa kuukaudessa. 100,000 markan palkkalainen 500 markkaa kuukaudessa. Tällaisia ovat ne suhdeluvut, mitkä perustuvat ikälisä- ja vuokra-avustuksiin ja kun kysymme sitten, miten jaetaan tämä 1/2 milj. markkaa — se nyt oikeastaan on pieni määräraha, jakoi sen siten tai täten — mutta paljon ei se muuta asiaa. Mutta jos otamme huomioon esim. viljavarastonhoitajan palkat ja monet muut niihin verrattavat, niin ei tästä monen miehen palkka lisäänny.

Sitten lopuksi, mitä tulee tähän tasoitukseen, 10 milj. markkaan, niin tässä hallituksen esityksessä minusta myöskin annetaan ohjeita, kenelle tämä tulisi annettavaksi. Se tulisi koskemaan pääasiallisesti yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professoreita, insinöörejä, oppikoulujen rehtoreita j. n. e., kun sensijaan ne ryhmät, jotka tekevät pitkiä työpäiviä — ei puhuta mistään 6 tunnista eikä 6 ½ tunnista, vaan 8, 10 ja 12 tunnista, esim. rautateillä — niitä ei hallitus ole muistanut. Hallitus on lähtenyt siitä periaatteesta, että kellä paljon on, sille enemmän lisättäköön ja kellä on vähän, otettakoon se entinenkin pois. (Keskustasta: Ei oteta pois!) Sillä se tulee kirjaimellisesti noudatetuksi, kun otamme huomioon, että pienipalkkainen väki pannaan maksamaan niitä veroja, joita suuripalkkaisten hyväksi uhrataan. Siis, kuten sanottu, tämän hallituksen esityksen mukaisesti tulee aivan kirjaimellisesti tämä ohje täytetyksi.

Lienee vielä syytä lisätä, että minä uskon, että maalaisliiton valitsijat eivät liene aivan samaa mieltä, hallituksen ja maalaisliiton ryhmän kanssa. Minulla on tässä pieni lappu, joka on lauantain „Maakansasta'' leikattu. „Maakansa'' kirjoittaa: „Maalaisliittolaisille valitsijoille oli toissapäivänä (siis viime perjantaina), pitkäperjantai. Silloin näet tuli julkiseksi piinaviikon salaisuus, että maalaisliittolainen hallitus antaa eduskunnalle esityksen virkamiesten palkkojen koroituksesta.'' Samanlainen oli „Karjalaisen'' selostus hallituksen esityksestä ja eräitten muidenkin maalaisliittolaisten lehtien selostus. Ja minä luulen, että nämä selostukset hyvin läheltä heijastavat niitä mielipiteitä, mitä maalaisliiton valitsijoilla on ollut. Ja ne myöskin heijastavat niitä mielipiteitä, mitä oli ed. Niukkasella ja maalaisliittolaisella eduskuntaryhmällä muutama kuukausi takaperin, kun suoritettiin vaalitaistelu.

Minä olen sitä mieltä, että tämä meillä esilläoleva esitys ei ratkaise virkamiesten palkkauskysymystä. Se ei sitä ratkaise senvuoksi, että siinä on jätetty ilman tai hyvin pienille koroituksille ne, jotka kaikkein parhaiten ja välttämättömimmin koroitusta tarvitsevat, kun sensijaan niille, joiden ansiot jo nyt ovat, jollei tyydyttävät, niin ainakin jotakuinkin toimeentultavat, niille tahdottaisiin enemmän lisää. Senvuoksi minä omakohtaisesti ilmoitan jo heti, että minä en voi yhtyä tätä esitystä kannattamaan. Ja toivonkin, että valtiovarainvaliokunta, ellei se tästä esityksestä saa — minusta tuntuu, että tästä ei paikkaamallakaan saa hyvää — esittäisi koko esityksen hylättäväksi ja ryhtyisi pienipalkkaisten, siis niiden, jotka todella palkankoroitusta tarvitsisivat, niiden palkkausta korjaamaan budjettitietä. Se minun mielestäni kyllä käy päinsä (Ed. Hakkila: Hyväksyykö puhuja maalaisliiton vaaliohjeen?) En.

Ed. Lohi: Minä omasta puolestani en tahtoisi tätä kysymystä käsitellä siinä äänilajissa kuin edellinen puhuja, sillä toivottavasti ei meillä nyt käy niin, että tämän kysymyksen takia ajetaan eduskunta hajalle (Naurua vasemmalta). Minä tahdon tätä kysymystä käsitellä asiallisella pohjalla.

Mehän kaikki muistamme, että kysymys virkamiesten, viran- ja toimenhaltijain palkkauksesta, tällä kertaa tuli päiväjärjestykseen edellisen maalaisliittolaisen hallituksen aikana. Edellisinä vuosina ei tämä kysymys siinä mitassa ollut meillä päiväjärjestyksessä, vaikka erinäisillä aloilla vähäisiä muutoksia useampina vuosina oli menoarvion yhteydessä tehty. Silloiselle maalaisliittolaiselle hallitukselle esittivät maan virkamiesjärjestöt ehdotuksen ja pyysivät hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin virkamiesten palkkausolojen parantamiseksi ja parantamiseksi siinä määrin, että nämä ehdotukset toteutettuina olisivat tuottaneet valtiolle noin 300—350 milj. markan lisämenon. (Ed. Sergelius: Ja hyötyä myöskin saman verran!) Oli aivan luonnollista, että silloinen hallitus katsoi tämmöiset ehdotuk-

set mahdottomiksi. Mutta että myöskin, kun nämä ehdotukset tulivat juuri samaan aikaan kun oli ryhdyttävä valmistamaan seuraavan vuoden budjettia, ei ollut myöskään käytännöllistä mahdollisuutta hallituksella perinpohjin ryhtyä tutkimaan, olisiko jollakin alalla suuremmassa määrin välttämätöntä virkamiesten palkkojen korjaus. Samalla myöskin alkoi olla näkösällä, että maan taloudellinen tila oli kulkemassa erittäin vaikeaan suuntaan; verrattain ankara kato kohtasi suurta osaa maata. Nämä syyt vaikuttivat siihen, että silloinen hallitus ei katsonut olevan sillä kertaa syytä eduskunnalle esittää yleisempää palkkojen koroitusta. Mutta silloinenkaan hallitus ei ollut sillä kannalla, kuin täällä on tahdottu kuvata, että virkamiesten palkat kokonaisuudessaan on nyt niin hyvin järjestetty, että mitään tarkistamisen varaa niissä ei ole. Minä tahdon nimenomaan huomauttaa, että silloisen hallituksen pääministeri tämän kysymyksen eduskunnassa esilläollessa antamassaan lausunnossa nimenomaan huomautti m. m., että „hallituksessa käsitetään, että virkamiesten palkkauksessa on järjestelyn tarvetta ja ettei tätä järjestelyä enää voida pitkälle lykätä maan yleisten etujen siitä kärsimättä". Siis maalaisliiton johtovalla taholla on myöskin tunnustettu, että on sellaisia kohtia meidän virkamiesten palkkausjärjestelyssä, johon on syytä lähimmässä tulevaisuudessa huomiota kiinnittää, (Ed. Sergelius: Mutta vaaleissa sitten!)

No täällä on puhuttu hyvin laajasti siitä, mitä vaaleissa ovat maalaisliittolaiset asiasta sanoneet. Minä tahdon tässä siteerata tätä koskevan kohdan maalaisliiton virallisesta vaalijulistuksesta. (Ed. Sergelius: Hyvä on.) Siinä sanotaan näin: „Virkakoneiston yksinkertaistuttamista on joudutettava, samoin ovat myös virkamiesten taloudelliset elämän ehdot tarkistettavat ja tehtävä ne uudistukset, mitkä valtion edun ja tarpeen kannalta ovat todellisen tarpeen vaatimat." (Vasemmalta: Entäs salaiset ohjeet, agitaattorit, epäviralliset, lukekaapas ne!) Minä olen nämä tahtonut lausua sen takia, että monet puhujat ovat lähteneet täällä puheissaan siitä käsityksestä, että maalaisliiton virallisella, vastuunalaisella taholla olisi ollut se käsitys, että virkamiesten palkkauksessa ei ole mitään korjauksen eli järjestelyn tarvetta lähimmässä tulevaisuudessakaan. Tämä ei ole totta, tämä on jo ennen maalaisliiton johtavalla taholla tunnustettu. (Ed. Rosenberg: Entäs Niukkasen puhe viime keväänä?) Mutta asia on toinen. Sen esityksen, minkä maalaisliiton hallituksen kaaduttua antoi se hallitus, jolla oli virallinen kannatuskin jo niin pieni eduskunnassa, joka esitys tarkoitti virkamiesten palkkojen koroittamista kautta linjan kaavamaisesti, niinkuin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanottiin, jota ed. Puittinen täällä puolusti, sen esityksen hyväksymistä ei maalaisliiton ryhmä katsonut oikeaksi eikä tarpeelliseksi. Ja me olemme edelleen samalla kannalla, että tämmöistä kautta linjan tapahtuvaa virkamiesten palkkain koroitusta ei meidän käsityksemme mukaan ole tälläkään hetkellä välttämätöntä toimeenpanna. Kun minä lähden tästä käsityksestä, niin minä tahdon nimenomaan huomauttaa, että tämä nykyinen hallituksen esitys lähtee juuri samalta pohjalta kuin pääministeri Sunilan lausunto osoittaa ja kuin maalaisliiton vaalijulistuksen asiaa koskeva kohta osoittaa. Molemmat tunnustavat, että palkkauksissa on tarkistamisen tarvetta ja on tehtävä ne korjaukset, joita olevat olot sekä maan ja kansakunnan etu näyttää ehdottomasti vaativan. Ja silloin kun hallitus, nykyinen hallitus, on lähtenyt tältä pohjalta, sen esitys on supistunut noin 9—10 pros. siitä, mitä virkamiehet olivat alkujaan vaatineet. Ne lausunnot, mitä täällä nyt on annettu puolelta ja toiselta, minun mielestäni todistavat sitä, että kenties hallitus on sittenkin otteissaan osunut verrattain oikeaan. Toiselta puolen on jo täällä lausunnoissa pidetty aivan ikäänkuin leikintekona näin vaatimatonta esitystä, ja toiselta puolen se pidetään liiallisena ja tarpeettomana.

Minulla ei ole syytä tämän esityksen yksityiskohtiin kokonaisuudessaan kajota, mutta minä tahdon huomauttaa, että ne näkökohdat, jotka hallituksen esityksen perusteluissa esitetään, niihin on aivan täydellä syyllä kiinnitettävä huomiota, vaikka minä myönnän, että voidaan muutamiin näihin esityksen perustelujen kohtiin tehdä huomautuksia ja kenties asiallisiakin huomautuksia. Täällä monet puhujat ovat nimenomaan vedonneet hallituksen esityksen siihen kohtaan, jonka mukana hallitukselle annettaisiin jonkinlainen määräraha siinä tarkoituksessa, että hallituksella olisi mahdollisuus verrattain pienessä määrässä koroittaa

joidenkin tärkeiden, työkykyisten virkamiesten palkkaa, jotta saataisiin paikallaan pysymään joku sellainen virkamies, joka ehdottomasti valtion ja yleisen edun kannalta olisi valtion palveluksessa säilytettävä. Minä nimittäin olen sitä mieltä, että tämä ajatus on aivan oikea. Jos me lähdemme siltä käsityskannalta, että meillä hallituksia hoitavat henkilöt, joilla ei ole korkeimpana silmämääränä koko kansan etu, sen viraston etu, josta kulloinkin on kysymys, mutta että niin alhaiset vaikutteet hallituksen toimenpiteen määräävät, että se tahtoo tuon lisäyksen antaa joillekin suosikeilleen, silloin voidaan puhua siinä äänilajissa kuin tästä ehdotuksesta on puhuttu. Mutta minä nyt rohkenen uskoa, että tässä maassa ei ole ennen ollut, eikä tule olemaan hallituksia, jotka näin alhaiselta tasolta lähtisivät maan asioiden hoidossa virkamieskysymystä järjestämään. Ja silloin kun minä lähden siltä kannalta, että hallituksen jäsenet ovat „taitaviksi ja rehellisiksi tunnettuja miehiä", niinkuin meidän hallitusmuotomme sanoo, niin silloin minä en pelkäisi, että mikään hallitus tulee väärinkäyttämään sitä, jos hallituksella on tuollainen määräraha käytettävissään. Me jokainen olemme tietoisia siitä, että kaikkein tärkeimmiltä, vastuunalaisilta paikoilta houkuttelevat yksityinen liikemaailma ja erilaiset järjestöt pois parhaita miehiä, ja monta kertaa täytyy valtion tyytyä huonompaan kykyyn, kun parhaat kyvyt tällä tavalla nopitaan pois. Ja sen tähden minusta tuntuu, että se periaate, mikä tässäkin kohden on hallituksen esityksessä, se on oikea ja se on valtion yleistä etua tarkoittava pyrkimys.

Mitä tämän kysymyksen esille ottamiseen tällä hetkellä tulee, sen minä tunnustan rehellisesti, se on tällä hetkellä erittäin vaikea, nimenomaan sen takia, että, niinkuin hallituksen esityksen perusteluissa nimenomaan sanotaan, vaikka vuodentulo jonkun verran on meillä parempi, niin kaikesta huolimatta taloudellinen ahdinkotila näyttää yhä enemmän ja enemmän kiristyvän; ja juuri nämä seikat panevat myöskin vakavasti ajattelemaan, minkä verran tällaisena aikana meillä on mahdollisuutta virkamiesten palkkauskysymykseen kajota. Mutta minä huomautan tässä, että tämän kysymyksen tällä kertaa herättäminen, se ei ole nykyisen hallituksen vika. Mehän kaikki tiedämme, että edellinen hallitus meille antoi budjettiesityksen. Siihen oli merkittynä 85 milj. ensi vuotta varten virkamiesten palkkojen koroittamiseen. Tämä kysymys oli jo tätä tietä eduskunnassa käsiteltävänä. (Ed. Rosenberg: Ei se velvoita nykyistä hallitusta ollenkaan!) Oli aivan luonnollista, että silloin esitettiin julkisuudessa, myöskin eduskuntapiirien taholta, se vaatimus, että hallituksen on määrättävä kantansa tähän kysymykseen nähden, jonka kysymyksen takia oli myöskin vaalitaistelu käyty. Ja sen jälkeen hallitus katsoi velvollisuudekseen ryhtyä kysymystä tutkimaan perinpohjin joka puolelta, ja tämä tutkiminen on johtanut siihen tulokseen, että eräillä aloilla on hyvin vaikea saada täytetyksi pätevillä henkilöillä eräitä valtion virkoja. Sama tutkimus on osoittanut, että eräillä kalliilla paikkakunnilla virkamiesten toimeentulo mahdottoman kalliiden vuokrien takia on erittäin vaikea. Samoin on se tutkimuksessaan tullut näkemään, että olisi myöskin oikeinta, että hallituksella olisi vapaus tuollaisia parhaita kykyjä vastuunalaisilla paikoilla saada pysytetyksi yhä suuremmassa määrässä. Mutta samalla kuin tämän puolen on hallitus huomannut, me näemme tästä hallituksen esityksen perusteluista, että hallitus on kiinnittänyt edelleen yhä enemmän huomiota siihen, että samalla on ryhdyttävä toimenpiteisiin, että virkamiesten työteho myöskin saataisiin parannetuksi. Hallituksen esityksen perusteluissa nimenomaan sanotaan, että virkamiesoloja järjestävä lautakunta on jo tehnyt useita ehdotuksia, joista toiset ovat keskeneräisiä, ja niitä pyritään toteuttamaan. Mutta samalla hallitus ilmoittaa, että sen jälkeen kuin nämä palkkojen järjestelyt, mitä se ehdottaa, toteutetaan ensi vuoden alusta, on pyrkimys myös päästä siihen, että virkamiehistön työteho sillä tavalla saataisiin parannetuksi, että työpäivää pidennettäisiin käytännöllisesti noin neljännellä osalla nykyisestään. Minä tahtoisin kysyä vakavasti, voipiko yksikään vastuuntunnon omaava edustaja ajatella, että silloin kuin virkamieskysymys on näin kireäksi kehittynyt kuin se meillä on, mikään hallitus voisi yrittää neljännen osan työtä lisätä virkamiehille ilman, että se pennilläkään huolehtii pahimpien epäkohtien korjaamisesta virkamiesten palkkauksessa.

Mutta minä tahdon tässä huomiota kiinnittää asian erääseen puoleen, jota minun

mielestäni tämän asian esillä ollessa ei voida kokonaan sivuuttaa. Mehän muistamme, että silloin kuin edellinen eduskunta hajoitettiin, erään silloisen hallituspuolueen sanomalehdessä julkaistiin hämmästyttävä uutinen, jota minun käsittääkseni ei ole voitu kokonaisuudessaan turhaksi väittää, nimittäin se, että maan virkamiehistöllä oli tarkoituksena suorastaan pakottaa yhteiskunta polvilleen heidän vaatimuksiensa eteen, yleisellä lakolla panna koko yhteiskuntaelämä seisahdustilaan. Tästä asiasta tehtiin tämän eduskunnan istuntokauden alussa kysely silloiselle pääministerille, minkä verran oli perää tuollaisessa uutisessa. Silloisen pääministerin vastauksesta minusta kävi selville, että hän pyrki kiertämään asiallisesti vastata tähän kysymykseen, minkä verran oli tässä perää. Sen hän ilmoitti, että ei tällaisessa hankkeessa sotaväkeä eikä suojeluskuntaa ollut mukana, ja sen hän ilmoitti, että hän ei ole mitään rikollista tässä huomannut. Mutta toiselta puolen hän erittäin pitkältä polemiseerasi sitä, että virkamiesten palkat ovat yleensä kovin huonot ja että parempia palkkoja yksityisillä aloilla maksetaan, vaikka tätä nämä kysymyksen tekijät eivät olleet ollenkaan kysyneet. Minulle tämä muistui mieleen nimenomaan sitä lausuntoa kuunnellessa, jonka ed. Haataja täällä antoi. Hän lausunnossaan nimenomaan jo vapautti edesvastuusta virkamiehet siinä tapauksessa, jos ne toivottomia tekoja tässä maassa tulevat tekemään, ja että se ei ole niiden syy, vaan se on eduskunnan syy, jos näin tulee käymään. Minä nyt omasta puolestani rohkenisin sittenkin uskoa, että meidän maan viran- ja toimenhaltijain enemmistö ei ole sentään sillä tasolla, että se omien intressiensä takia yrittäisi terrorisoida koko yhteiskuntaa. Ja jos sellaisia yrityksiä tulee tapahtumaan, minä uskon, että meidän yhteiskuntamme on tarpeeksi luja, että tällaisilla toimenpiteillä ainakaan heidän asiansa ei parane. Minä rohkenen toivoa, että me täällä eduskunnassa käsittelemme tämän asian sillä tyyneydellä, sillä rauhallisuudella, mitä tämä erittäin kireä kysymys vaatii. Ja silloin kun eduskunta tässä mielessä tätä asiaa käsittelee, minä rohkenen uskoa, että valtiovarainvaliokunta ja eduskunta tarkastaessaan tätä hallituksen esitystä tulee löytämään sellaisen ratkaisun tällä kertaa, joka saattaa meidän yhteiskuntaelämämme rauhallisesti kulkemaan eteenpäin, mutta että myöskin se ratkaisu on sellainen, joka todistaa, että eduskunta tahtoo asiallisesti ja vakavasti kysymyksen käsitellä ja ratkaista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Puheevuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu ensi keskiviikkona kello 10.

---

8) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi.

Hallituksen esityksen n:o 16 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään mainitun asian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Kun kukaan ei halua puheenvuoroa, julistetaan ensimmäinen käsittely päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä.

Hallituksen esityksen n:o 34 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 esitellään mainitun lainsäädäntöasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Allekirjoittaneen ja eräiden muiden valtiovarainvaliokunnan jäsenten valiokunnan mietintöön esittämään

vastalauseeseen on tullut eräs valitettava painovirhe, jonka pyydän oikaista. Lause, joka vastalauseessa kuuluu näin: „Näin ollen ei Ahvenanmaan maakunnalla ole mitään oikeudellista syytä vaatia Suomen valtiolta hyvitystä siitä, että maakunta on lailla vapauttanut maakunnan'' j. n. e., pitäisi luonnollisesti kuulua „valtio on lailla vapauttanut maakunnan asukkaat'' j. n. e.

Tämän lisäksi minä pyydän suurelle valiokunnalle suositella niitä ajatuksia, jotka kosketellussa vastalauseessa ovat esiintuodut. Erikoisesti on minun käsitykseni mukaan huomio kiinnitettävä siihen, että taloudelliset olosuhteet, esimerkiksi kunnallistalouden alalla virallisten tietojen mukaan eivät suinkaan edellytä, että maakunta siinä kohden olisi niin säälittävässä tilanteessa, että erikoisia toimenpiteitä vaadittaisiin. Niinikään on meidän muistaminen, että asevelvollisuusrasitusta käytännöllisesti katsoen ahvenanmaalaisilla ei ole, joka seikka on maakunnalle melkoisen suuri taloudellinen etu. Sen lisäksi on lyhyesti huomautettava siitä, että jos todellisia sellaisia tarpeita esiintyy, joita ei valtion lain puitteissa ole maakunnassa hoidettava, on kokemus näyttänyt, että eduskunnassa on tällaisiakin asioita kohtaan esiintynyt myötämielisyyttä. Tästä voidaan esimerkki osoittaa kuluvaltakin valtiopäiväkaudelta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus määrärahan myöntämisestä teknillistä opetusta varten kuluvana vuonna.

Hallituksen esityksen n:o 52 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Valiokunnan mietinnössä oleva ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 11) asia.

---

12) Ehdotus aistivialliskoulujen opettajien tuntipalkkojen parantamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 39 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Mietinnössä oleva ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus esityksen antamisesta lisäyksestä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannatusavuksi.

Ed. Jussilan y. m. toiv. al. n:o 47 johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Jussila: Kun sivistysvaliokunta, kyseenalaista asiaa koskevassa mietinnössään n:o 1 on ehdottanut, että mainittu toivomusaloite saisi raueta, muka väärän menettelytavan vuoksi asiassa, niin tämän seikan valaisemiseksi on mainittava, että keväällä 1927 koetti Oriveden toisvuotisen kansanopiston johtokunta saada kesäkursseja tarkoittavia

lisäyksiä Oriveden toisvuotisen kansanopiston eli kansankorkeakoulun ohjesääntöihin, nojautuen kansanopistojen valtioavusta v. 1925 annetun lain 2 §:n 2 momenttiin, mutta kouluhallitus epäsi sen, koska sen mielestä kansanopistoista 14 p:nä elokuuta 1925 annetun asetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan edellämainittuihin kursseihin nähden on soveltuvilta kohdin noudatettava yksivuotisia kansanopistoja koskevia säännöksiä eikä senvuoksi toisvuotisessa kansanopistossa, jonka tarkoituksena on jatkaa ja syventää yksivuotisen opiston opintoja, voida toimeenpanna puheenalaisia kursseja, ja tällä perusteella jätti mainitun ohjesäännön lisäyksen vahvistamatta.

Tällaisesta lain tulkinnasta johtuen ja tällä perusteella vahvistamatta jääneen ohjesäännön puitteissa ei siis koulun johtokunnalla ole ollut muuta keinoa, kuin kääntyä asiassa suoraan eduskunnan puoleen. Näin ollen ja kun sivistysvaliokuntakaan ei mietinnössään kiellä sitä asiaa, että kansanopistojen valtioavusta annetun lain mukaan myöskin toisvuotiset kansanopistot ovat oikeutetut saamaan valtionavustusta kyseenalaisten kesäkurssien toimeenpanoa varten, niin minä rohkenen ehdottaa, samalla viittaamalla asian perusteluihin, että eduskunta kehoittaisi hallitusta esitykseen vuoden 1929 lisämenoarvioksi ottamaan anotun 45,000 markan suuruisen määrärahan Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannattamiseksi.

Ed. Lähteenoja: Pyydän kannattaa tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Jussila ed. Lähteenojan kannattamana ehdottanut, että eduskunta kehoittaisi hallitusta esitykseen vuoden 1929 lisämenoarvioksi ottamaan anotun 45,000 markan suuruisen määrärahan Oriveden kansankorkeakoulun kesäkurssien kannattamiseksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Jussilan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnössä olevan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Jussilan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa ja 30 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 49.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnössä olevan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

21. Perjantaina 18 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi 360
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 16.

2) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 34.

3) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.

Ainoa käsittely:

4) Ehdotus määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten 373
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 7.

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä .. 382

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta ..... „

7) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta säätiölaiksi ..... „

8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 valtiovarain tilasta ja valtiontilintarkastajain kertomuksesta vuodelta 1926 ..... „

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Kalliokoski, Kullberg, Paasivuori, Rosenberg ja Welling.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisten asiain takia tästä istunnosta ed. Kalliokoski, kunnallistehtävien takia ed. Kullberg, perheessä sattuneen sairauden takia tästä päivästä lukien viikon ajaksi ed. Saarelainen, kunnallisten ja oikeusasiain tähden ensi maanantaista keskiviikkoiltaan ed. Asikainen, yksityisten asiain takia 19 p:n aamusta 21 p:n iltaan ed. H. Väisänen sekä läheisen omaisen sairauden takia tulevaksi maanantaiksi ja tiistaiksi ed. Vilhula.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 12.

Puheenvuoroa ei haluta.

Suuren valiokunnan mietinnössä oleva ehdotus hyväksytään.

Asian toinen käsittely on päättynyt.

2) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 34, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Saarinen: Minä puolestani pidän esilläolevaa lakiehdotusta sekä oikeudelliselta että eräiltä periaatteellisilta näkökohdilta varsin arveluttavana. Tästä syystä tulenkin kolmannessa käsittelyssä esittämään lakiehdotuksen hylättäväksi. En tahdo tässä käsittelyssä tämän enempää asiaan koskea.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään järjestänsä keskustelutta lakiteksti, lain johtolause ja lain nimike.

Asian toinen käsittely on päättynyt.

3) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 10, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsittelemään.

Yleiskeskustelu:

Maatalousministeri Ellilä: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tarkoituksena on taata määrätyin edellytyksin pienviljelijöille valtionavustusta, jotta he voisivat ottaa osaa järkiperäisen karjanhoidon ja -jalostuksen hyväksi työskentelevien yhdistysten ja osuuskuntien toimintaan. Mitään huomattavaa uutta ei esillä oleva lakiehdotus kysymyksessä

olevalla alalla tosin voine aikaansaada, se kun ainoastaan määräajaksi pääkohdissaan vakiinnuttaisi nykyisen käytännön. Mutta jo tätä vakiinnuttamista on käsittääkseni pidettävä pienviljelijäin karjatalouden kehittämisen kannalta suurimerkityksellisenä asiana.

Voitaneen kysyä, onko sitten pienviljelijäin karjanhoidon ja karjanjalostuksen kehittämisellä siksi suuri yleinen merkitys, että kannattaa tähän tarkoitukseen varata lähimpien viiden tai kymmenen vuoden aikana huomattavia määriä yleisiä varoja? Tähän kysymykseen vastaavat varmaankin kohta suoralta kädeltä kieltävästi ne, jotka eivät ole tulleet yksityiskohtaisesti harkinneeksi, minkälaisista kansantaloudellisista arvoista tässä on kysymys. Senvuoksi lienee syytä kiinnittää huomiota aluksi tähän puoleen asiassa. Teen sen sitäkin suuremmalla syyllä, kun valtiovarainvaliokunta on tämän asian yhteydessä lausunut eräitä epäilyksiä tämäntapaisten, valtiota taloudellisesti velvoittavien lakien suhteen.

Virallisen tilaston mukaan omistavat pienviljelijät, joiden peltoala on alle 10 ha, 53 % Suomen nautakarjakannasta. Jos taasen tarkastetaan, miten paljon nautakarjakannasta tulee pienikarjaisten osalle, niin jos tällaisiksi karjanomistajiksi lasketaan ne, joiden lehmäluku on 9 tai sitä alempi, voidaan arvioida, että 2/3 maan karjakannasta kuuluu tällaisille karjanomistajille. Kun maidon tuotanto koko maassa nykyjään arvioidaan noin 2.2 miljoonaksi tonniksi, voidaan pienviljelijäin osuus siitä arvioida ainakin 1.3 miljoonaksi tonniksi. On tunnettua, että nykyaikaisella järkiperäisellä karjanjalostustoiminnalla voidaan verraten nopeasti kohottaa sekä maidon tuotantoa että etenkin maidon rasvapitoisuutta. On esimerkkejä siitä, että puhumattakaan yksityisistä karjoista, kokonaisissa tarkastusyhdistyksissäkin on viidessätoista vuodessa voitu nostaa niihin kuuluvain karjain maidon keskimääräistä rasvapitoisuutta lähes puolella prosentilla. Useista tätä osoittavista tapauksista mainittakoon esimerkkinä Vuoksenlaakson tarkastusyhdistys. Vuonna 1913 oli siellä maidon keskirasvapitoisuus 3.97 ja vuonna 1928 se oli jo 4.4 %. Jos esim. tällainen 4/10 rasvaprosentin lisäys saataisiin aikaan koko pieviljelystalouksissa tuotettavassa maitomäärässä, tietäisi se pyörein luvuin noin 6,000 tonnin voimäärän lisäystä vuodessa ja rahassa laskettuna noin 180 miljoonan markan vuotuista tuotantoarvon nousua.

Kuten tunnettua, voidaan maitokilo tuottaa jokseenkin samoin kustannuksin, riippumatta siitä, onko maidon rasvapitoisuus vähän korkeampi tai alhaisempi, joten rasvapitoisuuden nousu tietää samalla huomattavaa sekä yksityis- että kansantaloudellisen puhtaan tuoton kasvua.

Esitetystä selvinnee, että asia kansantaloudellisesti katsottuna on siksi suuriarvoinen, että siihen on syytä kiinnittää huomiota ja tehdä sen hyväksi myöskin valtion puolesta uhrauksia, sillä pystyäksemme menestyksellä kilpailemaan luonnon paremmin suosimien karjantalousmaiden kanssa maailman markkinoilla, on karjataloutemme kaikin puolin ratsionalisoitava, järkiperäistettävä, ja tähän kuuluu ennen muuta, että karjakantamme on jalostustoiminnan avulla kehitettävä mahdollisimman korkealle tuotantotasolle. Tähän meillä onkin huomattavia mahdollisuuksia, sillä on osoittautunut, että niissä karjaroduissa, jotka täällä ovat jalostustyön alaisina, piilee runsaasti hyviä tuotantotaipumuksia, joiden talteen ottaminen ja lisääminen vain oikean hoidon ja järkiperäisen siitosvalinnan kautta on mahdollista.

Mitä erityisesti suomalaisiin pienviljelystalouksiin tulee, niin on maatalouden tuotantotekniikka niissä yleensä ja erittäinkin karjatalousalalla ollut näihin asti hyvin takapajuisella kannalla. Karjan ruokinnassa ja hoidossa on tehty suuria virheitä ja järkiperäisestä jalostustoiminnasta, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, on tuskin voitu puhua. Karjatalouteen ovat kiinnittäneet huomiotaan pääasiassa keskikokoisten ja suurempain viljelmäin omistajat, joiden karjat ovat olleet siksi suuria, että niiden on ollut yksityistaloudellisesti kannattavaa hankkia kalliita siitoseläimiä. Pienviljelijöille on kalliiden siitoseläinten hankinta ilman yhteistoimintaa jotenkin mahdotonta. Vasta sitten kun on alettu perustaa esim. sonninpitoyhtymiä, on pienkarjanomistajain ollut mahdollista taloudellisesti ryhtyä järkiperäiseen karjanjalostustyöhön. Mutta useimmiten nousevat tällaisten yhtymienkin kustannukset siksi suuriksi, etteivät monetkaan pienviljelijät ole rohjenneet niihin liittyä. Vasta kun valtion taholta on alettu tätä toimintaa tukea, on esim. pienviljelijäin sonninpitoyhtymäin perustaminen suuresti vilkastunut. Aivan samoin on ollut tarkas-

tusyhdistysten laita. Näiden lukumäärä on v. 1924 jälkeen, jolloin yhdistyksille alettiin valtioapua antaa pienkarjaisten kohdalta, kasvanut 309:stä 729:ään eli lähes 100 %:lla. Samoin on tarkastettujen lehmien luku yhdistyksissä kohonnut 115,000:sta 203,000:een. Senvuoksi on mielestäni pidettävä hyvänä ja hyödyllisenä asiana, että kysymyksessä olevat valtion avustukset pienviljelijöille lailla vakiinnutetaan. Kuitenkin katsoisin, että tämän vakiinnuttamisen tulisi tapahtua siten, ettei rikota jo käytännössä koeteltuja ja hyväksi havaittuja menettelytapoja. Käsilläoleva lakiehdotus ei nykyisessä muodossaan kuitenkaan täytä mainittua ehtoa muuta kuin sonninpitoyhtymiin nähden, sillä mitä tulee karjantarkastusyhdistyksiin, tulisi se johtamaan asiat aivan uusille ja koettelemattomille urille, ja senvuoksi olisi käsittääkseni syytä tarkasti harkita, ennenkuin sellaisille lähdetään. Tähän asti on nimittäin pienviljelijäin karjantarkastustoiminnan tukemisessa lähdetty siitä periaatteesta, että kaikille tarkastusyhdistyksille, joissa on jäseninä pienten karjain omistajia, annetaan avustusta näiden pienkarjaisten kohdalta, siten että avustus kasvaa lehmää kohden karjamäärän pienetessä. Tämä avustusperiaate on epäilemättä oikea, sillä huomattava on, että yhdistyksen kustannukset yksityisten jäsentensä lehmien tuotantotarkkailussa ovat lehmää kohden sitä korkeammat, mitä pienempi karja on kysymyksessä. Tämä johtuu siitä, että tarkastuskarjakolta kuluu suunnilleen yhtä paljon aikaa, nimittäin vähintään päivä kuukaudessa karjaa kohden, olipa sitten kysymyksessä esim. 5 lehmän tai 25 lehmän karja. Karjakon palkka on taasen yhdistyksen suurin menoerä, tehden noin 3/4 eli 75 % tarkastusyhdistyksen kaikista kustannuksista. Voidaan esim. laskea, että nykyjään tällaisen yhdistyksen kokonaiskustannukset nousevat pyörein luvuin 10,000 mk., ja siitä on noin 7,500 mk. karjakon palkkaa. Kun nyt karjakolta menee esim. 5 lehmän suuruisen karjan tarkastamiseen yhtä paljon aikaa kuin 25 lehmän, niin on selvää, että palkkausmenot tekevät edellisen karjan kohdalta eläintä kohden 5 kertaa niin paljon kuin jälkimäisen kohdalta. Kun kuitenkin maksut lehmältä on pidettävä samansuuruisina niin pienille kuin suurillekin, niin on ilmeistä, että jos tahdotaan, että yhdistyksellä on harrastusta pitää pienkarjaisetkin mukana, on kohtuullista, että tuollaisten kohdalta annetaan avustusta yhdistyksille ja eläintä kohti sitä enemmän, mitä pienemmästä karjasta on kysymys.

Näin onkin nykyjään menetelty ja seurauksena on ollut, että niillä seuduilla, joissa on erikoisia viljelmiä samoilla alueilla, on lukuisia pienkarjanomistajia voitu pitää suurempien mukana samoissa tarkastusyhdistyksissä. Tästä on ollut hyötyä juuri näille pienkarjaisille, sillä siten ne ovat päässeet varsin kohtuullisilla maksuilla.

Nyt tietäisi esilläolevan lain tuollaisenaan hyväksyminen kokonaan uutta järjestelmää. Tässä nimittäin 2 §:ssä säädettäisiin, että avustusta voitaisiin suorittaa vain yhdistykselle, jonka jäsenten omistamien lypsylehmien keskiluku on enintään 9. Tämä johtaisi siihen, että lukuisissa tarkastusyhdistyksissä, joissa keskiluku on suurempi, mutta joissa silti on suuri määrä jäsenistä pienkarjaisia, nämä pienkarjaiset jäisivät avustuksesta osattomiksi. Niinpä jäisi esim. seuraavien maanviljelysseurojen alueilta jälempänä mainittavat määrät enintään 8 lehmää omistavista tarkastusyhdistyksen jäsenistä, joiden kohdalta tähän asti on annettu avustusta, siitä osattomiksi. Uudenmaan läänin maanviljelysseuran alueella 176 karjanomistajaa 204:stä, siis noin 80 pros. niistä, jotka nyt ovat nauttineet avustusta, jäisi ilman; Lounais-Suomen maanviljelysseuran alueella 275 karjanomistajaa 343:sta, sielläkin siis 80 pros. jäisi avustusta vaille; Hämeen-Satakunnan maanviljelysseuran alueella 128 karjanomistajaa 215:sta; Satakunnan maanviljelysseuran alueella jäisi kokonaista 448 pienkarjanomistajaa 679:stä vaille avustusta; Hämeen läänissä 334 350:stä, siis melkein kaikki; Kuopion läänin maanviljelysseuran alueella 513 pienkarjanomistajaa 665:stä; Mikkelin läänin maanviljelysseuran alueella 196 pienkarjanomistajaa 327:stä j. n. e.

Seurauksena tästä avustusten poisjättämisestä näin lukuisten pienkarjaisten kohdalla olisi, että suurempikarjaiset muodostaisivat omia tarkastusyhdistyksiään ja pienkarjaisten olisi erottava nykyisistä yhdistyksistä ja perustettava uusia, yksinomaan pienkarjaisten yhdistyksiä. Siten tulisi lähiaikoina tapahtumaan maan karjantarkastusyhdistyksissä useilla alueilla kokonaan uusi järjestäytyminen karjain suuruuden mukaan. Ja kenelle tästä olisi hyötyä? Vakuutan, ettei suinkaan pienkarjaisille, sillä kaikkein useimmissa tapauksissa heidän kustannuk-

sensa lain edellyttämästä valtion avusta huolimatta vain nousisivat nykyisistään. Se on varsin helposti laskettavissa, kun tiedetään, että yhteen tarkastusyhdistykseen sopii enintään 30 karjaa, olipa sitten niiden keskilehmäluku vaikkapa vain 5, kun taas esim. 25 lehmän karjoja voi yhdessä yhdistyksessä olla ainakin 20 kappaletta. Edellisessä tapauksessa on samansuuruiset kustannukset jaettava 150 lehmän, jälkimmäisessä 500 lehmän osalle. Edellisessä tapauksessa tekevät normaaliset kustannukset 65 mk., jälkimmäisessä 20 mk. lehmää kohti. Valtionavustus voisi ehdotetun lain mukaan olla korkeintaan 20 mk. lehmää kohti. Siis jos nuo pienkarjaiset eroavat ja muodostavat oman tarkastusyhdistyksensä, niin kohoaisivat heidän maksunsa huomattavasti, ainakin noin 25 markalla, jos on esim. tasan suuri- ja pienikarjaisia samassa yhdistyksessä. On mielestäni päivän selvää, että jos nyt tämän lain kautta asiat johdetaan siihen, että pienkarjaiset joutuvat eroamaan nykyisistä tarkastusyhdistyksistä ja muodostamaan omia yhdistyksiään sielläkin, missä heitä avustuksen turvin voitaisiin, kuten tähänkin asti, pitää isompien mukana, niin on siitä pienkarjaisille vain vahinkoa, mutta isommille tästä erosta, kun ne liittyvät toisiin isompiin, on ilmeisesti taloudellista hyötyä. Se on siis yksinomaan pienten karjain omistajain etua silmälläpitäen, kun mielestäni lakiehdotuksen 2 §:n sanamuoto olisi muutettava sellaiseksi, että nykyistä menettelytapaa karjantarkastusyhdistysten avustamisessa edelleenkin voitaisiin jatkaa. Suurten karjain omistajat eivät mitään avustamista valtion varoin karjantarkastustoiminnassaan tarvitse, sillä jo heidän yksityistaloudellinen hyötynsä siitä on melkoinen ja todelliset kustannukset suurempien karjain tuotannon tarkkailussa muodostuvat itse asiassa varsin vähäisiksi.

Olen vakuutettu siitä, ettei suurempien karjain omistajilla myöskään ole mitään sitä vastaan, että laki hyväksytään tämän edellisen hallituksen esittämässä muodossa, sillä silloin he saavat etenkin maan etelä- ja länsiosissa hyvän aiheen erottaa pienkarjaiset nykyisistä yhdistyksistä ja sen kautta keventää maksujaan. Sitävastoin se pieni valtioapu, minkä tämä laki pienkarjaisille takaa, ei mitenkään vastaa sitä maksujen kasvua, joka tulee tapahtumaan, jos yksinomaan pienkarjaisten on kokonaan itse ylläpidettävä omia tarkastusyhdistyksiään.

Mielestäni ei tämä asia oli tullut ammattivaliokunnissa valmistelluksi tällä kertaa tarpeellisella huolella. Olen kuullut, että siellä olisi ollut se käsitys, että esim. viime keväänä asiassa käytetyt asiantuntijat olisivat olleet sillä kannalla, että lakiehdotuksen tarkastusyhdistyksiä koskeva 2 § voisi soveltua nykyisessä muodossaan käytäntöön. Näin ei kuitenkaan ole asianlaita, vaan on ainakin maan tärkein karjantarkastustoiminnan asiantuntija, nimittäin se, jonka tulisi valvoa tämänkin lain toimeenpanoa, ollut sillä kannalla, että jos kysymyksessä oleva pykälä säädetään ehdotetussa muodossa, siitä tulee koitumaan karjantarkastustoiminnan avustamisessa sekaannusta ja vahinkoa niitten seutujen pienviljelijöille, joissa on myöskin suurempia viljelijöitä. Ja tämä vahinko ja sekaannus tulee tapahtumaan aivan suotta, sillä varsin pienellä muutoksella on kysymyksessäoleva pykälä saatavissa siihen muotoon, ettei tällaisia epäkohtia satu. Ja tietääkseni onkin suuressa valiokunnassa esitetty parikin muutosehdotusta, joitten mukaan asia kyllä olisi järjestettävissä.

Ehdotan siis, että eduskunta valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 5 momentin mukaisesti päättäisi vaatia asiasta uuden lausunnon maatalousvaliokunnalta.

Ed. Heikkilä: Herra maatalousministeri on täällä jo perinpohjin selvittänyt kysymyksen, että minulla ei siihen paljon ole lisättävää. Karjantarkastusyhdistykset ovat karjanjalostuksemme tärkeimmät tukipylväät, joitten varaan karjanjalostus sinänsä nojautuu. Valtiovallan taholta on jo vuosikausia avustettu sangen tuntuvasti mainittuja yhdistyksiä, joka tietysti onkin ollut luonnollista näinkin karjavaltaisessa maassa. Nykyisen hallituksen edeltäjä on kiinnittänyt huomiota myöskin tarkastusyhdistysten määrätietoiseen avustamiseen antamalla eduskunnalle nyt käsilläolevan lakiesityksen. Jos kuitenkin lähemmin tarkastelee tätä esitystä, niin täytyy sanoa, että se tekee aivan päinvastaisen palveluksen pienviljelijöille kuin mitä sillä on tarkoitettu. Hallitus nimittäin on tarkoittanut esityksellään, kuten sen nimestäkin näkyy, avustaa pienkarjan omistajia näiden liittyessä tarkastusyhdistyksiin. Esitys olisi muuten kaikin puolin kelvollinen, ellei siihen olisi asetettu avustuksen ehdoksi tarkastusyhdistysten keski-

lehmälukua, ja varsinkin, kun se on asetettu niin alhaiseksi kuin 9 lehmää. Tähän asti ovat kuuluneet tarkastusyhdistyksiin niin suur- kuin pienkarjaisetkin sekaisin ja on näille myönnetty valtionavustusta niissä löytyvien pienkarjojen mukaan, joka onkin ainoa oikea menettelytapa, ei tosin senvuoksi, että tällä tarkoitettaisiin avustusta pienviljelijäin varjolla myöskin samassa yhdistyksessä oleville suurviljelijöille. Ei, kaukana siitä. Joka vähänkin tuntee oloja karjantarkastusyhdistyksissä, tietää, että kun suurkarjojen tarkastusyhdistyksissä tulee maksu lehmää kohti 6—10 markkaa, saattaa se pienkarjaisissa, siis tällaisessa yhdistyksessä, joka mahtuu nyt esillä olevan esityksen puitteisiin, nousta 30—40 markkaan lehmältä, vaikka valtion apukin otetaan lukuun. Ilman pitempiä selityksiä on siis luonnollista, että näitten pienviljelijäin olisi monta kertaa edullisempi kuulua entisiin tarkastusyhdistyksiinsä ja nauttia sitä pientä valtionapua kuin tähänkin asti. Olen ollut keskusteluissa useamman maanviljelysseuran sihteerin ja karjanhoitokonsulentin kanssa, jotka ovat käytännöllisesti tarkastusyhdistysten johdossa, ja ovat he asettuneet kaikki nyt käsilläolevasta hallituksen esityksestä hylkäävän lausunnon kannalle. Sen vuoksi minäkin asetun kannattamaan herra maatalousministerin ehdotusta, että asia palautetaan maatalousvaliokuntaan takaisin.

Puhemies: Koska on tehty ehdotus asian palauttamisesta valiokuntaan ja tätä ehdotusta on kannatettu, on siitä työjärjestyksen 41 §:n mukaan ensiksi päätettävä. Kehoitan sen tähden seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa ainoastaan tähän ehdotukseen.

Ed. K. E. Linna: Pyysin puheenvuoroa selostaakseni asiaa, mutta kun tämä nyt kohdistuu kysymykseen asian lähettämisestä takaisin maatalousvaliokuntaan, tahtoisin vain lyhyesti huomauttaa, että maatalousvaliokunta käsitteli asian täysin perusteellisesti ja asiallisesti, ottaen huomioon myöskin kaikki ne syyt, jotka täällä on tuotu lakiesitystä vastaan. Ja minä luulen puolestani, että ei ole mitään aihetta asian palauttamiseen takaisin maatalousvaliokuntaan, koska se nykyisessä muodossaan, sikäli kuin myös myöhempi keskustelu tulee osoittamaan, täysin vastaa tarkoitustaan. Vastustan senvuoksi asian lähettämistä takaisin maatalousvaliokuntaan.

Ed. M. Pekkala: Minä puolestani yhdyn täydellisesti siihen lausuntoon, jonka ed. Linna täällä antoi. Minunkin ymmärtääkseni on asia maatalousvaliokunnassa saanut riittävän perusteellisen käsittelyn. Lisäksi on tiedossani, että suuressa valiokunnassa on asiassa myöskin kuultu asiantuntijoita, edellistä maatalousministeriä ja nykyistä maatalousministeriä, niin että siis suuri valiokuntakin on asiaa hyvin perusteellisesti käsitellyt. Minä vastustan ehdotusta, että asia lähetettäisiin takaisin maatalousvaliokuntaan.

Ed. Huuhtanen: Luovun.

Keskustelu asian palauttamisesta valiokuntaan julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ellilä ed. Heikkilän kannattamana ehdottanut, että asia palautettaisiin maatalousvaliokuntaan uuden lausunnon antamista varten. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ellilän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ellilän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32.

Puhemies: Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Yleiskeskustelu jatkuu:

Ed. K. E. Linna: Minä voin yhtyä kaikkeen siihen, mitä herra maatalousministeri lausui täällä tämän lain tarpeellisuudesta. Meillähän on asianlaita niin, että kun tällaiset määrärahat ovat kunakin vuonna erikseen määrättävissä, seuraa siitä, että pienviljelijät eivät yleensä uskalla ryhtyä sellaisiin yrityksiin, jotka perustuvat valtion

apuun, koska niiden saanti voi toisina vuosina olla mahdollista, toisina vuosina jäädä kokonaan saamatta, tai määrä vaihdella eri tavalla eri vuosina, tehden asianomaisen yritykseen liittyneen epävarmaksi yhtyäkö vai ei. Sitävastoin minä en voi ymmärtää niitä epäilyksiä, joita hänellä oli keskimäärän määräämisen suhteen karjantarkastusyhdistyksessä. Herra maatalousministeri lähtee siitä, mikä on nykyisin tilanne, jolloinka meillä kuuluu yhdistyksiin pääasiallisesti suur- ja keskikokoisia viljelijöitä. Esityksen tarkoituksena on ollut saada voimakas nousu juuri siinä väestöryhmässä, joka tällä kertaa ei kuulu yhdistyksiin ja jotka kuitenkin, kuten herra maatalousministeri huomautti, määräävät pääasiassa koko meidän maitotuotantomme niin hyvin laatuun kuin paljouteenkin nähden. Meillä on vuoden 1920 tilaston mukaan viljelmiä kaikkiaan 250,746, lehmäluku noin 1,300,000, keskilehmämäärä viljelmää kohti 5.05 lehmää. Mutta uudemman tilaston mukaan vuodelta 1928 on meillä 400,000 viljelmää ja lehmäluku viljelmää kohden on 3.25. Jos tarkastaa niitä numeroita, jotka osoittavat viljelmien lukua, ja niistä tarkastusyhdistyksiin liittyneiden lukua, niin huomaa selvästi, että kaikkein suurin osa pienviljelijöitä on näistä pois, sillä lehmäluku yhdistystä kohden on niin korkea, että vain keskikokoiset ja sitä suuremmat viljelijät ovat pääasiassa voineet liittyä näihin yhdistyksiin. Uudenmaan läänin 16,000 viljelmästä — minä käytän nyt vuoden 1920 lukuja, nyt on meillä paljon enemmän viljelmiä — kuului tarkastusyhdistyksiin vain 929. Hämeen läänin 23,000:sta kuului 1,774, Turun läänin 40,000:sta kuului 2,887 ja Vaasan läänin 50,000 viljelmästä kuului tarkastusyhdistyksiin vain 2,341. Kun keskilehmäluku näissä yhdistyksissä koko maassa oli vuonna 1927 13.3, osoittaa se siis selvästi, minkä kokoiset viljelmät tarkastusyhdistyksiin nykyjään kuuluvat. Jos me mielimme saada sellaisen nousun aikaan, joka on tämän lain tarkoituksena, on laki laadittava sellaiseksi, että se takaa verrattain tuntuvan avustuksen yhdistykselle, jonka jäsenmäärän enemmistön tai ainakin huomattavan osan muodostavat pienviljelijät, ja siihen päästään silloin kun lehmäluvun keskimäärä pannaan avustuksen perusteeksi. Ei mikään estä tällaisiinkaan yhdistyksiin liittymästä suurkarjaisia ja niin tulee käymäänkin. Minä otan pari esimerkkiä. Eräs yhdistys — kuviteltu tosin — johonka kuuluu yksi 35 lehmän karja, siis hyvin suuri karja, kaksi 20 lehmän karjaa, siis verrattain suuria karjoja, kuusi 9 lehmän, kahdeksan 7 lehmän ja kahdeksan 5 lehmän karjaa, keski-lehmäluku on 8.2, siihen voidaan siis lisätä vielä yksi 30 lehmän karja ja tämmöisiä kyliä, joista tämmöisen yhdistyksen saa, on melkein jokainen kylä Suomessa. Herra maatalousministeri ja ed. Heikkilä pelkäävät, että pienviljelijät erotetaan yhdistyksistä, jollei apurahaa anneta kunhan siihen jokunenkaan jäsen kuuluu pienviljelijöistä. Minä vakuutan, että jos on suurien yhdistys, johonka kuuluu joitakin pieniä, ei niitä alunperinkään ole otettu avunsaannin toivossa vaan asian harrastuksesta, harrastuksesta vetää mukaan nämä pienemmät. Ei se valtionapu, joka, sanotaan, tämmöisessä yhdistyksessä annetaan, merkitse yhdistyksen tuloissa niin paljon, että jos ei siellä muuta harrasteta pienviljelijäin eteen kuin tämä valtionapu, niin eivät suurjäsenet tämän valtionavun takia pidä näitä pienviljelijöitä yhdistyksensä jäseninä. Sillä valtionapu esim. yhdistyksessä, jossa on 400 lehmää ja johon kuuluu 5 pienviljelijää, joilla on kullakin sanotaan 10 lehmää tai alle 10 lehmää, merkitsee niin vähän, että haitta tämmöisen suuremman joukon yhdistykseen kuulumisesta on paljon suurempi kuin sille saatava valtionapu, niin että siinä on asianharrastus, joka tässä on takana. Ja toiselta puolen, nykyisistä yhdistyksistä saa kaikkein useimmista sellaisen yhdistyksen, että keskilehmäluku on 9, jolloin se tulee vielä valtionavusta osalliseksi, jos ne vetävät pienikarjaiset mukaan. Minä luulen, että tähän maahan ei jää kymmentäkään yhdistystä ulkopuolelle valtionavun jos kaikki seudun pienikarjaiset — sanotaan, että jätetään yksi- ja kaksilehmäiset pois — vedetään mukaan. Siksi erisuuruista meillä on asutus suurviljelysseuduillakin, puhumattakaan pienviljelysseuduista, joissa keskilehmäluku on, kuten näissä Itä- ja Pohjois-Suomen lääneissä on 5—6 viljelmän vaiheilla tai 2—3 vaiheilla jos otetaan nykyiset viljelmäluvut huomioon.

Me tarvitsemme ymmärtääkseni suurta nousua saadaksemme karjataloustuotantomme kohoamaan. Tämän saavuttamiseksi on asiat järjestettävä sellaisiksi, että suuremmillekin viljelijöille syntyy halu vetää

pienet mukaan. Se ei synny sillä, että ne saavat pienen murto-osan apurahasta, vaan sillä, että ne muodostavat sekayhdistyksiä, jotka saavat täyden valtionavun, sen joka lakiehdotuksessa esitetään. Silloin meillä todellakin syntyy uusia yhdistyksiä ja silloin saadaan pienikarjaiset mukaan, ja sitähän hallituksen esityksessä on tarkoitettukin ja se minun mielestäni on tarkoitusperä, johon meidän kannattaa pyrkiä valtionvarojakin uhraamalla.

Ed. M. Pekkala: Käsilläoleva lakiehdotus tähtää eritoten pienviljelijäin karjatalouden kohottamiseen, siis sen pientilojen maatalouden haaran edistämiseen, jolla pienviljelystaloudessa on tärkein merkitys. Sellaisten yhdistysten ja yhtymien aikaansaaminen, joista puheenaolevassa lakiehdotuksessa puhutaan, on nimittäin mainitun päämäärän saavuttamiseksi välttämätöntä.

Karjantarkastusyhdistyksien luku on maassamme nopeasti kasvanut. Kun niitä v. 1909 oli vain 92, oli vastaava luku v. 1913 jo 132, v. 1920 192 ja v. 1927 729. Nyttemmin on se vielä koko joukon suurempi. Yhdistysten lukumäärä on siis varsinkin viime vuosina nopeasti lisääntynyt, mikä jo ilman muuta osoittaa, että niiden hyöty on alettu tajuta maanviljelijäväestön keskuudessa. Kaikkien tarkastusyhdistysten yhteinen karjaluku oli v. 1927 16,224 osoittaen sekin nopeata nousua, ja kuului tarkastusyhdistyksiin v. 1927 yhteensä 203,404 lehmää eli 15.8 % maan koko lehmäluvusta. Suhteellisesti suurin osa lehmäluvuista kuuluu etelä-, lounais-, keski- ja länsi-Suomen yhdistyksiin eli noin 25 %, kun sitävastoin muissa osissa maata vastaava prosenttiluku on vain 10—15 %, syrjäisimmillä seuduilla vieläpä vain 3—5 %. Varsin pieni osa lehmäluvusta on siis karjantarkastusyhdistysten vaikutuksen alainen, mikä osoittaa, että tällä alalla on vielä paljon edistystyötä tehtävä, ennenkuin päästään siihen, missä ollaan maataloudellisesti edistyneimmissä maissa.

Eduskunta on koko tarkastusyhdistysten toiminnan ajan suhtautunut hyvin myötämielisesti niitten toimintaan, mikä näkyy m. m. tarkoitusta varten myönnetyistä valtionavustuksista, jotka esim. v. 1926 olivat 350,000 mk., vastaavan määrärahan v. 1929 ollessa 600,000 mk. Ensi vuodeksi on tarkoitukseen ehdotettu 1 milj. markkaa, minkä määrärahan valtiovarainvaliokunta lienee ensimmäisessä lukemisessa ehdottanut tarkoitukseen myönnettäväksi.

Sonninpitoyhdistysten luku oli v. 1915 noin 600 ja nykyjään on vastaava luku noin 1,100. Nämäkin yhdistykset ovat siis verrattain nopeasti lisääntyneet. Niitten valtionapu oli v. 1926 300,000 mk. nousten vuosittain, niin että se kuluvana vuonna on 1,100,000 mk. Vuodeksi 1930 on tarkoitusta varten ehdotettu 1 ½ milj. markkaa, minkä määrärahan valtiovarainvaliokunta niinikään lienee tarkoitusta varten varannut.

Käsilläoleva lakiehdotus tietää edellämainituille yhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteiden lailla määrittelemistä. Kun viime valtiopäivillä käsiteltiin samanlaista hallituksen esitystä, antoi valtiovarainvaliokunta lakiehdotuksesta maatalousvaliokunnalle epäävän lausunnon, katsoen, että kun tarkoitusta varten vastaisuudessakin epäilemättä tullaan myöntämään tarpeelliset varat, ei lakia, jolla jouduttaisiin rajoittamaan eduskunnan vapaata harkintaoikeutta talousarvion järjestelyssä sekä annettaisiin aihetta muillekin yhtymille ja seuroille vaatia nauttimansa valtion apurahat lailla säädettäväksi, olisi hyväksyttävä. Mainittu esitys uudistettiin pääasiassa samanlaisena nyt koossaolevalle eduskunnalle ja antoi maatalousvaliokunta siitä puoltavan mietinnön, jonka suuri valiokunta on nyt suurin piirtein hyväksynyt. Asiasta suurelle valiokunnalle antamassaan lausunnossa on valtiovarainvaliokunta jälleen asettunut, joskaan ei suoraan, esitystä vastustavalle kannalle, huomauttaen m. m. siitä, että ainoastaan 10 % menosäännön rahoista on eduskunnan vapaasti käytettävissä ja ettei ilman pakottavaa tarvetta olisi kyseessäolevanluontoista lakia säädettävä. Erimielisyyttä lain tarpeellisuuteen nähden on siis olemassa.

Mitä ensinnäkin tulee itse pääkysymykseen, lain tarpeellisuuteen, niin ei mielestäni hallituksen esiintuomat perustelut avustusten saamisen epävarmuudesta ja tämän epävarmuuden tilan ehkäisevästä vaikutuksesta yhdistysten syntymiseen ja jo olemassa olevien yhdistysten toiminnan lamautumisesta ole täysin vakuuttavia, jos kohta onkin myönnettävä, että sanotuissa väitteissä osaksi on perää. Maatalousvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet eivät mainitunlaisiin seikkoihin olekaan panneet pääpainoa, vaan siihen, että ellei avustusten anta-

misen perusteista eduskunta päätä, hallitukselle jää liian suuri valta määrätä, minkälaatuisille yhtymille ja miten paljon avustusta annetaan. Kokemus on nimittäin osoittanut, että avustusten perusteet ovat eri vuosina vaihdelleet. Niinpä voi esim. hallitus mielensä mukaan järjestää valtionavustusta sellaisillekin yhtymille, joissa jäseninä on etupäässä suurtilallisia ja keskikokoisten tilojen omistajia. Senvuoksi v. 1927 annettiinkin maatalousministeriöstä määräykset, joiden mukaan avustusta saavien yhtymien piiri huomattavasti supistui, päästen avustuksesta etupäässä pienviljelijäin muodostamat yhtymät osallisiksi. Näitä määräyksiä lienee sittemmin noudatettu, mutta kuka takaa, ettei niitä jo esim. ensi vuonna muuteta jälleen suurviljelijöitä suosiviksi ja se on senvuoksi kuin eduskunnan on syytä puuttua asiaan. Voidaan tosin huomauttaa, että eduskunta voi menosäännönkin yhteydessä asettaa rajoituksia tässä kohden, mutta tähän saakka ei niitä ole asetettu ja epäilen suuresti, tokko valtiovarainvaliokunta on valmis nytkään mietintöönsä ottamaan niitä lukuisia ponsia, joita käsiteltävänä oleva lakiehdotus edellyttää. Missään tapauksessa ei mielestäni kyseessä olevia yhtymiä ja muita yhdistyksiä ja seuroja voida siten, kuin valtiovarainvaliokunta on aikaisemmin mainitsemassani lausunnossa tehnyt, rinnastaa toisiinsa valtioavun suhteen, sillä miltei kaikki seurat ja yhdistykset saavat kertakaikkiaan määrätyn suuruisen summan toimintaansa varten, ilman että hallituksella on mahdollisuutta avustusta antaessaan suosia mitään määrättyjä intressipiirejä. Tässä ei ole niin asianlaita. Kun lisäksi laki tulisi olemaan voimassa vain viisi vuotta, kuten suuri valiokunta on ehdottanut, niin en saata myöntää, että sillä vahingollisella tavalla rajoitettaisiin eduskunnan vapautta talousarvion käsittelyssä. Mielestäni valtiovarainvaliokunta on myöskin suurelle valiokunnalle antamassaan lausunnossa käyttänyt — sanoisinko — liian järeää tykistöä, kun se on tässä tapauksessa, missä on kysymyksessä vain eräitä miljoonia markkoja, ankarasti tahtonut pitää kiinni eduskunnan vapaudesta talousarvion käsittelyssä. Monasti on nimittäin valtiovarainvaliokunta hyväksynyt huomattavasti pitemmällekin meneviä budjettioikeuden rajoituksia. Kun tässä on kysymys kohottaa pienviljelijäin karjataloutta, joka on tarkoitusperä, johon luultavasti nekin, jotka ovat lain säätämiseen nähden epäilevällä kannalla, pyrkivät, niin ei tunnu olevan mitään syytä pelätä tuota budjettioikeuden rajoitusta. Tosin tällöin kaiken todennäköisyyden mukaan tarvittava rahasumma sitä mukaa kuin yhtymien luku lisääntyy, vuosittain kasvaa, mutta toiselta puolen on yhtymien toiminnalla niin suuri kansantaloudellinen merkitys, että on täysi syy sitä valtiovallan taholta tukea. Ja niinhän valtiovarainvaliokuntakin on kaiken aikaa tehnyt, myöntäessään yhä uudelleen lisämäärärahat tarkoitusta varten ja lisäksi kai jotenkin yksimielisesti. Kun ottaa huomioon, että vasta noin 15 % lehmien luvusta kuuluu karjantarkastusyhdistyksiin, niin käy selville, että tässä kohden todella vallitsee korjauksen tarpeessa oleva asiaintila. Sitäpaitsi on otettava huomioon, että eduskunta jo on hyväksyessään esim. lait maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitosten valtioavun perusteista, omaksunut sellaisen kannan, että tämänluontoisista valtioavun perusteista voidaan säätää lailla, huolimatta siitä, että siten jossain määrin joudutaankin epätietoiseksi siitä, miten paljon valtion varoja tarkoitusta varten tullaan kiinnittämään. Käsilläolevan lain tarkoitus on kokonaisetua silmälläpitäen varmaan yhtä kannatettava kuin yllämainittujenkin.

Mitä lakiehdotuksen yksityiskohtiin tulee, niin ei siinä kohden ole sanottavia erimielisyyksiä esiintynyt. Avustusmääristä on jo tähän saakka ollut voimassa lakiehdotuksessa mainitut säännökset. Varsin tärkeää kuitenkin on, että varsinkin karjantarkastusyhdistyksille avustusta annettaessa avustusta saavien yhdistysten piiriä rajoitetaan ja se tapahtuu, jos lakiehdotus hyväksytään, sitäkin enemmän, jos vasemmiston vastalause hyväksytään. Näihin asti on sellaisillekin yhdistyksille, joihin kuuluu etupäässä suurtilallisia, myönnetty valtion avustusta. Nyt sitävastoin tulisi lounais-, länsi- ja eteläosissa maata olevista 444 yhdistyksestä vain 101, niistä 50 % Viipurin läänissä, saamaan avustusta. Jos keskiluku asetetaan 8:ksi vähenee avustusta saavien yhdistysten luku vielä huomattavasti. Ajan oloon voi tosin tilanne muuttua siten, että pienviljelijöitä liittyy suurempien viljelijäin yhtymiin entistä enemmän, jolloin jäsenten omistamien lypsylehmien luku voi alentua yhdeksään ja yhdistys pääsee lakiehdotuksen tai lain mukaan valtioavustuksesta osalliseksi. Mutta

lain yhtenä tärkeimpänä, ellei pääasiallisimpana tarkoituksena onkin juuri vetää pienviljelijät tähän toimintaan mukaan.

Maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyssä maalaisliittolaisten vastalauseessa ehdotetaan karjantarkastusyhdistysten toiminnan tukemiseksi annettavaksi enintään 4,000 markkaa vuodessa lakiehdotuksessa olevan 3,000 markan sijasta ja perustellaan ehdotusta puhumalla monilukuisen ja heikossa taloudellisessa asemassa olevan pienviljelijäväestön eduista tässä kohden. Tällaisiin perusteluihin olemme jo tottuneet ja käytetään sitä maalaisliittolaisella taholla aina hyväksi silloin, kun tahdotaan ajaa suurempien viljelijöiden asiaa. Niin tässäkin. Kun vasemmiston taholta tehtiin ehdotus, jonka mukaan valtion avustuksesta olisivat tulleet osallisiksi vain ne karjantarkastusyhdistykset, joiden jäsenten omistamain lypsylehmien keskiluku on enintään 8, kannattivat maalaisliittolaiset mainituksi keskiluvuksi 10, jolloin avustuksesta olisivat päässeet osallisiksi huomattavasti suuremmat suurviljelijäpiirit, puhumattakaan siitä, että lailla ei silloin olisi läheskään samassa määrin kuin vasemmiston ehdotuksen mukaan vaikutettu pienviljelijäin entistä lukuisampaan liittymiseen kysymyksessä oleviin yhdistyksiin, kuten tarkoitus on ollut. Avustusmäärän kohottamisehdotus onkin käsitettävä, ei pienviljelijäväestön etujen, vaan suurempien viljelijäin etujen ajamiseksi, sillä tuskinpa maalaisliittolaiset olisivat tätä koroitusehdotusta tehneet, jos vasemmiston ehdotus edellämainitusta keskiluvusta olisi tullut hyväksytyksi.

Suuressa valiokunnassa asiantuntijana kuultu nykyinen maatalousministeri on tehnyt lakiin muutosehdotuksen, jonka hyväksyminen tietäisi vielä pitemmälle menevää suurviljelijäin suosimista kuin mitä maalaisliittolaisten maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa on esitetty. Selvää näet on, että jos valtioavun saanti asetetaan riippuvaksi siitä, kuinka suurella osalla yhdistyksen jäsenistä on lypsylehmien luku korkeintaan 8, on erinomaisen helppoa suurviljelijäinkin yhtymien päästä valtionavustuksista osallisiksi, sillä sen verran aina pienviljelijöitä saadaan mukaan että vähintään $^1/_5$:lla yhdistyksen jäsenistä on lypsylehmien luku korkeintaan 8. Ne muut rajoitukset, jotka sisältyvät ministeri Ellilän ehdotukseen, eivät voi yllämainittua tosiasiaa muuttaa toiseksi.

Kannatan lakiehdotusta sillä muutoksella, jota maatalousvaliokunnan mietintöön liitetty vastalauseemme edellyttää.

Ed. Huuhtanen: Vaikka kysymyksessä olevan lain toteuttaminen tuleekin tuottamaan valtiolle jonkun verran lisämenoja nykyisenä aikana, jolloin valtion budjetti on jo kovasti kuormitettu, niin voidaan sitä kuitenkin nähdäkseni kestävillä syillä puoltaa. Tämän lain tarkoituksenahan on aikaansaada tuotannon lisääntymistä, tuotannon kohoamista tässä maassa, joka on erikoisesti tärkeätä nykyisenä taloudellisena pulakautena. Kun sen avulla voidaan lisäksi helpottaa ja edistää useimmiten vaikeissa olosuhteissa elävien pienviljelijäin ammatin harjoittamista, voidaan lain tarpeellisuudesta olla sitäkin enemmän yksimielisiä.

Tätä lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsiteltäessä niin maaatalousvaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassakin on oltu yksimielisiä sen 1 §:ssä mainituista sonninpitoyhtymiä koskevista määräyksistä. Sensijaan on se lain kohta, joka koskee karjanjalostusyhdistysten tukemista, aiheuttanut erimielisyyttä. On nimittäin oltu erimielisiä, missä muodossa tästä laista koituisi parhaiten hyötyä pienviljelijöille. Minäkin olen samaa mieltä kuin herra maatalousministeri, että lakiehdotuksessa on liian vähän harkitusti hylätty entinen käytäntö, se tapa, jolla tarkastustoimintaa on viime vuosina tuettu sen pienen määrärahan puitteissa, joka vuosittain on tätä tarkoitusta varten valtion menoarviossa ollut. Tähän saakka käytetty menetelmä, että valtionavustusta annetaan tarkastusyhdistyksille siltä osalta kuin niissä on jäseninä pienviljelijöitä, pienten karjojen omistajia, eikä yhdistyksen keskilehmäluvun mukaan, se on vaikuttanut varsin edullisesti tarkastustoiminnan levenemiseen ja laajenemiseen tässä maassa ja se on erityisesti vetänyt myöskin pienviljelijöitä mukaan tarkastustoimintaan. Sitä osoittavat muutamat numerot, jotka tässä tahdon mainita.

Kun tarkastusyhdistysten lukumäärä oli maassamme vuonna 1920 vain 192 kappaletta, oli se jo vuonna 1925 430 kappaletta. Ja toissa vuonna se oli jo 623 kappaletta, viime vuonna, niinkuin täällä jo mainittiinkin, 729 kappaletta ja nykyjään se on jo joukon yli 800 kappaletta. Ja tähän saakka käytetty järjestelmä on erityisesti vetänyt pienviljelijöitä tarkastusyhdistyksiin mu-

kaan. Sitä osoittaa se tilasto, joka näyttää karjojen keskisuuruutta eri vuosina. Kun koko maassa tarkastusyhdistyksiin kuuluvien karjojen keskimääräinen lehmäluku oli esimerkiksi vuonna 1915 yli 18 ja vuonna 1925 se oli tasan 16, oli se jo toissa vuonna 13.6. Viime vuonna se oli 12.5 ja nykyjään se on jo noin 12. Ja minä olen varma siitä, että jos tämän kehityksen annetaan rauhassa jatkua, niin se on muutaman vuoden perästä jo alle 10:n.

Kun siis nykyjään käytetty menetelmä avustusten jakamisessa on kyennyt vetämään runsaasti pienviljelijöitä mukaan ja se tulee todennäköisesti jatkumaankin, sitähän osoittaa tämä kehitys eri vuosina, eikä myöskään ole esiintynyt valituksia tästä järjestelmästä enempää pienviljelijöitten taholta kuin niiden taholta, jotka valvovat tätä toimintaa, niin minun mielestäni sitä ei olisi ollut syytä näin hylätä tämän lain säätämisessä.

Tässä nyt on tahdottu lähteä kokonaan uudelle tielle ja minulla on vakavia epäilyksiä, että se tulee tuottamaan häiriöitä tarkastusyhdistystoiminnassa koko maassa ja niinmuodoin myös vaikeuttamaan karjanjalostustoimintaa. Sitä on myöskin lähdetty toteuttamaan tavalla, jonka edullisuus juuri pienviljelijöille on vahvasti kyseenalainen. Niinkuin täällä on mainittukin, on syytä pelätä, että jos laki tulee hyväksytyksi ehdotetussa muodossa, se tulee aiheuttamaan ainakin suuressa osassa maata aivan päinvastaisen tuloksen kuin mihin pyritään. Se tulee aiheuttamaan sen, että suuremmat karjanomistajat rupeavat muodostamaan omia tarkastusyhdistyksiään ja pienviljelijät jäävät omiin yhdistyksiinsä, joissa kustannukset tulevat entistä suuremmiksi, vaikkakin valtionapua saadaan.

Olen ollut perustamassa useita tarkastusyhdistyksiä ja joutunut niiden toimintaa ohjaamaan ja silloin olen havainnut, että ei ole tuottanut vaikeuksia se, etteivätkö pienviljelijät olisi päässeet mukaan niihin, mutta enemmän vaikeuksia on ollut saada mukaan eräitä suurviljelijöitä, suuria karjanomistajia, jotta maksut tulisivat lehmää kohden halvemmiksi ja jotta se tulisi pienviljelijöille edullisemmaksi. Olenkin kuullut useiden tarkastustoimintaa tuntevien henkilöiden sanovan, että jos laki hyväksytään ehdotetussa muodossa, tulee se herättämään niin suurta tyytymättömyyttä niiden pienviljelijäin keskuudessa, jotka tähän saakka ovat päässeet tästä avustuksesta osallisiksi, että lähimmässä tulevaisuudessa on pakko tehdä yrityksiä tämän lain muuttamiseksi. Minun mielestäni olisi siis siihen osaan lakia, joka koskee tarkastustoimintaa, tehtävä sellaisia muutoksia, että se tekisi mahdolliseksi nykyisen käytännön ja säilyttäisi yhtenäisyyden tarkastustoiminnassa. Se kohta lakia, jossa puhutaan tämän lain voimassaoloajasta, on suuressa valiokunnassa tullut huonommaksi. Maatalousvaliokunnan ehdotushan oli, että laki olisi voimassa 10 vuotta, mutta suuressa valiokunnassa se muutettiin 5 vuodeksi. Minä tahtoisin sanoa, että jalostustoiminta, jota tällä lailla tahdotaan tukea, yleensä vaatii varsin pitkän ajan, että se on verrattain hidasta ja se on erityisesti hidasta niillä suurilla kotieläimillä, jotka tässä tulevat kysymykseen. Minä luulisin, että tässäkin suhteessa olisi eduskunnan harkittava kantaansa, että voitaisiin tämän lain voimassaoloaika saada siksi 10 vuodeksi, jota maatalousvaliokuntakin ehdottaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

1 § hyväksytään.

2 §.

Keskustelu:

Maatalousministeri Ellilä: Kuten jo aikaisemmassa lausunnossani mainitsin, tulee tämä pykälä, jos se hyväksytään tässä muodossa, aiheuttamaan suurta häiriötä karjantarkastustoiminnassa, se kun johtaisi siihen, että nykyiset tarkastusyhdistykset useilla seuduin on hajoitettava ja pienkarjaisten perustettava omat yhdistyksensä. Vieläpä voisi se eräissä tapauksissa johtaa sellaisiin epäsuotaviin ilmiöihin, että keinotekoisesti pyritään alentamaan jäsenistön karjain keskilukua siten, että otetaan yhdistyksen jäseniksi muonamiehiä ja mäkitupalaisia, joilla on vain 1 lehmä, joka lehmä sitten voitaisiin tarkastaa talon karjan yhteydessä ja todelliset pienviljelijät, joilla esim. on 4 tai 5 lehmää ja joiden karjataloudelle tarkastustoiminnasta olisi todellista hyötyä, jätettäisiin keskiluvun alentamiseksi syrjään. Senvuoksi ehdotan, että

2 § hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa: „Karjantarkastusyhdistyksille, joiden jäsenistä vähintään 1/5:lla on lypsylehmien luku korkeintaan 8, annetaan avustusta perustamiskustannuksiin sekä yhdistyksen toiminnan tukemiseksi. Perustamiskustannuksiin myönnettävä avustus suoritetaan kerta kaikkiaan ja saa se nousta enintään 2,000 markkaan kutakin yhdistystä kohti, riippuen avustuksen suuruus korkeintaan 8 lypsylehmää omistavien jäsenten lehmäluvusta. Yhdistyksen toiminnan tukemiseksi myönnettävä avustus voi olla enintään 3,000 mk. vuodessa, riippuen avustusmäärän suuruus edellisessä momentissa mainittujen jäsenten lehmäluvusta ja yhdistyksen toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta.'' Minä vielä tässä huomautan, ettei ole mahdollista muodostaa yhtäkkiä niin suurta määrää uusia tarkastusyhdistyksiä kuin tämä laki vaatisi, jos se nykyisessä muodossa hyväksytään. Senvuoksi, jotta tällaiset häiriöt voitaisiin välttää, ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin mainitsemassani muodossa.

Ed. Riihimäki: Kun nyt on kyseessä valtioavun perusteet karjantarkastusyhdistyksille, en minä pidä pienkarjanomistajain kannalta tarkoituksenmukaisena sitä, että yhdistyksen jäsenten omistamien lypsylehmien keskiluku olisi 9, joka määritelmä sisältyy hallituksen esitykseen ja johon maatalousvaliokunnan enemmistö ja suuri valiokunta on myös yhtynyt. Lakiesityksessä avustukset nimetään pienviljelijöille. Meillä ei tosin ole tarkkaa tilastoa nykyjään pienviljelijäin keskilehmäluvusta, mutta melkoisella varmuudella voimme sanoa, että se voi nousta korkeintaan 7 à 8:aan. Jos tästä määritelmästä vähänkin poiketaan korkeammalle, silloin mielestäni pitäisi pyyhkiä sana „pienviljelijäin'' tykkänään pois tästä lakiesityksestä. Ei ole oikein, että aina pienviljelijäin etujen nimessä ratsastetaan ja edut pääasiallisesti nauttivat suur- ja keskiviljelijät. Vaikka lakiesityksessä määritelty lehmäluku 9:ksi onkin hieman alempi siitä, mikä on nykyisin ollut käytännössä, ei se vieläkään takaa, tulisiko pääasiallisin hyöty näistä avustuksista pienviljelijöille. On nimittäin huomattava, että jos keskilehmäluku karjantarkastusyhdistyksessä on yleensä korkeampi kuin mitä todennäköisesti voidaan pitää pienviljelijän todellisena keskimääräisenä lehmälukuna, eivät suurempien karjojen omistajat ole halukkaita ottamaan tarkastusyhdistyksiin pienkarjojen esim. 1 à 3 lehmäisiä karjoja, koska se rasittaa suhteellisesti enemmän suurempien karjojen omistajia sen vuoksi, että tarkastustoiminta pienissä karjoissa tulee kalliimmaksi lehmää kohti. Ei ole ollenkaan harvinaista, että pienkarjaisia on suorastaan boikoteerattu pääsemästä karjantarkastusyhdistyksiin. Mutta jos lehmäluku on alhaisempi hallituksen ja maatalousvaliokunnan esittämää määrää, silloin käsittääkseni suurempien karjain omistajain on pakko vetää mukaan pienkarjaisia tarkastusyhdistyksiin, jos mielivät päästä valtion avustuksesta osallisiksi. Täten voitaisiin paremmin ulottaa karjain tarkastustoiminta ja yleensä järkiperäinen karjanhoito pienviljelijäinkin keskuuteen. Ja sehän se tärkein puoli tässäkin kysymyksessä pitäisi olla, vaikka minä myönnän, että kaikista meidän yrityksistämme huolimatta pienviljelijät tulevat kaikkein pienimmän osuuden näistäkin avustuksista saamaan. Me pienviljelijät nimittäin olemme tulleet tietämään, että kyllä suuromistajat, joilla on valta käsissään, osaavat lait kiertää omaksi edukseen. Niin tärkeätä kuin karjanjalostustoiminta onkin pienviljelijän taloudelle, tästäkin toiminnasta ovat hyötyä viime vuosina niittäneet suurtilalliset, he niitä jalostettuja rotusonneja ovat kasvattanet, joista pienviljelijäin sonniosuuskunnat eli yhtymät ovat saaneet pulittaa ihan satumaisia hintoja. Jos siis liian korkealla lehmälukumääritelmällä vaikeutetaan edelleenkin pienviljelijäin pääsyä karjantarkastusyhdistyksiin, ei ole oikein, että heidän taloudellista toimintaansa kaikissa suhteissa vaikeutetaan. Pienviljelijät kyllä tietävät, että tällaisillakaan toimenpiteillä ei heidän toimeentuloansa suurestikaan auteta. Pienviljelijät tarvitsisivat suuremmassa määrässä taloudellista tukea. He ovat nimittäin siinä määrin velkautuneet, ettei voi tulla nykyisin kysymykseenkään esimerkiksi tarkoitustaan vastaavien karjarakennusten rakentaminen, ja tämähän se on ensimmäinen, tärkein ehto tuloksia tuottavalle karjantarkastustoiminnalle samoinkuin muissakin suhteissa pienviljelijän hyvinvoinnille. Mutta että edes jossakin määrin voitaisiin pitää näitä kyseellisiä tarkastusyhdistyksiä pienviljelijäin tarkastusyhdistyksinä, ei mielestäni keskimääräi-

nen lehmäluku saisi niissä nousta enempään kuin kahdeksaan. Senvuoksi minä ehdotankin tälle toisen pykälän 1 momentille sitä sanamuotoa kuin maatalousvaliokunnan mietintöön toisessa vastalauseessa on sisällytetty.

Ed. Huuhtanen: Kannatan ministeri Ellilän tekemää ehdotusta.

Ed. Turunen: Siinä muodossa, jossa maatalous- ja suuri valiokunta ehdottaa esillä olevan hallituksen lakiehdotuksen toisen pykälän hyväksyttäväksi, on valtion avustuksen saantiin oikeutettujen karjantarkastusyhdistysten jäsenten keskimääräinen lehmäluku 9 mielestäni asetettu tarpeettoman korkeaksi. Lain tarkoitushan on, kuten nimestäkin selviää, tukea vain pienviljelijäin karjantarkastusyhdistysten toimintaa ja siten pyrkiä kohottamaan heidän karjataloutta an. Ja onhan tämän lain tarpeellisuuskin johtunut siitä, että pienviljelijöitä ei tähän asti ole tahdottu ottaakaan tarkastusyhdistysten jäseniksi, koska se on ollut suurviljelijäin etujen vastaista. Mutta kun valtioavun saannin ehtona on, että tarkastusyhdistysten jäsenten keskimääräinen lehmäluku on esimerkiksi 8, on ajateltu sen olevan omiansa johtamaan kehitystä siihen suuntaan, että pienviljelijätkin saisivat armon päästä sanottujen yhdistysten jäseniksi.

Hallituksen aikaisemmin antamassa esityksessä, joka oli käsiteltävänä kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä, oli tarkastusyhdistysten keskimääräinen lehmäluku asetettu 8:ksi, joka on mielestäni jo kylliksi korkea. Pitäisin sitäkin suuremmalla syyllä oikeana, että se nytkin käsiteltävänä olevassa laissa määrättäisiin 8:ksi, kuten maatalousvaliokunnan vastalauseessakin ehdotetaan. Edellä sanotun perusteella yhdyn kannattamaan ed. Riihimäen tekemää ehdotusta. Minun mielestäni pitäisi lain sisällön olla sopusoinnussa lain nimikkeen kanssa.

Ed. M. Pekkala: Minäkin pyydän ilmoittaa kannattavani ed. Riihimäen tekemää ehdotusta.

Ed. Koivuranta: Maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn ensimmäisen vastalauseen mukaisesti ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin näin kuuluvana: „Yhdistyksen toiminnan tukemiseksi myönnettävä avustus voi olla enintään 4,000 mk. vuodessa riippuen avustusmäärän suuruus jäsenten keskimääräisestä lehmäluvusta ja yhdistyksen toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta.''

Ed. Vilhula: Minä pyydän saada kannattaa ed. Koivurannan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ellilä ed. Huuhtasen kannattamana ehdottanut että 2 § hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa:

„Karjantarkastusyhdistykselle, jonka jäsenistä vähintään viidennellä osalla on lypsylehmien luku korkeintaan kahdeksan, annetaan avustusta perustamiskustannuksiin sekä yhdistyksen toiminnan tukemiseksi.

Perustamiskustannuksiin myönnettävä avustus suoritetaan kerta kaikkiaan ja saa se nousta enintään 2,000 markkaan kutakin yhdistystä kohti, riippuen avustuksen suuruus korkeintaan kahdeksan lypsylehmää omistavien jäsenten lehmäluvusta.

Yhdistyksen toiminnan tukemiseksi myönnettävä avustus voi olla enintään 3,000 markkaa vuodessa, riippuen avustusmäärän suuruus edellisessä momentissa mainittujen jäsenten lehmäluvusta ja yhdistyksen toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ellilän ehdotukseksi. Ed. Riihimäki ed. Turusen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisesti. Tätä ehdotusta kutsutaan ed. Riihimäen ehdotukseksi. Ed. Koivuranta ed. Vilhulan kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin maatalousvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti. Tätä ehdotusta kutsun ed. Koivurannan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi seuraavalla tavalla. Ensin äänestetään ed. Ellilän ja ed. Riihimäen ehdotusten välillä, niistä voittanut asetetaan ed. Koivurannan ehdotusta vastaan ja näistä voittanut mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Ellilän ja ed. Riihimäen ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Riihimäen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Ellilän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 89 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 19.

Avointa äänestystä pyydetään.

Puhemies: Kehoitan niitä nousemaan seisoalleen, jotka kannattavat avointa äänestystä.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys toimitetaan.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Kallio, W. J., Keto, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kulmala, Kyhälä, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Mangs, Marttila, Meriläinen, Myllymäki K., Myllymäki, L., Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pohjaranta, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Ryömä, Rötkö, Salo, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Valta, K., Vennola, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat.

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, Bäck, Cajander, Ellilä, Haataja, Hakala, A., Hannula. M., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Janhonen, Junes, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Laurén, Lautala, Leppälä, Linna, K. E., Lohi, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Päivänsalo, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Sunila, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vertanen, Vesterinen ja Vilhula.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 18 edustajaa:

von Born, von Frenckell, Junnila, Kalliokoski, Kivi, Kivimäki, Kullberg, Lehikoinen, Luoma, Mäkelä, Nikkanen, Paasivuori, Puhakka, Raatikainen, Reinikka, Rosenberg, Welling ja Österholm.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 87 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Riihimäen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Koivurannan ehdotuksen ja ed. Riihimäen ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Koivurannan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Riihimäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 90 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 20.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Koivuranta. Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, Bäck, Cajander, Ellilä, Hakala, A., Hannula. M., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Inborr, Janhonen, Jern, Junes, Jussila, Jutila, Juutilainen, Kallio, K., Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Laurén, Lautala, Leppälä, Lindberg, Linna, K. E., Lohi, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Päivänsalo, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Sergelius, Sunila, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vennola, Vertanen, Vesterinen ja Vilhula.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat.

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Hästbacka, Jacobsson, Jokinen, Järvinen, Kallio, W. J., Keto, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kulmala, Kyhälä, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Linna, J., Marttila, Meriläinen, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Palmgren, Pekkala, E., Pekkala M,. Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pohjaranta, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Ryömä, Rötkö, Salo, Sanmark, Seppälä, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Valta, K., Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 18 edustajaa:

von Born, von Frenckell, Junnila, Kalliokoski, Kivimäki, Kullberg, Lehikoinen, Luoma, Mangs, Mäkelä, Nikkanen, Paasivuori, Raatikainen, Reinikka, Rosenberg, Schauman, Welling ja Österholm.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 89 ei-ääntä.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Koivurannan ehdotuksen.

3) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Koivurannan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Koivurannan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 63 ei-ääntä, poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3—5 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus määrärahan myöntämisestä Jaakkiman pitäjässä sijaitsevan Rauhalan kartanon valtiolle hankkimiseksi rannikkotykistörykmentti 3:n sijoittamista varten.

Hallituksen esityksen n:o 7 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. Lehto: Käsiteltävänä oleva Rauhalan kartanon valtiolle osto on uusi näyte

siitä, millä tavalla tämän maan porvaristo ja sosialidemokraattisen puolueen johto haluavat yhä suuremmassa mittakaavassa lisätä sotilasrasituksia, joista lopullisesti joutuvat vastaamaan pääasiallisesti maan vähävarainen kansanosa koroitettujen verorasitusten muodossa. (Ed. Hakkila: Sota on Tukholmassakin!) Rauhalan kartanon osto juuri nykyhetkellä, jolloinka porvaristokin puhuu maassa vallitsevasta ahtaasta taloudellisesta tilasta ja kehoittaa ihmisiä säästäväisyyteen ja tämän kustannuksella on valmis kieltämään työttömiltä työläisiltä ansiomahdollisuudet epäämällä työttömyysmäärärahat siinä laajuudessa, kuin mitä taloudellinen työttömyystilanne työttömyysrahoiksi vaatisi. Huolimatta tästä taloudellisesta kriisistä, ollaan porvariston taholla nyt valmiit hyvittämään eräitä suurkapitalisteja useilla miljoonilla markoilla. Rauhalan kartanon ostolla, minun käsitykseni mukaan, tahdotaan päästää muutama suurkapitalisti valtion rahasäkin ääreen hetkellä, kun maassa taloudellinen tila päivä päivältä käy yhä huonommaksi. Hallituksen esityksestä myöskin käy ilmi, että Rauhalan kartanon ostolla voidaan „Laatokan puolustuksen" kannalta katsoen saada edullisempi sotasatama kuin mitä rannikkotykistörykmentti 3:lla nykyisin Sortavalassa on. Edelleen hallituksen esityksestä käy selville, että Sortavalan sotilaitten asunto-olot ovat nykyisin erittäin epätyydyttävät, rakennukset vanhoja, liian ahtaita ja alituisen korjauksen tarpeessa sekä liian etäällä toisistaan. Me sosialistisen työväen ja pienviljelijäin edustajat olemme aina olleet sitä mielipidettä, että sotilaitten ruoka-, asunto-, vaatetus-, sairaushoito y. m. epäkohdat on korjattava ja että armeijan upseeriston käyttäytyminen työläis- ja talonpoikaissotilaisiin nähden on saatava inhimillisemmäksi kuin mitä se nykyisin on. Mutta samalla me olemme esittäneet sen käsityksen, että armeijan miesvahvuutta voidaan nykyisestään tuntuvasti supistaa. Tätä seikkaa on tässäkin yhteydessä aihetta muistuttaa, kun porvaristo ja myöskin sosialidemokraattisen ryhmän edustajat lähtevät militaristisia tarkoitusperiään julkituomaan juuri sotilaitten asunto-oloihin vetoamalla.

Jos tarkastelee tätä tilankauppaa puhtaasti taloudelliselta kannalta, niin huomaa, että millään asiallisilla syillä sitä ei voitane puolustaa, kun kauppahinnan mukaan joudutaan tästä tilasta maksamaan noin 6,086 mk. ha:lta. Samalla on huomioonotettava tilan eri maa-alueitten hajanainen asema, jota ei valtiolle ostettunakaan voida edullisella tavalla maanviljelykseen käyttää. Tilan maat ovat hajanaisina palstoina ja tuottavat siis maanviljelyksen harjoittamiselle hankaluuksia. Mitä porvariston edustajain käsitykseen Rauhalan kartanon valtiolle ostamiseen tulee, on se sotaporvariston etujen mukaista, ja siinä ominaisuudessa minä heidän perustelujaan, kun asia oli valtiovarainvaliokunnassa ensimmäisessä käsittelyssä, ymmärsin. Muunlaista ratkaisua porvariston edustajilta ei voitane nykyisenä luokkataistelun kärjistyneenä ajankohtana odottaakaan. Mutta mitä tulee sosialidemokraattisen puolueen edustajain Puittisen ja Marttilan puuhiin valtiovarainvaliokunnassa asettuessaan lausunnoissa porvariston edustajain kanssa kannattamaan Rauhalan kartanon ostoa nykyisellä hintatarjouksella, menee se minun käsitykseni mukaan sen rajaviivan ylitse, mikä kieltää heitä työväenluokan puolesta ja nimellä täällä eduskunnassa puhumasta. Tämän kartanon valtiolle osto hyödyttää yksinomaan niitä kartanonomistajia, jotka tilastaan pääsevät hyvillä rahasummilla. Työväen ja maataviljeleväin pienviljelijäin asemaa sillä ei paranneta. Tämä seikka ei kuitenkaan estä sosialidemokraatteja esiintymästä väärällä etiketillä vähävaraisten puolesta uskottelemalla edesottamiensa tekojen tarpeellisuutta. Tilan kauppa, joka aijotaan nyt eduskunnassa saada sotaporvariston haluamalla tavalla päätökseen, ja sosialidemokraattisen puolueen menettely asiassa, paljastaa heidän pasifistiset puheensa työväenluokalle heitetyiksi harhoiksi ja asettaa heidät tekojensa mukaan valko-Suomen imperialistiaseman tukijoiksi, sosialistifascisteiksi. Siinä, missä tämän maan sotakiihkoinen sotaporvaristo tuntee oman voimansa heikoksi ja havaitsee yhä suurempien kansanjoukkojen asettuvan vastustamaan yhä kasvavien sotilasrasitusten lisäämistä, turvautuu porvaristo sosialidemokraattisien luokkapetturien auliiseen apuun. Minä olen vakuutettu siitä, että tällaisella tilankaupalla tullaan vastaisuudessa yhdeltä osalta kehittämään Neuvostoliittoa vastaan tähdättyjä sotilasseikkailupolitiikkaa, ja juuri tämän takia en minä voi olla myötävaikuttamassa sellaisen pää-

töksen aikaansaamiseksi. Jos kuitenkin sosialidemokraattisen puolueen johtajat vanhojen traditioiden perusteella tämänlaatuisissa kysymyksissä, erikoisesti juuri tässä Rauhalan kartanon ostossa sotilastarkoituksiin, edelleenkin niin haluavat tehdä, toivoisin minä kuitenkin heiltä sen verran avomielisyyttä menettelynsä johdosta, että he tekonsa avonaisesti tunnustaisivat myöskin niille työläisjoukoille, joitten äänillä tänne eduskuntaan ovat tulleet valituiksi. Tosin heidän petturuutensa työväenluokkaa vastaan ei ole ensimmäinen ja voimme olla vakuutettuja siitäkin, ettei se tule olemaan vielä viimeinenkään kerta. Ne väitteet, että Rauhalan kartano tuonnempana voitaisiin edullisella tavalla käyttää valtion hyödyksi varsinkin sen jälkeen, kun valtio rakentaa sinne rautatien, ovat käsittääkseni vain väitteitä ja sellaisina ei niihin voida paljoakaan rakentaa vastaisestakaan kannattavaisuudesta. Mahdollista on, että sen jälkeen kuin tämä kauppa valtion kanssa on tehty ja tilaa aletaan hoitaa sotilaallisia metodeja käyttämällä, saattaa käydä mahdolliseksi ja ehkä suorastaan välttämättömäksikin porvaristollemme rautatien sinne rakentaminen heidän ja sosialidemokraattien johtajien suunnittelemassa muodossa ja laajuudessa, mutta tämähän taasen tietää kartanon alueella kauppahinnalle lisähintoja. Minä en haluaisi epäillä sitä, etteikö porvaristo näin tulisi tekemään. Kuitenkin olen vakuutettu siitä, että jos Rauhalan kartanon alueelle myöhemmin rakennetaan rautatie, tehdään se juuri sinne sijoitettuja sotilasjoukko-osastoja varten eikä lisääntyneen muun elinkeinoelämän vaatimusten takia. Mitä Rauhalan kartanon tilan nykyisiin asuinrakennuksiin tulee, käy hallituksen esityksestä kylläkin ilmi, että siellä olevat rakennukset saadaan pienillä lisämenoilla tyydyttävään käyttökuntoon. Näihin tietoihin on syytä olla mahdollisimman pidättyväinen, sillä tunnettuahan on, että melkein kaikissa tämänlaatuisissa kaupoissa annetaan samansuuntaisia lausuntoja, mutta sen jälkeen kuin kauppa on tehty, ilmenee huomattavan paljon sellaista, joka on korjattava ja niihin joudutaan valtionvaroja tuntuvasti käyttämään. Tässä tilankaupassa epäilemättä tulee ilmenemään samansuuntaista kehitystä valtion rakennusten korjaamiseen nähden. Näitä tulee eduskunnankin mahdollisimman suuressa mittakaavassa välttää.

Lopuksi minä pyytäisin sosialidemokraattien edustajilta tiedustella, onko Rauhalan kartanon osto heille ja heidän puolueelleen niin läheinen, melkeinpä sydämenasia ja ovatko ne sosialidemokraattiset edustajat, jotka ovat sen ratkaiseet sotaporvariston mielen mukaisesti, menetelleet eduskuntaryhmän ja puolueen virallisen kannan mukaisesti? Elleivät ole, niin millä valtuuksilla ed. Puittinen ja Marttila valtiovarainvaliokunnassa äänestivät kysymyksen voittoon? (Vasemmalta: Samalla kuin puhuja vastaan.) Selvät ja suorat vastaukset näihin tiedusteluihin olisivat siitä syystä paikallaan, että valitsijat eduskunnan ulkopuolellakin pääsisivät jonkunlaiseen selvyyteen asiasta, koska sosialidemokraattinen puolue ja sen edustajina ed. Puittinen ja Marttila väittävät eduskunnassa edustavansa maan työtä tekevää väestöä, jonka käsitykset tämäntapaisista kysymyksistä eivät voi olla ed. Puittisen politiikan puolella. Me kuitenkin asetumme tämäntapaisten puittislaisten politiikkaa vastustamaan kaikissa sen ilmenemismuodoissa.

Viitaten mietinnössä olevaan vastalauseeseen, ehdotan, että eduskunta päättäisi hylätä hallituksen esityksen.

Puolustusministeri Niukkanen: Kuten valtiovarainvaliokuntakin mietinnössään toteaa, niin rannikkotykistörykmentti 3:n sijoitus on nykyjään aivan epätyydyttävä, voipa sanoa, pitemmän päälle suorastaan sula mahdottomuus. Eihän voi olla asianmukaista, että miehet, jotka tähän rykmenttiin sijoitetaan ja jonka rykmentin olemassaolo on luultavasti aina välttämätön, pannaan asumaan vanhoihin kesäasumuksia varten rakennettuihin reservikasarmeihin, joista ei korjaamallakaan voida saada nykyaikaisia kasarmeja vastaavia, eikä yleensä ihmissunnoille asetettavia vaatimuksia vastaavia asumuksia. Lisäksi myöskin niiden laitosten ja varastojen sijoitus, joita sanotun rykmentin olemassaolo vaatii, on nykyisellään mitä epätarkoituksenmukaisinta sekä hoitoon että myöskin siihen nähden, että vuokramenot ovat suhteettoman suuret. On senvuoksi tyydytyksellä todettava, että valtiovarainvaliokunta on voinut hyväksyä asiassa hallituksen tekemän esityksen.

Vaikka minä en tahdokaan käydä pitemmälti ed. Lehdon kanssa väittelemään, niin tahdon kumminkin hänen lausuntonsa johdosta huomauttaa, että tämän esityksen hy-

väksyminen ei ole minkäänlaisessa yhteydessä m. m. armeijan miesvahvuuden supistamisen kanssa. Jos siihen vaikka katsottaisiinkin olevan mahdollisuuksia, on selvää, että sellainen raja, jonka muodostaa Laatokan pitkä rannikko, tulee aina vaatimaan vartioimista ja vartiomiehistöä ja tämä miehistö on tietysti sijoitettava. Ja kuten tässä huomautin, nykyinen sijoitus on suorastaan mahdoton. Tästä myöskin johtuu, että tässä ei ole kysymyksessä yksinomaan sotaporvariston intressit, niinkuin ed. Lehto täällä mainitsi, mutta pääasiassa juuri sen asevelvollisen miehistön etu, joka sanottuun rykmenttiin tulee vuosittain määrättäväksi. Tästä myöskin johtuu, että vaikka sos.demokraatitkin katsovat voivansa tämän määrärahan myöntämistä kannattaa, se ei voi olla mikään petturuus työväenluokkaa kohtaan, koska varsin suuri osa kysymyksessä olevista asevelvollisista on juuri työväenluokan keskuudesta.

Mitä sitten tulee Rauhalan kartanon hintaan, niin minä mainitsen, että tämän kartanon ja siihen liittyvän omaisuuden käypä arvo voidaan laskea noin 1 milj. mk. suuremmaksi kuin mitä tässä ehdotetaan siitä maksettavaksi. Ja jos otetaan huomioon tällä kiinteistöllä olevien rakennusten käyttöarvo, siihen tarkoitukseen, johon niitä nyt aijotaan käyttää, voidaan sen hinta laskea pari miljoonaa kysymyksessä olevaa summaa suuremmaksi. Näin ollen minä olen vakuutettu siitä, että sekä maanpuolustuksen että kysymykseen tulevien asevelvollisten, että valtion etu yleensä vaatisivat, että esitys tulisi hyväksytyksi.

Ed. Puittinen: Minä en katso olevan tarpeellista lähteä liioin vastailemaan siihen arvottomaan lausuntoon, jonka ed. Lehto täällä antoi, varsinkaan sen jälkeen, kun minä seurasin hänen lausuntonsa antamista ja näin sen kovin avuttomaksi. Sen vuoksi avuttomaksi, että läksy oli tullut liian myöhään. Sen viisaan neuvon minä vain antaisin kommunisteille, että läksyt tuotaisiin vähän aikaisemmin, että lukeminen kävisi paremmin. (Vasemmalta: Liian vanha puolustus!) Sen osoitti juuri ed. Lehto äsken itse.

Mitä tulee itse tähän kysymykseen, niin tällä kysymyksellä, niinkuin kaikilla kysymyksillä ylipäänsä, on kaksi puolta. Tälle lähtökohtana on rannikkotykistörykmentti 3:n asunto-olot, ja minä harrastan sotilaiden asunto-olojen parantamista käytännössäkin, enkä vain teoriassa, niinkuin ed. Lehto juuri äsken teki. Ed. Lehto mainitsi, että he ovat erikoisen lämpimästi harrastaneet asevelvollisten asunto-olojen parantamista, mutta samalla kertaa, kun tulee kysymykseen niiden parantaminen, niin ed. Lehdolla on otsaa leimata työväenluokan pettureiksi ne, jotka asiallisestikin harrastavat niiden parantamista.

Minä olen ollut tilaisuudessa useamman kerran tutustumaan rannikkotykistörykmentti 3:n asunto-oloihin, joka on sijoitettu Sortavalaan, ja minun täytyy sanoa, että ne asunnot, joihin rannikkotykistörykmentti 3:n asevelvolliset ovat sijoitettuina, ne ovat sellaiset, että ne eivät todellakaan ole omiansa kohottamaan tämän maan arvoa. Minä mainitsen lyhyesti vain, minkälaiset ne ovat. Asevelvolliset ovat sijoitetut vanhaan reservikasarmiin, kasarmiin, joka jo venäläisen sotaväen aikana oli niin huonossa kunnossa, että venäläiset sitä pitivät hevostallinaan, ja kaiken tämän kymmenen vuotta on Suomen tasavallan asevelvollisia voitu pitää tämmöisessä asumuksessa. Vanha puurakennus, kaksikerroksinen, on laho ja kaikinpuolin sopimaton enää laisinkaan ihmisasumukseksi. Kun se jaosto, joka tätä asiaa varten valtiovarainvaliokunnassa oli asetettu, teki tutustumismatkan ei vain Rauhalan kartanon alueelle, mutta rannikkotykistörykmentti 3:n majoituspaikalle, niin kaikkien yksimielinen käsitys oli se, että täytyisi valtiovallassa löytyä jokin mahti, joka tekisi mitättömäksi sellaisten asuntojen olemassaolon kuin mihin rannikkotykistörykmentti 3 on sijoitettu. Sitäpaitsi tämä sijoitus, joka nyt on rannikkotykistörykmentti 3:lla, se tulee erittäin kalliiksi vielä tälle maalle. Kalleus ei tietysti kommunisteille ole mikään asia, sitä te asiallisesti toivottekin. Minä mainitsen vain, että rannikkotykistörykmentti 3 on sijoitettu ympäri kaupunkia, varasto- ja kaikki muut rakennukset siellä täällä hajallaan. Yhtenä esimerkkinä mainitsen vain, että kasarmilta hevostallille on matkaa pari kilometriä. Jokainen ymmärtää, mitä lisävaivaa, hommaa ja huolta ja rasitusta se asevelvollisille tuottaa semmoisenaan. Sitäpaitsi Sortavalassa on hyvin paljon vielä vuokrattu erikoisia varastosuojia, esikuntarakennuksia y. m. ja niistä on saatu maksaa lopuksi 300,000 markkaa vuo-

sittain vuokraa. Niin että tämäkin tulee kalliiksi. Jos mieli ryhtyä parantamaan näitä oloja, ei ole mitään muuta keinoa kuin rakentaa tarkoitusta varten kasarmit. Mutta siinä tulee eteen, mihinkä ne rakennetaan ja minkälaisilla kustannuksilla ne saadaan. Minä olen koettanut tätä asiaa tutkia niin paljon kuin se minulle suinkin on ollut mahdollista ja minulle on selvinnyt, että kaikista edusllisimmin voidaan tuo rakennustoiminta suorittaa juuri sille paikalle, jota nyt valiokunta ehdottaa ostettavaksi. Minä olisin erinomaisen taipuvainen kannattamaan kommunisteja, jos te olisitte edes tehneet sen ehdotuksen, että rannikkotykistörykmentti 3 kokonaan hajoitetaan. Mutta tehän ette edes sitä tee, te puhutte muuten vain. Jos minulla olisi pienikin toivo siitä, että tuo joukko-osasto todellakin voitaisiin hävittää, niin minä en olisi mukana ostamassa tätä maatilaa. Mutta kun minä näen, ettei ole lähivuosina minkäänlaista toivoa sen hävittämiseen, niin ei ole mitään muuta keinoa, kuin koettaa parantaa asevelvollisten asemaa, joita te täällä sanotte teoriassa puolustavanne mutta käytännössä vastustatte.

Puolustusministeriön taholta on haettu monesta paikoin sopivaa paikkaa tälle rakennusryhmälle ja niiden perusteilla tullaan siihen, että tälle Rauhalan kartanoalueelle se voidaan, kuten minä äsken mainitsin, kaikista pienimmillä kustannuksilla sijoittaa. Minulla on käytettävissäni kolmeen eri paikkaan tehtyjä kustannuslaskelmia täydellisistä kasarmirakennuksista semmoisina, kuin rannikkotykistörykmentti 3 kaikkine upseerirakennuksineen vaatii, kuten sanoin, kolmesta eri paikasta. Minä mainitsen juuri nämä numerot senvuoksi, että ne muodostavatkin ydinkohdan tälle Rauhalan kartanon ostamiselle. Yksi paikka on lähellä Sortavalaa, Kiviniemi. Siihen tulisi tuo rakennusryhmä maksamaan 20 miljoonaa markkaa. Yhinlahti on toinen paikka, johon tulisi maksamaan 35 miljoonaa markkaa pyörein luvuin sanottuna. Rauhalan kartanoalueelle juuri käyttäen sillä tavalla, kuin ministeri Niukkanen tässä mainitsi, alueelle kuuluvat rakennukset, joita voidaan edullisesti käyttää, tulisivat rakennukset maksamaan kaikkineen pyörein luvuin sanoen 13 miljoonaa markkaa. On otettava huomioon, että näitä rakennuskustannuksia eri paikkoihin lisää se seikka, jota me emme voi poistaa, nimittäin se, että rannikkotykistörykmentti 3 tarvitsee sijoittaa ei vain hyvään satamapaikkaan, mutta lähelle rautatietä. Ja jos se viedään johonkin muuhun, kuin tässä mainittuun paikkaan, kauemmaksi radasta, silloin rautatien rakennuskustannukset lisäävät äskenmainitsemieni numeroiden suuruutta.

Minä myönnän, että hinta tilasta on hyvä. Mutta minä mainitsen nyt esimerkin vuoksi vielä toisenlaiset numerot. Kun asianomainen jaosto tätä asiaa valmisti, se hankki tietoja myös siitä, mitenkä paljon tulisi maksamaan kasarmialue, jos se pakkolunastustietä valtiolle otettaisiin. Nyt on otettava huomioon, että pakkolunastuslain mukaan on maksettava korkein käypä hinta. Minulla on käytettävissäni myös siitä laskelmat ja semmoisen miehen tekemät, joka on ollut valtion puolesta lukuisissa pakkolunastustilaisuuksissa valtion etuja valvomassa. Hänen laskelmiensa mukaan tulisi, jos tältä alueelta otettaisiin 100 ha pakkolunastuksella ja jouduttaisiin pakkolunastuksen kautta lunastamaan ne rakennukset, jotka siihen kuuluvat, tulisi 100 ha:n alue ja rakennukset, jotka siihen kuuluvat, maksamaan noin 8,110,000 markkaa. Kun minä siis näitä kaikkia eri seikkoja olen ottanut huomioon, niin minä en ole voinut tulla mihinkään muuhun tulokseen kuin siihen, että koska me emme voi päästä rannikkotykistörykmentti 3:sta eroon — niin silloin täytyy niiden asunto-olot saada parennetuiksi. — Tällöin minun on täytynyt valita se tie ja se tapa, jolla sen rakennusolot saadaan halvimmilla kustannuksilla korjatuiksi. Minä väitän, että Rauhalan kartanon ostamisella se saadaan juuri edullisimmalla tavalla, johonka tulokseen tullaan äskenmainitsemieni numeroiden perustuksella. Minä siis täydellisesti puolustan Rauhalan kartanon ostamista ja minä sanon sen avoimesti.

Mutta minä en malta olla lopuksi vielä ed. Lehdolle muutamaa sanaa uhraamatta. Hän täällä teki kysymyksen tai pani epäilyksenalaiseksi sen, onko minulla oikeutta puhua Suomen työväenluokan nimessä. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Mikä on puolueen kanta?) Siitä minun ei tarvitse teille tehdä selkoa. Minä puhun nyt omasta puolestani ja vastaan ed. Lehdolle, että minä luulen olevani vähintäin yhtä oikeutettu puhumaan Suomen työväenluokan nimessä kuin ed. Lehto. Tämän väitteeni tueksi vain

mainitsen, että en minä tällä teollani, kun harrastan asevelvollisten asunto-olojen parantamista, en minä tällä teollani mene niin pitkälle porvareille palveluksia tekemään, kuin ed. Lehto. Eilen levisi tieto, miten olette astuneet tuonne porvarien leiriin työväen sairauslakiasiassa ja tämän tähden minun sopii tehdä vastakysymys: Edustatteko te laisinkaan Suomen työväenluokkaa?

Ed. Kulmala: Ed. Puittisen äskeinen puhe osoitti, että sikäli kuin vastaisuudessa Suomen valkoinen porvaristo joutuu täyttämään puolustusministerin paikkaa, sopii ottaa huomioon ed. Puittinen, sillä niin lennokkaasti hän puolusti kyseessäolevaa kysymystä.

Nykyhetkenä puhutaan porvariston ja myöskin sosialidemokraattien puolelta tavattoman paljon rauhasta, sotavarustelujen ja sotilaallisten menojen rajoittamisesta, mutta kun tulee kysymys käytännössä esille, niin aina silloin me löydämme sosialidemokraatit ja porvarit aivan täydessä sovussa lisäämässä varusteluja, lisäämässä määrärahoja.

Hallituksen esityksen alussa sanotaan, että kyseessäoleva Rauhalan tila voidaan edullisesti käyttää Laatokan puolustuksen päätukikohdan järjestämiseksi. Me tiedämme, että koko maailman imperialisteille on tällä kertaa tärkeätä saada päätukikohtia juuri Neuvostoliittoa vastaan ja sama on myöskin Suomen porvaristolle kysymys ja tätä aatetta on ed. Puittinen aivan täydessä sovussa porvariston kanssa ajamassa. Siihen tueksi aina luonnollisesti haetaan sellaisia verukkeita kuin sotilaitten asuntokysymyksen järjestely, sotilaitten asunto-oloista huolehtiminen. Mutta jos kerran tarkoitetaan puheilla asevarustusten vähentämisestä ja yleensä armeijan supistamisesta täyttä totta, niin minun nähdäkseni kaikki tällaiset väliaikaisesti järjestetyt sotilaalliset sijoitukset ja paikat pitäisi jättää väliaikaiselle kannalle aina siihen asti kun jotakin ratkaisua on tässä varustusten vähentämisessä, palvelusajan lyhentämisessä ja armeijan supistamisessa tapahtunut. Mutta eivätkö arvoisat armeijan „supistajat'' tarkoitakaan tällä puheellaan täyttä totta; he puhuvat vain tyydyttääkseen tällä joukkoja. On myöskin hallituksen esityksessä mainittu, että nykyiset rakennukset voidaan varsin edullisesti käyttää vastaisuudessa tarvitsematta huomattavasti rakentaa lisärakennuksia. Melkein yhdenmukainen lause on ollut kaikissa niissä hallituksen esityksissä, joilla on ehdotettu erinäisiä rakennuksia ja maatiloja ostettavaksi valtion tarkoituksiin. Ja kun kuluu vuosi tai kaksi, niin saamme hallituksen esityksen, joka sisältää jälleen monia miljoonia näiden rakennusten korjaamiseksi. Me saamme olla varmoja, että nytkin kun porvarit ja sosialidemokraatit tänään päättävät yksimielisesti ostaa tämän mainitun kartanon Laatokan päätukikohdan järjestämiseksi, niin me voimme odottaa jo ehkä tämän vuoden kuluessa tai ainakin kahden vuoden kuluttua uutta määrärahaesitystä, jossa pyydetään määrärahaa rakennusten sinne rakentamiseksi. Siis tavallaan, niinkuin aina, kierretään totuutta, että kauppa näyttäisi edullisemmalta, mutta senjälkeen kuin kauppa on saatu päätetyksi ja niille tilojen omistajille sievoiset summat taskuihin, niin senjälkeen seuraa jatkoa, uusia esityksiä, uusia määrärahavaatimuksia.

Ed. Puittinen mainitsi, että tässä kysymyksessä on kaksi puolta, on kaksi käsityskantaa. Hän mainitsi lisäksi, että ne henkilöt, jotka olivat tarkastamassa sekä Rauhalan kartanoa että Sortavalassa sijaitsevaa rannikkotykistörykmentin nykyistä sijoituspaikkaa, olivat täysin yksimielisiä siitä kysymyksestä, että Rauhalan kartano on edullinen ostaa. Minä ymmärrän, että ne olivat täysin yksimielisiä, sillä siinä tarkastuskomiteassa ei ollut ketään muita kuin tämän toisen suunnan edustajia. Toista puolta ei siinä otettu huomioon ensinkään. Siinä otettiin huomioon ainoastaan Suomen sotilaalliset varustelunäkökohdat ja siinä suhteessa he luonnollisesti olivat täysin yksimielisiä.

Ed. Puittinen täällä viittasi siihen, että meidän ryhmämme erinäisissä kysymyksissä on ollut jopa näiden oikeistoporvarien kanssa samalla linjalla. On turhaa ed. Puittisen tehdä tätä huomautusta, koska parhaillaan käsitellään lakiehdotusta, jossa sosialidemokraatit ovat täysin yksimielisesti kaikkien porvarien kanssa samalla linjalla, sillä tässä valiokunnan mietinnössä ei näe minkäännäköistä vastalausetta, minkäännäköistä soraääntä muuta kuin työväen ryhmän valiokunnan jäsenten taholta.

Ed. Niukkanen todisti varsin pitkälle, miten tämä kauppa on tavattoman edullinen, miten siinä oikeastaan lahjoitetaan valtiolle huomattavasti, että Rauhalan arvo olisi

useampia miljooniakin, rakennukset huomioonottaen, kalliimpi kuin mitä valtio nyt joutuu maksamaan. Ministeri Niukkasen vakuuttelut tässä suhteessa eivät tunnu ensinkään uskottavilta. Meillä on ollut tilaisuus täällä parlamentissa käsitellä n. s. Taamalan kauppaa. Siinä me kuulimme edustajaministeri Niukkaselta ja ed. Niukkasen puoluelaisilta aivan samat selitykset tämän kaupan edullisuudesta. Tämä juuri asettaa meidät suuresti epäilevälle kannalle ed. Niukkasen äsken antamaan vakuutukseen.

Minä kannatan ed. Lehdon tekemää ehdotusta, että tämä ehdotus hylätään.

Ed. Juutilainen: Minä pidän puolestani suotavana, että Rauhalan kartanon suuret rakennukset tulevat käytetyiksi sille sopivaan tarkoitukseen, mutta otan vapauden huomauttaa kuitenkin, että hinta 6,800 mk. hehtaaria kohti, tässä tilassa tuntuu aikalailla kalliilta (Vasemmalta: Kalliimmalta kuin Taamalan!). Kun viime syksynä Taamalan tila ostettiin, niin silloin maksettiin hehtaarista 1,200 mk., tästä maksetaan viisi kertaa kalliimpi hinta kuin siitä, mutta tässä silloin ei ollut myyjänä ruotsalaiset eivätkä kokoomukselaiset, tässä olivat eräät toiset. Näin ollen minä olen tämän vain tahtonut tuoda tässä esiin, että vallitsee hyvä yksimielisyys silloin eduskunnassa, kun on kysymyksessä viisinkertaisella hinnalla ostaa tila. Muuten vuosi sitten tämä mainittu tila oli yksityisesti kaupassa 4 milj. markalla.

Ed. Marttila: Ed. Lehdolla tuntuu olevan suuri huoli siitä, miten minä voin selittää valitsijoilleni sen edesottamiseni, kun kannatin valiokunnassa kyseessäolevan kaupan tekemistä. Puolustusministeri ja ed. Puittinen ovat jo esittäneet ne asialliset perusteet, joilla tätä kauppaa on puolustettu, joten minun ei tarvitse niitä tässä toistaa. Mutta minun nähdäkseni ne perusteet ovat sellaiset, jotka minun valitsijani kyllä ymmärtävät. Ed. Lehdon valitsijat eivät nähtävästi niitä hyväksy. Ed. Lehto leimasi allekirjoittaneen myös sos.dem. puolueen johtajiksi. Minun mielestäni se on liian suuri kunnia minulle, sillä kyllä minä luen itseni vain puolueeni rivimiehiin. Mutta silti olen ottanut edustajatehtäväni siltä kannalta, että aina vastaan teoistani ja edesottamisistani omille valitsijoilleni, mutta en ed. Lehdolle ja hänen valitsijoilleen.

Ed. Virta: Siitä, mitä tämä kauppa yleensä merkitsee valtiolle taloudellisesti, on muutama sana sanottava. Mitä tällä kaupalla todellisuudessa takaa-ajetaan, ovatkin jo ed. Lehto ja ed. Kulmala lausunnoissaan verrattain selvästi osoittaneet, nim. sen, että tällä tahdotaan vakiinnuttaa n. s. Laatokan puolustus eli sen rintamaosan sotaväen majoitus ja sijoitus vakinaiselle kannalle, jota se ei tällä kertaa sotakiihkoilijoiden mielestä täysin vastaa. Tässä kysymyksessä on porvaristo tälläkin kertaa niinkuin aina ennenkin saanut erinomaisen asiantuntijan ed. Puittisesta, joka valiokunnassa onkin tuntikaupalla luennoinut Rauhalan strateegisesta tärkeydestä, kartta seinällä. Esitellyt kuinka tänne Rauhalan alueille kulkee hyviä vesiväyliä, kuinka tänne saadaan hyvä kulkuyhteys rantatietä pitkin ja kuinka täällä voidaan hyvin puolustaa muka tätä hyvää isänmaata, jos sota syttyy. Tälle kaupalle on nyt kyltiksi asetettu se, että tämä rykmentti, joka Sortavalassa on, 3:s tykistörykmentti, että se muka tällä kertaa asuu niin huonoissa oloissa ja huonoissa asunnoissa, että niille tästä kartanosta nyt olisi saatava parempi majoituspaikka ja asunto-olot. Minä en tässä yhteydessä tietenkään tahdo lähteä väittämään, etteikö asia niin olisi. Mutta minä väitän, ja pitää myöskin paikkansa, että tälle rykmentille voidaan muuallakin Suomessa valtion asunnoihin ja rakennuksiin järjestää sopivammat ja mukavammat asunto-olot kuin mitä sillä tällä kertaa Sortavalassa on. Kysymys ei siis niin paljon olekaan tästä, kuin siitä, mihinkä paikkaan, strateegisesti tärkeämpi on tämä majoitus toimittaa.

Mitä itse Rauhalan kartanon ostoon tulee, niin jos asiaa arvostelee vielä siltäkin puolelta, onko tämä hinta nyt sitten kohtuullinen valtiolle vai ei, niin tuntuu, näin maallikosta ensi katsauksella siltä, että tässä aijotaan useita miljoonia työntää liikaa miljoonamiehen kukkaroon tämän maan työtätekevältä väestöltä kiskottuja varoja. Ei minun mielestäni tällä kertaa ole tarpeellinen tällaisen kaupan tekeminen, varsinkin kun nämä 6 milj. tarvitaan paljon tärkeämmin nälkäisten työläisten toimeentulon turvaamiseen ja heille työn järjestämiseen. Minä toivoisin, että ed. Puittinenkin olisi

ajatellut tältä pohjalta tätä asiaa, niin minä luulen, että nämä tykistörykmentin miehetkin olisivat sitä paremmin ymmärtäneet.

Minä olen valtiovarainvaliokunnassa asettunut tätä hallituksen esitystä vastustamaan ensinnäkin siitä syystä, että kauppa on valtiolle epäedullinen, koska kauppa tehdään liian hätäisesti, ja kokemus on osoittanut, kun näitä maatiloja ja muita omaisuuksia valtiolle on ostettu, niin mitä enempi valtio on viivyttänyt kaupan tekoa, hinta on aina vuosi vuodelta laskenut; niin olisi varmasti tullut tässäkin kaupassa käymään. Mutta ennen kaikkea minä vastustan sitä siitä syystä, että se on kokonaan, tämä kaupanteko tarpeeton, eikä 3:nnen tykistörykmentin majoitusta eikä asunto-oloja varten tällaista kauppaa ollenkaan tarvita. Meidän mielestämme armeijaa voidaan supistaa, miesvahvuutta vähentää ja sitä tietä saada sotilaiden asunto-olot ja muut mukavuudet paremmiksi ja militaristinen toiminta ja menot vähemmiksi. Sen vuoksi me emme voikaan lähteä sotilasmenoja lisäämään ja vakiinnuttamaan, eikä tätä asiaa voida verrata mihinkään muuhun kuin siihen sotilasvarustusten sarjaan, johon myös kuuluu herrojen Puittisen ja muiden porvarien hommat rakentaessaan tähän maahan patruunatehtaita, ruutitehtaita, kivääritehtaita että muka, kuten sosdemit väittävät, tämän maan nälkäiset työläiset saavat työtä kivääritehtaissa, jotta näillä aseilla sitten noita nälkäisiä työläisiä taas voitaisiin ampua. Tässä mielessä minä katselen tätä asiaa ja kannatan, että tämä esitys hylätään.

Täällä ed. Puittinen on vielä katsonut tarpeelliseksi huomauttaa, että me olemme vastustaneet muka sairausvakuutuslakia j. n. e. Sellainen sairausvakuutuslaki, jonka työväki itse joutuu maksamaan, työläisillä on myöskin oikeus hyväksyä se tai hylätä. Mutta tässä on kysymyksessä tapaus, jota edelliseen ei voida verrata. Ed. Puittinen tahtoo ottaa nälkäisiltä työläisiltä veroina kiskottuja varoja ja antaa kapitalisteille niitä suoralta kädeltä.

Ed. Ampuja: Tämä ed. Puittisen, jota on karahteerattu kapteeniksi, suosittelema tilankauppa ei ilmeisesti ole edullisimpia. Ja ennen kaikkea siihen vaikuttaa se, että se on kallishintainen, viisikertaa kalliimpi kuin ed. Juutilaisen tilan kauppa, josta niin paljon puhuttiin. Mitä tulee toiseen tarkoitukseen, että pääasiassa pyrittäisiin parantamaan armeijan asunto-oloja, niin on se tätä tietä ilmeisesti toivotonta. Meidän sotilaittemme asunnot olisivat perinpohjaisen uudestirakentamisen tarpeessa suurimmalta osaltaan kaikissa joukko-osastoissa. Ja sen olen eri tilaisuuksissa sanonut, että meidän varat yksinkertaisesti eivät riitä niin perinpohjaisiin korjauksiin. Siinä on ainoa tie armeijan vähentäminen, sen kokonaan toiselle kannalle saattaminen j. n. e. Mitä taas tämän erinomaisen suuren järven puolustukseen tulee, niin se on jotenkin saman tekevää, onko siellä yksi rykmentti vai ei. Jos se sijoitetaan Turkuun tai vaikkapa Kemiin, niin se varmasti täyttää puolustustarkoituksensa yhtä hyvin kuin jos se on juuri sillä paikalla. Valtiovarainvaliokunnassa sosialidemokraatit ilmeisesti tekivät virheen siinä, etteivät ilmaisseet eriävää mielipidettään tässä, joka heillä ed. Puittisen kanssa on ollut.

Ed. Ryynänen: Kukaan ei kai liene tahtonut väittää sitä, että kyseessäoleva tila olisi halpa ja niin erikoisen edullinen valtiolle. (Vasemmalta: Puittinen väittää!) Mutta kun on nyt rinnastettu tätä erinäisiin toisiin tilankauppoihin, joista täällä eduskunnassa on juteltu, niin sen johdosta minä katson tarpeelliseksi huomauttaa, että tällä tilalla on ammattimiesten arvion mukaan myytävää metsää 2,200,000 markan arvosta ja sen lisäksi rakennukset, tilan kaikki rakennukset seuraavat mukana, jotka eivät ennenmainitussa tilassa ja tilankaupassa seuranneet. Niiden arvo on noin miljoona markkaa ammattimiesten arvostelun mukaan, mutta puolustuslaitos laskee rakennusten arvoksi omaan käyttöönsä 4 miljoonaa markkaa. Tilalla on myöskin kasvukunnossa olevaa peltoa 120 ha, joka voidaan hyvän järjestelyn kautta pienviljelijöille jakaa ja myöskin muodostaa itsenäisiksi tiloiksi. Sen lisäksi minä pyytäisin huomauttaa, että esityksen antaja on myöskin jonkunlainen ammattimies, metsähallituksen pääjohtaja, silloinen puolustusministeri Cajander, ja jotakin pitäisi hänenkin ymmärtää metsäasioista, ainakin yhtä paljon kuin nämä kommunistinuorukaiset, jotka täällä ovat julistaneet tämän tilan kehnoutta.

Ed. Juutilainen: Kyllähän tällä tilalla on parempi metsä kuin Taamalassa, mutta ei se niin hyvä ole kuin nämä numerot osoittavat. Siellä vain on kulisseja jätetty maantien laitaan ja Laatokan rannalle, ja pääkohdat on jo otettu aikoinaan pois. Muuten metsäpohja on erinomaisen huonoa, Laatokan kallioisia mäkiä ja rantoja. Jos niistä se metsä, mikä siellä on, otetaan, niihin ei koskaan uutta tulekaan. Muuten mitä tässä tähän esityksenantajan ammattikuntoon vedottiin, niin minä myönnän, että kyllä hän osaa tehdä hyviä laskelmia, jos tahtoo, mutta myöskin huonoja, jos tahtoo.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Lehto ed. Kulmalan kannattamana ehdottanut, että esitys hylättäisiin. Kutsun ehdotusta ed. Lehdon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lehdon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 41 ei-ääniä, 6 tyhjää; poissa 40.

Ed. Lehto: Pyydän avonaista lippuäänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avonaista äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aaltonen, Ahmavaara, Arffman, Aro, Aromaa, Asikainen, Auer, von Born, Bryggari, Bäck, Cajander, Ellilä, Forsberg, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, A., Hakala, K., Halonen, Hannula, M., Hannula, M. A., Hannula, U., Harvala, Haverinen, Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jokinen, Junes, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kilpeläinen, Kivi, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Lindberg, Linna, K. E., Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Mangs, Manner, Mantere, Marttila, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pensas, Penttala, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Päivänsalo, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sariola, Setälä, Sirola, Sunila, Suokas, Talas, Tarkkanen, Tolonen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Valta, K., Vehkaoja, Vertanen, Vesterinen, Vilhula, Voionmaa ja Väisänen, J.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, J. F., Aattela, Ampuja, Eskola, Halén, Helo, Huttunen, Hästbacka, Jern, Kallio, W. J., Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Kujala, Kulmala, Kyhälä, Lehto, Leino, Lepistö, Liedes, Linna, J., Meriläinen, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Pekkala, E., Pekkala, M., Perho, Perälä, Pohjaranta, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rötkö, Salo, Seppälä, Siren, Strengell, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Virta, Väisänen, H. ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 31 edustajaa:

Ailio, Alestalo, Colliander, Estlander, von Frenckell, Hakkila, Heikkilä, Junnila, Kalliokoski, Kirra, Kivimäki, Kullberg, Laurén, Lehikoinen, Lehtokoski, Lohi, Mäkelä, Paasivuori, Puhakka, Raatikainen, Reinikka, Rosenberg, Ryömä, Sahlstein, Sanmark, Schauman, Sergelius, Sillanpää, Welling, Vennola ja Österholm.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 50 ei-ääntä.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

5) Toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämistä

tarkoittavan Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6;

6) Ehdotuksen laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7;

7) Ehdotuksen säätiölaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6;

8) Valtiovarain tilaa ja valtiontilintarkastajain kertomusta vuodelta 1926

koskeva valtiovarainvaliokunnan mietintö no 8; ja

9) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

22. Tiistaina 22 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi 385
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 16.

2) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 34.

3) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustuksien perusteista 387
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 10.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 388
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 4.

Siv.

5) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta 389
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 53.

6) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä ..... „
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2.

7) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta .. 390
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Schaumanin lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

8) Kertomus valtiovarain tilasta vuodelta 1926 ja valtiontilintarkastajain kertomus samalta vuodelta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; mainitut kertomukset.

Esitellään:

9) Ed. Molinin lak. al. n:o 42 laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta 401

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen kertomuksen

Siv.

johdosta toimenpiteistään vuonna 1928 401
11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi edustajanvaaleista ..... „
12) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta sekä laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta .. 402
13) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 sen kertomuksen johdosta, jonka hallitus on antanut eduskunnalle toimenpiteistään vuonna 1928 ..... „
14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta metsäkiinnityslaiksi ..... „
15) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 vuoden 1928 valtiopäivillä hyväksytyn, vahvistamatta jääneen ehdotuksen johdosta laiksi eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille ..... „
16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön ..... „
17) Talousvaliokunnan mietintö n:o 2 valtion sairaalan rakentamista Kemiin tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta ..... „
18) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamisesta ..... „
19) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksestä laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta ..... „
20) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi upseerien opetuslaitoksista 402
21) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen työturvallisuuslaiksi ..... „
22) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arffman, Asikainen, Paavolainen, Saarelainen, Salo ja Vilhula.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: tästä istunnosta yksityisten asiain takia edustajat Salo ja Lehikoinen, virkatehtävän takia ed. Paavolainen, sairauden takia ed. Arffman ja ensi keskiviikoksi ja torstaiksi virkatehtävien takia ed. Tuomivaara.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 18 päivältä saapunut hallituksen esitys n:o 60.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Ed. Ryynänen: Valitsijamiesten kokous on Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten ja Suomen Pankin tilintarkastajain vaalia varten huomenna kello 16 Säätytalolla suuren valiokunnan huoneessa. Valitsija-

yhdistysten perustamiskirjoja voidaan jättää kello 11—12 valitsijamiesten puheenjohtajalle, joka on tavattavana Säätytalolla valtiovarainvaliokunnan huoneessa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtion obligatioiden luovuttamisesta Suomen Asuntohypoteekkipankki nimisen asuntohypoteekkiyhdistyksen pohjarahaston lisäämiseksi.

Hallituksen esitys n:o 16, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 12, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä hyväksytty, hallituksen esitykseen n:o 16 sisältyvä ehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen.

Asian kolmas käsittely on päättynyt. Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi määrärahan myöntämisestä Ahvenanmaan maakunnalle maaveron lakkauttamisen yhteydessä.

Hallituksen esitys n:o 34, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 13, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Viitaten valtiovarainvaliokunnan esilläolevaa asiaa koskevan mietinnön vastalauseeseen, kunnioittaen ehdotan herra puhemies, että esilläoleva lakiehdotus hylättäisiin.

Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan: „Näyttää tarkoituksenmukaiselta järjestää kysymys lailla, jossa säädettäisiin, että samalla kun maavero lakkautetaan Ahvenanmaalla, maakunnalle myönnetään määrätty vuotuinen määräraha käytettäväksi kolmivuotisjärjestelystä riippumatta sivistys- y. m. maakunnan yleistä hyvää edistäviin tarkoituksiin.'' Minusta ei ole tarkoituksenmukaista lainsäädännöllä vakiinnuttaa menoeriä, jotka luonteeltaan ovat sellaisia, että ne pitäisi jättää kussakin erikoistapauksessa harkinnasta riippuviksi. Näin on — esilläolevaan asiaan verrattavissa sellaisissa menoerissä jotka koskevat koko valtakuntaa — muulloin ajatellut myöskin eduskunnan valtiovarainvaliokunta. Vastalauseen perusteluissa jo viitataan siihen, että voimassaolevan lainsäädännön mukaan n. s. kolmivuotisjärjestelyn yhteydessä on valtakunta velvollinen luovuttamaan varoja maakunnan tarpeisiin. Mielestäni olisivat Ahvenanmaan maakunnan tarpeet tyydytettävät yksinomaan kyseessäolevan lainsäädännön puitteissa. Jos esiintyy maakunnassa tarpeita, joita ei katsota voitavan tyydyttää edelläviitattuun lakiin perustuvilla määrärahoilla, niin voi eduskunta sellaisista asioista päättää erikseen. Kokemus on näyttänyt, että tämäkin menettely johtaa eduskunnassa maakunnalle myönteisiin tuloksiin. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että maavero Ahvenanmaalla lakkautetaan, mutta sitä minä en puolestani hyväksy, että eduskunta tämän asian yhteydessä lailla vakiinnuttaa maakunnalle jatkuvan määrärahan sellaisiin tarkoituksiin, jotka muulle osalle valtakunnan väestöä myönnetään erikoisilla eduskunnan päätöksillä ja jotka eivät siis ole lakiin perustuvia.

Olen tämän mielipiteeni muodostanut sitäkin suuremmalla syyllä kun ei hallituskaan esityksensä perusteluissa voi asian puolesta muuta lausua kuin joitakin ylimalkaisia lauseparsia, joista esimerkkinä mainittakoon: „Näyttää tarkoituksenmukaiselta järjestää'' „määräraha näyttää olevan vahvistettava'', „voitanee myös pitää asianmukaisena'' j. n. e. Tällaisilla perusteilla en voi hyväksyä periaatteelliselta kannalta katsottuna näin tärkeää asiaa kuin esilläoleva lakiehdotus on, etenkin kun maakuntakaan ei vaatimustensa tueksi ole voinut esittää kestäviä oikeudellisia perusteita.

Ed. Pilkka: Kannatan ed. Saarisen tekemää ehdotusta, että lakiehdotus hylättäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Saarinen ed. Pilkan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 65 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Saarinen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Bäck, Cajander, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Hannula, M. Harvala, Haverinen, Hintz, Huttunen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jern, Jokinen, Junnila, Kallio, K., Kallio, W. J., Keto, Kilpeläinen, Kirra, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Linna K. E., Löthman, Mangs, Mantere, Marttila, Meriläinen, Moilanen, Molin, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Niukkanen, Nordenstreng, Paasivuori, Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pennanen, Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pohjaranta, Puittinen, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Ryömä, Sahlstein, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Siren, Sirola, Strengell, Sunila, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turja, Turunen, Urpilainen, Waljakka, Valta, A., Valta, K., Welling, Vennola, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen J., Åhlström ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Auer, Ellilä, Hakala, A., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Ikola, Junes, Jussila, Jutila, Juutilainen, Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kivi, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Lohi, Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Malmivaara, Manner, Mustakallio, Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarinen, Sariola, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Vallas, Vehkaoja, Vertanen ja Vesterinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 12 edustajaa:

Arffman, Asikainen, von Born, Helo, Järvinen, Kivimäki, Lehikoinen, Paavolainen, Rötkö, Saarelainen, Salo ja Vilhula.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 66 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhdistyksille ja -osuuskunnille sekä karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtion avustuksien perusteista.

Hallituksen esitys n:o 10, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Maatalousministeri Ellilä: Vaikkakin olen sitä mieltä, ettei kysymyksessäolevan lakiehdotuksen 2 § siinä muodossa kuin se hyväksyttiin asian toisessa käsittelyssä, nimenomaan pienviljelijäin kannalta ole onnistunut, niin katson kuitenkin, että ne edut, mitkä tämä laki takaa järkiperäiselle karjanjalostustoiminnalle vakiinnuttamalla kysymyksessäolevien yhtymien valtionavun, ovat siksi huomattavat, että laki mielestäni olisi hyväksyttävä. Huomioonottaen lisäksi että laki säädetään vain 5 vuodeksi, voidaan tänä aikana saatavan kokemuksen perusteella, sitten kun tulee kysymykseen lain jatkaminen, usein mainitsemani vähemmän onnistunut pykälä korjata sellaiseksi että myös suurviljelysalueilla elävien pienviljelijäin edut tulevat tarpeellisessa määrässä valvotuiksi. Kun vielä otetaan huomioon, ettei sonninpitoyhtymien avustamisperusteisiin nähden ole esiintynyt erimielisyyksiä, ja kun näiden yhtymäin merkitys pienviljelijäin karjanjalostukselle on yhtä tärkeä kuin tarkastusyhdistysten, niin on mielestäni sittenkin tämä laki puutteellisuuksistaan huolimatta hyväksyttävä.

Ed. Furuhjelm: På de skäl, statsutskottet anfört i sitt utlåtande till stora utskottet, ber jag få föreslå att lagförslaget måtte förkastas.

Ed. Estlander: Jag ber att få understöda rdm. Furuhjelms förslag.

Ed. Saarinen: Minäkin valitan, että eduskunnan enemmistö on saattanut laille sellaisen sanamuodon kuin sillä nyt tässä asteessa on. Minä voin esimerkkinä mainita, että lain sanamuodon mukaan tarkastusyhdistyksessä, joka mielii saada valtioavun, ei voi olla kuin korkeintaan 270 lehmää, jos keskilehmäluku on 9, sillä enemmän kuin yhtä karjaa ei voi tarkastusyhdistyksen assistentille asettaa päivää kohti tarkastettavaksi. Lounais-Suomessa on tarkastusyhdistysten lehmäluku nykyjään lähes 400. Näin ollen on selvää, että tällaisilla alueilla suurkarjaiset muodostavat omia tarkastusyhdistyksiä ja luopuvat valtionavusta, koska kerran se tulee heille taloudellisesti paljon paremmaksi, ja pienviljelijät eivät taasen itse voi lain edellyttämän avustuksenkaan saatuaan kuin poikkeustapauksissa tarkastusyhdistyksiä perustaa. Otaksuttavaa myöskin on, että lakia tullaan huomattavasti kiertämään. On selvää, että sellaisia mäkitupalaisia tai muonamiehiä, jotka omistavat yhden lehmän, koetetaan saada tarkastusyhdistyksiin jäseniksi ja tätä tietä laskea keskilehmäluku yhdistyksissä. Näin ollen voi tapahtua sellaista, jos olosuhteet ovat suotuisat, että tulee sellaisille yhdistyksille valtionapua, joille sitä ei ole tarkoitettu. Jos entinen jakoperuste olisi lailla vakiinnutettu olisi se kehittänyt tätä tärkeää asiaa paljon paremmin kuin nyt laissa oleva peruste. Minäkään en kuitenkaan katso voivani kannattaa lain hylkäämistä, vaan täytyy se koetteeksi hyväksyä.

Ed. K. E. Linna: Se väite, että tämä laki tulisi useissa tapauksissa viemään siihen, että nykyiset karjantarkastusyhdistykset purettaisiin tai muodostettaisiin uudelleen, pitää aniharvoissa tapauksissa paikkansa. Niillä seuduilla, missä suur- ja pienviljelys ovat rinnakkain, on asutus niin taaja, että kaksikin pientä karjaa voidaan aivan hyvin tarkastaa yhtenä päivänä, joten karjamäärä voi olla tuntuvasti suurempi kuin mitä on väitetty. En myöskään usko, että nykyisiä yhdistyksiä ruvetaan purkamaan senvuoksi, että eräät niistä voivat menettää nyt nauttimansa valtioavun. Nämä valtioavut ovat olleet siksi pieniä että suurviljelijöillä on täytynyt olla muita vaikuttimia kuin valtioavun saanti, ottaessaan yhdistystensä jäseniksi pienviljelijöitä. Tällaisena vaikuttimena on ollut harrastus pienviljelijäin karjanhoidon parantamiseen ja tämä harrastus tulee varmaan

edelleenkin säilymään. Sen pienen valtioavun saanti, joka heille tulisi jos laki olisi hyväksytty toisessa muodossa, ei tule asiaan paljoakaan vaikuttamaan.

Sitäpaitsi meillähän on, niinkuin olen aikaisemmin huomauttanut, keskimäärin 4—5 lehmää viljelmää kohden ja sellaisia yhdistyksiä, joiden keskilehmäluku on 9, täytyy voida saada syntymään kaikille paikkakunnille, niin että ne epäilyt lain vaikutuksesta ovat mielestäni aiheettomia. Päinvastoin juuri tätä tietä aikaansaadaan se nousu, jota pienviljelijäin karjanhoidon kannalta tarvitaan. Mitä tulee niihin epäilyksiin, joista valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja mainitsi, niin tahdon huomauttaa, että meillä on lailla säädetty paljon suurempia ja paljon pitemmälle meneviä menoja, vieläpä lailla jatkuvasti. Nämä menot ovat siksi vaatimattomat, että se turva, minkä tämä laki pienviljelijöille antaa, antaa heille tietoisuuden, että he saavat avustusta valtiolta ja että se ei ole riippuvainen kulloinkin vuotuisista määrärahoista. Tämä on siksi suuri etu, että se verrattain pieni eduskunnan budjettioikeuden rajoitus, ei mielestäni ole ratkaiseva.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Furuhjelm ed. Estlanderin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Furuhjelmin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Furuhjelmin ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 27 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 4 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään mainitun lainsäätämisasian e n s i m m ä i s t ä k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. M o l i n: Då det enligt mitt förmenande vore synnerligen betänkligt om föreliggande lagförslag skulle godkännas i den form det har fått i lagutskottets betänkande, ber jag att redan i frågans nuvarande skede få, utöver vad jag reservationsvis har framhållit, ytterligare framhålla några motiv för att lagförslaget borde undergå ytterligare revision förrän det av riksdagen kan godkännas.

I 2 § av lagförslaget stadgas, att tillstånd bör utverkas till grundande av stiftelse. Detta stadgande baserar sig på den bestämmelse, som för närvarande ingår i lagen om ärendenas handläggning i statsrådet och dess ministerier, i vilken stadgas att på republikens president bl. a. ankommer den slutliga handläggningen av ärenden angående beviljande av tillstånd till grundande av stiftelser och godkännande av dessas stadgar. Detta stadgande i lagen om ärendenas handläggning i statsrådet och dess ministerier har åter inkommit i denna lag från reglementet för kejserliga senaten för Finland av 1892, om jag icke missminner mig. I detta reglemente var motsvarande ärende förbehållet senaten under generalguvernörens presidium. Det är alltså en reminiscens ifrån den tid, då statsmakten på allt sätt försökte inskränka den medborgerliga handlingsfriheten, en reminiscens som vi hava all anledning att nu, då tillfälle därtill gives, avskaffa och icke bibehålla. Även i andra länder, där frågan om särskild lagstiftning om stiftelser har varit före, har man utgått ifrån den otvivelaktigt riktiga uppfattningen, att en sådan kontroll från statsmaktens sida är överflödig. I sådant avseende vill jag särskilt referera till Schweiz' lagstiftning om stiftelser av 1911.

Redan på de skäl jag nu anfört synes det mig att fullt skäl föreligger att avlägsna detta stadgande ifrån § 2. Det är alldeles tillräckligt om justitieministeriet förbehålles sådan granskning av stiftelsens stadgar och rätt att fastställa desamma, som i 2 och 5 §§ förbehålles justitieministeriet. Det synes mig dess betänkligare att lämna stiftelses grundande beroende av ett sådant tillstånd, som detta tillstånd numera icke skulle givas av presidenten och statsrådet utan av justitieministern ensam. Såsom 5 § vidhandengiver har såsom villkor för att tillstånd till grundande av stiftelse skall meddelas fastställts, att stiftelses ändamål skall vara nyttigt. Detta, huruvida stiftelses ändamål är nyttigt eller icke, är ju en synnerligen subjektiv fråga; man bör icke lämna avgörandet härav beroende av den tillfälliga justitieministerns prövning. I motsvarande fall t. ex. beträffande aktiebolag känner icke heller vår lagstiftning något dylikt, utan beträffande dem stadgas blott att stadgarna skola i behörig ordning stadfästas.

Den andra huvudanmärkningen jag har att göra emot lagförslaget gäller § 14, som i regeringens proposition motsvaras av § 15 och § 18. I dessa paragrafer har åt justitieministeriet eller justitieministern överlåtits uppgifter, vilka äro av en art, som i lika fall i övrigt i vår lagstiftning anförtros uteslutande åt de dömande myndigheterna, domstolarna och överexekutor. Enligt det föreliggande lagförslaget skulle emellertid åt justitieministern överlämnas rätt att förbjuda verkställigheten av stiftelsestyrelsens beslut, att förpliktiga styrelsen att fullgöra vad av densamma underlåtits, att skilja styrelsemedlem från hans uppdrag, att upplösa stiftelse på grund av att dess verksamhet bedrives i strid emot lag eller stiftelsens stadgar. Alla dessa prövningsfrågor överlämnas alltså åt justitieministern. Huru och på vilket sätt han skall förfara då han dömer i dylika frågor det framgår icke heller av lagförslaget, i vilken mån parterna skola höras o. s. v. Dessa åtgöranden innefatta utan tvivel för ett statsförvaltande organ fullkomligt främmande uppgifter.

Den reservation, som bl. a. jag har undertecknat, avser nu att avlägsna dessa anomalier ifrån lagförslaget. Det är huvudsakligen beträffande de av mig nämnda punkterna som reservationen skiljer sig från lagutskottets betänkande. Ytterligare ingår i reservationen vissa ändringsförslag beträffande § 6, vilka dock äro av huvudsakligen praktisk art och avse att erhålla konformitet med den form beträffande inregistrering, som för närvarande är gällande om aktiebolag och föreningar, så att lagstiftningen icke på detta område må bli alltför brokig.

Jag uttalar förhoppningen att stora utskottet, då ärendet nu går till dess behandling, måtte lägga reservationen till grund för behandlingen och riksdagen i sinom tid vid andra behandlingen likaså.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 53 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 pykälän selittämisestä.

Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen n:o 2 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta.

Ed. Schaumanin lak. al. n:o 1 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Kertomus valtiovarain tilasta vuodelta 1926 ja valtiontilintarkastajain kertomus samalta vuodelta.

Mainittujen kertomusten johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8. Mietintö esitellään kokonaisuudessaan.

Keskustelu:

Ed. Welling: Tämä valtiontilintarkastajain mietintö vuodelta 1926 on eduskunnassa nyt käsiteltävänä tavallista myöhemmin. Senpä tähden useat asiat, jotka aikoinaan herättivät laajaa mielenkiintoa, ovatkin nyt jo jonkunverran vanhentuneita. Mutta silti lienee paikallaan muutamalla sanalla mainita niistä tärkeimmistä kysymyksistä, joihin valtiontilintarkastajat ovat mietinnössään päähuomion kohdistaneet.

Eri vuosina ovatkin jo valtiontilintarkastajat ja eduskunta hyvinkin ankarasti arvostelleet erinäisiä kohtia erinäisten ministeriöiden kohdalla niistä väärinkäytöksistä valtion varojen hoidossa, mitä niissä on ilmennyt. Erityisesti puolustusministeriön ja yleensä puolustuslaitoksen menoissa on voitu havaita eri vuosina hyvinkin, voitaisiinpa sanoa, törkeitäkin väärinkäytöksiä, mutta siitä huolimatta usein samat väärinkäytökset toistuvat aina vuodesta vuoteen. Olisi jo aika päästä puolustuslaitoksenkin menoissa täsmällisyyteen ja että valtion tulo- ja menoarviota noudatetaan. Erityisesti valtiontilintarkastajat ovat kahtenakin vuonna maininneet, kun eduskunnassa on myönnetty varoja kasarmien ja sotilasten asuntojen parantamiseen, niin puolustusministeriössä käytetään yli 400,000 markkaa puolustusministeriön huonekalustoon, joita varoja ei ilmeisesti oltu sellaisiin tarkoituksiin hyväksytty.

Myöskin valtiontilintarkastajat ovat mainitulta vuodelta kiinnittäneet laajaa huomiota rautatiehallituksen halkohankintoihin. Nämä rautatiehallituksen halkohankinnat ja yleensä puutavaraliike onkin maassa herättänyt kiusallista huomiota useina eri vuosina. Kysymyksestähän on käyty verrattain laajoja oikeusjuttujakin, jotka eivät vielä nytkään liene täydellisesti päättyneet. Kun tarkastelee tätä valtiontilintarkastajain lausuntoa, niin herättää ihmettelyä sellainen valtion asioiden hoito, kuin on asioita rautatiehallituksessa hoidettu. Minä mainitsen muutamia esimerkkejä. Kun Venäjän valtion polttoainekomitealta oli jäänyt Itä-Suomeen suurehko määrä ratapölkkyjä, nämä ratapölkyt joutuivat sittemmin metsähallitukselle, joka tarjosi näitä rautatiehallitukselle 5 markan hinnasta kappaleelta. Rautatiehallitus kieltäytyi ostamasta 5 markalla, tarjoten ainoastaan niistä 3 markkaa kappaleelta. Mutta sitten metsähallitus myy nämä ratapölkyt Ulstille 3 ½ markasta eli hiukan kalliimmasta, kuin mitä rautatiehallitus tarjosi. Jonkun ajan kuluttua rautatiehallitus ostaa sitten nämä samat pölkyt liikemies Ulstilta ja maksaa niistä 9 markkaa ja 15 markkaa kappaleelta. Jos rautatiehallitus olisi nämä ratapölkyt ostanut suoraan metsähallitukselta, niin se olisi saanut ne toistasataatuhatta markkaa halvemmalla, kuin mitä se maksoi näistä ratapölkyistä liikemies Ulstille. Yleensä myöskin ne halkohankinnat, joita rautatiehallitus eri aikoina ja eri piireissä on ostanut yksityisiltä liikemiehiltä, erittäinkin tältä

liikemies Ulstilta, ovat herättäneet laajaa huomiota. Ja voidaanpa sanoa, että yleinen mielipide on ollut sillä kannalla, että rautatiehallituksessa näitä asioita olisi hoidettu lievimmin sanoen hyvin leväperäisesti. Myöskin valtiontilintarkastajat kiinnittävät täällä verrattain vakavasti huomiota moniin muihin asioihin, mutta toiset ovat laadultaan vähäpätöisempiä, joten en lähde niistä lähemmin mainitsemaan.

Muutamalla sanalla mainittakoon, että valiokunta ei ole voinut yhtyä valtiontilintarkastajain lausuntoon siinä kohdin, mikäli se koskee valtion teollisuuslaitosten toimintaa. Valtiovarainvaliokunnan loppulausunto onkin verrattain ankara tänä vuonna ja johtuu siitä, että valtion eri virastoissa ei ole vielä totuttu käyttelemään määrärahoja eduskunnan myöntämissä talousarvion puitteissa. Me voitaisiin eduskunnassa odottaa, että suurempaan täsmällisyyteen ja järkiperäisyyteen olisi päästävä valtion tuloja menoarvion noudattamisessa.

Ed. V i r t a: Valtiontilintarkastajain kertomukset ovat viime vuosina olleet eräitä tyypillisiä asiakirjoja siinä suhteessa, että niistä on ainakin osiksi käynyt selville se kapitalistisen järjestelmän mädännäisyys, joka vallitsee tämänkin maan valtiotalouden hoidossa. Nyt esilläoleva tilintarkastajain kertomus vuodelta 1926 ei siinä suhteessa ole edellisiin verraten sen valoisampi, vaan väärinkäytökset, suoranaiset valtionvarojen kavallukset ja huijauksetkin ovat nyt kyseessäolevana vuonnakin olleet huomattavat ja suuremmatkin kuin edellisinä tilivuosina. Tilintarkastajain kertomuksen sisältö ei tietenkään anna asioiden kulusta todellista kuvaa, koska tilintarkastajat itsekin kuuluvat samaan riistäjäluokkaan. Tilin- ja asioiden hoitajatkin kapitalistisen järjestelmän puoltajina eivät tietenkään ryhdy omaa järjestelmäänsä, sen asioita ja varojen hoitoa suinkaan liian kovakouraisesti arvostelemaan, vaan on se monessakin suhteessa kertomuksessa hyvinkin hellävaroen tehty ja lausunnot siivilöity mahdollisimman sävyiseen muotoon siinäkin, missä on törkeämpiä varojen väärinkäytöksiä tapahtunut. Ryhmämme taholta täällä edellisinä vuosina tilintarkastajain kertomuksia käsiteltäessä on jatkuvasti arvosteltu, tuotu ilmi mitä törkeimpiä väärinkäytöksiä ja laiminlyöntejä valtion taloudenhoitoon nähden. Kun ryhmämme taholta on vaadittu asian esillä ollessa syyllisiä edesvastuuseen ja muita toimenpiteitä asiantilan parantamiseksi, on porvaristo asioihin ja ehdotuksiin aina suhtautunut yliolkaisesti, ikäänkuin olisi kyseessä vain tavallinen käytäntöön hyvin soveltuva asiaintila, olkoon kyseessä minkälainen asia tahansa. Kun sitäpaitsi tilintarkastajain kertomuksia käsitellään jopa 3 ja 4 vuotta jälkeenpäin, kun asiat ovat tapahtuneet, selvittävät tietenkin porvarit, että asia on jo niin vanha, se hallitus, joka silloin oli remmissä, on vaihtunut, miehet muuttuneet, nykyinen hallitus ei muka siitä ole vastuussa, mitä edellinen on tehnyt, ja näin ollen ei koskaan kukaan asiallisesti ota vastatakseen eikä vaadikaan ketään vastaamaan mistään väärinkäytöstä, silloin kun tilintarkastajain kertomukset ovat eduskunnan käsiteltävänä. Porvaristo sosdem. apureineen aina onkin ryhtynyt vain viittaamaan valtion tilintarkastajain kertomusta koskevassa mietinnön loppulauseessa, että koska varojen hoidossa on osoittautunut päästävän suurempaan täsmällisyyteen ja huolellisuuteen ja tarkkuuteen, ei asia anna aihetta enempään, kuten termi yleensä on kuulunut. Vaikkakin näin on selvitetty, on meillä tälläkin kertaa, kuten ennenkin, vuoden 1926 tilintarkastajain kertomus osoittamassa, minkälaista tarkkuutta ja huolellisuutta valtion varojen hoidossa ja käytössä kysymyksessäolevana vuonnakin on noudatettu. Työväenluokan edustajina on tälläkin kertaa meidän syytä puuttua asiaan varsinkin senvuoksi, että ne varat, joita jatkuvasti vuodesta toiseen useissa tapauksissa käytetään väärin ja kavalletaankin, on raskaina veroina kerätty työläisten ja talonpoikain kukkarosta. Lukemattomat ovat ne tapaukset, jolloin työläisten ja pienviljelijäin pienet omaisuudet on ryöstövouti myyttänyt maksettavista veroista, pistäen rahat omiin taskuihinsa tai ne ovat joutuneet jonkun pelihuijarin tuhlattavaksi tai juotavaksi. Tällaisia uutisia ja asioita saamme lukea melkein jokaisesta päivälehdestä ja kuinka paljon niitä painuu kokonaan pimentoon, on salaisuus, jota on mahdoton maallikon arvostella. Valtion tilintarkastajain kertomuksesta, jota nyt käsitellään, paljastuu myöskin asioita, jotka osaltaan osoittavat, että valtion rottia on myöskin riittämiin asti ollut kyseessäolevana tilivuonna. Siitä mainittakoon vain muutamia tyypillisimpiä esimerkkejä tästä valtion

tilintarkastajain kertomuksesta, joista selviää, että väärinkäytökset eivät ole suinkaan kysymyksessäolevana vuonnakaan vähentyneet, vaan huomattavasti lisääntyneet edelliseen vuoteen nähden.

Valtion tilintarkastajain kertomuksesta tyypillisimpänä esimerkkinä otan muutamia kohtia, jotka osoittavat, kuinka valtion talouden hoidossa on noudatettu eduskunnan päätöksiä ja millä tavalla siellä yleensä on valtion varojen kanssa huseerattu ja millä tavalla virkamiehet ovat myöskin näihin tällaisiin juttuihin sekaantuneet. Valtion tilintarkastajain kertomuksen sivulla 10 puhutaan n. s. Venäjän pakolaisista, niistä valkoisista emigranteista, joihinka nähden tämän maan porvaristo ja myöskin sosialidemokraatit ovat olleet verrattain hyvässä suhteessa. Onhan näille emigranteille vuosittain myönnetty monia miljoonia markkoja pitkiä aikoja, jotenka ne nousevat useampiin kymmeniin miljooniin markkoihin asti, ja näitä varoja on, kuten valtion tilintarkastajain kertomuksesta näkyy, käytetty avustuksina sellaisillekin emigrantti-venäläisille, jotka ovat työkykyisiä ja eläneet irstasta ja huonoa elämää, välittämättä perheistään ja heidän huoltamisestaan, mutta koska valtion varat ovat olleet heille avoinna huoltokomitean kautta, niin sopiihan sitä niin elää ja menetellä. Mutta tässä vain toteutuu se väite, jonka me olemme joka vuosi esittäneet, että näiden varojen jaossakin vielä tapahtuu väärinkäytöstä siinä, että niillä maksetaan lisäpalkkoja monille niille emigranteille, jotka ovat jonkun kapitalistin työssä ja saavat sieltä hiukan palkkaa ja valtioavustusta maksetaan heille lisäksi elantoansa varten. Tällaisesta avustushommasta olisi mielestäni jo aika luopua, koska valtion tilintarkastajain kertomuksen perusteellakin näiden varojen käyttökään ei mielestämme vastaa edes oikeudenmukaisuutta siinäkään suhteessa, että niitä käytettäisiin niin, kuten porvaristo väittää, että niillä huolletaan muka vain lapsia ja vanhuksia.

Sotatarvemenoissa kysymyksessäolevana vuonna on myöskin tapahtunut suoranaisia kavalluksia, joita eräskin virkamies on tehnyt kavaltaen aina 300,000 markkaa, jota kavallusta hän on harjoittanut, kuten tilintarkastajain kertomuksesta käy ilmi, 5 vuoden aikana, siis jatkuvasti vuodesta toiseen. Sen lisäksi saman pääluokan kohdalla esiintyy edelleenkin sama väärinkäyttö kuin ennenkin, että sotamiesten sänkyjä, pöytiä ja tuoleja varten tarkoitetut määrärahat ovatkin luistaneet puolustusministerin leposohviin ja patjoihin, joita sinne on hankittu sinäkin vuonna 400,000 markan arvosta. Sen lisäksi valtion n. s. kulkulaitosministerin pääluokan kohdalla esiintyy vertojaan vailla oleva huijausten sarja, josta puhutaan tilintarkastajain kertomuksessa sivulta 53 alkaen useammalla sivulla, joista vain otettakoon muutamia tyypillisimpiä kohtia, mitä näiden huijausten kautta, joihin eräät valtion virkamiehetkin ovat osallistuneet, on valtiolle saatu aikaan vahinkoa.

Tilintarkastajat sanovat eräässä kappaleessa sivulla 54: „Näyttää siltä, että liikemies Ulsti on nauttinut liian suurta luottamusta ja että hänellä on ollut hankinnoihin liian suuri vaikutusvalta, koska hän kahdesti on voinut hankinnoillaan aiheuttaa melkoisia vajauksia.'' Tästä jatkuu ja sanotaan, että ensimmäisellä kerralla tämä herra on pystynyt valtiota huijaamaan kokonaista 429,100 markalla, josta on sitten muka vähennetty 9,600 markkaa. Samalla sivulla seuraa, että sama herra on myynyt halkoja valtiolle yhä edelleenkin ja kantanut niistä maksuja 41,274 markkaa liikaa. Tilintarkastajat huomauttavat kaiken tämän jälkeen, kun tämä ensimmäisten huijausten sarja on mennyt ohi, että vaikka liikemies Ulsti Kuopion piirissä oli osoittautunut epäluotettavaksi hankkijaksi, hän sai edelleenkin jatkaa hankintojaan, paitsi korvatakseen vajauksiaan, myös uusien sopimusten nojalla. Liikemies Ulsti on vedonnut siihen että, jollei hän saanut luovuttaa rautatielle niitä huomattavia halkomääriä, joita hän oli ostanut, hän ei voisi täyttää antamiaan sitoumuksia. Hän ei kuitenkaan osoittautunut, sanovat tilintarkastajat, säälinarvoiseksi, koska hän jo seuraavana vuonna teki itsensä syypääksi Viipurin varastojaksossa vielä suurempiin väärinkäytöksiin ja rautatielaitokselle koitui vain uusia vahinkoja ilmeisesti senkin vuoksi, että Kuopiossa ilmenneistä epäkohdista vaiettiin. Vaikeneminen tietenkään ei ollut Ulstin asia. Sen suorittivat ne, joiden olisi pitänyt puhua Ulstin hommista.

Edelleen sanotaan sivulla 56, sitten kun alkaa tämä toinen huijausten sarja, että tämän kautta tuotettiin valtiolle vahinkoa, sahaustappiota y. m. 1,504,902 markkaa. Ti-

lintarkastajain lausunnoista käy vielä selville, että ratapölkkykaupat, joissa valtio maksoi 235,000 markkaa, jotka olisi saanut samat puut 135,000 markalla. Siis siinäkin on maksettu 100,000 markkaa liikaa. Saman kappaleen lopussa tilintarkastajat sanovat: „Selvittämättä on, oliko puheenaolevissa asioissa syy asianomaisissa rautatiehallituksen virkamiehissä vai ratainsinöörissä ja ratamestarissa, jotka olivat antaneet ratapölkyistä huonot arvostelut. Siis tilintarkastajat viittaavat siihen, että selvittämättä on, kenessä syy tähän rötökseen nähden oli olemassa.

Sen lisäksi on tilintarkastajain kertomuksessa näitä asioita koskevassa loppulauseessa ihmeellinen yhteenveto tästä hankintahommasta, johonka on osallistunut suurempipalkkaisia virkamiehiäkin, joilla on ollut vaikutusvaltaa valtion vankiloissa. Tilintarkastajat sanovat, että vielä voi asettaa harkittavaksi, eikö sellaisille henkilöille, joilla on vaikutusvaltaa hankinnoissa, olisi annettava entistä paremmat palkkaedut, niin ettei ainakaan toimeentulovaikeus antaisi aihetta vilpilliseen menettelyyn! Kun herrat ovat tällaista rötösten sarjaa harjoittaneet pitkin vuotta, hyödyttäneet itseään valtion virassa ollen ja huolimattomuudellaan aiheuttaneet huomattavia vahinkoja valtiolle, tulevat tilintarkastajat siihen tulokseen, että näille olisi korjattava vielä palkkausta, joilta minun mielestäni rötöksiin osallistuneilta pitäisi ottaa entinenkin palkka pois ja panna linnaan niinkuin muutkin pahantekijät.

Vielä tilintarkastajat huomauttavat siitäkin, että valtion rautateillä niinkuin muissakin viroissa olevat virkamiehet eivät saa pitää sivutoimia, jotenka nämä sivutoimet ovat heilläkin olleet kokonaan laittomia, ja näistä olisi rautatiehallituksen pitänyt olla tietoinen, ja näiden sivutoimien harjoittamista nämä virkamiehet siis ovat voineet tehdä rautatiehallituksen tieten, ja näin ollen rautatiehallituskin on mielestäni täysin vastuussa kaikesta siitä, mitä tässä suhteessa työtätekevältä luokalta kerättyihin varoihin nähden on valtion taloudessa harjoitettu.

Täytynee tulla siihen tulokseen, että tilintarkastajain huomautusta ei voitane hyväksyä siltä kohdalta, jossa se ehdottaa otettavaksi harkittavaksi hankintoihin osallistuvien virkamiesten palkkauksen parantamista, koska näiden virkamiesten rötökset ja kavallukset eivät suinkaan ole tapahtuneet sen vuoksi, että he ovat huonosti palkattuja, vaan he useinkin kuuluvat juuri niihin palkkausluokkiin, joilla on suuret palkat ja josta voi vetää montakin kertaa sen johtopäätöksen, josta esimerkkinä voidaan mainita Wilskmanin juttu, jossa huomataan, että mitä suurempi palkka, sitä suurempi huijaus ja rötös on myöskin, koska on mahdollisuus sitä enemmän istua pelipöytien ja juomapöytien ääressä, kun on sellaiset tulot, että niillä passaa ylellisesti rellestää.

Näihin puutavarahankintoihin nähden on syytä myöskin huomauttaa, että rautatiehallitus on alaisiaan virkamiehiä huonosti valvonut ja täten on myöskin vastuussa niihin vahinkoihin, mitä valtiolle on puutavarahankintoihin nähden kyseessäolevana vuonna aiheutunut, jotenka rautatiehallitukselle olisi myöskin tässä suhteessa valiokunnan mietinnössä jotakin sanottava. Vaikkakin on selvää, että jyrkemmätkään lausunnot ja sanonnat eivät tämän kapitalistisen järjestelmän vallitessa sen rappiolla olevaan virkamiesluokkaan paljoakaan vaikuta, eikä yleensä sen järjestelmän sisällä, jossa me elämme, ole toivoakaan parempaan asiantilaan, niin siitä huolimatta meidän on velvollisuus paljastaa nykyisen järjestelmän kehnous ja vaatia edes mietintöihin sellaista lausumaa, jossa selvästi sanotaan näistä teoista jotakin, ja mistä todellakin on kysymys. Tällöin myöskin työtätekevien taholta ymmärretään, että huijaukset ja rötökset eivät ole sellaisia, että niitä ei huomattaisi ja käsitettäisi sitäkin, missä todellakin näihin asioihin on vika löydettävissä. Minä olen varma, että tuskin ennen voidaan tässäkään maassa tällaisista paheista päästä ja puhdistusta saada aikaan kuin työväestö ja talonpojat ovat saaneet määräysvallan, silloin työläiset ja talonpojat voivat valvoa ja määrätä niistä varoista, joita he valtion kukkaroon pulittavat ja myöskin niistä arvoista, joita yhteiskunnassa työllään hankkivat.

Minä ehdotan, että valiokunnan mietintöön liitettäisiin ne lausumat lisäyksinä ja täydennyksinä, jotka esiintyvät valiokunnan mietinnössä sivulta 8 alkavassa vastalauseessa.

Puolustusministeri Niukkanen: Tilintarkastajat selostavat tässä esillä olevassa kertomuksessaan varsin laajasti valtionrautateiden halkojen hankinnassa tapahtuneita väärinkäytöksiä, väärinkäytöksiä, joihin

myöskin valtiovarainvaliokunta mietinnössään kajoaa ja josta tässä edellä on paljon puhuttu. Kun nämä väärinkäytökset, n. s. Ulstin juttu, saatiin selville vasta vuonna 1927 ja näin ollen vasta siis silloisella hallituksella oli mahdollisuus ryhtyä niitä lähemmin selvittämään ja ryhtyä niiden johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hallitus tällaisten valitettavien tapausten johdosta yleensä voi ryhtyä, ei siis tämä asia oikeastaan kuuluisi käsiteltäväksi vuoden 1926, vaan vasta vuoden 1927 tilintarkastuskertomuksen yhteydessä. Mikäli erikoisesti koskee kulkulaitosministeriötä on tilintarkastajien selostuksen johdosta huomautettava, että kulkulaitosministeriöllä ei tietenkään silloin ollut vielä mitään mahdollisuutta ryhtyä tämän valitettavan ilmiön suhteen toimenpiteisiin, syystä, että tällaisia väärinkäytöksiä ei ollut tullut silloin vielä ministeriön tietoon, koska, kuten tilintarkastajatkin kertomuksensa sivulla 56 mainitsevat, vuoden 1925 vuositarkastuksessa Kuopion varastojaksossa ilmenneestä vajauksesta asianomaisten taholta kokonaan vaiettiin. Kulkulaitosministeriön toimenpiteellä tässä asiassa v. 1926 oli ainoastaan sikäli kosketusta kysymyksen kanssa, että ministeriön määräys rautatiehallitukselle 27 p:nä huhtikuuta, jota tilintarkastajat koskettelevat ja jolla rautatiehallitusta kehoitettiin ryhtymään entistä suuremmassa määrin kuluttamaan Itä-Suomessa silloin olevia suhteettoman suuria halkovarastoja, edisti näissä varastoissa sittemmin selville saatujen vajausten ilmituloa.

Kuten tilintarkastajatkin kertomuksessaan mainitsevat, oli 20 päivänä maaliskuuta 1926 rautateiden koko halkovarastojen määrä 2,974,926 m³ eli siis n. kahden vuoden kulutusta vastaava määrä. Kun näistä varastoista suurin osa sijaitsi Itä-Suomessa olevilla varastopaikoilla, oli tilanne sellainen, että Itä-Suomen rataosilla oli silloin jopa 5 vuotta vanhoja halkoja ja n. 4:n vuoden kulutusta vastaava määrä, kun siihen sijaan samaan aikaan Länsi- ja Etelä-Suomen rataosille tuotettiin suuret määrät kivihiiliä ulkomailta. Tämän polttovarastotilanteen kuin myöskin eduskunnan v. 1925 lausuman kehoituksen huomioonottaen — jossa kehoitettiin entistä suuremmassa määrin käyttämään kotimaista polttoainetta — kulkulaitosministeriö katsoi olevansa velvollinen antamaan rautatiehallitukselle kehoituksen, että kivihiilen käyttöä supistettaisiin mahdollisimman vähiin ja Länsi- ja Etelä-Suomen rataosille siirrettäisiin Itä-Suomessa jo osittain mätänemistilassa olevia suhteettoman suuria halkovarastoja Länsi-Suomen rataosilla kulutettaviksi. Kun tilanne rautatielaitoksen Itä-Suomessa oleviin halkovarastoihin nähden oli sanottuna aikana tällainen, mikä myöskin sanottuja varastoja sittemmin siirtämään ryhdyttäessä todettiin, jolloin myöskin niissä olevat vajaukset kävivät selville, on vaikeata käsittää, m i n k ä v u o k s i tilintarkastajat haluavat puhua arvostelevassa äänilajissa kulkulaitosministeriön mainitusta rautatiehallitukselle antamasta määräyksestä, että sanottuja pilautuvia varastoja oli kulutettava ja kivihiilen tuontia supistettava.

Mitä sitten tulee siihen, että rautatielaitoksen olisi yhä suuremmassa määrin siirryttävä halkojen kulutuksesta kivihiilen kulutukseen, jota menettelyä tilintarkastajat suosittelevat ja jota rautatiehallitus myöskin kannattaa, — sen varasto-osaston johtajahan on äskettäin sanomalehdissä antamassaan haastattelussa ilmoittanut, että ensi vuonna aiotaan kivihiilen tuontia lisätä siinä määrin, että n. puolet koko polttoainetarpeesta tyydytetään kivihiilellä — niin tuntuu ainakin minusta tällainen menettely varsinkin nykyisenä ajankohtana vähemmän harkitulta. Sen vuoksi, että tällainen toimenpide, jolla n. 750,000 halkokuutiometrin polttoainetehoa vastaava määrä tyydytetään ulkomaisella kivihiilellä, tietää metsätyöntekijäin työnsaantimahdollisuuksien supistamista varsin suuressa määrässä, samalla kuin se kymmenillä miljoonilla edelleen huonontaa muutenkin peräti heikkoa kauppatasettamme.

Ed. C a j a n d e r: Olen pyytänyt puheenvuoroa kosketellakseni sitä osaa valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, joka käsittelee Veitsiluodon sahaa.

Osoitettuaan virheellisiksi valtiontilintarkastajain ilmoittamat numerotiedot niistä poistoista, joita on toimitettu Veitsiluodon sahan liikekirjanpidossa, esittää valtiovarainvaliokunta käsityksenään, että valtiontilintarkastajain arvostelu mainitusta sahasta kenties on liian ankara. Samalla kun erityisellä mielihyvällä saan todeta, että valtiovarainvaliokunta on katsonut syytä olevan täten oikoa valtiontilintarkastajain

arvostelua, saattaa olla paikallaan selvitellä, missä määrin valtiontilintarkastajain arvostelu kysymyksessä olevaan sahaan nähden yleensä on olevien olojen mukainen.

Päämuistutukset, mitkä valtiontilintarkastajat tekevät, ovat seuraavat: Veitsiluodon saha ei ole tuottanut voittoa, vaan todellisuudessa huomattavan suuria tappioita; saha on hoitoalueita sahapuista hyvittänyt liian alhaisilla hinnoilla; poistot ovat olleet liian pieniä ja osa sahan hallituskustannuksia on kirjattu metsähallituksen menoiksi sahaa rasittamatta.

Tarkastakaamme lähemmin näitä väitteitä.

Todistellessaan, että Veitsiluodon sahan tilinpäätös, jos sahaa arvostellaan yksityisliikkeenä, olisi osoittanut tappiota, laskevat valtion tilintarkastajat että Veitsiluodon saha kysymyksessäolevina vuosina 1925 ja 1926 olisi joutunut maksamaan korkoa pääomilleen edellisenä vuotena 9,027,381: 68 markkaa ja jälkimmäisenä 8,012,721: 28 markkaa. Tällöin valtiontilintarkastajat kuitenkin lähtevät sellaisesta todellisuusvastaisesta edellytyksestä, että Veitsiluodon sahan kokoinen yksityinen sahaliike tai yleensä sen kokoinen yksityinen liike toimisi kokonaan ilman omaa pääomaa pelkkien lainojen varassa.

Yhtä virheellinen on valtiontilintarkastajain laskelma Veitsiluodon sahan suoritettavista veroista. Arvioidessaan, kuinka paljon tulo- ja omaisuusveroa valtion olisi Veitsiluodon sahan osalta suoritettava itselleen, ottavat valtiontilintarkastajat lähtökohdaksi Enso-Gutzeit osakeyhtiön verot, edellyttäen, että Veitsiluodon sahan tulisi suorittaa sama määrä veroja vientiyksikköä kohti kuin Enso-Gutzeit O. Y. suorittaa valtion veroa ynnä kunnallisveroa. Tällöin valtiontilintarkastajat kuitenkin jättävät huomioon ottamatta, että oleellinen osa Enso-Gutzeit O. Y:n veroista kohdistuu maakiinteistöihin eikä teollisuustuotantoon, jotenka vientiyksikkö näillä edellytyksillä on väärä laskuperuste Veitsiluotoa koskevalle verolaskelmalle, jota paitsi mainittuna vuonna teollisuustuotannostakin aiheutunut vero suhteellisesti suuremmassa määrässä kohdistui selluloosateollisuuteen kuin sahateollisuuteen syistä, joihin valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkin viitataan. Lisäksi tällä tavalla menetellen tulee määrätyksi sekä valtion vero että kunnallisvero, mikä viimeksimainittu jo muutoinkin on huomioonotettu Veitsiluodon kirjanpidossa, koska valtion sahat ovat olleet kunnille verovelvollisia vuodesta 1921.

Koko vertailu Enso-Gutzeit-Osakeyhtiöön, jota valtiontilintarkastajat käyttävät eräänlaisena esikuvallisena vertauskohteena, sitäpaitsi ontuu. Siinä tulee nimittäin verratuksi Enso-Gutzeit-Osakeyhtiön selluloosateollisuuteen yhdistettyä sahateollisuutta sellaiseen, nimittäin Veitsiluodon, sahateollisuuteen, jolle nyt vasta täydennykseksi rakennetaan selluloosatehdas. Mitä tämä käytännössä merkitsee, ymmärtää, kun ottaa huomioon, että Enso-Gutzeit-Osakeyhtiön sahateollisuus kysymyksessäolevina vuosina pysyi tulovoittoisena ainoastaan sen kautta, että yhtiön sahat saattoivat kumpaisenakin vuonna yli 12 miljoonan markan edestä myydä sahausjätteitä selluloosatehtailleen. Muussa, siis Veitsiluotoa vastaavassa, tilanteessa, jossa ei saada sahausjätteitä kaupaksi, vaan jossa päinvastoin on melkoisia menoja sahausjätteiden poistamisesta, olisi mainitun yhtiön sahateollisuus tuottanut huomattavan tappion.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä jo on oikaistu valtiontilintarkastajain ilmoitukset poistoista, valtiontilintarkastajat kun ilmoittavat poistot todellista pienemmiksi. Poistojen suuruuden arvostelemiseksi on paitsi sitä, mitä yleensä tiedetään ilman aputeollisuutta työskentelevän suursahateollisuuden kannattavaisuudesta, mainittava, että Veitsiluodon saha kysymyksessäolevina vuosina 1925—1926 vasta ensi kertaa oli kaksin työvuoroin täydessä käynnissä. Oikeudenmukaisuus olisi sitä paitsi vaatinut mainitsemaan, että poistot jo seuraavana vuonna, 1927, olivat 7.6 miljoonaa markkaa, mikä numero ei ole saattanut olla valtiontilintarkastajille tuntematon.

Mitä sitten tulee niihin kantohintoihin, joilla Veitsiluodon saha on hyvittänyt hoitoalueita ottamistaan sahapuista, niin niihin nähden luonnollisesti voidaan esittää hyvinkin ontuvia vertailuja, jollei riittävässä määrässä oteta huomioon kysymyksessäolevien puuerien eli leimikoiden laatua ja sijaitsevaisuutta. Itse asiassa niistä sahapuumääristä, joita kysymyksessä olevina vuosina sahattiin Veitsiluodon sahalla, vuonna 1925 188,738 runkoa ja vuonna 1926 145,271 runkoa oli sellaisia, joista yleisissä huutokaupoissa ei oltu tehty tar-

jouksia, ja eräät olivat vuodesta toiseen olleet julkisissa huutokaupoissa saamatta ostajaa. Tällaisistakin puueristä olisi Veitsiluodon sahan valtiontilintarkastajain käsityskannan mukaan pitänyt suorittaa samojen vuosien hyväksyttyjen huutokauppatarjousten keskihinta. Luonnollisesti Veitsiluodon sahalle olisi useinkin ollut edullisempaa tällaisten puuerien sijasta ottaa sellaisia, joista tarjottiin korkeita, jopa huippuhintojakin, koska ne paremmin sijaiten ja laadultaan parempina yleensä tuottavat paremman voiton kuin halpuudestaan huolimatta ostajien hyljeksimät puuerät.

Vertaillessa Veitsiluodon sahaa yksityisiin sahaliikkeisiin, jotka valtiotilintarkastajain kertomuksessa esiintyvät eräänlaisena esikuvallisena taustana, olisi valtiontilintarkastajilla, arvostellessaan niitä kantohintoja, joita Veitsiluodon saha on suorittanut valtion metsistä ostamistaan puista, ollut syytä vertailun vuoksi selvitellä myös niitä hintoja, joita yksityiset liikkeet suorittavat niistä puista, joita he ottavat omista metsistään, sekä myöskin selvitellä sitä etua, mikä yksityisillä sahoilla on sen kautta, että ne ovat voineet useinkin polkuhinnoin ostaa yksityismetsiä. Lisäksi olisi ollut asianmukaista mainita sekin etu, mikä Pohjois-Suomen suurilla puutavaraliikkeillä suureksi osaksi on ollut, nimittäin että niillä on pitkiksi ajoiksi ollut turvattuna kilpailuton puutavaransaanti valtion metsistä osittain hyvinkin alhaisilla hinnoilla.

Kun valtiontilintarkastajat tekevät vertailuja yksityisliikkeisiin, olisi ollut asianmukaista mainita myöskin, että Veitsiluodon sahan kirjanpitoarvoja ei ole alennettu minkäänlaisen „arvojenjärjestelyrahaston'' varoilla, niinkuin ei liene ollut harvinaista yksityisten yhtiöiden teollisuuslaitoksiin nähden, vaan Veitsiluodon sahan nykyiset kirjanpitoarvot riippuvat sahan todellisista perustamiskustannuksista ynnä niistä poistoista, joita sahan toiminta kulloinkin on sallinut.

Mitä vihdoin tulee niihin „hallituskustannuksiin'', joilla Veitsiluodon sahaa ei olisi rasitettu ja joidenka suuruuskaan ei olisi määrättävissä, niin niistä asiakirjoista, joita valtiontilintarkastajilla on ollut käytettävänänsä, selviää, että Veitsiluodon sahaa on metsähallituksen yleisillä hallintokustannuksilla rasitettu vuonna 1925 322,040 markalla ja vuonna 1926 318,640 markalla 45 pennillä.

On siis lyhyesti todettava, että valtiontilintarkastajat arvostellessaan Veitsiluodon sahan korkomenoja, lähtevät siitä todellisuusvastaisesta edellytyksestä, että tämänsuuruinen yksityinen sahaliike toimisi kokonaan ilman omaa pääomaa pelkkien lainojen varassa, että valtiontilintarkastajain suorittama verolaskelma on mielivaltainen ja merkityksetön, että valtiontilintarkastajat moittiessaan poistojen pienuutta ilmoittavat poistot todellista pienemmiksi; että valtiontilintarkastajain huomautukset Veitsiluodon sahan suorittamien kantohintojen pienuudesta eivät lähde oikeista edellytyksistä, sekä että heidän väitteensä, että Veitsiluodon sahaa ei ole liikekirjanpidossa rasitettu metsähallituksen yleisillä hallintokustannuksilla, ei ole tosiolojen mukainen. Veitsiluodon sahan monipuoliseen välilliseen merkitykseen eivät valtiontilintarkastajat kiinnitä huomiota.

Valtiontilintarkastajilla täytyy luonnollisesti olla oikeus, ja se on heidän velvollisuutensakin, lausua arvostelunsa heidän tarkastettavanaan olleiden valtion virastojen ja laitosten hallinnosta ja hoidosta; sekä eduskunnalla että myöskin asianomaisella virastolla on kuitenkin oikeus vaatia, että tämä arvostelu on oleva objektiivinen.

Ei liene tavanmukaista, että tilintarkastaja, minkä liikkeen tahansa, käyttäisi tilintarkastajaominaisuudessaan, siis enemmän tai vähemmän luottamuksellisesti saamiaan tietoja esittääkseen niitä tai niiden pohjalla muodostamiaan mielipiteitä muuallakin kuin tilintarkastajakertomuksessa tai yhtiökokouksessa, valtiontilintarkastajista puheenollen eduskunnalle ja lähinnä sen valtiovarainvaliokunnalle. Vielä vähemmän tavanmukaista lienee vähemmän edullisten käsitysten levittäminen tilintarkastajain taholta liikkeestä, lisäksi valtion liikkeestä, ulkomaalaiselle lukijalle ja kuulijakunnalle, jolla ei voida olettaa olevan mahdollisuuksia arvostella esitettyjen tietojen pätevyyttä, ja tämä osittain vielä senjälkeen kuin ne ovat julkisuudessa tulleet osoitetuiksi virheellisiksi tai ainakin suuressa määrin kiistanalaisiksi. Niin on kuitenkin valtiontilintarkastajain puheenjohtaja, puhumattakaan siitä eräänlaisesta propagandasta, mitä hän kotimaahan nähden on harjoittanut valtion puunjalostusteollisuutta vastaan, tehnyt Suomen paperi- ja puutavaralehdessä julkaisemassaan englanninkielisessä kirjoituksessa, sekä viime vuonna

Oslon kauppakokouksessa pitämässään esitelmässä Suomen valtion harjoittamasta liiketoiminnasta. Epäedullisten tietojen levittämistä ulkomaille valtion harjoittamasta toiminnasta on kaiketi sitäpaitsi valtakunnan edun kannalta katsottuna muutoinkin pidettävä vähemmän sopivana.

Joskin olen jo vuosi sitten — ilman mitään vastaväitteitä — julkisesti sanomalehdissä esittänyt nämä seikat, olen kuitenkin katsonut asianmukaiseksi tässä yhteydessä ne saattaa eduskunnan tietoon.

Ed. M. Pekkala: Täällä on jo ed. Cajander yksityiskohtaisesti kosketellut valtion tilintarkastajain kertomusta, mikäli on kysymys metsähallinnon liiketoiminnasta, osoittaen, että kertomus on tältä osalta ei ainoastaan harhaanjohtavasti ja väritetysti esitetty, vaan suorastaan virheellinenkin, vieläpä varsin oleellisissa kohdin. Minulla ei näin ollen ole enää syytä lähemmin puuttua puheenaoleviin yksityiskohtiin, joiden minäkin tiedän olevan sellaiset, kuin ed. Cajander esitti. Minä en kuitenkaan voi olla huomauttamatta eräästä seikasta, jota ed. Cajander ei kosketellut, mutta joka kuitenkin on senlaatuinen, että sitä ei voi kokonaan vaitiollen sivuuttaa. Tarkoitan sitä kohtaa valtion tilintarkastajain kertomuksessa, jossa esitetään ajatus, että Veitsiluodon sahaliikkeeseen kiinnitetyille pääomille olisi laskettava vähintään 8 %:n korko. Vaikka tämä korkoprosentti ei tunnukaan viime aikojen korkokantaa silmälläpitäen korkealta, niin on se kuitenkin korkea tässä tapauksessa. Kun tilintarkastajat ovat kertomuksensa puheenaolevassa kohdassa hakeneet metsähallinnon liiketoiminnalle vertauskohtia esim. Gutzeit-yhtiön toiminnasta, olisi odottanut, että he olisivat ottaneet lähemmin selkoa, minkäkorkoisia ovat ne pääomat, joilla sanottu yhtiö toimii. Silloin eivät he varmaankaan olisi esittäneet edellämainitunlaista vaatimusta korkoprosenttiin nähden, sillä tosiasia on, että Gutzeit-yhtiö ei ole käyttämistään pääomista maksanut läheskään edellämainitun suuruista korkoa. Tilintarkastajain korkolaskelma ei muutenkaan, niinkuin ed. Cajander jo huomautti, ole oikeaan osunut.

Yleensä saa tilintarkastajien kertomuksen puheenaolevasta kohdasta sen käsityksen, että tilintarkastajilla siinä on ollut päämääränä jokin muu kuin kyseessäolevan liiketoiminnan etu. Onko tähän ehkä ollut vaikuttamassa se voimakas antipatia, joka ainakin eräillä tilintarkastajilla tiedetään olevan valtion harjoittamaa liiketoimintaa kohtaan yleensä, on vaikeata varmuudella päättää, mutta niihin kirjoituksiin nähden, joita eräs tilintarkastajista on julkisuuteen saattanut, vieläpä, niinkuin täällä jo huomautettiin, ulkomaalaistakin lukijakuntaa varten ja joissa ei suinkaan ole koetettu saada kyseessäolevaa liiketoimintaa edulliseen valoon, tuntuisi siltä, kuin tilintarkastajain kertomuksessa näkyisi merkkejä tuosta antipatiasta. Sen näkyy myöskin valtiovarainvaliokunta havainneen, koska se, korjattuaan eräitä kertomuksessa olevia numerotietoja, joskaan ei riittävästi, katsoo tilintarkastajain antaneen Veitsiluodon sahan toiminnasta liian ankaran arvostelun. Samalla kun tämä on tyydytyksellä pantava merkille, on toivottava, että eduskunta vastaisuudessa valitsisi sellaisia tilintarkastajia, jotka suorittavat tehtävänsä niin perusteellisesti ja tarkasti, etteivät sellaiset virheellisyydet, joista täällä on puhuttu, toistu, sekä mahdollisimman objektiivisella tavalla. Tällöin olisi tietenkin huomiota kiinnitettävä myöskin siihen, ettei tilintarkastajilla ole mitään osuutta muissa puutavaraliikkeissä, koska inhimillistä on, että tuollainen osuus voi helposti johtaa subjektiiviseen kannanilmaisuun ja sen kautta valtiotalouden kannalta vähemmän tyydyttävään lopputulokseen.

Ed. Rosenberg: Pyydän kannattaa ed. Virran tekemää ehdotusta.

Ed. Hästbacka: Såsom av betänkandet framgår har statsutskottet i huvudsak godkänt de anmärkningar som ingår uti revisorernas berättelse för år 1926. I egenskap av statsrevisor hade jag därför icke haft någon anledning att vid plenum uppta särskilda frågor som beröres i berättelsen till förnyad belysning. Men då herrar Cajander och Pekkala synes önska få uti riksdagens protokoll intaget några synpunkter, som från forststyrelsens sida framhållits dels uti tidningspressen och dels genom flerfaldiga redogörelser för statsutskottets relationsdelegation, framtvingas jag att lämna några kompletterande upplysningar.

En avsevärd del av det riksdagsman Cajander och likaså rdm. Pekkala anförde kan betecknas som personligt anfall mot en utav statsrevisorerna, som icke vid detta tillfälle kan bemöta de utslungade beskyllningarna. Strängt taget hör ju icke en del av antydda beskyllningar till saken, ty endast det som ingår uti berättelsen kan underställas riksdagens kritik. Vad en enskild person gör eller låter såsom privat man hör utom gränsen för denna berättelse och kan icke läggas revisorerna till last.

Då jag åhörde herrar Cajanders och Pekkalas kritik med anledning av den engelska uppsatsen rörande statens affärsverksamhet, fann jag emellertid att man lagt senator Kairamo något till last, som icke överensstämmer med verkliga förhållandet. Senator Kairamo har icke på något sätt kränkt Veitsiluotos sågtillverkningar, utan fastmer givit erkännande att sagda såg kan prestera en högre kvalitet på grund av att sågen har större möjlighet att välja råvara än privata sågägare, som huvudsakligast är hänvisad att uppköpa sin råvara från ett klenare skogbestånd, d. v. s. från bondeskogar.

För min del tror jag icke heller att senator Kairamo skrivit och insänt ifrågavarande uppsats på engelska. Såvitt jag har mig bekant så ingick uppsatsen i Pappers- och trävarutidskrift för Finland under rubriken: Katsaus valtion harjoittamaan sahateollisuuteen, och är föredraget i Oslo i stort sett av samma innehåll som det föredrag, som senator Kairamo höll år 1925, vill jag minnas, vid handelskammarmötet i närvaro av chefen för forststyrelsen och chefen för dess affärsverksamhet. Sagda föredrag ingick nämnda år i Yhteiskuntataloudellinen Aikakauskirja. Det är från sagda källor, som jag tror uppsatsen härleder sig, dock sammansatt och översatt av andra och likaså publicerad i nämnda tidskrift.

Det har sagts att statsrevisorerna främst ordföranden anfört sådant som skulle skada statens affärsverksamhet. Föredraget hemma och i utlandet innehåller ingenting annat än vad man på grund av lagen om publicerande av årsberättelser äger bekantgöra. Och jag kan icke förstå, att riksdagen skulle kunna vara med om att låta en så viktig del av statens affärsverksamhet som sågrörelsen fortlöpa utan kritik, och nöja sig med några intetsägande siffror, som vanligen ingår i regeringens årsberättelser över statsverkets tillstånd. Att blint förlita sig på dessa skäva och ofullständiga framställningar är ej hälsosamt. En förändring till det bättre kan ej ernås utan att verkliga förhållandet öppet klargöres även om det kan svida i hjärtat för en och annan som måste bära ansvaret. Med revision inom ett företag — här statens affärsverksamhet — menar man ju en planmässig kritisk eftergranskning av företagets skötsel och ställning. Det har varit statsrevisorernas avsikt att få fram de rätta förhållandena, och även beträffande Veitsiluoto affärsverksamhet ha revisorerna uti sitt utlåtande varit fullkomligt eniga. Glädjande för oss är, såsom redan antyddes, att statsutskottet även omfattat de synpunkter, som uti berättelsen ingå, med rättelse av några skrivfel rörande avskrivningar vilket icke verkar på sak men som rdm. Cajander och Pekkala särskilt sökt understryka. Att statsutskottet funnit vår kritik något sträng är lätt att förstå, ty vid en ytlig syn på saken med stöd av handlingar och alla möjliga invändningar, från vederbörande styrelse, kan man lätt förledas till en sådan uppfattning. Men då man under flere år följt med ifrågavarande verksamhet och gjort jämförelser har revisorerna slutligen, t. o. m. de som tidigare på allt sätt sökt försvara statsdriften, nödgats vara om den, enligt mitt förmenande, lindriga kritik som ingår uti den behandlade berättelse. Att här skylla på någon enskild person, eller på sin höjd tvänne personer såsom rdm. Pekkala sökte göra och framlägga härför konstlade bevis såsom tidningsuppsatser, tydande på att statsrevisorerna skulle svikit sin uppgift genom anfall mot statsdriften för nående av personliga fördelar såsom privata affärsmän, är fult och gränsar till sådant som enligt lag är otillåtligt. Jag åsyftar härmed icke enbart vad som nu framhållits, utan främst de anfall som från styrelsen gjorts i tidningspressen.

Då man sökt göra gällande att statens sågar icke har fördelar framom de enskilda sågarna nödgas jag framlägga bevis på att så är förhållandet. Till de främsta fördelar hör att statens sågar alltid kan påräkna få de stockdimensioner, varur kan fås den medellängd och bredd som står högst i pris

på trävarumarknaden. Intet privat sågverk i landet kan heller påvisas ha fått en stock med 9 medelkubikfot och till ett pris av 4:12 per kubikfot. Till och med Gutzeits stock, varom jämförelsen närmast rör sig, understiger enligt uppgift i medeltal med c:a 2 kubikfot, och är det oaktat bortåt c:a 1 mk dyrare per kubikfot. Ingen annan såg i landet kan heller påvisa ett sågutbyte med 87.4 % långvara. Såsom bevis för att råvaran är utav prima slag må anföras, att ingen såg heller kan framlägga ett sågutbyte ur stock, som skulle överstiga Veitsiluotos, trots att man på ett år hade råd att avskriva ur lagerförteckningen i måttförlust 500,000 kubikfot. Om denna avskrivning är en verklig måttförlust eller om den är gjort för att få råvaruenhetspriset höjt i syfte att kunna framhålla, att det ekonomiska utbytet icke beror av så billig råvara, är svårt att bestämt säga. Men man har anledning att tro att här föreligger en manipulation, som i någon mån är gjort i antytt syfte att höja råvarupriset på ett konstlat sätt.

Vad sedan beträffar påståendet att den blivande sulfitcellulosafabriken skulle i hög grad upphjälpa sågens ekonomiska utbyte och att Veitsiluoto först då kan göras jämförlig med Gutzeit är ett påstående som kan på förhand bestämmas, ty värdet av det avfall som kommer att användas vid sulfitfabriken stiger till c:a 2 milj. mk. Någon revolutionerande förbättring uti sågens ekonomiska utbyte medför icke den nya fabriken, såsom man nu söker förespegla riksdagen och allmänheten.

Någon betydelse i syfte att höja skogspriset i norra Finland har icke sågen enligt mitt förmenande haft, snarare tvärtom. De enskilda veta att Veitsiluoto själv önskar få råvara så billigt som möjligt för att kunna visa ett bättre resultat, och allt tyder på att de enskilda begagna sig därav, — bjuda lågt pris för en del virkesposter och låta dem gå till Veitsiluoto, och vidtaga sedan på basen av dessa pris underhandlingar med forststyrelsen om resten av de utstämplade partierna. Alla statens skogsförsäljningar hava därigenom kommit i sådant läge att köparna i de flesta fall icke härefter göra anbud å auktionerna i syfte att få någon skog, utan för att markera att han är köpare och således har en viss förmånsrätt att efter auktionen påbörja underhandlingarna med forststyrelsen. Tidigare var det så att forststyrelsen med ledning av revirforstmästarnas uppgifter fastslog ett minimipris för varje utbjuden skogslott, — och den som på auktionen stannade för högsta anbudet över det bestämda minimipriset fick skogen. Ungefär samma försäljningssystem är ännu gällande uti Sverige, vilket måste betraktas såsom fullkomligt, fritt från alla misstankar att vid försäljningen av statens skogar kan bedrivas s. k. gunstlingshandlingar. Men hos oss synes det nya systemet lett därhän, i synnerhet där statens sågar behöva stock, att man av politiska skäl avhåller sig från att på auktionen bjuda vad skogen är värd, i hopp om att genom personliga underhandlingar med forststyrelsen få stocken billigare, än under konkurrens på auktionen.

Såsom redan antyddes synes enskilda bedriva den politiken att bjuda lågt pris på auktionen och låta Veitsiluoto få billig stock, för att sedan på basen av vad Veitsiluoto betalat få anbuden med något högre pris godkänt. Medelpriset för auktionsköp utgjorde år 1926 för enskilda av 2 mark pr kubikfot, då däremot Veitsiluoto-stocken steg blott till 1:28 pr kubikfot; således ett betydligt underpris.

Till de förmåner Veitsiluoto såg åtnjuter kunna vidare anföras följande. Enligt forststyrelsens avverkningsregler är forstmästaren i reviret skyldig att för varje avverkning tillsätta behövligt antal avverkningskontrollörer, vilka övervaka att de av forststyrelsen utfärdade regler följas. Dessa avverkningskontrollkostnader, som enskilda köpare få gottgöra med i vissa fall över 1 mark pr stam, beroende på stämplingens storlek, är statens sågar fritagen från. Ytterligare må här nämnas att till revisorernas kännedom kommit att Veitsiluoto flera gånger givits stämplingar vid sådana flottleder, som enskilda trävarubolag något tidigare med betydande kostnader uppränsat och försatt i tillfredsställande flottningsbart skick. Jämväl hava fall inträffat, då Veitsiluoto såg fått tillgodogöra sig trävarubolagens härbärgen o. s. v.

Med dylika förmåner framom enskilda synes det rättvist att Veitsiluoto skulle erlägga motsvarande högre stubbhyra än privata trävaruaffärer kunnat erbjuda för samma stämplingar. Men så har icke varit

fallet, utan tvärtom har regelbundet åt Veitsiluoto såg överlåtits stämplingar, som man ansett underbjudits å auktionen, och vilka Veitsiluoto enligt mitt förmenande haft möjlighet att få ännu billigare genom tillskottsstämplingar, — med andra ord genom ökandet av avverkningsmängden och flottningsenheterna. Att dylika åtgärder icke enbart medfört nytta för Veitsiluoto såg, utan även medfört ekonomiska förluster för revirförvaltningen och statsverket, torde envar, som följt med ifrågavarande virkesöverflyttningar utan konkurrens, nödgas medgiva.

Men icke nog härmed. Sagda inslag uti trävarurörelsen som statens sågrörelse gör, innebär att den privata sågrörelsen undandrages en avsevärd del av den kompletteringsstock av grövre dimensioner, som är erforderlig för att höja medeldimensionerna av sågvirke för nående av högre pris. Enligt mitt förmenande, och jag tror att envar, som känner till vad kompletteringsstock av grövre dimensioner betyder för höjandet av sågade varors medelvärde, torde nödgas instämma därutinnan, att statens sågrörelse genom att undandraga de privata sågarna en så stor del av den grövre stocken, varit sågrörelsen och för landets ekonomi till skada.

Jag har betonat blott några enstaka omständigheter såsom komplettering till vad som ingår uti berättelsen, i syfte att bevisa att forststyrelsens och dess affärsverksamhet allt framgent bör ställas under sträng observation för att icke staten och enskilda affärer skola nödgas lida genom statsdriften. Riksdagen har visserligen redan senaste år godkänt ett av statsrevisorernas förslag som ingår i denna berättelse, nämligen att statens sågrörelse skall avskiljas från forstförvaltningen och överföras till 18 H. T. Men ännu återstår att få en duglig ledning, — med andra ord en styrelse som besitter sakkunskap, icke godtyckligt vald ur riksdagsgrupperna i syfte att rädda ställningen genom besittande av politisk makt.

Jag har anfört dessa kompletterande uppgifter med anledning av vad herrar Cajander och Pekkala här hava anfört till riksdagens protokoll.

Ed. Schauman: Forststyrelsens chef har i sin egenskap av riksdagsman här riktat ett synnerligen häftigt angrepp mot statsrevisionens ordförande, och en medlem av forststyrelsen har dragit konklusionen av sin chefs yttrande och uttalat önskvärdheten av att riksdagen för framtiden väljer andra statsrevisorer än dem, som fungerat för år 1926. Dessa båda yttranden äro av den art att det synes mig, att rättvisan kräver, att den angripna personen, som icke här kan försvara sig, får tillfälle att i offentligheten göra det. Forststyrelsens chef har bland annat riktat sitt angrepp mot statsrevisionens ordförande på basen av en artikel, som denne skrivit på ett främmande språk, alltså för utländsk publik. Denna artikel känner jag icke. Rdm. Cajander har icke heller anfört något ur dess innehåll. Situationen synes mig vara sådan, att ärendet nu bör bordläggas, och jag yrkar därför, hr talman, på ärendets bordläggning till nästa plenum.

Ed. Cajander: Minä pyydän ed. Hästbackalle vastata ainoastaan lyhyesti. Minä en ole väittänyt, ettei valtiontilintarkastajien olisi arvosteltava heidän tarkastettavinaan olevia liikkeitä. Minä päinvastoin lausuin, että valtiontilintarkastajilla on oikeus ja vieläpä velvollisuus arvostella niiden virastojen ja laitosten toimintaa, joita he tarkastavat, mutta että sekä eduskunnalla että myöskin asianomaisilla virastoilla on oikeus vaatia, että tämä arvostelu on objektiivinen. Minä en liioin myöskään tarkoittanut mitään hyökkäystä yksityistä valtiontilintarkastajajäsentä vastaan; minä otin asian periaatteelliselta kannalta huomauttaen, ettei liene tavanmukaista, että tilintarkastajanominaisuudessa saatuja tietoja tai sen perusteella muodostettuja mielipiteitä esitettäisiin muuallakin ja varsinkin epäedullisesti ulkomaalaiselle kuulijakunnalle. Nämä samat seikat olen minä aikaisemmin esittänyt sanomalehdessä julkisesti, jotenka ne eivät ole millään tavalla uusia.

Että kysymyksessä oleva esitelmä muuten sisältää epäedullisia arvosteluja valtion tässä tapauksessa kyllä Veitsiluodon liiketoiminnasta, selviää, kun luen vain muutaman lauseen tästä esitelmästä: „Valtion rahatalouden kannalta olisi epäilemättä ollut edullisempaa välttää tätä tarpeetonta, kallista ja sen nykyisessä laajuudessa toiveita vailla olevaa koetta. Mutta arveluttavampaa kuin niin monien miljoonien menetys on kuitenkin se tosiasia, että nuo suh-

teessaan maan kokonaistuotantoon suhteellisesti niin vähän merkitsevät valtion sahat ovat aiheuttaneet kroonillisen epäluulo-, levottomuus- ja hankaustilan johtavien puunjalostusteollisuuksien ja maan suurimman metsänomistajan, valtion välillä'' j. n. e; tämä esitettynä ulkomaalaiselle kuulijakunnalle.

Mitä edustaja Hästbacka muuten esitti, se käsittääkseni ei todista mitään sitä vastaan, mitä olin lausunut, vaan ne johtopäätökset, jotka vedin, pitävät tämänkin jälkeen edelleen paikkansa.

Ed. Österholm: Jag finner, att rdm. Schauman har anfört goda skäl för sitt förslag, att ärendet måtte bordläggas till nästa plenum, och jag ber därför att få understöda detsamma.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asiain pöydällepanemisesta ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n mukaan pantava pöydälle. Kehoitan seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Kun ei muuta ehdotusta kuin ed. Sshaumanin ole pöydällepanon aikaan nähden esitetty, pannaan asia pöydälle seuraavaan istuntoon.

Asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

9) Ehdotuksen laiksi valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Molinin lak. al. n:o 42 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa lakialoitteen lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Molin: Såsom av motiveringen till det i motionen ingående lagförslaget framgår har avsikten med motionens framläggande varit att sätta riksdagen i tillfälle att upptaga frågan om statstjänstemännens avlöning i hela dess vidd och icke bli tvungen att inskränka densamma på sätt regeringens proposition i saken förutsätter. Jag har icke i motionen ansett nödigt att beröra de paragrafer i lagen om grunderna för avlöning i statens tjänster och befattningar, vilka upptagits i regeringens prosition. Därmed har jag givetvis icke velat godkänna den avfattning av nyssnämnda paragrafer, som propositionen vidhandengiver. Min uppfattning är den, att ålderstilläggen böra utgå med kortare intervaller och till högre belopp än vad regeringen föreslagit, att hyresbidragen böra komma även icke familjeförsörjare tillgodo och utgå med belopp, som verkligen motsvara de å dyrorten rådande förhållandena, att personella avlöningstillägg av den art regeringen föreslår icke äro möjliga med avseende å svårigheterna att objektivt bedöma, i vilka fall sådana böra utgå, utan böra enligt mitt förmenande, där lämpliga personer för vissa tjänster på grund av lönernas otillräcklighet icke stå att fås, snarare då dessa tjänster ombildas till avtalstjänster på sätt t. ex. inom kommunerna har varit sedvanligt.

Jag ville med dessa ord överlämna saken i dess helhet till statsutskottets omprövning.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakialoite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

10) Hallituksen kertomuksen johdosta toimenpiteistään v. 1928

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5,

11) Ehdotuksen laiksi edustajainvaaleista

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8,

12) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta sekä laiksi Helsingin yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 p:nä heinäk. 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9,

13) Sen kertomuksen johdosta, jonka hallitus on antanut eduskunnalle toimenpiteistään vuonna 1928

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2,

14) Ehdotuksen metsäkiinnityslaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 7,

15) Vuoden 1928 valtiopäivillä hyväksytyn, vahvistamatta jääneen ehdotuksen johdosta laiksi eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille

laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2,

16) Ehdotuksen laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1,

17) Valtion sairaalan rakentamista Kemiin

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2,

18) Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3,

19) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2,

20) Ehdotuksen laiksi upseerien opetuslaitoksista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1,

21) Ehdotuksen työturvallisuuslaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1, ja

22) Lisämäärärahan myöntämistä työttömyyden lieventämiseksi

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

23. Perjantaina 25 p. lokakuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta 405

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 9 a ja 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 48.

2) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 406

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 4.

3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta 416

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 53.

4) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä 417

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2.

5) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta .. 423

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Schaumanin lak. al. n:o 1.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta 424

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 21.

7) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön 425

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 23.

8) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta 426

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

9) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta .... „

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.

10) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista ..... „

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 33.

11) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista 432

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2.

12) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta ja 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, sekä laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta 433

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3.

Ainoa käsittely:

13) Kertomus valtiovarain tilasta vuodelta 1926 ja valtiontilintarkastajain kertomus samalta vuodelta 438

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; mainitut kertomukset.

14) Vuoden 1928 valtiopäivillä hyväksytty, vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille .... „

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu lakiehdotus.

15) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi ..... —

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 58.

16) Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1928 ..... —

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.

17) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin ..... —

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22.

Siv.

18) Ehdotus Rovaniemen yleisen sairaalan rakentamisesta ..... —

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 23.

Esitellään:

19) Hallituksen esitys n:o 60 laiksi ammatillisista ja teknillisistä oppilaitoksista ..... —

Pöydällepanoa varten esitellään:

20) Talousvaliokunnan mietintö n:o 4 erinäisten Turun ja Vaasan saaristossa olevien kuntien terveydenhoitoolojen parantamista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 452

21) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 Runnin kylpylän muodostamista valtion omistamaksi kansanparantolaksi tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta ..... „

22) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Arffman, Pilppula ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapaustusta eduskuntatyöstä saavat: ensi maanantaiksi ja tiistaiksi kunnallisten tehtävien takia ed. Huittinen, oikeusasian tähden ensi tiistain istunnosta ed. Perho, tämän ja huomisen päivän ajaksi kunnallisten tehtävien takia ed. Pilppula, sairauden vuoksi toistaiseksi ed. Waljakka, ensi istunnosta kunnallisten tehtävien vuoksi ed. Jacobsson sekä ensi maanantaiksi ja tiistaiksi yksityisten asiain vuoksi ed. Lohi.

Pankkivaltuusmiehet ja heidän varamiehensä sekä Suomen Pankin tilintarkastajat ja heidän varamiehensä.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Valitsijamiehet.

Helsingissä,
lokakuun 23 p:nä 1929.
N:o 8.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen eduskunnan tietoon, että tänään pidetyssä valitsijamiesten kokouksessa on Suomen Pankin pankkivaltuusmiehiksi valittu:

filosofianmaisteri Jalo Lahdensuo,
toimitusjohtaja Väinö Tanner,
filosofiantohtori Ernst Fredrik Nevanlinna,
filosofiantohtori Johan Helo,
kunnallisneuvos August Raatikainen,
maanviljelijä Vihtori Vesterinen,
sanomalehdentoimittaja M. Fr. Rosenberg,
professori Arthur af Forselles ja
asianajaja Rieti Itkonen.

Näistä kolme ensiksi mainittua muodostavat suppeamman pankkivaltuuston.

V. J:n 83 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa astuu pankkivaltuusmies Lahdensuon sijaan ensiksi pankkivaltuusmies Raatikainen ja toiseksi pankkivaltuusmies Vesterinen, pankkivaltuusmies Tannerin sijaan ensiksi pankkivaltuusmies Helo ja toiseksi pankkivaltuusmies Itkonen sekä pankkivaltuusmies Nevanlinnan sijaan ensiksi pankkivaltuusmies Raatikainen ja toiseksi pankkivaltuusmies Vesterinen.

Samoin ilmoittavat valitsijamiehet eduskunnan tietoon, että Suomen Pankin tilintarkastajain ja heidän varamiestensä vaalissa ovat valituiksi tulleet

tilintarkastajiksi ja tilintarkastajain varamiehiksi:

maanviljelijä Juho Paavo Saarinen ja hänen varamiehekseen filosofianmaisteri Ilmari Auer,
toimittaja Kaarlo Harvala ja hänen varamiehekseen maanviljelijä August Kuusisto,
filosofiantohtori Frans Vihtori Härmä ja hänen varamiehekseen kunnallisneuvos Artturi Hiidenheimo,
filosofianmaisteri J. W. Keto ja hänen varamiehekseen toimittaja Artturi Aalto sekä
maanviljelijä Matti Pitkänen ja hänen varamiehekseen kunnallisneuvos Aleksanteri Fränti.

Valitsijamiesten puolesta:

J. G. Ryynänen.

Viljo Rantala.

Uusi jäsen perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiehet ovat jäseneksi perustuslakivaliokuntaan ed. Auerin sijaan valinneet ed. Pitkäsen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 p:nä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 p:nä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 9 ja laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9 a, josta näkyy, että suuri valiokunta, yhtyen muissa kohdin eduskunnan päätöksiin, ehdottaa muutoksia jälkimmäisen lakiehdotuksen 8, 9 ja 15 §§:iin ynnä johtolauseeseen sekä sitäpaitsi lakiehdotukseen lisättäväksi uuden 16 §:n ja voimaantulosäännöksen. Eduskunnan on nyt päätettävä suuren valiokunnan ehdottamien muutosten hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Kustakin niistä tehdään päätökset erikseen.

Menettelytapa hyväksytään.

Lakiehdotuksen 8, 9 ja 15 §:t hyväksytään.

16 §.

Keskustelu:

Ed. P i l k k a: Minä olen suuressa valiokunnassa ehdottanut, että tämän 16 §:n 3:nnellä rivillä oleva sana „semmoisen" muutettaisiin sanaksi „sellaisen". Tämän pykälän lopulla, alhaalta 5 rivillä jo sanotaan „sellainen". Minusta olisi ollut johdonmukaista, että samassa pykälässä olisi käytetty samaa sanontatapaa. Minä en kyllä tahdo tehdä mitään ehdotusta tähän, mutta huomautan vain tästä epäjohdonmukaisuudesta.

Ed. H a a t a j a: Minä pyydän ensinnäkin, mitä asiaan asiallisesti tulee, huomauttaa, että sanamuoto on sama kuin 1911 vuoden asetuksessa ja valiokunta ei ole siihen siitä syystä tehnyt muutosta. Mitä asian muodolliseen puoleen tulee, niin pykälä lienee sellaisenaan joko hyväksyttävä tai hylättävä, niin että mikään ehdotus muuttamisesta ei tulle käsittelyn alaiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pykälä hyväksytään.

Voimaantulosäännös ja lain johtolause hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S a h l s t e i n: Herra puhemies! Meille on lainsäädäntö säätiöistä erittäin tarpeellinen. Huomattavat ovat ne taloudelliset arvot, jotka nyt jo säätiön muodossa ovat sidotut palvelemaan eri tarkoituksia, erityten kulttuurin alalla; ja varmaa on, että tulevaisuudessa yhä enemmän tullaan käyttämään varoja yleishyvää tarkoittavien tarpeitten tyydyttämiseksi säätiömuotoa avuksi käyttämällä. Valtiolla ei ole mitään aihetta vastustaa tällaisten yleishyödyllisten säätiöitten syntymistä, ja valtiovalta voikin huomattavasti edistää tätä toimintaa luomalla lainsäädäntöteitse sen varman pohjan, joka on säätiötoiminnalle välttämätön edellytys. Suomessa ei meillä tähän saakka ole ollut juuri mainittavaa lainsäädäntöä säätiötoiminnasta. Hallitukselle on mielestäni sentähden annettava täysi tunnustus siitä, että se on valmistuttanut ja eduskunnalle antanut esityksen säätiölaiksi. Lakiesityksen perustelut ovat oikeat ja tyhjentävät ja ne periaatteet, joille hallitus on lakiesityksensä rakentanut, mielestäni hyväksyttävät. Minun on turhaa tässä ruveta enää toistamaan näitä perusteluja, viittaan ainoastaan niihin. Lakivaliokunta, käsitellessään tätä asiaa, saattoikin sentähden pääasiassa yhtyä hallituksen esitykseen ja tulikin se valiokunnassa suurin piirtein hyväksytyksi. Ne vähäiset muutokset, jotka valiokunta esitykseen teki, ovat pääasiallisesti muodollista ja täydentävää laatua ja ne asialliset korjaukset, jotka tehtiin, itsestään niin selviä, etteivät ne sen enempää selvittelyä kaipaa.

Suuri valiokunta on kuitenkin huomattavalla tavalla muuttanut sitä mietintöä, joka lakivaliokunnassa valmistettiin. Ja se on pääasiallisesti valtiovallan toimesta tapahtuva valvonta, joka suuressa valiokunnassa on tullut muutetuksi sellaiseen muotoon, ettei sitä mielestäni voida hyväksyä. Tehokas, tepsivä valvonta valtiovallan taholta on mielestäni aivan välttämättömän tarpeellinen. Ja tämä sentähden, että säätiötoiminnan kautta sidotaan varoja huomattavassa määrässä niin sanoakseni „kuolleeseen käteen''. Tällaiset säätiöt, suurten omaisuuksiensa kautta, voivat tulla niin mahtaviksi, että ne muodostuvat valtioksi valtiossa; ja hallintovallalla täytyy silloin olla mahdollisuuksia valvonnan kautta tepsivällä tavalla itsekussakin eri tilanteessa voida vaikuttaa säätiöiden toimintaan.

Suodakseen hallintovallalle tarpeellisen valvontaoikeuden ehdottaakin hallitus esityksessään, että säätiöitten perustamiseen olisi hankittava lupa. Tämän kohdan on suuri valiokunta mietinnössään kokonaan poistanut. Säätiöitten perustaminen tulisi näin ollen aivan vapaaksi.

Vielä on hallitus ehdottanut esityksessään, että jos oikeusministeriö havaitsee säätiön hallituksen menetelleen lain tai säätiön sääntöjen vastaisesti, niin voi ministeriö kieltää virheellisen päätöksen täytäntöönpanon tai velvoittaa hallituksen täyttämään, mitä se on laiminlyönyt. Ministeriö voi myös, jos virheellisyys on huomattava ja hallituksen jäseninä on yksityisiä henkilöitä, erottaa tällaisen jäsenen toimestaan. Tämän kohdan on suuri valiokunta muuttanut sellaiseksi, että jos mitään tällaista laitonta menettelyä säätiön nimessä havaitaan, niin voisi ministeriö ulosoton haltijalta pyytää kieltoa virheellisen päätöksen täytäntöönpanoa vastaan. Minun mielestäni tällainen toiminta kuitenkin käy aivan tarpeettoman laajaksi. Ensiksikin, täytyyhän oikeusministeriön, ennenkuin se tällaiseen toimeen ryhtyy, tarkoin tutkia asiaa ja perehtyä siihen, niin että se on täysin selvillä, mistä on kysymys. Jos nyt meneteltäisiin sillä tavalla kuin suuri valiokunta on ehdottanut, niin pakoitettaisiin ulosotonhaltija myöskin tutkimaan tämä asia ja perehtymään siihen. Mutta minä en luule, että meidän maassamme on yhtään ainutta ulosotonhaltijaa, joka ei kieltoa myöntäisi, kun kerran hakijana on oikeusministeriö. Täytyyhän edellyttää, että oikeusministeriö niin tarkoin on asian tutkinut, että ulosoton haltijan ei tarvitse siihen toista kertaa perehtyä. Ja kun tällä tavoin lopputulos kuitenkin tulee olemaan myönteinen, niin on minun mielestäni aivan turhaa panna ulosoton haltijaa tätä asiaa uudelleen tutkimaan, vaan se voidaan panna täytäntöön jo oikeusministeriön määräyksellä. Mitään oikeusvaaraa ei käsittääkseni tässä myöskään voi olla olemassa, sillä kysymyshän on tapauksesta, jolloin toimitaan lakia ja sääntöjä vastaan.

Edelleen on hallitus esityksessään valvontavallan tehostamiseksi ehdottanut, että jos säätiön toiminta, joka on yleisen valvonnan alaisena, jatkuvasti on lain ja sääntöjen vastaista, niin voi oikeusministeriö määrätä säätiön lakkautettavaksi. Tähän nähden jälleen suuri valiokunta ehdottaa että virallisen syyttäjän vaatimuksesta voisi tuomioistuin julistaa säätiön lakkautettavaksi, jos tällaista jatkuvaa laitonta toimintaa tapahtuu. Meillähän on kuitenkin oikeudenkäynti verrattain hidasta. Tulisi varmaan kulumaan muutama vuosi, ennenkuin tällainen asia saataisiin selvitettyä; ja tilanne voi muodostua sellaiseksi, että hallituksella ei ole aikaa antaa tällaisen tutkimuksen kestää näin kauan, vaan on ripeämpi toiminta välttämätöntä. Minun mielestäni on tässäkin kohden hallituksen esitys hyväksyttävä.

Vähemmän merkitsevistä muutoksista hallituksen esitykseen, jotka suuri valiokunta on tehnyt, pyytäisin huomauttaa siitä esityksen 6 §:ssä olevasta määräyksestä, että säätiörekisteriä pitää oikeusministeriö. Tämän mukaan meillä tulisi olemaan yksi koko maata käsittävä rekisteriviranomainen ja se olisi oikeusministeriössä. Suuri valiokunta kuitenkin ehdottaa, että myös kaupungeissa maistraattien ja maalla kruununvoutien, kunkin virka-alueellaan, tulisi pitää säätiörekisteriä. Tämä on nyt minun mielestäni liian juhlallista ja suurenmoista menettelyä. Eiväthän meillä säätiöt missään tapauksessa tule niin lukuisiksi, että tarvitsisi järjestää erityisiä rekisteriviranomaisia niitä varten ympäri koko maan. Meillähän on eri virastoissa valtion puolesta asetettuja toimimiehiä; ja näiden puoleen kääntymällä oikeusministeriössä saadaan sieltä nopeasti ja huokeata maksua vastaan otteita rekisteristä. Minun mielestäni näin ollen on aivan turhaa, että tämä rekisteröimisjuttu järjestetään näin laaja-

kantoiseksi ja suurenmoiseksi kuin suuri valiokunta on ehdottanut. Minun mielestäni olisi sentähden tässä asiassa palattava lakivaliokunnan ehdotuksen kannalle. Mutta niin kauan kuin suuren valiokunnan mietintö on käsittelyn pohjana, emme siihen pääse. Minä pyydänkin sentähden, herra puhemies, ehdottaa, että tätä lakiehdotusta käsiteltäessä pantaisiin käsittelyn pohjaksi lakivaliokunnan mietintö, joka pääasiassa on hyväksynyt sen linjan, jota hallitus esityksessään tässä asiassa on kulkenut.

Ed. Kivimäki: Kuten edellinen puhuja jo mainitsi, on suuri valiokunta tähän lakiehdotukseen tehnyt muutoksia, jotka näyttävät viattomilta, mutta joilla itse asiassa on sangen kauaskantoinen merkitys. Kun hallituksen esityksessä ja lakivaliokunnan mietinnössä ehdotettiin, että säätiön perustamiseen vaaditaan oikeusministeriön lupa, ehdottaa suuri valiokunta, että lupaa ei tarvita ja että valtiovallalla ei säätiön sääntöjä vahvistaessaan ole oikeutta pitää silmällä muuta kuin sitä, että säännöt eivät ole lain tai hyvien tapojen vastaisia. Hallituksen esityksen ja lakivaliokunnan mietinnön mukaan sai hallitus lupaa myöntäessään harkita, onko säätiötä pidettävä hyödyllisenä.

Tämä muutosehdotus, jos se tulee laiksi, merkitsee sitä, että vastaisuudessa käy mahdolliseksi siirtää minkälaisia ja kuinka suuria omaisuuksia tahansa n. s. kuolleeseen käteen. Tällainen tendenssi ei mielestäni ole oikea. Estääkseen omaisuuksien siirtymistä pysyväisesti — teorettisesti katsoen ikuisiksi ajoiksi — pois yleisestä vaihdannasta ja liikenteestä, on n. s. sääntöperintö- eli fideikomissi-säännöstö meillä muutama vuosi takaperin kumottu, mutta nyt tahdotaan ovet avata samoille epäkohdille, jotka sääntöperintöön liittyvät. Lakiehdotuksessa sanotaan tosin, että säätiön tarkoituksena ei saa olla sääntöperinnöstä voimassaolevien säännösten kiertäminen. Mutta tällä asia ei mielestäni ole autettu. Mainittu rajoitus merkitsee näet vain sitä, että määrättyä omaisuutta, esim. kiinteistöä, ei oikeudellisesti voida määrätä kulkevaksi sukupolvesta sukupolveen säätiön omaisuutena. Mutta käytäntö osoittaa esim. meidän suurimman säätiömme, kirkon, esimerkin mukaisesti, että näin voi käydä ja tulee useassa tapauksessa käymään. Säätiön luonteeseen kuuluu pieteettisyiden huomioonottaminen mahdollisimman suuressa määrässä ja se estää omaisuuden pääsemisen yleiseen vaihdantaan säätiön omistuksesta.

Mutta vaikka tosiolot tässä suhteessa muuttuisivatkin, on yhteiskunnalle kaikkea muuta kuin onneksi, jos suuria pääomia ikiajoiksi sidotaan palvelemaan määrättyjä tarkoitusperiä, ilman että yhteiskunnalla on asiassa mitään sanomista. Tällä tavoin säätiöt, jotka aikakausien kuluessa voivat paisua mahtaviksi pääomatekijöiksi, muodostuvat, kuten edellinen puhuja mainitsi, valtioksi valtiossa.

Mutta asia tulee nähdäkseni arveluttavammaksi vielä sen kautta, että lakiehdotus ei tee mitään erotusta yleishyödyllisten ja yksityisten säätiöiden välillä. Preussissa esim. ovat n. s. perhe- eli sukusäätiöt, jotka perustetaan yksinomaan palvelemaan määrätyn perheen tai määrättyjen perheitten jäsenten etuja, asetetut erikoissäännösten alaisiksi. Lainsäädäntö niitä tosin siellä suosii, mutta niidenkin perustaminen voidaan kieltää, jos erityisiä epäilyksiä on perustamista vastaan olemassa. Meillä sitävastoin, jos suuren valiokunnan ehdotus tulee laiksi, valtiovalta ei missään tapauksessa voi estää tällaisen perhe- tai muun yksityisen säätiön perustamista. Tästä voi olla seurauksena yksityisten omaisuuksien kerääntyminen puhtaasti yksilöllisiin tarkoituksiin ikuisiksi ajoiksi, ja siten johdutaan päämääriin, joita ei mitenkään voi pitää terveelle yhteiskunnalliselle kehitykselle onnellisina. Tietenkään ei ole mitään sanottavaa siitä, että säätiö perustetaan, kuten hallituksen esityksen perusteluissakin sanotaan, esim. yksityisen hautapaikan tai kotitalon kunnossapitämistä varten tai muihin samanlaisiin tarkoituksiin, yhtä vähän kuin voidaan väittää meillä tähän asti ilmenneen mitään epäkohtia yksityisten säätiöiden perustamisessa yleensä. Mutta valtiovallan ei kuitenkaan pidä päästää käsistään valvontaoikeuttansa kokonaan, jotta vastaisuudessa ei syntyisi epäkohtia, joitten korjaaminen on erinomaisen vaikeata ja useasti mahdotonta.

Ed. Molin, joka on muutosehdotuksen tehnyt, on kait lähtenyt puhtaasti muodollisista syistä. Kun osakeyhtiöiden perustamiseen ei tarvita lupaa, ei sitä muka saisi vaatia säätiöiltäkään. Osakeyhtiö ja säätiö ovat kuitenkin vallan eri asioita. Osakeyhtiö ei ole periaatteellisesti ikuinen yhtiö, ja sen luonteeseen kuuluu, että sen omaisuus on

vaihdannan alainen, ja se pyrkii kehittämään ja edistämään yhteiskunnallista tai taloudellista liikkuvaisuutta. Säätiö taas on periaatteellisesti ikuinen. Sen omaisuus on sidottu määrättyihin tarkoituksiin käytettäväksi, se on yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti liikkumaton. Syyllä sanotaan sellaisen omaisuuden joutuneen kuolleeseen käteen. Niitä vaaroja, joita suurien omaisuuksien kasautuminen kuolleeseen käteen voi synnyttää, ei kyetä etukäteen arvioimaan, ja senvuoksi on niiden syntymisen mahdollisuudet ehkäistävä.

Näillä syillä puolestani olen sitä mieltä, että asiassa olisi välttämättä palattava hallituksen esityksen ja lakivaliokunnan mietinnön kannalle. Kun useat muutkin kuin mainitsemani suuren valiokunnan tekemät muutokset ovat epäasianmukaisia, on minustakin käsittelyn pohjaksi pantava lakivaliokunnan mietintö, ja kannatan minä siis ed. Sahlsteinin tekemää ehdotusta.

Ed. Molin: Rdm. Sahlstein gjorde gällande att kontrollen över stiftelser icke bleve tillräckligt effektiv för den händelse lagen skulle få den form som stora utskottet har föreslagit. Häremot vill jag invända, att denna kontroll enligt såväl lagutskottets som stora utskottets betänkande skulle bliva i huvudsak densamma. Andra momentet i den ursprungliga 14 §, numera 13 §, ströks såväl av lagutskottet som stora utskottet, och det var uteslutande därigenom som kontrollen över stiftelserna möjligen kan anses hava blivit svagare än vad regeringens proposition avsåg.

Vad sedan en av huvudfrågorna beträffar, frågan därom huruvida tillstånd till grundande av stiftelse borde utverkas eller icke, så har rdm. Sahlstein icke anfört något som helst skäl för en sådan undantagsåtgärd. Rdm. Kivimäki har i korthet sökt motivera den mening, som också företräddes av rdm. Sahlstein i detta avseende. Jag skall be att senare få återkomma till rdm. Kivimäkis yttrande.

Vidkommande § 14, i vilken närmare bestämmelser finnas intagna, huru bör begås för den händelse stiftelsens styrelse icke handhaft stiftelsens angelägenheter i överensstämmelse med lag och författning, så gör rdm. Sahlstein gällande att en procedur, sådan som stora utskottet föreslår, skulle bliva alltför vidlyftig, „liian laaja''. Det är det enda skälet han hade att anföra häremot. Om denna uppfattning vill jag endast framhålla, att sådan åtgärd självfallet kommer att vidtagas i yttersta undantagsfall och att det därför betyder ringa om proceduren blir en smula mera utförlig än vad regeringens proposition förutsätter. Däremot är det av största vikt att bibehålla gränserna emellan administrativ myndighets åligganden och lagskipande myndighets åligganden tydliga och klara, och det är dessa gränser som överträdas för den händelse 14 § godkännes i överensstämmelse med propositionen och lagutskottets betänkande. Vi skola komma ihåg att i överexekutors utslag sökes ändring hos hovrätt, vid domstol, och domstolarna bliva sålunda i tillfälle att pröva frågan i hela dess vidd. Rdm. Sahlstein förutsätter det såsom en alldeles given sak att, om justitieministern en gång förklarar eller anser att stiftelsens styrelse har förbrutit sig emot lag och stiftelseurkunden, så har den gjort det, men det är just den frågan som skall prövas av vederbörande instans, och den är icke fastslagen utan vidare. Likaså vill rdm. Sahlstein fortfarande för justitieministeriet eller rättare justitieministern bibehålla rätten att upplösa stiftelse. Även häri går man helt säkert för långt, om man åt administrativ myndighet vill överlämna en sådan rätt. Om vi nu tänka på vår nuvarande lagstiftning, t. ex. på lagen om föreningar, så finna vi att ingen ens sätter ifråga att dessa skola kunna upplösas annat än av domstol. Rdm. Sahlstein berörde ytterligare § 6 i lagförslaget. Jag är ense med rdm. Sahlstein därom att de ändringar, som där hava vidtagits, äro av mindre betydelse. Mest praktiskt hade helt säkert varit att man hade försökt inskränka antalet register överhuvudtaget och alltså så begå att även stiftelser hade kunnat antecknas i handelsregistret, vid vilket förhållande vi hade sluppit ett nytt register. I detta sammanhang, såsom lagförslaget var uppbyggt, kunde sådant emellertid icke ske, och då synes det mig att man i varje fall bör sträva till att få de olika registren inrättade i huvudsak på samma sätt, för att lagstiftningen i detta avseende icke må bliva alltför brokig.

I anledning av rdm. Kivimäkis yttrande ville jag framhålla, att det är alldeles tillräckligt, om justitieministeriet vid fastställande av stiftelses stadgar tillser, att dessa

icke äro stridande emot lag och god sed. Detta borde med desto större skäl anses tillräckligt, då i § 5, i vilken härom talas, uttryckligen fastställes, på sätt rdm. Kivimäki också framhöll, att stadgarna icke få fastställas, om stiftelsens grundande innefattar ett kringgående av gällande stadganden om fideikomiss. Detta är också helt naturligt, ty fideikomissen, som numera hos oss äro avskaffade eller vilka icke numera hos oss få grundas, voro stiftade huvudsakligen till enskild nytta, men stiftelsernas huvudsakliga ändamål är ju tillfredställande av allmänna behov, kulturella behov. Dessutom föreligga icke heller enligt regeringens proposition några garantier för att man icke kan komma till likadana oegentligheter som rdm. Kivimäki förespeglar, ity att justitieministern enligt propositionen icke är berättigad at vid prövningen av frågan om stiftelse skall få grundas eller icke taga hänsyn till annat än huruvida stiftelsen är nyttig eller icke. Jag vill i detta sammanhang ytterligare erinra om vad jag redan senast framhöll vid första behandlingen av ärendet, nämligen att man i ett så fritt land som Schweiz icke har ansett någon som helst risk föreligga i att stadgandet fått angående grundande av stiftelser en form, som fullt motsvarar den, vilken föreliggande lagförslag fått enligt stora utskottets förslag.

Rdm. Kivimäki antydde, om jag icke missuppfattat honom, att det huvudsakligen varit av formella skäl som jag hade gjort de förslag till ändringar i lagförslaget, vilka nu hava godkänts av stora utskottet, att orsaken med andra ord hade varit blott den, att man borde få en enahanda lagstiftning på detta område som beträffande lagstiftningen om aktiebolag. Denna antydan är nog skev, det var tvärtom de principiella betänkligheterna som jag sökte framhäva vid ärendets första behandling. Det var det jag ville få fram, att det är synnerligen betänkligt att åt justitieministern, en politisk person, än den ena och än den andra innehavaren av portföljen, att åt denna person överlämna en sådan delikat prövningsrätt, och det är detta jag i sak fortfarande vidhåller.

Koska lakivaliokunnan mietintöön liitetty eriävä mielipiteeni nyttemmin on saavuttanut suuren valiokunnan enemmistön kannatuksen, niin pyydän täällä tehtyjen muistutusten johdosta saada lausua sanasen.

Ed. Sahlstein huomautti ensinnä, että säätiöitten valvonta ei tulisi riittävän tehokkaaksi, jos lakiehdotus hyväksyttäisiin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti. Tähän tahtoisin huomauttaa, että valvonta suurin piirtein on järjestetty suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan samalla tavoin kuin lakivaliokunnan ehdotuksen mukaan, sillä myöskin lakivaliokunta pyyhki 13 §:n tai hallituksen esityksen 14 §:n 2 momentin. Kun ed. Sahlstein sitten kosketteli lakiehdotuksen 2 §:ää, niin hän lausui mielipiteenään, että hallituksen esitys siinä oli parempi, mutta minkä tähden sellainen poikkeus kansalaisen toimintavapaudessa olisi säädettävä kuin hallituksen esitys sisältää, sen tueksi hän ei esitä mitään perusteluja.

Mitä sitten 14 §:ään tehtyihin muutoksiin tulee, niin ed. Sahlstein ei pitänyt niitä suotavina siitä syystä, että menettely hänen mielestään silloin tulisi liika laajaksi, niinkuin hän sanoi. Tähän tahtoisin huomauttaa, että sellainen menettely, jota 14 §:ssä edellytetään, aniharvoin tulee kysymykseen, minkä tähden se seikka, onko tämä menettely hieman suppeampi tai laajempi, ei laisinkaan vaikuta asiaan. Sitävastoin on erittäin tärkeänä pidettävä, ettei ole sotkettava hallinnollisten elinten tehtäviä ja tuomitsevien elinten tehtäviä toisiinsa, ja se tapahtuisi, jos tämä 14 § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti. On näet muistettava, että jos laki hyväksytään suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa, niin näiden asioiden käsittely tulee ulosotonhaltijan käsiteltäväksi ja ellei hänen päätökseensä tyydytä, tuomioistuinten käsiteltäväksi, kuten olla pitääkin.

Ed. Sahlstein valitteli vielä sitä, että oli turhaa vaatia, ettei oikeusministeri yksinään saisi ratkaista, mikä on lain ja säätiön sääntöjen mukaista. Hän sanoi: kun oikeusministeri sen kerran on selittänyt, niin se on selitetty. Mutta se on juuri siitä kuin on kysymys, onko tosiaankin säätiön hallitus menetellyt lain ja säätiön sääntöjen vastaisesti vai eikö, ja sellainen kysymys meidän oikeusjärjestyksemme mukaan on tuomioistuimen ratkaistava. Sitä ei ole muitta mutkitta pidettävä totena ja selvänä sentakia, että oikeusministeri sen lausuu.

Vielä katsoi ed. Sahlstein, että oli aivan paikallansa, että oikeusministeri ilman muuta saisi hajoittaa säätiön. Tässäkin olen sitä mieltä, että säätiöihin nähden olisi meneteltävä samoin kuin yhdistyksiin näh-

den, nimittäin että niiden hajoittaminen on tuomioistuimen asiana, tuomioistuimen asiana senjälkeen kuin oikeus on seikkaperäisesti asian tutkinut.

6 §:ään tehtyjä muutoksia pidän minäkin, aivan kuten ed. Sahlstein, jossakin määrin toisarvoisina. Siihen tehdyt muutokset ovat pääasiallisesti tarkoittaneet, että saataisiin säätiörekisteri järjestetyksi jotakuinkin samalla tavoin kuin meillä aikaisemmin olevat vastaavat rekisterit: yhdistysrekisteri ja kaupparekisteri.

Ed. Kivimäki taasen peloitteli, että jos nyt hyväksyttäisiin lakiehdotus suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti, niin olisi vaara tarjona, että omaisuutta liika suuressa määrin kiinnitettäisiin hyödyttömiin tarkoituksiin. Minusta tässä on aivan riittävää, kun kerran oikeusministerin joka tapauksessa on hyväksyttävä säätiön säännöt ja silloin harkittava, etteivät ne ole lain ja hyvien tapojen vastaisia, kuten lakiehdotuksessa sanotaan. Sitä paitsi sanotaan myöskin nimenomaan 5 §:ssä, että säätiön sääntöjä vahvistettaessa on pidettävä huolta, ettei niillä tulla kiertämään lainmääräyksiä siitä, ettei sääntöperintöä meillä enää saa perustaa. Sitäpaitsihan ei myöskään hallituksen esityksen mukaan oikeusministerille, kun hänelle suodaan oikeus määrätä onko säätiö ylipäänsä perustettava vai ei, ole varattu muuta harkintaoikeutta kuin se, onko säätiö hyödyllinen vai ei, mikä tietysti on hyvinkin subjektiivinen kysymys. Muistutin jo, kun tässä asiassa käytin puheenvuoron ensi käsittelyssä, että niin vapaassa maassa kuin Sveitsissä on lainsäädäntö säätiöihin nähden järjestetty suurin piirtein samaan tapaan kuin mitä täällä nyt suuren valiokunnan hyväksymän ehdotuksen mukaisesti tulisi tapahtumaan.

Vielä ed. Kivimäki viittaili, että minä pääasiallisesti muodollisista syistä olisin tehnyt ne muutosehdotukset, jotka tähän lakiin olin lakivaliokunnassa ehdottanut tehtäväksi ja jotka lähemmin kävivät esille minun vastalauseestani, jolle tämä suuren valiokunnan ehdotus rakentuu. Niin ei kuitenkaan ole asian laita, vaan ovat kyllä periaatteelliset syyt minusta tässä tärkeimmät. Ei ole suotta rajoitettava kansalaisten oikeutta hoitaa asioitansa sillä tavalla kuin hallituksen esityksen mukaan tulisi tapahtumaan.

Minä toivon näin ollen, että täällä tehty ehdotus, että lakivaliokunnan mietintö asetettaisiin asian käsittelyn pohjaksi, evättäisiin ja että suuren valiokunnan ehdotus asetetaan käsittelyn pohjaksi ja myöskin eduskunnassa hyväksytään.

Ed. Estlander: I likhet med rdm. Molin skulle jag betrakta det som i hög grad beklagligt, om lagförslaget komme att slå in på koncessionssystemet. Koncessionssystemet, tillståndssystemet är ett godtyckessystem, det slår en anda av en svunnen tid emot en ifrån detta lagförslag sådant det uppgjorts i propositionen, det påminner om förhållanden, dem jag tror att ingen av oss egentligen skulle önska få se återvända. Vi hava ju dock föreningsfrihet, och i själva verket är det ju samma syften som fullföljas med bildande av stiftelser som dem man med föreningar för allmänna ändamål önskar främja. Det vore enligt min tanke ett kränkande förmynderskap, som skulle påläggas medborgarna genom det band man här vill i lagen fastslå. Jag anser det vara synnerligen påkallat, att just genom lagstiftning på detta område, som härintills icke varit föremål för reglering i lag, skydda den medborgerliga friheten. Det är enligt min tanke av stor betydelse för samhällets utveckling, att lagtryggad möjlighet gives att genom stiftelser tillgodose allmänna syften, och i all huvudsak är det dock allmänna syften man hos oss har velat under denna form främja. De kapital, som stå till buds för bildande av stiftelser i enskilt syfte eller stiftelser till förmån för enskilda personer, äro så ringa och fallen av dylik tillämpning så få, att man icke behöver måla någon skrämselbild på väggen för den skull. Vad beträffar att söka hindra att kapital bleve bundna för ändamål, som staten eventuellt icke skulle gilla, så kan jag icke omfatta en sådan tanke, ty jag anser icke, att staten här främst bör hava det avgörande ordet, utan bör det vara den eller de personer, som önska göra stiftelser. Men i varje fall, om man skulle framdeles finna att institutets utveckling toge någon mindre önsklig vändning, så förefinnes det ju många möjligheter för staten att inverka korrigerande därpå. Jag tror nog att staten då osökt skulle komma på idén att använda denna rätt såsom korrektiv. Därför behöver man icke tillgripa en så odiös utväg som detta koncessionssystem.

Vad beträffar den andra väsentliga ändringen, som vidtagits av stora utskottet, så hänför den sig till den justitieministern enligt propositionen tilldelade befogenheten. Det utgör dock en betydelsefull rättsprincip att icke åt administrativ myndighet gives sådan befogenhet, som kan komma att godtyckligt brukas, utan borde enskild medborgare vara tryggad att få inför domstol svara i den mån hans göranden eller låtanden kunna påkalla rättelse. För min del åtminstone litar jag icke på de administrativa myndigheternas opartiskhet och icke heller på deras förmåga i samma grad som man här har velat göra troligt, icke ens på de högsta. Jag vill bestämt taga avstånd ifrån den uppfattning, som här har gjorts gällande av rdm. Kivimäki och Sahlstein, och måste jag för min del beteckna den såsom naivt byråkratisk. För min del förordar jag stora utskottets förslag och hoppas jag, att det av riksdagen skall godkännas.

Ed. Salo: Se että myöskin meidän ryhmäämme kuuluvat lakivaliokunnan jäsenet ovat asettuneet varsinkin lakiehdotuksen 14 ja 18 §:ään nähden toiselle kannalle kuin hallituksen esitys, eli sille kannalle, jolle suuri valiokuntakin on asettunut, johtuu siitä, että meidän mielestämme ei ole minkäänlaisia syitä olemassa antaa oikeusministeriölle sellaisia tehtäviä, jotka eivät oikeusministeriölle kuulu. Sillehän olisi lakiehdotuksen 18 §:n mukaan tullut oikeus ilman muuta lakkauttaa säätiö. Tämän oikeuden käyttämisessä saattaisi oikeusministeriötä vielä enemmän johtaa puhtaasti poliittiset vaikuttimet kuin tuomioistuimia, vaikka minä en suinkaan lukeudukaan „riippumattomien'' tuomioistuinten ylistäjiin. Tuomioistuimissa on nyt kuitenkin joka tapauksessa vastaajallakin, tässä tapauksessa säätiöllä mahdollisuus puolustautua; seurauksena on jonkinlainen oikeudenkäynti, jota ei tulisi olemaan silloin, jos oikeusministeriö ilman muuta asian ratkaisisi.

Minä myönnän, että tällä lailla ei tule olemaan mitään merkitystä työväestöön nähden, mutta ei meillä myöskään ole minkäänäköistä syytä avata mahdollisuuksia sille, että tätä lakia tultaisiin käyttämään poliittisiin tarkoituksiin; aitosuomalainen oikeusministeri saattaisi havaita erittäin tarkoituksenmukaiseksi käydä ruotsalaisten omien kansallisten intressiensä vuoksi perustamien säätiöiden kimppuun ja lakkauttaa ne.

Ed. Nurmesniemi: Minä voin täydellisesti yhtyä ed. Sahlsteinin täällä antamaan lausuntoon ja kannatan siis hänen ehdotustaan, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin lakivaliokunnan mietintö.

Ed. Kivimäki: Erotus ed. Molinin ja minun kantani välillä on siinä, että hallituksen esityksen ja lakivaliokunnan ehdotuksen mukaan, joita minä kannatan, hallitus saa harkita, onko säätiö hyödyllinen vai ei, kun taas ed. Molinin mielestä tällaista harkitsemisvaltaa ei ole hallitukselle myönnettävä. Ed. Molin ei tahdo antaa mitään merkitystä sille seikalle, että hallitus saa hyödyllisyyttä arvostella. Säätiön hyödyllisyys tai hyödyttömyys on niin laaja käsite, että oikeusministeriölle jää sangen laaja ja, niinkuin minun mielestäni on tarpeellista, välttämätön harkintaoikeus. Muuten ed. Molinilla ei ollut mitään sanottavaa niitä periaatteellisia muistutuksia vastaan, joita lausunnossani esitin. En kuitenkaan luule, että hän niitä hyväksyy, ja minulla on syytä olettaa, että meidän käsitystemme välillä onkin suuri periaatteellinen ero. Ja minä en pääse siitä, että suuren valiokunnan ehdotuksen hyväksyminen tietäisi tämän asian viemistä vaarallisille teille. Mitä muiden maiden esimerkkiin tulee, on huomattava, että Sveitsi lienee ainoa maa, jossa on asetuttu sille kannalle kuin suuri valiokunta ehdotti. Muut sivistysvaltiot ovat pitäneet tärkeänä säilyttää valtion valvontavallan säätiöihin nähden.

Mitä sitten tulee ed. Asserin — tarkoitin sanoa ed. Asser Salon lausuntoon — on huomattava, että oikeusministeriön päätöksestä, jolla säätiö on lakkautettu, voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jotenka oikeudellinen menettely asiassa saadaan vireille.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sahlstein ed. Kivimäen kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi pantaisiin lakivaliokunnan mietintö. Kutsun tätä ehdotusta ed. Sahlsteinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Sahlsteinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 68 jaa- ja 116 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 10.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Estlander: Jag önskar öppen omröstning.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aattela, von Born, Bäck, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Halén, Halonen, Haverinen, Hintz, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Jern, Jokinen, Juutilainen, Kallio, V. J., Kivisalo, Komu, Koskelin, Kujala, Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehto, Leino, Liedes, Lindberg, Mangs, Meriläinen, Molin, Myllymäki, L., Palmgren, Pekkala, E., Perho, Perälä, Pohjaranta, Rantala, Rapo, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Salo, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Sirén, Sirola, Strengell, Swentorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Turunen, Urpilainen, Valta, A., Valta, K., Virta, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Ahmavaara, Ailio, Alestalo, Ampuja, Aro, Aromaa, Asikainen, Auer, Bryggari, Cajander, Ellilä, Haataja, Hakala, A., Hakala, K., Hannula, M., Hannula, M. A., Harvala, Heikkilä, Heikkinen, Helo, Hongisto, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Janhonen, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Järvinen, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Koponen, Kovanen, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Lehikoinen, Lehtokoski, Lepistö, Leppälä, Linna, J., Linna, K. E., Lohi, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Marttila, Moilanen, Mustakallio, Mäkelä, Niilekselä, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paasivuori, Paavolainen, Pekkala, M., Pennanen, Pensas, Penttala, Pilkka, Pitkänen, Puhakka, Puittinen, Päivänsalo, Pärssinen, Raatikainen, Reinikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Setälä, Sillanpää, Sunila, Suokas, Talas, Tarkkanen, Tolonen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Welling, Vennola, Vertanen, Vesterinen, Vilhula, Voionmaa ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 8 edustajaa:

Arffman, Hakkila, Hannula, U., Koivulahti-Lehto, Luoma, Myllymäki, K., Pilppula ja Waljakka.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 68 jaa- ja 123 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Sahlsteinin ehdotuksen.

Puhemies: Esitellään ensimmäinen lakiehdotus, ehdotus säätiölaiksi.

1—4 §:t hyväksytään keskustelutta.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Helo: Minusta on periaatteessa vaarallista ryhtyä aukaisemaan portteja säätiöiden muodostamiselle, sillä käytännössä niistä voi syntyä voimakkaita varallisuusyhteisöjä, joista on vaikea myöhemmin vapautua. Sentähden olisi tarkasti rajoitettava ne tapaukset, joissa säätiöitä voitaisiin

perustaa, ja luonnollisesti tarkoituksen täytyisi silloin olla yleishyödyllinen. Tämän pykälän mukaan kuitenkin on säätiölle annettava perustamislupa aina, jos säätiön tarkoitus on hyödyllinen. Nyt on kuitenkin selvää, että niin ylimalkainen rajoitus kuin että tarkoituksen tulee olla hyödyllinen, voidaan katsoa oleva toteutettuna jokaiseen säätiöön nähden, ja siten itse asiassa säätiöiden perustaminen tulee muodostumaan täysin vapaaksi. Minusta olisi tässä tapauksessa kuitenkin tehtävä rajoitus siinä suhteessa, että säätiö voidaan perustaa vain sillä edellytyksellä, että sen tarkoitus on yleishyödyllinen. Minä sentähden ehdotan, että 2 momenttiin liitetään sanan „hyödyllinen'' eteen sana „yleis'', niin että 2 momentin alku kuuluu seuraavasti: „Perustamislupa on annettava, jos säätiön tarkoitus on yleishyödyllinen'' j. n. e.

Ed. Komu: Kannatan ed. Helon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Komun kannattamana ehdottanut, että 5 §:n 2 momentin toisella rivillä oleva sana „hyödyllinen'' vaihdetaan sanaksi „yleishyödyllinen''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 65 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 13.

Eduskunta on hyväksynyt lakivaliokunnan ehdotuksen.

6—8 §:t, I luvun nimike, 9—11 §§:t, II luvun nimike ja 12—13 §:t hyväksytään keskustelutta.

14 §.

Keskustelu:

Ed. Komu: Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena.

Ed. Lehikoinen: Kannatan ed. Komun tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Komu ed. Lehikoisen kannattamana ehdottanut, että 14 § hyväksyttäisiin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Komun ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 90 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 12.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Komu: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Ailio, Asikainen, Auer, Cajander, Ellilä, Haataja, Hakala, A., Hannula, M. A., Heikkilä, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Jacobsson, Janhonen, Junes, Junnila,

Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Linna, K. E., Lohi, Luoma, Luostarinen, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Mustakallio, Myllymäki, K., Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Pitkänen, Puhakka, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Sunila, Talas, Tarkkanen, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vennola, Vertanen, Vesterinen ja Vilhula.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Alestalo, Ampuja, Aro, Aromaa, Bäck, Colliander, Eskola, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Hintz, Huttunen, Hästbacka, Inborr, Jern, Jokinen, Kallio, W. J., Keto, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Mangs, Marttila, Meriläinen, Molin, Myllymäki, L., Paasivuori, Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pohjaranta, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Salo, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Valta, A., Valta, K., Welling, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J., Åhlström ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 12 edustajaa:

Arffman, von Born, Bryggari, Estlander, Hannula, M., Hannula, U., Heikkinen, Koivuranta, Lähteenoja, Pilppula, Tukia ja Waljakka.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 98 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Komun ehdotuksen.

15—16 §:t, III luvun nimike sekä 17—18 §:t hyväksytään keskustelutta.

18 §.

Keskustelu:

Ed. Komu: Pyydän ehdottaa, että pykälä saisi sen sanamuodon, joka sillä on suuren valiokunnan mietinnössä.

Ed. Lehikoinen: Kannatan ed. Komun tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Komu ed. Lehikoisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti. Kutsun ehdotusta ed. Komun ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Komun ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 96 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Komun ehdotuksen.

19 §, IV luvun nimike, 20—30 §:t, V luvun nimike, ensimmäisen lakiehdotuksen johtolause ja sen nimike hyväksytään keskustelutta.

Toinen lakiehdotus.

1 §, lain voimaantulosäännös, lakiehdotuksen johtolause ja lakiehdotuksen nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Kun edellistä lakiehdotusta ei ole hyväksytty suuren valiokunnan

ehdotuksen mukaisesti, palautetaan asia suureen valiokuntaan ja asian toinen käsittely tulee jatkumaan.

3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan yleinen keskustelu, senjälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Yleiskeskustelua ei synny.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Virta: Tähän hallituksen esityksen antamiseen on hyvin suuressa määrässä vaikuttanut se seikka, että useissa tapauksissa rautatiellä työläisiin verrattavat ovat joutuneet suuriin korvauksiin sen kautta, että heille toimessaan on sattunut tai aiheutunut sellaisia tapauksia, jolloinka valtiolle on tullut vahinkoja. Mutta tässä hallituksen esityksessä minun mielestäni tarpeettomasti laajennetaan tätä korvausmaksun vapautusoikeutta liian laajalle, koska hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan, että tällaisia vapautuksia korvauksen maksamisesta voidaan antaa osakeyhiöillekin, riippuen hallituksen mielivallasta. Senvuoksi olisi lakiesitys saatava sellaiseen muotoon, että siinä määriteltäisiin tarkasti, että tällaisia korvauksia tulisivat saamaan sellaiset köyhemmässä ja huonommassa asemassa olevat valtion toimenhaltijat, jotka varallisuutensa puolesta sellaiseen vapautukseen voidaan katsoa oikeutetuiksi. Minä ehdotankin, että eduskunta hyväksyisi tätä asiaa koskevan valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa ehdotetun muodon tälle pykälälle. Jos laki saataisiin tähän muotoon kuin vastalauseessa esitetään, niin se paremmin vastaisi sitä tarkoitusta, jota sillä pyritään ajamaan.

Ed. Kulmala: Kannatan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta. ed. Kulmalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siinä sanamuodossa, mikä sillä on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 26 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Virta: Minä ehdotan, että 2 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa.

Ed. Kulmala: Kannatan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta ed. Kulmalan kannattamana ehdottanut, että 2 § hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti. Kutsun ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

P u h e m i e s: Pyydän niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt pykälän suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan.

3—4 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan t o i s e e n k ä s i t t e l y y n siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu.

Yleiskeskustelu:

Ed. E s t l a n d e r: Då självstyrelselagen för Åland utarbetades i en kommitté och sedermera antogs av riksdagen, skedde det under stridiga inflytanden. Mycket olika uppfattningar gjorde sig gällande och en stor del av riksdagens medlemmar hade icke önskat åt Åland giva ens en sådan självstyrelse som detta lagförslag innefattade. Följden blev också den att stadgandena redan uti kommitténs förslag, sedermera i propositionen, blevo rätt svåra att förstå och att även motstridiga stadganden kommo att ingå i densamma. Det har därefter visat sig, under den tid lagen varit i tillämpning, att flere av dess paragrafer givit anledning till olika tolkning, en tolkning i vissa fall sådan att därigenom rätt stora svårigheter för den åländska självstyrelsen uppkommit. Uti den motion, som här nu föreligger, har Ålands landsting fäst uppmärksamheten vid en dylik ojämnhet i lagstiftningen, som hänför sig till 11 §. Tolkningsfrågan rör sig därom, huruvida det skall stå rikets myndigheter fritt att utfärda administrativa verkställighetsförordningar på sådant område, där Åland enligt självstyrelselagen har lagstiftningsrätt. Denna 11 § vill nu landstinget tolka därhän, att i själva verket en dylik rätt icke skulle tillkomma rikets myndigheter. Grundlagsutskottets majoritet har emellertid för sin del funnit, att detta stadgande vore klart därutinnan att på detta område förordningsrätten skulle tillhöra rikets myndigheter oberoende därav att lagstiftningsrätten tillkommer landskapet. Under sådana omständigheter har heller icke utskottet varit villigt att godkänna motionen, utan ansett för sin del att någon lagförklaring icke komme ifråga.

Emellertid synes det mig dock att utskottet måhända i denna del gjort saken något för enkel för sig. Ty även om man skulle gå in på den tolkning, som grundlagsutskottet gör gällande och som jag för min del icke har godkänt, utan hänvisar jag i detta avseende till min reservation, så uppstår frågan huruvida det dock icke vore skäl att föreslå en direkt lagändring i syfte att upphäva den oegentlighet, som omotsägligen måste anses ligga däri att, när på ett område landskapet på grund av sin självstyrelse utfärdat lag, riket dock kunde på detta område giva förordningar, som tilläventyrs skulle utveckla lagstiftningen och tillämpningen i en annan riktning än landskapet önskat. Denna sida av saken, huruvida icke också med den tolkning grundlagsutskottet gör gällande, det funnes goda och giltiga skäl att föreslå en lagförändring, denna fråga har utskottet alls icke velat besvara. Jag har därför uti reservationsväg ansett mig vara berättigad att hemställa om att ärendet måtte i detta skede av saken återremitteras till grundlagsutskottet, så att utskottet skulle taga upp till prövning denna, så att säga, senare fråga, och är min uppfattning den att utskottet då borde föreslå en sådan ändring av 11 § i lagen om självstyrelse, att dess sakliga innehåll komme att motsvara vad som med motionen avses. Jag ber för min del, herr talman, att få väcka förslag om en sådan återremiss

till grundlagsutskottet, som jag här har haft äran antyda och som återfinnes i min reservation.

Ed. E. Pekkala: Käsiteltävänä olevan Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen tarkoituksena on poistaa se ristiriita, joka on olemassa Ahvenanmaan itsehallinnosta annetun lain 11 ja 12 §:in sanamuodon välillä. Itsehallintolain 11 § kuuluu seuraavasti: „Ennenkuin tasavallan presidentti tai valtioneuvosto hallitusmuodon 28 §:ssä säädettyä oikeuttaan käyttäen antaa Ahvenanmaan maakuntaa varten asetuksia muista kuin tämän lain 9 §:ssä mainituista asioista tahi asioista, jotka niistä johtuvat taikka jotka muuten jäävät tasavallan yleisen hallinnon alaisiksi, on maakuntalautakunnalle varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto.'' Itsehallintolain 9 §:ssä luetellaan tarkalleen ne alat, joilla valtakunnalla on yksinomaan lainsäädäntöoikeus. Itsehallintolain 12 §:ssä taasen säädetään maakunnan lainsäädäntöoikeudesta. Tämän pykälän 1 momentti kuuluu seuraavasti: „Maakuntapäivillä on oikeus muista kuin 9 §:ssä mainituista asioista hyväksyä maakuntalakeja Ahvenanmaan maakunnalle.'' Kuten huomataan, edellyttää itsehallintolain 11 § sananmukaisesti tulkittuna presidentille ja valtioneuvostolle oikeuden antaa Ahvenanmaan maakunnalle asetuksia muista kuin itsehallintolain 9 §:ssä mainituista asioista, kun taas saman lain 12 § jättää juuri nuo muut asiat maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Perustuslakivaliokunnan omaksuma tulkinta vie siihen, että samalla alalla kaksi eri lainsäädäntöjärjestystä kilpailee keskenään, mikä on omiaan johtamaan uusiin ristiriitaisuuksiin. Maakuntapäivät aivan oikein huomauttavat siitä lausuen, että milloin hallituksen antama hallinnollinen asetus maakuntapäivien mielestä ei sovi maakunnalle, ne tulevat päätöksellään kumoamaan asetuksen. Tarkoituksenmukaisuusnäkökohdatkin siis puhuvat kyseellisen lainkohdan selventämisen puolesta maakuntapäivien esittämällä tavalla. Valiokunnan omaksuma kanta sisältää sitä paitsi pyrkimyksen rajoittaa ahvenanmaalaisten itsehallintooikeutta. Maakuntapäivien esittämä tulkinta on epäämättömästi itsehallintolain tarkoituksen ja hengen mukainen, ja ahvenanmaalaisten toivomuksille pitäisi minun mielestäni tässä suhteessa antaa ratkaiseva merkitys.

Ahvenanmaan maakuntapäivät esittävät tapauksia, joissa kyseellistä 11 pykälää on tulkittu eri tavalla. Vuonna 1922 hyväksyivät Ahvenanmaan maakuntapäivät automobiiliasetuksen. Korkeimman oikeuden vähemmistö oli lausunnossaan sitä mieltä, nojautuen sanottuun 11 §:ään, ettei maakuntapäivillä olisi ollut ensinkään oikeutta puuttua tähän asetukseen. Korkeimman oikeuden enemmistö silloin kuitenkin hylkäsi tämän tulkinnan. Mutta viime vuonna korkein oikeus antoi vastakkaisen tulkinnan yksityismetsälain täytäntöönpanoasetuksesta. Valiokunta on saanut tukea tulkinnalleen itsehallintolain valmistelutöistä. Mutta on huomattava, että lainsäädännön valmistelutöitä ei ole pidettävä ainoana eikä edes tärkeimpänä tulkintalähteenä. Käytännöllisesti katsoen saavutetaan se tulos, johon Ahvenanmaan maakuntapäivät pyrkivät myöskin itsehallintolakia muuttamalla ahvenanmaalaisten toivomalla tavalla. Menettelytapahan on samanlainen sekä lain muuttamisessa että selittämisessä. Mutta minun käsitykseni mukaan ei tarkoituksen saavuttamiseksi lain muutos ole välttämätön, vaan päästään siihen lakia selittämällä, kuten ahvenanmaalaiset ovat esittäneet. Minä senvuoksi ehdotan, että eduskunta päättäisi ottaa käsittelyn pohjaksi Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen.

Ed. Kuokkanen: Käsittelyn pohjana olevaan perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen ja täällä käytettyjen puheenvuorojen johdosta lienee syytä vähän lähemmin perustella valiokunnan kantaa.

Vastalauseessa näytään ensiksikin asetuttavan sille kannalle, että kysymyksessä olevan pykälän tarkoitusta haettaessa ei saisi kovinkaan paljon kiinnittää huomiota siihen, mitä lainsäätäjä on tarkoittanut, vaan olisi ratkaistavana seikkana pidettävä sitä, soveltuuko kysymyksessä oleva säännös Ahvenanmaan maakunnan itsehallintolain järjestelmään. Huomattava kuitenkin on, että juuri maakuntapäivät ovat aloitteessaan hakeneet esitykselleen pääasiallisimman pohjan siitä, mitä lainsäätäjä on tarkoittanut, joskin aloitteessa on tapahtunut sellainen erehdys, että koko esitetty rakennelma on joutunut nojautumaan virheeseen, jonka kielenkääntäjä on tehnyt valmistaessaan asiassa toimineen komitean antaman mietinnön ruotsinkielistä tekstiä — kaikki, kuten perustuslakivaliokunnan mietinnössä osoite-

taan. Näin ollen oli täysin paikallaan, että valiokunta kiinnitti huomionsa juuri siihen, mitä lainsäätäjä todella oli tarkoittanut, ja osoitti, että lainsäätäjä oli tarkoittanut juuri päinvastaista, kuin mitä Ahvenanmaan maakuntapäivät esittävät. Että tämä menettely oli asianmukainen, sitä osoittaa lisäksi juuri sekin seikka, että maakuntapäivät esittävät lainselityksen antamista. Kun näet on kysymys lainselityksestä eikä lain muuttamisesta, on juuri lainsäätäjän tarkoitukseen erikoista painoa pantava. „Lainselitys ilmaisee, mitä lainsäätäjä todella on tarkoittanut, vaikka hän on tullut ajatuksensa ilmaisseeksi hämärässä, ehkäpä ainakin näennäisesti ristiriitaisessa muodossa", lausuu professori Erich. Vaikeata on näin ollen ollut vastalauseentekijäin vaatimassa määrässä syrjäyttää lainsäätäjän tarkoitusta, kun on ollut haettava vastaus kysymykseen lainsäätäjän laatiman pykälän tarkoituksesta.

Muuten ed. Estlanderin ja von Bornin vastalauseen alkuosa antaa aihetta erääseen huomautukseen. Siinä näet annetaan se käsitys, kuin kysymyksessä olevan komitean mietinnön suomenkieliseen tekstiin otettu perustelu olisi kokonaan vastakkainen mietinnön ruotsinkieliselle sanamuodolle. Kuten valiokunta on lausunut, ei asia kuitenkaan ole näin. Komitean mietinnön yleisperustelut, joissa asia ja pykälän tarkoitus selitetään täysin selvästi, ovat nimittäin täysin yhtäpitävät niin hyvin ruotsinkielisessä kuin suomenkielisessäkin tekstissä, ja on eroavaisuutta ainoastaan mietinnön erikoisperusteluissa. Suomenkielisessä tekstissä, joka on valmistettu ensiksi ja jonka pohjalla komitean jäsenet ovat selittäneet asiaa käsitelleensä, on näet erikoisperusteluissa yhtäpitävästi yleisperustelujen kanssa käytetty sanoja: „Asetusten antamista asioissa, joita ei ole erotettu valtakunnan yksinomaisen lainsäädännön piiriin" j. n. e. Ruotsin kielellä ovat mainitut sanat, poikkeavasti niinhyvin suomen- kuin ruotsinkielisen tekstin yleisperusteluista, käännetty seuraavasti: „I ärenden, som icke avskilts från rikets exklusiva lagstiftningsområde". Näin ollen niistä neljästä kohdasta, jotka tässä yhteydessä joutuvat verrattaviksi keskenään ja joiden tulisi olla yhtäpitäviä, kolme kohtaa onkin sitä, kun taasen yksi ainoa kohta, eli juuri se, johon Ahvenanmaan maakuntapäivät nojautuvat, on poikkeava ja ristiriidassa toisten kanssa.

Arvostellen asiaa siinä valossa, minkä edellä kosketellut seikat antavat, ei voine päästä juuri muuhun tulokseen, kuin siihen, että huolimatta kysymyksessäolevan 11 §:n osittain epäonnistuneesta sanamuodosta sama pykälä on tulkittava siten, kuin perustuslakivaliokunta on esittänyt. Samaan tulokseen on tieteisopissakin päädytty. M. m. professori Hermanson lausuu nimenomaan: „Toisaalta tasavallan presidentillä ja valtioneuvostolla on toukokuun 6 päivänä 1920 annetun lain 11 §:n mukaan valta antaa hallitusmuodon 28 §:ssä tarkoitettuja asetuksia myöskin sellaisista asioista, joitten suhteen lainsäädäntöoikeus on maakunnalle pidätetty".

En voi parhaalla tahdollakaan tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että jos maakuntapäivien lainsäätämisaloite hyväksytään, niin silloin selitetään tapahtuneeksi sellaista, mitä ei ole tapahtunut.

Mitä taasen erityisesti tulee siihen asiassa esitettyyn huomautukseen, että kysymyksessäolevan pykälän alku- ja loppuosat ovat keskenänsä ristiriitaiset, niin ei ole välttämätöntä lukea pykälää siten, että tarkoitettu ristiriitaisuus syntyy. Jos näet toisessa vastalauseessa kehoitetulla tavalla pitää johtona sitä yleistä järjestelmää, jonka mukaan kysymyksessäoleva pykälä kokonaisuudessaan on rakennettu, huomaa kyllä tarkoituksen olevan, että sanat „muista kuin", jotka sanat maakuntapäivien sanontatapaa käyttäen muka „ovat heittäneet tumman varjon eteensä", kohdistuvat kaikkiin pykälässä lueteltuihin eri ryhmiin, ja että pykälä on luettava siten, että tasavallan presidentti ja valtioneuvosto pykälän mukaan voivat antaa maakunnnalle asetuksia: 1) muista kuin kysymyksessäolevan lain 9 §:ssä mainituista asioista; 2) muista kuin asioista, jotka johtuvat 9 §:ssä mainituista asioista; ja 3) muista kuin niistä asioista, jotka jäävät tasavallan yleisen hallinnon alaisiksi. Huomaa selvästi, että pykälää laadittaessa on pyritty vain supistamaan sanontatapaa, joskaan siinä ei ole täysin onnistuttu. Tavallisten tulkintatapojen avulla pääsee siis varsin helposti perille siitä, mitä pykälällä on tarkoitettu. Sellaista sisältöä, minkä maakuntapäivät haluavat pykälälle antaa, ei sille missään tapauksessa voi saada.

Toisessa vastalauseessa sanotaan edelleen, että valiokunnan omaksuma käsitys veisi muodottomuuksiin. „Jos kerran maakunnan lainsäädäntöalaa koskevat valtakunnan lait

eivät 10 §:n mukaan tule voimaan Ahvenanmaalla, ennenkuin maakuntapäivät ovat ne muodollisesti omaksuneet ja hyväksyneet, olisi peräti omituista, että asetukset, jotka on maakunnalle annettu valtakunnan lainsäädäntötietä, voisivat päästä voimaan Ahvenanmaan lainsäädännön alalla myöskin vastoin maakunnan epäävää lausuntoa.'' Ei ole kuitenkaan välttämätöntä tulkita asiaa niin, että muodottomuutta — jos se edes sitä on — esiintyy. On nimittäin huomattava, että 10 § tarkoittaa lakeja ja asetuksia, jotka on annettu koko valtakuntaa varten ja joiden säätämisessä siis on pidetty silmällä koko valtakunnan etua eikä erikoisesti vain Ahvenanmaan maakunnan parasta. Itsehallintojärjestelmän kannalta voi tässä tapauksessa olla paikallaan, että Ahvenanmaan maakuntapäivät saavat harkita ja ratkaista, soveltuuko tämä tällainen koko valtakunnalle annettu laki tahi asetus Ahvenanmaalle. Itsehallintolain 11 §:ssä tarkoitetuista asetuksista taasen sanotaan nimenomaan, että ne annetaan Ahvenanmaan maakuntaa varten, siis erikoisesti pitämällä silmällä Ahvenanmaan maakunnan oloja. Myöskin menettelytapa, annettaessa viimeksimainitun kaltaisia asetuksia, on sikäli erilainen, että maakuntalautakunnalle on varattava tilaisuus antaa niistä lausuntonsa, mitä muista asetuksista ei ole määrätty. Varsinaisessa ristiriidassa ei 10 ja 11 §:n siis tarvitse olla.

Jos lisäksi katsotaan, kuten professori Erich asian esittääkin, että m. m. sellaisenkin asian, joka on järjestetty 11 §:ssä tarkoitetulla asetuksella, maakuntapäivät itsehallintolain 12 §:n nojalla voivat uudelleen järjestää maakuntalailla ja täten poiketakin siitä järjestyksestä, minkä asetus on saanut aikaan, niin ei muodottomuudesta juuri voi puhua, vielä vähemmän siitä, ettei tämä sopisi itsehallintojärjestelmään.

Sen järjestelmän, mikä Ahvenanmaalla on, senhän määräävät juuri Ahvenanmaasta säädetyt lait. Ilman niitä ei siellä olisi ollenkaan mitään poikkeuksellista järjestelmää. Tähän järjestelmään kuuluu yhtenä osana se, että itsehallintolain 11 §:n edellyttämiä asetuksia voidaan antaa. Tottakait tämän säännöksen näin ollen täytyy sopia järjestelmään. Jos muuta väitetään, sisältää väite sen, ettei järjestelmä sovi itseensä. Onko järjestelmä onnistunut, se on kokonaan toinen asia. — Minun mielestäni on aivan paikallaan, että itsehallintojärjestelmässä on varattu tasavallan presidentille ja valtioneuvostolle oikeus antaa asetuksia Ahvenanmaan maakunnalle myöskin niissä asioissa, jotka kuuluvat maakuntalainsäädännön piiriin. Tämä järjestyshän vastaa suunnilleen sitä, mikä muuallakin valtakunnassa vallitsee. Voihan näet sattua tapauksia, että jokin oikeusala on järjestettävä kiireellisemmin kuin maakuntalaki asiasta voi säätää tai että maakunnan elimet laiminlyövät maakuntalailla järjestää jonkun asian, vaikka valtakunnan yleinen etu vaatisi asian järjestämistä. Paikallaan on tällöin, että asia voidaan saada järjestetyksi asetuksen kautta. Tällaisen asetuksen antaminen voi kylläkin antaa maakunnalle aiheen järjestellä asiat maakuntalailla, joka ehkä paremmin kuin asetus soveltuu maakunnan oloihin. Mutta tällaisessakin tapauksessa voidaan sanoa, että asetus joka tapauksessa on täyttänyt tehtävänsä, sen kautta kun kysymyksessäoleva ala on saatu oikeudellisesti järjestetyksi. Onko se maakuntalaki, jonka maakuntapäivät asetuksen tilalle hyväksyvät, sopusoinnussa tasavallan yleisen edun kanssa, sen asian tutkii sitten aina aikanaan tasavallan presidentti, joka itsehallintolain 12 §:n nojalla voi määrätä, että maakuntalaki on raukeava, missä tapauksessa tietenkin asiaa järjestävä asetus edelleen jää voimaan aina siihen saakka, kunnes maakuntapäivät järjestävät asian sellaisella maakuntalailla, johon nähden tasavallan presidentillä ei ole aihetta käyttää veto-oikeuttaan. Sensijaan maakuntapäivien aloitteessa tehty viittaus siihen, että maakuntapäivät yksinkertaisesti maakuntalailla voisivat heti kumota itsehallintolain 11 §:ssä tarkoitetun asetuksen, ei pitäne paikkaansa näin yleisesti lausuttuna. Kuten edellä mainitsin voivat maakuntapäivät maakuntalailla kylläkin uudelleen ja omalaatuisesti järjestää alan, joka sitä ennen on ollut 11 §:ssä tarkoitetun asetuksen varassa. Mutta ei liene mahdollista, että maakuntapäivät voisivat asettua pelkästään kielteiselle kannalle, s. o. hyväksyä sellaisen maakuntalain, jolla asetus vain yksinkertaisesti kumottaisiin, ilman että pantaisiin mitään tilalle. Tällainen menettely kuuluisi käsittääkseni vain sille elimelle, jolle asetuksen antooikeuskin kuuluu, aivan samoin kuin asetuksen muuttamisvaltakin. Ainoastaan n. s. positiiviseen suuntaan voivat maakuntapäi-

vät toimia esillä olevan kaltaisissa tapauksissa.

Kuten edellä esittämästäni voidaan päättää, sisältää Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen hyväksyminen huomattavaa muutosta voimassa olevaan järjestelmään, muutosta, joka supistaisi tasavallan presidentin ja valtioneuvoston toimivaltaa ja riistäisi heiltä jollei muuta niin ainakin keinon edes välillisesti vaikuttaa maakuntalain syntymiseen alalla, jonka maakunnan viranomaiset ehkä muuten laimainlyövät oikeudellisesti järjestää. Tästä huolimatta on II vastalauseessa esitetty mielipide että vaikkakaan maakuntapäivien aloitetta ei katsottaisi voitavan hyväksyä lainselityksenä, kuten maakuntapäivät haluavat, olisi maakuntapäivien omaksuma tulkinta saatettava voimaan lainmuutoksena, mikä valiokunnan olisi pitänyt ehdottaa tehtäväksi nyt käsiteltävänä olevan aloitteen pohjalla. Lainselitys ja lainmuutos olisivat muka vain kaksi tietä saman päämäärän saavuttamiseksi. Totta on, että lainselityksen ja lainmuuttamisen aikaansaamiseksi on nykyjään säädetty sama menettelytapa, siis ei oikeastaan kahta tietä, vaan yksi ja sama tie. Mutta että päämäärä olisi sama, että siis lain selittäminen ja lain muuttaminen olisivat identtisiä käsitteitä, se ei ainakaan pidä paikkaansa. Paitsi, että jo lakikin osoittaa ne eri käsitteiksi on huomattava paitsi muuta, että lainselityksellä on aina taannehtiva vaikutus, jota lainmuutoksella ei ole kuin poikkeustapauksissa. Voi olla hyvinkin mahdollista, että maakuntapäivät ovatkin esittäneet lainselitystä juuri voidakseen saada säännöksen soveltumaan aikaisempiinkin suhteisiin. Missään tapauksessa ei ainakaan vielä ole olemassa itsehallintolain 36 §:ssä edellytettyä maakuntapäivien suostumusta lain muuttamiseen, koska aloite tarkoittaa lainselitystä ja siis suostumuskin on annettu vain sellaisen toimeenpanemiseen. Ei olisi ainakaan hyvän järjestyksen mukaista, jos nyt kysymyksessä olevan aloitteen pohjalla ryhdyttäisiin lain muuttamista tarkoittaviin toimenpiteisiin. Rohkenen odottaa, että perustuslakivaliokunnan mietintö ja ehdotus tulevat hyväksytyiksi.

Ed. von Born: Jag har i grundlagsutskottet i huvudsak biträtt den uppfattning, som här framförts av rdm. Estlander, och jag ber också att få understöda det av honom nu väckta förslaget.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian palauttamisesta perustuslakivaliokuntaan ja tätä ehdotusta on kannatettu, on siitä ensin päätös tehtävä. Kehoitan seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan tästä ehdotuksesta.

Ed. Tabell: Minä luovun.

Ed. Estlander: Ordföranden i grundlagsutskottet önskade göra tvivelaktigt huruvida det initiativ, som föreligger i fråga om lagförklaring, kunde anses vara tillräckligt också för lagändring. Jag stannar dock i tvekan därom, huruvida herr ordförandens uppfattning verkligen var den att här icke tillräckligt initiativ föreligger. Om detta göres gällande så kunde nog häremot ganska celebra exempel i detta avseende framhållas, vilka jag icke nu önskar särskilt omnämna. — Den vidlyftiga och enligt min tanke väl spekulativa utredning hr Kuokkanen sökt giva såsom stöd för utskottets motivering synes mig i många väsentliga punkter just böra leda till att en lagändring borde ske. Jag skulle också ytterligare hava haft anledning att gå in på den frågan, men sparar detta till ett senare tillfälle, då det icke står i alldeles omedelbart sammanhang med remissen.

Ed. Kuokkanen: Ed. Estlander heitti minulle tässä äsken kysymyksen, mutta noudattaen puhemiehen kehoitusta vastaan minä sitten, kun pääsen siitä asiasta puhumaan. Nyt saa keskustella vain asian palauttamisesta.

Keskustelu asian palauttamisesta valiokuntaan julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Estlander ed. v. Bornin kannattamana ehdottanut, että asia palautettaisiin perustuslakivaliokuntaan, joka saisi toimekseen antaa lainmuutoksen muodossa Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:lle sen asiallisen sisällyksen, jota aloitteessa on tarkoitettu. Kutsun tätä ehdotusta ed. Estlanderin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Estlanderin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 49 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 5.

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Tabell: Kannatan ed. E. Pekkalan tekemää ehdotusta.

Ed. Kuokkanen: Ed. Estlanderille huomautan nyt, että minä nimenomaan sanoin äsken, että tällainen menettely, jota hän ehdottaa noudatettavaksi, ei ole hyvän järjestyksen mukaista.

Ed. Estlander: Jag vet icke om rdm. Kuokkanens senaste uttalande på något sätt är egnat att klargöra den omständighet, som han alluderade till, nämligen huruvida initiativet är tillräckligt. Det är därpå det kommer an. På vilken grund det icke vore överensstämmande med god lagstiftningssed är också mycket svårt att förstå på basen av det som av hr Kuokkanen anförts.

Vad jag hade haft anledning tillägga senast, men då underlät att uttala är det, att jag på goda grunder anser mig kunna draga i tvivelsmål huruvida hela den utläggningen är riktig, som herr Kuokkanen på basen av kommitténs motivering velat framhålla. Det synes mig i högsta grad sannolikt, ehuru det såsom mycket annat är svårt att bevisa, att den specialmotivering, som finnes uti det svenska betänkandets text, hänför sig till en annan avfattning av lagförslaget, en avfattning där 11 § syftade tillbaka till 9 § i en annan redigering och därvid just avsågs det som man nu från Ålands landstings sida har velat inlägga i densamma, 9 § har sedermera ändrats, och då har man glömt vid redigeringen av lagförslaget att också ändra 11 §, så att samma relation och system skulle bibehållas som i den tidigare redaktionen fanns mellan 9 och 11 §§. Om denna min uppfattning angående tillgången är riktig, skulle det egentliga syftet med lagförslaget och den genomgående grunden, som man uti detsamma velat inrymma, just motsvara den tolkning, som Ålands landsting gjort gällande.

Ed. von Born: Jag måste säga, att jag icke riktigt förstår rdm. Kuokkanens påstående, att det förslag, som ingår i rdm. Estlanders och min reservation, icke skulle överensstämma med god lagstiftningsordning. Om hr Kuokkanen därmed avser det, att vi på basen av ett initiativ, som angår en lagförklaring, avse att åstadkomma en lagändring, så ber jag att få erinra om att riksdagen för några år sedan på basen av ett initiativ, som gällde förklaring av 20 § språklagen, antog en lagändring av denna samma 20 §. Och detta gjordes utan att då någon anmärkte om, att detta icke vore överensstämmande med god lagstiftningsordning.

Ed. Kuokkanen: Ed. Estlander on jo valiokunnassa kyllä maininnut, että jossakin on ollut muka tällainen aikaisempi luonnos tätä itsehallintolakia varten, mutta en minä ole sitä mistään saanut käsiini, eikä sitä tiettävästi ole saatavissakaan. Olen ollut kosketuksissa usean tämän komitean jäsenen kanssa, m. m. prof. Tulenheimon kanssa, ja hänkin esitti asian aivan samoin kuin minä olen täällä esittänyt, niin että vaikkakin ed. Estlander on ollut siinä komiteassa myös, hänelle näyttää jääneen toisenlainen muisto tästä asiasta.

Mitä taas ed. von Bornin huomautukseen tulee, niin mahdollisesti ei silloin ole tultu eroa lainselityksen ja lain muuttamisen välillä tarpeeksi huomatuksi. Joka tapauksessa ovat ne käsitteellisesti eri asioita, joskin niitä varten on säädetty sama menettelytapa.

Ed. von Born: Då frågan om en förklaring, resp. ändring av 20 § språklagen var före och behandlades i grundlagsutskottet, uttalades där visserligen tvivelsmål, huruvida en ändring gick för sig; men om jag icke kommer alldeles oriktigt ihåg, beslöt utskottet då enhälligt, åtminstone utan att någon reservation däremot inlades, att på basen av initiativet rörande lagförklaring godkänna ett förslag, som de facto innebar en fullständig lagändring, och en ändring, som gick betydligt längre än vad lagförklaringen såsom sådan innebar.

Ed. Estlander: Då denna fråga om initiativets tillräcklighet var före i grundlagsutskottet, framhöll jag på skämt att, om grundlagsutskottet nu avvisar den här motionen därför att den åsyftar en lagförklaring, så kommer Ålands landsting nästa gång in med samma motion och stiliserar den som en lagändring, men jag befarar att utskottet nästa gång då skulle resolvera: nej, det är icke ett tillräckligt initiativ, ty det är här fråga om en lagförklaring. Jag tvekar om jag nu skall på allvar säga, att det är en möjlighet att det går på detta sätt.

Ed. Schauman: Den diskussion som nu har pågått har framkallats av ett yttrande av grundlagsutskottets ordförande, vilket yttrande hade bort avgivas förrän beslut fattades om rdm. Estlanders förslag. Herr Kuokkanen förklarade att han icke ville begagna sig av ordet då när han hade bort begagna sig därav, utan ville uppskjuta det till ett senare tillfälle, när han icke hade bort, strängt taget, få yttra sig om den sak han nu berört.

Ed. Kuokkanen: Ikävä kyllä, että minun täytyi niin tehdä, sillä herra puhemies oli määrännyt, että muusta asiasta ei saanut keskustella kuin siitä, lähetetäänkö asia takaisin valiokuntaan vai ei. Sentakia minä en voinut noudattaa ed. Estlanderin kehoitusta, joka meni yli puhemiehen määräyksen. Minä sentakia tein sen ilmoituksen, että minä vastaan, mutta vastaan silloin, kun minulla valtiopäiväjärjestyksen ja työjärjestyksen mukaan on lupa.

Ed. Estlander: Jag beklagar att jag emot parlamentarisk sed nödgats taga så många gånger till ordet, men jag har nödgats därtill av rdm. Kuokkanens senaste uttalande. Saken rör ju närmast ordningen vid plenum, men nog hade det väl varit riktigast, herr Kuokkanen, att under den tidigare diskussionen göra anmärkningen emot mitt förslag ur den synpunkt det var fråga om, nämligen huruvida initiativet var tillräckligt. Ty mitt förslag till remiss stödde sig på att det finnes initiativ tillräckligt för att motivera en lagändring. Ergo hade denna sak först bort diskuteras.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. E. Pekkala ed. Tabellin kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite. Kutsun ehdotusta ed. E. Pekkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „ jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. E. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 43 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 7.

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Suuren valiokunnan hylkäävä ehdotus hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty ed. Schaumanin lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Det intiativ till ändring av ett stadgande i R. O. som jag har tagit, har mycket liten betydelse och jag kan därför icke fälla någon tår på dess grav, isynnerhet som jag i grundlagsutskottet själv har varit med om att begrava initiativet. Det är nämligen så, att syftet med min motion har uppnåtts genom grundlagsut-

skottets uttalande, som ju måste anses vara auktoritativt då det gäller tolkningen av det stadgande, som jag i detta fall önskade få ändrat. Hittills har detta stadgande tolkats så, att presidenten vid riksdagens öppnande har ansett sig skyldig att själv uppläsa den ofta långa förteckningen över de propositioner, som regeringen vid öppnandet av riksdagen överlämnar till riksdagen. Numera, efter det grundlagsutskottets betänkande sett dagen, föreligger klarhet därom, att stadgandet i R. O. får tolkas så, att presidenten kan genom en skrivelse meddela vilka propositioner vid riksdagens öppnande överlämnas. Det är just detta jag har åsyftat, och jag är förty nöjd — och jag tror att alla vederbörande äro nöjda också — isynnerhet som grundlagsutskottet har uttalat icke blott att en sådan tolkning är möjlig utan också att en ändring av den hittills följda ordningen är önskvärd.

Då jag icke hade tillfälle att deltaga i granskningen av utskottsbetänkandets motivering, så var jag heller icke i tillfälle att föreslå uteslutandet av några ord som äro överflödiga, och det är väl det minsta man kan säga när det i betänkandet heter: „men då motsvarande paragraf i R. O., sådan denna paragraf nu är gällande'' „mutta koska valtiopäiväjärjestyksen 28 § sellaisena kuin se on voimassa.'' Detta sista är naturligtvis fullkomligt överflödigt, ty en paragraf är naturligtvis sådan den är gällande. Detta behöver icke sägas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakialoitteen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 17,05.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

6) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 21 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 7 esitellään mainitun lainsäätämiasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. Tabell: Kun ryhmämme jäsenet maatalousvaliokunnassa ja lakivaliokunnassa ovat asettuneet kysymyksessä olevaan lakiehdotukseen nähden hylkäävälle kannalle, niin katson tarpeelliseksi, jo ennenkuin asia menee suureen valiokuntaan, muutamalla sanalla perustella kantaamme. Kuten vastalauseessamme on mainittu, niin tällä lailla on uskoteltu voitavan lievittää maataloudessa vallitsevaa pääomien puutetta ja samalla estää kasvavien metsien liian aikainen hakkaus. Pinnalta katsoen esitys näyttää erittäin hyvää tarkoittavalta. Tälle lakiehdotukselle, kuten niin monelle muulle, on koetettu antaa mahdollisimman korea pintakiilto saadakseen pääomien puutetta potevat maanviljelijät antamaan sille siunauksensa. Kun lakiehdotuksen perusteluissa puhutaan maataloudessa vallitsevasta pääomien puutteesta, niin sehän tietenkin on tosiasia, joka pitää paikkansa. Varsinkin pienviljelijöihin nähden on puute kerrassaan huutava. Mutta voidaanko ajatella oikeaan osuneeksi avustuskeinoksi nyt ehdotettua metsien kiinnitysmenetelmää. Tiedetäänhän, että nyt jo talonpojilta on kiinnitetty kaikki mahdollinen omaisuus lukuunottamatta metsää. Kaikilla ei sekään enää ole kokonaan kiinnittämättä. Mutta tästä huolimatta ei talonpoikaisväestön asema ole korjaantunut. Velkataakka on vaan kasvanut ja korkomenot lisääntyvät. Suuri osa pientalonpojista ei nykyisinkään ole enää isäntä talossaan muuta kuin nimellisesti, ei-

vätkä kaikki sitäkään. Nyt valmisteilla olevalla lailla tultaisiin kiinnittämään metsätkin kokonaisuudessaan ja silloin olisi viimeinenkin isännyys talonpojilta mennyttä. Lakiehdotus on hyvin kuvaava, mutta samalla pelottava todistus siitä, kuinka pitkälle maaseudun vähäväkisten riisto saattaa ulottua. Silloinkuin vaadittaisiin valtiovaltaa ryhtymään vakaviin avustustoimiin, tarjotaankin oljenkortena laki, jonka mukaan talonpojat saavat luvan ensin syödä omat metsänsä aina aidanseipäitä myöten. Minun tekee mieli kysyä, että mitä sitten tarjotaan pääoman puutetta poteville talonpojille, kun he ovat kiinnittäneet metsänsä ja ehkä melkoinen joukko näistä on joutunut metsäkiinnityksenhaltijan toimesta taloistaan maantielle. Tällaisissa tapauksissa on hyvin huono lohdutus, jos asianomaiselle viitataan siihen, että hänen metsänsä on saanut muutaman vuoden kasvaa rauhassa ja että siten on tullut estetyksi kansallispääomien tuhlaus. Kansallispääomien säästymisen ja lisäämisen arvo on silloin tavallisesti aivan merkityksetön, kun niistä tuleva hyöty on jo näihinkin saakka mennyt kapitalisteille. Jos talonpoikien omistamista metsistä saatu hyöty olisi virrannut näille itselleen, niin eihän tällaista pääomien puutetta heillä olisikaan, kuin nyt on todettavissa. Sama on asianlaita tietysti vastaisuuteenkin nähden. Kiinnitysten kautta saavutettava metsänkasvun hyöty on tarkoitettu poistamaan ei suinkaan talonpoikien vaan kapitalistien pääomanälkää.

Kun metsäkiinnityslain antaman takuun nojalla ryhdytään mahdollisesti hankkimaan maahan ulkolaista valuuttaa, merkitsee se sitä, että kansallispääomille on tullut silloin myöskin ulkolaiset isännät. Tällä tavoin saatavien pääomien kiertokulusta johtuu myöskin se, ettei velkakirjojen siirtoa ole katsottu voitavan laissa estää. 1 §:n säännökset siitä, että kiinnityksen haltijaksi ensi asteessa pääsisivät vain osuuskassat ja julkisen tarkastuksen alaiset luottoa antavat laitokset, eivät tällöin paljoakaan merkitse. Talonpoikien metsäpääomien avulla hankittavan valuutan kiertokulusta tuleva hyöty lankeaa pankeille ja suurkapitalisteille, mutta metsänsä kiinnittävän talonpojan osuudeksi jää velka- ja korkokuorman lisääntyminen. Minä näen laista johtuvan sen vaaran, että yhä suuremmat määrät talonpojista joutuvat irtaantumaan omilta konnuiltaan ja senvuoksi ryhmämme ei haluakaan olla myötävaikuttamassa tämän lain voimaansaattamiseksi. Niinkuin toisessa vastalauseessa on osoitettu, pidämme nykyiseen tilanteeseen katsoen oikeampana keinona sen, että vähävaraisen talonpoikaisväestön luotontarvetta tyydytetään korottomien ja halpakorkoisten lainojen muodossa. Tähän tahtoisin lisätä vielä, että varsinkin juuri tällä hetkellä olisi suoranaisen avustuksenkin antaminen tarpeellinen. Mainittuihin avustusmuotoihin nähden saatetaan tietenkin huomauttaa, että valtion sen paremmin kuin yksityiskapitalistienkaan finanssit eivät tällaista lisäkuormitusta kestä. Mutta jos valtiotaloutta on siten hoidettu, ettei ole mahdollisuutta kadon, työttömyyden, verojen ja velkojen korkojen köyhdyttämäin pientalonpoikain auttamiseen, niin ei se oikeuta hyökkäämään kuitenkaan näiden avuntarpeessa olevien ainoankin omaisuuden kimppuun. Jos kuitenkin näin menetellään, on se parhaimpana todistuksena siitä, että nykyinen talousjärjestelmä ei voikaan koskaan taata talonpojille muuta kuin lisää kurjuutta ja riistoa. Suuren valiokunnan olisi syytä harkita lähemmin tätä lakiehdotusta siitä johtuvien seuraamusten valossa ja antaa asiasta hylkäävä mietintö.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön.

Hallituksen esityksen n:o 23 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 19 johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 45 johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista.

Hallituksen esityksen n:o 33 johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. V. J. Kallio: Tätä asiaa koskevista ehdotuksista minä olen päässyt siihen käsitykseen, että lakiehdotuksen tarkoituksena on lähinnä sotakorkeakoulun vakiinnuttaminen. Muut laissa mainitut koulut: reserviupseerikoulu, kadettikoulu, merisotakoulu, näyttelevät toisarvoisempaa osaa. Olen eduskunnan pöytäkirjoista havainnut, että sotakorkeakoulun perustamista on käsitelty ensinnä vuonna 1924 valtiopäivillä. Silloin on eduskunnassa vallinnut käsitys, että sotakorkeakoulu tarvittaisiin vain väliaikaisena, koska porvaristonkin mielestä sotalaitoksen tarvitsemien ylempien upseerien kouluttaminen voitaisiin toteuttaa vain väliaikaisen koulun perustamisella. Koulun toiminta katsottiin voitavan päättää vuonna 1930. Siitä mihin suuntaan Suomi sotavarustelujen alalla on kehittynyt, on todisteena muuttunut käsitys niin sotakorkeakoulun kuin yleensäkin koulutuksen merkityksestä. Nyt katsotaan sotakorkeakoulu välttämättömäksi vakinaisena oppilaitoksena. Tarvitaan enemmän virkapaikkoja kapitalistiluokan nuorisolle. Vaikka armeijan palveluksessa olevien upseerien kokonaispalkat nousevat vuosittain lähes 150 milj. markkaan, tarvitaan suurempi määrä ammattinsa taitavia porvarillisen sotalaitoksen johtajia. Niin sanottu puolustuslaitos, joka Suomessakin on olemassa imperialistisessa tarkoituksessa ja jota täällä tuon tuostakin ovat käyneet järjestämässä imperialistisen valtioitten lähettämät erikoisupseerit, vähitellen on laajentunut niin, että entiset koulutusmenetelmät eivät kykene kasvattamaan riittävästi upseereita. Asiantuntijain lausuntojen mukaan on upseeriston tarve siinä määrin kasvanut, että vaikka sotakorkeakoulun toimintaa jatkettaisiin nykyisellä teholla, niin rauhanaikainen upseeriston tarve voitaisiin tyydyttää vasta vuonna 1938 ja sodanaikainen ylemmän upseeriston tarve tyydytettäisiin vasta vuonna 1957. Kaikista näinä vuosina annetuista lupauksista huolimatta ovat siis sotilasrasitukset tältäkin osalta jatkuvasti kasvaneet. Sotalaitoksen supistuksesta, puolustusmenojen supistamisesta ja muusta sellaisesta ei puhutakaan. Puheet ovat puheita mutta teot osoittavat toista.

Työtä tekevä väestö on ollut tässä, kuten muissakin sotilasrasituksien lisäämisissä jyrkästi toisella kannalla, eikä työväki, joka imperialistisista selkkauksista yksinään joutuu kärsimään, voi olla myötämielisellä kannalla toimenpiteisiin, jotka tarkoittavat sotavarustelujen lisäämistä. Tosin tässä työläisten äänillä eduskuntaan valitut sosialidemokraatit ovat aina tukeneet porvaristoa. Huomaa

sen, että jo vuonna 1924 kiihkeästi puolustivat sotakorkeakoulunkin perustamista. Vieläpä heidän silloinen puoluesihteerinsä sotakorkeakoulun perustamisesta käydyn keskustelun yhteydessä on mennyt antamaan työläisten puolesta porvareille tällaisen vakuutuksen: „Minä oletan, että Suomen kansa eduskuntansa kautta pystyy sillä tavalla toimimaan, että armeija on yksinomaan maanpuolustusta varten ja jos silloin on kysymys, meneekö Suomen työväki rajalle isänmaata puolustamaan, niin minä olen varmasti vakuutettu siitä, että kommunistit erehtyvät väitteessänsä, että ei mentäisi. Meillä on täällä Suomessa työväelläkin jotain puolustettavaa'' (Eduskunnasta: Oikein!) Lupaus sisältää sen, että suomalaiset työläiset isänmaallisen innostuksen vallassa rientävät näitten kotimaassa koulutettujen imperialististen johtajien komennuksessa tietenkin „itäistä vihollista'' vastaan s. o. venäläisiä työläisiä ja talonpoikia vastaan. Mutta Suomen työväki on itse aina ollut ja on varmasti edelleenkin toista mieltä kuin sosialidemokraattiset johtajat. Työläisillä ei ole mitään yhteistä porvariston ja sosialidemokraattien sotavarustelun kanssa.

Kun silmää mietintöön liittyvää sosialidemokraattien vastalausetta niin huomaa, että sosialidemokraatit ovat taas puolustamassa sotakorkeakoulun jatkamista. 7 vuoden aikana on heidän käsityksensä mukaan kasvatettava porvariston sotalaitokselle imperialistisen hengen läpitunkemia johtajia ja pantava vuosittain 4 milj. markkaa tällaiseen koulutukseen. Vastalauseen allekirjoittajina mainitaan vain 4 sosialidemokraattista valiokunnan jäsentä (Ed. Puittinen: Sekin riittää!). Kun kahden, edustaja Ampujan ja Puittisen nimeä ei näy missään, niin näyttää siltä, että he olisivat vielä pitemmällä imperialistisen sotilaskasvatuksen tukemisessa, se on hyväksyisivät täydellisesti porvariston ehdotuksen armeijan koulujen vakiinnuttamiseksi. Ryhmämme vastalauseessa sanotaan selvästi, mitä mieltä me olemme porvarilliseen sotalaitokseen nähden. Se ei voi olla muuta kuin imperialistisen hyökkäyksen vaatimuksiin soveltuva ja sen varustamista. Me pidämme sotavarustelua tässäkin muodossa erittäin tuhoisana ja asetumme jyrkästi sitä vastustamaan. Siitä syystä emme voi hyväksyä tätä lakia missään muodossa ja ehdotamme sen hylättäväksi.

Ed. Colliander: Då föreliggande ärende nu efter första läsningen går till stora utskottet, anser jag det förefinnas anledning för dem, som i specialutskottet behandlat ärendet, att i korthet redogöra för vissa synpunkter, som inverkat på avgörandet, och det är så mycket mera skäl att göra det som stora utskottet knappast kommer att använda expertis och icke får möjlighet att närmare sätta sig in i ärendet.

I specialutskottet visade det sig mycket snart, att det fanns tre riktningar ifråga om regeringens proposition, nämligen en som utan vidare, utan någon som helst undersökning, var benägen att godkänna propositionen, en som ville förkasta den och en som ville godkänna den med den förändringen, att krigshögskolans verksamhet skulle prolongeras blott för åren 1930 t. o. m. 1937. Man syntes redan på förhand så fullständigt deciderad för sin uppfattning att anlitande av expertis och ärendets behandling i en delegation — någonting som ju är mycket vanligt — till att börja med stötte på motstånd. Dess bättre blev förslaget om en sådan behandling av frågan slutligen godkänt, och ärendet har i alla dess detaljer underkastats en ingående undersökning, vilken naturligtvis möjliggjorts endast genom att i stor utsträckning experter anlitats. Det har därvid framgått att, såsom förklarligt och naturligt är, i en så ung armé som vår, vilken därtill under sin korta tillvaro stått under rätt olika inflytanden, förefinnas åsikter, som i många vitala frågor fortfarande äro i hög grad divergerande. Speciellt stora äro divergenserna ifråga om flygofficerares utbildning och även ifråga om utbildande av sjöofficerare, vilken senare förnärvarande icke kan anses ordnad på ett betryggande och förtroende ingivande sätt. Ehuru enligt nugällande lag ingen sjökrigsskola eller sjökadettskola är förutsatt har en sådan dock existerat. Då man nu hade en om också ganska ringa örlogsflotta, såg man sig tvungen att utbilda sjöofficerare för den, och detta har skett i samband med kadettskolan. Inom kort insåg man det orimliga i att blivande sjöofficerare utbildades på i huvudsak samma sätt som arméofficerare, och med tiden har undervisningen av sjökadetter alltmera frigjorts från arméofficersutbildningen. Utan direkt stöd i lag har sålunda en sjökadettskola existerat, men att härav, såsom rege-

ringen det gjort, draga slutsatsen, att skolans existens allaredan baserats på lag, är knappast fullt korrekt. Vissa omständigheter tala för att denna skola, vida hellre än krigshögskolan, borde inrättas blott för vissa år. Ehuru jag inte velat reservera mig, då mitt uttalande i denna riktning blev ounderstött, anser jag det dock vara av en viss vikt att klargöra, varpå jag stödde den nyss uttalade åsikten.

Den upplysning om sjöofficersutbildningen man vid utskottsbehandlingen vunnit ger vid handen, att det nu följda systemet, såsom jag redan sade, icke inger förtroende. I alltför stor utsträckning sker utbildningen på landbacken, och i alltför stor utsträckning synes arméofficerarna hava inflytande på densamma, ända till den grad att som sakförståndig i denna fråga uppträtt lantofficerare, som ingen sjömansutbildning hava. Kustförsvarsledningens inflytande på flottan kan, då nu denna flotta är så liten, vara begripligt, men ifråga om undervisningen måste man fordra att dess ordnande helt anförtros åt verkliga fackmän, varvid man med hänsyn till vår nu mycket ringa tillgång till verkligt dugliga och i alla avseenden grundligt utbildade inhemska sjöofficerare icke bör draga i betänkande att anlita utländska fackmän. Det har sagts, och det utan vederläggning, att det för närvarande i vårt land knappast finnes så många sjöofficerare som antalet fingrar på en hand, åt vilka en omtänksam redare skulle anförtro sina kofferdifartyg. Denna hårda kritik synes berättigad, och enligt min mening kastar den dock icke någon skugga på våra sjöofficerare, men den visar tydligt och klart, att det hittills följda utbildningssystemet måste ersättas med ett annat och bättre, och det systemet borde skapas, utan arméofficerares inblandning, av rena fackmän på sjövapnets område. Grundförutsättningen för en god sjöofficer är självfallet, att han är en god sjöman, men med den hittills följda metoden har sjöofficersutbildningen tillgått så, attynglingen, som från skolbänken absolverar studentexamen, efter sin värnplikt placeras i kadettskolans avdelning för blivande sjöofficerare under två års tid. Hans utbildning på sjön har varit synnerligen minimal och tål ingen som helst jämförelse med vanlig sjömannautbildning på kofferdiskepp.

Då vi nu om några år få en om också mycket liten så dock modern och dyrbar flotta, kommer bristen på verkligt dugliga sjöofficerare att bliva i ögonenfallande. Ett så dyrbart material borde anförtros endast åt verkligt pålitliga sjöofficerare. Att använda den nödfallsutväg som nu tilllämpats, nämligen att sända ett par sjöofficerare och ett par mariningeniörer på 1 ½ à 2 års studieresa utomlands, vill man ingalunda klandra, tvärtom, men det bör sägas ut, att denna metod dock bär prägeln av en ren nödfallsutväg, och varken kvantitativt eller kvalitativt leder till betryggande resultat. Det är vårt eget system för sjöofficersutbildning som bör läggas om, och gott vore om man härvid ville ordna förhållandena så, oberoende av nationalitet, att den för sjövapnet mest lämpliga befolkningen, nämligen kustbefolkningen, bleve intresserad för att ägna sig åt sjövapnet. Så liten som vår flotta är och alltid kommer att förbliva, kan man vänta goda resultat för försvaret blott ifall den är bemannad med kvalitativt högt stående besättningar.

Det ovanstående hoppas jag ger vid handen varför jag endast med tvekan har kunnat godtaga regeringens förslag om en sjökrigsskolas inrättande för obestämd framtid. Här hade man kunnat tänka sig, att riksdagen om ett antal år borde bliva satt i tillfälle att granska under tiden vunna resultat, och då jag icke velat reservera mig, sker detta under uttalande av förhoppningen att frågan om sjöofficersutbildningen icke skall avgöras av arméledningen eller försvarsministern ensam, utan överlämnas åt verkligt sakkunniga.

I detta sammanhang tillåter jag mig att, ehuru det ytligt sett kan synas ligga på sidan av saken, understryka det ofrånkomliga behovet av ett skolskepp. Med den hittillsvarande utbildning, några veckor eller några månader ombord på våra små kustångare — annorlunda kan man knappast benämna våra nuvarande örlogsfartyg — nås ingen verklig sjömannautbildning.

Frågan om skolans namn har inom utskottet föranlett en del debatter, men den är enligt min mening av underordnat värde. Då man har en kadettskola skulle det hava legat närmast tillhands att också inrätta en sjökadettskola, men arméledningen håller styft på sjökrigsskola och namnet gör enligt min mening till saken föga. Helst skulle jag för min del se en verklig sjökadettskola

inrättad, varmed jag då förstår en, där de blivande sjöofficerarena långt före studentåren skulle inträda för att utbildas till verkliga, goda sjömän.

Meningsolikheterna rörande krigshögskolan ha närmast gällt tiden under vilken den skall fortsätta sin verksamhet. En del har önskat inskränka prolongeringen till tiden 1930—1937. Till förmån för regeringens uppfattning kan anföras, att man beräknar vårt nuvarande fredsbehov av generalstabsofficerare vara fyllt först 1938 och krigsbehovet först 1957. Orsaken till, att det går så pass långsamt, ligger däri, att man beräknar att cirka 50 % av de officerare, som genomgått krigshögskolan, icke lämpa sig för generalstabsuppdrag, men självfallet ha den största nytta av sin utbildning.

För en liten armé som vår är det av största vikt att officerskåren har den bästa möjliga utbildning, och inför de upprepade krav på förkortad värnpliktstid — vi hava ju två motioner, den ena om 9 den andra om 6 månaders värnplikt liggande i försvarsutskottet — framstår vikten av en förstklassig officersutbildning ännu klarare. Medgivas bör dock att fastställande av skolans verksamhetstid till åren 1930 t. o. m. 1937 ingalunda skulle äventyra arbetsresultaten. Men besluter sig riksdagen för detta, så har den ännu vida större skäl att fatta ett liknande beslut ifråga om sjökrigsskolan.

För dem som tilläventyrs anse, att krigshögskoleutbildning kan vinnas utomlands, kan det erinras om att sådan endast i begränsad utsträckning står till buds och knappast bleve billigare. Därtill vore det ingalunda tillrådligt att giva officerarena utbildning vid en mängd olika krigshögskolor, enhetligheten skulle lida därpå. Ej heller får man icke förglömma att exempelvis Frankrike och Italien, två stormakter, vilkas skolor mycket anlitas, uppfostra sina officerare för helt andra förhållanden och delvis andra uppgifter än våra. Det kan vara gott och väl att en och annan officer följer med utvecklingen i krigshögskolorna ute i världen, men det stora flertalet bör studera i vår egen krigshögskola. Därigenom undviker man sådana fataliteter som att krigshögskolediplom ibland mest ha „diplomatisk" karaktär, ett uttryck, som hos oss dessvärre icke saknar tillämpning på en del högre officerare och som säger rätt mycket om diplomets verkliga värde.

Slutligen ville jag fästa uppmärksamheten vid ännu en sak. Det gäller flygofficersutbildningen. I utskottets förslag till lag säges ingenting om den, men motiveringen tangerar denna fråga. Emellertid har under behandlingen i delegationen tydligt framgått, att divergensen mellan flyg- och arméofficerarena är betydande. I korthet kunna divergenserna karaktäriseras så, att flygspecialisterna önska utbilda blivande officerare främst till goda flygare, alltså samma tanke, som gör sig gällande i fråga om sjöofficerare, vilka främst borde bli goda sjömän. Denna flygarutbildning bör ske under den bildbaraste tiden, den då officersaspiranten nu tillbringar i kadettskolan. Sedan flygutbildningen i huvudsak är klar, kan den övriga officersutbildningen givas. Flygvapenspecialisterna motivera sin åsikt ytterligare med att en flygofficer under utövandet av sitt yrke ser vida mer än en i motsvarande grad tjänande arméofficer, ja, vida mer än generalerna. En ung flygofficer kan ej känna och tänka som dessa senare, därtill saknar han både erfarenhet och kunskaper, men han kan utföra deras och kompaniofficerens uppdrag, om han är en god flygare, men också endast då. Sin högre utbildning och konsten att kunna tänka och känna såsom arméofficeren på marken, kan flygofficersaspiranten vinna genom särskilda utbildningskurser efter det han vunnit sin flygutbildning. Gentemot denna flygofficersuppfattning ställer arméledningen kravet på att officersutbildningen bör vara enhetlig; flygofficeren bör förstå armén, dess sätt att handla och tänka och därför måste hans utbildning nära ansluta sig till arméofficerens. Härtill invända flygspecialisterna: flygofficeren bör icke tänka och känna blott som arméofficeren, utan även som örlogsflottans officerare. Han är icke blott arméns och flottans öga, han får därtill en mängd självständiga uppdrag, vilka han kan utföra blott, om han är en god flygare, grundförutsättningen för hela hans verksamhet. Denna märkliga divergens får icke blott betecknas såsom de olika vapenslagens eviga inbördes konkurrens, den bottnar i detta fall djupare, och den stöder sig på utvecklingen på håll utomlands, där man hunnit längre än hos oss. För min del beklagar jag att den ej kunnat erhålla starkare stöd i utskottets förslag, och uttalar samtidigt förhoppningen, att arméledningen,

som även med lagförslagets nuvarande avfattning därtill har möjlighet, icke skall försumma att skänka större beaktande och förståelse åt luftvapnets krav än man att döma av uttalanden på ledande håll inom armén för ögonblicket kan påräkna.

Då uti utskottets motivering säges, att hänsyn till utbildningen av flygofficerare och sjöofficerare skulle fordra större hänsyn till deras praktiska utbildning, och att därför den teoretiska utbildningen skulle lindras ville jag hava sagt, att jag icke kan omfatta denna motivering, emedan den enligt min mening är olycklig. Det är icke fråga om att minska flygar- eller sjöofficerens teoretiska utbildning, det är endast fråga om att giva den på riktig tid och i riktig omfattning.

Såsom jag hoppas att det av det ovansagda skall framgå, har jag endast med tvekan helt kunnat förena mig om utskottets förslag, vilket i allt väsentligt sammanfaller med regeringens. Den möjlighet till kontroll skolornas inrättande för bestämd tid skulle medföra hade måhända varit hälsosam, men å andra sidan vill man gärna giva ledningen av vårt försvarsväsen den arbetsro skolans ställande på ordinarie stat medför. En sådan tillit, så vill man hoppas, skall sporra ledarna av försvarsväsendet till de mest energiska åtgärder för försvarets fortsatta allsidiga utveckling, och skulle i framtiden orsaker till missnöje yppa sig, så saknar riksdagen ju ingalunda möjlighet att verksamt ingripa.

Ed. Ampuja: Kun ed. Kallio täällä luki suurella ponnistuksella ja hartaudella lausuntonsa, olisin minä odottanut, että se olisi ainakin asian käsittelyyn nähden valiokunnassa ollut selventävä ja asianmukainen. Se kaipaa minun puoleltani oikaisua, siinä kun hän mainitsi, että minä en ole yhtynyt ed. Myllymäen ja eräiden muiden vastalauseeseen. On vakiintunut valtiopäiväjärjestyksen tulkinta sellaiseksi, että kun ei ole asian toisessa käsittelyssä läsnä, ei katsota olevan oikeutta vastalauseeseen yhtyä. Ed. Kallio oli siis porvarien kanssa yhdessä samaa mieltä, ettei minulla ole oikeutta vastalauseeseen yhtyä. Muutoin hänellä olisi ollut suurempi syy ihmetellä, etten ole yhtynyt hänen vastalauseeseensa kun Myllymäen, sillä hänen olisi pitänyt tietää tämän asian käsittelyn eri vaiheissa.

Ed. K. Myllymäki: Tänä iltana on keskustelu muiden asioiden kohdalla tuntunut jonkun verran oudolta vieläpä ikävältäkin siitä syystä, että useat kommunistisen ryhmän jäsenet ovat esiintyneet eri asioissa, mutta eivät ole ollenkaan muistaneet haukkua sosialidemokraatteja. Mutta ed. Kallio palautti taas entisen tutun järjestyksen. Se oli hyvä, sillä sitä on totuttu eduskunnassa jo kaipaamaan.

Mitä itse tähän asiaan tulee, niin asian tässä vaiheessa ei voida tehdä lakiehdotukseen muutosehdotuksia eikä myöskään ehdotusta sen hylkäämisestä, joten keskustelu koskee suuren valiokunnan jäsenten evästämistä. Mutta kun ed. Kallio nyt jo tässä vaiheessa kohdisti raskaimmat sanansa juuri sosialidemokraattisen ryhmän vastalauseeseen, niin tätä ei voida käsittää muuten kuin, että hän tahtoi varottaa suuren valiokunnan porvarillisia jäseniä missään tapauksessa yhtymästä sosialidemokraattien vastalauseeseen. Minä kun tunnen, miten ed. Kallio hoiti tämän lain käsittelyä puolustusasiainvaliokunnassa, hyvin käsitänkin hänen varoituksensa. Me koetimme valiokunnassa saada lakiin yksityiskohtaisessa käsittelyssä semmoisia muutoksia mitä pidimme tarpeellisina ja aikanaan päätämme lain hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Mutta kun me teimme näitä muutosehdotuksia, jotka luonnollisesti joutuivat äänestyksenalaisiksi, niin ed. Kallio, joka tottuneemman toverin tukea vailla ollen asian ensimmäisessä käsittelyssä ei voinut määrätä kantaansa, ei uskaltanut yhtyä mihinkään meidän tekemäämme ehdotukseen. Hän ehdotti kyllä poistettavaksi lain ensimmäisen pykälän, mutta toisen pykälän hän saattoi hyväksyä sellaisena kuin porvarit ehdottivat, yhtymättä siinäkään meidän ehdotukseemme, eikä hänellä ollut kolmatta pykälääkään vastaan mitään. Mutta sitten kun hänelle huomautettiin, että hän asettui aivan yksimielisesti lain kaikkien pykälien kannalle, niin neljännen pykälän hän ehdotti taas poistettavaksi. (Naurua eduskunnasta), mutta viidettä ja kuudetta pykälää vastaan hänellä ei ollut mitään muistuttamista. Tämmöistä oli sen lain käsittely. Kun me tiedämme hänen kuuluvan samaan luokkaan kuin mekin, niin nolostuimme luokkamme jäsenen puolesta. Mutta kun asia joutui toiseen käsittelyyn, niin meidän

asemamme oli paljon helpompi sillä valiokuntaan tuli vanhempi kommunistinen tekijä, ed. Kulmala, ja palautti asian oikealle tolalle, joten mekin saimme kommunisteista kannatusta.

Mitä muuten itse tähän lakiesitykseen tulee, niin ei tällä lailla, hyväksytään se tai hylätään, ratkaista sitä, annetaanko upseereille korkeampaa opetusta vai ei. Tämän olisi pitänyt ed. Kallion ottaa selville. Tällä ratkaistaan vain se, opetetaanko upseereita kotimaassa vai ulkomailla, ja kun näin on asianlaita, niin silloin täytyy lain käsittelyyn suhtautua aivan toisella tavalla kuin ed. Kallio on tehnyt. Muuten minä en käsitä, miten ed. Kallio saattaa yhtyä siihen, että puolustuslaitoksen upseereille on annettava sellainen sivistys mikä annetaan kadettikoulussa, reserviupseerikoulussa ja muissa tähän verrattavissa kouluissa, mutta ei tämän korkeampaa sivistystä, sillä minä tein valiokunnassa semmoisen ehdotuksen, joka olisi päästänyt meidät kaikesta tästä pahasta, mutta ed. Kallio ei kannattanut tätä ehdotusta; tuskin hän edes huomasi milloin minä tämän ehdotuksen tein ja mikä oli sen ehdotuksen sisältö, sillä niin huonosti hän oli syventynyt tähän lakiehdotukseen. Muuten minä suosittelisin, koska tässä tuli puheenvuoro pyydetyksi, suurelle valiokunnalle mietintöön liittämääni vastalausetta. Tässä vastalauseessa on pieni painovirhe. Minä pyydän sen korjata, kun en ole itse suuren valiokunnan jäsen. Muutos koskee 1 §:n 1 momenttia eikä „1 §:n momenttia", kuten tässä on vastalauseessa sanottu. Perusteluista lähemmin selvenee mistä syystä ehdotan pykälälle tämän muodon.

Ed. Kulmala: Mitä tulee ed. Myllymäen lausuntoon asian ensimmäisessä käsittelyvaiheessa valiokunnassa, sitä minulla ei ollut tilaisuus seurata kuin osittain. Mutta jos johonkin lakiehdotukseen asettuu hylkäävälle kannalle, niin tietysti ei niinkään paljon silloin merkitse asian alkukäsittely, miten suhtaudutaan yksityiskysymyksiin. Ja ed. Kalliolla tietysti oli täysi aihe huomauttaa sosialidemokraateille heidän osallisuudestaan tämän lain puoltamiseen. Sillä millä on kuitenkin se käsitys, että porvaristo ja porvariston äänestäjät ne ovat suurinpiirtein sitä luokkaa, joiden pitäisi olla toisella kannalla kuin työväenluokan ja sosialidemokraatit saavat äänensä ainakin suurelta osalta työväenluokan jäseniltä ja niille ei ole suinkaan tällainen sotakorkeakoulu mikään rakas, jos se niille selitetään mikä se on.

Mitä tulee sitten siihen kysymykseen, että tässä tällä kertaa olisi muka kysymys siitä koulutetaanko upseerit ulkomailla tai koulutetaanko ne Suomessa. Tässä on kysymys siitä, että edelleen jatkettaisiin sitä upseerioppilaitoksen, sotakorkeakoulun ylläpitoa, mikä meillä on viimeisen kuuden vuoden aikana ollut. Kun tulee kysymys upseerien kouluttamisesta ulkomailla, niin on luonnollista, että silloin budjetin käsittelyn yhteydessä voidaan määrätä niistä määrärahoista, joita käytetään upseerien opetukseen ulkomailla. Mutta sikäli kuin sotakorkeakoulu vakiinnutetaan lailla, niin silloin siihen ei ole mitään sanomista, niin kauan kuin laki on voimassa.

Ed. V. J. Kallio: Ed. Kulmala kyllä jo vastasi ed. Myllymäelle, minä tahdon vielä vastata ed. Ampujalle. Minä en olisi tätä tehnyt sillä, että Ampujan todellinen karva tämän kysymyksen käsittelyn yhteydessä ei olisi tullut julkisuuteen, niinkuin se tulee nyt. Ampuja tahtoi luikerrella, että ei olisi joutunut kirjoittamaan nimeänsä tuon sosialidemokraattien huonon vastalauseen alle ja sen tähden kysyi puolustusasiainvaliokunnalta, onko hän oikeutettu kirjoittamaan tuon alle nimensä. Ja tätä kun valiokunnassa harkittiin, niin sillä ajalla Ampuja livisti tai „jänesti" tilaisuudesta ja sillä tavalla sai nimensä pois tämän huonon vastalauseen alta.

Ed. Manner: Ed. V. J. Kallion lausunnon mukaan olisi syynä siihen, että ed. Ampuja ei ole allekirjoittanut vastalausetta, ollut hänen poistumisensa kolmannesta käsittelystä. Asian todellinen laita oli se, että ed. Ampuja ei ollut valiokunnassa saapuvilla toisessa ratkaisevassa käsittelyssä. Tämän vuoksi hän ei voinut myöskään liittyä vastalauseeseen.

Ed. V. J. Kallio: Minä tahtoisin huomauttaa valiokunnan puheenjohtajalle, että hän lukisi pöytäkirjat, sillä Ampuja oli meidän puolella äänestämässä toisessa käsittelyssä tämän lain hylkäämisen puolesta. Mutta koko toisen käsittelyn aikaa hän ei

ollut saapuvilla. Ampujalle annettiin oikeus kirjoittaa vastalauseen alle nimensä, mutta sillä huomautuksella, että hän on vain osittain ollut toisessa käsittelyssä. Ja näin on myös täällä valiokunnan mietinnössä.

Ed. Kulmala: Täällä on ed. Myllymäki todistanut, että minä en ollut saapuvilla asian ensimmäisessä käsittelyssä, mikä pitää täysin paikkansa. Mutta kun asia oli toisessa käsittelyssä, niin meidän taholtamme tehtiin hylkäävä ehdotus ja siihen yhtyi sosialidemokraateista Ampuja ja Väisänen kahdessa eri äänestyksessä, kun tästä äänestettiin. Niin ollen täytyy olla luonnollista, että he olivat silloin läsnä asian toisessa käsittelyssä. Minä en olisi katsonut tarpeelliseksi tähän puoleen asiasta puuttua, mutta kun tästä kerran on tullut kysymys, niin tulkoon totuus tästäkin lausutuksi.

Ed. Manner: Ed. Ampuja ei ollut saapuvilla silloin, kun sosialidemokraattien vastalauseeseen sisältyvä muutosehdotus valiokunnan toisessa lukemisessa tehtiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt; asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista.

Ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. von Born: Det motstånd, som under en lång följd av år rests emot den påyrkade reformen av vår vallag, bottnar ytterst uti främst de större partiernas fruktan för, att reformen skulle verka därhän, att de förlorade något eller några mandat vid valet. Denna fruktan är ju säkerligen icke i och för sig obefogad, men den utgör icke ett verkligt och sakligt skäl för att motsätta sig en reform som denna, som i övrigt i allo måste betecknas såsom skälig och rättvis. Att det nuvarande valsystemet i praktiken icke leder till full rättvisa och proportionalitet, torde av ingen kunna jävas. Då en gång vårt valsystem bygger på proportionalitetsprincipen, bör denna princip också, så långt möjligt är, komma till uttryck vid valet. Så är emellertid icke förnärvarande fallet.

I hög grad belysande härför, alltså för ofullkomligheten av det nu anlitade valsystemet, och för huru föga proportionaliteten under nuvarande förhållande kommer till sin rätt, utgör det senast försiggångna riksdagsmannavalet. För så vitt valet skall avspegla den sammansättning vårt samhälle har och låta folkviljan, företrädd av de olika medborgargrupperna, komma till ett riktigt uttryck, måste nog resultatet av det senaste valet betecknas såsom i hög grad skevt och vilseledande.

Jag skall med några siffror belysa detta: Av de olika partierna fick vid sommarens riksdagsval endast svenska folkpartiet det antal mandat, som motsvarade dess för hela landet sammanräknade röstsiffra i förhållande till de övriga partiernas röster. Samlingspartiet fick 28 mandat och hade bort få 30, om hela dess vid valet ernådda röstetal tagits i betraktande. Framstegspartiet fick 7 mandat och hade bort rättvisligen få 11, kommunisterna 23 i stället för 27, allt enligt samma beräkningsgrund. Agrarerna erhöllo däremot 60 mandat i stället för 53, vartill de varit berättigade, och socialdemokraterna 59 i stället för 56. De två största partierna fingo alltså sammanlagt icke mindre än 10 platser på de andra, de mindre partiernas bekostnad. Eller för att uttrycka detsamma på annat sätt: Framstegspartiet hade nära hälften så många röster som svenska folkpartiet och fick nöja sig med mindre än 1/3 av dess mandatantal. Socialdemokraterna hade cirka 12,000 röster mera än agrarerna, men fingo nöja sig med en plats mindre än de. Kommunisterna hade i det närmaste 20,000 röster mera än svenska folkpartiet, men fingo samma mandatantal som de. (Rop från högern: Mikä vahinko!) Ja, måhända kan valutgången ur andra synpunkter anses tillfredställande nog, men icke är den rättvis

och riktig med hänsyn till den proportionella valmetod, som ligger till grund för våra riksdagsmannaval.

Skola vi en gång fasthålla vid proportionaliteten böra vi väl även se till, att den bättre än så kan förverkligas vid valen. Ett ändrat och förbättrat valsystem skulle säkerligen icke annat än i sin mån lända vårt politiska liv till nytta och sporra intresset för deltagande däri. Den splittring man såsom en följd därav hade säkerligen föga att betyda i bredd med de fördelar, som det nya systemet skulle erbjuda, och den större livaktighet i politiskt avseende som därmed säkerligen skulle följa.

Jag ber i övrigt, herr talman, att få hänvisa till min till grundlagsutskottets betänkande fogade reservation och uttalar den förhoppningen, att stora utskottet skall skänka den beaktande.

Ed. Estlander: Jag har endast att anmäla, att jag ansluter mig till rdm. von Borns reservation, ehuru mitt namn saknas under densamma i betänkandet, emedan jag icke deltagit i den slutliga omröstningen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta ja 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, sekä laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta.

Ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Puhakka: Lakialoitetta ei valtiopäiväjärjestyksen 63 §:n mukaan saa eduskunnan täysistunnossa ottaa lopullisesti käsiteltäväksi, ennenkuin erikoisvaliokunta on siitä antanut mietintönsä. Samasta valtiopäiväjärjestyksen kohdasta havaitaan myöskin, että valiokunnan mietintö on annettava tutkinnan perusteella. Esillä oleva asia tosin on aikanaan lähetetty perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi, ja on perustuslakivaliokunta siitä antanut mietintönsäkin. Mutta, kuten tässä mietinnössä nimenomaan mainitaan, valiokunta ei ole asiaa tutkinut.

Valtiopäiväjärjestyksen ja eduskunnan työjärjestyksen nimenomaisten säännösten mukaan on lakiehdotuksia eduskunnan täysistunnossa ja suuressa valiokunnassa käsiteltäessä määrätyllä käsittelyn asteella annettava täysistunnossa edustajille ja suuressa valiokunnassa valiokunnan jäsenille tilaisuus lausua mielensä erikseen ehdotuksen jokaisesta kohdasta, ja niistä kustakin myös päätös erikseen tehtävä. Tätä käsittelytapaa on erikoisvaliokunnissakin noudatettu ja ilmeisesti sitä onkin niissä noudatettava sitä suuremmalla syyllä, kun ehdotuksen eri kohdat vain siten joutuvat sen valmistelun alaisiksi, jota jatkuva käsittely nimenomaan edellyttää. Eduskunnan työjärjestyksen 19 §:n ensimmäinen momentti edellyttää myöskin, että erikoisvaliokunnissa ratkaisevassa eli toisessa käsittelyssä tehdään useampia päätöksiä, s. t. s., päätökset ehdotuksen jokaisesta kohdasta erikseen. Tästä menettelystä voidaan poiketa ainoastaan siinä tapauksessa, että valiokunta siitä on yksimielinen.

Esillä olevassa asiassa on perustuslakivaliokunnassa yleiskeskustelussa tehty ehdotus, että valiokunta ei ryhtyisi lakiehdotuksia yksityiskohtaisesti käsittelemään, vaan ilman sellaista käsittelyä, ja siis ehdotuksia ollenkaan tutkimatta, päättäisi ehdottaa aloitteen hylättäväksi. Tämän ehdotuksen valiokunta on 9 äänellä 8 vastaan hyväksynyt vähemmistön ehdottaessa, että valiokunta olisi jatkanut asian käsittelyä, ja äänestäessä myöskin tämän ehdotuksen puolesta.

Kuten havaitaan, perustuslakivaliokunta ei ole asianmukaisesti esillä olevaa lakialoitetta valmistellut. Valiokunta on niukalla

enemmistöllä tehdyllä päätöksellä evännyt vähemmistöön jääneiltä jäseniltään heille kiistämättömästi kuuluvan oikeuden edes lausua mielensä lakiehdotuksen eri kohdista, saatikka valiokunta on niistä mitään päätöstä tehnyt. Mutta enemmistö on evännyt vähemmistöltä myöskin oikeuden lausua mielensä siitä, olisivatko aloitteeseen sisältyvät lakiehdotukset olleet sellaisinaan tai muutettuina hyväksyttävät vaiko hylättävät. Ainoastaan siitä valiokunnan vähemmistö on saanut tehdä ehdotuksensa ja lausua mielensä, olisiko valiokunnan ollut valmistelevasti käsiteltävä tämä aloite vai ei.

Edellä lausumastani käy selville, että esillä olevaa asiaa ei ole valtiopäiväjärjestyksen ja eduskunnan työjärjestyksen mukaisesti perustuslakivaliokunnassa valmistelevasti käsitelty. Sentähden olenkin sitä mieltä, että asia vielä on palautettava sellaista valmistelua varten takaisin perustuslakivaliokuntaan. Mutta kun se ei voine valtiopäiväjärjestyksen mukaan asian tässä vaiheessa tapahtua, niin on minun ehdotukseni tekeminen siitä lykättävä siihen saakka, kunnes asia tulee toiseen käsittelyyn.

Ed. Voionmaa: Ed. P. Saarisen y. m. lakialoite koskee erästä kulttuurielämän keskeistä kysymystä, yliopiston kieliasiaa. Tätä laajaperäistä kysymystä ei voida ratkaista ilman seikkaperäistä valmistelua. Se edellyttää, näin laajakantoisen asian ratkaisu, huolellista ja pitkäaikaista valmistelua. Kuten tunnettua, on asia parhaillaan käsittelyn alaisena yliopiston viranomaisissa. Mielestäni on syytä olettaa, että tämä laajakantoinen asia aikanansa ja arvattavasti piankin sitä tietä kypsyy sellaiseksi, että siitä tulee eduskunnalle esitys. Minulla ei ole mitään syytä luulla, että mikään hallitus, myöskään nykyinen hallitus, mielellänsä näkisikään, että yliopiston asioita, jotka ovat uskotut hallituksen ylimpään johtoon, ruvetaan sivuuttamalla hallitus ja maan viranomaiset kaikessa kiireessä täällä ratkaisemaan. Huolimatta tästä asiantilasta ovat ed. P. Saarinen y. m. tehneet aloitteensa, joka ei tarkoita enempää eikä vähempää kuin yliopiston kieliolojen täydellistä uudistamista.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt tämän asian laillisella tavalla kolmessa käsittelyssä ja tullut siihen tulokseen, että tämä esitys on hyljättävä. Mutta nyt huomautetaan, että perustuslakivaliokunta on menetellyt liian suorasukaisesti. Väitetään, että eduskunnan työjärjestys velvoittaa kaikissa tapauksissa käsittelemään lakialoitteita yksityiskohtaisesti — siis, vaikka niissä olisi 500 pykälää ja vaikka asia olisi kuinka asiaton ja mahdoton ja vaillinaisesti valmistettu hyvänsä, niin ei muuta kuin koko koneisto käymään!

Saattaa olla perustuslaillinen makuasia, mitä muotoja tällaisessa tapauksessa on noudatettava. Omasta puolestani myönnän, että minulla ei ole vakaantunutta periaatteellista kantaa tässä asiassa. Mutta järjen ja eduskuntatyön käytännöllisen menestyksen kannalta luulen perustuslakivaliokunnan enemmistön valitseman tien olevan hyvin puolustettavissa. Siitä, että asia on ollut otettava kolmen käsittelyn alaiseksi, ei ole riitaa. Säännöksi lienee myöskin katsottava, että valiokunnille esitetyt lakialoitteet on otettava yksityiskohtaisen käsittelyn alaisiksi. Mutta ei voi olla todellisen lainsäädäntötyön tarkoitus, että eduskunnan valiokunnan on otettava mitkä lakialoitteet hyvänsä tällaisen yksityiskohtaisen käsittelyn alaisiksi, joka voi viedä kuinka laajoille aloille tahansa. Vähemmistön oikeudet ovat suojeltavat, mutta ne eivät ole rajattomat. Valiokunnalla täytyy olla oikeus harkita, millä tavoin se tahtoo perustella hylkäävää kantaansa, ja ne perusteet voivat olla silloin sellaiset, että asiallisilla syillä, pakottavien asianhaarain perusteella, ehdotetaan aloite hylättäväksi ilman yksityiskohtaista käsittelyä. Tästä luonnollisesta harkintaoikeudesta perustelujen valinnassa täytyy nähdäkseni jokaisen eduskunnan valiokunnan pitää kiinni. En luulisi eduskunnankaan haluavan syrjäyttää asiallisia syitä muodollisuuksien vuoksi, jotka muodollisuudet eivät ainoastaan saata olla hengettömiä ja tarkoituksettomia, vaan jotka sen lisäksi voivat vähentää edustajan vastuunalaisuudentuntoa ja tulla ikäväksi jarruksi koko eduskuntatyölle ja tuoda eduskuntatyöhön sivuvaikuttimia ja pyrkimyksiä, jotka eivät todelliseen lainsäädäntöön saisi kuulua.

Kun sitten perustuslakivaliokunta nähdäkseni on asianmukaisesti valmistellut tämän asian, niin toivoisin minä, että suuri valiokunta kiinnittää huomiotansa tähän eikä suinkaan tuollaisilla muotolaillisilla syillä ryhdy antamaan kannatustansa huonolle eduskunnalliselle tavalle. Jos kuitenkin pe-

rustuslakivaliokunta vastoin luuloani pakotetaan käsittelemään asiata tavalla, joka minusta ei näytä asialliselta, niin osannee se senkin suorittaa sillä tuloksella, mikä siitä mahtaa olla.

Ed. von Born: Också jag har bett om ordet för att i korthet bemöta de synpunkter, som här framförts av rdm. Puhakka och som även finnas utvecklade i den reservation, som är fogad till grudlagsutskottets betänkande. Man har uti denna reservation liksom också i det, som rdm. Puhakka anfört, påtalat den omständigheten, att grundlagsutskottet, utan att ingå i detaljbehandling, förkastat de uti motionen ingående lagförslagen. Ja, man har velat göra gällande, att ett sådant förfarande strider emot R. O. och emot riksdagens arbetsordning. För min del kan jag icke dela denna uppfattning. R. O. eller dess A. O. innehåller enligt min uppfattning intet stadgande, som förpliktar utskotten att i detalj behandla ett lagförslag, vilket är av den art, att det av vissa skäl omedelbart, enligt majoritetens i utskottet uppfattning, kan förkastas. Att riksdagen numera enligt sin A. O. kan ålägga ett utskott att ingå i detaljbehandling av ett lagförslag, är en annan sak. Men där ett sådant åläggande från riksdagens sida icke ifrågakommer, kan ju i ett givet fall, oberoende av vilka detaljerna i ett lagförslag än komma att bliva, majoriteten anse, att lagförslaget i och för sig icke är önskvärt eller antagligt, och därför vara beredd att omedelbart, på basen av en i saken försiggången allmän diskussion, avgöra frågan och förkasta det hela.

Jag kan icke för min del finna, att något som helst hinder föreligger för ett sådant förfarande. Förfarandet är tvärtom i vissa fall ändamålsenligt och praktiskt och snarare egnat att befordra ärendenas snabba behandling. I synnerhet blir detta fallet, där man på grund av vad som under den allmänna diskussionen framkommit, kan något så när sluta till, att förslaget, oavsett vilken avfattning detaljerna erhålla, i varje händelse kommer att falla i utskottet. Meningslöst är det enligt min tanke fastmer att nedlägga både tid och arbete på utarbetande och formande av detaljer, vilka sedan vid ett förkastande icke bli till någon nytta och icke ens komma till synes i betänkandet, annorlunda än måhända i reservationsväg, men i denna väg kunna också nu, utan att detaljbehandling försiggått, alla de önskade detaljerna framläggas, oavsett ju att detaljerna redan finnas sammanställda i och tillfylles framgå ur själva motionen. Dessa detaljer kan väl knappast motionären själv, som i utskottet deltagit i ärendets behandling, önska förändra, och ännu mindre hava väl de, som representera den motsatta uppfattningen, intresse av att föra det, då de ju varje fall hålla före, att ifrågavarande lagstiftning på anförda skäl icke alls nu borde ifrågakomma.

Talet om att minoriteten berövats rätten att uttala sin åsikt om lagförslagets enskildheter är under sådana förhållanden, synes det mig, både meningslöst och fåvitskt. Minoriteten har ju i själva verket redan gjort det, uttalat sig, åtminstone delvis, i själva motionen, och den har också haft tillfälle att göra det fullständigare, om den så önskat, i reservationsväg. Något nytt och ovanligt kan jag icke för min del fatta att grundlagsutskottets betänkande i nu ifrågavarande avseende innebär. På motsvarande sätt har man också tidigare förfarit, och därpå skall säkerligen icke få exempel kunna framdragas.

För min del förordar jag alltså utan tvekan godkännande av grundlagsutskottets förslag, varom jag även i grundlagsutskottet förenat mig.

Ed. Estlander: Jämte det jag i huvudsak förenar mig om vad här nyss av rdm. v. Born yttrats angående denna fråga vill jag endast tillägga, att för så vitt grundlagsutskottet skulle hava förfarit olagligt vid behandlingen av detta ärende så kunde utan tvivel därom förslag redan nu väckas och vid plenum kunde ärendet då återremitteras till utskottet i och för lagligt förfarande. På annat sätt finner jag icke att någon myndighet inom riksdagen kunde återremittera detta ärende till grundlagsutskottet annat än för så vitt det sker under sådana omständigheter som 66 § R. O. ger vid handen.

Ed. Puhakka: Se, että erikoisvaliokunnassa jokaisella valiokunnan jäsenellä tulee olla oikeus lausua mielensä käsiteltävänä olevasta asiasta ei ainoastaan yleiskeskuste-

lussa, vaan, jos haluaa, myöskin yksityiskohtaisessa käsittelyssä jokaisesta kohdasta erikseen, on pidetty itsestään niin selvänä asiana, että siitä ei ole nimenomaista säännöstä paremmin valtiopäiväjärjestyksessä kuin eduskunnan työjärjestyksessäkään, vaikkakin monet säännökset näissä molemmissa sitä edellyttävät. Se, että tässä tapauksessa valiokunnan vähemmistö olisi ollut tilaisuudessa lausumaan mielensä ehdotuksen eri kohdista, ei pidä paikkaansa. Valiokunnassa asian käsittelyn alkaessa ilmoitettiin, että ensin sallitaan valiokunnan jäsenten yleiskeskustelussa lausua mielensä aloitteesta yleensä, minkä jälkeen siirrytään yksityiskohtaiseen käsittelyyn, jossa valiokunnan jäsenet saavat tilaisuuden lausua mielensä ehdotuksen jokaisesta kohdasta erikseen; mutta sitä tilaisuutta ei tullutkaan, koska päätettiin, ettei jatketakaan asian käsittelyä, ja silloin emme me vähemmistö päässeet tilaisuuteen edes lausua mielipidettämme siitä, tahtoisimmeko hyväksyä tai hylätä ehdotukset kokonaisuudessaan. Ei siitäkään äänestetty. Minä en voi olla vakuutettu siitä, että ne, jotka perustuslakivaliokunnan menettelyä täällä nyt puoltavat, ovat tosiaankin varmoja, että he ovat oikeassa. Jos erikoisvaliokunnissa muodostuisi sellainen käytäntö, jota tässä asiassa on noudatettu, olisi se niin arveluttavaa, että sitä tuskin millään syyllä voitaisiin puoltaa.

Ed. Kuokkanen: Ilmoitan, että pääasiassa olen samalla kannalla kuin ed. Puhakka. Olisihan voinut sattua tässä asiassa sitenkin, että aloitteessa olevat lakipykälät olisivat saaneet niin kauniin ja hyvän sisällön ja muodon, että perustuslakivaliokunnan jäsenet, ne nimittäin, jotka tämän hylkäsivät suoralta kädeltä, olisivat kilvan kiirehtineet hyväksymään tämän lain.

Ed. Schauman: Jag bad om ordet endast med anledning av en punkt i den första talarens, herr Puhakkas, anförande. Rdm. Puhakka fann i A. O. 19 § mom. 1 ett visst stöd för sin åsikt. I detta moment säges att vid ärendes andra behandling i utskotten fattade beslut i själva saken skola betraktas såsom definitiva, och detta att här användes pluralformen „fattade beslut" tolkade rdm. Puhakka såsom ett tecken på att lagstiftaren har avsett att man uti ett dylikt fall som det förevarande skall ingå i behandling av lagförslagen punkt för punkt. Nu är det ju emellertid fallet att en mängd ärenden i olika utskott avgöras i andra behandlingen genom ett enda beslut. Detta gäller alla motioner, som innehålla blott en kläm, det gäller vidare i utrikesutskottet en stor del konventioner. Huru skall man då kunna uti detta uttryck „fattade beslut" finna ett stöd för den åsikt som rdm. Puhakka nu här har förfäktat? Jag vill icke uttala mig angående riktigheten eller oriktigheten av själva åsikten, jag polemiserar endast emot detta föregivna motiv.

Ed. Helo: Sillä menettelyllä, joka perustuslakivaliokunnassa on ollut käytännössä tämän asian käsittelyssä, ei kyllä tässä kohden ole mitään käytännöllistä merkitystä, mutta jos sitä ryhdytään sovelluttamaan laajemmassa mitassa, niin se voi johtaa hyvinkin odottamattomiin tuloksiin ja senvuoksi lienee syytä, että eduskunta ensi kerran, kun se tulee esille, lausuu siitä käsityksensä. Mitä minun omaan mielipiteeseeni tulee, niin puolestani katson samoilla perusteilla kuin ed. Puhakka on esittänyt, että perustuslakivaliokunnan omaksumaa menettelytapaa tuskin voi pitää laillisena.

Ed. Voionmaa: Ed. Puhakka tuntuu olevan kovin selvillä siitä, että perustuslakivaliokunnan menettely ei ole laillinen. Perustuslakivaliokunnan arv. herra puheenjohtaja ilmoittaa olevansa samaa mieltä kuin ed. Puhakka. Näin ollen joudun ihmettelemään sitä, kuinka perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja on voinut esittää äänestyksen toimeenpanemista asiasta, jonka hän tietää laittomaksi.

Ed. von Born: Gentemot rdm. Kuokkanen ber jag att få framhålla, att de skäl, som varit avgörande för majoritetens uppfattning i grundlagsutskottet i denna sak, hava varit av den art, att de hade kommit att fälla utslag alldeles oberoende av huru „fin" och behaglig form de enskilda paragraferna i lagförslaget än hade fått; och detta bör även med all önskvärd tydlighet framgå ur motiveringen i grundagsutskottets betänkande.

Ed. Kuokkanen: Ed. Voionmaan huomautuksen johdosta pyydän puolestani mainita, että perustuslakivaliokunnan pu-

heenjohtajana en ole voinut kieltäytyä tekemästä äänestysesitystä, olkoonpa, että äänestettävä ehdotus olisi ollut ehkä lainvastainenkin. Puhemies kyllä voi eduskunnassa kieltäytyä äänestysesitystä tekemästä ja silloin voi, kuten valtiopäiväjärjestys osoittaa, perustuslakivaliokunta ratkaista, olisiko ollut tehtävä vai eikö äänestysesitys. Mutta pyydän kysyä, mihinkä valiokuntaan vastaavassa tapauksessa menisi perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan menettely, kuka ratkaisisi tällöin kysymyksen? En ainakaan minä ole laista löytänyt sellaista instanssia, joka tämän riidan ratkaisisi.

Ed. Puhakka: Ed. Schaumanille pyytäisin vastata, että minä löydän eduskunnan työjärjestyksen 19 §:n 1 momentissa mielipiteelleni tukea juuri sentähden, että siinä edellytetään tehtäväksi useampia päätöksiä. Tietysti ei kaikista asioista ole välttämätöntä tehdä useita päätöksiä, esim. juuri niistä, joista ed. Schauman mainitsi, toivomusaloitteista; mutta kun lakiehdotus on kysymyksessä, edellytetään tehtävän joka kohdasta erikseen päätös. Muuten tahdon huomauttaa, ettei ole mitään asian valmistelua, jos suoralta kädeltä, asiaa valmistelematta, ehdotetaan aloite hylättäväksi. Se seikka, että siten voidaan päästä vähemmällä, ei puolusta menettelyä, ja kyllä eduskuntatyö joutuu kerrassaan arveluttaville poluille, jos tällainen menettely eduskunnan taholta saa hyväksymisen. Minä olenkin asiaan kiinnittänyt juuri sentakia huomiota, että tuollaista praksista ei muodostuisi. Jos se muodostuu, niin ehdotetaan kaikki sellaiset ehdotukset ilman muuta hylättäviksi, joilla tiedetään ei olevan enemmistön kannatusta valiokunnassa. Niin olisi voitu tehdä ed. von Bornin vaalilakiehdotukselleki. Mutta se käytiin, vaikka siinä on pykäliä monta kertaa enemmän kuin näissä lakiehdotuksissa, läpi pykälä pykälältä. Jokaiselle annettiin tilaisuus lausua mielipiteensä joka pykälästä, mutta tässä sitä ei tehty.

Ed. Voionmaa: Kyllä minun täytyy pitää vastoin ed. Puhakan mielipidettä kiinni siitä, että sellainenkin ehdotus, jonka perustuslakivaliokunta on tehnyt, on tapahtunut asian valmistelun pohjalla. Kyllä se on valmistellut asiaa, silloin kuin se on perustelluilla syillä esittänyt sen hylättäväksi. Mitä siihen tulee, että toisia asioita on käsitelty toisella tavalla, että ed. von Bornin lakialoite on käsitelty yksityiskohtaisesti samoinkuin kielilakiesitys on käsitelty, niin siinä on ollut se ero, ettei viimemainituissa tapauksissa ole ollut sellaisia tosiasioita vaikuttamassa valmisteluun kuin yliopiston kieliasiassa on ollut, kun on tunnettu, että se kysymys on valmistelun alaisena muualla ja on todennäköistä, että siitä tulee esitys toista tietä.

Pääministeri Kallio: On totta, ettei valtiopäiväjärjestyksessä eikä työjärjestyksessä ole yksityiskohtaisia määräyksiä siitä, mitenkä valiokuntien on käsiteltävä sinne lähetetyt asiat, mutta koko lain henki kieltämättä on se, että asian valmisteluun kuuluu sen yksityiskohtainen käsittely. Minä olen aivan samaa mieltä kuin ed. Helo siinä, että joudutaan jokseenkin tuntemattomille vesille, jos tällaisilla ylimalkaisilla perusteilla jätetään lakiehdotus käsittelemättä. Tuntuu sangen omituiselta, että valiokunta sanoo, että käsittelemättä aloitteeseen sisältyviä lakiehdotuksia ehdotetaan ne kumminkin hylättäviksi. Sellainen menettelytapa ei ole loogillinen lain hengen kanssa, joka edellyttää valiokunnan asiallista käsittelyä.

Ed. Puhakka: Tahtoisin vielä ed. v. Bornille huomauttaa siitä, että hänen käsityksensä mukaan, jotta asia varmasti saataisiin erikoisvaliokunnassa yksityiskohtaisesti valmistelluksi, pitäisi eduskunnan joka kerta lähettäessään asian valiokuntaan määrätä, että se on yksityiskohtaisesti siellä käsiteltävä. Muuten ei tästä pahasta päästä. Valiokunnat voivat ottaa esimerkkiä perustuslakivaliokunnan menettelystä tässä asiassa, ja silloin ei ehkä useimpia asioita käsitellä valiokunnissa ollenkaan.

Ed. Kivioja: Ed. Puhakan auktoriteetti ei tunnu oikein horjumattomalta, sillä hän on aivan vasta tullut tälle kannalle. Muutama viikko sitten hän oli sillä kannalla, että asia pitää tappaa ilman yksityiskohtaista käsittelyä.

Ed. von Born: Avgörande i saken äro ju de skäl, som av utskottet åberopas. Dessa skäl äro av den art, att de icke påverkas av lagförslagets detaljer, vilken form, vilken avfattning, vilket innehåll detta lagförslag

än fått. Därför har i detta fall, på basen av den allmänna diskussionen, dessa skäl kunnat läggas till grund för ett omedelbart förkastande. Därest skälen varit av annan art, därest de kunnat röna inflytande av de förändringar, som tilläventyrs gjorts i lagförslag, i det fallet hade det varit orätt att omedelbart skrida till ett förkastande. Man kan alltså icke bortse från den omständigheten att de av utskottet åberopade skälen i och för sig, varit avgörande för hela denna frågas behandling.

Ed. Puhakka: Edustajat ymmärtänevät ed. Kiviojan lausunnon arvon (Ed. Hakkila: Se oli hyvä lausunto!), joten minun ei tarvitse siihen sen enempää kajota, ja ehkä ed. Kiviojakin sen ymmärtää, kun hän lähemmin asiaa tutkii.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunta ottanee 15 minuutin väliajan.

Täysistunto keskeytetään kello 21,11.

Täysistuntoa jatketaan

kello 21,28.

13) Kertomus valtiovarain tilasta vuodelta 1926 ja valtiontilintarkastajain kertomus samalta vuodelta.

Mainittujen kertomusten johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ed. Virran viime istunnossa tekemä ehdotus, jota ed. Rosenberg kannatti, otetaan nyt huomioon.

Puheenvuoroa ei haluta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta ed. Rosenbergin kannattamana ehdottanut, että valiokunnan mietintöön liitettäisiin lisäyksinä ja täydennyksinä ne lausumat, jotka esiintyvät valiokunnan mietinnössä sivulta 8 alkavassa vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 25 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Vuoden 1928 valtiopäivillä hyväksytty, vahvistamatta jätetty ehdotus laiksi eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille.

Mainitun lakiehdotuksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan keskustelu asiasta; sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos lakiehdotus hylätään, tehdään päätös mietinnön sivulla 2 olevasta ponnesta, mutta jos lakiehdotus hyväksytään, on sanottu ponsi katsottava rauenneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Ailio: Kun minä pari vuotta sitten olin mukana toimittamassa eduskunnalle sitä lakiesitystä, joka nyt on käsiteltävänä,

olin minä siinä luulossa, että mieliala meillä olisi jo kypsynyt tällaisen kulttuuritarkoituksen toteuttamiseen, jota meidän luonnon- ja maantieteilijämme ovat innokkaasti ajaneet aina Nordenskiöldistä asti. Tässä luulossa vahvisti minua erityisesti se seikka, että kaikissa pohjoismaissa, Venäjä mukaan luettuna, on tällaisia luonnonsuojelualueita jo järjestetty sangen lukuisia. Mutta minä myönnän pahasti pettyneeni.

Tosin on viime eduskunta hyväksynyt lakiesityksen, vieläpä siksi suurella enemmistöllä, etteivät sitä maalaisliittolaiset kaikista ponnistuksistaan huolimatta voineet saada lykätyksi yli vaalien. Mutta silloin heille tuli avuksi maalaisliittolainen hallitus, joka ei luottanut siihen oikeudelliseen selvittelyyn, jonka lakiesitys oli eduskunnassa osakseen saanut, vaan pyysi korkeimman oikeuden lausuntoa ja saikin sellaisen lausunnon, jossa korkein oikeus lausuu eräitä epäilyksiä lakia vastaan, esittämättä pätevää oikeudellista perustetta tai sellaisia lakiteknillisiä syitä, jotka olisivat voineet tukea hylkäävää lausuntoa. Pääjohtaja Haataja, joka on erikoistuntija jakolainsäädännön alalla, on antanut sangen ankaran arvostelun korkeimman oikeuden lausunnon johdosta, pitäen sitä kokonaan vääränä ja sellaisena, että jos sitä alettaisiin seurata, vaikuttaisi se vallan mullistavasti jakovironomaisten ja valtion toimiin maan pohjoisissa pitäjissä. Minä en halua koskea oikeudelliseen puoleen sen enempää, sillä minä edellytän, että pääjohtaja Haataja tulee itse esittämään mielipiteensä korkeimman oikeuden lausunnosta.

Kun laki sitten tuli, vahvistamatta jääneenä, uudestaan eduskunnassa esille, olisi odottanut, että perustuslakivaliokunta, joka lain oikeudellisesta puolesta oli edellisillä valtiopäivillä antanut hyväksyvän lausunnon, olisi ottanut asian uudestaan tutkiakseen edes oman arvonsa ja eduskunnan auktoriteetin takia. Mutta sen köykäisempää lausuntoa eduskunnalle ei liene usein annettu kuin nyt perustuslakivaliokunta on antanut. Se lausuu, että lakia ei olisi nyt voimaan saatettava, koska korkein oikeus on sen oikeudellisesta puolesta lausunut eräitä epäilyksiä. Siis täydellinen Canossan matka. Olisi ollut odotettavissa, että perustuslakivaliokunta olisi ottanut korkeimman oikeuden epäilykset tutkiakseen ja asiallisesti ne kumonnut. En minä tietysti vaadi, että se olisi tapahtunut jonkinlaisena mielenilmaisuna korkeinta oikeutta vastaan, mutta minä olisin odottanut asiallista käsittelyä ja selvitystä siitä, ovatko nämä epäilykset todellakin huomioon otettavia.

Laki- ja talousvaliokunta, joka sai mainitun lausunnon perustuslakivaliokunnalta, ei oikeastaan voinut muuta tehdä kuin yhtyä perustuslakivaliokunnan hylkäävään lausuntoon. Samalla on se kuitenkin ehdottanut ponnessaan pyydettäväksi uutta esitystä hallitukselta, ja pyyntöänsä perustellessaan pitää valiokunta erityisen tärkeänä saada selvitetyksi esim. sen ristiriidan, joka korkeimman oikeuden lausunnossa esiintyy toisaalta Kuusamon ja Kuolajärven, toisaalta Enontekiön alueelle suunniteltuihin luonnonsuojelualueisiin nähden. Tuleeko asia tätä tietä selvitetyksi, sen saa lähin tulevaisuus näyttää, mutta epäillä sitä voi. Muissa suhteissa on valiokunta pyytänyt osittain niin perinpohjaista uutta tutkimusta toimeenpantavaksi, että sellaista minun käsitykseni mukaan hallituksen on vaikeata antaa, ja minä pelkään, että tämä asia sentakia lykkäytyy epämääräiseen tulevaisuuteen.

On siten omituinen tilanne, johon me olemme joutuneet, kun asia nyt toisen kerran tulee eduskunnassa käsiteltäväksi. Oikeisto, varsinaiset kulttuuripuolueet, joiden auktoriteettien aloitteesta lakiesitys on jätetty, nähtävästi asettuvat vastustavalle kannalle, ja kenties ainoastaan me sosialidemokraattiset edustajat olemme lain puolella. Maalaisliittolaiset tietysti ovat mielissään, kun ovat saaneet tämän lakiehdotuksen lykätyksi kaukaiseen tulevaisuuteen ja siten säilytetyiksi rajattomat vapaudet niille harvalukuisille valitsijoilleen, joita suunnitelluilla luonnonsuojelualueilla on. Ei kukaan ole kuitenkaan tahtonut, että näille asukkaille tämän lain kautta vähintäkään taloudellista vahinkoa saatettaisiin, päinvastoin on jokaisen toivomus ollut, että tälläkin tavalla koetettaisiin hiukan parantaa heidän taloudellista asemaansa.

Kommunistien vastarinnan johdosta ei kannata puhuakaan, mainitsen vain, että te olette unohtaneet kysyä Kuusiselta ja Kullervo Mannerilta, miten tällaisia asioita hoidetaan Neuvosto-Venäjällä. Minä olen hiljan lukenut eräästä venäläisestä aikakauskirjasta, että Neuvosto-Venäjälle on päätetty perustaa uusi suurenmoinen luonnonsuijelualue Kuollan Lappiin, siis samoille

seuduille kuin Suomen puolella on suunniteltu, Mainittu luonnonsuojelualue tulisi sijaitsemaan Muurmanin radan länsipuolella ja käsittäisi kaikkiaan noin 250,000 ha eli yhteensä toisen verran suuremman alueen kuin kaikki meidän luonnonsuojelualueemme yhteensä. Minun ei tarvitse esittää niitä syitä, jotka venäläisillä hallintoviranomaisilla on ollut tämän suojelualueen perustamiseen. Paitsi tieteellistä tarkoitusta, on heidän tarkoituksenaan m. m. sellaisten kallisarvoisten turkiseläinten säilyttäminen kuin ovat esim. kärppä, saukko ja näätä, ja sillä tavalla taloudellisten etujen saavuttaminen. Toiseksi on tarkoitus, tällä luonnonsuojelualueella säilyttää villipeura ja sen avulla saada kesyn poron jalostus kohotetuksi, ja tämä on sangen suuri ekonoominen, Lappia koskeva kysymys. On erittäin ilahduttavaa, että Neuvosto-Venäjäkin joissakin suhteissa on kulttuurimaiden kannalla. Minua vain pistättää se seikka, että me olemme jälellä ja jäämme auttamattomasti jälelle yksin Neuvosto-Venäjästäkin tässä suhteessa, jos hylkäämme tämän lain. (Ed. Rosenberg: Meidän kommunistit ovat vielä pimeämpiä!)

Viitaten siihen eriävään mielipiteeseen, joka on liitetty perustuslakivaliokunnan lausuntoon, ehdotan minä laki- ja talousvaliokunnan mietintöön sisältyvän ensimmäisen vastalauseen mukaisesti, että laki hyväksyttäisiin.

Ed. Lehikoinen: Yhtyen ed. Ailion esittämiin perusteluihin asiasta, pyydän saada kannattaa hänen tekemäänsä ehdotusta.

Ed. Haataja: Tuntuu siltä, että eduskunnalle on varsin vaikeaa päästä lopulliseen tulokseen siinä lainsäädäntöasiassa, joka nyt on käsiteltävänä. Niin kauan kuin luonnonsuojelukysymys oli vain periaatteellisena kysymyksenä esillä, oli eduskunnassa sillä erinomaisen suuri ja jokseenkin yksimielinen kannatus, ja tämän kannatuksen pohjalla saatiinkin yleinen lainsäädäntö luonnonsuojeluksesta aikaan. Mutta niin pian kuin tulivat esille kysymykset tämän lainsäädännön käytännössä sovelluttamisesta ja luonnonsuojelualueitten todella aikaansaamisesta, tulivat vaikeudet erinomaisen suuriksi, kuten tämän lakiehdotuksen käsittely osoittaa. Syyt näihin vaikeuksiin ovat nähdäkseni seuraavat.

Yhtä vakuutettuja kuin luonnonsuojeluasian harrastajat ovat luonnonsuojelualueiden välttämättömyydestä, yhtä vakuutettua on asianomaisten paikkakuntien väestö niiden haitallisuudesta ja suoranaisesta vahingollisuudesta heille. On hyvin ymmärrettävää, että monet edustajat katsovat asiakseen asettua asianomaisten paikkakuntien väestön kannalle ja siis tällaisten alueiden perustamista vastustamaan, ja kuten tavallisesti asianajossa, koettavat he saada vastustamansa asian kumoon hakemalla sille myöskin oikeudellisia esteitä. Tältä pohjalta on mielestäni asian tähänastista käsittelyä eduskunnassa katsottava, ja siltä pohjalta on myöskin lähdettävä, kun ryhdytään harkitsemaan, miten on asian eteenpäin kulkemista ajateltava. Asian käsittely eduskunnassa osoittaa mielestäni, että luonnonsuojeluasialla on eduskunnassa laaja kannatus ja että luonnonsuojelualueiden perustamista tarkoittava lainsäädäntö kyllä saadaan aikaan, kunhan vain asiata edelleen valmistetaan niin, että tarpeellinen ja pätevä selvitys useista niiden perustamiseen liittyvistä kysymyksistä saadaan aikaan. Tällaista lähempää selvittelyä tarvitaan niinhyvin asian taloudellisesta kuin sen oikeudellisesta puolesta. Asian käsittely osoittaa, kuinka koko kysymyksen tällä kertaa kaatuminen varsinaisesti riippuu siitä, että tällaisten alueiden perustaminen eräisiin maamme pohjoisimmista pitäjistä on kohdannut kovaa vastustusta. Erikoisesti näyttää tässä olevan epäselvyyttä näillä alueilla asuvien talollisten laidunoikeuksien järjestelystä. Asiasta annetussa hallituksen esityksessä sanotaan tosin, että porojen laiduntamiseen ei ole suunniteltu sanottavia poikkeuksia nykyisistä määräyksistä, mutta tämä sanonta on varsin epämääräinen, ja muun laiduntamisen järjestelystä ei ole sanottu mitään, vaan ilmeisesti edellytetty, että se järjestyy yleisten laiduntamista koskevien säädösten varassa. Niille, jotka asian ulkopuolella olevina sitä katsovat, ei se kuitenkaan esiinny niin selvänä kuin ilmeisesti luonnonsuojeluasian harrastajille, vaan kaivataan yksityiskohtaista selvitystä siitä, millaisiksi nämä kysymykset muodostuvat luonnonsuojelualueiden perustamisen jälkeen ja minkälaisilla säännöksillä nämä seikat aiotaan järjestää. Samaa on sanot-

tava luonnonsuojelualueiden sisälle joutuvien niittyjen käytöstä. Myös siitä on hallituksen esityksessä sanottu vain, ettei siihen ole tarkoitettu mainittavampia rajoituksia. Näin epävarma sanonta herättää luonnollisesti monessa helposti epäilyksiä siitä, että asianomaisten talollisten oikeudet voivat joutua asiattomalla tavalla rajoitetuiksi, ja asiasta kaivataan perinpohjaisempaa selvitystä.

Sama on laita metsästys- ja kalastuskysymysten kanssa. Erityisesti näyttää kysymys vahinkoeläinten metsästyksestä muodostuvan araksi kohdaksi paikkakunnan väestölle. Tällaisiin taloudellisiin kysymyksiin nähden voidaan kyllä huomauttaa, että ne ovat olleet luonnonsuojelualueita suunniteltaessa harkinnan alaisina ja että niiden yksityiskohtaista järjestelyä on suunniteltu ja selonteko tällaisista suunnitteluista saatettu myös painettuna julkisuuteen. Mielestäni kuitenkin taloudellisen puolen käsittelyssä puutteellisuuden ydin on siinä, että kaikki nämä suunnittelut ovat varsinaisesti vain yksityisen tiedemiehen ja asianharrastajan suunnitteluja, mutta sensijaan ne eivät ole olleet hallituksessa yksityiskohtaisen käsittelyn alaisina ja niiden järjestelystä ei ole yksityiskohtaista hallituksen suunnittelua olemassa. Sellainen perusteellinen suunnittelu on siis hallituksen taholla asiassa saatava aikaan, ennenkuin edellytyksiä luonnonsuojelulainsäädännön hyväksytyksi tulemiseen on olemassa senjälkeen kun asia on joutunut sille tolalle, jolla se nyt on.

Tällainen selvittely on sitä tarpeellisempaa, kun mielestäni asia näyttää siltä, että näiden kysymysten yksityiskohtainen selvittely voi johtaa myös siihen, että eräät tarpeelliset toimenpiteet edellyttävät niiden järjestämistä lainsäädäntötietä ja sellainen lainsäädäntötoimenpide olisi saatava aikaan samalla kun laajojen alueiden luonnonsuojelualueiksi julistamisesta säädetään. Tosin korkein oikeus on lausunnossaan esittänyt sen käsityksen, että lain alueiden luonnonsuojelualueiksi julistamisesta tulisi sisältää ainoastaan deklaratoorisen lausunnon tuollaisesta julistamisesta ja ettei siihen siis saisi mitään erikoissäännöksiä sisällyttää. Minun mielestäni tämä käsitys ei pidä paikkaansa, eikä se vastaa todellisen asiaintilan vaatimuksia, joka päinvastoin edellyttää erikoistapauksissa erikoissäännöksiä. Tällaiset erikoissäännökset on asiainhaarain mukaan sijoitettava joko luonnonsuojelualueeksi julistamista koskevaan lakiin tai sen yhteydessä annettavaan erikoislakiin.

Mitä asian oikeudelliseen puoleen tulee, näyttää minusta siltä, että esillä olevan lakiehdotuksen raukeaminen johtuu varsinaisesti siitä, että siinä on ehdotettu myös eräitä Kuusamon ja Kuolajärven pitäjien alueita luonnonsuojelualueiksi ja eräät eduskunnan jäsenet, jotka ovat erikoisesti omistautuneet näiden pitäjien asiain hoitamiselle, ovat asettuneet näiden alueiden perustamista vastustamaan sekä koettaneet vastustamisensa perusteeksi etsiä myös oikeudellisia syitä. Tässä vastustuksessaan he ovat saaneet tukea myös korkeimmalta oikeudelta, jolta on, kuten äsken mainittiin, vaadittu eduskunnan hyväksymästä laista lausunto ja joka on käsitellyt asian yhdessä jaostoistaan sekä äänestyksen jälkeen päättänyt antaa kielteisen lausunnon. Äänestyksessä on se jäsenistä, jolla on ollut perinpohjainen tieteellinen koulutus, asettunut toiselle kannalle ja katsonut, ettei ole oikeudellisia esteitä lakiehdotuksen vahvistamiselle olemassa. Minä puolestani olen asiassa korkeimman oikeuden vähemmistön kannalla. Tämän kannan yksityiskohtainen perusteleminen ei tässä tule kysymykseen, sitä vähemmän, kun asian aikaisemmassa käsittelyssä on tämä käsitys varsin pätevällä tavalla perusteltuna eduskunnan pöytäkirjoihin merkitty. Kuitenkin on mielestäni syytä sen lisäksi, mitä asiasta aikaisemmin on esitetty, tuoda esille eräitä näkökohtia.

Asian aikaisemman käsittelyn yhteydessä on esitetty, ettei osa isojakopitäjien alueista voi olla valtion ja toinen osa talollisten, koska ei voida osoittaa, missä raja näiden alueiden välillä kulkisi, ja on kysytty, missä se raja sitten on. Niinikään on eräs korkeimman oikeuden jäsenistä julkisuudessa esittänyt käsityksen, joka viittaa siihen, että näissä pitäjissä olisi, jos valtio niistä osan omistaa, katsottava olevan valtion ja talollisten yhteisomistuksen pitäjän alueeseen olemassa. Tämän johdosta voin puolestani niille, jotka ovat tällaista esittäneet, suositella Norjan yhteismaakysymyksen tutkimista ja perusteellisen selon ottamista siitä, miten siellä on vastaavaa kysymystä katsottu. Norjassa on vanhastaan sellainen tilanne ollut olemassa, että yhteis-

maat ja talojen alueet eivät ole olleet määrätyillä rajoilla toisistaan erotettuja, mutta siitä huolimatta on suuret metsät ja tunturit katsottu valtion omiksi sekä taloihin vanhastaan kuuluneet alueet talollisten omiksi, ilman siis, että määrättyä rajaa on ollut niitä toisistaan erottamassa. Kun talollisilla lisäksi on ollut käyttöoikeuksia yhteismailla, on tällaisesta tilanteesta aiheutunut paljon sekaannusta. Niitten monimutkaisten oikeussuhteiden selvittelystä, jotka tällaisen tilanteen johdosta syntyivät, on aiheutunut varsin laaja kirjallisuus, jossa m. m. mainitsemani kysymys on joutunut selvittelyn alaiseksi. Näitä oikeussuhteita on pyritty sittemmin järjestämään n. s. tunturilailla „Fjeldlov", muistaakseni vuodelta 1922. Meille on tässä selvittelyssä erikoisen mielenkiintoista todeta, kuinka Norjassa yhteismaakysymyksessä on katsottu mahdolliseksi sellainen tilanne, että suuret metsät ja tunturit kuuluvat valtiolle ja talojen läheisyydessä olevat alueet talollisille, ilman että määrättyä rajaa on näiden alueiden välillä käyty ja ilman, että on kysymyksessä valtion ja talollisten yhteisomistus. Tässä kohdin on tilanne meidän isojakopitäjissämme aivan samanlainen. Sellaiseksi sen on käsittänyt meidän niin vanhempi kuin uudempikin lainsäädäntömme.

Mainitsen esimerkkeinä, kuinka 1734 vuoden metsälain 12 kohdassa säädettiin, että jos talon tai kylän tilukset olivat suurta metsää ja erämaata vastaan eivätkä olleet siitä erotetut, oli talolle tai kylälle annettava tutkimuksen jälkeen niin suuri ala maata ja metsää kuin kohtuulliseksi ja täysin talojen tarvetta vastaavaksi katsottiin. Siinä siis nimenomaan edellytettiin rajan muuttaminen talon tiluksen ja erämaan välillä, vaikka talolla oli oma alueensa ja valtiolla toinen.

Säätyjen kirjeessä 26 p:ltä lokakuuta 1756 lausuttiin, että väestöltä ei saanut ottaa pois sitä oikeutta metsään, jota se todistettavasti oli vanhoista ajoista saakka hallinnut, vaan oli sillä pysytettävä se metsä ja maa-ala, jonka se voi osoittaa omistavansa. Mutta siellä, missä kylä tai talo ei voinut osoittaa mitään selviä laillisia rajoja, vaan se oli käyttänyt avointa metsää, „öppen skog", niinkuin ruotsalaisen lakitekstin sanat kuuluivat, oli laadittava sellainen menettely, jonka mukaan erottamistuomioistuimilla oli oikeus antaa talolle tai kylälle niin paljon metsää, kuin se tarvitsisi ja vastaisi muiden lähempänä olevien talojen ja kylien metsiä. Siis taas sama ilmiö, kuin 1734 vuoden metsälaissa.

Vuoden 1783 yleisessä maanmittausasetuksessa sen 79 §:ssä säädettiin, että jos kylän tiluksiin rajoittui suuria metsiä, jotka eivät laillisten ja hyväksyttyjen rajojen mukaan kuuluneet määrätylle kylälle, oli isojako lykättävä siksi, kunnes oli selvillä, kuinka paljon siitä oikeuden mukaan tulisi kylälle kuulumaan. Siis taas laki nimenomaan edellytti, että talolle kuului määrätty metsäalue ja kruunulle toinen metsäalue ilman, että rajaa niiden välillä oli mitenkään määrätty.

1805 vuoden metsälaissa säädettiin, että kun kylän tai talon tilukset rajoittuivat sellaiseen suureen metsään ja erämaahan, jotka kyläkunnan piirin ulkopuolella kuuluivat kruunulle ja joista niiden tiluksia ei ollut erotettu, oli niille annettava niin paljon maata, kuin asetusten mukaan täyden talon metsiin tarvittaisiin, ja muu osa olisi kruunulle erotettava.

Tällaiset tapaukset, joita meidän lainsäädäntömme tuntee, ovat aivan analoogisia niiden tapausten kanssa, joita Norjan lainsäädäntö tuntee, ja on minun ymmärtääkseni oikeuskysymys käsitettävä molemmissa samalla tavalla. Kuten sanottu, Norjan vastaavista oikeussuhteista on laaja kirjallisuus olemassa. Meillä on näitä kysymyksiä tutkittu suhteellisen vähän. (Keskustasta: Entäs knihtisopimus?) Minä tulen niihin.

Myöhemmästä lainsäädännöstä voin mainita, että vuoden 1877 uudistaloasetus sisältää säännöksiä väliaikaisten uudistalojen perustamisesta esim. Kittilän ja Sodankylän pitäjiin, joissa isojako silloin oli keskeneräinen, ja esim. 1892 vuoden asetus uudistalojen perustamisesta sääti väliaikaisten uudistalojen perustamisen mahdolliseksi myös Kuolajärvellä, josta tässä asiassa on erikoisesti kysymys, ja se tehtiin siitä huolimatta, että siellä ovat ruotusopimukset voimassa. Kuolajärven pitäjään ei olisi voitu noita 1892 vuoden asetuksen säännöksiä ulottaa, jollei osa pitäjän alueesta olisi katsottu kruunulle kuuluvaksi. Selontekoa tällaisista näkökohdista voisi jatkaa, mutta katson sen tässä yhteydessä tarpeettomaksi. Minusta näyttääkin siltä, että niillä, jotka ovat katsoneet oikeudellisten

edellytysten luonnonsuojelualueiden perustamiseen puuttuvan, itse asiassa ei ole ollut niin paljon kysymys oikeudellisen periaatteen johdonmukaisesti sovelluttamisesta puheenaolevaan asiaan, kuin Kuusamon ja Kuolajärven pitäjien alueiden saamisesta uuden lainsäädännön ulkopuolelle. Tämän johtopäätöksen tekemiseen antaa minulle oikeutuksen sen toteaminen, ettei heillä ole ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että luonnonsuojelualueiksi julistettiin Pyhätunturin alue, josta osa lankeaa Kemijärven pitäjän alueelle, jossa pitäjässä isojako on keskeneräisenä ja jossa myös ruotusopimukset ovat voimassa. (Ed. U. Hannula: Jo toimitettu!) Ei silloin kun tämä laki on ollut käsiteltävänä. (Ed. U. Hannula: Kyllä se oli toimitettu.) Ei ole ollut, kyllä minä sen asian tunnen paremmin kuin ed. U. Hannula. — Niinikään ei ole mitään muistuttamista siihen, että Enontekiön pitäjän alueille perustettiin kaksi luonnonsuojelualuetta siitä huolimatta, että siellä on isojako vasta alkuasteella. Voidaan ehkä huomauttaa, että Enontekiön alueella ei ole ollut voimassa ruotusopimus, kuten Kuusamon ja Kuolajärven pitäjän alueilla ja että eroavaisuus johtuisi siitä. Tätä vastaan on väitettävä, että Kemijärven pitäjän alueella ovat ruotusopimukset olleet voimassa ja että jos sillä perusteella tehdään huomautuksia Kuusamon ja Kuolajärven pitäjiin, olisi niitä samalla perusteella tehtävä myös Pyhätunturin luonnonsuojelualueen perustamista vastaan. Mutta lisäksi voidaan huomauttaa, että niiden taholta, jotka ovat asettuneet kielteiselle kannalle puheenaolevaan lainsäädäntötyöhön nähden, on esitetty se käsitys, että kaikkien pohjoisten pitäjien kaikki alueet ennen isojakoa ovat olleet pitäjäläisten omina, ja on ilmeisesti kielteinen kanta perustettu tuon käsityksen varaan. Minä nimenomaan huomautan, että siinä esityksessä, jonka se korkeimman oikeuden jäsen, joka on puheenaolevan korkeimman oikeuden lausunnon valmistanut, on julkisuudessa näistä asioista esittänyt, hän ei ole ollenkaan vedonnut ruotusopimuksiin, ja se mielestäni osoittaa aivan selvästi, että hänkin on katsonut ruotusopimukset tässä asiassa sellaisiksi, joihin todella ei ole voinut vedota. Sillä muuten minä en ymmärrä, että hän olisi jättänyt niitä mainitsematta. Sen sijaan hän on vedonnut minun äsken mainitsemaani seikkaan, nimittäin siihen että kaikkien pohjoisten pitäjien alueet ovat ennen isojakoa olleet pitäjäläisten omia. Minun on puolestani lausuttava tästä viimeksimainitusta käsityksestä, että se on pohjoisten pitäjien maanomistusoloista aivan uusi ja ennestään meillä outo. Myöskään siihen ei voida saada minkäänlaista tukea meidän lainsäädännöstämme eikä myöskään lainkäytöstä, josta voisi tuoda esille monia todisteita. Minä voin mainita, että esimerkiksi eräänä kesänä minä olin tilaisuudessa käymään läpi yhden ruotusopimuspitäjän kaikki kihlakunnanoikeuden pöytäkirjat 1850, 60 ja 70 luvuilta, tutkien, miten siellä oli asiat käsitelty, ja huomasin siellä pitkin matkaa selviä todistuksia siitä, kuinka siellä oli asiat käsitelty sillä edellytyksellä, että osa pitäjien alueesta kuului kruunulle.

Se, mitä olen täten esittänyt asian oikeudellisesta puolesta, osoittaa mielestäni, että näiden kysymysten oikeudellinen puoli tarvitsee uutta perinpohjaista selvittelyä. Onhan tilanne sellainen, että eduskunnan hyväksymä laki on jätetty vahvistamatta korkeimman oikeuden lausunnon perusteella, joka on syntynyt äänestyksen jälkeen, joka on käsitelty vain korkeimman oikeuden jaostossa eikä korkeimman oikeuden täysistunnossa ja josta lisäksi on julkisuudessa esitetyillä perusteilla väitetty, ettei se pidä paikkaansa. On luonnollista, ettei sellaista huomattavaa kulttuurikysymystä kuin puheenaoleva on, voida jättää tuollaisen käsittelyn varaan. Näin on sitä enemmän kun korkein oikeus puhuu lausunnossaan siitä, että sen tulee asiassa oleellisesti perustua sillä käytettävänä olleeseen selvitykseen, ja on siis korkeimman oikeuden lausunto edellytetty oikeaksi vain mikäli korkeimman oikeuden käytettävänä olleen selvityksen nojalla voi päätellä! Siis korkein oikeus itse edellyttää, että sen lausunto on oikea vain mikäli tämmöisen selvityksen nojalla voi päätellä. Kun tilanne asian oikeudelliseen puoleen nähden on tällainen, tuntuu olevan pätevää aihetta odottaa, että asia pannaan hallituksen taholla uuden perusteellisen käsittelyn alaiseksi, jossa käsittelyssä hankitaan kokoon kaikki se aineisto joka asiaan voi jotakin valaistusta tuoda, sekä tällaisen ainehiston perusteella selvitetään uudelleen kysymys kaikessa laajuudessaan. Minun on syytä huomauttaa, että esim. Kuolajärvelle ehdotettuun luonnon-

suojelualueeseen nähden on nyt jo olemassa yksityiskohtainen verrattain suuressa kaavassa tehty kartta, josta käy selville suunnitellut luonnonsuojelualueen rajat, miten yksityisille isossajaossa annettaviksi suunnitellut niityt ja muut viljelykset sijaitsevat ja johon karttaan voidaan myös saada väliaikaisten lohkojen alueet sijoitetuiksi. Tällaisen kartan perusteella voidaan saada paljon parempi käsitys asiaan liittyvien oikeudellisten kysymysten laadusta kuin ilman sellaista, sillä sen perusteella asiaa tarkastaessa ei tarvitse pelkän fantasian perusteella muodostaa käsitystä asiaan liittyvien oikeudellisten kysymysten laadusta vaan on oikea todellisuuspohja olemassa. Myös muuta selvittävää ainehistoa on olemassa sen lisäksi, mitä aikaisemmin on ollut asiassa käytettävänä.

Lisäksi on syytä huomauttaa, että asian oikeudellisen puolen selvittelylle on varattava riittävä aika. Nyt puheenaoleva lakiehdotus joutui eduskunnasta opetusministeriöön 16 päivänä huhtikuuta 1928 ja lähetettiin sieltä korkeimpaan oikeuteen 25 päivänä seuraavaa toukokuuta ja oli siis korkeimman oikeuden annettava lausuntonsa niin, että lain vahvistamiskysymys voi tulla lopullisesti päätettäväksi kolmen kuukauden kuluessa siitä lukien kun se oli vahvistettavaksi saatu. Korkeimman oikeuden lausunto saapuikin opetusministeriöön 25 päivänä kesäkuuta eli siis kuukautta myöhemmin kuin asia oli sieltä korkeimmalle oikeudelle lähetetty. Jokainen joka tällaisen asian käsittelyä hiukan tuntee, tietää hyvin, että kuukauden aika sellaisessa kollegiossa kuin korkeimmassa oikeudessa on aivan liian lyhyt perinpohjaista perehtymistä varten tällaiseen asiaan, joka on useimmille lakimiehistämme outo ja aivan erikoislaatuinen. Minä voinkin mainita, että korkeimman oikeuden taholta on valitettu sitä, että heillä oli niin lyhyt aika asiaan perehtymiseen.

Kaiken sen, mitä olen esittänyt, luulisin osoittavan, kuinka niin asian taloudellinen kuin sen oikeudellinenkin puoli vaatii uutta entistä perusteellisempaa selvittelyä. Puolestani luulisin, ettei tuollaista selvittelyä sille saa muuten kuin asettamalla pieni komitea sitä valmistamaan ja lähettämällä siten valmistettu ehdotus uudeksi hallituksen esitykseksi uudelleen korkeimmalle oikeudelle lausuttavaksi ennen esityksen antamista. Asian oikeudellisen puolen selvittelyssä olisi myös erikoisesti saatava selvitetyksi kysymys, onko ja millä perusteella Enontekiön ja Kemijärven pitäjät asetettava luonnonsuojelualueen perustamiseen nähden toiseen asemaan kuin Kuusamo ja Kuolajärven pitäjät. Niin kauan kun tämä kysymys on selvittämättä puuttuu edellytykset luonnonsuojelualueitten perustamiseen yhteenkään näistä pitäjistä, kun kysymys siitä kerran on tullut sille pohjalle, jolla se nykyään on.

Jotta tuo kysymys todella saisi perinpohjaisen selvittelyn ja jotta sitä ei päästäisi kiertämään suosittelisin puolestani hallitukselle seuraavaa menettelyä. Sen olisi siihen hallituksen esitykseen, jonka se uudelleen lähettää korkeimman oikeuden lausuttavaksi, otettava mukaan myöskin ehdotus luonnonsuojelualueitten perustamisesta Kuusamon ja Kuolajärven pitäjiin sekä erikoisesti lausuntoa pyytäessään mainittava, että tahdottaisiin saada nimenomaan lausunto siitä, onko ja mistä syystä mahdollista edellä mainitsemani pitäjät asetettava asiassa erikoisasemaan. Tähän minun on syytä kiinnittää erikoista huomiota siitä syystä, että tiedän edellisen hallituksen menetelleen asiassa toisin ja laatineen ehdotuksen, josta Kuusamon ja Kuolajärven pitäjät oli jätetty pois ja korkeimman oikeuden siitä viime huhtikuun 26 päivänä antamassaan lausunnossa kokonaan sivuuttaneen mainitsemani tärkeän kysymyksen, jonka selvittäminen on kuitenkin Pohjois-Suomea koskevan luonnonsuojelulainsäädännön ensimmäinen edellytys.

Minusta tuntuisi myös kohtuulliselta edellyttää, että korkein oikeus käsittelisi asian, kun se tällaisen perustelun pohjalla sille lausuttavaksi lähetetään, täysistunnossaan, sillä on huomioon otettava, että siinä on kysymys tärkeistä oikeudellisista, periaatteellista laatua olevista kysymyksistä, joilla on pitkälle ulottuva vaikutus meidän pohjoisten pitäjiemme maanomistusoikeudellisiin kysymyksiin, joihin sitovan selvityksen saaminen on tärkeä ei ainoastaan luonnonsuojelukysymyksen, vaan monien muidenkin kysymysten ratkaisun kannalta. Tällainen käsittely olisi myöskin mielestäni kohtuullinen sen ristiriidan kannalta, joka asiassa on maan eduskunnan ja hallituksen välillä selvästi muodostunut.

Kun asia on niin monimutkainen kuin

miksi se on muodostunut, tuntuu luonnolliselta, ettei eduskunta jätä asiaa sen varaan, että nyt kysymyksessä oleva lakiehdotus jätetään raukeamaan ja asian vastainen käsittely jätetään sen varaan, mitä hallitus asiassa tekee tai tekemättä jättää. Päinvastoin tuntuu erikoisen tärkeältä, että eduskunnan taholta lausutaan suora suopeus luonnonsuojelualueiden aikaansaamiselle ja osoitetaan ne tiet, joita seuraten ja huomioon ottaen asian käsittelyn yhteydessä niistä saadut kokemukset, asia voidaan saada paraiten onnelliseen tulokseen, sellaiseen, ettei vastaisuudessa tarvita joutua häilyvillä perusteilla siihen tilanteeseen, johon asiassa nyt on jouduttu.

Minullakin on se käsitys, ettei sellaista lainsäädäntöä kuin nyt on kysymyksessä ole saatava aikaan mitenkään väkinäisesti eikä epäselvillä perusteilla, vaan että sen tulee tapahtua niin, että oikein ajattelevissa piireissä kaikki epäilykset asiasta on pätevästi torjuttavissa. On myös muistettava, että Pohjois-Suomen isojakopitäjissä väestö on arkaa sille kuuluvista oikeuksista ja että sillä on tällaiseen arkuuteen myös syytä. Hallituksen ja viranomaisten on pidettävä huoli siitä, että väestö saa vähentämättömänä hyväkseen kaikki ne oikeudet, jotka sille lain mukaan kuuluvat ja että sille mieluummin annetaan liian paljon kuin liian vähän. Mutta samalla luonnollisesti on pidettävä huoli siitä, etteivät mahdollisesti kuvitellut oikeudet saa estää välttämättömien kulttuuripyrkimysten hoitamista näilläkin aloilla. Tällaiset kulttuuripyrkimykset on valvottava niin, ettei oikein ajattelevien, asiaatuntevien kansalaisten piirissä voi olla epäilyksiä niiden oikeudenmukaisuudesta. Kun tilanne on tällainen, en puolestani katso voivani äänestää lakiehdotuksen hyväksymisen puolesta, vaikka katsonkin, ettei mitään oikeudellista estettä lain vahvistamiselle ole ollut olemassa. Puolestani suosittelen eduskunnalle sitä tulosta, johon laki- ja talousvaliokunta on asiassa tullut.

Ed. Liedes: Sen johdosta kun tämä sosialidemokraattisen hallituksen aloitteesta syntynyt lakiesitys luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille on täällä päätettävänä viimeisessä vaiheessa, niin lienee asiaan kajottava jollakin sanalla.

Jo lain aikaisemman käsittelyn aikana eduskunnassa 1928 ryhmämme taholta tuotiin ilmi se käsitys, ettei tätä lakia voida hyväksyä yksinkertaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä, mikäli se koskee luonnonsuojelualueiden perustamista Kutsajoen alueeseen Kuolajärven kunnassa ja Oulankajokialueeseen Kuusamossa ja pienessä osassa Kuolajärven kuntaa, sillä se loukkaa paikallisen väestön ikivanhoja oikeuksia, mitkä heille ovat suuresta merkityksestä, kuten porojen laiduntamis-, kalastus- ja metsästysoikeuksia. Silloinen laki- ja talousvaliokunta, joka asiaa perusteellisesti käsitteli, oli aivan yksimielinen, kaikki valiokunnan sosialidemokraattiset jäsenetkin mukaan luettuina että muihin ehdotettuihin paikkoihin luonnonsuojelualueita voidaan perustaa, paitsi mikäli se koskee Kutsa- ja Oulankajokialueita, ensinnäkin siitä syystä, että näissä pitäjissä n. s. nihtikontrahtisäännösten nojalla on Kuusamon ja Kuolajärven kuntien asukkaille taattu valtionmailla raivattujen niittymaiden nautintaoikeus, samoin oikeus porojen laiduntamiseen, metsästykseen ja kalastukseen valtionmailla; toiseksi siitä syystä, ettei isoajakoa ole näissä pitäjissä loppuun suoritettu, ja tästä syystä ei ole riidatonta omistusoikeutta sanottuihin alueihin nähden. Kun tämä asia joutui valiokunnasta eduskuntaan, tekivät sosialidemokraattiset valiokunnan jäsenet täysikäännöksen ja asettuivat hallituksen esityksen kannalle. Nyt nämä samat edustajat, Lehikoinen, Linna, y. m. ovat valiokunnassa päivastoin kuin edellisellä kerralla kovasti paasanneet tämän esityksen hyväksymisen puolesta. Siitä huolimatta vaikka korkein oikeuskin on lain oikeudellisesta puolesta antanut sellaisen lausunnon, mikä johtaa siihen tulokseen, että laki saisi raueta siitä syystä että valtiolla ei ole riidatonta omistusoikeutta Kutsa- ja Oulanjokialueeseen nähden, koska isoajakoa näissä pitäjissä ei ole loppuun suoritettu. Perustuslakivaliokunta on myöskin asettunut hylkäävälle kannalle lakiin nähden, samoin laki- ja talousvaliokuntakin, sosialidemokraattisia jäseniä lukuunottamatta.

Tämän lain varsinainen isä on ed. Ailio ja samoin koko sosialidemokraattinen ryhmä koettaa tätä lakia puolustaa välittämättä ollenkaan siitä, että tämän lain hyväksyminen merkitsisi talonpoikain oikeuksien sortoa. Tiedän kyllä, että talonpoikien oikeudet eivät teille mitään merkitse. Sehän nähtiin Suojärven lampuotiasian yhteydessä. Sil-

loinhan sos. dem. hallitus teki teon, johon porvarillisellakaan hallituksella ei olisi ollut otsaa ryhtyä, luovuttamalla Suojärven lampuotitilallisten perintökirjat suomalais-englantilaisten kapitalistien haltuun. Olen tutustunut paikan päällä käyden siihen olotilaan, missä tämä Kuusamon ja Kuolajärven väestö elää ja voin sanoa, ettei elämä siellä ole ruusunhohteinen ja vakuutan, ettei tämän maan väestön elämäntaso ole missään muualla niin kurjaa, kuin näissä rajaseutupitäjissä. Heidän maanviljelyksensä on vähäistä ja niin alkuperäisellä kannalla, etteivät he siitä saa toimeentuloansa. Metsä- ja uittotöitä ei näillä seuduilla ole ollut toistakymmeneen vuoteen, syystä että vesistöt laskevat Venäjän puolelle ja sinne kun puita ei nykyisin Suomen puolelta uiteta, niin metsätöitä näistä syistä ei ole ollut. Ansiotöitä on haettava 30 ja jopa 40:kin peninkulman päästä ja silloinkin on epävarmaa, että saa työtä jos sattuu ja useinkin aivan nälkäpalkoilla. Koskikalastus, metsästys ja poronhoito heille on suurimerkityksellistä; kalat, joita pyydetään järvistä ja joista samoinkuin metsistä pyydettävä riista on rajaseudun asukkaiden aivan välttämättömin ravintoaine pysyäkseen hengissä. Jos nämä oikeudet heiltä riistetään, mihin tämä laki tähtää, niin on parasta, että heidän maansa ja mantunsa lunastetaan valtiolle ja tuodaan kaikki ihmiset muihin osiin maata ja taataan valtion puolesta heidän toimeentulonsa. Tämä ajatus on tietysti herrojen mielestä liian paljon varoja kysyvä, vaan siihen teidän politiikkanne johtaa. Sosialidemokraattisella hallituksella olisi ollut paljon suurempi syy ryhtyä toimenpiteisiin esim. köyhäinhoidontarkastajan Hytösen lausunnon johdosta, minkä hän antoi niinä päivinä, jolloin hallitus astui remmiin ja missä hän m. m. totesi, „että näissä vaikeissa olosuhteissa ei ihmiselämä enää ylipäänsä ole mahdollinen. Useita vuosia on Kuusamon väestö, joukossa useita talollisiakin, ollut pakoitettu turvautumaan pettuleipään. On paljon tallollisiakin, jotka saavat köyhäinhoidon apua. Huonoimmissa rajaseutukylissä on koko väestö jo useita vuosia syönyt pettua. Etenkin lapset ovat siitä joutuneet kärsimään. Huono ravinto on turmellut lapsien terveyden niin, että he tavallisesti ovat pöhöttyneitä kuin ankarimpien katovuosien aikana.'' Hallituksen olisi pitänyt tämän lausunnon johdosta antaa lakiesitys näissä rajaseutukylissä elävien ihmisten suojelemisesta, koska asia jo nousevan polven puolestakin olisi ollut erittäin tärkeä estääkseen heidän terveytensä sortumasta ennenkuin se on liian myöhäistä. Hallitus teki toisenlaisen johtopäätöksen ja päätti ruveta suojelemaan juuri sitä luontoa, karhuja ja muita petoeläimiä, missä tämän maan kovaosaisimmat ihmiset asuvat. Tällainen tuntuu kohtalon ivalta. Viime kerralla kun tätä lakia käsiteltiin, oltiin eri mieltä ainoastaan Kutsa- ja Oulankajokialueisiin nähden, mutta tämän jälestä paikallisen väestön puolesta esitettiin myöskin muistutuksia Pallas- ja Ounastunturien seutuihin nähden Kittilän, Muonion ja Enontekiön kuntain alueilta. Eräs lähetystö on nämä muistutukset saattanut eduskuntaryhmienkin tietoon mainiten m. m., että sanottujen alueiden sisällä on 14 asumusta. Ulkopuolisilla Muonion y. m. kuntain asukkailla on myöskin niittyalueet sen sisällä. Lisäksi Kittilän, Muonion ja Enontekiön kuntalaisilla on laidunmaat myös kyseessäolevalla alueella, jossa laidunnetaan poroja, hevosia y. m. Myöskin luonnonsuojelualueen perustaminen laiduntamisoikeuden lisäksi loukkaisi pitäjäläisten kalastus- ja metsästysoikeutta, mikä siellä on luvallinen ja vakiintunut tapa ja että Enontekiön kunnassa ei myöskään ole isoajakoa toimitettu ja näin ollen tälläkään alueella ei valtiolla ole riidatonta omistusoikeutta maa-alueisiin, sillä isojako lopullisesti määrittelee rajat y. m. seikat. Myöskin he huomauttivat siitäkin, että jos karhut saavat rauhassa olla, se on arvaamaton vahinko, mitä ne karjalle tuottavat ja että ahma on vielä vaarallisempi kuin karhu, sillä jos se pääsee esim. porolaumaan, hävittää se sen kokonaan ja senjälkeen menee myöskin toiseen karjaan ja tekee samoin. Nykyisin, vaikka niitä pyydetään, silti ne vuosittain tekevät hyvin paljon tuhoa samoinkuin karhutkin. Vielä he mainitsivat, että ihmiset ovat hyvin järkytettyjä tämän lakiesityksen johdosta. Eräskin uudisasukas, Raski nimeltään, oli tullut hulluksi siitä pelosta, kun hänen asutuksensa saannin mahdollisuus oli tullut riippumaan luonnonsuojelualueen perustamisesta. Kun asiantila on tällainen näihin kolmeen alueeseen nähden, ei oikeudelliselta ja taloudelliselta kannaltakaan katsoen voida lakia hyväksyä, koska nämä alueet ovat lakiin kytketyt.

Lisäksi tahdon vakuuttaa sos. dem. herroille Lehikoiselle ja kumppaneille, jotka tätä lakia ajavat voimaan „luonnon ystäväin" nimellä, että teillä on tilaisuus siitä huolimatta, vaikka tätä lakia ei hyväksytäkään, käydä ihailemassa sitä pohjolan jylhää luontoa, mikä siellä on, ja vakuutan, että kyllä se siellä säilyy edelleenkin koskemattomana, koska se on säilynyt jo vuosisatoja ja vuosituhansia.

Yhdyn valiokunnan ehdotukseen, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Hänninen: Herra puhemies! Mitä tämän lakiehdotuksen puutteellisuuksiin ja virheellisyyksiin tulee, niin niistä ei laki- ja talousvaliokunnan mietintö, nimittäin tämän hylkäävän ponnen mietintö, eikä myöskään perustuslakivaliokunnan mietintö paljon puhu. Sensijaan laki- ja talousvaliokunnan kehoitusponnen perusteluissa viitataan niihin muutamiin. Koska nyt korkeimman oikeuden lausunto on katsottava siksi ratkaisijaksi, joka on vaikuttanut sekä perustuslakivaliokunnan että sitä tietä myöskin laki- ja talousvaliokunnan kantaan, niin lienee kai paikallaan, että täällä luetaan mainittu korkeimman oikeuden lausunto, koska sitä ei ole liitetty laki- ja talousvaliokunnan mietintöön. Korkeimman oikeuden lausunnossa sanotaan:

„Puheenaoleva laki on tarkoitettu sellaiseksi, jota edellytetään helmikuun 23 p:nä 1923 annetun luonnonsuojelulain 1 §:ssä, niinkuin tämä kuuluu laissa marraskuun 15 p:ltä 1927 ja jolla siis tehtäisiin päätös yhden tahi useamman valtiolle kuuluvan alueen erottamisesta yleiseksi ja erityiseksi suojelualueeksi. Hyvän lainlaadintatekniikan mukaan tämä laki siis ei saisi sisältää muuta kuin tuollaisen päätöksen, ei siis säännöksiä, jotka muuttavat itse luonnonsuojelulain määräyksiä tai niihin jotakin lisäävät. Joka tapauksessa olisi mainittua päätöstä tehtäessä noudatettava luonnonsuojelulain säännöstä, että erotettavan alueen tulee olla valtiolle kuuluva, niinkuin eduskunnan hyväksymän lain otsakkeessa ja 1 §:ssä nyt suunniteltuihin suojelualueisiin nähden edellytetäänkin.

Korkein oikeus ei luonnollisesti voi kustakin ehdotetusta alueeesta erikseen lausua, onko se valtiolle kuuluvaa aluetta, vai eikö. Mikäli korkeimman oikeuden tietoon ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aihetta epäillä valtion omistusoikeutta, korkein oikeus ei voi muuta kuin edellyttää, että kysymyksessä olevat alueet kuuluvat valtiolle. Ainoastaan kahdesta alueesta, Kutsajoen ja Oulankajoen seudusta, jotka ovat Kuolajärven ja Kuusamon pitäjissä, on korkeimmalla oikeudella aihetta, hankittuaan nähtävikseen puheenaolevaa lakia laadittaessa eduskunnassa syntyneet asiakirjat, lausua epäilyksensä.

Sen mukaan kuin eduskunnan perustuslakivaliokunnan kirjelmästä viime helmikuun 28 p:ltä ilmenee, ei isojako vielä ole käynyt mainitussa kahdessa pitäjässä. Niissä on tosin huhtikuun 5 p:nä 1879 annetun julistuksen mukaisesti toimitettu väliaikainen liikamaan erottaminen ja lohkojako, mutta kun tämä väliaikainen toimenpide oikeudellisesti ei estäne toimitettavassa lopullisessa isossajaossa, jossa kutakin pitäjää lienee pidettävä yhtenä lohkokuntana, siirtelemästä valtiolle liikamaina väliaikaisesti erotettuja alueita taloille tai yhteismetsiksi, ja kun puheenaolevat kaksi suojelusaluetta myöskään eivät, mikäli korkeimman oikeuden käytettävänä olleen selvityksen nojalla voi päätellä, näytä aikaisemmin kuuluneen mihinkään sellaisiin valtionmaihin, joita voitaisiin pitää, kuten v. 1886 vuoden metsälain 1 §:ssä sanotaan, „kyläkuntien piirien ulkopuolella olevina metsinä ja erämaina", niin ei kysymys valtion omistusoikeudesta Kutsajoen ja Oulankajoen alueisiin korkeimman oikeuden mielestä ole niin selvä, että päätöstä niiden erottamisesta valtionmailla oleviksi suojelualueiksi vielä voitaisiin tehdä.

Kosketeltua omistusoikeuden epäselvyyttä ei korkeimman oikeuden mielestä voida korvata niillä määräyksillä, jotka ovat eduskunnan hyväksymän lain 2 §:n 1 momentissa, ja joissa m. m. vastoin lain otsaketta ja 1 §:ää edellytetään eräiden suojelualueiden omistusoikeuskysymyksen olevankin vielä isonjaon varassa ja alueihin voivan tulla kuulumaan yksityistenkin maat. Lisäksi on huomattava, että jos puheenaolevat alueet jo nyt ovat valtion maata sillä perusteella, että ne olisivat, kuten perustuslakivaliokunta on käsittänyt, kyläkuntien piirien ulkopuolella olevaa erämaata, niin on jakolainsäädännönvastaista nyt laissa säätää luvalliseksi kyläkunnissa tapahtuvien isojenjakojen ulotuttaminen mainituille seuduille, siis kyläkuntien ulkopuolella oleviksi havai-

tuille alueille, ja edellyttää, että kyläkuntalaisille voitaisiin jaossa sijoitella tiluksia sinnekin. Jos taas isotjaot sanotuin tavoin voivat ulottua niille alueille, niin osoittaa se, etteivät nämä alueet ole mainitunlaista erämaata, vaan kyläkuntien piirissä olevaa maata.

Sen ohessa korkein oikeus tahtoo kiinnittää huomiota siihen, ettei suojelualueista päätettäessä ole riittävää ilmaista vain „seudun", „alueen" tai „tienoon" nimi ja likimääräinen pinta-ala, vaan että yleisölle ja lain käyttäjille on tarpeen saada tietää myöskin suojelualueiden rajat. Jollei niitä ilmaista, ei myöskään voida sanoa alueen olevan siten määrätty kuin luonnonsuojelulain 1 §:ssä tarkoitetaan."

Tämä korkeimman oikeuden lausunto on mielestäni niin selvä, että jokainen, joka sen lukee sekä vertaa sitä ja niitä lakeihin perustuvia oikeuksia, joita asukkailla on vielä niihinkin alueihin, joita Kuolajärvellä, Kuusamossa ja Kemijärven Pyhätunturilla ehdotetaan lunnonsuojelualueiksi, luonnonsuojelulain 1 ja 8 §:ään, niin ei voi tulla mihinkään muuhun tulokseen kuin siihen, että valtiolla ei voi olla vielä oikeutta näitten alueitten ottamiseen luonnonsuojelualueiksi, koska se alue, joka tähän tarkoitukseen nimenomaan lailla määrätään, pitää olla kiistämättömästi valtion maata. Sitäpaitsi näissä knihtisopimus-pitäjissä on pitäjäläisillä erikoisia nautintaoikeuksia, jotka on heille vuoden 1879 julistuksessa säädetty, nimittäin siinä julistuksessa, jossa n. s. knihtikontrahdit osittain muutettiin, osittain kumottiin. Tämän julistuksen 2 kohdassa sanotaan, että näiden pitäjien asukkaille vakuutetaan oikeus metsästykseen, kalastukseen ja poronhoitoon kaikella sillä alueella, joka väliaikaisesti valtion nautintaan erotetaan. Pitäjäläisillä on siis kiistämätön oikeus näitä alueita nauttia niin kauan kuin isojako on suoritettu, ja senkin jälkeen on niillä lupa — „oikeus"-sana muutettiin 1898 asetuksessa „lupa"-sanaksi — niin kauan niitä alueita nauttia, kuin hallitus toisin säätää. Jos nyt nämä alueet julistetaan luonnonsuojelualueiksi, niin silloinhan ne tulevat luonnonsuojelulain alaiseksi ja silloin on kaikenlainen kalastus, otusten pyynti, laiduntaminen kokonaan kielletty. Tosin luonnonsuojelulaki antaa hallitukselle oikeuden näitä määräyksiä lievittääkin, mutta se kai ei liene oikeaa lainsäädäntöä, että hallitukselle annetaan oikeus asukkaiden lakiin perustuvia omistus- ja nautintooikeuksia muuttaa.

Tämä asian oikeudellisesta pohjasta, joka, niinkuin tästä on käynyt selville, on sangen horjuva ja pettävä, siitä emme pääse mihinkään.

Sen lisäksi on otettava huomioon taloudelliset seikat, joista laki- ja talousvaliokuntakin on kehoitusponnen perusteluissa maininnut. Lakia valmistettaessa ei ole otettu huomioon sitä, mitä tämän lain toimeenpano valtiolle tulee maksamaan. Oikeaan lainsäädäntöön kuuluu, että eduskunta tietää, mitä jonkun lain toimeenpano tulee maksamaan. Sitäpaitsi ei ole ollenkaan tutkittu, minkälainen asutus on näiden luonnonsuojelualueiden ympärillä ja mitä haittoja tästä laista tulisi olemaan asukkaille. Erämaan asukkaat, jotka ovat uskaltautuneet tuonne kauas kiveliöihin raivaamaan pieniä peltotilkkujaan, ovat menneet sinne siinä toivossa, että he saavat nauttia niitä luonnonetuja, joita heidän ympäristönsä tarjoo: kalavesiä, metsästysmaita, luonnonniittyjä ja myöskin laitumia. — Laitumille pannaan siellä erinomaisen suuri merkitys. Siellä on verraten suuria kyliä aivan suojelualueen vieressä, joilta näin ollen menisi laitumet vähiksi ja joille kävisi arvaamattoman vaikeaksi pitää eläimiään pois mainituilta luonnonsuojelualueilta, jollei sillä ole aitaa. Minä uskon, että valtio ei rupeaisi niitä aitaamaan, vaan nojaisi tilusrauhoituslakiin ja asukkaat saisivat itse pitää eläimensä erillään mainituilta alueilta. Se olisi sangen työläs tehtävä siellä, missä eläimet kulkevat vapaina erämaissa suurin laumoin. Koko kyläkuntien hevoset yhtenä laumana kulkevat peninkulmien päässä. Luonnonsuojelualueiden rajoilla pitäisi silloin olla hevosillakin paimen. Siellä kyllä täytyy lehmäkarjaa paimentaa karhujen tähden, niitä kun on siellä aika runsaasti kuten tilastot tulevat näyttämään, kun sieltä pyydetään korvauksia karhujen tekemistä vahingoista. Samoin lampaat kulkevat suurin laumoin ja niillekin pitäisi silloin olla paimen, jos tuollainen pyhitetty alue tulisi aivan kylien lähistölle. Poronhoito niinikään jäisi riippumaan siitä, mitenkä hallitus siitä päättää, siitä huolimatta, että asukkailla on asetus, joka takaa vapaan poronhoidon pitäjien kaikilla alueilla aina isonjaon loppuun saakka.

Ed. Haataja on täällä asettunut mielestäni verraten humaaniselle kannalle asukkaiden elinkeinoihin nähden ja ehdottaa, että sekä oikeudellista puolta että taloudellista puolta tutkittaisiin, ennenkuin uusi esitys asiasta annetaan. Minun mielestäni tämä tutkimus olisi pitänyt tehdä jo silloin, kun alunperin tällaista esitystä tehtiin. Olisi pitänyt tutkia ensin ehdotuksen oikeudellinen perusta, ettei olisi tullut tällaista lakia, jota ei voida hyväksyä, sillä minä ole aivan varma siitä, että sen jälkeen kun korkein oikeus on antanut edelläkerrotunlaisen lausunnon ja asianomaiset valiokunnat ovat antaneet epäävän lausunnon, ei tätä lakia myöskään eduskunta tule hyväksymään. Tämmöinen lainsäädäntö on mielestäni huonoa lainsäädäntöä ja se ei saisi kertautua.

Minä olen omasta puolestani laki- ja talousvaliokunnan hylkäävän ponnen kannalla.

Ed. J. F. Aalto: Vuoden 1928 valtiopäivillä oli tämä asia perustuslakivaliokunnassa hyvin perusteellisen käsittelyn alaisena. Silloin hankittiin valiokunnan käytettäväksi kaikki mahdolliset asiaa koskevat asiakirjat ja kuultiin myös asiantuntijoita ja tuli perustuslakivaliokunta tällöin siihen käsitykseen, että ei ole mitään estettä lain hyväksymiselle, jos otetaan huomioon ne talollisten oikeuksia tarkoittavat säännökset, joita laki sisältää. Kun sitten asia tuli uudelleen perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi näillä valtiopäivillä, ei perustuslakivaliokunta katsonut olevan mitään asiallista syytä luopua aikaisemmalta kannaltaan, mutta kuitenkin asettui valiokunta sille kannalle, että lakia ei olisi hyväksyttävä, koska perustuslakivaliokunnan mielestä on arveluttavaa saattaa laki voimaan vastoin korkeimman oikeuden lausuntoa. Siis perustuslakivaliokunnalla ei ole mitään muuta perustetta hylkäävän kantansa tueksi kuin kohteliaisuus korkeinta oikeutta ja tasavallan presidenttiä kohtaan. Mielestäni tämmöinen peruste on liian heikko ja erikoisesti sen tekee heikoksi vielä se, että korkein oikeuskaan ei ole hylkäävän kantansa perusteeksi esittänyt mitään ehdottoman varmaa. Korkein oikeus lausuu, että on aihetta lausua epäilyksensä lakia kohtaan, mutta ei siis asetu lainkaan varmalle kannalle. Ja kuten täällä ed. Haataja on jo huomauttanut, asiaa ei ole käsitelty korkeimman oikeuden täysistunnossa vaan jaostossa, jossa päätös on tehty äänestyksen kautta. Siis osa jaoston jäsenistäkin on ollut toista mieltä, siis sillä kannalla, ettei ole mitään esteitä lain hyväksymiselle.

Näin ollen mielestäni on perustulakivaliokunta tullut toiseen tulokseen kuin vuoden 1928 valtiopäivillä perin heikoilla perusteilla. Ei yksin kohteliaisuussyistä ole syytä luopua oikealta kannalta. Senvuoksi minä olenkin sitä mieltä, kuten esitetään perustuslakivaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle antamaan lausuntoon liitetyssä eriävässä mielipiteessä, että lakiehdotus olisi hyväksyttävä. Minä en pidä oikeana periaatteelliseltakaan kannalta katsoen sitä, että eduskunta luopuu oikealta kannalta vain senvuoksi, että tasavallan presidentti on jättänyt lain vahvistamatta ja että korkein oikeus epäilee asiaa. Minä senvuoksi kannatankin ed. Ailion ehdotusta, että lakiehdotus hyväksyttäisiin.

Ed. Haataja: Kun ed. Hännisen lausunnon yhteydessä on eduskunnan pöytäkirjoihin tullut merkityksi se korkeimman oikeuden lausunto, josta asiassa on kysymys, tuntuu minusta asianmukaiselta, että sinne myöskin merkitään, että arvostelu tästä korkeimman oikeuden lausunnosta on löydettävissä aikakauskirjassa Maanmittaus vuodelta 1928 sivuilla 172—187.

Ed. Puhakka: Ed. Ailio kohdisti lausunnossaan verrattain ankaran arvostelun perustuslakivaliokunnan menettelyä vastaan käsiteltävänä olevassa asiassa, kun valiokunta nyt on lausunnossaan laki- ja talousvaliokunnalle katsonut, ettei olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kysymyksessäolevan, vahvistamatta jääneen lain voimaansaattamiseksi. Ja tähän arvosteluun yhtyi, ainakin osaksi, myöskin edustaja Aalto. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin, se on tarkoin huomattava, sanotun lausunnon antanut yksinomaan sillä perusteella, että laki on jätetty vahvistamatta korkeimman oikeuden sen oikeudellisesta puolesta esiintuomien epäilyksien vuoksi ja että valiokunta vastoin näitä epäilyjä piti arveluttavana lain voimaansaattamisen vahvistamatta. Syy, jolla perustuslakivaliokunta on siis tulokseensa tullut, on uusi, ilmennyt senjälkeen kun perustuslakivaliokunta on aikaisemman lausuntonsa tästä asiasta antanut,

ja minun käsittääkseni se syy näyttää myöskin varsin hyväksyttävältä. Puolestani katson lain olevan annettava raueta myöskin muista syistä ja m. m. sentähden, koska lain 2 § voisi helposti antaa tukea sille käsitykselle, että luonnonsuojelualueitten erottaminen Enontekiön ja Kemijärven kunnissa olisi esteenä isonjaon tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle näissä kunnissa.

Ed. Ailio: Täällä on huomautettu, että hallituksen esitystä laadittaessa ei olisi harkittu yksityiskohtia, kuinka tämä laki olisi täytäntöönpantava ja m. m. sellaisia määräyksiä, jotka olisivat tarpeen vahinkoeläinten pyynnin varalle. Tämän johdosta minä pyydän huomauttaa, että hallituksen esitystä valmistettaessa valmistettiin myöskin asetusehdotus, joka oikaisuvedoksena annettiin valiokunnan jäsenten käytettäväksi ja tätä esitystä olivat valmistamassa parhaat käytettävissä olevat voimat niin ettei se perustunut yksinomaan yksityisen tiedemiehen tutkimuksiin.

Ed. Liedekselle pyydän huomauttaa, että sosialidemokraattinen hallitus koetti myös suojella ihmisiä ja etupäässä köyhiä ihmisiä. Me valmistimme m m. sairausvakuutuslain, mutta kelpaako sekään teille. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Kurja laki!)

Ed. Liedes: Minä tahdon ed. Ailion puheenvuoron johdosta lausua, ettei ainakaan kuusamolaisia ihmisiä sosialidemokraattinen hallitus halunnut suojella, sitähän todistaa se mitä köyhäinhoidontarkastaja Hytösen lausunnon johdosta sosialidemokraattinen hallitus teki. Se ei tehnyt mitään. Päinvastoin nämä arvoisat edustajat seuraavana päivänä kun Hytösen lausunto oli sanomalehdessä, perustivat eräänlaisen keräyskomitean, joka keräsi vanhoja vaatteita Kuusamon hädänalaisille, mutta hallitus ei tehnyt mitään. Mitä sitten tähän asiaan tulee, että valiokunnan mietinnössä ehdotetaan hallitukselta pyydettäväksi uutta esitystä, niin siihen nähden minä tekisin sellaisen ehdotuksen, että se hylättäisiin.

Ed. Perälä: Katson sen toivomuksen, minkä laki- ja talousvaliokunta tahtoo hallitukselle eduskunnan antavan johtavan sellaiseen tulokseen, että olisi asetettava uusi komitea tutkimaan asioita, siis lisäämään virkamiehistöä ja niiden palkkoja, niin minä vastustan tällaisen toivomuksen esittämistä ja kannatan ed. Liedeksen täällä tekemää ehdotusta, että asia päätettäisiin valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Ailio ed. Lehikoisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Ailion ehdotukseksi. Ed. Liedes ed. Perälän kannattamana on ehdottanut, että laki- ja talousvaliokunnan mietinnön sivulla 2 oleva ponsi hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Liedeksen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ed. Liedeksen ehdotus tulee äänestyksen alaiseksi siinä tapauksessa, että lakiehdotus hylätään, mutta jos lakiehdotus hyväksytään, raukeaa ed. Liedeksen ehdotus.

Äänestykset ja päätös:

Äänestys ed. Ailion ja laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen itse lakiehdotukseen nähden, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Ailion ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 53 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen.

Puhemies: Näin ollen tulee äänestettäväksi ed. Liedeksen ehdotuksesta.

Äänestys ed. Liedeksen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan mietinnön sivulla 2 olevan ponnen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Liedeksen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Ed. L i e d e s pyytää koneäänestystä.

P u h e m i e s: Koneäänestystä on pyydetty. Esitän vastattavaksi: „jaa'' tai „ei''.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 33 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 31.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. L i e d e s: Pyydän julkista äänestystä.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aaltonen, Aattela, Ahmavaara, Ailio, Alestalo, Ampuja, Aro, Aromaa, Asikainen, Auer, von Born, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Eskola, Estlander, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, Hannula, M., Harvala, Haverinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huttunen, Huuhtanen, Häkkinen, Hästbacka, Inborr, Jokinen, Junnila, Jussila, Järvinen, Kallio, K., Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Komu, Kontio, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kukkonen, Kullberg, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Laurén, Lautala, Lehikoinen, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Leppälä, Lindberg, Linna, J., Linna, K. E., Lähteenoja, Malmivaara, Mangs, Manner, Marttila, Moilanen, Molin, Mustakallio, Myllymäki, K., Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paasivuori, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, M., Pennanen, Pensas, Penttala, Perho, Pilkka, Puhakka, Puittinen, Päivänsalo, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikka, Ryynänen, Ryömä, Saarelainen, Sanmark, Sariola, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sirén, Sirola, Sunila, Suokas, Talas, Tarkkanen, Tolonen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Valta, A., Vehkaoja, Welling, Vennola, Vertanen, Vesterinen, Vilhula, Voionmaa, Väisänen, J., Åhlström ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Hannula, U., Hänninen, Kallio, W. J., Kalliokoski, Koivuranta, Kulmala, Kyhälä, Lehto, Liedes, Meriläinen, Myllymäki, L., Pekkala, E., Perälä, Pohjaranta, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Salo, Strengell, Tabell, Talvio, Tanner, Urpilainen, Virta ja Väisänen, H.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 35 edustajaa:

Aalto, J. F., Arffman, Bryggari, Forsberg, Halén, Hannula, M. A., Heikkilä, Heikkinen, Helo, Ikola, Jacobsson, Janhonen, Jern, Junes, Jutila, Juutilainen, Lohi, Luoma, Luostarinen, Löthman, Mantere, Niukkanen, Nordenstreng, Pilppula, Pitkänen, Raatikainen, Reinikainen, Ruotsalainen, Saarinen, Sahlstein, Sillanpää, Sventorzetski, Turunen, Waljakka ja Valta, K.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 25 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt laki- ja talousvaliokunnan ehdottaman ponnen.

Asia on loppuunkäsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan myöhäisen ajan takia asiat 15—19.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

20) Erinäisten Turun ja Vaasan saaristossa olevien kuntien terveydenhoito-olojen parantamista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4;

21) Runnin kylpylän muodostamista valtion omistamaksi kansanparantolaksi

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ja

22) Ehdotuksen laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä,

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 23,23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

24. Tiistaina 29 p. lokakuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta 454
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 9 a ja 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 48.

2) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta..... 455
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 53.

3) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2.

4) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta ... 456
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Schaumanin lak. al. n:o 1.

Siv.

Toinen käsittely:

5) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta 456
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 21.

6) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön 463
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 23.

7) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta .... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.

8) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 33.

9) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista 464
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2.

Ensimmäinen käsittely:

10) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä 474

Siv.

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 18.

Ainoa käsittely:

11) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi 475
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 58.
12) Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1928 497
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.
13) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22.
14) Ehdotus Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamisesta ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Koivurannan y.m. toiv. al. n:o 23.
15) Ehdotus erinäisten Turun ja Vaasan saaristossa olevien kuntien terveydenhoito-olojen parantamisesta —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Collianderin y. m. toiv. al. n:o 24.
16) Ehdotus Runnin kylpylän muodostamisesta valtion omistamaksi kansanparantolaksi ..... —
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Malmivaaran y. m. toiv. al. n:o 25.

Esitellään:

17) Hallituksen esitys n:o 60 laiksi ammatillisista ja teknillisistä oppilaitoksista 510

Pöydällepanoa varten esitellään:

18) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:n yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta 511
19) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen tiedonannon johdosta eduskunnalle, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta ..... „
20) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta sairausvakuutuslaiksi .. „
21) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Alestalo, Arffman, Bäck, M. A. Hannula, Heikkilä, Huittinen, Jacobsson, Keto, Kivisalo, Koivuranta, Lohi, Luoma, Perho, Saarelainen ja Tukia.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: tästä istunnosta yksityisten asiain takia edustajat Heikkilä, M. A. Hannula ja Bäck, virkatehtävien takia ed. Luoma ja perheessä sattuneen kuolemantapauksen johdosta ed. Tukia sekä marraskuun 5—7 päiväksi virkaasiain takia ed. Löthman.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi jakolaitoksesta 26 päivänä lokakuuta 1916 annetun asetuksen muuttamisesta sekä laiksi erillisten vesijättöjen muodostamisesta itsenäisiksi tiloiksi 17 päivänä lokakuuta 1911 annetun asetuksen muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 48, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan

mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 9 ja 9 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen tehdään päätös erikseen kummastakin lakiehdotuksesta. Molempia lakiehdotuksia koskevat mahdolliset ehdotukset on tehtävä keskustelun kuluessa.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroja ei haluta.

Ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään.

Niin ikään toinen lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta myöntää helpotuksia ja vapautuksia valtiolle tulevien maksujen ja korvausten suorittamisesta.

Hallituksen esitys n:o 53, jota on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 16, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Virta: Nyt esillä oleva lakiesitys valtiolle tulevien maksujen ja korvauksien vapauttamisesta ja helpottamisesta on kolmannessa käsittelyssä, ja kun lakiesitys on saanut toisessa käsittelyssä sen muodon, jota hallitus tätä kysymystä koskevassa ehdotuksessaan on ehdottanut, laki hyväksytyssä muodossa antaa valtioneuvostolle liian suuret valtuudet tällaisissa asioissa, jota suuressa määrin varmasti tullaan käyttämään sillä tavoin, ettei se meidän mielestämme ole paikallaan. Hallituksen esityksen mukaan voidaan maksuvapautusta antaa valtiolle tulevista korvauksista jopa osakeyhtiöille ja yhtymillekin ja saattaa olla, että hallitus käyttää näitä valtuuksiaan vielä niinkin pitkälle, että sellaisiin korvauksiin, jotka on aiheutettu mahdollisesti huolimattomuudella tai muulla siihen verrattavalla syyllä, voidaan tulkita liian laajasti ja omavaltaisesti. Senvuoksi minä ehdotankin, että lakiesitys hylätään.

Ed. Rosenberg: Pyydän kannattaa ed. Virran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta ed. Rosenbergin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Kutsun ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy asian toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus toukokuun 6 päivänä 1920 annetun, Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan lain 11 §:n selittämisestä.

Ahvenanmaan maakuntapäivien aloite n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suu-

ren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n muuttamisesta.

Ed. Schaumanin lak. al. n:o 1, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 18, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. M. Pekkala: Metsäkiinnityslain hyväksyminen tietäisi lainsäädännössämme tähän asti vallinneen suuren puutteen poistamista, sillä tunnettuahan on, ettei metsää yleensä ole voitu lainan vakuutena käyttää, jos kohta siihen kiertoteitse onkin ollut mahdollisuus ja jos kohta kiinteistöluottoa myönnettäessä tavallisesti tilan metsäkin on jossain määrin otettu huomioon. Käsillä olevan lain avulla käy metsän kiinnittäminen lainan vakuudeksi mahdolliseksi.

Kokemus ulkomailta, missä metsänluottokysymys on ratkaistu jo kauan sitten — esimerkiksi Saksassa vuodesta 1859 ja Norjassa vuodesta 1886 alkaen — on osoittanut, että metsä on erinomainen luoton vakuus, ehdolla, että lainanottaja sitoutuu laina-aikana metsänkäytön suhteen noudattamaan vahvistettua taloussuunnitelmaa sekä pitämään metsänsä palovakuutettuna. Luonnollista onkin, että metsä, joka maatilan arvosta usein mudostaa suuren, ellei suurimmankin osan, tarjoaa varman lainanvakuuden, ja varsinkin meillä, missä metsillä on yksityisja kansantaloudessa melkoisesti isompi merkitys kuin monessa muussa metsistä köyhemmässä maassa. Onkin suorastaan ihmeteltävää, ettei metsäluottoliikettä meillä ole, yrityksistä huolimatta, saatu ennemmin sellaiseen käyntiin, että sillä olisi ollut jotakin käytännöllistä merkitystä.

Mitä ensinnäkin tulee metsäluoton yleiseen kansantaloudelliseen merkitykseen, niin voidaan sen avulla huomattavasti parantaa metsien tilaa. Niin pian kuin metsää ruvetaan metsätaloussuunnitelman mukaan hoitamaan, jota metsäkiinnityslaki edellyttää, on takeet olemassa siitä, ettei tilan metsäpääomaa kuluteta liikaa, jota paitsi metsäntuotto lisääntyy. Yksityismetsiemme metsänhoidolliseen tilaan nähden on toivomiselle paljon sijaa, riippuen puutteellisesta lainsäädännöstämme, se kun ei estä metsien ryöstöhakkausta. Yli 25 % yksityismetsistämme onkin epäjärkiperäisillä hakkauksilla suorastaan pilattu ja noin 3 ½ % suorastaan hävitetty puhumattakaan siitä, että laajat alueet ovat puolituottoisessa kunnossa tai aivan tuottamattomina. Yksityismetsien ikäluokkasuhteet eivät myöskään ole läheskään normaaliset, vaan on vanhoja metsiä ylen vähän muihin ikäluokkiin verraten. Kun meidän maassamme ei ainakaan toistaiseksi vielä ole mahdollisuutta saada lainsäädännöllä aikaan muutosta parempaan päin metsien käsittelyssä, olisi jo paljon voitettu sillä, jos niin monet tilalliset kuin suinkin laadituttaisivat metsilleen taloussuunnitelman ja sitä noudattaen hoitaisivat kestävällä

tavalla metsiään. Metsäkiinnityslailla pyritään tähänkin päämäärään, sillä kun metsänomistaja rahapulan sattuessa useimmiten ensimmäiseksi käy käsiksi metsäänsä, hakkauttaen sitä milloin enemmän tai vähemmän epäjärkiperäisesti, milloin suorastaan hävittäen, voi hän tästä välttyä hankkimalla lainaa metsäänsä vastaan. Aivan erikoisen hyödylliseksi toimenpiteeksi muodostuu lainanottaminen silloin kuin on kysymys nuorten kasvuisten metsien hakkauksista, sillä tällaisten metsien hakkaaminen on ei ainoastaan asianomaisen metsänomistajan itsensä, vaan kansantalouden kannalta mitä vahingollisin. Tämä vahingollisuus näkyy ennenkaikkea siinä ylen runsaassa paperipuun hakkuussa, mikä maatalouden pulasta riippuen maassamme viime vuosina on ollut käynnissä ja minkä tuloksena maastamme on viety ulkomaille valtavat määrät puutavaraa jalostamattomana.

Metsäluoton yhtenä suurena etuna on myös mainittava, että maatilain lainavakuus kiinnityslainaa otettaessa kasvaa huomattavasti. Tällä seikalla on minusta varsinkin maamme pohjois- ja itäosissa, missä maatalous on melkoisesti metsätalousvaltaisempi ja missä viljellyn maan kiinnitysarvo on siis suhteellisesti pieni, suuri merkitys Käyttämällä metsää luoton vakuutena ja hankkimalla sen nojalla pitkäaikaisia ja huokeakorkoisia kuoletuslainoja voi metsänomistaja vapautua kalliskorkoisesta tilapäisluotosta ja saada taloutensa vakiintuneemmalle kannalle. Mainita vihdoin voidaan, että metsäluoton järjestäminen voi varsin tehokkaasti vaikuttaa raaka-ainehintojen vakiintumiseen muista sen eduista puhumatta.

Niinkuin edellä olen selvittänyt, olisi siis metsäluoton järjestämisestä monenlaista yleistä ja yksityistaloudellista hyötyä. Olisi näin ollen odottanut, että asiata koskeva mietintö itse pääasiaan nähden olisi ollut yksimielinen huolimatta siitäkin, että on jo totuttu siihen, että äärimmäinen vasemmisto, olipa kysymys miltei minkälaatuisista asioista tahansa, aina liittää vastalauseensa mietintöön. Tässä tapauksessa tutustui allekirjoittanut kuitenkin jossain määrin uteliaana esillä olevassa mietinnössä olevaan kommunistien vastalauseeseen, sillä noin suoralta kädeltä arvostellen olisi luullut olevan mahdotonta keksiä puolusteluja hylkäävälle käsityskannalle. Näitä ovat kommunistit kuitenkin luulleet löytävänsä. Vastalauseessaan sanovat he: „Metsäkiinnitykset ovat omiaan entistä suuremmassa määrin jouduttamaan pientalonpoikaiston karkoittamista velkojensa vuoksi omilta tiloiltaan. Velalliset joutuisivat lain johdosta kiusallisen holhousvallan alaiseksi.'' Nämä ovat ne syyt, joilla he ehdottavat lakiehdotuksen hylättäväksi. Tarkastellaanpa näitä väitteitä lähemmin.

Minä otan aluksi pienen kouluesimerkin. Pientilallinen on tilansa lunastushinnan suorittamista ja taloutensa parantamista varten hankkinut joko asutus- tai osuuskassasta tai molemmista pitkäaikaisen huokeakorkoisen lainan ja kiinnittänyt sen vakuudeksi tilansa täydestä arvosta. Hän on täten selvinnyt pahimmasta pulasta, mutta joutuu jonkun tilapäisen tarpeen vuoksi uudelleen rahapulaan. Tilalla sattuu olemaan paraassa kasvukunnossa oleva nuori, esim. 10 vuoden perästä paperipuuksi varattu metsä. Myymällä sen mahdollisimman tyyten voi hän selviytyä pulasta, mutta silloin on hänelle voinut aiheutua melkoinen vahinko. Jos hän olisi saanut tätä kasvavaa metsäänsä vastaan lisää pitkäaikaista huokeakorkoista lainaa asutus- tai osuuskassasta, niinkuin hän metsäkiinnityslain voimaantultua saa, olisi hän voinut lykätä metsän myyntinsä esim. 10 vuoden päähän ja saada silloin ehkäpä 2—3 kertaisen hinnan, ja lisäksi vielä tämän 10 vuoden aikana tarpeelliset kotitarvepuut, jotka metsänmyynnin takia todennäköisesti olisi ollut ostettava. Tällöin hän ehkä voi maksaa entisetkin velkansa ja olisi senjälkeen velaton mies. Hyötyähän siis metsäkiinnityksestä hänelle olisi ollut, mutta ei mitään vahinkoa. Jos hän taas turvautuisi lyhytaikaiseen vekseliluottoon, joka mahdollisuus tilan ollessa täydestä arvosta kiinnitettynäkin, on jälellä, olisi hänen tarvinnut maksaa korkeata korkoa ja sen kautta todella joutua asemaan, joka varmimmin sortaa hänet pois konnultaan. Metsäkiinnityslaki johtaa siis aivan päinvastaiseen tulokseen kuin mihin kommunistien vastalauseessa väitetään sen johtavan eli siis metsänomistajien, myös pienempien, luotto-olojen helpotukseen.

Mutta velalliset joutuvat kiusallisen holhouksen alaiseksi, sanovat kommunistit edelleen. No, selvähän on, että luotonantaja vaatii vakuuden siitä, ettei vakuus lainaaikana vähene. Mutta kenelle siitä on vahinkoa? Kun metsää voidaan metsätaloussuun-

nitelman mukaan käyttää juuri niinkuin järkiperäinen metsänhoito edellyttääkin, on siitä lainanottajalle vaan hyötyä. Ja tällaisen holhouksen täytyy todentotta jokaisen järkevän pientilallisenkin sietää, koska siitä hänelle itselleenkin on hyötyä.

Metsäluotto tulee kalliiksi, sanotaan ehkä vielä. On myönnettävä, että vaatimattomimmankin metsätaloussuunnitelman laatiminen maksaa, mutta sen tuoma hyöty on näihin pieniin kustannuksiin verrattuna epäilemättä suurempi, sillä lukuisathan ovat jo ne metsänomistajat, jotka pelkästään suunnitelman itsensä takia sellaisen metsälleen laadituttavat. Jos se olisi turhanpäiväinen asiakirja, niin tuskinpa sellaista hankittaisiin.

Asiata valiokunnassa käsiteltäessä ovat kommunistit myös huomauttaneet, vaikkakaan eivät puhu vastalauseessaan siitä mitään, että metsäkiinnityslaki ei koske pienviljelijöitä, vaan ainoastaan suurempia tilallisia. Vaikka tämäkään väite ei pidä paikkaansa, kuten edellä olen osoittanut, ei minun mielestäni sillä syyllä pitäisi lakia hylätä, sillä ei kai kommunisteilla voi olla mitään sitä vastaan, vaikkapa suurtilalliset liiaksi velkaantuisivatkin ja sortuisivat pois konnuiltaan. Sehän päinvastoin lienee tilanne, johon äärimmäinen vasemmisto pyrkiikin. Ei myöskään tunnu olevan mitään pätevää syytä lähteä ehkäisemään sellaisen lainsäädännön aikaansaamista, joka, koskekoonpa se vaikka suurviljelijöitä, parantaa heidän taloutensa hoitomahdollisuuksia, vahingoittamatta ketään.

Näemme siis, että metsäkiinnityslain hylkäämistä puoltavia näkökohtia ei ole, vaikka kommunistit tavalliseen tapaansa sellaisia ovat koettaneet hakea ja vastustaa lakia ehkäpä juuri sen hyödyn vuoksi. Näin ollen ja kun päinvastoin monet painavat seikat puhuvat metsäluoton järjestämisen puolesta, on tyydytyksellä todettava, että sitä koskeva lainsäädäntö vihdoinkin aikaansaadaan.

Mitä tulee lakiehdotuksen yksityiskohtiin, niin ei suuri valiokunta mielestäni ole onnistunut tehdessään muutosehdotuksen lakiehdotuksen 7 §:ään, mutta kun tästä nähtävästi lakiehdotuksen pykälittäisessä käsittelyssä vielä tulee lähemmin puhe, en puutu yksityiskohtiin tässä yhteydessä.

Ed. Nurmesniemi: Esillä oleva lakiehdotus on mielestäni erittäin tärkeä eikä suinkaan ennenaikainen, vaan pikemminkin päinvastoin. Meillä on sopivan pitkäaikaisen luoton puutteessa jouduttu myymään äärettömän paljon vielä aivan keskenkasvuisia metsiä suureksi vahingoksi sekä yksityistaloudelle että kansantaloudelle. Tämän lain tarkoituksena on, samalla kun lyhytaikaiset lainat voidaan metsäkiinnityksen avulla vakauttaa, tehokkaasti edistää suunnitelman mukaista metsänhoitoa, ja tämä onkin mielestäni erittäin tärkeä ja huomioonotettava seikka tätä lakia laadittaessa.

Lakivaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen, tehden siihen ainoastaan vähäisiä muutoksia, mitkä ovat aiheutuneet osaksi siitä, että tämän lain edellyttämiksi luottoa antaviksi laitoksiksi on tarkoitettu myöskin henkivakuutuslaitokset y. m. s., joista perusteluissa on mainittu. Tämän vuoksi onkin hallituksen esityksessä käytetty sana „rahalaitos" lakivaliokunnassa muutettu sanoiksi „luottoa antava laitos", koska henkivakuutuslaitokset eivät ole varsinaisia rahalaitoksia, mutta voivat kuitenkin antaa ja yleensä antavatkin luottoa.

Lakiehdotuksessa on muutamia poikkeuksia meillä aikaisemmin käytännössä olleista lainsäädännöistä. Sen mukaan voi kiinnityksen haltija, milloin metsää on myyty ilman hänen suostumustaan tai ryhdytty hakkaamaan vastoin metsänhoitosuunnitelmaa, hakea hakkuukieltoa tai takavarikkoa ulosottomieheltä, siis kruununvoudilta, ja sellaisilla paikkakunnilla, missä kruununvouti ei asu, myöskin nimismieheltä eikä siis ulosoton haltijalta, maaherralta, kuten muissa takavarikkoasioissa on asianlaita. Sen lisäksi on hallituksen esityksen mukaan, jonka lakivaliokunta on hyväksynyt, yleisen tarkastuksen alaiset luottoa antavat laitokset vapautettu asettamasta panttia tai takausta, milloin nämä kiinnityksen haltijana hakevat hakkuukieltoa tai takavarikkoa edellämainituissa tarkoituksissa. Muissa asioissahan täytyy aina hakijan esittää pantti tai takaus takavarikkoa hakiessaan. Suuri valiokunta tosin poisti tämän 7 §:n määräyksen. Mielestäni tämä määräys olisi hyväksyttävä siten täydennettynä, että myöskin osuuskassat samoin kuin muutkin tässä laissa tarkoitetut luottoa antavat laitokset olisivat pantti- tai takausvelvollisuudesta vapaat. Jos suuren valiokunnan periaate, ettei millekään tässä laissa tarkoitetulle luottoa antavalle laitokselle myönnetä vapautusta pan-

tista tai takauksesta takavarikkoa hakiessaan, hyväksytään, menettää koko pykälä merkityksensä, koska meillä jo aikaisemman lainsäädännön mukaan takavarikkoa hakiessaan ovat kaikki pantti- tai takausvelvollisia. Mielestäni on asiallisempaa, että 7 § kokonaan poistetaan tai hyväksytään se sellaisessa muodossa, kuin se on lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä kolmannessa vastalauseessa.

Asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulenkin tekemään ehdotuksen, että tämä 7 § palautettaisiin tähän sellaisessa muodossa kuin se on kolmannessa vastalauseessa.

Ed. Tabell: Vaikka minä jo asian ensimmäisessä käsittelyssä lyhyesti perustelinkin ryhmämme kantaa, niin minä näen vielä olevan aihetta ed. M. Pekkalan äsken täällä käyttämän puheenvuoron johdosta kajota tähän kysymykseen.

Ed. M. Pekkala täällä asetti lakia puolustavaksi näkökohdaksi sen, että tämä on erittäin tehokas keino lainan vakuudeksi sekä että tällä myöskin voidaan estää etenkin nuorten metsien ennakkohakkausta. Nämä perustelut kuitenkin, mitkä ed. Pekkala täällä esitti, ovat minusta liian paljon nähty metsätalousmiehen näkökannalta. Ed. Pekkala aivan samoin kuin lakivaliokunnan enemmistö lähtee perustelemaan tätä pientalonpoikien lainansaantimahdollisuutta sillä, että tässä on samalla nähtävissä eräs kansantaloudellinen etukysymys. Minä kuitenkin, kuten jo ensimmäisessä käsittelyssä lausuin, en haluaisi lähteä tältä pohjalta asiata tarkastelemaan. Minun mielestäni asiaa on katsottava siltä pohjalta, mitenkä tämä vaikuttaa pientalonpoikien, pienmetsänomistajien talouteen. Ed. Pekkala tahtoi puolustella nyt täällä, että tämä vaikuttaisi edullisesti, koska ne pantatessaan metsänsä joutuisivat näin ollen sillä kertaa pääsemään rahapulasta ja ehkä mahdollisesti saisivat sitten kiinnityskauden päätyttyä paremman hinnan metsästään (Ed. M. Pekkala: Kolminkertaisen!!). Niin 2—3 kertaisen hinnan, kuten ed. Pekkala mainitsi. Mutta minusta yhtä hyvin voidaan asettaa kysymys aivan päinvastaisesti. Saattaahan olla niin, että konjunktuurit kokonaan muuttuvat ja metsästä ei saadakaan sitten 2—3 kertaista hintaa eipä edes sitäkään, mikä olisi saatu silloin, kun metsä pantattiin. Tilanne saattaa muuttua, joten kysymys voidaan todellakin yhtä hyvällä syyllä asettaa kokonaan päinvastaisesti. (Ed. M. Pekkala: Metsien hinnat nousevat aina!)

Minun mielestäni tässä pakoitetaan metsiä omistavat talonpojat, kun nähdään, että näillä tosiaankin on tällä hetkellä pääomien puute, kuten ed. M. Pekkalakin mainitsi, itse itselleen heittämään sen viimeisen pelastusrenkaan, mikä huomataan näillä olevan. Tahdotaan pakoittaa kiinnittämään sen ainoan omaisuutensa, minkä isäntiä he vielä tällä hetkellä ovat jotta valtiovalta siten välttyisi kiireellisesti ryhtymästä toimenpiteisiin näiden velkaantuneitten talonpoikien avustamiseksi sellaisin keinoin, mitkä ehdottomasti ovat meidän näkökannaltamme paljon edullisempia ja suositeltavampia, (Ed. M. Pekkala: Onko vekselit parempia!) nimittäin varaamalla valtiovallan taholta mahdollisuus talonpojille saada helppokorkoista ja korotontakin lainaa. Minä jo viime kerralla mainitsin, että tällä hetkellä on tilanne sellainen, että talonpojat tarvitsisivat hyvin kipeästi aivan suoranaistakin valtion avustusta. Minä en tällaisella keinolla näe pelastettavan talonpoikia siitä nykyisestä ahtaasta taloudellisesta asemasta muuta kuin ainoastaan ehkä siksi ajaksi, minkä kestää kiinnitys metsään. Ja tällaisten tilapäisten avustuskeinojen keksimisessä ja säätämisessä me emme todellakaan halua olla mukana, koska se merkitsee sitä, että nuo talonpojat tällä keinoin ryöstetään lopultakin aivan putipuhtaiksi ottamalla heiltä viimeinenkin omaisuus.

Minä pidän parempana keinona todellakin hylätä tällainen esitys ja esittää tilalle parempi, kuten jo viime kerralla mainitsin, nim. että ryhdytään valtiovallan taholta suoranaisempiin ja todellakin auttavampiin toimenpiteisiin talonpoikien pääoman puutteen poistamiseksi.

Ed. Jokinen: Sellainen käsitys, että tästä metsäkiinnityslaista tulisi olemaan jotakin vaaraa pienviljelijöille, ei minun mielestäni ole oikea. Tämän lain avulla ei tosin pienviljelijäin luotto-oloja voida sanottavasti parantaa, eikä siitä heille tule olemaan erikoisempaa hyötyä, mutta ei myöskään vahinkoa. Yleisemmältä kannalta asiaa katsottaessa täytyy sitävastoin tällaista lakia pitää hyödyllisenä. Se tulee varmasti osaltaan edistämään järkiperäistä metsän-

hoitoa ja oikeata metsänkäyttöä. Laki tulee pakottamaan ne metsänomistajat, jotka metsäkiinnitystä vastaan hankkivat itselleen luottoa, noudattamaan järkiperäisiä hakkuutapoja, ja se tekee toiselta puolen metsänomistajalle myöskin mahdolliseksi, kuten ed. Pekkala on huomauttanut, säästää metsäänsä silloin, kun se ei ole vielä myytäväksi sopivaa. Vaikka laki siis ei tuotakaan erikoisempia etuja juuri pienviljelijäväestölle, niin ei pienviljelijäinkään kannalta katsoen ole mitään syytä myöskään tätä lakiehdotusta vastustaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ehdotus metsäkiinnityslaiksi.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Molin: Enligt föreliggande paragraf är rättigheten att erhålla skogsinteckning föreslagen att medgivas endast offentlig kontroll underkastad kreditanstalt och andelskassa. Någon bindande motiv för en sådan inskränkning i rättigheten att bevilja lån emot skogsinteckning har enligt mitt förmenande icke anförts. Då härtill kommer, att man med det inskränkande stadgandet likväl icke ernår vad därmed avsetts, i ty att de i paragrafen nämnda anstalterna äro berättigade att genom transport överlåta de till dem lämnade skuldförbindelserna på enskild person, så är det ännu större skäl att icke göra ifrågavarande inskränkning. Jag föreslår vid sådant förhållande, i enlighet med den till lagutskottets betänkande fogade reservationen, att orden „till andelskassa eller offentlig kontroll underkastad kreditanstalt lämnad eller ställd'' i början av 1 § måtte utgå.

Ed. von Born: Jag ber att få understöda det av rdm. Molin framställda förslaget.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Molin ed. v. Bornin kannattamana ehdottanut, että 1 § hyväksyttäisiin siinä muodossa, mikä sillä on lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Molinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Molinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2—6 §:t hyväksytään keskustelutta.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Sahlstein: Jos asia järjestetään sillä tavalla kuin suuri valiokunta on ehdottanut, ja se tietysti voidaan sillä tavalla järjestää, niin tulee 7 § aivan tarpeettomaksi lakiehdotuksessa. Yleisessä ulosottolaissa säädetään, että ulosotonhaltijan, jos haetaan hakkuukieltoa tai takavarikkoa, ei saa sitä myöntää, ennenkuin tarpeellinen vakuus vahingosta on asetettu. Nyt kysymyksessäolevan lakiehdotuksen mukaan voisi myöskin kruununvouti ja hätätilassa nimismies myöntää tällaisen kiellon, ja tältä varalta säädetään jo 11 §:ssä, että yleisessä ulosottolaissa määrättyjä normejä myöskin silloin on noudatettava. Näin ollen muodostuu 7 § suuren valiokunnan ehdotuksessa aivan tarpeettomaksi ja pyydänkin minä sentähden, herra puhemies, ehdottaa, että se poistetaan, josta seuraa, että jäljellä olevain pykäläin järjestysnumerot muuttuvat.

Ed. Nurmesniemi: Ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin lakivaliokunnan mietintöön liitetyn kolmannen vastalauseen mukaisesti.

Ed. Vehkaoja: Kannatan ed. Nurmesniemen ehdotusta.

Ed. Pennanen: Ajatus tämän kysymyksessäolevan pykälän kokonaan poistamisesta esitettiin jo suuressa valiokunnassa. Ja minä puolestani en väitä sitä, etteikö asia järjestyisi ilman tätä pykälääkin, lukemalla ensinnä 4 §:n säännös sitten 10:n ja 11 §:n säännös ja laskemalla näitten summat yhteen. Mutta hankalanlaiseksi sellainen lukeminen käy ja varsinkin maallikko saattaisi eksyä kun 4 §:ssä sanotaan jotenkin kategorisesti, että jos kiinnityksen haltija on esittänyt todennäköisiä perusteita anomuksensa tueksi, niin ulosottomiehen on viipymättä toimitettava takavarikko. Näinollen minusta näyttäisi selvemmältä, että jo 4 §:ssä olisi sanottu, että myöskin näitten todennäköisten perusteitten ohella pitäisi olla myös vakuus tai pantti takavarikkokieltoa varten. Enkä katsoisi niin paljon olevan muodotonta senkään että 7 § säilytettäisiinkin, silloin ei asiasta ainakaan epäselvyyttä tulisi kenellekään. Toisaalta minun on kumminkin myönnettävä sen sananlaskun nojalla, että „tuomari ei saa olla aasi'' että kun nämä kaikki mainitsemani kolme pykälää luetaan yhtäaikaa ja lasketaan yhteen, niin tulos ei voi olla muuta kuin se, jonka ed. Sahlstein mainitsi, että myöskin pantti tai takavarikko on oleva.

Mitä nyt sitten muuten tulee siihen muutokseen, jonka suuri valiokunta asiassa on tehnyt ja joka voi käydä niinkuin suuri valiokunta on ehdottanut tai niinkuin ed. Sahlstein on ehdottanut, niin tätä muutosta voidaan — minä sanon sen suoraan — puolustaa etupäässä psykologisilla syillä. Asiallisestihan on jotenkin toisarvoinen asia, vaaditaanko panttia tai takausta tarkastuksenalaisilta rahalaitoksilta, kyllähän ne voivat sen aivan vaivatta ja kivuttomasti antaa, mutta kun osuuskassoilla on sentään niin paljon ystäviä ja niin paljon kannatusta ja niihin ystäviin minäkin kuulun, niin nämä kassat eivät jää tuntemaan itsensä olevan enemmän toisarvoisessa asemassa kun se, mikä vaaditaan heiltä, vaaditaan myöskin muilta. Tästä syystä minusta suuren valiokunnan tekemä muutos on kylläkin puollettavissa.

Ed. Molin: Jag ber att få understöda rdm. Sahlsteins förslag. Den som utan att hava varit med om sakens förhistoria hade att tolka lagen sådan den skulle bli enligt stora utskottets förslag, skulle utan tvivel stanna i en viss tvekan om vad med paragrafen avses, då i 11 § redan fullt tydligt utsäges detsamma, som med 7 § åsyftas.

Ed. K. Hakala. Ehdotan, että käsiteltävänä oleva pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on lakivaliokunnan mietinnössä.

Ed. K. E. Linna: Minä pyydän saada kannattaa ed. Hakalan tekemää ehdotusta. Ne psykologiset syyt, joista ed. Pennanen mainitsi, eivät ole minun mielestäni niin määräämiä, ettei tätä pykälää voitaisi hyväksyä siinä muodossa kuin se lakivaliokunnassa hyväksyttiin. Asianlaita on nimittäin niin, että asiallisesti tämä pankeille asetettu velvollisuus antaa vakuus ei ole suinkaan niin vaikea täyttää, mutta se lisää kumminkin kustannuksia, ja senvuoksi on tarpeetonta panna lainansaajaa näitä kustannuksia maksamaan. Osuuskassoihin nähden täytyy taas ottaa huomioon, että voi olla heikkojakin osuuskassoja, jotka kumminkin ovat myöntäneet verrattain suuria luottoja ja lainansaajan myydessä metsänsä, hakevat takavarikkokiellon, eikä ole ollenkaan varmaa, että kaikki osuuskassat kykenisivät, sitten kun takavarikko purkautuu, korvaamaan sen vahingon, jonka ne ovat aiheuttaneet. Ei se ole millään tavalla epäluottamuslause osuuskuntia ja osuuskassoja vastaan sinänsä, vaan heikkoja osuuskassoja vastaan, joiden heikkoutta ei saa panna lainansaajaa maksamaan. Senvuoksi minusta lakivaliokunnan ehdottama kanta on oikea.

Ed. Kivimäki: Kun pykälä on saanut sen muodon, joka sillä on suuren valiokunnan ehdotuksessa, on se minunkin mielestä kokonaan poistettava. Muutenhan joudutaan siihen, että samasta asiasta on kaksi yhtäpitävää säännöstä, säännös tässä metsäkiinnityslaissa ja vastaava säännös ulosottolaissa. Pykälä tulisi sillä tavalla esiintymään tässä laissa suorastaan eriskummallisena. Senvuoksi minä kannatan ed. Sahlsteinin tekemää ehdotusta.

Ed. Nurmesniemi: Minusta on aivan epäoikeudenmukaista, että osuuskassat, jotka kuitenkin muodostavat meidän pääluotto-

laitoksemme maaseudun luotonkäyttäjiin nähden, ovat syrjäytetyt tässä ja jätetyt epäedullisempaan asemaan kuin toiset tässä laissa tarkoitetut luotonantolaitokset. Se selitys, minkä ed. Linna tässä toi esille, että osuuskassat ovat heikkoja ja että ne siitä huolimatta antavat suuria luottoja, ei minun mielestäni pidä paikkaansa. Osuuskassojen jäsenethän ovat kaikki koko omaisuudellaan vastuussa osuuskassojen luotonannosta ja näin ollen minun mielestäni, kun otetaan vielä huomioon, että osuuskassat toimivat vain luotonantajina jäsentensä keskuudessa ei näin ollen voi tulla kysymykseenkään, että tuollaiset erheelliset takavarikkohakemukset tulisivat kysymykseen. Jos takavarikkoja osuuskassat tulisivat hakemaan, ne tietysti olisivat aina oikeaan osuvia eikä mikään korvausvelvollisuus tästä voisi tulla kysymykseen. Näin ollen minä pidän aivan oikeana sen esityksen, jonka olen täällä tehnyt, että osuuskassat asetetaan samaan asemaan kuin kaikki muutkin luotonantolaitokset.

Ed. Pennanen: Metsänomistajan kannalta on joka tapauksessa turvallisempaa, että pantin tai takauksen asettaa kiinnityksen haltija, olkoonpa se kuka hyvänsä, sillä saattaahan olla niin, että tätä turvallisuutta tarvitaan muissakin tapauksissa, eikä ainoastaan silloin kun on kysymys jostakin osuuskassasta. Mitä muuten sitten tuohon tasa-arvoisuuteen tulee, niin suuren valiokunnan ehdotus tietää juuri sitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sahlstein ed. Molinin kannattamana ehdottanut, että 7 § poistettaisiin, mistä johtuisi, että seuraavien pykälien järjestysnumerot muuttuisivat. Kutsun tätä ehdotusta ed. Sahlsteinin ehdotukseksi. Ed. Nurmesniemi ed. Vehkaojan kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa, mikä sillä on lakivaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Nurmesniemen ehdotukseksi. Ed. K. Hakala ed. K. E. Linnan kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa, mikä sillä on lakivaliokunnan mietinnössä. Kutsun ehdotusta ed. K. Hakalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin toimitetaan äänestys ed. K. Hakalan ja ed. Nurmesniemen ehdotusten välillä, niistä voittanut asetetaan mietintöä vastaan ja niistä voittanut ed. Sahlsteinin ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. K. Hakalan ja ed. Nurmesniemen ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. K. Hakalan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Nurmesniemen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 60 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 19.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. K. Hakalan ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. K. Hakalan ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa'; jos „ei'' voittaa, on ed. K. Hakalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 86 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 17.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Sahlsteinin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Sahlsteinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 46 jaa- ja 130 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 20.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Sahlsteinin ehdotuksen, joten seuraavien pykälien järjestysnumerot vastaavasti muuttuvat.

8—15 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Ehdotus laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

5 §, lain voimaantulemissäännös, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamatta hyväksytty, palautetaan asia suureen valiokuntaan ja asian toinen käsittely tulee jatkumaan.

6) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 20.

Yleiskeskustelua ei synny.

1—4 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 21.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

10 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä puolustuasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 33, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan yleiskeskustelu. Sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Yleiskeskustelua ei synny.

1 §.

Keskustelu:

Ed. K. Myllymäki: Kun eduskunta viisi vuotta sitten hyväksyi lain upseerien opetuslaitoksista, niin ei silloin katsottu olevan syytä asettaa sotakorkeakoulua pysyväiselle kannalle, vaan rajoitettiin sen aika kuudeksi vuodeksi. Tällöin eduskunta nojasi siihen käsitykseen, että tämän määräajan kuluessa voidaan kasvattaa puolustuslaitokselle upseereja niin paljon, ettei senjälkeen enää ole välttämätöntä pitää omaa erikoista sotakorkeakoulua. Vaikka ei nyt oltaisikaan yksimielisiä siitä, riittääkö nyt tällä kertaa upseerien lukumäärä armeijassa, niin liian suurta mielenmuutosta osoittaisi se, jos sotakorkeakoulu nyt asetettaisiin vakinaiselle kannalle. Puolustuasiainvaliokunta on tämän asian käsittelyn aikana kuullut paljon asiantuntijoita ja näiden lausuntojen perusteella se on katsonut olevan syytä muuttaa lakia muissakin kuin sotakorkeakoulua koskevassa kohdassa. Olisi jo tästäkin syystä paikallaan, että sotakorkeakoulu asetettaisiin edelleenkin vaan määräajaksi, jotta tämän jälkeen voidaan palata kysymykseen uudelleen ja ottaa huomioon se kokemus, mikä kuluneella ajalla on saatu. Näin ollen minä ehdotan, että tämän

pykälän 1 momentti hyväksytään sellaisena kuin se on mietintöön liitetyssä I vastalauseessa.

Ed. Puittinen: Kannatan ed. Myllymäen tekemää ehdotusta.

Ed. Keto: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. K. Myllymäki ed. Puittisen kannattamana ehdottanut, että 1 § hyväksyttäisiin siinä muodossa, mikä sillä on puolustusasiainvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa. Kutsun ehdotusta ed. K. Myllymäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. K. Myllymäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 81 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 20.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2—6 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelu:

Ed. von Born: Hänvisande till de motiv, som jag anfört i den till grundlagsutskottets betänkande fogade, av mig undertecknade reservationen, liksom ock till vad jag i saken yttrat vid ärendets första behandling här i plenum, ber jag att få föreslå, att till grund för behandlingen måtte läggas lagmotionen n:o 2.

Ed. E. Pekkala: Käsiteltävänä oleva lakialoite tarkoittaa vain voimassaolevan vaalilain muuttamista. Sen vuoksi siinä ei ole voitu puuttua vaalijärjestelmämme suurimpiin epäkohtiin. Yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden toteuttaminen ja suuremman suhteellisuuden aikaansaaminen vaatisi valtiopäiväjärjestyksen muuttamista siten, että äänioikeusikärajaa alennettaisiin ja vähävaraisen kansanosan äänioikeutta rajoittavat säännökset poistettaisiin. Vaikkakin, kuten sanottu, kyseessäoleva vaalilakia koskeva aloite ei voi korjata valtiopäiväjärjestyksen puutteita, niin merkitsee se kuitenkin askelta suurempaa suhteellisuutta kohden, kun sen mukaan sallittaisiin perustaa n. s. yhdysliittoja. Aloite tietää siis sitä, että puolueet saisivat edustajia suhteellisesti koko maassa saamansa äänimäärän mukaan. Kun aloite siis merkitsee parannuksia voimassa olevaan vaalilakiin verraten, niin kannatan ed. v. Bornin ehdotusta.

Ed. Vennola: Nykyinen asiantilanne on monessa suhteessa surkea. Suurimmat puolueet epäoikeutetun vaalilain nojalla anastavat noin 10 edustajapaikkaa pienemmiltä puolueilta. Maalaisliitolla on 60 edustajapaikkaa, sen sijaan että sillä jos oikeudenmukaisuus toteutettaisiin vaalilaissa, pitäisi olla ainoastaan 53 ja sosialidemokraateilla 59 paikkaa, sen sijaan, että heillä pitäisi olla vain 56. Edistysmieliseltä puolueelta tällä tavalla viedään neljä paikkaa, kokoomukselta kaksi paikkaa. On vuosi vuodelta tehty anomuksia vaalilain muuttamisesta oikeudenmukaisemmalle kannalle, niin että se periaate, jolle koko vaalisysteemi rakentuu, toteutuisi. Niin heikoilla syillä kuin nytkin perustuslakivaliokunnan mietinnössä on esitetty, että muka hallituksen muodostaminen vaikeutuisi ja että hajanaisuutta valtiollisessa elämässä syntyisi j. n. e. on tätä koetettu estää. Nämä syyt ovat kuitenkin

aivan muodollista laatua. Asian käsittelyssä tulee esiin puolueitsekkäisyys mitä räikeimmällä tavalla. Toivoisin kuitenkin katsoen siihenkin, että valtiollinen elämä on monessa suhteessa kovin laimea ja että tällä tavalla saataisiin suurempaa innostusta myöskin valtiollisiin vaaleihin ja valtiolliseen elämään, että eduskunta tämän asian korjaisi. Tässä tarkoituksessa myöskin kannatan ed. von Bornin ehdotusta.

Ed. Pennanen: Arvoisa edellinen puhuja on moittinut suuria puolueita itsekkyydestä ja hyvin mahdollista, että sellaista niissä saattaa ollakin, mutta minun on tämän asian kohdalla sanottava, että tähän nähden on itsekkyyttä esiintynyt ei vain suurissa, vaan myöskin pienemmissä puolueissa. Meidän vaalilakimme nimittäin, kuten kaikki tiedämme, kaipaa korjauksia ei ainoastaan suhteellisuuteen nähden, mutta myöskin muodollisia korjauksia ja muita asiallisiakin korjauksia esim. vaalipiirijakoon nähden, keskuslautakuntien kokoontumispaikkoihin nähden ja moneen muuhun kohtaan nähden. Pienet puolueet ovat pitäneet huolen siitä, ettei näitä muodollisiakaan ja toisia asiallisiakaan muutoksia ole saatu aikaan, kun ei ole ollut mahdollisuutta suurten puolueitten vastustuksen takia saada lakiin sovellutetuksi suurempaa suhteellisuutta, ja niin ollaan siinä, että meidän vaalilakimme nykyisin kaipaa muitakin parannuksia eikä vain suhteellisuuden lisäämistä.

Mitä sitten tulee tähän suhteellisuuskysymykseen, niin minä puolestani en ryhdy väittämään, onko suhteellinen vaalijärjestelmä se maailman paras. Ne näkyvät voivan hyvin niissäkin maissa, joissa on voimassa enemmistövaalit ja tulevat silläkin vaalijärjestelmällä toimeen. Mutta kun meillä nyt kerran on suhteellinen vaalijärjestelmä ja me emme siitä pääse, tuskin haluammekaan siitä päästä, niin minunkin mielestäni täytyisi kumminkin suhteellisuutta noudattaa niin paljon, ettei oikeutettuja muistutuksia voisi lakia vastaan tehdä. Nyt sellaista saattaa tapahtua, kuten edellinenkin puhuja hyvin jyrkässä muodossa asian esitti. Tietysti suhteellisuutta viimeiseen saakka vedettynä ei saa aikaan. Mutta nyt on asia sillä tavalla, että iso osa valitsijoista täyttää kansalaisvelvollisuutensa sen millään tavalla vaikuttamatta vaalin tulokseen, toisin sanoen ylijäämääniä jää jokaisessa vaalipiirissä niin paljon, että kun ne yhteenlasketaan, niin niistä tulee koko suuri summa, ja minä puolestani ajattelen, että tämä seikka varsinkin pienempiin puolueisiin nähden on omansa vaikuttamaan siihen suuntaan, että vaalikyllästyminen ja vaaliväsymys on niinkin suuri, kuin mitä se meillä on. Vaalilaki pitäisi olla mikäli mahdollista sellainen, että jokainen äänestäjä voi mennä vaaliuurnalle jotenkin varmana siitä, että hänen äänensä loppujen lopuksi asiassa jotakin vaikuttaa.

Ed. J. F. Aalto: Ed. Vennola kai tarkoitti sillä surkeudella, josta hän mainitsi sitä, että nykyinen vaalilaki on erikoisesti edistysmieliselle puolueelle surkea. Tähän johtopäätökseensä ed. Vennola kai tuli sen vuoksi, että edistysmieliselle puolueelle kävi viime vaaleissa, niinkuin edellisissäkin, vähän huonosti. Mutta minulla on se käsitys, ettei tämä surkeus, jonka alaiseksi edistysmielinen puolue on joutunut, ole johtunut vaalilaista, vaan mainitun puolueen politiikan surkeudesta, ja olen minä sitä mieltä, että ei siitä pahasta päästä vaalilain muuttamisella.

Mitä tulee muuten vaalilain muuttamisen tarpeellisuuteen, niin tahdon sen johdosta huomauttaa, että meillä on niin paljon useita epäkohtia, jotka ovat yhteydessä juuri äänioikeuden kanssa ja jotka olisivat ennen tätä korjattavat. Jos lainkaan voidaan sanoa, että nykyisessä vaalilaissa on epäkohtia, niin ovat nämä niin perin pieniä, ettei niistä mielestäni niin perin suurta numeroa ansaitsisi tehdä, ei niilläkään, jotka nyt erikoisemmin ovat ajaneet vaalilain muuttamista suuremman suhteellisuuden aikaansaamiseksi, itselläänkään olisi mielestäni asialliselta kannalta erikoista syytä. Esimerkiksi viime vaaleissa ei ruotsalaisen puolueen edustajamäärä olisi tullut yhtään suuremmaksi, vaikka vaalilaki olisi ollut tämän ehdotuksen mukainenkin, kuin miksi se tuli nyt. Toisissa tapauksissa tietysti se vaikuttaa etupäässä pienten puolueitten hyväksi, mutta se vaikuttaisi niin vähän, ettei käsittääkseni ole erikoista syytä ryhtyä ainakaan vielä vaalilakia muuttamaan, eikä niin kauan kuin ei suostuta muuttamaan suurempia epäkohtia, joilla suuren yleisön äänioikeutta rajoitetaan.

Lisäksi on otettava huomioon se seikka, että meillä nykyään puhutaan niin tavattoman suuressa määrässä parlamentarismin rappeutumisesta, vaikkakin kyllä aiheetta. Ja jos nyt muutettaisiin vaalilakia siihen suuntaan, että annettaisiin entistä suurempi tilaisuus kaikille pikkuryhmille, jotka ovat asiallisesti aivan merkityksettömiä parlamenttityössä, edustajiansa lähettää, niin se saattaisi tilanteen entistäkin sekavammaksi. Usein on erikoisesti juuri edistysmielisen puolueen taholta pidetty ääntä siitä, kuinka parlamentaarinen tilanne on vaikea, kuinka hallituksien muodostaminen käy vaikeaksi, mutta jos nyt vaalilaki hyväksyttäisiin senmukaiseksi kuin sen muutoksen puolustajien taholta vaaditaan, vaikeuttaisi se parlamentaarista tilannetta edelleen. Eduskuntaan voisi tulla useita pikku ryhmiä ehkäpä vain yhden, kahden tai kolmen edustajan ryhmiä, joilla, kuten mainitsin, ei asiallisesti muuten olisi sanottavaa merkitystä eduskuntatyössä, mutta hallituksen aseman ne kyllä voisivat tehdä entistäkin epävakaisemmaksi. Ja kun minä näen siinä tämänkin mahdollisuuden olevan olemassa, joudun minä ajattelemaan sitä, että tällöin saisivat ne, jotka järjestelmällisesti nytkin hyökkäävät parlamentarismia vastaan ja puhuvat parlamentarismin rappeutumisesta, entistä suuremman syyn tämän parlamentinvastaisen agitatsionin tekemiseen ja ehkä voisivat silloin tehdä tätä työtä suuremmalla menestyksellä. Senvuoksi minä tämänkin seikan huomioon ottaen olen sitä mieltä, ettei tällä kertaa ainakaan ole syytä vaalilain muuttamiseen.

Ed. Sventorzetski: Joka kerta kun suhteellista äänestystapaa koskeva uudistusehdotus on ollut eduskunnassa käsittelyn alaisena olen katsonut velvollisuudekseni ilmoittaa tältä lavalta, etten ole voinut asettua ryhmäni kannalle tässä mielestäni tärkeässä periaatteellisessa kysymyksessä. Olen pyytänyt nytkin puheenvuoron voidakseni tälläkin kertaa menetellä samoin.

En halua tässä eduskunnassa enää toistaa niitä oikeudellisia ja poliittisia perusteluja, jotka puhuvat minun mielestäni selvää kieltä ehdotetun reformin puolesta. Tahdon vain huomauttaa, että itse aika on jo sentään jonkun verran vaikuttanut asian hyväksi. Nyt jo huomaan, että esim. koko kommunistinen ryhmä on tässä asiassa ainakin osittain muuttanut entistä kantaansa ja asettuu nyt puolustamaan kansanvaltaisempaa teoriaa suhteellisen vaalitavan perusteista. Vastalauseen alla löytyy niin ikään yksilöitä kokoomuspuolueesta ja maalaisliitosta saman asian puolesta, mikä myöskin on uusi ilmiö. Suurten puolueitten lähtökohtaa on sitäpaitsi jonkun verran heikentänyt se uusi tosiseikka, että ruotsalainen puolue ja edistysryhmä ovat tässä eduskunnassa asettuneet ensimmäisen kerran puoltamaan sitä suurta ikärajareformia vaaleissa, jolle meidän taholtamme nuorison oikeuksia silmälläpitäen on aina annettu erikoisen suuri merkitys. En ryhdy tietenkään polemiikkiin ryhmän enemmistön kantaa vastaan, jollei minua erikoisesti siihen pakoteta. Lausun vain pöytäkirjoihin oman mielipiteeni asiasta sekä lisäksi vielä sen toivomuksen, että niin ryhmässä kuin työväen keskuudessakin pääsisi voitolle se oikea käsitys, että köyhälistön luokkataistelun kannalta katsottuna on hyvin vähän merkitystä sillä, jos me oikeudenmukaisuuden ja kansanvaltaisuuden takia mahdollisesti menetämme pari edustajapaikkaa parlamentissa. Sillä itse aate, itse prinsiippi, peittää tässä tapauksessa pienen käytännöllisen vahingon. Tahdon vain ed. Aallon huomautuksen johdosta, jonka hän kohdisti edistyspuolueeseen, sanoa, että hän oli ihan oikeassa, kun sanoi, että edistyksen voimasuhteet maassa tietysti eivät riipu tästä vaalireformista, mutta tahdon sanoa, että tämän saman arvostelun voi myöskin käyttää suuriin puolueisiin ja meidän puolueeseemme nähden ja sanoa, että myöskään sen voimasuhteet eivät millään tavalla riipu samasta tekijästä.

Ed. Schauman: Pyysin puheenvuoroa ed. Aallon lausunnon johdosta. Senjälkeen on ed. Sventorzetski esiintynyt tavalla, joka miltei vapauttaa minut käyttämästä puheenvuoroa polemiikin muodossa ed. Aaltoa vastaan. Tahdon kuitenkin sanoa, että tämä asia ei ole mikään poliittinen voitto- ja tappiotiliasia. Minä luulen, että ruotsalainen ryhmä ei ole tämän aloitteen takana tästä syystä, vaan me pidämme asiaa poliittisen oikeudenmukaisuuden asiana. Siitä syystä minusta käy vaikeaksi lopuksi sosialidemokraattiselle puolueelle esiintyä sillä tavalla, kuin se tähän asti on poikkeuksia lukuunottamatta esiintynyt. Katsokaamme

vastaavaa puoluetta Englannissa, Labour Party. Senjälkeen kun tämä puolue on muodostanut hallituksen, niin on heti asetettu komitea, jonka tarkoituksena on saada vaalilaki sellaiseksi, että se enemmän vastaa poliittista oikeudenmukaisuutta. (Ed. J. F. Aalto: Siellähän ei olekaan suhteellista vaalia.) Siellä on kyllä enemmistövaaleja, mutta asia on kuitenkin sama. Poliittinen oikeudenmukaisuus on Englannissa samoin kuin täällä pääasia tässä kysymyksessä. Minua muuten ihmetyttää, että sellaiset puolueet, joilla toistaiseksi on pieni voitto nykyisen vaalitavan johdosta, että ne eivät huomaa, että ne ennenpitkää voivat joutua aivan samaan asemaan kuin esim. edistyspuolue ja kommunistipuolue tätä nykyä. Minua ihmetyttää tosiaan, ettei kokoomuspuolue ymmärrä, sanoakseni, omaa etuaan tässä asiassa. (Välihuutoja eduskunnasta.) Niin, mutta kun on kysymys sellaisesta puolueesta kuin kokoomuspuolue, joka usein on esiintynyt juuri lähtien siltä näkökohdalta, että siitä on etua tai tappiota, niin minä, tähän puolueeseen nähden, vetoan tähän asian puoleen.

Tämä on sellainen asia, josta ei päästä kuitenkaan. Se tulee aina esille joka valtiopäivillä, ja lopuksi on kuitenkin tehtävä näitten puolueitten, joilla on pieni voitto nykyisestä vaalitavasta, suuri mutta silloin ruma kokokäännös. Silloin nekin havaitsevat, että on saatava muutos aikaan. Ainoa puolue, jolla pysyväisesti on voittoa nykyisestä vaalitavasta ja jolla aina pitää olla voittoa siitä, se on maalaisliitto. Mutta me muut puolueet, emmekö me ole siksi vahvoja, että me voimme yhteistoiminnassa saada nykyisen hallituspuolueen vähemmistöön tässä asiassa. Minä toivon vielä, että sellainen kummallinen yhteisrintama muodostuu, ainoastaan sen perusteella, että pidetään tätä asiaa oikeudenmukaisena. Mutta myönnän, että vaalilaki on muidenkin korjausten tarpeessa. Ei ainoastaan vaalitapa ole muutettava, mutta myös muita korjauksia on siihen tehtävä. Toivon, että asia tällä kertaa edistyy ainakin niin pitkälle, että me voimme odottaa hallituksen esitystä — ei nykyiseltä hallitukselta — mutta silloin kun tulee uusi hallitus, jonka takana ei seiso se puolue, jolla on aina pysyväinen voitto tästä epäkohdasta. (Ed. Hakkila: Kolmen vuoden perästä!)

Ed. Pennanen: Minä nyt ensinnäkin kiitän edellistä puhujaa siitä huomautuksesta, jonka hän on kohdistanut m. m. kokoomuspuolueeseen. Hänen mielestään kokoomuksen pitäisi oman etunsa takia kannattaa tätä aloitetta. Kokoomuksen ryhmässä on tietääkseni aina ollut niitä, jotka ovat olleet tarkemman suhteellisuuden kannalla ja kuten valiokunnan mietinnöstäkin näkyy, ryhmässä on nytkin niitä. Minä puolestani olen ollut tarkemman suhteellisuuden kannalla niin kauan kuin tästä vaalilaista on ollut kysymys, — olin mukana jo silloin kun laki alunpitäen laadittiin — en minkään puolueen edun takia, mutta juuri oikeudenmukaisuuden takia. Ja tämän asian vika onkin juuri siinä, että tässä näytään pyrittävän katselemaan asiaa oman puolueensa edun kannalta. Ja sentähden on oltu ja nähtävästi ollaan edelleenkin siinä, että mitään muutosta, ei muodollista eikä asiallista, saada aikaan. Minusta asiaa on katsottava asiana sinänsä huolimatta siitä, onko siitä mille puolueelle hyötyä tai vahinkoa, sillä siinähän ed. Schauman saattaa olla oikeassa, että tuskin mikään puolue ajanpitkään säilyttää nykyiset voimasuhteensa. Puolueet muodostuvat ja purkautuvat ajan ja olojen vaatimusten mukaisesti.

Täällä on sitten tämän asian yhteydessä viitattu kysymykseen äänioikeusikärajasta. Mitä yhteyttä näillä kahdella asialla sitten keskenään on, äänioikeusikärajalla ja vaalijärjestelmällä? Ei nähdäkseni mitään muuta yhteyttä kuin ehkä sellainen yhteys, jota parlamenttikielessä mainitaan nimellä, jolla ei ole aivan ihailtava sointu.

Sitten on täällä myöskin jo käydyssä keskustelussa samaten kuin myöskin valiokunnan mietinnön perusteluissa viitattu siihen, että tarkempi suhteellisuus aiheuttaisi uusien pikkupuolueiden syntymistä ja sillä tavalla vaikeuttasi hallituksen muodostamista ja aiheuttaisi jos mitä parlamenttaarista pulaa. Tässä väitteessä ei ole pienintäkään perää, varsinkin jos ed. von Bornin ehdotukseen tehdään yhteen ainoaan pykälään muutos, sellainen muutos, josta jo monta kertaa tälläkin paikalla on puhuttu, ja joka tietäisi sitä, että tuollainen äänten yhteenkokoaminen eri vaalipiireistä tapahtuisi vain silloin kun joku puolue jossakin erikoisessa vaalipiirissä saa edustajan valituksi. Ei siis yhtään uutta puoluetta tulisi eduskuntaan. Korkeintaan voisi tapahtua niin, että joku pikkupuolue, joka nykyisen vaalijärjestelmän mukaan saa jo pari edustajaa, saisi mahdollisesti lisää kolmannen ja minkäver-

ran tämä nyt sitten aiheuttaisi parlamenttaarista pulaa, se on minulle käsittämätöntä.

Minä jo edellisessä lausunnossani mainitsin sen, joka on täällä jälkeenkinpäin mainittu, että meidän vaalilakimme kaipaa muitakin korjauksia. Valiokunta on kirjoittanut tästä sillä tavalla, että „vaikka lakialoite sisältääkin erinäisiä osaksi muodollisia ja teknillisiä, osaksi asiallisiakin parannuksia voimassa olevaan vaalilakiin, ei valiokunta, joka tämän aloitteen yhteydessä ei katso olevan syytä niiden aikaansaamiseksi tarvittavien muutosehdotusten tekemiseen", senvuoksi nytkään kannata lakialoitetta. Mitään muuta perustetta ei valiokunnalla ole ollut sanottavana näihin muihin muutoksiin nähden. Minä en voi käsittää asiaa muulla tavalla kuin valiokunnan mielipiteen takana on se, josta jo edellisessä lausunnossani mainitsin, että kun ei saada aikaan suhteellisuuden tarkistamista, niin ei sallita mennä läpi edes muidenkaan korjausten.

Minä, kuten jo näistä tänään esittämistäni molemmista lausunnoistani käynee selville, olen sitä mieltä, että aloite olisi otettava käsittelyn pohjaksi ja tehtävä sekä suhteellisuuteen nähden että muihinkin tarpeellisiin kohtiin nähden nykyiseen vaalilakiin muutoksia.

Ed. Koivisto: Aina silloin kun vaalilain uudistus tulee esille lähdetään siitä, että nykyinen vaalilaki suosii suuria puolueita ja sortaa pieniä puolueita. Tämä pyritään sitten todistelemaan aina kulloinkin käytyjen vaalien jälkeisillä numeroilla. Mutta tässä ei satuta osumaan ihan oikeaan. Ymmärtääkseni pitäisi ottaa myöskin huomioon se saavutettu kokemus, minkä nykyinen vaalilaki on tuonut. Se on voinut tehdä suurista puolueista pieniä puolueita ja pienistä puolueista suuria puolueita. Siis ei pidä paikkaansa se väite, että se suosisi suuria ja sortaisi pieniä. Kyllä se antaa mahdollisuuden tuoda julki kansan mielipiteen ja kaikki sen seuraukset johtuvat muista syistä.

Sitten täällä on sanottu, että käsittelyn alaisena oleva muutosehdotus toisi tullessaan sen tuloksen, että jokainen äänestäjä tietäisi olevansa varma siitä, että hänen äänensä vaikuttaa vaalien tulokseen. Tässä suhteessa minä uskallan epäillä vielä enemmän, sillä ehdotetun muutoksen kautta päästäisiin, niinkuin täällä aikaisemmin on osoitettu, siihen, että kaikki ne mielipidesuunnat, mitkä eivät nykyisen lain mukaan pääse esille, pääsisivät poliittisille markkinoille yrittämään onneaan. Mutta siitä voi olla myös se seuraus, että ei ainoakaan niistä saa edustajaa yhtyneenäkään tuoduksi tänne. Siis vaalien tulokseen vaikuttamattomien äänten summa voi nousta moninverroin suuremmaksi. Ja mitä taas tulee siihen, että tämä estettäisiin ed. Pennasen ehdottaman määräyksen kautta, että nimittäin yhdysliittoa eivät saisi muodostaa muut kuin sellaiset puolueet, jotka yksinäänkin jossakin vaalipiirissä saavat ehdokkaansa lävitse, niin minä tahtoisin tietää, miten tämä käytännössä toteutetaan. Millä tavalla määrätään, mikä puolue saa muodostaa yhdysliiton? Siihen ei minun ymmärtääkseni ole mitään mahdollisuutta. Jonkunlaisen koevaalin kauttako? Mutta voidaanko se ottaa viralliseksi pohjaksi? Ollaan siis siinä, missä nytkin, että mikään uusi puolue ei voi enää esiintyä nyt ja asia kiteytyy siis nykyiselleen. Siis se eduskuntaelämän vaihtelevaisuuden tavoittelu, mitä täällä on joskus myöskin esitetty tämän muutoksen tuloksena, ei olisi saavutettavissa sitä tietä, että määrätään ehdoksi yhden ehdokkaan yhdessä vaalipiirissä läpisaaminen. Ja onhan myönnettävä, että Suomen kansa on kekseliästä. Kyllä minä uskon, että jos ehdotettu muutos vietäisiin nyt lävitse, kyllä me saisimme tänne vaihtelevaisuutta. Onhan kyllä esimerkkejä siitä olemassa, että kyllä tässä maassa keksitään aloitteita ja asioita, joilla voi yrittää yhden kerran yksissä vaaleissa, toisella toisen kerran j. n. e. Mutta tämän kautta tulisi myös eduskuntaelämään entistä enemmän vastuunalaisuuden puutetta. Tänne tulisi suuri joukko pieniä, ehkä 1 tai 2 edustajan ryhmiä, jotka pitäisivät itsellään olevan vapauden toimia niin tai näin, vastaamatta koskaan millään tavalla teoistaan.

Tällä nykyisellä vaalilailla on kuitenkin yksi hyvä puoli ja minä toivoisin, että sitä hyvää puolta ei siltä mikään hallitus tule ottamaan pois, nimittäin se hyvä puoli, että se vaalien jälkeen tuo aina jälkipelauksen mahdollisuuden: se tuo mahdollisuuden laskea, että jos nyt olisi ollut näin tai näin, niin me olisimme voittaneet. Ja minä toivon, että näiltä sorretuilta puolueilta ei ainakaan maalaisliittolainen hallitus esityksellään lähtisi tätä lohdutusta poistamaan.

Ed. Voionmaa: Koko ajan, kun tämä kysymys on ollut päiväjärjestyksessä, olen ollut sillä periaatteellisella kannalla, että parannus siihen suuntaan, kuin on esitetty, olisi aikaansaatava, ja usein olen minäkin puolestani tältä paikalta sen asian puolesta mielipiteeni lausunut. Minä myönnän sen, että jos on katseltava tätä asiaa yksinomaan poliittiselta kannalta, niin voi kyllä panna kyseeseen, onko yleensä nykyinen vaalitapa kaikkein paras. Mutta kun nyt asetutaan olevien olojen pohjalle, voimassaolevan vaalijärjestelmän pohjalle, niin täytyy asiaa katsoa periaatteelliselta kannalta, koska itse vaalilaki tahtoo asettua sille kannalle, koska se tahtoo ilmeisesti pyrkiä toteuttamaan oikeudenmukaisuutta säätämällä suhteellisen vaalitavan. Silloin on kuitenkin kokemus osoittanut, että tämä hyvä järjestelmä on jäänyt puutteelliseksi siinä, että se ei teekään oikeutta niin paljon kuin se voisi tehdä pienellä parannuksella.

Ihmettelen, kuinka voidaan täällä asettua niin kovin holhoavalle kannalle meidän maamme valitsijoita kohtaan kuin parannuksen vastustajat tekevät. Jokainen ryhmä pitää omaa läsnäoloaan täällä valtiopäivillä niin hirmuisen tärkeänä isänmaalle ja valtiopäiville, mutta muiden läsnäoloa aivan tarpeettomana — nähtävästi olisivat valmiit täältä sysäämään pois kaikki muut puolueet, jos siihen olisi mahdollisuutta. Tämä ei ole mikään kaunis katsantotapa. Minä puolestani kunnioitan siksi paljon vaalioikeutta katsoen, että se on meidän koko valtiollisen elämämme itse kulmakivi, että se on ikäänkuin pyhä oikeus, jota on pidettävä kunniassa ja jolle pitää valmistaa kaikki se mahdollisuus toteutua ja päästä vaikuttamaan valtion asioihin, minkä me oikeudenmukaisesti voimme sille valmistaa. Se on minun kantani ollut aina ja on edelleen oleva.

En muuten käsitä sitäkään pelkoa, jota täällä on tuotu esille, että muka parlamentarismi kovasti kärsisi ehdotetusta parannuksesta. Jos parlamentillisuudessa on vikaa, niin en minä luule, että se epäkohta tulee suuremmaksi sen kautta, että pyritään oikeudenmukaisempaan vaalijärjestelmään. Ja jos taas parlamentillisessa järjestelmässämme ei ole vikaa, en minä luule, että se syntyy tämän pienen parannuksen kautta. Sillä on etupäässä moraalista ja oikeudellista merkitystä. Ja kun nyt olot kehittyvät siihen suuntaan, että silläkin taholla, jolla ennen on vastustettu sitä parannusta vaalioloissa, jota sen ryhmän taholta, johon minulla on kunnia kuulua, pidetään niin erinomaisen tärkeänä, nimittäin valtiollisen äänioikeusikärajan alentamista, kun huomaan ilahduttavaa edistystä siinä suhteessa semmoisella taholla, jolla on meidän pyrkimyksiämme tähän saakka vastustettu, niin melkein kohtuus ja arvonanto toisia kohtaan vaatisi, että meidänkin taholtamme tässä asiassa osoitettaisiin jonkinlaista oikeudenmukaisuuden harrastusta, erittäinkin kun se ei maksa meille mitään ja kun meidän puolueemme joka tapauksessa on niin suuri puolue, että se voi jotakin uhrata oikeudenmukaisuudellekin.

Ed. E. Pekkala: Ed. Sventorzetskin huomautuksen johdosta, että ryhmämme tässä kysymyksessä olisi muuttanut kantaansa, minä ilmoitan, että se huomautus ei pidä paikkaansa. Ryhmämme on aina kannattanut ehdotuksia, joiden tarkoituksena on ollut suuremman suhteellisuuden aikaansaaminen. Kun ed. v. Bornin samaa asiaa tarkoittava aloite oli aikaisemmin eduskunnassa esillä, muistaakseni vuoden 1927 valtiopäivillä, niin ryhmämme silloinkin oli aloitteen kannalla.

Ed. von Born: Den av rdm. Pennanen här antydda förändringen av en paragraf i lagmotionen skulle faktiskt verka därhän, att grundlagsutskottets huvudsakliga motivering för dess hållning i saken skulle fullständigt förfalla. För min del hade jag ingenting emot, att en sådan förändring skulle göras i lagmotionen, och grundlagsutskottet har också tidigare, då vallagsfrågan där behandlades, beaktat denna samma omständighet. — Rdm. Koivisto tyckes däremot helt och hållet hava missuppfattat den tanke, som rdm. Pennanen framkastade.

Jag vill dessutom tillägga, att de siffror jag vid ärendets första behandling här meddelade i riksdagen angående resultatet av senaste riksdagsval, utgingo från den förutsättning att denna princip, som herr Pennanen här förordade, vore beaktad i vallagsreformen.

Ed. Vennola: Minä pyysin puheenvuoroa edustajien Koiviston ja Aallon lausuntojen johdosta. En tahdo niitä yksityiskohtaisemmin ryhtyä tässä tilaisuudessa penkomaan. Ne jäävät eduskunnan aikakirjoi-

hin osoittamaan, kuinka erinomaisen heikoilla perusteilla suurten puolueiden edustajat koettavat asemaa säilyttää. Niissä lausunnoissa jätettiin kokonaan huomioon ottamatta se seikka, että tässä on kysymys periaatteesta eikä se seikka, ovatko jotkut puolueet pienempiä vai suurempia, ilkutaanko niiden häviölle tai tappiolle. Kun kerran koko meidän vaalijärjestelmämme perustuu suhteellisuuteen, niin vaatii jo valtiollisen itsearvon tunto, että tätä suhteellisuutta rehellisesti pyritään toteuttamaan. Kun viimeisten vaalien tulos osoittaa, että esimerkiksi maalaisliitto pitää hallussaan 7 edustajapaikkaa, jotka olisivat kuuluneet muille, epäoikeutetun vaalilain perusteella, niin onhan se jo sinänsä epäkohta, johon on syytä kajota. Ja kun voi merkille panna, että toistakymmentä edustajapaikkaa ei ole jakaantunut sen mukaan, mitenkä äänestäjät olisivat toivoneet, niin on se asia, jota ei demokraattisessa valtiossa, jos tahdotaan oikeudenmukaisuutta valvoa, voida sivuuttaa. Täällä on lausuttu toivomus, että ainakaan se hallitus, joka nyt on maan asioita ohjaamassa, ei ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että tätä oikeudenmukaisuutta toteutettaisiin. Luulen, että tämä hallitus ei tule sitä tekemäänkään. Mutta minä toivon, että tähän maahan kerran syntyy sen verran yhteistoimintaa eri puolueitten välillä, että nyt kysymyksessä oleva oikeudenmukaisuusperiaate voidaan toteuttaa. Olen aivan varma siitä, että se kerran tulee toteutetuksi. Ja minua ilahduttaa se keskustelu, mikä täällä on käyty. Täällä on asian käsittelyssä, vuosien kuluessa kuljettu eteenpäin, huolimatta siitä, että tämä näytelmä onkin uudistunut jokseenkin samoilla fraaseilla.

Ed. Schauman: Ed. Koivisto, ja aikaisemmin jo ed. Aalto, J. F., puhui siitä parlamentarismin rappeutumisesta, joka muka olisi tuloksena siitä että pieniä puolueita muodostuu, kun suhteellinen vaalitapa muutetaan, niinkuin täällä on ehdotettu. Minä nyt en voi huomata sitä, että parlamentarismi olisi rappeutumistilassa tai joutuisi rappeutumistilaan siitä syystä, että syntyisi pieniäkin puolueita. Ei siinä mikään paha ole, että syntyy pieniä puolueita. Sehän on aivan luonnollinen asia. Meidän parlamentin suurin puolue, sekin on ollut sellainen pieni puolue, kun se aloitti toimintansa.

Täällä on näissä viime vaaleissa myöskin esiintynyt eräs pieni puolue. Se saavutti noin 10,000 ääntä, mutta ei saanut yhtään ainoaa edustajaa valituksi. Minusta on tämä tulos ollut paha sekä parlamentille että erityisesti myöskin nykyiselle hallitukselle, sillä jos tämä pieni puolue olisi saanut yhden edustajan valituksi, niin luultavasti tämä edustaja olisi ollut nykyinen oikeusministeri, ja siis hänellä olisi ollut takanaan joku puolue, ja tämä nykyinen hallitus ei olisi ollut yhden puolueen hallitus, vaan kahden puolueen hallitus. Voi olla, että sellaisia rappeutumisilmiöitä olisi esiintynyt, että olisi ollut vaikeaa sovittaa yhteen, niinkuin nyt on käynyt hyvin helposti, sovittaa yhteen nämä kaksi puoluetta, toinen kun on esimerkiksi suojeluskunta-asiassa ollut suojeluskuntain kannattaja ja toinen sen vastustaja tai hajoittaja. Mutta joka tapauksessa siitä olisi epäilemättä ollut hyötyä, jos tämä pieni puolue olisi tullut edustetuksi ja hallitukseen olisi saatu senkin puolueen virallinen edustaja.

Yleensä minusta on ollut väärin, kun on usein sosialidemokraattien taholta, voisinko nyt sanoa, haukuttu — se ei nyt ole kaunis sana, mutta minä voin ehkä sitä käyttää — edistysmielisiä siitä, että ne muodostavat vain pienen puolueen. Ei siinä mitään pahaa ole. Tänään minä vasta kuulin oikean selityksen edistysmielisten tappiosta, ettei se riipu ainoastaan vaalitavasta, vaan siitä, joka on oikein ja luonnollista, että tämä puolue on ollut vähän horjuva esiintymisessään. Mutta tämä seikka ei koske nyt esillä olevaa asiaa. Minusta on joka tapauksessa luovuttava siitä, että ylimielisesti, yliolkaisesti kohdellaan pieniä puolueita.

Ed. Bryggari: Minä hyväksyn perustuslakivaliokunnan mietinnön niillä lisähuomautuksilla, mitä ed. Aalto äskeisessä puheenvuorossaan esitti. Mutta haluaisin tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen suureen periaatteelliseen puoleen, josta täällä ovat edustajat Vennola, Voionmaa ja Sventorzetski erikoisesti maininneet. Näiden periaatteet nähtävästi nyt eivät ole ihan samalla linjalla. Minä en tiedä, mikä on edistyspuolueen periaate, onko se kuningasjärjestelmä vai onko se eduskunnallinen järjestelmä. Silloin kuin tästä ratkaistiin vuonna 1918, niin edistysmielinen puoluehan oli puolitangossa tässä asiassa.

Mitä sitten tulee edustajain Voionmaan ja Sventorzetskin lausumaan ajatukseen, että he tahtovat irrallisesti tässä asiassa päättää periaatteesta suhteellisuuteen nähden, vaikka täysi-ikäinen nuoriso on vailla äänioikeutta ja vaikka köyhyys on rikos, siten että joka on jatkuvasti vähävarainen, on vailla myös äänioikeutta, niin minä en ole valmis tällaisen periaatteen toteuttamiseen etenkin, kun siitä on ne seuraukset aivan ilmeiset, mitä perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan. Olisi tietenkin mielenkiintoista nähdä, millä ystävyydellä ed. Voionmaa kieltolain puolustajana ottaisi vastaan uuden edustajan Jyväskylästä koko maasta saamillaan äänillä kieltolain kumoamiseksi. Samanlaisia yhdellä kysymyksellä valittavia edustajia tulisi useita sen jälkeen kuin vaalilaki olisi hyväksytty.

Ed. Kivioja: Kun minä olen synnynnäisesti aivan tasa-arvon miehiä, niin minulla on suuri myötätunto ed. von Bornin aloitetta kohtaan. En usko, että tänne eduskuntaan, vaikka pieniä puolueita tulisikin, tulisi sen enempää rikkinäisyyttä. Minä luulen, että tuossa taulussa (puhuja osoittaa koneäänestyksen tulostaulua) tullaan toimeen noilla neljällä rivillä sittenkin. Jos pienten puolueiden tulemisesta olisi se hyöty, että siellä viimeisellä rivillä olisi mahdollisimman pieni numero, niin minä aivan epäilemättä tälläkin kertaa jo kannattaisin tuota aloitetta. Mutta asiassa on otettava huomioon muutakin. Kun täällä on puhuttu suhteellisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta, niin sillä on vain tarkoitettu puolueiden voimasuhteita. Mutta me Pohjolan edustajat käsitämme oikeudenmukaisuudella myöskin sitä, että harvaan asutuista seuduista pitää saada tänne edustajia pitämään niiden seutujen puolta. Ja jos ed. von Bornin aloite tulisi laiksi, niin minä pelkään, että silloin ne seudut kärsisivät vääryyttä. (Oikealta: Erehdys!) Minulla ei ole mitään sitä vastaan itse asiassa, että ruotsalaiset saisivat enemmän edustajia. Jos heidän äänimääränsä sen oikeuttaisi, niin saakoot. Asianlaita on se, että esim. Oulun läänistä he eivät saa yhtään edustajaa nykyjään. Mutta jos otettaisiin huomioon koko maan vaalitulosta arvosteltaessa heidän mahdollisesti sieltä saamansa äänet, niin ne voisivat sen vaikuttaa, että Oulun läänistä edustajain lukumäärä vähenisi ja tulisi joku edustaja etelämpää sijalle. (Oikealta: Ei, ei!) Minä pelkään (Oikealta: Se on turha pelko.) Siellä ajatellaan sillä tavalla, että oikeudenmukaisuus vaatisi poikkeamaan vähän suhteellisuudesta, niin että sieltä harvaan asutuista seuduista, jossa kulkuneuvot ja muut tarpeet vaatisivat paljon parempaa valvomista, sieltä pitäisi edustajia saada enemmän.

En myöskään usko, että tällä aloitteen tarkoittamalla toimenpiteellä saavutettaisiin mitään vaalivilkkautta, niinkuin on yritetty väittää. On vain yksi keino, joka siinä tepsii. Olen sitä mieltä, että kaikkien pitäisi käyttää äänioikeuttansa. Mutta minä luulen, että siihen ei päästä millään hyvällä keinolla, vaan siihen tarvitaan pakkoa, jos sinne pitää tulla. (Vasemmalta: Vesileipä!) Ei, mutta jollen väärin muista lähes parinkymmenen vuoden vanhoja läksyjä, niin Ateenassa, taisi olla Perikleen aikana, maksettiin niille, jotka saapuivat kansankokoukseen, palkkaa, eikö liene ollut puolitoista obolia kerralta, kun eivät muuten sinne saapuneet. Jos nyt maksetaan palkkaa piirun vedosta, niin sitten niitä tulee äänestäjiä, niin että vain harva jää pois. Se voisi tuottaa valtiolle liikoja menoja. Mutta pannaan asia toisinpäin, pannaan niin, että maksetaan negatiivista palkkaa säätämällä sakko niille, jotka jäävät pois. Jos tämä asia pitää viedä läpi, niin tuskin siihen muuta keinoa on, se on ainoa keino vaalivilkkauden lisäämiseksi. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Kun tällä aloitteella siis ei poisteta niitä epäkohtia, mitä vaalilaissa on, eikä vilkastuteta piirunvetotoimintaa, niin minä puolestani paljon epäröinnin jälkeen äänestän tuon valiokunnassa voittaneen kannan puolesta ja olen tappamassa ed. von Bornin lakialoitetta siinä toivossa, että tulee joskus tilaisuus kannattaa sellaista hallituksen esitystä, jossa useammat epäkohdat tulevat poistetuiksi.

Ed. J. F. Aalto: Muutamat puhujat, jotka täällä ovat esiintyneet perustuslakivaliokunnan mietintöä vastaan, ovat moittineet valiokunnan mietinnön kannalla olevia siitä, että puolustetaan asiaamme heikoilla perusteilla. Minä pyydän sen johdosta huomauttaa, että en ole kovin painavia perusteita huomannut vastaista kantaakaan edustavien taholta, sillä eiväthän ne lausunnot ole sisältäneet paljon muuta kuin osaksi tunnetta ja osaksi pieniä vitsejä.

Mitä tulee siihen oikeudenmukaisuuteen, josta m. m. ed. Voionmaa itki, niin minä pyydän huomauttaa, että ei sitä oikeudenmukaisuutta ole noudatettu tärkeimmissäkään asioissa eikä semmoisissakaan kysymyksissä, jotka koskevat lähinnä niitä, joiden oikeutta kaikkein enimmin sorretaan. Jos täällä ovat muutamat ryhmät suostuneet jo meidän mukanamme äänestämään äänioikeusikärajan alentamisen puolesta, jota ehdotusta ei kuitenkaan ole saatu hyväksytyksi, niin nekään eivät ole suostuneet kannattamaan ehdotusta, että köyhille annettaisiin äänioikeus. Kun tämä asia on ollut aikaisemmin eduskunnassa esillä, olen minä huomauttanut siitä, että siinä on suurin vääryys, että köyhä työläinen, joka joutuu täydelliseen köyhäinhoitoon, menettää äänioikeutensa, samalla kertaa kun samanlaiseen asemaan joutuneille virkamiehille, nimittäin eläkkeelle joutuneille virkamiehille, äänioikeus annetaan, mikä on kyllä oikein, mutta yhtä suuri oikeudenmukaisuus vaatisi myöskin antamaan köyhille äänioikeuden. Ja niin kauan kuin nämä herrat oikeuden puolesta puhujat eivät suostu tällaisiin myönnytyksiin, minä rohkenisin lausua, ei ole kovin paljon syytä oikeudenmukaisuuden nimessä täällä ratsastaa.

Ed. Sventorzetski: Minä pyydän ed. Pekkalalle huomauttaa, että minä sanoin, että kommunistinen ryhmä on vain osittain muuttanut omaa kantaansa. Ed. Pekkala itse ei ollut siinä eduskunnassa, kun tämä asia edellisessä vaiheessa oli esillä, mutta minä muistan hyvin, kuinka silloin minä olin tällä kannalla ja ihmettelin, että kommunistinen ryhmä ei silloin ollut ajamassa sitä linjaa, jolla se nyt on. Siinä voi tietysti olla ero, niinkuin on ollut äsken kuloareissakin puhetta, että silloin oli Setälän ehdotus ja nyt von Bornin, mutta prinsiipissä on nyt kuitenkin kommunistinen puolue tehnyt muutoksen suhtautumisessaan tähän asiaan.

Ed. Sahlstein: Merkitäkseni kantani tässä asiassa pyydän ilmoittaa, että olen reformin puolella ja tulen niin ollen äänestämään ed. von Bornin ehdotuksen puolesta.

Ed. von Born: Jag tillåter mig endast konstatera, att rdm. Kivioja icke riktigt tyckes känna till den lagmotion han talade om eller huru den kommer att i praktiken verka. Åtminstone kommer den icke att verka så som han befarade, nämligen att de glest befolkade trakterna skullt bliva utan sina representanter. Enligt min motion, som grundar sig på regeringens tidigare i saken lämnade proposition, kommer varje valkrets att behålla sitt hittillsvarande antal mandat. Reformen kommer endast att möjligen inverka på fördelningen av mandaten emellan de olika partierna, men verkar icke någon minskning av mandaten för var och en av valkretsarna. Någon fara för att de glest befolkade trakterna skulle bliva mera vanlottade med avseende å representanter än vad hittills måhända varit fallet, förefinnes sålunda icke.

Ed. Juutilainen: Minä olen kannattanut aina muutoksia vaalilakiin siinä toivossa, että suurempi suhteellisuus saataisiin aikaan. Luulisin, että meidän poliittinen elämämme hyvin huomattavasti virkistyisi sillä, että eri harrastuksia kannattavat piirit pääsisivät vapaammin vaaleissa esiin, ja kun nykyisin vain 50—60 pros. äänioikeutetuista ottaa osaa vaaleihin, niin olisi kaikki tehtävä sen hyväksi, että vaaleihin osanotto saataisiin runsaammaksi.

Olen sitä mieltä, ettei eduskuntatyö yhtään siitä kärsisi jos eduskuntaan tulisikin valituiksi pienempien ryhmien edustajia, sillä kyllä niillä olisi aivan samanlainen valtuutus valitsijoilta ja Suomen kansalta kuin meillä, joita nyt näissä suurissa puoluekarsinoissa pidetään. Minä luulisin, että niin hallitusten muodostaminen kuin niiden pysytyssä pitäminen tulisi yhtä varmaksi kuin mitä se nytkin on, sillä varmaan, niinkuin jo sanoin, ne olisivat yhtä vastuunalaisia edustajia tehtävissään kuin nykyisetkin edustajat.

Mitä ed. Koiviston lausuntoon tulee, että edesvastuutonta väkeä tulisi enemmän siinä tapauksessa, niin minä luulen, ettei sillä edesvastuu kasva, jos täällä jotkut katsovat jossain puolueessa itsensä niin viisaiksi, että he voivat sen edesvastuun yksin määritellä.

Ed. Kivioja: Ed. von Bornin lausunto ei ollut minusta vakuuttava. Jos vielä pysyn siinä esimerkissä, että Oulun läänistä nykyjään ruotsalaiset äänet eivät vaikuta heidän omalle puolueelleen, niin ne tästä lähtien tulisivat vaikuttamaan. Mutta en usko, että se ruotsalaisten lisäedustaja tulisi Oulun lää-

nistä, vaan pikemmin Helsingistä ja sen takia sieltä täytyisi jäädä joku pois, kun tänne ei mahdu muuta kuin 200 edustajaa.

Ed. Rosenberg: Ed. Sventorzetskin viimeisen lausunnon johdosta pyydän saada ilmoittaa, että kantamme ei ole muuttunut tässä kysymyksessä niinä vuosina, kun olemme täällä olleet. Vuonna 1925, jolloin hallitus jätti eduskunnalle esityksen samasta asiasta, perustuslakivaliokunta käsitellessään hallituksen esitystä asetti käsittelynsä pohjaksi Setälän tekemän lakialoitteen, joka oli suppeampi kuin hallituksen ehdotus. Asian tullessa esille eduskunnassa asetuimme hallituksen ehdotuksen pohjalle ja yritimme ajaa sitä hyväksymättä Setälän ehdotusta. Että ed. Sventorzetski silloin asettui Setälän ehdotuksen pohjalle hallituksen ehdotusta vastaan, riippui tietysti siitä, että Setälän ehdotus oli niin suppea, ettei sitä voinut hyväksyä ja että se ehdotus olisi pelastanut sosialidemokraatit siitä välikädestä, mihin he silloin joutuivat. Sitten myöhemmin jätti ed. von Born aloitteensa, joka oli rakennettu hallituksen aikaisemman esityksen pohjalle. Tämän aloitteen hyväksyimme jälleen, mutta eduskunta myöhemmin sen hylkäsi. Nyttemmin on asia tullut esille jälleen jokseenkin samanlaisena kuin hallitus sen esitti eduskunnalle v. 1925 ja vastalauseessamme, joka on liitetty asiakirjoihin, perustuslakivaliokunnan mietintöön v. 1926, näkyy selvästi, että kantamme silloin on ollut ihan samanlainen kuin se on ollut tänä päivänä. Sellainen se oli myös v. 1924, jolloin hallitus ensi kerran meidän aikanamme jätti vastaavan ehdotuksen tänne. Mitään, edes osittaista muutosta, ei meidän kannassamme ole tänä aikana tapahtunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. von Born ed. E. Pekkalan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoite n:o 2. Kutsun ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka asian käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 65 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Born: Jag anhåller om öppen omröstning.

Puhemies: Kehoitan niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ahmavaara, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Asikainen, Auer, Bryggari, Ellilä, Eskola, Haataja, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, Hannula, U., Harvala, Haverinen, Heikkinen, Helo, Hongisto, Huttunen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Ikola, Janhonen, Jokinen, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kivi, Kivioja, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Komu, Kontio, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Lehikoinen, Leino, Lepistö, Leppälä, Linna, J., Luostarinen, Manner, Marttila, Moilanen, Mustakallio, Myllymäki, K., Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nukari, Nurmesniemi, Paasivuori, Pensas, Penttala, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Pärssinen, Raatikainen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Saarinen, Sariola, Seppälä, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Sunila, Suokas, Talas, Tarkkanen, Tolonen, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Waljakka, Vallas, Valta, A., Valta, K., Vehkaoja, Welling, Vertanen, Vesterinen, Vilhula ja Väisänen, J.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

von Born, Cajander, Colliander, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haga, Halén, Hannula, M., Hintz, Inborr, Jern, Juutilainen, Järvinen, Kallio, W. J., Kilpeläinen Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehto, Liedes, Lindberg, Lähteenoja, Malmivaara, Mangs, Mantere, Meriläinen, Molin, Myllymäki, L., Nordenstreng, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pennanen, Perälä, Pohjaranta, Puhakka, Päivänsalo, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Sahlstein, Salo, Sanmark, Schauman, Sergelius, Strengell, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Turunen, Urpilainen, Vennola, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Åhlström ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 19 edustajaa:

Alestalo, Arffman, Bäck, Hannula, M. A., Heikkilä, Huittinen, Jacobsson, Kirra, Kivimäki, Koivuranta, Lehtokoski, Linna, K. E., Lohi, Luoma, Löthman, Perho, Reinikka, Saarelainen ja Tukia.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 63 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Suuren valiokunnan hylkäävä ehdotus hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä.

Hallituksen esityksen n:o 18 johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian e n s i m m ä i s t ä k ä s i t t e l y ä varten.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. L ä h t e e n o j a: Herra puhemies! Mitä enemmän naisia eri maissa on valitsijoina ja kansanedustajina päässyt omakohtaisesti ottamaan osaa lainlaadintatyöhön, sitä selvemmin on heidän pyrkimyksissään toteutunut esitaistelijanaisten ajatus, että naisten on valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen elämään tuotava äidillistä mieltä. Äidillinen politiikka vaatii, että valtion on tuettava laeilla perheen pyrkimystä täyttää tehtävänsä uuden sukupolven kasvattajana ja elättäjänä sekä sen ruumiillisen ja siveellisen terveyden valvojana. Rodun terveyden säilymisen takia vastustavat naiset lasten ja alaikäisten käyttämistä erinäisissä ansiotoimissa, etenkin teollisuuden palveluksessa, rodun terveyden takia he kannattavat toimenpiteitä alkoholin väärinkäytön estämiseksi, vaativat lääkärintutkimusta kaikille koululaisille, tiukempia terveydenhoidollisia säädöksiä yleensä, asunto-olojen parantamista ja ravintoaineiden pakollista tutkimusta, ennenkuin ne lasketaan kauppaan j. n. e. Sosiaalinen lainsäädäntö on luonnostaan naisille läheinen, sillä he käsittävät, että i h m i s t ä on pidettävä tärkeämpänä kuin p e l k k i ä a s i o i t a, että nuori sukupolvi kussakin kansassa on ainakin yhtä tärkeä kansallisomaisuus kuin tarvikkeiden ja tuotteiden ja pääomien kasaaminen.

Tältä kannalta katsoen on esilläolevaa hallituksen esitystä laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä, pidettävä kannatettavana toimenpiteenä. Laki tarkoittaa alle 21-vuotisten naisten suojelemista niiltä terveydellisiltä ja siveellisiltä vaaroilta, jotka uhkaavat heitä erinäisissä lastaustöissä. Alle 21-vuotiaita naisia on meillä pohjoismaissa, joissa tyttöjenkin kehitys on hitaampaa kuin etelässä, pidettävä nuorisoon kuuluvina. Kokemus on osoittanut, että niissä satamissa, missä käy ulkomaalaisia laivoja, mainitaksemme esim. Viipurin, Kotkan, Helsingin, Turun, Rauman, Reposaaren ja Pohjanmaan suurimmat kaupungit, lastaustöissä olevat nuoret naiset joutuvat miltei poikkeuksetta huonoille jäljille, mikä ei olekaan ihme, kun heidän täytyy tehdä lastaustöitä usein laivaruumassakin pohjoismaisiin oloihin ja tapoihimme tottumattomien ja alhaisella sivistyskannalla olevien etelämaalaisten, jopa värillistenkin merimiesten joukossa. Varsinkaan suurien lastilaivojen lämmittäjät, jotka lastauksen aikana ovat joutilaina, eivät voi vastustaa kiusausta käyttää hyväkseen kokemattomien nuorten

tyttöjen avuttomuutta. Niinpä kerrotaan rantakaupungeissamme, että yleensä ne nuoret tytöt, jotka lastaustöihin menevät, ovat ikäänkuin edeltä määrätyt prostitueeratuiksi. Sitä kohtaloa lastaustöissä käyvä nuori tyttö nimittäin harvoin välttää. Niissäkin tapauksissa, jolloin ei voida puhua varsinaisesta lankeemuksesta, vaikuttaa osanotto lastaustöihin suurissa satamissa sangen raaistuttavasti nuoriin naisiin, sillä heidän täytyy itsepuolustuksekseen tottua vastaamaan miesten raakuuksiin samanlaisilla raakuuksilla. Eipä siis ihme, ettei kukaan äiti nämä vaarat tuntien vapaaehtoisesti halua panna varsinkaan tyttöään tällaiseen työhön.

Mutta asialla on toinenkin puolensa. Työttömyys ja puute on usein seurauksena liiallisista työkielloista. Sentähden katsovat valveutuneet naiset kaikissa maissa epäluulolla jokaista valtiovallan ja lainsäädännön toimenpidettä, joka rajoittaa naisten ansiomahdollisuuksia, hyvin tietäen, että liian niukka toimeentulo vie varmasti turvattomat naiset paheen tielle. Naisten asenne työsäännöstelyä vastaan on aina sitä jyrkempi ja ymmärrettävämpi, mitä lukuisampaa naistyöntekijäryhmää kielto tai rajoitus kulloinkin koskee. Esilläolevaa lakiehdotusta varten viime vuonna toimitettuun tilastolliseen tutkimukseen saatiin ainehisto, joka käsitti yhteensä 1,093 henkilöä. Niistä oli miehiä 897 eli 82 % ja naisia 196 eli 18 %. Naisista oli vain 12.9 % eli 25 alle 21-vuotiaita. Varsin lukuisasti ei siis meillä nuoria tyttöjä ole lastaustöissä tähän asti ollut. Ehdotetun lain 1 §:n loppupuoli, jossa myönnetään sosialiministeriölle oikeus erinäisten asianhaarain vaatiessa kieltää nuoria naisia lastaustöistä myöskin muiden kuin ulkomaan liikettä välittävien laivojen lastauksessa ja jonkin sataman eri osissa, saattaa antaa aihetta väärinkäytöksiin, jos sosialiministeriössä vallitsee naisten työlle nurjamielinen suunta. Epäilyksiä siis tämänkin säännöstelytoimenpiteen johdosta herää, mutta ottaen huomioon, että työläisnaisten edustajat yksimielisesti kannattavat tämän lain voimaantulemista ja koska on syytä toivoa, että se todellakin saattaa varjella monta nuorta elämää joutumasta tuhon omaksi, katson, että myöskin porvariston naiset voivat suositella lain hyväksymistä.

Ed. Nordenstreng: Että meillä jo pitemmän aikaa on kaivattu sellaista lakia kuin nyt esilläoleva lakiehdotus, sen olemme varmaan monesti tulleet huomaamaan. Vaikka ei olekaan olemassa suuremman ja vähemmänarvoista työtä, niin me emme kuitenkaan saa olla sokeita niihin siveellisiin vaaroihin nähden, jotka eri työaloilla voivat olla niin erilaiset. Jos mikä, niin juuri kyseessäoleva työala on meidän nuorille naisillemme osoittautunut sangen turmiolliseksi, ja varmaa on, että tilanne tulee yhä vakavammaksi nykyään vallitsevan työttömyyden seurauksista. Onhan luultavaa, että monet juuri sellaiset nuoret ihmiset, jotka eivät ehkä tähän saakka ole tarvinneet lähteä työansiota hakemaan kotipaikkansa ulkopuolelta, ovat nyt pakotetut sen tekemään. Tällaisia kokemattomia, suurkaupungin vaaroja tuntemattomia naisia saapuukin ympäri maatamme juuri pääkaupunkiin sekä etupäässä suurempiin rannikkokaupunkeihin työnhakuun. Jouduttuaan sitten tuonne satamaan lastaus-, purkaus- tai vaikkapa vain säkinpaikkaustöihin, saavat he usein siellä työskennellä siveellisesti rappeutuneitten miesten tai samanlaisten vanhempien naisten kanssa. Onko silloin ihme, jos moni nuori lupaava ihmiselämä on mennytkin auttamattomasti hukkaan? Me emme siis saa sulkea silmiämme näiltä tosiasioilta, vaan huolehtien tulevista sukupolvista on meidän ryhdyttävä tällaisten epäkohtien poistamiseen. Myönnän, että vaara on myöskin nuorille pojille suuri, mutta on hyvä, että tämä asia on tällä kertaa otettu huomioon edes naistenkin kannalta. On siis sangen toivottavaa, että eduskunta tulee hyväksymään nyt esillä olevan hallituksen lakiehdotuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä työttömyyden lieventämiseksi.

Hallituksen esityksen n:o 58 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Kulkulaitosministeri Lahdensuo: Jokaiselle on tunnettua, että työttömyys on jo melkoisen suuri ja uhkaa käydä yhä suuremmaksi, mitä pitemmälle aika kuluu. Tällä hetkellä on työttömien lukumäärä sosialiministeriön tilaston mukaan noin neljä kertaa suurempi kuin samaan aikaan viime vuonna. Tästä määrästä tulee yli 40 % yksistään Helsingin osalle. Yhtä varmaa kuin on se, että virallinen tilasto ei anna oikeaa kuvaa maassa vallitsevasta työttömyydestä kokonaisuudessaan — eihän siihen sisälly esim. varsinainen maaseudulla ilmenevä työttömyys ollenkaan — yhtä helposti voidaan, ja niin on tapahtunutkin, työttömyyden suuruutta liioitella. Näistä syistä onkin vaikea saada oikeaa kuvaa todellisen työttömyyden laajuudesta.

Nykyistä työttömyyttä tarkastellessa on kuitenkin helppo todeta, ettei työttömyys tällä kertaa ole meillä esiintyvää tavallista sesonkityöttömyyttä, vaan johtuu sen laajuus suoranaisesti vallitsevasta taloudellisesta pula-ajasta, josta on jo johtunut, että toinen sahalaitos toisensa jälkeen on joutunut toimettomaksi ja että toinen tehdas toisensa perästä on ollut pakotettu lyhentämään työviikkoa, useissa tapauksissa 5 à 4 päiväiseksi, jopa joissakin tapauksissa sitä lyhyemmäksikin.

Kuten jo aikaisemmin olen asian käsittelyn yhteydessä maininnut, täytyy kulkulaitosministeriössä esitystä laadittaessa rakentaa laskelmat työttömyyden poistamiseen tarvittavista määrärahoista edellämainittuun sosialiministeriön tilastoon ja ministeriöön saapuneisiin avustusanomuksiin. Senjälkeen on kuitenkin sosialiministeriön toimesta hankittu kunnallisten ammattitarkastajien avustuksella tietoja maaseudulla esiintyvästä työttömyydestä. Sosialiministeriön lähettämiin tiedusteluihin on antanut vastauksensa kaikkiaan 410 kuntaa. Näistä on ilmoitettu työttömyyttä esiintyvän 80 kunnassa, joista useimmat, 23 kuntaa on Oulun läänissä, 17 Turun ja Porin läänissä, 13 Vaasan läänissä ja 11 kuntaa Viipurin läänissä sekä vähempi määrä muissa lääneissä. Näistä on kuitenkin ainoastaan 16 kunnassa ilmoitettu työttömyyden olevan suuren ja muissa se on ilmoitettu olevan tuntuvan. Niitä kuntia, joissa työttömyys johtuu siitä, että maataloudessa, metsä- ja uittotöissä työskennelleet ovat joutuneet työttömiksi, on kaikkiaan 50 maalaiskuntaa ja 55 sellaista kuntaa, joissa työttömyys johtuu siitä, että teollisuudessa ja rakennustöissä olevat työntekijät ovat joutuneet työttömiksi.

Näistä sosialiministeriöön saapuneista työttömyystilannetta tarkoittavista vastauksista käy paitsi muuta myöskin selville, että varsinaisissa maatalouskunnissa, s. o. sellaisissa, joissa ei suuremmassa määrin ole metsätöitä eikä tietenkään ole myöskään suuremmassa määrin varsinaista tehdastyöväkeä ei työttömyyttä ole nytkään olemassa, mutta kyllä sellaisissa maanviljelyskunnissakin, joissa tavallisesti suoritetaan suuressa määrin metsätöitä. Tämä on erikoisesti merkille pantava, koska se on taasen uutena todistuksena siitä, kuinka suuri terveyttävä vaikutus meidän yhteiskuntaoloihimme on sillä, että mahdollisimman suuri osa maan väestöstä elää maanviljelyksellä. Tämän seikan pitäisi merkitä yhä enemmän, ja enemmän kuin tähän asti, niiden toimenpiteiden valitsemisessa ja käyttämisessä, joilla tahdotaan maan taloudellista elämää tukea ja ohjata sekä rakentaa meidän yhteiskunnallisia olojamme terveelle pohjalle. Tämä olisi sitä tärkempää, kun samalla huomautetaan, että työttömyysasiain hoitaminen vaatii valtiovallalta yhä suurempia ponnistuksia ja uhrauksia, mitä useampia vuosia kuluu.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyissä vastalauseissa ehdotetaan työttömyyden seurauksien lieventämiseksi melkoista suurempia määrärahoja, kuin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Kun asia oli ensi kerran eduskunnassa esillä, olin tilaisuudessa jo silloin huomauttamaan, että tie- ja vesirakennushallituksella oli silloin käytettävänä yli 16 milj. markkaa sellaisten töiden aloittamiseen, joihin varat jo olivat myönnetyt. Tämän jälkeen on valtioneuvosto myöntänyt metsähallitukselle oikeuden ylittää 8.5 milj. mk:lla puutavarahankintain määrärahaa. Tämän määrärahan perustuksella on metsähallitus osittain jo järjestänyt, tai lähiaikoina tulee järjestämään, metsänhakkuutöitä yli 30 kunnassa, jotka suurimmaksi osaksi ovat Oulun läänissä, mutta useita

myöskin Vaasan, Hämeen ja Viipurin läänissä.

Kulkulaitosministeriössä on suoritettu laskelma, kuinka korkealle nousisivat niihin anomuksiin sisältyvät määrärahat, joita on ministeriöltä pyydetty työttömyyden lieventämiseksi. Jos nämä määrärahat lyhentämättöminä myönnettäisiin kaikissa niissä tapauksissa, jolloin voidaan avustusta myöntää, niin jäisi tarvittava määräraha paljon alle sen 8 milj markan, mikä tässä esityksessä nyt pyydetään. Ja kun hallituksessa on asianomaisessa ministerivaliokunnassa äskettäin valmistelevasti käsitelty ne anomukset, jotka ovat niin selvät, ett'ei mitään lisätiedusteluja enää ole tarpeellista hankkia, niin nousevat niiden perustuksella myönnettävät määrärahat vain noin puoleen siitä, mitä tässä esityksessä ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdotetaan.

Kaiken sen perustuksella, mitä tässä olen esittänyt, ja huomioonottaen lisäksi, että useat kaupungit ovat myöntäneet huomattavia määrärahoja työttömyyden lieventämiseksi, niinkuin Helsinki 1 ½ milj. markkaa, niin kaiken tämän perustuksella minusta näyttää, ettei, niin paljon kuin nyt voidaan asioita arvostella, tämän vuoden aikana enää suurempaa määrärahaa tarvita eikä voida käsittääkseni tarkoituksenmukaisesti käyttää.

Ed. Helo: Tähän asti olemme olleet siinä onnellisessa asemassa työttömyyteen nähden, että varsinainen työttömyys on meillä ollut n. s. sesonkityöttömyyttä ja sen torjumiseksi ollaan tultu toimeen suhteellisesti pienillä määrärahoilla. Tosin meillä on ollut muutakin „työttömyyttä" taikka sellaista, jota on sanottu työttömyydeksi, mutta joka on itse asiassa varsinaisesta työttömyydestä erotettavaa, nim. toimeentulon puutetta, joka varsinkin on rasittanut sellaisia seutuja maassa, missä pientalonpoikaistalous on ollut vallalla. Mutta kuten sanottu, varsinainen työttömyys meillä on ollut tavallista pientä sesonkityöttömyyttä, joka on ollut sellaisilla aloilla, kuin esim. huonerakennusalalla ja sitäpaitsi satamatyöläisiin nähden.

Se työttömyys, jota eduskunta nyt lähtee torjumaan, ei ole enää mitään sesonkityöttömyyttä, vaan se on jo suurta konjunktuurityöttömyyttä. Sama konjunktuurityöttömyys, joka on riehunut tähän asti muissa maissa, Englannissa, Ruotsissa, Saksassa ja joka siellä on aiheuttanut suurta hätää, joka siellä on ollut suurena, keskeisenä kysymyksenä, yhtenä tärkeimmistä kysymyksistä, joka on vaatinut varsin suuria määrärahoja sen aiheuttaman hädän lieventämiseksi, tämä konjunktuurityöttömyys nyt on meitä uhkaamassa. Ja on luonnollista, että tämän konjunktuurityöttömyyden torjumisessa enää ei tulla toimeen niillä varsin pienillä määrärahoilla, joita tähänastinen sesonkityöttömyys on vaatinut. On sen tähden syytä, että kun tällainen yhteiskunnallinen onnettomuus, jollaisena se on esiintynyt muissa maissa, nyt alkaa meillä nostaa päätään, että heti alussa ollaan hyvin valmistuneet sitä vastaanottamaan ja osoitetaan hallituksen käytettäväksi riittävät määrärahat, niin että toimenpiteet voidaan alusta alkaen hyvin suunnitella.

Miten tällä hetkellä ollaan tätä konjunktuurityöttömyyttä vastaanottamassa, se käy ilmi hallituksen esityksestä ja niistä lisätiedoista, mitä on sen johdosta saatu. Mitä virallisiin numeroihin ensiksikin tulee, niin silloin kun hallituksen esitys annettiin, osoittivat työttömyysnumerot, että työttömiä oli kaksi kertaa niin paljon kuin vastaavana aikana edellisinä vuosina. Tosin virallisiin työttömyysnumeroihin ei ole pantava suurta merkitystä, silloin kun on arvosteltava työttömyyden suuruutta, kuinka suuri ja laaja työttömyys on, sillä on tunnettua, että vain murto-osa työttömistä ilmoittautuu työnvälitystoimistoon, mutta niillä on kuitenkin merkitystä silloin, kun verrataan työttömyyttä edellisten vuosien työttömyyteen. Silloin kun hallituksen esitys annettiin, oli näitä n. s. virallisia työttömiä kaksi kertaa niin paljon kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna, mutta sinä lyhyenä aikana, mikä on kulunut hallituksen esityksen antamisesta ja nyt tämän esityksen lopullisen käsittelyn välillä, on työttömyys, niin kuin kulkulaitosministerikin mainitsi, aivan huomattavasti noussut. Niinpä esim. viimeistä edellisenä lauantaina koottujen työttömyysnumeroiden mukaan työttömien lukumäärä on jo noussut neljä kertaa niin suureksi, kuin se oli vastaavana aikana viime vuonna. Sanottujen numeroiden mukaan oli miestyöttömiä 3,125, naistyöttömiä 1,303, kun sitä vastoin edellisenä vuonna samaan aikaan miehiä oli työttöminä ainoastaan 755, siis vähemmän kuin ¼ nyt ilmoit-

tautuneista työttömistä, ja työttömiä naisia ainoastaan 408, myöskin siis noin $^1/_4$ siitä määrästä, mikä nyt on ilmoittautunut työttömiä. Yhteensä oli viime vuonna tähän aikaan työttömiä 1,163, jotavastoin viimeistä edellisenä lauantaina 4,428, siis nyt n. 4 kertaa niin paljon kuin viime vuonna samaan aikaan. Ja vielä tämän jälkeen on työttömien luku noussut. Viime lauantaina tehdyn tilaston mukaan oli työttömiä miehiä kaikkiaan 3,505, työttömiä naisia 1,393 ja siis työttömiä yhteensä 4,898.

Että voisi oikein ymmärtää näitä numeroita, on syytä mainita, mitkä ovat korkeimmat numerot, mitä meillä on koko tällä vuosikymmenellä ollut työttömiä virallisen tilaston mukaan. Korkein työttömien numero on v:lta 1925, jolloinka työttömiä miehiä oli 3,495, nyt sitä vastoin on niitä 3,505. On vielä otettava huomioon, että 1925 tämä korkein työttömyysnumero on saatu varsinaisena työttömyysaikana, nimittäin helmikuussa, jolloinka, kuten tiedetään, työttömyys on laajimmillaan ja siitä huolimatta nyt jo lokakuussa työttömien määrä on korkeampi kuin siis pahimpana työttömyyskautena 1925 helmikuussa. Tämä osoittaa, että työttömyys on nyt saavuttanut meillä sellaisen laajuuden, että sitä ei voi verrata siihen työttömyyteen, mitä tähän asti on ollut ja että edessä on odotettavissa varsin uhkaava konjunktuurityöttömyys.

Mainitakseni vielä joitakin muita numeroita, niin esim. Kotkasta saatujen tietojen mukaan siellä työttömiä on nykyään noin 5 kertaa niin paljon kuin edellisenä vuonna. Samantapaisia numeroita on myöskin Tampereelta. Sielläkin on työttömyys tavallisesti ollut varsin pieni, mutta nyt on työttömien lukumäärä noussut aivan ennen tuntemattomaan määrään.

Sen jälkeen kun hallituksen esitys annettiin on saatu yhtämittaisesti hälyyttäviä tietoja maan eri osista, jotka todella osoittavat, että uhkaava työttömyys on edessä. Monella alalla tuotantoa ryhdytään supistamaan, kuten esim. kutomateollisuuden alalla, jalkineteollisuuden alalla, sahateollisuuden alalla, puhumattakaan esim. sellaisesta teollisuudesta kuin rakennusteollisuus, joka on tällä hetkellä miltei kokonaan lamassa niin että esim. Tampereella ei tällä hetkellä ole työnalaisena muuta kuin yksi ainoa rakennus.

Ja mitkä ovat ne edellytykset, joilla voidaan työttömyyttä ryhtyä vastustamaan? Yksityiset ja kunnat ovat, kuten tiettyä, nykyjään sellaisessa rahallisessa ahdinkotilassa, että niiltä ei voi odottaa sitä apua, kuin tavallisissa oloissa. Yksityiset ovat lopettaneet miltei kokonaisuudessaan rakennusteollisuuden ja kuntien raha-asiat ovat myös sellaiset, että ne eivät pitempään aikaan voi ylläpitää suurempaa tuotantoa. On silloin luonnollista, että kaikkien katseet kääntyvät valtioon ja että siis valtiolta etukädessä odotetaan toimenpiteitä.

Mikä on taasen valtion mahdollisuus tällä hetkellä ryhtyä hätäaputöitä järjestämään? Täksi vuodeksi on työttömyysmäärärahaa kaikkiaan myönnetty hallituksen käytettäväksi 20 milj. markkaa. Silloin kun esitys annettiin oli tästä jo osoitettu käytettäväksi 19,714,500 ja jäljellä oli siis ainoastaan 285,500. Lisäksi katomäärärahasta, jota myöskin osittaisesti voitiin käyttää työttömyyden lieventämiseksi, oli jo osoitettu käytettäväksi esitystä annettaessa 14,370,000, joten siis silloin oli käytettävänä 630,000 markkaa. Nämä numerot osoittavat, että ne mahdollisuudet, jotka hallituksella on ollut käytettävänä, ne on käytetty jo miltei loppuun, ja että todella aivan viimeisessä hetkessä on saatu hallituksen esitys, jonka perusteella voidaan ryhtyä toimenpiteisiin työttömyyden lieventämiseksi.

Että todellakin hallituksen esitys on tullut aivan viimeisessä hetkessä — ja että se näinkin ajoissa on saatu, johtuu siitä, että eduskunnassa on ollut aloite siitä — näkyy vielä lisäksi hallituksen esityksen perusteluista, joista ilmenee, että mikäli lisämäärärahaa ei hallituksen käytettäväksi aseteta, niin ensi kuun alusta, siis parin päivän kuluttua, rautatierakennustöistä tulisi erotettavaksi noin 2,000 henkeä. Niitten työttömien armeijaan, joka tällä hetkellä on olemassa ja joka yhäti kasvaa, olisi ollut pakko valtion puolesta vielä heittää lisää 2,000 henkeä kahden päivän kuluttua, jollei nyt eduskunta myönnä hallitukselle varoja töitten jatkamiseksi.

Tämän uhkaavan konjuktuurityöttömyyden lieventämiseksi hallitus ehdottaa määrärahoja, ensiksi, varsinaisen työttömyyden lieventämismomentilla 8 milj. markkaa. Tästä 8 milj. markasta tulisi 5 milj. käytettäväksi varsinaisten valtion töiden käyntiin saattamiseksi sekä 3 milj. markkaa avustuksina kunnille, jotta ne voisivat panna alulle hätä-

aputöiksi sopivia töitä. Mitenkä vähän tämä suunniteltu 5 milj. markkaa riittää tarpeeseen, käy ilmi siitä luettelosta, joka on olemassa niistä töistä, jotka pantaisiin tällä määrärahalla käyntiin. Tämä luettelo sisältää seuraavat työt: Mitä Kotkaan tulee tulisi siellä pantavaksi töitä käyntiin 350,000 markan edestä, Kemissä käytettäisiin 300,000 markkaa, Helsingissä kaiken kaikkiaan 460,000 markkaa, Turussa 200,000 markkaa, Vaasassa 200,000 markkaa, Oulussa 330,000 markkaa, Alatorniossa 750,000 markkaa, Suomussalmella 300,000 markkaa, Oulun—Pudasjärven maantien rakentamisessa 300,000 markkaa, Rovaniemen—Kittilän maantietöihin 200,000 markkaa, Vikajärven—Sodankylän—Ivalon maantien rakentamiseen 200,000 markkaa, Uiton silta Paltamossa 100,000 markkaa, Latvajoen silta Kuhmoniemellä 100,000 markkaa, Raanujärven tien sillat Ylitorniossa 200,000 markkaa, Seinäjoen—Peräseinäjoen maantien oikaisu ja levittäminen 300,000 markkaa, Saarijärven—Äänekosken maantien siirto Kotakennään kautta kulkevaksi 150,000 markkaa, Kopolanvirran—Kangaslammin maantie 200,000 markkaa, Jäppilän—Tihusniemen maantie 150,000 markkaa, Viipurista Johanneksen pitäjään johtavan maantien kuntoonpanemiseksi 300,000 markkaa, Viipurista Helsinkiin johtavan maantien parantaminen 500,000 markkaa, Lavolan kanavaosan uusiminen 200,000 markkaa, Epilän—Nokian välisen maantien parannustöihin 300,000 markkaa. Tämäkin luettelo päättyy jo 6,540,000 markkaan ja kuitenkaan hallitus ei esitä tähän tarkoitukseen kuin ainoastaan 5 milj. markkaa. Ja lisäksi on otettava huomioon, että tästä luettelosta puuttuvat työt monilla sellaisilla seuduilla, joissa työttömyys on varsin ankara. Niinpä esim. sen tutkimuksen mukaan, josta kulkulaitosministeri täällä mainitsi, on työttömyys Turun ympärillä varsin ankara. Siellä on kokonaista 14 kuntaa ilmoittanut, että työttömyys on tuntuva. Tästä huolimatta ei tässä luettelossa ole Turun ympäristöä varten osoitettu määrärahaa kuin ainoastaan 200,000 markkaa. Toinen varsin ankara työttömyyskeskus tällä kertaa on Tampere. Tampere on kyllä säännöllisissä oloissa tullut toimeen omillaan, mutta nyt työttömyys on sellainen, että se välttämättä edellyttää valtion väliintuloa ja siitä huolimatta tässä luettelossa ei ole yhtään ainoata työtä Tamperetta varten. Lähimpänä tulisi kysymykseen Epilän—Nokian välisen maantien parannustyö 300,000 markkaa, mutta se ei riitä vaikuttamaan varsinaisesti Tampereen ja sen ympäristön työttömyyteen.

Vielä on mainittava, että erikoisen suuri työttömyys näkyy olevan alkamassa Itä-Karjalassa. Sahateollisuus, joka yleensä on joutumassa lamaannustilaan, on erikoisen suurissa vaikeuksissa itäisessä Karjalassa Suojärvellä. Siellä sahoja suljetaan ja työttömien lukumäärä nousee. Siitä huolimatta tässä luettelossa ei ole yhtään työttömyyttä lieventävää työtä ehdotettu pantavaksi käyntiin näillä seuduin.

Mutta tämäkin luettelo edellyttää noin 6 ½ miljoonaa markkaa, jotavastoin hallituksen esityksessä on varattu varoja vain 5 miljoonaa markkaa. Mikäli tätä määrärahaa ei koroiteta, tulevat monet näistä töistä jäämään sikseen, kuten esim. — tahdon tässä huomauttaa Pohjois-Suomen edustajille — on suunniteltu jättää pois esim. Ala-Tornion Arpelan—Paakkolan tien rakentaminen 750,000 markkaa, samoin Rovaniemen—Kittilän tiestä noin 200,000 mk. j. n. e. Tämänkin suunnitelman toteuttaminen, josta on luettelo olemassa, edellyttäisi 1 ½ miljoonaa markkaa lisää hallituksen esitykseen.

Tällä hetkellä ollaan myös siinä suhteessa hyvässä asemassa, ettei suinkaan puutu sellaisia hyödyllisiä töitä, jotka voitaisiin heti panna vireille. Että sellaisia löytyy, näkyy esim. kulkulaitosvaliokunnan mietinnöstä, jossa on mainittu useampia, n. 10 eri sellaista työtä, jotka ovat hyvin sopivia hätäaputöiksi ja joihin myönnetyt varat tulevat käytettäviksi varsinaisesti työläisten palkkoihin ja jotka tiet ja muut työt ovat myös taloudellisesti edullisia, sellaisia, että ne olisi kuitenkin lähimmässä tulevaisuudessa pantava työn alaisiksi siinäkin tapauksessa, että varsinaista työttömyyttä ei olisi. Tämän vuoksi olemme me sosialidemokraattinen ryhmä valiokunnassa ehdottaneet, että tämä ensimmäinen varsinaisesti työttömyyden lieventämiseksi ehdotettu määräraha, joka hallituksen esityksessä on 8 miljoonaa markkaa, koroitettaisiin 7 miljoonalla markalla, nousten siis kaikkiaan 15 miljoonaan markkaan.

Mitä tulee toiseen kohtaan hallituksen esityksessä, joka tarkoittaa sitä, että ne 2,000 työläistä, jotka ilman lisämäärärahaa tulisivat erotettaviksi valtion työstä, edelleen voitaisiin tämän vuoden aikana pitää valtion

työssä, niin tämä määräraha ei riitä siihen, että voitaisiin uusille työttömille avata työmahdollisuuksia. Se vain estää sen, että valtion palveluksesta enemmän kuin puolet varsinaisista rautatien rakentajista heitettäisiin tämmöisenä aikana oman onnensa nojaan. Mutta se ei anna mahdollisuuksia siihen, että lisää voitaisiin valtion rautatierakennustöihin ottaa työttömiä.

Olemme olleet valiokunnassa sitä mieltä, että rautatierakennustyöt monilla seuduilla ovat ainoita töitä, joita sopivasti ja taloudellisesti voitaisiin käyttää työttömyyden lieventämiseksi. Ja niinhän on myös ennen menetelty jatkuvasti vuosi vuodelta. Tuntuu suorastaan merkilliseltä senvuoksi, että hallitus ei ole esityksessään ehdottanut mitään määrärahaa sitä varten, että rautatierakennustöihin voitaisiin ottaa lisää työttömiä, vaikka juuri tällä tavalla edellisinä vuosina useimmiten työttömyyttä on koetettu lieventää. Mielestäni olisi valtiolle varattava mahdollisuus ainakin 500 työttömän ottamiseen valtion rautatierakennustöihin, joka edellyttäisi hallitukselle lisää määrärahaa 2,000,000 markkaa. Tämä summa on aivan vaatimaton ja kuitenkin se varaisi 500 työläiselle eri seuduissa maata työmahdollisuuksia, joten voitaneen odottaa, että eduskunta ainakin tämän vaatimattoman määrärahan tulisi myöntämään.

Sillä perusteella kuin olen esittänyt, ehdotan, että valiokunnan mietintöön liitetyn 1 vastalauseen mukaisesti ensimmäiselle kohdalle lisättäisiin 7 miljoonaa markkaa ja, toiselle kohdalle 2 miljoonaa markkaa, niin että nämä kohdat tulisivat kuulumaan siten että „eduskunta päättäisi lisäykseksi vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon, ylimääräisen menoarvion IX luvun 23 momentille myöntää 15 miljoonan markan suuruisen määrärahan työttömyyden lieventämiseen 2) lisäykseksi vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon ylimääräisen menoarvion IX luvun 11 momentille myöntää 10 miljoonan markan suuruisen määrärahan rautatierakennuksia varten" sekä että kolmas kohta hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaan.

Ed. V i r t a: Työttömyyskysymys erittäinkin tällä kertaa on vakava asia, jota eduskunnan on käsiteltävä sellaisella tavalla, että siihen todellakin tulee kiinnitettyä vakavaa huomiota. Täällä ministeri Lahdensuo vakuutti äsken puheenvuorossaan, että hallituksen esitys määrärahaan nähden työttömyyden torjumiseksi on niin suuri, että enempää määrärahaa ei tarkoituksenmukaisesti muka enää tältä vuodelta voitaisi sen torjumiseksi käyttää. Minä en kuitenkaan usko, että asia todellisuudessa näin olisi. Ja minua ihmetyttää muuten se seikka, ettei hallitus ja ministerit näe, kuinka suuri todellakin työttömyys tällä kertaa on ja että sen laajuus ei yksinomaan rajoitu tällä kertaa joihinkin määrättyihin paikkakuntiin vaan että työttömyys on koko maahan nähden yhtä suuri jokaisella paikkakunnalla. Ja jos otamme tämän 8 milj. markkaa arvosteltavaksi, joka varsinaisesti käsittää hallituksen esityksessä sellaista määrärahaa, jolla työttömien työläisten asemaa voitaisiin lieventää, nimittäin jotka nyt jo ovat työttöminä tai lähitulevaisuudessa tulevat, jotka eivät ole valtion rautatietöissä j. n. e., niin tämä määräraha on kuin pisara meressä. Siitähän on vielä sen lisäksi maksettava rakennusaineita ja työtarpeita, mitä niissä töissä tarvitaan, joita tällä määrärahalla aiotaan suorittaa. Tästä määrärahasta sen lisäksi aiotaan vielä toteuttaa kuntien avustaminenkin. Tästä jo huomataan, minkä verran tästä todellisuudessa jää enää sellaista määrärahaa, joka tosiaan palkan muodossa menee työläisten elintason turvaamiseksi.

Minun mielestäni hallituksen esitystä on syvennettävä ei yksinomaan rautatiemäärärahoihin nähden, mutta myöskin siltä osalta, joka tarkoittaa valtion muitten töiden järjestämistä, ja myöskin siltä osalta, joka tarkoittaa kuntien avustamista niille töiden järjestämiseksi työttömille ja että myöskin on huomioonotettava sekin seikka, että on annettava työttömille työläisille suoranaista avustusta.

Valtiovarainvaliokunnan porvarillinen enemmistö ei ole ryhtynyt hallituksen esitystä parantamaan, vaan esittää sen sellaisenaan hyväksyttäväksi. Kun täällä viime kerralla työttömyyskysymystä käsiteltiin toivomusaloitteen muodossa, esitin minä silloin numerollisesti sen laajuuden työttömien lukumäärään nähden, joka jo valtion virallisten tilastojen mukaan oli silloin olemassa. Senjälkeen ovat työttömien lukumäärästä tilastojen numerot kasvaneet viikko viikolta ja että ne ovat kasvaneet siksi suuressa määrässä, että tämäkin seikka jo pitäisi panna hallituksenkin vakavasti ajattelemaan, että onko se todellakin tehnyt ja pyrkinyt tekemään tässä asiassa sitä, mitä sen olisi pitänyt siinä tehdä. Tällä kertaahan tilastojen

mukaan, niinkuin täällä edellinen puhuja mainitsi, työttömyys voidaan jo niiden puutteellisten tilastojenkin mukaan, mitä varsinaisten työnvälitystoimistojen kautta on saatu, arvioida noin nelinkertaiseksi, mutta ehkä jo likipitäen viidenkertaiseksikin siitä, mitä se oli viime vuonna. Eikö tämä, herra ministeri, edellytä sitä, että määrärahat myöskin jo tähän viralliseenkin tilastoon nähden pitäisi olla myöskin ainakin 5—6 kertaa suuremmat hallituksen käytettäviksi kuin mitä ne vastaavana aikana viime vuonna ovat olleet? Nyt kuitenkaan hallituksen esityksen mukaan ei likimainkaan tule näin olemaan.

Minun mielestäni on tällä kertaa erityisesti, koska työttömyyskysymyksessä taloudellisen pulakauden ja nykyisen yhteiskuntajärjestelmän tuoman tilanteen vuoksi on jouduttu tällaiseen vaikeaan asemaan, hallituksen velvollisuus kiinnittää huomiota myöskin siihen, että tällaisia työttömyysmäärärahalla järjestettäviä töitä järjestetään joka puolella maata ja myöskin riittävästi. Mutta on selvää, että vaikka olisi sellainenkin hallitus, joka edes pyrkisi tekemään jotakin asian hyväksi, niin tuskin porvarivaltion mikään hallitus kykenisi, eikä haluakaan töitä järjestää siinä määrin, että sillä työttömyys edes osiksi tulee poistetuksi. Tässä onkin silloin käytettävä kuntien välitystä, josta minä jo viime kerralla huomautin, sillä kunnat yleensä tällaisissa asioissa kykenevät paremmin saamaan asiaintilaan parannusta. Kunnilla on sopivia töitä, katutöitä ja niihin verrattavia muita töitä, joihin ei tarvita käyttää rakennusaineihin suuria rahamääriä, joita voidaan sopivasti työttömyyden torjumiseksi panna käyntiin, mutta että kunnat suurimmalta osalta ovat taloudellisesti taas sellaisessa tilanteessa, että ne eivät omilla voimillaan voi näitä töitä käyntiin panna. Ehkä jotkut varakkaammat kaupungit voivat osiksi, mutta maalaiskunnat ja köyhemmässä asemassa olevat kaupunkikunnatkin ovat pakotettuja tällaisista töistä luopumaan, koska niillä ei ole varoja niiden käyntiinpanemiseen. Senvuoksi onkin valtion annettava riittävästi kunnille varoja töitten järjestämiseen ja myöskin suoranaisten avustusten jakamiseen työttömille työläisille. On nimittäin huomioonotettava, että varsinkin naispuolisten työttömien työläisten lukumäärä tulee kasvamaan jo senkin vuoksi, että kutomateollisuus y. m. syöksee työläisiä pois työpaikoistaan sadottain eri tehtaista ja myöskin vähentää työpäivien lukua kuitenkaan lisäämättä työläisten palkkaa, jotenka työläisten entisestään kurja palkkataso tulee huomattavasti alenemaan ja alenemaan sellaiseen määrään, että tuolla palkalla ei enää kukaan ihminen elä, vaan että kuntien tässä suhteessa on välttämättömyyden pakosta, sikäli kuin porvaristo kunnissa saadaan siihen taipumaan, annettava lisäavustusta, jotta he voisivat henkensä viedä talven ylitse. Tämäkin asiaintila, jos siihen tahdotaan parannusta ja korjausta, vaatii sitä, että kunnilla on riittävästi määrärahoja naispuolisten työläisten toimeentulon turvaamiseen, koska heille useinkaan talvisaikaan ei voida järjestää edes sopivia töitä kunnan puolesta.

Hallituksen esityksessä vielä se kohta, josta täällä jo mainittiinkin, joka koskee n. s. rautatien työmäärärahaa, ei sellaisenakaan, kuten minä mainitsin, merkitse sitä, että sillä voitaisiin nykyistä työttömyyttä poistaa, vaan se merkitsee sitä, että entisestäänkin suuren työttömyysarmeijan lisäksi olisi valtion työnnettävä ainakin n. 2,000 työläistä rautatierakennuksilta työttömyyteen, ehken enempikin. Valtion rautatierakennuksilla tietojen mukaan on tällä kertaa työssä n. 1,400 sellaista työläistä, jotka ovat varsinaisia ammattityöläisiä, jotka siirtyvät radalta toiselle, ja 2,000 työläistä sellaisia, jotka ovat paikallisista työvoimista koottua väkeä. Tämä paikallisista työvoimista koottu väki olisi nyt heitettävä työttömyyteen, jollei tätä hallituksen esittämää määrärahaa hyväksytä. Mutta varmaa on, että rautatierakennustyöt ovat sellaisia töitä, joissa useimmassa tapauksessa voidaan nyt työttömyyden suurimmillaan ollessa, lisätäkin työvoimaa. Niissä on valmis työnjohto, työvälineet, ja että, jos vain määrärahaa osoitetaan hallitukselle riittämiin asti, tällaista työvoiman lisäystä voidaan panna toimeen. Sitä voidaan käyttää suuressa määrin työttömyyden torjumiseksi sopivina töinä. Sen vuoksi minä olen sitä mieltä, että hallituksen käytettäväksi olisi tältäkin kohdalta varattava enempi määrärahaa kuin mitä se pyytää senvuoksi, että sillä määrärahalla, joka hallituksen ehdotuksessa on mainittu, ei voida lisätyövoimaa rautatien töihin ottaa. Hallituksen suunnitelmat niistä töistä, joita hallitus aikoo panna käyntiin, ovat perin vähäiset siihen

nähden, mitä niitä pitäisi panna käyntiin. Lahden seutuville, jossa työttömyys tällä kertaa on myöskin huomattavan suuri, ei siinä esitetä määrärahoja eikä minkäänlaista työsuunnitelmaa, ja samanlaista voisi esittää pitkin linjaa ympäri maata.

Kaikki nämä seikat huomioonottaen onkin jokaisen, joka asiaa tahtoo käsitellä vakavassa mielessä ja todellisesti siinä mielessä, että työttömyyttä pyritään torjumaan niin, että työläiset eivät tarvitsisi nähdä työttömyyden johdosta kurjuutta, ja vielä huomioonottaen sen, että asiantuntijain lausunnon mukaan Pohjois-Suomessa ei tänä talvena tule juuri nimeksikään yksityisiä metsänhakkuita, ja samanlaisia ilmiöitä on suurimmassa osassa maassa olemassa muuallakin, vaatii se ehdottomasti, että valtion on silloin käytettävä suurempia määrärahoja työttömyyden torjumiseen kuin mitä hallitus esittää. Minä ehdotankin, että eduskunta hyväksyisi valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn toisen vastalauseen, jossa ehdotetaan, että hallituksen käytettäväksi tälle vuodelle varattaisiin työttömyyden torjumiseksi 25 milj. mk., joista 15 milj. valtion omien töitten järjestämiseen ja kuntien avustamiseen työttömyyden torjumiseksi 10 milj. mk. Sen lisäksi olisi hallituksen toinen kohta koroitettava 2 milj. markalla ja merkittävä siihen 10 milj. mk. nykyisen 8 milj. markan sijasta.

Ed. Harvala: Hallitus sanoo esityksessään, että ensi sijassa tulee työttömyyden lieventämiseksi järjestettäväksi valtion omia töitä, etupäässä metsätöitä, mutta myöskin tie- ja vesirakennus- sekä rautatietöitä. Keskusvirastoilta on hankittu selonteko siitä, mitä töitä voitaisiin työttömyyden lieventämiseksi panna käyntiin. Nämä valmistelut ovat vallan oikeita. Näyttää kuitenkin siltä, että keskusvirastot ehdotuksia laatiessaan eivät yleensä ota huomioon, millä paikkakunnilla työttömyyttä etupäässä ilmenee, vaan sensijaan valmistavat ehdotuksensa pitäen silmällä sitä, mitä töitä ne sopivimmin voivat saada käyntiin ja missä on olemassa sellaisia valtion töitä, jotka voidaan esim. syksyllä teettää. Tämänvuoksi tapahtuu sitten sillä tavalla, että keskusvirastojen suunnittelemat työt eivät useinkaan satu niille paikkakunnille, joissa työttömyys on huomattava. Niinpä ovat keskusvirastot jättäneet esimerkiksi Tampereen ympäristöineen jokseenkin osattomaksi valtion töiden järjestelystä niillä määrärahoilla, joista nyt on kysymys. Pari viikkoa sitten kävi Tampereen kaupungin lähetystö Helsingissä tekemässä selkoa paikkakunnalla vallitsevasta työttömyydestä. Lähetystö kävi m. m. rautatiehallituksessa ehdottamassa, että Tampereen uuden ratapihan perustustyöt pantaisiin työttömyyden lieventämistarkoituksessa tänä syksynä alkuun. Lupauksia tähän suuntaan annettiinkin ja eräs rautatiehallituksen johtajista on tamperelaisille lehdille antamassaan haastattelussa ilmoittanut ehdottaneensa puheenaolevaan tarkoitukseen myönnettäväksi 950,000 markkaa. Mutta mikäli myöhemmin on saatu tietää, ei rautatiehallitus ole tällaista ehdotusta kulkulaitosministeriölle tehnyt. Kaikista selvityksistä huolimatta näyttää siis siltä, että rautatiehallitus ei ole tullut vakuutetuksi siitä, että Tampereen seudulla on työttömyyttä ja että sen lieventämiseksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin ja että siihen sopii erinomaisesti Tampereen ratapihan töiden alullepano, niinkuin lähetystölle rautatiehallituksessa silloin ilmoitettiin. Tämän vuoksi tahdon minä puolestani mainita, että lokakuun kolmannella viikolla ilmoittautui Tampereen kaupungin työnvälitystoimistoon yhteensä 550 sellaista työnhakijaa, joille toimisto ei voinut työpaikkaa saada. Näistä työnhakijoista oli Tampereen kuntalaisia 473 ja ulkokuntalaisia 77. On vielä syytä mainita, että nämä työnhakijat, joista tässä on kysymys, ovat juuri sellaisia, joille erittäin hyvin sopisi m. m. juuri ratapihatyö. Näistä oli, nimittäin miespuolisista työnhakijoista, sekatyömiehiä 215, kirvesmiehiä 71, muita rakennusammattilaisia 33 ja ajureita 34, loppujen jakautuessa eri ammattialoille. Kun tällaisia määriä työntekijöitä etsii paikkakunnalla työtä eikä sitä ole saatavissa, pitäisi myöskin rautatiehallituksen tulla vakuutetuksi siitä, että tällaisilla seuduilla on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Minä puolestani kehoitankin senvuoksi kulkulaitosministeriötä kiinnittämään erityistä huomiota Tampereen seudulla vallitsevaan ankaraan työttömyyteen ja vaatimaan rautatiehallitukselta ehdotusta juuri ratapihatöiden alullepanemisesta. Minä tiedän kyllä, että rautatiehallitus on tehnyt ehdotuksen 350,000 markan myöntämisestä erään tien oikaisua varten, mutta tällainen määräraha niissä oloissa, mitkä paikkakunnalla nyt vallitsevat, ei merkitse yhtään mitään. — Siihen, että olisi juuri ratapihatöihin käytävä

Tampereen seudulla käsiksi, on erityistä aihetta vielä senvuoksi, että kaupungin ja valtion välillä tapahtuneessa aluevaihdossa valtio on sitoutunut aivan lähiaikoina suorittamaan ratapihatyön siellä. Minä puolestani en puhu nyt siitä, että koko työ olisi pantava käyntiin. Voidaan suorittaa melkoinen määrä perustamistöitä, joista ei kuitenkaan ehdottomasti seuraa se, että koko ratapihatyö kaikessa laajuudessaan olisi tällä kertaa aloitettava.

Minä toivon, että kulkulaitosministeriö hoitaa asian niin, että Tampereen seudulla työttömyyden lieventämiseksi ryhdytään erikoisiin toimenpiteisiin ja että tätä varten myönnetään hallituksen käytettäväksi lisää rahoja sillä tavoin kuin ed. Helo on ehdottanut. Minä senvuoksi kannatan ed. Helon ehdotusta.

Ed. Tabell: Vaikka työttömyyskysymykseen onkin viime vuosien aikana jouduttu eduskunnassakin kiinnittämään huomiota sikäli, että siitä on täällä puhuttu ja silloin tällöin myönnetty joku pienempi määräraha, niin ei tätä kysymystä ole poistettu niillä toimenpiteillä päiväjärjestyksestä. Eduskunnan ja yleensä valtiovallan toimenpiteet ovat osoittautuneet tässäkin asiassa kerrassaan tehottomiksi. Sen sijaan, että työttömyyttä olisi voitu vähentää, on tällä kertaa todettava, että se on taas lisääntynyt ja on yhä lisääntymässä pelottavalla voimalla. Työttömyyskysymys on kapitalistiselle järjestelmälle sikäli erikoinen, ettei se jatkuvasta käsittelynalaisena olosta huolimatta pääse. vähääkään vanhenemaan. Täällä eduskunnassa kyllä usein huomaa sellaisiakin oireita, kuin kysymys kiusaisi eduskunnan enemmistöä, koska siitä on puhuttu niin monet kerrat varsinkin juuri työläisedustajain taholta. Työttömyyskysymys on kuitenkin aina sikäli uusi ja myöskin niin kovakourainen, ettei edes istuntosalin tyhjäksi jättämiselläkään siitä päästä erilleen. Työttömien anomuksia ja avunhuutoja voidaan kyllä yrittää paeta, vieläpä tukkia korvansa estääkseen niiden kuuluminen, mutta työttömyyskysymys on kaikkine siihen kuuluvine liittolaisineen aina seuraava kapitalistisen järjestelmän painajaisena. Ja sitä mukaa, kun kapitalistinen tuotanto kehittyy ja sen johdosta taloudelliset pulat käyvät raskaammiksi, on siitä seurauksena työttömyyskurjuuden yhä valtavampi paisuminen. Mutta vaikka näin on, että työttömyys on tulos nykyisestä talousjärjestelmästä ja vaikka jokaisen kapitalistisen maan hallitus on riippuvassa suhteessa vallitseviin talousjärjestelmän lakeihin, ei se vapauta silti vallassaolijoita velvollisuudesta tehdä kaikkensa työttömyyskurjuuden lieventämiseksi. Se ei edellytä sitä, että meillä nykyinen hallitus olisi oikeutettu sivuuttamaan tämän kysymyksen antamalla esityksen, joka ei asiallisesti merkitse tässä tilanteessa sitä apua, mikä vaadittaisiin. Ei se myöskään edellytä sitä, että eduskunnan olisi tyydyttävä tähän esitykseen. Työttömyyskurjuudessa kärsivillä yksilöillä, samoinkuin yhteisöillä, jollaisia meillä ovat monet sellaiset kunnat, jotka ovat viime vuosina kohdanneitten katojen ja työttömyyden johdosta joutuneet huutavaan hätään, on oikeus vaatia valtiovallalta voimakkaampia otteita tässä asiassa. Eivät luultavasti maalaisliittolaiset hallitusherrat liene tuudittaneet itseään siihen uskoon että kun käydään virkaherrojen palkkoja koroittamaan ja työnnetään satoja miljoonia sotavarustuksiin, niin nälkää kärsivät työttömät olisivat sillä tyydytetyt. Otan rinnastaakseni mainitsemani kysymykset siksi, koska ne ovat omansa osoittamaan, että nykyinen hallitus sen paremmin kuin valtiovarainvaliokuntakaan, ei ole pitänyt hädänalaisten auttamista ensimmäisellä eikä vielä toisellakaan tilalla. Työttömyyshädän torjumiseen annetaan sikäli murusia kuin kaikilta muilta menoilta näyttää riittävän. Se on juuri tämä seikka, jonka me työtätekevän väestön edustajina olemme oikeutetut vaatimaan muutettavaksi kokonaan päinvastaiseksi. Ensin on turvattava työttömyydestä ja muusta yhteiskunnallisesta kurjuudesta kärsivien asema, eikä suurpalkkaisille virkamiehille riennettävä työntämään kymmeniä miljoonia entisten huikeitten summien lisäksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvässä toisessa vastalauseessa, joka on valiokunnassa olevien ryhmämme jäsenten allekirjoittama, onkin ehdotettu myönnettäväksi lisäyksinä kuluvan vuoden menoarvioon yhteensä 35 milj. markkaa. Tässä ryhmämme jäsenten ehdotuksessa minä en pidä yksistään tärkeänä sitä seikkaa, että kokonaissumma on 19 miljoonaa markkaa suurempi kuin hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan esittämä, mutta haluaisin erikoisesti huomioitavaksi sen osan tässä ryhmämme jäsenten

vastalauseessa, jossa ehdotetaan 10 milj. markkaa annettavaksi kuntien välityksellä työttömyyden lieventämiseksi. Tällöin tulisivat luonnollisesti ilman muuta kysymykseen ne kunnat, jotka ovat joutuneet enimmän kärsimään niissä vallitsevan työttömyyden johdosta. Mikäli tähän saakka saapuneiden tietojen perusteella voi jo päätellä, tulee nyt alkavan talven kuluessa olemaan suuri määrä sellaisia kuntia, jotka joutuvat ankaraan pulaan alueellaan elävien työttömien kuntalaisten auttamisessa. Tässä emme voi sivuuttaa sitä tosiasiaa, että on paljon kuntia, joiden rahataloudelliseen asemaan on jo edellisen vuoden kato ja useana vuotena kalvanut työttömyys vaikuttanut kerrassaan tuhoisasti. Muutama esimerkki tässä suhteessa lienee paikallaan. Kuolajärven ja Kittilän kuntien taloudellisesta asemasta lienevät useimmat edustajat sen vuoksi jo selvillä, että niistä aivan hiljattainkin on lähetystöjen kautta käyty selostamassa tilannetta. Kuolajärven kunnassa, joka on jo holhouksenalainen on nykyisin ilmoitettu työttömien lukumäärän olevan noin tuhannen hengen vaiheilla. Kuluvana vuonna kohdannut kato oli yhtä ankara kuin edellisenä. Verojen kanto on muodostunut kokonaan mahdottomaksi, koska ei edes ulosottotoimin voida saada niitä kannetuiksi. Varallisuus on niin tyystin kadonnut, ettei ole varaa mennä pakkohuutokauppoihin huutamaan toisten omaisuutta. Samoin on myös Kittilässä. Ellei valtiovalta anna välitöntä apuaan kunnan rahatalous lähenee nopeasti romahdusta. Kuntien on mahdotonta omin voimin suoriutua siitä raskaasta työttömyydestä, mikä kunnassa vallitsee. Koillisella rajaseudulla ja Lapissa on tilanne yleensä miltei kaikissa kunnissa yhtä vaikea. Näitten taloudelliseen asemaan vaikuttaa paljon se, ettei enää viime talvena ole ollut metsätöitä yhtä runsaasti kuin aikaisemmin. Nyt kun sahauksia on alettu entistä enemmän supistaa, muodostuu tilanne luonnollisesti yhäti kireämmäksi. Paljon parempi ei ole monien teollisuusseutuja lähempänä olevienkaan ja varsinaisten teollisuuskuntien laita. Työttömyys, kato ja yleinen taloudellinen pula on niissäkin aiheuttanut sen, että verorästien määrä on kasvanut tavattomalla nopeudella. M. m. Haukiputaan kunnassa lähentelee verorästien määrä tällä kertaa 2 milj. Työttömien lukumäärän lasketaan ensi talven kuluessa nousevan ainakin 6—700:ään henkeen. Iin kunta ei ole välittömässä kosketuksessa teollisuuslaitosten kanssa, mutta sielläkin pelätään työttömien luvun nousevan noin 500:een. Kemin kaupunki, mutta erittäinkin Kemin maalaiskunta ovat saaneet useamman vuoden kärsiä ankarasta työttömyydestä. Aivan hiljattain suoritettujen laskelmien mukaan on tällä hetkellä Kemin maalaiskunnassa työttömiä 678, ollen niistä perheellisiä 346 ja heidän yhteinen perhelukunsa 1,038, joten työttömyydestä kärsiviä on kaikkiaan jo nyt 1,370 henkeä. Kun kohdakkoin päättyvien sesonki- y. m. töiden jälkeen vapautuu lisäksi n. 1,700 työläistä, niistäkin on toinen puoli perheellisiä, voidaan työttömyydestä kärsivien lukumäärä arvioida Kemin maalaiskunnan alueella nousevan ensi talven aikana noin 4,500:een henkeen. Nämä ovat numeroita, jotka puhuvat lahjomatonta kieltä ja ettei Kemin kaupungilla sen paremmin kuin maalaiskunnallakaan ole mahdollisuuksia suoriutua yksinään näin raskaan työttömyyden seuraamuksista, siitä saadaan olla jo edeltäkäsin vakuutettuja. Aikaisemmat työttömyysajat eivät ole olleet jättämättä jälkeä kuntien talouteen. Simon kunnasta tiedoitetaan samoin, että kato ja työttömyys ovat kolhineet kunnan talouden siinä määrin, ettei talven kuluessa yhä paisuvaa työttömyyskurjuutta kyetä omin voimin enää lieventämään. Kun veron ulosotto joutuu suoritettavaksi pakkohuutokauppojen välityksellä niin ei ole ihmeteltävää, jos kunnan viranomaiset joutuvatkin neuvottomiksi. Kajaanin maalaiskunnassa ilmoitetaan tilanteen olevan edelliseen verrattavissa. Samoin on Kajaanin kaupungin laita. Kunnalla itsellään ei ole mahdollisuuksia töitten järjestämiseen. Mainittakoon, että sellaisessa maalaiskunnassa kuin Yli-Kiiminki, joka ei ole rajaseutukunta eikä teollisuuskunta, mikä tietää sitä, ettei siellä teollisuuslaitoksien työn supistaminen ole välittömästi vaikuttamassa tilanteeseen, on myöskin kunnan taloudellinen tila äärimmäisen kireä. Siitä on osoituksena, ettei veronkannossa saatu perityksi kuin pieni osa kannettavasta määrästä. On sanomattakin selvää, ettei tällöin voida kunnan avuin torjua työttömyyskurjuutta.

Kun jo mainitsemieni esimerkkien lisäksi vielä huomautan, että eteläosasta maata kuten Imatralta, Ensosta, Kotkasta, Kuusankoskelta y. m. lähetetyt tiedot kertovat samaan suuntaan, niin on tämä osoituksena

siitä, että kuntien köyhtymisilmiö ei ole tilapäistä eikä osittaista laadultaan, vaan että ilmiö on yleinen ja että vaikuttimina ovat tähän suurelta osalta samat syyt. Kuntien vähävaraiset veronmaksajat, joitten harteilla kunnalliset verotkin lepäävät, ovat todella jo niin puhtaiksi kynityt, etteivät pakkohuutokaupatkaan tepsi. Kun kaiken kukkuraksi joudutaan vielä tavallista ankaramman työttömyyden eteen, niin siitä selviytyminen muodostuu kerrassaan ylivoimaiseksi urakaksi.

Olen katsonut tarpeelliseksi kajota tällä kertaa näinkin laajasti kunnalliselta näkökannalta tähän kysymykseen. Olen tehnyt sen osoittaakseni, ettei riitä, jos valtiovallan taholta silloin tällöin annetaan pieniä lainoja kunnille. Sellaiset lisäävät vain kuntien ennestään raskasta velkataakkaa. Me työläisedustajina pidämme oikeana vaatia, että kunnille, jotka joutuvat kamppailemaan kadon ja työttömyyden aiheuttaman kurjuuden lieventämiseksi, myönnetään suoranaista valtioapua. Tosin tätä vuotta ei ole enää jäljellä kuin kaksi kuukautta, mutta sittenkään kuntien osalle ehdottamamme summa ei ole liian suuri. On välttämätöntä, että kunnat pääsevät heti alkutalvesta suunnittelemaan avustustoimintaansa. Tätä seikkaa ei ole kuitenkaan tahdottu ottaa tähän mennessä huomioon. Niin hallitus kuin eduskunnan enemmistökin on vasta silloin katsonut asiakseen ryhtyä toimenpiteisiin kun on alkanut kuulua suoranaisia kauhunviestejä. Sellainen on kuitenkin tuomittavaa ihmisten elämällä leikittelemistä, jota emme työläisten edustajina voi hyväksyä. Nyt jo tällä hetkellä eletään tuhansissa työttömien kodeissa jäytävän epätoivon vallassa. Hallituksen ja eduskunnan hidastelu on jo nyt mennyt luvattoman pitkälle. Laiminlyönti on niin suuri, ettei ehdotettu 8 milj. markkaa, mikä on todella työttömyyden lieventämiseksi, riitä sitä korvaamaan. Toinen 8 milj. markkaa ehdotuksessa tarkoittaakin jo työssä olevien rautatietyöläisten työsuhteen jatkamista, joten se välittömästi ei tule vaikuttamaan jo vallitsevan työttömyyden torjumiseen. Vaikka, kuten mainitsin, kysymyksessä on määräraha kuluvan vuoden loppuosaa varten, ei ryhmämme taholta ehdotettu 35 milj. markan summa ole laisinkaan liian suuri. Sentakia ei tarvitse vielä ajatella, että jos työttömyyttä todella tällä summalla torjutaan, olisi menty liian pitkälle.

Minä kannatan ed. Virran tekemiä ehdotuksia.

Ed. Urpilainen: Kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän vallitessa joutuu työtätekevä väestö kärsimään aina työttömyyskurjuudesta. Elämisen epävarmuus on työläisillä edessä silloinkin kun he onnistuvat saamaan työtä, mutta kun työläiset joutuvat tämän lisäksi elämään satunnaisen ansiotyön varassa jopa vuosikausiakin, niin kärsimykset muodostuvat silloin moninkertaisiksi. Täällä edellä jo lausuttiin esim. Pohjolasta esimerkkejä siitä, kuinka työttömyys on viime aikoina laajasti levinnyt. Minä mainitsen näitä esimerkkejä vielä lisää. Kalajoen kunnasta tiedoitetaan, että siellä on m. m. 250 työtöntä. Kokkolassa 600 työtöntä työläistä. Elokuun loppuun mennessä erotettiin jo Kajaanin ja Oulun rautatierakennuksilta 200 työläistä ja erottamisen syynä sanottiin olevan se, että määrärahat ovat loppuun käytetyt, joten vastaisuudessa ollaan pakotettuja lisää näitä työläisiä erottamaan. Saloisten kunnassa 225 työtöntä työläistä. Tämä kunta on myöskin sellainen paikkakunta, jossa ei ole saha- enempää kuin muitakaan teollisuuslaitoksia, jotta työläiset voisivat saada työtä. Kunnan asukkaat, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ovat köyhtynyttä, velkaantunutta pikku talonpoikaisväestöä, jonka on välttämätöntä turvautua palkkatyöhön, jos sitä suinkin on saatavissa. Mutta nämä ansiomahdollisuudet ovat rajoittuneet tähän asti vain muutaman viikon kestäviin metsätöihin ja siinä kaikki. Viime keväänä tosin valtuusto päätöksellään päätti kääntyä valtioneuvoston puoleen anomalla määrärahaa maanparannustöitten ja maanteiden rakentamista varten, jotta voitaisiin tuota työttömyyskurjuutta jossain määrin lieventää. Kuitenkaan ei tähän mennessä ole tiedossamme onko hallitus ryhtynyt asiassa minkäänlaisiin toimenpiteisiin. Niinikään on olemassa Raahen kaupunki, jossa jo tähän asti on olemassa 200 työtöntä työläistä. Tälläkään paikkakunnalla ei ole sanottavasti suurempia ansiomahdollisuuksia, joten työläiset ovat jo useamman vuoden aikana joutuneet kärsimään ankaraa työnpuutetta. Paikkakunnalla on ainoastaan Ruonan O. Y. metallivalamo, johon pienempi määrä pääsee töihin ammattitaitoista työväkeä, sen lisäksi satamatöitä. Mutta näihin on haalittu viime kesän aikana huo-

mattava määrä työläisiä muilta paikkakunnilta, joten paikkakunnan työläisiä on boikotettu sentähden että nämä ovat joutuneet aikaisemmin lakkotaisteluun alhaisten palkkojensa koroittamiseksi. Tilanne tällä paikkakunnalla on sangen vakava. Olin viime kesänä erään kerran tilaisuudessa katselemaan sitä kilpailua, joka satamassa vallitsi työn puutteen vuoksi. Suuri joukko miehiä ja naisia kerääntyi satamaan kun ilmoitettiin laivan saapuvan. Kuitenkin vain pieni osa näistä työnhaluisista pääsi töihin ja toiset saivat palata tyhjin toimin takaisin. On hyvin ymmärrettävää, kuinka vaikeaan asemaan työläiset joutuvat, kun he ovat olleet pitkän talven työttöminä ja odottavat kesää siinä toivossa, että saavat työansiomahdollisuuksia. Eikä vieläkään mitään. Heidän on palattava työmailta tyhjin toimin takaisin ja heidän täytyy yhä edelleen yrittää, siitä huolimatta että työnantajat ovat antaneet kiinteän määräyksen edellisenä iltana, että töitä ei voida järjestää.

Sellaisissa kodeissa, missä työttömyyskausi vallitsee niin kauan, on elämä jo niin kurjaa, josta herroilla siellä oikealla ei ole hämärää aavistusta. Ja vaikka olisikin, eivät katso asiakseen ryhtyä toimenpiteisiin. Tämän paikkakunnan työttömät ovat kääntyneet asiassa rahatoimikamarin puheenjohtajan puoleen kysymyksellä, aiotaanko seuraavana talvena järjestää mitään suurempia töitä. Rahatoimikamarin puheenjohtaja on vastanut, että ei ole mitään mahdollisuuksia, koskapa valtioneuvosto on evännyt heidän anomuksensa ½ milj. markan määrärahan, joka on tarkoitettu aallonmurtajan rakennustöiden suorittamiseksi. Kuitenkin rahatoimikamarin puheenjohtaja on kehoittanut työläisiä lähetystöjen kautta kääntymään maaherran puoleen valtioavun saamiseksi. Minkä verran näistä toimenpiteistä tulee vastaisuudessa olemaan hyötyä sekin on jo osoittautunut kyllin selvästi. Työläisille jo työnsaantimahdollisuuksien saaminen kysyy ankaraa taistelua. Heidän täytyy koota niukoista varoistaan vielä lähetystöjen palkkaamiseksi varoja. He lähettävät näitä lähetystöjä valtiovallan ja eduskuntaryhmien puheille. Ja luonnollisesti heille on aina luvattu. He ovat siis koettaneet painostaa, minkälainen tilanne on paikkakunnalla, kuinka töitä on välttämätöntä kiireellisesti järjestää. Silloin on kyllä luvattu ja puristettu lämpimästi näiden lähetystöjen käsiä. Mutta seuraavana päivänä jo olemme saaneet lukea sanomalehdistä, että mitä lienevät olleet jonkun kommunismin saastuttamaa väkeä, joten asiasta ei kannata sen enempää välittää. Tällä tavalla on sitten vastattu työläisten vaatimuksiin. Ja työläinen saa edelleen jäädä vuosikausiksi näkemään nälkää ja puutetta. Työläiset luonnollisesti eivät voi tyytyä tähän. He jatkavat taisteluaan. Mutta valtiovalta ei suinkaan aio ryhtyä tarpeenvaatimiin toimenpiteisiin työn järjestämistä varten tai myöskään avustuksen antamiseksi hätään joutuneille työläisille.

Sensijaan että hallitus nyt jo olisi katsonut tarpeelliseksi ryhtyä asianvaatimiin toimenpiteisiin, se kuitenkin on valmis ehdottamaan virkamiehille palkankoroituksia 35 milj. markkaa, kun sensijaan työttömät saavat aina tyytyä muruihin. Mutta hallitus ja yleensä porvaristo suunnittelevat toisenlaisia keinoja työttömien työläisten tyydyttämiseksi. Ne keinot ovat: pois kokoontumis- ja sananvapaus, työläisille lisää kuristuslakeja, enemmän vankiloita ja vesileipärangaistusta. Se on porvariston nykyhetken yhteinen ja yksimielinen taisteluhuuto. Leivän ja oikeuksien puolesta taistelevain työläisten vaivat saavat päättyä kuritushuoneeseen. Mutta työläiset eivät myöskään tyydy tähän. He seisovat tällä kertaa taistelun pakon edessä. Porvaristo on pakottanut heidät taisteluasenteeseen. Heillä ei ole myös muuta valittavaa kuin kaksi vaihtoehtoa: Kuolla nälkään tai taistella itselleen valta-asema yhteiskunnassa. Ja ennenkuin hyödyllisen työn tekijä kuolee nälkään, hän valitsee jälkimäisen ja silloin kun tämä tapahtuu, silloin on porvariston pakko luopua omista mukavuuksistaan hyödyllisten työläisten hyväksi.

Ed. von Frenckell: Herr talman! Jag har begärt ordet för att något beröra sättet för behandlingen i riksdagen för anordnande av allmänna arbeten, dels de ordinarie och dels, i detta fall, nödhjälpsarbeten.

Vid uppgörande av budgeten inhämtar ju regeringen, som känt, utlåtande och förslag av vederbörande ämbetsverk, bland annat styrelsen för väg- och vattenbyggnaderna, och dessa förslag underkastas ofta en rätt nedskärande kritik, emedan herrar finansministrar i regeln försöka få budgeten att gå i lås och därför minska de anslag,

som vederbörande, i detta fall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, har inkommit med. Men sedermera visar det sig ofta, att riksdagen under året är villig att bevilja extra anslag för nödhjälpsarbeten. Det synes mig som om riksdagen borde lägga om denna sin princip att bevilja anslag för allmänna arbeten sålunda, att den redan vid den ordinarie budgeten skulle fästa avseende vid de s. k. „arbetsproblemen", d. v. s. att man då redan skulle pröva tillgång och efterfrågan på arbete och på arbetare. Om vi nämligen fortsätta med det nuvarande sättet, så kommer budgeten teoretiskt att bli rätt så gynnsam, medan i själva verket under året stora hål komma att slås på densamma.

Enligt min uppfattning böra de ordinarie arbetena dimensioneras så stora, att endast exceptionella förhållanden kunna få dem att förändras och endast alldeles övermäktiga företeelser kräva beviljande av ytterligare anslag. Ty så fort ett nödhjäpsarbete, antingen på statens eller kommunens initiativ igångsättes, så hava arbetarna den uppfattningen, att det icke är så viktigt om arbetet utföres ordentligt och på kort tid, utan huvudsaken är att arbetet räcker till. Detta bekräftades nyligen vid ett möte av arbetslösa i Helsingfors, där särskilda krav framställdes. Först och främst framställdes yrkande på att samtliga arbetare, som anmäla sig såsom arbetslösa, omedelbart böra få arbete. För det andra kräva de att full lön skall betalas för nödhjälpsarbeten, oaktat Helsingfors stad hittills har beslutat att med 15 % reducera arbetslönerna för dylika arbeten. Men icke nog med det, utan man har föreslagit, att arbetena i Helsingfors skulle minskas sålunda att i stället för 8 timmars arbetsdag 6 timmars arbetsdag skulle införas, medan man skulle betala full lön för dessa 6 timmar. Och därest icke ens arbete i tillräcklig grad kan anordnas, kräver man direkt understöd. Om de arbetslösa tro, att genom dylika åtgärder antalet arbetslösa skulle minskas, så taga de miste, ty skulle arbetstiden reduceras från 8 till 6 timmar kan man vara övertygad om att tillströmningen till dessa arbeten skulle bli så stor, att de arbetslösas antal i stället för att nedgå skulle ökas. Men just det, att dylika krav resas, visar, att man från vänsterhåll icke alltid vill förstå att, då staten tager hand om arbetslösa och försöker att bevilja dem extra arbete, de också äro skyldiga att prestera sitt bästa.

Jag medgiver att de arbetslösas antal i Finland städse har varit rätt så lågt i förhållande till vad förhållandet är utomlands. I England uppgår ju de arbetslösas antal ofta till 1 miljon, och får någon finansminister deras antal att minskas med ett par hundratusen betraktar han det såsom stor framgång. I Sverige har ju de arbetslösas antal varit uppe vid 80,000, i Tjeckoslovakiet äro de arbetslösas antal permanent ungefär 30,000. För ögonblicket torde de vara avsevärt mera, medan hos oss enligt den föreliggande officiella statistiken de arbetslösas antal endast en gång har överstigit 5,000, jag vill minnas att det var ungefär 5,100 arbetslösa som då voro inregistrerade. I december och januari brukar de arbetslösas antal vara störst och uppgå vanligen till 2 à 3 tusen.

Här har framdragits så många siffror om arbetslösheten, att jag icke vill trötta med att ytterligare anföra sådana, men jag vill ändå litet belysa den utveckling, som nu har ägt rum. I januari 1928, voro de arbetslösas antal 2,900, medan de i år i januari voro 4,600, ökningen således 60 %. I juli var motsvarande ökning ungefär 50 %, ultimo september uppgick ökningen till 280 %. Herr kommunikationsministern har anfört, att de arbetslösas antal nu vore 4 gånger större än senaste år. Det stämmer icke helt överens med de siffror, som från arbetslöshetsbyrån i Helsingfors har ställts till mitt förfogande, men det är ju möjligt, att de icke hänfört sig till de allra sista dagarna. Räkna vi emellertid med en 200 % ökning sedan senaste år, skulle vi komma till inemot 7,000 arbetslösa vid årsskiftet. Därvid är att observera, att de personer, som beretts nödhjälpsarbete, icke äro medräknade. Man kan således lugnt säga, att vid stundande årsskifte minst 10,000 personer dels äro arbetslösa, dels hava fått nödhjälpsarbete. Vid granskning av oktober månads siffror förefaller det som om de av mig här framställda siffrorna snarare vore i underkant, ty de arbetslösas antal i Helsingfors har ökats under oktober månad med 100 %.

Granskar man den byggnadsverksamhet, som ägt rum i Helsingfors, så finner man, att under 1928 från den 1 januari till den

1 oktober ritningar granskades och godkändes för nybyggen för 2,662,923 m³, medan de för motsvarande tid 1929 sjönko till 479,057. Med andra ord byggnadsverksamheten i Helsingfors är en femtedel av vad den var för ett år sedan. I januari 1929 voro 30 byggnader under grundning, 18 under murning och 67 under den slutliga inredningen, medan endast 8 byggnader grundades i september 1929, 21 murades och 40 inreddes. Och inom den närmaste framtiden torde byggnadsverksamheten i Helsingfors ytterligare inskränkas. Man har med anspråk på tillförlitlighet beräknat byggnadsarbetarnas i Helsingfors antal till c:a 10,000. Inskränkes byggnadsverksamheten till en fjärdedel eller en femtedel, kommer inemot 6 à 8,000 byggnadsarbetare i Helsingfors att bliva arbetslösa. Självfallet kommer en del av dessa byggnadsarbetare, som inflyttat från landsorten, att ånyo flytta till sina hemorter, då Helsingfors stad icke är villig att bereda nödhjälpsarbeten åt sådana arbetare, som icke hava hemort i staden. Men på Helsingfors andel kommer ändå flere tusen nödhjälpsarbetare och tyvärr ett stort antal arbetslösa kvinnor. Jag vill emellertid icke uppehålla mig nu vid de arbetslösa kvinnornas nödhjälpsarbeten, ej heller vid den kategori, som för första gången sannolikt måste vända sig såväl till staten som kommunen. Jag avser på de arbetslösa kontorister och andliga arbetare, som i stor utsträckning nu hålla på att bliva arbetslösa. Det är ett helt nytt problem, som riksdagen mig veterligt hittills icke har nödgats befatta sig med, men som riksdagen sannolikt inom den närmaste framtiden får taga ihop med.

När nödhjälpsarbeten projekteras, borde stat och kommun gå hand i hand och de riksdagsmän, som här ivrigt plädera för nödhjälpsarbeten även i utskotten vara konsekventa och rösta för sådana arbetens intagande i den ordinarie budgeten, som skulle bidraga till arbetslöshetens lindrande. I statsutskottet torde en delegation nyligen hava behandlat bl. a. frågan om en landsväg mellan Helsingfors och Borgå, och om jag icke är alldeles orätt underrättad har statsutskottet i första läsningen i negativ riktning redan beslutat därom. Borgåbladet för den 29 oktober berättar sålunda, att statsutskottet i första läsningen med synnerligen stor majoritet har avböjt detta arbete och det torde icke vara någon hemlighet att bland annat i den delegation, som hade att förbereda detta ärende, rdm. Helo röstat emot detta arbete. Det förvånar mig då rdm. Helo här hör till undertecknarna av reservationen, enligt vilken 7,000,000 ytterligare böra upptagas som nödhjälpsarbete, att icke rdm. Helo då har ansett sig kunna rösta för detta ordinarie arbete så mycket mer som Helsingfors stad var villig att anslå 1,000,000 mk härför och sannolikt senare beviljat flere miljoner härför måhända även såsom nödhjälpsarbeten. Strykes detta arbete blir det svårt för Helsingfors att anordna nödhjälpsarbeten i tillräcklig utsträckning.

I betraktande av att utvecklingen till det sämre, har gått med raskare takt än regeringen vid uppgörandet av sin proposition i början av oktober hade tänkt sig, anser jag att de av regeringen föreslagna beloppen icke komma att vara tillräckliga varför jag ber att få föreslå, att riksdagen ville besluta, anslå 10 milj. resp. 8 milj. såsom nödhjälpsarbeten i stället för av statsutskottet föreslagna 8 resp. 8 milj.

Ed. Pohjaranta: Hallitus esittää eduskunnalle 8 milj. markan myöntämistä työttömyyden torjumiseksi kuluvan vuoden ajaksi. Tämä esitys perustuu hallituksen oman ilmoituksen mukaan pääasiassa valtion eri keskusvirastojen ehdotuksiin. Kuluvan vuoden aikana on työttömyyden torjumiseen käytetty jo 13 milj. mk. Lisäksi tulevat ne määrärahat, joilla on järjestetty muita huomattaviakin töitä, esim. rautatierakennukseen käytettävät maksuerät, joiden hallitus ilmoittaa nyt jo olevan lopussa. Katsoen työttömien poikkeuksellisen suureen laajuuteen tuntuu enemmän kuin kummalliselta, että työttömyystilanteesta voitaisiin nyt hallituksen käsityksen mukaan selvitä tuolla 8 milj. markalla, jota hallitus pyytää. Toiset 8 milj. mk. on tarkoitettu käytettäväksi jo työssä olevien rautatieläisten palkkaamiseen, eikä näin ollen tule vaikuttamaan mitään työttömien työläisten työnsaantimahdollisuuksiin. Hallituksen esitys osoittaa mitä kevytmielisintä nykyisen tilanteen käsittämistä. Hallitus tekee laskelmansa keskusvirastojen mielipiteiden mukaan, mutta jättää kokonansa huomioonottamatta työttömyyteen heitettyjen tarpeet. Tunnettuahan on, millä välinpitämättömyydellä valtion virkamiehet ja kes-

kusvirastot työttömyysasioita hoitelevat. Lokakuun 19 p:nä ilmoitetaan eräisiin suurempien paikkakuntien työnvälitystoimistoihin ilmoittautuneiden työttömien lukumäärän nousevan 4,428 henkeen, kun vastaavana aikana viime vuonna oli vain neljäsosa tästä määrästä. Vaikka jätettäisiin kaikki muut työttömät, joita teollisuusseuduilla on monin kerroin enemmän, kokonaan huomioonottamatta ja pidettäisiin kiinni näistä n. s. virallisista numeroista, päästäisiin hallituksen esityksestä kuvaaviin tuloksiin. Tuolla hallituksen esittämällä 8 milj. markalla, vaikka se suoraan jaettaisiin näiden työttömien kesken, ei kyettäisi turvaamaan näiden 4,428 työläisen ja heidän perheidensä toimeentuloa vuoden loppuun. Kullekin heistä tulisi vain 1,807 mk. 10 p. ja tällä määrällä heidän olisi tultava toimeen vähintäin kaksi kuukautta. Kuinka voidaankaan ajatella, että määrärahalla hankittaisiin vielä mahdolliset työvälineet, palkattaisiin työnjohtajat ja suoritettaisiin muut tällaisesta työtoiminnasta johtuvat kustannukset. Ehkä hallituksen rahaministeri ja valiokunta antaisivat selityksen, miten tämä puoli on ratkaistavissa.

Edellä on puhuttu vain virallisista numeroista, joihin porvaristo näissä asioissa turvautuu. Mutta viralliset numerot eivät anna minkäänlaista kuvaa todellisen työttömyyden laajuudesta. Ja mikäli hallituksen selityksestä voi päättää, on työttömyyskysymystä pidetty hallituksessakin niin vähäpätöisenä, että niitä selvityksiä työmarkkinoiden tilasta, joita hallitus on ilmoittanut hankkivansa, ei ole olemassa. Hallituksella ei sanalla sanoen ole minkäänlaista tilastoa, tietoa, asian tilasta, eikä se edes ole viitsinyt laskea, miten lapselliselta sen ehdotus näyttää jo virallisenkin tilaston valossa. Meillä on maalaisliittolainen hallitus, mutta työttömyysasiain käsittely on tapahtunut kuten tyypilliseltä suurporvaristoa edustavalta hallitukselta. Maalaisliittolainen hallitus ei tahdo tietää mitään siitä työttömyydestä, mikä vallitsee maatalouden palkkatyöväestön, maaseudun käsityöläisten ja pientalonpoikain keskuudessa, asia, josta viralliset tilastot eivät tiedä mitään. Vai käsittääkö tämäkin hallituksen suurenmoinen ehdotus myöskin sen, että näillä 8 milj. markalla olisi järjestettävä myöskin maaseudun työttömyyskysymys. Siinä ei ole niinkään paljon ihmettelemistä, jos maalaisliittolainen hallitus ja maalaisliittolaiset johtomiehet viittaavat kintaalla teollisuuden työväestön ja palkkatyöläisten hätään, mutta siinä on kummeksuttavaa, että maalaisliittolainen hallitus jättää kokonaan turvattomaksi sen väestön, jonka kannatukseen sen toiminta suurin piirtein perustuu. Työtä tekevän talonpoikaisväestön on käynyt aina niin, vaikka maalaisliittolaiset lienevät suurimman osan Suomen itsenäisyyden ajasta hallituksessa istuneet. Talonpojan talous on tällä kertaa huonommalla kannalla kuin se on ollut koskaan. Ja mitä työttömyyteen tulee, niin puristaa se maaseudun työtätekevää väestöä vähintäin yhtä ankarasti kuin teollisuusseutujen palkkatyöläisiäkin. Tätä ei nykyinen hallitus näe. Se ei tahdo nähdä sitä. Se sulkee silmänsä työtätekevän väestön hädältä, puutteelta ja kurjuudelta ja piiloutuu mokoman esityksen taakse.

Muutamana esimerkkinä siitä, miltä kannalta virallisiin työttömyysnumeroihinkin vetoaminen on otettava, pyydän seuraavassa esittää jo syyskuulla saatuja tietoja työttömyystilanteen kehityksestä eräillä paikkakunnilla.

Elokuun puolivälissä pantiin Porin seuduilla muutamat sahalaitokset käyntiin vain yhtä vuoroa. Sen johdosta elok. 10 p:nä heitettiin Isonsannan sahalta 200 työläistä työttömäksi.

P u h e m i e s: Pyydän, että puhuja esittäisi lausuntonsa hitaammin, koska pikakirjoittajien on mahdotonta sitä seurata.

P u h u j a: Seikun sahalla on pantu seisomaan 3 raamia ja 100 työläistä on heitetty työttömäksi. Pihlavan saha on kesä- ja heinäkuun aikana käynyt yhtä vuoroa, ja sen jälkeen pantu kokonaan seisomaan 2—3 kuukauden ajaksi. Sieltäkin on siis n. 200 henkeä heitetty työttömäksi. Virallinen työttömyystilasto osoittaa kuitenkin Porin työnvälitystoimistoon ilmoittautuneen 135 henkeä, joista sitäpaitsi naisia on 88. Muista työttömistä enempää Porissa kuin ympäristölläkään ei tilasto tiedä mitään ja hallitus lienee taipuvainen väittämään, että Porissa ei työttömyyttä sen enempää löytyisikään.

Turkua koskeva virallinen tiedonanto kertoo työttömiä olevan kaikkiaan 372 henkeä. Mikäli Turusta saapuneet, pääasiassa työväen ammatillisten järjestöjen antamat tiedot kertovat, on työttömien luku arvioi-

tava ainakin kaksinkertaiseksi. Turun ympäristöllä eri kunnissa on huomattava määrä työttömiä. Niinpä syyskuun lopussa Kaarinan kunnassa toimitetun tiedonannon mukaan oli työttömiä 84, Maarian kunnassa n. 80 ja muissa suunnilleen sama määrä.

Minulla on tässä käsiteltävissäni eräitä numeroita Tampereen seudun työttömyydestä. Jo syyskuun 19 päivältä silloin hankittujen tietojen mukaan oli yksin Tampereen kaupungissa työttömiä n. 700 henkeä, Pohjois-Pirkkalassa yli 100 henkeä, Messukylässä noin 50 henkeä. Samojen tietojen mukaan oli eräistä ulkotöistä, tiilitehtaalta, rakennusalalta y. m. pelättävissä lisäksi n. 700 työläisen työttömäksi joutuminen. Ja se tuleekin todennäköisesti tapahtumaan nyt kuun vaihteessa. Eräissä suuremmissa teollisuuslaitoksissa on siirrytty vajaisiin työviikkoihin. Ja kun työläisten työpalkat niissä ovat erittäin pienet, koskee työn vähyys myös näiden tehtaiden työläisiä. Se tulee johtamaan taas, kuten usein aikaisemminkin siihen, että kunnan köyhäinhoidon on elätettävä näiden kapitalistien työväkeä. Virallinen työttömyystilasto tietää kuitenkin kertoa, että Tampereen työttömyys rajoittuu vain n. 500 henkeen. Virallisessa tilastossa ei näy ensinkään tällaisten suurten teollisuuspaikkakuntien työttömyys kuin esim. Forssan, jossa elokuulla mainitaan työttömiä jo olevan yli 150 henkeä.

Kun täällä jo aikaisemmin on enemmän kuin riittävästi paljastettu virallisen työttömyystilanteen merkityksettömyys, on turhaa toimittaa suurempia vertailuja. Todellisen tilanteen, jonka pitäisi varmasti olla hallituksenkin tiedossa, luulisi jo nyt kehittyneen sellaiseksi, että sitä on turhaa peitellä virallisten tietojensa taakse. Virallisten työttömyysnumeroitten puutteellisuus on nykyisen tilanteen vallitessa niin huutava, että olisi mitä pikimmin saatava loppuun hallituksen ilmoittama työttömyystiedustelu ja siinä saatujen tietojen mukaan valtion toimenpiteet työttömyyden vastustamiseksi määrättävä.

Eräästä seikasta on asian yhteydessä huomautettava. Hallituksen jokseenkin harkitsemattomasta ehdotuksesta päättäen odottaa hallitus kunnilta tehokkaampaa työttömyyden vastustamistoimintaa, muutenkaan ei voitane ymmärtää, että kymmeniin tuhansiin nousevaa työttömien armeijaa mitenkään autettaisiin 8 milj. markalla. Tiettävästi ovat kuitenkin monet kyseeseen tulevat kunnat siinä asemassa, että ne eivät kykene mitenkään puuttumaan työttömyyskysymykseen. Hallituksen tiedossa täytyy olla, että kunnat tarvitsevat päinvastoin muihinkin menoihinsa valtion apua. Edelleen täytyy hallituksen tietää, että kuntien menot ovat supistuneet huomattavasti juuri siitä syystä, että maksuunpantuja veroja ei ole voitu periä pakkotoiminkaan. Väestön yleisen köyhtymisen vuoksi on kuntien talous rappiolla. Niille ei siis voi asettaa sellaisia vaatimuksia, että ne selvittäisivät valtion puolesta työttömyystilanteen. Ne voivat omilla toimenpiteillään ja työttömyyssuunnitelmillaan huomattavasti auttaa valtiota työttömyystilanteen järjestelyssä, mutta ne tarvitsevat varoja sitä varten. Valtion on työttömyysmäärärahoja lisättäessä otettava huomioon tämä kuntien tarve. Kuntien osallistumisella yleisten töiden järjestämiseen voidaan sitäpaitsi päästä valtion virastoissa niin tavallisesta viivyttelemisestä ja saada tehokas työtoiminta käyntiin heti. Siinä mielessä katson ryhmämme taholta tehdyn ehdotuksen olevan erikoisesti paikallaan. Tosin minä en odota porvareilta, olivatpa he sitten minkäkarvaisia hyvänsä, suurtakaan huolenpitoa työttömien työläisten ja työttömyydestä kärsivien maaseutulaisten asemasta. Eivät näy siitä suuria välittävän täällä istuvat sos. dem. johtajatkaan, koska he ovat asettuneet vastustamaan sitä ehdotusta, mikä ryhmämme taholta on tehty. Luulisin kuitenkin eduskunnalla olevan vähän enemmän käsitystä yleisestä vallitsevasta tilanteesta kuin mitä valiokunnan ja hallituksen ehdotus osoittaa. Minä yhdyn kannattamaan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Ed. P ä r s s i n e n: Silmäillessä sekä hallituksen esitystä että valiokunnan mietintöä, huomaa, että tässä ajatellut työttömyysmäärärahat ovat suunnitellut etupäässä metsätöihin ja tie- ja vesirakennus- ja rautatietöiden teettämiseen. Käymättä tässä lähemmin selvittelemään työttömyyden yleisiä kapitalistisesta tuotantotavasta johtuvia monia syitä toteamme, että edessä olevan talven uhkaava ja yhä lisäytyvä työttömyys on, kuten hallituksen esityksessä ja kuten lukuisain puhujain lausunnoistakin on käynyt ilmi, vallitsevan pulakauden seurausta. Sen lisäytymisestä on esitetty täällä runsaasti numeroita. Tulee vielä huomata, että

sen aiheuttama työväenluokan alempi elintaso synnyttää pienemmän tarvikkeiden menekin, joka puolestaan vaikuttaa erittäinkin vaatetusteollisuuteen ja niihin tuotannon aloihin, joissa käytetään runsaammin naistyövoimaa. Näin supistuva tuotanto suuressa määrin synnyttää myös näillä aloilla tavallista suurempaa työttömyyttä, josta on seurauksena työttömien naisten lukumäärän kasvaminen. Yleisten töiden sekä työttömyysavustuksen järjestämisessä on siis otettava lukuun, että myös naisten työttömyyshätää lievennetään. Tosin kohtaa näiden töiden järjestely suurempia vaikeuksia kuin miesten, sillä heille sopivat työalat ovat rajoitetut, niin että esimerkiksi sahateollisuuden ja rakennusteollisuuden alalle joutuneille työttömille naisille on vaikea järjestää sellaista työtä, mihin he ovat tottuneet. Onkin enimmäkseen turvauduttu työtupiin tai on annettu kotiin ompelutöitä varastotyön muodossa. Naisten hätäaputöitä järjestettäessä ei tule kitsastella heille palkkoja maksettaessa, ei siis tule maksaa palkkoja, jotka muodostuvat heille nälkäpalkoiksi. Ei myöskään ole lähdettävä siitä, että työtuville toivotaan kannattavaisuutta. On katsottava yleiseksi eduksi, että työläisperheet saadaan turvatuiksi, lasten ravinto siellä tyydyttäväksi. Toiseksi on pidettävä hyvänä, että työläisnaiset heille järjestetyissä työtuvissa saavuttavat sellaista ammattitaitoa, mikä on heille perheen äiteinä tarpeellista. Jos nyt kunnat entistä enemmän järjestävät sellaisia työlaitoksia, joissa naiset saavat työtä, esim. työlaitoksia, jotka tyydyttävät kotitaloustarvetta, niin silloin siitä on myöskin kuluttaville kuntien jäsenille hyötyä. Näitä toimenpiteitä tulisi nyt valtion apurahoilla tukea.

Edelleen huomautan, että esimerkiksi Ruotsissa käytetään sellaista suoranaista työttömyyden avustusmuotoa kuin vuokra-avun antamista. Voipa myöskin edessä olevana pulakautena käydä välttämättömäksi ravintoavun antaminen luonnossa työttömille perheille. Kun valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on ehdotettu määräraha etupäässä tierakennuksia varten, kuten alussa sanoimme, niin ei tällainen avustus sen määrärahan puitteissa olisi mahdollista. Kun sillä sitä paitsi ei voida riittävästi järjestää yleisiä töitä edes miehillekään, niin sitä vähemmän voidaan sillä harjoittaa sellaista töitten järjestämistä naisille ja naisten avustamista, josta olen edellä puhunut.

Työttömyyshätä perheen elättäville miehille on ylen raskas, mutta vielä raskaampi se on lapsiaan elättäville leskinaisille tai yksinäisille työläisnaisille. Epätoivo ja hätä nielee uhreja työttömien, nälän partaalle ahdistettujen naisten keskuudessa. Tunnetaan, että prostitutio lisääntyy raskaina pulakausina niellen monta nuorta elämää syvään onnettomuuteen. Yhteiskunta, joka laiminlyö aikanaan ojentaa toimeentulostaan kamppailevalle työläisnaiselle apua, on silloin syypää hänen turmioonsa. Työläisnaiset, jos kutkaan, ovat kunkin päivän ansioista riippuvaisia. He pienipalkkaisina ovat säännöllisinäkin aikoina aliravittuja ja liikatyöllä rasitettuja. Kurjuuden tultua ylivoimaiseksi ovat heille siveelliset vaarat suuret. Eduskunnan porvarillisissa ryhmissä on edustajia, jotka ovat esiintyneet suojelevan siveellisyystyön puolesta. Riittävän työttömyysmäärärahan myöntäminen on oikea tapa tehdä suojelevaa siveellisyystyötä. Täällä on myöskin niitä, jotka saattavat lämpimästi puhua kotilieden puolesta. Heillä on nyt tilaisuus osoittaa tahtovansa tukea työläisten kotiliesiä.

Arvoisat edustajat oikeistossa! Koroittakaa työttömyysmäärärahaa siihen määrään, mikä on ehdotettu sosialidemokraattien vastalauseessa. Silloin tulee laajennettu työjärjestely sekä myös työttömyysavun antaminen mahdolliseksi. Siihen voidaan myöskin sisältää se kuntien avustaminen, josta puhutaan toisessa vastalauseessa.

Minä yhdyn kannattamaan ensimmäistä vastalausetta, kuitenkin ehdottaen siihen sellaisen muutoksen, että sanat „työttömyyden lieventäminen" muutetaan sanoiksi „työttömyyshädän lieventäminen". Silloin sisältää tämä määritelmä myöskin mahdollisen avun antamisen, josta olen puheessani maininnut.

Ed. Kullberg: Jag ber att få understöda rdm. von Frenckells förslag.

Kulkulaitosministeri Lahdensuo: Ed. von Frenckell on tehnyt ehdotuksen, että tähän esitykseen otettaisiin lisämääräraha uuden maantien rakentamista varten Helsingistä Porvooseen. Kun tätä ehdotusta on kannatettu, pyydän tämän johdosta huomauttaa seuraavaa:

Minusta on ensinnäkin muodollisesti epäilyttävää, että, vaikka vanhojen maanteitten

perinpohjaisiakin korjauksia suoritetaan työttömyysmäärärahoilla, niin on epäilyttävää ja epätarkoituksenmukaista, että pantaisiin vallan uusi suuri maantietyö alkuun työttömyysmäärärahoilla, joilla määrärahoilla se ei kuitenkaan tulisi rakennettavaksi loppuun asti, vaan olisi siihen myöhemmin myönnettävä muilla momenteilla osoitettuja määrärahoja. Mutta se on minusta muodollisesti epäilyttävää toisestakin syystä, nimittäin siitä syystä, että asia on toisessa yhteydessä käsittelyn alaisena ja tulee aikanaan myöskin eduskunnassa esille, jolloin siitä tullaan erikseen päättämään.

Lisäksi pyydän huomauttaa, että kun ed. von Frenckell epäili, ettei Helsingin läheisyydessä ole muita tietöitä, joita voitaisiin teettää työttömyyden lieventämiseksi, niin huomautan, että sellaisia tietöitä on kyllä pari kolmekin aivan Helsingin läheisyydessä, ja on niihin jo esitetty apurahoja myönnettäväksi. Apurahat tulevat myös myönnettäväksi.

Kun minulla on puheenvuoro, niin pyydän samalla huomauttaa ed. Helolle, joka on pariin kertaan käyttänyt tilaisuutta moittiakseen hallitusta siitä, että hallituksen esitys on tullut liian myöhään, että eduskunnalla on ollut nyt melkein sama aika tämän asian käsittelemiseen, kuin hallituksella oli sen valmistamiseen, eikä ed. Helo ole nähnyt mitään epäkohtaa olevan siinä, että se on viipynyt eduskunnassa niin kauan. Minusta se olisi voinut tulla täällä käsitellyksi yhdessä viikossa.

Ed. P e r ä l ä: Viime vuonna kuluvan vuoden valtion tulo- ja menoarvion käsittelyn samoin kuin ylimääräisen menoarvion käsittelyn yhteydessä tehtiin vasemmiston taholta ehdotus suurempien rahamäärien myöntämiseksi työttömyyden järjestämiseksi työttömien hyväksi. Tämä ehdotus ei kuitenkaan saanut silloin eduskunnan kannatusta. Tällöin meidän taholta todettiin, että nämä määrärahat, mitkä silloin tarkoitukseen varattiin, eivät tule riittämään. Myöhemmin yhä enemmän tilanteen kärjistyttyä ja ryhmämme taholta asiassa tehty välikysymys pakotti hallituksen sittemmin pyytämään lisämäärärahoja töiden järjestämiseksi. Eduskunta tämän vuoden maaliskuun 12 päivänä myönsikin tarkoitukseen 10 miljoonaa markkaa. Tällöin meidän taholtamme todettiin, että nämätkään määrärahat eivät riitä tarkoitukseen ja ehdotimmekin suuremman summan. Mutta tämäkin ehdotuksemme hylättiin. Nyt on hallitus esityksensä perusteluissa kuitenkin pakoitettu toteamaan, että kyseelliset työttömyysmäärärahat ovat loppuun käytetyt. Tämä siis osoittaa, että ryhmämme kanta tilanteesta on ollut jo vuosi takaperin oikea. Vaikka työttömyysmäärärahat ovatkin loppuun käytetyt, ei se todista sitä, että töitä olisi ollut riittävästi. Päinvastoin täytyy todeta, että työttömyyttä ja siitä johtuvaa puutetta ja kurjuutta on ollut ja on yhä edelleenkin olemassa eri puolilla maata. Esityksessä hallitus toteaakin, että työttömyyttä on nyt jo paljon suuremmassa määrässä kuin ennen. Samoin mietinnön perusteluissa tahtoo hallitus tuoda esille halunsa järjestää asia mahdollisimman parhaalla tavalla. Hallitus kuitenkin pyytää tarkoitukseen käytettäväksi vain 8 miljoonaa markkaa ja lisäksi 8 miljoonaa markkaa rautatierakennuksia varten, ettei sieltä joutuisi työttömäksi noin 2,000 työläistä. Ovatko tosiaan hallitus ja valtiovarainvaliokunnan jäsenet siinä uskossa, että kun tarvitaan 8 miljoonaa markkaa 2,000 työläisen töiden järjestämiseksi rautatiellä, että kymmenet tuhannet työläiset tulevat autetuiksi sillä toisella 8 miljoonalla markalla, kun ottaa huomioon, että työvälineisiin ja raaka-aineisiin tästä summasta menee jo huomattava osa. Täällä on jo useasti esiintuotu ja päivittäisin nähdään sanomalehdistä, että työttömyyshätä on aivan huutava kautta maan, joten en tahdokaan kuvata oloja tässä yleisemmin, vaan rajoitun selostamaan tilannetta lyhyesti Etelä-Pohjanmaalla.

Esimerkiksi Pietarsaaressa on tilanne sellainen, että kaupunki on pyytänyt valtiolta osaksi lainana, osaksi avustuksena 1,300,000 markkaa töiden järjestämistä varten. Niinikään Vaasassa kerrotaan, että puuvilla- ja kenkätehdas sekä Lassila & Tikanojan paitatehdas työskentelevät myös lyhennetyillä työviikoilla. Niinikään rakennusteollisuudessa Vaasassa tapahtuu supistusta ja laivaliikenteen lakattua joutuu satamasta suuret määrät työläisiä työttömiksi, joten talvi näyttää siellä työläisille uhkaavalta. Suurempia töitä on ainoastaan itäisen tullin yli johtavan sillan rakentaminen ja uuden ratapihan laajentaminen, jossa viimemainitussa on töissä nykyisin noin 100 työläistä. Mutta tämän kuun lopussa sieltäkin tulee vähennet-

täväksi noin 50 miestä. Näitä ei kuitenkaan vähennetä senvuoksi, että työt loppuisivat, vaan siksi, että rautatiehallitus insinööri Jaatisen lausunnon mukaan ei anomuksista huolimatta ole varoja myöntänyt näihin töihin, vaikka työt ilman keskeytystä tulisivat paljon huokeammiksi. Työttömyyttä ilmenee myös Seinäjoella. Sikäläiset kutomatehtaat ovat supistaneet työvoimansa yhteen kolmasosaan siitä, mitä oli keväällä. Rakennusteollisuutta yksityisten taholta on supistettu ja yhä supistetaan, joten tilanne sielläkin on vaikea, kun ottaa huomioon vielä sen, että paikkakunta on elinkustannuksiin nähden maakunnan kaikkein kalleimpia. Seinäjoella Peräseinäjoen maantien rakentaminen ja kunnostaminen tosin auttaisi tilannetta vähän, jos siihen todella ryhdytään kunnostamaan, jota jo on vuosikausia odotettu. Pikkukaupungeissa, Kaskisissa ja Kristiinassa on myöskin tilanne vaikea. Laivaliikkeen ja kalastuksen loputtua on työnpuute suuri.

Ei siinä kyllin, että näissä keskuksissa teollisuustyöväen keskuudessa on työttömyyttä ja vaikeuksia, mutta tällä varsin laajalla ja väkirikkaalla maaseudulla elää monia tuhansia käsittävä tilattomien ja mökkiläisten armeija, jotka pääasiallisesti elävät ansiotöistä. Näiden asema on vallan huutavan kurja, kun työtä ei saa paikkakunnalla ja muualta sitä ei ole mahdollisuus saada, kun tilanne kaikkialla on samanlainen. Tämän lisäksi Etelä-Pohjanmaalla asuu suurilukuinen pienviljelijäväestö. Heidän asemansa on myöskin yhä nousevien verojen, häikäilemättömän koronkiskonnan ja yleensä kapitalistisen riiston tähden tullut erittäin vaikeaksi, jota tilannetta vielä on ollut omiaan pahentamaan viime ja osittain tänä vuonna kohdannut kato. Nämä pientilalliset ovat pakotettuja hankkimaan lisätuloja ansiotöissä. Jolleivät he sitä saa, niin he ennen pitkää sortuvat tiloiltansa ja niin joutuvat lisäämään jo ennestäänkin runsaslukuista työttömäin ja tilattomain joukkoa. Kunnat yleensä ovat rasitettuja. Ne ovat voimattomia ja toisinaan haluttomiakin asioita järjestämään työttömäin työläisten tarpeita vastaavalla tavalla. Kun tilanne yleensä on tällainen, on aivan luonnollista, että ne määrärahat, mitä hallitus ja valtiovarainvaliokunta tarkoitukseen tahtovat varata, eivät vielä nekään, mitä sosalidemokraattien taholta on esitetty, voi poistaa sitä kurjuutta, mikä johtuu työttömyydestä. Sentähden yhdynkin kannattamaan täällä ed. Virran tekemää ehdotusta.

Ed. Bryggari: Nykyinen työttömyys on laajempi kuin viimeksikuluneina vuosina. Se ei ole aiheutunut katovuodesta, ei se myöskään ole paikallista laatua, vaan kansainvälinen pula-ajan ilmiö. Tämän näkökohdan toteaa hallitus esityksensä perusteluissa. Kun Keski-Suomi yleensä on työttömyyden aikanakin edelleen menetellyt samalla tavalla kuin eräässä runossa mainitaan „Saarijärven Paavon'' menetelleen, että se on kärsinyt, huonontanut ravintoansa ja itse siis henkilökohtaisesti kukin työtön kantanut työttömyyden seuraukset, niin minä pyysin puheenvuoron kiinnostaakseni hallituksen huomiota myöskin Keski-Suomessa vallitsevien työttömien asemaan.

Herra kulkulaitosministeri mainitsi, että Vaasan läänissä tiedusteluihin vastanneista kunnista oli 13 sellaista, joissa työttömyyttä ilmenee. Onko näissä vastauksen antaneissa ilmoitettu työttömyys suureksi vaiko vähäiseksi, se ei ole minulla tiedossa, mutta sensijaan minulla on tiedossa, että useassa kunnassa Keski-Suomessa on nykyjään työttömyys huomattavan suuri. Sellaisia kuntia, joissa nyt jo on työttömyyttä huomattavassa määrässä, on Äänekoski, Jyväskylän maaseurakunta ja Keuruun kunta. Näille kunnille ei ole käsitykseni mukaan mahdollista järjestää riittävässä määrässä töitä, ellei työttömyysmäärärahojen jaossa oteta huomioon näiden kuntien työttömien hädän lieventämisessä tarvittavaa apua. Ne työt, mitä Keski-Suomessa valtion puolesta teetetään, ovat hyvin vähäiset. Yksi sellainen työ, joka parhaillaan on käynnissä, on Karstulan—Soinin maantie. Se on aloitettu kuluvana kesänä, mutta edellinen hallitus on unhoittanut määrärahan varaamisen tämän työn jatkamiseen. Olen tahtonut tämän mainita siinä mielessä, että eduskunta budjettia hyväksyessään ottaisi huomioon, että edes tämä työ saisi jatkua keskeytymättä. Myöskin on työt pysäytetty Kinkomaan keuhkotautiparantolaan rakennettavalla maantietyömaalla varojen loppumisen johdosta. Siihenkin olisi mielestäni hyvä lisätä määrärahoja ja jatkaa tätä työtä. Koska siellä on työnjohtajat, työkalut ja muut sellaiset välineet jo paikan päällä, olisi työn jatkaminen valtion etujenkin mukaista.

Edelleen on lausuttu jo julkisuudessakin, että voidakseen suuremmassa määrässä Keski-Suomessa ensi talven aikana esiintyvää työttömyyttä poistaa, olisi Haapamäen—Porin rautatietä ryhdyttävä rakentamaan myöskin Haapamäen puoleisesta päästä. On muistettava, että metsätyöt supistuvat myöskin Keski-Suomessa ja sillä työalalla suuri osa Keski-Suomen vähävaraista väestöä on vuodesta toiseen saanut toimeentulonsa ja ellei nyt valtio järjestä yleisiä töitä, niin nämä joutuvat suoranaiseen hätään. Kun nyt on kerran työn alla jo Porin—Haapamäen rautatie eikä mitään suurempia vaikeuksia mielestäni muodostuisi, jos tätä työtä tehtäisiin laajemmalla alalla, niin olisi syytä jo tässä yhteydessä meidän esityksemme mukaisesti, ehkä on summa liian pienikin, mutta jos ehdotettu määrä lisätään tähän hallituksen esitykseen, on tie- ja vesirakennushallituksella mahdollisuus nyt käynnissä olevia töitä entistä laajemmassa määrässä teettää.

Olen tahtonut nämä huomautukset tehdä siinä toivossa, että kulkulaitosministeri tuntiessaan Vaasan läänissä vallitsevan tilanteen muistaisi, että myöskin se osa väestöä saisi joskus tulla osalliseksi näistä työttömyysmäärärahoista. Ne on yleensä aina säännöllisesti käytetty muilla paikkakunnilla ja Keski-Suomen väestö on itse saanut henkilökohtaisesti kantaa työttömyyden seuraukset, silloin kun työttömyyttä on ilmennyt.

Ed. Talas: Pieni reunamuistutus ed. von Frenckellin lausunnon johdosta. Ed. von Frenckell lausui, että töissä, jotka teetetään työttömyysapurahoilla, näyttää olevan periaatteena, että työtä riittää, vähäpä sitten tehdäänkö hyödyllistä työtä. Minusta tuntuu, että kun puhuja pääsi lausuntonsa varsinaiseen ytimeen, lempiajatukseensa Helsingistä Porvooseen rakennettavaan maantiehen, niin hän itse teki itsensä syypääksi saman periaatteen noudattamiseen, josta hän juuri äskettäin oli lausunut moitetta, sillä hän puolusti maantien rakentamista, joka, kun se asialliselta kannalta oli valtiovarainvaliokunnassa arvosteltavana, ei ainoastaan enemmistön äänillä tullut hylätyksi, vaan kaikilla äänillä.

Ed. Kivisalo: Minä pyysin puheenvuoron kannattaakseni ed. Helon ehdotusta sillä täydennyksellä, minkä ed. Pärssinen siihen äskettäin teki, ja minä toivon, että mainittu, valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetty ensimmäinen vastalause tulisi täällä hyväksytyksi. Minä toivon sellaiselle ajatukselle täällä kannatusta yleensäkin, mutta erittäinkin toivoisin, että edustajat Lähteenoja ja Nordenstreng sanoisivat jotakin sen puolesta. He puhuivat tässä samassa istunnossa toisen asian yhteydessä sangen kauniisti ja miellyttävästi siitä, että nuoria työläisnaisia olisi suojeltava siveellisiltä vaaroilta kieltämällä heitä käyttämästä erinäisissä töissä, ja nämä työt, mitä tässä puheenaolevassa esityksessä suunnitellaan ovat sellaisia, joissa ei ainakaan nuoria työläisnaisia sovi talvisaikaan eikä yleensä ollenkaan käyttää. Siis se ajatus oli minusta sangen hyvä, ettei olisi naisten sallittava tehdä siveellisesti vaarallisia töitä, mutta asiaa ei olisi jätettävä siihen, vaan olisi huolehdittava myös heidän toimeentulostaan jollakin tavalla. Minä toivon tälle ajatukselle kannatusta myöskin yleensä porvarillisten keskuudessa, sillä onhan meidän kaikkien, koko eduskunnan yksimielisesti hyväksymä käsitys kai se, että työttömyys on suuri kansantaloudellinen tappio. Se on kansantaloudellista tappiota että ihmiset, jotka pystyvät tekemään työtä, pakoitetaan olemaan työttöminä eikä heille siis sallita työnsä kautta lisätä meidän kansallisrikkauttamme. Minä siis tämän perusteella yleensäkin toivoisin porvarillisilta suurempaa myötämielisyyttä työttömien asiaa kohtaan.

Ed. von Frenckell: Jag anhöll om ordet för att meddela kommunikationsministern att han icke rätt uppfattat mitt förslag. Förslaget gick ut på att de i propositionen begärda 8 miljonerna, som skulle användas för extra arbete, skulle höjas till 10 miljoner, och motivet till mitt förslag var, att de arbetslösas antal främst i Helsingfors, vilken ort ju ändå är utslagsgivande, under den sista tiden ökats katastrofalt, och staden icke kommer att orka med nödhjälpsarbeten i den utsträckning, som sannolikt kommer att fordras av densamma. Då jag inledde mitt anförande gjorde jag det med att påpeka, hurusom „arbetsproblemet" borde behandlas i sammanhang med budgeten och icke tagas upp först, då krav på extra arbeten framställas. Därigenom kunde de ordinarie arbetena i tillräcklig grad beaktas vid den

ordinarie budgetens uppgörande och icke kräva extra behandling i form av nödhjälpsarbetsanslag. Jag vände mig härvid särskilt till rdm. Helo, emedan han undertecknat den reservationen, som framställde förslag om en förhöjning av anslaget med 7 miljoner, oaktat han i statsutskottet hade röstat emot den föreslagna nya vägen till Borgå.

Jag har alldeles klart för mig, att denna väg till Borgå icke kan påbörjas såsom nödhjälpsarbete innan frågan om dess byggande principiellt avgjorts.

Jag förstod av rdm. Talas yttrande att han var mycket stolt över att han fått rösta tillsammans med socialister och kommunister också i denna sak.

Ed. Helo: Sen johdosta että ed. v. Frenckell jo kahdesti on katsonut tässä kysymyksessä asiakseen huomauttaa minun osuudestani siihen, että hänen aloitteensa on yksimielisesti tullut valiokunnassa hylätyksi, ja että minä siitä huolimatta ehdotan t ä k s i vuodeksi lisämäärärahaa työttömyyden lieventämiseksi, huomautan, että se johtuu vain siitä, että me tällä kertaa olemme niin hyvässä asemassa, että hallitukselle voidaan uskoa työttömyys-miljoonia sillä perusteella, että on olemassa paljon hyödyllisempiä ja asiallisempia töitä kuin ed. Frenckell ehdottaa. Kulkulaitosvaliokunnan mietinnöstä käy selville, ettei puutu asiallisia ja hyödyllisiä töitä, jotka ovat parempia kuin ed. v. Frenckellin ehdottama maantie. Jos sellaisia ei olisi, niin työttömyyden vuoksi minä olisin kyllä ollut pakotettu äänestämään ed. v. Frenckellin ehdottamaa tietä ja siten menettelemään vastoin sitä viisasta periaatetta, jota ed. v. Frenckell on muulloinkin kuin tässä salissa ehdottanut, että töiden täytyy olla asiallisia ja hyödyllisiä, niin ettei työttömyysrahoja käytetä yksinomaan työttömyyden lieventämiseksi.

Ed. v. Frenckellin lausunnon johdosta eduskunta voi luottamuksella antaa ehdotetut miljoonat hallituksen käytettäväksi, kun sellainenkin työttömyysmäärärahojen vastustaja, jona ed. v. Frenckell aina on esiintynyt, on sitä mieltä, että niinkin epäilyttävä työ, jota hän esittää, olisi kuitenkin sellainen, että se voitaisiin työttömyysmäärärahoilla panna käyntiin.

Mitä tulee ministeri Lahdensuon huomautukseen tämän kysymyksen käsittelyn viivytyksestä eduskunnassa, pyydän huomauttaa, ettei se riipu minusta, mitenkä nopeasti eduskunnassa asiat käsitellään. Kuitenkaan tämän asian käsittely ei ole eduskunnassa viipynyt tavallista kauemmin, kun se saadaan samassa kuukaudessa loppuun käsitellyksi kuin se on eduskunnalle jätetty.

Mitä tulee ed. Pärssisen tekemään ehdotukseen, katson, että se asiallisesti on kyllä paikallaan, mutta että nykyinen käytäntö jo sallii meneteltävän sillä tavoin kuin ed. Pärssinen ehdottaa. Ed. Pärssisen ehdotus kyllä olisi selventävä. Mutta siinäkin tapauksessa, että tämä ehdotus hylätään, minusta voidaan menetellä siten kuin ed. Pärssinen ehdottaa sentähden että entisen käytännön mukaan valiokunnan ehdottama ponsi sallii kyllä, että määrärahoista voidaan myöntää avustusta ei ainoastaan töiden alulle panemiseksi, vaan myös suoranaisen työttömyyshädän torjumiseksi, kuten ed. Pärssinen on ehdottanut.

Ed. R ö t k ö: Niiden toimenpiteiden riittämättömyys, mitä hallitus ja valtiovarainvaliokunnan enemmistö ovat esittäneet, on täällä jo ryhmätovereitteni taholta kyllin riittävästi perusteltu, joten siihen puoleen asiaa en aio kajota. Tämän kysymyksen käsittely on edelleen varsin selväpiirteisesti osoittanut kapitalistisen yhteiskunnan hallituksineen ja parlamentteineen kykenemättömyyden turvata sille osalle väestöä, joka luo yhteiskunnalle rikkaudet, edes alkeellista toimeentuloa, puhumattakaan ihmisarvon mukaisesta elämästä.

Minä en pyytänyt puheenvuoroa vedotakseni maan hallitukseen enempää kuin tähän eduskuntaankaan ja sen enemmistöön (Ed. Hakkila: Moskovaan!), koska minä käsitän, että se olisi turhaa touhua. Kapitalistien edut, joiden asianajajana eduskunnan enemmistö on, eivät salli tämän kysymyksen ratkaisemista työntekijäin etujen mukaisella tavalla. Minä käytänkin tätä tilaisuutta vedotakseni teidän päittenne yli, hyvät herrat, siihen osaan väestöä, nim. työtätekevään luokkaan, joka joutuu työttömyyden johdosta kärsimään. Työläisten ei ole uskottava herrojen kauniisiin lupauksiin eikä hyväntahtoisuuteen, vaan otettava asiansa omiin käsiinsä. Myöskin tässä asiassa. Minä totean, että työväenluokka, vain kokoamalla luokkavoimansa yhteen, leppymättömän taistelun kautta voi päästä yhteiskuntaan, joka

turvaa hyödyllisen työn tekijälle elämänoikeuden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että ylimääräisen menoarvion IX luvun 23 momentilla oleva määräraha koroitettaisiin 7 miljoonalla markalla. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Helo ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että ylimääräisen menoarvion IX luvun 11 momentilla oleva määräraha koroitettaisiin 2 miljoonalla markalla. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon 2) ehdotukseksi. Ed. Virta ed. Tabellin kannattamana on ehdottanut, että ylimääräisen menoarvion IX luvun 23 momentille myönnettäisiin 15 miljoonan markan suuruinen määräraha. Tämä ehdotus on sama kuin ed. Helon 1) ehdotus. Edelleen on ed. Virta ed. Tabellin kannattamana ehdottanut, että samalle momentille merkittäisiin 10 miljoonan markan suuruinen määräraha käytettäväksi kuntien välityksellä työttömyyden lieventämiseen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi. Vielä on ed. Virta ed. Tabellin kannattamana ehdottanut, että ylimääräisen menoarvion IX luvun 11 momentille myönnettäisiin 10 miljoonan markan suuruinen määräraha rautatierakennuksia varten. Tämä ehdotus on sama kuin ed. Helon 2) ehdotus. Ed. von Frenckell ed. Kullbergin kannattamana on ehdottanut, että ylimääräisen menoarvion IX luvun 23 momentilla oleva määräraha koroitettaisiin 10 miljoonaksi markaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Frenckellin ehdotukseksi. Ed. Pärssinen ed. Kivisalon kannattamana on ehdottanut, että valiokunnan ponnessa oleva sana „työttömyyden'' muutettaisiin sanaksi „työttömyyshädän''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pärssisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi seuraavalla tavalla. Ensin äänestetään ed. von Frenckellin ja Ed. Helon 1) ehdotuksen välillä ja niistä voittanut asetetaan mietintöä vastaan; toiseksi äänestetään ed. Helon 2) ehdotuksesta mietintöä vastaan; kolmanneksi äänestetään ed. Virran ehdotuksesta mietintöä vastaan ja vihdoin ed. Pärssisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. von Frenckellin ehdotuksesta ed. Helon 1) ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. von Frenckellin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 93 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 18.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. von Frenckell: Jag anhåller om öppen omröstning.

Puhemies: Pyydän niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut toteaa

Puhemies: Avointa äänestystä ei tulla toimittamaan.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Helon 1) ehdotuksen.

2) Äänestys valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen ja ed. Helon 1) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 80 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Helon 2) ehdotuksesta valtiovarainvaliokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 83 ei-ääntä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Virran ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Pyydetään koneäänestystä. Se toimitetaan.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 18.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

5) Äänestys ed. Pärssisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pärssisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1928.

Mainitun kertomuksen johdosta laaditut perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2. Ehdotan meneteltäväksi niin, että ensin suoritetaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan ja sitten tehdään päätös kummastakin mietinnöstä erikseen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. L e i n o: Hallituksen toimenpiteissä kertomusvuonna ilmenee paljon sellaista, joka ansaitsee osakseen eduskunnan huomiota siitä huolimatta, vaikka perustuslakivaliokunnan porvarillinen enemmistö onkin hyväksynyt puheena olevat toimenpiteet, tekisi mieleni sanoa, summakaupalla. Tätä enemmistöä eivät ole arveluttaneet hallituksen monet laiminlyönnit ja epäonnistumiset sekä maalle ja varsinkin sen vähäväkisille vahingollisina pidettävät toimenpiteet.

Allekirjoittaneen huomio on kohdistunut erikoisesti kertomuksen sivuilla 18 ja 19 mainittun tullitariffikomitean täydentämistä koskevaan asiaan. Voimassa oleva tullitariffimme kaipaa tosin uudistamista, siitä oltaneen yksimielisiä. Paitsi sitä, että tullit ovat useissa suhteissa kohotetut hämmästyttävän korkeiksi, niin että ne kohtuuttomassa määrässä rasittavat kuluttajaväestöä, ensi kädessä palkkatuloilla eläjiä ja siis työläisiä, on suuria epäsuhteita olemassa eri tavaroiden tullauksessa rinnastettaessa niitä toisiinsa, ja samoin ovat useitten artikkelien kohdalla koko-, puoli- ja täysvalmisteitten tullit epäsuhteessa toisiinsa, kuten jokainen tietää, joka näitten asioitten kanssa on joutunut vähänkin tekemisiin. Ja muunlainen asiain tila ei voi ollakaan, koska nykyinen tullitariffijärjestelmä asetettiin aikoinaan käytäntöön harvinaisen heikon valmistamisen jälkeen ja tavalla, joka vain meillä saattaa olla mahdollista. Silloinhan vaimennettiin kuluttajaväestön äänet kokonaan ja asia saatettiin päätökseen niitten oikeistopiirien harrastelujen mukaan, jotka silloisia poliittisia konjunktuureja hyväkseen käyttäen olivat onnistuneet kokoamaan itselleen poliittisen vallan täydellisyyden. Täten tul-

liverotusjärjestelmä muodostui sellaiseksi, kuin se nykyisin on. Mutta tämän lisäksi, nimittäin koska tullimääriä ei ole voitu vakiinnuttaa jo mainitusta syystä tuon tavan johdosta, jolla nykyinen tullitariffi on saatu käytäntöön, nykyinen tullitariffijärjestelmä ei kelpaa perustaksi yritteliäisyydelle, koska vuosittain tullit muuttuvat ja tekevät ennakkolaskelmat kestämättömiksi. Tämän takia kaivataan kaikilla tahoilla vakaantuneita tullioloja. Toisaalta on kuitenmin mahdollista laatia pysyväinen tullitariffi vain huolellisesti suoritetun ennakkovalmistelun jälkeen, jollainen työ onkin tullitariffikomiteassa käynnissä. Ennenkuin tullitariffikomitean työstä voi olla sitä hyötyä, kuin siitä voisi olla, edellytetään kuitenkin ensiksi, että komitealla on riittävästi asiantuntemusta talous- ja yhteiskuntaelämän eri puolista, ja toiseksi, että se on kokoonpantu tasapuolisesti, s. o. että eri tuotantoalojen edustajat samoinkuin kuluttajaväestön edustuskin on siinä oikeassa suhteessa toisiinsa. Tätä ilmeisesti tarkoittikin eduskunta, kun se joulukuussa 1926 antoi hallitukselle kehoituksen täydentää vakinaista tullitariffikomiteaa, ja hallitus pani tämän kehoituksen täytäntöön jo seuraavan vuoden alussa. Siinä kokoonpanossa, jonka komitea tämän jälkeen sai, olisikin sen työhön voitu suhtautua luottamuksella, koska eri intressipiirit olivat siinä tasapuolisesti ja epäilemättä pätevien taloudellisten asiantuntijain kautta edustettuina. Mutta kun sittemmin hallitus vaihtui ja maalaisliittolaiset ryhtyivät maan asioita hoitelemaan, otettiin komitean kokoonpano uudelleen tarkastettavaksi valitsemalla siihen lisää tuottajapiirien edustajia. Hallitus ei nimittäin tyytynyt vain nimittämään komiteaan eroamaan joutuneen maatalousministeri Mattsonin tilalle jotakin toista maatalouden edustajaa, vaan samalla noudatti maataloustuottajain ja kotimarkkinateollisuuden harjoittajain talouspoliittisten järjestöjen pyyntöä nimittäen komiteaan lisäksi Maataloustuottajain Keskusliiton valtuuskunnan puheenjohtajan ja Suomen Teollisuusliiton toimitusjohtajan. Täten tullitariffikomiteaan tuli kohtuuttoman monta suurempain maataloustuottajain ja kotimaan markkinateollisuuden edustajaa. Koska ne talouspoliittiset järjestöt, joiden luottamusmiehiä nimitetyt olivat, tunnetusti kannattavat suojelustulleja, järkytettiin tällä toimenpiteellä myös korkeasuojelustullijärjestelmän ja vapaamman kaupan kannattajain entisiä suhteita komiteassa varsin arveluttavalla tavalla. Ei voi päästä siitä ajatuksesta, etteikö hallitus muuttanut tullitariffikomitean kokoonpanoa vaikuttaakseen sen työn lopputuloksiin korkeasuojelustullijärjestelmän hyväksi. Tämä hallituksen menettely joutuu sitäkin omituisempaan valoon, koska silloisen hallituksen ohjelmassa selitettiin, että hallitus tulliverotuspolitiikassa pyrkii alenevaan suuntaan. Puheenaolevan hallituksen ohjelman mukaan tosin huomattavimpia muutoksia tulliverotuksessa olisi ryhdyttävä toteuttamaan vasta sitten kuin tullikysymyksen selvittämiseksi alkuunpantu työ on saatettu päätökseen. Mutta uutta tullitariffia laadittaessa on, selitettiin hallituksen ohjelmassa edelleen, suhtauduttava eri tuotannollisiin ja kuluttajaryhmiin tasapuolisesti. Tämä tasapuolisuus oli kuitenkin, kuten olemme saaneet nähdä, sangen omituista laatua, samoin kuin puheenaolevan hallituksen muutkin toimenpiteet toteuttaessaan alenevaa suuntaa tulliverotuksessa. Tämä „aleneva suuntahan'' ilmeni samoin hallituksen budjettiehdotuksessa eduskunnalle siinä, että tulliverotusta tehostettiin noin 100 milj. markalla edelliseen vuoteen verrattuna. Maalaisliittolaisten poliittisen uskontunnustuksen tärkeimpiä periaatteita on kaiken aikaa ollut, että lupaaminen ja täyttäminen ovat kaksi eri asiaa. Sen ovat tulleet viime päivinä erään toisen asian yhteydessä näkemään maalaisliiton valitsijat, tarkoitan virkamieskysymyksen yhteydessä. Maalaisliittohan vaaleissa esitti ohjelman „Ei penniäkään virkamiehille'', mutta sen muodostama hallitus on kääntynyt eduskunnan puoleen toisenlaisella esityksellä. Silloisen maalaisliittolaisen hallituksen menettely tulliasioissa ja siis myös tullitariffikomitean täydentämisessä on jotakin, joka on äsken mainitsemaani verrattavissa. Ohjelmalupaus alenevasta tulliverotuksesta saa riittää niille vähävaraisille valitsijoille, joiden kannatusta maalaisliitto kaipaa, ja maataloustuottajille ja teollisuuhen harjoittajille on varattu mahdollisuus ajaa tullitariffikomiteassa päätökseen heitä hyödyttävä korkeasuojelustullijärjestelmä. Hallituksen uudistus tullitariffikomiteassa onkin arveluttavassa määrässä heikontanut tullitariffikomitean työn arvoa ja pakottanut epäillen suhtautumaan sen esityksiin. Tämän jälkeen kuluttajaväestön

edustajat mainitussa komiteassa ovatkin, tekisi mieli sanoa, vain naamiona. Ja kun näin on, niin eduskunta tässä yhteydessä ei nähdäkseni voi sivuuttaa asiaa sillä tavalla, kuin sen sivuutti perustuslakivaliokunnan jo mainittu enemmistö.

Kertomuksen sivulla 19 käsitellään hallituksen toimenpiteitä pienten lasten hoidon opetuksen ja lastenhoidon valvonnan uudelleen järjestämiseksi, tai oikeammin hallituksen toimettomuutta asiassa. Sillä kertomuksesta ilmenee, että kertomusvuotena ei ole päästy alustavia toimenpiteitä pitemmälle. On omituista, että sillä taholla, jolla kyllä toimitaan ripeästi, kun ovat kysymyksessä sellaiset asiat kuin sokerijuurikkaiden viljelyksen edistäminen, karjakannan jalostamisen edistäminen, kananmunien ja sianlihan ulkomaisen viennin edistäminen ja näihin verrattavat asiat, joudutaan heti avuttomiksi, kun tulevat kysymykseen sosialiset kysymykset, kuten puheenaolevassa tapauksessa olisi ollut laita. Ottamalla huomioon, miten suuri on maassamme lasten kuolevaisuus verrattuna lasten kuolevaisuuteen Länsi-Euroopan maissa ja ettei meillä vieläkään ole saatu aikaan yleistä pienten lasten opetuslaitosta, olisi toki odottanut, että hallitus olisi kiirehtinyt esityksen valmistamista pienten lasten opetuksen ja lastenhoidon neuvonnan järjestämiseksi, mutta sitä, kuten kertomuksesta ilmenee, ei ole tapahtunut.

Kertomuksessa siv. 35 kosketellaan vankien tapaturmakorvauslain valmistamista. Kertomuksesta ilmenee, että sosialiministeriössä on laadittu ehdotus asiassa, mutta että sitä ei ole pitemmälle valmisteltu. Kuten muistettanee, kehoitti eduskunta v. 1927 hallitusta valmistamaan ja eduskunnalle kiireellisesti jättämään puheenaolevan ehdotuksen. Asia on sinänsä verrattain tärkeä, kuten sos.demokraattien taholta asian ollessa mainittuna vuonna eduskunnassa esillä, osoitettiin. Varsinkin sen jälkeen kun vankeja on ruvettu käyttämään enemmän vaarallisissakin ulkotöissä ja kun n. s. verstastöissä on otettu käytäntöön koneita, ovat tapaturmamahdollisuudet lisääntyneet suuresti entisestään. Rangaistustaan suorittaessaan voi vanki monasti loukkaantua vieläpä niin pahoin, että hän jää invaliidiksi. Täten hän joutuu kärsimään rangaistusseuraamuksena lisärangaistusta ja tämä lisärangaistus kohdistuu lisäksi raskaasti kokonaan sivullisiin henkilöihin, nim. vangin omaisiin, kuten vaimoon ja lapsiin, joista hän ei invaliidina voi pitää myöhemmin vankilasta vapauduttuaan huolta. Loppujen lopuksi saattavatkin näin ollen vangin omaiset joutua kunnan elätettäviksi. Mutta kokonaan riippumatta siitä, mitä mieltä ollaan itse kysymyksessä olevasta asiasta, nim. vankien tapaturmakorvauksen oikeutuksesta, on syytä erikoisesti korostaa sitä seikkaa, että kysymys on tässä yhteydessä ennenkaikkea siitä, onko hallitusten parlamenttaaristen periaatteiden mukaisesti noudatettava eduskunnan tahdon ilmaisuja. Havaittavissa nim. on ollut, että useat hallitukset ovat olleet haluttomia noudattamaan eduskunnan niitä toivomuksia, jotka eivät ole sattuneet kulkemaan heidän haluamaansa suuntaan. Niinpä monet asiat, joita pitäisi saattaa ratkaisuun, tämän takia viipyvätkin komiteoissa ja virastoissa vuosia, vieläpä vuosikymmeniä. Erittäinkin olisi ollut hallituksen, joka oli sen puolueen muodostama, joka suurieleisesti on kaiken aikaa alleviivannut parlamenttaarisuuttaan, ollut pidettävä tämä mielessään.

Sisäministeriötä ja oikeusministeriötä koskevat kertomuksen kohdat palauttavat muun ohella muistiin erään kertomusvuonna suoritetun laajakantoisen oikeusjutun, johon sekaantui pari eduskunnan jäsentäkin, nim. edustajat Enne ja Latva. Tämmöisiä oikeusjuttuja ollaan pakotettuja arvostelemaan kahdelta kannalta, nim. oikeudelliselta ja poliittiselta. Sosialidemokraatit ovat kaiken aikaa kehoittaneet vallassaolijoita pidättyväisyyteen tämmöisiä poliittisia juttuja nostaessaan, ja kokemuksen olisi pitänyt osoittaa vallassaolijoille, että semmoinen poliittisten juttujen esillä pitäminen, mitä meillä on viime aikoina tapahtunut, ei johda hyviin tuloksiin. Aivan viime päivien tapaukset ovat taasen vahvistaneet sosialidemokraattien käsitystä tässä asiassa. Miten toiseen suuntaan kommunistiset puolueet, joita vastaan mainitut poikkeustoimenpiteet ovat tähdätyt, ovatkaan kehittyneet niissä maissa, joissa niillä on ollut melko vapaat toimintamahdollisuudet ja meillä, joissa niitä on kohdeltu toisella tavalla.

Puheenaoleva oikeusjuttu herätti huomiota ei ainoastaan Suomessa, vaan myöskin melkoisesti maamme rajojen ulkopuolella. Erikoishuomiota tälle jutulle antoi ennen kaikkea silloisen sisäasiainministerin menettely ruotsinmaalaista asianajajaa Georg Brantingia vastaan. Hänhän oli saapunut

maahamme, mutta hänelle ei annettu tilaisuutta päästä kosketuksiin syytettyjen kanssa, toisin sanoen niiden kanssa, joiden oikeutta jutussa hän yritti valvoa. Päästäkseen vankien kanssa kosketuksiin yritti hän kääntyä sisäministerin puoleen ja sisäministerin odotushuoneessa hän sai olla useampaan otteeseen, pääsemättä tapaamaan tätä. Kun tätä asiaa käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, esittivät valiokunnan eräät jäsenet, että sisäasiainministerin menettely oli aivan oikea ja sanoivat tämän johtuneen Brantingin menettelystä hoitaessaan jotakin aikaisempaa poliittista oikeusjuttua täällä. Ja mahdollisesti ministeri otti asian samalta kannalta. Ne, jotka katsoivat asiaa tältä kannalta, eivät nähtävästi ole seuranneet sanolehdistöä maan rajojen ulkopuolella ja huomanneet, minkämoinen sanomalehtikirjoittelu on tämän johdosta syntynyt m. m. Skandinaviassa ja miten tämä tapaus oli omiaan huomattavasti horjuttamaan maamme arvoa. Mitä nimenomaan tulee puheenaolevan oikeusjutun juriidiseen puoleen, tapahtui siinä paljon sellaista, joka muutenkin on omiansa synnyttämään epäilyjä. Koetettiinhan kaikin tavoin vaikeuttaa kotimaisten puolustusasianajajain pääsemistä vankien yhteyteen ja milloin neuvottelutilaisuuksia suotiin, keskuspoliisin edustajat olivat paikalla tekemässä vangin ja hänen oikeusapulaisensa välisistä keskusteluista pikakirjoituspöytäkirjaa, kuten ilmeni asiaa perustuslakivaliokunnassa käsiteltäessä. Edelleen ilmeni siellä, että syytetyille ei varattu etukäteen mahdollisuutta riittävässä määrässä tutustua syyteainehistoon, kuulustelupöytäkirjaan, sen paremmin kuin siihen pyynnöstä huolimatta varattiin tilaisuutta syytetyn puolustusasianajajallekaan. Tämän menettelyn vastapainona on syytä alleviivata sitä menettelyä, mitä ulkomailla noudatetaan törkeissä yksityislaatuisissa rikosjutuissakin. Eräissä näistä valtion toimesta palkataan vieläpä syytetyn oikeudenkäyntiavustajakin. Sitä että syytetyille ja niiden pulustusasianajajille ei annettu ajoissa juttua koskevia asiakirjoja, puolusteltiin sillä, että siihen ei ollut muka tilaisuutta ja että se olisi viivyttänyt jutun käsittelyä. Ilmeisesti nämä tämmöiset väitteet eivät kuitenkaan pidä paikkaansa. Siitä on todistuksena se, että kuulustelupöytäkirjoja samanaikaisesti luovutettiin eräille sanomalehdille, kuten arvoisat eduskunnan jäsenet vielä muistavat.

Minusta näyttää siltä, että tämän jutun hoitamistavassa on ilmennyt sellaisia pyrkimyksiä, joita ei voi olla tuomitsematta ja nämä pyrkimykset minun mielestäni arveluttavasti poikkeavat niistä pyrkimyksistä ja muodoista, joita oikeusvaltion on noudatettava tämäntapaisia juttuja hoidettaessa. Koska juttua hoidelleet asianomaiset ovat sisäasiainministeriön ja oikeusministeriön alaisia niin katson, että tässä olisi syytä eduskunnan puolelta kiinnittää myös tähän asiaan huomiota.

Herra puhemies! Kaiken sen perusteella, mitä täällä olen edellä esittänyt, rohkenen ehdottaa, että ensimmäisen vastalauseen mukaisesti mietintöön otettaisiin kolmanneksi, neljänneksi, viidenneksi ja kuudenneksi kappaleeksi ne ehdotukset, mitkä puheena olevaan vastalauseeseen sisältyvät. Nämä ehdotukseni ovat kaikki erillisiä.

Ed. Estlander: Det uttalande jag avser att göra hänför sig till pagina 67 i regeringens berättelse, där det omtalas, att statsrådet den 10 maj 1928 tillsatt en kommission för att genom undersökningar, som skulle utsträckas över hela landet, vinna utredning därom, vilka upprensningar av älvar vore av behovet påkallade. Då denna regeringens berättelse var föremål för handläggning i grundlagsutskottet under förra riksdagen detta år, framställde jag anmärkning om att styrelsen vid tillsättandet av denna kommission överskridit sin befogenhet och handlat i strid med de beslut riksdagen fattat beträffande upprensning av bl. a. Perho, Esse och Kyrö älvar. Statsrådets tillvägagående utvisar nämligen att styrelsen ansåg sig äga befogenhet att till riksdagens beslut foga villkor ävensom fastställa, vid vilken tidpunkt och i vilken ordning i förhållande till andra älvrensningsarbeten riksdagens ifrågavarande beslut skulle sättas i verket. Då detta ärende således äger en mycket stor allmän betydelse, ber jag att nu få uttala mig härom.

För att rätt bedöma saken är det emellertid av nöden att känna dess tidigare skeden. I utlåtande av den 17 mars 1925 till statsutskottet angående särskilda petitioner om upprensning av älvar hemställde agrarutskottet, som härvid åberopade statsrådets beslut av den 12 okt. 1923 rörande statens deltagande i kostnaderna för jordförbättringsarbeten, att icke blott alla torrlägg-

ningsarbeten, utan även upprensning av älvar skulle med avseende å anslagens användning underkastas, såsom det i utlåtandet säges, en enhetlig behandling. Under 12 H. T. 1 kap. 9 mom. borde därför upptagas anslag allenast för upprensning av älvar till farleder och större flottningsleder, vilka arbeten också härintills utförts helt och hållet på statens bekostnad. Men övriga älvrensningsarbeten skulle däremot, i likhet med torrläggningsarbetena, underställas lantbruksstyrelsen och utföras genom densamma underlydande lantbruksingeniörer. De upprensningsföretag, som redan voro igångsatta under styrelsens för väg- och vattenbyggnaderna ledning, borde dock i samma ordning avslutas. Till företag, vilka skulle upptagas under 12 H. T., hänförde agrarutskottet därför bland petitionsförslagen dem, som rörde Lappo å och Kyrö älv. Vidkommande uti initiativen föreslagna upprensningsarbeten, vilka skulle bliva underställda lantbruksstyrelsen, borde enligt utskottets åsikt till sagda fackmyndighets avgörande överlämnas, i vilken ordning och under förloppet av vilken tid de borde utföras, och till de initiativ, som hit hänskötos, räknade agrarutskottet bl. a. dem, vilka rörde Esse å och Perho älv.

För utförande av sitt i förestående måtto utvecklade program, som utskottet hoppades få beaktat vid budgetens uppgörande ifråga om älvrensningsarbeten, hemställde alltså utskottet, att under 11 H. T. XXI kap. 2 mom. skulle upptagas ett avsevärt förhöjt belopp. Emellertid godkände statsutskottet icke agrarutskottets förslag och upptog icke det tillskottsanslag, som sagda utskott förordat under sistanförda huvudtitel.

Statsutskottet behandlade, i likhet med propositionen, upprensningsarbetena, bland vilka anslag för Kyrö älv redan fanns i propositionen upptaget under 12 H. T. Däremot förkastade statsutskottet petitionerna om nya anslag, bland andra också petitionen rörande Perho älv. Vid plenum godkändes emellertid den 4 dec. även för Perho älv ett anslag om 1,000,000 mark, med vilken summa anslaget under 12 H. T. I kap. 9 mom. ökades.

Ovan relaterade omständigheter och särskilt även att anslagen upptogos under 12 H. T. eller således bland anslag, vilka hörde under ministeriets för kommunikationsväsendet och allmänna arbetena ressort, giva vid handen, att riksdagen ställde älvrensningsarbetena, oberoende av agrarutskottets förslag och lantbruksstyrelsen.

Att anslaget för älvrensningar fördes på 12 H. T. har också därför betydelse att man finner, att agrarutskottet åren 1926 och 1927 ännu tydligare än uti sitt betänkande år 1925 åtskiljer de båda kategorierna av anslag. Beträffande de större vattendragens upprensning, de egentliga älvrensningsarbetena, yttrar utskottet nämligen liksom år 1925, att de helt och hållet hade härintills verkställts på statens bekostnad, och till sådana räknar utskottet också de flesta nya initiativ och föreslår för dem anslag under 12 H. T., in summa 10,000,000 mark, medan åter under 11 H. T. föreslås 25,000,000 mark till jordförbättringsarbeten.

Bland dessa nya initiativ, som sålunda av agrarutskottet tänktes utförda under 12 H. T. och på statens bekostnad, voro också petitioner beträffande Kyrö älv mellersta lopp samt Esse ås nedre lopp. Vad sistnämnda arbete vidkommer framgår det otvetydigt av själva petitionsmemorialet, att därmed avsågs arbetets utförande på statens bekostnad. Att detsamma också avsågs med de övriga petitionerna, är alldeles uppenbart. I propositionen för 1926 fanns för Perho älv anslag under 12 H. T.

I det utlåtande av agrarutskottet, som jag här refererar, av den 7 oktober 1927, uttalar utskottet såsom ett önskemål, att regeringen ville låta uppgöra en enhetlig plan för torrläggning av större översvämningsområden i hela landet. Detta föranledde dock icke något beslut från riksdagens sida. Bland petitionerna år 1927 förordar agrarutskottet somliga till nedsatt belopp, men föreslår att anslagen för Esse å, för Lappo älv och för Storå „borde beviljas såsom sådana" d. v. s. utan avprutning, till de i petitionerna uppgivna beloppen.

Uti budgetpropositionen till riksdagen 1926 fanns under 12 H. T. bland andra upptaget vissa anslag för Perho älv samt för Kyrö älvs mynning och mellersta lopp. Statsutskottet år 1926 föreslog förkastande av intiativen om tillskottsanslag beträffande Kyrö älvs mellersta lopp och om anslaget för Esse å; vilket också blev riksdagens beslut.

I propositionen till riksdagen 1927 föreslog regeringen åter vissa anslag för Perho och Kyrö älvar. Statsutskottet föreslog godkännande av agrarutskottets redan ovan omtalade ena kläm om 10 miljoner för upprensning av älvar, eller sålunda tillägg till propositionen av 5,050,000 mark. Detta tillägg motsvarade anslag för bland andra Esse och Lappo åar och Storå med vissa bestämda och i initiativen begärda belopp såsom agrarutskottet förordat. Riksdagen godkände statsutskottets förslag i denna del, men i övriga delar godkände den icke agrarutskottets förslag.

Agrarutskottets strävan att vinna riksdagen för sitt sedan 1925 upprepade förslag till en omläggning av hela förfarandet med statens älvupprensningsverksamhet hade alltså icke haft framgång.

Vad beträffar de nämnda älvrensningsarbetena och anslagen för dem i riksdagen år 1928 är att märka följande: Regeringens proposition upptog för år 1929 följande belopp, vilka riksdagen också godkände: för Perho älv 1,000,000 mark, för Esse å 400,000, för Kyrö älv 1,000,000 samt för dess övre lopp 2,000,000. Beträffande den fortsatta upprensningen av Perho älv föreslog emellertid regeringen det villkor, att jordägarna skulle ställa säkerhet för återbetalning av ett statslån, och i händelse detta icke skedde, skulle det föranleda, att fortsättningen av rensningen i älvens övre lopp finge anstå. För Storå föreslogs beträffande upprensning av dess tredje sektion samma vilkor som i fråga om dess andra sektion, nämligen att delägarna i upprensningsarbetet skulle bidraga till kostnadernas bestridande. Riksdagens beslut är av den 20 december 1928 och det avsåg, somt sagt, 1929 års budget.

Man finner följaktligen av denna proposition, att regeringen, såsom ju naturligt är, ansett ifrågakomma villkor för rensningsarbetena framdeles blott kunna av riksdagen beslutas och följaktligen icke annars bli gällande.

Detta är, som sagt, naturligt. Och då regeringen i sin proposition för vissa delar av arbetena föreslagit anslag utan villkor, för andra åter hemställt att riksdagen ville besluta anslagen med villkor, visar detta att även regeringen själv icke ansett 1923 års statsrådsbeslut tillämpligt på de av riksdagen fastställda älvrensningsanslagen. Men detta gäller icke blott budgeten för 1929; det gäller även riksdagens anslagsbeslut under de föregående åren, vilka beslut icke innehöllo några villkor, utan avsågo kostnadernas bestridande helt och hållet av statsverket. Icke heller dessa beslut medgåvo någon komplettering med av regeringen godtyckligt tillfogade villkor.

Slutligen må framhållas, att riksdagens beslut i dessa frågor icke heller få förstås så, att desamma icke skulle innefatta föreskrifter om arbetenas beskaffenhet och omfattning. Fastmer ligga de uti regeringens budgetkalkyler intagna beräkningarna för varje älvrensningsarbete till grund för riksdagens beslut. Genom dessa beslut äro såväl anslagssummorna, som arbetenas utsträckning erforderligen bestämda.

Att statsrådet varit medvetet om innebörden av riksdagens beslut tyckes även kunna slutas till av att den 26 juli 1928 Lappo älvrensningsarbete undantogs från den här tidigare omnämnda kommissionens program och från 1923 års villkor, enär för arbetets utförande i budgeten under 12 H. T. fanns upptaget 1,000,000 mark. Men enahanda var förhållandet även med de övriga upprensningsarbetena.

Statsrådet förfor emellertid annorlunda. Det beslut statsrådet den 10 maj 1928 på framställning av lantbruksministeriet fattade angående tillsättandet av en kommission avsåg i huvudsak att återupptaga agrarutskottets program från år 1925, vilket utskottet även de tvänne följande åren bemödade sig att få genomdrivet, men som icke av riksdagen omfattades. Instruktionen för kommissionen innefattade uppdraget att över hela landet uppgöra ett fullständigt 10 års arbetsprogram, varvid även de redan under arbete varande älvrensningsföretagen, bland vilka uttryckligen uppräknas Perho älv och Kyrö älv, skulle indragas i klassificeringen och programmet. Uti planen skulle bl. a. av kommissionen föreslås, i vilken ordning och med huru stora årliga anslag de större älvarna, bland dem även de nyss nämnda, skulle upprensas. Ävenså borde utrönas, huruvida ortsbefolkningen vore villig deltaga i kostnaderna för arbetet.

I sammanhang härmed inställdes nu medels beslut av statsrådet den 5 juni 1928 vidare åtgärder i fråga om anslag för rensningsarbetena i Perho älv samt alla

övriga inom ministeriets för kommunikationerna och allmänna arbetena ressort under utförande varande arbeten, bland dem upprensningarna av Kyrö älvs övre del, Esse å och Storå, intill dess kommissionen avgivit sitt utlåtande.

Såsom grund för åtgärderna åberopades det här tidigare omtalade statsrådetsbeslutet av den 12 oktober 1923. Av vad som blivit anfört framgår emellertid, att detta beslut av statsrådet icke av riksdagen ansetts äga tillämplighet på ifrågavarande upprensningsarbeten, för vilka kostnaderna helt och hållet skulle stanna på statsverket utom i de undantagsfall där år 1928 annat beslut enkom av riksdagen själv fattades. Likaså utvisar 3 § i ifrågavarande statsrådsbeslut att jordägarnas skyldighet att deltaga i kostnaderna för vissa gjorda förbättringsarbeten skola bestämnas innan beslut om arbetets utförande fattas, men icke sedan staten redan under flere år på grund av riksdagens beslut på arbetena nedlagt kostnader.

De slutsatser man måste draga av vad som i saken förelupit äro först och främst, att riksdagens beslut angående bland annat Esse å, Perho älv och Kyrö älv inneburo, att rensningsarbetena, med det undantag, som ovan anförts, skulle helt och hållet bekostas av staten.

Vidare framgår att riksdagen uti budgeten för varje år i överensstämmelse med verkställda beräkningar fastställt vissa anslag för dessa upprensningsarbeten, och att dessa anslag upptagits under 12 H. T. Några villkor hava för dessa arbetens utförande icke uppställts, medan det redan nämnda undantaget giver vid handen att sådana villkor, som avsågo exempelvis jordägarnas deltagande i kostnaderna, endast av riksdagen kunnat fogas till besluten.

Regeringens beslut av den 10 maj och 5 juli 1928 inneburo att åtgärder beslötos, genom vilka fullföljandet av de under flere år enligt riksdagens beslut bedrivna arbetena äventyrades, ja, deras vidare slutförande samt villkoren därför gjordes beroende av den tillsatta kommissionens utlåtande och av de förfoganden regeringen tilläventyrs i anledning härav komme att träffa. Om dessa sina egenmäktiga tillgöranden hade regeringen icke underrättat riksdagen, fastän den i budgeten för år 1929 upptagit anslag till dessa rensningsarbetens fortsättande.

Utgående från en uppenbarligen oriktig föreställning om vad riksdagens beslut inneburit, har regeringen tillmätt sig befogenhet att vidtaga dispositioner, som till sin förutsättning haft regeringens förmenta rätt att ändra villkoren för och verkställigheten av riksdagens beslut. Om dessa beslut synts tarva tillägg, hade förslag härom bort hänskjutas till riksdagen antingen i samband med budgeten eller på annat sätt.

Sedan denna sak blivit föremål för uppmärksamhet, har emellertid statsrådet ändrat uppfattning eller handlingssätt och den 25 april detta år beslutit att upprensningen av Perho älv skall, med avvikelse från statsrådets den 12 oktober 1923 fastställda bestämmelser utföras på statens bekostnad, på villkor att de jordägare, som av rensningsarbetet draga fördel, förbinda sig att svara för vissa kostnader, som i beslutet angivas och vilka sagda jordägare frivilligt hava åtagit sig. Det är ögonenfallande att statsrådet icke hade kunnat fatta detta beslut, därest icke riksdagen beslutit att ifrågavarande älvrensningsarbete skall bekostas av staten. Då regeringen sålunda numera intagit en principiellt annan ståndpunkt än tidigare, har jag för min del ansett mig icke hava anledning att i utskottet upptaga denna sak till behandling. Då det likväl är av största betydelse att riksdagens beslut icke i praktiken negligeras av styrelsen eller tillämpas bristfälligt och med införande av ovidkommande synpunkter, har jag velat till protokollet lämna denna redogörelse.

Ed. E. Pekkala: Perustuslakivaliokunta on kyseellistä hallituksen kertomusta käsitellessään sivuuttanut monet sellaiset hallituksen toimenpiteet, joiden johdosta olisi ollut lausuttava ankara arvostelu. Minä olen valiokunnassa tehnyt useita huomautuksia, mutta olen valiokunnan mietintöön liittämässäni vastalauseessa rajoittunut tekemään huomautuksen vain kahden kertomuksen kohdan johdosta, jotka työläisten kannalta ennen muita ansaitsevat huomiota. Tarkoitan kertomusvuonna toimeenpantuja työläisten joukkovangitsemisia ja hallituksen toimenpiteitä eräiden työtaistelujen johdosta ja hallituksen suunnitelmia pakkotoimenpiteiksi työväenjärjestöjä vastaan.

Kun minulla on aikaisemmin ollut tilaisuus eduskunnassa tuoda esiin työläisten mielipide joukkovangitsemisista ja kun ed. Leino tässä yhteydessä on jo kosketellut samaa asiaa, niin en tahdo enää siihen yksityiskohdittain puuttua. Huomautan vain seuraavaa:

Kuten tunnettua vangittiin keväällä v. 1928 hallituksen myötävaikutuksella kymmeniä työväen luottamusmiehiä, m. m. kaksi kansanedustajaa, Enne ja Latva, poliittisten mielipiteittensä takia. Vangitsemiset herättivät tavatonta huomiota sekä kotimaassa että ulkomailla. Vangitsemisten yhteydessä loukattiin myös kansanedustajain loukkaamattomuutta. Edustajat Enne ja Latva vangittiin vastoin voimassaolevan valtiopäiväjärjestyksen säännöksiä. Kuulustelujen ja oikeudenkäynnin aikana kohdeltiin syytettyjä ja heidän puolustusasianajajiaan tavalla, joka sotii kaikkia oikeudenkäyntiperiaatteita vastaan. Monet syytetyistä kertoivat hovioikeudessa, että heitä kohtaan oli kuulusteluissa harjoitettu mielivaltaa. Pidätettyjä säilytettiin viikkokausia pidätysputkissa, joihin ei pääse päivänvaloa, ja jotka muutenkin ovat mitä epäterveellisimpiä. Sellaisessa paikassa säilytettiin m. m. toimittaja Väinö Vuoriota, joka sairasti pitkälle kehittynyttä keuhkotautia. Ei edes häntä suostuttu siirtämään muualle. Keuhkotautia sairastavan miehen säilyttäminen sellaisissa olosuhteissa merkitsi tosiasiallisesti hänen tuomitsemistaan kuolemaan. Vuorio ei enää tämän jälkeen toipunutkaan, vaan kuoli myöhemmin. Vangittujen puolustusta koetettiin vaikeuttaa kaikin tavoin viranomaisten taholta. Puolustusasianajajille ei luovutettu jäljennöksiä kuulustelupöytäkirjoista, vaikka tavallisissa rikosjutuissa syytetyt tai heidän puolustusasianajajansa vakiintuneen tavan mukaan voivat ne saada. Puolustusasianajajille ei annettu edes tilaisuutta häiritsemättä neuvotella syytettyjen kanssa. Ulkomaalaiset asianajajat olivat hämmästyneitä sellaisen menettelyn johdosta ja tuomitsivat sen syytettyjen puolustusoikeuden törkeänä loukkauksena. Valiokunta ei ole mietinnössään lausunut mitään mainitsemistani seikoista. Ehdotan senvuoksi, että valiokunnan mietintöön otetaan sellainen uusi neljäs kappale, joka sisältyy valiokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen.

Hallituksen kertomuksessa on lyhyt mainin ta kertomusvuonna vireillä olleista työtaisteluista. Erityisesti mainitaan satamalakko ja Nokian kumitehtaan lakko. Kyseellisessä kertomuksen kohdassa todetaan vain kuivasti, että useat työriidat ovat olleet hyvin sitkeitä, mutta kertomuksessa, yhtä vähän kuin valiokunnan mietinnössäkään, ei lausuta, mistä syystä työtaistelut ovat syntyneet ja mistä syystä ne ovat pitkistyneet. Syynä työtaistelujen syntymiseen ja niiden pitkistymiseen oli se, että työnantajat ovat röyhkeästi kieltäytyneet suostumasta työläisten kohtuullisiin vaatimuksiin, sekä palkankoroitusvaatimuksiin että työehtosopimusvaatimuksiin. Satamalakossa työläiset vaativat koroitettavaksi palkkojaan noin 20 %:lla sekä työehtosopimuksen solmiamista. Minkälaiset palkat oli satamatyöläisillä ennen lakkoa? Tuntipalkka vaihteli 5—8 markan välillä. Kun satamatöitä ei ole kautta vuoden, saa parhaan kuvan satamamiesten palkoista laskemalla heidän keskimääräisen vuosiansionsa. Se teki eteläisimmissä satamissa 12,000—12,500 markkaa, Pohjanlahden eteläpuolen satamissa 9,000 markkaa ja Pohjanlahden pohjoisimmissa satamissa 6,000—7,500 markkaa. Nämä ovat virallisen komitean hankkimia numeroita. Jokainen käsittää, että palkat ovat kurjat ja että satamatyöläisten palkankoroitusvaatimus oli mitä kohtuullisin. Yhtä kohtuulliset olivat työläisten vaatimukset Nokian kumitehtaan lakossa. Maalaisliittolainen hallitus asettui kuitenkin työtaisteluissa työnantajien puolelle. Tämä tuli erittäin selvästi näkyviin satamalakossa. Eräät valtion virkamiehet esiintyivät lakon aikana työnhaluisten värvääjinä, jopa jotkut valtion palveluksessa olevat itsekin olivat suorittamassa lakonalaisia töitä. Hallituksen velvollisuutena olisi ollut valvoa, etteivät viranomaiset olisi saaneet sillä tavalla sekaantua lakkotaisteluun. Hallitus ei kuitenkaan nähtävästi siitä pitänyt lukua.

Mutta maalaisliittolainen hallitus asettui suoranaisesti ja aktiivisestikin ajamaan kapitalistien asiaa. Se suunnitteli toimenpiteitä työläisten lakko-oikeuksien rajoittamiseksi, noudattaen siinä suur-rahamiesten ohjeita. Viime syksynä porvarilliset lehdet kirjoittelivat farisealaisesti pitkäaikaisista lakoista ja työrauhan aikaansaamisesta. Porvarilliset talousmiehet puhuivat avoimesti siitä, että lakot eräillä aloilla olisi kokonaan

kiellettävä ja työriitaisuuksien sovittelu saatava tehokkaammaksi. Tarkoitus siis oli samaan aikaan kuin työnantajat valmistautuivat huonontamaan työläisten työehtoja, riistää työläisiltä lakko-oikeus, se oikeus, jolla he voivat puolustautua työnantajien hyökkäystä vastaan. Maalaisliittolainen hallitus otti rahamaailman viitteen heti huomioon. Sen taholta ilmoitettiin, että on ryhdytty suunnittelemaan mahdollisuuksia yleisen työrauhan aikaansaamiseksi. Lopuksi astui itse sosialiministeri Lohi näyttämölle ja ilmoitti hallituksen harkitsevan työriitojen sovittelua koskevan lain muuttamista. Äsken sanomastani selviää, mihin suuntaan oli tarkoitus lakia muuttaa. Tarkoitus oli rajoittaa lainsäädäntötietä työläisten taistelumahdollisuuksia oikeuksiensa puolesta. Hallitus ja työnantajat suunnittelivat siis työrauhan aikaansaamista työläisten riistoa tehostamalla. Hallitus ansaitsee tämän johdosta ojennuksen. Siitä syystä minä ehdotan, että valiokunnan mietintöön otetaan uusi 5 kappale, sellainen kappale, joka sisältyy valiokunnan mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen.

Ed. Sunila: Perustuslakivaliokunnan mietintöön ovat sosialidemokraattiset jäsenet liittäneet vastalauseen, ja kun he ovat vielä täällä eduskunnassa uusineet siinä esitetyt mielipiteet, niin katson minä velvollisuudekseni lyhyesti kosketella niitä huomautuksia, joita heillä on hallituksen kertomuksen johdosta vuodelta 1928.

Ensimmäinen heidän huomautuksensa koskee hallituksen menettelyä tullitariffikomitean täydentämisessä. Toukokuun 27 päivänä 1926 valtioneuvosto asetti tullitariffikomitean, johon kutsuttiin 5 jäsentä, näistä 4 valtion virkamiestä ja sellaisina puolueettomia asiantuntijoita. Sittemmin eduskunta 15 päivänä joulukuuta 1926 päätti, että „komiteaa on täydennettävä maamme talouselämän parhailla asiantuntijoilla", niinkuin sanat kuuluivat. Tämän tehtävän suoritti seuraavan vuoden tammikuun 24 päivänä silloinen vasemmistolainen hallitus siten, että komiteaan kutsuttiin 7 uutta jäsentä, joista vain 1 oli teollisuuden edustaja ja samoin vain 1 maatalouden edustaja, viimeksi mainittu kuitenkin henkilö, joka ei ole julkisuudessa esiintynyt maataloudellisena asiantuntijana. Suurennetussa komiteassa, jossa jäsenten luku nousi 12, tuli siis olemaan maan pääelinkeinolla, maataloudella, vain 2 tai 3 edustajaa ja teollisuudella ainoastaan 1 edustaja. Korjatakseen tämän ilmeisen epäsuhteen maan tärkeimpien elinkeinojen edustuksessa komiteassa, maalaisliittolainen hallitus tammikuun 20 päivänä 1928, täydentäessään komiteaa sen jäsenen agronoomi Mattssonin tultua ministeriksi, kutsui komiteaan lisäjäseniksi 1 maatalouden ja 1 teollisuuden, nimenomaan kotimarkkinateollisuuden edustajan. Täten tuli komitean 14 jäsenestä olemaan 3, korkeintaan 4, maatalouden edustajaa ja 2 teollisuuden edustajaa.

Hallituksen menettely tapahtui yksinomaan asiallisten syiden perusteella, eikä siitä tiettävästi ole ollut komitean työlle vähintäkään haittaa. Tämä toimenpide ei ollut myöskään mitenkään ristiriidassa hallituksen ohjelman kanssa.

Mitä sitten tulee vastalauseen tekijäin huomautukseen pienten lasten hoidon opetuksen ja lastenhoidon neuvonnan uudelleen järjestämisestä, on lääkintöhallituksen asianomainen virkamies siitä antanut seuraavan selityksen: „Lääkintöhallitus antoi lastensuojelukomitean mietinnöstä lausuntonsa joulukuun 15 päivänä 1923, tehden siinä erinäisiä ehdotuksia. Kun osa näistä ehdotuksista oli toteutettu ja asia muuten vanhentunut, palautti sisäasiainministeriö helmikuun 2 päivänä 1927 asian uutta ehdotusta varten lääkintöhallitukseen. Tällä välin oli asetus kätilöopetuksesta tullut voimaan, minkä perusteella annettiin syyskuusta 1926 alkaen kätilöille opetusta pienten lasten hoidossa ja samoin vanhoille kätilöille kertauskurssien yhteydessä. Pientenlasten hoidossa antavat lisäksi nykyjään opetusta eräät yksityiset yritykset, kuten Mannerheimin lastensuojeluliitto, Grankullan lastenhoito-opisto ja Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto. Lääkintöhallituksen mielestä on ollut uuden ehdotuksen laatimista varten tarpeen ensin saada sairaanhoitajataropetus uudelleen järjestetyksi, minkä jälkeen asia voidaan koko laajuudessaan ottaa käsiteltäväksi. Sairaanhoitajataropetuksen uudelleen järjestelyä koskeva lainsäädäntö onkin parhaillaan valmistumassa, niin että tämä järjestely voi ensi vuoden alusta tulla käytäntöön. Kun tämä on saatu käyntiin, ryhtyy lääkintöhallitus käsittelemään pientenlasten hoidon opetuksen edelleen kehittämistä ja tekemään ehdo-

tuksen asiassa." Toivon tämän lääkintöhallituksen puolesta annetun selityksen tyydyttävän vastalauseenkin tekijöitä.

Mitä sitten tulee vankien tapaturmakorvauslakiin, oli se, kuten hallituksen kertomuksessa mainitaan, v. 1928 sosialiministeriössä käsittelyn alaisena. Tämä asiahan kuuluu niihin nykyaikana verrattain tavallisiin esityksiin, varsinkin sosialisen hallinnon alalla, jotka ovat itsessään hyvää tarkoittavia, mutta jotka eivät ole saaneet sellaista valmistelua, että ne olisivat kestäneet eduskuntakäsittelyn. Tämän samoin kuin monen muunkin lakiehdotuksen kohtalo on varoittavana esimerkkinä hallituksille tarkoin punnitsemaan, mitä esitetään eduskunnalle. Se seikka, että jonkin asian eduskuntaan tulo jonkin aikaa viipyy, ei ole suinkaan yhtä vahingollinen kuin esityksen antaminen puutteellisesti valmistettuna. Olisi onnetonta, jos jouduttaisiin siihen, että hallitus luottaisi vaan siihen, että kyllähän se eduskunta huononkin esityksen kuntoon saattaa.

Lopuksi on minun vielä kajottava viimeiseen huomautukseen, joka koskee tunnettua kommunistiasiaa. Vastalauseessa väitetään, että kommunistijuttua v. 1928 käsiteltäessä olisi tapahtunut valitettavia poikkeamisia oikeusvaltiossa noudatettavista oikeusperiaatteista, ja mainitaan eräitä yksityisiä tapauksia osoitukseksi, että viranomaiset olisivat moitittavalla tavalla vaikeuttaneet syytettyjen puolustamista. Ensimmäinen näistä tapauksista koskee silloisen sisäasiainministerin suhtautumista ruotsinmaalaiseen asianajajaan Brantingiin. Mainittu ministeri on tämän asian aikoinaan eduskunnassa selvittänyt ja osoittanut, ettei ole ollut kysymys mistään syytettyjen puolustuksen vaikeuttamisesta sisäasiainministeriön taholta, mikä näkyy jo siitäkin, että pidätettyjen molemmat suomalaiset puolustusasianajajat olivat asiassa käyneet ministerin puheilla, minkä ohessa on huomattava, että asianajajilla oli tilaisuus kirjallisesti kääntyä ministerin puoleen, jota etua m. m. Brantingkin käytti hyväkseen. Silloinen sisäasiainministeri on eduskuntalausunnossaan osoittanut, että tehty muistutus muutoinkin perustuu vääriin asiatietoihin. Branting oli kahtena päivänä peräkkäin saapunut ministeriöön ministeriä tapaamaan etukäteen ottamatta selkoa siitä, oliko ministeri silloin virkahuoneessaan tavattavissa. Kun Branting tällöin joutui turhaan odottamaan tapaamatta ministeriä, joka oli muiden virkatehtävien takia silloin estetty olemasta ministeriössä saapuvilla, ei siitä voitane ministeriä syyttää.

Toisessa tapauksessa väitetään asianomaisen vankilanjohtajan menetelleen virheellisesti siinä, että hän oli sallinut etsivän keskuspoliisin virkailijan olla saapuvilla oikeudenkäyntiavustajan ja tutkintovangin välisissä neuvotteluissa. Tästä vankilanjohtajan menettelystä on, kuten tiedetään, tehty kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle, mutta oikeusasiamies on viime syyskuun 5 p:nä antamallaan päätöksellä lausunut, ettei mainittu menettely ollut lainvastainen eikä muutenkaan virheellinen, joten kantelu ei antanut aihetta toimenpiteisiin.

Kolmannessa ja viimeisessä tapauksessa vastalauseen tekijät katsovat viranomaisten rikkoneen siinä, ettei syytetyille ja heidän asiamiehilleen olisi varattu tilaisuutta tutustua kuulustelupöytäkirjoihin ennen jutun esille tuloa Turun hovioikeudessa. Tässä moittijat esittävät tosiasiat harhaanjohtavasti. Kukin syytetty sai, niin pian kuin poliisikuulustelu hänen kohdaltaan oli päättynyt ja tutkintopöytäkirja valmistunut, tilaisuuden tutustua häntä koskevaan pöytäkirjaan ja tehdä huomautuksia sitä vastaan. Mutta poliisi ei ole, huolehtiessaan siitä, etteivät asioiden selvitys ja julkiset edut joutuisi kärsimään, valtiorikosjutuissa katsonut voivansa antaa pöytäkirjoja syytettyjen asiamiehille. Poliisi on alusta alkaen tässä kohdin noudattanut sitä menettelyä, että se on jättänyt hovioikeuden kanneviskaalin viraston ratkaistavaksi, voidaanko ja milloin syytettyjen asiamiehille antaa ja siten julkisuuteen saattaa kanneviskaalinvirastolle toimitetut tutkimusasiakirjat. Että poliisin menettely tässä kohden on ollut lain mukainen ja virheetön, sen ovat Turun hovioikeus, oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamiehet, joiden tutkittavana kysymys on ollut, nimenomaan todenneet aikoinaan annetuissa päätöksissä. Näin olen kohta kohdalta osoittanut, ettei vastalauseen allekirjoittajilla ole ollut aihetta niihin huomautuksiin, joita he tahtovat eduskuntaa tekemään hallituksen kertomuksen johdosta.

Mitä itse perustuslakivaliokunnan mietintöön tulee, ei valiokunnalla ole yleensä ollut huomauttamista hallituksen kertomuksen johdosta. Ainoa huomautus on tehty armei-

jan sairas- ja terveydenhoitoa koskevaan kohtaan. Valiokunnan mielestä on edelleen pyrittävä kehittämään toimenpiteitä tässä suhteessa esiintyvien epäkohtien poistamiseksi. Tätä huomautusta vastaan ei luonnollisesti ole yleensä mitään sanottavaa. Mutta sen tekeminen vuoden 1928 hallituksen toimintakertomuksesta kysymyksen ollessa on jonkun verran outoa. Mainittu hallitushan ryhtyi erityisiin parannustoimenpiteisiin asiassa ja m. m. esitti tarkoitukseen tulevia määrärahojakin vuodelle 1929 koroitettaviksi, vaikkakin eduskunta sittemmin hyväksyi eräästä hallituksen esittämästä lisämäärärahasta ainoastaan puolet. Valiokunnan lausuma lieneekin käsitettävä ei huomautuksena vuoden 1928 hallituksen toimintaan, vaan yleisenä lausumana asiasta, joka edelleen vaatii osakseen vakavaa huomiota.

Ed. Koponen: Minä kannatan ed. Leinon tekemiä ehdotuksia.

Ed. Palmgren: Herr talman! I den till grundlagsutskottets betänkande fogade reservationen n:o 1 göres beträffande tullkommitténs komplettering gällande, att regeringen, då den i början av 1928 ökade antalet medlemmar i tulltariffkommittén, oskäligt gynnade de stora lantbruks- och industriproducenternas intressen. Jag kan icke på något sätt förena mig om denna tanke och ber att såsom stöd för min syn på saken få framhålla följande.

Enligt den officiella statistiken för år 1927 gav den s. k. importindustrin arbete åt cirka 83,000 personer, medan hela antalet industriarbetare uppgick till vidpass 160,000. Enligt samma källa representerade importindustrin över hälften av industrins hela produktionsvärde. Importindustrin intager sålunda inom vårt näringsliv en sådan ställning, att den har en ovillkorlig rätt att få sina intressen tillbörligen beaktade. Då regeringen den 27 maj 1926 tillsatte den av 5 personer bestående tulltariffkommittén, ingick i densamma ingen representant för industrin. Den 24 januari 1927 kompletterades kommittén med 7 personer och fick sålunda 12 ledamöter. Av dessa 12 representerade emellertid endast en industrin. Den 12 januari 1928 kompletterades kommittén med ytterligare 2 personer och kom sålunda att bestå av 14 ledamöter. Då bland de tidigare 12 ledamöterna icke flera än en representerade industrin, var det en gärd av enkel rättvisa att till den ena av de två nya ledamöterna förordna en person, som representerade industrin. Därigenom fick industrin emellertid icke större inflytande än att 2 av 14 ledamöter företrädde dess intressen.

Överdirektör Viljanen var på grund av den verksamhet han utövar och den erfarenhet han vunnit synnerligen lämplig såsom ledamot av kommittén. Jag finner därför att de, vilka undertecknat reservationen n:o 1, sakna fog till anmärkning i det avseende som nu berörts.

Uti reservationen n:o 2 talas om långvariga arbetskonflikter under 1928 och göres gällande, att orsakerna till att arbetstvisterna förlängts varit arbetsgivarnas avböjande ståndpunkt gentemot arbetarnas berättigade fordringar, framför allt fordran på kollektivavtal. Rdm. Pekkala har också i sitt andragande för en stund sedan hänvisat till nämnda reservation och i anledning därav gjort ett uttalande. Här åsyftas väl främst hamnarbetarkonflikten. Orsaken till densamma och dess långvarighet var, att den av kommunister ledda fackföreningen icke blott framkommit med utan även envist vidhållit yrkanden, vilka i och för sig voro fullkomligt oberättigade samt dessutom icke uppburos av arbetarnas flertal. Detta bevisas bland annat därav, att hamnarbetena under 1928, trots den proklamerade strejken, pågingo något så när normalt. När hamnarbetarkonflikten slutligen i april 1929 avslutades, skedde detta i huvudsak under sådana villkor, som arbetsgivarna redan innan strejkutbrottet 1928 hade erbjudit. Fordringarna på kollektivavtal blevo icke heller godkända. Särskilda av de av rdm. Pekkala i sammanhang härmed lämnade uppgifterna skulle påkalla ett ingående bemötande, men i anseende till den långt framskridna tiden inskränker jag mig till att anmäla, att jag anser flere av dem icke överensstämma med vad faktiskt förelupit.

Ed. Rötkö: Minä yhdyn kannattamaan ed. Eino Pekkalan tekemiä ehdotuksia. Entisen pääministeri Sunilan äskeinen lausunto on mielestäni tyypillisin osoitus siitä, kuinka porvaristo yrittää tehdä tyhjäksi törkeimmätkin loukkaukset, silloin kun ne

vaan kohdistuvat työväenluokkaa vastaan ja ovat tarkoitetut porvariston horjuvan luokkavallan tukemiseksi.

Ed. Salo: Minä en aio pitkälti aikaa kuluttaa, mutta ed. Sunilan lausunto antaa aihetta muutamiin reunamuistutuksiin, jotta totuus ei unohtuisi.

Ed. Sunila väitti, ettei ruotsinmaalainen asianajaja Branting ollut etukäteen sopinut silloisen sisäasiainministerin kanssa tapaamisajasta. Sen hän kuitenkin oli tehnyt. Hän nimenomaan soitti sisäasiainministerille ja sopi tapaamisajasta. Minä olin tilaisuudessa omin korvin kuulemaan tämän hänen soittonsa ja myöskin olin asianajaja Brantingin mukana, kun hän sovittuun aikaan meni sisäasiainministeriöön, mutta siellä selitettiin, että ministeri ei ole tavattavissa. Asianajaja Branting jätti käyntikorttinsa ja pyysi uutta tapaamista, mutta siihen ei herra sisäasiainministeri suvainnut edes antaa minkäänlaista ilmoitusta asianajaja Brantingille.

Mitä sitten tulee siihen, että eduskunnan oikeusasiamies on hylännyt minun tekemäni kantelun, jossa viitattiin eräisiin 49 jutun yhteydessä tapahtuneisiin laittomuuksiin, niin eduskunnan oikeusasiamies on sen tehnyt kovin heikoilla perusteilla ja, niinkuin hän minulle yksityiskeskustelussa mainitsi, erääseen tapaukseen nähden ainakin kovin epäröiden. Tämä tapaus, jossa eduskunnan oikeusasiamies epäröi, se koski juuri puolustusasianajajain oikeutta tavata syytettyjä heidän ollessaan lääninvankilassa tutkintovankeina. Näissä tapaamisissa, kuten on jo mainittu ja kuten on tunnettua, oli saapuvilla etsivän keskuspoliisin etsiviä, jotka tekivät muistiinpanoja ja todistivat näitä muistiinpanojaan oikeiksi oikeudessa. Kuitenkin on tutkintovangilla lain mukaan oikeus neuvotteluun, oikeus neuvotella, niinkuin laissa sanotaan, oikeudenkäyntiavustajansa kanssa. Ei voi olla mitään neuvottelua sellainen, jossa saapuvilla on syyttäjän edustaja. Oikeusasiamies hylkäsi valituksen tässä kohden vain senvuoksi, että etsivä keskuspoliisi ei juridisesti ole syyttäjä, vaan kanneviskaali, mutta asiallisesti näissä jutuissa on syyttäjänä etsivä keskuspoliisi, kanneviskaali useinkaan ei edes ole koko jutusta perillä, hänen on mahdotonta perehtyä laajoihin asiakirjoihin. Tämä eduskunnan oikeusasiamiehen perustelu on minun mielestäni juristeriaa, se ei ole mitään juridiikkaa. On turhaa selittää, että tämä etsivän keskuspoliisin miesten antaminen olla läsnä tutkintovankien ja heidän avustajiensa neuvotteluissa olisi oikeusvaltiossa käytännössä olevien menettelytapojen ja periaatteitten mukaista. Sitä se ei ole eikä sitä siksi minkäänlaisin selityksin saada.

Mitä sitten tulee siihen, että syytettyjen avustajille kieltäydyttiin luovuttamasta poliisikuulustelupöytäkirjoja, niin siitä tehtiin tosin kantelu oikeuskanslerille, kantelu, jossa pyydettiin oikeuskanslerin toimenpidettä siihen, että syytettyjen avustajat saisivat jäljennöksen kuulustelupöytäkirjoista, tutkimusten päätyttyä. Ja oikeuskansleri antoi tähän kanteluun päätöksen, jossa oikeuskansleri sanoi, että etsivä keskuspoliisi on antanut kantelusta selityksensä ja koska tämän selityksen mukaan jäljennösten antaminen kuulustelupöytäkirjoista tulisi vaikeuttamaan tutkimuksia, en ole katsonut voivani siihen suostua. Siis tutkimusten päättymisen jälkeen vaikeuttaisi pöytäkirjojen antaminen tutkimuksia, siinä on oikeuskanslerin logiikka. Onko se oikeusvaltiossa käytännössä olevaa, siitä lausunee ed. Sunila mielipiteensä. Meidän laissa ei tosin ole suoranaista säännöstä siitä, että syytetyille ja heidän avustajilleen olisi annettava jäljennös kuulustelupöytäkirjoista, mutta jokainen juristi, jokainen asianajaja tietää, että tässä maassa on vakiintunut tavaksi antaa kaikista törkeimmistäkin rikosjutuista jäljennös kuulustelupöytäkirjoista ennen jutun esilletuloa tai ainakin jutun ollessa ensimmäistä kertaa esillä, mitä ei tässä tapauksessa tehty. Ja tapa, jos se vakiintuu yleiseksi, on maan tapa, ja sekin on laki. Ei ole lakia vain mikä on kirjoitettu; on olemassa myöskin kirjoittamatonta lakia. Toivoton yritys on selittää tätäkään kieltoa oikeusvaltiossa käytännössä olevan menettelyn mukaiseksi.

Ed. Eino Pekkala viittasi jo erääseen kaikkein surullisimpaan tapaukseen tässä 49 jutussa, siihen nimittäin, että syytettyä Väinö Vuoriota siitä huolimatta, että hän sairasti keuhkotautia pidettiin viikkomääriä etsivän keskuspoliisin täysin auringottomassa putkassa, Fabianinkadun putkassa, joka on täysin terveellekin ihmiselle hengenvaarallinen saatikka sitten miehelle, joka sairasti pitkälle kehittynyttä keuhkotautia. Häntä ei suostuttu siirtämään edes lääänin-

vankilaan ennenkuin aikojen kuluttua puhumattakaan siitä, että hänet olisi viety sairaalaan. Tästä tehtiin anomuksia toinen toisensa perästä sekä sisäasiainministerille että oikeusministerille, mutta kaikki ne hylättiin, siitä tehtiin anomuksia sen jälkeen kun Väinö Vuorio oli Tammisaaressa kärsimässä rangaistusta. Hänet siirrettiin sairaalaan vasta kuolemaan, senjälkeen kuin havaittiin, että hänellä ei enää monta päivää olisi elinaikaa, kiirehtivät vankilanviranomaiset siirtämään hänet sairaalaan. Olisihan ollut kovin epämukavaa heille, jos Vuorio olisi sattunut kuolemaan Tammisaaren vankilassa.

Ed. Sunila ei voinut vähimmässäkään määrässä puolustaa viranomaisten toimenpiteitä. Hänen yrityksensä siinä suhteessa oli aivan turha. Ainoa perustelu, jota hän olisi voinut käyttää puolustaakseen viranomaisten menettelyä, olisi ollut se, — ja se olisi ollut rehellistä — että Suomi ei ole oikeusvaltio.

Ed. Sunila: Minä en tahdo kajota ed. Salon väitteisiin yleensä, mutta eräs seikka siinä on sellainen, jota minä en voi sentään vaitiololla sivuuttaa, se, jossa hän väitti, että minä en ole esittänyt oikein Brantingin sopimusta etukäteen tapaamisesta sisäasiainministerin kanssa. Minä mainitsin tässä lausunnossani, että Branting oli kahtena päivänä peräkkäin saapunut ministeriöön ministeriä tapaamaan, etukäteen ottamatta selkoa siitä, oliko ministeri silloin virkahuoneessaan tavattavissa. Tämä tieto, jonka minä olen tässä nyt lukenut julki, se on se, minkä minä olen saanut ministeriltä itseltään ja sellaisena minä olen myöskin sen eduskunnassa esittänyt.

Ed. E. Pekkala: Ed. Sunila väitti, että syytettyjen puolustusoikeutta ei olisi viranomaisten taholta rajoitettu. Tosiasiaksi jää, että kuulustelupöytäkirjojen jäljennöksiä ei annettu puolustusasianajajille, ei niitä saatu edes senkään jälkeen, kun asia oli siirretty hovioikeuteen. Juttua alettiin hovioikeudessa käsitellä, ennenkuin puolustusasianajajat olivat saaneet tilaisuuden tutustua kuulustelupöytäkirjoihin. Jokainen käsittää, että se vaikeutti puolustusta. Ed. Sunila koetti selittää, että se seikka, että syytetyille luettiin kuulustelupöytäkirjat etsivässä keskuspoliisissa, olisi jollakin tavalla korvannut sen puutteen, ettei pöytäkirjojen jäljennöksiä luovutettu puolustajille. Eihän se sitä korvaa. Kuulustelupöytäkirjojen lukeminen syytetyille ja jäljennösten luovuttaminen niistä puolustajille ovat kaksi eri asiaa. Syytetyille luetaan kuulustelupöytäkirjat, jotta niiden yhtäpitäväisyys syytettyjen oman kertomuksen kanssa todettaisiin, mutta jäljennökset kuulustelupöytäkirjoista luovutetaan puolustajille siinä tarkoituksessa, että puolustajat voisivat tutustua juttuun, mikä on välttämätöntä tehokkaalle puolustukselle.

Ed. Kuokkanen: Ed. Sunila viittasi perustuslakivaliokunnan mietintöön ja erikoisesti siihen kohtaan, jossa mainitaan puolustuslaitoksessa palvelevien terveydenhoitooloista. Ed. Sunila lausui olettavansa, ettei tällä oltu haluttu varsinaisesti antaa erikoista muistutusta hallitukselle. Tämän johdosta katson olevani velvollinen ilmoittamaan, että minun käsittäkseni ed. Sunilan olettamus on oikea. Myöskin mietintö on kirjoitettu siten, ettei ole kysymys suoranaisesta muistutuksesta silloiselle hallitukselle, vaan tahdotaan tähän asiaan yleisesti kiinnittää huomiota, niin että yhä edelleenkin saataisiin mikäli mahdollista parannuksia näissä oloissa aikaan.

Ed. Estlander käytti täällä pitkän puheenvuoron eräistä joenperkausasioista. Tämän johdosta pyydän huomauttaa, että näillä valtiopäivillä ei ed. Estlander ole tästä asiasta valiokunnassa puhunut kerrassaan mitään. Viime valtiopäivillä, jolloin tätä kertomusta myös käsiteltiin, hän tästä asiasta puhui. Mutta nyt hän ilmoitti nimenomaan, että hän ei halua tehdä tästä asiasta mitään esitystä. Niin ollen valiokunta nykyisessä kokoonpanossaan ei ole käsitellyt ed. Estlanderin tarkoittamaa asiaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 13), 14), 15) ja 16).

---

17) Ehdotuksen laiksi ammatillisista ja teknillisistä oppilaitoksista

sisältävä hallituksen esitys n:o 60 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Koska minä huomaan, että ruotsia puhuvat sivistysvaliokunnan jäsenet ovat jo lähteneet pois, niin on kai syytä käsitellä asiaa suomeksi. Olen pyytänyt puheenvuoron kiinnittääkseni sivistysvaliokunnan huomiota pariin kohtaan hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi ammatillisista ja teknillisistä oppilaitoksista.

Tyydytyksellä on ensinnäkin merkittävä, että hallitus, joka ohjelmaansa on ottanut käytännöllisten nuorisokoulujen kehittämisen, on nyttemmin jättänyt esillä olevan esityksen. Kaksi vuotta sitten järjestettiin lain kautta maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusopetus. Tällä istuntokaudella jätti entinen hallitus myöskin lain kauppaoppilaitoksista, ja nyt, kuten mainitsin, olemme vihdoinkin saaneet esityksen, jota jo kauan aikaa on odotettu teollisuuspiireissä, esityksen, joka käsittelee lakiehdotusta teknillisistä ja ammatillisista oppilaitoksista. Tällainen laki merkitsee sitä etua ammatilliselle ja teknilliselle opetukselle, niinkuin esityksessä aivan oikein sanotaan, että m. m. kunnat ja tehdaslaitokset saattavat entistä paremmin sen, nimittäin opetuksen, kehittämiseen antautua, se kun tarjoaisi heille entistä suuremmat varmuudet valtion osalta saatavista avustuksista. Kun nyt tässä suhteessa tarkastetaan lakiehdotuksen 4 §:ää, joka hallituksen aikoinaan asettaman asiantuntijain komitean ehdotuksen mukaan kuuluu seuraavasti: „Kunnalliset ja yksityisluontoiset ammatilliset ja teknilliset oppilaitokset saavat, mikäli ne täyttävät 9 §:ssä säädetyt ehdot, vuotuista valtion avustusta johtajan ja opettajain palkkauksia varten 80 % näistä aiheutuvista todellisista menoista, jolloin avustusta ei kuitenkaan suoriteta siltä palkkojen ja palkkioiden osalta, joka ylittää suuremmalla määrällä kuin 20 %:lla asetuksessa määrätyt minimipalkat ja palkkiot", niin huomaa, että hallitus mainitsemastani ehdotuksesta on jättänyt pois relatiivisen sivulauseen: „joka ylittää suuremmalla määrällä kuin 20 %:lla". Tämä tietää, että kunnalliset ja yksityisluontoiset oppilaitokset tulisivat saamaan ainoastaan 80 % asetuksessa määrätyistä minimipalkoista ja -palkkioista. Tämä on aivan selvä taka-askel sille kehitykselle, jota tällä lakiehdotuksella tarkoitetaan, jos hallituksen ehdotetuin tavoin aiotaan tulevaisuudessa menetellä. Koska luultavaa on, että valtion avustukset, jotka nyt myönnetään kunnallisille ja yksityisluontoisille elimille koulujen ylläpitämiseksi, tulisivat pienemmiksi kuin mitä ne nykyjään ovat. Tämä pykälä tulee siis ehdottomasti korjata sillä tavoin että se tulee kuulumaan samaan tapaan kuin vastaava pykälä alkuperäisessä asiantuntijain antamassa ehdotuksessa.

Mutta samalla olisi myöskin mainittuun pykälään lisättävä kaksi uutta momenttia, sellaisina kuin ne kuuluvat lakiehdotuksessa n:o 44, joka koskee kauppaoppilaitoksia ja esiintyy tämän lakiehdotuksen 3 §:ssä, nimittäin kaksi viimeistä momenttia, joissa sanotaan: „vakinaiselle opettajalle suoritettavia ikälisiä varten, jotka lasketaan samojen perusteiden mukaan kuin valtion virkoihin nähden on säädetty, on avustusmäärää tarpeen mukaan lisättävä" ja toinen momentti: „Jos koulussa on opettajia, joilla ei ole säädettyä kelpoisuutta, on palkkaukseen suoritettavaa avustusta kauppa- ja teollisuusministeriön harkinnan mukaan alennettava."

Muihin yksityiskohtiin en puutu tällä kertaa. Toivon vain, että sivistysvaliokunta ainakin ottaisi huomioon ne huomautukset, jotka lähetekeskustelussa olen esittänyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

18) Yhtymistä Kansainliiton IX:n yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3;

19) Kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta

koskevan hallituksen tiedonannon johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4;

20) Lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta sairausvakuutuslaiksi

laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; ja

21) Ehdotuksen laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana tiistaina marraskuun 5 päivänä kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

25. Tiistaina 5 p. marraskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön 514
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; talousvaliokunnan mietintö n:o 1. hallituksen esitys n:o 23.

2) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta .... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 45.

3) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista 515
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 33.

4) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8; ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2.

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi ..... „
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

Siv.

Ainoa käsittely:

6) Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1928 515
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu kertomus.

7) Ehdotus Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:n yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta 517
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 25.

8) Hallituksen tiedonanto, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta 519
Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 36.

9) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyt ehdotukset sairausvakuutuslaiksi ja laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta 529
Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainitut lakiehdotukset

10) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin 531
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22.

Siv.

11) Ehdotus Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamisesta 531
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 23.
12) Ehdotus erinäisten Turun ja Vaasan saaristossa olevien kuntien terveydenhoito-olojen parantamisesta „
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Colliander in y. m. toiv. al. n:o 24.
13) Ehdotus Runnin kylpylän muodostamisesta valtion omistamaksi kansanparantolaksi 534
Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Malmivaaran y. m. toiv. al. n:o 25.

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn 536
15) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin ..... „
16) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa maaseudun tieolojen saattamista nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Asikainen, Bryggari, M. A. Hannula, Junes, Koivuranta, K. E. Linna, Löthman ja Pilkka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta kunnallisten tehtävien takia ed. Pilkka ja oikeusasian takia ed. Asikainen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi eläinlääkintöosaston perustamisesta maatalousministeriöön.

Hallituksen esitys n:o 23, jota on valmistelevasti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta 15 päivänä huhtikuuta 1921 annetun lain 10 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 45, jota on valmistelevasti käsitelty sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 21, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Asian toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi upseerien opetuslaitoksista.

Hallituksen esitys n:o 33, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 22, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Kulmala: Viitaten siihen, mitä puolustusasiainvaliokunnan mietintöön liittyvässä vastalauseessamme olemme lausuneet, sekä siihen, mitä ryhmämme taholta on asian aikaisemmassa käsittelyssä lausuttu, minä ehdotan, että kyseessäoleva laki upseerien opetuslaitoksista hylättäisiin.

Ed. V. J. Kallio: Minä yhdyn kannattamaan ed. Kulmalan tekemää ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kulmala ed. V. J. Kallion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Kutsun ehdotusta ed. Kulmalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se asian toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kulmalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 78 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 12.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi edustajanvaaleista.

Ed. von Bornin y. m. lak. al. n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 23, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi.

Hallituksen esityksen n:o 27 johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Hallituksen kertomus toimenpiteistään vuonna 1928.

Mainitun kertomuksen johdosta laaditut perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Edellisessä istunnossa saatettiin keskustelu päätökseen, joten nyt seuraa selonteko tehdyistä ehdotuksista sekä päätösten tekeminen.

Keskustelun kuluessa ed. Leino ed. Koposen kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyvässä I vastalauseessa esitettyyn 1 ponteen liittyvän ehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Leinon 1) ehdotukseksi. Edel-

leen ed. Leino ed. Koposen kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi samassa vastalauseessa esitettyyn 2 ponteen liittyvän ehdotuksen. Tämä on ed. Leinon 2) ehdotus. Vielä ed. Leino ed. Koposen kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi I vastalauseessa esitettyyn 3 ponteen liittyvän ehdotuksen. Tätä nimitän ed. Leinon 3) ehdotukseksi. Vihdoin ed. Leino ed. Koposen kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi samassa vastalauseessa esitettyyn 4 ponteen liittyvän ehdotuksen. Tätä ehdotusta nimitän ed. Leinon 4) ehdotukseksi. Ed. E. Pekkala ed. Rötkön kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyvässä II vastalauseessa esitettyyn 1 ponteen sisältyvän ehdotuksen, joka on asiallisesti sama kuin ed. Leinon 4) ehdotus. Edelleen ed. E. Pekkala ed. Rötkön kannattamana ehdotti, että eduskunta hyväksyisi samassa vastalauseessa esitettyyn 2 ponteen liittyvän ehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. E. Pekkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Koska kaikki ehdotukset ovat erillisiä, ehdotan sellaista menettelytapaa, että ed. Leinon 1), 2), 3) ja 4) ehdotuksista äänestetään kustakin erikseen valiokunnan mietintöä vastaan ja sen jälkeen ed. E. Pekkalan ehdotuksesta valiokunnan mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Leinon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Leinon 1) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 80 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 13.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön.

2) Äänestys ed. Leinon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Leinon 2) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön.

3) Äänestys ed. Leinon 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Leinon 3) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön.

4) Äänestys ed. Leinon 4) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Leinon 4) ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön.

5) Äänestys ed. E. Pekkalan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. E. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt perustuslakivaliokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus Suomen yhtymisestä Kansainliiton IX:n yleiskokouksen 26 päivänä syyskuuta 1928 puoltamaan yleissopimuskirjaan, sisältävä säännöksiä sovittelusta sekä riitojen oikeudellisesta ja välitysoikeudellisesta ratkaisusta.

Hallituksen esityksen n:o 25 johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva yleissopimuskirja muodostaa kulmakiven siinä rakennuksessa, jonka Kansainliitto ja muut kansainvälisen oikeusjärjestyksen kehittämistä ja sodan lakkauttamista harrastavat elimet ja järjestöt koettavat luoda. Vastoin Parisin paktia, johon aloitteen teki Kansainliiton ulkopuolella olevan suurvallan ulkoasiainjohtaja, on tämä yleissopimus lähtenyt Kansainliitosta. Mutta siitä huolimatta on se niin laadittu, että nekin valtiot, jotka eivät ole liittyneet Kansainliittoon, yhtä hyvin kuin Kansainliiton jäsenvaltiot voivat sen allekirjoittaa, jos hyväksyvät sen sisällön. Koko sopimuksessa ei mainita edes Kansainliittoa, ja kuitenkin on Kansainliiton perussäännössä tarkasti säädetty, miten on meneteltävä, jos syntyy riitoja Kansainliiton jäsenvaltioiden välillä tai jäsenvaltion ja liiton ulkopuolella olevan valtion välillä, vieläpä kahden eijäsenvaltion välillä, ja kaikissa tapauksissa on Kansainliiton neuvostolle varattu laaja valta sekä sodan välttämiseksi että myös tarpeen vaatiessa sotilaallisiin ja taloudellisiin y. m. pakotustoimenpiteisiin ryhtymiseksi. Sensijaan, että n. k. Genèven pöytäkirjaan vuodelta 1924 ei olisi voinut yhtyä kuin supistettu määrä valtioita Kansainliiton jäsenvaltioitten keskuudesta, on nyt koetettu tehdä yhtymismahdollisuudet niin laajoiksi kuin suinkin mahdollista.

Vaikka omasta puolestani pidän tätä uutta suuntaa oikeana, en voi salata niitä heikkouksia, jotka johtuvat pyrkimyksestä tehdä sopimukseen yhtyminen yleismaailmalliseksi. Ensinnä on täytynyt sopimuksesta jättää kokonaan pois sanktionit, pakotustoimenpidemääräykset, joilla Genèven pöytäkirjassa oli suuri merkitys. Tämä yleissopimus ei sisällä mitään siitä, miten on meneteltävä sopimuksen rikkojaan nähden. Se perustuu yksinomaan sopimuspuolten hyvään tahtoon. Toiseksi on sopimuskirjassa myönnetty sekä osittainen yhtyminen että varaumien tekeminen, mikä voi johtaa siihen, että lopputulos käy kovinkin laihaksi. Niistä harvoista maista, jotka jo nyt ovat yhtyneet sopimukseen, ovat Ruotsi ja Norja jättäneet tärkeän kolmannen luvun, riitojen ratkaisusta välitystuomiolla, yhtymisensä ulkopuolelle; Belgia taasen on tehnyt varauman yhtyessään muuten sopimukseen kokonaisuudessaan. Toiselta puolen Ranskan edustajakamarin ulkoasiainvaliokunta on ehdottanut poistettaviksi ne kolme varaumaa, jotka hallitus oli tehnyt esityksessään Ranskan yhtymisestä sopimuksen kaikkiin lukuihin.

Kun Suomen hallitus on pyytänyt eduskunnan suostumusta Suomen yhtymiseen sopimukseen kokonaisuudessaan, on se ulkoasiainvaliokunnan mielestä menetellyt oikein — oikein asian yleiseltä kannalta katsoen ja oikein myöskin Suomen kannalta. Mitä erityisesti viimemainittuun näkökohtaan tulee, niin Suomella ei voi olla mitään muistutuksia välitystuomiomenettelyn hyväksymistä vastaan minkä valtion kanssa tahansa. Oikeudellisten riitojen ratkaisuun nähden on Suomi jo v. 1922 sitoutunut poikkeuksettomasti vastavuoroisuuden ehdolla alistamaan ne Haagin pysyväisen kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistaviksi, liittyessään tämän tuomioistuimen perussäännön ehdonalaiseen määräykseen (clause facultative). Muiden riitojen ratkaisuun nähden — riidat, jotka kohdistuvat poliittisiin etukysymyksiin — on Suomi hyväksynyt välitystuomiomenettelyn noudatettavaksi sopimuksissa, jotka se on tehnyt Viron, Latvian, Puolan, Saksan, Ruotsin, Tanskan, Norjan, Belgian, Espanjan, Amerikan Yhdysvaltojen, Italian ja Unkarin kanssa. Tuskin olisi ajateltavissa, että Suomi kieltäytyisi hyväksymästä samaa menettelyä muiden valtioiden kanssa.

Ehdottaessaan Suomen yhtymistä yleissopimuskirjaan kokonaisuudessaan, on hallitus kuitenkin tahtonut, että Suomi käyttäisi hyväkseen sopimuskirjassa myönnettyä oikeutta tehdä varaumia, ja on niin muodoin ehdottanut, että sellaiset riidat, jotka kohdistuvat kansainvälisen oikeuden mukaan yksinomaan valtioiden sisäiseen toimivaltaan kuuluviin kysymyksiin taikka, kuten sopimuskirjan ranskankielisessä tekstissä sanotaan, „kuuluvat riitapuolen yksinomaiseen toimivaltaan", eivät joutuisi oikeudellisen ja välitystuomiomenettelyn alaiseksi sopimuskirjan säätämässä järjestyksessä. Tähän asti ei Suomi ole, solmiessaan kahdenvälisiä sopimuksia, tehnyt varaumia. Jos sellaisia voimassa olevissa sopimuksissa kuitenkin on olemassa, niin se ei ole riippunut Suomesta. Sen perusteella, mitä ministeri Erich on hallituksen ehdottaman varauman tarpeellisuudesta tässä tapauksessa esittänyt ulkoasiainministeriölle, on valiokunta katsonut voivansa ehdottaa varauman poistettavaksi yhtymispäätöksestä.

Jos eduskunta nyt hyväksyy valiokunnan muutosehdotuksen, tulee Suomi olemaan ensimmäinen valtio, joka ilman mitään reservationia yhtyy käsiteltävänä olevaan tärkeään yleissopimukseen.

Pääministeri Kallio: Kun ulkoministeri Procopé on nykyjään ulkomailla, niin ei hänellä ole ollut tilaisuutta seurata tämän asian käsittelyä valiokunnassa eikä myöskään ole ollut tilaisuudessa puolustamaan täällä esitystään, jonka edellinen hallitus on eduskunnalle jättänyt. Valiokunta on tehnyt esitykseen sen muutoksen, kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja äsken huomautti, että on jättänyt pois sopimuskirjan 39 artiklan 2 momentin b) kappaleessa mainitun varauman. Valiokunta perustelee kantaansa sillä, ettei tällaista varaumaa ole otettu aikaisemmin mihinkään sopimuksiin, joita Suomi on tehnyt kansainvälisten riitaisuuksien rauhanomaista ratkaisua koskeviin kahdenkeskisiin sopimuksiin ulkovaltojen kanssa. Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja esitti myöskin tämän saman ajatuksen äskeisessä lausunnossaan. Minä olen tarkastanut niitä sopimuksia, joita on tehty, ja olen huomannut, että Amerikan Yhdysvaltojen ja Suomen välillä tehdyssä sopimuksessa on tällainen varauma. Mutta asia lienee, niinkuin herra ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja täällä mainitsi, että se ei ole Suomen aloitteesta otettu tähän sopimukseen, vaan Amerikan Yhdysvaltojen vaatimuksesta. Sitäpaitsi on myöskin neljän valtion keskeisessä sopimuksessa, joka on tehty Suomen, Viron, Latvian ja Puolan kanssa, sovintomenettely- ja välitystuomiosopimuksesta varauma, mutta tähänkin nähden asia lienee samalla tavalla, että tämä varauma on tullut näiden toisten valtioiden vaatimuksesta, eikä Suomen. Mikäli olen kuullut ulkoasiainministeriössä, jossa on seurattu yhtenäisesti näiden sopimusten tekoa, niin asia todella on ollut niin, että kaikissa niissä sopimuksissa, joita Suomi on tähän saakka tehnyt, ei Suomen puolelta ole ehdotettu tällaisia varaumia. Kun nyt hallitus on tässä tapauksessa tehnyt tällaisen ehdotuksen, niin johtunee se puhtaasti varovaisuustoimenpiteistä, kun ei ole tietoa laisinkaan, kutka valtiot tulevat tähän sopimukseen yhtymään. Mutta suurempaa merkitystä hallituksen puolelta ei tähän kohtaan kumminkaan ole pantu. Kuitenkin minusta tuntuu, että kenties tässä tapauksessa olisi ollut paikallaan, että hallituksen ehdotus olisi hyväksytty. Minä en tahdo tehdä kumminkaan vastaehdotusta, koska ulkoasiainvaliokunta ilman vastalausetta näkyy tämän kannan hyväksyneen, että tämä varauma jätettäisiin pois. Tietysti tekee hyvän vaikutuksen kansainliitossa, jos tällaiseen yleissopimukseen Suomi liittyy ilman minkäänlaista varaumaa. Kumminkin näyttää, että ulkomaat, jotka ovat tähän sopimukseen yhtyneet, ovat olleet tässä suhteessa varovaisempia, kuten Ruotsi ja Norja, jotka ovat jättäneet pois kolmannen kohdan, ja Belgia myös liittänyt siihen varauman. Kuten jo sanoin, en tahdo tehdä vastaehdotusta, vaikka minusta tuntuu kumminkin, ettei olisi mitenkään heikennetty asiaa, vaikka olisikin tämä varauma tehty, jonka hallitus on tähän ehdottanut.

Ed. Schauman: Ne varaumat, jotka on tehty sellaisissa sopimuksissa, jotka Suomi aikaisemmin on solminut, joko toisen valtion kanssa tai sitten useiden valtioiden kanssa, ovat, kuten herra pääministeri ja virkaatekevä ulkoministeri täällä äsken lausui, riippuneet, ei Suomesta, vaan muista valtioista. Tämä koskee erityisesti sitä sopimusta, joka solmittiin Viron, Lat-

vian ja Puolan kanssa v. 1925. Herra pääministeri mainitsi myös äsken solmitun sopimuksen Amerikan Yhdysvaltojen kanssa. Se varauma, joka siinä tehdään ja joka on tehty Amerikan vaatimuksesta, ei kuitenkaan ole samanlainen kuin se, jonka hallitus on ehdottanut esityksessään. Hallitus tahtoo tehtäväksi reservationin tai varauman sellaisiin kysymyksiin nähden, jotka kohdistuvat yksinomaan jonkun valtion sisäiseen t o i m i v a l t a a n. Mutta Amerikan sopimuksissa on varauma tehty sellaisiin kysymyksiin nähden, jotka „kuuluvat jommankumman korkean sopimuspuolen sisäiseen t u o m i o v a l t a a n", (domestic jurisdiction), mikä ei ole sama asia kuin sisäinen toimivalta. Muuten tämä lause „sisäinen toimivalta" ei ole esillä olevassa yleissopimuksessa aivan täsmällisesti käännetty suomeksi ranskalaisesta tekstistä. Siinä ei puhuta „sisäisestä toimivallasta", vaan siinä mainitaan „compétence exclusive des Etats", yksinomainen toimivalta. Sekin on vähän arveluttava asia. Kun sitten otetaan huomioon, mitä ministeri Erich on lausunut tästä asiasta — ministeri Erich muuten ei ainoastaan sano, kuten minä äsken, tai valiokunta mietinnössään, että tämä varauma ei ole tarpeellinen, vaan hän sanoo, että sitä ei ole suositeltava tällaisessa tapauksessa ja että tämä lause sisäisestä toimivallasta on jo aikaisemmin antanut aihetta eri tulkitsemistapoihin — niin ei voi tulla muuhun päätökseen kuin että olisi vähemmän toivottava tai suotava, että varauma tehtäisiin. Hallitus on vielä tahtonut tehdä tämän varauman ei ainoastaan mitä sopimuskirjan 3 lukuun tulee, joka koskee välitystuomiomenettelyä, vaan myös mitä 2 lukuun tulee, joka koskee oikeudellisten riitakysymysten ratkaisua. Tämä nyt on joka tapauksessa erehdys, sillä mitä näihin oikeudellisiin riitakysymyksiin tulee, niin Suomi on jo liittynyt Haagin kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön ehdonalaiseen määräykseen ja sen kautta sitoutunut alistamaan kaikki nämä riitakysymykset Haagin tuomioistuimen ratkaistavaksi, poikkeuksettomasti. Koska ministeri Erichin lausunto on annettu ulkoasiainministeriölle eikä ulkoasiainvaliokunnalle, niin minä ainakaan toistaiseksi en tahdo yksityiskohtia myöten selostaa sitä. Se ei ole kuitenkaan pitkä, mutta en tiedä, onko sen julkilukeminen nyt aivan sopivaa. Se on tietysti, kuten kaikki asiakirjat, jotka kuuluvat ulkoasiainministeriön arkistoon, salainen, mikä nyt ei tarvitse välttämättömästi merkitä sitä, että se olisi salaisena pidettävä myöskin eduskunnalle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Hallituksen tiedonanto, joka koskee kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin vuonna 1928 minimipalkkojen määräämismenettelystä hyväksymää sopimusehdotusta ja suositusta.

Hallituksen esityksen n:o 36 johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. E. P e k k a l a: Ulkoasiainvaliokunta samoin kuin työväenasiainvaliokuntakin ovat tulleet yhtyen hallituksen perusteluihin siihen tulokseen, että kansainvälisen työjärjestön sopimusehdotusta, joka koskee minimipalkkojen määräämismenettelyn aikaansaamista sekä suositusta, joka koskee sellaisen menettelyn soveltamista, ei ole vahvistettava. Ryhmämme jäsenet ulkoasiainvaliokunnassa ovat tulleet samaan lopputulokseen, mutta toisin perustein, minkä vuoksi me olemme valiokunnan mietintöön ehdottaneet omat perustelumme.

Hallituksen perusteluissa pyritään osoittamaan että Suomessa yleinen palkkataso kaikilla teollisuuden aloilla olisi sellainen, ettei palkkojen määrääminen nykyistä palkkatasoa korkeammalle olisi tarpeellista. Tämä ei pidä yhtä tosiasioiden kanssa. Totuus on se, että tässä maassa useilla teollisuuden aloilla, etenkin niillä, joissa käytetään naistyövoimaa, ovat mahdollisimman kurjat palkat, ne ovat usein nälkärajalla. Minulla on eräitä numeroita palkoista Forssan kutomotehtaalla. Näiden numeroi-

den mukaan voi laskea, että miespuolisten työläisten keskimääräinen viikkopalkka sanotulla tehtaalla on 223 markkaa ja naisten viikkopalkka 120 markkaa. Onpa tehtaalla sellaisia naistyöläisiä, joiden viikkopalkka on ainoastaan 110 markkaa. On selvää, että sellaisella palkalla ei yksikään ihminen voi kunnollisesti elää. Seurauksena onkin ollut se, että Forssan kauppalan köyhäinhoidon on tarvinnut avustaa sellaisia Forssan tehtaan työläisiä, jotka käyvät työssä. Muissa kutomotehtaissa olot ovat samanlaiset. Mutta ei vain kutoma-alalla, vaan muillakin aloilla, kuten esim. vaatetusteollisuuden alalla ovat työläisten työehdot yhtä kurjat. Ei edes parhaimpien teollisuusalojen työläisten keskimääräinen palkkataso vastaa Suomessa kohtuullisia elinkustannuksia. Hallituksen perustelut ovat näin ollen kauttaaltaan kestämättömät. Jotta Suomen työläiset voisivat saavuttaa edes kohtuullisen elintason, on heidän palkkojansa paljon koroitettava. Kysymys on vain siitä, mitä keinoja käyttäen työläiset voivat palkkojansa kohottaa. Se keino on työläisten joukkovoima. Vain järjestöjensä voimalla taistellen voivat työläiset työehtojansa parantaa. Joissakin poikkeustapauksissa saattaa minimipalkkojen määrääminen valtiovallan toimesta olla paikallaan, mutta silloinkin vain sillä edellytyksellä, että työläisillä on määräävä sananvalta minimipalkkoja säännöstelevissä elimissä.

Miten käsiteltävänä olevassa sopimusehdotuksessa ja suosituksessa minimipalkkojen määrääminen on järjestetty? Sekä sopimusehdotuksessa että suosituksessa edellytetään yhteistoimintaa työnantajien ja työntekijäin välillä sekä jätetään viime kädessä valtiovallan ja työnantajien määrättäväksi, mihin teollisuuksiin minimipalkkajärjestelmää olisi sovellutettava, ja edellytetään sellaisten elinten asettamista minimipalkkojen määräämiseksi ja muittenkin tämän yhteydessä olevien kysymysten ratkaisemiseksi, jotka eivät takaa työläisille riittävää sananvaltaa. Elinten kokoonpano on määrätty sellaiseksi, että työnantajat ja työntekijät valitsevat yhtä monta jäsentä, mutta niiden lisäksi valittaisiin „puolueeton'' jäsen, joka ilmeisesti tultaisiin asettamaan valtiovallan taholta. Työläisillä on kokemusta minkälaisia sellaiset „puolueettomat'' jäsenet ovat. Sellaisten „puolueettomien'' jäsenten myötävaikutuksella säännönmukaisesti saadaan aikaan päätöksiä, jotka ovat työnantajien etujen mukaisia. Sellaisiin elimiin vetoaminen ei työläisille tuottaisi mitään hyötyä; niiden sovelluttaminen on vain omiaan johtamaan työläisiä harhaan, johtamaan pois heidän huomionsa omakohtaisesta taistelusta, mikä vain voi heille todellisen avun tuoda. (Ed. Paasivuori: Palmgren on ihan samalla kannalla!)

Minä ehdotan senvuoksi, että valiokunnan mietinnöstä poistetaan toinen ja kolmas kappale ja että perusteluiksi niiden sijalle hyväksytään sellaiset toinen, kolmas ja neljäs kappale, jotka sisältyvät valiokunnan mietintöön liitettyyn toiseen vastalauseeseen, toinen kappale kuitenkin sillä muutoksella, että siitä poistetaan ensimmäinen lause.

Ed. Palmgren: Herr talman! På de skäl regeringen i den föreliggande propositionen samt socialutskottet och utskottet för utrikesärenden i sina betänkanden anfört kan det icke komma i fråga att godkänna det vid internationella arbetskonferensen år 1928 tillkomna förslaget till konvention om metoder för fastställande av minimilöner eller att förverkliga den samtidigt tillkomna rekommendationen. Såsom en säregen omständighet fäster man sig vid, att en del riksdagsmän, tillhörande den socialdemokratiska riksdagsgruppen, under ärendets behandling i sammanhang härmed föreslagit, att riksdagen måtte uppmana regeringen att låta undersöka med stöd av vilket system principen om minimilöner bäst kunde förverkligas i praktiken och utarbeta en proposition till riksdagen angående lag om minimilöner. Det bör dock hava varit ganska klart för envar att en lag om minimilöner icke alls skulle passa in i förhållandena hos oss. Såsom i detta avseende rätt upplysande må framhållas, att socialdemokraterna i Sverige icke alls omfattat tanken på statsliga minimilöner. När förevarande fråga behandlades på konferensen i Genève, avhöllo sig samtliga delegerade från Sverige från omröstning. Jag antager att socialdemokraternas i Sverige hållning i detta fall får tillskrivas känslan av att statsmakten kunde bli en konkurrent emot fackföreningsmakten och att ett godkännande av statliga organ för detta fall innebure ett slags statlig skiljedom i lönetvister. Jag ber dem som vederbör fästa

uppmärsamheten vid det nu anförda. Det är nog värt att tänkas på.

I sammanhang härmed må också framhållas, att Sveriges riksdag senaste vår icke ratificerat konventionen i fråga, samt att den i Sverige tillsatta delegationen för det internationella socialpolitiska arbetet uti sitt den 7 november 1928 till kungliga socialdepartementet avgivna utlåtande enhälligt uttalat, att Sverige icke hade anledning att biträda förevarande konvention. I detta enhälliga yttrande deltogo de kända fackföreningsförtroendemännen Arvid Thorberg och K. E. Johanson.

Till prövningen av denna fråga hör icke på något sätt den av hr Pekkala just vidrörda frågan angående beloppet av de löner, som för närvarande utgå vid industrin. Det är därför icke lämpligt att i detta sammanhang ingå på det spörsmålet även om det har blivit sed att under senaste tider i riksdagsutskott och i annat sammanhang komma fram med insinuationer därom att lönerna vore för små. Då dessa uppgifter hava lämnats, har man i regel nämnt endast siffror för utfallande penningbelopp men icke beaktat att utöver dem, i synnerhet på landsorten, utgått naturaförmåner till avsevärda belopp. Jag förnekar på det bestämdaste att skäl till anmärkning i dessa avseenden skulle föreligga.

Slutligen kan jag icke underlåta att framhålla, att den efter tillkomsten av gällande riksdagsordning inslagna förändrade praxis att förlägga tyngdpunkten av utskottsbehandlingen av konventioner och rekommendationer från Genève till utskottet för utrikesärenden nu lett till att detta utskott behandlat ett för utrikespolitiken så pass främmande ärende som initiativet till lag om minimilöner, efter omröstning förkastat initiativet samt till sitt betänkande fogat en reservation härom. Detta överensstämmer föga med andan och meningen i 48 § av R. O., som går ut på att till utskottet hör frågor rörande utrikespolitiken. Ifall reservanternas initiativ skulle förverkligas, vilket dock knappast behöver befaras, skulle en proposition därom väl icke remitteras till utskottet för utrikesärenden. Jag har åter velat snudda vid denna principfråga i förhoppning om att den någon gång måtte vinna det beaktande den förtjänar och att en välbehövlig ändring i det numera tillämpade förfarandet måtte fås till stånd, eventuellt genom revision av R. O.

Ed. K e t o: Herra puhemies! Minä ehdotan, että eduskunta hyväksyisi ulkoasiainvaliokunnan mietintöön liitetyssä ensimmäisessä vastalauseessa olevat ponnet. Minä voin tosin edeltä käsin olla jokseenkin vakuutettu siitä, että tämä ehdotukseni ei mene läpi, koska täällä eduskunnassa näyttää jatkuvan se menestyksellinen yhteistyö, joka on alkanut tämän eduskunnan porvarillisten puolueiden ja kommunistien välillä ja jonka tarkoituksena on sosiaalisen lainsäädännön kehityksen ehkäiseminen. Asiahan on, mitä erikoisesti tähän kysymykseen tulee, sillä tavoin, että tässä ei ole kysymys työväelle laisinkaan niin vähäpätöisistä asioista. Kokemus minimipalkoista siellä, missä tällaista lainsäädäntöä on olemassa, tietääkseni on osoittanut, että tällaisen lainsäädännön avulla voidaan erinäisten työväenkerrosten elinehtoja huomattavasti kohottaa. Tällainen lainsäädäntöhän on m. m. Australiassa, josta saadut kokemukset eivät puhu lainkaan sitä vastaan. Myöskään ne kokemukset, joita Englannissa on saatu juuri tällaisten minimipalkkain määräämisessä erinäisissä ammateissa, joissa ei työväki ole järjestynyt ja joissa työehdot ovat erittäin kurjat, eivät suinkaan puhu tätä tällaista lainsäädäntöä vastaan. Kun niitä elimiä jotka ovat välttämättömiä minimipalkkojen määräämisessä, asetetaan, niin silloin jo aivan itsestänsä paljastuu joukko sosiaalisia epäkohtia, joita on vallalla monissa teollisuuksissa, erityisesti sellaisissa teollisuuksissa, joissa on vallalla kotityö ja joissa käytetään pääasiassa naistyövoimaa. Tuollaisten ammattien työolot joutuvat niiden tutkimusten johdosta, joita tällaisen asian yhteydessä pannaan toimeen, aina julkisuuteen ja tuollaiset tutkimukset ne jo herättävät suuren yleisön mielenkiintoa ja ovat omiansa vaikuttamaan siihen suuntaan, että työehdot paranevat.

Ed. Pekkala täällä koetti esittää asiaa sillä tavalla, että minimipalkkalautakunnat olisivat mahdollisesti muutamissa tapauksissa hyödyllisiä, jos niissä olisi työväellä määräämisvalta. Tämähän olisi tietysti kaikki hyvää, mutta on varmaa, että jo sellaiset palkkalautakunnat, joita suositellaan kansainvälisen työtoimiston suosituksessa, siis sellaiset, joissa on tasaväkisesti työväen ja työnantajien edustajia ja joissa on puolueeton jäsen, sellaisetkin palkkalautakunnat olisivat omansa edistämään työehtojen kohoamista. Nimenomaanhan lausutaan

tässä suosituksessa, että palkkaelimen riippumattomalla jäsenellä ei saisi olla kysymyksenalaisessa teollisuudessa minkäänlaista osuutta, joka voisi saattaa heidän puolueettomuutensa epäilyksenalaiseksi. Varmaankin ne tutkimukset, joita tuollaisissa ammateissa suoritettaisiin, vaikuttaisivat yleisen mielipiteen painostuksen kautta tällaisiin riippumattomiin edustajiin sillä tavalla, että he tulisivat mukaan työehtojen korjaamispyrkimyksessä. Kokemushan on tällainen. Jos ed. Pekkala olisi tutkinut juuri tällaisten elinehtojen kehitystä ja toimintaa esim. Englannissa, niin hänen täytyisi myöntää tämä asia todeksi (Ed. Pekkala: Siellä palkkoja alennetaan ja tullaan edelleenkin alentamaan!). Englannissa on alennettu palkkoja, mutta sehän on aivan toinen juttu. Sehän on ulkopuolella tämän historian. Näin ollen ei siis minusta voi olla epäilystäkään näiden tällaisten elinten hyödyllisyydestä ja senpä vuoksi myöskin kommunistit ovat aikaisemmin olleet sillä kannalla, että tällainen minimipalkkalainsäädäntö olisi työväelle edullinen. Hehän ovat työväenasiainvaliokunnassa äänestäneet sen kannan puolesta, jota sosialidemokraatit ovat edustaneet vastalauseessaan. Ed. Pekkala on Suomen ammattijärjestön toimikunnassa ollut mukana suosittelemassa minimipalkkalainsäädäntöä Suomen hallitukselle. (Ed. Pekkala: Ei tällaista!) On vain todettava, että tämän ryhmän kanta on kääntynyt toiseen suuntaan tässä asiassa samanaikaisesti kuin heidän kantansa on kääntynyt toiseen suuntaan myöskin erinäisissä muissa sosiaalisissa kysymyksissä.

Niinkuin sanoin, minä en usko, että, senjälkeen kun täällä on muodostunut porvarillisten ryhmien ja kommunistien yhteinen rintama, tätä asiaa voidaan viedä enää menestykselliseen päätökseen, mutta minä tahdon todeta, että tämä kanta, jota täällä kommunistitkin nyt esittävät, se ei ole työväen edun mukainen. Senhän näkee jo siitä, että työnantajat kaikkialla maailmassa ja meilläkin yksimielisesti ovat tätä tällaista lainsäädäntöä vastaan (Vasemmalta: Miten Vennola? — Eihän Vennola työnantaja ole.)

Ed. Huttunen: Minä kannatan ed. Kedon tekemää ehdotusta.

Minä luulen, että, jos eduskunta hyväksyisi sen ehdotuksen, niin olisi se ainakin askel siihen, että tässäkin maassa saataisiin minimipalkkoja säännöstelevä laki. Tällainen lainsäädäntö olisi mielestäni tarpeellinen senvuoksi, että voitaisiin edes osittain korjata niitä perin huonoja ansioita, mitä muutamien teollisuusalojen työläisillä tällä kertaa on. Täällä ed. Pekkala jo mainitsi esimerkkejä kutomateollisuudesta ja minä luulen, joka haluaa tutustua tämänkin teollisuusalan työläisten työpalkkoihin, niin ei voi tulla muuhun käsitykseen kuin siihen, että niitä olisi tavalla tai toisella korjattava. Kun tämänkin alan työläiset ovat olleet heikommin järjestyneitä ja eivät niinmuodoin ole yhteistoimintansa avulla kyenneet palkkojansa korjaamaan ja kun työnantajat eivät vapaaehtoisesti ole niitä korjanneet, on siitä aiheutunut, että palkat eivät ole lähestulkoonkaan voineet kohota siihen määrään mitä aivan välttämätön elinkustannusindeksi edellyttäisi. Useita muitakin työaloja on, joissa tällainen säännöstely olisi tarpeen.

On vielä huomattava, että tällainen lainsäädäntö ei ole mitään uutta, joka olisi esimerkillistä ainoastaan meille, sillä onhan jo useissa maissa olemassa lakeja, jotka säätävät minimipalkat, joko laajemmille tai suppeammille tuotannon aloille ja kuten tiedetään, niin myöskin jo se sopimusehdotus, mikä meillä nyt on tällä kertaa käsillä, on ratifioitu eräissä maissa m. m. Saksassa ja Englannissa. Niinikään ovat Sveitsissä ja Ranskassa jo eduskunnat hyväksyneet tämän sopimuksen, joten ainoastaan muodollista ratifioimista puuttuu. Näin muodoin tällaisissa teollisuusmaissa, kuten Saksa, Ranska ja Englanti, on jo sopimus ratifioitu, joka edellyttää, että siellä, sikäli kuin ei jo nyt kansallinen lainsäädäntö ole tämän sopimuksen mukainen, niin sitä ainakin lähitulevaisuudessa sellaiseksi järjestetään. Meillä sitävastoin on ollut porvaristolla yleensä sellainen käsitys, että yhteiskunnan ei tule puuttua työntekijäin ja työnantajain välisiin suhteisiin, siis työpalkatkin ovat työnantajan mielivallasta riippuvaisia. Tämä katsantokanta kuitenkin on väärä, ja kuten ulkomaalaiset esimerkit osoittavat, niin onkin jo muissa maissa havaittu, miten välttämätöntä on, että yhteiskunta sittenkin puuttuu sellaisten työalojen työläisten palkkain hinnoittelemiseen, joissa työntekijät itse ovat siihen voimattomia.

Erityisesti minua kiinnosti myöskin ed. Pekkalan lausunto, joka oli pääasiassa samansisältöinen kuin ed. Palmgreninkin lausunto. Se seikka, että heillä oli perusteluissaan joitakin muodollisia erimielisyyksiä, ei muuta itse sitä pääasiaa. Se kummastuttaa siitä huolimatta, vaikkapa me olemmekin tottuneet viime aikoina näkemään sen, että edustajat Palmgren ja kommunistit ovat löytäneet toisensa useammissa muissakin asioissa kuin tässä. Minusta nimittäin se kummastuttaa senvuoksi, että ed. Pekkala itse on ollut muutama viikko tai kuukausi takaperin hyväksymässä päätöslauselmaa, jossa kehoitetaan tällaista sopimusta aikaansaamaan. Suomen ammattijärjestön toimikunta, jonka jäsenenä ed. Pekkala on, on nimenomaan esittänyt hallitukselle tällaisen sopimuksen aikaansaamista, jossa minimipalkat säädettäisiin. Nyt ed. Pekkala on havainnut tämän tarpeettomaksi. Minä en tiedä, mistä se johtuu. Vai johtuisiko se siitä — kun kutomateollisuustyöläiset ovat tässä esimerkkinä — että kutomateollisuustyöväen Liitto on viime päivinä eronnut ammattijärjestöstä? Olisiko se aiheuttamassa mielenmuutoksen myös ed. Pekkalaan nähden?

Ed. Lohi: Mielestäni ulkoasiainvaliokunta on osunut aivan oikeaan siinä, että se esittää eduskunnalle yhdyttäväksi hallituksen käsitykseen, että tätä kansainvälisen työkonferenssin ehdottamaa sopimusta ei ratifioitaisi, nimenomaan siitä syystä, että meillä ei ole olemassa minkäänlaista lainsäädäntöä minimipalkoista. Meillä aikaisemmin joku kerta on hyväksytty kansainvälisen työkonferenssin sopimus sellainenkin, jota ei kansallinen lainsäädäntö peitä. Mutta mikä käytännöllinen merkitys sellaisella kansainvälisen sopimuksen hyväksymisellä on, josta ei kansallinen lainsäädäntö tiedä mitään? Onhan aivan selvää, että meidän hallitusmuotomme, meidän valtiopäiväjärjestyksemme mukaan jokaisessa lainsäädännössä siinä on vapaa oikeus eduskunnalla säätää laki, minkälaiseksi tahtoo tai jos ei jonkun lain säätämisestä saavuteta tarpeellista yksimielisyyttä, lainsäädäntö sillä alalla raukeaa. Jos joku kansainvälinen sopimus meillä ratifioidaan ja ei kyetä eduskunnassa saamaan aikaan vastaavaa lainsäädäntöä, silloinhan muodostuvat kansainväliset sopimukset aivan merkityksettömiksi. Senpä takia onkin eduskunta jo pitemmän aikaa asettunut sille kannalle, että kansainvälisiä sopimuksia ei hyväksytä sellaisia, joita ei kansallinen lainsäädäntö peitä. Ja minusta on se aivan oikea menettely. Niinpä myöskin tässä suhteessa, kun meillä ei ole minkäänlaista lainsäädäntöä olemassa, niin on minun mielestäni aivan mahdotonta mennä hyväksymään sellaista kansainvälistä sopimusta, joka nimenomaan edellyttää, että lainsäädäntö maassa on sellainen, joka on sopusoinnussa tämän kansainvälisen sopimuksen kanssa.

Mitä sitten itse kysymykseen tulee minimipalkkain määrittelemisestä lainsäädännön avulla, on se kysymys erinomaisen vaikea ja arka kysymys, varsinkin maassa sellaisessa kuin meillä, jossa kaikkinainen tuotannollinen elämä varsinkin tällä hetkellä on melkein tyrehtymässä pääomien puutteesta. Täällä on nimenomaan huomautettu, että meillä on aloja, varsinkin naistyöntekijäin aloja, joissa työpalkat ovat mitättömän pienet. Minä en tahdo väittää sitä vastaan m.m. kutomateollisuuden alalla. Mutta mehän tiedämme jokainen, millä tavalla asiat ovat tällä hetkellä myös tällä alalla. Nyt useimmat nämä teollisuuslaitokset ovat olleet pakotettuja nykyisilläkin palkoilla työviikkoja lyhentämään, 4 tai 5 päivää viikossa tehdään työtä. Eikö voi olla se mahdollisuus, jos lainsäädännöllä pyritään minimipalkat määräämään korkeammiksi kuin mitä ne nyt ovat, niin siitä välittömänä seurauksena voi olla, että työ kokonaan lopetetaan näissä teollisuuslaitoksissa. Onko silloin tällaisella lainsäädännöllä mitään hyötyä saatettu myöskään niille työläisille, joiden palkat todella nyt ovat pienet, mutta silloin voisivat joutua siihen asemaan, ettei minkäänlaista työtä eikä palkkaa sillä alalla ole saatavissa? Ja tästä syystä juuri tällä alalla lainsäädäntö, nimittäin työpalkkoja koskevalla alalla, on mitä vaikeinta ja arkaluontoisinta tehtävää. Sitä suuremmalla syyllä ei tällaisella alalla voitane mennä hyväksymään kansainvälistä sopimusta, jossa kansallisen lainsäädännön aikaansaaminen kohtaa niin erittäin suuria vaikeuksia.

Ed. Rosenberg: Kun edessämme on nyt taas sellainen reformi, jonka sosialidemokraatit väittävät olevan työväen asemaa erittäin parantavan ja joka nyt välttämät-

tömästi pitäisi saada voimaan, niin on syytä tarkastella, onko se periaate, joka sisältyy tähän, oikea.

On itsestään aivan selvä asia, että minimipalkka olisi välttämätön. Mutta samalla kertaa kun tunnustetaan tämä, niin täytyy myöskin tunnustaa toinen totuus, nim. että minimipalkkojen määräämisessä täytyy työväestöllä olla sellainen osuus, että se todellakin takaa työväelle ne edut, mitkä minimipalkkojen määräämisestä on ajateltu. Kun tutkii tätä lakia, niin sellaista varmuutta ei tämä ehdotus ollenkaan anna. Minimipalkkojen määräämisessä tarvittavia edellytyksiä täytyy vähintään olla: 1) että minimipalkka ei saa vaikuttaa rajan yläpuolella olevien palkkojen laskemiseen eikä myöskään saa yleensä jo löytyviä palkkoja jäädyttää määrättyyn pisteeseen. Palkkojen suuruuteen, se tahtoo sanoa, realipalkkojen, ei nimellispalkkojen, realipalkkoihin kuitenkin vaikuttaa joka päivä monenlaiset seikat. Sellaisia ovat verojen kohoaminen tai laskeminen, tullien kohoaminen tai laskeminen. Kaikki tämä edellyttää taasen, että minimipalkkojen rajaa pitäisi joka hetki tarkistaa.

Tähän mennen on tätä asiaa järjestetty pääoman ja työväenluokan keskeisellä taistelulla. Vastakohdat nimittäin ovat sovittamattomat. Me olemme olleet siinä uskossa ja olemme edelleenkin, että tällaista rauhallista tietä, mitä sosialidemokraatit nyt tahtovat kulkea ei tuoteta työläisille minkäänlaista etua. Pääomanomistajille se kyllä tuottaa etua, se tuottaa nim. sen edun, että entinen ammatillisten järjestöjen ja pääoman välinen taistelu lamautuu. Sen edun se kyllä tuottaa, mutta ei mitään muuta. Toisena edellytyksenä täytyy olla, että se takaa työläisille, niinkuin tässä laissa kyllä sanotaan, kohtuullisen toimeentulon, mutta mikä työväen näkökannalta todellakin on kohtuullinen toimeentulo. Sen me tiedämme, että näissä asioissa aina ja kaikkialla pääoman omistajilla on aivan toinen käsitys työväenluokan kohtuullisesta toimeentulosta kuin työläisillä itsellään. Nyt uskoo Paasivuori, että on tultu sellaiseen aikaan, jolloin pääomanomistajan ja työntekijän mielipiteet voidaan yhdistää.

Täällä kyllä sanotaan esityksessä, mihin Ketokin viittasi, että elimen kokoonpanossa tulee olla mukana myöskin sellaisia jäseniä palkkojen minimirajaa määrättäessä, joilla ei ole mitään etua siihen teollisuuteen nähden, jossa minimipalkka tulisi kysymykseen. Mutta tällaisia henkilöitä ei löydy, yksinkertaisesti. Meillä on siitä hyvin kuvaava esimerkki. Paasivuori tietää itse sen taistelun, jota käytiin Norjassa voimassa olevaa pakkosovintolakia vastaan, joka taistelu on merkillepantavampi, koska silloin kun laki hyväksyttiin, niin sosialidemokraatit ja sikäläiset kommunistitkin olivat tuota lakia hyväksymässä, olivat t. s. ihan sillä kannalla kuin sosialidemokraatit nyt. Muutamien vuosien kuluttua tultiin sellaisiin tuloksiin, että pakkosovintotuomioistuimet, joita laki edellytti, olivatkin toimineet kokonaan työväen etujen vastaisesti. Sen sijaan että palkat olisivat kohonneet tai pysyneet edes ennallaan, olikin palkkataso vain laskenut ja siitä oli seurauksena, että kirjaltajat samoinkuin rakennustyöläisetkin lähtivät lain vastaiseen taisteluun. Se oli tulos. Tulos on myöskin Englannissa ollut ihan päinvastainen kuin ed. Keto täällä juttelee. Tulos on ollut se, että Englannin tekstiiliteollisuudessa äskettäin alennettiin palkkoja ihan rutkasti ja nyt tullaan hiiliteollisuuden alalla tekemään ihan samoin. Näitä palkkajuttuja sovittelemassa oli suurin piirtein samanlainen elin kuin mitä tämä laki edellyttää, sillä siinä oli työnantajain edustajat ja työntekijäin edustajat yhtä suurin määrin edustettuna ja välittäjänä oli n. s. Kedon puolueeton henkilö. Hallituksen ehdotus muuten työntekijöille ja lisäksi sosialidemokraattisen hallituksen olisi luullut asettuvan työläisten puolelle. Tällainen tulee tulos olemaan jokaisessa maassa, missä tämäkin laki pannaan voimaan. Tästä syystä emme rupea harhauttamaan työläisiä tällaisella lakiehdotuksella. Me sanomme suoraan niinkuin tosiasia on, että työläisten palkkataso riippuu heidän ammatillisesta järjestymisestään ja heidän omista voimistaan. Se pitäisi Paasivuorenkin vanhana ja ammatillisen liikkeen eturivin miehenä tietää, että tätä asiantilaa ei voida millään lainsäädännöllä muuttaa. Porvarillinen yhteiskunta ei voi ruveta tällaisia muutoksia tekemään eikä se tällaisia kannatakaan, koska se on pääoman toimeenpanoelin eikä työväenluokkaa suojeleva elin. Se pitää huolen siitä, että pääoma menestyy, maksakoon se työläisille mitä hyvänsä. Toinen asia on sitten että kun on jouduttu tällaiseen talou-

delliseen pulaan, niin ei pääoman suoranainen hyökkäys työväenluokkaa vastaan aina auta, koska se nostaa työväenluokan takajaloilleen. Tarvitaan siis toisenlaistakin menettelyä ja juuri sellaista, jota tässä nyt esitetään ja jota Paasivuori niin innokkaasti kannattaa. Minä panen lopuksi merkille sen tosiasian, että ed. Paasivuori on aivan läheisesti liittynyt kannattamaan pääomanomistajia ja ajaa heidän asiaansa paljon paremmalla tavalla kuin ed. Palmgren tuolla toisella puolella. Yhdyn kannattamaan ed. Pekkalan tekemää ehdotusta.

Ed. Ampuja: Tässä olisi ed. Villiam Tannerilla ja ed. Halénilla velvollisuus tulla puhumaan ed. Pekkalaa ja ed. Rosenbergia vastaan, sillä he ovat työväenasiainvaliokunnassa aivan asiallisilla perusteilla olleet sitä mieltä, että sentapainen työläisten palkkaolojen tutkiminen, mitä tämä kansainvälinen työkonferenssin sopimus edellyttää, olisi maassamme tarpeen, olivat vakuutettuja, että se paljastaisi ilmeisesti sellaisia tosiseikkoja, että meidän maassamme on suuria työläisjoukkoja, jotka ovat aivan sallitun melkeinpä nälkärajan alapuolella palkkoihin nähden. He kannattivat aivan asiallisilla perusteilla tässä näitä asioita enempi harrastavan valiokunnan kokouksessa sosialidemokraattien ehdotusta, että hallitusta olisi kehoitettava toimenpiteisiin, että saataisiin tämä sopimus Suomessa hyväksytyksi. Minä yksityiskeskustelussa ed. Rosenbergiltä kysyin, että kumpikos nyt on kirkkaamman luokkataistelun kannalla, herrat ulkoasiainvaliokunnassa Rosenberg ja Pekkala, vai ed. Halén ja Tanner työväenasiainvaliokunnassa. Ed. Rosenberg sanoi, ettei hän tiedä, kumpiko kirkkaamman luokkataistelun kanta on, mutta hänen kantansa on oikeampi. Ed. Tannerin ja Halénin velvollisuus olisi tulla todistamaan ainakin heidän kantansa kirkkaus, mutta minä toivoisin, että myöskin todistaisivat sen oikeutuksen. Ja edelleen olisi ammattijärjestön toimikunnan jäsenen Eino Pekkalan tultava todistamaan ed. Eino Pekkalaa vastaan. Minulle on aivan äskettäin ammattijärjestön kirjallinen sihteeri ilmoittanut, että hän kirjoitti ehdotuksen puoltavaksi lausunnoksi tähän työsopimukseen. Toimikunnassa hiukan huonnettiin sitä lausuntoa, mutta sittenkin se vielä jäi puoltavaksi, (Ed. Pekkala: Määrätyillä edellytyksillä suosittelevaksi!) suurin piirtein hyväksyttävässä muodossa. Tässä meidän ponsiehdotuksessamme ei naulata yksityiskohtia kiinni. Tässä on tärkeämpää se, että tutkitaan asiaa, missä on niin pieniä palkkoja, että niiden koroittaminen on välttämätöntä ja ammatilliset järjestöt eivät kykene koroittamaan, ja ryhdytään palkkauslautakuntien avulla niitä palkkoja koroittamaan. Tässä on vaan kysymys siitä periaatteesta. Vastoin työläisten tahtoa tämän sopimuksen mukaan ei aseteta millään alalla palkkalautakuntaa, siitä saavat ed. Pekkala ja Rosenberg olla varmoja. Tässä ei naulata myöskään sitä periaatetta kiinni, mitä ed. Lohi pelkäsi, että mahdollisesti kannattamattomalla tuotantoalalla määrättäisiin sellaiset palkat, etteivät ne ollenkaan kestä ja työläiset jäisivät aivan ilman palkkaa ja liikkeet seisomaan. Kaikkia näitä varten tässä on järjestetty melkoisen suuri liikkumisvapaus. Ei ole siis asiallisia perusteita vastustaa sentapaista ehdotusta, mitä sosialidemokraattien taholta on tässä esitetty. Mitä tulee siihen itse periaatteeseen, että olisiko yleensä lainsäädännöllä pyrittävä määräämään palkkoja, niin se kantahan on suurin piirtein voittanut alaa. Porvarillisen vapaamielisyyden käsitys, että se on vain kahden asianomaisen asia, työnantajan ja työntekijän, joka ei kuulu muille, siitähän on luovuttu. Parhaiten järjestyneet ammattikunnat ovat sen asian järjestäneet työehtosopimuksilla, mutta järjestymiseen kykenemättömiä, etupäässä naistyöläisiä ja kotityöläisiä varten on useimmissa maissa havaittu tarpeelliseksi tällainen minimipalkkain järjestely, mitä tässä suositellaan. Ja siinä periaatteessa, joka lausutaan Versaillesin rauhansopimuksen perussäännössä, että on pyrittävä takaamaan sellainen palkka, kuin olosuhteisiin nähden kussakin maassa katsotaan välttämättömäksi kohtuulliseen toimeentuloon miehille ja ei ainoastaan itseänsä varten riittävään toimeentuloon, vaan myös vaimo ja pari lasta on otettava lukuun miesten palkkoja määrättäessä, naisille vähintäin yhden naishenkilön kohtalaisen toimeentulon takaava palkka, niitä on, kuten sanottu, lähes parissakymmenessä maassa jo tähän asti järjestetty tämäntapaisella minimipalkkalainsäädännöllä ja saatu hyviä kokemuksia. Meidän maassamme semmoisia aloja epäilemättä löytyisi

ja ilman mitään sellaista pelkoa, kuin ed. Lohi esitti tai semmoista pelkoa, kuin ed. Rosenberg esitti, että tämä vaikeuttaisi, lamaannuttaisi luokkataistelua, ei ole asiassa olemassa. Päinvastoin se, kuten sanottu, luokkataistelua edistäisi, sillä ainakin se tekisi kykenevämmiksi nekin työläiset, jotka nyt eivät sitä ole. Jos ed. Rosenberg tutkii Suomen ammatillisesti järjestyneen työväen laatua ja kokoonpanoa, niin kyllä sieltä poistuvat ne, jotka ovat kaikkein kurjimmin palkatut eivätkä ne, jotka ovat parhaimmalla palkalla. Näin on asia.

Ed. Åhlström: Gentemot rdm. Palmgrens påpekande av att i Sverige socialdemokraterna gå emot en minimilönelagstiftning, ber jag blott i all korthet få erinra om att detta uppenbarligen beror på att arbetarnas fackliga organisation i Sverige befinner sig i ett helt annat läge än hos oss. Där är arbetarnas fackliga organisation tillräckligt kraftig att kunna bevaka arbetarnas intressen utan att behöva påkalla, i samma grad som vi, lagtiftningens bistånd. Jag tänker att rdm. Palmgren vore allt annat än glad, om den fackliga rörelsen hos oss kunde uppvisa samma styrka som den i Sverige. Här har ju bl. a. av de exempel, som rdm. Pekkala i sitt anförande framförde, tydligt framgått att i detta land det uppenbarligen är ett allmänt samhällsintresse att genom en minimilönelagstiftning korrigera åtminstone de värsta missförhållandena.

Ed. Huttunen: Minäkin haluan kajota ed. Palmgrenin lausuntoon siltä osalta, jossa hän selitti, että Ruotsin ammattijärjestö ei ole vaatinut yleistä minimipalkkalakia. Ed. Palmgren saa selityksen tähän, miksi Ruotsin ammattijärjestö ei ole sitä vaatinut, Suomen Työntantajain Keskusliiton lehdessä, muistaakseni viime numerossa, „Suomen Teollisuus''. Siinä nimenomaan osoitetaan, että Ruotsissa teollisuustyöläisiä on yli 80 % työehtosopimusten alaisia ja niinmuodoin on palkat määritelty työehtosopimuksella, joten tällainen lainsäädäntö, kuin nyt on kysymyksessä, ei ole tarpeen. Sensijaan meillä ovat asiat aivan toisin. Ei meillä ole sellaisia määriä järjestyneitä työläisiä kuin Ruotsissa, eivätkä ole työehtosopimukset siinä määrässä yleisiä, kuin ne ovat Ruotsissa. Tässä on siihen selitys.

Ed. Lohen lausunto ansaitsee ainoastaan sen toteamuksen, että ed. Lohi on sitä mieltä, että minimipalkkoja ei voida säätää, koska se saattaa aiheuttaa työnantajille kustannuksia, ja samaa mielipidettä on myöskin ed. Rosenberg. Ed. Rosenberg ilmoitti, että työväen ja pääoman välistä mielipidettä ei voida sovittaa. Minä olen aivan samaa mieltä. Mutta sitä ihmeellisempää minusta on se, että ed. Palmgrenin ja ed. Rosenbergin mielipiteitä voi sovittaa. Tämä tuntuu minusta vähintäin oudolta (Vasemmalta: Herroja kumpikin!). Kun ed. Rosenberg selitti edelleen, että Englannissa on kutomotyöläisten palkkoja alennettu, niin tähän sanottakoon, että senvuoksihan meidän pitääkin saada sellainen lainsäädäntö, ettei meillä enää alennettaisi näitä kurjia palkkoja, mitä nyt on, vaan että niitä nostettaisiin.

Ed. E. Pekkala: Ed. Keto samoin kuin ed. Huttunenkin väittivät, että minä olisin muuttanut kantaani. Se ei pidä paikkaansa. Osoitukseksi siitä, että minä muka olisin kantaani muuttanut, he ovat tuoneet esiin, että minä olen amattijärjestössä puoltanut minimipalkkojen määräämistä. Minä huomautan, että minä olen vieläkin valmis puoltamaan sitä eräillä aloilla (Ed. Keto: Et ole!), mutta sillä edellytyksellä, että minimipalkkoja määräävässä elimessä työläisillä on ratkaiseva sanavalta. Tässä mielessä ammattijärjestössä tätä kysymystä on käsitelty ja vain sillä edellytyksellä on suositeltu minimipalkkojen määräämistä. Mutta kuten minä jo edellisessä lausunnossani selitin, niin sopimusehdotuksessa ja suosituksessa varataan lautakunnissa työnantajain eduille ratkaiseva sanavalta (Ed. Keto: Millä tavalla ratkaiseva sanavalta!).

Ed. Huttuselle minä pyytäisin lopuksi huomauttaa, että hän nähtävästi ajaa nyt käsiteltävänä olevan sopimusehdotuksen ja suosituksen vahvistamista senvuoksi, että hän itsekään ei luota sen hajoitusammattijärjestön kykyyn puolustaa jäseniään, jonka järjestön perustamispuuhissa hän tällä hetkellä on.

Ed. Rosenberg: Ed. Huttusen vitsiin saan lisätä, näyttää siltä, että minäkin, ikävä kyllä, olen saanut ed. Huttusen rinta-

maani. Ed. Huttunen julistaa samoin kuin minäkin, että pääoman ja työväenluokan keskeiset riidat ovat sovittamattomat. Mutta heti, kun hän on tämän totuuden tuonut julki, hän ihmettelee, kuinka ed. Palmgren voi kuulua tähän samaan rintamaan. Minusta on kaikkein ihmeellisintä, että ed. Huttunen kuuluu tähän rintamaan, koska hän kuitenkin tekee päinvastoin. Ed. Palmgren on aivan oikeassa siinä, kun hän tunnustaa sen periaatteen oikeaksi, että muuta tietä ei voida saada mitään tasapainoon kuin taistelurintamalla. Mutta ed. Huttunen tulee ja sanoo periaatteessa ihan samaa, mutta käytännössä hän toimii päinvastoin. Minä tunnustan, että ed. Palmgren on oikeammassa kuin ed. Huttunen.

Ed. Keto: Täällä on nyt vaihdettu verrattain halpahintaisia vitsejä, eikä tämä viimeinen vitsi suinkaan ollut paras niistä. Tässähän ei lainkaan ole kysymys työn ja pääoman välisestä ristiriidasta. Kaikkihan me sen tiedämme, että tuota ristiriitaa ei tällaisilla toimenpiteillä soviteta. Samalla tapaa kuin ei tuota ristiriitaa poisteta sillä tavalla, että ammattiyhdistysliike menee työehtosopimuksiin, niin yhtä vähän sitä tietysti poistetaan tällaisellakaan toimenpiteellä. Mutta toiselta puolen samalla tavalla kuin työväen ammattiyhdistykset ovat valmiit menemään työehtosopimuksiin, niin työpalkkoja voidaan myös kyseellisellä toimenpiteellä järjestää. — Minä tahdon nimenomaan todeta, että ne esimerkit, joita ed. Rosenberg mainitsi Norjasta ja Englannista, siitä, että työpalkkoja on pula-aikana alennettu, eivät koske lainkaan koko asiata. Niissähän on ollut kysymys ammattiyhdistysliikkeen ja työnantajien keskinäisistä neuvotteluista. Mutta tämähän kysymys ei ollenkaan ole sen kysymyksen kanssa yhteydessä.

Sosialiministeri Paavilainen: Arvoisa herra puhemies! Minä olen rohjennut pyytää tässä puheenvuoron tehdäkseni ainoastaan erään ilmoituksen siitä, millä tavalla tämä kysymys on joutunut kansainvälisen pohdinnan alaiseksi.

Sen mukaan kuin minulle näissä asioissa hyvin sisällä oleva henkilö on ilmoittanut, on se otettu kansainvälisen työtoimiston ohjelmaan Englannin hallituksen aloitteesta ja syynä on ollut se, että on tahdottu tämän kautta saada estetyksi sitä niin sanoakseni työpalkkadumpingia jonka alaiseksi kehittyneempien teollisuusmaiden ja ennen kaikkea Englannin teollisuus joutuu sen johdosta, että työpalkat Englannissa, johtuen työläisten suhteellisen korkeasta elintasosta, ovat yleensä korkeammat kuin muissa Euroopan maissa, kallistaen siten tuotantokustannuksia.

On kuitenkin huomattava, että tuotantokustannuksiinhan eivät yksistään vaikuta työpalkat, vaan myös monet muut tärkeät tekijät. Yhtenä tärkeimmistä on se, mitenkä kalliin tai huokean hinnan jonkun maan teollisuus saa maksaa tuotantoon käytetyistä pääomista. On tunnettua, että meillä korkokanta on ainakin kaksi kertaa korkeampi kuin esim. Englannissa ja paljon korkeampi kuin useissa muissa maissa. Tämä korkokannan korkeus meillä hyvin suuressa määrässä tasoittaa sitä epäsuhdetta, mikä tuotantokustannuksiin nähden muuten vallitsisi esim. meikäläisen teollisuuden sekä Englannin ja muiden teollisuusmaiden työpalkkojen välillä. Tällä en tahdo millään tavalla kieltää sitä, että työpalkoissa meillä, niinkuin kaikissa muissakin maissa, ainakin joillakin aloilla, on parantamisen varaa. Toinen kysymys sitten on, millä tavalla parannukset tässä kohden ovat aikaansaatavissa.

En ole ollut tilaisuudessa siinä määrin tutustumaan tähän kysymykseen eri maissa, että voisin tässä auktoritatiivisella tavalla ottaa osaa keskusteluun tästä asiasta. Tahdon ainoastaan huomauttaa, että niissä näkökohdissa, joita täällä ed. Keto esitti, on kyllä erittäin paljon varteenotettavaa, ja kuulun puolestani niihin, jotka katsovat, että milloin olosuhteet yhteiskunnassa jollakin alalla tulevat sellaisiksi, että yhteiskunnan kokonaisuuden edut ovat vaarassa, silloin on valtiomahtien esiinnyttävä asiassa ohjaajana ja järjestäjänä. Kuitenkin on myönnettävä, että taloudellinen elämä on siksi monisäikeistä ja siihen vaikuttavat niin monenlaiset tekijät sen takia, että talouselämäkin on muodostunut niin kovin suuressa määrässä kansainväliseksi, että valtiomahtien toimenpiteissä tietenkin täytyy noudattaa suurta varovaisuutta ja harkintaa, ettei tarkoitetulla reformilla kokonaisuutta enemmän vahingoitettaisi kuin hyödytettäisiin.

Täällä jo huomautettiin, että tämä sopimus ja suositus on hyväksytty kahdessa Euroopan maassa, nimittäin Englannissa ja Saksassa ja mainittiin myöskin, että Ranskan eduskunta jo olisi tämän sopimuksen ja suosituksen hyväksynyt. Asianlaita lienee kuitenkin niin, että Ranskassa on tästä asiasta tehty hallituksen puolesta vasta esitys eduskunnalle ja että todennäköistä on, että se siellä myöskin menee läpi, samoinkuin myöskin Sveitsissä asia on kuulemani mukaan pitkällä asteella ratkaisuaan kohti. Mutta kun nyt sellainen maa kuin Ruotsi, joka meihin verrattuna on teollisuusmaanakin hyvin paljon edellä, on kuitenkin katsonut olevan syytä jättää tämän sopimuksen ja suosituksen ainakin tällä kertaa hyväksymättä, luulisin, että meilläkin olisi täällä nyt parasta asettua odottavalle kannalle. Sen asian, jota ensimmäisen vastalauseen tekijät suosittelevat, voi tietysti ottaa esille myöhemminkin muussa yhteydessä, jos näkee siihen syytä olevan, jotenka siis ne tarkoitusperät, joita siinä tavoitellaan, voidaan toistakin tietä saavuttaa. Minä olen näet sitä mieltä, että niille näkökohdille, mitä täällä ed. Lohi esitti, siinä suhteessa, että ei pitäisi rientää näissä kansainvälisissä sopimuksissa ja suosituksissa lainsäädännön edelle, on kyllä vaarin otettavaa, ja tietysti on mieluisampaa sellainen menettelytapa, että ensin säädetään kansallinen laki ja sitten vasta hyväksytään vastaavat kansainväliset suositukset ja sopimukset.

Pyytäisin lopuksi vielä lyhyesti koskea erääseen esillä olevan asian yhteydessä esitettyyn väitteeseen nimittäin, että työn ja pääoman välinen ristiriita olisi sovittamaton. Tämä katsantokanta minun nähdäkseni lähtee siitä käsityksestä, että työ ja pääoma sellaisinaan ovat jotakin järkevää ja harkitsevaa. Mutta asianlaitahan on kuitenkin niin, että kumpikin ovat ainoastaan meidän, ihmisten, välikappaleita. Se, mitenkä niitä käytetään ja millainen yhteistoiminta niiden kesken halutaan aikaan saada, sehän riippuu aivan kokonaan meidän, ihmisten, tahdosta.

Ed. Huttunen: Ed. Lohi ja herra sosialiministeri ovat erikoisesti korostaneet sitä, ettei pitäisi kansainvälisiä sopimuksia lähteä hyväksymään edellä, ennenkuin on kansallinen lainsäädäntö sen mukaista. Siihenhän me juuri tahdomme pyrkiäkin. Me nimenomaan pyydämme hallitusta tutkituttamaan, mikä järjestelmä olisi soveliain ja antamaan sen mukaisen esityksen ja sitten samalla esityksen kansainvälisen sopimuksen ratifioimisesta. Mutta ed. Lohi samoin kuin herra sosialiministeri tahtovat pyrkiä siihen, ettei kansallista eikä kansainvälistä lainsäädäntöä tässä asiassa pitäisi kehittää.

Ed. Paasivuori: Täällä ovat niin monet puhujat vedonneet Ruotsin esimerkkiin. Ensiksi tuomari Palmgren kertoi, että Ruotsin ammattijärjestön puheenjohtaja Arvid Thonberg kansainvälisessä konferenssissa asettui äänestämään tätä sopimusta ja suositusta vastaan. Mutta sehän olikin ainoa, joka työväen edustajista sen teki (Ed. Keto: Kuulkaa!) ja sillä puolella oli ainoastaan työnantajia, jotka sitä vastustivat. Hallituksen edustajat, useimmat, melkeinpä kaikki äänestivät sopimusehdotuksen puolesta, joten Ruotsin esimerkkiin ei oikein sopisi viitatakaan, sillä olot Ruotsissa ja meillä Suomessa ovat kokonaan erilaiset. Täällä on jo mainittu, että Ruotsissa yli 80 % teollisuustyöväestöstä työskentee työehtosopimusten alaisina, joissa alimmat palkat ovat määrätyt. Meillä sensijaan on yksi ainoa teollisuusala, jossa on koko maata käsittävä työehtosopimus, nimittäin kirjateollisuudessa. Kaikki muut työehtosopimukset ovat paikallista laatua, koskevat yhtä paikkakuntaa tai yhtä ammattia, useimmat yhtä ainoata pientä työpaikkaa. Eihän voi verrata meidän olojamme Ruotsin oloihin ja sanoa, että meillä on kaikki hyvin tässä suhteessa, me emme tarvitse minimipalkkalainsäädäntöä. Täällä kommunistit vetoavat ammattijärjestön voimaan. Mitä se meidän ammattijärjestömme voima tekee, etenkin nykyisenä siipirikkona, jolloin sieltä eroavat suuret joukot järjestöjä, kokonaiset liitot (Äärimmäisestä vasemmistosta: Itse hajoitatte!). Ei sieltä tule mitään muuta kuin semmoisia Nokian voittoja ja muita samanlaisia. (Naurua eduskunnasta.) Ja sitten vedotaan siihen, että meillä jyrkällä luokkataistelulla ajetaan asioita eteenpäin. No, ajetaan vaan ja otetaan hyvästi selkäänsä ja peräydytään hyvässä järjestyksessä, eikä saada minkäänlaisia työehtosopimuksia aikaan. Semmoisia ne ovat Nokian sopimus ja puuteollisuus-

alalla tehdyt sopimukset melkein kaikki (Eduskunnasta: Oikein!), joten niitä ei kannata ollenkaan muiden maiden voimakkaiden järjestöjen hankkimiin sopimuksiin verratakaan. En minä luulisi, että te kommunistit olette sentään niin häikäilemättömästi asettuneet kaikkia työväen etuja vastaan, kun ne eivät ole teidän jyrkkien periaatteittenne mukaisia menettelytapoja, ja kuitenkin ne jyrkät menettelytavat jäävät ainoastaan semmoisiksi kauniiksi uhkauksiksi, joita ei voida käytännössä toteuttaa. Minä kannatan ed. Kedon tekemää ehdotusta ja toivon, että se tulee hyväksytyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. E. Pekkala ed. Rosenbergin kannattamana ehdottanut, että ulkoasiainvaliokunnan mietinnön perustelut hyväksyttäisiin tähän mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisesti, kuitenkin sillä muutoksella, että toisesta kappaleesta poistetaan ensimmäinen lause. Kutsun tätä ehdotusta ed. E. Pekkalan ehdotukseksi. Ed. Keto ed. Huttusen kannattamana on ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi ulkoasianvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa olevat ponnet. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kedon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestykseen nähden ehdotan sellaista menettelyä, että ensin äänestetään ed. Kedon ehdotuksesta ulkoasiainvaliokunnan ponsiehdotusta vastaan. Jos valiokunnan ehdotus tulee hyväksytyksi, toimitetaan äänestys perusteluita koskevasta ed. E. Pekkalan ehdotuksesta mietintöä vastaan, mutta jos ed. Kedon ehdotus hyväksytään, raukeaa päätöksen tekeminen ed. E. Pekkalan ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Kedon ehdotuksesta valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kedon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 62 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 9.

Eduskunta on hyväksynyt ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys perusteluita koskevasta ed. E. Pekkalan ehdotuksesta.

Joka hyväksyy ulkoasiainvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. E. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyt ehdotukset sairausvakuutuslaiksi ja laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Mainittujen lakiehdotusten johdosta laadittu työväenasianvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Huttunen: Minä ehdotan, että tämä asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ed. Kivimäki: Minä kannatan tehtyä pöydällepanoehdotusta. En tee tätä senvuoksi, etten olisi omasta puolestani valmis jo tässä istunnossa määrittelemään kantaani. Pyydän asian pöydälle siitä syystä, että Suomen kansa saisi niiden päivien aikana, jotka ovat kuluvat, ennenkuin ratkaisevaan äänestykseen tässä maan varatto-

mille kansanluokille niin tärkeässä asiassa ryhdytään, muodostaa oikean käsityksen siitä, minkä vuoksi suuri osa juuri varattomien kansanluokkien edustajia tässä eduskunnassa aikoo tehdä tyhjäksi tämä asian myönteisen ratkaisun. En tekisi tätä, ellei minulla olisi todistuskappaleita niistä todellisista syistä, jotka ovat johtamassa äärimmäisen vasemmiston kielteiselle kannalle.

Kun kommunistit työväenasianvaliokunnassa ilmoittivat äänestävänsä sairausvakuutuslakiehdotuksen hylkäämisen puolesta, verhottiin hylkäämistä sillä, että laki muka tietäisi työväestölle pääasiassa vain rasituksia. (Vasemmalta: Oikein!) Ettei tämä voinut olla oikea syy, saatettiin aavistaa. Olivathan kommunistit viime keväänä äänestäneet lakiehdotuksen puolesta tietääkseni yksimielisesti. Lakiehdotukseen ei ole saanut tehdä mitään muutoksia, joten, jos se olisi työväestölle niin huono kuin kommunistit nyt väittävät, heidän olisi kevälläkin pitänyt olla lakiehdotusta vastustamassa. Kun kommunisteilta valiokunnassa tiedusteltiin tämän ristiriitaisen menettelyn syitä, vaikenivat he. Silloin valiokunnassa avoimesti lausuttiinkin olettamus, että komintern on määrännyt kommunistien uuden asenteen. Ja tämä olettamus on nyttemmin osoittautunut oikeaksi.

Viime lokakuun puolivälissä pidätetyltä 10 vuotta salaisen kommunistipuolueen asioissa puuhailleelta tämän puolueen johtomieheltä Ville Honkaselta tavattiin eräs asiakirja, jonka hän kuulusteluissa tunnusti Suomen kommunistisen puolueen johdon laatimaksi. Asiakirja sisältää salaisen puolueen toimintaohjeet lähiaikojen työskentelyä varten Suomessa. Näissä ohjeissa oli määräyksiä m. m. siitä, millä tavoin kommunistisen eduskuntaryhmän oli suhtauduttava erinäisiin eduskunnassa esille tuleviin asioihin. Sairausvakuutuslakiehdotuksesta määrättiin ohjeissa sanasta sanaan seuraavalla tavalla: „1) Suhtautuminen lepäämään jätettyyn sairausvakuutuslakiin, joka tulee uusintakäsittelyyn eduskunnassa. Ensinnä: lakia vastaan on äänestettävä. Toiseksi: heti on alettava paljastaa poliittisissa päivälehdissä ja mahdollisuuden mukaan myös ammatillisissa lehdissä, työväen kokouksissa, työväen ammatillisten y. m. perusjärjestöjen kokouksissa sairausvakuutuslakiehdotuksen työväelle asettamat rasitukset ja kapitalisteille takaamat edut. Niinikään on paljastettava sosialidemokraattien johtajain osuus lain syntyyn ja sen huonontumiseen työväen etuja silmällä pitäen. (Vasemmalta: Valiokunnan mietintö!) Kolmanneksi: työväenjärjestöjen ja kokousten päätökset lakia vastaan on julkaistava ja näitä on sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän käytettävä hyväkseen. Eduskunnassa on ryhmän asianomaisessa valiokunnassa olevain jäsenten alunpitäen tuotava julkisuuteen taistelunsa tätä lakia vastaan. (Vasemmalta: Oikein! — Ed. Hakkila: Edustajaparkoja!) Eduskunnassa on ryhmän asian tullessa käsittelyyn selvästi ja terävästi paljastettava lakiehdotuksen taantumuksellinen luonne (Vasemmalta: Oikein!) sekä porvariston ja sosialidemokraattien johtajat työväen todellisen aseman parantamisen vastustajina, samalla kun on osoitettava, että kapitalismin pula ylipäänsä sekä erikoisesti sen pulan nykyinen kolmas kausi on omansa ajamaan porvaristoa ja sen agentteja taantumuksellisiin toimenpiteisiin kaikilla aloilla kapitalismin talouden kilpailukykyiseksi tekemiseksi, mitä taantumuksellisuutta porvaristo agentteineen pyrkii peittämään valhereformeilla — (sairausvakuutuslaki esim.) (Vasemmalta: Oikein. — Eduskunnasta: Miksei se keväällä ollut oikein?) Viidenneksi: on vaadittava joukkokokouksissa sekä ryhmän esiintymisessä edelleen, kuten aikaisemminkin, täydellistä kapitalistien kustannuksella toteutettua ja valtion takuulla toimeenpantua sairaus-, invaliidi-, äitiys-, työttömyys- y. m. vakuutusta (Ed. Ikola: Imetysvakuutusta!) Tässä yhteydessä on osoitettava, viitaten rappeutuvan kapitalismin aikaisen porvariston taantumuksellisuuteen, konkreettisten tosiasioiden valossa, että vain proletariaatin diktatuuri, kuten neuvostoliiton esimerkki osoittaa, voi toteuttaa työväenluokan etujen mukaisen yhteiskunnallisen vakuutuksen. (Vasemmalta: Oikein!) Pyydetään K. K:ta — s. o. Suomen kommunistisen puolueen keskuskomiteaa — nopeasti toimittamaan S. B:lle — s. o. Suomen Byrolle — Suomen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmälle ja vasemmistolaisille sanomalehdille suomenkielellä sekä sen kielisen aineiston puutteessa saksan, venäjän ja englannin kielellä aineistoa yhteiskunnallisesta lainsäädännöstä ja yhteiskunnallisesta vakuutuksesta Neuvostoliitossa.'' (Eduskun-

nasta: Niistä kuullaan täällä ensi kerralla suomeksi.)

Tämä asiakirja puhuu itse puolestaan. Lisättäköön ainoastaan, että sen laatijan, Suomen Kommunistisen puolueen, johto ja ylin elin on Moskovassa ja että tämän puolueen on kaikissa asioissa noudatettava kominternin määräystä. Sanottakoon myös, että työväenasiainvaliokunnan jäsenet muistavat, että asian käsittely valiokunnassa oli kommunististen valiokunnan jäsenten taholta suurin piirtein mainittujen määräysten mukaista samoin kuin heidän valiokunnan mietintöönsä liittämä vastalausekin pääasiassa vastaa annettuja ohjeita. Meille täällä eduskunnassa, samoin kuin meidän toimintaamme kaikkialla Suomessa seuraaville, on asian loppukäsittelyssä ilmenevä, onko meidän se häpeä kestettävä, että osaa Suomen kansan edustajia ei heidän valtiopäivätoiminnassaan ohjaakaan oikeus ja totuus, kuten perustuslaki vaatii, vaan vieras käsky.

P u h e m i e s: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja tätä ehdotusta on kannatettu, niin on asia valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 1 momentin mukaan pantava pöydälle. Kehoitan sen tähden seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Huttunen ed. Kivimäen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Kun ei ole toista ehdotusta tehty pöydällepanon aikaan nähden, p a n n a a n asia p ö y d ä l l e seuraavaan istuntoon.

10) Ehdotus valtion sairaalan rakentamisesta Kemiin.

Ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 22 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus Rovaniemen yleisen sairaalan laajentamisesta.

Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 23 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus erinäisten Turun ja Vaasan saaristossa olevien kuntien terveydenhoitoolojen parantamisesta.

Ed. Collianderin y. m. toiv. al. n:o 24 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään a i n o a a n k ä s i t t e l y y n.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. C o l l i a n d e r: Jag ser mig tvungen att yttra några ord med anledning av ekonomiutskottets betänkande. Det egendomliga har nämligen inträffat, att utskottet praktiskt taget till alla delar förordar motionen, men dock kommer till det resultatet, att det föreslår dess förkastande. Den enda skillnaden i uppfattning, som så vitt jag kunnat förstå föreligger, är den, som rör apoteksförhållandena. Men därvid har utskottet hängt upp sig på en sak, som endast i förbigående blivit i motionen om-

nämnd. Utskottet säger nämligen, att på grund av förordningen av den 17 december 1928 kan man icke mera inrätta annexapotek, och på denna grund kommer då utskottet till sitt förkastande förslag. Emellertid säges uti motionen endast i förbigående, med hänvisning till att då apotek i glest bebodda och fattiga trakter icke löna sig, det blivande apoteket måhända kunde inrättas såsom annex till redan existerande, och därvid hänvisas till, att man på Lövskär (Lavansaari) har ett sådant apotek som annex under apoteket i Björkö. Detta säges sålunda alldeles i förbigående. Utskottet hade alls icke behöft hålla sig till detta, emedan motionen utmynnar i ett förslag om att riksdagen ville hos regeringen hemställa, „att regeringen vid fördelning av anslag, som avse hälsovårdens främjande, måtte ihågkomma de och de namngivna kommunerna och vid fördelning av anslagen för apoteksväsendets främjande observera behovet av apoteket i ovannämnda kommuner''. Det som begäres är, att man i dessa kommuner skall få läkare och apotek, men det säges ingalunda, att dessa apotek skola inrättas såsom annexapotek.

Utskottet har sagt att ordnandet av hälsovårdsförhållandena i skärgården på grund av de långa distanserna och den glesa bosättningen i flera avseenden är lika svårt som i ödemarker. Däri har utskottet fullkomligt rätt. Det är verkligen så svåra förhållanden rådande där ute att riksdagen utan det ringaste betänkande hade bort kunna godkänna motionen. Men utskottet har synbarligen hållit sig till ett uttalande av den expert som har anlitats, generaldirektören i medicinalstyrelsen, och det löfte han avgivit, och på den grund föreslår det då att motionen i denna del förkastas liksom det också föreslår att den beträffande apoteken måtte förkastas.

Utskottet har således mera litat till löften av experten än till att regeringen skall hålla sin hand över denna sak. Detta utskottsbetänkande är också i övriga delar rätt märkligt, men jag skall inte beröra dem för ögonblicket. Vi komma då till det läge att ett riksdagsutskott på grund av löften från den anlitade sakförståndiges sida om att allt vad motionen begär skall uppfyllas avslår motionen. Detta är säkerligen icke ett lyckligt och korrekt förfarande från utskottets sida, men i förlitan på att allt vad utskottet anser att bör genomföras beträffande förbättring av hälsovårdsförhållandena i Åbo-land även genomföres skall jag för min del avstå från att göra ett yrkande om att motionen måtte godkännas, ehuru detta vore den naturliga konsekvensen också av utskottets eget uttalande.

Ed. Reinikainen: Aloitteentekijä pyrkii tällä aloitteellansa järjestämään sairaus- ja terveydenhoito-olot sekä Turun saaristossa että myöskin Vaasan ympärillä olevassa saaristossa. Meidän maassamme on erittäin vaikeasti järjestettävissä ylimalkaan terveyden- ja sairashoito saaristoissa. Meidän maassammehan ovat vuodenajat sellaisia, että ne tekevät saaristolaisille erittäin vaikeaksi saada kunnollista sairas- ja terveydenhoitoa, ja on ymmärrettävä, että aloitteentekijä, joka on lähellä tällaisia oloja, on tehnyt tällaisen aloitteen. Valiokunta on kuitenkin tullut hylkäävään kantaan niillä perusteilla, jotka valiokunnan mietinnöstä käyvät ilmi. Ensinnäkin, mitä tulee Turun saaristo-oloihin, niin on lääkintöhallituksen taholta ilmoitettu, että on suunniteltu tänne saaristoon, kuten valiokunnan mietinnöstäkin käy ilmi, perustaa n. s. ruttolääkärinvirka. Asia on sillä tavalla, että on ajateltu kansainvälisesti joka maahan perustaa erityinen n. k. ruttolääkärintoimi siltä varalta, että tulisi maahan rutto. Meidän maassammehan tällaisella lääkärillä tulee olemaan äärettömän vähän työtä. Me olemme siinä onnellisessa asemassa, että meillä ei ole tapahtunut tällaisia tapauksia. Sopiva paikka tällaiselle ruttolääkärille, jonka toimi kuitenkin on perustettava, on ajateltu olevan juuri Turun saaristossa ja tällä tavalla kysymys Turun saariston lääkäriolojen parantamisesta on ratkaistu. Kun tällainen ilmoitus on tehty, niin on luonnollista, ettei ole enää kehoitettava ryhtymään toimenpiteisiin tässä asiassa, koska juuri paraillaan ollaan toimenpiteissä sen asian hyväksi. Toinen on sitten kysymys lääkäriolojen järjestämisestä Vaasan seuduilla. Siinä valiokunta huomauttaa, että Vaasan ympärillä olevissa saarissa on eräässäkin yli 3,500 asukasta. Tällainen saari on niin suuri, että se kykenee järjestämään oman kunnanlääkärin ja on oikein, että aloite lähtee sieltä, kun lääkäriä tarvitaan, eikä eduskunnasta. Me joudumme mahdottomalle kannalle, jos täältä lähdetään perus-

tamaan kaikkiin kuntiin, joissa ei ole kunnanlääkäriä, erityinen lääkärintoimi. Kyllä nyt täytyy luottaa valistuneeseen ruotsalaiseen väestöön näillä paikkakunnilla, että he kykenevät ryhtymään toimenpiteisiin saadakseen oman kunnanlääkärin, sitä suuremmalla syyllä, kun lääkintöhallituksella ja valtiolla on tilaisuus avustaa tällaisen kunnanlääkärin palkkauksessa suuremmallakin summalla, kuin ylimalkaan on käytännössä. Jos katsotaan, että olosuhteet ovat sellaiset, että paikallinen väestö ei kykene maksamaan kunnollista palkkaa lääkärille, niin voi valtio sen tehdä. Kun asia on tällä tavalla, niin on luonnollista, että valiokunta tällaisen asian suhteen tulee hylkäävään kantaan. Aloitteentekijä huomauttaa apteekkioloista, että olisi syytä perustaa Turun saaristoon Turun apteekin haaraosasto ja Vaasan saaristoon Vaasan apteekin haaraosasto. Tästä valiokunta on huomauttanut, että nyt perustetaan oma erityinen itsenäinen apteekki, jota valtio avustaa. Näin on tehty Lavansaareen nähden, jossa on myönnetty 30,000 mk. apteekin avustamiseksi siellä paikkakunnalla. Näinollen siis valiokunta on tullut tässä asiassa hylkäävään ponteen sentakia, että toisessa paikassa on jo ryhdytty toimenpiteisiin ja toisissa paikoin on väärin täältäpäin kehoittaa. Siis samalla tavoin kuin kaikkien muiden asiain suhteen täällä eduskunnassa menetellään. Minä luotan niin paljon nykyiseen lääkintöhallitukseen, ettei tarvitse epäillä, etteikö sieltä tarpeeksi paljon varoja esitettäisi sairaalaolojen kehittämiseksi tässä maassa, ja toivon, että kehitys tällä alalla menee tarpeeksi hyvin eteenpäin, ainakin aloitteita nykyisen lääkintöhallituksen taholta on tarpeeksi tehty. Täällä eduskunnassa on aikanaan ollut paljon aloitteita, jota ovat olleet tarpeellisia ja hyödyllisiä, mutta mitä pitemmälle on aika kulunut, sen enemmän on osoittautunut, että tällaisten aloitteiden tekeminen on tarpeetonta. Ne aloitteet, joita nytkin on tehty ja joita on kaksi äskettäin hylätty ja joita aloitteen tekijät itse eivät ehdottaneet hyväksyttäviksi, osoittivat, että he ovat tehneet aloitteen vähemmän harkinnan perusteella. Kuten tästä lausunnosta käy selville, on aivan johdonmukainen se kanta, jonka valiokunta on ottanut, että on tultu hylkäävään p o n t e e n, vaikka asia perusteluissa katsotaankin hyväksi ja kannatettavaksi.

Ed. C o l l i a n d e r: Ekonomiutskottets ordförande säger, att det är onödigt att framställa ett sådant initiativ som detta. Utskottets uttalande visar, att det ingalunda är onödigt utan att vi just tack vare detta initiativ kunna hoppas på att få förhållandena ordnade i de svårast utsatta kommunerna i Åbo skärgård. Utan ett sådant initiativ tror jag ingalunda att saken hade kommit i det läge, vari den nu befinner sig. Då utskottets ordförande säger att den statliga epidemiska karantänstationen och dess läkare skulle kunna bliva utgångspunkten för ordnande av förhållandena, så vill jag också hoppas detsamma, men därför att man inrättar en karantänstation i Korpo socken är det ingalunda sagt att hälsovårdförhållandena skola bliva ordnade i Korpo, Houtskär och Iniö kommuner. Därtill fordras en hel rad andra åtgärder, och det är också därför som initiativet har kommit fram. Det säges ju där endast, att regeringen måtte beakta de försummade hälsovårdsförhållandena i de tre kommunerna. Det göres icke några bestämda förslag och säges icke vilka anslag, som skola beviljas, utan begäres endast att regeringen skall beakta hälsovårdsförhållandena. Utskottet hade gott kunnat godkänna detta förslag med sin egen motivering.

Ed. R y ö m ä: Ed. Collianderin y. m. nyt käsiteltävänä olevassa eduskunta-aloitteessa ehdotetut asiat riippuvat siitä, kuinka paljon näihin tarkoituksiin yleensä varoja on käytettävissä, ja minä toivoisin, että nämä asiat muistetaan, kun tullaan budjetissa vastaavien momenttien kohdalle. Muuten on asia ollut niin, että kunnat yleensä ottavat aloitteita näissä asioissa ja sitten niitä hoidetaan asianomaisissa virastoissa. Näissä kunnissa ei ole mitään aloitteita tehty ja senvuoksi ei ole näissä asioissa mitään toimittu. Ainoastaan Korpooseen nähden on suunnitelma olemassa, kuten talousvaliokunnan puheenjohtaja huomauttikin. Minä toivoisin, että ed. Colliander myöskin saisi aikaan sen, että kunnat ryhtyisivät aloitteen tekoon näistä kysymyksistä, niinkuin kunnat yleensä tekevät, ja sitten asia tulisi ratkaistuksi.

Ed. S e r g e l i u s: Också med fara för att rubba rdm. Collianders psykiska jämnvikt anser jag mig dock böra försvara eko-

nomiutskottet och särskilt dess svenskatalande medlemmar. (Rdm. Österholm: Det behövs nog!) Vi komma senare till rdm. Österholms motion, då jag förmodar att han skall försvara sin.

Jag kan icke förstå, vartill rdm. Colliander vill komma med sitt uttalande i detta ärende. Önskar han att regeringen skulle hålla sin hand över motionen? Men tror han att hans önskemål då bättre bleve förverkligat, än om, såsom förhållandena nu komma att gestalta sig, medicinalstyrelsen och dess chef, på vars ressort det ankommer, tager del av utskottets motivering. Det är medicinalchefen, som skall se till att de medel, som behövas för att förverkliga hr Collianders motion observeras i budgeten, och jag kan därför icke inse, då hr Colliander säger, att han är nöjd med utskottets uttalande, att detta bort formulera sin uppfattning i en särskild kläm. En sådan kläm, som han hade önskat, kunde utskottet icke omfatta utan borde, såsom han här också redan själv har förklarat, motiveringen förnöjt honom för denna gång. Hade herr Colliander önskat komma till något annat resultat än utskottet, borde han ha gjort ett positivt förslag, som möjligen kommit under omröstning. Jag har icke undertecknat hr Collianders motion, vilken delvis fotar på en förmodan, varom utskottet även alldeles riktigt anmärker. Redan på denna grund ansåg jag icke skäl förefinnas för ett precicerat uttalande och ej heller önskligt att rdm. Collianders motion skulle få en för utskottets vidkommande positiv avfattning under form av en kläm.

Jag tycker, att det resultat, till vilket utskottet har kommit, borde ha tillfredsställt hr Colliander och att sålunda ingen anmärkning från hans sida behöft anföras.

Ed. U. Hannula: Talousvaliokunnan herra puheenjohtajan lausunnon loppuosan johdosta pyydän huomauttaa, että olen tehnyt aloitteen sairaalan perustamisesta asutuskeskukseen, jossa on ainakin 12,000 työläistä. En voi käsittää, mitä harkitsematonta tällaisen aloitteen tekemisessä on, niinkuin hän väitti.

Ed. Colliander: Jag ber att få säga att efter herr Sergelius' uttalande kan jag gott förstå, varför utskottets förslag har blivit sådant det blivit.

Ed. Sergelius: Herr Collianders sista uttalande föranleder från min sida endast en kort replik, om jag också hade att ytterligare anföra anmärkningar, men jag tycker att man icke skall skjuta på sparvar med kanon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus Runnin kylpylän muodostamisesta valtion omistamaksi kansanparantolaksi.

Ed. Malmivaaran y. m. toiv. al. n:o 25 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Malmivaara: Aloite, joka tarkoittaa Runnin kylpylän muodostamista valtion omistamaksi kansanparantolaksi, on talousvaliokunnalta saanut, kuten edellisetkin aloitteet, nurjan kohtelun. Toivon eduskunnan käsittelevän sitä suopeammin.

Kuten valiokunta myöntää, ovat Runnin vesi ja hieronta Runnin ruostemullalla olleet kauan jo tunnetut tehokkaiksi parannuskeinoiksi osittain hyvinkin vaikeissa sairaustapauksissa. Varsinkin on moni reumatismin runtelema potilas parantunut niitä käyttämällä ja vielä useampi saanut lievennystä kipuihinsa. Tämän tähden muodostuikin Runni entisinä aikoina, jolloin siellä vielä ei ollut kallista kylpylää, huomattavaksi terveyslähdeparantolaksi, minkä yleisö suurimmalta osalta oli maalaiskansaa sekä Pohjois-Savosta että Pohjanmaalta. Valiokunta osuu aivan oikeaan lausuessaan, että suurin osa potilaista on ollut heikkovaraisia ja että Runnin terveyslaitoksen sulkeminen olisi epäilemättä suuri vahinko sille vähävaraiselle yleisölle, joka ei voi siirtyä kalliisiin kylpylaitoksiin hoitamaan ter-

veyttään. Minä pyytäisinkin arvoisia edustajia määritellessään kantansa kiinnittämään erikoista huomiota nimenomaan tähän seikkaan.

Myönnettyään Runnin veden parantavan vaikutuksen ja todettuaan etupäässä vähävaraisen maalaiskansan käyttäneen sitä hyväkseen, esittää valiokunta kuitenkin perusteilla, jotka tuntuvat osittain haetuilta, että kysymyksessä oleva aloite hylättäisiin. Runnin omistajat eivät ole muka itse tarjonneet laitostaan valtiolle eikä ole edes summittaista tietoa kertakaikkisista enempää kuin vuotuisistakaan kustannuksista, väittää valiokunta. Minä luulisin kuitenkin vakuutuksen useamman eri ryhmiin kuuluvan kansanedustajan allekirjoittamassa ja eduskunnalle osoitetussa aloitteessa riittävän takeeksi siitä, että Runnin terveyslähde ja kylpylä ovat todella nykyjään valtion ostettavissa. Kun aloitteessa sitäpaitsi pyydetään tällä kertaa vain tutkimuksen toimeenpanemista siitä, onko todella aihetta, kuten aloitteen tekijät olettavat olevan, muodostaa Runni kansanparantolaksi tai ei, ja jos on, suunnitelman laatimista, josta kävisi ilmi minkäsuuruinen tämä parantola olisi oleva, hoitaisiko sitä valtio ehkä välittömästi vai vuokraisi sen määrätyillä ehdoilla jollekin yksityiselle tai yhtymälle, kun siis on kysymys vasta tästä, niin lieneehän selvää, että tällä hetkellä ei ole tietoa kustannuksista. Kuten aloitteessa mainitaan, ovat Runnin omistajat valmiit myymään valtiolle laitoksensa rakennuksineen sekä 70 hehtaarin maa-alueen, johon kuuluu sekä viljeltyä että metsämaata puolentoista miljoonan markan kauppasummasta. Mutta nythän voisi toimeenpantavassa tutkimuksessa käydä selville, että parantola tulisikin toimeen huomattavasti pienemmällä pinta-alalla. Näin ollen ei edes ostohinta ole vielä arvioitavissamme. Käsitykseni mukaan tulisi toimeenpantavassa tutkimuksessa ottaa myös harkittavaksi, eikö valtion olisi, jos se kerran ostaisi Runnin, suunniteltava sitä vain terveyslähdeparantolaksi eikä nykyaikaiseksi kylpyläksi. Siinä tapauksessa olisivat luonnollisesti vuosittain kustannukset sen hoidosta aivan pienet eivätkä kertakaikkiset ylittäisi paljoakaan ostohintaa.

Rohkenen siis toivoa, että eduskunta nyt hyväksyisi vaatimattoman toivomusaloitteemme ja soisi siten meille tilaisuuden joillakin seuraavista valtiopäivistä päättää, nähtyämme silloin tarkat kustannusarviot, tuleeko Runnista todella kansanparantola, vai siirtyykö se ehkä jollekin puutavarayhtiölle, menettäen siten viimeisenkin merkityksensä.

Talousvaliokunnan mielestä olisi suotavinta, että yksityinen henkilö tai yhtymä, mahdollisesti valtion kannattamana ottaisi Runnin yrityksen hoitoonsa. Minä pyydän tämän johdosta vain huomauttaa, että Runni on muutamia vuosia sitten nauttinut 3,000 markan valtionapua, jonain vuonna 20,000 markan, määrättyjen vapaasijojen vastikkeena. Mutta saatu kokemus ei kehoita palaamaan tähän järjestelmään takaisin. Kansanparantolaa ei minun nähdäkseni Runnista tule muuten kuin valtion hoidossa.

Valiokunta rinnastaa vielä perusteluissaan Runnin maamme muiden kylpyläin kanssa, arvellen, että tutkimus olisi uloitettava niihinkin, jos sellainen kerran pannaan toimeen Runnilla. Runni on kuitenkin ainutlaatuinen laitos meidän maassamme, sillä eihän sen merkitys riipu siinä määrin kylpylästä kuin sen terveyslähteestä. Minulla kyllä ei ole mitään sitä vastaan, että ryhdytään jälleen toimiin vapaapaikkojen hankkimiseksi vähävaraisia varten huomattavimmissa kylpylaitoksissamme. Mutta mielestäni olisi nyt aika kehittää Runnista, jonka lähteen veroista ei löydy monessa maassa, todellinen kansanparantola.

Eduskunnan toimintaa sairaala- ja parantolaolojen kehittämiseksi maassamme on yleensä voitu seurata mielihyvin. Sopinee siis odottaa että eduskunta päättäisi nytkin ryhtyä toimiin yhden ainoan kansanparantolan perustamiseksi reumaattisia kipuja varten seudulle, missä luonto tarjoaa siihen erittäin hyvän tilaisuuden. Minä rohkenen näin ollen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus, toimeenpantuaan tarpeellisen tutkimuksen, laatisi suunnitelman Iisalmella sijaitsevan Runnin kylpylän muodostamiseksi valtion omistamaksi kansanparantolaksi ja että hallitus suunnitelman valmistuttua tekisi eduskunnalle esityksen sen toteuttamiseksi tarpeellisten varojen myöntämisestä.

Ed. Nurmesniemi: Kannatan ed. Malmivaaran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa en ed. Malmivaara ed. Nurmesniemen kannat-

tamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus, toimeenpantuaan tarpeellisen tutkimuksen, laatisi suunnitelman Iisalmella sijaitsevan Runnin kylpylän muodostamisesta valtion omistamaksi kansanparantolaksi ja että hallitus suunnitelman valmistuttua tekisi eduskunnalle esityksen sen toteuttamiseksi tarpeellisten varojen myöntämisestä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Malmivaaran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Malmivaaran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 43 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 28.

Eduskunta on hyväksynyt talousvaliokunnan ehdotuksen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

14) Määrärahaa osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13;

15) Ehdotuksen laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

16) Maaseudun tieolojen saattamista nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 17,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

26. Perjantaina 8 p. marraskuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyt ehdotukset sairausvakuutuslaiksi ja laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta 539

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainitut lakiehdotukset.

2) Ehdotus määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn .... —

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 57.

3) Ehdotus maaseudun tieolojen saattamisesta nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi ..... —

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 67.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin 616

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31.

Toinen käsittely:

5) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta ..... —

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 19 a ja 19; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 21.

6) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 15 a ja 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 4.

7) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

8) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

9) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

10) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, sekä laiksi Helsingin Yliopis-

Siv.

ton järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta ..... —

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 61 lisäyksistä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon ..... —

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen 617

13) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930 ..... „

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta tulitikkuverosta ..... „

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta makeisvalmisteverosta ..... „

16) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat M. Hannula, Talvio ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän loppuistunnosta virkatehtävien takia ed. Mäkelä ja toistaiseksi sairauden vuoksi ed. Waljakka.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Hallituksen esityksen n:o 38 peruutus.

Puhemies: Eduskunnalle on saapunut tasavallan presidentin kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Erinäisistä syistä on Hallitus pitänyt tarpeellisena antaa Eduskunnalle uuden esityksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930, minkä johdosta samasta asiasta Eduskunnalle annettu esitys viime heinäkuun 31 päivältä n:o 38, valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n nojalla, täten peruutetaan.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1929.

Tasavallan Presidentti
Lauri Kr. Relander.

Valtiovarainministeri Tyko Reinikka.

Till Riksdagen.

Av särskilda orsaker har Regeringen ansett nödigt överlämna till Riksdagen en ny proposition angående lag om uppbärande av tull under år 1930, i följd varav den Riksdagen i samma ärende förelagda propositionen n:o 38 av den 31 sistlidna juli, i stöd av 28 § i riksdagsordningen, återtages.

Helsingfors den 8 november 1929.

Republikens President
Lauri Kr. Relander.

Finansminister Tyko Reinikka.

Puhemies: Työjärjestyksen 54 §:n mukaan on, jos hallituksen esitys peruutetaan, niinkuin valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n 3 momentissa on edellytetty, asian käsittely keskeytettävä sillä asteella, millä se silloin on. Kun nyt peruutettu hallituksen esitys on lähetetty valmistavaa käsittelyä varten valtiovarainvaliokuntaan, ehdottaa puhemiesneuvosto, että tapahtuneesta esityksen peruuttamisesta annettaisiin eduskunnan pöytäkirjanotteella tieto valtiovarainvaliokunnalle.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 2 päivältä saapunut hallituksen esitys n:o 61 lisäyksistä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon sekä kirjelmän ohella tältä päivältä hallituksen esitys n:o 62 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930, n:o 63 väliaikaisesta tullauskiellosta ja n:o 64 laiksi kansanopistojen valtioavusta.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Vuoden 1929 ensimmäisillä valtiopäivillä lepäämään jätetyt ehdotukset sairausvakuutuslaiksi ja laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Mainittujen lakiehdotusten johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Viime täysistunnossa aloitettiin keskustelu asiasta. Sitä voidaan nyt jatkaa.

Keskustelu:

Sosialiministeri Paavilainen: Arvoisa herra puhemies! Esillä olevan sairausvakuutuslakiehdotuksen johdosta pyydän saada kosketella erinäisiin periaatteellisiin ja käytännöllisiin näkökohtiin, joita mielestäni ei saisi unohtaa, kun nyt käydään lakiehdotuksen lopullista kohtaloa ratkaisemaan.

Kaikissa sivistysmaissa tunnustetaan, että eräs nykyisen yhteiskunnan tärkeimpiä tehtäviä on hoivata ja turvata heikossa taloudellisessa asemassa olevia jäseniään näiden joutuessa vaihtelevissa elämän kohtaloissa sellaiseen tilaan, etteivät he kykene itseään auttamaan. Tämä on tärkeää ei ainoastaan inhimillisistä syistä, vaan myös yhteiskunnalliselta ja kansantaloudelliselta kannalta katsottuna, sillä ihmistyö ja ihminen on yksi tuotannon päätekijöitä, minkä vuoksi on tärkeää, että hän mahdollisimman kauan pystyy täyttämään tehtävänsä tai, jos hän sairauden, tapaturman, vanhuuden tai muun hänestä itsestään riippumattoman syyn takia joutuu sellaiseen tilaan, ettei hän kykene itsestään huolehtimaan, saa sellaisen hoidon, että hän mahdollisimman pian tulee jälleen hyödylliseksi yhteiskunnan jäseneksi tai työkyvyttömäksi joutuessaan saa ihmisarvoaan vastaavan toimeentulon.

Tällaisen huollon aikaansaaminen on sosialipolitiikan tehtävä. Tämä tehtävä on erinomaisen tärkeä, sillä sen avulla on tarkoitus saada yhteiskunnalliset olot muovailluiksi sellaisiksi, että työtä ja toimintaa, vaivannäköä ja ponnistusta pelkäämättömien yhteiskunnan jäsenten keskuudessa tyytyväisyys oleviin oloihin olisi mahdollisimman suuri tai ainakin oikeutetut aiheet tyytymättömyyteen mahdollisimman vähäiset. Sosialipolitiikka pyrkii siis omine keinoineen luomaan sellaista ilmapiiriä, että yhteiskunnallinen rauha ja eri yhteiskuntaluokkien välinen yhteistyö olisi ei ainoastaan mahdollinen, vaan myöskin mahdollisimman kestävä. Tämä on välttämätön edellytys valtiomahtien menestykselliselle toiminnalle valtion tarkoitusperien toteuttamisessa, mikä ei voi olla muu kuin kansakunnan kaikinpuolinen menestys. Mutta samalla kun tämä sosialipolitiikan tärkeys tunnustetaan, on muistettava, että sosialipolitiikan käytäntöön soveltaminen siten, että se kansakunnan kokonaisetujen kannalta katsottuna kantaisi mahdollisimman hyviä hedelmiä, on erittäin vaikea sekä suurta harkintaa ja arvostelukykyä kuin myöskin asiantuntemusta vaativa tehtävä.

Lisäksi on pidettävä mielessä, että sosialipolitiikassa pyrkivät eräät psykoloogiset tekijät näyttelemään paljon suurempaa osaa kuin useimmilla muilla inhimillisen toiminnan aloilla. Näin on varsinkin sosialilainsäädännön laita. Voidaan sanoa, että se on useaan muuhun lainsäädäntöön nähden siinä suhteessa erikoisasemassa, että sosialilakeja säädettäessä tehdään paljon helpommin ja pahempia erehdyksiä kuin muita lakeja laadittaessa. Se johtuu tietenkin pääasiassa siitä, että tunnesyyt ja agitationäkökohdat sosialisia lakeja laadittaessa useasti tunkevat syrjään asialliset näkökohdat, ja kun lisäksi monissa tapauksissa puuttuu kokemusta omasta maasta eikä tule tutkituksi, ei ainoastaan, mitä edullisia, vaan myöskin mitä epäedullisia vaikutuksia vastaavilla laeilla on ollut muissa maissa, tehdään helposti erehdyksiä, vieläpä hyvinkin pahoja.

Näin on laita varsinkin sosialivakuutuslainsäädännön alalla. Tästä on meilläkin kokemusta työväen tapaturmavakuutuksesta. Kun työväen tapaturmavakuutusta koskeva laki nelisen vuotta takaperin kokonaan uusittiin, tehtiin, kokemuksen puutteessa ja uskoen ihmisiä paremmiksi kuin mitä he ovat, eräitä erehdyksiä, jotka ovat antaneet aihetta suurille väärinkäytöksille sekä myöskin suuresti vaikeuttaneet lain toimeenpanoa. Senvuoksi ja huomioonottaen ne erehdykset, mitä muualla sosialivakuutusta ja etenkin sairausvakuutusta koskevassa lainsäädännössä on tehty, tulee meidän välttää tai ainakin koettaa välttää uusimasta samoja erehdyksiä, kun on kysymyksessä sosialivakuutuslainsäädännön edelleen kehittäminen. Jälempänä tulen Saksan ja Norjan sairausvakuutusta koskevilla esimerkeillä osoittamaan, mitä väärinkäytösmahdollisuuksia voi syntyä, kun ei ole arvattu olla riittävän varovaisia ja kaukonäköisiä näiden maiden sairausvakuutuslakeja laadittaessa. Päävika on mielestäni siinä, että niiden henkilöiden moraaliin, kuntoon ja rehellisyyteen luottaen, joiden hyväksi näitä lakeja on säädetty, lain säännöksissä ei ole oltu tarpeeksi varovaisia. Omista ja muiden tekemistä erehdyksistä meidän on otettava oppia ja pidettävä mielessä, että sosialivakuutuslakeja säädettäessä ei pidä mennä pitemmälle kuin mitä todellinen tarve ja yhteiskunnallinen tarkoituksenmukaisuus vaativat. Ellei tätä muisteta, on helposti vaara tarjona, että tarkoitettu yhteiskunnallinen parannus synnyttää uusia epäkohtia, jotka taloudellisesti saattavat muodostua sangen raskaiksi ja yhteiskuntamoraaliselta kannalta erittäin haitallisiksi, mutta joiden korjaaminen, se kun tulisi koskemaan hyvin suurten joukkojen saavutettuja oikeuksia, voisi käydä hyvin vaikeaksi, jopa ylivoimaiseksi.

Sairausvakuutusta samoinkuin sosialivakuutusta yleensä koskevaa lainsäädäntöä on niin muodoin kehitettävä siten, että mahdollisimman täydellisesti saavutettaisiin sosialivakuutuksen yksi tärkeimmistä tarkoitusperistä, nimittäin yhteiskunnallisten olojen kehittäminen sellaiseksi, että yksilön toimintatarmo ja itseluottamus sekä pyrkimys yhteiskunnan avun kautta omin avuin tulla toimeen, lisääntyisivät.

Mitä sairausvakuutukseen yleensä tulee, ollaan sitä tarkoittavan yhteiskunnallisen huollon merkityksestä, jota sairausvakuutuksella koetetaan saavuttaa, kaikissa sivistysmaissa ja niin meilläkin suurin piirtein katsoen yhtä mieltä. Ainoastaan hankittujen etujen laatuun ja suuruuteen sekä niihin keinoihin nähden, joilla tarkoitetut edut ovat tarkoitustaan vastaavimmin saavutettavissa, ollaan eri mieltä. Sairausvakuutus, samoinkuin sosialivakuutus yleensä, on näet ensi sijassa kustannuskysymys, kysymys siitä, jaksaako jonkun maan kansantalous ja mihinkä määrään saakka sen aiheuttamat rasitukset kantaa.

Kuten edellä esitetyistä yleisistä näkökohdista käy ilmi, on yhteiskunnalliseen uudistustyöhön suhtauduttava myötämielisesti, mutta samalla asiallisesti ja harkitusti.

Mutta yhteiskunnan kokonaisuuden etua silmälläpitäen ei voida ummessasilmin hyväksyä esillä olevaa lakiehdotusta. Laki on tosin pääpiirteiltään rakennettu oikealle pohjalle, mutta se sisältää niin suuria puutteita, ettei se vastaa tarkoitustaan. Koskettelen niistä tässä eräisiin tärkeimpiin.

Periaatteelliselta ja yhteiskunnalliselta kannalta katsottuna on yksi päämuistutuksista tätä lakiehdotusta vastaan se, että se jättää lain ulkopuolelle satoja tuhansia sellaisia vähäväkisiä työläisiä, jotka ovat enimmin tämän lakiehdotuksen tarkoittaman avun tarpeessa. Toinen päämuistutus koskee lakiehdotuksen 44 §:n 1 momenttia.

Siinä sanotaan: „sairausrahaa maksetaan kultakin päivältä, minkä työntekijä on estetty tavallista työtään suorittamasta, sunnuntai- ja juhlapäivät mukaan luettuina, kolmannesta päivästä alkaen työstä estymisen jälkeen sitä päivää lukuunottamatta, jona este alkoi''. Nämä määräykset tulevat sekä taloudelliselta että yhteiskuntamoraalisilta seurauksiltaan muodostumaan erittäin kohtalokkaiksi, jos tästä lakiehdotuksesta tulee laki. Ne ovat sisällöltään täsmälleen samanlaisia, kuin vastaavat päivärahan saantia koskevat määräykset voimassaolevassa tapaturmalaissa sekä karenssiajan pituuteen nähden samanlaiset, kuin esimerkiksi Saksan ja Norjan sairausvakuutuslaeissa. Mainitut määräykset tulevat, kuten tapaturmavakuutuksesta omassa maassa saatu kokemus sekä kokemukset Saksan ja Norjan sairausvakuutuksista osoittavat, avaamaan portit sellaiselle keinottelulle ja ja väärinkäytöksille, että siitä tällä hetkellä ei voi olla aavistustakaan. Asian valaisemiseksi ja esitetyn väitteen todistamiseksi on syytä lähemmin tutustua niihin kokemuksiin, mitä tapaturmavakuutuksesta meillä ja sairausvakuutuksesta Saksassa ja Norjassa on saatu.

Se tapaturmavakuutuslain määräys, että päiväraha maksetaan, niin kauan kuin vahingoittunut on kykenemätön suorittamaan t a v a l l i s t a työtään, on vienyt sellaiseen laintulkintaan, että vakuutusneuvosto pitää tavallisena työnä sitä työtä, jossa tapaturma sattui. Tästä taasen on ollut seurauksena, että vahingoittuneet epälukuisissa tapauksissa väittäen olevansa kykenemättömiä suorittamaan tavallisia töitään, ovat sitävastoin tehneet kaikenlaisia joko omia kotiaskareitaan tai olleet ansiotyössä jonkun toisen työnantajan luona jossakin toisenlaisessa työssä, kuin missä tapaturma sattui, sekä tästä ansainneet yhtä paljon kuin tapaturman aiheuttaneessa työssä, kantaen sen ohella 100 %:n työkyvyttömyyden perusteella päivärahaa, ja tämän sillä syyllä, että muka ovat olleet kykenemättömiä tavalliseen työhönsä. Sanontatapa „tavallinen työ'' esillä olevassa laissa on pidettävä kokonaan onnistumattomana eikä minun tietääkseni sellaista määräystä ole minkään muun maan sairausvakuutuslaissa. Esimerkiksi Saksan, Norjan ja Tshekkoslovakian lait puhuvat vain työkyvyttömyydestä yleensä eikä työkyvyttömyydestä tavalliseen työhön.

Kolmen päivän karenssiaika tapaturmavakuutuksessa on sen jälkeen, kuin 1926 alusta lukien korkein päiväraha koroitettiin 10 markasta 30 markkaan naineille ja 25 markkaan naimattomille, aiheuttanut vähäisten tapaturmain luvun tavattoman nousun kaikissa työväen tapaturmavakuutusta harjoittavissa tapaturmavakuutuslaitoksissa. Tämä ei suinkaan johdu siitä, että Suomen kansa ja sen työväestö olisi tullut tapaturmille entistä alttiimmaksi, vaan siitä, että koroitettujen korvausten johdosta on katsottu maksavan vaivan hakea korvausta kaikenlaisista vähäpätöisistä vammoista, joista aikaisemmin ei tehty mitään ilmoitusta, sekä lisäksi käydä niiden takia useita kertoja lääkärissä, aiheuttaen siten turhia kuluja ei yksin päivärahan vaan myöskin lääkärin palkkioiden ja matkakulujen muodossa. Kokemuspiirissäni on eräskin tapaus, jossa vahingoittunut vähäisen sormivamman takia kävi 19 kertaa lääkärissä. Tällainen ei tosin ole erittäin imartelevaa asianomaiselle lääkärillekään, joka ansaitsemisenhalun takia on sellaista sallinut.

Niissä yhtiöissä, joissa tätä ilmiötä on tarkemmin tutkittu, on huomattu, että sellaisten tapaturmien luku, jotka eivät ole aiheuttaneet työkyvyttömyyttä, vaan ainoastaan lääkärinhoitoa, ei ole suhteellisesti lisääntynyt, eikä myöskään sellaisten, joista on ollut seurauksena työkyvyn menetys tahi vähennys vuotta pitemmäksi ajaksi. Lisääntyminen koskee yksinomaan sellaisia tapauksia, joista on ollut seurauksena ohimenevä vamma ja joissa siis ei tule kysymykseen invaliditeettikorvaus vaan ainoastaan päiväraha ja sairashoitokustannukset. Näiden tapausten luku on tuhatta vuosityöntekijää kohti lisääntynyt 1926—28 eräässä pääasiassa maataloustyöväkeä vakuuttavassa yhtiössä noin 40 % sekä eräässä miltei yksinomaan teollisuustyöväkeä vakuuttavassa yhtiössä kokonaista 66 %. Tämän lisäksi on havaittu se ikävä ilmiö, että tapaturmapotilaat hyvin lukuisissa tapauksissa koettavat pitkittää sairausaikaa. Allekirjoittaneen kokemuspiirissä on tapauksia, joissa lääkärin todistuksen mukaan, johon lääkärit merkitsevät työkyvyttömyysajan tavallisesti potilaan oman

ilmoituksen perusteella, ne asian syystä tai toisesta jouduttua tarkemman tutkimuksen alaiseksi, todellisuudessa ovat olleet 50, 80 jopa 100 %:kin lyhyempiä kuin lääkärintodistuksessa on mainittu.

Kun edellämainitunlaiset ilmiöt ovat mahdolliset tapaturmavakuutuksessa, jossa sairauden aihe, vamma, on näkyvissä, niin kuinka paljon suuremmassa määrässä onkaan tällaisella kehityksellä mahdollisuutta sairausvakuutuksessa, jossa sairauden ulkonaiset tuntomerkit useissa tapauksissa ovat joko perin vaikeasti tai ei ollenkaan todettavissa, etenkin mikäli on kysymyksessä pää-, sydän-, vatsa- ja lihaskivut. Edellämainittuun suuntaan tapahtuvasta kehityksestä sairausvakuutettujen keskuudessa mainittakoon tässä eräitä numeroita Saksan ja Norjan oloista, joissa maissa pakollinen sairausvakuutus on voimassa. Norjassa oli sairauspäiviä kutakin sairaskassan jäsentä kohti v. 1920 6.9, 1923 7.5, 1925 7.8 ja 1927 8.5. Sairaspäivien luvun lisääntyminen vuodesta 1920 vuoteen 1927 oli siis 20 %. Saksassa tuli kutakin kassan jäsentä kohti sairaspäiviä vuonna 1890 15.9, v. 1895 6.2, vuonna 1900 6.8, v. 1905 7.9, v. 1910 8, v. 1925 12.5, v. 1927 12.4. Sairaspäivien luvun lisäys oli siis vuodesta 1890 vuoteen 1927 kutakin kassan jäsentä kohti 110 % eli suurempi kuin kaksinkertainen sekä vuodesta 1910 vuoteen 1927 55 %.

Vuosina 1890—1910, jolloin Saksan sairausvakuutuslakiin ei tehty sanottavia muutoksia ja jolloin myöskään maailmansodan aiheuttamia järkytyksiä Saksan taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa oloissa sekä väestön ikäryhmityksessä ei ollut tapahtunut, oli sairauspäivien luvun kasvu kassan jäsentä kohti 35.5 %.

Kun viime kesänä m. m. näihin maihin tekemälläni, sosialivakuutuksen eri haaroja koskevalla tutkimusmatkallani kysyin eräiltä tunnetuilta sairausvakuutusmiehiltä sekä Norjassa että Saksassa, mistä sairauspäivien luvun lisääntyminen johtui, vaikka tiettävästi sekä Norjan että Saksan kansojen yleinen terveydentila ja hygieeniset olot vastaavana aikana olivat suuresti parantuneet sekä väestön kuolleisuus paljon pienentynyt, sain vastaukseksi, että siihen on useampia syitä, kuten se, että sairastuneisuus pula-aikoina samoinkuin työlakkojen ja työsulkujen vallitessa kuin myöskin pyhäaikoina lisääntyy. Samoin se seikka, että sairausrahaa, jota aikaisemmin ei maksettu sunnuntaipäiviltä, mutta myöhemmin on alettu niiltäkin päiviltä suorittaa, on lisännyt sairastuneisuutta siten, että harvoilla, jotka parantuvat esim. perjantaina tai lauantaina on halua ilmoittautua työkykyisiksi ennenkuin vasta maanantaina. Samalla myönnettiin, että myöskin sairauden teeskentely, luulosairaus ja vakuutusneuroosit ovat olleet lisääntymässä. Samoin mainittiin ilmiön syyksi myöskin se, että lääkärikunnan keskuudessa ei olla läheskään yhtä tarkkoja kuin aikaisemmin sairaustodistuksia annettaessa, vaan päinvastoin.

Vertailun vuoksi haluan tässä mainita vastaavia lukuja Tanskasta, jossa, kuten tunnettua, sairausvakuutus ei ole pakollinen, mutta silti erittäin laajalle levinnyt käsittäen noin 1 ½ milj. ihmistä. Tanskaa koskevat numerot osoittavat, että sairauspäiviä tuli kutakin kassan jäsentä kohti vuonna 1901 miesten keskuudessa 5.6 ja naisten keskuudessa 5.1. Vuonna 1925 olivat vastaavat luvut 4.3 ja 5.2 sekä 1927 4.6 ja 5.5.

Kuten esitetyistä luvuista käy ilmi, on Tanskassa sairauspäivien luku kutakin kassan jäsentä kohti aina ollut melkoista alhaisempi kuin Saksassa ja Norjassa, sekä siihen sijaan, että se viimeksimainituissa maissa on varsin huomattavasti noussut, on se Tanskassa jonkunverran alentunut. Tämä ilmiö johtuu tietenkin osaksi siitä, että Tanskan laki niistä ehdoista, joilla valtioapua sairaskassoille annetaan, sallii kassojen säännöissään määrätä karenssiajan 6 päiväksi, jota oikeutta enemmistö kassoista on käyttänyt hyväkseen, sekä osaksi siitä, että sairausrahan osuus vakuutussuorituksissa on Tanskassa pienempi kuin Norjassa ja Saksassa. Esim. v. 1927 olivat sairausrahan suorituksesta johtuvat menot kaikista sairausvakuutusmenoista Norjassa 32 %, mutta Tanskassa ainoastaan 18 %.

Sen johdosta, että täällä meillä on tahdottu tehdä uskottavaksi, että Saksan sairausvakuutuksessa ei olisi väärinkäytöksiä eikä myöskään tyytymättömyyttä sairausvakuutusta kohtaan, sallittaneen minun tässä edellämainittuihin omiin kokemuksiini perustuvien havaintojen lisäksi esittää eri tahoilta kirjallisuudesta poimittuja tietoja.

Saksan sairaskassojen pääliitto, johon kuuluu yli 11 milj. jäsentä, pani v. 1926

toimeen kontrollitutkimuksen, missä määrin todella kaikki ne kassan jäsenet, jotka olivat sairaiden kirjoissa, todella olivat sairaita. 778 kassasta, joiden jäsenluku oli 7,918,412, oli 1,259,016 työkyvyttömäksi ilmoitettua sairasta eli siis suunnilleen noin 16 % vakuutettujen luvusta kutsuttu jälkitarkastukseen. Näistä jäi 198,142 tarkastuksesta pois ilmoittaen itsensä terveiksi, 219,913 antoivat heti ilman tutkimusta merkitä itsensä terveiden kirjoihin ja 292,133 huomattiin jälkitarkastuksessa työkykyisiksi. Jälkitarkastuksen alaisista todettiin siis heti 710,188 eli 56.5 % työkykyisiksi. Nämä luvut puhuvat itse puolestaan ilman enempiä selvityksiä.

Danzigilainen lääkäri, tohtori Liek, jonka kirjasta „Sosialivakuutuksen aiheuttamat vahingot'' nämä tiedot on otettu, esittää muitakin esimerkkejä sekä omasta, että lääkäritoveriensa kokemuspiiristä ja kirjallisuudesta, jotka osoittavat kuinka tavattoman laajalle keinottelu sairausvakuutuksen alalle Saksassa on levinnyt. Sen johdosta, että tämä kirja on huomattavissa saksalaisissa lääketieteellisissä aikakauskirjoissa saanut kiittäviä arvosteluja osakseen, sekä siitä otettu ainakin 2 painosta, osoittaa, että ne tiedot, joita tohtori Liek kirjassaan esittää, eivät ole tuulesta temmattuja.

Samansuuntaisia kokemuksia kuin tohtori Liek ovat tehneet monet muutkin saksalaiset lääkärit, joista tässä mainitsen elsassilaisen tri Specklinin, joka Suomen lääkäriliiton kutsusta (Ed. Paasivuori: Olisitte kutsuneet tännekin!) oli täälläkin joku aika sitten esitelmöimässä. Tri S. on varsinkin Ranskan lääkäripiireissä hyvin tunnettu henkilö ja on hän jo pitemmän ajan kuluessa esiintynyt sairausvakuutuksen kriitillisenä tarkastelijana. Esitelmässään, joka tietääkseni on painettuna jaettu myöskin arv. kansanedustajille, Specklin esittää lukuisia esimerkkejä niistä väärinkäytöksistä ja sairauden teeskentelyistä, mitä hän on huomannut Elsassissa. Koska arvaan, että esillä olevan asian herättämän mielenkiinnon takia arv. edustajat ovat lukeneet tämän esitelmän (Ed. Paasivuori: Ei ole luettu!), en ryhdy sen runsaasta ainevarastosta poimimaan muuta kuin jonkusen esimerkin, jotka koskevat erästä Elsassilaista sairaskassaa. Tohtori S. mainitsee, että v. 1869 yksityinen työntekijä oli 7 ½ päivää vuodessa työkyvytön, nykyjään 19—25 päivää huolimatta suhteellisesti jättiläismäisessä määrässä parantuneista hygienisistä olosuhteista. Eräs suuri teollisuuslaitos Ranskassa, jossa ei ole pakkovakuutusta, pani v. 1927 merkille työläistä ja vuotta kohti 8.7 sairauspäivää, mutta sen pakkovakuutuksessa Elsassissa oleva haaraliike 13.5 päivää. Ajan voittamiseksi en halua näitä esimerkkejä enempää jatkaa, mainitsen vain yleisesti, että kun vertaa niitä tietoja ja kokemuksia, joita tri S. esittää esitelmässään, Liekin kirjassa esitettyihin, huomaa, että kokemukset käyvät yhteen ja että vakuutetut niin Danzigissa kuin Elsassissakin ovat samanlaisen keinotteluhengen turmelemia ja että lääkärit joko tahtoen tai tahtomattaan ovat siinä mukana.

Ne kokemukset, joihin myöskin ruotsalainen lääkäri Gibson tutkiessaan viime kesänä Saksan sairausvakuutusoloja on tullut, eivät ole erityisen ilahduttavia. Mainittu lääkäri lausuu: „Jo itse vakuutuspakko sellaisenaan synnyttää enemmän tai vähemmän tietoista halua saada vastakorvaukseksi mahdollisimman paljon etua — jos minun kerran täytyy maksaa, niin täytyy minun myöskin saada siitä valuuttaa vastikkeeksi —. Vähäisinkin kipu, johon vakuuttamaton henkilö tuskin kiinnittäisi mitään huomiota, voi niinollen vakuutetulle tulla tulolähteeksi ilman työtä. Vammaa hoidetaan hellästi, jotta se tulisi niin pitkäikäiseksi kuin mahdollista. Todellisessa sairaudessa taasen koetetaan lykätä täydellistä parantamista mahdollisimman pitkälle eteenpäin.'' Sanottu lääkäri koskettelee myöskin erästä toista puolta näistä sairausvakuutuksen epätoivoisista vaikutuksista, nimittäin sen turmelevaa vaikutusta lääkäreihin. Hän sanoo: „Sairaalla on oikeus itse valita hyvin suuresta lääkärijoukosta se, jolle hän antaa luottamuksensa. Kilpailu lääkärien välillä pakottaa heidät uskomattoman alhaisiin taksoihin. Heidän täytyy senvuoksi, jos he tahtovat elää, hankkia itselleen niin suuri määrä potilaita kuin mahdollista. Seurauksena tästä on suurliikkeen harjoittaminen, jonka kautta jokainen kunnollinen tutkiminen käy mahdottomaksi. Lääkärit kirjoittavat reseptin ja ennenkaikkea sairaskassatodistuksen täysin tietoisina siitä, että kieltäytyminen on hyödytöntä, koska siinä tapauksessa joku muu vähemmän omantunnontarkka lääkäri ottaa tehtävän suorittaak-

seen. Tällä tavoin on niin suuri osa lääkärikunnasta turmeltunut, että palautuminen aikaisempiin arvokkaisiin muotoihin on ajateltavissa ainoastaan radikalisen puhdistuksen kautta. Saksassa on jouduttu niin pitkälle, että vakuutuspetostakaan ei enää pidetä rikoksena, vaan ainoastaan ilmauksena tavallisesta yksinkertaisesta elämänviisaudesta. Tällaisissa olosuhteissa on ainoa auttava keino perinpohjainen sosialivakuutuslain muutos."

Myöskin Saksan sosialivakuutuksen johtaja, ministeriaalitirehtööri Grieser, joka on tunnettu lämpimäksi sosialivakuutuksen ystäväksi, avoimesti myöntää sairausvakuutuksessa olevan epäkohtia olemassa. Erääseen julkaisuun kirjoittamassaan artikkelissa Saksan sosialivakuutuksesta hän sanoo sairausvakuutuksesta kirjoittaessaan m. m. että väärinkäytöksiä on, tahtoa ja tarmoa poistaa väärinkäytöksiä ei puutu, mutta oleellisista seurauksista ei tähän saakka ole mitään havaittavissa. Kassat yhä vielä ilmoittavat, että odottamattomissa luottamuslääkärien jälkitarkastuksissa suuri osa hoitavien lääkärien työkyvyttömiksi tunnustamista jäsenistä jää tarkastukseen saapumatta ja siten selittävät itsensä terveiksi, ja hän jatkaa „hallinnon ja lainsäädännön tehtävänä tulee olemaan pitää huolta siitä, että sairausluvut vastaavat todellista olotilaa", ja hän toivoo, että väärinkäytökset vähenevät sitä mukaa kuin onnistutaan kaikki sairausvakuutukseen osallistuneet kasvattamaan oikeaan käsitykseen asiasta, sekä luulee niiden kokonaan lakkaavan, niin pian kuin jokainen näkee sairaskassassa oman perheyrityksen, jossa jokainen säästää, eikä kukaan pyri hankkimaan itsellensä etuja toisen kustannuksella.

Sairausvakuutus on Saksassa ollut nyt voimassa jo yli 45 vuotta eli puolitoista miespolvea, jotenka luulisi, että näin pitkän ajan jälkeen ei tarvitse ryhtyä erikoiseen kasvatustyöhön sen seikan selvittämiseksi, että sairausvakuutuksessa ovat kaikkien vakuutettujen edut yhteiset.

Mainitsen tässä vielä erään arvostelun, jonka eräs saksalainen vasemmistopolitikko Erkelenz antaa Saksan sosialivakuutuksesta: „Korkeat palkat ja terveelliset asunto-olot merkitsevät asukkaiden terveydentilalle enemmän kuin sosialivakuutus alhaisen palkkatason vallitessa. Sosialipoliittisesti katsoen on ammatillisen oma-apuajatuksen vahvistaminen tärkeämpää kuin jonkun elinkoron pieni kohoaminen. Mutta koska korkeat palkat ovat ajateltavissa ainoastaan toimintakykyisen talouden runsaassa tuotannossa, niin on siis ainakin nykyään sosialipoliittisesti paljon tärkeämpää talouden tuottavuuden kohottaminen ja ammatillinen liike, joka osaa hankkia työtätekevälle väestölle suurentuneen osuuden lisääntyneestä tuotosta kuin joku sosialivakuutuksen elinkoron kohoaminen. Tähän määritelmään sisältyy sosialipolitiikan arvostelun ydin."

Mainitsen vielä Saksan sairausvakuutuksesta erään lausunnon, joka on julaistu eräässä amerikkalaisessa lääkärilehdessä: „Pakollinen vakuutus Saksassa ei ole pystynyt vähentämään sairautta eikä parantamaan yleistä terveydentilaa. Yleisen terveydenhoidon alalla ovat Yhdysvallat kolmena viimeksi kuluneena vuosikymmenenä edistyneet, vaikkei niissä ole ollut sosialivakuutusta voimassa, paljon nopeammin kuin Saksa vakuutuksesta huolimatta. Jälkimmäisessä maassa ei kuolleisuus ole supistunut samassa suhteessa kuin Yhdysvalloissa. Saksalaisten lääkärien asema ei ole parantunut, päinvastoin heidän siveellinen ryhdikkyytensä on selvästi heikentynyt ja saksalaisten palkannauttijain sairaaloisuus ei ole vähentynyt. Järjestelmä on aiheuttanut sekä yhteiskunta- että yksityisen moraalin löyhtymistä."

Tämä lausunto on jossain määrin liioiteltu, mutta suurin piirtein katsoen se pitää paikkansa.

Myöskin Norjan sairausvakuutus on saanut arvostelua, vieläpä ankaraakin osakseen, ja on tehty ehdotuksia sellaisiksi muutoksiksi lakiin, että väärinkäytökset saataisiin supistetuiksi mahdollisimman vähiin. Mutta ajan voittamiseksi täytyy minun ne tässä sivuuttaa.

Pääsyynä väärinkäytöksiin sairausvakuutuksessa Saksassa samoinkuin Norjassakin on kieltämättä se, että karenssiaika sairausavun saantiin nähden on ainoastaan kolme päivää sekä se, että lääkärinhoitokustannukset on pantu kassojen kannettavaksi. Jos meillä halutaan väärinkäytöksiä välttää tai ainakin saada ne supistumaan mahdollisimman vähiin, olisi lakiehdotus karenssiaikaan ja lääkärinhoitokulujen suorittamiseen nähden muutettava toisenlaiseksi. Karenssiajan tulisi mielestäni olla vähintään seitsemän

päivää eli sama, mikä se meillä nykyjään yleisemmin näyttää olevan n. s. tehdaskassoissa. Mutta senkään jälkeen ei olisi heti maksettava täyttä sairausrahaa, vaan määrätty osa siitä esim. kahden seuraavan viikon aikana. Vasta neljännen viikon alussa suoritettaisiin täysi sairausraha. Tämän lisäksi tulisi sairaan jollakin määrätyllä osalla ottaa osaa ei ainoastaan lääkkeiden, vaan kuten lakiehdotus määrää, myöskin lääkärinhoitomenojen suorittamiseen. Voin mainita, että Ranskan ensi helmikuun 5 p:nä voimaan astuvassa sosialivakuutuslaissa on sairausrahan karenssiaika määrätty kuudeksi päiväksi ja lääkärikustannuksista on vakuutetun maksettava vähintään 15, enintään 20 %, kassan sääntöjen määräyksistä riippuen. Myöskin eri maiden lääkärikunnissa on viime vuosina se mielipide voittanut alaa, että sairaan itsensä olisi jollakin määrällä, jonka suuruus riippuisi kunkin maan olosuhteista, otettava osaa ei ainoastaan lääkkeiden, vaan myöskin lääkärinhoidon aiheuttamiin kustannuksiin. Siten kansainvälisessä lääkärikongressissa Parisissa vuonna 1928 yksimielisesti asetuttiin edellämainitulle kannalle, koska siten estettäisiin tarpeetonta lääkärin luona käyntiä ja säästettäisiin melkoisessa määrässä lääkärinhoidon sairauskassoille aiheuttamia kustannuksia ja sairauden teeskentelyä.

Jos esillä oleva lakiehdotus puheenaolevissa suhteissa olisi mainitsemallani tavalla laadittu ja siten kannustaisi sairasta mahdollisimman pikaiseen parantumiseen, siihen sijaan että se nykyisessä muodossaan on omansa edistämään sairautta ja sairauden vaalintaa, näyttäisi puolusteltavalta, että vakuutusmaksusta työnantajat suorittaisivat 1/3 asemasta puolet, joten vakuutettujen suoritettavaksi jäisi 2/3 asemasta myöskin puolet.

Esillä oleva lakiehdotus nykyisessä muodossaan hyväksyttynä tulisi yksin lain 44 §:n 1 momentin määräysten johdosta aiheuttamaan niin paljon väärinkäytöksiä, että ainakin 1/4 sairausvakuutuksen kustannuksista olisi yhteiskunnan kannalta katsottuna hukkaan heitettyä rahaa, puhumattakaan sadoistatuhansista teko- ja luulosairauden vuoksi menetetyistä työpäivistä.

Lakiehdotuksen 48 §:ssä sanotaan: „Sairastuneelle, jonka sairaus on aiheutunut hänen rikollisesta teostaan tai joka on sen itse tahallaan tuottanut, ei sairausrahaa suoriteta. Tämä määräys on aivan liian väljä. Sen mukaan joutuisi esim. juopumuksen aiheuttamat sairaudet samoinkuin vakuutettujen itse hankkimat sukupuolitaudit sairaskassojen rasituksiksi samoinkuin myöskin sellaiset taudit, jotka vakuutettu on hankkinut kevytmielisellä elämällä tai törkeällä huolimattomuudella, joutuisivat kassan korvattaviksi. Tämä ei ole oikein. Sillä on kohtuutonta, että kunnollisesti elävät kassan jäsenet joutuvat maksamaan sellaisten puolesta, jotka tavalla tai toisella itse ovat katsottavat syypäiksi tautiinsa. Tämä on sitäkin kohtuuttomampaa, kun ottaa huomioon, että mainituista syistä kassojen maksettaviksi joutuvat rasitukset tulevat olemaan verrattain suuret. Tätä pykälää ei voida pitää onnistuneena siinäkään suhteessa, että sen mukaan on kassan annettava sairaanhoitoa siitä huolimatta, että sairaus on aiheutunut vakuutetun rikollisesta teosta tai hän on sen itse tahallaan tuottanut. Silloin kun kerran sairausrahaa kielletään maksamasta, on luonnollista, että sairas ei pääse osalliseksi muistakaan sairausvakuutuksen eduista.

43 §:n määräykset sairausrahan määräämisen perusteiksi asetettavan palkan laskemisesta ovat aivan liian monimutkaiset, aiheuttaen paljon työtä ja kirjanpitoa asianomaisille. Kun ottaa huomioon, kuinka alkeellisella kannalla kirjanpito pienemmissä liikkeissä on, varsinkin kun on kysymyksessä käsityö- tai maatalousliikkeet, olisi puheenaolevassa suhteessa ollut syytä pyrkiä mahdollisimman yksinkertaiseen menettelytapaan. Niinkuin pykälä nyt on kirjoitettu, tulisivat sen määräykset aiheuttamaan tavattoman paljon työtä, vaivaa ja kustannuksia sairaskassoille.

Tarkoittamani määräykset olisi pitänyt kirjoittaa niin, että vakuutetulle itselleen olisi jäänyt oikeus määrätä, kuinka suuren sairausrahan hän itselleen sairaustapauksissa haluaa, kuitenkin sillä rajoituksella, että sairausrahan suuruus ei saisi nousta yli määrättyä osaa hänen keskipäiväpalkastaan sairauden alkamisen edellisenä vuonna. Tanskan sairauskassat soveltavat tietääkseni tällaista menettelyä ja ovat siihen sekä vakuutetut että kassat järjestelmän yksinkertaisuuden vuoksi erittäin tyytyväiset.

Vielä olisi huomautettava moniin muihinkin lain määräyksiin. Tyydyn kuitenkin tässä viittaamaan ainoastaan muutamiin.

Siten määräyksiä, jotka koskevat kassojen minimijäsenmäärää, hallitusten kokoonpanoa, esimiesten valintaa sekä vakuutusmaksujen koroituksesta päättämistä, en pidä onnistuneina.

Kuten edellä esitetystä käy ilmi, on esilläolevassa sairausvakuutuslakiehdotuksessa niin suuria puutteita ja sisältää se mahdollisuuden niin suuriin väärinkäytöksiin, että se sekä yhteiskunnalliselta että taloudelliselta kannalta katsottuna ei vastaa tarkoitustaan, minkä vuoksi hallituksen mielestä eduskunnan sitä ei olisi hyväksyttävä.

Herra puhemies! Minulle on huomautettu, että laki puutteellisuuksistaan huolimatta olisi hyväksyttävä, mutta että olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin esityksen antamiseksi muutoksiksi niin ajoissa, että puutteellisuudet voitaisiin korjata, ennen lain voimaantuloa. Tiedossani on, että näin on menetelty Ranskassa, jossa 5 päivänä huhtikuuta 1928 vahvistettuun ja ensi helmikuussa voimaanastuvaan sosialivakuutuslakiin on sen osakseen saaman ankaran arvostelun johdosta tehty verrattain pitkälle meneviä muutosehdotuksia. Muutosten aikaansaamiseksi on edustajakamarin yksityisten jäsenten ja eräiden ryhmien taholta tehty kokonaista 12 eri aloitetta, joista on ollut seurauksena, että Ranskan hallitus on viime heinäkuussa jättänyt senaattiin esityksen muutoksista mainittuun lakiin. Ryhtymättä tätä muutosesitystä lähemmin selostamaan mainitsen ainoastaan, että muutokset koskevat useita sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti tärkeitä seikkoja. Tämmöinen menettely ei minusta esillä olevassa tapauksessa, jolloin vielä on mahdollisuus asettaa laki uudelleen harkittavaksi, ole asianmukainen. Sairausvakuutuksen onnelliseen ratkaisuun saattamiseksi olisikin mielestäni tärkeätä, että lakiehdotus kokonaisuudessaan saatettaisiin perinpohjaisen harkinnan alaiseksi (Ed. Paasivuori: Mistä se perinpohjaisuus!) Meillähän istuu parhaillaan viime toukokuussa asetettu pätevistä henkilöistä kokoonpantu 11 jäseninen komitea, joka on saanut tehtäväkseen m. m. yhtenäisen järjestelmän laatimisen sosialivakuutusta varten. On tärkeää, että tämä komitea saa vapaasti, ilman että sen kädet ennakolta sidotaan, kuten tapahtuisi, jos tämä lakiehdotus hyväksytään, harkita, mikä järjestelmä ja mitkä muodot kutakin sosialivakuutuksen haaraa varten ovat meikäläisiin oloihin katsottavat sopivimmiksi. Sairausvakuutus, samoinkuin sosialivakuutus yleensä on sekä yhteiskunnalliselta että kansantaloudelliselta kannalta arvosteltaessa niin laajakantoinen, että sitä on syytä vielä perinpohjaisesti harkita, huomioonottaen ne kokemukset, mitä meillä ja muualla on saatu. Tämä on erittäin tärkeä niin köyhässä maassa kuin meidän, joka ei voi sosialisia uudistuksia toimeenpannessaan käyttää varoja sellaiseen, mikä ei ole yhteiskunnallisen tarkoituksenmukaisuuden ja maan taloudellisten mahdollisuuksien kanssa sopusoinnussa. (Ed. Paasivuori: Mitä kokemuksia meillä on?) Tapaturmavakuutuksen alalla vaikka kuinka monia. Kaikissa yhtiöissä se on tunnettu!

Lopuksi sallittaneen minun huomauttaa, että yhteiskunnallisten uudistusten laajuus ja laatu riippuu varsin oleellisesti maan kansallistulosta, joista uudistusten aiheuttamat kustannukset suoritetaan. Kun tässä suhteessa vertaa Suomea esim. Skandinavian maihin ja Saksaan, huomaa, että me näihin maihin verrattuna olemme köyhiä. Eräiden laskelmien mukaan tulee kansallistuloa kutakin asukasta kohden Suomessa n. 4,000 markkaa, mutta Norjassa, joka on Skandinavian maista köyhin, noin 8,000 markkaa, sekä Ruotsissa ja Tanskassa ja Saksassa n. 10,000 markkaa. Ero on tosiaankin niin suuri, että Suomen kansa ei voi ottaa kannettavaksi sellaista lisärasitusta, jonka esilläolevan lakiehdotuksen sisältämät mahdollisuudet väärinkäytöksiin toisivat mukanaan. (Ed. Ryömä: Entä Saksan sotaverot!)

Ed. Paasivuori: Minä en ole tiennyt laatia vastausta tähän edelliseen puheeseen, joka oikeastaan minun mielestäni on sosialivakuutuksen parjauspuhetta.

Puhemies, koputtaen: Kutsun puhujan järjestykseen!

Puhuja: Minä voin esittää tässä tri Eckertin lausunnon, joka on julaistu Sosialisessa aikakauskirjassa, jota toimitetaan sosialiministeriön valvonnan alaisena ja kustannetaan valtion kustannuksella. Eckert sanoo m. m. seuraavaa: „Ja unohdetaan, että sosialivakuutuksen syyttäminen kansan siveellisen voiman heikentämisestä, jos siihen todellakin olisi niin paljon aihetta kuin eräissä ulkomaalaisissa sanomalehdissä väitetään, tietäisi koko vakuutuksen kanssa te-

kemisissä olevan väestön syyttämistä moraalittomuudesta.'' Saksassahan on vakuutettavia moniin miljooneihin, nim. 21 miljoonaan, ja niitä hoitaa yli 40,000 lääkäriä ja nämä viimeksi mainitut myöskin epäilemättä voisivat puolustaa kunniaansa siitä alentavasta arvostelusta, mitä on levitetty sosialivakuutuksesta. Teen tahallani tämän väitteen paljastaakseni asiaa tyyneesti ajatteleville moisen halventavan arvostelun mitättömyyden tai sanoisinko typeryyden tässä sosialiministerille. Sosialiministeri on tässä jutellut monenlaista, kuinka tämä lakiehdotus pitäisi olla laajempi niinkuin nämä kommunistitkin tahtovat myöskin. Mutta viime vuonna, kun arvoisaa herraa käytettiin työväenasiainvaliokunnassa asiantuntijana, niin hän varoitti: älkää missään nimessä tehkö tätä sairausvakuutusta niin laajaksi kuin tapaturmavakuutus on. Nyt hän sanoo, että yksi syy hylkäämiseen on se, että se jättää pienviljelijöitä ja muita itsenäisiä yrittäjiä pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle. Minä pyydän kysyä herra sosialiministeriltä, missä maassa on niin laajalle ulotettu sairausvakuutus? Kansanvakuutusta ei ole tietääkseni eläkevakuutuksen alalla muualla kuin Ruotsissa, mutta ei sairausvakuutuksen alalla, joten semmoiset puheet ovat tahallisesti asian salaamista. (Ministeri Paavilainen: Minähän puhuin työläisistä nimenomaan.) Niin, työläisistä, nimenomaan työläisistä. Tämä lakiehdotus on supistettu juuri maalaisliittolaisten taholta. (Ed. Tanner: Huono oli alunperinkin!) Huono oli alunperin, mutta sitä on paljon huononnettu täällä ja myös valiokunnassa. (Ed. Tanner: Nyt se on jo kurja laki!)

Minun tarkoitukseni, niinkuin sanoin, ei ollut ensinkään vastata sosialiministerille. Siinä olisi yhtä ja toista ja vaatisi pari tuntia kestävän esitelmän, ennenkuin niihin kaikkiin kohtiin voisi vastata. Asian tässä vaiheessa ollen pyydän huomauttaa, että tätä asiaa on valmisteltu yli neljäkymmentä vuotta. (Ed. Hakkila: Tarvitaan kai toinen neljäkymmentä vuotta!) Tarvitaan kai toinen neljäkymmentä vuotta, ennenkuin siitä tulee perinpohjainen, semmoinen kuin sosialiministeri äskeisessä lausunnossaan esitti. On ollut kolme komiteaa. Ensimmäinen asetettiin jo 1889, jonka mietintö valmistui 1892. Siinä komiteassa laadittu mietintö ja ehdotukset jakautuivat kahteen ehdotukseen. Enemmistö ehdottaa vapaaehtoista vakuutusta, vähemmistö pakollista vakuutusta, joka ulotettaisiin pakollisena teollisuustyöläisiin. Hallitus asettui enemmistön ehdotuksen kannalle, kuitenkin siten muutettuna, että valtion ja kunnan varoista ei ole meillä vapaaehtoisille kassoille tähän saakka annettu penniäkään avustusta. Sen komitean enemmistö luulotteli itselleen ja muille, että näille vapaaehtoisille kassoille sitten valtion ja kunnan varoista myönnetään avustusta. Siitä ei ole tullut mitään. 1897 annettu asetus ei vapaaehtoisten kassain asemaan tuonut juuri mitään parannusta. Vapaaehtoista vakuutustahan meillä on ollut niin kauan kuin elinkeinovapauskin on ollut olemassa. Ammattikuntalaitoksen aikana olivat pakolliset kassat. Jokaisella ammattikunnalla oli oma laatikkokassansa, joita kassoja vielä nytkin kummittelee apukassatilastossa. Sen jälkeen on ollut vapaaehtoinen vakuutus voimassa, ja 1897 annettu asetus toi ainoastaan rajoituksia vapaaehtoisille kassoille. Ne määrättiin valtion tarkastuksen alaisiksi ja samalla määrättiin, että eläkekassat ovat erotettavat sairauskassoista ja niiden tuloista ja menoista on tehtävä eri tilit. Sen verran meillä on kiinnitetty tähän asti huomiota siihen vapaaehtoiseen vakuutukseen, joka sosialiministerinkin lausunnon osassa kummittelee, nimittäin siinä, jossa puhutaan tanskalaisista kassoista, joissa vakuutus on vapaaehtoinen. Mutta sosialiministeri jätti mainitsematta, että paraskaan vapaaehtoinen vakuutus ei vastaa pakollista vakuutusta. Vapaaehtoisessa vakuutuksessa ei työnantajaa voida velvoittaa maksamaan pientäkään osaa työntekijäinsä vakuutusmaksuista. Ja vaikka Tanskassa ovatkin menestyneet vapaaehtoiset kassat, niin eivät ne joka suhteessa niin malliksikelpaavia ole. Synnytysavustuksia annetaan naisille korkeintaan 10 päivältä synnytyksen jälkeen. Voi verrata tätä määräystä jonkun muun maan pakolliseen vakuutukseen ja heti huomaa, etteihän tämä ole mitään muuta kuin vakuutuksen irvikuva.

Kaikki muistavat tämä lakiehdotuksen käsittelyn eduskunnan työväenasiainvaliokunnassa, suuressa valiokunnassa ja täällä eduskunnassa. Hallituksen esitys, en tahdo väittää, että se olisi ollut maailman paras, se oli keskinkertainen. Mutta porvarit työväenasiainvaliokunnassa taktillisista

syistä laajensivat lakiehdotusta niin, että vakuutettujen luku 310,000:sta olisi kohonnut 600,000:een. Tämä laajennus tehtiin siinä mielessä, että sitten se on helpompi saada hylätyksi. Vakuutusmaksut, jotka hallituksen ehdotuksen mukaan olisi jaettu niin, että työnantaja olisi maksanut puolet ja työntekijä toiset puolet, se muutettiin niin, että vakuutettu itse maksaa $^2/_3$ vakuutusmaksuista ja työnantaja $^1/_3$. Mutta nämä muutokset, nämä huononnukset eivät riittäneet vielä maalaisliittolaisille ja kokoomuslaisille. Eduskunnassa asian kolmannessa käsittelyssä tehtiin maalaisliittolaisten taholta ehdotus, että lakiehdotus hylättäisiin, ja kun pelättiin, ettei se saa riittävää enemmistöä, niin siltä varalta kokoomuslaisten taholta tehtiin ehdotus, että lakiehdotus pantaisiin lepäämään yli seuraavien vaalien. Lakiehdotus tuli hyväksytyksi eduskunnassa 100 äänellä 74 vastaan. Silloin olivat vielä kommunistit meidän mukanamme (Ed. Hakkila: Joka mies!) joka mies, kaikki ne, jotka olivat läsnä, lukuunottamatta niitä (Ed. Hakkila: Jotka olivat Tammisaaressa! Vasemmalta: Tai Moskovan matkalla!) Eivät kaikki olleet Tammisaaressakaan, vaan oli eräitä, jotka eivät olleet läsnä. (Vasemmalta: Ehkä ne olivat Moskovassa!) Täällä mainitaan pöytäkirjoissa Asikainen, Kulmala, Perälä. Ja lakiehdotuksen puolesta äänestivät Isaksson, Lehtinen, Yrjö, Liedes, Myllymäki, Lauri, Pekkala, Eino, Ramstedt, Riihimäki, Rosenberg, Savenius, Strengell, Tabell, Tanner, William, Turunen, Virta ja Urpilainen. Tätä voi kontrolleerata sieltä pöytäkirjasta vuodelta 1929 sivulta 318. (Ed. Voionmaa: Wiljami on hyvä ja katsoo!) Tanner on hyvä ja katsoo, mitä sinne on kirjoitettu! (Ed. Tanner: Minä muistan sen!) Minä panen mielihyvällä merkille, ettei Tanner väitä valheeksi tätä asiaa. Ja sen jälkeen ei tähän lakiehdotukseen ole tehty mitään muutosta, ei pilkkuakaan ole muutettu, ei lisätty eikä poistettu, (Ed. Hakkila: Mutta on tutkittu Moskovassa!) joten se on aivan samanlainen. Minä onnittelen ed. Virkkusta, joka on saanut kommunistit seuralaisikseen. Viime keväänä ei vielä oltu annettu Moskovasta ohjeita ja määräyksiä, miten teidän täytyy menetellä, äänestää tässä asiassa eduskunnassa. (Ed. Hakkila: Tekivät omin päin! — Ed. Tanner: Valiokunta on antanut tietoja, että se on huono!)

P u h e m i e s koputtaen: Puhujaa ei saa häiritä!

P u h u j a: Uskooko Tanner porvareita ja luuleeko hän, että hän sosialiministeriltä saa uuden paremman lakiehdotuksen? Siitähän kuultiin jo viime sunnuntaina, mihin suuntaan se tulisi menemään. Semmoista lakia minäkään en hyväksy. Minä olen valmis, jos sellainen tekele tuodaan, äänestämään sitä vastaan. (Ed. Tanner: Se on nyt jo huono laki!) Siitä ei kiistellä, kuinka hyvä tai kuinka huono se on, mutta se on parempi kuin ei mikään. (Ed. Tanner: Maailman huonoin laki!) Se on paljon parempi kuin ne teidän pontenne, joista ei lähde leipää eikä särvintä eikä sairaan hoitoa. Minä pyydän sanoa, että tämä työväenasiainvaliokunnan lausunto eli mietintö, se on erinomaisen hatara ja köyhä. Siinä on pitkän matkaa vain alusta referaattia, mitä herra sosialiministeri on sanonut ja mitä kanslianeuvos Hallsten on sanonut ja mitä lääkintöhallitus on lausunut j. n. e. ja sitten kolmannelta sivulta alkaa valiokunnan oma kanta, jonka on sanellut ed. Wiljam Tanner Moskovan ohjeitten mukaan. (Vasemmalta: Hyvä!) Tämän voi lukea jokainen itse, minä en viitsi siitä ruveta lukemaan, koska se Tannerin osa tässä on niinkin pitkä. Se alkaa täältä 3 sivulta toiselta palstalta puolivälistä sitä palstaa ja jatkuu tänne 4 sivun toisen palstan alkuun. Siinä syytetään juuri samalla tavalla kuin sosialiministeri Paavilainen äskeisessä puheessaan: Se on huono, se on liian kapealla pohjalla j. n. e. ja sitten jäävät ulkopuolelle kaikki itsenäiset pienet yrittäjät j. n. e. Mutta minä en ole näiltä herroilta koskaan vielä kuullut, mistä niille itsenäisille yrittäjille saadaan ne työnantajat. Minä luulen, että se on mahdottomuus, niin kommunisteille kuin maalaisliittolaisillekin, keksiä ne työnantajat, jotka ovat itsenäisten yrittäjien työnantajia ja maksavat heille palkkaa. Muutenhan ei voi ajatella, että työnantaja maksaisi heidän puolestaan vakuutusmaksuja. Siinä, minä luulen, että on jokainen neuvoton, koko sen jutun järjestelyssä. (Vasemmalta: Niin jos Suomen markoilla aiotaan maksaa — mutta ruplilla!) Tämä mietintö on syntynyt sillä tavalla, että neljä eri mielipideryhmää on muodostanut kompromissin, jotka ovat niin kaukana toisistaan, että ne eivät ikinä voi

saada mitään yhteistä lakiehdotusta laadituksi. Kyllä se on minun luullakseni mahdotonta. Ensiksikin, mikäli minä tunnen ed. Palmgrenin mielipidettä, minä olen sen useassa tilaisuudessa kuullut, hän on aina puhunut vapaaehtoisesta vakuutuksesta. Minä en ole koskaan kuullut tarkemmin, minkälaista vapaaehtoista vakuutusta ed. Palmgren tarkoittaa. Tarkoittaako hän sitä, mitä meillä on ollut niin kauan kuin elinkeinovapaus on ollut olemassa, nykyisiä kassoja? Minä luulen, että ed. Palmgren tykkää, että ei mitään muutoksia, se, mikä on olemassa, se on hyvä. (Keskustasta: Niin onkin!) No, minä saan todistuksen, että niin on. Ei mitään parannuksia nykyisiin oloihin. Onhan se mukavaa työnantajille nykyään tehtaissa määrätä pakollinen vakuutus voimaan työsääntöjen perusteella. Jokainen, joka tahtoo olla tässä työpaikassa työssä, hänen on liityttävä kassaan ja tilissä velotetaan hänen palkastaan vakuutusmaksut pois. Se on erinomaisen mukavaa. Sitten siihen vielä yhdistyy eläkekassa. Otetaan samalla tavalla vakuutusmaksut, ja kuitenkaan niistä eläkekassoista eivät hyödy muut kuin ne, jotka ovat elinaikansa samassa tehtaassa työssä tai vähintään 10 vuotta. Sitten kun tulee työnseisaus, niin työntekijöillä ei ole kassassa ja sen hallinnossa mitään sanomista, koska tehtaassa silloin ei ole ketään työntekijöitä. Ne ovat kaikki irtisanotut tai itse sanoneet irti itsensä. Työsuhde on katkennut. Heillä on korkeintaan parin viikon aika vielä sen jälkeen saada sairausavustuksia, jos sen parin viikon kuluessa semmoista sattuu, mutta mitään ei muuta. He ovat kylmiä koko sille asialle. Niitä voisi ottaa niitä sairaskassojen sääntöjä tarkastaakseen. Esim. Forssan tehtaalla on erinomaiset säännöt, jotka osoittavat, minkä verran, kuinka vähän työntekijöillä on vaikutusta niissä kassoissa. Työnantaja on melkein yksinvaltias niissä. Siis kaikki tämä on ed. Palmgrenin ohjelman mukaan säilytettävä entisellään eikä mitään muutoksia eikä parannuksia. (Vasemmalta: Huononnuksia kyllä!) En minä tiedä, jos ed. Palmgren tahtoo huononnuksiakaan, mutta kassat ovat huonontuneet senjälkeen kuin rahanarvo on mennyt alas eikä ole senjälkeen korjattu kassojen sääntöjäkään. Ne rahamäärät ja korvausmäärät, mitä niissä on, ne ovat rahanarvon alenemisen johdosta menettäneet suureksi osaksi merkityksenä. Tämä ed. Palmgrenin mielipide ei ilmene tässä mietinnössä. Ed. Palmgren sanoi valiokunnassa, että me olemme kirjoittaneet tämän lausunnon niin viisaasti, muutenhan näitä kommunisteja ei olisi saatu tuohon lausuntoon yhtymään.

Entä ed. Järvinen! Hänellä oli asian toisessa käsittelyssä vähän omantunnontuskia, mitenkä tällainen mietintö kirjoitetaan. Siinähän pitäisi ilmetä ainakin neljän ryhmän mielipide, niiden, jotka ovat tuon kompromissin takana. Hän sanoi, että yhdeltä puolen ja toiselta puolen ja kolmannelta puolen ja neljänneltä puolen sanotaan sitä ja sitä, on sitä vikaa j. n. e. No, se tapahtui myöhään tämä ed. Järvisen katumus, sillä jonkunlaista sielun tuskaa minä huomasin hänen kärsivän, kun hän kirjoitti nimensä tuommoisen mietinnön alle. (Vasemmalta: Moskovan mietintö!) Niin, siinä on moskovalaista suureksi osaksi. — Sitten ed. Järvinen eri lausunnoissa lausui, että nykyinen tilanne ei ole sopiva tämän vakuutuksen toteuttamiseen. Joskus hän on puhunut pakollisesta vakuutuksesta, erään kerran vapaaehtoisesta vakuutuksesta, joten siitä on vaikea vetää mitään varmaa johtopäätöstä. Mutta siitä minä olen vakuutettu, että ed. Järvinen ei ole tämän mietinnön takana. Minä luulen, että hän tulee tekemään täällä synnintunnustuksen.

Sitten on ed. Lohi, valiokunnan puheenjohtaja, joka on myöskin eri kannalla. Hänelle on hyvin tärkeä kysymys ennen kaikkea se, missä järjestyksessä sosialivakuutukset Suomessa toteutetaan. Se on vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus, joka on hänen käsityksensä mukaan ensiksi toteutettava ja sitten vasta sairausvakuutus, jos koskaan, toteutettakoon. (Vasemmalta: Ne on verukkeita vaan!) Minä en oikein tiedä, onko ed. Lohi vapaaehtoisen vaiko pakollisen vakuutuksen kannalla. Ed. Lohen vaatimuksesta on otettu tämä kappale tänne 4 sivulle, toiselle palstalle toinen kappale. Siinä puhutaan komiteasta, josta täällä sosialiministerikin puhui ja kuinka tämä komitea nyt on sitten viisaampi komitea kuin ne kolme edellistä komiteaa, vaikka siellä komiteassa on puheenjohtajana sama mies, joka oli sosialivakuutuskomitean puheenjohtajana 1917—21. En tiedä, onko hän senjälkeen viisastunut, niin että voi sanoa, että siitä tulee aivan perinpohjainen, ensiluokkainen ehdotus, jonka suhteen ei ole

kenelläkään mitään sanomista muuta kuin hyvää ja sitten vain täällä hyväksytään. Minä epäilen, tokko mikään komitea pystyy semmoista mietintöä ja ehdotusta laatimaan tästä asiasta, joka tyydyttää kaikkia, jonka suhteen ei ole eri mielipiteitä olemassa.

Minä luulen jo osoittaneeni, että tässä on vähintäin kolme eri mielipideryhmää ja minä epäilen, tokko ne pääsevät milloinkaan mihinkään yksimielisyyteen tässä asiassa.

Sitten on neljäs ryhmä, kommunistit. (Vasemmalta: Tanner!) Niin, Wiljam Tanner etupäässä ja heidän mielipiteensä ja ehdotuksensa näkyvät tähän mietintöön liitetystä kolmannesta vastalauseesta, ja sen mukaan tämä lakiehdotus on niin huono, niin kehno, että se ei ansaitse mitään muuta kuin hylkäämisen. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Oikein!) Mutta sitten nämä heidän omat ehdotuksensa, nämä jyrkän jyrkät ponnet, joista voi sanoa, että ne ovat höyryviä ja vaahtoavia ponsia (Ed. Hakkila: Tuontitavaraa!), joita eivät niitten esittäjät itsekään usko, että ne voitaisiin tässä porvarillisessa yhteiskunnassa käytännössä toteuttaa. (Ed. Huttunen: Ei saakaan uskoa!) Siinä täytyy ensin tapahtua yhtä ja toista puhdistusta tässä Suomen tasavallassa, jossa porvarit hallitsevat, ja niillä on vielä aseet käsissään, niillä on suojeluskunnat ja sotaväet ja poliisit ja muut semmoiset (Ed. Hakkila: Ja Tammisaari!), etteivät ne silloin ilman muuta vain isäntävaltaansa luovuta. Minä kysyn Tannerilta, että mitenkä tämä ohjelma toteutetaan ja hän sanoi, että „me otetaan valta käsiimme". Kivimäen paljastuksista näkyy, että täytyy ensin toteuttaa köyhälistön diktatuuri. Mitenkä se on mahdollista muuten kuin että laastaan suuri osa porvaristoa maan alle ja sitten sosialidemokraatit heitetään vankilaan ja pannaan kapula suuhun. (Ed. Tanner: Heitetään Mustaanmereen!) Kyllä minä tiedän teidän ohjelmanne, että siinä vaaditaan yhtä ja toista ennenkuin näitä ponsia käytännössä toteutetaan.

Muuten nämä ponnet eivät ole niin hyvät kuin Tanner luulee. (Ed. Tanner: Paremmat kuin sosialidemokraattien!) Ensiksikin täällä puhutaan, että 20 mk. päivältä kaikille. Tanner ei puhu mitään lääkärinhoidosta, lääkkeistä, sidetarpeista, ei sairashoidosta. En tiedä tuleeko ne taivaasta vai mistä ne tulee. (Ed. Hakkila: Ne tulee Moskovasta!) Jos tämänkin lakiehdotuksen mukaan ainoastaan olisi puhe raha-avustuksista eikä lääkkeistä ja lääkärinhoidosta ja sairashoidosta, niin kyllä ne voisi kohottaa 20 markkaan, ei se niin suuri summa ole. Eikä näissä ponsissa puhuta mitään myöskään hautausavustuksista. Onko ohjelma semmoinen, että jätetään ruumiit maan päälle tai korjatkoon yhteiskunta. Eivät nämä niin erinomaisia ole kuin te luulette, vaikka ei näitä tässä porvarillisessa yhteiskunnassa toteutetakaan ja siitähän Tanner itsekin on vakuutettu. Eikä näitä tämmöisiä ponsia ja ohjelmia ole toteutettu itse Neuvosto-Venäjälläkään. (Äärimmäisestä vasemmistosta: On!) Ei ole. Ei siellä ole vain yksi luokka, vaan siellä annetaan avustuksia määräprosentin mukaan palkasta ja silloin syntyy itsestään monta luokkaa, niin monta kuin on palkkaluokkia, joten eivät ne kelpaa mihinkään.

Meidän sosialidemokraattien mielestä ei tämä lakiehdotus ole joka suhteessa niin hyvä, ettei se parempi olla saisi, mutta kuitenkin se on parempi kuin ei mitään ja senvuoksi me ehdotammekin, että tämä lakiehdotus hyväksyttäisiin, että hyväksyttäisiin ensimmäisen vastalauseen ponsi, jossa sanotaan, että eduskunta hyväksyisi lepäämään jätetyn lakiehdotuksen sairausvakuutuslaiksi ja laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Minä toivon, että kommunistit vielä viime hetkessä harkitsevat menettelytapaansa. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Turha toivo!) Taitaa olla, mutta tietäkää se, että työväenluokka menettää teidän menettelynne kautta n. 109 milj. mk. vuodessa; työnantajat maksaisivat 51 milj., valtio 46 milj. ja valtion työläiset, joilta ei kannettaisi mitään vakuutusmaksuja, menettävät myöskin 12 milj. mk. vuodessa. Minä luulen, että teidän on hyvin vaikea valtion työläisille selittää tätä teidän menettelyänne. Kyllä se on työväenluokan eduille vahingollista, ja minä valitan, jos te näin menettelette.

Ed. Ryömä: Eduskuntapiireissä ja julkisuudessa on annettu varsin ratkaiseva merkitys sairausvakuutuslain käsittelyssä sille julkiselle lausumalle, jonka Suomen lääkäriliitto kokouksessaan viime syyskuussa antoi käsiteltävänä olevasta sairaus-

vakuutuslakiehdotuksesta. Kun mainittu Lääkäriliiton lausunto pääasiallisesti perustuu niihin arvosteluihin, joita kokouksessa läsnäollut eräs saksalais-ranskalainen lääkäri antoi Saksan sairausvakuutuksesta, olen hankkinut Saksan lääkäriliiton viime kesäkuun 27 ja 28 päivänä pidetyn kokouksen pöytäkirjan, missä kokouksessa perinpohjaisesti käsiteltiin Saksan sosialivakuutusta yleensä ja sairausvakuutusta erittäin. Olisin odottanut, että myöskin herra sosialiministeri sen kaiken muun kirjallisuuden ohella, jota hän tässä asiassa on hankkinut, olisi myöskin tutustunut tähän asiakirjaan, joka mielestäni kaikkein parhaiten kuitenkin kuvaa Saksan lääkärikunnan kantaa tässä kysymyksessä.

Mitä erikoisesti sairausvakuutukseen tulee, piti sanotussa kokouksessa asiasta yleisesitelmän professori Hellpach, Heidelbergistä, missä esitelmässä lausutut mielipiteet hyväksyttiin, niinkuin kokouksen pöytäkirjassa sanotaan, „myrskyisin, kauan kestänein hyväksymisosoituksin''. Esitelmässä tunnustetaan avoimesti ja lämpimästi sairausvakuutuksen Saksan kansalle tuottama hyöty. Siihen, että ihmiselämän keskipituus on Saksassa sairausvakuutuksen voimassaoloaikana kasvanut yhdellä kolmanneksella, katsoo esitelmänpitäjä olleen ratkaisevimpana tekijänä juuri pakollisen sairausvakuutuksen, jota myöskin hänen mielipiteensä mukaan on kiitettävä siitä, että Saksan kansa niinkin kesti maailmansodan seitsenvuotisen vaikean nälkäajan. Sairaskassakortti on sellainen asiakirja, joka samalla oikeuttaa ja velvoittaa varattomimmankin kansanaineksen hankkimaan itselleen hoitoa sairaustapauksissaan. —

Saksan lääkärit tunnustavat siis sairausvakuutuksen oleellisen tärkeäksi Saksan kansalle. Saksan lääkärikunta vastustaa ainoastaan sitä, että pakollinen vakuutus ulotetaan myöskin keski- ja puolivarakkaisiin luokkiin, kun se nim., kuten tunnettua, käsittää aina 3,600 Saksan markan eli 36,000 Suomen markan suuruiset palkkatulot ja yritetään ulottaa aina 6,000 Saksan markan tuloihin, sekä vaatii ylimmäksi rajaksi 3,000 Saksan markan (30,000 Suomen markan) vuosituloja. Mainitussa esitelmässä todetaan, että korkeampituloiset vakuutetut pyrkivät väärinkäyttämään sairausvakuutusta vapaapäivien saamiseen, koska he joutuvat siitä huomattavasti maksamaankin, kun sitävastoin, sanasta sanaan käännettynä, „yksinkertainen työläinen ei vielä lainkaan tunne tällaisia laskelmia''. Näin sanoo tämän kokouksen esitelmänpitäjä ja sen asian alustaja. Toisena vaatimuksena Saksan lääkärit vaativat vapaata lääkärinvalintaa myöskin kassapotilaille.

Kun me tältä pohjalta tarkastelemme Suomen lääkäriliiton julkilausumaa, täytyy sanoa, että siinä on ammuttu täydellisesti yli maalin. Tuloylirajahan on käsiteltävässä ehdotuksessa hyväksytty niin matalaksi, nim. 18,000 markaksi, ettei sen mukaan edes varsinainen palkkatyöväestö joudu vakuutukseen. Kun Saksan sairausvakuutus käsittää vakuutettuina 63 miljoonaisesta Saksan kansasta noin 20 miljoonaa eli lähes kolmanneksen sekä lisäksi vapaata lääkärinhoitoa nauttivina perheenjäseninä n. 15 miljoonaa kansalaista, jotenka Saksan kansasta on yli puolet oikeutettuja vapaaseen lääkärinhoitoon, ei ole ihme, että siellä lääkärit ponnistelevat ammattinsa puolesta estääkseen sen kokonaan joutumasta sosialisoiduksi. Meillä tulisi sairausvakuutus käsittämään vain noin 10 % kansasta, jotenka lääkärien esiintyminen on tässä suhteessa ollut aivan ennenaikaista eikä lainkaan vastaa samaa mielialaa, mikä Saksan lääkärikunnalla on omasta sairausvakuutuksestaan. Ei myöskään vapaa lääkärinvalinta tulisi käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen kautta rajoitetuksi.

Jos siis käytetään perusteena Saksan lääkärikunnan kokemuksia, ei ole kovinkaan suurta pelkoa siitä, että niin pienituloiset, joita käsiteltävänä oleva laki tulisi käsittämään, pyrkisivät mainittavassa määrässä keinottelemaan itselleen teeskennellyn sairauden perusteella vapaapäiviä, mihin he yksinkertaisesti eivät edes kykenisikään. Mitä taas tulee lääkäreihin, on huomattava, että Saksassa on lääkäreitä lähes yksi jokaista 1,260 asukasta kohti, kun Suomessa on lääkäreitä vain yksi neljäätuhatta asukasta kohti. Vaikka siis Saksassa lääkärinkäyttö kohonnneen kansansivistyksen vuoksi ja myöskin sairausvakuutuksen turvin on luonnollisesti yleisempi kuin Suomessa, on kuitenkin ilmeistä, että lääkärin asema Suomessa on keskimäärin huomattavasti parempi kuin Saksassa, jotenka ei häntä huono taloudellinen asema läheskään samassa määrässä houkuttele keinottelemaan sairausvakuutuksella kuin se voisi tapahtua

Saksassa. Jos siis onkin mahdollista, että yhtä hyvin vakuutettujen kuin myöskin lääkärien joukossa tulisi olemaan yksilöitä, jotka voisivat keinotella sairausvakuutuksella, on tätä mahdollisuutta kuitenkin ilmeisesti tavattomasti liioiteltu. Myös tapaturmavakuutuksessa tapahtuneita väärinkäytöksiä on suuresti liioiteltu — (Sosialiministeri Paavilainen: Ei ole!). Kyllä minä tiedän tämän, minä olen myös erään vakuutusyhtiön virkamies. — Herra sosialiministerin katkeruus sosialivakuutustoimintaa vastaan johtunee suurelta osaltaan siitä, että hänen johtamansa tapaturmavakuutusyhtiö on joutunut huomattavasti kärsimään kuntavakuutuksista, joiden hankinnassa sen onnistui tai, sanoisinko, epäonnistui voittaa kilpailevat yhtiöt ja joutui sen johdosta kärsimään noin 5 miljoonaa markkaa. On kuitenkin väärin ulottaa tällaista yksityisesti kärsittyä tappiota ja harmia sosialivakuutukseen yleensä. Muuten on olemassa suuri ero vakuutustoiminnan välillä, jota harjoittaa suuri vieraspaikkakuntalainen yhtiö ja joka ei vakuutetuille mitään maksa, ja sellaisen vakuutustoiminnan välillä, jota harjoittaa oma paikallinen kassa, jonka suorittamista maksuista vakuutetut itse lisäksi suorittavat $^2/_3$. En siis voi uskoa, että käsiteltävänä olevaa sairausvakuutuslakia vastaan oikeiston taholta, s. o. maalaisliiton ja kokoomuksen sekä ruotsalaisen ryhmän oikeiston taholta toimeenpantu vastustus tapahtuisi kuviteltujen väärinkäytösten pelosta, vaan suoranaisesta haluttomuudesta ryhtyä toteuttamaan tätä vähävaraisen väestön erään osan tärkeätä sosialista huoltoa, koska se tuottaa kustannuksia työnantajille ja valtiolle. Nämäkin kustannukset kuitenkin ilmeisesti kannattavat itsensä, sillä terve työvoima on kyllä kustannusten arvoinen. Sitä paitsi yksin jo hallitusmuotomme velvoittaa valtiota pitämään kansalaisten työvoimaa erikoisessa suojeluksessaan.

Oikeistomme on saanut sairausvakuutuslain kaatamisyrityksessään sille ehkä odottamatonta apua kommunistiselta ryhmältä. On surullista todeta, että kommunistinen ryhmä toimii tällä tavalla vähävaraisen väestön sosiaalisen huollon vastustajien suoranaisena apurina ja, kuten täällä on väitetty, vielä maan ulkopuolelta saamiensa ohjeiden mukaan. Ilmeistä onkin, että ne syyt, joilla kommunistinen ryhmä lakia vastustaa, ovatkin vain haettuja tekosyitä. Sillä olkoonkin niin, että lain vaikutus ei tulisi ulottumaan niin laajalle kuin olisi tarpeen, käsittäisi sekin kuitenkin varsin huomattavan osan vähävaraista palkkaväkeä ja muodostaisi sopivan pohjan, jolta voisi uusia laajennuksia suunnitella samanlaista kehitystä noudattaen kuin tapaturmavakuutuksessakin on tapahtunut. Kun Saksan sairausvakuutuslaki tuli voimaan, käsitti se Saksan silloisesta 46 miljoonaisesta väestöstä ainoastaan 5 miljoonaa vakuutettua, kun se nykyjään 63-miljoonaisesta väestöstä, kuten jo edellä mainitsin, käsittää 20 miljoonaa vakuutettua ja lisäksi 15 miljoonaa sellaista perheen jäsentä, joilla on vapaa lääkärinhoito. On selvää, ettei käsiteltävänäolevan lakiehdotuksen hylkääminen suinkaan vie asiata eteenpäin, vaan päinvastoin lykkää sen osittaisenkin toteuttamisen pitkäksi ajaksi eteenpäin.

Mitä taasen asian siihen puoleen tulee, että sairausvakuutus aiheuttaisi myöskin vakuutettaville maksuja, eivät ne tulisi olemaan sen raskaammat kuin esim. Saksassa, ja kuitenkin Saksan ammattijärjestö ja sen takana oleva työväenluokka pitää voimakkaasti kiinni sikäläisestä sairausvakuutuksesta. Kun lisäksi ottaa huomioon, että käsiteltävänä oleva sairausvakuutuslaki hyväksyttynä velvoittaisi valtion ja työnantajat tekemään huomattavia uhrauksia vähävaraisen palkkaväen hyväksi, on ilmeisesti tämän väestön etujen vastaista kieltää siltä lain voimaantulon estämisellä mainittu rahallinen tuki. Varmaa on myöskin, että jos tämä laki nyt kaatuu ja mahdollisesti lähitulevaisuudessa vielä jossain muodossa tulee esiin, ei se sisällä parannuksia nykyiseen ehdotukseen, vaan huononnuksia, ei ainakaan niin kauan kuin kommunistinen liike on olemassa työväenluokkamme hajoittajana ja heikentäjänä.

Kommunistisen ryhmän Moskovasta saamat uudet kiristetyt ohjeet ovat saaneet sen entistä reippaampiin otteisiin yhteistoiminnassa oikeistoporvarillisten kanssa työväenluokan etujen vahingoittamiseksi. Kolme tällaista oikeiston ja kommunistien yhteistyönäytelmää on aivan peräkkäin äskettäin eduskunnassa tapahtunut: itsenäisyyspäivän vieton vastustamisessa, minimipalkkatutkimuksen vastustamisessa ja nyt sairausvakuutuslain vastustamisessa. Tosin ei ole parlamenttaarisesti varsin ylösrakentavaa

nähdä kommunistien ja oikeiston käsi kädessä toimivan Moskovasta lähetettyjen ohjeiden mukaan. Asialle ei kai voine kuitenkaan muuta tällä kertaa kuin toivottaa jatkuvaa hyvää yhteistyötä Suomen työväenluokan silmien avaamiseksi, jotta kommunismi meilläkin menettäisi vaikutuksensa työväenluokan keskuudessa yhtä nopeassa vauhdissa kuin se on tapahtunut erinäisissä muissa Euroopan maissa. Tässä mielessä otettuna merkitsisi sairausvakuutuslain hylkääminen etua työväenluokallemme ja itse sairausvakuutuskysymyksenkin kaatumista eteenpäin.

Minä puolestani toivon, että eduskunnassa vielä viimeisellä hetkellä saataisiin kokoon enemmistö, joka tämän lain hyväksyisi ja pyydänkin yhtyä ed. Paasivuoren ehdotukseen, että tämä laki hyväksyttäisiin.

Ed. Palmgren: Det råder intet tvivel därom, att det mål den obligatoriska sjukförsäkringen liksom all annan lagbestämd socialförsäkring strävar att förverkliga är av den art att det vore lyckligt, om densamma kunde genomföras på bredaste bas, utan att dock leda till missbruk. Härom kunna alla vara ense. En annan fråga är sedan den, huruvida de ekonomiska förhållandena i landet äro sådana att de tillåta den belastning en dylik försäkring under alla förhållanden medför.

Besvarandet av denna fråga gestaltar sig så mycket vanskligare på den grund att det är rätt svårt att tillförlitligt beräkna, vilka belopp här kunna komma i fråga. De i socialutskottets betänkande intagna kalkylerna äro visserligen gjorda med sakkunskap och omtanke samt i varje händelse de bästa, som kunnat åstadkommas; men man kan likväl så mycket mindre trygga sig till dem, då det icke funnits statistik att bygga på samt man i avsaknad därav varit tvungen att hålla sig till approximativa beräkningar. Erfarenheten från andra länder har dessutom visat att utgifter av ifrågavarande natur hava stor benägenhet att ökas. Såsom ett varnande exempel må här framhållas att den kommitté, som år 1907 utarbetade förslaget till lag om sjukförsäkring i Norge, beräknat årskostnaden för försäkringen till 15 kronor per försäkrad; att kostnaderna för år 1912 d. v. s. det första året då lagen var gällande, redan uppgingo till 19.23 kronor, och sedan undan för undan stigit så att de år 1917 uppgingo till 28 kronor och år 1918 till 45 kronor; samt att dessa kostnader för år 1926 — det sista för vilket uppgifter stått mig till buds — stego till 62.71 kronor per försäkrad eller således mera än fyra gånger det belopp lagstiftaren från början tänkt sig. Dessutom har erfarenheten också ådagalagt att sjukförsäkringen, när den en gång införts, har benägenhet att växa genom att allt flera nya kategorier av löntagare småningom dragas in i systemet.

Då man sålunda står inför en uppgift, som skulle medföra mycket stora kostnader, får man icke heller förbise, att den mängd socialpolitiska reformer, som under senaste decennium genomförts, redan i hög grad tryckt näringslivet och att detta skett under en tid, då vi haft också en mängd andra svårigheter att genomkämpa t. ex. ökad utländsk konkurrens, nödvändigheten att utfinna nya avsättningsmöjligheter m. m. För dem, som tala om vår sociala efterblivenhet, vill jag ännu en gång framhålla, att vårt land börjat med att genomföra den största och dyrbaraste av alla sociala reformer, nämligen totalförbudet och därmed berövat sig självt den inkomstkälla, som i flere andra länder betalar socialförsäkringen.

Huru en lag om obligatorisk sjukförsäkring än skulle avfattas, komme densamma alltid att taga i anspråk mycket betydande penningutlägg både för enskilda personer, bolag och staten. Redan kostnaderna för den erforderliga förvaltningsapparaten bleve högst kännbara. Jag är därför övertygad därom att vi åtminstone för närvarande icke hava råd att skrida till obligatorisk sjukförsäkring. Om man emellertid icke fäste avseende vid dessa betänkligheter, utan skulle besluta att utan avseende å desamma förverkliga det nu föreliggande förslaget, skulle man likväl icke på långt när nå det mål, som med denna försäkring avses. Enligt 1 § i lagförslaget skulle sjukförsäkringen nämligen lyckliggöra företrädesvis de lager av befolkningen, vilka härutinnan redan förut blivit åtminstone på något sätt tillgodosedda t. ex. arbetarna vid industriella inrättningar, för vilka införts privata sjukkassor eller fri läkarvård eller understöd i annan form, samt arbetarna vid större och medelstora lantbruk, där ägarna dock redan förut i stor utsträckning plägat träda hjälpande emellan. Där-

emot skulle självägande småbrukare, arbetare vid lantbruk med högst 3 arbetare, hantverkare m. fl. personer, vilka leva av sitt arbete men icke äro löntagare, helt och hållet lämnas utanför den obligatoriska sjukförsäkringen, ehuru flertalet till dessa kretsar hörande personer dock äro i det ekonomiska läge att dem kanske främst borde ägnas den sociala omvårdnad staten förmår giva. Om åter sjukförsäkringen också skulle utsträckas till dessa kretsar, bleve densamma så kostsam att ingen på allvar kunde vara med därom.

Om vårt land kommer i det ekonomiska läge, att det kan bära kostnaderna för obligatorisk sjukförsäkring, borde lagen därom avfattas så att man beaktar erfarenheterna från andra länder och undviker de misstag, som där begåtts. Vi få i detta fall icke tänka oss att lagen, om den befinnes olämplig, ju kunde ändras eller kanske helt och hållet upphävas. Sådant är, enligt vad erfarenheten ådagalagt, lättare sagt än gjort. Huru meningarna om förslaget än växla, tyckes man dock vara rätt ense därom att detsamma lämnar skäl till många berättigade anmärkningar. Den regeringsproposition, som legat till grund för det nu föreliggande förslaget, har nämligen avfattas så, att den rättat sig efter stipulationerna i det konventionsförslag, som år 1927 tillkommit vid internationella arbetskonferensen i Genève. Denna konvention har åter i hög grad såsom förebild haft sjukförsäkringen i Tyskland.

Såsom bekant har emellertid i Tyskland stora grupper arbetsgivare, vetenskapsmän och andra medborgare, vilka ligga inne med erfarenhet på detta område, framställt allvarliga anmärkningar med anledning av att sjukförsäkringen föranlett en mängd missbruk och i hög grad sänkt folkmoralen. Det har påvisats, att ända till 2/3 av de sjukanmälda vid efterundersökning befunnits fullt friska. Dessa företeelser hava i alla delar av Tyskland ökats på ett sätt, som väckt allmän uppmärksamhet och stort bekymmer. Enligt de officiella uppgifterna förbättras det allmänna hälsotillståndet i Tyskland år för år. Det oaktat hava sjukkassornas utgifter under motsvarande tid ökats med hundradetals miljoner tyska mark. Detta kan icke förklaras annorlunda än att missbrukens antal oupphörligt vuxit. Enbart sjukförsäkringen slukar årligen i Tyskland över 2 miljarder riksmark, vilket är en tung börda för landets näringsliv. Man väntar också i Tyskland initiativ till reformering och revision av den obligatoriska sjukförsäkringen. Vid den senaste läkarkongressen i Tyskland kom också till synnerligen kraftigt uttryck ett allmänt motstånd mot vissa bestämmelser i sjukförsäkringslagen och många framstående läkare påyrkade en snar och grundlig revision av densamma.

Med dessa fakta för ögonen kan man icke annat än hysa de allra största betänkligheter för den i 44 § av förslaget ingående bestämmelsen att karenstiden utsatts till endast 3 dagar. Finska Läkarförbundets vid allmänna mötet den 21 sept. 1929 härutinnan avgivna enhälliga uttalande utgör också ett maningsord, som förtjänar det allra allvarligaste beaktande.

Jag är herr Paasivuori förbunden för den uppmärksamhet han för en stund sedan på ett humoristiskt sätt ägnade min presumerade personliga uppfattning angående en del frågor. Då dessa herr Paasivuoris reflexioner emellertid, såsom han själv yttrade, icke framgått ur betänkandet eller ens föranletts av detsamma, har jag så mycket mindre anledning att nu inlåta mig på dessa frågor som det kan hända att jag därigenom i någon mån skulle rubba det goda lynne som herr Paasivuori i dag tycks vara besjälad av. Dock kan jag icke underlåta att, i anslutning till en passus i hans andragande, uttala, att det tyska socialförsäkringssystemet visserligen, såsom här framhållits, varit gällande 45 år, men att just denna omständighet gör att systemet haft tid att visa icke blott de förtjänster det har utan också de brister som vidlåda detsamma, och vilka brister befunnits vara mycket beaktansvärda, samt att vi hava all anledning att fästa uppmärksamheten vid dessa brister och tillse att de icke insmyga sig hos oss, när tiden blir inne att lagstifta härom.

På grund av vad nu anförts och i stöd av vad jag härförinnan vid flere tillfällen tidigare haft äran framhålla förenar jag mig om socialutskottets förslag.

Ed. Helo: On surulla todettava, että senjälkeen kuin neljäkymmentävuotisen valmistelun jälkeen sairausvakuutus oli niin hyvin vasemmalta kuin oikealta uhkaavien

karien jälkeen saatu sille asteelle, että se eduskunnan jo kerran hyväksymänä oli odottamassa vain lopullista päätöksen vahvistamista, on työväenasiainvaliokunnassa joutunut siihen tilaan, että valiokunta ehdottaa lakiesityksen hylättäväksi. Täytyy onnitella työnantajain kenraalia siitä, että hänen on onnistunut sovittaa keskenään ne eri ryhmät, jotka työväenasiainvaliokunnassa ovat valmiit tämän lakiesityksen hylkäämään; että hänen on onnistunut työnantajain lippujen alle koota kommunistit marssimaan työväkeä vastaan. Minä luulen, että tämä on sellainen ruoskanisku työntekijöille, joka tulee herättämään työntekijät siinä määrässä, että ruoskanisku tulee kimmoamaan takaisin kommunistisiin kansanedustajiin.

On mielenkiintoista todeta, mitenkä tämä — voisi sanoa — yhteiskunnallisen edistyksen jarruttajien, pimeiden voimien yhteisrintama perustelee tätä merkillistä kantaansa. Ensiksikin mainitaan perusteluissa, että se, että suuri osa maataloustyöläisiä tulee joutumaan pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle, on sellainen seikka, joka asettaa esteitä esityksen hyväksymiselle. Minun täytyy todellakin kysyä, ovatko ed. Lohi ja ed. Palmgren sitä mieltä, että tämä lakiesitys on liian suppea? Oletteko te todellakin valmiit hyväksymään tämän pakollisen vakuutuksen paljon laajempana, kuin mitä se nyt on lakiesityksessä? Minkätähden, jos näin on asianlaita, ette ole asian käsittelyssä tehneet tätä tarkoittavia ehdotuksia? Mikäli minä muistan, on täällä ollut esillä myöskin kysymys laajentaa pakollista vakuutusta, mutta nämä ehdotukset on hylätty ja muistaakseni juuri ed. Lohi on ollut niitä hylkäämässä ja supistamassa pakollisen vakuutuksen laajuutta. Ei suinkaan ed. Lohi voi vaatia meitä uskomaan, että hän todellakin rehellisessä mielessä olisi valmis hyväksymään tämän pakkovakuutuksen laajempana kuin mitä se tässä esityksessä esiintyy.

Toiseksi mainitaan perusteluissa, että vakuutus on vakuutetuille epäedullinen, että vakuutusmaksut tulevat liian korkeiksi ja että se sen johdosta tulee herättämään tyytymättömyyttä vakuutetuissa. Valiokunta mainitsee, että valiokunta vain toteaa, että ehdotuksen mukaisesti järjestetty sairausvakuutus todennäköisesti ei tulisi herättämään tyytyväisyyttä pakollisesti vakuutettavien työntekijäinkään piirissä. He menettävät jokaisessa palkanmaksussa osan palkastaan, mutta ne edut, jotka he saavat sairausrahoina, ovat verrattain pienet. Onko ed. Lohi todellakin sitä mieltä, että työntekijät tulevat maksamaan liikaa tässä vakuutuksessa? Miksi hän ei ole silloin asian käsittelyssä koettanut siirtää rasitusta muille ryhmille? Kai ed. Lohi ja samoin myöskin valiokunnan enemmistö muistavat, että hallituksen esityksessä oli ehdotettu rasitus jaettavaksi tasan työntekijäin ja työnantajain kesken. Mutta juuri ne ryhmät, jotka ovat olleet hylkäämässä ja etupäässä juuri ed. Lohen ja ed. Palmgrenin ryhmät ovat huonontaneet tässä kohden aivan perinpohjaisesti lakiesitystä, siirtämällä päinvastoin hallituksen esityksessä rasitusta yhä suuremmassa määrässä työntekijäin kannettavaksi.

Edelleen sanotaan perusteluissa, että sairausraha, joka maksetaan vakuutetuille, on liian alhainen. Oletteko te olleet valmiit koroittamaan sairausrahaa? Mikäli on saanut selvyyden asian käsittelystä, niin on tapahtunut päinvastoin. Te olette koettaneet tätä sairausrahaa vielä pienentää niistäkin pienistä määristä, jota ne ovat olleet esityksessä. Minä luulen, että täällä ei ole kukaan, joka uskoo, että todellakin se konsortsio, joka nyt aikaansaa, että tämä tämän vuosikymmenen työväenluokalle tärkein reformi joutuu nyt kaatumaan, että se todellakin tulee pyrkimään uuden sairausvakuutuksen muodostamiseksi niiden periaatteiden mukaisesti, jotka se esittää hylkäämisen hyväksi. Vai luuleeko todellakin joku, että ed. Lohi ja ed. Palmgren tulevat tässä eduskunnassa toimimaan siihen suuntaan, että saataisiin uusi sairausvakuutusesitys, joka käsittää laajemmat piirit, joka tulee siirtämään vakuutuksen aiheuttamista rasituksista suuremman määrän työntekijöiltä joko valtiolle tai työnantajille ja joka tulisi nostamaan niitä etuja, jotka työntekijöille vakuutuksessa olisi annettava. (Ed. Lohi: Keinottelijat pois!) Niin, minä luulen, että ed. Lohen kanta on juuri keinottelua. Mutta ed. Lohi saa vastata tästä keinottelusta niillekin vähävaraisille, jotka vielä sokeudessaan ovat ed. Lohen eduskuntaan valinneet. On todellakin surkeaa, että tällaisessa reformissa ryhdytään sellaiseen keinotteluun, mitä ed. Lohi ja hänen ryhmänsä on asian käsittelyssä sekä valtiova-

rainvaliokunnassa että eduskunnassa esittänyt.

Että ne syyt, jotka mainitaan valiokunnan mietinnössä, eivät ole mitään todellisia syitä lain hylkäämiselle, se kai on kaikille selvää. Todelliset syyt ovat muualla. Mitä näihin syihin tulee, niin minä olen kiitollinen sosialiministerille siitä, että hän on täällä yksityiskohtaisesti määritellyt, missä kohdin nykyinen lakiesitys on niin puutteellinen, että se olisi hylättävä. Tähän asti on tuotu vain ylimalkaisia väitteitä, jotka eivät ole kohdistuneet niin paljon itse lakiehdotusta vastaan, kuin yleensä sosialivakuutusta vastaan. Sellaiset ennen esitetyt väitteet kuin esim. sosialivakuutuksen eri muotojen keskinäisestä suhteesta, ne ovat jääneet täällä nyt kokonaan esittämättä. Minä luulen, että nekin, jotka aikoinaan puhuivat siitä, että vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus olisi saatava aikaan ennen sairausvakuutusta, ovat huomanneet, että tällaisella väitteellä ei ole minkäänmoista perustaa, että historiallinen kehitys kaikissa maissa on osoittanut, että vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutukseen kuljetaan sairausvakuutuksen kautta, ettei yhdessäkään maassa ole vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusta perustettu ennen sairausvakuutusta, vaan säännöllisesti sairausvakuutus aikaisemmin tai joissakin maissa yhdessä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen kanssa. Minä luulen, että herra sosialiministeri, joka näistä asioista on enemmän selvillä ja jolta voi vaatiakin enemmän kuin ed. Lohelta, on huomannut tämän ja sentähden hän ei myöskään lausunnossaan ole enää tätä esittänyt.

On yleensä myöskin vastustettu lakiesitystä sillä, että vakuutuksen tulisi olla vapaaehtoisen. Ja siinä suhteessa myöskin sosialiministeri esitti erinäisiä seikkoja, jotka viittaavat, että myöskin hän olisi tällä kannalla. Mitä tulee siihen kokemukseen, johon täälläkin on vedottu ja joka ulkomailla on saatu sosialivakuutuksesta, puhuu se kuitenkin aivan kokonaan toista kieltä. Silloin kun vuoden 1927 kansainvälisessä työkonferenssissa sairausvakuutuksen ollessa esillä tuli eri maiden hallitusten kanta tässä kysymyksessä esiin, niin 22 maassa hallitus oli sitä mieltä, että vakuutus on tehtävä pakolliseksi ja vain 2 maassa hallitus oli sitä mieltä, että pakollisen vakuutuksen ohessa olisi myös annettava tilaisuus vapaaehtoiseen vakuutukseen. Ne syyt, jotka puhuvat pakollisen vakuutuksen puolesta, ovat siksi ilmeiset, että kukaan sosialipolitikko ei voi vakavissaan puhuakaan siitä, että niissä maissa, joissa mitään vakuutusta ei ole vielä olemassa, ryhdyttäisiin vapaaehtoiseen vakuutukseen, vaan nekin harvat sosialipolitikot, jotka ovat vapaaehtoisuuden kannalla, ovat sitä mieltä, että ei ole syytä niissä maissa, joissa on vapaaehtoinen vakuutus olemassa, ilman muuta muuttaa sitä pakolliseksi vakuutukseksi, ennenkuin on olemassa siihen välttämätön pakko. Ne tahtovat vain antaa vapaaehtoisen vakuutuksen jatkua niissä maissa, joissa se tällä hetkellä on voimassa. Mutta tuskin kukaan lähtee siitä, että sellaisissa maissa, missä vakuutusta ei ole ensinkään, olisi perustettava vapaaehtoinen vakuutus.

Toinen tosiasia on se, että missään maassa pakollinen vakuutus ei ole muuttunut vapaaehtoiseksi vakuutukseksi, mutta päinvastoin. Useissa maissa on vapaaehtoisesta vakuutuksesta siirrytty pakolliseen vakuutukseen. Ja on merkillistä, että kun nyt on puhuttu niin paljon sairausvakuutuksen väärinkäytöksistä, niin siitä huolimatta niissäkin maissa, joissa muka tällaisia väärinkäytöksiä on ollut, on kuitenkin juuri aivan viime aikoina siirrytty vapaaehtoisesta vakuutuksesta pakolliseen vakuutukseen. Minä huomautan, että esim. Ranskassa on tällainen askel otettu viime vuonna. Ranskassa oli jotensakin pitkälle kehittynyt vapaaehtoinen vakuutus. Sen alaisuuteen kuului noin 4 milj. työläistä. (Ed. Ryömä: Saksan esimerkin mukaan!) ja kuitenkin viime vuonna siellä siirryttiin pakolliseen vakuutukseen. (Ed. Lohi: Ei se ole vielä voimassa!) Ja tämä lakiesitys hyväksyttiin parlamentissa jotenkin yksimielisesti: ainoastaan 6 ääntä vastaan. Kommunistitkaan eivät siellä uskaltaneet asettua tätä lakiesitystä vastaan. (Ed. Lohi: Sitä jo paikataan!) Jos todellakin olisi sellaisia väärinkäytöksiä kuin täällä selitetään, niin tottakai sielläkin olisi suurempi vastus ollut pakollista vakuutusta vastaan, varsinkin kun maassa jo oli toimimassa jotensakin suuri vapaaehtoinen vakuutus. Toinen sellainen maa on Englanti. Englannissa on ollut myös laaja vapaaehtoinen vakuutus, joka käsitti kokonaista 5 milj. työläistä. Sielläkin on siirrytty pakolliseen vakuutukseen, joka nyt käsittää noin 16 miljoonaa

henkeä. Lienee ehkä syytä mainita, miksi Englannissa on otettu tämä askel. Kun Genéven konferenssissa 1927 työnantajain puolesta oli tehty ehdotus, että pakollisen vakuutuksen ohella myös sallittaisiin vapaaehtoinen vakuutus, sillä ehdolla, että vapaaehtoisen vakuutuksen kautta saataisiin 75 % kaikista työläisistä vakuutetuiksi, niin sen johdosta Englannin hallituksen edustaja asettui vastustamaan tätä ehdotusta ja lausui seuraavaa, vapaasti suomennettuna: „Se ehdotus, joka on tehty, näyttää minusta olevan erittäin tärkeä. Minä luulen, että sen tekijä on ajatellut enemmän sellaisia maita, joissa vapaaehtoinen vakuutus on jo kehittynyt pitkälle ja joissa sitä vielä tällä hetkellä menestyksellä käytetään, mutta minä olen sitä mieltä, että vapaaehtoinen vakuutus on mahdoton sellaisissa maissa, joissa tällä hetkellä ei ole mitään vakuutusta. Historia osoittaa, että ne maat, jotka ovat alkaneet vapaaehtoisesta vakuutuksesta, ovat vähitellen siirtyneet pakolliseen vakuutukseen, sillä ne ovat todenneet, että vapaaehtoisessa vakuutuksessa ne luokat, jotka enimmän ovat vakuutuksen tarpeessa, jäävät vakuutuksen ulkopuolelle. Siten, mainitakseni yhden esimerkin, jo yksistään se seikka, että sairauskassoihin pääsemisen ehdoksi asetetaan lääkärintarkastus, vaikuttaa, että pienempipalkkaiset työläiset, jotka enimmän vakuutusta tarvitsevat, jäävät vakuutuksen ulkopuolelle. Englannissa vapaaehtoinen vakuutus on voimassa ja sitä on sovellettu suurella menestyksellä 19:nnellä vuosisadalla. Se, mikä on saattanut meidät siirtymään pakolliseen vakuutukseen, joka käsittää 15—16 miljoonaa työläistä, on se, että vapaaehtoisen vakuutuksen aikana ei vakuutuksen alaisina ollut kuin vain 5 milj. työläistä ja niistä suurin osa miehiä. Tilanne on aivan samanlainen Australiassa, jossa eräs kuninkaallinen komitea on paraikaa laatimassa mietintöä, joka mietintö kulkee pakolliselle vakuutukselle suotuisaan suuntaan.''

Työnantajain ehdotus — lausuu hän myöhemmin — tarkoittaa sitä, että 75 % ainakin saataisiin vakuutuksen alaiseksi. Mutta hän pelkää, että ne 25 %, jotka joutuisivat vakuutuksen ulkopuolelle, ovat juuri ne, jotka ennen kaikkea olisi saatava vakuutuksen alaisiksi, ja sentähden Englannin hallituksen edustaja, porvarillisen hallituksen edustaja, asettui vastustamaan työnantajain tekemää ehdotusta.

Kuten mainitsin, ei sosialivakuutuspiireissä, joissa asiaa tunnetaan, olla sitä mieltä, että niissä maissa, joissa vakuutusta ei ensinkään vielä ole olemassa, olisi ryhdyttävä aikaansaamaan vapaaehtoista vakuutusta, vaan pidetään sen kokemuksen perusteella, mikä asiasta on saatu, oikeimpana, että heti käydään pakolliseen vakuutukseen. Mitä tulee niihin esimerkkeihin ja kokemuksiin, joita on saatu niissä maissa, joissa vapaaehtoinen vakuutus on vallalla, eivät ne puhu vapaaehtoisen vakuutuksen puolesta siinä määrässä kuin täällä on tahdottu väittää. Mitä esim. Ruotsiin tulee, niin ruotsalaiset ovat yleisesti tyytymättömiä vapaaehtoiseen vakuutukseen, ja sanotaan, että on aivan sattuma, että siellä vapaaehtoinen vakuutus aikoinaan tuli voimaan. Nykyjään siellä keskustellaan menettelystä, miten vapaaehtoista vakuutusta voidaan parantaa, joko vapaaehtoisena vakuutuksena tai siirtymällä pakolliseen vakuutukseen. Mitä Sveitsiin tulee, jossa vapaaehtoinen vakuutus monessa kanttoonissa on voimassa, niin kokemus niistä kanttooneista, joissa pakollinen vakuutus on voimassa, osoittaa, ettei siellä tulisi kysymykseen muuttaa pakollista vakuutusta vapaaehtoiseksi; päinvastoin on kysymyksessä muuttaa vapaaehtoinen vakuutus pakolliseksi. Mitä taas Tanskaan tulee, joka on oikeastaan paras ja ainoa esimerkki menestyksellisestä vapaaehtoisesta vakuutuksesta, eivät tämänkään vakuutuksen edut johdu niin paljon siitä, että vakuutus on vapaaehtoinen, vaan erinäisistä muista syistä. Erotus vapaaehtoisen ja pakollisen vakuutuksen välillä on sitä pienempi, mitä pienempi on maa, mitä paremmat ovat kulkuneuvot, mitä kehittyneemmät olot. Näissä oloissa vapaaehtoinen vakuutus tulee lähenemään suuressa määrässä pakollista vakuutusta. Näin on tilanne juuri Tanskassa. On jotensakin sama, onko Tanskassa vapaaehtoinen vai pakollinen vakuutus, sentähden, että vapaaehtoista vakuutusta voidaan siellä hoitaa samalla tavalla kuin pakollista. Vielä lisäksi itse asiassa Tanskassa vapaaehtoinen vakuutus onkin ainakin puoleksi pakollista vakuutusta. Siellä pakollinen vakuutus ensiksikin koskee esim. oppilaita ja on luonnollista, että kun oppilaat alkujaan ovat vakuutetut pakollisesti, ne tulevat myöhemmin jatkamaan tätä vakuutusta vapaaehtoisena. Ne ovat jo liittyneet kassoihin ja tahtovat edelleen niissä pysyä. Samoin

myöskin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus antaa erinäisiä etuja niille, jotka ovat sairausvakuutuksessa, ja tämä selittää sen, minkätähden suuri osa työläisiä saadakseen itselleen sen edun, minkä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus tarjoo, ovat pakotetut vakuuttamaan itsensä sairausvakuutuksessa.

Palaan senjälkeen niihin yksityiskohtaisiin huomautuksiin, joita sosialiministeri esitti lakiesitystä vastaan. Näitä huomatakseni oli kaksi. Ensiksikin se, että lakiesitys ei ole kyllin laaja. Tämä on sama kuin ed. Lohen kanta, mutta minä vakavasti epäilen, tokko sosialiministeri, joka näytti myöskin olevan huolissaan niistä kustannuksista, joita vakuutus tulee maalta vaatimaan, olisi mukana silloin kuin todellakin tätä vakuutusta ehdotettaisiin laajennettavaksi vieläpä siitä määrästä kuin lakiesitys nyt sisältää. Varsinainen epäkohta, joka sosialiministerin mielestä teki lakiesityksen mahdottomaksi, oli kysymys niin sanotusta odotusajasta. Lakiesityksen mukaan on odotusaika, jonka jälkeen vasta vakuutussuorituksia ryhdyttäisiin työntekijälle maksamaan, 3 päivää, ja tätä aikaa sosialiministeri piti liian lyhyenä. Samassa lausunnossaan kuitenkin sosialiministeri useampaankin kertaan huomautti, että on otettava oppia ja vaaria siitä, mitenkä asia on järjestetty ulkomailla. Jos näin tehdään, niin en ainakaan minä käsitä, mitenkä kolmen päivän odotusaikaa voidaan pitää liian lyhyenä. Tämä asia oli esillä myös Genéven konferenssissa ja, kuten tunnettu, konferenssi suosituksena hyväksyi määräyksen, että mikäli odotusaikaa käytetään, se ei saa olla kolmea päivää suurempi. Ja tästä oltiin konferenssissa jotenkin yksimielisiä. Valiokunta esimerkiksi tästä kohdasta lausuu seuraavaa: „Kansallisissa lainsäädännöissä voidaan määrätä, että suoritus voidaan määrätä tapahtuvaksi jonkun määräajan jälkeen, mutta tämä odotusaika ei saa olla kolmea päivää suurempi. On näyttäytynyt vaaralliseksi valiokunnassa, että odotusaika määrättäisiin pitemmäksi tai että siitä annettaisiin vapaasti määrätä kansallisissa lainsäädännössä.'' Siellä oltiin jotenkin yksimielisiä tästä asiasta. Ainakaan minä en muista, että valiokunnassa edes työnantajatkaan olisivat tehneet siitä ehdotustakaan, missään tapauksessa eivät työnantajat ole pitäneet sitä tärkeänä asiana ja ainakaan muistaakseni itse konferenssissa työnantajat eivät ole tässä kohden tehneet mitään ehdotusta. Minä en tiedä, mistä tämä asia nyt yhtäkkiä on tullut niin tärkeäksi meillä. Olivathan kuitenkin konferenssissa edustettuina ne maat, joiden kokemuksiin täällä on vedottu. Herra sosialiministeri erikoisesti vetosi esimerkiksi tohtori Grieseriin, joka olisi lausunut käsityksensä sairausvakuutuksen epäkohdista. Että sairausvakuutukseen liittyy epäkohtia, sen me kaikki tiedämme, on aivan tarpeetonta sitä täällä esittää. Mutta että nämä epäkohdat ovat liioiteltuja, on myös selvää. Itse sosialiministerin lausunnosta kävi selville, että hän on tehnyt tämän ulkomaan opintomatkansa nimenomaan koettaakseen saada esille vain jotain väärinkäytöksiä. Hän mainitsi, että Norjassa esimerkiksi oli sosialivakuutuksen johtaja „myöntänyt'', että kyllä siellä väärinkäytöksiä on. On kyllä selvää, että jokainen myöntää, kun häneltä vaaditaan, että väärinkäytöksiä on. Missä sitten ei voisi olla väärinkäytöksiä, ellei juuri tällaisessa asiassa? Mutta näistä väärinkäytöksistä huolimatta kaikki maat, Albaniaa lukuunottamatta, ovat hyväksyneet sosialivakuutuksen siinä muodossa, että siellä on useampia kuin yksi pakollinen sosialivakuutus, lukuunottamatta meitä, joilla ei tällä hetkellä ole muuta kuin pakollinen tapaturmavakuutus. Jos todella tohtori Gieser olisi sairausvakuutusta vastaan, niin kyllä kai hän tämän kantansa olisi tuonut esiin kansainvälisessä työkonferenssissa. Se lakiesitys, joka nyt on hyväksytty, vastaa sitä konventsionia, joka konferenssissa on hyväksytty, eikä se missään suhteessa mene edes varsin pitkälle niissä eduissa, joita konventsionin mukaan vakuutetuille voidaan tarjota. Ja kuitenkin tohtori Grieser sairausvakuutusta valiokunnan puheenjohtajana lämpimästi suosittelee ja tätä konventsionia hyväksyttäväksi. Tohtori Grieser sanoo konferenssissa esittäessään sairausvakuutusmietintöä m. m. seuraavaa: „Sallikaa minun vielä lisätä muutamia sanoja valiokunnan puheenjohtajana. Kun olemme päässeet valiokunnassa loppuäänestykseen, niin on työnantajaryhmä pidättäytynyt äänestyksestä ja perustellut tätä menettelyään sillä, että muutamat tärkeät muutosehdotukset, joita he ovat tehneet, ovat tulleet valiokunnassa hylätyiksi. Sallikaa minun sanoa, että tämä

samanlainen tilanne on ollut kaikilla ryhmillä. Myöskin hallituksen edustajilla ja työntekijöillä on ollut useita ehdotuksia, jotka ovat hylätyt ja joita he ovat pitäneet tärkeinä. Mutta siitä huolimatta työntekijäin ryhmä on ilmoittanut, että se kärsimistään vastoinkäymisistä huolimatta tulee hyväksymään sopimuksen, ja hallitusten edustajaryhmä on antanut samanlaisen ilmoituksen. Minä tahdon'', lausuu tohtori Grieser lopuksi, „hartaasti vedota työnantajain ryhmään ja pyytää sitä yhtymään muihin ryhmiin, niin että tämä konventsioni saataisiin yksimielisesti hyväksytyksi''. Sama tohtori Grieser, jonka sosialiministeri täällä esitti sen sairausvakuutuksen vastustajana, joka sisältyy lakiesitykseen — — (Ministeri Paavilainen: Älköön väärinkäsitettäkö sanojani!) Joka tapauksessa esitetään Grieserin sanoja väärinkäytöksistä siinä muodossa, kuin tohtori Grieser vastustaisi esitystä. (Ed. Hakkila: Käytetään asianajotemppuja.) Minä lisään tähän vielä, että jos todella väärinkäytökset Saksassa olisivat niin suuret ja sellaiset, kuin mitä täällä jotkut Saksasta tulleet tuntemattomat lääkärit ovat esittäneet, niin miksi silloin Saksan hallitus, porvarillinen hallitus, kiirehtisi ratifioimaan työkonferenssin konventsionin koskeva sairausvakuutusta, joka siis lyö kiinni nykyisen sairausvakuutuksen Saksassa 10 vuodeksi eteenpäin. Jos siellä todellakin olisi sellaisia väärinkäytöksiä, kuin täällä esitetään, niin ei suinkaan porvarillinen hallitus, joka on riippuvainen työnantajista, ryhtyisi vahvistamaan sairausvakuutuksen asemaa, vaan se menettelisi samalla tavalla, kuin nykyinen hallitus meillä ja sen sosialiministeri.

Mitä asiantuntijoihin tulee, joita täällä on käytetty, tekee kiusallisen tunteen, että meillä ryhdytään ulkomailta hankkimaan ja täällä suurina profeettoina pitämään sellaisia asiantuntijoita, jotka kotimaassaan eivät nauti minkäänmoista arvoa. Silloin kun täällä tuli tietoon erään toisen saksalaisen nimittäin tohtori Liekin lausunto, sosialivakuutusta täällä käsiteltäessä, niin kävi niinsanoakseni niinkuin helluntai-humaus erinäisissä osissa eduskuntaa ja vaadittiin kiivaasti sairausvakuutuslakia hylättäväksi. Aivan samalla tavalla on nyt tapahtunut, kun on tuotettu tänne eräs toinen „asiantuntija'' Saksasta, nimittäin tohtori Specklin. Tämän tohtori Specklinin lausunto, jota tohtoria muuten täällä käsitellään niinkuin aivan jonakin suurena auktoriteettina, aikaansai, että käännyimme Saksan sosialidemokraattisen puoluehallituksen puoleen ja tiedustelimme, mikä mies tämä Specklin on ja mitenkä hänen „paljastuksiaan'' Saksassa on arvosteltu. Saimme vastauksen, että Specklin on aivan tuntematon mies Saksassa, ainakaan sosialivakuutuspiireissä hänen nimeään ei tunneta. Sanottiin, hän on toimessa Elsassissa ja koetettiin sieltäkin ottaa selvää, mutta sanottiin, ettei häntä sielläkään tunneta. Aivan tuntematon, sosialivakuutus- ja ammattipiireissä tuntematon mies tulee täällä käymään ja häntä yhtäkkiä pidetään niin suurena profeettana, että sen johdosta olisi 40 vuoden valmistelut umpimähkäisesti hylättävä. Voi sanoa, että ehkä vain sosialidemokraattinen puoluehallinto Saksassa ei tunne asiaa. Mutta vähän senjälkeen oli täällä Saksan hallituksen virallinen edustaja, tohtori Eckert, joka myöskin on asiantuntija näissä asioissa ja edustaa hallitusta, ja tiedusteltaessa häneltä, kuka on tohtori Specklin, hän lausui aivan samalla tapaa, että mies on Saksan virallisissa piireissä aivan tuntematon. Tämä jo vähän muistuttaa samanlaisesta asiantuntemuksesta, mitä tapahtui tsaarin hovissa aivan viimeisinä aikoina, jolloin sinne kutsuttiin Illiodor, ja joku toinen ja jonka sanoille annettiin suurempi arvo, kuin todellisille vastuunalaisille asiantuntijoille. (Vasemmalta: Mitä herra sosialiministeri arvelee?)

Minä jo mainitsin siitä päähuomautuksesta, minkä sosialiministeri teki sairausvakuutusta vastaan, että olisi kysymys odotusajasta. Minä en tiedä, mihin seikkaan herra sosialiministeri vetoaa, kun hän tahtoo saada tämän odotusajan suuremmaksi. Eihän se muissakaan maissa ole suurempi. Tavallisesti odotusaika on 1 päivän ja 4 päivän välissä. Saksassa, Virossa, Ranskassa, Englannissa, Japanissa, Norjassa ja yleensä sangen monissa maissa se on 3 päivää, mutta lisäksi löytyy maita, joissa se on 2 päivää, 1 päivä ja muutamia maita, joissa ei ole mitään odotusaikaa. Minä en ymmärrä, mitenkä meillä pitäisi, jossa kuitenkin puhutaan useasti siitä, että pitää ottaa vaari siitä kokemuksesta ja menettelystä, mitä on ulkomailla, miksi me tahdomme tässä suhteessa loistaa jollakin eristyneisyydellä. (Vasemmalta: Me odotamme

kymmeniä vuosia.) Meidän sosiaaliset olomme ovat kyllä jossain määrin erikoiset, sosiaalisissa oloissa olemme eristäytyneet muista maista, niin että — niinkuin äsken mainitsin — me yhdessä Albanian kanssa olemme ainoat maat, jossa on ainoastaan yksi pakollinen sosialivakuutus voimassa (Ed. Hakkila: Kuka on Albanian sosialiministerinä?), mutta minä en ymmärrä, miksi meidän pitäisi jatkaa tällä tasolla. Ennen kun maa oli itsenäinen, vedottiin tavallisesti siihen että hyväksytään täällä eduskunnassa mitä hyvänsä, ne eivät saa vahvistusta Venäjällä. Tämäkään veruke ei ole enää olemassa. Jos me tosiaankin jatkamme tällä tapaa sosiaalista kehitystä, meitä uhkaa vaara, että meistä ruvetaan puhumaan Euroopassa aivan samalla tapaa kuin me usein puhumme Albaniasta. Ja mitään tosiasiallisia syitä ei voida esittää esim. tätä sangen kohtuullista sairausvakuutusesitystä vastaan. On mainittu, että se tulee aiheuttamaan raskaan taakan maalle. On todellakin häpeä, jos meillä ei voida aikaansaada sellaista reformia, joka on kuitenkin suurimmassa osassa Eurooppaa jo toteutettu. Ja mikä on se rasitus, minkä tämä tulee aiheuttamaan? Eihän se tule työnantajille aiheuttamaan muuta kuin vähän yli prosentin, työläisille ei muuta kuin 2 %. Ranskassa laki aiheuttaa työläisille 5 % ja kommunistitkin ovat olleet tämän hyväksymässä (Vasemmalta: Viisaammat kommunistit siellä!). Kun täällä valitettiin, että Suomessa on 1 %:n taakka työnantajilla, niin mainittakoon, että Puolassa työnantajat maksavat noin 10 % eivätkä siitä ollenkaan niin nurise kuin meidän työnantajamme. Aivan säännöllisesti työnantajat muissa maissa maksavat huomattavasti korkeamman prosenttimäärän vakuutuksista niitä sosiaalisia riskejä vastaan, jotka aiheutuvat siitä, että he pitävät työläisiä palveluksessaan ja jotka ovat itse asiassa laskettavat tuotantokustannuksiin. Minä en ymmärrä, mitenkä me, jotka usein puhumme siitä, että olemme muka joku edeltäkävijä-maa, kynsin ja hampain koetamme pidättää itsellemme sen paikan, mikä meillä tässä suhteessa on Euroopan kansojen perheessä viimeisenä sosialivakuutuskysymyksessä. Olisi jo todellakin aika, että 40 vuoden valmistelujen jälkeen päästäisiin sille tasolle, jossa suurin osa Eurooppaa tällä hetkellä on. Minä en voi olla lausumatta, että on suoranainen häpeä, jos todellakin tässä asteessa ja tänä aikana hylätään tällainen kohtuullinen sosialinen reformi, jonka kaikki yhteiskuntaa säilyttävät, kaikki yhteiskunnallisesti valistuneet kansat ovat hyväksyneet miltei koko Euroopassa. Voidaan todella puhua pimeiden voimien rintamasta, jos täällä eduskunnassa muodostuu sellainen enemmistö, joka hylkää tämän varsin kohtuullisen ja välttämättömän, kansan suuria pohjakerroksia koskevan reformin. (Eduskunnasta: Hyvä!) Minä puolestani ainakin toivon viimeiseen asti, että eduskunta käsittää velvollisuutensa, käsittää edesvastuunsa ja siinä mielessä tulee myönteisesti suhtautumaan lakiesitykseen.

Minä kannatan ed. Paasivuoren tekemää ehdotusta.

P u h e m i e s: Istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 14,58.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15,13.

Keskustelu jatkuu:

Ed. T a n n e r: Täällä on paljon puhuttu jo tästä kysymyksestä (Eduskunnasta: Liiaksikin!), mutta vähäisen lain sisällöstä ja sen huonoista puolista. (Vasemmalta: Sinä sitten sen teet!) Minä tulen puhumaan lain puutteellisuuksista työväenluokan näkökannalta. Siinä suhteessa tässä laissa on paljon arvostelemisen aihetta. Satojatuhansia työväenluokan jäseniä elää kurjissa taloudellisissa olosuhteissa nykyisen järjestelmän vallitessa. He saavat kärsiä suoranaista nälkää, puutetta ja kurjuutta siitä syystä, kun heidän ansiotulonsa eivät riitä välttämättömiin elämäntarpeisiin. He eivät voi tuloistaan säästää sairauden, työttömyyden, työkyvyttömyyden ja vanhuudenpäivien varalle. Ne vähävaraiset, jotka ovat pakoitetut elämään huonossa taloudellisessa asemassa, niitä yhteiskunnan velvollisuus olisi sosialivakuutuksen muodossa auttaa. Jos työläinen sairastuu ja hänen toimeentulonsa riippuu yksinomaan palkkatuloista, silloin hänen rahatulonsa loppuvat. Jos työläinen

on useamman lapsen ja perheensä ainoa huoltaja, silloin hänen vaimonsa ja lapsensa joutuvat avun tarpeeseen. Sellainen työläinen, jonka elämä on kädestä suuhun elämistä, ei voi maksaa suuria lääkärin y. m. hoitokustannuksia, huoneenvuokraa ja monenlaisia veroja, jotka kuitenkin on suoritettava. Tällaisten tapausten varalta pitäisi sairausvakuutuksen turvata kaikkia huonossa taloudellisessa asemassa olevia hyödyllisen työn tekijöitä.

Onko käsillä olevassa sairausvakuutuslaissa otettu huomioon kaikki huonoimmassa taloudellisessa asemassa elävien teollisuustyöläisten ja maaseudun köyhälistön edut? Tulisivatko he saamaan lääkärinhoitoa ja sairausavustusta y. m. apua siinä määrin, että he kestäisivät sairauden aiheuttaman kurjuuden? Näihin kysymyksiin täytyy vastata, että ainoastaan osa heistä tulisi saamaan lain takaamaa apua. Laki ei käsitä kaikkia työntekijöitä. Jo siinäkin muodossa kuin sosialidemokraattinen hallitus antoi tämän sairausvakuutuslakiesityksen, se oli monessa suhteessa puutteellinen, sen mukaan jäi satojatuhansia työläisiä lain ulkopuolelle. Maataloudessa, sen sivuelinkeinoissa työskenteleviin työntekijöihin nähden oli raja asetettu sillä tavoin, jota ei voinut hyväksyä. Mikä oli se perussyy, jonka tähden sosialidemokraattinen hallitus jätti satojatuhansia maataloustyöläisiä lain ulkopuolelle? Siitä hallituksen esityksen perusteluissa m. m. sanotaan: „Pakollisen sairausvakuutuksen soveltaminen kaikkiin palkkatyöntekijöihin maaseudulla tuottaisi nykyjään Suomessa melkein voittamattomia vaikeuksia ja kohtuuttoman suuria kustannuksia. Senvuoksi on katsottu välttämättömäksi toistaiseksi jättää vakuutuksen ulkopuolelle maataloutta ja sen sivuelinkeinoja harjoittavat pienet liikkeet ja yritykset sekä vähäiset maanomistajat hänen omalla maallaan toimittamat työt, metsänhakkuun ja ajon alalla.'' Raja on asetettu siten, että ne yritykset, joiden palveluksessa on enintään viisi työntekijää, on jätetty lainsäännösten ulkopuolelle. Tällaisen rajan asettaminen oli yksi huonoimpia kohtia sosialidemokraattisen hallituksen esityksessä. Kun lakiesitys oli työväenasiainvaliokunnassa esillä, poisti valiokunta hallituksen asettaman rajan ja hyväksyi maataloudessa ja teollisuudessa työskenteleviin työläisiin nähden rajaksi 1,800 markan kuukausiansion, joten kaikki ne työläiset, joiden tulot ovat alle 1,800 markkaa kuukaudessa, olisivat tulleet vakuutuksen alaisiksi. Suuri valiokunta alensi rajan 1,500 markkaan kuukaudessa ja sitten eduskunta hyväksyi ed. Paasivuoren ehdotuksesta sellaisen huononnuksen lakiin, että ne työläiset, jotka työskentelevät maataloudessa ja sen sivuelinkeinoissa, joissa työnantaja pitää säännöllisesti työssä enintään kolme työntekijää, ne tulevat vakuutuksen alaisiksi. Sitä vastoin ne työläiset, jotka työskentelevät pienemmillä tiloilla tai työpaikoissa, missä työnantaja pitää työssä alle 3 työntekijää, ne jäävät lain ulkopuolelle. Tämä ed. Paasivuoren ehdottama huononnus jättää lain ulkopuolelle sosialiministeri Paavilaisen lausunnon mukaan noin 300,000 maataloudessa työskentelevää työläistä. Lisäksi jäävät lain ulkopuolelle ne, joiden työ kestää alle 14 päivää ja ne palkkatyöläiset, joiden tulot ovat yli 1,500 markkaa kuukaudessa sekä käsityöläiset, pienviljelijät y. m. työläisiin verrattavat pientalonpojat. Nämä sadattuhannet vähävaraiset, jotka jäisivät pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle, olisivat sairausvakuutuksen tarpeessa. Miksi suurin osa maataloustyöläisiä ja muista köyhälistöön kuuluvista pitäisi jättää sairausvakuutuksen suomaa apua vaille? (Ed. Paasivuori: Kysy porvarilta!) Porvarit ja sosialidemokraatit vastaavat siihen, että se tuottaisi voittamattomia vaikeuksia ja kohtuuttoman suuria kustannuksia. Molemmat vastustavat lain laajentamista valtion ja työnantajain edun kannalta. Kyllä laajemmallekin pohjalle perustuvan sairausvakuutuksen hyväksi varoja riittäisi (Eduskunnasta: Neuvostoliitossa!) jos vähennetään sotilas-, suojeluskuntamenoja ynnä muiden korkeapalkkaisten virkamiesten palkkoja. Sitä tietä voitaisiin saada satoja miljoonia markkoja laajemmalle pohjalle perustuvan sairausvakuutuksen toteuttamiseksi. Todellista työtä tekevän väestön, sanoisinko köyhän kansan, sairausvakuutusta porvarit ja sosialidemokraatit eivät pyrikään käytännössä toteuttamaan. Mitä sosialidemokraatteihin tulee tässä kysymyksessä, he ovat luopuneet vaalilupauksistansa ja siten pettäneet valitsijansa, kuten maalaisliittolaiset tekivät virkamiesten palkkauskysymyksessä (Eduskunnasta: Ja kommunistit sairausvakuutuksessa.) Sosialidemokraatit ovat vaaliohjelmissaan vaatineet paljon laajemmalle poh-

jalle perustuvaa sairausvakuutusta kuin mitä he nyt kannattavat. Eräässä puolueen lentokirjasessa siitä m. m. sanotaan: „Työväestön turvaksi sairauden, kuoleman ja synnytyksen varalta on säädettävä laki pakollisesta vakuutuksesta, joka on ulotettava kaikkiin toisen työssä palkkaa eli korvausta vastaan työskenteleviin työläisiin.''

Minä kysyn ed. Paasivuorelta: minkävuoksi sosialidemokraatit puhuvat joukoille laajemmalle pohjalle perustuvasta sairausvakuutuksen ajamisesta lentolehtisissä kuin eduskunnassa? Eiköhän sitä sosialidemokraatit ole tehneet vaalikalastustarkoituksessa? (Ed. Paasivuori: Tietysti! — Hilpeyttä eduskunnassa.) Nyt kun ed. Paasivuori ja toiset sosialidemokraatit puolustavat tätä huonoa lakia, se osoittaa, että he ovat tehneet heidän vaalilupauksiinsa verraten täydellisen kuperkeikan (Eduskunnasta: Hyvä juttu! Niinkuin kommunistit!) He eivät vaadi, että laki olisi ulotettava kaikkiin palkkatyöläisiin tai korvausta vastaan työskenteleviin työläisiin. (Eduskunnasta: Ei se käy päinsä tässä yhteydessä.) Olisi hyvä tietää, mistä tällaiset sosialidemokraattien kannanmuutokset ja heidän valitsijoittensa pettämiset johtuvat. (Eduskunnasta: Ei ainakaan Moskovasta! — Amsterdamista!) Te olette harjoittaneet pakollisen sairausvakuutuksen ajamisessa suurhuijausta. (Eduskunnasta: Oikein!) Tätä väitettäni parhaiten todistaa se, että sosialidemokraattinen hallitus vastoin näitä lupauksia antoi sellaisen sairausvakuutuslakiesityksen, joka ei käsittänyt edes kaikkia maataloustyöläisiä. Tämä jos mikään toteaa, että ed. Paasivuoren ja hänen ryhmänsä vaalilupaukset ja teot eivät käy yhteen (Eduskunnasta: Eivät ne ole koskaan käyneetkään!) Lisäksi tätä käsitystämme tukee se, että sosialidemokraatit ovat hyväksyneet palkkatyöväen päivillä Helsingissä syyskuussa 1928 sellaiset ponnet, joissa sosialivakuutuksesta m. m. sanotaan: „Pakollinen sairausvakuutus on saatava aikaan työläisille ainakin niin edullisessa muodossa, kuin sosialidemokraattinen hallitus on siitä tehnyt esityksen.'' Tässäkin ed. Helon esittämässä ponnessa asetutaan kannattamaan hallituksen antamaa huonoa lakiesitystä, jonka mukaan suurin osa palkka- ja maataloustyöläisiä jää lain ulkopuolelle. Nyt eivät muista näitäkään palkkatyöväen päivillä annettuja lupauksia, kun he kannattavat huonompaa lakia.

Silloin kuin hallituksen esitys oli työväenasiainvaliokunnassa esillä, me teimme siihen muutosehdotuksia, jotka olisivat laajentaneet vakuutettujen lukumäärää niin, että lainalaisiksi olisivat tulleet kaikki ne palkkatyöläiset, joiden tulot ovat alle 2,500 markkaa kuukaudessa sekä ne käsityöläiset, pienviljelijät ja pientalonpojat, jotka tekevät itse työtä ja joiden tulot ovat kunnallisen verotuksen mukaan alle 12,000 markkaa vuodessa, mutta näitä meidän tekemiä ehdotuksia vastaan äänestivät kaikki porvarit ja sosialidemokraatit. Näissä äänestyksissä sosialidemokraatit ovat olleet porvarien kanssa yhteisrintamassa. (Vasemmalta: Nyt ovat kommunistit Palmgrenin kanssa!) Se todistaa, etteivät sosialidemokraatit halua kaikkia köyhiä ja vähävaraisia saada sairausvakuutuksen alaisiksi. (Ed Paasivuori: Ponsiahan teillä vain on!) He vastustivat meidän ehdotuksiamme lisämenojen kannalta. He mieluummin tahtovat valtion varoja säästää, että niitä riittäisi enemmän käytettäväksi sota- ja ohranalaitosten ylläpitämiseen. (Ed. Paasivuori: Kyllä te tarvitsette ohranaa!) Sosialidemokraateille on työnantajien ja valtion etujen puolustaminen tärkeämpää kuin palkkatyöläisten ja maalaisköyhälistön sairaudesta ja terveydestä huolehtiminen. Siitä huolimatta, vaikka sosialidemokraatit taistelevat laajennettua sairausvakuutusta vastaan, heillä on otsaa ja vatsaa väittää, että he samalla kertaa ajavat köyhälistön asiaa. (Vasemmalta: Erikoisesti vatsaa niillä on!) Te kuitenkin petitte vaalilupauksenne. (Ed. Paasivuori: Niin olette tekin tehneet!) Eivätkö teille vaalilupauksenne merkitse mitään? (Ed. Paasivuori: Te olette luvanneet maailman vallankumousta, eikä ole tullut. — Vasemmalta: Eikä tule!)

Useissa maissa on hyväksytty pakollinen sairausvakuutus. Monessa maassa on sairausvakuutuslainsäädännössä otettu huomioon vähävaraiset. Siitä mainitaan sosialiministeriön julkaisemassa sairausvakuutusta koskevassa tiedonannossa m. m. seuraavaa: Mitä pakollista sairausvakuutusta koskeviin lakeihin tulee, on niille yhtenä yleispiirteenä taloudellisesti heikkojen yksilöiden alistaminen vakuutuksen alaiseksi, koska he sairauden sattuessa ovat yhteisavun puutteessa. On kuitenkin huomattava, että kaikissa muissa, paitsi Portugalin v. 1919 antamassa pakollista sairausvakuutusta koskevassa laissa, yllämainittu tuntomerkki ei

yksin riitä. Laissa vaaditaan, että asianomainen vakuutettava on ansiotyössä toisen palveluksessa ja että hänen tästä saamansa palkka on hänen ainoana tai pääasiallisena toimeentulolähteenään. Vakuutuksenalaisiksi joutuvat näinollen palkkatyöntekijät joko rajoituksetta tai edellytyksellä, että heidän palkkansa on riittämätön säästöjen tekemiseen sairauden varalta. Aikaisemmissa pakollista sairausvakuutusta koskevissa laeissa kohdistui huomio yksinomaan teollisuuden palveluksessa oleviin työntekijöihin — Saksan laki v:lta 1883 ja Itävallan laki v:lta 1888. Myöhemmin on n. s. yleisessä työväenvakuutuksessa luovuttu vaatimuksesta, että vakuutetun tulee olla määrätynlaisen yrityksen palveluksessa, ja on tyydytty katsomaan vakuutettavaksi jokainen työntekijä, joka ammatin harjoittajana asettaa voimansa toisen käytettäväksi. Tässä Saksa kulki etunenässä v. 1892 säätämällään yleistä työväenvakuutusta koskevalla lailla. Jäljessä seurasivat useat Euroopan maat, Norja ja Englanti jo ennen sotaa, toiset sen jälkeen. Tässä on lausuttu periaate, mille pohjalle rakentuu pakollinen sairausvakuutuslaki eri maissa. Useissa maissa pakollisen sairausvakuutuksen alaisiksi ovat otetut kaikki palkkatyöntekijät teollisuus-, kauppa- ja maatalousalalla. Vakuutettujen työläisten tulorajaksi esim. Saksassa on asetettu 2,700 Saksan markkaa, Englannissa 250 puntaa, Norjassa 6,000 kruunua ja Puolassa 7,500 slotya. Näissä maissa ovat vakuutettuja kaikki ne työläiset, joiden tulot ovat alle edellämainittujen vuositulojen. Suomen rahaan verraten näiden maiden vakuutettujen työläisten palkkaraja on paljon korkeampi kuin käsilläolevassa laissa. (Vasemmalta: Mitenkä Neuvostoliitossa?) Hyvällä syyllä voidaankin väittää tätä lakia vastaan, että 1,500 markan kuukauden palkkaraja on liian alhainen. Ne palkkatyöläiset, jotka asuvat esim. Helsingissä ja ansaitsevat palkkaa 1,500—2,500 markan välillä kuukaudessa, he eivät ole kadehdittavassa asemassa eläviä. Heidän tulojaan on verrattava elintarpeiden hintoihin ja huoneiden vuokriin, silloin tiedämme, mitä elämä tulee maksamaan. He tarvitsisivat sairausvakuutusturvaa. Muissakin kaupungeissa asuvat työläiset, joiden kuukausipalkkatulot ovat vähäisen yli 1,500 markkaa, olisivat yhtä hyvin avun tarpeessa.

Mitä vakuutusmaksuihin tulee, ne on laissa määrätty sellaisiksi, ettei niitä voi hyväksyä. Työntekijäin täytyy pienistä palkkatuloistaan maksaa 2/3 ja työnantajat vain 1/3. Työläisten maksettavaksi on asetettu suurempi osuus kuin työnantajille, (Vasemmalta: Kenen syy se on?) niille, jotka ryöstävät suuria vuosivoittoja työntekijäin työn tuloksista. Se on oikea periaate, että työnantajain ja valtion on maksettava kaikki sairausvakuutusmaksut. (Vasemmalta: Mitä silloin vakuutusta tarvitaan?) Me olemme ehdottaneet, että vakuutusmaksuista maksaisivat työnantajat 75 % ja valtio 25 %. On pidettävä sitä ehdottomasti vääränä, että pienpalkkaiset työläiset joutuvat maksamaan enemmän kuin työnantajat. Sosialidemokraattisen hallituksen esityksessä on maksut asetettu tasan. Kokoomuspuolueen edustajan Aalto-Setälän ehdotuksesta tämä huononnus tuli lakiin työväenasiainvaliokunnassa. Sen teon kautta valiokunnan porvarit asettivat työläisten kannettaviksi raskaamman kuorman. Kuinka paljon vakuutettuja tulisi olemaan ja miten paljon he saisivat maksaa vakuutusmaksuja, siitä ylitarkastaja Onni Hallsten on tehnyt laskelmia. Hänen arviolaskelmiensa mukaan, jos vakuutettujen lukumäärä olisi 320,000, saisivat työntekijät maksaa 82 miljoonaa, työnantajat 41 miljoonaa ja valtio 37 miljoonaa. Mutta jos vakuutettuja olisi 360,000, silloin olisi työntekijäin maksettava 92 milj., työnantajain 46 milj. ja valtion 42 milj. Jos vakuutettujen lukumäärä olisi 400,000, silloin vakuutusmaksuista saisivat työntekijät maksaa 103 milj., työnantajat 51 milj. ja valtio 46 milj. Siis maksaisivat työntekijät noin 52 %, työnantajat noin 26 % ja valtio n. 22 % kustannuksista. Valtio maksaisi sen lisäksi korvaukseksi sen omissa töissä oleville noin 24,000 työntekijälle, joilla olisi oikeus sairausvakuutuksiin, noin 12 milj. markkaa sekä jälleenvakuutuslaitokset hoitokustannuksista enintään ½ milj. markkaa. Vakuutusmaksuilla peitettävä kustannus olisi näin ollen lähes 3.6 % työntekijäin palkkasummasta, joten työnantajain kustannus olisi keskimäärin 1.2 % ja valtion 2.4 % palkkasummasta. Näin suuren osan työläinen joutuisi maksamaan vakuutusmaksuja siitä alkaen, jolloin hän tulee vakuutuksen alaiseen työhön. Lain 31 §:n mukaan on työläisen joka tapauksessa pakko suorittaa maksut, koska työnantajalle annetaan oikeus ottaa ne hänen työpalkastaan. Työläiselle tämä verottaminen mer-

kitsisi, että hän joutuisi vuosittain keskimäärin maksamaan alimmassa luokassa noin 74 mk. 80 p., ja ylimmässä 346 mk. 15 p. Meidän ryhmämme taholta on tämä verotus käsitetty aivan oikein. Lain mukaan työläiset joutuisivat maksamaan lisää pakkoveroa. Entisestäänkin jo „verot köyhälistön verta juovat''. Porvarit ja sosialidemokraatit, jotka kannattavat lain hyväksymistä, ne tahtovat tämän lain avulla riistää työläisiltä varoja, joita teollisuus- ja pankkikapitalistit tulisivat käyttämään liikevoittonsa lisäämiseksi. Saksassa esimerkiksi sosialivakuutustuloista verrattuina menoihin jää vuosittain tuhansia miljooneja markkoja pankkija muiden kapitalistien käytettäväksi. Mainittakoon, että Saksan sairausvakuutuslain mukaan maksavat työläiset ja työnantajat saman määrän kuin tässä laissa vakuutusmaksut ovat määrätyt. Vaikka työläisten osalta vakuutusmaksujen maksaminen on kohtuuttoman suuri, silti sosialidemokraatit kannattavat sellaista lakia. Aikaisemmin he ovat olleet toisenlaisella kannalla. Eräässä sosialidemokraattisen puolueen kustantamassa vaalikirjasessa pakollisen sairausvakuutuslain kustannuksista, kenen ne on maksettava, siitä m. m. sanotaan: „Tästä vakuutuksesta johtuvat kustannukset on työnantajan suoritettava.''

Ed. Paasivuori ja toiset sosialidemokraattiset johtajat, jotka ovat olleet hallituksessa, he eivät muistaneet enää tässäkään puolueensa vaaliohjelman lupauksia. Hyväksyessään hallituksen sairausvakuutuslakiesityksen tekivät he suuren kuperkeikan. He eivät lakiesityksessään aseta työnantajain maksettavaksi vakuutusmaksuista 100 %, vaan puolet, ja työntekijöille toisen puolen. Nyt sosialidemokraatit ovat tehneet kolmannen taaksepäin kaatumisen, kun he tahtovat vakuutusmaksuista työläisten maksettavaksi 2/3. Se osoittaa sosialidemokraattien alaspäin luisumista. Työnantajain etua he puolustavat vakuutusmaksujen asettamisessa. Minä kysyn edustaja Paasivuorelta, eikö sellainen laki ole huono, jonka mukaan työläiset saavat maksaa puolta suuremmat sairausvakuutuskustannukset kuin kapitalistit? Lienee mielenkiintoista mainita, mitä ed. Paasivuori viime helmikuun 11 päivänä eduskunnan istunnossa siitä lausui: „Älkää uskoko, että me haluamme tätä lakia minkälaisena tahansa. Se on nyt jo huononnettu niin kurjaksi, ettei siihen enää voi huononnuksia tehdä. Jos meidät pakotetaan tämä hylkäämään tai ajamaan yli vaalien, ei me olla yksinomaan tämän lakiehdotuksen varassa. Tässä jo nyt tulee työläisille niin suuria maksuja, että pelottaa työläistä lakia hyväksyä.'' Nyt ei kuitenkaan ed. Paasivuorta pelota enää tämän lain hyväksyminen. Mistä Paasivuori ja sosialidemokraatit ovat saaneet nyt enemmän rohkeutta puhua huonon lain hyväksymisen puolesta? Helmikuun 12 päivänä lausui ed. Helo sairausvakuutuslakia käsiteltäessä m. m. seuraavaa: „Sitten on eräs kaikista tärkeimpiä kohtia koko sairausvakuutuslakiesityksessä, jossa työväenasiainvaliokunta on tehnyt sellaisen huononnuksen, että se tekee kyseenalaiseksi, voidaanko tätä lakia ensinkään hyväksyä vasemmiston taholta. Se on nimittäin se kohta, joka koskee rasitusten jakamista työnantajien ja työntekijäin kesken.'' Mitä tulee edelleen tähän lakiesitykseen, kaipaa sairausavustusten suuruus tarkistamista. Vertailun vuoksi mainittakoon, että muissa maissa sairausavustusten määräkin on suurempi kuin tässä laissa. Saksassa, Virossa, Luxemburgissa ja Rumaniassa maksetaan korvausta 50 % palkasta, Puolassa ja Norjassa 60 %, Unkarissa 60—70 %, Latviassa, Jugoslaviassa, Tshekkoslovakiassa, 66 $^{2}/_{3}$ %, Itävallassa 60—80 % ja Neuvostoliitossa 100 %, jossa sitäpaitsi liikeyritykset ja valtio maksavat vakuutusmaksuista 100 %. (Vasemmalta: Yhteensä 200 %!) Useat tässä mainituista maista eivät ole taloudellisesti sen paremmassa asemassa kuin Suomi ja kuitenkin niiden maiden kannattaa maksaa sairausavustusta enemmän kuin mitä tässä lakiehdotuksessa määrätään. Me olemme ehdottaneet sairausvakuutusta maksettavaksi kaikille vakuutetuille, riippumatta heidän ansioistaan, vähintään 20 markkaa sairauspäivää kohti ja että avustuksen suuruus on lähemmin määrättävä huomioon ottamalla paikallisten elinkustannusten kalleus. Meidän ehdottamamme suuremman sairausavustuksen saantia tarkoittavat parannukset porvarit ja sosialidemokraatit hylkäsivät. Kuinka paljon sairausrahaa lakiehdotuksen mukaan maksetaan, siitä lain 43 §:ssä sanotaan, että ensimmäisessä maksuluokassa 4, toisessa 6, kolmannessa 10, neljännessä 14, viidennessä 18 ja kuudennessa 25 markkaa. Nämä avustusmäärät ovat riittämättömät. Näitäkään vähäisiä avustuksia ei tulisi saamaan työttö-

mäksi joutunut työläinen lain 37 §:n mukaan, jos sairaus on alkanut tai kuolema tai synnytys tapahtunut myöhemmin kuin kuuden viikon kuluessa työstä luopumisesta eikä jos hän ei ole viimeistään 12 kuukauden aikana ollut vakuutettu vähintään 20 viikkoa. Tämä pykälä on yksi kaikkein huonoimpia tässä laissa. Työntekijä, joka olisi maksanut vakuutusmaksua vaikka 10 tai 20 vuotta, jos hän joutuu työttömäksi muutamien kuukausien ajaksi, hän menettää avustusoikeutensa. Työläiset nykyisen järjestelmän vallitessa joutuvat säännöllisesti olemaan työttöminä. Rakennus- ja satamatyöläisten työt ovat määrätyn vuosiajan kestäviä. Toisillakin työaloilla työläiset saavat olla työttöminä. Maa- ja metsätyöläisten työt eivät koskaan jatku keskeytymättömästi. He joutuvat työsuhteiden pakosta jättämään työnsä. Silloin heidän työsuhteensa katkeaa ja he saavat olla kuukausmääriä työttömien armeijassa.

Monia muita huonoja kohtia on laissa. Siksipä meidän ryhmämme on sitä mieltä, että tällainen huono lakiesitys on hylättävä.

Kun pakollisen sairausvakuutuksen tarkoituksena on auttaa vähävaraisia sairauden sattuessa, se tarkoitus kuitenkin riippuu lain sisällöstä sekä siitä, kuinka laajoja kansankerroksia se tulee käsittämään. Lain sisältöön nähden on tietenkin ratkaisevasta merkityksestä se, miten laista johtuvat yleiset kustannukset tulisivat lain mukaan jakautumaan varakkaampien ja vähävaraisempien yhteiskunnan jäsenten kannettavaksi ja kuinka tehokasta apua sairaus-, synnytys- ja kuolemantapauksissa voidaan lain kautta huonoon taloudelliseen asemaan joutuneille tarjota. Mitä lakiesityksen näihin tärkeimpiin kohtiin tulee, ne ovat meidän ryhmämme käsityksen mukaan sellaisia, että niiden mukaan tulisi lain tuottama hyöty muodostumaan verrattain vähäiseksi niihin raskaisiin velvollisuuksiin nähden, joita vakuutuksen yleinen kustannus maan työtätekevälle väestölle lakiesityksen mukaan tuottaisi. Tällä huonolla lailla ei poisteta tyytymättömyyttä köyhälistön keskuudesta, päinvastoin lisätään katkeruutta pakollisen lisäverotuksen muodossa. Tämän lain hyväksymisellä porvarit ja sosialidemokraatit, jotka sitä kannattavat, eivät saavuta sitä tarkoitusta, josta vuoden 1928 budjettikeskustelussa silloinen sisäministeri Puro. m. m. lausui: „Jos kaikki kansankerrokset omaksuisivat sen ajatuksen, että juuri reformityö on paras keino yhteiskuntavastaisen toiminnan hävittämiseksi, niin olisi silloin löydetty varmin keino kommunismin juurittamiseksi pois yhteiskunnastamme.'' Porvarit ja sosialidemokraatit luulevat nyt löytäneensä tästä sairausvakuutuslaista sen Puron esittämän varmimman keinon taistellessaan kommunismia vastaan. Jos tämä laki meidän vastustamisestamme huolimatta tulisi eduskunnassa hyväksytyksi, ei silti työläisten ja pientalonpoikain tyytymättömyyttä poisteta tällaisilla uudistuksilla kapitalistisen järjestelmän aikana. Kommunismin elinjuuret ovat paljon syvemmällä (Eduskunnasta: Venäjällä!) Ne ovat löydettävissä tuotanto- ja jakosuhteiden ristiriidasta, kapitalistisesta yksityisomistusoikeudesta. Sitä luokkienvälistä taloudellista ristiriitaa ei poisteta minkäänlaisilla sairausvakuutuslaeilla. Se pitäisi porvarien ja sosialidemokraattien tietää.

Meidän ryhmämme ottama hylkäävä kanta on saanut edistysmielisyydenkin kylttiä käyttävät porvarit huutamaan punaisesta vaarasta. Edistyspuolueen lehdet kehoittavat porvareita tarkistamaan kantansa sairausvakuutuslakikysymyksessä. Ettei osa porvaristoa marssisi meidän kanssamme punaisen armeijan riveissä Moskovaan, siitä Turun Sanomat varoittaa heitä lokakuun 20 päivänä julkaisemassaan kirjoituksessa „Vanhaan malliin''. Lehdessä porvariston vanhoillisuudesta sairausvakuutuslain suhteen m. m. sanotaan: „Suomen vanhoillisuuden historia on murheellista luettavaa. Todennäköisesti se sitä myös tulee olemaan. Meillä nytkin kilpaillaan edellytysten luomiseksi kommunismille. Vasta kun on edessä ehdoton pakko, suostutaan tekemään askeleita eteenpäin ja samanaikaisesti ihmetellään, että suomalainen työmies on äkkijyrkempi ja äkkiväärempi kuin länsimainen toverinsa. Sairausvakuutuslain kohtalo — oikeisto ja kommunistit yhteistyössä lakiehdotuksen hylkäämiseksi — on osoituksena siitä, että pari viimeistä vuosikymmentä eivät ole meille mitään opettaneet. Ei sekään seikka, että kommunistit saavat ohjeita Moskovasta toimia „kuta pahempi sen parempi''-periaatteen mukaisesti, herätä oikeistoa näkemään, että sen politiikka on sokeata, kuten se aina on tässä ollut. Marssitaan käsi kädessä moskovalaisten kanssa,

joita välillä ahdistellaan maanpetoksesta, eikä nähdä, että tämä yhteinen jarrutusmarssi lisää jälleen Moskovan ja kumouksellisuuden menestymisen edellytyksiä.''

Tässä lehdessä on julistettu siis sosialidemokraattisen hallituksen sairausvakuutuslaki pelastukseksi vallankumouksesta ja parantavaksi lääkkeeksi kapitalistisen yhteiskunnan sairauteen, ja moititaan taantumusporvariston lyhytnäköisyyttä. (Eduskunnasta: Niin se onkin!) Kyllä te olette kaikki siinä suhteessa aivan samanlaisia. Taantumusporvariston lyhytnäköisyys on siinä (Ed. Paasivuori: Tuleva diktaattori!), että luulee vastustavansa köyhälistön vallankumouksellista nousua ja punaista vaaraa tähtäämällä köyhälistöä vastaan väkivallan. Teidän lyhytnäköisyytenne on siinä, että te luulette pelastavanne kapitalismin tällaisilla „reformeilla''. Kumpikaan ei tule viemään tulokseen. Te olette kykenemättömiä pelastamaan kapitalismia minkäänlaisilla keinoilla siitä yksinkertaisesta syystä, että kapitalismia ei voida enää paikkailla köyhälistölle siedettävämmäksi.

Te yritätte leimata meidät köyhälistön asemaan vaikuttavien parannusten vastustajiksi. Te itse kannatte vastuun lain huonoudesta ja myöskin siitä, että me olemme pakotettuja sen hylkäämään. Te olette järjestelmällisesti yhdessä porvariston kanssa hyljänneet meidän ehdotuksemme täällä ja valiokunnassa. Te olette tehneet kaikkenne että tästä laista ei muodostuisi todellista parannusta nykyisiin olosuhteisiin, vaan uusi kuristuslaki työläisille.

Ed. Matti Paasivuori on itse tuominnut tämän lain. Syyskuun 26 p:nä hän m. m. eräässä kirjoituksessaan Suomen Sosialidemokraatissa lausuu: „Vai uskotteko te, että työläiset ottavat vastaan vaikka kuinka kehnon lain tahansa. Se on nyt jo niin huono, ettei sen huonompaa ole missään maassa. (Vasemmalta: Mitä sillä on tekemistä tämän kanssa?)

Ed. Paasivuoren mielestä on tämä tärkeä asia poistettava kuitenkin päiväjärjestyksestä sillä tavalla, että tämä maailman huonoin laki hyväksyttäisiin. Hän vaatii sitäpaitsi, että meidänkin pitäisi olla mukana tätä huonointa lakia vahvistamassa ja pettämässä sillä Suomen työläisiä, alistamassa työläisiä kapitalististen „reformien'' kuristukseen! Luulevatko sosialidemokraatit ja porvarit, että työläiset ja talonpojat ottavat vastaan kuinka huonon lain tahansa? (Ed. Hakkila: Talonpojat ottavat kyllä tuolla!)

Suomi on tähän saakka ollut sosialivakuutukseen nähden maailman takapajuisin maa, mutta se jää sellaiseksi, vaikka tämä laki hyväksyttäisiinkin. Historiantutkijalle ovat Suomen sosialivakuutuksen säätämistä koskevat asiakirjat todellakin „murheellista luettavaa''. Mustaksi läntiksi Suomi jäisi maailmankartalla tämänkin lain hyväksymisen jälkeen. Mustaksi jää Suomen sosialidemokraattinen puolue, mustemmaksi kuin useiden europalaisten maiden vapaamielinen porvaristo, joka on sentään suostunut toteuttamaan sairausvakuutuksenkin paremmalle pohjalle.

Meidän kantamme tähän lakiin käy selvästi ilmi työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa. Siinä on samalla täsmällisesti lausuttu, mille pohjalle me vaadimme sairausvakuutuksen laadittavaksi. Jos sosialidemokraatit olisivat pysyneet uskollisina valitsijoilleen, niin he eivät olisi liittoutuneet porvariston kanssa meidän ehdotuksiamme vastaan. Me olemme koko tämän lain käsittelyn aikana ja johdonmukaisesti uudistaneet valiokunnassa ja täällä ne samat ehdotukset lain sisältöön nähden, jotka nyt supistetussa muodossa mainitaan meidän vastalauseessamme. Ehdotuksemme ovat sitäpaitsi myöskin meidän vaaliohjelmiemme mukaiset. Me emme ole harjoittaneet sellaista valitsijain petkuttamista, kuin mistä sosialidemokraatit ovat täällä tunnettuja. Teidän ja sellaisten porvarien välillä, jotka suurilla lupauksilla kalastavat työtätekevien ääniä, ei ole mitään eroa.

Osoituksena sosialidemokraattien henkisestä tasosta tämän ja monen muun asian yhteydessä on se näytelmä, jota he täällä parhaillaan harjoittavat. (Ed. Rosenberg: Oikein!) Työväen luokkataistelun rintaman luopion, ed. Huttusen ja entisen sisäministeri Kivimäen „veljesliitto'' joka täällä viime tiistaina vahvistettiin, näyttää — naamoistanne päättäen — herättävän teidän köyhissä sieluissanne eloon jotain sellaista, jota parlamenttaarisella sanavarastolla ei voi kuvata. Te tunnette viheliäistä iloa siitä, että te olette saaneet entisestä ministeri Kivimäestä itsellenne omasta mielestänne tehokkaan avun ja luulitte kai että tieto Suomen kommunistisen puolueen päätöksestä sairausvakuutuslakiin nähden olisi

ryhmämme kielteiselle kannalle erikoisesti häpeäksi. (Ed. Salo: Kunniaksi se on!) Teistä alkaa tuntua häpeälliseltä kaikki mikä tavalla tai toisella merkitsee Suomen työväenluokan asian ajamista. Sen sijaan teistä sellaiset teot kuin vallankumouksellisten työläisten ajojahdin johtaminen, jota te harjoititte hallituksessa ollessanne, suoranaiset työläisteurastukset, joita teidän aateveljenne Saksassa ja monissa muissa maissa ovat harjoittaneet — —

P u h e m i e s: Kehoitan puhujaa palaamaan asiaan.

P u h u j a: — — ne teot ovat häpeällisiä — —

P u h e m i e s: Kehoitan puhujaa palaamaan asiaan.

P u h u j a: — — Ei mikään ole suurempi häpeä työväenluokan edessä kuin aseveljeys porvariston kanssa työväenluokkaa vastaan. Te ette näy omaavan edes siinä määrin samoja moraalisia käsityksiä köyhälistön kanssa, että te ymmärtäisitte hävetä omia tekojanne, joilla te olette auttamattomasti ryvettäneet itsenne työläisten silmissä.

Paljoa suurempi häpeä teille on aseveljeytenne entisen ministeri Kivimäen kanssa työläisiä vastaan kuin se, että meidän ryhmämme kanta ja Suomen kommunistisen puolueen kanta tähän lakiin on yhdenmukainen. Vai luulitteko te, että sellainen puolue kuin kommunistinen puolue olisi ehkä teidän „reforminne'' puolella? Sikäli kuin minä olen monien porvarillisten lehtien kautta ja lukuisten valtiollisten oikeusjuttujen yhteydessä oppinut tuota puoluetta tuntemaan, on minulla siitä toki paremmat käsitykset. Kyllä sillä näkyy olevan paremmin selvillä köyhälistön luokkaetu, kuin teillä on koskaan ollut ja se näkyy horjumattomasti myöskin työtätekevien puolesta taistelevan.

Sosialidemokraatit ovat huutaneet jo äänensä käheiksi siitä, että me olemme nyt toisella kannalla kuin viime keväänä, jolloin eduskunnassa äänestettiin lain hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Viime keväänä me jouduimme määräämään suhtautumistamme lakiin pääasiassa niiden tietojen pohjalla, joita työväenasiainvaliokunnalle annettiin. (Ed. Hakkila: Ilman Moskovaa!) Senjälkeen lakia huomattavasti huononnettiin ilman että kuitenkaan selvitettiin, minkälaisia seurauksia muutokset aiheuttavat. Nyt vasta on niistä saatu asiantuntijalaskelmat ja ne toimitettiin meidän vaatimuksestamme. Me olemme niiden perusteella joutuneet huomaamaan, että käsityksemme lain vahingollisuudesta ovat jopa siinä määrin oikeat, että me emme voi asettua tietoisesti asettamaan sen hyväksymisellä uutta silmukkaa työläisten kaulaan. Me olemme tässäkin pitäneet toimintamme periaatteena työtätekevien etujen valvomista ja hylkäämme ilman muuta ne, joista te kiinni pidätte, nim. kapitalistien edut.

Mutta teillä herrat sosialidemokraatit ei ole siihen tarvittavaa sisua. Te hoiputte lukuisissa kysymyksissä yhdeltä kannalta toiselle. (Vasemmalta: Kuka hoippuu?) Valiokunnissa te puhutte ja äänestätte toista ja täällä te teette toisin. Harvoissa kysymyksissä te tuskin itsekään tiedätte, kuinka pitäisi menetellä. Siitä ovat todistuksena ne monet äänestykset, avonaiset ja suljetut, joissa teidän leirinne täälläkin on kahdessa rintamassa. Teidän kannattomuutenne on yleisenä puheenaiheena niiden porvarillistenkin liittolaisten keskuudessa, jotka yrittävät ennakolta arvailla, kuinka te mahdollisesti tulette menettelemään, ja kuinka moni teistä on lopulta sen tai tämän kannan takana. Mutta periaatteeton joukkohan on aina tällaisesta hoippumisesta tunnettua. (Ed. Hakkila: Ei puhuta nyt hoippumisesta!) Ettekä te siitä tee mitään poikkeusta.

Muistakaapa näitä oman kynnyksenne edessä löydettäviä likaläjiä ennenkuin menette seuraavalla kerralla työläisten keskuuteen suorittamaan porvariston antamaa rengin palvelusta!

Mitä tulee vastalauseessamme tehtyihin ehdotuksiin, on niissä lähemmin määritelty ryhmämme kanta. Samalla kun se tähän lakiin nähden on hylkäävä, merkitsee se myöskin sitä, että asia on otettava kiireellisenä uuden käsittelyn alaiseksi. Emme ole voineet niin ollen asettua sille kannalle, että asia olisi jätettävä komitealle, vaan esitämme, että eduskunta jo nyt antaisi hallitukselle kehoituksen uuden esityksen valmistamisesta.

Minä pyydän tässä vielä vastalauseemme mukaisesti toistaa ehdotuksemme:

että kyseellinen lakiehdotus hylättäisiin;

että hallitusta kehoitettaisiin kiireellisesti valmistamaan ja eduskunnalle esittämään asiasta uuden lakiesityksen, jossa otettaisiin huomioon seuraavat näkökohdat:

a) pakollinen sairausvakuutus laajennetaan käsittämään poikkeuksetta 1) jokaista joka tekee toiselle tämän johdon ja valvonnan alaisena työtä korvausta vastaan tai on sitoutunut oppimaan jonkun ammatin tai ammatin haaran taikka on kotityöntekijänä, jonka työehdot ovat samanlaiset kuin varsinaisen palkkatyöntekijän, mikäli hänen kuukautinen työansionsa ei nouse yli 2,500 markan; 2) jokaista maataloudesta ja sen sivuelinkeinoista tai kalastuksesta toimeentulonsa saapaa vähävaraista henkilöä, jos hänen kunnallisverotuksessa verotettu vuosiansionsa jää alle 12,000 markan; 3) valtion, kunnan tai muun julkisen yhdyskunnan virassa tai toimessaolevaa, edellisiin verrattavaa henkilöä;

b) kaikista vakuutuksen aiheuttamista kustannuksista maksaa työnantaja 75 % ja valtio 25 % kuitenkin niin, että milloin työnantajana on vähävarainen käsityöläinen tai vain tilapäisesti palkattua työvoimaa käyttävä pientalonpoika, suorittaa valtio suuremman osuuden vakuutusmaksuista sekä edellisen kappaleen 2 kohdan mukaisissa tapauksissa koko vakuutusmaksun;

c) sairausvakuutuksen yhteydessä säädettävä äitiysvakuutus laajennetaan käsittämään, paitsi naispuolista vakuutettua, myöskin vakuutetun vaimoa, tytärtä, tytärpuolta tai ottotytärtä, jotapaitsi synnyttäjälle, joka itse imettää lastaan, maksetaan äitiysavun lisäksi erikoista avustusta;

d) sairausvakuutusta maksetaan kaikille vakuutetuille, riippumatta heidän ansiostaan, vähintäin 20 markkaa sairauspäivää kohti, ja on avustuksen suuruus lähemmin määrättävä ottamalla huomioon paikallisten elinkustannusten kalleus;

e) sairauskassojen hallinnossa taataan vakuutettujen täydellinen itsehallinto ja päätösvalta.

Ed. Järvinen: Vaikkakin sairausvakuutuskysymys on meidän maassamme, niinkuin täällä monasti on mainittu, jo hyvinkin kauan ja vuosikymmeniä ollut käsittelyn ja valmistelun alaisena, niin ei voi kuitenkaan sanoa, että tämä lepäämässä oleva ehdotus laiksi sairausvakuutuksesta olisi sellaisenaan varsinaisesti minkään hallituksenkaan tarkasti harkitsema. Tämä lepäävä lakiesitys-hän on syntynyt eduskuntakäsittelyssä ja kompromissien kautta niin että esim. kun työväenasiainvaliokunta ryhtyi tätä esitystä käsittelemään tänä syksynä, niin sillä ei ollut minkäänlaisia arviolaskelmia siitä, minkä verran tämä esitys tässä muodossa tulisi maalle ja valtiolle ja kansantaloudelle maksamaan. Työväenasiainvaliokunnan mietinnössä on nyt tehty selvää niistä arviolaskelmista, jotka tässä suhteessa on hankittu, ja osoittavat nämä arviolaskelmat, että tämä laki tässä muodossa toteutettuna tulisi maksamaan vähintäin 172 1/2 miljoonaa, korkeintain 212 1/2 miljoonaa, riippuen siitä, onko vakuutettujen luku oleva 320,000 tai 400,000. Näiden laskelmien perustuksena on kuitenkin ennen sotaa Saksassa saavutettu kokemus siitä, että keskimäärin vakuutettua kohti tulee n. 8 sairaspäivää. Sodanjälkeinen kokemus Saksassa osoittaa, että keskimäärin vakuutettua kohti tulee melkein puolta enemmän sairauspäiviä, niin että jos otetaan sairauspäivien lukumäärä meilläkin niin suureksi kuin se nyttemmin on Saksassa, niin voivat nämä kustannukset tämän lain toteuttamisessa kohota vähintään 340 milj. tai korkeintaan 420 milj. markkaan. Luulisin, että nämä viimeksimainitsemani arviolaskelmat osoittautuisivat, jos laki hyväksytään, pikemminkin paikkansapitäviksi kuin edelliset.

Olen ollut valiokunnassa sitä mieltä, että näinkin suuria kustannuksia kysyvää sosiaalista reformia ei olisi toteutettava alenevien konjunktuurien aikana, niinkuin nyt meidän kansantaloudessamme vallitsee. Alenevien konjunktuurien aikana tämä kustannuskin olisi tietysti melkoinen, mutta vielä lisäksi on kaikissa maissa nähty, että juuri alenevien konjunktuurien vallitessa menot sairausvakuutuksesta helposti nousevat, sairauslukuisuus kohoaa ja väärinkäytökset sairausvakuutuksen alalla lisääntyvät (Ed. Hakkila: Ovatko Moskovan konjunktuurit paremmat?).

Minä en myöskään voi bagatellisoida, mitättömöidä, tehdä mitättömäksi väitteitä väärinkäytösten mahdollisuuksista, joita on esitetty tätä lakia vastaan ja joiden esittämisen takana on Suomen lääkäriliitto, osittain myös lääkintöhallituskin lausunnossaan, jossa se kyllä puolustaa tätä lakiesitystä, mutta kuitenkin myöntää mahdollisuuksia väärinkäytöksiin olevan ja erityi-

sesti huomauttaa eräistä kohdista tässä laissa, jotka antavat ehkä sellaisiin aihetta. Olen varma, että verraten vähäisillä muutoksilla tämä laki voitaisiin saada sellaiseksi, että se ei aiheuttaisi niitä väärinkäytöksiä, joita siitä nyt voidaan pelätä. Mutta minkäänlaisiin muutoksiinhan nyt ei ole tilaisuutta, koska laki on sellaisenaan joko hyväksyttävä tai hylättävä.

En ole periaatteessa suinkaan sairausvakuutusta vastaan, vaan päinvastoin sitä mieltä, että sosialivakuutusta on meillä samoinkuin se on muissakin maissa tapahtunut, kehitettävä juuri sitä tietä, että tapaturmavakuutuksen jälkeen on ensi sijassa juuri sairausvakuutuksen järjestämiseen meillä ryhdyttävä. Jos tämän sairausvakuutuksen toteuttaminen sen johdosta, että tämä nyt lepäämässä oleva lakiehdotus hylätään, jos se sen johdosta viivästyy, niin en luule, että siitä on mitään haittaa. (Ed. Hakkila: Tannerin ponnet hyväksytään kai?) Ei! On mahdollisuus vielä harkita itse järjestelmäkysymystäkin. Täällä on selitetty, esim. ed. Helo entisenä sosialiministerinä selosti ja väitti, että vapaaehtoinen sairausvakuutus on ihan mahdoton ajatella. Sitä kai se nyt ei kuitenkaan ole, koska Tanskassa on toista miljoonaa kansalaista tämänkin vapaaehtoisen vakuutuksen avulla saatu sairausvakuutuksen alaiseksi ja yksinpä Ruotsissakin, jossa väitetään tämän vapaaehtoisen vakuutuksen kokonaan epäonnistuneen, Ruotsissakin on viimeisten tietojen mukaan ainakin 800,000 henkeä sairausvakuutuksen alaisena, mikä siis vastaisi samaa, mitä meillä 400,000, koska meillä on väestö puolta pienempi kuin Ruotsissa. Minulla ei ole tässä kyllä mitään varmaa mielipidettä, mutta voisi ainakin harkita, eikö meilläkin aluksi voitaisi toteuttaa vapaaehtoista vakuutusta (Ed. Paasivuori: Meillähän on jo semmoinen vapaaehtoinen vakuutus. — Ei se ole valtion avustama eikä sillä tavalla järjestetty kuin esim. Tanskassa ja Ruotsissa), josta myöhemmin sitten voidaan siirtyä pakolliseen. Mutta vaikkapa se harkinta, johon myöskin työväenasiainvaliokunnan mietintö vetoaa — meillähän on komitea olemassa sosialivakuutuksen järjestämistä harkitsemassa — vaikka se harkinta veisikin siihen, että meilläkin pakolliseen sairausvakuutukseen mentäisiin, niin on varsin helppoa ottaa huomioon uutta ehdotusta sairausvakuutuslaiksi tehtäessä ne muistutukset, joita tätä lakia vastaan on tehty. Ja samalla on myöskin helppo ottaa huomioon ne uudet pyrkimykset, jotka tällä hetkellä ja juuri näihin aikoihin ja näinä vuosina ovat tällä alalla vireillä. Uudistusehdotuksiahan on vireillä Saksassa ja mitä tulee siihen ed. Helon mainitsemaan Ranskan sairausvakuutuslakiin, joka viime vuonna siellä niin suurella enemmistöllä parlamentissa hyväksyttiin, niin siihen lakiin on nyt tullut ja on juuri parasta aikaa esillä erittäin laajakantoisia uudistus- ja muutosehdotuksia.

Nämä ulkomaiden uusimmat kokemukset ja pyrkimykset tällä alalla olisi otettava huomioon, kun uutta lakiesitystä tästä asiasta annetaan. Olen vakuutettu siitä, että jos sairausvakuutuslaki nyt kaatuu, niin se kaatuu eteenpäin. (Ed. Paasivuori: Ei se kaadu kuin taaksepäin!) Ja sen kaatuminen on vain tällä hetkellä eduksi kansantaloudelle ja eduksi itse sairausvakuutusaatteelle ja tämän aatteen toteuttamiselle meidän maassamme. (Ed. Hakkila: Ja Moskovalle myöskin!)

Ed. Pärssinen: En ole voinut välttää sitä mielikuvaa, että ne puhujat, jotka täällä ovat esiintyneet lakia vastaan, ovat muistuttaneet suuressa määrin Andersenin sadun kankuria sadussa „Keisarin uudet vaatteet''. He ovat heittäneet kuteeseen uusia loimia ja helskyttäneet kangaspuita, mutta seuraus tästä kutomisesta tulee kansallemme olemaan tyhjä kangas. (Eduskunnasta: Huono vertaus!) Ei ole huono vertaus. Tällaista tyhjää kutomista on harjoitettu täällä. Kuten on osoitettu on tyhjää työtä tehty jo neljäkymmentä vuotta, ja nyt näyttää, että tällainen tyhjä kutominen saa apua vielä äärimmäisestä vasemmistosta. Eräät edelliset puhujat ovat selittäneet, että sairausvakuutus on jo ulkomailla vanha ja mehän kaikki sen tunnemme. Kuitenkin on eräs puoli jäänyt lausumatta, nimittäin se, että niin suuria kassoja, joita sairausvakuutuksella on saatu, ei ole käytetty kapitalismin tukemiseksi, vaan niiden ylijäämät ovat käytetyt yleishyödyllisten työväen hyvää tarkoittavien laitosten rakentamiseen. Kun enemmän kuin vuosi takaperin oli Parisin kansainvälinen sosialisen edistyksen kongressi ja näyttely, niin siellä oli kaikista muista maista paitsi Suomesta suurenmoisia laitoksia, joilla osoi-

tettiin mitä työläisten hyväksi on tehty. M. m. Keski-Euroopan sairaskassat ovat rakentaneet ylijääneillä varoilla suuret määrät virkistyskoteja, sairaaloita, tuberkulosiparantoloita, synnytyslaitoksia, lastenhoitoloita ja kaikennäköisiä terveyslaitoksia työläisiä varten. Näiden laitosten pienoiskuvia sekä taloja ynnä puistoja oli suuressa määrin asetettu näytteille. Tämä osoittaa siis sitä, että jos sairausvakuutuksella meilläkin koottaisiin varoja, jotka jäisivät apuna antamatta, voitaisiin jotain tämäntapaista ruveta laittamaan. Lausun tämän niille, jotka kuvittelevat, ettei sairausvakuutukseen menevät varat tulisi köyhän kansan hyväksi.

Minä olen etupäässä pyytänyt puheenvuoron käsitelläkseni erästä puolta sairausvakuutuksesta, äitiysvakuutusta, joka tällä lailla, jos kohtakaan ei hyvässä muodossa, mutta kuitenkin puutteellisessakin muodossa tulisi Suomessa toteutettavaksi. Äitiysvakuutusaate on hyvin vanha. Jo 17-vuosisadan lopulla perustettiin äitikassoja. Sellaisia äitikassoja on Ranskassa, Belgiassa, Englannissa, Saksassa ja eräät näistä äitikassoista ovat muodostuneet hyvinkin laajoiks vakuutuslaitoksiksi. Esim. Ranskassa on eräällä Mutualités Maternelles kassalla lähes 100 haaraosastoa ja ne saavat suuria varoja yhteiskunnalta. Mutta pian huomattiin, että äitiysvakuutus, jossa maksut peritttiin pelkästään naisilta, on yksipuolinen ja siis se on yhdistettävä sellaiseen vakuutuksen muotoon, jossa miehet ovat mukana. Ja niinpä kehitettiinkin aatetta siten, että äitiysvakuutus on kaikkialla yleensä yhdistetty sairausvakuutukseen. Tietääkseni on vaan eräs maa, se on Italia, jossa vielä on yksinomaisesti äitiysvakuutus naisten vakuutuksena voimassa.

Mitkä ovat sitten ne syyt, jotka asettavat äitiysvakuutuksen niin tärkeäksi, että sitä ei nykyisessä yhteiskunnassa voida jättää toteutumatta? Siihen ovat syyt, jotka koskevat ei ainoastaan äitien terveyttä, vaan lapsien terveyttä ja koko kansan terveyttä. Terve äiti ja terve lapsi, se on kansakunnan terveyden perustus. Äiti, joka raskauden tilassa vaeltaa vaivaloiseen tehdastyöhön, jonka siis tuona vaikeana aikana, jolloin hän povessansa kantaa uutta elämää, täytyy pusertaa työvoimansa kapitalismin alttarille, se äiti ei ole kristillisessä yhteiskunnassa vapaa, vaan hän on tavallaan orjattareen verrattava. Mitään naisvapautta ei ole, ellei meillä ole toimintaa, joka sovittaa sen ristiriidan, minkä naisen äitiysasema on tuottanut hänelle kapitalistisessa järjestelmässä. Lapsen huolto vaatii niinikään äitiysvakuutuksen järjestämistä. Me tiedämme kaikki, että ainoastaan äiti voi huoltaa pienokaisen, se on vain hän, joka voi antaa sille välttämättömän äidin maidon. On suorastaan rikos työn kautta riistää äidin maito lapsilta. Tälle pohjalle, tälle käsitykselle rakentuvatkin kaikki n. s. synnyttäjien suojeluslait. On maita, missä synnyttäjät ovat suojellut 12 viikon aikana. Me tiedämme kaikki, että Washingtonin kongressissa 1919 sitoutuivat useat maat ottamaan 12-viikkoisen äitiyssuojeluksen ja vastaavalta ajalta äitiysvakuutuksen. Bulgaria, Tshekkoslovakia, Kreikka ja Puola sekä Australia ovatkin järjestäneet 12-viikkoisen äitiyssuojeluksen. Sitten on suuri joukko maita, jotka ovat hiukan lyhyemmän äitiyssuojeluksen järjestäneet. Ja on kaikkiansa 32 maata, jotka ovat toteuttaneet äitiysvakuutuksen. Edellisten maiden lisäksi minä luettelen toiset: Itävalta, Saksa, Ranska, Englanti, Kiina, Irlanti, Tanska, Guatemala, Unkari, Japani, Latvia, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Uusi Seelanti, Norja, Peru, Chile, Portugali, Romania, Etelä-Afrika, Espanja, Ruotsi, Sveitsi, Italia, Serbia, Salvador. Sitä paitsi on Argentinan, Tanskan, Ranskan, Italian, Perun, Puolan, Portugalin ja Romanian lainsäädännössä määräys, että äideille on järjestettävä työaikana imetyslomaa ja työnantajain on pidettävä tehdaslaitosten yhteydessä pakollisesti seimilaitoksia, joissa työssä käyvien äitien lapset hoidetaan ja he voivat käydä lapsiaan työn lomassa imettämässä.

Meillä Suomessa on toden totta äärettömän kauan puuhattu sairausvakuutusta ja vuonna 1908 tehtiin jo äitiysvakuutusaloite eduskunnassa. Siis yli 20 vuotta on kulunut ja vielä ei ole järjestetty Suomen työläisnaisille, jotka ovat siinä asemassa, että heidän täytyy leipänsä ansiotyöllä hankkia, äitiysvakuutusta. On olemassa 4 viikon synnyttäjien suojelus, mutta se on äärettömän yksipuolinen, koska äideiltä sinä aikana, jonka he ovat työstä pois, puuttuu aineellinen avustus. Niinpä onkin meidän maassamme pienten lasten kuolevaisuus suhteellisesti suuri. Pienten lasten kuolevaisuus

tietysti on riippuvainen monista muista syistä, mutta on tunnettua, että se on kaikkein suurin suurissa kaupungeissa ja erittäin juuri tehdaskaupungeissa. Kun koko maassa on pienten lasten kuolevaisuus noin 10—11 %, nousee se tehdasseuduilla 14—15 %:iin. Missä pienten lasten hoidosta huolehditaan, missä äitiysavustusta järjestetään, siellä alenee heti tämä pienten lasten kuolevaisuusprosentti. Sivistysvaliokunta oli eilen katselemassa Lastenlinnaa ja siellä prof. Ylppö totesi, että niiden lasten keskuudessa, joiden äidit siellä olivat saaneet ohjausta ja lapset hoitoa, oli pienten lasten kuolevaisuus alentunut 2.5 %:iin.

Edessäni on joukko numeroita eri maitten pienten lasten kuolevaisuudesta. Sadasta elävänä syntyneestä kuoli v. 1924 alle 1-vuotisena Suomessa 10.7, Ruotsissa 6, Tanskassa 8.4, Englannissa 7.5, Saksassa 9.5, Sveitsissä 6.2, Alankomaissa 12.7, Alankomaissa, Belgiassa nimittäin, ei ole myöskään äitiysvakuutusta, ja se on muutenkin teollisuusmaa, joka siis osoittaa, että pienten lasten suurin kuolevaisuus on ilmeisesti yhteydessä äitien ulkonaisten olosuhteiden kanssa. Suomessa, niinkuin tiedetään, on vapaaehtoisia sairauskassoja, mutta minkälaisella tavalla ne huolehtivat synnyttävistä äideistä, sen osoittaa silmäys näitten sairauskassojen sääntöihin. On tapauksia, että niissä suorastaan kielletään antamasta synnytysapua, tai on määräys, että naimattomalle synnyttäjälle ei myönnetä synnytysapua, tai leskelle, joka saa lapsen 10 kuukautta miehensä kuoleman jälkeen. On aniharva kansa, joka myöntää synnyttäjälle avustusta. Meillä siis tosiallisesti puuttuu kokonaan n. s. äitiysvakuutus. Jos tämä sairausvakuutus, joka nyt on esillä, hyväksytään, niin saadaan maahamme äitiysvakuutus, jos kaikki ne eduskunnan jäsenet, jotka tahtovat meidän maassamme tervettä sukupolvea, tahtovat osaltaan vaikuttaa siihen, että tehdasnaisten, tehdasperheiden lapset saavat syntyä edullisemmissa olosuhteissa, jos he tätä harrastavat, on heillä nyt tilaisuus äänestää sairausvakuutuslain hyväksymisen puolesta.

Täällä on paljon puhuttu siitä, että tämä vakuutuslaki tulisi asettamaan osan maksuista työläisille, ja täytyyhän se myöntää, etteivät työläiset tähän lakiin tule sellaisenaan olemaan tyytyväisiä. Eikä se, että sosialidemokraatit sen puolesta äänestävät, suinkaan merkitse, että sosialidemokraatit jäisivät sitten ainiaaksi tätä lakia tällaisenaan puolustamaan. He tulisivat tietysti sitä edelleen ajamaan, ajamaan siihen laajennuksia ja parannuksia. Minun mieleni tekisi muistuttaa tässä erästä viisasta kiinalaista sananlaskua, joka sanoo, että kun sata askelta on kuljettavana, niin ensimmäinen askel merkitsee puolta taivalta, se tahtoo sanoa, kun on päästy alkuun, silloin päästään eteenpäin, mutta jos ei päästä alkuun, ei tulla pääsemään myöskään eteenpäin.

Me huomaamme, että äitiysvakuutus monissa noissa maissa on hyvin laajassa mittakaavassa pantu voimaan, esim. Englannissa käsittää se 4 milj. naista, ja on järjestetty maksut niin, että kun miehet suorittavat 53 % vakuutusmenoista, suorittavat naiset 47 %. Ja mikä on erikoisen hyvä puoli Englannin laissa, on se, että äitiysvakuutuksesta pääsee osalliseksi ensiksikin vakuutettu nainen, sitten on olemassa tavallaan isyysvakuutus, koska kassan jäsen mies saa sellaiselle vaimolleen, joka ei käy ansiotyössä eikä ole vakuutettu, myöskin vakuutusrahan, ja jos molemmat käyvät ansiotyössä ja ovat vakuutetut, on avustus kaksinkertainen. Kaikissa tapauksissa tässä Suomen laissa on äärettömän paljon suppeampi äitiysvakuutus, ja se on virhe, että se ei tule koskemaan vakuutetun vaimoa. En siis lausu tyytyväisyyttä tätä lainpykälää kohtaan ja pidän valitettavana, että sitä ei ole saatu paremmaksi, mutta pidän velvollisuutenani työväestön edustajana ja sellaisen työväestön, joka on suurimmaksi osaksi sahatyöläisiä ja muita tehdastyöläisiä, sen työväestön edustajana pidän velvollisuutenani ottaa vastaan tämän parannuksen, koska minun mielestäni sillä pienelläkin parannuksella voidaan lievittää tarvitsevien työläisnaisten hätää.

Ulkomaalaiset lait menevät vielä paljon pitemmälle. Englannissa on lesken eläke, orpolasten eläke, ja se ehdotus, jota siellä työväen hallitus valmistaa, menisi nykyistä lakia pitemmälle. Se lisäisi vakuutettavia miljoonalla leskellä. Siis se seikka, että siellä on aste asteelta tätäkin äitejä koskevaa kohtaa sairausvakuutuksessa voitu parantaa ja yhä voidaan parantaa, se viittaa siihen, että työväestön täytyy reformitoiminnassaan noudattaa sellaista menettelytapaa, että se ottaa niistä parannuksia, joita on saatavissa, ensin osan, koska koko kapitalismin kalliota

ei voida yhdellä iskulla murtaa. On siis rakennettava osa toisensa jälkeen. Minä tiedän aivan hyvin, että ne, jotka ovat puhuneet täällä sairausvakuutuslain hyväksymistä vastaan, sisimmässään ymmärtävät sosialidemokraattien kannan, vaikka ovat sitä taktillisista syistä tahtoneet leimata työväen petturuudeksi.

Myöskin Saksan äitiysvakuutus on pitkällisen kehityksen tulos. Se on myöskin aste asteelta päässyt nykyiseen laajuuteensa. Se on nyt jo suurenmoinen laki. Joku vuosi sitten korjattiin sitä. Nyt sisältää äitiysvakuutus seuraavaa. Sen mukaan saavat vakuutuksessa olleet synnyttäjät, jotka kahden viime vuoden ajalla ovat olleet vakuutuksessa vähintäin 10 kuukautta ja joista ainakin yhteen jaksoon 6 kuukautta, seuraavaa synnytysapua: synnytyksessä tai synnytysvaivoissa kätilön avun ja pienemmät hoitotarvikkeet ja tarvittaessa lääkärinavun, kerta kaikkiaan synnytystapauksessa avustuksena muihin kuluihin 10 Rmk. Jos synnytys ei ole tapahtunut vaan on keskenmeno niin on äitiysraha 6 Rmk. Äitiysraha maksetaan samojen perusteiden mukaan kuin sairausraha, kuitenkaan ei alle 50 Saksan penniä päivässä, 4 viikkoa ennen ja 6 välittömästi jälkeen synnytyksen. Imetysapua maksetaan imettäville äideille puolen sairauspäivärahan suuruisesti, eli vähintään 25 Saksan penniä päivässä 12 viikon ajan synnytyksen jälkeen. Kassan hallinto voi apurahan koroittaa. Imetysapua annettaessa voidaan kassoja velvoittaa asettumaan yhteyteen äitien neuvonta-asemien ja lastenhuoltopaikkojen kanssa. Äitiysraha voidaan myös, jos äiti ei ole ansiotyössä ja lääkäri toteaa, että synnytys 6 viikon ajalla tapahtuu, pidentää ennen synnytystä kahdella viikolla. Jos lääkäri on erehtynyt, tulee päiväraha siitä huolimatta. Äitiysrahan maksu ennen synnytystä on kuitenkin heti eikä vain synnytyspäivän perästä suoritettava. Tässä näemme, että siis on ei ainoastaan äitiysrahat, vaan imetysapu ja monta muuta avustusmuotoa yhdistetty tähän kohtaan.

Jos me edelleen katselemme sitä, millä tavalla muutamissa maissa on varat sairaus- ja äitiysvakuutukseen hankittu, niin me tiedämme kaikki esim. sen, että useissa maissa valtio suorittaa suuren osan, Englannissa valtio, työnantaja ja työntekijä, Norjassa on siinä mukana varoja lisäämässä valtio ja osaltaan myös kunta. Joskaan me emme tässä laissa saa koko ohjelmaa läpi, niin me saamme sen uudistuksen, että valtio ja työnantaja tulee mukaan työväen sairausvakuutukseen. Täten muodostuu, kuten sanoin, pohja vastaiselle sosialivakuutukselle.

Sitten minä en ole voinut olla kiinnittämättä huomiota siihen seikkaan, että monet, jotka ovat puhuneet esim. Saksan vakuutuksesta, itse sosialiministerikin, ovat koko ajan puhuneet sen varjopuolista. Sosialiministeri on koettanut uskotella, että sairausvakuutuslailla on erinomaisen suuri vastustus Saksassa. Asianlaita on päinvastainen. Siellä lienee hyvin pieni vastustus tällä lailla, mutta sensijaan sosialiministerikin visusti vaikeni siitä, että sosialivakuutuksen rinnalle Saksassa on järjestetty laaja sosialihuolto. Minkätähden siitä niin visusti vaietaan? Ja vielä tämä sosialihuolto vaatii suuressa määrässä yhteiskunnallisia varoja. Luin juuri muutamana päivänä Saksan sosialihuoltolain ja siinä esitetään, että siellä esim. on sairausvakuutus ja äitiysvakuutus niille, jotka eivät kuulu sairausvakuutukseen, sosiaalihuollon kautta järjestetty. Siellähän tämä laki on vuodelta 1924. Jos nyt Saksassa olisi oltu niin menossa taaksepäin, että siellä olisi tahdottu kumota sairausvakuutuslakikin, niin ei suinkaan siellä olisi tarvittu tämän tueksi vielä sosialihuoltolakia. Minä olen utelias kuulemaan, mitä herra sosialiministeri tähän vastaa.

Jos meillä tulisi sairausvakuutus voimaan, tulisi siitä osalliseksi 126,000 naista. Heidän vuosittain saamansa sairausraha olisi 15 milj. mk., äitiysraha 11,500,000 mk. Apu vakuutettua kohti olisi keskimäärin 500 mk. ja tästä maksaisivat valtio ja työnantaja 48 % ja työntekijä 52 %. Kun nyt ajattelemme siis, että jokaiselle vakuutetulle tulee keskimäärin 500 mk., niin eivät millään tavalla voi kommunistitkaan sitä tosiasiaa kieltää, että tästä tulee noin puolet suorastaan työläisen hyväksi. Mitä syytä on työväenedustajilla tällaista etua työntää pois luotansa, sitä minä en ainakaan ymmärrä. Ja ne, jotka luulevat että tällä lailla pönkitetään kapitalistista järjestelmää, ne minun käsittääkseni myöskin huonosti tuntevat sitä, millä tavalla siirrytään sosialismia kohden. Ei suinkaan sosialismia kohden siirrytä sillä, että pohjakerrosten tila tehdään kurjaa kurjemmaksi ja viedään vaivaiset ja sairaat ihmiset sosialistiseen yhteiskuntaan. Kai

meidän pitää terveitä kansalaisia sosialistiseen yhteiskuntaan viedä. Jätin äsken vielä sanomatta erään puolen äitiysrahojen eduista, nimittäin sen, että äitiysrahoista nimenomaan tulisi tämän lain mukaan valtio puolet suorittamaan.

Minä tunnustan sen, että edessäoleva sairausvakuutuslaki ei läheskään vastaa työläisten toiveita. Mutta kun tietää, että tämä asia on ollut puolueiden ohjelmassa vuodesta 1907 asti ja kun kuitenkin kansaneduskunnalta odotetaan parannuksia, niin ei voi kenelläkään työväestön ystävällä olla sydäntä eikä mieltä äänestää sitä vastaan. Ne, jotka eivät luota parlamentarismiin, jotka eivät luota eduskunnalliseen lainsäädäntöön, ne ovat sellaiset voimat, jotka tahtoisivat, että eduskunta kansan silmissä tulisi niin huonoon valoon, että se ei kykene sosialisia uudistuksia eteenpäin viemään. Ne ovat sellaiset voimat, jotka tahtovat tätä lakia hylättäväksi.

Minä siis toivon, että oikeistosta ja vasemmistosta myös, yleensä eduskunnasta — minä katson olevan eduksi, tulivatpa ne äänet mistä tahansa — tulee niin paljon ääniä, että sairausvakuutus ja sen mukana Suomen työväen ensimmäinen äitiysvakuutus menee kunnialla läpi.

Ed. Kivimäki: Työväenasiainvaliokunnan hylkäävän mietinnön perustelut ovat sellaiset, etteivät ne voi minua saada vakuutetuksi lakiehdotuksen hylkäämisen välttämättömyydestä.

Mietinnössä ehdotetaan lakiehdotus hylättäväksi ennen kaikkea siitä syystä, että sairausvakuutuksen alaisiksi tulisi ainoastaan „osa niistä kansalaisryhmistä, jotka ovat sellaisessa asemassa, että he kysymyksessäolevassa suhteessa ovat yhteiskunnan avun tarpeessa, toisten jäädessä tästä edusta osattomiksi". Tämä ei ole perustelu eikä mikään. Se seikka, ettei lakia voida yhdellä kertaa ulottaa kaikkiin, jotka tarvitsevat lakiehdotuksella tarkoitettua turvaa, ei toki riitä puolustamaan sitä, ettei tätä etua olisi suotava edes niille joka tapauksessa sangen huomattavalle vähävaraisten joukolle — valiokunnan mietinnön mukaan tulisi vakuutettujen luku olemaan 320,000—400,000 — jotka vakuutuksen kautta tulisivat saamaan lievennystä vaikeissa taloudellisissa oloissa. Jos yhteiskunta tarjoisi turvaavan kätensä vain todella hyvin vähälukuiselle osalle kansastamme, saattaisi tietenkin asettaa kysymykseen, onko aihetta ryhtyä lakiehdotuksen toteuttamisen vaatimia suuria kustannuksia aiheuttavaan toimenpiteeseen. Mutta kun, niinkuin sanottu, sangen huomattava osa kansastamme ja vielä huomattavampi osa sen avuttomista kansalaisista tulee lain avulla saamaan apua ponnistelussaan olemassaolonsa puolesta hädän aikana, ei voi sanoa, että laki on hyödytön, tai että se tarkoitusperänsä saavuttamisen kannalta ei vastaisi sen toteuttamiseen vaadittavia melkoisia kustannuksia.

Mutta tähän tulee lisäksi, että kosketeltu puutteellisuus laissa on sellainen, jota voidaan verraten helposti korjata. Siitä ei voi olla epäilyksiä tässä eduskunnassa, jossa vasemmistolla on niin suuri sananvalta. Tällä hetkellä luulen kuitenkin, että on syytä tyytyä lakiin sellaisena kuin se on ja että ainakaan lähitulevaisuudessa ei ole taloudellisia mahdollisuuksia sen vaikutusalan merkittävämpään laajentamiseen.

Mainitsemani perustelun takana ovat paitsi kommunistit valiokunnan oikeisto. Ja jos perustelut luetaan niinkuin ne ovat kirjoitetut, voisi saada sen käsityksen, että oikeistokin tahtoisi lain ulotettavaksi laajemmalle kuin mihin lakiehdotus sen ulottaa. Itse asiassa on kuitenkin niin, että tällainen perustelu ei vastaa oikeiston käsityskantaa ja että vain kompromissi kommunistien kanssa on pakoittanut hyväksymään perustelun, joka, jos se eduskunnassa hyväksytään, voitaisiin lukea vaatimukseksi siitä, mihin suuntaan oikeistokin toivoisi sairausvakuutuksen olevan alusta alkaen toteutettava.

Valiokunnan perusteluissa viitataan myös siihen, että kun laki ei suo turvaansa maan pienviljelijäväestölle vaan ainoastaan pääasiassa teollisuustyöväestölle, sitä ei tästäkään syystä voida hyväksyä. Tällä perustelulla on sanomalehdistössämme voimakkaasti lakiehdotusta vastaan puhuttu. Ja kuitenkin on tämä vastaväite, niin hyvältä kuin se esittäjiensä mielestä saattaa kuuluakin, arvoltaan vain agitatoorinen. Valiokunnassa jo sitä vastaan sanottiin, että vain harvat sellaiset lait voivat koskea kaikkia yhteiskuntakerroksia, sanottiin, että esim. laki viljelyspalkkioista ei hyödytä lainkaan teollisuustyöväestöä ja kuitenkin se säädettiin ilman, että kukaan vastusti lakia ainakaan tällä perusteella. Ja sanottava onkin, että pienviljelijät itsenäisinä yrittäjinä ovat ai-

van toisenlaisen yhteiskunnallisen tuen tarpeessa kuin palkkatyöläiset. Sairauden sattuessa joutuu palkkatyöläisen ainoa toimeentulon turva hänen voimansa, vaaraan. Pienviljelijällä on tällaisessa tapauksessa osittain sama vaara, mutta hänellä ja hänen perheellään on pahan päivän tullessa kuitenkin jotain selkänojaa maatalousyrityksessä, joka palkkatyöläiseltä puuttuu kokonaan. Tämä selkänoja on heikko, jos yritys on heikko, mutta yhteiskunnan tuleekin katsoa, että pienviljelijäluokalle koetetaan taata mahdollisimman turvatut yrittämismahdollisuudet ja että tällä heidän oloilleen luonteenomaisella tavalla autetaan heitä selviytymään vaikeuksista olemassaolon taistelussa. Yhteiskunta ja valtio ovat näihinkin asti osoittaneet suurta harrastusta ja myötätuntoa pienviljelijöiden pyrkimyksiä kohtaan. Asutuslainsäädäntö ja monen monet pienviljelijäin taloudellisen aseman turvaamista tarkoittavat lait ovat tästä todistuksina. Pienviljelijän oloja on valtion vastaisuudessakin edelleen korjattava, heidän luotonsaantimahdollisuuksiaan on helpotettava helppokorkoisilla lainoilla, heidän ammattitaitoaan on parannettava, heidän taloudellisia yhteenliittymiään on avustettava. Tähän avustustoimintaan, joka, kuten sanottu, on pienviljelijäin itsensäkin kannalta luonnollisinta, ei sairausvakuutus mitenkään vaikuta ehkäisevästi. Ja ne, jotka sanotuilla perusteilla vastustavat tätä lakiehdotusta, osoittavat mielestäni puutteellista tasapuolisuutta yhteiskunnallisessa ajattelussa ja käyttävät puheenaolevaa seikkaa halpahintaiseen agitatsioniin tietämättömien keskuudessa.

Vielä sanotaan valiokunnan mietinnössä, että sairausrahojen alhaisuus on epäkohta, joka estää lakiehdotuksen hyväksymisen. Tämäkin perustelu tuntuu omituiselta kun muistaa, että sen takana on oikeisto ja on ymmärrettävissä vain siitä ennen mainitsemastani syystä, että perustelu on yhteistoiminnan tulos kommunistien kanssa. Rohkenen kuitenkin olla sitä mieltä, että vaikka sairausraha ei ole niin suuri kuin sen pitäisi olla, näissä oloissa ei ole mahdollista päästä parempaan tulokseen ja että ehdotetunkin lakiehdotuksen turvin sentään monta epätoivon hetkeä tulee jäämään syntymättä.

Vakavampi muistutus, johon perusteluissa vain epäsuorasti viitataan, on se, että lakiehdotuksessa on teknillisiä puutteita. Kiellätää ei voikaan, että väärinkäytöksien mahdollisuuksia ehdotetun lain turvin tulee olemaan melkoisesti, joskaan ei kenties niin suuressa määrässä kuin lääkäriliiton tunnetussa lausunnossa sanotaan. Lakiehdotuksen mukaan sairaskassojen piirit ovat niin pienet, että vakuutetuilla on mahdollisuuksia valvoa toisiansa. Ja lakiehdotus jättää tilaisuuden monien kontrollitoimenpiteitten suorittamiseen. Sellaisia epäkohtia kuin Saksassa, jossa koko valtakunta on yhtenä ainoana piirinä ja johon lääkäriliitto lausuntonsa perustaa, ei ilmeisestikään tule syntymään. Mutta tunnustaa täytyy, että varsinkin harvaanasutulla maaseudulla valvonta tuottaa vaikeuksia. Sairausraha ei ole niin suuri, että se ainakaan suuremmassa määrin houkuttelisi tervettä työmiestä, joka tahtoo pitää huolta itsestään ja perheestään, teeskentelemään sairautta, ja tässä mielestäni on yksi lisätae väärinkäytöksiä vastaan, jotapaitsi on nähdäkseni sangen vähän syytä olettaa, että maan lääkärikunta niin suurien kiusauksien eteen kuin se joutuukin, ryhtyisi suuremmassa määrässä rikolliseen yhteistoimintaan vakuutuspetturien kanssa. Mutta kieltää ei voi, että jos työmiehellä ei ole työtä ja jos lääkäriltäkin sitä puuttuu, teeskentelemistä tulee esiintymään. Näiden epäkohtien poistamiseksi olisi lakiehdotukseen pitänyt sisällyttää määräys, että vakuutetun tulee ottaa osaa lääkärin palkkaukseen, jota paitsi olisi ehkä ollut tarpeellista ottaa käytäntöön kassalääkärijärjestelmä, jota järjestelmää m. m. Saksassa on lääkärien vastustuksesta huolimatta puollettu.

Jos on punnittava, onko lakiehdotus siinä olevien teknillisten puutteiden vuoksi hylättävä ja jätettävä tämä uudistus jälleen ehkä vuosikausiksi lepäämään, vai olisiko lakiehdotus hyväksyttävä, minä en empisi puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä jo siitäkin syystä, että sanottujen puutteiden poistaminen laista on mahdollista ennenkuin niiden johdosta suurempia epäkohtia voi käytännössä syntyä. — On sanottu, että tällainen katsantokanta ei lakia säädettäessä ole oikea. Valitettavasti me kuitenkaan emme aina saa lakeja, joiden tarkoituksenmukaisuudesta kaikissa yksityiskohdissaan olisimme täysin vakuutettuja, vaan on meidän ollut ennenkin tyydyttävä ja on vastaisuudessakin tyydyttävä puutteellisiin lakeihin, joita sitten saatujen kokemuksien

mukaan korjataan. Ja minä en pidä tässäkään laissa olevia puutteellisuuksia niin suurina, että lain suuret edut niiden takia häipyisivät varjoon. Työvoiman turvaaminen ja sen palauttaminen takaisin tuotannon palvelukseen on niin tärkeä yhteiskunnallinen uudistustehtävä, että siihen on ryhdyttävä mahdollisimman pian, ja kun minä näen, että jos tämä lakiehdotus nyt kaatuu, se kaatuu ties kuinka pitkäksi aikaa, sen vuoksi minä en epäröisi jättää laissa olevien teknillisten puutteellisuuksien korjaamista tulevan ajan varaan ja hyväksyä lakiehdotusta.

Valiokunnan perusteluista ei käy ilmi se valiokunnassa lausuttu ajatus, jonka ed. Järvinen täällä toi esiin, että nykyinen aika on ehdotetulle uudistukselle vähemmän sovelias, se kun tietää lisätaakan asettamista huonon ajan muutenkin rasittamalle tuotannolle. Tämän vastaväitteen painavuutta ei voi kieltää, mutta sittenkin minä luulen, että ne tuotannon harjoittajat ovat kaukonäköisimpiä, jotka alistuvat tämän lain aiheuttamiin uhrauksiin työväestönsä taloudellisten olojen parantamiseksi. Tämänlaatuiset toimenpiteet lisäävät maan kansantaloudellista voimaa ja ennenkaikkea yhteiskuntamme poliittista kantokykyä. Vaadittakoon valtiovallalta pidättyväisyyttä liiallisten verojen asettamisessa tuotannon kannettavaksi, mutta oltakoon valmiit tekemään uhrauksia siinä suhteessa, josta nyt on kysymys.

Olen vakuutettu siitä, että tämän lakiehdotuksen toteuttamisella sen puutteista huolimatta hyödytetään yhteiskunnallisten olojen rauhallista kehitystä. Ellei näin olisi laita, eivät kommunistit tätä lakiehdotusta vastustaisi. Sen vuoksi en minä voi olla sitä hylkäämässä, vaan tulen äänestämään sen hyväksymisen puolesta.

Ed. Niilekselä: Työväenasiainvaliokunnan perusteluissa on mielestäni selvällä ja vakuuttavalla tavalla tuotu ilmi ne painavat syyt, joiden nojalla valiokunnan enemmistö ehdottaa tämän nyt ratkaisuasteelle joutuneen lepäämään jätetyn sairausvakuutuslakiesityksen hylättäväksi.

Jo kuluvan vuoden ensimmäisillä valtiopäivillä kun tästä samasta asiasta eduskunnassa keskusteltiin ja lakiesitys äänestettiin lepäämään yli vaalien, tuotiin lain vastustajain taholta esille sekä ne periaatteelliset että yksityiskohtaiset syyt, joiden vuoksi emme lakia voineet hyväksyä. Nyt käydyssä keskustelussa ovat ne syyt useammalta taholta toistetut, jotenka minun ei tarvitse niitä enää tässä ruveta uudistamaan. Mutta kun tämän lain hyväksyjäin, varsinkin porvariston edustajain puolesta on usein kuultu väitettävän, että tämän lain avulla ei ainoastaan kohotettaisi kansan terveydellisiä oloja, vaan vieläpä myöskin lisääntyvän työkuntoisuuden kautta voimakkaalla tavalla edistettäisiin kansan tuotantoelämää ja kansan yleistä hyvinvointia, niin siitä puolesta joku sana, koska lain tuottamasta hyödystä koko kansaan nähden tässäkin suhteessa uskallan olla vastakkaista mieltä.

Meidän maassamme on ollut ja lienee vieläkin sellainen harhakäsitys yleinen, että kansa maaseudulla olisi terveempää ja myöskin kansan terveysolot paremmat ja suotuisammat maalla kuin kaupungeissa. Totta kyllä, että eräitä edellytyksiä tällaisen tilanteen olemiseksi maaseudulla kylläkin on. Onhan ainakin raitista ilmaa työmailla ja ulkosalla ollessa ihmisten terveyttä tukemassa. Mutta siihenpä ne hyvin useissa tapauksissa, ne maaseudun elämän terveydelliset edut supistuvat. Se on kieltämättä liian vähän, sillä ihmiset maaseudulla ja maanviljelijäammatissa eivät elä eivätkä terveinä pysy ainoastaan ilmasta. Terveyden ja työkuntoisuuden säilyttämiseksi tarvitaan ensiksikin kunnolliset asunnot, riittävä ravinto ja vaatetus ja myöskin valistusta ja tietoisuutta terveyden vaatimuksista ja pätevä ammattitaitoinen sairaanhoito sairauden sattuessa. Mutta näitä mainitsemiani terveydenhoidon edellytyksiä ei tämä kysymyksessäoleva sairausvakuutuslaki toteutettunakaan edistäisi niissä seutukunnissa ja niiden kansalaisten keskuudessa, jotka korjausta nykyiseen olotilaan kipeimmin kaipaisivat. Äskettäinhän oli sanomalehdissä kutsunnanalaisten nuorukaisten terveydentilasta selostus ja siitä ilmeni se murheellinen tieto, että maaseudulta kotoisin olevista nuorukaisista on huonon terveyden takia katsottu sotapalvelukseen kelpaamattomiksi paljon suurempi prosenttimäärä kuin kaupungeista kotoisin olevista. Selostus lienee monellekin ollut odottamaton, mutta tilastonumerot puhuvat selvää kieltä. Tällainen asiantila ei ole kylläkään odottamaton sellaiselle, jolla on

omakohtaista maalaiselämän olojen tuntemusta. Joka varsinkin Pohjois- ja Sisä-Suomen syrjäseuduilla näkee pieneläjäin asunto-olojen alkeellisuuden ja ravinnon heikkouden ja yksipuolisuuden, ei ihmettele kutsuntatilaisuuksissa todettua maalaisnuorison heikkoa hygieenistä tilaa. Mutta tähän säälittävään olotilaan ei tämä kysymyksessäoleva sairausvakuutuslakikaan toisi minkäänlaista huojennusta, vaan päinvastoin se olisi omansa suurilla valtion menojen lisäyksillä tämän lain hyväksi, ehkäisemään todellista ja tehokasta terveydentilan kohottamista. On nimittäin huomattava, että niin paljon kuin onkin viime vuosina saatu määrärahoja valtion tulo- ja menoarvioon yleisten sairaalain perustamiseksi ja kunnostamiseksi, niin supistuu esim. hallituksen antamassa ensi vuoden menoarviossakin valtioapu kunnanlääkärien palkkaamiseksi ja kunnallisen sairaanhoidon edistämiseksi 1 miljoonaan markkaan. Jokainen ymmärtää, minkä verran noin vähäpätöisellä summalla voidaan avustaa maan kunnanlääkärien ja sairaanhoitajien palkkausapuja vähävaraisilla ja harvaan asutuilla seutukunnilla edes alempia vaatimuksia vastaavalle tasolle, puhumattakaan siitä, milloin saadaan kuntiin sairaalaolot ajanvaatimalle tasolle.

Meillä, Pohjois-Suomen edustajilla, on omakohtaista kokemusta siitä, ettei ammattivirasto, lääkintöhallituskaan voi hyvästä tahdostaan huolimatta määrärahojen puutteessa antaa tässä suhteessa huojennusta uupuville kunnille, silloinkaan kun se varmasti tietää, että apu olisi tositarpeen vaatima.

Tämän sairausvakuutuslain mietinnön perusteluissa on ylitarkastaja Onni Hallsténin laskelmat niistä kustannuksista, jotka tulisivat valtion maksettaviksi vakuutettavien luvun ollessa erisuuruisen. Tämä arvioitu summa lähentelee 60 miljoonaa markkaa, jos vakuutettavien luku olisi 400,000. Mutta ulkomailla todettu ja meilläkin tapaturmavakuutuslaista saatu kokemus panee ajattelemaan, että laskelmat eivät pidä paikkaansa, (Ed. Paasivuori: Ed. Niilekselä tekee paremmat laskut!) vaan valtion menotkin tuntuvasti tuosta määrästä lisääntyisivät. Mutta onko meidän köyhässä maassamme varaa käyttää noin suuria summia jonkun erityisen kansanluokan hyväksi, silloin kun suuri osa kansasta ja vielä heikommassa taloudellisessa asemassa olevista kansalaisryhmistä jäisi lain tuottamasta hyödystä osattomaksi. Olen sitä mieltä, että tämän lain toteuttaminen suurten menojen muodossa olisi omansa suuresti ehkäisemään niitä koko kansan ja varsinkin syrjäseutujen terveydenhoitotoimenpiteitä, niinkuin kunnan lääkärilaitoksen ja kunnan sairaalakysymyksen saattamista ajan vaatimalle tasolle. Samasta syystä tämä laki ehkäisee myöskin niitä yleisiä sosialisia vähäväkisten avustustoimenpiteitä, jotka esim. asutusolojen parantamisessa maaseudulla olisivat kiireellisimpiä ja aivan välttämättömiä. Sosialisen huollon alalla esim. köyhäinhoitotoiminnassa annetaan nykyisin jo hyvin suuri merkitys n. s. ehkäisevälle toiminnalle, se tahtoo sanoa, että vähävaraista ja puutteellista on avustettava ennenkuin asianomainen täydellisesti sortuu yhteiskunnan hoivaan. Samaten on yhteiskuntaolojen terveen kehityksen kannalta mitä tärkeintä, että myöskin siinä yhteiskunnallisessa huoltotoiminnassa, jota sairausvakuutuslailla pyritään edistämään, ensin varataan kansalaisille kaikkialla ja varsinkin vähävaraisten ja harvaan asuttujen seutukuntien asujamistolle yleiset edellytykset terveyden ja työkuntoisuuden säilyttämiseksi. Mutta niitä edellytyksiä ei tuota eikä edistä tällainen vähemmän onnistunut ja epätarkoituksenmukainen lakiesitys, niin paljon kuin meillä eräillä tahoilla luotetaankin lakituotantoon ja ponsiteollisuuteen. Olen aina ollut ja olen edelleenkin sitä mieltä, että tämä lakiesitys olisi hylättävä. (Ed. Hakkila: Ja kaikki muut sosialiset lait perästä!)

Ed. Huttunen: On mielenkiintoista todeta, miten mahtavat voimat on nyt kerätty tätä kyseessä olevaa lakiehdotusta vastaan. Herra sosialiministeri ilmoitti, kuten olemme jo aikaisemmin saaneet tietää, että hän on tehnyt laajan ulkomaamatkan, käyden hakemassa mahdollisia epäkohtia, joita Saksan, Norjan y. m. maiden sairausvakuutuslaissa on. En tiedä onko herra sosialiministerin matka tapahtunut hallituksen määräyksestä, mutta joka tapauksessa sillä lienee virallinen merkitys. Merkitystä lienee myöskin sillä, että herra sosialiministeri ei ole nähnyt minkään maan sairausvakuutuslainsäädännössä yhtään myönteisiä puolia. Hän on löytänyt sieltä ainoastaan epä-

kohtia. Hän on luullut löytäneensä niitä niin runsaasti, että niiden tähden voidaan nyt meillä esillä oleva lakiesitys hylätä. (Vasemmalta: Eihän se muuten olisi maalaisliittolainen ministeri!)

Kun ryhdymme lähemmin tarkastelemaan niitä piirejä, jotka ovat nyt kyseessä olevaa lakia vastassa, niin luonnollista on, että ensimmäiset vastustajat löydämme maalaisliittolaisten taholta. He ovat olleet aikaisemmin ja ovat yhä edelleen niitä, jotka eivät soisi palkkatyöläisille minkäänlaisia etuja, siitä huolimatta, että he itse katsovat omalle ryhmälleen — etupäässä suurmaanviljelijöille — taattavan valtion varoja moninaisimpien avustusten muodossa. Mutta heillä on otsaa selittää, kuten edellinen puhuja ilmoitti, että koska tämä laki ei käsitä kaikkia vähävaraisia kansalaisia, niin he eivät voi senvuoksi sitä hyväksyä. Näin eivät he kuitenkaan ole sanoneet silloin kuin on kysymys raivauspalkkioista, kuten ed. Kivimäki selitti, tai on kysymyksessä muu maatalouden edistäminen, valtionlaina, sonninjalostusyhdistysten avustaminen tai niin edespäin. Ei tällaisistakaan avustuseristä pääse läheskään koko kansa nauttimaan. Siitä pääsevät osallisiksi vain jotkut määrätyt ryhmät.

Toinen tällä kertaa erikoisen mahtava tekijä on se, että on haettu ulkomaalaisia voimia avuksi tätä lakia kaatamaan. Täällä on jo osoitettu, mitenkä Saksasta on tilattu erikoisia „asiantuntijoita'' — tahdon tämän „asiantuntijat'' sanoa sitaateissa — jotka ovat tulleet tänne selvittämään, mitenkä tämä laki nyt on käytäntöön aivan mahdoton. Ed. Helo mielestäni aivan sattuvasti osoitti, minkä arvon tällaisille „asiantuntijoille'' voi antaa.

Toinen erittäin vaikuttava tekijä on se, jonka ed. Kivimäki esitti, että myöskin toisesta laajasta maasta nimittäin Venäjältä, on annettu ohjeita tämän lain teilaamiseksi.

Kun siis tarkastelemme näitä voimatekijöitä, jotka ovat asettuneet lakia vastaan, niin meidän täytyy myöntää, että ne ovat hyvinkin huomattavat ja todennäköisesti niin voimakkaat, että ne kykenevät tällä kertaa tämän lain kaatamaan, joka kaataminen valitettavasti merkinnee sitä, että kuluu taas pitkä aika ennenkuin voidaan saada lakia edes tällekään asteelle ja edes tämänkäänlaista, mikä nyt kyseessä oleva lakiesitys on.

Minä katson tarpeelliseksi vielä kajota hiukan niihin syihin, millä eri ryhmät ovat tätä lakia vastustaneet. Ja minusta erikoisen ymmärrettäviä ovat ed. Palmgrenin kuin myös ed. Järvisen lausunnot. Ne perustuvat minusta ymmärrettäviksi senvuoksi, kun niissä sanotaan, että tämä laki aiheuttaa yhteiskunnalle ja työnantajille kustannuksia ja senvuoksi he eivät voi yhteiskunnan, kuten työnantajainkaan etujen suojelijoina, ryhtyä hyväksymään tällaista lakia. Se oli minusta oikein sanottu. Työnantajain tai yleensä suurpääomain omistajain etujen valvojina olisikin ollut heiltä suurta humaanisuutta, jos he lähtisivät tämän lain puolustajiksi.

Sensijaan maalaisliittolaisten kanta on enemmän epämääräinen, sillä he ovat tämän lain käsittelyssä esittäneet jo niin monta kantaa, että oikeastaan ei tiedä, mikä on se todellinen syy, joka maalaisliittolaisia kannustaa tämän lain hylkäämiseen. (Vasemmalta: Eivät ne tiedä itsekään!)

Kun laki oli ensimmäisen kerran esillä työväenasiainvaliokunnassa, olivat maalaisliittolaiset edustajat erikoisen innostuneita lakiin. M. m. eräs valiokunnan jäsen lausui ensimmäisessä puheenvuorossaan, kun valittiin valiokunnalle puheenjohtaja, että meillä on nyt niin suuri reformi täällä säädettävänä, että meidän täytyy saada tämä asia kunnollisesti ratkaistuksi. Mikä tämä reformi oli? Sairausvakuutuslaki. Mutta kun asiaa oli jonkun aikaa käsitelty, selittivät maalaisliittolaiset, että sosialidemokraattisen hallituksen antama lakiesitys on liian suppea, koska se ei käsitä kaikkia palkkatyöläisiä. Tämän esityksen mukaan olisi vain noin 310,000 palkkatyöläistä tullut lainalaisuuteen. Maalaisliittolaiset ehdottivat, että laajennetaan tämän lain ulottuvaisuuspiiriä siten, että se käsittäisi kaikki toisen työssä olevat työläiset. Meillä sosialidemokraateilla ei luonnollisesti ollut mitään syytä vastustaa tuollaista ehdotusta, vaan päinvastoin me toivoimme, että se ehdotus tulisi myös hyväksytyksi, ja äänestimme tämän maalaisliittolaisten ehdotuksen puolesta. Mutta nyt kävi kuitenkin maalaisliittolaisille se onnettomuus, että tämä ehdotus sai enemmistön valiokunnassa ja tuli siis valiokunnan päätökseksi. Nyt havaittiin nopeasti, että maalaisliittolaisten keskuudessa olivat mielipiteet muuttuneet. Ed. Lohi ynnä monet muut jo selvittivät, että herrajestas, me

emme voi hyväksyä tämmöistä lakia, jolla on näin laaja ulottuvaisuuspiiri. (Ed. Lohi: En minä ollut koko valiokunnassa!) Näinmuodoin alkoivat he taistella tämän lain ulottuvaisuuspiirin supistamiseksi ja m. m. eräs maalaisliittolainen edustaja nimenomaan ilmoitti, että ellei sitä supisteta, niin he eivät voi olla mukana lakia hyväksymässä. (Ed. Lohi: En minä ollut koko valiokunnassa!) Jo tässäkin kohden on maalaisliittolaisten kanta ollut erittäin omituinen.

Minun mielestäni ei maalaisliitolla ole syytä valittaa sitä, että lain ulottuvaisuuspiiri ei ole sen laajempi kuin mitä se tässä esityksessä on, sillä se ei suinkaan ole muiden syy kuin maalaisliittolaisten. Ja jos tarkastelemme yleensä tätä lakiesitystä, niin lakiehdotus on kokonaisuudessaan ensimmäisestä pykälästä viimeiseen asti maalaisliittolaisten sanelema. Jokainen heidän tekemänsä ehdotus, mitä he ovat tehneet työväenasiainvaliokunnassa ja suuressa valiokunnassa, on tullut hyväksytyksi. Ei Lohi enempää kuin kukaan muukaan eduskunnan jäsen ei voi esittää yhtään sellaista ehdotusta työväenasiainvaliokunnassa tehneensä, joka ei olisi mennyt läpi, lukuunottamatta sitä ehdotusta, jonka ed. Ainali teki ja jota ed. Niilekselä kannatti, s. o. että palkkaraja olisi vain 1,000 mk. kuukaudessa. (Ed. Lohi: Minä jo sanoin, etten minä ollut siellä!) Jokainen pykälä on maalaisliittolaisten sanelema ja siis on tämä heidän lakiesityksensä. (Ed. Lohi: Mutta en minä ollut siellä!) Ed. Lohi koettaa pelastautua sillä, että hän ei ollut sillä kertaa valiokunnassa, sillä hänellä oli onni olla ministerinä, mutta se ei pelasta niitä muita valiokunnan jäseniä, jotka olivat silloin valiokunnassa sillä kannalla, mutta nyt esittävät lakia hylättäväksi.

Toinen syy, minkä maalaisliittolaiset ovat esittäneet sairausvakuutusta vastaan, on se, että sosialipoliittista kehitystä ei olisi kehitettävä sairausvakuutuksen muodossa, vaan olisi säädettävä yleinen vanhuus- ja työkyvyttömyyslaki. Tämähän on varsinkin ed. Lohen mielifraasi. Minä sanon „fraasi" sen vuoksi, että minä en usko, että ed. Lohikaan vakavissaan olisi edes aikonutkaan tällä tavalla ruveta sosiaalista kehitystä edistämään. Ed. Lohen antama esitys eduskunnalle työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuslaiksi on minun mielestäni oivallinen todistus siitä, että hän ei itsekään usko sen järjestelmän toteutumista. Sillä jo sen teknillinen puoli, puhumattakaan sen asiallisista heikkouksista, oli niin mahdoton, että kun asiantuntijalta, joka oli ollut laatimassa ministerin määräyksestä tätä lakia, kysyttiin, mille järjestelmälle se perustui, niin tämä asiantuntija lausui: siinä ei ole mitään järjestelmää, sillä häneltä kiellettiin kaikki järjestelmät sitä valmistaessaan. (Ed. Hakkila: Oliko Lohen kielto?) Missä mielessä tällainen ehdotus annettiin, sen jokainen käsittää. (Ed. Hakkila: Suomalainen patentti!) Se on totta, oikein maalaisliittolainen patentti.

Useita muitakin tällaisia väitteitä on maalaisliittolaisten taholta tehty, jotka eivät mielestäni kestä tosipohjaista arvostelua ja jotka jo käytäntö on osoittanut paikkansapitämättömiksi.

Miksi kommunistit nyt vastustavat lakia? Se tuntuu ihmeelliseltä. Se ei tuntuisi ihmeelliseltä, jos he olisivat jo viime keväänä sitä vastustaneet, vaikka periaatteessa ei ole ihmeellistä se, jos kommunistit vastustavat työväestön etuja, sillä sitähän he ovat tehneet useissa muissakin kysymyksissä. Mutta se, että he viime keväänä taistelivat tämän lain puolesta, äänestivät reippaasti lain hyväksymisen puolesta ja reippaasti myös yli vaalien jättämisehdotusta vastaan, osoittaa että he olivat lain kannattajia. Olisiko niin kuin ed. Tanner lausui, että he eivät vielä käsittäneet viime keväänä, mitä tämä laki sisälsi. Jos niin on, niin minun täytyy sanoa, ettei silloin paljon kansanedustajalta vaadita, jos ei 33 kokouksessa, kuten tätä lakia käsiteltiin työväenasiainvaliokunnassa, ole vielä päässyt selville, mitä se sisältää. Minusta siis tuntuu, että tämä syy ei voine olla aivan paikkansa pitävä.

Lakia vastaan on myös esitetty kommunistien taholta se väite, että siinä asetetaan työntekijälle suuria kustannuksia. Tämä väite onkin mielestäni oikeaan osunut, mutta se, että he eivät edes tätäkään kysymystä huomanneet viime keväänä, tuntuu oudolta.

Eräs mielenkiintoinen paikka on työväenasiainvaliokunnan mietinnössä. Se on sivulla n:o 3. Lause alkaa näin: „On näin ollen mahdollista, että jos sairausvakuutus toteutetaan meidän erikoisissa oloissamme, voi esiintyä, niinkuin työväentapaturmavakuutuksen suhteen on tapahtunut, ennakolta arvaamattomia seikkoja, jotka vaikuttavat,

että tehdyt laskelmat eivät pidä paikkaansa.'' Sosialidemokraattien taholta esitettiin työväenasiainvaliokunnassa tämän kohdan poistamista, koska me emme olisi tahtoneet mitenkään naulata kiinni valiokunnan mietintöön sitä, että nyt jo asetetaan aivan kuin varmaksi se, että tätä lakia tullaan väärinkäyttämään, ja mikä tärkeintä, naulataan periaate kiinni, että se maalaisliittolaisten tekemä aloite tapaturmavakuutuslain huonontamiseen on oikeudenmukainen. Tässä nimenomaan sanotaan, „ennakolta arvaamattomia seikkoja, jotka vaikuttavat, että tehdyt laskelmat eivät pidä paikkaansa'', ja vedotaan tapaturmavakuutuslain kokemuksiin. Kommunistit olivat maalaisliittolaisten kanssa samassa rintamassa. He äänestivät tämän kohdan puolesta. (Eduskunnasta: Eivät ne ymmärtäneet!) Minä en kyllä aseta heitä niin ymmärtämättömiksi, etteivät he tienneet, mitä tämä ehdotus merkitsee. Mutta minä luulen, että heillä on vaikea saada hylkäävälle kannalle sellaisia perusteluja, joita työväki ymmärtäisi. Senvuoksi heidänkin täytyy olla mukana tekemässä perustelut niin sekaviksi, niin mahdottomiksi kuin ne konsanaan voisivat olla, jotta niitä voisi selvittää aivan kuin Vanha Erkki raamattua, jokaiselle „oikein''. Ja täytyy sanoa, kun ed. Palmgren, Lohi, Järvinen, Tanner, Halén y. m. ovat voineet yhtyä perusteluihin: Kyllä siinä todellakin on selvittelemistä ollut, ennenkuin tällainen yhteisrintama on muodostunut. (Ed. Puittinen: Tänä iltana voivat syödä päivällistä sen päälle!)

On vielä eräitä seikkoja, jotka ansaitsevat minun mielestäni huomiota ja jotka minun mielestäni vaikuttavatkin kommunistien kantaan. Viime kesänä heti vaalien jälkeen oli eräissä maalaisliittolaisissa lehdissä — varsinkin Ilkka pohti sitä hyvinkin laajasti — uhkaus, että Kallion hallituksen on tehtävä kabinettikysymys sairausvakuutuslaista, s. t. s. esitettävä eduskunnalle, että jos laki hyväksytään, niin hallitus jättää paikkansa. Tällainen vaatimus esitettiin maalaisliittolaisten taholta. Muutama päivä myöhemmin ilmestyi eräs asiakirja, „Proletaari'' niminen lentolehtinen, jota jaetaan salaisesti myöskin Suomessa. Tässä „Proletaari''-nimisessä lentolehtisessä käytiin selvittelemään kommunistien keskuudessa käytävää suuntataistelua, nimittäin hoiperteli-joita vastaan, (Eduskunnasta: Onko siellä juopuneita!) ja sanottiin, että on suorastaan rikos sellaisilta työväenedustajilta, jotka luulevat, että Suomessa voidaan käydä rehellistä luokkataistelua, niin että annettiin sellainen käsitys tässä julkaisussa, että vasta sitten on luokkataistelu parhaimmillaan, työväen edut parhaiten valvottu, kun Tammisaari on mahdollisimman tyhjänä. Nyt kun ruvetaan tarkastelemaan näitä „Ilkan'' kirjoituksia ja „Proletaarin'' kirjoituksia, niin niistä löydetään eräs yhtäläisyys. Me tiedämme, että maalaisliittolaiset hallitukset eivät aikaisemmin enemmän kuin nytkään ole olleet erittäin suopeita kommunisteille. Ei niiden hallitusten aikana ole ollut Tammisaari tyhjänä. Nyt tulisi kysymykseen se, että jos hallitus tekee kabinettikysymyksen sairausvakuutuslaista, maalaisliittolainen hallitus kaatuu ja voi seurata sellainen ikävä onnettomuus kommunisteille, että Tammisaaren kundit vähenevät, niin tämän vuoksi ovat he ottaneet kannan, joka merkitsee sitä, että sairausvakuutuslaki on kaadettava, mutta Kallion hallitus säilytettävä.

On vielä puhuttu, että laissa on epäkohtia. Tätä ovat esittäneet m. m. herra sosialiministeri. Minäkään en tahdo kieltää, ettei laissa olisi epäkohtia. Mutta minä haluaisin kysyä, mikä on sellainen laki, jossa ei ole yhtään epäkohtaa, ja mikä on sellainen laki, jota ei yritettäisi tavalla tai toisella kiertää? Minä en ainakaan tunne sellaista lakia. Kun herra sosialiministeri on erikoisesti vedonnut Saksan esimerkkiin ja sieltä tahtonut esittää niitä epäkohtia, niin minä myöskin haluan vedota saksalaisiin esimerkkeihin ja erikoisesti juuri niihin kohtiin, joihin herra sosialiministerikin vetosi. Tri Eckert, joka piti täälläkin tunnetun esitelmänsä, on myöskin kajonnut näihin kohtiin ja on selittänyt, että on tutkittu, mistä tämä sairauspäivien lukumäärän lisääntyminen on johtunut, ja hän sanoo: „Erään lääkärin ja erään tilastotieteilijän yhteisesti suorittamat tutkimukset osoittavat, että sairauslukujen kasvaminen pääasiallisesti johtuu sattuneesta influenssaepidemiasta ja tapaturmien tavattomasta lisääntymisestä suuresti kasvaneen kivihiilituotannon johdosta.'' Tämä koskee erästä määrättyä paikkaa ja määrättyä tuotannon alaa, mutta sekin on otettu esimerkiksi muka lakia vastaan, osoittamaan muka väärinkäyttömahdollisuuksia. Nyt tässä tri Eckert to-

distaa sen aivan toisin. Vielä mielenkiintoisempi paikka on tri Eckertin lausunnossa se, kun väitetään, että eräällä seudulla ja määrätyllä työalalla olisi eräänä vuonna ollut erikoisen suuri sairauspäivien luku ja että tämä olisi johtunut väärinkäytöksistä. Tri Eckert sanoo: „Kun edelleen selvittääksemme sairausluvun luotettavaisuusmäärää vielä tutkittiin saman ajan kuolleisuuslukua, osoittautui, että melkein hiuskarvan tarkkuudella seurasi se samoja vaihteluja, eikä kenenkään päähän toki pälkähtäisi uskoakaan, että kuolleisuusluku vaihtelisi kuviteltujen kuolemantapausten nojalla.'' Minäkin pyytäisin herra sosialiministeriä selittämään, mitenkä meillä voitaisiin kuolleisuutta teeskennellä. Minä en tunne sellaisia tapauksia muuta kuin yhden, noin parikymmentä vuotta sitten, kun eräät tamperelaiset liikemiehet „hukkuivat'' Näsijärveen ja nostivat vakuutusrahat, mutta löydettiinkin myöhemmin Kanadasta. Minä en usko, että näitä tällaisia tapauksia olisi hyvin runsaasti meillä todettavissa senkään jälkeen, vaikkapa tämä sairausvakuutuslaki hyväksyttäisiinkin. Minä en, kuten sanottu, luule, että kuolleisuutta voi teeskennellä ja että sitä ainakaan voi niin suuressa määrin liioitella, että se estäisi tämän lain hyväksymistä.

Eräät puhujat ovat selittäneet, että taloudellinen aika ei ole nyt sopiva. Sanotaan, että eletään pulakautta. (Keskustasta: Se on totta!) Niinhän se on. Mutta kun ei neljäänkymmeneen vuoteen, kun asia on ollut meillä esillä, ole ollut niin hyvää taloudellista aikaa, että tätä lakia olisi voitu hyväksyä, (Keskustasta: Ei se ole ollut eduskunnassa.) niin onko odotettavissa, että edes lähimmän neljänkymmenen vuoden aikana tulisi niin hyvä taloudellinen aika, että me voisimme sen hyväksyä. Minusta tuntuu, että se on hyvin kyseenalaista. On vielä otettava huomioon se, että vaikkapa eduskunta nyt lain hyväksyykin, niin ei tämä laki ole voimassa tänä talvena tämän suuren pulakauden vallitessa. Saattaa olla, että pulakautta jatkuu vielä seuraavinakin vuosina, mutta, kuten sanottu, ei tällaista lakia voida tehdä riippuvaksi joistakin taloudellisista konjunktuureista, että sitten kun on huonot konjunktuurit, se heitetään, ja jos on hyvät, se otetaan. Tällainen väite taloudellisesta ahdinkotilasta ei minun mielestäni kelpaa myöskään perusteluiksi.

Minä vielä haluan sanoa muutaman sanan ed. Tannerille, kun hän väitti, että sosialidemokraatit ovat tässä pettäneet vielä vaalilupauksensakin. Minä tahdon sanoa, että sosialidemokraattinen hallitus antoi tämän esityksensä eduskunnalle ennen vuoden 1927 vaaleja. Se oli siis sosialidemokraattien vaaliase. (Äärimmältä vasemmalta: Huono!) Siitä saattaa olla eri mieltä, oliko se huono tai hyvä, mutta se kuitenkin osoittaa, että ed. Tannerin väitteet eivät pidä paikkaansa. Sensijaan viime vaalien edellä ed. Tanner, kuten muutkin kommunistit, äänestivät tämän lain puolesta, mutta nyt, kun vaalit ovat menneet, he äänestävät lakia vastaan. Onko tämä johdonmukaista? Minun mielestäni ei ole. (Keskustasta: Tulee vaaleja vastakin. Ei ne mielellään tekisi, mutta pakko on.)

Mitä sisältää kommunistien ehdotus kyseessäolevassa asiassa? Ed. Paasivuori sanoi sen jo tyhjentävästi. Se sisältää sen, että on saatava neuvostotasavalta, ja kun on neuvostotasavalta saatu, sitten voidaan ruveta järjestämään sairausvakuutusta. Asiallisesti se on sitä, sillä jokainen teistä ymmärtää, että niin kauan kuin tässä eduskunnassa on porvareita edes senverran, että ne kolmanneksena voivat tämän estää, niin ne eivät teidän ehdotustanne hyväksy, puhumattakaan, että nyt, kun ne ovat niin voimakkaana, kuten ne tällä kertaa eduskunnassa ovat. Kyllä tämä Suomen porvari on niin paha, ettei se tule tuollaisen ehdotuksen taakse. Jokainen ehdotuksen tekijä jo tietää ehdotusta tehdessään, että se ei saa eduskunnan hyväksymistä. Ja kun se tämän tietää, niin se minun mielestäni myöskin jo selittää sen, että ehdotusta ei ole tehty vakavassa mielessä, sen ei ole tarkoitettukaan edistämään työväenkysymystä. (Ed. Hakkila: Se on hätäkeksintö!)

Minä siis yhdyn kannattamaan ed. Paasivuoren ehdotusta, että esilläoleva lakiehdotus hyväksytään.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 20.

Täysistunto keskeytetään kello 17,30.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Keskustelu jatkuu sairausvakuutuslakiehdotuksesta.

Ed. Lohi: Minulla on ollut tilaisuus jo aikaisemmin tämän lain käsittelyn yhteydessä huomauttaa siitä, että perusvirhe tässä lakiehdotuksessa on ennen kaikkea se, että tämä on automaattinen jäljennös sellaisten maiden sosialivakuutuslainsäädännöstä, joissa yhteiskunnalliset olot ovat aivan toisenlaiset, kuin mitä ne meillä ovat. Onhan ymmärrettävää, että sellaisissa maissa, joissa suurteollisuus ja maailmankauppa on kansakunnan pääelinkeinona, sellaisissa maissa, joissa suurviljelys maanviljelyksen alalla on yleensä käytännössä, sellaisissa maissa jakaantuu suurin piirtein katsoen köyhyyden ja rikkauden välinen raja työnantajain ja palkkatyön tekijäin välillä ja silloin on luonnollista, että sosialinen vakuutuslainsäädäntö, niinkuin muukin sosialista turvaa tuova lainsäädäntö, kohdistuu pääasiassa juuri siihen kansanosaan, joka palkkaa nauttii toisen työstä. Meidän maamme yhteiskunnalliset olot kumminkin poikkeavat oikeastaan kaikista Länsi-Euroopan maista siinä suhteessa, että meillä suuri osa köyhälistöä on maataloudesta elävää ja vieläpä suuri osa varsinaista köyhälistöä on oman kodin omistajia, jotta ne eivät ole varsinaisia palkkatyöläisiä. Silloin kun sosialinen lainsäädäntö kulkee yksinomaan niitä rajoja, että pyritään turvaamaan ainoastaan palkkatyöntekijää, silloin ei noudateta yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, joka ennen kaikkea pitäisi olla silmämääränä silloin, kun sosialisella lainsäädännöllä koetetaan turvata kansan vähäväkisempiä kerroksia, ja juuri se seikka on perusvirhe myöskin tässä sairausvakuutuslakiehdotuksessa. Täällä herra sosialiministeri jo sivumennen huomautti tästä seikasta, joten minulla ei ole syytä pitkältä sitä jatkaa, mutta tahdon kumminkin vähän siihen kajota, nimenomaan sentakia, että täällä muutamat puhujat, esim. ed. Kivimäki, toivat sen käsityksen, että vastustus sillä perusteella, että lakiehdotus ei turvaa tasapuolisesti kaikkia köyhiä kansankerroksia, ei ole oikeutettu, ja samalla huomautti, että meillä säädetään paljon yhteiskunnallisia reformeja koskevia lakeja, jotka eivät kohdistu koko kansakuntaan.

Minä tahdon ensinnäkin nimenomaan huomauttaa, että jos millä alalla, niin terveydenhoidon alalla meillä olisi paljon korjaamisen varaa siitä, missä me nykyään olemme, jos me totuuden valossa katselemme tilannetta, minkälainen se on meillä suuressa osassa maata maaseudulla. Tilannehan on sellainen, ettei ole vielä puolissakaan kunnissa edes lääkäriä, vielä vähemmän sairashuonetta. On seutuja, joissa lähimmän lääkärin luokse on kymmeniä peninkulmia matkaa, lähimpään sairaalaan vielä enempi. Meillä on, ilahuttavaa kyllä, viime vuosien aikana kiinnitetty myöskin huomiota näiden kovaosaisten seutujen terveydenhoidon parantamiseen, mutta sittenkin me olemme vielä kaukana siitä, että edes omalla kustannuksella olisi kaikilla sairailla mahdollisuutta saada lääkärinhoitoa, vielä vähemmän sairaalahoitoa. Tosiasiahan on, että meidän yleiset sairaalamme pyrkivät kaikkialla olemaan niin täynnä, ettei minkäänlaista mahdollisuutta ole edes päästä sairaalan sisälle vaikeimmissakaan tapauksissa läheskään aina. Eikö yhteiskunnan tärkein tehtävä, silloinkun olosuhteet ovat tällaiset, olisi kohdistaa kaikki voimansa, kaikki liikenevät varat, mitkä yhteiskunnalla on käytettävissä, siihen, että saataisiin korjatuksi ennen kaikkea tämä asiaintila, jotta lääkäriä ja sairaanhoitoa olisi mahdollisuus saada kaikilla kansalaisilla. Kun toiselta puolen maan tosiasiallisesti kaikkein köyhin väestö juuri on sellaisessa asemassa, että niillä ei ole mahdollisuutta saada millään keinoin sairashoitoa ja lääkärinapua, niin minä luulen, että tällaista taustaa vasten katsottuna ei tarvitse ihmetellä, jos katkeruutta tuolla maaseudulla herää sellaista sosialista lainsäädäntöä kohtaan, joka kohdistuu niihin kansanluokkiin, jotka tässäkin suhteessa nyt jo ovat paljon edullisemmassa asemassa, mutta toistaiseksi jättää oman onnensa nojaan nuo kurjimmat oliot (Eduskunnasta: Miksette laajenna! Eikö Ranualle rakennettu jo?)

Ei tarvitse olla niin, että vastenmielisyys ja katkeruus johtuu kateudesta, mutta jokainen ymmärtää sen, että kuta enempi me yhteiskunnan varoja uhraamme joidenkin paikkakuntien elinehtojen parantamiseen, sen

pienemmät mahdollisuudet meillä on silloin noiden huonompiosaisten tilaa korjata, se on aivan luonnollinen asia, siitä ei päästä mihinkään.

Vieläpä siinäkin muodossa kuin työväenasiainvaliokunta ehdotti tämän lakiehdotuksen laajennettavaksi josta täällä muutamat puhujat ovat puhuneet, sekin oli vielä aivan väärällä pohjalla. Siinäkin oli työväenasiainvaliokunnan mietinnössä otettu kyllä palkkatyöläiset noilta kurjiltakin seuduilta lain piiriin, mutta muut köyhät, jotka eivät toisen palkkatyössä olleet, ne oli jätetty ulkopuolelle. Mutta vakuutusmaksujen maksajiksi oli siitä huolimatta pantu työnantaja kaikkein köyhimmänkin, jonka palveluksessa mahdollisesti joku palvelustyttö sattui olemaan. (Ed. J. F. Aalto: Maalaisliittolaiset itse supistivat sitä!) Senvuoksi tämä järjestelmä, mihin työväenasiainvaliokunta oli tullut, ei ollut oikeudenmukainen. Meillä pitäisi sosialisessa lainsäädännössä ja sosialisessa vakuutuslainsäädännössä ennenkaikkea pyrkiä siihen, että tasa-arvoisesti koetettaisiin turvata samassa taloudellisessa asemassa olevia henkilöitä. (Vasemmalta: Vapaaehtoinen vakuutus!) Ei ole ihmeteltävää, jos tuolla syrjäseudulla katkeruutta herättää sellainen asiantila, että yhteiskunta ei voi tarjota sitä apua, että saatavissa olisi edes lääkäri, että saatavissa olisi edes sairaanhoitaja, mutta kaupungeissa ja asutuskeskuksissa kykenee tämä yhteiskunta palkan maksamaan sairastamisesta toisille kansanluokille. Tällainen lainsäädäntö ei ole oikeudenmukainen. Tässä on se perussyy minkävuoksi maalaisliittolaiset ovat alunpitäen asettuneet epäilevälle ja vastustavalle kannalle sellaisen yksipuolisen sosialisen lainsäädännön suhteen, josta nyt on meillä kysymys.

Toiselta puolen on huomautettava — täällä on jo aikaisemmin huomautettu, herra sosialiministeri kosketteli jo siihen ja toi useita esimerkkejä ulkomailta — että tällä alalla on vaikeata saada lainsäädäntö sellaiseksi, että ne varat, mitkä yhteiskunta tämän hyväksi uhraa, tulisivat todella sairaiden ja kärsivien hyväksi eivätkä keinottelijat saisi niistä huomattavaa osaa. Tämä lakiehdotus siinä muodossa kuin se nyt on meillä lopullisesti ratkaistavana, on rakenteeltaan sellainen, että tämä avaa täydellisesti portit kaikenlaiselle keinottelulle. Tämän ovat huomanneet nimenomaan myöskin Suomen lääkärit. Tämä on meidän lääkärikuntamme kunniaksi mainittava. Vaikka lakiehdotus on rakenteeltaan sellainen, että siihen uhratuista kustannuksista nähtävästi verrattain suuri osa tulisi lääkäreille, siitä huolimatta heidän moraalinen tasonsa on ollut siksi korkealla, että yleisessä kokouksessa ovat rohjenneet arvostella asiaa totuudenmukaisesti. Vieläpä on mainittava se, että tämä arvostelu tapahtui lääkäriliiton kokouksessa aivan yksimielisesti (Ed. Paasivuori: Oli läsnä 40 jäsentä!). Tällaiselle asiantuntemukselle jokaisen vakavasti ajattelevan täytyy antaa huomiota. Täällä huomautetaan että läsnä oli kovin pieni määrä lääkäreitä (Ed. Reinikainen: 30 lääkäriä!), mutta toiselta puolen minä tahtoisin huomauttaa, että tämä lääkäriliiton kokous saattoi tämän julkilausumansa kaikkien sanomalehtien välityksellä yleisön tietoon, eikä yksikään Suomen lääkäri ole ryhtynyt tietääkseni omalla nimellään julkisesti tekemään tyhjäksi (Ed. Reinikainen: On kyllä!) niitä muistutuksia, joita lääkäriliitto tässä lausunnossaan antoi (Ed. J. F. Aalto: Lohi ei ole lukenut lehtiä!). On mahdollista, että jossain lehdessä on joku lääkäri sen tehnyt, mutta ainakin se on hyvin pieneen määrään supistunut. (Eduskunnasta: Ei saa peräytyä! — Ed. K. Myllymäki: Entäs lääkintöhallituksen lausunto!) Lääkintöhallituksen lausunto kyllä asettuu lakiehdotukseen nähden toiselle kannalle ja sen voi hyvin ymmärtää kun lääkintöhallituksen pääjohtajana tällä kertaa sattuu olemaan sama henkilö, joka oli rahaministerinä siinä hallituksessa, joka tämän esityksen antoi. Vaikea hänen olisi luonnollisesti ollut kirjoittaa vastustavaa lausuntoa, se on inhimillisesti ymmärrettävää. (Eduskunnassa hilpeyttä.) Mutta lääkintöhallituskin tässä lausunnossaan sanoo m. m. seuraavaa: „Samoin kuin tapaturmavakuutuksella on myöskin sairausvakuutuksella kuitenkin eräitä varjopuolia (Vasemmalta: Tottakai!). Se tarjoaa nimittäin edesvastuuttomille työläisaineksille tilaisuuden yrittää teeskennellä sairautta hankkiakseen itselleen palkattua lepoaikaa valtion, työnantajain ja työtoveriensa kustannuksella. Tämä sairausvakuutuksen väärinkäyttö tulee vielä erikoisemmin mahdolliseksi milloin myös sairasta hoitava lääkäri ei omaa riittävää velvollisuuden- ja edesvastuuntunnetta, vaan käyttää sairausvakuutusta keinona tulojen hankki-

miseksi itselleen pidentämällä keinotekoisesti vakuutetun sairausaikaa ja käyttämällä häntä tarpeettomasti sairaskäynnillä luonaan. Milloin sairausvakuutusta väärinkäyttävä vakuutettu ja samanlainen lääkäri toimivat yhteistoiminnassa, on sellaista hyvin vaikea estää.'' Näin täytyy todeta myös lääkintöhallituksen. Lääkintöhallitus kyllä koettaa sitten etsiä lieventäviä asianhaaroja tälle lausunnolle ja yksi näistä on se, jonka lääkintöhallitus nähtävästi, niinkuin ed. Kivimäki täällä lausunnossaan piti painavimpana, ettei voida ottaa vertauskohdaksi Saksan sairausvakuutusta siitä syystä, että siellä ovat väärinkäyttömahdollisuudet paljon suuremmat, kun siellä ovat sairaskassat niin suuret, että toverien valvonta on erinomaisen vaikeata, mutta että tämä meidän sairasvakuutuslakimme mukaan, kun sairauskassat tulevat olemaan verrattain pieniä, nimittäin yhtä kuntaa käsittäviä, niin silloin kontrolli on paljon helpompi. Tähän minä tahtoisin huomauttaa, että tämä laki rakentuu sille pohjalle, että sairauskassain hallitus ei voi millään tavalla kontrolloida eikä edes sairauskassan jäsenet, jos väärinkäytöksiä tapahtuu, silloin kun teeskentelevä sairas ja lääkäri ovat yhteistoiminnassa. Tässä ei ole minkäänlaista oikeutta jätetty sairaskassan hallinnolle kontrolloida, vaan aina on annettava sitä sairaushoitoa ja päivärahaa siltä ajalta, milloin lääkäri määrää jonkun sairaaksi. Mitään vetoamisoikeutta ei ole sairaskassalla, vaikka ilmeisesti huomaisi, ettei sairaus ole todellista. Ainoastaan siinä tapauksessa, että väärinkäytös jatkuu niin julkeana, että se voidaan tuomioistuimessa saada todistetuksi, silloin on mahdollisuus käydä väärinkäyttäjäin kimppuun. Mutta jokainen ymmärtää, kuinka vaikeata se on maassa sellaisessa, jossa useassa tapauksessa ei ole edes muita lääkäreitä saatavissa kontrolloimaan tuollaisen todistuksen antaneen lääkärin todistusta, onko se oikea sairaan tilasta. Silloin täytyy ymmärtää, että minkäänlainen kontrolli ei ole mahdollista. Vieläpä on nimenomaan tässä laissa otettu kaikki mahdollisuudet pois myös sairaskassan jäsenten kokoukselta. Tässä nimenomaan säädetään, että sellainen sairaskassan osakasten kokouksen päätös, joka loukkaa jonkun yksityisen jäsenen oikeutta tai etuutta sairaskassassa, se päätös olkoon mitätön. Siis sitä etuutta, minkä lääkäri on määrännyt jollekulle potilaalle, sitä ei saa loukata edes sairaskassan kokous.

Kun tälle pohjalle laki on rakennettu, niin on ymmärrettävää, että vastuuntuntoiset lääkärit ovat huomanneet, mihin ollaan menossa, kun nämä vastuuntuntoiset lääkärit ovat huomanneet myös ne surulliset kokemukset, mitkä meillä jo ovat esiintyneet tapaturmavakuutuslaissa, mitkä ovat esiintyneet kieltolain toteuttamisessa, pirtureseptien antamisessa, niin on ymmärrettävää, että vakavat, vastuunalaiset lääkärit, säästäen lääkärikunnan kunniaa siltä alaspäin menolta, jota tämmöinen laki on omansa vaikuttamaan, ovat sanansa tässä asiassa antaneet.

Minä en tahdo pitemmälti jatkaa keskustelua tässä asiassa, josta on jo siksi paljon puhuttu ja useita puheenvuoroja on vielä käyttämättä. Nimenomaan tahdon vain kajota yhteen kohtaan. Täällä muutamat sosialidemokraattiset puhujat nimenomaan ovat huomauttaneet, että tämä hallituksen esitys, tämä sairausvakuutuslaki on jo läpäissyt kahdet vaalit siitä kuin hallituksen esitys on annettu ja kansa on edelleen antanut luottamuksensa sosialidemokraateille (Vasemmalta: Eikö niin ole?) Aivan oikein, ei sosialidemokraattinen ryhmä ole huomattavammin vähentynyt. Mutta minä tahdon vastapainoksi sanoa, että maalaisliittolaiset ovat alun perin asettuneet vastustavalle kannalle tähän lakiin nähden ja vaalien tulokset ovat osoittaneet, että meidän joukkomme ovat vaaleissa lisääntyneet huomattavasti samalla kuin sosialidemokraattien joukot eivät ole lisääntyneet (Ed. Huttunen: Ei virkamiesten palkkakysymys ole aina teillä vaaliagitatioaiheena!)

Sitten minä pyydän huomauttaa vielä siitä kohdasta, johon täällä jo ed. Tanner viittasi, että eräällä taholla on nimenomaan tahdottu näinä päivinä sanomalehdistössä huomauttaa, että tämän lain vastustajain pitäisi luopua vastustavalta kannaltaan sen takia, että kommunistit ovat saaneet ohjeita Venäjältä, että tämä laki olisi hylättävä. Kyllä kai silloin vastustus olisi heikolla pohjalla, jos meihin vaikuttaisi se, minkälaisia ohjeita mahdollisesti kommunistit saavat jostain syrjästä. Meidän kantamme on jo ennakolta määrätty, ja siihen ei vaikuta mitään se, miten kommunistit tulevat toimimaan. Mutta ilolla merkitsemme, jos he ovat tulleet järkiinsä tähän lakiin nähden.

Täällä ovat sosialidemokraatit ja kommunistit käyneet keskenään pyykinpesua tämän lain johdosta. Täällä sosialidemokraatit ovat koettaneet osoittaa, että kommunistit toimivat työväkeä vastaan, silloin kun asettuvat tähän lakiehdotukseen nähden hylkäävälle kannalle. Minä mielelläni soisin, että sosialidemokraatit saisivat joukkojaan näiden laitimmaisten veljiensä joukosta pois, mutta kyllä minä olen vakuutettu siitä, että jos sosialidemokraateilla ei ole parempia valtteja, millä joukkoja vetää puolelleen kuin tämmöinen sairausvakuutuslaki, niin kyllä silloin taistelu on aivan toivotonta. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Lopuksi minä saan ilmoittaa, että maalaisliiton eduskuntaryhmä yksimielisesti asettuu samalle kannalle kuin hallitus (Vasemmalta: Aaltio on poissa. — Ed. Paasivuori: Aaltio eroitettu!).

Ed. Lehto: Sairausvakuutuslain viimeinen vaihe on muodostunut varsin mielenkiintoiseksi niiden monien asiantuntijoiden lausuntojen johdosta, joita sekä lain puoltajat että vastustajat ovat hankkineet. Taantumuksellinen porvaristo, joka lakiin nähden on sitä mieltä, että se on aivan liian hyvä työläisille ja tuottaa yksityisille työnantajille sietämättömiä rasituksia, on hankkinut sairausvakuutuksesta ulkomaalaisten „asiantuntijain'' kielteisiä lausuntoja. Lain puolustajat, sosialidemokraatit ja sitä kannattavat porvarit, ovat vedonneet erikoisesti Saksan sairausvakuutuslakia ylistäviin lausuntoihin.

Sosialidemokraattien vastalauseessa löytyy m. m. lainaus eräästä saksalaisen ylihallitusneuvoksen esitelmästä. Se on hyvällä maulla valittu. Siinä m. m. katsotaan lain vakuuttavaksi puolustukseksi seuraavaa: „Vai voiko kukaan uskoa, että kokonainen kansa, jolla uudisrakennustyötänsä varten ja valtiollisen vapautensa suojelemiseksi on käytettävänään yksinomaan palkkatyövoimaa, vuoden 1924 jälkeisenä lyhyenä aikana olisi kyennyt suorittamaan kaiken sen, mitä todellakin ja onneksi on saatu aikaan, nimittäin uuden taloudellisen kehityksen mahdollisuus, poliittinen rauhoittuminen sekä tarmokas osanotto kansakuntien välisiin tehtäviin.'' Samassa esitelmässä, josta edellinen on lainattu, löytyy vielä seuraava kohta: „Saksan nykyisin uudesti syntynyt sosialivakuutus on koko kansallemme henkinen yhdysside. Saksan sosialivakuutus selittää osaltaan, miksi Saksalla sotavuosina 1914—18 oli niin suunnaton voima käytettävänään, selitys, johon Ranskassakin on vedottu, kun siellä sodan jälkeen on ehdotettu yleisen sosialivakuutuksen toimeenpanoa.'' Näissä sosialidemokraattien suosittelemissa puolusteluissa on merkille pantavaa sairausvakuutuksen käyttäminen Saksan kapitalismin taloudellisen kehityksen turvaamiseksi, Saksan kapitalismin vapauden suojelemiseksi ja samalla köyhälistön valtiolliseksi orjuuttamiseksi sekä poliittiseksi rauhoittamiseksi. Todellakin kauniita motiiveja lain puolustamiseksi! Näilläkö te tulette työläisten luokse, vai oletteko ne panneet vastalauseeseenne vedotaksenne niillä porvareihin? Minä en tahdo kiistää, etteivätkö juuri nämä seikat porvariston kannalta katsoen puolustaisi lain hyväksymistä. Mutta työväki ei voi tietoisesti ottaa hartioilleen kahletta, joka on tarkoitettu sen sortamiseksi ja kapitalismin elinvoiman jatkamiseksi. Me olemme asettuneet lain hylkäävälle kannalle juuri siitä syystä, että laki tulee edustamaan vain kapitalistien tarkoituksia ja täydellisesti syrjäyttää työtätekevien edut. Minä olen havainnut useista työläisille tarkoitetuista sosialidemokraattisista lausunnoista ja sanomalehdistä sellaisia väitteitä, että tämän lain vahvistamista vaatisivat työläisten eikä kapitalistien edut. Nämä väitteet ovat aivan tietoista asiain vääristelemistä. Ne ovat räikeässä ristiriidassa m. m. niiden perustelujen kanssa, joita sosialidemokraattinen vastalause sisältää. Pyydän muutamalla sanalla kosketella niitä etuja, joita sairausvakuutuksesta tulisi olemaan nimenomaan kapitalisteille.

Jos minun käsitykseni osoittautuvat perusteettomiksi tai vääriksi, on sosialidemokraateilla ja porvaristolla tilaisuus kumota ne. (Ed. Paasivuori: Kukas niihin viitsii!) Edellä lainatuissa kohdissa mainitaan Saksan sairausvakuutuksen avulla saadun aikaan Saksassa kapitalismin taloudellisen vakiinnuttamisen. Tämä pitäneekin paikkansa. Ylihallitusneuvos Eckertin antamien tietojen mukaan on Saksan sosialivakuutuksen kehitys kolmen viimeisen vuoden aikana tuottanut seuraavat tulokset: sosialivakuutuksen tuloja on ollut kaikkiaan 15,937,000,000 Rmk ja menoja 12,968,000,000 Rmk, säästö kolmen vuoden aikana on siis 2,069,000,000 Rmk. Suomen rahaksi laskettuna

tuna nousee säästö 19,700,000,000 markkaan, siis lähes viisi kertaa suurempi summa kuin Suomen valtion vuotuiset menot! Kun tämä on saatu kerätyksi pakollisilla maksuilla työntekijöiltä, jotka eivät muuten omaa minkäänlaista kykyä kerätä pääomaa kapitalismin käytettäväksi, on sitä pidettävä erittäin merkityksellisenä Saksan kapitalistien taloudelliselle jälleenrakentamiselle. Tämä suunnaton rahamäärä palvelee kapitalistisessa teollisuudessa ja siihen sijoitettuna pääomana uusien rikkauksien luomista harvalukuiselle joukkiolle ja samalla työläisten työvoiman riistämistä kapitalistien hyväksi.

Suomessa, jossa kapitalistit aina valittavat hidasta „pääomanmuodostusta", tulisi sairausvakuutuslaki tarjoamaan kapitalistiluokalle aivan samanlaiset edut. Lakiehdotuksen 65 §:n mukaan tulisi jokaisella kassalla olla vararahasto, joka on yhtä suuri kuin kassan vuotuiset keskimääräiset menot. Saman pykälän 2 momentin mukaan vararahasto voidaan kuitenkin kartuttaa kolme kertaa suuremmaksi. Jos sairausvakuutuksen vuotuiset menot lasketaan 200 miljoonaksi, niin merkitsisi vararahastoihin siirretty summa 600 miljoonan markan pääomaa. On aivan itsestään selvää, että nämä varat käytetään, samoin säästöpankkeihin, postisäästöpankkeihin, henkivakuutusyhtiöille ja muille samanluontoisille laitoksille kertyvät vähävaraisen väestön säästöt, ne luovutetaan finanssikapitalistien käytettäväksi ja sijoitetaan kapitalistista liike- ja yrittäjävoittoa tavoittelevan tuotannon palvelukseen. Ne eivät suinkaan jää makailemaan „luotettavien" rahalaitosten kassoihin, vaan muuttavat muotoaan raaka-aineiden, tuotantovälineiden ja palkatun työvoiman muotoon. Tuloksena tästä prosessista on markkinoille menevä tavaramäärä, joka vaihdetaan rahaksi. Kun se on tapahtunut, huomataan, että nuo 600 milj. markkaa ovat tuottaneet erinomaisen tuloksen kapitalisteille. Voidaan laskea, että puhdas voitto tästä prosessista, voitto, jonka kapitalistiset pankkilaitokset ja teollisuuskapitalistit jakavat keskenään, on huomattavasti suurempi kuin koko se määrä, minkä työnantajat vuosittain joutuvat panemaan sairausvakuutuksen kustannuksiin. Vaatimattomankin arvion mukaan erotus kapitalistien hyväksi voidaan laskea n. 30 milj. markaksi yli sen, mitä työnantajat vakuutusmaksuina vuosittain suorittavat. Kapitalistien on tosin ensimmäisinä vuosina lain voimaanastumisesta pantava vakuutuskustannuksiin 51 milj., mutta sitä mukaa kuin vararahastot kasvavat, joutuvat he todellisuudessa uhraamaan yhä vähemmän ja lopulta muodostuu sairausvakuutus Suomessakin kapitalisteille suoranaiseksi kultakaivokseksi. (Ed. Paasivuori: Lörpötystä!) Sosialidemokraattien väitteet siitä, että tämän lain hylkäämisellä estettäisiin työläisiä saamasta työnantajilta näitä 51 milj. markkaa, ovat minusta aivan tietoista työläisten petkuttamista. He eivät nim. voi olla tietämättömiä tästä seikasta. Voi olla, että Suomen kapitalistit hyvinkin tarvitsisivat sairausvakuutuslain tuottaman avun. Onhan meillä kapitalistinen talous joutunut erittäin vaikeaan ja kriitilliseen tilanteeseen. Se työskentelee suurimmaksi osaksi ulkomaista riippuvana vientiteollisuutena ja tässäkin vain harvoilla teollisuuden aloilla. Uusien kilpailijoiden esiintyminen aikaisemmin Suomelle kuuluvilla puutavaramarkkinoilla uhkaa vakavammin kuin koskaan perinpohjin hävittää Suomen kapitalismin tasapainon. Mutta kokonaan toinen asia on, onko meillä pyrittävä jatkamaan horjuvaa kapitalismin elinvoimaa panemalla vaaranalaiseksi tällaisten lakien kautta palkkatyöntekijäin kurjimmin palkatut kerrokset. Meille ei Suomen kapitalismin tulevaisuus ole niin kallis asia, kuin mitä se näyttää olevan sosialidemokraateille. Me emme voi koskaan ottaa huomioon työläisten asemaa koskevan lainsäädännön yhteydessä kapitalismin etuja, vaan yksinomaan työläisten edut. Meidän tehtävämme ei ole sosialidemokraattien tavoin huolehtia Suomen kapitalismin taloudellisesta kehityksestä eikä Suomen työtätekevän väestön poliittisesta rauhoittamisesta, enempää kuin kansakunnan voimien lisäämisestäkään imperialistisen sodan hyväksi, josta erikoisesti Saksan vakuutusta on kiitetty. Se työ jääköön edelleen kapitalismin puolelle siirtyneiden sosialidemokraattien tehtäväksi. He ovat kaikkialla muodostuneet kapitalistien „työläis-luutnanteiksi", joille porvaristo on antanut tehtäväksi köyhälistön poliittisen rauhoittamisen keinolla millä hyvänsä.

Minun ei tarvitse puuttua niihin tosiasioihin, joita ryhmämme jäsenet lausunnoissaan lakia vastaan jo ovat esittäneet. Minä voin lyhyesti merkitä käsityksenäni, että laki on joka suhteessa maan työtäteke-

välle väestölle vahingollinen. Minä yhdyn niihin ehdotuksiin, joita ed. Tanner on täällä tehnyt. Lopuksi kuitenkin lausun sosialidemokraateille sen toivomuksen (Ed. Paasivuori: Älä lausu!), että he osoittaisivat yllä koskettelemani seikat asiattomiksi. Elleivät he sitä tee tai siihen kykene, kehoittaisin heitä paremmin miettimään sanojansa ryhmämme kannan vääristelemisestä. (Vasemmalta: Kuka sen kirjoitti?) Tässä on tekijä.

Ed. Urpilainen: Tarkoitukseni on seuraavassa kosketella esillä olevaa asiaa lähinnä työtätekeväin luokkien naisten näkökannalta. Minä nimittäin en tule kiinnittämään huomiota enää niihin moniin varsin selvästi esitettyihin puutteisiin, jotka tekevät tämän lain hyväksymisen meidän taholtamme mahdottomaksi. Pyydän muutamalla yhteenvedolla osoittaa, minkälaisilla teollisuudenaloilla ja minkälaisissa olosuhteissa suurimmat vakuutukseen tulevat naistyöläisten ryhmät nykyjään elävät, ja miten tämän lain vahvistaminen tulisi heihin koskemaan. Nojaudun tässä viralliseen teollisuustilastoon ja sosialiministeriön julkaisemien erikoistutkimuksien tuloksiin.

Tilaston mukaan tavataan suurimmat naistyöläisten ryhmät seuraavilla teollisuusaloilla: kutomateollisuudessa 17,655 naistyöläistä, puuteollisuudessa 15,010 naista, paperiteollisuudessa 7,119 naista ja ravintoja nautintoaineteollisuudessa 6,246 naista. Muiden teollisuusalojen osalle tulee yhteensä yli 10,000 naistyöläistä. Jos verrataan näitten teollisuusalojen työläisten lukua työläisten koko palkkamenoihin, saadaan tulokseksi, että keskimääräinen palkka vuodessa on kutomateollisuudessa 10,251 markkaa, puuteollisuudessa 11,709 mk., paperiteollisuudessa 13,179 mk. ja ravintoaineteollisuudessa 13,512 mk. Kun tässä on otettu huomioon kaikki työläiset ja useilla näistä aloista tavataan melko paljon paremmin palkattuja miespuolisia työläisiä, ovat naistyöläisten palkat yleensä erittäin alhaiset. Joka tapauksessa on selvää, että teollisuuden palveluksessa olevat naistyöläiset joutuisivat kaikki tämän lain mukaan vakuutuspakon alaisiksi. Eräitten alojen erikoistutkimusten mukaan on naistyöläisten palkkataso hyvin paljon keskimääräisten lukujen alapuolella. Niinpä liikeapulaisten työ- ja palkkasuhteissa toimitettu tutkimus vuodelta 1925 paljasti, kuinka häikäilemättömästi etenkin naispuolisia liikeapulaisia riistetään. Runsaasti puolet eli noin 57.1 % sai vuosipalkkana 6,000—12,000 markkaa ja yli 11 % työskenteli 6,000 markkaa pienemmällä vuosipalkalla. Lastaus- ja purkaustyöläisten oloja koskevassa tutkimuksessa vuodelta 1927 mainitaan: yli puolella eli 54.9 % miehistä oli palkkaa 5,000—10,000 markkaa ja vain 6.5 %:lla nousi palkka yli 15,000 markan vuodessa. Naistyöläiset ovat tällä alalla erittäin kurjasti palkattuja, sillä puolella kaikista naistyöläisistä jäi palkka alle 5,000 mk., 28 %:lla oli palkkaa 5,000—7,000 välillä, ja ainoakaan palkka ei noussut yli 7,500 vuodessa. On sanomattakin selvää, että sekä teollisuudessa että muilla työaloilla varsinaisessa palkkatyössä työskentelevät naistyöläiset ovat tehokkaan sosialisen huollon tarpeessa sairauden, synnytyksen y. m. epäkohtien tuottamaa taloudellista haittaa ja puutetta vastaan. Mikäli asia koskee näitä naistyöläisiä, on kysymys siitä, antaako tämän käsillä olevan lain mukaan järjestetty sairausvakuutus sellaista turvaa. Minä olen tullut siihen tulokseen, että se ei sitä tee ja että se päinvastoin tulisi merkitsemään heille erittäin raskasta pakkoverotusta. Onhan se jo luonnotonta, että naistyöläiset, joiden palkat vain poikkeustapauksessa nousevat yli 10,000 markan vuodessa, pannaan vakuutuksen yleisistä kustannuksista maksamaan 2/3 ja heidän työnantajansa maksaa vain 1/3. Jos keskimääräinen vuosipalkka vakuutukseen joutuville naisille lasketaan 9,000 markaksi, merkitsee se sitä, että jokaiselle vakuutuksen alaiselle naistyöläiselle tulisi 216 markkaan nouseva pakkovero vuodessa. Huomioon ottaen monet muut valtion ja kunnan asettamat välittömät ja välilliset verot on tällaisen lisäveron asettaminen näiden naistyöläisten kannettavaksi asia, joka jo yksistään pakottaa lain hylkäämiseen.

Mutta koskettelemani kohta ei suinkaan ole ainoa. Jo lain 1 §:ään tehdyt monet rajoitukset tulisivat merkitsemään useitten työalojen naistyöläisten jäämistä avustustoiminnan ulkopuolelle, vaikka he joutuvatkin pakkoveron alaisiksi. Ensiksikin joutuisi esimerkiksi sellaisten alojen kuin lastaus- ja purkaustyössä työskentelevien työläisten vakuutus riippumaan siitä, kestääkö työ yli 14 päivää. Todennäköisesti eräissä tapauksissa se tulisi kestämään niin kauan, että työläiset joutuisivat maksamaan vakuu-

tusmaksut. Muutamissa tapauksissa he jäisivät vakuutuksen ulkopuolelle. Vuonna 1927 toimitetun virallisen tutkimuksen mukaan todettiin satamatyöläisten työsuhteet yleensä tilapäisiksi, ja vain muutamissa liikkeissä oli työläisillä kahden viikon irtisanominen. Työhön ottaminen tapahtuu suullisella sopimuksella ja työsuhde kestää niin kauan kuin työkin. Työehtosopimuksia on käytännössä vain poikkeustapauksissa. Tämän työalan naistyöläiset ovat yleensä pitemmän aikaa työttöminä kuin miehet. Lain 37 §:n 2 momentti, jossa säädetään työttömiksi joutuneiden työläisten avustusoikeuksista, tulisi merkitsemään 1 §:ään sisällytettyjen rajoitusten ohella useilla muillakin työaloilla ja suuremmassa määrässä työläisnaisiin kuin miehiin nähden avustusoikeuden menettämistä. Vaatetustyöntekijäin työoloissa toimitetun tutkimuksen mukaan joutuu noin 44 % naistyöläisistä vuosittain kärsimään työttömänä jopa keskimäärin 10 viikkoa vuodessa. Lastaustöissä työskentelevistä työläisnaisista on työttömänä ollut 2—4 ja 4—8 kuukauteen. Tutkimuksessa sanotaan nimenomaan, että naistyöläisten työttömyys tällä alalla on huomattavasti suurempi kuin miesten. Paperiteollisuudessa työskentelevien yötyöntekijättärien työsuhteissa toimitettu tutkimus viime vuodelta osoittaa, että näilläkin aloilla naistyöläisten työttömyys on melkoinen. Enintään kolme kuukautta on ollut työttömänä noin 17.4 %, 3—6 kuukauteen on ollut 7.1 %, 6—9 kuukautta 1.5 % ja 9—12 kuukautta on ollut 2.2 % yötyössä työskentelevistä työläisnaisista. Kun 37 §:n mukaan työläinen menettää kaiken oikeutensa sairasavustukseen, jos hän on työttömänä yli 6 viikkoa, merkitsee se yksinkertaisesti sitä, että hyvin suurelta osalta työläisiä riistetään kaikki oikeus niihin varoihin, joita he joutuvat työssä ollessaan maksamaan. Tämän avustusoikeuden riisto koskee raskaammin työläisnaisia kuin miehiä. Tämä kohta laissa on mitä huutavimmassa ristiriidassa niiden vakuuttelujen kanssa, jotka väittävät tätä lakia työläisten aseman korjaamiseksi.

Olen aikaisemmin tämän lain käsittelyssä tuonut esille useita muita nimenomaan työläisnaisten ja työläisäitien asemaa koskevia kohtia, joissa työläisten edut ovat täydellisesti syrjäytetyt. Sellaisia ovat ne lainkohdat joilla tarkoitetaan tämän lain yhteydessä määrätä myös äitiysvakuutuksesta. Ensiksikin tulisi tämä laki siirtämään kokonaan syrjään tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan äitiysvakuutuksen. Siitä muodostuisi este sellaiselle toiminnalle. Toiseksi tulisi laki ratkaisemaan äitiysvakuutusta koskevat kysymykset työläisnaisia vahingoittavalla tavalla. Lain 30 §:n mukaan tulisi äitiysvakuutusta saamaan vain naispuoliset vakuutetut, siis mitättömän pieni määrä työtätekevän luokan äitejä. Lain 53 §:n mukaan vakuutetut tulisivat vain siinä tapauksessa saamaan avustusta, jos synnytys on tapahtunut myöhemmin kuin 10 kuukauden kuluttua siitä kuin asianomainen tuli vakuutetuksi. Tällaiset säädökset tekevät synnytysavun saamisen suurelle osalle vakuutetuistakin mahdottomaksi, vaikka he ovatkin pakotettuja maksamaan kassalle pakkoveroa. Äitiysvakuutus on täten järjestettynä vain näennäinen ja niissäkin tapauksissa, jolloin synnyttäjä muuten tulisi sen saamaan, aivan liian lyhyelle ajalle määrätty. Räikeä ja tämän lain todellista henkeä kuvastava on niinikään lakiehdotuksen 55 §, jossa riistetään äidiltä avustusoikeus siinä tapauksessa, että hän on syystä tai toisesta joutunut menettämään vapautensa tai on saanut paikan jossakin kunnan vaivaistalossa.

On siis hyvä palauttaa muistiin nämä seikat osoitukseksi siitä, minkälainen tämä sosialidemokraattien taholta niin paljon kehuttu reformi oikeastaan on. Olen saanut siitä sellaisen käsityksen, että lähinnä juuri vakuutukseen tuleville työläisille ja erikoisesti niille työläisnaisille, jotka kurjan palkkansa vuoksi elävät mitä ankarimman puutteen ja painostuksen alaisina, olisi tämän lain hyväksyminen raskas taakka entisen lisäksi.

Ed. Seppälä: Kun tämä laki oli edellisillä valtiopäivillä käsittelyn alaisena, asetuin minä puolustamaan sitä ajatusta, että lakia olisi laajennettava niin paljon, että myöskin vakuutettujen puolisot tulisivat osallisiksi lain suomasta hyödystä. Nyt kuitenkin silloisessa käsittelyssä laki ei saanut sitä muotoa. Mutta kun nyt tarkastaa, olisiko sitten aihetta niiden syiden nojalla, että lakiin ei saatu kaikkia niitä muutoksia, mitä olisi tahdottu, asettua hylkäävälle kannalle, niin täytyy myöntää, että minä en ainakaan voisi hyvällä omallatunnolla sitä tehdä. Tuleehan lain alaiseksi sitten-

kin useita satojatuhansia työläisiä ja niiden joukossa 126,000 naista. Kun tietää, miten huonosti naiset ovat palkattuja eri työaloilla, niin ei todellakaan voi asettua tähän vähäiseen sosialiseen huoltoon, jonka tämä laki heille tuottaisi, hylkäävälle kannalle. Täällä ed. Urpilainen äskeisessä puheenvuorossaan mainitsi näistä palkoista ja minusta tuntuu omituiselta, että hän puheensa lopussa tuli hylkäävään tulokseen. Minuun päinvastoin nämä numerot vaikuttivat siten, että juuri tällaisessa asemassa olevien työläisnaisten asemaa on kaikin tavoin tuettava. Ei ole oikein, että sekin vähäinen turva, mitä heille mahdollisesti tämän lain puitteissa saataisiin, otetaan pois.

Meillä, kuten tunnettua, ei ole sosiaalinen lainsäädäntö pitkälle kehitetty ja erikoisen masentavalta tuntuu se että vaikka jo niin monessa muussa maassa, kuten täällä tänä päivänä m. m. ed. Pärssinen luetteli, on olemassa jo äitiysvakuutus voimassa, meillä sitä ei ole. Me kuljemme eräissä kysymyksissä etualalla, mutta tässä kysymyksessä raahaamme mahdollisimman perässä. Minä erikoisesti puolustan lain hyväksymistä senvuoksi, että tämän lain puitteissa astuttaisiin askel, vaikkakin lyhyt, äitiysvakuutuksen polulla, sillä pidän puolestani sen tavattoman tärkeänä.

Sairaustapaus perheessä tuottaa suuria kärsimyksiä. Jo lyhempikin aika, jonka esim. perheen isä joutuu olemaan sairaana, on suureksi haitaksi taloudellisesti vähätuloiselle perheelle. Mutta äidin sairastuminen tuottaa osaltaan vieläkin suurempaa häiriötä ja erikoisesti silloin kun äiti joutuu esim. juuri synnytysvuoteeseen. Kuinka monet köyhät äidit ovatkaan olleet vuosien kuluessa pakoitettuja nousemaan sairasvuoteeltaan puolisairaina ja tällöin he ovat joutuneet mahdollisesti uudestaan sairaiksi tai ovat sitten saaneet sellaisen vian, jonka johdosta he eivät enää koskaan kunnolleen kykene perhettään huoltamaan eikä hoitamaan tai ovat ehkä huonon hoidon vuoksi kuolleet, jossa tapauksessa lapset ovat jääneet yhteiskunnan hoitoon. Sellainen avustus, joka tässä nyt esitetään, niin vaatimaton kuin se onkin, antaisi kuitenkin jollakin tavalla vähäistä tukea näille tukalassa asemassa eläville köyhille työläisnaisille. Minä olen vakuutettu, että monilla sellaisilla henkilöillä, jotka ovat joutuneet työläisäitien synnytysvuoteitten vieressä olemaan, olisi epäilemättä sangen paljon surullisia kokemuksia ja esimerkkejä. Minä en siis mitenkään voi ymmärtää sitä, että täällä eduskunnassa porvaripuolueitten valistuneet jäsenet voivat asettua tätä lakia vastustamaan. Minä kyllä ymmärrän sen, että maalaisliittolaiset asettuvat tätä vastustamaan, sillä näiden vuosien aikana, mitä minä olen joutunut seuraamaan maalaisliittolaisten eduskuntatyötä, en ole sieltä suoraan sanoen koskaan odottanutkaan mitään tukea sellaisille kysymyksille, jotka ovat työväenluokkaa ja erikoisesti palkkatyöväestöä lähellä. Jos on kysymys jostain sellaisesta asiasta, joka koskee maataloutta ja varsinkin sellaista, jossa voidaan kulkea pienviljelijä-tittelin varjolla, niin silloin kyllä maalaisliittolaiset ovat sitä ajamassa ja ovat hyvin kiitollisia kun heidän kanssaan näissä tehdään yhteisrintama. Mutta jos on kysymys jostakin sivistysasiasta, ellei se juuri koske jonkun maalaisliittolaisen edustajan omaa kyläkuntaa tai omaa kulmakuntaa, niin silloin sieltä aina saadaan vastustusta. Minä toivon, että täällä eduskunnassa sittenkin löytyisi muissa puolueissa tarvittava määrä edustajia, jotka äänestäisivät lain puolesta, että tämä laki tulisi hyväksytyksi.

Kuten jo sanoin, toivon lain hyväksymistä erikoisesti, että siinä on alku äitiysvakuutuksen voimaan saattamiseen.

Minä jouduin vaalien aikana eräisiin vaalikokouksiin, joissa oli tulevia ja entisiä kommunistiedustajia, ja vaikka me väittelimme erinäisistä muista kysymyksistä sangen kiivaastikin, niin tässä sairausvakuutuslakikysymyksessä me olimme kuitenkin yksimielisiä siitä, että työväen on saatava eduskuntaan niin voimakas edustus, että tämä sairausvakuutuslaki voidaan aivan huoletta saada täällä hyväksyttyä. Ikäväkseni minä näen, että samat kommunistiedustajat, jotka olivat minun kanssani silloin yhteisrintamassa tässä kysymyksessä, ovatkin nyt täällä toisella kannalla. Täällä ovat myöskin useat puhujat viitanneet siihen, että kommunistien kanta riippuu uusista määräyksistä.

Täällä m. m. jo edellisessä istunnossa ed. Kivimäki luki erään mielenkiintoisen, tätä kysymystä koskevan kirjelmän. Minä tahtoisin tässä selventää tätä asiaa sen verran, etteivät nämä ole mitään uusia ohjeita, mitä kommunistit nyt saavat, joskin niitä

on hiukan terästetty. Näitä ohjeita on annettu jo aikaisemminkin, minulla on tässä eräät teesit vuodelta 1920. (Vasemmalta: Ne ovat vanhoja!) Tässä on niitä alkuperäisiä teesejä, joita nyt on terästetty näillä uusilla kiertokirjeillä. Siltä varalta, että eivät kaikki tunne niitä, luen pari kappaletta niistä. Erikoisesti teen sen siltä varalta, jos täällä maalaisliittolaiset ja yleensä ne porvarilliset, jotka aikovat äänestää kommunistien mukana, uskovat, että kommunistit nyt muka oikein vakavissaan tekisivät tätä eduskuntatyötä. — Nämä teesit, ovat jo kauan käytännössä olleita joskaan ei vanhentuneita. (Vasemmalta: Eivät ne ole ollenkaan.) Tässä 8) kohdassa, joka koskee parlamenttaarista toimintaa, sanotaan . . . (Vasemmalta: Kenenkä teesit ne ovat?) Ne ovat kommunistisen internationalen (Ed. Hakkila: Ne on suomennettu!), niissä sanotaan, että „Jokaisen kommunistisen parlamenttiedustajan täytyy ymmärtää, ettei hän ole lainsäätäjä, joka yrittää yhteisymmärrystä muiden lainsäätäjien kanssa, vaan että hän on puolueen agitaattori, joka on lähetetty vihollisen leiriin toteuttaakseen siellä puolueen päätöksiä. Kommunistinen edustaja ei ole vastuunalainen hajanaisille valitsijajoukoille, vaan kommunistiselle puolueellensa, olkoon se laillinen tai laiton.'' Ja sitten edelleen määrätään, miten eduskunnassa on esityksiä tehtävä, joka tarkoittaa juuri sellaisia ponsia, joita tässäkin mietinnössä esitetään hyväksyttäväksi. Siinä sanotaan: „On esitettävä mielenosoituksellisia ehdotuksia, jotka eivät ole tarkoitettuja porvarillisen enemmistön hyväksyttäväksi, vaan edistämään agitatsionia, propagandaa ja järjestäytymistä, täytyy tapahtua puolueen ja sen keskuskomitean osoituksesta.'' Tästä nyt nähdään, että se harrastus, jota täällä kommunistit muka osoittavat lainsäädäntötyöhön, on pelkkää mielenosoitusta ja samalla näiden edellä luettujen ponsien ja määräysten mukaista.

Minä toivon, että täällä nyt vielä tänä iltana ne, jotka mahdollisesti ovat kahdella päällä, äänestääkö tämän lain puolesta tai ei, äänestäisivät lain hyväksymisen puolesta. Olisi toivottavaa, että tämä laki ei tulisi hylätyksi. Pitäisin sitä suurena onnettomuutena ennenkaikkea työväenluokan naisten ja lasten kannalta.

Kannatan ed. Paasivuoren tekemää ehdotusta, että laki hyväksyttäisiin.

Ed. K. Myllymäki: On ollut sangen mielenkiintoista havaita, millä tavalla porvarit ja kommunistit ovat tänä iltana jakaneet osansa taistelussa tätä sairausvakuutuslakia vastaan. Kommunistien tehtäväksi on jätetty haukkua sosialidemokraatit (Vasemmalta: Ja päinvastoin!) Ja porvarit ovat ottaneet naurajan osan. Mitä lakiehdotusta vastaan on löytynyt jotain asiallista, niin tämän esittämisen luonnollisesti ovat porvarit myöskin itselleen jättäneet. (Vasemmalta: Ovatko demokraatit viattomia?) Näin on käsitelty tätä varsin vakavaa ja aivan ensiluokkaista sosialista kysymystä. Kommunistisen ryhmän puolelta nähtävästi on pääpuhujana esiintynyt ed. William Tanner ja hän sai hyvin tehdystä työstään vanhalta ja erittäin vakavalta maalaisliittolaiselta, entiseltä sosialiministeriltä ja nykyiseltä kansanedustajalta kiitoksen työstään. Kun me sosialidemokraatit olemme koettaneet varsin kainosti ja hellävaroin siistiä tätä vasemmalta tulevaa sanatulvaa, niin ed. Lohi antoi meille isälliset nuhteet huomauttaen, että kommunistit ovat nyt aivan oikealla asialla. Vieläpä hän lausui ilonsa, että kommunistit ovat nyt saaneet näin hyviä ohjeita (Ed. Hakkila: Poliittiset hihhulit!) Minä pelkään, että tästedes tulee niille aina tämäntapaisia ohjeita. Minä olen jo kauan aikaa havainnut, että sitten kun kommunistit lakkaavat uskomasta maailmanvallankumoukseen, niin ne eivät tule meille, vaan ne tulevat teille. (Naurua.) Se ajatustapa, jota he noudattavat ja se maailmankatsomus, mikä heillä on, on melko vierasta meille, mutta hyvin tuttua teille. Tämä liikuttava yhteisrintama, joka on niin hellin sanoin molemmin puolin täältä esitetty, toisaalta ed. Lohi, toisaalta ed. William Tanner, tämä johtaa ennemmin tai myöhemmin vakavampaan yhteistyöhön, mutta ei niin, että ed. Lohi menisi tälle vasemmalle puolelle, ei, kyllä hän on niin viisas mies, mutta ed. William Tanner tulee tänne oikealle puolelle (Naurua.), se on aivan varma. (Vasemmalta: Lähtevät yhdessä saarnamatkoille.) Tämä pari kuukautta kuin tämä eduskunta on vaalien jälkeen ollut koolla, on osoittanut, että viime kesänä toimitetut valtiolliset vaalit muodostuivat tämän maan vähävaraiselle kansanosalle sangen tuhoisiksi. Näissä vaaleissa saivat, niinkuin me tiedämme, menestystä vain kaksi puoluetta: maalaisliitto ja kommunistit. Näillä molemmilla puolueilla on yh-

teistä useassa kohdassa, mutta erikoisesti yhteistä on se, että kumpikaan ei tahdo esittäytyä kansan edessä sellaisina kuin ovat, vaan puhuvat kansalle niinkuin luulevat sen tykkäävän, mutta täällä tekevät niinkuin itse puolestaan pitävät parempana (Ed. Paasivuori: Tai käsketään Moskovasta!).

Tämä sama teeskentely, sehän pistää esiin myöskin täällä työväenasiainvaliokunnan mietinnön perusteluissa, joilla tämä lakiehdotus ehdotetaan hylättäväksi. Se on täällä jo useampaan kertaan todettu. Niinpä valiokunta tämän mietintönsä perusteluissa huomauttaa, että lakiehdotusta ei voida hyväksyä siitä syystä, että sen ulkopuolelle jää paljon sellaisia vähävaraisia, jotka ovat yhteiskunnan avun tarpeessa. Täällä on useamman kerran huomautettu, että se on juuri maalaisliiton syy, että tämä laki nyt on niin suppea kuin se on. Maalaisliiton taholta ensin työväenasiainvaliokunnassa ehdotettiin laajempaa linjaa ja tähän yhtyivät sosialidemokraatit mielihyvällä. Tämä ehdotus autettiin suuressa valiokunnassa kerran voittoonkin, mutta sitten kun tämä tuli hyväksytyksi, te maalaisliittolaiset yhä suuremmalla kiivaudella ehdotitte sen lain hylättäväksi ja useat maalaisliiton ryhmän jäsenet ovat sen jälkeen minulle yksityisesti ilmoittaneet, että siinä muodossa kuin se silloin oli, jolloin se koskisi pienempiäkin maanviljelijöitä, sitä ei missään tapauksessa hyväksytä. Mutta siitä huolimatta te saatatte perusteluissa valittaa, että laki on saanut niin suppean sisällön kuin sillä on. Teidän ei kuitenkaan tarvitse siitä syystä tätä lakia hylätä. Jos te olette muuttanut mielenne tässä asiassa, niin kyllä tähän saadaan heti ensi helmikuussa kokoontuvilla valtiopäivillä sitä vastaava muutos. Me olemme siinä mielihyvin mukana.

Samoin valiokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan, että tämän lain kautta asetetaan vakuutuksen alaisille raskaita velvollisuuksia ja sen tuottamat edut ovat hyvin pienet. Ettekö te itse lain käsittelyn aikana olleet lisäämässä näitä rasituksia, ja ettekö te olleet pienentämässä niitä etuja, joita tämä laki tarjoo (Vasemmalta: Olivat!). Teillä on otsaa ja — sen toisen sanan saa sanoa ed. Villiam Tanner — panna perusteluihin sitä, mitä te olette sinne pannut. Nämä kohdat perusteluista ovat, kuten tiedetään, kumarruksena kommunisteille, jotta yhteisrintama säilyisi (Eduskunnasta: Oikein!) eivätkä kommunistit olekaan kannatuksestaan paljon vaatineet, eivät he ole siitä vaatineet oikeastaan yhtään mitään.

Työnantajain edustajain mieliksi on kirjoitettu, että valiokunta ei ole ottanut tämän kysymyksen kohdalla harkitakseen, millä tavoin nämä puutteet olisi laista korjattava. Eipä tietenkään, sillä siinä olisi yhteisrintama särkynyt. Perusteluihin pantiin vain se, missä voitiin pysyä yksimielisinä. Mutta kyllä se tiedetään, millä tavalla te tahdotte nämä epäkohdat järjestää. Se on tämän lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä liiankin selvään tullut ilmi. Te ette halua antaa niinkään paljon kuin tämä laki nyt jo sisältää. Sehän se on tosiasia, jos te tahdotte vaan sen suoraan sanoa.

Parempia perusteluja ei muuten voikaan työnantajain edustajain ja kommunistien yhteistyöstä toivoa. Tämä on tulos siitä luonnottomasta kuhertelusta, jota äärimmäinen oikeisto ja vasemmisto ovat täällä harjoittaneet jo pari kuukautta ja jolla nyt tahdotaan nypätä köyhän kansan nenän edestä toista sataa miljoonaa markkaa ennenkuin he ovat saaneet siitä hyväkseen käyttää penniäkään. Niin kallista tuo teidän keskinäinen ilonpitonne köyhälle kansalle on ollut.

Mutta kommunistit, jotka tässä varsin vakavassa kysymyksessä ovat antautuneet porvariston uskollisiksi aseenkantajiksi, eivät uskaltaneet, kuten täällä on huomautettu, asettua tätä lakiehdotusta vastaan viime keväänä (Ed. Hakkila: Eikä vaaleissa!), eikä vaaleissa (Vasemmalta: Ei ollut sama!). Vieläpä te eduskuntavaaleissa teitte reklaamia tämän sairausvakuutuslain kustannuksella. Minä jouduin viime vaalien edellä pitkästä aikaa usemmassa paikassa väittelemään kommunistien kanssa ja kahdessa paikassa kommunistien puolelta heitettiin sellainen häikäilemätön väite, että me sosialidemokraatit emme tulisi enää vaalien jälkeen pysymään tämän sairausvakuutuslain takana, kun emme saa siihen huononnuksia. Kun tämä esitettiin kahdessa kohdassa samanlaisena, niin minulla oli syytä uskoa, että samanlaisia ohjeita oli annettu yleensä kommunistien kyläagitaattoreille (Ed. Keto: Oikein!). Te sanotte, että kysymyksessä ei ollut tämä sama laki. Mikäs laki? Ed. Viljam Tanner huomautti täällä, että sen jälkeen kuin he olivat kannattaneet

tätä lakia keväällä, tätä on huononnettu. Ei ed. Tanner ole niin typerä, ettei hän tietäisi, että tämä laki on ihan sama laki. Ei ole pilkkuakaan muutettu. Kyllä ne täällä oikeallakin puhuvat muunnettua totuutta, mutta ne verhoavat sen (Ed. Hakkila: Ehkä tämä puhe oli kirjoitettu venäjäksi). Eivät ne heitä sitä näin suoraan ja tämän taidon teidän parlamentissa sentään pitäisi oppia. Ei pidä aina ajatella, että täällä puhutaan vain sanomalehtiä varten ja ettei teidän lukijanne lue muita lehtiä. (Äärimmästä vasemmistosta: Teidän lukijanne!)

Te olette myöskin muistaneet erikoisesti puheessanne kaiken aikaa mainita, että tätä sairausvakuutuslakia nyt ajavat sosialidemokraatit ja porvarit (Äärimmästä vasemmistosta: Kivimäki). Kun täällä toimitetaan äänestys tämän keskustelun jälkeen (Ed. Hakkila: Vieläpä avoin!), niin meidän on mielenkiintoista nähdä, keitä ovat ne, jotka kommunistit lukevat tovereikseen (Naurua eduskunnasta. — Ed. Hakkila: Uuteen rintamaan!).

Kommunistit eivät uskaltaneet äänestää tätä lakiehdotusta vastaan viime keväänä sentähden, että silloin oltiin liian lähellä vaaleja, pelättiin kansan tuomiota ja sitä piti välttää (Äärimmästä vasemmistosta: Mistä sen silloin tiesi, että vaalit tulevat?) Mutta nyt eivät kommunistit uskalla äänestää tämän lain puolesta. Nyt he pelkäävät Moskovan tuomiota ja sitä myöskin pitää välttää, muuten ei pysy remmissä. (Ed. Hakkila: Sekin voisi tulla kalliiksi.) Silloin kuin tämä lakiehdotus oli kolmannessa käsittelyssä, keväällä, ei kukaan teistä äänestänyt vastaan ja kun tehtiin ehdotus lain yli vaalien äänestämisestä, niin ette te silloinkaan uskaltaneet äänestää tämän ehdotuksen puolesta. Mielihyvällä ette te silloinkaan tätä kannattaneet, mutta meille on yhdentekevää missä mielessä te työnne teette, kunhan vain asetutte työväen asian puolelle.

Ed. Rosenberg, joka on ainakin yksi kommunistisen puolueen johtajista, lopetti viime keväänä lausuntonsa seuraavasti: „En tule suinkaan lain hyväksymistä vastustamaan jo siitäkin syystä, että sen voimaan saattaminen on ainoa mahdollinen tie, jonka kautta työväenluokka saa omakohtaisesti kokea porvarivallan siunauksia tuottavaa uudistustyötä.'' (Eduskunnasta: Se on oikein sanottu! Ed. Tanner: Kaukonäköinen) Silloin oli ed. Rosenberg ja kommunistinen ryhmä valmis antamaan tämän lain kautta työläisille havainto-opetusta, mutta nyt ovat ne, jotka ovat ed. Rosenbergiä korkeammalla, huomauttaneet, että tämä havainto-opetus saattaa vaikuttaa aivan päinvastoin kuin oli tarkoitus (Ed. Hakkila: Se on oikein) ja siksi ovat antaneet uudet määräykset. Mitään omaa mielipidettä tai itsenäisyyttähän ei tällä ryhmällä ole eikä heidän päämajassaan sellaista sallitakaan (Ed. Hakkila: Eikä ole varaakaan köyhälistöllä!)

Te kommunistit olette koko illan täällä väittäneet, kuinka pieniä etuja tämä laki työläisille tarjoaa ja kuinka suuret rasitukset se saattaa työläisten maksettavaksi. Te kuitenkin tiedätte, että työläisten on ollut pakko tähän asti ilman minkäänlaista avustusta selviytyä sairauden aiheuttamista kustannuksista aivan yksin ja omin neuvoin. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Ei maksa!) Niiden on tarvinnut maksaa, sillä eivät ainakaan meikäläiset ole saaneet ilmaista lääkärinhoitoa eikä ilmaista sairausapua enkä tiedä, missä te olette näistä eduista osallisiksi päässeet. Jos tämä laki saadaan voimaan, niin valtio tulee antamaan työväelle tähän tarkoitukseen avustusta 70 markkaa henkilöä kohden joka vuosi ja 15 % perheellisille suoritetuista avustuksista ja 50 % synnyttäjille maksetusta äitiysavusta. (Äärimmäisestä vasemmistosta: Eikö se 70 markkaa mene toimistokuluihin?) Ja tämä summa laskelmien mukaan tekee yli 100 miljoonaa markkaa, jota summaa nyt ei ole saatu. Eikä kai työläiset sairastelemaan rupea, niinkuin porvarit ovat väittäneet, sentähden, että tämmöinen laki hyväksytään. Ne ovat sairastelleet jo ennen sitä. Te viittaatte hoitokustannuksiin, mutta nämä sairaskassat hoidetaan työläisten omien sairaskassojen avulla ja niiden kustannukset eivät voi tulla kalliiksi. Tämmöistä samaa aikaisemmin ovat väittäneet porvarit, mutta me olemme työläisten sairaskassojen hoitamiskustannuksista aivan toista mieltä. Te muuten ajattelette, että kun eivät kerran porvarit tahdo luovuttaa työläisille enemmän kuin 100 milj. markkaa, niin ei tätäkään huolita, sillä eivät työläiset ole yhden 100 milj. markan vaivaisia. Tämmöinen on teidän käsityksenne. Hyvin röyhkeitä poikia. (Ed. Hakkila: Ja maalaisliittolaiset meinaavat pistää sen omaan taskuunsa!)

Muuten, niin kauan kuin te tyydytte vaatimaan vain neuvostojärjestelmää, työväen diktatuuria tai jotakin tämäntapaista, ei tei-

dän toiminnastanne olè työväenluokalle suurta hyötyä ja teidän on hyvin helppo saada syntymään porvarien kanssa yhteisrintama meitä sosialidemokraatteja vastaan. Ja niin kauan kuin te ette tahdo parantaa työväen asemaa tässä maailmassa, vaan ajattelette vain tulevaisuutta ja lohduttelette työläisiä sillä maailmanvallankumouksella ja neuvostojärjestelmällä, niin kauan teistä ei ole porvareille minkäänlaista vaaraa, minkä ne muuten ovatkin huomanneet. (Vasemmalta: Teistä on! Otatte suojeluskuntaparaateja vastaan!) Teidän muuten pitäisi itsekin jo hyvin tietää tämä. Vaikka tämä teidän uusi taktiikkanne, jonka te nyt olette ottaneet käytäntöön, on juuri viimeisen muodin mukaista, vaikka tiedetään teidän juuri saaneen nämä ohjeet Moskovasta ja vaikka tiedetään, että te pidätte ne kaikista jyrkimpänä, että se on juuri se jyrkkä vallankumouksen tie, niin te saatte nähdä, että äärimmäinen oikeisto tässä eduskunnassa tulee samalle tielle teille mukaan ja auttaa teitä voittoon (Eduskunnasta: Hyvä juttu se on!). Ja te siitä huolimatta uskotte, että te olette oikealla tiellä, vaikka se ehdottomasti vie teidät metsään. (Eduskunnasta: Eivät ne sitä usko!) Te luulette, että porvarit tekevät tämän tyhmyyttään. Te luulette, että te saatte vetää porvareita nenästä. (Vasemmalta: Porvari nauraa vain!) Mutta ne antavat sangen mielellään vetää nenästä, sillä se on heille hyvä afääri. Työnantajaliiton arvoisa puheenjohtaja, joka ei harrasta paljon työväenkysymystä, se tarjoutuu teidän käytettäväksenne, niinkuin ehkä huomaatte. (Vasemmalta: Moskovan kätyriksi!) Samalla Moskovan kätyriksi.

Te muistatte kyllä, että aikaisemmin täällä eduskunnassa ovat kokoomuslaiset lukeneet Moskovasta teille lähetettyjä ja välillä kaapattuja kiertokirjeitä. Ja nämä kiertokirjeet sitten on julaistu huomattavalla paikalla oikeiston sanomalehdissä ja rubrikeerattu erittäin loistavasti. Nyt tämän kiertokirjeen luki tässä asiassa porvarien yhteisrintamasta hairautunut edistysmielinen edustaja Kivimäki, joka nyt ajaa hyvää asiaa. Mutta tätä kiertokirjettä ei ole julaistu kokoomuksen lehdissä, eikä muissakaan oikeistolehdissä. (Vasemmalta: Hyvä!) Ei ole. Kyllä te tiedätte, minkätähden. Sentähden, että tässä oli hyviä neuvoja. (Vasemmalta: Perin hyviä!) Näitä käytetään, näitä neuvoja. Ja eihän meidän porvaristo halveksi sitä, mistä neuvot tulevat. (Naurua eduskunnassa) Kyllä me tämän olemme ennenkin saaneet havaita. On ihan yhdentekevää, tulevatko ne ohjeet neuvostovallan tai tsaarivallan miehiltä, kunhan ne vain ovat hyviä. Mutta työväen asian ajamista nämä neuvot eivät saa sisältää.

Kyllä nyt on jouduttu surullisen tilanteen eteen. Te olette koettaneet pelastautua tästä, puhumalla, kuinka paljon sosialidemokraatit ovat tinkineet aikaisemmista vaatimuksistaan. Me olemme täällä eduskunnassa tekemässä työtä. Me esitämme vaatimuksemme senmukaan, mihin luulemme milläkin hetkellä käytettävissä olevain voimamme riittävän. Me emme ole esittäneet mitään lopullisina, meidän vaatimuksemme kasvavat, sikäli kuin meidän voimammekin kasvavat. Mutta te, jotka ette tee ehdotuksianne tältä kannalta, te esitätte aina lopullisia. Mutta vaikka silläkin kannalla ollaan kuin te olette olleet, vaikka ei esitetä mitään tingittynä vaan täydellisenä, niin kun täällä eduskunnassa joutuu olemaan vähän enemmän aikaa niin väkisinkin joutuu esittämään yhtä ja toista, jotka ovat keskenään ristiriidassa ja joista sivullinen, kun rupeaa niitä noukkimaan, saa sen käsityksen niinkuin olisi tapahtunut pieni tinkiminen. (Vasemmalta: Myllymäelle!) V. 1922 te esititte samantapaisen vakuutuslakiesityksen, joka silloin kuitenkin koski eläkkeiden maksamista kansalaissodan johdosta tuhoutuneille leskille ja orvoille. Meidänkin taholtamme oli tehty ehdotus, jossa tahdottiin näille eläkettä, joka on yhtä suuri kuin se, minkä porvarienkin invaliidit saavat. Teidän puolelta noustiin ankarasti tätä vastaan, kuten pöytäkirjat osoittavat, selittäen, etteihän työläisille se riitä kuin porvareille. Ja te esititte uuden. Tämän ehdotuksen mukaan olisi ollut määrä maksaa 30 markkaa päivässä äidille ja 15 markkaa jokaiselle lapselle, kunnes hän itse pystyy itsensä elättämään. (Vasemmalta: Onko se liian paljon?) No tuskinpa. Tämä oli määrä lähettää postiosoituksella asianomaiselle ja rästit olisi ollut maksettava toukokuun 1 päivästä alkaen 1918 (Vasemmalta: Eikö se ollut oikein?) Aivan oikein. Tämä olisi tehnyt perheelle, jossa on äiti ja kolme lasta, 75 markkaa päivässä — nätti summa kyllä, mutta ei kadehdittava — 27,150 markkaa vuodessa. Niiden tilastojen mukaan, mitä tämän esityksen perusteluissa mainitaan orpojen lukumäärästä, olisi teidän pitänyt, jos olisitte olleet samalla kannalla, 1925 ehdot-

taa tähän tarkoitukseen vähän yli 900 milj. markkaa rahaa, mutta esitittekö? 15 milj. markkaa te esititte, ja avuntarvitsijain lukua lisäsitte, otitte mukaan nekin, joiden huoltajat oli sen jälkeen viety Tammisaareen. Minusta tuntuu niinkuin tässä olisi vähän tingitty. Samana vuonna te ehdotitte puolustusbudjetin kokonaan poistettavaksi ja jätettäväksi vain 50 miljoonaa, jolla sitten armeija hajoitetaan. Viime vuonna te ehdotitte jo kuuden kuukauden palvelusaikaa armeijassa ja noin 250 milj. markkaa rahaa, melkein enemmän kuin tämän itsenäisen Suomen ensimmäinen porvarien valmistama sotilasbudjetti. Mistä tämmöinen maanpuolustustahto tällä ajalla teihin tuli? Minä voisin näitä luetella enemmänkin, mutta se nyt on pieni asia. Minä vain tahdon tällä osoittaa, mihin se tapa, jota te täällä osoitatte, mihin se vie. Te olette esittäneet lopullisia vaatimuksia, ette mitään sitä varten, että se menisi läpi, vaan esitätte vain tinkimättömän työväen tahdon, ja te käsitätte tämän työväen tahdon joka vuosi eri lailla.

Edustaja Lohi koetti puhaltaa lausuntoonsa henkeä, saada itsensä uskottavaksi, että hän todella puhui, asettuessaan tätä lakia vastaan, köyhän kansan puolesta. Hän siinä tarkoituksessa erikoisesti tahtoi vetää esille tämän maan köyhän pienviljelijäväestön. Kyllä ed. Lohi sentään tietää, kun on ollut jo sosialiministerinäkin ison aikaa, ettei sairausvakuutuslakia voida ulottaa pienviljeljöihin, silloin kun te selitätte tapahtuvan väärinkäytöstä, kun se on ulotettu palkkatyöläisiin, sillä paljon suuremmat mahdollisuudet silloin olisi väärinkäytöksiin. Mutta onhan muita keinoja, joilla autetaan pienviljelijäväestöä, ja me olemme näissä aina olleet mukana. Ed. Kivimäki aivan oikein sanoi, että jos täällä osotettaisiin kaikkien ryhmien taholta semmoista itsepintaista yksipuolisuutta kuin maalaisliiton taholta, niin täällä ei menisi yksikään ainoa laki läpi. Te ette voi käsittää, että tässä maailmassa mitään muuta lakia tarvitaan kuin niitä, mistä on maanviljelijöille etua. Me on oltu luovuttamassa määrärahoja moniin eri tarkoituksiin, joista ei ole ollut palkkatyöväelle etua. Kyllähän teidän täytyy myöntää, että eivät ne summat ole vallan pieniä, mitä annetaan jo maatalouden hyväksi monessa eri muodossa. Ei se rasitus, minkä palkkatyöväki kantaa tullien tähden, ole kanssa varsin pieni. Mutta nyt kun työväki vaatii itsellensä turvaa kaikista vaikeimpana hetkenä, sairauden aikana, silloin kuin eivät he voi itseään auttaa, te sanotte: Tähän eivät varat riitä, tämä ei saa tapahtua, koska tästä ei tule murusta maanviljelijöille. Maanviljelijöitä ja pikkuviljelijöitä on autettava tulemaan toimeen, sitä vartenhan annetaan viljelysraivauspalkkioita, jota eivät saa palkkatyöläiset, sitä varten me kannatamme sonniyhdistyksiä ja muita tämmöisiä. Jos me alamme puhua tai joku muu esittää täällä jotakin määrärahoja sonnille, hevosille, kanoille ja sioille, niin kyllä teidän naamanne paistaa. Mutta jos ehdotetaan ihmisille, sairaille ihmisille, silloin menee naama ryppyyn, silloin eivät valtion varat riitä. Te tiedätte, että Suomen kansan tämä heikoin osa, jonka aseman turvaaminen nyt on kysymyksessä, on jo kauan aikaa turvannut tällaisten kohtaloitten varalta maan virkamieskunnan. Saavathan ne eläkkeen. Minä olen ollut eduskunnassa, kun tätä on käsitelty. Ei ed. Lohi silloin näin säälittävää puhetta pitänyt, vaikka ei tästäkään maanviljelijä hyötynyt. Mutta ne olivat paljon lähempänä Lohta kuin nämä maan työläiset. En minä nyt tahdo sanoa, että Lohessa olisi niin suurta ilkeämielisyyttä kuin — jos en minä korjaisi lausettani — voisi luulla. Kyllä hänellä on yhtä suuri sääli työläisiä kohtaan kuin virkamiehiäkin kohtaan, en minä sitä kiellä. Mutta virkamiesten eläkkeitten maksaminen ja palkkojen parantaminen tulee paljon halvemmaksi kuin työläisten sairausvakuutus kun niitä on vähemmän, ja siksi tehdään se mieluummin. Kun ei kerran valtakunnalla ole rahaa turvata köyhiä, niin turvataan rikkaita. Koska kerran välttämättömästi jonkun pitää nähdä nälkää, niin — Lohi tuumii — nähköötpä työläiset, sillä nero ei viihdy nälässä, annetaan niille, joilla jo on ennestään ja jotka tietävät enemmän.

Mitä minä olen tässä lausunut, käy jo ilman muuta selville, että minä kannatan ed. Paasivuoren ehdotusta ja valitan, että tällä kertaa me emme tässä hyvässä asiassa onnistu, mutta minä luotan sittenkin Suomen työväkeen. Minä uskon niin, että tämä 109 milj. markkaa tulee avaamaan työläisten silmät. Te kommunistit olette kaiken aikaa täällä puhuneet, kuinka paljon enemmän te tarjoatte kuin me. Tässä me emme tahdo kilpaillakaan, ei kukaan enemmän tarjoa kun kommunistit. Jos tarjoamisesta on ky-

symys, niin kommunistit tarjoavat kaikista enimmin, sitten seuraavana olemme me ja sitten nämä täällä oikealla. Mutta sitten kun tulee kysymys antamisesta, niin sitten olemme etutilalla me, sitten nämä porvarit ja te kommunistit kaikista jäljellä. (Eduskunnassa hilpeyttä.) Me tarjoaisimme tällä kerralla Suomen työväelle vähintään 109 milj. mk. rahana mutta te tarjoatte ponsia, joita meidän työläisillä on jo liian paljon. (Eduskunnasta: Hyvä, hyvä! — Ed. Hakkila: Venäläisiä ponsia!)

Ed. Liedes: Työväenasiainvaliokunnan viimeinen mietintö on tavallaan historiallinen asiakirja. Ensinnäkin siinä valiokunnan taantumuksellisimmatkin jäsenet joutuvat tunnustamaan, että laki on kerrassaan kehno juuri työtätekevän väestön kannalta, vaikka he aikaisemmin ovat perustelleet hylkäävää kantaansa esittämällä lain liiallisena etuna vakuutetulle työväelle. Valiokunnan mietinnössä löytyy esimerkiksi seuraavia kohtia: „Voidaan väittää, että meidän maassamme, minkä yhteiskunnallinen rakenne on sellainen, että itsenäisiä pienyrittäjiä on paljon, enemmän kuin puolet väestöstä työskentelee maanviljelyksessä, tällainen sairausvakuutuksen järjestäminen, joka (jättää lain ulkopuolelle enemmistön huonoimmassa taloudellisessa asemassa olevista henkilöistä), ei ole tarkoituksenmukainen eikä oikeudenmukainen.'' Ja edelleen: „Valiokunta vain toteaa, että ehdotuksenmukaisesti järjestetty sairausvakuutus todennäköisesti ei tulisi herättämään tyytyväisyyttä pakollisesti vakuutettavienkaan työntekijäin piirissä. He menettävät jokaisessa palkanmaksussa osan palkastaan, mutta ne edut, joita he sairausrahoilla saavat, ovat verrattain pienet.'' Nämä muistutukset lakia vastaan valiokunnan mietinnössä ovat seikkoja, jotka vaativat uuden sairausvakuutuksen huomattavaa parantamista nykyisestään. Mietintöön liittyvistä vastalauseista on sosialidemokraattien vastalause myöskin ainoa laatuaan. Siinä ei mitenkään yritetäkään kumota valiokunnan mietintöön pujahtaneita asiallisia muistutuksia eikä edes puhuta niistä asioistakaan, joita valiokunta käsittelee. Sensijaan siellä tavataan polemiikkia ryhmämme taholta jätettyä vastalausetta vastaan. Sitä ei liene aikaisemmin eduskunnan asiakirjoissa havaittavissa. Sairausvakuutuksen toteuttaminen käsillä olevan lain muodossa näyttää muuten muodostuneen sosialidemokraateille suorastaan elämänkysymykseksi. Laki olisi nyt vahvistettava, oli se kuinka kehno tahansa. Sosialidemokraatit itse, lähinnä juuri Matti Paasivuori ovat tosin ehtineet tuomita lain huonoimmaksi laiksi, mitä missään maassa löytyy, ja kuitenkin he vallan raivokkaasti hyökkäävät meitä vastaan siitä, että me emme halua olla mukana säätämässä lakia, josta tulisi vain hirttosilmukka työläisten kaulaan. Jos me olemme aikaisemmin olleet siinä virheellisessä käsityksessä, että tästä laista olisi jotakin hyötyä työläisille ja korjanneet virheellisen käsityksemme varsin luonnollisella ja ainoalla oikealla tavalla asettumalla lain hylkäämisen kannalle, niin menettelymme on ainakin rehellistä ja johdonmukaista. Mutta minkäänlaista johdonmukaisuutta ei ole siinä, että kelvottomaksi julistettua lakia yhä suuremmalla ja suuremmalla kiihkolla yritetään voimaan ja lisätään kuormaa niiden selkään, joita tämän lain kautta pitäisi kuitenkin auttaa. Sellainen menettely sopii kyllä porvaristolle, joka istuu täällä käyttääkseen parlamenttia kansan orjuuttamiseksi, mutta se ei sovi niille, jotka väittävät edustavansa työväkeä. Sosialidemokraattien kiihko lienee selvitettävissäkin vain niin, että lain ajaminen on tullut heille kunniakysymykseksi. Laki on heidän kuuluisan hallituksensa tuote ja vahvistettuna se olisi samalla ainoa huomattavampi, vaikka epäonnistunutkin, näyte viimeisten yhdentoista vuoden parlamenttaarisen taistelun saavutuksista. Kyllä minä ymmärrän, että tämä saavutus olisi ajettava nyt läpi hinnalla millä tahansa, että voitaisiin osoittaa edes alku sille oikealle tielle, joka johtaa kapitalistisesta yhteiskunnasta sosialidemokraattien hallitsemaan ihanneyhteiskuntaan. Sellaiset pikku asiat kuin työläisten edut ja köyhälistön luokkataistelu sosialismin puolesta ovat sosialidemokraateille tässä politiikassa pelkkää kauppatavaraa, josta aina voidaan tinkiä, jotka tarpeen tullen voidaan kokonaan uhrata sovinnon saavuttamiseksi porvariston kanssa. Tätä tinkimistä on harjoitettu juuri tämän lain käsittelyssä ja sitä ovat harjoittaneet lähinnä sos.dem. hallituksen entiset sosialiministerit Helo ja Matti Paasivuori, joista viimeksimainittu vielä lain viimeisessä yksityiskohtaisessa käsittelyssä viime keväänä ajoi lain ensimmäiseen pykälään erästä merki-

tyksellistä huononnusta. Niitä huononnuksia ja tinkimistä on puolustettu selittämällä, että liian hyvän lain laatiminen ei porvariston taholta käy päinsä. Tämän vuoden ensimmäisten valtiopäivien pöytäkirjasta sivulta 188 ja 189 nähdään ed. Helon lausunto. Siinä ei häikäillä eduskunnan täysistunnossa varoittelemasta, että lakia ei saisi säätää toki liian edulliseksi työtätekevälle väestölle, koska porvaristo saisi siitä aiheen sen hylkäämiseen. Sama ajatus on sosialidemokraattien vastalauseessa viime keväänä.

Siitä, että työläisten asemaa koskevia lakeja on pyrittävä säätämään porvariston mielen mukaisiksi, ei työväestön etuja huomioon ottaen, sitä ovat sosialidemokraatit pitäneet koko toimintansa ohjeena jo vuosikausia. Muistettaneen vielä uitto- ja metsätyöläisten asunto-oloja koskevan lain käsittely. Minä kysyn teiltä, herrat sosialidemokraatit, mitä käsitetään määritelmällä opportunismi ellei juuri tällaista politiikkaa. Te vihaatte sitä nimitystä ja väitätte sitä parjaukseksi, mutta teidän menettelynne on kaikista räikeintä lajia sitä. (Ed. Paasivuori: Alas järki!) Köyhälistön luokkaetujen unhoittaminen merkityksettömien ja työläisille suoranaisesti vahingollisten tulosten saavuttamiseksi te puristatte sen ainoankin autuaaksitekevän luokkataistelunne, toimintanne täällä porvariston sanelemiin kaavoihin (Keskustasta: Kukas ne kaavat on laatinut?) ja yritätte tunnontarkasti seurata tuolta oikealta tulevia ohjeita. Porvariston mielen noudattaminen on teille tullut laiksi ja työläisten ja työtätekevän väestön etujen ajaminen on teille vain kiusallinen tosiasia (Ed. Paasivuori: Häpeä!), vastenmielinen velvollisuus, josta on vapauduttava niin paljon kuin mahdollista. Viime aikoina ovat sos.dem. sanomalehdet ja puhujat yrittäneet sekä demagogiaa että suoranaista asian väärentämistä hyväksi käyttäen saada tämän lain näyttämään työläisten silmissä paremmalta kuin se on. Tulos on ollut kuitenkin huono, mikäli minä tunnen työläisten mielialaa. (Ed. Paasivuori: Sinähän sitä miten paljon tunnet!) Lain puutteellisuuksista on olemassa vakiintunut ja varma käsitys. Sosialidemokraateilla on kuitenkin nyt asian viimeisessä käsittelyssä tilaisuus (Ed. Paasivuori: Tekijä esiin!) asiallisesti ja vakavasti kumota ne muistutukset, joita on tehty. Osoittakaa, että laki ei ole niin kehno, kuin miksi te itse olette sen tuominneet. Minä palautan niitä muutamia muistiin ja toivon, että sosialidemokraatit antavat selityksen.

Ottakaamme esiin lain 1 pykälä. Siihen sisällytettyjen rajoitusten johdosta joutuu vakuutukseen vain korkeintaan 400,000 työläistä, todennäköisesti vain 300,000. Muistutus on tehty siitä, että nämä rajoitukset heittävät väitetyn edun ulkopuolelle huomattavimman osan teollisuustyöläisiä, melkein kaikki maataloudessa työskentelevät palkkatyöläiset, puhumattakaan itsenäisesti yhteiskunnallisesti erittäin huonoissa taloudellisissa oloissa olevista henkilöistä. Sosialidemokraattien ansiota on, että etenkin maataloudessa työskentelevät palkkatyöläiset jäävät ulkopuolelle lain. Osoittakaa, että asia on toisin. Lakiehdotuksen mukaan joutuvat vain sellaiset maataloudessa tai sen sivuelinkeinoissa kalastuksessa ja työnantajan omalla tilalla toimitetussa metsänhakkuussa ja puutavaranajossa työskentelevät palkkatyöläiset vakuutukseen, joiden työnantajilla on työssä enemmän kuin 3 työntekijää. Mihin kaikki tämä rajoitus johtaa sellaisissa tapauksissa, että jollakin työnantajalla on työssä enemmän kuin 3 työläistä, mutta työnantaja syystä tai toisesta vähentääkin työläistensä luvun 3:ksi tai alle siitä, sitä eivät sosialidemokraatit ole yrittäneetkään selvittää. On tietenkin selvää, että työläiset joutuvat maksamaan vakuutusmaksun puolestaan koko siltä ajalta, jolloin työnantajalla on enemmän kuin 3 työläistä. Mutta miten jälellejääneiden työläisten käy, sen jälkeen kuin työnantaja on vähentänyt työläisten luvun? He jäävät kai vakuutuksen ulkopuolelle, mutta eivätkö he samalla menetä oikeuksiaan mahdollisen sairauden sattuessa kaikkiin avustuksiin, toisin sanoen niihinkin pakolla maksettuihin eriin, mitä he ovat kassalle ehtineet suorittaa. Ehkä ed. Paasivuori, joka on tämän viisaan ajatuksen keksijä, selittäisi, miten tässä tapauksessa työläisten tulisi menetellä saadakseen oikeutensa turvatuksi. (Ed. Paasivuori: Sitä on turhaa selittää) Eikö se olisi suoranaista työläisten riistämistä ilman että heille taataan vastaavia oikeuksia.

Kun lain 1 §:n mukaan vakuutus käsittää vaan sellaiset työläiset, joitten kuukautinen ansio nousee korkeintaan 1,500 markkaan, niin miten työläisten oikeus lain

myöntämiin avustuksiin turvattaisiin siinä tapauksessa, että heidän onnistuisi jolloinkin saada palkkansa nousemaan tuon rajan yläpuolelle ja he lain 3 §:n mukaan jäisivät vakuutuksen ulkopuolelle. Otaksutaanpa, että työläinen on 5—10 tai 20 vuotta saanut palkkaa alle 1,500 markkaa kuukaudessa ja maksanut uskollisesti vakuutusmaksunsa ja jos hänen palkkansa sitten nousee yli tuon määrän, menettää hän kaikki oikeutensa niihin sievoisiin rahoihin, joita kassalle on hänen palkastaan peritty. Eikö tämä ole mitä räikeintä kehnosti palkattujen työläisten pakkoluovutusta ilman työläisille taattuja oikeuksia. Tosin tämä lainkohta on porvariston laatima eivätkä siitä sosialidemokraatit ole vastuussa, mutta se on nyt kerta kaikkiaan tässä laissa ja asiahan on käsiteltävä sellaisena kuin se nyt on. Mutta miksi sosialidemokraatit vaikenevat itsepintaisesti näissä kohdissa?

Porvaristo on sanellut lain 1 §:ään myöskin sellaisen kohdan, että työläiset, joitten työ kestää vähemmän kuin 14 päivää, jäävät vakuutuksen ulkopuolelle. Tästä tulisi varmasti seuraamaan, että eräissä ammateissa ja työaloilla työläiset joutuisivat maksamaan vakuutusmaksuja pitemmän tai lyhemmän ajan, mutta tuskin koskaan tulisivat saamaan sairausavustusta. Sellaiseksi tilanne muodostuisi m. m. satamatöissä, purouitoissa ja metsätöissä, eräillä rakennusaloilla ja monella n. s. sesonkialalla. Esim. Pohjois-Suomen työläiset ja pienviljelijäväestö, joka elää tilapäisten metsä- ja uittotöiden varassa, ei monessakaan tapauksessa pääsisi saamaan avustusta vaikka heidän työpalkastaan vakuutusmaksut perittäisiin. Työsuhteet niissä katkeavat niin usein vuoden varrella, että lain 37 §:n edellyttämää keskeytymistä vakuutusaikana niissä useimmiten ei saavutettaisi. Tämä kohta johtaa työläisten avustusoikeuksien riistämiseen vaikka heiltä perittäisiin vakuutusmaksut. En ole kuitenkaan nähnyt, eikä tämänkään istunnon aikana ainoakaan sosialidemokraatti ole asiallista ja selittävää arvostelua näistä seikoista antanut. He ovat yrittäneet päinvastoin peitellä ne ja vaijeta olemattomiksi. Kun se tapahtuu siinä tarkoituksessa, että työväki saataisiin lain kannalle, on sellainen vaikeneminen käsitettävä tietoisena huiputuksena. Te tahdotte pettää työväkeä, juuri sitä työväkeä, joka tulisi tämän vakuutuksen alaiseksi, joka tämän lain kautta pakotettaisiin maksamaan pakkoveroa vakuutuskustannuksiin. Kuten sanoin, sosialidemokraateilla on mahdollisuus nousta tänne kumoamaan esittämäni käsitykset lain 1 §:n rajoituksiin nähden. (Ed. Paasivuori: Ei kannata!)

Eräässä mahtipontisessa ja sisällyksessään tyhjässä haastattelussa on ed. Paasivuori kiirehtinyt julistamaan työläisten avustusoikeuksien rajoitukset ja riistämistä koskevat muistutukset vääriksi koska muka kassojen hallintoihin tulee työläisille ylivoima. Ehkä Paasivuori nyt tulee paremmalla menestyksellä osoittamaan, että käsitykseni rajoitusten seurauksista ovat väärät.

Sosialidemokraatit ovat merkinneet tämän asian käsittelyn erääksi huomattavimmaksi tapaukseksi pitkiin aikoihin. Sitä se kieltämättä onkin, ainakin siinä mielessä, että tämän lain säätäminen on tyypillisimpiä esimerkkejä todellisten uudistusten mahdottomuudesta nykyisen kapitalismin vallitessa. Tässä kysymyksessä ovat vapaamielinen porvaristo ja sosialidemokraatit joutuneet kokemaan politiikkansa haaksirikon. Tavallisen porvarillisen uudistusreformipolitiikan kannalta on tämä laki surkeimpia mitä voidaan löytää. Lakia puoltava porvaristo ja sosialidemokraatit pitävät nähtävästi tärkeimpänä momenttina tässä asiassa samaa, josta esim. Saksan sairausvakuutusta kiitetään, työväen ja työnantajain kohtalon yhteyttä, joka on syntynyt luonnonmukaisesti ja josta on tullut nykyiselle Saksalle välttämätön elämänmuoto. Tarkoitus on tämän lain kautta takoa teollisuuden palkkatyöläisille kestävät kahleet, rauhoittaa se, yhdistää sen kohtalot kapitalistien kohtaloihin ja pelastaa sitten porvaristo yhteiskunnalliselta vallankumoukselta. Siinä tarkoituksessa Bismarck aikanaan teki Saksan valtiopäivillä sairausvakuutuslakiesityksensä, jonka Saksan sosialidemokraattinen parlamenttiryhmä kuitenkin äänesti nurin. Sitä Saksan sairausvakuutusta, tämän meidänkin lakimme läheistä esikuvaa nyt kiitetään. Meillä ei ole mitään syytä tulla sosialidemokraattien avuksi tässä asiassa. Siihen on sitä vähemmän syytä, kun koko puuha pantaisiin toimeen työläisten kustannuksella. Tehtävämme on siinä, että osoitamme lain puolustajain varsinaiset tarkoitusperät ja teemme voitavamme pelastaaksemme työläiset teidän reformipolitiik-

kanne kuristuksesta. (Ed. Paasivuori: Amen!)

Ed. A. Aalto: Heti alussa sanon kommunisteille, että ettette te minua mölyllänne mitenkään voi häiritä, niin että huutakaa vaan niin paljon kuin saliin ääntä mahtuu.

Ed. Liedes aloitti puheensa tai pitkän „bumagansa'' lukemisen sillä että tämä työväenasiainvaliokunnan mietintö on historiallinen asiakirja. Tähän minä yhdyn. Se on historiallinen asiakirja sikäli, että se osoittaa nyt, mitenkä oikeistoporvaristo, maalaisliitto ja eräät, jotka vaaleissa kehuivat ajavansa työväenasiaa, ovat yhtyneet tekemään tyhjäksi yhden tärkeimmän meidän sosialivakuutukseen kuuluvista vakuutuksistamme. Se on sikäli historiallinen asiakirja, että sellaista tuskin vielä kommunistienkaan taholta minun tietääkseni ei missään maassa ole esiintynyt. Ja tuskinpa muualla tulee esiintymäänkään. Suomea kehutaan aina silloin kun käydään työjärjestöjen konferensseissa, kuinka täällä on muka myöskin sosialinen huolto erikoisen hyvä ja kuinka täällä harrastetaan sosialivakuutusta j.n.e. Tämänpäiväinen sosialiministerin puhe oli kuvaavin, mitä pitkään aikaan tästä eduskunnan puhujalavalta sosialivakuutuksen alalla on puhuttu. Tuskin koskaan. Minä kyllä en ihmettele sitä, sillä minä olen nykyisen sosialiministerin puheen kuullut jo valiokunnassa puolentoista tuntia kestävässä lausunnossa. Sen puheen alkusisältö oli erinomaisen kaunis, kuinka meillä muka yhteiskunnalliselta kannalta on välttämätöntä huolehtia myöskin sosialivakuutuksesta j. n. e. ja kuinka se on yhteiskunnalle edullista ja välttämätöntä j.n.e. j.n.e. Mutta sitten tuli ne pitkät „mutat'' niinkuin aina tavallista tällaisessa puheessa on, jossa ei tahdota löytää oikeata syytä tai ei tahdota sanoa oikeata syytä, miksi tällaista kysymystä vastustetaan. Minä olisin odottanut, että sosialiministeri olisi sanonut suoraan, että me, porvarit, ja varsinkin maalaisliitto, me emme halua missään tapauksessa sosialivakuutusta. Sillä herra sosialiministeri muistaa kai lausuntonsa työväenasiainvaliokunnassa, jossa hän tuli loppujen lopuksi siihen tulokseen, että ei mitään sellaista vakuutusta, joka maksaa. Herra sosialiministeri mainitsi jo silloin lausunnossaan, että karenssi-ajan pitäisi olla ainakin 14 päivää. Kun meillä yleensä sairaudet eivät keskimäärin kestä juuri kauemmin kuin 14 päivää, niin silloin ei tarvitsisi mitään sairausapua kellekään antaa. Tämä on siis maalaisliittolaisten ohjelma. Ja tämä on myöskin käynyt selville maalaisliittolaisen ed. Lohen lausunnosta.

Kun ei oikeastaan mitään muuta syytä ole löydetty tätä vastustaa, niin sitten on turvauduttu Saksaan ja siinä vedetty esiin erään, ei saksalaisen, vaan ranskalaisen, elsassilaisen tohtorin täällä pitämä esitelmä Saksan sairausvakuutuslaista, jossa tämä ranskalainen herra maalasi Saksan sairausvakuutuslain kelpaamattomaksi tai oikeammin Saksan kansan ja Saksan lääkärit moraalisesti niin ala-arvoisiksi, että ne eivät osaa mitään muuta tehdä kuin petkuttaa. Ja tätä on sitten käytetty kaikkialla niin myös täällä ja sanomalehdistössä verukkeena, että meillä kävisi aivan samalla tavalla. Minun täytyy tosiaankin ihmetellä, — en nyt ihmettele ed. Lohea, mutta minä ihmettelen herra sosialiministeriä — että hän uskaltaa melkeinpä väittää, että meillä tulisi tapahtumaan niin paljon väärinkäytöksiä, että laki menisi kokonaan piloille. En minä toki uskaltaisi nyt sentään lähteä väittämään ensiksikään Suomen lääkärien moraalia niin alhaiseksi, että ne tällaisessa tapauksessa, jossa ei vielä ole mahdollisuutta suuriin ansioihinkaan, lähtisivät aivan suotta kirjoittelemaan todistuksia joillekin, joka aiheetta pyytää sellaista, sillä tässä pitää muistaa herra sosialiministerinkin, että laissa on määräys, jonka mukaan sosialiministeriö voi määrätä taksan lääkäreille. Ei sitä siis voi verrata pirtureseptejä kirjoittaviin lääkäreihin, joilla ei mitään taksaa ole. Sosialiministeri ja ed. Lohi eivät kai myöskään usko tällaisia väitteitä itsekään, mutta koettavat vain verukkeilla uskotella muille, että Suomen työväestö olisi niin halukas peittämään, että ne niin pienillä korvauksilla mitä tämä sairausvakuutuslaki sairauspäivältä tarjoaa, jättäisivät työnsä ja ryhtyisivät sairastelemaan sen pienen korvauksen saamiseksi, mikä alimmassa luokassa on 4 mk. päivältä. Ed. Paasivuori jo täällä mainitsi herra sosialiministerin lausunnosta viime vuonna sairausvakuutuslakia käsiteltäesesä — hän oli silloisena vakuutusyhtiön johtajana asiantuntijana —, miten hän silloin vastusti tai varoitteli, ettei millään tavalla saa lakia ulottaa kaikkia käsittäväksi. Ja nyt

hän puheessaan mainitsee, että tämä laki on jo siitäkin syystä hylättävä, koska se jättää niin paljon ulkopuolelle tämän lain. Jaa, mikä loogillisuus, varsinkin ministerin taholta! Täällä on jo mainittu maalaisliittolaisten menettelystä lain käsittelyssä valiokunnassa, miten nämä silloin vaativat lakia ulotettavaksi kaikkiin ja mitenkä siitäkin sitten hyvässä järjestyksessä peräytyivät. Minä en halua tätä tämän enempää toistaa. Ed. Lohi täällä kuitenkin muutamiin pykäliin viittaillen väitti, ettei sairaskassoilla eikä niiden johtokunnilla ole mitään mahdollisuutta, jos väärinkäytöksiä syntyy, näiden johdosta ryhtyä toimenpiteisiin. Ed. Lohi nähtävästi ei tahtonut huomauttaa lain 83 §:stä, jossa mainitaan niistä rangaistusseuraamuksista, jotka tulevat niille kassojen jäsenille, jotka vilpillisesti hankkivat itselleen avustusta. Jos hän olisi tämän maininnut, niin silloin hänen puheensa sisältö väärinkäytöksistä olisi menettänyt merkityksensä. Entä väitteet väärinkäytöksistä Saksassa ja vetoamiset sinne, jossa saattaa olla muutamia satoja väärinkäytöksiä. Ed. Lohi enempää kuin sosialiministerikään eivät ole maininneet lukuja, kuinka paljon on Saksassa väärinkäytöksiä 21,000,000:sta vakuutetusta ja n. 40,000:sta lääkäristä. Minä olisin hyvin mielenkiinnolla kuullut, kuinka suuri prosentti näistä väärinkäytöksiä on tapahtunut. Kannattaako näistä väärinkäytöksistä ollenkaan mitään mainita silloin kun on kysymys miljoonista. Tuskinpa! Minä olisin halukas tietämään missä tämä tiedonanto on julaistu.

En minäkään ensinkään ihmettele, että ed. Palmgren työnantajain edustajana vastustaa sitä. Sehän nyt kuuluu oikeastaan hänen tehtäviinsä sentakia, että työnantajat eivät halua meillä yleensä mitään maksaa. Jos asiaa yhteiskunnalliselta kannalta katselee, niin silloin pitää pyrkiä sairausvakuutukseen, eikä suinkaan vastustaa sitä. Sillä onhan toki yhteiskunnalle edullisempaa, että se mahdollisimman ajoissa ryhtyy toimenpiteisiin, jotta sairaat saavat kunnollista apua, kunnollista sairas- ja lääkärinhoitoa, että ne mahdollisuuden mukaan saadaan nopeasti paranemaan. Sehän on suuri etu yhteiskunnalle, jos sillä tavalla voidaan vähentää raihnaisuutta ja ennenaikaisen työkyvyn menettämistä. Ja minä uskon, että muissa maissa, missä sairausvakuutuslaki jo on otettu käytäntöön, onkin katsottu asiaa tältä kannalta. Meillä ei tältä kannalta asiaa katsota, mutta en minä nyt sitä voi ihmetelläkään senvuoksi, että maalaisliittohan ei meillä yleensä koskaan ole ollut minkään muiden hyvien asioiden kannattajana kuin ainoastaan silloin kun on kysymys heidän elinkeinoilleen ja sonneilleen ja kaikille muille määrärahojen myöntämisestä ja silloin kun on kaikenlaisten konsulenttien palkkaaminen kysymyksessä.

Mitä sitten tulee kommunisteihin, niin ei pidä ihmetellä, että he ovat asettuneet tälle kannalle. He ovat tähän saakka olleet oikeastaan kominternin määräyksestä pitkälle poissa, ovat olleet rämettyneitä. Ei ole ihme, että komintern on antanut nyt heille tiukan käskyn, että muistakaapas niitä teesejä, joita kolmannen internationalen toisessa kongressissa jo määrättiin. Tähän saakka kommunistit ovat olleet joskus silloin tällöin mukana näpertelemässä pikkuparannuksia, vaikka noissa teeseissä aikoinaan jo sanottiin, että kommunistit eivät mene parlamenttiin siinä merkityksessä, että he ajaisivat siellä mitään työväen pikkuparannuksia, vaan he menevät parlamenttiin saadakseen käyttää parlamentin puhujalavaa maailmanvallankumouspropagandaa ja agitationia varten. Meillä ei ole näin tapahtunut. Meillä on havaittu kommunistien täällä näpertelevän pikkuparannuksissa ja sillä tavalla rämettyneen ja pettäneen vallankumousta. Onko siis ihme, että komintern on antanut heille tiukan määräyksen, että muistakaapa nyt menetellä siten, ettette taas petä meitä bolsheviikejä. Ei pidä unohtaa, että koko bolsheviikinen teoria muissa maissa perustuu siihen, että työväki on saatava mahdollisimman kurjistuneeksi, koska uskotaan, että se tulee silloin vallankumouksellisemmaksi ja kun se tulee vallankumouksellisemmaksi, niin se muissa maissa alkaa silloin kannattaa Neuvosto-Venäjän suurimperialistisia pyrkimyksiä. Siinähän tämän koko jutun salaisuus on. Nyt on komintern saanut uskollisempia edustajia tänne eduskuntaan, jotka nyt, tosin minä luulen, monellekin varsin suurella mielenhaikeudella, kuitenkin ovat pakotettuja tämän määräystä noudattamaan. (Vasemmalta: Ei ole totta!) Kyllä kai se on niin, että se on tosi. Ei siitä pääse mihinkään. En minä usko, että te kaikki olette niin yksinkertaisia, ettette te ym-

märrä sitä, että työläiset eivät ole sillä kannalla kuin komintern käskee, että kaikki tai ei mitään. Kun kerran niitä kaikkia, mitä te vaaditte, ei saa, niin ei silloin pidä antaa työläisille yhtään mitään. Menkääpäs kysymään valtion palveluksessa olevilta 24,000 työläiseltä, ovatko he tyytyväisiä teidän menettelyynne, koska he teidän menettelynne kautta menettävät sairaustapauksissa vuosittain 12 milj. mk. ilman että heidän olisi tarvinnut maksaa penniäkään vakuutusmaksua. Kyllä ne sanovat silloin, ettei komintern niitä heille anna. Komintern antaa, niinkuin tähänkin saakka on antanut, vain ponsia, jotka eivät tunnu kukkarossa eikä vatsassa, mutta sekottavat kyllä yksinkertaiset aivot. Ponsia teiltä on tullut vuosikausien varrella ja niitä tulee edelleenkin. Mutta minä uskon, että kun työläiset saavat tietää, mistä tällaiset ponsimääräykset tulevat, ja kun he saavat vastaisuudessa havaita, että juuri kommunistit eduskunnassamme ovat aiheuttaneet sen, ettei meillä työväestö sairauden tullen sairaustapauksien aikana voi saada edes sitä turvaa, mitä ne olisivat saaneet tämän käsiteltävänä olevan sairausvakuutuslain aikana, kyllä he silloin kääntävät teille selkänsä. Te olette vedonneet siihen, että laki on huono. Te olette itse tehneet täällä eduskunnassa monta kertaa sellaisia aloitteita, jotka myöskin ovat olleet huonoja, eivätkä ole olleet niin hyviä kuin komintern vaatii. Miksi? Se on tietysti siksi, että olette ryhtyneet silloin jonkunlaisten pikkuparannuksien asianajajiksi, rämettyneet ja pettäneet siis vallankumouksen. Tämä on aivan samanlaista, jos te luulette, että joku työläinen, joka menee ja pyytää palkankoroitusta työnantajalta esim. 1 markan tunnilta, ja työnantaja sanoo: minä en niin paljoa maksa, minä maksan 50 penniä, niin minä luulen, ettei löydy monta teidän vanavedessänne vielä kulkevaa, joka sanoisi, että minä en huoli tuosta 50 pennistä, kun minä en kerran 1 markkaa tunnilta lisää saa. En minä usko, että te itsekään käytännöllisessä elämässä siihen taipuisitte, mutta kun kerran käsky kominternilta on tullut, niin ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin totella karvain mielin.

Ed. Pennanen: Herra sosialiministeri tänään aamupäivällä antamassaan lausunnossa kosketteli tämän lakiehdotuksen erinäisiä yksityiskohtia, joita vastaan hänellä oli tehtävänä muistutuksia, ja piti hän esittämiänsä vikoja ja puutteellisuuksia niin painavina, että lakiehdotus olisi nyt hylättävä. Erinäisiä ja osaksi samanlaisia muistutuksia kuin mitä herra sosialiministeri tänä päivänä teki, tehtiin jo viime valtiopäivillä tämän asian käsittelyn aikana, vaikkakin tuloksetta. Eduskunnan enemmistö, johon minäkin kuuluin, ei pitänyt lakiehdotuksen heikkouksia niin ratkaisevasti painavina, että lakiehdotuksen tärkeyteen katsoen sen olisi pitänyt jäädä lopullisesti ratkaisematta. Tällä välin ovat lakiehdotusta vastaan kohdistetut muistutukset ja epäilykset varsinkin väärinkäytösten mahdollisuuksista huomattavasti kasvaneet. Minun on kylläkin pysyttävä kotoisella pohjalla ja jätettävä saksalaiset ja muut ulkomaiset tohtorit vallan rauhaan. Kaikella kunnioituksella sanoen mainitsen vain sen, että nekin näkyvät olevan yksi yhtä ja toinen toista mieltä, kuten asiantuntijat yleensäkin, täällä kotimaassakin, nekin asiantuntijat, jotka tänä iltana ovat täällä varsin varmoina, kuka puoleen, kuka toiseen, esiintyneet.

Kun minä nyt joudun katselemaan tätä asiaa, kuten sanoin, kotoisella pohjalla, niin minä en voi olla ottamatta lukuun sitä, että niin lääkärien kuin maallikkojenkin piireissä ovat epäilykset yhä kuuluvampina esiintyneet ja tilanne sitten viime valtiopäivien on niin ollen muodostunut tälle lakiehdotukselle paljon epäedullisemmaksi ja, mikäli minä näen, suorastaan kohtalokkaaksi tällä kertaa. Minun käsitykseni nyt eroaa esim. ed. Kivimäen käsityksestä siinä, että vaikkakaan minä en omasta puolestani pidä lakiehdotuksen heikkouksia, joiden olemassaoloa ei kukaan ole kieltänytkään, niin pelottavina kuin miksi niitä on kuvailtu, niin minun on kuitenkin myönnettävä, että tällainen tärkeä ja hyvin käsitettävistä syistä vaikeanlaisesti kontrolloitava toimenpide kuin sairausvakuutus, on koetettava jo alun alkaen, alun pitäen, mikäli suinkin mahdollista, saada sellaiseksi, että se saa mahdollisimman laajalti myötätuntoa oikeamielisten kansalaisten puolelta osakseen. Sairausvakuutuslain soveltaminen oikein onnistuakseen, käsitykseni mukaan, välttämättömästi tarvitsee voimakkaan mielipiteen tuen. Mutta tosiasia nyt on, että sitä siltä tällä kertaa puuttuu suuremmassa määrin

kuin suotavaa olisi, sanottakoonpa sitten, että sitä puuttuu syystä tai syyttä. Tähän antipatiaan on mielestäni ainoana varteenotettavana aiheena tuo väärinkäytösten pelko, sillä tuskinpa lienee ketään sosialiseen ajatteluun vähänkään tottunutta ihmistä, joka ei myöntäisi sitä, että tosi sairas työntekijä, jonka tulot eivät ole sen suuremmat kuin mikä lakiehdotuksessa on vakuutusvelvollisuuden rajana, on avustuksen tarpeessa, annettakoon sitä sitten vakuutuksen muodossa tai missä hyvänsä, ja mielestäni se vakuutuksen muodossa vallan hyvin käy. Mutta ne epäilykset, joista olen tässä maininnut, ne eivät nyt ole tällä kertaa kerta kaikkiaan hälvennettävissä, puhuttakoon tämän lakiehdotuksen hyvistä tai huonoista puolista miten pitkälti tahansa. Se on minun käsitykseni. Minä en niin ollen yritäkään tarrata tämän lakiehdotuksen yksityiskohtiin. Mainitsenpahan vain sen verran ja siitä, että kun on niin paljon väitetty siitä, miten tämän reformin kustannusten olisi jakauduttava työnantajain ja työntekijäin kesken, niin mielestäni se taitaa olla sillä tavalla, että se on työnantaja, joka useimmissa tapauksissa asiallisesti maksaa kaiken. Psykoloogineu merkitys on, sen minä myönnän, sillä, kenenkä maksettavaksi nämä kustannukset lakiin kirjoitetaan. Lakiehdotuksen kohtalo, kuten jo sanoin, on nyt nähdäkseni kaikissa tapauksissa hylkäävä. Sen ja mainitsemaani lakiehdotukseen kohdistuneiden arvovaltaiseltakin ja vakavamielisten kansalaispiirien taholta esitettyjen epäilysten johdosta minä, asian vastaisuutta silmällä pitäen, tulen antamaan ääneni lakiehdotusta vastaan. Mutta siltä varalta, että lakiehdotus tulee hylätyksi, minä ehdotan, että eduskunta päättäisi kehoittaa hallitusta valmistamaan ja eduskunnalle antamaan uuden esityksen sairausvakuutuslaiksi, jossa olisi otettu huomioon ne epäilykset väärinkäytösten mahdollisuuksista, joita lepäämässä ollutta sairausvakuutuslakiehdotusta vastaan on esitetty. (Vasemmalta: Turha touhu!) Minä ehdotan tämän toivomuksen eduskunnan päätettäväksi.

Sitten minä vielä pyydän mainita että se, mitä minä olen tässä esittänyt ja ehdottanut, on alusta loppuun henkilökohtaisia mielipiteitäni. Ja sitten minun on vielä lopuksi eräitten sosialidemokraattien taholta annettujen lausuntojen johdosta kohteliaimmin palautettava heille takaisin ne helppohintaiset viittailut kommunistien kannanotosta, mikäli ne kohdistuvat kokoomuksellaisiin. Jos kenen on syy, että kommunisteja on yleensä olemassa, niin syy ei ole ainakaan täällä päin, ja jos heitä kenen kasvateiksi on yleensä sanottava, niin eivätköhän heistä ole lähinnä vastuussa heidän velipuolensa siellä vasemmalla. Ja kun kommunistit sitten täällä eduskunnassa joihinkin yhtyvät, niin eikö se ole useimmissa tapauksissa juuri niin, että he yhtyvät sosialidemokraattien kohdalle, ja edelleen se ei ole sattunut vain silloin tällöin, vaan tuhka tiheään, että sosialistit puolestaan ovat yhtyneet kommunisteihin. Jos siis, hyvät sosialistit, teillä on tarvetta ja halua varoittaa yhteistoiminnasta kommunistien kanssa, niin osoittakaa ne varoitukset itsellenne. (Vasemmalta: Ei satu semmoinen!)

Ed. Reinikainen: Minä ensinnä huomautan siitä, että niitä ponsia, joita täällä on esitetty sekä oikealta että vasemmalta, me tulemme vastustamaan. Me emme ruoki tämän maan työväkeä ponsilla, vaan koetamme saada sille enemmän positiivisia tuloksia.

Tämän lain kiivaimpana vastustajana on ollut nykyinen sosialiministeri. Hänellä on ollut tilaisuus valiokunnassa asiantuntijana vastustaa lakia, ja hänelle on suotu se, että hän niin arvovaltaiselta paikalta kuin sosialiministerin tuolilta on johtanut taistelua tätä sairausvakuutuslakia vastaan. Tuntuu surulliselta, että herra sosialiministeri, jonka tehtävänä olisi valvoa, että sosialilainsäädäntö tässä maassa kehittyisi eteenpäin, on jarruna. Minun täytyy sanoa, että se tehtävä, joka herra sosialiministerillä on ollut, on ollut erittäin vaikea. Se on vaikea sentähden, että kaikissa sivistysmaissa jo on hyväksytty sairausvakuutuslaki ja lisäksi on se hyväksytty sellaisessa muodossa, kuin nyt esilläoleva lakiehdotus, nimittäin pakollisena. Täällä on huomautettu, että Ranskassa ja Englannissa, joissa jo Ranskassa oli 4 miljoonaa ja Englannissa 5 miljoonaa, vapaaehtoisesti vakuutettuja, on viime aikoina menty pakolliseen sairausvakuutukseen. Ja kun tällainen tehtävä on, niin on ymmärrettävä, että herra ministerin on täytynyt käyttää sellaista, jota sanotaan asianajotempuksi. Minun käsittääkseni on asianajotemppuja, että otetaan asiantuntijoiksi kaksi saksa-

laista lääkäriä, joita sosialipolitiikot eivät pidä minään asiantuntijoina. Herra sosialiministeri on varmaan lukenut näistä toisen kirjoittaman kirjan Die Schäder der sozialen Versicherungen, jossa tämä henkilö, samalla kun hän puhuu sairausvakuutuslaista, asettuu vastustamaan kaikkea sosialivakuutusta. Hän vastustaa nimenomaan tapaturmavakuutusta ja hän vastustaa lisäksi vanhuusvakuutuslainsäädäntöä, jota herra sosialiministeri kannattaa. Hän nimenomaan päätyy kirjassansa, jonka herra sosialiministeri on varmasti lukenut, siihen ponteen, että vanhuusvakuutuslaki jos säädetään, niin se tulee vaikuttamaan sillä tavalla, että ihmiset eivät enää säästä, kun kerran heillä on vakuutus. Mitä tulee kysymykseen Suomen lääkärien päätöksestä, niin minun täytyy sanoa, että sillekään päätökselle ei ole pantava sitä arvoa kuin täällä on tahdottu esittää. Ensinnäkin sen tähden että, kun Suomen lääkäriliitossa tämä asia oli esillä keväällä, niin kaikki alustajat kannattivat sairausvakuutuslain aikaansaamista. He vastustivat muutamia seikkoja siinä, mutta missään alustuksessa, ne ovat suomeksi ilmestyneet, joten ed. Lohi voi ne lukea, ei puhuta väärinkäytöksistä. Sitten on vajalukuinen kokous, jossa on 30—40 lääkäriä läsnä ja tulee alustus, jota ei ole painettu ja jossa vastustetaan lakia. On ymmärrettävää minun käsittääkseni tämän takia, että se päätös, johon Suomen Lääkäriliitto lopulta tuli, oli niin erilainen, kuin alustukset, joita asiassa oli aikaisemmin. Minä nimenomaan huomautan, että minulla tässä edessäni on Suomen Lääkäriliiton pöytäkirja, jossa nämä alustukset ovat ja toinen alustaja, joka on alustanut ruotsiksi, huomauttaa m. m., minkä viime keväänä tästä asiasta jo huomautin, ettei voi olla muuta kuin yksi ainoa mielipide siitä, että sairausvakuutuslaki tulisi mitä suurimmassa määrässä nostamaan tämän kansan terveyttä ja hyvinvointia. Hylkäävä päätös on tehty vajalukuisessa kokouksessa, jossa osa, ainakin yksi jäsenistä ilmoitti, että hän ei ota osaa asian käsittelyyn. Tämä ei ollut täällä olevia sosialidemokraattisia lääkäreitä, vaan se oli eräs porvarillinen lääkäri. Tämän hän teki sentähden, että kokous oli niin vajalukuinen ja viimeisenä asiana tämä tuli esille. Minun käsittääkseni ei ollut myöskään herra sosialiministeri oikeassa, kun hän siteerasi tohtori Grieserin antamaa lausuntoa, siitä kuulijat saivat sen käsityksen, että tämä tohtori vastustaisi sairausvakuutuslakia. Sen käsityksen saivat kaikki, jotka olivat ympärilläni ja joilta minä kysyin tästä. Mutta hänhän kannattaa sitä. Hän luetteli muutamia heikkouksia, mutta hän on päätynyt positiiviseen tulokseen. (Sosialiministeri Paavilainen: Ei kuulunut.) Mutta herra sosialiministeri jätti huomauttamatta ainakin selvästi, että hän sen jälkeen on kannattanut m. m. kansainliitossa sairausvakuutuslain aikaansaamista. Minä myönnän, että voipi olla väärinkäytöksiä, sehän on inhimillistä ja sehän on luonnollista. Mutta minä väitän, että meidän maassamme ja siinä muodossa, kuin nykyinen sairausvakuutuslaki on säädetty, näitä väärinkäytöksiä on vaikeampi tehdä kuin muissa maissa. Esimerkiksi Norjassa — minä vielä olen tänä vuonna katsonut sieltä tilastoa — huomasin, että eräässäkin kassassa on lähes 120,000 jäsentä, ja Saksassa on kassassa jäseniä satoja tuhansia. Onhan näin ollen vaikeampi kontrolloida itse kassan jäsenten toimintaa. Meillä on päinvastoin pienet kassat ja asianomaiset tuntevat usein jokaisen sairaan ja näin ollen on vaikeampi väärinkäytöksiä olla olemassa. Onhan luonnollista, että sittenkin voipi olla joku väärinkäytös, mutta jo se seikka, että kontrolli on olemassa ja että ympäristö myöskin tietää, onko joku sairas vai ei, se tulee vaikuttamaan sillä tavalla, että väärinkäytöksiä on vähemmän olemassa.

Sitten lisäksi se tilasto, jonka mainittu ranskalais-saksalainen lääkäri esitti, osoittaa tosin, että sairaustapausten luku oli lisääntynyt, mutta samalla sosialiministeri sen tietää, että kuolevaisuus oli myös tuntuvasti noussut ja lisäksi, että sekä sairaspäivien lukumäärä, sillä alueella, missä lääkäri asuu, ja kuolevaisuuden lukumäärä menivät samassa kurvassa, sattui nimittäin eräiden olosuhteiden vaikutuksesta, että m. m. tuberkuloosi levisi ja vaikutti sairausja myös kuolemantapauksia.

Kun kommunistit ovat tätä asiaa ryhtyneet vastustamaan, niin he ovat selittäneet tämän lain huonoja puolia. Me sosialidemokraatit myönnämme avoimesti, että tässä on heikkouksia ja minä sanon, että tässä on suuria heikkouksia. Tässä on heikkouksia m. m. se, että tätä lakia ei ole voitu tällä

hetkellä ulottaa niin laajalle, kuin pitäisi. Onhan luonnollista, että pikkutilallisen renki olisi oikeutettu saamaan osansa tällaisesta sairausvakuutuslaista yhtä hyvin kuin työmieskin. Lisäksi myönnän, että tässä on myös suuri puute ja heikkous siinä, kun työläisten kannettavaksi on pantu liian suuri osa sairaskassan menoista y. m. Mutta tiedämme, että kuitenkin saadaan 109 miljoonaa markkaa sairaskassoille valtion ja työnantajien puolesta avustusta. Ja se on kuitenkin niin suuri summa, kommunistit, ettei ole oikeus heittää tällaista suurta avustusta työnantajilta ja valtiolta.

Te äsken kuulitte kokoomuspuolueen puheenjohtajan lausunnon, jossa hän oli sillä kannalla, että työnantajat suurimmaksi osaksi kantavat tämän rasituksen. Kun siis etenkin tällaisena pula-aikana, jolloin työläisillä on ainoastaan puolet palkkaa, vastustetaan sairausvakuutuslakia, joka on esillä ja joka merkitseisi työväelle suuria etuja, niin minä en voi ymmärtää kommunistien kantaa. (Vasemmalta: Mitä se antaa?) Se antaa kuitenkin 109 miljoonaa markkaa puhdasta rahaa ja kassojen hallintomenot ovat kuitenkin verrattain vähäiset ja jäsenistä ovat työläiset $^2/_3$, kadehtiiko ed. Myllymäki, että nämä tulevat saamaan liian suuria palkkoja. (Vasemmalta: Menee virkamiesten palkkoihin!) Mutta eihän se kuulu tämän asian yhteyteen, se on eri asia.

Minä siis myöskin yhdyn kannattamaan ed. Paasivuoren täällä tekemää ehdotusta.

Ed. Rötkö: Täällä tämän käsitteillä olevan lain puolustajat, varsinkin sosialidemokraatit ovat puhuneet varsin laajasti, mutta itse asiassa ovat he puhuneet verrattain vähän. Siitä, mitä tämä laki tosiaankin toisi hyvää työläisille, siihen ei ole kajottu. Päinvastoin ed. Matti Paasivuori huomautti, että se on sivuasia. Minun mielestäni se on juuri pääasia, millainen laki on. (Ed. Hakkila: Pitäisi olla kirjoitettu puhe hänelläkin!) Näin ollen ei voi tehdä muuta johtopäätöstä sosialidemokraattien esiintymisestä kuin sen, että heille on tärkeää saada vain hyväksytyksi laki, vaikka siinä ei muuta olisikaan kuin kaunis nimi: sairausvakuutuslaki. (Vasemmalta: 109 miljoonaa!) Hyvä, se tulee myöhemmin.

Esillä olevan sairausvakuutuslakiehdotuksen lähempi tutkiminen johtaakin mieleen tapauksen, jolloin velkaantunut ja häviöön tuomittu liikemies yrittää selvitä työläistensä maksamattomista työpalkoista väärennettyjä vekseleitä rahan asemasta tarjoamalla, sillä tavoin jatkaakseen vielä jonkun aikaa liiketoimintaa, jolta puuttuvat jo kaikki normaaliset edellytykset. Sosialidemokraattien osuus muistuttaa tässä tällaisen liikemiehen palveluksessa olevaa pomoa, joka vakuuttaa isäntänsä väärennetyt vekselit rahanarvoisiksi. (Eduskunnasta: Se on lain sisältö!) Suunnilleen tällainen on se näytelmä jota käsillä oleva sairausvakuutuslaki ja sen puolustajat ovat näytelleet. Sairausvakuutuslaki on tässä sellaisena vekselinä, jolla kapitalistinen yhteiskunta yrittää tyynnyttää kaikkein kurjimmin palkatun työväestön osoittamalla, kuinka erinomaisen „hyvää'' huolta pidetään tämän työväen toimeentulosta sairauden sattuessa. Sosialidemokraattiset johtajat ovat täällä vakuuttamassa, että reformi on näille työläisille suurimerkityksellinen ja oikea. Olen liikkunut melko paljon työläisten keskuudessa ja saanut havaita, että työläiset kaikkialla ovat suurin piirtein selvillä tuon lain turmiollisuudesta, ovat selvillä tästä porvariston ja sosialidemokraattien yhteisestä juonesta. (Vasemmalta: Mutta Rötkö ei käsitä vielä sittenkään sitä!) Missä laki on ollutkin keskustelun alaisena, siellä ovat työläiset asettuneet hyvin vakavasti sen hylkäämisen kannalle (Vasemmalta: Rötköläiset!), ovat sanoneet, että sellainen laki on kannettava kahden tikun välissä Töölön lahteen. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Työläisillä on sellainen käsitys, että tämän lain voimaan astuminen tulisi asettamaan heidät aivan samaan asemaan, kuin mihin joutuvat vararikkoisen liikemiehen työläiset, jotka menettävät palkkansa. Tämän puolen asiasta ovatkin jo edustajat Tanner y. m. lausunnoissaan varsin perusteellisesti osoittaneet eikä näitä väitteitä ole sosialidemokraattien taholta kyetty toisiksi osoittamaan (Ed. Hakkila: Eikä tätäkään puhetta kyetä toiseksi osoittamaan!).

Sosialidemokraattisille puolueen johtajille tämä laki todennäköisesti olisi reformi. Huomattava on, että kun sosialidemokraattiset johtajat menettävät kannatustaan työväestön keskuudessa, käyvät heidän palve-

luksensa porvaristolle vähemmän merkityksellisiksi ja tie valtion lihapatojen ääreen pitenee. Mutta tämän lain kautta avautuisi uusia mahdollisuuksia. Lakihan edellyttäisi uuden virkakoneiston luomista, nimittäin uusien vakuutusviranomaisten, joiden paikoille voitaisiin sijoittaa suuri joukko tyhjäntoimittajia. Ja, huomatkaa, näiden palkkoihinhan se porvariston, työnantajain ja valtion osuus menisikin tämän lain mukaan. Siinähän se lahja työläisille olisi! Eiköhän se juuri se olekin, herrat sosialidemokraatit, se tärkein kohta tässä reformissa? Eiköhän teillä ole se nimenomainen hiljainen toivomus, että te saisitte nämä virkapaikat palkkioksi niistä monista palveluksista, joita olette niin lukuisten kysymysten yhteydessä porvaristollekin tehneet? (Ed. Hakkila: Mistäs kommunistit saavat palkkaa?) Ovathan sosialidemokraatit, puolueen johtajat, yhä auliimmin auttaneet porvaristoa. Sitä on tapahtunut jopa suoranaisten poliisitoimenpiteidenkin muodossa, vallankumouksellisten työläisten vainoamisella ja vangitsemisella. Heidän ansionsa porvariston sodan valmisteluissa Neuvostoliittoa vastaan ovat varsin suuret. (Ed. Paasivuori: Teidän isänmaanne!) Parhaillaan he suorittavat porvaristolle erittäin suurta urakkaa varsinkin ammatillisen työväenliikkeen repimisessä. Meillä on täysi syy odottaa, että porvaristo heitä tästä palkitsee ja että sosialivakuutuksen virkapaikat aukeavat juuri heille. Kaiken tämän näköpiirissä olevan ihanuuden uhkaavat nyt kuitenkin kommunistit viedä ja minä ymmärränkin täydellisesti herrojen sosialidemokraattien kiukun. (Ed. Hakkila: Sehän onkin oikein viisasta puhetta!) Että kiukku sosialidemokraattien keskuudessa on suuri osoittaa m. m. se, että sellainen vanha veteraani kuin Matti Paasivuori on sosialidemokraattiselle tietotoimistolle antamassaan haastattelussa asettunut samalle tasanteelle kuin sosialidemokraattisen hallituksen kuuluisa sisäministeri Puro ja lehden pakinoitsija Sasu Punanen. Haastattelussaan Paasivuori laskee kaiken sen, minkä työnantajat ja valtio joutuisivat osaltaan maksamaan lain kustannuksiin suoranaiseksi lahjaksi työläisille. (Ed. Paasivuori: No mitäs se muuta on?) Täällä on jo osoitettu, että niin ei ole laita vaan että ainoat, joita laki tulisi todella hyödyttämään, on kapitalistiluokka. Työläisethän joutuisivat vakuutusmaksuina maksamaan puolet kaikista vakuutusmenoista, ja huomatkaa, enemmän kuin mitä tulisivat varsinaisina sairausrahoina takaisinsaamaan. (Ed. Hakkila: Niinkö siellä on kirjoitettu!) Paasivuori ja muut sosialidemokraatit ovat siinä määrin menettäneet malttinsa, että he näkevät enää vain yhden keinon aseman pelastamiseksi, turvautumisen entisen sisäministerin ja tunnetun kommunistivihaajan Kivimäen ja myöskin valtiollisen poliisin apuun, jota he ennenkin hallitusvuotenaan käyttivät vallankumouksellisia työläisiä vastaan. Kyllä teille sieltä mahdollisesti apu tuleekin, ainakin sikäli, että saatte meidän äänemme täällä vaimennetuksi. Mutta eri asia on se, tekeekö se teidän lakinne työläisille yhtään paremmaksi.

Sosialidemokraattinen edustaja Huttunen, joka Kallion hallituksen suorittamien työläisvainotoimenpiteitten aikana livisti täältä vasemmistosta sosialidemokraattien leiriin Tammisaarta peläten, toi julki epäilyksensä siitä, että kun meidän ryhmämme on lakiin nähden hylkäävällä kannalla ja hallituspuolue, maalaisliitto, on samalla kannalla, joskin eri perusteilla, niin tästä mahdollisesti johtuisi, että hallitus suhtautuisi liian lievästi, liian leväperäisesti kommunisteihin, ja nämä tämän vuoksi säilyisivät Tammisaarelta. Turha pelko, Huttunen. Ed. Huttunen antoikin hienosti ymmärtää, että he olisivat kyvykkäämpiä täyttämään tämän tehtävän, he olisivat kyvykkäämpiä täyttämään Tammisaaren luokkataistelijoilla kuin maalailiittolaiset ja päättäen siitä riemusta, millä he vastaanottavat rintamakaverinsa Kivimäen sosialidemokraattien mielestä suuriarvoisen paljastuksen (Ed. Hakkila: Pitää lukea oikein! — Puhuja: Minä pidän siitä huolen.) ..... ja viittaillut ryhmämme sulkemisesta pois eduskunnasta, he tulisivatkin hyvin tämän asian hoitamaan. Sosialidemokraattien suhtautuminen käsilläolevaan sairausvakuutuslakiin muun ohella osoittaa, että antakaa vain herrat porvarit hallitusohjat sosialidemokraattisille johtajille, asettakaa Huttunen sisäministeriksi ja Puittinen sotaministeriksi, kyllä he kaikkein parhaiten kykenevät tämän rappeutuvan yhteiskunnan asiat hoitamaan ja sen olemassaolon turvaamaan, sikäli kuin se turvattavissa vielä on. (Eduskunnasta: Asiaan! — Ed. Swentorzetski: Kello on jo 11!)

Minä kehoittaisin teitä edelleen voimallisesti jatkamaan tämän työväen leiristä porvariston leiriin siirtyneen sos.dem. Huttusen ja Kivimäen solmiamaa yhteisrintamaa. Olisi suuri vahinko kapitalistiselle järjestelmälle, jos se päättyisi näihin ensimmäisiin askeleisiin. Esittämällä täällä viime tiistaina julkituotua Suomen kommunistisen puolueen päätöslausetta todisteena siitä, että ryhmämme kanta tähän lakiin nähden on löydetty juuri tuon päätöslauselman vaikutuksesta, te teitte kuitenkin meidän ryhmällemme aivan liian suuren palveluksen. Mutta jos te tahdotte väittää, että me emme olisi asiassa m u u t e n voineet tulla kielteiseen tulokseen, niin siihen teidän todistuskappaleenne ei riitä (Ed. Hakkila: Eikä järkikään!), eikä teidän järkennekään riitä. Laki itse on sellainen, että jokainen järkevä työläisvalitsijain etua katsova ei voi tulla muuhun tulokseen kuin että laki on hylättävä (Vasemmalta: Mitä se laki sisältää?).

Jos näiden rintamakaveruksien Huttusen, Kivimäen ja Paasivuoren tiedot Suomen kommunistisen puolueen kannasta ja päätöksistä lakiin nähden ovat oikeat — ja kun he ovat täällä julkisesti vakuuttaneet ja vannoneet ne oikeiksi, niin mitä syytä minulla olisi epäillä — niin on päätöslauselmassa merkitty kanta luettava kommunistiselle puolueelle kunniaksi. Sehän on varsin erinomainen todistus siitä, että tuo puolue osaa ottaa asioissa köyhälistön luokkaetujen mukaisen kannan. (Ed. Hakkila: Mitenkäs keväällä kävi!) Että me olemme tähän lakiin nähden samaa mieltä, sehän minun käsittääkseni on omiaan osoittamaan, että me emme toki ole aivan yksin tällä oikealla kannalla.

Minä muuten suosittelisin juuri sosialidemokraateille, joilla näkyy olevan niin erinomainen mahdollisuus saada Suomen kommunistisen puolueen hyviä ohjeita, näitten ohjeitten varteenottamista ja noudattamista. (Vasemmalta: Turha toivo!) Ehkä se pitäisi teitä edes jossain kysymyksessä sillä puolen rintamaa, missä köyhälistö taistelee (Ed. Hakkila: Ja jolla oikeistoporvari nytkin on!) jolloin työläiset säästyisivät näkemästä sitä häpeää, että työläisten edustajien nimessä eduskuntaan valitut edustajat esiintyvät täällä kapitalistien asianajajina. (Ed. Hakkila: He tekevät tänään sen!)

Ed. V. K a l l i o: Esillä olevaa sairausvakuutuslakia on sekä sanomalehdistössä että täällä annetuissa lausunnoissa yritetty puolustaa m. m. sillä, että laki tulisi aikaansaamaan suuria parannuksia myös nykyisten työläisten sairauskassojen toimintaan. Ovatpa esim. sosialidemokraatit väittäneet nykyisten sairauskassojen toiminnasta m. m. seuraavaa: Selvähän on, että jos sairausvakuutuslakiehdotus nyt hylätään, niin olot jäävät kymmeniksi vuosiksi pääasiassa entiselleen ja se ei ole suinkaan ilahduttavaa, sillä olot ovat tässä suhteessa nyt perin huonot. Teollisuuslaitosten kassoihin, joita työnantajat jokseenkin itsevaltiaasti hallitsevat, liittymispakko tulee silloin jatkumaan. Työstä eronneilla tai erotetuilla ei ole silloin mitään avustusoikeutta eikä sananvaltaa kassojen hallinnossa j. n. e. samaan tapaan.

Nämä väitteet eivät pidä poikkeuksetta paikkaansa; eipä edes huomattava osakaan niistä n. 250 sairaskassasta, joihin nykyjään kuuluu yli 65,000 työläistä. Minulla on muutamia tarkempia tietoja muutamien tällaisten kassojen järjestelystä ja niihin kuuluvien työläisten eduista sairaustapauksiin. Ja minä olen saanut sen käsityksen, että eräissä tapauksissa tämä laki tulisi päinvastoin huonontamaan tilannetta siitä, mikä se nyt on. Esim. Pietarsaaren konepajalla on tällainen työläisten sairauskassa. Siihen kuuluu 250 jäsentä eli kaikki konepajan työläiset. Työläiset maksavat kassaan vakuutusmaksua puoli prosenttia palkastaan eli 2 pros. vähemmän kuin mitä tämä laki edellyttää. Työnantaja maksaa neljännesvuosittain kassaan 40 pros. siitä, mitä työläiset ovat siihen mennessä maksaneet. Mutta sen lisäksi maksaa työnantaja kaikki lääkärin kustannukset. Vaikka työläiset maksavat kassaan vain puoli pros., saavat he siitä sairauden sattuessa avustusta 60 pros. palkastaan; siis huomattavasti suurempi avustus kuin mitä tämä laki säätää. Myöskin muut avustukset ovat ainakin yhtä edullisia tämän kassan jäsenille kuin mitä tämä laki määräisi.

Toisena esimerkkinä voin mainita Strengbergin tupakkatehtaan sairauskassan, johon kuuluu n. 900 työläistä, pääasiassa naistyöläisiä. Siihen maksavat työläiset 2.5 pros. palkastaan, työnantaja kustantaa kaikki sairaanhoito- ja lääkärinkustannukset sekä kassaan 1 pros. kustannuksista. Mutta tämä

kassa maksaa työläisille sairausavustusta aina 75 pros. työläisten palkasta; siis huomattavasti enemmän kuin mitä tämä laki säätää.

Lisäksi näistä mainitsemistani sairauskassoista maksetaan vakuutetuille takaisin puolet heidän siihen maksamistaan maksuista, elleivät he vuoden aikana ole tarvinneet sairaskassaa.

Ei pidä paikkaansa myöskään se väite, että työläisten yleensä olisi erottava näistä tehdaskassoista samalla kun he muuttavat työpaikkaa tai joutuvat pois työstä. Eräissä tapauksissa kyllä näin on, mutta eräissä kassaan liittyvät työläiset voivat olla edelleenkin kassan jäseninä, jos suorittavat siihen tavalliset vakuutusmaksut. Jos tämä laki tulisi voimaan, olisi siitä varmana seurauksena, että ainakin niissä kassoissa, jotka nyt tarjoavat työläisille suuremmat edut kuin laki säätää ja joissa työnantajat yleensä suorittavat työläisten sairaanhoidon ja lääkärinkustannukset, asianlaita muuttuisi työläisille epäedullisemmaksi. Työnantajat määräisivät suorituksensa tämän lain mukaan ja tilanne pakoittaisi muutenkin kassat muuttamaan toimintansa tämän lain mukaisiksi.

Muuten minä pyytäisin sosialidemokraateille ilmoittaa, että ne työläiset Pietarsaaressa, joita eräs helsinkiläinen agitaattori yritti saada tämän lain puolelle ja joilla hän teetätti sentapaisen päätöksenkin, ovat turhaan odottaneet sosialidemokraattiselta eduskuntaryhmältä, että se lähettäisi heille lakiehdotuksensa saadaksensa siihen lähemmin tutustua. Kysymyksessä on pieni joukko ruotsalaisia työläisiä, joiden nimissä sosialidemokraattiset lehdet löivät rumpua, mitenkä Pietarsaaren työväki on sosialidemokraattien kannalla. Jos te siis tahdotte siellä arveluttavaksi käyneen tilanteen pelastaa, olisi sinne lähetettävä uusi agitaattori ja pantava hänen taskuunsa paremmat lakia koskevat suositukset. Muussa tapauksessa nekin työläiset kääntävät tälle laille selkänsä.

Ed. Palmgren: Rdm. dr. Helo, som i egenskap av för tiden socialminister den 29 juli 1927 kontrasignerat regeringens proposition om sjukförsäkring, har under sitt andragande i dag riktat särskilda direkta frågor till mig samt under form av polemik dessutom givit uttryck åt en del synpunkter, vilka påkalla uppmärksamhet från min sida. Detta föranleder mig att trots den långt framskridna tiden ännu en gång anhålla om riksdagens uppmärksamhet för en replik.

Såsom jag redan tidigare i dag framhållit har det varit till stort men för själva saken att karrenstiden i det föreliggande förslaget utsatts till endast 3 dagar. Detta gör att en mängd alldeles obetydliga sjukdomsfall av kortvarig natur vart och ett skulle föranleda hela den långa proceduren med anmälan till sjukkassan, prövning av det föreliggande fallet, utanordnande och remiss av sjukpengarna samt de härmed förenade många utgiftsposterna. Ifall karrenstiden hade gjorts längre, hade ett stort antal mindre sjukdomsfall stannat utanför. Därigenom hade mycket besvär och avsevärda utgifter inbesparats. I stället hade man kanske kunnat tänka på sjukhjälp under längre tid än förslaget upptager. Den viktigaste påföljden av en längre karenstid hade dock blivit den, att simulering och andra oegentligheter därigenom hade förebyggts eller åtminstone försvårats.

I anledning av herr Helos fråga, huruvida bland andra jag vore beredd att utsträcka sjukförsäkringen till sådana kretsar, som icke nu tagits med, hänvisar jag till mitt tidigare uttalande i dag. Jag betraktar det som ett misstag att antydda kretsar lämnats utanför, om man en gång tror oss hava råd att införa obligatorisk sjukförsäkring. Men jag kan dock så mycket mindre för närvarande förorda ett förslag som toge dem med, då detta bleve ännu dyrare och därför också ännu svårare att förverkliga.

Herr Helo har beträffande anmärkningarna emot den korta karrenstiden gjort gällande, att man skall taga lärdom av dem som hava erfarenhet, och att det tyska försäkringssystemet lärt oss förträffligheten av 3 dagars karrenstid. Härtill svarar jag att bestämmelsen om 3 dagars karrenstid väl främst tagits från det i Genève tillkomna konventionsförslaget samt att de vägande anmärkningar, som framförts emot det tyska systemet, delvis just hänföra sig till den korta karrenstiden och de därav härflytande missbruken.

Under diskussionen om denna angelägenhet har på flere håll gjorts försök att förringa den auktoritet, som tillkommer doktor P. Specklin. Man har på det sättet

trott sig kunna minska betydelsen av hans uttalande. Det har i sådant syfte sagts att vederbörande fackförening i Berlin och försäkringsrådet J. Eckert, som den 9 sistlidne okt. höll ett föredrag härstädes, icke ens skulle känna dr. Specklin. Detta låter visserligen ganska otroligt, men kan möjligen förklaras därmed att doktor Specklin bor i Mühlhausen i Elsass, som icke hör till Tyskland men som infört sjukförsäkring enligt det tyska systemet.

Att regeringsrådet Eckert vore så pass främmande för det praktiska livet och dess företeelser, att han ej ens skulle hava hört om doktor Specklin kan man tänka sig, då man tagit kännedom om och gör sina reflexioner i anledning av slutet i hans föredrag. Herr Eckert säger däri, jag citerar:

„Det torde kanske intressera Er att höra, att på den organiserade tyska läkarkårens senaste kongress, under sistförflutna sommar, de ledande läkarna gåvo ett uttryckligt erkännande åt sjukförsäkringen, och att icke heller ansvarsmedvetna representanter för den tyska industrin önska sosialförsäkringens avskaffande, icke heller under formen av sjukförsäkring. Antalet av dem, som fortfarande angripa sjukförsäkringen, är hos oss mycket ringa och deras argument hålla i regeln icke stånd inför en vetenskaplig undersökning.''

Detta vittnesbörd av en såsom objektiv och sakkunnig betecknad ämbetsman väckte hos mig den största förvåning. Jag förfrågade mig på sakkunnigt håll i Tyskland och fick alldeles annat besked. I mitt tidigare andragande i dag har jag redan meddelat vad arbetsgivare, vetenskapsmän m. fl. i Tyskland i själva verket i detta avseende tänka. Herr Eckerts utlåtande hade sålunda tillkommit utan avseende på den uppfattning, som i Tyskland råder i en del mycket omdömesgilla kretsar.

Jag befarar att hr Helo icke avlyssnat stämningen i Sverige riktigt, då han tänker att man där får majoritet för övergång från frivillig till obligatorisk sjukförsäkring

Det förvånar mig icke alls att Tyskland, såsom hr Helo framhållit, skyndat att ratificera den år 1927 i Genève tillkomna konventionen om sjukförsäkring. Densamma bygger ju i allt väsentligt på det tyska systemet. Ledaren av den tyska socialförsäkringen, ministerialdirektören Griesser var i Genève ordförande i utskottet för sjukförsäkring. Hans inflytande och hans angenäma personliga egenskaper bidrogo i hög grad till sakens utgång. Jag var liksom hr Helo ledamot i detta utskott men jag röstade emot förslaget.

Hr Helo och andra talare i dag hava vidlyftigt framlagt sina synpunkter om vår av dem såsom efterbliven betecknade sociala utveckling. Jag förstår dem visserligen, men jag har härutinnan en fullkomligt annan mening. Såsom jag redan i dag framhållit har vårt land genom förbudslagen gjort sådana ekonomiska offer att ingen får jämföra oss med Albanien.

Ed. Moilanen: Minä kannatan ed. Pennasen esittämää ponsiehdotusta.

Ed. Helo: Minä pyysin puheenvuoroa sen johdosta, että eräät kommunistiset edustajat ovat väittäneet, että lakiesitys tulisi kuristamaan nykyistä olotilaa ja että se joka suhteessa on vahingollinen ja vaatineet meitä sosialidemokraatteja ilmoittamaan missä suhteessa lakiesitys tuottaisi parannusta nykyisiin oloihin. Tähän onkin jo ryhmämme puolesta vastattu mielestäni aivan riittävästi, mutta lienee syytä vielä lisäksi toiseltakin kannalta osoittaa, missä suhteessa lakiesityksestä todellakin olisi etua työväenluokalle. On luonnollisesti silloin ensiksikin otettava selkoa, millainen tilanne on tällä hetkellä voidakseen verrata, missä suhteessa lakiesityksen kautta tulisi olotilaan hyötyä. Ed. Kallio mielestäni esitti aivan oikein asian siinä suhteessa, että hän koetti selvittää, millainen tilanne todellakin on meidän vapaaehtoisessa vakuutuksessamme, mutta ed. Kallio teki virheen siinä, että hän paria poikkeustapausta koetti täällä esittää jonkunlaisena yleisenä kuvana nykyisestä vapaaehtoisesta vakuutuksesta. Jos tahdotaan saada käsitys nykyisestä vapaaehtoisesta vakuutuksesta, on luonnollisesti käytettävä silloin keskimääräisiä lukuja koko maassa. Ja millainen on vakuutus tilaston mukaan?

Viimeisten tilastonumerojen mukaan on vakuutettuja tällä hetkellä n. 67,000 henkeä. Lakiesityksen mukaan tulisi vakuutettujen lukumäärä nousemaan n. 400,000:een. Lakiesitys tulisi siis koroittamaan vakuutettujen lukumäärän n. 6-kertaiseksi siitä kuinka suuri se on tällä hetkellä. Onko tämä ehkä juuri se kohta, jossa suhteessa lakiesitys

kommunististen puhujien mielestä on vahingollinen?

Toiseksi on väitetty, että lakiesityksen mukaan tulisi työläisten maksaa vakuutusmaksuja suhteellisesti enemmän kuin tällä hetkellä. Tilastojen mukaan on vakuutusmaksuja v. 1927 suoritettu kaikkiaan 10,610,775 markkaa. Tästä summasta ovat työntekijät suorittaneet 9,015,521 markkaa ja työnantajat ainoastaan 1,495,254 markkaa. Siis sellainen kuin tilanne on tällä hetkellä, suorittavat työntekijät vakuutusmaksuista 86 %, kun sitävastoin työnantajat ainoastaan 14 %. Lakiesityksen mukaan tulisivat työntekijät maksamaan ainoastaan 52 %. Siis työntekijäin osuus lakiesityksen mukaan tulisi vähenemään 86 %:sta 52 %:iin. Onkohan tämä myöskin se kohta, jossa kommunistiset puhujat ovat väittäneet lakiesityksen huojentavan nykyistä tilannetta? Nykyään suorittavat siis työntekijät kuusi kertaa vakuutusmaksuja niin paljon kuin työnantajat. Lakiesityksen mukaan tulisivat he suorittamaan ainoastaan kaksi kertaa niin paljon kuin työnantajat.

Entä millaiset ovat suoritukset nykyisissä vapaaehtoisissa vakuutuksissa?

Tilaston mukaan suoritetaan sairasrahaa ainoastaan noin 3.8 päivältä, ja lakiesityksen mukaan keskimäärin 8 päivältä. Ei siis tässäkään suhteessa tilanne tulisi huononemaan. Edelleen odotusaika nykyjään on tavallisesti 1 viikko, mutta voi nousta kahteenkin viikkoon. Lakiesityksen mukaan odotusaika olisi ainoastaan kolme päivää. Nykyjään suoritetaan avustuksia vain noin 1 tai 3, tai erinäisissä tapauksissa kuuden kuukauden aikana. Lakiesityksen mukaan avustusta voitaisiin suorittaa kokonaisen vuoden aikana.

Erikoisesti on täällä puhuttu siitä, että sairasraha lakiesityksen mukaan on liian alhainen ja niinpä esim. ed. Rötkö mainitsi, että kaikki se, mitä työläiset maksavat, menisi yksistään sairasrahaan. Tilaston mukaan on kuitenkin nykyisessä vapaaehtoisessa vakuutuksessa suoritettu sairasrahana ainoastaan noin 2 ½ milj. markkaa, jotavastoin työläiset vakuutusmaksuina ovat maksaneet yli 9 milj. markkaa.

Keskimäärin tekee sairausvakuutusraha nykyisessä vapaaehtoisessa vakuutuksessa ainoastaan noin 10 markkaa päivältä. Lakiesityksen mukaan se tulisi keskimääräisesti olemaan ainakin 20 markkaa. Onko tämä se kohta, jossa lakiehdotus Tannerin mukaan tulisi huonontamaan nykyistä tilaa? Minä en ymmärrä, mitä silloin on ajateltu, kun väitetään, että joka kohdassa uusi laki tulisi huonontamaan nykyistä tilannetta, kun kuitenkin on odotettavissa, että työntekijäin vakuutusmaksut tulisivat huomattavasti alenemaan, kun on todettu, että vakuutuksen laajuus suuresti kasvaa, on todettu, että vakuutussuoritukset työntekijäin hyväksi tulevat huomattavasti nousemaan.

Vielä huomautan eräästä pienestä seikasta, josta täällä on paljon puhuttu, nimittäin äitiysvakuutuksesta. Ed. Urpilaisen tulisi tietää, että nykyisessä vapaaehtoisessa vakuutuksessa ei äitiysvakuutusta ole juuri ensinkään. Vasta vuodelta 1923 on yksi ainoa kassa ryhtynyt suorittamaan vakuutusta ja sitäkin aivan mitättömässä määrin. Lakiesityksen mukaan tulisi äitiysvakuutusta suoritettavaksi yhteensä kaikkiaan 12 viikon aikana ja tästä vakuutussuorituksesta tulisi valtio suorittamaan 50 %. Minulle on aivan käsittämätöntä, mitenkä voidaan henkilöiden taholta, jotka ovat tai ainakin joiden tulisi olla niin likellä työväkeä, että niiden tulisi tuntea, millainen tilanne todella tällä hetkellä on, voidaan esittää sellaisia väitteitä uuden lain suomasta turvasta ja verrata sitä nykyiseen tilanteeseen kuin on tapahtunut. Totta kai henkilöiden, jotka ovat likellä ammattiyhdistysliikettä, pitäisi tuntea, mikä on se turva, minkä nykyiset kassat vakuutetuille tarjoavat.

Mutta minä kyllä ymmärrän, että kommunistit eivät välitä siitä turvasta, minkä sairausvakuutuksen tulisi vakuutetuille tarjota. Eihän ole niin kovin monta vuotta siitä, kun kommunistit saamansa käskyn mukaisesti ryhtyivät harjoittamaan sitä politiikkaa, että kaikki kassat olisi lopetettava. Eihän siitä ole muuta kuin 5—6 vuotta, kun ryhdyttiin ammattijärjestön kassoja hävittämään. Sen jälkeen on politiikka ja taktiikka muutettu. Te olette, kuten täällä eräs edustaja mainitsi, rämettyneet siinä määrässä, että olette ryhtyneet harjoittamaan pikkuparannuksia. Mutta nyt nähtävästi ryhdytään jälleen siihen vanhaan politiikkaan ja hävitetään kaikki se turva, mikä työväelle tähän asti on saatu. Tässä mielessä kyllä teidän suhtautumisenne sairausvakuutukseen on ymmärrettävä. Mutta minä epäilen, jaksaako työväki tässä kohden teitä seurata. Silloin kun te ryhdyitte kassoja hävittä-

mään, niin se ei onnistunut sentähden, että työväki, joka tiesi, mikä turva se työväelle oli, se vähäkin avustus, mikä kassoista saatiin, teki teidän yrityksenne tyhjäksi. Minä luulen, että myös tässä asiassa työväki saa uudelleen teitä opettaa siitä, mitenkä pitkälle te menette keinottelussanne työväen etujen kustannuksella.

Ed. Lohelle minä pyytäisin vielä huomauttaa, kun hän väkisinkin tahtoo tehdä tästä laista luokkalakia ja väittää, että tässä ei anneta etuja muuta kuin vain palkkatyöläisten ryhmille, eikä esim. pienviljelijöille, että tämä hänen väitteensä ei pidä paikkaansa. Ed. Lohi kyllä hyvin tietää tai ainakin pitäisi tietää, että tässä lakiesityksessä on myöskin vapaaehtoinen vakuutus ja että tähän vapaaehtoiseen vakuutukseen pääsevät osallisiksi kaikki pienviljelijät, joiden tulot alittavat määrätyn rajan. Lakiesitystähän nimenomaan eduskunnassa muutettiin niin, että pienviljelijät ja yleensä vähäväkiset saivat suoranaisen oikeuden liittyä kassaan jäseniksi. Ja kun he ovat kassaan liittyneet, niin valtio suorittaa niiden puolesta kassaan kaikki ne maksut, jotka suoritetaan palkkatyöläistenkin hyväksi. Minä en senvuoksi ymmärrä, mitenkä ed. Lohi kuitenkin rohkenee väittää, että tämä on luokkalaki, jossa valtion puolesta annetaan etuja ja valtion varoja ainoastaan palkkatyöläisille, kun kuitenkin tämä sama etu on taattu kaikille vähävaraisille kansalaisille. Kysymys ei ole mistään luokkalaista, vaan yleisestä koko yhteiskuntaa koskevasta laista. Harvoin on meillä ollut esillä sellainen kysymys, joka on koskenut näin suurta yhteiskunnan osaa kuin juuri tämä asia.

Ed. L. Myllymäki: Täällä on useasti vedottu Saksan esimerkkeihin kysymyksessä olevassa asiassa. Mielestäni kuitenkin valaisee tilannetta myöskin se ja ainakin kannattaa tässä mainita, että se oli rautakansleri Bismarck, joka Saksassa aikoinaan ryhtyi ajamaan lävitse sairausvakuutuslakia taistellessaan sosialistista liikettä vastaan. Ja jos siis tällä kertaa osa työtätekeviä edustajia on sillä kannalla kuin Saksan sosialistit olivat vuonna 1882, ei tämä ole ihmeellinen asia. Täällä on myös ylimalkaisesti vedetty esiin, että valtiolta saadaan noin 51 milj. markkaa työläisille. Väite ainakin vaatii tarkempaa selitystä sikäli, että suuri osahan tästä menee virkakoneistojen kunnossapitämiseen. (Ed. Paasivuori: Lörpötystä!) Ei siitä työväki suuria apuja saa, jos käy, kuten ed. Rötkö täällä sanoi, että sosialidemokraatit ehkä saavat virkapaikkoja sen jälkeen kun he menettävät työtä tekevän väestön luottamuksen. (Ed. Hakkila: Rötkö on valmis komissaari!) Täällä on myöskin huomautettu siitä, että sairauskassojen johtokunnissa on työläisiä. Niin on, mutta siellä ovat myös työnantajain edustajat. Laissa nimenomaan määrätään, että siellä tarvitsee olla määrätty osa työnantajain edustajia. Ja kun kassojen johtokuntaan kuuluu kassan esimies ja me voimme käsittää, että se on ainakin puoliporvarillinen virkamies ja se, joka järjestää kaikki kassan asiat, ja kun tulee varojen sijoitus kysymykseen, asetetaanko nuo varat johonkin työtätekevän väestön tarkoitukseen vai kapitalistien etujen mukaisesti, niin kyllä me voimme olla varmat siitä, että porvarit ja kassan esimies määräävät, mihin rahat sijoitetaan. Kun lakiehdotuksen mukaan myöskin yksityiset tehtaat voivat muodostaa sairauskassoja ja vaikka siis kassan johtokunnan 9 jäsenestä olisikin enemmistö työläisiä, niin rohkenen olettaa, etteivät työläisedustajat ainakaan useampia kertoja kykene vastustamaan työnantajansa vaatimuksia rahojen sijoituksesta. Jos työläiset yksityisen tehtaan sairauskassassa ryhtyvät kovin paljon vastustamaan kapitalistien etuja, niin kyllä ne saavat siirtyä pois siitä työmaasta ja siten kassasta ja kassan johtokunnasta. Tulevaisuus näyttää, jos tämän saatte lävitse. Ja minulla on näiltä viikoilta huomattavaa perustetta tähän käsitykseen. Latvian sairauskassojen johtokunnissa ei näihin saakka ole ollut työnantajain edustajia. Mutta viime aikoina on Latvian porvaristo ryhtynyt vaatimaan sairausvakuutuslakiin muutoksia, joissa myöskin ilmenee, että sairauskassojen johtokuntiin tulisi työnantajain edustajia. Näitä huononnuksia on Latviassa pidetty niin suurimerkityksellisinä, että siellä on ollut yleislakko tuollaista huonontamistoimenpidettä vastaan. Minä en väitä sitä, että tämä sairauskassojen johtokuntiin työnantajain jäsenten saanti on ainoana tekijänä ollut tuossa yleislakkokysymyksessä, mutta sikäli kuin sosialidemokraattisiin sanomalehtiin voi luottaa, niin se on ollut ainakin yksi huomattava tekijä, ja kun siis Latviassa, jossa on jo kokemusta tällä alalla,

pidetään sitä, onko sairauskassojen johtokunnissa työnantajien edustajia tai ei, niin suurena asiana, että ryhdytään järjestämään yleislakkoja, osoittaa sekin osaltaan tämän lain heikkoudet, sillä tässähän jo alunperin on ehdotettukin, että työnantajat ovat siellä myöskin noin huomattavalla tavalla edustettuina.

Kiinnitin huomiotani myöskin niihin seikkoihin, joista ed. Lehto täällä mainitsi, että mitenkäs tämä kuuden sadan tai yleensä satojen miljoonien pääomankäyttö kapitalistien hyväksi vaikuttaa. Hän todisteli sen seikan, että kun nämä sadat miljoonat sovellutetaan kapitalistien liike-elämään, niin eivät siinä silloin kapitalistit tämän lain rasituksista vahingoitu, vaan päinvastoin hyötyvät. (Ed. Paasivuori: Älkää lörpötelkö!) Minä odotin mielenkiinnolla, että talousoppinut Helo olisi tätäkin asiaa puolestaan selvittänyt, hänenhän se asia pitäisi tuntea. (Ed. Hakkila: Täällä saisi pitää rippikoulua viikon!) Kyllä tähän saa Hakkilakin puuttua, kyllä tässä on asiaa Hakkilankin sanottavaksi.

Minä vielä rohkenen kiinnittää huomiota siihen seikkaan miltä tuntuu työläisestä, että se on vuosia maksanut sairauskassaan 2.4 % palkastaan. Nyt hän saa palkkansa kohoamaan kaupunkipaikoissa esim. 7 ½ markasta tunnilta 8 markkaan, ja kun hän saa 8 markkaa tunnilta palkkaa, joutuu hän sairauskassan ulkopuolelle, ja kun hän on vuosikausia maksanut tähän kassaan rahaa ja tämän jälkeen, kun hän on saanut palkankoroitusta, hän joutuu kassan ulkopuolelle ja saattaa joutua vuosiksi sairastamaan, ei hän silloin enää saa mitään avustusta sairauskassasta. Tämä on jo yksi sellaisia heikkouksia, jotka tosiaan panevat vaa'an sille puolelle, että siitä huolimatta, että vaikka sosialidemokraatit runnaavat tätä suurena sosialiuudistuksena, niin tämä ei kuitenkaan voi tulla hyväksytyksi. Ja muuten mitä täällä on huomautettu siitä ponnesta, joka sisältyy työväenasiainvaliokunnan mietintöön, niin siinä on aivan sama kanta kuin meillä on ollut työväenasiainvaliokunnassa aikaisemminkin.

Ed. Paasivuori: En minä aio tässä pitkälti puhua. (Eduskunnasta: Hyvä! hyvä!) Se on hyvä asia, että päästette nukkumaan. Minä pyysin puheenvuoron pääasiassa ed. Pennasen ponnen johdosta. Ed. Pennanen täällä esitti jonkunlaisen ponnen, että pyydettäisiin hallitukselta, että se antaisi uuden esityksen. Eikö tämä ole rumien jälkiensä peittämisyritys? Täällä joku vuosi sitten hylättiin laki vankien tapaturmakorvauksesta ja samalla minuutilla hyväksyttiin taas ponsi, jossa anottiin hallitukselta uutta esitystä. Eivätkö tämmöiset näytelmät saisi jo loppua, ja asettua sitten suoraan vastustamaan, kun kerran sillä kannalla ollaan? Minä tulen vastustamaan ja meidän ryhmämme tulee yksimielisesti vastustamaan kaikkia ponsia. (Naurua eduskunnasta.) Emme esitä mitään ponsia. Meillä ei ole mitään kerjättävää. Me olemme ehdottaneet, että laki hyväksyttäisiin, ja se riittää. Täällä ed. Järvinen puhui, että hän kyllä muka periaatteessa kannattaa pakollistakin vakuutusta. Periaatteessa voi kannattaa mitä tahansa. Minä olen tavannut monta porvaria, jotka kannattavat myös sosialistista yhteiskuntajärjestelmää, kun vaan ei sitä yritetä käytännössä toteuttaa. (Eduskunnassa naurua.) Ja samanlaisia periaatteellisia kantoja voi esittää miltä alalta tahansa. Ne ovat semmoisia tyhjiä verukkeita, joilla ei ole mitään merkitystä. Ed. Järvinen kuitenkin tunnusti, ettei se mietintö, joka työväenasiainvaliokunnassa on tullut, ole hänen makunsa mukainen. Hän ei sitä hyväksy, siinä ei ilmene hänen kantansa enempää kuin siinä ilmenee ed. Palmgrenin kanta. Eikä siinä näkynyt kaikki se, mitä ed. Lohi täällä jutteli. Hänen laajat periaatteensa eivät näy siinä juuri ollenkaan. Mutta kun se „komitia", se „komitia" sitten laittaa kaikki hyväksi niin sitten tulee semmoista ensiluokkaista työtä, jota vastaan ei ole kenelläkään mitään muistuttamista. (Vasemmalta: Tule pois!) Ei ole minulla syytä tulla pois kutsusta.

Täällä ed. Tanner puheessaan pauhasi kovasti sosialidemokraatteja vastaan, etteivät ole valiokunnassa äänestäneet heidän esittämiänsä ponsia. Olisivatkohan nuo ponnet tulleet hyväksytyiksi, jos vaan sosialidemokraatit olisivat niitä kannattaneet niin tulisivatkohan ne sitten hyväksytyiksi eduskunnassa, jos sosialidemokraatit niitä kannattaisivat. Minä epäilen, että ne sittenkin jäisivät vain ponsiksi. Ja vaikka eduskunta kokonaisuudessaan ne hyväksyisi, niin ei koskaan niistä lakia tulisi. Nuo ponnet ovat semmoista himphamppua ja työläisten petkutusyrityksiä. Ollaan jotain tekevinään,

mutta ei kuitenkaan tehdä mitään. Ed. Lohi täällä väitti lausunnossaan, että meillä yhteiskunnalliset olot ovat aivan toiset, kuin missään muualla. Ovatkohan meillä yhteiskunnalliset olot kovin paljon erilaiset kuin esim. Norjassa, jossa minun tietääkseni on vaikeat kulkutiet, harvaanasuttu maaseutu ja jotenkin yhtä suuret vaikeudet lääkärin saamisessa ja muissa oloissa lain toimeenpanossa, kuin koskaan meillä tulisi olemaan. Ed. Lohi sanoi, että tämä laki ei koske kaikkia palkkatyöläisiä eikä pienviljelijöitä. Mutta Lohihan itse viime keväänä teki täällä ehdotuksen, että tätä lakia ei sovellettaisi maanviljelyksessä, sen sivuelinkeinoissa, metsänhakkuu- ja ajotöissä, joissa pidetään työssä vähemmän kuin 5 palkattua työntekijää. Siis kun nyt on 3 siinä rajana, niin ed. Lohen ehdotuksen mukaan olisi jäänyt vakuutuksen ulkopuolelle enempi kuin mitä tämän lakiehdotuksen mukaan jää. Ja kuitenkin ed. Lohella on ollut otsaa kirjoittaa sen mietinnön alle, jonka kommunistit ovat sanelleet. Minusta näyttää siltä, ettei se Lohenkaan kanta, sen siveellisen tason kanssa on niin ja näin. Te olette täällä eduskunnassa oppineet sellaista politiikkaa, johonka ei tarvitse luottaa. Siinä on vain sanoja ja sanoja ja sanoja ja ne ovat vaan ajatusten peitteenä.

Sitten minä huomautin ed. Lohelle vielä siitä vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutusehdotuksesta, joka viime vuonna esitettiin eduskunnalle. Koskiko se kaikkia kansalaisia samalla tavalla? Sen ehdotuksenhan mukaan työnantaja olisi maksanut vakuutusmaksuista neljännen osan. Mutta mistä se pienviljelijälle, itsenäisille yrittäjille tulee ne työnantajat, jotka maksavat sen neljännen osan. Siis saman muistutuksen voi tehdä sitä vastaan, kuin tätä sairausvakuutuslakiehdotustamme vastaan. Ja muutenkaan se ei ollut kaikille kansalaisille samanlainen. Siinähän oli, että jonka omat tulot eivät nouse 1,000 markan yläpuolelle, ne saavat valtion varoista eläkkeensä lisäksi 1,500 markkaa, mutta ne, joiden tulot ovat 3,990 markkaa, ne saavat vain 5 markkaa. Mitenkä tämä erilaisuus, kun sen kuitenkin pitäisi olla samanlainen kaikille kansalaisille? Siis sen ehdotuksen mukaan sorretaan myös rikkaita ja vähän varakkaampia, joten semmoiset puheet, ettei se ole samanlainen kaikille, eikä se koske kaikkia kansalaisia samalla tavalla, se on semmoista, jonka tietää itsekin, että se on mahdotonta mikä mahdotonta on.

Täällä ed. Lehto antoi näytetunnin taloustieteessä ja hänen mielestään tällä lailla edistetään kapitalistista tuotantoa ja autetaan työnantajia. Nämä työnantajain edustajat täällä eivät usko semmoiseen, vaan he sanovat, että heidän pitää niin paljon maksaa tämän lain mukaan (Vasemmalta: He vastustavat! — Ed. Lehto: Todista nyt!). Kaikkea tässä nyt ruveta todistamaan, Lehto. Kyllä se on paras, että Lehto ottaa asiantuntijoilta yksityisopetusta, kyllä niitä semmoisia on, jotka voivat antaa Lehdolle yksityisopetusta näissä asioissa.

Ed. Liedeksen lausunto on sitä laatua, ettei siihen kannata vastata ensinkään. (Vasemmalta: Vaikea vastata!) Ei siihen vaikea ole vastata, mutta eihän se olisi tarpeellista. Sanotaan, että hullu käskien laulaa, kaikki hullut eivät käskienkään.

Ed. Kallion lausuntoon on täällä ed. Helo vastannut, ja minä pyydän huomauttaa ed. Kalliolle, että ne esimerkit, ne ovat vain kaksi kassaa, ja miksei voi olla niin, että jossakin kassassa työnantaja maksaa kaikki, niinkuin S. O. K:n Vaajakoskella. Kyllä minäkin tiedän, että niitä on erilaisia työpaikkoja, joissa on erilainen isäntä. Mutta jos otetaan keskiarvo ja tutkitaan, mitä kaikkea ne säännöt sisältävät, niin huomataan, että nykyinen järjestelmä on kerrassaan kehno, ja niillä kassoilla ei ole keskenään minkäänlaista yhteistoimintaa, ei minkäänlaista keskustoimikuntaa, joka hoitaisi niiden asioita yhteen ja pitäisi yhteistoimintaa yllä eri kassojen välillä. Jos työ loppuu yhdestä työpaikasta, on muutettava toiseen ja silloin on uusi liittyminen, uudet sisäänkirjoitusmaksut, uusi odotusaika, milloin saa avustusoikeuden. Ja kaikki ne rajoitukset, mitkä avustusta koskevat, ne on kärsittävä uudestaan.

Ed. Tanner: Pyysin puheenvuoron vastatakseni ed. Huttuselle hänen lausuntonsa johdosta. Hän tietoisesti tai käsittämättömyydessään selitti minun lausuntoni väärin. Se ed. Huttusen väite, että minä olisin lausunut sillä tavalla, että viime keväänä me emme ymmärtäneet lain sisältöä, minkälainen se oli, oli väärä. Me tiesimme sen hyvin ja meidän ryhmämme taholta sitä ankarasti arvosteltiin, sen toteavat eduskunnan pöytäkirjat. Minkälaisten tietojen pe-

rusteella me muodostimme käsityksemme ja kantamme keväällä tästä sairausvakuutuslaista, siitä m. m. lausuin: „Viime keväänä me jouduimme määräämään suhtautumistamme lakiin pääasiassa niiden tietojen pohjalla, joita työväenasiainvaliokunnalle annettiin.'' Mitkä olivat ne tiedot, jotka valiokunta silloin sai. Ne ovat mainitut työväenasiainvaliokunnan viimevuotisessa mietinnössä. Siinä m. m. sanotaan: „Valiokunta ehdottaa, että esitetty palkkaraja alennettaisiin 1,800 markaksi, niin että kaikki ne työntekijät, jotka samalta työnantajalta saavat kuukautisina työansioina enemmän kuin mainitun summan, jäisivät vakuutuspakon ulkopuolelle. Kuinka paljon tämän kautta lisättäisiin pakollisesti vakuutettavien määrää ja valtion osuutta sairausvakuutuksen kustannuksiin, on mahdotonta tarkalleen laskea. Virallisen tilaston nojalla tehtyjen laskelmien mukaan nousisi vakuutettavien koko lukumäärä, jos valiokunnan ehdotus hyväksyttäisiin, suunnilleen 600,000:een''. Nämä tiedot olivat meillä käytettävissä silloin, kun lakiehdotus hyväksyttiin työväenasiainvaliokunnassa. Senjälkeen suuri valiokunta ja eduskunta ovat lakia huonontaneet, joten vakuutettujen lukumäärä aleni sadoillatuhansilla. Kuinka paljon vakuutettujen lukumäärä aleni ja kuinka paljon työläiset, työnantajat ja valtio joutuisivat maksamaan vakuutusmaksuja, siitä työväenasiainvaliokunta sai arviolaskelmat syysistuntokaudella. Näiden tietojen perusteella meidän ryhmämme on nyt ottanut hylkäävän kannan. Siis me olemme muodostaneet mielipiteemme asiantuntijain lausuntojen perusteella ja siitä, että lain ulkopuolelle jää satojatuhansia työläisiä ja työläiset joutuisivat maksamaan vakuutusmaksuista puolta enemmän kuin työnantajat.

Tässä on mainittu ne tiedot, joiden perusteella me olemme tarkistaneet kantamme ja ottaneet lain hylkäämiskannan.

Mitä Huttusen siihen lausuntoon tulee, että minä olisin maininnut väärin sosialidemokraattien vaalilupauksista sairausvakuutukseen nähden, kyllä minun lausuntoni siinä suhteessa pitää paikkansa. Päinvastoin voin sanoa, että Huttunen esitti tässä muunnettua totuutta. Hän m. m. sanoi, että sosialidemokraattinen hallitus antoi sairausvakuutuslakiesityksen sosialidemokraattien vaaliohjelmaksi v. 1927 toimitettavia eduskuntavaaleja varten. Minä en sanonut tätä hallituksen lakiesitystä vaalilentolehtiseksi, vaan toista puolueen lentokirjasta. Se Huttusen väite, ettei sosialidemokraattinen puolue olisi antanut sellaista vaalilehtistä, josta luin pari kohtaa, ei ole totta. Edelleen minä väitin, että sosialidemokraattinen puolue on kustantanut ja levittänyt paljon pitemmälle menevää sairausvakuutusta kuin sosialidemokraattinen hallitus antamassaan lakiesityksessä puolsi. Minulla on tässä kädessäni eräs sosialidemokraattisen puolueen lentokirjanen, joka on painettu Helsingissä v. 1926 Työväen kirjapainossa. Tässä lentokirjasessa on kohtia sosialidemokraattisen puolueen ohjelmasta, jossa vaaditaan säädettäväksi sellaiselle pohjalle perustuva pakollinen sairausvakuutus, joka on ulottuva kaikkiin työläisiin ja vakuutusmaksuista on työnantajien maksettava kaikki vakuutuskustannukset. Kun vertailee tätä lentokirjasessa luvattua sairausvakuutusta hallituksen esitykseen ja nyt käsilläolevaan esitykseen, täytyy tosiaankin sanoa, että sosialidemokraatit ovat pettäneet valitsijansa. He eivät enää muista vaalilupauksiaan, kuten jo aikaisemmin osoitin.

Täällä ed. K. Myllymäki puheessaan ennusteli niistä rintamamuutoksista, joita tulisi tapahtumaan. Siihen ei kannata vastata, mikäli se koskee meidän ryhmäämme. Eräs ed. K. Myllymäen lausunnon kohta ansaitsee toistamisen. Hän m. m. sanoi, että sen mukaan kuin meidän, sillä hän tarkoitti, että kun sosialidemokraattien voimat kasvavat, niin meidän vaatimuksemmekin kasvavat, mutta koska sosialidemokraattien voimat pienenevät, kuten viime vaaleissakin, niin vaatimuksemmekin pienenevät, ja että ne ovat pienenneet, sen näkee tässä sairausvakuutuslain käsittelyssä. Muuten tämänpäiväinen pitkä keskustelu ei ole muuttanut meidän käsitystämme lain suhteen. Toivon, että eduskunta hylkäisi käsilläolevan huonon sairausvakuutuslakiesityksen ja hyväksyisi meidän ryhmämme ehdottaman ponnen.

Sosialiministeri P a a v i l a i n e n: Herra puhemies! Minulla olisi hyvinkin paljon sanottavaa niitten, sanoisinko hyökkäysten johdosta, joita minua vastaan täällä on tehty tässä asiassa keskustelun alussa antamani lausunnon johdosta, mutta koska nyt on sy-

dänyö ja jokainen nähtävästi haluaa päästä täältä mahdollisimman pian kotiin, tyydyn ainoastaan muutamiin huomautuksiin.

Päähuomautus, jonka haluaisin tehdä, on se, että täällä yleensä on sekoitettu kaksi asiaa toisiinsa, nim. sairausvakuutus ja tämä esilläoleva sairausvakuutuslakiehdotus. Tämänaamuisesta lausunnostani piti käydä riittävän selvästi ilmi minun kantani itse sairausvakuutukseen nähden ja se ei ole kielteinen. Päinvastoin minä sanoin aivan selvään sen, ettei olla eri mieltä sen yhteiskunnallisen huollon merkityksestä, jota sairausvakuutuksella tarkoitetaan saavuttaa, vaan keinoista. Ja sillä kannalla olen edelleenkin.

Minua ihmetyttää suuresti, että ne, joille tämä lakiehdotus täällä on sydämen asia, ovat niin kovin pahastuneet siitä kritiikistä, jonka alaiseksi olen esilläolevan lakiehdotuksen asettanut. Minä olen sen tehnyt ensiksikin henkilönä, jolla on pitkäaikainen kokemus eräästä sosialivakuutuksen haarasta ja henkilönä, joka olen ollut kauan kiinnostettu sosialivakuutuskysymyksistä yleensä, ja lisäksi olen sen tehnyt hallituksen jäsenenä, jonka täytyy tuntea vastuunalaisuutensa siitä, mitä sanoo. Tältä kannalta lähtien minä olen antanut tämänaamuisen lausuntoni. Minä olen siinä osoittanut, mitä puutteellisuuksia laissa on, enkä ole ainoassakaan niistä lausunnoista, mitä täällä on annettu, ja jotka on kohdistettu minun kritiikkiäni vastaan, huomannut edes yritettävän kumota tätä minun kritiikkiäni. (Ed. Ryömä: Ei uskon asioille mitään voi!) Niin siinähän se on. Minä olen esittänyt esim. Saksan sairausvakuutuksesta Saksan virralliseen sairausvakuutustilastoon perustuvia lukuja, jotka osoittavat, mitenkä sairaspäivien luku kutakin kassajäsentä kohti on valtavasti noussut vuodesta 1890 lähtien, ja minä olen osoittanut, mitenkä nousu niinä kahtena vuosikymmenenä, 1890—1910, jolloin Saksan talouselämä eli valtavaa nousukautta ja kansakunta oli rikas, mitenkä sinäkin aikana sairauspäivien luku on lisääntynyt 35 %:lla jokaista kassan jäsentä kohti. Kaiken järjen nimessä täytyyhän tällä olla järjellinen perusta. Ja se järjellinen perusta on tietysti se, että ne, joita varten pakollinen sairausvakuutus on säädetty, ovat vuosien kuluessa koettaneet yhä enemmän ja enemmän päästä tilaisuuteen käyttää lain myöntämiä etuja hyväkseen suuremmassa määrässä kuin mitä ainakin moraaliselta kannalta on oikein. Ei pidä luulla, että Saksan laissa ei olisi rangaistusmääräyksiä; niitä on siellä monta monituista pykälää, saksalaisella perinpohjaisuudella laadittuja, mutta ei tällaisissa asioissa tuollaisilla rangaistusmääräyksillä pitkällekään päästä. Kyllä niitä voidaan aina kiertää.

Täällä ed. Paasivuori huomautti siitä, että minun kantani tämän lain ulottavaisuuteen nähden on muuttunut. Minä pyydän vaan huomauttaa, että silloin kun minua kuultiin asiantuntijana, niin minä varoitin, että sellaisena kuin tämä laki aiotaan nyt kirjoittaa, sitä ei ole viisasta ulottaa niin laajalle kuin tapaturmavakuutuslaki ulotettiin. Jos sairausvakuutus ulotetaan yhtä laajalle kuin tapaturmavakuutuslaki, on se kirjoitettava uudelleen.

Mitä sitten tulee Saksan oloissa vallinneisiin väärinkäytöksiin, voin siitä esittää vaikka kuinka monta auktoriteettia, jotka myöntävät, että väärinkäytöksiä on olemassa, vieläpä hyvinkin tuntuvia ja suuria, ja ne auktoriteetit ovat lisäksi vielä sosialivakuutuksen suuria ystäviä ja kirjoissansa puhuvat lämpimästi sen puolesta. Täällä on minulla erään nürnbergiläisen sairauskassan johtajan kirje tri August Siegvistin, Probleme der deutschen Sozialversicherung, jossa hän hyvin lämpimästi puhuu sosialivakuutuksen puolesta, mutta samalla myöntää epäkohdat. Samoin on minulla täällä eräs toinen kirja, Die Belastung der deutschen Wirtschaft durch die Sozialversicherung, jonka on kirjoittanut eräs tohtori Egger, joka myöskin puhuu lämpimästi sosialivakuutuksen puolesta, mutta myöntää avoimesti ja rehellisesti epäkohtia olevan. Ei sillä mihinkään päästä, ettei uskalleta katsoa puutteellisuuksia suoraan silmiin. Minä olen sitä mieltä tähän lakiin, samoin kuin yleensä yhteiskunnallisiin epäkohtiin nähden, että pitää uskaltaa katsoa niihin avoimin silmin, vasta sitten voi käydä järkevästi ja harkitusti niitä parantamaan. Mitä väärinkäytöksiin Saksan sairausvakuutuksessa tulee, haluaisin vielä lisätä, että minulla on tässä kädessäni Saksan sosialivakuutuksen johtajan ja sairausvakuutuksen lämpimän ystävän, tohtori Grieserin kirjanen, joka on yksi luku Saksan Työministeriön 10-vuotisjuhlajulkaisusta, jossa hän sivuilla 190—191 nimenomaan puhuu kaiken sen, mitä täällä aamupäivällä esitin. Minä

olen tahtonut huomauttaa tästä vain siitä syystä jotta torjuisin ne viittaukset, että minä täällä vastuunalaisen hallitusmiehen ominaisuudessa esiintyisin pienimmässäkään määrässä epärehellisesti tai vilpillisesti.

Täällä ed. Paasivuori sanoi ensimmäisessä lausunnossaan että Tanskan sairausvakuutus on sairausvakuutuksen irvikuva. Hän oli nähtävästi niin kuohuksissaan, ettei hän oikein jaksanut punnita sanojansa. Tosiasia on kuitenkin se, että kun vertaa Tanskan ja Norjan sairausvakuutusten saavutuksia toisiinsa, huomaa, että Tanskassa kuuluu sairausvakuutukseen puolitoista miljoonaa ihmistä, Norjassa vain vähän yli 600,000 ja että Norjassa työntekijät maksavat 60 % vakuutuskustannuksista, Tanskassa taasen on työntekijäin osuus 60.8 % kaikista kassan menoista.

Minulla olisi paljon muitakin muistutuksia tehtävä m. m. ed. Ryömän lausuntoa vastaan, mutta otaksun, että hän esitti väitteensä leikillään, kuten minusta tuntui, tai jos hän oli vakavissaan, osoitti hän niin suurta asiantuntemattomuutta, etten katso maksavan vaivaa ajan ollessa näin myöhäinen niihin kajota.

Ed. A. Aalto: Herra sosialiministeri väitti, että hän ei ole sairausvakuutuksen vastustaja vaan ystävä ja että hän on vaan tämän sairausvakuutuslain vastustaja. Nyt voi moni ja tietysti ministerikin kehua olevansa sairausvakuutuksen ystävä, mutta minkälaisen. Herra sosialiministerin lausunnosta on sekä tänään että aikaisemmin valiokunnassa käynyt selville, että herra sosialiministeri on sellaisen sairausvakuutuksen ystävä, jossa ei valtion eikä työnantajain tarvitse maksaa mitään, jossa työntekijäin pitää maksaa, mutta jossa nämä eivät saa vakuutuksesta mitään korvausta. Minä äsken jo mainitsin, että herra sosialiministeri on suositellut 14 päivän karenssiaikaa ja herra sosialiministeri myöskin itse tietää, että keskimäärin meillä sairaspäivien luku ei kestä kuin noin 15—16 päivää. Silloin työläiset saisivat maksaa kassaan, saamatta mitään apua. Tämä on aivan samanlaista kuin ed. Lohen sosialiministerinä antamassa vanhuusvakuutuslaissa, jossa vain olisi saanut maksaa niinkuin kuollutta hevosta, mutta monet eivät olisi koskaan tämän lain mukaan minkäänlaista avustusta saaneet. Herra sosialiministeri otti yhä edelleen esimerkkejä Saksan sairasvakuutuslaista ja mainitsi, että siellä sairauspäivien luku lisääntyy. Pitää muistaa, että suurteollisuuden ja kaivosteollisuuden kasvaessa, kaupunkien suurentuessa yleensä aina ihmisten terveydellinen tilanne huononee ja se on jo aiheena ihmisten sairastumisen lisääntymiselle ja siten aiheuttaa sairauspäivien luvun lisääntymistä. Mutta herra sosialiministeripä ei maininnut myöskään siitä, minkälaisessa tilanteessa Saksan kansa oli maailmansodan jälkeen, miten sen terveyden täytyi sellaisissa oloissa huonontua, miten se kärsi elintarvepulaa, joka oli omiaan huonontamaan yleistä terveydentilaa ja aiheuttamaan lisää sairastumista. Ja senjälkeen joutui suuri määrä sellaista työväestöä raskaan teollisuuden palvelukseen, joka ei siinä ennen ollut, nimittäin maailmansodan jälkeen. Tämä kaikki on omiaan lisäämään perin huonon terveydentilanteen huonontumista ja aiheuttamaan sairautta enemmän. Onko silloin ihme, jos sairauspäivien luku lisääntyy? Tuskin minkään maan kansa on elänyt viimeisen puolentoista vuosikymmenen aikana sellaisessa tilanteessa kuin Saksa on elänyt ja tuskin missään maassa siis ovat yhteiskunnalliset olot olleet niin omiaan aiheuttamaan terveystilanteen huonontumista kuin Saksassa ja sairauspäivien luvun lisääntymistä. Mutta näistä ei herra sosialiministeri ole puhunut mitään yhtä vähän kuin herra sosialiministeri on puhunut mitään Norjassa tapahtuneista väärinkäytöksistä. Saksa on otettu esimerkiksi vain senvuoksi, että Saksa on puolentoista vuosikymmenen aikana elänyt epänormaalisessa tilanteessa ja että Saksan vakuutuskansa käsittää koko valtakunnan, kun sensijaan Norjassa on sellaiset sairauskassat kuin tulisi meillä olemaan, mutta sieltä ei voi esittää väärinkäytöksiä sairausvakuutuksesta sillä tavalla kuin Saksasta.

Sosialiministeri Paavilainen: Pyydän oikaista niitä tietoja, joita täällä edellinen puhuja antoi. Hän väitti, että sairauspäivien luku kutakin sairaskassan jäsentä kohti olisi 15. Minä en tiedä, mihinkä hän tietonsa perustaa, mutta esim. Norjan, Saksan ja Tanskan tilastot osoittavat aivan toista. Norjassa on jokaisen sairaan sairausaika noin 30—35 päivää, välistä pitempikin. Saksassa se on siinä 25 päivän korvissa jokaista sairastunutta kassan

jäsentä kohti ja Tanskassa noin 35—40 päivää. Olen tahtonut oikaista vain tämän tiedon, joka on jostakin erehdyttävästä lähteestä tullut. (Vasemmalta: Entäs Suomessa?) Jos tieto koskee Suomea, se kai silloin tarkoittaa n. s. tehdaskassoja, mutta edustaja Aalto silloin ei ottanut huomioon sitä seikkaa, että näissä kassoissa on 6—7 päivän karenssiaika. Ammatti- ja käsityösekä yleisissä kassoissa sitä vastoin sairauspäivien luku taudintapausta kohti on viime vuosina ollut n. 30—39 päivää. Edustaja Aalto väitti, että minä olen esittänyt epäkohtia ainoastaan Saksan oloista, joka on ollut sodan järkytysten alainen. Tämän johdosta haluan mainita muutamia lukuja myöskin Norjasta. Vuonna 1920 — aikaisemmalta ajalta en ole tilastoa onnistunut saamaan — tuli Norjassa jokaista kassan jäsentä kohti 6.9 sairaspäivää, 1923 7.5, 1925 7.8 ja 1927 8.5. Sairaspäivien luvun lisääntyminen siis vuodesta 1920 vuoteen 1927 eli 8 vuodessa on ollut kokonaista 20 %. Minä luulen, että ne syyt, mitä esitettiin täällä Saksan sairaspäivien luvun lisääntymiseen kassojen jäsenlukuun verrattuna, eivät ainakaan Norjassa ole olleet vaikuttamassa, ja että Norjassa, voin mainita, on ollut paljon tyytymättömyyttä sairausvakuutusta kohtaan, juuri sen johdosta, että väärinkäytöksiä on olemassa. Minulla on pari komitean mietintöä, jotka molemmat ovat ilmestyneet vuonna 1928 ja joissa niihin kosketellaan ja tehdään ehdotuksia epäkohtien poistamiseksi. Sitäpaitsi minulla on Norjan lääkäriliiton sihteerin tiedonanto, jonka mukaan 70 % sairaskassojen sairaiksi ilmoitetuista jäsenistä kontrollitarkastuksissa huomataan heti paikalla terveiksi. (Ed. Voionmaa: Mutta niillä on kuitenkin sairausvakuutus!) Ja edelleen voin mainita, että minulla on tässä edessäni Oslon sairaskassan vuosikertomus vuodelta 1927, jossa sanotaan, että kassa on ryhtynyt erikoisesti ponteviin toimenpiteisiin kontrollin aikaansaamiseksi väärinkäytöksien torjumiseksi kassan jäsenten keskuudessa. Siinä mainitaan, että sanottuna vuonna kutsuttiin 2,183 kassan jäsentä jälkitarkastukseen ja niistä heti paikalla 1,162 huomattiin työkykyisiksi ja 303 ei saapunut jälkitarkastukseen, siten tunnustaen olevansa terveet. Kertomuksessa lisätään, että 67 % työkyvyttömyysavustusta nauttivista kassan jäsenistä tarkastuksen kautta poistui kassan sairausavustusta nauttivien jäsenten keskuudesta. Tämäntapaisia esimerkkejä tietysti voitaisiin luetella enemmänkin, enkä minä tätä sano siksi, ettei minun mielestäni sairausvakuutus olisi tärkeä ja hyvä asia yhteiskunnallisesti, vaan minä sanon siksi sen, että minun käytännöllinen kokemukseni tapaturmavakuutuksesta — siellä minulla on pitkä lista, jolla minä voisin osoittaa, mitä väärinkäytöksiä on sillä alalla — osoittaa, että on tällaisessa lainsäädännössä oltava varovainen ja on yleensä pyrittävä siihen, että vähäisistä sairauksista johtuvasta sairaanhoidosta sairas itse vastaa ja vakavammanlaatuiset joutuvat sitten yhteiskunnan tai yhteisesti kannettaviksi. (Ed. Paasivuori: Sanoo suoraan vaan, että vastustaa.) Se on tätä näkökohtaa, jota minä olen tässä tahtonut pitää silmällä ja sitä terottaa ja olen kokemukseni perusteella ehdottomasti sillä kannalla, että tällä tavalla myös sosialivakuutusta ja sairausvakuutusta edelleen kehittämällä saadaan sellainen laki, joka todella kestää kritiikin ja joka yhteiskunnalliselta kannalta katsottuna tuottaa tosiaankin sellaista hyötyä työväestölle, että ne taloudelliset uhraukset, jotka tähän tarkoitukseen käytetään, eivät ole missään suhteessa hukkaan menneet.

Ed. Huttunen: Kun herra sosialiministeri tahtoo erikoisesti korostaa sitä, että hän ei ole sairausvakuutuksen vastustaja, vaan tämän lain vastustaja, niin tähän voinee sanoa, että herra sosialiministeri on valmis hyväksymään vain sellaisen vakuutusjärjestelmän, joka ei aiheuta kustannuksia kenellekään, mutta joka ei myöskään oikeuta ketään mihinkään avustukseen. Sellainen on herra sosialiministerin vakuutusharrastus. Se on käynyt selvästi ilmi tämän päivän keskusteluissa.

Minä en tahdo millään tavalla kieltää herra sosialiministerin erikoista asiantuntemusta tällä alalla. Hän tietää, miten mahdollisesti väärinkäytöksiä voisi syntyä. Jo aikaisempien kokemusten perusteella tapaturmavakuutusyhtiöissä voi vetää varmoja johtopäätöksiä. On huomioonotettava, että se yhtiö, minkä toimitusjohtaja herra sosialiministeri on ollut, lienee käynyt oikeusjuttuja vakuutettujen kanssa enemmän kuin muut vakuutusyhtiöt yhteensä. Näin ollen hänellä luonnollisesti on esimerkkejä ja kokemuksia.

Edelleen haluaisin mainita, kun herra sosialiministeri selitti, että hän olisi valmis hyväksymään sellaisen vakuutusjärjestelmän, joka estäisi kritiikin. Minä epäilen, että sellaista vakuutusjärjestelmää, jossa ei ole kritiikille sijaa, ei löydy. Sellaista tuskin lienee missään maassa, eikä saada meilläkään. Varmaa on, että seuraavatkin 40 vuotta saadaan odottaa tällaista lakia.

Puhemies: Keskustelu voitaneen nyt julistaa päättyneeksi.

Eduskunnasta myöntymys-huudahduksia.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Paasivuori ed. Ryömän kannattamana ehdottanut, että työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen ponsi hyväksyttäisiin. Äänestysmenettelyn selventämiseksi jaan ed. Paasivuoren ehdotuksen kahteen osaan, joten ed. Paasivuoren 1) ehdotus on, että eduskunta hyväksyisi lepäämään jätetyn ehdotuksen sairausvakuutuslaiksi, ja ed. Paasivuoren 2) ehdotus on, että eduskunta hyväksyisi ehdotuksen laiksi velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta annetun asetuksen muuttamisesta. Ed. Tanner ed. Lehdon kannattamana on ehdottanut, että työväenasiainvaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa ehdotetut ponnet hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tannerin ehdotukseksi. Ed. Pennanen ed. Moilasen kannattamana on ehdottanut eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus valmistuttaisi ja eduskunnalle antaisi uuden esityksen sairausvakuutuslaiksi, jossa olisi otettu huomioon ne epäilykset väärinkäytösten mahdollisuuksista, joita lepäämässä ollutta sairausvakuutuslakiehdotusta vastaan on esitetty. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pennasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi niin, että ensin äänestetään ed. Paasivuoren 1) ehdotuksesta työväenasiainvaliokunnan ehdotusta vastaan, sikäli kuin valiokunnan ehdotus koskee ensimmäistä lakiehdotusta eli ehdotusta sairausvakuutuslaiksi. Jos valiokunnan ehdotus tässä kohden hyväksytään, on jälkimmäinen lakiehdotus ja ed. Paasivuoren 2) ehdotus katsottava rauenneeksi, mutta jos ed. Paasivuoren 1) ehdotus hyväksytään, toimitetaan äänestys ed. Paasivuoren 2) ehdotuksesta työväenasiainvaliokunnan ehdotusta vastaan, mikäli tämä koskee jälkimmäistä lakiehdotusta. Sitten tehdään erikseen päätös ed. Tannerin ehdotuksesta, joka mielestäni voidaan hyväksyä tai hylätä riippumatta siitä, tulevatko lakiehdotukset hyväksytyiksi tai hylätyiksi. Ed. Pennasen ehdotus tulee äänestyksen alaiseksi ainoastaan siinä tapauksessa, että lakiehdotukset hylätään, ja asetetaan siinä tapauksessa ensin ed. Pennasen ehdotus ed. Tannerin ehdotusta vastaan ja lopuksi äänestetään voittaneen ehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Paasivuoren 1) ehdotuksesta valiokunnan ehdotusta vastaan, mikäli viimeksimainittu ehdotus koskee edellistä lakiehdotusta eli ehdotusta sairausvakuutuslaiksi.

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Paasivuoren 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 76 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 3.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Paasivuori: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, von Born, Colliander, Ellilä,

Estlander, von Frenckell, Haataja, Hakala, A., Halén, Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Ikola, Inborr, Janhonen, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kallio, V. J., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kullberg, Kulmala, Kuokkanen, Kyhälä, Lahdensuo, Lamminen, Laurén, Lautala, Lehto, Leppälä, Liedes, Lohi, Luoma, Luostarinen, Löthman, Malmivaara, Mangs, Manner, Meriläinen, Moilanen, Molin, Mustakallio, Myllymäki, L., Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Palmgren, Pekkala, E., Pennanen, Perälä, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Pohjaranta, Puhakka, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Riihimäki, Rosenberg, Ruotsalainen, Ryynänen, Rötkö, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Salo, Sanmark, Sariola, Strengell, Sunila, Tabell, Talas, Talvio, Tanner, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Turunen, Urpilainen, Vallas, Vehkaoja, Vertanen, Vesterinen, Vilhula, Virta ja Väisänen, H.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Bäck, Cajander, Eskola, Forsberg, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halonen, Hannula, M., Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Jacobsson, Jern, Jokinen, Keto, Kivimäki, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kuuliala, Lehikoinen, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Lindberg, Linna, J., Linna, K. E., Lähteenoja, Mantere, Marttila, Myllymäki, K., Paasivuori, Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ryömä, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Suokas, Sventorzetski, Tolonen, Valta, A., Valta, K., Welling, Vennola, Woionmaa, Väisänen, J., Åhlström ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat kolme edustajaa:

Nordenstreng, Paavolainen ja Waljakka.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 76 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hylännyt ensimmäisen lakiehdotuksen, ehdotuksen sairausvakuutuslaiksi.

Puhemies: Näin ollen raukeaa toinen lakiehdotus ja ed. Paasivuoren 2) ehdotus.

Äänestys ed. Pennasen ehdotuksesta ed. Tannerin ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Pennasen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tannerin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 31-ääntä, 72 tyhjää; poissa 7.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Pennasen ehdotuksen.

Äänestys ed. Pennasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy ed. Pennasen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on sanottu ehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 22 jaa- ja 160 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 5.

Eduskunta on hylännyt ed. Pennasen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) ja 3) asiat.

---

4) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin.

Ed. M. Pekkalan y.m. lak. al. n:o 31 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Asian ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5)—11) asiat.

Pöydällepanot:

Esitellään ja pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon:

12) Määrärahan myöntämistä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen

tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14;

13) Ehdotuksen laiksi moottoriajoneuvoverosta vuonna 1930

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15;

14) Tulitikkuveroa

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16;

15) Makeisvalmisteveroa

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; sekä

16) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana maanantaina kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 0,50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

---

27. Maanantaina 11 p. marraskuuta 1929

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn 620
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 57.

2) Ehdotus maaseudun tieolojen saattamisesta nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi 621
Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 67.

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta 623
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 19 a ja 19; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 21.

4) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 15 a ja 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 4.

5) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

Siv.

6) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta 632
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

7) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

8) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 18.

9) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, sekä laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3.

10) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin ..... —

Siv.

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 61 lisäyksistä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon 661

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ..... „

13) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 esityksen antamista valtion varoilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamiseksi koskevan toivomusaloitteen johdosta ..... „

14) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä 662

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta leimaverolaiksi ..... „

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat v. Born, Bäck, Cajander, M. Hannula, Huttunen, Inborr, Jacobsson, Kivi, Kullberg, Lahdensuo, Oksanen, Perälä, Päivänsalo, Raatikainen, Talas, Waljakka ja Voionmaa.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta kunnallisten tehtävien takia ed. Inborr, perheessä sattuneen sairaustapauksen takia ed. Jacobsson, yksityisasiain takia ed. Bäck sekä sairauden takia ed. Talas.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 8 päivältä saapuneet hallituksen esitykset n:ot 65, 66 ja 67.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus määrärahasta osanottoa varten Antwerpenin näyttelyyn.

Hallituksen esityksen n:o 57 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Rosenberg: Käsittelyn alaisena on asia, joka on hyvin tuttu, esiintyen täällä useimmiten monta kertaa vuodessakin. Kysymys on nimittäin tällä kertaa määrärahan myöntämisestä Antwerpenissä toimeenpantavan näyttelyn osanotosta. Tälläkin kertaa on määräraha, joka tähän ehdotetaan myönnettäväksi, verrattain korkea, nousten aina ½ milj. markkaan saakka. Valiokunnassa puolustettiin tätä sillä, että tällaisiin näyttelyihin osanotto on muka antanut suuriakin tuloksia. Ja eräänä esimerkkinä huomautettiin, kuinka esim. Madridin näyttelyssä kyettiin myymään enemmän kuin 1,000 lappalaismallista naisten käsilaukkua. Minusta tuntuu, että siihenkin näyttelyyn

annetut rahat myös ½ milj. markkaa olivat liian kalliita, ellei nyt sen kummempia tuloksia aikaansaada kuin 1,000 kappaleen lappalaismallisten käsilaukkujen myynti. Olisi paljon parempi järjestää tämä asia aivan toisin. Tähän Antwerpenin näyttelyyn olisi lähetettävä muutamia poikia ja tyttöjä, jotka ottaisivat myydäkseen nämä käsilaukut siellä olevan yleisön keskuudessa. Heidän matkarahansa eivät suinkaan nousisi korkeisiin summiin ja voitaisiin luultavasti peittää niistä voitoista, mitkä käsilaukkuja myymällä saataisiin. Eräänä toisena mainitun näyttelyn tuloksena, minä Madridin näyttelyn tuloksena havaitsin olevan sanomalehdissä sen, että näyttelyssä sikäläinen diktaattori, kuningas ja hänen kuningattarensa olivat käyneet kirjoittamassa nimensä Suomen paviljongissa olevaan kutsukirjaan. (Vasemmalta: Barcelonassa!) Aivan oikein. Kun sellaiseen tuhlataan ½ milj. markkaa, niin on se liian kallista lystiä, sillä minä olen vakuutettu, ettei Suomella sellainen ole niin kallisarvoista kunniaa, että sinne täytyy rakentaa erillinen näyttelypaviljonki ja lähettää sinne kaikenlaisia herroja edustamaan Suomea. Olen vakuutettu, että Antwerpenin näyttelyn tulokset tulevat olemaan jotenkin samanlaiset. Kun kuitenkin tällä hetkellä maassa vallitsee hätätilanne, joka vaatii jokaisen ylijäämän, markan, joka irti saadaan, työväenluokan aseman varmistamiseksi ja kun maassa lisäksi on hätä ja nälkä ja pienviljelijäin omistukset liukuvat heidän käsistään, silloin ei ole varaa leikitellä tällä tavalla. Silloin tarvitaan nuo puolet miljoonat markat aivan toisenlaisiin ja todella tähdellisiin tarkoituksiin. Minusta tuntuu, että itse esitys kuin myös valtiovarainvaliokunnan puoltava lausunto on suoraan sanoen kevytmielisyyttä. Tahdon tämän sanoa tämän asian yhteydessä senkin takia, että tällaisista näyttelyihin lähettämisistä on tullut muutamille henkilöille suoraan sanoen ammattimainen tulolähde. Samoja henkilöitä juoksutetaan ympäri Eurooppaa yhdestä näyttelystä toiseen ja heille maksetaan niistä huvimatkoista verrattain korkeita summia. On sellaisiakin, jotka, niinkuin sanoin, tulevat hyvin toimeen tällaisten tulolähteitten avulla. Mielestäni onkin täysi syy, että eduskunta hylkää hallituksen esityksen tässä kohdin. Ehdotan, että eduskunta yhtyy ensimmäisessä vastalauseessa olevaan ehdotukseen.

Ed. Virta: Kannatan tehtyä ehdotusta esityksen hylkäämisestä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Rosenberg ed. Virran kannattamana ehdottanut, että hallituksen esitys hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Rosenbergin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed Rosenbergin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 27 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 51.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus maaseudun tieolojen saattamisesta nykyisiä liikenneoloja vastaaviksi.

Ed. Marttilan y. m. toiv. al. n:o 67 johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Kyhälä: Tällä nyt esillä olevalla kulkulaitosvaliokunnan mietinnöllä tarkoitetaan sitä, että tieolot otettaisiin kaikessa laajuudessaan perinpohjaisen tutkimuksen alaisiksi aina tielakien ja asetusten uusimista myöten.

Tutkimukset sinänsä lienevät paikallaan, mutta tutkimukset missään tapauksessa, eivät ainakaan tässä kysymyksessä, saisi muodostua itse asian edistymiselle jarruksi eli hidastuttajaksi. Tässä maassa olletikin harvempaan asutuilla seuduilla on lukuisia teitä liikenteelle kelpaamattomassa rappiokunnossa. Edelleen on usein paikkoja, missä ei ole teitä laisinkaan. Tähän asti

hankittujen tietojen ja tutkimustensa nojalla voidaan olla aivan yksimielisiä näiden teiden kiireellisestä kuntoonsaattamisesta. Näiden valmiiksi tutkittujen ja tarpeellisiksi havaittujen teiden teettämiseen ja kunnostamiseen olisi kiireellisesti ryhdyttävä siitäkin syystä, kun työttömyys on entistä suurempi nyt jo, ja mikä on aina lisääntymässä. Kulkulaitosvaliokunnan enemmistö tätä asiaa käsiteltässä oli erikoisen komitean asettamisen kannalla tieoloja tutkimaan, vaikka mietinnössä tosin ei komiteasta mainita. On tavallista, kun jotakin asiaa tutkimaan asetetaan komitea, se tietää sitä, että asia siirretään pois päiväjärjestyksestä vuosikausiksi. Jos tämä mietintö kokonaisuudessaan tai osittainkaan tulee eduskunnassa hyväksytyksi, niin jääpi hallituksen asiaksi mietinnön ponnen mukaan tieolojen tutkituttaminen. Edellyttäen, että tutkimusta ei tulla käyttämään — toimittakoonpa tutkimusta sitä varten asetettu komitea tai muu elin — kiireellisesti järjestettävien tietöiden hidastuttajana, minäkin hyväksyn sillä edellytyksellä mietinnön ponnet.

Siihen sijaan minä pidän mietinnön perusteluja ehdottomasti virheellisinä, siinä että kehoitetaan tutkimuksissa otettavaksi harkinnan alaiseksi myös se, voitaisiinko kyläteitä entistä suuremmassa määrässä ottaa kuntien haltuun. Jos tämän asian harkinnassa pääsee vallalle se mielipide, mikä kulkulaitosvaliokunnan porvarillisilla ja sosialidemokraattisilla jäsenillä tätä asiaa käsiteltäessä valiokunnassa oli, niin on odotettavissa harvaan asuttujen maaseutukuntien köyhille talonpojille ja palkkatyöläisille tieolojen kuntoonsaattamisesta ja jatkuvasta kunnossapitämisestä ylivoimainen rasitus. Harvaanasutuissa maaseutukunnissa on lukuisasti senluontoisia kunnostamattomia teitä, mitkä olisi nykyisin voimassa olevan tielain mukaan jo pitänyt ottaa valtion haltuun. Tämänluontoisten teiden tähänastiset kunnossapitäjät uuteen tielainsäädäntöön perehtymättöminä eivät ole osanneet tarpeeksi tehokkaalla tavalla vaatia teitään valtion haltuun otettavaksi. Etelä- ja länsiosassa maata on valtion huostassa oleva tieverkosto jo aika tavalla tiheä ja sitä edelleen kehitetään voimakkaasti koko maasta kootuilla varoilla, mikä on oikein. Mutta se ei ole oikein, että harvaan asuttujen maaseutukuntien enin osa teitä jätettäisiin näissä kunnissa asuvien köyhien talonpoikien ja palkkatyöläisten rasitukseksi kuntien välityksellä.

Mietintöön liitetyn vastalauseen mukaisesti ehdotan, että mietinnön perustelujen viides kohta muutettaisiin seuraavaan muotoon: „Myös kysymys siitä, millä tavoin kyläteiden kunnossapitäminen olisi nykyistä tarkoituksenmukaisemmin järjestettävä, näyttää kaipaavan selvittelyä, jolloin samalla voitaisiin harkittavaksi ottaa, millä tavoin valtion avustus kyläteille olisi järjestettävä.''

Ed. Strengell: Minä yhdyn kannattamaan ed. Kyhälän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kyhälä ed. Strengellin kannattamana ehdottanut, että kulkulaitosvaliokunnan mietinnön viides kappale saisi seuraavan muodon: „Myöskin kysymys siitä, millä tavoin kyläteiden kunnossapitäminen olisi nykyistään tarkoituksenmukaisemmin järjestettävä, näyttää kaipaavan selvittelyä, jolloin samalla voitaisiin harkittavaksi ottaa, millä tavoin valtion avustus kyläteille olisi järjestettävä.'' Kutsun tätä ed. Kyhälän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotan meneteltäväksi niin, että ensin tehdään päätös kulkulaitosvaliokunnan mietinnön ponnesta ja sen jälkeen erikseen mietinnön perusteluja koskevasta ed. Kyhälän ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Kulkulaitosvaliokunnan mietinnön ponsi hyväksytään.

Äänestys ed. Kyhälän ehdotuksesta:

Joka hyväksyy kulkulaitosvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kyhälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 29 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 19 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä ja saman valiokunnan mietinnössä n:o 19 sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 19 a, josta nähdään, että suuri valiokunta on yhtynyt eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin.

Asian toinen käsittely julistetaan näin ollen päättyneeksi.

4) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä ja saman valiokunnan mietinnössä n:o 15 sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15 a, josta nähdään, että suuri valiokunta, yhtyen muissa kohdin eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin, ehdottaa muutoksia ensimmäisen lakiesityksen 25 ja 26 §:iin. Eduskunnan on nyt päätettävä näiden muutosehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 25 ja 26 §:t hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Katson asianmukaiseksi, että kumpikin lakiehdotus käsitellään, myöskin mitä tulee yleiskeskusteluun, erillään toisistaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Ensimmäinen lakiehdotus.

Yleiskeskustelua ei synny.

1 ja 2 §:t hyväksytään keskustelutta.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Pennanen: Minä en halunnut häiritä sitä yhteisymmärrystä, joka tässä asiassa yleensä vallitsee, käyttämällä puheenvuoroa yleiskeskustelussa, enkä minä aio tehdä muutosehdotusta tämänkään pylän kohdalla. Mutta pyydän kumminkin huomauttaa siitä, että vaikkakin tämän lakiehdotuksen säännökset yleensä ovat minusta aivan oikeat ja sellaisia, jotka vallan hyvin sopisivat jonkun ammattitarkastajan esitelmän juuriksi, niin eräissä kohden kumminkin nämä säännökset ovat minusta siksi yksityiskohtaisia, että ne aivan kirjaimellisesti sovellettuina saattaisivat erinäisissä tapauksissa tuottaa hankaluuksia ja vaikeuksia varsinkin pienyrittäjälle maatalouden alalla. Sellaisiin hiukan epäilyttäviin säännöksiin minusta kuuluvat juuri nämä säännökset 3 §:ssäkin, säännökset, jotka koskevat työhuoneen tilavuutta ja ilmakuutiomääriä siinä. Minä myönnän, että sellaiseen työhuoneeseen nähden, jota säännöllisesti käytetään, nämäkin määräykset ovat paikallaan. Mutta pienviljelyksessähän on työaloja, joissa toimitaan aivan tilapäisesti, muutamia päiviä tai muutama päivä vuodessa, eihän ole aina tilaisuutta kaikkia tuollaisia työhuoneita järjestää määrätynmittaisiksi. Niinikään voidaan 4 §:n säännöksiä vastaan tehdä huomautuksia

— mutta sitä ehkä on parasta kosketella omalla kohdallaan.

Mitä tulee tähän 3 §:ään, niin, niinkuin sanoin, minä en tahdo muutosehdotusta tehdä, mutta tämän pykälän onnistuminen tai epäonnistuminen riippuu hyvin paljon ammattitarkastajista ja siitä, katsovatko ne asioita aivan ihan kirjaimellisesti, vai osaavatko ne ottaa huomioon ne tämän lakiehdotuksen yleiset säännökset, joista mainitaan 2 §:ssä. Ettei tämä asia nyt menisi läpi eduskunnassa, ilman ettei jotakin näistä mahdollisista epäilyksistä mainittaisi, niin olen pyytänyt puheenvuoroa huomauttaakseni, että tähän 3 §:ään olen hiukan epäillen suhtautunut jo suuressa valiokunnassa, ja niin teen nytkin. Mutta minä toivon, että tarkastus kumminkin tulee olemaan asiaa ymmärtävä ja niin minä puolestani uskallan olla mitään muutosehdotusta tekemättä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pykälä hyväksytään.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Pennanen: Tässä on myöskin pykälä, josta minun on sanottava samaa kuin edellisestä pykälästä. Sehän on yleensä vallan oikein, laissakin määrätä, että työhuoneessa on ylläpidettävä puhtautta ja kartettava höyryjä, kaasuja ja tomua y. m., mutta minä lisäisin tähän, että „mikäli mahdollista", sillä mehän tiedämme jokainen, että kun maanviljelijä esim. joutuu puimaan kultaista viljaansa, niin sillä on se ominaisuus, että se pölisee ja sille ei mitään voi. Jos nyt sattuu sellainen äkkijyrkkä tarkastaja, joka tätä ei käsitä eikä ymmärrä, niin voi hän näitä säännöksiä pyrkiä sovelluttamaan liian tiukasti. Mutta luottaen siihen, että tarkastajalla on järkeä ja asiantuntemusta, niin en tahdo tässäkään tätä „mikäli mahdollista" ehdottaa. Toivon vain, että tätäkin pykälää tulkitaan järjellisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

4 § hyväksytään.

5—26 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen lakiehdotus.

Keskustelu:

Ed. J. F. Aalto: Kun suuren valiokunnan mietinnössä ei perustella, minkävuoksi lain muutos ehdotetaan hylättäväksi, pyydän minä lausua, että asia oli suuressa valiokunnassa hyvinkin perusteellisen käsittelyn alaisena. Siellä kuultiin asiantuntijana ammattienylitarkastaja Pyykköä ja tuli hänkin siihen tulokseen, että työturvallisuuslain säätäminen ei sellaisenaan suinkaan vaadi ammattientarkastuslain muuttamista, ja oli hänkin, jota tällä alalla on asiantuntijana pidettävä, sitä mieltä, että jos sellainen muutos kuin hallitus lakiin ehdottaa, tehtäisiin, olisi se omiansa heikentämään ammattientarkastusta. Niillä perusteilla pääasiassa suuri valiokunta ehdottaa lakiehdotusta hylättäväksi.

Ed. Lohi: Minä ehdotan, että eduskunta ottaisi käsittelynsä pohjaksi työväenasiainvaliokunnan mietinnössä olevan lakiehdotuksen tämän pykälän muuttamisesta. Minun käsittääkseni hallitus on ollut aivan oikeassa ehdottaessaan tätä muutosta, sen takia, että työturvallisuuslakia laajennetaan nyt koskemaan kaikkia työpaikkoja oikeastaan, mitä on koko maassa. Aikaisempi vastaava laki, sehän koski ainoastaan määrättyjä aloja. On aivan luonnollista, että kun työturvallisuuslain alaisten paikkojen lukumäärä moninkertaistuu, varsinkin maaseudulla, niin on selvää, että nykyisillä tarkastusvoimilla ei voida joka vuosi tarkastaa jokaista työpaikkaa, mitä edellyttää voimassa oleva ammattientarkastuslaki. Siinä kyllä sanotaan „mikäli mahdollista jokaisessa työpaikassa", mutta päätarkoitus kai on, että olisi käytävä joka työpaikassa. Onhan totta, että silloin kun työturvallisuuslaki kohdistuu nyt kaikkiin eri työpaikkoihin ja ammatteihin, eivät kaikki ole niin vaarallisia, että ehdottomasti välttämätöntä olisi jokaisessa käydä ammattientarkastajan, mutta sen ehdotuksen mukaan, miten hallitus esittää sitä muutettavaksi, niin silloin, kun jostakin syystä aihetta huomataan ilmaantuvan, silloin on tarkastus toimitettava. Sentakia minun mielestäni

olisi tämä pykälä hyväksyttävä hallituksen ehdottamassa muodossa. Ellei sitä hyväksytä, voimme olla varmat siitä, että seuraavina vuosina tullaan eduskunnassa vaatimaan suurta määrää uusia ammattientarkastajia palkattavaksi.

Ed. Huttunen: Minun mielestäni suuri valiokunta on osunut oikeaan ehdottaessaan lakiehdotuksen hylättäväksi. Ammattien ylitarkastaja antamassaan lausunnossa nimenomaan osoitti, että tämä seikka, vaikkapa työturvallisuuslaki hyväksyttäisiinkin, ei sellaisenaan pakota ammattien tarkastusvoimia lisäämään. Sensijaan se aiheuttaa kyllä kunnallisille ammattien tarkastajille lisää työtä tai toisin sanoen entistä suurempaa ahkeruutta, ja sehän täytyy myöntää, että kunnalliset ammattientarkastajat tarvitsevat jonkunlaista ohjetta tehdäkseen paremmin työnsä kuin tähän asti. Jos nyt tämä työväenasiainvaliokunnan ehdotus hyväksyttäisiin, aiheuttaa se sen, että ammattientarkastajat voivat heittää laimin tarkastaa niitä työpaikkoja, mitä olisi tarkastettava ja joissa tapaturmavaarat ovat hyvinkin uhkaavat. Ammattien ylitarkastaja nimenomaan ilmoitti, että nyt voimassaoleva laki antaa ohjeen, miten kä täytyisi tarkastus toimittaa, jotta se edes osapuilleen vastaisi tarkoitustaan. Jos tämä hallituksen esittämä muutos hyväksyttäisiin, kääntäisi se tämän ohjeen aivan toisaalle päin. Asiallisesti muodostuisi tilanne sellaiseksi, että eduskunta säätää työturvallisuuslain, jossa asetetaan työnantajille joitain velvollisuuksia huolehtia uhkaavien tapaturmavaarojen torjumisesta, mutta samalla säädetään toinen laki, jolla tahdotaan sanoa, että se laki, joka edellä on säädetty, on säädetty siinä mielessä, että sitä ei tarvitse noudattaa. Tätä minä en uskoisi eduskunnan tahtovan je senvuoksi minä yhdyn kannattamaan suuren valiokunnan mietintöä.

Ed. Vehkaoja: Täällä ed. Huttunen huomautti, että ammattientarkastajia ei tarvitsisi lisätä, jos tämä suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään. Minä olen aivan päinvastaista mieltä. Ei mikään kunnollinen ammattientarkastaja voi, jos niiden lukumäärää ei lisätä, suorittaa sen jälkeen ammattientarkastusta. Sillä onhan selvää, että ammattientarkastus on mahdotonta esim. puintiaikana, jolloin jokaisessa talossa puidaan samaan aikaan viljaa. Ammattientarkastajan pitäisi käydä joka talossa tarkastamassa, onko tapaturmavaaraa vai ei. Sehän on mahdotonta yhdelle ammattientarkastajalle. Vai pitääkö sitten maanviljelijäin ruveta odottamaan ammattientarkastajaa saadakseen tietää, onko koneet kunnossa vai ei. Minun mielestäni suuren valiokunnan ehdotus on aivan väärään osunut. Sentähden minä kannatan ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Palmgren: Tillkomsten av den i andra läsningen godkända arbetsskyddslagen för ingalunda med sig nödvändigheten av en sådan ändring i 11 § av lagen angående yrkesinspektion, som propositionen giver vid handen, men den föreslagna ändringen skulle i alla fall vara ägnad att på sätt i motiveringen angives klargöra en del spörsmål, om vilka osäkerhet annars skulle kunna uppstå. Jag förenar mig i allo om det uttalande, som här för en stund sedan avgavs av rdm. Lohi och understöder också hans förslag.

Ed. Järvinen: Kun lainvalmistelukunta aikanaan on laatinut ehdotuksen työturvallisuuslaiksi, on se samalla myöskin ehdottanut ammattitarkastuslain 5 §:n muuttamista ja pitänyt hyvinkin tärkeänä tätä muutosta. Minun mielestäni myöskin on jokseenkin selvää, että on pidettävä parannuksena tähän ammattitarkastuslain 5 §:ään, jos se hyväksytään hallituksen ehdottamassa muodossa, koska se näin nimenomaan tehostaa sitä, että ensi sijassa on tarkastus kohdistettava sellaiseen toimintaan, missä työstä täytyy katsoa johtuvan tapaturmien ja terveydellisten vaarojen j. n. e. Sehän ei silti estä ammattientarkastusta käymästä pienemmilläkin työpaikoilla. Kannatan ed. Lohen ehdotusta.

Ed. Pennanen: Minä yhdyn myöskin ed. Lohen tekemään ehdotukseen. Minä katson näiden kahden tänään käsiteltävän eri lain kuuluvan niin läheisesti toistensa yhteyteen, että kun toinen hyväksytään, niin se vaatii myöskin toisen hyväksymistä. Eihän tämä tiedä sitä, niinkuin ed. Huttunen selitti, että jos tämä laki hyväksyttäisiin, tarkastusta ei yleensä tarvitsisi toimittaa. Kyllähän se jäisi vähintään entiselleen, kenties sitä tulisi lisättäväksi, mutta siitä minäkin olen varma, että jos tätä lainmuutosta ei tehdä, niin tarkastajavoimia on joko li-

sättävä tai sitten nykyisillä työvoimilla teetettävä aivan ylimääräistä työtä ja tuskin sittenkään onnistuttaisiin siinä, mihin ed. Huttunen pyrkii. Esimerkiksi maanviljelijän puimakone on vallan vaaraton kapine suurimman osan vuotta. Niitä käytetään yksillä viikoilla ja ennättääkö mikään ammattientarkastaja tai -tarkastajat, vaikka niitä olisi useampiakin, käydä kaikkia katsomassa. Eikö tämän tarkastustyön pidä sittenkin pääasiallisesti esiintyä tällaisiin työkoneihin nähden enemmän neuvontatyönä, selitellä minkälaisen on oltava suojalaitteen ja kyllä kai pienviljelijä itse oman itsesäilytysvaiston takia tajuaa sen, että remmit ja rattaat on suojattava sikäli kuin siihen mahdollisuutta on.

Ed. Tanner: Työväen suojeleminen ammattivaaralta on välttämätöntä. Vuosittain tapahtuu paljon tapaturmia työpaikoilla. Näihin tapaturmiin on pidettävä suurimpana syynä puutteellisia suojeluvälineitä. Ammattientarkastajat ovat lausunnoissaan todenneet, että valtavana syynä tapaturmiin on työpaikkojen huono järjestely ja terveydelliset epäkohdat niissä, kuten valon puute, vaillinainen, miltei mitätön ilmanvaihto, epäjärjestys ja likaisuus, liukkaat lattiat j. n. e. Kun lisäksi otamme huomioon, että nykyään teollisuuksissa työskentelee paljon naisia, alaikäisiä ja lapsia, on tärkeätä turvata työntekijät tapaturmien varalta jo terveydelliseltäkin kannalta. Lukuisissa työpaikoissa, joissa puuttuvat riittävät suojeluvälineet ja muuten vallitsevat epäterveelliset työsuhteet aiheuttavat paljon tapaturmia ja sairautta työläisille sekä kuolemantapauksiakin. Eri maiden tapaturmatilastot puhuvat loukkaantuneista ja kuoleman tuottamista tapaturmista kaameaa kieltä. Suurissa teollisuusmaissa kuolee satoja tuhansia työläisiä tapaturmien kautta. Suomessa vuosityöntekijöille työssä sattuneiden tapaturmien luku vuosina 1899—1925 nousi 295,297:ään, näistä valtion palveluksissa työskenteleviä on joutunut tapaturmien uhreiksi 38,458. Työläisistä tapaturmien kautta kymmenet tuhannet työläiset ovat tulleet pitkäksi aikaa työkyvyttömiksi ja satoja kuollut. Nämä numerot todistavat, että työpaikoissa tapahtuu paljon tapaturmia. Koneiden käyttö on lisääntynyt teollisuudessa, rakennuksilla, maataloudessa ja muillakin työaloilla. Siksi on tärkeätä kiinnittää entistä enemmän huomiota työpaikkojen turvallisuuteen.

Tämän käsillä olevan hallituksen antaman työturvallisuuslain avulla on tarkoitus parantaa huhtikuun 4 päivänä 1914 annettua asetusta ammattivaaroilta suojelemisesta kun se on osoittautunut monessa suhteessa puutteelliseksi ja monia ammattialoja on ollut sen ulkopuolella. Kun puutteellisuutta on olemassa aikaisemmin annetuissa asetuksissa on tarpeellista sellainen epäkohta korjata ja laajentaa lain kautta työläisten suojelemista ammattivaaroilta. Tämän pitäisi olla hallituksen esityksen tarkoituksena, mutta käytäntöön toteuttamiseksi on siinä suuri ristiriita. Se ilmenee kun hallitus ehdottaa samalla ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamista huonommaksi. Tämän pykälän 1 momentin osassa määrätään, että „Tarkastus on ensi sijassa kohdistettava siihen toimintaan missä työstä täytyy katsoa johtuvan tapaturmien, terveydellisten vaurioitten tai muitten sellaisten epäkohtien vaaraan", — — — „toimitettakoon tarkastus, mikäli mahdollista, vähintäin kerran vuodessa". Mutta sitten saman momentin viimeisessä lauseessa m. m. sanotaan: „Jos johonkin toimintaan nähden sellaista vaaraa ei säännönmukaisesti voi katsoa olevan olemassa, ei tarkastusviranomainen ole velvollinen toimittamaan tarkastusta asianomaisilla työpaikoilla, ellei tehty ilmoitus tahi muu erityinen seikka anna todennäköistä aihetta epäillä, että jotakin työväensuojelua tarkoittavaa säännöstä tai määräystä ei siellä asianmukaisesti noudateta." Kun tässä hallituksen esityksessä on tällainen takaportti, tekee se ammattitarkastuksen huonommaksi. Sen mukaan tarkastusviranomainen voi jättää tarkastuksen toimittamatta, jos hän epäilee, että tehty ilmoitus ei anna aihetta siihen. Siten työpaikkojen tarkastus jää tarkastusviranomaisen harkinnasta riippuvaksi. Jos valituksentekijöinä ovat työläiset tai ammattiosastot, silloin tarkastusviranomainen tekee johtopäätöksen, ettei asia anna aihetta ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin. Siitä mainittakoon, miten mielivaltaisuudet, pitkät työpäivät, puutteelliset suojelulaitteet ja tapaturmat ovat jatkuvasti olleet päiväjärjestyksessä saksalaisen yhtiön tehdasrakennuksella Käkisalmessa. Kun työläiset ovat näistä epäkohdista ilmoittaneet ammattientarkastajalle, hän ei ole suvainnut puuttua asiaan. Työväenlehdissä on ollut myös-

kin kirjoituksia niistä räikeistä epäkohdista ja työaikalain rikkomisesta, joita on tehty saksalaisen Waldhof-yhtiön tehdastyömaalla. Miten viranomaiset ovat näihin lainrikkomuksiin suhtautuneet, siitä lokakuun 24 päivän Työ-lehdessä m. m. sanotaan:

„Vaikka epäkohdat ja lainrikkomukset ovat erittäin räikeitä ja julkisia, eivät viranomaiset lainvalvojat ole tehneet mitään epäkohtien poistamiseksi. Ei ole monta päivää aikaa kun työnjohtaja ilmoitti työryhmille työvuoron lopussa, että heidän on jatkettava työntekoa niin kauan kuin työ siltä osalta tulee valmiiksi. Kun miehet eivät katsoneet siihen voivansa suostua, alkoi pomo hyppiä, itkeä ja huutaa, ettei hän voi käsittää sellaisia työmiehiä, jotka eivät tee työtään yhteenmittaan loppuun. Työmiehiltä meni mainitun työn suorittamiseen koko seuraava vuoro, ja on näin ollen helposti ymmärrettävissä, miten ylivoimaiseksi työn suorittaminen yhteenmittaan olisi käynyt. Sitäpaitsi ei työn teknillinen laatu millään tavoin sellaisia ponnistuksia vaatinut. Työmaalla on töissä myöskin muutamia keskenkasvuisia saksalaisia pakolaispoikia, jotka ovat tehneet jopa 70—80-tuntisia työviikkoja. Tähänkään ei viranomaisten taholta ole puututtu. Äskettäin työmaalla tapahtunut onnettomuus on niinikään suorastaan työnjohdon tahallisesta laiminlyönnistä johtunut. Työläiset olivat työnjohtajalle puhuneet telineiden vaarallisuudesta siinä suhteessa, ettei telineissä ollut mitään ulkosuojaa, vaikka työskentely tapahtui jo yli 10 metrin korkeudessa. Mutta sitä ei otettu huomioon. On suorastaan törkeätä välinpitämättömyyttä ihmisten hengen suhteen, että sellaisilla telineillä kovalla myrskyllä pakotetaan liikuttelemaan raskaita rautalevyjä toisten työskennellessä vielä alhaalla samalla kohdalla. Niinpä kävikin, että tuuli heitti miehen levyineen telineiltä alas. Pudonnut loukkaantui kuolettavasti ja alhaalla ollut pahoin. Tapaturman yhteydessä sopii vielä mainita, että työmaalla työskentelevät miehet eivät olleet huomanneet pidettävän tapahtumapaikalla poliisitutkintoa, joka olisi paremmin selvittänyt asian, vaan lienee ilmoitus siitä laadittu konttorissa. Saksalaisia väitetään olevan myös työmaalla enemmän kuin mitä työlupia on myönnetty. Työläisten kannalta katsottuna ei tähän puoleen asiassa olisi juuri syytä kiinnittää huomiota, ellei asia olisi niinkuin se nyt on, että saksalaiset toimivat iskusakkina työläisten suurella vaivalla hankittujen etujen polkemisessa. Ammattientarkastaja, jolta on tiedusteltu, onko hän ryhtynyt toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi, on ilmoittanut, että Waldhofin rakentajaa vastaan olisi nostettu syyte muutamista lainrikkomuksista ja että uusia syytteitä ei voida nostaa ennenkuin entiset saadaan päätökseen. Jos nyt yhtiötä sakotetaan joku tuhat markkaa aina puolen vuoden väliajalla, maksaa se sen aivan mielellään, kun saa riistää ja mellastaa väliajat mielinmäärin. Eiköhän ammattientarkastaja voisi ottaa asiasta perusteellisen selvän ja sanoa kertakaikkiaan, että rikkomukset on lopetettava. Tätä vaativat sadat työmaalla työskentelevät työläiset. Puutteellinen lainsäädäntö antaa aivan kylliksi tilaa työläisten riistolle eikä luulisi edes saksalaisten ilkeävän pyrkiä sen pitemmälle.

Jäämme taas hetkeksi katsomaan saako ammattientarkastaja tuolle saksalaiselle suurfirmalle pakon noudattaa edes niitä lakeja, mitä on olemassa. Ellei, niin on pakko muuta tietä saada työmaalla täydellinen tutkimus aikaan.''

Tässä Työ-lehden kirjoituksessa todetaan, ettei tarkastusviranomainen ole välittänyt satojen työläisten toivomuksista mitään. Toiselta puolen tämän saksalaisen yhtiön työmaalla tapahtuneet monenlaiset lainrikkomukset osoittavat, etteivät ammattitarkastaja ja muut viranomaiset paljoakaan välitä työläisten turvaamisesta ammattienvaaroilta ja tapaturmilta ja pitkien työpäivien liikarasitukselta. He antavat työnantajain riistää työläisiä, jotta he saisivat suurempia voittoja. Tällaisessa tapauksessa olisi hallituksen ja ennenkaikkea sosialiministerin puututtava tarmokkaasti asiaan ja toimitettava tutkimus ja asetettava yhtiö ja virkavelvollisuutensa laiminlyöneet tarkastusviranomaiset syytteeseen. Nyt jos eduskunta hyväksyy tämän ammattitarkastuslain 5 §:n muuttamisen hallituksen esittämässä muodossa, silloin tällä lainpykälällä ei ole paljoakaan merkitystä. Tässä suhteessa olisi paras ratkaisu, että eduskunta hylkäisi hallituksen esityksen sanotun pykälän muuttamisesta.

Kannatan suuren valiokunnan mietintöä, että tämä ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamista koskeva lakiesitys hylättäisiin.

Ed. Aro: Täällä hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että vuonna 1924 annettu asetus työntekijäin suojelemisesta on osoittautunut puutteelliseksi ensinnäkin siinä, että sen sopimuspiirin ulkopuolelle jäävät monet sellaiset työolot, joiden ammattien vaara, siihen luettuna ei ainoastaan tapaturmien aiheuttamia, vaan myöskin itse työssä tai sitä suorittaessa vallinneissa olosuhteissa johtunut terveydellinen vaurio on varsin yleisesti esiintynyt. Tämä laki on ilmeisesti syntynyt siinä tarkoituksessa, että saataisiin entistä paremmin työväkeä suojelluksi ammattivaaroilta työssä ollessa ja tämä laki nykyisessä muodossaan vastaakin aika tavalla tarkoitustaan sen tehoisuuteen sekä myöskin työn laajuuteen nähden. Työväestö, jos tämä laki on voimassa ilman 5 §:n huononnusta, tosiaankin tulee silloin jokseenkin suojelluksi ammattivaaroilta. Mutta kun nyt hallitus on laatinut tuollaisen hyvän lain, niin se on laatinut jälkilain, jonka tarkoituksena on ikäänkuin sanoa kaikille ammattitarkastajille ja myöskin asiallisillekin, että näitä kauniita lakipykäliä ja tekstiä, joka on laadittuna, ei tarvitse lainkaan noudattaa ja tosiasiassa, jos tuo 5 § hyväksytään hallituksen esittämässä muodossa, joudutaankin sellaiseen tilaan, joka ei poikkea tuskin lainkaan siitä aikaisemmasta olotilasta, mikä ammattientarkastuksessa on tähän saakka vallinnut.

Täällä ed. Lohi mainitsi, etteivät kaikki työt ole vaarallisia. Mistä ed. Lohi sen tietää, mikä työ on vaarallinen tai mikä on vaaraton? Kokemus kuitenkin osoittaa, että useasti pienilläkin ja vaarattomilla työmailla sattuu tapaturmia ja vieläpä ne voivat olla hyvinkin vaarallisia. Sitten täällä ed. Vehkaoja mainitsi, joka kai oli tarkoitettuna paremminkin viisasteluksi kuin miksikään muuksi, että ammattientarkastaja ei ehtisi käydä maalaisten puintiaikana tarkastelemassa puimakoneita ja muita tuollaisia vuosittain tilapäisesti työssä olevia konelaitteita. Ei kai ole tarkoituskaan, että aina pitäisi silloin olla puimakonetta tai muita koneita vahtimassa silloin kun ne ovat työssä. Tuon tarkastuksenhan voi toimittaa ammattitarkastaja, jos hän on asiaatunteva henkilö muinakin aikoina kuin silloin, jolloinka suoritetaan työtä. Minä tunnen maaseudun näitä työoloja myöskin aikatavalla noilla suurilla tiloilla, joissa koneita käytetään. Olen tullut siihen havaintoon, että ehdottomasti myöskin maaseutukoneet ja koko maaseudulla koneella tehtävä työ kaipaa erikoisesti aivan tehokasta ammattientarkastusta ja jos kykeneviä ammattientarkastajia on, niin he myöskin voivat maaseudulla antaa tehokkaita ohjeita, joiden avulla voidaan myöskin välttyä niistä vaaroista, joita nykyisin sattuu huolimattomuuden tai välinpitämättömyyden aiheutuksesta maaseudullakin erittäinkin maanviljelyksessä suoritettavissa koneellisissa töissä. Minusta näyttää, koska täällä erittäinkin maalaisliiton taholta on voimakkaalla tavalla vastustettu tämän suuren valiokunnan mietintöä ja puolustettu hallituksen esitystä, joka, kuten sanoin, jo tekisi tämän lain tarkoituksen tyhjäksi, että maalaisliitto erityisesti juuri pelkää maaseudulla tuota tarkastusta siitä syystä, että siellä ehken erittäinkin suurtilallisten täytyisi jossakin muodossa ryhtyä paremmin huolehtimaan työläistensä turvallisuudesta kuin mitä tähän saakka on asianlaita. Käsitykseni on, että jos tällä lailla aiotaan saada jotakin aikaan ja joitakin tuloksia, niin se on hyväksyttävä ehdottomasti suuren valiokunnan esittämässä muodossa.

Ed. A. Aalto: Minä ymmärrän varsin hyvin, miksi ed. Lohi, ed. Palmgren ja ed. Järvinen vastustavat suuren valiokunnan ehdotusta ja kannattavat hallituksen tekemää ehdotusta. Tämähän johtuu siitä, että ammattientarkastus työnantajille on aina ollut vastenmielinen ja tulee edelleen olemaan siitä syystä, että ammattientarkastajan velvollisuus on pitää huolta, että työväen suojeluslakeja noudatetaan. Mutta se lisää aina jossakin määrin kustannuksia työnantajille ja tämä on niille paljon tärkeämpi kuin työväen terveydenhuolto ja tapaturmavaaroilta ehkäiseminen ynnä muut sellaiset. Sitäpaitsi pitää muistaa, ettei ammattientarkastajan tehtävänä ole yksinomaan tästä työturvallisuuslaista huolehtiminen. Ammattientarkastajan tehtäviin kuuluu sangen paljon muuta: nim. lasten ja nuorten henkilöiden työajasta huolehtiminen, työajan pituudesta, yötyökiellosta ynnä muista sen semmoisista. Jos nyt hyväksytään sellainen laki, jota hallitus ehdottaa, niin näiden valvominen jää yksinomaan riippumaan siitä, viitsiikö joku ammattientarkastaja tehdä mitään tai ei, ja kunnat tulevat luonnollisesti asettumaan

sille kannalle, ettei kunnallisia ammattientarkastajia tarvita, koska ei ammattientarkastuslaki enää velvoittaisi niitä tarkastamaan työpaikkoja, koska se riippuu ammattientarkastajan omasta harkinnasta. Kun siis meillä säädetään työturvallisuuslaki, niin minä en voi olla ihmettelemättä, että hallitus, edistysmielinen hallitus, tai joka oli „edistysmielisen" nimellä, parantaessaan toista lakia tahtoo kuitenkin tehdä näistä kaikista työväensuojelulaeista vaan puhtaasti paperilakeja, mikä tapahtuu jos ammattientarkastuslakia huononnetaan siten, ettei se enää vastaisuudessa vastaa tarkoitustaan.

Ed. L. Myllymäki: Suuressa valiokunnassa huomautettiin siitä, mihin joudutaan, jos jokaisesta pykälästä laaditaan oma laki. Nythän on tämä kysymyksessäoleva lainsäädäntö jo niin sekaista, että varsinkin maalaisliittolaiset ovat aikaisemmin kiinnittäneet suurta huomiota siihen, että on niin monimutkaista, ettei maallikko ole enää selvillä niistä, ja maalaisliiton taholta ajetaan ammattientarkastuslaista yhtä pykälää eri laiksi. Asia siis tulee aina sekavammaksi. Täällä jo on sanottu siitä, että ammattientarkastusviranomaiset kaikki ovat tätä lakiehdotusta vastaan. Hallituskin on vastoin asianomaisen esittelijän mielipidettä tehnyt tästä ehdotuksen. Ja on merkillistä, että tahdotaan ajaa täällä laki, jota asianomaiset virkamiehetkin vastustavat. Minusta nähden ei siinä ole mitään järkeä. (Eduskunnasta: Aivan oikein!) Ja täytyy tosiaan olla ed. Järvisellä porvarin sisu, kun selittää, että tämä laki olisi ammattitarkastuslain parannus.

Ed. Huttunen: Edustajien Vehkaojan ja Pennasen lausunnon johdosta, kun he selittävät, että täytyisi olla ammattientarkastaja tarkastamassa puimakoneita, silloin kun ne ovat käynnissä, että on erittäin hyvä, että he silloin ovat tarkastamassa, mutta minä pyydän huomauttaa, että kunnalliset ammattientarkastajat sen voivat tehdä. Ja nyt jo nykyisen lain mukaan on velvollisuus jokaisen kunnan valita kunnallinen ammattientarkastaja, joka huolehtii näistä. Valitettavasti useissa kunnissa, varsinkin niissä, missä maalaisliittolaiset ovat määräämässä, ei ole kunnallista ammattientarkastajaa valittu, tai jos on valittu, niin on siihen otettu joitakin kätilöitä tai aatelisneitosia j. n. e., jotka eivät ole tätä tehtäväänsä suorittaneet. Nyt jos kuitenkin tämä muutos tehdään, niin se edellyttää, että tällaiset huolimattomat kunnat, joita on legio, ne voivat käydä yhä enemmän huolimattomiksi. Ne eivät tarvitse edes sitä muodollisuuttakaan täyttää, mikä niillä on ollut tähän asti velvollisuutena, sillä siihenhän viittaa ammattientarkastuslain muutos.

Ed. Vehkaoja edelleen sanoo, että ammattientarkastajia on lisättävä. Minäkin olen sitä mieltä, että niitä on lisättävä. Mutta tämä laki ei aiheuta niiden lisäämistä. Lisäämistä aiheuttaa se, että ammattientarkastajille on viime vuosina jätetty myöskin höyrykattiloiden tarkastus. Nyt on ainoastaan 3 sellaista ammattientarkastajaa, jotka eivät ole samalla myös höyrykattiloiden tarkastajia. Ja höyrykattiloiden tarkastus on vienyt usealta ammattientarkastajalta 2/3 siitä ajasta, jota he voivat työhönsä käyttää. Tämä on aiheuttanut sen, että ammattientarkastajia on täytynyt lisätä. Annettakoon höyrykattiloiden tarkastus olla edelleen kauppa- ja teollisuusministeriöllä tai jollakin muulla eri virastolla, niin ammattientarkastajalle jää enempi aikaa.

Edelleen selitettiin, että hallituksen esitys ei aiheuta mitään muutosta nykyiseen käytäntöön. Kyllä se aiheuttaa. Se aiheuttaa sen muutoksen, että kun nykyisessä laissa on ammattientarkastajalla ohje, että hänen täytyy kaikki hänen alueellaan olevat työpaikat, mikäli mahdollista, tarkastaa kerran vuodessa, niin nyt esitetty muutos edellyttää, että on tarkastettava vain sellaisia työpaikkoja, mitkä ammattientarkastaja itse katsoo tarpeelliseksi tarkastaa, mikäli mahdollista, kerran vuodessa. Mutta sellaisia työpaikkoja, joita ammattientarkastaja ei katso tarpeelliseksi tarkastaa, niihin hän voi mennä vasta sitten, jos joku tekee hänelle huomautuksen, että siellä on tapaturman vaaroja olemassa. Tästä aiheutuu, että varsinkaan pienemmillä työpaikoilla, missä työnantajan ja työntekijän välittömät suhteet ovat niin läheiset, että työnantaja tuntee ja tietää jokaisen työläisensä tarkoituksetkin, mitä he työssä ollessaan ovat esittäneet, niin se aiheuttaa, että työnantaja tietää myös silloin sen, kuka on hänen työläisistään tuollaisen kantelun ammattientarkastajalle tehnyt. Ja siitä on seurauksena

sellaisen työläisen erottaminen pois työstä. Se on aivan luonnollinen juttu. Ja voidaanpa sanoa, että kukaan sivullinen ei voikaan sellaista kantelua tehdä. Sillä mistä tietää joku sivullinen, onko työpaikassa alaikäisiä lapsia työssä j. n. e. Mistä tietää, ovatko siellä työväensuojelulaitteet lainmukaisessa kunnossa? Ei niitä sivullinen tiedä. Asianomaisten työläisten on tehtävä sellainen kantelu. Ja tämä kantelu ei tule tuottamaan toivottua tulosta, koska työntekijät eivät voi yksinkertaisesti sitä tehdä työpaikkansa menettämisen pelosta. Siis tällä lain muutoksella tahdotaan asiallisesti päästä siihen, kuten jo edellisessä puheenvuorossani mainitsin, että työturvallisuuslakia, joka nyt ehkä hyväksyttäneen, ei tarvitsisikaan noudattaa.

Ed. Bryggari: Luovun.

Ed. Kivisalo: Minä ilmoitan lyhyesti sen, minkä mainitsin suuressa valiokunnassakin, että ensinnäkään eduskunnan arvolle ei ole soveliasta säätää jotakin lakia, mutta sitten laiminlyödä huolehtia sen toteuttamisesta. Eduskunnan arvolle ei myöskään ole varsin kohottavaa, että kutsutaan asiantuntija antamaan lausuntonsa tuosta asiasta ja sitten ei vähimmässäkään määrässä oteta tuon asiantuntijan mielipiteitä huomioon. Sitten myöskin on huomattava, että meillä olisi yleensä pyrittävä tiukentamaan lakien noudattamista. Minun ymmärtääkseni ei meillä olekaan niin suuri puute laeista, mutta sen sijaan meillä on puute siitä, että lakien noudattamista ei riittävästi valvota, niin että minua peloittaa, että Suomi on kohta tulemassa noudattamattomien lakien maaksi. Minua hämmästyttää että maalaisliitto, joka sanoo olevansa yhteiskuntaa säilyttävä puolue, ei käsitä, kuinka tärkeätä yhteiskunnan säilyttämiselle on se, että lakeja noudatetaan ja kunnioitetaan eivätkä ne ole vain paperilakeja. Maalaisliittolaiset eivät voineet esittää suuressa valiokunnassa mitään sitovaa seikkaa tuon mielipiteensä tueksi. He sanoivat m. m., että maalla on paljon sellaisia työpaikkoja, joissa ei ole työn vaaraa ja joissa ei siis ole tarpeen tarkastajan käydä muuta kuin erityisesti pyydettäessä. Minä tahdon kumota tämän väitteen maalaisliiton omista lehdistä ottamillani tiedoilla. Minä olen lukenut maalaisliiton lehdistä ensinnäkin sellaisen tiedonannon, että keuhkotautikuolleisuus on maanviljelystyöväen keskuudessa, erittäin sen nuorison keskuudessa suurempi kuin yleensä koko maassa. Tällainen tieto oli joku aika sitten m. m. maalaisliiton lehdissä, kuten muissakin. Sitten toinen tieto, mikä maalaisliiton lehdissä joku aika sitten myöskin oli, on, että 40 pros. Suomen nuorukaisista on kykenemättömiä valittaviksi asevelvollisuuttaan täyttämään, ja näin on asianlaita siitä huolimatta, vaikka asevelvollisuuskutsunnoissa ollaan niin tarkkoja, että on paikoin keuhkotautisia ja yksisilmäisiäkin kelpoitettu. Kun näin on asianlaita juuri maalaisliiton lehtien mukaan, niin on käsittämätöntä, kuinka maalaisliittokaan voi olla noin epäjohdonmukainen, että kannattaa tuollaista ehdotusta.

Sanon vielä, että jos nyt todellakin käy niin, että ammattitarkastajain lukua tarvitsee lisätä, kuten maalaisliittolaiset pelkäsivät, niin se ei ymmärtääkseni saa olla eduskunnalle mikään peloittava seikka. Näin on juuri siitä syystä, että eduskunnan on huolehdittava siitä, että sen säätämiä lakeja noudatetaan. Ja kun meillä auliisti ilman riitaa ja kaikkien puolueiden kannattamana on myönnetty ja tultaneen kai edelleenkin myöntämään varoja sellaisiin tarkoituksiin kuin sonninpitoyhdistyksille ja karjantarkastusyhdistyksille j. n. e., niin kyllä kai kannattaa myöskin myöntää varoja kansallisen työvoimamme suojelemiseksi sitäkin suuremmalla syyllä, kun hallitusmuodossamme nimenomaan säädetään, että valtakunnan työvoima on erikoisen suojeluksen alainen. Tahtooko eduskunta tämän hallitusmuotomme pykälän mitättömäksi tekemistä lisätä ja jatkaa? Sitä en luule.

Niin, nämä asiat minä ilmoitin jo suuressa valiokunnassa ja tahdoin ne tässäkin asian selvittämiseksi mainita. Samalla valitan, että näin yksinkertaisesta ja selvästä asiasta on näinkään laajaa keskustelua tarvinnut virittää.

Ed. Pilkka: Minusta on aivan aiheettomasti paisutettu tästä asiasta liian suuri kysymys, varsinkin vasemmiston taholla. Asiantuntija suuressa valiokunnassa vakuutti, että tämä lain muutos vakiinnuttaa vaan nykyisen käytännön. Nämä olivat asiantuntijan sanat suuressa valiokunnassa. Minusta tämä lainmuutos ei ole ollenkaan niin vaarallinen, kuin miksi sitä on seli-

tetty vasemmiston taholta. Tässä pykälässä on uutta ainoastaan se, kun sanotaan: „Jos johonkin toimintaan nähden sellaista vaaraa ei säännönmukaisesti voida katsoa olevan olemassa, ei tarkastusviranomainen ole velvollinen toimittamaan tarkastusta sellaisissa työpaikoissa.'' Tämä on ainoastaan uutta kyseessä olevassa pykälässä. Minusta tämä on aivan paikallaan, ettei ammattientarkastajaa pakoteta käymään joka vuosi sellaisissakin työpaikoissa, joissa mitään näennäistä tapaturmavaaraa ei voi katsoa olevan, ja sellaisia työaloja kyllä löytyy vaikka kuinka paljon. Täällä sekä suuressa valiokunnassa on kyllä huomautettu, että pienilläkin työmailla sattuu tapaturmia, mutta mikään ammattientarkastaja ei niitä voi estää. Minusta tämä laki on niin oleellisesti yhteydessä edellä hyväksytyn lain kanssa, että tämän hylkääminen asettaa myöskin kyseenalaiseksi edellisen lain hyväksymisen.

Ed. Vehkaoja: Täällä ed. Aro huomautti, että puimakoneita voidaan tarkastaa muinakin, kun puintiaikoina. Mutta asianlaita on kuitenkin sillä tavalla, kuten jokainen tietää, että yleensä maaseudulla on puimakoneosuuskuntia, missä puimakone on puolipäivää tai päivän talossa ja siirtyy taas toiseen paikkaan. Mitenkä ammattientarkastaja ilman niiden lisäämistä, ehtii ottaa selvän onko koneet kunnossa vai ei, koska ammattientarkastajan täytyy silloin käydä joka talossa katsomassa, onko tämä kone kunnossa. Jos kone olisi viikon yhdellä omistajalla eikä aina vaihtuisi, niin silloin olisi asia toinen. Ed. Aro huomautti myös siitä, että maaseudulla eräissä tapauksissa voi tapaturma sattua tavallisellakin työmaalla, mutta jos ammattientarkastaja kävisi enempi työmailla ei hänen mielestään näitä vahinkoja tule. Mikäli minä tunnen maaseudun käytännöllistä työtä, niin siellä kyllä voi tapahtua vaikkapa ojankaivuussa tai kuohussa vahinko. Mutta ammattientarkastaja ei voi estää tällaista tapaturmaa, ei ainakaan muulla tavalla kuin ottamalla työaseet pois.

Ed. Eskola: Minä olen kiertänyt usein, kenties kerran vuodessa, kaikki työpaikat sillä alueella, mikä minun toimintapiiriini on kuulunut, ja kyllä minusta tuntuu, että on työpaikkoja, joissa aivan joka vuosi ei tarkastusta tarvitse toimittaa. Sellaisia ovat esim. puhelinkeskukset, pienet kauppapuodit ja useat muut samantapaiset. Mutta näitä vartenhan nykyisessä laissa jo onkin määräys, että tarkastus toimitetaan, „mikäli mahdollista'', ja minä luulen että se on otettu lakiin aivan tarkoituksella juuri tämäntapaisia työpaikkoja varten. Mutta jos nyt hyväksyttäisiin esillä oleva 5 §:n muutos, niin se tietäisi sitä, ettei tarvitsisi toimittaa missään paikassa tarkastusta, elleivät tarkastajat nimenomaan sitä itse haluaisi. Näinollen täytyy jokaisen myöntää, että sittenkin, sanottakoon mitä tahansa, olisi lain huononnus, se olisi perinpohjainen huononnus, ja se tekisi koko lain aivan tarpeettomaksi, jos tämä muutos hyväksyttäisiin.

Mitä tulee ed. Vehkaojan ensimmäisessä puheenvuorossa lausumaan epäilykseen, että ammattientarkastajain lukumäärää täytyisi työturvallisuuslain johdosta lisätä, niin minusta näyttää, että se väite ei voi pitää paikkaansa. Ellen minä nyt aivan väärin tätä asiaa käsitä, niin nyt jo täytyy toimittaa tarkastus, ellei joka ainoassa paikassa, missä puimakoneita on, niin ainakin niissä työpaikoissa, missä ne käyvät konevoimalla. Ja kun nyt on asianlaita tällä tavalla, niin mikä sitten johtaisi siihen tulokseen, että ammattientarkastajain lukumäärää olisi lisättävä, koska samat tehtävät jo kuuluvat ammattientarkastajain tehtäviin ja velvollisuuksiin. Minä muuten pidän naivina sitä väitettä, että puimakoneet olisivat tarkastettavat aina sillä hetkellä, kun ne ovat käynnissä. Eihän sitä voi nytkään suuremmissa kunnissa siten toimittaa, eikä se ole minun käsittääkseni tarpeellistakaan. Minä käsitän asian sillä tavalla, että kun laki kerran laaditaan, niin sitä on myös työnantajain noudatettava vapaaehtoisesti ilman, että joka ainoan kerran pitää olla lainvalvoja sen toteuttamista seuraamassa. Ehkä ed. Vehkaoja ja hänen hengenheimolaisensa ovat sitä mieltä, mutta kyllä me täällä vasemmalla olemme toista mieltä.

Minä, niinkuin sanottu, pidän lain muutosta huononnuksena ja sen vuoksi minä kannatan suuren valiokunnan tekemää ehdotusta, koska siten vakiinnutetaan nykyinen käytäntö, joka suurin piirtein katsoen on tarkoituksenmukainen.

Ed. Huttunen: Jos ed. Pilkka pitää tämän lain muutosehdotuksen niin vähäpä-

töisenä, ettei sillä ole mitään merkitystä, niin minkä vuoksi te niin kiihkeästi ajatte tätä muutosehdotusta, miksei jätetä entistä lakia voimaan? Ette suinkaan te pilkallanne viitsi sitä ajaa. Kyllä kai teillä sittenkin on tarkoitus, mitä varten sitä ajatte. Ja se tarkoitus on huonontaa vielä nyt voimassa olevaa käytäntöä.

Ed. Vehkaoja tahtoi erikoisesti täällä korostaa, että hän on maalaisseutujen ja -asioiden asiantuntija, ja sitä hän kieltämättä on. Mutta jos hän olisi myös kunnallisen ammattientarkastuslain tuntija, niin silloin hän asettuisi samalle kannalle kuin mekin. Mutta valitettavasti tätä viimemainittua hän ei tunne, ja minä kehoittaisin häntä tutustumaan siihen.

Ed. Paasivuori: Tämä laki koskee muita liikkeitä, joissa ei ole ammattivaaroja, tapaturmavaaroja, terveydenvaaroja, joista tässä työturvallisuuslaissa puhutaan. Kaikki muut jätetään lain ulkopuolelle, joita ei tarvitse tarkastaa, jos ei tahdo. Siis lasten ikäraja, sitä seikkaa ei tarvitse tarkastaa, vaikka siellä olisi pikkulapsia, vaikka nelivuotiaita, ei tarvitse myöskään pitää huolta siitä, kuinka monta tuntia päivässä niillä teetetään työtä, mitä laki siitä sanoo, mitä laki määrää lasten ikärajasta, työajasta, yli- ja yötyöstä lapsille. Sehän on kiellettyä lapsilta määrättyyn ikään, samoin nuorilta henkilöiltä. Tarvitseeko näitä asioita ollenkaan tarkastaa vai jätetäänkö ne kokonaan niiden työläisten varaan, jotka ovat työssä, joiden sitten pitäisi tehdä ilmianto työnantajaansa vastaan, josta taas seuraa, että työnantaja erottaa semmoisen työntekijän. Synnyttäjäin suojeluksesta ei tarvitse välittää mitään, otetaanko lapsen synnyttäjä työhön heti, muutaman päivän kuluttua synnytyksestä, vai onko se viikko tai neljä viikkoa, niinkuin laissa sanotaan. Näitä voi olla hyvin paljon tämmöisiä. Oppilasten ikärajat, työsopimukset, ovatko ne kirjalliset ja ovatko ne rekisteröidyt, oppilassopimukset vai eikö ne niitä ole, työsäännöt, ovatko ne lain mukaan tehtyjä vai sisältävätkö ne laittomia ja kohtuuttomia määräyksiä. Nämä kaikki ovat asioita, jotka eivät ole missään tekemisissä työturvallisuuslain kanssa, mutta ammattientarkastuslain kanssa ne ovat. Ellei ole riittävä ja tehokas ammattientarkastus, niin kaikki nämä mainitsemani lait ja säännökset ovat ainoastaan paperilla, mutta ei käytännössä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Lohi ed. Vehkaojan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esityksessä oleva lakiehdotus. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Lohen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 84 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on päättänyt käsittelyn pohjaksi asettaa suuren valiokunnan ehdotuksen.

Suuren valiokunnan ehdotus lakiehdotuksen hylkäämisestä hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Istunto keskeytetään neljännestunniksi.

Täysistunto keskeytetään kello 20,50.

Täysistuntoa jatketaan

kello 21,05.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

---

6) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietin-

nössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty, hallituksen esityksen n:o 28 johdosta laadittu yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelu:

Oikeusministeri Kaila: Kunnioitettava herra puhemies! Suuri valiokunta on tässä asiassa asettunut kokonaan hylkäävälle kannalle ei ainoastaan hallituksen esitykseen nähden, vaan muihinkin asiassa tehtyihin ehdotuksiin nähden. Minulla ei ole oikeutta tehdä ehdotusta siitä, mikä lakiehdotus olisi eduskunnan käsittelyn pohjaksi asetettava, mutta minä toivon, että eduskunta ei tyydy suuren valiokunnan kannanottoon, ja minä pyydän saada perustella tätä käsitystäni seuraavasti.

Suuren valiokunnan hylkäävä kanta on kahdestakin syystä valitettava. Ensinnäkin merkitsee suuren valiokunnan kanta sitä, että valiokunta on katsonut, että huliganisuutta ja rikollisuutta maassamme ei olisi koetettava saada vähenemään ankarammilla rangaistuksilla, ja toiseksi merkitsee valiokunnan kanta vielä sitäkin, että nykyiset olot vankiloissa liika-asutuksineen ja kaikkine sitä seuraavine haittoineen, niin mahdottomia ja kestämättömiä kuin ne ovatkin, saavat edelleen jatkua.

Mitä ensin tulee kysymykseen huliganismin ehkäisemisestä, niin kaikki ovat yksimielisiä kiireellisten toimenpiteitten välttämättömyydestä, mutta kun sellaisia toimenpiteitä yksityiskohdissa esitetään, niin eivät ne milloinkaan mistäkään syystä saa riittävää kannatusta. Tällä välin jatkuvat mieliä järkyttävät raakalaisteot, joiden uhriksi joutuu kuka hyvänsä, joka uskaltaa liikkua ulkosalla. Ei kukaan ole enää varma hengestään kadulla kulkiessaan, mutta tehokkaisiin toimenpiteisiin huliganeja vastaan ei vaan suostuta.

Toinen valitettava asia on, että vaikka maassa on kieltolaki, jota laillisena lakina on noudatettava niin kauan kuin se on voimassa, niin ei sitä seikkaa, että jokin rikos on tehty väkijuomien nauttimisen jälkeen ja vieläpä usein suoranaisesti väkijuomien vaikutuksestakin, tahdota pitää minään rangaistavana tai edes raskauttavanakaan asianhaarana kun jostakin rikoksesta syytetään ja tuomitaan. Kun eräs tätä tarkoittava ehdotus siitä, että kovennettu rangaistus olisi tuomittava rikoksesta, jossa huumausaineiden väärinkäytöllä on osansa tai jonka on tehnyt huliganielämää viettävä henkilö, oli esillä suuren valiokunnan jaostossa, niin ei tämä ehdotus saanut kannatusta. On merkillistä ja oloillemme kuvaavaa, että siis täten ei rikoksen tekemistä päidyttävien juomien vaikutuksen alaisena tahdota pitää minään ihmeenä, mutta että sitävastoin siltä taholta, jolta kieltolakia vastustetaan, on julkisuudessa esitetty sellainen mielipide, että väkijuomien väärinkäyttöä, kuitenkin tarkoin huomaten, vasta kieltolain kumoamisen jälkeen, on pidettävä rikoksena ja sellaisena rangaistava paljon ankaramminkin kuin tähän asti ja että varsinkin on erittäin ankarasti rangaistava rikokset, joitten syynä on ollut väkijuomien väärinkäyttö. Ajatuksenjuoksu tässä on sellainen, että niin kauan kuin laki, kieltolaki on voimassa, saa rankaisematta käyttää, jopa väärinkäyttääkin väkijuomia, mutta kun kieltolakia ei enää ole, niin sitten vasta muuttuu alkoholin nauttiminen tai ainakin väärinkäyttäminen rikolliseksi teoksi.

Mitä sitten tulee rikollisuuden tavattomaan lisääntymiseen ja siitä aiheutuneeseen tilanahtauteen vankiloissa, niin tilastonumerot osoittavat onnetonta kehitystä pahempaan päin. Yhdessä ainoassa viikossa, viime lokakuun 26 päivästä tämän marraskuun 2 päivään, jolta viimeinen vankitilasto on olemassa, on vankiluku noussut 7,672:sta 7,868:aan eli toisin sanoen 196:lla. Ja ennakkotietojen mukaan, joita ei vielä ole tarkistettu, on vankiluku viime viikkona noussut edelleen lähes 200:lla hengellä. Nämä numerot merkitsevät sitä, että jos vankiluku edelleen kasvaa samalla vauhdilla ja samaan suuntaan, niin sellainen uusi suuri vankilarakennus kuin Riihimäen rakenteilla oleva keskusvankila täyttyy kahdessa viikossa ja jos suunta ja vauhti jatkuisi edelleen, niin tarvittaisiin vuodessa 24 sen kokoista vankilaa kuin Riihimäen vankila. Kuitenkin on selvää, ettei keskimääräinen viikottainen vankiluvun lisääntyminen voi olla niin suuri. Vankiluvun todennäköisestä kasvamisesta ensi talvena ja sen aiheuttamasta tilanahtaudesta on tehty seuraavat laskelmat.

Vankiluku oli vuoden 1928, viime vuoden, kuluessa alimmillaan elokuun 25 päivänä

jolloin se oli 6,198, ja nousi vankiluku marraskuun 3 päivään mennessä 6,692:een. Kesästä syksyyn, nimittäin tähän kohtaan syksyllä, jossa nyt elämme, oli lisäys 496 vankia. Viime talven kuluessa kasvoi vankiluku edelleen, niin että se oli korkeimmillaan helmikuun 23 päivänä tänä vuonna, jolloin vankeja oli 7,795 ja lisääntyminen alimmasta määrästä edellisenä vuonna oli siis 1,599 ja syksyllä saavutetusta määrästä 1,103. Tänä vuonna oli vankiluku alimmillaan heinäkuun 20 päivänä, jolloin se oli 6,755 ja marraskuun 2 päivään mennessä se oli noussut, kuten edellä sanottiin, 7,868:aan, eli siis 1,113:lla. Kun vastaava lisäys viime vuonna oli vain 496, niin on vankiluku tänä syksynä lisääntynyt tuntuvasti enemmän kuin kaksinkertaisesti viime vuoden vastaavaan lisäykseen verrattuna. Tästä syksystä talveen mennessä on odotettavissa vähintäänkin yhtä suuri lisäys kuin vastaavana aikana viime vuonna eli siis n. 1,100 vankia, jossa tapauksessa vankiluku helmikuulla olisi 8,968 vankia. Mutta kun taloudellinen pula nykyään on niinkin suuri, kuin se on, niin on itse asiassa melkein varmaa, että lisäys on paljon suurempi. Ja jos se olisi samassa suhteessa viimevuotiseen vastaavaan lisäykseen verrattuna kuin tähänastinenkin lisäys on ollut, eli siis vähintäänkin kaksinkertainen, niin olisi lisäys siis 1,100:n sijaan 2,200, jolloin vankiluku siis nousisi 10,000:een.

Mitä sitten vankitiloihin tulee, niin on niiden määrä tällä haavaa, kun otetaan lukuun myös Riihimäen rakenteella olevan vankilan 200 väliaikaista, käytettävissä olevaa vankitilaa, 1,212 pienempi kuin vankien luku. Mutta todellisuudessa on vankitilojen puute suurempi sen johdosta, että eri vankilajit on lain ja vankeinhoidollisten periaatteiden mukaan pidettävä erillään toisistaan: miehet naisista, tutkintovangit rangaistustaan kärsivistä, kuritushuonevangit muista vangeista, sairaat terveistä, nuoret ja ensikertalaiset paatuneemmista, sotilasrikoksista tuomitut muista rikollisista j. n. e. Tämän huomioonottaen on täytynyt toisinaan sijoittaa 1 hengen selliin jopa 5 tai 6 henkeä. Jos vankiluku nousisi otaksuttuun 10,000 määrään helmikuussa, niin syntyisi puute, vaikkei näitä viimemainittuja lain ja vankeinhoidollisten periaatteiden vaatimuksia otettaisikaan laskelmissa lukuun, 3,300 vankitilasta, joten siis tarvittaisiin normaaliolojen saavuttamiseksi lisäksi kahdeksan 400 hengen vankilaa.

Taloudellinen pula maassamme on nykyään sellainen, että se erikoisesti lisää rikollisuutta, sillä yleensä lisääntyy rikollisuus taloudellisen hyvinvoinnin laskiessa ja päinvastoin, vaikkakin on myönnettävä, että tästä säännöstä on olemassa omituisia poikkeuksiakin. Niinpä m. m. Ruotsissa on rikollisuus viimeisinä vuosina, vuodesta 1926:sta tähän vuoteen asti, säännöllisesti noussut ja päällepäätteeksi noussut yhtä rinnan teollisuuden tuotantoarvon ja teollisuusosakkeiden hinnan nousun kanssa, seikka, minkä Ruotsin vankeinhoitoviranomaiset selittävät, kun Ruotsissa ei ole kieltolakia, jota voitaisiin tehdä syntipukiksi, johtuvan huvitus- ja nautinnonhalun kasvamisesta. Joka tapauksessa lisääntyy vankien luku meillä tästä edelleen huononevien taloudellisten olojen vaikutuksesta. Maamme työttömyystilasto osoittaa paraikaa huomattavaa nousua. Työttömiksi ilmoitettujen luku on noussut neljässä viikossa, lokakuun 5 päivästä marraskuun 2 päivään, työnvälitystoimistojen miesosastoilla 2,087:stä 4,072:een ja naisosastoilla 1,006:sta 1,486:een, kun nousu vastaavana aikana viime vuonna oli miesosastoilla vaan 587:stä 992:een, siis alle neljäsosaan nykyisestä määrästä, ja naisosastoilla 346:sta 608:aan.

Työttömyyden lisäämisestä on odotettavissa ei ainoastaan rikollisuuden lisääntymistä vaan myös niiden henkilöiden luvun lisääntymistä, jotka eivät voi tai tahdo maksaa heille tuomittuja sakkoja rahassa, vaan kärsivät rangaistuksen vankeudella. Vankiloista onkin saapunut tietoja siitä, että niiden henkilöiden luku, jotka haluavat maksaa sakkonsa rahassa päästäkseen vankeutta kärsimästä, on huomattavasti alentunut.

Kun aikaisemmin tässä asiassa käytin puheenvuoroa, vastustin sitä valtiovallan alentumista kaupankäyntiin rikollisten kanssa, jota lakivaliokunnan kanta, jonka mukaan tuomitun suostumuksesta asetettiin riippuvaksi, oliko kovennettua rangaistusta häneen nähden käytettävä vai ei, merkitsi. Samoin vastustin sitä lakivaliokunnan tekemää huononnusta, että hallituksen esityksen toinen pykälä olisi poistettu ja että kovennettua rangaistusta täten ei olisi saatu käyttää törkeämmistä rikoksista eikä huliganismirikoksista. Kummassakin näissä tapauksissa la-

kivaliokunta oli asettunut rikospoliittisesti varsin hylättävälle kannalle ja korjauksen aikaansaaminen tässä suhteessa oli mielestäni niin tärkeä, että kysymys kovennetun rangaistuksen käyttämisen vaikutuksesta tilanahtauden poistamiseen vankiloissa sai jäädä taka-alalle. Tällä välin olen koettanut etsiä kaikkia muita mahdollisia keinoja tilanahtauden poistamiseksi vankiloista. Niinpä on valmistelun ja harkinnan alaisena sellainen muutos sakkorangaistusten täytäntöönpanosta 23 p:nä huhtikuuta 1926 annettuun asetukseen, että näiden rangaistusten täytäntöönpanoaika, paitsi juopumusasioissa, joista on säädetty eri laissa, muutetaan 60 päivästä 1 vuodeksi. Kun sakonsovittajia tämän marraskuun 2 p:nä oli vankiloissamme 2,024 henkeä, mutta juopumuksesta tuomittuja sakonsovittajia oli 1,066 henkeä, niin koskee tämä asetuksen muutos lähes puolta sakonsovittajain koko lukumäärästä. Juopumuksesta tuomittuihin sakonsovittajiin nähden on vastaava muutos aikaansaatava lailla, minkävuoksi esityksen antaminen siitäkin on tarpeen vaatima. Sakkotuomioiden täytäntöönpanoajan pidentäminen ei tietysti sinänsä ehdottomasti vähennä vankeuspäivien lukumäärää, mutta se antaa mahdollisuuden tasoittaa sakonsovittajain luvun eri vuodenajoille ja vähentää siten tilanahtautta sydäntalvella, samalla kuin se tekee monille tuomituille mahdolliseksi työansioillaan saada sakkonsa rahassa maksetuksi. Kuitenkin on myönnettävä, että tällainen toimenpide on rikospoliittiselta kannalta hyvin arveluttava useistakin syistä, joista ei liene syytä tässä yhteydessä tehdä selkoa. Tällaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä on senvuoksi tarkoin harkittava ja toimenpide on joka tapauksessa oleva vain väliaikainen. Edelleen on paraikaa valmisteltavana esitysehdotus sellaisiksi muutoksiksi voimassa olevaan lainsäädäntöön, että sakkoja saa suorittaa säännöllisissä vähittäismaksuerissä sekä että jo useampia sakkoja on tuomittu samalle henkilölle eikä tämä jaksa niitä kaikkia yhtaikaa maksaa, hänelle annetaan mahdollisuus maksaa sakkonsa yksitellen, mikä ei nykyisen lainsäädännön mukaan ole mahdollista. Tätä viimeksimainittua muutosta on pidettävä täysin hyväksyttävänä ja normaalioloissakin voimassa pidettävänä keinona, mitä ei — kuten sanottu — voida sanoa sakkorangaistuksen täytäntöönpanoajan pidentämisestä.

Nämä nyt mainitsemani keinot eivät yleensä tuota valtiolle rahallisia menoja, vaan päinvastoin voivat sekä aiheuttaa valtiolle tuloja kertyvien sakkojen muodossa että myöskin vähentää vankien ylläpitokustannuksia. Eräs keino tilanahtauden poistamiseksi, mutta keino, joka aiheuttaa jonkin verran kustannuksia valtiolle, on se, että vangeille, joista suurelle osalle nykyään ei työhuoneiden puutteen ja vankiloiden liikaasutuksen vuoksi voida järjestää työtä, hankitaan ulkotyötä, josta vankeinhoitolaitoksella jo on edullisia kokemuksia. Oikeusministeriö on senvuoksi kääntynyt kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön puoleen tiedustelulla, eikö vangeille voitaisi järjestää erinäisiä ulkotöitä, ja onkin saatu myönteinen vastaus, että erinäisiin töihin voitaisiin sijoittaa noin 900 vankia, mutta näiden töiden järjestäminen edellyttää, että eduskunta myöntää siihen tarvittavat varat. Mutta on todennäköistä ja jokseenkin varmaakin, etteivät edes kaikki nämä toimenpiteet yhdessäkään riitä tilanahtauden poistamiseksi vankiloista. Hyväksymällä hallituksen esityksen kokonaisuudessaan ja siis myöskin vankeusajan lyhentämisen, jos kovennettua rangaistusta käytetään, saavutettaisiin, kuten esityksen perusteluissa on laskettu, vielä n. 1,500 vankitilan säästö. Ellei lakiehdotusta hyväksytä, on jotenkin varmaa, etteivät kaikki muut edellä mainitsemani toimenpiteet yhdessäkään tuota sitä helpotusta vankiloihin, joka ehdottomasti on aikaansaatava, jotta vankilat eivät muodostuisi sellaisiksi rikollisuuden korkeakouluiksi, josta niitä jo nyt moititaan. Siinä tapauksessa on jälellä enää vain uusien vankiloiden rakentaminen, ellei tahdota ryhtyä sellaisiin epätoivoisiin keinoihin, kuin vankien sijoittamiseen työhuoneisiin ja siis vastaavan työnteon lakkauttamiseen ja siitä johtuvaan muuhun kurjuuteen, tai sitten väliaikaisten parakkien rakentamiseen.

Ainoa epäilys vesileipärangaistuksen käytäntöönottoon nähden ja samalla se syy, joka on aiheuttanut hallituksen esityksen hylkäämisen suuressa valiokunnassa, on tietysti se, että tämä rangaistus hylkääjien mielestä on epähumaaninen, keskiaikainen, jopa suorastaan, niinkuin on väitetty, kidutusrangaistus. Minun täytyy sanoa, että senverran tässä mielipiteessä on perää, ettei suinkaan monikaan ole tähän rangaistuskeinoon ihastunut, eikä halua sen toteuttamista sen itsensä vuoksi, vaan ainoastaan keinona

suuremman pahan poistamiseksi, rikollisuuden vähentämiseksi. Mutta se täytyy sanoa ja myöntää, ettei vesileipärangaistus kuitenkaan ole siinä muodossa, kuin sitä nyt ehdotetaan käytettäväksi, kidutusta, kuten se on voinut jossakin määrin olla ennen, kun se oli toisella tavalla järjestetty, kun veden ja leivän lisäksi ei sallittu annettavan ruumiin toiminnalle välttämätöntä suolaa, eivätkä terveydenhoitotakeetkaan olleet sellaiset kuin ne nyt ovat. Vesileipärangaistus on niin järjestettynä kuin on ehdotettu ainoastaan epämukavuus, toisin kuin esim. kovan makuusijan käyttäminen, jonka tarkoituksena on huonontaa unta ja joka vaikuttaa haitallisesti vangin terveyteen.

Vesileipärangaistuksen käytäntöönottaminen on tarpeellista, paitsi sen vuoksi, että sen avulla välittömästi vähennetään tilanahtautta vankiloissa, myöskin sen vuoksi, ettei ihmisiä suorastaan houkuteltaisi tekemään rikoksia siinä tarkoituksessa, että he siten pääsisivät valtion täysihoitoon, useinkin paljon paremmalle ruualle kuin mitä he itse varsinkin työttömyysaikoina jaksavat hankkia. Erityisesti ei työväestön taholta ole mitään syytä koettaa estää ankaramman rangaistuksen kohtaamasta niitä henkilöitä, jotka kohdistavat rikoksensa juuri yhteiskunnan kovempiosaista ja erikoisemman suojelun tarpeessa olevaa väestön osaa vastaan. Varsinkin pahoinpitelyrikokset kohdistuvat enimmäkseen juuri maa- tai tehdastyöväkeä vastaan, tosiasia, minkä jokainen oikeusasioiden kanssa tekemisiin joutunut henkilö on voinut todeta. Rikollisen suosiminen tai helliminen syyttömäin kustannuksella ei suinkaan ole mitään vapaamielisyyttä. Tilanne on nyt sellainen, että on syntynyt kysymys siitä, kenen on kustannettava rikoksen seuraukset, rikollisenko, vai syyttömän. Ja rohkenen lausua sen toivomuksen, ettei eduskunta määrää kustannuksia syyttömäin ja jo nykyisellääkin liian ankarasti rasitettujen veronmaksajain kannettavaksi. Oikeusministeriön vankeinhoitoasiainosaston tekemäin laskelmain mukaan tarvitaan rakennuskustannuksiin, jos helpotusta tilanteeseen ei aikaansaada, jo tänä vuonna 3,300,000 markkaa ja vankien ylläpitokustannuksiin lisäksi 1,734,000 markkaa sekä ensi vuonna rakennuskustannuksiin 3,500,000 markkaa ja vankien ylläpitokustannuksiin 5,240,000 markkaa, eli siis molempina vuosina yhteensä 13,774,000 markkaa.

Loppulausuntonani pyydän saada esittää, että alkavana talvena siis tarvitaan todennäköisesti ehkäpä 3,300 vankitilaa yli normaalimäärän, ja että 2,400 näistä vankitiloista voitaisiin saada siten, että jos hallituksen esitys ja siinä oleva 1 § hyväksytään, saadaan laskelmien mukaan vapaaksi 1,500 vankitilaa, ja jos eduskunta myöntää varat eräiden ulkotöiden suorittamiseen, saadaan lisäksi 900 vankitilaa. Puuttuvat 900 tilaa pitäisi vielä voida saada siten, että jos hallituksen esitys ja myös sen 2 § hyväksytään, sekä lisäksi ryhdytään niihin muihin toimenpiteisiin, joista edellä olen maininnut, mutta joista ei voida etukäteen tehdä täsmällisiä laskelmia, niin saataneen nämä mainitsemani 900 tilaa. Tämän lisäksi on kuitenkin muistettava, että melkein kaikki nämä muutkin toimenpiteet, joista on ollut puhe, vaativat eduskunnan myötävaikutusta ja useat niistä lainsäädäntömenettelyä, joten on varsin epävarmaa, ennättääkö eduskunta niitä budjetin käsittelyn vuoksi saada enää tällä istuntokaudella päätökseen. Ja ellei helpotusta saada, kasvaa siinä tapauksessa vankiluku helmikuuhun mennessä arveluttavasti. Tästä näkyy, miten tärkeätä on, että epäilykset, joita useistakin syistä on olemassa ja voi olla olemassa lakiehdotusta vastaan, että näiden epäilysten annetaan tällä kertaa väistyä.

Ed. Sahlstein: Minä olin jo tilaisuudessa tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä lausumaan käsitykseni tämän lain tarpeellisuudesta. Minä huomautin silloin aivan samoista seikoista, joista herra oikeusministeri täällä juuri ikään on puhunut. Meillä on rangaistuslaitoksissamme nykyisin vallitsevana sietämätön tilanahtaus. Herra oikeusministeri on täällä äsken yksityiskohtaisesti selvittänyt, millaisiin vaikeuksiin ollaan joutumassa, ellei tätä lakiehdotusta hyväksytä. Myöskin taloudellisia näkökohtia silmälläpitäen on välttämätöntä, että ryhdytään toimenpiteisiin rangaistusten täytäntöönpanon saamiseksi nopeaksi. Vankilaolot tuottavat nykyään valtiolle menoja, jotka nousevat 75 milj. markkaan, ehkä jo koko joukon tämän ylitse. Ja myöskin on laskettu, että se säästö, joka voidaan valtiolle saada syntymään, jos vesileipärangais-

tus otetaan käytäntöön, nousee nykyoloissa vuosittain noin 10 milj. markkaan. Lisäksi tulee vielä se kasvattava ja parantava vaikutus, mikä ehdottomasti tällaisella rangaistuksella kovennettuna tulee olemaan. Nämä kolme pääsyytä olivat ne, jotka aiheuttivat minun lakivaliokunnassa asettumaan sille kannalle, että hallituksen esitys pääkohdissaan olisi hyväksyttävä. Suuri valiokunta on nyt kuitenkin tullut päinvastaiseen tulokseen ja ehdottaa lain hylkäämistä. Täällä on usealta taholta väitetty, että tämä rangaistuslaji on vanhanaikainen ja nykyoloihin soveltumaton. Minä tahtoisin kuitenkin tähän huomauttaa, että vesileipärangaistusta meidän nykyäänkin voimassaolevan rikoslain mukaan voidaan käyttää. Rikoslain 2 luvun 13 §:ssä määrätään, että rangaistusvanki, rikoksista vankilassa, voidaan äärimmäisissä ja vaikeimmissa tapauksissa tuomita vesileipävankeuteen aina 20 päivään saakka, ja niinikään rikoslain voimaanpanoasetuksen 41 §:ssä annetaan jo vankilaviranomaisille oikeus käyttää vesileipärangaistusta korkeintaan 4 päivän aikana. Tämä rangaistuslaji ei siis ole poistettu meidän rangaistusten systeemistä, vaan se on edelleen tallella, ja nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus tarkoittaa siis vain vanhan käytön laajentamista. Minä olenkin sentähden sitä mieltä, että hallituksen esitys olisi tässä asiassa asetettava käsittelyn pohjaksi, ja pyydänkin sentähden, herra puhemies, ehdottaa tällaista toimenpidettä.

Ed. Komu: Tämä kysymyksessäoleva asia, nimittäin rangaistusten koventaminen, on pyöriskellyt täällä oikealla istuvien edustajien päissä, niinkuin Turpeisen päässä kirvesvarren mallin sanotaan kierrelleen, jo useita vuosia. Yksityisten edustajain taholta on tehty aloitteita eduskunnassa ja anottu hallitukselta toimenpidettä, johonka se vuoden 1928 valtiopäiväin aikana sitten ryhtyi. Tämä asia ei kuitenkaan ole edistynyt ollenkaan. Ei ole siis, lukuunottamatta ed. Sahlsteinin mainitsemia tapauksia, voitu rangaistuksia lain mukaan koventaa. Mikäli niitä on tapahtunut, sen ovat tehneet asianomaiset vankeinhoitoviranomaiset omalla vastuullaan, kuten sanomalehdissä muutama päivä sitten kerrottiin Konnunsuolta karanneeseen vankiin nähden tunnetulla seurauksella tehdyn. Kuten muistetaan, eduskunnan hajoittamisen vuoksi viime keväänä jäi tämän asian käsittely kesken, ja asia on siis niinkuin noidutussa ympyrässä kiertänyt. Ensiksi lakivaliokunta antoi viime keväänä mietinnön siitä, joka oli aivan samansuuntainen kuin tänä vuonnakin annettu mietintö, rakentaen sen tälle vapaaehtoisuuden pohjalle. Mutta viime keväänäkin asia suuressa valiokunnassa sai uuden käänteen. Nyt olisi luullut, että kun hallitus ei jättänyt sydämeltään tuota asiaa pois, että se olisi edes tämän lakivaliokunnan viime keväänä omaksuman kannan ottanut esitykseensä, mutta sitä se ei tehnyt. Todennäköisesti se johtui siitä, että edistysmielisen hallituksen oikeusministeri, joka on tunnetusti herttainen persoona, oli lojaalinen maalaisliittolaisen aikaisemman hallituksen oikeusministeriä kohtaan eikä poikennut siltä linjalta, jota tämä oli noudattanut. Mutta kun nyt se hallitus, joka tämän kyseellisen esityksen antoi, joutui matkasauvansa jättämään ja tuli taas uusi hallitus, olin minä lakivaliokunnassa asiaa käsiteltäessä sitä mieltä, että olisi ollut kuultava nykyistä herra oikeusministeriä asiantuntijana, oliko hän vielä tämän esityksen takana, mutta minä en saanut sille esitykselleni riittävää kannatusta ja niin täytyi minun olla epätietoisuudessa siihen saakka kun nyt asia tuli eduskuntaan käsiteltäväksi. Mutta nyt minä olen saanut tietää tämän herra oikeusministerin kannan, ja se ei poikkea aikaisempien oikeusministerien kannasta ollenkaan. Hän on ollut mitä innokkain vesileipävankeuden puoltaja. Nyt tuntui hänen viimeisestä lausunnostaan, niinkuin hän olisi hiukan jo perääntynyt siltä kannalta, millä hän on ollut asiaa suuren valiokunnan jaostossa käsiteltäessä. Minä olen nyt vain epätietoinen siitä seikasta, onko herra oikeusministerin kanta vain maalaisliittolaisen hallituksen kanta, vai onko se myöskin sen puolueen kanta, jonka edustajaehdokas herra oikeusministeri kesällä suoritetuissa vaaleissa oli. Se olisi hauskaa tietää, ja luulen, että muutkin edustajat haluaisivat sen tietää. (Oikealta: Työväen valitsijain kanta!) Se ei ole työväen valitsijain kanta.

Mitä sitten tulee itse asiaan, jonka johdosta tämä esitys on päivänvalon nähnyt useita kertoja, nimittäin yltyvän rikollisuuden poistamiseen, niin minä olen varmasti siinä hyvien voimien yhteisrintamassa, jota herra oikeusministeri aikaisemmin täällä toivoi. Ikävää vain on, että me emme voi kei-

noissa sopia. Minä luulisin, että se johtuu siitä, että tällä puolella rintamaa, jossa minä olen, katsellaan myöskin rikollisuuden alkusyitä ja vedetään johtopäätöksiä vasta sen perästä, kun sensijaan sillä puolella, jossa herra oikeusministerillä on kunnia olla, tuijotetaan vain niiden seurauksiin. Senvuoksi me emme olekaan päässeet tässä asiassa eteenpäin enkä luule nytkään yhteisymmärrykseen päästävän, ei ainakaan tämän lakiesityksen pohjalla. Ei ole kyllä ensi kerran, kun meidän taholtamme on huomautettu oikeistolle, missä me luulisimme olevan yltyvän rikollisuuden syiden, mutta sitä ei ole otettu kuuleviin korviin. Onhan tuotu tältä paikalta esille useat kerrat se seikka, että kun toinen puoli kansasta on kiireestä hampaisiin asti aseistettu ja noita aseita laillistettujen kaartien taholta jaetaan holtittomasti, ottamatta huomioon edes sitä seikkaa, onko aseen saajalla minkäänlaista käsitystä tuon aseen vaarallisuudesta, ja kun samanaikaisesti toiselle puolelle kansaa ei anneta aseenkanto-oikeutta edes siinäkään tapauksessa, että se mahdollisesti noita huligaaneja vastaan tarvitsisi joskus pimeässä kulkiessaan asetta käyttää, niin ei tämä seikka suinkaan ole ollut omiansa kasvattamaan lainkuuliaista mieltä. Se on johtanut minun nähdäkseni siihen, että on alettu hankkia aseita, ampuma-aseitakin, laitonta tietä. Ja niitä alkaa olla joka huligaanilla taskussaan, kun sensijaan nytkin sellainen henkilö, joka paljon matkustelee ja mahdollisesti joskus joutuisi, kuten sanottu, kysymyksen eteen, että pitäisi olla kättä pitempää, se ei saa aseenkantolupaa. Minä luulen, että tuskin herra puolustusministeri aseenkantolupaa nytkään minulle suosittelisi, tähän asti en ole sitä saanut. Jos herra oikeusministeri saisi tämän herra puolustusministerin ja hallituksen toimituttamaan tutkimuksen siitä, minkäverran huliganismia yleensä edellä mainitsemani seikat, joita ei ensi kertaa täällä mainita, aiheuttavat, niin minä luulen, että me olisimme paljon lähempänä sitä hyvien voimien yhteisrintamaa. Mutta sitä minä en jaksa uskoa kyllä, että nytkään tuohon tutkimustoimenpiteeseen ryhdyttäisiin.

Kyllä huligaanisuuden syitä tietysti on muitakin. Minä en lähde niitä tässä yksityiskohtaisesti esittelemään, ne ovat niin useaan kertaan tuotu esille, etten eduskunnan kallista aikaa niiden takia lähde kuluttamaan. Mutta tärkeätä kuitenkin kaikissa tapauksissa on, jos tehokkaasti aiotaan huligaaneja vastaan taistella, että myöskin siellä toisella puolella otetaan nuo syyt laajemmalti huomioon, kuin mitä ne ovat tähän tullessa otetut.

Mitä tulee tähän kysymyksessä olevaan lakiesitykseen, jota herra oikeusministeri yhtenä keinona nytkin lämpimästi suositteli huliganismia vastaan taistellessa, niin olemme me sosialidemokraatit lakivaliokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa ehdottaneet esityksen hylättäväksi, ja nyt on suuri valiokuntakin samaan tulokseen tullut. Olemme perustelleet käsityskantaamme seikoilla, jotka tuntuivat olleen ja olevan herra oikeusministerinkin tiedossa. Pidämme nimittäin tuollaista rangaistusmuotoa epäinhimillisenä, koska se on ruumiinrangaistuksen luontoista ja siis nykyiseen oikeuskäsitykseen sopimatonta. Meidän käsityksemme mukaanhan nykyinen oikeuskäsitys vankeinhoidollisella alalla edellyttäisi sitä, että rangaistuksella täytyisi olla samalla kasvattava kuin rankaisevakin vaikutus. Minkälaista kasvatustyötä on tämän lakiesityksen sovelluttaminen vankeihin? Vangille annetaan hiukan leipää, vettä ja hyvin vähän suoloja ja työtä häneltä voidaan vaatia yhtä paljon kuin vangilta, joka saa täyden vankimuonan. Tosin lakiesityksessä sanotaan, että tuota työvelvollisuutta voidaan lieventää. Sitä ei poisteta kuitenkaan, ja minä olen vakuutettu, että useat vankilaviranomaiset eivät varmaankaan tulisi antamaan tätä lievennystä, mikäli siihen ei ole aivan pakkoa. Sitäpaitsi tämä laki hyväksyttynä antaisi vankilaviranomaisille mahdollisimman suuren oikeuden mielivallan harjoittamiseen. Onhan hyvin vaikea kenenkään sivullisen puuttua asiaan, joka tapahtuu vankilamuurien sisäpuolella. Mikäli niihin asioihin voidaan joskus puuttua, niin se on myöhäistä. Jos perästäpäin annetaan vankilaviranomaiselle muistutus tai ehkä rangaistaan vähän enemmänkin, niin eihän se asiaa paranna. — Vääryys on tapahtunut. Me sosialidemokraatit emme siis pidä ollenkaan onnistuneena tapaa, mitä hallitus tämän lakiesityksen muodossa huliganismin hävittämiseksi ja vastustamiseksi esittää. Kun, kuten jo äsken mainitsin, minä haluan siihen hyvien voimien yhteisrintamaan tulla herra

oikeusministerin kanssa huligaaneja vastaan taistellessa, on hänellä täysi syy kysyä, mitä keinoja minä suosittelisin esityksen tilalle. Minusta tuntui, kuullessani äsken herra oikeusministerin esittämiä keinoja, että niissä muutamia saattaisi olla kysymykseentulevia. Mutta minä olen jo lakivaliokunnassa asiaa käsiteltäessä tuonut esille yhden uuden idean, jonka minä pyydän saada sulkea herra oikeusministerin ja koko hallituksen tietoon ja huomioon.

Kun nyt te katsotte voitavan lähteä siitä, että vangeille voidaan antaa vain vähän vettä ja leipää ja hiukan suoloja ja teettää heillä töitä, minun nähdäkseni tämä oikeusperiaatteiden loukkaus, mikä tässä tapahtuisi, olisi lievempi, jos vangille annettaisiin täydellinen muona ja vaadittaisiin siltä vaikka vähän enemmän työtä, ja että tuo paikka, missä häneltä työtä vaadittaisiin, olisi jonkinlainen epämiellyttävä paikka, joku Suomen Siperia, joksika minä suosittelisin, nimenomaan huligaaneista puheen ollen, Petsamoa. Eiköhän hallitus löytäisi jotakin paikkaa sinne, jossa jotakin hyödyllistä työtä voitaisiin järjestää. Minä luulisin, että se huligaani, joka Helsingissä pitää pahaa metakkaa, ei lähtisi sinne Petsamoon oikein hevillä, hän miettisi, ennenkuin sinne lähtisi, tekisikö rikoksen — jos tuollainen huligaani ollenkaan mitään miettii (Eduskunnasta: Solovetski!). Olkoon Solovetski, mutta eivät ne venäläiset huoli meiltä vankeja sinne, siellä on kansaa tarpeeksi. Kyllä Petsamon maa on kylliksi kaukana ihmisistä ja voidaan sinne luullakseni jonkunlainen vankilasiirtola nimenomaan näitä törkeitä rikoksellisia varten perustaa.

Kun minä siis kehoittaisin hallitusta ottamaan tämän vankisiirtola-ajatuksen huomioonsa — niitähän on meillä jo muita siirtoloita rikollisia varten, mutta tämä olisi törkeitä rikollisia varten — niin minä samanaikaisesti rohkenisin odottaa, että ne tutkimukset yhteiskunnallisissa oloissa pantaisiin toimeen, joilla selvitettäisiin, mitkä syyt puolelta ja toiselta ovat yltyvään rikollisuuteen olleet vaikuttamassa. En minä usko herra oikeusministerin vakuutteluista huolimattakaan, että tilanne niin tukalaksi tulee, kuin sitä täällä yritetään kuvata. Kyllä jotakin asian auttamiseksi voidaan tehdä siihen mennessä kuin jollakin muulla tavalla, lainsäädännöllistä tietä tai hallinnollista tietä, tätä vankitulvaa ryhdytään vähentämään.

Suuri valiokunta on tullut kyseenalaiseen hallituksen esitykseen nähden oikealle kannalle. Minä toivon, että eduskunta sen myöskin hyväksyy. Tämä olisi minun käsittääkseni ohje hallitukselle, että se ei vastaisuudessa erehtyisi liian yksipuolisiin toimenpiteisiin rikollisuuttakaan vastustaessaan, vaan etsisi myös toiselta puolen rikollisuuden syitä ja niitäkin poistamalla yrittäisi rikollisuutta vastustaa.

Ed. Lohi: Tämä kysymys, joka meillä tällä kertaa on esillä, on niin vakava kysymys, että epäilemättä tämän kysymyksen edessä jokainen tunnollinen kansanedustaja samoin kuin jokainen muu kunnon kansalainen joutuu hyvin raskaisiin ajatuksiin. Se rikollisuuden ääretön kasvaminen, mikä on huomattavissa viime vuosilta ja joka näyttää yhä jatkuvasti lisääntyvän, se alkaa olla jo niissä rajoissa, että jokainen joutuu ikäänkuin hätäilemään, mihin me olemme menossa ja mitä tietä päästään todella pois tästä onnettomuudesta. Kun tilanne alkaa käydä sellaiseksi, että meillä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta enää sijoittaa kaikkia tuomittuja rikollisia sillä tavalla, että rangaistuslaitokset voisivat todella muodostua kasvatuslaitoksiksi siinä merkityksessä, kuin nykyinen humaaninen maailmankatsomus rikollisen parantamiseksi tarkoittaa, vaan että vankilat täytyy niin ylenmääräisesti asuttaa, että täytyy kaikenlaiset vangit panna sekaisin, joten vankilat muodostuvat suorastaan rikollisuuden korkeakouluiksi, niin silloin joudutaan ajattelemaan monta tietä, mihin toimenpiteisiin tässä olisi ryhdyttävä. Mutta epäilemättä tällainen asiantila kääntää huomion myöskin tutkimaan rikollisuuden syitä, niinkuin edellinen puhuja tässä huomautti, ja näitä rikollisuuden syitä tutkiessaan voipi yksi ja toinen tulla erilaisiin tuloksiin.

Se seikka, että kasvavan rikollisuuden pääasiallisena syynä olisivat vallitsevat yhteiskuntolot, — minä ainakin olen sitä mieltä, että se syy on suuressa määrin liioiteltu. Jos me katsomme niiden rikosten laatua, jotka nyt niin suuressa määrin rehoittavat — suurin osa rikoksiahan tapahtuu luvattoman väkijuomakaupan, valmistuksen ja käytön alalla ja niiden vaikutuksesta sitten väkivaltarikokset ovat yleisem-

mät, — niin minun on vaikea käsittää, että yhteiskunnalliset olot tähän välittömästi veisivät. (Ed. Ikola: Kieltolaki!) Minä tunnustan sen, että jos yhteiskunnalliset olot ovat kovin kurjat, niin esim. omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin niinkuin näpistelyyn ja joissakin tapauksissa varkauteen, on omansa johtamaan toivoton tila, johon henkilö voi joutua hädän ja puutteen aikana, mutta hätä ja puute ei aja puukko kädessä heilumaan, toisia ihmisiä puukottamaan ja tappamaan.

Kun minä olen joutunut harkitsemaan ja tutkimaan näitä rikollisuuden syitä, niin minä olen ollut löytävinäni myöskin toisenlaisia syitä. Niin kaunista, niin oikeaa ja tarkoituksenmukaista kuin onkin sellainen vapauden ihanne, johon ihmiset yleensä pyrkivät, täydellinen sanan, nautinnon ja kaiken vapaus, niin se vapaus, johon meillä oikeastaan on päästy, on minun nähdäkseni johtanut toiselta puolen myöskin sellaiseen vallattomuuteen, että se on omansa kansalaisten moraalia suorastaan alaspäin viemään. Esim. julkisen sanan avulla meidän maassamme on meidän itsenäisyytemme aikanakin, tänä vapauden aikana, vapaata sanaa minun käsittääkseni paljon väärinkäytetty. Sen avulla on suorastaan monissa tapauksissa ihmissieluista koetettu riistää kaikki, mikä on korkeata, jaloa, oikeata ja pyhää, saada ihmisiltä riisutuksi kaikki tuommoiset korkeammat, jalommat ihanteet, pelkkä katkera viha koko yhteiskuntaa kohtaan tilalle asetetaan, kasvatetaan ihmiset suorastaan pedoiksi, jotka olisivat valmiit hyökkäämään kaikkia muita ihmisiä vastaan. Tällainen kasvatus, joka eräillä tahoilla vapaassa sanassa esiintyy, ei ole jättämättä vaikutustaan heikkoihin luonteisiin. He käsittävät nykyisen yhteiskunnan sellaiseksi, että tässä ei enää yksilö ole ollenkaan vastuunalainen teoistaan. Yhteiskunnan tiliin, tuon pahan yhteiskunnan tiliin, saa tehdä vaikka minkälaisia rikoksia. Se ei ole yksilön syy, mutta se on tämän kurjan yhteiskunnan syy. Eikö tällaisen käsityksen istuttaminen kansakunnan jäseniin ole omansa vaikuttamaan siihen, että rikollisuus muuttuu hiljoilleen luvalliseksi, toiseksi luonnoksi ihmiselle?

Toiselta puolen minun täytyy kuitenkin valittaen todeta, että myöskin niissä piireissä, jotka tunnustavat itsensä yhteiskuntaa säilyttäväksi kansanainekseksi, vapaata sanaa on käytetty hyvin paljon sillä tavalla, että kansaneduskunnan säätämiä, laillisesti voimassa olevia lakeja vastaan suorastaan ikäänkuin tarkoituksellisesti provosoidaan yleinen mielipide, esim. kieltolain rikkoja saa sellaisen sädekehän, että se on tämän nykyisen yhteiskuntajärjestelmän uhri, joka joutuu kiinni tällaisista rötöksistä ja pidetään, että rikollisuuden syynä ovat valtiovallan säätämät lait ja että jos jotkut sellaiset lait, jotka yhteiskunta suojakseen on laatinut, poistettaisiin, silloin olisi kaikki vanhurskaus täytetty, silloin vankilat tyhjenisivät. Minä myönnän, että keino kyllä on tepsivä. Jos esim. rikoslaki kumotaan, niin kyllä vankilat tyhjenevät, mutta paraneeko ihmisten elämä sillä, se on toinen asia.

Mitä sitten tulee rikollisuuden estämiseen niillä keinoilla, jotka jokaisessa laillisesti järjestetyssä yhteiskunnassa ovat nykyaikanakin ominaisia, nimittäin, että koetetaan eristämällä rikolliset vapaitten ihmisten joukosta saada, sanoisinko „kärsimään rangaistusta" niin kuin se vanha sana kuuluu, tai nykyaikaisessa mielessä eristää siinä mielessä, että vangit saadaan k a s v a t e t u k s i paremmiksi kansalaisiksi, minä olen täydellisesti sitä mieltä, että rikollisten joukossa on paljon sellaisia aineksia, joihin tällä tavalla eristettyinä, ikävään asemaan joutuneina, jos nimittäin vankilaolot ovat normaaliset ja kasvatuskeinot siellä sellaiset, kuin niitten pitäisi olla, sillä on ehdottomasti hyvä vaikutuksensa. Siellä joutuu ihminen paremmin tiliä tekemään oman elämänsä kanssa ja silloin kun se saa hyvää opetusta ja kasvatusta, moni voi palata siinä mielessä, että hän ei halua enää rikosten tielle lähteä. Mutta kyllä toiselta puolen on selvää, että nykyaikanakin löytyy paljon rikollisia, niin paatuneita huligaaneja, joihin eivät mitkään humaaniset kasvatuskeinot tepsi, että rikoksen seuraamuksena täytyisi olla ehdottomasti rangaistus, jonka todella rikollinen pitää rangaistuksena, muu ei estä uudelleen rikokseen ryhtymästä. Jos me tässä humaanisuudessa menemme niin pitkälle, että vankilaolot koetetaan järjestää mahdollisimman hyviksi, on niin raakoja luonteita, niin paatuneita yksilöitä, että tämä johtaa suorastaan siihen, jota minä luulen, on meilläkin havaittavissa, että sellaiset rikolliset ainekset, yhteiskunnan hyl-

kiöt, jotka eivät tahdo kunnollisina kansalaisina toimeentulostaan huolehtia, he tahallisesti tekevät rikoksia, päästäkseen tällä tavoin valtion täysihoitoon. Sellaisia on ilmeisesti nytkin jo havaittavissa; onhan tapahtunut sellaistakin, että joku on väärällä passilla koettanut päästä vankilaan.

Minä tahtoisin sanoa, että tämä kysymys on mielestäni sellainen, että tämä ei ole minkään puolueen puoluekysymys, tämä ei ole minkään kansanluokan luokkakysymys, tämä on kysymys, jossa meidän kaikkien, yhteiskunnan ja kansakunnan parasta harrastavien, pitäisi voida löytää ne periaatteet, joilla koetettaisiin tätä onnetonta tilannetta korjata. Nythän meillä ollaan siinä onnettomassa asemassa, että näyttää siltä, että me rikollisuuden kanssa suorastaan hukumme siihen tulvaan, mikä vankiloihin tulee, ja että meidän on mahdotonta nykyoloissa saada vankiloita niin paljon, että vankilat saataisiin todella kasvatuslaitoksiksi. Ja silloin minun mielestäni, päinvastoin kuin edellisen puhujan mielestä, meidän pitäisi nyt yhtyä siihen, että koetetaan näille pahimmille huligaaneille myös kovennettua rangaistusta antaa. Jos tämä ei näyttäisi johtavan toivottuihin tuloksiin, voitaisiin myöskin siitä luopua. Mutta kaikessa tapauksessa tilanne on tällä hetkellä sellainen, että eduskunnan velvollisuus on jotain tehdä. Koko maassa, kaikkialla huolestuneina kaikki kansalaiset kysyvät: Mihin ollaan menossa, mitä kansaneduskunta aikoo tehdä? Minä luin nimenomaan tänä päivänä yhden sydäntäsärkevän kirjeen yhdeltä huolestuneelta äidiltä, joka oli luettavana Sosialidemokraatissa. Tällaisia kansalaisia on äärettömän paljon, jotka odottavat, eikö eduskunta jotain voi tehdä sen surkeuden poistamiseksi, missä me nyt olemme. Ja kun minä olen vakuutettu, että se keino, jota hallitus esityksessään esitti, on yksi niitä keinoja, joilla voitaisiin tätä rikollisuuden tulvaa ehkäistä ja vankiloiden asutusta vähentää, niin minä yhdyn kannattamaan ed. Sahlsteinin ehdotusta, että tämä hallituksen esitys pannaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Salo: Hallituksen esitys laiksi vapausrangaistusten koventamisesta on suuressa valiokunnassa jo saanut sen kohtalon, minkä se erinomaisen hyvin ansaitsee. Olisi ollut parasta, että hautajaiset täällä eduskunnassa olisi järjestetty hyvin hiljaisiksi. Mutta kun täällä nyt herra oikeusministeri etukädessä ja muut seuraten hänen esimerkkiään ovat ruvenneet pitämään puheita tämän lakiesityksen kaivamiseksi jälleen esille, niin lienee syytä sen lisäksi, mitä täällä jo aikaisemmin on esitetty ja sen lisäksi, mitä ed. Komu lausui, sanoa muutama sana.

Hallituksen esitys lähtee minun mielestäni miltei kokonaan siitä näkökulmasta, että yhä kasvavan rikollisuuden syynä ovat rangaistukset. Siis että seuraamus on syy. Rangaistukset ovat muka niin lievät, etteivät ne pelota ketään, vaan että suorastaan pyritään vankiloihin rangaistusten tehottomuuden takia. Minun mielestäni tämä on niin lyhytnäköinen ja vanhanaikainen käsitys rikollisuuden syistä, ettei tarvitse suinkaan sanoja tuhlata sen kumoamiseksi. Rikollisuuden todelliset syyt ne ovat itse yhteiskunnassa ja niissä olosuhteissa, joissa ihmiset kasvavat ja elävät. Rikollisuuden yhteiskunnallisina tekijöinä luettelevat kaikki porvarillisetkin kriminaalisosiologit etukädessä taloudelliset ja poliittiset olot, kasvatuksen, tavat, alkoholismin j. n. e. Minä pyytäisin vesileipärangaistuksen lämpimille puoltajille, etukädessä ed. Lohelle, suositella tutustumista johonkin, vaikkapa vain porvarillisenkin kriminaalisosiologin kirjoittamiin teoksiin. Se olisi erinomaisen hyödyllistä. Jos se olisi liian raskastajuista ja vaikeasti käsitettävää, niin maalaisliittolaiset voisivat useampaan kertaan lukea sen lausunnon, jonka heidän entinen edustajansa tuomari Aaltio esitti viime valtiopäivillä samanlaisen lakiesityksen ollessa silloin käsiteltävänä.

Ed. Aaltio sanoi m. m.: „Toisena rikollisuuteen vaikuttavana seikkana mainitsen taloudelliset olot. Mitä huonommat ne ovat, sitä helpommin joutuu ihminen rikollisuuteen ja maassamme eivät taloudelliset olot suinkaan ole paraat mahdolliset.'' Hallituskin tulee lakiesityksensä perusteluissa ehkäpä aivan vahingossa tunnustaneeksi huonojen taloudellisten olojen vaikutuksen rikollisuuden lisääjänä. Esityksen perusteluissa se nimittäin sanoo: „Nykyjään onkin jouduttu siihen, että eräät henkilöt ahtaina työaikoina suorastaan pyrkivät vankilaan vapaaseen ylöspitoon.'' Annettuaan tämän tunnustuksen suosittelee hallitus parannuskeinoksi sitä, että vankiloissa annettaisiin

vangeille vain vettä ja leipää. Samalla kuin hallitus tunnustaa, että olot saattavat olla ja ovat niin kurjat, että ihmisten täytyy elääkseen pyrkiä vankilaan, ei hallituksella ole muuta keinoa tämän tilanteen parantamiseksi kuin estää nuo ihmiset vankilassa saamasta ravintoa. Täällä herra oikeusministeri puhui pitkälti siitä, kuinka nyt työttömyyden yhä lisääntyessä on odotettavissa, että myöskin rikoksellisuus lisääntyy. Herra oikeusministerin olisi ollut paljon hyödyllisempää tutkia keinoja, harkita keinoja työttömyyden poistamiseksi kuin esittää lakiesitystä, jonka mukaan nuo työttömät, jos joutuvat rikosten polulle, pakoitetaan vankilassa elämään vedellä ja leivällä.

Tämä hallituksen perustelu, se on jotain niin kyynillistä, että senkaltaista saa harvoin mistään lukea. Koko ehdotus laiksi vapausrangaistusten koventamisesta on samanlaisen hengen ilmaus. Ed. Kivioja, joka lakivaliokunnassa tarmokkaasti heiluttaa maalaisliiton lain miekkaa, sanoi hallituksen esitystä käsiteltäessä, että „ne valitsijat, jotka minut ovat eduskuntaan lähettäneet, ovat erinomaisen terveesti ajattelevia valitsijoita''. No, ed. Kiviojan valituksi tulo sitä tuskin todistaa. Nämä valitsijat ovat sitä mieltä, että suuren kirjan periaate „silmä silmästä, hammas hampaasta'' on ainoa oikea peruste rangaistusten perusteeksi. Tällainen on myöskin ilmeisesti hallituksen, sen hallituksen, joka on tämän lakiesityksen antanut, ja nykyisen hallituksen oikeusministerin kanta. Niille, jotka ed. Kiviojan tavoin ammentavat kaiken viisautensa tuosta suuresta kirjasta ja etsivät siitä vastausta kaikkiin kysymyksiin, minä pyytäisin huomauttaa, että tuon suuren kirjan toinen osa on myöskin ilmestynyt ja kirjakaupoissa saatavana ja tuossa toisessa osassa on minun ymmärtääkseni aivan toisenlainen henki ja aivan toisenlaiset periaatteet.

Herra oikeusministerin kannan, joka täydellisesti sopeutuu yhteen ed. Kiviojan ja ed. Lohen kannan kanssa, taasen ymmärtää, sillä hän on roomalaisen oikeuden professori. Hän ammentaa oppinsa miltei yhtä kaukaa kuin ed. Kiviojakin. Molemmat ovat yhtä vieraat nykyaikaisille periaatteille, siitä johtuu heidän kantansa. (Keskustasta: Salo ammentaa Moskovasta!) Ed. Lohi täällä puhui sangen voimallisesti ja kauniisti siitä, mitenkä pitäisi myöskin ottaa huomioon rikollisuuden syitä eikä ainoastaan rangaistusten tehostamista ajatella, mutta ed. Lohi päätyi kuitenkin siihen lopputulokseen, ettei ole olemassa muuta keinoa kuin rangaistusten koventaminen. Hän ei jatkanut ajatustansa loppuun saakka. Hän oli oikeilla jäljillä, mutta ei tahtonut seurata niitä loppuun saakka, kuten tavallisesti.

Hallituksen esitystä perustellaan useinkin sillä, että lyhytaikaiset vapausrangaistukset eivät nykyisessä muodossaan vastaa tarkoitustaan. Ne eivät kasvata eivätkä pelota. On vedottu ainakin viime valtiopäivillä rikosrekisteritoimiston johtajan J. E. Boijen lausuntoon, jossa hän m. m. sanoo: „Lyhytaikaisista vankeusrangaistuksista, sellaisiksi kuin ne nyttemmin ovat meillä muodostuneet, voisi syyllä sanoa „ruumiit ravitaan, sielut surmataan, kodit tuhotaan''. Mutta jos nyt tämä hallituksen lakiesitys hyväksytään, niin tuota lausuntoa voisi hiukan muuttaa „ei ainoastaan sieluja surmata ja koteja tuhota, mutta tuhotaan myöskin ruumiit''. Paraneeko asiaintila sillä? Minä en voi käsittää, millä tavalla vesi ja leipä vaikuttaisi vankiin kasvattavasti, jalostavasti! Suomalainen sananlasku kyllä sanoo, että „vesi on vanhin voitehista'', mutta en minä nyt uskoisi, että se sentään pitää paikkansa siinä määrin, että vanki voidaan johtaa pois rikollisuuden tieltä, jos häntä kiusataan vedellä ja leivällä, annetaan tuota ed. Lohen mielestä niin terveellistä lääkettä. (Ed. Lohi: Vaikuttaisi pelottavasti!) Rangaistuksen peloittava puoli, sitä erikoisesti maallikot liioittelevat. Rangaistuksen peloittavan puolen merkityksen, sen tunnustavat kaikki kriminaalisosiologit nykyisin yhä vähäisemmäksi. Nykyisin kiinnitetään ennen kaikkea huomiota rikosten ennakkoestäviin toimenpiteisiin. Sitä pidetään tärkeämpänä ja rangaistuksia, niitä käsitetään, ei enää kostoksi niinkuin ed. Lohi ja Kivioja käsittävät suureksi osaksi, vaan parannuskeinoksi. (Keskustasta: Mitenkä Moskova käsittää?) Sellaiset edustajat, jotka täällä ovat erinomaisen lämpimästi tätä vesileipärangaistusta puolustaneet, niille tosiaankin taitaisi tehdä hyvää pistäytyä ja viivähtää hetkinen vaikkapa ei muuta kuin Solovetskin vankilassa. (Keskustasta: Onko ed. Salo käynyt siellä?) Minä en usko, että siinäkään tapauksessa, että tämän veden ja leivän lisäksi vielä otetaan käytäntöön raipat ja hirsipuut, niinkuin ed. Kivioja valio-

kunnassa lämpimästi suositteli (Eduskunnasta: Ja sähkö!) saavutetaan sitä tarkoitusta, että rikollisuus vähentyy, että päästään siitä huliganismista, johon ed. Lohi sanoi meidän pian hukkuvan. Lakiehdotuksen puolustajat sanovat, ettei lyhytaikaisen vapausrangaistuksen tarkoituksena olekaan vangin parantaminen, kasvattaminen, että se aika on liian lyhyt rangaistusaika, jotta tällainen tarkoitus saavutettaisiin. Mutta en minä myöskään voi käsittää sitä, että lyhytaikaisen vapausrangaistuksen tarkoituksena olisi vangin kiusaaminen, vangin pahentaminen.

Ainoa seuraus, ainoa tulos, mikä hallituksen esityksen hyväksytyksi tulemisella mahdollisesti saavutettaisiin, olisi se, että vankitiloja jossakin määrin saattaisi vapautua, että tultaisiin ainakin jonkun aikaa toimeen suuremmassa määrin uusia vankiloita rakentamatta. (Pääministeri Kallio: Sekin olisi hyvä!) Mutta tällainen tulos, se voidaan saavuttaa paremmallakin tavalla kuin ottamalla käytäntöön näin epäinhimillinen, vanhanaikainen, suorastaan keskiaikainen rangaistustapa. (Pääministeri Kallio: Mikä se on?) Täällä herra oikeusministeri sanoi, että ei tämä rangaistus mikään epäinhimillinen ole. Minä pyytäisin lukea muutaman rivin lakiehdotuksen 4 §:stä, jossa sanotaan, että „vanki rangaistusajan alussa saa ainoastaan vettä ja leipää ja suolaa sekä sitten, kun kokonaisin päivin laskettuna $^2/_3$ kovennetusta rangaistusajasta on kulunut, mutta viimeistään 21 päivästä alkaen, päivittäin sen lisäksi pienehkön annoksen sellaista lisäravintoa, joka jossakin määrin korvaa yksipuolisen ravinnon johdosta syntyneitä aineenmenetyksiä''. Rangaistuksen epäinhimillisyys käy täysin selville jo tästä lakipykälästä. Vankia kiusataan vedellä ja leivällä, aina välillä, jotta hänen terveytensä ei lopullisesti turmeltuisi, annetaan hiukan sopivata lisäravintoa, ja sitten kuuria taas jatketaan. Mitä tämä on muuta kuin epäinhimillisyyttä?

Huliganismi ja kasvava rikollisuus on niin vakava ilmiö ja sen syyt ovat niin syvällä, ettei sitä vastaan rangaistuksia koventamalla pystytä taistelemaan. Ei sitä sillä tavoin pystytä lopettamaan. (Ed. Juutilainen: Millä tavalla sitten?) Ryhdyttäköön sen sijaan entistä tarmokkaammin toimenpiteisiin rikosten syiden poistamiseksi. Ryhdyttäköön ennakkoestäviin toimenpiteisiin. Tutkittakoon rikollisuuden syitä ja ryhdyttäköön senmukaisiin toimenpiteisiin, eikä vain niistä kauniisti puhuttako. (Ed. Lohi: Kieltolakiko pois? Eduskunnasta: Komitea!) Sosialipolitiikka, se on paras keino rikollisuuden vähentämiseksi. Yhteiskunnallinen huolto — — (Eduskunnasta: Sairausvakuutuslaki?) — — ei niin huono kuin sairausvakuutuslaki, vaan parempi. Jos ihmisille varataan kunnolliset elämisenmahdollisuudet, eivät ne silloin rikostenteille sorru, ei siinä määrässä kuin nykyisin tekevät. (Ed. Lohi: Kyllä pirtutrokarit siitä huolimatta, vaikkakin ne ovat rikkaita, jatkavat!) Rangaistusten tehtävänä tulisi olla entistä enemmän vankien kasvattaminen ja parantaminen, eikä jonkun yhteiskuntaa vastaan tehdyn loukkauksen kostaminen, jonka hengen ilmauksena tämä lakiesitys on. Kyllä tällä tavalla saavutettaisiin, minä olen siitä aivan varmasti vakuutettu, paljon parempia tuloksia kuin Piitulaisen raipoilla ja hallituksen lakiehdotuksen vedellä ja leivällä. (Eduskunnasta: Mitenkäs trokarien kanssa tehdään?)

Minä, kuten sanottu, vastustan jyrkästi hallituksen lakiesitystä. Minä olisin kyllä suostuvainen tämän lakiesityksen sovelluttamiseen opetukseksi, kokemukseksi, hetkeksi aikaa niihin, jotka täällä nyt lämpimästi puolustavat tämän lakiesityksen hyväksytyksi tulemista, niiden mukana myös herra oikeusministeriin. Jos vankiloissa on tarkoituksena vankien kiusaaminen ja piinaaminen, niin kyllä siihen päästään nykyisissäkin oloissa, ei siihen tarvita enää vesileipärangaistusta lisäksi. Tällä hetkellä ovat Tammisaaren pakkotyölaitoksessa poliittiset vangit nälkälakossa. He ovat olleet pakotettuja ryhtymään tähän äärimmäiseen toimenpiteeseen senvuoksi, että heitä on tässä vankilassa siihen määrin kiusattu ja piinattu, etteivät ole enää nähneet muuta keinoa tilanteesta ulospääsemiseksi kuin ryhtymisen nälkälakkoon. (Ed. Paasivuori: Kuinka pitkälle se jatkuu!)

Minä toivoisin, että eduskunta yhtyisi suuren valiokunnan hylkäävään kantaan hallituksen lakiesitykseen nähden.

Ed. Åhlström: Herr talman! Man kan mycket väl förstå, att den stämning av nära nog förtvivlan, som den grova brottsligheten har framkallat, har sökt sig uttryck också i förslag om straffskärpning.

När de grova brotten och särskilt brotten mot person år för år ha ökats och ej visa tendenser till minskning och när tidningarnas spalter nästan varje dag överflöda av notiser om knivhuggningar, mord och dråp, då är det ju egentligen icke att undra på att mången börjar överväga, huruvida icke strängare straff än vår nuvarande strafflag medgiver, borde börja tillämpas, och det är icke att undra på, att det recept, som under denna stämning rekommenderas för att råda bot på det onda, är ett förtvivlans recept. Man har ju väckt förslag om sannskyldiga hästkurer, som skulle ha inneburit att försöka bota ont med dubbelt värre. Jag tänker då närmast på den motion om återinförande av spöstraff, som väcktes för ett par år sedan, men som riksdagen då hade självbesinning nog att med stark majoritet avböja. Och så ha vi då också förslaget om återinförande av vatten- och brödstraff, varom senaste riksdag fick mottaga en regeringsproposition, densamma som nu har upprepats till årets riksdag, då senaste riksdag icke hann slutbehandla ärendet.

Men att förstå, innebär ju ännu icke att gilla. Om jag nu sålunda kan förstå, att förslaget om straffskärpning har gjorts därför, att man har ansett att något måste göras och man icke har kunnat hitta på något bättre, så sluter jag mig dock till dem, som anse, att införande av vatten- och brödstraffet vore en olycka för vårt folk.

Det enda sakligt vägande argument, som har kunnat anföras för denna straffarts införande är att det skulle medföra en kortare strafftid och sålunda bidraga till att minska trångboddheten i fängelserna. Men för att vinna detta resultat skulle man uppgiva så stora principiella värden, att förlusten i det avseendet vore vida större än att den praktiska nyttan och den ekonomiska besparingen skulle kunna uppväga dem. Herr justitieministern nämnde ju i sitt tal om en del planerade åtgärder, som vore egnade att åtminstone i någon mån avhjälpa den stora trångboddheten i fängelserna. Det är skäl, synes det mig, att tills vidare låta sig nöja med dem.

Bland de principiella värden, som skulle uppgivas genom införande av vatten- och brödstraffet, är först och främst det, att dess införande otvivelaktigt vore det första steget till ett återinförande av kroppsstraff, och har man en gång tagit det första steget, vore tvekan mindre, när det gällde att taga det andra och att sålunda återgå t. ex. till spöstraffet. Till dess förmån kan ju anföras samma argument som för vatten- och brödstraffet, sålunda framför allt det, att det skulle i hög grad minska trångboddheten i fängelserna. Man grepe brottslingen, dömde honom, spöade honom och släppte honom, och hörde han till det obotliga slaget, förfölle han snart till nya brott, bleve gripen, dömd, spöad och släppt. Man kan ju säga, att en sådan livlig ruljans också på rättsskipningens område skulle stå i en viss samklang med tidens snabba rytm på livets övriga områden, men jag tänker, att ingen skulle anse ett sådant tillstånd eftersträvansvärt.

Som motivering till lagförslaget har ju också anförts, att vatten- och brödstraffet vore egnat att verka avskräckande och därför att rekommendera. Denna avskräckningsteori torde ju, såsom här redan har erinrats om, numera vara övergiven av kriminalisterna, men det förvånar icke, att den det oaktat har anförts. När man återfaller till att föreslå en i allmänhet i de flesta kulturländer övergiven straffart, så får man finna sig uti att också återfalla till en övergiven kriminalistisk ståndpunkt till dess försvar.

Jag skall icke upptaga riksdagens tid med att här ånyo upprepa den i mitt tycke övertygande argumentering, som här har anförts mot påståendet, att vatten- och brödstraffet vore egnat att verka till brottslingarnas förbättring. Icke heller skall jag uppehålla mig vid en fråga, som flera talare både vid ärendets behandling på våren och nu i höst ha anfört, nämligen den om vikten av förebyggande åtgärder för bekämpande av brottsligheten. Jag ansluter mig fullt och helt till dem, som ha hävdat, att ett av de effektivaste medlen för brottslighetens bekämpande dock är, ehuru det verkar långsamt, omskapande av de sociala förhållandena till större trevnad för samhällets medlemmar och därjämte god uppfostran från de tidigaste åren.

Men jag kan icke dölja, att jag tror, att man också på den vägen möter större svårigheter än kanske alla äro böjda att medgiva, och därmed kommer jag till en fråga, som jag måste förutsätta att säkerligen åtminstone de flesta av riksdagens medlem-

mar ha tänkt på under detta ärendes behandling, huru denna synpunkt egentligen icke har kommit till uttryck under frågans dryftning åtminstone vid plena.

Jag tänker dels på den omständigheten, att oerhört många särskilt av de grova brotten mot person begås under omständigheter, som tyda på, att den brottslige i den stund han begått sitt dåd icke är medveten om vad han gör, och dels på den omständigheten, att långt flera brott än man i allmänhet torde vara böjd att tro hava orsaker, som göra att man med ett visst skäl kan tala om ett visst inre tvång att begå brottet, ett tvång, på vilket ingen lagparagraf, vore den än så sträng, imponerar. Jag avser frågan om de fysiologiska orsakernas inverkan, vilket ju ännu till en stor del är ett ganska outforskat fält. Men jag ber att få erinra om att t. ex. ärftlighetsforskningen redan nu har givit Lombrosos en tid redan övergivna teori om „förbrytarmänniskan" en fastare och, jag tror man kan säga förfärligare gestaltning än Lombroso själv egde betingelser för att kunna giva dem. Såsom ett litet exempel på att man också på detta område håller på att experimentera sig fram till en djupare inblick i brottets fysiologiska orsaker ber jag att få omnämna ett fall, som jag nyligen sett behandlat i en tidskrift.

I det fall jag nämner har man ju till och med — och med framgång — försökt ett botemedel. Det verkar i första stund på lekmannen som ett trolleri, men i vår tid ha vi funnit, att verkligheten många gånger är underbarare än dikten. Så egendomligt och överraskande verkade det på mig som lekman, att jag knappast skulle hava djärfts anföra det här, om jag icke funnit det omnämnt i en högst allvarlig uppsats i den högst allvarliga tidskriften „Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd". Det handlar om en 14 års gosse, på vilken man allt från det ett normalt barn blir tillgängligt för uppfostran hade slösat både förmaningar, bannor och straff och sannolikt icke heller försummat att pröva godhetens uppfostrande verkan. Men allt var förgäves. Han tycktes behärskad av en inre oro, som tvang honom att sprida oro omkring sig. Han förföll allt mer och mer och drogs slutligen in i ett gäng av förbrytare. Fängelset hägrade redan för honom på avstånd, då han togs omhand av en experimenterande fysiolog, blev en försökskanin så att säga, och det blev en storartad framgång. Denna fysiolog gjorde det antagandet, att gossens inre sekretion avsöndrade ett övermått av aggressiva ämnen, som han försökte neutralisera genom injektioner av korrigerande vätskor, och det hjälpte. Patienten blev fullständigt botad. Hans natur — hans „onda natur", skulle man säga i dagligt tal — blev totalt förändrad. Det återstår den möjligheten att gossen på annat sätt led men av behandlingen. Därom berättas det ingenting, och det intresserar icke i detta sammanhang. Det är överhuvudtaget icke botemedlet som här intresserar så mycket som det faktum, att till brottsligheten också kan medverka och utan tvivel verkligen medverka faktorer som den vetenskapliga utforskningen av människolivets mysterier ännu icke är tillräckligt långt kommen för att kunna fullt förstå och ännu mindre behärska.

Utom andra orsaker till brottsligheten finnes det alltså också fysiologiska, som man tillsvidare icke kan rå på och som man aldrig kommer att kunna rå på med vare sig vatten- och brödstraff eller spöstraff lika litet som med enkelt fängelse eller tukthus eller andra straff. Här verka faktorer, som ännu så länge äro alldeles oberäkneliga, men som göra, att man redan nu kan säga, att många människor, som begå brott, icke äro i egentlig mening fullt ansvariga för sina handlingar. De handla, såsom jag redan sade, i viss mån på grund av ett inre tvång. Den fria vilja, som man tryggar sig till då man vill verka till brottslingarnas förbättring, har alltså en förfärligt smal marginal att svänga sig på — om den har någon alls, varom de lärde må tvista. I alla fall är det klart, att den icke uteslutande bestämmes av fruktan för straff.

Men om det nu förhåller sig på detta sätt, må man vara till ytterlighet aktsam när det gäller att på bestraffandets väg försöka nå till brottslingarnas förbättrande. Den bestämmande principen bör vara att man bör söka uppnå det största möjliga skydd för samhället och dess medlemmar med medel, som icke tillfogar den brottsliga ett större mått av lidande än nödvändigt är.

Jag ber för min del att få yrka bifall till stora utskottets avböjande förslag.

Ed. Nurmesniemi: Täytyy valittaa, että hallituksen esitys vapausrangaistuksen koventamisesta on saanut sellaisen valiokuntakäsittelyn kuin tässä on tapahtunut. Lakivaliokuntahan, kuten tunnettua, päätyi siihen lopputulokseen, että „vankeusrangaistus, jota yhdestä tai useammasta rikoksesta on tuomittu kuudeksi kuukaudeksi tai lyhyemmäksi ajaksi välittömästi tai muuntorangaistuksena, voidaan tuomitun suostumuksella kokonaan tai kärsimättä olevalta osaltaan panna täytäntöön kovennettuna vankeusrangaistuksena rangaistusaikaa vastaavasti lyhentämällä". Rikoksentekijää ei siis voitaisi panna kärsimään kovennettua vapausrangaistusta, paitsi milloin tuomitun liike-edut ja muut syyt niin vaatisivat, että tuomittu haluaisi kärsiä kovennetun rangaistuksen.

Lakivaliokunta on poistanut kokonaan hallituksen esityksen 2 §:n, jonka mukaan „rikoksesta, jossa on käytetty henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkausta, jossa pakottava hengen- tai terveydenvaara on tarjona, tai jossa ilmenee erikoista raakuutta tahi ammattimainen ansiotarkoitus, voi tuomioistuin, tuomitun rangaistusajan sen johdosta lyhenemättä, määrätä rangaistuksen joltakin osalta pantavaksi täytäntöön vesileipärangaistuksena". Valiokunta perustelee kantaansa sillä, että „kun vangin kasvattaminen ja parantaminen on pitkäaikaisten vapausrangaistusten olennaisena päämääränä, ei valiokunta katso voivansa, koska vesileipärangaistukselta puuttuu rangaistuksen kasvattava puoli, ulottaa sitä pitkäaikaisiin vapausrangaistuksiin". Mielestäni kuitenkin ruumiinrangaistuksellakin, jos se tapahtuu sopivalla tavalla ja oikeaan aikaan, pitäisi katsoa olevan kasvattava vaikutus. Jos paatuneelle rikolliselle vankilassa ei anneta minkäänlaista ruumiinrangaistusta, vaan mukava täysihoito rikoksenteon seuraamuksena, ei vankilassaolo voi tuntua rangaistukselta, vaan pikemminkin vapautensa menettäneen rikollisen täysihoidolta! Kun tilanahtaus vankiloissa on niin vaikea kuin se on nykyjään, ei vankeja voida pitää eristettyinä toisistaan, vaan täytyy pitää heitä useampia samassa huoneessa, jolloin on tilaisuutta seurusteluunkin, mikä on omiaan lisäämään vankilassaolon mukavuutta, ei vankila enää peloita, vaan moni rikollinen pyrkiikin vankilaylöspitoon, kuten hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan. Ed. Salo luki täällä hallituksen esityksen perusteluista muutaman lyhyen kappaleen, mutta niin lyhyeen luettuna siitä ei saanut oikeaa käsitystä, mitä hallituksen esityksessä tarkoitetaan. Minä luen tästä vähän pitempään, niin se käy vähän selvemmäksi. Tässä mainitaan m. m.:

„Pahinta kuitenkin on, että suuri tilanpuute rangaistuslaitoksissa on tehnyt vankien toisistaan eristämisen, joka on vankeinhoidon tärkeimpiä perusteita, siinä määrin mahdottomaksi, ettei edes tutkintovankeja aina ole voitu riittävästi eristää, siitä puhumattakaan, että vankeja rangaistusajan alkuaikoina olisi voitu pitää yksinäisrangaistusta kärsimässä. Sellaisiksi kuin vankilaolot Suomessa nykyisin ovat muodostuneet, ei järkiperäisen vankeinhoidon perusedellytyksiä enää ole olemassa. Vankien henkilökohtainen käsittely, työ heidän kasvattamisekseen ja parantamisekseen on käynyt mahdottomaksi. Kun lisäksi suuri osa vangeista joutuu vetelehtimään työttömänä, mutta koko ajan kuitenkin on saatavissa riittävä ravinto ja vaatetus, ei vapausrangaistus useasti myöskään peloita. Nykyjään onkin jouduttu siihen, että eräät henkilöt ahtaina työaikoina suorastaan pyrkivät vankilan vapaaseen ylöspitoon. Kuinka vähän peloittava, mutta sitäkin enemmän pahentava vaikutus tällaisissa oloissa kärsityillä vapausrangaistuksilla on, todistaa sekin, että tehtyjen laskelmien mukaan, jolloin ei kuitenkaan ole otettu huomioon ainoastaan valtiorikosoikeuksissa ja ylioikeuksissa tuomittuja henkilöitä, oli vuosina 1921—1922 kuritushuonerangaistuksiin tuomituista aikaisemmin rangaistuja enemmän kuin puolet, vaikka aikaisemmin rangaistut, joina ei kuitenkaan ole pidetty aivan vähäpätöisistä rikoksista tuomittuja, kaikkiaan olivat vain n. 4 pros. rikoskelpoisuusiässä olevasta väestöstä. Voidaankin varmuudella sanoa, että suuresti huonontuneet vankilaolot osaltaan ovat syynä siihen, että rikollisuus on yhä jatkuvasti lisääntymässä. Jos yhä lisääntyvää rikollisuutta pyrittäisiin vastustamaan vapausrangaistusaikoja pidentämällä, olisi tuloksena vain vankilaolojen yhäti huononeminen. Niiden nykyinen tila onkin osaltaan seuraus myös

viimeaikaisesta lainsäädännöstä, jolla rangaistusaikoja on osaksi pidennetty, osaksi taas säädetty rangaistaviksi sellaisia tekoja, jotka aikaisemman lainsäädännön mukaan eivät olleet rikoksia.''

„Huomattava parannus vankilaoloissa on aikaansaatavissa siten'', sanotaan edelleen hallituksen esityksessä, „että vapausrangaistukset tehdään laadultaan nykyistä kovemmiksi ja vastaavasti lyhemmiksi''.

Valiokunnan enemmistö on kuitenkin tällaista toimenpidettä, johon hallitus on esityksessään mainituin tavoin pyrkinyt, pitänyt epähumaanisena. Ja kyllä kai asia niin onkin, että on humaanisempaa kyllä, että annetaan rikollisen itsensä määrätä, minkälainen rangaistus hänelle olisi sopivampi ja mitä hän kulloinkin ehkä haluaisi.

Mutta vielä valitettavampi on suuren valiokunnan päätös, kun se on kokonaan hylkäävä. Suuren valiokunnan enemmistö ei ole nähnyt olevan mitään pakottavaa syytä ryhtyä taistelemaan rikollisuutta ja huliganismia vastaan hallituksen esittämin keinoin siitä huolimatta, että rikostilasto ja synkkä todellisuus puhuvat huolestuttavaa kieltä rikollisuuden lisääntymisestä maassa. Herra oikeusministerihän tässä luetteli joukon tilastonumeroita vankilaoloista, tilanahtaudesta ja vankien luvusta, kuinka ne ovat viime vuosina nopeasti kasvaneet, että meillä ollaan aivan arveluttavassa määrässä menemässä perikatoa kohti, ellei mitään muutosta meidän rikoslaissamme rangaistuksien koventamiseen nähden panna toimeen. Kun mielestäni maamme varallisuus ei salli rakentaa siinä määrin uusia ajanmukaisia vankiloita, kuin rikollisuuden lisääntyminen vaatisi, on ainoa keino saada vankilaolot järjestetyiksi siten, että vapausrangaistukset tehdään laadultaan nykyistä kovemmiksi ja vastaavasti lyhemmiksi. Tähänhän hallituksen esityksessä pyritään.

Minä kannatan ed. Sahlsteinin ehdotusta, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitys.

Ed. Rapo: Olen suuren valiokunnan ehdotuksen kannalla. Käsitykseni mukaan ei tätä asiaa olisi käsiteltävä liikemiesperiaatteita silmälläpitäen kuten hallitus ja lakivaliokunta on käsitellyt ja sen mukaisesti asiasta päättänytkin. Sillä minun ymmärrykseni mukaan ei tätä asiaa ole ajettava kirjanpitotemppujen mukaisesti että tuoko „homma'' voittoa vai tappiota. Tämä asia on sitä laatua, että tulot kuten menot, olisi saatava vähenemään mahdollisimman vähiin ja, jos mahdollista, aivan olemattomiksi. Eiköhän tämä puoli tätä asiaa ole juuri se, johon pyritään. Mutta hallituksen ja asianomaisen valiokunnan päätöksen mukaan pitäisi vain menot saada pienenemään ja tätä tarkoitusta varten on esitetty vesileipä rangaistus, ettei muka vankien „sapuskat'' tulisi niin paljon maksamaan kuin ne ovat tähän asti tulleet. Ehdotettu ruokalista onkin jo niin yksinkertainen ettei ainakaan ruuanlaittajilla ole suurta päänvaivaa. Ja ehdotettu ruokalista on lisäksi niin lyhyt ja yksinkertainen, ettei siitä tulevaisuudessakaan voitane ruokalajeja vähentää ja yksinkertaistuttaa, vaikkapa joku uusi hallitus tahtoisi tulla vieläkin säästäväisemmäksi. Lakitekstin mukaan kuuluu vesi ensimmäiseksi ruokalajiksi ja toisella sijalla on vasta leipä. Ja kolmantena ruokalajina on suola, joka lienee tarkoitettu keittoruuan asemesta. — Suotakoon minulle anteeksi, jos minä olen tämän lakitekeleen johdosta tehnyt sellaisen johtopäätöksen, että jos kaikki sakkoihin tuomitut maksaisivat rikoksensa rahassa, niin ei tätä lakia olisi varsinaisten vankeuteen tuomittujen takia esitetty. Tosin tästä puolesta asiaa ei ole hallituksen esityksen perusteluissa mainittu sanallakaan, eikä myöskään siitä, kuinka paljon sakkorahoja vuosittain saadaan ja paljonko niitä tulisi sitten, jos kaikki sakkoihin tuomitut maksaisivat sakkonsa rahassa. Mutta valtion tulo- ja menoarvion mukaan tiedetään, että hallitus on joka vuosi seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioon merkinnyt sakkovaroja miljoonissa miljoonaisen lisää kuin mitä ennen on ollut. Esimerkkinä mainittakoon, että kuluvan vuoden tuloarvioon on sakkorahoja merkitty tulevaksi 34 milj. markkaa, mutta ensi vuodeksi on merkitty jo 4 milj. markkaa enemmän. Ja 10 v. sitten, eli v. 1920 oli merkitty vain 5 milj. markkaa. Siis huimaava nousu! Hallitusherrat siis jo etukäteen tietävät, että kansa ensi vuonna tekee niin paljon enemmän rikoksia kuin tänä vuonna ja lisäksi oletetaan sakkoihin tuomittujen maksavan rikoksensa rahassa ja erityisesti tämä vesileipärangaistus lienee tarkoitettu tätä tarkoitusta varten. Kun ottaa vielä huomioon, että viime vuonna meni vankien ruokaan yhteensä 11,476,944 markkaa 34 penniä eli keskimäärin 4 markkaa 62 penniä päivässä

vankia kohti ja sakkorahoja saatiin mainittuna vuonna 37,070,300 markkaa eli yli 25 milj. markkaa enemmän kuin mitä meni vankien ruokaan ja kun hallituksen esityksen perusteluissa erityisesti teroitetaan säästöä vesileipäruuan käytäntöönottamisella, niin lienen perustellut väitteeni, että tätä asiaa ajaessa on porvaristo pitänyt silmällä pääasiassa liikeperiaatteita. Mutta näin ei saisi sivistysvaltioksi itseään nimittävä valtio tehdä, jos ihmisyyttä nimittäin jonakin sivistyksen merkkinä halutaan pitää, kuten olisi pidettävä, ja vankeja ihmisinä, kuten olisi pidettävä. Mutta tämä puoli tätä tärkeätä kysymystä ei ole kaikkein tärkein vaikkapa se olikin sanomisen arvoinen.

Mutta mitkä ovat ne tekijät, ne syyt, joiden takia rikollisuus on meillä lisääntynyt niin suuressa määrin kuin se meillä on tapahtunut on mielestäni kaikkein tärkein kysymys, kysymysten kysymys, niin paljon kuin meillä tärkeitä kysymyksiä onkin, joten tästä puolesta asiaa on käsitykseni mukaan mahdollisimman monen edustajan käsityksensä sanottava, varsinkin niiden edustajain puolesta, jotka kuuluvat vesileipärangaistuksen hylkääjäin puolelle. Kun tämä asia oli viime kerralla käsiteltävänä, niin hra oikeusministeri sanoi, ettei muka tämän asian yhteydessä ole tarpeellista rikollisuuden syistä puhua. Mutta kun minä en voi vastuunalaisuuteni vuoksi tätä lakiehdotusta, niin huono kuin se onkin, ilman perusteluja hylätäkään, niin olen velvollinen perustelemaan ne syyt, joitten takia kuulun lakiehdotuksen hylkääjien joukkoon, millä kannalla suuri valiokuntakin on ollut. Tarkoitukseni on puhua tästä asiasta hallituksen esityksen perustelujen valossa, koska näissä perusteluissa on mainittu myöskin niistä asioista, joista minun mielestäni on tämän asian yhteydessä välttämättömästi puhuttava.

Hallituksen esityksen perustelujen alkupuolella selitetään, että tuomion saaneiden rikollisten luku on vuodesta 1910 vuoteen 1923 lisääntynyt yli 150 %:lla ja senkin jälkeen se on ollut lisääntymään päin, kuten herra oikeusministeri tämänkin istunnon aikana on todistanut. Tämä tietysti tietää sitä, että ennen maailmansotaa tehtiin niin paljon vähemmän rikoksia, joten tämänkin asian valossa voi väittää, että maailmansota on ollut niin suuressa määrin rikollisuuden lisääjänä. Perusteluissa ei tosin sanallakaan mainita siitä, että sodan takia olisi rikollisuus lisääntynyt, mutta numerot puhuvat kuitenkin niin. Ja onhan kaikin puolin ymmärrettävä, että sotahan on aina ollut mitä suurinta raakuutta ja edistää se ihmisissä niin välillisesti kuin välittömästikin rikollisuutta monella tavalla. Ja vaikkapa Suomi ei ollutkaan maailmansodassa mukana, niin rikollisuus kuitenkin kehittyi tämän sodan takia täälläkin, jota tosiasiaa ei kieltäne kukaan. Ja ellei maailmansotaa olisi ollut, niin eihän meillä tuota surullista kansalaissotaakaan olisi ollut. Tämänkin seikan pitäisi toki jokaiselle porvarillekin olla selvä asia. Sillä maailmansotahan tuotti Suomeenkin tavallista enemmän työttömyyttä, elintarvekurjuutta ja suorastaan nälkää. Ja mikä erikoisesti kuuluu tähän asiaan, niin on se, että raakuus kehittyi näitten sotien takia hirmuisessa vauhdissa. Aseitten käyttö tuli ikäänkuin ihanteeksi ja arvokkaimmaksi kulttuuriksi. Kivääriä pidettiin silloin tärkeimpänä kulttuurin esineenä ja näin kehittyi erääseen osaan kansaamme sellainen villitys, joka on ollut suurena murheenmerkkinä näihin päiviin asti, että henkilökohtaisten riitojen ratkaisemisessa on usein käytetty ampuma-aseitakin. Lisäksi voidaan väittää, että kansalaissota ja senjälkeiset n. s. kansannousut antoivat huomattavan sysäyksen omaisuusrikosten tekoon, sillä olihan näitten sotien aikana besorkkaaminen erikoisesti muodissa ja joitten kautta lukuisat nuoret miehet joutuivat törkeitten rikosten teille. Tämän väitteen tueksi voisi kertoa useita esimerkkejä, mutta ajan myöhäisyyden takia jätän ne esittämättä. Kerrottakoon kuitenkin tässä yksi esimerkki siitä miten raakuus on tarttunut ja esimerkit ovat vaikuttaneet. — Tunsin ennen kansalaissotaa aivan läheisesti erään nuoren miehen, joka lapsuudesta saakka oli kaikin puolin kunnon miehen alku, mutta kun hän joutui 1918 keväällä Suomenlinnassa näkemään kuinka huolettomasti punaisia otettiin hengiltä, niin tarttui nuoreen mieheen aseenkäytön villitys niin hirmuisessa määrässä, että seuraavana talvena hän teki jo omaan tiliinsä kolme murhaa. Käsitykseni on nimittäin tästä nuoresta miehestä se, että ellei hän olisi ollut tämmöisessä hirmuisessa opissa niin ei hän olisi näitä hirmutekoja tehnyt. Sillä nuori ihminen oppii helposti joko hyvään tai pahaan ja panee oppinsa myös täytäntöön joko ennemmin tai myö-

hemmin. Näillä esimerkeillä tahtoisin väittää, että sota ja yleensä aseitten käytäntöönotto niin suuressa määrässä kuin se Suomessa on yli 10 vuoden aikana ollut, on ollut suurimpana tekijänä törkeihin rikoksiin, kuten murhiin, tappoihin, ryöstöihin j. n. e. Aseenkanto-oikeutta koskeva laki olisi siis mitä pikimmin kovennettava. Tässä olisi siis yksi tehokas keino väkivaltarikoksien vähentämiseksi, johon hallituksen ja eduskunnan olisi mitä pikimmin käytävä tiukasti kiinni, joka uudistus tuottaisi paljon parempia tuloksia kuin ehdotettu vesileipärangaistus. Nykyisin annetaan aseenkanto-oikeus pääasiassa sellaisille jotka kuuluvat porvaristoon eli „yhteiskuntaa säilyttäviin" kansalaisiin, kuten ed. Komu puhui. Ja tämänlaisia „yhteiskuntaa säilyttäviä" on sitten ilmaantunut tuon tuostakin törkeimmiksi rikoksentekijöiksi. Eräät taasen niistä, joille aseenkanto-oikeus on myönnetty, ovat vaikuttaneet välillisesti rikoksentekoon siten, että ovat myyneet ampuma-aseensa sellaisille, joille viranomaiset eivät missään tapauksessa myöntäisi aseenkanto-oikeutta ja siten näin kiertotietä myöten ovat ampuma-aseetkin joutuneet kaikkien huliganien käsiin, jotka ovat sitten tehneet pöyristyttäviä tekoja. Järjestelmässä on siis sangen paljon vikaa väkivaltarikostenkin alalla.

Hallituksen esityksen perusteluissa on myöskin toinen hyvä puheenaihe, jota voi käyttää hyväkseen sellainenkin edustaja, joka ei voi hyväksyä hallituksen esittämää ja lakivaliokunnan hyväksymää „reseptiä" rikollisuuden vähentämistä tarkoittavassa politiikassa. Hallituksen perusteluissa mainitaan nimittäin sellainenkin käsite, että vankiloissa on vähäisistä rikoksista tuomittujen joukossa suhteellisesti paljon kunnollisia ihmisiä. Huomatkaa! Kunnollisia ihmisiä. Ja kun näin täytyy porvarillisen hallituksen tunnustaa, niin totta tosiaan täytyy yhteiskuntajärjestelmässä olla sangen paljon vikaa, paljon mätää, sillä onhan ymmärrettävää, etteivät kunnolliset ihmiset vähällä rikosta tee. Tämä puoli tästä asiasta pitäisi olla selviön jokaiselle täysijärkiselle ihmiselle. Mutta siitä huolimatta ei porvaristo ymmärrä tätä asiaa tällä tavalla, eikä edes hallituskaan ole asiaa oikein ymmärtänyt. He eivät tunnusta edes sitäkään, että jos työttömyyden johdosta nälkiintynyt ihminen kähveltää nälkänsä sammuttamiseksi leipää tai muita ruoka-aineita, että sellainen rikos on johtunut pakostakin yhteiskunnallisten epäkohtien takia. Mutta siitä huolimatta tällaisia rikoksentekijöitä rangaistaan suhteellisesti paljon ankarammin kuin sellaista kavaltajaa, joka on kavaltanut ylelliseen elämäänsä miljoonia markkoja yhteiskunnan varoja. Tämän johdosta voidaan hyvällä syyllä sanoa, että millainen yhteiskunta, sellaiset ovat laitkin.

Perusteluissa ei tosin sanallakaan mainita, mistä syystä kunnolliset ihmiset joutuvat rikoksentekoon, mutta ei todisteta sitäkään, joka on mahdotonta todistaakaan, ettei yhteiskunnallisia epäkohtia olisi olemassa, joten ainoaksi oikeaksi vastaukseksi jää, että kunnolliset ihmiset ovat joutuneet rikoksenpoluille yhteiskunnallisten epäkohtien takia, joita vikoja nykyisinkin on sangen paljon.

Tämän ihmeellisen lakiehdotuksen ihmeellisissä perusteluissa on edellämainittujen ihmeellisten lausuntojen lisäksi vieläkin yksi ihmeellinen lausunto, josta jo eräät vasemmiston puhujat ovat sanoneet, mutta tulkoon se vieläkin kerran mainituksi. Tässä lauseessa mainitaan ahtaista ajoista, mutta ei sitä sanota yhteiskunnalliseksi epäkohdaksi, vaan esitetään se kokonaan väärässä valossa. Tämä „ylösrakentavainen" lause kuuluu, seuraavasti: „Nykyjään onkin jouduttu siihen, että eräät henkilöt ahtaina työaikoina pyrkivät vankilaan vapaaseen ylöspitoon." Kas näin mojovasti arvostelee hallitus ahtaiden aikojen takia hätään joutuneita työläisiä. — Tämän arvostelun johdosta voidaan vertauksen vuoksi sanoa, että niin mielellään kuin herrasväki menee kesää viettämään komeisiin huviloihinsa, niin yhtä mielellään menee ahtaissa taloudellisissa oloissa oleva työväestö talveksi vankilaan „talvihuvilaan". Näin kai hallitus on asiaa arvioinut. Ja tässä joukossa hallituksenkin käsityksen mukaan täytyy olla niitä kunnollisiakin ihmisiä.

Miten mukavia sitten nuo lukaalit ovat joihin pyritään. Näissä samoissa perusteluissa sanotaan, ja vieläpä tänään herra oikeusministeri sen todisti uuden kerran, että vankeja on ollut pakko sijoittaa yhden miehen selliin 2, 3, jopa 5 ja 6:kin, vieläpä käytäviinkin. Ja lisäksi sanotaan vielä näin: „Itsestään selvää on, että tällaisten olosuhteiden vallitessa terveydelliset olot ovat huonontu-

neet ja puhtauden noudattaminen sekä järjestyksenpito on käynyt erittäin työlääksi.'' Ja kun näin ovat asiat, niin täytyy vapaina olevilla ihmisillä olla sangen surkeat olot, ennenkuin he rupeavat pyrkimään tällaiseen täysihoitoon. Ei sinne siis tahallisesti pyritä, vaan joutuvat sinne kunnolliset ihmiset nurinkurisen yhteiskuntajärjestelmän takia.

Tässä hyväksi kehutussa porvarillisessa yhteiskuntajärjestelmässä löytyy vielä useita muitakin epäkohtia, joiden takia suuri osa kansalaisia joutuu rikosten poluille. Mutta kun niistä on jo täällä vasemmiston puolelta puhuttu, niin en enää kajoa niihin asioihin. Mutta sitävastoin se seikka, miksi eräät henkilöt tekevät uudestaan rikoksia vapaaksi päästyään, sietää tämän yhteydessä myös tulla muutamalla sanalla huomioon otetuksi.

Ensiksikin on tähän vastattava, että rikoksien uusiminen johtuu myöskin samoista syistä kuin ensi kerrallakin. Mutta miten rikoksista kärsineitä ja vapauteen päässeitä olisi kohdeltava, etteivät joutuisi uusille rikoksenpoluille, on mielestäni erittäin tärkeä kysymys, jolle asialle ei ole tähän saakka pantu sitä arvoa, jonka se ansaitsisi. — Kun työväenluokkaan kuuluvan henkilön vapautumisen aika alkaa lähestyä, niin vankilanviranomaisten taholta lähetetään noin kuukautta ennen kunnanviranomaisille kirjelmä, jossa pyydetään, että kun vankilasta vapauteen päässyt työmies tulee kotipaikkakunnalleen, niin järjestettäköön hänelle työtä. Mutta mikäli minä olen tästä asiasta saanut tietää, niin harvoin kunnan viranomaiset tällaiselle työmiehelle työtä hankkivat. Ja mikäli kehoitusta noudatetaan, niin kehoitetaan häntä menemään vaivaistalolle leipäpalkoilleen työhön. Perheellinenkin mies. Ja harvoinpa entiset työnantajat järjestävät näille poloisille työtä. Jos kenelle näin huonosti käy, kuten liiankin usein on sattunut, ettei saa pitkiin aikoihin työtä, ja kun tämän pahan mielen lisäksi vielä entiset työtoverit ja muut tuttavat halveksivat häntä, eivätkä ota häntä toveruuteen, kuten ennen, niin joutuu hän tällaisessa tapauksessa pakostakin uusille rikostenteille. Ja kuten tunnettua, ammattirikolliset ottavat hänet aivan riemulla vastaan. Näin käy, kun ei oteta häntä „tuhlaajapoikana'' takaisin.

Kun tällaisena murroskautena useimmat ihmiset ovat tavallista herkempiä kääntymään sinne tai tänne, hyvälle tielle tai pahalle tielle, niin olisi tällaista tilaisuutta käytettävä hyväksi ihmisen kääntämiseksi siihen suuntaan, johon kaikkia heikkoja ja langenneita olisi johdettava: elämään ihmisiksi, elämään ihmisarvon mukaisella tavalla. Käsitykseni nimittäin on se, että hyvällä ja ystävällisellä opetuksella saadaan pahasta ihmisestä hyvä ihminen ja pahalla opetuksella hyvästä ihmisestä paha ihminen. Sillä suomalaisella ja erityisemmin tavallisella kansanmiehellä ja -naisellakin on kaksi vastakkaista sisua: hyvä sisu ja paha sisu. Mutta kumpi sisu saadaan toimimaan, riippuu aina niistä ihmisistä, jotka voivat vaikuttaa esiintymisellään ja kohtelullaan niihin heikompiin, jotka ovat vaikutuksille alttiita. Näin ollen valistustyö täytyisi kohdistaa enempi siihen suuntaan, että jokaista ihmistä, josta huomataan, että on vaipumassa rikollisuuteen päin, olisi ensin ystävällisellä ja toverillisella opetuksella ohjattava oikealle polulle. Jos niin tehtäisiin, niin olisivatpa asiat paremmalla tolalla kuin mitä ne nyt ovat. Tämä keino olisi mielestäni paljon tehokkaampi rikollisuuden vähentämiseksi kuin ankaruus ja lain koventaminen. Ja yleensä valistustyön tekemiseen pitäisi panna paljon enemmän huomiota kuin mitä tähän asti on pantu. Tämä puoli asiasta olisi myöskin otettava huomioon kun rikoksellisuuden vähentämisestä on kysymys.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan vielä, että vesileipärangaistusta on pidettävä erittäin ankarana rangaistuksena, mutta siitä huolimatta väitetään, ettei tämä rangaistusmuoto ole kuitenkaan terveydelle vahingollinen. Ja enkä minäkään väitä, että vesileipäkuuri olisi mitenkään vahingollinen sellaisille henkilöille, jotka käyvät kylpylaitoksissa liikoja lihojaan laihduttamassa. Heille tämä uuden teorian mukainen ruokajärjestys olisi erinomaisen terveellinen. Kyllä lihavuus putoaisi. Mutta minä väitän, että heikoille ihmisille se olisi suureksi tuhoksi. Kyllä tässä vielä huonojen ruokien aika muistetaan, että mitä se sai aikaan. Kuolleisuus ja ihmisten heikkeneminen perillisiin asti lisääntyi arveluttavassa määrässä. Työtehokin laski sangen suuressa määrässä. — Minulla lienee täysi oikeus asettaa itseni esimerkin alaiseksi. Jos minut syystä tai toisesta tuomittaisiin vaikkapa vain kuukauden vesileipärangaistukseen, niin ei minulle muuta kuolemanrangaistusta tarvit-

sisi antaa. Siitä riittäisi. Ja tulisivatko valtakunnan olot sitä paremmiksi, jos minä tai muu heikko ihminen joutuisi tämän takia ennenaikaiseen hautaan? Tuskinpa vain. Tämän johdosta voi joku tekopyhä sanoa, kuten on sanottukin, ainakin lakivaliokunnassa, että eihän ihmisen muka ole mikään pakko tehdä rikosta. Vastaukseksi tähän sanon vielä kerran, että lukuisat yhteiskunnalliset epäkohdat saattavat kunnollisenkin ihmisen rikoksen tekoon. Samalla täytyy minun kysyä, että missä löytyy sellainen ihminen, joka on täyttänyt kaikki lait ja asetukset? Minä haluaisin nähdä sellaisen ihmisen. Ja sellaisille, jotka pitävät itseään kaikinpuolin malli-ihmisinä ja lain täyttäjinä, niin heille on muistutettava raamatunlausetta: „Se, joka luulee seisovansa, katsokoon, ettei lankea!''

Ja lopuksi pyydän sanoa, että jos tämä vesileipärangaistus, jota on pidettävä erittäin kovana rangaistuksena, kohdistuisi vain törkeimpien rikosten tekijöihin ja jos olisi pakollinen lääkärintarkastus, että ketkä vangit voivat tällaisen rangaistuksen kärsiä ilman suurempaa terveyden vaaraa, niin olisin minäkin voinut tämän epäinhimillisen rangaistuksen hyväksyä, jos lain voimassaoloaika kokeeksi määrättäisiin esim. vaikka kolmeksi vuodeksi, jolla ajalla saataisiin nähdä, että tuoko se toivottuja tuloksia vai eikö. Minun käsitykseni mukaan ei vesileipävankeudella voida rikoksellisuutta vähentää ainakaan suuremmassa määrässä, kuten hallituksen taholta on väitetty, vaikkapa vesileipävankeuden lisäksi otettaisiin käytäntöön vielä Piitulaisen Mikon raipat. Eivätkä myöskään tuota tuloksia ne toimenpiteet, joita herra oikeusministeri tämän istunnon aikana suositteli. Olen siis suuren valiokunnnan mietinnön kannalla, että esitys hylätään.

Pääministeri Kallio: Täällä on puhuttu kauniita periaatteita vankien kasvattamisesta ja rikoksen ehkäisytoimenpiteistä, ennenkuin ihmiset lankeavat rikoksen teille, eikä ole kiellettävä, etteivät tällaiset näkökohdat ole arvokkaita, mutta niillä ei voida kumminkaan poistaa sitä tilanpuutetta, mikä meillä on tällä kertaa vankiloissa eikä parantaa niitä ihmisiä, jotka nyt niin paljon yhteiskuntaa vastaan rikkovat — tarkoitan nimenomaan trokareita ja tähän rikosluokkaan kuuluvia ihmisiä. Eivät näihin kasvatuskeinot eivätkä muut hyvät periaatteet auta, eikä ed. Salokaan, joka täällä äsken puhui, voinut osoittaa, millä kasvatuskeinoilla tätä rikosluokkaa voitaisiin nostaa ja parantaa. (Ed. Salo: Otettaisiin vesi ja leipä käytäntöön!) Ainakin se peloittaa huligania suuremmassa määrin kuin nykyiset rangaistustavat. Kun minä olen keskustellut yksityisesti muutamien edustajien kanssa, jotka vastustavat tätä vesileipävankeutta, niin ovat he lausuneet olevansa valmiit siihen, jos se vain voitaisiin ulottaa huligaani- ja trokausrikoksiin. Mutta todellisesti tämä hallituksen esityskin tähtää pääasiassa siihen.

Täällä on m. m. monella se luulo, että tämän alaiseksi voisivat tulla m. m. poliittiset rikokset. Näin ei ole asianlaita. Sillä poliittiset rikokset (Vasemmalta: Täällä on asiakirjat!) rangaistusten täytäntöönpanoasetuksen toisen luvun 8 pykälän mukaan kuuluvat rikoslain 11, 12 ja 13 luvun alaisiksi, joissa rangaistukset ovat suuremmat kuin tässä ensimmäisessä pykälässä edellytetään. Ne eivät kuulu myöskään toisen pykälän alaisiksi, koska sen alaisiksi kuuluvat raakuutta ja ammattimaista ansiotarkoitusta tarkoittavat rikokset, siis juuri nämä huligaani- ja trokausrikokset. Ainoa, joihinka poliittisiin rikoksiin tämä voisi ulottua, on 16 luvun 24 §:ään kuuluvat rikokset, joissa rangaistus voi olla pienempi kuin kuusi kuukautta — koska siinä voidaan antaa sakkoakin —. Mutta tällaisia rikollisia ei ollut m. m. tilaston mukaan 1927, jolta vuodelta on viimeinen tilasto, kuin ainoastaan kaksi meidän vankiloissamme. Meillä ei ole sitä vastaan jos täällä tehdään sellainen ehdotus, että nämäkin 16 luvun 24 §:n alaiset rikkomukset jäävät tämän lain ulkopuolelle. Minä voin tehdä sellaisen ehdotuksen, jos vain hallituksen esitys käsittelyn pohjaksi hyväksytään, jolloin saadaan kysymys asiallisen käsittelyn alaiseksi. Tähän luokkaan kuuluvat sellaiset kuin painolaki- ja siihen verrattavat rikokset. R. L. 16 luvun 24 §:ssä sanotaan: joka julkisesti väkijoukossa esittää tai kirjoitusten kautta muuten levittää ilmeisesti perättömiä tietoja, jotka ovat omiansa halventamaan hallitusta, eduskuntaa tai sen valiokuntaa taikka julkista viranomaista taikka saattamaan näitten toimenpiteet tai laillisen yhteiskuntajärjestyksen halveksimisen alaiseksi. Muut poliittiset rikokset, koskekoot ne sitten joko uskontori-

koksia, maanpetos- tai valtiopetosrikoksia, on niissä aina tuomio kovempi kuin kuusi kuukautta ja ne siis ovat tämän lain ulkopuolella, ja siitä syystä minä olen tahtonut tästä huomauttaa, koska näkyy olevan eduskunnassa monella sellainen käsitys, että nekin kuuluisivat tämän lain alaiseksi.

Ed. Pennanen: En kuluta aikaa kuvailemalla nykyistä tilannetta, sehän tunnetaan. Minun nähdäkseni on hallituksella ollut täysi syy ehdottaa, että sekä rangaistusten tehokkuuden lisäämiseksi kuin myöskin vankila-ahtauden vähentämiseksi otettaisiin käytäntöön nykyistä enemmän vesileipärangaistus.

Lakivaliokunnan enemmistö sitten tätä asiaa käsitellessään ensinnäkin typisti hallituksen esityksen sisältöä niin, että vesileipärangaistusta voitaisiin soveltaa vain enintäin kuusi kuukautta kestävään vankeusrangaistukseen, ja sellaiseenkin vain siinä tapauksessa, että vanki itse siihen suostuu. Tämä viimeksimainittu kannanotto on tavallisen kansalaisen oikeuskäsitykselle outo. Se on muualta haettu periaate, että rangaistava itse saa harkita, onko hänen omille edesottamuksilleen sopivaa istua tavallisella vangin täysihoidolla viisi kertaa pidempi aika tai tyytyä kylmään ruokaan ja päästä vähemmällä ajalla. Suuri valiokunta kyllä sitten asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä asettui hallituksen esityksen kannalle lakivaliokunnan ehdotusta vastaan, mutta lopulta, kuten tiedetään, hylkäsi kaikki.

Minä pyysin puheenvuoron mainitakseni muutamia sanoja niiden käsitysten johdosta, jotka eroavat hallituksen esitykseen sisältyvästä käsityksestä ja ovat lopulta johtaneet hylkäävään ehdotukseen.

Lakivaliokunnan mietinnössä ensinnäkin sanotaan, että vesileipärangaistuksesta puuttuu rangaistuksen kasvattava puoli, jonka takia se ei sovi valiokunnan mielestä pitkäaikaisten rangaistusten yhteyteen, mutta lyhytaikaisissa rangaistuksissa valiokunta sitä katsoo voitavan käyttää sen peloittavan puolen takia, valiokunnan mielestä kuitenkin vain siinä tapauksessa, että tuo peloiteltava vanki itse ei sitä pelkää, t. s. suostuu siihen vapaaehtoisesti. Minusta koko tuo mielipide, ettei ankarampi, siis peloittava rangaistus, samalla voi olla myöskin kasvattava, se ei ole tosiolojen mukainen. Tietoisuus siitä, että pahasta työstä seuraa paha palkka, siis seuraamusten pelko, se on ollut tähänkin asti ja on varmaankin vastedeskin tarpeellinen pidätin heikolle, pahuuteen ja rikollisuuteen taipuvalle luonteelle. Ellei näin olisi, niin koko pitkältä ajalta ihmiskunta olisi tehnyt perusteellisen erehdyksen kasvatuksellisessa suhteessa. Niin ei nyt kumminkaan liene asianlaita, kaikista uudenaikaisista käsityksistä ja teorioista huolimatta. „Joka vitsaa säästää, se vihaa lastaan''.

Kommunistit tietysti perustelevat esitykseen nähden hylkäävää kantaansa vierittämällä kaiken syyn rikollisuudesta yhteiskunnan niskoille. Jopa he puhuvat omien metoodiensa mukaisesta rikollisen kasvattamisesta ja parantamisestakin. Se heidän kasvatusoppinsa mukainen, muka parantava menetelmä, se kyllä tunnetaan sieltä, mistä he yleensä uskontunnustuksensa hakevat.

Sosialidemokraattien hylkäävä vastalause suosittelee niinikään sekin kasvattavia ja ehkäiseviä menetelmiä. Mitä ne heidän mielestään sitten pitäisi olla, se ei tietysti lyhyestä vastalauseesta käy selville. Eivät ne nyt kumminkaan liene vallan samanlaisia kasvatusopillisia keinoja, mitä kommunistit ovat suositelleet. Edelleen sosialidemokraatit pitävät ehdotettua rangaistusta epäinhimillisenä ja nykyaikaisen käsityksen vastaisena. Siitä on jo ed. Sahlstein huomauttanut, että kyllä nykyaikainen käsitys on sallinut tähän päivään asti erinäisissä tapauksissa vesileipärangaistuksen käyttämistä. Ja terveydellisessäkään suhteessa ei voitane ainakaan lääkintöhallituksen lausunnon perusteella pitää tuota vesileipäkuuria vaarallisena siinä muodossa kuin missä hallitus on sitä ehdottanut.

Eihän nyt kukaan uskokaan, eikä väitä sitä, että rikollisuutta vastustettaessa on tämä ehdotettu lainkovennus ainoa, eikä tärkeinkään keino, se on vain keino monien muiden joukossa. Ehkäisevillä toimenpiteillä on tietysti oma ja tärkeäkin merkityksensä, mutta ei niillä nyt tähän hätään pitkälle, eikä juuri mihinkään päästä. Ei vankila-ahtautta lähitulevaisuudessa niillä kasvatuksellisilla toimenpiteillä poisteta. Siksi vaikeasti kasvatettava se tämä ihminen nyt kertakaikkiaan on.

Onko sitten tämä ehdotettu rangaistus liian ankara esim. huligaanin, trokarin tai verityöntekijän kärsittäväksi? Onko esitys hylättävä säälimällä enemmän mainitun-

laista rikollista kuin ehkä jotakin vankilaan joutunutta, vähemmän paatunutta, joka nyt joutuu ahdingon vallitessa olemaan tuon paatuneen koulumestarin seurassa verrattain pitkän ajan? Minä säälin enemmän tuota jälkimmäistä ja katson olevan kaiken syyn yhtyä kannattamaan täällä tehtyä ehdotusta, että hallituksen esitys otetaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Sventorzetski: Täällä on puhuttu koko illan samasta asiasta ja on lausuttu kauniita ja rumia ajatuksia, mutta sillä tuloksella, että pääasia jää kuitenkin selvittämättä. Eduskunta ei ole kyennyt vastaamaan nytkään pääkysymykseen, kysymykseen siitä, onko eduskunnalla ja hallitusvallalla mahdollisuuksia taistella huliganismia vastaan, vai ei, ja jos on, niin minkälaisia. Minä itse en ollut tilaisuudessa seuraamaan tätä lakia ja tätä asiaa sen eri vaiheissa ja sen vuoksi en voi ammattivaliokunnan taidolla tätä asiaa arvostella. Tahdon kuitenkin muutamia irtonaisia ajatuksia tämän yhteydessä lausua.

Minusta tuntuu, että eduskunta ei saisi ilman muuta hylätä hallituksen ehdotusta ja pitää kysymystä poistettuna päiväjärjestyksestä. Minä katson, että loppujen lopuksi eduskunta vastaa siitä tilanteesta maassa, joka ei ole enää mikään leikin asia. Toinen kysymys on siitä, voiko eduskunta hyväksyä hallituksen esityksen siinä muodossa kuin se on annettu. Mutta jos se ei voi sitä hyväksyä, niin eduskunnalla täytyy olla jonkunmoiset evästykset hallitukselle, jonkunmoinen positiivinen konkreettinen ehdotus, että hallitus ja myöskin yhteiskunta ei saisi sitä käsitystä, että eduskunta on ihan vailla kaikkia aloitteita tässä vakavassa kysymyksessä.

Kun täällä on puhuttu paljon siitä — ja ne ovat oikeastaan vanhat valmiiksi purrut totuudet — että rikollisuus johtuu yhteiskunnan oloista, että siinä suhteessa täytyy keksiä rikollisuuden syyt ja niiden perusteella arvostella perästäpäin itse ilmiöitä, niin se on kyllä totta, mutta osittain. Täällä on puhuttu tiedemiehistä, porvarillisista sosioloogeista ja muista auktoriteeteista. Mutta minun täytyy huomauttaa, että on olemassa sellaisia uusia ilmiöitä ja uusia rikoksentekijätyyppejä, joita nämä vanhat sosioloogit eivät olleet tilaisuudessa tutkimaan ja niihin lähemmin tutustumaan. Minä olen vakuutettu siitä, että me olemme nyt tekemisissä aivan uuden huligaanityypin kanssa. Ja tällä huligaanityypillä, joka nyt on Suomessakin päivän sankari, ei ole mitään tekemistä yhteiskunnallisen, taloudellisen kurjuuden kanssa. (Keskustasta: Oikein!) Se huligaanityyppi, jonka me näemme kadun nurkilla puukottamassa viattomia ihmisiä, on keikarityyppi, ne ovat hyvästi puettuja, ne eivät näe minkäänlaista taloudellista hätää, se ei ole laisinkaan se yhteiskunnan uhri, josta sosioloogit ovat tähän saakka kirjoittaneet. Ne eivät tunteneet tätä huligaanityyppiä samalla tavalla, kuin tanssijat eivät tunteneet nykyistä jatsia. Ja nämä jatsarit, nämä uudet huligaanityypit, ottakaa huomioon, ne kuuluvat nuorisoon. Näistä tyypeistä voi sanoa, että ne noin 15 vuotta vanhoina jo alkavat kuulua sakilaisiin. Tämä uusi tyyppi ei ole siis mikään taloudellisen ja yhteiskunnallisen ilmiön tulos, eikä se ole poliittisessakaan suhteessa mikään sellainen ihmistyyppi, jota on syytä työväestöllä ja vasemmistolla suojella ja pitää jollain tavalla ikäänkuin omanaan ja koettaa puolustaa sitä niitä arvosteluja vastaan ja niitä toimenpiteitä vastaan, joita meidän kaikkien täytyy yhdessä suunnitella. Eikä sitä huligaanityyppiä vahingossakaan löydä Tiedonantaja käsissä eikä Sosialidemokraatti eikä mikään porvarillinenkaan lehti. (Ed. Hakkila: Eikä mikään lehti!) Eikä mikään lehti. — Minun täytyy sanoa, että tässä suhteessa tehdään erehdys, kun arvostellessa nykyistä huligaanityyppiä käytetääu vanhoja kaavoja ja koetetaan selittää, että ne ovat yhteiskunnallisen ja taloudellisen kurjuuden uhreja ja seurauksia.

Jos minulta kysyttäisiin, minkälainen keino olisi mahdollinen taistelussa tätä huliganismityyppiä vastaan, niin minä olisin samaa mieltä kuin ed. Komu täällä, joka sanoi, että tällaisia erikoisia huligaanivankeja varten pitäisi keksiä jonkunmoinen huligaanisiirtola. Minä myönnän, että se on kallista lystiä, mutta me saamme maksaa kalliita rahoja päästäksemme pois siitä vitsauksesta, joka on nyt Suomessakin olemassa. Mutta samalla minä en voi myöskään hyväksyä sitä ilmoitusta valtiovallan puolesta, että se poliisivoima ja muut keinot, jotka ovat valtiovallan käytettävissä, eivät olisi riittäviä taistelussa huliganismia

vastaan. Meillähän on erinomainen etsivä poliisilaitos (Vasemmalta: Liian hyväkin.) ja tavallinen poliisilaitos. Mitä tulee kommunistien toiminnan seuraamiseen, niin ne tuntevat mainiosti kaikki kommunistien puolueen johtajat, jotka ovat maan päällä ja maan alla. Ne tuntevat kaikki etapit Venäjälle ja takaisin, ne ovat ilmoittaneet. että ne tuntevat melkein kaikki ne läsnäolijat niissäkin kokouksissa, joita pidetään Pietarissa ja Moskovassa, niin on väitetty. Mutta ne eivät tunne yhtään pirtutrokaria, ne eivät tunne yhtään paikallista huligaania, jotka joka päivä kokoontuivat samassa paikassa, joita koko kylä tuntee, jotka ovat vitsauksena, mutta paikalliset poliisit eivät niitä tunne. Puhukaa niille, kuka uskoo tällaisia asioita, mutta ne, joille on annettu silmät ja korvat, ne eivät voi ottaa vakavalta kannalta sellaista pötyä.

Täällä ed. Lohi on puhunut siitä, että huliganismin syy on muuallakin kuin taloudellisessa kurjuudessa, ja siinä suhteessa minun täytyy yhtyä myöskin ed. Loheen. Se tilanne, joka tässä maassa on viime vuosina ollut taikka sanokaamme siitä lähtien kuin kansalaissota täällä puhkesi, se tilanne on ollut semmoinen, että julkisen sanan avulla on annettu huligaaneille mitä loistavimpia esimerkkejä. Jos me olemme rehellisiä itsellemme ja toisillemme, niin meidän täytyy sanoa, että se valhe, parjaus, provokatsioni ja suoranainen yllytys murhiin, jota me olemme nähneet lehdistön palstoilla itsenäisessä Suomessa, on ollut syynä siihen huliganismiin, joka nyt ilmenee siellä alakerroksissa. Niin että se on kyllä sellainen tekijä, jonka voi koplata yhteen tämmöisen huliganismin kanssa, josta nyt on puhe. Niin myöskin ed. Rapo on oikein sanonut, että se aseenkantokulttuuri on epäilemättä sekin vaikuttanut samaan suuntaan.

Ed. Salo puhui täällä myöskin erikoisesti yhteiskunnan syystä ja porvarien sosiologeihin vetosi ja sanoi, että rangaistukset eivät peloita. Mutta kaikki nämä ajatukset eivät ole uusia. Jokainen, joka on ainakin juridiikkaa lukenut, tietää ne teoriat. Mutta jos asettuisikin sille kannalle, niinkuin ed. Salo asettui, nimittäin sille että rikoksentekijät eivät ole syyllisiä, niin minun täytyy sanoa, että susikaan ei ole syyllinen tältä kannalta katsottuna, kun se raatelee lampaita ja muita eläimiä. Ei voi sanoa, että susi on syyllinen, ja jos te menette tutkimaan syytä, miksi susi sen tekee, niin senkin helposti voi saada tietää, ja vastata: se johtuu siitä, että susi on nälkäinen. Mutta eihän se seikka, että tämä syy on nyt selvitetty — suden nälkä, — ja myöskin se, että sutta ei voi syyttää semmoisesta menettelystä, anna meille tilaisuutta tarjota sudelle menettelyvapautta. Kyllähän asianlaita on niin, että vaikka me tiedämme syyn, vaikka me tulemmekin siihen johtopäätökseen, että on vaikea syyttää jonkunmoista rikollista indiviidiä, niin kuitenkin yhteiskunnan on pakko suojella itseään näiltä rikollisilta. Ja nyt on aivan samanlainen tilanne. Jos tulipalo syttyy niin tottahan pitää sammuttaa tulipaloa eikä istua sen vieressä ja tutkia syytä, mistä tuli on päässyt irti. Jos mielipuoli ja hullu juoksee puukko kädessä ja tappaa viattomia ihmisiä, niin hän myöskään ei ole syyllinen ja syyt hänen menettelyynsä voidaan myöskin helposti selittää, mutta se ei merkitse sitä, että yhteiskunta voi vapaasti sallia tämmöisen vaarallisen henkilön liikuskella kunnon kansalaisen keskuudessa. Ed. Salo kääntyi porvariston puoleen ja sanoi, että tutkikaa ne syyt. Miksi porvarin pitää tutkia syyt, tutkikaa itse. Me odotamme täällä apua, jokainen viisas neuvo, jokainen uusi systeemi, minä luulen, on hyvin tervetullut. Koko eduskunta olisi kiitollisuudenvelassa, jos joku esittäisi täällä — vasemmistonkin taholta — semmoisen järjestelmän, jonka kautta me voisimme taistella huliganismia vastaan. Niin hyvä kuin on ollut ed. Salon teoreettinen arvostelu, niin lopputuloksessa on se ollut kuitenkin negatiivista laatua siinä suhteessa, että ed. Salo ei ole esittänyt mitään positiivista ehdotusta taistelussa huliganismia vastaan. (Vasemmalta: Mikä on puhujan ehdotus?) Minullakin on hyvin köyhä ohjelma, mutta minulla on se ehdotus, josta minä olen sanonut: minun mielestäni on syytä ajatella huliganismisiirtolaa. Se on positiivinen ehdotus, jonka pohjalla hallitus voi suunnitella detaljeja ja esittää uudestaan eduskunnan käsiteltäväksi. Mitä taas tulee vesi- ja leipärangaistukseen, niin ne ovat senlaatuiset rangaistuskeinot, jotka eivät ole tehonneet eivätkä koskaan tämmöisissä asioissa minusta tule tehoamaan.

Ed. Kivioja: Kun ed. Salo täällä tältä paikalta lausui, että Ison kirjan toisessa osassa on jotakin toisenlaista oppia,

niin hän samalla valitti, että hänellä ei ole sitä osaa (Ed. Salo: Kyllä minulla on!), vaan että se on kirjakaupoissa. Siltä varalta minä pyydän hänelle lukea tästä samasta osasta jonkun värsyn. Täällä sanotaan (tässä painoksessa siv. 363:) „Tuska ja ahdistus jokaisen ihmisen osaksi, joka tekee pahaa, ensin juutalaisen, sitten kreikkalaisen". (Vasemmalta: Entäs suomalaisen?) Sitten (sivulla 385 luetaan): „Jos tahdot päästä esivaltaa pelkäämästä, niin tee hyvää ja Sinä saat siltä kiitoksen, sillä se on Jumalan palvelija sinun hyväksesi, mutta pelkää, jos teet pahaa!" En ymmärrä, että nämä ovat suurestikaan ristiriidassa sen opin kanssa, mistä hän kertoi ja luuli sen sisältyvän ainoastaan ensimmäiseen osaan. (Vasemmalta: Se tarkoittaakin jumalallista rangaistusta!) Ei, vaan esivallan.

Täällä on puhuttu paljon näistä asioista. En tahdo niissä enää viipyä. Tahtoisin vain varoittaa lainsäätäjää, että sen ei ole lupa kohota kovin korkealle ihanteellisuuden pilviin, niin etteivät enää varpaatkaan maata kosketa. Kun meillä on täällä todellisuus ympärillämme, niinkuin viimeksi oikeusministeri on tilastoilla osoittanut, niin meidän täytyy seisoa todellisuuden pohjalla. Sellainen lainsäätäjä, joka siinä seisoo, ei voi olla hyväksymättä hallituksen esitystä.

Ed. Hakkila: Herra oikeusministeri valitteli vaivojaan ja sitä huonoa onnea, mikä hänellä tämän asian käsittelyssä on ollut. Hän mainitsi myöskin, että suuren valiokunnan jaostossakaan hän ei ole saanut riittävää ymmärtämystä osakseen. Tässä hän mielestäni kuitenkin teki väärryyttä suuren valiokunnan jaostolle, sillä se oli ainoa paikka, missä hänen ehdotuksensa hyväksyttiin. Suuren valiokunnan jaosto yksimielisesti otti käsittelyn pohjaksi herra oikeusministerin kolmannen ehdotuksen tämän asian ratkaisemiseksi ja hyväksyi sen poistaen ainoastaan erään epäselvän momentin, jonka herra oikeusministerikin jaoston käsittelyssä myönsi vievän epäselviin tuloksiin. Me käsitimmekin suuren valiokunnan jaostossa, senjälkeen kun lakivaliokunnan ehdotus oli päätetty suuressa valiokunnassa hylätä ja meidän oli siirryttävä toiselle kannalle, että nykyisen hallituksen oikeusministerin ehdotus merkitsi hallituksen kantaa. Mutta suuressa valiokunnassa ei hallituspuolue hyväksynytkään herra oikeusministerin ehdotusta, vaan hyväksyi käsittelynsä pohjaksi ensimmäisessä lukemisessa edellisen hallituksen antaman esityksen, niin että se hyväntahtoisuus, mitä tämän asian käsittelyssä on herra oikeusministerin osaksi tullut, se on juuri korkeimmassa määrässä tullut suuren valiokunnan jaostossa. Mutta lienee suureksi osaksi herra oikeusministerin omaa syytä, että tässä on jouduttu vielä epäselvemmälle pohjalle kuin ennen on oltu. Ennenhän meillä oli ainoastaan kaksi valintamuotoa: joko pakollinen tai vapaaehtoinen, ja niille määrätty kiteytynyt muoto. Tämän kolmannen ehdotuksen on herra oikeusministeri itse laatinut tietysti siinä hyvässä tarkoituksessa, että lakiehdotus saisi sellaisen muodon, että se tulisi eduskunnassa hyväksytyksi. Pääministeri on täällä lausunnossaan asettunut edellisen hallituksen esityksen kannalle, jotenka minulla onkin siis syy otaksua, että nykyinen hallitus hyväksyy edellisen hallituksen antaman esityksen.

Täällä on vallankin maallikkojen taholta mutta myöskin lakimiesten taholta puhuttu siitä tavattomasta vaikutuksesta ja voimasta, mikä rangaistuksien koventamisella on. Tämä ei kuitenkaan, enempää kuin mikään muukaan, ole mikään ehdoton totuus, sillä rikoksen tekijät eivät tee rikoksia laki kourassa, eivätkä punnitse niitä rangaistuksia, mitä he mahdollisesti saavat, sillä jokainen luulee, että onnistuu peittämään jälkensä, eikä saa mitään rangaistusta. Amerikan Yhdysvalloissahan on kovimmat rangaistukset käytännössä, sähkötuolimestaus on siellä käytännössä, mutta siitä huolimatta tuskin törkeät rikokset missään kukoistavat niin paljon kun juuri Amerikassa. Niin että kun siellä ei sähkötuolimestaus peloita, niin tokkopa nyt sentään tämä vesileipärangaistus tekee niin suuria ihmeitä, kuin siltä odotetaan. Veden ihmeitätekevästä voimastahan kansamme kyllä on ollut aina vakuutettu ja leipä on ollut se elintarve, jonka avulla Suomen kansa on pääasiallisesti elänyt, mutta tuskinpa ne nyt sentään uutena rangaistuskeinona toisivat mitään ihmeitä aikaan.

Voidaan tietysti esittää monenlaisia filosoofisia järjestelmiä, mitkä vaikuttavat rikollisuuden syntyyn, mutta tosiasia nyt kuitenkin on, että jokainen yhteiskunta on itse vastuussa myöskin siinä esiintyvästä rikollisuudesta, ja että sillä niinkuin kaikella sai-

raudella on omat luonnolliset juurensa, lienee tosiasia, josta ei päästä mihinkään. Kun maassamme on sosialivakuutus niin kovin alkeellisella kannalla, ja kun eduskuntakaan viime istunnossa ei tahtonut tälla tavallakaan tervehdyttää yhteiskuntaa, niin saamme syyttää itseämme siitä, jos kansa ottaa tämän ainoan sosialivakuutuksen, mikä maassamme nykyjään on käytännössä, vankilatien niin yleiseen käytäntöön kuin se meillä nyt on.

Järkevät ihmiset, jotka, kun on kysymys sairauksista, tutkivat perusteellisesti, mistä ne johtuvat ja mitenkä ne ovat parannettavissa, lähtevät heti, kun on kysymys rikollisuudesta, turvautumaan mitä tökeröimpiin puoskarikeinoihin, vaikka rikollisuuden parantamisessa on meneteltävä samojen järkiperäisten menetelmien mukaan kuin jokaisessa muussakin sairaudessa. Yhteiskunnan sairausilmiöillä on omat syynsä ja niiden parannuskeinojen on myös yhtä välttämättömästi oltava järjenmukaiset. Puoskaritoimenpiteillä siinä ei päästä eteenpäin.

On todella ihmeellinen tilanne, mihinkä me olemme joutuneet. Meillä lakimiesten keskuudessa on selvää, että jos yleensäkin lain yhtämittainen muutteleminen ja paikkaaminen on vaarallista, niin kaikkein vaarallisinta se on rikoslakiin nähden. Siinä pitää olla jokin yhtenäinen järjestelmä voimassa, ja jos se muutetaan, niin se täytyy myös systemaattisesti muuttaa. Niinpä meilläkin on paraillaan annettu pienemmälle komitealle tehtäväksi rikoslakimme uudistaminen. Vertaillessamme rangaistusmääriämme muiden maiden rangaistuksiin huomaamme, etteivät suinkaan meidän rangaistuksemme ole lieviä, vaan päinvastoin meillähän on suurimmasta osasta rikoksia paljon ankarammat rangaistukset kuin muissa maissa, puhumattakaan esim. omaisuusrikoksiin nähden naapurimaastamme Ruotsista. Ei siis ainoastaan juristien kannalta vaan myös maallikonkin kannalta, on vaikea lähteä tilanteen mukaan aina muuttamaan rikoslakia. Milloinka rikollisuus nousee, niin silloin taas ruvetaan tekemään jonkinlaisia muutoksia rikoslakiin siinä hurskaassa toiveessa, että se auttaa tilanteen yli. Seuraavassa tilanteessa tehdään taas toinen muutos j. n. e. Mitenkä hyllyvälle pohjalle tällä tavoin joudutaan, on ilman muuta selvää. Se on ollut vaarallinen tie, jolle meidän ylemmät vankeinhoitoviranomaisemme ja herra oikeusministeri ovat lähteneet, kun eivät ole vaatineet riittävästi varoja, riittävästi keinoja lisääntyvän rikollisuuden hoitamiseen sillä samalla tavalla, millä sitä joka maassa hoidetaan säännöllisenä vankeinhoitona, vaan ovat sensijaan antautuneet tälle tielle, johon houkuttelee se, että voidaan säästää joitakuita miljoonia, päästä lisäämästä vankiloita j. n. e. Koetetaan selviytyä jollain tilapäiskeinolla oikotiellä asiasta. Eduskunta on tässä suhteessa sangen suuresti vikapää. Vuodesta vuoteen on hylätty säännöllisesti vankeinhoitoviranomaisten vaatimat määrärahat ja sensijaan jääty odottamaan, että kun seuraavana vuonna asetetaan vesi- ja leipärangaistus niin sillä korjataan asia. Tällä tavoin on tässä asiassa menetelty monena vuotena. Vankila-ahtaus on tullut yhä suuremmaksi ja suuremmaksi, kun kasvavasta rikollisten luvusta huolimatta ei ole lisätiloja varattu. Tässä kohdin on siis eduskunta itse sangen suuresti syyllinen.

Niin hartaasti kuin hallitus toivookin, että päästäisiin tällä tilapäistoimenpiteellä tämän tilanteen yli, niin ei se nyt kuitenkaan kerkiä tähän tilanteeseen, puhumattakaan siitä, että, kuten lausuin, tällaiset menettelytavat, että tilanteen mukaan ryhdytään rikoslakiin tekemään kulloinkin tarpeelliseksi katsottavia muutoksia, ovat vaarallisia.

Minä odotan, että eduskunnassa on siksi paljon tämän vanhentuneen, 50-vuotiseen historiaamme kuuluneen rankaisumuodon vastustajia, että tämä lakiehdotus tulee hylätyksi, kuten se hylättiin suuressa valiokunnassakin. Missään tapauksessa ei tämä lakiehdotus tule tuomaan lähiaikoina sitä lievitystä, sitä tilapäisapua, mitä hallitus odottaa, sillä missään tapauksessa tästä ei tule lakia ennen ensi vaaleja, niin että joka tapauksessa, siinäkin tapauksessa, että eduskunnan enemmistö ei olisi samalla kannalla, kuin suuren valiokunnan enemmistö, tämä hätäkeino ei nyt tuo lievitystä. Kuuluvat huligaaniainekset mihin yhteiskuntaluokkaan hyvänsä, niin joka tapauksessa ne ovat nykyisen yhteiskuntamme eräitä ilmiöitä ja sen jäseniä. Yhtä hyvin kuin yhteiskuntamme hoitaa kaikki sairaansa, ilmenee sairaus sitten missä muodossa hyvänsä, hoidetaan niin spitaliset kuin tuberkulosisairaat, niin hullut kuin viisaatkin, niin samalla tavalla meidän on myöskin hoi-

dettava kaikki rikolliset sairaamme. Työväenluokan kannalta on mielestäni eräs sangen arveluttava puoli joka tapauksessa tässä vesi- ja leipärangaistuksessa. On jo työläisperheen muille jäsenille hyvin huono tilanne, kun perheenisä joutuu vankilaan. Jos sitten siellä finanssisyistä hänen rangaistuksensa joudutetaan, niin tämä tapahtuu hänen fyysillisen kuntoisuutensa kustannuksella ja mies tulee moneksi aikaa työkyvyttömänä ja heikentyneenä vankilasta. Siinäkin tapauksessa siis, että hänellä olisi työtä saatavissa, hän ei kykene siihen, vaan tämä hänen tilansa kehoittaa häntä jatkamaan edelleenkin rikollisia menettelyitä. Meidän maassamme on taasen tuberkulosi hyvin yleinen ilmiö. Voihan olla latentia tuberkulosia, joka tällaisen vesi- ja leipäkuurin aikana ilmenee ja siinä on myöskin erittäin suuri vaara olemassa, vaikka ei havaitakaan tautia silloin olemassa, kun henkilö ryhtyy tätä rangaistustaan kärsimään. Ja eräs puoli tässä on: tämähän ei koske yksinomaan huligaaneja, vaan tuollaisia kaikkia viattomia pikkurikollisia jotka eivät ole luettava huligaanirikollisiksi. Niin! Kyllä niitä on viattomia ja on törkeitä rikollisia. Niistähän on juuri puhuttu, törkeistä ja huligaanirikollisista. Ja mehän tervehtisimme mielihyvällä, jos päästäisiin siihen, että oikeiden rikollisten lukumäärä olisi hallitsevana eikä kasvaisi näiden huligaanirikollisten lukumäärä. En minä ihmettele, että eduskunnassa on suuri määrä, jotka eivät ymmärrä, että on viattomampia ja suurempia rikoksellisia, sillä tämän asian käsittelyhän on osoittanut, että tässä ollaan hyvin vierailla poluilla, vaikka tässä on kysymys hyvin alkeellisistakin totuuksista. Mutta eräs päähuomautus. Tehän olette säännöllisesti vaatineet, että rangaistus on kovennettava ja nämä huligaaniainekset ovat eristettävä muusta yhteiskunnasta pitemmäksi aikaa ja nyt te samaan aikaan valmistelette toista tietä, tätä pikaisempaa tietä, jolla vankeja mahdollisimman nopeasti ekspedieerataan vankiloista pois takaisin jatkamaan vahingollista toimintaansa. Tässä ei johdonmukaisuus ole niin suuri kuin olisi odotettavissa silloin kuin käydään rikoslakia niin hetkellisten konjunktuurien vaikutuksesta muuttelemaan. Ei rikoslakia sentään voida muuttaa niinkuin jotakin pörssilakia sen mukaan kuin mikin hetkellinen tilanne näyttäisi siihen eräitä muutoksia vaativan.

Oikeusministeri K a i l a: Ed. Hakkila ei näytä tuntevan, mitä hallituksen lakiesitys sisältää, kun hän sanoo, että tässä on sellainen epäjohdonmukaisuus, että huligaaneja tahdottaisiin oikotietä vapauttaa vankiloista. (Ed. Hakkila: Rikoksellisia!) Huligaaneista oli puhe. Tässähän on laissa huligaaneista toinen pykälä, jonka mukaan huligaanirikokselliset eivät suinkaan pääse vähennetyillä rangaistuksilla, vaan rangaistusaika pysyy juuri huligaanirikollisiin nähden muuttumattomana. Mitä sitten tulee siihen, että minä täällä aikaisemmin ehdotin, että hallituksen esityksen toinen pykälä ainakin olisi hyväksyttävä, niin täällähän on tuontuostakin ja monelta eri taholta annettu hallitukselle neuvoja ryhtyä tutkimaan muita toimenpiteitä huliganismin ja rikollisuuden vähentämiseksi ja neuvoja jopa suorastaan lykätä asia komiteaan. Minun kantani edellisellä kerralla johtui osaksi siitä, että halusin etsiä muita keinoja, sillä on jokseenkin luonnollista, ettei tällaisen rangaistuksen käytäntöönottaminen uudelleen ole mikään mieluisa keino, vaan ainoastaan pakkomenettely, ja niinkuin edellisessä puheenvuorossani mainitsin, en ole löytänyt niitä eduskunnan viisaitten miesten tarjoamia ja neuvomia keinoja. Sen vuoksi olen sitä mieltä, että on käytettävä sitä keinoa, mitä nykyhetki tarjoaa ja mikä nykyhetken pulasta auttaa. Se seikka, että muka ei saisi koskea rikoslain järjestelmään, se nyt ei pidä paikkaansa, sillä ehtimiseenhän täytyy tehdä muutoksia myöskin rikoslakiin.

Täällä on viitattu siihen, että pitäisi ryhtyä tutkimaan rikollisuuden syitä. Näitä syitä on äärettömän vaikea tutkia, sillä ne johtavat taaksepäin näkymättömiä teitä. Kuka voi sanoa, mikä on perimmäisenä syynä siihen, että joku henkilö tekee määrätynlaisen rikoksen? Ovatko ne luonnottomat taipumukset tai hänen hädänalainen tilansa tai mikä? Tällainen rikollisuuden perimmäisten syiden tutkiminen on luullakseni aivan mahdoton. Eivät sitä voi tehdä lakimiehet eivätkä sitä voi tehdä lääkärit eivätkä sitä voi tehdä teologit. Mutta jonkin verran tietoja rikollisuuden syistä meillä on niistä asioista, joissa rikollisuus itse ilmaisee syynsä, ja se nähdään siitä, kun katsotaan,

mitä oikeushyvää vastaan rikokset ovat kohdistuneet. Minulla on tilastoa viime ja tämän vuoden alkupuoliskolta niistä neljästä pääryhmästä, joihin rikollisuus voidaan jakaa. Tämän tilaston mukaan on rikoksia valtiota ja yhteiskuntaa vastaan tehty viime vuonna vuoden alkupuoliskolla 1,844 ja tänä vuonna 2,025, joten lisäys on ollut 9.8 %. Ja tätä lisäystä ei olisi lainkaan ollut, ellei uudenlaatuinen ja ankarampi rangaistus olisi säädetty väärän nimen ilmoittamisesta viranomaisille. Se on se ainoa ryhmä tässä rikoslajissa, joka lisää tämän rikoslajin suuruutta. Ja tämäkin vilpillinen väärän nimen ilmoittaminen johtuu tietysti huligaaneista. Sitä vastoin ne rikokset, joihin nähden voitaisiin syyttää yhteiskunnan oloja ja sosialista puutetta, nimittäin rikokset omaisuutta vastaan, ne ovat kasvaneet ainoastaan 3,042:sta 3,120:een eli 2.5 %:lla. Näin pieni lisäys on omaisuusrikoksista.

Kun rikollisuus kaikesta tästä huolimatta on näin tavattomasti lisääntynyt kuin on laita, niin se johtuu siitä, että kaksi muuta rikosryhmää on tavattomasti kasvanut. Yksilöön kohdistuvat rikokset ovat nimittäin lisääntyneet 1,510:stä 1,899:ään eli 25.7 %:lla ja muut rikokset, joihin kuuluvat etupäässä kieltolakirikokset sekä autonajo juopuneena ynnä eräitä pienempiä ryhmiä, ovat lisääntyneet 7,762:sta 9,620:een eli siis 23.9 %:lla. Kun tiedämme, että yksilöön kohdistuvat rikokset erittäin monilukuisissa tapauksissa johtuvat alkoholin väärinkäytöstä, niin minua on pahoittanut se seikka, että tätä asianhaaraa ei olisi tahdottu pitää minään raskauttavana rikoksena, tätä asianhaaraa nimittäin, että ensiksi käytetään väärin huumausaineita ja sitten vielä päälle päätteeksi tehdään törkeitä henkeenkäypiä rikoksia yksilöä vastaan.

Ed. Molin: Vid ärendets behandling i stora utskottet har lagutskottets och justitieministerns vid ärendets första behandling gjorda förslag till modifikation av regeringens proposition underkänts, och propositionen som sådan har lagts till grund för detaljbehandlingen och vid detaljbehandlingen godkänts. Vid sådant förhållande finnes det icke numera utsikt att få en ändring av de enskilda paragrafernas i lagförslaget avfattning till stånd. Det gäller sålunda att taga propositionen sådan den är eller förkasta den. Vid detta val borde enligt mitt förmenande tvekan icke kunna råda.

Redan den första paragrafen i lagförslaget borde verka tillräckligt avskräckande på dem, som något fördjupat sig i dess innehåll och reflekterat över vad dess tillämpning i praktiken skulle betyda, för att av dem kunna godtagas. Enligt denna paragraf skola alla förbrytelser och förseelser, även där de äro av lindrigaste art, ovillkorligen och utan undantag bestraffas med vatten- och brödstraff, så snart den tilltalade anses hava gjort sig förtjänt av fängelsestraff på 6 månader eller kortare tid. Något val eller någon prövningsrätt för domaren gives icke, fallet må sedan vara huru behjärtansvärt som helst. Detta skulle naturligtvis också sannolikt leda till det, att domstolarna bleve tvungna att tillgripa vilkorliga domar och bötesstraff i betydligt större utsträckning än vad lagstiftaren har avsett.

Än betänkligare är det att frihetsstraffet även som förvandlingsstraff för ådömda böter alltid skulle verkställas såsom vatten- och brödstraff. En person, som t. ex. ådömts böter för att han olovligen har beträtt järnvägarnas område och icke kan gälda böterna, måste ovillkorligen avtjäna dessa böter med straff på vatten och bröd. Detta är dock enligt mitt föremenande så absurt, att man icke kan vara med om någonting dylikt. Här är ingalunda fråga om huliganer och andra dylika personer, vilka lagen enligt statsministerns senaste andragande närmast vore avsedd att nå. Jag förenar mig därför i sakens nuvarande läge om stora utskottets förslag.

Redan vid ärendets första behandling hade jag tillfälle att beklaga, att justitieministern, då han uppträdde till lagens försvar, icke gick till grunden med saken och sökte utreda orsakerna till den katastrofalt starka ökningen av brottsligheten hos oss för att därigenom med någon säkerhet kunna anvisa medel för botande av denna synnerligen beklagliga företeelse. I sitt första andragande i dag synes justitieministern dock åtminstone i någon mån hava frångått sin tidigare position i denna del. Han berörde i detta sammanhang visserligen icke förhållandena i eget land utan i vårt grannland Sverige. Icke utan en viss

skadegladje, föreföll det mig, konstaterade han, att brottsligheten även där på senare tid hade stigit. Och varför? Noteringen av aktier på fondbörsen hade visat en starkt stigande tendens! Men huru förklarar justitieministern då, att brottsligheten hos oss står i rakt omvänd proportion till utvecklingen på aktiemarknaden? Nämnda antydan hade gott kunnat utelämnas från justitieministerns andragande.

Vid ärendets första behandling gav jag en antydan om en utväg, som enligt mitt förmenande bör försökas för att råda bot på det onda. Efter det tillfället hava många röster i samhället uttalat samma uppfattning om förbudslagens och den starkt ökade brottslighetens omedelbara förhållande till varandra. Vi få dock synbarligen löpa linan ut betydligt längre än vad vi redan gjort förrän förnuftet får taga överhand över envetenheten i detta avseende.

Ed. Rötkö: Eräs täydellisesti porvarilliset mielipiteet ja maailmankatsomuksen omaava nimismies joku aika sitten pidetyssä yleisessä kansalaiskokouksessa, jossa käsiteltiin huliganismin ja tapainturmeluksen vastustamistoimenpiteitä, alusti tilaisuudessa keskustelukysymyksen ja tässä alustuksessaan hän lausui näin: „Silloin kun rikollisuus alkaa yhteiskunnassa lisääntyä, on se merkkinä siitä, että yhteiskuntaruumiissa on jotakin mätää. Syyttää poliisitoimenpiteitten heikkoutta rikollisuuden lisääntymisestä on sama kuin syyttää haudankaivajaa suuresta kuolevaisuudesta. Poliisitoimenpiteitten tarkoituksena on korjata yhteiskunnallisten epäkohtien synnyttämä rikollisuuden sato, haudankaivajan asiana on korjata kuolemansato.'' Tämä lausunto, vaikka onkin porvaristoon kuuluvan virkamiehen lausuma, — kuitenkin hiukan kaukonäköisemmän kuin ed. Lohi ja eräät muut, — toteamus on mielestäni aivan oikea. Se seikka, että vankiloihin suorastaan pyritään, kuten Lohi täällä äsken lausui, osoittaa juuri parhaiten vallitsevan yhteiskuntajärjestelmän mädännäisyyden. Niinkauan kuin tilanne on tällainen kuin nyt, että toisaalta suurilta joukoilta puuttuu välttämättömät elämisenmahdollisuudet, puuttuu miltei kaikki siitä hyvyydestä, jonka se suuri kirja, jonka tulkkina ed. Kivioja ammatikseen esiintyy, määrittelee jokapäiväiseen leipään kuuluviksi, puuttuu m. m. koti, vaatteet, rahat, kartano, vieläpä leipäkin, samaan aikaan kun toisaalta yläluokka toimettomuudessa ja luonnottomissa nautinnoissa eläen tuhlaten työläisten työn kautta luomia rikkauksia, moraalisesti ja siveellisesti rappeutuu lisäten suurrikollisten ja hullujen lukumäärää, niin kauan tällainen olotila jatkuu eivät mielestäni mitkään rankaisu- ja poliisitoimenpiteet auta. Tätä tietä asioitten korjaamiseen pyrkiminen johtaisi siihen, että tämäkin käsilläoleva laki, vaikkapa se hyväksyttäisiinkin, ei asiaa auttaisi. Jouduttaisiin edelleenkin siihen, että niiden mielestä, joiden mukaan rikoksia voidaan rangaistuksia koventamalla ehkäistä, olisi rangaistuksia vieläkin kovennettava, annettava esivallan käteen raipat ja piilukirves, niinkuin täällä ed. Piitulainen aikoinaan esitti. Minun käsittääkseni ainoa tehokas ja todelliseen tulokseen vievä keino yhä kasvavan rikollisuuden torjumiseksi on, että yhteiskuntaruumiissa suoritetaan perinpohjainen operatsiooni, saatetaan työtätekevä luokka tuotannon välineiden herraksi, poistetaan luokkien väliset ristiriidat, lyödään naula, suoraan sanottuna, kapitalistisen yhteiskunnan ruumiskirstuun. (Ed. Lohi: Ovatko Venäjällä rikokset loppuneet?) Siitä juuri todistuksena ja käytännöllisenä tuloksena on omansa osoittamaan se, että Neuvostoliitossa rikollisuus jatkuvasti alenee siitä huolimatta, vaikka siellä vankilat eivät olekaan rikollisten rankaisupaikkoja, vaan niiden kasvatuspaikkoja. (Eduskunnasta: Ammutaan ne.)

Ed. Hakkila: Oikeusministerin ehdotukseen sisältyi ainoastaan 1 §:ssä tämän rankaisumuodon soveltaminen yksinomaan huligaanirikoksiin, mutta hallituksen esityksessä on sensijaan kaksi pykälää ja siinä huligaanin erottaminen muista rikollisista on verrattain vaikeata. Joka tapauksessa suuri osa rikollisista pääsee nopeammin takaisin yhteiskuntaan, kun tämä nopea rangaistusten suoritusjärjestelmä pannaan täytäntöön. Oikeusministeri mainitsi pääasiallisesti kaksi rikollistapaa, jotka osoittavat rikoksien lukumäärän kasvamista. Ne ovat kieltolakirikokset ja yksityisiin kohdistuvat rikokset, joissa myöskin alkohooli on suurimpana tekijänä. Tästä on siis hänen selvään sanottava, että yhteiskunnan, jonka rikollisuus lisääntyy tällä tavalla, on huolehdittava siitä, että rikolliset saavat asian-

omaisen vankilahoidon. Kun kerran maassa on voimassa kieltolaki, niin nämä kieltolakirikolliset ovat maan vankilajärjestelmän mukaisesti huolehdittavat. Toisin sanoen, kun rikollisten lukumäärä kasvaa, niin vankilatiloja on lisättävä. Siinä maassa missä rikollisten lukumäärä kasvaa, siellä rakennetaan uusia vankiloita, ja siellä, missä se alenee, siellä revitään tai myydään vanhoja vankiloita. Muuta järjellistä järjestelmää ei tässä ole, muut kaikki ovat tässä huonoja tilapäiskeinoja.

Ed. Malmivaara: Minä pyydän lausua vain muutaman sanan. Saattoi edeltäpäin jo arvata, että tässä keskustelussa tuodaan rikollisuuden aiheuttajana esille kieltolaki ja kurjat taloudelliset olot. Yhdyn mielipiteisiin, joita täällä rikollisuuden syistä on esittänyt ensi sijassa ed. Lohi. En tahdo tässä yhteydessä käydä yksityiskohtaisesti selostamaan arvosteluani kieltolaista, joka viime vuosina on joutunut etupäässä parempiosaisten ja viime viikkoina joidenkin korkeiden viranomaistemme, mutta ei kansan syvien rivien kokonaan hylkimäksi. Mutta uskallan väittää, ettei rikollisuus tänä aikana ainakaan huomattavasti vähenisi, pikemminkin ehkä vain kasvaisi, jos kieltolaki kumottaisiin, sillä rikollisuuden syyt ovat toki syvemmällä kuin muutamissa ulkoisissa lakipykälissä. Etteivät myöskään huonot taloudelliset olot ole varsinaisia rikollisuuden aiheuttajia, osoittaa selvästi se korkeallekin tasolle kohonnut siveellisyys, jonka näkee kotiutuvan kernaammin vähävaraisten kuin rikkaiden keskuuteen. Mutta sallittanee sanoa, että laajat piirit kansamme keskuudessa nähdessään rikollisuuden pelottavasti kasvavan, odottavat uutta herätysaikaa, syvää mielen muutosta kaikissa kansankerroksissa. Nämä nimenomaan uskonnolliset piirit ovat nähneet, mitenkä eivät hyvätkään voimat, esim. kieltolaki, kansan itsensä valitsema eduskunta, itsenäisen Suomen oma hallitus ja sen valtion viranomaiset, mitenkä eivät nämä hyvätkään voimat ole kyenneet estämään kasvavaa rikollisuutta. Sentähden näissä piireissä toivotaan, että tälle kansalle annettaisiin uusi uskonnollinen nousukausi, jolloin se sisällisesti muuttuisi. Silloin vähenisi todella rikollisuus, sillä sen perussyy ei ole jossain kaukana meistä, vaan se on jumalattomuudessa.

Kuten edellisestä käy selville, en jaksa odottaa saavutettavan kovinkaan suurta parannusta oloihimme koventamalla rangaistusmääräyksiä. Mutta kun kuitenkin rikollisuustilanne nykyhetkellä on suorastaan uhkaava, joten hätäkeinotkin ovat otettavat käytäntöön kaikkein alkeellisimpienkin kansalaisoikeuksiemme turvaamiseksi, kun tapainturmelusta ei näy pystyvän enää juuri mitenkään rajoittamaan hölliintynyt, kaikkea kuria vieroksuva kotikasvatus, eikä siinä määrässä, kuin suotavaa olisi, koulukaan, niin olen ehdottomasti puolestani kannattamassa nyt käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta siinä muodossa, mikä sillä on hallituksen esityksessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sahlstein ed. Lohen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin hallituksen esitys. Kutsun tätä ehdotusta ed. Sahlsteinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Sahlsteinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 91 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 10.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Sahlstein: Minä pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, von Born, Bryggari, Colliander, Eskola, Estlander, Forsberg, Furuhjelm, Haga, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Hintz, Huttunen, Jern, Jokinen, Kallio, W. J., Keto, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kulmala, Kyhälä, Laurén, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Mangs, Marttila, Meriläinen, Molin, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Paasivuori, Palmgren, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Pohjaranta, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Ryömä, Rötkö, Salo, Sanmark, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Tabell, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Valta, A., Valta, K., Welling, Vennola, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen J., Åhlström ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, Cajander, Ellilä, v. Frenckell, Haataja, Hakala, A., Hannula, M., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Ikola, Janhonen, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Lautala, Leppälä, Linna, K. E., Lohi, Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Mustakallio, Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sariola, Sunila, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vertanen, Vesterinen ja Vilhula.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

Bäck, Helo, Inborr, Jacobsson, Kullberg, Moilanen, Perälä, Talas ja Waljakka.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 93 ei-ääntä.

Eduskunta on päättänyt asettaa käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 7)—10).

---

11) Ehdotuksen lisäyksistä vuoden 1929 tulo- ja menoarvioon

sisältävä hallituksen esitys n:o 61 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon:

12) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10,

13) Valtion varoilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4,

14) Ehdotuksen laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2,

15) Ehdotuksen leimaverolaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18, ja

16) Ehdotuksen lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tänään tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 1.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

28. Tiistaina 12 p. marraskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia: Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta 667
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 14.
2) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 15.
3) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta ..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 13.
4) Ehdotus leimaverolaiksi..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 26.
5) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin 671
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitys n:o 59.
6) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä..... 676
Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 55.
7) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi 681
Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23.
8) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 681
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4.

Esitellään:

9) Hallituksen esitys n:o 62 laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930 .... „
10) Hallituksen esitys n:o 63 väliaikaisesta tullauskiellosta 714
11) Hallituksen esitys n:o 64 laiksi kansanopistojen valtioavusta 715
12) Hallituksen esitys n:o 65 ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä ..... „
13) Hallituksen esitys n:o 66 laiksi sotatilasta, laiksi sanotun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa sekä laiksi sen korvauksen perusteista, mikä sotatilaa koskevan lain mukaan on eräissä tapauksissa valtion varoista suoritettava „
14) Hallituksen esitys n:o 67 valtion vientiluoton jatkuvasta järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ..... „
15) Hallituksen esitys n:o 68 laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta „
16) Hallituksen esitys n:o 69 laiksi ruisjauhojen, keittosuolan ja väkilannoitteiden rahtiavustuksesta eräissä Pohjois-Suomen kunnissa ..... „

Siv.

17) Hallituksen esitys n:o 70 laiksi varapoliisien asettamisesta maalaiskuntiin ja kauppaloihin..... 715
18) Hallituksen esitys n:o 71 laiksi huvitilaisuuksien järjestysmiehistä.

Ainoa käsittely:

19) Ehdotus määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen..... „
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 51.
20) Ehdotus valtion varoilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta 716
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 50.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen:

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Helo, Janhonen, Kirra ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta sairauden takia edustajat Janhonen ja Kirra sekä yksityisten asiain takia ed. Helo.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 11 päivältä saapuneet hallituksen esitykset n:ot 68, 69, 70, ja 71.

Ed. E. Pekkalan y. m. välikysymys, joka koskee valtiollisten vankien kohtelua Tammisaaren pakkotyölaitoksessa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. E. Pekkalan y. m. asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi osoittama välikysymys, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Tammisaaren pakkotyölaitokselta, jossa säilytetään alun toista sataa valtiollista vankia, on saatu tietoja siitä, että viime sunnuntaista alkaen ovat neljä erittäin räikeän ja luonnottomalta tuntuvan kurinpitorangaistuksen alaiseksi joutunutta valtiollista vankia katsoneet olevansa pakoitettuja turvautumaan itsensä puolustamiseksi epätoivoiseen keinoon, nim. nälkälakkoon. Nälkälakkoon ryhtyneiksi mainitaan vankilan päävahtiin eristetyt Lauri Lamminen, Erkki Viitanen ja Ville Syrman ja eräs, jonka nimestä emme ole saaneet tietoa. Sikäli kuin tietoomme on tullut, on lakko maanantaista alkaen laajentunut käsittämään kaikki laitokseen suljetut valtiolliset vangit, siis noin 115 vankia.

Tähän tavattomaan ja epätoivoiseen tekoon löytynee asiallisia syitä, sillä nälkälakkoon turvautuminen asestettujen ja miltei rajattomilla valtuuksilla varustettujen vartijain eristäminä on toimenpide, johon vankilassa vain viimeisenä keinona turvaudutaan. Siihen ryhdytään vain mielentilassa, joka lähentelee kaiken toivon menettämistä ja merkitsee vangille itselleen koko elämän asettamista yhden mahdollisuuden varaan.

Eräiden kapitalistisen taantumuksen pesäpaikoiksi muodostuneiden maiden kauhistuttavat vankilaolot ovat aiheuttaneet nälkälakkotapauksia, mutta meillä ne ovat tähän saakka olleet jokseenkin tuntemattomia. Lukuisat tosiasiat ja etenkin viimeaikaiset tapaukset Tammisaaren pakkotyölaitoksella osoittavat, että Suomikin on painumassa valtiollisten vankien kohtelussa sel-

laisten maiden kuin Unkarin, Puolan, Bulgarian ja eräiden muiden balkanilaisten valtioiden tasolle. Mainittakoon muutamia yksityiskohtia Tammisaaren pakkotyölaitoksen nykyisistä olosuhteista ja valtiollisten vankien kohtelusta siellä, koska niiden valossa muodostunee käsitettäväksi yleisen nälkälakon puhkeaminen vankien keskuudessa.

Vankien olosuhteissa tapahtui merkityksellinen muutos sen jälkeen kun eduskunnassa v. 1927 tehtiin päätös, että vartijain työajan järjestelyn yhteydessä vankien työaikaa pidennetään 10 tuntiin. Se merkitsi sekä vankien henkisen kehitys- ja opiskelumahdollisuuden riistämistä että myöskin kokonaista sarjaa muita toimenpiteitä, joilla vankien yleisiä olosuhteita on erittäin suuressa määrin huononnettu. Pakkotyölaitoksella on jo aikaisemmin — ilmeisesti vankien katkeroittamisen ja härnäämisen vuoksi — työoloja järjestetty niin, että vanki harvoin pannaan työhön, johon hän omaa taipumuksia ja kuitenkin häneltä vaaditaan oppineen ammattimiehen työnsuoritusta. Työpäivän pidentäminen johti tämän kiristysjärjestelmän koventamiseen. Että se muodostuisi tehokkaaksi, on sitä lisätty siten, että yli 2 vuoden vapausrangaistukseen tuomitun vangin ehdolliseen vapauteen pääsy on pantu riippumaan eräänlaisesta omituisesta ja laittomasta pistejärjestelmästä, jossa pisteet lasketaan sen mukaan, kuinka vangin onnistuu täyttää vankilan johdon määräämät työsuoritukset, kykenipä hän siihen tai ei. Mihin tämä pistejärjestelmä perustuu, siitä ei ole tietoa. Missään valtiollisten vankien rangaistusten toimeenpanoa koskevassa asetuksessa tai laissa siitä ei puhuta mitään. Tällä törkeältä vääryydeltä tuntuvalla pakkotyö- ja pistejärjestelmällä on kuitenkin kyetty selittämään ne lukuisat tapaukset, jolloin joko vankilan johto tai oikeusministeri on kieltäytynyt laskemasta rangaistuksensa nuhteettomasti kärsinyttä vankia ehdolliseen vapauteen. Nykyisenkin oikeusministerin tietoon on saatettu ainakin M. J. Kinnusta ja K. Kemppaista koskevat tapaukset.

Onpa todettavissa sellaisiakin tapauksia, että vangeilta, jotka mainitun pistejärjestelmänkin mukaan ovat vaatimukset täyttäneet ja joita ei muutenkaan ole voitu osoittaa syyllisiksi mihinkään vankilan järjestyssääntöjen rikkomuksiin, on evätty vapauteen pääseminen. Siten tapahtui m. m. eräälle Rudolf Mähöselle, joka on asian johdosta kääntynyt myöskin eduskunnan oikeusasiamiehen puoleen, kuitenkin sillä tuloksella, että kun hänen valituksensa julaistiin myöskin sanomalehdissä, niin häneltä nähtävästi kostoksi evättiin myöhemminkin vapaaksipääseminen. Näihin tapauksiin on rinnastettavissa sellaiset, jolloin vanki, jonka vapaaksi pääseminen alkaa lähestyä, joutuu n. s. kurinpidollisesti rangaistavaksi vartijoiden ilmiantojen perusteella, vaikka niitä ei ole mitenkään voitu vankilan johtokunnassa osoittaa aiheellisiksi.

N. s. kurinpitotuomiot ovatkin muodostuneet muutamien vankien keskuudessa kiusaajiksi tunnettujen vartijain ja vankilan johdon aseiksi vankien elämän katkeroittamisessa. Kuvaavana tapauksena mainittakoon, että viime lokakuulla tuomittiin vesileipärangaistukseen ja kovalle vuoteelle seuraavat vangit: Lauri Lamminen 8 vuorokaudeksi, Ville Syrman ja Erkki Viitanen 6 vuorokaudeksi sekä kaikki eristetyiksi päävahtiin 3 kuukauden ajaksi. Syynä oli vartijan ilmianto, että mainitut vangit olisivat nauraneet vankilan apulaisjohtaja Brofeldtille! Samasta syystä tuomittiin myöskin O. Virtanen, Sievänen ja Niemimäki 4 vuorokaudeksi vedelle ja leivälle. Kun asiasta kerrottiin sanomalehdissä, rangaistiin edellämainituista uudelleen vesileipäkuurilla Lammista, Sievästä, Virtasta y. m. ja aiheeksi selitti vankilan johtokunta asian julkitulon!

Erittäin suurta mieltenkuohua ovat vangeissa herättäneet alinomaiset tarkastukset, joita toimitetaan keskellä yötäkin ajamalla vangit pois vuoteistaan, riisuttamalla heidät alasti milloin vankilan kylmissä käytävissä, milloin vartiopäällikön kansliassa. Sellainen tarkastus toimitettiin m. m. viime vapunpäivän aattona, jolloin vartijain tietojen mukaan haettiin huomattavampaa määrää erästä valtiollisten vankien hyväksi painatettua vuosikirjaa. Tämä tulokseton tarkastus toimitettiin niin, että vangit kuljetettiin vartiopäällikön kansliaan, jossa apulaisjohtaja Brofeldtin henkilökohtaisella johdolla heidät riisutettiin aivan alastomaksi ja perinpohjin „tutkittiin'' alasto-

mat ruumiitkin. Samaan aikaan pantiin toimeen selleissä perinpohjainen tarkastus. Vankien ruokatarpeet, kirjat ja muu vähäinen tarvekalusto oli heitetty pitkin laattioita raastettujen vuodevaatteiden sekaan. Samanlainen ja yhtä tulokseton tarkastus toimitettiin n. s. Punaisena päivänä ja aivan viime päivinä vielä kolmas, joka pantiin toimeen siirtämällä samalla vangit toiseen kasarmiin saamatta ensinkään huolehtia tavaroidensa siirtämisestä. Sen toimittivat vartijat, jotka näiden „tarkastusten" toimittamisessa ovat tuottaneet jo vangeille suurta aineellistakin vahinkoa vankien omien kirjojen y. m. tavaroiden turmelemisella.

Räikeimpiä epäkohtia esiintyy niinikään n. s. sairashoidossa, josta voidaan mainita erittäin kuvaavia esimerkkejä. Tunnettua on, että laitokseen suljetun Väinö Vuorion kohtalo ratkaistiin oikeastaan vankilassa. Hänen „hoidostaan" mainitaan, että huone, missä vaikeasti sairastava vanki eli viimeisiä päiviään, oli paksun tomun peitossa, vuodevaatteita ei pitkiin aikoihin tuuletettu. Samoin hoidetaan laitoksessa nykyään toista toivotonta keuhkotautisairasta Hannes Kokkoa, joka mainitaan saaneen tartunnan etsivän keskuspoliisin tunnetuissa säilytyskomeroissa. Mainittakoon edelleen, että eräs valtiollisen poliisin käsittelyn johdosta mielisairaaksi tullut vanki, Niilo Rämä, on pakkotyölaitoksella saanut „hoitoa", joka on siinä, että hänet on suljettu erääseen laitoksen kolkoista erikoisselleistä, n. s. karhunkoppiin! Laitoksen johto ja erikoisesti apulaisjohtaja Brofeldt on ottanut ylimmän määräysvallan sairaanhoitoon nähden, kieltämällä nekin hoitotoimenpiteet, joita laitoksen lääkäri sairastuneille vangeille määrää.

Mihin suuntaan eräiden epäinhimillisestä menettelystään tunnettujen vartijain suhtautuminen valtiollisiin vankeihin on nopeasti mennyt, siitä mainittakoon, että eräissä tapauksissa vartijat ovat käyneet vankeihin käsiksi, lyöden ja tuuppien heitä aivan aiheettomastikin. Mikäli on saatu tietoja, on viimeinen tällainen pahoinpitely tapahtunut viime lauantaina, jolloin vankien keskuudessa kiusaajaksi tunnettu Väänänen eli n. s. „Iso-Harmaa" on väkivaltaisesti käynyt käsiksi K. Selin-nimiseen vankiin ja jollakin tavoin runnellut hänen vatsaansa, mikä vaikean katarrin johdosta on aikoinaan leikattu ja ruuansulatuselinten keinotekoisen järjestelyn kautta voitu sairaan elämä tähän saakka pelastaa. Tapahtuneen johdosta on Selin erittäin vakavasti sairastunut ja pelätään hänen kuolemaansa.

Me emme voi olla kiinnittämättä tapahtumiin hallituksen ja eduskunnan vakavaa huomiota. Tilanteen kehitys on vankien epätoivoisen puolustusasenteen johdosta saanut sellaisen luonteen, että alkeellisinkin ihmisyys vaatii kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä ja tilanteen selvittämistä valtiollisista syistä tuomittujen vankien turvaamisella vankilan johdon ja vartijain törkeältä mielivallalta. Kysymyksessä on 115 nälkälakkoon ryhtyneen vangin elämä ja vaikkapa he ovatkin teljetyt vankilaan nykyisen yhteiskuntajärjestyksen vastustajina ja kaikkien sorrettujen esitaistelijoina, niin porvarillinenkaan oikeuskäsitys ei toki vaatine heidän kuolemaansa. Me katsomme, että tilanteen kiristymiseen ja asian viimeiseen vaiheeseen on syyllinen myöskin hallitus, jonka asianomaisen jäsenen puoleen kohtalokkaan tapauksen uhrit ovat useampia kertoja turhaan kääntyneet.

Edelläesitetyn perusteella ja korostaen asian viivyttelemätöntä selvitystä pyydämme Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin nojalla esittää hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

> Onko hallitus tietoinen siitä, että valtiollisten vankien olosuhteissa tapahtuneet kiristykset, kuten vankilan johdon ja vartijain mielivaltainen vankien kohtelu, epäoikeutetut kurinpitorangaistukset, lakkaamaton vankien härnääminen ja suoranaiset väkivaltaiset teotkin, puutteellinen ja vankilan johdon mielivallasta riippuva sairashoito ja ehdolliseen vapauteen pääsyn yhtä mielivaltainen ehkäiseminen y. m. ovat pakoittaneet Tammisaaren pakkotyölaitokseen sijoitetut valtiolliset vangit turvautumaan tavattomaan ja epätoivoiseen tekoon, nälkälakkoon?
>
> Jos tämä on hallituksen tiedossa, niin mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt poistaakseen nälkälakon aiheuttaneet epäkohdat ja saattaak-

seen törkeään vankien kohteluun ja mielivaltaisuuteen syylliset vankilan viranomaiset edesvastuuseen?

Helsingissä, 11 p:nä marraskuuta 1929.

Eino Pekkala.	Aug. Turunen.
Mauritz Fr. Rosenberg.	J. A. Liedes.
Kalle Kyhälä.	Arvo A. Lehto.
Heikki Väisänen.	K. Kulmala.
Kalle Meriläinen.	L. Myllymäki.
William Tanner.	Verner Halén.
Jalmari Virta.	Siina Urpilainen.
Väinö Pohjaranta.	Asser Salo.
Väinö J. Kallio.	K. Talvio.
J. Rötkö.	Emil J. Tabell.
Arvo Riihimäki.	Pekka Strengell.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Pantaneen pöydälle ensi istuntoon.

Asia pannaan pöydälle ensi istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Hallituksen esityksen n:o 14 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelu:

Ed. Tolonen: Kun katsellaan kansantaloudellista elämää maaseudulla, jossa olojen pakosta on enimmän tulitikkuja käytettävä, havaitaan se tällä kertaa niin heikoksi, ettei se enää erikoisverotusta siedä. Senvuoksi minä toivon, että suuressa valiokunnassa nyt vihdoinkin hylätään tällainen vero, jota on kutsuttava erikoiseksi maaseudun köyhälistön veroksi. Se on samantekevää, kummanko vastalauseen mukaisesti hylkääminen tapahtuisi, molemmathan ovat hyvin perusteltuja ja tullaan samaan lopputulokseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Hallituksen esityksen n:o 15 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta.

Hallituksen esityksen n:o 13 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus leimaverolaiksi.

Hallituksen esityksen n:o 26 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. J ä r v i n e n: Pyysin puheenvuoroa kiinnittääkseni suuren valiokunnan huomiota erääseen muutokseen, jota valtiovarainvaliokunta ehdottaa lain 9 §:ään ja jota muutosta en voi pitää onnistuneena. Yleensähän kai verotusoloissa on pyrittävä siihen, että verotus tuottaa niin vähän hankaluutta kuin mahdollista kansantaloudelle ja niin vähän hankaluutta kuin mahdollista veronmaksajille, mutta että verotus samalla tuottaa niin hyvät tulokset, niin suuret tulot kuin mahdollista valtiotaloudelle. Kun hallituksen esityksessä ehdotetaan, että leimavero osakkeista myöskin silloin, kun ne annetaan vapaaosakkeina, olisi huomattavasti alempi kuin mitä se tätä nykyä on ollut, niin tietääkseni hallituksen esitys siinä kohden on perustunut siihen kokemukseen, joka tällä alalla on saavutettu. Meillähän on ollut erityisesti tällaisista vapaaosakkeista erinomaisen korkea vero muulloin, paitsi vuosina 1927 ja 1928, jolloin silloisen sosialidemokraattisen Tannerin hallituksen ehdotuksesta näiksi vuosiksi tämä vero alennettiin tuntuvasti. Seuraus oli, että tulo osakeleimaveroista juuri näiltä vuosilta on tavattoman paljon suurempi kuin koskaan ennen ja kuin mitä se nyt jälkeenpäin on ollut. Asianlaita on nimittäin niin, että Suomessa on kovin paljon vielä osakeyhtiöitä, jotka eivät ole täysin uudelleen arvioineet omaisuuksiaan nykyisessä rahassa ja joidenka omaisuuden nykyisessä rahassa arvioiminen toisi mukanaan myöskin huomattavia osakepääoman korotuksia. Tämmöiset korotukset jäävät kuitenkin tekemättä, jos leimavero vapaaosakkeista on suhteettoman korkea. Kun kuitenkin tämmöinen uusi arviointi olisi erinomaisen suotava jo senvuoksi, että kirjanpitolaki täydellisesti astuu meillä voimaan vasta vuodelta 1930 ensi kerran tilinpäätöstä tehtäessä, nimittäin se kirjanpitolain pykälä, joka koskee juuri omaisuuksien arvioimista liikkeiden bilanssissa, niin olisi minusta kartettava sitä erehdystä, että tämmöisistä osakkeista leimavero pidetään liian korkeana.

Minä siis kiinnittäisin, niinkuin sanottu, suuren valiokunnan huomiota 9 §:n määräyksiin osakekirjoista menevästä leimaverosta, ja katson, että suurella valiokunnalla olisi syytä tässä kohden palata hallituksen esitykseen ja hylätä valtiovarainvaliokunnan ehdotus. Hallituksen esityksen mukaan varmasti leimaveron tuottokin tulisi olemaan sittenkin suurempi, vaikka leimavero on paljon alempi kuin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksessa.

Ed. V e n n o l a: Se leimaverolaki, mikä meillä on ollut voimassa, on monessa suhteessa vanhettunut eikä voi kestää sitä kritiikkiä mitä varsin useihin siinä esitettyihin verotapoihin nähden voidaan asettaa yleisten verotusperiaatteitten, oikeudenmukaisuuden ja kansantaloudellisen periaatteen kannalta. Meillä on suuri joukko veroja, varsinkin varallisuuden siirtoveroja, joita ei voi puolustaa muuten kuin täydennyksenä verojärjestelmälle. Mutta kun ottaa huomioon, että meillä tulo- ja omaisuusvero on verrattuna moniin muihin maihin erinomaisen korkea, niin ovat nämä varallisuudensiirtoverot meillä verrattain heikosti puolustettavissa. Jos niitä tahtoo yleisen veropolitiikan kannalta puolustaa, niin täytyisi niitten olla verrattain lieviä ja siis myös ainoastaan suhteellisesti lieviä lisiä valtion finassitaloudellisille tarpeille.

Käsiteltävänä oleva leimaverolaki sisältää erinomaisen paljon epäkohtia, joita olisi syytä oikoa. Kun kuitenkin lain tarkastaminen eduskunnassa tällaisessa käsittelyssä ei ole enää mahdollinen, niin olisi toivottavaa, että hallitus ottaisi vastaisissa esityksissään leimaverolaista asian perinpohjaisen tarkastelun alaiseksi, jotta meidän lainsäädäntömme tässä suhteessa tulisi muiden Euroopan maiden tasalle. Niin ei asianlaita vielä tähän asti ole. Edellinen hallitus on tehnyt esityksessään erinomaisen suuren joukon parannuksia, ja todettava on, kun vertaa näitä esityksiä aikaisempaan, nyt voimassa olevaan leimaverolakiin, että on astuttu suuri askel eteenpäin. Minä tyydyn huomauttamaan ainoastaan parista seikasta, joihin nähden valtiovarainvaliokunta käsittääkseni on huonontanut sitä esitystä, minkä hallitus oli eduskunnalle jättänyt.

Osakkeitten leimaverotus, verrattuna muihin maihin ja siihen, mikä kansantalouden ja valtiotaloudenkin kannalta on hyödyllistä, on aivan kohtuuton. Nykyjään voimassa olevassa leimaverolaissahan verotetaan osakekirjaa annettaessa 2 % osakkeen nimellis-

arvosta, ja kun osakekirja annetaan osakepääomaa koroitettaessa, 4 % yhtiölle suoritetusta määrästä, sekä 6 % osakkeen nimellisarvosta, jos osake annetaan joko osaksi tahi kokonaan yhtiön omilla varoilla. Hallitus oli esityksessään ehdottanut, että leimavero näissä kaikissa suhteissa olisi ainoastaan 1 %, mutta on valtiovarainvaliokunta ehdottanut osakekirjoja annettaessa verotuksen 2 %:ksi sekä, jos uusia osakkeita ilman vastiketta annetaan, 5 %:ksi. Tällainen suuri verotus on omiansa toiselta puolen vahingoittamaan suuressa määrässä kansantaloutta sen takia, että se vaikeuttaa uusien osakeyhtiöiden syntymistä ja toiseksi on kohtuuton niille taloudellisille suuryrityksille, jotka koettavat päästä alkuun. Se estää myöskin liikkeiden laajentumista. Vielä on lisäksi otettava huomioon, että rahan arvon muutoksen kautta on vielä suuri joukko tällaisia juridisia korporatioita, osakeyhtiöitä, järjestymättä nykyisen rahanarvon perustalle. Jos nyt säilytetään 5 %:n leimaverotus, mikä on ehdotettu, niin on siitä seurauksena, että mitään varsinaista järjestelemistä ei tapahdu eikä myöskään päästä siinä realisiin oloihin. Seuraus tästä on epävakaisuus taloudellisessa elämässämme, mutta myöskin itse valtiolle se seuraus, että valtio ei pääse verottamaan näitä yhtiöitä niiden todellisesta arvosta. Kun otetaan huomioon, että arvoerotus voi olla niin suuri, että monien osakeyhtiöiden nimellinen pääomaosinko on vain 10 %, rahanarvon muutoksen takia, niiden todellisesta arvosta, niin vaikkakin arvon kohotusta koetettaisiin seurata, sittenkin valtion on hyvin vaikea päästä tässä verotuksessa varsinaisiin arvoihin käsiksi. Kuinka suuri merkitys tällä asialla on, osoittaa jo se, että kun yhden vuoden oli alennettuna 2 %:iin tämä uusien osakkeiden arvojärjestelyn kautta syntyneiden osakkeiden verotus, niin kohosi tämä vero 15 miljoonasta vuonna 1926 31.9 miljoonaan vuonna 1927. Ja vuonna 1928 se oli 51.3 miljoonaa. Tämän vuoden ensi puoliskolla on saatu kokoon ainoastaan 5.2 miljoonaa.

Nämä numerot osoittavat, vaikka otetaankin huomioon, että kuluvana vuonna ei tällaisia uusia arvon järjestelyjä niin paljon tapahtuisikaan, kuin edellisenä vuonna, niin se osoittaa joka tapauksessa, että valtion omien intressien kannalta päästäksemme oikeudenmukaisempaan verotukseen, veron tuoton kannalta olisi valtion tätä veroa alennettava ja pysyttävä kohtuuden rajoissa. Olisi siirryttävä sille kannalle, mitä yleensä muissakin sivistysmaissa tällaisissa tapauksissa katsotaan voitavan kantaa, ja tässä suhteessa hallituksen esitys on paikallaan. Minä siis kannattaisin sitä ehdotusta, että 9 §:ään nähden suuressa valiokunnassa palattaisiin hallituksen esityksen kannalle.

Mitä tulee leimaveroon arvopaperien siirrosta, jonka hallitus oli esittänyt 30 penniin 100 markalta, silloin kuin tämä siirto tapahtuu arvopaperipörssin välityksellä, sekä 40 penniin 100:lta, silloin kuin se tapahtuu muutoin, niin on valtiovarainvaliokunta kohottanut edellisen 50 penniin ja jälkimmäisen 60 penniin. Tämä koroitus ei ole niin arveluttava, kuin edellinen koroitus on itse valtion tulojenkin kannalta. Mutta olen sitä mieltä, että siinäkin suhteessa valtiovarainvaliokunta on huonontanut hallituksen esitystä. Se ei pidä yhtä niiden periaatteiden kanssa, mikä vallitsee muissa sivistysmaissa ja se on omiansa vaikeuttamaan liike-elämää samoinkuin myöskin ehkäisemään tällaisia varallisuuden siirtoja. Se taas omalta osaltaan supistaa valtion tuloja.

En tahdo kajota muihin tässä verolaissa oleviin korjausta ansaitseviin kohtiin, koska niiden yksityiskohtainen läpikäyminen ei ole eduskuntakäsittelyssä mahdollista.

Ed. von Frenckell: Även jag ber att få uttala min förvåning och beklagan över att majoriteten inom statsutskottet har ansett sig böra förhöja de skattesatser som krävas vid stämpelbeläggning av aktiebrev. Den allmänna gången har ju varit den, att sedan ett aktiebolag bildats och då redan belastats med stämpelskatt, i detta fall 2 %, bolaget under något år har utövat sin verksamhet därvid utdelande en normal dividend, men drivande en försiktig ekonomisk politik har försökt att samla sig reservfonder. När de vinster, som bolaget erhållit, föres från vinst- och förlusträkningen till reservfonden ha de redan beskattats av kommun och stat. De redan beskattade medlen reserveras då för att stärka bolagets ställning, men när bolaget sedermera samlat sig tillräckligt stora reservfonder har bolagets ledning ofta ansett det vara fördelaktigare att överföra en del av reservfonderna till aktiekapitalet. Denna transaktion betyder emellertid icke en ekonomisk transaktion utåt, utan fram-

ställer en ren intern handling då genom en memorialbokföring kapitalet föres från reservfonden till aktiekapitalet. För denna tidsenliga bokreformatoriska åtgärd anser majoriteten inom statsutskottet nu att 5 % i skatt skall betalas. Man kan lungt beteckna en dylik beskattning såsom kapitalkonfiskation. I likhet med de föregående talarna hyser jag den uppfattningen, att staten skulle förtjäna mera därest den bibehölle skatteskalan vid 1 %, i enlighet med regeringens förslag, då ju aktiebolagen icke komma att känna sig manade att överföra reservfonderna till aktiekapitalet då de genom denna bokföring måste se 5 % av sitt aktiekapital konfiskerat.

Likaså främmande synes mig tanken på en förhöjning av omsättningsskatt vid försäljning av aktier och värdepapper vara. Och det egendomliga är att varken regering eller statsutskott föreslagit en kontroll av försäljning av aktier och värdepapper i den fria marknaden. Jag tror icke att jag överdriver om jag säger att minst tre fjärdedelar av all försäljning av värdepapper utanför börsen icke stämpelbelägges. Skulle regeringen hava fäst sin uppmärksamhet mera vid kontrollåtgärder och bibehållit en låg stämpelskatt så är jag övertygad om att regeringen de facto skulle hava fått mera pengar in än den sannolikt kommer att få genom att föreskriva en hög stämpelskatt utan effektiv kontroll.

Då regeringen föreslår att jämväl obligationer, som utfärdas i Finland, skola förses med stämpel, „som utgör 30 penni för varje full eller påbörjad 100 mark'' utom för vissa uppräknade kategorier d. v. s. för staten, kommunerna och vissa centrala lånekassor o. s. v., så riktar sig denna skatt på obligationer enbart emot näringslivet. Man måste fråga sig om det är regeringens uppfattning att vi här i landet hava så riklig tillgång på kapital att regeringen därför skulle hava rätt att beskatta detta överflödskapital. Hittills hade man trott att vi varit ett kapitalfattigt land, ett land, där räntorna varit abnormt uppdrivna. Man brukar ju ofta söka orsaken till denna vår stora kapitalbrist och vår höga räntefot. Men när svaret givits och det sedermera gäller att i handling omsätta förslagen till kapitalets förbilligande och till en ökning av kapitalet, då slår riksdag och regering dövörat till . Det är icke stora belopp som regeringen anser sig kunna få in genom beskattning av obligationer, men det är tyvärr ett effektivt medel att göra kapitalet dyrare. Jag uttalar därför den förhoppningen, att stora utskottet skall beakta denna synpunkt och att samtliga i Finland utfärdade obligationer skola befrias från stämpelskatt.

En annan fråga som jag även ber att få taga till tals är nöjesskatten, sådan den i olika former här är föreslagen att uppbäras och vilken skatt i vissa fall har varit rent prohibitiv. Jag medgiver att t. ex. cirkus och varieté icke äro förädlande nöjen, men å andra sidan borde vårt folk i kampen emot huliganismen bjudas på enklare förströelse. Man driver ut den lägre befolkningen på gator och på gränder, där de i mörkret göra allsköns ofog, i stället för att vi skulle försöka få den att komma in till nöjen och förströelser, låt så vara att dessa förströelser icke alltid vore förädlande eller av kvalitativt hög natur. Under tidigare år var ju cirkus ett rätt så gouterat nöje i Helsingfors, men detta nöje har numera försvunnit genom den prohibitiva skatten. Personer som gå och se vackra hästar torde icke taga skada till sin själ, icke ens om de se en Pelle-Jöns. Vore avsikten att helt och hållet förbjuda dylika förströelser så vore det ju bäst att i lag förbjuda dylika, men att endast genom hög beskattning omöjliggöra dem, synes mig vara dumt.

Likaså anser jag att skatten för biografföreställningar är väl hög. Jag förstår att denna rikt flödande penningekälla frestar staten, som där mycket pengar är i omlopp, automatiskt försöker lägga beslag på en hel del, men jag tror icke att det är en klok politik att all slags förströelse försvåras och fördyras.

Jag uttalar den förhoppningen att dessa allmäntmänskliga synpunkter även skulle beaktas av stora utskottet.

Ed. Rantala: Pyydän kiinnittää suuren valiokunnan huomiota käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentin 7 kohtaan. Nähdäkseni pitäisi sanottuun kohtaan sisällyttää määritelmä myöskin tasavallan presidentin valitsijamiesten valitsemista koskevien toimituskirjojen leimaverovapaudesta. Tuntuisi siltä, että tätä koskeva maininta olisi erehdyksestä jäänyt pois

sekä hallituksen esityksestä että valiokunnan mietinnöstä.

Ed. Päivänsalo: Minusta ei ole eduskunnan syytä suosia operetti- eikä tanssiesityksiä sillä tavalla, että, kuten valtiovarainvaliokunta on esittänyt, vain 15 pros. veroa niistä maksettaisiin. Katsoisin, että jos kerran sellaisia sallitaan, vaikka ne minusta ovat aivan tarpeettomia, niin pitäisi ainakin koroittaa niiden verot korkeimpaan täällä ehdotettuun, samaan kuin mitä täällä on ehdotettu sirkus-, akrobaatti-, kabaretti- ja varieté-esityksistä, 40 prosenttiin. Samoin on myöskin pelikorttien leimaveron laita, joka on ehdotettu 10 markkaan pakalta, siis vähemmän kuin nykyisessä laissa, ja kortinpeluuvimma lisääntyy lisääntymistään, ulottuu myöskin lapsiin, niin että minusta pitäisi suojella kansaa siltä korttipelivimmalta, ainakin koettaa suojella sitä koroittamalla veroa ainakin 30 markkaan pakalta. Ehdotan siis, että näihin kohtiin kiinnitettäisiin huomiota.

Ed. Koponen: Minä pyytäisin kiinnittää suuren valiokunnan huomiota leimaverolain 14 §:ään, missä puhutaan elokuvanäytäntöjen järjestämisestä. Valiokunta on kohottanut elokuvanäytännöistä leimaveron 35 pros:iin, mutta tämä koroitus kai johtuu siitä, että valiokunta on poistanut n. s. penkkiveron. Jos valiokunta pyrkii tällä toimenpiteellä siihen, että maaseuduilla ja harvaanasutuilla paikoilla, joissa elokuvateattereita toimii, näiden toiminta nyt olisi mahdollisesti taattu, niin tämä toimenpide ei johda siihen. Kun nimittäin valiokunta on koroittanut prosentin 35:een, niin se asiallisesti johtaa samaan kuin jos tuo penkkivero olisi olemassa. Jos teattereissa yksinomaan näytetään muitakin kuin taide- tai tieteellisiä ohjelmia, olisi suuren valiokunnan tämä prosenttimäärä ainakin alennettava entiseen 30 pros:iin. Minä luulisin, että valtion tulojen kannalta ei olisi mitään syytä pelätä tätä alennusta, sillä siten tultaisiin elokuvateattereita perustamaan useampiakin ja näin ollen valtion tulot sitä tietä tulisivat kohoamaan. Mitä elokuvateatterien merkitykseen tulee, niin siitä lienee jo yksimielisiä, että niillä on myöskin suuri sivistyksellinen merkityksensä ja varsinkin viime aikoina useat seurat ja yhdistykset ovat ottaneet elokuvateatterin palvelukseensa ja sikäli kuin niissä esitetään ohjelmia, niin ne eivät missään tapauksessa ole kohennukseksi.

Ed. von Frenckell: Med anledning av att rdm. Päivänsalo uttalat förhoppningen, att bland annat operettföreställningar skulle beskattas, icke med 15 %, utan med 40 %, vill jag gärna framställa följande förfrågan: har rdm. Päivänsalo någonsin åhört en operett, och i såfall, vilken operett är så dålig, att den kunde göras njutbar endast genom förhöjning av skatten från 15 till 40 %?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin.

Hallituksen esityksen n:o 59 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelu:

Ed. Furuhjelm: Olen pyytänyt puheenvuoroa vain huomauttaakseni siitä, että valtiovarainvaliokunta tietenkään ei tämän lakiehdotuksen yhteydessä ole käsitellyt hallituksen suunnitelmaa tasoitusmäärärahan myöntämisestä. Kysymys sellaisesta määrärahasta tulee valiokunnassa käsiteltäväksi tulo- ja menoarvion yhteydessä.

Ed. Kivioja: Minä pyydän lyhyesti ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle joulukuun ensimmäiseen täysistuntoon, jotta eduskunta olisi siihen mennessä ehtinyt käsitellä erään aloitteen, joka koskee edustajain etuoikeutettuja mukavuuksia. Ennenkuin tämä on tapahtunut, ei voi kukaan edustaja hyvällä omallatunnolla olla päättämässä virkamieskysymyksestä.

Ed. Virta: Kun valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauksen koroittamista koskeva asia on nyt lähetettävänä suureen valiokuntaan, tahdon tässä muutamalla sanalla kosketella hallituksen esitystä ja valiokunnan kantaa tähän kysymykseen nähden ja yleensä sitä puolta asiassa, onko nyt välttämätöntä ryhtyä tällaiseen toimenpiteeseen, johon hallitus, maalaisliittolainen ryhmä ja valtiovarainvaliokunta tahtovat eduskunnan kautta päästä.

Täällä viime kevättalvena käytiin verrattain kiivas taistelu valtionvirkamiesten palkankoroituksesta. Tämä asia johti niin pitkälle, että silloinen hallitus tahtoi tämän vaatimuksen ajaa perille vetoamalla tämän maan valitsijoihin eli kansaan, kuten sanotaan, eduskuntavaalien kautta. Jotka silloin muistavat asian käsittelyn, voivat todeta, että maalaisliittolainen ryhmä oli myös kokolailla jyrkästi valtion virkamiesten palkankoroitusta vastaan ja että tämänkin ryhmän kannanoton vuoksi oli edistysmielinen porvarillinen hallitus pakotettu pyrkimään eduskunnan hajoittamisen kautta toisenlaiseen tulokseen.

Maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän ja puolueen pääasiallisimpana vaalivalttina käytettiin viimeisissä eduskuntavaaleissa tunnusta, ettei mitään virkamiehille ja että valtion virkamiesten palkankoroitusvaatimus on epäoikeutettu. Me olemme nyt jokainen tietoisia vaalien tuloksista tässä kysymyksessä. Valitsijat antoivat asialle tuomionsa. Mutta siitä huolimatta on hallitus, maalaisliittolaisen puolueen hallitus, antanut eduskunnalle esityksen, jossa se vaatii, että eduskunnan pitäisi tällä kertaa myöntää valtion tulo- ja menoarviossa varoja, jopa 35 milj. markkaa, valtion virkamiesten palkankoroitusta varten ja vielä pääasiassa sellaisille virkamiehille, jotka ovat korkeimmissa palkkaluokissa. Maalaisliittolaisen hallituksen esitys liikkuu minun mielestäni epäoikeudenmukaisella pohjalla siihenkin nähden, että siinä kierällä tavalla pyritään tämä asia saamaan pois päiväjärjestyksestä ylempipalkkaisten virkamiesten asemaa kohottamalla entisestään paremmaksi. Sen sijaan tämän esityksen kautta ei varsinaisesti niiden viran- ja toimenhaltijain palkkaus parane vähääkään, joidenka palkkausta jossain määrin kohtuuden rajoissa voitaisiin vielä asiallisillakin syillä puolustaa. Hallitus esityksessään esittää palkkoja koroitettavaksi kolmella eri tavalla joka tapahtuisi siten, että lisättäisiin yksi ikälisäkoroitus lisää ja koroitettaisiin muutenkin ikälisiä, joten sitä tietä palkkaus saataisiin nousemaan huomattavasti ja että otettaisiin käytäntöön vuokrakorvausten maksaminen virkamiehille ja vieläpä hallitus vaatii, että hallituksella pitäisi olla käytettävänään huomattava määräraha, jolla se saisi mielin määrin koroittaa määrätyille virkamiehille ja määrätyille virkamiesryhmille peruspalkkojakin.

Kun asia nyt joutuu suuren valiokunnan käsiteltäväksi, toivoisin minä, että valtiovarainvaliokunnan esitys niinkuin hallituksenkin esitys tästä asiasta, hylättäisiin. Valtiovarainvaliokunta on kyllä muuttanut hiukan hallituksen esitystä, mutta se ei oleellisesti asiaa toiseksi muuta. Tämän esityksen kautta, niinkuin minä jo mainitsin, ei varsinaisesti pienempipalkkaisten valtion toimen- ja viranhaltijain palkkaus tulisi paranemaan vähääkään, vaan pääasiassa nämä kymmenet miljoonat markat menisivät sellaisten virkamiesten palkkauksiin, jotka tällä kertaa eivät palkankoroituksen tarpeessa ole. On muuten mielenkiintoista tässä yhteydessä todeta, että valiokunta, samaan aikaan kuin se ehdottaa tämän maalaisliittolaisen hallituksen esityksen hyväksymistä, se on hylännyt ryhmämme esityksen, jossa pyydetään määrärahaa, 15 miljoonaa markkaa, varsinaisten valtion työläisten palkkauksen parantamista varten. Tässä näkyy, jos missään, se räikeys ja epäkohta, millä tavalla pyritään tällaisenakin vaikeana taloudellisena aikana jonkun määrätyn yhteiskuntaluokan etuja ajamaan toisen yhteiskuntaluokan kustannuksella. Minä kysyisin näiltä maalaisliittolaisilta, jotka täällä varsinkin ed. Lohen kautta puheissaan esiintyvät hyvin suurieleisesti vähävaraisen kansan ja varsinkin maaseudun vähävaraisten etujen puolustajina: onkohan tuo maalaisliittolaisen hallituksen kanta nyt tällä kertaa tässä kysymyksessä näiden vähävaraisten asian ajamista? Jokainenhan tietää, että tässä maassa tällä kertaa on kymmeniin, jopa satoihin tuhansiin asti sellaisia ihmisiä, joilla ei ole toimeentulosta minkäänlaista tietoa, ei ole työtä eikä leipää ja kuitenkin näidenkin ihmisten täytyy tässä maassa elää ja tulla toimeen; jos eivät elä, niin heidän luonnollisesti on kuoltava kitumalla ja siitä

ei pidetä väliä. Samaan aikaan näkyy erinomaisen selvästi, minkälaisilla kustannuksilla tämä virkamiesten palkkauskoroitus aijottaisiin nyt ostaa. Hallitushan on antanut esityksen eduskunnalle, jossa ehdotetaan välttämättömien kulutustavarain tullaus eli verotus huomattavasti nostettavaksi, joka korotus kohtaisi niitä ihmisiä raskaimmin, jotka ovat työttöminä tällä kertaa ja puutteen kanssa kautta maan kamppailevat. Kun tällaisessa olotilassa tämän maan vähävarainen kansanluokka tällä kertaa elää, niin minun mielestäni on vähemmin syytä kuin koskaan ottaa suuripalkkaisten virkamiesten palkankoroituskysymystä sellaisena kysymyksenä, että se nyt olisi pantava täytäntöön ja tuskin koskaankaan. Jos hallituksen esitys todellakin käsittäisi vain niihin verrattavat viran- ja toimenhaltijat, joiden palkkaus todellakin on alapuolella elantokustannuksia, niin silloin sitä voisi vakavassa mielessä käsitellä, mutta ei tässä muodossa. Ja sen lisäksi ei valtion varsinaisten työläisten palkkausta aiota nytkään vähääkään koroittaa siitä huolimatta, vaikka he eivät ole saaneet moniin vuosiin, tuskin kymmeneen vuoteen, minkäänlaista palkankoroitusta. Minun mielestäni tämä 35 milj. markkaa, joka nyt vähintään tähän aiotaan käyttää ja ehkä enempikin, on varattava niiden ihmisten toimeentulon turvaamiseksi, jotka tällä kertaa kamppailevat vailla minkäänlaista toimeentuloa ja minkäänlaista palkkaa. Senvuoksi minä toivonkin, että suuri valiokunta hyväksyisi ryhmämme ehdotuksen asian hylkäämisestä.

Ed. Junnila: Herra puhemies! Silmäillessä esillä olevaa valtiovarainvaliokunnan mietintöä hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin, valtaa mielen toivottomuus, onko koskaan mahdollisuus saada tyydyttävää ratkaisua tähän tärkeään asiaan. Valiokunta esiintyy perin hajanaisena. Huolimatta siitä, että valiokunta on suurin piirtein hyväksynyt hallituksen esityksen, seuraa mietintöä 5 vastalausetta, ollen valiokunnan mietinnön takana ainoastaan 5 sen 21 jäsenestä. Tämä, jos mikään, jo osoittaa, kuinka sekavalla kannalla tässä tärkeässä kysymyksessä ollaan, kysymyksessä, joka niin syvältä koskee yhteiskuntamme perusteita.

Ei voi kieltää sitä, että tämä kysymys on tullut päiväjärjestykseen perin sopimattomalla ajankohdalla. Viime vuoden melkein täydellinen kato ja nyt jatkuva taloudellinen ahdinkotila ovat luoneet sangen huonon perustan tämän asian tyyneelle ja intohimottomalle käsittelylle. Kun eri elinkeinoelämän alat suorastaan kamppailevat elämästä ja kuolemasta, kun laajoja työväestökerroksia uhkaa alenevat ansiomahdollisuudet, vieläpä suoranainen työttömyyskin, on luonnollista, että tällaisissa oloissa yhden kansanryhmän, maan virkamiehistön, palkkain korotus herättää tavallista suurempaa huomiota maan kaikkien kansalaisten keskuudessa ja sekavia tunteita hallituksissa ja eduskunnassa. Valitettavaa on myöskin se, että tämä kysymys on tahdottu vetää puolueintohimojen sekavaan pyörteeseen poliittisten eri katsantokantojen temmellyskentäksi. Se tulee aina olemaan tämän tärkeän asian asiallisen ratkaisun pahana henkenä.

Hallitus on nyt esiintyessään kuitenkin avoimesti tunnustanut, että maan virkakunnan palkkausasia kaipaa parannusta, vaikka se tällä hetkellä vain tyytyykin asian osittaiseen paikkailuun. Tämäkin on saavutus, varsinkin kun ottaa huomioon kaiken sen, mitä on tapahtunut tämän kysymyksen esihistoriassa. Täytyy onnitella hallitusta, joka on voittanut oman itsensä, joskin se on tapahtunut vakavan tilanteen edessä.

Valtiovarainvaliokunta on pääasiassa hyväksynyt hallituksen esityksen ja se luultavasti tulee eduskunnassakin päätökseksi, sillä suurempia muutoksia siihen tuskin on tällä hetkellä toivottavissa. Mutta siitä voimme olla vakuutettuja, ettei asia tällä toimenpiteellä ole päiväjärjestyksestä poistettavissa. Niidenkin, jotka toivoisivat asian perinpohjaisempaa korjaamista, täytynee tyytyä tähän osittaisena hätäapukeinona, muistaen sananlaskua: parempi pyy pivossa kuin kaksi oksalla.

Hallitus esityksessään ehdottaa käytettäväksi 15 milj. markkaa virkamiesten vuokraavustuksiin paikkakunnilla, joissa vuokrataso on huomattavasti korkea. Tähän on valtiovarainvaliokunta yhtynyt. Tämä palkkain parannuskeino on kuitenkin mielestäni vähemmän sopiva, vieläpä monessa suhteessa epäoikeudenmukainenkin. Myönnettävää on, että lähinnä pääkaupungissa ja muutamissa muissa suuremmissa kaupungeissa ovat vuokrat huomattavasti korkeammat keskimääräistä vuokratasoa, joka näissä

pääasiassa johtuu viimeaikaisista kovasti kohonneista rakennuskustannuksista. Näitä poikkeuksellisen korkeita vuokria kuitenkin vastaavat ne monet mukavuudet, joita pääkaupungin ja muiden suurempien kaupunkien vuokrataloissa saa edukseen käyttää, verrattuna maaseudulla vuokralla asuviin virkamiehiin. Suurempien kaupunkien vuokra-asunnot ovat varustetut mukavuuksilla, joita maaseutulainen ei voi uneksiakaan. Niissä kaikissa tarpeet asuntoihin tulevat ja sieltä menevät automaattisesti, jota korvaamaan maaseudun vuokrissa elävä virkamies saa palkata vähintään yhden palvelijan. Sivistys- ja huvittelutarpeiden tyydyttäminen on virkamiesperheelle tuntuvasti helpompaa suuremmissa kaupungeissa kuin pienemmissä tai maaseudulla, jossa pitkät matkat huomattavasti rasittavat näitten tarpeitten tyydyttämistä. Lasten koulutus suuremmissa kaupungeissa tulee virkamiehelle tuntuvasti halvemmaksi ja mukavammaksi kuin maaseudulla. Nämät ja monet muut suurkaupunkien mukavuudet mielestäni täysin korvaavat niiden aiheuttaman vuokratason kalleuden. Tämän onkin käytäntö osoittanut sillä, että virkamiehet yleensä pyrkivät tilaisuuden tullen pääkaupunkiin tai muihin suurempiin kaupunkeihin. Niissä ei juuri ole havaittavissa puutetta pätevistä virkamiehistä ainakaan siinä määrässä kuin maaseudulla.

Minä siis rohkenisin suosittaa suurelle valiokunnalle, että se ottaisi harkittavakseen vuokra-avustuksen poistamisen ja siihen ehdotetun erän käyttämisen ikälisien koroittamiseen ja perheavustusten lisäämiseen. Mielestäni vuokra-avustuksien jakaminen on hallitukselle vaikea tehtävä ja on vain omiaan lisäämään epäsopua ja aiheellista tai aiheetonta nurinaa virkamieskunnan keskuudessa, jota olisi kartettava. Ikälisät samoinkuin perheavustuksetkin on se palkkojen parantamismuoto, joka yhteiskunnan kannalta on suositeltavin ja oikeudenmukaisuus-periaatteeltaan selvin. Siinä tulee vuokra-avustustakin juuri niille, jotka perheensä tähden välttämättömästi ovat pakotettuja asumaan tavallista leveämmin.

Ed. Sergelius: Herr talman! Regeringens proposition utesluter en mängd, särskilt lägre och lågt avlönade, befattningshavare från delaktighet i de löneförhöjningar, som i propositionen föreslås. Sålunda skulle endast ett starkt begränsat antal tjänstemän och befattningshavare erhålla lönetillskott ur det till utjämning föreslagna anslaget, 10 miljoner finska mark, och huru dessa medel skulle fördelas bland dem, som komma i fråga, härom säger propositionen intet. Statsutskottet har tillsvidare ej tagit ställning till fördelningen av detta anslag såsom utskottets ordförande för en stund nämnde. Ej heller kommer det i propositionen upptagna anslaget, finska mark 9.5 miljoner, avsett till förhöjning av ålderstillägg, alla befattningshavare tillgodo, enär det finnes mången, som icke varit i tjänst 20 år, vilket propositionen förutsätter för att tjänstemän och befattningshavare skola erhålla ytterligare ett ålderstillägg utöver de tillägg de hava åtnjutit efter 15 års (i de högre löneklasserna) och 16 års (i de lägre löneklasserna) statstjänst. Ej ens de föreslagna hyresbidragen, 15 miljoner, som enligt statsutskottets förslag begränsas till högst 5,000 för år och tjänsteman, kommer samtliga statstjänstemän till godo. Ty endast en sådan tjänsteman, som bevisligen har familj att försörja, finge under rådande dyrtid lönetillskott ur detta anslag, som jag måste beteckna tillfälligt. En tillfällig förbättring av samtliga statstjänares löneförmåner kan likväl åstadkommas utan att anslaget behöver göras överhövan stort, genom en ändring av 3 och 6 §§ i nugällande lönelag, sålunda att avlöningsklasserna 1—4 bleve oförändrade. Avlöningarna i 5—14 klasserna skulle höjas med finska mark 1,500 med undantag av 5, 10 och 11 klasserna, vilka skulle förhöjas med 2,000 mark av orsak, som närmare i föregående regeringproposition har anförts. Dessa löneklasser omfatta nämligen främst lärare vid våra högskolor och övriga undervisningsanstalter. Årslönerna i 15—20 klasserna skulle höjas med finska mark 1,200, i 21 och 22 med finska mark 1,500. I 23 löneklassen skulle årslönerna utgå med finska mark 18,000 och sedan sjunka med 1,000 mark, sålunda att i de två lägsta klasserna, den 29 och 30, vilka skulle sammanslås, årslönen skulle utgå med finska mark 12,000.

En översikt över årslönerna i de olika löneklasserna finnes angiven i det förslag till lönelag, som jag har för avsikt föreslå att läggas till grund för lönefrågans behand-

ling, och som redan utdelats i tryck till samtliga riksdagens medlemmar. Beträffande ålderstillläggen skulle en reglering av dessa ske enligt den förra regeringens förslag till löneproposition och sålunda gå ut på att höja de nuvarande ålderstillläggen till 5 % av grundlönen med bibehållande av nu giltiga tidsperioder för ålderstillläggen. Enligt denna princip kommer befattningshavare snabbare än enligt regeringens förslag, som av statsutskottet godtagits, till samtliga ålderstillägg. Och vidare komma alla de, som för närvarande åtnjuta ålderstillägg, att omedelbart ytterligare erhålla 1 % förhöjning av grundlönen för varje nu utgående ålderstillägg.

Enligt de av mig här angivna principerna för avlöningarna skulle erfordras till förhöjning av grundlönerna 44.4 miljoner och till förhöjning av ålderstillläggen 11.5 miljoner eller sammanlagt 55.9 miljoner. Av det till förhöjning av grundlönerna föreslagna anslaget, alltså 44.4 miljoner finska mark, belöper sig på dem, som för närvarande åtnjuta grundlöner av 69,000 till och med 30,000 finska mark, omkring 9 miljoner, och befattningshavare åter med en grundlön av 28,500 — 10,000 finska mark omkring 35.4 miljoner finska mark. Alltså för de femton lägsta löneklasserna, således lägre och lågt avlönade, ungefär 4 gånger mer än det anslag, som skulle behövas till förhöjning av grundlöner åt tjänstemän uti de femton övre löneklasserna. Medgivas måste att det finnes m å n g a v ä g a n d e s k ä l — jag är här av en annan åsikt än den föregående ärade talaren, rdm. Junnila — det finnes, säger jag, många vägande skäl, som tala för den tillfälliga löneförbättring, som regeringen planerat i form av hyresbidrag, och vilken uppfattning även delas av statsutskottets majoritet. Men ställer man upp detta förslag, som kräver en icke obetydlig summa av 15 miljoner finska mark, jämte övriga i regeringens proposition upptagna anslagsbehov mot förslaget om förhöjning av grundlöner och ålderstillägg under den form jag föreslagit, och som kräver ett tillskottsanslag av omkring 20 miljoner mark utöver det av regeringen äskade, så är jag övertygad om att åtminstone det stora flertalet befattningshavare icke skulle tveka i valet, utan förorda mitt förslag. Jag hemställer därför hos stora utskottet, att det ville taga under omprövning det av mig gjorda lagförslaget till ändring av grunderna för avlöningar i statstjänst.

Ed. C a j a n d e r: Herra puhemies! — Tahtomatta laajemmalti puuttua käsillä olevaan kysymykseen valtion viran ja toimen haltijain palkkauksista haluaisin kiinnittää huomiota vain siihen puoleen esityksestä, että palkkojen parantaminen ei ole suunniteltu yleiseksi, vaan ainoastaan määrättyihin viran ja toimen haltijaryhmiin kohdistuvaksi. Esityksessä luetellaan sellaisina, jotka tulevat kysymykseen peruspalkkojen koroituksessa yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professorit, insinöörit, lehtorit, lääkärit, eläinlääkärit, ammattientarkastajat, veturinkuljettajat, vanginvartijat, sairaanhoitajattaret, konemestarit, työnjohtajat, varikon esimiehet, rataesimiehet, lääkintöupseerit, kersantit ja alikersantit ynnä eräät muut. On kyllä totta, että ikälisien lisäys on kyllä tavallaan ajateltu yleiseksi, mutta ehdotetusta uudesta ikälisästä tulevat luonnollisesti tällä kertaa osallisiksi ainoastaan ne, jotka ovat riittävän kauan valtiota palvelleet ja melkoinen osa valtion viran ja toimen haltijoita joutuu sitä odottamaan vielä varsin kauan. Edelleen tullaan vuokra-avustusta myöntämään ainoastaan perheellisille, millä ymmärrettäneen joko naimisissa olevia tai sellaisia, joilla on enemmän kuin yksi lapsi; muut jäävät tässä muodossa tulevasta palkkojen koroituksesta osattomiksi. Osattomiksi palkkojen koroituksesta jäävät edelleen sopimuspalkkaiset ynnä ikälisästä luonnollisesti väliaikaiset vakinaisen viran ja toimen haltijat, vaikka heidän toimimääräyksensä olisi pidempiaikainenkin.

Toiselta puolen on hallitus suunnitellut kaikissa virastoissa virka-ajan pidentämistä. Hallituksen esityksessä sanotaan: „Hallitus — — katsoo pidennetyn virastojen työajan tarkoituksenmukaiseksi ja aikoo antaa asetuksen sen käytäntöön ottamisesta ensi vuoden alusta.'' Tämä tulee luonnollisesti koskemaan kaikkia virastoissa palvelevia riippumatta siitä, saavatko he palkan koroitusta vai eivätkö. Sikäli kuin tiedossani on, niin esimerkiksi metsähallituksessa, rautatiehallituksessa ja puolustusministeriössä lähes puolet tai yli puolet koko henkilökunnasta jää kaikista koroituksista osattomaksi ja tästä määrästä pääosa ensinmainituissa keskusvirastoissa on varsinaisia pienpalkkaisia, joidenka vuosipalkka on korkeintaan

25.5 tuhatta. Olen maininnut nämä virastot erikoisesti sen vuoksi, että ne ovat valtion suurimmat.

Sen sijaan niistä viran- ja toimenhaltijoista, joiden peruspalkkoja hallitus suunnittelee koroitettavaksi, ja jotka äsken luettelin, ainoastaan mitätön osa työskentelee virastoissa, joten heitä ei yleensä kysymys virka-ajasta koske. — Jos minun on sallittu jonkun verran liioitella, niin voisi siis sanoa, että hallituksen esityksen mukaan toisille lisätään työtä ja toisille lisätään palkkaa (Eduskunnasta: Oikein!), mikä ei voi olla täysin oikeudenmukainen periaate.

Minun nähdäkseni olisi hallituksen syytä tarkoin harkita, onko täysin asianmukaista tällaisen osittaisen palkkojen koroituksen perusteella ryhtyä virastojen työajan pidentämistä suunnittelemaan, koska se johtaisi edellä kosketeltuihin kohtuuttomuuksiin ja sen merkityksestä virastojen työteholle muutenkin voidaan olla eri mieltä, jota paitsi sen sovelluttaminen sopimuspalkkoihin on jossakin määrin kyseenalainen, heidän kanssaan kun on tehty yksityisoikeudellinen palkkasopimus, luonnollisesti nykyistä virka-aikaa edellyttäen.

Mitä edellä olen lausunut, ei vaikuta lain hyväksymiseen eikä hylkäämiseen, mutta olen katsonut olevan syytä tämä huomautukseni tehdä, koska seurauksena lain hyväksymisestä hallituksen esityksestä päättäen on suunniteltu virka-ajan pidentämistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivioja ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle joulukuun ensi istuntoon. Ehdotusta ei ole kannatettu, joten se, säännöksen mukaan valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 1 momentissa, raukeaa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureenvaliokuntaan.

6) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä.

Hallituksen esityksen n:o 55 johdosta laadittu puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Manner: Puolustusasiainvaliokunta on sellaisenaan hyväksynyt hallituksen esityksen puheenaolevassa asiassa. Perustelut sellaisen lainsäädännön välttämättymyydestä kuin mistä nyt on kysymys, sisältyvät osaksi hallituksen esityksen perusteluihin. Esitys lain säätämisestä tehtiin jo viime valtiopäivillä. Kun sen käsittely silloin jäi eduskunnan hajoittamisen takia kesken, on se nyt näillä valtiopäivillä uudistettu.

Valiokunnassa on vähemmistön puolesta lausuttu, kuten vastalauseetkin osoittavat, epäilyksiä siitä, eikö lainsäädäntöä tilastollisten tietojen hankkimisesta olisi suunniteltava laajempia aloja käsiteltäväksi kuin hallitus on ehdottanut. Kun vastalauseessa ehdotetaan lakiehdotus kokonaan hylättäväksi, näyttää siis olevan syytä lähemmin selostaa, mitä valiokunnassa on asian käsittelyn yhteydessä selville käynyt.

Hallituksen esitys johtuu suoranaisesti siitä, että eduskunta viime valtiopäivillä myönsi määrärahan taloudellisen puolustusneuvoston perustamista ja jatkuvaa toimintaa varten. Mitä eduskunta on tällä toimenpiteellä tarkoittanut, käy selville hallituksen esityksen perusteluista, joissa lausutaan m. m. seuraavaa:

„Taloudellisten valmistelujen päämääräksi on asetettu mahdollisuuksien luominen ei ainoastaan sotilaallisen puolustuksen aineellisten tarpeiden tyydyttämiseksi, vaan myöskin koko kansan toimeentuloon ja elatukseen tarvittavien elintarpeiden ja muiden välttämättömien tarvikkeiden saannin turvaamiseksi. Tarpeelliseksi katsottu taloudellisen puolustusvalmiuden järjestely on kutenkin eri maissa muodostunut jossain määrin erilaiseksi. Tämä onkin luonnollista, kun ottaa huomioon, että olosuhteet eri maissa teollisuuden samaten kuin maataloudenkin tuotantokykyyn ja kehitysasteeseen sekä eri valtiollisten elinten toimivaltaan ja toiminta-alaan nähden ovat toisistaan huomattavasti eroavia, puhumattakaan eri valtioitten erilaisesta poliittisesta ja maantieteellisestä asemasta. Yhteisenä piirteenä näissä järjestelyissä voidaan kuitenkin todeta, että miltei kaikkialla on katsottu välttämättömäksi muodostaa erityisiä pysyväi-

siä elimiä taloudellista puolustusvalmiutta tarkoittavan toiminnan johtoa ja valvontaa varten. Niinpä esim. Ruotsissa, missä asiaan vaikuttavat olosuhteet ovat monessa suhteessa meikäläisiin verrattavat, on asetettu erikoinen pysyväinen valtion toimikunta taloudellista puolustusvalmiutta varten. Etenkin sellaisessa maassa kuin Suomessa, joka elintarpeisiin ja teollisuuden tarvitsemiin raaka- ja muihin tarveaineisiin nähden ei ole omavarainen, täytyy taloudelliseen puolustusvalmiuteen kiinnittää mitä vakavinta huomiota."

Vielä lausutaan hallituksen esityksen perusteluissa:

„Niistä suunnittelutöistä, jotka taloudellisen puolustusvalmiuden edistämiseksi tulevat kysymykseen, voidaan mainita suunnitelmat, jotka koskevat teollisuuden puolustusvalmiutta, maataloustoiminnan ja elintarvetuotannon ylläpitämistä, elintarpeitten, polttoaineiden, vaatteiden y. m. tarvikkeitten kulutuksen säännöstelyä, monenlaisen avustustoiminnan järjestelyä y. m. sosialisia toimenpiteitä sekä raha- ja luotto-olojen järjestelyä." Hallituksen esityksen johdosta lausui eduskunta: „lisäyksenä kuluvan vuoden ylimääräisen menoarvion VI lukuun uutena 18 momenttina päätti eduskunta myöntää 190,000 markan määrärahan toimenpiteitä varten taloudellisen puolustusvalmiuden järjestämiseksi".

Tämän eduskunnan päätöksen johdosta on hallitus nimittänyt jäsenet taloudelliseen puolustusneuvostoon ja neuvostolle on 6 päivänä kesäkuuta 1929 laadittu ja hyväksytty ohjesääntö, jossa ensinnäkin määrätään, millä tavalla tämä taloudellinen puolustusneuvosto kokoonpannaan. Sanottuna päivänä laaditun valtioneuvoston pöytäkirjan, joka sisältää tuon puolustusneuvoston ohjesäännön, 2 §:ssä määrätään, että varsinaisina jäseninä puolustusneuvostossa ovat kauppa- ja teollisuus- sekä sosialiministeriöiden edustajat, yleisesikunnan päällikkö, puolustusministeriön keskusosaston päällikkö, maataloushallituksen ylijohtaja ja Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja. Lisäksi 8 jäsentä, jotka valtioneuvosto määrää. Ylimääräisiä jäseniä ovat tämän lisäksi puolustusministeriön sota-asiain-, teknillisen-, taisteluväline-intendentti, lääkintö- ja merijaoston päälliköt sekä meripuolustuksen päällikkö ja ilmavoimien komentaja. Sitten ulkoasiain-, sisäasiain-, valtiovarain- ja maatalousministeriöiden edustajat, rautatie-, lääkintö-, posti- ja lennätin- sekä tie- ja vesirakennushallituksen pääjohtajat ja sitä paitsi Suomen Teollisuusliiton, Suomen Puunjalastusteollisuuden keskusliiton, Keskuskauppakamarin, Suomen pankkiyhdistyksen, Suomen metalliteollisuusyhdistyksen, Suomen Tukkukauppiaiden liiton, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton ja Maataloustuottajain Keskusliiton edustajat.

Taloudellisen puolustusneuvoston tehtävästä määrää tuo valtioneuvoston päätös, että „Taloudellisen puolustusneuvoston tehtävänä on työskennellä mahdollisuuksien luomiseksi sekä sotilaallisen puolustuksen aineellisten tarpeitten tyydyttämiseksi, että koko kansan toimeentuloa ja elatusta varten tarvittavien elin- ja muiden välttämättömien tarvikkeiden saannin sekä kansallisen työn jatkumisen turvaamiseksi sodan tai muun pulakauden aikana. Tätä tarkoitusta varten tulee neuvoston itse tai muiden viranomaisten avustamana suorittaa tarpeelliset selvittely- ja suunnittelutyöt sekä yleensäkin asettumalla yhteyteen valtion siviili- ja sotilasviranomaisten sekä elinkeinoelämän vapaitten yhtymien kanssa ynnä vaatimalla ja valtioneuvostolle antamalla tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä, toimia siihen suuntaan, että jo rauhan aikana ryhdytään riittäviin valmistaviin toimenpiteisiin, joiden avulla pulakauden yhteiskuntakoneiston kulkuun aiheuttamia häiriöitä voidaan lieventää ja supistaa."

Puolustusasiainvaliokunnassa kuullut asiantuntijat ovat ilmoittaneet, että taloudellisen puolustusneuvoston töitten alkamista ja suunnitelman laatimista varten tarvitaan juuri niitä erikoistietoja, joita käsiteltävänä oleva lakiehdotus velvoittaa asianomaiset antamaan. On siis pantava merkille, että ellei tietojen hankkimista tehdä jollakin tavalla mahdolliseksi, esim. juuri siten kun puheenaoleva lakiehdotus tarkoittaa, ei taloudellisen puolustusneuvoston työ voi jatkua eikä neuvoston asettamisesta koitua sitä hyötyä, mitä eduskuta on tarkoittanut.

Myöskin on valiokunnassa selvitetty kysymys siitä, onko tällaisten tietojen hankkimista varten lainsäädäntö tarpeellinen.

Tässä suhteessa on käynyt seville, että kunnallisilta viranomaisilta on kyllä vaadittu ja saatukin useammanlaatuisia tietoja tilastollista työtä varten. Näitten tietojen antaminen ei kuitenkaan ole kunnallisten viranomaisten velvollisuus. Mitään lainsäädäntöä siitä, että tiedot todellakin ovat annettavat, ei näet ole olemassa. Sikäli kuin tietoja annetaan, tapahtuu se vapaaehtoista tietä, joskin asianomaisilla tuntuu olevan se käsitys, että tietojen antaminen olisi pakollista. On sanomattakin selvää, että maan talouden järjestämistä puolustusvalmiutta silmälläpitäen tahi pula-aikaa varten, ei suunnitelmia voida perustaa hataralle pohjalle. On välttämätöntä, että tiedot todellakin saadaan ja että ne pitävät paikkansa, koska hankittujen tietojen varassa täytyy tehdä niin varmat suunnitelmat, että ne poikkeuksellisissakin oloissa, jopa mahdollisen sodankin aikana, soveltuvat käytäntöön ja turvaavat m. m. kuluttajaväestön muonituksen ja työmahdollisuuden sekä puolustusvalmiuden.

Valiokunnassa on lausuttu, että tällaiseen lainsäädäntöön puolustusvalmiutta varten ei olisi ryhdyttävä, vaan että kun kaikkien, tieteellistäkin tutkimusta varten tarpeellisten, tilastojen antaminen nyt on ehdonvallan asia, niin olisi syytä ryhtyä sellaiseen laajempaan lainsäädäntöön, jossa harkittaisiin koko tilastokysymys kaikessa laajuudessaan ja määrättäisiin ne velvollisuudet, joihin kansalaiset katsottaisiin velvollisiksi. Hallituksen esitys rajoittuu kuitenkin niihin erikoistapauksiin ja niihin velvollisuuksiin, joita on tarpeen kansalaisille asettaa puolustusvalmiutta silmälläpitäen. Kaikkien tilastotietojen hankinnan yhdistäminen tällaiseen lainsäädäntöön ei luonnollisista syistä ole valiokunnassa voinut tapahtua. Valiokunta onkin katsonut riittäväksi perusteluksi tämäntapaisen lain säätämiselle yleisen asevelvollisuuden, joka meillä on täydessä laajuudessaan käytännössä. Koska siis kaikki kanslaiset, jotka ovat asekuntoisia, ovat velvollisia verellään ja hengellään puolustamaan maata, niin seuraa siitä, että kaikki ne elinkeinonharjoittajat, taloudelliset yhteenliittymät ja kunnalliset toimihenkilöt, jotka voivat olla apuna maan taloutta järjestettäessä pula-ajan ja sodan varalta, ovat yhtä hyvin velvollisia yhteiseksi hyväksi uhrautumaan kuin asevelvollisetkin.

Lisäksi lienee syytä esittää eduskunnan tietoon eräitä kohtia lausunnosta, jonka puolustusministeriöstä pyydetty asiantuntija on asian johdosta valiokunnalle antanut. Lausunnossa mainitaan m. m.: „Kaikissa maissa tunnustetaan, että ne toimenpiteet, joihin rauhanaikana ryhdytään maan puolustusvalmiuden turvaamiseksi, on ulotettava myöskin taloudelliselle alalle. Tätä vaatii nykyaikaisen sodan luonne. Maailmansota on käytännössä osoittanut taloudellisen puolustusvalmiuden välttämättömyyden. Edelleen on tosiseikkana pidettävä, että sellainenkin maa, joka itse ei joudu mukaan sotaan, voi joutua enemmän tai vähemmän eristetyksi muusta maailmasta, mistä johtuen sellaisen maan, joka kansan toimentuloon nähden on riippuvainen muista maista tulevasta tuonnista, on ryhdyttävä erinäisiin valmistaviin toimenpiteisiin taloutensa järjestämiseksi jo rauhanaikana. Tällainen merien sulkeutumisesta johtuva pula voi meitä uhata esim. siinä tapauksessa, että Itämeri sulkeutuisi, vaikka me muuten eläisimmekin rauhantilassa".

Edelleen lausutaan puolustusministeriön asiantuntijalausunnossa, että „lienee selvää, että neuvosto tehtäväänsä täyttäessään tarvitsee joukon tietoja maan elinkeinoelämän eri aloilta. Ainoastaan luotettavien, monessa tapauksessa erittäin yksityiskohtaisten tietojen pohjalla käy neuvostolle mahdolliseksi saada kuva vallitsevasta tilanteesta ja tehtävänsä toteuttamisen mahdollisuuksista. Ja vain perusteellisten tietojen pohjalla voidaan laatia välttämättömät suunnitelmat."

Teollisuuteen nähden huomautetaan, että osa tarvittavista tiedoista voidaan saada tilastollisen päätoimiston julkaisemasta tilastosta. Nämä tiedot ovat kuitenkin suureksi osaksi yleisluontoisia, käsittäen koko teollisuudenhaaroja tai sellaisten eri ryhmiä. Yksityisiä tehtaita koskevia numeroita ja tietoja ei tilastollinen päätoimisto lainkaan ole oikeutettu ilmoittamaan, ellei asianomainen tehdaslaitos kussakin tapauksessa anna siihen suostumustaan.

Tarvittavat tiedot voidaan luonnollisesti suureksi osaksi saada tehtailta vapaaehtoisuuden tietä. Yleensä ovat ainakin teolli-

suuden omat järjestöt suhtautuneet ymmärtämyksellä kysymykseen näiden tietojen antamisesta. On kuitenkin syytä pelätä, että jotkut yksityiset teollisuusyritykset eivät suhtaudu asiaan yhtä lojaalisesti. M. m. se seikka, että n. s. vuonna 1926 sotatalouskomitean maan metalliteollisuusyrityksille lähettämään kyselykaavakkeeseen osa tehtaista jätti, uudistetuista huomautuksista huolimatta, vastaamatta, todistaa, että tällaiseen epäilyyn on aihetta ja että lainsäädäntöön on siis syytä olemassa.

Kosketeltuaan sitten kysymystä siitä, mitenkä tärkeätä on, että kauppaliikkeet antavat tietoja niillä eri vuodenaikoina olevista varastoista, jatkaa puolustusministeriön asiantuntija: „Mitä lopuksi tulee tietojen hankkimiseen maanviljelijöiltä, huomautettakoon, että julkinen, yleisesti käytettävissä oleva tilasto ja maatalousalalla toimivat viranomaiset voinevat tarjota pääosan niistä tiedoista, jotka suunnitelmien tekemisessä tarvitaan. Osa erikoistiedoista on kuitenkin tällä tavoin vaikeasti saatavissa, m. m. määrätyillä seuduilla (ensi sijassa rajaseuduilla ja garnisonipaikkojen sekä suurempien kulutuskeskuksien ympäristössä) olevat maataloustuotteiden varastot tai mahdollisuus tuottaa sellaisia, eri vuodenaikoina ja erilaisissa olosuhteissa, mitenkä paljon maataloustuotteiden tuottajat tarvitsevat tuollaisia varastoja, sodan aikana vaikeasti saatavissa olevista tarvikkeista tietoja, samoin kuin moottoripolttoainetta, voiteluöljyä, väkilannoitteita, ulkomaista väkirehua y. m. s. Samoin tarvittaneen eräissä tapauksissa erikoistietoja maataloudessa tarvittavasta johtohenkilökunnasta ja työvoimasta, jotta henkilökuntakysymys voitaisiin järjestää yleisen edun mukaisella tavalla.''

Lopuksi lienee syytä mainita, että puolustusministeriö on pyytänyt kyseessä olevasta lakiehdotuksesta lausuntoa taloudelliselta puolustusneuvostolta, joka puolustusministeriölle antamassaan lausunnossa samoin kuin nyt valiokunnalle antamassaan lausunnossa on ilmoittanut yksimielisesti lakiehdotusta puolustavansa. Vastaavan sisältöinen lakiehdotus hyväksyttiin Ruotsissa vuonna 1926, ja niin hyvin lakiesityksen kuin itse lainkin on allekirjoittanut silloisen sosialidemokraattisen hallituksen puolustusministeri Per Albin Hansson.

Ed. Kulmala: Maailmansodan jälkeisinä vuosina on kaikissa imperialistisissa maissa kiinnitetty yhä enemmän huomiota taloudelliseen sotavalmiuteen. Imperialististen sotien valmistajat avoimesti selittävät, että tässä kohden oli viimeiseen maailmansotaan lähdettäessä sotavarustelujen heikoin kohta. He selittävät, että jos taloudellinen sotavalmius olisi ollut täydellisempi ja yhtä täydellinen kuin aseellinen sodan valmeus, niin tilanne olisi ollut vallan toinen maailmansotaan lähdettäessä. Sotilasasiaintuntijain mukaan ei voitu silloin tarpeeksi nopeasti eikä tarpeeksi joustavasti siirtyä sotaa valmistaviin muotoihin, ei voitu sotilasjohtoa tarpeeksi tyydyttävästi ja tyydyttävällä nopeudella mobilisoida teollisuutta valmistamaan ammuksia, sotilaspukuja, saappaita j. n. e. sekä muuta sotatilanteeseen tarvittavaa tuotantoa; liikennevälineitä ja kuljetusneuvoja ei niinikään heitä tyydyttävällä nopeudella saatu kokonaan sotaa palvelemaan. Ei myöskään elintarvetuotantoa voitu järjestää tilannetta vastaavaksi eikä jakelua heti siirtää korttijärjestelmään, joka perustuisi sille pohjalle, että siviiliväestön elintarvekäyttö rajoitettaisiin siihen vähimpään määrään, jolla ihminen voi pitää henkensä. Tämä toteama siis siitä, että silloin oltaisiin tässä suhteessa oltu huonosti varustautuneita ja että tilanne olisi ollut toinen, jos varustelut olisivat olleet taloudellisesti yhtä kehitettyjä kuin ne olivat aseellisestikin, johtaa meitä tekemään kysymyksen, että mikä olisi ollut seuraus, jos olisi tältä kohdin yhtä hyvin oltu varustauduttu ja vastaus on työtätekevälle luokalle selvä, että jos taloudellisesti olisi oltu yhtä valmistautuneita sotaan maailmansodan edellä kuin mitä oltiin aseellisesti, niin seuraus olisi voinut olla korkeintaan se, että olisi voinut sota jatkua jonkun kuukauden pitemmälti ja hävitys olisi ollut perusteellisempi ja täydellisempi. Kun me tämän toteamme, niin se meille jo selittää, minkäverran työtätekevällä luokalla on velvollisuus osallistua tällaiseen taloudelliseen sotavalmistautumiseen.

Suomi ei suinkaan tee poikkeusta silloin kuin on kysymys sotaan valmistautumisesta, on sitten kysymys taloudellisesti tai aseellisesti. Mehän tiedämme, että Suomi on uh-

rannut sotavalmisteluihin monia miljaardeja markkoja n. s. itsenäisyytensä aikana ja sillä hinnalla, että nyt on saatettu maan talouselämä siihen pisteeseen, että suurella kansanosalla on elämä tällä kertaa tavattoman epätoivoista. Se on sekä työläisille että pienviljelijöille suorastaan kurja, se tilanne, joka nyt eteen avautuu. Suomi on myöskin yrittänyt parhaansa mukaan valmistautua tällä taloudellisella sotavarustelurintaman osalla. Meillä on jatkuvasti ollut päiväjärjestyksessä n. s. sotatilalaki, jonka olennainen yksi osa, tämä käsilläoleva hallituksen lakiehdotus on. Meille parhaillaan eilisiltana edustajille jaettiin uudestaan tämä sotatilalaki. Kun sotatilalakia siinä laajuudessa kuin sitä aikaisemmin on yritetty, ei ole onnistuttu ajaa lävitse, on siitä irroitettu tämä elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuutta koskeva kohta. Se on aikaisemmin ollut muodissa, että eduskunnan porvarilliset edustajatkaan eivät ole voineet kieltää, etteikö siinä kosketeltaisi kysymyksiä ja asetettaisi rajoituksia, jotka sisältyvät perustuslain alaisuuteen. Sitä on aikaisemmin käsitelty perustuslakivaliokunnassa, mutta sitä on tällä kertaa yritetty sorvata muotoihin, jotta porvaristo voi sen yksinkertaisessa järjestyksessä hyväksyä.

Meillä on taloudellisessa puolustusvalmeusjärjestelyssä jo päästy eräisiin merkitseviin tuloksiin. Eduskunta viime vuonna hyväksyi hallituksen ehdotuksen n. s. taloudellisen puolustusneuvoston asettamisesta. Tätä kysymystä eteenpäin auttoivat varsin voimakkaasti eräät sosialidemokraattiset edustajat. He menivät hävyttömyydessään niin pitkälle, että he olisivat tahtoneet kytkeä Suomen ammattijärjestön tähän taloudelliseen . . . .

P u h e m i e s koputtaa: Kehoitan puhujaa käyttämään parlamenttaarisia sanoja!

P u h u j a: .... puolustusneuvostoon ja he ovat onnistuneetkin viemään sinne Suomen edistysmielisen osuuskauppaliikkeen keskusjohdon edustajan. Tämä lakiehdotus on osittain juuri olennainen seuraus puolustusneuvoston asettamisesta. Perusteluissa jo asian käsittelyssä on mainittu, että kun meillä on asetettu nyt tämä puolustusneuvosto, niin on luonnollista, että silloin tarvitaan myöskin laki, jotta tämä puolustusneuvosto voi toimia kaikilla mahdollisilla edellytyksillä, saada kaikki mahdolliset haluamansa tiedot ja senvuoksi juuri tämä laki katsotaan nyt niin välttämättömäksi. Kun työtätekevä luokka määrää suhteensa tällaiseen lakiin, joka ilmeisesti, selvästi ja ymmärrettävästi tarkoittaa taloudellista valmentautumista uuteen sotaan, niin on selvää, että työtätekevä luokka eivätkä sen edustajat voi olla mukana tällaista lakia hyväksymässä, koska laki sisältäisi myöskin eräitä varsin huomattavia rasituksia vähävaraiselle kansanosalle. Erikoisesti tämä muodostuisi suureksi rasitukseksi meidän pienviljelijäluokalle sekä myöskin kunnallisille viranomaisille. Yhä uudistuvat ja jatkuvat ja entistä täydellisempien tietojen hankkiminen ja tarkastukset seuraisivat tämän lain hyväksymisen jälkeen. Kunnallisille viranomaisille asetettaisiin tehtäviä, jotka heille ennestään eivät ole kuuluneet, jotka veisivät suuressa määrin kunnallisten viranomaisten aikaa sekä olisivat omiaan huomattavasti kohottamaan kunnallisia menoja juuri tästä aiheutuvien tilastotietojen ja tilastokaavakkeitten täyttämisen vuoksi.

Erikoisesti minä olen valiokunnassa joutunut kiinnittämään huomiota erääseen kysymykseen, kun asiaa on käsitelty valiokunnassa. Valiokuntakäsittelyssä ja asiantuntijain lausunnoista on käynyt selville, että tilastollisten tietojen hankkiminen Suomessa on tällä kertaa tavattoman heikolla pohjalla. On sanottu, että tilastotiedot useasti tulevat niin myöhään, että niillä ei ole oikeastaan mitään merkitystä. Meillä ei ole tilastollisiin tietoihin tästä syystä luottamista, koska ne muka ovat eräiden porvarien tietojenkin mukaan niin heikkoja ja vanhentuneita, että mitään todellista ei niiden pohjalla voida rakentaa eikä päättää. Tällainen on toteama asiantuntijain lausunnoista sekä ne myönnytykset, joita yleensä on tässä kohdin tehty, että tilanne näin on. Ne osoittavat meille, että porvaristolle ei olekaan niin suurta merkitystä, minkälaiset ovat tilastot. Eivät he katso tilastollisten tietojen pätevyyden olevan tarpeellisia, silloin kun maan talouselämää järjestetään. Se on toisarvoinen kysymys. Mutta tilastotiedot ovat tarpeellisia ja välttämättömiä vasta silloin, kun käydään järjestämään sotilaallista valmeutta taloudellisella alalla. Tämä osoittaa, että meillä ei nykyisin tahdota kiinnittää huomiota, eikä osata antaa

arvoa tilastolliselle toiminnalle talouselämää yleensä järjestettäessä, vaan silloin vasta tulevat kysymykseen tilastotiedot, kun tahdotaan varustaa sotalaitosta. Tämä osoittaa siis, että nykyajan porvarillisten piirien pääharrastuksena on varustautua sotaan. On samantekevää, onko mitään laskelmia, onko mitään tilastoja, jolle talouselämä voidaan rakentaa. Ja ei siis sovi ihmetellä, että talouselämä on voinut kulkea sellaiseen umpikujaan kuin se nyt on kulkenut, koska meillä ei ole mitään tilastoihin perustuvaa talouselämän järjestelyä ollut, eikä porvaristo sitä nytkään katso tarpeelliseksi muussa tarkoituksessa kuin sotavarusteluissa.

Kun me tältä kannalta katselemme tätä lakiehdotusta, niin me olemme uudestaan pakotettuja toteamaan, mikä merkitys tällä lakialoitteella on. Sillä on tarkoitus, kuten jo alussa alleviivasin, taloudellisesti alistaa talouselämä palvelemaan sodan tarkoituksia, militarisoida talouselämä täydellisesti, teollisuus, elinkeinonharjoittajat, kunnalliset viranomaiset, vieläpä määräyksillä alistaa yksityiset henkilötkin ja laaja maanviljelijäluokka palvelemaan tätä samaa tarkoitusta, nimittäin sodan valmistumista taloudellisesti. Ja seurauksena siitä ehdottomasti tulee olemaan se, että äärimmäisen pitkälle kehitetty taloudellinen sotilasvalmeus tulee sodan syttyessä merkitsemään sitä, että sota muodostuu hävitykseltään entistä perusteellisemmaksi ja täydellisemmäksi, sekä myöskin, että sikäli kuin sotavalmeus kehittyy sille asteelle kuin porvaristo sitä pyrkii kehittämään, porvaristo saa sotakoneistonsa kaikilta osiltaan täydelliseksi, niin silloin meille myöskin asettuu eteen uhka, että silloin sota on paljon lähempänä kun ehditään kaikilta puolilta täydellisesti valmistautua.

Kun siis meille tästä laista avautuu sellainen selvä käsitys, niin työväenluokan kannanotto tähän lakiin nähden on varsin selvä, nim. kielteinen. Minä rohkenenkin edellälausumani perusteella sekä valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseemme perusteluihin viitaten suositella suuren valiokunnan huomioon, että tällainen lakiehdotus olisi hylättävä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23 johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930

sisältävä hallituksen esitys n:o 62 esitellään.

Puhemies: Puhemieneuvosto ehdottaa asian lähettämistä valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Reinikka: Herra puhemies! Kun edellinen hallitus antoi elokuun 1 päivänä eduskunnalle esityksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930, oli se pääasiassa nykyisin voimassaolevan tullilain sisältöinen. Muutokset, mitä siinä esitettiin, olivat pääasiallisesti tulliteknillistä laatua. Jo useina vuosina aikaisemminkin on esitykset laadittu samoja näkökohtia silmälläpitäen. Mikäli asiallisia muutoksia on tehty, ovat ne kohdistuneet pääasiallisesti finanssitulleihin, mutta ei tuotannollisiin olosuhteisiin vaikuttaviin tullimääriin. Tätä kantaa on perusteltu sillä, että tullitariffi muodostaa kokonaisuuden, joten yhden nimikkeen muuttaminen voi aiheuttaa muutoksen johonkin toiseen nimikkeeseen, ja sen tähden on katsottu olevan syytä jäädä odottamaan tullitariffikomitean ehdotusta pysyväiseksi tullitariffiksi. Komitea, joka asetettiin v. 1926, saanee ehdotuksensa valmiiksi vuoden 1930 loppuun mennessä. Kun komitean tehtävä on verrattain suuritöinen ja paljon aikaa vievä, niin voi komitean työn aikana jo tapahtua niin suuria muutoksia sekä oman maamme että koko maailman taloudessa, että tähänastinen katsantokantamme tulliasiain käsittelyssä käy kestämättömäksi ja suureksi vahingoksi maamme taloudelliselle kehitykselle. Jo sen jälkeenkin, kun edellinen hallitus antoi tunnetun tullitariffiesityksensä, on maamme taloudellinen tilanne huomattavasti vaikeutunut monilla tuotannon aloilla, johtuen tämä suuressa määrässä ulkomaalaisesta dumpingista, joka tekee monen maallemme luontaisen tuotantoalan kannattamattomaksi ja vie olomme ennen pitkää vaikeasti selvitettävään tuotantopulaan sekä maatalouden että eri teollisuuksien aloilla, ja kun yhtenä nopeimmin vaikuttavana keinona kotimaisen tuotannon turvaamiseksi on sopivassa määrässä tullien koroittaminen, niin on hallitus katsonut olevan syytä valtiopäiväjärjestyksen 28 §:n antaman oikeuden nojalla peruuttaa edellisen hallituksen antaman tullitariffiesityksen ja antaa samalla uuden, jossa esitetään tullien koroittamista niille hyödykkeille, joitten tuotanto voimakkaan ulkomaisen kilpailun vuoksi on eniten uhattu tai joiden tuontia kauppataseemme epäedullisuuden vuoksi on syytä koroitetuilla tulleilla vähentää.

Tähän samaan keinoon ovat useat muutkin maat turvautuneet saadakseen siten kotimaansa markkinat entistä suuremmassa määrin vallatuksi oman maansa tuotannon hyväksi ja estääkseen siten pääomia virtaamasta ulkomaille. Niinpä on veljesmaamme Eesti koroittanut kotimaansa tuotannon suojaamiseksi useita tulleja, jotka tulivat voimaan kuluvan syyskuun 16 päivänä ja ovat voimassa ensi vuoden lokakuun 1 päivään saakka. Koroitukset tarkoittavat etupäässä nahka- ja kutomateollisuuden suojaamista. Täten toivotaan kauppatase saatavan edullisemmaksi. Samalla on kuitenkin tahdottu hankkia takeita siitä, ettei näitten tavarain hinnannousua kotimaisilla markkinoilla tapahtuisi. Johtavimmat nahka- ja kutomatehtaat ovat antaneet rahaministeriölle sitoumukset siitä, etteivät nosta hintoja eivätkä huononna tavaran laatua, minkä vakuudeksi ovat lisäksi jättäneet huomattaviin määriin nousevia pankkitakuita. Samalla on kauppakamarin kontrollia varten talletettu lyijykkeellä varustettuja tavaranäytteitä ja varmennettuja hinnastoja.

Saksassa on ryhdytty laajoihin toimenpiteisiin maan taloudellisen aseman vahvistamiseksi, ja varsinkin maatalouden hyväksi tehdään suuria uhrauksia, jotta se saataisiin pelastetuksi siitä erittäin vaikeasta asemasta, johon se on joutunut. Päämäärään pyritään monin keinoin. Yhtenä tärkeänä tekijänä tässä toiminnassa ovat tullipoliittiset toimenpiteet, jotka alkoivat jo vuonna 1925 ja viimeiset huomattavimmat tullikoroitukset hyväksyttiin valtiopäivillä kesällä tänä vuonna, ja koskivat ne m. m. vehnää, ruista, ohraa, kauraa, voita, teuraseläimiä ja lihaa, perunoita, sokeria, ja samalla vientipalkkiot viljan ja sianlihan lisäksi ulotettiin koskemaan myöskin karja- ja maataloustuotteita, sianlihaa, munia, vihanneksia, hedelmiä sekä kaikkia vientikelpoisia makkara- ja lihatavaroita. Veisi aivan liian pitkälle käydä luettelemaan tullikoroituksia, joita on kuluvana vuonna toimeenpantu sekä maatalous- että teollisuustuotteille Sveitsissä, Italiassa, Latviassa, Liettuassa ja Amerikan Yhdysvalloissa, ja yksinpä Englannissakin on voimakas pyrkimys asettaa dominiot emämaan markkinoilla edullisempaan asemaan muihin maihin nähden.

Kun tilanne laajalle levinneen tuotanto-

pulan ja kotimaisten markkinain varaamisessa mahdollisimman suuressa määrässä oman maan tuotannon käytettäväksi, on laajalti tällainen, niin jo itsesäilyttämisen vaisto pakottaa meidät jotakin tekemään kotimaisen tuotannon pelastamiseksi sitä uhkaavilta vaaroilta. Valtiovallan velvollisuus on huolehtia siitä, ettei maan taloudellista vaurastumista vieraitten valtioitten talouspoliittiset toimenpiteet pääse häiritsemään ja että maan taloudellinen itsenäisyys saadaan turvatuksi. Omaten tämän käsityksen on hallitus tulliesityksensä valmistanut.

Tarkastamalla maamme maatalousmarkkinoita huomataan, että vuosi vuodelta on monien niiden maataloustuotteitten, joiden tuotannolle meillä maatalousmaana on hyvät edellytykset, tuonti huomattavasti lisääntynyt. Niinpä esimerkiksi oli suolaisen sianlihan tuonti vuonna 1925 1,478,000 kiloa, kun se vuonna 1928 oli jo 2,507,000 kiloa, tuoreen sianlihan tuonti vuonna 1925 1,700 kiloa ja vuonna 1928 218,000 kiloa, tuoreen lihan tuonti vuonna 1925 3,400 kiloa ja vuonna 1928 2,660,000 kiloa. Perunain tuonti nousi vuonna 1925 17,270,000 kiloon ja viime vuonna 20,090,000 kiloon. On kyllä myönnettävä, että maamme maataloudessa on yleensä tapahtunut huomattava kehitys viime vuosikymmenenä. Onhan maamme viljellyn maan pinta-ala kasvanut suhteellisesti nopeammin kuin maan väestö. Kun viljellyn maan pinta-ala oli vuonna 1910 1,865,000 hehtaaria, oli se vuonna 1927 jo 2,160,000 hehtaaria, eli siis noin 16 % suurempi, kun maamme koko väestön lisäys vastaavana aikana oli lähes 15 %. Samanlainen suotuisa kehitys on myöskin havaittavissa moniin eri maataloustuotteisiin nähden. Niinpä vuoden 1927 ruissato oli noin 29 %, ohrasato noin 37 % ja kaurasato noin 100 % suurempi kuin vuonna 1910. Syömäviljan omavaraisuus, joka vuosina 1911—13 oli 43 %, nousi vuosina 1922—24 54 %:iin. Samoin peltoheinän sadot ovat huomattavasti nousseet. Jos taas tarkastamme karjataloutta, niin huomaamme, että v. 1910 oli maassamme nautakarjaa 1,605,000 kpl. ja v. 1927 1,872,000 kpl. Siis 17 vuoden aikainen nousu on n. 17 pros. Sikoja oli v. 1910 422,000 kpl. ja 17 vuotta myöhemmin v. 1927, 418,000 kpl., siis 4,000 vähemmän, sekä lampaita v. 1910 1,330,000 kpl. ja v. 1927 1,368,000 kpl. Huomaamme siis, että sikojen ja lampaiden lukumäärässä ei 17 vuoteen oli tapahtunut väestön lisäyksen edellyttämää nousua. Samalla on myös huomattava, että maidon tuotannon keskimäärä lehmää kohti on vuosi vuodelta noussut. Sille suurin piirtein katsoen suotuisalle kehitykselle, mikä viimeisinä vuosikymmeniä on vallinnut maataloudessa, olisi edelleenkin taattava riittävä varmuus turvaamalla tämä tuotantoala ulkomaisen dumpingin haitallisista vaikutuksista. Onhan tilanne ruisviljaankin nähden tällä hetkellä sellainen, että saksalaiset vientipalkkioittensa avulla tarjoavat meille ensiluokkaista viljaansa hintoihin, jotka ovat huomattavasti tuotantokustannuksemme alapuolella. Tästä johtuukin, että kotimaisella viljalla toistaiseksi ei ole ollut menekkiä ja tämän kautta ovat monet maanviljelijät niillä seuduilla, missä ruista kasvatetaan myytäväksikin, joutuneet rahallisessa suhteessa suuriin vaikeuksiin. Valtion viljavarastolta saatujen tietojen mukaan on saksalaisen rukiin hinta kuluvana vuonna vapaasti Helsingin satamassa tullattuna ollut helmikuussa 2 mk. 31 p. ja siitä lähtien kuukausi kuukaudelta laskenut ollen lokakuun keskihinta 1 mk. 87 p. ja tänään siinä 1 mk. 75 p:n tienoilla. Muista maataloustuotteista mainittakoon peruna, jonka hinta hl:lta on laskenut aina 30—35 mk:aan. Samanaikaisesti kuin kotimainen perunantuotto on maan kulutukseen riittävä, on ulkolainen kilpailu aikaansaanut sen, että osa maan perunasadosta on jäänyt varsinaiseen tarkoitukseensa käyttämättä.

Paitsi maataloustulleja, on hallitus nykyisen tilanteen huomioonottaen katsonut olevan syytä tullijärjestelyihin eräiden kotimarkkinateollisuuksienkin, pääasiassa kutoma- ja kumiteollisuuden alalla. Kun maksubilanssin lopputulos, kuten hyvin tunnetaan, pääasiallisesti riippuu tuonnin ja viennin välisestä suhteesta ja kun sahateollisuutemme vaikean tilanteen huomioonottaen on lähiaikoina pelättävissä viennistä saatujen tulojen nousussa pysähtymistä, mahdollisesti viennin kokonaismäärä laskeekin, niin ainakin silloin on syytä tullien koroituksen avulla koettaa vähentää tuontia, mikäli kotimarkkinateollisuus kykenee välttämättömän kotimaisen tarpeen tyydyttämään ja mikäli saadaan takeita siitä, ettei tavaran laatua huonon-

neta ja ettei koroitettua tullisuojaa hyväksi käyttäen koroiteta tavarain hintoja kotimaan markkinoilla, mikäli tuotantokustannukset eivät nouse. Ottamalla huomioon, että kotimarkkinateollisuutemme on talouselämässämme saavuttanut verrattain tärkeän sijan — onhan sen palveluksessa olevien työntekijäin luku tällä hetkellä yli 75,000, josta kutomateollisuuden osalle tulee noin 22,000 ja tuotannon vuotuinen bruttoarvo yli 6,000 milj. markkaa, josta kutomateollisuuden osa tekee noin 1,200 milj. markkaa — niin käsittää hyvin, että kotimarkkinateollisuus voi huomattavassa määrin vaikuttaa helpottavasti taloudellisina pula-aikoina ja muulloinkin, sikäli kuin kotimaiset markkinat varataan sen tuotteille. Tahtoisin tässä erikoisesti alleviivata sitä, että meidän kotimarkkinateollisuutemme tuotantoarvohan on tälläkin hetkellä ja näinä viimeisinä vuosina yleensä ollut jonkun verran suurempi kuin meidän koko vientiteollisuutemme tuotannon arvo. Senvuoksi on syytä myöskin varsinkin tällaisina taloudellisina pula-aikoina, jolloin viennistä tulevat tulot näyttävät mahdollisesti toistaiseksi tyrehtyvän, koettaa tuonti saada supistumaan, kun ei ole lisätyllä viennillä toivoa saada kaikki tuonti maksetuksi. Ja yhtenä keinona tässä on kotimaisten markkinain varaaminen niin suuressa määrin kuin mahdollista yleensä kaiken kotimaisen tuotannon käytettäväksi. Yhteiskunnan itsensäkin kannalta on toivottavaa, että eri tuotantoalat voivat säännöllisesti toimia ja pitää palveluksessaan olevan työvoiman jatkuvasti.

Hallituksen tarkoituksena nyt esillä olevalla tulliesityksellä on ollut kauppataseemme parantaminen ja samalla maan tuotannollisen elämän turvaaminen. Hallitus on kyllä tietoinen siitä, että näiden toimenpiteiden kautta erinäisten kansalaisille välttämättömien tarvikkeiden hinta kotimaisilla markkinoilla saattaa kohota, ellei samanaikaisesti valtiovallan puolelta ryhdytä määrätietoisiin toimenpiteisiin tämän kohoamisen ehkäisemiseksi. Tässä suhteessa on hallitus koettava tehdä parhaansa. Parhaana todistuksena siitä ettei hallitus nyt esillä olevalla esityksellä ole tahtonut mennä pitemmälle, kuin minkä se on katsonut tällä hetkellä välttämättömäksi, on hallituksen pyrkimys rajoittaa leipäviljatullin koroitus niin alhaiseksi kuin mahdollista.

Hallitus on kylläkin tietoinen siitä, että sen toimenpidettä tullaan arvostelemaan varsinkin taholla, missä ei epäillä uhrata taloudellisen hyvinvoinnin perusedellytyksiä hetkellisten voittojen toivossa. Mutta tämä tietoisuus ei ole kumminkaan saattanut estää hallitusta toimimasta sillä tavalla, kuin se katsoo maan edun vaativan.

Ed. Furuhjelm: Koska esillä oleva hallituksen esitys menee valtiovarainvaliokuntaan, niin minulla ei ole aihetta puhua lakiehdotuksen yksityiskohdista, mutta minun on tehtävä eräs tärkeä huomautus tässä yhteydessä.

Eduskunnassa on jo useampaan kertaan lausuttu se huomautus, että tulo- ja menoarvioon liittyvät lakiehdotukset olisi eduskunnalle annettava samalla kertaa kuin itse tulo- ja menoarvioesitys. Niinpä eduskunta esim. vastauksessaan hallituksen budjettiesitykseen vuodeksi 1923 lausui m. m. seuraavaa: „Eduskunta uudistaa jo edellisillä valtiopäivillä tehdyn huomautuksen, että tuloja menoarvion järjestelyyn kuuluvat verolait ovat toimitettavat eduskunnan harkittaviksi viimeistään samalla kertaa kuin esitys tulo- ja menoarviosta eduskunnalle annetaan.'' Nyt tietenkään ei ole voitu nykyiseltä hallitukselta vaatia, että se olisi antanut esityksensä tullien kantamisesta vuodeksi 1930 samalla kertaa kuin edellinen hallitus antoi tulo- ja menoarvioesityksensä. Mutta kuitenkin olisi voinut odottaa, että ensinmainittu esitys olisi eduskunnalle jätetty aikaisemmin kuin nyt on tapahtunut. Tulo- ja menoarvion toinen käsittely on jo valtiovarainvaliokunnassa loppumaisillaan, kun valiokunta saa tämän tulliesityksen käsiteltäväksi, ja tämä seikka tulee tietysti viime hetkessä hidastuttamaan ja vaikeuttamaan valiokunnan työtä. Muuten on huomautettava, että hallitusmuoto edellyttää tulo- ja menoarvion antamista ja siis myöskin siihen kuuluvien esitysten antamista eduskunnalle joka tapauksessa kaksi kuukautta ennen eduskunnan istuntokauden päättymistä. Nyt kyseessä oleva esitys on annettu niin myöhään, että jälellä on vain kuusi viikkoa tämän istuntokauden päättymiseen.

Minä olen katsonut velvollisuudekseni tehdä tästä huomautuksen siinä toivossa, että sellainen menettely ei vastaisuudessa uudistuisi. Joka tapauksessa voitaneen kai otaksua, ettei nyt muita vanhoja esityksiä

tule enää peruutettavaksi eikä uusia annettavaksi, niin että tämä kai tällä kertaa on viimeinen.

Pääministeri Kallio: Ed. Furuhjelmin lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että tämä on poikkeuksellinen menettely, joten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja on periaatteellisesti aivan oikeassa siinä, että kun tulo- ja menoarvio annetaan eduskunnalle, niin pitää myöskin olla silloin nähtävänä ne tulolähteet, joihinka tulo- ja menoarvio perustuu. Tämä poikkeuksellinen toimenpidehän aiheutuu siitä, että olosuhteet ovat niin paljon senjälkeen kuin tulo- ja menoarvio annettiin, muuttuneet. Hallituksella olikin aikomus, että se ei antaisi uutta esitystä, vaan antaisi valiokunnalle tietää muuten kantansa, koska valiokunnalla olisi silloin ollut mahdollisuus myös asiaa käsitellä jo ennen annetun esityksen pohjalla, mutta katsottiin kumminkin luonnollisemmaksi, että hallituksen käsitys tulee tämän kautta eduskunnan tietoon. Mikäli minä tiedän, niin valtiovarainvaliokunnan jaosto ei ole tuon toisen esityksen pohjalla käsitellyt asiaa, joten sanottavaa viivytystä ei tästä mahtane tulla valiokunnalle.

Ed. M. Pekkala: Käsilläoleva esitys on ei ainoastaan taloudelliselta ja yhteiskunnalliselta, vaan myöskin poliittiselta kantavuudeltaan senlaatuinen, että jo asian käsittelyn tässä vaiheessa on näyttänyt olevan syytä sitä kosketella.

Huolimatta siitä, että varsinkin viime aikoina on tuontuostakin saatu nähdä maalaisliiton ottavan politiikassaan toinen toistaan odottamattomamman askeleen, jopa sellaisia, että puolueen omista kannattajajoukoista valtava osa ei ole jaksanut niitä ymmärtää, tuli nyt käsilläoleva esitys kuitenkin yllätyksenä. Eihän ole vielä kuin vuosi kulunut siitä, kun maalaisliittolaisen hallituksen taholta hallitusohjelmassa nimenomaan ilmoitettiin, että hallitus pyrkii tullipolitiikassaan alenevaan suuntaan. Vaikka näitä hallitusohjelman sanoja ei sittemmin käytännössä muistettukaan — eräitä aivan vähäisiä tullialennuksia ei sellaisena voi pitää — niin ei kuitenkaan tulleja koroitettu. Tullitariffien muutoksien lykkäämistä perusteltiin maalaisliiton taholta nimenomaan tullitariffikomitean olemassaololla, jonka työn päätyttyä vasta katsottiin voitavan ryhtyä toimenpiteisiin tullien suhteen. Tämän kannan näytti m. m. silloinen valtiovarainministeri ja nykyinen puolustusministeri hyväksyneen ja myöskin nykyinen pääministeri käytti asiasta puheenvuoron, jossa hän ei sanallakaan asettunut vastustamaan silloisen pääministerin ilmoitusta tulliasiassa. Ei voi olla ihmettelyä herättämättä, että samat herrat nyt jo vuoden päästä ovat valmiit, ilman että tullitariffikomitea vielä on ehtinyt saada mietintöänsä valmiiksi, ehdottamaan niin syvälle käypiä muutoksia tullitariffiin, kuin mitä käsilläoleva esitys tietää, toisin sanoen edustamaan aivan toista kantaa, kuin millä he olivat vähää aikaisemmin. Tällainen kannanmuutos on sitäkin oudompaa, kun ainakin nykyinen puolustusministeri sosialidemokraattisen hallituksen tullitariffiesitystä käsiteltäessä, ei tahtonut löytää sopivia sanoja arvostellessaan m. m. maataloustullien alentamis- ja poistamisehdotusta. Nykyinen puolustusministeri Niukkanen lausui aikoinaan sosialidemokraattisen hallituksen tullitariffiesityksestä, jolla pyrittiin huojentamaan köyhän kansan verokuormaa ja ennen kaikkea poistamaan vero leivältä, että se oli hämmästyttävää. Mitä sanaa olisikaan nyt käytettävä esityksestä, johon hän on ollut myötävaikuttamassa ja joka tietää entistä suuremman rasituksen asettamista köyhän kansan niskoille, tämän väestönosan tärkeimpien elintarpeiden verottamisen muodossa, aikana, jolloin vallitsee mitä uhkaavin työttömyystilanne ja jolloin köyhän kansan elämisen mahdollisuudet ovat entistäänkin rajoitetummat.

Eikä tässä kyllin. Hallitus esittää lisäksi, että sille olisi annettava oikeus korottaa rukiin ja ruisjauhojen tullia melko vapaasti. Silloin kun viljatullit asetettiin, oli yleisesti se käsitys vallalla, että niiden asettaminen oli vain väliaikainen toimenpide, jos kohta sosialidemokraattien taholta useampaan otteeseen huomautettiinkin, että ellei niitä pian kumota, on vaara tarjolla, että niistä tulee pysyviä. Nämä ennustukset näyttävät nyt toteutuneen pahemmin kuin mitä on voitu odottaa. Ei ainoastaan pysytetä tullia entisellään vaan esitetään niitä tuntuvasti koroitettaviksi, vieläpä pyydetään hallitukselle valtaa saada niistä melko vapaasti määrätä. Hallitus sanoo tosin aikovansa korottaa rukiin ja ruisjauhojen tul-

lia korkeintaan 25 penniä kilolta, mutta kuinka kauan tuo maksimi, jota tietysti aina sovellutetaan, säilytetään, sehän jää asiallisesti hallituksen harkinnasta riippuvaksi huolimatta siitä, että tässä lakiehdotuksessa onkin asiasta joitain rajoittavia päätöksiä. Kun me tiedämme kokemuksesta kuinka vähän maalaisliittolaisten lupauksiin on luottamista — m. m. tullihuojennuksia meille on luvattu — niin ei ole minkäänlaisia takeita olemassa siitä, etteikö tuo 25 penniä jo jonkun ajan kuluttua olisi huomattavasti koroitettu. Maalaisliittolaisethan tässä maassa ovat useimmiten hallitusohjia pidelleet ja pidellevät vastaisuudessakin, niin että tilaisuus tullien koroitukseen kyllä ilmaantuu.

Meidän taholtamme on monasti osoitettu, että maalaisliiton maatalouspolitiikka on suurviljelijäin politiikkaa sanan todellisimmassa merkityksessä. Eikö tämä nytkin käsilläoleva esitys todista sitä mitä selvimmin. Suurviljelijöitähän viljatullit hyödyttävät. Sehän on selviö, jota ei tarvitse todistaa. Se on jo niin monta kertaa täällä todistettu. Ne tuottavat suoranaista etua ainoastaan pienelle osaa maanviljelijöitä, jotavastoin useimmille ne tietävät menoja puhumattakaan kuluttajista ja erittäinkin vähävaraisista kuluttajista, joille leipä on tärkein ravintoaine ja joille viljatullit siis merkitsevät kohtuutonta rasitusta.

Hallitus puhuu esityksessään pulatilanteesta maatalouden alalla. Pulahan sielläkin ilmeisesti nyt vallitsee, mutta kylläkai se on ankarin pienempien maanviljelijöitten keskuudessa. Suurilla on aina mahdollisuus päästä joko luottoa käyttämällä tai metsiä myymällä pulatilanteen ohi. Eiväthän he yhteiskunnan apua tarvitse, mutta sitä heille kuitenkin nyt suunnitellaan annettavaksi. Onkin merkillepantavaa, että hallituksen taholta ei vielä tähän päivään mennessä ole tullut mitään yksinomaan pienviljelyksen edistämistä tarkoittavia esityksiä. Ne tullikoroitukset, joita puheenaolevassa esityksessä ehdotetaan, tulevat kyllä etupäässä suurempien viljelijöitten hyväksi, vaikka minä arvaan, että hallituksen taholta tullaan, niinkuin on aina tehty, tätäkin toimenpidettä puolustamaan vetoamalla pienviljelykseen ja pienviljelijöihin, joita aina käytetään keppihevosina suurempien viljelijäin etuja ajettaessa.

Niinkuin jo edellä mainitsin, on hallitus antanut tullitariffiesityksen vastoin maalaisliittolaisten taholta aikaisemmin annettuja lupauksia tullien huojentamisesta. Lupauksen antajat olivat kyllä osittain toiset henkilöt kuin ne, jotka nyt istuvat hallituksessa. (Ed. Hakkila: Ed. Niukkanen oli silloinkin!) Mutta luonnollisesti nämä lupaukset olisi siitä huolimatta täytettävä. Olisikohan liian rohkeata olettaa, että ne maalaisliiton ryhmän jäsenet, jotka edes silloin tällöin puheessaan muistuttavat maalaisliiton aikaisemmin ajamaa keskustapolitiikkaa teossakin, näyttäisivät, etteivät he sentään voi nielaista kaikkea, mitä tämä heidän välttämättömyyden pakosta omanaan pitämä hallituksensa esittää. Ehkä ed. Lohi, joka useassa edellisessä maalaisliittolaisessa hallituksessa on hoitanut omaperäistä sosialipolitiikkaa, nyt kun on puhe viljatullien koroittamisesta, koroittaisi täällä äänensä ilmoittamalla, että hän, niinkuin noin 15 vuotta takaperin, ei missään muodossa hyväksyy viljatulleja, ja että hän, niinkuin v. 1928, edelleenkin pyrkii huojentamaan tullirasitusta.

Tässä yhteydessä en ole katsonut olevan syytä puuttua seikkaperäisemmin esityksen yksityiskohtiin, koska siihen tarjoutuu tilaisuus vielä myöhemmin. Meikäläisellä taholla pidetään kuitenkin itsestään selvänä, ettei viljatulleja ole missään tapauksessa koroitettava. (Ed. Vesterinen: Entä teollisuuden?) Suhtautumisemme tähän hallituksen esitykseen on siis selvä. Selvetä alkaa myös se politiikka, jota hallitus harjoittaa ja jota me ennustimme jo hallituksen annettua julkisuuteen ennen kuulumattoman köyhäsanaisen ja hämärän ohjelmansa. Millaiseksi tämä esitys muodostuu hallitukselle seurauksiltaan, sen näyttää ehkä jo läheinen tulevaisuus.

Minä toivon, että valtiovarainvaliokunta muokkaisi käsillä olevasta tullitariffiesityksestä sellaisen, että siinä tulisivat huomioonotetuiksi köyhän kansan ja siihen kuuluvan pienviljelijäväestön edut.

Valtiovarainministeri Reinikka: Minä mielestäni äsken käyttämässäni puheenvuorossa kyllin selvästi toin esille sen seikan, miksikä hallitus tällä hetkellä on katsonut olevan syytä poiketa siitä yleensä täällä eri eduskuntapiireissä aikaisemmin otetusta kannasta, että tullitariffiin, varsinkin, mikä koskee tuotannolliseen toimintaan

koskevia tullitariffinimikkeitä, ei tehtäisi muutoksia, ennenkuin tullitariffikomitea on saanut pysyvän tullitariffiesityksensä, ehkä vuoden kuluttua valmiiksi. Se on se vakava taloudellinen tilanne, ulkolaisten harjoittama dumping, joka itsesäilytysvaiston pakottamana pakottaa tässä suhteessa näin tekemään. (Ed. Hakkila: Eikö viime vuonna ollut dumpingia myös, vaikka oli aleneva suunta?) Mehän tiedämme, että useilla ulkomaisilla kotimarkkinateollisuuden aloilla on tilanne sellainen, varsinkin suurissa maissa, kuten Saksassa, Englannissa ja monessa muussakin maassa, että ne teollisuuslaitokset, jotka siellä kotimaan markkinoita varten työskentelevät, voivat saada tuotteistaan myydyksi oman maansa markkinoilla noin 80—90 pros. Mutta jotta he voisivat tehdaslaitoksensa ympäri vuoden antaa käydä, niin he voivat lopun noin 20—10 pros. tuotannostaan myydä ulkomaille millä hinnalla tahansa. Ja kokemus osoittaakin, että sekä maatalouden että teollisuuden aloilla käytäntö dumpingissa on sellainen, että se maa, joka sitä harjoittaa, se myy tuotteitaan eri maihin aivan eri hinnoilla, riippuen aina siitä, missä suhteessa tuo tuotteenhaara on sen maan tuotantoon, johon dumpingia harjoitetaan. Jos me ulkolaisen, epäterveen kilpailun johdosta sekä maatalouden alalla että kotimarkkinateollisuuden alalla olemme tällä hetkellä ja ehkä vastaisuudessakin vielä kauan aikaa tilaisuudessa saamaan hyvinkin halpaa meille välttämätöntäkin kulutustavaraa käytettäväksi, niin ei ole sanottua, että tämä kauan jatkuu. Senjälkeen kuin ulkolainen on saanut tilanteen kehitettyä tällä epäterveellä kilpailulla siihen, että tuotanto eri aloilla meidän maassamme on saatu loppumaan ja yritteliäisyys tyrehtymään, niin senjälkeen me kuitenkin lopulta saamme maksaa sen edun, minkä me tilapäisesti halpaa ulkolaista tavaraa käyttämällä olemme saavuttaneet, sen edun, että saamme tulevaisuudessa herra Pekkala, monin kerroin maksaa kaiken takaisin. (Ed. Hakkila: Tämähän on vanha juttu tämä dumping, siitä on jo monta vuotta puhuttu!) Mitä sitten tulee viljatulliin, niin nykyinen viljatulli 50 p. kilolta astui voimaan v. 1923 alusta. Jos me vertaamme silloisia rukiin hintoja nykyisiin, niin huomaamme seuraavaa: Vuoden 1923 alussa tammikuussa oli rukiin hinta vapaana vaunussa tullattuna Suomen satamassa 2 markkaa 45 penniä. Nyt tällä hetkellä, jolloin tulli on aivan sama, on sen hinta vapaana vaunussa tullattuna jossakin Suomen satamassa 1:85. Hinnassa on siis tapahtunut 60 pennin lasku, toisin sanoen: jos me vertaamme tilannetta tällä hetkellä siihen tilanteeseen, jolloin nykyinen 50 pennin ruistulli säädettiin, niin se on mennyt tehottomaksi ja vielä 10 penniä sen lisäksi. Kun näin on asianlaita, niin jokainenhan ymmärtää: Jos tässä maassa halutaan maataloutta ja varsinkin ruisviljelystä, joka on meidän maallemme erittäin tärkeä viljelyskasvi, ja maan omavaraisuuden kannalta välttämätön turvata, niin ei sitä turvata sitä politiikkaa noudattaen, jota edellinen puhuja täällä suositteli. Ja jos täällä tapahtuu pieni korotus — hallitus on sanonut, että hallitus aikoo käyttää tullikoroitusta korkeintaan 25 penniä — niin senkin jälkeen on ruisvilja huomattavasti halvempaa kuin se oli sillä hetkellä, jolloin nykyinen ruisviljatulli säädettiin, toisin sanoen, että senkin jälkeen on leivänhinta kotimaan markkinoilla huomattavasti halvempi kuin se oli silloin, kuin nykyinen ruistulli säädettiin. (Ed. Hakkila: Viime vuonnahan se aleneva suunta kirjoitettiin ohjelmaan!)

Ed. Schauman: Herr talman! Jag undrar om i något annat land än Finland tulltariffen fastställes för en tid av endast ett år framåt, i regeln samtidigt med budgeten. Ett dylikt tillstånd borde ju på sin höjd få vara ett provisoriskt tillstånd, men förhållandena ha utvecklat sig hos oss därhän, att tulltariffens årliga fastställande i samband med budgeten hotar att bliva någonting permanent. Detta är naturligtvis icke som sig bör, ty tullsatsernas årliga fastställande kan endast vara till nackdel för hela vårt näringsliv. Det innebär ett osäkerhetstillstånd för producenter, för grossister och detaljhandlare, för att icke tala konsumenterna. Det framkallar dessutom årliga strider mellan intressegrupperna, och regelbundet få vi i slutet av året bevittna intressenternas osympatiska demarcher i kuloarer och kammare rörande tulltariffen.

Regeringen som sådan kan icke så litet motverka de skadliga verkningarna av tulltariffens årliga fastställande genom att icke föreslå väsentliga ändringar i tullarna, innan den permanenta tulltariffen kommer

till behandling i riksdagen och fastställes. Tyvärr ha regeringarna emellertid ofta brutit häremot, men ingen dock på ett så flagrant sätt som den nuvarande regeringen genom att framlämna förevarande proposition. Oaktat i saken redan förelåg en av föregående regering given proposition, som lämnade tulltariffen i stort sett oändrad, oaktat regeringen veterligen icke deklarerat något särskilt program i tullfrågan, som den ansett sig vara skyldig att genomdriva, så framställas nu förslag till väsentliga ändringar i tulltariffen, tullförhöjningar av de mest olika slag; förhöjningar av industri- och agrarskyddstullar, men också av finanstullar. Och detta sker vid en tidpunkt, då Finland deltager i internationella underhandlingar om biträdandet av en konvention om tullstillestånd på ett par, tre år. Man frågar sig nästan, med hänsyn till dessa internationella förbindelser, om regeringen velat begagna sig av utrikesministerns tillfälliga frånvaro för att framställa denna proposition.

Vad som närmast framkallat propositionens tillkomst känner jag ej, men det förefaller för en utomstående som om textilindustrins nödrop fått tjäna som en lämplig utgångspunkt för regeringens förslag. Regeringen har emellertid av hänsyn till sitt parti icke velat eller icke kunnat tillmötesgå textilindustrins krav utan att samtidigt ihågkomma lantbruksproducenterna. Och när man så en gång kommit in på den vägen och börjat granska gällande tulltariff ur lantbruksproducenternas synpunkt, så har det ena givit det andra. Att anlita sakkunniga — andra än de självgjorda som hållit sig med sina egna intressen framme — tyckes icke ha fallit regeringen in. Detta förklarar också att propositionen framträder i ett bristfälligt och klandervärt skick. Det finnes icke i propositionen några kalkyler över huru de ifrågasatta tullförhöjningarna skulle komma att inverka på statens budget, på dess inkomstsida. Och med ett på detta sätt förberett initiativ uppvaktar regeringen riksdagen i ett ögonblick, då såsom statsutskottets ordförande nyss framhöll, statsutskottet redan lägger sista handen vid budgeten. Vore riksdagen mån om sin värdighet, skulle den redan i tillkomsten av denna proposition, i sättet för dess tillkomst, finna tillräcklig anledning för att säga: nej tack, den här propositionen taga vi icke.

Granskar man motiven för de olika tullförhöjningsförslagen, så upptäcker man i virrvarret av de på må få utplockade tullpositionena ett par ledande tankar, som också återfunnos i finansministerns första anförande. Den ena tanken, starkt framträdande, är den att skydda den inhemska produktionen, den andra, mera famlande, att reglera importen inom vissa såsom legitima betraktade gränser. Den senare tanken skulle naturligtvis framträda betydligt kraftigare, om icke handelsfördragen — tyvärr för regeringen — stode hindrande i vägen.

Till de tullförhöjningar, som nu föreslås och för vilka motivet har varit att hålla importen inom vissa gränser, som synts regeringen lämpliga, höra tullförhöjningarna på vetemjöl och risgryn, grammofoner och automobiler. Jag skall icke uppehålla mig vid andra förhöjningar än dem som föreslås beträffande vetetullen.

Regeringen säger i sin proposition, att 1928, från vilket års början tullen å vetemjöl sänktes med 20—25 penni per kilo, infördes till landet 45 ½ miljoner kilo vetemjöl mer än föregående år, motsvarande detta importöverskott ett värde av 121 milj. mark. För att nu hämma denna ur regeringens synpunkt skadliga, alltför stora import eller för att, såsom herr finansministern också uttryckt sig, förbättra handelsbalansen, föreslår regeringen nu en återgång till de gamla tullarna, d. v. s. en förhöjning med 20—25 penni per kilogram. Men huru skall man kunna tänka sig, att en dylik tullförhöjning skulle kunna verka hämmande på importen, vilket som sagt i detta fall är regeringens syfte, ty vetetullen är icke hos oss en skyddstull, utan till huvudsaklig del en finanstull? Huru skulle det vara möjligt, jag upprepar det, att med en dylik tullförhöjning få importen att avtaga? Priset på vetemjöl bestämmes naturligtvis av priset på världsmarknaden, och detta pris fluktuerar i hög grad. Under innevarande år, enligt vad en av våra största importörer meddelat mig, har priset växlat mellan 27 shilling 6 pence och 38 shilling per 100 kg. Då varje shilling betyder 10 penni mer eller mindre för kilo, i detaljhandeln, förstår man huru litet den av regeringen föreslagna höjningen kan

verka hämmande på importen. Importen kommer naturligtvis som hittills att bero på folkets köpförmåga och köplust. Den enda verkan av den ifrågasatta tullförhöjningen blir, att konsumenterna få utan någon rimlig anledning — ty staten behöver icke för budgetens skull detta tillskott i sina inkomster — betala en förhöjd skatt åt staten. Skall det åter vara ett slags straff för att man äter en vara, som egentligen icke borde ätas, emedan den är för fin eller en lyxvara, så måste straffet betraktas som synnerligen misslyckat eller malplacerat.

Av de utav regeringen föreslagna skyddstullförhöjningarna äro de som röra agrartullarna avsedda att framkalla icke ett effektivt skydd, men högre pris på lantbruksprodukter, något som naturligtvis alltid jordbrukarna måste vara måna om att få. Dessa högre pris för lantbruksprodukterna beteckna naturligtvis å andra sidan en fördyring av levnadskostnaderna och framkalla yrkanden på högre arbets- och tjänstemannalöner. Det är den eviga cirkelgången, vi åter här få bevittna. Höj tullarna på livsmedel och andra nödvändighetsvaror, och genast komma, naturligtvis med full rätt, arbetare och statens tjänstemän fram med yrkanden på högre löner. Vi skola komma ihåg, att regeringen i sitt förslag till tulltariff för nästa år har föreslagit tullförhöjning på sådana nödvändighetsvaror som råg, fläsk, kött, potatis, lök och ägg.

Vad rågtullen beträffar, sådan den nu föreslås av regeringen, synes den mig, oavsett om man är i sak för en dylik förhöjning eller icke, vara synnerligen olyckligt föreslagen. Det säges i regeringens proposition, att regeringen borde få rätt att höja tullen på råg under villkor att den utländska rågens medelpris under de två sistförflutna månaderna, beräknat fritt ombord i ankomsthamnen, sedan den förhöjda tullen tillagts till priset, icke överstiger det medelpris, som rågen betingat sig, tullen inberäknad, under motsvarande månader under de föregående åren, och regeringen utfäster sig, icke i själva lagen, men i motiven till propositionen, att icke höja tullen på råg med mer än 25 penni. Men vad gäller denna förhöjning på 25 penni? Gäller den den omalda rågen eller mjölet? Ty enligt nugällande tulltariff, och i vilken som helst sådan, finnes det en skillnad i tullen på den omalda och den malda varan. Jag hoppas, att herr finansministern skall anse sig skyldig att giva klart besked åt riksdagen i denna punkt. Har regeringen för avsikt att, ifall den får fullmakt, som den begär av riksdagen, höja tullen på den malda eller omalda rågen med 25 penni? Detta är icke någon obetydlig sak, någon obetydlig skillnad. Ty om man höjer på tullen på den omalda rågen med 25 penni, så måste man höja på den malda i proposition därtill, och då stannar man icke vid 25 penni. Man hade av regeringen väntat sig, när den föreslog en så i och för sig ovanlig och rätt betänklig sak, som att rågtullen skall förses med stjärna, att regeringen hade absolut klart givit tillkänna sin avsikt.

Regeringen föreslår också, såsom jag redan sade, en högre tull på svin och fläsk, på svin från 1 mark 5 penni per kilo till 1 mark 40 penni kilo, på fläsk från 1 mark 80 penni och 1 mark 35 penni till 2 mark 40 penni och 1 mark 80 penni. Det förefaller, som om regeringen i sina agrariska strävanden ändå skulle hava blivit litet på efterkälken vad fläsktullen beträffar. I Sverige börja agrarerna röra på sig i motsatt riktning, nämligen i riktning att helt och hållet stryka fläsktullen. Jag läste i ett av de sist utkomna numren av en Stockholmstidning följande, som är ganska karakteristiskt för den agrariska uppfattningens evolution på detta område, i Sverige. Det säges i tidningen, att i ett tvättäkta skånskt agrarblad framställer hovjägmästar Hagemann en nedgörande kritik över den nuvarande fläsktullen i Sverige — en kritik som slutar med en hemställan till de konservativa och socialdemokraterna att slopa tullen på färskt och saltat fläsk, som hämtas till Sverige från Estland, huvudsakligen från det stora kooperativa slakteriet Estonia. I korta drag, säger denna agrar, kommer slopandet av fläsktullen att betyda: „1) En nationalekonomisk vinst därigenom att vår export ökas och lantbruket tillföres större förtjänst, ty genom billigare inköp för konsumtion inom landet kan en avsevärt större del exporteras till högre försäljningspris, 2) en social vinst därigenom att svenska folket genom tillförsel av utländskt fläsk av prima kvalitet kan få köpa till hyggliga

priser''. I Sverige tyckes man alltså fästa avseende vid att folket får köpa sina varor till hyggliga pris, här tyckes regeringen vilja, att man skall köpa till så höga pris som möjligt. Den av mig citerade agraren slutar på följande sätt: „En konservativ politiker, för vilken jag omtalade denna sak här om dagen, insåg genast, att jag hade rätt'', men, sade han, „tror ni verkligen att en högerman kan framlägga en sådan proposition i riksdagen?''

Att regeringen också höjt tullsatsen för kött synes mig vara ur flere synpunkter, men särskilt ur internationell synpunkt, betänkligt. Vi veta ju alla, huru man hos oss och särskilt just på agrarhåll varit missnöjd med motsvarande åtgärd i Sverige gentemot det från Finland dit importerade köttet. Men allt detta hindrar icke, att en agrarregering hos oss nu framställer förslag om tullförhöjning på kött och alltså vill tillämpa samma förfarande gentemot andra stater, antagligen närmast gentemot Estland, med vilket land vi just hålla på att revidera vårt handelsfördrag. Har åter regeringens avsikt varit att genom denna tull — och jag kommer snart till en annan tull som också kan tänkas hava samma syfte — skaffa våra underhandlare ett vapen i förhandlingarna rörande handelsfördraget med Estland, så synes mig detta icke heller vara välbetänkt.

Potatistullen, som nu införes i vår tulltariff, om regeringens förslag blir godkänt, är en sådan tull som också främst kan tänkas drabba Estland, ifall vårt handelsfördrag blir reviderat — uppsagt blir det icke under några förhållanden. Men om, såsom naturligt är, den andra parten i detta fall håller fast vid att fortfarande få fritt exportera potatis till Finland, och om vår regering icke anser sig kunna fasthålla vid en fordran på att den från Estland importerade potatisen skall beläggas med tull — vartill tjänar då införande av potatistullsatsen i tulltariffen? Det är ju en fullkomligt tom gest, ett slag i luften. Icke låter någon av dem här, som ivra för potatistullen, dupera sig av detta, om de ha klart för sig, att vi ändå inte få någon potatistull gentemot Estland. Vad är för resten meningen med denna potatistull, sådan regeringen har föreslagit den? 15 mark pr hekto. Här i hamnen köper man estnisk potatis, god, bättre kanske än den inhemska, för 40 mark hekto, medan den inhemska betingar sig ett pris av 65—70 mark. Denna 15 marks skillnad, som tullen representerar enligt regeringens förslag, den räcker alltså icke till att vara ett skydd mot importen av utländsk potatis. Såsom jag redan tidigare sade, dessa agrartullar bereda icke något effektivt skydd åt jordbrukarena, utan de äro endast avsedda att höja prisen.

Jag förbigår löktullen och kommer till den sista av de föreslagna agrartullarna, förhöjningen av äggtullen. Det är ju icke länge sedan riksdagen antog en lag om exportbevis för ägg och fläsk. Den fördel, som därigenom bereddes dem, som syssla med hönsskötsel, var så pass stor, att riksdagen ansåg sig vid fastställandet av detta års tulltariff kunna i stället sänka tullen på ägg från 5 mark till 3: 50. Nu föreslår regeringen, att tullen på ägg igen skall höjas till det gamla, trots att under tiden de, som syssla med hönsskötsel, ha fått den förmånen sig tillförsäkrad, om vilken jag nyss talade.

Jag kommer nu till de föreslagna industritullförhöjningarna och börjar med den, som påtagligen står agrartullarna närmast. Detta låter möjligen underligt, men jag skall snart förklara var på det beror, att den står agrartullarna närmast, glödlampstullen (Rdm. Keto: Ganska riktigt). Regeringen säger i sin proposition: „Såsom skyddstull för den inhemska glödlampsindustrin är den nuvarande tullen otillräcklig, varför tullen för position 675 föreslås att höjas med användande av stjärnsystemet.'' Vilken är den inhemska glödlampindustrin? Här finnes en enda fabrik, som sysselsätter 25 arbetare, 25. Det är denna industri, som kan tillverka $^1/_{10}$ av behovet av glödlampor hos oss, det är denna industri, som nu behöver skydd (rdm. Reinikka: 20 %) 10 % har uppgivits för mig, årsbehovet i Finland har uppgivits vara 2 miljoner glödlampor och den finska glödlampsfabriken tillverkar 10 %, 200,000. (Ed. Hakkila: Eikä valmista kaikkia lajejakaan.) Men nu skall jag förklara, varför enligt min supposition denna industri har blivit så ömt behandlad av den nuvarande regeringen. Jag tror att förklaringen är den, att en av de tre direktörerna i det bolag, som har fabriken, är lantbruksproducenternas centralförbunds första ord-

förande, doktor Jännes. (Rdm. Hakkila: Där är förklaringen.)

Vad textilvarorna beträffar, så har regeringen föreslagit särskilda förhöjningar, ett rätt komplicerat system för dem, på vilket jag icke vill ingå i annat avseende än för så vitt regeringen baserar sitt förslag därpå, att vår textilindustri skulle kunna garantera, att prisen på den inhemska marknaden icke bliva högre än vad de för närvarande äro. I Hufvudstadsbladet för senaste söndag ingick en artikel, undertecknad „manufakturist", och artikeln, som syntes mig åtminstone vara synnerligen sakkunnigt skriven och där i en lugn och saklig ton uppvisades, att det helt enkelt ingen mening vore med dessa tullförhöjningar för textilindustrin, om icke prisen bleve höjda. Så säger också mitt enkla bondförstånd i denna sak, och jag skulle nu be om att få se herr finansministerns papper, garantier som han sade, på att min elaka profetia icke kommer att gå i fullbordan. Textilindustrin lider, det betvivlar jag icke, av den nuvarande depressionen, som gör sig gällande på alla områden. Sannolikt är orsaken till textilindustrins nödläge den, att folk icke har råd att köpa så mycket som ännu för ett år sedan. Vi märka ju det på vår importstatistik, att importen har gått ned. Icke har den gått ned i huvudsak för någon annan orsaks skull än därför att folk icke mera har råd att köpa så mycket, att tiderna äro dåliga och kredit är svår att få. Men att nu tillmötesgå textilindustrins krav, det drar också vissa konsekvenser med sig. Mig synes att den för mig fullkomligt obekanta artikelförfattaren i Hufvudstadsbladet har alldeles rätt, då han säger: „Oss synes i allmänhet som om man borde vara ytterst försiktig i fråga om tullförhöjningar, som så lätt bli tveeggade svärd. En protektionistisk politik är nämligen icke blott vår ensak. Den har förmågan att mycket snart framkalla motåtgärder från utlandets sida och ingripa störande i de handelsrelationer man lyckats knyta. Det är mer än sannolikt, att en förhöjning av textiltullarna komme att verka menligt på avsättningen exempelvis av våra förnämsta exportartiklar, såsom sågade trävaror, trämassa, cellulosa, papper, smör m. m., och denna synpunkt bör ingalunda förbises, då fråga är om tullförhöjningar. Skyddspolitiken kan möjligen i en viss utsträckning lindra ögonblickets svårigheter, men den är å andra sidan ägnad att fördröja och förhindra produktionens anpassning efter ändrade konjunkturer och förhållanden och kan därigenom åstadkomma mera skada än nytta."

Herr talman! Jag hoppas att statsutskottet skall ägna regeringens förslag en omsorgsfull och ingående behandling. Och jag hoppas också att statsutskottet skall komma till ett resultat, som innebär att vi nu icke plötsligt och utan närmare förberedelse kasta oss in i en ultraskyddspolitik, som helt säkert ur internationell synpunkt är till skada för landet.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan kello 20.

Täysistunto keskeytetään kello 17,35.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hakkila.

Keskustelu tullien kantamista koskevasta esityksestä jatkuu:

Maatalousministeri Ellilä: Herra puhemies! Kun tämä hallituksen esitys epäilemättä tulee saamaan valtiovarainvaliokunnassa perusteellisen asiallisen käsittelyn, jonka yhteydessä varmaankin tulee selviämään tullijärjestelyjen välttämättömyys, erittäinkin Suomen maataloudessa nykyhetkellä vallitsevan vaikean ahdinkotilan lieventämiseksi, ei tarkoitukseni ole ollut tällä kertaa laajemmin perustella tätä tullijärjestelyjen välttämättömyyttä. Tahdoin käyttää lyhyen puheenvuoron asiassa ainoastaan oikaistakseni kahden edellisen arvoisan pu-

hujan, edustajain Pekkalan ja Schaumanin, eräitä väitteitä, jotka pidän asiallisesti harhaanjohtavina.

Ed. Pekkala väittää, etteivät tässä esitetyt tullimuutokset muka olisi pienviljelijöille edullisia. (Ed. Pekkala: Niinkuin ne eivät olekaan!), Mutta minä haluan kysyä ed. Pekkalalta, mikä sitten on omiaan tukemaan pienviljelijäin toimeentuloa paremmin kuin se, että hän saa tuottamilleen hyödykkeille menekkiä ja niille myöskin paremmat hinnat. (Ed. Pekkala: Kyllä minä vastaan!) Ja tässä tullitariffiesityksessä on juuri huomattu etukädessä ne tuotteet, joita suomalainen pienviljelijä jo nyt tuottaa ja joitten tuotantoa hän taloudessaan, jos vain menekkiä on tyydyttäviin hintoihin, voi lisätä entistä enemmän ja siten saada myöskin entistä paremman palkan työlleen. Vai eikö ed. Pekkala tiedä, että Suomen pienviljelijäin myyntituotanto pääasiassa perustuu seuraaviin tuotteisiin: naudanliha, sianliha, kananmunat, perunat ja vihannekset? Juuri nämä tuotteet on huomioon otettu tässä hallituksen tullitariffiesityksessä. Eikö ed. Pekkala tiedä, että näiden tuotteiden hinta se juuri muodostaa palkan pienviljelijäin raskaasta työstä? Jos näiden tuotteiden hinta kohoaa, nousee myöskin pienviljelijäin palkka, ja minä vakuutan, että se palkka, minkä pienviljelijä ja talonpoika tällä kerralla työstään saa, on todellakin alhainen. Se on niin alhainen, että se kaipaa jos mikään koroittamista.

Ed. Pekkala tahtoi moittia hallituksen esitystä vielä siinä suhteessa että siinä oli huomioon otettu myöskin vilja ja että siten muka tahdottaisiin koroittaa köyhän kansan leivän hintaa. Mutta kun tarkastamme asiaa, niinkuin se todellisuudessa on tämän hallituksen esityksen mukaan, niin se viljaan nähden antaa täydet takeet siitä, etteivät viljan hinnat tule kohoamaan sen yli, mitä ne ovat olleet vastaavina aikoina keskimäärin kolmena edellisenä vuotena. Tämä keskihinta on taasen ollut alhainen, vieläpä epänormaalisen alhainen. Se johtuu yleisestä viljanhintojen laskusta kaikkialla maailmanmarkkinoilla alle tuotantokustannusten. Sitä todistaa m. m. se, että Amerikassa on tuhansia maamiehiä näiden viljanhintojen laskun takia joutunut vararikkoon. Eivät suinkaan nämä hinnat ole silloin korkeat. Sen lisäksi on vielä tullut Saksan polkumyynti. Tästä maasta meille myydään 57 pennin vientipalkkiolla tavattomia määriä viljaa. Sensijaan, että itse Saksassa kuluttajat maksavat yli 2 markan, meillä vapaasti satamassa myydään viljaa niinkin alhaiseen hintaan kuin 1 mk. 30 penniin. Se hinta, jonka saavuttamiseksi hallitus tämän esityksen mukaan voi tullin koroitusta käyttää, tulee siis olemaan varsin alhainen ja varmaan alempi, minkä jo maailman markkinatilanne tulee muutamien vuosien perästä edellyttämään, kunhan kauppa tervehtyy ja saksalainen polkumyynti lakkaa. Selvää kai nimittäin on, etteivät maailman talonpojat voi jatkuvasti tuottaa viljaa tappiolla, vaan on muiden yhteiskuntaluokkien suoritettava maanviljelijöille tuotantokustannuksia vastaava hinta myös leivästä. Olisi anteeksiantamatonta jos nyt sallittaisiin kotimaisen leipäviljantuotannon, jolla muutenkin on ollut erittäin suuria vaikeuksia, tuhoutua juuri tällaisen epänormaalin, keinotekoisen tilanteen takia.

Ed. Schauman on esittänyt meille esikuvaksi tulliasiassa Ruotsin maamiehet. Siihen esitykseen minäkin pyydän yhtyä. Meidän on syytä ottaa todellakin esikuvaksi maataloudellisessa kauppapolitiikassamme valistuneet Ruotsin maanviljelijät. Mutta meidän on otettava silloin mittapuuksemme ei jonkin anonyymisen kirjoittajan sepustus Stockholms Tidningissä, vaan sellaisten Ruotsin maatalousjärjestöjen ja muiden maataloudellisten elinten kanta, jotka todella edustavat Ruotsin maanviljelijöitä. Noin vuosi sitten oli minulla tilaisuus pitemmän aikaa neuvotella maataloustuotteiden viennistä sellaisten Ruotsin maamiesten kanssa, joilla oli todella sananvaltaa asioissa. Ja silloin voin todeta, että paitsi tulleilla, suojaavat Ruotsin maamiehet tuotantoaan vielä paljon voimakkaammillakin keinoilla, jotka herra Schauman tuntee aivan yhtähyvin kuin minä. Esimerkiksi jokaisessa Suomesta tuodussa lihan tai silavan palassa, joka Tukholmassa myydään, tulee olla aniliinivärillä painettuna suuri ja selvä leima, jossa seisoo „Finskt". Vieläpä tulee tällaisen leiman olla kiinnitettynä jokaiseen makkaraankin, jossa on vähänkään suomalaista lihaa tai silavaa. Minä en suinkaan puolestani tahdo moittia virkaveljiäni Ruotsissa siitä, että he näin voimakkaasti suojelevat maatalousmarkkinoitaan.

Päinvastoin, minun vaatimaton mielipiteeni on ollut, että meidän pitäisi Ruotsin maamiehiä tässä suhteessa todellakin seurata. Ja varsinkin nyt, kun niin kokenut politiikko, kuin ed. Schauman meitä neuvoo seuraamaan Ruotsin maamiehiä, niin minäkin katson, että sitä suuremmalla syyllä meidän on tällä kertaa käytettävä samoja keinoja, joita käyttävät Ruotsin valistuneet ja kaikin puolin mallikelpoiset maamiehet.

Perunan tullin suhteen ed. Schauman ihmetteli, että mitä se tulli merkitsee, jos kerran Viron kauppasopimus on voimassa. Minä huomautan siitä, että Saksa, Hollanti, vieläpä Puolakin ovat olleet pääasiallisimpia perunan tuontimaitamme ainakin viime vuonna ja tämän vuoden alkupuolella. Se on näistä maista, joista on tullut laivanlasteittain perunoita. Perunatulli merkitsisi senvuoksi melkoisen paljon jo nyt, ja olenpa varma siitä, ettei veljillämme Suomenlahden eteläpuolella suinkaan ole mitään sitä vastaan, että tämä tulli asetetaan. Tietenkin sillä edellytyksellä, että kauppasopimus edelleen jääpi voimaan.

Ed. L. Myllymäki: Suomen työtätekevä väestö on viimeisen vuosikymmenen aikana saanut kärsiä monenlaista sortoa. Itsenäisyyden aikana on työväkeä kohdannut valtiollinen sorto entistä ankarammin. Työväenluokan jäseniä on teljetty sadottain vankiloihin. Painovapautta on häiritty paljon enemmän kuin Seynin aikana. Taloudellisena sortona on verotusjärjestelmää jatkuvasti muutettu työtekevien etujen vastaisesti. Aikaisemmin on pääasiallinen verotus tapahtunut kiinteää verotusperustetta käyttäen. Vaikka välitönkin verotusjärjestelmä on täällä suurtuloisia suosiva, on siinä ainakin se periaate, että jolla on enemmän tuloja, joutuu maksamaan myös enemmän veroja, ei kuitenkaan tässäkään täydellisen maksukyvyn mukaan. Suomen itsenäisyyden aikana on työväestöön kohdistuvaa riistoa lisätty jatkuvasti siten, että tullia on lisätty kaikille välttämättömille kulutustarvikkeille. Työtätekevät saavat maksaa pistinveroja miltei jokaisesta tarvikkeesta, jonka he käyttävät. Täten on tulliveroina vuosittain kerättävä veromäärä 10 vuoden aikana lisääntynyt yli 100 prosentilla, mutta välittömällä verotustavalla koottu vuosittainen rahamäärä joko pysynyt samana tai jonakin vuonna alentunutkin. Työtätekevä väestö on siis yhtenä Suomen itsenäisyyden lahjana saanut niskaansa sellaisen verotusjärjestelmän, joka ei verojen kannossakaan tarvitse itselleen erikoisia palkattuja verokarhuja ja muita verotusvirkailijoita. Tulliveroina kerätyt varat on työläisten maksettava jo tavarain ostossa. Välillinen verotustapa on siinäkin suhteessa vallanpitäjille edullinen, etteivät työläiset voi tehdä edes veronmaksulakkoja, koska työläiset eivät saa elintarpeita, elleivät maksa tulliveroa. Kukaan työläinen ei ole enää selvillä, mistä ja kuinka paljon heitä verotetaan. Jos ne summat, joita työläiset tullien kautta valtiolle suorittavat, olisi merkitty verokuitteihin, aiheuttaisi se lukemattomissa tapauksissa vastalausemyrskyjä nykyistä järjestelmää vastaan, mutta kun suurin osa veroista peritään tullien kautta, eivät työläiset voi jokaisessa veronkannossa osoittaa mieltään, vaan maksavat siinä näennäisesti tyytyväisinä näitä veroja.

Tämän työläisiä rasittavan verotusjärjestelmän kannalla ovat viime aikoina olleet kaikki porvarilliset ja myöskin sosialidemokraattiset ryhmät. Maalaisliiton osuus lienee asiassa vaikuttavin. Vaikka maalaisliiton herrat tietävät, että tullirasitus on sekä pienviljelijöille, vieläpä keskikokoisille tilallisille, puhumattakaan palkkatyöväestöstä, vahingollinen, niin maalaisliitto aina lisää pienviljelijäin verokuormaa. Sosialidemokraattien menettely on maalaisliittoon verrattava. Vaatihan sos.dem.-hallitus v. 1927 esim. kahville tullia 10 ja 12 mk. kilolta, kun taas osa porvaristoakin asettui kahvitulleissa 8 ja 10 markan kannalle. Kun porvaristolla on sosialidemokraateissa niin huomattava reservi veroriistoa lisättäessä, niin olisivatkin suurporvariston edustajat omituista, elleivät käyttäisi sos.dem. johtajistoa hyödykseen.

Eduskunnalle jätetty maalaisliiton hallituksen tullilakiehdotus on työtätekevien riistoa varten ennätys alallaan. Monet työläisille välttämättömät tarvikkeet tulliveroilla koroitetaan ja kaikki entiset jo korkeat veromäärät säilytetään. Lisäksi hallitus ehdottaa useat tavaralaadut, kuten jauhamaton ruis, ohra, tattari, hirssi, ruisjauhot, sidelanka, villa-, puuvilla- ja pellavakankaita sekä vaatteita tähtimerkeillä varustettavaksi. Se merkitsee, että hallitus saa oikeuden koroittaa voimassa olevan tullimäärän 4-kertaisesti, joka sitten työtäteke-

viltä näistä tavaroista kiskotaan. Eduskunnan oikeuksista ei enää kannata puhua, koska se on juuri kansaa pimittävä väline tässä kysymyksessä. Tietämättömät työläiset jo käsittävätkin, että parlamentti on kapitalistisen järjestelmän elin ja siis tukee myös kapitalistien etuja eikä täällä siis työtätekevien etujen mukaisesti asioita järjestetä. Kun viime vuosina on jatkuvasti siirretty eduskunnalta päättämisvalta eri virkakunnille eikä parlamentin vaikutusta missään näy, niin yhä suuremmilta joukoilta häviää luottamus tähän laitokseen. Vaikka nykyinen hallitus onkin talonpoikaisväestön myötävaikutuksella astunut hallitustuoleille, on se ryhtynyt kaikella voimallaan ajamaan teollisuuskapitalistien etuja, etupäässä kutomatehtailijoiden etuja. Kutomatehtaathan ovat olleet omistajilleen kultamyllyjä, Useimmat tehtaat ovat aloittaneet toimintansa pienistä aluista. Työläisten työstä riistetyillä pääomilla on tehtaita säännöllisesti suurennettu. Pieninkin silmäys kutomatehtaiden historiaan osoittaa, että kehitys on ollut huimaava. Suuren laajenemisen lisäksi ovat tehtaat tuottaneet omistajilleen suunnattomia voittoja. Ovathan useat tehtaat jakaneet suurten rakennuskustannusten lisäksi voittoja aina 40 %:iin saakka. Kutomateollisuuskapitalistit väittäessään viime vuosina toimineensa vaikeissa oloissa ovat osoittautuneet olevansa suuria huijareita, ja näiden herrojen asianajajiksi ovat maalaisliittolaiset johtoherrat ryhtyneet. Kun kutomateollisuuskapitalistitkin ovat räikeät riistonsa suorittaneet kapitalistisen järjestelmän tukemana ja puoltamana ja työläiset ovat vuosikymmenien aikana tuottaneet heille suuret omaisuudet, itse kärsiessään nälkää ja vilua, olisi oikea tapa järjestää kutomateollisuustyöläisten asemaa siten, että työntantajat pakotettaisiin nyt hädän ollessa suurimmillaan avustamaan näitä rikastuttajiaan työläisiä. Kun kapitalismi- ja riistojärjestelmä on aiheuttanut pulakauden, ovat avustusvelvollisia nyt ne, jotka tästä järjestelmästä ovat hyötyneet. (Keskustasta: Venäjällä on loistavat olot!) Kaikkein törkeintä on nykyisin se, että valtiovaltaa tässä tapauksessa maalaisliittolaisen hallituksen vaatimuksesta ryhdytään käyttämään riistäjien puolesta työtätekevää väestöä vastaan. Työttömyyshätään joutuneita kutomatyöläisiä on avustettava, mutta ei saa hyväksyä sellaisia toimenpiteitä, joista ainoastaan jo ennestäänkin rikkaat kapitalistit hyötyvät. Jos valtiovalta ja työnantajat haluavat työläisiä tukea, niin järjestettäköön asiat siten, että suurista voittokupongeista lohkaistaan osa työläisille. Jos liikatuotantoa syntyy ja kangas- ja lankavarastot tulevat niin suuriksi, etteivät ne makasiineihin sovi, lyhennettäköön työaikaa, mutta maksettakoon työläisille sellainen palkka, että ne sillä elävät. Tilastotiedoilla voidaan todistaa, että työläisten palkkoja kannattaisi korottaa sadalla prosentilla ja sittenkään omistajat eivät vielä kärsi suuriakaan häviöitä. Jos siis tahdotaan, voidaan kutomatehtaissa lyhentää työaikaa puolella ja työläisten palkka pysyy samana. Kun työtätekevä väestö aina pulakausista muutenkin kärsii, ei valtiovalta välittömillä kuristustoimenpiteillään enää saa kovaosaisten asemaa huonontaa. Kärsiköot nyt ne, jotka ovat koko kapitalistisen järjestelmän ajan täyttäneet taskujaan toisten työn kustannuksella.

Hallitus koettaa puolustaa ehdotustaan sillä, että kankaitten hinnat eivät saa kohota. Millä hallitus hintojen kohoamisen ja laatujen muutokset voi estää. Hallituksen perusteluista käy ilmi, että pitäisi asetettaman joitain ehtoja korottamisen estämiseksi. Hallituksen pitäisi selittää tarkemmin, miten sellaisia ehtoja asetetaan, joilla on mitään merkitystä. Kyllä kauppiaat osaavat tavaroista koroitetut hinnat kuluttajilta kiskoa, olivatpa hallituksen ehdot minkälaiset tahansa.

Yksityiskohdista mainittakoon vielä, että hallitus ehdottaa vehnäjauhojen tullia koroitettavaksi 20 ja 25 penniä kilolta, siis vehnäjauhojeen tulli olisi 1:20 ja 1:45, riisiryynien tullia ehdotetaan koroitettavaksi 1 markkaan 15 penniin. Nämä kaikki koroitukset tietäisivät kuluttajille lisäveroa. Koska tulliverotus välttämättömille kulutustarvikkeille on suurena rasituksena pieneläjille, on ryhmämme aina vaatinut näiltä tavaroilta tulleja poistettaviksi. Samoin on vaadittu useille teollisuustuotteille huomattavia tullialennuksia. Tällä kertaa on alennukseen erikoista syytä, koska työttömyys y. m. ilmiöt raskaina painavat työtätekevää väestöä.

Olen sitä mieltä, että valtiovarainvaliokunnan ei pitäisi hyväksyä hallituksen esitystä, vaan laatia työtätekevien edun mukainen tariffiehdotus poistamalla ainakin tärkeimpien kulutustarvikkeiden tullit.

Ed. Komu: Täytyy sanoa, että sekään esitys, jonka nyt vallassaoleva hallitus peruutti antaaksensa tämän käsillä olevan tullitariffiesityksensä, ei suinkaan ollut kuluttajaväestön kannalta mikään ihanteellisin esitys, mutta se on kuitenkin tuon peruutetun esityksen kunniaksi sanottava, että siinä ei toki yritetty aikana, jolloin yleensä ihmisten elintaso muutenkin alenee, koroittaa välttämättömien kulutustarvikkeiden tullia, eikä niiden tulleja koroittamalla vivuta hintoja ylös.

Maalaisliittolaisen hallituksen nyt käsiteltävänä olevaa esitystä arvosteltaessa täytyykin sanoa, että hallitus on lähtenyt pula-ajan seurauksia väärästä päästä poistamaan. Kuten sanottu, kuluttajaväestölle ei tämä esitys suinkaan tule tuomaan etuja, mutta minä asettaisin kysymyksen alaiseksi vielä, ovatko nekään tarkoitusperät tällä esityksellä saavutettavissa, mihinkä hallitus pyrkii. Hallitushan pyrkii parantamaan maan kauppatasetta ja tukemaan muutamia teollisuuden ja tuotannon haaroja. — Saattaa kuitenkin olla hyvin paljon erimieltä siitä, pääseekö edes hallitus näidenkään tarkoitustensa perille.

Näitä ehdottamiaan tullikoroituksia perustelee hallitus muka sillä, että yhä kireämmäksi käynyt pula-aika an saattanut tuottajat siihen tilaan, etteivät ne muka ilman tullikoroituksia selviä, ja kun monissa muissa maissa on samaan toimenpiteeseen turvauduttu, täytyy meilläkin muka tähän suuntaan toimia. Erikoisesti meidän kauppataseemme huononeminen siltä osalta, minkä muka viime vuonna lisääntynyt vehnäjauhojen maahantuonti on aiheuttanut, on ollut hallituksen sydämellä. Mutta hallituksen perustelut tuolta kohdalta ovat heikot. Niissä tosin sanotaan, että vehnäjauhojen tuonti viime vuoden aikana lisääntyi 127 milj. markalla. Mutta hallitus jättää huomioonottamatta, että kun vuoden 1927 syksyllä oli vehnäjauhojen tullialennukset tiedossa, pidättäytyivät tuon tavaran tuottajat silloin vuoden lopulla maahan vehnäjauhoja tuottamasta, saadakseen ne, kun vuosiluku vaihtuu, tuotetuksi halvemmalla. Hallitus ei maininnut, minkäverran sen arvion mukaan on tullut tullin alennuksesta johtuvaa ylituontia viime vuonna, eikä esittänyt minkäänlasia numeroita siitä, mihin määrään todennäköisesti tänä vuonna vehnäjauhojen tuonti päättyisi, ellei suunniteltu tullinkoroitus pakoittaisi vehnäjauhojen tuottajia tänä syksynä entistä enemmän niiden maahantuontia kiirehtimään.

Minä kyllä ymmärrän että vehnäjauhoja kohtaan hallituksen taholta ei tunneta suurta myötätuntoa, vaikka niiden käyttö ei suinkaan heikennä meidän maataloutemme kannattavaisuutta. Olenkin sitä mieltä, että turhaa hallituksen on pelätä, että tälläkään hinnalla, mikä niillä nyt on, kun raha ihmisiltä on kadonnut melkein kokonaan, vehnäjauhojen käyttö olisi niin yleistä, että se maatalouden kannattavaisuutta alkaisi uhata. Onhan niiden hinta niin kallis, että rukiin asemasta niitä ei juuri kannata käyttää kenenkään.

Minusta tuntuu, että jos tuo vehnäjauhojen hinnankoroitus pannaan toimeen, niin huolimatta siitä että hallitus on antanut esityksen väliaikaisen tullauskiellon säätämisestä, tämän vuoden lopulla tuotetaan vehnäjauhoja maahan tavallista runsaammin, ja ensi vuoden tullitulot tältä kohdalta pienenevät. Pitäisihän hallituksella olla kokemusta tästä asiasta, sillä aivan hiljanhan se ryhtyi tähtijärjestelmään nojaten järjestelemään keskellä vuotta gramofoonien tulleja. Niitä oli tuotettu maahan paljon suurempi määrä „helluntaihumausta'' varten kuin mitä gramofoonien käytössä meillä oli tällä kertaa vielä ilmennyt, ja kun hallitus korotti niiden tullia, samana päivänä kohosi jokaisen gramofoonilevyn hinta 10 markalla ja tullinkoroituksen määrällä kohosi myöskin gramofoonien hinta. Hyödyn korjasivat gramofoonikauppiaat ja valtion pussi ei siitä sen lihavammaksi tullut eikä tule. Ihmisissähän on nyt jo laskemassa tuo gramofoonikuume eikä niitä enää ostettaisi muutenkaan, vaikka ne olisivat vielä halvempia. Kun tuota väliaikaista tullauskieltoa ei siis ehditä säätää missään tapauksessa aivan pian voimaan astuvaksi, niin vehnäjauhoja voidaan tuoda maahan samalla tavalla kuin ennen tullinkoroitusta gramofoonejakin ja tullinkoroitus menee siltä kohdalta sivu suun. Minä en voi tästä käsityksestäni tuumaakaan tinkiä.

Monissa muissa yksityiskohdissa voidaan hallituksen esitystä vastaan tehdä samanlaisia muistutuksia. Jos koettaisi ymmärtää hallituksen ponnistuksia (Eduskunnasta: Ei kannata koettaa!) — ei kyllä kannata, mutta jos yrittäisi — valtion tulojen lisäämiseksi,

niin minä en jaksa kuitenkaan hyväksyä hallituksen toimenpiteitä sen yrittäessä turvata erinäisiä tuotannon aloja tullikoroituksia toimeenpanemalla. Hallitushan on lähtenyt uutta tulliesitystä antaessaan siitä, että pulakausi tähän pakottaa. Mutta hallitus unohtaa sen seikan, että pulakauden seurauksia tällä toimenpiteellä pahennetaan. Kun kerran koko maailmassa vallitsee yleinen pulakausi ja siitä kärsivät maanviljelijät, kuten herra maatalousministerin puheesta täällä kävi ilmi, vieläpä Amerikassakin, niin minusta tuntuu, ettei meillä ole mahdollisuuksia silloin Suomessa, vaarantamatta toisten kansanluokkien asemaa, turvata maanviljelykselle sen parempaa asemaa kuin sillä on niissä herra maatalousministerin luettelemissa maissa. Minusta tuntuu, että kun pulakausi on yleinen sekä meillä että muualla, on siitä tasasuhtaisesti kärsittävä kaikkien, niin niiden teollisuuden harjoittajain, jotka ovat kääntyneet erinäisillä kirjelmillä eduskunnan jäsenten ja hallituksen puoleen kuin maanviljelijäin, pienviljelijäin ja palkkatyöväenkin. Jos lähdetään jotain tuotannonalaa erikoisesti tukemaan, teollisuustuotannostakin puheen ollen, me joudumme silloin siihen, että me saamme l u u m y l l ä r e i t ä m y ö t e n l ä h t e ä n ä i t ä a u t t a m a a n; nekin valittelivat muutama päivä sitten lehdissä tuotantonsa kannattamattomuutta. Kun pikkuviljelijän esim. tällä kertaa täytyy koettaa saada millä ilveellä tahansa kokoon velkansa korot ja lyhennykset, — minä en usko nimittäin herra maatalousministerin vakuutteluja, että he hyötyisivät yhtään tästä viljatullin koroittamisesta — koettaa saada tarvittavat varat kokoon, silloin kun heidän työansiomahdollisuutensa ovat pienentyneet — heidänhän on aikaisemminkin, huolimatta paremmista ajoista maatalouden alalla, pitänyt sivutuloilla hankkia nuo rahamenonsa — kun hänen nyt siis täytyy tästä tilanteesta koettaa selvitä keinoilla millä tahansa, ja kun palkkatyöläisen täytyy kärsiä myöskin työttömyyttä, ja niiden, jotka ovat työssä, työttömyydestä johtuneista huonoista konjunktuureista seuraavaa palkkojen alennusta, niin mitä syytä on lähteä silloin jonkun suurmaanviljelijän etuja turvaamaan?

Jakakoot teollisuudenharjoittajat tällä kertaa pienempiä voitto-osinkoja, koettakoot kärsiä sen, mitä meidän kaikkien kärsittäväksi on tullut. Samaa sanoisin myöskin suurmaanviljelijöille. Heidän olisi myöskin omalta kohdaltaan koetettava kärsiä, sillä jos valtio lähtee sille tielle, että se toisia tuotannonharjoittajia tukee suurimman osan kansakunnan kustannuksella, niin se varmasti astuu väärälle tielle. Se on minun käsitykseni.

Hallituksen yritykset siis poistaa pulaajan raskaita seurauksia eivät, kuten sanottu, tunnu onnistuneelta. Kun ihmisillä ei ole rahaa ostaa, niin vaikeata on lisätä silloin heidän kulutuskykyään nostamalla tulleilla tavaran hintaa. Paljon tähdellisempää olisi valtiovallan, eduskunnan ja hallituksen keksiä keinoja, millä ihmiset saataisiin kulutuskykyisemmiksi, ostokykyisemmiksi, kuin lähteä nostamaan kulutustarvikkeiden hintoja ja huonontamaan ihmisten entisestäänkin huonoa elintasoa. Minä toivonkin, lähtemättä tässä enempää hallituksen esitystä yksityiskohdissaan käsittelemään, että kun valtiovarainvaliokunnalla on tilaisuus ottaa koko tullitariffi perinpohjaisen käsittelyn alaiseksi, se koettaisi keksiä keinoja elintason korottamiseksi yleensä ja sitä tietä laajojen kansanjoukkojen kulutus- ja ostokyvyn lisäämiseksi. Se tie, kuten sanottu, minusta tuntuisi paljon paremmin johtavan niihin päämääriin, mihin hallitus esityksessään on pyrkinyt.

Hallituksen esityksen perusteluiksi jääkin näinollen, jos sitä tarkastelee tarkoin ja miettii, se seikka, että kun muissakin maissa on tuommoisiin toimenpiteisiin ryhdytty, niin muka meilläkin olisi sellaisiin ryhdyttävä, mutta tämä peruste on nähdäkseni kestämätön.

Ed. K y h ä l ä: Tämän esillä olevan hallituksen esityksen perusteluiden ensimmäisessä kohdassa sanotaan, että taloudellinen tilanne tässä maassa on yhä kiristynyt viime elokuun 1 päivän jälkeen, jolloin eduskunnalle jätettiin esitys tullien kantamisesta vuonna 1930. Tämä sanonta hallituksen esityksessä on paikkansa pitävä. Näittenkin viimeksi sivuutettujen kolmen kuukauden aikana on taloudellisen tilanteen kiristymisessä ollut havaittavissa lisääntyvä vauhti. Työläisiä niin teollisuusseuduilla kuin maatalouden palveluksessakin on suurin joukoin joutunut työttömäksi. Pientalonpoikien velka- ja verorästien taakka joka päivä lisääntyy. Tämän väestön valtava

enemmistö muodostuu palkkatyö- ja pientalonpoikaisväestöstä, jonka väestön maksuja ostokyky joutuisasti alentuu. Tämä vuorostaan aiheuttaa pienien liikemiesten ja teollisuudenharjoittajain vararikkoja. Siis kansan valtava enemmistö on sortumassa taloudellisen perikadon omaksi. Tästä sortumisesta hyötyvät ainoastaan kansallisten ja kansainvälisten suurpääomien omistajat. Suurkapitalistien määräysvalta ja maailmanherruus peloittavasti keskittyy. Pääoman herruuden keskittyminen peloittaa itsessään kapitalistiluokan jäseniäkin. Tilanne on kieltämättä vakava. Yhteiskunta on sairas.

Tämän yhteiskunnan sairauden lieventämistä varten on hallitus taas keksinyt yhden lääkemääräyksen. Se on tämä uusittu esitys laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930. Minä tähän lääkkeen laatuun tai oikeammin sen vaikutukseen nähden olen eri mieltä hallituksen kanssa. Hallitus esittää koroitetun tulliesityksensä taloudellisen tilanteen kiristymistä huojentavassa mielessä. Minä kuitenkin vakavasti käsitän, että tauti pahenee tällä lääkkeellä. Tämän maan työ- ja pientalonpoikaisväestö on jo tähänkin saakka liiaksi veroitettu elin- sekä muiden välttämättömien kulutustarvikkeiden tulleilla. Taloudellisen tilanteen kiristymisen yhtenä voimakkaimpana jouduttajana voidaan pitää jo tähänastista tulliverotusta. Entisestäänkin lisättyjen elintarvetullien asettaminen on samaa kuin on myrkkyannosten lisääminen heikolle sairaalle.

Lähtemättä tässä yhteydessä hallituksen esityksen kaikkia yksityiskohtia tarkastamaan, haluan kuitenkin kajota viljatullikysymykseen. Pientilallisena olen omakohtaisesti koettanut ei ainoastaan omassa taloudessani, mutta myöskin ammattitoverieni taloudessa perehtyä käytännöllisessä elämässä siihen, mitä vaikuttaa viljatulli pientalonpojan talouteen. Käytännöllisestä elämästä saamieni kokemusten valossa olen tullut vakuutetuksi siitä, että viljatullit vaikuttavat yleensä aina turmiollisesti valtavan suureen enemmistöön tämän maan talonpoikaistalouksiin. Kaikista tulleista y. m. keinotekoisista viljantuotannon koroitustoimenpiteistä huolimatta on tosiasia se, että valtava enemmistö maanhaltijoita tässä maassa parhaimpinakin viljavuosina ostaa viljaa syystä, kun oma tuotanto ei riitä koko vuodeksi. Nämä pienemmässäkin määrässä viljaa ostavat talonpojat joutuvat suoranaisen verotuksen uhriksi jokaisen ostamansa viljakilon kohdalta. Vieläpä nekään talonpojat, jotka pienemmässä määrässä myyvätkin viljaa, eivät tosiasiallisesti viljatullista hyödy. Tunnen m. m. Keski-Pohjanmaalla eräitä talouksia sellaisiakin, joista parhaina viljavuosina myydään viljaa muutamia satoja kiloja vuosittain yli oman tarpeen. Peräti harvassa taloudessa on viljaa myydä tuhanteen kiloon saakka vuodessa. Niin onnellisessa asemassa oleva talonpoika, joka hyvänä viljavuotena, jolloin vilja tulee kaupaksi kelpaavaa, voipi yli oman tarpeen myydä viljaa, sanokaamme 1,000 kiloa, hän nykyisen viljatullin mukaan saa näennäistä voittoa tullista 500 mk. Mutta tämäkin voitto on vain näennäistä eikä todellista voittoa. Maalaiskuntien palkkatyöväestö, jonka kokonaan pitää ostaa vilja, samoinkuin muutkin elintarpeet, on korkeiden elintarpeiden hintojen johdosta joutunut kunnan verojen maksukyvyttömäksi. Samoin on asia suurin piirtein viljaa ostavien pientilallisten. Viljatullista aiheutuvana veronmaksukyvyn alenemisena ja köyhäinhoitomenojen lisääntymisenä alimmankin arvion mukaan voidaan katsoa vähävaraisten maalaiskuntien veroäyrin hinnan nousseen sikäli, että pienempien viljaerien myyjät viljatullin kautta saamansa voiton joutuvat maksamaan lisääntyneisiin kunnan veroihin.

Sen lisäksi koko seutukunnan pieneläjäväestön yleisen köyhtymisen seurauksena viljaa pienemmässä määrässä myynyt keskivarakas talonpoikakin on luisunut velkaantumisen tielle. Jatkuvasti vuosi vuodelta on velkakuorma lisääntynyt. Tähän kaikkeen osaltaan on ollut vaikuttamassa viljatullin olemassaolo. Näin on asia parhaimpinakin viljavuosina ja edullisempienkin taloudellisten konjunktuurien vallitessa.

Nyt kun viimeisen edellisenä kesänä osassa maata tuli viljasta täydellinen kato ja viime kesänäkin osittain kato, ja edelleen kun jo aikaisemmasta tulli- y. m. epäoikeudenmukaisesta verotuspolitiikasta aiheutuneena koko työväenluokka — palkkatyöläiset ja talonpojat — ovat sortuneet taloudellisen tilanteen kiristymisen uhriksi, niin olisi aika tarpeeksi kypsä sii-

hen, että viljalta y. m. välttämättömiltä kulutustarvikkeilta tullit kokonaan poistettaisiin. Minulla työväenluokan, palkkatyöläisten ja talonpoikien edustajana on velvollisuus hallitukselle, asianomaiselle valiokunnalle ja eduskunnalle lausua, että elintarvetullit on poistettava, eikä suinkaan entisestään koroitettava. Toiselta puolelta olen kyllä vakuutettu siitä, että tämän eduskunnan enemmistö ei ota lausuntoani huomioonsa. Te haluatte vieläkin uskotella, että eiköhän löytyisi keinoja, millä voisi vieläkin kiristää työkansan verottamista. Te haluatte palvella suurpääoman etuja ja siksi te ette työkansan taloudelliselle hädälle halua ettekä voi huojennusta antaa.

Ed. Saarinen: Minä en koskettele asiaa yksityiskohtaisesti, koska olen tilaisuudessa valiokunnassa mielipiteeni esityksestä lausumaan. Pyysin puheenvuoron ed. Mauno Pekkalan täällä aamupäivällä antaman lausunnon johdosta ja tahdon siinä suhteessa vain lausua aivan muutamia ajatuksia.

Minusta tuntuu siltä, että ed. Pekkalankin pitäisi tietää, että onhan toki suuri ero taloudellisessa tilanteessa vuoden 1927 ja 1929 välillä. 1927 oli vasemmistohallitus vallassa ja se antoi niitä oloja silmällä pitäen tulliesityksensä. Onhan selvää, että nykyoloissa täytyy asioita arvostella aivan toiselta pohjalta kuin silloin. Ei voinut kukaan edeltäkäsin laskea, että taloudellinen tilanne muodostuu sellaiseksi kuin se nyt on, ja että toimenpiteet tullien suhteen nyt vaativat, kuten mainitsin, aivan toisia toimenpiteitä. Voi hyvällä syyllä kysyä, onko todella työväen etujen mukaista, että annettaisiin taloudellisen tilanteen maassamme rauhassa kehittyä nykyisessä turvattomuudessa aivan mahdottomuuteen. Minusta tuntuu, että työväestönkään edut suorastaan eivät salli, että vallitseva taloudellinen tilanne annetaan rauhassa kehittyä siihen valitettavaan suuntaan, kuin se nyt on menossa. Hallitus on mielestäni tulliesityksellään tehnyt sen, mitä maan eri taloudelliset harrastuspiirit, niihin myöskin mukaanluettuna maan työväestö, ovat olleet oikeutettuja siltä tässä tilanteessa odottamaan. Kun näin on asianlaita, tuntuu siltä, että ed. Pekkalan äskeinen lausunto on hyvin suurelta osalta perustunut, ei asiallisiin vaikutteisiin, vaan sen ovat sanelleet pääasiassa poliittiset lähtökohdat. Tämä minusta tuntuu oudolta, sillä minä olen ed. Pekkalassa oppinut tuntemaan henkilön, joka melkein aina ratkaisee kantansa puhtaasti asiallisilla syillä. Tämä äskeinen lausunto on niitä harvoja, mutta valitettavia poikkeuksia, joista ei voi tätä tunnustusta antaa.

Ed. Komulle tahdon vain lyhyesti huomauttaa — hänen lausuntonsa muuten oli sellainen, että se ei kehenkään mene, sillä siinä oli siksi mahdottomia kohtia — että tullikeinottelunkin on hallitus tahtonut estää. Päiväjärjestyksessä oleva, tämän perästä esille tuleva asia, jos eduskunta sen lakiehdotuksen vain tulee hyväksymään, tietää, että sitä vaaraa ei ole olemassa, jota ed. Komu lausunnossaan pelkäsi.

Ed. Pensas: Tämän kysymyksen yhteydessä on puhuttu paljon koko kansan etujen ajamisesta ja erikoisesti maatalousministeri vielä teroitti, että pienviljelijäväestö pääsisi tässä etualalle. Mutta kun tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, niin pidin jo tässä tilaisuudessa velvollisuutenani tarkastella lyhyesti tuota Karjalan pienviljelijöihin nähden.

Jos me rupeamme tarkastelemaan tätä viljatullien suhdetta kansaan, niin meidän täytyy jakaa kansa ainakin neljään ryhmään sen vaikutuksiin nähden. Ensimmäiseen kuuluvat kaikki ne, jotka ostavat viljaa, toiseen ne, jotka myyvät viljaa, kolmanteen ne, jotka eivät osta eivätkä myy viljaa, (Eduskunnasta: Eivätkä syö!) ja neljänteen ne, jotka ostavat sekä myyvät viljaa. Mitä etua on suojelustulleista näille ryhmille? Ne, jotka ostavat viljaa, kansan enemmistö, kärsivät suojelustulleista selvää vahinkoa hintojen koroituksen muodossa. Ne taas, joiden pienet maatilkut antavat vain sen verran viljaa, että ne korkeintaan riittävät oman talouden tarpeisiin, eivät saa suojelustulleista mitään apua, pikemmin on heille niistä vahinkoa yleisen hintatason nousun muodossa. Kauppiaat taas, jotka ostavat sekä myyvät kulutustarpeita, seuraavat tarkasti tulliverotusten vaihteluja ja hyötyvät niistä aina silloin, kun tulleja koroitetaan. He tuottavat halvempien tullien aikana tavaroita ja myyvät niitä korkeampien tul-

lien voimaan tultua. Varsinkin viime aikoina on kauppaporvaristo erikoisesti valvonut etujaan. Heti kun eduskunnassa on tehty päätös jonkun kulutustarvikkeen tullien koroituksesta, ovat kauppiaat nostaneet hintoja ja niin ollen valtiolle tarkoitetut kymmenet miljoonat markat ovat menneet heidän taskuihinsa. Kauppiaiden rinnalla hyötyvät tulliveroista ne suurviljelijät, jotka myyvät viljaa. Lopputulos on siis selvä: suojelustullit viljalle ja kaikille elintarpeille ovat kansan valtavalle enemmistölle suureksi vahingoksi.

Elintarvetullien koroitusten ajajana on maalaisliitto eduskunnassa erikoisemmin kunnostautunut. Kiivaimmin on taisteltu viljatullien puolesta, joista todellisuudessa suurviljelijät hyötyvät. Tästä huolimatta selittävät maalaisliittolaiset, että maanviljelijäin edut ovat yhdenmukaiset, olivatpa ne sitten pienviljelijöitä tai suurviljelijöitä. Kun vertaa käytäntöä jokapäiväisessä elämässä, niin todellisuus pienviljelijöihin nähden osoittaa kokonaan toista. Otamme siitä eräitä esimerkkejä. Karjalan pienviljelijän täytyy puutteellisten työvälineiden avulla viljellä pieniä kivikkoisia maatilkkujaan. Hän ei voi muuta kuin korkeintaan kuvitella, minkälaisena apuna hänelle olisivat niittokoneet, haravakoneet, uudenaikaiset aurat j. n. e. Mutta niitä hän ei voi ostaa, sillä häneltä puuttuu pääomia ja useimmilla ovat peltotilkut niin kivikkoiset, ettei niitä viljellessä voida koneita käyttääkään, vaan on työ suoritettava kokonaan ihmistyönä puutteellisten työvälineiden avulla. Näin ollen tulee hänen tuotantonsa monta kertaa kalliimmaksi kuin suurmaanviljelijän, jolla on mahdollisuus käyttää kaikkia nykyajan saavutuksia hyväkseen m. m. maanviljelyksen harjoittamiseen. Pienviljelijällä ei ole metsätuloja. Hänen maapalstansa eivät kykene riittävästi antamaan viljaa edes omaan kulutukseen, vaan on turvauduttava ostoviljan varaan. Karjatalous ei kykene tyydyttämään rahantarpeita. Pienviljelijä kituu aina rahan puutteessa verokarhujen kynsissä. Tuo alituinen rahanpuute estää häntä lisäämästä vilja- y. m. tuotantoa. Nämä seikat tekevät epäilemättä hänen etunsa vastakkaisiksi suurviljelijän etujen kanssa. Karjalassa on pienviljelijäluokka vasta kehityksensä alussa. Torppien lunastuslaki jo sellaisenaan loi runsaasti n. s. kääpiötiloja. Tällä tavalla itsenäistyneistä manttaalimiehistä ei suuresta osasta voida koskaan odottaakaan tulevan elinvoimaisia eläjiä siitä syystä, että tilukset tulivat mahdottoman pieniä. Niistä niin ollen muodostuu Karjalaan tukkiyhtiöiden vara-armeija. Pienviljelijän on pakko, tyydyttääkseen edes osittain rahantarvettansa, mennä myymään työvoimansa metsäkapitalisteille. Tukkiyhtiöt taas puolestaan noteeraavat sen mukaan työpalkat, kuinka paljon työvoimaa on tarjolla. Siitä on tuoreita esimerkkejä tämänkin talven aikana. Mitä suurempi on hätä pienviljelijäin keskuudessa, sitä vähemmän maksavat palkkaa metsäkapitalistit. He ovat tietoisia siitä, että maksoivatpa he mitä tahansa, niin Karjalan pienviljelijät ovat pakoitetut myymään heille työvoimansa. Tällaisessakin asemassa olevalle pienviljelijälle koetetaan maalaisliittolaisten taholta edelleenkin uskotella, että viljatulleista on heille hyötyä siten, että saadaan oman maan viljatuotanto nousemaan.

Tarkastakaamme muutamien esimerkkien avulla asiaa. Otamme esimerkiksi sellaisen suurviljelijän, joka myy vuodessa 3,000 kg. viljaa ja viljatullin avulla hän saa siitä lisähintaa, ajatellaan 65 penniin kilolta, joten hän hyötyy siitä 1,950 markkaa ja voi tällä tehdä uudisviljelystä itselleen yhden hehtaarin. Vastakohdaksi otamme esim. sellaisen pienviljelijän, jolla on 6-henkinen perhe elätettävänään, joka joutuu toisen puolen vuotta elämään ostoviljan varassa. Ajattelemme, että tällainen perhe kuluttaa jauhoja 3 kg. päivässä ja siis vuodessa 540, johon lisäksi on aina talvella „savotassa" ollessa annettava hevoselle viljaa n. 260 kg. Niin ollen tämän pienviljelijän ostoviljan kulutus on vähintään 800 kg. vuodessa, joten hän viljatullien kautta joutuu maksamaan lisää veroa 520 mk. vuodessa. Emme tarvitse tämän parempia esimerkkejä, kun toteamme, että varsinkin Karjalan pienviljelijöihin nähden ministerin todistelu ei pidä paikkaansa, että viljatullit tuottaisivat siellä hyötyä pienviljelijöille. Jos valtiovarainvaliokunta aikoo ajaa pienviljelijäin etua, niin sen täytyy tätä viljatullia pienentää.

Ed. Sunila: Täällä on jo eräissä puheenvuoroissa kosketeltu ed. Mauno Pekkalan lausuntoa, jonka johdosta minäkin pu-

heenvuoroa pyysin. Tällä kertaa oli, niinkuin täällä on jo mainittukin, hänen lausuntonsa tosin enemmän agitatoorinen kuin asiallinen, jonka vuoksi voisin sen ehkä siltä kannalta katsoen vaitiololla sivuuttaa. Mutta kun tämä lausunto oli annettu sosialidemokraattisen ryhmän pääpuhujan taholta, ja kun tässä lausunnossa ei käsitelty yksinomaan hallituksen esitystä, vaan se sisälsi myöskin arvostelun maalaisliiton ja sen eduskuntaryhmän kannasta ja sen menettelytavasta itse tullikysymykseen nähden, niin minusta tuntuu siltä, että tätä kysymystä ei sittenkään voi vaitiollen sivuuttaa.

Sanottakoon mitä hyvänsä, niin maalaisliiton kanta tullikysymykseen nähden on ollut aina sellainen, että maalaisliitto ei ole kannattanut korkeita tullimääriä. Puoluekokousten päätökset ovat tässä suhteessa varsin selvät. Ja jos ajatellaan maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän menettelyä asiain käsittelyssä täällä eduskunnassa, niin muistetaan varsin hyvin, mitenkä toisilta taholta on monta kertaa tehty ehdotuksia esim. sellaisten tuotteiden tullien koroittamiselle, jotka ovat maataloutta lähellä, mutta maalaisliiton taholta ei ole tällaiseen tullien koroittamiseen käyty. Maalaisliitossa on nim. oltu sitä mieltä, että tässäkin asiassa on pysyttävä tasapuolisuuden ja kohtuuden tiellä. Ainoa asia, jossa on voimakkaammin maalaisliiton taholta tehty työtä, on sen epäsuhteen poistaminen, mikä on ollut maatalous- ja teollisuustullien välisessä suhteessa. Ja tässähän onkin saatu itsenäisyyden aikana paljon aikaan.

Me olemme olleet täysin tietoisia siitä, että esim. se 50 pennin tulli, mikä rukiilla on nyt, ei ole tarpeeksi korkea, jotta sen avulla yksinomaan voitaisiin tässä maassa rukiin tuotantoa pysyttää yllä. Mutta me emme ole tahtoneet käydä tätä tullimäärää koroittamaan, varsinkaan niissä verrattain säännöllisissä oloissa, jotka on eletty. Mutta kun me olemme sitä mieltä, että olotila, jonka vallitessa rukiin kotimainen tuotanto ei lainkaan tyydytä sen kulutusta, niin meidän mielestämme on ollut koetettava saada tätä tuotantoa koroitetuksi sellaisilla keinoilla, jotka eivät koroittaisi tässä maassa leivän hintaa kuluttajille. Te muistatte varsin hyvin, että maalaisliittolaisen hallituksen toimesta jätettiin eduskunnalle aikanaan esitys viljanpalkitsemisjärjestelmästä, järjestelmästä, joka olisi vaikuttanut sen, että samalla kun itse viljan tuotanto olisi saatu lisätyksi, se ei olisi kuitenkaan itse kuluttajain rasitukseksi koitunut. Mutta te, herrat sosialidemokraatit, muistatte varsin hyvin, mitenkä tämän ehdotuksen kävi ja että se oli juuri teidän toimestanne yhdessä riittävän oikeistomäärän kanssa kuin tätä tarkoittava esitys eduskunnassa saatiin ensinnäkin äänestetyksi yli vaalien ja sitten lopulta hylätyksi (Vasemmalta: Se oli huono esitys, kovin huono!).

Nyt voidaan kysyä, ovatko olosuhteet siinä määrässä muuttuneet, että maalaisliiton ja maalaisliittolaisen hallituksen on ollut syytä muuttaa aikaisempaa menettelytapaansa. Täällä on vastattu jo kysymykseen kieltävästi vasemmiston taholta. Sen, joka tahtoo tätäkin asiaa käsitellä täysin oikeudenmukaisesti, täytyy myöntää, että viime aikoina on sattunut tapauksia, jotka ovat varsin suuressa määrässä muuttaneet aikaisempia olosuhteita. Eikö se seikka, että Saksa on pannut toimeen rukiiseen nähden sellaisen palkkiojärjestelmän, että vientipalkkio nousee yli rukiin tullimäärän Suomessa, eikö se, mitä rukiiseen tulee, aivan määräävällä tavalla ole muuttanut olosuhteita? Kun tämän saksalaisen vientipalkkiojärjestelmän kautta saksalaisen rukiin hinta Suomen satamassa on laskenut, niinkuin täällä on tänä iltana kuultu, alle 1 markan 80 pennin kilolta, niin täytyyhän sanoa, että on jouduttu erityisen vaikeaan olotilaan, mitä kotimaisen rukiin tuotannon tulevaisuuteen tulee. Toiselta puolen taasen tiedetään, että tilanne maaseudulla on äärimmäisen vakava, niin vakava, ettei se ole ollut sellainen varsin pitkiin aikoihin. Mielestäni on aivan selvää, että nämä seikat ovat pakottaneet hallitusta vakavasti harkitsemaan nykyistä tilannetta ja niitä toimenpiteitä, joilla voitaisiin taloudellista tilannetta helpottaa ja ryhtyä kotimaisen työn ja ennen kaikkea kotimaisen työn tuloksen turvaamiseen. Voidaan olla eri mieltä siitä, onko se keino, jota hallitus nyt on käyttänyt, nimittäin tullien koroittamisella tätä tilannetta helpottaa, onko se keino tarkoituksenmukaisin vai olisiko ehkä sen asemesta tai sen rinnalla ollut käytettävä joitakin muita keinoja. Samoin voidaan tietysti olla varsin asiallisilla syillä eri mieltä siitä, onko hallitus onnistunut tässä esityksessään, sen yksityiskohdissa, parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä on seikka, joka

varmaankin valtiovarainvaliokunnassa tulee asiallisen käsittelyn alaiseksi.

Mutta minusta on tässä yhteydessä erityisen tärkeätä, että asiallista suhtautumista voidaan kaikkien ryhmien taholta osoittaa (Ed. Paasivuori: Aivan niinkuin sairausvakuutuslaki!). Minun täytyy huomauttaa siitä, että vasemmiston taholta — minä puhun erityisesti sosialidemokraateista — on monesti näihin maataloudellisiin asioihin, aikaisemmin varsinkin, suhtauduttu varsin ylimielisellä, ett'en sanoisi yliolkaisella tavalla. (Ed. Hakkila: Me luimme sen kohdan alenevasta suunnasta niin hyvin!) Siihen aikaan, jolloin sosialidemokraattisessa puolueessa maatalousasiain johto oli ministeri Wuolijoella, oli yleisesti tunnettua, mitenkä hän tahtoi nämä asiat sivuuttaa ylimielisesti kohauttamalla vain olkapäitään niille. Minä olen kyllä varma, ettei hänen seuraajansa ryhmässä suhtaudu näihin asioihin samalla tavalla kuin edeltäjä, mutta minusta tuntui kuitenkin siltä, että hän siinä puheenvuorossaan, jonka hän täällä ennen päivällislomaa käytti, tahtoi asettua liian korkealle jalustalle antaakseen arvostelun sille puolueelle, joka sittenkin on maatalousasioita viimeisten aikojen kuluessa tässä maassa johtanut (Vasemmalta: Kyllä se jo tiedetään!).

Minusta tuntuu siltä, että merkkejä siihen suuntaan, että ymmärtämystä sosialidemokraattisessa ryhmässä maatalousasioihin yhä enemmän ja enemmän pyrkii näkymään, mutta nämä merkit näkyvät liian pienissä asioissa. Ei se vielä paljon merkitse, jos teidän joukostanne saadaan muutamia henkilöitä puolustamaan pieniä määrärahoja sonniyhdistyksille ja muille sellaisille. Silloin kun on kysymyksessä suuret maataloudelliset kysymykset, silloin tarvittaisiin myöskin teidän aktiivista toimintaanne. Minä toivon hartaasti, että teidän keskuudestanne nousisi miehiä, jotka pystyvät vapautumaan entisestä ylimielisestä suhtautumisesta maatalouteen ja hoitamaan ei vain tavallista pikkunäpertelyä maatalousasioissa vaan myöskin niitä suuria kysymyksiä, joitten hoitaminen on välttämätöntä, jotta tässä maassa voitaisiin maata viljelemällä ja sen tuotteita hyväksi käyttämällä elää ihmisarvon mukaista elämää.

Edellisen puheenvuoron aikana asettui puhemies Virkkunen puhemiehen paikalle.

Ed. M. Pekkala: Herra valtiovarainministeri selitti viimeksi täällä antamassaan lausunnossa, että hän olisi yksityiskohtaisesti osoittanut, miksi käsillä olevan esityksen antaminen nimenomaan tällä hetkellä on ollut välttämätöntä. Minä puolestani en lainkaan epäile, etteikö herra valtiovarainministeri itse ole vakuutettu siitä, että todella niin tapahtui, mutta sehän ei vielä merkitse sitä, että ne näkökohdat, jotka herra valtiovarainministeri esitti, olisivat vakuuttaneet myöskin muut asiasta.

On otettava huomioon, että viime vuosi oli suuressa osassa maata katovuosi ja että tilanne maataloudessa oli varsin arveluttava. Tänä vuonna sensijaan on tullut keskinkertaista parempi vuosi. Edellisenä vuonna ei kuitenkaan katsottu voitavan antaa tällaista esitystä arvattavasti juuri siitä syystä, että parhaillaan oli työskentelemässä erityinen tullitariffikomitea, jonka työ ei ollut vielä valmis. (Vasemmalta: Ja vaalit olivat ovella!) Huomioon ottaen edellisen maalaisliittolaisen hallituksen kannanoton nimenomaan tullikysymykseen nähden sekä maalaisliiton esiintymisen asiassa, voitanee kaiken kohtuuden nimessä se vaatimus esittää, että erikoisesti juuri maalaisliiton nykyisen hallituksen olisi ollut syytä olla pidättyväinen näissä asioissa, ellei ole katsottava, että tämän hallituksen erilaista politiikan suuntaa ja orienteerausta on tahdottu erikoisesti pointeerata. Herra valtiovarainministerin puhe nykyisestä tilanteesta maataloustulleihin nähden ei siis ole ollut lainkaan vakuuttava.

Mitä tulee herra maatalousministerin täällä esittämiin ajatuksiin, niin ne ovat tuttuja ennestään. Sisältyyhän hallituksen tullitariffiehdotukseen koroitusehdotuksia sellaisillekin maataloustuotteille, joita myös pienviljelijät tuottavat, mutta tämä tuotanto on niin pientä, ettei tulleista saavutettu hyöty niiden vahingon rinnalla merkitse mitään. Sitäpaitsi herra maatalousministerin ja allekirjoittaneen käsitykset siitä, millaista viljelmää on pidettävä pientilana, eroavat suuresti toisistaan. Ainoastaan peltopinta-alan huomioon ottaminen tiloja luokiteltaessa suuruusluokkiin ei nimittäin johda oikeaan tulokseen ja sellainen tilasto, mikä on laadittu mainitunlaisen ryhmittelyn perusteella, ei ole oikea. Sellaisen herra maatalousministeri täällä kuitenkin esitti. Varsinaisten pienviljelijäin osuus

herra maatalousministerin esittämässä tilastossa on siis tuntuvasti vähäisempi, ja tosiasia on, että hallituksen tullikoroituksista hyötyisivät etupäässä suurviljelijät.

Kun täällä jälleen on vedottu siihen, että viljatulleista — minä huomautan, että edellisessä lausunnossani minä puhuinkin nimenomaan viljatulleista — on pienviljelijöillekin hyötyä, niin esitettäköön seuraavat luvut. Viljan osuus, se on rukiin ja kauran osuus tilojen kokonaistuotosta, on ollut palstaviljelmillä, joiksi sanotaan tiloja, joihin kuuluu muunnettua peltohehtaaria korkeintaan 5 ha, 6.3 % ja rahatulossa noin 0.6 %, varsinaisella pienviljelmällä 13 % ja 5.7 % ja pienillä keskiviljelmillä 13.6 ja 9.1. Rahatulojen osuus on siis viljasta todellisella pientilalla aivan mitätön. Toiselta puolen on niillä tässä suhteessa menojakin. Maisteri Lindgren, jota tässä asiassa voitanee pitää puolueettomana asiantuntijana, on esim. laskenut, että tiloilla, joissa on peltoa aina 25 ha asti, on leipäviljasta enemmän rahamenoja kuin rahatuloja ja kuuluu tällaisiin tiloihin jopa 94 % viljelmien kokonaismäärästä ja 64 % peltoalasta. Tämän tutkimuksen jälkeen on tilanne vielä muuttunut yhä enemmän siihen suuntaan, että entistä harvalukuisemmat tilat saavat leipäviljasta vähemmän tuloja kuin mitä on menoja. Väite siitä, että pientilat eivät hyödy viljatulleista, pitää siis täysin paikkansa.

Kun huomautin lausunnossani siitä, että hallitus harjoittaa maatalouspolitiikkaa, joka on vain suurviljelijöille otollinen, niin totesin ainoastaan tosiasian. Hallituksesta ei ole tullut yhtään esitystä, joka koskisi nimenomaan pienviljelystä tai pienviljelijöitä. Herra maatalousministeri on koettanut täällä asiantilaa tässä kohden selitellä, mutta totuudeksi jää, että tämä esitys, joka nyt on käsiteltävänä, ei ole sellainen. Herra maatalousministeri tulee varmaan ajanoloon huomaamaan, ettei täällä oteta täydestä sellaisia todisteluja, joita hän esitti, sillä me tunnemme sen teeman. Suurviljelijät sanovat aina omia etuja tavoitellessaan ajavansa pienviljelijäin etuja. Tätä emme kuitenkaan ole tähän asti kuulleet niin painokkaasti mainittavan tullikoroituksen yhteydessä kuin herra maatalousministeri nyt teki. Ehkä tämä oppi, herra maatalousministeri, osoittautuu täällä vielä kestämättömäksi, kunhan ehdimme tämän asian loppuun käsitellä.

Ed. Saarisen lausunnon johdosta pyydän esiintuoda kunnioittavat kiitokseni siitä tunnustuksesta, jonka hän minulle antoi. Toivottavasti hänelle tästä samoinkuin useista muista aikaisemmin esittämistäni tullikysymystä koskevista lausunnoista on käynyt selville, että olen koettanut muodostaa käsitykseni asiasta objektiivisesti, asiallisten syiden perusteella, silmälläpitäen maan ja köyhän kansan etuja (Vasemmalta: Hyvä!).

Vielä muutama sana. Lopputulokseksi minun ymmärtääkseni tästä keskustelusta jää, että käsilläoleva hallituksen esitys, jos mikään, merkitsee aikaisemmin maalaisliiton taholta annettujen lupausten täyttämättä jättämistä ja tullitariffikomitean työn sivuuttamista. Ja se on kovin valitettava asia, jos kohta valtiovarainvaliokunnalla ja sittemmin eduskunnalla vielä on tilaisuus asia saattaa oikealle tolalle. Sitä on meidän, sosialidemokraattien, taholla toivottava.

Ed. Sunilalle pyytäisin vastata, että hänellä oli vaikea tehtävä koettaessaan selittää, että hänen hallituksensa aikaisemmin oli antanut lupauksen siitä, että tullia huojennetaan. Se oli maalaisliiton hallitus silloinkin. Kuitenkin maalaisliiton hallitus on antanut aivan toiseen suuntaan käyvän esityksen. (Keskustasta: Tilanne on muuttunut!)

Pääministeri Kallio: Kun kuuntelee niitä lausuntoja, joita täällä on tässä lähetekeskustelussa annettu, niin tulee useasta siihen käsitykseen, että edustajat eivät ollenkaan ota huomioon niitä muuttuneita oloja, joissa me nyt elämme. Tosin on eräissä puheenvuoroissa myös osoitettu, että olotila esim. maatalouden alalla on aivan toinen kuin edellisinä vuosina. Täällä on puhuttu suurella paatoksella viljatullista ja sen vaikutuksista, mutta todellisestihan meillä ei ole mitään viljatullia, sillä Saksassa nykyjään maksetaan tänne tuotavasta viljasta, kuten on huomautettu, vientipalkkiota 57 penniä kilolta, joten todellisesti he saavat hyvitystä ei ainoastaan meidän viljatulliamme vastaavan määrän, vaan vielä rahdinkin. Näin ollen viljanhinta on painunut täällä paljon alemmaksi kuin se oli silloin kun meillä viljatulli nykyiselleen määrättiin. Vaikka viljatulli nyt nostettaisiinkin jonkun verran, niin itse viljan hinta ei sen kautta tule läheskään niin korkealle kuin silloin kun meillä määrättiin 50 pennin tulli.

Kun kauppatase viime vuonna oli sellainen, että vajaus oli lähes 1,800 milj. markkaa, niin mielestäni on silloin eduskunnalla täysi syy harkita, mitenkä voitaisiin saada tuotannollinen elämä maassamme sellaiseksi, ettei meidän tarvitsisi niin paljon ostaa ulkomailta ja että kotimainen työ tulisi jossain määrin turvatuksi. Tämä hallituksen esityshän lähtee juuri siitä, että koetettaisiin estää sellaisten tavarain tuontia maahan, joita voidaan kotimaassa valmistaa. Nimenomaan esim. kangastavaroihin nähden on hallitus asettunut sille kannalle, että tavaran hinta ei saa nousta, jos tätä varokeinoa käytetään. Ja myöskin viljaan nähden on omaksuttu aivan sama periaate, 4 §:ssä onkin määritelty koroitusmahdollisuuden suuruus siten, ettei leivän hinta nousisi korkeammalle kuin mitä se on edellisenä vuotena ollut. Tästä käy selville, että tässä ei minkään erikoisen kansaluokan etua ole yritetty ajaa, vaan koetettu saada senkautta jonkinlainen tasapaino taloudelliseen elämään. Kuten täällä on huomautettu, niin voihan olla eri mieliä menettelytavoista, ovatko nämä keinot, joita tässä on ehdotettu, ehdottomasti parhaat. Mutta on huomattava, että me emme äkkiä voi saada minkäänlaisia muita keinoja, joilla me voisimme vaikuttaa tämän tasapainon aikaansaamiseen ja siitä syystä hallitus on tahtonut käyttää tätä, ikäänkuin varakeinona.

Täällä on vedottu monta kertaa siihen, että maalaisliitto on siirtynyt tulliasiassa toiselle linjalle. Täällä ed. Sunila nimenomaan huomautti siitä, että siirtoa ei ole tapahtunut, mutta että olosuhteet ovat muuttuneet siinä määrässä, että täytyy ottaa huomioon myöskin olevat olot. Ja nykyinen hallitus otti myöskin ohjelmaansa sen, että maan itsenäisyydelle ja omavaraisuudelle ja kansantaloudelle tärkeät tuotantoalat on myöskin tullilla suojattava. Ja sitä silmälläpitäen on tämä esitys laadittu.

Ed. Päivänsalo: Tullikoroituksen tarkoituksenahan on tehdä maallemme mahdolliseksi kilpailla ulkomaiden kanssa. Ja Suomella onkin äärettömän vaikeata kilpailla muiden maiden kanssa, kun ajattelemme, että meidän maamme on suuren osan vuotta jään ja lumen peitossa, kun muut eteläisemmät maat ovat suotuisissa oloissa, heillä kun on lämmin auringonpaiste ja muutenkin suotuisat olot, joka tekee viljan kypsymisen ja muuten ihmisen elämän helpommaksi ja huokeammaksi kaikin tavoin kuin meillä. Ellei Suomen kansa olisi niin sitkeää ja niin vaatimatonta kuin se on, niin olisi mahdotonta ollenkaan ajatellakaan, että me voisimme kilpailla ulkomaiden kanssa. Kun näkee muita maita ja muita kansoja ja vertaa niitä meidän kansaamme, meidän oloihimme, täytyy ihmetellä, että Suomen kansa kestää kilpailussa. Sentähden ymmärtää, että meidän täytyy jollakin suojata itseämme, kun on kysymyksessä köyhän ja vaikeissa oloissa elävän kansamme kilpailu muiden maiden kanssa. Ja sitähän tarkoittaa juuri tämäkin hallituksen esitys. Mutta sittenkin täytyy sanoa, etteivät kaikki meidän maamme tuotteet vielä kestä kilpailua muiden maiden tuotteiden kanssa. Jos esimerkiksi vertaa kotimaisia vaatetustavaroita, joista tässä tulliesityksessä myös on kysymys, ulkomaisiin, niin huomaa, etteivät meidän tavaramme siinä suhteessa läheskään aina kestä kilpailua. Mutta pääasiallinen syy ei ole siinä, että meidän kansamme ja työntekijämme olisivat huonommat kuin ulkomaiden, vaan pääasiallinen syy on siinä, että meillä ei ole riittävästi ollut yhtä hyviä koneita kun esim. Saksassa.

Kun hallitus sanoo, että tullien koroituksen ehdoksi olisi asetettava, ettei hintoja kotimaisilla markkinoilla koroiteta ja ettei tuotteiden laatua huononneta, niin minun ymmärtääkseni tätä on miltei mahdotonta hallituksen valvoa. Sillä jos koroitetaan tulleja esim. kankaille ja vaatetustavaroille, niin ei hallitus voi mitenkään estää ja valvoa sitä, etteivät tehtailijat muuta lajeja ja sano, että sitä lajia, joka oli sen hintainen, ei ole enää, sillä tämä laji on uusi. Mutta minusta olisikin parempi, jos olisi jokin tapa, jolla voitaisiin paremmin valvoa, joka tekisi maallemme myöskin edullisemmaksi tuotannon, ja se on, että jos voitaisiin niillä eduilla kuin nämä tullinkoroitukset tuottavat, hankkia maahamme parempia, uudenaikaisempia koneita. Emme voi esim. sukkateollisuuden alalla kilpailla Saksan kanssa, sillä siellä on uudenaikaiset koneet, ainutlaatuiset, jotka voittavat koko maailman tuotannon tässä suhteessa. Meillä on vanhanaikaiset koneet suurimmaksi osaksi, ja se johtuu kapitaalin puutteesta. Jos tämä tullien koroitus tulee hyväksytyksi, niin järjestettäköön niin, että tehtailijamme todellakin voivat tuottaa uudenaikaisia ko-

neita ja siten kilpailla ulkomaiden kanssa meille jokaiselle tärkeällä vaatetustavarain alalla. Silloin minusta tullin koroituksen tarkoitus sillä alalla olisi saavutettu, ja myös voitaisiin valvoa, että tullin koroitusta olisi käytetty niin, että siitä hyötyisivät, eivät pääasiallisesti tehtailijat, vaan myös työntekijät. Sillä työntekijät voisivat silloin saada uutta oppia, voisivat silloin tulla taitavammiksi työntekijöiksi ja myös ansaita enemmän. Minusta tuntuu sentähden, että olisi äärettömän tärkeätä, että voitaisiin saada uudenaikaisemmat koneet, että Suomi voisi todella tavaran laatuun nähden kilpailla myös ulkomaiden kanssa.

Pyytäisin, että otettaisiin tämä huomioon, kun käsitellään tätä valtiovarainvaliokunnassa ja edelleen eduskunnassa.

Valtiovarainministeri Reinikka: Edellisen puhujan puheenvuoron johdosta, kun hän mainitsi, että on minkään hallituksen mahdotonta kontrolloida sitä, etteivät teollisuudenharjoittajat, jos saavat koroitettua tullisuojaa, koroittaisi tavaroiden hintoja, tahdon sanoa, ettei asia silti niin ole. Ensinnäkin minä tahdon viitata siihen, että sekä kumiteollisuuden että kutomateollisuuden edustajat, mikäli ovat hallituksen luona käyneet, asiasta puhuessaan ovat lähteneet juuri siitä, että heillä tällä hetkellä ei ole tarkoitus missään suhteessa koroittaa hintoja, vaan he pyrkivät saamaan enemmän menekkiä kotimaisilla markkinoilla ja vielä ovat he selittäneet, että kun tämän kautta suuremmalle tuotannolle ja suuremmalle myynnille jakaantuvat yleiset kulut ja monet muut kulut, jotka eivät kohoa samassa suhteessa kuin tuotanto ja myynti, niin koroitettu tulli voi vaikuttaa hintoihin päinvastoin alenevasti. Ja nythän on tunnettua esimerkiksi puuvillateollisuuden alalla, että hinnastot ovat julkiset. Jokaisella tukkukauppiaalla ja jokaisella vähittäiskauppiaalla on painetut hinnastot, joista näkyy, mikä on tukkuhinta ja mikä on tehtaiden välillä sovittu vähittäiskauppahinta, ja ne ovat saatavissa vaikka jokaisen eduskunnan jäsenen nähtäväksi. Ja aina kun tapahtuu hinnanmuutoksia, tulee julkisuuteen uudet painetut hinnastot ja samalla tavalla on myöskin tavaran laatu määrätty. Ja liikemaailman keskuudessa aina voidaan kyllä kontrolloida, onko esim. puuvillakankaissa tapahtunut laatuun nähden huononemista tai ei. Ja jos, mikäli tämä hallituksen suunnitelma saadaan toteutetuksi, tehtaat lähtisivät koroittelemaan hintojansa aiheetta tai huonontamaan laatuja, niin silloin hallituksella on aina keino: se ottaa koroitetun tullisuojan pois ja sillä voidaan tuottajat pitää kurissa, mutta käyttämällä sitä systeemiä, että perustullit koroitetaan kiinteiksi määrätyssä määrässä, silloin ei hallituksella ole mihinkään tällaiseen mahdollisuutta.

Ed. Sirola: Herra maatalousministeri täällä lausui viljatullin merkityksestä sekä yleensä mitä esillä oleva lakiesitys tullien kantamisesta sisältää. Ensiksikin hän mainitsi sianlihan tullista ja kaikkien tullien kohdalla hän erinomaisesti painosti sitä seikkaa, että näistä tulisivat pienviljelijät hyötymään. Se on sellainen asia, joka ei pidä paikkaansa. Sillä ne eivät hyödy tullien kohottamisesta. Niiden taloudellinen asema on korjattava muulla tavalla. Sianlihan tulli ei hyödytä. Eiväthän ne ole sikojen kasvattajia niin suuressa määrässä, että ne voisivat tällä tavalla tuottaa varsinkin nykyaikana, kun osuusteurastamot eivät vielä ole niin pitkälle jalostetut kuin esim. Englannissa. Täällä ei vielä valmisteta sellaista herkkusilavaa, jota Englannissa käytetään hyvin paljon ja juuri siinä olisi yksi tuotannon lisäämiskeino, että teurastamot alkaisivat valmistaa sellaisia tuotteita, että ne olisivat kilpailukykyisiä ulkomaiden kanssa. Toiseksi hän mainitsi viljatullista. Viljatulli ei ole mikään pientilain kohottaja, sillä hyvin vähän on sellaisia pientiloja, jotka voivat vähimmässäkään määrässä kasvattaa viljaa myytäväksi eikä sellainen talous koskaan ole pienviljelijän pelastuksena, sillä pienviljelijän maatalous on kohotettava toisella tavalla. Niille on annettava ammattiopetusta, niille täytyy juuri opettaa karjanjalostus ja kaikki sen sivuhaarat, parempien viljalaatujen viljeleminen, salaojitus, liian kapeitten sarkojen viljeleminen. Nämä ovat kaikki sellaisia, jotka juuri tekevät maataloustyön halvemmaksi ja tuottavat enemmän. Jos viljatullia kohotetaan, ei se, mitä he ostavat rehua ja muuta karjan lisäravinnoksi, korvaa läheskään sitä, mitä he ostavat, että tältä pohjalta lähtien ei se pidä pienviljelijöihin nähden paikkaansa. Minä myönnän kyllä, että viljatullit ja samoin myöskin palkkio viljan viljelyksestä ovat

erinomaisia keinoja, mutta ainoastaan suurviljelijöille.

Täällä puhuttiin vielä juurikasvien viljelyksestä. Ei juurikasvejakaan voida viljellä, että ne suuresti hyödyttäisivät, muuta kuin liikekeskuksien lähellä ja kaupunkien ympäristössä, sillä jos mennään pitemmän matkan päähän kaupungista, ne ovat painavaa tavaraa ja rahtikustannukset tulevat niin kalliiksi, että ei esim. Keski-Suomesta kannata tuoda perunoita Helsinkiin. Virosta tulee paljon halvemmalla sen tähden, että merimatkojen rahti on eittämättä halvempi ja niin paljon ei tullia niille voida nostaa, että kilpailussa vielä Keski-Suomesta voitaisiin Helsinkiin tuoda perunaa. Ja mitä pienviljelijöihin tulee, ei niiden kannatakaan juurikasveja, varsinkaan perunoita, viljellä myytäväksi pitemmän matkan päässä kaupungista, sillä niiden täytyy pyrkiä voimakkaan karjatalouden kautta saamaan tilansa tuottavaksi ja se on se päämäärä, johon pienviljelijäin pitää pyrkiä, että tuotanto, mikä pientilasta otetaan, se otetaan karjatalouden kautta.

Ed. Kivisalo: Täällä on moitittu meitä sosialidemokraatteja, ettemme ota huomioon tätä asiaa käsitellessämme nykyistä perin vaikeata aikaa ja erityisesti maataloudellista pulaa. Tämän ainakin minä olen koko ajan koettanut pitää mielessäni, mutta vaikka minä kuinka olisin sitä ajatellut, niin minä en ole voinut tulla siihen tulokseen, että nyt ehdotetulla maataloustullin koroituksella voitaisiin tätä asiaa auttaa. Jos nyt lisätään tämä viljatulli, niin meneekö hallitus takuuseen, etteikö Saksassa lisätä saman verran viljan vientipalkkiota, kuin me koroitamme sen tullia. Kun nyt kerran on tullisota tässä suhteessa alkanut, niin luuleeko hallitus ja yleensä maalaisliitto, että jaksamme semmoisessa tullisodassa sillä tavalla kestää kovin kauan? Minä olen siinä käsityksessä, ettemme voi sekä ettei tällä tavalla voida asiaa auttaa.

Tahtoisin vielä sanoa, että tällä ehdotetulla toimenpiteellä myöskin vahingoitetaan juuri maalaisoloja. Tiedetään, että kun vilja on halpaa, niin silloin maaseudun pikkueläjät, mökkiläiset ja aivan pienimmät tilalliset harjoittavat runsaasti pienkarjanhoitoa, pitävät esim. kanoja, sikoja ja muuta sellaista. Tiedetään myös, että viljan ollessa halpaa tuollainen tuotanto itsestään lisääntyy, jotavastoin se viljanhinnan koroittuessa aina taantuu. Tämä pienkarjanhoito on kansantalouden kannalta suuriarvoista ja juuri sitä kohoavat viljanhinnat ovat omansa lamauttamaan. Me menemme ensi lauantaina siipikarjanhoitokoulun vihkiäisjuhlaan ja minä en oikein hyvällä omallatunnolla veisi sille sellaista viestiä, että eduskunta on nyt päättänyt vaikeuttaa tätä minun mielestäni vähäväkisten kannalta suuriarvoista elinkeinoa. Sitten minä tahtoisin sanoa vielä siitä, että pula-aikana ja vaikeissakin oloissa on noudatettava yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Meillä työläisillä on yleensä sellainen käsitys, että jos on vaikea aika, niin ei se oikeuta tekemään vääryyttä. Minä en luule, että täällä eduskunnassa on ainoaakaan edustajaa, joka esimerkiksi hyväksyisi suoranaisessa verotuksessa sen, että siltä perheen elättäjältä, jolla on esimerkiksi viisi lasta, otetaan viisi kertaa enempi esim. kunnallisveroa kuin toiselta perheeltä, jolla ei ole ollenkaan lapsia. Mutta niin tässä todellakin tapahtuu, jos viljatulleja koroitetaan. Suuri englantilainen valtiomies Gladstone aikoinaan sanoi, että se mikä on moraalisesti väärin, ei voi olla poliittisesti oikein, ja se, mikä on oikein, ei ole ainoastaan jaloa ja kaunista, vaan se on myös ajan oloon kaikkein edullisinta. Tämän mukaan ei voi olla mitään todellista ja pysyväistä hyötyä sellaisesta toimenpiteestä, jolla kaikkein kovaosaisimpien kansalaisten leipävarrasta nostetaan korkeammalle.

Minä hämmästyin, kun kuulin sellaisen henkilön kuin tohtori Päivänsalon puhuvan viljatullin koroituksen puolesta. Päivänsalo tuntee Isämeidän rukouksen, jossa pyydetään, että Jumala antaisi meille meidän jokapäiväisen leipämme. En minä todellakaan olisi odottanut, että kirkon mies, jolle tämä rukous pitäisi olla hyvin tuttu, että hän edesauttaa sitä toimenpidettä, että köyhän leipävarrasta tällaisena raskaana aikana entistäänkin korkeammalle kohotetaan. Minä olen luullut, että juuri erityisesti pappismiehille kuuluu suuren mestarin käsky: „ruoki minun karitsoitani ja kaitse minun lampaitani". Mutta kyllä se on pikemmin liian tarkkaa lampaiden keritsemistä, mitä me tänä iltana saimme kuulla tohtori Päivänsalon suusta. Minä toivoisin, että kristinuskon suuria periaatteita, joita täällä olevat papit sanovat edustavansa, ainakin sanoivat

silloin kun kehoittivat valitsijoita heitä tänne äänestämään, että niitä periaatteita täällä eduskunnassakin edes jonkun verran noudatettaisiin, eikä aina oltaisi heikomman kimpussa ja vahvemman sortajan puolella.

Minä tahtoisin sanoa jotakin myös herra Sunilalle sen johdosta, että hän syytti meitä sosialidemokraatteja jonkunlaisesta Helppo-Heikin politiikasta s. o., että me emme tahdo ottaa lukuun tosiasioita ja muuttuneita oloja. Minulla on kädessäni äsken suomeksi ilmestynyt kirja „Kansantaloustieteen alkeet", jonka on kirjoittanut Göteborgin kauppakorkeakoulun professori Silfverstolpe ja josta maalaisliiton lehdissä niinkuin muissakin lehdissä oli kehoitus, että se pitäisi varsinkin kansanedustajain ja yleensä poliitikkojen lukea. Eikä tämä ole vanha kirja, sillä se on aivan viime vuonna kirjoitettu, joten siis herra Sunila ei voi syyttää meitä vanhojen virsien veisaamisesta. Tässä göteborgilaisen professorin kirjassa sanotaan m. m. näin: „Jonkun elinkeinon edistäminen tullisuojalla vähentää muiden elinkeinojen kilpailukykyä", ja edelleen tässä sanotaan: „Se pyrkimys, että maa voittaa jotakin tekemällä kaikki itse, on vanhentunut." Siis tuollainen käsitys, että kaiken pitää kannattaa maassa, ei tämän mukaan ole oikea. Edelleen hän sanoo: „Suojellaan tullien avulla määrättyjä elinkeinoja ja uskotaan sillä tavoin lisättävän maan hyvinvointia, suojellaan maanviljelystä, teollisuutta j. n. e. Ja jos voitaisiin suojella myöskin vientielinkeinoa, niin kaikki olisi hyvä. Mutta yhtä vähän voivat kaikki einkeinohaarat maksaa toistensa suojelua, kuin parooni Münchausen voi nostaa omasta tukastaan itseään suosta ylös. Jonkun täytyy maksaa tuo suoja, se ei voi tulla tyhjästä. Jos viljalle asetetaan tulli, nousee viljanhinta, jos vaatteille ja kankaille pannaan tulli, kohoaa myös näiden tavarain hinnat. Mutta jos elinkustannukset nousevat, lisääntyvät myöskin työväestön palkkavaatimukset, ja lopputuloksena täytyy olla palkkojen koroittaminen, ja, mikä on kaikkein pahinta, vientiteollisuudet siitä kärsivät, sillä vientiteollisuus ei tässä tapauksessa saa niin hyvää voittoa tuotteistaan, kuin se saisi, jos ei olisi noita tuontitulleja. Se, että eri maat pannaan kantamaan toistensa verotaakkoja, ei merkitse tosiasiallisesti helpotusta kenellekään. Mitä tullisuoja antaa eräille elinkeinoille, sen se ottaa muilta. Tuonnin estäminen on viennin estämistä, eristäytyminen ulkomaista on eristäytymistä niistä eduista, mitkä kansainvälinen työnjako tuo mukanansa. Täydellinen vapaakauppa on välikappale maan tuotantovälineiden parhaimpaan mahdolliseen käyttämiseen."

Olisi mielenkiintoista nyt lukea tätä maalaisliiton lehdissä suositeltua kirjaa enemmänkin, mutta tämäkin jo osoittaa, kuka tässä asiassa on ratsastanut Helppo-Heikin väitteillä ja kuka koettaa pohjata väitteensä tosiasioihin.

Yhteiskunta vaatii jäseniltänsä oikeamielisyyttä; se vaatii, ettemme saa tehdä toisillemme vääryyttä. Yleinen mielipide paheksuu sitä, että vahvempi sortaa heikompaa. Senvuoksi ei yhteiskunnan sovi olla heikomman sortajana eikä vääryydentekijänä. Sitäkin vähemmin se sopii silloin kun on yhteinen hätä, jolloinka, jos minä oikein olen lukenut tohtori Päivänsalon monia saarnoja, erityisesti tulisi oikeamielisyyttä ja hurskautta osoittaa.

Ed. von Frenckell: Herr talman! Jag kan väl förstå den kritik som statsutskottets herr ordförande här framförde, en kritik till regeringen att nu i elfte stunden komma med en fullständigt ny tullproposition. Herr statsministern har ju för resten medgivit, att statsutskottets ordförande hade principiellt rätt. Men jag förstår icke, att denna kritik riktades mot varje ny förändring av ett tullmoment, till och med om de yttre omständigheterna nödvändiggjort en förändring av särskilda tullpositioner. Jag tror, att regeringen har gjort lantbruket en björntjänst då den upptagit så många nya positioner på sitt program, ty situationen har sedan höstens början icke förändrats ifråga om äggmarknaden eller fläskmarknaden eller de levande svinen. Jag kan ej heller förstå, att faran för import av dyra automobiler under de sista månaderna skulle hava stegrats så, att det skulle hava berättigat regeringen att föreslå en progressiv tull för dyra biler. Jag vill visserligen icke uttala mig om dessa tullar överhuvudtaget, men anser att tiden var synnerligen olämpligt vald för upptagande av så många positioner, och jag tror att regeringen vid genomförandet av förhöjda tullar på spannmål och textiler skall få stora svårigheter på

grund av de många blindskären, som regeringen själv anordnat.

Om jag således icke kan anse att tidpunkten för samtliga förslag, som nu gjorts, varit lycklig, så ber jag att få uttala min anslutning till tanken på en förhöjning av textiltullarna och spannmålstullarna. Då rdm. Schauman här sade, att han efterlyser orsaken, närmast den politiska orsaken, till att dessa tullförhöjningar nu föreslagits, så synes det mig vittna om ett stort bristande intresse för ekonomiska saker och ting, ty det borde ändå icke vara rdm. Schauman obekant, att vi för tillfället hålla på att gå in i en ekonomisk kris, d. v. s. den finansiella krisen från detta år håller på att utveckla sig till en ekonomisk sådan, och om icke i tid motåtgärder vidtagas, så kan det hända, att vi få en lång och elakartad ekonomisk kris med stor arbetslöshet.

Likaså borde det hava varit rdm. Schauman bekant, att särskilt Tyskland den sista tiden gjort stora ansträngningar för att förbättra sitt eget lands handelsbalans och att i Tyskland bl. a. en exportpremie på spannmål införts som uppgår till 57 penni per kilogram råg. Då vi uppgjorde förslag till rågtull, gjordes detta utan tanke på att en exportpremie i utlandet skulle betalas på utländsk råg. Nu hava vi emellertid försatts i den situationen, att icke enbart hela vår höga tullmur på 50 penni helt har brutits ned av tyskarna, utan vi hava dessutom ett tullmanko på 7 penni. Skulle det vara fråga om att höja tullen från 50 penni till 1 mark 7 penni, så skulle ju status quo ante bliva återställt, men här är det ju endast fråga om att åstadkomma ett motgrepp mot det angrepp, märk väl det angrepp, som har riktats emot oss.

För egen del anser jag att i vårt lilla tullkrig som håller på att utbryta ifråga om spannmålen, motåtgärderna att höja tullarna med 25 penni måste betraktas såsom en skärmystling av rätt så ringa natur.

Det är ju förresten icke sagt, att tyskarna komma att nöjas med den nuvarande premieringen på 57 penni. Jag har mig bekant att, om förhållandet mellan Tyskland och Sverige på det handelspolitiska området komme att tillspetsas, det icke är otänkbart, att denna tyska premiering ytterligare komme att höjas. Stå vi då fullkomligt oförberedda, så kommer det eventuella svensk-tyska handelskriget till stor del att utspelas med Finland såsom krigsskådeplats.

Ett enahanda förhållande är rådande inom textilbranschen. Jag vet att särskilt England är ytterst angeläget om att minska arbetslösheten och att det gör vad det kan för att få större avsättning på sina textilprodukter. Nu hava vi ju kommit så långt, att en stor del av vår textilindustri varit tvungen att inskränka sin arbetsverksamhet från 6 till 4 dagar, och det är icke otänkbart, att vi i den närmaste framtiden t. o. m. få se temporära ytterligare inskränkningar.

Man frågar sig då, när riksdagen med rätt så rundlig hand voterar arbetslöshetsanslag, huru samma runda hand kan begå så, att arbetslösheten ökas genom det att arbetsorderna i textilfabrikerna minskas. Jag tror icke att textilmännen vore så okloka, att de, om en tullförhöjning skulle komma till stånd, omedelbart skulle förhöja priset på varan med ett belopp motsvarande tullen, men det är högst sannolikt, att de skulle kunna stabilisera sina pris och framför allt skulle de kunna öka sin försäljning. Det vore oerhört viktigt att textilfabrikanterna kunde få sin vara ut i marknaden just nu. Men för att de skola få sin vara ut i marknaden, fordras att lantbefolkningen har tillgång till kontanta pengar. I detta nu kan en stor del, ja, man kan säga, största delen av lantbefolkningen, som lever av sin skörd, icke försälja sin råg. Priset på råg är fritt oförtullat i Helsingfors hamn ungefär fmk 1:30 à 1:35. Härtill kommer 50 penni i tull, alltså fmk 1:85 fritt förtullat järnvägsvagn i Helsingfors. Redan under tidigare perioder har genom fullt tillförlitliga utredningar framgått, att självkostnadspriset på råg i Finland kan anses utgöra 2 fmk. Icke nog med således att lantbrukaren teoretiskt tvingas att till 15 pennis underpris försälja sin råg; för honom är det i detta nu nästan omöjligt att överhuvudtaget få sin råg såld. Och tanken på en rågvalorisering leker säkert i hågen hos mången, som icke vet huru han skall komma åt kontanter på annat sätt. Jag tror visserligen icke, att vi skulle gå i land med en rågvalorisering, men

denna fråga är så pass allvarlig, att våra kreditinstitut, särskilt de som stå lantbruket nära, måste tänka på åtgärder för att kunna bevilja förskottslån på årets skörd. Om å andra sidan lantbefolkningen bleve i tillfälle att erhålla kontanter, så ökas ju därmed köpkraften inom landet, och ökas köpkraften, så kan också textilindustrin få avsättning inom landet. Därmed ökas alltså velociteten på sedlarna, d. v. s. sedlarna bliva icke i onödan liggande i statsbanken.

Vi se huru statsbanken utan att försöka bedriva en medveten deflation, vecka efter vecka ökar sin kreditreserv och samlar mera sedlar från marknaden.

Rdm. Schauman och andra, som tänka liksom han, tro måhända att det är någon sorts sugpump som i Finlands Bank användes för att draga in sedlarna; nej de komma automatiskt, emedan man icke har användning för sedlarna då man icke har råd att köpa någonting. Därigenom åstadkommes de facto en deflation som i ekonomiska kristider kännes dubbelt tung. En enkel lektion i nationalekonomi och penningväsende vore säkert icke alldeles ohälsosam för mången riksdagsman.

Jag förstår visserligen att rdm. Schauman, som är frihandlare och under hela sin verksamhet har arbetat för att nedriva tullskrankorna, känner sig oangenämt berörd, då yttre omständigheter tvingar riksdagen att temporärt höja tullen. Rdm. Schauman har för övrigt alldeles rätt, när han säger, att Finland måhända är det land, som oftast byter tullsatser, men jag skulle vilja fråga rdm. Schauman, om han tror att det vore klokt och lyckligt för landet, om vi nu definitivt skulle fastslå våra tullar. Sannolikt skulle ett dylikt fastslående av tullarna komma att ske med 97 röster emot 95. Det skulle kort sagt bli ett oerhört minoritetsförtryck, och minoriteten skulle icke hava anledning att hoppas på ett skottår, då vi finge anledning se förhållandena i en ljusare dager. Så länge de politiska förhållandena inom riksdagen äro så pass flytande, anser jag att vi måste nöja oss med tullprovisorier, så oangenämt det än är. Vi få erkänna, att vi äro en ung stat, där förhållandena icke ännu stabiliserats. Det vore säkert lyckligare, om riksdagen nu ville omfatta regeringens proposition för så vitt det angår textil- och spannmålstullarna. Utan att direkt motsätta mig alla övriga, ställer jag mig dock skeptisk till vissa och anser andra nu vara alldeles onödiga.

Jag vill även något beröra potatistullen. Potatistullens plötsliga införande är icke alldeles så enkel som man måhända tänkt sig. Esterna hava sedan gammalt ett privilegium, d. v. s. en rätt att sälja potatis „från mast". D. v. s. de hava rätt att komma in i våra hamnbassänger och, utan större kontroll, sälja sina varor direkte från sitt fartygsdäck. Skulle nu en tullmur resas mellan jalan och kajen, skulle detta åstadkomma mycket stora komplikationer särskilt i Helsingfors hamn, som är så pass vidsträckt. Förargelsen vore måhända större än vinsten.

Däremot kan jag väl förstå, om man ville införa en rätt så dryg tull för nypotatis och utestänga de estländska jalorna under augusti månad. Anser man att nypotatis är en lyxvara, som kan beskattas, så bör man införa denna höga tull, i annat fall borde potatistullen för denna gång förfalla.

Ed. Schauman: Det är icke min avsikt att polemisera med lantbruksministern. Jag har därtill så mycket mindre skäl som jag icke var i tillfälle att höra den förra delen av hans anförande.

Jag har bett om ordet för att upprepa en fråga, som jag ställde närmast till herr finansministern. Det gäller rågtullen. Regeringen har icke, såsom den föregående ärade talaren trodde, föreslagit en förhöjning av rågtullen med 25 penni för kg. Regeringen har föreslagit, att rågtullen skall bli en stjärntull och att regeringen således skall ha rätt att höja den med ända till fyra gånger den normala tullsatsen. Men regeringen har i motiven till sin proposition framhållit, att den har för avsikt att begagna sig av denna fullmakt att höja rågtullen så, att tullen bleve höjd med 25 penni. Nu frågade jag, då jag första gången hade ordet — och jag upprepar nu denna fråga: avser regeringen med denna 25 pennis förhöjning en förhöjning av tullsatsen för omalen råg eller för rågmjöl? Det är nämligen en viss skillnad mellan dessa två tullsatser. Ur tullteknisk synpunkt är det naturligt att, om t. ex. tullen på omalad råg höjes med 25 penni, tullen på rågmjöl då höjes med låt oss säga 30 eller 35

penni. Jag ville därför få klart besked beträffande regeringens avsikter. Det kan ju icke vara regeringens mening att leka kurragömma med riksdagen eller att låta en så pass viktig punkt som denna bli svävande, osäker. Jag hoppas, att hr finansministern skall giva mig eller närmast riksdagen besked i denna sak.

Och så ytterligare en fråga. Under de senaste dagarna ha cirkulerat uppgifter därom, att regeringen icke har för avsikt att inskränka sig beträffande spannmålsodlingens skyddande till förhöjning av rågtullen, utan därjämte har för avsikt att införa ett premieringssystem. Jag för min enskilda del har icke hört vare sig det ena eller andra, utan har endast genom tidningspressen fått veta, att regeringen skulle hava dylika avsikter. Om så är fallet, vore det naturligtvis av vikt för riksdagen och särskilt för statsutskottet, som närmast har att granska regeringens förslag, att i tid och icke för sent få veta, vilka regeringens avsikter äro. Jag hoppas alltså att också i denna punkt få ett svar.

Vad hr von Frenckells yttrande beträffar, så kan jag lämna det obemött efter det som jag redan har yttrat. Hr von Frenckell måtte hava förväxlat mitt och en annan talares anförande. Han yttrade, att jag hade efterlyst de politiska orsakerna till att regeringen nu framställt förslag om spannmålstullens och textiltullarnas förhöjning. Detta har jag emellertid icke gjort, men en av mina gruppkamrater säger sig hava hört en talare från socialdemokratiska partiet efterlysa detta sammanhang. Här är således någon förväxling från hr von Frenckell sida. Så mycket kan jag ännu beakta hr von Frenckells anförande, att jag kan säga, att jag lika väl som han förstår, att vi stå inför eller redan befinna oss uti en ekonomisk kris, och icke endast vi utan överhuvudtaget hela Europa, och att särskilt det europeiska lantbruket befinner sig i ett kristillstånd. Jag är också den första att medgiva, att någonting borde göras för att upphjälpa lantbruket. Jag är visserligen frihandlare och är fiende till spannmålstullar, men då vi nu en gång ha dem, synes det mig, att det minst motbjudande av de förslag, som framställts för att upphjälpa den inhemska spannmålsodlingen, är att höja den fasta tullen på spannmål. Ett premieringssystem lider av det felet, att man icke riktigt kan överblicka, vartill det för och vilka som slutligen komma att hava fördel därav. Det kan hända att det icke blir jordbrukarna så mycket som mellanhänderna. Men i fråga om de fasta tullsatserna vet man klart, huru de verka. Att däremot giva regeringen fullmakt att ända till fyra gånger höja tullen, det är ett system, som jag icke kan vara med om och som riksdagen icke heller borde för sin del gå in på. För att bispringa lantbruket kan det för övrigt vidtagas också andra åtgärder, och särskilt hos oss vore det väl det naturligaste att upphjälpa lantbrukskrediten. Det är här som det kanske mest brister hos oss. Att också vår textilindustri har råkat i ett svårt läge, det har jag redan medgivit i mitt första anförande. Jag förstår också, att textilindustrin icke lyckas uttänka något annat botemedel, då den icke finner avsättning för sina varor, än förhöjda tullar, det är ju ett invant tänkesätt. Jag tror icke att det är det rätta och i detta fall kommer att hjälpa. Slutligen kommer allt att bero på om folket har tillräcklig köpförmåga eller icke. Hr von Frenckell tyckes mena, att bara man höjer på spannmålstullarna, kommer denna köpförmåga att finnas, men han förbiså, att det icke endast är de jordbrukare, vilka ha spannmål till avsalu, som äro konsumenter av textilindustrivaror, utan det är många, många andra därtill, ett mycket större antal än de jordbrukare som kunna sälja sin spannmål, och deras köpförmåga ökas icke genom att man höjer på spannmålstullen, tvärtom.

Valtiovarainministeri Reinikka: Ed. Schaumanin puheenvuoron johdosta tahdon huomauttaa, että sehän on pääasia, että jauhamattoman rukiin ja ruisjauhon välinen tullin ero on niin suuri, että myllymme voivat toimia, joten ruista ei tarvitse jauhona tuoda maahan, vaan tuodaan niinkuin nykyäänkin jyvinä. Ja nykyään tämä tullin ero on 15 penniä ja pääasia on, että painoyksikköön nähden tämä eroitus 15 penniä säilyy. Senvuoksi jos rukiin tullia koroitetaan 50 pennistä 75 penniin, niin tarvitsee jauhojen hintaa koroittaa yhtä paljon, jotta nykyinen tullinero säilyy. Minä olen ottanut viimeksi tänään selvää eräältä Suomen suurimmista ensiluokkaisista myl-

lyistä, mitenkä asianlaita on, ja saanut tietää, että pääasia on juuri se, että painoyksikköön nähden tämä tulliero säilyy. Tietysti myllyt näkisivät mieluummin, että tuo marginaali, silloin kun tavaran hinta kohoaa, suurenisi, sillä myllyn kannattavaisuuden kannalta se on parempi, mutta se ei muuta suhteita myllyteollisuuden nykyiseen kannattavaisuuteen nähden, siis tulliteknilliset seikat eivät tarvitse olla vaikuttamassa siihen, että jos ruisjauhon tullia koroitettaisiin esim. 25 penniä, niin silloin ruisviljan hintaa koroitetaan vain 20 penniä, sillä silloin jauhatusmarginaali suurenisi, se on pääasia, että painoyksikköön nähden tullin ero on muuttumaton.

Mitä sitten tulee tähtisysteemiin, niin minun täytyy sanoa, että ed. Schauman ei ollut kai oikein tarkkaan lukenut 4 §:ää. Eihän se anna missään tapauksessa hallitukselle mahdollisuutta koroittaa ruistullia esim. nelinkertaiseksi. Minä kehoittaisin ed. Schaumania laskemaan, mikä hinta rukiilla kotimaisilla markkinoilla pitäisi olla, jotta tulli voitaisiin korottaa nelinkertaiseksi — nykyään siis 2 markaksi — kilolta. Minä luulen, että siihen ei taitaisi enää paljon jäädä jälelle, ja toiseksihan se on verrattavissa juuri niinkuin sanotaan „kolmen edellisen vuoden vastaavina kuukausina vallinneeseen keskihintaan", joten mitään sellaista pelkoa, että hallitus voisi tämänkään pykälän perusteella koroittaa tähtitullia, siinä määrin kuin tähtitullin maksimioikeus on, ei tällä hetkellä ole, eikä tule olemaan. Mutta hallitus on vielä perusteluissaan ilmoittanut käyttävänsä tätä — se ei tietysti sido, mutta kun — nykyinen hallitus — sanoo sen esityksen perusteluissa, niin ainakaan nykyinen hallitus ei tule toisin tekemään kuin koroittamaan korkeintaan 25 pennillä ruisviljan tullia, joka koroitus koskee sekä ruista että ruisjauhoa.

Mitä sitten tulee siihen ed. Schaumanin kysymykseen, suunnitteleeko hallitus nykyään viljanpalkitsemisjärjestelmää käytäntöönotettavaksi, niin minä pyytäisin viitata täällä äskettäin ed. Sunilan antamaan lausuntoon, jossa palautettiin eduskunnan jäsenten mieliin asian aikaisemmat käsittelyvaiheet täällä eduskunnassa. Viljan palkitsemiseen voi — tai oikeammin sanoen kotimaisen viljan, rukiin, viljelyksen tuotannon turvaamiseen nähden saattaa olla hyvinkin erilaisia menetelmiä, esim viljanpalkitsemissysteemi, tai ehkä valtion viljamonopooli, niinkuin Norjassa, ja myöskin tulli. Mutta kun tässä tahdotaan jotakin nopeata saada aikaan, niin silloin tehokkain on tulli. Sillä viljanpalkitsemisen aikaansaamisesta meillä on jo kokemus. Se on lainsäädäntötoimenpide ja laki voidaan panna lepäämään, niinkuin viime kerralla kävikin, ja sitten hyljätä. Viljan palkitsemisjärjestelmä ei ole ollut hallituksessa yhtään käsittelyn alaisena ja senvuoksi minä en voi mitään hallituksen suunnitelmista tässä suhteessa mainita. Mahdollisesti ja mikäli minä tiedän, niin maatalousministeriössä kyllä tutkitaan niitä eri menettelytapoja, mitä olisi ehkä tulevaisuudessa parasta meidän ruistuotantomme turvaamiseksi ottaa käytäntöön, sillä eihän tämä nykyinen järjestelmä ole ikuinen. Tämähän on vain vuodeksi, sehän palaa uudestaan joko tässä muodossa tai jossakin toisessa muodossa vuoden perästä.

Ed. Virta: Pyysin puheenvuoroa lyhykäisesti osoittaakseni, että se kanta, mitä maatalousministeri täällä esitti, että tämä tullinkoroitusesitys olisi muka hallituksen taholta annettu sellaisessa mielessä, että tällä tarkoitettaisiin kohottaa pienviljelystä ja pienviljelijäin asemaa, on erheellinen. Kyllähän se nyt niin on, että sitä voidaan asian perusteeksi esittää mitä tahansa, mutta eri asia on, pitääkö se paikkansa. Syyt ovat aivan toiset, jonka vuoksi hallitus tähän toimenpiteeseensä on ryhtynyt. Maalaisliittolaisen hallituksen yritys tullimaksujen koroittamisesta minun mielestäni on toimenpide pientalonpojan ja palkkatyöläisen leivän pienentämiseksi ja toimenpide ennestäänkin suuremman veroituksen alaiseksi asettamiseksi. Tätä toimenpidettä, jota pidän ankarasti tuomittavana, yritetään puolustaa vielä, kuten täällä maatalousministeri mainitsi, sillä, että tästä olisi hyötyä pienviljelijöille ja pientalonpojille. Ryhmämme taholta on jo useamman kerran edellisinä vuosina osoitettu ja tullaan nytkin osoittamaan se, että varsinkin viljaa joutuvat pientilalliset ostamaan huomattavan määrän ja vielä erittäinkin sellaisilla seuduilla, kuten Pohjois-Suomessa, joissa halla ja katovuodet melkein jatkuvasti seuraavat ja pieninkin viljan koroitus merkitsee näille vähävaraisille sitä, että he joutuvat ostamastaan viljasta maksamaan aina korkeamman hinnan. Mutta kaiken lisäksi se vaikuttaa vielä

raskaammin laajaan palkkatyöväestön luokkaan ja yleensä köyhälistöön turmiollisesti. Mutta vaikka nyt vielä kaiken tämän maalaisliittolaisen ajatuksenjuoksun jaksaisi käsittääkin, mitä täällä maatalousministeri esitti, niin eivathän hallituksen toimenpiteet vielä rajoitu tähänkään, nimittäin yksinomaan viljan ja viljatullien koroituksiin. Hallitushan esittää, että olisi tullia koroitettava kankaille, vaatteille, vehnäjauhoille, ryyneille j. n. e. Ja näihin tavaroihin täytyy pienviljelijän ja pientalonpojan uhrata huomattava määrä pienistä tuloistaan. Ja varmana seurauksena hallituksen esityksestä on, että näiden tavaroiden hinta tulee nousemaan, puhukoon hallitus ehdoista mitä tahansa. Millä hallitus esimerkiksi voi määrätä ja kontrolloida sen, että jokin kauppias ja tehtailija muuttelee kankaiden laatua, nostaa hintaa ja keinottelee siten tämän tullikoroituksen kautta. Hintojen koroituksen valvonta on aivan mahdottomuus ja tämän ymmärtää jo jokainen, joka vähänkin asiaa vakavammalta kannalta pystyy arvostelemaan. Kun tällaiseen suuntaan hallituksen esitys tullikoroituksesta tähtää, niin eihän se voi olla mikään pienviljelijäin etujen mukainen esitys. Minun mielestäni se on kyllä kapitalistien ja suurmaanomistajien etujen mukainen esitys, ja täällä ministeri Ellilä ja monet muut porvarit yrittävätkin tätä kysymystä taas ajaa juuri näitten suurmaanomistajien ja kapitalistien eduksi kylttinä pitäen tietenkin pienviljelijäin nimeä ja etuja.

Minun mielestäni hallituksen esityksen antamiseen on olemassa aivan toiset syyt. Mehän tiedämme, että tällä kertaa, jos koskaan, valtion tulo- ja menoarviossa on tasapaino saavutettavissa verrattain vaikeasti. Ensimmäisen lukemisen tulos jo valtiovarainvaliokunnassa osoittaa huomattavaa vajausta tulo- ja menoarviossa. Ja kun sen lisäksi hallituksen antamassa tulo- ja menoarvioesityksessä on tullitulot, tulo- ja omaisuusvero ja muutkin, leimaverot ja valmisteverot laskettu aivan samansuuruisina kuin edellisinä, eli sellaisina vuosina, jolloin työkonjunktuurit ovat olleet hyvät, teollisuus hyvässä käynnissä, niin eihän tulevana vuonna voida tuloja saada millään lailla siinä määrin verotuksen kautta nykyisen verotussysteemin ollessa voimassa kuin näinä edellisinä vuosina on saatu. Siis ehdottomasti hallituksen antama tulo- ja menoarvioesitys tuloihin nähden ei pidä kutiaan tulevana vuonna. Ja sen lisäksi maalaisliitto etenkin on pyrkinyt valiokunnassa ajamaan sellaista suuntaa tulo- ja menoarviossa, että sotilasrasituksia eli sotilasmenoja yhä entisestäänkin lisätään ja niitä on hallituksen esityksessä jo huomattavasti lisätty ja maalaisliittolaisten taholta on vielä tehty esityksiä niiden lisäämisestä ja myöskin suojeluskuntamenojen lisäämisestä. Kun tällaisia menoja budjetissa vaaditaan lisättäväksi, vaatii se tietysti hallitukselta vastatoimenpiteitä hankkiakseen tuloja näihin tarkoituksiin, jotka nyt pantaisiin maksamaan tämän maan köyhälistö ja työtätekevä kansa. Mutta sen lisäksi eivät hallituksen ja maalaisliiton pyrkimykset vielä rajoitu tähänkään. Minä äsken jo edellisessä, virkamiesten palkkakysymyksessä osoitin, että maalaisliitto vaatii, että nyt vaikeana taloudellisena kriisiaikana pitäisi vielä 35 milj. markalla kuormittaa valtion tulo- ja menoarviota suurpalkkaisten virkamiesten palkankoroituksiin. Nämäkin menot tarvitaan tietysti jollakin tavalla kerätä valtion kukkaroon takaisin. Tässä ovat ne syyt, jotka tämän esityksen antamiseen ovat johtaneet, eivätkä suinkaan ne, mitä täällä maalaisliiton taholta ja maatalousministerin taholta on pyritty osoittamaan, että tässä nyt muka ajetaan pienviljelijäin etuja. Kyllä minun mielestäni tällainen menettely on suorastaan häikäilemätöntä vähävaraisen kansanosan harhaanjohtamista ja riistämistä. Tästä se on kuin kenkä puristaa tällä kertaa, ja siitä, että tällä kertaa on maan talous vaikeassa tilanteessa. Se tarvitsee, niinkuin kaikki sairaat, tällaisia morfiiniruiskeita, joita nyt maalaisliittolainen hallitus yrittää sille tällä tullinkoroitusesityksellä antaa, jotka ruiskeet eivät kuitenkaan kuolevaa potilasta tule parantamaan.

Ed. Liedes: Edellisen edistysmielisen hallituksen antamassa ensi vuoden tullitariffin evästyskeskustelussa evästin ryhmämme puolesta valtiovarainvaliokuntaa, mitenkä palkkatyöväen kuin myös pienviljelijäväestön kannalta olisi tärkeätä, että erittäin raskasta työtätekevään väestöön kohdistuvaa tulliverotusta huojennetaan, poistamalla kaikki elintarpeisiin kohdistuva verotus epäoikeudenmukaisena. Sillä tämän verotusjärjestelmän mukaan joutuvat pien-

tuloisemmat paljon raskaammin verotetuiksi kuin suurituloiset. Samalla mainitsin viljatulleista, kuinka se on kohtuuton veromuoto, koska sitä täytyy kaikista köyhimmänkin, köyhäinhoitoavustusta saavankin henkilön suorittaa, ja että siitä ei ole hyötyä maataviljelevälle väestöllekään, muille kuin ainoastaan suurviljelijöille, mitkä koko maataviljelevän väestön lukumäärään nähden ovat vähälukuiset, ei 10 % koko maataviljelevän väestön määrästä. Varsinkin Pohjois-Suomen maataviljelevälle väestölle viljatulli on erittäin kohtuuton, koska siellä hallavuodet ovat aivan yleisiä. Esim. viime vuonna menivät hallan takia talonpoikaisväestön vuotuiset työvaivat ja muut uhraukset aivan hukkaan. Siinä tilanteessa olisi ollut oikeudenmukaista saada valtiovallan avustusta, eikä suinkaan lisää veroa, minkä he joutuvat maksamaan viljatullin muodossa, ostaessaan tarvitsemansa viljamäärän hallan viemän tilalle.

Nykyistä hallitusta ei ole tyydyttänyt edellisen hallituksen tullitariffiehdotus, vaan on se katsonut tarpeelliseksi peruuttaa sen ja antaa oman ehdotuksensa. Hallituksen perusteluissa lausutaan: „Kun taloudellinen tila maassa sen jälkeen on yhä kiristynyt, olisi nykyisen hallituksen mielestä ensi vuoden tullitariffiin tehtävä useita asiallisia muutoksia.'' Minusta työtätekevän väestön edustajana hallituksen toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi vilja- y. m. elin- ja kulutustarpeiden tulleja koroittamalla ovat kerrassaan päinvastaisia nykyisen tilanteen vakavuus huomioonottaen. Siitä syystä tahtoisin valtiovarainvaliokuntaa edelleen evästää, että nyt ei tulleja voi korottaa, kun koko maassa vallitsee erittäin ankara työttömyys kaikkialla aiheuttaen nälkää ja kurjuutta kymmenissä tuhansissa työläiskodeissa ympäri maan ja nekin työläiset, jotka ovat töissä, elävät aivan kädestä kärsään, kuten sanotaan, sillä työnantajat ovat ahdasta taloudellista tilaa hyväkseen käyttäen alentaneet työpalkat useimmilla aloilla aivan nälkärajan alapuolelle.

Talonpoikaisväestön asemakin on nykyisin entistään vaikeampi. Esim. pakkohuutokauppojen luku lisääntyy päivä päivältä. Eräässäkin Uuden Suomen numerossa pari viikkoa sitten oli 18 pakkohuutokauppaa. Monin paikoin ja varsinkin Pohjois-Suomessa muodostui viime kesäkin katovuodeksi. Heinästä ei esim. saatu muuta kuin n. $^2/_3$ siitä, mitä edellisenä kesänä. Pitkin kesää halla turmeli perunankin ja siitä syystä monissa kunnissa tuli aivan täydellinen ja useissa osittainen perunankato. Kaurasta myös useilla paikkakunnilla tuli täydellinen kato. Ja missä se ei tullut täydellinen, se tuli osittainen, sillä se jouduttiin leikkaamaan jo vihantana. Ohrasta myös monilla paikoilla saatiin aivan täydellinen kato. Kun tilanne on tällainen, olisi se vaatinut hallituksen puolelta sellaisia toimenpiteitä, että tulliverotusta viljaan ja muihin elin- ja kulutustarpeisiin nähden huojennetaan. Tullien koroitukset päinvastoin lisäävät hätää jo ennestäänkin ahtaissa oloissa olevan väestön keskuudessa.

Mitä tulee hallituksen esityksen siihen kohtaan, missä mainitaan rahtialennuksen myöntämisestä ruisjauhoille, keittosuolalle ja eräille maataloustarvikkeille tullien vastikkeena, huomautamme, että se toimenpide ei koske kuin niin vähäistä osaa, Pohjois-Suomea, eikä estä tullien koroituksen aiheuttamaa hintojen nousua sielläkään puhumattakaan maan muista osista. En tahdo tällä kertaa kajota muihin kohtiin hallituksen esityksessä. Viittaan vain siihen lausuntoon, minkä edellisen hallituksen tullitariffiehdotuksesta evästyksenä valtiovarainvaliokunnalle lausuin.

Ed. Raatikainen: Tämän keskustelun yhteydessä on jo monta kertaa mainittu se erittäin ikävä tilanne, jossa Suomen ulkomaan kauppa on erittäinkin viime vuonna ollut, se että tuonti oli silloin toista miljaardia, eli yli puolentoista miljaardia markkaa suurempi kuin vienti ja että tänäkin vuotena tietää tämä eroitus puolen miljaardia markkaa meidän maamme velkaantumiseksi ulkomaille. Tällainen asiain tilan jatkuminen tietää vakavata häiriötä näin pienen ja köyhän maan taloudessa. Tätä ei voida muulla tavalla järjestää kuin joko tuontia on pienennettävä, tai vientiä suurennettava, taikka sitten saatava velkaa, jotta pysyisimme edes vähänkään rahallisessa suhteessa talouselämän tarvitsemissa mitoissa. Kun ajatellaan sitä, mitenkä maamme nykyistä vientiä suurennettaisiin, niin sanovat asiantuntijat, että esim. niin vaikuttavalla alalla kuin sahateollisuuden viennin alalla, näyttää varmalta, että vienti ensi vuonna tähän vuoteen verraten huomattavasti pienenee. Arvellaan sen pienenevän puolella miljaardilla mar-

kalla. Mutta lienee verrattain vaikeaa keksiä sellaisia vientitavaroita, joiden vientiä suurennettaisiin yhtä suuressa määrin kuin sahateollisuuden tuotteiden vienti pienenee. Näyttää siis siltä, että tuleva vuosi muodostuu vielä epäedullisemmaksi Suomen ulkomaan kaupassa kuin tämä vuosi. Onko sitten paikallaan ja onko toteutettavissa se, että taloudellisen elämän tasapaino rahallisessa suhteessa hankitaan lainoja ottamalla? Tämä vuosi on näyttänyt, että monet pyrkimykset tässä suhteessa, saada maan taloutta kulkemaan lainoja hankkimalla ulkomailta ei ole toteutunut. Monta lainaa, joita on yritetty, ei ole saatu. Onhan silloin kai ainoa tie koettaa supistaa tuontia ja erityisestikin koettaa supistaa tuontia sellaisten tavaroiden suhteen, joita voisimme tuottaa omasta maasta. Minä käsitän asian sillä lailla, että hallituksen pyrkimys tämän lakiesityksen suhteen tarkoittaa turvata ja auttaa tuotantoa. Meidän maammehan on vaarassa muodostua sellaiseksi maaksi, jossa tuottaminen ei kannata. Kuluttaminen vain kannattaa. Mitä maanviljelykseen tulee, on se monessa suhteessa meidän maassamme siinä määrin erikoisasemassa viljavampiin, parempiin maihin nähden, että täällä on tuotanto jonkun verran kalliimpaa. Kun paremmissa olosuhteissa olevat maat maksavat tuottajille vientimaksua enemmän kuin viljatulli tekee, kun saksalainen maanviljelijä saa paremman hinnan Suomessa kulutetusta viljasta kuin suomalainen maanviljelijä, niin minun käsitykseni mukaan on ymmärrettävää, että tahdotaan tällä tavalla edistää oman maan tuotantoa, suojaamalla tullilla tätä tuontimaksua vastaan. Ja tuotantohan kaikilla aloilla on hintakysymys. Ellei jollakulla alalla tuotanto kannata, niin se tuotanto tyrehtyy. Siitä emme voi mihinkään muuhun tulokseen tulla. Täytyy käsitykseni mukaan yleensä tottua siihen, että jos nykyinen aika kestää, on maataloudellista elämää koetettava suojata ulkomaista tuotantoa vastaan ja erityisesti ulkolaista dumpingkilpailua vastaan, sillä jos jonkun suuren tuottajamaan puolesta maksetaan sellaiset vientimaksut erinäisten tuotteiden suhteen, että hinnat niiden maiden tuottajille käyvät meidän maassamme paremmiksi kuin meidän oman maamme tuottajille, niin tämä ei ole parasta, ei ole selvää peliä. Kyllä tässä tarvitaan silloin suojaa, tuotannon suojaa, ja tuskinpa tällä hetkellä, tuskinpa nopeasti tätä muuten on järjestettävissä niinkään hyvin kuin tullien kautta. Täällä pienviljelijäin puolesta on puhuttu hyvin hartaasti näitä tulleja vastaan. Eräskin puhuja, joka moitti esim. perunatullia, sanoi, että eihän Keski-Suomessa kannata perunanviljelys, koska sieltä on rahti kalliimpi Etelä-Suomeen kuin ulkomailta. Aivan niin, eihän se kannata. Mutta kannattaako sille pienviljelijälle paremmin jouten oleminen, silloin kun tukkityöt loppuvat, kun tuotanto sillä alalla tyrehtyy, kun työttömyyttä muodostuu? Onko meidän pikkuviljelyksemme aina tuomittu olemaan siinä asemassa, että se ei kykene tuottamaan ei perunaa, ei lihaa, ei viljaa? Mitä viljelystä se on? Onko se pienviljelystäkään, jos se elää tukkitöiden armoilla? Kylläkai siihen on pyrittävä, että viljelijät koettavat elää viljelyksestään ja koettavat tuottaa siinä niitä viljelystalouden tuotteita, jotka heille parhaiten sopivat. Minun käsitykseni mukaan täytyy meidän pienviljelijäimme tottua viljelemään perunaa tai kasvattamaan kotieläimiä ja saamaan niistä tuotteita kaupaksi. Ei se aina ole mahdollista elää tukkitöitten varassa. Silloin kun tulee huono aika puuteollisuuden alalla, kun tätä supistetaan, niin ei se ole parempi, että yhteiskunta puolestaan rupeaa varaamaan hätäaputöitä pienviljelijöille kuin se, että ne pyrkivät omassa taloudessaan tuottamaan.

Käsitykseni mukaan on sillä tavalla, että niin hyvin suurviljelijälle, kuin pienviljelijälle ja kaikelle taloudelliselle tuotannolle on hinta määräävä. Jos hinnat ovat alle tuotantokustannusten, täytyy tuotannon lakastua. Ja minä käsitän niin, että Suomen oloihin esim. rukiin tuottaminen 1 markkaan 85 penniin kilolta ei ole kannattavaa. Viljelijät pyrkivät jättämään sen tuottamisen, joka tuo suoraa tappiota. Enkä minä tiedä, mitenkä sitten meidän kansamme kykenee elämään, ellei se tuota itse tarvitsemiaan tarvikkeita. Täällä huomautettiin siitä eräässäkin puheenvuorossa, että vapaakauppa on paljon parempi, ettei kaikkia kansakunnan tarvitsemia kansakunnan tarvitse tuottaa, on edullisempaa myydä ja tuottaa sitä, mikä on parhaiten tuotettavissa. Mitä me myymme? Minun mielestäni saisi vasemmisto nyt ilmoittaa sen, mitä me myymme, että saamme kansallisen ulkomaankauppatappion poistetuksi. Silloin, jos meillä olisi todellakin sellaisia taloudellisia aloja, joilla saisimme kan-

nattavaa taloutta, niin että me saisimme viedä toisiin maihin ja saisimme sieltä hyvästi peitettyä ulkomailta tuonnin, niin minä luulen, että on paljon maanviljelijöissä, ei ainoastaan pienviljelijöissä, mutta suurviljelijöissäkin, jotka jaksaisivat hallita halunsa pyrkiä erinomaisen voimakkaasti tuottamaan sen takia, koska se on kannattamatonta.

Minun käsitykseni mukaan on hallitus tässä pyrkinyt turvaamaan ei ainoastaan maataloustuotantoa, mutta teollisuustuotantoa ja yleensä taloudellista elämää, joka on näyttänyt olevan siinä suhteessa, että se ei kykene tyydyttämään oman maan tarvetta. Ja minä käsitän hyvin, että yleensä tämä pohja on terve, sillä meidän on yritettävä, ellemme voi kehittää sitä taloudellista elämää, joka tarkoittaa tuotteiden vientiä ulos, niin kyllä meidän on koetettava kehittää oman maan kansalaisten tuotantoa kansan tarpeita tyydyttäväksi. Emme me voi ajanpitkään kestää tällaista olotilaa kuin tällä kertaa on jo muodostunut, ennenkaikkea viimevuotisen suuren ylituonnin seurauksena. Jos tätä jatkuu nykyiselläänkin, niin tuotanto sammuu entisestään. Jo pääomain käyttämisen niukkuus on tällä kertaa sellainen, että se suorastaan tekee esteitä tuotannon entiselläänkin pitämiseksi. Jos jatketaan samassa suhteessa ulkolaisen kaupan ylituontia, niin seuraus käy vuosi vuodelta yhä ahdistavammaksi taloudelle. (Ed. Rosenberg: Viedään enemmän ulos!) Mitenkä vielä enemmän? Neuvokaa, herra Rosenberg, miten on viennillä saatava korvatuksi tuonti. Sitä ette haluakaan. Mutta tämmöinen ajanpitkään käy tuhoavaksi koko kansan taloudelle. Ja siitä, ettei työnteko kannata, ettei tuotanto kannata, mutta kulutus vain kannattaa, siitä tulee kosto niin hyvin työväelle kuin kapitalistille. Kyllä me kaikki saamme siitä osamme. Te puhutte niistä vankiloistanne ja huonosta komennosta siellä. Minä puhun tässä yleisen kansan, vapaana olevan kansan taloudellisesta elämästä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

10) Ehdotuksen väliaikaisesta tullauskiellosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 63 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Schauman: Enligt förevarande proposition kommer, allt sedan riksdagen har beslutat om någon tullsats, höjande ända tills lagen därom har trätt i kraft, det att vara omöjligt för en importör att förtulla varor, som han infört från utlandet, enligt de för året gällande tullsatserna. Importören kan visserligen lägga de importerade varorna på tullagret och därifrån få ut dem efterhand som han behöver dem, men detta kan ske endast mot att han ställer fullgod säkerhet för att följande års tullsatser av honom komma att erläggas i sinom tid. Om nu redan systemet med de årligen fastställda tulltarifferna framkallar ett osäkerhetstillstånd icke blott för importörer, utan överhuvudtaget för hela näringslivet, så är detta förslag i ännu högre grad egnat att så göra. Det innebär ju faktiskt att tullsatserna ändras redan innan året gått till ända, och importören kan icke med någon som helst säkerhet kalkylera sina pris. Ett lagförslag sådant som detta skulle jag beteckna som rent vexatoriskt. Det finnes icke heller enligt mitt förmenande något verkligt skäl för närvarande för en sådan kraftåtgärd som den, som inneligger i propositionen. Det är ju icke tänkbart att spekulationen skulle kunna stimuleras av sådana tullförhöjningar som här ha föreslagits uti regeringens nyss remitterade proposition, t. ex. på vete, 20—25 penni. Icke heller kunna spekulanterna för närvarande erhålla kredit. Helt annat var förhållandet år 1925, till vilket regeringen i sin proposition hänvisar. För att taga ett exempel, skillnaden mellan 1925 och 1926 års sockertullsatser var 40 %, d. v. s. 1926 års tull var 40 % högre än 1925 års, så att här verkligen förelåg en stor marginal för spekulationen, och kredit kunde spekulanterna utan någon svårighet få ifrån bankerna. Alltnog, situationen är nu en helt annan än den var då, och det synes mig icke för närvarande föreligga något som helst behov av en sådan lagstiftning som den föreslagna.

Jag hoppas att statsutskottet skall vid granskningen av propositionen komma till

samma resultat och således föreslå, att propositionen avböjes.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Esitys lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi kansanopistojen valtioavusta

sisältävä hallituksen esitys n:o 64 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

12) Ulkomaisten välitystuomioitten täytäntöönpanoa koskevan, Genèvessä 26 päivänä syyskuuta 1927 tehdyn yleissopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 65 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

13) Ehdotukset laiksi sotatilasta, laiksi sanotun lain säännösten soveltamisesta sotavoiman liikekannallepanon sattuessa sekä laiksi sen korvauksen perusteista, mikä sotatilaa koskevan lain mukaan on eräissä tapauksissa valtion varoista suoritettava,

sisältävä hallituksen esitys n:o 66 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

14) Valtion vientiluoton jatkuvasta järjestämisestä annetun lain muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 67 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

15) Ehdotuksen laiksi tuulaakimaksun laskemisen perusteesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 68 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

16) Ehdotuksen laiksi ruisjauhojen, keittosuolan ja väkilannoitteiden rahtiavustuksesta eräissä Pohjois-Suomen kunnissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 69 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

17) Ehdotuksen laiksi varapoliisien asettamisesta maalaiskuntiin ja kauppaloihin

sisältävä hallituksen esitys n:o 70 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

18) Ehdotuksen laiksi huvitilaisuuksien järjestysmiehistä

sisältävä hallituksen esitys n:o 71 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

19) Ehdotus määrärahan myöntämisestä maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen.

Hallituksen esityksen n:o 51 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Riihimäki: Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen minä ehdotan, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon otettaisiin lisäyksenä 45 milj. markkaa maan lunastukseen ja asutustoiminnan rahoittamiseen. Valtiovarainvaliokunnan enemmistö ehdottaa tarkoitukseen 35 milj. markkaa. Asutustoi-

mintaa on pitemmän aikaa rahoitettu velkapääomalla eikä tehokkaan asutustoiminnan kannalta ole se eduksi asutustoiminnalle. Ehdotettu summa mielestäni ei ole riittävä, joten 10 milj. markan lisäystä siihen pidän perin kohtuullisena. Jos määrän suhteen ollaan pidättyväisiä, ettei ehdoteta tarkoitukseen riittävästi varoja, kuten edelliset hallitukset ovat menetelleet, johtaa se edelleen siihen, että kuntien asutuslautakuntien lainavarojen puutteessa on evättävä sellaisia laina-anomuksia, joita asutuskassojen johtosäännön mukaisesti olisivat oikeutetut saamaan. Asiaan olisi kiinnitettävä vakavaa huomiota, ettei asutustoiminta määrärahojen puutteessa jäisi kärsimään.

Ed. Welling: Kun kuluvan vuoden budjettia käsiteltiin viime syksynä valtiovarainvaliokunnassa sekä myöskin eduskunnassa, silloin meidän sosialidemokraattien taholta osoitettiin, että asutustoiminnan rahoittamiseen ei ollut hallitus varannut rahoja riittävästi. Me silloin osoitimme, että välttämättä tarvittaisiin 60 milj. markkaa enemmän varoja ja meidän väitteemme ovatkin täydellisesti pitäneet paikkansa. Sillä hallitus on ollut pakotettu kuluvan vuoden aikana lainaamaan 50 milj. markkaa tähän tarkoitukseen ja nyt pyytää erityisesti 35 milj. markkaa asutustoiminnan rahoittamiseen kuluvana vuonna. Sitten lisämenoarviossa pyytää hallitus vielä toisella kohdalla 12 milj. markkaa käytettäväksi kuluvana vuonna asutustoiminnan rahoittamiseen. Siis yhteensä on ollut vaillinkia tämän asian kohdalla lähes 80 milj. markkaa tulo- ja menoarviossa. Tämä täydellisesti jo viime syksynä osoitettiin hallitukselle, että se määräraha, minkä se oli varannut, ei tule riittämään, mutta silloinen valtionvarainministeri Niukkanen koetti puolustella esitystään, että riittävästi on varoja eri kuntien asutuskassoissa, että mitään pulaa ei tulisi olemaan. Nyt voidaan todeta, että me olimme silloin aivan oikeassa väittäessämme, että rahat eivät tule riittämään. Ja minä haluaisin mainita ed. Sunilalle, että tämä on yksi niitä suuria asioita, joissa me emme halua näperrellä. Me olemme valmiit myöntämään riittävästi rahoja, kun sillä edistetään Suomen maanviljelystä ja erittäinkin vähävaraisia maanviljelijöitä, hankitaan maannälkäisille maata. Siis riittävästi on myönnettävä varoja eikä koetettava tinkiä asiassa, jossa ei olisi mitään tinkimisen varaa. Muuten ehdotan hyväksyttäväksi hallituksen esityksen tällä kertaa.

Ed. Kyhälä: Minä yhdyn kannattamaan ed. Riihimäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Riihimäki ed. Kyhälän kannattamana ehdottanut, että valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa tehty ehdotus hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Riihimäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Riihimäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

20) Ehdotus valtion varoilla tapahtuvan asutustoiminnan rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Ed. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 50 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Maatalousvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 23,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

29. Perjantaina 15 p. marraskuuta 1929

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta 721
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 19 a ja 19; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 21.

2) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta 725
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 15 a ja 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 4.

3) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta 726
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 19.

4) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 28.

Toinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

Siv.

6) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä 726
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 18.

7) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä 732
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 55.

8) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, ja laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta 733
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3.

9) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin 738
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31.

Siv.

10) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi 751
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23.

11) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4.

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoidosta ..... „

13) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1928 koskevan tarkastuksen johdosta ..... „

14) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 lisämaan antamista ilman lunastushintaa Sodankylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille koskevan toivomusaloitteen johdosta 752

15) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 tutkimuksen toimittamista maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä, maaseudun asuntooloista ja maalaisväestön elinkeinoista ynnä muista näiden asioiden yhteydessä olevista seikoista koskevan toivomusaloitteen johdosta ..... „

16) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta ..... „

Siv.

17) Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta 752

18) Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat v. Frenckell, Halonen, Huttunen, Keto, Kirra, Kulmala, K. Myllymäki, L. Myllymäki, Pohjaranta, Puittinen, Sahlstein, Salo, Talvio, Tanner, Turja, Urpilainen ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta sairauden takia edustajat Salo, Pohjaranta ja Kirra, sekä yksityisten asiain takia edustajat Huttunen, Tanner, Kulmala ja L. Myllymäki, perjantaiksi ja lauantaiksi virka-asiain takia ed. Sahlstein, ensi maanantaista torstaihin ulkomaamatkan takia ed. von Frenckell sekä 15 ja 16 p:ksi kunnallisten toimien takia ed. Halonen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Ed. E. Pekkalan y. m. välikysymys, joka koskee valtiollisten vankien kohtelua Tammisaaren pakkotyölaitoksessa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydällepantuun ed. E.

Pekkalan y. m. välikysymykseen on sen allekirjoittajien lisäksi kirjallisesti ilmoittanut yhtyvänsä ed. Perälä. Kun välikysymykseen näin ollen on yhtynyt 23 edustajaa, tulen antamaan sen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset metsäkiinnityslaiksi ja laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 21, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 19 ja 19 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen tehdään päätös ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos tämä lakiehdotus hylätään, raukeaa jälkimmäinen lakiehdotus, mutta jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, päätetään jälkimmäisen lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan kumpaan tahansa lakiehdotukseen nähden tehdä.

Menettelytapa hyväkytään.

Keskustelu:

Ed. Riihimäki: Tämän esillä olevan lakiesityksen perusteluissa pannaan suurin merkitys sille seikalle, että nykyjään ei luoton antajalla ole riittävää suojaa sellaista velallista vastaan, joka on ottanut omistamaansa kiinteistöä vastaan lainan, mutta joka metsänhakkauksella tai myynnillä hävittää panttina olevan kiinteimistön arvoa. Kyseessä on siis ensi kädessä luotonantajien edut. Finanssikapitalismia tälläkin lailla pyritään turvaamaan niiltä mahdollisilta tappioilta, joita pientalonpoikain velkaantuminen saattaa luotonantajille aiheuttaa. Tämä se on ollut lähtökohtana lakiesityksen puolustajilla edellisissä vaiheissa. Tältä pohjalta ed. M. Pekkalakin lähti ensi käsittelyssä puolustamaan tätä esitystä.

Sitä tosiasiaa, että rahavallan etujen ajaminen on kyseessä, sitä eivät metsäkiinnityslain puolustajat suinkaan tahdo tunnustaa lakiesityksen pääperusteeksi. Joko tietoisesti tai tietämättään uskottelevat lakiesityksen puolustajat ajavansa pienviljelijäin etuja. Ja kun ed. M. Pekkala on yksi niistä, joka pienviljelijäin edun nimessä on lähtenyt tätä lakiesitystä puolustamaan, niin tarkastellaanpa tätä hieman pienviljelijäin näkökannalta.

Minä viittaan aluksi ed. M. Pekkalan y. m. lakialoitteeseen n:o 31, jonka perusteluissa määritellään itsenäistyneiden torppareiden keskimääräinen metsäpinta-ala noin 10 hehtaariksi. Kun näitä pienmetsäisiä on valtavin enemmistö, haluaisin minä ed. M. Pekkalalta selvitystä, miten edulliseksi metsäluotto tulisi tuollaisille metsänomistajille. Minä edellytän edelleen huomioonotettavaksi, että nyt jo pientalonpojat ovat velkaantuneet noin kuvaannollisesti sanoen savupiippuja myöten. Nyt tietysti voitanee uudistaa se väite, jonka ed. M. Pekkala ensi käsittelyssä teki, että „käyttämällä metsää luoton vakuutena ja hankkimalla sen nojalla pitkäaikaisia ja huokeakorkoisia kuoletuslainoja, voi metsänomistaja vapautua kalliskorkoisesta tilapäisluotosta ja saada taloutensa vakiintuneemmalle kannalle". Mutta eihän tässä lakiesityksessä sanallakaan mainita, miten halpakorkoista tuo luotto tulisi olemaan. Minun käsittääkseni metsäkiinnitysluotosta tultaisi kantamaan tavallista, kunakin aikana käytännössä olevaa antolainauskorkoa. Kyseessä ei voi siis olla halpakorkoinen luotto, jota voisi pientalonpojille luotto-olojen helpoittajana suositella. On edelleen otettava huomioon, että ennen kuin tuota ylistettyä erinomaista luottoa saa, on siinä sellaisia esivalmisteluja suoritettavana, ettei tavallinen talonpoikainen kansanmies tiedä, mistä päästä alkaisi. Lakiesityksen 1 §:n mukaan on laadittava noudatettavaksi metsätaloussuunnitelma. Sen voi tietysti tehdä vain ammattimies, joten se maksaa niin paljon, ettei pienmetsänomistajan kannata eikä rahapulassa ollen voi sitä kustantaa. Ed. M. Pekkala tosin lausunnossaan huomauttaa, että tuollaisen suunnitelman tuoma hyöty kustannuksiin verrattuna on paljon suurempi ja että lukuisat metsänomistajat pelkästään suunnitelman itsensä takia ovat sellaisen

metsälleen laadituttaneet. Se tietysti on ollut ja edelleen on mahdollista suurempien metsänomistajien kannalta katsottuna. Mutta missä ja miten suuressa määrin tuo väite pitää paikkansa pienmetsäisiin, se ilman tarkempaa selvitystä jää kyseenalaiseksi.

Minusta tuntuu siltä, että tällä lailla on tarkoitus pakoittaa vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat pienmetsänomistajatkin käyttämään metsänhoitoammattimiehiä metsänhoidollisissa tehtävissä. Itsensä metsänhoidon kannalta ei tietysti siinä voi olla mitään pahaa eikä muistutettavaa, mutta, kuten minä jo olen huomauttanut, pienien ja hävitettyjen metsien omistajien talous ei siedä niitä kustannuksia, mitä tuo kiinnitys kaikkine eri kuluineen tulee aiheuttamaan.

Minä tahdon lisäksi viitata esilläolevaan toiseen lakiesitykseen, nim. rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesitykseen, että sen nojalla, ellei täytä lainanantajan ehtoja, voidaan rangaista vankeudella aina 1 vuoteen asti. Talonpoikaisto on käytännössä tullut tuntemaan n. s. hypoteekkilainat tavattoman rasittaviksi, mutta kyllä minun käsittääkseni metsäkiinnityslainoista tulee kaikkein raskain lisäke talonpoikaston velkataakkaan, ja heidän orjuuttamistaan täten tehostetaan. Jos on metsäkiinnitys, ei edes kotitarvemetsän käyttöä voi velallinen itse määritellä. Jos tarjoutuu metsälle tilapäisesti vaikka kuinka edullinen myyntimahdollisuus, ei sitä voi päättää ilman kiinnityksen haltijan suostumusta, joka saattaa sitten olla jo myöhäistä, kun myyntiin on suostumus saatu. Siis sellainen epämääräisyys, johon ed. M. Pekkala väitteensä rakentaa, että esim. joskus 10 vuoden perästä se parhain myyntitilaisuus metsäkiinnityksen turvissa olisi, on niin häilyvä, että joka vähänkin tuntee kauppamaailman lakeja ja konjunktuureja, ei voi tuollaisen olettamuksen varaan metsäänsä kiinnittää.

Tämäntapaisia kielteisiä seikkoja tätä lakia vastaan minä voisin esittää enemmänkin. Mutta minä luulen riittävän selvästi osoittaneeni sen, ettei pienmetsäisten luotto-oloja tällä lailla voida helpottaa, joten pienviljelijäin kannalta luulisin tämän riittävän täydennykseksi meidän vastalauseeseemme. Me olemme tähän esilläolevaan kysymykseenkin suhtautuneet siinä mielessä, että me vaadimme tehoisampia keinoja pientalonpoikain luotto-olojen helpottamiseksi. Siksi me emme voi olla mukana hyväksymässä sellaista lakia, joka loppujen lopuksi tulee olemaan pienviljelijöille turmioksi. Tässä siis syy siihen ed. M. Pekkalan ihmettelyyn, että me olemme tähänkin esitykseen liittäneet vastalauseemme. Me emme rehellisinä työväenluokan etujen ajajina voi niinkään menetellä kuten sosialidemokraatit (Ed. Hakkila: Jätetään se „rehellinen" pois!) etteivät edes omia aloitteitaan vastalauseella puolusta. Tästä olisi esimerkkejä, mutta jääköön ne tämän asian yhteydessä mainitsematta.

Lakiesityksen puolustajien taholta on huomautettu, että jos ei tästä voisikaan olla etua pientalonpoikain luotto-olojen helpottajana, ei siitä ole vahinkoakaan. Edellä lausumaani viitaten minä väitän, että lakiesitys voimaan tultuaan tuo vahinkoa pientalonpojille ennen kaikkea siinä suhteessa, että he aivan kuin hukkuva oljenkortta etsien vaikeassa rahapulassaan tarttuvat ansaan, jolloin metsänhoitoammattimiehet ja kaikenkarvaiset kiinnitysasianajajat kynivät ensinnä ja lopun talonpojan omaisuudesta saattaa viedä saatavistaan kapitalistinen luotonantaja. Tämä laki voimaantultuaan tekee siis mielestäni entistä enemmän epävarmaksi pientalonpojan tulevaisuuden. Ryhmämme ei voi sitä vastaansanomatta sallia. Talonpoikaiston auttamiseksi on tehoisampia keinoja kuin tämä kyseessäoleva toimenpide. Nyt on jo monia eri rahastoja johtosääntöineen. Osoitettakoon niihin riittävästi lainausvaroja, niin silläkin luotto-oloja paremmin helpotetaan. Ellei täten voida kaikkien työtä tekevien talonpoikain vaikeata taloudellista asemaa helpottaa, muutettakoon näiden lukuisien rahastojen johtosäännöt sellaisiksi, että kaikkein vaikeimmassa taloudellisessa asemassa oleville annetaan suoranaista avustustakin ja sellaisille halpakorkoista lainaa, joita sillä toimenpiteellä vielä voidaan auttaa. Tämäntapaisia toimenpiteitä siis vaatii nykyinen vaikea maatalouspula, jos todenteolla aijotaan työtä tekevän talonpoikaisväestön taloudellista asemaa helpottaa ja pelastaa perikadosta.

Näihin esittämiini seikkoihin viitaten minä ehdotan, että esilläoleva lakiesitys hyljättäisiin.

Ed. M. Pekkala: Keskustelun kuluessa on täällä sekä aikaisemmin että nyt annetuissa lausunnoissa kommunistien taholta koetettu todistella, että kyseessäoleva laki olisi ainoastaan metsätalouden kannalta edullinen. Minua ei ihmetytä niin paljon se, että tällaisia lausuntoja on kohdistettu allekirjoittanutta vastaan kuin se, että metsätalous kommunistien mielestä sellaisessa metsärikkaassa maassa kuin Suomi, voidaan jättää kokonaan kaikkea huomiota vaille. Niin, tämä laki on kieltämättä metsätaloudellisesti suureksi hyödyksi ja se ei suinkaan ole vähäinen asia tällaisessa maassa kuin meidän, missä metsätalouden kansantaloudellinen merkitys on suorastaan ratkaiseva. Mutta laista on lisäksi hyötyä lukuisille metsänomistajille tässä maassa niin suuremmille kuin pienemmillekin, eikä millekään yhteiskuntaluokalle vahinkoa. Kuinka näin ollen voidaan tällaista lakia, joka sitä paitsi ei aseta kellekään mitään pakkoa, ellei vapaaehtoisesti tahdo sen etuja hyväkseen käyttää, vastustaa. Täällä on tosin koetettu selittää muka lain turmiollista vaikutusta etenkin pienviljelijöihin, viimeksi ed. Riihimäki täällä, mutta eivät nämä selitykset suinkaan ole olleet luontevia. Eräässä aikaisemmassa lausunnossani osoitin lain merkityksen yleishyötyä silmälläpitäen sekä sen edullisuuden kullekin metsänomistajalle erikseen. Näin ollen en enää tähän asianpuoleen puutu. Sitä vastoin lienee syytä jonkun verran oikoa eräitä kommunistien väitteitä.

Kun asian aikaisemmassa käsittelyssä esitin esimerkin siitä, kuinka suureksi hyödyksi kyseessäoleva laki saattaa eräissä tapauksissa olla pienille metsänomistajille, huomautti ed. Tabell, että metsän hinta saattaa esim. 10 vuoden kuluessa laskea, joten ottamani esimerkki ei muka ollut oikea. Ed. Tabellilta en tosin voi odottaakaan asiantuntevaa esiintymistä näissä asioissa, mutta toivon, että hän tarkkaan kuuntelee, kuinka asia on. Minä puhuin nuoresta 10 vuoden päästä paperipuuksi varttuvasta metsästä, jonka hinta saattaa sanotussa ajassa tulla 2—3-kertaiseksi. Näin on asianlaita. Tällaisen metsän arvonlisäys ei riipu ainoastaan siitä, että puutavaran hinta säännöllisissä oloissa, kuten tunnettua, jatkuvasti nousee, vaan myöskin siitä, että sen kuutiokasvu silloin on nopeimmillaan ja että sen arvonlisäys halkopuun muuttuessa paperipuuksi on suurimmillaan. Vaikka puutavaran hinta pysyisi paikallaankin — sellaiseen olettamukseen ei muuten ole mitään oikeutettua aihetta — niin joka tapauksessa lisääntyy mainitunlaisen metsikön arvo sanotulla määrällä 10 vuoden kuluessa ja kun näin tapahtuu, on kuin onkin metsänkiinnityslaista pientilallisillekin hyötyä.

Täällä on koetettu edelleen todistella, etteivät pientilallisten luotonsaantimahdollisuudet tämän lain kautta vähimmässäkään määrässä parane, vaan päinvastoin merkitsee se muka heille suurta vaaraa. Kyllä se on nyt niin, ettei tällaista väitettä voi, vaikka kuinka koettaisi, oikeaksi osoittaa. Sillä selvähän on, että mitä suuremman kiinnitysvakuuden asianomainen tilallinen voi tarjota, sitä enemmän voi hän saada pitkäaikaista ja huokeakorkoista luottoa ja välttyä kalliista ja vaarallisesta tilapäisluotosta (Ed. Hakkila: Oikein!). Se seikka, että metsälle on laadittava taloussuunnitelma, joka on kiinnitettävä, ei suinkaan aiheuta sellaisia kustannuksia, kuin on tahdottu väittää. Ensinnäkin on huomattava, ettei tässä ole kysymys metsätaloussuunnitelmasta sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan yksinkertaisesta hakkauslaskelmasta ja hakkausohjeista, joiden laatiminen varsinkin pienistä metsistä puheenollen on mitä yksinkertaisin asia ja laatimiskustannukset perin alhaiset. Toiseksi on kiinnittäminen lakiehdotuksen mukaan koetettu tehdä niin mutkattomaksi ja halvaksi kuin mahdollista ja kolmanneksi on metsätaloussuunnitelmasta jo sellaisenaan suurta ja monenlaista hyötyä. Ne kustannukset, jotka aiheutuvat edellämainituista toimenpiteistä, ovat siis niin vähäiset, etteivät ne lainanotossa sanottavia merkitse.

Katselipa siis asiaa miltä puolelta tahansa, niin tulee siihen lopputulokseen, että kyseenä olevasta laista on niin hyvin kansan- kuin yksityistalouttakin silmälläpitäen hyötyä ja myöskin pienemmille metsänomistajille. Ylivelkautumisen vaara, josta täällä on puhuttu, on tietysti aina olemassa, mutta vaara ei ole suurempi metsäkiinnityslain voimaantultua kuin nyt, pikemminkin päinvastoin. Vaikka tällä lailla ei olekaan pientilallisille suurempaa merkitystä, niin, kun siitä ei ole heille missään

tapauksessa mitään vahinkoa, en näe mitään syytä, jolla voisi lakiehdotuksen hyväksymistä vastustaa. (Ed. Hakkila: Järkevää syytä!)

Ed. Sirola: Sen jälestä kuin ed. Pekkala täällä perusteellisesti selitti tämän lain tarpeellisuutta, ei minulla ole paljon sanottavaa, mutta kuitenkin tahtoisin lausua muutaman sanan tämän lain tarpeellisuudesta.

Esillä oleva metsänkiinnityslaki on tarpeen vaatima laki, joka myöntää oikeuden metsänomistajalle ottamaan lainan sitä vastaan tai olemaan ilman. Tietäähän jokainen, joka omistaa metsää, miten tärkeää on nykyaikana metsänhoidollinen hakkaus ja on monella vähävaraisella metsänomistajalla pakko rahatarpeittensa tyydyttämiseksi hävittää keskenkasvuinen metsä juuri silloin kun kaikkein parhaiten saa aurinkovoimaa itselleen, joka tulee ilmaiseksi metsänomistajalle, ja kun vertaa siten hoidetun metsän lisäkasvua siihen rahakorkoon, on se isompi kuin mitä korko on siltä ajalta, jos metsää on hoidettu. Ja sen lisäksi kiinnityksen ohella tulee vielä velvollisuus metsänomistajalle hakata sitä järkiperäisellä tavalla ja sellainen onkin monella tilalla hyvin tarpeen vaatima. Suurilla tiloilla on nykyjään metsänhoitajia, jotka leimaavat puut mitä sieltä otetaan kotitarpeiksi ja myytäväksi, mutta juuri pienillä tiloilla on kaikkein huonoin metsänhoito. Sieltä myydään metsänostajille parhaat puut leimaamatta ja usein käy niin, että ne myydään lohkokaupalla edes metsänomistajan itsensä tietämättä metsän todellista arvoa. Jälkeenpäin kun metsä on hakattu, huomaakin, että on metsänsä myynyt ala-arvoisesti. Kun metsää vastaan otetaan kiinnelaina, tulee siinä jo metsänarvo esille ja metsänomistaja tietää kuinka paljon edestä hänellä on sitä ja kun sitä vastaan saa lainan, ettei ole pakotettu keskenkasvuisena sitä myymään, hän voittaa siitä moninkertaisesti.

Mutta täällä onkin lähdetty muista syistä. Minä ihmettelen juuri pienviljelijäin ryhmän edustajia, kuinka he näkevät suuren paheen tässä metsäkiinnityslaissa. Mutta minä käsitän heidän kantansa ja he ovat aivan oikeassa, kun katselee siltä kannalta, että joku pieni metsänomistaja, joka ei saa keskenkasvuista metsäänsä myydyksi, eikä saa sitä vastaan lainaa, joutuu pian pakkohuutokaupalla myymään tilan, koska rahantarpeita ei voi tyydyttää. Ja juuri näistä tulee maailmanvallankumouksen hyvin ankaroita rivimiehiä. Mutta jos tällaiset pienetkin avut voidaan saada aikanaan, estää ja vaikuttaa se taloudellisesti hyvinkin voimakkaasti. Ja se puoli vielä: Ennen vaalia kommunistien puolesta lausuttiin, että pientilalliselle on annettava maata ilmaiseksi, rakennukset ja vielä rahaa. Ja kun saa maan, rakennukset ja rahaa, mitäpä silloin tarvitsee mitään kiinnityslainaa. Toiselta puolen kilpailevat maalaisliittolaiset kommunistien kanssa. Tänä päivänä on juuri eräs lakiesitys listalla, jossa tarjottiin Sodankylässä ilman lunastushintaa maata. Kommunistien puolelta ei ole tehty vielä lakiesitystä, mutta maalaisliittolaisten puolelta se on jo tehty. Kun tällaisia näkökohtia pitää silmällä, millä tavalla maita on saatava, ei todellakaan silloin tarvitse mitään metsäkiinnityslakia. Mutta minä puolestani kannatan lämpimästi esilläolevan lain hyväksymistä ja näen, että pientilallisillekin tästä on hyötyä, sellaisille, jotka tahtovat metsäänsä hoitaa järkiperäisesti, hakata ja ottaa auringonvoimaa itselleen halvalla hinnalla ja voittaa metsästään sillä tavalla, kun metsäänsä myyvät, voi kiinnityksen suorittaa pois. Se hyödyttää jokaista metsänomistajaa, eikä vahingoita ketään.

Ed. Turunen: Niillä perusteilla, jotka ed. Riihimäki esitti, kannatan hänen tekemäänsä ehdotusta.

Ed. Riihimäki: Ed. M. Pekkala ja ed. Sirola eivät vähimmässäkään määrässä kyenneet tekemään uskottavaksi sitä, että metsäkiinnityslaista olisi pienmetsänomistajille jotakin etua luotto-olojen helpottamiseksi (Vasemmalta: Todistakaa vääräksi!). Jo se seikka, että sosialidemokraattien taholta ilmaistaan toisistaan eriäviä käsityksiä, toteaa sen, ettei silläkään taholla tosissaan uskota, mitä väitetään. Ensi käsittelyssä samoinkuin nytkin ed. M. Pekkala kuvaili kaikkea sitä hyvyyttä, mitä metsäkiinnityslaki tuo muka tullessaan. Ed. Jokinen sitävastoin lausui epäilyksensä, ettei siitä ole pienviljelijöille mitään etua, mutta ettei siitä ole vahinkoakaan. Kumpaa tässä nyt on uskottava, piirisihteeriä, vaiko

metsäneuvosta? Kyllä minä olen edelleen sitä mieltä, että pientalonpoikain luottoolot vaativat toisenlaisia toimenpiteitä. Ei myöskään metsänhoidon kannalta tätä esitystä voida pitää tarpeenvaatimana. Onhan meillä voimassa yksityismetsälaki ja monia muita metsänparannusta tarkoittavia lakeja ja asetuksia (Eduskunnasta: Ei luonnollinen ihminen niitä ymmärrä!). Niitä on niin paljon, ettei oikeastaan tavallinen maallikko tiedä niiden lukumäärästäkään. Täytyy olla vähintään korkeasti oppinut metsäherra, ennenkuin tietää niiden sisällöstä mitään (Eduskunnasta: Täytyy olla viisas mies!). Minä siis ihmettelen, miksi sosialidemokraatit vaativat ja puolustavat, että lakeja pitää laatia aivan tukkukaupalla ja vielä sellaisia, joista ei ole todellakaan pienviljelijöille mitään etua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Riihimäki ed. Turusen kannattamana ehdottanut, että esilläoleva lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ehdotuksen metsäkiinnityslaiksi sellaisena kuin se toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on sanottu lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy myös ehdotuksen laiksi rikoslain 38 luvun 5 §:n muuttamisesta.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset säätiölaiksi ja laiksi asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 4, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 sekä suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 15 ja 15 a, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee kysymykseen jälkimmäisen lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä n:o 15 esitetty sitä koskeva ehdotus. Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sitten tehdään päätös ensimmäisestä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Jos ensimmäinen lakiehdotus hylätään, on jälkimmäinen lakiehdotus katsottava rauenneeksi, mutta päinvastaisessa tapauksessa tehdään päätökset jälkimmäisestä lakiehdotuksesta, noudattaen mitä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä on säädetty, seuraavassa järjestyksessä: Ensin päätetään sanotun lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Siinä tapauksessa, että suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväksytään, tehdään päätös mainitun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin tai sen hylkäämisestä. Keskustelussa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua asiasta ei synny.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, hyväksyttäneen ensimmäinen lakiehdotus, ehdotus säätiölaiksi.

Ehdotus säätiölaiksi hyväksytään.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, hyväksyttäneen suuren valiokunnan ehdotus jälkimmäisen lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi yksimielisesti.

Ehdotus jälkimmäisen lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, hyväksyttäneen jälkimmäinen lakiehdotus yksimielisesti.

Jälkimmäinen lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset työturvallisuuslaiksi ja laiksi ammattientarkastuslain 5 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 19, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 24, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sitten tehdään päätös erikseen kummastakin lakiehdotuksesta. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, mitkä halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Ensimmäinen lakiehdotus, ehdotus työturvallisuuslaiksi, hyväksytään.

Jälkimmäiseen lakiehdotukseen nähden eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään hylkäävässä päätöksessä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely on päättynyt.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi kovennetusta vankeusrangaistuksesta.

Hallituksen esitys n:o 28, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 25, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Eduskunta pysyy asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, jonka jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

1—22 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Sen jäl-

keen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

1 §.

Keskustelu:

Ed. Oksanen: Herra puhemies! Kun suuressa valiokunnassa jouduin omakohtaisesti perehtymään tähän lakiehdotukseen, huomasin, että siinä rajoitetaan kansalaisten työvapautta siinä määrin, etten voinut siihen ilman muuta yhtyä. Tämän lakiesityksen ensimmäinen pykälä on mielestäni liian laajalle ulottuva. Lisäksi on pykälä kirjoitettu sellaiseen muotoon, että siitä aiheutuu tulkintavaikeuksia sekä mielivaltaista soveltamista. Epäilemättä on eräissä satamissa olemassa sellaisia epäkohtia, joista hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan, mutta on myöskin toisia satamia, ulkomaan liikesatamiakin, esimerkiksi Reposaari, joissa vallitsee hyvä järjestys ja joissa paikkakuntalaiset, nuoret naisetkin vaaratta voivat työskennellä. Tällaisissa satamissa on tämä suunniteltu työn kielto mielestäni aivan tarpeeton, ja, jos satama on eristetyssä seudussa, kuten esim. Reposaaressa niin on työn kielto suorastaan vahingollista, sillä paikkakunnalla ei ole saatavissa muuta sopivaa työtä, vaan jäisivät paikkakunnalla asuvat nuoret naiset työttömiksi aina 21 ikävuoteen asti. Ja mitä siitä seuraa, on helppo kuvitella. Muille paikkakunnille työnhakuun lähtemisestä tuskin on kysymys muuta kuin teoriassa. Näin ollen pidän tarpeettomana ja kohtuuttomana, että laki sulkisi nuorten suojeluiän sivuuttaneet naiset pois kaikesta ulkomaiseen laivaliikenteeseen kuuluvasta, keveästäkin lastaustyöstä, kuten tämän lakiehdotuksen 1 §:n alkuosassa ehdotetaan.

Myöskin 1 §:n 1 momentin loppuosa, jonka nojalla tämä kielto voidaan ulottaa kaikkiin sisämaan pikkusatamiinkin, on mielestäni tarpeettoman väljä, jos on puhe 18—21 ikävuoden välillä olevista naisista.

Näistä tekemistäni huomautuksista jo ilmenee, että minä voisin hyväksyä lakiehdotuksen, jos ikäraja olisi jonkun verran alempi, esim. 18 v. Tätä mielipidettäni tukevat lisäksi kaikki ne asianomaisten ja asiantuntijain lausunnot, mitkä olen saanut käsiini. Minulla on pari kirjettä Reposaaresta sekä työnantajain että työntekijäin taholta. Lisäksi ne satamatyöläiset, jotka ovat vastanneet Tilastollisen Päätoimiston kyselyyn, ehdottavat itse 18 ikävuotta. Saman ikärajan mainitsee merimieshuoltokomitea mietinnössään viime maaliskuun 13 päivältä. Ruotsissakin, jossa tähän asti on lailla kielletty 21 v. nuorempia naisia olemasta lastaus- ja purkaustyössä suurissa katetuissa aluksissa, pyritään, ja on huomattava, juuri vapaamielisten taholta, alentamaan tämä ikäraja 18 vuoteen. Kun vielä ottaa huomioon, että suojelulait eivät meillä yleensä ulotu muuta kuin 18 ikävuoteen ja että merimieslain muutoksessa viime vuonna eduskunta hyväksyi 20 vuoden ikärajan merimiesammatissa, niin on mielestäni tarpeetonta, että tässä laissa otetaan vielä kolmas suojeluikäraja. Johan näissä laeissa sekoavat sekä työntekijät että työnantajat ja ammattientarkastajat. Sitäpaitsi ei kukaan halunne väittää, että nuoret naiset olisivat satamatöissä suuremmille vaaroille alttiina kuin rahtialuksissa palvelevat naiset. Miksi siis tässä laissa on yhtä vuotta korkeampi ikäraja!

Vielä haluan mainita, että rouva Hedvig Gebhard, jonka suureen asiantuntemukseen suojelulainsäädännön alalla olen tottunut luottamaan, lausui viime maanantain Iltalehdessä seuraavasti: „Olen yhä vielä jyrkästi tällaisia naisten työkieltolakeja vastaan, paitsi mikäli ne koskevat synnyttäjiä, lapsia ja nuoria. Kysymyksessä oleva laki on näitä poikkeuksia tarkoittava, mutta siinä mainittu ikäraja 21 v. on aivan mielivaltaisesti valittu. Valveutuneet naiset puoltavat sen alentamista 18 v:een, sen vähäpätöisestä käytännöllisestä merkityksestä huolimatta."

Samassa lehdessä vaatii maisteri Kallioniemi, että lakiehdotus kokonaan hylättäisiin. Sama ehdotus tehtiin myöskin suuressa valiokunnassa ja luultavasti aikanaan myös täällä eduskunnassa.

Minä olen kuitenkin omalta kohdaltani tullut siihen tulokseen, että lakiehdotus voitaisiin hyväksyä, jos siihen saataisiin

sellainen muutos, että ikäraja alennettaisiin 18 vuoteen. Ehdotankin, että 1 §:n alussa oleva sana „kahtakymmentäyhtä" muutetaan sanaksi „kahdeksaatoista".

Edellisen puheenvuoron aikana ryhtyi ensimmäinen varapuhemies Hakkila johtamaan puhetta.

Ed. Päivänsalo: Tämän lakiehdotuksen tarkoitus on epäilemättä hyvä, mutta minä pelkään, että tämä toteutettuna tuottaisi enemmän vahinkoa kuin hyötyä, sillä suojeltu työtön nainen on suuremmassa vaarassa kuin suojelematon työssä oleva nainen. Nainen, jolla ei ole työtä eikä siis mitään ansiota, on paljon enemmän siveellisille vaaroille alttiina, kuin lastaustyössä oleva nainen. Sillä kulkiessaan joutilaana hän on kiusauksessa ryhtyä elatuskeinoihin, jotka ovat hyvin vaarallisia ja kokonaan tuomittavia.

Tämä lakiehdotus kieltäisi ottamasta työhön 21 vuotta nuorempia naisia satamissa, joissa laivayhteyttä on ulkomaiden kanssa. Tänä aamuna viimeksi soitin Kotkaan, jossa on yksi meidän suurimpia satamiamme, ja kysyin, mihin kokemuksiin siellä on tultu tässä suhteessa, onko siinä ollut siveellisiä vaaroja näille naisille. Jos niin olisi, olisin ehdottomasti tämän lain puolella, sillä minusta tuntuu, että on suojeltava, mikäli voidaan suojella. Mutta sieltä vastattiin minulle — minä soitin seurakunnan kirkkoherralle, joka joutuu paljon tekemisiin seurakuntalaistensa kanssa, ja hän sanoi, että jos tämä laki hyväksyttäisiin, niin hänen mielestään olot Kotkassa tulisivat paljon vaikeammiksi, sillä nykyjäänkin käyvät usein äidit kyynelin pyytämässä toimittamaan työtä lapsillensa. Kun nuoret ovat koulunkäyntinsä päättäneet, niin heillä monessa tapauksessa ei ole mitään työtä ja me emme vain paljailla kielloilla voi kasvattaa, meillä täytyisi olla jotakin panna tilalle, jotain positiivista. Sillä jos vain kieltää ihmistä, mutta ei anna tilaisuutta hyödylliseen toimintaan, niin viimeinen villitys tulee vielä pahemmaksi kuin ensimmäinen. Sentähden minusta olisi vaikeaa estää 18—21 vuotisia naisia pääsemästä tähän työhön kun nyt kerran Kotkassa ja Reposaaressa ja muualla on suuri joukko naisia, jotka eivät voi saada muuta työtä kuin tätä lastaustyötä ja joissa niiden selvitysten mukaan, joita on voitu saada, naiset eivät ole joutuneet erityisesti siveellisten vaarojen alaiseksi. — Ainakin ne naiset, jotka ovat ilmaisseet ajatuksensa, ja joidenka mielipiteiden ilmauksista olen saanut selvää, ovat todistaneet, ettei heillä mainitussa työssä ole ollut suurempia kiusauksia kuin muuallakaan. Ja on muistettava, että naiset saavat olla mukana suojelematta kaikenlaisissa huvitilaisuuksissa, varieteissa, cabareteissa ja kaikenlaisissa vahingollisissa ja tuomittavissa tilaisuuksissa, mistä todellakin olisi syytä suojella naisia niinkuin miehiäkin. Mutta siinä ei ole meillä mitään suojaa; korkeintaan otetaan veroa, mutta ihmiset saavat mennä piloille. Vaan tässä on kysymys työstä raittiissa ulkoilmassa ja siis kontrollinalaisena, sillä tässähän ei ole kysymystä toimesta edes laivan sisällä, vaan satamissa; sentähden minusta siinä ei ole vaara niin suuri kuin monessa muussa paikassa. Kahviloissa ja ravintoloissa sekä, niinkuin mainitsin jo, varieteessa ja kabaretissa ja kaikenlaisissa muissa tilaisuuksissa ovat naiset paljon suuremmassa vaarassa, mutta tässä ei ole kysymys muusta kuin työstä.

Kannatan siis ed. Oksasen tekemää ehdotusta, että ainakin alennetaan ikäraja 18 vuoteen. Kyseenalaista on, olisiko tämä pykälä kokonaan parempi poistaa, mutta voin yhtyä siihen, että ikäraja alennetaan 18 vuoteen, silloin ainakaan emme ole riistäneet sitä työtilaisuutta mikä on olemassa, ja lisänneet entistä enemmän työttömyyttä. Minusta työttömyys on äärettömän ikävä. On ikävimpiä tilanteita, mihin ihminen voi joutua, kun hän ei pyydä muuta kuin työtä ja sitä ei voi saada. Senvuoksi minusta pitäisi kaikkia niitä tilaisuuksia suojella, missä ei ole pahasta kysymys.

Kannatan siis ed. Oksasen ehdotusta.

Ed. Luostarinen: Periaatteessa en voi hyväksyä tällaista negatiivista lakia, jossa työkykyiseltä ihmiseltä kielletään työntekovapaus, varsinkin missä heidän kotoiset olonsa sen sallivat, jopa vaativatkin. Vanhain oppi, joka melkein poikkeuksetta pitää paikkansa, sanoo: „laiskuus on paheiden äiti". Tämän lakiesityksen perusteluissa väitetään toisin. Tulee mieleeni suuren ajattelijan Hall Cainen sanat: „Työ on rukousta, työ on kiitosta, työ on lähim-

mäisen rakkauden ja Jumalan kunnioituksen suurin verraton symbooli." Ihmisluonnossa asuu voimakas halu työhön ja toimintaan. Jo varhaisesta lapsuudesta alkaen on kasvattajan vaikeimpia, mutta samalla mielenkiintoisin ja tärkein tehtävä osata kasvatilleen järjestää sopivaa toimintaa, ettei koko kasvatusjärjestelmä muodostuisi kielteiseksi, pelkiksi kieltosanoiksi: „älä nyt" „ei sinun pidä" j. n. e. jolla menetelmällä turrutetaan nuorten ihmisten pyrkimys työhön siten lamauttaen sielun ja ruumiin kehityskyvyn. Ihailen maanviljelijän ammattia, jos muutenkin, erikoisesti siksi, että se monipuolisine työmuotoineen oikein järjestettynä voi tarjota terveellistä toimintaa ihmisille kaikkina vuoden aikoina ja kaikille ihmisille, aina varhaislapsuudesta hamaan vanhuuteen saakka. Jos lainsäätäjän kielteispolitiikka ryhtyy täällä, niinkuin eräät merkit jo osoittavat, turmelemaan oloja, niin uskon, ettei maahamme vankiloita, mielisairaaloita y. m. sentapaisia rakennuksia jakseta riittävästi pystyttää. En siis usko, että nuorten ja lasten voimien mukaisesti järjestetty työ turmelisi harjoittajaansa. Mutta jos näillä lakiesityksessä mainituilla työmailla todellakin vallitsee sellainen laittomuus ja kurittomuus, niinkuin perusteluissa ja siinä tilastollisessa tutkimuksessa, johon tämä laki perustuu, mainitaan, niin ei asia kumminkaan sillä korjaannu, eikä pahuus täältä poistu sillä, että muutamia kymmeniä nuoria naisia poistetaan heille välttämättömästä ansiotyöstä. Paremmin olot satamatöissä korjaantuisivat siten, että vaadittaisiin työnantajilta hyvää järjestystä ja kurinpitoa työmaillaan (Ed. Paasivuori: Kuka vaatii?). Pois sieltä pirtutrokarit y. m. laittomuuden harjoittajat. Ellei olevien lakien pohjalla tällaisen korjauksen aikaansaaminen ole mahdollista, niin tehtäköön niistä uusi lakiesitys. Se olisi mielestäni positiivista toimintaa tällä alalla ja sitä mielelläni kannattaisin.

Muutamalla sanalla olen lausunut mielipiteeni lain periaatteellisesta puolesta. Nyt vähän sisällöstä yksityiskohtaisesti.

Tässä laissa kielletään 21 vuotta nuoremmat naiset lastaus- ja purkaustöistä ulkomailla kulkeviin aluksiin nähden. Verrattain vaatimaton lisäys voimassaolevaan lakiin ja totuttuun tapaan, sillä meillähän on vielä voimassa esitys elokuun 18 päivältä 1917, jonka 5 §:n perusteella on kielletty maan kaikissa satamissa jo kaikenlainen lastaus- ja purkaustyö 15 vuotta nuoremmilta pojilta ja 18 vuotta nuoremmilta tytöiltä. Ja huomioonottaen tällä alalla työskentelevien työn raskauden on nuorison suojelun kannalta tämä voimassaoleva kielto tarpeellinen. Mutta koska ensi vuoden alussa tulee uusi laki voimaan, joka kumoaa vuoden 1917 määräykset näissä kohdissa, niin pidän tarpeellisena, että lakiesitys hyväksytään siinä muodossa, kuin ed. Oksanen ehdotti, joka ehdotus siis vastaa tähän asti voimassa ollutta lakia ja jo totuttua tapaa.

Ed. Pärssinen: Koska tässä on kysymys n. s. naisten erikoisesta työkiellosta niin lienee paikallaan, että lyhyesti selostan asiassa sosialistista kantaa.

Sosialidemokraatit toteavat sen, että naisten ansiotyö johtuu siitä, että kapitalistinen järjestelmä etsii halpaa työvoimaa. Mutta samalla pyrkivät he järjestämään sen ristiriidan, mikä syntyy naisen ansiotyön ja hänen äitiysasemansa välillä, yleensä sen ristiriidan, joka syntyy siitä, että nainen ruumiinrakenteeltaan on toisenlainen kuin mies. Jos siis me lähdemme suojelemaan naisia lastaus- ja purkaustöiltäkin, on meidän otettava lukuun nimenomaan heidän heikompi ruumiinrakenteensa ja tällä perusteella voin minäkin kannattaa sitä, että hyväksytään hallituksen esitys. Mutta minun mielestäni siinä on eräs epäselvyys. Lastaus- ja purkaustöihin luetaan myös ne työt, joita naiset suorittavat niin sanottuina „ylösottajina". He ovat satamissa ja merkitsevät kirjoihin tuotujen tavaroiden määrän, laskevat lautojen lukumäärän, tekevät siitä muistiinpanomerkintöjä. Ei kai voi kukaan sanoa, että tämä henkinen työ, tämä helppo työ, jota naiset suorittavat kirjaanmerkitsijöinä, millään tavalla on heidän ruumiinelimistölleen turmiollista. Eivät he siinä tule yhteyteen sellaisten työsuoritusten kanssa, jotka surkastuttaisivat naisten ruumiinkehitystä aikana, jolloin he eivät ole vielä saavuttaneet täysikasvuisuuden ikää. Minä siis suosittelisin, että 1 momentin loppuun tulisi seuraava ponsilisäys: „Edelläoleva kielto ei kuitenkaan koske kirjoihin merkitsijöitä." Voitanee sanoa, että itsestäänkin on selvää, että tuo työn laatu ei

kuulu lastaus- ja purkaustöihin, mutta aivan varmaan, kun lakia tullaan käytäntöön soveltamaan, saattaa syntyä epäselvyyttä. Joku sanoo, että naiset on ehdottomasti poistettava täältä työmailta ja silloin saattavat eräät työnantajat olla epäselvillä siitä, mitenkä lakia on tulkittava, koska nimittäin kirjaan merkitseminen on yksi osa jatkuvasta lastaus- ja purkaustyön suorittamisesta.

Minä siis ehdotan tällaisen lisäyksen ja toivon, että se otetaan lakiin.

Ed. Haverinen: Olen kuullut, että tämä laki tulisi koskemaan vain hyvin harvoja nuoria naisia tällä kertaa, siis että tämä olisi oikeastaan sellainen vähemmän tarpeellinen laki, mutta tietääkseni on jo joka kesä ainakin Uuraan satamassa työssä alaikäisiä naisia tällä alalla enemmän kuin ne 25, joita täällä on joskus mainittu tämän lain tarkoittavan. Olen muuten joutunut tekemisiin Uuraan satamatyttöjen kanssa, olen myöskin joutunut tekemisiin Viipurin ja Kotkankin nuorten satamatyttöjen kanssa ja minun täytyy sanoa, että kyllä tämä laki on tarpeellinen. Muunkinlaista työtä voi löytää ja on löydettävä nuorille naisille. Ei ole pitkä aika, kun Uuraan satamasta tuli nuori tyttö etsimään palvelus-paikkaa. Hänen oma veljensä lähetti hänet satamasta pois vain sen vuoksi, että syyt olivat juuri sellaiset, mitä tämän lakiesityksen perusteluissa ja niissä tilastoissa, joita täällä on aikanaan esitetty, on mainittu. Kyllä halpa työvoima työnantajille on mieluista ja nuoret työläisnaiset ovat ennenkaikkea juuri sellaista halpaa työvoimaa, mutta ei yhteiskunta saa sallia yksilöiden hyötyä ihmissieluista ja nyt on siitä kysymys. Työläisäidit kyllä tietäisivät juuri tässä asiassa kertoa lastensa puolesta paljonkin. — Minä muuten toivoisin, että tämä laki tulisi mahdollisimman hyvä ja senvuoksi mielelläni ottaisin huomioon myöskin ne seikat, jotka ed. Pärssinen on täällä esittänyt. Luulisin siis, että niillä selvennyksillä, jotka hän ehdotti, tämä laki tulisi paremmaksi, joten kannatan ed. Pärssisen tekemää ehdotusta. Muuten hyväksyn lain.

Ed. Palmgren: Såsom socialutskottets betänkande giver vid handen hava utskottets samtliga ledamöter, huru vitt skilda meningar de än annars företräda, dock enhälligt förordat godkännande av propositionen. För mitt vidkommande har detta dock icke skett utan allvarliga betänkligheter. Jag har aldrig varit vän av dessa förbud för en del personer att utföra sådant arbete, som bereder dem tillfälle till hederlig utkomst. Det är, såsom rdm. Päivänsalo just framhöll, fara för att de till följd av sådant förbud bleve tvungna att skaffa sig inkomst på vägar, som kunna vara vida betänkligare. Jag skulle emellertid icke heller nu självmant hava gjort några påminnelser, men då folkrepresentanten Oksanen på mycket goda grunder framlagt ett förslag, som åtminstone i någon mån vore egnat att förringa olägenheterna av detta lagförslag om det blir stadfäst, så kommer också jag att rösta för folkrepresentanten Oksanens förslag.

Ed. Paasivuori: Olen pitänyt tätä lakiehdotusta siksi pienenä ja vähäpätöisenä juttuna, etten aikonut ollenkaan puhua tästä asiasta. Tämä on yksi niitä lakiehdotuksia, jotka työväenasiainvaliokunnassa on yksimielisesti hyväksytty ilman vastalausetta. Se on kyllä häpeäpilkku, että niin on tapahtunut, että yksimielisesti sieltä joku asia lähtee, mutta siitäpä johtuukin, että täällä sitten naisedustajat kaikki puhuvat tästä pikkujutusta.

Täällä on paheksuttu sitä, että tässä suojelus ulottuisi 21 vuoteen. Nuorilta naisilta kiellettäisiin työ siksi kunnes ovat täyttäneet 21 vuotta. Tuo 21 vuoden ikäraja ei suinkaan ole mikään tavaton meillä, sehän on holhouslaissa, koskee holhouslaissa sekä miehiä että naisia, joten se ei mikään ihmeellinen asia ole. Työnantajaliiton puheenjohtaja, ed. Palmgren, ytöväenasiainvaliokunnassa puolusti tätä lakiehdotusta hyväksyttäväksi, mikä on harvinaista, että ed. Palmgren voisi yhtyä siihen mihin sosialistit. Semmoisia lakiehdotuksia ei siellä valiokunnassa useinkaan ole ollut olemassa. Ja hänen asiantuntemuksensa mukaan on niitä semmoisia naisia satamissa töissä vain muutamia kymmeniä, joten tämä lakiehdotus ei vaaranna työnantajan asemaa pienimmässäkään määrässä.

Täällä ed. Päivänsalo sanoi, että se on hyvin vaarallista kieltää naisilta työskentely, joutua työttömiksi ja että kabareteissa, kahviloissa ja varieteissa ne turmel-

tuvat vielä paljon pahemmin kuin siellä lastaustöissä. Näyttää, ettei ed. Päivänsalo tunne lastaustöitä (Ed. Ryömä: Mutta kabaretit tuntee!), hän ei ole koskaan niissä ollut. Jos niitä oloja rupeaa kuvailemaan, minkälaiset ne ovat, niin se ei olisikaan kai se esitelmä parlamenttaarista, siitä tulisi vähän muutakin, joten on parasta jättää ne olojen kuvaukset, sillä eivät ne kaikki työnjohtajat ole niin erinomaisia naisten suojelun ja siveyden valvojia. Ne voivat vaatia „ensityön oikeuksia" itsellensä, koska niitä on naisia siinä saatavana, niin miksi he ei voisi niistä yhden itselleen valita, ja sanoa, että ellet siihen suostu, niin minä erotan sinut työstä. Ja se saattaa muodostua vielä pahemmaksi kuin suojelu, jota tässä on ajateltu. Minä kannatan hallituksen esitystä ja myöskin ed. Pärssisen pientä lisäystä, joka ei tätä asiaa tee paljon paremmaksi eikä paljon huonommaksi. Mutta voihan se lisäys siinä olla.

Ed. Seppälä: Täällä on vastustettu hallituksen esitystä, mutta minä pyytäisin huomauttaa, että näistä lausunnoista on käynyt selväksi, että nämä henkilöt eivät todellakaan tiedä, minkälaisissa oloissa nämä lastaustyöläisnaiset työskentelevät, koska he ovat valmiit niin nuoria tyttöjä lähettämään niihin töihin. Jollei nyt puhuisikaan niistä siveellisistä vaaroista, joista täällä perusteluissa mainitaan, niin täytyy sanoa, että sellainen raskas työ, jota satamissa lastaustöissä tehdään, ei suinkaan ole sellaista, johon meidän pitäisi ehdottomasti varata tilaisuus 18-vuotiaille nuorille naisille.

Täällä on kovasti painostettu sitä seikkaa, ettei olisi syytä estää naisten työhön pääsyä. Mutta ei ole otettu huomioon, että meillä suuret joukot työkykyisiä voimakkaita miehiä on työttöminä, ja jos kaikille niille naisille, jotka ovat varttuneessa iässä ja täydessä työkunnossa, saataisiin työtä, niin silloin ei varmaankaan yhteiskunta menisi kumoon, vaikkapa nämä lakiesityksessä mainitut muutamat nuoret naiset estettäisiinkin pääsemästä satamatöihin. Pääsisivähän he muihin töihin jotka heille paremmin sopisivat. Näin ollen minusta tuntuu se vastustus, jota täällä lakia kohtaan on esiintynyt, haetulta, ja minä puolestani asetun kannattamaan hallituksen esitystä ed. Pärssisen lisäyksin.

Ed. Nordenstreng: Täällä eräs mikkelinläänilainen maalaisemäntä tuntuu olevan suuri lastausasioiden asiantuntija. Mikkelin läänissä, jonka edustaja omastakin puolestani olen, ei kuitenkaan, mikäli tiedän, ole mitään huomattavampaa lastauspaikkaa. On siis parasta, että ed. Luostarinen samoinkuin minäkin luotamme tässä työläisnaisten asiantuntemukseen, jotka sen omasta kohdastaan ovat kokeneet. Ja koska he katsovat kyseessäolevan lainsäädännön tarpeelliseksi, niin luotan heihin ja hyväksyn lakiehdotuksen ja vastustan siihen tehtyjä muutoksia. Olen valmis kannattamaan ed. Pärssisen tekemää lisäehdotusta.

Ed. Oksanen: Minä puolestani olen hyvin iloinen siitä ehdotuksesta, jonka ed. Pärssinen täällä teki. Sehän osoittaa, että tämä lakiehdotus ei ole niin täydellinen kuin, mitä se tähän asti on näyttänyt olevan. Mutta minusta ed. Pärssisen ehdotus ei kuitenkaan ollut aivan riittävä, sillä lastaustöissä on muitakin helppoja töitä, kuin leimaaminen ja kirjoihin vieminen. Tämän asian valaisemiseksi minä en tahdo luottaa omaan kokemukseeni, vaan pyydän saada lukea tässä erään kirjeen, jonka olen saanut Reposaaresta ja jonka lastausliikkeen johtaja Lehtonen on kirjoittanut. Tämä on päivätty marraskuun 11 päivänä 1929 ja tässä sanotaan näin: „Olen teettänyt laivojen lastaustöitä noin 45 vuoden aikana. Koko tällä ajalla ei työväestäni ole yhtään ainoata erehtynyt epäsiveellisyyteen. Kun paikkakunnalla ei ole naisille juuri mitään muuta työtä antaa kuin sahaja laivain lastaustöitä ja sahatyöhön pääsee ainoastaan murto-osa, nim. ne, jotka asuvat sahan alueella, niin on kaikkien, jotka eivät olisi täyttäneet 21 v., antauduttava „muihin hommiin". Sillä vanhempansa, jotka ovat tavallisesti työläisiä, eivät mitenkään voisi elättää heitä. Lastaustyö ei myöskään ole mitään raskasta työtä, ei ainakaan kimpien ja kuutiopäiden lastaus. Muissa lastaustöissä taasen annetaan naisille helpoimmat työt tehtäväksi. Tahdon vielä painostaa sitä seikkaa, että kumpi on vaarallisempaa siveellisessä suhteessa, sekö kun on päivät työssä raittiissa ilmassa vai sekö, kun päivät päästään vetelehtii pitkin katuja hautoen ajatuksissaan, mistä saisi rahaa elatukseen, vaattei-

siin j. n. e. Kun v. 1917 tuli laki, ettei saa työssä käyttää alle 18-vuotiaita, niin alkoi ilmestyä epäsiveellisiä naisia paikkakunnalle, mikä onkin luonnollista. Jos nyt vielä estetään vanhemmiltakin naisilta työnteko, niin kasvaa aivan varmaan epäsiveellinen elämä täällä. Jos tällainen laki tulee voimaan, niin edistää se vain enemmän työttömyyttä ja kurjuutta."

Ed. Pilkka: Minua ihmetyttää, että eräät naisedustajat ovat ryhtyneet taistelemaan tätä lakia vastaan. Se todistaa, että he eivät tunne todellakaan, niinkuin ed. Oksanen sanoi, työoloja tällä alalla. Minä voin sanoa teille, että sikäli kuin minä tunnen, niin työ ja elämäntavat ovat suurissa satamissa sellaisia, joiden piiriin kunnon isä ja äiti eivät aivan mielihyvällä voi laskea 18 vuotta nuorempaa poikaansakaan, saatikka sitten tytärtään. Elämä siellä on sellaista, että nuorten naisten pitäisi sieltä olla varsin kaukana, samoin kuin vanhempienkin naisten. Heille on kyllä työtä naisille soveliaammilla aloilla. Minä olen ollut tilaisuudessa näkemään jonkun verran oloja tällä alalla sekä myöskin tuntemaan työläisiä näissä töissä. Ja minä voin sanoa, että elämäntavat tällä työalalla muuttavat tekijänsä verrattain raa'aksi ja rivoksi aivan lyhyessä ajassa. Minä en kyllä tässä tahdo sanoa, että siveellisyysrikoksiin lankeemisen vaara siellä olisi niin erittäin suuri tai suurempi kuin muuallakaan, mutta siellä on muut vaarat niin suuret, että niiden takia, niinkuin sanoin ei (Ed. Oksanen: Mitkä ne ovat?) kunnon vanhempi laskisi alaikäistä poikaansakaan sinne. Minä olen valmis hyväksymään tämän hallituksen esityksen sellaisenaan muuttamattomana, niinkuin työväenasiainvaliokuntakin on sen hyväksynyt. Ja minä toivon, että eduskunta myöskin hyväksyisi tämän lain muuttamatta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Oksanen ed. Päivänsalon kannattamana ehdottanut, että 1 §:ssä ensimmäinen sana „kahtakymmentäyhtä" muutettaisiin sanaksi „kahdeksaatoista". Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksasen ehdotukseksi. Ed. Pärssinen ed. Haverisen kannattamana on ehdottanut, että 1 §:ään liitettäisiin uusi näin kuuluva lause: „Edelläoleva kielto ei kuitenkaan koske kirjaanmerkitsijöitä". Kutsun tätä ehdotusta ed. Pärssisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ehdotukset ovat erillisiä, niistä kummastakin tulee toimitettavaksi äänestys mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Oksasen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Oksasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 68 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 23.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Pärssisen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Pärssisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 73 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 28.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2—5 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 55, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 33. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä 1—4 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset laiksi niistä perusteista, joiden mukaan valtiovaroja käytetään maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön yliopistosivistyksen tarpeen tyydyttämiseksi, laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteista 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 18 §:n kumoamisesta sekä 2, 9, 13, 21 ja 22 §:n muuttamisesta, ja laiksi Helsingin Yliopiston järjestysmuodon perusteita koskevan lain voimaanpanosta 14 päivänä heinäkuuta 1923 annetun lain 3, 5, 6 ja 7 §:n kumoamisesta sekä 4 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty ed. Saarisen y. m. lak. al. n:o 3, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 26.

Keskustelu:

Ed. Puhakka: Kuten tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä olin tilaisuudessa huomauttamaan ja perustuslakivaliokunnan mietinnöstäkin havaitaan, valiokunta ei ole yksityiskohtaisesti käsitellyt aloitteeseen sisältyviä lakiehdotuksia, vaan on yleiskeskustelussa tehdystä ehdotuksesta päättänyt ehdottaa aloitteen hylättäväksi. Koska perustuslakivaliokunnan menettely, jonka kautta valiokunnan vähemmistöltä on evätty tilaisuus edes lausua mielipiteensä siitä, olisivatko mainitut lakiehdotukset sellaisinaan tai muutettuina hyväksyttävät vaiko hylättävät, ei voi olla sopusoinnussa valtiopäiväjärjestyksen ja eduskunnan työjärjestyksen kanssa ja koska tällainen menettely, jos eduskunta sen hyväksyisi, saattaisi vastaisuudessa johtaa varsin arveluttaviin seurauksiin, ehdotan, että eduskunta palauttaisi asian perustuslakivaliokuntaan, jonka tulisi aloitteeseen sisältyvät lakiehdotukset tarkastettuaan antaa asiasta uusi lausunto. Sen ohella tahdon huomauttaa, että ehdotukseni johtuu yksinomaan oikeudellisista syistä ja siitä, että mielestäni eduskunnan on lausuttava käsityksensä perustuslakivaliokunnan kysymyksessäolevasta menettelystä, joka, jos se hyväksytään, vastaisuudessa saattaa olla eduskunnan työlle hyvin haitallisena ennakkopäätöksenä. Ellei eduskunta nyt lausu, että menettely ei ole oikea, niin voidaan vastaisuudessa odottaa kenties kuinka paljon erikoisvaliokuntien mietintöjä, jotka on annettu valmisteltavaksi lähetettyä asiaa tutkimatta, kuten perustuslakivaliokunnan mietintö tässä tapauksessa.

Ed. J. F. Aalto: Siitä, miten työjärjestyksen mukaan on ehdotukset käsiteltävä valiokunnassa, ei käsittääkseni erimielisyyttä yleensä voi ollakaan, enkä minä siinä suhteessa ed. Puhakan lausuntoa vastaan suinkaan myöskään tahdo väittää. Mutta nyt kysymyksessäolevassa tapauksessa on otettava huomioon ensiksi se poikkeus, että valiokunnassa tiedettiin, että yliopiston taholta valmistellaan juuri parailaan esitystä ja ehkä lähiaikoina annetaan sieltä asiassa perusteelliset tiedot, joidenka nojalla todennäköisesti hallitus tulee antamaan asiasta esityksensä. Näitten tietojen perusteella tultiin perustuslakivaliokunnassa siihen, että näin laajakantoista ja arkaluontoista asiaa ei ole viisasta päättää kyseessäolevan alotteen pohjalla, vaan että se kaipaa perusteellisemman valmistelun. Kun lisäksi valiokunnassa asian yleiskeskustelussa kävi selville, että valiokunnan enemmistö joka tapauksessa asettuu alotteeseen nähden hylkäävälle kannalle, niin tultiin näiden kahden mainitsemani syyn

perusteella siihen tulokseen, että asia voidaan hylätä ryhtymättä yksityiskohtaisesti asiaa käsittelemään. Tämän kannan joutuivat tavallaan lopuksi hyväksymään valiokunnan nekin jäsenet, jotka itse asiaan nähden aluksi olivat päinvastaisella kannalla. Kun perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ensimmäisen käsittelyn päätyttyä tiedusteli valiokunnan jäseniltä, tahdotaanko suorittaa erikseen toinen lukeminen vai voidaanko ensimmäinen merkitä myös toiseksi lukemiseksi, ei tällöin valiokunnan jäsenistä kukaan ilmaissut haluavansa toista lukemista. Näin ollen mielestäni valiokunnan puheenjohtaja voi aivan oikein katsoa valiokunnan päätöksen yksimieliseksi tässä vaiheessa ja näin ollen tuli siinä muodollisesti työjärjestyksen säännös täytetyksi. Minä en suinkaan puolla sitä, että sellaista menettelyä, jota on käytetty tässä asiassa, voitaisiin yleistää, ja on tietysti parempi, että aina mahdollisimman tarkkaan tulevat muodollisuudet huomioonotettua asian käsittelyssä, mutta niillä syillä, joihin olen viitannut, olen sitä mieltä, että ei ole syytä palauttaa asiaa enää perustuslakivaliokuntaan ja minä siis vastustan ed. Puhakan ehdotusta.

Ed. E. Pekkala: Minä vastustan myöskin ehdotusta, että asia lähetettäisiin takaisin perustuslakivaliokuntaan. On väitetty, että perustuslakivaliokunta hylätessään käsiteltävänäolevan aloitteen ilman yksityiskohtaista käsittelyä olisi menetellyt vastoin valtiopäiväjärjestystä ja työjärjestystä, koska muka asiaa ei ole valmisteltu valtiopäiväjärjestyksen ja työjärjestyksen edellyttämällä tavalla. Minä en voi asettua tälle kannalle. Valtiopäiväjärjestyksessä ei sanota muuta kuin että valiokunnan on valmistettava sinne lähetetyt asiat. Työjärjestyksessä ei ole taasen tässä suhteessa muuta määräystä, kuin että asia on erikoisvaliokunnassa otettava kolmeen käsittelyyn. Ei siis määrätä, että asia on valiokunnissa käsiteltävä yksityiskohtaisesti kuten lakiehdotusten käsittelyssä eduskunnan täysi-istunnossa on nimenomaan säädetty. Puheenaolevia lakiehdotuksia on valiokunnassa valmisteltu, ne ovat olleet valiokunnassa kolmen käsittelyn alaisena. Valtiopäiväjärjestyksen ja työjärjestyksen säännöksiä ei siis ole loukattu. On myöskin väitetty, että perustuslakivaliokunnan menettely tässä asiassa olisi ristiriidassa erikoisvaliokunnissa aikaisemmin noudatetun käytännön kanssa. On kuitenkin huomattava, että valiokunnissa on menetelty ennenkin samalla tavalla, kuin perustuslakivaliokunta on menetellyt tässä asiassa. Perustuslakivaliokuntakin on aikaisemmin esittänyt lakiehdotuksia hylättäväksi ilman yksityiskohtaista käsittelyä, siitä huolimatta, että valiokunnan vähemmistö on vaatinut toisenlaista menettelyä. Äskettäin esim. ehdotti perustuslakivaliokunta hylättäväksi Ahvenanmaan maakuntapäivien esityksen lunastusoikeuden käyttämisestä ilman yksityiskohtaista käsittelyä. Ne, jotka nyt väittävät perustuslakivaliokunnan menetelleen valtiopäiväjärjestyksen vastaisesti, puolsivat edellämainitsemani lakiehdotuksen hylkäämistä ilman yksityiskohtaista käsittelyä. Minä olen kyllä sitä mieltä, että jonkin aloitteen hylkääminen erikoisvaliokunnassa suoralta kädeltä ei ole suositeltavaa, vaikkapa valtiopäiväjärjestys sen salliikin. Sääntönä olisi mielestäni pidettävä, että aloitteet valiokunnissa käsiteltäisiin yksityiskohtaisesti. Tässäkin tapauksessa olisi ilman suurempaa ajanhukkaa voitu menetellä sillä tavalla. Mutta minun mielestäni on asian tässä vaiheessa turha manööveri lähettää asiaa takaisin perustuslakivaliokuntaan, koska lopputulos joka tapauksessa tulisi samaksi kuin nytkin.

Ed. Saarinen: Ed. Pekkalalle huomautan, että kokonaisuudessaan asiaa ei ole valiokunnassa käsitelty ollenkaan, ainoastaan se puoli, käsitelläänkö asiaa taikka ei, on käsitelty kolmasti. Minä yhdyn ed. Puhakan lausunnon perusteluihin ja kannatan hänen ehdotustaan.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian palauttamisesta valiokuntaan ja tätä ehdotusta on kannatettu, niin on työjärjestyksen 41 §:n mukaan tästä ensin tehtävä päätös. Kehoitan sentähden seuraavia puhujia kohdistamaan lausuntonsa ainoastansa kysymykseen asian palauttamisesta valiokuntaan.

Ed. Estlander: Jag kunde icke finna att rdm. Puhakka på något sätt motiverade sitt förslag. Det enda han åberopade, var, att det sätt att behandla ärendet, som

grundlagsutskottet i detta fall använt, skulle på något vis komma att bilda ett störande prejudikat överhuvud vid riksdagsförhandlingarna. För min del kan jag icke vara av den meningen att man på något sätt från grundlagsutskottets sida skulle hava begått någon avvikelse från vad i R. O. och A. O. stadgas. I 51 § R. O. heter det, att utskottet skall till riksdagens plenum „insända det betänkande som av ärendets beskaffenhet påkallas". Enligt min tanke är det just vad grundlagsutskottet i detta fall har gjort. Ärendets beskaffenhet påkallar ingalunda att en detaljbehandling alltid sker på sådant sätt som rdm. Puhakka åsyftar och som ju visserligen kan anses vara det vanliga. Men det finnes ärenden som äro i det stadium eller där initiativet är av den natur, att ett annorlunda beskaffat betänkande påkallas, och det är det som grundlagsutskottet på goda skäl har trott sig finna i detta fall. Om riksdagen följer grundlagsutskottets uppfattning, så uppstår därigenom icke något prejudikat som skulle åstadkomma förvirring eller oreda i riksdagens sätt att behandla ärendena. Herr Puhakka torde också själv erkänna att det initiativ, som det är fråga om, till sin beskaffenhet ingalunda är sådant att det kunde antagas av riksdagen.

Jag ber för min del att få motsätta mig den återremiss som föreslagits.

Ed. Lehtokoski: Kun nyt on jokaiselle eduskunnan jäsenelle tunnettua, että yliopiston viranomaiset paraikaa valmistavat yliopiston uudestaanjärjestämistä kielelliselle pohjalle, niin on hyvin vaikeaa, että eduskunta ennen sitä, kuin perusteellinen valmistus on suoritettu, menisi uusia yliopiston kielilakeja säätämään.

Ne, jotka olivat silloin mukana, kun yliopiston kielilakia säädettiin, ne tietävät varsin hyvin, että se laki ei ollut helposti saatavana. Se oli tavallaan sovittelun tulos ja siinä täytyi ymmärtää kummankin kielen edustajia tässä maassa. Kun silloin valiokunnassa sen puheenjohtajana oli erikoinen asiantuntija tällä alalla ja kun tämän asiantuntemuksen ja tarkan valmistelun perusteella silloin lakiehdotus käsiteltiin ja hyväksyttiin, niin mielestäni pitäisi odottaa niin kauan, että nytkin hyvin valmistellun esityksen perusteella tämä kysymys voitaisiin ottaa käsittelyn alaiseksi, koska muuten tavallisen lakialoitteen pohjalla asiaa käsiteltäessä voitaisiin joutua aivan arvaamattomiin seuraamuksiin.

Vastustan asian lähettämistä perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Puhakka: Ed. Aallon lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, ettei se seikka, että asian ensimmäinen käsittely perustuslakivaliokunnassa hyväksyttiin myöskin toiseksi eli ratkaisevaksi käsittelyksi, millään tapaa muuta asiaa eikä vaikuta, että valiokunta olisi ollut yksimielinen siinä suhteessa kuin ed. Aalto tahtoo väittää. Valiokunnan vähemmistö oli siinä uskossa, että tulos ei kuitenkaan muuttuisi ja että sama ehdotus toisessakin käsittelyssä tehtäisiin ja taas hyväksyttäisiin, eikä vähemmistöllä siis ollut mitään syytä tehdä turhaa yritystä asian auttamiseksi.

Vielä minun on painostettava sitä seikkaa, että tässä on kysymys periaatteesta ja myöskin siitä, antavatko valtiopäiväjärjestys ja eduskunnan työjärjestys valiokunnan jäsenille oikeuden lausua valiokunnissa käsiteltävänä olevasta asiasta mielensä vai ei. Perustuslakivaliokunnan menettelyhän tietää sitä, että valiokunnan 8 jäseneltä 17:sta on kielletty tilaisuus lausua ollenkaan mieltänsä siitä, olisivatko kysymyksessäolevat lakiehdotukset olleet hyväksyttävät vai hylättävät. Siitä ei heillä ole ollut tilaisuutta lausua mitään. He ovat lausuneet mielensä ainoastaan siitä, että asian käsittelyä olisi jatkettava. Luultavasti moni heistä olisi tullut samaan lopputulokseen kuin valiokunnan enemmistökin, kun asia olisi sille asteelle ehtinyt ja he olisivat päässeet tästä mielensä lausumaan. Mutta siihen heillä ei ole ollut ollenkaan tilaisuutta. On äänestetty vain siitä, oliko lakialoite ilman muuta hylättävä vaiko jatkettava asian käsittelyä. Nämä mielipiteet ovat olleet äänestyksessä vastakkain.

Sitten tahtoisin vielä mainita, että jo mietintö-nimitys sinänsä sisältää sen, että asia on tutkittava yksityiskohtaisesti. Kun valiokunnan on annettava lausuntonsa lepäämään jätetystä taikka vahvistamatta jääneestä lakiehdotuksesta, niin sen ei tarvitse antaa mitään mietintöä eikä siis tutkia ehdotusta sen paremmin, vaan valiokunta antaa lausunnon ainoastaan siitä,

onko lakiehdotus muuttamattomana hyväksyttävä tai hylättävä. Siitä syystä valtiopäiväjärjestyksessä ei puhutakaan tässä tapauksessa mietinnöstä.

Vielä haluan mainita, että perustuslakivaliokunta ei ole tutkimatta ehdottanut erästä aikaisemmin täällä mainittua Ahvenanmaan maakuntapäivien esitystä hylättäväksi. Siinä esityksessä oli yksi ainoa lain selitystä tarkoittava kohta, joka valiokunnassa kyllä tutkittiin. Eräs valiokunnan jäsen tahtoi, että aloite olisi muutettu lainmuutosta tarkoittavaksi ehdotukseksi, mutta valiokunta katsoi, että sellaiseen työhön valiokunnalla ei ollut aloitteen pohjalla syytä ryhtyä, ja sehän on aivan toinen asia kuin mistä tässä on kysymys.

Ed. von Born: För min del kan jag icke heller finna en återremiss till grundlagsutskottet nödig och ber därför att få motsätta mig densamma. Skälen härför angav jag redan vid ärendets första behandling, då frågan härom diskuterades. — Hr Puhakkas resonemang om att grundlagsutskottets medlemmar icke fått uttala sig i saken kan jag icke förstå, då ju majoriteten inom utskottet varit av den uppfattningen och tydligt uttalat sig därhän, att någon lagstiftning, sådan som denna, åtminstone för närvarande icke borde ifrågakomma. — Om man tror, att grundlagsutskottets förfarande innebär något i praktiken nytt, så ber jag att få erinra om att lagutskottet vid 1926 års riksdag förfor i ett ärende på enahanda sätt. Det gällde då ny lag angående fartygsregister. I propositionen hade föreslagits, att registermyndigheten skulle ifrån magistraterna överföras på sjöfartsstyrelsen och ett vidlyftigt lagförslag hade på denna bas utarbetats. Lagutskottet var emellertid av den uppfattningen att det icke kunde godkänna denna princip om överföring av registermyndigheten, och då lagutskottet ansåg, att själva lagförslaget såsom sådant stod eller föll med denna princip och lagutskottet som sagt icke kunde godkänna densamma, så föreslog lagutskottet för sin del, utan att ingå i närmare detaljbehandling, att lagförslaget måtte förkastas.

Ed. Pennanen: Minun käsitykseni mukaan valiokunta kyllä voi menetellä niinkin kuin perustuslakivaliokunta on nyt menetellyt, edellyttämällä, että valiokunta on yksimielinen. Mutta niin ei ole nyt ollut asianlaita. Osa valiokunnan jäsenistä on halunnut asian yksityiskohtaista käsittelyä ja näin ollen minusta näyttää, että valiokunnan menettely ei ole ollut valtiopäiväjärjestyksen ja työjärjestyksen mukainen, ainakaan sen hengen mukainen. Mutta vaikkapa nyt niinkin olisi, että perustuslakivaliokunnan menettelytapaa vastaan ei voitaisi juridiselta kannalta muistutusta tehdä, niin minun mielestäni kumminkin jo kohtuussyyt vaativat sitä, että melkoiselle osalle valiokunnan jäseniä varataan tilaisuus lausua mielensä ja tehdä mahdolliset ehdotuksensa myöskin lakiehdotuksen yksityiskohdista. Minä siis myöskin kannatan ed. Puhakan tekemää ehdotusta.

Ed. Pilkka: Kyllä minustakin perustuslakivaliokunnan menettely on tässä omituista, kun asia on ilman muuta hylätty. Tämä voi johtaa siihen, että muistakin valiokunnista alkaa tulla samanlaisia päätöksiä, että asia ilman yksityiskohtaista käsittelyä hylätään. Vaikkakin työjärjestyksen 19 §:ssä aivan selvästi sanotaan, että kukin asia on erikoisvaliokunnassa otettava kolmeen käsittelyyn ja saman pykälän viimeisessä momentissa sanotaan: edellä ensimmäisessä ja toisessa momentissa olevista määräyksistä voidaan poiketa, jos valiokunta yksimielisesti niin päättää. Minä luulen että perustuslakivaliokunta ei ole ollut yksimielinen päättäessään, että se ei ota yksityiskohtaiseen käsittelyyn kyseessä olevaa aloitetta. Näin ollen minusta on ehdottomasti virheellinen tuo menettely, ja toiseksi vaarallinen ennakkopäätös, jota seuraamalla voidaan joutua hyvin vaaralliseen tilanteeseen vastaisuudessa. Minä kannatan näin ollen ed. Puhakan tekemää ehdotusta.

Ed. Helo: Minusta perustuslakivaliokunnan enemmistön kannalla olevien taholta on tuotu esiin riittäviä syitä sen puolesta, että aloite olisi asiallisesti hylättävä. Nämä syyt ovat minusta siksi voimakkaita, että eduskunta tuskin voi tulla toisenlaiseen tulokseen. Mutta mitä tulee muodolliseen ja lailliseen puoleen, niin siinä suhteessa perustuslakivaliokunnan enemmis-

tön puolelta ei ole tuotu riittäviä perusteita, sellaisia perusteita, joilla olisi osoitettu, että perustuslakivaliokunta olisi siinä kohden menetellyt oikein. Sellaisia, joita on tuotu esiin, voidaan keksiä mille asialle hyvänsä. Minä luulen ettei voida löytää sellaista asiaa että, jos olisi kysymyksessä menettelyn muodollinen ja laillisuuspuoli, ettei sen hyväksi voitaisi esittää samanlaisia perusteita. Nyt on myös täällä eduskunnassa käynyt selville, että jotkut, jotka ovat perustuslakivaliokunnan enemmistön kannalla, ovat myös periaatteellisesti sillä kannalla, että menettely on ollut oikea. Sentähden kun tällaista menettelyä voidaan myöhemmin ryhtyä jatkamaan ja käyttää varsinkin sellaisia aloitteita vastaan, jotka lähtevät täältä vasemmistön taholta, on minusta syytä, että heti alussa osoitetaan, että menettelytapa ei ole oikea, ja minä sentähden olen myös sitä mieltä, että olisi syytä palauttaa asia takaisin perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Estlander: Den diskussion som ägde rum i grundlagsutskottet i denna sak var ingalunda sådan att den skulle hava förhindrat medlemmar av utskottet att yttra sig också angående detaljer i förslaget, och för närvarande äro också rdm. Pennanen och andra medlemmar av grundlagsutskottet i tillfälle att uttala sig angående lagförslagets enskilda delar.

Ed. Tukia: On kyllä totta, mitä ed. von Born mainitsi, että lakivaliokunta on kerran hylännyt hallituksen esityksen laivarekisterilaiksi ilman yksityiskohtaista käsittelyä, mutta eduskunta on tämän asian palauttanut valiokuntaan yksityiskohtaista käsittelyä varten, ja käsitykseni mukaan se on myös ennakkopäätös että tässä asiassa on meneteltävä samalla tavalla.

Ed. Koponen: Perustuslakivaliokunta on mielestäni menetellyt aivan oikein siinä, että se ei ryhtynyt käsittelemään asiaa useampaan kertaan. Työjärjestyksen 19 §:n 1 momentin alkuosa kuuluu: „Kukin asia on erikoisvaliokunnassa otettava kolmeen käsittelyyn." Saman pykälän viimeinen momentti kuuluu: „Edellä 1 ja 2 momentissa olevista määräyksistä voidaan poiketa, jos valiokunta yksimielisesti niin päättää." Täällä ed. Aalto selosti asian käsittelyä valiokunnassa, ja asia tapahtui todellisuudessa niin, että yleiskeskustelun aikana tehtiin tämän asian yhteydessä ehdotus ja kun yleiskeskustelu päättyi, äänestettiin siitä, hylätäänkö se vai ei, ja tulos oli hylkäävä. Sen jälkeen valiokunnan puheenjohtaja kysyi: Tämä kai voitaneen pitää toisena käsittelynä? Valiokunnassa ei kukaan vaatinut toista käsittelyä. Näin ollen on katsottava, että työjärjestyksen 19 §:n viimeinen momentti tässä on otettu huomioon.

Valiokunnan vähemmistö, jos se olisi tahtonut, että asia olisi ollut otettava toiseen käsittelyyn, olisi silloin ollut tilaisuudessa sitä vaatimaan, kun puheenjohtaja kysyi. Mutta ne eivät tahtoneet. Näin ollen oli päätös valiokunnassa yksimielinen.

Ed. von Born: I anledning av vad rdm. Tukia här anförde ber jag att få framhålla, att det nog är riktigt, att ärendet angående fartygsregister, varom jag nyss nämnde, blev återförvisat till lagutskottet, men icke av formella skäl, icke på den grund, att riksdagen skulle hava ansett, att lagutskottet förfarit orätt, utan av rent sakliga skäl. Riksdagen omfattade nämligen de principer, som regeringen i sin proposition hade byggt på, och vilka principer lagutskottet för sin del hade underkänt. Det hette nämligen då, att ärendet „återförvisades till lagutskottet i och för upprättande av förslag till lag om fartygsregister med iakttagande av de principer, på vilka regeringens proposition bygger". Lagutskottets förfarande blev alltså icke av riksdagen såsom sådant underkänt. Att riksdagen i själva lagstiftningsfrågan var av annan uppfattning än lagutskottet, är ju en annan sak. Enligt min uppfattning kan också nu i det föreliggande ärendet förfaras på det sättet, att motionen här i riksdagen lägges till grund för behandlingen, och därest så sker, då kan ärendet lämpligen återförvisas till grundlagsutskottet i och för detaljbehandling.

Ed. Talas: Luovun.

Ed. Puhakka: Ed. Koposen lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, ettei valiokunnassa ole äänestetty siitä, hylätäänkö lakiehdotukset vai ei, vaan siitä ehdotetaanko ne hylättäväksi asian käsittelyä

jatkamatta, vai jatketaanko asian käsittelyä. Siitä on äänestetty.

Tuntuu omituiselta ed. Estlanderin lausunto, että valiokunnan jäsenillä olisi ollut tilaisuus lausua mielipiteensä lakiehdotusten yksityisistä kohdista, kun keskustelu jaetaan valiokunnassa yleiskeskusteluun ja yksityiskohtaiseen keskusteluun, ja me emme olleet päässeet vielä yksityiskohtaiseen keskusteluun ennen päätöksen tekoa.

Ed. Koponen: Joka tapauksessa valiokunnan vähemmistöllä olisi ollut tilaisuus vaatia toista käsittelyä ja sitä eivät he ole tehneet. Silloin on katsottava, että päätös on ollut yksimielinen.

Ed. Juutilainen: Ei suinkaan voitu vaatia toista käsittelyä, kun ei ensimmäistäkään käsittelyä annettu suorittaa (Hilpeyttä eduskunnassa).

Keskustelu asian palauttamisesta valiokuntaan julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puhakka ed. Saarisen kannattamana ehdottanut, että eduskunta palauttaisi asian perustuslakivaliokuntaan, jonka tulisi, aloitteeseen sisältyvät lakiehdotukset tarkastettuaan, antaa asiasta uusi lausunto. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puhakan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Puhakan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 88 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Puhakan ehdotuksen. Asian toinen käsittely tulee niinollen jatkumaan.

9) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelu:

Ed. M. Pekkala: Sen johdosta, että ensin maatalousvaliokunta ja nyt suuri valiokunta on ehdottanut hylättäväksi allekirjoittaneen y. m. lakialoitteen lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin, olen katsonut tarpeelliseksi lähemmin koskettella tätä pienviljelijäväestön kannalta ensiluokkaisen tärkeätä kysymystä, jonka ratkaisu näyttää lykkääntyvän nyt epämääräiseen tulevaisuuteen.

Se kysymys, joka nyt sosialidemokraattisten edustajain aloitteesta on esillä, nimittäin liika pienien tilojen lisämaan saantikysymys, on mielestäni kaikkein tärkein niistä kysymyksistä, joita toimeenpantu maareformimme on nostattanut esiin. Sanomalehdissä, aikakauskirjoissa, eri seurojen ja yhdistysten kokouksissa on sitä usein pohdittu ja tuskin on ollut sitä pienviljelijäin kokousta tai muuta tilaisuutta, missä ei tämä kysymys muodossa tai toisessa olisi aina sukeltautunut esiin. Eikä tämä ole suinkaan ihmeellistä, sillä tunnetut ja tunnustetuthan ovat ne epäkohdat, jotka pienviljelysoloissamme tässä kohden vallitsevat.

Maahamme on viimeisenä 25 vuotena muodostettu noin 300,000 uutta tilaa, kun tontitkin otetaan huomioon, ollen tilain lukumäärä nykyään noin 420,000. Kun tilain lukumäärä v. 1901 oli vähän toistasataatuhatta, on siis kasvu 27 vuodessa ollut noin kolminkertainen. Valtava pääosa näistä tiloista, jotka ovat muodostuneet halkomalla, lohkomalla tai palstoittamalla, on kaikkein pienimpiä tiloja, 10—20 ha:n välillä. Esimerkkeinä mainittakoon että vv. 1910—18 muodostettiin edellämainitulla tavalla yhteensä 81,558 viljelmää, joista 45,256 eli 55.5 % oli pinta-alaltaan alle 10 ha:n suuruisia. Vv. 1919—23 perustettiin samalla tavalla 76,363 uutta viljelmää, joista alle 10 ha:n suuruisia 51,814 eli 67.8 % kaikista viljelmistä. Senjälkeen on kehitys

edelleen kulkenut samaan suuntaan, osoittautuen tilan suuruus yhä vain pienentyvän. Ilman lähempiä selvityksiä voidaankin todeta, että maassamme on vähintään 100,000—150,000 sellaista viljelmää, jotka nykyjään ovat lisämaan tarpeessa, olipa sitten kysymys pellosta, niitystä, laitumesta tai metsämaasta.

Edelläesitetyt luvut osoittavat selvästi, että varsin suuri osa perustetuista viljelmistä kuuluu n. s. kääpiöviljelmien joukkoon, eli siis viljelmiin, jotka eivät voi tarjota viljelijöilleen läheskään riittävää toimeentuloa. Iso osa tällaisista viljelmistä on itsenäistyneitä vuokra-alueita. Niinpä on virallisen tilaston mukaan noin 1/3 itsenäistyneistä torpista sellaisia, joiden kokonaispinta-ala on alle 10 ha ja lähes 90 % sellaisia, joiden pellon ja niityn ala on alle 10 ha. Jos omavaraisuuden vaatimuksia pidetään silmällä, on yksin torpista runsaasti 50 % sellaisia, jotka eivät täytä viljelystilalle asetettavia vaatimuksia peltoon ja peltomaahan nähden, jota paitsi metsämaan ala on yleensä kaikilla torpilla liian pieni. Tähän tulevat lisäksi itsenäistytetyt mäkituvat, joista yli 3/4 on sellaisia, jotka ovat saaneet peltoa alle 1/2 ha. Vaikkakin monet mäkituvista ovat asuntotilan luontoisia asumuksia, on niiden joukossa kuitenkin lukuisasti sellaisia, joista voitaisiin niitä sopivasti laajentamalla tehdä viljelytiloja.

Me näemme siis, että jo yksistään vuokra-alueiden lunastuslain perusteella on luotu kymmeniin tuhansiin nouseva kääpiötilain joukko, jotka odottavat korjausta oloissaan. Ja tämän korjauksen aikaansaamista tietää käsilläoleva lakiehdotus.

Sosialidemokraatit ovat aina siitä saakka, kun vuokra-alueiden lunastuslaki säädettiin, olleet selvillä siitä, että monet tämän lain säännökset ovat johtaneet olotilaan, joka pieneläjäväestön kannalta on sangen valitettava. Ajateltakoon vain esim. sitäkin kaavamaista määräystä, jonka mukaan itsenäistyneille vuokra-alueille on annettu metsämaata. Sen mukaanhan on tilaan liitettävä metsämaata korkeintaan 10 ha, ellei tilaan kuulu enempää kuin 5 ha viljeltyä ja viljelyskelpoista maata, jolloin metsää on voitu antaa enintään viljellyn ja viljelyskelpoisen maan kaksinkertainen määrä ja korkeintaan 20 ha. Riippumatta siis siitä, missä tila sijaitsee, millaista metsämaata siihen on ollut saatavissa j.n.e., on aina vain menetelty tuon kaavamaisen säännöksen mukaan. Kun otetaan huomioon, että paras metsämaa voi hehtaaria kohti tuottaa puuta noin 8 kertaa enemmän kuin huono metsämaa, olisi siis tätä huonompaa metsämaata annettava 8 kertaa enemmän. Kun edelleen otetaan huomioon, että tila Pohjois-Suomessa tarvitsee metsämaata 2—3 kertaa enemmän kuin Etelä-Suomessa, ei tätäkään tärkeätä seikkaa ole lakia laadittaessa lainkaan otettu lukuun. Tästä kaikesta onkin johtunut m. m. sellainen luonnottomuus, että itsenäistynyt torppa Oulun läänissä on saanut metsämaata vähemmän kuin eteläosissa maata, vaikka suhteen tietenkin pitäisi olla päinvastaisen.

Toisena erittäin suurena puutteellisuutena vuokra-alueiden lunastuslaissa on mainittava säännös, jonka mukaan vuokra-alue on voinut itsenäistyessään saada omistukseensa vain ne viljellyt alueet, joita se vuokrasuhteen perusteella oli hallinnut. Tästä on johtunut, että monet kymmenet tuhannet vuokra-alueet ovat saaneet liian vähän viljeltyä ja viljelyskelpoista maata huolimatta siitä, että tilaisuutta olisi kyllä ollut liittää tiloihin sanotunlaista maata riittävästi.

Näin ollen jätti lainsäätäjä kokonaan huomioonottamatta tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat, ja siitä johtuu, että meillä nyt on suuri joukko sellaisia tiloja, jotka eivät läheskään tyydytä omavaraisuusvaatimuksia, toisin sanoen tiloja, jotka eivät voi taata keskikokoiselle perheelle edes pääasiallista toimeentuloa. Minun ei tarvinne lähemmin osoittaa, vastaako tällainen maareformi täysin tarkoitustaan vaiko ei, sillä se on selvää itsestään.

Kaiken tämän jälkeen on syytä kysyä, miten mainitunlainen olotila on saattanut jatkua jo 10 vuoden ajan ilman, että asiassa on ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin. Missä ovat olleet maalaisliittolaiset pienviljelyksen edistäjät? Missä on ollut maan virallisen asutustoiminnan johto, joka ei ole voinut olla mainituista epäkohdista tietämättä, sillä niin räikeinähän ne maaseudulla esiintyvät? Miten on mahdollista, ettei se kiinteä vuorovaikutus, jonka ainakin pitäisi vallita asutuslautakuntien ja asutushallituksen välillä, ole johtanut positiivisiin tuloksiin tällä asustustoimin-

tamme kaikkein tärkeimmällä alalla? Tähän ehkä vastataan maalaisliittolaiselta taholta: onhan meillä asutuslaki, suurella touhulla puuhaamamme Lex Kallio, niinkuin sanottua lakia tavallisesti nimitetään. Edellyttäähän tämä laki lisämaan hankkimista pakkolunastusteitsekin, jota paitsi se on suuresti edistänyt vapaaehtoisten maankauppojen tekoa. Näin sanotaan. Suunnilleen näinhän asutushallituksen ylijohtajakin vuosi sitten täällä asiaa selvitteli. Katsellaanpa senvuoksi lähemmin, miten on asutuslain laita.

Asutuslain 3 §:n 4 momentin mukaan voidaan, mikäli se harkitaan tarpeelliseksi ja kohtuulliseksi, ennestään olevan tilan omistajalle tai vuokra-alueen haltijalle, joka järkiperäisesti viljelee tilaansa tai vuokra-aluettansa ja on raivannut siihen kuuluvat viljelyskelpoiset alueet kasvukuntoiseen viljelykseen sekä tahtoo hankkia lisämaata laissa säädetyin edellytyksin sekä huomioonottamalla entisen tilan tai vuokra-alueen ja muodostettavan tilan yhteenlaskettuun tilusmäärään nähden lain 8 pykälässä säädetyt rajoitukset, hankkia maata. Niinkuin huomataan, on säännös siis jo sellaisenaan varsin mutkikas ja monia poikkeuksia edellyttävä. Sen lähempi tarkastelu osoittaa, että lisämaan saannin ehtona ja edellytyksenä on kokonainen joukko mitä moninaisimpia seikkoja ja rajoituksia, jotka vaikuttavat, ettei Lex Kallion perusteella voida menestyksellisesti lohkaista maata liian pieniin tiloihin. Tähän tulevat lisäksi vielä perin epäedulliset lunastushintamääräykset ja erinomaisen mutkikas ja aikaa viepä lunastusmenettely, mitkä kaikki seikat vaikuttavat, että Lex Kallion merkitys lisämaakysymyksen ratkaisijana supistuu miltei olemattomiin. Kun laki eduskunnassa oli esillä, huomautettiinkin sosialidemokraattien taholta, että laki on laadittu vain silmänlumeeksi, jolla ei käytännössä ole mitään merkitystä. Siitä saavutettu kokemus on todistanut mainitut ennustelut paikalleen osuneiksi, sillä tulokset ovat olleet seuraavat: Yksistään vuoden 1924 kuluessa jätettiin asutuslautakunnille kaikkiaan n. 1,400 asutuslain mukaista maansaantihakemusta. Missä määrin nämä hakemukset ovat johtaneet tuloksiin, ei ole tiedossa, sitä tuskin tietää asutushallituskaan, mutta se on tiedossa, ettei pakkolunastuksen perusteella tähän mennessä ole lopullisesti yhtään ainoata lisämaata liitetty liian pieniin tiloihin. Vireillä on tällaisia toimituksia kymmenessä tapauksessa, mutta useimmista toimituksista on milloin asutushallitus, milloin maanomistajat valittaneet korkeimpaan oikeuteen, joka ei vielä liene asioita ratkaissut.

Tällaiset ovat ne tulokset, jos niitä tuloksiksi voi sanoa, jotka tällä maalaisliiton patenttilailla on tähän mennessä saavutettu. Eivätkö ne ole todella surulliset ja juuri sellaiset kuin sosialidemokraattien taholta ennustettiinkin?

Eräs alan erikoistuntija onkin lausunut virallisessa asiakirjassa m. m.: Tilattomaan väestöön kuuluvien joukossa sellainen käsitys on voittanut jalansijaa, ettei asutuslain mukaan voida maata saada pakkolunastukseen muuta kuin rajoitetussa määrässä ja tällöinkin monivuotisen menettelyn jälkeen. Huomaamatta ei myöskään ole jäänyt — sanoo sama asiantuntija edelleen — että asutuslautakunnat miltei poikkeuksetta ovat vetäytyneet pakkolunastukseen ryhtymästä johtuen tämä osittain asutuslain monien muodollisuuksien ja vaikeuksien pelosta, osittain asutuslakiin kohdistuneen arvostelun vaikutuksesta. Näin tämä porvarillinen asiantuntija pitelee pahoin tätä maalaisliittolaisten aikaansaamaa lakia.

Viimeinen oljenkorsi, johon maalaisliiton taholla turvaudutaan, kun Lex Kalliosta tulee puhe, on sen merkitys vapaaehtoisten maankauppojen edistäjänä. Mutta tämäkin turva pettää, kun otetaan huomioon, että asutushallituksen virallisen ilmoituksen mukaan maassa on n. 60 sellaista kuntaa, missä ei enää maata valtionmaasta eikä myöskään vapaaehtoisella kaupalla ole saatavissa. Näissä lukuisissa tapauksissa olisi siis pakkolunastusta käytettävä, koska maan tarvitsijoita on runsaasti. Mutta siihen ei Lex Kallion avulla pystytä. Näin se komeasti suunniteltu maalaisliiton rakennus Lex Kallio luhistuu kokonaan.

Niinkuin edellä olen selvitellyt, on siis liian pienien tilojen lisämaan saanti tällä hetkellä sellaisessa vaiheessa, että mitä pikaisimpiin toimenpiteisiin sen ratkaisemiseksi olisi ryhdyttävä. Siinä tarkoituksessa asetti sosialidemokraattinen hallitus jo vuonna 1927 erityisen komitean asiaa valmistelemaan, ja on komitea tietämäni mukaan myös jo tehnyt suuren määrän pe-

rustavaa laatua olevaa työtä. Mutta komitean työ on laaja, sen tehtävänä on, paitsi muuta, lisämaakysymyksen käsittely kaikessa laajuudessaan. Komitean työ tulee näin ollen varmaankin kestämään vielä pitkähkön ajan. Tämän vuoksi ja kun olen Pienviljelijäin Liitossa toimiessani ja pienviljelijäväestön keskuudessa liikkuessani tullut huomaamaan, miten erinomaisen kipeästi ja kiireellisesti kääpiötilalliset lisämaata tarvitsisivat, katsoimme välttämättömäksi valmistaa asiassa eduskunnalle jätettävän lakiehdotuksen jo nyt. Tämä lakiehdotus, jonka laatimiseen eräät asutusasiain erikoistuntijat ovat ottaneet osaa, on mielestäni sellainen, että sen hyvin olisi voinut asettaa käsittelyn pohjaksi. Mutta tätä ei ole tahtonut paremmin maatalouskuin suuren valiokunnankaan porvarillinen enemmistö. Se on katsonut, että kun asia on erityisen komitean käsiteltävänä, aloitteen nyt olisi annettava raueta. Minä en suinkaan tahdo kieltää, etteikö tämä hylkäämisperuste vaikuttaisi asialliselta. Mutta yhtä selvää on, että todellinen hylkäämisen syy on toisaalla. Se on pelko siitä, että uudistus ehkä vaatisi pitkälle menevää kosketusta suurempien tilojen maihin, sillä niin pian kuin siitä tulee puhe, niin niin hyvin maalaisliitto kuin muutkin porvarilliset puolueet eivät enää tahdo edistää uudisasutusta ja tukea pienviljelijöitä ja kohottaa maataloustuotantoa, näitä asioita, joita ainakin maalaisliittolaiset sanovat pitävänsä kalliina ja arvokkaina. Jos te nyt väitätte vastaan viittaamalla asutuskomiteaan, niin minä voin lohduttautua sillä, että se päivä tulee, jolloin teidän on otettava kanta itse tähän asiaankin nähden.

Esittämälläni perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin aloitteessa oleva lakiehdotus.

Ed. Setälä: Minä olen pyytänyt tämän puheenvuoron, herra puhemies, kannattaakseni ed. Pekkalan tekemää ehdotusta, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin tämä lakialoite n:o 31. Tämän lakialoitteen perusteluissa sanotaan: Virallisen tilaston mukaan on noin 1/3 itsenäistyneistä torpista sellaisia, joiden kokonaispinta-ala on alle 10 hehtaaria ja lähes 90% sellaisia, joiden pellon ja niityn ala on alle 10 hehtaaria. Suhteellisesti pienemmät ovat itsenäistyneet torpat Viipurin, Kuopion ja Vaasan sekä Oulun läänissä. Niinpä on itsenäistyneitten torppien lukumäärästä Viipurin läänissä yli 2/3 osaa sellaisia, joilla on alle 2 1/2 hehtaaria peltoa ja niittyä. Mäkitupa-alueista on yli 3/4 sellaisia, jotka ovat saaneet peltoa alle 1/2 hehtaaria. Tämän lakialoitteen tarkoitus on korjata ne 1918 annetun vuokra-alueitten lunastamislain puutteellisuudet, joista enin joutui kärsimään maanvuokraajaväestön kaikkein heikoin, vähävaraisin ja samalla itsenäistyneitten vuokra-alueitten lukumäärään nähden suurin osa, nimittäin kaikki ne varsinaisilla maanviljelysseuduilla sijaitsevat vuokra-alueet, jotka joutuivat itsenäistytettäviksi mäkitupa-alueina joutuen tällöin menettämään metsänkäyttö- ja laiduntamisoikeutensa, joiden etujen menettämisestä maaseudun mäkitupalaisten ja kääpiöviljelijöiden toimeentuloon nähden on ollut erittäin kohtalokkaat seuraukset. Kääpiötilojen lisämaansaantikysymyksellä on myöskin kansantaloudellinenkin merkitys. Sillä onhan ilman muuta selvää, että kääpiöviljelijöiden perheenjäsenet joutuvat hankkimaan osan ja hyvin usein suurimman osan toimeentuloaan kodin ulkopuolella suoritettavasta palkkatyöstä, ja näin ollen osaltaan lisäämään kaupunkien ja teollisuusseutujen työttömien lukumäärää. Meidän maamme lukuisilla kääpiöviljelmillä on kansantaloudellinen merkitys myöskin maatalous- ja varsinkin karjataloustuottajina. Tästä seikasta lausuu professori Gebhard teoksessaan „Pienviljelys Pohjoismaissa" muun muassa seuraavaa:

„Eräs näkökohta jolta on verrattu erisuuruisten tilojen kansantaloudellista merkitystä, on se, minkä verran niillä elätetään karjaa viljellyn maan pinta-alaan nähden. Tämä käy selville Suomen karjataloustilastosta, jonka mukaan lypsylehmiä oli kutakin 100 peltohehtaaria kohti suurtiloilla 34, keskikokoisilla 45, pientiloilla 96 ja kääpiöviljelmillä kokonaista 153. Kun meillä nykyjään puhutaan ja kirjoitetaan paljon siitä, että meidän maamme olisi kaikin käytettävänä olevin keinoin pyrittävä ja päästävä elintarvetuotannon alalla omavaraistalouteen, tämän ja epäilemättä aivan oikean päämäärän saavuttamiseksi on yksi kaikkein tehokkaimpia keinoja se, että kiireellisesti ryhdytään lainsäädöksillä korjaamaan 1918 vuoden vuokra-alueiden lu-

nastamislain toteuttamisesta johtuneita puutteellisuuksia. Asutuspolitiikan kannalta katsoen on tärkeää uusien tilojen muodostaminen, mutta yhtä tärkeää ja ehkä vielä tärkeämpääkin on aikaisemmin muodostuneiden kääpiötilojen toimeentulomahdollisuuksien turvaaminen, joka suurelta osalta on vain siten autettavissa, että näille tiloille voidaan hankkia niiden kipeästi tarvitsemaa lisämaata."

Aikaisemmin muodostuneiden pientilojen tuotannon lisäämisestä lausuu edelleen professori Gebhard seuraavaa: „että toiminta jo olemassa olevien, enimmäkseen heikkojen pienviljelyksiemme tuotannon lisäämiseksi tässä meidän niin suurelta osalta maatalousproletariaattimaassamme on paljon kiireellisempi ja tärkeämpi kuin maatalousproletariaattimme keinotekoinen lisääminen luomalla valtioavustuksella yhä uusia heikosti eläviä pientiloja". „Tuotannon lisäämisellä" tässä lausunnossa lienee tarkoitettu etupäässä pienviljelijäin ammattitaidon kohottamista, viljelysten saattamista voimaperäiseen kuntoon ja valtion taholta tuettavan huokeakorkoisen luoton myöntämistä. Mutta periaatteessa kirjoittaja asettuu sille kannalle, että aikaisemmin muodostuneita heikossa asemassa olevia pientiloja olisi valtiovallan taholta etupäässä ryhdyttävä tukemaan.

Maatalousvaliokunnan lausunnossa myönnetään, että puheenaolevien lunastuslakien nojalla muodostuneista viljelystiloista on suuri osa sellaisia, jotka eivät tarjoa viljelijöilleen läheskään riittävää toimeentuloa. Valiokunta pitääkin senvuoksi tärkeänä, että näiden epäkohtien korjaamiseen ryhdytään mahdollisimman pian. Vaikka valiokunta myöntääkin asian tärkeäksi ja kiireelliseksi, ehdottaa valiokunta kuitenkin, että lakialoite lähetettäisiin asutuslainsäädännön tarkistamista varten asetetun komitean valmisteltavaksi ja ratkaisu lykättäväksi siksi, kuin tällainen valmistelu on suoritettu. Nyt on tämän mietinnön johdosta huomautettava, että tällä komitealla on niin laaja ja niin suurisuuntainen työ tehtävänä, että se senkään vuoksi ei lähiaikoina ole tilaisuudessa valmistelemaan tällaista erikoismietintöä, joka tulee annettavaksi erillisenä osana komitean varsinaisesta työstä. Sen lisäksi on vielä huomautettava, etteihän tämä komitea ole vielä työskennellyt kuin kolme vuotta, hiukan vaille, että aikaankaan nähden ei sieltä ole vielä muutamaan vuoteen odotettavissa mietintöä tästä asiasta, joten asian kiireellisyyteen nähden ei komiteaan lähettämistä voida pätevillä syillä perustella. Asia on kuitenkin siksi kiireellinen ja koska lakialoitteen perusteluissa on selvästi ja tyhjentävästi osoitettu lisämaansaannin välttämättömyys ja kun tämä lakialoite on välttämätön täydennys 1918 annettuun vuokra-alueiden lunastuslakiin niin olisi se näin ollen pantava käsittelyn pohjaksi.

Täällä eduskunnassa sairausvakuutuslain käsittelyn aikana useat edustajat puheenvuoroissaan lausuivat myötätuntonsa tämän maan pienviljelijäväestön ja ennenkaikkea sen heikoimman osan puolesta. Minä uskallan toivoa nyt tällä kertaa, kun täällä ehdotetaan käsittelyn pohjaksi sellainen lakialoite, joka todella, siitähän ei voitane olla eri mieltä, tulee tämän maan pienviljelijäväestön kaikkein heikoimman osan asioita korjaamaan, niin minä uskallan toivoa, että täällä kaikki te pienviljelijäin ystävät äänestätte tämän lakialoitteen hyväksymisen puolesta.

Ed. Riihimäki: Kun tämä kyseenalainen lakialoite lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin oli käsittelyn alaisena maatalousvaliokunnassa, yhdyin minäkin sitä kannattamaan käsittelyn pohjaksi. Lakiesitys ei tosin ole kaikissa suhteissa sellainen kuin maalaisköyhälistön etujen kannalta katsoen se pitäisi olla. Lakiesitys rakentuu sille pohjalle, että maista on suoritettava korvausta. Tämä ei mielestäni ole oikea periaate jos asiaa katselee tulevaisuuden näköalojen mukaan ja pitäen perusohjeena sitä, että pienviljelijät saataisiin omavaraisiksi. Jos maasta on suoritettava hinta, se merkitsee pienviljelijän velkaannuttamista. Pienviljelijät joutuvat täten yhä suuremmassa määrässä kapitalistisista luotonantajista riippuviksi, mikä kieltämättä on esteenä ja taloudellisena vaikeutena maalaisköyhälistön ja yleensä työväenluokan hyvinvoinnille. Vielä muutama vuosi sitten voitiin ymmärrettävästi puolustaa korvauksen suorittamista maasta, mutta nykyinen yhä kiristyvä maatalouspula osoittaa selvääkin selvemmin, mihin velkaantumispolitiikka vie. Nyt on

taloudellisen häviön partaalla jo sellaisia niinsanottuja vanhojakin taloja, jotka eivät ole maasta suorittaneet korvausta penniäkään. Miten näin ollen voidaan puolustaa niin sanottua „kohtuullistakaan korvausta" maasta varsinkaan kun minä en suinkaan tarkoita, että koskettaisiin pienomistajien maihin vaan ensi kädessä yhtiöiden, valtion y. m. suuromistajien maihin. Näitten periaatteiden pohjalla minä nytkin ilmoitan kannattavani lakiesitystä käsittelyn pohjaksi edellyttäen, että yksityiskohtaisessa käsittelyssä saan tehdä tämän periaatteen mukaisia muutosehdotuksia.

Kysymys on todellakin sellainen, että se ansaitsee vakavaa huomiota. Pienviljelijät kituvat lisämaan puutteessa. He ovat menettäneet torpparinoikeudet yhteismetsiin, laidunmaihin ja rajattomaan metsänkäyttöön. Vain harvoilla pienviljelijöillä on metsää riittävästi edes kotitarpeeksi, myynnistä puhumattakaan, vielä vähemmän on laidunta tai laitumeksi kelpaavaa maata pienviljelijän hallinnassa ja maattomien saatavissa. Maata kyllä on, mutta sitä hallitsevat suuromistajat joutomaiden nimellä tuottamattomina ja kiertävät itsensä silläkin tavalla miltei verovapaiksi maaomaisuudesta. Pienviljelijät ja työläiset joutuvat siis verorasituksenkin miltei yksin kantamaan kurjien maanomistusolojen vuoksi. Meidän nurinkuristen maanomistusolojen seurauksista joutuvat kaikkein eniten kärsimään luonnollisesti kaikkein pienimmät viljelmät n. s. kääpiöviljelmät, joista nyt on kysymys, samoinkuin mäkitupalaiset. Heillä oli yleensä torpparijärjestelmän aikana verrattain laajat metsänkäyttö- ja laiduntamisoikeudet. Torpparien itsenäistyttäminen vei heiltä nämä tärkeät elämänoikeudet, elämänehdot. Onko sitten ihme, että tällaisen olotilan vallitessa työttömyys lisääntyy. Sehän on juuri maalaisnuoriso, pienviljelijäin ja mökkiläisten lapset, jotka kansoittavat työmarkkinat ylenmäärin. Heidän on pakko lähteä vanhempiensa kotikonnulta kun ei siinä ole tuloja tyydyttämään miehuusiän vaatimia elämäntarpeita, puhumattakaan, että nyt voisi ihannoitua omaa kotia rakentaa. Lisämaan saanti itsenäistyneisiin ja itsenäistyviin vuokra-alueisiin ei luonnollisesti sinänsä maakysymyksen oikeata ratkaisua toteuta. Sitä ei toteuta köyhälistöjen etujen mukaisesti mitkään porvarillisen valtiovallan asettamat komiteat. Lisämaan saanti samoinkuin yleensä maakysymyksen oikea ratkaisu edellyttää maalaisköyhälistön omaa taistelutoimintaa. Nykyinen kärjistynyt maatalouspula onkin herättänyt laajat maalaisköyhälistöjoukot itsenäiseen taistelutoimintaan vallassaolevaa luokkaa vastaan. Ryhmämme tulee olemaankin tässä taistelussa mukana ja siis näiden periaatteitten pohjalla tulemme suhtautumaan tähän käsittelynalaiseen lakiesitykseen.

Ed. Tuomivaara: Ed. Pekkala valitteli täällä sitä, että maatalousvaliokunta on suhtautunut näin kylmäkiskoisesti hänen nyt kysymyksessäolevaan lakialoitteeseensa, mutta ed. Pekkala, joka itse on ollut mukana, kun tätä asiaa on siellä käsitelty, on selvillä siitä, että tämä kielteinen suhtautuminen ei ole ollenkaan johtunut niistä syistä, johon valoon, minusta näytti, ed. Pekkala tahtoi maatalousvaliokunnan enemmistön asettaa, nimittäin, että se ei tunnustaisi ja suorastaan olisi tietoinen siitä, että asutuslaissa on puutteita, jotka puutteet ovat korjattavat.

Tätä tilaisuutta ed. Pekkala myöskin käytti hyväkseen lausuakseen käsityksensä maalaisliittolaisten kannasta asutuslain korjauksiin nähden ja minusta tuntui siltä, että siinä lausunnossa, jonka hän antoi, esitettiin asia siinä valossa kuin, että me valiokunnassa, ja muutenkin, olisimme sitä mieltä, että asutuslaki ei tarvitse korjauksia. Sitä mieltä me emme ole. Me olemme myöntäneet ja olemme tietoisia näiden korjausten tarpeellisuudesta, eikähän ed. Pekkala voine syyttää meitä siitä, että kun joskus aikaisemmin täällä on laadittu laki, joka laki niissä oloissa on ehkä näyttänyt tarpeelliselta, nyt se vuosien kuluttua kaipaa muutoksia sen kokemuksen perusteella, mitä käytännöllinen elämä siihen on tuonut. Se kai ei liene meidän vikamme. Samanlaisia vikoja on löydettävissä niistäkin laeista, joita ed. Pekkalan edustamalta taholta on saatu läpi ja niissä aloitteissa, joita sieltä tehdään, sillä kaikki inhimillinen on puutteellista. Minä tahdon siis torjua sen syytöksen, jonka hän äskeisellä lausunnollaan teki sitä ryhmää vastaan, johon minäkin kuulun.

Valiokunta täällä mietintönsä perus-

teluissa sanoo siksi selvästi niistä syistä, jotka ovat valiokunnan enemmistön vieneet tähän kielteiseen tulokseen, että siitä ei pitäisi kenelläkään, joka lukee tämän mietinnön perustelut, olla epäselvyyttä. Mutta koska täällä nyt tästä keskustelu on herätetty, minä pyydän toistaa, mitä täällä sanotaan. Täällä sanotaan nimenomaan, että valiokunta pitikin senvuoksi tärkeänä, että näiden epäkohtien korjaamiseen ryhdytään mahdollisimman pian, kun lainsäädännön tarkistus kuitenkin paraillaan on erityisen sitä varten asetetun komitean käsiteltävänä ja aloitteessa korjattaviksi ehdotetut epäkohdat saavat komiteassa perinpohjaisen valmistelun, olisi kysymyksen ratkaisu lykättävä siksi kuin tällainen valmistelu on suoritettu.

Tavallinen menettelytapahan on nyt ollut, ja sellainen menettelytapa minun käsittääkseni on ainoa oikea, että silloin kun hallitus, ja kuten ed. Pekkala täällä voimakkaasti alleviivasi, sosialidemokraattinen hallitus, jossa ed. Pekkalakin oli tilaisuudessa olla mukana, tätä asiaa ajamassa, asetti komitean harkitsemaan ja esittämään niitä puutteita ja niiden puutteiden korjauksia, joita asutuslainsäädännössä kaikessa laajuudessa esiintyy ja kun maatalousvaliokunta, ollen tietoinen m. m. siitä, että maatalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, ed. Pekkala on tässä komiteassa jäsenenä, katsoi oikean menettelytavan vaativan sitä, mitä se mietinnössään lausuu ja kun vielä sen jäseniä on tässä komiteassa, ei se tahtonut rientää komitean töiden edelle esittämään hyväksyttäväksi osaa tästä asiasta, vaan se tahtoi jättää asian komitean vapaasti harkittavaksi ja sille avonaisena kaikissa mahdollisuuksissaan, mitä korjauksia se katsoi tarvittavan. Siis valiokunta ei tahtonut lähteä tässäkään suhteessa mitenkään sitomaan tämän komitean ja siis myöskään ed. Pekkalan käsiä. Asia ei olisi maatalousvaliokunnan mielestä yhtään tästä joutunut, vaikka tätä aloitetta olisi puolustettu, koska ei näytä todenmukaiselta ja mahdolliselta sellainen menettely, että eduskunta voisi, kun hallitus kerran on komitean tätä varten asettanut, ryhtyä hyväksymään täällä osaa siitä tehtävästä, ja pientä osaa siitä tehtävästä, mikä kaikessa laajuudessaan hallituksen puolelta on annettu komitean harkittavaksi. Asia ei siis olisi yhtään sen nopeammin tullut lopulliseen ratkaisuun.

Tosin täällä sosialidemokraattien vastalauseessa sanotaan, että lisämaakysymyksen ratkaisu kaikessa laajuudessaan on meidänkin käsityksemme mukaan niin monimutkainen ja perinpohjaista valmistelua vaativa asia, että sen jättäminen komitean valmisteltavaksi on luonnollista. Mutta sitten sanotaan, että tässä suhteessa, josta nyt on kysymys, tähän asiaan nähden olisi muka voitu tehdä poikkeus. Tällaisen menettelytavan suositteleminen ei minun mielestäni ole johdonmukainen eikä sillä ole riittävän vahvoja asiallisia perusteita.

Minä en tahdo tästä virittää keskustelua tämän pidemmälle. Minä vaan siis sen nojalla, mitä olen lausunut, totean sen, että maatalousvaliokunnalla, antaessaan hylkäävän mietinnön tästä eduskunnalle, on ollut aivan pätevät, riittävät ja asialliset perustelut. Maatalousvaliokunta ei ole voinut menetellä toisin tässä asiassa, jos se ei ole tahtonut lähteä sellaiseen kiirehtimiseen, joka maatalousvaliokunnan työn kannalta ei mitenkään olisi puolustettavissa eikä suositeltavissa, vaan jos se tahtoo asiallisesti ratkaista aloitteita, tulivat ne mistä hyvänsä, sen on tämänkaltaisissa tapauksissa suhtauduttava tällä lailla niihin ja varsinkin silloin vielä, kun on kysymyksessä näin tärkeän asian korjaaminen ja kun sitäpaitsi on kysymyksessä lakialoite siitä.

Ed. Haataja: Kysymys lisämaan hankkimisesta liian pienille viljelmille maaseudulla on epäilemättä yksi meidän maatalouspolitiikkamme tämän hetken tärkeimpiä kysymyksiä ja sellainen kysymys, jonka tärkeyttä minun käsittääkseni ei millään taholla aseteta kysymyksenalaiseksi. Se myönnetään joka taholla tärkeäksi. Tämän kysymyksen tärkeys oli selvillä niillekin, jotka aikanaan toimivat vuokra-alueiden lunastuslainsäädännön aikaansaamiseksi. Niille oli selvillä että niin pian kuin vuokra-alueiden lunastamislainsäädäntö on saatu jossain määrin toteutetuksi, nousee esille kysymys lisämaan hankkimisesta niille täten itsenäiseksi muodostuneille viljelmille, jotka jäävät liian pieniksi.

Tätä lisämaan hankkimiskysymystä on sitten koetettu järjestää n. s. asutuslailla. Yksi sen oleellisimpia tehtäviä oli järjestää asiat niin, että tällaista lisämaata liian

pieniin viljelmiin saataisiin. Silloin kun asutuslakia laadittiin ainakin minulle ja monelle muulle oli selvillä, että sen laatimisessa kiirehdittiin liiaksi, hätiköitiin, ja saatiin tulos sellaiseksi, että tarkoitettua päämäärää ei voitu saavuttaa. Nyt minusta näyttää, että ed. Pekkala tahtoo hätiköidä taas samalla tavalla siinä asiassa, joka nyt on esillä. Niiden kokemusten perusteella, joita on saatu asutuslaista, minä voin varmasti vakuuttaa, että jos tässä taas hätiköiden menetellään, niin tulos tulee olemaan yhtä huono kuin se on asutuslaistakin. Asianlaita on niin, että ne kysymykset, jotka tällaiseen maan hankkimiseen liittyvät, ovat niin perin monimutkaisia ja niin vaikeita, että ne vaativat erinomaisen perusteellisen ja vakavan pohtimisen ja sellaisen käsittelyn, jota ei voida saada asianmukaisella huolella tehdyksi muuten kuin erinomaisen pätevästi kokoonpannussa komiteassa ja siinäkin ainoastaan sillä edellytyksellä, että on tarpeellinen aika rauhalliseen työhön asian valmistamisessa olemassa. Jos toisin lähdetään kulkemaan, niin tulokset varmasti ovat huonot, ja sen sijaan, että asiata autettaisiin eteenkäsin, niin sille tehdään vain huono palvelus. Tältä kannalta minun ymmärtääkseni on ed. Pekkalan esillä olevaa aloitetta katsottava ja siltä kannalta myöskin siihen suhtauduttava. Minun käsittääkseni se suhtautuminen, joka maatalousvaliokunnan taholta on sille tullut, on aivan oikea. Ainoastaan sitä tietä voidaan tässä lisämaanhankkimiskysymyksessä suotuisiin tuloksiin päästä. Minä siis puolestani voin kaikin puolin yhtyä maatalousvaliokunnan ehdotukseen asiassa.

Apulaismaatalousministeri Junes: Käsiteltävänä olevan esitysehdotuksen tarkoitus on epäilemättä hyvä, ja aikanaan asiallisestikin käsiteltävä. Mutta se seikka, että asutuskysymys kokonaisuudessaan, siis myöskin lisämaan hankkiminen pientilallisille, niinkuin maatalousvaliokunta ja eräät puhujat, m. m. valiokunnan puheenjohtaja ed. Tuomivaara, jo ovat täällä esittäneet, on parhaillaan komitean valmisteltavana, komitean, johon myöskin aloitteen samoin kuin valiokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen ensimmäinen allekirjoittajakin, ed. Pekkala kuuluu, niin mielestäni eduskunnalla silloin tuskin on aihetta nyt erillisenä ottaa asutuskysymyksen yhtä, vaikkakin erinomaisen tärkeätä, kenties tärkeintä, mutta samalla myöskin hyvin vaikeasti hoidettavaa osaa, ratkaistavakseen. Asian suotuisaan tulokseen saamiseksi voi mielestäni ed. Pekkala, joka tässä katsoi asiakseen tehdä eräitä viittauksia m. m. maalaisliittoakin kohtaan, komiteassa ja myöskin sen työn kautta paljon enemmän ja paljon paremmin vaikuttaa, kiirehtimättä sitä nyt eduskuntaaloitteen pohjalla päätökseen, joka sittenkin jäisi erilliseksi, yksinäiseksi ja osittain ehkä yksipuoliseksikin. Niin suuren kysymyksen ratkaiseminen kuin mistä tässä on kysymys, epäilemättä vaatii hyvin valmistellun ja perusteellisen käsittelyn.

Mitä asian jouduttamiseen tulee, niin ed. Pekkalan lausunnossaan esittämä väite, että asia, niinkuin hän sanoi, „näyttää kääntyvän epämääräiseen tulevaisuuteen", ei mielestäni ole aivan asianmukainen, koskapa komitea, sikäli kuin minulle on tunnettua, työskentelee nyttemmin hyvin ahkerasti ja niinkuin minulla on syytä uskoa, ed. Pekkalankin suosiollisella myötävaikutuksella hyvin intensiivisesti.

Kun ed. Pekkala sitten, niinkuin jo mainitsin, katsoi tässä yhteydessä sopivaksi heittää moitteen maalaisliittoa vastaan m. m. siitä, että se ei olisi muka toiminut riittävällä nopeudella epäkohtien korjaamiseksi ja asutusalalla ilmenneiden puutteiden poistamiseksi, niin täytynee huomauttaa, että niin asutus- kuin muutkin perustavaa laatua olevat reformit vaativat epäilemättä kukin oman aikansa, vaativat menestyäkseen, niinkuin luulen ed. Pekkalankin hyvin tuntevan, väestön enemmistön myötätuntoa. Silloin kuin n. s. Lex Kalliota laadittiin, oli, niinkuin hyvin tunnetaan ja tiedetään, suuri osa maan väestöstä ja myöskin eduskunnasta vastaan kaikenlaisia pakkoluovutustoimenpiteitä. Maalaisliitolla samoin kuin ehkä sosialidemokraateillakin on näin ollen mielestäni hyvin vaikea mennä kovin äkkinäisiin, pitkälle tähtääviin toimenpiteisiin, ellei niille myöskin saada mainitsemani väestön myötätuntoa ja varsinkin jos se tarkoittaa tuhoa itsenäiselle maataloudelle, itsenäiselle maanomistukselle. Ottaen huomioon, että maassa, jossa, niinkuin meillä, valtio omistaa suuren osan maan pinta-alasta ja

jossa asutuslainkin mukaan on uusiksi tiloiksi, samoinkuin lisämaiksikin käytettävä etupäässä juuri valtion maata, ei ainakaan kaikin paikoin ole asutustoiminnassa tuottanut se vaikeuksia, ettei maata olisi saatavissa. Jos sitten valtion maita hoitavien viranomaisten taholla ollaan vain asiallisestikin, eikä vain teorioissa myötätuntoisia asutustoiminnalle ja riittävän suurten tilain perustamiselle, niin asia kulkee ainakin siellä missä valtion maita on olemassa koko lailla tyydyttävästi. Ja niitähän on meillä kuluneina vuosina jaettu suuressa määrässä ja on edelleenkin tilaisuus jakaa.

Mitä taasen siihen tulee, että pakkoluovutuksella on maiden saanti ollut vaikeaa ja pitkäveteistä, niin on huomattava, että lainalaisessa maassa täytyy tämänkin kysymyksen, niinkuin kaikkien muidenkin asioiden, käydä laillisessa järjestyksessä ja laillisia muotoja noudattaen. Mikäli muutoksia tähän tarvitaan ja niinkuin epäilemättä tarvitaankin, niin niitä voi komitea mielestäni ehdottaa kiireellisesti toimeenpantavaksi. Sikäli kuin käsitän, tullevat ehdotukset taasen saamaan kyllä suopean kohtelun niin hallituksessa kuin eduskunnassakin.

Että edellä lausumani ajatus pakkoluovutuksen toimeenpanon vaikeudesta ja sen vaikutuksesta itsenäiselle maanomistukselle on ollut aikaisemmin ja on yhä edelleenkin olemassa, siitä edellinen puhuja, ed. Haataja, antoi jo viittauksia ja siitä myöskin voi ed. Pekkalakin käsittää tilanteen vakavuuden, ettei tämä kysymys ole vain niin ilman muuta ratkaistavissa eduskunta-aloitteen pohjalla.

Ed. Jokinen: Minusta tuntuu, että tämä kysymys ei ole saanut maatalousvaliokunnassa eikä myöskään suuressa valiokunnassa osakseen sellaista huomiota kuin tämä asia tärkeytensä ja kiireellisyytensä vuoksi vaatisi. Maatalousvaliokunta on ehdottanut, että nyt käsiteltävänä oleva aloite ei antaisi aihetta minkäänlaisiin toimenpiteisiin, koska meillä parastaikaa työskentee komitea, joka on asetettu asutuslainsäädännön tarkistamista ja edelleen kehittämistä varten ja koska aloitteessa esitetty asiakin voidaan jättää sanotun komitean valmisteltavaksi. Tämä ei mielestäni kuitenkaan ole riittävä syy käsiteltävänä olevan aloitteen hylkäämiseksi.

Ed. Pekkalan y. m. allekirjoittama aloite ei koske varsinaista asutustoimintaa, sitä nim., jonka tarkoitus on uusien tilojen luominen ja maan hankkiminen maattomille sekä myös lisämaakysymys kaikessa laajuudessaan, vaan tämä aloite tarkoittaa sen työn täydentämistä, joka vuokra-alueiden lunastuslailla jäi tavallaan kesken. Sangen monet pienviljelijäthän saivat vuokra-alueita itsenäistytettäessä aivan liian vähän maata, sellaisissakin tapauksissa, missä siihen ei olisi ollut mitään pakkoa. Tämä on nyt sellainen epäkohta, joka kaipaa kipeästi kiireellisiä toimenpiteitä. Sitä ei kukaan voi kieltää eikä siitä voitane olla edes eri mieltä.

Kun tämä nyt käsiteltävänä oleva aloite tarkoittaa tämän epäkohdan korjaamista, niin siihen ei olisi suhtuduttava sellaisella välinpitämättömyydellä kuin mitä varsinkin maatalousvaliokunnan enemmistö on tehnyt, varsinkin kun aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus on tarkan harkinnan ja huolellisen työn tulos. Minäkin siis kannatan ed. Pekkalan tekemää ehdotusta, että aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus otetaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Vehkaoja: Minä pyysin puheenvuoron ed. Pekkalan puheenvuoron johdosta. Ed. Pekkala täällä sangen laajasti selosti sitä, että me maalaisliittolaiset emme ole asutuskysymyksissä olleet mukana. Minun tekisi mieli huomauttaa ed. Pekkalalle, että hän voimansa arvioi liian suuriksi ja oman ryhmänsä voimat, jos luulee, että täällä eduskunnassa yksin sosialidemokraatit ovat kaiken sen saaneet aikaan, mitä asutuskysymyksessä on tehty.

Mitä sitten tulee ed. Pekkalan aloitteeseen, sehän tarkoittaa sitä, että entiset torpparit ja mäkitupalaiset olisivat tämän aloitteen mukaan, jos tämä tulisi hyväksytyksi, oikeutetut lunastamaan lisämaata niistä tiloista, joista ne ovat alunperin vuokra-alueensa lunastaneet. Tässä toisessa aloitteessa olevan lain 2 §:ssä sanotaan: „Lisämaa on ensi sijassa lunastettava siitä tilasta, josta vuokra-alue on lunastettu tai lunastetaan, tai jos tila on jaettu, niistä uusista tiloista, jotka jaon kautta ova syntyneet." Ed. Pekkala on kyllä siinä eri linjalla asutuskysymykseen nähden

kuin me maalaisliittolaiset, että ed. Pekkala tahtoo samalla sitä tasajakoa suorittaa Suomen maanviljelijäin omaisuuteen nähden, mitä sosialidemokraattien taholta vuosikymmeniä on täältä julistettu. Sillä mitään muuta kuin tasajakoa ei voi olla tämän aloitteen tarkoitus, koska 6 §:ssä sanotaan, että se lisämaa, joka aina voi ulottua 20 hehtaariin asti, siis asutuslain 8 §:ään nähden, se tulisi lunastettavaksi samalla hinnalla kuin ne torpatkin on aikoinansa lunastettu, siis 1918 annetun vuokra-alueiden lunastamislain mukaan. Tämähän on sellainen hinta, joka ei vastaa ollenkaan tarkoitustaan. Toinen kohta tässä kysymyksessä on myöskin se, että ed. Pekkala tahtoisi lohkaista sellaisestakin pienviljelystilasta maata, jolla nyt on jonkun verran ylitse tämän asutuslain 8 §:n edellyttämä määrä, ottamatta huomioon ollenkaan sitä seikkaa, että tällä henkilöllä, tällä maanviljelijällä, jolla on enempi maata kuin asutuslain 8 § edellyttää, sillä voi olla perhettä 4 jopa 5:kin sellaista poikaa, jotka tarvitsisivat saada maata. Lex Kalliohan on siinä suhteessa eriävä tästä ed. Pekkalan aloitteesta, että siinä kyllä myönnetään oikeus omaan perheeseen kuuluville jäsenille saada myöskin yhtä suuri alue maata kuin mistä se laki edellyttää sitä jaettavaksi. Kun ajattelee tätä aloitetta ja kuunteli ed. Pekkalan esitystä täällä, niin tuli pakostakin aivan erilaiseen tulokseen. Kuunnellessaan ed. Pekkalan lausuntoa tuli, jos ei asiaa tarkastanut tästä aloitteesta, siihen tulokseen, että tarkoitus on hyvä ja kaunis. Mutta kun tarkastaa käytännössä, mitenkä tämän aloitteen mukaan voitaisiin tulla lopputulokseen, se on aivan mahdotonta toteuttaa tämän aloitteen pohjalla. Mitä sitten tulee niihin pieniin kääpiötiloihin, mistä ed Pekkala sekä ed. Setälä täällä puhuivat, niitähän meillä on paljon, niitä on, minä luulen, jokaisen asutuslautakunnan piirissä ehkä suurin prosentti. Mutta jos näistä tahdottaisiin päästä, niin meillä olisi asutuslakia muutettava ainakin siinä suhteessa, että jos tällaisiin pieniin asuntotiloihin on mahdollisuus saada lisämaata vaikkapa vähemmänkin, ettei siitä tule 8 hehtaarin suuruinen tila, niinkuin meillä Etelä-Pohjanmaalla vaaditaan, ennenkuin se viljelystilaksi katsotaan, olisi mahdollisuus siihen saada valtiolta lainaa. Mutta täällä eduskunnassahan sosialidemokraatit yleensä ovat sitä mieltä, että tila ei saa nousta ei ainakaan 10 hehtaaria suuremmaksi. Tämä on kyllä poikkeus tämä aloite, jonka ed. Pekkala on tehnyt, siitä aikaisemmasta kannasta, jonka minä olen huomannut täällä eduskunnassa sosialidemokraateilla vallitsevan. Kun siis kysymyksesä on tämän ed. Pekkalan aloitteen käsittelyn pohjaksi ottaminen tai maatalousvaliokunnan mietintö, niin en minä voi mitenkään yhtyä kannattamaan ed. Pekkalan tekemää ehdotusta, vaan minä asetun kannattamaan maatalousvaliokunnan mietintöä.

Ed. Bryggari: Asutuskysymys on jokaisessa maassa yksi tärkeimpiä. Ellei sitä kyetä oikealla tavalla järjestämään, niin se yhteiskunta kulkee perikatoaan kohti. Aloitteemme tarkoituksena on, että ne kääpiötilat, jotka vuokra-alueitten itsenäistyttämislain voimaanpanossa muodostuivat, saataisiin järjestetyiksi sen kokoisiksi, että perheellä olisi mahdollisuus saada tilaltaan toimeentulonsa. Jos kääpiöviljelmällä on mahdotonta koko perheen saada toimeentuloaan, on siitä seurauksena, että osan perheenjäsenistä täytyy lähteä toimeentuloaan hankkimaan muilta aloilta. Näin ollen, ellei näille kääpiöviljelmille järjestetä lisämaata, niin sillä toimettomuudella lisätään tilattoman väestön lukua. Meillä on jo tilaisuus todeta, että tällä kertaa on Suomessa tilaton väestö liian suuri ja sen seurauksena työttömyys ja niiden avustaminen. Kuitenkin olisi mahdollista, jos vain on hyvää tahtoa, Suomessa järjestää asutuskysymys siten, että jokaisella, joka haluaa maata viljellä, olisi sitä riittävästi saatavissa. Minä viittaan vain siihen tosiasiaan, että Suomen pinta-ala vesistöjä lukuunottamatta, on noin 33 milj. ha, siitä viljelyskelpoista maata on noin 5 ½ milj. ha ja viljelty vasta noin 2 ½ milj. ha. Siis noin ⅔ viljelyskelpoisesta maasta on tällä kertaa vielä viljelemättä. Jokaisella paikkakunnalla, missä kääpiöviljelmiä on olemassa, valitetaan juuri sitä seikkaa, että nykyisten asutuslakien puitteissa ei ole mahdollisuutta saada lisämaata. Ensiksikin on tähän esteenä se, että hehtaaripinta-ala asutuslaissa on määrätty liian suureksi sekä Etelä- että Pohjois-Suomessa ja toiseksi senvuoksi, koska

maan ostohinta asutustarkoituksiin ostettavasta maasta on liian korkea.

Täällä ed. Vehkaoja äskeisessä puheenvuorossaan mainitsi, että meidän aloitteessamme on se epäkohta, että siinä vaaditaan lisämaata lunastettavaksi liian alhaisella hinnalla. Se saattaa olla suurmaanomistajan mielestä epäkohta, mutta se ei ole epäkohta, jos asiaa katsellaan kansantaloudelliselta ja näiden kääpiöviljelmien omistajain kannalta. Meidän täytyy, jos tahdotaan tätä asiaa järjestää, joka tapauksessa loukata yksityisten etuja ja asettaa yhteiskunnalliset ja kansantaloudelliset edut etualalle. Lakialoitteemme hylkäämisesityksen ovat tehneet maatalousvaliokunnassa ja samoin suuressa valiokunnassa porvariston edustajat pakottaen tekemään johtopäätöksiä asiaan suhtautumisesta. Valiokuntien päätökset todistavat, että niin kauan kuin asutuskysymys liikkuu puutavarayhtiöiden ja valtion maita käsittävillä aloilla, niin kauan puhuu maalaisliitto tavattoman suurella innostuksella asutustustoiminnan edistämisestä, mutta silloin kun siirrytään asutustoiminnan järjestelyä toteuttamaan yksityisten mailla, huomaamme, että he asettuvat jyrkästi asutustoiminnan järjestelyä vastaan. He tahtoisivat että uudisviljelijät olisi vietävä korpeen eroon kaikista liikeyhteyksistä, sitä he kyllä ovat valmiit edistämään, mutta he eivät mitenkään salli, että toimettomana olevasta, yksityisillä olevasta viljelyskelpoisesta maasta lainsäädännöllistä tietä annettaisiin niille, jotka sitä viljelisivät ja jotka sitä tarvitsisivat. Tämä on sellainen ilmiö, johonka porvariston pitäisi vähän vakavammin suhtautua. Sillä asutuskysymyksessä vallitsevat epäkohdat ovat johtaneet kaikissa maissa yhteiskunnallisiin kumouksiin. Pajarien valta on murtunut Venäjällä senvuoksi, että siellä oli tilatonta väestöä ja ne kärsivät maan puutetta ja muita epäkohtia. Läänityslaitosten aikainen ja läänitysherrojen valta ja maan omistus täytyi kumota Suomessa samoista syistä. Ja jos täällä ei tahdota järjestää maaomaisuutta siten kuin kansan tarpeet edellyttävät, me kuljemme joka tapauksessa epäilyttävää tilannetta kohti. Ja sitä tilannetta ei kyetä estämään millään pakkokeinoilla, ei sensuurilla, ei aseilla, koska nämä keinot eivät ole pelastaneet muissakaan maissa asutuksen järjestelemisestä. Mielihyvin yhdyn siihen esitykseen, minkä täällä ed. Pekkala teki, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin hänen esittämänsä lakialoite. Se olisi yksi pieni askel sen suuren epäkohdan poistamistoimenpiteissä, jotka on eduskunnan, niin minä ainakin toivon, joka tapauksessa järjestettävä. Ja minä toivoisin, että tästä asutuskysymyksestä siirryttäisiin jo käytännön asteelle puheitten ja lupausten asteelta. Siitä on niin tavattoman paljon puhuttu ja lupailtu. Kääpiöviljelmien omistajille lisämaata samoinkuin tilattomille viljelyskelpoista maata — näin on lupailtu. Eivät riitä jatkuvasti lupaukset, lähiaikoina täytyy ryhtyä niitä toteuttamaan.

Kun maatalousvaliokunta on vetäytynyt asutuskomitean selän taa ja katsoo, ennenkuin tämä komitea on mietintönsä antanut, ennenaikaiseksi muut toimenpiteet, niin minä luulen, että komitea ei voi tätä tilannetta ainakaan tältä osalta toiseksi muuttaa. Se, mitä on liian pieniä viljelmiä muodostunut vuokra-alueitten itsenäistyttämislain toimeenpanon yhteydessä, on tunnettu epäkohta, siinä ei tarvita tutkimusta. Siinä on vain kysymys toisaalta maanomistajan ja toisaalta myöskin maan tarpeessa olevien kahdenlaiset etuintressit eduskunnan taholta järjestettävä siten, että nuo liian pienet tilukset lakialoitteen esittämällä tavalla järjestetään pinta-alaansa nähden, että siinä on perheelle toimeentulomahdollisuus. Monasti viljelemätön maa on, minä haluaisin sanoa, yleisemmin, tuottamatonta tai mitättömän vähätuottoista. Senjälkeen kun se joutuisi lisämaana kääpiöviljelmänomistajain käsiin, se muodostuisi tuottoisaksi ja siis myöskin kansantalouden etujen mukaiseksi. Kannatan käsittelyn pohjaksi lakialoitetta.

Ed. M. Pekkala: Ed. Tuomivaaran ynnä eräiden muiden lausuntojen johdosta pyydän ainoastaan huomauttaa, että olen tullut asutuskomitean jäseneksi vasta muutamia viikkoja sitten, senjälkeen kuin käsillä oleva aloite oli tehty. Se seikka, että olen asutuskomitean jäsenenä, ei suinkaan estä minua ehdottamasta kiireellisesti ratkaistavaksi tätä pienviljelijäväestön kannalta erinomaisen tärkeätä kysymystä. Se ehdotus, jonka olemme tehneet, on sitäpaitsi valmisteltu asiantuntijain toimesta,

niin että sen hyvin mielestäni voisi asettaa käsittelyn pohjaksi. Maatalousvaliokunta ei kuitenkaan paremmin kuin suuri valiokuntakaan ole lakiehdotusta edes yksityiskohtaisesti käsitellyt. (Ed. Ryömä: Lähetetään takaisin valiokuntaan!) Minä myönnän, että kysymys on vaikea ja monimutkainen kysymys, mutta samalla minun on huomautettava, ettei käsillä oleva lakiehdotus ole valmistettu samanlaisessa järjestyksessä kuin tällaiset aloitteet yleensä, sillä tämän ehdotuksen ovat, niinkuin jo mainitsin, asutusasiantuntijat laatineet.

Täällä on paljon puhuttu minun jäsenyydestäni asutuskomiteassa. Kyllä kai herrat maalaisliittolaiset — ainakin herrat ministerit — tietävät, ettei yksi pääskynen kesää tee. Luonnollisesti minä koetan asutuskomiteassa tehdä kaiken voitavani saadakseni asian kiireellisesti ja pienviljelijäväestöä tyydyttävällä tavalla ratkaistuksi. Mutta asia lykkäytyy silloin joka tapauksessa pitkähköksi ajaksi ja se ei saisi tapahtua.

Kun maalaisliiton taholta nyt vakuutetaan, että siellä ollaan valmiit muuttamaan asutuslakia asutustoiminnalle edulliseksi, päinvastoin kuin on aikaisemmin siltä taholta vakuutettu, niin on se miellyttävää kuulla, mutta minä sanon, että sittenpähän nähdään. Jos maalaisliitto silloin on mukana, niin kyllä minä silloin annan tunnustuksen maalaisliitolle.

Ed. Vehkaoja: Täällä ed. Pekkala huomautti siitä, että vaikka hän kuuluu tähän asutuskomiteaan, niin ei se mitään auta, kun, niinkuin hän täällä sanoi, yksi pääskynen ei kesää tee. Minä vaan tahtoisin huomauttaa, että eikös se ollut juuri ed. Pekkala, joka mainitun komitean hallituksessa ollessaan asetti ja kaiketi siellä pitäisi olla asutuskysymystä tuntevia henkilöitä, varsinkin kun maalaisliittolainen hallitus täydensi tätä komiteaa ed. Pekkalalla, ehkä siltä pitäisi voida odottaa aivan lähiaikoina perusteellisesti valmistettu esitys.

Ed. Bryggarille minä tahtoisin huomauttaa vain siitä, että hän kai on erehtynyt jonkun verran siinä suhteessa, kun hän mainitsi minut suurviljelijänä. Ed. Bryggari ei kai taida tietääkään, että minä olen juuri itsenäistynyt torppari. Minulla on sen suuruinen viljelys, kuin mitä itsenäistynyt torppari on lain mukaan voinut saada.

Ed. Kivimäki: Kieltää ei voida, että kysymys lisämaan hankkimisesta pienviljelijöille on erittäin kipeä. Torpparien vapautus tapahtui — se myönnettäneen jo aivan yleisesti — liian kaavamaisesti, s. t. s. huomioonottamatta, kuinka paljon maata kussakin tapauksessa oli torpan haltijalle annettu. Siitä ainehistosta, jonka asutustoimintakomitea tähän asti on kerännyt asutustoiminnan uudelleenjärjestelyn selvittämiseksi, ei tosin käy ilmi, kuinka laaja lisämaan tarve eri paikkakunnilla on, mutta nähtävästi ei ole liioiteltua väittää, että monilla kymmenillä tuhansilla pienviljelijöillä, jotka lisämaata haluavat, on maata liian vähän. Mahdollisesti nousee tällaisten maantarvitsijoiden luku, kuten ed. Pekkala täällä mainitsi, 100,000:eenkin, ehkä siitä yli. Samoin on epäilemättä lukuisia — kenties lukemattomia — mäkitupa-alueita, joihin sopivasti voidaan maata maanviljelyksen harjoittamista varten liittää.

Kieltää ei myöskään voida, että tämä asutusoloissamme oleva puute kaipaa oikeata ja nopeaa ratkaisua. Oikea ratkaisu ei voi olla muu kuin se, että niille, jotka tahtovat maata lisää ja jotka haluavat sitä lisää viljellä, mutta jotka eivät sitä tarpeellisen maan puutteessa voi tehdä, tarjotaan siihen tilaisuus. Ja täytyy myöntää, että asutuslain avulla tässä suhteessa ei ole voitu päästä tyydyttäviin, täytynee sanoa, ei ole voitu päästä mihinkään tuloksiin. Asutuslakia säädettäessä ei kiinnitetty tarpeeksi huomiota tähän erikoiskysymykseen vaan pidettiin tärkeämpänä uusien viljelmien aikaansaamista. Ja riittävästi ei lakia säädettäessä otettu huomioon, että niitä säännöksiä, joitten mukaan maata oli uusien viljelmien perustamiseen hankittava, ei sellaisenaan voitu sovelluttaa lisämaan hankkimiseen. Kokemus on osoittanut, että tämä kysymys on asutustoiminnassa tullut tärkeimmäksi ja on tämä kokemus asutuslainsäädäntöä uusittaessa nyttemmin huomioonotettava.

Kysymys on nyt siis siitä, onko tämä kysymys ratkaistava sen, kaikista vastaväitteistä huolimatta, puutteellisen valmistelun pohjalla, joka asiasta on olemassa. Lisämaan tarve on huutava muillakin kuin

torppareilla ja mäkitupalaisilla, ja sen jälkeen kun torppärit ja mäkitupalaiset ovat itsenäistytetyt, ovat kaikki pienviljelijät, joilla ei ole tarpeeksi maata, samassa asemassa ja on heidän tilansa samojen perusteitten mukaan järjestettävä. Sen vuoksi minä en pidä onnellisena sitä, että tästä laajasta ja vaikeasta asiasta vain osa järjestetään nyt, osan jäädessä odottamaan ratkaisuaan myöhemmin. Silloinhan voisi käydä niin, että kysymys siltä osalta, joka nyt on esillä, tulisi ratkaistuksi toisin kuin muihin pienviljelijöihin nähden, ja sellainen ratkaisu ei minun mielestäni ole oikea.

Mutta minä en ole edes vakuutettu siitä, että lakialoitteen yksityiskohdat ovat paikallaan. Onhan esim. mahdollista, että kysymys maan hinnasta tulee uudistetun, tarkistetun käsittelyn alaiseksi, jotapaitsi ei ole lainkaan varmaa, että vuokralautakunnat ovat enää nyttemmin oikeat elimet ratkaisemaan lisämaan tarvekysymystä. Ja monia muitakin kysymyksiä on tässä asiassa vielä avoinna. Minustakaan nähden ei siis tässä asiassa olisi hätäiltävä, muuten voi käydä niin kuin kävi juuri sen lain, torppien lunastuslain, jonka korjaamista lakialoite tarkoittaa.

Näistä syistä ja kun kysymys kaikessa laajuudessaan tulee esille asiaa varten asetetussa komiteassa, olisi minusta valiokunnan mietintö tällä kertaa hyväksyttävä.

Ed. Bryggari: Tahdon vain oikaista ed. Vehkaojan äskeisen puheenvuoron. En minä ole sanonut häntä suurviljelijäksi, vaan suurmaaomistajien etujen puoltajaksi, ja sellaisena voi olla torppari tai tilattomaan väestöön kuuluva.

Ed. Alestalo: Kun tässä kamarissa on seurannut asutuskysymyksen kehitystä ja sen käsittelyä, on saanut huomata, että asutustoiminta alkaa kulkea sittenkin terveeseen suuntaan ja saada asialle kuuluvan huomion. Ei tarvitse luoda katsetta pitemmälle kuin 6 vuotta taaksepäin, siis siihen aikaan jolloinka voimassaoleva asutuslakimme hyväksyttiin. Eivät suinkaan silloin täältä vasemmalta lausunnot olleet niin henkeviä ja niin suopeita tälle asutuskysymykselle kuin nyt oli ed. Pekkalan lausunto.

Täällä on ed. Pekkala minun käsitykseni mukaan liian voimakkaasti hyökännyt voimassaolevaa asutuslakiamme vastaan. (Vasemmalta: Haataja myöskin!) Minä myönnän, että voimassa olevassa asutuslaissa on puutteellisuuksia ja että se vaatii korjauksia, mutta jos ed. Pekkala ja ne, jotka moittivat tämän lain heikkoutta, ottavat olot sellaisina kuin ne olivat silloin kun tämä lakiesitys oli esillä 1922, jolloinka tämä laki hyväksyttiin, niin he varmasti käyttäisivät toisenlaista ja maltillisempaa kieltä ja toisenlaista lausuntotapaa tämän lain hengestä ja sisällöstä. Sellainen henkilö, joka on ollut kenttämiehenä, ja ollut käytännöllisessä toiminnassa asutustyössä, se tuntee tämän lain merkityksen sentään aikapaljon toisella tavalla kuin ne miehet, jotka täällä teorian perusteella hyökkäilevät asutuslakiamme vastaan. Asutuslain avulla on tässä maassa tehty melko paljon hyvääkin ja siunauksellista työtä asutuksen edistämiseksi. Asutuslain toimintaan saattaminen nykyisissä oloissa riippuukin varsin suuressa määrin siitä, minkälainen henkilö on kussakin kunnassa saatu asutuslautakunnan puheenjohtajaksi. Jos asutuslautakunnan puheenjohtaja on asutuskysymykselle lämmennyt, on uhrautuva ja nauttii luottamusta sekä tilattomien että myöskin tilanomistajien puolelta, niin asutuslain avulla voidaan aika paljon tehdä sekä kääpiötilojen laajentamiseksi että myöskin uusien tilojen perustamiseksi. Minulla onkin sellainen käsitys, että tämä aloite, joka täällä on tehty, tarkoittaa varsin suurta ja paljon aikaan saada, mutta tämä aloite, kuten täällä on todistettu, erikoisesti ed. Haataja, on liian hatara ja liian vähän perusteltu, niin että tuskin tällä päästäisiin siihen, mihin esim. aloitteentekijä on pyrkinyt. Tämä lisämaakysymys onkin yksi kaikkein vaikeimpia ja tärkeimpiä kysymyksiä, jotenka sitä ei voida lähteä ratkaisemaan vain näin suoralta kädeltä tehdyllä aloitteella, koska kysymys vaatii paljon perinpohjaisemman valmistelun. Minulla on ollut kunnia kuulua asutuslautakuntaan siitä alkaen kuin uusi asutuslaki on ollut voimassa ja voimassaolevan asutuslain puitteissa voi osittain yhtä hyvin kuin tämän uuden aloitteenkin perusteella kääpiötilojen pinta-aloja laajentaa siellä, missä se on mahdollista. Meidän on otettava huomioon, että tämä kääpiöviljelys on suurimmaksi osaksi syntynyt taajoihin kyläryhmiin, joissa oli ennen mäkitupa-alueita ver-

rattain runsaasti. Nyt on asianlaita siten, ettei ole maata saatavissa siinä ympäristössä koska toisetkin tilat ovat jo verraten pieniä tiloja, joita ei voi enää pienentää, jotenka tämä lisämaan saanti on varsin vaikeata eikä sitä voisi esillä olevalla aloitteellakaan auttaa.

Mitä tulee sitten ed. Bryggarin lausuntoon asutustoimintaan ja lakiin nähden, siihen ei kannata kajota, koska siinä ei ollut suinkaan mitään erikoista asiantuntemusta asutuskysymyksen käytännölliseltä kannalta ajatellen, jotenka se saa minun puolestani jäädä sellaiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. M. Pekkala ed. Setälän kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin lakialoitteessa oleva lakiehdotus. Kutsun ehdotusta ed. M. Pekkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. M. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 67 ei-ääntä; 1 tyhjä; poissa 28.

Eduskunta on päättänyt asettaa käsittelyn pohjaksi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakialoitteen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakialoitteen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 35 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 35.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen lakialoitteen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon:

12) Suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahojen hoitoa

koskeva sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3;

13) Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1928

koskevan tarkastuksen johdosta laadittu pankkivaliokunnan mietintö n:o 1;

14) Lisämaan antamista ilman lunastushintaa Sodankylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5;

15) Tutkimuksen toimittamista maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä, maaseudun asunto-oloista ja maalaisväestön elinkeinoista ynnä muista näiden asioiden yhteydessä olevista seikoista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6;

16) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistön saannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 8;

17) Tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 9; ja

18) Oikeutta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Puhemies: Seuraava istunto on tänä iltana kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 16,10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

30. Perjantaina 15 p. marraskuuta 1929

kello 18.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

annetaan vastaus ed. E. Pekkalan y. m. välikysymykseen, joka koskee Tammisaaren pakkotyölaitoksella säilytettyjen vankien toimeenpanemaa syömälakkoa 753

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Puhemies: Nimenhuudon asemasta merkittäneen saapuvilla oleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kivioja: Kun valtiopäiväjärjestyksen 57 §:n mukaan on edustajilla oikeus lausua mielensä kaiken sen laillisuudesta, mitä tapahtuu, niin sen nojalla rohkenen lausua, että nimenhuudon poisjättäminen ei ole laillista, koska työjärjestyksen 33 §:ssä sanotaan, että nimenhuuto on toimitettava aina täysistunnon alkaessa. Poikkeukseen on sitäkin vähemmän syytä tänä päivänä, jolloin eduskunta tulkitsi työjärjestyksen ja valtiopäiväjärjestyksen pykälät ankarasti, niin, että niitä ehdottomasti on noudatettava. Tarkoitan sitä asiaa, joka palautettiin takaisin perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Minä en katso työjärjestyksen asettavan esteitä sille menettelylle, jota olen ehdottanut ja jota aikaisemminkin säännöllisesti tällaisissa tapauksissa on noudatettu.

Puhemiehen ehdottama menettely hyväksytään.

Ed. E. Pekkalan y. m. välikysymys, joka koskee Tammisaaren pakkotyölaitoksella säilytettyjen vankien toimeenpanemaa syömälakkoa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tulee nyt annettavaksi vastaus ed. E. Pekkalan y. m. välikysymykseen, joka koskee Tammisaaren pakkotyölaitoksessa toimeenpantua syömälakkoa. Sittenkuin vastaus välikysymykseen on annettu ja sen johdosta ehkä aiheutunut keskustelu julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaisesti jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämisestä tai perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikysymykseen vastaa

Oikeusministeri Kaila: Kunnioitettava herra puhemies! Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi on valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin nojalla esitetty ed. Eino Pekkalan ja 21 muun edustajan allekirjoittama seuraava välikysymys, johon myös ed. Perälä sittemmin on yhtynyt:

„Onko hallitus tietoinen siitä, että valtiollisten vankien olosuhteissa tapahtuneet kiristykset, kuten vankilan johdon ja vartijain mielivaltainen vankien kohtelu, epäoikeutetut kurinpitorangaistukset, lakkaamaton vankien härnääminen ja suoranaiset väkivaltaiset teotkin, puutteellinen ja vankilan johdon mielivallasta riippuva sairashoito ja ehdolliseen vapauteen pääsyn yhtä mielivaltainen ehkäiseminen y. m. ovat pakoittaneet Tammisaaren pakkotyölaitokseen sijoitetut valtiolliset vangit turvautumaan tavattomaan ja epätoivoiseen tekoon, nälkälakkoon?

Jos tämä on hallituksen tiedossa, niin mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt poistaakseen nälkälakon aiheuttaneet epäkohdat ja saattaakseen törkeään vankien kohteluun ja mielivaltaisuuteen syylliset vankilan viranomaiset edesvastuuseen?''

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin nojalla saan välikysymykseen vastata seuraavasti:

Välikysymyksen perusteluissa on ylimalkaisia syytöksiä sisältävän johdannon jälkeen ensiksi käsitelty vankien työvelvollisuutta eli, kuten välikysymyksessä sanotaan, „törkeältä vääryydeltä tuntuvaa pakkotyötä ja pistejärjestelmää'', ja lausutaan, että siitä, mihin tämä pistejärjestelmä perustuu, ei ole tietoa. Missään valtiollisten vankien rangaistusten toimeenpanoa koskevassa asetuksessa tai laissa siitä ei muka puhuta mitään. Jollei vanki saavuta riittävää pistemäärää, on joko vankilan johto tai oikeusministeri kieltäytynyt laskemasta rangaistuksensa nuhteettomasti kärsinyttä vankia ehdolliseen vapauteen.

Minulla ei ole syytä epäillä, etteivät välikysymyksen tekijät tietäisi, mihin vankien työvelvollisuus perustuu, eikä minun tarvitsisi tässä siitä mainitakaan, ellei olisi kommunistien poliittiselle moraalille kuvaavaa, että samanaikaisesti, kuin tämä välikysymys tehdään, uskotellaan toisaalla tietämättömille „tovereille työläisille'' poliittisten vankien työvelvollisuus laittomaksi ja viranomaisten muka keksimäksi vankien sortamiskeinoksi. Tämä selviää, paitsi edesvastuuttomista sanomalehtikirjoituksista, myös niistä lukuisista sähkösanomista, joita kommunistikokoukset ovat lähetelleet ja joissa vaaditaan m. m. työvelvollisuutta poistettavaksi. Välikysymyksen allekirjoittajat ovat hyvin tietoiset siitä, että vangit ovat velvolliset tekemään työtä, mutta he kuvittelevat voivansa saavuttaa tämän velvollisuuden lakkauttamisen kiertotietä, käymällä sen hyödyllisen ja tarkoituksenmukaisen keinon kimppuun, jolla työvelvollisuuden täyttämistä valvotaan ja tehostetaan. Pistejärjestelmä, jota välikysymyksessä paheksutaan, ei nimittäin ole mitään muuta kuin teknillinen kontrollijärjestelmä, jota käytetään kaikkialla urheilussa, tutkinnoissa, työssä, missä hyvänsä tahdotaan käyttää järkiperäisiä, oikeudenmukaisia ja hyviä tuloksia tuottavia arvioimis- ja kontrollimenettelytapoja. Tämän järjestelmän yksityiskohdista lienee syytä mainita seuraavaa:

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun 13 §:n mukaan, kuten tämä lainkohta on muutettuna toukokuun 21 p:nä 1921 annetulla lailla, voi rangaistuslaitoksen johtokunta ehdottaa vangin laskettavaksi ehdonalaiseen vapauteen, kun vanki on kärsinyt $^3/_4$ rangaistusajastaan, kuitenkin vähintään kaksi vuotta, ja kun hän muutenkin täyttää laissa määrätyt edellytykset. Yhtenä edellytyksenä vangin laskemiseen ehdonalaiseen vapauteen on, että vanki rangaistusajallaan on käyttäytynyt niin, että todennäköisesti voidaan toivoa hänen vastedes elävän nuhteetonta elämää. Jotta vangin käytöksestä vankilassa saataisiin täysin pätevä ja monipuolinen selvitys, on vankilan johtokunnan vankeinhoitolaitoksesta maaliskuun 21 p:nä 1925 annetun asetuksen 47 §:n mukaan kullekin vangille annettava kuukausittain arvosana, jonka määräämisessä on otettava huomioon, paitsi vangin suhtautuminen vankilajärjestykseen, hänen ahkeruutensa ja huolellisuutensa työssä ja opiskelussa. Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi on meillä, kuten muissakin sivistysmaissa, vankiloissa otettu käytäntöön pistejärjestelmä, joka meillä on sellainen, että vankilanjohtaja arvostelee vangin käyttäytymistä ja edistystä korkeintaan 4 pisteellä, opettaja ahkeruutta ja huolellisuutta korkeintaan 3 pisteellä ja työnjohtaja ahkeruutta ja huolellisuutta korkeintaan 3 pisteellä. Nämä teknillisinä apukeinoina käytetyt arvostelupisteet ovat perusteena johtokunnan vangille antamaan arvosanaan. Täten annetun arvosanan nojalla ylennetään vanki alemmasta vankiluokasta lähinnä ylempään luokkaan ja voi johtokunta ehdottaa oikeusministerille vangin laskettavaksi ehdonalaiseen vapauteen. Johtokun-

nan ehdotus vangin laskemisesta tällaiseen ehdonalaiseen vapauteen ei luonnollisesti voi olla oikeusministeriä sitova, vaan harkitsee oikeusministeri lain mukaan vapaasti, voidaanko vanki tällöinkään luottamuksella vapauttaa vankilasta.

Tosiasiallinen syy siihen, että Tammisaaren pakkotyölaitoksessa säilytettävät valtioja maanpetoksellisesta toiminnasta rangaistukseen tuomitut vangit eivät saavuta riittäviä pistemääriä, on se, että he noudattavat sellaista yhteisesti sopimaansa ohjelmaa, että vankilassa on tehtävä työtä mahdollisimman vähän. Minkälainen näiden vankien työteho on, selviää m. m. siitä, että esim. viime huhtikuussa Tammisaaren pakkotyölaitoksessa puusepän työssä toimineen 55 valtiollisen vangin työarvo nousi keskimäärin 77 markkaan kuussa, parhaimman saavutuksen ollessa 250 mk. ja huonoimman 10 mk. kuussa. Vastaavana aikana oli samassa vankilassa samanlaisessa työssä työskennelleen 130 tavallisen kuritushuonevangin keskimääräinen työarvo 728 mk., alimman työarvon ollessa 282 mk. kuussa, ja kuitenkin viimeksi mainitussa ryhmässä on vankeja, jotka eivät ole vapaudessa tehneet puusepän työtä. Nämä numerot osoittavat selvästi, että valtiolliset rangaistusvangit eivät edes yritäkään täyttää heille lain mukaan kuuluvaa työntekovelvollisuutta. Kun vangin hyvään käytökseen kuuluu ei ainoastaan se, että hän esiintymisellään ei ole suoranaisesti rikkonut vankilan järjestystä vastaan, vaan myös, että hän muutenkin kaikissa suhteissa on moitteettomasti suhtautunut rangaistuspakkoon ja täyttänyt vangille lain mukaan asetetut velvollisuudet, ei sellaisen vangin, joka työssään on osoittanut jatkuvaa laiskottelua, tai niinkuin nykyään eräillä tahoilla sanotaan, saboteerausta, voida katsoa käyttäytyneen vankilassa nuhteettomasti eikä tällainen vanki myöskään ole oikeutettu itselleen vaatimaan täysiä pistemääriä. Välikysymyksessä mainitaan nimeltä kaksi vankia, joita ei oltu laskettu ehdonalaiseen vapauteen, nim. vangit Kinnunen ja Kemppainen. Syynä tähän on ollut kerrotunlainen suhtautuminen työntekoon. Tahdon samalla kuitenkin huomauttaa, että vanki Kemppainen on sittemmin, viime lokakuun 15 päivänä, laskettu vankilasta ehdonalaiseen vapauteen. Ilman asiallista syytä ei ainoassakaan tapauksessa ehdonalaista vapauttamista ole evätty.

Välikysymyksessä väitetään, että ilmeisesti vankien katkeroittamisen ja härnäämisen vuoksi on työoloja järjestetty niin, että vanki harvoin pannaan työhön, johon hän omaa taipumusta. Tämän johdosta huomautettakoon, että vankilatöitä tehtäessä on mahdollisuutta ottaa huomioon vankien taipumuksia ja heidän saavuttamaansa ammattitaitoa vain sikäli, kuin tällainen ammattitaito tai taipumus voidaan hyödyllisesti käyttää siinä työssä, jota varten vankila on kulloinkin onnistunut saamaan tilauksia yksityisiltä tai valtion laitoksilta. Mitä erityisesti Tammisaaressa säilytettäviin poliittisiin vankeihin tulee, on huomattava, että kun useimmat heistä ovat ammatiltaan joko kommunistisia luennoitsijoita, organisaattoreita tai n. s. punaupseereja, on heihin nähden todellakin säännönmukaisesti mahdotonta noudattaa sitä periaatetta, että vanki pantaisiin vankilassa suorittamaan valtion laskuun hänen omaamiensa taipumusten mukaista työtä. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Eräänä korjausta kaipaavana seikkana mainitsevat välikysymyksen tekijät epäoikeutetut kurinpitorangaistukset ja väittävät, että n. s. kurinpitotuomiot ovat muodostuneet muutamien vankien keskuudessa kiusaajiksi kehittyneiden vartijain ja vankilan johdon aseiksi vangin elämän katkeroittamisessa. Tämä kiusaaminen ilmenee välikysymyksen tekijäin mielestä sellaisissa esimerkkinä mainituissa tapauksissa kuin siinä, että eräät vangit tuomittiin sopimattomasta käyttäytymisestä 4 à 8 vuorokaudeksi vedelle ja leivälle, jotkut kovalle vuoteelle sekä eristetyiksi päävahtiin, ja että vankeja, jotka on saatu kiinni salakirjeenvaihdosta, on samoin rangaistu vedellä ja leivällä.

Esitetty väite sisältää vaatimuksen kurinpidon täydellisestä lakkauttamisesta, sillä onhan luonnollista, että ellei vankeja saa rikkomuksista rangaista, niin ei mikään kuri vankilassa voi säilyä. Välikysymyksessä mainitussa tapauksessa johtui rankaiseminen siitä, että poliittiset vangit kieltäytyivät noudattamasta vankilan järjestyssääntöä ja käyttäytyivät sopimattomasti apulaisjohtajaa vastaan. Poliittiset vangit ovat ottaneet tavakseen irvistellä ja nauraa esimiehilleen, jopa on vankien röyhkeys mennyt niin pitkälle, että he, kun heidän asiaansa tutkitaan johtokunnassa, solvailevat johtokuntaa niin,

että heidän tutkimisensa on täytynyt keskeyttää.

Mitä sitten tulee kysymykseen vankien kohtelusta, niin on pääasiana siinä esitetty vaatimus, ettei tarkastuksia laittoman kirjeenvaihdon y. m. laittomien tekojen ilmisaamiseksi saisi toimeenpanna. Kerran toisensa jälkeen on todettu, että valtiollisilla vangeilla on laiton yhteys ulkomaailman kanssa ja eräitä vartijoita onkin yhteyden välittämisestä saatu kiinni ja erotettu, mutta tätä nykyä on yhteys taas täydessä käynnissä. Tuon tuostakin on ollut pakko toimittaa tarkastuksia, joita poliittiset vangit erityisesti pelkäävät kiinnijoutumisen vaaran takia. Viime lokakuun 29 päivänä toimitettiin taas sellainen tarkastus, joka kuitenkin jäi miltei tuloksettomaksi sen johdosta, että vangit ilmeisesti olivat saaneet edeltäpäin tiedon tarkastuksen pidosta. Vangit olivatkin hävittäneet salakirjoituksia y. m. päätellen siitä, että vankilaosaston ilmajohtokanavissa oli viljalti paperituhkaa poliittisten vankien sieltä siirryttyä toiseen tarkastusosastoon. Tämän tarkastuksen ja poliittisten vankien siirron yhteydessä tapahtui myöskin kurinpitohäiriö, kun eräät vangit kieltäytyivät riisuutumasta, vaikka se tarkastusta varten oli välttämätöntä. Väite siitä, että kieltäytymisen syynä olisi muka ollut se, että tarkastushuoneessa olisi ollut kylmä, oli vain tekosyy, sillä vankilassa on säännöllisesti lämmitetty jo syyskuusta lähtien.

Yhtenä valituskohtana on edelleen alinomainen vankien härnääminen ja suoranaiset väkivaltaiset teotkin. Ja välikysymyksen tekijät mainitsevat, että eräissä tapauksissa vartijat ovat käyneet vankeihin käsiksi lyöden ja tuuppien heitä „aivan aiheettomastikin''. Välikysymysten tekijätkin siten itse myöntävät, että ainakin toisissa tapauksissa ovat vangit siis itse antaneet aihetta ankarampaan kohteluun. Esimerkkinä mainitaan, että vanginvartija Väänänen olisi lauantaina t. k. 9 päivänä väkivaltaisesti käynyt käsiksi. Selin-nimiseen valtiolliseen vankiin, jolle joskus aikaisemmin on toimitettu leikkaus, ja joka tapahtuneen muka väkivaltaisen kohtelun johdosta olisi erittäin vakavasti sairastunut, niin että pelätään hänen kuolemaansa. Todellisuudessa on asia niin, että vartija Väänänen oli sellin läpästä nähnyt Selinin askartelevan jotakin luvatonta, minkä johdosta Väänänen meni selliin vaatien — kuten vankilan johtaja toimittamansa tutkimuksen nojalla lausuu — tarkastaakseen Seliniä povesta, mutta asetti tämä käsiään eteen, pakeni edeltä ja rupesi huutamaan, jolloin Väänänen katsoi parhaaksi jättää tarkastuksen. Vasta noin puolen tunnin kuluttua sai Selin hysteerisen kohtauksen ja oli tiedottomana, mutta selkisi pian, ja sai paikallekutsutulta ylisairaanhoitajattarelta hoitoa ja lääkettä ja on nyt yhtä terve kuin ennen kohtaustakin. Vanki Selin liikkuu omin voimin ulkosallakin, vaikka välikysymyksen tekijät uskottelevat hänen olevan kuolemaisillaan ja edesvastuuttomat kommunistilehdet käyttävät tätä vääristelyä kiihoituskeinona. Niinpä eilispäivän Työväenjärjestöjen Tiedonantajassa on aivan valheellinen tieto siitä, että Selin ei pääse enää omin voimin liikkumaan. Eilen on kuitenkin vankeinhoitolaitoksen ylijohtaja A. P. Arvelo Tammisaaren vankilaan tekemällään tarkastusmatkalla todennut vanki Selinin olevan, vaikka väsyneennäköisen, kuitenkin siksi voimissaan, että hän oli liikkeessä eikä suinkaan näyttänyt kuolemaa tekevältä pahoinpitelyn uhrilta, jotapaitsi hän otti osaa keskusteluun ja esitti siinä väitteitään.

Mitä sairashoitoon Tammisaaren pakkotyölaitoksessa tulee, on laitoksen palveluksessa vakinainen lääkäri ja kolme koulutettua sairaanhoitajatarta. Lääkäri pitää laitoksella joka viikko kolme vastaanottoa, jolloin sairaat ovat tilaisuudessa saamaan lääkärinhoitoa. Hoitajattaret omistavat luonnollisesti kaiken työnsä laitoksen hyväksi. Laitoksella on oma sairaala, jossa on noin 60 sairassijaa. Sairaalarakennus sijaitsee etelään viettävällä kuivalla harjanteella ja on hyvin suojattu pohjoista vastaan. Huoneet siinä ovat erittäin valoisat ja ikkunat ovat tavallisia sairaalaikkunoita huomattavasti suuremmat. Siisteyttä vastaan ei, kuten useissa tarkastuksissa on todettu, ole ollut muistuttamista. Sairashuoneiden lattiat puhdistetaan ja pöly niistä pyyhitään joka päivä. Välikysymyksentekijät mainitsevat muun muassa, että erään Väinö Vuorion kohtalo oikeastaan ratkaistiin vankilassa. Tällä sanamuodolla koetetaan peitetyllä tavalla vihjata, että vankilaolot olisivat olleet syynä Vuorion sortumiseen keuhkotautiin. Väinö Vuorio oli suurimman osan oleskellut ajastaan Tammisaaressa yksinään aurinkoisessa sairashuoneessa,

joka on niin suuri, että tavallisessa sairaalassa sellaiseen sijoitetaan 9 à 10 potilasta. Laitokseen otettaessa todettiin ankara, pitkälle kehittynyt keuhkotauti, joka aikaansai miltei päivittäisen korkean kuumeen. Hänen huonosta tilastaan sekä siitä ettei ollut paranemisesta toiveita vankeinhoitolaitoksen ylilääkäri ilmoitti hänen puolisolleen mainiten vielä puoltavansa hänen armahtamistaan rangaistuksesta, jos hän sitä anoisi. Tähän hän ei kuitenkaan suostunut. Samanlaisessa tilassa on nykyään vanki Hannes Kokko, jolla nähtävästi on vielä suolistotuberkuloosi, mutta joka tästä huolimatta on ryhtynyt syömälakkoon. Tänään hän kuitenkin on ruvennut jälleen syömään. Nämä molemmat ovat sellaisia sairaustapauksia, jotka eivät sovellu parantolahoitoon. Kuitenkin siirrettiin vanki Vuorio pyynnöstään Halilan keuhkotautiparantolaan, jossa hän sitten pian kuoli. Tässä yhteydessä on syytä mainita, että vanki Kokko pidätettiin Hollolassa viime vuoden marraskuun 6 päivänä ja vietiin sieltä suoraan Sortavalaan, jossa häntä säilytettiin edelleen Sortavalan poliisilaitoksella ja passitettiin hänet joulukuun alussa suoraan Viipurin lääninvankilaan. Näin ollen Kokko ei ole laisinkaan ollut etsivän keskuspoliisin „tunnetuissa säilytyskomeroissa" niinkuin välikysymyksessä väitetään.

Mitä vanki Niilo Rämään tulee, niin ryhdyttiin, kun mielisairauden oireet kävivät ilmeisiksi, toimenpiteisiin hänen siirtämisekseen mielisairaalaan, jonne hänet lienee jo vastaanotettu. Rämä on muuten ollut siksi häiritsevä ja väkivaltainen, ettei häntä ole voitu hoitaa yhdessä toisten vankien kanssa. Tämän ohella mainittakoon, että mielisairaustapauksissa potilaat saadaan harvoin niin pian kuin tässä tapauksessa asianmukaiseen hoitoon. Luonnollisesti sairaalassakin pidetään valtiolliset vangit erillään muista vangeista.

Välikysymyksessä esitetyt valituskohdat ovat, kuten edellä sanotusta selviää, niin perättömiä ja aiheettomia, että jokaiselle, joka asiallisesti tahtoo suhtautua esillä olevaan kysymykseen on ilman muuta selvää, että esitetyt syytökset ovat ainoastaan veruke ja tekosyy jonkin muun tarkoitusperän saavuttamiseksi. Itse asiassa on hallituksen tiedossa, että syömälakkoa on valmisteltu jo ainakin kolme kuukautta ja siis paljon ennen kuin mikään niistä tapauksista, joka nyt on otettu tekosyyksi lakon alkamiseen, oli sattunutkaan. Hallituksella on käsissään todisteita siitä, että lakko on ei ainoastaan vankilan vaan valtakunnankin ulkopuolelta määrätty ja järjestetty. Syömälakko on keksitty keinoksi peittää kommunistisen puolueen sisäisiä riitoja ja samalla kiihoituskeinoksi laillista yhteiskuntajärjestystä vastaan. Viime lokakuun 16 päivänä Suomen kommunistisen puolueen yleisorganisaattorin Vilho Honkasen asunnossa toimitetussa kotietsinnässä tavattiin muun muassa kirjelmä, joka koskee Tammisaaren pakkotyölaitoksella säilytettävien poliittisten vankien oloja ja järjestäytymistä. Siitä käy ilmi useita mielenkiintoisia seikkoja. Niinpä ovat vangit ottaneet käytäntöön yhä täydellisemmän työn jarrutuksen, sabotaasin. Työn valmistamiseen määrätty aika ylitetään moninkertaisesti, sanotaan kirjelmässä. Työn valmistusta pyritään lykkäämään kaikin keinoin, teeskentelemällä sairautta ynnä muuta. Kaikista yrityksistä huolimatta ei järjestäytymistä pitkiin aikoihin saatu aikaan kun johtohenkilöitä ei ollut ja alituisia muutoksia sekä henkilövaihdoksia sattui. Vasta syksyllä 1928 luotiin järjestö. Työpaikalle perustettiin soluja penkkirivittäin. Soluihin otettiin jäseniksi ne, jotka poliisitutkinnoissa ja oikeudenkäynneissä olivat „läpäisseet tyydyttävästi". Solujen järjestäjistä muodostettiin työpaikkaneuvosto, joka johtaa toimintaa työpaikalla, valmistaa keskustelukysymykset, valvoo kuria, välittää yhteyttä ulkomaailman kanssa j. n. e. Tämän järjestäytymisen ja taistelun vaikutuksesta onkin, kuten kirjelmässä mainitaan, saatu useita näytteitä, joista mainitaan erään vartijan erottaminen. Samoin ilmoitetaan taistelun olevan käytännössä pistejärjestelmän s. o. asiallisesti katsoen työvelvollisuuden poistamiseksi. Viimeinen merkitsevämpi toimenpide on se, että päätettiin omistaa kommunistiselle puolueelle yksi päivä viikossa, jona keskusteluilla y. m., joihin kävelytunneilla on mahdollisuutta, selvitetään puolueen tehtävää ja merkitystä luokkataistelussa. Tässä huomataankin se varsinainen syy, minkätähden vankien vaatimuksiin sisältyy myös sellainen kohta, että vangeille on annettava enemmän tilaisuutta liikkumiseen raittiissa ilmassa. Vielä sanotaan kirjelmässä, että „me olemme Tammisaaressa nyt siinä tilanteessa, että vankilajohto on meihin nähden

alakynnessä. Se on monella tavalla pakotettu myöntämään voimattomuutensa. Vankien rintama on yhtenäinen ja voimakas. Kurikin on kohtalaisen hyvä. Jokaisen pienimmänkin tapauksen me heti leimaamme laittomaksi, käytämme heitä itseänsä vastaan. Vankilan sisäpuolella käytävä taistelu on yhdistettävä ulkopuolisiin joukkoliikkeisiin ja laajat joukot vedettävä mukaan tukemaan vankien taistelua. Tämä on pääkysymys, jota ei ole ennen voitu tyydyttävällä tavalla järjestää kunnollisen yhteyden puutteessa.'' Tilanne vankilassa on nyt kirjoitelman mukaan siinä suhteessa edullinen ratkaisevallekin taistelulle, että joukko on pieni ja uusien tulokkaiden luku niin vähäinen, ettei se vaikuta epäedullisesti taistelun johtamiseen. Joukko on myös itsenäinen ja kommunisteilla on siihen yliote. Siellä ei nyt tehdä mitään, josta ei ole etukäteen neuvoteltu ja keskusteltu. Joukko on taisteluhaluinen ja valmis koska tahansa iskemään. Kysymys onkin lähinnä ajankohdasta tänä syksynä, sanotaan. Eräässä toisessa takavarikoidussa kirjeessä, joka on päivätty viime elokuun 19 päivänä, sanotaan, että „Tammisaaren pojat aikovat tehdä 4—5 päivän mielenosoituksellisen syömälakon vaatimuksiensa puolesta. Sitä ennen tapahtuisi julkisuudessa kamppailu valtiollisten vankien asian puolesta. Kysyvät mielipidettä. Meidän mielipiteemme on, että voivat tehdä, varsinkin kun on kysymys mielenosoituksesta, mutta ei siihen tuloksiensa puolesta suuria voi laskea. Mutta on se ainakin taisteluote, joka on omansa kiihdyttämään taistelua vankilan ulkopuolella. Tunnustettava kyllä on, että sellainen lyhyt syömälakko ei vastaa esim. rumanialaisten syömälakkoa, toiselta puolen ei se ketään vielä tapakaan'', sanotaan kirjoitelmassa.

Tammisaaren poliittisten ja politikoivien kuritushuonevankien vehkeilyt liittyvät yhtenä renkaana siihen maan- ja valtiopetokselliseen kiihoitukseen yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi ja kaikkien vallankumouksen kauhujen aikaansaamiseksi, jota Suomen salainen kommunistinen puolue ulkomailta saatujen määräysten mukaan ja sieltä maksettujen avustusten turvin häikäilemättä harjoittaa.

Edellä olevaan ja toimitettuihin tutkimuksiin viitaten on hallitus sitä mieltä, ettei syömälakkoon ryhtyneiden vankien mielenosoituksellinen teko perustu vankilassa vallitseviin todellisiin epäkohtiin, vaan on siihen ryhdytty kiihoitustarkoituksessa. Hallitus tulee tarkoin seuraamaan olojen kehitystä vankiloissamme ja valvomaan, että että lain vaatimuksia noudatetaan.

Till vederbörande regeringsmedlems besvarande har med stöd av 37 § 2 mom. riksdagsordningen framställts följande av riksdagsmannen Eino Pekkala och tjuguen andra riksdagsmän undertecknade interpellation, varom även rdgsm. Perälä har förenat sig:

„Har regeringen sig bekant, att skärpningen i de politiska fångarnas förhållanden, såsom fängelseledningens och vaktarnas godtyckliga behandling av fångarna, de orättvisa disciplinära bestraffningarna, fångarnas oavbrutna retande och jämväl direkta våldshandlingar mot dem, den bristfälliga och av fängelseledningens godtycke beroende sjukvården och de lika godtyckliga hinder, som uppställas mot villkorligt frigivande m. m., hava tvungit de i tvångsarbetsinrättningen i Ekenäs internerade politiska fångarna att trygga sig till en ovanlig och förtvivlad åtgärd, nämligen hungerstrejk?

Därest regeringen har sig detta bekant, vilka åtgärder har regeringen vidtagit i avsikt att avlägsna de missförhållanden, vilka förorsakat hungerstrejken, och för att bringa till ansvar de fängelsefunktionärer, vilka gjort sig skyldiga till grov behandling av fångarna och till godtyckligt förfarande?''

Med stöd av 37 § 2 mom. riksdagsordningen får jag avgiva följande svar på interpellationen:

Uti interpellationens motivering har, efter inledningen, omfattande allmänna beskyllningar, till först behandlats frågan angående fångarnas arbetsplikt eller såsom interpellanterna uttrycka sig, „det tvångsarbete och poängsystem, vilket kännes som en grov orättvisa'', och däri påstås, att det icke är känt, på vad detta poängsystem, grundar sig, ävensom att varken förordningarna eller lagarna angående verkställighet av politiska fångars straff innehålla någonting därom. Om en fång icke erhåller tillräckligt poängtal, har antingen fängelsets ledning eller justitieministern vägrat att försätta fånge, som oförvitligt avtjänat sitt straff, i villkorlig frihet.

Jag har icke orsak att betvivla, att icke interpellanterna skulle hava sig fullkomligt bekant, på vad fångarnas arbetsplikt grundar sig, och jag skulle icke här behöva nämna detta, om det icke vore betecknande för kommunisternas politiska moral, att samtidigt som denna interpellation framställes, för okunniga „kamrater-arbetare'' göres troligt, att de politiska fångarnas arbetsplikt saknade laglig grund och vore ett av myndigheterna uppfunnet medel att förtrycka fångarna. Detta framgår, förutom av oansvariga tidningsartiklar, även av de talrika telegram, som kommunistmöten avsänt och i vilka yrkas på arbetspliktens avskaffande.

Interpellationens undertecknare äro väl medvetna om att fångarna äro skyldiga att arbeta, men de inbilla sig kunna ernå denna plikts avskaffande på omvägar genom att angripa det synnerligen nyttiga och ändamålsenliga sätt på vilket arbetspliktens uppfyllande övervakas och göres effektivt. Poängsystemet, som ogillas i interpellationen, är nämligen icke annat än ett tekniskt kontrollsystem, som användes överallt, vid idrott, vid examina, vid arbete, där man vill begagna sig av rationella, rättvisa och effektiva uppskattnings- och kontrollmetoder. Angående detaljerna i detta system torde det vara skäl att nämna följande:

Enligt 2 kapitlet 13 § i förordningen angående verkställighet av straff, sådant detta lagrum ändrat lyder i lagen av den 21 maj 1921, kan direktion för straffanstalt föreslå fånges villkorliga frigivande, då fånge avtjänat $^3/_4$ av sin strafftid, dock minst 2 år, och då han i övrigt fyller i lagen stadgade förutsättningar. En förutsättning för fånges villkorliga frigivande är, att fången under sin strafftid uppfört sig sålunda, att det synes sannolikt, att han framdeles skall föra ett klanderfritt liv. För att angående fånges uppförande i fängelse måtte erhållas en fullt giltig och allsidig utredning, skall fängelsets direktion enligt 47 § i förordningen angående fångvårdsväsendet av den 21 mars 1925 månatligen tilldela varje fånge vitsord över uppförande, varvid avseende bör fästas såväl å fångens förhållande till fängelseordningen som å hans flit och omsorg i arbetet och vid inhämtandet av kunskaper. För vinnande av enhetlighet har hos oss liksom i övriga kulturländer vid fängelserna införts ett poängsystem, som hos oss är sådant, att fängelsets direktör bedömer fångens uppförande och framsteg med högst 4 poäng, läraren hans flit och omsorg med högst 3 poäng och arbetsledaren jämväl hans flit och omsorg med högst 3 poäng. Detta såsom tekniskt hjälpmedel använda förfaringssätt ligger till grund för det vitsord, som direktionen giver fången. På grund av sålunda avgivet vitsord befordras fånge från lägre fångklass till närmast högre klass, och det ligger även till grund för direktionens förslag för justitieministern angående fånges villkorliga frigivande. Detta förslag kan naturligtvis icke vara bindande för justitieministern, utan prövar justitieministern enligt lag fritt, huruvida fånge ens då med förtroende kan frigivas från fängelse.

Den faktiska orsaken därtill, att de i straffarbetsanstalten i Ekenäs förvarade, för lands- och högförrädisk verksamhet straff ådömda fångarna icke erhålla tillräckligt antal poäng, är den, att de följa ett sådant gemensamt överenskommet program, att i fängelse bör utföras så litet arbete som möjligt. Hurudan dessa fångars arbetseffektivitet är, framgår, bl. a. därav, att exempelvis sistlidne april månad värdet av 55 vid straffarbetsanstalten i Ekenäs i snickeriarbete verksamma politiska fångars arbete uppgick till i medeltal 77 mark, medan det bästa resultatet var 252 mark och det sämsta 10 mark i månaden. Under motsvarande tid var medelvärdet av vid samma fängelse i liknande arbete sysselsatta 130 vanliga tukthusfångars arbete 728 mark, medan det lägsta arbetsvärdet var 282 mark. Och dock finnas i sistnämnda grupp fångar, vilka icke i frihet utfört snickeriarbete. Dessa siffror utvisa tydligt, att de politiska straffångarna icke ens försöka fullgöra dem enligt lag åliggande arbetsskyldighet. Emedan till fånges goda uppförande icke allenast hör, att han genom sitt uppträdande icke direkte brutit mot ordningen i fängelset, utan även, att han även i övrigt i alla avseenden klanderfritt förhållit sig till strafftvånget och fullgjort de fånge enligt lag ålagda skyldigheterna, kan en sådan fånge, som i sitt arbete ådagalagt fortsatt lättja eller, såsom för närvarande på visst håll säges, sabotage, icke anses hava uppfört sig klander-

fritt i fängelset och är en sådan fånge icke heller berättigad att för sig göra anspråk på fullt antal poäng. I interpellationen nämnes vid namn två fångar, vilka icke villkorligen frigivits, nämligen fångarna Kinnunen och Kemppainen. Orsaken härtill har varit ett anfört beteende vid arbetet. Jag vill tillika dock framhålla, att fången Kemppainen redan den 15 sistlidne oktober villkorligen frigivits från fängelset. Utan sakligt skäl har icke i ett enda fall villkorlig frigivning avböjts.

Uti interpellationen påstås, att arbetsförhållandena, uppenbarligen för att förbittra och reta fångarna, ordnats så, att fånge sällan sättes i sådant arbete, för vilket han har fallenhet. Med anledning härav må framhållas, att det vid anordnande av fängelsearbeten finnes möjlighet att beakta fångarnas fallenhet och förvärvade yrkesskicklighet endast såvitt sådan yrkesskicklighet eller fallenhet med framgång kan användas för det arbete, för vilket fängelset varje gång lyckats erhålla beställningar av enskilda eller statens inrättningar. Men vidkommande särskilt de i Ekenäs förvarade politiska fångarna, bör observeras, att då de flesta av dem till yrket äro antingen kommunistiska föredragare, organisatorer eller s. k. röda officerare, är det med avseende å dem verkligen regelbundet omöjligt att följa den princip, att fånge i fängelset skulle sättas i sådant arbete för statens räkning, som är förenligt med hans fallenhet.

Såsom en annan omständighet, som tarvar rättelse, nämna interpellanterna de orättvisa disciplinära bestraffningarna och påstå att de s. k. disciplinära domarna blivit för en del råa plågoandar bland vakterna och för fängelsets ledning ett medel till förbittrande av fångarnas liv. Detta plågande framträder enligt interpellanternas mening i sådana som exempel anförda fall, där fångar för olämpligt uppförande dömts till vatten och bröd, några till hård bädd under 4 à 8 dygn samt isolering å högvakten och där fångar, vilka ertappats för hemlig korrespondens, likaså straffas med vatten och bröd.

Anförda påstående innebär ett yrkande på disciplinens fullständiga avskaffande, ty det är självfallet, att om en fånge icke får för förseelser bestraffas, ingen disciplin i fängelset kan upprätthållas. Uti det i interpellationen nämnda fallet berodde bestraffningen därpå, att de politiska fångarna vägrade att följa fängelsets ordningsstadgar och uppförde sig opassande mot biträdande direktören. De politiska fångarna hava tagit till vana att grimasera och skratta åt sina förmän, och har fångarnas oförskämdhet gått så långt, att de, då deras sak prövas i direktionen, smäda direktionen, så att undersökningen måste avbrytas.

Vidkommande sedermera frågan om det bemötande, som kommit fångarna till del, är huvudsaken även i detta avseende, att undersökningar för uppdagande av olaglig korrespondens m. fl. olagliga handlingar icke skulle få verkställas. Den ena gången efter den andra har det varit möjligt att konstatera, att fångarna hava olovlig förbindelse med den yttre världen, och några väktare hava även överbevisats om att hava förmedlat förbindelsen och avskedats, men för närvarande är förbindelsen åter i full gång. Allt som oftast har det varit nödvändigt att verkställa undersökningar, för vilka de politiska fångarna särskilt frukta på grund av faran för att råka fast. Den 29 sistlidne oktober förrättades åter en sådan undersökning, som dock blev nästan resultatlös av den orsak, att fångarna förmodligen på förhand erhållit kännedom om undersökningen. Fångarna hade förstört alla sina hemliga skrivelser m. m., att döma därav, att i fängelseavdelningens ventilationskanaler anträffades rikligt med pappersaska, då de politiska fångarna från denna avdelning överfördes till en annan. I samband med denna inspektion och överföring av fångarna inträffade även en disciplinsstörning, då några fångar vägrade att avkläda sig, ehuru detta för undersökningen skulle varit nödvändigt. Påståendet, att orsaken till vägran skulle varit den, att i undersökningsrummet skulle varit kallt, är endast ett svepskäl, ty fängelset har regelbundet eldats redan från och med september.

En anledning till klagomål är vidare det påstådda „oavbrutna utmanandet av fångarna och till och med direkta våldshandlingar", och interpellanterna nämna, att i några fall vakterna angripit fångarna och slagit och knuffat dem till och med alldeles obefogat. Interpellanterna erkänna således själva, att fångarna själva ofta givit

anledning till en strängare behandling. Såsom exempel nämndes, att fångvaktaren Väänänen lördagen den 9 dennes med våld angripit en fånge vid namn K. Selin, som någon gång tidigare opererats och som till följd av påstått övervåld skulle mycket allvarligt insjuknat, så att man fruktar för hans död. I verkligheten förhåller sig saken sålunda, att vaktaren Väänänen genom en glugg i cellen sett Selin syssla med något otillåtet, på grund varav Väänänen inträtt i cellen för att undersöka, såsom fängelsedirektören efter verkställd undersökning säger, Selins barmficka, men lade denne händerna i vägen, flydde undan och begynte skrika, varvid Väänänen ansåg det vara bäst att avstå från undersökningen. Först efter omkring en halv timme fick Selin ett hysteriskt anfall och låg medvetslös, men återfick snart medvetandet och erhöll vård och medicin av den till platsen kallade översjuksköterskan och är nu lika frisk som före anfallet. Fången Selin rör sig med egna krafter ute, ehuru interpellanterna göra troligt, att han är döende, och oansvariga kommunisttidningar använda denna förvrängning såsom agitationsmedel. Sålunda innehåller gårdagens Työväenjärjestöjen Tiedonantaja ett alldeles lögnaktigt påstående, att Selin icke längre kan röra sig med egna krafter. I går har dock överdirektören för fångvårdsväsendet A. P. Arvelo under en inspektionsresa till fängelset i Ekenäs konstaterat, att fången Selin, om han ock såg något trött ut, dock hade så mycket krafter, att han var i rörelse och ingalunda föreföll som ett döende offer för misshandel, varjämte han deltog i samtalet och därunder bl. a. framställde påståenden.

Vidkommande sjukvården må nämnas att vid tvångsarbetsanstalten äro anställda en ordinarie läkare och 3 utbildade sjuksköterskor. Läkaren har på anstalten varje vecka 3 mottagningar, vid vilka de sjuka äro i tillfälle att erhålla läkarvård. Sköterskorna ägna naturligtvis hela sitt arbete åt anstalten. Anstalten har eget sjukhus, som omfattar omkring 60 sjukplatser. Sjukhusbyggnaden är belägen på en mot söder sluttande torr ås och är väl skyddad mot nordliga vindar. Rummen äro synnerligen ljusa och fönstren äro avsevärt större än vanliga sjukhusfönster. Mot snyggheten har, såsom vid flere inspektioner konstaterats, intet funnits att anmärka. Sjukhusets golv rengöras och dammtorkas varje dag.

Interpellanterna nämna bland annat, att en Väinö Vuorios öde egentligen avgjordes i fängelset. Därvid försöker man på förtäckt sätt göra gällande, att förhållandena i fängelset varit orsak till att Vuorio avlidit i lungsot. Väinö Vuorio var största delen av sin vistelsetid ensam i ett soligt sjukrum, som är så stort, att i ett vanligt sjukhus i ett sådant rum förläggas 9—10 patienter. Genast vid intagningen till inrättningen konstaterades en svår, till ett farligt skede utvecklad lungsot, som nästan dagligen förorsakade hög feber. Om hans dåliga tillstånd samt därom att hopp om bättring icke fanns, anmälde fångvårdsväsendets överläkare för hans hustru och nämnde ytterligare, att han skulle förorda Vuorios benådande från straffet, därest han skulle anhålla därom. Därtill var han dock icke villig. I ett liknande tillstånd befinner sig för närvarande fången Hannes Kokko, som därjämte synbarligen lider av tarmtuberkulos, men som det oaktat anslutit sig till hungerstrejken (i dag har han dock åter börjat intaga föda). Dessa båda äro sådana sjukdomsfall, vilka icke lämpa sig för sanatorievård. Dock överfördes fången Vuorio på anhållan till Halila lungsotssanatorium, där han dock snart avled.

I detta sammanhang är det skäl att nämna, att fången Kokko anhölls i Hollola den 16 november senaste år och fördes därifrån direkte till Sordavala, där han förvarades å Sordavala polisinrättning, och förpassades han i början av december direkte till Viborgs länsfängelse. Sålunda har Kokko alls icke varit i detektiva centralpolisens „kända förvaringsskrubbar'' såsom i interpellationen påstås.

Beträffande fången Niilo Rämä vidtogos, då symptom på sinnessjukdom blevo uppenbara, åtgärder för hans överförande till sinnessjukhus, dit han redan torde mottagits. Rämä har för övrigt varit så störande och våldsam, att han icke kunnat skötas tillsammans med andra fångar. I detta sammanhang må nämnas, att vid fall av sinnessjukdom patienter sällan så snabbt, som här varit fallet, erhålla behörig vård. Naturligtvis hållas politiska fångar även i sjukhuset isolerade från övriga fångar.

De i interpellationen anförda klagomålen äro, såsom av det ovan sagda framgår, så

obetydliga och obefogade, att det för envar, som sakligt vill taga ståndpunkt till föreliggande fråga, utan vidare är klart, att de anförda beskyllningarna endast äro ett svepskäl och en förevändning för vinnande av något annat syfte. I själva verket har regeringen sig bekant, att hungerstrejken redan förberetts under tre månader och sålunda långt före någon av de händelser, som tagits till förevändning för strejken, inträffat. Regeringen har bevis för, att strejken påbjudits och organiserats icke allenast utanför fängelset, men till och med utanför riket. Hungerstrejken har uppfunnits såsom medel att dölja det kommunistiska partiets inre tvistigheter och tillika såsom medel till uppvigling mot den lagliga samhällsordningen. Vid en den 16 sistlidne oktober i kommunistiska partiets i Finland överorganisator Vilho Honkanens bostad förrättad husundersökning anträffades bl. a. en skrivelse, som angår de i straffarbetsanstalten i Ekenäs förvarade politiska fångarnas förhållanden och organisering. Skrivelsen uppenbarar flere intressanta omständigheter. Sålunda hava fångarna infört ett allt fullständigare sabotage. Den tid, som givits för ett arbetes fullbordande, har flere gånger överskridits, säges i skrivelsen, man försökte uppskjuta arbetets fullbordande under föregivande av sjukdom m. m. Trots alla försök lyckades man icke på långa tider få till stånd någon organisation, emedan ledande personer saknades och upprepade förändringar och skiften av fångar inträffade. Först år 1928 skapades en organisation. På arbetsplatsen bildades celler efter bänkrader. I cellerna upptogos såsom medlemmar de, som på tillfredsställande sätt klarat „ohranan" och sina rättegångar. Av cellernas organisatörer bildades ett arbetsplatsråd, som leder verksamheten på arbetsplatsen, bereder diskussionsfrågor, övervakar disciplinen, förmedlar förbindelsen med yttre världen o. s. v. På verkningarna av denna organisation och kamp hava även, såsom i skrivelsen nämnes, flere bevis erhållits, bland vilka nämnas en vaktares avskedande. Likaså meddelas, att kamp pågår för avskaffande av poängsystemet d. v. s. sakligt sett arbetsplikten. Den sista mera betydande åtgärden är den, att man beslöt ägna kommunistiska partiet en dag i veckan, då under diskussioner och annat, vartill promenadstunderna kunde giva möjligheter, partiets uppgift och dess betydelse i klasskampen skulle utredas. Detta vidhandenger även den egentliga orsaken till att i fångarnas yrkande även ingår, att fångarna skola beredas mera tillfälle att röra sig i fria luften. Ytterligare säges i skrivelsen, att vi nu i Ekenäs befinna oss i den situation, att fängelseledningen kommer i andra rummet. Den är på många sätt tvungen att erkänna sin maktlöshet. Fångarnas front är enhetlig och stark. Även disciplinen är ganska god. Varje minsta fall, som vi genast stämpla såsom olagligt, använda vi mot dem själva. Den kamp, som skall föras innanför fängelset, skall förbindas med den yttre massrörelsen och stora massor dragas med för att understöda fångarnas kamp. Detta är den huvudfråga, som hittills icke kunnat på tillfredsställande sätt ordnas i brist på ordentlig förbindelse. Situationen i fängelset är nu enligt skrivelsen i sådant avseende förmånlig även för en avgörande kamp, att truppen är liten och nykomlingarnas antal så litet, att det icke inverkar oförmånligt på kampens ledning. Truppen är även enhetlig, och kommunisterna hava övertaget över dem. Där göres numera ingenting, varom icke på förhand underhandlats och diskuterats. Truppen är stridslustig och färdig att när som helst slå ned. Fråga är även om tidpunkten denna höst. I ett annat beslagtaget brev, som är dagtecknat den 19 sistlidna augusti, säges, att „gossarna i Ekenäs ärna föranstalta en fyra- fem dagars demonstrativ hungerstrejk till förmån för sina fordringar. Därförinnan skulle i offentligheten en kamp äga rum för de politiska fångarnas sak. De fråga om vår mening. Vår åsikt är, att de kunna göra det, isynnerhet då fråga är om demonstration. Men man kan icke räkna på stora resultat därav. Men det är i alla fall en kamp, som är egnad att uppegga striden utanför fängelset. Erkännas bör visserligen, att en sådan kort hungerstrejk icke motsvarar exempelvis rumänernas hungerstrejker. Å andra sidan dödar den icke heller någon.

De politiska och politiserande tukthusfångarnas i Ekenäs intriger utgöra en länk i den lands- och riksförrädiska agitation för omstörtande av vårt lands samhällsordning och för åstadkommande av revolutionärt skräckvälde, som Finlands

hemliga kommunistiska parti i enlighet med föreskrifter från främmande land och med därifrån erhållet ekonomiskt understöd hänsynslöst utövar.

Med hänvisande till ovanstående och till verkställda undersökningar är regeringen av den åsikt, att de fångars, som inledde hungerstrejk, demonstrativa handling icke grundar sig på i fängelset rådande verkliga missförhållanden, utan har den inletts i agitationssyfte. Regeringen skall noggrannt följa med förhållandenas utveckling i våra fängelser och övervaka, att lagens föreskrifter uppfyllas.

Keskustelu:

Ed. E. Pekkala: Ennenkuin puutun herra oikeusministerin vastauksen yksityiskohtiin, on syytä kosketella kysymystä siitä, minkälainen yleensä on poliittisten vankien asema meillä. Minkälaisia oikeuksia on poliittisilla vangeilla voimassaolevan lain mukaan?

Kaikissa sivistysmaissa tehdään jyrkkä ero n. s. valtiollisten rikoksentekijäin ja yksityisrikollisten välillä. Meilläkin tuo ero periaatteessa on tunnustettu. V. 1921 annettiin nimittäin asetus rangaistusten täytäntöönpanoasetuksen erään pykälän muuttamisesta, jolla asetuksella annettiin eräistä poliittisista rikoksista tuomituille eräitä tutkimusvangeille kuuluvia oikeuksia, nim. oikeus ottaa ulkoa ruokaa vastaan sekä kustantaa itselleen muutakin mukavuutta. Samassa asetuksessa kielletään valtiollista vankia panemasta yhteen yksityisrikollisen kanssa. Mutta tämä laki antaa poliittisille vangeille kovin suppeat oikeudet ja nekin oikeudet ovat useassa tapauksessa jääneet paperille. Oikeudet ovat suppeat kahdestakin syystä. Ensinnäkin kaikki valtiollisista syistä tuomitut eivät saa valtiollisen vangin oikeuksia. Oikeuksien ulkopuolelle jäävät m. m. ne, jotka ovat tuomitut rikoslain 16 luvun 8 §:n mukaan, vaikka tämän pykälän mukaan voidaan tuomita ja on tuomittu valtiollisista teoista. Niinikään ne, jotka on tuomittu rikkomuksista painovapauslakia vastaan, eivät pääse nauttimaan poliittisten vankien oikeuksia. Toiseksi myönnetyt oikeudet ovat kovin pienet. Valtiollisten vankien täytyy tehdä pakkotyötä aivan samalla tavalla kuin yksityisrikollistenkin. Heidän oikeutensa saada lisäruokaa vankilaan on kovin rajoitettu. Kirjallisuuden saanti niinikään. Se luettelo, jonka mukaan valtiollisille vangeille annetaan kirjallisuutta vankilaan, on kovin suppea. Monesti on vangeilta kielletty oikeus ottaa vastaan puhtaasti tieteellisiä teoksia. Esim. on kielletty sellaisen teoksen kuin Darwinin „Lajien synnyn" vastaanottaminen. Vain kerran kuussa on vangeilla oikeus tavata omaisiaan sekä kerran kuussa oikeus lähettää kirjeitä sekä oikeus ottaa vastaan kirjeitä. Edelleen valtiolliset vangit ovat aivan samojen drakoonisten kurinpitotuomioiden alaisia kuin yksityisrikollisetkin. Heidät voidaan tuomita ja on tuomittu vedelle ja leivälle ja pimeään koppiin useaksi päiväksi. Valtiollinen vanki ei myöskään voi saada kunnollista sairashoitoa. Sellaiset vangit, jotka ovat erikoishoidon tarpeessa, eivät saa oikeutta saada hoitoa jossakin sairaalassa vankilan ulkopuolella. Joissakuissa tapauksissa valtiollisia vankeja on lähetetty sairaalaan vankilan ulkopuolelle, mutta ne tapaukset ovat kovin harvinaisia.

Mutta kun ottaa huomioon, että näiden lain myöntämien suppeitten oikeuksien antaminen lopullisesti riippuu vankilavirkaomaisten harkinnasta, mikä useassa tapauksessa on mielivaltaa, niin nämä oikeudet yhä supistuvat. Valtiollisten vankien oikeuksia olisi laajennettava. Mutta päinvastoin poliittisten vankien ennestäänkin pieniä oikeuksia on viime vuosina järjestelmällisesti supistettu. On ollut havaittavana se ilmiö, että milloin valtiollinen vaino kiihtyy, silloin myöskin ryhdytään poliittisten vankien oikeuksia huonontamaan. Valtiollinen vaino näkyy vaikuttavan vankilan muurien sisäpuolellakin. Vankila on pienoiskuva tästä kapitalistisesta yhteiskunnasta. Kun nyt viime aikoina valtiollinen vaino on kiihtynyt, niin on jälleen ryhdytty valtiollisten vankien oikeuksia huonontamaan. Ja nyt on menty siihen pisteeseen, että valtiollisten vankien on täytynyt turvautua sellaiseen epätoivoiseen keinoon kuin nälkälakkoon.

Vuonna 1927 pidennettiin vankien työpäivä 10-tuntiseksi. Tämä huononnus kohtasi myöskin poliittisia vankeja. Se kohtasi heitä erittäin raskaasti. Se merkitsi heille vapaa-ajan lyhentämistä ja siten opiskelumahdollisuuksien pienentämistä. Ehkä työajan pidentämisellä heihin nähden olikin tämä tarkoitus. Koko nykyisen vankilakomennon pyrkimyksenä poliittisiin vankeihin

nähden näyttää olevan heidän masentamisensa ei ainoastaan ruumiillisesti, vaan myöskin henkisesti. Senvuoksi asetetaan mahdollisimman ahtaat rajat poliittisten vankien itsekasvatukselle tai tuo mahdollisuus otetaan kokonansa pois. Ja sen pitäisi olla nykyaikaista vankien hoitoa. Oikeusministeri väitti, että välikysymyksessä olisi lausuttu, että työpakko ei olisi lain mukainen. Herra oikeusministeri on ilmeisesti lukenut hyvin huonosti välikysymyksen perustelut. Ei niissä sellaista väitetä, mutta niissä väitetään, että viime aikoina on otettu käytäntöön eräänlainen työpistejärjestelmä, joka ehdottomasti on laiton. Se järjestelmä on otettu käytäntöön ainakin Tammisaaren pakkotyölaitoksessa. Määrätyiden työpisteiden saaminen on asetettu ehdoksi ehdonalaiseen vapauteen pääsemiselle. Selittääkseni tätä asiaa minä tässä esitän poliittista vankia Väinö Johannes Vartiaista koskevan tapauksen. Se tapaus on seuraava:

Kun Vartiainen oli kärsinyt rangaistuksestaan 3/4, ehdotti vankilan johtokunta 16 p:nä tammikuuta 1929 hänet päästettäväksi ehdonalaiseen vapauteen. Mutta oikeusministeriö hylkäsi ehdotuksen. Toisen kerran tehtiin samanlainen ehdotus 26 p:nä toukokuuta 1929. Mutta siihenkin tuli oikeusministeriöstä kielteinen vastaus. Vartiaiselle selitettiin, että oikeusministeriön kielteinen päätös on johtunut siitä, että hänellä ei olisi tarpeeksi työpisteitä. Se merkitsi sitä, että Vartiaisen pääsy ehdonalaiseen vapauteen oli evätty sen johdosta, että hänen työnsuorituksensa vankilassa ei ollut oikeusministeriön mielestä riittävä. (Ed. Kivioja: Jos ei se ollutkaan!) Odottakaa! Voimassa oleva laki ei kuitenkaan tunne sellaista perustetta. Rangaistuksen täytäntöönpanoasetuksen 13 §:ssä lausutaan nimittäin, että jos vanki on kärsinyt 3/4 rangaistuksestaan ja jos hän on rangaistusaikanaan käyttäytynyt niin, että todennäköisesti voidaan toivoa hänen noudattavan nuhteetonta elämää sekä sitäpaitsi on varmaa, että hänellä vapaaksi päästyänsä on rehellinen toimeentulo, ehdottakoon rangaistuslaitoksen johtokunta vangin omalla suostumuksella, että hänet on ehdonalaiseen vapauteen päästettävä. Aikaisemmin onkin poliittisiin vankeihin nähden noudatettu tämän lain määräyksiä ja perusteena käytetty vain hyvää käytöstä sekä työnsaantivarmuutta. Vasta aivan viime aikoina on ruvettu noudattamaan toisenlaista menettelyä. Työpisteiden asettaminen ehdonalaiseen vapauteen laskemisen ehdoksi on, kuten jo huomautin ehdottomasti laiton. Sellainen menettely saattaa tehdä lain vangille suoman oikeuden päästä ehdonalaiseen vapauteen mitättömäksi, kuten Vartiaisen tapaus osoittaa. On ymmärrettävää, että laki asettaa tärkeimmäksi ehdoksi hyvän käyttäytymisen, koska sen suhteen on olemassa arvosteluperusteita, joita voidaan oikeudenmukaisesti soveltaa kaikkiin vankeihin. Mutta työteho on mitä suurimmassa määrässä yksilöllistä, riippuen monesta seikasta, kuten ammattitaidosta, ruumiillisesta kunnosta j. n. e. Kaavamaisten perusteiden soveltaminen siihen on omiaan johtamaan mitä suurimpaan mielivaltaisuuteen, niinkuin se on johtanutkin. Tämä on vain yksi esimerkki. Mutta voisi luetella monia samantapaisia esimerkkejä, esim. siitä, mitenkä sairaalta mieheltä on vaadittu samaa työnsuoritusta kuin täysin terveeltä. Tämä on järjestelmä, jota on alettu viime aikoina soveltaa, ja se järjestelmä on laiton. (Keskustasta: Onko Solovetski-järjestelmä laillinen?) Tämä laiton järjestelmä on ilmeisesti saatettu voimaan, jotta vangeilta voitaisiin kiristää enemmän työtä. Kun ottaa huomioon, että Tammisaaren pakkotyölaitoksella on poliittisilla vangeilla vain yksi ainoa työverstas, nimittäin puusepänverstas, johon poliittiset vangit viedään työnskentelemään riippumatta siitä, mikä heidän varsinainen ammattinsa on, niin ymmärtää, mihin mielivaltaisuuteen uusi pistejärjestelmä johtaa. Kaikilta vaaditaan sama työteho, niin ammattimieheltä kuin ammattitaidottomalta. Pitäisi olla ilman muuta selvää, ettei esim. metallityöläinen voi puusepän työssä saada aikaan sitä, mitä ammattitaitoinen puuseppä. Harjaantumattomalta ei voi vaatia sitä, mitä harjaantuneelta. Metallityöläisestä ei tule kunnon puuseppää ennenkuin ehkä määrätyn harjoitusajan kuluttua, yhtä vähän kuin yliopiston professorista tulee taitava oikeusministeri, ennenkuin hän on uuteen toimeensa perehtynyt. Siten on miltei kaikilla aloilla asianlaita. Ei sääntö muutu siitä, että sitä sovelletaan vankilan muurien sisäpuolella.

Herra oikeusministeri esitti edelleen vanhan virren siitä, että poliittiset vangit saboteeraavat. Se väite on esitetty monta

kertaa ennenkin, mutta sitä väitettä ei ole todistettu. (Eduskunnasta: Äskenhän se todistettiin, Honkanenhan sen todisti!)

Sairaanhoito ei Tammisaaren pakkotyölaitoksella ole kunnollista. Tässäkin suhteessa minä pyytäisin esittää erään kuvaavan tapauksen. Se koskee poliittista vankia Matti Juho Kinnusta. Minä luen tässä osan hänen eduskunnan oikeusasiamiehelle tekemästään kantelusta. Kinnunen kirjoittaa seuraavasti: „Saapuessani tänne (Tammisaaren pakkotyölaitokseen) 12 päivänä heinäkuuta 1926 olin kaikin puolin terve. Jonkun ajan kuluttua jouduin työskentelemään laitoksen metalliverstaalla, jossa tein pakoitustyötä. Tämä huone on sellainen, että läpi vuoden täytyy käyttää keinotekoista valaistusta. Työskennellessäni sellaisessa työhuoneessa tehden tarkkaa työtä, aloinkin jo vuoden 1927 keväällä tuntea silmieni käyvän heikoiksi. Turvauduin heti lääkärin apuun saadakseni silmilleni tarpeellista hoitoa, ennenkuin se olisi myöhäistä. Hän määräsikin heti käytettäväkseni silmälasit ja lääkkeitä. Olivatko saamani lääkkeet sopivia vai ei, sitä silloin tietystikään en tiennyt. Kokemukseni vain osoitti, että silmäni eivät niillä lainkaan parantuneet. Sellaista jatkui aina lokakuun loppuun saakka. Pyysin vihdoin, että minut siirrettäisiin Helsinkiin saamaan silmilleni tarpeellista hoitoa, mutta se kiellettiin jyrkästi. Asiain näin ollen olin pakotettu toisia teitä hakemaan apua näköni pelastamiseksi. Senvuoksi saman vuoden lopulla tein anomuksen oikeusministerille, jossa kerroin seikkaperäisesti saamani taudin laadun sekä minkälaista hoitoa olin saanut sekä pyysin päästä Helsinkiin spesialistilääkärin tarkastettavaksi ja saamaan tarpeellista hoitoa. Anomukseni käsiteltiinkin verrattain nopeasti, kolmessa viikossa, mutta vastaus oli: „Ei anna aihetta''. Sen jälkeen Kinnunen esittää, mitenkä hän edelleenkin koetti saada parannusta silmilleen ja mitenkä hänet aiheettomasti tuomittiin vedelle ja leivälle kolmeksi vuorokaudeksi. Tämän jälkeen hän jatkaa seuraavasti: „Itse rangaistukseen tuomitseminen ei olisi ollut mitään siihen verraten, missä oloissa sen jouduin suorittamaan. Olin nimittäin vähän aikaisemmin ollut lääkärin luona ja hän oli määrännyt silmiini sellaista lääkettä, joka aiheutti muutaman päivän tilapäisen sokeuden. Olin puheenaolevan lääkkeen vaikutuksesta vuoteenomana, kun tultiin noutamaan johtokunnan eteen. Yllämainitun tuomion saatuani pyysin, että rangaistukseni täytäntöönpano siirrettäisiin siksi, kunnes lääkärin määräämä silmien hoito on päättynyt. Tähän pyyntöön yhtyi myöskin lääkäri, mutta johtokunnan puheenjohtaja sanoi: „Johtokunta on tehnyt päätöksensä eikä sitä voida muuttaa.'' Näin jouduin siis päävahtiin kärsimään syyttömästi tuomittua rangaistusta.

Sen päätyttyä valitin uudelleen oikeusministeriölle selostaen kärsimäni vääryyden ja pyysin toistamiseen Helsinkiin siirtämistä, mutta vastaus oli taasen sama: „Ei anna aihetta.'' Sellaista jatkui vuoden 1928 heinäkuuhun saakka. Koko sen ajan, nimittäin 3 päivästä toukokuuta, jolloin palasin kärsimästä syyttömästi tuomittua rangaistustani, heinäkuuhun 1928, olin niin heikossa tilassa, että suurimman osan, olin yhden päivän työssä ja 2—3 päivää sairaana lääkärin antamalla lomalla. Heinäkuussa 1928 lopetettiin työskentely metalliverstaalla ja meidät siirrettiin töihin puusepänverstaalle. Siellä oleva hieno puuntomu vaikutti näkööni erittäin turmiollisesti. Pyysin lääkäriltä, että minut siirrettäisiin Helsinkiin saamaan tarpeellista hoitoa. Hän lupasi miettiä, mutta siitä ei tullut kuitenkaan sen vaimiimpaa. Näköni heikkeni edelleenkin, kunnes olin pakotettu hakemaan johtajalta vapautusta työstä, siksi kunnes saan asianmukaista hoitoa ja terveyteni takaisin. Hän siirsi minut B-vankilan siivoojaksi, mutta en voinut olla siinäkään kauan silmissäni olleen alituisen ankaran pakoituksen vuoksi. Olin senvuoksi pakoitettu jäämään selliin ja ilmoittamaan johtajalle, etten voi enää työskennellä ja että hoitoa on saatava mitä pikimmin. Hän vapautti minut toistaiseksi työstä ja lupasi neuvotella lääkärin kanssa minun lähettämisestäni Helsinkiin. Hänen lupauksensa mukaan olinkin sellissä lokakuun 17 päivään, siis yli 8 viikkoa, jonka jälkeen minut kuljetettiin Helsinkiin. Siellä minut käytettiin yliopiston silmäklinikalla tarkastettavana ja kun kerroin, minkälaista hoitoa olin saanut, niin lääkärit sanoivat, että liiallisella lääkkeenkäytöllä on pilattu silmät. Vielä nykyään en saanut jäädä sanottuun laitokseen saamaan pitempiaikaista hoitoa. Minulle määrättiin taasen uudet silmälasit, monennetko, sitä en jaksa muistaa. Helsingistä tultuani jouduin taas vähäksi aikaa siivoojaksi ja sitten puusepän-

verstaalle. Siellä jouduin työskentelemään pimeässä paikassa, kuten edelliselläkin kerralla kaukana akkunasta silmille epäterveellisessä sähkövalossa. Siihen saakka kun en ollut puusepänverstaan tomussa, tunsin oloni vähän lupaavammaksi mutta senkin päätyttyä alkoi pakoitus silmissäni käydä aivan sietämättömäksi. Toukokuun lopulla se muodostui niin ankaraksi, että olin pakoitettu taasen kääntymään laitoksen lääkärin puoleen. Hän alkoi entisen hoitotapansa, mutta siitä ei ollut vähääkään apua. Myöhemmin on sekin hoito lopetettu.'' Kinnunen lopettaa kantelunsa sen kohdan, joka koskee hänen sairauttaan, seuraavasti: „Kuten ylläolevasta selviää, olen joutunut puutteellisen sairashoidon takia perin kurjaan tilaan. Ennen kuin voisin saada takaisin entisen työkykyni, vaatisi se perusteellista hoitoa. Olen terveyteni menettänyt pakkotyölaitoksessa, siis valtion toimesta. Valtion velvollisuus on huolehtia myöskin sen palauttamisesta.''

Toimittaja Väinö Vuorion traagillinen kohtalo on tunnettu. Hänet vangittiin, kun keuhkotauti hänessä vielä oli alkuasteella. Ensin häntä pidettiin viikkokausia etsivän keskuspoliisin pidätysputkissa, joihin ei pääse päivänvaloa ja joissa on huono ilmanvaihto. Sen jälkeen hänen tuomittiin neljäksi ja puoleksi vuodeksi kuritushuoneeseen ja lähetettiin Tammisaareen. Siellä hänen sairautensa pahentui. Anomuksesta huolimatta häntä ei suostuttu siirtämään vankilan ulkopuolelle saamaan hoitoa. Lopulta hänet siirrettiin kyllä sairaalaan. Silloin hän oli jo niin huono, että hän kuoli heti sairaalaan päästyään. Hänet siis siirrettiin sairaalaan kuolemaan. Herra oikeusministeri selitti, että Tammisaaren pakkotyölaitoksessa ei tarkastuksissa ole sairaanhoidossa huomattu mitään puutteellisuuksia. Minä pyytäisin kysyä, minkähänlaisia tarkastuksia ne ovat, joissa ei ole tällaisia epäkohtia huomattu?

Viime suvena siirrettiin 5 poliittista vankia Tammisaaren pakkotyölaitoksesta Turun lääninvankilaan. Heidät siirrettiin yksityisrikollisten keskuuteen. Se teko oli myös laiton.

Entinen kansanedustaja Enne kanteli siirrostansa oikeusministerille, mutta hänen kantelukirjelmänsä palautettiin takaisin oikeusministeriön vankeinhoito-osastosta sillä selityksellä, että kantelukirjelmää ei esitetä oikeusministerille, koska kirjelmässä on muka sopimatonta kieltä. Tällainen toimenpide on aivan ennenkuulumaton. On laitonta että sentakia kielletään esittämästä asiaa. Sitä paitsi siinä kantelukirjelmässä ei ollut käytetty sopimatonta kieltä. Minulla on jäljennös siitä kantelukirjelmästä täällä. Mutta siinä kirjelmässä oli esitetty vankilaoloista sellaisia tosiseikkoja, jotka olivat „sopimattomat'', mutta eihän se ollut kantelijan syy. (Ed. Rosenberg: Hirnukaa nyt vaan edelleen porvarit! Se pukee teitä niin mahdottoman hyvin. Etenkin pappeja se pukee ensiluokkaisesti!)

Tammisaaren pakkotyölaitoksen poliittiset vangit ovat tehneet monia kanteluja sen johdosta, että vartijat ovat heitä epäinhimillisesti kohdelleet. Vartijat eivät käytä ainoastaan rumia haukkumasanoja, vaan ovat aiheettomasti käyneet vankeihin käsiksi. Suurta huomiota on herättänyt poliittisen vangin Selinin pahoinpitely. Oikeusministerikin myönsi vastauksessaan, tosin epäsuorasti, että Seliniä oli pahoinpidelty.

Kurinpitorangaistuksia annetaan myös mielivaltaisesti. Vedelle ja leivälle ja pimeään koppiin tuomitaan aivan vartijan mielivallasta riippuen. Hyvin suurta kiihtymistä vankien keskuudessa ovat herättäneet alituiset tarkastukset joita toimitetaan keskellä yötäkin. Vangit ajetaan käytäville ja seisotetaan puolialastomina. Tämän tästä toimitetaan muutenkin perinpohjaisia ruumiintarkastuksia. Suuria kirjojakin muka haetaan vankien vaatteista.

Todettava on, että poliittiset vangit Tammisaaren pakkotyölaitoksessa ovat täydellisen mielivallan alaisia. On mitä epäinhimillisintä kiusata poliittisia vastustajia, jotka ovat sellaisessa asemassa, etteivät voi puolustautua. Siihen ovat tämän maan vallanpitäjät ja vankeinhoitoviranomaiset tehneet itsensä syypääksi. Tämän politiikan seuraukset näkyvät nyt. Kiusattujen poliittisten vankien kiihtymys ja epätoivo on johtanut nälkälakkoon, jota nyt on jo kestänyt viisi päivää. Siinä on nälkälakon syy. Tammisaaren synkkien piikkilankaaitojen sisäpuolella käydään nyt kamppailua kuoleman kanssa. 16 vankia on jo niin heikkona, että ovat pakotettuja olemaan vuoteessa. Nyt on apu ja pikainen apu tarpeen. Nälkälakon syyt on heti poistettava. Valtiollisten vankien oikeuksia on

laajennettava (Ed. Rosenberg: Hävetkää, murhaajat, vähäisen!) Työläiset kautta maan ovat voimakkaasti vaatineet poliittisille vangeille oikeuksia. Hallitukselta on vaadittava, että se ryhtyy toimenpiteisiin nälkälakon syiden poistamiseksi. Mutta oikeusministerin vastauksesta kävi ilmi, että hallitus ei ole tehnyt mitään, eikä nähtävästi aijokaan mitään tehdä.

Vastaus ei minua tyydytä. Tulen myöhemmin keskustelun kuluessa tekemään ehdotuksen perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi.

Pääministeri Kallio: Tuskin mikään inhimillisistä laitoksista on niin säännöllisesti kaikissa maissa arvostelun alaisena kuin vankeinhoito. Löytyneekö sitä maata, jossa hoidokkien ja heidän läheistensä puolesta saisi yhteiskunta tunnustusta siitä huolenpidosta, joka näille hoidokeille annetaan. Muistutuksiin meidän vankilaoloja vastaan on paljon aihetta, sillä hallitus on juuri muutama päivä sitten osoittanut, minkälainen liika-asutus meillä on vankiloissa. Tämä seikka tuottaa vankeinhoitoviranomaisille ylivoimaisia vaikeuksia vankien sijoitukseen ja lajitteluunkin nähden. Välikysymyksessä ja edellisen puhujan lausunnossa on kumminkin olot kuvattu todellista huonommiksi. Valtiollisilla vangeilla ei ole meillä Tammisaaressa niinkään liika-asutusta kuin monissa muissa vankiloissa, joten tyytymättömyys täällä pääasiassa riippuu siellä olevien vankien tarkoituksellisesta rettelöimisestä, kuten oikeusministeri lausunnossaan on täällä osoittanut.

Jotta eduskunnan jäsenille kävisi selväksi, minkä luontoinen tämä rettelö on, niin lienee tarpeellista näiden vankien omilla asiapapereilla osoittaa vielä, millä tavalla tätä syömälakkoa on valmistettu pitkän aikaa. Tästä antaa eräs oikeusministeriön haltuun joutunut asiakirja erinomaisen näytteen. Oikeusministeri jo esitti eräitä kohtia tästä asiakirjasta. Se sisältää seikkaperäisen selostuksen, miten poliittiset vangit ovat tähän saakka käyttäytyneet ja sitä valmistaneet.

Taistelun ytimenä on alkujaan taistelu työvelvollisuutta vastaan. Täällä ed. Pekkala edellisessä lausunnossaan sanoi, että oikeusministeri vetosi vanhaan virteen, vankien jarrutukseen, mutta että sitä ei ole muka mitenkään todistettu. Mielestäni oikeusministeri sen numeroilla selvästi todisti. Ja jarrutusta on todella olemassa, koska työsaavutukset heillä ovat niin tavattomasti paljon pienemmät kuin muilla vangeilla.

Mainitusta selostuksesta käy selville, miten aste asteelta tätä syömälakkoa on valmisteltu. Erittäin suuri merkitys pannaan ulkopuoliseen toimintaan, sanomalehdistöön ja agitatioon ja joukkojen toimintaan. Itse he selostuksessaan osoittavat, mitenkä ovat nyt tässä toiminnassaan kehittyneet, saaneet solutuksen ja keskityksen hyvin tiiviiksi. Mutta tälle taistelulle täytyy saada myöskin aatteellinen verho. Jarrutus perustuu siihen, kun ei ole muka rikottu yhteiskuntaa vastaan, niin ei ole myöskään mitään sovitettavaa. Tästä tehtiin seuraava johtopäätös, että poliittisten vankien työvelvollisuus on saatava v a p a a e h t o i s e k s i. Laille tammikuun 21 päivältä 1921 koetettiin antaa pitemmälle ulottuva merkitys mitä sillä on. Koetettiin selvittää, että laki tarkoittaa antaa samat oikeudet poliittisille vangeille kuin tutkintovangeille. Jokaiselle lain tuntijalle on kumminkin tunnettua, että tämän lain tarkoitus ei ole tämä. Ed. Pekkala aivan oikein huomautti tästä. Hän kumminkin väitti laittomaksi vankeinhoidossa käytettyä pistejärjestelmää, johonka oikeusministeri lausunnossaan välikysymyksen johdosta kiinnitti huomiota. Mutta jokaiselle kai on selvää, että tällä ei ole vankia kohtaan mitenkään huono tarkoitus, vaan on päinvastoin tarkoitus saada selville vangin käyttäytyminen. Ed. Pekkala ei kieltänyt sitä, ettei poliittisella vangilla ole työvelvollisuutta, mutta hän katsoi, että tätä työvelvollisuutta ei saisi mitenkään arvostella. Hän sanoi: „Työteho on yksilöllistä, jota ei voi pisteillä määritellä''. Mutta tosiasia on, että kyllä vankilaviranomaiset, jotka päivästä päivään seuraavat näitten vankien työtä, luonnollisesti näkevät sen, kellä on h a l u a tehdä työtä ja kellä ei ja totta kai tällainen kuuluu käyttäytymiseen. Sitä ei voitane kieltää.

Työvelvollisuuden poistaminen on kumminkin yksi syömälakossa olevien vankien päävaatimus. Se siis tähtää lainsäädäntöä vastaan, joka ei ole hallituksen eikä vankilaviranomaisten tahdosta riippuva. Tämä taistelu näyttää ajoittain heidän omien selostuksiensakin mukaan kehittyneen liian pitkälle, jolloin 10 à 20 miehen työryhmät keskittyvät keskustelemaan päivän kysymyk-

sistä eivätkä ota aina työvälineitä edes ollenkaan esille. Tämä oli heidänkin mielestään jo liian räikeää, johonka vankilan viranomaiset voivat puuttua, ja sentähden neuvoston määräyksestä hajauduttiin sitten pienempiin ryhmiin, jonka jälkeen vankilan johdon sanotaan joutuneen paremmin alakynteen.

Sitten esitetään esimerkkejä saavutuksista ja painostetaan, miten vartijakunnan puheet leimataan laittomiksi, koetetaan saada sanomalehdistö arvostelemaan johtoa j. n. e. Tämä ulkopuolinen laajojen joukkojen mukaanvetäminen on taistelun yksi tärkeimpiä tarkoituksia, jota suoraan ja välillisesti koetetaan saada aikaan. Tämä on pääkysymys, sanotaan selostuksessa, jota ei sieltäkäsin voitu täydellisesti järjestää yhteyden puutteessa. Ja näille vangeille pitäisi nyt yhteiskunnan järjestää kaikki vapaudet ja oikeudet, jotka ovat valmistaneet ja odottaneet hetkeä, milloin i s k e t ä ä n, kuten he itse sanovat. Vielä voin lisätä, että sama asiakirja osoittaa, miten Lännen vähemmistökansallisuuksien yliopiston suorittaneet johtajat ohjaavat nyt vankien toimintaa ja opiskelua. Tämän johdosta sanotaan, että kun tämä opiskelumetoodi on sinne saatu, on varmaa, että se tekee parasta jälkeä, mitä voi ajatella, huudahdetaan kirjoituksen lopussa.

Olen heidän omaa asiakirjaansa selostanut, koska se lienee jäävittömin todistus mitä voi esittää heidän omista tarkoitusperistään. Mielestäni se paraiten osoittaa taistelun hengen ja luonteen ja sen julistuksen synnyn: kärsimystemme mitta on täysi, joka on nyt saatettu julkisuuteen ja jolla nyt joukkoja kutsutaan taisteluun. Siitä käy selville, että poliittiset ja politikoivat vangit rettelöimällä koettavat tehdä vankilaviranomaisten olot niin vaikeiksi kuin suinkin ja koettavat saada määräämisvallan itselleen, jossa kehuvat osittain onnistuneensakin, kuten oikeusministerikin lausunnossaan huomautti. Mutta tämä ei vielä riitä heidän mielestään ja sentähden on joukot koetettava saada jalkeille tukemaan vaatimusta ettei heiltä vaadita lain edellyttämää työvelvollisuutta, että johtajat ja vartijat erotetaan, jotka eivät alistu heidän tahtoonsa. Näihin vaatimuksiin liittyy vielä, että pistejärjestelmästä on luovuttava: Rangaistukset poistettava, ruoka parannettava, kirjeenvaihto ja politikoimisoikeus laajennettava.

Vankien taistelu on tähdätty selvästi koko yhteiskuntaa vastaan. Joukkojen liikehtiminen on järjestetty järjestysvallan ja valtiovallan arvovallan vähentämiseksi. Vankilan muurien sisällä käytävä taistelu kommunistijohtajien ja vankilaviranomaisten välillä on tavallaan esikuvana siitä taistelusta, johon kommunistimme entistä räikeämmin ovat ryhtyneet.

Yhteiskunnan on syytä ottaa tämä huomioon. Hallitus luottaa siihen, että eduskunta tehdessään päätöksensä osoittaa olevansa selvillä tämän taistelun luonteesta ja välikysymyksen tarkoitusperästä.

Ed. L e h t o: Herra oikeusministeri ja herra pääministeri yrittävät tässä asiassa tehdä mustasta valkeata.

P u h e m i e s (koputtaa): Kutsun puhujaa järjestykseen.

P u h u j a: Kun tällä kerralla käsitellään tätä välikysymystä, ei se suinkaan ole viime päivien ja niiden tapahtumien tulos, vaan on se seuraus vankiloissa vuosi vuodelta jatkuneista mielivaltaisuuksista valtiollisia vankeja kohtaan ja, kuten tunnettua, on se tällä kerralla päättynyt nälkälakkoon. Tähän epätoivoiseen tekoon ovat toverimme vankilassa ryhtyneet vasta senjälkeen kun ovat tulleet huomaamaan, että heidän vaatimattomiin olevien olojen korjauksia tarkoittaviin vaatimuksiinsa vankilaviranomaisten ja oikeusvirastojen puolelta kerta toisensa jälkeen on saapunut sama vastaus: „E i a n n a a i h e t t a e n e m p i i n t o i m e n p i t e i s i i n". Kun tätä kysymystä on lähdetty nyt eduskunnassa puntaroimaan porvarillisen enemmistön käsityksen mukaan, niin jokaisella työläisedustajalla on etukäteen selviönä, että porvaristo selittää täällä, kuten sanomalehdistössäänkin, että tässä maassa vankilaoloissa ei ole valittamisen aihetta. He väittävät, kuten esim. ed. Hästbacka valtiovarainvaliokunnan kokouksessa, kun oli valtiollisten vankien ruuan parantamista tarkoittava aloite käsiteltävänä, että vankilat ovat niin siistejä ja ruoka niissä niin hyvää, ettei vapaudessakaan ole niin hyvää ruokaa ja oloja. Näin ei voi puhua kukaan muu kuin kaikkein paatunein porvari. Minä olen edelleenkin siinä käsityksessä, että jos vankiloissa olisi näin ihanteelliset olot, kuin porvarit väittävät, niin eivät työläiset siellä olisi

poliittisista syistäkään, vaan porvarisluokan loiset, henkilöt, jotka eivät koskaan ole tehneet minkäänlaista hyödyllistä työtä, vaan saaneet toimeentulonsa työläisiä riistämällä. Myönnettävä on, että siihen aikaan kun tässä maassa työläiset, v. 1918 alkupuolella vuotta, pitivät valtaa käsissään, niin työläisten — —

Puhemies: Kehoitan puhujaa palaamaan asiaan ja huomautan, että jollei puhuja ota varteen minun huomautuksiani, minun täytyy kieltää häntä jatkamasta.

Puhuja: — — niin kysymys oli aivan toisin valtiollisiin vankeihin nähden. Tällä kertaa kuitenkin, kuten täällä ovat oikeusministeri sekä pääministeri lausunnoissaan huomauttaneet, olisivat vankilaolot suurin piirtein samanluontoiset. Jokainen työläinen, joka on joutunut tässä maassa seuraamaan vankilaoloja tai saanut vangeilta tietoja olevista oloista vankiloissa, on tullut kuitenkin siihen käsitykseen, että olot vankiloissa vuosi vuodelta ovat huonontuneet. Tovereitamme tälläkin kertaa vankiloissa mitä suurimmassa määrässä rasittavat jatkuvat piinat ja muut kärsimykset, joita vanginvartijat ja vankilan virkailijat siellä toimeenpanevat. Parhaiten tästä saa selityksen, kun tarkkailee sitä vetoomusta, jonka vankilassa olevat toverit työväen sanomalehtien kautta ovat julkisuuteen oloistaan antaneet.

Toverieni julkilausuma on seuraavansisältöinen: „Toverit! Porvariston vaino on väkivaltaisesti eristänyt — —

Puhemies (koputtaa): Minä kiellän puhujaa lukemasta.

Puhuja: — — Me tiedämme, että on paljon sellaista — —

Puhemies: (koputtaa useampaan kertaan): Minä kiellän puhujaa lukemasta.

Puhuja: En minä nyt lue julistusta, puhemies arvostelee väärin — —

Puhemies: Ei ole kysymys puhemiehen arvostelemisesta, vaan puhemiehen määräystä on noudatettava.

Puhuja: Minun nähdäkseni on työtätekevän väestön tällä kertaa syytä tehdä voitavansa vankilassa olevien tovereiden olojen korjaamiseksi.

Herra oikeusministeri nimenomaan mainitsi, että vankiloissa m. m. sairashoito on erittäin tyydyttävällä tavalla järjestetty. Minä en käsitä, millä tavalla herra oikeusministeri tässä suhteessa asioita on tarkastellut. Mahdollista on, että herra oikeusministerin tiedot perustuvat oikeusministeriön vankeinhoitojaoston pääjohtajan herra Arvelon antamiin lausuntoihin. Nämä lausunnot ovat kuitenkin jyrkästi ristiriidassa tosiolojen kanssa. Minä voisin useiden vuosien kokemuksien perusteella herra oikeusministerille antaa sellaisen kuvan vankien sairashoidosta, joka olisi vähemmän Suomen vankilaoloja ylentävä. Minä mainitsen tässä vain erään tapauksen, joka mitä parhaiten kuvastaa sitä huolimattomuutta, jota sairashoidossa ennenkaikkea Tammisaaressa harjoitetaan.

Vuonna 1924 syksyllä sairastui eräs Aartelo-niminen valtiollinen vanki vaikeasti. Häntä hoidettiin vankilassa kylmillä jääpusseilla ja selitettiin, että on kysymyksessä umpisuolentulehdus. Tällä tavalla „hoidettuna'' vangin tila yhä huononi. Kun Tammisaaren silloinen lääkäri ei kyennyt sairasta enää hoitamaan, lähetettiin hänet Helsingin keskusvankilaan ja vankilan lääkäri totesikin, ettei kysymyksessä olevassa vangissa ollut umpisuolentulehdusta, vaan pitkälle kehittynyt munuaistauti. Siis munuaistaudin paranemista hoidettiin kylmillä jääpusseilla! Samanlaisia tapauksia voisin osoittaa useita muitakin, mutta käsitykseni mukaan tämä jo osaltaan todistaa sen, että sairashoito erikoisesti Tammisaaressa on kaikkein alkeellisinta lajia.

Herra oikeusministeri myöskin antamassaan vastauksessa osoitti, että kohtelu Tammisaaressa ja yleensä tämän maan vankiloissa, joissa valtiollisia vankeja säilytetään, on tyydyttävä. Nämäkin tiedot herra oikeusministeri mahdollisesti on saanut samoista lähteistä, josta aikaisempiakin tietoja epäilin saaduiksi. Minä en voi käsittää voiko esim. herra oikeusministeri hyväksyä sellaista, puhumattakaan mitä m. m. Tammisaaressa aikoinaan isäntävartijana toiminut Kallio valtiollisille vangeille lausui, kun hän puhui vangeille uhkauksia. Hän nimittäin sanoi, että „teidän elämänne on minun takataskussani''. Jos tämänlaatuiset puhut-

telusanat valtiollisille vangeille ovat herra pääministerin ja herra oikeusministerin käsityksen mukaisia, niin meidän käsitteet puhuttelusanoista ovat paljon ristiriidassa. Mitä sitten mielisairaiden hoitoon tulee, niin olisi tässäkin suhteessa lukematon joukko esimerkkejä, jotka puhuisivat kaameata kieltä mielisairaiden hoidosta ja kohtelusta. Otan yhden esimerkin tältäkin alalta, joka kuvaa sitä tilannetta, jossa Tammisaaressa tässäkin suhteessa ollaan.

Vuonna 1919 ennen joulua eräs mielisairas, nimeltä Skutnabb, oli siinä määrässä sairastunut, että oli aivan raivo. Hänet asetettiin asumaan erääseen selliin päävahdissa. Kun hän oli lyönyt ikkunat rikki ja riisuutunut alasti, niin vankilan viranomaiset, vaikka tiesivät asian, eivät katsoneet olevan aihetta suojella häntä kylmyydeltä. Hän sai olla koko yön sellissään alasti vaikka ulkona oli useita asteita pakkasta. Tämä kai on sitä porvarillista sairaanhoitoa.

Edelleen on huomautettu, että valtiollisella vangilla on tilaisuus olla melko paljon raittiissa ulkoilmassa, keskustella toisten vankitovereiten kanssa j. n. e. On myönnettävä että aikaisemmin Tammisaaressa vangeilla on ollut tunti kävelyaikaa, mutta viimeisinä vuosina on sitä supistettu. On supistettu siinä muodossa että tuntiin sisällytetään sekin aika, mitä vangit kasarmilta kävelypaikalle aikaa kuluttavat.

Vankien opiskeluun nähden on tehty sangen paljon rajoituksia. Työväenliikettä koskevia teoksia saavat vangit ani harvoin. Vieläpä vankilaviranomaiset pelkäävät sellaistakin tieteellistä teosta vangeille antamasta kuin esim. Forrelin Sukupuolikysymys. Minä en tiedä, minkä verran vankilaviranomaiset tämän kirjan avulla olettavat vankien tulevan vallankumouksellisiksi, mutta varmaan siinäkin eräänlainen pelko on olemassa. Vankilaviranomaiset ovat kykenemättömiä — mikäli on kysymys vankien sivistämisestä — jo senkin takia, että valtiolliset vangit tietomäärässä ovat paljon korkeammalla tasolla kuin heidän opettajina olevat henkilöt ovatkaan. Siksi myöskin vankilavirkailijoitten määräämät esitelmätilaisuudet ovat muodostuneet vangeille suorastaan piinallisiksi. Vangit ovat erittäin mielissään niinä harvoina sunnuntaina kun sattuu että eivät tarvitse kirkossa olla kuulemassa näitten vastenmielisten henkilöiden luentoja.

Mitä erikoisesti rankaisutoimenpiteisiin tulee, on Tammisaari siinäkin suhteessa esimerkkiä osoittava. Ei tarvitse olla mitään aihetta kun joku vartija, joka ei ole päässyt vielä sille asteelle, että hänellä olisi täydellinen luottamus vartijoitten päällystöön ja johtajistoon nähden, hän ilman muuta voi selittää vahtimestarille, että vanki on vastustanut vartijaa ja tämä riittää jo syynaiheeksi tuomita vanki useammaksi vuorokaudeksi rangaistukseen. Minä mainitsen erään esimerkin, joka kuvastaa millä tavalla voidaan joukkorangaistuksiakin antaa. Vuonna 1921 talvella oli Tammisaaressa erittäin epätyydyttävä ruoka. M. m. perunasopassa ja eräissä muissakin keittolajeissa oli pahentunutta lihaa. Vangit kieltäytyivät syömästä sellaista ruokaa, joka oli aivan pahanmakuista, ja jossa oli matoja. Kun vangit vietiin johtokuntaan ja kun oli vielä eräs toinen muodollinen aihe — vangit eivät halunneet mennä kirkkoon — tuomittiin yli 240 valtiollista vankia kurinpidolliseen rangaistukseen. Tosin heidän tuomionsa muutettiin n. s. ehdolliseksi, mutta osa tuomittiin suoraan vedelle ja leivälle.

Mitä vartijoihin tulee, on vartija Väänänen, joka tässä välikysymyksessä ja sen aiheuttamissa seikoissa on esittänyt pääroolia, henkilö, joka vankien keskuudessa tunnetaan kauhua herättävänä henkilönä. Hän on menettänyt kaiken sen mitä yleensä sanotaan inhimillisyydeksi, ja minä en epäile laisinkaan sitä, — vaikka herra oikeusministeri epäilee, — etteikö hän olisi pahoinpidellyt K. Seliniä. Hänen useat vastaavanlaiset otteensa puhuvat selvää kieltä tässä suhteessa.

Minua ihmetyttää myöskin se, että hallitus antaessaan vastauksen tähän välikysymykseen on ollut melko kaksimielinen. Tuntuu siltä, että hallitus ei välitä siitä kuolevatko alun toistasataa työväenluokan parhainta taistelijaa vankilan muurien sisäpuolelle tai ei. Minä olen vakuutettu siitä, että jos porvaristo aikoo nämä työväenluokan luokkataistelijat näännyttää vankilaan, niin sillä te ette kuitenkaan lopullisesti suojele nykyistä yhteiskuntajärjestelmäänne sen mädännäisyydeltä ja lopulliselta tuholta. Työläiset tekevät voitavansa avustaakseen tovereitaan vankilan sisäpuolella. Siitä ovat todistuksena viime päivinä tapahtuneet rahankeräykset. (Ed. Juutilainen: Mitä ne rahalla tekevät?) Jos hallitus pyrkii tuhoamaan työväen luokkataistelun liikkeen

parhaimpia tovereita, niin te varmasti tässäkin tulette ajanmittaan epäonnistumaan. Vallankumouksellista työväenliikettä ei voida tukahduttaa niilläkään keinoilla kuin mitä hallitus tällä kertaa mahdollisesti suunnittelee. (Vasemmalta: Eikä millään tavalla!) Vallankumouksellinen työväenliike tulee vainoista huolimatta kulkemaan eteenpäin sitä päämäärää kohti, joka tekee mahdolliseksi nykyisen yhteiskuntajärjestelmän syrjäyttämisen ja sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän sen tilalle rakentamisen. Sen tuloa eivät voi estää ohranalaitokset, herrat ministerit ja heidän rohkeimmatkaan toimenpiteensä. Vallankumousliike elää tässäkin maassa!

Puhemies: Saatuani pöytäkirjasta nähdä, että ed. Rosenberg on ed. Pekkalan puheen aikana huudahtanut väliin sanoja, jotka ovat ristiriidassa valtiopäiväjärjestyksen 58 §:n määräysten kanssa, kutsun ed. Rosenbergin hänen näitten huudahtamiensa sanojen johdosta järjestykseen.

Ed. Virta: Se asia, joka nyt on eduskunnan käsiteltävänä, on erikoislaatuinen mitä täällä on viime vuosina ja aikoina käsitelty. Onhan kysymyksessä poliittisten vankien taistelu, nälkälakko, johon ihminen ryhtyy vain äärimmäisen kiusauksen jälkeen. Täällä oikeusministeri antoi vastauksen tekemäämme välikysymykseen näiden Tammisaaren ja muualla olevien poliittisten vankien nälkälakkoa koskevassa asiassa. Oikeusministeri yritti sivuuttaa tämän kysymyksen ikäänkuin kysymys olisi vain jostakin tavallisesta poliittisluontoisesta asiasta ja ikäänkuin tämän Tammisaaren poliittisten vankien taistelun takana ei olisi mitään muita syitä kuin poliittiset syyt. Hän yritti näin asiaa kuvailla, ja porvaristo täällä naurunhöräyksillä otti ministerin esitykset vastaan.

Kuitenkin sellaisena kuin minä voin omalta kannaltani asiaa arvostella, vetoaisin teihin, herrat porvarit, omaan itseenne, että kuinka paljon kiusausta te jaksaisitte samanlaisissa tilanteissa kärsiä, kun te tuohon tekoon omakohtaisesti lähtisitte. Onhan tässä lakossa kysymys ihmisen elämästä ja kuolemasta ja minä olen varma, sellaisena kuin minä voin asiaa arvostella tällä kertaa, että kyllä te, hyvät herrat ja ministerit, mahdollisesti tämän taistelun tuloksena saatte uhreja, mahdollisesti ruumiita, jota te ehkä toivottekin. Ei tämä kysymys ole niin pinnallinen kun te luulette, kyllä minä luulen, että sittenkin syyt ovat paljon vakavammat ja että syitä lakkoon on olemassa ja että syiden tutkimiseen on varsin vakavaa syytä olemassa. Kun te olette tutkineet ensin asiaa asiallisesti ja ottaneet siihen puolueettomat tutkijat ja myös antaneet siinä oikeuden työväestöllekin ottaa osaa, sitten vasta me voimme arvostella asioita tosiolojen valossa, mutta ei ennen. Me tiedämme niin selvästi kokemuksesta nyt ja aina, että koskaan ei luokkahallitus tule vastakkaista luokkataistelijaa kohtelemaan niin tasapuolisesti, että hän esittäisi tällaista asiaa oikeuden ja totuuden mukaisesti.

Minun velvollisuuteni on tietenkin myös tässä tilaisuudessa jonkun verran katsella tätä asiaa sitä taustaa vastaan, jossa me olemme joutuneet Suomen itsenäisyyden aikana elämään. Katson tämän kuuluvan asiaan senvuoksi, että poliittisten vankien lukumäärä ja olemassaolo on aina kunkin yhteiskuntajärjestelmän tuote eli se olotila, jossa ihmiset ovat pakotetut elämään ja olemaan. Tämän maan työväki ja sen järjestöt yleensä ja yksityiset henkilöt ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana, minä sanon 10 vuoden aikana, olleet ja saaneet elää lakkaamattoman vainon ja terrorin alaisena tässä maassa. Porvariston vainotoimenpiteet ovat lukemattomana sarjana vuodesta toiseen vyöryneet monenlaisissa muodoissa varsinkin työväenliikkeen johtoasemassa olevien henkilöiden ja työväen järjestöjen yli. Tämän vainon alaisuudesta eivät ole pelastuneet edes työväen ammatilliset, sivistykselliset eivätkä myöskään raittiusjärjestöt, vaan on se kohdistunut näihinkin työväenluokan toimintamuotoihin. Niiden toimintaa ja olemassaoloahan on yhtämittaisesti vainottu ja vallassaolevan luokan taholta on yhtämittaisesti yritetty osoittaa, että kaikki työväenluokan ja työväenliikkeen toiminta on maanpetoksellista ja luvatonta tässä maassa. Minä tahtoisin jonkun verran viitata niihin aikoihin, jolloinka me elimme tässä maassa tsaarivallan vainon alaisena — — — —

Puhemies (koputtaen): Minä kehoitan puhujaa palaamaan järjestykseen ja siihen asiaan, jota käsitellään välikysymyksessä.

P u h u j a: — — — Poliittisten vankien asema ja yleensä poliittisten juttujen paljous, joita tässä maassa yleensä on käyty viime vuosina, ja jos vertaamme niitä tsaarivallan aikoihin, huomaamme, että olot ovat paljon kauheammat ja että nyt annetaan samanlaisesta asiasta paljon raskaampia tuomioita kuin tsaarivallan aikana. Eiväthän poliittiset jutut tsaarivallan aikanakaan olleet mitään harvinaisia ilmiöitä ....

P u h e m i e s (koputtaa): Kehoitan uudelleen puhujaa palaamaan asiaan.

P u h u j a: — — Tämä on asiaa.

P u h e m i e s (koputtaen): Ellei puhuja nyt noudata puhemiehen osoituksia, niin minun täytyy kieltää häntä puhumasta.

P u h u j a: Minä tahdon tässä jonkun verran kosketella sitä tapaa, miten nykyaikana meillä yleensä poliittisten vankien suhteen menetellään ja vankiloihin kuskattavien henkilöiden suhteen käytellään. Meillähän viime vuosina Tammisaaren asukkaita, joista nyt on kysymys, on kartutettu taloudellistenkin taistelujen yhteydessä. Vankilaan on tuomittu ihmisiä, jotka ovat olleet pakotettuja taloudellisesti tässä maassa valvomaan etujansa eikä yksinomaan n. s. poliittisista syistä. Tammisaaren pakkolaan aina tietenkin ovat joutuneet ihmiset, jotka sivistyksellisesti ja tietoisesti ovat hyvinkin korkealla tasolla. Kun tulee kysymykseen poliittisen vangin kohtalo ja muuten yhteiskuntaa vastaan toimineen rikoksentekijän asema, niin täytyyhän nämä kaksi erottaa toisistaan kokonaan. Teidän, porvarit, täytyy sentään ottaa huomioon se seikka, että poliittinen vastustaja, hän on ihminen, sivistynyt ihminen, joka taistelee vain omien aatteittensa ja ihanteittensa puolesta yhteiskunnassa. Jos hän joutuu luokkayhteiskunnassa teidän kostonne uhriksi, on teidän velvollisuutenne sentään kohdella häntä ihmisenä. Viime vuosina on useasti poliittisten vankien kohtalosta keskusteltu täällä eduskunnassa. On monta kertaa osoitettu ennemminkin eikä vain nyt tosiasiat ja ne kurjat olot, joissa Tammisaaren poliittiset vangit joutuvat näissä vankiluolissa elämään. Heidän asemaansa on meidän taholta pyritty parantamaan, meidän taholtamme on esitetty vaatimattomia toimenpiteitä heidän ruokansa parantamiseksi, terveysolojensa järjestämiseksi paremmaksi, mutta kaikki on kylmästi hylätty. Oli viime päivinä m. m. valtiovarainvaliokunnassa eräs tällainen asia, mutta sekin hylättiin, nim. poliittisten vankien ruokaa varten pienen määrärahan lisääminen ja terveydellisten olojen parantaminen. Mutta valitettavaa kyllä, että tällaisissakin asioissa löytävät toisensa niin yksimielisesti myös porvarit ja sosialidemokraatit.

Minä tahtoisin muutamalla sanalla viitata siihen, että Tammisaari ja yleensä poliittiset vankilat tässä maassa on pyritty järjestämään sellaisiksi, että mahdollisimman hyvin ja perinpohjaisesti voitaisiin tuossa vankilassa kiusata ne henkilöt, jotka sinne viedään. Minulla on kokemusta vuoden 1918 vankilaoloista tässä maassa eivätkä ne suinkaan nytkään paljon paremmat liene. Ei silloin ihmisen henki merkinnyt siellä vankilassa mitään. Vartijoiden ja päälliköiden mielihalu oli, että millä tavalla he paraiten voivat tehdä toisen ihmisen elämän tuskallista tuskaisemmaksi. Tämä pyrkimys oli silloin, jota todistaa noin 15 teilattua ihmistä siihen aikaan tämän maan vankilaluolien yhteydessä.

Tammisaaren vankilaoloihin nähden, joista nyt on kysymys, on täällä ed. Pekkala jo huomauttanut niistä räikeistä epäkohdista, niistä syistä, jotka ovat aiheuttaneet tällä kertaa Tammisaaren pakkolassa olevain poliittisten vankien nälkälakon. Ne syyt todellakin ovat sellaisia, että kun niitä joutuu ihminen vuodesta vuoteen kärsimään, kärsimään tyrannimaista kohtelua ja ennenkaikkea sitä, että räikeimpiinkään epäkohtiin eivät valitukset eivätkä minkäänlaiset keinot auta, sillä ne aina vuotavat hiekkaan. Ovathan poliittiset vangit vuodesta toiseen, kerta toisensa jälkeen asiallisesti ja myöskin lainmukaisesti valittaneet näistä heitä kohtaan tehdyistä toimenpiteistä ja vääryyksistä. Ei vielä kertaakaan ole puututtu hallitusviranomaisten eikä muiden taholta näiden syiden asialliseen tutkimukseen eikä poistamiseen. Tällaisissa oloissa, kun ihminen joutuu elämään vuodesta toiseen, joutuu se tilanteeseen, jossa sen on pakko panna kaikkensa alttiiksi. Näissä Tammisaaren pakkolassa olevissa syissä on se syy, jonka vuoksi Tammisaaren poliittiset vangit ovat

joutuneet nälkälakkoon, eikä mistään muista Moskovan määräyksistä, joita te tahdotte nyt täällä taas pinnalle nostaa. Minä luulen, että elämä sentään jokaiselle ihmiselle on siksi kallista, ettei sitä leikinpäälle pane alttiiksi. Ja minä äsken jo huomautin, että minulla on sellainen käsitys, sellaisena kuin minä voin tilannetta arvostella, että tuskin sen taistelun päättyminen on mahdollista muuten, kuin oloja Tammisaaren pakkolassa tutkimalla ja laittamalla ne sellaisiksi, että ne vastaavat niitä lakien määräyksiä, jotka tässä suhteessa ovat voimassa.

Porvaristo yleensä tällaisiin asioihin suhtautuu kylmästi. Se luottaa siihen, että kun heillä on kerran valta ja voima, niin mitäs siitä, me suhtaudumme vain asiaan kylmästi, panemme pakon käymään, niinkuin nytkin on tehty. Kirjoittihan Iltalehti artikkelissaan, jossa huomauttaa ja sanoo, että toivottavaa on, että Tammisaaren johdossa vankilanjohdolla on kylliksi keinoja ja välineitä tehdä tyhjäksi tämä poliittisten vankien taistelu. Minä myönnän, että näitä keinoja ja välineitähän teillä kyllä on. Onhan teillä kaikki mahdollisuudet siihen, mutta eri asia on, onko teillä oikeutta sellaiseen. Minä vain muistutan siitä, että te voitte käyttää oikeuttanne väärin, joka on kerran teille tuomioksi luettava. Tammisaaren poliittiset vangit eivät vaadi mitään muuta kuin niitä kohtuullisen pieniä oikeuksia, jotka laki tässä maassa poliittisille vangeille takaa. He eivät vaadi mitään muuta kuin saada vapauden tehdä työtä, sen, mitä laki heidän tehtäväkseen määrää. He eivät vaadi mitään muuta kuin ihmisellistä kohtelua, joka heille kuuluu. He eivät vaadi mitään muuta kuin kohtuullista ruokaa, jota voidaan ihmisen ruuaksi katsoa. He eivät vaadi mitään muuta kuin sellaista terveydenhoitoa ja huoltoa, joka jokaiselle kansalaiselle sentään, olkoon se vankikin, tässä maassa pitäisi järjestää. Te toivotte tietenkin, kun te poliittiset vankinne panette tyrmiin, että tuo vanki vankilassa mahdollisimman pian riutuisi, hänen elämänpäivänsä sammuisi, olisihan silloin päästy poliittisesta vastustajasta ja yleensä poliittisista vastustajista. Ehkä teidän toivomuksenne nytkin on sama, mutta minä vain huomautan, että v. 1918 yhteydessä te tätä keinoa koetitte. Te hävititte tästä maasta työväenluokan parhaimmiston, mutta minä luulen, että te ette ole työväenliikettä sittenkään voineet hävittää, ja vaikka te tällä kertaa Tammisaaren uhrit, jotka te sinne olette kytkeneet, saatatte elävien joukosta pois, niin ei sittenkään tästä maasta luokkataistelu häviä. Luokkataistelu on työväenliikkeen ja kapitalistien välinen taistelu. Sen syy, sen juuret ovat yhteiskunnanjärjestelmässä eikä niitä kitketä tällä keinolla pois. Se on minun vakaumukseni ollut aina ja tulee olemaan.

Eduskunnan minun mielestäni tällä kertaa on velvollisuus kiinnittää asiaan huomiota, sen velvollisuus on pakottaa hallitusta toimenpiteisiin tässä asiassa. Sen velvollisuus on asianmukaisesti ja oikeudenmukaisesti järjestää Tammisaaren pakkolassa kituvien poliittisten vankien asema sellaiseksi, että he voivat kestää tuossa laitoksessa tuon rangaistuksensa, jonka tämä valta on heille antanut. Heidän olonsa on järjestettävä sellaisiksi, edes sellaisiksi kuin tämän maan lait ja asetukset heille takaavat. Näitä oikeuksia heiltä on supistettu. Niitä on tavattomasti paljon rajoitettu, niiden takaisin saamiseksi ne nyt taistelevat. He ovat antaneet tässä taistelussa itsensä alttiiksi kuolla tai voittaa, mutta minä luulen, että tämä taistelu sittenkin päättyy heille kunniakkaasti, koska he kärsivät oikeuden ja niiden ihmisten yhteisen asian puolesta, jotka elävät niin tässä maassa kuin kaikissa kapitalistisissa maissakin vallassa olevan luokan sorron alaisina.

Minun täytyy valittaa tässä yhteydessä, että minä en ole saanut osoittaa, millä tavalla tässä maassa porvariston taholta tsaarivallan aikana tämän isänmaan petturuutta harjoitettiin ja millä tavalla ne herrat ovat menetelleet, jotka nyt ovat valmiit teilaamaan ja naurulla kuittaamaan luokkataistelijoitten kohtalon Tammisaaressa. Tämän on kuitenkin eduskunnan puhemies minulta kieltänyt ja minä en tietenkään sille tässä tilaisuudessa voi mitään, mutta uskon, että mulle toisessa tilaisuudessa tulee tilaisuus sitä jonkun verran kosketella. Minä vain lopuksi olen sitä mieltä, että tämän eduskunnan velvollisuuksiin kuuluisi, ainakin työväen edustajain velvollisuuksiin, puolustaa Tammisaaren vankilassa kituvia ihmisiä, koska heidän oikeutensa ja ihmisarvonsa sittenkin sitä vaa-

tii, puhukoon täällä oikeusministeri ja hallitus mitä tahansa.

Ed. Kulmala: Käsittelemme kysymystä, joka on varsin vakava, kysymystä siitä, että toistasataa poliittista vankia ovat olleet jo 5 vuorokautta, eräät kuusikin vuorokautta, nälkälakossa. Tänään aamupäivällä näistä nälkälakon uhreista jo 21 oli vuoteen omana, siis heikkona nälästä. Herra oikeusministeri on antanut täällä selityksensä ja pyrkinyt siinä osoittamaan, että lakon alkusyyt eivät olisi vankilassa ilmenevät epäkohdat ja vankien kiusaaminen ja piinaaminen, vaan että nämä syyt olisivat löydettävissä jostakin muualta. Herra oikeusministeri mainitsi, että tätä nälkälakkoa on valmisteltu jo pitemmän aikaa. On myönnettävä, että nälkälakkoajatus on ollut poliittisten vankien keskuudessa jo useampia vuosia. Siitä on julkisesti sanomalehdissäkin kirjoitettu, että silloin aina kun mielivalta poliittisissa vankiloissa on käynyt entistä suuremmaksi, kun poliittisten vankien elämä on kaikin keinoin tehty sietämättömäksi, on tämä ainoa taistelumuoto ja sen taistelun käyttö, mikä vangeilla on olemassa, nimittäin nälkälakkotaistelu-ajatus, myöskin versonut niiden hirveiden epäkohtien johdosta, joita vankilassa on ilmennyt. Ja on tietysti luonnollista, että viime aikoina, kun kiristys kaikin puolin on lisääntynyt, että myöskin tämä ajatus on saanut entistä voimakkaamman maaperän ja että tämä ajatus on puhjennut teoiksi silloin kuin vankilassa tapahtuu sellaisia tapahtumia kuin viime lauantai-iltana tapahtui. Herra oikeusministeri väitti, että toveri Kalle Seliniä ei mitenkään ole pahoinpidelty, mutta hän myönsi, että noin puoli tuntia vartijan tarkastuksen jälkeen Selin sai hysteerisen kohtauksen, oli n. 20—30 minuuttia tiedottomana. Herra oikeusministeri selitti, että tutkimukset ovat osoittaneet, että asia oli näin. Hän tahtoi osoittaa, että vartijat eivät käyttäytyneet mitenkään epäinhimillisesti vankeja kohtaan, vaan että heillä on tässä suhteessa aivan moitteettomat vanginvartijat. Seliniä ei ole pahoinpidelty. Tutkimukset ovat sen todistaneet. Tässä joku päivä taaksepäin sanomalehdet kertoivat, että eräs kriminaalivanki oli karannut Konnunsuolta, tuotiin takaisin vankileiriin ja kuoli myöhemmin, ja sitä saattaneet vartijat oli silloin pidätetty. Tämän päivän sanomalehdet kertovat, että tämä vanki ei ole kuollut pahoinpitelystä, vaan se on kuollut aivohalvaukseen. Tutkimukset siis meille todistavat, että Seliniä ei ole rääkätty eikä pahoinpidelty vaan heti tämän vartijan käsittelyn jälkeen saanut tästä hysteerisen kohtauksen. Samoin mainitsemassani toisessa tapauksessa tutkimuksen mukaan vanki ei ole kuollut pahoinpitelystä, vaan aivohalvaukseen. Meillä kai ei ole lupa epäillä, vaan täytyy uskoa nämä tutkimuksen tulokset. Mutta niistä tutkimuksista me emme saa vastausta siihen ajatukseen, joka oikeutetusti herää jokaisella ihmisellä: minkä vuoksi juuri tällaiset tapahtumat seuraavat näin välittömästi näitä vartijain käsittelyjä? Minkätähden juuri Selin sai tuon tunnetun hysteerisen kohtauksen ollen puolituntia tiedottomana tämän vartijain käsittelyn jälkeen? Herra oikeusministerin mielestä oli aivan luonnollista, että vankeja rangaistaan niin suuresta rikoksesta kuin nauramisesta. Jos me nyt pidämme tämän rikoksena, käsittelemme tätä rikoksena, niin minkälaiseen mahdottomaan tilanteeseen me joudumme? Vartijalla on oikeus tehdä ilmianto, että vanki on tehnyt sellaisen kauhean rikoksen kuin nauranut. Tästä on seurauksena useampia vuorokausia, aina 8 vuorokautta, vettä ja leipää ja senjälkeen useammaksi kuukaudeksi eristäminen muiden vankien keskuudesta. Herra oikeusministeri myöskin mainitsi, että ruumiintarkastuksiakin vankien keskuudessa on oltu pakoitettuja tekemään hyvin useasti, mutta herra oikeusministeri erehtyi myöskin mainitsemaan, että näistä tarkastuksista etenkin viimeisestä ei ole juuri sanottavaa löytynyt. Oikeusministeri myöskin väitti, että tarkastuspaikat ja huoneet eivät ole kylmiä. Meillä kuitenkin on tiedossa, että vankeja on säilytetty pitemmän aikaa alastomana huoneissa, jotka todellisuudessa alastomille ihmisille ovat kylmiä ja lisäksi niissä on vielä sementtilattia. Herra oikeusministeri väitti, että tämä poliittinen nälkälakko on tullut ulkopuolisista määräyksistä, että tätä on ulkopuolisesti valmisteltu ja että mitään aihetta tällaiseen ei olisi. Herra oikeusministeri ja herra pääministeri todistivat sitä kirjelmällä, jossa sanotaan, että poliittiset vangit ryhtyessään tällaiseen epätoivoiseen tekoon toivovat myötätuntoa ja tukea vankilan ulkopuolelta. Herrat ministerit! Tällaisia nälkälakkotapauksia on sattunut ai-

kaisemminkin, jolloin kurjat vankilaolot ovat pakoittaneet pidätetyt, eristetyt, vartijoiden piirittäminä olevat ihmiset turvautumaan tähän vankien ainoaan puolustusaseeseen, nälkälakkoon. Onkohan koskaan kenellekään ihmiselle tullut ajatusta, että nämä vangit tekisivät nälkälakon ilman, että ne toivoisivat ulkopuolella olevien tukea? Mitä merkitystä on nälkälakolla silloin vankilan seinien sisäpuolella, jos ei se herätä myötätuntoa ulkopuolella olevissa ihmisissä? Aikaisempina aikoina on nälkälakkoon ryhtyminen herättänyt ansaittua mielenkiintoa kaikissa oikeamielisissä, humaanisissa ihmisissä, joissa vielä löytyy ihmisyyden- ja oikeudentuntoa. Herra pääministeri samoinkuin oikeusministerikin tekivät väitöksen, että tämä on poliittinen nälkälakko ja on yhteiskunnan vastainen sentähden, että nämä vangit toivovat ennenkaikkea työväenluokalta tukea ja apua tässä taistelussa. Minä myönnän, ne odottavat apua juuri työväen puolelta, sillä meillä ei suinkaan nykyisenä ajankohtana ole mitään tukea odotettavissa missään tapauksessa porvarillisselta luokalta. Aikaisemmin on porvariston keskuudessa löytynyt vielä humaanisuutta ja ihmisyyttä, asettuneet puoltamaan nälkälakossa olevia vankeja, koska ne ovat käsittäneet niitä ihmisinä. Mutta kun me tänä iltana olemme katselleet porvariston naamoja täällä oikeistossa niin minkäverran meille silloin jää toivomisen varaa keltään muulta kuin työväenluokalta. Me olemme täällä saaneet osaksemme kylmää ja raakaa naurua. He eivät ole tahtoneet julkituotavan niitä epäkohtia, mitä vankiloissa on. On silloin selvää, että työväenluokan poliittiset vangit eivät silloin oikeutetussa taistelussaan voi toivoa tukea muualta kuin työväenluokalta. Herra oikeusministeri selitti, että tämä lakko on aikaisemmin jo määrätty, että se on mielenosoitusluontoinen ja kestää korkeintaan 4 tai 5 päivää. Herra oikeusministeri saa olla vakuutettu siitä, että tämä lakko kestää kunnes toverimme siellä kuolevat tai niiden oikeutettuihin vaatimuksiin on suostuttu. Aika tulee oosittamaan, että herra oikeusministerin tunnetut tiedot ja väitökset tässä kohdassa tulevat osoittautumaan erheellisiksi. Se väitös, että mitään epäkohtia ei olisi olemassa ei pidä paikkaansa. Siihen nyt jo on meillä selviä todistuksia olemassa. Yksin vankien syytös, että vankilassa kurinpitotoimenpiteet ovat suorastaan viime aikoina johtaneet mielettömyyksiin, tarkoitan tapausta, jolloin nauramisesta rangaistiin. Nyt vankilan johto tähänastisen taistelun jälkeen on perääntynyt tästä rangaistuksesta. Tänä aamuna tuotiin toverit, jotka olivat nauramisesta rangaistut eristetyiksi, toisten nälkälakkolaisten kanssa yhteen. Samoin myöskin vankilan johto on tänään luvannut, että ne vartijat, jotka ovat käyttäytyneet epäinhimillisesti vankeja kohtaan, ne tullaan sijoittamaan siten että ne eivät enää joudu välittömästi poliittisten vankien yhteyteen. Samoin on myöskin vankilan johdon taholta ilmoitettu, että vankilan apulaisjohtaja Brofeldt järjestetään siten, että hän ei enää joudu vastaisuudessa poliittisten vankien kanssa tekemisiin. Jos ei olisi näissä kysymyksissä vankilan viranomaisten taholta mitään sellaista, joka kestäisi yleisen arvostelun, minkä he itsekin pitäisivät oikeutettuna niin emme suinkaan voisi uskoa, että he olisivat pakotettuja osittainkaan sortumaan ja myöntämään niitä syytöksiä oikeiksi, joita vangit lähtiessään nälkälakkoon ovat tehneet. Herra oikeusministerin väitteellä ja lukemalla kirjoituksella siitä, että kyseessä olisi vaaraton neljän, viiden päivän mielenosoituslakko, on myöskin määrätty tarkoitus. Tämän ilmoituksen tarkoitus on heikentää työväenluokan vastatoimintaa toveriensa puolesta vankilan muurien ulkopuolella. Mutta työväenluokka on täysin tietoinen, että silloin kun sen parhaat toverit ryhtyvät tällaiseen epätoivoiseen tekoon kuin nälkälakkoon, että niillä silloin on painavat syyt ja että ne ovat pakoitettuja suorastaan vaikka elämänsä hinnalla viemään tätä taistelua niin pitkälle, kunnes he tulevat tässä taistelussa joko kuolemaan tai voittamaan. Työväenluokka on myöskin velvollinen tukemaan kaikilla mahdollisilla käytettävissä olevilla keinoilla toveriensa taistelua vankilan muurien sisäpuolella. Mitkään porvarien todistukset yhteiskuntavastaisesta toiminnasta eivät voi tässä tapauksessa työväenluokkaa peloittaa. Sillä niinkuin minä jo äsken osoitin, jos vangit tekevät nälkälakon ja ilmaisevat odottavansa tukea vankilan ulkopuolella olevilta, ei ole uutta eikä rikollista vaan on aivan luonnollinen ja aina käytetty, koska nälkälakon tehneet ja nälkälakossa olevat täten kiinnittävät huomiota kohtaloonsa ja ensi kädessä juuri ovat odottaneet oikeutetulle taistelulleen tukea

vankilan ulkopuolelta. Nykyisessä kärjistetyssä luokkataisteluvaiheessa, jolloin kosto ja raakuus luokkavastustajaa kohtaan ovat saaneet äärimmäiset muodot, ei meillä suinkaan ole odotettavissa mitään myötätuntoa porvaristolta. Se kaikki apu, minkä me tällä kertaa saamme poliittisten vankien oikeuksien turvaamiseksi, se tulee ja täytyy tulla yksin työväenluokalta, selitettäköön sitä sitten yhteiskuntavastaiseksi tai yhteiskuntarikolliseksi, mutta työväenluokka tuntee velvollisuutensa. Se ei tule antamaan satamäärin paraita tovereitaan kuolla vankilan muurien sisällä, ja jos näinkin on, niin toverit vankilassa ovat tietoiset siitä, että luokkataistelurintamalla on kaaduttavakin ja että he tällä kertaa ovat rintamaosalla, jossa ei ole perääntymisen varaa, jossa on ainoastaan kysymys voitto tai kuolema, ja työväenluokka tulee myöskin ottamaan tunnuksekseen voitto poliittisten vankien taistelulle.

Ed. P u h a k k a: Ne rettelöt, jotka Tammisaaren pakkotyölaitoksessa ovat sattuneet, ovat mahdollisesti, sen mukaan kuin sekä oman kokemukseni että muualta hankkimieni tietojen perusteella olen saanut aihetta otaksua, joltakin osaltaan aiheutuneet siitä, että n. s. valtiolliset vangit käsittävät heille lain mukaan kuuluvat oikeudet väärin. Rangaistusten täytäntöönpanosta joulukuun 19 päivänä 1889 annetun asetuksen 2 luvun 8 §:n 6 momentin mukaan, kuten se on 21 päivänä tammikuuta 1921 annetussa laissa, n. s. valtiollisista vangeista ja heidän oikeuksistaan on voimassa seuraavaa: „Vankia, joka, olematta samalla syypää muuhun rikokseen, on tuomittu rangaistukseen rikoksesta, josta säädetään rikoslain 11, 12 ja 13 luvussa sekä 16 luvun 24 §:ssä, älköön pantako yhteen sen kanssa, joka kärsii vapausrangaistusta muusta rikoksesta, ja sovellettakoon häneen muutoin, mitä rikoslain voimaanpanemisesta joulukuun 19 päivänä 1889 annetun asetuksen 35 §:ssä tutkintovangeista on säädetty.'' Rikoslain voimaanpanoasetuksen 35 §:n mukaan taas tutkimusvangille on yleisillä varoilla hankittava terveellinen ja tarpeenmukainen ravinto sekä muut tarpeet. Jos hän tahtoo ja saattaa kustantaa itselleen paremman elatuksen tahi enemmän mukavuutta, kuin mitä vankilassa ylimalkaan annetaan, on hänellä siihen lupa, ellei vankilan järjestys siitä häiriydy eikä se saata vangin säilyttämistä epävarmaksi. Näistä säännöksistä havaitaan, että n. s. valtiollista vankia ei saa panna yhteen muun rangaistusvangin kanssa ja että hänellä on oikeus parempaan ravintoon sekä muihinkin tarpeisiin kuin toisilla rangaistusvangeilla. Mutta n. s. valtiolliset vangit ovat heidän alinomaa tekemistään kanteluista päättäen ainakin tahtoneet käsittää asemansa muissakin suhteissa, erityisesti työvelvollisuuteen, kirjeiden vastaanottamiseen ja lähettämiseen nähden j. n. e. samaksi kuin tutkimusvangit. Vaikka kantelun johdosta annetuissa päätöksissä onkin osoitettu, että vankien mainittu käsitys on väärä, ei se näytä kantelijoihin tehoavan, ja kuten sanottu, on tämäkin seikka mahdollisesti osaltaan ollut syynä tyytymättömyyteen.

Mutta niinkuin herra oikeusministeri lausunnossaan osoitti, pääasialliset syyt nyt kysymyksessä olevaan syömälakkoon ovat etsittävät muualta. Tämä lakko on osa meidän kommunistisen puolueemme salaisesta, Moskovasta käsin johdetusta toiminnasta ja Moskovasta ovat lähtöisin nekin ohjeet, joita noudattaen kommunistien julkinen toiminta on tähän asiaan ulotettu. Ei epätoivo ole, niinkuin välikysymyksentekijät väittävät, lakkoa aiheuttanut, vaan ensi sijassa se seikka, että vangit ovat valitettavasti saaneet tilaisuuden harjoittaa pakkotyölaitoksessa omia taipumuksiaankin vastaavaa työtä. Lakon tehneille vangeille ei lakko myöskään tiedä koko elämän asettamista yhden mahdollisuuden varaan, kuten välikysymyksentekijät väittävät. Herra oikeusministerin hallussa olevat kommunistien moskovalaiset ohjeet osoittavat, että lakon tehneiden vankien ei ole lakon kautta mitenkään itseään vahingoitettava, ja epäilemättä he mielihyvällä tulevat tätä ohjetta noudattamaan.

Ed. Pekkala huomautti täällä, että on mitä epäinhimillisintä kohdella poliittista vastustajaa, joka ei voi puolustautua, niinkuin heitä meillä hänen väitteidensä mukaan kohdellaan. Kun kommunistimme ovat ottaneet tehtäväkseen meidän olojemme saattamisen sellaisiksi kuin olot ovat Venäjällä, niin johdonmukaisuus vaatisi, että he poliittisten vankien kohtelussakin kohdistaisivat pyrkimyksensä Moskovan esimerkin seuraamiseen ja myöskin pyrkisivät saattamaan Tammisaaren pakkotyölaitoksen sellai-

seen asemaan, missä nykyisin on Venäjällä Solovetskin luostari. Sieltä paenneet vangit voisivat neuvoilla ja ohjeilla tässä kommunistejamme avustaa.

Tammisaaren pakkotyölaitoksessa on vuosittain toimitettu tarkastuksia, joissa vankien moitteet ja kantelut on tutkittu ja, ehkä joitakin pieniä poikkeuksia lukuunottamatta, havaittu aiheettomiksi. Viimeisistä yleisistä tarkastuksista on kulunut ainoastaan eräitä kuukausia, eivätkä olosuhteet, ellei ota lukuun taistelua valtiovaltaa ja yhteiskuntaa vastaan vankilassakin jatkavien kommunistien kasvavaa häikäilemättömyyttä, ole senjälkeen muuttuneet. Kommunistien käsitys näyttää olevan se, että kun n. s. valtiolliset vangit ovat tehneet vaatimuksia, jotka vaatimukset eivät perustu voimassa olevaan oikeusjärjestykseen, ja he ovat näiden vaatimusten tehostamiseksi tehneet syömälakon, niin valtiovallan olisi heidän vaatimuksiinsa taivuttava. Minun käsitykseni on päinvastainen, eli se, että vaikka jokaiselle on annettava kaikki mitä hänelle lain mukaan kuuluu, olkoon sitten vanki tai vapaa, niin valtiovallan ei tarvitse eikä se saakaan taipua rikoksentekijäin sellaisiin vaatimuksiin, joilla ei ole tukea laissa.

Kun esilläolevaan välikysymykseen ei ole osoitettu olevan mitään otollista aihetta ja kun sitäkin vähemmän on voitu osoittaa, että hallitus tai sen yksityinen jäsen olisi tehnyt mitään moitittavaa, katson, että eduskunnan olisi hyväksyttävä yksinkertainen päiväjärjestykseen siirtyminen.

Ed. Lohi: Meillä on viime viikkoina saatu maan sanomalehdistössä lukea niitä karmivia kauhun kuvauksia, mitä eräästä meidän naapurimaamme poliittisten vankien vankilasta päässeet ja Suomen puolelle karanneet vangit ovat kertoneet, julmuuksista, mitä siellä harjoitetaan. Minulla olisi tässä joukko näitten vankien kertomuksia, mutta minä en katso asiakseni niitä eduskunnan pöytäkirjaan lukea. Olen iloinen siitä, että meillä Suomessa sentään ihmisyys on niin paljon korkeammalla, että poliittisia vastustajiakaan ei sillä tavalla rääkätä kuin siinä ihannemaassa, jota ihannemaanaan pitävät ne, jotka välikysymyksen täällä ovat tehneet.

Herra oikeusministerin seikkaperäinen selonteko vakuutti mielestäni eduskunnan täydellisesti siinä, että tämä n. s. nälkälakko ei ole sen aiheuttama, että poliittisten vankien asema meillä olisi niin huono, vaan että tähän ovat olleet vaikuttamassa toiset syyt, syyt, jotka ovat ulkopuolella vankilan. Tällä teollaan nähtävästi koettavat meidän kommunistimme saada vaimennetuksi sitä kaameaa vaikutusta, mikä mielet on vallannut niiden kauhunkuvausten lukemisessa, joita rajan toiselta puolen vankilasta päässeet ovat kertoneet. Mutta valitettavinta tässä kaikessa on se, että koetetaan kaikkien rehellisten työläisten silmät saada pimitetyksi, mistä oikeastaan on kysymys. Mehän tunnemme, että kommunistien tarkoituksena on kaikissa maissa, missä niitä on olemassa, koettaa saada keinolla millä tahansa yhteiskuntaelämässä häiriöitä aikaan. Niin on myöskin nähtävästi meillä. Ne mielenosoitusyritykset, joita viime päivinä on koetettu tehdä, ovat siitä näkyvänä seurauksena. Surullisempaa on kumminkin, että meidän maamme virallinen ammattijärjestö on alentunut sille tasolle, että Suomen vaikeassa elämänkohdassa kamppaileva työväenluokka työttömyyden ja puutteen aikana koetetaan houkutella kaduille ja toreille jättämään työpaikkansa, että työnantajien mielivalta pääsisi täydelliseksi niitä kohtaan, joilla nyt työsopimus on. Minä kumminkin rohkenen toivoa, että tämäniltainen keskustelu ja myöskin ne toimenpiteet, joihin se osa työväenluokan edustajia, jotka eivät ole vieraasta maasta käskettävisssä, on ryhtynyt, tulevat vaikuttamaan sen, että tämä tällainen suuri humpuuki ei tule kantamaan huomispäivänä niitä hedelmiä, joita sillä taholla toivotaan.

Se minusta on valitettavaa meidän vankeinhoidossamme ja poliittisten vankien hoidossa, että, niinkuin niistä asiakirjoista on käynyt selville, jotka herra oikeusministeri täällä esitti, yhteys ulkomaailman ja vankilan sisäpuolella näyttää olevan meillä kovin väljä.

Sanomattakin on selvää, että maalaisliiton eduskuntaryhmä tulee äänestämään yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta.

Ed. Tabell: Esilläoleva asia on viikon sisällä kääntänyt ennen kuulumattomassa määrässä yleisen mielipiteen huomion sekä Suomessa että myöskin Euroopassa olosuhteisiin, joitten alaisena valtiolliset vangit

ovat jo vuosikausia olleet. Eduskunnassa aikaisemminkin Suomen kapitalistisen itsenäisyyden aikana, useampia kertoja on ollut esillä valtiollisten vankien olosuhteissa vallinneet epäkohdat ja eduskunnan pöytäkirjoissa minä luulisin löytyvän lukuisia otteita siitä, jopa törkeään mielivaltaan pukeutuvasta kohtelusta, mitä valtiollisten vankien osaksi on viime vuosikymmenen kuluessa tullut. Tällä kertaa on kysymys esillä kuitenkin vakavampana kuin koskaan aikaisemmin. Vuoden 1928 alkupuolelta jatkunut lakkaamaton vankien olosuhteitten huonontaminen, kiristykset ja erittäin suuressa määrässä vankien mielialaa katkeroittanut kohtelu ovat johtaneet epätoivoiseen puolustustaisteluun vankilamuurien sisäpuolella. Viittä vankilassa säilytettävää poliittista vankia lukuunottamatta ovat kaikki muut jo olleet nälkälakossa tähän mennessä yli viisi vuorokautta. Mainitusta viidestä on vain kaksi alunperin jäänyt lakon ulkopuolelle, ja vastoin niitä vääristeltyjä tietoja, joita porvarilliset ja sosialidemokraattiset lehdet ovat tästä lakosta levittäneet, kolme muuta on vasta yhteisen päätöksen jälkeen jättäytynyt lakon ulkopuolelle. Näistäkin Hannes Kokko on jo elokuun 1 p:stä lähtien maannut toivottomana keuhkotautisairaana vuoteessa. Ruumiinlämpö on ollut säännöllisesti yli 38 astetta. Ilmari Niilo Rämö on sensijaan ohranan säilytyskomeroissa saamansa kohtelun vuoksi täydellisenä mielisairaana eräässä vankilan n. s. karhukopeista, ja kolmas lakon ulkopuolella olevista, nimittäin Sievänen on myös siksi vakavasti sairaana, että hänen toverinsa ovat päätöksellään pakottaneet hänet jäämään lakon ulkopuolelle.

Minä en tässä yhteydessä enää halua yksityiskohtaisemmin puuttua näihin syihin, koska täällä jo useat edelliset puhujat ovat niihin kajonneet, jotka tähän epätoivoiseen yritykseen ovat johtaneet. Kyseessä on kuitenkin sellainen asia, että luulisi paatuneimmankin valkoista vankilapolitiikkaa kannattavan porvarin pidättelevän alhaista mielikuvituistaan tämän taistelun syistä. Jos kysymyksessä olisikin länsimaissa vielä tavattava sivistynyt porvaristo ja sen yleinen mielipide, niin me kenties olisimme säästyneet kaikelta siltä, sanottakoon moraalittomalta ja provokatooriselta kiihoitukselta, jonka porvarillinen sanomalehdistö on suunnannut elämästä ja kuolemasta kamppailevia valtiollisia vankeja vastaan. Mutta Suomessa porvaristo on tunnettu siitä, että se omaa porvariston kaikki alhaisemmat, epäinhimilliset ja primitiiviset vaistot, mutta se ei ole kyennyt niitä peittämään porvarillisen sivistyksensä alle. Vastoin kaikkea totuutta ja ilman, että porvaristolla on käytettävissään minkäännäköisiä syitä, puhumattakaan väitetyistä todistuskappaleista, sillä sellaisia ei ole ollut oikeusministerilläkään, on poliittisten vankien sankarillista taistelua yritetty halventaa leimaamalla se ulkoapäin tulleesta komennuksesta tehdyksi. Hyvin tietäen, minkälainen vaikutus on tavalliseen poroporvariin sillä, että joku toimenpide leimataan olevan lähtöisin Moskovasta, on tähänkin juttuun pantu porvarien taholta sellainen sivumaku, että sankarilliseen taisteluun lähteneet vangit ovat lähteneet nälkälakkoon aiheetta ja noudattaneet tässä vain n. s. Moskovan määräyksiä.

Minä olen tosin aivan vakuutettu siitä, että sellainen koko maailman vallankumouksellinen työväestön johtaja kuin kommunistinen internationale empimättä julistautuu solidaariseksi Suomen työväestön nykyisen taistelun kanssa. Mutta minä vedänkin tilille tässä ne, jotka provokatoorisessa tarkoituksessa levittävät tietoja siitä, että nälkälakko olisi syntynyt vieraasta komennuksesta tai että se taistelu, joka koko maassa ja vieläpä ulkomaillakin on nälkälakon johdosta puhjennut, olisi keinotekoisesti, enempää kommunistisen internationalen kuin muunkaan vastaavan elimen määräyksestä syntynyt. Minä vaadin porvariston, olivatpa he edustajia tai hallituksen jäseniä, nousemaan tänne ja todistamaan väitteensä. Minulle ei riitä se, mitä herra oikeusministeri täällä äsken esitti, sillä hänenkin esittämistään asiakirjoista tuli siihen tulokseen, että vankilan sisäpuolelta ovat kysyneet ulkopuolella olevien mielipidettä. Tässä ei siis laisinkaan ole sellaista todistettu, että nälkälakko olisi määrätty ulkopuolelta ja että vangit olisivat sitten sellaiseen alistuneet. Ellei tätä kyetä todistamaan, minulla on oikeus leimata koko sivistyneen maailman edessä tällaisten juttujen levittäjät sellaisiksi valehtelijoiksi, joiden osalle tässä asiassa lankeaa raskas vastuu niiden toiselle sadalle nousevan vankimäärän elämästä, jotka paraillaan käyvät epätasaista taistelua ihmisoikeuksiensa puolesta. Että

jälkimaailmalle säilyisi jonkinlainen käsitys nykypäivien kapitalistisesta, erikoisesti Suomen porvariston moraalisesta tasosta, minä pyydän esittää seuraavassa joitakin lyhyehköjä otteita viimeaikaisesta porvarillisten lehtien kirjoittelusta. (Keskustasta: Ne on kyllä luettu!) Minä kyllä uskon, että porvarit ovat lukeneet nämä lehdet, mutta ette ole kuitenkaan käsittäneet, kuinka syvälle näiden lehtien kirjoittelutapa on painunut.

Minun täytyy sanoa, että tyypillisin katulehden sävy on luonnollisesti tässäkin asiassa ollut kokoomukselaisella Uudella Suomella. Vain muutamat maalaisliittolaiset lehdet ovat kyenneet sille vetämään vertoja. Puhuessaan työläisten mielenosoituksista eri puolilla maata, kirjoittaa lehti t. k. 14 p:nä m. m.: „Edellä kerrottujen Viipurissa sattuneiden järjestyshäiriöiden samoin kuin Tampereella sattuneiden samanlaisten rettelöiden johdosta huomautettakoon, että ne liittyvät suoranaisesti kommunistisen puolueen määräämään mielenosoitusten sarjaan'' ja edelleen: „Samaa on sanottava S. K. P:n määräämästä muutaman päivän syömälakosta Tammisaaressa, joka näennäisesti on antanut aiheen tämän päivän mielenosoitusyritykseen ja jota hyväksi käytetään kiitollisena propaganda-aiheena.'' Todellakin kaunista kuvausta näin vakavassa kysymyksessä. Tänä päivänä ilmestyneessä numerossa lehti jatkaa vääristelyjään seuraavaan tapaan: „Saamamme tiedon mukaan on Ammattijärjestö saanut nämä lakkomääräykset ja toimintaohjeet Moskovasta käsin. Eräiden äskeisten kommunistipidätysten yhteydessä toimitetuissa asiakirjalöydöissä on tämä seikka täysin selvitetty. Saamamme tiedon mukaan on Ammattijärjestön nyt julistama lakko tarkoitettu jonkunlaiseksi „loppukiriksi'' nälkälakon päättäjäisiksi, minkä pitäisi tapahtua lauantaina. Alkujaan oli nimittäin n. s. nälkälakko suunniteltu kestäväksi viisi vuorokautta ja tuo määräaika päättyy huomenna'', siis lauantaina. — — „Lakkojulistus, jonka aloite nähtävästi on saanut alkunsa maamme rajojen ulkopuolelta, sisältää ilmeisen kehoituksen rikokseen maamme lakeja vastaan.'' Samassa kirjoituksessa on lisäksi vielä seuraava provokatoorisuuden mallinäyte: „Mikäli me asiaa tuntevalta taholta olemme saaneet tietää, eivät enemmän syömälakkoilevat kommunistivangit kuin myöskään heidän rohkaisijansa lainkaan usko asiansa voittoon omin neuvoin. Sen vuoksi ovat he alkaneet etsiä mahdollisuuksia saada „taistelussaan avukseen sosialidemokraatteja''. Taantumuksellinen porvaristo ei siis tyydy siihen, että se tässä törkeästi totuutta väännellen ja vieraista voimista puhuen yrittää halventaa työläisten suurta taistelua. Se yrittää häväistä tätä taistelua myöskin levittämällä yhtä perättömiä tietoja siitä, että nälkälakkoon ryhtyneet vangit tai heidän omaisensa ja työväki, joka kaduilla täydellisen poliittisen terrorin alaisena taistelee vankien puolesta, turvautuisi näiden sos.dem. herrojen apuun.

Tänään ilmestyneestä Uuden Suomen numerosta pyydän esittää vielä seuraavan kappaleen: „Todistettavasti Moskovasta saamiensa ohjeiden mukaan ovat kommunistiset vangit Tammisaaressa, joihin sittemmin ovat yhtyneet eräät Turussa ja Hämeenlinnassa säilytetyt, ryhtyneet n. s. nälkälakkoon hankkiakseen itselleen oikeuksia, joita laki ja voimassaolevat määräykset eivät heille myönnä. Tähän rikolliseen peliin on eilen sekaantunut tätä nykyä puhtaasti kommunistinen Suomen Ammattijärjestö, kehoittaen työväestöä ensi lauantaina ryhtymään yleislakkoon, tukeakseen pakkotyölaitoksessa vehkeileviä rikollisia.'' Lehti jatkaa näitä törkeitä mielikuvitelmiansa, joita se ei voi millään todistaa eikä puolustaa, ei edes n. s. porvarillisenkaan humanisuuden edessä, ja vetää omasta yllytyksestään sen johtopäätöksen, että „rikolliseen toimintaan nyt avoimesti ryhtynyt kommunistinen Suomen Ammattijärjestö heti estetään jatkamasta rikollista toimintaansa''. Erinomaisen hyvin käsittäen, mistä tälle edesvastuuttomalle kiihoitukselle on todellinen tuki löydettävissä, loppuu lehden kirjoitus seuraavaan vetoomukseen, jonka pitäisi tulikirjaimin painua Suomen työväenluokan mieliin ja joka tulee varmaan jälkipolvellekin näyttämään, millaisten vaiheiden kautta Suomen köyhälistö on itselleen vapautensa taistellut. Minä luen tämän kappaleen: „Meillä on aihetta edellyttää, että sosialidemokraatit asettuvat tätä moskovalaisten hommaa vastaan. Jo onkin totisesti siihen aika! Hellittelemällä ja lellittelemällä kommunistista liikettä ovat sosialidemokraatit auttaneet sitä kasvamaan, vieläpä heidän omalla kustannuksellaan. Monin paikoin, m. m. pääkaupungissa, on kommunistien ote työväestöön verrattomasti lujempi kuin sosialidemokraattien. Kun so-

sialidemokraatit nyt, toivottavasti kerrankin katsovat välttämättömäksi komentaa Moskovan käskyläisille „seis", niin saadaan kohta nähdä, onko tämä määräys sos.demien kannalta annettu ajoissa, vaiko liian myöhään."

Jos olemme vaivautuneet tutkimaan, millä tavalla n. s. vapaamielisempi porvaristo tapahtumiin on suhtautunut, niin saamme havaita, että asioiden käsittelytapa on täsmälleen sama kuin mitä edelläolevista lainauksista ilmenee. Samat jutut ja samat ponnistukset valtiollisten vankien sankarillisessa halventamisessa, sama valheellinen ja moraaliton tapa kaikessa, mikä koskee tavalla tai toisella vankilassa tai vankilan ulkopuolella käytävää taistelua.

Kuten sanottu, on Suomen porvaristolta toivotonta muuta odottaakaan. Se on siinä suhteessa aivan samalla tasolla kuin millä ovat sen aateveljet sellaisissa maissa kuin Unkari, Bulgaria ja eräät muut samanluontoiset maat, missä horjuvan kapitalismin perusteita tuetaan hirvittävillä sorrettuja luokkia vastaan tähdätyillä vainotoimenpiteillä ja missä tämäntapaiset tapaukset jo pitemmälti ovat olleet päiväjärjestyksessä.

Asian yhteydessä on syytä toimittaa pieni läpileikkaus myöskin sen puolueen sanomalehdistä, josta äärimmäinen taantumus hartaasti itsellensä toivoo apua. Sen sijaan, että sosialidemokraattiset sanomalehdet olisivat osoittaneet Tammisaaren valtiollisten vankien taistelua kohtaan jonkinlaista arvonantoa, ovat niistä muutamat, mainitsen vain Tampereella ilmestyvän Kansan Lehden ja Turussa ilmestyvän Sosialistin, ryhtyneet erikoisella innolla harjoittamaan provokatorista toimintaa. Näiden lehtien omien kertomusten mukaan on sekä Kansan Lehti että Sosialisti ollut alinomaisessa puhelinyhteydessä niin vankilain johtajain kuin myöskin vankeinhoitohallituksessa istuvien virkamiesten, vieläpä oikeusministeriönkin kanssa. (Eduskunnasta: Hyviä uutistoimittajia!) Tämän puhelinyhteyden tarkoituksena ei ole ollut painostaa näitä virkamiehiä selvittämään nälkälakkoa aiheuttaneita syitä. Tällaistahan emme tietysti voisi odottaakaan. Tarkoituksena on ollut päinvastoin metsästää todisteita tämän taistelun halventamiseksi, jonka nämä lehdet näyttävät ottaneen erikoisesti urakakseen. Missä määrin he ovat siinä onnistuneet ja minkälaisiin tuloksiin he tällä toiminnallaan ovat päässeet, se jääköön heidän omaksi asiakseen. Minulla on tässä parikin sosialidemokraattisesta lehdestä otettua lainausta. Torstaisessa numerossaan lehti kirjoittaa otsikolla „Nälkälakko" muiden muassa seuraavaa: „Tammisaaren pakkotyölaitoksen kommunistit ovat ryhtyneet nälkälakkoon. Samana päivänä kun asia tuli pakkotyölaitoksen ulkopuolella tunnetuksi, olivat kommunistit järjestäneet kautta maan mielenosoituskokouksia tämän johdosta. Ei voi vapautua siitä vaikutelmasta, että taitavilla järjestäjillä on niiden järjestämisessä ollut sormensa pelissä. Ajateltakoon mitä tahansa sellaisesta yhteistyöstä kommunistien välillä Tammisaaren sisä- ja ulkopuolella sekä eduskunnan ja maan rajojen ulkopuolella, niin on kuitenkin satakunnan poliittisen vangin ryhtyminen nälkälakkoon sellaista hämmästystä herättävä, ettei siihen voi suhtautua välinpitämättömästi." Lehti on kaiken aikaa erinomaisen auliisti painattanut kaikki ne tiedonannot, joita lähinnä Tammisaaren pakkotyölaitoksen johto ja vankeinhoitohallituksen päätirehtööri Arvelo ovat sille tarjonneet. Tämänpäiväisessä numerossaan lehti kirjoitti m. m. (Eduskunnasta: Mikä lehti se on?) Sosialidemokraatti. (Vasemmalta: Hyvä lehti!): „Valtiollisten vankien syömälakkoon johtaneita syitä emme riittävästi tunne, joten emme voi siitä varmaa arvosteluamme lausua. Niin paljon asiassa kuitenkin on selvinnyt, ettei tämä syömälakko ole yksinään mainittujen vankien puuhaama, vaan on siinä osansa ollut ulkopuolisillakin voimilla." (Eduskunnasta: Hyvin sanottu! Oikein sanottu!) Vai on se hyvin sanottu, silloin kun ei asiasta sanota tietävänsä yhtään mitään ja sitten kuitenkin mennään tuollaista väittämään. Edelleen lausutaan: „Suunnitelma siitä lienee jo ollut pitkän aikaa selvä ja tähän suunnitelmaan on kuulunut loppupisteenä lyhyen yleislakon järjestäminen, jotta syömälakko siten voisi sekä koti- että ulkomaan yleisessä mielipiteessä herättää suurempaa huomiota." Taaskin tässä ilmenee täydellisesti nojautuminen vankilanviranomaisten levittämiin juttuihin ja lehti luottaen sisältää sitäpaitsi tietoja, joiden arvo on vähintään kyseellinen. Etusivullaan lehti nimittäin kertoo, että Turun lääninvankilassa olisivat valtiolliset vangit luopuneet taistelustaan. Tätä koskeva kappale kuuluukin: „Tammisaaressa ja Hämeenlinnassa on tilanne kuitenkin vielä ennallaan. Turkulaisten lakon lopettamisaika

osoittaa sitä, että viranomaisten hallussa olevat syömälakon järjestämistä koskevat asiakirjat ovat sittenkin oikeita. Lähes kuukausi sitten saivat viranomaiset itse tietoonsa, että tällainen lakko tultaisiin järjestämään.'' Samassa kirjoituksessa lehti vastoin totuutta, jonka etsimisessä ei sen luulisi kehtaavan kääntyä laitoksen johdon ja herra Arvelon puoleen, vaan pikemminkin yrittävän saada siitä selvitystä toisaalta, arkailematta väittää valheeksi viime lauantaina tapahtunutta Kaarlo Selinin pahoinpitelyä, joka oli muuten yhtenä nälkälakkoon johtaneista syistä, jotka ovat valtiollisten vankien mieliä kuohuttaneet.

Sosialidemokraattisten lehtien ja puolueen jesuiittamainen politiikka tässä asiassa on paljastunut lopullisesti siinä, että he ovat mobilisoineet kaikki voimansa ja vaikutusvaltansa, mitä heillä vielä työläisiin nähden on, tehdäkseen tyhjäksi sen taistelun, mikä nälkälakon johdosta on syntynyt kaikkialla ja minkä tarkoituksena on antaa koko köyhälistön apu ja tuki nälkälakkoon ryhtyneille. Sekä sosialidemokraattinen puoluetoimikunta että Suomen ammatillisen liikkeen hajoituksessa pääosaa näyttelevä n. s. ammatillisten järjestöjen valtuuskunnan työvaliokunta, ovat julistaneet, että sosialidemokraattisen työväen on pysyttävä erossa siitä taistelusta, jota vankien puolesta käydään. (Vasemmalta: Hyvin järkevä julistus!) Harvoin nähdään ja oikeastaan tapahtuu Suomen työväenliikkeen historiassa ensimmäisen kerran, että suuren ja merkityksellisen taistelun hetkellä esiintyy joku koplakunta työväen nimissä ja kehoittaa työväestöä asettumaan taisteluun nähden taantumuksellisen porvariston kannalle. (Ed. Paasivuori: Asetuittehan tekin viime perjantaina!) Häpeällisempää rintamaa valtiolliseen sortoon ja poliisikapulaan nojautuvan porvariston kanssa on vaikea kuvitella. Minä luulenkin, että tämä viimeinen yhteisrintama porvariston kanssa on muodostuva merkitykselliseksi työläisten silmien avaamiseksi huomaamaan, minkälainen rintama tässä on koko työväenluokkaa vastassa.

Minä en voi olla vielä sivuuttamatta sitä seikkaa, että sosialidemokraatit ovat ikäänkuin vastavedoksi elämästä kamppailevien vankien taisteluun eilisessä Sosialidemokraatti-lehden etusivulla ryhtyneet vaatimaan vanginvartijain palkkain koroittamista ja työpäivän lyhentämistä. (Vasemmalta: Saadaan parempia vartijoita!) Kuvaavaa on sosialidemokraattien moraalille tässä vielä se, että vaikka otsikossa todetaan, että suuri osa vartijoista on suojeluskuntalaisia, niin siitä huolimatta kuitenkin he asettuvat innokkaasti puolustamaan nyt näiden tällaisten suojeluskuntavartijain palkkojen koroittamista ja työpäivän lyhentämistä aikana, jolloinka poliittiset vangit käyvät taisteluaan juuri samoista syistä, nimittäin työpäivän lyhentämiskysymyksessä ja muiden oikeutettujen vaatimustensa puolesta vankilanmuurien sisäpuolella. Eikö tässä tapauksessa piile mitä syvin kyynillisyys vankien asiaa kohtaan. (Ed. Keto: Samaten kuin tuossa puheessa!)

Ed. Rosenberg: Ryhtyessäni allekirjoittamaan vastalausetta en suinkaan tehnyt sitä siinä toivossa, että välikysymyksen teko hallitukselle olisi omiaan jossakin määrin muuttamaan tilannetta tai auttamaan Tammisaaressa kärsiviä tovereita. Päinvastoin minä olin aivan vakuutettu ja sen ovat minun 1918 kuin myöskin sen jälkeiset kokemukseni osoittaneet aivan oikeaksi, että porvariston taholta ei tällaisessa tapauksessa ole mitään apua odotettavissa. Tunnen viholliseni liian hyvin, vedotakseni heidän inhimillisiin tunteisiinsa. Kysymyksessä on kaksi vastakkaista luokkaa eikä siinä ole odotettavissa porvariston taholta minkäänlaista armoa. Tämän kokemuksen, jonka sadattuhannet Suomen työläiset ovat saaneet kokea aivan niinkuin minäkin, ovat kulkeneet samojen vankilain kauhujen kautta niinkuin minäkin, he tietävät tänään, minkälainen asia on kyseessä, he tietävät myöskin, ketä vastaan he seisovat.

Tahdoinkin välikysymyksen allekirjoittaessani vielä kerran nähdä ja mitata, onko porvaristo todellakin sellainen, jonkalaisen käsityksen minä olen itselleni saanut jälkeen 1918. Tämäniltainen porvariston esiintyminen, teidän irvistyksenne, hyvät herrat, ovat antaneet minulle hyvän mitan siitä, että te ette ole suinkaan nousseet ylöspäin, vaan päinvastoin olette edelleen vaipuneet. 1918 vuoden vanginvartijat olivat parempia. Silloin sai vielä joskus nähdä jonkun syyttömän ihmisen vapautuvan. Nyt ei tarvitse enää odottaa.

Kuunnellessani oikeusministerin selitystä, huomasin, että sillä taholla ei enää asioita käsitellä sillä tavalla kuin ennen. Oikeus-

ministerin ennen kaikkea olisi pitänyt tietää, että taistelu poliittisten vankien oikeuksien puolesta ei ole mikään kolmen kuukauden asia. 1927 olin minä eräitten muiden ryhmäni jäsenten kanssa silloisen oikeusministeri Hakkilan puheilla samasta asiasta. Me neuvottelimme silloin hänen kanssaan saadaksemme aikaan jonkunlaista parannusta. Hän tunnusti, että on esim. olemassa sellaisia vanginvartijoita, jotka kohtelevat vankeja tavalla, joka ei ole hyväksyttävää. Hän antoi myöskin lupauksen, että hän menee tarkastamaan vankiloita, ja lieneekin käynyt siellä. Väitetään, että mitään parannuksia ei kuitenkaan saatu aikaan, vaan ehkä päinvastoin huononnusta.

Oikeusministeri Malisen aikana todellakin muuttui jonkun verran tilanne, eikä siellä siihen aikaan ollutkaan mitään taistelua. Mutta sitten astui remmiin „edistysmielinen'' hallitus ja tilanne muuttui heti. Kun valituksia tuli useampia jälleen, kävimme taas silloisen oikeusministeri Kotosen puheilla. Hän totesi, että asia oli, niinkuin me sanoimme, vieläpä ilmoitti meille, että he olivat erottaneet erään vanginvartijan esitetyistä syistä. Silloin oli jo puhe siitä, että vangit ryhtyvät syömälakkoon, ellei mikään muu auta. Taistelua on kestänyt yhtä kauan kuin Tammisaarta on Suomessa käytetty porvarien Siperiana.

M. Erich, joka varmaankin nauttii porvariston taholta melkoista myötätuntoa, kirjoittaa myöskin näistä asioista ja asettuu valtiollisiin vankeihin nähden päinvastaiselle kannalle kuin nykyinen oikeusministeri. Hänen virallisessa selostuksessaan vankilaoloista, joka on julkaistu sanomalehdissä, sanotaan heti ensi rivillä, että jokainen järkevästi ajatteleva ihminen ymmärtää, että poliittisia vankeja ei ainakaan yleisesti voida rinnastaa tavallisten rikosvankien kanssa. Siihen ovat kuitenkin oikeusministeri, niinkuin hallituksenkin päämies ja muutkin porvarit pyrkineet. Teidän mielestänne poliittisilta vangeilta on vaadittava samaa työmäärää kuin muilta. Heihin nähden on myöskin käytettävä samaa kurinpitorangaistusta kuin muihin. Muissa maissa on asia toisella tavalla. (Pääministeri Kallio: Lain mukaan meillä!) No niin, siinäpä se vastaus on. Näin sanoi nyt vankeinhoitohallituksen päällikkö Arvelo, tunnustaen meille, lähetystölle sen tosiasian, että muissa maissa on aivan toisin kuin Suomessa. Arvelo väittää, ettei voida mitään tehdä, koska laki niin määrää. Mutta laki ei niin määrääkään, mikä on juuri todistettu tältä paikalta. Ed. Pekkala puheessaan osoitti, kuinka vankeinhoitohallitus on ylittänyt lakia tässä kohden. (Pääministeri Kallio: Ei ole pätevää!) Se on pätevää herra pääministeri, se voidaan asiakirjojen avulla todistaa.

M. Erich jatkaa eräässä toisessa lausuntonsa kohdassa: „Kriminaalirikollisen ja poliittisen rikollisen eron ymmärsi suomalainen lainsäätäjä jo noin 40 vuotta sitten eli niihin aikoihin, jolloin nykyinen rikoslaki säädettiin.''

Onko herra oikeusministeri tietoinen siitä, millä tavalla nykyinen rikoslaki säädettiin? Tietääkö herra oikeusministeri, että se oli Venäjän tsaari, joka määräsi, pakotti silloisen säätyeduskunnan hyväksymään rikoslain, jota ei säätyeduskunta olisi hyvällä tahdolla hyväksynyt? Mutta tänään tulee valkoisen porvariston oikeusministeri ja nojautuu samaan lakiin. Eikö väitteeni siitä, että porvaristo on taantunut, pidä paikkaansa? Sellaisia te olette, hyvät herrat. Te olette kymmenen kertaa huonompia kuin teidän edeltäjänne aikana, jolloin teidän väitteittenne mukaan sivistys Suomessa oli alhaisempi. Juuri te hyvät herrat, jotka lyötte rintoihinne ja puhutte sivistyksestä ja kulttuurista, juuri te edustatte ihan päinvastaista kantaa.

Helsingin Sanomat vetoaa asiaa koskevassa artikkelissaan siihen, että olot täällä muka ovat samanlaisia kuin länsimaissa ja että koska hyvänsä voidaan luovuttaa vankilamme jonkun ulkomaalaisen asiantuntijan puolueettoman tarkastuksen alaiseksi. Miksi ette hyvät herrat ole päästäneet näitä tarkastajia sinne, niitä on ollut? Kuinka kävi silloin kun ruotsalainen asianajaja Branting kävi täällä? Sisäministeri ei uskaltanut edes ottaa vastaan, vaan pakoili. Sellainen on teidän „puolueeton tarkastuksenne''. Minä olen ihan varma siitä, että jos vankilamme näytetään ulkomaalaisille, ne eivät missään suhteessa vertailua kestä, enempää kuin kestävät teidän muutkaan kantanne. Teidän piilukirvespolitiikkanne on hyvin tunnettu ei ainoastaan oman maan rajojen sisäpuolella vaan muuallakin maailmassa. Oikeusministeri näyttää suurin piirtein leikanneen Hels. Sanomien artikkelin ja lukeneen sen tältä puhujalavalta uudelleen. Artikkelissa pu-

hutaan myös siitä, että lakko olisi ulkoapäin järjestetty. Luulisi nyt sentään porvarienkin käsittävän tämän väitteen suuren naiivisuuden. Että ihmiset jostakin ulkoapäin tulevasta kokemuksesta ryhtyvät syömälakkoon! (Keskustasta: Käskystä!) Kyllä täytyy olla pää puusta uskoakseen tällaista väitettä. Te koetatte lohduttaa itseänne sillä, että se muka on 5 päivän lakko. Hyvät herrat porvarit! Minä vakuutan teille, että siellä ei ole teidän kaltaisianne, siellä on oikeita miehiä (Eduskunnasta naurua.). Kyllä ne jatkavat enemmän kuin 5 päivää, siitä voitte olla ihan vakuutettuja. Ei siellä ole valkoisen vallan jäseniä eikä edustajia, vaan siellä on kommunismin puolesta taistelijoita, ne tietävät kuolla. (Eduskunnasta: Itsemurha!) Sanokaa uudelleen (Itsemurha). Ne eivät pyydä teiltä mitään muuta kuin poliittisille vangeille tulevat oikeudet, jotka heidänkin vaatimuksensa mukaan ovat vähäisemmät kuin länsimaissa ja ne palaavat elämään. Mutta te olette osoittaneet, että te ette siihen ryhdy. Minä kysyn teiltä: kuka on murhaaja? (Eduskunnasta: Moskova!) Artikkelin jatkossa sanotaan, että vaaditaan päivittäistä työntekoa. Ei ole ollut kysymys siitä, etteikö tehtäisi töitä. Jo ihmisen ruumis vaatii ilman muuta työntekoa. Tosin teidän joukossanne löytyy eräitä, sanokaamme esim. pappeja, jotka luonto on tehnyt sellaiseksi, että heille on mahdotonta mikään työnteko. He eivät pysty henkiseen työhön. Sentähden he ovat ryhtyneet sellaiseen, jolla he pääsevät mahdollisimman helposti. Nämä mahdollisesti voivat uskoa että ihminen voi olla ilman työtä. Mutta sellainen, joka on tehnyt työtä elämänsä iän, hän tietää, että ihmisen ruumis vaatii työtä ja liikuntoa. Sama asiantuntija, josta olen useamman kerran maininnut, huomauttaa laista, joka hyväksyttiin muistaakseni 1920 eduskunnassa ja joka koskee poliittisien vankien oloja, että poliittisten vankien aseman parantamista tarkoittava lainsäädäntö jäi ja todennäköisesti erehdyksestä, — kyllä se ei ollut, hyvät herrat, erehdys, sen te itse olette tänä päivänä todistaneet — puolitiehen. Tarkoitus oli nimittäin, että valtiolliset vangit täysin rinnastettaisiin tutkimusvankien kanssa, mikä olisi ollut erikoisen tärkeää sen takia, että poliittiset vangit täten olisivat saaneet myöskin oikeuden useammin kirjoittaa ja vastaanottaa kirjeitä, tavata omaisiaan, neuvotella oikeudenkäyntiapulaistensa kanssa sekä ennen kaikkea itse valita rangaistuslaitoksessa tehtävän työn. Jokaisessa muussa maassa annetaan poliittisten vankien itse valita työnsä. Minkätähden? Koska se on eräänlainen helpotus, koska aikaisemmin vallinneen oikeustieteellisen käsityksen mukaan poliittiset vangit ovat vain eristettävät. Ja tämän tähden myös muissa maissa annetaan poliittisten vankien itse valita työnsä. Onpa niinkin, että annetaan vieläpä niinkuin Skandinaviassa poliittisten vankien vankilasta käsin hoitaa sanomalehtiäkin. Se on tietysti teille, hyvät herrat, aivan käsittämätön asia. Ja erittäinkin juuri papeille, sillä he tahtovat maan päälle luoda samanlaisen helvetin kuin he ovat luoneet mielikuvituksessaan kuoleman jälkeen. (Eduskunnasta: Sopiiko niiden päästä merimiehiksi!) Jos taivas on miehitetty teidänkaltaisillanne, niin minä joka päivä rukoilen jumalaa, että minä en vain joutuisi sellaiseen taivaaseen. (Eduskunnasta: Kuka pappien kanssa samaan taivaaseen!)

M. Erich kirjoittaa vielä, mitä vankien kohteluun tulee. Kohtelusta on johtunut mitä räikeimpiä epäkohtia niissä rangaistuslaitoksissa, joissa poliittisia vankeja säilytetään.

Mitäs, hyvät herrat te ja oikeusministeri sanotte tästä? Eikö tämäkään pidä paikkaansa? Tämä on aikaisemmilta ajoilta kuin kolme kuukautta sitten.

Hän sanoo lisäksi vielä: „Meillä on tuoreita esimerkkejä siitä, että henkilöt, jotka aikaisemmin ovat toimineet henkisen työn alalla j. n. e., on asetettu sellaiseen työhön kuin käymälöiden puhdistamiseen ja sukkien ja alusvaatteiden parsimiseen.''

Minä en usko, että tässä seurassa löytyy monta, jotka käsittävät tätä asiaa, mutta toivon, että joku teistä käsittäisi, mitä tämä merkitsee ihmiselle. Se on häpeällisen rangaistuksen saavutus. Parempi on teidän piilukirveenne ja teidän vesileipärangaistuksenne, kuin tällainen rangaistus.

Minä en ihmettele, että poliittiset vangit Tammisaaressa ovat ryhtyneet nälkälakkoon. Se oli heidän oikeutensa yksinkertaisesti. Silloin kun ihmistä häväistään kaikin tavoin, silloin ei ole muuta valittavana. Parempi kuolla ihmisen tavalla,

kuin elää henkisesti ja ruumiillisesti kidutetun orjan elämää. Mutta teidän mielestänne on oikein ja kohtuullista, että suomalaista käsitellään orjan tavalla. Te, jotka kehutte isänmaallisuudesta olette kauniita isänmaallisia. Teidän isänmaallisuutenne on kukkaro, ja silloin kun siihen käydään kiinni te muututte leijoniksi, raateleviksi petoeläimiksi. Tämä päivä todistaa kaiken tämän oikeaksi.

Ne, jotka Tammisaareen ovat joutuneet, ainakin ne, jotka minä tunnen, ovat joutuneet sinne vakaumuksensa takia. He uskovat yhtä vuorenvarmasti ja -lujasti niinkuin minä ja moni, että teidän yhteiskuntanne ei pysy pystyssä. On pakko muuttaa se, saada tuotantojärjestelmä muutetuksi. On pakko luoda tilalle uusi yhteiskunta. Tässä vakaumuksessa he ovat joutuneet sinne niinkuin mahdollisesti joudumme mekin. Siinä uskossa ja siinä mielessä he myös kärsivät. Minä olen vakuutettu, että he kuolevat, kuolevat ilomielin tarpeen tullen, jos sillä voivat palvella uuden yhteiskunnan tuloa.

Puhemies: Istunto keskeytetään 15 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 21,41.

Täysistuntoa jatketaan

kello 21,58.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Keskustelu välikysymyksestä jatkuu:

Oikeusministeri Kaila: En olisi halunnut tässä asiassa käyttää enää puheenvuoroa varsinkaan sen jälkeen kun on käynyt ilmi kommunistisien puhujien omista tunnustuksista se seikka, mitä varten tämä tilaisuus ja välikysymys on järjestetty. Onhan ed. Lehto itse puheensa lopussa suoranaisesti ylistänyt vallankumousta ja sen mukanaan tuomia kaikkia kauhuja. Mutta kun eri puheissa on väitetty minun maininneen jotain sellaista, jota en koskaan suinkaan ole sanonut, niin täytyy minun lyhyesti oikaista muutamia väitteitä.

Niinpä ed. Kulmala väitti, että minä olisin ennustellut, että tämä lakko muka kestäisi 4—5 päivää. En minä ole puhunut sanaakaan omasta puolestani. Minä olen vain lukenut sen entisiltä vangeilta y. m. takavarikoidun kirjeen, jossa nämä itse selittävät omia tarkoitusperiään. Minulla ei sen jälkeen, mitä täällä on tapahtunut, ole sitä luuloa, että tämä lakko ehkä heti päättyisi huolimatta siitä, että olen omasta puolestani antanut vankilan johdolle määräyksen menetellä mahdollisimman tahdikkaasti ja sopuisasti siinä mielessä myöskin, ettei mitään keinotekoisia kahnauksia voitaisi ylläpitää eikä sitä pitää tekosyynä poliittisille tarkoitusperille ja niiden toteuttamiselle.

Ed. Tabell mainitsi, että muka ei pidä paikkaansa se, että vangit ulkoapäin olisivat saaneet määräyksen, vaan että muka on käynyt ilmi, että he itse ovat omasta aloitteestaan siihen ryhtyneet pyydettyään lupaa. Sitä toinen asiakirja, josta minä olen otteita lukenut, ei suinkaan sisällä. Toinen asiakirja, joka on päivätty jo 19 päivänä elokuuta, on kyllä luonnollisesti yhteistoiminnan tulos vankilan sisä- ja ulkopuolisten ainesten kesken, mutta hallituksen tiedossa on monta muuta seikkaa, m. m. sekin, että tämä syömälakko oli tarkoitettu alkavaksi Neuvosto-Venäjän 12-vuotispäivänä, 7 päivänä marraskuuta, mutta se saatiin estetyksi tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä.

Ed. Rosenberg kysyi, tiedänkö minä, että keisari olisi pakottanut valtiopäivät hyväksymään rikoslain. Kyllä minä sen tiedän, mutta minä en tiedä, että ed. Rosenberg olisi siinä suhteessa mitään estettä pannut tai yrittänyt. Sen sijaan ed. Rosenberg ilmeisesti yrittää itse käyttää näitä menneitä keisarillisia menettelytapoja nykyistä eduskuntaa ja kansanvaltaa vastaan.

Koko ajan on täällä väitetty, että viime aikoina vasta muka olisi ryhdytty toimenpiteisiin vankilaolojen kiristämiseksi. Se ei pidä paikkaansa. Minulta on tiedusteltu, mitä tutkimuksia asiassa on tapahtunut. On tunnettu asia, että sellaisia tutkimuksia Tammisaaren vankilaoloista ja tarkastuksia

on pidetty säännöllisesti, toisinaan kaksikin kertaa vuodessa, jotapaitsi erityiset asiantuntijat, kuten vankilalaitoksen ylilääkäri, on omalla alallaan käynyt tarkastuksella, ja ne tiedot sairaalaoloista, jotka minulla ovat, perustuvatkin juuri vankilalaitoksen ylilääkärin kertomukseen ja kokemukseen.

Useat edustajat ovat täällä ratsastaneet sillä, että pistejärjestelmä olisi laiton, koska laki muka sallisi ainoastaan vankien käyttäytymisen otettavaksi huomioon nähkökohtana, kun on kysymyksessä vankien laskeminen ehdonalaiseen vapauteen. Minä en todellakaan katso, että tätäkään kohtaa tarvitsee enää lähemmin kosketella, sillä vastauksessani välikysymykseen olen jo osoittanut, että vankien käyttäytymistä on tarkastettava kokonaisuutena eikä siitä saa temmata irti yksityisiä tapauksia, niin että vangit muka saisivat kaikissa muissa tapauksissa menetellä mielivaltaisesti, jopa suorastaan vankilaviranomaisia kiusaavasti ja härnäävästi, kuten ne nyt menettelevät.

Ed. Harvala: Tammisaaren pakkotyölaitoksen valtiollisten vankien oloja koskevaan välikysymykseen vastatessaan lopetti herra oikeusministeri siihen, että laitoksessa viime maanantaina alkanut poliittisten vankien syömälakko on maanalaisen kommunistisen puolueen ohjeitten mukaan toimeenpantu poliittinen taistelu. Mahdollista on, että puheenaoleva lakko onkin yksi ilmiö siitä viime aikoina monella tavoin puheena olleesta maan rajojen ulkopuolelta johdetusta, levottomuuksia aikaansaamaan pyrkivästä taistelusta, jonka tarkoituksena on kääntää työväestön huomio pois kommunisteille epäedullisista asioista. Tämä seikka ei minun mielestäni kuitenkaan täysin selvitä niitä tapahtumia, joita viime päivinä on Tammisaaren pakkotyölaitoksessa sattunut, vaan on hallituksen ja eduskunnan velvollisuus kiinnittää vakavaa huomiota myöskin niihin syihin, joista Tammisaaren valtiollisten vankien syömälakon väitetään aiheutuneen. Niitten perusteellinen selvittäminen vasta osoittaa, mistä on kysymys.

Olen koettanut välikysymyksen perusteluista ottaa selville niitä moitteita, joita siinä Tammisaaren pakkotyölaitoksen komentoa vastaan esitetään. Nähdäkseni ne ovat seuraavat:

1. Vankien sijoittaminen sellaiseen työhön, johon heillä ei ole taipumusta;

2. Työn tuloksista pidettävä pistejärjestelmä, jonka vaatimiin tuloksiin pääseminen ei ole mahdollista vangille oudossa työssä;

3. Ehdonalaisuuteen pääsyn asettaminen riippumaan edellämainitusta pistejärjestelmästä;

4. Aiheettomat kurinpitorangaistukset, joista kerrotaan eräitä esimerkkejä m. m. vedellä ja leivällä pitämisestä;

5. Yön aikana ja muulloinkin toimeenpannut sopimattomalla tavalla tapahtuneet vankien ja heidän asuntojensa tarkastukset;

6. Huono sairaanhoito tai oikeastaan hoidotta jättäminen; ja

7. Vartijain käyttäytyminen vankeja kohtaan m. m. aiheettomastikin tapahtunut vankien lyöminen ja tuuppiminen.

Kaikkien näiden tietojen yksityiskohtaista paikkansapitäväisyyttä ei minulla ole ollut tilaisuutta todeta, osittain nämä epäkohdat johtuvat vankilajärjestelmästä, osittain vartijain ja johtajain käyttäytymisestä. Eräs epäkohta niistä on yleisesti tunnettu, nimittäin se, että vankien kohtelu Tammisaaren pakkotyölaitoksella usein on aiheuttanut valituksia ja muistutuksia. Tammisaaren pakkotyölaitoksen johto ja vartijat eivät tahdo tai halua ymmärtää, että suuri osa siellä säilytettävistä vangeista on poliittisia vankeja, joille valtiovalta nimenomaan on myöntänyt eräitä oikeuksia, joita ei tavallisilla rikosvangeilla ole. Näiden poliittisten vankien oikeuksien ahtaasta tulkinnasta vangit yleensä valittavat. Usein pidätetään heidän sanomalehtiään. Vankilan johto koettaa määrätä, mitä kirjoja vangit saavat lukea ja useissa aivan pikkuasioissa noudatetaan ahdasmielisyyttä ja suvaitsemattomuutta. Laki, paremmin kuin vankilan ohjesääntökään, ei velvoita kuitenkaan kohtelemaan poliittisia vankeja epäystävällisesti, vaan pikemminkin päinvastoin. Kaikesta tästä vankilassa vallitsevasta komennosta on seurauksena, että vankien mieliala ärtyy ja käy epäluuloiseksi, järjestyksen ylläpito vaikeutuu. Silloin turvautuu vankilan johto kurinpidollisiin rangaistuksiin, jotka usein saattavat mennä kohtuuttomuuteen ja seurauksena on taistelutilanne vankilan johdon ja poliittisten vankien välillä. Tämä taistelu on nyt vankien puolesta kehittynyt äärimmilleen, joukkosyömälakoksi, jollaista meidän maassamme ei aikaisemmin ole esiintynyt. Ei ole niin ollen ihme, että se herättää tavallista suurempaa huomiota.

Tarkastaessa kommunistisessa sanomalehdistössä julkaistuja lakkolaisten vaatimuksia, huomaa niistä, että niissä on joukko sellaisia, jotka nähtävästi kaipaisivat, tullakseen toteutetuiksi, lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Mutta ilmeisesti niissä on suuri osa sellaisiakin, jotka hallitus voi toteuttaa, jos tahtoo. Osaksi näitä vaatimuksia voi tyydyttää myös vankilan johto, jos sillä on siihen halua. Se voi parantaa sairaanhoitoa, se voi huolehtia kunnollisesta lämmityksestä, se voi toteuttaa ihmisarvon mukaisen kohtelun, se voi lakkauttaa henkisen painostuksen ja se voi myös laajentaa opiskelumahdollisuuksia. Nämä vankien vaatimukset ovatkin sellaisia, joihin minun mielestäni olisi kiinnitettävä mahdollisimman nopeata huomiota.

Tällä hetkellä on vaikea varmasti sanoa, ovatko Tammisaaren pakkotyölaitoksen olot antaneet riittävää aihetta vankien aloittamaan taisteluun. Jos niin olisi, täytyisi pakkotyölaitoksen olot leimata ennen kuulumattoman kurjiksi. Herra oikeusministeri puolestaan väitti, että kaikki välikysymyksessä esitetyt epäkohdat ja tehdyt syytökset ovat aiheettomia. Nämä väitteensä perusti herra oikeusministeri osaksi ilmeisesti vankien hoidolta saamiinsa tietoihin, osaksi vankilan johdon toimittamiin tutkimuksiin. Minun täytyy kuitenkin sanoa, että esitetyt tiedot eivät kaikissa kohdin herättäneet luottamusta. Voidaan muistuttaa, että välikysymyksessä mainittuja epäkohtia tutkinut tai tutkineet itse ovat ainakin osaksi vastuussa tutkimuksenalaisista tapauksista, samoinkuin Tammisaaren pakkotyölaitoksen komennosta yleensä. Tämänvuoksi jäävät niihin perustuvat tiedot pääasiassa vankilan johdon ja vartijain väitteiden varaan, joille ei voi antaa ratkaisevaa merkitystä. Vangit itse puolestaan puhuvat laitoksessa vallitsevasta komennosta yleensä, siellä vallitsevasta järjestyksestä ja niistä olosuhteista, joissa he elävät. Minun mielestäni olisi syytä saattaa näistä julkisuuteen kerran pätevä, puolueeton selvitys, jonka perusteella pakkotyölaitoksen olojen täysi arvostelu olisi mahdollinen. Johtopäätöksen teko välikysymyksen perusteella minun mielestäni ei ole mahdollinen, mutta myös oikeusministerin vastaus sisälsi tietoja, joista niistäkin pitäisi saada tarkempi selko.

Tammisaaren pakkotyölaitoksella sattunut, niin koti- kuin ulkomaillakin ikävää huomiota herättänyt poliittisten vankien taistelu olisikin annettava vankeinhoitolaitoksen ulkopuolella olevien puolueettomien henkilöiden tutkittavaksi. Hallituksen olisi näille tutkijoille annettava riittävät valtuudet, jotta he voisivat perusteellisesti selvittää tapauksen ja sen syyt, olivatpa ne sitten mitä laatua tahansa. Jos väärinkäytöksiä ilmenisi, on syylliset saatettava rangaistukseen. Tämä on minun mielestäni ainoa menettely, jolla asia voidaan tyydyttävällä tavalla saattaa pois päiväjärjestyksestä.

Senvuoksi minä ehdotan, että eduskunta hyväksyisi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen: Eduskunta kehoittaa hallitusta antamaan puolueettomain henkilöiden tehtäväksi kiireellisesti toimittaa tutkimuksen siitä, onko Tammisaaren pakkotyölaitoksella tapahtunut poliittisten vankien pahoinpitelyä tai muita väärinkäytöksiä, ja mikäli niitä ilmenee, ehkäisemään ja lopettamaan ne sekä saattamaan syylliset rangaistukseen.

Ed. Urpilainen: Vaikka ryhmätoverieni taholta on jo kyllin sitovasti todisteltu niitä epäkohtia, jotka vallitsevat Tammisaaren pakkotyölaitoksella ja jotka ovat aiheuttaneet vangit epätoivoiseen taisteluun, syömälakkoon, katson velvollisuudekseni kuitenkin esittää lisää niitä esimerkkejä, jotka viime vuoden aikana olen itse omakohtaisesti havainnut. Olen nimittäin joka kuukausi viime vuoden aikana käynyt mainitulla laitoksella syystä, että läheisten toverieni lisäksi on minulla tuolla pakkotyölaitoksella myöskin läheisiä omaisia ja voin myöskin todeta, että vartijain kohtelu esim. omaisia kohtaan on kaiken arvostelun alapuolella. Minä pyytäisin muistuttaa herra oikeusministeriä siitä, kun me tiistaina, nimittäin omaisten lähetystö, käännyimme oikeusministerin puoleen, mitä omaiset tässä tilaisuudessa lausuivat oikeusministerille. M. m. rouva Enne, joka on useita vuosia sairastanut vaikeata reumatismia, hän kertoi tuolla laitoksella tulleensa pahoinpitelyn alaiseksi. Vaikka sairautensa on varmaankin ollut pakkotyölaitoksella tiedossa sentähden, että rouva Enne on toisten toverien tukemana useita kertoja käynyt miestänsä tapaamassa Tammisaaren pakkotyölaitoksella. Kun rouva Enne hädintuskin pääsee liikkumaan, oli hänen turvauduttava varaamaan hänen edessään olevaan pöytään, jolloin eräs vartija sangen raa'alla tavalla viskasi

tämän sairaan ihmisen niskasta syrjään. Monia muitakin tapauksia esittivät vangittujen omaiset tässä tilaisuudessa, mutta merkillistä kyllä herra oikeusministeri ei ole niistä tässä tilaisuudessa mitään maininnut. Hän on puhunut tämän lisäksi m. m. siitä, kuinka vangit saboteeraavat, kuinka ne eivät tahdo tehdä työtä. Samaa ovat todistaneet monet muut porvariston edustajat tämän välikysymyksen yhteydessä, mutta herra oikeusministeri ei ole sanallakaan maininnut siitä, millä tavalla nuo raakamaiset vartijat vaikuttavat vankien työtehoon. Vangit ovat useissa eri tilaisuuksissa todistelleet ja tehneet myöskin valituksia oikeusministerille minkälaiseksi tilanne muodostuu sentähden, että laitoksella vallitsee tuo n. s. pakkotyöjärjestelmä. Työvartijat Laukas ja Matinlassi, joista on tehty useita valituksia ehkäpä nykyisenkin oikeusministerin aikana, ovat siis työhuoneessa useita eri kertoja esiintyneet tavalla, jotka ovat sangen haitallisia vankien työn suoritukseen nähden. He pistelevät, he koettelevat kaikella tavalla tehdä vankien aseman työhuoneessa sangen sietämättömäksi.

Minkälainen on sitten se huone, jossa poliittisten vankien täytyy työtä suorittaa? Me olimme eilen tilaisuudessa tuota huonetta hiukan tarkastelemaan. Se oli liian ahdas. Olin hämmästyksellä lyöty, kun sanottiin, että tässä työpajassa työskentelee 50—60 vankia, sen lisäksi vankien vartijat ja ottaen huomioon sen kaluston, mikä tuossa puuseppäverstaassa on. Vapautuneet vangit ovat myöskin kertoneet asiasta, että esim. viime talvena oli vankilan johto kertonut, että puut ovat loppuneet jo maaliskuussa, joten tätä työhuonetta ei voida lämmittää. Kun vangit valittivat siitä, etteivät he tahdo miten kään voida työskennellä, koska työhuone on sanomattoman kylmä, vastasi vankilan johto että emme mahda sille mitään. Sen lisäksi on tässä sanomattoman huono ilma jo senkin vuoksi, että käymälä on yhdistetty tähän samaan huoneeseen, jota eristetään vain verholla. On hyvin ymmärrettävää, minkälainen ilma siinä huoneessa vallitsee, jossa on käymälä yhdistetty vain verholla eristettynä. Lisäksi on tässä työhuoneessa sementtipermanto ja useat poliittiset vangit, jotka sairastavat sangen pitkälle kehittynyttä reumatismia, pakotetaan seisomaan sementtipermannolla 10 tuntia päivässä ilman, että heidän edes annettaisiin laudanpalasta pistää jalkojensa alle. Näitä seikkoja ei herra oikeusministeri ole täällä tahtonut tuoda ensinkään esille. Sensijaan on täällä alleviivattu vankien laiskuutta. Olin eilen myöskin tilaisuudessa tapaamaan kahta poliittista vankia, jolloin myöskin sukeusi keskustelu tästä työkysymyksestä. He nimenomaan vakuuttivat, että he tahtovat tehdä työtä ja heille on mieluista työnteko, jos he saavat tuota työtä tehdä vapaasti, mutta silloin kun vanginvartija toimitetaan heitä henkisesti kiduttamaan ja että he esiintyvät tavalla, jolloin heidän työnsä usein keskeytyy, silloin on vaikeaa tuollaisessa työpajassa työskennellä. Minä pyytäisin kysyä herra oikeusministeriltä: kuinkahan työteho oikein lisääntyisi, jos nyt esim. oikeusministeri joutuisi tuollaiseen työlaitokseen ja meillä kommunisteilla olisi sitten tilaisuus kulkea työntekijän sivulla, joka työskentelee puusepän ammatissa, ja härnätä ja haukkua, että sinä olet semmoinen ja semmoinen, niin olisi todella sangen hauskaa nähdä, millä tavalla herra oikeusministerin työteho tällaisen tilanteen vallitessa todella kehittyisi ja kuinka paljon pisteitä hän tulisi tässä työssä hankkimaan.

Kuten mainitsin, on mainitulla laitoksella kohtelu vankien omaisia vastaan sellaista, josta olisi sangen paljon mainitsemisen arvoista, lukuunottamatta eilistä tilaisuutta, jolloin tilanne meihin nähden oli huomattavasti muuttunut. Me pyysimme nimittäin useat kansanedustajat, Kallio, Meriläinen ja allekirjoittanut päästä syömälakkolaisia tapaamaan selleihin ja puhuttelemaan heitä. Asiasta neuvotteli vankilan johtaja vankeinhoitohallituksen ylijohtaja Arvelon kanssa, mutta tulos oli, että meidän ei millään ehdolla luvattu keskustella vankien kanssa, mutta sensijaan meille annettiin lupa kurkistaa selleistä sisään. Ja tämä selleihin kurkistaminen tapahtui 5 minuutin aikana, sillä enempää missään tapauksessa se ei kestänyt. Ja kun yksi kasarmi tarkastettiin, niin on kyllä ymmärrettävää, että paljoa siinä ei ehtinyt nähdä. Sellit varsinkin vasemmalla puolella olivat verrattain pimeät, jotenka me emme siis tunteneet aikaisemmin tunnettuja tovereitamme. Näin ollen meille ei myöskään annettu tilaisuutta tarkastaa n. s. päävahdissa olevia sellejä, jossa eilen

vielä olivat eristettyinä ne täällä mainitut nauramisesta rangaistukseen tuomitut toverit.

Täytyy myöntää, että se kuva, minkä eilen mainitulta laitokselta tai kasarmin sisäpuolelta pikasilmäyksessä saimme, ei ole hauska. Meille avattiin selli toisensa jälkeen, jossa näimme noita nälkälakkolaisia. Toiset makaavat jo vuoteessa ja toiset koettavat hoiperrellen tulla ovea kohti ja kaikkein vaatimus on: Tulkaa sisälle. He näyttävät taistelevan epätoivoista taistelua elämästä ja kuolemasta ja he koettavat myöskin vakuuttaa vielä kestävänsä.

Täällä toveri Rosenberg aivan oikein lausui, että he ovat tietoisia, nämä taistelijat, siitä, kuin myöskin luokkatietoiset työläiset vankilan ulkopuolella, että me olemme tietoisia siitä, mitä on porvaristo. Hän aivan sattuvasti sanoi, että todellakin hän tuntisi huonosti vastustajansa, jos hän sen apuun luottaisi. Eivät nämäkään toverit Tammisaaren pakkotyölaitoksella luota porvariston apuun. Ja me vangittujen omaiset olemme myös tulleet yhä enemmän vakuutetuiksi siitä, varsinkin senjälkeen kun oikeusministeri meille sanoo: Se riippuu heistä itsestään. Se tahtoo sanoa, vangittujen tovereittemme on kuoltava nälkään tai alistuttava siihen mielivaltaan, joka vallitsee Tammisaaren pakkotyölaitoksella. Tämän todistivat nekin ohimenevät lupaukset, mitä hän antoi omaisten lähetystön hänen luonaan käydessä, että hän ei tule asian parantamiseksi yhtään mitään tekemään. Vangitut toverit m. m. lausuivat, että me olemme tietoisia siitä, että porvaristo tuskin tulee peräytymään, mutta muuta mahdollisuutta ei meillä ole ollut, kuin voittaa tai kuolla. He kertoivat siitä yöstä, joka vallitsi vankilan selleissä silloin, kun toveri Selinin rääkkäys oli tapahtunut. He kertoivat, että tämä yö oli katkera yö. He eivät voineet nukkua. Ja vartiopäällikön kuullen he asettivat kysymyksen, uskallatteko väittää valheeksi sitä tekoa, mikä vankisellissä tapahtui ja uskallatteko väittää niitä tapauksia, joita on kymmeniä, mitä työhuoneessa on tapahtunut, johon vartiopäällikkö ei voinut sanoa muuta kuin sen, ettei hän tahdo teidän kanssanne väitellä, vastatkoon asiasta ne, jotka ovat syyllisiä. Hän jatkaa edelleen: Me olisimme valmiit tämän taistelun lopettamaan, mutta se ei nyt riipu meistä, se riippuu myöskin korkeammista herroista.

Näin puhuivat vangitut toverimme. He esiintyivät tuossa tapaamistilaisuudessa, ei syytettyinä, vaan syyttäjinä. Ja he tietävät myös sen, että heillä on viimeinen hetki kysymyksessä, kuten he sanoivat. He selittivät näin, että on muutamia, jotka ovat sangen heikossa tilassa, he ovat saaneet useita pyörtymiskohtauksia, eivät voi nousta enään vuoteesta. Heidän loppunsa lähenee ja myöskin meidän, jotka vielä olemme paremmissa voimissa. On oleva vain hetken kysymys, milloin elämänlanka päättyy. Mutta he vakuuttavat: Taistelkaamme, jatkakaamme taistelua. Me elämme suuria hetkiä. Ja nämä mieleenpainuvat sanat he lähettävät taistelutovereilleen vankilamuurien ulkopuolelle. Ja minä olen vakuutettu siitä, että nämä sanat merkitsevät tavattoman paljon. Ne ovat merkityksellisiä tämän maan työväenluokan taisteluhistoriassa.

Oikeusministeri K a i l a: Tahdon ainoastaan lyhyesti oikaista edellistä puhujaa, kun hän väitti, että minä olisin omaisten lähetystölle sanonut, etten tule asiassa mitään tekemään. Minä sanoin nimenomaan, että minä en voi pitää muistissa jokainoaa kohtaa, mitä puolitoistakymmentä tai parikymmentä henkilöä peräkkäin lateli. Kyllä siinä täytyy olla jokin muu keino, sillä sehän on aivan mahdotonta pitää muistissa jokaista sellaista yksityistapausta. Ja senvuoksi minä sanoin, että omaisten olisi annettava kirjalliset valituskohdat lyhyesti laadittuina. Mutta siitä ed. Urpilainen jyrkästi kieltäytyi.

Ed. S v e n t o r z e t s k i: Herra puhemies! Olen pyytänyt puheenvuoron voidakseni kannattaa ed. Harvalan tekemää ponsilausetta.

Mitä itse välikysymykseen tulee, niin olkoon asianlaita miten tahansa, jo se synkkä tietoisuus, että Suomen vankiloissa osa Suomen kansalaisia on tällä hetkellä nälkälakossa, pitäisi vaikuttaa minun mielestäni Suomen eduskuntaankin syvemmin kuin miltä se on näyttänyt vaikuttavan.

Tuntuu yleensä siltä, että tämmöisestä asiasta on hyvin vaikea puhua jo senkin vuoksi, että niin kutsutut ammattipoliitikot ovat henkisesti ehtineet suuressa määrin tylsistyä. En aio senvuoksi asiasta puhua sen enempää. Kiinnitän hallituksen huomiota ainoastaan seuraaviin tosiasioihin. Ensiksi siihen, että kulttuurimaissa ja oi-

keusvaltioissa on myöskin kommunisteja ja on epäilemättä myöskin kolmannen internationalen ohjeita erinäisistä menettelytavoista, mutta ei ole nälkälakkoja vankiloissa eikä liian paljon poliittisia vankejakaan. Sitten vielä, olkoon asianlaita hallituksen mielestä miten tahansa, mutta sitä emme voi mitenkään kieltää, etteikö Suomen maine oikeusvaltiona tällaisista asioista aina kärsi rajojemme ulkopuolella. Sitten vielä eräs seikka, joka ei ole niin vähäpätöinen. Myöskin suhteet Venäjän kanssa tulevat yhä huonommiksi ja neuvostohallituksen vainot Suomen kansalaisia kohtaan saavat vain ankaramman luonteen, mikä ei ole meille eduksi. Saattoi olla, että herra oikeusministeri ei ole tästä asiasta erikoisesti huvitettu, mutta jos te puhutte oman poliitikon kanssa, ulkoministerin kanssa, joka on nähtävästi jo saapunut terveenä kai toivottavasti kotiin, niin hän kyllä teille paremmin kuin minä tämän puolen asiasta selostaa.

On myöskin otettava huomioon, että meidän maassamme on ollut niin paljon raakalaisia väkivaltaisuuden esimerkkejä, viimeiset ratsumestari Sandströmin sotilaan piiskaamisesta, ja paljon muuta, että minun mielestäni hallitus ei saisi luottaa siihen, mitä viranomaiset kertovat asioista. Hallituksen täytyisi, niinkuin ed. Harvala on täällä jo esittänyt, erikoisten edustajain kautta tutkia asia koko laajuudessaan. Hallitus ei mielestäni ole voinut ehtiä niin tehdä, sillä aika on ollut tällaisen asian tutkimista varten liian lyhyt.

Raskas poliittinen ilmakehä maassa mahdollisesti myöskin on omiansa työntämään pois ulkomaisen kapitaalin intressit Suomen markkinoilta. Eräät kommunistiset puhujat — täytyy sanoa, että enemmistö on ollut tänä päivänä erittäin hienotunteinen enkä minä heille tahdo mitään sanoakaan — mutta eräät kommunistiset puhujat ovat sallineet itselleen näinkin vakavassa asiassa käyttää tilaisuutta parjatakseen sosialidemokraatteja ja liittää ne porvarien kanssa yhteistoimintaan tässä asiassa. Minulla olisi syytä paljonkin tästä asiasta niille edustajille sanoa, mutta teidän vankien takia minä tällä kertaa jätän sen tekemättä. Muistutan vain siitä, että teitä opastaa parjaamaan sosialidemokraatteja se valtiovalta, joka on itse asettanut seinää vastaan ei ainoastaan sosialismin, vaan rehellisen kommunismin. (Vasemmalta: Oikein!) Ja minä valitan, että teidän entiset toverit Trotski ja Buharin eivät ole tilaisuudessa käyttämään tätä puhujalavaa selostaakseen teille tätä asiaa paremmin kuin allekirjoittanut.

Ed. Kivioja: Kun syrjäisenä on kuunnellut tätä keskustelua, mikä täällä tänä iltana on ollut käynnissä, niin minulle ainakin on tuntunut siltä, että niitä epäkohtia on ainakin liioiteltu ja että siis vangeissa täytyy olla aika paljon omaa syytä. Maalaisaivoilla ajatellen asia kyllä on valitettava, että ne eivät syö. Minä soisin mielelläni, että ne rupeaisivat syömään ja sillähän asia tulee autetuksi. Jos nälkäkuolema siellä tulee, niin se ei ole meille kunniaksi. Mutta keinot tähän hyvään tulokseen pääsemiseksi ovat kaiketikin vaikeasti löydettävissä, kun lakkolaiset — sen mukaan, mitä täällä on vakuutettu,— ovat sangen itsepäisiä. Tuntenevatko ne lakkolaiset ja heidän puolustajansa täällä sellaista sanaa, joka suomenkielessä on olemassa, nimittäin: „vaihdokas.'' Elleivät sitä tunne, niin voivat käydä Pohjanmaan murretta oppimassa tai Sanakirjasäätiön saamia vastauksia katsomassa, ja saavat huomata, että sillä sanalla tarkoitetaan ihmisiä, jotka kristillisten seremoniain puutteessa ovat riivaantuneet. Paholainen on vaihtanut heidän sisällisen olemuksensa, jos kohta ulkonäkö on entinen, ja niin tuntuu, että nyt kommunistiagitaattorit ja myöskin syömälakkolaiset ovat jotenkin kadottaneet oikean sisäisen olemuksensa. Ja minä en epäile kaiken sen perusteella, mitä täällä on puhuttu, että ne ovat juuri siitä syystä sen vaihtaneet, että heillä ei ole enää mitään kristillisiä tapoja eikä mitään kristinuskosta jälellä.

En tiedä paraneeko asia, jos Sanakirjasäätiön vastauksista käytte tutkimassa, miten meidän esi-isämme saivat „vaihdokkaan'' vaihdetuksi takaisin. En käy tässä sitä selittämään. Mutta takaisin vaihto olisi saatava. — Minusta tuntuu, että se vaatimus, jonka ed. Rosenberg esitti — jos hänet oikein ymmärsin — että vankien ei tarvitsisi itse käymälän alustoita tyhjentää, vaan että pitäisi hallituksen miesten käydä se tekemässä, että se on jo liikaa vaadittu. Eiväthän meidänkään taloissamme kutkaan syrjäiset käy sitä tekemässä, oman väen ja meidän monen itse on täytynyt sellaisesta pitää huoli. — Liekö poissa paikaltansa, jos edustajat, muutkin, koettaisivat käydä tu-

tustumassa oloihin siellä, eikä ainoastaan nämä vasemmistopuhujat. Minä luulen, että jotakin saavutettaisiin, jos me kaikki menisimme tutustumaan heidän oloihinsa ja koettaisimme viedä heille oikein mieluista ruokaa tarjolle. En väitä, että minä, joka olen esiintynyt vesileipärangaistuksen puolustajana, voisin mitään mieluista keksiä, joka heille kelpaisi, mutta minä uskon, että niin suuressa joukossa, jossa on ollut sekä vesileipärangaistuksen vastustajia että myöskin korkeaprosenttisten viinien ja mallasjuomien ystäviä, ehkä täällä jollakin olisi sellaisia ruokia mukana vietävänä, jotka vangeille kelpaisivat, jos vain antaisimme oikeuden heille kuljettaa parasta, mitä kukin luulee voivansa tarjota. Mutta syömään heidät olisi joka tapauksessa saatava, muuten tulee kuolema.

Ed. Haataja: Täällä on tämän illan kuluessa puhuttu paljon meidän vankilaoloissamme vallitsevista epäkohdista. Minäkin olen koettanut ottaa selkoa muutamista niitä kysymyksiä, joita täällä on kosketeltu, ja tullut siihen tulokseen, että olosuhteet suurin piirtein ovat sellaiset, kuin meillä yleensä voidaan vaatia. Täällä on puhuttu paljon vankien ruokajärjestyksestä ja vankilaruuasta. Minun on huomautettava, että vankiloiden ruokajärjestyksestä on pantu toimeen erityisiä tutkimuksia oikein yliopiston asianomaisen professorin johdolla, ja näiden tutkimusten perusteella saatu tämä ruokajärjestys tarkistetuksi ja myöskin saatu aikaan tutkimuksia siitä, miten tämä tarkistettu ruokajärjestys vaikuttaa. Eräässä tällaisessa tutkimuksessa nimenomaan sanotaan vankilanruuan olevan siksi runsasta, että se täysin vastaa sitä ravintoa, jonka suurin osa kansasta pystyy hankkimaan itselleen ja omaisilleen. Ja sanotaan niinikään, että m. m. tähän ruokajärjestykseen katsoen voitaneen tuskin ihmetellä sellaista tapausta, „että henkilö ilman muuta mukautuu siihen, että hänet toistamiseen suljetaan kärsimään tekemästään rikoksesta tuomittuna niinkin pitkän kuin 20 päivän rangaistusta, ja että vanki on pettänyt viranomaisia saadakseen yhä jäädä vankilaan''. Tällaiset tiedot eivät osoita mitään huonoa tilannetta vankilan ruokajärjestyksessä. Niinikään minulla on tietoja eräästä vankeinhoitohallituksen vuosikertomuksesta siitä, miten tämä ruokajärjestys vaikuttaa vankien painoon. Tiedot osoittavat, että asianomaisena vuonna oli painossa lisääntynyt miehistä 42 %, naisista 54 %, ja entisellään pysynyt miehistä 27 %, naisista 19 %. Nämä numerot osoittavat samaa ruokajärjestyksestä kuin mitä ensiksi esittämäni tiedot.

Sitten tulee kysymys muista oloista vankilassa. Minä olen saanut käsiini määräykset, jotka on annettu valtiollisia vankeja koskevasta erikoisjärjestyksestä. Viimeiset määräykset ovat marraskuun 15 päivältä 1928 ja niissä on joukko rajoituksia, mutta on huomattava määrä vapauksia ja sellainen määrä, että minusta tuntuu että niihin suuriin ja räikeisiin väitteisiin, joita täällä on esitelty tänä iltana, ei ole oikeutettua aihetta, sillä minun ainakin täytyy edellyttää, että näitä annettuja määräyksiä vankiloissa oikein sovelletaan.

Mitä taas vankien työhön tulee, niin täällä on puhuttu paljon siitä, että kyllä ne tekisivät, jos olosuhteet olisivat asianmukaiset ja että kyllä ne tekevätkin työtä varsin runsaasti. Minä olen saanut käsiini tuloksen eräästä tarkastuksesta, joka pidettiin kuluvan vuoden helmikuussa valtiollisten vankien työtehosta. Tarkastuksen tuloksessa sanotaan, että valtiollisten vankien työnteko on ollut laiskaa ja mielenosoituksellista, mikä ilmenee m. m. työnjohtajan tammikuulla ilmoittamista tapauksista. Sitten luetellaan tapauksia. Muun muassa on neljällä vangilla ollut tehtävänä pöytä, jonka suuruus on 60×100 cm., jollaisen pöydän tekemiseen on arvioitu hyvin kohtuullisen arvion mukaan menevän kolme kymmentuntista työpäivää. Tulokset osoittavat, että eräs vanki on tehnyt tällaista pöytää 40 päivää eikä se silloinkaan vielä ollut valmis. Toinen on tehnyt 20 $^1/_2$ päivää ja pöytä oli vasta puolivalmiina, kolmas oli tehnyt 35 päivää, samaten neljäs. Muitakin samanlaisia tuloksia on. Eräs oli tehnyt piironkia 74 päivää, vaikka normaaliaika oli katsottu olevan 15 päivää. Lisäksi tutkimuksessa sanotaan, että saboteeraamisen ohella ovat vangit osoittaneet työpaikalta asuntoon kävellessään mieltään, kestäen kävely esim. tammikuun 14 päivän illalla noin 20 minuuttia.

Minusta tuntuu siltä, että ne, jotka täällä tänä iltana ovat puhuneet voimakkaasti vankien puolesta, ovat ilmeisesti luottaneet kaikkeen siihen, mitä nämä vangit ovat

oloistaan sanoneet, ja mahdollisesti vielä itse lisänneet siihen hiukan. Minusta näitä vankien lausuntoja arvosteltaessa on otettava huomioon, että nämä vangit ovat, kuten täällä jo on mainittu, kommunistiagitaattoreita, punaupseereita ja Venäjän oppilaitoksissa koulutuksen saaneita henkilöitä, joita siellä on koulutettu siihen, millä tavalla porvarillista yhteiskuntajärjestystä vastaan on taisteltava. Minusta tuntuu, että se oppi, mitä nämä valtiolliset vangit ovat Venäjällä näistä asioista käyneet, ei ole heillä mennyt hukkaan, sillä sitä osoittaa eduskunnassa käyty tämän illan keskustelu, joka ilmeisesti on näiden oppien hedelmä. Minä puolestani uskon niihin, joiden tehtävänä vankilalaitoksen ylijohto on. Heillä ei ole mitään syytä salata mitään eikä laittaa oloja sietämättömiksi, vaan heillä on minun ymmärtääkseni luonnollinen pyrkimys pitää huolta siitä, että vankiloissa pysyy järjestys ja että vankiloiden tarkoitus rangaistuslaitoksina saavutetaan. Ja jos tässä yhteiskunnassa jotain järjestettyä yhteiskuntaelämää tahdotaan pitää pystyssä, niin näistä pyrkimyksistä on myöskin yhteiskunnan pidettävä huolta.

Minusta tuntuu kuitenkin, että pääpaino tämän illan käsittelyssä ei sittenkään ole pantava niihin yksityisiin epäkohtiin, joista täällä on väitteitä tehty, vaan pääpaino tämän illan käsittelyssä on pantava asian yleisempiin piirteisiin, siihen, mitä kommunismi on ja mihin se m. m. tällaisella välikysymyksellä pyrkii.

Kommunismihan on yhteiskunnan vastainen liike, joka pyrkii kukistamaan tämän yhteiskuntajärjestyksen ja panemaan tilalle jonkun toisen, jonka meidän kommuistimme uskovat paremmaksi, mutta jonka me muut uskomme huonommaksi. Ja lisäksi he tässä toiminnassa mainitun päämäärän saavuttamiseksi eivät toimi itsenäisinä, vaan he toimivat maan rajojen ulkopuolelta saamiensa ohjeiden mukaan (Vasemmalta: Vanha virsi!). He koettavat käyttää hyväkseen porvarillisen yhteiskunnan laitoksia, m. m. tätä eduskuntaa, ja toimia täällä näennäisesti kuten muutkin, mutta takana heillä on pyrkimys yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseen. Porvarilliset laitokset heille esiintyvät ainoastaan välikappaleina, joita he pyrkivät käyttämään päämääränsä saavuttaakseen. He eivät ole siis täällä rakentaakseen tätä yhteiskuntaa, tehdäksensä siitä paremman ja sellaisen, että niin ylempien kuin alempienkin olisi täällä parempi olla. He pyrkivät kumoamaan tämän ja päämäärä on sama tilanne, mikä on Venäjällä, ja siis tilanne, jonka me tiedämme sellaiseksi, että se olisi meidän kaikille piireillemme kauhistus. Minun puolestani täytyy sanoa, että koko syksyn aikana on kommunistien esiintyminen eduskunnassa ja heidän toimintansa tehnyt mitä kiusallisimman vaikutuksen. Jo se seikka, että täällä on Suomen kansan eduskunnassa 23 sellaista jäsentä, joista täytyy tietää, että heidän pyrkimyksenään on vain tämän yhteiskuntajärjestyksen kukistaminen, nykyisten laitosten kukistaminen, ja sen tilan aikaansaaminen, mitä olot rajamme itäpuolella osoittavat, se on sellainen tilanne, joka ei ole tämän maan ja kansan oikeutettujen vaatimusten mukainen. (Ed. Keto: Kommunistit ovat tehneet maalaisliitolle hyviä palveluksia! — Ed. Ryömä: Sairausvakuutuslaki!) Mutta lisäksi se toiminta, mille meidän kommunistimme ovat omistautuneet, on juuri tämän heidän yleisen käsityksensä mukainen. Hehän järjestävät mielenosoituksia milloin kaduilla, milloin vankiloissa, niitten perusteilla he tekevät välikysymyksiä eduskunnassa ja laittavat eduskunnan istunnoista heidän omia agitatsionitilaisuuksiaan, silloin kun eduskunnan pitäisi tehdä hedelmällistä ja hyödyllistä työtä tämän yhteiskunnan hoitamiseksi ja parantamiseksi. On merkille pantavaa, että he kyllä itse, nämä meidän eduskuntamme kommunistit, pyrkivät toiminnassaan pysymään aina sellaisella pohjalla, että he itse eivät joutuisi rikoslain kanssa tekemiseen. Ja omasta puolestani olen saanut sen käsityksen, että siinä on tekijänä osittain pelkuruus, osittain tieto siitä, että voi nyt tulla ikäviä ja haitallisia seurauksia. Näin he tekevät ei suinkaan kunnioituksesta lakia ja asetuksia kohtaan, joita me muut pyrimme kunnioittamaan, sillä he ovat tässäkin Leninin uskollisia oppilaita. Heillä on yhtenä opinkappaleistaan luonnollisesti tässä kohden myös se Leninin oppi, että laillisuuden lyijypaino ei saa riippua meidän jaloissamme estämässä meidän toimintaamme. Tästä huolimatta he nyt ainakin ulkonaisesti koettavat pysyä laillisuuden puitteissa. Mutta näyttää siltä, että hekin voivat tällaisessa toiminnassa erehtyä ja hairahtua teille, jotka ovat toisenlaisia. Tosin syömälakko sellaisenaan ei ole mikään

laiton teko, sillä meidän lakimme ei ole säännöstellyt syömistä. Se antaa ihmisen syödä tai olla syömättä riippuen hänestä itsestään ja jos joku tahtoo olla syömättä, niin antaa hänen olla. Ei minusta siihen pidä hallituksen eikä lainsäätäjän eikä muitten puuttua. Se on heidän yksityinen asiansa. Mutta jo tähän syömälakkoon nähden on huomattava, että vaikka se ei ole tarkoitettukaan lainvastaiseksi teoksi, niin se on selvästi tarkoitettu yhteiskunnan vastaiseksi teoksi, se on tarkoitettu yhdeksi tekijäksi taistelussa yhteiskuntajärjestyksestä, ja sellaisena siihen on luonnollisesti huomiota kiinnitettävä, mutta ei sellaista huomiota, kuin meidän kommunistimme tarkoittavat. Mutta kommunistimme ovat tässä erehtyneet eräässä toisessa kohdassa laittomuuden tielle, nimittäin siinä, että he ovat panneet ammattijärjestönsä julistamaan yleislakon, siis kehoittamaan työväkeä rikkomaan työsopimuksensa ja kokoontumaan kaduille ja toreille tavalla, josta meidän rikoslakimme säätää rangaistuksen.

Heidän asenteensa on siis tässä asiassa, niinkuin muissakin, yhteiskuntajärjestystä vastaan kohdistettu. Ja meidän, jotka olemme toisella kannalla, meidän on mielestäni tehtävä tästä oikeat johtopäätökset. Meidän on pidettävä huoli siitä, että meidän kommunistimme todella saavat sen aseman, joka heille tämän heidän oman asenteensa johdosta kohtuuden mukaan on tässä yhteiskunnassa tuleva. Minä puolestani en usko, ettei maan hallituksella ja sen 177 edustajalla ole mahdollisuuksia saada aikaan sellaisia toimenpiteitä, jotka tämän kommunistien asenteen ja heidän jatkuvan toimintansa johdosta ovat tarpeen ja asianmukaisia. Ei ole meidän asiamme mukaista jatkuvasti ja jatkuvasti alistua siihen, että eduskunnan istunto laitetaan sellaisten näytelmien paikaksi, jollainen se esim. tänä iltana on ollut, ja jollaisia näytelmiä meillä jo tämä syksynä on ollut aikaisemminkin. Meidän on saatava aikaan toimenpiteitä asiassa ja minusta tuntuu, että siinä niin hallituksen kuin ei-kommunististen ryhmienkin on ryhdyttävä yhteiseen toimintaan.

Minun mielestäni maan hallitus on menetellyt oikein, kun se on suhtautunut tähän nälkälakkoon sillä tavalla kuin se on suhtautunut (Vasemmalta: Henki pois!). Elleivät vangit syö, niin sille luonnollisesti ei maan hallitus ja eduskunta mitään mahda (Vasemmalta: Yksinkertainen virkamies!) Lisäksi minä katsoisin, että maan hallituksen olisi otettava huomioon se seikka, että kommunistinen ammattijärjestö on lähtenyt laittomuuden tielle ja ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joita tällainen seikka vaatii. Hallituksen on luonnollisesti pidettävä huolta, ettei maan vankiloista tule mitään lepokoteja, vaan että ne ovat rangaistuslaitoksia. Jos siellä ilmenee todellisia epäkohtia, niin ne on luonnollisesti korjattava niiden mahdollisuuksien rajoissa, joita meillä on olemassa varoihin ja tiloihin nähden.

Ulkopuolinen tutkimus asiassa tällä hetkellä on minun nähdäkseni sitä aiheettomampi kun tiedetään, että valituksia vankien taholta on ehtimiseen esitetty meidän oikeusviranomaisillemme, ja niiden johdosta on hankittu niitä selvityksiä, mitä on ollut mahdollista saada, ja tiedetään etteivät tällaiset valitukset ole säännöllisesti voineet johtaa mihinkään tuloksiin. Jos eduskunta tällaisen tilanteen vallitessa lähtee määräämään erityisten tutkimusten toimeenpanemista, niin se alistuu silloin kommunistisen johdon Moskovasta sanelemiin menettelyihin, eikä se ole minun nähdäkseni eduskunnan arvon mukaista.

Mitä tulee muuten tämän välikysymyksen tarkoituksiin, niin minusta tuntuu, että tulokset siitä meidän kommunisteillemme todellisuudessa ovat varsin laihat. Minä en usko, että he huomenna saavat aikaan sellaista yleistä lakkoa ja sellaisia rauhattomuuksia, mitä he ovat ajaneet takaa, ja minusta tuntuu, että huolimatta siitä, että he ovat yrittäneet täällä puhua suurella voimalla, niin sittenkin on heidän puheistansa ponsi täällä ollut poissa. Ja minulla onkin se käsitys, että he eivät saavuta tälläkään välikysymyksellä tarkoittamaansa tulosta, vaan että se juoksee hiekkaan ja että heidän oma arvonantonsa heidän omien joukkojensa keskuudessa tämänkin johdosta tulee vain painumaan alaspäin. Mutta meille toisille mielestäni tämä välikysymys antaa syväyksen sen harkitsemiseen, mitä on tehtävä, jotta tämä kommunistinen ilveily saadaan eduskunnassa loppumaan ja eduskunta saa ilman tällaisia omistautua rauhalliselle eduskuntatyölle. (Ed. Ryömä: Valtiopäiväjärjestys on voimassa!)

Ed. E. Pekkala: Pääministeri Kallio koetti turhaan selittää, että joku aika sitten

käytäntöön otettu työpistejärjestelmä ehdonalaisuuteen päästämisen ehtona olisi lainmukainen. Selittelyillä ei voi saada lailliseksi sitä, mikä on laitonta. Lain selvän sanamuodon mukaan on hyvä käyttäytyminen ehdonalaisuuteen pääsemisen ehtona. Työteho ei kuulu eikä voi kuulua käyttäytymiseen. Herra oikeusministeri katsoi parhaaksi olla enää puuttumatta tähän asiaan. Se oli minun mielestäni oikeusministeriltä viisaasti tehty. Ei oikeusministerikään voi tehdä laitonta lailliseksi. Eivät muutkaan porvarillisten ryhmien puhujat ole voineet torjua syytteitä siitä, että poliittisten vankien olosuhteissa on pöyristyttäviä epäkohtia ja että vankeinhoitoviranomaiset ovat kohdelleet poliittisia vankeja törkeän mielivaltaisesti. Porvarilliset puhujat ovat koettaneet hämätä asiaa puhumalla seikoista, joilla ei ole mitään yhteyttä nyt käsiteltävänä olevan asian kanssa. Ed. Lohi ihmetteli, miksi Suomen Ammattijärjestö on ryhtynyt puolustamaan nälkälakkolaisia. Ammattijärjestön toimenpide on aivan luonnollinen. Poliittiset vangit ovat suurimmaksi osaksi olleet ammatillisesti järjestyneitä. M. m. on Tammisaaren pakkotyölaitoksessa ammattijärjestön entinen sihteeri Arvo Tuominen. Muutenkin ammattijärjestö ei voi kädet ristissä katsella, että työläisiä sorretaan, ovat ne työläiset sitten vankilassa tai sen ulkopuolella. Sorrettujen työläisten puolustaminen on ammattijärjestön velvollisuus. Tässä tapauksessa sitäkin suuremmalla syyllä, kun on kysymyksessä alkeellisimpain ihmisoikeuksien puolustaminen. Siinä ammattijärjestön toimenpiteessä ei ole mitään laitonta, ed. Haataja. (Ed. Haataja: Kyllä!) Se vielä puuttuisi, että toimenpiteet nälkäkuoleman partaalla olevien pelastamiseksi leimattaisiin tässä maassa laittomaksi. Mutta ed. Haataja on näemmä lukenut huonosti lakikirjaa.

Kyllä minun täytyy todeta, että porvarillisten puhujain puheenvuorot ja porvarillisten edustajain muukin esiintyminen osoittaa sellaista todellisen sivistyksen puutetta, että sitä sentään ei olisi odottanut, vaikka tässä maassa on porvariston taholta totuttu odottamaan melkein mitä tahansa. Mutta työläiset tulevat puolustamaan tovereitaan.

Minä ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen muodon: Kuultuaan hallituksen vastauksen ja todeten, että vankilaviranomaiset ovat poliittisiin vankeihin kohdistuneilla toimenpiteillään aiheuttaneet tilanteen, jossa vangit puolustaakseen heille kuuluvia oikeuksia, ovat olleet pakotetut turvautumaan syömälakkoon, kehoittaa eduskunta hallitusta mitä pikimmin ryhtymään toimenpiteisiin syömälakon syiden poistamiseksi poliittisten vankien esittämäin vaatimusten mukaisesti ja lähettää asian perustuslakivaliokuntaan asianomaisten viranomaisten syyllisyyden tutkimista varten sekä siirtyy päiväjärjestykseen.

Ed. Urpilainen: Oikeusministerin lausunnon johdosta minä pyytäisin huomauttaa seuraavaa: Hän sanoi m. m. vankien omaisten lähetystölle, „niin se riippuu heistä itsestään", tarkoittaen syömälakossa olevia vankeja, joten se todisti, ettei oikeusministeri asiasta välitä. Se, mitä siihen tulee, jonka oikeusministeri vankien omaisten lähetystölle esitti, nimittäin kirjallisen lausunnon antamista, eivät he tehneet sitä siitä syystä, koska useat heidän vaatimuksensa oli jo esitetty niissä valituksissa, joita oikeusministerille oli asiasta lähetetty, ja sen lisäksi painostivat he asiaa kiireellisenä sentähden, ettei se siedä viivytystä. Sensijaan oikeusministerillä olisi ollut tilaisuus tehdä muistiinpanoja näiden lausuntojen johdosta, joita tilaisuudessa annettiin ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin heti.

Ed. Halén: Pyysin tämän puheenvuoroni ed. Haatajan puheenvuoron johdosta, kun hän ryhtyi valittamaan tältä puhujalavalta sitä seikkaa, että täällä on 23 työväen edustajaa. Kun minä nyt katson tavallani kuuluvani myöskin näihin 23 työväen edustajaan, niin pitää minun käyttää edes tätä viimeistä tilaisuutta ennen sitä kuin heitetään ulos täältä. Sillä ne valitsijat, jota meidät tänne ovat valinneet, tulisivat varmasti meitä tuomitsemaan siitä, että me olemme lähteneet ilman sitä mielenilmausta, mitä meillä tällaisista kysymyksistä heidän mielipiteensä mukaan pitäisi olla sanomista. He eivät ole porvariluokan edustajia, nuo vangit, jotka Tammisaaressa tänä päivänä ovat, jos ei nyt juuri nälkäkuoleman partaalla, niin ainakin kulkemassa sitä kohti. Ne ovat työväenluokan esitaistelijoita, aatteellisia esitaistelijoita, jotka „yhteiskunnan vastaisten mielipiteittensä takia", niinkuin täällä mielitään sanoa, ovat joutuneet porvariston poliittisten — minä

käytän sanaa — intohimojen takia sellaisen käsittelyn alaisiksi, joka porvarillisen lain mukaan osoitetaan kyllä, niinkuin sitä sanotaan, tuomittavaksi, mutta meidän työläisten maailmankatsomuksen mukaan on sellainen asia, jossa ei ole mitään tuomittavaa tai kukaan meistä vasemmistossa ei kieltäytyisi kannattamasta. Me olemme kaikkialla tahtoneet sanoa suoraan asioista, mitä työväenluokan etu on ja mikä on sitä vastaan. Ohjesääntö „kommunistit eivät salaa mielipiteitänsä'' on myöskin käytännössä toteutettu. Kyllähän te väitätte, että kommunistinen internationale tai Moskova antaa määräyksiä, mutta kommunisteja kai oli ennen olemassa kuin oli olemassa tuota kommunistista internationalea. Työväenliike on vanhempaa liikettä, kuin sen työväen valta, joka, sanoisinko suurien ponnistuksien ja uhrauksien kautta, on saatu sittenkin aikaan, joskin, niinkuin täällä useasti porvariston taholta on tuotu esiin, hyvin vaatimattomassa muodossa. Vaikkakin sellaisessa maassa, joka „takapajuisena maana'' ei voi täyttää niitä vaatimuksia, joita me „länsimaiset kultivoidut työläiset'' ja porvarit voimme sille asettaa, on se kuitenkin olemassa. Se, että täällä on 23 työväen edustajaa, minun käsittääkseni ei ole häpeäksi Suomen eduskunnalle, vaan se on sellainen asia, joka nostaa sittenkin loppujen lopuksi Suomen parlamentin arvoa. Sillä asiahan on niin, jos te ajatte meidät pois, niin sillä teolla te taaskin käytännössä osoitatte yhdellä ja hyvin selvällä esimerkillä, että pelkäätte totuuden puhumista ja että te tahdotte estää näiden „kommunistien'', t. s. työväen edustajia ajamasta itse omakohtaisesti omia asioitaan ja työväen etuja, sellainen poisajaminen olisi teille häpeäksi. Se on sillä tavalla, että kyllä te porvarit puhutte humaanisuudesta ja että ajatte työväenluokan asioita, mutta siinäpä on sellainen paha vika, että te ajatte aina sitä „työväenasiaa'' oman etunne mukaisesti, ja me emme luota sellaiseen työväenasiain ajamiseen. Kokemus on opettanut, meidän täytyy itse ryhtyä sitä ajamaan ja siksipä minäkin raskaan työn tekijänä tahdon sen tosiasian tuoda tältä paikalta esille, ettemme ole tähän asti luottaneet porvaristoon ja vielä vähemmin senjälkeen kuin tällaiset esimerkit, kuin nyt tänäkin päivänä on täällä ministerin esityksellä meidän silmien eteen tuotu. Kun sanomalehtien, toverien ja edustajien välityksellä maaseudulla tulee tietoon, miten suhtaudutte nälkälakkolaisiin, niin onpa varmaa, että se mielipide, joka on vakiintunut, on edelleen kasvamassa, etteivät porvarit sen enempää kuin valitettavasti vasemmistossa olevat sosialidemokraatitkaan täällä aja työväenasiaa. (Ed. Paasivuori: Kuten te viime perjantaina. — Ed. Ryömä: Sairausvakuutuksessa ajoitte!)

Täällä ed. Pekkala toi esille, kumosi jo sen seikan ed. Haatajan puheenvuorosta, että ammattijärjestön julistama yleislakko olisi muka laiton. Minun käsittääkseni se meillä työläisillä on yleensä sellainen kanta, että ei tuo kokoontumis- tai minkä otsikon alla se laki kulkeekin, ettei se koske meitä työläisiä, sen olemme saaneet viime aikana kokea, kuten esim. punaisenapäivänä, neuvostojenpäivänä j. n. e. Ne perustuslailliset oikeudet, mitä työläisillä pitäisi olla taattuna, painovapaus, sananvapaus j. n. e., ovat olleet viime aikana hyvin kyseenalaisia, mutta se ei tiedä sitä, että me olisimme luopuneet niistä, jota taas se tietäisi, jos me kieltäytyisimme lähtemästä tukemaan niitä tovereita, jotka ovat nälkäkuoleman partaalla Tammisaaressa. Jos ed. Haataja kykeneekin osoittamaan sen, ettei työläisillä ole laillisia oikeuksia lähteä mieltänsä osoittamaan, lausumaan sanaansa asiassa, joka on meille tärkeä, niin hän ei kykene kieltämään meidän silmissämme tunnetta, sitä oikeudentunnetta, joka ei välitä lain rajoista. Tässä on ihmisen henki kysymyksessä. Inhimillinen laki, rakkauden käsky lähimmäistä kohtaan kutsuu meidät auttamaan, kadulle toimimaan, taistelemaan tämän puolesta. Ellei se sitä tee, niin me olemme kerrassaan barbaareita, painuneet todella sille tasolle, mitä ed. Rosenberg tänä päivänä täällä toi esille.

Ed. Sventorzetski suhtautui tähän asiaan minun käsittääkseni — minun täytyy kiittää häntä — niin vakavasti kuin pitäisi. Eduskunnassa on todella tänä päivänä oltu verrattain kevytmielisiä tässä asiassa. Johtuuko se siitä, että tässä maassa on viimeisinä vuosina tehty niin paljon „lihaa'', on vakiintunut, ettei ihmisessä ole laskettu muuta kohta olevankaan? Mutta tällä kertaa on kysymyksessä sellaiset työväenluokan aatteelliset taistelijat, jotka kuolevat asiansa puolesta, ihmiset, jotka ajattelevat ja ovat ajatuksiensa mukaan toimineet ja ovat näiden ajatustensa tähden joutuneet

myöskin kärsimään. Ja tämä kärsimysten malja, voidaan sanoa, on tullut sellaiseen asteeseen, mittaan, että he ovat katsoneet parhaimmaksi vastalauseekseen, osoitukseksi, monen turhan valituksen jälkeen ryhtyä tuollaiseen epätoivoiseen tekoon, jonka me kaikkikin tiedämme johtavan varmaan kuolemaan.

Täällä on tuotu esille, että se kestäisi vain 5 päivää tuo lakko ja että siitä oli aikaisemmin viranomaisilla tietoa, että tällaisen lakon ovat suunnitelleet vangit lyhyeksi ajaksi, oletetaan mahdollisesti 7 päiväksi. Tämä ei minun käsittääkseni muuta sitä asiaa, että on olemassa vankilaoloissa syytä. Se vaan osaltaan osoittaisi, tai eräässä mielessä riittäisi sekin osoittamaan, että olisi jotakin tehtävä siihen suuntaan, että pantaisiin tutkimus toimeen ja mahdollisesti, jos epäkohtia ilmaantuu, jos yleensä puolueeton tutkimus voidaan saada aikaan niin toimitetaan korjauksia. Nälkälakko on sellainen muistutus tai huuto, että ottakaa, hyvät herrat porvarit, oikeusmiehet, lakimiehet, vastuunalaiset virkamiehet, ottakaa huomioon se seikka, että ne valitukset, joita me olemme aikaisemmin tehneet, eivät ole todella Moskovan määräyksestä tehtyjä, vaan syntyneet niiden epäkohtien johdosta, jotka vankilassa vallitsevissa oloissa ovat olemassa.

Täällä herra oikeusministeri sanoi, että se on ollut kauan valmisteilla, ja tällä lausunnolla tahtoi vetää esille, että se muka on Moskovasta käsin valmistettu pitkäaikaisen toiminnan tulos. Se väite kuitenkin on ollut uutta, ainakin minulle ja meille, kai koko eduskunnalle uutta, sillä se löytyi vasta tuon useinmainitun Honkasen papereista tuollainen tieto. Oikeusministeri kyllä mainitsi, että se on ollut oikeusministeriön käytettävissä pitkät ajat tuo ainehisto. Ja he ovat tietysti, sehän on luonnollista, myös ryhtyneet vastaaviin toimenpiteisiin, niinkuin sanomalehdistön palstoilla olemme saaneet lukea. Nämä vastaavat toimenpiteet ovat olleet mitä? Ovat odottaneet tätä lakkoa puhkeavaksi. Se ei ole puhjennut. He ovat tiedoittaneet siitä Tammisaareen. Johto Tammisaaressa on sen tietänyt ja, mikä estää vartijain sitä tietämästä. Heidän on pitänyt, toisin sanoen, saada syttymään tuo lakko. Sen jälkeen on täytynyt olla loogillisia tässä asiassa, kiristää vankien elämää, että voitaisiin saada provoseeraustietä tuo lakko syntymään, sillä muutenhan nuo tiedot, jotka on saatu takavarikoinnin yhteydessä, ovat arvoltaan mitättömät. Niillehän pitää saada jonkinlainen arvo. Minä en väitä, että näin olisi tehty, mutta minä epäilen, että vartijat saadessaan tiedot tämäntapaisista suunnitelmista, joita väitettiin vankien jo pitkän aikaa suunnitelleen, ovat entistä enemmän sivistymättöminä ihmisinä koettaneet vankien elämää entisestäänkin kiristää. Hallitushan ilmoittaa „ryhtyneensä vastaaviin toimenpiteisiin'' noiden tietojen johdosta ja nämä toimenpiteet saattanevat hyvinkin olla johdattimina itse tuohon lakkoon.

Täällä on tuotu jo useissa puheenvuoroissa, minun käsittääkseni, kyllin selvästi ne syyt esille, mitkä ovat johdattaneet tähän lakkoon, ja myöskin ne toimenpiteet, joihin olisi hallituksen jäsenten ryhdyttävä lakkolaisten, voidaan sanoa, kuoleman estämiseksi. Teko, johon vasemmiston taholta ollaan hallitusta vaadittu, ja ne oikeudet, joiden puolesta vangit taistelevat, ovat sellaisia, ettei kukaan puolisivistynytkään suomalainen voi kieltää niiden oikeutusta. Mutta meillä kuitenkin on edelleen, ja minun täytyy se toistaa, kieltäydytty auttamasta vankeja, tuotu täällä esille perusteluiksi, että sittenkin loppujen lopuksi nuo vankien vaatimukset, olivatpa ne mitkä tahansa, ovat Moskovasta käsin järjestettyjä poliittisia vaatimuksia, ei tosiasiallisiin olosuhteisiin perustuvia. Väitteitä, jotka tavattoman kirjaimellisesti muistuttavat suhtautumista kaikkiin muihin lakkotilanteisiin. Kun meillä syntyy ammatillisen liikkeen alalla palkkataistelu, niin on se aina muka poliittinen ja aina Moskovasta käsin johdettu. Ja nyt kun niillä on nälkälakko noilla Tammisaaren vangeilla, niin sekin taas on muka Moskovasta käsin johdettu eikä siitä tällöin tarvitse välittää. Asia on niin, että niin kauan nuo väitteet, hyvät herrat, vetävät, kun ne ovat uusia, mutta kun niitä käytetään liian paljon, niin se on niinkuin vanha nuttu, että se täytyy heittää sivuun. Mutta minä en kehoita teitä heittämään sitä sivuun, sillä minusta meidän liikkeellemme on siitä tällä kertaa tosiaankin etua. Työläiset jo tänä päivänä tietävät, että kun sanotaan, se on Moskovan määräyksestä, niin silloin tuossa on ainakin työläistuntoa, koska porvarit sitä tunnusta huutavat ja tahtovat tätä linjaa myöten vainota ja yksinkertaisia häpäistä.

Kun siis työläiset lähtevät puolustamaan näitä vankitovereitansa tuolla piikkilankaaitauksessa, jotka nälkäkuoleman partaalla ovat tai kohta siihen tulevat, ja joutuvat tällaisten edesottamisien eteen, kuin ed. Haatajakin täällä manasi esille, että „kommunisti'' edustajat kadulle, niin tahtoisin minä vielä lopuksi ikäänkuin omasta kohdastani sentään ei varoittaa porvaristoa, vaikka ei se hyödytä, mutta muistuttaa siitä, että on olemassa korkeampia lakeja kuin heidän lakinsa jo tällä kertaa. Ne ovat niitä lakeja, joita me ihmiset sittenkin, ja jos porvarissa on ihmistunteita, nekin tunnustavat. Jos tuolla on tulipalo, niin kukaan teistä, minä ainakin vasemmistosta uskon, joilla on jotakin ihmisyyttä povessaan, ei kieltäydy sammuttamasta, mikäli on tilaisuutta, hän rientää sinne, hän ei mittaa sen seurauksia, hän pelastaa tuolta tulipalosta tuon ihmisen joka hengenhätään on joutunut. Jos tuolla esimerkiksi hukkuu joku, menee jokeen, järveen tai mereen ihminen, niin kyllä sinne kaikki rientävät ainakin sitä katsomaan ja urhokkaimmat, ne, joilla on vastuuntunnetta enemmän sisällään, ne rientävät ja pelastavat tuon hukkuneen. Ellei tuollaisia tunteita meillä olisi, jos me lähtisimme niillä kauppaa hieromaan ja niitä mittaamaan, onko se Moskovassa määrätty, niin emme olisikaan ihmisiä. Mutta kun täällä kieltäydytään auttamasta sellaisia ihmisiä, jotka ovat nälkälakkolaisia ja tiedetään että ovat myöskin kuoleman käsissä ja ehdottomasti siihen joutuvat, niin lähdetään punnitsemaan, lähdetään harkitsemaan „Moskovan määräyksestäkö'', jos se on Moskovan määräys niin kieltäydytään auttamasta, kieltäydytään niitä kutsumasta takaisin elämään. Minusta ja meistä pitäisi olla yhdentekevää, antaako sen määräyksen tai eikö ole annettu määräys, kun ne nyt vain kuolevat. Ei kysytä tulipalossa, kuka on sytyttänyt, ei hukkuvalta kysytä onko se kommunisti vai noskelainen vai porvari, se pelastetaan vain, paitsi Tammisaaressa. Mutta kun on nyt nälkälakkolaisista kysymys, niin kysytään tunnustusta. Sanotaan sairaille: pyydä armoa ja tunnusta valkoinen valtakomento, niin saat armoa. Mutta sehän on idioottimaista. Minä olen sitä mieltä, että jotka tässä asiassa äänestävät sitä vastaan, että tutkimus pantaisiin toimeen ja rikolliset, jos sellaisia ilmaantuu, niinkuin minä uskon, saatetaan rangaistukseen, niin niiden povessa ei ole ihmistunteita, ne eivät ole niitä, jotka saavat tuomita ja osoittaa vasemmistoa kintaalla. Minä yhdyn ed. Pekkalan tekemään esitykseen päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Pääministeri Kallio: Ed. Halénin lausunto oli sitä laatua, että minun kai ei tarvitse vastata niihin johtopäätöksiin, joita hän niitä todisteluja vastaan esitti, joita täällä on hallituksen puolesta tuotu esiin. Hallitus on minun mielestäni voinut osoittaa, minkäluontoinen tämä syömälakko on, ja hallitus, joka on ilmoittanut omasta aloitteestaan tutkivansa vankilaolojamme ja siten osoittanut ilman erikoista eduskunnan kehoitusta tulevansa tilannetta seuraamaan ja mahdollisesti esiintyviä välikohtauksia puolueettomasti tutkimaan, odottaa, että eduskunta hyväksyy puhemiehen esityksen siirtymisestä päiväjärjestykseen.

Ed. Rötkö: Herra puhemies! Minä pyydän kannattaa ed. Pekkalan täällä tekemää ehdotusta. Herra pääministerin puheesta, jos sen ottaisi täydestä, tulisi siihen tulokseen, että vääryyttä kärsiviä ja sorrettuja ovatkin ei suinkaan nälkäkuoleman kanssa kamppailevat poliittiset vangit, vaan sorron ja vääryyden alaisina ovatkin vanginvartijat ja tämä porvarillinen hyvin järjestetty yhteiskuntajärjestelmä, jonka nämä satakunta poliittista nälkälakkolaista uhkaavat pylläyttää nurinniskoin. Edelleen me taaskin saamme kuulla tuon vanhan väitteen ja vanhan vatkutuksen Moskovan määräyksistä, jota porvaristo on tottunut käyttämään kaikissa mahdollisissa kysymyksissä. Kaikkien mahdollisten kysymysten yhteydessä, jossa työläisten ja porvariston luokkaedut törmäävät vastakkain. Kuvaavana esimerkkinä, minkälaiseen, suorastaan naurettavaisuuteen, tässä suhteessa saatetaan mennä, ansaitsee mainita, että kun esimerkiksi Lappeenrannan kaupungin äskettäin rakennuttamat vesijohdot viime talvena jäätyivät, joka edellisenä kesänä oli rikkurivoimin rakennettu, niin tämänkin asettaa lappeenrantalainen kokoomuksellinen sanomalehti Etelä-Savo Moskovan syyksi. Kuinkas muuten! Asia oli nimittäin niin, että rakennustyöläiset esittivät aikana, jolloin vesijohtoja rakennettiin, työnantajille, muitten ohella Lappeenrannan kaupungille työehtosopimuksen ja esi-

tyksen varsin vähäisestä palkan koroituksesta. Yksityiset työnantajat katsoivat tarpeelliseksi suostua työntekijäin vaatimukseen, kaupunki sitä vastoin turvautui rikkureihin, teetti työn ammattitaidottomilla rikkureilla. Tuloksena oli kehno työnsuoritus. Kun lisäksi tuli tavallista kovempi pakkastalvi, kai sekin Moskovan määräyksestä, niin tuloksena oli, että vesijohdot viime talvena jäätyivät ja kaupunkilaiset joutuivat kärsimään vedenpuutetta. (Eduskunnasta: Asiaan jo!) Jäätymisen syyn selittivät ammattimiehet olleen sen, että työ oli suoritettu ammattitaidottomin työvoimin, mutta, kuten sanottu, Etelä-Savo kirjoitti ja kiirehti selvittämään, että syy oli Moskovan, että lakkomääräys oli tullut Moskovasta, ja nyt saavat arvoisat kaupunkilaiset kärsiä veden puutetta tämän Moskovan määräyksen vuoksi. Tämä on julkaistuna pääkirjoituksen paikalla. Kun tämä nälkälakko, jota Tammisaaressa paraillaan käydään, selitetään myöskin Moskovasta johdetuksi, niin kiintyy tässä erkoisesti huomio siihen nopeuteen, millä Moskovan määräyksiä on tällä kertaa toimitettu. Lakon alkusyynä paitsi jatkuvaa vankien piinausta ja kidutusta, on todettu olleen toveri Selinin pahoinpitelyn. Tämä tapahtui saatujen tietojen mukaan lauantaiiltana. Seuraavana päivänä, sunnuntaina, oli neljä vankia aloittanut nälkälakon. Puolessa vuorokaudessa oli siis tarkasti vartioidusta vankilasta mennyt tieto Moskovaan, komminterni tehnyt päätöksensä ja tämän päätöksen toimittanut jälleen Tammisaaren vankilaan. Tämä on todella ihailtavan nopeaa asiaintoimitusta. Kunnia komminternille tästä. Kun täällä kuitenkin on aivan vakavissaan väitetty vieläpä hallituksen jäsenet katsoneet arvolleen sopivaksi väittää määräyksen tulleen Moskovasta, niin lienee oikeus vaatia, että nämä väitteet myöskin todistetaan. (Eduskunnasta: Ne on todistettu!) Todistetaan muutenkin kuin jotain arvoituksellisia asiakirjoja selostamalla ja niihin viittaamalla. Minä vaadin, että todistukset ja todistuskappaleet ja niiden alkuperä esitetään perusteellisesti. Eivät riitä ylimalkaiset viittailut ja niiden selostaminen, koska ne voivat yhtä hyvin olla tekaistujakin. Edelleen minä haluan muistuttaa sosialidemokraatteja, jotka vääristellen yrittivät osoittaa meidän ajavan taantumusporvariston asiaa, olevan porvariston kanssa yhteisrintamassa sairausvakuutusasiassa (Eduskunnasta: Eivätkö olleet!). Nämä viimeiset päivät ja sosialidemokraattien suhtautuminen nyt kyseelliseen asiaan osoittavat kuitenkin, että tämä rintamalinja onkin vedettävä toisin kuin sosialidemokraatit silloin vetivät. Herrat sosialidemokraatit, pankaapa nyt käsi sydämelle. Tutkikaa millä puolella rintamaa te nyt tällä kertaa olette. — Eiköhän teidän puoluetoimikuntanne ja ammatillisen työväenvaliokuntanne antama julistus ja sanomalehtienne kirjoittelut aseta teitä porvariston rintamaan? Tosin täällä tänä iltana esitetyt lausunnot lienevät pidettävä eräänlaisina huonon omantunnon ilmauksina. Huomataan, että sittenkin on taidettu mennä liian pitkälle, pitemmälle kuin mitä työläisille voidaan selittää. Nyt voidaankin jo menestyksellä näytellä toista naamaa. Onhan työväenluokan voimien hajoituksessa menty niin pitkälle kuin porvaristo haluaa. Ovathan siitä saaneet porvaristolta tunnustuksen. Nyt voidaankin jo puhua toisessa äänilajissa. Nyt voidaan jo esiintyä työläisille suopeana. Hallitus, saatuaan sosialidemokraattisista johtajista arvokkaan liittolaisen ja tuen, katsoikin saaneensa tästä itselleen niin vankan tuen, että uskoo tosissaan työläisten esiintymisen tässä asiassa menevän myttyyn, uskoo voivansa edelleenkin jatkaa sitä poliittisten vankien piinaamista, jota porvaristo on tässä maassa viimeisinä vuosina harjoittanut. Maan laajoista työtätekevistä joukoista riippuu kuinka kauan porvaristo saa tovereitamme vankilahelveteissään piinata. Niistä myöskin riippuu kuinka kauan se järjestelmä, jonka tuloksena tämä luokkavastakohdan kärjistyminen, luokkien välinen taistelu työn ja pääoman välillä tulee jatkumaan. Kuinka kauan tämä järjestelmä tulee olemaan historiallisella näyttämöllä, se myöskin riippuu laajoista työtätekevistä joukoista. Ja olkaa vakuutettuja, herrat porvarit, joskus tulee työtätekevä luokka myöskin lukemaan lakia teille. (Eduskunnasta: Uhkailua!) Täällä on uhkailtu meitäkin, eikä vähimmin. Me katsomme olevan itsellämme samanlaiset oikeudet. Edelleenkin mainittakoon kuvaavana seikkana nykyisestä komennosta, että kun Tammisaaresta äskettäin vapautui oululainen toveri Rahkonen, niin hänet ko-

tiinsa saavuttuaan vangittiin uudelleen. Mistä syystä? Siitä yksinkertaisesta syystä, että esitti työläisille tervehdyksen vankilassa olevilta vangeilta.

Ed. Lehto: Pyysin puheenvuoroni pääasiallisesti ed. Puhakan antaman lausunnon johdosta. Ed. Puhakka tahtoi antaa ymmärtää, että valtiollisten vankien ruoka ja yleensä kohtelu on ollut sen mukaista, minkälaisen kuvauksen herra oikeusministeri täällä eduskunnassa on antanut. Ed. Puhakka ei kuitenkaan kyennyt osoittamaan vääräksi niitä tietoja, joita ed. Urpilainen ja eräät toisetkin ryhmämme jäsenet Tammisaaresta ja eräistä muistakin vankiloista ovat osoittaneet. Mitä ed. Puhakan lausuntoon tulee, niin minun käsitykseni mukaan hänen samoinkuin ed. Talaksenkin nimi vankilassa oleviin tovereihin nähden on hyvin tunnettu. Sitä ei ole tässä yhteydessä enää tarpeellista uudelleen todistaa.

Myöskin ed. Lohi erittäin valitettavassa äänilajissa valitteli sitä, että Suomen Ammattijärjestö on antanut julistuksen, jossa julistuksessa se kehoittaa huomenna ammatillisesti järjestynyttä työväkeä yleiseen mielenosoituskokoukseen. Jollei Suomen Ammattijärjestö olisi niin lähellä tämän maan työtätekevää väestöä ja sen vaatimuksia, niin olisi ollut hyvin oletettavaa, että ammattijärjestö ei olisi antanutkaan sitä julistusta, jonka se Suomen työläisille on antanut. Ed. Lohelle olisi ollut paljon edullisempaa, kun hän olisi sen valittelunsa esittänyt Martti Pihkalan ja eräiden muidenkin johtohenkilöiden huostaan, jotka komentavat n. s. riippumatonta ammattijärjestöä. Sieltä (riippumattoman ammattijärjestön puolelta) ed. Lohi olisi mahdollisesti saanut sen auttavan käden, jota hän puheenvuorossaan pyysi. Suomen Ammattijärjestö ei tule koskaan alistumaan sellaisiin vaatimuksiin, joita ed. Lohi ja muut porvarilliset edustajat Suomen Ammattijärjestöltä toivoisivat. Suomen Ammattijärjestö on tämän maan luokkatietoisen työväen taistelujärjestö ja niin kauan kuin Suomen Ammattijärjestö on työväenluokan taloudellinen taistelujärjestö, ei se voi lähteä missään kysymyksessä porvariston kanssa samalle linjalle. Siinä täytyy tapahtua paljon muutoksia huonompaan suuntaan, ennenkuin Suomen Ammattijärjestön nimissä voidaan lähteä toisenlaisille teille.

Herra oikeusministeri on myöskin useissa puheenvuoroissaan tahtonut todistella, että vankien asema sittenkin Tammisaaressa olisi huomattavasti parempi kuin mitä ryhmämme jäsenet niistä oloista tämän päivän istunnossa ovat osoittaneet. Edelleen luulen, kuten aikaisemmassa puheenvuorossani jo osoitin, että herra oikeusministerin käsitykset vankien mahdollisuuksista ja oikeuksista perustuvat enempi teoreettiselle pohjalle kuin tosioloja tunteviin tietoihin. Siinä valossa ne myöskin ovat herra oikeusministerin lausunnoista käyneet ilmi.

Ed. Haataja tahtoi puheenvuorossaan osoittaa myöskin sen, että vangit vankiloissa lihovat. Todistelipa hän tätä numeroiden valossa. Minä pyytäisin huomauttaa, mikäli on kysymyksessä valtiollisten vankien lihominen vankilassa, se ei niinkään suuressa määrässä riipu ed. Haatajan enempää kuin muidenkaan porvarien lausunnoista siitä, että vankilassa olisi ruoka sellaista, että vangit lihoisivat. Jos toverimme vankilassa joskus saattavatkin lihota, on se seurauksena siitä, että heidän omaisensa, mikäli siihen suinkin on mahdollisuutta, hankkivat heille lisäravintoa. Tämän lisäravinnon vaikutuksesta toverimme mahdollisesti voivat lihota, mutta ei siitä, että vankiloissa olisi ruoka niin hyvää, että se ilman muuta vankeja lihottaisi. (Keskustasta: Tyhjää puhetta!)

Edelleen ed. Haataja on huomauttanut siitä, että vankilassa ei voida järjestää valtiollisille vangeille sellaista työtä, mikä olisi heidän ammattinsa mukaista. Näissä perusteluissa hän on osoittanut m. m., että heidän joukossaan on puna-upseereita, agitaattoreita. j. n. e. Minä tahdon huomauttaa, että jos tovereissamme onkin sellaisia, jotka ovatkin olleet agitaattoreita, niin ovat he myös aikaisempina aikoina tehneet muutakin työtä, kuin agitaattorin työtä. Tässä minä tahdon erikoisesti alleviivata sen tosiasian että vankilassa ei pyritäkään siihen, että vangeille annettaisiin sellaista työtä, jota he ovat vapaudessaan tottuneet ammatikseen tekemään. Hyvin usein tapahtuu niin, että puuseppä asetetaan suutariverstaalle työhön ja päinvastoin. Minkätähden? Sentähden, että vankien asemaa tälläkin tavalla voidaan huonontaa. Ed. Haataja lausunnossaan antoi myös ymmärtää, että

kommunistit olisivat tämän maan eduskunnasta karkoitettava. Se merkitsee sitä, että Haatajan puolueen samoinkuin muittenkin porvaripuolueitten tehtävänä lähiaikoina on ryhmämme tyrmään asettaminen. Ja edelleen hän huomautti samassa yhteydessä, että vasemmistotyöläisten äänestäjäjoukko tulisi vähenemään. Tätä väitettä on kuitenkin syytä vahvasti epäillä. Onko tähänastinen kokemus niin osoittanut? Eipä suinkaan? Sitä mukaa kuin valtiollinen vaino kohdistetaan maan työtätekevää luokkaa vastaan, sitä mukaa myöskin työväen yhä suuremmat joukot ei ainoastaan kaupungeissa ja taajaväkisissä yhdyskunnissa, mutta myöskin laajalti maaseudulla tulevat meidän taistelulippujemme luo. He käsittävät ilman muuta, että tällä kertaa käydään ratkaisevaa taistelua työn ja pääoman välisessä herruudessa. Tällä kertaa ei voi olla muuta kuin omistava luokka ja riistetty työväenluokka. Taistelu käy näiden kahden ryhmän välillä. Työtätekevä luokka tässä taistelussa tulee — siitä saavat porvaritkin olla vakuutettuja — lopullisesti voittamaan. Teidän yhteiskuntajärjestelmänne ja erikoisesti teidän hallituksenne ja vankilavirkailijanne on se koneisto, joka on aikansa toiminut ja joka on tuomittu häviämään uuden paremman yhteiskunnan tieltä. Te voitte väkivaltaa käyttäen vielä jonkin aikaa kiusata työväenluokan parhaimmistoa vankiloissa, esittää ivallisia lausuntoja niille työläisedustajille, jotka tänäkin iltana ovat puhuneet toistasadan nälkälakossa olevan työläistoverin puolesta. Teitä ei liikuta vähässäkään määrässä, kuolevatko toverinne vankilassa nälkään taikka ei. Te tiedätte, että sillä toimenpiteellä te voitte poistaa osan vastustajistanne ja tätä hyväksikäyttäen te myös tulette mahdollisesti juuri näin menettelemään.

Te porvariston edustajat olette täällä osoittaneet, että huomenna, yleislakon päivänä työläiset eivät tulisi seuraamaan Ammattijärjestön ja muittenkin työväenjärjestöjen kehoituksia saapua vastalausekokouksiin ja muihin mielenosoitustilaisuuksiin. (Keskustasta: Suuri pannukakku!) Tällä lausumalla on teillä tarkoitus osoittaa, että huomenna Helsingissä, samoinkuin kautta maan, työläiset saavat taasen kokea tämän maan laillisen yhteiskuntajärjestelmän lakipykäliä pamppujen muodossa. (Ed. Puittinen: Itse juoksette pakoon!) Mutta minä olen vakuutettu siitä, että nämä vain edistävät teidän yhteiskuntajärjestyksenne lopullista tuhoa. (Keskustasta: Eikö mitä! Ed. Puittinen: Pää piiloon vaan!)

Mitä sosialidemokraattisen ryhmän kannanottoon tässä kysymyksessä tulee, on se yhtä suuressa määrässä kaksimielinen, mitä heidän useat muutkin edesottamisensa ovat osoittaneet. Ed. Harvalan esittämä lausunto on selvänä todistuksena siitä. (Ed. Paasivuori: Se on hyvä lausunto!) Mutta me näemme sen lausunnon perusteella selvästi, että sosialidemokraatit tässä kysymyksessä, niinkuin useassa muussakin, ovat siirtyneet vallassa olevan porvaristoluokan puolelle. (Vasemmalta: Tehän siellä olette olleet! Ed. Paasivuori: Missäs te olitte viime perjantaina?)

Ed. Kiviojan lausuntoon ei olisi syytä tässä yhteydessä kajota, mutta sivumennen tulkoon kuitenkin sanotuksi, että hän muistaisi entisen virkaveljensä ranskalaisen vallankumouksellisen pappismies Meslierin lausuntoa, kun hän mainitsi, että kansanvalta saavutetaan vasta silloin, kun viimeinen ruhtinas hirtetään viimeisen papin suolilla.

P u h e m i e s (koputtaen): Kutsun puhujaa järjestykseen.

Ed. E. P e k k a l a: Muuttaen aikaisemmin tekemääni ehdotusta teen seuraavan ehdotuksen: (Keskustasta: Parannettu painos!)

Kuultuaan hallituksen vastauksen ja todeten, että vankilaviranomaiset ovat poliittisiin vankeihin kohdistetuilla toimenpiteillään aiheuttaneet tilanteen, jossa vangit, puolustaakseen heille kuuluvia oikeuksia, ovat olleet pakoitetut turvautumaan syömälakkoon, kehoittaa eduskunta hallitusta mitä pikimmin ryhtymään toimenpiteisiin syömälakon syitten poistamiseksi poliittisten vankien esittämien vaatimusten mukaisesti ja asianomaisten vankeinhoitoviranomaisten syytteeseen saattamiseksi sekä siirtyy päiväjärjestykseen.

Ed. R y ö m ä: Ed. Haatajan puheenvuoron johdosta haluan ilmoittaa, ettei ainakaan sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ole ed. Haatajan mainitseman 177 edustajan joukossa, jotka, kuten ed. Haatajan puheesta näytti käyvän esiin, kannattavat väkivaltaisia toimenpiteitä, enempää yhtä kuin toistakaan eduskuntaryhmää kohtaan, vaan

että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on kansanvaltaisella, valtiopäiväjärjestyksen pohjalla.

Ed. Juutilainen: Eduskunta ei ole tullut vakuutetuksi siitä, että tämä n. k. syömälakko olisi aiheutunut vankilaolosta ja siellä muka harjoitetusta vääryydestä, vaan että se on suurimmaksi osaksi poliittinen ja sillä koetetaan vaikuttaa kommunististen aatteiden hyväksi ja siinä on käsittääkseni syy, minkä vuoksi eduskunta ei ole asiaa ottanut niin vakavasti kuin se muussa tapauksessa varmaan olisi sen ottanut.

Täällä on useissa puheenvuoroissa lausuttu, että nämä Tammisaaren vangit ovat työväen parhaita esitaistelijoita. Mikäli minä olen saattanut seurata, minkälaista väkeä Tammisaareen viedään, niin ne ovat pääasiassa etappimiehiä, jotka kulkevat Venäjän ja Suomen rajan ylitse ja kuljettavat sieltä kiihoituskirjallisuutta ja ohjeita, miten kommunistisen puolueen pitäisi maassa toimia yhteiskuntamme tuhoamiseksi. Edelleen ne ovat sotilassalaisuuksien urkkijoita, jotka on tavattu kiinni itse teossa ja sillä tavoin saaneet tuomionsa maanpetoksen valmisteluista, koska he ovat sotilassalaisuuksia yrittäneet kuljettaa vieraan vallan, Venäjän käytettäväksi. Niinikään, mikäli olen tapahtumia rajaseudulla saattanut seurata, on poliittisten vankien joukossa sellaisia henkilöitä, jotka ovat asuneet rajan lähettyvillä ja siitä käsin avustavat rajan ylitse kulkijoita. Saattaahan olla, että vankien joukossa on sellaisiakin, jotka eivät ole aivan tämäntapaiseen toimintaan ottaneet osaa. Täällä oikeusministeri mainitsi, että Tammisaaressa on myöskin joukko punaupseereita, jotka ovat Venäjällä suorittaneet koulun ja lähetetty tänne valmistelemaan mahdollista iskua, niinkuin täällä eduskunnassakin sitä on sanottu.

Mitenkähän voidaan kutsua tuollaisia henkilöitä työväen paraimmiksi aineksiksi? Eivätkö maamme työväen paraimpia aineksia ole ne, jotka ovat esim. nykyisen sosialidemokraattisen puolueen ja ammattijärjestön perustaneet ja toimineet vuosikymmeniä niin eduskunnassa kuin eduskunnan ulkopuolellakin työväen etujen hyväksi ja saavuttaneet siinä suuria tuloksia. Nämä minun mielestäni ovat työväen paraita aineksia eivätkä ne, jotka on tavattu rajalta kuljettamassa kiihoituskirjallisuutta taikka suorittaneet upseerikurssin Venäjällä ja tulleet sitten tänne maahan uutta kapinaa valmistamaan. Tämä seikka yksistään vie pohjan siltä, että kansaneduskunnan, koko Suomen kansan ja sen hallituksen pitäisi olla nyt heti, ensimmäisenä näitä syömälakkolaisia auttamassa ja niille kaikenlaisia vapauksia hankkimassa.

Minä pyysin puheenvuoroa pääasiassa senvuoksi, että kommunistit nostavat nyt hyvin uhaten päätään kaikkialla maassamme. Tähän asti on kommunistista liikettä pidetty vähän niinkuin leikkipelinä. Heidän esityksensä ja puheensa ovat olleet hölynpölyä (Vasemmalta: Sellaista se nytkin on!), tuskin siteeksikään asiaa. Mutta niin kauan kuin he ovat vain puhuneet, on niitä eduskunnassa kuunneltu ja kaiketi Suomen kansakin on yhtä levollisesti niitä kuunnellut. Esim. koko heidän puolueensa, aatteensa ja taistelunsa ja uuden yhteiskunnan luominen ja mitä kaikkea he keksivätkään, lepää aivan valheellisella perustalla. Tänä iltana on viimeksi kuviteltu meidän maamme olot kaikkein kurjimmiksi, mitä tunnetaan, että täällä vain riistetään ja vainotaan ja sorretaan työväkeä, että täällä ei mitään muuta tehdäkään. Missä oikeastaan viime vuosinakin on Suomen työväkeä vainottu ja sorrettu, jos se on ollut kunnolla ja halunnut käyttää oikein niitä laajoja oikeuksiaan, mitä meidän vapaamielinen hallitusmuotomme, painolakimme ja kokoontumislakimme kaikille kansalaisille antaa ja takaa. Mutta ne eivät ole heille riittäneet ja kun rikotaan kansanvaltaisia lakeja ja vapauksia, ja toimitaan yhteiskuntaa vastaan ja kun siitä sitten lainkoura käy heidän niskaansa, niin se on sitten sitä vainoa, sortoa ja riistoa. Kun tällä tavoin tilanne on ja kun onneksi maamme olot koko itsenäisyyden aikana ovat olleet kerrassaan loistavat — meillähän esim. työttömyys on ollut aivan vähäistä, kun sen sijaan rikkaammissa ja vanhemmissa maissa on ollut työttömyyskysymys paljon vaikeampi kuin meillä, työväen olot ja yleensä kansanolot kokonaisuudessaan ovat hyvät, kaikilla on ollut riittävästi ravintoa ja kaikkialla niin työväen kuin muidenkin kansalaisten keskuudessa yleensä hyvinvointi on ollut näkyvissä, niin siitä huolimatta koko tämä yhteiskunta, itsenäinen Suomi ja Suomen por-

varit ovat kaikkein pahimpia, mitä kommunistinen mielikuvitus voi keksiä. Tällainen on kommunistien valheperusta.

Tähän asti on kunneltu näiden kommunistien maalauksia rauhallisesti. Mutta minä luulen, että Suomen kansan kärsivällisyydellä, vaikka se onkin hyvin pitkämielinen, saattaa olla rajansa. Ja kun nyt tällaiselle valheelliselle perusteelle rakennettu aate ja uudistus alkaa esiintyä ja nostaa päätänsä kaduilla mielenosoituksina, poliisiin käydään jo käsiksi, niinkuin Viipurissa on käyty, maaherran asuntoon tunkeudutaan keittiön oven kautta salaa (Eduskunnasta: Ne eivät uskalla pääovesta!) ja siellä vaaditaan läänin maaherraa tilille, niin ne ovat jo sellaisia esimerkkejä, että ne antavat aihetta kansallemme ajatella vähän vakavammin kommunistikysymyksestä. Kun edelleen nyt on järjestetty suurlakko, niinkuin kymmenisen vuotta takaperin niitä järjesteltiin, — vaikka se olisikin jäljittelyä — mutta se saattaa viedä vakaviinkin seurauksiin. (Vasemmalta: Ei siitä tule mitään!) En minäkään tällä hetkellä sitä usko, että kommunistit saavat joukkoja kovin liikkeelle ja montakaan työpaikkaa seisauksiin. Mutta minua on alkanut huolestuttaa se seikka, että kun yleensä kansamme suurin osa käsittää maan olot aivan hyviksi, niin ne eivät voi ehkä sietää liian pitkälle menevää kommunistien rähjäämistä. Voihan esimerkiksi sattua semmoinen tilaisuus, kun kommunistit kokoilevat joukkojaan ja käyvät järjestysvaltaan käsiksi ja tunkeutuvat mahdollisesti virastoihin, että toiselta päin myöskin pannaan kova kovaa vastaan. Ja tällä tavoin voi syntyä sellaisia selkkauksia, että maamme asema ja todellakin meidän rauhalliset olomme järkkyvät ja kärjistyvät. Tämän vuoksi minä rohkenisin kehoittaa kommunistijohtajia hieman ajattelemaan, miten pitkälle ne aikovat tuon valheellisen kiihoituksensa maassamme kehittää ja aikovatko he käyttää tätä nykyistä vaikeata tilannetta edukseen. Meillä olisi nyt kylliksi kaikilla työtä, että voitaisiin se pulakausi, joka on edessä, kestää ja ajatella asioita kaikin puolin rauhallisesti, eikä kuvitella sellaista olotilaa, jota meillä ei ole.

Minä toivon, että hallituksella on käytettävissään siksi riittävä järjestysvalta kaupungeissamme, ilahduttavaa on sanoakin, Helsingin järjestysvalta on reippaasti suorittanut tehtävänsä ja estänyt kommunistien haihattelut ja mahdolliset selkkaukset kin, mitkä niistä helposti olisivat voineet syntyä. Mutta sen sijaan Viipurin poliisi näyttää esiintyneen varsin heikosti, koska se ei kyennyt suojelemaan läänin maaherraakaan, koska hänen asuntoonsa illalla myöhään tunkeudutaan luvatta ja kun sitten reuhataan maaherran asunnon edustalla, niin poliisi ei kykene räyhääjiä kunnolleen pois karkoittamaan. Hallituksen olisi järjestysvaltaa lisättävä ja valvottava, niin etteivät kommunistit voi saada aikaan niitä mahdollisia häiriöitä, joihin he nyt pyrkivät.

Rohkenisin vielä huomauttaa herra ulkoasiainministerille eräästä asiasta. Nyt on selvinnyt, että Venäjältä käsin, jossa valmistetaan ei ainoastaan punaupseereita, edelleen harjoitetaan mitä julkeinta kiihoitusta meidän yhteiskuntaolojemme järkyttämiseksi. Eikö olisi syytä huomauttaa Venäjälle että he noudattaisivat niitä sopimuksia, mitä Suomen ja Venäjän välillä ystävyyssuhteessa olevien valtojen kesken on olemassa, niin että se julkea kiihoitus, mitä Venäjältä käsin harjoitetaan, saataisiin lakkaamaan? Sillä muutenhan näitä Tammisaaren parhaita „uljaita poikia'', jos tällaista jatkuu, karttuu niin, että me saamme rakentaa monta Tammisaaren vankilaa lisää, jos Venäjän rajankäynti ja Venäjän punaupseerien valmistus saa edelleen jatkua siinä mitassa kuin se tähän asti on jatkunut.

Niinkuin sanoin, pyysin puheenvuoron huomauttaakseni kommunistijohtajille, että heidän tulisi ajatella, mitä heidän rauhaansa sopii, eikä koettaa uhkauksilla terrorisoida tätä eduskuntaa ja samoin koko maata, sillä kovin pitkälle te ette tällä kertaa omin voiminenne pysty.

Ed. Halén: Pyydän kannattaa ed. Pekkalan tekemää ehdotusta.

Ed. Virta: Lopuksi minun täytyy tämän välikysymyksen keskustelun yhteydessä todeta, että täällä porvariedustajain taholta niinkuin hallituksenkin taholta on pyritty kokonaan sivuuttamaan se pääasia, mitä välikysymyksessä hallitukselta kysytään. Ne seikat ja tosiasiat, mitä välikysymyksen perusteluissa ja sen kyselyssä on esilletuotu, ovat jääneet täällä todeksi ja niitä ei ole voitu toisiksi osoittaa. Minun täytynee

myöskin tässä yhteydessä varsinkin ed. Haatajalle huomauttaa myöskin siitä, että hänen lausuntonsa oli sellaista hyökkäystä, joka liikkui kaiken asiallisuuden ja myöskin asian ulkopuolella. Siitä huolimatta sai hän lausuntoa jatkaa ja vielä tehdä syytöksiä ja vaatimuksia siitä, että täältä eduskunnasta olisi meidän ryhmämme jäsenet mahdollisimman pian siivottava pois. Minä pyytäisin ed. Haatajalta kysyä, millä oikeudella hän täällä tällaisia vaatimuksia esittää ja minä pyydän ed. Haatajalta kysyä, että kun hän on kerran oppinut mies, että eikö hän muista, että tässä maassa ei vaalilaki eikä valtiopäiväjärjestys ole yksinomaan ed. Haatajaa eikä hänen puoluettaan varten ja että myöskin me katsomme olevamme yhtä oikeutettuja työtätekevän luokan jäseninä ja niiden valitsijoiden puolesta puhumaan, jotka meidän ovat tänne lähettäneet ja meillä on täällä oikeus olla ja puhua vaalilain ja valtiopäiväjärjestyksen perusteella yhtä hyvin kuin herra Haatajallakin.

Lopuksi minä toivon, että eduskunta yhtyy ed. E. Pekkalan tekemään ehdotukseen ja minäkin sitä myöskin kannatan.

Ed. Vennola: Sain sen käsityksen tehdystä välikysymyksestä ja käydystä keskustelusta, että se sisältää kauttaaltaan poliittista taktiikkaa ja huonointa lajia. Täällä on keskustelu käynyt sillä tavalla, että se on sisältänyt erinomaisen paljon vaahtoa. On käyty nykyisen yhteiskuntajärjestyksen kimppuun, katsottu voitavan tämän kysymyksen selvittelyllä selvittää koko yhteiskunnallinen kysymys ja vieläpä ratkaista koko taloudellisen ja nykyisen yhteiskuntajärjestelmän olemassaolo. Kaikki tämä sisältää liioittelua, joka ei edistä asian käsittelyä, eikä myöskään niiden kysymysten käsittelyä, joita on tahdottu vetää esiin.

Se asia, mikä tässä on kysymyksessä, nimittäin vankilaolot Tammisaaren vankilassa, ei ole niin kantava kysymys, että sillä voitaisiin nyt kaikki tällaiset suuret kysymykset järjestellä. Vielä vähemmän voidaan sillä perustella niitä tekoja, joihin on ryhdytty tai viekoiteltu arvostelukyvyttömiä ihmisiä, syömälakkoon, yhtä vähän kuin siihen työlakkoon, mitä myöskin on puuhattu. Niistä asiakirjoista, mitä kommunistiagentti Honkaselta on saatu, käy selville, että koko tämä taistelu, niin hyvin Tammisaaren vankilaan nähden kuin moniin muihin nykyistä yhteiskuntaa vastaan suunniteltuihin toimenpiteisiin nähden, on idästä päin järjestettyä, suunnitelmallisesti valmisteltua, joka on verrattain etäällä niistä yksityiskohtaisista kysymyksistä, mitä täällä on esitetty. On tietysti luonnollista, että jos meidän vankilaoloissamme on epäkohtia, niin ne on korjattava. Ei ole mitään syytä meidän maamme, jossa kuitenkin verrattain laaja demokraattinen katsantokanta on vallalla, jäädä jäljelle länsimaisesta järjestelystä tässäkin suhteessa. Hallituksen edustaja on täällä ilmoittanut tänä iltana, että hallitus tulee seuraamaan vankilaoloja, tutkimaan niitä ja tekemään siinä voitavansa, niin että ne saadaan kohdallensa. Kun näin on laita, niin olen puolestani sitä mieltä, samaten kuin se ryhmä, johon kuulun, että voidaan aivan hyvin tämän kysymyksen käsittelyssä palata yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 § :n 2 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: „Kuultuaan annetun selityksen eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen". Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi. Vastoin tätä puhemiehen ehdotusta on ed. Harvala ed. Sventorzetskin kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen: „Eduskunta kehoittaa hallitusta antamaan puolueettomien henkilöiden tehtäväksi kiireellisesti toimituttaa tutkimuksen siitä, onko Tammisaaren pakkotyölaitoksessa tapahtunut poliittisten vankien pahoinpitelyä tai muita väärinkäytöksiä, ja mikäli niitä ilmenee, ehkäisemään ja lopettamaan ne sekä saattamaan syylliset rangaistukseen". Kutsun tätä ehdotusta ed. Harvalan ehdotukseksi. Ed. E. Pekkala ed. Halénin kannattamana on ehdottanut hyväksyttäväksi seuraavan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen: „Kuultuaan hallituksen vastauksen ja todeten, että vankilaviranomaiset ovat poliittisiin vankeihin kohdistetuilla toimenpiteillään aiheuttaneet tilanteen, jossa vangit puolustaakseen heille kuuluvia oikeuksia ovat olleet pakotetut turvautumaan syömälakkoon, kehoittaa eduskunta hallitusta mitä

pikimmin ryhtymään toimenpiteisiin syömälakon syitten poistamiseksi poliittisten vankien esittämien vaatimusten mukaisesti ja asianomaisten vankeinhoitoviranomaisten syytteeseen saattamiseksi, sekä siirtyy päiväjärjestykseen.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. E. Pekkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä on meneteltävä sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Harvalan ja ed. E. Pekkalan ehdotusten välillä, ja niistä voittanut asetetaan puhemiehen ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Harvalan ja ed. E. Pekkalan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Harvalan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pekkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 24 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 41.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Harvalan ehdotuksen.

2) Äänestys puhemiehen ja ed. Harvalan ehdotusten välillä.

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Harvalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 54 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 40.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Seuraava istunto on tulevana tiistaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 0.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:
Anton Kotonen.

31. Tiistaina 19 p. marraskuuta 1929

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi 809
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 27.

2) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 18.

3) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä 812
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 55.

4) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin 824
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31.

5) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi 826
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 34; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23.

Siv.

6) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 827
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 35; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4.

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta 831
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 2.

8) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta 832
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 12.

9) Ehdotus laiksi oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse ..... „
Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 31.

Ainoa käsittely:

10) Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1928 koskeva tarkastus .. „
Asiakirjat: Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1; pankkivaltuusmiesten kertomus.

Siv.

11) Kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoidosta vuonna 1928 832
Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; kertomus suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928; kertomus ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928.

12) Ehdotus lisämaan antamisesta ilman lunastushintaa Sodankylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille ..... „
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 55.

13) Ehdotus tutkimuksen toimittamisesta maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä, maaseudun asunto-oloista ja maalaisväestön elinkeinoista ynnä muista näiden asioiden yhteydessä olevista seikoista 833
Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60.

Toinen käsittely:

14) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitys n:o 59; ed. Molinin lak. al. n:o 42.

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin 873

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 erinäisiä muutoksia lakiin edustajanpalkkiosta y. m. tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta ..... „

Siv.

17) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 2 Längmanin testamenttirahastojen hoidosta ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämisestä 874

18) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 erinäisistä maantielaitosta koskevista toivomusaloitteista ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Forsberg, von Frenckell, Heikkilä, Hongisto, Huttunen, Kirra, Koivulahti-Lehto, Lähteenoja, Nikkanen, Niukkanen, Salo, Urpilainen ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat: tämän päivän istunnosta yksityisten asiain takia edustajat Forsberg, Hongisto ja Nikkanen sekä sairauden tähden ed. Lähteenoja, sairauden takia toistaiseksi edustajat Kirra ja Salo sekä lääkärintodistuksella todennetun sairauden takia tämän viikon ajaksi ed. Heikkilä.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 18 päivältä saapunut hallituksen esitykset n:ot 72 ja 73.

Ed. Åhlströmin tekemä kysymys, joka koskee omantunnonsyistä asepalveluksesta vapauttamista tarkoittavan hallituksen esityksen viipymistä.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Åhlströmin asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi osoittama kysymys, joka koskee omantunnonsyistä asepalveluksesta vapauttamista tarkoittavan hallituksen esityksen viipymistä, sekä puolustusministerin kysymykseen antama kirjallinen vastaus. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaisesti ei asiasta sallita keskustelua eikä siitä tehdä päätöstä.

Sihteeri lukee kysymyksen ja vastauksen.

Till Riksdagens Herr Talman.

Vid 1926 års riksdag behandlades en av riksdagsmännen Klockars m. fl. inlämnad motion, innehållande förslag till ändring av 58 § värnpliktslagen av den 11 november 1922. Ifrågavarande paragraf, som handlar om värnpliktigs rätt till befrielse från vapentjänst, då han av samvetsskäl ser sig därtill förhindrad, avsågo motionärerna att ge en utvidgad innebörd.

Riksdagen förenade sig i princip om motionärernas uppfattning rörande behovet av en lagändring, men ansåg, att motionens syfte icke kunde förverkligas enbart genom den föreslagna ändringen av värnpliktslagen utan borde jämväl strafflagen för krigsmakten i hithörande stycken ändras, varjämte Riksdagen även i övrigt ansåg lagförslaget vara i behov av en grundligare beredning än vad på basen av en motion är möjligt, varför Riksdagen på anförda grunder beslöt förkasta det motionen åtföljande lagförslaget och uppmana Regeringen att med det snaraste låta uppgöra och till Riksdagen överlämna proposition i ärendet.

Då detta beslut fattades den 15 december 1926 och då sålunda snart tre år förlidit, sedan Riksdagen beslöt avlåta ovannämnda uppmaning till Regeringen, utan att Riksdagen ännu fått mottaga ifrågavarande proposition, anhåller undertecknad vördsamt att i den ordning i 37 § 1 mom. Riksdagsordningen är stadgat få till besvarande av vederbörande medlem av Statsrådet framställa följande spörsmål:

I vilket läge befinner sig beredningen av frågan om utvidgande av den rätt till befrielse från vapentjänst, varom i 58 § värnpliktslagen av den 11 november 1922 är stadgat; och

när kan Riksdagen förvänta begärd proposition härom?

Helsingfors, den 8 november 1929.

Axel Åhlström.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Vuoden 1926 valtiopäivillä käsiteltiin ed. Klockarsin y. m. jättämä eduskuntaesitys laiksi 11 p:nä marraskuuta 1922 annetun asevelvollisuuslain 58 §:n muuttamisesta. Kyseessäolevalle pykälälle, jossa puhutaan asevelvollisen oikeudesta vapautuksen saamiseen asepalveluksesta milloin katsoo olevansa omantunnonsyistä siitä estetty, pyrkivät aloitteentekijät antamaan laajemman sisällön.

Eduskunta yhtyi periaatteessa aloitteentekijäin käsitykseen lain muutoksen tarpeellisuudesta, mutta katsoi, että aloitteen tarkoitusta ei voitaisi saavuttaa yksistään ehdotetulla asevelvollisuuslain muutoksella vaan olisi myöskin sotaväen rikoslaki tähän kuuluvilta osilta muutettava, jotapaitsi eduskunta muutenkin katsoi lakiehdotuksen olevan perusteellisemman valmistelun tarpeessa, kuin mitä edusk. esityksen pohjalla on mahdollista. Esitetyillä perusteilla eduskunta senvuoksi päätti hyljätä edusk. esityksen siihen kuuluvine lakiehdotuksineen ja kehoittaa hallitusta ensi tilassa valmistuttamaan ja eduskunnalle antamaan esityksen asiasta.

Kun tämä päätös tehtiin 15 p:nä joulukuuta 1926 ja kun siis kohta kolme vuotta on kulunut siitä kun eduskunta päätti lausua hallitukselle edellämainitun kehoituksen, eikä eduskunnalle vielä ole jätetty puheena olevaa esitystä, pyytää allekirjoittanut kunnioittaen V. J:n 37 §:n 1 mom:ssa säädetyssä järjestyksessä esittää asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä asteella on asepalveluksesta vapautusmisoikeuden laajentamista koskevan kysymyksen valmistelu, josta oikeudesta säädetään 11 p:nä marraskuuta 1922 annetun asevelvollisuuslain 58 §:ssä, ja

milloin eduskunta voi odottaa saavansa pyytämänsä esityksen asiasta.

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1929.

Axel Åhlström.

Puolustusministeriö

Helsinki, Marraskuun 12 p:nä 1929.
N:o K. 7775.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa on herra puhemies vastattavakseni lähettänyt edustaja Axel Åhlströmin tekemän kysymyksen, millä asteella on asepalveluksesta vapautumisoikeuden laajentamista koskevan kysymyksen valmistelu, josta oikeudesta säädetään 11 päivänä marraskuuta 1922 annetun asevelvollisuuslain 58 §:ssä ja milloin Eduskunta voi odottaa saavansa pyytämänsä esityksen asiasta.

Tämän johdosta pyydän kunnioittaen esittää seuraavaa:

Kysymys uskonnolliseen vakaumukseen perustuvien tai muiden vakavien omantunnon syiden takia sotapalveluksesta vapautettavista asevelvollisista, mikä asia myöskin voimassaolevaa asevelvollisuuslakia valmistettaessa oli tarkan pohdinnan alaisena, on kaikkialla ollut yleiseen asevelvollisuuteen liittyvistä kysymyksistä käytännössä vaikeimmin ratkaistavia ja arkaluontoisimpia niin hyvin siihen nähden, millä tavoin tällaisten vakavien omantunnon syiden olemasaolo on todettava, kuin siihenkin, miten näiden nuorukaisten palvelus on järjestettävä. Vuoden 1926 valtiopäivillä tekemässään anomuksessa on Eduskunta, periaatteessa yhtyen samoilla valtiopäivillä vireillepantuun aloitteeseen nykyisestään laajennetun vapautuksen myöntämisestä sotapalveluksen suorittamisesta tällaisten omantunnon syiden takia, kehoittanut hallitusta ensi tilassa valmistuttamaan asiasta esityksen Eduskunnalle. Eduskunnan mainitun kehoituksen johdosta onkin kysymys laajennetun vapautuksen myöntämisestä ollut puolustusministeriössä, muiden asevelvollisuuslakiin liittyvien muutosehdotusten ohella, jatkuvasti harkinnan ja valmistelun alaisena. Tässä tarkoituksessa on muun muassa asiaa valmisteleva virkamies ollut tutkimassa vastaavien olosuhteiden järjestelyä Ruotsissa. Niinikään on ministeriö hankkinut asiasta lausuntoja eräiltä alaisiltaan viranomaisilta.

Asevelvollisuuslaki on kuitenkin useissa muissakin suhteissa tarkistuksen tarpeessa, mitä tarkistustyötä ministeriössä paraillaan suoritetaan ja jonka tuloksen on tarkoituksena antaa lähiaikoina Eduskunnalle esitys asevelvollisuuslain useiden kohtien muuttamisesta. Kysymyksentekijän koskettelemasta asiasta ei sentähden ole katsottu sopivaksi tehdä erillistä esitystä Eduskunnalle, varsinkaan kun puheenaolevan 58 §:n muuttaminen toivottuun suuntaan aiheuttaa muutoksia muihin sotaväen olojen järjestelyä koskeviin säännöksiin, muun muassa sotaväen rikoslakiin, jonka uudistamisen valmistelu on annettu erään lakimiehen tehtäväksi.

Laajennettua vapauttamisoikeutta sotapalveluksen suorittamisesta omantunnon syiden takia koskevan ja tähän liittyvien muiden kysymysten valmistelu on täten edelleen vireillä asianomaisessa ministeriössä, ja tulee hallitus Eduskunnalle antamaan esityksensä asiassa asevelvollisuuslain muiden muutosehdotusten yhteydessä.

Puolustusministeri Juho Niukkanen.

Försvarsministeriet

Helsingfors,
den 14 november 1929.
N:o K. 7775.

Till Riksdagens Herr Talman.

I det avseende 37 § 1 mom. riksdagsordningen omförmäler har herr talmannen i och för besvarande tillsänt mig ett av riksdagsmannen Axel Åhlström framställt spörsmål, huru långt beredningen av frågan om utvidgning av rättighet till befrielse från vapentjänst framskridit, angående vilken rättighet stadgas i 58 § värnpliktslagen

av den 11 november 1922, och när Riksdagen kan motse den äskade propositionen i ärendet.

Med anledning härav ber jag vördsammast att få framhålla följande:

Frågan om befriande av värnpliktige från miltärtjänstgöring på grund av samvetsskäl, grundade på religiös övertygelse, eller på grund av andra allvarliga samvetsskäl, vilken fråga varit föremål för noggrannt övervägande redan vid utarbetandet av den nu gällande värnpliktslagen, har av de i samband med den allmänna värnplikten stående frågor i praktiken överallt visat sig höra till de mest svårlösta och ömtåliga såväl med avseende å sättet och möjligheten att konstatera förekomsten av dylika allvarliga samvetsskäl som även med avseende därå, huru ordnandet av deras tjänstgöring borde ske. I en vid 1926 års riksdag gjord petition har Riksdagen, omfattande i princip ett vid samma riksdag väckt initiativ angående utsträckande av rättigheten att på grund av dessa orsaker erhålla befrielse från krigstjänst, uppmanat regeringen att skyndsamt uppgöra proposition i ärendet till Riksdagen. På grund av denna Riksdagens uppmaning har frågan om utsträckt befrielse från krigstjänst, jämte andra förslag till ändringar av värnpliktslagen, dryftats och underkastats beredning i försvarsministeriet. I sådant avseende har den tjänsteman, vilken ärendets beredning ålegat, företagit en resa till Sverige för att göra sig förtrogen med anordnandet av motsvarande förhållanden därstädes. Ytterligare har ministeriet i ärendet införskaffat utlåtanden av särskilda detsamma underställda myndigheter.

Värnpliktslagen är emellertid även i flera andra avseenden i behov av granskning, vilket granskningsarbete som bäst förrättas i ministeriet, varefter avsikten är att i närmaste framtid avlåta proposition till Riksdagen angående ändring av särskilda stadganden i värnpliktslagen. Det har därför icke ansetts lämpligt att uppgöra särskild proposition i det i spörsmålet berörda ärendet i all synnerhet som en ändring av ovannämnda 58 § i önskad riktning skulle föranleda ändringar jämväl av andra stadganden rörande förhållanden inom krigsmakten, bland annat av strafflagen för militären, vilken lags förberedande granskning blivit en jurist anförtrodd.

Frågan angående utvidgande av rättigheten att på grund av samvetsskäl erhålla befrielse från militär tjänstgöring samt andra i samband härmed stående frågor är sålunda allt ännu underkastad beredning i vederbörande ministerium, och kommer regeringen att avlåta proposition i ärendet till Riksdagen i samband med andra förslag till ändring av stadganden i värnpliktslagen.

Försvarsminister Juho Niukkanen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi vilpillisen kilpailun ehkäisemiseksi.

Hallituksen esitys n:o 27, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 27, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroja ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi, jolla kielletään pitämästä nuoria naisia eräissä lastaus- ja purkaustöissä.

Hallituksen esitys n:o 18, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 28, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Molin: Riksdagen bör icke enligt mitt förmenande inlåta sig på ett lagstiftningsförfarande av den art, som ett godkännande av regeringens ifrågavarande proposition skulle innebära.

De stadganden angående arbetet i industriella samt vissa andra yrken, vilka nu äro gällande, finnas intagna i förordningen den 18 augusti 1917. I denna förordning förbjudes användande av personer, alltså även kvinnor, under 18 år i lastnings- och lossningsarbeten. Emellertid upphör denna förordning den 1 Januari 1930. Samtidigt träder i kraft en lag om barns och unga personers användande i yrkesarbete, vilken riksdagen godkänt detta år och vilket republikens president stadfäst den 31 juli 1929. I denna lag, som alltså ännu icke ens trätt i gällande kraft och beträffande vars verkningar vi alltså ännu icke hava någon som helst erfarenhet, stadgas ingen annan inskränkning med avseende å de personers ålder, vilka sysselsättas i lastnings- och lossningsarbete, än att barn under 14 år icke få användas i dylikt arbete. Men väl regleras de förhållanden, under vilka unga personer få användas i dylikt arbete. Det säges bl. a. i lagens 8 § att barn och ung person icke må användas till hantering av alltför tunga laster — en fullkomligt berättigad inskränkning — ej heller till något annat sådant arbete, vilket såsom medförande överansträngning kan vara för hans hälsa menligt eller hämma hans kroppsutveckling eller som i sedligt hänseende kan erbjuda fara för honom, och i följande moment av samma paragraf gives statsrådet fullmakt att utfärda närmare bestämmelser härom. Detta bör väl dock redan uppfylla allan rättfärdighet. I varje fall har riksdagen enligt mitt förmenande ingen som helst anledning att nu redan, innan denna lag trätt i gällande kraft, återigen beröra samma ämne, nu genom att stadga, att kvinna icke får användas i detta arbete, förrän hon fyllt 21 år.

Tyvärr har detta ständiga lappande av förefintlig lag blivit en osed i vår riksdag. Jag hoppas att riksdagen åtminstone denna gång måtte taga avstånd därifrån, då enligt min uppfattning icke heller fullgoda sakliga skäl hava anförts till förmån för den nu föreliggande nya lagen. Och det borde väl dock åtminstone kunna påvisas att vissa omständigheter hava inträffat efter det vi i våras antog lagen om barns och unga personers användande i yrkesarbete, vilka skulle betinga att den nya lagen antages. Jag har icke hört en enda talare framhålla att sådana omständigheter just nu skulle hava inträffat.

Jag är en motståndare till denna lag också på den grund att enligt mitt förmenande statens förmynderskap icke bör utsträckas till allt och alla i det oändliga, utan bör åt den enskilda individen överlämnas att taga vara på sig och sitt.

Så mycket mindre skäl finnes till en lagstiftningsåtgärd av nu ifrågavarande slag, då det här gäller ett ytterst litet antal medborgare. Av motiveringen till regeringens proposition framgår, att socialministeriet för utredning av saken föranstaltat en enquéte. Av 1093 arbetare har svar erhållits. Av dessa svar framgår, att 897 eller 82 % av dessa arbetare voro män, 196 eller 18 % kvinnor. Av dessa 196 kvinnliga arbetare voro blott 25 eller 12 % under 21 år. Jag har mig verkligen icke bekant, huru stort antalet lastnings- och lossningsarbetare är, men jag har skäl att förutsätta, att det åtminstone icke överstiger det tiodubbla av det antal, som här nämndes. Sålunda skulle hela lagstiftningsåtgärden komma att beröra högst ett par hundra personer.

Som närmaste orsak till det föreliggande lagstiftningsinitiativet nämner regeringen i motiveringen till propositionen, dels att lastnings- och lossningsarbete vore för unga kvinnor alltför betungande och dels att dessa arbeten i moraliskt hänseende vore för dem mycket farliga, då de i dessa arbeten lätt skulle råka ut för frästelsen att förfalla till otukt.

Vid ärendets första behandling sökte rdgsm. fröken Lähteenoja assisterad av rdgsm. fru Nordenstreng, giva en skarpare relief åt motiveringen i denna del. De slogo i huvudsak på samma strängar som rdgsm. Wiik, då vi vid en tidigare riksdag behandlade lagen om förbud för kvinnor att användas som sjömän i oceanfart. Rdgsm. Lähteenoja pointerade uttryckligen, att den sedliga faran för unga kvinnor i lastnings- och lossningsarbete närmast härledde sig därav, att de sjömän, vilka under en längre tid varit isolerade från land, icke på nödigt sätt skulle behärska sig då de kommo i

hamn och att härigenom sedlig fara uppstår för de kvinnor, som användas i lastning- och lossningsarbete. Det hade måhända varit skäl för rdm. Lähteenoja att dock, förrän hon uttalade sig, höra sig för hos andra kvinnor med större erfarenhet på den sociala välfärdens område och då hade hon säkert fått som svar, att denna lagstiftning vore mindre lycklig. De av riksdagsmännen, vilka voro med under senaste riksdag, erinra sig säkert huru riksdagsmännen fru Hedvig Gebhard och fröken Annie Furuhjelm på det bestämdaste motsatte sig förenämnda lag, och dock var det väl en väsentlig skillnad mellan lagen om förbud för användande av kvinnliga sjömän i oceanfart och denna lag, ty då sjömannen kommer i hamn, så har han ju i regeln otaliga andra möjligheter att roa sig än att förgripa sig på grovarbeterskorna i hamnen. Större skäl vore det för dem, som nu ivrat för ifrågavarande lagstiftning, att söka tillse, att hamnmissionen och andra institutioner, vilka närmast hava åtagit sig sjömännen i hamnarna, hava möjligheter och medel att på ett så effektivt sätt som möjligt se till att sjömännen i hamnarna hava ädlare njutningar och nöjen än så till sitt förfogande. Dessutom var det dock någon ordning med den av mig nyss antydda lagen, ity att enligt den förbudet gällde alla. Nu har man vid fastställandet av detta nya förbud föreslagit en åldersgräns som är minst sagt godtyckligt vald, då man stannat vid 21 år. För en kvinna på 20 år 364 dagar föreligger här den största fara, för en kvinna som är en dag äldre, 21 år ingen alls. Och det är icke ens tillåtet för gift kvinna under 21 år att deltaga i sådant arbete. Anses denna fara föreligga även för hennes vidkommande, frågar man sig. Icke heller för unga personer, vilka tillsammans med sina föräldrar utöva lastnings- och lossningsarbete, torde väl någon moralisk fara föreligga. Söka vi någon vägledning för fastställande av åldersgränsen i detta avseende i vår lagstiftning i övrigt, finner man också, att man stannat vid en betydligt lägre åldersgräns. I strafflagens 20 kap. 7 § 2 mom. stadgas att „var som har lägersmål eller övar annan otukt med den som ej fyllt 17 år och ej är hemfallen till osedlighet, straffas" o. s. v. Likaså är äktenskapsåldern av riksdagen nyligen för kvinnas vidkommande fastställd till 17 år. Vid denna ålder har alltså lagstiftaren i andra fall ansett, att kvinna kan taga vara på sig själv, och kvinnor under 17 år torde väl sällan användas i lastnings- och lossningsarbeten.

Vill man åter, såsom en del talare i denna fråga det gjort, skylla nödvändigheten av föreliggande lagstiftningsinitiativ på den moraliska fara för en 20 årig arbeterska i lastnings- och lossningsarbete, som den fördärvliga inverkan av äldre arbetskamraters dåliga exempel skulle förorsaka, så må man komma ihåg, att en ung kvinna befinner sig i fullkomligt samma predikament å en hel del andra arbetsområden. Jag må bara erinra om utarbeterskorna vid byggnadsarbeten.

Åtminstone på en del arbetarhåll synes man även se annorlunda på saken än vad socialdemokraterna senast vid ärendets andra behandling gjorde gällande. Till mitt förfogande föreligger här bl. a. ett svar från ett stuveriandelslag i en landsortshamnstad till socialministeriet i sammanhang med den av mig tidigare omnämnda enquêten. Där säges: „Olemme seuranneet lakiesitystä jossa kielletään 21 vuotta nuoremmilta naisilta lastaus- ja purkaustyöt keskikokoisissa ja suuremmissa laivoissa sentakia että se olisi liian raskasta ja siveellisessä suhteessa turmiollista.

Nykyinen laki sallii että nainen voi mennä naimisiin 17 vuotta täytettyään, mutta ettei hän voisi miehensä ja vanhempainsa kanssa suorittaa sitä työtä jota hän haluaa. Mitä työn raskauteen tulee, niin satamatöissä on myös keveitäkin töitä kuten kimpien-, lankun-, laudanpäitten ja pienten lautain latominen y. m. Mitä siveellisiin vaaroihin tulee, niin ei sitä työaikana ole ollut havaittavissa, mutta jos hyödyllisen työn tekeminen satamatöissä siinä iässä nuorilta naisilta kielletään, niin silloin siveelliset vaarat ovat paljon suuremmat kuin nyt on. Muuten pidämme raittiissa ulkoilmassa nuorten naisten työtä terveellisenä sekä ruumiillisesti että henkisesti. Ja näillä perusteilla ehdotamme, että kyseessäoleva lakialoite aiheettomana hyljättäisiin!

Jag ber att i alla delar få förena mig om detta utlåtande och yrkar därför, herr talman, att föreliggande lagförslag måtte förkastas.

Ed. Pitkänen: Minä yhdyn kannattamaan ed. Molinin tekemää ehdotusta.

Ed. Paasivuori: Minä pyydän ehdottaa, että lakiehdotus hyväksyttäisiin. Se on yksi niitä harvoja lakeja, joka työväenasiainvaliokunnassa on tullut yksimielisesti hyväksytyksi. Ei edes ed. Palmgren ole nähnyt hyväksi tätä lakiehdotusta vastustaa, vaikka hän yleensä jokseenkin katselee, mitkä seikat työnantajain etuja mahtaisivat vahingoittaa, ja vastustaa aina semmoisia lakeja, mutta tätä hän ei ole vastustanut.

Ed. Palmgren: Den senaste ärade talaren föranleder mig att meddela att jag i allo omfattar de synpunkter, som av rdm. Molin här just hava framställts, och att jag därför också gärna understöder det förslag han har gjort. Jag gör det icke därför att det nu skulle vara fråga om något stort arbetsgivarintresse. Det är det icke, tvärtom, men det är i rättvisans intresse jag röstar emot förslaget.

Ed. Estlander: Jag förenar mig om det förslag rdm. Molin har gjort, särskilt även med anledning av det skäl han åberopat angående olämpligheten att godkänna ett nytt lagförslag, då en lag förefinnes som ännu icke hunnit träda i kraft.

Ed. Pärssinen: Minä kannatan edelleenkin lain hyväksymistä, ja pyydän kysyä ed. Molinilta, oliko tuo lausunto, jonka hän luki, n. s. riippumattoman eli työnhaluisten ammattijärjestön lausunto tai oliko se järjestyneitten lastaustyöläisten antama lausunto.

Ed. Molin: Kuten minä huomautin, niin lausunto oli erään ammattiosuuskunnan antama.

Ed. Pärssinen: Minä tulin edelleenkin siihen käsitykseen, että se oli työnantajain lausunto.

Ed. Molin: Se tietysti, onko lausunto työnantajan, riippuu siitä, miltä kannalta asian ottaa. Tässä ovat työnantaja ja työnottaja sama henkilö.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Molin ed. Pitkäsen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Kutsun tätä ehdotusta ed. Molinin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on toisessa käsittelyssä päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Molinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 72 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 28.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä.

Hallituksen esitys n:o 55, jota on valmistelevasti käsitelty puolustusasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 33, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Keskustelu:

Ed. Kulmala: Jo tämän lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä oli minulla tilaisuus laajemmalti kosketella lakiehdotuksen tarkoitusta sekä sen turmiollisuutta työtätekevälle luokalle. Lakiehdotuksen 1 §:ssä määritellään, että maatalouden, teollisuuden, kaupan ja muiden elinkeinojen harjoittajain on tämän lain mukaan alistuttava palvelemaan n. s. maanpuolustautumisen taloudellista valmistautumista. Lakiehdotuksen 1 §:ssä määritellään, että myös-

kin laivojen ja alusten omistajat ovat velvollisia avustamaan tässä mainitussa tarkoituksessa sekä antamaan tietoja, sikäli kuin valtioneuvosto ja taloudellinen puolustusneuvosto katsovat välttämättömäksi. Lakiehdotuksen 2 §:ssä määritellään, että kunnalliset viranomaiset ovat velvollisia avustamaan valtion viranomaisia järjestettäessä valtakunnan taloudellista puolustusvalmiutta ja väestön toimeentulon turvaamista sodan aikana ja laadittaessa tätä tarkoittavia ennakkosuunnitelmia. Tämä laki siis alistaa sekä yksityiset elinkeinon, kaupan harjoittajat että myöskin kunnalliset viranomaiset palvelemaan taloudellista sodan valmentautumista. Minä jo aikaisemmassa lausunnossani osoitin, mihin tällä lakiehdotuksella pyritään ja mitä vaikutuksia sillä on työväenluokalle sekä myös työväenluokan katsantokannalta sen tosiasian, että työväenluokka ei tahdo olla mukana sotilasvalmisteluissa, koskee se sitten aseellista tai taloudellista valmentautumista.

Kun me katselemme lakiehdotuksen 2 §:ää samoin kuin ensimmäistäkin, niin emme voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että yksilöt, vieläpä kunnalliset viranomaisetkin pakotetaan vastoin vakautumustaan ja vastoin niiden joukkojen, joita he edustavat, sekä vakaumusta että taloudellisia etuja avustamaan sotaanvarustautumista, ja elleivät he tässä kohti riko sekä vakaumustaan että myöskin toimi vakaumustaan ja luokkaetujaan ja edustamainsa joukkojen luokkaetujen vastaisesti, niin laissa säädetään siitä rangaistus. Lain 3 §:ssä mainitaan: „Joka jättää noudattamatta tämän lain 1 §:n nojalla annettuja määräyksiä, rangaistakoon sakolla tai vankeudella enintään kolmeksi kuukaudeksi." Tämä laki johtaa siis käytännössä siihen, että niidenkin laajojen työläispiirien, jotka käsittävät tämän lain merkityksen, jotka käsittävät sodan turmiollisuuden työväenluokalle, on pakosta tämän lain mukaan alistuttava palvelemaan sotaa, elleivät he näin tee, niin siitä seuraa jopa vankeusrangaistus. Ja saattaa olla, että pelkkä lain tietämättömyys ja tuntemattomuus aiheuttaa monelle tässä laissa säädetyn rangaistuksen.

Se asia, jota laki koskee, on varsin laajakantoinen ja seurauksiltaan työtätekevälle luokalle varsin turmiollinen. Kun täällä eduskunnassa on aikaisemmin käsitelty kysymyksiä, jotka koskevat sotaan varustautumista, niin porvarilliselta taholta ei ole silloin kysymystä sotaan varustautumisesta sen perusteellisemmin käsitelty. Mikäli kysymykset koskevat tätä alaa, silloin ollaan porvariston taholta aina valmiita hyväksymään sellaiset lakiehdotukset. Kun tällä kertaa olemme lain käsittelyn ratkaisevassa vaiheessa, joko hyväksyä tai hylätä tämä laki ja todennäköisesti tämä laki tulee hyväksyksi, jos eivät työväenedustajat käytä sitä mahdollisuutta, joka valtiopäiväjärjestyksen mukaan heillä on, nimittäin äänestää laki lepäämään yli vaalien. Kun kysymys, niinkuin mainitsin, on lakialoitteesta, joka kantavuudeltaan ja seurauksiltaan on työväenluokalle varsin tuhoisa ja maan valtavalle väestön osalle vahingollinen, niin on senvuoksi välttämätöntä, että maan väestölle annetaan tilaisuus vaalien kautta lausua mielipiteensä tästä tärkeästä kysymyksestä. Senvuoksi minä ehdotankin, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jälestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

Ed. K. Myllymäki: Laki elinkeinonharjoittajan ja kunnallisten viranomaisten avustusvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä, joka nyt on lopullisessa ratkaisevassa käsittelyssä, ei minun mielestäni ole tarpeen vaatima. Lakiehdotuksen 1 §:ssä sanotaan, että maatalouden, teollisuuden, kaupan tai muun elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan puolustusvalmiuden järjestelyä varten tarpeelliset tiedot. Tilastollinen päätoimisto jo nyt kerää niitä tietoja, joista puhutaan tämän lakiehdotuksen 1 §:ssä. Ainakin suurimman määrän näistä tiedoista voi saada tilastollisen päätoimiston tilastoista. Eräät asiantuntijat, joita valiokunta kuuli, kyllä lausuivat, että tilastollisen päätoimiston tilastot eivät ole riittävän tarkkoja ja että niistä ei saada kaikkia niitä tietoja, joita tässä tapauksessa tarvitaan.

Mitä ensiksikin tulee siihen, että nykyiset tilastotiedot eivät olisi riittävän tarkkoja, niin on sen johdosta huomautettava, että se ei ole lainsäätäjän vika. Jos tilastotiedot nykyjään eivät ole riittävän tarkkoja, niin on se valitettavaa, koska näihin tietoihin täytyy perustaa mitä laajakantoisimpia kysymyksiä, ja edellyttäen, että tilastotiedot todella pitävät paikkansa. Sanotaan, että

niiden yleisten tilastotietojen ei tarvitse olla aivan tarkkoja kun ne vaan ovat yleispäteviä. Mutta kun nyt huomataan, että ne tiedot eivät riitä siihen tarkoitukseen, mihin niitä tässä tapauksessa aiotaan käyttää, niin tästä pitäisi seurata, että näiden tietojen pätevyyteen kiinnitettäisiin yhä enemmän huomiota. Missään tapauksessa ei tästä pitäisi johtua, että on säädettävä sitä varten erikoinen laki ja perustettava erikoinen tilastollinen toimisto, sillä mehän emme tarvitse kaksia samanlaisia tilastotietoja, toisia, jotka ovat päteviä, ja toisia jotka ovat epäpäteviä, sillä yksillä kaikissa tapauksissa tullaan toimeen.

Mitä sitten tulee siihen, että ne tiedot, joita nyt saadaan tilastolliselta päätoimistolta, eivät tähän tarkoitukseen riitä, niin ei mikään estä tilastollista päätoimistoa laajentamasta kyselyjään ja keräämästä yleisen tilaston keruun yhteydessä kaikkia niitä tietoja, mitä tilastolliselta päätoimistolta vaaditaan. Kaikessa tapauksessa suuri osa niistä tiedoista, joita nyt kerätään, ovat käyttökelpoisia myös puolustusvalmiutta järjestettäessä. Pääasiana pidämme, että asiaa ei monimutkaistuteta. Meillä on paljon puhuttu virkakoneiston yksinkertaistuttamisesta ja virkamieskunnan vähentämisestä. Mutta jos meillä luodaan mitä hyvänsä uutta, niin sitä ei osata milloinkaan järjestää niin, että se voidaan hoitaa entisellä virkakoneistolla, vaan aina täytyy sitä varten luoda uusi koneisto, niinkuin tässäkin tapauksessa tulisi käymään.

Valiokunnassa kuultujen asiantuntijain taholta on myös saatu tieto, että teollisuuden ja muun elinkeinon harjoittajat eivät ole velvollisia antamaan niitä tietoja, joita viranomaiset heiltä kysyvät. Tilastollisen päätoimiston edustaja kuitenkin ilmoitti käsityksenään olevan, että elinkeinonharjoittajat ovat siihen velvolliset. Missään tapauksessa ei tähänastinen kokemus ole osoittanut, että asianomaiset eivät antaisi vastauksia heille tehtyihin kysymyksiin. Mutta jos niin on, että asianomaiset eivät haluaisi antaa tietoja ja kuten epäilemättä voi tulla käymään, jos tämä laki hyväksytään, niin silloin pitää saada pakolliseksi tilastojen antaminen myöskin tilastollisen päätoimiston esittämiin kysymyksiin. Kun nyt lailla säädetään, että asianomaiset ovat velvolliset antamaan vastauksia sikäli kuin kysymykset koskevat puolustusvalmiutta, niin tästä helposti voi seurata, että nämä eri elinkeinojen harjoittajat eivät anna tietoja silloin, jos kysymyksessä ei ole juuri tämä. Ja kun tällä tilastojen keruulla aiheutetaan uusia lisärasituksia, niin tämmöinen vastahakoisuus saattaa olla hyvinkin ymmärrettävissä.

Meillä muuten viranomaiset tai virastojen päälliköt ovat erittäin mukavuutta harrastavia; ne eivät yleensä tahdo käyttää tilastojen saamiseksi lyhintä tietä, vaan milloin tarvitsevat jostakin tietoja, tahtovat hankkia ne heti suoraan alkulähteistä. Minä voin osoittaa tämän monien joukosta esitetyllä parilla esimerkillä. Erään läänin maaherra joku aika sitten tiedusteli läänissään olevien kaupunkien kunnallisilta viranomaisilta, kuinka monta osakeyhtiötä on kaupungin alueella, mitä tietoja maaherra tarvitsee valvoessaan osinkoveron maksamista. Kaupunkien viranomaiset luonnollisesti kieltäytyivät tämmöisten tilastojen keruusta, koska se olisi ollut perin vaikeata, ja sensijaan ilmoittivat maaherralle, että nämä tiedot voi saada kaupparekisteristä lyhintä tietä, ja näin kai sittemmin tapahtuikin. Erään kerran eräs virasto keräsi tietoja yhdistysten puheenjohtajista ja nimen kirjoittajista. Nämäkin tiedot olisi paljon helpommin saatu sosialiministeriön yhdistysrekisteristä ja sieltä kai ne loppujen lopuksi täytyikin hankkia. Kaikki nämä osoittavat, miten tarpeettomasti vaivataan kansalaisia kyselyillä, jotka voitaisiin saada aivan toista tietä. Tästä syystä ei minun käsittääkseni tätä lakiehdotusta pitäisi hyväksyä, vaan sensijaan, jos tarpeelliseksi nähdään, laatia laki yleisten tilastojen keruusta, joiden yhteydessä sitten kerätään ne tiedot, mitkä puolustusvalmiuden kannalta katsoen ovat välttämättömiä ja siitä syystä minä ehdotankin, että tämä lakiehdotus hylättäisiin.

Puolustusministeri Niukkanen: Ed. Kulmalan lausunnon johdosta, joka ehdotti lakiehdotusta lepäämään yli vaalin, minä huomautan, että hänen perustelunsa olivat aivan paikkansapitämättömät. Hänen pääperustelunsa oli se, että tämä laki, jos se hyväksytään, muodostuisi erikoisesti työväenluokalle tuhoisaksi. Tämän johdosta on huomautettava, että tämä laki ei tulisi millään tavalla koskemaan työväenluokkaa. Sikäli kuin siitä olisi yksityisille kansalaisille jotakin rasitusta, kohdistuisi se vain ja jopa verrattain harvoihin elinkeinonhar-

joittajiin, pääasiassa suuriin teollisuuslaitoksiin ja sen sellaisiin. Siinä tapauksessa, että todellakin jouduttaisiin tilanteeseen, jossa maanpuolustus, sekä myöskin taloudellinen puolustautuminen olisi järjestettävä, olisi päinvastoin työväenluokalle hyvin suurta etua siitä, että toimenpiteet teollisuuslaitoksiin ja eräisiin elinkeinoihin nähden olisivat jo aikaisemmin valmiiksi suunnitellut niin ettei tulisi mitään työnseisauksia ja siitä aiheutuvia ikävyyksiä m. m. työväenluokalle, puhumattakaan siitä, että elintarpeiden tuotantoa ja niiden kaupan sodanaikaista suunnittelua koskevat toimenpiteet ovat juuri työväenluokan kannalta erikoisen tärkeät, koska juuri kansan vähävaraisempi aines aina ensikädessä joutuisi siitä kärsimään, että toiminta sellaisissa tilanteissa ei olisi tarpeeksi hyvin suunniteltu ja järjestetty. Minä olen siis sitä mieltä, että ed. Kulmalan perustelut ovat kokonaan virheelliset.

Mitä ed. K. Myllymäen lausuntoon tulee, niin tahdon sen johdosta huomauttaa, että joskin tietysti suurin osa siitä tilastoaineistosta, joka tässä tulisi kysymykseen, on saatavissa tilastollisen päätoimiston välityksellä tavallisen yleisen tilastokeräyksen yhteydessä, on selvää, että niitä toimenpiteitä varten, joista tässä on kysymys, tarvitaan eräisiin teollisuuslaitoksiin ja eräisiin elinkeinonharjoittajiin nähden paljon yksityiskohtaisempaa ja laajempaa tilastoa, kuin mitä on tarvis hankkia yleisluontoista tilastoa varten. Ja olisi ilmeisesti kohtuutonta, että sitä varten, että muutamia laitoksia varten tarvittaisiin tällaisia yksityiskohtaisempia ja tarkempia tilastotietoja, kaikki elinkeinon harjoittajat velvoitettaisiin antamaan samanlaisia tilastotietoja Tilastolliselle Päätoimistolle. Jos asia järjestettäisiin siten kuin ed. Myllymäki näkyi ajattelevan, niin se ei suinkaan tekisi asiaa helpommin ja vähemmillä virkamiehillä hoidettavaksi vaan aivan päinvastoin, koska silloin tulisi käsiteltäväksi suuri määrä sellaista tilastoaineistoa, joka ei ole ollenkaan tarpeellista. Sikäli kuin asian tällä asteella voi päätellä, ei niiden tietojen hankkiminen, jotka tässä ovat kysymyksessä, millään tavalla tulisi lisäämään virastomenoja, enempää kuin rasittamaan niitä henkilöitä, joilta tällaisia tietoja tultaisiin vaatimaan. Tällaisten tietojen hankkimisen voisi nähtävästi hoitaa taloudellisen puolustusneuvoston kanslia ja käsittääkseni juuri esim. teollisuudenharjoittajain oma etu edellyttäisi, että he olisivat sanotulle neuvostolle tässä työssä avuliaita, koska siinä tapauksessa, että heidän laitoksensa jo rauhanaikana olisivat suunnitellut kyseessäolevaa poikkeuksellista toimintaa varten, juuri heille itsellensä ja myöskin heidän työväestöllensä olisi suuri etu.

Ed. W. Kallio: Minä kannatan ed. Kulmalan tekemää ehdotusta.

Ed. Vehkaoja: Ed. Myllymäki täällä huomautti, että tämä laki ei ole tarpeellinen, koska tilastotoimiston kautta meillä jo on mahdollisuus saada tilastoja. Minun mielestäni asia on kuitenkin, niinkuin täällä jo puolustusministeri huomautti, aivan päinvastainen. Ja minä luulen, että ed. Myllymäkikin oikeastaan periaatteessa onkin samalla kannalla, mutta hän ei tahdo, että tässä lakiehdotuksessa nimenomaan mainittaisiin puolustuskysymys, tai puolustusvalmeutta silmälläpitäen. Onhan aivan selvää, että jos kenellekään, niin juuri vasemmistolle pitäisi tämä lakiehdotus olla mieleinen, sillä sehän on selvää, että jos sattuu sotatilanne syntymään maassa ja elintarvepulahan on melkein ainainen seuraus sotatilan syntymiselle, jos edeltäpäin tällaiset asiat järjestellään, mitä tämä laki edellyttää, että silloin voidaan edeltäpäin järjestellä ja tietää eri vuodenaikoina, minkälainen viljavarasto kullakin seutukunnalla on ja mihin siitä ja siitä paikasta olisi sopivin ja pienimmillä kustannuksilla ja nopeimmasti tilaisuus siirtää elintarpeita sinne, missä niitä tarvitaan. Onhan selvää, että ilman tämän lain laatimistakin sotatilan syntyessä voidaan antaa määräykset, jotka vastaavat tämän lain tarkoituksia, mutta käytännössä on asia kuitenkin sillä tavalla, että ne eivät ole yhtä nopeasti järjestettävissä sotatilan aikana kuin jos ne on edeltäpäin suunniteltu, niin silloin paljon varmempana saamme olla siitä, että mitään sellaisia pulia niinkuin elintarvepula tai muuta sellaista ei synny. On myöskin aivan varmaa, että ed. Myllymäenkin täytyy olla yhtä mieltä siitä, että tilastotoimiston hankkimat tiedot eivät voi olla niin yksityiskohtaisia kuin mitä tämän lain edellyttämillä tiedoilla tarkoitetaan. Sen tähden minä ihmettelen, että ed. Myllymäki asettuu sille kannalle, että tämä lakiesitys olisi

hylättävä. Minä puolestani olen sillä kannalla, että tämä lakiehdotus olisi hyväksyttävä, ja minä toivon, että eduskunta on siksi kaukonäköinen ja itseään suojeleva, että se tulee tämän lakiehdotuksen hyväksymään, ja toivon, ettei ed. Kulmalan tekemä lepäämään jättämisehdotus tulisi saamaan niin paljon ääniä, että tämä lakiehdotus jätettäisiin lepäämään yli vaalien.

Ed. Paavolainen: Täällä on keskustelun aikana esitetty epäilyksiä tämän lain tarpeellisuudesta ja ehdotettu se hylättäväksi. Sen lisäksi, mitä täällä herra puolustusministeri ja ed. Vehkaoja ovat lausuneet, pyydän saada vielä lisäksi muistuttaa eräistä näkökohdista, jotka osoittavat tämän lain tarpeellisuutta, sekä kajota niihin huomautuksiin, joita ed. Myllymäki on täällä tehnyt.

Ne toimenpiteet, joihin nyt käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä elinkeinon harjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä on ehdotettu ryhdyttäväksi, ovat meillä uusia. Sen vuoksi saattaa käsittää, että epäilyksiä tämän aivan uuden lain säätämisestä esiintyy. Se laki, joka nyt ehdotetaan säädettäväksi, aiheutuu lähinnä siitä, että eduskunta on jo aikaisemmin myöntänyt varoja toimenpiteitä varten taloudellisen puolustusvalmiuden järjestämiseksi. Niinkuin on tunnettua, ovat sanottuja toimenpiteitä varten tarpeelliset valmistavat järjestelyt jo suoritetut ja maahamme on asetettu niin sanottu taloudellinen puolustusneuvosto, ja työ on siten pantu alulle. Välttämättömänä edellytyksenä taloudellisen puolustusneuvoston työn jatkamiselle on kuitenkin sellaisten tietojen ja selvitysten saaminen, jollaisia tarkoittaa tämä käsiteltävänä oleva lakiesitys. Puheenaolevien tietojen ja selvitysten hankkiminen maassa olevista erilaisista tuotteista ja raaka-aineista sekä niiden tuotantomahdollisuuksista jo rauhan aikana on yhtä tärkeä sekä sotilaallisen puolustuksen aineellisten tarpeiden tyydyttämisen kannalta kuin myöskin koko kansan toimeentuloon ja elatukseen tarvittavien elintarpeiden saamisen turvaamiseksi. Käsiteltävänä oleva lakiesitys on varsin vähäisessä määrässä militaristinen, kaikkein vähimmän se on imperialistinen. Pikemminkin se on jonkunlainen suojatoimenpide sodan tuottamien haittojen lieventämiseksi. Sen tarkoituksena on koettaa estää taloudellista elämää sodan syttyessä joutumasta sellaiseen katastroofiin, joka vaikuttaa haitallisesti ei ainoastaan sodankäyntiin, vaan myöskin siihen rauhalliseen elinkeinotoimintaan, jota sodankin kestäessä on harjoitettava. Minkä tarkoituksenmukaisemmin tämä toiminta on etukäteen organisoitu, sen pienemmällä vaivalla voidaan toivoa selviydyttävän sodan vaurioista.

Mutta talouselämän organisoiminen kestämään poikkeuksellisen ajan vaurioita ei ole tarpeen ainoastaan äärimmäisen tapauksen, ilmisodan varalta. Se voisi tulla kysymykseen silloinkin, kun maamme ei varsinaisesti joudu sotanäyttämöksi, mutta joutuu esimerkiksi toisten valtioiden välisen sodan vuoksi eristettyyn asemaan. Voidaanpa lisäksi osoittaa, että rauhanaikaisenkin talouselämän kannalta on vain etua siitä, että ryhdytään senlaatuisiin valmistaviin toimenpiteisiin kuin lakiesitys edellyttää. Ei kuitenkaan ole kiellettävissä, että varsinaisena sysäyksenä sensuuntaisiin toimenpiteisiin, joista nyt on kysymys, muissa maissa on ollut maailmansota ja sen aiheuttamat kokemukset. Vasta niiden perusteella on, ei ainoastaan maailmansotaan osaaottaneiden, vaan myöskin puolueettomina pysyneiden valtioiden taholla ruvettu puhumaan taloudellisesta puolustusvalmiudesta. Maailmansota osoitti kaikille sekä sotaa käyville että puolueettomille valloille, kuinka läheisessä yhteydessä talouselämä ja sodankäynti ovat toisiinsa nähden. Kun maailmansota puhkesi, oltiin tässä suhteessa miltei kaikkialla täysin varustautumattomia, ja kesti pitkät ajat, ennenkuin taloudellinen elämä saatiin sopeutumaan sodanaikuisiin uomiinsa. Monet katkerat pettymykset kohtasivat tällöin sekä valtio- että talousmiehiä juuri sen kautta, että mihinkään esivalmisteluihin ei oltu ennen sodan puhkeamista ryhdytty. Juuri nämä maailmansodan katkerat kokemukset ovat aiheuttaneet sen, että miltei kaikissa maissa on aivan erikoisella ponnella ryhdytty senluontoisiin valmistelutehtäviin, joitten tarkoituksena on jo rauhan aikana suunnitella maan varojen sekä sen eri mahdollisuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä. Voisi esittää useita esimerkkejä siitä, mitenkä miltei kaikissa Europan maissa on tässä suhteessa ryhdytty varsin laajasuun-

taisiin toimenpiteisiin. Näin on menetelty sekä suurvalloissa että pienemmissä maissa. Jos tällaisiin valmistelutoimenpiteisiin katsotaan välttämättömäksi ryhtyä rikkaimmissa ja paremmin varustetuissa maissa, sitä tärkeämpää on, että meillä menetellään myöskin samansuuntaisesti, kuitenkin meidän omia mahdollisuuksiamme silmälläpitäen.

Ensimmäisenä edellytyksenä talouselämän organisoimiseksi sodan varalta on tietenkin sellaisten tietojen ja selvitysten hankkiminen, joista mainitaan lakiesityksen 1 §:ssä. Nykyisin käytettävissä olevan virallisen tilaston pohjalla ei sellaisia tietoja, joita taloudellinen puolustusneuvosto tarvitsee vastaista tärkeää tehtäväänsä varten, ole saatavissa, niinkuin ed. Myllymäki täällä edellytti. Niinpä ei virallisesta teollisuustilastosta käy selville, minkälaatuisia ovat teollisuudessamme työskentelevät koneet, mikä on niiden valmistuskyky, millä tuotannon alalla kukin niistä voi tarkoituksenmukaisimmin palvella puolustustarkoituksia, mitä tehtäviä niille voidaan asettaa sodan syttyessä j. n. e. Taloudellisen puolustusvalmiuden kannalta on erinomaisen tärkeätä tietää, kuinka paljon esim. maamme teollisuudella on käytettävänä kutomatuoleja, kuinka paljon metalliteollisuudessa sorveja j. n. e. Tämäntapaisia yksityiskohtia tarvitaan ennenkuin meillä voidaan ajatella ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, joita varten taloudellinen puolustusneuvosto eduskunnan myötävaikutuksella on asetettu. Samalla tavalla kuin voidaan teollisuuden alalla osoittaa lukemattomia yksityiskohtia, joita ei virallisesta tilastosta ole löydettävissä, samoin on asianlaita muillakin tuotannon aloilla. Taloudellisen puolustusvalmiuden kannalta on ensiluokkaisen tärkeätä saada selvitetyksi esim. sellaiset kysymykset kuin miten suuri on karjan, lihan, nahkan, villojen j. n. e. tuotanto, jotka eivät selviä virallisesta tilastosta. Ilman erikoistoimenpiteitä ei meillä tiedetä, kuinka paljon maassamme kullakin hetkellä on polttoaineita, paljonko kuljetusvälineitä, ajokaluja j. n. e. Onkin aivan luonnollista, että jos meillä kerran on asetettu taloudellinen puolustusneuvosto ja, niinkuin huomautin, eduskunnan myötävaikutuksella, eduskunnan täytyy antaa myöskin mahdollisuudet puolustusneuvoston toimia. Ensimmäisiä tehtäviä tällöin on, niinkuin olen maininnut, kaikkien mahdollisuuksiemme selville ottaminen. Tässä tarkoituksessa tarvitaan sensuuntaista lainsäädäntötoimenpidettä kuin nyt on käsiteltävänä.

Kun ed. Myllymäki keskustelussa lausui sellaisen ajatuksen, että kysymyksessä olevien erikoistietojen kerääminen voitaisiin yhdistää varsinaiseen rauhanaikaista tarvetta simälläpitäen koottavaan tilastokeruuseen, on huomautettava, että tällaisesta yhdistämisestä olisi epäilemättä haittaa sekä yleiselle tilasto- että puheenaolevalle erikoistilaston keruulle. Yleinen tilastohan ei tarvitse tällaisia detaljitietoja, joista nyt on kysymys, eikä niitten julkisuuteen saattaminenkaan suinkaan olisi suotava. On näet huomioonotettava, että kysymyksessä on varsin läheisesti maan puolustukseen ratkaisevasti vaikuttavia tietoja, joiden julkaiseminen voisi vaikuttaa päinvastaisesti kuin mitä on tarkoitettu. Mainittakoon tässä yhteydessä, että kaikkialla missä tämäntapaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty, puolustusvalmiutta koskevat tilastolliset tiedot pidetään yhtä salaisina kuin varsinaiset sotilaallisetkin suunnitelmat. Kysymyksessä olevien detaljitietojen erikoisluonne ja niiden tarkoitus ovat käsitykseni mukaan esteenä niiden yhdistämiseen yleiseen julkiseen tilastoon. Ja toiselta puolen yleinen tilasto joutuisi taas ylikuormitetuksi, jos sen pitäisi tunkeutua sellaisiin yksityiskohtiin, joista nyt on kysymys. Yleisen tilaston järjestäminen palvelemaan näitä erikoistietoja on siksi laajakantoinen kysymys, ja aiheuttaisi varmaankin koko nykyisen tilastotekniikan muuttamisen, että on varsin arveluttavaa ryhtyä sensuuntaisiin toimenpiteisiin kuin ed. Myllymäki ehdotti. Yksistään tämän tutkimuksen suorittaminen veisi varmaan monta vuotta aikaa ja saisimme odottaa näitä välttämättömiä kiireellisiä toimenpiteitä yhtä kauan kuin olemme saaneet odottaa jo puolustusneuvoston asettamista.

Ei näin ollen ole minun nähdäkseni esitetty riittäviä perusteita sille, että tämä lakiehdotus nyt olisi hylättävä. Päinvastoin kaikki seikat puhuvat sen puolesta, että kysymyksessä oleva lakiesitys olisi nyt hyväksyttävä, ja minä toivon, että eduskunta, yhtyen suuren valiokunnan ehdotukseen, hyväksyisi kysymyksessä olevan lakiesityksen.

Ed. Manner: Minä pyysin puheenvuoron niiden väitteiden johdosta, joita ed.

Kulmala ja ed. Myllymäki täällä tekivät. Ensinnäkin mainittiin, että tietoja voitaisiin saada m. m. teollisuuslaitoksilta muutakin tietä kuin että säädettäisiin sitä varten laki. Valiokunnalle jo tuli selvitetyksi, että vuonna 1926 sotatalouskomitean maan metalliteollisuusyhtymille lähettämiin kyselykaavakkeihin jätti osa tehtaista vastaamatta, uudistetuista huomautuksista huolimatta. Tämä seikka todistaa, että täytyy saada aikaan v e l v o l l i s u u s teollisuudenharjoittajille tietojen antamiseen, muussa tapauksessa ei ole varmuutta siitä, että tiedot todellakin saadaan.

Ed. Kulmala väitti täällä, että kunnalliset viranomaiset lain kautta pakotetaan vastoin vakaumustaan edistämään sotavalmiutta. Tahtoisin huomauttaa siitä, että tämäntapaisia tietoja tarvitaan myöskin pula-aikana, sellaisena pula-aikana, jolloin ulkomainen tuonti tänne tulee estetyksi, esim. elintarpeiden tuonti. Minä en käsitä, millä tavalla kunnallisille viranomaisille olisi vastoin heidän vakaumustaan edistää kuluttajaväestön muonitusta tuollaisena pula-aikana. Minä käsitän niin, että ed. Kulmalan väitteessä ei ole perää, vaan että kaikkien kunnallisviranomaisten vakaumus on, että kuluttajaväestön muonitus sekä työnsaantimahdollisuudet tuollaisena pula-aikana täytyvät tulla turvatuiksi.

Edelleen väitti ed. Kulmala, että on työväenluokalle turmiollista, että tällaisia tietoja ja tällaista ennakkovalmennusta voi tapahtua. Minä tahtoisin sanoa, että se on työväenluokan etujen mukaista, että kuluttajaväestön muonitus- ja työnsaantimahdollisuudet pula-aikanakin koetetaan turvata ja etukäteen hankkia tietoja ja suunnitella keinoja, millä tavalla tuo turvaaminen saattaa tapahtua.

Ed. Myllymäki väitti, että nämä tiedot voidaan hankkia yleisten tilastollisten tietojen hankkimisen yhteydessä. Valiokunnassa on selvitetty, että tällaisia tietoja puolustusvalmiuden ja pula-ajan torjumisen varalta tarvitaan m. m. koneista, joita tarvitaan, jos yritys järjestellään uudelleen joidenkin erikoistuotteiden valmistamista varten. Edelleen tarvitaan tietoja erinäisten raaka-aineiden ja puolivalmisteiden varastoista, mahdollisuudesta ryhtyä käyttämään uusia raaka-aineita ja korvikkeita, jonkalaisia vain pula-aikana voidaan tarvita, edelleen tietoja tuotannon lisäämisen mahdollisuuksista määrätyissä erikoisolosuhteissa ja mahdollisuudesta siirtyä käyttämään muuta polttoainetta voiman aikaansaamiseksi pula-ajan sattuessa j. n. e. Minun täytyy kysyä, mitä tilastollinen päätoimisto tekee tällaisilla tiedoilla ja missä yhteydessä tällaiset tiedot voivat olla niiden tietojen kanssa, joita tilastollinen päätoimisto yleensä kerää ja joita yleisessä tilastossa yleensä tarvitaan. Minun täytyy väittää, että yleistä tilastoa varten sellaiset tiedot, joista tässä on kysymys, eivät ole laisinkaan tarpeellisia.

Samaten on asianlaita maanviljelykseen nähden. Mitä nyt maanviljelykseen erikoisesti tulee, niin tuollaisten pula-aikojen varalta tarvitaan tietää, missä määrässä maatalous pystyy tuottamaan sellaisia elintarpeita, joita pula-aikana ei voida ulkoa saada. Yleistä tilastoa varten tällaiset tiedot eivät ole tarpeellisia, vielä vähemmin ovat tarpeellisia sellaiset tiedot, kuin että millä tavalla sopivimmin ja mukavimmin elintarvevarastoja voidaan siirtää kulutuskeskuksiin ja minkälaisia elintarvevarastoja eri vuoden aikoina missäkin osassa maata on.

Minä siis katson, että laki on tarpeellinen. Yhdyn niihin lausuntoihin, joita täällä ovat m. m. puolustusministeri ja ed. Paavolainen antaneet.

Ed. K. M y l l y m ä k i: Minä en voi ymmärtää, mitä ministeri Niukkanen tarkoitti sillä, kun hän sanoi, että jos nämä tiedot kerätään Tilastollisen Päätoimiston taholta, niin silloin se tulee laajemmaksi, kuin siinä tapauksessa, että sen toimittaa joku puolustuslaitoksen alainen toimikunta. Eihän Tilastollisen Päätoimiston ole pakko kysyä enempää kuin mitä tarvitsee. Jos ei tarvita kaikkia tässä tapauksessa välttämättömiä tietoja kerätä kaikilta teollisuuslaitoksilta, niin eihän Tilastollisen Päätoimiston silloin tarvitse sitä tehdä, sehän on vain järjestelykysymys, ja täytyyhän meidän edellyttää, että Tilastollisessa Päätoimistossa käsitetään jotakin.

Ed. Vehkaoja huomautti, että minä en vastustaisi tätä lakia, jos siihen ei olisi kirjoitettu tuota sanaa „puolustusvalmiutta" varten. Se on aivan oikein. En minä vastustaisikaan sitä, sillä minä pidän yleisiä tilastoja välttämättöminä ja tahtoisin, että nämä tilastot myöskin olisivat tarkat. Sensijaan te olette sitä mieltä, että tilastojen

keruu ja tilastojen varmuus saa olla mitä sattuu, jos kysymyksessä ei ole puolustuslaitos, mutta siinä tapauksessa, että tietoja tarvitaan puolustuslaitosta ja puolustusvalmiutta varten, niiden pitää olla tarkkoja. Tässä me eroamme. Jos Tilastollinen Päätoimisto hankkii kaikki ne tiedot, mitä tarvitaan, niin siltä saavat oikeita tietoja puolustuslaitos ja muut virastot sikäli kuin se on niille tarpeellista, ja juuri tähän minä pyrin.

Ed. Paavolainen huomautti, että Tilastollisen Päätoimiston tiedot eivät riitä. Eihän semmoista ole kukaan väittänytkään, mutta ei mikään estä Tilastollista Päätoimistoa kysymästä enemmän kuin mitä se on nyt kysynyt. Se hankkii niin paljon tietoja kuin se luulee tarvitsevansa, eikä mitään vastarintaa ole tähän asti ilmennyt, ja jos sitä olisi ilmennyt, silloin pitäisi lailla pakoittaa asianomaiset antamaan Tilastolliselle Päätoimistolle niitä tietoja, joita se tarvitsee.

Ed. Manner kysyi erikoisella painolla, mitä Tilastollinen Päätoimisto tekee semmoisilla tiedoilla, mitä tämä laki tarkoittaa. Minä luulen, että ed. Manner tietää, ettei Tilastollinen Päätoimisto kerää tietoja itseään varten, vaan yleistä tarvetta varten, ja jos Tilastolliselta Päätoimistolta vaaditaan tietoja enemmän kuin sillä nyt on, niin sen on niitä kerättävä ei itseään varten, vaan myöskin puolustuslaitosta varten. Näitä samoja tietoja, joista puhutaan tämän lakiehdotuksen 1 §:ssä, niitä kerätään nyt. Raaka-aineista, tuotantosuhteista, siitä paljonko mikin tuotantolaitos voi valmistaa, näistä kerätään tietoja. Mitä voimakoneita käytetään missäkin tuotantolaitoksessa, niitä myöskin kysytään. Mutta saattaa olla, että niitä kysytään toisilla tavoin ja ne on asetettava toiseen järjestykseen. Mutta tämä tehtävä kuuluu Tilastolliselle Päätoimistolle, ei sitä järjestä tämä laki.

Ed. Paavolainen erikoisesti korosti sitä, että niiden tietojen joukossa, joita kerätään puolustusvalmiutta varten, on joukko sellaisia, joita ei saa päästää julkisuuteen. Kyllähän semmoisia tietoja voidaan kerätä myöskin Tilastollisen Päätoimiston kautta. Eihän Tilastollinen Päätoimisto ole pakotettu päästämään julkisuuteen kaikkia niitä tietoja, mitä se on kerännyt, jos osa niistä on semmoisia, joita ei katsota voitavan julkisuuteen päästää. Minä muuten en tiedä, mitä tilastoissa olisi semmoista, jota pitäisi julkisuudelta varoa.

Puolustusasiainvaliokunta on mietintönsä perusteluissa huomauttanut siitä, että näitä tietoja pitäisi kerätä yleisen tilaston yhteydessä niin paljon kuin mahdollista, ja vain se, mikä ei ole mahdollista, olisi kerättävä muulla tavalla. Mutta kun nyt säädetään laki, josta sanotaan, mihin tarkoitukseen on pakko antaa tilastollisia tietoja, niin tästä voi aiheutua, että Tilastollinen Päätoimisto ei saa vastauksia kysymyksiinsä, koska asianomaiset voivat vaatia selvitystä siitä, kerätäänkö näitä tietoja puolustusvalmiutta varten vai muihin tarkoituksiin, koska toisessa tapauksessa vaan on pakko, mutta toisessa ei ole. Jos tässä tapauksessa tarvitaan pakkoa, niin olkoon pakko molemmissakin tapauksissa. Mutta niin kauan kuin asianomaiset alistuvat tähän ilman pakkoa, niinkuin nyt on tapahtunut, silloin ei lakia tarvita.

Laki hevosten ja ajoneuvojen luetteloimisesta aiheutti kunnallisille viranomaisille hyvin paljon työtä ja myöskin kustannuksia. Jos nyt aletaan kerätä näitä tilastoja siinä mittakaavassa kuin on ajateltu, niin tästä tulee yhtä suuri työ. Nämäkin voi yhdistää yhteen, ja tälläkin tavalla tätä työtä yksinkertaistuttaa. Mutta kun meillä annetaan lakiehdotus, niin se annetaan aivan irrallisena, eikä sitä pyritä yhdistämään mihinkään muihin vastaavia aloja järjestäviin lakeihin, vaan perustetaan uusia virastoja valvomaan lain täytäntöönpanoa. Tällä tavalla me tulemme siihen, että meille tulee virasto toisensa jälkeen ja siihen epäilemättä tämäkin laki vie.

Täällä myöskin ed. Vehkaoja huomautti, ettei ole mahdollista Tilastollisen Päätoimiston kautta kerätä niin tarkkoja tietoja kuin puolustusministeriö keräisi. Tätä minä en käsitä, sillä mikä on mahdollista yhdelle virastolle, se on mahdollista toisellekin, se on vain puhtaasti järjestelytoimenpide eikä mikään muu.

Ed. Puittinen: Ei voi kieltää ettei tietojen hankkimisella, joita tässä laissa edellytetään, liikekannallepanon tapahtuessa olisi merkitystä, mutta minäkin olen sitä mieltä, kuten ed. Myllymäki täällä on osoittanut, että yleensä tietojen ja tilastojen hankkiminen pitäisi keskittää yksiin käsiin eikä jakaa samoja tehtäviä monille

eri aloille. Meillä tulee tässä elävä esimerkki esiin, miten meillä jokainen pyrkii osaltaan samoja asioita eri aloilta toimittamaan ja tekemään. Kuunnellessa täällä tätä keskustelua, tulee huomaamaan, että ne, jotka puolustavat tätä lakia, eivät oikein ole selvillä siitä, mitä he puhuvat ja tarkoittavat. Niinpä esim. ed. Paavolainen täällä puhui, että niitä tietoja, mitä tässä laissa edellytetään, ei voida antaa tilastollisen päätoimiston kerättäviksi, koska niissä on semmoisia, jotka on pidettävä salassa. Minä en oikein ymmärrä, mitä salaisuutta tarvitsee olla jonkun tehtaan tilastoimisesta, jos se tiedetään tai miten lienee, se on. Minä ymmärrän, että jos näiden tietojen perusteella tehdään suunnitelmia liikekannallepanemisen varalta, niin vasta ne ovat salaisia eikä itse tietojen hankkiminen. Minä kannatan ed. Myllymäen tekemää ehdotusta.

Ed. Kulmala: Herra puolustusministeri pyrki täällä osoittamaan, ja teki sen väitöksen, ettei tämä laki ensinkään koske työtätekevää luokkaa. Jokainen, joka on seurannut tätä lakia, tietää varsin hyvin, että se koskee työtätekevää luokkaa ja että se ensi kädessä koskee työtätekevää luokkaa. Esimerkiksi maanviljelijät kaikki asetetaan velvollisiksi antamaan näitä tietoja, samoin kunnalliset viranomaiset alistetaan velvollisiksi antamaan näitä tietoja.

Samoinkuin herra puolustusministeri, on täällä herra Paavolainenkin yrittänyt väittää samaa sekä myöskin yhtyen puolustusministeriin siinä, että tämä laki ei tarkoita mitenkään militarisoida tuotantoelämää ja vielä vähemmän tässä ilmenisi mitään imperialismia. Mutta herra Paavolainen on itse puheenvuoronsa myöhemmässä osassa täysin selvästi osoittanut, että tässä löytyy sekä militarisoimista että myöskin imperialistiseen sotaan varustautumista. Herra Paavolainen osoitti, aivan samoin kuin meidänkin taholta on osoitettu, miten maailmansota osoitti, että taloudellisesti oli heikosti varustauduttu maailmansotaan. Eikö, herra Paavolainen, maailmansota ollut imperialistinen sota? Ja samoin myös herra Paavolainen osoitti, että on erikoisia tietoja, joita täytyy pitää salassa. Jos se väitös, jonka herra Paavolainen teki puheenvuoronsa alussa, että kysymys olisi jostain työtätekevää väestöä ensi kädessä suojelevasta laista, olisi tosi, niin ei silloin suinkaan pitäisi löytyä mitään tilastoja, joita täytyy pitää visusti salassa, joita ei voida julkisuuteen laskea.

Ed. Manner teki kysymyksen: Eikö juuri kunnallisten viranomaisten ole huolehdittava siitä, että poikeuksellisen tilanteen vallitessa esim. elintarvejakelu on säännösteltävä siten, että kaikki kansalaiset joutuvat saamaan määrätyn osansa ja siis yleensä huolehdittava poikkeuksellisen tilanteen syntyessä? Tästä me, herra Manner, olemme aivan yksimielisiä, mutta tässä onkin kysymys siitä, että kunnalliset viranomaiset pakotettaisiin valmistamaan tämän lain mukaan, vieläpä rankaisutoimenpiteitten uhalla, sellaista tilanetta, joka muodostuisi poikkeukselliseksi, eli toisin sanoen kunnalliset viranomaiset pakotettaisiin vastoin vakaumustaan ja tietoisuuttaan edistämään sotilaallista valmistautumista taloudellisella alalla, joka valmistautuminen ennemmin tai myöhemmin johtaisi sotaan, siis johtaisi tilanteeseen, jossa kunnallisilla viranomaisilla vasta on velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin väestön elintarpeitten turvaamiseksi. Kyllä kysymys on siten kuin herra Paavolainenkin täällä myönsi, että maailmansodan kokemukset osoittavat, miten heikosti oli varustauduttu imperialistiseen sotaan taloudellisella alalla. Nyt pyritään tämä varustautuminen tekemään huolellisemmin ja täydellisemmin ja tähän te herrat pyritte myös vetämään mukaan työväenluokan. Kysymys on sotaan varustautumisesta ja nykyaikana me emme tunne muuta sotaa kuin imperialistisen sodan, sillä sodat helposti kiertyvät maailmaa käsittäviksi imperialistisiksi sodiksi. Ja tässä ei työväenluokka suinkaan voi olla mukana.

Tämä laki ensi tilassa koskee juuri työväenluokkaa, sillä silloin kun sota syttyy, silloin kun te kykenette varustautumaan sekä aseellisesti että taloudellisesti niin täydellisesti, että te voitte aloittaa sodan, niin työväenluokka silloin valjastetaan sotanäyttämölle, työväenluokan te ajatte juoksuhautoihin ja teuraskentille ja työväenluokan kannettavaksi te asetatte kaikki sodanaikaiset kärsimykset rintaman ulkopuolella. Eivät tämän lain seurauksista joudu ensi kädessä kärsimään sotaministerit eivätkä herrat porvarit, vaan tästä laista ennen kaikkea joutuu kärsimään juuri työväen-

luokka. Ja sen vuoksi me pidämme tämän lain työväenluokalle turmiollisena ja sen vuoksi työväenluokan ja työtätekevien yleensä on kaikin keinoin vastustettava tällaisen lain hyväksymistä.

Ed. Palmgren: På de skäl, vilka anförts i motiveringen till propositionen, samt på grund av vad under ärendets behandling i riksdagen framförts till stöd för det föreliggande lagförslaget kommer också jag att rösta för detsamma.

Puolustusministeri Niukkanen: Ed. Kulmalalle minä vielä huomautan, ettei tässä lakiesityksessä vaadita kunnallisia viranomaisia ryhtymään valmistamaan sotaa, kuten hän väitti, mutta siinä on säädetty, että kunnalliset viranomaiset olisivat velvollisia auttamaan sellaisia toimenpiteitä, jotka siinä tapauksessa, että sellainen onnettomuus kohtaisi, että sota tulisi, olisivat omiaan helpottamaan työväenluokan ja yleensä varsinkin vähäväkisten kansanluokkien asemaa elintarvetilanteeseen nähden.

Ed. Sventorzetski: Minä en olisi pyytänyt puheenvuoroa tässä asiassa, jollei niiden taholta, jotka puolustavat lakiesitystä, käytettäisi erittäin epäonnistuneita esimerkkejä, joita on vaikea vaitiololla sivuuttaa.

Ed. Paavolainen on tahtonut käyttää esimerkkinä maailmansotaa ja sanoi, että maailmansota on osoittanut, että kaikki valtiot ovat taloudellisesti sidottuna yhteen. Tämän osan ed. Paavolaisen lauseesta on maailmansota kyllä osoittanut, mutta vielä paremmin se on osoittanut sen, että mitkään laskelmat ja ennakko-otaksumiset eivät pidä paikkaansa silloinkuin on kysymys suurista kansainvälisistä selkkauksista. Maailmansotahan osoitti sen, että sen lopputulokset saattavat olla ihan päinvastaiset kuin on odotettu niistä taloudellisista ja muista suunnitelmista sotatarkoitusta varten. Kyllä toki niin käytännöllinen maa kuin Saksa on hoitanut taloudellisten mahdollisuuksien ennakkomobilisointia vähän paremmalla tavalla kuin täällä meillä pikkuisessa maassa primitiivisillä keinoilla ja ilman mitään kokemusta. Ja minkälaisilla tuloksilla, sen me tunnemme kaikki: siirtomaat pois, teollisuuskeskukset pois, laivastot pois ja koko taloudellinen elämä kansainvälisen kontrollin alaiseksi. Siinä on teille, herra Paavolainen, ennakkosuunnitelmat, joille te annatte niin suuren arvon, tosin pienessä mittakaavassa tällä kertaa (Eduskunnasta: Ei koske tätä asiaa!). Me olemme yleensä kovin alkuperäisellä kannalla vielä nytkin kaikkien kokemuksien jälkeen, kun me luulemme, että tämmöiset tiedoitukset ja tällaiset ohjelmasuunnitelmat voisivat pelastaa valtioita ja kansantaloutta siitä katastroofista, johon ne epäilemättä joutuvat uudestaan vielä paljon suuremmassa määrässä seuraavan maailmansodan jälkeen. Ja minä tahdon vain tässä tilaisuudessa huomauttaa, että ne ovat kemialliset ja tekniliset keksinnöt, joista mikään valtio tai esikunta ei eduskunnalle eikä teidän tietotoimistoillenne kerro. Ne panevat nurin kaikki teidän ohjelmanne ja käytännössä vievät sellaiseen tilanteeseen, josta ei nytkään asian puolustajilla ole pienintäkään aavistusta. Minä en tahdo sekaantua itse lakiehdotukseen, minä en tunnekaan sitä. Tahdon vain ed. Kulmalalle sanoa, että kyllähän ministeri Niukkanen siinä suhteessa on oikeassa, ettei tämä laki koske millään tavalla työväenluokkaa, mutta kun on kysymys sodasta, niin silloin tietysti rintamalla työläiset ovat ensimmäisinä ja ministerit viimeisinä.

Ed. Paavolainen: Ed. Myllymäen kysymyksen johdosta, miksi tilastolliselle päätoimistolle ei voi uskoa sellaisten erikoistietojen keräämistä, joista nyt on kysymys, pyydän sen lisäksi mitä lausunnossani jo huomautin, mainita, että tilastollinen päätoimisto tulisi niin ylikuormitetuksi, jos sille annettaisiin näiden detaljitietojen hankkiminen, ettei se voisi hoitaa sitä tehtävää, joka sillä nyt on rauhanaikaista tilastokeruuta suoritettaessa. Lisäksi tilastollinen päätoimisto saisi suoritettavakseen sellaisia sille kokonaan vieraita tehtäviä, jotka eivät sille kuulu ja joiden suoritukseen siltä puuttuu myöskin sitä spesiaaliasiaintuntemusta, jota tällaisen erikoistilaston keruussa vaaditaan.

Ed. Puittinen on niin paljon ollut puolustusasiain kanssa tekemisissä, että hänen pitäisi varsin helposti käsittää, että tällaiset erikoistiedot, joista nyt on kysymys, ovat todella salaisuuksia ja että jos nämä tiedot saatetaan julkisuuteen, niiden perusteella on sekä meidän että eräiden toisten

yhtä helppo tehdä johtopäätöksiä. Mitä tulee ed. Kulmalan lausuntoon ja käsitykseen militarismista ja imperialismista samoin kuin työväen eduistakin, niin ne näyttävät olevan kokonaan vastakkaisia minun käsitykseni kanssa, joten en tahdo puuttua hänen lausuntoonsa.

Ed. Sventorzetski huomautti, että tehtäköön mitä ennakkolaskelmia tahansa, ne eivät pidä paikkaansa. Voi olla niin, että ennakkolaskelmat eivät pidä paikkaansa, mutta paljon pahempi on se, ettei ole mitään ennakkolaskelmia. Ed. Sventorzetskin ohjelman mukaan meidän on siis istuttava kädet ristissä ja odotettava mitä tuleman pitää, ilman että me olemme millään tavalla varustautuneet ottamaan vastaan näitä poikkeuksellisia oloja, joita sota aina tuo mukanaan. Voihan käydä niin kuin kävi Saksassa, että sodan syttyessä teollisuustyöväestö mobilisoitiin ja kuljetettiin rintamalle, sillä seurauksella, että ennen pitkää täytyi teollisuustyöväestö kulettaa rintamalta pois ja mobilisoida se teollisuuden palvelukseen, koska muuten koko maan tuotantoelämä olisi joutunut arvaamattomiin vaikeuksiin. Tämä oli seurauksena siitä, ettei oltu tehty mitään ennakkolaskelmia ja tällaisia virheitä täytyy nyt juuri maailmansodan kokemusten perusteella pyrkiä välttämään. Mitä tulee siihen, että kansainvälinen kontrolli voisi estää tämäntapaista katastroofia, niin se on utopiaa, josta voidaan olla eri mieltä. Kaukana siitä, että me, jotka tätä lakiesitystä kannatamme, toivoisimme tällaista katastroofia. Ei! Päinvastoin, välttyäksemme juuri sellaisesta katastroofista, josta ed. Sventorzetski täällä puhui, me kannatamme tämän lakiesityksen hyväksymistä, koska juuri siinä esitetään sellaisia toimenpiteitä, joiden avulla katastroofia voidaan välttää.

Ed. Cajander: Herra puhemies! Sen jälkeen kuin puolustusasiainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Manner asian ensimmäisessä käsittelyssä ja nyt uudelleen tässä istunnossa on laajasti selvittänyt tämän lain tarkoitusta ja tässä istunnossa lisäksi useat muut puhujat, m. m. herra puolustusministeri, ovat asiata selvittäneet, saan rajoittua huomautukseen, että puolustusasiainvaliokunta, perusteellisen asiain käsittelyn jälkeen ja kuultuaan useita asiantuntijoita, oli, äärimmäistä vasemmistoa lukuunottamatta, yksimielinen siitä, että sellaiset tiedot, joita käsillä oleva lakiehdotus tarkoittaa, ovat tarpeellisia. Yksimielinen myös siitä, että niiden hankkimista varten tarvitaan lakimääräyksiä, yksimielinen edelleen siitäkin, että näitä tietoja on, mikäli suinkin mahdollista, hankittava yleisen tilastohankinnan yhteydessä, ja lain yksityiskohtia vastaan ei huomautuksia ole tehty valiokunnassa, enempää kuin täälläkään. Erimielisyyttä oli sikäli, että I vastalauseen allekirjoittajat katsoivat, että muunkin, siis yleisen tilaston hankkiminen, on lailla turvattava. Missä määrin tämä on tarpeellista, on kuitenkin toistaiseksi vielä selvittämättä. Mutta vaikka se osoittautuisikin tarpeelliseksi, niin se ei käsittääkseni voine olla esteenä tämän erikoislain hyväksymiselle, jonka tarpeellisuus on ilmeinen.

Ed. Manner: Valiokunnalle on selvitetty, että Tilastollinen Päätoimisto ei voi yksityisiä tehtaita koskevia tietoja antaa julkisuuteen, eikä luovuttaa niitä hallustansa pois. Minä tahdon tämän lausua ed. Puittisen lausunnon johdosta. Hän mainitsi siitä, että nämä tiedot olisivat senvuoksi pidettävät salassa, että ne sisältävät joitakin puolustussuunnitelmia. Yksityiset tehtaat vaativat, että niiden antamia tietoja on muista syistä pidettävä salassa. Tilastollinen Päätoimisto ei ole siis oikeutettu antamaan hankkimiaan tietoja muiden käytettäväksi.

Ed. Sventorzetski: Minä tahdon ed. Paavolaiselle vastata, etten minä ole tahtonut estää ed. Paavolaista ja muita edustajia laatimasta vaikka kuinka paljon ohjelmia hyvässä tarkoituksessa. Minä olen vain tahtonut sanoa, että minä en anna niille mitään merkitystä, Se on toinen asia.

Ed. K. Myllymäki: Täällä keskustelussa joku katsoi Tilastollisen Päätoimiston näiden tilastojen kerääjänä mahdottomaksi siitä syystä, että silloin ei säilyisi riittävä salaisuus, ja että nämä tiedot ovat salaisia. Senjälkeen on ed. Manner täällä lausunut Tilastollisessa Päätoimistossa nyt jo noudatetun sellaista salaisuutta, että käy kyseelliseksi, saako puolustuslaitos näitä tietoja sieltä. Tämä osoittaa, että on aiheetonta pelätä Tilastollisen Päätoimiston avosuisuutta. Mutta minä en kumminkaan voi käsittää,

että eikö puolustuslaitos saisi Tilastolliselta Päätoimistolta kaikkia niitä tietoja, mitä se tarvitsee ja mitä Tilastollisella Päätoimistolla on. Jos niin on, niin se tarvitsee lainsäädäntöä silloin, sillä kaikessa tapauksessa nämä tiedot pitäisi saada sieltä käytettäväksi.

Minä vielä, kun puheenvuoron pyysin, vastaan ed. Paavolaiselle. Hän piti erikoisen tärkeänä tietää, minkälaista työvoimaa missäkin tehtaassa käytetään, jotta sodan syttyessä voitaisiin päättää, keitä niistä viedään rintamalle, keitä ei, että ei viedä siltä paikalta miestä, jossa sitä tarvitaan. Nyt jo Tilastollinen Päätoimisto kerää tämäntapaisia tietoja, siellä kerätään tietoja työntekijäin luvusta, ovatko ne miehiä vai naisia, minkä ikäisiä ne ovat kolmessa eri sarjassa. Se voi vielä kysyä tämän yhteydessä muutakin, joka selvittää juuri sen kohdan, mihin ed. Paavolainen täällä viittasi. Mikään mahdottomuus se ei missään tapauksessa olisi.

Ed. Colliander: Jag vill ingalunda förlänga diskussionen, men dock nämna att jag för min del icke kan förstå vad man på vänsterhåll ser för faror i detta lagförslag. Såsom jag ser på saken har man av lagförslaget att räkna med endast fördelar. Nackdelarna skulle då ligga däri att vederbörande, enskilda och myndigheter, bliva besvärade med en del förfrågningar som tidigare icke hava förekommit, men i betraktande av den nytta dessa förfrågningar medföra något som här tydligt och klart har från olika håll utlagts, anser jag att de gott kunna underkasta sig detta ganska ringa besvär, helt säkert oss alla till fördel.

Ed. Ampuja: Jos täällä nyt olisi joku porvarillisen lehden pakinoitsija saapuvilla, joka usein puhuu „tarpeettomasta lainsäädännöstä", niin hänellä olisi erinomaisen kiitollinen tilaisuus mainita siitä. Tämä laki on asiallisesti kaikkein vähimmän tarpeellinen. Kuvaavana seikkana tästä on kai se, että eräältä tärkeimmältä alalta, mistä asiantuntijat sanovat puuttuvan meiltä tietoja, nimittäin kutomakoneiden luvusta, minä asetin 5 minuuttia sitten eräälle näitä asioita tutkivalle henkilölle kysymyksen, montako näitä kutomakoneita on. Hän toi minulle kirjan käsiin ja sanoi: tuossa on se luku, jossa mainitaan kaikki suuremmat kutomatehtaat ja niiden koneiden luku j. n. e. Eikä tarvitse olla suuri asiantuntemus, kun voi myös laskea, kuinka monta metriä kunkin laitoksen koneilla valmistetaan kangasta. Metallimiehet löytävät Työnantajain Liiton tilastollisesta vuosikirjasta, montako sorvia on, minkälaatuisia j. n. e. Semmoisen suuren puuhan ja pitkien puheiden pitäminen tämän lain tarpeellisuudesta on kaikkein lapsellisinta hommaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kulmala ed. V. Kallion kannattamana ehdottanut, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kulmalan ehdotukseksi. Ed. K. Myllymäki ed. Puittisen kannattamana on ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Kutsun tätä ehdotusta ed. Myllymäen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ed. K. Myllymäen ehdotuksen johdosta on ensin äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos lakiehdotus hyväksytään, on se ed. Kulmalan ehdotuksen johdosta valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaisesti pantava pöydälle seuraavaan täysistuntoon, mutta jos lakiehdotus hylätään, raukeaa ed. Kulmalan ehdotus.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. K. Myllymäen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 85 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Koska lakiehdotus on kolmannessa käsittelyssä hyväksytty, on se ed. Kulmalan ehdotuksen johdosta pantava pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Lakiehdotus pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Puhemies: Eduskunta ottanee 10 minuutin väliajan.

Täysistunto keskeytetään kello 15,27.

Täysistuntoa jatketaan

kello 15,46.

4) Ehdotus laiksi lisämaan lunastamisesta eräisiin itsenäistyneisiin tai itsenäistyviin vuokra-alueisiin.

Ed. M. Pekkalan y. m. lak. al. n:o 31, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 29, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Keskustelu:

Pääministeri Kallio: Muitten tehtävien takia en ollut läsnä kun viime istunnossa oli tämä asia esillä toisessa käsittelyssä. Tulos ed. M. Pekkalan y. m. aloitteeseen nähden on mielestäni luonnollinen, kun asia on juuri komitean harkittavana, jossa myöskin ed. M. Pekkala on jäsenenä. Pyysin näin ollen puheenvuoron ainoastaan sen lausunnon johdosta, jonka ed. M. Pekkala täällä silloin oli esittänyt. Sen tarkoitus näyttää olleen pääasiallisesti asutuslain mustamaalaaminen. Minä en aio ryhtyä lakia täällä puolustelemaan, mutta katson kuitenkin tarpeelliseksi huomauttaa, ettei pakkoluovutusmenetelmä sinänsä ole mikään ihanne, jos vain muuten on maata saatavana. Eivät pakkotoimenpiteet ole hyväksyttäviä yleensä, missä sovinnolla voidaan päästä samaan päämäärään. Kun täällä ed. Pekkala näkyy väittäneen, ettei asutuslain mukaan ole yhtään lisämaata vielä saatu pakollisesti, niin täytyy minun huomauttaa, että se kuva, jonka ed. Pekkala antoi, ansaitsee pienen reunamuistutuksen. Hän näkyy sanoneen, ettei ainoassakaan tapauksessa ole liitetty tämän lain mukaan lisämaata pientiloihin ja niin lieneekin, etteivät maanmittaustoimitukset ole tulleet päätökseen asti, vaan ed. M. Pekkalalle ei ollut tuntematonta, että kymmeniin tiloihin nähden on lailliset päätökset tässä suhteessa olemassa, m. m. Kokemäellä 26:lle pientilalle, ja Uskelan ja Halikon maan luovutuksia koskevat valitukset ovat myöskin korkeimmassa oikeudessa ratkaistut ja niissä on myöskin useita lisämaakysymyksiä. Näissäkään eivät ole maanmittaustoimitukset kyllä loppuun saatetut, mutta asiallisesti m. m. lisämaita koskeva asia on ratkaistu näissäkin kunnissa. Valituksen alaisina on useita asioita, joihinka ed. Pekkala myöskin täällä viittasi, vaikka sillä tavalla, että tuli siihen käsitykseen, että on ainoastaan noin kymmenkunnasta eri tilasta kysymys ja vaikka todellisesti on noin kymmenkunta eri asutussuunnitelmaa oikeudenkäynnin alaisina.

Jos tällaiset pakkoluovutustoimenpiteet joutuvat riidanalaisiksi, niin on aivan luonnollista, että silloin asia tulee hyvin mutkalliseksi ja vie paljon aikaa, ja siitä syystä on hyvin suotavaa, että kaikki tällaiset lisämaa-asiat ja muut saataisiin sovinnollista tietä niin paljon kuin mahdollista ratkaistuiksi. Näin on tapahtunutkin muutamissa tapauksissa, joissa on aloitettu pakkoluovutustoimenpiteet, mutta sittemmin ratkaistu ne sovinnollista tietä. Niinpä esim. Nakkilassa on käynyt. Ja vapaaehtoisia luovutuksia on juuri lain painostuksesta tapahtunut hyvin paljon muuallakin. Väliaikaisia maanostolainoja on myönnetty tähän asti kolmattatuhatta, joista noin $^1/_3$ on käytetty lisämaan ostoon, ja myöskin joukko on sellaisia tapauksia, joissa ei ole laisinkaan tätä lainavälitystä käytetty. Myönnän kernaasti, että suoranainen ja välillinen tulos asutuslaista on hyvin vähäinen, kun on kyseessä huutavan suuri tarve, mutta katson olevan syytä eduskunnan pöytäkirjoihin merkitä, ettei asutuslain vaikutus ole niin vähäinen, kuin edustaja Pekkalan lausunnosta olisi voinut päättää. Tämä on kysymys, joka vaatii kaiken

huomion osakseen, mutta asialliseen tulokseen epäilemättä päästään juuri sen kautta, että komitea etsii parhaimmat keinot, miten kä tämä kysymys olisi ratkaistava. Minä en pyri tehtyä aloitetta nyt arvostelemaan, jonka ed. M. Pekkala on tässä asiassa tehnyt ja joka koskee ainoastaan osaa pientiloja. Siitä ei olisi mitään asiallista hyötyäkään, mutta olen tahtonut vain huomauttaa, että ed. M. Pekkalan tiedonannot asutuslain vaikutuksesta ansaitsevat huomautuksen, koska siitä tahtomattaan saa kuulija epäilemättä aivan toisen käsityksen kun todellisesti asiat ovat, vaikka kirjaimellisesti voidaan asia niinkin esittää. Kun meillä on viime vuosina muodostettu yhteensä yli 250,000 pien- ja asutustilaa, niin olisi suorastaan ihme, jos heti olisi osuttu lainsäädännössä sellaiseen tulokseen, ettei se laisinkaan tarkistusta kaipaisi. Sen tähden on syytä eduskunnalla odottaa komitean työn harkittua tulosta. Siihen on sitä enempi syytä, koska ed. Pekkalan aloitekaan ei koske, kuten jo äsken sanoin, muuta kuin erästä osaa pientiloja.

Ed. M. Pekkala: Ne tiedot, jotka esitin asutuslain tähänastisista tuloksista, perustuvat siihen selvitykseen, jonka asutuskomitea on asutusviranomaisilta saanut. Minulla ei ole ollut syytä epäillä, että nämä tiedot eivät olisi oikeita. Herra pääministerikin huomautti, että minä nimenomaan lausunnossani mainitsin siitä, että kymmenessä tapauksessa — minä käytin tätä sanaa — on koetettu sovelluttaa pakkolunastusmenettelyä käytäntöön asutuslain perusteella. Minä niinikään sanoin, että tähän mennessä ei minun tietojeni mukaan, siis tietojen mukaan, jotka perustuivat tuohon asutusviranomaisilta saatuun selvitykseen, ole lopullisesti muodostettu yhtään ainoaa tilaa eikä yhtään ainoaa lisämaata annettu. Minä mainitsin kyllä, että eräitä suunnitelmia on parastaikaa Korkeimmassa Oikeudessa käsiteltävänä ja sanoin, ettei tiedossani ole, onko niitä siellä lopullisesti ratkaistu.

Sitten on minun vielä huomautettava herra pääministerin lausunnon johdosta, että asutushallituksen erään virallisen tiedonannon mukaan maassa on 60 sellaista kuntaa, joissa ei ole ollut maata saatavissa ei vapaaehtoista tietä eikä myöskään valtion maasta. Kuitenkin on asutusmaan tarvetta näissäkin kunnissa runsaasti ollut olemassa. Kun pakkolunastusmenettely on näin monimutkainen, kuin se asutuslain mukaan on, johtuu siitä, että maata ei näissä kunnissa ainakaan asutuslain perusteella saada. Minä en puolestani ole kieltänytkään siitä, etteikö asutuslaki kyllä ole edistänyt vapaaehtoisten maakauppojen syntyä, mutta tällaisissa kaupoissa maa aina tulee tilattomille ja pienviljelijöille hyvin kalliiksi.

Pääministeri Kallio: Minä en tiedä, milloinka nuo tiedot on annettu komitealle, joten kenties sen jälkeen on esim. Kokemäki ratkaistu, mutta tosiasia on, että Kokemäen luovutuksesta ei ole laisinkaan valitettu, ja siinäkin ratkaisussa sai 26 pientilallista lisämaata (Ed. M. Pekkala: Ei lopullisesti!) ja se on lopullinen päätös asiassa, mutta maanmittaustoimitukset eivät vielä kylläkään liene päätöksessä. Ulvila ja muistaakseni Halikko on toinen, joista on myöskin lopullinen Korkeimman oikeuden päätös.

Ed. Sirola: Esillä oleva lisämaata koskeva lakiehdotus tarkoittaa pääasiallisesti niitä tiloja, jotka ovat muodostuneet vuokra-alueiden lunastamisesta annetun lain nojalla, ja ne todellakin tällä kertaa ovat aivan erikoisessa asemassa kuin muut pientilat, sillä vuokra-alueiden lunastamismenettelyssä monin paikoin oli vielä muitakin syitä, ei vain se, ettei maata olisi ollut riittävästi annettavissa. Siihen vaikuttivat hyvin paljon poliittiset syyt. Jos oli vuokraajalle epämiellyttävä henkilö, koetettiin kaikella tavalla estää sille antamasta riittävästi tai lain määräämää alaa maata. Ja näin tapahtuikin, että niitä on sen lain nojalla muodostunut äärettömän paljon pieniä, kannattamattomia tiloja, on muodostunut niinkin pieniä tiloja, että sen jälkeen, kun tuli omat alueet haltuun, ei voinut enää perheen entistä väkeä elättää. Eräänkin suuren liikemiehen tilalla vuokra-alueista muodostettiin kaikki tilat niin pieniä, että eräästäkin tilasta oli torpan vanhukset siirrettävä kunnalliskotiin hoidettaviksi sen jälkeen kun tila tuli itsenäiseksi. Sen tähden juuri tämä olisi erikoinen laki, että niistä tiloista, joista vuokra-alueet ovat muodostetut, olisi, missä riittävästi maata on, annettava niille lisämaata.

Täällä on tavattoman paljon puhuttu siitä n. s. Lex Kalliosta, että sen jälkeen voisi maansaantia jossain määrin tyydyttää lisämaalla. Mutta kyllä se niin on että toisissa paikoissa voi, missä vapaaehtoisesti maata myyvät, mieluisat henkilöt maata saada mutta pakkolunastustoimenpitein, kyllä se on sellaista, että se, joka siinä on ollut mukana, voi sanoa: ennen kurki kuolee ennenkuin suo sulaa. Onhan tunnettua ensiksikin, että jos pakkolunastustoimenpiteellä lähdetään maata ottamaan, siinä täytyy ensin kuuluttaa, onko maan luovuttajia vapaaehtoisesti, ellei ole, asutuslautakunnan on tilattava maanmittauskonttorista maarekisteri ja tehtävä, maanhankintasuunnitelma, on tilattava kartat, tehtävä kartoille esitys ja ne pantava kunnanhuoneen seinälle näkyviin ja silloin osoitettava mistä kussakin paikassa olisi maata otettavissa. Mutta kun saman lain mukaan estetään maata saamasta, toinen paikka laissa myöntää toinen estää, laissa kun sanotaan, että sellaista maata ei saa ottaa jos metsä on otettu järkiperäiseen hoitoon tai jos se on hakamaata tai muuten viljelyksessä niin nyt maanomistajat ovat hyvinkin oivallisesti osanneet järjestää asian sillä ne hakkaavat muutaman katajapensaan pois metsästä; se on hoitoon otettua metsää, aitaavat jonkun viljelyskelpoisen maan ja pitävät siellä nuorta karjaa vaikkapa ei tarvitsisikaan; se on hakamaata ja sitä ei saa ottaa. Sellaista maata, mitä voisi ottaa, sitä on jossain takametsäloholla jotain rämettä monien kilometrien päässä, josta ei lisämaata millään tavalla voi saada eikä sellainen lisämaa voi hyödyttää, vaikka pientilanomistajalle sellaista annettaisiinkin. Näin ollen esilläoleva laki olisi ollut eräs kaikkein tärkeimpiä juuri sellaisille itsenäisiksi lunastuneille pientiloille ennenkuin ehditään niistä tiloista kaikki liiat maat muulla tavalla hävittää pois. Ovathan monet entiset torpparit, jotka ovat lunastusmenettelyssä viimeistä oikeusastetta myöten hakeneet maat ja tällä tavalla ovat riidan kautta joutuneet vihamielisiksi isäntiensä kanssa, isännät ovatkin mieluisille henkilöille rientäneet juuri vapaaehtoisessa kaupassa myymään ne maat, jotka ovat entisten torpparien pikkutilan lähellä ja sillä tavalla, kunhan joku aika menee vielä eteenpäin, ei ainoallekaan pikkutilalle ole enää lähiseudulla maata saatavissa. Sentähden kun maaseudulla näitä oloja katselee, olisi tällainen laki ollut välttämätön mutta täällä on ehdotettu se hylättäväksi ja tuskinpa se sen enempi kannattajia saa, joten näin ollen olisi hallituksen mitä pikimmin sellainen lakiesitys annettava eduskunnalle.

Ed. M. Pekkala: Herra pääministerin viimeisen lausunnon johdosta on minun vielä huomautettava, että hän itsekin siinä myönsi, ettei lopullisesti ole asutuslain perusteella yhtään ainoata tilaa vielä muodostettu eikä yhtään lisämaata annettu, koska siinäkin tapauksessa, jonka hän otti esimerkiksi, nim. Kokemäen tapauksen, ei ole vielä tiloja lopullisesti muodostettu. Minä siis totean, että se selostus, jonka minä edellisessä istunnossa asiasta annoin, pitää joka kohdassa paikkansa. Minun sanoistani ei ole luonnollisesti lupa lukea mitään muuta kuin mitä ne ovat sisältäneet.

Pääministeri Kallio: Minä totean, että niistä kymmenistä tiloista, joista on lopullinen oikeuden päätös ja joista minä olen puhunut, niistä ed. M. Pekkala ei puhunut sanaakaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Ed. Kalliokosken y. m. lak. al. n:o 23, jota on valmistelevasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 34, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä oleva toivomusponsi esitellään ainoaan käsittelyyn sittenkuin lakiehdotuksen kolmas käsittely on julistettu päättyneeksi.

Keskustelu:

Opetusministeri Kukkonen: Olen aloitteentekijän ja valiokunnan kanssa täysin yhtä mieltä siitä, että kuoletuslainapäätösten alistaminen maaherran vahvistettavaksi on nyt puheena olevissa tapauksissa aivan muodollinen toimenpide. Oppivelvollisuuslain säätämä pakko tekee maaherran harkintavallan tyyten merkityksettömäksi. Asian lähemmäksi valaisemiseksi pyydän mainita seuraavaa.

Maalaiskunnat ovat kansakoululaitoksen kustannuksista kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun lain 5 §:n nojalla oikeutetut saamaan valtiolta omien huoneistojen hankkimiseksi kansakouluja varten 40—60 %:iin kuoletuslainaa. Mainitun kustannuslain täytäntöönpanosta kesäkuun 8 päivänä 1926 annetun asetuksen 2 §:ssä säädetään, että kuoletuslainaa kansakoulurakennuksia varten on pyydettävä kouluhallitukselle annetulla hakemuksella valtioneuvostolta. Marraskuun 27 päivänä 1917 annetun maalaiskuntien kunnallislain 70 §:n säännöksen mukaan on kunnanvaltuuston päätökset lainan ottamisesta 5 vuotta pitemmäksi ajaksi alistettava maaherran tarkastettaviksi ja tulee maaherran joko muuttamatta vahvistaa alistettu päätös tai hylätä se. Näin ollen tulee siis kunnan, anoessaan valtiolta kuoletuslainoja kansakoulurakennuksia varten, hakemukseensa liittää selvitys siitä, että maaherra on vahvistanut kunnanvaltuuston lainan ottamista koskevan päätöksen. Kun kunnalla on lakiin perustuva oikeus saada valtiolta lainoja puheenaolevaan tarkoitukseen, on vaikeata ajatella tapausta, jolloin maaherra voisi asiallisilla perusteilla kieltäytyä vahvistamasta kunnanvaltuuston päätöstä. Kuntien rahatalouden tarkkailun kannalta taasen kysymyksessä oleva vahvistusmenettely on myöskin epätarkoituksenmukainen. Kunnat pyytävät hyvin useissa tapauksissa, ehkä kaikkein useimmissa, vahvistusta päätökselle, joka osoittaa kunnalla olevan aikomuksen ottaa kansakouluja varten valtiolta suuremman kuoletuslainan kuin kunnalle sittemmin todellisuudessa voidaan myöntää, joten siis vahvistuspäätöksiä tutkimalla ei voida hankkia luotettavaa tilastoaineistoa, jota voitaisiin käyttää, tahdottaessa päästä selville kunnan taloudellisesta asemasta. Ottaen vielä huomioon, että puheenaoleva ainoastaan muodollinen vahvistusmenettely tuottaa kunnille melkoisia hankaluuksia ja lääninhallitukselle sekä muillekin viranomaisille tarpeetonta työtä, katson, ettei ole syytä pysyttää tätä vahvistusmenetelyä.

Mitä tulee kysymykseen siitä, mihin lakiin tarvittava lainmuutos olisi sovitettava, näyttää minusta puolestani asianmukaisimmalta, että se sijoitetaan maalaiskuntain kunnallislain 70 §:ään.

Lopuksi pyydän ilmoittaa, että opetusministeriö on jo hankkinut viranomaisten lausuntoja lain muutoksen tarpeellisuudesta. Valtiokonttori, jonka lausunto on saapunut, ilmoittaa kannattavansa muutosta. Samanlaisen päätöksen on tietojeni mukaan tehnyt kouluhallitus, jonka lausunto lienee tänään saapunut ministeriöön. Opetusministeriö aikoo piakkoin lähettää sisäasiainministeriöön perustellun ehdotuksen lopullisen esityksen laatimista varten, mistä eduskunta, laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liittyvän ponnen mukaisesti nyt todennäköisesti tulee antamaan hallitukselle kehoituksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä olevan toivomusponnen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset kielilaiksi ja laiksi valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Ed. Alestalon y. m. lak. al. n:o 4, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 35, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Keskustelun kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Keskustelu:

Ed. Puhakka: Varsin laajoissa piireissä meidän maassamme on vallalla käsitys, että nykyinen kielilainsäädäntömme kaipaisi muutoksia, joiden kautta kaksikielisyyden lainkäytössä ja hallinnossa aiheuttamaa rasitusta huojennettaisiin. Tämän käsityksen oikeutusta tuskin voitaneenkaan kieltää ja, kuten perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluista havaitaan, on sillä ollut myöskin sanotussa valiokunnassa kannatusta. Saattaa asettaa kysymyksenalaiseksi onko ollut, kuten on tapahtunut, tarpeellista julistaa kunta kaksikieliseksi kaikkine siitä johtuvine rasituksineen, vaikka asujamistosta ei ole enempää kuin kymmenes osa toiskielisiä. Mutta kun siirrytään useampia kuntia käsittäviin virka- ja itsehallintoalueisiin, tulee asianlaita suorastaan nurinkuriseksi. Jos tällaisen alueen kunnista yksikin on tois- tai kaksikielinen, on alue kokonaisuudessaan kaksikielinen, vaikka sen asujamistosta ehkä vain prosentin murto-osa on toiskielisiä, lääneihin nähden säädettyä poikkeusta kuitenkaan lukuunottamatta. Epäilemättä toiskielisen väestön asema voitaisiin järjestää tyydyttävästi vähemmälläkin rasituksella. Kun kielilainsäädäntöämme vastaan voidaan, vaikkapa pidettäisiinkin kiinni suomen- ja ruotsinkielisen väestön periaatteellisesta tasa-arvoisuudesta, esittää oikeutettuja muistutuksia, niin on luonnollista, että sellaiset aloitteet kuin nyt käsiteltävänä oleva tulevat kerta toisensa jälkeen uudistumaan. Kuten tätä aloitetta perustuslakivaliokunnassa tutkittaessa on kuitenkin voitu todeta, kielilainsäädäntöön tarvittavia muutoksia on vaikea yksityisten edustajain toimesta riittävän perusteellisesti valmistella, ja sentähden olisi suotavaa, että hallitus, jonka mahdollisuudet tässä suhteessa ovat verrattomasti suuremmat, kiinnittäisi asiaan tarpeellista huomiota. Siitä syystä ehdotan eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus ottaisi harkittavakseen, voitaisiinko voimassaolevia kielisäännöksiä muuttamalla ja loukkaamatta eri kieliryhmiin kuuluvien kansalaisten oikeutettuja etuja, aikaansaada helpotuksia kaksikielisyyden varsinkin useampia kuntia käsittävillä virka- ja itsehallintoalueilla lainkäytössä ja hallinnossa aiheuttamiin rasituksiin, ynnä aikanaan antaisi asiasta eduskunnalle esityksen.

Ed. Alestalo: Viittaamalla niihin perusteihin, jotka ed. Puhakka on täällä asiasta lausunut, pyydän kannattaa tehtyä ehdotusta.

Ed. von Born: För min del kan jag inte dela den av de föregående talarena framförda uppfattningen, och jag anser, att riksdagen icke har något skäl att nu godkänna den av rdm. Puhakka förordade klämmen. Den innebär i själva verket något annat än den motion, som ligger till grund för klämmen, och borde redan på denna grund knappast hava framställts i detta sammanhang. Det mål, som klämmen syftar till, kan dessutom, enligt min uppfattning, nås på andra sätt än genom ändring, såsom förslagsställaren tänkt sig, av gällande språklagstiftning, nämligen genom den i regeringsformen förutsatta omregleringen av förvaltningsområdenas gränser, så att de, som det heter, i möjligaste mån bliva enspråkiga. Från svenskt håll har ofta framhållits, hurusom en rättvis tillämpning av språklagen förutsätter en rättvis reglering av förvaltningsområdena i enlighet med andan och meningen i § 50 R. F. Den reglering, som i olika fall skett, t. ex. i fråga om järnvägsförvaltningen, har emellertid icke gått uti denna riktning, utan har fastmer ur språklagstiftningssynpunkt ofta varit icke fullt lojal och rättvis.

Det synes mig även, att förslagsställaren gör sig skyldig till en överdrift när han, såsom åtminstone skett i reservationen till grundlagsutskottets betänkande, gör gällande, att det är möjligt, att ett distrikt för närvarande kommer att vara tvåspråkigt med alla därav följande olägenheter, ehuru av dess innevånare endast en bråkdel av 1 %, alltså mindre än en hundradedel, tillhör den andra språkgruppen. Jag undrar, vilka eller vilket ämbetsdistrikt enligt nu gällande bestämningar äro av denna beskaffenheten. Skulle det då måhända vara Viborgs hovrätts ämbetsdistrikt? Jag kan åtminstone icke tänka mig något annat. Regeln är ju, såsom här också nämndes, att $^1/_{10}$ av befolkningen skall vara av annat språk för att området skall betraktas såsom tvåspråkigt. Där emellertid distriktet är sammansatt av flere kommuner, verkar dock en enda kommuns tvåspråkighet på hela distriktets språkliga karaktär och gör alltså detta tvåspråkigt. Men i vilket fall ett dylikt

distrikts språklig minoritet, som ju i varje händelse skall vara minst 10 % av en kommuns inom distriktet befolkning, faktiskt vore så liten, som man här velat göra gällande, är åtminstone icke för mig bekant, synnerligast då till minoritetsbefolkningen även måste räknas de minoriteter under 10 procent, som finnas i andra till distriktet hörande kommuner, ehuru de icke i och för sig verka på distriktets språkliga karaktär. Och skulle tilläventyrs en dylik ringa språklig minoritet, alltså en minoritet, såsom det säges i reservationen, till en bråkdel av 1 % finnas i något enstaka fall, bör detta bra nog enkelt kunna tillrättaställas genom den antydda omregleringen av vederbörande förvaltningsområde.

Belysande för de omständigheter, som förslagsställaren här berörde, äro kanske förhållandena i Viborgs län. Länet, som ju inrymmer en liten svensk minoritet, är nu tvåspråkigt endast i fråga om Pyttis kommun, där det finnes 1,674 svensktalande. För dessa svenskars skull måste alltså länsstyrelsen i Viborg vara åtminstone delvis tvåspråkig, medan länet i övrigt gäller såsom finskspråkigt, en konstruktion, som för övrigt enligt min uppfattning är långt ifrån lycklig eller egnad att åvägabringa reda och enkelhet. Att märka är emellertid att förutom dessa svenskar i Pyttis finnes i Viborgs stad, som betraktas såsom enspråkigt finsk, icke mindre än 2,357 svensktalande, i Kotka 944 och i landskommunerna ett icke obetydligt antal, t. ex. i Kymi socken 303, i Viborgs landskommun 172 o. s. v. Räknas alla dessa siffror ihop, tror jag icke den språkliga minoriteten inom Viborgs län, knappast heller inom Viborgs hovrätts distrikt, skall framstå så ringa, som man förmodar. I varje fall skall det säkerligen icke rättfärdiga påståendet, att inga skäl förefinnas för att inom dessa distrikt upprätthålla tvåspråkighet.

Huru som helst anser jag icke tillräckliga skäl föreligga för en ändring i språklagstiftningen i det av förslagsställaren uti hans kläm förordade syftet. Jag håller före, att man så litet som möjligt bör röra vid språklagens stadganden. Det kommer säkerligen blott att riva upp en strid, som vore högst olycklig i detta nu. Härmed vare ingalunda sagt, att man på svenskt håll vore tillfreds med språklagstiftningen, sådan den nu är eller rättare, sådan den nu tillämpas. Men den är tillkommen i tiden såsom en produkt av en på ömsesidiga eftergifter byggd godvillig överenskommelse mellan språkgrupperna och den bör, synes det mig, icke nu rubbas utan lojalt respekteras, och man bör på ömse sidor med god vilja och i samförstånd söka att efterleva dess bestämningar. Sker detta, — men också endast under denna förutsättning — tror jag lagen dock skall visa sig något så när förmå tillfredsställa skäliga anspråk inom de båda språkgrupperna.

Jag ber, hr talman, för min del att få motsätta mig godkännande av den föreslagna klämmen.

Ed. Puhakka: Se mahdollisuus, että jollakin virka- tai itsehallintoalueella olisi ainoastaan prosentin murto-osa toiskielistä väestöä ja alue siitä huolimatta tulisi kielisäännösten mukaan olemaan kaksikielinen, on tietysti harvoin käytännössä esiintyvä, mutta kuitenkin se voi tulla kysymykseen. Myöskään ei tällaista mahdollisuutta läheskään kaikissa tapauksissa voida auttaa noudattamalla hallitusmuodon 50 §:n säännöksiä, sillä on mahdollista, että toiskielistä väestöä asuu sillä tavalla alueellisesti sijoittuneena, että heidän asuma-alaansa ei voida liittää samankieliseen virka- tai itsehallintoalueeseen. Minun mielestäni on, toisin kuin ed. von Bornin, paljon parempi, että tämän asian valmistelu siirtyisi hallitukselle, kuin että sitä valmistelevat yksityiset edustajat ja tekevät tuon tuostakin ehdotuksia, joita sitten joudutaan käsittelemään ja joista täytyy todeta, että ne eivät ole tarpeellisella asiantuntemuksella tehtyjä eikä aloitteentekijöillä ole ollut tarpeellisia tosiasiallisia tietojakaan käytettävänään. Se toivomusponsi, jonka minä olen ehdottanut, on hyvin vaatimaton, niinkuin sen lukijalle helposti käy selville. Sen tarkoituksena on ainoastaan siirtää tämä asia vähän pätevämpien käsiin, eikä se velvoittaisi millään tavalla hallitusta antamaan eduskunnalle esitystä muuta kuin siinä tapauksessa, että hallitus katsoisi voitavan nykyisiä rasituksia kohtuullisin keinoin helpottaa.

Ed. von Born: Jag är ense med föregående talare därom, att, om en ändring skall ske, den icke bör basera sig på en enskild riksdagsmans motion, utan på en av regeringen grundligt beredd proposition.

Därom är jag alltså ense med herr Puhakka. Men jag anser icke, att en sådan förändring, som här är föreslagen, på de skäl jag anförde, alls är av behovet påkallad. — Jag giver i övrigt mitt fulla erkännande för den lojala avfattning, som klämmen fått, men som sagt det syfte, den strävar till, bör icke förordas på de skäl jag hade äran framhålla.

Ed. Pennanen: Minustakin tämä vastalauseessa ehdotettu ponsi on siksi vaatimaton, etten luulisi olevan aihetta edes ruotsinkieliseltäkään taholta asettua sitä vastustamaan. Mehän nyt lienemme yksimielisiä kumminkin siinä, että kaksikielisyydellä on omat erinäiset hankaluutensa ja sitä on siis sovellettava vain sikäli kuin oikeus ja kohtuus vaativat; ja jos missä tapauksessa voidaan välttää kaksikielisyyttä ja havaitaan se epäkäytännölliseksi ja tarpeelliseksi siitä päästä, niin luulisin, että siitä on vain etua eikä vahinkoa eri kieliryhmien välisille suhteille. Ed. von Born on täällä maininnut, että kajoaminen nykyiseen kielilakiin kärjistäisi vain eri kieliryhmien välisiä suhteita. Päinvastoin luulisin olevan eduksi, jos siinä suhteessa voitaisiin tehdä sellaisia parannuksia, jotka kellekään vääryyttä tekemättä kävisivät päinsä. Aiheelliset epäkohdat ainakin silloin vähenisivät.

Ed. von Born: Det är riktigt, att tvåspråkigheten är en börda; men det är nu fråga därom, huruvida denna börda skall bäras av allmänheten eller av tjänstemännen. Den föreslagna klämmen avser närmast att befria tjänstemännen från en del av bördan, men i stället lägga den på allmänheten. Jag anser, att man bör försöka balansera rättvist mellan tjänstemännen och allmänheten, och jag tror, att i detta avseende språklagen i varje fall funnit en något så när lycklig medelväg. Jag kan icke anse den strävan riktig, att man endast för tjänstemännens bekvämlighets skull, skall ställa det svårare och besvärligare för den allmänhet, som önskar anlita desamma.

Ed. Lehtokoski: Nykyistä kielilakia säädettäessä 1922 on tahdottu matemaattisesti jakaa oikeutta kumpaankin kieliryhmään nähden. Sitä säädettäessä on myöskin otettu huomioon hallitusmuodon 14 §, joka ehdottomasti määrää sen, että Suomen kansalaisella on oikeus oikeudessa ja hallintoviranomaisten luona omassa asiassaan käyttää äidinkieltään, suomea tai ruotsia, ja sillä kielellä saada myöskin toimituskirjansa. Kun vielä otetaan huomioon se seikka, että kielilainsäädäntö perustuu sovittelutiehen, jonka avulla silloin kielilaki saatiin säädetyksi, niin ei olisi syytä tällä kertaa mennä tekemään ehdotuksia sen muuttamiseksi. Mitä tulee sitten siihen lakiehdotukseen, jonka johdosta nyt ehdotetaan tätä pontta hyväksyttäväksi, niin lakialoite oli valmistettu sille pohjalle, että se olisi virkamiesten velvollisuuksia kyllä vähentänyt, mutta itse kansan oikeuksia rajoittanut, ja aloitteentekijätkään eivät voineet sitä valiokunnassa puoltaa. Mielestäni perustusvaliokunnan ja suuren valiokunnan kanta tähän kysymykseen nähden, asettuessaan kielteiselle kannalle, on aivan oikea.

Ed. Schauman: Rdm. Puhakka ville göra gällande att den av honom och andra föreslagna klämmen är alltigenom oskyldig. Här uppmanas regeringen endast att taga under omprövning saken, och endast för så vitt regeringen finner därtill anledning, skulle regeringen inkomma med proposition till riksdagen. För min del kan jag icke ändå fatta klämmens innebörd på annat sätt än att den innehåller, därest den av riksdagen antages, en direkt uppmaning till regeringen att taga initiativ till ändring av språklagstiftningens stadganden, och jag är övertygad om att den regering, till vilken den nu närmast riktas, icke skall vara sen att draga konsekvenserna av denna uppmaning. Jag behöver icke tillägga att jag motsätter mig klämmens antagande.

Ed. Pennanen: Ed. Lehtokosken lausunnon johdosta huomautan vain siitä, että tässä ponnessa ehdotettu toimenpide voidaan toteuttaa kajoamatta ollenkaan hallitusmuodon säännöksiin.

Ed. Puhakka: Minä pyydän huomauttaa ed. Lehtokoskelle, että en minäkään ole täällä koettanut ajaa läpi sitä aloitetta, jonka kohtalo nyt jo on ratkaistu. Olen koettanut ainoastaan ehdottaa ja saada hyväksytyksi sellaisen kehoi-

tuksen hallitukselle, että hallitus ottaisi asian harkittavakseen. Sitä paitsi ehdottamaani ponteen sisältyy jo sekin, että ehdotuksessa olisi otettava kummankin kieliryhmän oikeutetut edut huomioon, eikä niitä saisi millään tavalla loukata, enkä minä ymmärrä, mitä vaarallista tässä ponnessa nähdään. Niinkuin jo olen sanonut, minun tarkoitukseni on ainoastaan se, että asia siirtyisi vähän pätevämpiin käsiin, koska se varmasti on yksityisten edustajain hoidettavana kovin vaikea eikä asiaa saada päiväjärjestyksestä pois ainoastaan hylkäämällä nyt kysymyksessä oleva aloite.

Ed. Lehtokoski: Kun olen perustuslakivaliokunnassa vastustanut kielilain muutoksia tältä pohjalta, mitä aloitteessa on ehdotettu, olen tehnyt sen sen vuoksi, että varsinkin saaristoseuduissa olevien ruotsalaisten kuntien suomalainen kansanaines olisi joutunut hyvin vaikeaan asemaan yrittäessään hoitaa asioitaan oikeudessa ja viranomaisten luona. Kun nyt täällä on ehdotettu pontta niin minun mielestäni, kun asian käsittelyssä ei ole esitetty mitään muuta tarvetta kuin viranomaisten työvelvollisuuden vähentäminen, ei tässä suhteessa tämä ponsi olisi erikoisen tärkeä.

Ed. Schauman: Rdm. Puhakka har upprepat såsom ett motiv för sitt förslag det, att det vore önskligt att icke enskilda misslyckade initiativ i saken skulle framträda och att man därför borde uppmana regeringen att nu taga initiativ i saken. Detta kan väl icke betraktas såsom ett verkligt skäl för riksdagen att vända sig till regeringen. Först skall man ju i riksdagen vara ense om att de åsikter, som framträtt på ett mindre lyckat sätt i motioner, äro sådana att de trots allt förtjäna beaktande — något som rdm. Puhakka varken velat eller vågat påstå. Det synes mig ganska besynnerligt att man sålunda skulle vilja rädda vrakspillrorna av misslyckade motioner och uppmana regeringen att bygga ett nytt och dugligt skepp av de skepp som förolyckats.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Puhakka ed. Alestalon kannattamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus ottaisi harkittavakseen, voitaisiinko voimassaolevia kielisäännöksiä muuttamalla ja loukkaamatta eri kieliryhmiin kuuluvien kansalaisten oikeutettuja etuja aikaansaada helpotuksia kaksikielisyyden, varsinkin useampia kuntia käsittävillä virka- ja itsehallintoalueilla lainkäytössä ja hallinnossa aiheuttamiin rasituksiin, ynnä aikanaan antaisi asiasta eduskunnalle esityksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Puhakan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin tehdään päätös itse lakiehdotuksesta, sen jälkeen ed. Puhakan ehdottamasta toivomusponnesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Nyt seuraa päätöksen teko ed. Puhakan ehdottamasta toivomusponnesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Puhakan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on sanottu ehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 77 jaa- ja 99 ei-ääntä; poissa 23.

Eduskunta on hylännyt ed. Puhakan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 2 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 12 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 9 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Puheenvuoroja ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse.

Hallituksen esityksen n:o 31 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 10 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely on päättynyt.

Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Suomen Pankin tilaa ja hallintoa vuonna 1928 koskeva tarkastus.

Pankkivaltuusmiesten kertomuksen johdosta laadittu pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on pankkivaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroja ei haluta.

Pankkivaliokunnan mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Kertomukset suomalaisen ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämiseksi myönnettyjen määrärahain hoidosta vuonna 1928.

Suomalaisen kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928 ja ruotsalaisen kirjallisuuden edistämistä varten asetetun valtuuskunnan toiminnasta vuonna 1928 annettujen kertomusten johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Sivistysvaliokunnan mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus lisämaan antamisesta ilman lunastushintaa Sodakylän kunnassa isonjaon yhteydessä muodostetuille pientiloille.

Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 55 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puheenvuoroja ei pyydetä.

Maatalousvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus tutkimuksen toimittamisesta maanomistusoloista, tilattoman väestön lukumäärästä, maaseudun asunto-oloista ja maalaisväestön elinkeinoista ynnä muista näiden asioiden yhteydessä olevista seikoista.

Ed. M. Pekkalan y. m. toiv. al. n:o 60 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroja ei haluta.

Maatalousvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 16,50.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

14) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 59, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen, sekä ed. Molinin lak. al. n:o 42.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 36.

Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu. Sitten siirrytään hallituksen esityksen johdosta laaditun lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Lopuksi tehdään päätös ed. Molinin lakialoitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Pääministeri Kallio: Toista vuotta on kulunut siitä, kun olen eduskunnassa käyttänyt puheenvuoroa tässä kysymyksessä. Kun asia oli viime keväänä eduskunnassa esillä, ei minulla puhemiehenä ollut tilaisuutta asiaan puuttua, vaikka eduskunnalle ja hallitukselle ei ollut tuntematon kantani eduskunnan hajoitukseen nähden. Pidin valitettavana, että tästä kysymyksestä tehtiin vaalien keskeinen kysymys. Maalaisliiton puoluekokouksessa toin esiin myös sen mielipiteen, ettei ole syytä kohdistaa vaalitoimintaa virkamiehistöä vastaan (Keskustasta: Mutta ei saanut kannatusta!), joka on tärkeä yhteiskunnallinen tekijä valtakunnassa. Se, että tämä kysymys tuli vaaleissa aivan liiaksi etualalle, oli luonnollista, kun koko vaalit käytiin tämän kysymyksen merkeissä. Ei voi näin ollen kukaan kieltää, että täten vaikeutettiin kysymyksen ratkaisua, vaikka toiselta puolen oli vaaleista se etu, että virkamiehistölle itselleen ei liene jäänyt epätietoiseksi, mitä kansa nykyisissä ahtaissa taloudellisissa oloissa ajattelee heidän vaatimuksistaan. Mutta toiselta puolen on myöskin ammuttu yli maalin siinä, että on kuvattu meidän virkamiehistömme huonoksi ja työhaluttomaksi. Meidän viran- ja toimenhaltijamme ovat yleensä kunnollisia ja tehtäväänsä hyvin valmistuneita vaikka virastomenetelmät voivat olla osittain liiaksi aikaa viepiä ja monasti tarpeettoman mutkikkaita. Tämä ei ole kumminkaan virkamiesten vika. Kun on kysymys kymmenistä tuhansista yksilöistä, niin on luonnollista, että voi joukossa olla epäkelpojakin, vaan yleensä uskon suomalaisen virkamiehistön ja palveluskunnan kestävän vertailun muiden maiden vastaavien henkilöiden kanssa. Kun näin on, niin tulee meidän myöskin pitää huolta siitä, etteivät olevat olot ja virkamiesten laatu pääse huononemaan. Toisin sanoen: on pidettävä huoli virkamieshistön asianmukai-

sesta ammattikasvatuksesta ja sen kohtuullisesta toimeentulosta.

Meidän virkamiestemme palkat ovat muuttuneet paljon viimevuotisissa järjestelyissä. Kun otetaan rahan muuttunut arvo huomioon, niin ovat yleensä ylempien virkamiesten palkat laskeneet, alempien nousseet. Tämä johtuu siitä, että alempien kansankerrosten elintaso yleensäkin on maassamme suuresti noussut ja ylempipalkkaisten palkat toisiin verraten ovat olleet ennen liian korkeat. Tapahtuneiden vaalien jälkeen ja taloudellisen pulan jatkuessa ei hallitus ole katsonut voivansa yleistä palkankoroitusta ehdottaa, vaan on tämä tavallaan tasausehdotus, jollaisen kelpoisuudesta voi aina olla eri mieltä. Tästä on paraimpana todistuksena ei ainoastaan kansassa liikkuvat mielipiteet, vaan myös valtiovarainvaliokunnan mietintö monine vastalauseineen ja eduskunta-aloitteineen.

Kun tätä asiaa nyt käydään eduskunnassa ratkaisemaan, niin on syytä toivoa, että sen käsittelyssä pysytään puhtaasti asiallisella pohjalla, jolloin taloudelliset olot on myös otettava huomioon. Tästä on hallitus lähtenyt, kun esitys on tehty. Se on ottanut myöskin huomioon ne huomautukset, jotka eduskunta teki viime keväänä palkkausesitystä käsitellessään.

Kun hallitus ryhtyi tätä kysymystä valmistelemaan, niin otettiin ensin selville, mitä vaikeuksia on ollut virkojen täyttämisessä. Tämä tiedustelu osoitti, että yleensä on alempipalkkaisiin toimiin kyllin hakijoita, mutta sensijaan eräissä sellaisissa toimissa, missä on yksityistä kilpailua työvoimasta, on ollut vaikeuksia näitä täyttäessä. Näissä tapauksissa samoinkuin niissäkin, pienipalkkaisiin kuuluvissa, joissa on alipalkkaus ilmeinen, täytyy palkkoja koroittaa. Mutta kun ryhtyy tätä ratkaisemaan, niin syntyy jo heti eri mieliä. Yhtenä vanhempien virkailijain palkkauksen parannuskeinona on hallitus ehdottanut uuden 4 %:n ikälisän 20 vuoden palveluksen jälkeen. Sekään ei näy tyydyttävän kaikkia edustajia. Hallitus on lähtenyt siitä, että se tottumus, jonka kukin työntekijä saavuttaa, on palkkauksessa entistä enemmän huomioonotettava. Tähän näyttää olevan sitä enemmän syytä, kun perheellisten palkat usein samaan aikaan kuin lapsiavustukset lakkaavat olemasta, alenevat, vaikka menot usein ovat silloin raskaimmillaan.

Myöskin vuokra-avustuksesta, jota hallitus on perheellisille ehdottanut kalliimmilla paikkakunnilla annettavaksi, näkyy olevan jossain määrin eri mieliä. Jos palkkaustaso olisi yleensä korkeampi, ei olisikaan syytä tähänkään turvautua. Mutta tosiasia on, että perheettömien toimeentulo on nykyjään paljon helpompi kuin perheellisten. Ei voi kieltää, ettei vuokra kalliimmilla paikkakunnilla vie liian suurta osaa palkasta. Esityksen perusteluissa on esitetty esimerkkejä, kuinka suuri ero on vuokrissa eri paikkakunnilla. Sen sijaan elintarpeiden hintavaihtelut ovat paljon vähäisemmät. Siis on tälläkin ehdotuksella palkkojen tasauksen luonne.

Näiden ehdotusten lisäksi sisältyy esitykseen 10 miljoonaa markkaa tasauksia varten, josta ei näytä periaatteellisesti oltavankaan eri mieltä. Sen sijaan ei valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta ole hyväksynyt hallituksen esityksen 7 §:n 2 momenttia, jossa ehdotetaan, että „milloin valtion etu vaatii, voidaan erikoistapauksissa virantaikka toimenhaltijalle antaa tarkoitusta varten tulo- ja menoarviossa osoitetuista varoista mieskohtaista palkkauksen lisää, josta valtioneuvosto asianomaisen ministeriön esityksestä kussakin tapauksessa erikseen päättää, huomioonottaen, että sanottu palkkauksen lisä saa nousta enintään viidenneksi osaksi viran- taikka toimenhaltijan peruspalkasta. Tämähän on kieltämättä vähän arkaluontoinen palkkaustapa. Mutta ei voi kieltää, etteivät virkamiestenkin lahjat ja työteho ole erilaiset samoissakin viroissa, ja sen tähden antaisi tämä mahdollisuuden hallitukselle sikäli kuin eduskunta siihen varoja vuosittain myöntäisi, erikoistapauksissa valtion edun sitä vaatiessa myöntää palkankoroitusta korkeintaan viidennen osan peruspalkasta.''

Ilman eduskunnan varaamaa määrärahaa ei tätä voisi mikään hallitus tehdä ja varaus voisi olla vuosittain verrattain pieni. Minun mielestäni tämä periaate tälläkin kertaa ratkaistaessa on tärkeämpi kuin itse rahamäärä. Tämä ei ole esityksen oleellinen osa kumminkaan, vaikka hallituksen käsityksen mukaan olisi se halvempi keino kykyjen pysyttämiseksi valtion palveluksessa kuin esim. sopimuspalkka, johon erikoistapauksissa on täytynyt turvautua. Mitä muuten valtiovarainvaliokunnan mietintöön tulee, niin paitsi edellämainittua kohtaa, on valiokunta ra-

joittanut korkeimman vuokran viiteentuhanteen markkaan. Tämä rajoitus ei merkitse kuin noin 12,000 markan vuotuisen säästön valtiolle, joten sillä ei ole rahallista eikä käytännöllistä merkitystä.

Suuren valiokunnan muutos on sensijaan vaikeampi, vaan ei mahdoton käytännössä sovittaa, määrärahan puitteissa, sillä silloin tulevat ei ainoastaan eri kalliit paikkakunnat, vaan myöskin erisuuruiset palkat otettavaksi prosentteja määrättäessä huomioon. Sen tähden sekä hallituksen että valtiovarainvaliokunnan ehdotus on yksinkertaisempi käytännössä toteuttaa, koska määrärahan puitteissa ei voi suurta eroa prosenteihin nähden tehdä.

Samalla kuin panen merkille, että hallituksen esitys on saanut suurin piirtein valiokunnissa kannatuksen, uskallan toivoa, että eduskunta myöskin sen hyväksyisi.

Ed. Molin: I motiveringen till regeringens proposition erinras om att riksdagen, då den senaste vår avböjde Manteregeringens proposition i saken, såsom grund härför anförde, utom annat, att förslaget om en förhöjning av statsjänstemännens löner borde handläggas i samband med statsförslaget. Härpå har den nuvarande regeringen tagit fasta och till denna riksdag inkommit med en ny löneproposition, avsedd att behandlas i antytt sammanhang.

Då det nu för regeringen gällt att gå frågan till livs, har regeringen utgått från att det med avseende å det nuvarande finansiella läget icke kan komma ifråga att skrida till en allmän lönereglering. Regeringens förslag bör alltså ses mot denna bakgrund. Men även om förslaget sålunda innefattar blott en provisorisk lösning av frågan om ordnandet av innehavarnas av statstjänster och befattningar avlöning, såsom herr statsministern här nyss även medgav, måste detta förslag även som sådant anses otillfredställande.

Regeringen synes vid frågans lösning hava utgått från förutsättningen, att löneförhållandena kunna betraktas som tillfredställande så länge till ledigblivna tjänster och befattningar anmäla sig sökande, vilka äro formellt kompetenta att bekläda dem. Därom erinrade också statsministern i sitt andragande här.

För att utröna, huru härmed under de senaste åren förhållit sig, har regeringen genom förfrågningar hos ämbetsverken införskaffat uppgifter härom. Regeringen har funnit resultatet av enquèten ganska gott, i sitt tycke. Till de flesta tjänster hava sökande anmält sig. Ovannämnda frågaställning är emellertid fullkomligt missvisande för att icke säga oriktig. Först och främst har en väsentlig del av dem, som sökt tjänster, utgjorts av personer, vilka redan en längre tid tjänstgjort vid ett verk och vilka vid föreliggande vakans givetvis velat avancera för att komma i åtnjutande av ens något förbättrade lönevillkor. Vidare har det genom den av regeringen anordnade enquèten icke kunnat utrönas, i vilken mån de sökande, särskilt de som icke förut tjänstgjort vid resp. verk, haft förutsättningar att verkligen bliva sin uppgift vuxna. Och det är just i denna allmänna kompetensnivå som redan nu en betydlig nedgång har kunnat förmärkas. Icke minst när det gällt besättandet av viktiga och ansvarsfulla poster, har svårigheter yppat sig. De bästa förmågorna hava nog lämnat statens njuggt tillmätta kaka ur räkningen. Detta är också en naturlig sak, om man tager i betraktande att de löner staten bjuder väsentligen understiga dem, som stå väl kvalificerat folk till buds på annat håll. Redan de arbetsgivare, som närmast konkurrera med staten om den andliga arbetskraften, nämligen kommunerna, bjuda löner, vilka äro betydligt högre än motsvarande löner i statens tjänst. Även riksdagen, då det gällt dess egna befattningshavare, och en institution, som står riksdagen synnerligen nära, Finlands Bank, hava sett på saken med helt andra ögon än vad statsmakten velat göra, då det blivit fråga om de egentliga statstjänstemännen. Finlands Banks tjänstemän hava upprepat fått sina löneförmåner förbättrade, senast den första september detta år. En liten axplockning från denna förhöjning är nog så upplysande. Jag vill blott nämna att t. ex. överkamreraren vid Finlands Banks huvudkontor nu har en lön av 90,000 mark. Hans lön höjdes den 1 sept. från 78,000 till 90,000 mark. Överkamrerarena i våra större centrala styrelser hava en lön av 57,000 mark. Alltså 90,000 emot 57,000, mer än 50 % högre i Finlands Bank. Aktuarien för den statistiska avdelningen vid Finlands Banks huvudkontor fick sin lön förhöjd från 75,000 mark till 84,000

mark. Överdirektören i statistiska centralbyrån, alltså chefen för ett centralt ämbetsverk, har blott 75,000 mark. Bokförarnas vid bankens huvudkontor löner stiga till 56,000, 48,000 och 40,000 mark, bokförarnas vid t. ex. järnvägsstyrelsen till 33,000 och därifrån nedåt till 27,000 mark. Redan denna axplockning synes mig talande nog. Om herr statsministern såsom direktör i Finlands Bank har varit med om dessa löneförhöjningar, så frågar man icke utan undran, varför han i sin egenskap av statsminister ställt sig på en helt annan ståndpunkt beträffande nödvändigheten av förhöjning även av grundlönerna för statens befattningshavare. Och såsom riksdagsmän hava statsministern och en hel del av hans kolleger i regeringen, om jag icke missminner mig, voterat åt sig själva ett arvode, som är mer än 13 gånger högre än arvodet före penningevärdets fall. Dagtraktamentet för oss riksdagsmän utgör nämligen nu 200 mark emot 15 mark förut. Om denna förhöjning är ju annars intet ont att säga, ty den motsvarar ungefär förhöjningen av levnadskostnaderna, men skulle t. ex. de högsta statstjänstemännens löner höjas i samma proposition, borde de vara bortåt 275,000 mark i stället för nugällande 100,000. I övrigt kan det icke anses riktigt att, på sätt regeringen det gjort, uppställa lagen om tillgång och efterfrågan såsom avgörande norm vid regleringen av tjänstemännens löner eller överhuvud vid reglering av förhållandena på arbetsmarknaden.

På grund av vad jag här haft äran framhålla och på de skäl, som från denna plats otaliga gånger tidigare framförts, finner jag det ligga i statens eget intresse att i görligaste mån tillmötesgå de krav på förbättrande av lönerna, som tjänstemännen såsom en man med fullt fog gjort anspråk på.

Enligt den föreliggande propositionen skulle emellertid löneförmånerna förbättras blott för en del tjänstemän, och även för dessa bleve förhöjningen synnerligen blygsam. De av regeringen föreslagna nya ålderstilläggen komme blott relativt gamla befattningshavare tillgodo. Hyresbidragen åter tillfölle endast dem, som äro bosatta å vissa orter. Bestämmelsen härom har dessutom inskränkts av statsutskottet sålunda, att endast familjeförsörjare härvid komma i betraktande. Sedermera har stadgandet ytterligare försämrats i stora utskottet så att endast den, som har barn att försörja, åtnjuter hyresbidrag. Dessutom är stadgandet, sådant det lyder enligt stora utskottets förslag, på sätt även statsministern påpekat, till avfattningen oklart.

En förhöjning av grundlönen borde enligt regeringens förmenande inskränkas till några få kategorier av tjänstemän. För dessa s. k. utjämningar äskas ett anslag av 10 miljoner mark. Redan detta belopp, 10 miljoner mark, utvisar att blott en bråkdel, en ringa bråkdel, av tjänstemännen härvid skulle bliva ihågkomna. Då statens tjänstemän och befattningshavare i detta nu uppgå till omkring 25,000, skulle nämligen en förbättring av lönerna låt oss säga blott med 100 mark i månaden per man för staten redan medföra en merutgift av 30 miljoner mark i året. Den omständigheten, att staten är en så stor arbetsgivare, får självfallet icke inverka därhän att lönerna blott på denna grund icke i nödig grad förbättras.

Ifall rättvisa och billighet skola råda, böra emellertid samtliga tjänstemän få del av de tilltänkta löneförbättringarna. Till den del förbättringarna gälla grundlönen kunde man visserligen, om man, på sätt rdm. Hästbacka och rdm. Sergelius gjort i sina förslag, skulle lämna lönerna för de högst avlönade grupperna oberörda, genomföra förbättringen även utan ändring av lönelagen genom att uppflytta en tjänsteman från en löneklass till en annan. Men på detta sätt skulle den nuvarande, efter moget övervägande tillkomna klassificeringen helt slås sönder. För att möjliggöra en förbättring av grundlönerna, som bygger på den nuvarande klassificeringen, måste därför avlöningsbeloppen inom de särskilda avlöningsklasserna höjas. I sådan avsikt har den av mig inlämnade lagmotionen tillkommit. De i densamma föreslagna förhöjningarna måste vid ett objektivt betraktande anses synnerligen måttfulla. De skulle visserligen för statskassan medföra en utgift av 86 miljoner mark, men med avseende å det stora antalet tjänstemän är beloppet icke högt.

Beträffande det av mig i min motion gjorda förslaget, att jämväl familjetilläggen skulle ökas och tilldelas samtliga tjänstemän, som hava flera än ett barn att försörja, ber jag att få hänvisa till vad regeringen i sin till 1929 års riksdag inlämnade löneproposition yttrat. Däri säges: „I be-

traktande av att familjeförsörjande innehavares av tjänst eller befattning utkomst är betydligt brydsammare än icke familjeförsörjares, har familjetilläggen ansetts böra höjas från 100 mark för varje barn till 175 mark i månaden. Förutom med billighetskäl kan denna jämförelsevis obetydliga merutgift försvaras jämväl därmed, att den är egnad att i statens tjänst kvarhålla i sin bästa arbetskraft varande, solida element som grundat familj. Enär familjeförsörjares ekonomiska ställning även bland tjänstemän med högre avlöning är svårare än en icke familjeförsörjares med enahanda lön, är familjetillägg föreslaget att tilldelas samtliga innehavare av tjänster och befattningar.'' För det av mig nu nämnda ändamålet erfordras ett belopp av 18 miljoner mark.

Jag kommer, herr talman, att vid detaljbehandlingen föreslå, att i föreliggande lagförslag skall införas två nya paragrafer av det innehåll den av mig inlämnade lagmotionen vidhandenger.

Ed. Sergelius: Herra puhemies! Olen pyytänyt puheenvuoroa valaistakseni muutamilla numeroilla sitä tulosta, mihin suuri valiokunta on palkka-asiassa tullut, ja samalla myös numeroilla selittää, missä suhteessa se ehdotus, jonka minä olen aikonut ehdottaa käsittelyn pohjaksi, eriää suuren valiokunnan ehdotuksesta, etenkin mikäli se koskee pieniä palkkoja. Minun kai ei tarvinne tässä mainita, että se pohja, mihin ehdotukseni perustuu, ei nojaudu markkinahintaan, vaan toimeentulominimiin ja muuten inhimillisiin näkökohtiin. Minä olen herra pääministerin kanssa aivan yksimielinen siinä, että tässä asiassa pysyttäisiin asiallisella pohjalla. Mutta silloin olisi herra pääministerin täytynyt ehdottomasti täällä ottaa vertaillakseen ne prosenttisuhteet, joiden mukaan eri palkkaluokat tulevat saamaan koroitusta hallituksen esityksen mukaan. Millaiset nämä prosenttisuhteet ovat todellisuudessa, sen minä näytän tuonnempana numeroilla.

Suuren valiokunnan niinkuin valtiovarainvaliokunnan enemmistökin on pääasiassa kannattanut hallituksen esitystä, mikäli se koskee nykyisen palkkalain muuttamista. Olen silloin lukuunottamatta niitä henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, joiden puolesta täällä herra pääministeri niin lämpimästi puhui, mutta joiden puolesta aniharvat ovat puhuneet mainitsemissani valiokunnissa. Verrattaessa silloin suuren valiokunnan ehdotusta palkkalisäykseksi minun tekemääni ehdotukseen (käsittäen peruspalkkain ja ikälisien koroittamista), mikä ehdotus täällä aikaisemmin jaettiin eduskunnan jäsenille, niin huomaa, että niille viran- ja toimenhaltijoile, jotka valiokunnan ehdotuksen mukaan tulevat osallisiksi sekä ikälisäyksestä 4 % että vuokra-avustuksesta 5 % korkeintaan, jollen minä käsittänyt herra pääministeriä väärin tässä kohden, niin hallitus tulee luultavasti jakamaan vuokra-avustukset siten, että kaikissa ylemmissä palkkaluokissa viranhaltijat tulevat saamaan ehkä noin 4.9 %, mahdollisesti 4.8 %, ja nousisi siten jonkun verran alempipalkkalaisille (Vasemmalta: Työläinen ei saa yhtään ikälisää!), muodostuisi palkkalisäys seuraavaksi: 1 pääluokassa jonkun verran alle 9,000 markkaa vuodelta; minun ehdotukseni mukaan 3,000 markkaa. 5 palkkaluokassa suunnilleen Smk. 6,000; minun ehdotukseni mukaan suunnilleen 4,400. Niissä palkkaluokissa, jotka ryhmittyvät 11 ja 12 luokan ympäri, on palkkalisäys sekä valiokunnan että minun ehdotukseni mukaisesti suunnilleen sama, noin Smk. 3,300. Mutta minun ehdotukseni eriää sitten huomattavasti valiokunnan ehdotuksesta luokissa 21 alkaen ainakin 30:een saakka, missä lisäys suuren valiokunnan ja hallituksen ehdotuksen mukaan laskee 1,755 markasta 900 markkaan. Siis on ensimmäisen eli ylimmän ja alimman luokan välillä suhdeluku 10, koska ylimmäisessä on lisäys suunnilleen 9,000, mahdollisesti joku satanen alle, ja alimmassa 900. Minun ehdotukseni mukaan, mikäli se koskee mainittuja luokkia, pysyisi lisäys 2,500 markan vaiheilla.

Jos eduskunta sen lisäksi tuonnempana budjetin yhteydessä hyväksyisi hallituksen kannan, mitä myös pääministeri täällä suositteli, mitä tulee tasoitusten määrärahoihin, johon on varattu 10 milj. markkaa, niin tämä tietäisi esimerkiksi, että korkeakoulun professorille myönnettäisiin 13,000 markkaa vuodessa lisäystä, koroitusta ja toimenhaltija taasen alimmassa palkkaluokassa saisi näin ollen 1,860 markkaa. Tämän minä mainitsen vain ohimennen, koska nimittäin asianomainen valiokunta ei ole määritellyt kantaansa tässä suhteessa.

Jos palaan taasen suuren valiokunnan lakiehdotukseen, niin tulevat tämän nojalla vielä harvemmat kalliilla paikkakunnilla olevat valtion virkailijat osallisiksi vuokra-avustuksesta kuin mitä asianlaita olisi ollut, jos suuri valiokunta olisi seurannut ja noudattanut hallituksen esitystä. Niiden virkailijoiden luku, jotka tulisivat osallisiksi näistä vuokra-avustuksista niine rajoituksineen, jotka valiokunta nyt ehdottaa, ei nouse yli 1/4 kaikesta viran- ja toimenhaltijoiden lukumäärästä. Kun sen lisäksi muistaa, mitä jo olen maininnut lähete- ja tämän asian ensimmäisessä keskustelussa, että on lukuisa määrä valtion virkailijoita, jotka eivät tule osallisiksi neljästäkään ikälisästä, ja niitä on verrattain runsaasti syystä, että niiden palveluselikä virka-aika ei ole 20 vuotta, niin suuren valiokunnan ehdotus palkanlisäyksiksi tulee olemaan suuremmalle enemmistölle valtion virkailijoita suorastaan pettymys ja saa aikaan tyytymättömyyttä ja katkeruutta etenkin niiden virkailijoiden kesken, jotka eivät tule saamaan, niinkuin maalaisliittolaiset ovat sanoneet, „penniäkään lisäksi", mutta joitten virka-aika pidennetään. Ja se on aivan selvä, jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen, että hallitus niinkuin se ilmoittaa esityksessänsä, tulee myöskin pidentämään virka-aikaa.

Minun ehdotukseni mukaan saavat kaikki viran- ja toimenhaltijat palkankoroituksia, myöskin neljä ensimmäistä luokkaa, jotka saavat koroituksen ikälisien muodossa, mutta kaikissa muissa palkkaluokissa koroitettaisiin sekä peruspalkka että ikälisät, jolloin prosentuaalinen koroitus, huomioonottaen peruspalkka ja ikälisät olisi seuraava: — tämä on ehkä kaikkein tärkein kohta koko ehdotuksessani: Ensimmäisessä palkkaluokassa olisi lisäys prosenteissa 2.6, viidennessä palkkaluokassa suunnilleen 5.65 %, 11:nnessä ja 12:nnessa palkkaluokassa ja niissä lähinnä olevissa on prosenttikoroitus 8, 21:ssä palkkaluokassa on se 11.4 ja nousee sitten, niin että se on 30:nnessä yli 20 %. Mitä hallituksen esitykseen tulee, jonka suuri valiokunta on hyväksynyt, niin siinä on tämä prosentuaalinen korotus jokseenkin sama kaikissa palkkaluokissa, vaihdellen noin 7.5—8 välillä, mutta absoluuttisten määrien välillä on huomattavan suuri erotus.

Minun kai ei tarvinne täällä ilmoittaa, että minulla ei ole mitään sitä vastaan, vaan päinvastoin hyvin mielelläni näkisin, että eduskunta myöntäisi paitsi sitä määrärahaa 55.9 milj. mk., jotka tarvitaan ehdotukseni toteuttamiseksi, myöskin määrärahan vuokra-avustuksiin, siis toisin sanoen että eduskunta hyväksyisi, myöskin 7 §:n. Sitä minulla ei ole mitään vastaan, se vaatii vain 15 milj. mk. lisäksi. Mutta se palkanlisäysperiaate, jota minä olen noudattanut laatiessani ehdotuksen nykyisen palkkalain korjaamiseksi, on sellainen, jonka minä täällä myöskin numeroilla olen näyttänyt, että ainakin ne eduskuntaryhmät ja yksityiset jäsenet, jotka ohjelmansa mukaan sanovat ajavansa pienipalkkaisten etuja, niillä minun käsitykseni mukaan vaali pitää olla yksinkertainen. Ja minä rohkenen siis, herra puhemies, ehdottaa, että käsittelyn pohjaksi pannaan seuraava lakiehdotus valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta:

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten, että valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista 29 päivänä joulukuuta 1923 annetun lain 3 ja 6 § muutetaan näin kuuluviksi: 3 §. Peruspalkka, johon yleensä luetaan myöskin luontaisetujen raha-arvo, on viran ja toimen vastuullisuuden ja työmäärän sekä siihen vaadittavan taidon ja kyvyn mukaan eri palkkaluokissa vuodelta: 1:ssä 100,000 mk., 2:ssa 87,000 mk., 3:ssa 81,000 mk., 4:ssä 75,000, 5:ssä 71,000, 6:ssa 64,500, 7:ssä 58,500, 8:ssa 54,000, 9:ssä 49,500, 10:ssä 45,500, 11:ssa 41,000, 12:ssa 37,500, 13:ssa 34,500, 14:ssa 31,500, 15:ssa 29,700, 16:ssa 28,200, 18:ssa 26,700, 19:ssa 25,200, 20:ssa 23,700, 20:ssa 22,200, 21:ssa 21,000, 22:ssa 19,500, 23:ssa 18,000, 24:ssa 17,000, 25:ssa 16,000, 26:ssa 15,000, 27:ssa 14,000, 28:ssa 13,000, ja 29:ssa ja 30:ssa 12,000.

Esityksellä määrätään tulo- ja menoarvion rajoissa, mihin palkkaluokkaan mikin viran- ja toimenhaltija on luettava. 6 §: Ikälisiä myönnetään sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin määrätään. Sellaisen viran- ja toimenhaltijalle, josta 2 §:n 1 momentissa säädetään viisivuotiskaudelta kerrallaan viisi 100:lta peruspalkasta ja kolme eri kertaa, jos viran- ja toimenhaltija nauttii peruspalkkaa I—XI palkkaluokassa. Sekä neljävuotiskaudelta kerrallaan viisi 100:lta peruspalkasta neljä eri kertaa, jos viran- tai toimenhaltija nauttii peruspalkkaa XII—XXIX palkkaluokassa. Virassa tai toimessa, joka siihen kuuluvain erityisten

palkkaetujen johdosta on sijoitettu alempaan palkkaluokkaan kuin mihin se laatunsa perusteella olisi kuulunut, myönnetään ikälisiä viran- tai toimen laatua vastaavan palkkausluokan mukaan. Siitä, missä määrässä kunnan, uskonnollisen yhdyskunnan tai yksityisestä toimesta valtion palvelukseen siirtynyt henkilö on oikeutettu palkkausajaksi ikälisän saamista varten lukemaan hyväkseen sellaisen toimiajan, määrää valtioneuvosto.

Ed. Swentorzetski: Herra puhemies! Koska meillä virkamiespalkkakysymyksestä on epäilemättä tehty suuri poliittinen kysymys, niin ei ole minun syyni, jos minä tämänkin asian vaiheessa koskettelen tämän kysymyksen poliittisia kehitysasteita.

Se on minusta välttämätöntä jo senvuoksi, että virkamiehet, joita luultavasti odottaa tässä asiassa suuri pettymys, tietäisivät ja oikein käsittäisivät, ketkä ovat olleet tämän pettymyksen syinä. Sillä tilannehan on tällä hetkellä sellainen, että ne, jotka ovat virkamiehille hyvin paljon luvanneet, ne eivät ole tilaisuudessa antamaan niille mitään ja ne, jotka eivät ole mitään luvanneet virkamiehille, ovat tilaisuudessa antamaan heille 35 miljoonaa. Senvuoksi on tärkeätä sekä asialle että virkamiehille että myöskin muistuttaakseen asian kehitystä itse eduskunnalle, uudelle eduskunnalle, vetää lyhkänen parallelli siitä ilmakehästä, joka vallitsi tässä asiassa keväällä ja siitä tilanteesta ja masentavasta mielialasta kuten tulen todistamaan, joka nyt vallitsee syksypuolella. Keväällä virkamiehille annettiin oikeiston ja edistyksen taholta suuria lupauksia ja toiveita. Virkamiehille luvattiin hajoittaa eduskunta, jos sen enemmistö ei suostu hyväksymään palkkalisäystä, joka oli silloin monta kertaa suurempi kuin nyt. Eduskuntaa uhattiin yleisellä virkamieslakolla ja sanottiin, että yleinen opinioni tulee olemaan virkamiesten puolella. Suuria ja pieniä virkamiehiä saatiin yhteistoimintaan sillä lupauksella, että hallitusvalta tulee viemään asian onnelliseen päätökseen. Eduskunnalta ja valiokunnalta kiellettiin oikeus siirtää asian käsittely syksyyn, jolloin taloudellinen tilanne voisi paremmin selvittää rahallisia mahdollisuuksia. Virkamiesten silloista taisteluhalua asemansa parantamiseksi porvariston taholta koetettiin lisätä ja monessa suhteessa suorastaan yllytettiin epäparlamentaariseen toimintaan. Tällainen tilanne oli keväällä. Sitten pantiin uhkaukset täytäntöön ja hajoitettiin eduskunta saadakseen kansan virkamiehistön puolelle. Nyt istuvat entisen eduskunnan tuomarit syytettyjen penkillä kansan ja uuden eduskunnan edessä ja tämä uusi eduskunta voi esittää seuraavat kysymykset niille, jotka tavallaan pettivät virkamiesten toiveet. Me voimme hyvällä syyllä kysyä: olisiko eduskunnan päätös kansan tahdon mukainen, jos se olisi antanut virkamiehille keväällä noin 85—100 milj. markkaa palkkojen koroittamiseksi sellaisena hetkenä, jota Suomen kansa taloudellisessa ja rahallisessa suhteessa nyt elää? Eikö eduskunnan enemmistö ole ollut silloin oikeassa, kun se varovaisuuden vuoksi vaati asian siirtämistä syksyyn? Missä valossa näyttäytyy virkamiesten silmissä se hallitus ja se puolue, joka kehoitti virkamiehiä ja valitsijoita luottamaan sen suureen vaikutusvaltaan, mutta sillä tuloksella, että kansa on ottanut siltä puolueelta mahdollisuuden edes pitää ammattivaliokunnassa ainoatakaan edustajaa, joka voisi ei vain hoitaa, mutta edes seurata ja kontrolleerata sitä, mitä toiset siellä tekevät? Mistä johtuu, että kokoomus- ja edistyspuolueen lehdet kaatavat nyt kilvan virkamiesten niskoille ämpärin kylmää vettä toisensa jälkeen kirjoittamalla ihan toiseen suuntaan, kuin mitä on tehty keväällä, silloin kun tämä asia oli niin sanoaksemme muodissa? Nyt samat lehdet kirjoittavat aivan toisessa äänensävyssä. Uusi Suomi tänä päivänä kirjoittaa: „Mutta siinä tilanteessa, minkä uudet vaalit ovat luoneet, näyttää menettely olevan muodostettava sellaiseksi, että palkkausasia voidaan ratkaista ainoastaan asteittaisilla koroituksilla". Keväällä se oli „kaikki tai ei mitään" ja uhkauksia peräkaneettina. Nyt puhutaan samalla tavalla kuin eduskunnan enemmistö on puhunut keväällä. Sitten jatketaan: „Valtion virkamies- ja palvelijakuntakin on näkevä tilanteen sellaisena kuin se on ja harkitseva menettelynsä sen vaatimuksen mukaan. Nekään eivät tällä kertaa voi muuta kuin lopulta myötävaikuttaa siihen myönteiseen ratkaisuun, joka tällä hetkellä on ainoa mahdollinen." „Nekään" merkitsee niitä, jotka keväällä olivat ihan toista mieltä.

„Malttamattomia tekoja on joka tapauksessa vältettävä, sillä sellaisista ei olisi mitään hyötyä asianomaisten taloudellisen aseman parantamiselle, mutta varmaan suurta vahinkoa.'' Näin Uusi Suomi.

Helsingin Sanomat tänä päivänä kirjoittavat samaan suuntaan: „Emme voi olla vielä kerran kehoittamatta'', sanoo lehti, „mainittua palkannauttijakuntaa puolestaan suhtautumaan asiaan rauhallisesti ja kärsivällisyyttään menettämättä.'' Ja sitten sanotaan: „mainitunlaiset voimakeinot'', — joista nytkin on ollut luultavasti puhetta — „eivät sovellu valtion viran- ja toimenhaltijain asemaan, olisi ajankohta mahdollisten saavutustenkin kannalta nykyisin, jolloin työttömyyttä eri aloilla on paljon, aivan sopimaton. Oikeutetun asiansa vuoksi olisi virkamiesten kokonaan jätettävä mainitut hankkeet, jos niitä lie harkittukaan.''

Minä nyt kysyn, eikö näissä varoituksissa kuulu selvästi se pohjasävel, joka oli eduskunnan enemmistöllä silloin, kuin se sama asia oli eduskunnan edessä kevätkaudella? Näin muuttuvat osat, mutta virkamiehet ovat samat ja niillä on syytä ja terveellistäkin oikealla ja puolueettomalla tavalla arvostella näiden yllyttäjäin menettelytapoja. Emmehän mekään täällä sosialidemokraattisella puolella ole periaatteellisesti kieltäneet sitä, etteikö virkamiesten palkkoja visseillä ehdoilla ja visseissä tilaisuuksissa voitaisi parantaa, mutta me olimme sitä mieltä, että keväällä oli asiassa vielä vaikeampi päättää ja myöskin sitä mieltä, että silloin kun maa on semmoisessa ahdinkotilassa, niinkuin se nyt on, sellaiset asiat niinkuin virkamiesten palkkakysymykset saavat siirtyä toistaiseksi sivulle. Totean siis eduskunnan edessä, että moraalisen ja poliittisen edesvastuun virkamiesten mahdollisesta pettymyksestä kantavat virkamiesten keväiset yllyttäjät ja eduskunnan hajoittajat.

Mitä itse asiaan tulee, niin pienten virkamiesten kannalta hallituksen esitystä arvosteltaessa näemme selvästi, että tämäkään maalaisliittolaisten ehdotus ei ole sentapainen, että se voisi pieniä valtion palvelijoita tyydyttää. Sen vuoksi meidän taholta on koetettu saada muutoksia aikaan sillä tavalla, että me olemme ehdottaneet 6 §:n poistamista ja että ne rahasummat, jotka näin muodoin vapautuisivat, lisättäisiin vielä siihen summaan, jota perusteluissa hallitus tarkoittaa palkkojen tasoittamisella ja että osallisiksi siitä tasoituksesta tulisivat ne pienet virkamiesryhmät, joita m. m. ei ole hallituksen esityksessä mainittu ja johon kuuluvat posteljoonit ja tullimiehet ja monet muut, rautatieläisten y. m. virkakuntaryhmät.

Esityksen heikkous on siis siinä, ettei se anna pienille virkamiehille juuri mitään. Ja mitä vaikeammassa asemassa pieni valtion palvelija on, sitä vähemmän hänen osakseen tulee, ja jotka ovat ihan huonossa tilassa, niille ei tule paljon mitään.

En voi olla tässä tilaisuudessa vastustamatta sitä Niukkasen kantaa, joka on ollut sitä mieltä, että pienten virkamiesten keskuudessa ei ole sellaisia vaatimuksia, joita tavallinen kansalainen ei voisi kädenkäänteessä täyttää. Minä olen siitä asiasta jo aikaisemmin puhunut, mutta tahdon vielä kerran muistuttaa, että silläkin alalla on hyvin paljon sellaisia ammattialoja, jotka vaativat myös pitkää kokemusta, spesialitietoja ja siis siinä suhteessa vastaavat ammattimiehet myöskin ovat sellaisia virkamiehiä ja valtion toimenhaltijoita, joitten paikalle ei voi ilman muuta saada samanlaisia virkamiehiä sivulta. Esim. vaunumiehen työ, josta moni luulee, että se on sellainen ala, johon kelpaa jokainen, on sekin sellainen, joka vaatii pitkää kokemusta, suurta edesvastuuntuntoa sekä sellaista taitoa, jota ilman voi sekä ihmisten henki että ne suuret arvot, joita rautatieverkolla kuljetetaan, joutua vaaraan. Tietoiset tästä ovat rautatien vaunumiehet itse, jotka kirjelmässään valtiovarainvaliokunnalle ovat kirjoittaneet m. m. tähän tapaan: „Vaunumiehistön työn tärkeyttä arvosteltaessa on muistettava nykyisen edistyksen ja kehityksen asettamat vaatimukset kaikilla aloilla eikä suinkaan vähemmän teknillisellä alalla, nykyaikaisen liikkuvan kaluston hoidossa ja kunnostamisessa, joka kalusto jatkuvasti alituisten parannusten ja muutosten alaisena ollen vaatii hoitajiltaan tarkkaa huomiokykyä, pitkäaikaista tottumusta ja erikoista antautumusta sekä kykyä vaunujen erilaisten herkkien osien käsittelemiseen. Siitä tavasta, jolla valtion rautatien suuri ja arvokas vaunusto tulee sen hoitajiston, vaunumiesten toimesta hoidetuksi, riippuu suurelta osalta liikenteen turvallisuus ja menestys'', niin että nämä pienet virkamiehet ovat tietoisia siitä,

kuinka tärkeä heidän tehtävänsä on ja sen pitäisi ymmärtää myös jokaisen, joka rautatiellä matkustaa.

On jätetty huomioon ottamatta pienet virkamiesryhmät, joiden merkitys ammattimiehinä on myöskin erittäin suuri. Tähän kuuluvat n. k. matkaneuvojat ja varikkojen alityönjohtajat. Niiden toimen merkitys on myöskin suuri. Ne pitävät luentoja eri paikoissa maata junajärjestyksen ohjesäännöstä veturinkuljettajien ohjesäännöstä, paineilmajarrun teoriasta, vaihdejärjestelmästä j. n. e. Ne ovat kaikki semmoista ammattitaitoa vaativia aloja, että niiden tilalle ei saa niinkään helposti muita virkamiehiä niinkuin eräiltä tahoilta on koetettu uskotella. Olen jo sanonut sivumennen, että semmoiset ryhmät kuin posteljoonit, tullivartijat ynnä monet muut pienet ryhmät sekä ylimääräiset virkamiehet on jätetty tämän ehdotuksen ulkopuolelle.

Sanalla sanoen, tämä ehdotus ei tyydytä juuri ketään, ja niinkuin virkamiesten taholta ilmoitetaan, vaikka tämä tulisikin hyväksytyksi, se ei tule poistamaan asiaa päiväjärjestyksestä. Eduskunnan edessä on siis kysymys: mitä on tämmöisessä tilanteessa tehtävä? Toiset sanovat, että parempi jotain ja joillekin kuin ei mitään eikä kenellekään. Toiset taas ovat sitä mieltä, että parempi hylätä koko ehdotus, kuin antaa sellainen, joka kuitenkaan ei voi saada tätä kysymystä pois päiväjärjestyksestä. Ne, jotka ovat sitä mieltä, että lakiehdotusta ei kannattaisi hyväksyä, perustelevat sitä seuraavista syistä. Ensinnäkin sillä, että taloudellinen ja rahallinen ahdinkotila sekä uhkaava, Suomessa ennenkuulumaton työttömyys, ei ole suotuisa virkamiesten palkkakysymysten ratkaisulle ylipäänsä. Suurten summien myöntäminen, sellaisten, jotka voisivat saada tämän kysymyksen pois päiväjärjestyksestä nykyisten olojen vallitessa, olisi väärin muihin kansalaisiin nähden, tarkoitan sellaisia kansalaisia, joiden elinehdot ovat tällä hetkellä hyvin vaikeat. Se olisi myös ristiriidassa vaalituloksen kanssa. Myöskin on otettava huomioon se seikka, että nykyisen esityksen hyväksyminen ei lopettaisi virkamiesten liikehtimistä eikä poistaisi, niin kuin jo sanoin, asiata päiväjärjestyksestä. Se siis ärsyttäisi jatkuvasti kaikkia eikä tyydyttäisi ketään. Sitten poliittisessa suhteessa on ajateltu, että jos maalaisliiton hallitus ei saisi virkamiehille 35 miljoonaa markkaa talonpojille vaikeana hetkenä, niin tuskinpa Kallion hallituskaan tekisi tästä asiasta eduskunnassa kabinettikysymystä. Mutta toiselta puolen epäilemättä painaa vaa'alla sekin ajatus, että ehkä tällä hetkellä sittenkin olisi parempi, että jotain annettaisiin kuin ei mitään, vaikkapa siinä muodossa kuin meidän taholtamme on esitetty. Me toivomme viimeiseen saakka, että eduskunta ottaa huomioon ne muutosesitykset, joita meidän taholtamme tullaan tänä iltana tekemään. Jos ne menisivät eduskunnassa lävitse, niin siinä tapauksessa olisi edes jonkinlainen tulos pienipalkkaisiin nähden saavutettu. (Ed. Sergelius: Se on suuri kysymysmerkki se!)

Ed. J. F. Aalto: Sillä tavoin virkamiesten palkkausasian ratkaiseminen kuin hallitus on ehdottanut ei tule suinkaan tyydyttämään pienipalkkaisia, kuten jo on tämän asian aikaisemmassakin vaiheessa sanottu.

Mitä tulee siihen kohtaan, josta herra pääministeri puheessaan mainitsi ja valitti, että valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta ovat poistaneet hallituksen esityksestä sen kohdan, jonka mukaan tultaisiin n. s. henkilölisiä antamaan, tuli jo lähetekeskustelussa eduskunnassa useammassakin puheessa osoitetuksi, että juuri se kohta oli hallituksen esityksessä periaatteellisesti heikoin. Kun minullakin oli tilaisuus jo lähetekeskustelussa tätä kohtaa kosketella, en halua enää toistaa, mitä olen silloin sanonut, mutta huomautan kuitenkin, että jos se kohta vielä lakiin palautettaisiin, kuten herra pääministeri toivoi, niin tekisi se laista sitäkin huonomman. Minulla on se vakaumus, joka perustuu asiantuntijoilta saatuihin tietoihin, että ne henkilöt, jotka todella tulisivat kuntoisuutta osoittamaan viroissaan ja toimissaan, eivät tulisi ainakaan monessa tapauksessa tätä koroitusta saamaan, vaan joutuisi se etupäässä virastopäällikköjen ja osastojen johtajain hyväksi. On saatu havaita, että useissa tapauksissa, en tahdo sanoa sitä kaikista, osastojen päälliköt ovat henkilöitä, joilla on erinomaista taitoa siinä suhteessa, että osaavat käyttää omaksi hyväksensä toisten työtehoa ja -taitoa. He esittelevät omina viisauksinaan ja omina suunnitelminaan usein eri asioita, joissa heillä ei ole itsellään muuta ansiota kuin

että ovat koonneet alaistensa virkamiesten esitykset ja esittelevät ne itseään ylemmille omina esityksinään. Tämä on luullakseni niin yleistä, että se eduskunnassa tunnetaan laajemmaltikin. Ja ilmeistä on myös, että juuri nämä, jotka omaavat tämän itsensä reklamoimistaidon, tulisivat ensi sijassa hyötymään näistä henkilökohtaisista koroituksista. Senvuoksi minä pidän lakiin nähden pienenä parannuksena sitä, että mainitsemani kohta on lakiehdotuksesta valiokunnissa jäänyt pois.

Mutta vaikka tämmöinen pieni parannus hallituksen esitykseen on tehtykin, sisältää lakiehdotus kuitenkin vielä sangen suuria heikkouksia. Mitä ensiksikin tulee palkkojen tasoituksiin, josta on niin paljon puhuttu, niin jos todella olisi tahdottu palkkojen tasoitusta ryhtyä toimeenpanemaan, olisi silloin pitänyt ensi sijassa kiinnittää huomiota pienipalkkaisiin. Lisäksi olisi ollut asianmukaista myös yhdistellä erinäisiä palkkaluokkia ja -virkoja. Minä esimerkin vuoksi mainitsen vielä parista seikasta, joihinka olen aikaisemmin jo viitannut. Kun meillä esim. ylikonduktööri saa peruspalkkaa 2,470 ja nuorempi konduktööri 2,065, on tässä yksi heikkous, joka hallituksen olisi tullut ottaa huomioon ja järjestää asia niin, että ei olisi ylikonduktööriä ja nuorempaa konduktööriä, vaan ainoastaan konduktööri ja siitä virasta yksi sama palkka, koska nuoremmalta konduktööriltä vaaditaan samat pätevyysehdot kuin ylikonduktööriltäkin, ja lisäksi vielä nuorempi konduktööri joutuu tekemään vaikeampaa työtä kuin ylikonduktööri, nimittäin hoitaa vaikeampia junia. Samoin on asianlaita veturinkuljettajiin nähden. On ensimmäisen luokan veturinkuljettaja ja toisen luokan veturinkuljettaja ja niiltäkin vaaditaan molemmilta samat pätevyysehdot. Ei ole siis siinä suhteessa mitään eroa. Ero on vain siinä, että toisen luokan veturinkuljettaja joutuu ajamaan vaikeammat junat kuin ensimmäisen luokan veturinkuljettaja. Ensimmäisen luokan veturinkuljettaja ajaa tavallisesti kevyet matkustajajunat, jotavastoin toisen luokan kuljettaja ajaa raskaat tavarajunat, joidenka kuljettaminen on paljon vaikeampaa kuin kevyiden matkustajajunien. Mutta kuitenkin toisen luokan kuljettaja saa vuodessa peruspalkkaa 24,000 markkaa ja ensimmäisen luokan kuljettaja 28,500 markkaa. Nämät erittelyt ovat aivan aiheettomat ja olisi siis tässäkin suhteessa ollut syytä saada tasoitus aikaan. Monia muita samanlaatuisia epäkohtia on olemassa ja näihin puoliin ei ole hallituksen esityksessä lainkaan huomiota kiinnitetty.

Vielä tahdon mainita erään heikkouden, jota voi pitää suoranaisena vääryytenä. Muutamia vuosia aikaisemmin kuin hallitukselle myönnettiin pyöreitä summia pienipalkkaisempien palkkojen tasoituksiksi, „tasoitettiin'' niitä sillä tavalla, että esim. Viipurin ja melkein kaikki Itä-Suomen tullivartijat jäivät yhtä palkkausluokkaa alemmaksi kuin samoissa tehtävissä olevat muualla Suomessa ja he ovat yhtä palkkausluokkaa alempana tälläkin hetkellä. Ja tähänkään seikkaan ei hallituksen esityksessä ole huomiota kiinnitetty.

Vielä on eräs seikka, jonka olen saanut aivan äskettäin tietää ja joka osoittaa, että ei niissäkään puheissa ole aina perää, että kaikkiin tärkeimpiin toimiin ei saada päteviä virkamiehiä. Eräällä suurella asemalla eräs vain ylioppilastutkinnon suorittanut, muuten peräti kykenemätön virkamies saa paljon korkeampaa palkkaa kuin teknillisen korkeakoulun käynyt pystyvä virkamies. Ja toisena esimerkkinä voin mainita, että aivan vähäpätöisessä apumiehen tehtävässä on käytetty erästä pystyväksi tunnettua diploomi-insinööriä, ja kun tämä on hakenut virkaa johonka hän olisi ehdottomasti ollut pystyvä ja pätevin, syrjäytettiin hänet siitä ja valittiin toimeen mies, joka ei kykene kunnolla tehtäväänsä täyttämään. Tämän kyseenalaisen diploomi-insinöörin syrjäyttäminen nähtävästi johtui siitä, että hän ei ollut nimittävän virkamiehen mielestä kylliksi luotettava poliittisesti, niin että ei aina niissä puheissa ole joka kohdassa perää, että pystyviä virkamiehiä ei saada tärkeille paikoille.

Joka tapauksessa olisi tullut hallituksen esityksessä ottaa huomioon näitä jo mainitsemiani seikkoja sekä yleensä kiinnittää suurempaa huomiota alapäässä palkkojen tasoituksiin ja jättää koroitettu ikälisäehdotus tekemättä. Kun minä lähetekeskustelussa kiinnitin huomiota näihin ikälisiin ja mainitsin, että pienipalkkaiset virkamiehet eivät sanottavasti tule hyötymään tästä koroitetusta ikälisästä, väitti herra valtiovarainministeri, että minun lausuntoni siinä suhteessa ei olisi ollut asianmukainen, ja että väitteeni eivät pitäisi paikkaansa kuin hy-

vin pieneksi osaksi. Minä olen senjälkeen ollut tilaisuudessa hankkimaan muutamia numeroita, jotka osoittavat, että väitteeni ovat pitäneet paikkansa liiankin hyvin. Eräällä isoimmalla varikolla on ensimmäisen luokan veturinkuljettajia 65, toisen luokan veturinkuljettajia 70, mutta ylimääräisiä virkaatekeviä kuljettajia on 50. Pari kuukautta sitten oli niitä vielä 86. Nyt on näistä 86:sta neljä saanut nimityksen. Osa on siirretty lämmittäjän tehtäviin, mutta jälellä on vielä, kuten mainitsin, 50 Näin on yhdellä varikolla ja tilanne on suurin piirtein samanlainen kaikkialla koko maassa. Näin joutuvat esim. veturinkuljettajat ylimääräisinä palvelemaan 3—5 vuoteen, toisissa tapauksissa pidemmänkin ajan. Ja niitä palvelusvuosiaan, jotka he ovat ylimääräisinä virkaansa tai tointansa hoitaneet, eivät he saa lukea ainakaan useissa tapauksissa virkavuosikseen, eivätkä siis pääse ikälisästä osallisiksi niiden vuosien perusteella. Edelleen mainittakoon, että samalla varikolla on 35 lämmittäjää hoitanut tointaan yli 2 vuotta ylimääräisinä, useat paljon pidemmäkin ajan. Samoin on asemamiesten ja jarrumiesten laita. Edelleen on mainittava, että jarrumiehillä teetetään konduktöörin tehtäviä jopa 8—10 vuotta ilman nimitystä ja lämmittäjillä kuljettajan tehtäviä 3—5 vuoteen, kuten jo mainitsin, ja toisissa tapauksissa pidemmänkin ajan. Näin menee hukkaan, sikäli kun on ikälisästä kysymys, varsinkin rautatieläisiltä useita vuosia, eräissä tapauksissa 10:kin vuotta.

Kun tämän lisäksi tulee vielä politikoiminen näissä asioissa virkamiesten keskuudessa, niin joutuvat silloin ne alemmat virkamiehet, jotka ovat poliittisista syistä joutuneet epäsuosioon ylempien virkamiesten kanssa, kärsimään suoranaista vääryyttä vieläkin suuremmassa määrässä, mitä edellä esittämästäni on käynyt selville. Minä esimerkin vuoksi mainitsen, että niille valtion palvelijoille ja virkamiehille, jotka vuoden 1918 kansalaissodan aikaisten tapausten johdosta ovat erotetut toimestaan ja sittemmin jälleen otetut toimeen tai virkaan, ei lueta virkavuosiksi laisinkaan niitä vuosia, jotka he ovat valtiota palvelleet ennen erottamistaan, siis ennen vuotta 1918. Ja niissä on useita, jotka ovat palvelleet valtion viroissa ja toimissa yli 20 vuotta. He eivät tule milloinkaan pääsemään osallisiksi kolmannestakaan ikälisästä, puhumattakaan tästä uudesta neljännestä ikälisästä, mistä nyt on kysymys. Olen joutunut kosketuksiin henkilöiden kanssa, jotka tuntevat näitä asioita yksityiskohtaisesti, ja minulla on todistuksia siitä, että on henkilöitä, joiden ikäkorotus nykyisen lain mukaan pitäisi olla 400 mk. kuukaudessa, eli siis 4,800 mk. vuodessa, mutta nämä eivät ole saaneet ikäkoroitusta penniäkään. Tämä johtuu siitä, että ylemmät virkamiehet käyttävät sitä, varsinkin rautateillä vallalla olevaa pistejärjestelmää, niin että näiltä poliittisesti epämieluisilta henkilöiltä kaikenlaisin verukkein vähennetään pisteitä ja vähennetään sillä tavoin heidän virkavuosiaan, niin että he eivät saa sitäkään palkkaa, mikä heille voimassaolevan lain mukaan kuuluisi. Vieläpä heiltä toisissa tapauksissa riistetään osa peruspalkkaakin. Eräs vaununtarkastaja, jonka peruspalkka lain mukaan pitäisi olla 1,625 mk. kuukaudessa ja siihen vielä ikälisät lisäksi, saa hän ainoastaan 1,250. Ikälisiä ei siis penniäkään, eikä edes kaikkea peruspalkkaa, mikä hänelle lain mukaan kuuluisi. Tämmöinen järjestelmä on vallalla varsinkin rautatielaitoksessa, ja samanlaisia epäkohtia on havaittavissa muuallakin.

Nämä esimerkit mielestäni osoittavat, että alempien virkamiesten mahdollisuus päästä osallisiksi koroitetusta ikälisästä riippuu suuressa määrin ylempien virkamiesten mielivallasta. Ja ylemmät virkamiehet ovat tätä mielivaltaa käyttäneet niin pitkälle, että siihen olisi syytä puuttua jo ylemmältä taholta. Ja kun me näemme, että asia näin on ja siis tiedämme, että tämä koroitettu ikälisä ei toisi mitään etua pienipalkkaisille kuin ehkä joissakin perin harvoissa tapauksissa, niin pidämme me yhden ikälisän lisäämistä epäoikeutettuna, koska se ei suinkaan tasoita palkkoja, vaan se päinvastoin saattaa epäsuhteen entistäkin suuremmaksi. Senvuoksi olemmekin pitäneet tässä muutenkin heikossa esityksessä tätä kohtaa erittäin heikkona. On kyseenalaista, voiko lainkaan tulla kysymykseen lain hyväksyminen, ellei tätä heikkoutta laista poisteta. Muutenkin on tietysti harkiten tässä asiassa meneteltävä, varsinkin tällaisena hetkenä, jolloin tiedetään, että työläiset ovat joutuneet entistä huonompaan asemaan ahtaan ajan vuoksi. Sen sijaan, että työläisillä olisi edes toivoa palkan pa-

rannuksesta, menettävät he ansiomahdollisuutensa kokonaan. Mutta, kuten lausuin, missään tapauksessa en katso voitavan hyväksyä työväen edustajain taholta ikälisäkoroituksia. Siitä tullaankin yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään ehdotus, että se kohta esityksestä poistettaisiin.

Ed. Rantala: Olen pyytänyt puheenvuoroa käsiteltävänä olevassa asiassa kiinnittääkseni eduskunnan huomiota hiukan siihen puoleen virkamiesten palkankoroitusasiassa, joka nähdäkseni on sivuutettu verrattain pienellä huomiolla sekä viime keväänä että tällä kertaa tätä kysymystä käsiteltäessä. Tarkoitan kysymystä valtion rahallisesta asemasta sekä palkankoroituskysymyksen suhdetta siihen.

Edellisen hallituksen herra rahaministeri viime keväänä tosin käsitteli lausunnoissaan tätäkin puolta asiasta, mutta hänen lausuntonsa silloisissakin oloissa tuntui liian optimistiselta; ja sittemmin on taloudellinen tilanne maassamme huomattavasti kiristynyt, ja tämä kiristyminen tulee nähdäkseni vaikuttamaan myöskin valtion tuloihin lähiaikoina heikontavasti, ainakin merkit tällä kertaa viittaavat siihen. Ja kysymys virkamiesten palkkausten parantamisesta ei voine olla myöskään suuresti riippumatta valtion tuloista ja sen rahallisesta asemasta. Ennen kaikkea on viitattu siihen, että valtion pääomasäästö viime vuoden lopulla oli noin 820 milj. mk. ja että tämän säästön turvissa olisi mahdollisuus suurempiinkin valtion virkamiesten palkankoroituksiin. Mutta on otettava huomioon, että tämä pääomasäästö voi huveta varsin nopeasti, jos valtion tuloissa alkaa ilmetä aleneva suunta sen sijaan, että viime vuosina tulot ovat olleet arvioituja suuremmat. Tuonti ulkomailta on viime kuukausina supistunut huomattavasti, ja nähtävästi tämä tulee edelleen jatkumaan, mikäli nykyistä kriisikautta jatkuu. Tullitulot, jotka valtiotaloudessamme ovat viime aikoina näytelleet aivan suurta osaa, tulevat näin ollen vähenemään nähtävästi sadoilla miljooneilla markoilla vuodessa. Tuotannon vähentyessä ja työttömyyden lisääntyessä ollaan pakostakin tähän suuntaan menossa. Samoin on laita muiden valtion tulojen. Niinpä esimerkiksi valtionrautateiden tulot ovat nyttemmin alkaneet osoittaa myöskin vähentymistä. Niinpä viime syyskuulla vähentyivät ne verrattuna edellisen vuoden syyskuuhun yli 3.5 milj. markalla, kun niiden menot taas ovat kohonneet vastaavasti lähes 2 miljoonalla. Puutavarateollisuutemme vaikeudet nykyisin tulevat nähtävästi, jos tilanteen kireyttä jatkuu, vaikuttamaan myöskin valtion metsätalouden tuottoon sitä heikontavasti. Ja pulakausi ei voine olla myöskään vaikuttamatta varsin huomattavasti valtion tulo- ja omaisuusveron, samoinkuin muidenkin verojen tuottoon läheisessä tulevaisuudessa. Nämä ilmiöt eivät ole valtion taloudessa havaittavissa heti kriisikauden alussa, ne vaikuttavat vasta myöhemmin, kuten juuri tulo- ja omaisuusveron tuottoon nähden. Toisaalta ovat valtion menot viime vuosina entistä enemmän tulleet sidotuiksi lainsäädännöllä ilman, että eduskunnalla olisi niihin nähden suurtakaan tarkistamisen mahdollisuutta. Varsin monilla aloilla ne pyrkivät entisestään huomattavasti kasvamaan. Tähän saakka on esim. viime vuosina kasvamista osoittanut lisämenoarvio voitu helposti täyttää valtion pääomasäästöstä, mutta miten käy silloin, kuin valtion pääomasäästö mahdollisesti alkaa olla loppuunsyöty?

Mielestäni virkamiesten palkankoroituskysymyksen ratkaiseminen nykyisessä tilanteessa on mahdotonta niissä merkeissä, kuin virkamiesten taholta on vaadittu yhä edelleen. Kun kaikki muut kansanluokat saavat kamppailla entistä suurempien vaikeuksien kanssa ja suuri osa kansasta suorastaan kamppailla nälän ja puutteen kanssa, on kohtuutonta vaatia valtiota yhden kansanosan hyväksi, jolla ennestään sentään on kieltämättä jotenkin varma toimeentulomahdollisuus, joskin alemmissa palkkausluokissa ei elintaso olekaan tyydyttävä, uhraamaan entistä suurempia summia tämän yhden kansanluokan hyväksi. Minä luulenkin, että virkamiesten ja heidän asiansa ajajain taholta ei riittävästi tunneta tai tahdota ottaa huomioon niitä olosuhteita, joissa kansamme laajat väestökerrokset tällä kertaa elävät. On viitattu siihen, että monissa muissa maissa virkamiesten palkkataso on korkeampi kuin meidän maassamme. Epäilemättä näin onkin asianlaita, mutta täytyy muistaa, että meidän maassamme ei yleensäkään ole mahdollisuuksia ainakaan vielä tällä kertaa sellaiseen elintasoon yleisesti kuin monissa muissa maissa. Työväestön palkkataso on meillä alhainen yleensä. Niinpä viime vuonna kerätyn työpalkkatilas-

ton mukaan — mainitsen vain ohimennen — esimerkiksi maa-, metsä- ja uittotyöntekijäin, miesten, keskimääräinen tuntipalkka oli vain 3 mk. 76 p., ja eräissä teollisuuksissa oli naistyöläisten keskimääräinen palkka jopa alle 3 mk:n tunnilta. On viitattu kyllä erikoisesti eräitten ammattityöläisryhmien palkkoihin viime vuosina ja tämä otettu perusteeksi vaatimuksille huomattavista virkamiesten palkkojen koroituksista. Mutta on otettava huomioon, että nämä ovat olleet poikkeustapauksia, johtuen joillakin ammattihaaroilla vallinneista vilkkaista työmarkkinoista ja että nyt jo noiden samojen työläisryhmien keskuudessa vallitsee päivä päivältä kasvava työttömyys. Meillä ei työväestön ja pieneläjien turvana ole sellaista sosialivakuutusta kuin melkein kaikissa muissa maissa. Ja monissa muissa suhteissa olemme jäljessä toisista Europan maista. Valtiolla ei esimerkiksi ole ollut kylliksi kiinnittää varoja sairashoidon edes siedettäväksi saamiseen maassamme, puhumattakaan, että olisimme samalla tasolla kuin esimerkiksi läntisessä naapurimaassamme Ruotsissa. Sairaaloiden lääkärit valittavat sitä suorastaan skandaalimaista tilannetta, joka vallitsee, ei yhdessä, mutta useissa osissa maata sairaanhoidon alalla. Ihmisten, jotka sairastuvat, täytyy senvuoksi, ettei sairaaloissa ole tilaa heille, jäädä kuukausimääriksi kamppailemaan elämästä ja kuolemasta, ja tämä siksi, ettei valtiolta riitä kylliksi varoja sairaaloiden ja parantoloiden korjauksiin ja rakentamiseen. Monilta muilta aloilta voisi luetella esimerkkejä siitä, että välttämättömimpiäkin uudistuksia siirretään yhä tuonnemmaksi vain siksi, etteivät valtion varat niihin riitä.

Toisaalta virkamiesten taholta näytään unohtavan ne monet korjaukset, joita eduskunta on koettanut tehdä mahdollisuuksien mukaan viime vuosina virkamiesten palkkoihin. Että eduskunnalta olisi puuttunut hyvää tahtoa, on tahdottu tehdä uskottavaksi. Mielestäni toista puhuu se seikka, että palkankoroituksiin ja tasotuksiin on useina vuosina myönnetty varsin huomattavia summia. Ja paitsi niitä suoranaisia palkankoroituksia, jotka esiintyvät palkkausmomenteilla, on valtion varoja muissa muodoissa uhrattu huomattavasti enemmän virkamiesten hyväksi viimeisinä vuosina kuin aikaisemmin. Meillä on talousarviossa momentteja, joiden varat käytetään virkamiesten hyväksi, sellaisiakin, jotka viiden vuoden kuluessa ovat kohonneet yli 400 kertaakin suuremmiksi. Virkamiesten eläkkeisiin uhrataan nykyjään noin 100 % enemmän kuin vuonna 1924. Virkamiesten matkapäivärahoja ja matkakulujen korvausta on verrattain lyhyen ajan kuluessa kahdesti koroitettu varsin huomattavasti, viimeksi v. 1928, jolloin esim. päivärahojen koroitus teki noin 66 %. Valtion menot tämän viimeksimainitunkin koroituksen johdosta lisääntyivät melko paljon.

Viime aikana on ainakin eräille virkamiesryhmille, m. m. puolustuslaitoksessa palveleville annettu muita etuja palkkauksen ohella, kuten oikeus saada valtion varastosta eräitä tarvikkeita jotenkin niillä tukkuhinnoilla, jotka valtio niistä on maksanut. Eräässä tapauksessa on annettu pitkäaikaisia lainoja virkamiesasuntojen rakennuttamiseen j. n. e. Nämä seikat olen maininnut siksi, että ne mielestäni todistavat, ei puuttuneen hyvää tahtoa virkamiesolojen korjauksiin, joskaan virkamiesten viime aikoina lisääntyneitä vaatimuksia palkkauksen koroitukseen nähden ei olekaan voitu toteuttaa muiden kansalaisryhmien ja valtionkin huononevan taloudellisen aseman vuoksi.

Mitä tulee hallituksen esityksessä esitettyihin erimuotoisiin koroituksiin, niin tuntuu, että vuokra-avustus, jota hallitus puoltaa kalliilla paikkakunnilla annettavaksi, ja joka Helsingissä hallituksen esityksessä mainittujen perusteiden mukaan tulisi olemaan korkeampi kuin muualla, tulisi jonkun verran sopimattomaan aikaan virkamiesten palkkaetuihin liitettäväksi, nyt kun asuntojen vuokrat näyttävät alkavan osoittaa alenevaa suuntaa. On otettava myöskin huomioon, että tämä palkkausmuoto tulee aiheuttamaan tyytymättömyyttä niissä valtion virka- ja palvelusmiehissä, jotka eivät tulisi pääsemään näistä eduista osallisiksi. Maalaisvirkailijat väittävät, että heidän asemansa useista syistä on vaikeampi kuin esim. pääkaupungissa asuvain virkamiesten, viimemainituilla ollen m.m. suurempi mahdollisuus sivuansion hankkimiseen kuin maaseudun virkamiehillä. Tunnettuahan onkin, että parempi- ja osittain keskipalkkaisetkin virkamiehet varsin monissa tapauksissa saavat täällä sivutuloja valtioltakin tilapäisistä, toimeensa kuulumattomista tehtävistä, puhumattakaan sellaisista tapauksista, että asianomainen hoitaa kahta virkaa. Edelleen

on joukolla valtion virkamiehiä tilaisuus pitää sivutoimia joko luvalla tai luvatta yksityisten palveluksessa. Tämä selittääkin osittain sen, että kalliimmilla paikkakunnilla sittenkin virkoihin hakijoita on useinkin silloin, kun niitä maaseudulta puuttuu. Valiokuntakäsittelyn aikana on hallituksen esitys vuokra-avustuksiin nähden saanut pienipalkkalaisimmille edullisimman muodon ja rajoitettu koskemaan vain sellaisia perheellisiä viran- tai toimenhaltijoita, joilla on yksi tai useampia lapsia. Tässä muodossa pykälä tuntuukin enemmän oikeaan osuneelta.

Mitä sitten tulee lain kuudenteen pykälään, koskeva uuden ikälisän suorittamista virkamiehille, niin tämä kohta näyttää sellaiselta, että se olisi laista poistettava. Ei ole tällaisena vaikeana ajankohtana oikein, että suurempipalkkaisille virkamiehille annettaisiin suurempia koroituksia kuin pienipalkkaisille, jotka useimmissa tapauksissa jäisivät kokonaan ilman tätä uutta ikälisää, kuten edellinen puhuja puheessaan osoitti. Toivottavaa olisi, että tämä pykälä valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseen mukaisesti poistettaisiin laista.

On valitettavaa, että huolimatta vallitsevasta pulakaudesta, joka painaa miltei kaikkia kansalaisryhmiä, mutta erittäin raskaana juuri palkkatyöläisiä ja pienviljelijäluokkaamme, ja joka pulakausi asettaa rajoituksia valtiovallalle virkamiesten palkkojen koroituksille, että siitä huolimatta eräillä tahoilla käydään halpahintaista agitationia virkamiesten keskuudessa yllyttämällä näitä taas voimakeinojen käyttämisen yrityksiin j. n. e. Puhutaan eduskunnan „voimattomuudesta", s. o. haluttomuudesta palkkausasian järjestämiseksi, vaikka pitäisi itsekullekin olla selvää, että eduskunta ei voi yhden luokan hyväksi, johon pulakausi kaikista vähimmän kohdistuu, ryhtyä tällä kertaa suuriin rahallisiin uhrauksiin valtion kukkarosta. On puhuttu taktikoimisesta palkkauskysymyksessä, mutta tämä syytös voidaan tällä kertaa heittää niille, jotka eivät tahdo nähdä todellista asiaintilaa ja ottaa asioita siltä kannalta.

Sosialidemokraattinen ryhmä ei ole kieltänyt, etteikö etenkin alempien virka- ja palvelusmiesten palkkausten parantaminen olisi välttämätöntä. Mutta se ei voi nähdäkseni tällaisena vaikeana ajankohtana myötävaikuttaa siihen laajemmassa muodossa. Virkamiestenkin pitäisi ymmärtää, että tällä kertaa, jolloin suurelta osalta tämän maan kansalaisia puuttuu mahdollisuus työhön ja välttämättömimpään toimeentuloon, ettei nyt ole aika nostaa jonkun yksityisen ryhmän elintasoa huomattavasti.

Minun yksityinen mielipiteeni on, että on hyvin kyseenalaista minkäänlaisten palkkojen koroitusten toimeenpaneminen tällä kertaa niistä syistä, joita edellä olen esittänyt. Palkkausten koroittaminen tietäisi sellaista menoerää valtion menoarviossa, jota ei ole helppo saada täyteen tulopuolella. Tulo- ja menoarvion käsittely valtiovarainvaliokunnassa on osoittanut, etteivät porvarilliset puolueet ja niiden edustajat tahdo edes tällaisena kriisiaikanakaan vähentää edes sotilasmenoja. Ja seuraus onkin tästä se, että maalaisliitto yhdessä toisten porvarillisten puolueitten kanssa ajaa läpitse lisättyjä veroja jauho-, sokeri-, peruna-, y. m. kulutustarvikkeiden tullikorotusten muodossa kerätäkseen lisäverona ne miljoonat kansalta, jotka se nyt on valmis antamaan m. m. suurempipalkkaisille virkamiehille koroitettujen ikälisien muodossa. Minä olisin toivonut, että maalaisliiton ryhmässä löytyisi niin paljon sellaisia edustajia, jotka äänestäisivät sosialidemokraattien mukana, kun lain yksityiskohtainen käsittely tulee, että edes tämä kuudes pykälä tulisi laista poistetuksi.

Ed. Pitkänen: Täällä ovat useat puhujat jo moittineet esillä olevaa lakiesitystä periaatteelliselta niinkuin yksityiskohtiinkin sattuvilta kohdilta. Minun täytyy yhtyä niihin, jotka ovat puhuneet lakiesitystä vastaan, siitäkin huolimatta, vaikka esillä oleva lakiesitys onkin maalaisliittolaisen hallituksen antama. Pelkkä hyväntahtoisuus hallitusta kohtaan tällaisissa suurissa puolueelle periaatteellisissa kysymyksissä ei ole oikeata hallituksen tukemista. Asiallisuus ennen kaikkea.

Ed. Sventorzetski jo kajosi tämän asian aikaisempiin vaiheisiin, minä en myöskään malta olla muistuttamatta mieliin eräitä kohtia tämän asian aikaisemmista vaiheista.

Viime vuonna edellisen eduskunnan aikana useampaan kertaan erittäinkin oikeiston taholta tuotiin virkamiesten palkka-asia esille eduskunnassa, monet eri aloitteet ja monet yritykset kumminkin raukesivat

tyhjiin. Sanomalehdet, niin Helsingin Sanomat kuin Uusi Suomi ja myöskin ruotsalaiset päivälehdet, puhuivat äärettömän kiihtyneessä äänensävyssä virkamiesten palkka-asian puolesta. Mentiin suorastaan niin pitkälle, että yllytettiin virkamiehiä liikehtimään ja osoittamaan äärimmäisyyteen menevää hermostuneisuutta asiansa ajamisessa. Tämä kiihoitustyö kantoikin hedelmää. Se kantoi hedelmää siinäkin muodossa, että silloinen vallassaoleva maalaisliittolainen hallitus sai, pääasiassa tämän asian takia, väistyä paikaltaan. Se asia, johon hallitus kaadettiin, oli vain kylttinä oikean asian edessä. Eduskunnan valtava enemmistö pysyi jyrkkänä ottamallaan kannalla. Se ei taipunut virkamiesten uhkauksien eikä sanomalehtien kiihoituksen, enempää kuin oikeistopuolueiden muutamien yksityisten edustajien uhittelunkaan edessä.

Mutta aika kului eteenpäin. Poliittiset tilanteet vaihtuivat ja jopa tuli vuoro näyttää niille edustajille, jotka tahtoivat voimalla esiintyä virkamiesten asianajajina, taitonsa täällä eduskunnassa. Parhain voimannäyte ja todistus siitä, millä antaumuksella eduskunnassa vähemmistö yritti ajaa virkamiesten palkka-asiaa, oli se, että kaikkein pienin puolue eduskunnassa uskalsi yksin ottaa hallitusvastuun, kokoomuksen jonkun verran vain sitä autellessa. Asia oli tärkeä erittäinkin *sille puolueelle*, joka lähti kantamaan hallituslippua, se oli niin tärkeä, ettei se enää mitään muuta asiaa tämän rinnalla nähnyt. Ylijohtaja Mantereen hallitus laatikin tulisella kiireellä ehdotuksen, joka päättyi suunnilleen 140 miljoonaan markkaan vuotta kohti, kun otetaan lukuun myöskin ylimääräisen palveluskunnan osaksi tuleva palkankoroitusesitys. Tämä esitys sai eduskunnassa verrattain viileän vastaanoton ja hallitus ehkä jo itsekin huomasi menneensä muutamaa askelta liian pitkälle, antautui tinkimään eduskunnan kanssa, vaikka tosin vain yksipuolisesti. Annettiin tietää uudestaan ja uudestaan hallituksen taholta, että siellä ollaan valmiita alentamaan summaa, kun vain eduskunta lähtisi edes jonkin verran mukaan ja taipuisi. Eduskunnan enemmistö ei luopunut kannaltansa ja myöskin hallitus oli vankka, se pysyi kannallaan ja seuraus on meille hyvin tunnettua: riidan sai ratkaista Suomen kansa.

Vaaleissa käytiin ankaraa taistelua ja kaikista vaimennuksista huolimatta, kaikesta hyvänuskoisuudesta huolimatta muodostui tästä esillä olevasta palkkakysymyksestä tärkein asia vaaleissa. Onhan tunnettua meille, kuinka jokainen puolue lähti vaaleissa innolla selittämään kantaansa virkamieskysymyksessä. Silloiset hallituksen jäsenetkin kilvan riensivät kansan sekaan selittämään, minkälainen tarkoitus oli hallituksella, miten korkeat päämäärät, miten ihannoitavat ja suuret periaatteet ja miten tylynä Suomen kansan valitsema eduskunta kohteli hallituksen jaloja pyrkimyksiä virkamiesten palkkojen koroittamiseksi. Oli luonnollista, että niiden puolueiden taholta, jotka olivat hallitusta vastassa olleet, myöskin selitettiin asiaa ja vastattiin samalla tavalla.

Maalaisliittolaisetkin selittivät asiaa vaaleissa. Mutta maalaisliittolaiset selvittelivät vain asiaa siltä puolelta (Vasemmalta: Ei penniäkään-puolelta!) miten oli suhtauduttu hallituksen esitykseen ja eduskunnan vähemmistön menettelyyn ja mistä syystä oli näin menetelty. On aivan inhimillistä, että oli näin meneteltävä, vaaleissa oli kansalle sanottava selvästi, mistä syystä maalaisliittolaiset eivät voineet taipua komentavan hallituksen valtikan edessä. Maalaisliittolaisilla oli oma ohjelmansa, ja se maalaisliittolaisten ohjelma oli myöskin eduskunnan enemmistön ohjelma. Se ohjelma sisältää sen, että ajankohta ei ollut vielä viime keväänä sovelias virkamiesten palkkojen koroittamiseen. (Ed. Sergelius: Onko parempi nyt?) Ei, valitettavasti asia on vielä lykättävä nytkin.

Maalaisliittolaiset sanoivat vaaleissa selvästi sen, että ensin on järjestettävä virkamiesasia muilta kohdilta kuin palkkaukseen nähden. On monta eri kohtaa virkamiesoloissa, joissa uuden järjestyksen aikaansaaminen ennen palkkojen koroitusta on aivan välttämättömyys. Virasto-olojen uudistaminen, yksinkertaistuttaminen, tarpeettomien virkamiesten poistaminen ja virkamiesten palkkauksen sopimusluontoiseksi järjestäminen, ainakin tärkeimmillä paikoilla, ovat maalaisliittolaisten mielestä niitä toimenpiteitä, joita on aivan ensi asteessa järjestettävä — ja sitten vasta palkat.

Esillä oleva lakiesitys on mielestäni vain hätäesitys ja sellaisena se ei ole hyväksyttävä. Käsitykseni mukaan tällä esityksellä ei vähimmässäkään määrässä asiaa eteenpäin auteta eikä paranneta. Olisi ollut tar-

peellista, että hallitus olisi käyttänyt senkin ajan, joka kului tämän esityksen valmisteluun, virasto-olojen uudistuksen selvittelyyn, ja käyttänyt siihen riittävän paljon aikaa, voidakseen esittää sitten todellisen, virkamiesoloja selvittävän ja rakentavan esityksen.

Minä en jaksa ymmärtää, että hallitus katsoo virkamiesten olevan sellaisessa hädässä, että on välttämätöntä saada jo ensi vuoden budjettiin 35 milj. markkaa tämän hengenhädän lievittämiseksi tai torjumiseksi. On käsittämätöntä, että tällaisena ajankohtana, kuin mitä nyt Suomen kansa saa elää, katsellaan virkamiesten palkkojen korotusta niin painavana hätänä, että unohdetaan kaikkien muiden hätä, senkin uhalla, että on toimittava hätiköiden, olisi budjettiin saatava tämä summa merkityksi. Jos hallitus olisi malttanut rakennella esitystä tämän istuntokauden ajan ja antanut esityksensä helmikuussa ja tuonut myöskin ne maalaisliittolaisten toivomat monet muutkin esitykset, niin olisi ehkä asia saanut paljon mieluisamman vastaanoton täällä eduskunnassakin ja sitä tietä olisi asia todellakin korjaantunut.

Maalaisliittolaisten kannalta asiaa katsellen ei voi muuta kuin valitella. Mutta siitä huolimatta ei maalaisliittolaisten mielipide ole entisestään muuttunut eikä ensinkään ole se, mitä on tahdottu sanomalehdissä ja myöskin julkisissa puheissa esille tuoda maalaisliittolaisten kantana, ettei „penniäkään'' virkamiesten palkankoroituksiin. Tällaista kantaa ei ole maalaisliittolaiselta taholta tietääkseni äänekkäämmin esille tuotu. (Vasemmalta: Hiljaa vain!) Ainoastaan muutamat sellaiset henkilöt, jotka eivät ole jaksaneet virkamieskysymyksen eri vaiheita ja tehtyjä ehdotuksia seurata, lienevät vaaliaikana tällaiseen sanontaan erehtyneet. On tosin myönnettävä, että viime keväänä ed. Niukkasen lausunnosta ehkä saatiin sellainen käsitys, mutta lienee ollut sekin vain väärinkäsitystä ja se seikka, että ed. Niukkanen nyt ministerinä ollessaan ei tahtone puhua sillä tavalla kuin viime keväänä puhui, osoittanee sitä, että se lienee ollut vain väärinkäsitystä. (Naurua eduskunnassa.)

Lakiesityksessä on eräitä sellaisia kohtia, joita voisi ajatella hyväksyttäväksikin. Esim. 6 §:ään on sovellutettu periaate, joka on mielestäni oikea. Jos virkamiehet ja -naiset ovat palvelleet kunnollisesti jo pitemmän aikaa valtiota, niin palkankoroitus, tunnustus hyvin suoritetusta työstä on aivan oikein. Koroituksen järjestelyssä ehkä olisi jonkun verran toivomisen varaa, olisi ollut soveliaampaa, ettei olisi tehty alempien ja ylempien palkannauttijain välillä minkäänlaista erotusta, olisi annettu samassa suhteessa molemmille.

Mutta 7 § esillä olevassa laissa ei minua tyydytä. Se on vastoin maalaisliittolaisia periaatteita. 7 § sellaisena kuin se tässä laissa esiintyy on omansa kiihoittamaan virkamiehiä muuttamaan kaupunkeihin ja erittäinkin suuriin kaupunkeihin. Ja se seikka, että valtion taholta yritetään virkamiehiä auttaa tällaisessa pyrkimyksessä, ei ole oikea. Kyllä vuokramenot maaseudulla ja pikkukaupungeissa ovat aivan yhtä korkeat, jos vain virkamiehet ovat tilaisuudessa saamaan yhtä hyviä ja loistavia asuntoja, kuin mitä esim. Helsingissä niillä on tilaisuus saada (Ed. Rosenberg: Maaseudulla ei ole sisällä W. C:tä!). Myöskin 7 § antaa aihetta virkamiehille pitää hallussaan liian suuria asuntoja. Kun valtion puolesta otetaan osaa vuokramenoihin, niin katsovat virkamiehet olevansa tilaisuudessa pitämään ainakin entiset monessa suhteessa loisteliaat asunnot, sellaiset, joiden hallussa pitämisestä usealle virkamiehelle on koitunut hyvinkin raskaita taloudellisia tappioita. Näistä syistä minä katselen 7 §:n sopimattomaksi tähän lakiin ja olisin toivonut, ettei tätä pykälää olisi tähän lakiin ollenkaan kirjoitettu.

Tasoitusrahoihin, hallituksen esityksen perusteluissa mainittuun 10 milj. markkaan nähden, minun täytyy myöskin olla vastakkaisella kannalla. Minulla on mukana olleena hyvin huonot kokemukset n. s. tasoitusmiljoonista. On useampaan kertaan vajaan 10 vuoden aikana täällä eduskunnassa myönnetty kymmeniä miljoonia markkoja virkamiesten palkkojen tasoittamiseksi, mutta kun niillä on yritetty tasoittaa virkamiesten palkkoja, on jälki tullut aina epätasaisemmaksi. Juuri niiden kymmenien miljoonien ansiota on, että esiintyy uusia valituksia ja uusia tasoitusrahoja vain vaaditaan.

Maalaisliittolaisena edustajana olen tahtonut vain merkitä kantani jo asian tässä vaiheessa ollessa, enkä voi näin ollen niistä syistä, joista olen maininnut, hyväksyä tätä

lakia, enkä voi edesauttaa sen laiksi tulemista. Minä toivoisin, että eduskunnassa, silloin, kun lakiesitys on ratkaisevassa vaiheessa, löytyisi riittävä määrä edustajia, jotka yhtyisivät minuun lain hyväksymistä vastustamaan. (Ed. Paasivuori: Ja pelastaisivat maalaisliiton!). Aika, jota Suomen kansa elää, ei liene sovelias ensinkään virkamiesten palkankoroitukseen. 35 milj. markkaa on siksi huomattava summa, ettei sitä niin vain ole heitettävä valtionkaan kukkarosta ulos asiaan, joka siitä ei parane. Asia ei parane, niinkuin olen jo maininnut, sillä, ja myös tämä tiukka aika, tekee mahdottomaksi, vaikkakin esitys olisi parempikin, minkäänlaisten palkankoroitusten myöntämisen.

Maalaisliittolaisten mielestä olisi ollut paljon onnellisempaa, jos hallitus ei olisi tätä esitystä antanut, eikä olisi uhitellut maalaisliittolaisten puoluejärjestöjen ja myöskin suuren valitsijajoukon mielipidettä vastaan. Mutta kun näin on tapahtunut, on syytä koettaa eduskunnassa vielä asia korjata.

Ministeri Niukkanen: Ed. Pitkäsen lausunnon johdosta minä vain huomautan, että ed. Pitkänen voi olla vakuutettu siitä, että minä olen tässä asiassa sillä kannalla kuin olen ollut aikaisemminkin. En minä koskaan ole edustanut siinä muuta kantaa, kuin mikä käy selville minun lausunnoistani eduskunnassa, joita kukaan ei voi muuten selittää kuin mitä niissä sanotaan. En minä ole koskaan asettunut „ei penniäkään" kannalle, kuten ed. Pitkänen luullakseni on asettunut (Keskustasta: On paljon kykenemättömiä virkamiehiä!), mutta minä ilokseni huomaan, että ed. Pitkänenkin vähitellen alkaa tässä kohdin kehittyä, sillä hän nimenomaan sanoi hyväksyvänsä jo ikälisäin korotukset.

Ed. Rosenberg: Kyllä minun täytyy sanoa kuunnellessani herrojen maalaisliittolaisten selityksiä, että on hieman vaikea sanoa, mikä se maalaisliittolaisten periaate ja kanta oikeastaan on. (Vasemmalta: Oikein!) Täällä aikaisemmin keskustelun alussa herra pääministeri nimenomaan selitti maalaisliittolaisten kannan olevan sen, että virkamiehille on annettava palkankoroitusta ja etenkin juuri nyt se on aivan tähdellistä. Samaten on myöskin selittänyt toinenkin maalaisliiton ryhmän jäsen. Nyt kuitenkin ed. Pitkänen selittelee samaa tekstiä ja ihan päinvastaisessa järjestyksessä, niin että olisi hyvä tietää, mikä loppujen lopuksi maalaisliiton oikea periaate on, josta ed. Pitkänen niin paljon puhuu. Olisi ollut melkein, ainakin minusta tuntuu, ed. Pitkäsellekin edullisempaa seurata ed. Rantalan reseptiä. Hän myöskin esiintyi täällä maalaten sellaisen taloudellisen kuvan, jota katsellessa ei voinut tulla muuhun tulokseen, kuin että on mahdotonta meidän tällä hetkellä minkäänlaisia palkankoroituksia myöntää, mutta kuitenkin puheensa lopussa hän lämpimästi kannatti palkkain koroituksia. Sellainen tapa on minusta sentään ainakin siinä suhteessa parempi, että loppujen lopulta pääsee selville, mikä on asianomaisen puhujan todellinen kanta. Ed. Pitkäsen puheesta ei siihen päässyt. Minä olen kyllä siinä uskossa, että kyllä maalaisliiton todellinen kanta on virkaherrojen palkkojen koroittaminen.

Täytyy myöskin tältä samalta paikalta todistaa ed. Pitkäsen erään väitteen erheellisyys siinä, kun hän väitti, että ed. Niukkanen olisi viime keväänä sanonut, että virkaherroille ei penniäkään. Kyllä ed. Niukkanen ei sanonut niin, vaan hän sanoi jotakin muuta, ja se oli, että pienille ei penniäkään, mutta kyllä suuremmille. (Eduskunnasta: Se oli oikein!) Hän nimittäin todisti silloin aivan samoin kuin herra pääministeri todisti tänään täällä, nimittäin että kyllä siellä alhaalla aina niitä hakijoita löytyy, siellä ei ole mitään tarvetta palkankoroituksiin. Ja sitten lisäsi ed. Niukkanen, että löytyy kyllä sellaisia virkoja, joihinka hakijoita on jonkun verran vaikea saada, lisäten kuitenkin vielä, että hän ei tiedä, onko niitä monta. Hänen mielestään paikkojen hakijoiden puute oikeastaan johtuu siitä, että tällä hetkellä on rakennettu niin paljon uusia kouluja, joiden opettajavoimien tarve on nyt suurempi tällä hetkellä, sanoi ed. Niukkanen, kuin mitä niitä on ollenkaan saatavissa. Joten loppujen lopuksi jäi jonkin verran hämäräksi sekin, oliko edes koulunopettajille annettava. Minä tulinkin silloin siihen käsitykseen, että ainoat virkamiehet, jotka ovat palkankoroituksen tarpeessa, ovat ne kaikkein korkeimmissa palkkaluokissa olevat virkaherrat, ed. Niukkasen mielestä nimittäin. (Vasemmalta: Viljavaraston hoitaja!)

Tämän saman teeman esitti täällä jälleen herra pääministeri. Lähetekeskustelussa puhuttiin myös siitä, että maalaisliitto vaalien aikana pontevasti esiintyi maaseudulla käyttäen vaalisyöttinä sitä ed. Pitkäsen teemaa: ei penniäkään virkamiehille. On tietysti oikeastaan tarpeetonta esittää todisteita, että näin oli, koska jokainen, joka silloin hieman seurasi maalaisliiton äänenkannattajia ainakin Pohjois-Suomessa, voi hyvin panna merkille, että nämä heidän sanomalehtensä ainakin olivat tällä kannalla ja samalla kannalla olivat siellä liikkuneet maalaisliiton puhujat myöskin. Nyt myöhemmin ovat he täällä keskusteluissa ottaneet sellaisen kannan, että he vaalitaistelun aikana puhuivat yksityishenkilöinä, eivätkä siis täällä ryhmässä ollessaan ole vastuussa siitä, mitä he puhuivat vaalien aikana. Tämä on myöskin hieman merkillinen periaate, mutta kylläkin hyvin tyypillinen maalaisliiton periaate. (Ed. Lohi: Kuka sillä lailla on sanonut! — Vasemmalta: Entäs sairasvakuutus!) Sairausvakuutuslaki oli myöskin suurin piirtein maalaisliiton periaatteiden mukainen. Siinä nimittäin luvattiin paljon, mutta oikeastaan ei olisi annettu mitään, ja se on juuri tyypillistä maalaisliittolaisten kantaa (Keskustasta: Ed. Rosenberg on samalla kannalla!) Ed. Pitkäsen samoinkuin ed. Rantalan puhe oli samaa laatua. Molempien sisältönä oli nimittäin se, että puhujat koettivat esittää, kuinka he muka ovat vastustamassa kansan varojen myöntämistä virkamiesten palkankoroituksiin hetkellä, jolloin taloudellinen tilanne on hyvin vakava ja todellakin niin vakava, että on tällä hetkellä hyvin vaikeata sanoa, millä lailla voidaan valtion budjetti saada menemään lukkoon. Siis aivan oikea kuvaus kylläkin, mutta tämä kuvaus on luotu määrättyä tarkoitusta varten. Se on luotu saadakseen kansan uskomaan, että tällä hetkellä, puhuja nimittäin, ovat koettaneet puolustaa kansan oikeuksia ja elämää, mutta virkamiehet vain vievät taas sen palkankoroituksen. Jokseenkin tämäntapainen ajatus sisältyy molempien puheisiin.

Minä panin erikoisesti merkille herra pääministerin puheessa erään hänen lausumansa ajatuksen. Hän nimittäin huomautti siitä, että on pidettävä huolta virkamiesten taloudellisesta asemasta ja kohtuullisesta toimeentulosta. Se oli ihan sitä samaa, minkä me saimme kuulla keväällä täällä, jolloin edellisen hallituksen pääministeri käytti juuri tätä väitöstä todistaakseen, että palkankoroitus oli aivan välttämätön. Silloin muistaakseni juuri maalaisliittolaisten taholta huomautettiin, että taloudellinen tilanne ei silloin sallinut palkkojen koroitusta ja että virkamiehet voivat vartoa siksi, kun taloudellinen tilanne paranee, jolloin mahdollisesti, niinkuin eräs puhuja sanoi tältä samalta paikalta, jos kesän sato tulee talonpojalle hyvä, voidaan virkamiesten palkkainkoroitus toimeenpanna. Tarkoittaako siis pääministeri lausumallaan sitä, että taloudellinen tilanne on nyt parantunut ja että talonpoika on saanut tuon odotetun hyvän sadon, joten nyt voidaan tyydyttää virkamiesten palkankoroituksia ja hankkia heille se n. s. kohtuullinen toimeentulo?

Minä en tule paljon viipymään tuon käsitteen epämääräisyydessä, mutta kuitenkin tahdon huomauttaa hieman siitäkin. Kysymys kohtuullisesta toimeentulosta voi olla hyvin suhteellinen käsite ja aivan erilainen eri ihmisillä. Kohtuullisen toimeentulon saa ehkä luultavasti sekin virkamies, joka, niinkuin minä keväällä mainitsin, istuu Kämpin hotellissa tuhlaten siellä rahojaan ja velkautuu, jolloin hänen mielestään palkkansa on liian pieni ja hänellä siis ei ole vielä „kohtuullista toimeentuloa''. Kohtuullista toimeentuloa vaatii myös, sanokaamme, vaikka joku rautatien pienpalvelija, joka asuu maaseudulla, asuu rautatien huoneessa, saa verrattain pientä palkkaa, lähettää lapsensa pitkien matkojen päähän ja jolla todellakin on usein vaikeampi tulla toimeen kuin, sanokaamme, jollakin kaupungissa asuvalla rautatien palvelijalla. Mutta ero näiden molempien vaatimuksissa on se, että kohtuullinen toimeentulo, joka tulee kysymykseen silloin, kun mitataan tällaisen pienen rautatiepalvelijan asemaa, on oikeutettu vaatimus. Hänellä on oikeutettuja vaatimuksia saada kohtuullisen toimeentulon. Mutta ylempänä olevat virkamiehet, heihin nähden „kohtuullinen toimeentulo''-käsite on aivan toinen. He voivat todellakin tulla toimeen vähän vähemmällä. Heihin nähden voidaan säästää.

Sitten puhui myös pääministeri, aivan niinkuin ed. Pitkänenkin, niistä vuokrien erilaisuuksista. Pitkäsen käsitteet vuokrien erilaisuuksista näkyivät kuitenkin liikkuvan sen sanomalehdissä usein toistuvan „nyky-

ajan mukavuuksien'' ympärillä, enemmän kuin oikeastaan siihen, sanoisinko, palkkojen eroavaisuuteen. On kyllä totta, että maaseudulla niitä nykyajan mukavuuksia ei ole niinkään saatavissa, mutta vaikeata on esim. pääkaupungissa lähteä hakemaan asuntoa ilman näitä nykyajan mukavuuksia. Niistäkin on pakosta maksettava, jos tahtoo ollenkaan olla missään huoneessa, joten minusta tuntuu, että tuo Pitkäsen mittapuu on hieman, sanoisinko, vaikea käyttää. Sen sijaan lienee kyllä pääministerin väite vuokrien erilaisuudesta paikkansapitävä. Täytyyhän tietysti myöntää, että vuokrilla eri paikkakunnilla on verrattain suuri ero. Mutta tätäkin eroavaisuutta tasoittavat monet seikat. Elintarpeiden hintojen erilaisuus on jo eräs seikka, joka tasoittaa ainakin jonkun verran. Sillä vastoin pääministerin väitettä minä uskallan väittää, että niillä eri paikkakunnilla, missä valtion virkailijat joutuvat asumaan, on kyllä verrattain suuriakin eroavaisuuksia elintarpeiden hintoihin nähden. Sen lisäksi on, sanokaamme, maaseudulla asuvilla valtion virkailijoilla tilaisuus monenlaisiin sivutuloihin. He voivat pitää jonkun verran maata, n. k. perunamaata y. m. sellaista, viljellä sitä, jota etua ei kaupungissa asuvilla koskaan ole, ynnä monia muita sellaisia pieniä sivutuloja, jotka tasoittavat jonkun verran tätä vuokrien eroavaisuutta. On vielä eräs seikka, josta minä en ole aivan selvillä, nim. se että maaseudulla asuvat valtion palvelijat eivät nauti minkäänlaista vuokra-avustusta. Mitenkä hallitus on heihin nähden ajatellut tämän vuokra-avustusten jaon? Suuri osa virkailijoista ja rautateillä erityisesti kaikkein suurin osa, asuu sen lisäksi valtion huoneustoissa, joista he maksavat vuokraa. Millä tavalla heille sitten oikeastaan lisätään tämä vuokra-avustus? Onko tarkoitus, että he saavat asua ilmaiseksi huoneustossa tai annetaanko se heille määrättynä tulona? Mutta seurauksena voi olla vuokrien koroittaminen. Tämäkin on muuten juuri seikka, joka vaikuttaa monesti puhutun 7 §:n hyväksymiseen, sillä minusta tuntuu, että juuri tuo 7 §, joka koskee vuokra-avustuksia, ja joka täällä nyt pidetään niin keskeisenä koko tämän palkkainkoroituksen myöntämiselle ja jota sosialidemokraatitkin juuri vaativat hyväksyttäväksi, on muodoltaan ja sisällöltään niin epämääräinen, että minä en voi uskoa, että tästä suurtakaan hyötyä juuri näille kaikkein alimmin palkatuille koituu. Myönnän kyllä, että mahdollisesti kaupungissa asuville alemmille valtion palvelijoille siitä voi olla jonkun verran hyötyä, mutta minä epäilen, onko sitä maaseudulla asuvilla valtion virkailijoilla odotettavissa. Ja siellähän kuitenkin enemmistö heistä asuu. Sen lisäksi vielä on eräs kohta tässä pykälässä, joka tekee tämän palkkalisäyksen vuokra-avustuksien muodossa epämääräiseksi. Siinä nim. sanotaan, että mikäli tulo- ja menoarviossa on tarkoitusta varten varoja osoitettu. Se merkitsee silloin, että tällaista palkan lisää voivat valtion palvelijat saada vain vuodeksi kerrallaan. Eduskunta joutuu nim. joka vuosi uudelleen määräämään kantansa siihen nähden, onko tällaisia palkanlisiä edelleen maksettava. Tämä seikka on minusta jo sellainen että se oikeastaan ratkaisee kannan tähän pykälään nähden. Jos kerran tullaan tulokseen, että valtion virkailijat tarvitsevat palkkain koroituksia, niin kyllä silloin samalla kertaa voidaan nuo koroitukset kertakaikkiaan lyödä kiinni lakiin. Me emme tiedä ollenkaan, minkälainen kokoonpano on esim. seuraavalla valtiovarainvaliokunnalla ja vieläpä vaalien jälkeen kokoontuvalla eduskunnalla. Ne voivat olla kokoonpanoltaan sellaisia, että ne eivät myönnä enää näitä avustuksia ja silloin valtionvirkailijat, olkoon ne sitten alempia tai korkeampia, menettävät osan tuloistaan, niin että muoto, johon pykälä nyt on puettu, on mahdoton, sitä ei voi hyväksyä.

Ja vielä eräs kolmas seikka, joka on myöskin merkille pantava, nimittäin avustuksien eroavaisuus. On kyllä totta, että valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdottamien lisäysten mukaan suurin vuokra-avustus nousisi vuodessa 5,000 markkaan. Mutta jaettuna siten kuin hallitus vaatii, se merkitsee, että alin vuokralisäys vuodessa tekisi noin 500 markkaa, siis 10 kertaa vähemmän. Jos taas noudatettaisiin suuren valiokunnan ehdottamaa menettelytapaa, niin tulisi tietysti kyllä alimmalla oleva määrä jonkun verran suuremmaksi, mutta nyt jää tykkänään hallituksen varaan määrätä, kuinka suuri tuo prosenttuaalinen eroavaisuus tulee olemaan, koska suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan sanotaan vain, että huomioon ottaen, että

vuokra-avustus prosenteissa peruspalkoista on alemmissa palkkausluokissa oleva suurempi kuin ylemmissä. Nyt on kuitenkin vuokra-avustuksen eroavaisuus niin suuri, että uskallan epäillä, tokko hallitus prosentteja määritellessään tekee prosenttien eroavaisuuden niin suureksi, että se tasauttaisi näitten vuokra-avustusten lisäyksen. Ja näin ollen olen melko varma, että suuren valiokunnan ehdotuksesta huolimatta, vaikka se tulisi laiksi hyväksytyksikin, sittenkin saavat korkeammissa palkkaluokissa olevat edelleen nuo 5,000 markkaa, niinkuin laki määrää, mutta siitä huolimatta eivät alemmissa luokissa olevain vuokra-avustusten lisäykset tule suuresti kohoamaan. Laissa määrätty prosenttieroavaisuus tulee kuitenkin joka tapauksessa silloinkin olemaan.

Mitä sitten tuohon paljon puhuttuun 6 §:ään tulee, niin olen ihan samalla kannalla kuin useimmat muutkin puhujat täällä, nimittäin, että ainakin alempiin virkailijoihin nähden ei tuo 6 § tuo paljonkaan helpotusta mukanaan. Juuri niillä aloilla, jotka valtiolle ovat tärkeät, kuljetustyön alalla ja postin alalla, ja joissa juuri etupäässä tällä kertaa pitäisi palkkojen koroituksia saada aikaan, niin hallituksen ehdotuksen mukaan ei se näille palvelijoille suurtakaan siunausta tuo. Täällä on jo osoitettu, kuinka esimerkiksi rautateillä, jotka — minä tahtoisin sanoa — ovat asetettavat etutilalle tällä kertaa, kuinka juuri rautateillä alemmat palvelijat suurin piirtein joutuvat asemaan, missä he nauttivat tätä ikälisää vasta siinä ehkä 50—45 vuoden ikäisinä. Rautateillä nimittäin palvelija tullessaan palvelukseen joutuu ylenemään yhdestä virasta toiseen, joten hän tuskin missään virassa joutuu palvelemaan niin pitkää aikaa kuin tämä pykälä edellyttää. Vasta päästessään siihen toimeen, joka jää hänen viimeiseksi toimekseen, silloin vasta hän joutuu nauttimaan tämän lopullisenkin ikälisän. Jos esimerkiksi ajattelemme koneosastoa, niin veturinkuljettaja, joka jo aikaisemmin on kulkenut kaikki ylenemisasteet läpi, voi olla ehkä siinä 36 à 40 vuoden ikäinen, ennenkuin hänet nimitetään viimeiseen veturinkuljettajan virkaan, ja silloin ikä on jo verrattain korkea, ennenkuin hän pääsee lain edellyttämälle viimeisen ikälisän luokalle. (Pääministeri: Ei sitä lasketa sillä lailla!) Kuinka? (Pääministeri: Se lasketaan koko palvelusajasta!) Niin se lasketaan kyllä, mutta siitä huolimatta ei hän joudu olemaan eri virka-asteissaan niin pitkää aikaa, että hän saisi nauttia. (Pääministeri: Ei se siitä riipu!) Vaikka niinkin olisi, että hän joutuisi nauttimaan aikaisemminkin, niin minä uskallan väittää, että todellisuudessa ei tällainen iän perusteella annettu lisäys sittenkään vastaa todellista tarvetta. Voitaneen väittää, että nuorempi, palvelukseen tullut mies, että hänellä ei ole ehkä tarpeeksi kokemuksia, että hänen menonsa ovat ehkä pienemmät. Mutta kyllä useimmat tapaukset ovat sellaiset, jolloin valtion palveluksessa olevan henkilön menot ovat melko suuremmat silloin kuin hän on virkavuosiensa alussa kuin sen lopussa. Jo siinä, sanokaamme, 30 à 34 vuoden iässä useasti hänen menonsa alkavat tulla pienemmiksi. Silloin nimittäin köyhemmän palvelijan ja virkailijan lapset ovat useasti töissä. He joutuvat useasti varhaisella iällä töihin, lapset nimittäin, siinä 14 ja ehkäpä alemmassakin iässä ja näin ollen siis siitä alkaen jo alkaa oikeastaan tulla lisätuloa lapsilta. Niin, kun näin on asian laita, minusta tuntuu, että tuo 6 § semmoisenaan ei vastaa sitä tarkoitusta, mikä tällä lailla pitäisi olla, nimittäin yleisen tilanteen helpottaminen. Siitä voi olla joillekuille ryhmille apua, mutta jos nyt tahdotaan todellista parannusta myöskin alemmille palkkaluokille, silloin tämä pykälä ei kestä arvostelua. Mitä muuten tulee siihen rahamäärään nähden, joka tarvitaan näiden palkkojen lisäyksiin nähden, niin kyllä ainakin tällä hetkellä näyttää siltä, että niitä on melko mahdoton saada. Siinä vaiheessa, jossa nyt ollaan budjettikäsittelyssä, osoittautuu jo, että budjetissa voidaan laskea pyörein luvuin olevan tällä hetkellä noin 100 miljoonaa markkaa vajausta. Millä tavalla tämä vajaus täytetään, on tietysti toinen asia. Jos tämä budjettiin syntyvä vajaus täytettäisiin niin, että sen joutuisivat maksamaan sellaiset yhteiskuntaluokat, jotka jaksavat kantaa verotaakan lisäystä, silloin tietysti tämäkin edessä oleva kysymys joutuisi aivan toiselle asteelle, mutta kun nyt kaiken todennäköisyyden mukaan porvarien vaatimukset siitä, että budjettivajaus on täytettävä kulutusverotuksen avulla saaduilla tuloilla, menevät läpi, niin se merkitsee sitä, että juuri kansan kaikkein köyhin osa, juuri se osa, joka on kaikkein maksukyvyttömin, joutuu mak-

samaan tämän 35 miljoonaa markkaa ja sen lisäksi vielä muutkin budjetin menot. Täytyy todellakin sanoa, että tällä hetkellä, jolloin suuri osa palkkatyöläisistä joutuu ja on joutunut työttömiksi ja samalla ihan veronmaksukyvyttömiksi sekä myöskin on pakosta täytynyt vähentää kulutusta mitä pienimpään mahdolliseen määrään, niin tulee rasitus näille aivan ylivoimaiseksi. Näin ollen täytyy ottaa huomioon että juuri ne, joille tämä palkankoroitus tarkoitetaan, joutuvat itse maksamaan sen toisessa muodossa takaisin valtiolle. Palkkain koroitus on heille suurin piirtein plus minus nolla. Jos me siis lisäämme siellä alla oleville valtionpalvelijoille sanokaamme joku 900 markkaa vuodessa, joka hallituksen laskelmien mukaan tulisi heille kaikkein alimmille palkkaluokille, niin valtio ottaa sen takaisin lisättyjen kulutusverojen avulla. On siis selvää, että tältä kannalta lähtien on ainakin tällä hetkellä palkkojen koroitus aivan tulokseton siellä alhaallakin. Minä myönnän kylläkin, että niille korkeimmille, jotka joutuvat saamaan esityksenkin mukaan, ehkä siinä 9,000 markkaa vuodessa lisää, ja sanokaamme, — on hyvin vaikea arvioida suoralta kädeltä, — suuren valiokunnan mietinnön mukaan ehkä noin 6,000 à 7,000 markkaa lisää, että heille jää jotakin käteen siitä huolimatta vaikka kulutusverot kohoavat, mutta alhaispalkkaisella kyllä ei jää mitään. Näin olisi siis ensiksi ratkaistava kysymys siitä, millä tavalla budjetin kohonneet menot peitetään. Minä olen sillä kannalla, että ellei tätä kysymystä ratkaista oikealla tavalla, eli siten että budjetin menoista yleisesti aiheutuneet lisärasitukset siirretään rikkaiden ja veronmaksukykyisten kannettavaksi, silloin on turhaa koko tämän 35 miljoonan markan lisäys. Pyydän vielä huomauttaa kaiken lisäksi, että budjetissa on ylenmääräisesti sellaisia menoja, jotka voidaan poistaa. Ja sentähden ennenkuin tämä kysymys meidän taholtamme voi saada myönteisen ratkaisun, on niihin menoihin nähden asetuttava toiselle kannalle. Kun hallitus ehdottaa esim. sotilasmäärärahojen lisäämistä niin paljon, että jos nyt lasketaan se lisäys ja vähennys, minkä valtiovarainvaliokunta nyt on tehnyt sotilasbudjettiin, se joka tapauksessa ylittää viime vuoden sotilasbudjetin 17 miljoonalla markalla, silloin minä väitän, että jos tällainen lisäys sotilasrasituksiin pannaan kansan niskoille, ei ole oikein silloin antaa 35 miljoonan markan lisäystä virkamiehille. Porvaristo vaatii myös suojeluskunnille lisäystä. Tämä on myöskin tietysti seikka, joka on otettava huomioon. On vielä toisiakin kohtia, joissa voidaan säästää. Budjetin menopuolta on siis supistettava niin, että siihen mahtuu kansalle lisärasituksia asettamatta tämä meno. Jos asia näin järjestetään, silloin voidaan siirtyä tämän kysymyksen käsittelyyn siinä mielessä, että se saa myönteisen ratkaisun, mutta jos budjetti on semmoisena kuin se tällä hetkellä on valtiovarainvaliokunnassa, tai pysyy sellaisena kuin se nyt on valtiovarainvaliokunnassa, niin minä olen ihan varma siitä, että kansa tälläkin kertaa tähän kysymykseen nähden asettuu yhtä kielteiselle kannalle kuin keväälläkin. Niin, uskallanpa väittää: jyrkemmin kielteiselle kannalle. Ja tältä näkökannalta lähtien minä en tällä kerralla voi muuta kuin asettua vastustamaan kysymyksessä olevia virkamiesten palkan lisäyksiä.

Puhemies: Istunto keskeytetään 10 minuutiksi.

Täysistunto keskeytetään kello 22,18.

Täysistuntoa jatketaan

kello 22,35.

Yleiskeskustelu palkkauslakiehdotuksesta jatkuu:

Ed. Mantere: Kun suuren valiokunnan ehdotus on muodostunut sellaiseksi, kuin se on meillä edessämme, on pakko puuttua tähän asiaan ja jälleen kerran esittää ne tosiasiat, jotka puhuvat mielestäni selvää kieltä toisenlaisen ehdotuksen puolesta, ehdotuksen, joka merkitsisi todellista palkkojenparannusta valtion palveluksessa oleville. Sivuuttaen kokonaan kaikki poliittis-taktilliset näkökohdat, minä pyydän vain kiinnittää huomiota tämän kysymyksen puhtaasti asialliseen puoleen.

Ensimmäinen tosiasia, joka palkkauskysymyksen esiläollessa on entistä selvemmin tullut tietoomme, on se, että valtion viran-

ja toimenhaltijain palkat ovat meillä tuntuvasti alemmat kuin useimmissa muissa maissa. Tämä kävi eittämättömästi selville siitä ainehistosta, joka viime talvena hallituksen toimesta hankittiin valtiovarainvaliokunnalle palkkausasiain ollessa sen käsiteltävänä ja valiokunnan nimenomaisesta pyynnöstä.

Rajoitun ottamaan vertauskohdaksi Ruotsin, läheisimmän naapurimaan. Sen palkkausjärjestelmä on vuodelta 1925 ja perustuu silloisen sosialidemokraattisen hallituksen esitykseen, joten ei ole syytä pelkoon, että siinä olisi virkamiehiä, ainakaan ylempiä, liiaksi suosittu. Tämän palkkaussäännön mukaan saa esim. asemamies, kaikki muut koroitukset paitsi lapsilisät huomioonottaen Suomen rahassa 39,155 mk. vuodessa ja konduktööri 45,709 mk. Meillä ovat vastaavat palkat 20,880 ja 26,100 mk. Ruotsissa saa siis asemamies 87 % ja konduktööri 75 % enemmän palkkaa kuin meillä. (Ed. Juutilainen: Puolta vähemmän kuin meillä!) Ratainsinööri saa Ruotsissa 129,084 mk. Suomen rahassa, mutta Suomessa 63,840 mk. Ruotsissa siis enemmän kuin kaksi kertaa sen verran kuin Suomessa. Yleensä voimme sanoa, että Ruotsissa ovat alemmissa palkkausluokissa palkat 75—90 % ja ylemmissä palkkausluokissa 90—110 % korkeammat kuin Suomessa. Tosin on muistettava, että hintataso on Ruotsissa korkeampi kuin Suomessa, arviolta noin 25 %:kin korkeampi, mutta sittenkin jäävät Ruotsin valtion suorittamat palkat yli 50 % Suomessa maksettuja vastaavia palkkoja korkeammiksi. Että palkkausasia Ruotsissa on järjestetty yksinomaan valtion etua silmälläpitäen, siitä ei tietenkään ole vähäisintäkään epäilemistä ja Ruotsin hallitus ja Ruotsin eduskunta ovat katsoneet valtiolle edulliseksi suorittaa sen palveluksessa oleville riittävät palkat, koska se ja ainoastaan se, tekee mahdolliseksi kiinnittää valtion erilaisiin toimiin todella tehtäviinsä pystyviä henkilöitä, pystyvimpiä, mitä yleensä on saatavissa ja antaa valtiolle myös oikeuden vaatia heiltä runsasta työnsuoritusta.

Toinen, uudelleen mieliin palautettava tosiasia on se, että omassa maassamme kunnat ja yksityiset työnantajat maksavat valtion virkoja ja toimia vastaavien tehtävien suorittajille tuntuvasti paremman korvauksen kuin valtio. On syytä tämäkin jälleen valaista konkreettisin esimerkein. Otamme vertauskohdaksi Helsingin kaupungin maksamat palkat. Vertailu osoittaa, että kaupungin maksamat palkat ovat kauttaaltaan korkeammat, jopa huomattavasti korkeammat kuin valtion. Niinpä on 10 vuoden palveluksen jälkeen kaupungin vahtimestareilla 20—30 % enemmän palkkaa kuin vastaavilla valtion toimen haltijoilla. Sama on laita puhtaaksikirjoittajain. 10 palvelusvuoden kuluttua on Helsingin kaupungin kansakoulunopettajattarilla n. 10 % korkeampi palkka kuin seminaarien johtajattarilla valtion palveluksessa. Kansakoulunopettajilla taas, jotka ovat jatkoluokilla, on samoin 10 palvelusvuoden jäljestä enemmän palkkaa kuin valtion oppikoulujen vanhemmilla lehtoreilla, muilla kansakoulunopettajilla enemmän kuin nuoremmilla lehtoreilla, edellisillä yli 15 % enemmän kuin vastaavan virkaiän omaavilla nuoremmilla lehtoreilla. Lienee katsottava selvöksi, ettei Helsingin kaupunki maksa palveluksessaan oleville korkeampaa palkkaa kuin minkä se pitää välttämättömänä saadakseen tehtäviinsä kykenevää työvoimaa.

Yksityiskohtainen vertailu yksityisten ja valtion maksamien palkkojen välillä on vaikeampi tehtävä. Numeroilla on kuitenkin todistettavissa, että kun valtio johtaville virkamiehilleen on nostanut nimellispalkan korkeintaan n. 4 à 5 kertaisiksi, — realipalkkahan ei ole muuta kuin n. 40 % ennen sotaa olleista palkoista — ovat yksityiset liikkeet koroittaneet johtavien toimihenkilöittensä palkat 10—15-kertaisiksi. Yksityisten palkkauksessa esiintyy runsaasti palkkoja, jotka kaikkine etuineen ovat 100, jopa 200 % korkeampia kuin valtion ylimpien virkamiesten palkat, puhumatta lainkaan joistain yksityisistä huippupalkoista, joihin verrattuina valtion suorittamat palkat ovat todella vallan minimaalisia, mutta minä myönnän, että näihin huippupalkkoihin ei voidakaan valtion suorittamia palkkoja verrata, ja kuitenkin on asia niin, että valtio asettaa viranhaltijoihinsa nähden useissa tapauksissa korkeampia pätevyysvaatimuksia kuin mitä yksityiset katsovat välttämättömäksi.

Seuraava tosiasia on se, että valtio tällä palkkauspolitiikallaan on käynyt kilpailukyvyttömäksi kysymyksen ollessa parhaista saatavissa olevista työvoimista ja tässä on mielestäni loppujen lopuksi asian ydin. Yleisesti tunnettua on, että huomattava määrä

parhaita valtion viran- ja toimenhaltijoita on eronnut valtion palveluksesta antautuakseen paremmin palkattuihin kuntien tai yksityisten toimiin. Heidän tilalleen ei monessakaan tapauksessa ole saatu yhtä päteviä viran haltijoita ja monilukuisissa tapauksissa on ollut pakko jättää virka vakinaisesti täyttämättä, kun päteviä hakijoita ei ole ollenkaan ilmaantunut. Oppikoulujemme monisatainen jatkuva opettajapula on tästä tunnetuin, mutta ei suinkaan ainoa ilmaus. Itse asiassa näyttää melkein kaikilla virkaaloilla esiintyneen tapauksia, vieläpä laadultaan erittäin räikeitä, jolloin jotain tointa ei ole saatu pitkään aikaan täytetyksi. Kun otamme huomioon maamme harvinaisen runsaan ylioppilastuotannon, on sitäkin selvempää, että juuri palkkojen yletön niukkuus on johtanut tällaiseen asiaintilaan. Eikä ole vähintäkään toivoa, että tämä valtiolle epäedullinen tilanne helpottuisi. Päinvastoin on odotettavissa, että se vastedes yhä kiristyy. Mainitsen esimerkkinä, että suomalaisessa normaalilyseossa viime vuonna oli vielä yli 90 opettajakokelasta, auskultanttia, jotka siellä valmistautuvat oppikoulujen opettajiksi. Niitä pitäisi olla, jotta tarve saataisiin tyydytetyksi, ainakin puolitoista sataa. Mutta tänä vuonna on enää vain n. 70, ja jos vielä jotenkin pystytään täyttämään avoimina olevat valtion virat, niin joka tapauksessa on todettava, että valtion on pakko tyytyä kehnoimpaan saatavissa olevaan ainekseen. Kun valtio maksaa huonommin kuin kunnat ja yksityiset, niin valtio saa myös, se on itsestään selvä, huonommat laskuapulaiset, huonommat arkkitehdit, huonommat agronoomit ja insinöörit, huonommat juristit. Että tämä ei ole valtion edun mukaista, sen täytyy olla myös selvää jokaiselle ajattelevalle kansalaiselle.

Huono palkkaus tuo mukanansa lisäksi sen, että viran- ja toimenhaltijat etsivät itselleen saatavissa olevia sivutoimia voidakseen siten saada toimeentulonsa siedettäväksi. Tämäkään ei ole sopusoinnussa valtion etujen kanssa. Sivutoimien hoitaminen sitoo tietenkin huomattavan osan virkamiehen aikaa, voimia ja harrastusta, sitä enemmän mitä monilukuisempia ja suuritöisempiä nuo sivutoimet ovat, ja tämä heikentää tietenkin hänen varsinaista työnsuoritustaan, sitä, jota hänen on valtion hyväksi tehtävä. Valtion etujen mukaista on maksaa virkamiehelle sen verran palkkaa, että hänen ei ole tarpeen hankkia itselleen aikaa ja voimia kysyviä sivutoimia.

Esittämäni tosiseikat, kaikki oikeastaan ennestään tunnettuja ja moneen kertaan aikaisemmin esitettyjä, puhuvat mielestäni riittävän selvästi palkkauksen parantamisen puolesta toisenlaisen, paljon tuntuvamman kuin suuri valiokunta nyt pääasiassa hallituksen esityksen mukaisesti ehdottaa. Suuren valiokunnan ehdotuksella ei, sanon sen suoraan, virkamiesten palkkausasiaa saada pois päiväjärjestyksestä, ei saada korjatuiksi niitä epäkohtia, jotka me kaikki hyvin tunnemme ja joita olen lyhyesti kosketellut. Tämän ehdotuksen mukaan palkkojen koroitukset jäisivät kovin vähäisiksi niillekin, jotka jotain tulisivat saamaan, ja suuri, hyvin suuri osa viran- ja toimenhaltijoita jäisi aivan osattomaksi kaikista välittömistä koroituksista. Heillä on odotettavissa vain mahdollinen työajan lisääminen, mikä lisäys kyllä saattaisi tulla kysymykseen, se on minunkin mielipiteeni, mutta vain siinä tapauksessa, että palkkoja todella koroitettaisiin, ja koroitettaisiin sillä tavoin, että se todellakin toisi huojennusta virkamiesten taloudelliseen asemaan.

Sanottakoon, mitä sanottaneenkin, virkamiesten palkkausasiaa ei saada ratkaistuksi muuten kuin ryhtymällä yleiseen palkkojen koroitukseen, jolloin kyllä välttämättömiksi havaitut tasoituksetkin eräiden palkkausluokkien kesken on toimitettava, niinkuin hallituskin puolestaan esittää t. s. eräiden viran- ja toimenhaltijoin palkkoja, alempien ja ylempien on koroitettava jonkun verran enemmän kuin toisten. Se on vuosien varrella, nykyisen palkkausasetuksen voimassaollessa, käynyt selville. Tämän täytyy tapahtua suunnilleen sen mukaisesti kuin viimetalvisessa palkkausesityksessä ehdotettiin. Vain siten menetellen ja käyttämällä varoja osapuilleen se määrä, mikä viittaamassani esityksessä ehdotettiin, on toivo saada palkkausasia tyydyttävästi ratkaistuksi, sillä tavoin kuin yhteiskunnan ja valtion paras sitä vaatii.

Asian ratkaiseminen tällä pohjalla pitäisi minun käsitykseni mukaan kaikista niistä pessimistisistä lausunnoista huolimatta, jotka tänä iltana on näiltä puhujalavoilta esitetty, olla mahdollisuuksien rajoissa valtiotaloudenkin kannalta katsottuna. On myönnettävä, että elämme taloudellisesti kireätä

aikaa, mikä ei tietenkään ole haitallisesti vaikuttamatta myöskin valtion talouteen. Mutta toisaalta on kuitenkin myönnettävä, että valtiotalous vaikeuksitta, ainakaan suuremmitta, voi kestää sen rasituksen, minkä viran- ja toimenhaltijain palkkojen koroittaminen mainitsemaani määrään tuottaisi. Kun tätä estettä ei käsitykseni mukaan ole olemassa, niin en voi ymmärtää, mikä estäisi eduskuntaa nyt johtamasta asiaa päätökseen, joka todella tietäisi palkkausasian tyydyttävää ratkaisua. Suuren valiokunnan ehdotus ei, kuten sanottu, siihen vie. Se vain lykkää asian käsittelyn tuonnemmaksi. Epäkohdat jäävät edelleen olemaan, se on kieltämätön tosiasia; ne pahenevat vain nykyisestään, tuoden mukanansa haittoja yhteiskunnalle ja valtiolle, ja tyytymättömyys valtion viran- ja toimenhaltijain piirissä jatkuu, vaikuttaen sekin herpaisesvasti heidän työtehoonsa ja koko valtion koneiston toimintaan.

Esittämäni tosiasiat ja näkökohdat johtavat siihen että ainoa tyydyttävä ratkaisu on löydettävissä siitä ehdotuksesta, joka sisältyy valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olevaan herrojen Furuhjelmin ja Talaan vastalauseeseen. Jos vastoin odotusta kävisi niin, että tämän vastalauseen taakse ei saada eduskunnan enemmistöä. (Naurua keskustasta) eikä palkkoihin riittävää koroitusta, ei viran- ja toimenhaltijoilla ole muuta edessään, kuin jäädä odottamaan onnellisempaa ajankohtaa, ajankohtaa, jolloin eduskunta paremmin ymmärtää palkkakysymyksen sisällön ja merkityksen. Sen merkityksen yhteiskunnan ja valtion koko toiminnalle ja erikoisesti kulttuurin, niin taloudellisen kuin henkisen kehitykselle. Vähitellen, kun epäkohdat jatkuvat ja käyvät yhä räikeämmiksi, edustajatkin tulevat huomaamaan, että viran- ja toimenhaltijain palkkojen parantaminen on suuri yhteinen asia, kaikkien kansankerrosten etujen mukainen. Toivoakseni se tapahtuu siksi ajoissa, ettei yhteiskunnalle ole ennättänyt koitua korjaamattomia vaurioita. Viran- ja toimenhaltijain kärsivällisyys ja ehdoton lojaalisuus valtiota kohtaan, jonka olemassaoloa en epäile, on osaltaan toivottavasti jouduttava asian onnellista ratkaisua.

Ed. Kemppi: Tämä hallituksen esitys eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavien palkkausten perusteista ei ole eri käsittelyasteissaan niin valtiovarainvaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassakaan sanottavasti muuttunut; olen tähän käsiteltävänä olevaan asiaan nähden samalla kannalla kuin viime keväänäkin.

Mielestäni on, ennenkuin minkäänlaisia palkankoroituksia tai lisäyksiä tehdään, toimeenpantava virasto-olojen uudistaminen ja yksinkertaistuttaminen, (Ed. Hakkila: Taitaa olla vaalio hjelma!) työtehoa on lisättävä sekä työaikaa jatkettava ja sitten vasta virastojen uudelleen järjestämisen ja tarpeettomien virastojen ja virkojen lakkauttamisen kautta säästyvät varat käytettävä sellaisten palkkojen parantamiseen, jotka katsotaan tositarpeen vaatimiksi.

Viime vuonna oli eduskunnan enemmistö tähän samaan asiaan nähden sitä mieltä, että virastolautakunnan valmistava työ on vielä keskeneräinen ja että taloudellinen tilanne ei ole sopiva palkkojen koroitukseen. Jos viime keväänä voitiin sanoa tässä asiassa näin, niin voidaan nyt sanoa samalla tavalla ja vieläkin suuremmalla syyllä. Ne syyt, jotka silloin olivat vaikuttamassa eduskunnan enemmistön mielipiteeseen, eivät ole poistuneet, vaan päinvastoin tulleet entistäänkin painavammiksi. Kun on tilaisuudessa läheltä seuraamaan esimerkiksi vähäväkisen pienviljelijäväestön elämää, niin täytyy kenen hyvänsä todeta, että toimeentulo siellä on entistä tukalampaa. Se näyttää aivan ylivoimaiselta. Ei auta tavoitella kaan elämän mukavuuksia. Huolet ovat todellisia leipähuolia. Vaikka eletäänkin niukkaa elämää, niin sittenkin pyrkii velkataakka vuosi vuodelta lisääntymään ja lainanantajat tiukkaavat saataviaan pois.

Ja kun me ajattelemme tasapuolisesti edelleen asioita, ajattelemme myöskin varsinaisen työväestömme tulevaisuutta, niin sekin on synkkä. Useat tuotantoalat supistavat tuotantoaan. Työttömyys todennäköisesti tulee olemaan suurempi kuin pitkiin aikoihin tätä ennen. Nämä ovat vakavia tosiasioita, joille me emme saa ummistaa silmiämme. Kireä taloudellinen tilanne on sen sijaan tullut palkannauttijoille päivä päivältä edullisemmaksi, mutta muille pahemmaksi. He saavat palkkansa joka kuukaudelta varmana ja taattuna tulona, mutta esimerkiksi maataloustuotteiden hinnat, ne menevät päivä päivältä alaspäin

eikä niitä tahdo saada enää aina kaupaksikaan. Sentähden tuhansissa ja taas tuhansissa Suomen köyhissä kodeissa ei jakseta ymmärtää, jos eduskunta nyt myöntää kymmeniä miljoonia markkoja niiden elämän parantamiseksi, joka jo entisestääkin on parempi ja turvatumpi.

Olen esittämieni syiden perusteella sillä kannalla, ettei minkäänlaisia palkankoroituksia eikä lisäyksiä saisi tapahtua ennen virasto-olojen uudistuksia, ja toivon, että tämä palkankoroitusesitys tulisi eduskunnassa hylätyksi ja ilmoitan, että tulen kolmannessa käsittelyssä äänestämään tämän lakiesityksen hylkäämisen puolesta.

Ed. Pennanen: Ei tämä asia muutu miksikään (Vasemmalta: Ei vähääkään!) kuvailemalla kaikkea sitä, mitä asian yhteydessä on aikaisemmin tapahtunut, esittämällä siitä joko todellisia tai muovailtuja kuvauksia. Tärkeätähän nyt on vain se, millä kannalla eduskunta tällä kertaa asiaan nähden on. Sehän tässä on ratkaiseva. Ei silti, että minulla omasta puolestani olisi mitään sitä vastaan, jos vanhojakin muistellaan. Olen nimittäin jo aikaisemminkin ollut samalla kannalla kuin olen nytkin ja kantani on se, että yleisluontoiset ja tärkeät syyt vaativat valtion viran- ja toimenhaltijain palkkojen parantamista yleisemmin ja enemmän kuin mitä hallituksen esitys tai valiokuntien ehdotukset, perustelut ja suunnitellut rahamäärät huomioon ottaen sisältävät.

Ryhtymättä tässä nyt laveammin toistamaan niitä näkökohtia, joihin tämän käsitykseni perustan ja joita olen jo aikaisemmin tämän palkka-asian yhteydessä tältäkin paikalta esittänyt, viittaan nyt vain aivan lyhyesti seuraaviin syihin.

Ensiksikin palkannauttijoihin nähden näyttää tarpeelliselta yleisempi ja tuntuvampi palkkojen parantaminen kuin mitä ehdotettu on, sillä ylempipalkkaisten kohdalla on otettava huomioon ylemmän ja vastuunalaisemman viran vaatima kallis kompetenssi ja viran ja tehtävien laadusta johtuvat suuremmat kustannukset ja vuosimenot. Toiseksi vaatisivat valtion ja yhteiskunnan omat edut sitä, että voitaisiin valtion palvelukseen saada pysyttää mahdollisimman kyvykästä ja tehtävänsä tasalla olevaa väkeä, ja myöskin vastaisuutta varten olisi tärkeätä, että kalliita opintoja ja pitkällistä valmistumista vaativiin tehtäviin uskaltaisi vielä nykyistenkin opiskeluja tutkimiskustannusten aikana valmistua uusia voimia. Ja kolmanneksi on tuo viimeksimainitsemani näkökohta tärkeä varsinkin vähempivaraisista maaseutulaisista kysymyksen ollen. Kyllä vielä nytkin ne, jotka asuvat oppikoulujen ja myöskin yliopistojen ja korkeakoulujen läheisyydessä ja varsinkin ne heistä, joilla on varoja valmistautua velattomasti, ne ehkä vielä uskaltavat sen tehdä ja tulla sitten nykyisillä tai nyt ehdotetuilla palkoilla jotenkuten toimeen. Mutta vähävaraisen syrjäseutulaisen tuskin kannattaa uhrata ehkä ainoita varojaan tai tehdä velkaa lastensa valmistamista varten valtion tehtäviin. Tämän minä pidän vahinkona vapaan kilpailun ja virkamiehistön jatkuvan kansanomaistumisen kannalta.

Edellä viittaamistani syistä olisi mielestäni saatava aikaan tuntuvampi palkkojen lisäys kuin mitä esillä oleva lakiehdotus sisältää ja on tarkoitettu sisältämään. Enempiin parannuksiin ei nyt kuitenkaan näytä olevan liioin mahdollisuutta.

Tämänkin asian yhteydessä on jo useampaan kertaan mainittu nykyistä yleistä taloudellista tilannetta. Ja ahdas aika on kyllä otetava huomioon sekä palkannauttijain että niiden, jotka palkoista päättävät. Mutta niin kireä ei nykyinenkään tilanne sentään ole, että olisi jätettävä tekemättä sellaiset korjaukset, jotka havaitaan tarpeellisiksi varsinkin olemassa oleviin oloihin, kun se ei ole esteenä suunnittelemasta yhtä ja toista uusiakin rahareikiä. Muuten tuo kireä aika, se muistetaan täällä eduskunnassakin aivan eri tavalla eri asioiden yhteydessä.

Mainitsin jo, että minusta näyttää, ettei pidemmälle korjauksia ole mahdollista saada aikaan. Suuressa valiokunnassa tehtiin sellaisia ehdotuksia niiden saadessa vain joitakin ääniä. Ja niin arvelen käyvän nytkin.

Maalaisliitto on viime vaalien tulosten nojalla ollut oikeutettu ja myöskin velvollinen ottamaan johdon ja vastuun tässä asiassa. Asiahan on, niinkuin täällä on jo mainittu, muodostunut viime vaalien ehkä keskeisimmäksi asiaksi, Maalaisliitto ei, eikä myöskään suuruudelleen toinen eduskuntaryhmä, sosialistit, ole tahtonut mennä pidemmälle kuin mitä esillä oleva lakiehdo-

tus tietää. Näin ollen näyttää olevan ainoa mahdollisuus saada hyväksytyksi edes se, mitä hallituksen esitys ja valiokuntain ehdotukset pääkohdissaan sisältävät. Ja tämä keskustelu osoittaa, että hyvä on, jos ehkä tähänkään tulokseen päästään. Paikkausta se kyllä on, nähdäkseni. Mutta paikkauskin sentään sisältää myönnytyksen korjauksen tarpeellisuudesta ja on parempi kuin asian aivan silleen jättäminen. Että tällaisella puolinaisella toimenpiteellä on omat ja suuret heikkoutensakin, sen ovat osoittaneet jo tähän mennessä ilmenneet epäilykset lakiehdotuksen eräistä yksityiskohdista. Mutta mitä tästä lakiesityksestä sitten jäisi jälelle, jos vasemmiston vaatimusten mukaisesti poistettaisiin ikälisiä koskeva 6 § ja jos sitten toiset poistaisivat 7 §:stä vuokrakorvauksia koskevan säännöksen? Jäljellehän ei jäisi juuri liisteitäkään, sillä n. s. tasoituksiin voi eduskunta, jos niin tahtoo, myöntää varoja ilman lain muutostakin ja hallitus voisi ne tasoitusrahat käyttää siirtelemällä erinäisiä virkoja ja toimia ylempään palkkaluokkaan. Mutta siitä ei nyt ole kysymys, vaan kysymys on lailla säädettävästä ja myönnettävästä palkkojen parantamisesta ja lisämahdollisuuksien varaamisesta sellaisiin.

Vaikkapa siis lakiehdotus on minunkin mielestäni puutteellinen ja paikoin epäonnistunut, niin ei asia suinkaan sillä paranisi, jos lakiehdotus täällä mestaroitaisiin niin, että se loppujen lopuksi hupenisi aivan olemattomiin.

Valtiovarainministeri Reinikka: Kun hallituksen esitys kysymyksessä olevassa asiassa on suurin piirtein katsoen tullut hyväksytyksi sekä valtiovarainvaliokunnassa että suuressa valiokunnassa, niin aikomukseni ei alun perin ollutkaan tähän yleiskeskusteluun tässä asiassa ottaa osaa. Mutta kun täällä ed. Mantere mainitsi, että virkamiesten palkkausasiaa ei saada pois päiväjärjestyksestä suuren valiokunnankaan esityksen perusteella, niin tämä antoi minulle aihetta kajota tähän asiaan muutamalla sanalla.

Sama sävy on ollut useissa muissakin täällä tänä iltana käytetyissä puheenvuoroissa. Mutta minä tahtoisin huomauttaa, ettei myöskään minun käsittääkseni ed. Mantereen kannattaman ed. Furuhjelmin vastalauseen perustavalla esityksellä tätä asiaa saada pois päiväjärjestyksestä. Meidän pitää muistaa, mikä on virkamiesjärjestöjen lopullinen vaatimus tällä hetkellä, vaatimus, joka näyttää vuosi vuodelta kasvavan. Viimeiset vaatimukset, kun tarkalleen lasketaan, tekevät rahassa noin 385 milj. markkaa, joka heidän kannaltaan katsottuna on ajateltu toteutettavaksi kahden vuoden kuluessa. Ja tähän määrään on vielä hyvinkin pitkä matka siitäkin esityksestä, mikä sisältyy ed. Furuhjelmin vastalauseeseen.

Mutta minun täytyy muutamista puheenvuoroista, ennen kaikkea ed. Sergeliuksen puheenvuorosta, todeta, että eduskuntapiireissä tähän asiaan nähden itsensä ja myöskin siihen rahamäärään, mikä näissä oloissa on mahdollista tämän asian järjestelyyn käyttää, näyttää tapahtuvan suurta kehitystä. Minä olen ennen ollut huomaavinani, että ed. Sergelius täällä on etupäässä suurimmassa määrin ajanut juuri niitä rahamääriä ja niitä suuntia virkamiesten palkkauksen järjestelyssä, mitä virkamiesjärjestöt ovat tähän saakka ajaneet. Nyt minä huomaan, että ed. Sergeliuksen omakin esitys on jo supistunut rahamäärältään noin 56 milj. markkaan, ja se on jo verrattain lähellä tällä hetkellä hallituksen ajattelemaa rahamäärää 35 milj. markkaa. Mutta ne perusteet, joille ed. Sergeliuksen esitys asian järjestelyyn nähden ja hallituksen esitys perustuvat, kulkevat aivan eri linjoilla ja kun näin on asian laita, niin ontuu hyvin pahasti se vertailu, mitä ed. Sergelius käytti eri palkkaluokkien korotuksiin nähden prosenteissa laskettuna hänen esityksensä ja hallituksen esityksen välillä. Hallituksen esitykseen vertaamalla ed. Sergeliuksen esitystä siinä mielessä kuin hän teki ei ole itse asiassa mahdollista, sillä hallituksen esityshän lähtee siltä perusteelta, että kaikille ei palkankoroitusta tapahdu, niinkuin ed. Sergeliuksella. Se on kaavamainen aivan samalla tavalla kuin edellisenkin hallituksen esitys. Nykyisen hallituksen esitys lähtee kokonaan toisilta linjoilta.

Mutta kun minä olen jo asian lähetekeskustelussa ollut tilaisuudessa lähemmin perustelemaan hallituksen kantaa esityksen eri pykäliin nähden, niin en katso olevan syytä tässä käydä ennen sanottua toistamaan. Täällä tänään käytetyistä puheenvuoroista minusta kuitenkin näyttää käyvän

selville se, että näissä oloissa on eduskunnan sittenkin parasta asettua asiassa hallituksen selän taakse ja yhtyä hallituksen kantaan sekä antaa hallituksen hoitaa asia.

Ed. P i t k ä n e n: Täällä muutamat edustajat, erittäinkin ed. Rosenberg, ovat minun lausuntoni johdosta tiedustelleet, mikä sitten on se maalaisliittolainen kanta tässä asiassa. (Vasemmalta: Mikäs se on sitten?) Minä jo edellisessä lausunnossani luulin sen selvästi sanoneeni, kun vetosin Sunilan hallituksen kantaan ja silloisen eduskunnan enemmistön kantaan, ja se oli, että ensin virkamiesolot on muuten järjestettävä ja sitten katsotaan, minkä verran on syytä palkkojen koroitukseen (Vasemmalta: Onko se pääministerin kanta!). Ja tämä toimenpide on toteutettava, silloinkuin maan taloudelliset olot ovat siihen soveliaat.

Esilläolevaan hallituksen esitykseen nähden on käsitykseni mukaan maalaisliittolainen kanta se, joka on suurten valitsijajoukkojen kanta ympäri maata. (Ed. Hakkila: No kenenkäs kanta se on sitten se hallituksen kanta?) Kysykää hallitukselta! (Ed. Hakkila: Niin minä kysyn!) Tätä maalaisliittolaista kantaa vastaan huomautetaan hyvin usein, (Vasemmalta: On kaksi maalaisliittolaista kantaa!) että ei voida näitä asioita hoitaa, sillä virkamiehet liikehtivät (Vasemmalta: Vaalikanta ja parlamenttikanta!). Mutta minun käsitykseni mukaan tämä virkamiesten liikehtiminen ei enää saattane ketään peloittaa. Virkamiehet aina tapansa mukaan liikehtivät silloinkuin on Kallion hallitus vallassa. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Täällä ed. Mantere mainitsi lausuntonsa lopussa, että virkamiehet ollessaan lojaalisia paraiten auttavat asiaansa eteenpäin. Tämä on todellakin ilahduttavaa, ettei enää ed. Mantere nyt, niinkuin pääministerinä ollessaan, tahtonut eduskuntaa hermostuttaa tällä virkamiesten liikehtimisellä. (Vasemmalta: Tilanne on toinen!) Minä luulen, että Suomen kansa on ed. Manterettakin rohkaissut ja Suomen kansa on opettanut, että siihen kansaan voi luottaa silloinkin, kun ollaan silmä silmää vastassa virkamiesten kanssa.

Ed. Niukkasen huomautuksen johdosta minun on mainittava, että minä valitan, kun hän keväällä lausuntonsa esitti niin, tahallaanko tai erehdyksestä epäselvästi, hän ei sanonut selvästi kannattavansa virkamiesten palkkojen korotusta. Minä olisin toivonut, että hän keväällä olisi sanonut sen selvästi. (Eduskunnasta: Hän sanoi sen epäselvästi!) Niin sanoi. Hänen lausuntonsa on se piiritoimikunta, jonka puheenjohtajana ministeri Niukkanen on, levittänyt valitsijain keskuuteen ja oli painettu väliotsakkeitakin tähän lausuntoon, niistä muutamia tulkoon mainituksi. „Alempien virkailijoiden palkkaus on noussut hintatasoa vastaavaksi", siis ei tarvita mitään lisää. „Oppikoulujen opettajapula ei johdu alipalkkauksesta, vaan opettajatarpeen suhteettoman suuresta lisääntymisestä", siis ei tarvita mitään lisää. Vielä edelleen „Palkkataistelua on lietsottu esiin poliittisia tarkoituksia silmällä pitäen", siis ei tarpeesta. „Maalaisliittolaisen hallituksen Sunilan hallituksen palkka-asiassa esittämiä perusteluita ei kukaan ole voinut osoittaa paikkansapitämättömiksi." (Eduskunnasta: Paitsi ministeri Niukkanen!) Tähän tapaan ovat nämä väliotsakkeet ja näitä minä olen vain silmäillyt ja saanut sen käsityksen, että se keväällinen lausunto oli jonkun verran epäselvä ja johti enemmässä tai vähemmässä määrässä harhaan, (Eduskunnasta: Niin, valitsijoita!) ja on ollut siitä maalaisliittolaisissa piireissä jonkun verran selvittelemistä.

Puolustusministeri N i u k k a n e n: Ei ainoastaan ed. Pitkänen, mutta aikaisemmin ed. Huttunen ja eräät muutkin ovat koettaneet, en tiedä missä mielessä, selittää aivan v ä ä r i n sitä lausuntoa, jonka minä viime keväänä annoin tässä asiassa siitä huolimatta, että tämä lausunto on eduskunnan pöytäkirjoissa painettuna, jotka pöytäkirjat ovat kaikille edustajille jaetut. Minun täytyy sen vuoksi lyhyesti selostaa tämän lausunnon sisältöä, ettei turhaa keskustelua tästä asiasta enää jatkuisi. Tässä lausunnossa aivan oikein, kuten useat ovat maininneet, numeroilla todistettiin, että alempipalkkaisten viran ja toimen haltijain palkkaus sodan jälkeen on noussut yleensä ainakin siinä määrin kuin rahan arvo on laskenut, jopa paljon suuremmassakin määrin, vaan että siten ei ole asiainlaita keskipalkkaisiin ja ylempipalkkaisiin nähden, joiden palkat rahanarvon lasku huomioonottaen, ovat nousseet ainoastaan n. 5-kertaisiksi. Ja

lisäksi, että alempipalkkaisten palkkausedut, kun kaikki edut otetaan huomioon, yleensä vastaavatkin vastaavia yksityisissä toimissa nykyjään suoritettavia palkkaetuja ja ettei näin ollen mitään puutetta toimen hakijoista näissä ryhmissä yleensä esiinnykään, vaan että tätä ei voida sanoa niistä, etupäässä ylempipalkkaisiin kuuluvista toimen haltijoista, joilta vaaditaan aivan erikoista ammattipätevyyttä. Tämä oli sanotussa lausunnossa todistettu, ja siitä vedettiin lausunnossa ne johtopäätökset, että kun tilanne on tällainen ja maassa vielä huono aika, ei voi olla mitään asiallista perustetta sellaiselle virkamiesten vaatimukselle, että palkat yli koko linjan kymmenellä prosenteilla olisi koroitettava, joka koroitus olisi merkinnyt yli 300 milj. markkaa, vaan että tässä lausunnossa ei asetuttu virkamiesten palkkojen järjestelyyn aivan kielteiselle kannalle, niin siitä todistukseksi minun täytynee, kun tästä asiasta yhä uudestaan ja uudestaan on puhuttu ,lukea lausunnosta muutamia paikkoja. Sellainen lausunnon selostaminen, kuin ed. Pitkänen täällä toimitti, ei ole asianmukaista. (Eduskunnasta: Vedetään se Tuomiojan juttu nyt samalla.) M. m. sanotaan tässä lausunnossa, ,että minä totean tosiasioiden tässä kysymyksessä olevan tällaisen, niin minä en tällä kumminkaan tahdo sanoa sitä, että virkamiesten palkkausoloissa ei olisi, yleisistä virasto-oloistamme puhumattakaan, minkäänlaista järjestelyn tarvetta olemassa. Päinvastoin minä olen sitä mieltä, että virkamiesten palkkausjärjestelmä on suurelta osalta aivan epätarkoituksenmukainen, jopa aivan väärä, senvuoksi että sen mukaan palkkojen suuruus on riippuvainen aivan liian paljon virkailijoiden virka-asemasta, eikä heidän kykeneväisyydestään ja heidän suorittamastaan työstä. (Eduskunnasta: Kuitenkin se jätettiin pois vaalijulistuksesta.) Kyllä se oli myös siinä, mutta ed. Pitkänen ei ole halunnut lukea sitä paikkaa, ja moni muukin samantapainen paikka on painettuna siinä paperissa, joka ed. Pitkäsellä oli täällä käsissään. Se on sanasta sanaan aivan sama kuin eduskunnan pöytäkirjoissa oleva lausunto. Se on eduskunnan pikakirjoituspöytäkirjoista sellaisenaan otettu, ja tällaisia samantapaisia paikkoja on sekä sanotussa lausunnossa että istunnon lopussa annetussa lausunnossa useitakin. M. m. ed. Hakkilalle minä nimenomaan vastasin: „Minä olen katsonut, että tämä asia on tällä kertaa siinä asteessa, ettei ole syytä erikoisemmin myöskään sen eri puolia kaunistella. Minä en myöskään tahdo tuomita virkamiehiä sen enempää kuin joku muukaan. Päinvastoin olen minä erikoisesti painostanut sitä puolta asiassa, että kykeneville ja kunnollisille virkamiehille on palkkaus kokonaan uudelleen järjestettävä, ja minä, kuten tässä huomautin, olen edelleen tällä kannalla.''

Minä olen edelleenkin sillä kannalla, että esim. sillä virkamiesten vaatimuksella, jonka ne äskeisessä kokouksessaan ovat uudelleen määritelleet ja joka tietää aivan summittaista, yli linjan ulottuvaa palkkojen koroitusta, rahassa laskien kuullemma se merkitsee 380 milj. markkaa, ei ole olemassa minkäänlaista asiallista perustetta ja minun täytyy sanoa, kuten jo viime keväänä huomautin, että virkamiehillämme ovat varmasti hyvin huonot ja puutteellisella harkintakyvyllä varustetut johtajat, kun ne tällaisia ponsia yhä edelleen tässä vakavassa asiassa laativat.

Ed. Talas: Kuunnellessani ed. Sventorzetskin lausuntoa tulin ajatelleeksi, kuinka vaikeata valtiomiesten, jopa sellaistenkin, jotka ovat aivan erityisesti „politiikan taitoa'' tutkineet, on olla ylvästelemättä, milloin he katsovat, että he ovat olleet oikeassa ja vastustajat väärässä — ja niinhän he muuten aina katsovat. Minä en tahdo kieltää, ettemmekö kaikki olisi yksiä syntisiä meidän Herramme edessä, mutta tällä kertaa minun nyt kumminkin tekisi mieli vähän tutkia, oliko ed. Sventorzetskillä aihetta tuohon ylvästelemiseen.

Epäilemättä ed. Sventorzetski oli oikeassa siinä, että hän ja hänen ryhmänsä arvostelivat oikein hajoitustoimenpiteen merkitystä. Mutta tässähän ne eivät olleet yksinään, sillä muistammehan, että eduskunta miltei kokonaisuudessaan oli hajoitusta vastaan. Ja erityisesti kai on tunnustettava ja myönnettävä, että juuri kokoomuspuolueen taholta erittäin pontevasti tuotiin esille, mitä turmiollisia seurauksia hajoituksella tulisi olemaan. Täytyykin valittaa, että viimekeväinen hallitus, joka kuitenkin niin lämpimästi harrasti oikeastaan ainoata ohjelmansa kohtaa, virkamiespalkkojen koroittamista, ei kyennyt yhtä taitavasti tätä kysymystä ajamaan ja että hallitus siten epäi-

lemättä tuotti tälle kysymykselle pahan takatalven.

Mutta jos sitten ajattelemme kysymyksen asiallista puolta, niin minusta sietää todellakin kysyä, voidaanko sanoa, että sosialidemokraattien ryhmä ja ed. Sventorzetski olisivat olleet oikeassa kysymyksen asiallista puolta arvostellessaan. Minä uskaltaisin kieltää tämän. Olen vakuutettu siitä, että maallemme olisi ollut onneksi, jos hallituksen esitys viime keväänä olisi tullut hyväksytyksi. Ja minä uskallan olla tätä mieltä siitä huolimatta, että vaalin tulos näennäisesti antoi toisenlaisen vastauksen kysymykseen. Vaalien tulos ei ollenkaan ole minun mielipidettäni muuttanut. En usko, että parlamenttarismin uskollisinkaan kannattaja uskaltaisi väittää, että kansan enemmistö aina erehtymättä tietäisi, mitä kansan paras vaatii. Nykyajan parlamenttarismin heikoimpia puolia onkin juuri siinä, että valitut kansanedustajat eivät uskalla itsenäisesti arvostella, mitä he katsovat kansan edun vaativan, vaan — suorastaan vastoin valtiopäiväjärjestyksen määräyksiä —, koettavat noudattaa sitä, mitä he joko tietävät tai luulevat tietävänsä valitsijoiden toivovan. On valitettavaa, että edustajat täten lykkäävät edesvastuun, joka heidän itsensä pitäisi kantaa, valitsijoiden kannettavaksi. Ja erinomaisen kuvaavan todistuksen tästä väitteestäni antoi juuri äskettäin ed. Pitkänen jälkimmäisessä lausunnossaan, jossa hän sanoi, että maalaisliiton kanta on suurten valitsijaryhmien kanta. Minun olisi tehnyt mieli tehdä kysymys ed. Sventorzetskille, mutta minä luulen, että hän ei ole täällä saapuvilla. Minä olisin tahtonut kysyä häneltä ja pyytää, että hän käsi sydämellään olisi siihen vastannut. Puhuiko ed. Sventorzetski väheksyessänsä täydellisesti n. s. korkeampipalkkaisten virkamiesten tarvetta saada palkankoroitusta ja tunnustaessansa sellaisen tarpeen olemassaolon ainoastaan alempipalkkaisiin nähden, puhuiko hän silloin todellakin *oman* vakaumuksensa mukaan vai puhuiko hän vaalien tuloksen perusteella sen mukaan mihin hän luuli valitsijainsa tahtovan. Minun on ainakin vaikea käsittää, että kansanedustajalta, joka, kuten ed. Sventorzetski, on perusteellisesti tutkinut virkamiesten palkkakysymystä, olisi voinut jäädä huomaamatta, että, vaikkakin alemmissa palkkaluokissa on varsin kipeä tarve saada palkkoja koroitetuksi, niin sittenkin suurin piirtein on olemassa keskiluokissa, jota paitsi ylemmissäkin luokissa tämä tarve on varsin tuntuva.

Ed. Pennanen on jo osoittanut ne syyt, joiden takia viran- ja toimenhaltijain palkat maassamme ovat parannettavat. Minä voin pääasiallisesti viitata siihen ja tyytyä vain sanomaan, että tässä ei ole kysymys jonkun tai joittenkuitten virkamiesryhmien suuremmasta tai pienemmästä kärsimyksestä, vaan tässä on kysymys siitä, mitä Suomen kansan todellinen etu vaatii. Suomen kansalla on ollut ja on vieläkin virkamiehistö, josta se täydellä syyllä voi olla ylpeä. Tämä virkamieskunta on muutamiin vuosikymmeniin kestänyt kovempaa kuin tietääkseni minkään muun kansan virkamieskunta, mutta saako Suomen kansa myös säilyttää tällaisen virkamieskunnan. Minä toivon, että niin tulee tapahtumaan, mutta silloin täytyy myöskin vaatia, että eduskunta suhtautuu oikein tällaiseen virkamieskuntaan.

Se lakiehdotus, joka tänään on käsiteltävänä, ei todellakaan lupaa paljoakaan viran- ja toimenhaltijoille. Kaikille täytyy olla selvää, että vaikkakin tämä lakiehdotus tulisi, kuten minä toivon, hyväksytyksi, niin esillä oleva kysymys ei silti ole poissa päiväjärjestyksestä. Mutta se parannus, minkä hallituksen esitys tuopi, on kumminkin sellainen, että se on otettava, se on kumminkin huomattava.

Ed. Sventorzetski luuli huomanneensa jonkinlaista epäjohdonmukaisuutta siinä, että kokoomuspuolue nyt puolustaa hallituksen esitystä, vaikka se viime keväänä tahtoi suurempia parannuksia. Niin, jos valtiollisessa elämässä ainoa johdonmukainen periaate on vaatimus: „kaikki tai ei mitään", niin silloin myönnettäköön kernaasti, että me olemme kaikki olleet epäjohdonmukaisia. Minä en puolestani usko, että tällainen pääseinään-periaate olisi ainoa johdonmukainen vaan minä uskon, että johdonmukaisuus juuri vaatii, että hyväksytään kaikki pienetkin parannukset, jotka johtavat siihen päämäärään, minkä puolue tai ryhmä on itselleen asettanut.

Kun tarkastaa niitä syitä, mitä tänä iltana on esille tuotu esilläolevaa lakiesitystä vastaan niin täytyy sanoa, että näistä syistä ainoastaan yksi on asiallinen, mutta sekin on kumminkin aiheeton. Minä tarkoitan väitettä, että maamme budjetti, tulo- ja menoarvio ei sallisi tällä haavaa näin

suurta menoerää, kuin on tämä 35 milj. markan menoerä. Tässä ei ole oikea paikka ryhtyä keskustelemaan tulo- ja menoarviosta, siitä saamme aikanaan vaihtaa mielipiteitä. Mutta koska nyt jo valtiovarainvaliokunta on toisessa lukemisessa hyväksynyt tulevan vuoden tulo- ja menoarvion ja koska siis todennäköisesti siihen ei tehdä enää aivan suuria muutoksia, niin voimme kumminkin tämän nojalla jo muodostaa jonkinlaisen käsityksen siitä, mitä menoja maamme tulot ensi vuonna sallivat. On kyllä totta, mitä täällä on eräs puhuja lausunut, että valtiovarainvaliokunnan päätöksen mukaan tulopuolessa tulee olemaan noin 100 milj. markan vajaus, mutta niinkuin valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja valtiovarainvaliokunnassa tänään huomautti, ei tämä vajaus suinkaan ole peloittava, koska siihen sisältyy 50 milj. markan siirto vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon, mikä siirtona ei luonnollisesti samassa määrässä kuin todellinen meno rasita budjettia. Minä olen vakuutettu siitä, että kun tuloja menoarvio tulee täällä käsiteltäväksi, niin tulee selviämään, että tämä 35 milj. markan menoerä ei rasita budjettia liiaksi. Toivoisin omasta puolestani, että eduskunta myöntäisi enemmänkin varoja viran- ja toimenhaltijain palkkauksen parantamiseksi, ja siinä mielessä olen allekirjoittanut V vastalauseen. Mutta täytyyhän olla selvää, että sillä ei tule olemaan suurtakaan mahdollisuutta tulla hyväksytyksi, ja sentähden edellä sanotun nojalla toivon puolestani, että kuitenkin ne parannukset, mitkä hallitus on esittänyt, tulisivat hyväksytyiksi.

Ed. J. Linna: Herra puhemies! En aikonut asian tässä vaiheessa lainkaan käyttää puheenvuoroa, mutta maalaisliiton ryhmän eräät jäsenet saivat minut lausumaan mielipiteeni asian tässä vaiheessa.

Laki valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annetun lain muuttamisesta on nyt taaskin eduskunnassa ratkaisenvana. Tätä erikoisen huomion esineenä olevaa palkkauslakia jännityksellä seurataan, ei yksin valtion virkamiespiireissä, vaan koko kansan keskuudessa ja jonka ratkaisu myönteiseen tai kielteiseen suuntaan tulee yhäti pitämään tämän kysymyksen päiväjärjestyksessä. Kun sosialidemokraattisen ryhmän taholta on tässä asiassa jo lausuttu mielipiteitä, en halua asian yksityiskohtiin lähemmin tässä kajota. Kuitenkin tahtoisin asian tässä vaiheessa jo lausua eriävän käsitykseni asiassa.

Tämä asia on erikoinen tällä kertaa senvuoksi, että yleinen pulakausi on olemassa ja maa on taloudellisessa ahdinkotilassa. Kymmenet tuhannet työläiset ovat työttöminä ja joka viikko työttömien lukumäärä kasvaa. Teollisuusaloilla vähennetään työväkeä, liikealoillakin on jo havaittavissa vakavat pulakauden oireet, konttori- ja henkilökuntaa vähennetään. Tällä tavoin työttömien armeija joka päivä lisääntyy, ja maaseudulla maatalouden harjoittajat vähentävät työvoimaansa. Sekin osa työväkeä, joka on näihin asti työskennellyt kuokka- ja ojatöissä, tulee lisäämään työttömänä olevien määrää. Kun me tätä taustaa vastaan tarkastelemme virkamiesten palkkauksen parantamisen asiaa, niin ei sovi ihmetellä vaikkakin valitsijat antavat sellaisia varoituksia, että jos on äänellään myötävaikuttamassa palkkojen koroituksiin, niin ei ole oikein täyttänyt velvollisuuttaan työväen edustajana.

Kun eduskunnan enemmistö viime keväänä vastusti hallituksen esitystä valtion viran- ja toimenhaltijain palkkojen koroittamiseksi, niin sitäkin suurempi syy on nyt vastustaa hallituksen esitystä, jonka valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta tosin pienillä muutoksilla ovat hyväksyneet, sillä olot ovat viime kevään jälkeen paljon huonontuneet, joten ei nyt voida väittää, että tämän lakiesiyksen vastustajilla ei olisi asiallisia syitä lain hylkäämiseen. Sillä on muistettava, että raskas aika painaa valtavia kansalaispiirejä paljon raskaammin kuin virkamiehiä; eivähän virkamiesten palkat laske, ne pysyvät entisen suuruisina huolimatta huonosta ajasta. Mutta muiden tulot, palkkatyöläisten sensijaan pienenevät ja yleensä työläisten palkat laskevat ja pienviljelijäin tuotteiden hinnat halpenevat, ja tästä on seurauksena se että pienviljelijätkin ovat pakotetut entistä enemmän turvautumaan ansiotyöhön. Pientilallisella ja palkkatyöläisellä on tällä kertaa siksi raskas aika käsissä, että se ei voi ottaa enää raskaampaa taakkaa kannettavakseen, joka olisi seurauksena siitä, jos tämä palkankoroitus hyväksyttäisiin. Sillä hallitus aikoo saada tähän tarkoitukseen tarvittavat varat lisäämällä elintarvetullia t. s. lisää-

mällä työläisten ja pientilallisten jo ennestäänkin raskasta verotaakkaa.

Minä en voi olla huomauttamatta siitä täyskäännöksestä, joka nyt on tapahtunut maalaisliiton eduskuntaryhmässä, sillä koko maalaisliiton eduskuntaryhmä vastusti viime keväänä asian esillä ollessa palkkojen koroitusta, mutta nyt tällä kertaa ainakin ryhmän enemmistö on palkkojen koroituksen kannalla. Kun tarkastelee maalaisliiton edustajien lausuntoja viime keväänä, niin ei voi olla ihmettelemättä sitä seikkaa, että edustajat, esim. ed. Lahdensuo, nykyinen ministeri vastusti palkankoroitusta, mutta nyt kai ministeri on tämän palkankoroituksen hyväksymisen kannalla. Erityistä huomiota ansaitsee ed. Lohen liikuttava lausunto, jossa vastustettiin palkankoroitusta niin voimakkaasti, että äänikin värähteli. Ed. Lohi lausui: „Minä en voi ummistaa silmiäni näkemyksille, joita omin silmin olen ollut tilaisuudessa näkemään, ja siitä suuresta hädästä, missä kansa elää Pohjolassa.'' Minä pyytäisin ed. Lohelta kysyä, kuinka ed. Lohi voi nyt ummistaa silmänsä näkemästä, että tämä ajankohta tällä kertaa on vielä paljon sopimattomampi virkamiesten palkankoroitukselle kuin ajankohta viime keväänä, jolloin asia oli eduskunnassa ratkaistavana. (Ed. Lohi: Esityskin on erilainen kuin viime keväänä!) Ed. Lohi vastatessaan pääministerin lausuntoon vastustaessaan hallituksen esityksen hyväksymistä, lausui, että on syytä kysyä Suomen kansalta, mitä se tästä kysymyksestä ajattelee ja jatkoi: „Me emme pelkää sitä, että tämä kysymys annetaan kansan ratkaistavaksi. Me olemme vakuutettuja siitä, että kansan suuri enemmistö on saman ajatuksen takana.'' Täytyy myöntää, että ed. Lohi oli oikeassa, sillä maalaisliitto sai suurimman voiton kuin se koskaan ennen on vaaleissa saanut, (Ed. Lohi: Ei suurempaa kuin edellisessä!), sillä palkkauskysymys oli maalaisliiton vaalivalttina samoinkuin kommunistienkin ja kansa oli samaa mieltä kuin ed. Lohikin, että virkamiehille ei penniäkään palkankoroitusta. (Ed. Lohi: Ei minun lausunnossani sitä ollut!) Sitä todisti ilmeisesti se, että maalaisliitto samoinkuin kommunistit sai uusia edustajapaikkoja toisten puolueiden menettäessä niitä (Ed. U. Hannula: Harmittaa!). Kun kysytään, jos se sosialidemokraatteja harmittaa, minun täytyy vastata, että emme puhu sen vuoksi, että se harmittaa sosialidemokraatteja, mutta minä tahdon mainita asian senvuoksi, että maalaisliitto ei aijo täyttää niitä lupauksia, joita se valitsijoille vaalitaistelussa antoi. (Ed. Lohi: Kyllä me pidämme siitä huolen, että valitsijat tyydytetään.) Sosialidemokraattien taholta viime keväänä asian esilläollessa ei vastustettu palkkojen koroitusta siinä, missä todellakin korotuksen tarvetta oli olemassa, nimittäin alempipalkkaisten palkan parantamiseen on sosialidemokraattinen ryhmä aina ollut valmis ja halukas ryhtymään. (Keskustasta: Mikä ehdotus teillä oli? — Ed. Lohi: Hylkäsitte niinkuin mekin sen hallituksen esityksen.)

On mielenkiintoista nähdä, kuinka maalaisliitto nyt asian lopullisessa käsittelyssä tulee menettelemään. Onko maalaisliittolainen ryhmä sen hallituksen esityksen kannalla, joka eduskunnassa on ratkaistavana? Tuntuu siltä varsinkin ed. Pitkäsen lausunnosta, että maalaisliittolainen ryhmä ja maalaisliittolainen hallitus ovat eriävällä kannalla tähän virkamiesten palkkauskysymykseen nähden. (Keskeltä: Se on vain ed. Pitkäsen ryhmä!) Täällä herra pääministeri valitti äskeisessä lausunnossaan sitä seikkaa, että vaalitaistelu käytiin palkkauskysymyksen ollessa liiaksi etualalla. Jokainen, joka oli tilaisuudessa seuraamaan maalaisliiton vaaliagitatiota viime vaaleissa, niin voi todeta, että mitään muuta puolueen ohjelmasta ei tarvinnut valitsijoille esittää kuin sen, että maalaisliitto on yksimielisesti vastustanut virkamiesten palkkojen parantamista. Se riitti maalaisliittolaisille vaaliohjelmaksi. Täytyy myöntää, että ei kaikissa paikoissa kommunisteiltakaan enemmän kaivattu. Se riitti myöskin kommunisteille. (Äärimmältä vasemmalta: Sama kanta vielä! Se on työväen kanta — Ed. Hakkila: Onko se Moskovan kanta?) Minä en väitä sitä, etteikö tämä olisi, niinkuin täällä on huomautettu, tämän maan työväestön kanta. Minun täytyy mainita, että sikäli kuin minä olen joutunut varsinaisen palkkatyöväestön kanssa kosketuksiin viime päivinä, ovat palkkatyöläiset puolueryhmistä, mielipide-eroavaisuuksista huolimatta sillä kannalla, että tämä ajankohta palkkojen parantamiselle ei ole sovelias, mutta siitä huolimatta, vaikkakin tämä tuntuu olevan suuren osan työläisten mielipide, niin en tällä kertaa kuitenkaan halua esittää lakia hylättäväksi, sillä olen sitä mieltä, että

on otettava huomioon, minkä kannan maalaisliitto tähän lakiin lopullisesti ottaa, minkä muotoisena eduskunta sen hyväksyy, ja vasta senjälkeen tulen esittämään kantani lain lopullisessa käsittelyssä. (Ed. Lohi: Soutaa ja huopaa! Ei voi sanoa mitään!)

Ed. Hakkila: Virkamiesten palkkausasiaa on hoidettu sille tolalle, että siinä ei ole paljon mitään tehtävää. (Keskustasta: Ei muuta tehtävää kuin rahaa!) Tästä tilanteesta, missä nyt olemme, saavat virkamiehet kiittää omaa ammatillista johtoaan ja sitä hallitusta, joka vei heidän asiansa kansanäänestyksellä ratkaistavaksi. (Ed. Österholm: Se oli oikein!) Sinä päivänä, jolloin eduskunta viime keväänä hajoitettiin, lausuin puheenvuorossani, että vaalitaistelu on varmasti vahingoksi meidän poliittiselle elämällemme ja parlamentarismille ja siitä on epäilemättä vahinkoa myöskin hallitukselle. — Eduskunnasta huudettiin: Ja virkamiehille! — Ne ovat pahimpia virkamiesasian vihollisia, jotka tässä kysymyksessä vetoavat kansaan, vaaleihin, lausuin. Näette todella demagogiset vaalit, joissa äänestäjien laumat varmasti polkevat alas virkamiesten oikeutetutkin vaatimukset, lausuin. Virkamiesten asia siitä ei voita enempää kuin parlamentarismikaan. Päinvastoin kumpikin vahingoittuu.

Nyt olemme tilaisuudessa toteamaan, että niin on käynyt. Hallitus ja virkamiesten ammatillinen johto veivät tämän asian viime keväänä kansan ratkaistavaksi, kansan, josta pääministeri ei uskonut mitään niin pahaa, että se ei olisi tässä samalla kannalla kuin hän. Kansa on antanut ratkaisunsa ja sen takia näemme nyt virkamiesten asiaa käsiteltävän hyvin vaatimattomalla pohjalla.

Kuvaavaa sille etevälle ammatilliselle johdolle, joka virkamiehillä oli viime keväänä ja on edelleenkin, oli se, että hallituksen hajoitettua eduskunnan virkamiesliiton johtokunta kävi vielä kiittämässä hallitusta (Eduskunnasta naurua) siitä hyvästä asianajosta, millä se oli heidän asiaansa vienyt eteenpäin. En ole nähnyt nyt sanomalehdissä, että virkamiesten lähetystö olisi uudelleen vaalien jälkeen käynyt kiittämässä herra Manteretta ja hänen hallitustaan. Minä uskoin, että virkamiehillä olisi sen verran älyä, että ne vaalien jälkeen antaisivat saman lähtökäskyn ammatilliselle johdolleen, kuin vaalit ja eduskunta antoivat sille hallitukselle, joka näin etevästi viime keväänä johti virkamiesten asiaa. Virkamiehillä on, ikävä kyllä, sama ammatillinen johto kuin heillä oli viime keväänäkin. Mutta te, herrat kommunistit, olette antaneet viime lauantaina virkamiehille hyvän opetuksen, ettei ole ryhdyttävä yleislakkoon. (Naurua eduskunnassa.) Heidän yleislakkonsa voisi käydä vielä surkeammin kuin kommunistien viime lauantainen yleislakko, jota koko maassa kannatti ainoastaan muutama sata henkeä. Sellainen se oli se Moskovan johtama yleislakko ja minä sentakia onnittelen vain virkamiehiä, että he sentään tällä kertaa ovat tilaisuudessa edes tästä kokemuksesta ottamaan vaarin.

Ed. Juutilainen: Kun on tehty poliittinen iskulause maalaisliiton ohjelmasta, että muka „ei penniäkään'' virkamiehille palkankoroituksiin, niin minä koetan sitä hieman selittää. (Hilpeyttä eduskunnassa.) Sentakia, että tänäkin iltana varsin useat puheenvuoron käyttäjät ovat koettaneet tästä lauseparresta saada pilkallisen iskun muka maalaisliittoa vastaan.

Tietääkseni ei maalaisliitossa ole ollut koskaan „ei penniäkään'' kantaa. Ei ole sen ohjelmassa, eikä sen vaalitaistelussa, eikä täällä eduskunnassa, vaan ohjelma on se, että kun nykyisin on jo Suomen valtion jokavuotisessa tulo- ja menoarviossa 1,400 milj. mk. virastomenoja, niin se saa riittää. Siellä on penniä, joilla virasto-olot ja virkamiesten palkat järjestetään. Siellä on markkoja ja satoja miljoonia, kun ne vain otetaan sieltä käytäntöön oikealla tavalla. Viime keväänäkin täällä puhuttiin, että virasto-olot pitää ensin järjestää, poistaa tarpeettomat virkamiehet pois viroistaan, joita on ilmoitettu yksin virastolautakunnan taholtakin olevan maamme virastoissa suuria määriä, jopa kokonaisia virkakuntiakin. Edelleen on niin virastolautakunnan kuin muiden asiantuntijain sekä kansalaisten, jotka joutuvat virastojen kanssa tekemisiin, taholta huomautettu, että meidän virastoissamme voitaisiin tehdä erittäin huomattavia muutoksia, joista aiheutuisi säästöjä virkamiesmenoissa ja kaikenlaisessa kulutuksessa, mitä virastoissamme nyt tapahtuu. On tosiaankin oikeana iskusanana ollut, että virastot ovat yksinkertaistutettavat, että ne osapuilleen vastaisivat sellaista

asian käsittelyä, jota kaikkialla yksityisalalla nyt jo seurataan. Mutta meidän virastomme ovat jääneet keisarivallan ajoilta perittyihin kaavoihin ja kangistuneet siinä, niinkuin herra pääministerikin puheessaan mainitsi. Tähän puoleen asiasta eivät näytä mitkään hallitukset, eikä eduskunta, eivätkä virastolautakunnat kykene saamaan liioin mitään aikaan.

Jos nyt, niinkuin on ilmoitettu, meidän maamme virastoissa voitaisiin $^1/_4$ nykyisistä menoista säästää tarpeettomien virastojen ja virkamiesten poistamisen, yksinkertaistuttamisen kautta j. n. e., niin silloin vapautuisi jo 300 milj. mk. vuosittain entisestä rahasta, joka voitaisiin käyttää tarpeellisten virkamiesten palkkojen parantamiseen ja sillä rahalla toteutettaisiin jo vaikkapa herra Mantereen loisto-ohjelma! Tässä ovat ne pennit, jotka maalaisliitto on pitänyt virkamiesten palkkojen korotusta ja järjestelyä varten.

Varat virkamiesten palkkojen korotuksiin ovat jo olemassa, ei niitä tarvitse enää uudestaan tehdä. (Oikealta: Ottakaa irti ne!) Niin se pitäisikin ottaa, ja tarkoitus minulla ja niillä, jotka ajattelevat samalla tavalla kuin minä, on ollutkin, että virkamiesten palkankoroitukseen ei pitäisi käyttää yhtään penniä uutta rahaa, vaan että virkamiehet velvoitetaan tulemaan avuksi maalaisliittolaiselle hallitukselle yksinkertaistuttamaan virastoja; emmehän me siihen luultavasti kykene. Mutta miksei esim. Mantereen hallitus ja kokoomuspuolueen kykyhallitukset, kun ovat olleet, miksi ne eivät ole tätä virastouudistusta panneet toimeen? Minkä vuoksi vaaditaan maallikot, me maalaisliittolaiset, järjestämään virkamieskoneisto? (Oikealta: Ei ole voitu tehdä!) Mutta jos virkamiehille ei yhtään uutta rahaa olisi tarjottu, niin ne olisivat tulleet avuksi virasto-uudistusta toimeenpantaessa. Jokaisessa maamme virastossa on olemassa nyt jo sellaisia virkamiehiä, jotka myöntävät, että virastoissa pitäisi tehdä perinpohjaisia muutoksia, ja näitä virkamiehiä varmaan olisi saatu avuksi ja sillä tavoin päästy virkamieskysymyksessä tosiaankin terveelle pohjalle. (Ed. Voionmaa: Täytyy tulla Juutilaisen hallitus nähtävästi!) Tänä iltanakaan ei ole puhuttu enää virasto-olojen muutoksista yhtään mitään, muuta kuin rahasummista vain. Kun Mantereen hallitus oli voimassa, ei se puhunut siitä yhtään mitään, mutta sittenkuin se joutui vaaleihin, niin Mantereen hallituksen ministerit puhuivat virasto-olojen uudistamisesta tavattomalla asiantuntemuksella. Ne esittivät varsin monia aivan käytännöllisiä ehdotuksia, esim. yhden, että valtio käyttää palveluksessaan aivan yksinkertaisissa tehtävissä liiaksi koulutettua väkeä. Kun yksityinen asettaa tehtäviinsä sellaisen, joka sen kykenee hoitamaan, niin valtion aivan pienen pienissä tehtävissä pitää olla ylioppilastutkinto, alempi hallintotutkinto, ylempi hallintotutkinto j. n. e. Monia muita virasto-olojen uudistuksia vaaliaikana esitettiin. Hyvösen komitea ehdotti samoin ja virastolautakunta ehdotti m. m. yhdeksän keskusvirastoa lakkautettaviksi. Jos sen tapaista pantaisiin toimeen, jos näin säästyvät varat sitten jaettaisiin jäljelle jääneille virkamiehille, niin siitä rahaa tulisi. (Oikealta: Ei siitä mitään tulisi! — Ed. Sergelius: Miksei panna toimeen? — Pankaa toimeen!) Se uudistus on pantava vain sillä ehdolla, että yhtään penniä uutta rahaa ei virkamiehille ennen sitä anneta. (Oikealta: Ei siitä tule mitään!) Virkamiehet panevat itse toimeen sen sitten kuin näkevät, että ei päästä enää palkankoroituslinjaa kulkemaan kuten tähän asti. Minä muuten luulisin ja toivon, ettei tämä Suomen kansa niin huono ja heikko ole, kun se on kyennyt itsenäisyytensä luomaan ja kestämään kaikki vaarat ja rakentamaan itsenäisen valtakunnan, ettei se nyt kykene tätä yhtä ainoata kysymystä, virastojen uudistusta järjestämään. Se on minun uskoni, että se sen jolloinkin järjestää. (Ed. Sergelius: Juutilainen järjestää!) Entinen pääministeri Mantere viittasi puheessaan Ruotsin esimerkkiin. Hän teki laskelman, että Ruotsissa maksetaan asemamiehelle 50 % korkeampi palkka kuin täällä meillä. Mutta siinähän se onkin. Vastaavalla asemalla Ruotsissa on vain kaksi asemamiestä, meillä on niitä neljä. Jos meillä järjestettäisiin asiat niin, että kaksi asemamiestä hoitaisi samanlaisen aseman, niin silloin voisi vaikka kahden palkat antaa niille kahdelle, jotka tarvitaan. Silloin se olisi ratkaistu. Hra Mantere tietämättään viittasi tällaiseen järjestelyyn.

Yhden väitteen vielä pyydän torjua. Täällä on esitetty, että nykyinen hallitus aikoo jatkaa työaikaa eikä maksa siitä jatketusta työajasta lisää palkkaa. Missä virka-

miehen valassa, kun hän on ottanut viran vastaan, on määrätty, kolme tuntiako hän tekee työtä vai neljä vai viisi. Hän ilmoittautuu palvelemaan kansaansa ja valtiota kaikella voimallaan ja suorittaa hänelle uskotut tehtävät. (Oikealta: Yöt päivät!) Ja kun kaikkien toisten kansalaisten täytyy tehdä pitempiä työpäiviä kuin virkamiesten, niin ei siitä tarvitse mitään lisämaksua maksaa, jos nyt hiukan jatketaan heille työaikaa. Eivät he vielä tule yötyöhön, eipä tekemään sittenkään sen vertaa kuin vapaan liikkeen harjoittajain, yksityisten liikemiesten ja kaikkien muiden pitää työtä tehdä. Ei siis ole mitään syytä työajan jatkamisen perusteella palkkoja koroittaa.

En halua meidän oman puolueen keskeiseen erimielisyyteen kajota, (Vasemmalta: Hauku pois!) sillä minä uskon, että me olemme kaikki sillä kannalla kumminkin, vaikka tässä pieni syrjähyppy nyt tehdäänkin, että virkamiesolot ovat maassa järjestettävät maalaisliiton ohjelman mukaisesti. Siihen sitä vielä tullaan piankin. Minä vain toivon, että kuljettaisiin suoraa linjaa, mutta nykyinen hallitus yrittää kulkea hiukan toista linjaa. (Oikealta: Puuttuu tuo raha!)

Ed. Talas: Koska ed. Juutilaisen lausunnosta saattoi saada sen käsityksen, että varsinaiset virastot maksaisivat Suomen kansalle 1,400 milj. markkaa, niin katson minä asiakseni huomauttaa, että tällä summalla kustannetaan sellaiset suuret liikelaitokset, jotka tuottavat tuloja, kuten rautateitä, postia, tullia y. m. s. Tämä summa kasvaa tietysti joka kerta, kun uusi rata rakennetaan, johon silloin täytyy saada uusia virkamiehiä. Summa kasvaa siis automaattisesti. Tästä myöskin johtuu, että virastouudistuksella ei missään tapauksessa voida ajatellakaan mitään huomattavampia säästöjä saatavan. Minä tiedän, että myöskin komitea, joka on olemassa, ei siinä suhteessa usko mitään suurempia säästöjä saatavan aikaan.

Pääministeri Kallio: Kun ed. Juutilainen käytti lausunnossaan sellaista sanontaa, että olisi olemassa joku sellainen ehdotus, että noin $^1/_4$ palkoista voitaisiin uusilla järjestelyillä säästää, niin minä pyydän vain huomauttaa, että minä luulen, että sellaista ehdotusta ei ole kukaan koskaan tehnyt, eikä kukaan koskaan sellaista nähnyt.

Puolustusministeri Niukkanen: Kun täällä on selostettu minun lausuntojani monessa istunnossa, niin pyydän lukea kohdan ed. Juutilaisen lausunnosta 19 päivältä huhtikuuta 1929 tästä samasta asiasta, josta käy selville kuka mahdollisesti on tehnyt syrjähyppyjä tässä asiassa. Tässä sanotaan: „Hallitus voi istua aivan hyvin syksyyn. Ei voida harjoittaa eduskunnan enemmistön tahdon vastaista politiikkaa. Jos ei tämä hallitus voi maata hallita niin minä luulen, että Suomessa löytyy 12 miestä, jotka astuvat hallitsemaan tämänkin jälkeen, eivätkä ne tee virkamieskysymyksessä yhtään mitään ennenkuin eduskunta kokoontuu syksyllä ja käsittelee sitten asian uudestaan. Tässä on aivan selvä ohjelma, jonka mukaan voidaan pulasta päästä, luulen, että kun virkamiehet näkevät, että vakavasti asiaa ajatellaan ja, että on aikomus järjestää se ensi syksynä niin ne odottanevat syksyyn.'' Tästä siis käy selville, että ed. Juutilainenkin piti luonnollisena, että syksyllä ryhdytään palkkoja järjestelemään.

Ed. Molin: Då rdm. Juutilainen åter upprepat ett otaliga gånger förut upprepat påstående om den bristande arbetseffektiviteten inom ämbetsverken, så vill jag blott erinra om att sedan år 1914 ämbetsärendenas antal i ämbetsverken i medeltal har stigit med över 100 %, men tjänstemännens antal blott med omkring 25 %. Är detta bevis på en nedåtgående arbetseffektivit?

Ed. Juutilainen: Siinä minun lausunnossani, jonka ministeri Niukkanen luki, on myöskin muita kohtia. Siinä on sellainen kohta, että minä silloin jo viittasin silloin uhkaavaan pula-aikaan, ja myös sanotaan, että katsotaan jos tämä pula-aika korjautuu, minkälainen sato tulee ja miksi maan rahatalous järjestyy, sen mukaan sitten asiaa käsitellään. No, nyt on pulakausi kärjistynyt, ja kyllä siinä lausunnossa on vihjaus siihen, jotta palkkojen korotuksia ei voida toteuttaa ennenkuin virasto-olot on uudistettu ja maan talouselämä parantunut.

Ed. Sergelius: Herra valtiovarainministerin lausunnon johdosta saan huomaut-

taa siitä, että olen puhunut prosentuaalisista koroituksista eri palkkaluokissa sellaisina kuin ne esiintyvät hallituksen ja minun ehdotuksistani, ja ne ovat toisiinsa verrattavissa. Mutta herra valtiovarainministeri ei näytä käsittävän tai ei tahdo käsittää tätä vertailua. Hän menettelee niinkuin yksi tunnetun englantilaisen tekijän Dickensin neroista aikanaan menetteli nimittäin siten, että kaikki epämieluisat ja vaikeat kysymykset tämä nero heitti vasemmalla kädellään oikeanpuolisen olkapään ylitse.

Ed. Kivioja: Virkamiesten tyytymättömyys saadaan pois päiväjärjestyksestä ainoastaan siten, että annetaan virkamieskunnan itse päättää palkastaan ja työtehostaan niinkuin eduskuntakin on päättänyt omasta palkastaan ja työtehostaan. (Hilpeyttä eduskunnassa.)

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Yleiskeskustelun kuluessa on ed. Sergelius ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin se lakiehdotus, joka hänen nimellänsä on edustajille painettuna jaettu. Tätä ehdotusta ei ole kuitenkaan kannatettu, joten se ei voi tulla äänestyksen alaiseksi.

Puhemies: Nyt ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Keskustelu:

Ed. Molin: På de skäl jag under den allmänna debatten har framhållit ber jag, herr talman, att få föreslå, att till lagen måtte fogas en ny 3 § av det innehåll den till statsutskottets betänkande fogade, av rdm. Furuhjelm och Talas undertecknade V reservationen vidhandengiver.

Ed. Hästbacka: Under hänvisning till den motivering som ingår i den till betänkandet fogade tredje reservationen föreslår jag att riksdagen måtte godkänna § 3 sådan den ingår uti tredje reservationen. Jag är medveten om att flertalet av riksdagen hyser den uppfattningen, att den av mig föreslagna förhöjningen för löneklasserna från I till X är för hög, och att förslaget därför icke kommer att vinna behövligt understöd. Häremot kan dock med skäl anföras, att den av regeringen föreslagna åtgärden till förhöjning av ålderstilläggen, hyresbidragen och fördelningen av utjämningsanslaget kommer att tillföra de högre tjänstemännen avsevärda fördelar utöver mitt förslag.

Av motiveringen till regeringens proposition, av meddelanden uti statsutskottet och av statsministerns inledningsanförande vid detta plenum framgick, att det har rått vissa svårigheter för staten att utstå konkurrens med enskilda rörande tjänstemän hörande till vissa högre löneklasser. Jag har samma uppfattning om de rådande förhållandena och har därför ansett det nödigt att i någon mån även förbättra de högre tjänstemännens löner. Men jag kan icke godkänna det sätt på vilket propositionen bygger, att uti lag fastslå vissa förmåner och sedan lämna till regeringen ett visst belopp uti budgeten för att utdelas av regeringen efter förgottfinnande.

Erfarenheten från tidigare år ger vid handen, att dylika fördelningar icke ske till belåtenhet, varken för tjänstemännen eller deras verkchefer. Som exempel härpå ber jag få nämna, att då senaste utjämningsanslag fördelades bland järnvägens tjänstemän förfors därvid även enligt uppgift något godtyckligt. Riksdagen hade beviljat anslag för att tilldela de lägre löneklasserna lönetillskott. Men vid fördelningen förfors så, att man icke gav alla hörande till samma löneklass löneförhöjning, utan gjorde urskiljningar som icke ens ämbetsverkets chefer kunde godkänna. Jag har till mitt förfogande en förteckning över 62 andra klass bokhållare vid järnvägarna nästan uteslutande med svenska namn, vilka icke fingo del av utjämningsanslaget, trots att de hörde till den löneklass för vilken riksdagen beviljade medel till löneförhöjningar.

Jag har ansett mig böra ytterligare nämna detta som stöd för min avböjande ställning till regeringens förslag, då jag fortfarande hyser den uppfattningen att de tidigare vidtagna åtgärderna för partiella förbättringar av tjänstemännens löner blott bidragit till att öka missnöjet.

Min personliga uppfattning är således den som uti reservationen särskilt betonas, att tjänstemännens lönefråga bör en gång för alla ordnas och att de löneförhöjningar, som riksdagen beviljar, böra fastslås uti lag.

Och jag ville tillägga, att enligt mitt förmenande är tjänstemannalönefrågan av så allmän betydelse att den bör ordnas med det snaraste, och icke undanskjutas på grund av mindre övervägda löften under valkampanjen. Ty såsom frågan nu ligger lider staten mest, dels genom att tjänstemännen allt mer såsom herr Mantere under den allmänna debatten framhöll skaffar sig biförtjänster för sin utkomst, och dels genom den arbetsolust som är rådande bland tjänstemannakåren.

Då jag anser att det förslag som jag nu framställt och som ingår uti tredje reservationen kan ge lönefrågan en riktig lösning, hoppas jag att riksdagen ville omfatta förslaget.

Ed. Sergelius: På de grunder jag under den allmänna diskussionen anförde föreslår jag, herr talman, att en § 3 måtte inryckas i lagförslaget och få den lydelse, som tidigare av mig angivits i det förslag, som jag vid den allmänna diskussionen överräckte till herr talmannen.

Ed. Rosenberg: Yleiskeskustelun aikana esille tuomillani perusteilla pyydän ilmoittaa, että vastustan ed. Molinin ja ed. Hästbackan ehdotuksia. Samalla pyydän myöskin saada ehdottaa, että 6 § käsittelyn alaisena olevasta laista poistetaan.

Puhemies: Kuudetta pykälää ei ole vielä käsiteltäväksi esitelty.

Ed. Sahlstein: Pyydän kannattaa ed. Molinin tekemää ehdotusta. Teen sen sentähden, että luulen tietäväni, että jos tämä ehdotus hyväksytään, niin sillä poistetaan päiväjärjestyksestä tämä ikävä kysymys virkailijain palkkauksesta. Jos hallituksen esitys hyväksytään, ei se lopeta palkkataistelua; ja kuten me kaikki jo tiedämme, muodostuu tämä taistelu yhteiskunnalle sitä tuhoisammaksi, kuta kauemmin sitä jatketaan, ja sentähden olisi mielestäni aika lopettaa se niin pian kuin suinkin hyväksymällä ed. Molinin ehdotus.

Ed. Inborr: Jag ber att få understöda rdm. Hästbackas förslag.

Ed. Oksanen: Kannatan ed. Sergeliuksen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Molin ed. Sahlsteinin kannattamana ehdottanut, että lakiin otettaisiin uusi 3 § siinä muodossa, mikä sillä on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä V vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Molinin ehdotukseksi. Ed. Hästbacka ed. Inborrin kannattamana on ehdottanut, että lakiin otettaisiin uusi 3 § siinä muodossa, mikä sillä on mietintöön liitetyssä III vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hästbackan ehdotukseksi. Ed. Sergelius ed. Oksasen kannattamana on ehdottanut, että lakiin otettaisiin uusi 3 § sellaisena kuin se on edustajille painettuna jaettuna ed. Sergeliuksen ehdotuksessa, josta se otetaan pöytäkirjaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Sergeliuksen ehdotukseksi.

Ed. Sergeliuksen ehdotus:

Peruspalkka, johon yleensä luetaan myös luontaisetujen raha-arvo, on, viran tai toimen vastuullisuuden ja työmäärän sekä siihen vaadittavan taidon ja kyvyn mukaan, eri palkkausluokissa vuodelta:

I:ssä	100,000	markkaa
II:ssa	87,000	„
III:ssa	81,000	„
IV:ssä	75,000	„
V:ssä	71,000	„
VI:ssa	64,500	„
VII:ssä	58,500	„
VIII:ssa	54,000	„
IX:ssä	49,500	„
X:ssä	45,500	„
XI:ssä	41,000	„
XII:ssa	37,500	„
XIII:ssa	34,500	„
XIV:ssä	31,500	„
XV:ssä	29,700	„
XVI:ssa	28,200	„
XVII:ssä	26,700	„
XVIII:ssa	25,200	„
XIX:ssä	23,700	„
XX:ssä	22,200	„
XXI:ssä	21,000	„
XXII:ssa	19,500	„
XXIII:ssa	18,000	„
XXIV:ssä	17,000	„
XXV:ssä	16,000	„
XXVI:ssa	15,000	„
XXVII:ssä	14,000	„
XXVIII:ssa	13,000	„
XXIX—XXX:ssä	12,000	„

Asetuksella määrätään tulo- ja menoarvion rajoissa, mihin palkkausluokkaan mikin virka ja toimi on luettava.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Hästbackan ja ed. Molinin ehdotusten välillä, niistä voittanut asetetaan ed. Sergeliuksen ehdotusta vastaan ja niistä voittanut suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hästbackan ja ed. Molinin ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Hästbackan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Molinin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 35 ei-ääntä, 17 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Hästbackan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Sergeliuksen ja ed. Hästbackan ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Sergeliuksen ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Hästbackan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 62 ei-ääntä, 19 tyhjää; poissa 18.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Sergeliuksen ehdotuksen.

3) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Sergeliuksen ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Sergeliuksen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 37 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Rosenberg: Minä ehdotan, että 6 § poistetaan.

Ed. Harvala: Niin valtiovarainvaliokunta kuin suuri valiokuntakin ovat hyväksyneet hallituksen esityksessä olevan 6 §:n, jossa ehdotetaan, että voimassa olevaan lakiin tehtäisiin sellainen muutos, että kauemman aikaa valtiota palvelleiden ikälisäetua parannettaisiin. Nykyjään saavat valtion viran- ja toimenhaltijat viimeisen ikäkoroituksensa, korkeampipalkkaiset 15 ja alempipalkkaiset 16 palvelusvuoden jälkeen. Hallituksen ehdotuksen mukaan olisi annettava vielä yksi ikäkoroitus kummallekin ryhmälle palveltuaan 20 vuotta. Tällöin tulisivat ikälisät olemaan korkeampipalkkaisille 16 % ja alempipalkkaisille 20 % peruspalkasta. Tätä hallituksen ehdotusta olemme valiokunnassa vastustaneet, kuten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittämästämme vastalauseesta käy selville. Tämä ehdotus ei mielestämme korjaisi niiden taloudellista asemaa, jotka kipeimmin ovat palkankoroituksen tarpeessa. On nimittäin otettava huomioon, että ne, joille ikälisiä 20 vuoden palveluksesta annettaisiin, jo muutenkin saavat enempi palkkaa kuin ne, jotka palvelevat peruspalkoilla ilman yhtään ikälisää. Olenkin puolestani sitä mieltä, että ikälisiin aiotut rahat käytettäisiin tuloksellisemmin, jos ne myönnettäisiin alempipalkkaisten palkankoroituksiin eikä ikälisiin.

Hallituksen ehdotuksessa olevaa ikälisäjärjestelmää täytyy vastustaa myöskin siitä syystä, että meillä se on aikaisemmin ulotettu ja hallituksen esityksessä suunniteltu lisä ehdotetaan ulotettavaksi myöskin puolustuslaitokseen. Siviiliviroissa saattavat erääät ikälisät olla paikallaankin, koska kohoaminen ylempiin virkoihin on rajoitettu tai on muuten vaikeata ja hidasta. Puolustuslaitoksessa sensijaan voi ja on ainakin viime aikoihin asti voinut kohota arvossa

jotenkin nopeasti ja saada sillä tavalla palkkansa kohoamaan. Tämän järjestelmän mukaan voisi sama henkilö saada palkankoroitusta kahta tietä; ylennettäessä korkeampaan virkaan ja ikälisänä. Selvää on, että viimemainittu palkankoroitustapa on tarpeeton ja asettaa puolustuslaitoksen palveluksessa olevat palkankoroituksen saantiin nähden etuoikeutettuun asemaan siviilipalveluksessa oleviin verrattuna. Myöskin tällä perusteella olen sitä mieltä, että 6 § olisi lakiehdotuksesta poistettava, koska sillä tavalla ei ole mielestäni tarpeen tässä yhteydessä palkkoja koroittaa. Minä kannatan ed. Rosenbergin ehdotusta.

Ed. Virta: Luovun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Rosenberg ed. Harvalan kannattamana ehdottanut, että 6 § poistetaan. Kutsun ehdotusta ed. Rosenbergin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Rosenbergin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 81 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 21.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Saarinen: Pidän 7 §:n sanamuotoa siinä muodossa kuin se esiintyy valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, selvempänä ja helpommin käytäntöön sovellutettavana, jonka takia ehdotan, että 7:s § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Täällä ovat eräät puhujat m. m. moittineet hallituksen esitykseen sisältyvää mieskohtaisen palkkauksen lisän periaatetta. Tämä ei kylläkään ole mikään uusi keksintö eikä se myöskään ole suomalainen keksintö, vaan on se lainattu maasta, joka on Europan kansanvaltaisimman maan maineessa, maasta, jonka asiat ovat olleet jo kauan hyvässä järjestyksessä ja jossa valistuneella talonpoikaisväestöllä on huomattava vaikutus valtion asioihin, nim. Sveitsistä. Siellä on virkamiesten palkkausasia muutamia vuosia sitten järjestetty uudestaan ja jokseenkin samanlaisten periaatteiden mukaan kuin on tehty esillä olevassa hallituksen esityksessä. Siellä on otettu käytäntöön vuokra-avustukset ja myöskin mieskohtaisen palkkauksen lisän periaate suunnilleen samalla tavoin kuin hallituskin on esittänyt. Eikä Sveitsistä ole kuulunut mitään valituksia, että tämä palkkausmuoto, jota käytetään pääasiassa erikoisammattimiesten, spesialistien pysyttämiseksi valtion palveluksessa, olisi johtanut minkäänlaisiin epäkohtiin. Päinvastoin onkin selvää, että jos on mahdollista maksaa kykeneville ammattimiehille kunnollinen palkka, parempi palkka kuin jollekin keskitason virkamiehelle, voidaan valtion asiat hoitaa valtion edun mukaisesti paljon halvemmalla kuin jos olisi kaikille tavallisillekin miehille maksettava erikoisasiantuntijain palkkaus. Sen vuoksi en voi käsittää tämän periaatteen vastustamista muulla tavoin, kuin että niillä, jotka eivät tahtoisi myöntää mieskohtaisia palkkauksen lisiä, on valvottavana joitakin taktillisia näkökohtia. Ja nämä taktilliset näkökohdat ovat selvästi havaittavissa. Ne ovat siinä, että voitaisiin vaatia kaikkien virkamiesten palkkain koroitusta silloin, kun jotkut erikoisammattimiehet siirtyvät yksityisen palvelukseen. Mutta tällainen taktillinen näkökanta ei ole valtion etujen mukaista, vaan on valtiolle varattava mahdollisuus pitää myöskin kyvykkäitä henkilöitä palveluksessaan.

Edellä lausuttuun sekä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän I vastalauseeseen viitaten kunnioittaen ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin sellaisena kuin se on hallituksen ehdotuksessa. Tämä on minun 2) ehdotukseni.

Ed. Pitkänen: Niinkuin jo yleiskeskustelussa mainitsin, on minun mielestäni tämänlaatuinen palkanmaksu valtion virkai-

lijoille vähemmän oikea. Ei ensinkään voitane puoltaa, että jos joku virkailija maksaa korkeita vuokria ja siitä hänen taloutensa kärsii, että sentakia olisi hänelle valtion maksettava suurempaa palkkaa. Voihan joku toinen virkamies kärsiä esimerkiksi maaseudulla jostakin toisesta seikasta. Esim. ruokatavarat syrjäseudulla asuvalle virkamiehelle tulevat kalliimmiksi kuin esim. Helsingissä tai jossakin muussa suuremmassa kaupungissa. Jos tämä periaate hyväksyttäisiin, olisi maksettava syrjässä asuvalle virkamiehelle avustusta kalliin ruuan kustantamiseksi, erittäinkin, jos virkamies tahtoisi hankkia vähän tavallista paremman ruuan itselleen ja perheelleen. Myöskin vaikeat matkat syrjäseuduille, ovat siellä asuville virkamiehille suurena rasituksena. Miksi ei niitä voida valtion varoista myöskin korvata? Kaikkiin näihin seikkoihin vedoten täytyy minun asettua jyrkästi vastustamaan tämänlaatuisen palkan maksamista virkamiehille. Ehdotankin, että tämä 7 § poistettaisiin.

Ed. Kemppi: Kannatan ed. Pitkäsen tekemää ehdotusta.

Ed. Schauman: För min del ber jag att få föreslå, att paragrafen måtte erhålla den lydelse 1 mom. i regeringens proposition har och således komma att lyda: „Innehavare av tjänst eller befattning kan, såvida medel för ändamålet anvisats i statsförslaget, beviljas hyresbidrag i enlighet med vad statsrådet för ett år i sänder bestämmer".

Den alldeles riktiga tanke, som regeringen haft, att bevilja dyrortstillägg åt de tjänstemän, som bo på dyra orter, har genom behandlingen i statsutskottet och sedermera i stora utskottet förfuskats. I statsutskottet gjordes först den begränsning, att endast tjänsteman, som har familj och som är familjens huvudsakliga försörjare, skulle komma i åtnjutande av ett dylikt dyrortstillägg eller hyresbidrag, som det i propositionen benämnes. Denna formella begränsning stod visserligen i överensstämmelse med regeringens i propositionens motiver uttalade åsikt, men mig synes att statsutskottet dock icke har haft anledning att inrycka denna begränsning uti själva lagtexten. Tvärtom synes det mig alldeles riktigt att lagtexten erhåller en så elastisk form som möjligt för att den i framtiden icke skall behöva ändras, ifall man anser att också andra än familjeförsörjare böra komma i åtnjutande av dyrortstillägg.

Den andra begränsningen, som infördes av statsutskottet, var den, att det högsta beloppet av hyresbidrag, som skulle tillfalla en tjänsteman, borde vara 5,000 mark. Detta stadgande måste jag beteckna såsom småaktigt, i högsta grad småaktigt, ty såsom herr statsministern här i sitt första anförande har framhållit, är här fråga om en inknappning på endast, om jag icke hörde orätt, 12,600 mark. Det är alltså en småaktighet, som dock icke saknar sin udd, men en udd, som synes mig vara synnerligen malplacerad.

Stora utskottet har ytterligare infört begränsningar uti det ursprungliga förslaget. Enligt stora utskottet kommer endast sådan tjänsteman, som är familjefar och som har att försörja ett eller flera minderåriga barn — minderåriga barn — i åtnjutande av hyresbidrag. Härmed har en rätt vittgående begränsning införts i stadgandet, en begränsning, som icke kan hava några andra motiv, synes det mig, är rent finansiella. Men något skäl för stora utskottet att ur finansiell synpunkt ändra regeringens och statsutskottets förslag förelåg icke.

Vidare har stora utskottet infört i slutet av paragrafen, eller i slutet av 1 mom. i regeringens förslag, ett stadgande om att regeringen bör beakta att hyresbidrag i procent av grundlönen bör vara högre i de lägre avlöningsklasserna än i de högre, utom att det icke får överstiga 5,000 mark. Detta stadgande, som i och för sig synes mig vara berättigat, kan dock giva anledning till förvecklingar och till stora svårigheter vid fördelandet av hyresbidragen. Såvitt jag kunnat finna, var detta också herr statsministerns åsikt.

Jag ber som sagt att få föreslå, att paragrafen måtte godkännas i den form 1 mom. i regeringens proposition har. Jag är ense med statsutskottet och stora utskottet därom, att 2 mom. i regeringens förslag bör utgå.

Valtiovarainministeri Reinikka: Minä olen samaa mieltä edellisen puhujan kanssa siinä, että lakitekstiin ei ole syytä panna liian yksityiskohtaisia määräyksiä, ja kun vuokra-avustuksen antaminen käy jousta-

vimman niissä puitteissa, mitä on hallituksen esityksen 7 §:n 1 momentissa esitetty, niin minä pyydän saada kannattaa ed. Schaumanin tekemää ehdotusta. Samalla minä kannatan ed. Saarisen tekemää toista ehdotusta, joka koskee mieskohtaisen palkanlisän hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisesti.

Ed. Tukia: Pyydän kannattaa ed. Saarisen tekemiä molempia ehdotuksia.

Ed. Oksanen: Suuren valiokunnan ehdotus jakaa minun käsittääkseni sen pienen rahan, joka nyt voidaan saada, mahdollisimman tasapuolisesti ja oikein. 6 § tässä lakiehdotuksessa suosii korkeampia virkamiehiä, niinkuin aivan oikein on huomautettu, mutta 7 § tekee oikeutta alemmille viran- ja toimenhaltijoille, jos se hyväksytään siinä muodossa kuin suuri valiokunta on sen hyväksynyt, ja näin minun käsittääkseni tasoittavat nämä 6 ja 7 § toistensa vaikutusta yhteiseksi hyväksi. 7 §:n alkuun tehty lisäys, nimittäin, että vuokra-avustuksesta tulisivat osallisiksi vain sellaiset perheelliset, joilla on elätettävänään alaikäisiä lapsia, on minusta suuri parannus, sillä niinkuin minä jo lähetekeskustelussa sanoin, niin asettuisen mieluimmin lapsiavustusten kannalle ja tämä minua senvuoksi suuresti tyydyttää. Suuren valiokunnan 7 §:ään tekemä muutos on parannus sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti, sillä kyllä se niin on, että kun rahaa on näin vähäisen, vain 15 miljoonaa, ettei siitä kuitenkaan riitä kaikille, niin olisi se jaettava sellaisille perheille, joilla on alaikäisiä lapsia, sillä selvähän on, että lapsettomat perheelliset tulevat paljon paremmin toimeen kuin sellaiset, joilla on lapsia. Ihmettelen puolestani, olisikohan nyt tänä kireänä ja vaikeana raha-aikana lapsettomilla, perheellisillä virkamiehillä edes omaatuntoa ottaa tätä lasten osaa. Kaukana he ainakin olisivat silloin siitä merimiesten hätätilan ohjeesta, että lapset ja naiset ensin. Pidän siis suuren valiokunnan ehdotusta nykyoloissa parhaana mahdollisena ja toivon, että eduskunta sen hyväksyy sitäkin suuremmalla syyllä, kun kuulin, että herra pääministeri ei pitänyt sen toteuttamista mahdottomana.

Ed. Löthman: Pyydän kannattaa 7 §:n hyväksymistä siinä muodossa kuin se on suuren valiokunnan ehdotuksessa.

Ed. Talas: Minun täytyy myöntää, että — kai myöhäisen tunnin vuoksi — minä en oikein jaksanut seurata ed. Oksasen ajatuksenjuoksua. Minä en nimittäin mitenkään voi huomata, että 6 § olisi erikoisesti suosinut korkeampipalkkaisia ja mitä taas 7 §:ään tulee, niin olen minäkin sitä mieltä, että se muutos, joka on tapahtunut suuressa valiokunnassa, on huononnus. Ei se nyt niin kovin paljon merkitse, minä myönnän, mutta huononnus se joka tapauksessa on, se on huononnus ei ainoastaan niistä syistä, jotka täällä jo on esitetty, vaan myöskin aivan lakiteknilliseltä kannalta katsottuna. Epävarmaksihan jääpi, mikä on alempi palkkausluokka ja niinikään mimmoisissa prosenteissa tuo asteikko on otettava eikä ole tavallista, että tällaisia epämääräisiä määräyksiä sisällytetään lakitekstiin. Sellaista voidaan kyllä panna perusteluihin, mutta lakitekstiin ei ole tavallista ottaa tällaista. Minäkin puolestani kannatan ed. Schaumanin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Saarinen ed. Tukian kannattamana ehdottanut, että 7 §:n 1 momentiksi hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen 7 §. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Saarinen ed. Reinikan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin sellaisena kuin se on hallituksen esityksessä. Kutsun tätä ehdotusta ed. Saarisen 2) ehdotukseksi. Ed. Pitkänen ed. Kempin kannattamana on ehdottanut, että 7 § poistetaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Pitkäsen ehdotukseksi. Ed. Schauman ed. Reinikan kannattamana on ehdottanut, että pykälä saisi sen muodon, mikä on hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentilla. Kutsun tätä ehdotusta ed. Schaumanin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä on meneteltävä sillä tavalla, että ensin äänestetään ed.

Saarisen 1) ehdotuksen ja ed. Schaumanin ehdotuksen välillä, ja niistä voittanut asetetaan suuren valiokunnan ehdotusta vastaan. Erikseen äänestetään ed. Saarisen 2) ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan ja vihdoin äänestetään ed. Pitkäsen ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan sellaisena, joksi se on muodostunut edellisissä äänestyksissä.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Schaumanin ehdotuksen ja ed. Saarisen 1) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy ed. Schaumanin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 57 ei-ääntä, 18 tyhjää; poissa 22.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Schaumanin ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Schaumanin ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Schaumanin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 46 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 21.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Saarisen 2) ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Saarisen 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Pitkäsen ehdotuksesta suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Pitkäsen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

8 §, säännös lain voimaantulemisesta, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen ed. Molinin lakialoitteen hylkäämisestä.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

15) Ehdotuksen laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11;

16) Erinäisiä muutoksia lakiin edustajanpalkkiosta y. m.

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12;

17) Längmanin testamenttirahastojen hoitoa ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämistä

koskeva pankkivaliokunnan mietintö n:o 2; sekä

18) Maantielaitosta

koskevien erinäisten toivomusaloitteiden johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa ed. Koivulahti-Lehto sairauden takia toistaiseksi.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tulevana perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 1,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

32. Perjantaina 22 p. marraskuuta 1929

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ehdotus lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään:

1) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä 876
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 33; puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 55.

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 72 rikoslain 2 luvun 16 §:n sekä rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 5 luvun 7 §:n muuttamisesta..... 877
3) Hallituksen esitys n:o 73 laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta ..... „

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin 880
Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; ed. K. Myllymäen y. m. lak. al. n:o 5.

Ainoa käsittely:

5) Ehdotus eräiden muutosten tekemisestä edustajanpalkkiosta y. m. voimassa oleviin säännöksiin ..... „

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; ed. Kiviojan toiv. al. n:o 2.
6) Erinäiset maantielaitosta koskevat toivomusaloitteet 883
Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 68; ed. Hagan y. m. toiv. al. n:o 69; ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 70.
7) Ehdotus Längmanin testamenttirahastojen hoidosta ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämisestä 889
Asiakirjat: Pankkivaliokunnan mietintö n:o 2.

Toinen käsittely:

8) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maaveron 11 luvun 2 §:n muuttamisesta ..... „
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 2.
9) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta 890
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 12.
10) Ehdotus laiksi oikeudesta lähettää viranomaisille ja niiltä saada asiakirjoja postitse ..... —
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 40; lakivaliokunnan

Siv.

mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 31.

11) Ehdotus leimaverolaiksi 891

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 37; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 26.

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Talousvaliokunnan mietintö n:o 6 n. s. rajaseutuohjelman toteuttamista tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta 908

13) Talousvaliokunnan mietintö n:o 7 tutkimuksen toimittamisesta auto-onnettomuuksien syistä ja alkoholin osallisuudesta niihin ..... „

14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta ..... „

15) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 maan yleisessä radiotoiminnassa esiintyneiden epäkohtien poistamista koskevan toivomusaloitteen johdosta.. „

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista 909

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930 ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Sunila, v. Born, Heikkilä, Janhonen, K. Kallio, Kirra, Lohi, Lähteenoja, L. Myllymäki, Palmgren, Puittinen, Raatikainen, Ryynänen, Ryömä, Salo, Turja ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat sairauden takia tästä istunnosta edustajat Lähteenoja ja Lohi sekä toistaiseksi ed. Sunila, virkatehtävien vuoksi tulevaksi maanantaiksi ja tiistaiksi ed. Vilhula, yksityisten asiain takia tästä istunnosta edustajat Palmgren ja Raatikainen sekä ensi maanantaiksi ja tiistaiksi ed. Tabell, kunnallisten tehtävien vuoksi tästä istunnosta ed. Janhonen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuudesta puolustusvalmiutta järjesteltäessä.

Esitellään ehdotus hallituksen esityksen n:o 55 johdosta laaditun ja kolmannessa käsittelyssä hyväksytyn, elinkeinonharjoittajain ja kunnallisten viranomaisten avustamisvelvollisuutta puolustusvalmiutta järjesteltäessä tarkoittavan lakiehdotuksen lepäämään jättämisestä.

Puhemies: Viime istunnossa tehtiin ehdotus lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin. Siitä ehdotuksesta on nyt tehtävä päätös. Ensin sallitaan asiasta keskustelu, sen jälkeen on toimitettava äänestys. Jos vähintään $^1/_3$ eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa ehdotusta, jää lakiehdotus sanamuodoltaan sellaisena, kuin se kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, mutta muussa tapauksessa on lepäämäänjättämisehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Puhemies: Nyt tulee toimitettavaksi äänestys.

Sihteeri lukee

äänestysesityksen:

Joka kannattaa ehdotusta, että esilläoleva lakiehdotus sanamuodoltaan sellaisena kuin se kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien

jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää „jaa''; joka ei sitä kannata, äänestää „ei''. Jos vähintäin $^1/_3$ eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, jää lakiehdotus lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, mutta muussa tapauksessa on ehdotus lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 29 jaa- ja 97 ei-ääntä, 32 tyhjää, poissa 41.

Eduskunta on hylännyt ehdotuksen lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään.

Ed. Kulmala pyytää avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa.

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Halén, Kallio, W. J., Kulmala, Kyhälä, Lehto, Liedes, Meriläinen, Myllymäki, L., Pekkala, E., Perälä, Pohjanranta, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Strengell, Tabell, Talvio, Tanner, Turunen, Urpilainen, Virta ja Väisänen, H.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aro, Asikainen, von Born, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hannula, M., Hintz, Hongisto, Huittinen, Häkkinen, Ikola, Junnila, Jutila, Järvinen, Kilpeläinen, Kivioja, Kullberg, Kuuliala, Lamminen, Lindberg, Luoma, Löthman, Malmivaara, Moilanen, Molin, Mäkelä, Nikkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Pennanen, Pilkka, Puhakka, Päivänsalo, Reinikka, Ruotsalainen, Sahlstein, Sanmark, Sariola, Tarkkanen, Tuomikoski, Tuomivaara, Vallas ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 122 edustajaa:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Alestalo, Ampuja, Arffman, Aromaa, Auer, Bryggari, Eskola, Hakala, A., Hakala, K., Hakkila, Halonen, Hannula, M. A., Hannula, U., Harvala, Haverinen, Heikkilä, Heikkinen, Helo, Huttunen, Huuhtanen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jern, Jokinen, Junnes, Jussila, Juutilainen Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kirra, Kivi, Kivimäki, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Kontio, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kukkonen, Kuokkanen, Lahdensuo, Laurén, Lautala, Lehikoinen, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Leppälä, Linna, J., Linna, K. E., Lohi, Luostarinen, Lähteenoja, Mangs, Manner, Mantere, Marttila, Mustakallio, Myllymäki, K., Niilekselä, Niukkanen, Paasivuori, Palmgren, Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Pilppula, Pitkänen, Puittinen, Pärssinen, Raatikainen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Ryynänen, Ryömä, Saarelainen, Saarinen, Salo, Schauman, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Sunila, Suokas, Sventorzetski, Talas, Tolonen, Tukia, Turja, Waljakka, Valta, A., Valta, K., Vehkaoja, Welling, Vennola, Vertanen, Vesterinen, Vilhula, Voionmaa, Väisänen, J. ja Åhlström.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 22 jaa- ja 55 ei-ääntä.

Eduskunta on hylännyt ehdotuksen lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotuksen rikoslain 2 luvun 16 §:n sekä rangastusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 5 luvun 7 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 72 esitellään ja lähetetään keskustelutta puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

3) Ehdotuksen laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 73 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että esitys lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Sisäasiainministeri Linturi: Se esitys laiksi järjestyksen ja turvallisuuden tehostamisesta, mikä nyt on käsiteltävänä, liittyy niihin kahteen esitykseen, jotka sisäasiainministeriön valmistamina jätettiin eduskunnalle viime viikon alussa, nimittäin lakeihin huvitilaisuuksien järjestämisestä ja varapoliiseista. Näillä kolmella lakiesityksellä on yhteisenä, että ne kaikki tarkoittavat mobilisoida yhteiskunnnan ja sen yksityisten jäsenten vastuuntunteen taistelemaan sitä rikollisuutta ja raakuutta vastaan, mikä tälle ajankohdalle on niin ominainen.

Nyt käsiteltävänä olevan esityksen pääpaino on siinä, että se tahtoo tehostaa yksilön vastuuntunnetta. Lakiesityksen tätä tarkoittaviin määräyksiin liittyy sitäpaitsi useita erilaatuisia säädöksiä, joille asiallisesti on yhteistä oikeastaan vain se, että nekin ovat tärkeitä nykyhetkellä ja ovat omansa edistämään järjestysviranomaisten pyrkimyksiä. Ensimmäiset neljä pykälää koskevat aseiden käyttöä. Yleisiä kokouksia koskevassa laissa oleva aseenkantokielto on nyt esitetty ulotettavaksi kaikkiin sellaisiin huvitilaisuuksiin, sekä yksityisiin että yleisiin, joihin väkeä kokoutuu. Lakiehdotuksen 5 § tarkoittaa antaa poliiseille tilaisuuden päästä yksityisluontoisiin huveihin, kun siellä ilmeinen ja vakava vaara uhkaa järjestystä ja turvallisuutta. Ymmärrettävistä syistä on tämä kansalaisten yksityiselämään kohdistuva säädös pitänyt kirjoittaa niin ahtaaksi ja suppeaksi, että sen käyttäminen tullee suhteellisesti harvoin kysymykseen. Lakiehdotuksen pääpaino onkin sen 6 ja 8 §:ssä, joilla hallitus arvelee tulevan olemaan suuren käytännöllisen merkityksen. Nykyisin nim. kaikenlaiset yksityiset huvitilaisuudet ovat miltei vaarallisemmat väkivaltarikosten tapahtumapaikkoina kuin julkiset huvit, joissa järjestysmieslaitos oikein valvottuna on osoittautunut olevan suuriarvoinen tekijä järjestyksen ylläpitäjänä.

Lakiehdotuksen 6 ja 8 §§ täydentävät toisiaan sillä tavoin, että isäntä niiden mukaan tulee aina olemaan vastuussa siitä, että hän kotonaan ollen tekee voitavansa järjestyksen ylläpitämiseksi, olkoon hänen asuntoonsa tai sen yhteyteen järjestetty yksityiset huvit tai juhlat, talkoot, tanssit tai muu sellainen tilaisuus tai on hän kotonaan omin väin. Mikäli hän on antanut toisen henkilön asuntoonsa tai sen yhteyteen järjestää huvit, on myös tämä järjestäjä vastuussa järjestyksen säilymisestä. Jotta tämä vastuu ei kävisi asianomaiselle liian raskaaksi, milloin paljon väkeä on läsnä, on huvien toimeenpanijalle tarkoitettu antaa mahdollisuus asettaa tilaisuuteen samanlaiset poliisipäällikön hyväksymät järjestysmiehet, joita julkisissa huveissa käytetään. Tällaisten järjestysmiesten asettaminen yksityisiin huveihin tulee käytännössä kysymykseen etupäässä sellaisissa tilaisuuksissa, joihin paikkakunnan tavan mukaan kuokkavieraita sallitaan kokoutuvan tai joissa ei ennakolta ole osanottajien luku määrätty.

Sama vastuunalaisuus, minkä lakiehdotus nyt ulottaa yksityisten huvien, juhlien ja muiden niihin verrattavien tilaisuuksien järjestäjiin, on jo aikaisemmin maaseudun julkisia huveja koskevan asetuksen pohjalla ollut voimassa julkisista huveista. Julkisten huvien toimeenpanijoilla ei kyllä ole ollut, eikä tarkoiteta heille nytkään säädettäväksi mitään rikosoikeudellista vastuuta, koska tällaiset huvit säännönmukaisesti ovat yhdistysten toimeenpanemia, mutta huvien toimeenpanijan on ollut kustannettava niihin poliisipäällikön hyväksymät järjestysmiehet, ja ellei järjestys ole pysynyt moitteettomana, on asetus antanut maaherralle oikeuden vakavissa tapauksissa kieltää asianomaiselta määräajaksi huvien järjestämisoikeus.

Nämä julkisiin huveihin asetetut järjestysmiehet ovat, kuten jo mainittiin, osoittautuneet siellä, missä asianomainen nimismies on pannut riittävää huolta sopivien henkilöjen valitsemiseen, onnistuneiksi järjestyksenpitokeinoiksi, joten on täysi syy kehittää tätä järjestelmää edelleen. Järjestysmiesten henkilökohtaista turvallisuutta ja heidän valtuuksiaan on tässä tarkoituksessa lisättävä niin, että järjestysmiehet tulevat jotenkin samaan asemaan kuin poliisimiehet.

Kolmas esitys, laki varapoliiseista, tahtoo lisätä yhteiskunnan omaa vastuuntunnetta. Maaseudun, varsinkin Suomen harvaanasutun maaseudun erikoiset olot aiheuttavat, etteivät varsinaiset järjestyksenpitotehtävät ota maaseutupoliisimiehen aikaa läheskään kokonaan. Poliisilla onkin paljon muita tehtäviä, m. m. suuritöinen verojen periminen, jotka täyttävät varsinaisen konstaapelin

työajan. Kun poikkeukselliset järjestyksenpitonäkökohdat vaativat poliisivoiman lisäämistä jollekin paikkakunnalle, ei niissä tapauksissa, joissa paikkakunnan poliisivoima varemmin on ollut normaalisia oloja vastaava, näytä läheskään aina välttämättömältä lisätä vakinaisten miesten lukumäärää, jos järjestyksenpito muuten saadaan hoidetuksi.

Se jotenkin hyvä kokemus, mikä huvitilaisuuksien järjestysmiehistä on saatu siellä, missä sitä on asianmukaisesti valvottu, on senvuoksi itsestään johtanut ajatuksen siihen, että samantapaista järjestelmää olisi koeteltava maaseudun järjestyskysymyksen ratkaisemiseksi nykyisissä poikkeuksellisissa oloissa. Tämä ajatus oli jo edellisellä hallituksella, kun se valmisti esitysehdotusta ensi vuoden menoarvioksi ja nykyinen hallitus on saman ajatuksen omaksunut, mutta tahtonut samalla kun se säilyttää järjestyksenvalvonnan valtiovallan käsissä, vielä erityisesti tehostaa ja saada esille sitä näkökohtaa, että kuntien on enemmän kuin tähän asti tunnettava itsensä omalta osaltaan vastuunalaisiksi järjestyksen ylläpitämisestä alueellaan. Siihen päämäärään on esityksessä pyritty siten, että kuntien kannettavaksi on tahdottu panna osa varapoliisin palkkausmenoista.

Tässä yhteydessä en tahdo lähemmin puuttua kysymykseen n. s. huliganismin syistä. Epäilemättä sen erikoiseen valtaanpääsyyn on pääasiallisin syynsä maailmansodassa, joten se on yksi suursodan jälkitauteja. Tämän sairauden kulkua on ollut omansa paljon huonontamaan se, ettei väkijuomain salakuljetusta maahan ole kyetty riittävän tehokkaasti estämään. Senvuoksi hallitus pitää nykyistä tilannetta osittain ainakin poikkeuksellisena ja aikanaan ohimenevänä, joten ne toimenpiteet, joihin nyt on poliisivoiman vahvistamiseksi ryhdyttävä, ovat ensi sijassa olevat väliaikaista laatua. Tällä ei tahdota suinkaan sanoa, etteikö maaseudun vakinainenkin poliisivoima useilla seuduin kaipaisi lisäystä. Päinvastoin on nykyisenkin hallituksen mielestä perustellut syyt siihen maaseudun vakinaisen poliisivoiman lisäykseen, jota ensi vuoden menoarvioon on ehdotettu. Missä määrin sellaisin toimenpitein, joita hallitus nyt ehdottaa järjestysvallan lujittamiseksi, voidaan vastaisuudessa varsinaisen poliisivoiman merkittävämpää lisäystä välttää, osoittaa tulevaisuus. Kaikessa tapauksessa tilanne on sellainen, että eduskunnan on tavalla tai toisella tehtävä mahholliseksi tarmokkaat toimenpiteet järjestysvallan lujittamiseksi.

Kun hallitus varapoliiseja koskevassa lakiehdotuksessa on esittänyt, että maalaiskunnat puoliksi ottaisivat osaa varapoliisin palkkaukseen ja arvioinut, että tämä kustannus kuntain osalta pysähtyisi noin 2 milj. markkaan, ei kysymyksessä kuntain osalta ole niin suuri summa, että valtion rahallinen asema ehdottomasti vaatisi sen siirtämistä maalaiskuntain kannettavaksi. Kysymys ei siis ensi sijassa ole ollutkaan asian rahallisesta puolesta, vaan niiden kunnallislain säädöksien tehostamisesta, jotka velvoittavat kunnallislautakunnatkin osaltaan huolehtimaan järjestyksen ylläpidosta. Nämä säädökset, kunnallislain 17 ja 61 §:t ovat normaalisina aikoina ehtineet painua kutakuinkin unohdukseen. Mutta kun ajat nykyisin, mitä järjestyksenvalvontaan tulee, ovat kaikkea muuta kuin normaalit, on ne uudelleen otettava käytäntöön. Se on hallituksen mielestä paraiten aikaansaatavissa varapoliiseja koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetuin tavoin. Nykyisellään ollaan monissa kunnissa erittäin valmiita esittämään hyvinkin tuntuvaa valtion varoilla tapahtuvaa poliisivoiman lisäystä, harkitsematta riittävästi, mitä kunnalliset viranomaiset itse saattaisivat järjestyksen ylläpitämiseksi sopivin toimenpitein saada aikaan. Jos senvuoksi valtio yksin järjestäisi sen tuntuvan lisäyksen, mikä nykyisin poliisivoimaan tarvittaisiin, on aivan selvää, että ne paikkakunnat, joissa eniten osattaisiin vaatia, saisivat suurimman lisäyksen, siitä riippumatta, onko tämä lisäys suhteellinen muualla tapahtuvaan lisäykseen. On nimittäin mahdotonta, että suuren työtaakan rasittamat maaherrat saattaisivat omakohtaisesti niin tarkoin tuntea jokaisen lääninsä kylän, etteivät paikallisten viranomaisten ja kunnan edustajien vaatimukset heidän kannanottoonsa vaikuttaisi.

Harkinta muuttuu aivan toisenlaiseksi, jos maaherra ja nimismies toiselta puolen ja kunnallislautakunta toiselta puolen neuvottelevat tilanteesta ja keinoista ja kunnallislautakunta ottaa kannan tietoisena siitä, että varapoliisien asettaminen tuo mukanaan menoja myös kunnalle. Silloin tulevat harkinnanalaisiksi kaikki mahdolliset keinot, joilla kunnan toimenpiteillä voidaan poliisi-

menoja pienentää esim. vaarallisten nurkkatanssien ehkäiseminen, valistus- ja herätystyö, palvelusväen vapaa-aikojen käytön valvonta y. m. s., jolla järjestystilannetta voidaan parantaa. Niissä harvoissa tapauksissa, joissa ehkä joku kunta aiheettomasti vastustaa tarvittavaa poliisivoiman lisäystä, on sisäasiainministeriölle varattu oikeus ratkaista riita kuntaa sitovasti.

Hallitus on tässä yhteydessä nimenomaan sitä mieltä, että varapoliisin valitseminen ja toimeensa määrääminen on yksinomaan viranomaisten asia. Mutta kunnallislautakuntahan voi viranomaisten niin halutessa myös varapoliisien asettamisessa antaa arvokasta apua viranomaisille kiinnittämällä heidän huomiotaan sopiviin henkilöihin, joita voitaisiin varapoliiseiksi ottaa. Kun nimittäin on kysymys tällaisista poliiseista, jotka vain osan ajastaan uhraavat poliisintoimiin omaamatta sitä varten ammattikoulutusta ja pitämättä poliisintointa varsinaisena tehtävänään, ovat asianomaisen personalliset ominaisuudet ja hänen nauttimansa arvonanto ratkaisevia siinä, onnistuuko hän tehtävässään.

Se mitä tämän lisäksi järjestyksenpitotilanteen parantamiseksi hallituksen mielestä eniten tarvitaan, on vakinaisen poliisikunnan jatkuva koulutus sekä poliisivirkakunnan toiminnan entistä tehokkaampi tarkastus ja ohjaus. Se säännöllinen kouluutustoiminta, joka jo on eräitä vuosia ollut käynnissä, on tuonut erittäin lupaavia tuloksia, joten sitä on kiinteästi jatkettava. Kouluutettu ammattitaitoinen poliisikonstaapeli on hyödyllisempi kuin pari kolme kouluuttamatonta miestä, jotka eivät tunne tehtäviään. Varsinaisen poliisikunnan yhtäkkinen runsas lisääminen olisikin kouluutetun miehistön puutteessa toimenpide, josta ei olisi miesluvun lisäystä vastaavaa hyötyä, joten parempi tulos täytyy järjestyksenpidossa saada varapoliisimiehillä aikaan, etenkin kun miesluku siten moninkertaistuu.

Kun sekä poliisikunnan kouluutus että viranomaisten toiminnan tehostettu valvonta ja ohjaus hallituksen mielestä ovat ensiluokkaisen tärkeitä tehtäviä järjestystilanteen parantamiseksi, olisi senvuoksi erehdys, kun menoarvio eduskunnassa käsitellään, jättää kieltolakisakkovaroilla tähän asti ylläpidettyä ja budjettisyistä aina 3:ksi kuukaudeksi kerrallaan asetettua lääninpoliisiohjaajakuntaa järjestämättä pysyväisemmälle kannalle, kuten valtiovarainvaliokunta lienee suunnitellut. Tosin ei hallitus asettunut vastustamaan, kun tänä syksynä poliisiohjaajia koskeva edellisen hallituksen lakiesitys eduskunnassa hylättiin, mutta tämä ei johtunut suinkaan siitä, ettei hallitus pitänyt poliisiohjaajakuntaa tarpeellisena, vaan siksi, että se halusi tätä institutiota vielä kehittää ylimääräisenä virkakuntana, päämääränä erityisen, sisäministeriöstä johdetun tarkastajakunnan luominen.

Keskustelu julistetaan päätyneeksi.

Esitys lähetetään lakivaliokuntaan.

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen lipusta 29 p:nä toukokuuta 1918 annettuun lakiin.

Ed. K. Myllymäen y. m. lak. al. n:o 5 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus eräiden muutosten tekemisestä edustajanpalkkiosta y. m. voimassa oleviin säännöksiin.

Ed. Kiviojan toiv. al. n:o 2 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. Kivioja (nousee puhujakorokkeelle kukkia kädessä): Aivan tuntemattomat henkilöt ovat pitkin syksyä lähetelleet minulle

kirjeitä ja sähkösanomia ja tämän istunnon alkaessa kukkia esiintymisestäni. Tietysti maailman hienoihin tapoihin kuuluisi niistä kiittää, mutta minulla nyt ei ole niitä kaikkia hienoja tapoja enkä aio niitä opetellakaan. Ei tarvitse kukkia, jos joskus kuulette kuolleeksi, minun haudallenikaan tuoda. Ja jos maailman hienoja tapoja tahtoisin seurata, niin kai minun pitäisi kiittää tästä perustuslakivaliokunnan mietinnöstä tahi ainakin siitä suuresta kunniasta, joka siinä minulle on osoitetu. Nimittäin perustuslakivaliokunta on kai pitänyt minua jonakin kreikkalaisen tarun Herakleena, joka yksin kykeni puhdistamaan Augiaan tallit. Kiitän tästä liian suuresta kunniasta. Minä olin odottanut saavani perustuslakivaliokunnan avukseni, sillä täällä eräässä lausunnossa, joka näkyy eduskunnan korehtuuripöytäkirjain sivulla 243, perustuslakivaliokunnan jäsen Puhakka antoi sensuuntaisen lupauksen, että työjärjestystä hän ei ole muuttamassa, mutta kenties perustuslakia. Se ei ole nyt toteutunut, tuo lupaus, enkä minä oikeastaan ole voinut luottaakaan Puhakan lupaukseen. Ja näin ollen, kun mietintö on tullut tällaiseksi, niin se varmaankin sitä tietää, että en saa eduskuntaakaan puolelleni. Mutta kuitenkin pidän asian sen arvoisena, että en jätä käyttämättä tätä tilaisuutta siitä vielä jotakin lausua.

Oikeastaanhan tämä mietintö ei ihmetytä, sillä kun ottaa huomioon, että täällä mietinnön alla on m. m. tällainen nimi kuin Puhakka, niin se minulle ainakin jo ilmaisee, että asian käsittely on ollut hatara. Hän ei sen mukaan, mitä täällä tänä syksynä on käynyt ilmi, osaa lukeakaan, vaikka hän kerskasi siinä edellä mainitussa työjärjestyksen muuttamisen yhteydessä antamassaan lausunnossa, että hänen opintonsa eivät ole jääneet keskeneräisiksi. Mahdollisesti siellä, tässä nimien luettelossa, on muitakin samanlaisia, mutta heidän kanssansa en nyt vielä ryhdy kinkereitä pitämään. Mutta hänen kohdallansa on asia varma. Muistammehan tuon hänen lausuntonsa 27 päivältä viime syyskuuta. Hän väitti siinä lausunnossaan, että en ole yrittänytkään muuttaa perustuslakeja, nimenomaan valtiopäiväjärjestystä, ja samassa yhteydessä neuvoi ensi istuntokauden alussa tekemään ehdotuksen niihin sellaisiksi muutoksiksi, että sitten työjärjestyksen muuttaminen käy päinsä. Hän siis ei ollut huomannut, että asia oli jo hyvällä alulla. Ellen väärin muista, niin hänen edessään oli juuri tämä paperi: työjärjestyksen muuttaminen, ja siinä ensimmäisellä rivillä luetaan, viitaten toivomusaloitteeseeni n:o 2, mutta sitä hän siis ei ollut huomannut, koko toivomusaloitteen tekoa. Nyt hänen on täytynyt olla mukana käsittelemässä sellaista asiaa, jonka alkamisestakaan hän ei ole ollut tietoinen. Ainakaan minä en voi ymmärtää, mitä parempi olisi tehdä se ensi helmikuussa kuin nyt tällä toivomusaloitteella. Tällaisissa suurissa asioissahan on kuitenkin varovaisinta mennä toivomusaloitteen eikä lakialoitteen tietä. Ei suinkaan tässä asiassa ainakaan ole se vanhan kansan taikausko kyseessä, mikä yläkuuhun kylvetään, mikä alakuuhun, että helmikuu olisi parempi alotteen eli „kylvön'' tekemiseen. Hän ei siis ole osannut lukea. Nyt hänen on täytynyt se kuulla, mutta tässä valiokunnassa, joka asian on käsitellyt, on hänestä tarttunut nähtävästi heihin kaikkiin tuo huonon lukutaidon ominaisuus, sillä tunnettuahan on, että „seura tekee kaltaisekseen''. Viimeisessä kappaleessa mietinnössä väitetään, että ei ole esitetty asiallisia perusteita. Myönnän, että minun kirjoitukseni eivät ole milloinkaan pituudella pilatut, mutta siinä oli kuitenkin sanottu, jos olisi ollut hyvää tahtoa huomata, niin selvästi, että epäkohdat ovat niin räikeät, että enempiä perusteluja ei tarvita. Eihän siihenkään tarvita mitään perusteluita, kun minä väitän, että korppi on musta. Se on selvä ilman pitkiä perusteluja, ja „viisas ymmärtää puolestakin sanasta ja hullu ei pitkistä puheistakaan''. Täällä perustuslakivaliokunnan mietinnön alla ei ole ed. A. Aallon nimeä, joka siinä ennenmainitussa työjärjestyksen muuttamiskeskustelussa kerskasi viisaudestansa. Minä valitan, että perustuslakivalikuntaan ei ole sattunut tulemaan ketään tällaista hoksaavampaa sorttia. Ei ole siis syytä ed. Puhakalla kerskata, että opiskelut ovat jo aivan päähän asti saatetut. Ei hän ole osannut lukea selvästi sisältä, mitä siinä oli. Jälempää kyllä jotkut saman valiokunnan jäsenet ovat sitä harmitelleet, että kun ei sitä tullut siellä hoksatuksi esimerkiksi yhtä kohtaa, verotuskohtaa. Minä olisinkin ollut oikein tyytyväinen, jos olisi edes vähänkään esitetty tästä asiasta hyväksyttäväksi, niin olisin ollut mukana ensimmäisenä sitä kannattamassa, vaikka kaikki ei olisi tullutkaan hyväksytyksi.

En aijo nytkään käydä laajasti perustelemaan tätä asiaa, sehän nyt täytyy olla

selvä. Epäkohdat ovat räikeät. Ettekö te huomaa, että muita rangaistaan siitä, että he salaavat tulojansa, mutta edustajat ovat itselleen „pesorkanneet" sellaisia etuja, että kaikkia tuloja ei veroteta.

Puhemies (koputtaen): Kutsun puhujaa järjestykseen!

Puhuja: Eikä totisesti tuollainen lakisäännös ole maalaisaivoilla laadittu, vaikka täällä ed. Sventorzetski budjetin lähetekeskustelussa väitti, että täällä on ollut liikaakin maalaisaivoja. Tulkoon vain lyhyesti sanotuksi tuosta verotuskohdasta, että siinä olisi meidän annettava kansalle esimerkkiä. Se on esimerkin voima, joka vaikuttaa, eikä puhe. Ja jos me siis oikein lain saamme turvaksemme kiertääksemme verotusta, niin se ei ole oikein eikä hyvä esimerkki. Kyllä minä senkin tiedän, että jotkut yksityiset edustajat ovat antaneet hyvän esimerkin ja suostuneet verottamiseen, mutta eivät kaikki, ja mitä siitä, kun ei se kuitenkaan ole laki.

Sitten toinen kohta on nuo vapaapiletit. Ne ovat saadut vasta keisarin kukistumisen jälkeen. Ja mikä niistä on ollut sitten siunaus? Lehdissä on äskettäin kerskattu, että eduskunta osasi kerrankin olla läsnä mieslukuisasti, nimittäin silloin kun sairausvakuutuslaki ratkaistiin aivan äskettäin. Minä olen ensimmäinen siitä iloitsemassa, että silloin niin lukuisasti oltiin saapuvilla loppuun asti. Mutta minä uskallan niille, jotka olettavat kolmen poissaolleen olleen sairaana, valistukseksi ilmoittaa, että niistä kolmesta vain yksi oli sairaana, kaksi oli aikaisemmin istunnossa läsnä ja sitten kun istunto venyi yli viimeisenkin junan lähtöajan, niin he täältä katosivat. Jos vapaapiletejä ei olisi ollut, niin ehkäpä olisi päästy silloin ainutlaatuiseen ja kerrassaan kunnioitettavaan saavutukseen, että asiassa olisi ollut päätöstä tehtäessä läsnä 199. Sairausvakuutuslain yhteydessä puhuttiin paljon väärinkäytöksistä, joihin laki houkuttelee, ja vapaapilettilaki myöskin houkuttelee väärinkäytökseen. Tulee niin kovin paljon matkoja kotiin, mutta vähemmän kyllä matkoja tutustumaan tuonne Pohjolan outoihin oloihin ja rajaseutuihin. Jos vapaapiletit otetaan pois tai ainakin rajoitetaan, niin vähemmän sairastetaan, vähemmän tulee yksityisasioita, niin vähän että ne matkat jaksetaan tehdä omalla kustannuksella kuten ennenkin. Ja onhan omaisia esimerkiksi sotapojilla, joihinka aloitteen perustelussa on lyhyesti viitattu, mutta mitään vapaapilettioikeuksia varsinkaan toisessa luokassa heillä ei ole ja ovatpa vielä lomaoikeudetkin niin rajoitetut, etteivät aina pääse isänsä hautajaisiin. Ja sitten ottaaksemme esimerkin täältä omasta piiristä. Siitä on noin 5 viikkoa aikaa, kun ilmoitettiin ed. Salon pyytävän vapautta eräästä istunnosta oikeudenkäynnin takia, ja me tietysti myönsimme. En minä ole pannut vastaan kenenkään lomaa vielä enkä osaa pannakaan, jos ei sitä nimenomaan ilmoiteta, kannattaako vai vastustaako sitä puhemiehistö. Ei silloinkaan sitä ilmoitettu, muuta kuin „oikeudenkäynnin takia", mutta jälempää kävi ilmi, että ne eivät olleet ollenkaan omat oikeudenkäyntiasiat, vaan asianajotoimiston puolesta oli käynyt asianajajana. Jos se ei ole väärinkäytöstä, että asianajotoimistollekin annetaan vapaapiletti, kun he ajavat yleistä syyttäjää vastaan asiaa, niin minä kysyn, eikö väärinkäytöksiä olekaan, herra Sventorzetski, joka väitti, kun ed. K. E. Linnan lomanpyynnöstä oli kysymys, siinä yhteydessä, ettei niitä voidakaan väärinkäyttää, vaan kaikki matkat ovat tarpeellisia?

Perustelujen 4 kohdassa ei myöskään ole perää, sillä siinähän vedotaan, että nyt jo on hyviä säännöksiä näiden poissaolojen estämiseksi. Mutta mitäs näillä hyvillä säännöksillä on virkaa, kun ei niitä sovelluteta. Työjärjestyksen määräyksille eduskunta ei anna nykyjään täyttä arvoa, vaan se itse edellä kävi äskettäin sitä tietä, että työjärjestyksen selvää määräystä ei tarvitse noudattaa. Minä valitan, että eduskunta on lähtenyt sille tielle tällaisena aikana, jolloin on täysi työ hallita huligaanisuutta ja vaatia kaikkia lakeja noudatettaviksi.

Te taidatte pitää, että nämä minun esitykseni ovat jotain uutta. Minä voin valistamiseksi ilmoittaa, että talonpoikaissäädyn valtiopäivien pöytäkirjoista vuosilta 1905—1906 sivulta 186 voitte lukea silloisenkin Kalajoen edustajan lausunnon, jossa sanotaan: „Kun pitkiä loma-aikoja on ollut, niin 12 markan korvauksen pitäisin kohtuullisena. Minä tyydyn siihen, minkä valitsijamiehet ovat määränneet" ja hän vastusti, että sille, joka kysymyksen siellä he-

rätti, myönnettäisiin enempi palkkaa. Ja palkanhan pitää oikeastaan olla työn mukaan. Maalla kun tehdään paljon työtä, niin siellä syödään neljä kertaa päivässä; eine, puolipäivänen, iltapuolinen ja iltanen. Mutta edustajat elävät kahdella aterialla. (Vasemmalta: Ei pappikaan paljoa tarvitse.) En minä ole Tammisaaren lakkoon yhtynyt, enkä aiokaan, enkä usko, että ed. Rosenberg, hänen lausunnostaan päättäen, on erittäin raskaassa työssä, edes lannanajossa ollut.

Niin, jos siis vähänkään tästä olisi ehdotettu perustuslakivaliokunnan mietinnössä hyväksyttäväksi, niin olisin sitä kannattanut, ja se olisi ollut teko, joka puhuisi enemmän kuin mitkään entiset puheet ja Pitkäsen ja Niukkasen väittelyt virkamiesten työtehosta. Se, että Pitkänenkin tämän valiokunnan mietinnön allekirjoittajana osoittaa kynsin hampain pitävänsä kiinni näistä oikeuksista, joitten oikeudenmukaisuus omantunnon mukaan on vähän niin ja näin, se, että niistä niin kiinni pidetään, se on paras keino kaiken vaikutuksen hävittämiseksi hänen virkamiesten työtehoasiassa pitämiltään puheilta. Meillä odotetaan tekoja eikä vain sanoja, ja jos eduskunta vapaaehtoisesti lähtisi nyt tässä aloitteessa viitattujen tekojen tielle, niin se tietäisi jotain aivan mullistavan hyvää: se olisi oireellista. Siitä on kansa ollut jo kauan murheellinen, että tuhlausta harjoitetaan ja vuosi vuodelta yhä enemmän. Te olette monasti huomauttaneet yksityisesti, ja luulin kuulevani jossain välihuudahduksessa äskenkin, että täällähän tehdään hyvinkin pitkiä päiviä. Mutta se on juuri merkki siitä, että asiat ovat huonolla kannalla; „illan virkku, aamun torkku, se tapa talon hävittää". Täällä tarvittaisiin maalaismieltä siinäkin suhteessa, että noustaisiin aamulla töihin ja lähdettäisiin illalla nukkumaan, mutta valitettavasti täällä taitaa olla vallalla sellainen henki, josta kansa sanoo niinkuin seitsemän veljestäkin, että „herrat eivät nuole lusikkaansa".

Olin alkuansa, kuultuani tästä perustuslakivaliokunnan mietinnöstä, ajatellut, että en viitsi tällä kertaa mitään puhua. Mutta kun tuli täällä rinnakkain esille tämä virkamiesten palkkausasia, niin olen tahtonut tarjota teille pesuvettä pestäksenne kätenne ja ollaksenne vapaat puhtailla käsillä päättämään siitä asiasta.

Minä siis ehdotan, herra puhemies, että eduskunta hyväksyisi aloitteessa mainitut toivomukset.

Ed. Puhakka: Minä pyydän lyhyesti vain kiittää ed. Kiviojaa siitä huomaavaisuudesta, jota hän on osoittanut lausunnossaan minua kohtaan. Hänen tunnustuksensa otan sitäkin suuremmalla syyllä vastaan, kun luen itselleni jonkinlaiseksi ansioksi sen, että perustuslakivaliokunnan mietinnössä ei ole yhtä lyhyet perustelut kuin ed. Kiviojan aloitteessa, nim. „ilman pitempiä perusteluja". Muuten näyttää siltä, että on aivan toivotonta odottaa ed. Kiviojan ymmärtävän sen lausunnon sisältöä, minkä täällä annoin hänen työjärjestyksen muuttamista koskevan aloitteensa johdosta, ja että hän oppisi koskaan erottamaan erilaisia asioita toisistaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivioja ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi aloitteessa esitetyn toivomuksen. Tätä ehdotusta ei ole kannatettu, eikä se sen tähden joudu äänestyksen alaiseksi.

Eduskunta hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnössä olevan hylkäävän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Erinäiset maantielaitosta koskevat toivomusaloitteet.

Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 68, ed. Hagan y. m. toiv. al. n:o 69 ja ed. U. Hannulan y. m. toiv. al. n:o 70 johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Bäck: I sista vintras motionerade rdm. Hästbacka om att riksdagen måtte besluta hos regeringen hemställa om att densamma ville låta utarbeta kostnadsförslag för byggande av en ny landsväg från Yli-

härmä landsvägs anknytningspunkt i Vörå till landsvägen i Kvevlax invid den s. k. Vassor-järden, samt för sagda väg upptaga behövligt anslag i 1930 års budget. Denna motion har förnyats vid innevarande riksdag av rdm. Haga. Motionen, som förkastades av 1929 års tidigare riksdag, vill man nu igen bereda samma öde. Uti sitt betänkande n:o 2 framhåller nämligen kommunikationsutskottet, att frågan om byggande av nämnda väg icke anhängiggjorts i den av väglagen föreskrivna ordningen, och då enligt utskottets åsikt inga hållbara skäl anförts, med stöd av vilka en avvikelse i detta fall kunde ske från den i dylika frågor iakttagna ordningen, så anser utskottet, att hemställningsmotionen måtte förfalla. Såsom av den till betänkandet närslutna reservationen framgår, kan jag icke omfatta majoritetens i utskottet åsikt, utan anser att utskottet härvidlag hade haft orsak att godkänna motionen. De riksdagsmän, vilka i sista höstsomras, deltogo i exkursionen från Vasa till Kuopio, voro i tillfälle att se, att den gamla landsvägen från Vörå till Lillkyrö är en av landets krokigaste och på samma gång i trafikhänseende farligaste vägar. Denna väg är visserligen för närvarande under reparation så till vida att de största vid vägen liggande stenarna bortsprängas och vägen även i någon mån göres bredare, men om en uträtning av vägen är det icke fråga, ty alla gamla krökar lämnas kvar och kommer vägen även härefter att i många avseenden vara farlig och den synnerligen livliga automobil- och hästrafiken. I Vörå, närmare bestämt vid Ylihärmä vägens anknytningspunkt, mötas tvänne stora trafikströmmar, trafikströmmen mellan städerna Vasa och Jakobstad och den icke mindre livliga finska inlandstrafikströmmen, som mynnar ut i Vörå. Såsom en hälsosam trafikavledare skulle den nya landsvägen hava en mycket nyttig uppgift. Ännu kan jag nämna den omständigheten, att ett stort område invid den föreslagna nya landsvägen är avskilt till ett statens sandtäcktsområde. Detta område är vid kärrföre oåtkomligt, vilken omständighet är mer än beklaglig då dugligt landsvägsgrus icke står att fås på närmare håll än just där. Lägger jag härtill ännu den omständigheten, att den nya landsvägen skulle förkorta vägen till Vasa med minst 6 kilometer, så kan jag ej anse annat än att vägen är nödvändig.

Därför vågar jag, herr talman, föreslå, att riksdagen ville godkänna den till betänkandet bifogade reservationen.

Ed. Tolonen: Kun Kyrönsalmen lossia koskeva asia oli aikaisemmin eduskunnassa esillä, antoi silloinen kulkulaitosvaliokunta jokseenkin samanlaisen lausunnon kuin nyt. Nyt esilläolevassa mietinnössä sanotaan m. m.: „että kun kuitenkin aloitteessa esitetty kysymys lautan ottamisesta valtion haltuun tahi korvauksen antamisesta Savonlinnan kaupungille lauttauksesta ja sen ylläpidosta on tätä nykyä valtioneuvostossa käsiteltävänä valtioneuvostolle tehtyjen anomusten johdosta ja kun on edellytettävä, että valtioneuvosto mainittujen anomusten johdosta ryhtyy sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ratkaisevat kysymyksen tyydyttävällä tavalla j. n. e.'' Minun mielestäni olisi ollut aika ratkaista asia tyydyttävällä tavalla, mutta niin ei ole tapahtunut. Siitä on jo kulunut vuosia, kun ensimmäinen anomus oli valtioneuvostolle tehty, ja kun tyydyttävää ratkaisua ei ole tapahtunut, näyttää se johtuvankin siitä, ettei valtioneuvosto ole asiaan tarpeeksi syventynyt, tai pitäisikö ehkä asian liiaksi toisarvoisena. Viime talvena tekemiäni perusteluja vastaan ei ole luullakseni kukaan tehnyt muistutusta, joista käypi selville, että Itä-Savo lossioloihin nähden on poikkeusasemassa ja että edes tämä puoli tulisi korjatuksi, ei ole paljon varoja kysyvä toimenpide.

Koska sillanteko Kyrönsalmen yli ei tällä kertaa näytä saavan tarpeellista kannatusta, niin siitä puhumisen voin siirtää toiseen kertaan. Sen sijaan pidän kuitenkin erittäin tärkeänä, että Kyrönsalmen ylikulkijat pääsisivät, samoinkuin muittenkin lossien käyttäjät, ilmaiseksi. Tämä asia tulee korjatuksi siten, että valtio hiukan avustaa Savonlinnan kaupunkia. Avustussumma voisi olla korkeintaan 200,000 markkaa vuodessa. Kun summa ei ole suuri valtiolle, vaikka se onkin suuri pienelle kaupungille, voisi eduskunta aivan hyvällä omallatunnolla kehoittaa hallitusta edes tässä suhteessa panemaan toimeksi.

Minä rohkenen ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan ponnen: Eduskunta kehoittaa hallitusta ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että Kyrönsalmen ylipääsy tulisi maksuttomaksi hallituksen ja

Savonlinnan kaupungin yhteisen sopimuksen kautta.

Ed. Aro: Kyrönsalmen lossikysymys on ollut vilkkaan pohdinnan alaisena siitä alkaen kuin Elisenvarasta rakennettiin Savonlinnaan rautatie. Silloin oli jo, tämän rautatiesillan rakennusaikana neuvotteluja sillan alkurakennusasteella kaupungin ja valtion kesken myöskin ajosillan rakentamisesta rautatiesillan yhteyteen, mutta nämä neuvottelut silloin raukesivat. Kuitenkin sillan yhteyteen rakennettiin kävelytie, joka on huomattavalla tavalla helpottanut kaupungin eri puolien liikennesuhteita keskenään sekä myös helpottanut maaseudun jalkaliikennettä. Ja aluksi, kun näihin samoihin aikoihin myöskin rakennettiin Kyrönsalmen höyrylossi, tultiin toimeen kohtuullisesti höyrylossin välittämällä liikenteellä. Sen jälkeen on kuitenkin kaupungin sekä maaseudun ympäristöjen väkiluku huomattavasti lisääntynyt. Myöskin talouselämä on koko seutukunnalla sekä myöskin kaupungissa kehittynyt ja vilkastunut. Noin kymmenen vuotta sitten perustettiin m. m. kaupungin itäpuolelle koko seutukunnan suurin teollisuuslaitos, Itä-Suomen kutomo, jossa tavallisena aikana työväestöä on työssä siinä nelisensataa henkeä, ja on lisännyt tämä tehdaslaitos sekä lisäksi samalle puolelle salmea perustetut pari konepajaa Kyrönsalmen liikenteen aikaisemmista ajoista moninkertaiseksi. Sitä mukaa kuin talouselämä on kehittynyt, onkin käynyt yhä kipeämmäksi tarpeeksi se kysymys, millä tavoin Kyrönsalmen ylikulkukysymys saataisiin parhaimmalla tavalla ratkaistuksi. Ja paikkakuntalaisiin on vakiintunut sellainen käsitys, että se voidaan ratkaista ainoastaan sillan rakentamalla Kyrönsalmen yli. Tästä asiasta onkin käännytty valtion puoleen kaupungin puolesta aikaisemmin. Pari vuotta sitten tekivät seutukunnan erinäiset talousjärjestöt useita anomuksia, että saataisiin tuo liikennekysymys siirretyksi valtion hoteihin, mutta tähän saakka huonolla tuloksella. Samoin on myös tehty eri eduskunta-aloitteita kysymyksen onnelliseen ratkaisuun viemiseksi, mutta kaikki tähän saakka huonolla tuloksella. On kyllä totta, että salmi on Savonlinnan kaupungin omistamien maiden, vieläpä kaupunkialueen välissä, ja näyttäisi siis siltä, että kaupunki olisi yksinään velvollinen huolehtimaan ylikulusta, mutta tämän Kyrönsalmen sillan yli kuitenkin kulkee myös koko sen seutukunnan maantieliikenne ja siinä suhteessa Kyrönsalmen yli tapahtuvalla liikennöimisellä on paljon suurempi merkitys, kuin mitä yksinomaan kaupungin liikenteestä on kysymys. Tästä kautta kulkee m. m. Punkaharjulle huomattavat huvimatkajoukot kesäisin ja näin ollen, paitsi mitä nyt maakunnanliikenne tulee kysymykseen, niin siinä on yleisluontoinen liike, joka vaatisi tämän liikekysymyksen ratkaisua kunnollisella tavalla. Nykyisin on jouduttu sellaiseen tilanteeseen, että useina kesäisinä liikeaikoina yksi lossi ei edes ehdi tyydyttämään kunnollisesti sitä liikennettä, joka lossin yli tapahtuu. Useinkin erittäin perjantain, lauantain ja sunnuntain aikoina muodostuu autoista ja hevosista pitkät jonot Kyrönsalmen molemmin puolin ja sillä tavoin vaikeuttavat sitä ylikulkuliikennettä, minkä välttämättömästi tässä on tapahduttava. Näin ollen kun asiaa tarkastelee tällä hetkellä miltä puolelta hyvänsä, täytyy tehdä se johtopäätös, että ehdottomasti asia täytyisi ratkaista sillä tavoin, että Kyrönsalmen yli rakennettaisiin silta. Mutta Savonlinnan kaupunki ei yksin kykene sitä rakentamaan, eikä mikäli nyt siellä niin kaupungissa sekä myöskin maakunnassa asiaa käsitetään, nimittäin koska tuo liikenne tapahtuu myöskin koko maakunnan tarpeita varten, niin kaupunki ei myöskään olisi velvollinenkaan rakentamaan siltaa omilla kustannuksillansa, vaan sen täytyisi siirtyä joko osittain tai vielä paremmin, jos se siirtyisi kokonaan valtion rakennettavaksi. Kun valtio on jo yhtynyt periaatteessa ja käytännössä sellaiseen kantaan, että lossit yleensä ovat liikennemaksuista vapaita, ja tämä lienee ainoita yleisiä kulkupaikkoja, joissa kannetaan liikennemaksuja, niin olisi jo tämän seikan vuoksi, yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi, ryhdyttävä valtion toimesta niihin toimenpiteisiin, että kulkukysymys saataisiin tässäkin ratkaistuksi yleistä maan liikennetarvetta tyydyttävällä tavalla. Minä toivoisin, että eduskunta käsittäisi tämän kysymyksen tärkeyden ei ainoastaan Savonlinnan kaupungille sekä maakunnalle, mutta myöskin koko maan yhtenä liikennekysymyksen tärkeänä tekijänä, ja ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että hallitus kehoitettaisiin neuvottelemaan Savonlinnan kaupungin kanssa tämän liikennekysymyksen edullisella

tavalla ratkaisemiseksi. Minä puolestani yhdyn kannattamaan ed. Tolosen tekemää esitystä.

Ed. Hästbacka: Med anledning av rdm. Bäcks framställning ber jag upplysningsvis få meddela, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i april månad detta år anvisat medel för undersökning och uppgörande av kostnadsförslag för vägen som leder från Ylihärmä landsvägs anknytningspunkt i Vörå till landsvägen i Kvevlax samt i brev uppmanat distriktsstyrelsen att så fort som möjligt verkställa ifrågavarande undersökning och vidtaga åtgärder för uppgörande av kostnadsförslag och inlämnande av detsamma till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Enligt mitt förmenande har således väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan vidtagit de åtgärder, som man här uti motionen påyrkar. Enligt mitt förmenande är det således endast att fastslå att sagda styrelse har godkänt den tidigare motionen såsom sådan.

Ed. Voionmaa: Siinä aloitteessa, josta ed. Bäck täällä puhui, esitetään erään tien rakentamista. Valiokunta tähän huomauttaa, että voimassaolevan tielain mukaan on ensin tutkittava tien suunta. Tielain 70 §:ssä sanotaan selvästi, että jos hakemus koskee uuden maantien tekemistä, vaatikoon maaherra asianomaisten kuntien lausunnot ja lähettäköön asiakirjat j. n. e.; siinä on määrättyä prosessia noudatettava ja sitten on asia määrätyssä järjestyksessä tuleva harkittavaksi muiden maantierakennusten kanssa. Ei voi asettua mielestäni eduskunta, joka on tielain laatinut, sille kannalle, että siitä yleensä poikettaisiin ja kuljettaisiin oikoteitä täällä eduskunnassa, vaan korkeintaan tulee kysymykseen se, että täällä koetetaan saada uusia tiealoitteita, joita eduskunta harkitsee tarpeellisiksi, mukaan hallituksen suunnitteluihin ja sitten kun on tarpeelliset aineistot olemassa, eduskunta voi ratkaista ja päättää asiasta.

Senvuoksi kulkulaitosvaliokunta ei ole voinut asettaa tätä tietä sellaiseen tavallisesta laissa edellytetystä menettelystä poikkeavaan asemaan, että eduskunta oikopäätä, sivuuttamalla tavanmukaiset ja laissa edellytetyt tiet, noin erioikeutetusti päättäisi tämän tien rakentamisen. Kun nyt olemme kuulleet, että tähän tiehen on kiinnitetty huomiota, arvattavasti ja tietenkin myöskin senvuoksi, että asiasta on eduskunnassakin ollut puhetta, ja asiata tutkitaan, niin se on tullut oikealle tolalle ja niin ollen ei tarvita sellaista päätöstä, jota ed. Bäck täällä on puolustanut, vaan valiokunnan kielteinen kanta on aivan oikea juuri siitä syystä, kuin ed. Hästbacka täällä esitti.

Mitä tulee sitten tuohon paljon puhuttuun Kyrönsalmen lauttaan, niin on syytä huomauttaa, että tässä on muitakin seikkoja huomioon otettava, kuin ne, joista edustajat Tolonen ja Aro ovat puhuneet. On mielessä pidettävä, että tämä lautta on Savonlinnan kaupungin alueella ja että voimassaolevan lain mukaan kaupungit ylläpitävät liikelaitoksensa. Siitä huolimatta toiselta puolen on myönnettävä, että tämä lautta on myös yleisellä tiellä, onpa vielä hyvin tärkeä lauttapaikka, ja että on oikein ja kohtuullista, erittäinkin nyt kun lauttamaksut yleensä on lakkautettu, kiinnittää huomiota siihen, ettei tässä paikassa yhä suuremmaksi kasvavaa liikennettä liikenteen haitaksi verotettaisi ja rasitettaisi. Tämäkin on otettu huomioon kulkulaitosvaliokunnassa jo aikaisemmin, ja se on minun tietääkseni tullut huomion alaiseksi myös hallituksessa. Valiokunnalle on nimittäin tunnettua, että tie- ja vesirakennushallitus oli esittänyt ja, elleivät valiokunnalle annetut tiedot ole vääriä, myös kulkulaitosministeriö oli puolustanut 50,000 markan määrärahan antamista Savonlinnan kaupungille tämän lautta-asian järjestämiseksi. Se kuitenkaan ei ole tullut hallituksen budjettiesitykseen, mutta asiahan ei ole suinkaan sillä kumoutunut. Kulkulaitosvaliokuntakaan ei ole suinkaan tarkoittanut syrjäyttää sitä, vaan on hyväksynyt hyvin myönteisen lausunnon: „Liikenne puheenaolevalla paikalla ei vaatine siltaa, vaan voitanee edelleenkin tulla toimeen lautalla", se sanoo. „Kuitenkin, kun liikenne mainitun salmen yli on osaksi kauttakulkuliikennettä, näyttää valiokunnasta kohtuulliselta, että valtio avustaa Savonlinnan kaupunkia lautan ylläpitämisessä sillä edellytyksellä, että kaupunki joko poistaa lossimaksun tai ainakin alentaa sitä samassa suhteessa kuin annettava avustus on lauttauskustannuksiin." Tässä on selvä ohje, mihin suuntaan tässä pitäisi toimia. Valitettavasti valiokunta ei ole voinut enempää tehdä. Sillä ei ole ollut siihen mahdollisuuksiakaan, sillä niissä asiakirjoissa,

joita valiokunnalle esitettiin Savonlinnan kaupungin puolesta, oli kyllä puhuttu lauttauksen aiheuttamista ylläpitokustannuksista ja laskettu, kuinka ne tulisivat suurenemaan, muistaakseni 160,000 markasta lähes neljännes miljoonaan ja että siis valtion tulisi antaa hyvin suuria avustuksia tätä lauttaa varten. Täällä me kuulimme ed. Tolosen puheesta, että 200,000 markkaa on ajateltu, on varsin suuri hyppäys 50,000 markasta 200,000 markkaan, eikä valiokunta ole voinut sentään aivan harkitsematta mennä tällaista rahasummaa määräämään, kun Savonlinnan kaupunki ei ole suvainnut antaa mitään tietoja, mitä tuloja sillä on lautasta ollut. Täytyyhän toki valtion saada tarkasti tietää, onko lauttaa aiottu joksikin afääriksi kaupungille vaiko yksinomaan liikennettä varten ja silmälläpitää sitä, että kaupungin täytyisi oikeastaan jollain tavoin ottaa osaa semmoisen kulkulaitoksen ylläpitoon, joka kuitenkin on kaupungin alueella. Valiokunta ei ole siis voinut tulla mihinkään muuhun tulokseen kuin siihen, mihin se on tullut; se ei ole voinut sen vaillinaisen selostuksen pohjalla, joka sivustapäin on valiokunnalle saatu, mennä määräämään kiinteitä summia tuohon tarkoitukseen. Tottakai valtion täytyy sentään tutkia asiaa, ennenkuin se voi sen päättää. Ohje, joka tässä valiokunnan mietinnössä on annettu, sehän siinä tapauksessa, että eduskunta sen hyväksyy — ja toivottavasti se sen hyväksyy —, tulee olemaan viittauksena hallitukselle, että sen tulee myötätuntoisesti koettaa menetellä tässä asiassa ja pitää silmällä yleisen liikenteen etua. Mutta sellainen ponsi, jota ed. Tolonen täällä esitti ja jota täällä kannatettiin, on käsittääkseni aivan mahdoton, sillä sehän sisältäisi jo ennakolta käskyn hallitukselle: „Savonlinnan kanssa on tehtävä sopimus!" Ja silloin tietysti Savonlinnan kaupunki sanelisi ehdot ja valtio saisi eduskunnan päätöksen mukaan tyytyä siihen, mitä Savonlinnan kaupunki suvaitsee sille sanella. Siis se käsittely, joka tämän asian osaksi on kulkulaitosvaliokunnassa tullut, on minun mielestäni ainoa mahdollinen. Eikä voida mitenkään syyttää kulkulaitosvaliokuntaa eikä eduskuntaakaan, jos se kulkulaitosvaliokunnan mietinnön hyväksyykin, siitä, että se olisi ynseä tälle asialle eikä kiinnittäisi siihen tarpeellista huomiota. — Uskallan toivoa, että tämä asia joutuu hyvälle tolalle ja saapi suotuisan ratkaisun, jos kulkulaitosvaliokunnan mietintö hyväksytään, ja siinä käsityksessä minun havaitakseni olivat muutkin kulkulaitosvaliokunnan jäsenet.

Ed. H a g a: Avstår.

Ed. B ä c k: Då jag för ett par veckor sedan i Vasa sammanträffade med länets herr landshövding, så lovade denna giva den föreslagna vägen sitt understöd. Men herr landshövdingen visste icke något om sådana åtgärder om vilka rdm. Hästbacka här för en stund sedan redogjorde. Sedan jag nu emellertid har fått höra meddelandet av rdm. Hästbacka och rdm. Voionmaas andragande, så anser jag, att det är onödigt att mitt förslag kommer under omröstning, då frågan ändå i alla fall kommer att lösas i den riktning, som jag föreslår i min reservation. Därför avstår jag från det av mig gjorda förslaget.

Ed. L u o s t a r i n e n: Tämän Kyrönsalmen yli kulkevan lauttaliikenteen ylläpitämiseksi on tie- ja vesirakennushallitus, niinkuin kulkulaitosvaliokunnan puheenjohtaja jo sanoi, ehdottanut Savonlinnan kaupunkia avustettavaksi 50,000 markalla, jota ehdotusta on kulkulaitosministeriö edelleen auttanut, on myöhemmin tuntemattomista syistä tullut talousarviosta pyyhityksi pois. Nyt on asia niin, että kulkulaitosvaliokunta olisi voinut tämän määrärahan mielestäni palauttaa tai ehdottaa valtiovarainvaliokunnassa palautettavaksi talousarvioon, vaikkakin Savonlinnan kaupunki on antanut paljon suuremman laskelman lossin ylläpitämisestä, sillä se tulee Savonlinnan kaupungille sen maksamaan. Mutta kulkulaitosvaliokunta olisi voinut määrättyä summaa ehdottaa perustellen, että sillä huojistettaisiin ylikulkumaksua, jos ei sitä kokonaan olisi voitu poistaa. Olisi ollut mielestäni kulkulaitosvaliokunnan toimenpide silloin asiallisempi. Mutta koska näin ei ole tapahtunut, niin yhdyn kannattamaan ed. Tolosen pontta, joka veisi asiaa eteenpäin paremmin kuin nykyinen kulkulaitosvaliokunnan ehdottama ponsi, vaikkakin perustelut ovat myönteiset.

Ed. P e n n a n e n: Mitä tulee tähän Kyrönsalmen ylikulkukysymykseen, niin

kyllä minä paikkakunnan oloja jonkunverran tuntevana yhdyn siihen lausuntoon, jonka kulkulaitosvaliokunnan herra puheenjohtaja antoi. Mielestäni asian tässä vaihessa valiokunta ei voinut, eikä nyt eduskuntakaan voi tehdä enempää, sillä tässä asiassa on toinenkin asiapuoli eikä vain valtio, ja se toinen asiapuoli on Savonlinnan kaupunki. Ei meillä nyt ole mahdollisuutta neuvotella sopimuksesta kaupungin kanssa. Kaupunki ei tarvitse mitään avustusta. Kaupunki pitää lossin yllä, mutta kantaa maksun maakunnalta, ja se on liikenteenharjoittajain takia kuin tässä toimenpiteitä tarvitaan. Ja avustakoonpa valtio enemmän tai vähemmän Savonlinnan kaupunkia tässä, niin sen avustuksen ehtona tulee olla se, että ylikulkumaksu joko vastaavasti huojistuu tai jää kokonaan pois, ja se on asia, joka on parasta selvitellä hallituksen ja Savonlinnan kaupungin kesken. Kyllä hallitus aikanaan pyytää sitten eduskunnalta rahoja tähän tarkoitukseen, jos saa aikaan kohtuullisen sopimuksen Savonlinnan kaupungin kanssa.

Ed. Aro: Minun mielestäni täällä ed. Tolosen tekemä ehdotus on aivan oikeaan osunut. Tämä tietäisi sitä, että tämä toteutettuna Kyrönsalmen ylikulkuliikenne jäisi pääasiassa valtion huollettavaksi. Ja kun pitää silmällä yleistä Kyrönsalmen yli tapahtuvaa liikennettä, niin sille kannalle täytyy myöskin asiassa ehdottomasti asettua. Lisäksi liikennettä ei voi tyydyttää siinä mikään lossi, vaan siihen on, jos aiotaan päästä kunnollisesti tämä liikenne tyydyttämään, ehdottomasti rakennettava silta. Ja mitä nyt sitten tähän ed. Tolosen ehdotukseen tulee, niin se ei ole mikään sellainen hirveä taakka valtiolle, joksika sitä ed. Voionmaa täällä kuvitteli. Tämä vain velvoittaa hallituksen ryhtymään neuvotteleviin toimenpiteisiin kaupungin kanssa, että tämä liikennekysymys saataisiin kunnollisella tavalla ratkaistuksi. Ja minä tiedän myöskin sen, että Savonlinnan kaupunki tällä hetkellä myöskin hyvin mielellään luopuisi koko lossin hoidosta. Se ei kyllä nykyisin tuota kaupungille tappiota, kuten se aikaisempina vuosina tuotti, mutta kaupunki, pitäen tässä yleistä liikennekysymystä silmällä, ja voidakseen sen toteuttaa, olisi hyvin halukas yleisen edun vuoksi luopumaan tämän lossin hoidosta. Tämä parhaimmalla tavalla saataisiin toteutetuksi juuri sillä, että eduskunta hyväksyisi ed. Tolosen tekemän ehdotuksen.

Ed. Tolonen: Minusta on hiukan kummallinen kulkulaitosvaliokunnan puheenjohtajan kanta, kun hän sanoi, että jos eduskunta hyväksyisi täällä äsken esitetyn ponnen, niin se silloin kehoittaisi hallitusta tekemään niinkuin Savonlinnan kaupunki käskee. Mutta asiahan on kuitenkin sillä tavalla, että kun hallitus tuumii Savonlinnan kaupungin viranomaisten kanssa asiasta, niin hallituksen täytyy silloin katsoa, minkälainen lossia koskeva talousarvio vuosittain on, ja silloin hallitus näkee, minkä verran on kohtuullista yleisiä varoja käyttää, että ihmiset pääsisivät lossin yli ilman maksua, niinkuin muuallakin. Sehän on itsestään selvä asia, eikä mitenkään ylenmäärin rasiteta valtion taloutta, jos tehdään, niinkuin ponnessa sanotaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Tolonen ed. Aron kannattamana ehdottanut eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että Kyrönsalmen ylipääsy tulisi maksuttomaksi hallituksen ja Savonlinnan kaupungin yhteisen sopimuksen kautta. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tolosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy kulkulaitosvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tolosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät ei, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Ed. Luostarinen pyytää koneäänestystä.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa'' tai „ei''.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 64 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 9.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotuksen Längmanin testamenttirahastojen hoidosta ja niistä kertyneiden korkovarojen käyttämisestä

sisältävä pankkivaliokunnan mietintö n:o 2 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on pankkivaliokunnan mietintö n:o 2. Mietintö esitellään kokonaisuudessaan.

Keskustelu:

Ed. Österholm: Det var förr vanligt att bankfullmäktiges och bankutskottets förslag till fördelning av Längmanska fondens räntemedel väckte diskussion. Men efter fördelningen år 1920 har betänkandet godkänts utan att något uttalande gjorts i anledning av detsamma. Detta torde knappast bero på att riksdagen vid varje tillfälle skulle ansett förslaget vara så förträffligt, att ingen påminnelse i anledning av detsamma vore att göra. Det förefaller tvärtom sannolikt, att riksdagen har förlorat intresset för denna angelägenhet och därför låtit den passera utan att ägna den någon särskild uppmärksamhet. Detta beror åter enligt min tanke på att förslaget till fördelning av fondens räntemedel från år till år är i huvudsak detsamma, och att understödsbeloppen numera så gott som fullständigt förlorat sin betydelse. Bankfullmäktige och bankutskottet synas omfatta den principen, att de föreningar och allmännyttiga företag, som en gång fått plats i fördelningsplanen, skola behålla densamma för all framtid, och att i den mån någon ny understödstagare tillkommer, förutsätter detta icke, att någon av de gamla skulle få avstå sin plats. Resultatet av detta förfarande har blivit, att det disponibla beloppet splittrats på så många understödstagare, att de skilda anslagen bli så gott som betydelselösa. År 1923 fördelades 76,000 mark på 26 understödstagare, år 1926 118,000 mark på 29 och denna gång föreslås 175,000 mark att fördelas mellan 31 föreningar och andra företag. Understödenas belopp växla mellan 1,000 och 12,000 mark, men såsom av betänkandet synes, utgå de flesta understöd med endast 3,000 à 4,000 mark. Så länge vårt myntvärde ännu stod orubbat, utgjorde dessa belopp värdefulla understöd, men numera spela de i de flesta fall nästan ingen roll i de understödstagande föreningarnas budget. År 1926 erhöll t. ex. svenska Marthaförbundet 750 mark för utgivande av folkskrifter, och i det föreliggande förslaget förutsättes, att detta understöd skulle höjas till 1,000 mark. Jag undrar, vilken publikationsverksamhet som i våra dagar kan utföras med dylikt understöd. Icke mindre egendomligt är det att t. ex. Åbo stads historiska museum begåvas med 4,000 mark eller Konstnärsgillet med 3,000 och Helsingfors konservatorium med 7,000 mark. En fördel har visserligen denna egendomliga fördelningsgrund, nämligen att beloppen äro så små, att det icke kan uppstå någon rivalitet om dem. Men för den skull, att det icke tvistas om fördelningen, är det icke sagt, att den är lyckligt och vist genomförd. Jag håller för min del före att det ändamål, som är avsett med Längmanska fonden, icke uppnåtts med den fördelningsprincip, som bankfullmäktige och utskottet tillämpa. Fondens räntemedel bli till ingen verklig nytta.

Jag har icke för avsikt att framställa något förslag; jag har endast velat som min mening uttala, att Längmanska fondens räntemedel framdeles borde fördelas på färre understödstagare, så att de skulle kunna bli till nytta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Pankkivaliokunnan mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan toiseen käsitte-

lyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38.

Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, jonka jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen tarkastukseen.

Yleiskeskustelussa ei kukaan halua puheenvuoroa.

Ensimmäinen lakiehdotus.

1 ja 2 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Toinen lakiehdotus.

1—19 §:t, 1 luvun nimike, 20—22 §:t, 2 luvun nimike, 23—26 §:t, 3 luvun nimike, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään järjestänsä keskustelutta.

Kolmas lakiehdotus.

1—3 §:t, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Neljäs lakiehdotus.

2 §, lain voimaanastumista koskeva säännös, lain takautuvaa vaikutusta koskeva säännös, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 39 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39.

Kukaan ei halua yleiskeskustelussa puheenvuoroa.

17—22 §:t hyväksytään keskustelutta.

23 §.

Keskustelu:

Ed. Hakala: Kun tekijänoikeuslaki kolmisen vuotta taaksepäin säädettiin, niin tuli se epäilemättä silloin jo liiankin ankara ja eräissä kohdin tekijän oikeutta niin suuressa määrin suojaava, että siitä koitui vaikeuksia yleisessä elämässä. Nyt käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa on jo käynyt tarpeelliseksi tehdä eräisiin pykäliin lievennyksiä ja luultavasti käy vastaisuudessa tarpeelliseksi muuttaa lakia edelleenkin samaan suuntaan. Nyt käsiteltävänäolevassa 23 §:ssä on muutos kuitenkin tarkoitettu vallan toiseen suuntaan. Tähän 23 §:n 3 momentin alkuun on lisätty seuraava lause: „Kuolleen tekijän teosta, olipa sen suojaaika kulunut umpeen tai ei, ei kukaan ole oikeutettu julkaisemaan sillä tavoin muutettuna tai typistettynä, että se saattaa vahingoittaa tekijän mainetta.'' Nykyjänsä voimassaolevan tekijänoikeuslain 34 §:ssä taasen sanotaan, että „Tässä laissa mainituista rikkomuksista paitsi 23 §:n 3 momentissa mainituista, älköön virallinen syyttäjä tehkö syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.'' Kun tähän 23 §:ään tehty lisäys on tavallansa kunnianloukkausrikoksiin verrattava, koska sillä tahdotaan suojata tekijän mainetta, niin on tietysti otettava huomioon mitä meidän nykyinen rikoslakimme sisältää kunnianloukkauksesta. Sen mukaanhan kunnianloukkausrikokset ovat asianomistajarikoksia ja kuolleen henkilön kunnianloukkauksista eivät saa syytettä asianomistajatkaan nostaa enää 20 vuoden kuluttua asianomaisen kuolemasta. Tässä laissa nyt ulotettaisiin syytteenteko-oikeus yleiselle syyttäjälle vastoin meidän nykyistä lainsäädäntöämme ja ulotettaisiin koskemaan satoja, jopa ehkä tuhansia vuosia taaksepäin kuolleita tekijöitä. Mutta tässä on vielä otettava huomioon se, että tämän

syytevallan alaiseksi joutuisivat ei ainoastansa kuolleen tekijän teoksen julkaisijat ja muuntelijat, vaan myöskin vainajan perilliset tai oikeudenomistajat suoja-ajan kestäessä huolimatta siitä, että he ovat antaneet tällaiseen muuntelemiseen luvan ja saavat siitä ehkä hyvinkin huomattavan korvauksen. Voi sattua niin, että jonkun kirjailijan romaanista muodostetaan filmi tekijän oikeudenomistajain suostumuksella, mutta yleinen syyttäjä katsoo, että tämä muuntelu ja typistys on senlaatuinen, että se saattaa vahingoittaa tekijän mainetta ja nostaa siitä syytteen, jolloin voi käydä niin, että oikeudenomistajat ja kustantajat tai muut julkaisijat joutuvat siitä rangaistavaksi. Tämä muutos on siis monessa suhteessa arveluttava ja kun ei ole ilmaantunut meillä mitään käytännöllistä tarvetta tämänluontoisen lisäyksen ottamiseen lakiin ja kun tällaista lakia ei tietääkseni ole hyväksytty vielä missään muuallakaan ja kun eivät kansainväliset sopimuksetkaan ollenkaan velvoita tällaista lisäystä tekijänoikeuslakiin ottamaan, niin minä ehdottaisin, että tämä 23 § tästä lakiehdotuksesta poistettaisiin.

Ed. Komu: Yhdyn kannattamaan ed. Hakalan tekemää ehdotusta.

Ed. Tabell: Koska minunkin mielestäni tekijänoikeuslain 23 §:n muuttaminen sellaiseksi mitä hallitus esittää, on tarpeeton, niin minäkin kannatan tämän pykälän poistamista tästä laista.

Ed. Molin: För den händelse någon vidtager åtgärder i strid med det av rdm. Hakala omnämnda 3 mom. i 23 §, så blir följden fullkomligt densamma som då brott emot lagens stadganden i övrigt sker. Detta 3 mom. är icke något undantagsstadgande i ifrågavarande avseende. Det nu ifrågasatta tillägget till 3 mom. har tillkommit icke endast för att skydda en avliden upphovsmans minne, utan också, såsom av motiveringen framgår, på grund av att skada för litteraturen, vetenskapen och konsten kan ske för den händelse någon skulle göra sig skyldig till ett sådant förfarande som nu förbjudes enligt tillägget i 3 mom. Av dessa orsaker synes mig tillägget vara på sin plats, varför jag emotser att lagutskottets och stora utskottets förslag i denna del godkännas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. K. Hakala ed. Komun kannattamana ehdottanut, että 23 § poistetaan. Kutsun ehdotusta ed. K. Hakalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. K. Hakalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 72 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

30 ja 36 §, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 10) asia.

---

11) Ehdotus leimaverolaiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 37. Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu, jonka jälkeen ryhdytään lakiehdotusta yksityiskohtaisesti tarkastamaan.

Kukaan ei halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa.

1—3 §:t, 1 luvun nimike ja 4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Helo: Tässä pykälässä ovat leimamaksut yleensä lasketut siten, että maksut kaikkiaan tulevat, riippumatta siitä, että järjestelmä nyt kokonaan muuttuisi, nousemaan keskimäärin samaan määrään kuin ne nykyjäänkin ovat. Poikkeuksen tekevät kuitenkin ne jutut, jotka ovat veto- tai valitustietä joutuneet hovioikeuteen. Jos nimittäin niissä lisäleima pidetään siinä määrässä, kuin hallituksen esityksessä ehdotetaan, nimittäin 80 markassa, tulevat keskimäärin maksut hovioikeuteen joutuneissa asioissa huomattavasti nousemaan siitä määrästä, missä ne nykyjään ovat. Mielestäni ei ole mitään syytä koettaa tällaisilla maksuilla tehdä vaikeammaksi oikeudenkäyttöä, niin ei senvuoksi olisi myöskään mitään syytä tässä yhteydessä tehdä oikeudenkäyntimaksuja korkeammiksi. Senvuoksi ehdotan, että tämän pykälän toiseen ryhmään kuuluvassa a) kohdassa oleva lisäleimamaksu 80 markkaa tuomiossa ja päätöksissä, vedoissa ja valitusasioissa ynnä pöytäkirjaotteissa, jotka vedotuissa asioissa tarvitaan muutoksenhakua varten, allennetaan 80 markasta 40 markkaan.

Ed. Virta: Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn I vastalauseeseen, jossa myös puhutaan samasta asiasta, josta edellinen puhuja mainitsi, minä yhdyn kannattamaan ed. Helon tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Virran kannattamana ehdottanut, että toiseen ryhmään kuuluvassa a) kohdassa olisi leimavero oleva 40 mk. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei' voittaa, on ed. Helon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 80 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Virta: Tämän pykälän ensimmäisessä kohdassa on sanat „seurakunta, rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta'', ja kun tämä pykälä käsittää sen, että kutka saavat leimaveroista vapauden asiakirjoihin ja muihin niihin verrattaviin papereihin nähden, kun seurakunta ja rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta ei sellaisenaan edusta kaikkia kansalaisia, kuten kunta tai valtio, niin on minun mielestäni väärin, että sille annetaan leimaverosta maksuvapautus. Senvuoksi minä ehdotankin, että 6 § :n 1 kohta saisi sen muodon kuin 1) vastalauseessa on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetty.

Ed. Rosenberg: Minä pyydän saada kannattaa tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta ed. Rosenbergin kannattamana ehdottanut, että 6 § :n 1 kohta saisi sen muodon, mikä sillä on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa. Kutsun ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää ''jaa''; jos ''ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 54 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 25.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Helo: Tämän pykälän 1 momentin mukaan ovat toimituskirjat leimaverosta va-

paat rikosasioissa, jos yleinen syyttäjä on ottanut niissä puhevallan. Leimaverovapaus on kuitenkin rajoitettu täydelliseksi ainoastaan ensimmäisessä oikeusasteessa. Sensijaan toisessa oikeusasteessa, nimittäin hovioikeudessa ja sitäpaitsi sotaylioikeudessa on suoritettava leimamaksuja, vaikkakaan ei siinä määrässä kuin alioikeudessa. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että alioikeuden tuomiot rikosasioissa jotensakin yleisesti muuttuvat toisessa oikeusasteessa, ja kun ei pitäisi olla mitään syytä rajoittaa oikeuden etsimistä rikosasioissa myöskin toisessa oikeusasteessa, niin olisi sen tähden myöskin toisessa oikeusasteessa rikosasioissa myönnettävä täydellinen leimaverovapaus. Minä sentähden ehdotan, että pykälän ensimmäisestä kohdasta poistetaan sanat ''hovioikeuksissa eikä sotaylioikeudessa''.

Ed. Tukia: Tässä 7 §:ssä luetellaan ne asiakirjat ja toimituskirjat, jotka ovat vapaat leimaverosta. Nyt on kuitenkin sillä tavalla, että tässä ei mainita mitään kunnallisten viranomaisten antamista todistuksista, ja tässä kohden on muodostunut käytäntö aivan erilaiseksi eri kunnissa. Yleisimmin lienee käytäntö sellainen, että kunnalliset viranomaiset, kun ne antavat todistuksia, eivät niitä varusta leimamerkeillä. Mutta kuitenkin eräissä kunnissa on tapana, että nämä todistukset leimataan. Ja kun tässä kohden olisi saatava yhdenmukainen menettely aikaan, niin olisi myöskin lain tässä pykälässä asia selvennettävä. Lakimiehet sanovat, että ankarasti lakia tulkiten kunnan viranomaisten antamat todistukset olisi kaikki varustettava leimamerkillä, mutta, kuten jo mainitsin, yleisesti niitä ei leimalla varusteta. Ja kun tämä asia kaipaa mielestäni selvennystä, niin minä ehdotan, että tämän pykälän viimeisen momentin loppuun liitettäisiin seuraava lisäys: „Niin myöskin kunnallisten viranomaisten antama varallisuussuhdetta koskeva todistus''. Jos tämä lisätään tämän pykälän viimeisen momentin loppuun, niin silloin tämä asia selvenee ja jokaisessa kunnassa tulee käytäntö samanlaiseksi.

Ed. Virta: Minä ehdotan, että tämän pykälän 3, 7 ja 15 kohta hyväksyttäisiin ensimmäisen vastalauseen mukaan.

Ed. Ryömä: Pyydän kannattaa ed. Helon tekemää ehdotusta.

Ed. Pilkka: Minä olen ed. Tukian kanssa samaa mieltä siitä, että nykyinen leimaverolaki ei ole aivan selvä siinä suhteessa, onko kunnallisten viranomaisten antamat todistukset varustettavat leimamerkeillä vai ei. Käytäntö on, aivan niinkuin ed. Tukia huomautti, ollut aivan erilainen eri kunnissa. Lakia on tulkittu nykyisin sillä tavalla, että kunnallisten viranomaisten antama todistus on varustettava 10 markan leimamerkillä. Mutta tätä eivät kaikki kunnalliset viranomaiset ole noudattaneet, joten käytäntö on muodostunut erilaiseksi eri kunnissa, ja kun minä pidän aivan välttämättömänä, että laki antaisi tässä kohden täyden selvyyden, niin minä kannatan ed. Tukian tekemää ehdotusta. Minä olen kyllä suuressa valiokunnassa ehdottanut tämän lain 8 pykälään sellaisen muutoksen, että lakia olisi selvennetty siihen suuntaan, että kunnallisten viranomaisten antamat varallisuustodistukset olisi leimattava 10 markan leimamerkillä, sillä minä en pidä aivan oikeaan osuneena sitä menettelyä, että esim. kruununvoudin, nimismiehen ja kaupunginvoudin antamat varallisuustodistukset leimataan, mutta kun ne otetaan kunnallisilta viranomaisilta, ne ovat leimaverosta vapaat. Mutta tämä minun ehdotukseni ei ole suuressa valiokunnassa saanut riittävää kannatusta, ja kun minä epäilen, että ei se myöskään saa sitä täällä, niin kannatan ed. Tukian ehdotusta.

Ed. Strengell: Kannatan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Helo ed. Ryömän kannattamana ehdottanut, että momentin 1) kohdassa olisi poistettava sanat „hovioikeuksissa eikä sotaylioikeudessa''. Kutsun ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi. Ed. Virta ed. Strengellin kannattamana on ehdottanut, että 1 momentin 3), 7) ja 15) kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvän I vastalauseen mukaisesti. Kutsun ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi. Ed. Tukia ed. Pilkan kannattamana on ehdottanut, että 7 §:n viimeisen momentin loppuun lisättäisiin: „niin myös kunnallisten viranomaisten antama varallisuussuhteita koskeva

todistus''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Tukian ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kaikki ehdotukset ovat erillisiä, niistä äänestetään kustakin erikseen valiokunnan ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Helon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Helon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa-, 77 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Virran ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 40 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 19.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Tukian ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Tukian ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 69 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 23.

Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan ehdotuksen.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 19,30.

Täysistunto keskeytetään kello 16,50.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Puhemies: Jatketaan 11) päiväjärjestyksessä olevan leimaveroa koskevan asian käsittelyä.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Päivänsalo: Suuri valiokunta ja jo valtiovarainvaliokuntakin on poistanut hallituksen esityksestä 8 §:n 6 kohdan, joka minusta on tärkeä. Poistamista on puolustettu sillä perusteella, että muuten ei voida maaseudulla saada elokuvia onnistumaan ja mainittiin suuressa valiokunnassa, että toivotaan, että saataisiin sataan työväentaloon ja 60:een porvarilliseen seurataloon elokuvia järjestetyksi. Minä olen sitä mieltä, että maaseutuamme olisi suojeltava enemmistä elokuvista, sillä niiden vaikutus meidän kaupungeissammekaan ei ole hyvä. Nykyään löytyy tuskin sitä korttelia eikä iltapäivällä sitä kellonlyöntiä, jolloin ei arkisin ja pyhäisin esitettäisi elokuvia ja houkuteltaisi sinne lapsia, nuoria ja aikuisia. Ja kun katselee elokuvien ohjelmia, niin huomaa, että ne ovat monasti kaikkea muuta kuin hyviä. En ole itse käynyt elokuvissa — en tapaa siellä ensinkään käydä — mutta kun olen nähnyt niiden ohjelmista ilmoitettavan ja huomannut, mitä jälkiä ne ovat jättäneet, varsinkin lapsiin ja nuoriin, sekä myöskin aikuisiin, niin seuraukset näyttävät peloittavilta. Eilen otin tarkastettavakseni muutaman elokuvaohjelman, jota ammattiarvostelija oli selostanut. Silloin tuli silmieni eteen seuraava kuvaus: „Jännittävä rikoshistoria pankkirosvouksineen, poliisirazzia, vangitsemisia, revolverinlaukauksia ja uskollista rakkautta''. Ja jatketaan: „Päähenkilö esittää tyttöä, joka on kasvatettu rikollisessa perheessä ja on naimisissa murtovarkaan kanssa. Ja hänen viimeinen muistonsa on, että isä vangittiin

murhasta ja vietiin sähkötuoliin.'' Tällainen on elokuvan ohjelma, jota nyt ensi viikolla aiotaan esittää Helsingissä. (Vasemmalta: Hyvää reklaamia!) Ja kun silmäilin pikkuisen eteenpäin niin tuli toinen ohjelma. Siitä oli tällainen arvostelu: „Sukupuolielämän kaikki salaisuudet paljastetaan.'' Tällaista nyt esitetään elokuvissa meidän pääkaupungissamme ja tietysti pääkaupungin jälkeen myös muissa kaupungeissa. Ja nyt halutaan myös maaseudun kansan sielunelämä myrkyttää tällaisilla elokuvilla. Lapsimaailmassakin on tullut halu niin suureksi päästä elokuviin, etteivät vanhempien rahat mitenkään tahdo riittää, vaan että lapset jopa rikollisella tavalla koettavat hankkia rahaa päästäkseen mukaan. Oli ihan painostavaa tässä äskettäin huomata, miten eräässä perheessä oli suuri puute ja sille koetettiin antaa vähän apua, mutta poika otti kohta siitä avusta, minkä perhe sai, 50 mk. saadakseen kuluttaa sen eläviin kuviin, samaan aikaan kuin äiti ja sisar kärsivät nälkää. Sellainen ilmiö lastenmaailmassa ei suinkaan ole ilahduttava. Ja kun katselemme täällä Helsingin kaduilla elokuvanäytäntöjen ikkunoita, niin lapset painavat nenänsä litteiksi niiden lasia vasten ja kurkistavat niitä kuvia, jotka ovat kaikkea muuta kuin sopivia lasten sielunelämälle. Ei voi kyllin vahingollisiksi arvioida edelläkuvattujen sopimattomien elokuvien ohjelmia, jotka voivat turmella monta lasta, nuorta ja aikuista. Kun esitetään tällaisia rikoshistorioita rosvouksineen ja vangitsemisineen ja revolverilaukauksineen, niin ei silloin pidä ihmetellä, jos rikostilasto tulee meillä hyvin synkäksi. Ja muutenkaan ei elokuva sellaisenaankaan ole kasvattava, sillä sehän oikeastaan vaikuttaa lähinnä ihmisten hermostoon. Sehän tahtoo pikaisesti antaa vain jonkinlaisia helposti nähtäviä tuloksia, eikä ollenkaan kasvata ihmistä itse ajattelemaan ja itse kehittymään. Ladellaan jonkinlaisia enemmän tai vähemmän sopimattomia tuloksia ihmislasten ja aikuisten silmien eteen. Siinä on siis kaikki peräkkäin, revolverilaukaukset ja pankkirosvoukset ja kaikki rakkaushistoriat. No sen voi ymmärtää, ettei se vaikuta suinkaan ihmisten hermostoon rauhoittavasti. Sentähden on nykyaikana niin paljon hermostuneita ihmisiä, niin paljon sairaloisia luonteita ja niin paljon myös avioeroja. Sillä avioerot ja monet aviorikokset johtavat osittain alkunsa myöskin elokuvista, niin kuin myöskin lasten rikollisuus suuressa määrässä suuremmissa kaupungeissa johtaa alkunsa elokuvista. Nyt toivotaan kovasti, että tällaisiakin elokuvia saataisiin myös maaseudulle ja että hinnat tulisivat niin halvoiksi, että voitaisiin sinne perustaa 160 taloon elokuvateattereita. Niin siis päästäisiin houkuttelemaan maaseudun tähän asti vielä verraten raittiissa oloissa eläviä ihmisiä sen vahingollisen ja kiihoittavan vaikutuksen alaiseksi, joka elokuvilla on ihmisen sieluelämään. Kun nyt on pakko verottaa tarpeellisempiakin asioita, niin minusta ei ole syytä jättää käyttämättä sellaista veroa kuin on ollut tähänkin asti, n. s. penkkiveroa, sillä kellä kerran on varaa käydä elokuvissa, hän maksakoon myös silloin sen veron, minkä tällainen näytäntö aiheuttaa. Jos tämä, niinkuin toivon, myös säästäisi ja suojelisi meidän maaseutuväestöämme enemmiltä elokuvilta, niin pitäisin, että tällä koroituksella olisi erinomaisen terveellinen vaikutus.

Ehdotan sentähden, herra puhemies, että lakiin palautettaisiin 8 §:n 6 kohta niin kuuluvana, kuin valtiovarainvaliokunnan mietinnön II vastalauseessa on esitetty.

Ed. Talas: On omituista, miten monasti voi tulla samaan lopputulokseen, vaikkakin siihen kulkee eri teitä. Viimeinen arv. puhuja kannatti m. m. minun allekirjoittamaani vastalausetta siinä mielessä, että hän siten toivoi voivansa suojella maaseutua elokuvien turmiolliselta vaikutukselta. Minä puolestani en ole siinä mielessä tätä vastalausetta laatinut. Minä en tahdo väittää, että elokuvien vaikutus aina olisi yksinomaan terveellinen, mutta toiselta puolen minä en myöskään voi kieltää, etteikö siinä olisi verraten viatonta huvia, jota ihmiset kylläkin kaipaavat. Sentähden minä en myöskään pidä millään tavalla paheksuttavana sitä, että tahdotaan saada sellainen verotus voimaan, joka ei estäisi maaseudulla sellaisten elokuvateatterien toimintaa, joissa voidaan esittää elokuvia ainoastaan kaksi kertaa tai kerran viikossa. Ja tämä perustehan on kai ollut suuren valiokunnan ja valtiovarainvaliokunnan, kun ne ovat hallituksen esityksestä poistaneet 8 §:n 6 kohdan. Mutta tämä tarkoitusperä, joka minun mielestäni on itsestään kyllä hyväksyttävä, tämä tarkoitus-

perähän voidaan saavuttaa aivan toisilla keinoilla, niinkuin minä vastalauseessani ehdotan, nim. siten että tämä n. s. penkkivero alennetaan jopa 100 markkaan, jolloin se ei todellakaan pane esteitä tällaisille pienemmillekään teattereille. Mutta sentakia että tämä tarkoitusperä saavutettaisiin, ei toki tarvitse luopua aivan erinomaisen soveliaasta verotusobjektista, sillä se kai on tunnustettava, että tämä elokuvaverotus on erinomaisen sopiva ja vähän rasittava verotus. On tosin sanottu, että tämä n. s. penkkivero voitaisiin korvata huviveron koroituksella, pääsylippuveron koroituksella, ja siinä mielessähän valtiovarainvaliokunta kohottikin huviveron prosenttimäärän 30 %:sta 35 %:iin. Mutta mehän olemme nähneet, että tämä koroitus ei tullut hyväksytyksi suuressa valiokunnassa ja epätietoista on siis, saadaanko tällaista koroitusta aikaan. Jos nyt penkkivero hylätään, niin siitä on seurauksena, että suurille, rikkaille elokuvayhtiöille annetaan useampaan miljoonaan nouseva veronalennus, josta ei tule iloa kenellekään, sillä todennäköistä on, että se ei tule vaikuttamaan edes hintojen alennukseenkaan.

Tämä verotus on vielä siinäkin suhteessa erinomaisen oikeutettu, että se muodostaisi kumminkin jonkinlaisen pienen tuen varsinaiselle teatterille. Mehän tiedämme, että elokuvat vallan ankarasti kilpailevat teatterien kanssa, ja teatterien kannattavaisuus on tunnetusti hyvin huono. Teatterithan nyt sentään ovat paljon korkeammalla taiteellisella tasolla kuin elokuvat, vaikkapa elokuvissa esitettäisiin taidefilmiäkin. Nauttivathan toki teatterit valtion avustustakin. On helposti ymmärrettävää, jos lainsäätäjä asettaisi elokuville sen verran korkeamman verotuksen, että se edes jossain määrin estäisi sitä kilpailua, jonka elokuvateatterit nykyään tarjoavat varsinaisille teattereille.

Näistä syistä minä pyydän saada kannattaa arv. edellisen puhujan ehdotusta, mikäli se koskee toista vastalausetta.

Ed. Nurmesniemi: Pyysin puheenvuoron kannattaakseni ed. Päivänsalon tekemää ehdotusta.

Ed. Aro: Minä olen pyytänyt tämän puheenvuoroni ed. Päivänsalon lausunnon johdosta (Vasemmalta: Ei olisi ollut tarpeen!), joka oli perin murhaava koko elokuvatoiminnalle eikä ed. Päivänsalo nähnyt koko elokuvaliikkeessä minkäänlaista hyötyä, ei opetuksessa, ei huvituksessa eikä missään muussa. Koko tämän esitelmän sisällys oli se, että koko elokuva raaistuttaa, ne kasvattavat rikollisuutta ja erittäinkin lapset joutuisivat kaikesta tästä kaikkein enimmin kärsimään. Jos vähän tarkastelee ennakkoluulottomasti tämän ed. Päivänsalon esityksen sisältöä, niin täytyy tehdä sellaisia havaintoja, että useimmassa suhteessa nämä väitteet, joskin jonkin verran niissä voi olla perää, eivät kuitenkaan pidä paikkaansa. Minä itse en ole mikään erityinen elävissä kuvissa käymään innostunut henkilö, mutta jos näen semmoisen erityisemmän paremman elokuvan, niin hyvin mielelläni käyn katsomassa niitä. Ja minä voin vakuuttaa, että nykyisin on jo olemassa sellaisiakin erinomaisia, suorastaan kasvatus- ja sivistysfilmejä, joissa ed. Päivänsalokin näkisi, jos vaivautuisi menemään tekemään kunnollisia tutkimuksia, niin kokonaan toisenlaista kuin mitä hän on täällä puhunut olevan. Minä olen saanut kuulla, että ed. Päivänsalo on erinomainen saarnamies, että hän saa useasti erittäinkin naisväen kyyneliin ja tämä lienee ed. Päivänsalon saarnataidosta hyvä esimerkki, mutta minä olen myöskin nähnyt sellaisia filmejä, joissa ei ainoastaan naisten, mutta vieläpä miestenkin silmät näyttivät olevan perin liikutettuja niiden liikuttavien kasvatuskuvauksien ja todellista elämää ja ihmisten parhaita ominaisuuksia kasvattavien kuvausten vaikutuksesta. Tässä suhteessa siis elokuvat täytyy asettaa, ei miksikään rikollisuuden kasvattajiksi, mutta yhdeksi nykyisen sivistystyön tekijäksi.

Eläviä kuvia voidaan kyllä aivan samoin kuin mitä muita hyviä asioita tahansa käyttää myöskin väärin, jos halutaan, mutta sitähän varten meillä on olemassa elävien kuvien tarkastus ja jos sitä tarkastusta tarpeellisella tavalla tehostetaan, niin ei ole mikään pakko laskea menemään läpi mitään sellaisia elokuvaesityksiä, joilla on raaistuttava vaikutus. Ne otteet, joita ed. Päivänsalo täällä poimi joistakin ohjelmista, olivat perin yksipuolisia. Hän olisi voinut poimia myöskin erinomaisten kasvatusfilmien ohjelmien otteita ja silloin hän olisi ehdottomasti tullut aivan kokonaan toisenlaisiin tuloksiin.

Mitä sitten tulee siihen, että maaseudulle nykyisin, jos tämä elokuvaverotus suuren valiokunnan esittämässä muodossa hyväksytään, että myöskin maaseudulle voitaisiin perustaa eläviä kuvia, niin minä en näe siinä mitään muuta kuin hyvää. Ed. Päivänsalo ei kai ole tutustunut maaseudun oloihin ja tuskin tietää, millä tavalla siellä vietetään nykyisin iltoja ja minkälaisissa tilaisuuksissa siellä kokoonnutaan yhteen. Minulla on siitä useitakin kokemuksia ja havaintoja ja siellä paremman huvituksen puutteessa hyvin useasti kokoonnutaan pirtupullon ääreen tai joihinkin muihin perin arveluttaviin tehtäviin, kun sen sijaan jos olisi kunnollisia elokuvaesityksiä, niin nuori väki voisi mennä sinne aikaansa kuluttamaan ja varmaankin palaisi niistä kotiansa paljon enemmän ajattelevana kuin mitä useasti tuollaisista perin ikävistä seurailloista.

Mitä sitten ed. Talaan lausuntoon tulee, että teatterit ovat paljon korkeammalla tasolla kuin elokuvat, se on kyllä tosi, mutta teattereita ei suinkaan voida perustaa sillä tavoin ja sellaisiin paikkoihin, missä elokuvia voidaan esittää. Minä olen myöskin samaa mieltä, että teatterit on asetettava elokuvien edelle, mutta tämän vuoksi en voi yhtyä siihen käsitykseen, että elokuvaesitysten toiminta olisi tehtävä mahdottomaksi.

Minä toivon, että eduskunta hyväksyy täällä suuren valiokunnan mietinnön tässäkin verotusasiassa.

Ed. Virta: Minä ehdottaisin, että tämän pykälän 7 kohdan se osa, missä puhutaan rekisteriotteista, siinä 3, 4 ja 5 kohta alennettaisiin leimaveroon nähden seuraaviin määriin: Maarekisteristä 15 markkaan, työntekijäin apukassarekisteristä 5 markkaan ja yhdistysrekisteristä 5 markkaan.

Ed. Eskola: Minä pyysin puheenvuoron ed. Päivänsalon lausunnon johdosta. (Ed. Hakkila: Ei maksa vaivaa!) Minä totean, että ed. Päivänsalo ei lainkaan tiennyt, mistä hän täällä puhuu. Ed. Päivänsalo sanoi, että elokuvat johtavat lapsia ja nuoria rikollisuuden tielle. Ed. Päivänsalo varmaankaan ei huomannut, että sellaiset elokuvat ovat lapsilta kielletyt. Meillähän on filmisensuuri, joka hyvin ankarasti arvostelee kunkin kuvan sisällön ja sen mukaan ne myös joko sallitaan tai kielletään lapsilta ja alaikäisiltä. Minä kyllä myönnän sen, että meillä filmisensuuri ei ole joka suhteessa tehtävänsä tasalla. Meillähän ne, jotka ovat näiden asioiden kanssa tekemisissä, usein huomaavat, että filmisensuuri sallii lapsille esitettäväksi sellaisia kuvia, jotka olisi kiellettävä, ja päinvastoin saatetaan kieltää sellaisia, jotka olisi sallittava. Nämä ovat epäkohtia, joihin ed. Päivänsalon olisi kiinnitettävä huomionsa, eikä elokuviin sellaisenaan.

Minä puolestani kaikissa suhteissa pidän tätä suuren valiokunnan ehdotusta parannuksena ja jos ed. Päivänsalokin tarkemmin ajattelee, niin ei hänkään voi oikeastaan tulla muuhun kuin samaan tulokseen. Minusta on tarpeetonta tämän asian yhteydessä puhua siitä, ovatko elokuvat nuorisolle ja lapsille vaarallisia vai ei, nyt kun on verosta kysymys, sillä ne ovat kaksi eri asiaa. Elokuvissa tosin, sitä ei voida kieltää, on sellaisiakin kuin ed. Päivänsalo täällä väitti, mutta ne ovat jo harvinaisia ja ne, niinkuin sanoin, ovat yleensä myös lapsilta kielletyt.

Ed. Strengell: Kannatan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Päivänsalo ed. Talaan kannattamana ehdottanut, että 8 §:n 6 kohta palautetaan lakiin sellaisena, kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä II vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon ehdotukseksi. Ed. Virta ed. Strengellin kannattamana on ehdottanut, että rekisteriote-kohdassa merkittäisiin: „3) maarekisteristä 15 markkaa; 4) työntekijäin apukassarekisteristä 5 markkaa; sekä 5) yhdistysrekisteristä 5 markkaa". Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Molemmat ehdotukset ovat erillisiä. Niistä äänestetään kummastakin erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Päivänsalon ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Päivänsalon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 79 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 17.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuan lausuu

Ed. Nurmesniemi: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avointa äänestystä ei tule toimitettavaksi.

Äänestys ed. Virran ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

2 luvun nimike hyväksytään.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Kivi: Voimassa olevan leimaverolain mukaan menee osakekirjasta, kun se annetaan yhtiötä perustettaessa, leimaveroa 2 % osakkeen nimellisarvosta sekä, kun osakekirja annetaan osakepääomaa koroitettaessa ja osake annetaan joko osaksi tai kokonaan yhtiön omilla varoilla, 6 % osakkeen nimellisarvosta. Huhtikuun 20 päivänä 1927 annetulla lailla alennettiin vapaaosakkeista suoritettava leimavero väliaikaisesti vuoden 1928 loppuun saakka 2 %:iin. Sen jälkeen on veromäärä taas kuluvana vuonna ollut 6 %. Nyt käsittelyn alaisessa hallituksen esityksessä on vero sekä yhtiötä perustettaessa että osakepääomaa koroitettaessa annettavista osakkeista ehdotettu 1 %:ksi. Valtiovarainvaliokunta on äänestyksen jälkeen koroittanut prosenttimäärät vastaavasti 2:een ja 5:een ja tulivat nämä prosenttimäärät myöskin suuressa valiokunnassa ratkaisevassa äänestyksessä hyväksytyksi 23 äänellä 22 vastaan, yhden erheäänen ratkaistessa asian valtiovarainvaliokunnan enemmistön päätöksen mukaiseksi.

Jos tarkastelee kysymystä veronmaksajan kannalta, täytyy veroa vapaaosakkeista pitää ylen kohtuuttomana, jopa epäoikeudenmukaisena. Vero maksetaan tyhjästä. Jos osakeyhtiön osakepääomaa koroitetaan esim. kahdenkertaiseksi, antamalla osakepääomaa vastaava määrä vapaaosakkeita, seuraa siitä, että uutta osaketta vastaa täsmälleen puolta pienempi yhtiön omaisuuden määrä kuin mikä ennen vastasi vanhaa osaketta. Yhtiön omaisuus ei siis ole kasvanut eikä osakkeenomistajainkaan omaisuus. Tämä on ainoastaan kirjanpito- ja arvonjärjestelytoimenpide. Yhtä kaikki menee 100,000 markan osakepääoman kaksintamisesta vapaaosakkeilla veroa kokonaista 6,000 markkaa ja 1,000,000 markan osakepääomasta kaksinnettuna 60,000 markkaa, taikka valtiovarainvaliokunnan ja suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan vastaavasti 5,000 ja 50,000 markkaa. Tällaista veroa tyhjästä ei mikään järkevästi hoidettu osakeyhtiö suorita normaalioloissa, vielä vähemmän raskaana taloudellisena pulakautena. Ainoastaan vahvana hause-aikana taloudellisten konjunktuurien jollakin määrätyllä elinkeinoelämän alalla ollessa erittäin edulliset saattaa osakepääoman koroittaminen 5 à 6 %:n leimaverolla olla mahdollista.

Jos tarkastaa asiaa valtion edun kannalta, päädytään samaan tulokseen kuin katsellessa asiaa osakeyhtiön kannalta. Osakeannista suoritettavan leimaveron tuotto oli vuonna 1926, jolloin oli voimassa 6 %:n vero vapaaosakkeista, 15 miljoonaa markkaa, vuonna 1927, jolloin oli voimassa neljänä kuukau-

tena 6 %:n vero, mutta kahdeksana kuukautena 2 %:n vero, oli tuotto yli kaksinkertainen eli 32 miljoonaa markkaa, ja vuonna 1928, jolloin 2 %:n vero oli voimassa koko vuoden, nousi tuotto 51 miljoonaan markkaan, siis 3½ kertaiseksi vuoteen 1926 verraten. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla, jolloin veron määrä taas on ollut 6 %, on tuotto alentunut 5 milj. markkaan, joten, kun saamani tiedon mukaan tuotto kuluvalla vuosipuoliskolla on yhä alentunut, veron tuotto ei kuluvana vuonna nouse edes 10 milj. markkaan, ei siis edes viidenteen osaan viimevuotisesta määrästä. Vaikka ottaa huomioon huonot raha-ajatkin ja liikemaailman painostuneen tilanteen yleensä, täytyy sittenkin huomata, että valtion tulojen menettämiseen on ensi sijassa syynä huono verotuspolitiikka tässä kohden. Huomiota on vielä pantava sillekin seikalle, että osakepääomien korottamisen kautta vapaaosakkeilla tapahtuu rahan arvon laskemisesta johtuvaa yhtiön omaisuuden arvon järjestelyä, joka ei suinkaan vielä v. 1928 tullut loppuun saatetuksi, ja että valtio siis, edistämällä osakeyhtiöiden osakepääoman koroittamista vapaaosakkeiden kautta, samalla tulee saamaan koroitettua veroa omaisuusveron muodossa.

Katselipa asiaa siis veronmaksajan tai veronkantajan kannalta on vapaaosakkeiden verotus 6:lla tai, kuten valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta ovat ehdottaneet, 5:kin %:lla vähemmän harkittua. Tämän vuoksi, vaikka katsonkin hallituksen esityksen 1 %:n leimaverosta sekä yhtiötä perustettaessa annettavista osakkeista että vapaaosakkeista asianmukaisimmaksi, ehdotan sekä osakeyhtiöille että valtiolle suotuisimman tuloksen saavuttamiseksi, koska ehdotuksella 1 %:n leimaverosta en katso olevan hyväksytyksi tulemisen mahdollisuutta, että käsiteltävänä olevan pykälän „osakekirja'' nimikkeen 1:ssä kohdassa osakekirjan antamisesta esitetty vapaaosakkeiden vero määrätään 2 %:ksi ja lainkohta säädetään kuuluvaksi näin: „Osakekirja, kun yhtiö sen antaa 2 prosenttia osakkeen nimellisarvosta.''

Koskien sitten nimikettä „vekseli'', on minulle pankkitaholta huomautettu, että tuottaa hankaluutta 10-pennisten laskeminen vekseleistä, jotka eivät ole asetetut täysille tuhansille markoille. Näin ollen olisi käytännöllisempää, että veroa ei laskettaisi 100:lta vaan 1,000:lta markalta tai sen osalta. Ehdotan senvuoksi kohdalle seuraavan muodon: „Vekseli, olkoonpa vekselin antajan itsensä tai jonkun muun maksettavaksi asetettu, kultakin täydeltä 1,000 markalta tai sen osalta, enintään 3 kuukauden ajaksi tehty, 1 markka; enintään 6 kuukauden ajaksi tehty 2 markkaa; sekä yli kuuden kuukauden ajaksi tehty 3 markkaa.''

Nimikkeeseen „velkakirja'' ehdotan myös muutoksia. Pidän periaatteellisesti vääränä, että velasta maksetaan veroa. Kun kaikkialla kuuluu nurkumista verosta, joka maksetaan tulosta ja omaisuudesta, niin ei ole ihme, että tyytymättömiä ollaan veroon, joka menee velasta, siis taas jostain olemattomasta, sanoisinko miinusomaisuudesta. Koska kuitenkin katson toivottomaksi saada pois koko velkakirjasta ja muista saamistodisteista maksettavaa leimaveroa, ehdotan veromäärän alennettavaksi puoleen määräänsä, joten „velkakirja'' nimikkeen ensimmäinen kohta, huomioonottaen saman käytännöllisen muutoksen, jonka esitin vekselin kohdalla, tulisi kuulumaan: „Velkakirja tai muu saamistodiste kun se kiinnityksen tai muun maksun saamiseksi tuodaan oikeuteen taikka alusrekisteri- tai ulosottoviranomaiselle, leimataan sen pääomamäärän mukaan, josta kiinnitystä tai maksua haetaan, 1 markan 50 pennin määrään kultakin täydeltä 1,000 markalta tai sen osalta.'' Neljännen kohdan alku jäisi entiselleen, mutta lopun ehdotan muutettavaksi näin: „pääoman suuruuden mukaan kultakin täydeltä 1,000 markalta tai sen osalta seuraavin määrin: enintään 3 kuukauden ajaksi tehty, 50 penniä; enintään 6 kuukauden ajaksi tehty, 1 markka; sekä yli 6 kuukauden ajaksi tehty taikka vaadittaessa tai irtisanomisen jälkeen maksettava, 1 markka 50 penniä.''

Valtiovarainministeri R e i n i k k a: Herra puhemies! Minä pyydän kannattaa ed. Kiven ehdotusta mikäli se koski osakekirjoista menevää leimaveron maksua. Kuten edustaja Kivi täällä jo mainitsi, kertyi osakekirjoista leimaveroa vuosina 1927—28 yhteensä noin 83.2 milj. markkaa ja valtiovarinministeriössä toimitettujen laskelmien mukaan tulee tästä vapaaosakkeiden osalle kokonaista 62 milj. markkaa. Tästä me kyllin selvästi näemme, mikä suuri vaikutus valtion tuloihin nähden oli sillä, että v. 1927 vapaaosak-

keista maksettavaa leimaveroa huomattavasti laskettiin.

Jos tahdotaan katsoa asiaa tälläkin hetkellä valtion tulojen kannalta, niin silloin on välttämätöntä, ettei leimaveroa vapaaosakkeista panna niin korkealle kuin suuri valiokunta ehdottaa, kokonaiseksi 5 prosentiksi. Minä olen vakuutettu siitä, että se vie siihen, että yhtiöt, joilla vielä tälläkin hetkellä on omaisuusarvoja järjestämättä nykyiseen rahanarvoon, eivät tule käyttämään keinoa laskea vapaaosakkeita liikkeelle, sillä 5 %:n korko on liian rasittava. Katson, että yksinomaan valtion finanssien kannalta ei ole järkevää ehdottaa vapaaosakkeista menevää leimaveroa 5 %:ksi.

Minä tahtoisin vielä huomauttaa, että sillä seikalla, että yhtiöt järjestävät omaisuusarvonsa nykyisen rahanarvon mukaisesti, on myöskin tulevaisuudessa omaisuusveron tuottoon nähden, kuten ed. Kivikin täällä jo mainitsi, suuri merkitys. Kun esim. vuoden 1926 omaisuusvero osakeyhtiöille tuotti valtiolle 68 milj. markkaa, niin vuodelta 1927 se tuotti 91 milj. markkaa. Nousu oli siis yhtenä vuonna 68 miljoonasta 91 miljoonaan markkaan, ja silloin on otettava huomioon, että tämä alennettu osakevero oli jo 7 kuukauden ajan vaikuttanut vuonna 1927, ja siitä oli varmasti seurauksena, että omaisuusveron tuotossa vuoden kuluessa tapahtui niin suuri nousu kuin 68:sta 91 miljoonaan markkaan. Joskaan koko tämä erotus, 23 milj. mk., ei ole laskettava sen ansioksi, että osakeyhtiöt järjestivät omaisuutensa nykyisen rahanarvon mukaiseksi, sillä joka vuosihan tapahtuu omaisuusveron tuotossa säännöllinen jonkunvertainen nousu, mutta näin suuri hyppäys ei olisi ollut mitenkään muuten mahdollista kuin sen kautta, että suuri joukko yhtiöitä oli järjestänyt jo kirjanpidollisesti omaisuusarvonsa vapaaosakkeita antaen nykyisen rahanarvon mukaisiin arvoihin, ja verotuslautakunnille kävi silloin mahdolliseksi verotuksen toimittaminen paljon tehokkaammaksi kuin siihen saakka. Siis yksinomaan valtion finanssien kannalta katsottuna minä katsoisin, että eduskunnan olisi parasta hyväksyä ed. Kiven tekemä ehdotus, jolloin kaikista osakkeista, olipa ne vapaaosakkeita tai ei, maksettaisiin leimaveroa 2 % osakkeitten nimellisarvosta.

Ed. Järvinen: Minäkin pyysin puheenvuoroa sen suuren valiokunnan hyväksymän valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen johdosta, joka koski osakekirjanimikettä tässä pykälässä. Mielestäni oli varsin kohtuullinen se ehdotus, mikä sisältyi hallituksen esitykseen, että osakkeista maksettaisiin 1 %. On nimittäin muistettava, että esim. kaikissa naapurimaissamme Skandinaviassa vastaava vero on juuri 1 %. Mutta jos nyt katsotaan, niinkuin näyttää valtiovarainvaliokunnan sekä suuren valiokunnan enemmistö katsovan, että meillä täytyy verottaa osakeyhtiöitä ankarammin kuin naapurimaissamme, niin täytynee tyytyä siihenkin, että otetaan tämä 2 %. Kaiketi sillä tavalla veron tuotto saadaan suuremmaksi. Mutta juuri verontuoton kannalta on, niinkuin herra valtiovarainministeri tässä viimeksi esitti, varsin epäkäytännöllistä, jos vapaaosakkeista menevä vero määrätään niin korkeaksi kuin valiokunta on ehdottanut. On aivan varmaa, että niin korkea vero, kuin mitä tähänastinen vero on ollut ja kuin mitä ehdotettu 5 % olisi, niin korkea vero vaikuttaisi prohibitiivisesti, niinkuin sanotaan, vaikuttaisi sen, että vapaaosakkeita ei yleensä ollenkaan annettaisi ja seuraus siitä olisi, että valtion tulot vain kärsisivät. Minäkin valtion verotulojen kannalta pitäisin erinomaisen suurena erehdyksenä, jos valtiovarainvaliokunnan enemmistön kanta tässä hyväksyttäisiin, ja kannatan senvuoksi minäkin ed. Kiven ensimmäistä ehdotusta.

Ed. von Frenckell: Hänvisande till den motivering jag i den allmänna debatten hade äran anföra, enligt vilken obligationer, som äro utfärdade i Finland, icke skulle beläggas med stämpel, tillåter jag mig föreslå, att i III kap. 9 § under mom. d) rubriken „Obligation" hela stycket skulle utgå, således från „Obligation" ända till „Räkning". Samtidigt ber jag att få uttala min anslutning till rdm. Kivis här gjorda förslag, för så vitt det angick stämpelskatt å aktier.

Ed. Virta: Hallituksen esitys leimaverolaiksi osiltaan on sellainen, että sitä ei voi hyväksyä varsinkaan sen vuoksi, että siinä annetaan, kuten leimaveroihin nähden osakeannista ja kauppaveroihin huojennuksia sellaisille yhteiskuntaryhmille ja pääoman omistajille, joihin tällä kertaa ei ole mitään syytä, eikä koskaankaan. Täällä valtionvarainministeri huomautti, että vapaaosakkeista leimaveron alentaminen vai-

kuttaa siihen, että omaisuudet kohoavat todellisiin arvoihinsa ja se vaikuttaa muka sitä tietä, jotta päästäisiin omaisuutta verottamaan ankarammin kuin tähän asti ja että tämä vapaaosakkeen anti silloin tulee suuremmaksi ja tulot valtiolle suuremmaksi. Tätä perustettahan nyt on aina käytetty tätä asiaa ennemminkin täällä käsiteltäessä ja on ihmeellistä, että hallitus ei löydä mitään muuta keinoa omaisuuksien verottamiseen kuin tällaisen keinon, joka sittenkin jää vapaaehtoisuuden pohjalle jota käytetään kapitalistien hyödyksi, ja joka ei millään tavalla vie siihen, että kaikki suuret omaisuudet sitä tietä joutuisivat tarkan verotuksen alaiseksi. Minä näkisin paljon tehokkaamman keinon omaisuuden verottamiseen siinä, että omaisuudet arvioitaisiin tarkemmin kuin tähän asti ja että omaisuusveroa koroitettaisiin enemmän siitä, mitä se tällä kertaa on.

Tässä yhteydessä on vielä tarpeellista huomauttaa siitäkin, että samaan aikaan kuin maalaisliittolainen hallitus aikoo verottaa huomattavasti lisää työläisten ja muitten pieneläjien elintarpeita ja koroittaa sitä tietä köyhälle kansalle veroja, jotta saadaan tuloja valtiolle, se samalla laskee leimaverolain yhteydessä pääoman omistajien verotusta ja antaa heille verohuojennusta. Täällä tietenkin oikeistoryhmästä on noussut miehiä todistamaan toinen toisensa jälkeen kuinka leimaveron alennus osaksi suuresti on tervetullut ja kuinka tämä keino vaikuttaa huomattavasti teollisuuden kohottamiseen ja yleensä maan talouselämän elpymiseen. Tällainen todistelu tietysti on hyvin ymmärrettävä, koska se varsin terveellisesti vaikuttaa juuri pääoman omistajien tuloihin ja heidän verohelpotuksiinsa. Sellaisena minä tätä asiaa katson. Minä olisin sitä mieltä, että vapaa-osakkeista ja muistakin osakkeista olisi verotusta päinvastoin lisättävä entisestään ja yleensä käytettävä muita keinoja, jotta tehokkaammin voitaisiin pääomanomistajia verottaa ja myöskin heidän omaisuutensa ja tulonsa saada tarkan verotuksen alaiseksi.

Minä ehdotankin, että tämän 9 §:n A kohdan 1) kiinteistön omistusoikeuden j. n. e. kauppakirja, vaihtokirja tai muu luovutuskirja paitsi lahjakirja ja testamentti verotetaan seuraaviin määriin: yli 200,000 markan kaupasta 400,000 markkaan pykälässä oleva 2 markkaa 50 penniä muutettaisiin 3 markaksi ja että kauppakirjaa yli 400,000 markan verotettaisiin 4 % nykyisen 3 %:n sijasta sekä että se kohta, missä puhutaan osakkeista, silloin kun osake annetaan maksua vastaan, muutettaisiin siten, että osaketta verotettaisiin 2 %:lla ja vapaaosaketta 6 %:lla kuten nykyisessä laissakin on olemassa.

Ed. Palmgren: Jag delar beträffande stämpelskatt på obligationer i allo den uppfattning, åt vilken hr von Frenckell nu och under den allmänna debatten givit uttryck. Därför understöder jag också hans förslag; och då jag en gång har ordet, ber jag att få anmäla, att jag i allo förenar mig också om de förslag, som här har framställts av rdm. Kivi.

Ed. Jussila: Minä yhdyn kannattamaan ed. Kiven tekemiä kaikkia ehdotuksia.

Ed. Vennola: Tämä osakekirjojen verotus on tärkeä kolmeltakin näkökannalta, nim. uusien taloudellisten yritysten syntymiseen, talouselämän laajentumiseen ja omaisuusarvojen palautumiseen nähden reaalisiin arvoihin rahamuutoksen jälkeen. Ei ole viisasta tällaisessa tapauksessa koettaa veroa saada kovin paljon koska pääoma pakenee, ei sijoitu taloudellisiin yrityksiin, ei taloudellisen elämän laajentumiseen ja omaisuusarvo ei palaudu realisiin määriin. Täällä on jo esitetty numeroita siitä, kuinka se pieni koe, mikä tehtiin 1928, kohotti valtion veroa tästä tulosta 3—4 kertaiseksi siitä, mitä se aikaisemmin oli ollut, huolimatta siitä että veromäärä laski. Hallitus oli ehdottanut yhtä prosenttia sekä osakeyhtiötä perustettaessa maksettavalle osakepääomalle että vapaita osakkeita annettaessa. Tällöin oli hallituksen esitys täysin sillä kannalla, millä kaikki Skandinavian maat ovat. Nyt on sekä valtiovarainvaliokunta että suuri valiokunta ehdottanut 2—5 %, jotka ovat aivan liioiteltuja. Jonkinmoinen kompromissi näyttää olevan ed. Kiven ehdotus. Minä kannatan sitä, koska ei liene mitään mahdollisuuksia saada täällä menemään 1 prosenttia, mikä Skandinavian maissa on.

Ed. Tanner: Kannatan ed. Virran tekemiä ehdotuksia.

Ed. Schauman: På samma grunder som rdm. Vennola understöder också jag rdm. Kivis första förslag. Men jag ber samtidigt att få göra en liten rättelse till rdm. Kivis anförande. Det var icke, såsom hr Kivi framhöll, i den avgörande omröstningen i stora utskottet beroende på en röst, att hans förslag föll, utan det var vid sökande av kontraproposition mellan fjärde reservationen, d. v. s. propositionen, och hr Kivis förslag, som det skilde på en röst. Majoriteten i stora utskottet för stasutskottets förslag var 27 mot 17. Jag hoppas emellertid, att denna majoritet här skall förvandlas till en minoritet.

Ed. Ryömä: Kun leimavero ilmaisista osakkeista v. 1927 väliaikaisesti laskettiin 6 %:sta 2 %:iin, silloisen hallituksen esityksen pohjalla, asiaa käsiteltäessä sekä maalaisliiton että kommunistien taholta väitettiin, että sosialidemokraattinen hallitus teki lahjoituksia kapitalistisille osakeyhtiöille. Kommunistit ovat vielä jälkeenpäin kaikissa vaaleissa ja niiden välillä hyökänneet sosialidemokraattista puoluetta ja sen hallitusta vastaan tämän teon johdosta. Nyt kuitenkin tosiasiat osoittavat, että kun hallitus oli laskenut, että muutoksen kautta ansaittaisiin 10 tai 20 miljoonaa markkaa valtion kassaan, se onkin tuottanut aina n. 50 miljoonaa markkaa. Tämä toimenpide osoittautui siis toiselta puolelta sangen hyödylliseksi valtion kassalle ja toiselta puolen se on saavuttanut suuren joukon osakeyhtiöitä korottamaan osakepääomansa normaaliseksi, joten ne vastaavat todellisia arvoja, joita voidaan käyttää verotuksessa paremmin hyväksi. Minusta tuntuu, että tämä tällainen toiminta voisi ehkä edelleenkin jatkua. Näyttää todennäköiseltä nimittäin, etteivät osakeyhtiöt ole vielä käyttäneet sitä tilaisuutta hyväkseen, joka heillä on ollut vuosien 1927—28 aikana, ja että olisi hyvinkin mahdollista, että tämä vero vieläkin tuottaisi enemmän, jos se laskettaisiin 5:stä 2 %:iin. Olen sitä mieltä, että jos tämä laki muuten jossain kohdassa muuttuisi, suuri valiokunta voisi ajatella tätä kysymystä uudelleen. Mutta minä en kuitenkaan pidä toivottavana, että lakiehdotus tämän kohdan vuoksi suureen valiokuntaan palaisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Kivi ed. Reinikan kannattamana ehdottanut, että osakekirjaa koskevassa kohdassa ensimmäinen kappale tulisi kuulumaan näin: „Osakekirjasta, kun yhtiö sen antaa, 2 % osakkeen nimellisarvosta.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Kiven 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Kivi ed. Palmgrenin kannattamana ehdottanut, että vekseliä koskevassa kohdassa alku tulisi kuulumaan seuraavalla tavalla: „Vekseli, olkoonpa vekselinantajan itsensä tai jonkun muun maksettavaksi asetettu, kultakin täydeltä tuhannelta markalta tai sen osalta; enintään kolmen kuukauden ajaksi tehty, 1 markka; enintään kuuden kuukauden ajaksi tehty, 2 markkaa; sekä yli kuuden kuukauden ajaksi tehty, 3 markkaa''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kiven 2) ehdotukseksi. Vielä on ed. Kivi ed. Palmgrenin kannattamana ehdottanut, että velkakirjaa koskevassa kohdassa ensimmäisen kappaleen jälkimäinen osa tulisi kuulumaan seuraavasti: „josta kiinnitystä tai maksua haetaan, 1 markan 50 pennin määrään kultakin täydeltä tuhannelta markalta tai sen osalta''; ja edelleen, että neljännen kappaleen lopussa tulisi lause kuulumaan; „kultakin täydeltä tuhannelta markalta tai sen osalta seuraavin määrin: enintään kolmen kuukauden ajaksi tehty, 50 penniä; enintään kuuden kuukauden ajaksi tehty, 1 markka; sekä yli kuuden kuukauden ajaksi tehty taikka vaadittaessa tai irtisanomisen jälkeen maksettava, 1:50.'' Kutsun tätä ehdotusta ed. Kiven 3) ehdotukseksi. Ed. von Frenckell ed. Palmgrenin kannattamana on ehdottanut, että obligatiota koskeva kohta pykälästä poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Frenckellin ehdotukseksi. Ed. Virta ed. Tannerin kannattamana on ehdottanut, että osakekirjaa koskevassa ensimmäisessä kappaleessa „5 %'', muutettaisiin „6 %:ksi''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Virta ed. Tannerin kannattamana ehdottanut, että kappaleessa „A. 1) Kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja'' j. n. e. tulisi loppupuoli kuulumaan: „yli 200,000 markan, vaan ei yli 400,000 markan, 3 markkaa'' ja „yli 400,000 markan, 4 markkaa''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun ed. Kiven 1) ehdotus ja ed. Virran 1) ehdotus koskevat samaa asiaa, on ensin äänestettävä niiden välillä ja niistä voittanut asetettava mietintöä vastaan. Ed. Kiven 2) ehdotus, ed. Kiven 3) ehdotus, ed. von Frenckellin ehdotus ja ed. Virran 2) ehdotus asetetaan erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Kiven 1) ehdotuksen ja ed. Virran 1) ehdotuksen välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Kiven 1) ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 46 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 29.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kiven 1) ehdotuksen.

2) Äänestys suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Kiven 1) ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Kiven 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 95 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 27.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Helo: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ampuja, Aro, Aromaa, Eskola, Hakala, K., Hakkila, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Hästbacka, Jokinen, Kallio, W. J., Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kulmala, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Linna, J., Meriläinen, Paasivuori, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perälä, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Setälä, Sillanpää, Siren, Sirola, Strengell, Suokas, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Valta, A., Valta, K., Welling, Vesterinen, Virta, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Ailio, Alestalo, Asikainen, Auer, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, A., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Ikola, Inborr, Jern, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Järvinen, Kallio, K., Kariniva, Kauranen, Kemppi, Keto, Kilpeläinen, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kullberg, Kuokkanen, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Laurén, Lautala, Leppälä, Lindberg, Linna, K. E., Luoma, Luostarinen, Löthman, Malmivaara, Mangs, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Puhakka, Päivänsalo, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Ryömä, Saarelainen, Sanmark, Sariola, Schauman, Sventorzetski, Talas, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vallas, Vehkaoja, Vennola, Vertanen, Vilhula, Voionmaa, ja Österholm.

Poissa ovat seuraavat 33 edustajaa:

Arffman, von Born, Bryggari, Halén, Hannula, M., Heikkilä, Hänninen, Jacobsson, Janhonen, Juutilainen, Kalliokoski, Kirra, Kyhälä, Liedes, Lohi, Lähteenoja, Marttila, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Mäkelä, Nukari, Perho, Pohjaranta, Raatikainen, Saarinen, Sahlstein, Salo, Seppälä, Sergelius, Sunila, Tabell, Tarkkanen ja Waljakka.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 66 jaa- ja 100 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kiven 1) ehdotuksen.

Äänestys ed. Kiven 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa", jos „ei" voittaa, on ed. Kiven 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 59 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 36.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Kiven 3) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa", jos „ei" voittaa on ed. Kiven 3) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Koneäänestystä pyydetään.

Puhemies: Esitän vastattavaksi: „jaa" tai „ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 72 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 31.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. von Frenckellin ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. von Frenckellin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Virran 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa on ed. Virran 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa", nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

10—11 §§:t ja 3 luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

12 §.

Keskustelu:

Ed. Virta: Minä ehdotan, että 12 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin vastalauseessamme on ehdotettu.

Ed. Strengell: Kannatan ed. Virran tekemää ehdotusta.

Ed. von Frenckell: Jag ber att få föreslå, att § 12 måtte omfattas i enlighet med regeringens proposition.

Ed. Järvinen: Kannatan ed. v. Frenckellin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Virta ed. Strengellin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa, mikä sillä on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Virran ehdotukseksi. Ed. von Frenckell ed. Järvisen kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisesti. Kutsun ehdotusta ed. von Frenckellin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin äänestetään ed. von Frenckellin ja ed. Virran ehdotusten välillä ja niistä voittanut asetetaan valiokunnan ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. von Frenckellin ja Virran ehdotusten välillä.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. von Frenckellin ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Virran ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. von Frenckellin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. von Frenckellin ehdotuksen ja suuren valiokunnan ehdotuksen välillä.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. von Frenckellin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

13 § ja 4 luvun nimike hyväksytään keskustelutta.

14 §.

Keskustelu:

Ed. Päivänsalo: Minusta tuntuu hyvin vaikealta, että suuri valiokunta on saattanut poistaa sen veron, minkä hallitus ja valtiovarainvaliokunta olivat esittäneet tanssiesityksistä ja opereteista. Samaan aikaan kuin Suomessa kaikilla ei ole edes työtä, ei yösijaa eikä ruokaa, samaan aikaan me täällä eduskunnassa suosimme operetteja ja tanssiesityksiä. Ja kun kehoitetaan muuten Suomen kansaa säästämään, niin miten me voimme opettaa heitä säästämään, kun verolainsäädäntömme suunnalla kehoitamme heitä käymään opereteissa ja tanssiesityksissä. Minusta olisi vielä veroa koroitettava, tai ainakin minusta pitäisi palata siihen määrään minkä valtiovarainvaliokunta on ehdottanut. Samoin myöskin elokuvanäytännöille asetettu vero olisi koroitettava 35 %:iin niinkuin valtiovarainvaliokunta on ehdottanut, eikä niinkuin nyt on esitetty, alennettava 30:een. Minusta me teemme väärin ja tuhlaamme valtionvaroja tällä lailla, jos teemme sellaisia päätöksiä kuin suuri valiokunta ehdottaa. Ehdotan, että valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksyttäisiin.

Ed. Rantala: Hallituksen esityksessä on ehdotettu leimaveroa nykyisestään alennettavaksi pääsylipuista, jotka myydään niihin huvitilaisuuksiin, jotka on mainittu tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa. Valtiovarainvaliokunta, johon suuri valiokuntakin on yhtynyt, ei ole katsonut tätä hallituksen esittämää veron alentamista sopivaksi ja on koroittanut veroprosentin tällä kohdalla 30:stä jälleen 40 %:ksi. Mielestäni valiokunta on osunut aivan oikeaan mikäli tämä koroitus koskee sirkus-, akrobaatti-, kabaretti- y. m. senlaatuisia huveja ja myöskin esim. naamiaisia tai ammattimaisen tarjoilun yhteydessä tai muita yksityisen järjestämiä tanssiaisia. Ne ovat varsin sopivia korkeimman veroluokan alaisiksi. Sen sijaan olisi mielestäni syytä jättää yhdistysten järjestämät tanssitilaisuudet jonkun verran alempaan veroluokkaan. Tämä olisi kohtuullista siksi, että valistustarkoituksessa työskentelevien yhdistystenkin täytyy toisinaan ja ainakin eräillä seuduilla taloudellisen asemansa vuoksi toimeenpanna huvitilaisuuksia, joissa on enemmän kuin yksi tunti tanssia. Vaikka näissä tilaisuuksissa olisi vakavampaakin ohjelmaa, kuten näytelmiä tai muuta sellaista, jos niissä on vaikkapa piirileikkiä ja tanssia ehkä parin tunnin aikana illassa täytyy yhdistysten

tällaisista tilaisuuksista suorittaa 40 %:n vero. Tämä on viime aikoina muodostunut sitäkin kohtuuttomammaksi, kun esim. kaupungeissa kahvilat ja ravintolat ovat vapaasti saaneet kiertää leimaverolakia siten, että ne vastoin selvää lain määräystä ovat kantaneet joko kokonaan tai ainakin suurimmaksi osaksi pääsymaksun huvivierailta koroitettujen tarjoiluhintojen muodossa. Nythän nämäkin laitokset tulevat suorittamaan ainakin jonkinlaisen leimaveron tanssiaisista niihin lupaa hakiessaan.

Näyttäisi olevan varsin kohtuullista asettaa nämä yhdistysten tanssi-iltamat samaan veroluokkaan kuin elokuvatkin, johon ne hallituksen esityksen mukaan olisivat joutuneetkin. Lisäksi on nyt elokuvilta päätetty poistaa niiden suoritettavana ollut tähänastinen n. s. penkkivero. Sitäkin suuremmalla syyllä olisivat nämä yhdistysten järjestämät tanssi-iltamat asetettavat samaan asemaan elokuvanäytäntöjen korkeamman veroluokan kanssa. Ja jos kerran tanssi erikoisena tanssiesityksenä voidaan katsoa verovapaaksi, kuten suuri valiokunta ehdottaa, pitäisi hallituksen esityksen esittämä vero riittää yhdistysten tanssi-iltamillekin.

Herra puhemies! Rohkenen edellämainitsemillani perusteilla tämän pykälän 1 momentin 1 kohdassa olevien sanojen: „elokuvanäytännöistä paitsi jälempänä mainituista'' jälkeen lisättäisiin sanat „niin myös yhdistysten toimeenpanemista tanssiaisista'' sekä 2 momentin 2 kohdassa sanan „tanssiaisista'' jälkeen lisättäisiin sanat: „paitsi edellä mainituista''.

Ed. Komu: Yhdyn täydellisesti niihin perusteluihin, mitä ed. Rantala täällä esitti valistusjärjestöjen toimeenpanemien tanssiaisten verotukseen nähden ja senvuoksi kannatan hänen tekemiänsä ehdotuksia.

Ed. Talas: Kun valtiovarainvaliokunta oli poistanut n. k. penkkiveron, niin valiokunta aivan johdonmukaisesti kohotti pääsylipuista suoritettavan veron 35 %:iin, sillä tarkoitushan ei ollut, että elokuvanäytännöt pääsisivät pienemmällä verolla, vaan tarkoitus oli vain, että säädettäisiin yksi vero kahden veron asemasta. Kun nyt eduskunta myöskin on poistanut penkkiveron, niin minä toivon, että eduskunta samoin johdonmukaisesti kohottaa pääsylipuista suoritettavan veron 35 %:iin ja ehdotan siis, että 14 §:n 1 kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Ed. Vesterinen: Minä pyydän kannattaa ed. Talaan tekemää ehdotusta.

Ed. Ryömä: Ed. Päivänsalon lausunnon johdosta pyydän huomauttaa, että tässä pyritään nyt saattamaan jonkun tanssitaiteilijan, kuten esim. Maggie Gripenbergin esitys samalla tavoin verovapaaksi kuin jonkun laulajan konsertti. Siinä olisi olemassa epäjohdonmukaisuutta, että toinen taiteilija maksaisi veroa ja toinen ei maksaisi. Mitä tulee operetteihin, on sangen vaikeata asettaa rajaa operetin ja leikillisen oopperan välille. Kun ooppera esittää operettia, on se leikillinen ooppera, ja kun taasen joku teatteri esittää operettia, vaikka samaa, on se myöskin operetti. On yksinkertaisempaa poistaa tämä vero kokonaan, sillä on tosiaan hyvin vaikeata tässä rajaviivaa vetää.

Ed. Nurmesniemi: Kannatan ed. Päivänsalon tekemiä ehdotuksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Päivänsalo ed. Nurmesniemen kannattamana ehdottanut, että 1 momentin 1) kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Päivänsalo ed. Nurmesniemen kannanttamana ehdottanut, että 1 momentin 3) kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon 2) ehdotukseksi. Ed. Rantala ed. Komun kannattamana on ehdottanut, että 1 momentin 1) kohdassa olevien sanain „elokuvanäytännöistä, paitsi jäljempänä mainituista'' jälkeen lisättäisiin sanat: „niin myös yhdistysten toimeenpanemista tanssiaisista''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Rantalan 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Rantala ed. Komun kannattamana ehdottanut, että saman momentin 2) kohdassa sanan „tanssiaisista'' jälkeen lisättäisiin sanat: „paitsi edellämainituista''. Kutsun tätä ehdotusta ed. Rantalan 2) ehdotuk-

seksi. Ed. Talas ed. Vesterisen kannattamana on ehdottanut että 1 momentin 1) kohta hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisesti. Tämä ehdotus on sama kuin ed. Päivänsalon 1) ehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä on meneteltävä sillä tavalla, että ensin äänestetään ed. Päivänsalon 1) ehdotuksen ja ed. Rantalan 1) ehdotuksen välillä, ja niistä voittanut asetetaan suuren valiokunnan mietintöä vastaan. Senjälkeen äänestetään erikseen ed. Päivänsalon toisesta ehdotuksesta mietintöä vastaan ja niin ikään ed. Rantalan 2) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Puhemiehen menettelytapaehdotuksen johdosta lausuu

Ed. Rantala: Mielestäni ei esittämäni muutosehdotus ole ristiriidassa ed. Päivänsalon ehdottaman muutostehdotuksen kanssa. Ed. Päivänsalo silloinkuin hän teki muutosehdotuksensa, ei voinut tietää minun muutosehdotuksestani, joka koskee kokonaan toista kuin elokuvanäytäntöjä, joita minä käsittäisin ed. Päivänsalon ehdotuksen tarkoittavan. Näin ollen olisi minun mielestäni molempien ehdotuksista äänestettävä erikseen mietintöä vastaan.

Ed. Furuhjelm: Jag ber att få anmäla min anslutning till föregående talare. Det kan mycket väl tänkas, att det finnes riksdagsmän, som kunna godkänna såväl rdm. Päivänsalos första förslag som rdm. Rantalas.

Puhemies: Tehdyn huomautuksen johdosta ilmoitan, että minulla puolestani ei ole mitään sitä vastaan, että äänestetään erikseen ed. Päivänsalon 1) ehdotuksesta ja ed. Rantalan 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Tämä menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Päivänsalon 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Päivänsalon 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 82 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 30.

Ed. Päivänsalo: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, A., Aalto, J. E., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Eskola, Estlander, von Frenckell, Hakala, K., Hakkila, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Jokinen, Kallio, W. J., Keto, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kuokkanen, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Lindberg, Linna, J., Luoma, Meriläinen, Paasivuori, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perälä, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Ryynänen, Ryömä, Rötkö, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Vallas, Valta, A., Valta, K., Welling, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, von Born, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Forsberg, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hakala, A., Hannula, M., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkinen, Hintz, Hongisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Ikola, Inborr, Jern, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kallio, K., Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kivi, Kivimäki, Kivioja, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kullberg, Kuuliala, Lahdensuo, Lamminen, Laurén,

Lautala, Leppälä, Linna, K. E., Luostarinen, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Niukkanen, Nordenstreng, Nurmesniemi, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Päivänsalo, Reinikka, Ruotsalainen, Saarelainen, Sanmark, Sariola, Schauman, Talas, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vehkaoja, Vertanen, Vesterinen, Vilhula ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 32 edustajaa:

Bryggari, Halén, Heikkilä, Jacobsson, Janhonen, Kirra, Kulmala, Kyhälä, Liedes, Lohi, Lähteenoja, Mangs, Marttila, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Mäkelä, Nikkanen, Nukari, Perho, Pohjaranta, Puhakka, Raatikainen, Rosenberg, Saarinen, Sahlstein, Salo, Sunila, Tabell, Tarkkanen, Tukia, Waljakka ja Vennola.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 91 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Päivänsalon 1) ehdotuksen.

Äänestys ed. Rantalan 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa", jos „ei" voittaa, on ed. Rantalan 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 69 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 38.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Rantalan 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Rantalan 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 59 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 38.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Äänestys ed. Päivänsalon 2) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, ed. ed. Päivänsalon 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 96 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

15 §, 5 luvun nimike, 16 §, 6 luvun nimike, 17—18 §:t, 7 luvun nimike, 19—32 §:t, 8 luvun nimike, 33—37 §:t, 9 luvun nimike, 38—40 §:t, 10 luvun nimike, lain johtolause ja lain nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Koska suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamatta hyväksytty, palautetaan asia suureen valiokuntaan ja asian toinen käsittely tulee jatkumaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon:

12) N. s. rajaseutuohjelman toteuttamista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 6;

13) Tutkimuksen toimittamista auto-onnettomuuksien syistä ja alkoholin osallisuudesta niihin

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 7;

14) Ehdotuksen laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 11;

15) Maan yleisessä radiotoiminnassa esiintyneiden epäkohtien poistamista

koskevan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4;

16) Ehdotuksen laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; sekä

17) Ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on ensi maanantaina kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 22,09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

33. Maanantaina 25 p. marraskuuta 1929

klo 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930. 912
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 62; ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16.

Pöydällepanoa varten esitellään:

2) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen johdosta tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 919
3) Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta 920
4) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä ..... „
5) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7 tutkimuksen toimittamista Saimaan vedenpinnan säännöstelemisen mahdollisuuksista koskevan toivomusaloitteen johdosta..... „
6) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista sisältävän lakialoitteen johdosta ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi varapuhemies Sunila sekä edustajat v. Born, Jacobsson, Junnila, Juutilainen, Kilpeläinen, Kirra, Kontio, Koponen, Kukkonen, Kulmala, Kuokkanen, Kuuliala, Leino, Luoma, Mäkelä, Nikkanen, Nordenstreng, Paavolainen, Pohjaranta, Päivänsalo, Ryynänen, Sahlstein, Salo, Sventorzetski, Tabell, Talas, Turja, Waljakka, Vilhula, Voionmaa ja Åhlström.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkatehtävien takia edustajat Jacobsson, Mäkelä, Luoma ja Kuokkanen, sairauden takia ed. Talas, yksityisten asiain takia edustajat Nordenstreng ja Paavolainen, kunnallisten tehtävien takia edustajat Turja ja Nikkanen, istunnon alkuosasta virkatehtävän takia ed. Päivänsalo sekä sairauden vuoksi toistaiseksi ed. Pohjaranta.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella tämän kuun 22 päivältä saapunut hallituksen esitykset n:t 74, 75, 76 ja 77.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930.

Hallituksen esityksen n:o 62 ja ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään hallituksen esitys n:o 62 sekä ed. Ikolan lak. al. n:o 16. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu:

Ed. Keto: Herra puhemies! Siinä esityksessä, jonka nykyinen hallitus on eduskunnalle jättänyt ensi vuoden tullitariffiksi, on yritetty saada aikaan jonkinlaista kompromissia verrattain vastakkaisten etujen välillä. On yritelty saada aikaan lehmäkauppoja teollisuusyrittäjäin, suurviljelijäin ja pienviljelijäin välillä. Tämä kaikki luonnollisesti jälleen tapahtuu tämän maan suuren palkkatyöväenryhmän kustannuksella. Nykyinen hallitus on ehdottanut esityksessään huomattavia tullien koroituksia ja perustellut tätä sillä, että olisi nykyisenä vaikeana pula-aikana saatava ulkomainen tuonti tullien avulla tyrehdytetyksi, jottei maasta virtaisi rahaa ulkomaille.

Minusta tuollainen ajatusjuoksu, joka täällä eduskunnassa hyvin usein kuitenkin esiintyy, on verrattain yksinkertainen. Kokemushan on jo osoittanut, että tuonti ensiksikin pyrkii itsestään tyrehtymään tällaisena pula-aikana, jota me nyt elämme useimmilla aloilla, koska ihmisten ostokyky on vähentynyt ja koska yritteliäisyys on myöskin vähentynyt, niin että ulkomailta ei ole tarvis tuoda raaka-aineita eikä koneita niin suuressa määrässä kuin aikaisemmin. Mutta tuskin ovat paikallaan sellaiset toimenpiteet, joiden avulla yritetään nostaa vallitsevaa hintatasoa. Seurauksena tuollaisesta toimenpiteestä on vain suurten kansanryhmien elintason aleneminen, elinkustannusten nouseminen ja etutaistelut yhteiskunnassa. Tällaiset etutaistelut tavallisesti johtavat siihen, että määrättyjen tuotannonalain asema pahenee. Ennenkaikkea näin tavallisesti käy vientiteollisuuden, joka tavallaan saa loppujen lopuksi maksaa viulut sellaisesta tullien koroituksesta, jota nytkin suunnitellaan. Tällaisilla toimenpiteillä siis kaivetaan perusteita maan vientiteollisuudelta, saadaan aikaan, että maasta ei voida viedä niitä tuotteita, joilla ulkomailta ostamamme tarvikkeet maksetaan. Näin ollen minusta ei ole oikein ja perusteltua se ajatuksenjuoksu, mikä hallituksen esityksessä esiintyy perusteluna niille huomattaville tullikoroituksille, joita se ehdottaa.

Vaikka valtiovarainvaliokunta onkin tehnyt eräitä huomattavia muutoksia hallituksen esitykseen, m. m. ehdottaen kaikki viljatullit ja viljajalostetullit säilytettäviksi nykyisissä määrissä, niin on se kuitenkin jättänyt erinäiset tullit hallituksen ehdottamiin määriin. Näin on tapahtunut m. m. erinäisten maataloustullien suhteen. Niin on valtiovarainvaliokunta ehdottanut, että ensi kerran nyt tässä maassa järjestettäisiin verrattain korkea tulli perunoille. Tämä perunatulliasiahan on ollut viime aikoina erikoisesti meidän maamme agraarien sydämellä. Meidän maammehan on taannut Virolle tämän kanssa tehdyssä kauppaopimuksessa tullivapauden. Tätä Viron kauppasopimusta on meidän maamme suurviljelijäjärjestöjen ja suurviljelijäpiirien taholtá vaadittu jo useampien vuosien aikana tarkistettavaksi taikka suorastansa irtisanottavaksi. Tässä kysymyksessä on päästykin niin pitkälle, että Viron kauppasopimuksen tarkistamisesta tullaan lähiaikoina alkamaan neuvottelut. Aikaisempi hallitus on jo vahvistanut ohjeet niille neuvottelijoille, jotka tulevat tästä tarkistuksesta Viron kanssa neuvottelemaan. Nyt kuitenkin nykyisen hallituksen aikana suurviljelijäin taholta on vaadittu ja vaaditaan jatkuvasti, että näihin neuvottelijoille annettuihin ohjeisiin olisi vielä lisättävä se vaatimus, että Viro suostuisi myöskin poistamaan sille myönnetyn tullivapauden perunoihin nähden. Vaikka kauppasopimuskomitea on tähän saakka yksimielisesti vastustanut tuollaista vaatimusta, tulee nykyinen hallitus todennäköisesti lisäämään tuon vaatimuksen ohjeisiin, vaikka tämä tällainen vaati-

mus tietää, että tällä pohjalla todennäköisesti ei Viron kanssa voida kauppasopimusta saada aikaan ja vaikka se tietää, että tämä tällainen vaatimus on näin ollen omansa johtamaan sangen arveluttaviin häiriöihin Suomen ja Viron taloudellisissa ja poliittisissakin suhteissa.

Nykyisen hallituksen esitys perunatullien koroittamisesta on ilmeisesti rengas meidän maamme agraarien monivuotisessa taistelussa Viron kauppasopimuksen kysymyksessäolevan ehdon muuttamiseksi. Jos Viron kauppasopimus saataisiin rikki tai muutetuksi kysymyksessäolevalta kohdaltaan, tultaisiin tässä maassa heti perunatulli saattamaan voimaan, jos nim. eduskunta sen hyväksyy. Tämä tällainen toimenpide minun ymmärtääkseni olisi vahingollinen tämän maan kulutuskeskusten suurille kuluttajajoukoille mitä suurimmassa määrässä. Asianlaita on sillä tavalla, että perunan tuonti on tähän maahan toistaiseksi suorastaan välttämätön. Jos tässä maassa sattuu perunoista kato, kuten sattui viime vuonna, tai jos laadut ovat huonoja, kuten useissa tapauksissa on laita tänä vuonna, ei tuontia voida välttää. Sellaisena aikana tulli kallistuttaa kohtuuttomasti vähäväkisten yhtä tärkeimmistä elintarvikkeista.

On myönnettävä, että Virosta on tuotu viime ja tänä vuonna melkoinen määrä perunoita ja että Viron tuonti on huomattavassa määrässä painanut perunan hintoja alas. Syy tuontiin on kuitenkin, niinkuin jo mainitsin, ilmeinen. Viime vuonna sattui huono perunasato, kun perunasato suureksi osaksi jäätyi maahan. Minä luulen, että ei olisi mahdotonta päästä ilman tulliakin tässä maassa siihen tilaan, että säännöllisinä vuosina perunain tuonti ulkomailta supistuisi melkein olemattomiin, asiantila, mitä luonnollisesti on pidettävä toivottavana. Asianlaitahan on sillä tavoin, että Viron peruna on toistaiseksi yleensä laadultaan parempaa ja ennenkaikkea se on laadultaan yhtenäisempää kuin kotimaassa tuotettu peruna. Siellähän on useilla paikkakunnilla päästy pitemmälle juuri perunan lajittelussa ja perunan viljelyksessä kuin meidän maassamme. Useat vientiliikkeet ovat siellä tehneet sopimuksia perunanviljelijäin kanssa ja tällä tavoin saaneet aikaan sen, että laatu on aivan hyvä ja ennenkaikkea yhtenäistä. Meidän maassamme on, kuten olen ennenkin tältä paikalta huomauttanut, asianlaita sillä tavoin, että perunanviljelys on vielä sangen alkeellisella kannalla. Tosin on erinäisillä tiloilla jo jonkun verran tehty työtä perunalaatujen parantamiseksi ja yhtenäistämiseksi. Mutta yleensä meillä ovat vielä vallitsevina huonot perunalaadut ja kauppatavara on lajittelematonta. Kuitenkin sanovat asiantuntijat, ettei maaperä meidän maassammekaan ole oikeastaan ainakaan monessa paikassa huonompaa kuin Virossa ja että täällä siis voitaisiin päästä vähitellen myöskin laatuperunan viljelemiseen. On varmaa, että kotimaiset kuluttajat ostaisivat mieluummin kotimaisia perunoita, vaikkapa niiden hintakin olisi korkeampi kuin ulkolaisten, jos vain olisi varmat takeet siitä, että niiden laatu on kunnollista. Minä tiedän, että kulutuskeskuksien osuuskaupoilla esim. on vakava pyrkimys edistää kotimaista perunanviljelystä. Niinpä esim. Osuusliike Elanto jo tänä vuonna saa lähes puolet käyttämistään perunoista niiltä viljelyksiltä, joiden omistajain kanssa se on tehnyt sopimuksen perunan hankinnasta sitä varten. Ja näiden kaupunkilaisosuuskauppojen keskusjärjestöllä K. K:lla on parailaan työssä komitea, joka suunnittelee samanlaista järjestelyä myös muihin osuuskauppoihin nähden. Minä luulen, että nykyinen tila on omansa johtamaan meidän maamme perunanviljelijät sellaiseen menettelyyn, josta olen tässä maininnut. Mutta jos kuljetaan aina sitä mukavaa tietä, jota meidän maamme maanviljelijät ovat tottuneet kulkemaan, nimittäin että tullien avulla nostetaan hintoja, niin ei ole enää mitään pakkoa pyrkiä nykyistä parempaan ja järkiperäisempään tuotannon järjestelyyn. Minun mielestäni olisi paras keino nyt panna alulle laaja neuvonta myös perunanviljelyksen järkiperäistämiseksi. Tällä tavallahan muutkin tuotannon alat saavat tehdä ja erityisesti tällainen huono aika on omansa niitä siihen pakottamaan.

Lisäksi tahdon tässä huomauttaa, että nyt jo voitaisiin paljon tilannetta parantaa ilman tulliakin, jos rahtiolot kotimaassa järjestettäisiin järkevämmälle kannalle. Viime vuonna tosin alennettiin perunarahteja kaupunkeihin eräältä osalta, nim. rahtikuljetusta kylmissä vaunuissa. Sen sijaan kuljetus lämpimissä vaunuissa on

edelleen suhteettoman kallis. Mitenkä merkillisiin tuloksiin tätä tietä tullaan, siitä mainitsen tässä vain pari esimerkkiä. Niinpä perunain kuljetus Mikkelistä Helsinkiin kylmissä vaunuissa maksaa nykyjään noin 400 markkaa, kun se sen sijaan lämpimissä vaunuissa maksaa 1,400 markkaa, joten lämmitykseen lasketaan menevän 640 markkaa. Samalla tavoin esim. rahtikuljetus Ilmajoelta Helsinkiin maksaa kylmissä vaunuissa 640 markkaa ja lämpimissä vaunuissa 1,260 markkaa, joten lämmitykseen laskettu erotus tekee noin 620 markkaa. Jos tämäkin puute ensin korjattaisiin, olisi varmaankin melkoisessa määrässä autettu myöskin Keski- ja Pohjois-Suomen perunanviljelijöitä. He voisivat paljon paremmin kuin nykyjään kilpailla täällä Etelä-Suomen kulutuskeskuksissa. Näin ollen minä suosittelisin suurelle valiokunnalle, että peruna edelleenkin järjestettäisiin tullivapaaksi.

Minä teen sen nimenomaan myöskin Viron kauppasopimusneuvottelujen takia. Nämä kauppasopimusneuvottelut olisi paljon helpompi saada onnelliseen päätökseen, jos perunoille ei asetettaisi tullia. Jokainen, joka on tämän asian kanssa ollut tekemisessä, tietää, mitenkä vähän virolaisilla lienee mielenkiintoa antaa Suomen vientiteollisuudelle mitään tullialennuksia, jos suomalaiset tahtovat riistää Virolta kaikki ne helpoitukset, mitä tähän saakka on Viron maataloustuotteille, toisin sanoen sen ainoille vientituotteille, ollut olemassa. Jos perunoille asetetaan tulli, niin on hyvin todennäköistä, että neuvottelut Viron kanssa eivät tule johtamaan mihinkään tulokseen, sillä Virolla varmaankaan ei ole mielenkiintoa sellaiseen sopimukseen, jossa siltä riistettäisiin kaikki vientimahdollisuudet Suomeen, sen jälkeen kuin tahdotaan nyt myöskin sen lihan tuonnille tähän saakka ollut helpoitus saada siltä pois. Tämä tulos, jos siihen tullaan, se osoittaa, että ne piirit, jotka tässä maassa erityisesti kerskailevat heimotunteillaan, ne tosiallisesti tässäkin suhteessa niinkuin usein ennenkin toimivat sillä tavalla, että taloudelliset ja sivistykselliset suhteet Viron kanssa katkeavat, vaikka nämä piirit sanovat tahtovansa näitä suhteita edistää.

Sama on kantani myöskin niihin karjataloustuotteisiin nähden, jotka valtiovarainvaliokunta on edelleenkin säilyttänyt. En enää tässä tilaisuudessa halua pitemmälti puhua sianlihan ja kananmunain koroituksesta, joiden vientipalkkioita tahdotaan nyt jälleen lisätä. Nuo toimenpiteethän on ilmeisesti otettu tähän tullitariffiehdotukseen pienviljelijäin silmänlumeiksi. Tähänastinen kokemus on jo osoittanut, että suunnitelluilla vientipalkkioilla ei vientiä ole sanottavassa määrässä syntynyt. Näin ollen harva pienviljelijä on näistä vientipalkkioista hyötynyt ja harva tullee niistä niiden koroituttuakin hyötymään. Mutta se dumping, johon vientipalkkiojärjestelmä ajaa, se lopulta koituu vahingoksi meidän maallemme. Se ei voi jäädä huomaamatta myöskin muissa maissa samalla tavalla, kuin meidänkin maassamme on kipeästi tunnettu, mitenkä saksalainen vientipalkkiojärjestelmä on vaikuttanut viljan hintoihin. En voi uskoa, että tästä vientipalkkiojärjestelmästä koituu loppujen lopuksi hyötyä meidän maallemme. Se tulee ajamaan loppujen lopuksi muut maat vastatoimenpiteisiin, jotka tulevat meidän maallemme olemaan sangen haitalliset.

En voi myöskään hyväksyä lihatullin koroittamista. Tämäkin tulli on tavallaan tähdätty Viron tuontia vastaan ja on sillä oleva samankaltaiset vaikutukset kuin äsken mainitsemallani perunatullillakin. Tuonti Virosta on tähän saakka tasoittanut määrättyinä vuodenaikoina lihan hintoja meidän maamme kulutuskeskuksissa. Sillä on ollut sinänsä terveellinen vaikutus, sillä ilman tällaista tasoitusta lihan hinnat olisivat kaupunkien työläisväestölle kohonneet määrättyinä vuodenaikoina varsin korkeiksi. Minä myönnän, että lihan hinnat ovat nyt tänä vuonna painuneet kovin alas, melkoista alemmaksi kuin esimerkiksi viime vuonna. Mutta minä luulen, että ne ovat painuneet niin alas, että ei edes Virosta tuoda tällä haavaa lihaa, niin että nyt ehdotettu toimenpide ei ole edes enää tarpeen. Lihan hinnan alenemisen syy on osaksi tilapäinen, se on nim. osaksi huonoissa säissä ja osaksi sen syynä on nykyinen huono aika, joka pakottaa luonnollisesti maanviljelijät myymään paljon karjaa. Mutta tämäkin aika menee ohi, niinkuin aina yleinen lama-aika menee ohi. Hinnat muuttuvat ja niin tulee luonnollisesti käymään tässäkin suhteessa. Näin ollen minusta ei ole siis tässäkään suh-

teessa tarvis tehdä muutoksia nykyiseen asian tilaan. Lihan hinnat olisi siis pysytettävä nykyisissä määrissään, jotta me voisimme niihin kauppasopimusneuvotteluihin, joita meillä Viron kanssa on, käydä paremmilla menestyksen toiveilla, jotta me voisimme Virolta vaatia alennuksia meidän vientiteollisuudellemme. Se on se tie, jota minun ymmärtääkseni olisi käytävä.

Lopuksi pyydän muutamalla sanalla kosketella kysymystä kutomateollisuuden tulleista, siitä huolimatta, vaikka valtiovarainvaliokunta on ehdottanutkin nämä tullit poistettaviksi. Tähän kosketteluun on sitä suurempi syy, kun täällä epäilemättä tullaan vielä tekemään sangen voimallisia ponnistuksia, jotta tämä tullit saataisiin jälleen tullitariffiin sisään.

Minä myönnän, että kutomateollisuuden aloite tekstiilitullien koroittamiseksi on epäilemättä johtunut sen nykyisestä vaikeasta asemasta. Ulkomaisen tuonnin osuushan kotimaisesta kulutuksesta on kasvanut vuosi vuodelta aina viime vuoden loppuun saakka. Maisteri Lindgren on tosin valtioneuvostolle antamassaan lausunnossa osoittanut, että tämän seikan merkitystä on liioiteltu, koska tuo ilmiö on selvässä yhteydessä päättyneen nousukauden kanssa ja koska se on ollut huomattavissa vielä suuremmassa määrin muissakin teollisuuden haaroissa. Osoittavathan sitäpaitsi kutomateollisuuden harjoittajain omat kirjelmät, että kotimainen tuotantokin on jatkuvasti kasvanut, vieläpä oli kotimainen tuotanto viime vuonnakin, jolloin lamaannus jo oli alkanut, edellistä vuotta suurempi ainakin puuvilla- ja pellavateollisuudessa. Tilanteen tekee kuitenkin huolestuttavaksi se seikka, että kotiteollisuudenhaarain tuotanto tullee tänä vuonna jonkun verran laskemaan. Tuotiinhan tämän vuoden 10 ensi kuukautena maahamme raakaa puuvillaa vain 6,350 tonnia, vastaavan luvun ollessa viime vuonna vastaavana aikana 7,360 tonnia. Samalla tavalla nousi raa'an lampaanvillan tuonti tämän vuoden 10 ensimmäisenä kuukautena 1,032 tonniin, viime vuoden vastaavan luvun ollessa 1,264 tonnia. Kuitenkaan emme voi päätellä, että kotimaisen tuotannon osuus maamme kulutuksesta tänä vuonna tulee edelleenkin vähenemään. Tilasto nimittäin osoittaa, että tälläkin alalla tuonti ulkomailta on tänä vuonna huomattavasti vähentynyt, vieläpä prosenteissa laskettuna melkoista enemmän kuin kehruuainesten tuonti. Kun kehruuainesten tuonti tänä vuonna oli vähentynyt noin 14 %, niin tuotiin maahamme tämän vuoden 10 ensimmäisenä kuukautena vain 624 tonnia puuvillalankaa ja 697 tonnia villalankaa sekä 1,124 tonnia side- ja purjelankaa, viime vuoden vastaavien numeroiden ollessa 675, 856 ja 2,112 tonnia. Kaiken kaikkiaan oli lankain tuonti tänä vuonna 21 % pienempi kuin viime vuonna vastaavana aikana. (Eduskunnasta: Hinnat laskevat ulkomailla!) Samalla tavalla on käynyt kankaiden tuonnin. Tämän vuoden 10 ensimmäisenä kuukautena tuotiin maahamme puuvillakankaita 1,358 ja villakankaita 1,578 tonnia, viime vuoden vastaavien numeroiden ollessa 1,728 ja 2,071 tonnia. Kaikkien kankaiden tuonti supistui tämän vuoden lokakuun loppuun 20 %:lla edellisen vuoden tuonnista. Sukankutomateoksia tänä vuonna taasen tuotiin kysymyksessä olevana aikana 446 tonnia, viime vuoden vastaavan luvun ollessa 511 tonnia, mikä merkitsi 12.7 %:n vähennystä.

Näistä numeroista näyttää voivan päätellä, että ulkolaisen tuonnin ja kotimaisen tuotannon osuus ei tänä vuonna kehittyisi yhtä epäedulliseksi kotimaiselle tuotannolle kuin edellisenä vuonna. Kun ulkolaisen tuonnin osuus on edelleenkin kuitenkin niin suuri, että kotimainen tuotanto todennäköisesti tänä vuonna alenee, on tämä tuotannon supistuminen, se myönnettäköön, johtanut tuotantokustannusten nousuun. Tämä seikka tietysti vaikeuttaa kotimaisen teollisuuden kilpailumahdollisuutta ulkomaisen teollisuuden kanssa, jolla teollisuudenharjoittajat kirjelmässään sanovat muutenkin olevan paremmat tuotannon ja myynnin rahoittamismahdollisuudet. Väitetäänpä myös esiintyvän dumpausta eli myyntiä kotimaisia alempiin hintoihin.

Saadakseen nyt tuotantokustannukset alenemaan vaatii kutomateollisuutemme tekstiilitullien koroittamista. Heidän ajatusjuoksunsa on seuraava: Jos tullien avulla saadaan estetyksi ulkomainen tuonti, laajenee kotimaisten tuotteiden menekki. Tuotannon laajentuessa supistuvat myös tuotantokustannukset. Tämä merkitsee sitä, että tullien asettaminen ei koroittaisi, vaan kukaties alentaisikin kutoma-

teollisuustuotteiden hintoja, tietysti edellyttäen, että raaka-aineiden hinnat eivät muutu. Tehtailijoiden väitteiden mukaan kilpailu jo itsestänsä pitää huolen siitä, että hinnat eivät pääsisi nousemaan, jotapaitsi tehtailijat ovat valmiit antamaan tästä asiasta sitoumuksen, samaan tapaan kuin on menetelty Virossa vastaavanlaisessa tapauksessa.

Mitä tuollaiseen järkeilyyn on sanottava? On kaiketi myönnettävä, että hetkeksi menekki saattaisi eräisiin tuotteisiin nähden lisäytyä ja sen johdosta kotimaisen teollisuuden kannattavuus lisäytyä. Vieläpä lienee myönnettävä, että kaikkien kutomateollisuustuotteiden hinnat eivät alkuaikoina ehdottomasti nousisi muuta kuin raaka-aineiden hintojen noustessa. Näin olisi sitäkin varmemmin asianlaita, jos teollisuudenharjoittajat antaisivat sitoumuksen olla hintoja koroittamatta. Kumminkin on sanottava, että tuskin alkuaikoinakaan voitaisiin välttää kaikkia hintain koroituksia. Teollisuudenharjoittajain ehdottamiin tulleihin sisältyy myös joukko kangaslajeja, joita ei kotimaassa valmisteta, vaan jotka edelleenkin olisi tuotava ulkomailta. Sellaisina on mainittu eräät vuorikankaat, kevyet kangaslajit, eräät painokankaat, sheviotti y. m.

On myös epäiltävissä, tokko teollisuus pitkäksi aikaa saattaisi luopua oikeudesta vapaasti hinnoitella tuotteitansa. Kun suhdanteet jälleen paranevat, teollisuuden harjoittajat jälleen myöskin vaativat vapautusta edellämainitusta sitoumuksesta. Varmasti he kuitenkin edelleen vaativat nyt koroitettuja tulleja säilytettäviksi ja on sangen epävarmaa, tokko niitä tultaisiin enää alentamaan.

Jos tekstiiliteollisuuden tulleja ei jälleen hyvänä aikanakaan alennettaisi, niin varmasti käy silloin teollisuuden harjoittajille mahdolliseksi korkeampien tullien suojassa koroittaa hintojansa, varsinkin kun nykyinen aika osoittaa kutomateollisuuden harjoittajille, mitenkä välttämätöntä heidän on päästä yhteiseen työskentelyyn. Tämä todennäköinen seuraus panee arvelemaan, onko nytkään syytä turvautua tulleihin pulan auttajina, varsinkin kun ei ole edes varmaa, saataisiinko ulkomainen tuonti kovinkaan paljon supistumaan, koska ulkomaiset myyjät voisivat ottaa osan tulleista kantaaksensa. Joka tapauksessa tullien koroittamisesta olisi seurauksena, että monet muutkin teollisuudenhaarat alkaisivat vaatia tulleja koroitettaviksi. Ensimmäiseksi näin tekisivät ne, jotka käyttävät tekstiiliteollisuuden tuotteita raaka-aineina. Nythän jo ehdottaa hallitus tästä syystä kumijalkineitten tullia koroitettavaksi. Myöhemmin tämä liike tulisi varmasti laajenemaan. Kutomo- ja kumijalkineiden tullien koroitus johtaa aikaa myöten hintatason nousuun ja tuotantokustannusten kallistumiseen. Seuraus tästä taas olisi, että toisten teollisuuden haarain ja maatalouden asema kävisi nykyistä sietämättömämmäksi. Tämä kiertokulku on sellainen, jota ei missään ajanmittaan voida kiertää. Sen paikkansapitäväisyys on osoittautunut todeksi kaikkialla. Jonkun tuotannonhaaran tullien koroittaminen kohottaa vähitellen teollisuuden ja maataloustuotannon kustannuksia ja siten vähentää niiden kilpailukykyä. Kun näin on asianlaita, näyttää tarkoituksenmukaisemmalta, ettei tullien koroituksen tielle lähdetä.

Epäilemättä on, niinkuin jo mainitsin, kutomateollisuuden tila varsinkin sen eräissä haaroissa varsin vaikea. Kuluttajat voivat tätä tilannetta omalta osaltansa auttaa sillä tavalla, että ne käyttävät etusijassa kotimaisen teollisuuden tuotteita, sikäli kuin nämä hinnaltaan ja laadultaan vetävät ulkomaisille vertoja. Minä tiedän, että ainakin meidän maamme osuuskaupat näin tekevät, että ne verrattain tarkasti pidättäyvät kotimaisiin tuotteisiin. Päätyö teollisuuden auttamisessa täytynee sittenkin jättää teollisuudenharjoittajien omaksi tehtäväksi. Se on neuvo tälläkin alalla. Pula-ajan merkitys on siinä, että se karsii kansantaloudesta huonot yritykset ja ajaa jäljelle jääneet parantamaan organisatiotaan ja tekniikkaansa. Tosiasia on, että meidän maamme kutomateollisuuslaitoksissa on paljon sijaa järkiperäisemmälle organisatiolle ja tekniikalle. Puhumattakaan sellaisista virheistä, joita asiantuntijat yleisesti mainitsevat, kuin että monet näistä laitoksista ovat kiinnittäneet tarpeettoman paljon pääomia kiinteään omaisuuteen rakennuttamalla tarpeettomia tai tarpeettoman kalliita rakennuksia, on niiden tuotanto monessa muussakin tapauksessa epätarkoituksenmukaisesti järjestetty. Siteeraan vain, mitä

Suomen Pankin pääjohtaja Ryti tämän vuoden keväällä lausui eräässä esitelmässä: „Miksi tekee esimerkiksi jokainen kuudesta pumpulitehtaastamme kukin kymmeniä eri kangaslajeja ja siten kallistuttaa tuotantoansa sen sijasta, että kukin niistä erikoistuisi vain muutamille lajeille ja ne siten täydentäisivät toisiaan ja saisivat tuotantokustannuksensa alenemaan? Miksi tuhlataan varoja ja kustannuksia siten, että kullakin näistä kuudesta tehtaasta on kokonainen liuta kauppamatkustajia, jotka kilpaa kiertelevät isänmaata myyskentelemässä tehtaittensa tavaroita, vaikka kuudesosa näitten matkustajain luvusta jo hyvin riittäisi suorittamaan työn kaikkien näitten tehtaitten puolesta? Miksi pitää kuusi eri hallintoa, kun yksi pystyisi kaikki tehtävät hoitamaan?" Villatehtaisiin nähden voitaneen myöskin sanoa samaa. On mainittu julkisuudessa, että ulkomaitten villatehtaat tavallisesti ainoastaan harjoittavat kudontaa, jota vastoin niillä on useammalla yhteisiä värjäys- ja appretuurilaitoksia. Tällä tavalla sekä laatu paranee että kustannukset vähenevät. Tällaiseen menettelyyn siirtyminen edellyttäisi meilläkin yhteistoimintaa tehtaitten kesken.

Sanottaneen, että meidän kutomatehtaamme eivät tällaista uudistusta kestä. Tämä tuskin pitänee koko kutomateollisuuteen nähden paikkaansa. Vain erinäiset villa- ja trikootehtaat lienevät taloudellisesti heikossa asemassa, mutta eivät niistäkään kaikki. Puuvillatehtaat ja pellavatehdas sen sijaan ovat siksi vankkoja laitoksia, että ne ilman tulliapuakin voivat kestää uuden organisation kustannukset.

Tämä on se tie, jota monien muidenkin elinkeinonhaarojen on käytävä. Ne eivät saa valtion tukea. Eikö tilanne vähittäiskaupassa ole vähintään yhtä ahdistava kuin teollisuudessa? Menekkihän on tavattomasti vähentynyt ja varastot jäävät vähittäiskauppiasten käteen. Nurinmenoja tapahtuu joka päivä, mutta „tänään ei kukaan auta ketään". Osuuskauppaliike ei ainakaan sitä pyydäkään, ja kuitenkin on kysymys elinkeinonhaaroista, joilla työskentelee pari kolme kertaa enemmän ihmisiä kuin tekstiiliteollisuudessa. Valtio ei auta myöskään sahateollisuutta, joka jo viime vuoden alusta saakka on elänyt mitä vaikeinta pula-aikaa sen johdosta, että Venäjän ja Puolan kilpailu on painanut hinnat kannattamattoman alhaisiksi. Tänä vuonnahan lasketaan sahauksen supistuvan lähes kolmannella osalla viime vuodesta, mikä tietää lukuisain sahain toiminnan pysähtymistä. Tämä taasen merkitsee sitä, että huomattava osa niistä 45,000 työläisestä, joille sahateollisuus v. 1927 antoi vakinaista työtä sekä niistä sadoistatuhansista, jotka sen palveluksessa saavat tilapäistyötä, menettävät työansionsa. Edelleen sahateollisuuden lamatila kulkee yli metsänomistajain, joiden puutavarain hinnat sen takia huomattavasti laskevat eikä valtio ole voinut paljonkaan suoranaisesti auttaa niitä satojatuhansia pienviljelijäperheitä, joita kato kohtasi viime vuonna.

Kun näin on asianlaita, ei tunnu kohtuulliselta, että kotimaista kutomateollisuutta tuettaisiin tulleilla, varsinkin kun tästä avusta ei olisi pysyväistä apua, vaan asiaintila aikaa myöten pahenisi. Se, mitä tässä olen sanonut, ei suinkaan merkitse sitä, että kutomateollisuuden tulliolot olisivat nykyisin jo oikein järjestetyt. Jokainen, joka on tulliasiain kanssa askarrellut, tietää, että kutomateollisuuden tullit ovat sangen epätasaiset ja sietävät paljon korjauksia ja muutoksia. Mutta tällainen korjaus vaatii yksityiskohtaista tutkimusta, mikä on paraillaan istuvan tullikomitean tehtävä.

Edellä sanomani osoittaa myöskin, että kutomateollisuuden työväki ei saisi myöskään pysyväistä apua tulleista. Tämä työväki on kuitenkin oikeutettu vaatimaan, että sitä ei pula-aikana heitetä kadulle nälkään näänty mään, vaan että sille yhteiskunnan taholta, sikäli kuin se työttömäksi joutuu, koetetaan hankkia uutta työtä tai järjestää sille työttömyysavustusta.

Näin ollen minusta ne perustelut, joilla hallitus on esittänyt lukuisien elintarvikeja teollisuustullien koroittamista, eivät ole oikeita. Olen myöskin sitä mieltä, että myöskään ne koroitukset, mitkä valtiovarainvaliokunta on jättänyt nyt kysymyksessä olevaan tullitariffiesitykseen, eivät ole oikeutettuja. Näin ollen minä pyytäisin suurelle valiokunnalle suositella sitä vastalausetta, jonka valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet ovat liittäneet valiokunnan mietintöön.

Ed. Järvinen: Herra puhemies! Minä pyydän, että tämä käsiteltävänä oleva asia jätettäisiin pöydälle. Olen mielestäni pakotettu tähän pyyntöön seuraavasta syystä. Samalla kuin hallitus antoi eduskunnalle esityksen, joka sisälsi ehdotuksen laiksi tullien kantamisesta v. 1930, samalla kertaa hallitus myöskin antoi eduskunnalle esityksen väliaikaisesta tullauskiellosta. Jos tämä jälkimmäinen laki tulisi eduskunnassa hyväksytyksi, niin, saadakseen tämä laki minkäänlaista käytännöllistä merkitystä jo tänä vuonna, sen tulisi olla voimassa silloin kuin eduskunta päättää tulleista vuodeksi 1930. Jotta siis eduskunnalle kävisi mahdolliseksi ensin saada käsitellyksi laki väliaikaisesta tullauskiellosta ja sitten vasta laki tullien kantamisesta v. 1930, pyydän ehdottaa, että tämä nyt käsiteltävänä oleva asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

Valtiovarainministeri Reinikka: Ed. Kedon käyttämän puheenvuoron johdosta tahdon minä lausua tässä muutaman sanan. Huolimatta niistä kauppapoliittisista näkökohdista, joita ed. Keto on täällä esittänyt, ja vaikkakin hallitus tahtoo kaikilla mahdollisilla tavoilla edistää hyviä ja läheisiä suhteita eri aloilla Viron kanssa, myöskin taloudellisella alalla, niin täytyy hallituksen ensi kädessä kuitenkin ajatella maan omia taloudellisia mahdollisuuksia ja niiden valvomiseksi pitää kiinni suunnitelmistaan.

Mitä sitten tulee ed. Järvisen tekemään ehdotukseen, niin kun asialliset seikat puhuvat hänen lausuntonsa puolesta, niin pyydän kannattaa hänen tekemäänsä ehdotusta, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panemisesta ja tätä ehdotusta on kannatettu, niin on asia valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n 1 momentin mukaan pantava pöydälle. Pyydän seuraavia puhujia lausumaan ajatuksensa ainoastaan pöydällepanon ajasta.

Ed. Rosenberg: Minun mielestäni asian pöydälle pano on aivan turha. Minä en usko, että sillä saadaan asiaan ensinnäkään mitään muutosta ja toisekseen se ei myöskään millään tavalla asiaa selvitä. Olen sitä mieltä, että jos asia kerran pannaan pöydälle, niin pöydälle pano silloin tapahtuisi huomiseen istuntoon.

Ed. Furuhjelm: För min del anser jag en bordläggning på så lång tid som här av rdm. Järvinen föreslagits icke ändamålsenlig. Jag kan icke inse, att det finnes något skäl, som talar för att ärendet icke går till stora utskottet så snart som möjligt för att där behandlas. Sker så icke och blir frågan uppskjuten till nästa vecka, så kommer detta i hög grad att fördröja och försvåra riksdagens arbete nu, då riksdagen är upptagen av ett stort antal ärenden, som kräva avgörande inom närmaste framtid. Jag förenar mig därför om förslaget att bordläggningen sker till nästa plenum.

Ed. Hästbacka: Avstår.

Ed. E. Pekkala: Luovun.

Ed. Schauman: Herr finansministern yttrade att alla sakliga skäl tala för ett bifall till rdm. Järvinens yrkande på bordläggning till nästa veckas första plenum. Emellertid är det vid sådant förhållande besynnerligt, att regeringen icke har överlämnat de båda propositionerna i den ordning, för vilken alla sakliga skäl uppgivas tala. Tvärtom har regeringen överlämnat i första rummet propositionen angående tulltariffen och i andra rummet propositionen innehållande förbud att förtulla enligt gällande tulltariff. I samma ordning har statsutskottet berett ärendena, och i samma ordning synes mig också riksdagen böra behandla dem.

Valtiovarainministeri Reinikka: Ed. Schaumanin puheenvuoron johdosta tahdon huomauttaa, että hallitus antoi molemmat esitykset kyllä yhtäaikaa. Se on nyt kai pienempi asia, kumpi järjestyksessä oli ensimmäinen. Mutta jos perehtyy tämän esityksen, lain väliaikaisesta tullauskiellosta, sisältöön, niin sehän on sen luontoinen, että olisi hyvä — jos eduskunta nim. hyväksyy tuollaisen suunnitelman — että tällainen laki olisi jo voimassa, ennenkuin täällä on kolmannessa käsittelyssä käsitelty loppuun tullitariffi ensi vuodeksi, mutta ainakin olisi hyvä käsitellä ne rin-

nan, jotta samalla hetkellä tulisivat molemmat hyväksytyksi kolmannessa lukemisessa, joten ei tulisi monen päivän väliaikaa olemaan, kun voidaan tämä väliaikainen tullauskielto sovelluttaa, jos eduskunta hyväksyy tullin koroituksia ensi vuoden tullitariffiin.

Ed. Schauman: Efter vad jag har mig bekant, håller statsutskottet som bäst på med behandlingen av propositionen om förbud emot förtullning enligt för detta år gällande tullsatser. För övrigt vill jag meddela, att det icke är alldeles säkert att propositionen blir godkänd. Alla sakliga skäl tala för ett förkastande av densamma.

Ed. Rosenberg: Minä pyydän huomauttaa, mitä tulee lakiin tullauskiellosta, jonka valtiovarainministeri on esittänyt pöydällepanemiseen eräänä perusteena, jotta on tuskin luultavaa, että tämä laki koskaan tulee edes hyväksytyksikään. Toiseksi on vielä niin, että vaikka laki hyväksyttäisiinkin, niin siinäkään tapauksessa laki ei tulisi vaikuttamaan tällä kertaa ollenkaan. Lain vaikutukset tulevat vasta joskus myöhemmin näkyviin, mutta ei tällä kertaa. Vetoaminen tullauskieltoon siis ei ole suinkaan pätevä.

Ed. Järvinen: Koska täällä ilmoitettiin, että valtiovarainvaliokunta jo käsittelee tätä toistakin lakia, niin silloinhan meillä on toivoa lähimpinä päivinä saada se eduskuntaan ja silloin se järjestely, jota olen ajatellut, käy hyvinkin mahdolliseksi. Eduskunnan työlle siitä ei tule yhtään mitään haittaa, jos tämä laki tullien kantamisesta ensi vuonna tulee esille tällä viikolla tai ensi viikolla.

Ed. Furuhjelm: På vilken ståndpunkt man än må ställa sig beträffande ordningen för ifrågavarande två lagförslags behandling i riksdagen, så finnes det enligt min åsikt ingenting som talar emot att detta lagförslag nu går till stora utskottet och där behandlas. Lagen om temporärt tullförbud är, såsom här nämnts, under behandling i statsutskottet och kommer under den närmaste framtiden på riksdagens bord, men vi skola icke i väntan härpå fördröja behandlingen av själva tulltariffen. Det är ett lagförslag, vars handläggning kommer att taga lång tid i anspråk, och det är allt skäl att stora utskottet nu genast skrider till behandling av detta ärende.

Keskustelu pöydällepanon ajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Järvinen ed. Reinikan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon ensimmäiseen istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Järvisen ehdotukseksi. Ed. Rosenberg ed. Furuhjelmin y. m. kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Rosenbergin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Rosenbergin ehdotuksen, äänestää „jaa"; jos „ei" voittaa, on ed. Järvisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 81 jaa- ja 60 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 55.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Rosenbergin ehdotuksen.

Näin ollen asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi keskiviikon istuntoon.

2) Ehdotuksen tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

3) Ehdotuksen laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 12;

4) Ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13;

5) Tutkimuksen toimittamista Saimaan vedenpinnan säännöstelemisen mahdollisuuksista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ja

6) Ehdotuksen laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Puhemies: Seuraava istunto on huomenna, tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 20,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

34. Tiistaina 26 p. marraskuuta 1929

klo 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin 922

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 36; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitys n:o 59; ed. Molinin lak. al. n:o 42.

2) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maaveron 11 luvun 2 §:n muuttamisesta 972

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 38; lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 2.

3) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta ..... „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 39; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 12.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930 ..... „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 62; ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16.

Siv

5) Ehdotus laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta 973

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 6.

6) Ehdotus laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 56.

7) Ehdotus laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta ..... „

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 29.

8) Ehdotus laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä ..... „

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13; ed. Riihimäen y. m. lak. al. n:o 6.

9) Ehdotus laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista .. „

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Turusen y. m. lak. al. n:o 33.

Ainoa käsittely:

10) Ehdotus tarkoittava n. s. rajaseutuohjelman toteuttamista ..... „

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 6; ed. Janhosen y. m. toiv. al. n:o 26.

11) Ehdotus maan yleisessä radiotoiminnassa esiintyneiden epäkohtien poistamisesta ..... —

Siv.

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 45.

12) Ehdotus tutkimuksen toimittamisesta auto-onnettomuuksien syistä ja alkoholin osallisuudesta niihin ..... —

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Voionmaan y. m. toiv. al. n:o 27.

13) Ehdotus tutkimuksen toimittamisesta Saimaan vedenpinnan säännöstelemisen mahdollisuuksista ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Halosen y. m. toiv. al. n:o 62.

Esitellään:

14) Hallituksen esitys n:o 74 laiksi oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 12 §:n ja 30 luvun 15 §:n muuttamisesta .. 982

15) Hallituksen esitys n:o 75 laiksi ulosottolain 5 luvun 18, 22 ja 23 §:n muuttamisesta ..... „

16) Hallituksen esitys n:o 76 Sammaliston tilan ostamisesta valtiolle rakenteilla olevaa Riihimäen keskusvankilaa varten ..... „

17) Hallituksen esitys n:o 77 laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa ..... „

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi varapuhemies Sunila, sekä edustajat Haga, Kirra, Pohjaranta, Salo, Tabell, Waljakka ja Vilhula.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. F. Aalto: Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista annettuun lakiin.

Hallituksen esitys n:o 59 ja ed. Molinin lak. al. n:o 42, joita on valmistelevasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 36, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, senjälkeen tehdään päätös asian toisessa käsittelyssä päätetystä lakehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ed. Molinin lakialoitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. J. F. Aalto: Sosialidemokraattisen ryhmän taholta on aikaisemminkin tämän asian käsittelyssä myönnetty, että virkamiesten palkkausasiassa olisi jotakin järjestämisen syytä. Eri mieltä muiden ryhmien kanssa on ollut pääasiassa siitä, millä tavalla tämä asia olisi järjestettävä ja milloin. Kun asia oli eduskunnassa esillä viime keväänä, selitettiin silloin sosialidemokraattien ja myöskin maalaisliittolaisten taholta, että ajankohta ei ollut sopiva virkamiesten palkkausasian ratkaisemiseen. Vedottiin ahtaaseen taloudelliseen aikaan ja useimmat ilmoittivatkin pääasiassa sentakia haluavansa asian siirtää tuonnemmaksi. Mitä aikaan tulee, niin nyt se ei ole parempi kuin viime keväänäkään. Tosin on maataloudessa nyt tullut parempi sato, niin että huono sato ei ole esteenä, mihin viitattiin viime keväänä, mutta muuten on taloudellinen tila kireämpi kuin viime keväänä. Jos siis tältä kannalta asiaa katselee, ei ole edullisempaa asiaa ratkaista nyt kuin viime keväänäkään. Lisäksi on otettava huomioon, että varsinainen työväki, joka työskentelee yksityisillä, on paljon huonommassa asemassa nyt kuin viime keväänä. Suuri osa työläisiä on joutunut jo työttömäksi ja yhä on joutumassa uusia työttömäin armeijaan. Niiltäkin työläisiltä suureksi osaksi, jotka ovat saaneet työtä

tehdä, on palkkaa alennettu, ja siis heidän asemansa on entisestään huomattavasti huonontunut. Jos näin ollen vertaisi valtion toimen- ja viranhaltijain asemaa muiden varsinaisten työntekijäin asemaan, niin joutuisi silloin tekemään sen johtopäätöksen, että valtion viran- ja toimenhaltijat niissäkin palkkausluokissa, joiden palkkausoloissa on myönnettävä olevan korjaamisen varaa, ovat kuitenkin paremmassa asemassa kuin ne työntekijät, jotka palvelevat yksityisiä työnantajia. Näin ollen ei näyttäisi tällä hetkellä olevan erikoisempaa syytä kiirehtiä asian ratkaisemista. Vielä on otettava huomioon, että ahdas aika, joka on useihin kansanluokkiin ja työläisryhmiin vaikuttanut hyvin epäedullisesti, on se niihin, joilla on varsinainen toimi ja joiden palkka ei ole alentunut, vaikuttanut edullisesti, nimittäin siten, että rahan ostokyky on lisääntynyt, joten siis heidän, jotka ovat saaneet pitää toimensa ja virkansa ja palkkansa säilyttäneet entisellään, on realipalkka lisääntynyt. Näistä kaikista mainitsemistani seikoista huolimatta voisi tietysti kuitenkin ajatella valtion viran- ja toimenhaltijain palkkojen parantamista, sillä onhan myönnettävä, että valtio on velvollinen kulkemaan pikemmin etupäässä eikä suinkaan yksityisten työnantajain jälessä. Ja sosialidemokraattiselta taholtahan onkin usein eduskunnassa huomautettu, että valtion velvollisuus on huolehtia siitä, että valtion palveluksessa olevat työntekijät eivät missään tapauksessa jää yksityisten palveluksessa olevista työntekijöistä jälkeen, vaan että ne kulkisivat niiden edellä. Mutta kun sen lisäksi joutuu tarkastelemaan, mitä edellä olen maininnut nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen sisällöstä, niin muuttuu asia vielä pahemmaksi. Sosialidemokraattien taholta on asian aikaisemmassa vaiheessa tehty mielestäni hyvinkin painavia muistutuksia lakiehdotuksen sisältöä vastaan ja koetettu saada lakiin sen aikaisemmassa vaiheessa semmoisia muutoksia, jotka tekisivät laista paremman. Sosialidemokraattisen ryhmän tärkeintä muutosehdotusta ei kuitenkaan ole eduskunnassa hyväksytty, ja näin ollen, kun laki semmoisenaan, miksi se on toisessa käsittelyssä hyväksytty, tulisi tarjoamaan etuisuuksia vain pääasiassa parempipalkkaisille valtion virkamiehille ja jättäisi pienipalkkaiset, jotka ensi sijassa apua tarvitsisivat, melkein kokonaan syrjään, niin ei näin ollen mielestäni voida lakia hyväksyä.

Näistä syistä sosialidemokraattinen ryhmä onkin päättänyt äänestää tässä kolmannessa käsittelyssä lain hylkäämisen puolesta. Niillä perusteilla, mitä olen esittänyt sekä viitaten siihen, mitä meidän ryhmämme taholta on asiassa aikaisemmin sanottu, ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Kyhälä: Virkamiesten palkankoroitusasian esilläollessa täällä eduskunnassa ovat ikäänkuin ilkkuen useat edustajat sanoneet edistyspuolueelle: Miksi perustit hallituksen, miksi hajoitit eduskunnan virkamiesten palkankoroituksen merkeissä; siinä sen nyt näet: kansa ei tahdo lisää menoja virkamiesten palkkaukseen j. n. e. Tämänsuuntaisessa äänilajissa on sangen lukuisia lausuntoja kuluvan syksyn aikana täällä eduskunnassa lausuttu. Tähän suuntaan minäkin asian suurin piirtein käsitin siihen saakka kuin nykyisen hallituksen esitys virkamiesten palkankoroituksista oli eduskunnassa toisessa käsittelyssä. Asian toisessa käsittelyssä annetut lausunnot eduskunnan suurimpain puolueiden taholta olivat peräti pyöreitä. Lausunnoista ei käynyt selvästi ilmi, tarkoitettiinko puoltaa virkamiesten palkankoorituksia vai oliko tarkoitus vastustaa koroituksia. Lausunnot olivat vaikeatajuisia, mutta äänestyksen tulos oli paljon selvempi. Äänestyksen tulos osoitti, ettei edistyspuolue olekaan viime vaaleissa hävinnyt. Edistyspuolue on muutamia edustajapaikkoja vähemmän oman puolueensa nimissä saanut eduskuntaan, mutta siihen sijaan edistyspuolueen asian ajajia, virkamiesten palkankoorituksen kannattajia, tänne eduskuntaan on viime vaaleissa tullut valituksi paljon lukuisammin kuin mitä viime keväänä hajoitetussa eduskunnassa oli. Tämä on voitto edistyspuolueelle ja samalla voitto virkamiehille. Jos virkamiesten ammattijärjestön johto ei osaa kiittää edistyspuoluetta uusien vaalien kautta saamastaan voitosta, 35 milj. markasta tällä kertaa, ja asian edelleen päiväjärjestykseen jäädessä, jatkuvasta lisäkoroituksista vastaisuudessa, niin se osoittaa, että virkamiesten ammattijärjestön johto on saanut huonon kasvatuksen. (Ed. Hakkila: Pitäisi Heikan kouluun viedä.)

Vaaleissa edistyspuolue ja virkamiesten palkankoroituksille selkänsä kääntäneet valitsijajoukotkin voivat ehkä leppyä edistyspuolueelle, huomatessaan mainitun puolueen rehellisimmäksi koko porvarillis-sosialidemo-

kraattisessa yhteisrintamassa. Minulla on sellainen käsitys, että valitsijat yleensä kaikista puolueista harrastavat näissä kysymyksissä pitkälle menevää rehellisyyttä. Se vain on ikävää, että valitsijat eivät pääse monestikaan pelin säännöistä perille. On hyvin luultavaa, että tässä asiassa valitsijat ovat siksi valppaita, että he pääsevät pelin säännöistäkin ainakin osittain selville.

Tämän asian toisen käsittelyn yhteydessä eräät porvariston edustajat lausuivat toivomuksensa, että tätä asiaa käsiteltäisiin asiallisesti. Sain sen käsityksen, että kapitalistisen yhteiskunnan ja virkamiesten edun kannalta ed. Mantere antoi asiallisimman lausunnon asiasta. Työväenluokan kannalta ed. Rosenberg puhui asiasta. Te, sosialidemokraatit ja maalaisliittolaiset, jotka toistaiseksi muodostatte tämän eduskunnan määräysvaltaisen enemmistön, tehän lausuitte asiassa sanoja, mutta näiden sanojen takaa oli vaikea löytää ajatusta ennenkuin äänestyksessä ajatus kävi ilmi. Äänestyksen tulos osoitti, että te kannatatte virkamiesten palkankoroitusta, vaikka vaalien tuloksen ennen tulkitsitte siten, että työväestö ja talonpojat eivät sallisi palkkoja koroitettavan.

Minä tälläkin kertaa asian ollessa esillä vastustan virkamiesten palkankoroitusta. Vastustamiseeni on olemassa syynä entistään voimistuneempi asiallisuus. Te porvarit opetatte työläisille ja talonpojille kaikissa sekä mahdollisissa että mahdottomissa tilaisuuksissa säästäväisyyttä. Te nyt vallitsevan pulakauden vallitessa sanotte työkansalle: „pankaa suu säkkiä myöten" ja „säästäkää" j. n. e. Mutta te ette lainkaan ota sitä huomioon, että on vaikea tyhjästä mitään säästää. Siihen sijaan keski- ja korkeampien palkkausluokkien virkamiehillä on tilaisuus säästää; jos on taloudellista järjestelykykyä ja hiukan säästäväisyyden halua, niin tilaisuus säästöjen tekoon on. Valtion palveluksessa on kyllä suuret joukot sellaisiakin toimenhaltijoita, joiden toimeentulomahdollisuudet ovat nälkärajan asteella, voipa olla nälkärajan alapuolellakin. Mutta näiden toimeentulomahdollisuudet eivät pienimmässäkään määrässä tule parantumaan tällä virkamiesten palkankorotustoimenpiteellä. Päinvastoin pienipalkkaisten virkamiesten samoinkuin koko työväenluokan elämänehdot ennestään huononevat elintarvetullien y. m. välillisten ja välittömien tullien muodossa, jotka verot lisääntyvät virkamiesten palkankoroituksista. Virkamiesten palkankoroitus käsiteltävänä olevassa muodossa on sellainen toimenpide, joka takaa harvoille korkeapalkkaisille virkamiehille entistä suurempia mahdollisuuksia ylellisiin elämäntapoihin ja vastaavassa määrässä työväenluokkaa painaa entistä kurjempaan taloudelliseen hätään ja siksi virkamiesten palkankoroitusta vastustan vointini mukaan. Minä ymmärrän kyllä teitä sosialidemokraatteja ja maalaisliittolaisia tässä asiassa. Teillähän on tärkein asia puolustaa tämän rappeutuvan yhteiskunnan etuja ja samalla suurkapitalistien etuja. Silloin kuin ottaa ajaakseen kapitalistiluokan etuja, silloin kieltämättä on edullista tyydyttää suuripalkkaisten virkamiesten aina lisääntyviä palkka- y. m. vaatimuksia. Suuripalkkainen ja aina oloihinsa tyytyväinen virkamiehistö on aivan välttämätön tälle yhteiskunnalle ja samalla tälle kapitalistiluokalle. Se on ollut teille tiettynä jo aikoja ennen. Sen ohjeen mukaan ovat sosialidemokraatit ja maalaisliittolaiset aikaisemminkin virkamiestenkin palkkoja koroittaneet ja saman periaatteen mukaan te kaiken todennäköisyyden mukaan nytkin tulette korottamaan. Te vain haluaisitte syyn palkankoroituksesta vierittää eduskunnan tällä kerralla pienimmän ryhmän, edistyspuolueen niskoille yksistään. Työväenluokan edun kannalta luokkavastakohtien valossakin asiaa katsellen ei voi tulla muuhun asialliseen tulokseen kuin siihen, että palkankoroitukset virkamiehille on hylättävä.

Kaiken sen nojalla, mitä olen sanonut, ja viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön n:o 19 liitettyyn IV vastalauseeseen ehdotan minäkin, että eduskunta päättäisi hylätä tämän lakiesityksen. (Äänekästä naurua eduskunnasta! Ed. Hakkila: Se oli kirjoitettu liian aikaisin!) Se ei ole liian aikaisin!

Ed. Vehkaoja: Virkamiesten palkankoroituskysymys on joka vuosi ainakin kymmenen vuoden aikana ollut eduskunnassa esillä. Aikaisemmin, jolloin rahan arvon aleneminen ja elintarpeitten kohoaminen olivat vaikuttaneet sen, että virkamiesten oli mahdotonta tulla toimeen niillä palkoilla, mitä he saivat, oli eduskunta myötämielinen virkamiesten palkkojen koroituksille, koroittaen kerta toisensa jälkeen palkkoja siinä

määrässä, että ne nyt ovat jo yläpäässä 100,000 markkaa vuodessa. Mutta tämäkään ei tyydytä virkamiehiä, vaan aina he pyytävät lisää palkkaa. Eduskunta onkin mielestäni aivan oikeilla ja asiallisilla syillä jo useita kertoja nämä anomukset hylännyt. Esilläolevat palkankoroitusehdotukset ovat tulleet hylätyiksi, kuten mainitsin, asiallisilla syillä, mutta yhä uudestaan ne näyttävät tulevan esille. Viime keväänä suoritti eduskunta oikein perusteellisen selvittelyn siitä, millä tavalla virkamiesten palkankoroitukseen on suhtauduttava ja tulos oli se, että palkkoja ei koroiteta. Silloin oli eduskunta niin luja kielteisen kannan puolesta, että se ei katsonut voivansa jatkaa summakauppaista palkkain koroitusta, vaikka silloinen ed. Mantereen hallitus uhkasi eduskunnan hajoituksella, niinkuin sitten tapahtuikin. Viimeiset vaalit käytiin virkamieskysymyksen merkeissä ja vaalien tulos osoittaa, että kansa hyväksyi eduskunnan enemmistön kannan kysymyksessä. Mitkä olivat ne syyt, jotka eduskunta piti välttämättömänä ottaa huomioon tehdessään kielteisen päätöksen palkankoroitusesitykseen nähden viime keväänä? Kun tarkastelee eduskunnan pöytäkirjoja siltä ajalta, niin huomaa, että oli olemassa kaksi pääkohtaa, joihin silloinen kielteinen kanta perustui. Ensiksikin, että virasto-olot on järjestettävä niin, että voidaan virkamiehiä vähentää. Toiseksi aika ei ollut sopiva virkamiesten palkankoroituksille, koska maatamme oli kohdannut yleinen kato. Nämä olivat päätekijät eduskunnalla viime keväänä, kun se tuli asiassa kielteiseen tulokseen.

Ovatko nyt olot maassamme muuttuneet parempaan suuntaan? Minun mielestäni eivät. Ei edes virkamieskysymystä ja virasto-oloja ole voitu vielä ratkaista sillä tavalla, että voitaisiin virkamiehiä vähentää. Päinvastoin täällä ollaan useinkin siitä mieltä, että virkamiehiä ei ole meidän maassamme liikaa. Ellen minä väärin muista, niin ed. Mantere tämän asian toisessa käsittelyssä lausui, ettei meillä voida virkamiehiä vähentää. Minä olen ottanut tästä asiasta jonkun verran selvää ja olen tullut päinvastaiseen käsitykseen. Noin kaksi viikkoa takaperin oli minulla tilaisuus kouluhallituksessa tarkastella kansakoulutarkastajien lausuntoja siitä voidaanko heidän piirissään saada järjestelyjen kautta säästöjä aikaan ja minun täytyy sanoa, että olin aika tavalla hämmästynyt, kun minä huomasin, että maassamme on suuri määrä opettajia liikaa, joiden virat tarkastajienkin mielipiteen mukaan voisi lopettaa. Olihan siellä tapauksia, jolloin tarkastaja mainitsi, että oppilaita on ollut yhtä opettajaa kohden noin puolitusinaa, ehkä joku tapaus, että kolmellekin oppilaalle on opettaja pitänyt koulua. Minä luulin, että ed. Mantere kouluhallituksen ylijohtajana olisi ollut tästä tietoinen ja tuonut asian todellisuudessa julki täällä eduskunnassa. Se olisikin helpoittanut ehkä monen edustajan kannanottoa tässä palkkakysymyksessä. Kun näin ei kuitenkaan tapahtunut, minä oletan, että ed. Mantere ei ole tahallaan jättänyt asian tähän puoleen kajoamatta, vaan että hän monien tehtäväin takia ei ole vielä ehtinyt tutustua tarkastajien lausuntoihin. Minäkään en tahdo tässä yhteydessä siitä sen enempää lausua. Totean vain sen, että meillä löytyy virastoja, joissa järjestelyllä ja liikojen virkamiesten poistamisella voidaan säästää suuria summia. Rautatielaitos on mielestäni yksi sellainen, josta järjestelyn kautta voidaan ainakin $^1/_3$ poistaa henkilökuntaa. Kun virasto-olot ovat sellaiset kuin mitä ne meillä ovat ja kun virkamiehiä meillä on niin suunnattomat määrät liikaa kuin mitä esim. kouluhallituksen alaisissa virastoissa näyttää olevan, ei mielestäni voi tulla kysymykseenkään palkankoroitukset, ennenkuin olot korjautuvat. Palkankoroitus olkoon ikäänkuin panttina virasto-olojen järjestelylle. Jos virkamiehet tämän tuntisivat ja tulisivat huomaamaan, niin minä olen varma, että he itsekin rupeaisivat suunnittelemaan olojen järjestelyä. Ja se olisi varmasti takeena siitä, että asia järjestyisi tyydyttävällä tavalla molemmin puolin.

Tekee muuten masentavan vaikutuksen se, että aina, kun ovat kysymyksessä virkamiesten palkankoroitukset, silloin virkamiehet uhkaavat lakolla. Niin nytkin ilmoitetaan, että 80 % virkamiehistä ovat valmiit yhtymään lakkoon, ellei hallituksen esityksessä olevaa rahamäärää kohoteta moninkertaiseksi. 350 milj. markkaa he tahtovat, vähempi ei heitä tyydytä. Ja eduskunnassa on aina sellaisia edustajia, jotka pitävät luonnollisena virkamiesten vaatimuksia. Minä kysyn teiltä, arvoisat edustajat, ettekö te tiedä, minkälainen tilanne on nyt maassamme? Luuletteko, että viime keväänä maatamme kohdannut kato ja sen tuomat

seuraukset ovat poistuneet? Tarkatkaa sanomalehtiä, niin te huomaatte. Melkein jokaisesta lehdestä löytää kymmenittäin pakkohuutokauppoja. Ketä ne koskevat? Ovatko ne virkamiehiä? Ei, maanviljelijöitä ne suurelta osalta ovat. Eikö tämä jo osoita, että tilanne on maassamme kiristynyt ja se tulee vielä yhä kiristymään. On melkein toivotonta puhua virkamiehille ja heidän suosijoilleen maataloudenharjoittajien vaikeasta tilasta, sillä he ovat kuuroja niille esityksille. Eivät he välitä, vaikka maamies perheineen kuolisi nälkään tai nääntyisi pitkän päivätyön rasittamana ennenaikaiseen hautaan. Omia etujansa he ajavat välittämättä siitä, ovatko ne kohtuullisia vai ei. Minä olen aina ollut sillä kannalla virkamieskysymykseen nähden että ensin on olot järjestettävä niin, että työtä lisätään, ja sen jälkeen maksettakoon virkamiehille kohtuulliset palkat. Ja niinkuin minä edellä jo mainitsin, meillä on virastoolojen järjestelyllä mahdollisuus päästä huomattaviin säästöihin. Näillä säästöillä koroitettakoon sitten virkamiesten palkkoja.

Niille edustajille, jotka ovat sitä mieltä, että tämä esillä oleva lakiehdotus on nyt hyväksyttävä, minä pyydän huomauttaa, että luuletteko, että sillä on virkamiesten vaatimukset tyydytetty, jos tämä laki tulee hyväksytyksi. Minä en sitä usko. Sentähden minä tulenkin äänestämään tämän lain hylkäämisen puolesta ja minä toivon, että eduskunnassa löytyisi niin paljon vastustajia, että tämä lakiesitys tulisi hylätyksi.

Virkamiehille minä tahdon vielä huomauttaa, kun he nyt taas lakon uhalla ajavat palkankoroitusta: tutustukaa enemmän maamme talouselämään, niin te huomaatte siellä monta sellaista kohtaa, joka varmaan saisi teidän intonne ja vaatimuksenne laimenemaan. Esimerkkejä siitä voisi luetella vaikka kuinka paljon, mutta minä mainitsen tässä yhden. Eräs pienviljelijä hankki lainaksi viime keväänä kauransiementä. Hinta oli 3 markkaa 80 penniä kilolta. Hän toivoi saavansa tällä kalliilla siemenellä kylvämästään laihosta työnsä ja vaivansa palkan sekä maksetuksi lainaamansa siemenen. Mutta halla tuli ja vei keskenkasvaneen laihon. Noin kolme viikkoa takaperin palkkasi tämä maanviljelijä hevosen viemään kauroja asemalle, mutta kaurat olivat niin keveitä, ettei niitä huolittu millään hinnalla. Minä kysyn: paljonko tässä viljelijä sai palkankoroitusta työllensä? Onko nähty tapausta, että virkamiesten palkkoihin olisi koskenut halla? En minä ainakaan tiedä sellaista, jos ei nyt korttipelissä menetystä tahdota siksi väittää.

Käsitykseni on se, että tilanne ei ole sen jälkeen kuin viime keväänä asia täällä käsiteltiin, muuttunut parempaan päin, vaan päinvastoin huonompaan. Sentähden minäkin yhdyn kannattamaan ed. Aallon tekemää ehdotusta.

Ed. Haataja: Siinä keskustelussa, joka viime tiistaina käytiin eduskunnassa valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauksesta, asettui osa edustajista vastustamaan sellaistakin osittaista palkkauksien järjestelyä, jota hallitus on esityksellään tarkoittanut. Perusteena tällaiselle vastustamiselle mainittiin varsinaisesti seuraavat seikat.

Kansan suuri enemmistö on viime vaaleissa antanut luottamuksensa niille puolueille, jotka ovat palkkauksien parantamista vastustaneet. Palkkauksien parantaminen ei siis ole kansan tahdon mukainen eikä siihen siis saa siitä syystä ryhtyä. Yhdelle kansanluokalle ei saa antaa huomattavia lisäetuja, silloin kun varsin suuret osat kansasta kärsivät puutetta. Virkamiehillä on nyt jo tarpeeksi runsaat tulot. On ensin pantava toimeen tarpeelliset uudistukset virasto-olojen alalla ja sitten katsottava, miten palkkaukset on silloisissa oloissa järjestettävä.

Kun tällaisia esitettyjä seikkoja katsoo, niin huomaa, kuinka niissä on oleellisesti sivuutettu kysymys siitä, mihin meidän olomme ovat menossa nykyisen tilanteen vallitessa palkkausoloissa, mitä liian alhaisesta palkkaustasosta johtuvia epäkohtia nykyjään on olemassa, onko niiden poistaminen tarpeen, sekä minkälaisilla toimenpiteillä se voi tapahtua. Kuitenkin muodostavat nämä kysymykset palkkausasian lähtökohdan ja sen perustan, jolta sitä on katsottava. Onko siis tällaisia epäkohtia olemassa ja jos on, ovatko ne niin suuret, että ne riittävät perustelemaan palkkauksien parannusvaatimuksia? Tällaisia epäkohtia ovat tuoneet esiin osaksi julkisuudessa, osaksi uudistuvissa virallisissa esityksissä korkeimpien oikeuslaitoksiemme esimiehet, maaherramme kaikki järjestään,

keskusvirastojen päälliköt, lukuisat ylemmät ja alemmat virkamiehet, yliopistomme korkein johto j. n. e. Kaikkien näiden yksimielisen käsityksen mukaan tilanne virastotoimien alalla on nykyjään kehittymässä siihen suuntaan, etteivät virastojen ja laitosten johdot enää katso voivansa vastata asiain kunnollisesta hoitamisesta ja olojen säännöllisestä kulusta. Siellä täällä esiintyy virkatoimien hoidossa jo suoranaista pysähtymistä. Virkamieskunnan taso alkaa luisua tuntuvasti alaspäin ja uhkaamassa on pitkälle menevä sekaannus ja olojen mädäntyminen. Sanotaan, ettei tällaisiin väitteisiin uskota, sillä ne tulevat virkamiestaholta ja sillä taholla ollaan jäävillisiä antamaan pätevää arvostelua asiasta. Tällaisen väitteen keveys käy kuitenkin pian selville, kun katsotaan, minkälaisten henkilöiden taholta tuollaisia lausuntoja virasto-olojemme kehityksestä on esitetty. Pitäisihän jokaiselle olla selvää, etteivät sellaiset henkilöt, joiden haltuun meidän virasto-olojemme ylin johto on uskottu, voi eivätkä saa esittää asioista ja oloista kuvaa, joka ei ole tosiolojen mukainen, ja mikä voidaan tosiasioilla myöskin osoittaa oikeaksi. Kaikkien johtavissa asemissa olevien pätevien henkilöiden yksimielistä käsitystä, jota vielä vahvistavat lukuisat suoranaiset tapaukset, ei voida ilman muuta väittää vääräksi. Asiassa onkin käynyt niin, ettei tällaista vääräksi väittämistä ole yritettykään, mutta sen sijaan on koetettu tämä puoli asiassa sivuuttaa vaikenemalla ja puhua asiassa muusta. Niiden taholta, jotka tuntevat palkkauksien lisäykset tarpeellisiksi, on kuitenkin uudelleen ja uudelleen tähän puoleen asiasta vedottava ja sen merkitystä painostettava. Jonkinlaiseksi osoitukseksi siitä, minkälainen tilanne eri hallinnonhaarojen aloilla on todellisuudessa, esitän muutamia osoituksia.

Tie- ja vesirakennushallituksesta ilmoitetaan, että sen kaikissa tie- ja vesirakennuspiireissä on suuri työvoimien puute. Sanotaan, että osastojen johtajat kerkiävät tuskin suorittamaan käynnissä olevien töiden tarkastuksia. Tärkeät maantietutkimukset, joista entisten maanteitten ottaminen valtion kustannettaviksi vaatisi paljon työtä, viivästyvät pahasti. Uittoväylien katselmukset ja jokien järjestelytöiden suunnittelu- ja tutkimustyöt myöhästyvät myöskin suuresti. Alhaisten palkkojen vaikutuksesta tapahtuu tie- ja vesirakennushallinnon alalla virkamiesten eroamisia alituiseen. Niinpä ovat kahden viimeisen vuoden kuluessa seuraavat insinöörit siirtyneet toisiin toimiin: eräs siirtyi — voisin nimetkin mainita, mutta sivuutan ne — Porin kaupungin insinööriksi, toinen siirtyi Kreuger & Toll'in työpäälliköksi, kolmas on nyt Kajaanin kaupungin insinöörinä, neljäs on Haminan kaupungin insinöörinä, kaksi on siirtynyt Helsingin kaupungin palvelukseen, — toinen niistä yksi yli-insinööri, jolla on ollut erityisen tärkeä hallinnonhaara hoidettavanaan — yksi on siirtynyt toimisto Consultingin palvelukseen, yksi on siirtynyt Skånska Cementgjuteri A. B. nimisen toiminimen palvelukseen, yksi on siirtynyt yksityiselle alalle. Lisäksi on eroamisia tapahtunut muista syistä kuin toisiin toimiin siirtymisen johdosta, ja ilmoitetaan, että odotettavissa on, että lähiaikoina tapahtuu yhä uusia eroamisia. Palkkojen pienuuden vuoksi ei näiden vanhempien ja kokeneitten insinöörien tilalle saada kuin aivan nuoria insinöörejä, sitä mukaa kuin he saavat teknillisestä korkeakoulusta päästötodistuksen. Ilmoitetaan, että tie- ja vesirakennushallitus on valtioneuvostolle ilmoittanut, että ellei ryhdytä pikaisiin toimenpiteisiin viran- ja toimenhaltijain, varsinkin insinöörien palkkojen parantamiseksi, vieläpä vakinaisten lukumäärän lisäämiseksi, ei keskushallitus enää voi ottaa vastuulleen niitä haittoja ja vahinkoja sekä viivytystä sen toiminnassa, jotka nykyisestä asiaintilasta saattavat aiheutua.

Rakennushallituksesta ilmoitetaan samanlaisia ilmiöitä. Oulun läänin rakennuskonttoriin ei ole 1 päivästä toukokuuta 1927 alkaen saatu apulaisarkkitehtiä muuta kuin kolmeksi kuukaudeksi vuonna 1927, yhdeksi kuukaudeksi vuonna 1928 ja kesäkuun puolivälistä 1929, huolimatta usein uudistuvista tiedusteluista kaikista arkkitehtikonttoreista. Hämeenlinnan konttoriin ei vuoden 1928 alusta ole saatu apulaisarkkitehtiä muuta kuin viime kesän ajaksi. Mikkelin konttoriin ei ole saatu apulaisarkkitehtiä, Kuopion konttori on useamman vuoden ajan ollut ilman apulaisarkkitehtiä. Viipurin konttorista on viime syyskuun alusta luopunut apulaisarkkitehti, joka on siellä toiminut viisi vuotta,

ilmoittaen syyksi, ettei voi tulla toimeen niin pienellä palkalla eikä toiselta puolen voi harjoittaa yksityistä praktiikkaa ilman että sekä yksityinen että julkinen toiminta tulevat heikosti hoidetuksi. Ketään pätevää seuraajaa ei ole ylihallituksen tiedossa. Uudenmaan läänin rakennuskonttorista voidaan ilmoittaa samanlaisia ilmiöitä. Ylihallitus onkin ilmoittanut valtioneuvostolle, että aikaisemmin on ylihaliltuksella ollut huomattavimpia rakennustöitä johtamassa maaseudulla ylimääräisiä arkkitehtejä, mutta nyttemmin on ylihallitus poikkeustapauksissa onnistunut palkkaamaan arkkitehtejä valvomaan töitä maaseudulla, minkä vuoksi heidän sijaansa on täytynyt ottaa rakennusmestareita.

Postilaitokseen on kesäkuun 1 päivän jälkeen 1927 nimitetty erivapauden nojalla 86 viran- ja toimenhaltijaa. Rautatiehallituksesta ilmoitetaan niinikään samanlaisia ilmiöitä. Apulaisinsnöörinvirkoja konstruktivisessä rataosastossa ei ole voitu hakijain puutteessa ollenkaan täyttää. Rakennusosastossa avoinna ollut apulaisinsinöörinvirka voitiin täyttää vasta sen jälkeen kuin palkkaus koroitettiin, joskin käytännöllistä kokemusta vailla olevalle henkilölle. Rataosaston esimiesten virat on täytynyt hakijain puutteessa jättää suurimmaksi osaksi täyttämättä. Sanotaan, ettei pystyvämpi insinööriaines ole halukas pyrkimään rautateiden palvelukseen ja monet ovat epätyydyttävän palkkauksen vuoksi jättäneet rautatien siirtyäkseen kunnallisiin ja yksityisiin toimiin. Vaikeuksia on myös ollut koneosastoon kuuluvien varikkojen esimiesten sekä työnjohtajain ja alityönjohtajain virkoja täytettäessä. Usein on täytynyt niihin nimittää henkilöitä, joille on ollut myönnettävä erivapautus pääsytutkinnosta. Niinikään ilmoitetaan, että ylimääräisten insinöörien ja rakennusmestarien virkoihin ei ole ollut riittävästi pyrkijöitä niin hyvin lukuun kuin laatuun nähden. Insinöörien puutteessa on ollut pakko useissa tapauksissa käyttää teknillisen korkeakoulun tie- ja vesirakennusalan vanhemman vuosikurssin oppilaita tehtävissä, joihin on vaadittava, paitsi insinööritutkintoa, myöskin käytännöllistä kokemusta. Samoin on alemmassa työnjohdossa täytynyt käyttää suoraan teollisuuskoulusta tulleita rakennusmestareita tai perehtyneempiä työläisiä. Suurta vaikeutta on tuottanut myös ylimääräisen henkilökunnan pysyttäminen valtion rautateiden palveluksessa. Niinpä rakennusosastolle on parin viime vuoden aikana otettu ylimääräisiksi insinööreiksi 8 henkilöä ja eronnut 6 henkilöä, ylimääräisiksi rakennusmestareiksi 50 henkilöä ja eronnut 51 henkilöä. Konstruktiivisella rataosastolla on sanottuna aikana otettu ylimääräisiksi insinööreiksi 10 henkilöä, ja eronnut 9 henkilöä. Tällaisia tietoja ilmoitti rautatiehallitus kuluvana syksynä valtioneuvostolle. Sen jälkeen kuin tämä ilmoitus lähetettiin, on koneosastolta eronnut yksi pätevä ja toimeen erityisesti valmistunut insinööri, rataosaston siltarakennusosastolla eronnut yksi insinööri, yksi ylimääräinen insinööri ja yksi teknikko.

Tällaisia tietoja on osoitettavissa eri hallinnon aloilla.

Tiedot yliopistosta osoittavat samaa. Tapasin muutama päivä sitten yliopiston rehtorin, joka valitti sitä, että näyttää tulevan täydellinen pysähdys muutamilla opetusaloilla, sillä vanhat opettajat ovat poistumassa ja uusia ei valmistu. Tiedossa on myös, että varsin edullisia oppistipendejä ei voida jakaa riittävien ja pätevien hakijain puutteessa, mikä johtuu ilmeisesti siitä, että taloudellinen asema tiedemiehen alalla on sellainen, että kenenkään ei kannata tiedemieheksi valmistua.

Tällaisia seikkoja osoittaa siis tosiolojen tarkastaminen virastotoimien alalla. Ne osoittavat jotakin muuta kuin mitä täällä on esim. tänään edellisissä puheissa lausuttu. Ne osoittavat ilmiöitä, joita ei voida eduskunnan eikä hallituksen taholta ilman muuta sivuuttaa, vaan joille on omistettava vakavaa huomiota, ja jotka osoittavat, että kehitys näillä aloilla on saatava kulkemaan toiseen suuntaan kuin mihin se nykyjään kulkee. Sillä jos se nykyisellään jatkuu, niin siitä uhkaa koitua vallan arveluttavia seurauksia. Mielestäni ei voikaan edes väittää, vielä vähemmän lähteä siitä, ettei nykyisestä palkkaustasosta koituisi varsin huomattavia epäkohtia, sellaisia, jotka uhkaavat vakavilla ja haitallisilla seurauksilla.

Tulen sitten toiseen kysymykseen, jolla on tahdottu palkkauksien parantamista vastustaa, nim. kysymykseen paljon puhutusta kansan tahdosta. Täällä jo viime tiistaina huomautettiin, mitä on sanottava vetoamisen johdosta kansan tahtoon asiassa. Sen

lisäksi, mitä siitä silloin esitettiin, on vielä syytä mainita eräitä ajatuksia asian tästä puolesta.

Onhan luonnollista, etteivät kansan laajat piirit voi tuntea kaikkia niitä asiallisia syitä, jotka on otettava huomioon valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymystä arvosteltaessa. Valtiokoneisto on siksi monimutkainen, että sen lähempi tunteminen edellyttää varsin pitkälle menevää kosketusta sen eri osien kanssa. Varsinkin ylempien valtion viran- ja toimenhaltijain toiminta jää kansan laajoille piireille usein vieraaksi ja sellaiseksi, ettei siitä voi olla edes pintapuolistakaan käsitystä, jota erinomaisen selvästi osoittaa erityisesti eräs lausunto, joka viime tiistaina asian käsittelyn yhteydessä täällä annettiin. Vielä vähemmin on laajoilla piireillä käsitystä siitä, mitä tällaisten tehtävien kunnolliseen hoitamiseen vaaditaan, minkälaista tietoa ja taitoa, niin yleistä oppimäärää kuin käytännöllistä kokemusta vaaditaan, jos mieli toiminnan asianomaisella alalla kulkea. Väestön laajat piirit joutuvat siis muodostamaan käsityksensä tällaisista asioista, ilman että heillä on tietoa edes osapuilleenkaan niistä seikoista, jotka pätevän käsityksen muodostamiseksi täytyisi tuntea. Mutta lisäksi tulee nyt puheenaolevassa asiassa ottaa huomioon eräs toinen seikka. Eihän pitäisi olla tuntematonta, kuinka epäpopulääri aina sellainen henkilö on, ja kuinka nurjasti sitä kaikkialla katsotaan, joka vaatii itselleen lisää palkkaa. Sellaisen henkilön epäpopulääri syys on psykoloogi nen ilmiö, jonka pitäisi olla yleisesti tunnettu ja joka on havaittu kaikkialla, niin meillä kuin muuallakin. Jos suuret joukot joutuvat ratkaisemaan oman mielensä mukaan palkkausasioita, niin saa olla varma, että ne ratkaisevat ne aina kielteisesti. Meidän tarvitsee vain ajatella, minkälaiseksi tulisi esim. Varkauden tehtaan insinöörien ja johtajien palkat, jos ne annettaisiin niiden määrättäväksi, jotka kuluttavat Varkauden tehtaan tuotteita, tahi Tampereen Lokomon johtajien ja insinöörien palkat, jos niiden määrääminen kuuluisi niille, jotka matkustavat Lokomon veturien vetämissä rautatievaunuissa. Jos palkkauksien määrääminen tällaisissa asemissa oleville henkilöille kuuluisi kansan laajoille piireille, niin ne varmasti määräisivät ne niin pieniksi, että tehtaan asianmukainen hoitaminen olisi mahdoton. Tehtaassa ei kuitenkaan palkkauksien määrääminen kuulu suurille joukoille, vaan pienelle määrälle henkilöitä, johtokunnalle ja hallintoneuvostolle, joiden jäsenet voivat yksityiskohtaisesti perehtyä tehtaan asioihin ja siihen, mitä tehtaan menestyksellisen hoidon säännöllinen kulku vaatii. Näiden henkilöiden tehtäviin kuuluu pitää huoli siitä, että tehdas voi menestyksellä työskennellä. Heidän velvollisuuksiinsa kuuluu yksityiskohtaisesti perehtyä kaikkeen, mitä siihen vaaditaan, ja siis myös kaikkeen, mikä on otettava huomioon tehtaan toimihenkilöiden palkkauksia määrättäessä. He eivät voi asiasta päättäessään vetäytyä sen taakse, mikä kuluttajain käsitys palkkauksista on. Jos he niin tekevät ja sen mukaan palkkaukset määräävät ja saattavat tehtaan toiminnalle häiriöitä, täyttävät he huonosti tehtävänsä, ne eivät ole sen tehtävän tasalla, joka heille on uskottu.

Vaikka kaikki vertaukset säännöllisesti ontuvat, on kuitenkin sillä kysymyksellä, joka nyt on esillä, paljon yhtäläisyyttä palkkauskysymyksen järjestelyn kanssa yksityisen toiminnan alalla. Myöskään tässä asiassa ne, joille asiasta määrääminen kuuluu, eivät voi vetäytyä sen käsityksen taakse, joka heidän mielestään on kansan käsitys asiassa, vaan heidän on itsenäisesti ja kaikkien saatavissa olevien aineistojen ja tietojen perusteella syvennyttävä asiaan sen yksityiskohdissaan, tällaisen syventymisen perusteella harkittava niiden epäkohtien laatua, joita on olemassa tai tiedetään tulevan ja niitä silmälläpitäen muodostettava mielipiteensä siitä, mitä asiain hoito vaatii. Vain tätä tietä kulkien he tekevät oikein tehtävänsä ja suorittavat edustajatoimensa sillä tavalla kuin heidän on se meidän valtiopäiväjärjestyksemme mukaan suoritettava.

Entä sitten muut syyt. On sanottu, ettei saa antaa lisäetuja yhdelle luokalle, kun toiset laajat kansalaispiirit kärsivät puutetta ja vielä kipeämmin tarvitsisivat apua. Tämän käsityksen mukaan on asiassa määräävänä virkamiesten oma tarve verrattuna muiden kansanluokkien tarpeeseen. Tätä käsitystä vastaan on huomautettava, kuten asian käsittelyn yhteydessä jo aikaisemmin on lausuttu, ettei palkkauksien koroittamisvaatimusta perustele riittävästi viran- ja toimenhaltijain taloudellinen asema sellaisenaan, vaan kysymys siitä, mihin maan

asiain hoito on kulkemassa nykyisen palkkaustason vallitessa. On myönnettävä, että maassamme on laajoja vähävaraisia kansankerroksia, joiden asema vaatii huomiota valtiovallan taholta ja joiden taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja sivistyksellisiin oloihin olisi saatava korjauksia. Mutta parannuksien aikaansaamisen ensimmäisenä edellytyksenä on, että yhteiskuntakoneisto on kunnossa ja että valtiovallalle maassa kuuluvat tehtävät tulevat pätevästi ja taidolla hoidetuiksi. Ellei niin ole laita, ei elinkeinoelämä voi menestyä, ei talouselämä yleensä voi nousta eikä yksityisillä kansalaisilla ole tarpeellisia edellytyksiä olemassa oman taloudellisen asemansa nostamiseen. Tältä kannalta on valtion viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymys tärkeä ja siltä kannalta katsoen ne, jotka luulevat tässä asiassa ajavansa vähempiosaisten kansankerrosten asiaa, siten että he vastustavat palkkauksien uudestaanjärjestelyä, tekevät todellisuudessa vähävaraiselle kansanluokalle hyvin huonon palveluksen, jonka seuraukset kyllä jatkuvasti alkavat ilmetä.

Entä sitten väite virastouudistuksen aikaansaamisesta ensin ja palkkauksien koroittamisesta sitten, kun sitä tietä olisi saatu siihen tarpeelliset varat. Esitettiinhän täällä viime tiistaina sellainen väite, että $^1/_4$ virkamiehistä olisi vähennettävä, että 9 keskusvirastoa olisi lakkautettava y.m. sellaista. Kun tällaisia väitteitä ryhtyy lähemmin tarkastelemaan, niin huomaa, kuinka hataroita ja perusteellista tietämättömyyttä virasto-oloista osoittavia ne ovat. Asia käy parhaiten selville, kun tarkastamme, minkälaiseksi virkamiesten $^1/_4$:n poistaminen eri virkatoimien alalla muodostuisi. Sen mukaan pitäisi $^1/_4$ meidän maanteitä rakentavista insinööreistä ja rakennusmestareista poistaa ja panna muihin töihin. Mutta luuleeko kukaan, että näissä töissä nykyjään pidetään tällaisia virkamiehiä enemmän kuin itse työn kannalta on välttämätöntä (Keskustasta: Entäs maanmittaushallituksesta, sieltä joutaisi toinen päällikkö pois?) Tie- ja vesirakennushallitus itse ilmoittaa asiasta seuraavaa.

Tie- ja vesirakennushallituksen määrärahojen kirjoihin merkitty summa on pyöreinä luvuin ollut vuonna 1920 noin 30 miljoonaa, vuonna 1923 noin 63 miljoonaa, vuonna 1926 noin 120 miljoonaa sekä tänä vuonna noin 160 miljoonaa, ja sen eri tilien lukumäärä, mikä suunnilleen vastaa sen eri työmaiden lukua, on vuonna 1920 ollut noin 290, vuonna 1926 noin 965 ja kuluvana vuonna joukon toista tuhatta. Tämä siis osoittaa, millä tapaa töiden määrä esim. tie- ja vesirakennushallinnon alalla on lisääntynyt. Ja itse työvoimaan nähden lienee syytä viitata esim. siihen, mitä Oulun läänin maaherra, johon ehkä ed. Juutilainenkin erikoisesti luottaa, on työvoiman lisäyksestä sanonut. Hän on eräässä lentokirjassa valittanut Oulun maaseutuväestön elämää ja vaikeaa taloudellista asemaa ja m.m. vaatinut, että Oulun läänissä toimessa olevia tie- ja vesirakennushallinnon viran- ja toimenhaltijoita olisi lisättävä, jotta he kykenisivät nopeasti toimittamaan tehtävänsä ja suorittamaan m.m. ne laajat uitto-, katselmus-, joenperkaussuunnitelmat- y.m. toimitukset, jotka siellä ovat odottamassa.

Tällaisia ilmiöitä osoittaa siis virkamiesten vähentäminen tie- ja vesirakennushallinnon alalla. Jos taas ajattelemme, että esim. meidän metsänhoitajistamme otettaisiin $^1/_4$ pois, niin varmaan metsähallinnon taholta huomautettaisiin, että meillä on pyrittävä yhä voimaperäisempään metsänhoitoon ja se ei salli metsänhoitopiirejä suurennettavan vaan mieluummin pienennettävän ja siis siihen vaadittavan metsänhoitajia lisää.

Entä sitten oppikoulunopettajat. Sanotaan, että sieltä otettaisiin $^1/_4$ pois. Tämä ei voi tapahtua osittain jo siitä syystä, että siellä on vaikeaa panna esim. matematiikan opettaja opettamaan historiaa tai saksaa tai jotain sellaista, vaan siellä täytyy olla eri aineissa eri opettajat, jos mieli niiden voida tarpeellisella pätevyydellä opettaa. Mutta lisäksi on huomattava toinen seikka. Monissa paikoissa ulkomailla on erityisillä määräyksillä nimenomaan määrätty, että koulunopettajat eivät saa pitää suurempaa kun erityisesti määrättyä tuntimäärää, joka tuntimäärä on tuntuvasti pienempi kuin se, mikä meillä opettajilla yleensä on. Tämä on määrätty juuri sitä varten, jotta opetus olisi tarpeeksi voimaperäinen. Jos meillä nyt ajateltaisiin $^1/_4$ opettajista poistettaviksi, niin minä luulen, että opetus kävisi mahdottomaksi. Siihen siis ei ole edellytyksiä. Mutta lisäksi minä olen asioita sivulta seuratessani saanut sen käsityksen, että meidän kouluhallituksellamme on suurempi huoli siitä, että tarpeellisia opettajia ei val-

mistu niihin virkoihin, joita on olemassa ja jotka ovat tarpeen ja että jo siitä syystä alkaa tulla opetustoimen alalla huomattava pysähdys.

Voidaanhan sanoa, että ed. Juutilainen ei ole tarkoittanutkaan minun mainitsemiani aloja puhuessaan sitä, että $^1/_4$ on otettava pois, mutta minä luulen, että jos ruvetaan kutakin alaa yksityisesti käymään läpi, niin jokaisessa alassa tulee sellainen lausunto, että „jaa, en minä tätä alaa ole tarkoittanut''.

Entä sitten virkamiesten työmäärä ja teho? Siitä on paljon puhuttu, ja vaadittu, että se on parannettava. Minun puolestani on lausuttava, ettei Suomessa ole koskaan tehty virastoissa ja viranomaisten toimesta niin tehokasta työtä kuin viimeisten 10 vuoden aikana. Mainitsen tässä kohden eräitä numeroita siitä virastosta, jonka johdossa minä olen ollut, ja jonka 5-vuotiskertomusta olen juuri näinä päivinä tullut tarkastamaan ja siitä syystä huomiota niihin numeroihin kiinnittämään. Ennen sotaa laadittiin maanmittaushallituksessa vuosittain pyöreissä luvuissa noin 3,000 toimituskirjaa. Viimeisen 5-vuotiskauden alussa eli v. 1924 oli vastaava luku noin 5,600 ja vuonna 1928 se oli 6,135. Lisäys oli siis ollut noin 100 %. Maanmittauskonttoreista voisin esittää samanlaisia osittain vielä räikeämpiä numeroita. Mainitsen vain, että uusia asioita otettiin maanmittauskonttorien diarioihin v. 1917 13,586 ja v. 1927 22,842. Samanlaista lisäystä osoittavat muut numerot.

Sanotaan sitten ehkä, että työtehoa on parannettava lisäämällä virka-aikaa, ja nähtävästi luullaan, että virka-ajan lisääminen esim. 7-tuntiseksi lisää samassa suhteessa viranomaisten työn tuloksia ja antaa mahdollisuuden virkamiesten luvun vastaavaan vähentämiseen. Jos näin ajatellaan, niin erehdytään siinäkin. On huomattava, että virastojen työajan lisäys tulee koskemaan vain varsin rajoitettua osaa virkamiehiä. Sen ulkopuolelle jää koko maaseudun lukuisa virkamiehistö, joka ei toimi virastoissa, kuten nimismiehet, metsänhoitajat, poliisit, kaikki konsulentit ja monet muut. Sen ulkopuolelle jäävät myöskin koulujen opettajat, yliopisto ja meidän tuomioistuimemme. Mutta lisäksi virka-ajan pidentäminen ei voi lisätä virastojen ylimmille viranomaisille työmäärää eikä työn tulosta, vaan mieluummin ehkä monelle heistä tulisi niitä vähentämään. Sillä jokainen, joka tällaisten henkilöitten työtä tuntee, tietää, että huomattava osa näiden viranomaisten työstä suoritetaan kotona varsinaisen virastoajan ulkopuolella. Varsinainen työlisäys voitaisiin siis virka-aikaa jatkamalla saada vain alemmissa palkkausluokissa oleville virkamiehille ja palvelijakunnalle, josta kyllä melkoinen määrä on sellaista, että se tekee vain määrätyt virastotuntinsa virkatyötä, mutta heidän työajan lisäyksen kautta ei lähimainkaan päästä sellaiseen tulokseen virka-ajan pidentämisen kautta, kuin mihin moni asiaa lähemmin tuntematon voi luulla sen kautta päästävän.

Voisi puhua myöskin keskusvirastojen lakkauttamisesta, josta ed. Juutilainen mainitsi. Siinäkin on harhakuvitelmia. Ei keskusvirastojen lakkauttamisen kautta päästä niistä virkamiehistä, joita keskusvirastoissa on, sillä niistä virkamiehistä päästään vain sen kautta, että lakkautetaan ne tehtävät, jotka ovat niiden suoritettavat. Mutta minusta on näyttänyt siltä, kun minä olen tätä eduskunnan puuhaa ja eduskunnan mielialoja katsonut, että eduskunnassa on hyvin vähän halua minkään tehtävän lakkauttamiseen, mutta kyllä toivottaisiin ja odotettaisiin, että nämä tehtävät kulkisivat noin ilman muuta, ilman virkamiehiä ja ilman niille myönnettäviä määrärahoja. Minun on huomautettava, että kun kysymys keskusvirastojen lakkauttamisesta tuli viime syksynä esille julkisuudessa, sitä ryhdyttiin myös keskusvirastojen taholta tarkastamaan, katsomaan mihinkä se johtaisi, ja silloin huomattiin, että keskusvirastojen toiminta ylöspäin valtioneuvostoon päin, jota juuri tahdottiin saada yksinkertaisemmaksi, muodostaa aivan mitättömän pienen osan keskusvirastojen työstä. Sitä kuvaa se lähetteiden määrä, joka on olemassa valtioneuvostoon ja muualle. Valtioneuvostoon menevien kirjeiden määrä muodostaa yleensä noin 1 tai 2 % keskusvirastojen kirjeistä, muutamissa jonkun verran enemmän, toisissa vielä vähemmän. Siis valtioneuvostoon menevät asiat muodostavat aivan pienen osan keskusvirastojen töistä. Näistäkin kirjeistä on melkoinen osa aivan pieniä asioita koskevia, sellaisia asioita, että niiden käsittely voidaan hyvin siirtää keskusvirastojen itsensä kompetenssiin. Ei siis tätäkään tietä päästä virkojen vähentämiseen ja lakkauttamiseen.

Puolestani en tahdo kieltää enkä ole koskaan kieltänyt, ettei virasto-oloissa olisi yhtä ja toista parannettavaa ja korjattavaa. Mutta minä väitän, ettei tällaisten eikä muidenkaan toimenpiteiden kautta voida saada sellaisia tuloksia, joita täällä viime tiistaiiltana kuvattiin sillä saatavan ja joita nähtävästi joillakin tahoilla haaveksitaan. Kova totuus on se, että joko on pysytettävä virkamiesmäärä varsinaisesti entisenään tai ryhdyttävä vähentämään valtion tehtäviä. Kolmatta mahdollisuutta ei ole. Virastojärjestelyllä sellaisenaan päästään varsinaisesti vain siihen, ettei tarvitse ainakaan lähiaikoina viran ja toimen haltijoita tuntuvammin lisätä.

Osoittaakseni, että tilanne todellisuudessa on tällainen, tarvitsee minun vain viitata siihen, kuinka esim. maalaisliitto, joka nyt on toistakymmentä vuoden aikana ollut mukana huomattavimmilla paikoilla valtiollisessa elämässämme, paikoilla, joissa sillä on ollut varsinaisesti kaikki valta käytettävänään, ei ole voinut tässä asiassa mitään oleellista aikaansaada ja tarvitsee vain viitata siihen, että maalaisliittolaiset virastopäälliköt kaikki itse puolestaan tekevät nykyisin esityksiä sekä virkamiehistön luvun lisäämisestä että heidän palkkojensa parantamisesta. Se on kovaa totuutta, sellaista, joka osoittaa, mihin joudutaan, kun on siirryttävä sanoista tekoihin. Minä pelkään, että jos tilanne muodostuisi sellaiseksi, että esim. ed. Juutilainen joutuisi siihen asemaan, että hänen todella olisi asiassa jotain tehtävä eikä ainoastaan siitä puhuttava, niin asema muodostuisi hänelle aivan samanlaiseksi.

Olen puhunut näinkin laajasti osoittaakseni, miltä eräät niistä kysymyksistä, joita täällä viime tiistaina kosketeltiin, näyttävät, kun niitä ryhtyy lähemmin ja yksityiskohdissaan tarkastamaan. Viime tiistain käsittely osoitti, kuinka niissä piireissä, joissa esiinnytään meidän pienviljelijäluokkamme asiain erikoisina ajajina, ollaan halukkaita asettumaan kaikkia valtion viran ja toimen haltijain palkkauksien parantamisia vastaan. Tämän johdosta minun on huomautettava, että niin kauan kuin meidän nykyiset pienviljelijämme olivat tilattomia tai torppareita, he varsin vähän joutuivat turvautumaan valtion viranomaisiin, eikä heidän kannaltaan siis silloin ollut niin välitön tärkeys sillä, miten valtion virkatoimet kulkivat. Torpparilla oli harvoin aihetta lähteä esim. hakemaan käräjissä hänelle vuokrasopimuksen perusteella kuuluvaa oikeutta, sillä hänen asemansa oli siinä kohden yleensä huono ja oikeudensaaminen vaikea. Samoin hän varsin vähän tarvitsi muita viranomaisia. Kun hän ei omistanut maata, ei hän tarvinnut maanmittareita, hänen viljelysmahdollisuutensa olivat usein sellaisia, ettei maatalousviranomaisten käyttäminen tullut kysymykseen, monia muita esimerkkejä mainitsematta.

Nyt on torppariluokka itsenäistynyt ja se on joutunut itse välittömästi tarvitsemaan valtion viranomaisia mitä lukuisimmissa asioissa. Ja sen tarpeisiin kuuluu, että viranomaiset suorittavat heille kuuluvat tehtävät pätevästi ja hyvin, että pystyvät voimat ovat valtakunnan hallintoa hoitamassa, ja että koko virkakoneisto toimii kunnollisesti. Ellei niin tapahdu, aiheutuu siitä meidän uudelle tilallisluokallemme monia vaikeuksia. Valtiokoneiston säännöllinen kulku on myös välttämätön edellytys kaikelle taloudelliselle hyvinvoinnille, josta uuden tilallisluokan oma hyvinvointi on oleellisesti riippuva. Siitä huolimatta, että asiaintila on tällainen, esiintyy niiden taholta, jotka pyrkivät olemaan uuden tilallisluokan asiain erikoisajajia, täydellinen ymmärtämättömyys virkakuntien palkkausasiaa kohtaan ja täysin kielteinen suhtautuminen siihen. Tällaisella suhtautumisella tehdään hyvin huono palvelus uudelle pientilallisluokalle itselleen.

Tilanne palkkausasiassa alkaa muuten olla sellainen, että täytyy joko olla varsin sokea tai oloja kokonaan tuntematon tai niistä täysin piittaamaton, joka ei näe sen kestämättömyyttä. Mitä tietävät meidän kulttuurielämällemme ne häiriöt, joita uhkaa tulla, kun pätevää työvoimaa sinne ei saada ja entisiä sieltä nyt poistuu? Ja mitä tietää meidän valtion asiaimme hoidolle se, että tarpeellisten määrärahojen puuttumisen sekä kaikenlaisten muiden vaikeuksien takia, joita jatkuvasti esiintyy, samalla kuin asetetut vaatimukset lisääntyvät, virkamiespiirit yleensä ovat perin tuskautuneet ja kyllästyneet valtion asiain hoitoon. Voin vakuuttaa sen tuntemuksen perusteella, joka minulla virkamiespiiriemme mielialoista on, että sellainen työilo, joka on kaiken kunnollisen työn ensimmäinen edellytys, aikaa olla mennyt, ja virkeän toimintahalun si-

jasta alkaa olla ajatuksena vain, miten päivästä toiseen päästä. Siihen kaikkeen on johtanut se täydellinen ymmärtämättömyys ja epäsuopeus, mitä vallanpitäjien taholta on virastoja vastaan viimeisen kymmenen vuoden aikana osoitettu. Tilanne on kehittymässä suuntaan, jonka tunnemme maaseudulta taloista, joissa palvelijat vaihtuvat alituiseen, joissa palvelijat ovat huonomman laadun väkeä, ja joissa ne tekevät työtään tunnetusti kelvottomasti ja joissa tiedetään talon hoidon olevan rappiolla. Sellaisella paikkakunnalla, jossa tällaisia taloja on, tiedetään yleensä, että vika asiassa on oikeastaan talon isäntäväessä, joka on sellainen, ettei kunnollinen väki talossa viihdy eikä kunnollinen talonpito käy. Jos meillä annetaan virkamieskunnan palkkaolojen jatkuvasti jatkua nykyisellään, saa olla varma, että seuraukset tulevat olemaan samat kuin tuollaisessa maalaistalossa ja silloin myöskin tiedetään syyn pohjaltaan olevan isännässä, se on niiden henkilöiden kykenemättömyydessä ja haluttomuudessa asiain oikeaa laitaa näkemään, jotka Suomen kansa on pannut asioista päättämään.

Se summa, jolla maan hallitus suunnittelee asiain parantamista, on siksi vaatimaton, ettei se riitä muuttamaan sitä suuntaa johon tässä asiassa ollaan nyt kulkemassa. Tuon summan jakaminen on kietomalla vuokra-avustus perhelisäyksiin tehty sellaiseksi, että varsin laajat virkamiespiirit, voipa sanoa virkamieskunnan suurin osa jää koroituksista nykyhetkellä kokonaan osattomaksi — olen tavannut henkilöitä, jotka ovat vakuuttaneet löytyvän kokonaisia virastoja, jotka jäävät suunnitelluista parannuksista jokseenkin kokonaan osattomiksi. Vaikka siis summa ei riitä asiaa auttamaan, ja vaikka laaditussa laissa suunniteltu summan käyttö on monessa kohdin väärään osunut, katson puolestani kuitenkin että sekin mikä nyt myönnetään, on otettava ja ehdotetulla tavalla käytettävä. Sillä tietäähän sen myöntäminen parannusta ainakin johonkin ja jokainen parannus nykyoloissa on tarpeen vaatima. Lisäksi ehdotuksen hylkääminen voisi antaa sen käsityksen, että eduskunnan taholta ei olla halukkaita minkäänlaisiin parannuksiin palkkausoloissa ja sellaisen käsityksen aiheuttamiseen meillä ei ole varaa. Kun täällä on sekä sosialidemokraattisen että maalaisliiton eduskuntaryhmän taholta puhuttu siihen suuntaan, että aloite on hylättävä, on minun puolestani mainittava, että minusta tuntuu niinkuin asianomaisella taholla ei olisi oikea käsitys asian ja aseman vakavuudesta ja siitä mihin näissä asioissa ollaan menossa ja että tällainen suhtautuminen on sellaista tulella leikkimistä, joka ei eduskunnassa saisi vakavassa asiassa tulla kysymykseen. (Vasemmalta: Onko se uhkaus?) Ei ole minun puolestani, mutta minä ilmoitan sen, minkä minä huomaan oikeaksi, kun minä olen seurannut asioita, ja voin mainita, että olen ollut tilaisuudessa seuraamaan niitä viime vuosien aikana jokseenkin läheltä.

Samalla kuin siis puollan lakiehdotuksen hyväksymistä, on minun puolestani lausuttava, ettei ehdotettu järjestely, sellaiseksi kuin se lakiehdotuksen mukaan tulee muodostumaan, anna valtioneuvostolle oikeutettua perustetta virastoajan pidentämiseen. Jos sellainen pidennys pantaisiin toimeen, tulisi se koskemaan suurimmalta osalta henkilöitä, joille uusi järjestely todellisuudessa ei ainakaan pitkiin aikoihin, monelle ei koskaan, tuota mitään hyötyä, mutta joille toimeentulo pidennyksen johdosta tuottaisi vain lisää menoja ja estäisi entisenkin lisäansioiden saantimahdollisuuden.

Virkamiespiirien taholla on mainittu olevan tekeillä toimenpiteitä palkkausvaatimuksien läpiajamiseksi voimakeinoilla. Minä puolestani ymmärrän hyvin virkamiesten aseman ja ne vaikeudet, joita heillä on ynnä sen huolestumisen, jota tilanne ja eduskunnan suhtautuminen virastojen palkkausolojen järjestelyyn heidän keskuudessaan aiheuttaa. Puolestani kuitenkin katson, että esillä olevan lakiehdotuksen hyväksytyksi tuleminen osoittaa kuitenkin melkoista myötämielisyyttä palkkauskysymyksessä eduskunnan taholta. Virkamiespiirien taholla on otettava huomioon tämä niin myös se vaikea aika, jossa elämme, ja sisäisen elämämme rauhattomuus yleensä. On katsottava oikeutetuksi se vaatimus, että virkamiespiirien taholla ajatus pakkotoimenpiteistä jätetään.

Ed. Meriläinen: Muistaen sen politiikan, mitä maalaisliitto edustajiensa ja sanomalehtiensä kautta Kainuussakin ennen vaaleja harjoitti, sanoen olevansa ainoa vähäväkisten etujen ajaja yleensä ja erittäinkin virkamiesten palkkauskysymyksessä, katson velvollisuudeksi lausua asiasta muutaman sanan.

Maalaisliittolaisen hallituksen esitys 35 miljoonaa markkaa lisäyksiksi korkeiden virkamiesten palkan koroituksiksi, on todistus siitä, että maalaisliittolaisen hallituksen ja koko maalaisliiton politiikka on maan suurporvariston etuja ajavaa politiikkaa.

Samaan aikaan kuin hallitus antaa esityksen työttömyyden lieventämiseksi vaivaisella 8 miljoonalla markalla, niin samoihin aikoihin hallitus ehdottaa myönnettäväksi korkeapalkkaisille virkamiehille 35 miljoonaa. Tämä valtion virkamiesten palkankoroitusasia on erikoisen suuren huomion kohteena. Tätä asiaa seurataan suurella mielenkiinnolla ulkopuolella eduskunnankin, eikä ihmekään, sillä onhan nyt kysymyksessä sellaisen yhteiskuntaluokan aseman parantaminen, jonka toimeentulo on turvattu jo ennestäänkin sillä tavoin, että ainoallakaan palkkatyöläisellä tai köyhällä pientalonpojalla ei näitä etuja ole.

Tämä asia on erikoinen vielä senkin vuoksi, että on olemassa pulakausi ja työttömyys, jolloin kymmenet tuhannet työläiset ja pienviljelijät ovat joutuneet jo pitemmän aikaa kamppailemaan ankaran puutteen alaisina. He ovat sellaisessa asemassa, että yhteiskunta ei ole heille varannut minkäänlaista toimeentulomahdollisuutta. Olisi kuitenkin nykyiseltä maalaisliittolaiselta hallitukselta odottanut sellaista esitystä, jossa olisi pyritty korjaamaan niitä kurjia oloja, joissa työläiset ja työtä tekevät talonpojat joutuvat elämään. Lupaukset, joita maalaisliittolaiset ohjelmissaan esittivät, eivät olekaan mistään merkityksestä. Maalaisliittolaiset ratsastivat vaaleissa virkamiesten palkkakysymyksellä. Vaalitunnuksissaan maalaisliittolaiset sanoivat vastustavansa korkeiden virkamiesten palkankoroituksia ja työtätekeville talonpojille lupasivat jos minkälaisia parannuksia. Vaalien jälkeen he antavat suuripalkkaisille virkamiehille palkankoroituksia, mutta pienipalkkaisille y. m. pieneläjille vain kiviä leivän asemasta.

Minä en voi asian tässä vaiheessa olla lausumatta kummastustani siitä, että tällaisena aikana tuodaan eduskunnalle esitys, jonka toteuttaminen merkitsee valtion virkamiesmenojen lisäämistä noinkin huomattavalla summalla. Vielä enemmän minua ihmetyttää asia senkin vuoksi, kun hallituksen perusteluissa sanotaan m. m.: „Keskinkertaisesta sadosta huolimatta näyttää rahallinen ahdinkotila yhä kiristyvän.'' Minun täytyy sanoa, että tämän maan työtätekevän luokan taloudellinen asema on nyt jo niin huono, että se kaipaisi paljon kipeämmin parannusta kuin useiden kymmenien tuhansien vuosipalkalla olevien virkamiesten asema. Maalaisliittolaisen hallituksen esitys tietäisi sitä, jos se tulisi hyväksytyksi, että alempipalkkaisille valtion toimenhaltijoille heitettäisiin joitakin kolikoita, jotavastoin suuripalkkaisten virkamiesten palkat nousisivat useilla tuhansilla markoilla. Kapitalistisen yhteiskunnan luokkaluonne ilmenee tässä maalaisliittolaisen hallituksen esityksessä yhtä räikeänä kuin mitä se ilmenee n. s. edistysmielisen hallituksen esityksessä. Minä olen sitä mieltä, ettei ainakaan työläisten ja talonpoikain äänillä valituilla edustajilla ole oikeutta asettua kannattamaan hallituksen esitystä.

Se näkökohta, mikä käy ilmi tästä hallituksen esityksestä, on tyypillinen yläluokan ja etenkin yläluokkaan kuuluvien virkamiesten näkökanta, joka uskoo, että koko maailma on vain rikkaita riistäjiä varten ja jotka eivät välitä ollenkaan siitä, kuinka kurja on niiden palkkatyöläisten ja talonpoikain asema, jotka työllään joutuvat kaiken tämän elämän ylläpitämään. Senvuoksi olenkin sitä mieltä, että lakiehdotus olisi hylättävä.

Ed. Rötkö: Tämä käsitteellä oleva virkamiesten palkkakysymys ja sen eri vaiheet ovat paljastaneet melko selvästi sen, sanoisinko, huijauksen, jota tämän eduskunnan kautta harjoitetaan laajoihin väestökerroksiin nähden. Samalla ja samassa yhteydessä paljastuu myöskin tämän kansanvaltaiseksi kehutun valtiojärjestelmämme todellinen luonne. Kansalta pyydettiin vaalien kautta vastausta erikoisesti virkamiesten palkankoroituskysymyksessä. Kansa antoikin sellaisen, ja antoi sen varsin selvästi. Vaalien tulos oli ankara tuomio virkamiesten palkankoroituspyrkimykselle. Nyt kuitenkin osoittautuu, että valitsijat ovat perinpohjin erehtyneet. Ovat saaneet, kuten ed. Pitkänen täällä asian toisessa käsittelyssä lausui, väärän käsityksen eräiden puolueiden todellisesta kannasta virkamiespalkkoihin nähden. Ehkäpä juuri pahimmin erehtyneet juuri maalaisliittoon nähden. Me olemme vaaleissa ja sen jälkeen osoittaneet, että virkamiesten hyvinvoinnista huolehti-

minen kuuluu kapitalististen hallitusten ja hallituspuolueiden tärkeimpiin tehtäviin. Erimielisyyttä näiden keskuudessa on ilmennyt vain siitä, miten asia voitaisiin huomiota herättämättä ja vähemmällä melulla järjestää. Kapitalistisessa valtiossa näyttelee virkakunta siksi tärkeätä osaa kapitalismin yleisten etujen ajajana ja kansan hallitsemisessa, että sitä ei voi jättää huomioon ottamatta. Onhan se juuri virkamiehistö, jonka käsissä todellisuudessa on maan ja kansan hallitseminen. Sen avulla voidaan kansaa riistää ja sortaa. Ilman sitä eivät puoluepukarit ole mitään, maalaisliittolaisetkaan. Virkaherrathan ne ovat, jotka panevat ministerin eteen valmiit asiakirjat, asettavat kynän käteen ja antavat herra ministerin kirjoittaa. — Virkamiehistöhän se on, joka soveltaa käytäntöön, tulkitsee ja selittää lait ja asetukset kapitalisteille yleiseksi tyydytykseksi, pitää huolen siitä, että kapitalistinen yhteiskunta kaikesta ristiriitaisuudestaan huolimatta pysytteleiksee pystyssä. On selvää, että joutuivatpa hallitusohjat minkä yhteiskuntaa säilyttävän puolueen käsiin tahansa, mukaan otettuna niin maalaisliitto kuin sosialidemokraatitkin, niin virkamiesten hyvinvoinnista näiden kaikkien on huolehdittava. (Eduskunnasta: Niin se on tehtävä kommunistienkin!) Se seikka, että etenkin maalaisliiton ja sosialidemokraattien valitsijoina ovat laajat työtätekevän kansan kerrokset, joiden edut käyvät sovittamattomasti ristiin kapitalistien ja virkaherrojen etujen kanssa, pakottaa näitä puolueita kaksinaamaiseen menettelyyn. Siitä syystä niiden oli viime vaaleissa näyteltävä virkamiesten palkkojen vastustajan osaa. Tästä taktikoimisesta ja kaksinaamaisesta politiikasta oli koitua kapitalistiselle yhteiskunnalle epämiellyttäviä seurauksia. Näistä kirjoitti m. m. kokoomukselainen „Karjala'' viime maaliskuun 15 päivänä seuraavaa: „Nykyinen poliittinen asema on monessa suhteessa varsin epämääräinen. Näennäisestä tyyneydestä huolimatta on pinnan alla selvää epätietoisuutta ja rauhattomuutta. Tunnetaan, että valtiollisen elämän sykintä ei ole normaalia ja että mitään kirkastumisen oireita ei tässä suhteessa ole havaittavissa. Persoonallisuuksista, jotka kykenisivät nostamaan sisäpolitikan nykyisestä tilasta korkeammalle tasolle, on tosiaankin meillä puute. Puolueet ja niiden menestyksen tavoittelu ovat muuttuneet pääasiaksi, vaikka niiden pitäisi olla välineinä isänmaan asioiden hoitamisessa. Puolueet pitävät tuskallisella tarkkuudella silmällä toistensa menettelyä ja toisiaan peläten uhraavat tärkeät asiat taktiikan alttarille. Kuvaavimmin tulee tämä esille eräiden puolueiden suhtautumisessa parhaillaan esillä olevaan virkamiesten palkkauskysymykseen. Kaikki puolueet, kommunisteja lukuunottamatta, tunnustavat jokseenkin peittelemättä, että virkamiesten ja valtion toimenhaltijain palkat kaipaavat korjausta. Mutta vaikka kaikki tämä tunnustetaankin ja vaikka myönnetään, että palkkojen parannus on valtiotaloudelliselta kannalta mahdollinen toteuttaa, näyttää taktiikka vaativan palkkakysymyksen käyttämistä mahdollisimman kauan puolue-etujen palvelemiseen. Maalaisliittolaiset eivät uskalla sosialistien ja sosialistit eivät taas uskalla maalaisliittolaisten vuoksi kannattaa palkankoroituksia, koska silloin toinen puolue agiteeraisi tällä kysymyksellä toista vastaan. Mutta maalaisliittolaisten on sitä paitsi periaatteellisistakin syistä hyvin vaikea luovuttaa käsistään valtti, jolla se on jo menestyksellisesti pelannut yli 20 vuotta.'' Näin Karjala. Kokoomus näyttää tuntevan hyvin nämä kaksinaamaiset toverinsa, sillä samassa kirjoituksessa löytyy vielä seuraava mielenkiintoinen kappale: „Virkamieshallitusta ei seuraaviin vaaleihin asti voi ajatella, joten ainoaksi ratkaisuksi jää eduskunnan hajoittaminen. Se ei voi tuoda kuitenkaan mitään ratkaisua virkamiesasialle, sillä sanokoonpa kansa vaaleissa mitä tahansa, sama kysymys on edessä heti vaalien jälkeen. Maalaisliitto, joka tällä kysymyksellä tietenkin koettaisi vahvistaa rivejänsä kaikella voimalla ja väellä, olisi pakotettu vaalien jälkeen heti ensi töikseen käymään siihen käsiksi.'' Tämä ennustus on nyt toteutunut. Maalaisliittolainen hallitus on järjestänyt asian — joskaan ei aivan niin hyvin kuin virkamiehet olisivat sitä toivoneet ja toivovat — jonka vastustamisesta maalaisliittolaiset saavat kiittää vaalivoittoaan. Eikö tätä voisi nimittää juuri siksi, mitä se on, kaksinaamaisuudeksi ja valitsijainsa tahalliseksi pettämiseksi? Eivät ne ole olleet eivätkä nytkään ole periaatteelliset, vaan puoluetaktilliset syyt, jotka määräävät niin maalaisliiton kuin sosialidemokraattienkin kannan. (Vasemmalta: Mitä se sinulle kuuluu!) Perussyy

on se, että ilman mahtavan kapitalistisen virkamiehistön suosiota kumpikaan puolue ei kykenisi lähettämään miehiään ministerituoleille kansaa hallitsemaan ja kansan kustannuksella hyödyttämään kapitalistista yhteiskuntaa. Molemmat puolueet, maalaisliitto ja sosialidemokraatit, ovat muuten hallituksesta käsin hyvän tahtonsa virkamiehille ilmoittaneet. Sosialidemokraattinen hallitus koroitti virkamiesten palkkoja noin vain suoraa tietä, jopa niin, että eduskunnan oli annettava siitä sille muistutus. Samoin on tehnyt maalaisliittolainen hallitus. Sen ohjelmaan kuului m. m. yli 200,000 markan palkkojen maksaminen eräille suosikeilleen. Valitsijain silmien sokaisemiseksi kuitenkin äänestivät nämä puolueet viime keväänä virkamiesten palkkauslain muutosta vastaan, maalaisliittolaiset selvemmällä ohjelmalla ja paremmalla menestyksellä, sosialidemokraatit vähemmän onnistuneesti. (Vasemmalta: Älä ole pahoillasi!)

Viimeisten vaalien aikana maalaisliittolaiset kyläagitaattorit lupasivat puolueensa puolesta, että virkamiehille ei penniäkään. (Eduskunnasta: Olitko kuulemassa?) Olin. — Valitsijat uskoivat tähän valheeseen ja äänestivät maalaisliittolaisia varmimpina virkaherrojen vastustajina. Maalaisliitosta tuli hallituspuolue, ja koko suuren manöö verin tulos oli se, että virkamiehet saavat koroituksensa maalaisliittolaisten kädestä.

Mutta kysymyksellä yritetään kuitenkin edelleenkin hämätä valitsijoita. Maalaisliittolainen Kemppi ja Pitkänen on pantu puhumaan virkamiesten palkankoroitusta vastaan. Heidän puheensa ovat niitä syöttejä, joita heitetään petetyille valitsijoille. Se on aivan samaa politiikkaa kuin sosialidemokraattisen hallituksen aikana oli pääministeri Tannerin tuomitseminen puolueen omassa sanomalehdistössä siitä, että hän hattu kourassa seisoi Nikolainkirkon rappusilla aseistettujen suojeluskuntalaisten edessä. Pettyneiden valitsijain toivotaan tarttuvan näihin vaalisyötteihin siinä uskossa, että koko puolue ei ole samalla tiellä kuin puolueen tahtoa noudattavat herrat ministerit.

On mielenkiintoista nähdä edelleen, riittääkö maalaisliiton apu kysymyksen järjestämiseen virkamiesten etujen mukaisesti, koska sosialidemokraattinen ryhmä, kuten Aalto täällä äsken ilmoitti, on katsonut voivansa asettua hylkäävälle kannalle kyseelliseen asiaan nähden, (Vasemmalta: Harmittaako sinua?) vai hajautuuko sos.-dem. ryhmä kahtia, kuten tavallisesti. On myöskin se mahdollisuus olemassa, että johtavaa porvaristoa ja virkamiehiä ei tämä käsitteillä oleva laki vielä tyydytä. Sillä ei voitaisi saada toivottua parannusta aikaan, vaan virkamiehet jatkaisivat painostustaan, ja tämän vuoksi asia järjestetään jotakin muuta tietä. Fascistinen vallankaappauskin on mahdollinen. (Vasemmalta: Siihen ne pyrkivät!) Te olette siinä myötävaikuttamassa johtavan porvariston kanssa. (Vasemmalta: Tepä sen sanoitte!)

Olen silmäillyt muutamia niistä väitteistä, joita virkamiesten puolesta on esitetty. Mantere ja Haataja täällä äsken, perustelee palkkojen koroitusta siltä kannalta, että virkamiehet ovat lukuisasti sanoutuneet irti toimistaan. Virkamiehet olisivat tosiaankin kovin yksinkertaista väkeä, elleivät he tätä yksinkertaisinta yhteistoiminnan ja painostuksen muotoa osaisi käyttää. Mutta tekeekö se herrojen palkankoroitukset oikeutetummaksi, se on kokonaan eri asia. Ed. Talas puolustelee virkamiesten hyvittämistä siltä kannalta, että virkamiesten kuntoisuus on meillä niin korkealla tasolla, että se vaatii tunnustusta, ja tämä tunnustus on porvariston mielestä maksettava puhtaassa rahassa. Myönnettäköön, että eräillä aloilla tällaista kuntoisuutta todellakin on esiintynyt. Työväenluokkaan kohdistetut voimatoimenpiteet, poliisikapulain ja tuomioistuinten käyttö on kasvanut. Tunnetut Ulstin jutut ja monet muut ovat merkkejä myöskin muusta kuntoisuudesta, (Vasemmalta: Metalliasiat!) joka jää palkitsematta, jos virkamiesten palkankoroitusanomukset hylätään. (Ed. Hakkila: Siellä kysyttiin metalliasioista!) Ed. Kivimäki tarkoitti kai juuri tätä lajia kuntoisuutta, kuin hänenkin lausunnossaan havaittiin virkamiesten kiittelemistä ja valitusta siitä, että havaitaan virkamiesten siirtymistä yksityiseen palvelukseen. Yksityisillä aloilla, sikäli kuin olen huomannut, on tähän saakka tapahtunut suurimmat kassankavallukset. Siellä näyttää olevan parempia mahdollisuuksia. (Vasemmalta: Siellä on enemmän rahaa!) Aivan oikein. — Maalaisliittolaiset ovat tässä asiassa joutuneet tekemään väitteitä, jotka lyövät toinen toistaan korvalle. Ed. Juutilaisen viimeisestä lausunnosta nähdäänkin, että maalaisliitto ei muka koskaan

ole ollut „ei penniäkään virkamiehille'' kannalla. Maalaisliitto muka tahtoo sitä, että virkamiehiä on vähennettävä, virasto-oloja sillä tavalla korjattava, että virkamiesten työaikaa pidennetään ja työtehoa lisätään ja näin säästyneillä varoilla koroitetaan jälelle jääneiden palkkoja. Eikö niin ollut? (Keskustasta: Juu!) Ed. Juutilainen tuli kuitenkin lausuntonsa loppuosassa siihen tulokseen, että palkkoja nyt on korjattava. Ehkä ed. Juutilainen selittää, miksi tätä hänen ohjelmaansa ei ole yritettykään soveltaa käytäntöön, vaan tehty juuri päinvastoin, kuin ed. Juutilainen sanoi maalaisliiton ohjelman olevan. Virkamiehiä tullaan ensi vuodellekin lisäämään eikä vähentämään. Mitään virastojen työaikaa ei ole muutettu. Palkkoja ei koroiteta säästöllä, vaan uudella rahalla niiden 1,400 milj. lisäksi, jotka nyt jo viedään virkamiesten menoihin. Minusta olisi rehellisempää, jos te sanoitte suoraan, että teidän tarkoituksenne on virkaherrojen hyvittäminen, kiinnittäminen yhä lujemmilla siteillä kapitalistisen järjestelmän puoltajiksi ja siinä tarkoituksessa, että teillä virkaherroissa olisi tehokas ase työväenluokan nujertamisessa. Tehän tarvitsette lujaa hallitusvaltaa, tarvitsette selkäpuolenne puhdistamista sodan varalta, tarvitsette teollisuusrauhaa, pakkolakeja. Ja sitä varten teidän on pakko yrittää lahjoa korkeita virkaherroja. Sosialistisen työväen edustajina olemme olleet johdonmukaisesti sillä kannalla, että korkeimpien virkamiesten palkkoja on alennettava eikä nostettava. Sensijaan on valtion työläisten ja eräillä tärkeimmillä aloilla työskentelevien alempien toimenhaltijain palkkausta huomattavasti parannettava. Nyt käsitteillä oleva hallituksen esitys ei kuitenkaan tarjoa siihen minkäänlaisia mahdollisuuksia, ja senvuoksi minä yhdyn niihin, jotka ovat sitä mieltä, että lakiesitys on hylättävä. (Keskustasta: Vai niin!)

Ed Helo: Olen pyytänyt puheenvuoron kiinnittääkseni lyhyesti huomiota erinäisiin epäkohtiin, joita on olemassa siinä tavassa, mitenkä se aika, jonka virkamiehet saavat laskea hyväkseen ikälisäystä varten, nykyään lasketaan. Kuten tunnettua, saavat nimittäin virkamiehet laskea tätä lisäystä varten hyväkseen sen ajan, minkä ovat olleet vakinaisessa valtion virassa. Sen lisäksi on heillä myös oikeus erinäisillä edellytyksillä laskea hyväkseen sen ajan, jonka he ovat olleet kunnan palveluksessa, vieläpä myös osan siitä ajasta, minkä ovat olleet yksityisen palveluksessa. Ja tätä oikeutta myöskin sovellutetaan hyvin vapaamielisesti siten, että yleensä jotensakin säännöllisesti koko se aika, minkä virkamiehet ennen virkaan astumistaan ovat olleet joko kunnan tai jossakin yleisluontoisessa yksityisessä palveluksessa, lasketaan heille hyväksi. Mutta erääseen ryhmään nähden on tehty poikkeus, ja tämä ryhmä on ylimääräisessä valtion virassa ja palveluksessa oleva ryhmä. Siitä huolimatta, että nämä henkilöt hoitavat sellaista vakinaista valtion virkaa, tai palvelustointa, joka ei missään suhteessa eroa vakinaisesta virasta muuta kuin ainoastaan palkkaan nähden ja erinäisiin muihin etuihin nähden, niin kuitenkin näillä ylimääräisillä henkilöillä ei ole mitään oikeutta laskea palvelemaansa aikaa hyväksi laskettaessa ikälisäystä. Tämä on vienyt siihen, että suuri joukko varsinkin ruumiillisessa työssä olevaa henkilökuntaa, joka on ollut valtion palveluksessa 10, 15, jopa 20:kin vuotta, sen jälkeen jouduttuaan vakinaiseen valtion virkaan ei voi tästä huolimatta laskea hyväkseen yhtään ainoata ikälisäystä ja saattaapa tapahtua niinkin, kuten äskettäin eräs ylimääräinen katkerana lausui, että hän nähtävästi saa ensimmäisen ikälisäyksensä vasta sen jälkeen kuin hän virkaikälain perusteella on pakotettu eroamaan, siitä huolimatta, että hän on ollut noin 20 vuotta valtion palveluksessa. Minusta ei ole mitään syytä asettaa nämä ylimääräiset henkilöt huonompaan asemaan, kuin muita valtion palveluksessa olevia henkilöitä, ja varsinkaan huonompaan asemaan, kuin kunnan palveluksessa olleita henkilöitä, varsinkin, kun kuitenkin nämä ylimääräiset henkilöt hoitavat jotensakin täydellisesti samanlaista virkaa kuin vakinaiset valtion palveluksessa olevat henkilöt. Nämä ylimääräiset ovat kyllä tavallisesti ruumiillisen työn tekijöitä. Niitähän on suuri joukko varsinkin rautatielaitoksessa ja postissa, jotka säännöllisesti tulevat menettämään huomattavan osan etujaan siirtyessään ylimääräisestä palveluksesta vakinaiseen toimeen. Mutta se seikka, että ne ovat ruumiillisen työn tekijöitä, ei kai ole mikään syy, että ne asetetaan tässä suhteessa huonompaan asemaan kuin esim. kunnan ja yksityisen palveluksesta valtion palvelukseen siirtyneet. Tässä

on ollut varsin tunnettu ja räikeä epäkohta, ja kun aivan yleisesti tunnustetaan, että tämä on epäkohta, niin olisi myös ryhdyttävä toimenpiteisiin sen poistamiseksi. Hallitukselle on siihen laissa valtuus annettu. Hallituksella on oikeus antaa lähempiä määräyksiä siinä, missä määrin virkamiehet ovat oikeutettuja laskemaan hyväkseen ennen palvelemansa ajan virkalisää varten. Ja mikäli tätä oikeutta ei kokonaisuudessaan ole valtioneuvostolla, olisi siitä annettava eduskunnalle esitys.

Näillä perusteilla ehdotan, että eduskunta hyväksyisi yleisperusteluissa seuraavan ponnen: „Eduskunta päättää lausua toivomuksen, että hallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että valtion ylimääräiset viran- ja toimenhaltijat saisivat vakinaisiksi tultuaan laskea ikälisäystä varten hyväkseen sen ajan, jonka he ylimääräisinä ovat olleet valtion palveluksessa."

Pääministeri Kallio: Ed. Helon lausunnon johdosta huomautan, että tällaisen ponnen hyväksyminen tietysti eduskunnalle on mahdollinen, mutta että valtioneuvostolla ei muistaakseni ole sellaista oikeutta, mihin ed. Helo viittasi, näiden ylimääräisten suhteen, sillä laissa nimenomaan luetellaan, missä tapauksissa valtioneuvostolla on harkintaoikeus. Minulla ei ole lakia, että voisin sanamuodon esittää, mutta minun käsitykseni on, että valtioneuvostolla ilman lainmuutosta ei ole tähän mahdollisuuksia. Minä myönnän kyllä, että ed. Helon esittämä katsantokanta on oikea, sillä eräissä tapauksissa tulee ylimääräisenä työskentelemään esim. rautatiellä hyvin kauan ja ne ovat useissa tapauksissa rinnastettavia eräisiin sellaisiin toimiin, jotka saavat ainakin jossain määrin hyväkseen palvelemansa ajan. Sen sijaan eläkkeeseen nähden tulee koko palvelusaika kyllä lain mukaan hyväksi luettavaksi ylimääräisillekin.

Ed. Lohi: Usein on esitetty se ajatus, joka myös on esitetty tänä päivänä, että niiden eduskunnan jäsenten taholta, jotka eivät olleet valmiita yhtymään niihin vaatimuksiin, mitä maan virkamiehistö palkkauskysymyksensä järjestämiseksi on esittänyt, että tämä johtuisi joko vihamielisyydestä virkamiehiä kohtaan tai asian ymmärtämättömyydestä. Tämän johdosta pyydän huomauttaa ensiksikin, että minulla omasta puolestani oli tilaisuus jo silloin, kun virkamiesten palkkauskysymys oli viime keväänä täällä eduskunnassa, esittää, että se käsitys, että me yleensä vihaisimme virkamiehiä, pitäisimme sitä sellaisena kansanluokkana, jota täytyy kansan vihata, sellaisena painolastina, jota täytyy ainoastaan sietää olojen pakosta, että se käsitys ei ole oikea. Täällä kyllä kuvastui samanlainen käsitys viimeistä edellisten puhujien lausunnoista, että virkamiehet ovat jostain pahasta sentakia, että ne ovat tämän nykyisen yhteiskuntajärjestelmän tukena ja heidän mielestään heitä on vihattava siitä syystä. Mutta minun käsitykseni ja ainakaan eduskunnan enemmistön käsitys ei liene tällainen.

Minä huomautin jo viime keväänä, että nykyaikainen virkamiehistö ei ole enää niin vieras ja niin eristetty kansasta, kuin oli muutamia vuosikymmeniä takaperin, jolloin se todellisuudessa oli niin erillään kansasta, koko kansan käsitystavalle aivan vieras, vieras mieleltään ja kieleltään kaikille kansan harrastuksille ja esiintyi tuollaisena ylhäisenä komentavana luokkana. Tähän aikaan oli ymmärrettävissä, että kansan ja virkamiehistön välit muodostuivat ehkä liiaksikin kireiksi monessakin tapauksessa. Mutta nythän on tosiasiassa asia hiljalleen kulkeutunut sinnepäin, että meidän maassa valtion palveluksessa on suuri joukko henkilöitä, jotka ovat kansan pohjakerrosten keskuudesta lähteneitä, juuri sentakia että useimmat niistä vanhemmista, joille suinkin se on ollut mahdollista, ovat koettaneet lapsiaan saada opintielle ja sitä tietä päästä sivistyksestä osallisiksi ja näinmuodoin myöskin hoitamaan niitä valtion toimia, joihin tarvitaan vissit oppimäärät. Tästä on johtunut, että virkamiehistössä on suuri joukko meidän varsinaisen kansan veljiä, sisaria, poikia, tyttöjä, että vihamielisyys virkamiesluokkaa kohtaan luokkana se ei määrää eikä ole määrännyt koskaan maalaisliittolaisten menettelyä virkamiesten palkkauskysymyksessä. Mutta kysymys on siitä, minkä verran meidän köyhällä kansalla nykyisissä oloissa on mahdollisuuksia maksaa palkkaa niille, jotka ovat antautuneet yhteiskunnan palvelukseen. Ja siinä voipi hyvällä syyllä olla eri mieltä. Minä mielelläni myönnän, että virkamiesten joukossa on paljon sellaisia, varsinkin alem-

milla asteilla, jotka köyhästä kodista lähteneinä ovat suuren osan koulutustaan velkarahoilla joutuneet käymään, joten velkojen korkoihin menee huomattava osa palkasta, että näiden kaikkien asema ei ole ollenkaan kadehdittava. Mutta toiselta puolen on minun ja minä luulen eduskunnan enemmistön käsitys, että virkamiesten vaatimukset siinä muodossa kuin ne ovat nyt viime vuosina esitetyt ja niin suurina kuin ne tälläkin hetkellä esiintyvät — nythän nimenomaan mainitaan, että virkamiesten vaatimukset tarkistettujen laskelmien mukaan tällä kertaa vaatisivat palkkausmenojen lisäystä 380 miljoonaa markkaa — niin käsityksemme on se, että sellaista mahdollisuutta ei meidän köyhällä kansallamme nykyoloissa ole, että tällaiset vaatimukset voidaan saada tyydytetyiksi.

Tämän virkamiesten palkkauskysymyksen nykyisiä vaiheita on täällä jo monta kertaa muistutettu ja ne vaiheet ovat surullisia juuri sen takia, että tämä vaikea ja vaikeasti ratkaistava kysymys edellisen hallituksen toimesta pantiin tavallaan kansanäänestyksellä ratkaistavaksi, niinkuin ed. Hakkila edellisessä istunnossa lausui. Minä myönnän sen. Täällä on puhuttu niin paljon kansan tahdosta, toiselta puolen huomautettu sitä, että kansa on vaaleissa nimenomaan ratkaissut tämän kysymyksen sillä tavalla, että mitään korjauksen syytä virkamiesten palkkauksessa ei ole. Toiselta puolen on selitetty, että edustajien on asetuttava täysin välinpitämättömälle kannalle valitsijain vaatimusten suhteen ja siihen nähden, mikä kansalla johonkin kysymykseen nähden on olemassa. Minusta kumpikin menee liiallisuuteen. Minä olen sitä mieltä, että edustajan asema on niin velvoittava, että se ei saa vetäytyä edesvastuusta minkään joukkopsykologian taakse, vaan sen täytyy rohjeta vakavasti oman vakaumuksensa mukaan harkita tilannetta jokaisen kysymyksen esillä ollessa sen mukaan, mitä tilanne vaatii. Mutta toiselta puolen on huomattava, että jos joku edustaja tai jokin eduskuntaryhmä asettuu täydellisesti piittaamattomalle kannalle niistä mielipiteistä, mitkä kansan enemmistössä asuvat, silloin käypi niin, että ne edustajat ja ne puolueet hiljalleen poistuvat kamarista. Se on kansanvaltaisessa yhteiskuntaelämässä tosiasia ja epäilemättä tämä kokolailla on nähtävästi vaikuttanut myöskin nykyisen eduskunnan kokoonpanoon.

Kun tämä kysymys on nyt tullut tällä kertaa päiväjärjestykseen tämän hallituksen esityksen muodossa, on minun ensinnäkin huomautettava, että minä ymmärrän hyvin niitä edustajia ja, myöskin niitä ryhmätovereita, joiden on vaikea asettua sille kannalle, että sellaisen tilanteen vallitessa, mikä meillä taloudellisesti nyt on, virkamiesten palkkausoloja ryhdyttäisiin parantamaan, hetkellä, jolloin maan taloudellinen tilanne on todellisuudessa niin vaikea, että se ei ole niin vaikea ollut pitkään aikaan. Rahahan on kadonnut maasta melkein kaikki. Monissa paikoissa maaseudulla ei rahaa paljon ollenkaan ole enää kellään. Kaikki yritteliäisyys näyttää kokonaan lamautuneen, työttömyys uhkaa mitä kaameimpana silmien edessä (Ed. Huttunen: Se on jo!) laajemmassa mittakaavassa kuin meidän itsenäisyytemme aikana koskaan on nähty. Tällainen taloudellinen kuva, kun on silmien edessä ja vertaa sitä siihen asemaan, mikä valtion palveluksessa olevilla on, niin helposti tulee tässä vertailussa siihen käsitykseen, että se osa kansasta, mikä palvelee valtiota, ei sittenkään ole kaikkein vaikeimmassa asemassa tällä hetkellä. Onhan valtion palveluksessa olevilla, vaikkakin palkka olisi niukka, varma tulo jokaisena kuukautena, se ei ole mistään konjunktuureista riippuva, mutta että sen asema yleensä on vakavampi kuin suuren osan muun kansan köyhempien kansankerrosten. Ja tästä syystä minä olen vakuutettu siitä, että joka vakavasti tilannetta ajattelee sen täytyy tulla siihen tulokseen, että tällä hetkellä ei mikään yleinen virkamiesten palkkojen koroittaminen ole mahdollista, ja edustajat jotka sitä tahtovat ajaa, ne eivät käsitä nykyhetken vaatimuksia oikealla tavalla minun mielestäni.

Kun hallitus valmisteli tätä esitystä, se ei lähtenytkään tältä kannalta, joka on virkamiesten vaatimuksen pohjana nyt ja joka on monien oikeistopuolueisiin lukeutuvien edustajien periaate, niinkuin kävi ilmi myöskin ed. Haatajan pitkästä lausunnosta. Hallitushan ryhtyi ensinnä tutkimaan, miten on todella laita meidän valtion palveluksessa olevain henkilöitten, onko minkä verran totta siinä väitteessä, että valtion palvelukseen ei saa kunnollista väkeä nykyisillä palkkaehdoilla, onko eri virastoissa ja eri aloilla minkä verran jäänyt täyttämättä virkoja sentakia, ettei ole ollut kunnollisia hakijoita. Ja tämä tutkimus osoitti, että

suurimmalla osalla virkamiesaloja ei ole esiintynyt huomattavampaa puutetta hakijoista, joten, jos otetaan ohjeeksi kysynnän ja tarjonnan laki, mikä vapaassa yhteiskuntaelämässä on määräävänä, niin myöskin tämän tiedustelun tulokset osoittavat, että yleinen virkamiesten palkkojen koroittaminen siltä kannalta katsoen ei ole välttämättömän tarpeen vaatima. Samalla tämä tutkimus osoitti, että on eräitä aloja, joilla vaaditaan erikoista spesialikoulutusta, joihin on ollut hyvin vaikea saada kunnollisia toimihenkilöitä ja että kysyntä erinäisillä aloilla yksityisessä elämässä on ollut siksi vilkasta, että se on kyennyt parhaat voimat valtion palveluksesta siirtämään pois. Tästä syystä hallitus tuli siihen tulokseen, että palkkojen tasoitusta on pantava toimeen. Samoin osoitti hallituksen toimeenpanema tutkimus, että elantokustannukset eri osissa maata ja eri paikkakunnilla ovat niin kovin erilaiset myös niillä aloilla, joissa virka on samanlainen ja palkka sama. että on syytä kalleimmilla paikkakunnilla antaa jonkinlaista vuokraavustusta erinäisille virkamiesryhmille. Samaten hallitus tuli tutkimuksessaan siihen tulokseen, että olisi valtion edun mukaista saada pitempiaikaista kokemusta omanneet valtion palveluksessa olleet henkilöt pysytetyiksi valtion toimissa, ja sentakia hallitus esitti, että yksi pieni ikälisäys pitempiaikaisesta palveluksesta annettaisiin.

Tätä järjestelyä nyt tarkoittaa hallituksen esitys. Tämä on minun käsittääkseni aivan toista kuin mitä oli se edellisen hallituksen esitys, joka tarkoitti kautta linjan, summamutikassa virkamiesten palkkojen koroittamista, mutta vielä kokonaan aivan toista kuin mitä äärimmäisellä virkamiestaholla on toivottu ja suunniteltu. Ja minusta tuntuu, että eduskunta tekisi oikein, hyväksyessään tämän hallituksen esityksen, sillä tämä on minun mielestäni koetettu tasapuolisesti harkiten joka puolelta asiaa supistaa siihen mahdolliseen pieneen määrään, joka olisi tähän tarkoitukseen käytettävä, etteivät valtion huomattavat edut tulisi sen puutteessa kärsimään, ettei saada toimihenkilöitä tärkeisiin toimiin valtion palveluksessa.

Tämän asian esillä ollessa, jo silloin kun tämä hallituksen esitys esitettiin eduskunnalle täällä, käytti ed. Haataja yhdessä puheenvuorossa sellaista sanontaa, että hän tahtoi vetäytyä vapaaksi siitä, jos virkamiehet hädässään ryhtyvät äärimmäisiin keinoihin. Tämä kai peitetysti tarkoitti sitä, että jos virkamiehet yleislakolla yrittäisivät pakottaa eduskunnan ja valtiovallan heidän toivomuksiaan toteuttamaan. Mielihyväksi kuulin, että ed. Haataja nyt lausuntonsa lopussa koetti tyynnyttää tätä liiallista intoa. Tosiasia lienee, että virkamiespiireissä on tällä hetkellä erinäisiä suunnitelmia ainakin kiivaimpien palkankoroituspyrkimysten ajajain taholla koettaa valtiovaltaa pakottaa yleisellä virkamieslakolla, pakottaa koko yhteiskunta polvilleen virkamiehistön eteen, ja tällä tavalla saada koko valtiovalta ja yhteiskunta terrorisoiduksi, suorastaan pakotetuksi noudattamaan niitä vaatimuksia, joita valtion palveluksessa olevat henkilöt vaativat. Minä en viimeiseen asti tahtoisi uskoa niin huonoa meidän maamme virkamiehistöstä, niin alhaista sen sivistystasosta, että se tällä tavalla yrittäisi omia etujaan saada ajetuksi, sillä minä olen vakuutettu siitä, että tämä tie heille itselleen on kaikkein turmiollisin. Jos jo se seikka, että virkamiesten palkkauskysymyksen merkityksessä vaalit käytiin, oli omiansa katkeroittamaan kansan pohjakerrosten ja virkamiehistön välejä, kuinka paljon enempi silloin, jos maan virkamiehistö yrittää saada koko yhteiskuntaelämän pysähtymään, ja sen seurauksena kenties voi olla hyvinkin vaikea anarkian tila. Onkohan niillä virkamiehillä, jotka tämmöisen askeleen ottavat, onkohan niillä isänmaan onni, onkohan niillä yhteiskunnan hyvä silloin korkeimpana elämän päämääränä, jotka yhteiskunnan yrittävät tällaisen terrorin alaiseksi saattaa. Minä luulen, että niin pieni prosentti kansakunnan jäseniä kuin virkamiehistö sittenkin on, ei ole onnistuva siinä hankkeessa, että se kykenee pakottamaan valtiovallan, eduskunnan ja hallituksen polvilleen, että he sanelevat rauhanehdot.

Tietystihän jokaisella valtion palveluksessa olevalla, niinkuin jokaisella muullakin kansalaisella on eittämätön oikeus päästä pois sen työnantajan palveluksesta, joka ei maksa hänelle riittävästi palkkaa, jos hän on tilaisuudessa saamaan joltain toiselta työnantajalta paremman palkan. Sitä ei voi kukaan kieltää ja virkamiehillä se tapahtuu lain ja asetuksen mukaan säädetyssä järjestyksessä, joten heidän on pyydettävä ero toimistaan, mutta jättää yhtäkkiä tehtä-

vänsä täyttämättä, johon hän virkamiesvalallaan on sitoutunut, se on rikollista minun käsitykseni mukaan. Mutta jos myös joukkoerolla tahdotaan yllättää hallitus ja valtiovalta, minä rohkenen uskoa, että tässä maassa löytyy kansalaisia, joille koko isänmaa on siksi kallis ja jotka kykenevät ne paikat täyttämään, jotka tällä lailla poistuvat valtion palveluksesta, että yhteiskunta ei joudu hätään. Sentähden minä luulen, että hallitus tulee menettelemään sillä tavoin, että jokainen, joka tulee pyytämään sillä tavalla vapautusta tehtävistään, se tulee myöskin sen saamaan. Niinkuin sanottu, minä luulen, että olisi oikeinta ja eduskunta osoittaisi, että se koettaa ymmärtää virkamiestenkin vaatimuksia viimeiseen asti, jos se hyväksyy hallituksen esityksen.

Ed. K. Myllymäki: Kyllä minunkin mielestäni tämä kysymys sai ainakin toistaiseksi ratkaisun viime kesänä käydyissä valtiollisissa vaaleissa ainakin niin kauaksi, kunnes ne syyt poistuvat, joiden perusteella samaa tarkoittava lakialoite täällä viime talvena hylättiin. Kuten täällä useasti on huomautettu, kysymyshän joutui eduskunnan käsiteltäväksi jo viime syksynä erään eduskunta-aloitteen perusteella. Silloin eduskunta ei voinut tätä aloitetta hyväksyä, koska maataloutta oli kohdannut kato ja maan teollisuus, samoinkuin työväestökin, eli vaikeissa oloissa. Sitten asia joutui uudelleen käsiteltäväksi viime talvena hallituksen esityksen perusteella. Eduskunta ei luonnollisesti tällöinkään voinut ehdotusta hyväksyä, koska tilanne ei ollut muuttunut muussa suhteessa kuin että oli saatu maalle toinen hallitus, joka ei kuitenkaan tähän asiaan mitään vaikuttanut.

Kun ei eduskunta talvella hyväksynyt lakiehdotusta, niin virkamiesten taholta vaadittiin, että asia jätetään kansan ratkaistavaksi. Ja silloisen pääministerin lausunnostahan hyvin saattoi huomata, että virkamiehiä ei tyydytä mikään muu ratkaisu kuin uudet vaalit. Siis varoituksista huolimatta tahtoi sekä haliltus että virkamiehet jättää tämän asian kansan ratkaistavaksi.

Minä olen sitä mieltä, että virkamiesten palkkauskysymys on niin laajakantoinen ja moniin muihin kysymyksiin syvästi vaikuttava, että tätä ei voida hoitaa kansan äänestyksellä, jota niin paljon on suositeltu kieltolain ratkaisuksi. Mutta minä kunnioitan niin paljon kansan tahtoa, että kun siltä kysytään, niin kyllä sen vastaukselle siinä tapauksessa pitää antaa arvoa. Mutta kansan vastauksesta tässä kysymyksessä ei voida erehtyä. Ne puolueet, jotka olivat viime talvena ja sitten vaaleissa ehdottomammin virkamiesten palkkainkoroitusta vastaan, ne saivat vaaleissa menestystä, jotavastoin ne puolueet, jotka kiinteämmin puolustivat palkkojen koroitusta, ne kärsivät aivan musertavan tappion. Tämmöinenhän oli tulos vaaleissa, joten kansan vastauksen sisältö on täydellisesti kaikille edustajille tunnettu.

Eihän tosin eduskunnan enemmistö, joka hylkäsi talvella palkankoroitusehdotuksen, asettunut ehdottomasti sille kannalle, että virkamiesten palkkoja ei ole koroitettava, mutta eduskunnan enemmistö ei pitänyt sitä ajankohtaa sopivana. Nyt siis täytyy tarkastaa, onko nykyinen ajankohta sopivampi. Minusta taas näyttää, että nyt ei ole senkään vertaa siihen edellytyksiä kuin viime talvena. Tosin maanviljelijäin tulos oli jonkun verran parempi kuin edellisenä vuonna, mistä lienee johtunutkin, että ne talonpojat, joilla on suuremmat viljelykset ja saivat niistä paremman sadon, ovat nyt halukkaampia koroittamaan virkamiesten palkkoja kuin viime talvena. Mutta sen sijaan teollisuus on nyt paljon vaikeammissa olosuhteissa kuin viime talvena, palkkatyöväestä puhumattakaan. Työttömyyshän kasvaa nyt päivä päivältä ja se on jo tällä kertaa suurempi kuin se on ollut koskaan Suomen itsenäisyyden aikana. Ja suurin osa niistäkin työntekijöistä, jotka saavat olla työssä, saavat tehdä 3—4 päiväisiä viikkoja ja suuren joukon työssäkäypäin palkat ovat entisestään laskeneet.

Kun näin on, niin kyllä te hyvin ymmärrätte, että ei se kansanosa, joka elää näin vaikeissa oloissa, voi sentään käsittää, miksi nyt tällä kertaa juuri pitäisi virkamiesten asemaa parantaa, koska niiden asema ei nyt missään tapauksessa ole kaikista tukalin. Minä en ollenkaan sano, etteikö virkamiesten palkoissa ole parantamisen varaa, enkä tahdo väittää, että niillä, aivan ylempää päätä lukuunottamatta, voidaan elää yleellistä elämää. Mutta niillä sentään voidaan jotenkin tulla toimeen. Mutta sensijaan täytyy ajatella, miten voi tulla toimeen

niillä palkoilla, mitä heikommin palkatut ruumiillisen työn tekijät saavat. On vaikeaa käsittää, miten monessa työläisperheessä, joka saattaa olla hyvinkin suurilukuinen, voidaan tulla toimeen kalliina aikana silloin kun siellä voidaan antaa emännälle vain 2—300 markan viikkotili. Jos virkamiesten palkat ovat alhaiset, niin yhtenä ja ehkäpä huomattavimpana syynä siihen on se, että meidän maassamme on yleensä niin perin alhainen palkkataso. Tuskin meillä sentään epäsuhde virkamiesten ja ruumiillisen työntekijäin palkkojen välillä on paljon suurempi kuin muissakaan maissa.

Paitsi se vaikea tilanne, jossa nyt eletään ja joka painaa raskaana kansan suurta enemmistöä, tekee työväelle vaikeaksi käsittää virkamiesten palkkojen koroitusta tällä kertaa, se kylmäkiskoisuus, jolla eduskunta tai sen suuri enemmistö suhtautuu juuri hylättyyn työväen sairausvakuutuslakiin. Tämähän koski kaikista heikoimmassa asemassa eläviä kansalaisia ja niiden turvaamista kaikista vaikeimpana aikana. Tähän ei katsottu valtion varain riittävän, mutta tämä etu sentään toki on virkamiehillä. Te osaatte hyvin puhua niistä vaikeista oloista, missä heikosti palkatut virkamiehet elävät, mutta te ette ollenkaan jaksa käsittää niitä vaikeuksia, missä paljon niitä alhaisemmalla palkalla oleva kansanosa elää ja joiden toimeentulo myöskin pitäisi olla tämän yhteiskunnan asia. Kun näin kylmäkiskoisesti kohdellaan tätä suurinta kansanosaa, niin kyllä teidän pitää käsittää, että sieltä ei voida myötämielisesti suhtautua niihin kysymyksiin, jotka näyttävät olevan teitä lähellä. Minä en kyllä usko, että tätä kysymystä voidaan kiertää kauan. Tähän joudutaan palaamaan, mutta tällä hetkellä sitä ei voida ratkaista, niin että se menee pois päiväjärjestyksestä.

Täällä tämän äärimmäisen vasemmiston esiintyminen, jotka tahtovat omalla tavallaan joka asiassa puhua, on taas herättänyt eduskunnassa hymyilyä, joka ei pitäisi olla mikään tavoiteltava ilmiö millekään eduskuntaryhmälle. Oli kai oikku, että sosialidemokraattisen ryhmän jäsen pääsi ensiksi puhumaan ja ilmoitti täällä ryhmän kannan olevan, että laki on hylättävä, ja teki sen mukaisen ehdotuksen, mutta tämän jälkeen sai sitten puheenvuoron vasemmiston mies ed. Kyhälä, joka hyökkäili ankarasti sosialidemokraattien kimppuun siitä, että ne muka kannattavat tätä lakiehdotusta. (Vasemmalta: No, eihän se ollut ed. Kyhälän syy!) Minä tiedän, että se ei ole yksin ed. Kyhälän syy, koska puhe oli kirjoitettu ennenkuin tämä tiedettiin, mutta ed. Kyhälä ei pääse tästä vapaaksi. Sillä edustajan pitää opetella niin paljon, että se osaa vetää viivan semmoisen lauseen päälle, jota ei enää tarvita, mutta joka on otettu siihen vain varovaisuussyistä, jos sitä tarvitaan. Tämmöisen taidon saa hyvin pienen harjoittelun kautta ja pitäisihän toki hiukan harjoitella. (Vasemmalta: Eivät kommunistit semmoista harjoittele!) Muuten ed. Kyhälä, vaikka varmaankin kuuli ed. Aallon ehdotuksen, ei saattanut tätä kannattaa, koska ed. Aallon ehdotus oli liian porvarillinen. Hän teki sosialistisen ehdotuksen aivan samoilla sanoilla. (Vasemmalta: Ja kieroilla sanoilla vielä.) Se ehdotus oli todella kierolla tavalla tehty, ed. Kyhälän ehdotus, koska se oli tehty senjälkeen kuin samanlainen ehdotus oli jo tehty eduskunnan pöytäkirjaan. (Vasemmalta: Katsotaan kuinka puheenjohtaja ne selvittelee!)

Ed. Rötkö syytteli myöskin sosialidemokraatteja siitä, että ne ovat yhdessä maalaisliiton kanssa tällä kysymyksellä kalastelleet samojen valitsijoiden keskuudessa, vaikka teillä itsellänne on juuri samat kala-apajat, sillä tehän puhutte sosialistisen työväen ja talonpoikien luokasta, ja maalaisliitollahan käy taistelu myöskin talonpojista. Ja teidän kustannuksellannehan ilmestyy eräs piikojen ja emäntien lehti, jota te nimitätte työläis- ja talonpoikaisnaisten lehdeksi, sillä talonpoikaisnaiset on luettu emäntiin.

Muuten minä pyydän kannattaa ed. Helon tekemää ehdotusta niillä perusteluilla, jotka hän ehdotti itse sitä lähemmin perustelematta.

Edellisen puheen aikana siirtyi ensimmäinen varapuhemies Hakkila johtamaan puhetta.

Ed. Vesterinen: Ensinnäkin minä pyydän ilmoittaa, että minä en puhu minkään ryhmäosan enkä maalaisliiton ryhmän puolesta, lausun ainoastaan oman mielipiteeni tästä kysymyksessä olevasta asiasta.

Täällä eduskunnassahan asia on uusiutunut joka ainoa vuosi tavalla taikka toisella. Se on tullut tulo- ja menoarvion yhteydessä esille. Se on tullut eri hallitusten esityksinä vuosien varrella. Ja tästä asiasta on

käyty erinomaisen vakavia ja kiivaitakin väittelyjä puolesta ja vastaan. Täällä on lausuttu monta kertaa hyvin karkeita sanoja virkamiesten kelvottomuudesta. Täällä on väitetty virkamiesten palkkojen suuruutta, väitetty niitten pienuutta. Minä tahtoisin sanoa, että mikäli meidän maamme virkamiehistön hyvyyteen, niiden kykyyn, niiden siveelliseen arvoon tulee, olen sitä mieltä, että meidän virkamiehistömme on yksi parhaita virkamiehistöjä. Minä avoimesti tunnustan sen. Meidän virkamiehistömme sittemmin, kun niin sanottu kansanvaltainen aika on meille tullut, ja itsenäisyytemme on saavutettu, on lähentynyt erinomaisen paljon Suomen kansaa. Se on tullut lähemmäksi itse kansaa, kuin mitä se oli aikana, jolloinka sillä todella oli virkamiehistö, jolla oli kieli ja sydän kaukana itse kansasta. (Vasemmalta: Toisilla Venäjällä, toisilla Ruotsissa.)

Tällä kertaa meillä on taasen esillä tämä virkamiesten palkkausta koskeva kysymys, ja kieltämättä tähän kysymykseen on suhtauduttava vakavasti, sillä kysymys on suurimerkityksellinen. Ei se ole ainoastaan palkkakysymyksenä suurimerkityksellinen, vaikka se sisältääkin lähes kolmannen osan valtion menoista, mutta se on myöskin tärkeä ja erinomaisen tärkeä siltä kannalta, miten me parhaiten ja onnellisimmin tämän asian voisimme ratkaista. Minun käsitykseni on myöskin se, joka täältä on aikaisemmin lausuttu, että käyty vaalitaistelu viime kesänä tämän asian merkeissä ja tämän asian ympärillä, johonka nimenomaan meidät, eduskunta ja Suomen kansa pakoitettiin, oli omansa heikontamaan ja vähentämään asian hoitamismahdollisuuksia onnellisella tavalla. Minä en myöskään voi ottaa sillä tavalla vaaleja, kuin täällä ed. Haataja huomautti, että meidän tultuamme tänne täytyy sitten, vaikka me olisimme käyneet vaalit toisen ajattelutavan merkeissä, meidän täytyy täällä muuttaa mielipidettä. Sellainen ei mahdu minun ajatukseeni. Ajatellaan esimerkiksi, että meillä on tällä kertaa esillä hyvinkin vakavana kieltolain joko pysyttäminen tai sen hylkääminen ja tässä vaaditaan kansanäänestystä. Millä tavoin ed. Haatajan mukaan voitaisiin silloin suhtautua kansanäänestykseen, jos kansanäänestys olisi esimerkiksi joko hylkäävä tai hyväksyvä. Mekö sanomme tänne tultuamme, että „jaa se oli kansa, joka puhui tuota, mutta me siitä viis, me hoidamme asiat toisin''. Minulla on käydyistä vaalitaisteluista sellainen käsitys maalaisliiton taholta, mikäli minä sen asian ymmärrän — tämä ei tahdo sanoa mitään patenttimaalaisliittolaisuutta, mitä esitän, mutta omaa mielipidettäni —, että me viime syksynä tämän asian esillä ollessa tulimme tulokseen, että kun Suomen kansaa on kohdannut niin ankara kato kuin sitä on kohdannut, ei voida ilman, etteikö lyödä syvää haavaa Suomen kansan sydämeen, koroittaa toiselle kansanosalle palkkoja aikana, jolloin on erittäin vaikea tilanne. Eduskunnan enemmistö yhtyi tähän samaan ajatukseen. Saavuttiin viime kevääseen. Hallitushan vaihtui, tuli uusi hallitus, jonka ohjelman pääkohtana oli virkamiesten palkkojen järjestely. Tosin suuri kysymys. Eduskunnan suuri enemmistö asettui vastustavalle kannalle siihen ehdotukseen nähden, jonka silloinen hallitus esitti, nimittäin 142 milj. markan määrärahan myöntämiseen virkamiehistömme palkkojen parantamiseen. Aika oli edelleen kehittynyt yhä vaikeammaksi, aika oli edelleen osoittanut, että meillä tilanne kärjistyy ja kärjistyy. Pulakauden oireet alkoivat jo näkyä viime keväänä. Minä tahtoisin jättää nyt harkittavaksi sen, onko meillä nyt tällä kertaa parempi aika kuin oli viime syksynä, kuin oli viime keväänä. Yksikään tämän eduskunnan jäsenistä minun käsitykseni mukaan, ei voi vastata muuta kuin sillä tavalla, että aika on paljon vaikeampi, aika on paljon raskaampi. Nämä olosuhteet eivät ole siis helpottaneet tämän kysymyksen ratkaisua myönteiseen suuntaan. Mehän tiedämme, että tehtaat ja teollisuuslaitokset käyvät vain puolella höyryllä. Sadat, jopa tuhannet joutuvat työttömiksi. Me tiedämme myöskin sen, että meillä joudutaan, ennenkuin me olemme ensi keväässä, erinomaisen runsaassa määrässä lisäämään menoarvion työttömyysmäärärahoja. Meidän budjetissamme on aukko 100 milj. markkaa. Se on täytettävä pääomasäästöstä. Millä me näitä aukkoja koetamme sitten täyttää? (Vasemmalta: Tulleja lisää!) Minä tahtoisin tähän lisätä, että maataloudessa, ken sitä tuntee, ken on käynyt syrjäkylillä, ken on käynyt heikoilla paikoilla, ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että Suomen kansalla on tällä kertaa tosiaankin syvä hätä selviytyä tilanteesta. Pakkohuutokauppoja tapahtuu vä-

hän päästä. Yksi koti toisensa perästä väviää. Yksi koti muutetaan toiselle omistajalle, perhe siirtyy ulos. Rahatilanne on erinomaisen vaikea. Lainaa ei saada. Näihin ei ole voitu saada korjausta meidän vaikean taloudellisen tilanteemme takia ja vaikean taloudellisen tilanteen takia yli maailman, mikä on olemassa. Minun täytyy sanoa, että kun näitä kysymyksiä ajattelen, niin minä en tule muuhun tulokseen, kuin kielteiseen tulokseen tällä kertaa näiden palkkauksien järjestelyyn nähden. Tätä voidaan sanoa: Tämä ei ole vakaumus. Mutta minä voin sanoa, että se on vakaumus ja että se on vielä sellainen vakaumus, joka ennenkaikkea on virkamiehille itsellensä parempi kuin tämä myönteinen ratkaisu tällä hetkellä. Sillä minä käsitän asian niin, että jos nyt tällä kertaa kosketaan Suomen kansan hellimpään ja arimpaan kohtaan sen elinhermoissa, niin vastustajain joukko, niiden, jotka täältä ovat tänä päivänä puhuneet sitä törkyä, jota on sieltä puhuttu, niiden joukko lisääntyy. Minä kysyn silloin, kuka ja millä tavalla hoitaa virkamiesten palkkoja vastaisuudessa. Tällä kertaa on tähän kysymykseen mielestäni parhain suhtautua sillä tavalla, että tämä esitys nyt hylätään ja että me olemme valmiit, kun Suomen kansan elintaso yleensä kohoaa ja paranee, kun taloudellinen asema tulee paremmaksi, kun ei hätä ole niin suuri kuin se nyt on, että me olemme valmiit silloin korjaamaan, missä korjattavaa on.

Kun minulla nyt on tässä puheenvuoro, niin minä tahtoisin virkamiesliitolle ja virkamiesten keskusjärjestön jäsenille, joita luultavasti tällä kertaa on lehtereillä (Vasemmalta: Puhutaanko lehterille?) sanoa, että minulla olisi se toivomus ja, minä luulen, Suomen kansalla ja Suomen kansan eduskunnalla on sama toivomus, että kun te kokoonnutte, niin huomattava, oppinut ja sivistynyt joukko, koolle neuvottelemaan maan virkamieskysymyksestä, että te ette yksinomaan mieti sitä, mitkä keinot, mitkä menettelytavat ovat ne, joilla te hoitaisitte palkkojenne koroittamisen. Minä myönnän, että se on yksi tärkeä tekijä teille ja minä en kiellä myöskään sen oikeutusta. Mutta tekee erinomaisen pahan vaikutuksen se, että teillä ei koko ohjelmassanne löydy mitään muuta kuin tämä yksi kysymys. Jos te ryhtyisitte suunnittelemaan sitä, millä tavalla te voisitte sillä alalla, jolla työskentelette tämän maan hyväksi, järjestämällä virkakoneistoa käytännölliselle pohjalle, mitenkä voitaisiin vähentää virkamiesten menoja, jos te, jotka olette tätä asiaa niin lähellä, voisitte tämän suorittaa, silloin ilman muuta olisi selvää, että kansa kauttaaltaan katselee teidän toivomuksianne ja teidän pyrkimyksiänne paljon suuremmalla myötätunnolla, kuin mitä se nyt katselee. Kiinnittäkää tähän huomio. Lähtekää yhteistyöhön siinä.

Minä tunnustan sen, ettei yleensä voida suuria säästää virkakoneiston yksinkertaistuttamisen kautta. Minä tunnustan senkin, että meillä joka vuosi lisääntyvät lait, meillä joka vuosi eduskunta antaa uusia tehtäviä ja lisää töitä virastoissa. Mutta jos voitaisiin säännöstelyn kautta päästä siihen, ettei meidän tarvitsisi joka vuosi menoja lisätä ja lisätä yhä eteenpäin, silloin on päästy jo suuri askel eteenpäin.

Kun minä tämän lausuin virkamiehistön järjestöille, niin minä huomautan heille, että kaikki tuotannon alalla työskentelevät henkilöt eivät kokouksissansa yksinomaan pohdi sitä, mitenkä saisimme tuotantomme hinnat kohoamaan. Ne pohtivat myöskin sitä, mitenkä saataisiin tuotanto lisääntymään, mitenkä saataisiin pellot voimakkaammin kasvamaan, halvempaa viljaa Suomen kansalle, halvempia virkamieskustannuksia myös Suomen kansalle. Sitä on Suomen kansa oikeutettu odottamaan virkamiesjärjestöiltäkin, joskaan se ei ole oikeutettu kieltämään niiltä oikeutettua palkkaa.

Täällä ed. Haataja huomautti siitä, — tai käsitinkö minä oikein, oliko se puoli uhkaus — että tämä on hyväksyttävä, jos mielitään saada rauhalliset olot maassa säilymään. Minun täytyy valittaa, että tällaisilla toimenpiteillä, mitä nyt on esitetty, on tahdottu eduskuntaa painostaa. Minun täytyy tähän vastata, että se toimenpide, nim. hallituksen esitys ei kaiken todennäköisyyden mukaan riitä virkamiehille eikä se estä pienimmässäkään määrässä heidän lakkotoimenpiteitänsä, jos he nimittäin sellaiseen erinomaisen arkaan menetelmään ryhtyvät. Silloin minun kyllä täytyy sanoa, että meidän virkamiehistömme ei ole niin kunnollinen, kuin minä tahdon sen uskoa. Täällähän virkamiesyhdistyksen puolesta on esim. maalaisliiton ryhmälle ilmoitettu seuraavaa: ''Virkamiesyhdistyksen Keskuslautakunnan puolesta on pyydetty ryhmälle ilmoittamaan,

että 80 % vastauksista kannattaa lakkoa, ellei eduskunta lisää rahaa hallituksen esitykseen." Minun täytyy sanoa, että sen viimekeväisen taistelun jälkeen, mikä on käyty tämän asian yhteydessä, meidän virkamiehistömme ei ole valitettavasti viisastunut (Vasemmalta: Eikö heitä suurlakko opettanut!). Minun täytyy sanoa, että niin lähelle kuin virkamiehistö minun käsittääkseni onkin jo lähestynyt Suomen kansaa tänä itsenäisyyden aikana, se ei sittenkään, jos tällaisia toimenpiteitä edelleenkin harrastaa, ole tullut Suomen kansaa niin lähelle, että se ymmärtäisi vakavat ajat ja vakavat tilanteet. Se ei ole saapunut siihen, mihin minun käsittääkseni pitäisi tulla, nimittäin, etsimään Suomen kansa kansana ja tuntemaan sen kärsimykset, sen taistelut ja ottamaan niihin myöskin osaa. Ei pitäisi vaatia hetkellä, jolloin kansalla on tuskaa ja hätää, lisää ja lisää palkkaa.

Minä kuulun niihin, jotka eivät tällä kertaa voi lähteä kannattamaan palkkojen lisäystä. (Vasemmalta: Siis Pitkäsen ryhmään.) Minä kuulun niihin, jotka katsovat, että tämän asian järjestelyn aika ei ole vielä tullut. Siihen täytyy löytää sopivampi tilanne, sopivampi aika, jolloinka se voidaan myöskin Suomen kansankin taholta suuremmalla ymmärtämyksellä ottaa vastaan, kuin mitä se tällä kertaa on otettu.

Ed. Kalliokoski: On myönnettävä, että puhuminen virkamieskysymyksestä tällä hetkellä on vaikeata ja arkaa. Se on vaikeata m. m. myöskin siitä syystä, että tästä asiasta on viime vuosina niin paljon keskusteltu, että on jokseenkin toivotonta yrittää tuoda tähän keskusteluun jotakin sellaista, jota siinä aikaisemmin ei jo olisi esille tuotu (Vasemmalta: Parasta on olla yrittämättä!). Mutta kun monet ovat jo aikaisemmin tehneet itsensä vikapäiksi siihen, että ovat toistaneet hyvin paljon sitä, mitä on tullut jo ennen sanotuksi, niin ei kai ole aivan kuolemansynti, jos minäkin sattuisin sanomaan jotakin sellaista, jota joskus aikaisemmin tässä keskustelussa on tullut sanotuksi (Vasemmalta: On tarpeetonta).

Tahtoisin ensinnäkin lausua virkamieskysymyksestä periaatteelliselta kannalta muutamia, tietysti aivan omia henkilökohtaisia ajatuksiani, joista en yritäkään saattaa vastuuseen ketään muuta kuin itseni. Me kaikkihan luultavasti olemme selvillä siitä, että yhteiskunnallisen kehityksen kulkiessa eteenpäin on virkamiesten merkitys yhteiskunnallisessa elämässä lisääntyvä ja suureneva, tehtävien hoito moninaistuu ja vaatimukset suurenevat. Tarvitaan sellaista taitoa ja sellaista pätevyyttä, jota aikaisemmin ei ole tarvittu, ja on suoritettava työtä sellaisilla uusilla aloilla, joilla aikaisemmin työtä ei ole tarvittu suorittaa. Näin ollen on luonnollista, että kenenkään järjestyksen ja rauhallisen yhteiskunnallisen kehityksen ystävän suhde virkamieskysymykseen ja virastokysymykseen yleensä ei voi olla kielteinen. Jokainen tällä tavoin asioihin suhtautuva kansalainen tunnustaa virkamiesten työn tärkeyden ja merkityksen ja on valmis tämän työn jokaiselle kunnolliselle suorittajalle antamaan sille tulevan kansalaisen kunnioituksen. Käsitykseni on, että meidän kaikkien mielestämme tehtävänsä kunnollisesti hoitava virkamies on tunnustusta ja kunnioitusta ja vielä palkkaakin ansaitseva kansalainen, mutta ei enempää.

Tältä kannalta katsoen ei tietysti ole myöskään samantekevää, minkälainen virkamiehistö kansalla on, onko se pystyvää, onko se kunnollista vai onko se kelvotonta, ei myöskään se, minkälaisella mielellä virkamiehet suorittavat tehtävänsä ja täyttävät velvollisuutensa. Jokainen meistä tietää, että on ero sen työn välillä, joka tehdään ilolla, ja sen työn välillä, joka tehdään huokauksella. Niillä on eroa sekä laatuun että määrään nähden.

Virkamiesten palkankoroituskysymys, joka tällä hetkellä on, ainakin mitä lakiin tulee, ratkaisevassa vaiheessa esillä, on tarkasteltava käsittääkseni yksistänsä asiallisten näkökohtien pohjalla. Omasta puolestani ainakaan en tunne olevani millään tavalla käydyn vaalitaistelun perusteella sidottu tähän palkkauskysymykseen enkä kannanottoon siinä, mutta katson olevani oikeutettu vapaasti ja asiallisesti mistään lupauksista tai mistään sitoumuksista riippumatta määräämään kantani palkankoroituskysymykseen.

Tällöin mielestäni on tarkasteltava, onko mahdollisuuksia ja onko pakottavia syitä nykyisessä tilanteessa käydä virkamiesten palkkojen koroitukseen edes siinä määrässä, kuin hallitus on ehdottanut. Sekä ne, jotka ovat esittäneet palkankoroitusvaatimuksia ja puolustaneet niitä, kuin myöskin ne,

jotka ovat näitä vastustaneet, ovat mielipiteensä perusteiksi esittäneet erilaisia vertailuja. On verrattu nykyistä virkamiesten palkkausta siihen virkamiesten palkkaukseen, joka meidän maassamme vallitsi n. s. normaalisena aikana. Minäkin yritän puolestani tehdä tätä vertailua hiukan ja vetää sen pohjalla sellaisen johtopäätöksen, kuin minun logiikkani mukaan on mahdollista.

On sanottu, että meidän virkamiestemme palkkaus nykyisin, verrattuna normaaliaikaiseen virkamiesten palkkaukseen, on sellainen, että palkat ylemmissä palkkaluokissa ovat kohonneet 3-kertaisiksi tai vähän yli sen ja alemmissa palkkaluokissa täysin elintasoa vastaavasti jopa 12-kertaisiksi ja yli siitäkin. Virkamiesjärjestön taholta on tätä seikkaa pidetty painavana todistuksena siitä, että ainakin ylempien virkamiesten palkkoja on koroitettava. Minun käsittääkseni tämä vertailu ei anna oikeutusta sellaisen johtopäätöksen vetämiseen. Mehän tiedämme, että meillä normaaliaikainen virkamiesten palkkaus oli yksimielisen tunnustuksen mukaan suorastaan räikeä yhteiskunnallinen epäkohta, myöskin senvuoksi, että ero alemmin ja ylemmin palkattujen virkamiesten palkkauksen kesken oli aivan suhteettoman suuri. Kun nyt on tultu siihen, että ero alemman ja ylemmän palkkauksen välillä ei ole yhtä suuri, ei se todista muuta kuin tervettä, oikeaan suuntaan kulkenutta kehitystä, jota minun käsittääkseni ei voida käyttää asiallisena perusteena virkamiesten palkkojen koroitukselle, jos sitä myöskään ei voida käyttää perusteena, kun vastustetaan virkamiesten palkankoroituksia.

Sitten on esitetty myös sellainen väite, että virkamiesten palkkaus meillä on paljon alhaisempi kuin yleensä muissa maissa maailmassa. Tämän asian selville saamista varten toimitti valtiovarainvaliokunnan jaosto viime vuoden valtiopäivillä perusteellisen tutkimuksen, jonka tulokset ovat tietysti aivan liian laajat, jotta niitä voitaisiin yksityiskohtaisesti yrittääkään tässä keskustelussa käyttää. Se tästä tutkimuksesta kuitenkin kävi selville, että useimpiin niihin maihin nähden, joista tietoja oli hankittu, oli asianlaita niin, että meidän maamme virkamiesten palkkaus varsinkin ylempiin palkkausluokkiin nähden oli alhaisempi kuin näissä maissa, joista tietoja oli hankittu. Mutta minä tahdon väittää, että ne maat yleensä, joissa asianlaita oli näin, eivät ole yhteiskunnallisten eivätkä taloudellisten olojensa puolesta vertauskelpoisia meidän maamme kanssa. Niissä maissa yleensä oli kansan elintaso paljon korkeampi kuin meillä. Niissä maissa oli varallisuus yleensä suurempi kuin meillä, ja niissä oli historiallisesti vakiintuneet olot, siis yhteiskunnallinen elämä lepäsi aivan toisenlaisilla perusteilla. Tämä sama selvitys osoitti, että jos vertauskohdiksi otetaan sellaiset maat, jotka ovat todella vertailukelpoisia meidän maamme kanssa, ei erotus palkkauksessa olekaan niin erityisen suuri. Jos verrataan meidän maamme virkamiesten palkkausta esim. Itämeren läheisyydessä muodostuneissa uusissa valtioissa vallitsevaan virkamiesten palkkaukseen, ei meidän maamme virkamiesten palkkaus, tämän selvityksen mukaan yleensä jäänyt noista maista ainakaan sanottavasti jäljelle. Tämä vertailu siis minun käsittääkseni näin suoralta kädeltä otettuna ei mitenkään vaadi virkamiesten palkkojen huomattavampaa koroitusta.

Sitten on myöskin hyvin usein verrattu meidän virkamiehistömme palkkausta kansan yleiseen elintasoon. On sanottu, ainakin virkamiesten taholta, että on asiatonta esittää tällainen vertailu. Ilmeisesti tällainen vertailu on asiatonta senvuoksi, että tässä vertailussa kansakunnan yleinen elintaso jää niin erinomaisen paljon alapuolelle sen tosin useasti varsin vaatimattoman elintason, joka meidän virkamiehistöllämmekin on. Kaikkein rehellisimmät virkamiesten palkankoroitusasianajajat ovatkin tunnustaneet, että kysymys ei ole siitä, etteikö nykyisilläkin palkoilla virkamiehemme voisi jotenkuten elää ja tulla toimeen; siihen jokapäiväiseen leipään, josta katekismus puhuu, se kyllä riittää, niin selitetään, mutta se ei riitä siihen elintasoon, joka kuuluu n. s. sivistyneelle ihmiselle ja se on virkamiestemme keskuudessa vallitsevan ajatustavan mukaan yleisesti aivan toinen kuin se elintaso, joka kuuluu ja jonka tulee kuulua kansalle. Nämä kaksi asiaa, kansakunnan yleinen elintaso ja virkamiesten elintaso ovat n. s. „sivistyneen mielipiteen'' mukaan kaksi niin eri asiaa, että niitä ei voida verrata toisiinsa, ja on tällainen vertailu, jos sitä yritetäänkään tehdä, poikkeamista asian

ulkopuolelle. Minä en suinkaan tahdo sanoa, että asiat voidaan järjestää niin, että on välttämätöntä ja hyödyllistä järjestää niin, että jokaisella kansalaisella tässä maassa on täsmälleen yhtä paljon leipää ja voita ja muita elintarpeita, mutta minä tahdon sanoa, että välttämätöntä on kuitenkin asioita koettaa järjestää siihen tapaan, että silloin kun kansakunnan yleinen elintaso laskee, ei varata mahdollisuuksia elintason nousuun määrätyille harvoille kansalaispiireille. Virkamiesten palkankoroituspyrkimyksillä olisi minun käsittääkseni aivan toisenlainen asiallinen pohja, jos elettäisiin taloudellisessa nousukaudessa ja jos kansakunnan yleinen elintaso kulkisi nousukautta kohden.

Sitten on väitetty, että palkkojen koroittamiseen pakoittaa myöskin se, että on puute pätevien virkojen ja toimien haltijoista, mikäli on kysymys valtion viroista. Asianlaita lienee niin, että määrätyillä tahoilla ja varsinkin jotain erikoista pätevyyttä vaativiin toimiin on vaikea saada päteviä viran- ja toimenhaltijoita. Sensijaan pätevistä viran- ja toimenhaltijoista virkakunnasta yleensä puhuen ei ole puutetta, ja sitä ei ole edes yritetty väittää. On kuitenkin selitetty, että se seikka, että määrättyihin toimiin nähden on puute pätevistä hakijoista, on todistus siitä, että palkkaus on liian alhainen. Kaikkein selvimpänä esimerkkinä on viitattu oppikoulualalla vallitsevaan opettajapulaan. Minä en suinkaan tahdo väittää, ettei palkkakysymyksellä olisi jotain tekemistä tämän opettajapulan kanssa. Mutta ainoa pulan syy tässä suhteessa se ei suinkaan ole. Pulan yksi huomattavia aiheuttajia on se seikka, että meillä on viimeisen vuosikymmenen kuluessa perustettu niin paljon uusia valtion ja yksityisiä oppikouluja, että maassa yksinkertaisesti ei ole kaikkiin opettajavirkoihin päteviä voimia. Minkäänlainen palkankoroitus ei lyhyessä hetkessä poista oppikoulualalla vallitsevaa pätevien opettajavoimien puutetta. On sanottu, että tulevaisuudessa tällainen pula kuitenkin voidaan poistaa, jos oppikoulun opettajain palkat huomattavasti koroitetaan. Se on mahdollista. Mutta se on verraten kaukaisen tulevaisuuden kysymys, ja läheiseen tulevaisuuteen nähden on asianlaita nykyisinkin sellainen, että oppikoulualalle antautuvien lukumäärä ei ole lainkaan erikoisen pieni.

Painavin syy kuitenkin, minkävuoksi minä omasta puolestani en katso tällä hetkellä voivani yhtyä edes vaatimattoman hallituksen esityksen hyväksymiseen, on se, että taloudellinen tilanne ei ole suinkaan nykyhetkellä parempi kuin silloin, kun eduskunta viimeksi tätä ennen on virkamiesten palkkauskysymystä käsitellyt. Käsittääkseni on niin, että kansakunnan tärkein tehtävä nykyhetkellä on ponnistaa yhteisesti kaikki voimansa, jotta voitaisiin taloudellisesta pulakaudesta selviytyä. Minun mielestäni maan virkamiehistö on velvollinen olemaan mukana tässä pyrkimyksessä. Ja halua siihen minun mielestäni ei osoita se, että tällaisena aikana esitetään uhkavaatimuksia palkankoroitusvaatimusten tueksi. Se ei osoita sitä yhteistuntoa, sitä solidaarisuuden tuntoa, jota kansallismielinen virkamiehistö kansakunnan elämän vaikeina aikoina on velvollinen osoittamaan, varsinkin kun se odottaa myötämielisyyttä ja myötätuntoa kansakunnalta omien asiainsa järjestämisen suhteen.

Näin ollen minä siis tulen äänestämään lakiehdotuksen hylkäämisen puolesta.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 19,30. Kansliatoimikunta kokoontuu.

Täysistunto keskeytetään kello 17.02.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,30.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Keskustelu virkamiesten palkkauslaista jatkuu.

Ed. Virta: Kun nyt hallituksen esitys valtion virkamiesten palkankoroituskysymyksestä on taas ratkaisevassa vaiheessaan, on syytä vielä lyhykäisesti tähän asiaan kajota. Varsinkin senvuoksi, että tämän asian käsittelyn yhteydessä ei ole kaikin puolin kylliksi selvästi tuotu esille sitä, kuinka paljon todellakin valtion virkamiesten palkan-

koroitukset tulevana vuonna tulevat valtiolle tietämään menoja. Virkamiesten palkankoroituskysymys tällä kertaakin olisi hylättävä ja että tällä kertaa sen hylkäämiseen on vielä suuremmat syyt ja perusteet kuin viime talvena oli. Onhan kysymykseen nähden, niinkuin täällä on jo huomautettu, käyty maassa vaalit, joten valitsijatkin ovat saaneet osaltaan sanoa sanansa ja että valitsijain valtava enemmistö on asettunut samalle kannalle kuin nekin eduskunnan jäsenet, jotka viime talvena tämän kysymyksen hylkäsivät. Tämä kysymys on hylättävä senkin vuoksi, että tämä hallituksen esitys sellaisenaan ei tiedä muuta kuin suurempipalkkaisten virkamiesten palkankoroituksen ja pienemmät sellaiset valtion toimissa olevat henkilöt, joiden palkkaus mahdollisesti on liian pieni, tulisivat jäämään jokseenkin osattomiksi tämän esityksen perusteella. Mutta tämän esityksen kielteisen kannan puolesta puhuu vielä kaikkein raskaimmin se seikka, että tämä menoerä, jos se valtion tulo- ja menoarvioon hyväksytään, tietää sitä, että tämäkin menoerä koituu taaskin tämän maan niitten kansalaisten kannettavaksi, joilla tällä kertaa ei itsellään ole työtä eikä toimeentulon mahdollisuutta juuri nimeksikään. Onhan hallitus jo antanut esityksen elintarvetullien korottamisesta, jolla nämä menot, jotka valtion virkamiesten palkankoroitus tietäisi, tultaisiin perimään valtion pussiin takaisin. Virkamiesten palkankoroitus ei esiinny hallituksen esityksessä sellaisena, kuin se oli, eikä siitä käy selville se, mitä todellakin virkamiesten palkankoroituksiin ensi vuonna tulisi menemään. Jokainenhan muistaa, että viime talvena, kun tätä asiaa käsiteltiin, jolloinka Mantereen hallitus vaati tämän kysymyksen ratkaisemiseksi 150 milj. markkaa vuodessa, täällä eduskunnan enemmistö, sosialidemokraatit ja porvarit, yrittivät ostaa Mantereen hallitusta ja eduskunnan koossaoloa 3.5 milj. markan erällä, joka myönnettiin niin sanotun eräiden oppikoulujen opettajain tuntipalkkojen koroituksiin. Kun täällä nyt, sosialidemokraattien taholta ja varsinkin ed. Myllymäki on huomauttanut, että he eivät ole virkamiesten palkankoroituspyrkimysten ja vaatimusten takana, minä vaan huomautan, että täällä valtion tulo- ja menoarviossa on ensi vuodelle momentteja, jotka ovat juuri porvarien ja sosialidemokraattien yhteistoiminnan tulos, esim. 10 pääluokan kohdalla on oppikoulujen, seminaarien opettajain tuntipalkkojen parantamiseen 7,174,000 markkaa, 13 pääluokan kohdalla samoista syistä on noin 1 milj. markkaa j. n. e. Nämä ovat huikeita summia, mitä täällä budjetissa on juuri palkankoroituksina ensi vuotta varten virkamiehille otettu teidän yhteisen työnne tuloksena, ja kun otetaan nämä palkankoroitukset budjetista ja yhdistetään hallituksen esitykseen, niin summa nousee 45 milj. markkaan. Tämä on siis todellakin se summa, joka nyt aijotaan ensi vuonnakin valtion virkamiesten palkankoroituksiin myöntää, jos hallituksen esitys tulee hyväksytyksi. Minä kuitenkin toivon, että se tulisi hylätyksi. Vaalien jälkeen kyllä kirjoittivat eräät kokoomuslaiset lehdet, kun vaalien tulos oli tullut julkisuuteen, joissa sanottiin, että maalaisliiton vaalivoitot jatkuvat, mutta että maalaisliitolle on jo sauna ollut lämpiämässä ja he saavat mennä sinne kylpemään kun mennään eduskuntaan. Ja niinhän se on käynytkin. Maalaisliitto on nyt tuossa lämmitetyssä saunassa, jonka virkamiehet, kokoomus ja muut virkamiesten asianajajat ovat heille lämmittäneet, kylpenyt ja maalaisliitto on pehmitetty niin, että se on antanut virkamiesten palkankoroitusesityksen, joka suuressa määrin menee rahassa huomattaviin määriin. (Keskustasta: Ei tarvitse saunamatkalle lähteä suinkaan.) Virkamiesten palkankoroituksen yhteydessä lienee vielä syytä huomauttaa siitäkin, että virkamiehet ovat jatkuvasti pakotustoimiensa kautta painostaneet eduskuntaa ja hallitusta ja siten yrittäneet viemään kysymyksen eduskunnassa lävitse. Sanomalehdissä on kierrellyt yhtä mittaa uutisia, joissa on mainittu, että virkamiehet suunnittelevat lakkoa ja järjestelevät tämän kysymyksen läpiajamiseksi toimenpiteitä, joista ei edes julkisuudessa anneta tietoa. En tiedä, tietääkö niistä edes Riekkikään enempää kuin hallituskaan, mutta nämä virkamiesten toimenpiteet kuitenkin vähän tuntuvat siltä, että niissä piilee takana fascistinen pyrkimys, jolla virkamiehet tietenkin toivovat pääsevänsä siihen, että eduskunta olisi heidän etujensa tieltä pyyhittävä pois ja saatava monarkistinen eli heidän mielestään parempi hallitusjärjestelmä aikaan, jonka avulla virkamiesten vaatimukset voitaisiin viedä perille. Tällä kertaa minä kuitenkin uskon, että tämän kysymyksen vastustuskanta maassa on suuri,

ei yksinomaan työläisten keskuudessa, mutta vieläpä talonpoikienkin keskuudessa on suurempi kuin se mahdollisesti oli viime talvena ja vaalien yhteydessä. Tähän on tietenkin luonnolliset syynsäkin sen vuoksi, että yleensä taloudellinen tilanne on kehittynyt paljon huonompaan suuntaan. Tulo- ja menoarvio on tavattoman raskas menojen puolella ja tulot eivät varmaankaan tule olemaan yhtä suuret kuin tänä vuonna ja yleensä epävarma tilanne maan taloudessa niinkuin yksityistenkin työtätekevän luokan jäsenten keskuudessa on kasvanut huomattavasti. Jos nyt tällä kertaa, jolloinka työläiset kautta maan näkevät raskaan työttömyyden johdosta puutetta ja hätää ja jolloinka myöskin pientalonpoikien ja pienviljelijäin konnut uhkaavat joutua huutokaupan alaiseksi liika raskaiden verojen ja velkojen maksamattomuuden vuoksi, jos nyt valtion tulo- ja menoarviossa taaskin myönnetään suuripalkkaisille virkamiehille 45 milj. markkaa ja tämä rasitus aijotaan sitten asettaa näiden ennestäänkin kurjassa asemassa elävien ihmisten kannettavaksi, niin tämä ei ole oikein, eikä sillä ole oikeutusta eikä oikeusperiaatteita takana. Maalaisliittolaisten niinkuin sosialidemokraattienkin on vakavaa syytä harkita tämän kysymyksen suhteen tosiaankin, siihen suuntaan, että se olisi hylättävä. Täällä sosialidemokraattien taholta nyt on kyllä ilmoitettu, että ryhmä tulee vastustamaan tätä kysymystä ja minä toivon, etteivät herrat sosialidemokraatit livisteleisi tänään käytäviin, niinkuin usein ennen tällaisten kysymysten aikana on käynyt, kun äänestys on toimitettu, ja sillä tavalla kuljetettu kysymykset lävitse. (Ed. Hakkila: Samalla tavalla kuin te Heikan lakossa!) Muuten minä tämän kysymyksen yhteydessä tahtoisin huomauttaa siitäkin, että virkamiesten palkankoroituskysymys ei ole tämän päivän kysymys, vaan että se on ollut jatkuvana vuodesta toiseen yhtämittaisena sarjana eduskunnan käsiteltävänä. Sosialidemokraattisen hallituksen aikanahan virkamiesten palkkoja koroitettiin myöskin monessa muodossa, koroitettiin niiden matkapäivärahat, jolloin otettiin budjettiin tähän tarkoitukseen monia miljoonia markkoja. Hallituksen käytettävänä oli sitä paitsi 20 milj. markan määräraha, joka myöskin silloin jaettiin virkamiehille, mutta ei tämäkään ole riittänyt, ja tämä 20 milj. markan määräraha silloin sosialidemokraattisen hallituksen aikana olisikin ollut jaettava kaikkein pienimmin palkatuille eikä suuremmille, kuten silloin suurin piirtein tapahtui.

Minä toivon, että eduskunta hylkäisi tämän kysymyksen ja että hylkäämisen perusteet tällä kertaa ovat paljon pätevämmät kuin ne tähän asti konsanaan ovat olleet. Ja tahdon vielä huomauttaa, että valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä olevien ja hallituksen esityksen mukaan valtion virkamiesten palkankoroitukset tietäisivät valtiolle menoja, kuten minä huomautin, 45 milj. markkaa yhteensä, eikä 35, kuten tämän esityksen yhteydessä on tahdottu uskotella.

Ed. Swentorzetski: Minulla, herra puhemies, ei ole mitään lisättävää siihen, mitä ed. Aalto ja Helo ovat asiassa jo esilletuoneet. Minä olen pyytänyt puheenvuoron vain ed. Haatajan lausunnon johdosta. Ed. Haataja varoitti eduskuntaa siitä, ettei se menisi hylkäämään tätä hallituksen esitystä, koska virkamiehet olisivat hänen mielestään tähänkin raha-annokseen enemmän tyytyväisiä kuin ei mitään. Ed. Haataja koettikin rakentaa oman lausuntonsa sellaiseksi, että ulospäin näyttäisi siltä, niinkuin hän ja kokoomuspuolue olisivat tämän esityksen yhteydessä virkamiesten puolella ja ne, jotka tällä hetkellä vastustavat tätä lakiehdotusta, olisivat virkamiehiä vastaan. Minä en tosin tiedä, mitä virkamiesryhmiä ed. Haataja täällä edustaa, mutta tahdon vain ed. Haatajalle sanoa, ettei hänellä olisi väärää käsitystä tästä asiasta, että ne pienet virkamiesryhmät, joiden etua me olisimme valmiit sopivassa tilaisuudessa ajamaan, ne ovat pyytäneet meitä nimenomaan äänestämään tätä hallituksen esitystä vastaan. Jos me näinmuodoin käännämme ed. Haatajan varoittavia sanoja häntä itseään vastaan, niin siitä muodostuu siis virkamiestenkin kannalta yhtä asiallinen varoitus ed. Haatajalle. Sillä ne virkamiehet, joille tämän ehdotuksen hyväksyminen on vahingollista, voivat sanoa ed. Haatajalle näin: ne, jotka äänestävät tämän ehdotuksen puolesta, siis virkamiesten toivomuksia vastaan, toimivat itse asiassa päinvastaiseen suuntaan kuin ne täällä eduskunnassa esiintyvät. Siis kaikki on suhteellista tässä maailmassa, niin myöskin tämä ed. Haatajan varoitus eduskunnalle, jonka hän on tehnyt tavallaan virka-

miesten etujen ajajana. Me voisimme siis aivan samalla tavalla vastata ed. Haatajalle ja liikkua yhtä hyvällä pohjalla näissä varoituksissa.

Ja jos tämä ehdotus hyväksyttäisiin, niin minkälainen olisi lopputulos, sanokaamme, ed. Haatajan kannalta. Asia ei poistuisi päiväjärjestyksestä. Virkamiesten liikehtiminen jatkuisi. Katkeruus epäoikeutetun rahajaon takia tulisi ehkä vielä suuremmaksi. Ja jos virkamiehet ryhtyisivät tämän palkkaliikkeen yhteydessä lakkoon, niin ei suinkaan tämä hallituksen esitys, joka heitä harmittaa ehkä vielä enemmän kuin ei mitään olisi esteenä tämän lakon toimeenpanemiselle. On siis loppujen lopuksi hyvin kyseenalaista, mikä menettelytapa virkamiehille olisi tässä suhteessa parempi. Ei tee mieli tietysti laskea mitään leikkiä tämmöisen vakavan asian yhteydessä. Mutta minun täytyy sanoa, että ed. Haataja virkamiesten kannalta muistuttaa sitä kokkia, joka kysyy ahvenelta, miten se mielellään näkisi, että sitä serveerattaisiin pöydällä, paistettuna tai keitettynä, ja omalta taholtaan asiantuntijana esittää, että hänen mielestään paistettuna olisi mukavampi tarjota. Minä luulen, että minä tulkitsen virkamiesten tunteita oikealla tavalla tässä esimerkissä, ja minä kehoitan, että ed. Haataja keskustelisi niiden kanssa enemmän. Luulen, että hän saa siltä taholta sen vastauksen, että kyllä ed. Swentorzetskikin on ollut yhtä oikeassa kuin ed. Haataja.

Ed. J. Linna: Asian toisessa käsittelyssä lausuin mielipiteeni valtion virkamiesten palkankoroitusasiassa. Erikoisesti alleviivasin sitä tosiasiaa, että nykyinen poikkeuksellisen ahdas aika ei ole sopiva valtion viranja toimenhaltijain palkkain koroitukselle. Tämän ajatukseni ovatkin useat vasemmiston edustajat tänä päivänä ja asian aikaisemmassa käsittelyssä täällä esille tuoneet. Mutta eduskunnan porvarillisella taholla ei anneta taloudellisen pulakauden häiritä tämän palkkauskysymyksen myönteiseen ratkaisuun johtamista. Tuntuu lievimmin sanoen omituiselta, että eräiden edustajien taholta esitetään sellainen väite, että lain vastustajilla ei ole muuta kuin taktilliset näkökohdat vastustaessaan tämän palkkauslain hyväksymistä. Minä omalta osaltani torjun tällaisen väitteen, sillä minun kielteisen kantani tässä asiassa on määrännyt se, että tällä hetkellä virkamiesten palkkainkoroitusta ei voida millään järkisyillä puolustaa. Sillä kuten useat puheenvuoron käyttäjät ovat tänäkin päivänä todenneet, on tilanne maassa niin huolestuttava, ettei vuosikymmeneen ole tällaista maassamme ilmennyt. Työttömyys jo nykyhetkellä on pelottavan suuri. Kunnat ovat jo olleet pakotettuja järjestämään puutteeseen ja hätään joutuneille työttömille töitä ja antamaan niille suoranaisia avustuksia. Joka päivä saapuu tietoja eri puolilta maata siitä uhkaavasta hädästä, mikä on odotettavissa, ellei nopeasti saada järjestettyä töitä. Kaikkialla näyttävätkin kuntien viranomaiset olevan yksimielisiä siitä, että on saatava valtiolta avustusta hätäaputöiden järjestämiseen. Ja onhan selvää, että kunnat eivät ilman valtiovallan tuntuvaa avustusta pysty tätä työttömyystilannetta hoitamaan. Kun minä tätä taustaa vastaan katselen virkamiesten palkankoroitusasiaa, niin en ole voinut tulla mihinkään muuhun tulokseen kuin siihen, että tämä palkkauslaki on hylättävä, sillä on otettava huomioon se katkeruutta ja epätoivoa synnyttävä tilanne, joka nyt jo vallitsee sellaisilla seuduilla, missä on suuri joukko työttöminä olevia työläisiä, jotka elävät mitä suurimmassa puutteessa ja kurjuudessa ja jotka odottavat, että yhteiskunta järjestää heille edes työtä, että voisivat huolehtia omasta ja perheensä toimeentulosta. Kun osa kansasta on vailla kaikkea toimeentulomahdollisuutta, ilman asuntoa, ilman ruokaa, vailla kunnollisia jalkineita ja vaatteita, niin onhan selvää, että se koskisi niin kipeästi työläisiin ja talonpoikiin, jos virkamiesten palkkoja koroitettaisiin, että ne eivät sitä jaksaisi kestää. Kun lisäksi vielä otamme huomioon sen rahataloudellisen kireyden, joka jo nyt on olemassa, niin tilanne tuntuu vieläkin vaikeammalta, sillä luottolaitokset eivät myönnä edes lyhytaikaista luottoa. Ei pienviljelijän enempää kuin palkkatyöläisenkään tarvitse siinä mielessä lähteä yrittämään, että saisi lainaa, vaikkakin esittäisi kuinka pätevät takeet ja vakuudet lainan takaisin maksamisesta. Kun olosuhteet ovat tällaiset, niin minä kysyn, onko se taktikoimista, kuten täällä on tahdottu väittää, että tällaisen tilanteen vallitessa vastustaa virkamiesten palkankoroitusta. Kaikkialla maaseudulla me havaitsemme tämän tilanteen vakavuuden, kaikkialta me saamme yhä uudelleen ja uudelleen todisteita siitä, että kunnat ovat kykenemättömiä nykyjään järjestämään kunnassa oleville työttömille

työtä, ja kun tilanne on tällainen, niin silloin ei voi eduskunnassa ainakaan työväen edustajana olla hyväksymässä virkamiesten palkankoroitusta, ja siksipä minä olenkin sitä mieltä, että eduskunnan on tämä palkankoroituslaki hylättävä.

Ed. K y h ä l ä: Sikäli kuin äskeisessä lausunnossani mainitsin sosialidemokraateista, mainitsin sen sillä perusteella, mitä sosialidemokraatit aikaisemmin ovat tässä asiassa tehneet tai tekemättä jättäneet. (Vasemmalta: Korjattu painos!) Minä yksinomaan lausunnossani rajoitun niihin havaintoihin, mitä tämän eduskunnan koossaoloajalla olen tullut huomaamaan. Tämän asian käsittelyssä tällä kertaa on asiakirjana m.m. valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19. Tähän mietintöön liittyy m.m. sosialidemokraattien vastalause. Sosialidemokraattien vastalause ei ole muodollisesti eikä asiallisesti yhdenmukainen ed. J. F. Aallon tänä iltana tekemän ehdotuksen kanssa lakiehdotuksen hylkäämisestä. Tämän asian toisessa käsittelyssä sosialidemokraattien lausunnot useimmat eivät olleet selviä siinä suhteessa, että halusivatko hyväksyä tahi hylätä kyseessä olevan lain. (Eduskunnasta: Siirrytään kolmanteen käsittelyyn!) Sen lisäksi, mitä sosialidemokraatit näillä valtiopäivillä tähän asti asioissa ovat tehneet, on otettava huomioon m. m. se, mitä sosialidemokraattinen hallitus aikaisemmin teki virkamieskysymyksessä. Eräitten korkeapalkkaisten virastopäälliköiden y. m. virkamiesten palkkoja sosialidemokraattinen hallitus pyrki koroittamaan sikäli, että eduskunnan porvarillisetkin ryhmät olivat pakotettuja hillitsemään sitä palkankoroitusintoa. Siihen sijaan samojen virastojen alainen palveluskunta ei sosialidemokraattiselta hallitukselta saanut nälkärajalla oleviin palkkoihinsa pienintäkään koroitusta. Tämänkaltaisia esimerkkejä voisi luetella pitkältikin sosialidemokraattien tähänastisesta virkamiesten palkkauspolitiikasta. Ed. J. F. Aalto sanoo tekevänsä täällä hylkäävän ehdotuksen käsillä olevaan lakiehdotukseen nähden sosialidemokraattien tähänastisen toiminnan perusteella. Siis toiminnan perusteella, eikä sanojen perusteella. Kun minä käsitän, että sosialidemokraattien tähänastinen todellinen toiminta on koroittanut suurpalkkaisten palkkoja, kuten edellä olen osoittanut, minä en voi samoilla perusteilla vieläkään hylkäävää kantaa puoltaa. (Naurua eduskunnasta.) Minä puollan hylkäävää kantaani sillä perusteella, että korkeampipalkkaisilta olisi alennettava ja alempipalkkaiselle palveluskunnalle vastaavasti koroitettava palkkaa. Mutta vaikka ed. J. F. Aallon ja minun ehdotukseni perusteet ovatkin päinvastaiset, niin sittenkin minä ed. Aallolle suon kernaasti sen kunnian, että yhdyn kannattamaan hänen ehdotustaan (Naurua eduskunnasta.), vaikka eri perusteilla. Luovun siis täällä tekemästäni ehdotuksesta ja yhdyn kannattamaan ed. Aallon tekemää ehdotusta. (Eduskunnasta naurua: Järki voittaa!)

Ed. K. Myllymäelle pyydän lausua: Olisi peräti hyvä, että te sosialidemokraatit edes tässä yhteydessä voisitte tulla yhteisrintamaan meidän kanssamme täydellisesti. (Vasemmalta: Ei kyllä se on teidän tultava meidän rintamaame!) Jos näin käypi, mitä minä pahasti epäilen, niin minä m. m. ed. K. Myllymäelle annan osan anteeksi niitä vanhoja paitajuttuja y. m. (Naurua eduskunnasta.)

Ed. M a n t e r e: Minä haluan tehdä vain pienen huomautuksen ed. Vehkaojan lausunnon johdosta. Herra Vehkaoja perusteli kielteistä kantaansa esillä olevaan lakiehdotukseen nähden m. m. selittämällä, että maassamme on suuri määrä sellaisia kansakouluja, joissa oppilaiden lukumäärä on kovin vähäinen, toisin sanoen, että meidän maassamme on liiaksi kansakoulunopettajia. Voitaisiin yhdistää kouluja ja sillä tavalla vähentää kansakoulunopettajien lukumäärää. Tämän johdosta on huomautettava, että nyt esilläoleva lakiehdotus ei vähimmässäkään määrässä koske kansakoululaitosta, ei kansakoulunopettajia eikä heidän palkkaustaan. Nyt esilläoleva lakiehdotus koskee yksinomaan v a l t i o n virkamiesten palkkoja. Kansakoulunopettajat, kuten tunnettua, eivät ole valtion virassa, he ovat kunnan palveluksessa ja siis kunnallisia toimihenkilöitä. Näin ollen ei kansakoulun opettajain luvulla ole mitään suoranaista yhteyttä nyt esilläolevan asian kanssa.

Mitä sitten tulee ed. Vehkaojan huomautukseen, että maassa on suuri joukko kansakouluja, joiden oppilasluku on varsin vähäinen, niin on myönnettävä, että tässä hänen huomautuksessansa on perää. Sellaisia kouluja on todella olemassa. Tämä on johtunut siitä, että viime aikoina nopeassa tah-

dissa on pantu toimeen oppivelvollisuuslakia ja silloin on käynyt niin, että on syntynyt myöskin sellaisia kouluja, joissa oppilasluku on jäänyt verrattain vähäiseksi. Kun kansakoulut ovat kunnallisia laitoksia, niin siitä myöskin seuraa, että kunnan viranomaisten tehtävä ensi aluksi olisi järjestää asia ja siis päättää sellaisten opettajavirkojen lakkauttamisesta, jotka ovat näyttäytyneet tarpeettomiksi. Kuntien viranomaiset ovat nähtävästi kuitenkin olleet varovaisia siitä syystä, että oppilaiden luku kansakouluissa on varsinkin nyt, kun oppivelvollisuuslakia paraikaa pannaan toimeen, hyvin vaihtelevainen. Jonakin vuonna oppilaiden luku on varsin vähäinen, mutta seuraavana ja sitä seuraavana se on jo voinut tulla suuremmaksi. Tästä syystä kunnan viranomaiset eivät ole heti, kun oppilasluku on ollut vähäinen, tahtoneet ryhtyä kouluja lakkauttamaan eikä tarpeettomia opettajanvirkoja poistamaan. Mutta kun nyt on käynyt selville, että maassa on kouluja, joissa oppilaiden luku on pysyväisesti jäänyt pieneksi, niin kouluhallitus on ryhtynyt asiaa tutkimaan ja kerännyt siitä, niinkuin ed. Vehkaoja täällä aivan oikein mainitsi, tarkan selvityksen. Tämän selvityksen nojalla kouluhallitus ottaa asian lopullisesti käsiteltäväksensä ja toimii siinä sillä tavoin, kuin valtion taloudellinen etu ja samalla kansakoululaitoksen kehitys ehdottomasti vaatii. Tahdon huomauttaa, että jollakin paikkakunnalla nähtävästi täytyy ylläpitää sellaistakin koulua, jossa oppilaiden lukumäärä on verrattain pieni, koska olisi sääli joltakin paikkakunnalta kokonaan hävittää sen ainoa koulu. Myöskin on otettava huomioon, että nyt, kun kansakoulun opetustehoa on koetettava kohottaa niin paljon kuin mahdollista, jotta se nykyistä paremmin soveltuisi oppikoulun pohjakouluksi, on syytä katsoa, ettei yhdellä opettajalla ole kovin suurta oppilasmäärää johdettavanaan. Mutta se, mikä tällä kertaa on mielestäni tärkeintä, on huomauttaa siitä, että kansakoululaitoksella ei ole, niinkuin minä huomautin, mitään suoranaista yhteyttä nyt esilläolevan kysymyksen kanssa.

Mitä oppikoulujen opettajiin tulee, niin pitää paikkansa se, mitä olen usean kerran tältä lavalta esittänyt, että pätevien opettajain puute on erittäin suuri ja että tätä puutetta ei saada ilmeisestikään poistetuksi muuten kuin koroittamalla riittävässä määrässä opettajain palkkoja.

Muuten puolestani toivon, että hallituksen esitys tulisi hyväksytyksi ja pyydän ilmoittaa, että se ryhmä, johon minä kuulun, tulee myöskin tätä esitystä yksimielisesti kannattamaan. Niinkuin olen huomauttanut aikaisemmin, niin olen sitä mieltä, että tällä esityksellä ei saada virkamiesten palkkauskysymystä lopullisesti ratkaistuksi, mutta jotakin huojennusta tämänkin esityksen hyväksyminen kuitenkin virkamiesten vaikeaan taloudelliseen asemaan tuottaisi.

Ed. H a a t a j a: Minun on lausuttava ed. Sventorzetskille muuan sana sen lausunnon johdosta, jonka hän äsken kohdisti minuun. Ed. Sventorzetski lähti lausunnossaan siitä, että minä olisin esiintynyt asiassa virkamiesten asianajajana ja mahdollisesti kysynyt virkamiespiireiltä, mitä ne asiassa tahtovat, ja menetellyt sen mukaan. Minä puolestani en ole esiintynyt asiassa sillä tavoin. Minä käsitän asemani edustajana toisenlaiseksi. Minun asemani edustajana vaatii minua suhtautumaan itsenäisesti myöskin virkamiesten taholta tuleviin vaatimuksiin, ei esiintymään heidän asianajajanaan, vaan edustajana katsomaan, mitä maan ja kansan tarpeet kussakin tapauksessa vaativat ja siltä kannalta arvostelemaan myöskin virkamiesten vaatimuksia. Minä voin ed. Sventorzetskille myöskin myöntää, että sikäli kuin minulla on tiedossa, niin virkamiespiireissä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä suhtautuminen tähän nyt esilläolevaan aloitteeseen eduskunnan taholta on heidän kannaltaan paras. Luulen myös tietäväni, että siellä on sellaisia käsityksiä, että heidän kannaltaan on parempi, että tällainen hallituksen esitys menee kumoon ja he aikanansa saavat toisella heille runsaammalla pohjalla rakennetun hallituksen esityksen asiassa.

Minä puolestani en kuitenkaan tuollaisen ajatussuunnan pohjalla lähtisi asiassa kulkemaan, sillä minun mielestäni maan ja kansan asiain hoito vaatii tässä asiassa toista ja niiden kannalta katsoen minusta olisi tärkeää, että edes se tulisi hyväksytyksi, mikä nyt on kysymyksessä.

Sensijaan minusta tuntuu, että ed. Sventorzetski itse lähti asiassa siitä, että kun nämä pienempipalkkaiset virkamiehet nyt katsovat, että heidän kannaltaan olisi pareempi, että tämä esitys hylättäisiin, niin hän siitä syystä myös itse omisti sen kannan. Hän siis itse omisti itsellensä sen

vertauksen onkijasta ja ahvenesta, jonka hän tahtoi kohdistaa minuun, ja nähtävästi katsoi itse paremmaksi saada ahvenen keitettynä kuin paistettuna.

Samalla kun minä tällä tavalla olen joutunut pyytämään puheenvuoroa, minun on mainittava muutama sana siitä, mitä ed. Lohi täällä ennen päivällislomaa lausui. Hän puhui paljon virkamiesten palkkauksista ja siitä, mitä asema heiltä nykyhetkellä vaatii, että tässä kohden virkamiehille voidaan asettaa varsin korkeita vaatimuksia ja että kaikki uhittelu ei ole näiden vaatimusten mukaista. Minäkin puolestani asetan virkamiehille varsin korkeita vaatimuksia ja katson valitettavaksi sitä kehityksen kulkua, joka käypi siihen suuntaan, että näyttää siltä, niinkuin he vastaisuudessa eivät voisi kaikkia näitä vaatimuksia riittävässä mitassa täyttää. Mutta minulla on tässä asiassa tällä hetkellä myöskin toinen puoli, johon minä kiinnitän huomiota, nimittäin kysymys niistä velvollisuuksista, joita vallanpitäjillä itsellänsä, hallituksella ja eduskunnalla, on virkamiehiä kohtaan, ja siinä kohden myös minusta on asetettava huomattavan korkeita vaatimuksia, ja se on siitä puolesta asiaa, kuin nyt on kysymys. Minä toivoisin, että tämä puoli asiassa saisi nyt tällä kertaa sellaisen suhtautumisen kuin tilanne todella vaatii. Minä puolestani luotan virkamieskuntaan siinä määrin, että minä olen vakuutettu, että he, minkälainen ratkaisu tulleekin, tietävät suhtautua ratkaisuun oikein ja sillä tavalla, että se ei tule antamaan oikeutettuihin huomautuksiin aihetta. Toinen asia on, tuleeko eduskunnan ratkaisu sellaiseksi, ja minusta tuntuu, että tämän illan keskustelu viittaa siihen, että niin ei tule olemaan asianlaita.

Ed. Pitkänen: Viime keväänä, kun tämä virkamiesten palkkausasia oli täällä eduskunnassa käsiteltävänä, ajoivat edistys- ja kokoomuspuolue yhdessä sanottua asiaa ja etukäteen oli asettunut silloin edistyspuolue ja siihen puolueeseen kuuluva, silloinen pääministeri kaikkein ensimmäiseksi. Nyt näyttää siltä, että osat ovat vaihtuneet. Nyt esiintyy kokoomuspuolue ensimmäisenä ja sitä edustaa ed. Haataja.

Kun edistyspuolue oli ajanut virkamiesasiaa viimeisessä eduskunnassa kaiken taitonsa ja tarmonsa mukaisesti ja sittenkin epäonnistunut siinä, niin kokomuuspuolueen sanomalehdet olivat valmiit kirjoittamaan, että se oli taitamatonta asianajoa, se oli niin taitamatonta, että koko puolue meni tuon asian kanssa männikköön ja oli viedä mukanaan vielä kokoomuspuolueenkin. Minä toivotan menestystä kokoomuspuolueen asianajolle ja erittäin ed. Haatajalle ja toivon edelleen, etteivät edistyspuolueen sanomalehdet sitten, jos seuraavien vaalien perästä kokoomuspuolue on mennyt männikköön, kirjoittaisi samalla tavalla (Vasemmalta: Maalaisliitto menee ensi vaaleissa!). Me pelastamme sen.

Tässä esillä olevassa asiassa on kaikkein surullisinta se, että virkamiesten asianajajat täällä eduskunnassa esiintyvät niin tavattoman yksipuolisesti, niinkuin esim. ed. Haataja on esiintynyt (Vasemmalta: Entäs Lohi?). Se puhuu sinne ja tänne. — Vieläpä ovat nämä edustajat valmiit ilkkumaan, että pankaa nyt toimeksi, mitä olette suunnitelleet, ja sanovat, ettei mitään ole parantamisen tarvettakaan, jos vain palkkaa lisää saadaan. Tämä on kaikkein surkeinta tässä asiassa. Totuus on kuitenkin se, että virkamiestahollakin kaikissa virkamiespiireissä, yksityiset virkamiehet, jotka tunnollisesti tahtovat hoitaa tehtävänsä ja suhtautua esillä olevaan kysymykseen järjellisesti, ne myöntävät sen, että on todellakin jotain muutakin tässä asiassa tehtävä kuin vaan palkkoja koroitettava.

Minun mielestäni tälläkin hallituksella olisi ollut muutakin tehtävää ja olisi ollut sillä paljon mahdollisuuksiakin tehdä enemmän tässä kysymyksessä, kuin se on tehnyt, kun vain olisi tahtonut se eikä olisi kiirettä pitänyt palkkaesityksen antamisella. Minua suorastaan surettaa se, kun tämä asia on eduskunnassa esillä vuodesta vuoteen, niin aina ovat ne puolueryhmät, jotka ajavat tätä kysymystä ja vallassa oleva hallitus tyytyväisiä siihen, kun vain jollakin tavalla saadaan pikkunenkin enemmistö palkankoroituksesta päättämään. Tämä on murheen merkki, tämä on sellainen voitto niille, jota voittoa ei kannattaisi tavoitella. Minä luulisin, että jos joku rohkea hallitus ottaisi vähän enemmän aikaa ja vaatisi, että virkamiehetkin asiaan myötätuntoisesti suhtautuisivat, tämä asia todellakin siirtyisi pois päiväjärjestyksestä ja tulisi todellisia parannuksia tehdyksi. (Ed. L. Myllymäki: Pyrkiikö Pitkänen hallitukseen?) Minä en jaksa ymmärtää, että hallitukset, kun ne tulevat

ja syntyvät (Ed. Huttunen: Ja menevät!) heti näkevät kaikkein tärkeimmäksi kysymykseksi virkamiesten palkankoroituksen ja ne näkevät sen niin tärkeäksi, ettei sitä voi millään tavalla ohittaa ei edes hetkeksikään vain.

Nykyiseltä pääministeriltä olen kuullut pari kertaa sanonnan, ettei tätä asiaa rahatta voi hoitaa. Mutta minkäänlaisia perusteluita en ole kuullut, minkä takia ei voi tätä asiaa tällä kertaa ilman rahaa hoitaa. (Vasemmalta: Taitaa olla harvat asiat! Annetaan jyviä!) Minä luulisin, että siinä on vain se kaikkein painavimpana syynä, että virkamiehet ovat niin kovin lähellä täällä Helsingissä ja ne vaikuttavat tunteelliseen hallitukseen (Hilpeyttä eduskunnassa) vähän liian voimakkaalla tavalla, ja saavat vaimennettua kaiken muun hädän ja asiallisuuden tämän yhden asian rinnalla.

Ed. Haataja on täällä maininnut kaksi mielestään pääseikkaa tässä asiassa. Ensinnäkin hän on sanonut, että virasto-olot ovat sellaiset, etteivät virastopäälliköt voi vastata virastojen säännöllisestä toiminnasta, ellei palkkoja koroiteta. Toiseksi hän sanoi, että virkamiehiä siirtyy pois valtion palveluksesta niin paljon ja niin huomatuilta paikoilta, että senkin takia säännöllinen virastotoiminta häiriytyy. Ensimmäiseen kohtaan minun mieleni tekisi vastata, että virastoissa työn häiriytyminen palkankoroituksen takia on luettava heikkojen virastopäällikköjen syyksi. Jos meillä on yleensä virastopäälliköt saman hengen läpitunkemia kuin ed. Haataja, niin kyllä meillä on valitettavalla kannalla virkamieskysymys. Todistaakseni sen mitä sanoin minun täytyy mainita eräs asia. Pohjois-Suomessa on isonjaon järjestely ollut käynnissä jo 30 vuotta. Tämä on sanomattoman tärkeä kysymys tälle väestölle ja virastolle, jossa ed. Haataja on päällikkönä, mutta ei jaksa saattaa loppuun sanottua työtä. (Ed. Huttunen: Ei se ole vielä alkanutkaan!). — Eikä taida olla paljon alussakaan. — Se ei aiheutune siitä, ettei ole käytettävissä työvoimaa. Tarvittaisiin vain hyvää tahtoa ja energiaa panna juuri tältä kohdalta asiat pyörimään (Ed. Voionmaa: Ja rahatta pyörimään!). Katsokaa budjettiin, onko rahaa pyörimässä tämänkin keskusviraston kohdalla, ed. Voionmaa!

Toinen kysymys. Virkamiehiä siirtyy pois valtion palveluksesta ja ed. Haataja mainitsi, että ne siirtyvät etupäässä kaupunkien palvelukseen. Mainitsi tosin yhden virkamiehen, joka on siirtynyt yksityisenkin palvelukseen. Minä kysyisin ed. Haatajalta: Onkohan loppumattomiin kaupungeissa niitä palveluspaikkoja virkamiehille, yksityisillä ei niitä nykyisin liene kovinkaan paljon, koskapa entisiäkin on lähetetty jo pois yksityisten palveluksesta? Jos tapahtuukin sellaista, että jonkun virkamiehen valloittaa joku rikas kaupunkikunta, niin tottakait siihen on paikalle saatavissa yksi virkamies, onpa ollut hakijoita useampiakin. Jos se ei ensi alussa olisikaan niin pätevä ja tehtävissään jo perehtynyt kuin entinen oli, niin varmasti voi sanoa, että harjoiteltuansa siinä saattaa tulla siitä entisen vertainen. Mutta jos niinkin kävisi, että virasto-oloissa alkaisi vaivata virkamiesten puute, jota kukaan ei tosin usko, on sittenkin muita keinoja löydettävissä eikä vain tällaiset hätäiset palkankoroitukset, jotka eivät kuitenkaan asiaa auta. Ed. Haataja on ottanut esimerkkejä tie- ja vesirakennusylihallituksesta ja valitellut sitä, ettei maanteiden rakentamiseen ja entisten kunnossapidon valvomiseen ole tarpeeksi insinöörejä. Minä lohduttaisin ed. Haatajaa sillä, ettei näillä maanteiden rakentamisella olekaan niin tulisen kiirettä, että ne täytyy juuri muutaman vuoden aikana saada jo kaikki valmiiksi. Rakennetaan sen verran kuin on virkamiehiä ja varoja, ja minä luulisin, että varat ovat juuri, jotka määräävät, minkä verran rakennetaan ja minkä verran insinöörejä y.m. virkailijoita tarvitaan maanteidenkin rakentamiseen, niinkuin muuhunkin valtion toimintaan. Raha on tiukassa, sitä ei ole, se pitäisi ed. Haatajankin tietää, sitä ei ole edes senkään vertaa tässä maassa kuin vuosi takaperin. Ja sen mukaisesti, miten on rahaa käytettävissä, on töitä suunniteltava ja toimeenpantava.

Ed. Haataja on ottanut myöskin muita esimerkkejä painostaakseen sitä, mitä hän on sanonut, mutta ne ovat olleet verraten köykäisiä ja heikkoja. Vertaileminen esim. valtion virkamiestä tehtaan johtajaan, tahi muihin siellä oleviin päälliköihin on vertaus sellainen, joka on hädässä oljenkorteen tarttumista. Senhän jokainen tietää, ettei tehtaan johtajaa voi vertailla esim. keskusviraston päällikköön. Keskusviraston päällikkö on erottamaton valtion palvelija, ja tehtaan johtaja on siinä asemassa, että jos

hän hyvin menestyy, niin hänellä on jatkuvasti paikka hallussaan, mutta jos hän huonosti menestyy, niin isännistö sanoo että jo riittää. Myöskin mestarit ja insinöörit tehtaassa ovat paljon enemmän samasta seikasta riippuvaisia. Minä suositteleisin ed. Haatajalle, että hän tulisi nyt siihen rintamaan, joka täällä eduskunnassa vaatii juuri valtion virkamiehiä, erittäinkin keskusvirastojen päälliköitä asetettavaksi samanlaiseen asemaan kuin ovat tehtaan johtajat ja päällystö. Poistetaan erottamattomuus valtion virkamiehiin nähden, erittäinkin keskusvirastojen päälliköiden kohdalla ja muittenkin tärkeimpien virkamiesten kohdalla. (Eduskunnasta: Se on olemassa jo, ne ovat luottamusvirkoja.)

Ed. Haataja on maininnut, ettei virkamiehiä voi vähentää virastoista ja että jos vähennettäisiin virkamiehiä virastoista, niin seisahtuisi myös koko valtion toiminta. Minä toivoisin, että ed. Haataja antaisi minulle vastauksen esim. siihen seikkaan, minkätähden rautatiehallituksessa tarvitsee olla monikymmenhenkinen virasto laskemassa, minkä verran joku palveluskuntaan kuuluva rautatieläinen ansaitsee virantoimitus- ja matkarahoja. Minä tiedän, että ne muodostavat valtionrautateiden palveluskunnan palkkauksessa tavattoman pienen osan. Mutta tätä seikkaa valvomassa on rautatiehallituksessa montakymmentä virkamiestä ja korkeastikin palkattua virkamiestä. Minkävuoksi ei voi tällaista yksinkertaista, kaikkein yksinkertaisimmalta tuntuvaa asiaa järjestää esim. päivärahan muodossa. Silloin ei tarvitsisi rautatiehallituksessa olla tuota valvoja-armeijaa, ainoastaan asemapäällikkö voisi tämän kontrollin suorittaa. Monta muuta seikkaa olisi mainittava, jotka kyllä ed. Haataja ehkä paremmin tietää kuin minä, mutta ei tahdo niistä puhua. Ed. Haataja ei ole nyt maininnut sanallakaan esim. siitä, että virastotyö alkaisi sujua paljon paremmin, jos virkamiehille jatkettaisiin hiemankaan työaikaa, joka nyt on totuudenmukaisesti liian lyhyt, lyhempi kuin missään muussa ammatissa tai elinkeinossa tässä maassa on olemassa.

Oppikoulujen opettajapulan on ed. Haataja pannut erinomaisen tärkeäksi tekijäksi virkamiesten palkkausta puoltaessaan. Mutta ed. Haatajan pitäisi tietää, että oppikouluja on rakennettu viimeisinä vuosina liian paljon kerralla. Suomen kansa ei nähtävästi kärsisi minkäänlaista vahinkoa siitä, jos osa, esim. 30 % nykyisin toimivista oppikouluista panisi ovensa kiinni. Sitten riittäisi opettajia. Minä luulen, että ed. Haatajalla niinkuin kaikilla virkamiesten palkankoroitusasian ajajilla on tiedossa, että on esim. liian paljon ylioppilaaksi asti ja myös edelleen siitä lukeneita jotka odottavat virkapaikkoja. Tätä joukkoa yleisesti nimitetään sivistyneeksi köyhälistöksi. Ei ole pitkää aikaa siitä, kun esim. sanomalehdet kertoivat uutisen että tässä maassa on valmistunut viime vuonnakin ylioppilaita noin 2 ½ tuhatta. Niistä suurin osa ainakin on lähtenyt lukemaan ja havittelevat virkapaikkoja. Siinä on reservi, jota voi Suomen kansa käyttää, jos tarve vaatii ja jos entiset jättävät virkapaikkansa.

Minä luulisin että ed. Haataja olisi lukenut uutisia sanomalehdistä, miten muissa maissa on järjestettynä virkamiesasia. Esim. miten Saksassa, Italiassa, muita valtioita mainitsematta. Siellä on sanottuna vain valtiovallan taholta, että on vähennettävä niin ja niin paljon, niin ja niin monta kymmentä prosenttia virkamiehiä ja se on tapahtunut. Miten siellä ovat virastopäälliköt jaksaneetkaan sen järjestää, siihen tarvitsisi ed. Haatajan niinkuin toistenkin virastopäälliköiden tutustua.

Yleensä tähän asti ainakin, kun on ollut valtion virkamiesten palkkakysymys täällä eduskunnassa esillä, on hyvin herkästi kallistettu korvaa virkamiesten lakkopuuhille. Ed. Haatajakin mainitsi, että hän ymmärtää hyvin sen kärjistyneen mielialan, joka on virkamiesten keskuudessa nyt saanut vallan. Minä kanssa olen ymmärtävinäni sitä ja luulen olevani oikeassa jos sanon, että kunnollisesti työnsä suorittaneet virkamiehet toivovat palkkansa paranemista niinkuin kaikki ihmiset tässä maailmassa toivovat silloin, jos ovat työnsä suorittaneet hyvin, että hänen työnsä hyvin suoritus huomattaisiin. Minä olisin valmis hyvin työnsä suorittaneille virkamiehille, joita on paljon tässä maassa, antamaan tunnustuksen ja lisäämään palkkaa. Mutta minä olen myöskin tietoinen siitä, että nämä hyvin työnsä suorittaneet virkamiehet eivät pidä kovinkaan suurta ääntä palkkansa parantamisen puolesta. Mutta kaikkein suurinta ääntä pitävät ne, jotka enemmässä tai vähemmässä määrin suorittavat työnsä huonosti.

Nuoret, vasta virkauralle antautuneet virkamiehet ja palveluskuntaan kuuluva henkilökunta, ne pitävät ääntä palkkojensa koroittamisen puolesta. Minä en usko, että tämä järkevämpi virkamiesaines laskee asiat sille kannalle tai ettei se voisi asioita hoitaa, että lakko tai joukkoeroaminen tämän maan virastoissa tapahtuisi. Sillähän eivät virkamiehet mitään saavuttaisi. Nehän olisivat vetäneet silloin kaikkein lyhimmän tikun mitä tässä kysymyksessä on mahdollisuus vetää.

Mutta minä en katselisi erinomaisen synkkänä tätäkään asiaa, jos virkamiehet tekevät lakon. Minä mieluummin siinä tapauksessa, että virkamieskunta on jo niin pitkällä bolshevismin tiellä, näkisin, että ne tekisivät lakon, toisin sanoen, ottaisivat joukkoeron, sitten vasta valtiovallalla olisi vapaat kädet virkamiesten apuun enää nojaamatta järjestellä virastoasiat. Sitten olisi mahdollisuuksia kutsua takaisin entisiä niin paljon kuin katsotaan olevan syytä ja mahdollisuuksia ja ottaa uusia sitä mukaa kuin välttämättömyys vaatii. Silloin myöskin olisi mahdollisuuksia jättää ottamatta niille virkapaikoille virkamiehiä, joihin ei välttämättömyys vaatisi. Eivätkä mitkään lakkautuspalkat ja eläkkeet olisi häiritsemässä.

Minä olen ed. Haatajan lausunnon perusteella saanut aiheen sanoa tämän asian kolmannessa käsittelyssä vielä eräitä seikkoja, joita minä pidän erinomaisen tärkeinä. Tämän sanomani lisäksi minun on vielä mainittava, että joka tänä iltanakin on jo usein lausuttu, tässä maassa eletään surunpäiviä, eletään niin raskaita aikoja, että Suomen kansan enemmistöltä, ainakin perheen päämiesten ja liikkeiden päämiesten yöuni on monta eri kertaa kadonnut, taloudellisten vaikeuksien takia. Minun täytyy muistuttaa mieliin esim. niiden tuskaisten liikemiesten hätää, jotka valvovat öitä ajatellessaan vekseleitänsä, ajatellessaan sitä vaikeata tilannetta, mikä hänellä on viedessään liikettänsä eteenpäin. Palveluskunta olisi pidettävä paikassaan, työssään, ja millään tavalla ei isäntä kykene suorittamaan palveluskunnan palkkoja. Monia muita vaikeuksia on liikemiehillä elinkeinonsa, ammattinsa harjoittamisessa. Mutta nämä kaikki ollaan valmiit unhottamaan ja puhutaan vain virkamiesten hädästä, hädästä sellaisesta, joka ei oikeastaan ole hätää sanan täydessä merkityksessä ja huomioonottaen tämä aika, jota nyt elämme. Eihän virkamiehen tarvitse elää hädässä muuta kuin kuukauden loppupuolella, kuukauden 1 päivänä on tili jolla hätä lievenee. Mutta kaikki vapaan ammatin harjoittajat tässä maassa elävät todellakin hädän päiviä, kun tilistä ei ala olla tietoakaan. Talonpoikaa ei kannata enää mainitakaan, sillä sehän on hyvin kaikille tunnettua, vaikka ei olla huomaavinaankaan sen hätää.

Tämä yleinen hätä, mikä nyt vallitsee maassa ja kansan keskuudessa, se on niin unhotettuna täällä eduskunnassa, ettei kannata edes sen puolesta ääntä paljon virittää kun sitä ei olla kuulevinaankaan. Minä valitan sitä, että tämä eduskunta, ties mistä syystä, katselee vain niin yksipuolisesti virkamiesten hätää, ettei se ole huomaavinaan ensinkään, että kansan enemmistö myöskin kärsii hätää. Minä pelkään, että tämä suuri kansan enemmistö tuomitsee tällaisen katsantokannan ja luulen, että ne eivät jaksa parhaan tahtonsakaan pakottamina ymmärtää tällaista eduskunnan menettelyä. Ja senpä takia minä en tahtoisi olla, niinkuin jo aikaisemmin olen maininnut, tällaisessa seurassa (Naurua eduskunnassa). Yhdyn kannattamaan ed. Aallon tekemää ehdotusta.

Ed. Rötkö: Minä äskeisessä lausunnossani esitin jo, mistä johtuu Pitkäsen ja eräiden muiden maalaisliittolaisten kielteinen kanta tähän virkamiesten palkankoroitukseen nähden. On kuitenkin eräs toinen ryhmä, joka myöskin tällä kysymyksellä yrittää taktikoida ja vieläpä paljon perusteellisemmin kuin maalaisliitto tällä kertaa kykeneekään, nimittäin sosialidemokraatit, ja senvuoksi täytyy tähän puoleen asiassa hieman lyödä löylyä.

Sosialidemokraattinen edustaja Kalle Myllymäki äskeisessä lausunnossaan totesikin sen saman, minkä minä äskeisessä lausunnossani esitin, että sosialidemokraatit tosiasiassa ovat virkamiesten palkankoroituksen kannalla. Taktilliset syyt tällä kertaa vaativat kuitenkin hylkäävän ehdotuksen tekemistä. (Ed. Paasivuori: Minkä vuoksi?) Se tulee myöhemmin, minkä vuoksi. Myllymäen lausunnosta kävi selville, että hänen mielestään olisi virkamiesten palkat pitänyt koroittaa ilman kansan mielipidettä kuulematta. Siis samoin kuin sosialidemokraattinen hallitus aikoinaan

menetteli. Mutta eikö tällainen kannan otto juuri siihen ryhmään kuuluvain taholta, joka kehuu edustavansa kirkkainta kansanvaltaa, osoita päinvastoin mitä syvintä valitsijain tahdon halveksimista ja aliarviointia? Se kuvastaa myös kansanvallan ihannoimisen asemasta porvariston luokkadiktatuurin ihannoimista. (Ed. Hakkila: Mennään Moskovan diktatuuriin suoraan!)

Kun maalaisliittolaisen hallituksen nyt käsitteellä olevan lakiehdotuksen kautta ei tätä sosialidemokraateillekin tärkeätä virkamiesten palkankoroituskysymystä voida järjestää yleistä huomiota herättämättä, niin sosialidemokraatit eivät rehellisesti uskalla asettua lakiesitystä puoltamaan ja senvuoksi kiirehtivät tekemään hylkäävän ehdotuksen. (Eduskunnasta naurua. Ed. Hakkila: Teidän kiusaksenne vain!) Meillä on kuitenkin perusteltu aihe epäillä, että löytyy tarpeellinen määrä sosialidemokraattisen ryhmän jäseniä ryhmän hylkäävästä ehdotuksesta huolimatta siinä tapauksessa, että johtava porvaristo on katsonut lain hyväksymisen välttämättömäksi, joka äänestää lain hyväksymisen puolesta vastoin ryhmän ulospäin näkyvää kantaa tai sitten livistää pois äänestyksestä (Vasemmalta: Osa on jo mennyt!), kuten usein ennenkin on tapahtunut. Eduskunnan asiakirjat sen toteavat, että sosialidemokraattisen ryhmän taholta on usein menetelty valitsijain hämäämistarkoituksessa siten, että porvaristolle tarpeellinen määrä ryhmän jäseniä on luikkinut ryhmän kannan takaa pois, jos kanta on ollut porvariston eduille vahingollinen. Että sosialidemokraattien sympatiat (Ed. Hakkila: Mikä sana se oli?) ovat virkamiesten palkankoroituksen puolella olleet ja ovat edelleenkin, siihen viittaavat Sventorzetskin, Aallon ja Rantalan lausunnot tämän asian toisessa käsittelyssä, lisäksi monet muut lausunnot ja sanomalehtikirjoitukset ja asian valiokuntakäsittely, josta edustaja Virta jo täällä mainitsi. Sosialidemokraatit ovat käyneet täällä kulissien takaisia kauppoja porvariston kanssa tämän asian järjestämiseksi, eikö niin ole? (Eduskunnasta: Ei! Tietysti!) Tamperelainen sosialidemokraattinen Kansan Lehti kirjoitti asiasta Helsingin Sanomain mukaan jo helmikuussa siihen suuntaan, että virkamiehistö muuttuu kehnoksi, jos palkat pidetään alhaisina. Lehti kirjoittaa edelleen m. m.: „Jos kerran yleisesti myönnetään, että nämä tai nuo palkat ovat kohtuuttoman alhaiset, niin menetellään väärin, ellei niitä korjata.'' Se seikka, että maalaisliiton rikkaat isännät itaruudessaan eivät maksaisi palkkaa enempi palvelijoilleen kuin valtion varoista päättämään päästessään muille kuin itselleen, ei saa vaikuttaa siihen kantaan, minkä sosialidemokraatit asiassa omaksuvat. (Eduskunnasta: Sehän on viisaasti sanottu!) Ylempiäkin palkkoja on tarkistettava, mikäli ne ovat tarkistuksen tarpeessa. (Eduskunnasta: Se on viisas lehti.) Sairausvakuutusta eduskunnassa käsiteltäessä lausui ed. Reinikainen, että ellei tätä lakia saada aikaan, niin ei myöskään tule koroituksia virkamiesten palkkoihin. Vastaehdon asettaminen on kyllä paikallaan ja tällaisen kompromissin tekemistä vastaan tuskin kenelläkään sosialidemokraattien keskuudessa voinee olla mitään. Vaikkakin virkamiesten palkat kaipaavat korjausta ja se myönnetäänkin, niin samalla kuitenkin on syytä vaatia porvarillisten puolueiden taholta myöskin myönnytyksiä.

Äskettäin kierteli kapitalistisissa sanomalehdissä uutinen, jossa kerrottiin sosialidemokraattien sitoutuneen myöntämään virkamiesten palkankoroitukseen 60 milj. mk., siis huomattavasti enemmän kuin mitä hallitus esityksessään ehdotti, (Vasemmalta: Oho! Se on kommunistien juttuja!) sillä ehdolla, että porvarit auttavat sosialidemokraatteja sairausvakuutuslain vahvistamisessa. Sosialidemokraatit ovat siis tämän porvarilehtien tietämän mukaan sitoutuneet antamaan senkin näennäisen lahjan, jota tuo laki heidän uskottelunsa mukaan olisi merkinnyt työläisille, virkaherrojen kukkaroon, eikä enää näennäisenä lahjana, kuten sairausvakuutuslain kautta työläisille, vaan kirkkaina kolikkoina.

Meillä on siis vakavasti se käsitys, että sosialidemokraatit pyrkivät järjestämään tämän asian porvariston mielen mukaisesti. Mutta jos tälläkin kertaa taas yritätte samaa keljua temppua, kuten odottaa sopii, että teidän ryhmästänne osa äänestää vastoin ryhmänne kielteistä kantaa tämän lain hyväksymisen puolesta, niin me tulemme pitämään huolen siitä, että teidän menettelynne paljastetaan teidän valitsijoillenne, työtätekevälle väestölle. (Vasemmalta naurua. — Ed. Hakkila: Me nauramme teille! Tervetuloa Hämeeseen!)

Ed. Juutilainen: Pyysin puheenvuoroa ed. Haatajan lausunnon takia, koska hän aikaisemmassa lausunnossaan omisti

huomattavan osan siitä minun osalleni. Täällä ovat kumminkin jo edelliset puhujat esittäneet ne oikaisut ed. Haatajan lausuntoon, jotka minäkin aioin tehdä, joten minä voin supistaa sanottavani hyvin lyhyeen.

Ed. Haataja ja eräs toinenkin kokoomuspuolueen edustaja aikaisemmassa keskustelussa lausuivat sen ajatuksen, että edustaja ei saa ottaa kansan mielipidettä huomioon, vaan hänen on itsensä muodostettava vakaumus ja käsitys jokaisesta asiasta ja toimittava sen mukaan. Nämä samat edustajat vuonna 1918 tekivät aivan päinvastaisen väitteen. Kun me täällä silloin puolustimme tasavaltaa, niin nämä samat edustajat silloin väittivät, että maalaisliiton edustajat eivät ymmärrä kansan salattua tahtoa. Kansan salattu tahto on muka se kanta, mitä he ajoivat. Nyt kun on toinen kysymys esillä, niin he kääntävät ajatuksensa aivan toisin puolin, siis tilanteen mukaan. Silloin on nojattava kansan tahtoon, kun se sopii, sanokaamme, kokoomuspuolueen ajatustapaan, mutta jos ratkaisu ei sovi siihen, niin silloin ei saa antaa arvoa kansan tahdolle. Tämän huomautuksen olen minä katsonut tarpeelliseksi tässä tehdä sitäkin suuremmalla syyllä, että kansaanhan sitä täytyy kumminkin kokoomuspuolueenkin lopulta nojata, ja varmaan heidän kannanottonsa tällä hetkellä tulee heille myöhemmin osoittamaan, ymmärtääkö kansa heitä vai ei.

Muuten ed. Haataja esitti hyvin masentavan kannan meidän virkamiesoloissamme. Hänen käsityksensä mukaan nykyiset virkamiesolot ovat niinkuin Mooseksen kirjoittamat kiviset taulut. Niistä ei voi piirtoakaan ottaa pois tai toisin muuttaa, muutoin tuo antiikki rikkoontuu ja häviää, huononee ja pahenee. Se on keskusviraston päälliköltä liian rohkeasti sanottu aikana, jolloinka virastouudistusta harrastavat tai ovat harrastavinaan, muutkin, ei vain maalaisliittolaiset. Ei virastolautakunnassa ole montakaan maalaisliittolaista. Siellä on toisten puolueiden miehiä ja virkamiehiäkin, ja ne esittivät valtioneuvostolle lukuisia mietintöjä ja ehdotuksia, joissa esitetään aivan päinvastaista kuin mitä ed. Haataja on esittänyt. Kun valtioneuvosto antoi tuomari Hyvöselle asiaksi käydä ulkomailla tutkimassa virastokysymyksiä, niin hän julkaisi kokonaisen teoksen, jossa esitetään toinen toistaan suurempia muutoksia olevan tarpeellista tehdä meidän virastoissamme, ja esitetään niissä sekin ajatus, että virastoissa voitaisiin saada huomattavia säästöjä aikaan. Nyt ed. Haataja kumoaa lausunnossaan nämä ehdotukset kaikki, että siellä ei voida yksinkertaisesti tehdä mitään muutoksia.

Ja niin asia muuten ed. Haatajan edustamassa virastossa, maanmittaushallituksessa valitettavasti onkin. Siellä ei ole kyetty ed. Haatajan ylitirehtöörinä ollessa tekemään pienintäkään muutosta sellaista, joka aiheuttaisi tuon viraston työn joutuisammaksi, että kansalaiset saisivat maanmittauskonttoreissa ja maanmittaushallituksessa asiansa hoidetuksi. Minulle on väitetty henkilöiden taholta, jotka tuntevat maanmittausalaa, maanmittarien taholta, että esim. nykyisessä maanmittaushallituksessa on toinen ylitirehtööri liikaa. Toisissa keskusvirastoissa on vain yksi ylitirehtööri, mutta maanmittaushallituksessa niitä on kaksi. Toinen kai käyttää leimasinta, toinen suorittaa tehtävät. Kumpainen tehtävä herra Haatajalla on, sen hän kai paremmin itse tietää. (Vasemmalta: Leimasimen käyttäminen. Edustajatoimi.) Näin ollen, jos virastouudistusta aloitettaisiin siinä virastossa toimeenpanna, niin toinen ylijohtajan virka olisi ensiksi lakkautettava ja siitä säästyisi jo 100,000 markkaa vuosittain.

Sen selvempää esimerkkiä virasto-olojen huonoudesta ei tarvinne etsiä, kuin juuri maanmittausala. Kun maanviljelijät menevät maanmittauskonttoriin — ja siihen on useammalla asiaa — menevät ottamaan esim. maarekisteriotetta, josta on olemassa valmis kaavake ja johon kirjoitetaan yksi rivi, tilan nimi, manttaalinumero, hehtaariluku ja maanmittarin nimi alle, ei sitä Haatajan virastosta saa sinä päivänä. Kun talonpoika tulee monien kymmenien, ehkä satojen kilometrien matkojen päästä läänin pääkaupunkiin ja menee maanmittauskonttoriin, hänen pitää ensin kirjoittaa tilauslippu asiakirjan saantia varten ja tilaukseen pitää kirjoittaa enemmän, kuin mitä viranhoitaja kirjoittaa sitten itse asiakirjaan. Sitten sanotaan: Tulkaa kahden viikon perästä hakemaan. Siis tuota yhtä riviä herra Haatajan virastosta saa käydä hakemassa kaksi kertaa, tehdä matka 50—60, ehkä 100:n kilometrin päästä läänin pääkaupunkiin ensin sitä tilaamassa ja sitten tulla hakemaan sitä. Tosin se lähetetään kyllä postissakin, mutta siitä otetaan silloin niin korkea maksu kaikista vaivoista, mitä siihen

kuuluu, joten yleensä asiakkaat mieluimmin tekevät ennen uuden matkan hakemaan tuon paperin. Jos yksityisestä konttorista tarvitsisi sellaisen todistuksen, niin varmaan saisivat asiakkaat tulla vaikka jonossa niitä hakemaan ja konttorineiti tai virkailijat pistelisivät niitä jokaisen kouraan. Sehän on parin minuutin asia vain. Mutta virastossa pitää tehdä kaksi matkaa sitä varten ennenkuin saa sen käsiinsä.

Aivan sama on asianlaita herra Haatajan virastossa myöskin, jos hakee maanjakotoimitusta. Ne säännöllisesti viipyvät neljä vuotta ennenkuin saa lopullisen päätöksen. Ja onpa niinkin, että on kahdeksankin vuotta viipynyt, ennenkuin lopullinen päätös tulee. Maanmittarilta sattuu häviämään asiakirjat ja sitten hän etsii niitä ja laittaa uudet, kun on vuosikausia mennyt aikaa. Aivan pienen pieni palstoittaminen tulee nykyisen maanmittaustoiminnan aikana kysymään aikaa vuosikausia ja myöskin aiheuttamaan huomattavia kulunkeja. Esim. maanmittauskonttoreissa on sellainen tapa, että sama asiakirja joutuu kulkemaan 3—4 kertaa edestakaisin maanmittauskonttorin ja lääninhallituksen välillä. Maallikon mielestä luulisi sen asian voitavan järjestää niin, että maanmittauskonttoriin asetettaisiin se esittelijä, joka on lääninhallituksessa ja maanmittauskonttori itse pitäisi sen kirjan, mikä nyt maaherran virastossa pidetään. Siis aivan turha kaksinkertaisuus siinäkin. Aivan samanlaista on pitkin linjaa maanmittaushallituksen alalla. Pohjoissuomalaiset meidän ryhmässä aina valittavat, että siellä ed. Haatajan virastossa ei saada koskaan isojako- tai asutuspapereita valmiiksi. Onko sitten ihme, jos hän lausunnossaan asettuukin niin kiinteästi sille kannalle, ettei virastoissa voida mitään muutoksia tehdä, ei mitään supistuksia virastomenoissa, eikä voida virkamiehiä vähentää j. n. e.

Kuvaavaa hänen lausunnolleen on se, että väitti minun sanoneen edellisessä lausunnossa, että $^1/_4$ virkamiesten lukumäärästä pääluvun mukaan voitaisiin erottaa pois ja rakensi pitkän lausuntonsa sille erehdyttävälle perustalle. En minä ole sitä sanonut. Minun lausunnossani on sanottu, että on ilmoitettu, ja minä juuri tarkoitin virastolautakunnan esilletuomia esityksiä, että voitaisiin $^1/_4$ virastojen kokonaismenoista säästää. Virastomenojahan on muitakin kuin palkat. Jos esim. saadaan virastot yksinkertaisemmiksi, niin eihän edes paperiakaan niin paljon kulu kuin nyt, kun joka asiasta laitetaan paksu pinkka kaikenmailman lausuntoja ja lausunnon lausuntoja ja asia kuljetetaan virastosta toiseen ja sitten vasta saadaan valmiiksi.

En minä niin yksinkertainen ole, niinkuin ed. Haataja ylimielisyydessään koetti osoittaa, että minun ohjelmani mukaan pitäisi esim. maanmittaushallituksessa kutsua kaikki virkamiehet riviin ja sanoa, sinä pois, sinä pois ja sinä. Ei niin suoralinjaisesti ole aikomus toimia, vaan kauttaaltaan virastojen järjestelyjen kautta päästä siihen, että menot kaikin puolin saadaan säästymään. Ja minä edelleen olen siinä käsityksessä, että tällaisia säästöjä saadaan aikaan ja on pakkokin saada, sillä ei meidän valtakuntamme jaksa kauan tätä nykyistä menoa kestää.

Sitten minun on vielä tehtävä yksi muistutus siinä, että niin tänä päivänä kuin muulloinkin on sanottu, että pätevä työvoima pakenee valtiolta pois ja heikko epäpätevä tulee tilalle. Mitenkä käypi, ed. Haataja, tämän pätevän työvoiman kanssa, jollei päteviä ole muita kuin nykyiset virkamiehet, kun ne joutuvat luonnollisenkin elämän kulun vuoksi poistumaan aikanaan täältä? Onko sitten, kun nykyiset ovat hyvin tehneet tehtävänsä ja poistuvat pois ja uudet tulevat tilalle, ovatko nekin pätemättömiä? Ja mitenkähän mahtaa olla sen pätevyyden kanssa, kun ainoastaan ne ovat ensiluokkaisia kykyjä, ne 36,000 nykyistä viran- ja toimenhaltijaa, jotka virran ovat saaneet, ja kaikki muut vastaavat opinnot suorittaneet ovat kykenemättömiä ja epäkelpoja. Ja kuitenkin saman koulun ne ovat toisetkin käyneet, saman yliopiston, samoissa tiedekunnissa suorittaneet tutkintonsa. Toiset niistä ovat onnistuneet joko sukulaisuuden, tuttavuuden tai sattumalta pääsemään valtion virkoihin ja toiset joutuneet yksityisalalle ja ne, jotka ovat yksityisalalle joutuneet, ne ovat kaikki huonoja. Minusta tällainen väite on raskas syytös nykyistä oppinutta väkeä ja myöskin nousevaa polvea kohtaan, joka parhaillaan opiskelee ja valmistautuu myöskin valtion virkoja hoitamaan. Ne jo edeltäkäsin leimataan kykenemättömiksi, jollei vaan nykyistä palkkasysteemiä korjata siihen tapaan kuin sitä tähän astikin on ajettu. Tämän väit-

teen minä olen myöskin koettanut torjua juuri nousevan polven edun vuoksi. Ei ole ed. Haatajalla oikeutta syyttää niitä, jotka astuvat virkoihin heidän jälkeensä, että ne ovat kelvottomia ja he vain yksin kykeneviä ja täysin tehtäviinsä pystyviä. Ne ovat samaa Suomen kansaa ja nyt vielä väitetään, että ne ovat enemmän kansasta lähteneitä kuin nykyinen virkamiespolvi.

Lopuksi kehoittaisin maalaisliiton edustajia vakavasti vielä kerran harkitsemaan, ennenkuin antavat äänensä virkamiespalkkojen koroittamisen puolesta tällä hetkellä. (Ed. Hakkila: Teidän oman hallituksenne esitys!) Meidän pitäisi koettaa maataviljelevässä väestössä säilyttää luottamus parempiin päiviin ja sillä tavoin helpottaa heitä tämän vaikean ajan voittamiseksi, joka kieltämättä raskaana heitä painaa. Jos he näkevät, että osa, niinkuin tähän asti enemmistö maalaisliiton edustajista on tällä hetkellä valmis myöntämään kymmeniä miljoonia virkamiesten palkkain koroituksiin, niin varmaan tämä lamauttaa heitä ankarassa elämäntaistelussaan ja silloin siitä on suurta vauriota ja vahinkoa koko meidän yhteiskuntaelämällemme. Toivon, että maalaisliiton edustajat, kun äänestämään käytte, muistaisitte, että te edustatte vähävaraista maataviljelevää väestöä, jonka asema tällä kertaa on paljon heikompi ja vaikeampi kuin mitä viran- ja toimenhaltijain asema on.

Ed. K. Myllymäki: Ed. Kyhälä näytti panneen pahakseen minun varsin hyväntahtoisen huomautukseni. Minä kaikessa tapauksessa panen mielihyvällä merkille sen korjauksen, minkä hän teki ensimmäiseen lausuntoonsa, sillä se osoittaa sangen hyvää oppivaisuutta, jota ei voi ed. Rötköstä sanoa. Ed. Kyhälällä oli uutena edustajana syytä erehtyä, sillä hän huomasi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä meidän vastalauseemme, joka oli ehdotettu sitä varten, että me koetimme saada toisessa käsittelyssä lakia sen mukaiseksi muuttumaan, mutta vastalausetta ei enää voida ehdottaa kolmannessa käsittelyssä joten me asetuimme nyt hylkäävälle kannalle. Ed. Kyhälä oli kirjoittanut puheensa tätä vastalausetta vastaan. Tämä viimeinen lausunto oli muuten oikein kirjoitettu, siinä oli vaan vanhoja asioita, joita voi puhua vielä ensi vuonnakin, ja varovaisuussyistä onkin aluksi parempi panna lausuntoonsa vanhoja asioita, joita voi käyttää, vaikka tilanne muuttuisikin. Pääasia tässä nyt oli kaikessa tapauksessa se, että ed. Kyhälä korjasi lausuntonsa. Hän kyllä heitti minuun pahan muljauksen lähtiessään, mutta ei tämä tee pahaa, tehkää vaan toisellakin kertaa niin, pääasia on vaan, että otatte opista vaarin, niin näin pääsemme eteenpäin (Äärimmäisestä vasemmisosta: Et muista Puro-juttua enää!). Ei teidän ryhmänne ollut viime vuonna ehdottomasti kielteisellä kannalla tässä palkkalaissa. Päinvastoin pyysivät hallitukselta ehdotusta uudeksi palkkalaiksi ja se ehdotus, jota he ajoivat läpi viime talvena lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä, olisi vienyt rahaa jotakuinkin saman määrän, kuin nytkin on kysymyksessä (Vasemmalta: Enemmän, enemmän!). Minä en voi sitä niin tarkasti laskea, minä sanon mieluummin liian vähän kuin liian paljon.

Ed. Bryggari: Ed. Myllymäki mainitsi jo sen syyn, minkätähden meidän ryhmämme ei voi lakia hyväksyä. Lain ulkopuolelle on jätetty nimittäin kaikki ylimääräiset henkilöt. Samoin ei ole palkkojen järjestely tapahtunut sillä tapaa kuin me olemme tahtoneet ne esittää järjestettäviksi; ei ole hyväksytty ikälisien poistamista, ja tämä kohta olisi aika paljon muuttanut asiaa. Kun ikälisäkoroituksien muodossa lähdetään palkkojen järjestelyä toteuttamaan, niin siinä jää alemmissa palkkaluokissa olevia suuri osa osattomiksi. Myöskään ei ole oikealla tavalla ratkaistu vuokra-avustusta koskevaa kohtaa vaikkakin suuri valiokunta ja valtiovarainvaliokunta rajoitti vuokra-avustuksien koroituksen määrän 5,000 markaksi. Tässäkin olisi täytynyt olla vielä huomattavampi rajoitus korkeammissa palkkaluokissa, että alemmille palkkaluokille olisi voitu saada runsaammin koroituksia. Ei meihin ole myöskään jäänyt vaikuttamatta se kielteinen suhtautuminen, mitä eduskunta on osoittanut meidän sosialilakejamme kohtaan, jotenka ed. Rötkön se kohta aivan oikein tuli sanotuksi, että me emme jätä huomioon ottamatta, mitenkä meidän esityksiämme kohdellaan, mutta siinä hän puhui liikaa, että tässä olisi jostain kompromissista kysymys (Ed. Huttunen: Rötkö saakin puhua liikaa!). Ei tässä asiassa meidän käsityksemme mukaan tarvita mitään kompromissi-

tekoja. Ellei Suomen eduskunta katso velvollisuudekseen vähävaraisten ja varattomien työläisten terveydenhoidon järjestämistä, niin se ei ole sosialidemokraattien syy. Jos meillä on varaa jatkuvasti sairauden johdosta menettää uhreja ja ellei yhteiskunta tälle omista vakavaa huomiota ja ryhdy sitä epäkohtaa poistamaan, niin siitä ovat edesvastuussa herrat kommunistit sekä porvarit.

Minä tyydytyksellä olin tilaisuudessa kuulemaan, että ed. Vesterinen oli tämän, meidän mielestämme huonon esityksen, hylkäämisen kannalla. Mutta ne perustelut, jotka hän mainitsi olevan syynä siihen, että hän ei voi lakia hyväksyä, tuntuvat minusta aika paljon teennäisiltä. Hän sanoi ottavansa huomioon pienviljelijäin ja palkkatyöläisten nykyisen ahdinkotilan ja senvuoksi asettuvansa tätä palkkalakia vastustamaan. Minun on syytä palauttaa ed. Vesteriselle mieleen hänen kannanottonsa kysymyksessä, joka koskee välittömästi sekä pienviljelijäin että palkkatyöläisten talouteen. Kun valtiovarainvaliokunnassa oli esillä hallituksen esitys tullilaista, jossa ehdotetaan välillisten verojen lisäystä elintarvetulleilla (Ed. Vesterinen: En ole ollut käsittelemässä!), niin en minä ainakaan huomannut, että ed. Vesterinen olisi asettunut niitä vastustamaan. Ainoastaan yksi edustaja koko maalaisliittolaisista siellä olevista jäsenistä vastusti viljatulleja. Kuitenkin Keski-Suomessa pienviljelijät ja palkkatyöläiset joutuvat elintarpeista niin suuren määrän välillisiä veroja maksamaan, että siinä olisi todellakin tilaisuus ja myöhemmin tullilain jatkokäsittelyn yhteydessä on tilaisuus asettua näiden ahdinkotilaa helpottamaan (Ed. Ryynänen: Tullit tulevat jälestäpäin!).

Ed. Rötkö ilmoitti, että he pitävät huolen meidän ryhmämme menettelyn selostamisesta. Sitä minä en usko. Minä olen saanut sen käsityksen, että nämä kommunistit ovat unohtaneet meidät kokonaan. Eivät ne ole pitäneet huolta meidän ryhmämme menettelyn selostamisesta, kuten tämä eduskunta on huomannut, eivät he ole juuri koskaan huomanneet meidän toimintaamme aina vain omaansa. Huvittavaa nyt on sen ilmoituksen kuuleminen, että he rupeavat meidän asiaamme ajamaan. Jos he todellakin meidän toimintaamme siinä muodossa selostavat, kun meidän toimintamme sisältää, niin silloin he hävittävät itsensä. Jälelle ei jää muita neuvostoja kuin juuri nämä palkatut toimitsijat, ja se ei ole liian paljon.

Ed. Tanner: Ed. Bryggarille minä pyydän huomauttaa, että kyllä me olemme monta kertaa tältä puhujalavalta osoittaneet, mitenkä sosialidemokraatit ovat pettäneet valitsijansa. (Äänekästä naurua eduskunnassa.) Se tuli parhaiten osoitetuksi sairausvakuutuslakikysymyksen yhteydessä, minkälaista suurhuijausta ne ovat harjoittaneet.

Tämän käsilläolevan lakiesityksen yhteydessä ed. Lohi mainitsi, että virkamiehet ovat nyt parempia kuin ennen, ja ne eivät nykyisin muka ole eristäytyneet kansan syvistä riveistä. Myönnän, että jotkut yksilöt voivat tehdä tässä suhteessa poikkeuksen, mutta enemmistö virkamiehistä on edelleen työtätekevän luokan välttämättömiä taloudellisia ja valtiollisia parannusvaatimuksia vastaan vieläpä monet heistä taistelevat työväestön huvitilaisuuksien häiritsemiseksi. Tuoreimpana esimerkkinä siitä voisi mainita Lapualla tapahtuneen mellastuksen viime lauantai-iltana — — — — —

Puhemies koputtaen: Pyydän puhujaa palaamaan asiaan.

Puhuja: Tämä kuuluu hyvin läheisesti asiaan, se osoittaa, minkälaisia ovat nykyiset valtion virkamiehet. Tämän lakiesityksen yhteydessä on kysymyksessä valtion virkamiesten ja myös nimismiesten palkkojen koroitus. Lapualla virkamiehet ovat menetelleet tavalla, jota ei voi missään tapauksessa hyväksyä. Siellä on m. m. nimismieskin ollut huligaanijoukon yhteydessä, eikä ole estänyt niiden mellastusta, kun ne ovat repineet naisiltakin päältä vaatteita (Eduskunnasta: Punaiset paidat!) Minä kysyn senvuoksi ed. Lohelta, eikö tämäkin Lapuan tapaus selvästi totea, että virkamiehet ovat yhtä röyhkeitä nyt kuin nuijasodankin aikana. Jos virkamiehet olisivat syvien rivien puolella tai lähellä niitä, eivät he tuottaisi sellaista kauhua iltamayleisölle, kuten he Lapualla ovat tehneet.

Jos virkamiehet olisivat työläisten ja maalaisköyhälistön aseman parantamisen kannalla, he eivät järjestöjensä kautta ajaisi suoran toiminnan pakkokeinoilla

palkkojensa koroittamista. Kun he uhmaten vaativat palkkojen koroittamista siinä määrässä, että se tekisi noin 380 milj. markkaa, se osoittaa, kenen edut he asettavat yläpuolelle muita. Jos virkamiehet ottaisivat huomioon nykyisen huonon taloudellisen tilanteen, suuren työttömyyden, josta kymmenet tuhannet työläiset ja heidän perheensä kärsivät suorastaan nälkää ja puutetta, niin silloin heidän ei luulisi vaativan satoja miljoonia markkoja palkkojensa koroittamiseen. Tällaiset virkamiesten palkkojen koroitusvaatimukset ovat mahdottomia, eikä niitä voi hyväksyä. Jos virkamiehet pitävät tinkimättömästi kiinni vaatimuksistaan, se parhaiten toteaa, että he ovat työtätekeviä joukkoja vastaan. Silloin ei ole mikään ihme, jos suoranaista nälkää kärsivät työläiset ja pientalonpojat tuntevat herravihaa. Siten heidän vihallaan ovat luonnolliset taloudelliset syyt. Sitä työläisten ja kyntäjäin luokkavihaa ei poisteta sillä, että tämä hallituksen esitys hyväksytään, vaan sitä lisätään mainitun työväestön keskuudessa.

Työväenluokan nälkää kärsivät jäsenet tarvitsevat työtä ja leipää. Eduskunnan on sitä niille annettava, eikä virkamiesten palkkoja koroitettava. Kun tulee kysymykseen palkkojen koroittaminen, olisi korotusta annettava niille valtion työläisille, jotka tekevät työtä vapaan työsopimuksen pohjalla. Siitä meidän ryhmämme taholta on tehty aloite, jonka kuitenkin työväenasiainvaliokunnan porvarillinen enemmistö ehdotti hylättäväksi. Porvariston teko osoittaa, etteivät he halua parantaa huonossa taloudellisessa asemassa olevien valtion työläisten olosuhteita. Kun porvaristo kylmästi suhtautuu valtion työläisten palkkojen parantamista tarkoittavaan aloitteeseemme, on työväen edustajain vastustettava virkamiesten palkkojen koroittamista. Kyllä minun käsittääkseni virkamiehet nykyisillä palkoilla tulevat paremmin toimeen kuin valtion pienipalkkaiset työläiset ja toimenhaltijat. Niiden taloudellista asemaa on ensin parannettava, jotka työttömyydestä ja kadon johdosta ovat joutuneet kärsimään monenlaista puutetta. Jos siihen tarkoitukseen käytetään varoja, on se oikeata politiikkaa. Todella puutteessa ja avuntarpeessa olevia on valtion varoilla turvattava. Vaaleissa työtätekevät joukot ovat sen selvästi ilmaisseet. He olivat Mantereen hallituksen esitystä vastaan, eivätkä he hyväksy Kallionkaan hallituksen esitystä virkamiesten palkkojen koroittamisesta.

Muuten on merkillepantava seikka, kun joittenkin maalaisliitolaisten puhujain taholta on vastustettu tämän lakiesityksen hyväksymistä sillä perusteella, että maassa on paljon työttömyyttä ja on huono aika. Tällaiset lausunnot ovat ristiriidassa käytännön kanssa. Kun syksyllä oli esillä työväenasiainvaliokunnassa työttömyysmääräraha-aloitteita, joissa vaadittiin enemmän siihen tarkoitukseen varoja kuin hallitus ehdotti, niin maalaisliittolaiset toisten porvarien kanssa yhdessä hylkäsivät meidän ehdotuksemme. Nyt kuitenkin puhutaan suuresta työttömyydestä niiden taholta, jotka ovat vastustaneet suurempien summien myöntämistä työttömille töiden järjestämiseksi ja työttömyydestä kärsiville suoranaisen avustuksen antamista. Tällaista maalaisliittolaisten esiintymistä voisi sanoa kaksinaamaiseksi menettelyksi. Miksi te ette menettele johdonmukaisesti näissä kysymyksissä?

Aivan samalla tavalla puhuu viime keväänä ed. Lohi virkamiesten palkkakysymyksen esillä ollessa. Mutta muutama viikko aikaisemmin kuin eduskunnassa oli esillä sosialistisen työväen- ja pienviljelijäin eduskuntaryhmän tekemä esitys työttömyyskysymyksestä, ed. Lohi ei puhunut niistä kurjuuskuvauksista. Aina virkamiesten palkkauskysymyksen käsittelyssä puhutaan työttömyydestä maalaisliittolaisten taholta. Miksi maalaisliittolaiset näin tekevät? Osa heistä nytkin puhuu hallituksen esitystä vastaan. Ed. Vesterinen siinä suhteessa lienee tulkinnut ehkä maaalisliittolaisten tarkoituksen. Hän antoi täällä pitämässään puheessa ymmärtää, että jos maalaisliittolaiset eivät puhuisi virkamiesten palkkojen koroituksia vastaan, niin siitä olisi seurauksena äärimmäisen vasemmiston, kommunistien voimistuminen. Siinä lienee perussyy joittenkin maalaisliittolaisten puhumiseen lakiesitystä vastaan. Äänestyksessä saamme sitten nähdä, kuinka moni maalaisliittolainen ja sosialidemokraatti rohkenee äänestää lain hyväksymisen puolesta. (Keskustasta: Tuomitaan jo ennakolta ne!) Toivottavaa olisi, että ne ryhmät, jotka kannattavat hallituksen esityksen hylkäämistä, eivät poistuisi istunnosta, kuten monet edustajat ovat tehneet Vaskurin jutun y. m. muiden kysymysten tullessa äänestettäväksi.

Meidän ryhmämme on ehdottomasti lain

hylkäämisen kannalla. Meidän ryhmämme on sitä mieltä, että tässä esityksessä ehdotetut 35 milj. markkaa olisi tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä myönnettävä työttömyyden lieventämiseksi ja valtion pienipalkkaisten työläisten ja toimenhaltijain taloudellisen aseman parantamiseksi. Silloin ne miljoonat tulisivat käytetyiksi oikeaan tarkoitukseen. Alipäästä on lähdettävä valtion työläisten palkkoja koroittamaan.

Näillä perusteilla yhdyn kannattamaan hallituksen esityksen hylkäämistä. Nyt eduskunnan enemmistöllä on tilaisuus näyttää, että se on samalla kannalla kuin keväälläkin Mantereen hallituksen esityksen suhteen. Paras ratkaisu tälle Kallion hallituksen samanluontoiselle esitykselle on se, että se tapetaan.

Ed. Pennanen: Eräiden maalaisliiton puolelta annettujen lausuntojen johdosta minä pyydän ensinnäkin vaatimattomasti huomauttaa siitä, ettei meillä kokoomukselaisilla ole mahdollisuuttakaan olla johdossa tässä asiassa. Kyllä se on nyt maalaisliitto, jonka on oltava keulassa ja jolle se keulassa olo nyt kuuluu. Tämä lakiehdotus sellaisena kuin se nyt on ratkaistavana, sisältää tosin vain osittaisen parannuksen oleviin oloihin, mutta parannuksen kumminkin, se on myönnettävä. Hallituksen esitys on molemmissa sekä ikälisiä että vuokrakorvauksia koskevissa pääkohdissa läpäissyt kaikissa valmistavissa käsittelyissä. Ja ettei nykyinen hallitus ole katsonut voivansa mennä pitemmälle esityksessään, sen kyllä saattaa käsittää, kun muistaa nykyisen hallituspuoleen aikaisemman kannan. Ja vielä paremmin sen käsittää kuultuaan jo tähän asti tapahtuneen keskustelun. Me käsitämme tämän tilanteen ja entisistä, m. m. viime vaalien aikana osaksemme tulleista kohteliaisuuksista huolimatta me kokoomukselaiset, niillä äänillä, jotka kansa on uskonut meidän käytettäviksemme, tulemme tukemaan nykyisen hallituksen pyrkimystä saada edes osittaista korjausta kysymyksessä olevassa asiassa aikaan. Näin me teemme tietoisina siitä, että tämän lakiehdotuksen kohtalo, mikä se nyt tulleekin olemaan, ei hylättynä helpoita tai hyväksyttynä vaikeuta maatalouden eikä muun tuotannon alalla vallitsevaa pulaa. Vaikeudet niissä aiheutuvat kokonaan toisista syistä ja ovat voitettavissa aivan toisenlaisilla toimenpiteillä.

Useat edustajat ovat täällä viittailleet niihin mahdollisiin toimenpiteihin, joita palkannauttijain puolelta olisi suunniteltu, jos asia ei mene heidän mieliään myöten. Minulla ei ole näistä suunnitelmista vähintäkään tietoisuutta, mutta jos minulla olisi syytä epäillä sellaista tapahtuvan, niin katsoisin velvollisuudekseni tältäkin paikalta vakavasti varoittaa jyrkistä suunnitteluista. Puolestani olen vakuutettu siitä, että meidän virkamiehistömme ja meidän valtiomme palveluskunta yleensä ylimmistä alimpiin käsittävät sen verran sekä sitä, mitä heidän oma etunsa ja oman asiansa hoitaminen vaatii ja tuntevat myöskin nyt sen verran kansan psykologiaa, etteivät sellaiset suunnittelut johda ainakaan jonkun aivoissa syntynyttä ajatusta pitemmälle.

Ed. L. Myllymäki: Pitkän ja vaihtelevan keskustelun jälkeen on tässä kuitenkin vielä jotakin epäselvää. Minua kiinnostaisi tietää, mikä mahti se on, joka rukkaa sosialidemokraattista ryhmää asiassa. Suuressa valiokunnassahan äijät äänestivät kovasti tämän lain hyväksymisen puolesta.

Puhemies (koputtaen): Kehoitan puhujaa käyttämään parlamenttaarisia sanoja.

Puhuja: Nyt täällä kuitenkin esiinnytään niin viattomalla naamalla, ja lakia vastustetaan. Tosiaan tässä on jotakin semmoista, joka antaa aihetta tehdä niitä johtopäätöksiä, mitä nämä vasemmalla olevat edustajat ovat tehneet.

Mitä tulee sosialidemokraattien siihen aikaisempaan kantaan, mikä on valtiovarainvaliokunnassa esitetty, niin kyllä meidän puolelta kannattaa lähteä työläisten eteen selostamaan sitä aivan niinkuin niissä vastalauseissa sanotaan. Sieltähän käy ilmi, että 5,000 markkaa saisivat senkin mukaan palkankoroitusta suurituloiset, mutta pienituloisille aivan pieniä rippeitä. Kyllä siinä on aihetta sitäkin selittää, ja ne Bryggarin mainitsemat perusteet, että tässä olisi joku muu lehmäkauppa tekeillä, niin sairausvakuutuslaki oli kuitenkin jo hylätty ennenkuin asia oli suuressa valiokunnassa esillä.

Ed. Haataja: Ed. Pitkäsen ja ed. Juutilaisen lausunnot ovat pakottaneet minut vielä pyytämään puheenvuoron asiassa. Ed. Pitkänen valitti täällä sitä, että meidän keskusvirastojemme johto on yleensä heikko ja

hän johti tämän siitä, että keskusvirastojemme johdossa olevat henkilöt eivät kulje niiden ajatussuuntien mukana, jotka ed. Pitkänen omistaa ja ne, jotka hänen kanssaan samalla tavalla ajattelevat. (Ed. Pitkänen: Ei siitä ollut kysymys!) Niin, siitä on kysymys. Jos ed. Pitkänen todella johtaa virastojemme johdon heikkouden siitä, niin hän voi todella hyvällä syyllä väittää, että meidän kaikki keskusvirastojemme päälliköt, meidän maaherramme, meidän korkeimpien tuomioistuimiemme esimiehet, meidän yliopistomme johto, kaikki järjestään, ovat aivan heikkoja ja kelvottomia. Ja minulla puolestani ei ole mitään vastaan kuulua siihen seuraan, sillä minun ei tarvitse sitä seuraa hävetä, niinkuin ed. Pitkänen ilmoitti häpeävänsä sitä seuraa, jossa hän on ollessaan täällä. Jos nyt virastojen johdon heikkous katsotaan tuollaisen seikan perusteella olevan todettavissa, niin onhan sekin yksi mahdollisuus ajatella asioista. Ja siihen on tietysti jokaisella vapaus. Minä puolestani luulisin kuitenkin, että tuollainen summittainen virastojen johdon epäpäteväksi arvosteleminen, silloin kun joka taholla siellä ajatellaan samalla tavalla, on koko lailla arveluttavaa, sillä se osoittaa jokseenkin suurta arvostelukyvyn puutetta henkilöltä, joka sillä tavalla asioita arvostelee. (Ed. Pitkänen: Minä en ole yksin!)

Ed. Pitkänen mainitsi täällä, etteivätkhän ne kaikki virkamiehet voi kuitenkaan siirtyä kaupunkien palvelukseen ja lähti silloin siitä, että minä olisin esittänyt, että ne siirtyisivät kaupunkien palvelukseen ja että minä olisin maininnut vain yhden virkamiehen, joka olisi siirtynyt muuanne. Tämän johdosta minun on huomautettava, että minä luettelin yhden keskusviraston taholta henkilöitä, jotka ovat viimeisten kahden vuoden aikana siirtyneet eri toimiin, osaksi kaupunkien toimiin, osaksi muualle yksityisiin toimiin. Ja näitä viimeksimainittuja oli siinä useampia. Nämä luonnollisesti olivat esimerkkeinä osoittamassa sitä kehityksen kulkua, joka on käymässä ja josta virastopäälliköt ovat varsin huolestuneita, ei itsensä takia, vaan sen takia, että näyttää vaikealta semmoisissa tilanteissa todellakin asiain hoidosta vastata.

Ed. Pitkänen vetosi myös oloihin Saksassa. Minäkin tunnen niitä jonkun verran, sillä olen ollut Saksassa senkin jälkeen, kun siellä virasto-olojen järjestely pantiin toimeen ja olen silloin ottanut selkoa siellä tapahtuneesta järjestelystä ja myöskin palkkauksen järjestelystä, ja voin erityisesti mainita, että kuluneen syksyn aikana, kun tiesin tämän palkkauskysymyksen tulevan eduskunnassa esille, hankin vielä erikoisesti kirjallisuutta Saksan virasto-olojen järjestelystä. Ja minun on sanottava, että ed. Pitkänen arvostelee tätä kokonaan toiselta kannalta, kuin mitä siellä on tapahtunut. Sillä Saksassa todella vähennettiin melkoinen osa niitä tehtäviä, jotka valtiolle kuuluivat, ja sitä tietä voitiin vähentää huomattava määrä virkamiehiä. Ja toiseksi siellä virkamiehille järjestettiin varsin runsaat palkat. Niille virkamiehille, jotka jätettiin virkoihinsa, järjestettiin varsin runsaat palkat, tosin samalla lisäten työaikaa.

Mitä meidän oloihimme tulee, niin minä pyydän huomauttaa, että minä olen aikanaan tässä eduskunnassa nimenomaan maininnut, että meille myöskin voidaan lisätä työaikaa edellytyksellä, että lisätään huomattavasti palkkausta. Mutta minun käsitykseni mukaan tilanne on nykyjään jo sellainen ja töiden määrä sellainen, että virkamiesten tuntuvampaan vähentämiseen ei sittenkään ole mahdollisuuksia, mutta siihen voidaan päästä, että niitä ei tarvitse vastaisuudessa jatkuvasti tuntuvammin lisätä. Tämä on siis aivan toista tällainen esitys kuin se, mitä ed. Pitkänen ja Juutilainen väittivät minun täällä esittäneen.

Sitten täällä on kosketeltu myöskin maanmittauslaitoksen toimia. Minä luonnollisesti olen esteellinen arvostelemaan sitä, missä määrin minä itse olen ollut pätevä ja oikea mies maanmittauslaitoksen asioita johtamaan ja hoitamaan viimeisten 12 vuoden aikana ja olenko saanut jotakin aikaan vai en. Se on muitten tehtävä. Mutta kun ne arvostelut, jotka täällä esitettiin, koskevat myöskin sitä virkakuntaa, joka minun johdollani on työskennellyt, on minun syytä mainita asioista muudan sana.

Ensinnäkin täällä väitettiin, että me emme ole voineet saada aikaan Pohjois-Suomen isojenjakojen joutumista, vaan että ne ovat kestäneet kolmisenkymmentä vuotta eikä tiedetä, milloin ne päättyvät. Aivan oikein. Ensinnäkin mitä tulee minuun, niin minua ei voitane panna vastuuseen muusta kuin siitä ajasta, minkä minä olen ollut maanmittauslaitoksen johdossa, siis viimei-

sistä 12 vuodesta. Siitä mitä silloin on tehty näitten isojenjakojen jouduttamiseksi, minä kehoittasin edustajia Juutilaista ja Pitkästä käymään maanmittaushallituksessa tutkimassa kaikkia niitä kirjeitä ja aloitteita, mitä siellä on asiassa tehty ja ottamassa myöskin selkoa, miten siellä on asiaa joudutettu. Vasta sitten kun he olisivat sen tehneet, heillä olisi mahdollisuus antaa jonkinlainen lausunto asiassa, mutta ei sitä ennen.

Sitten täällä on mainittu, että maanmittaushallituksessa on yksi ylitirehtööri liikaa. Sen johdosta minun on mainittava, että verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, meidän maanmittaushallituksemme hoitaa Ruotsin kolmen eri keskusviraston tehtävät. Ja mitä tulee siihen, että nykyisistä ylitirehtööreistä toinen käyttäisi vain leimasinta ja toinen tekisi työn, niin siitä minä luulisin ed. Juutilaisen parhaiten saavan käsityksen, käymällä tutkimassa meidän kirjekonseptikirjojamme ja katsomassa, mitä siellä on kumpikin heistä tehnyt, silloin hän ehkä voisi jonkinlaisen käsityksen asiasta saada. Muuten, jos sieltä tahdotaan toinen vähentää, niin minä voin vakuuttaa, että minun persoonani ei ole siinä vähentämisessä esteenä, mutta minulla on se käsitys, että jos vähennys tapahtuisi, niin silloin tapahtuisi hyvin suuri virhe. Toinen asia on, jos tahdotaan miehiä vaihtaa, niin se tehtäköön, laitettakoon sinne parempia kuin ne, mitkä nykyjään ovat; minä luulen että nykyisistä hyvin helposti pääsee erillensä.

Sitten täällä on moitittu maanmittauskonttorien toimintaa. Minun on syytä luulla, että ed. Juutilainen puhuessaan maarekisteriotteiden hitaasta saamisesta tarkoitti Viipurin läänin maanmittauskonttoria, sillä sielläpäin hänellä on ollut tilaasioita ja siellä hän on mahdollisesti maarekisteriotteita tarvinnut. Tämän johdosta minun on mainittava, että asianlaita on todella valitettavasti niin, että Viipurin maanmittauskonttorista ei saa maarekisteriotteita heti, kun ne tilaa, vaan ne viipyvät päiviä ja käräjäaikana viikkoja ja voi olla joskus kuukausiakin. (Ed. Juutilainen: Niin se on muuallakin joka paikassa!) Voi olla muuallakin samanlainen tilanne. Mutta tähän nähden on syytä ottaa huomioon, että maanmittauskonttorien nykyinen työvoima on järjestetty pitäen silmällä niitä 200—300,000 tilaa, jotka meillä oli tässä vuosikymmen sitten, ja tilojen määrä nyt on noussut yli 400,000:n. Maanmittaushallitus on alituiseen pitkien aikojen kuluessa tehnyt alistuksia lisätyövoiman saamiseksi maanmittauskonttoreihin ja nimenomaan vedonnut siihen, että ei voida tällaisia töitä suorittaa sellaisella nopeudella kuin tarve vaatisi. Jos näihin alistuksiin ei ole saatu myönteistä tulosta, niin se kai ei ole silloin maanmittauslaitoksen vika, vaan vika on silloin jossakin muualla. Ed. Juutilainen on aivan oikeassa siinä, että missään yksityisessä konttorissa ei tarvitsisi tällaisia tilauksia niin kauan odottaa, mutta yksityisellä onkin tilaisuus palkata työvoimaa niin paljon kuin tilanne kulloinkin vaatii. Mutta valtion virastolle ei ole siihen mahdollisuutta, sillä jokainen penni pitää saada hallituksen ja tämän eduskunnan kautta, ja niiden pennien täältä saaminen on erinomaisen vaikeata. Jos ed. Juutilainen tässä kohden tahtoo virastoa moittia, niin hän minun ymmärtääkseni voi sitä moittia vain sillä edellytyksellä, että hän voi väittää, että se työvoima, mikä konttoreissa on, ei asianmukaisella ahkeruudella kirjoita ja piirrä, tai sitten sillä perusteella, että maanmittauslaitoksen johto ei ole tehnyt mitään lisätyövoiman saamiseksi. Mutta kumpikaan näistä väitteistä ei näissä tapauksissa pidä paikkaansa.

Sitten mitä tulee maanmittaustoimitusten viipymiseen, niin siinä on ed. Juutilainen aivan oikeassa, että sellaisena kuin tilanne nyt on, alkaisi olla asianmukaista siirtää esimerkiksi osittamispäätösten antaminen maanmittauskonttoreille. Kysymys siitä onkin ollut vireillä pitkien aikojen kuluessa. (Ed. Juutilainen: Miksette pane toimeen!) Tämä kysymys oli esillä jo silloin kun torpparivapautus järjestettiin ja uusi jakolainsäädäntö laadittiin, mutta silloin ei katsottu voitavan tähän järjestelyyn mennä juuri ottamalla huomioon torpparivapautuksen tarpeet. Nyt on olemassa erityinen komitea, jakolakikomitea, jakolainsäädännön uusimista varten, ja sillä on tämänkin asian järjestely tehtävänään. Mutta koko tämän uudistuksen aikaansaaminen on laaja työ ja minun käsitykseni mukaan tätä uudistusta ei voi erottaa siitä erillensä, vaan sen täytyy kulkea muun uudistuksen kanssa samassa yhteydessä. Kyllä siis tämäkin seikka on tunnettu.

Mitä tulee siihen väitteeseen, että maanmittausvirastosta ei saa nykyjään mitään ulos, niin siihen minun on huomautettava, että maanmittausvirastosta on saatu hyvään määrään toistasataatuhatta tilaa viimeisten kymmenen vuoden aikana ja paljon muutakin työtä, ja asianomaisissa ammattipiireissä nämä tulokset katsotaan huomattaviksi saavutuksiksi. Mutta sehän voi olla, että ed. Juutilainen arvostelee asioita toisella tavalla ja on siihen pätevämpi.

Mitä sitten tulee siihen väitteeseen, että eivät ainoastaan nykyiset työvoimat ole päteviä ja ettei saa viskata syytöstä nousevaa polvea kohtaan, että siitä ei tulisi pätevää työvoimaa, niin siihen on minun huomautettava, että luonnollisesti ei ainoastaan nykyinen työvoima ole pätevää, vaan että nuoresta polvesta voi nousta pätevää työvoimaa ja ehkä vielä pätevämpää kuin se, mikä nykyjään on työssä. Mutta on huomautettava, että täytyy olla tarpeelliset taloudelliset edellytykset olemassa siihen, että tämä nouseva polvi voi hankkia itsellensä sen tiedon, taidon ja kokemuksen, joka pätevyyteen kuuluu. Ellei siihen ole tarpeellista pohjaa olemassa, niin se ei tule päteväksi, ja se on sitä kun me pelkäämme, jotka virasto-oloja lähemmin seuraamme.

Muuten täällä on edelleen jatkuvasti puhuttu virkamiesten hädästä ja verrattu sitä muiden kansanluokkien hätään. Minun on syytä huomauttaa uudelleen sitä, että ei tässä minun ymmärtääkseni ole kysymys virkamiesten hädästä, vaan siitä, mihin asiat ovat meillä kulkemassa, ja siitä minä ja monet muut olemme huolestuneet. Ja minä luulen, että käsityksien eroavaisuus johtuu siitä, että minä ja monet muut elämme keskellä virasto-oloja ja näemme, minkälaisia ne ovat todellisuudessa, ja näemme, mihin suuntaan asiat ovat kulkemassa, jotavastoin toiset ovat etäämpänä eivätkä näe sitä vielä. Mutta minä olen vakuutettu, että jos olot saavat semmoisinaan mennä, niin kyllä hekin tulevat sen pian näkemään ja huomaamaan, että huomattavia parannuksia virkamiesoloissa tarvitaan. Siihen kuuluu ei ainoastaan palkkauksien parantaminen, vaan minä olen aivan valmis myöntämään, että siellä voidaan toimeenpanna yksiä ja toisia järjestelyjä ja niiden kautta voidaan yhtä ja toista saada aikaan, kuten olen jo aikaisemmassa lausunnossani maininnut, mutta se, mikä saadaan aikaan, se ei sittenkään vastaa sitä, mitä minun ymmärtääkseni ed. Juutilainen ja Pitkänen tässä asiassa odottavat.

Ed. Sergelius: Herr talman! Vid de olika behandlingar, som föreliggande lagförslag varit föremål för, har jag ingående belyst de resultat, i vilka lagförslaget utmynnar beträffande en förhöjning av nu utgående löner åt statens tjänstemän och befattningshavare. Lagförslaget följer icke de principer, som framförts från de organisationer, kring vilka statens tjänare sammanslutit sig, nämligen att löneförhöjningarna borde följa en sådan skala, att den procentuella ökningen i den lägsta klassen bör vara avsevärt större än i den högsta. Lagförslaget följer icke denna princip, vilket jag med siffror vid ärendets andra behandling ingående belyst. Vidare lämnar lagförslaget de flesta befattningshavare helt och hållet utan förhöjning och icke ens en fjärdedel av samtliga tjänstemän och betjänte kommer att tillgodoses i någon mån, om lagförslaget antages.

Befattningshavarnas i statstjänst avlöningar äro nästan brottsligt låga, om man jämför dem med de avlöningar, som betalas i motsvarande befattningar i andra kulturländer. Ingen regering kommer att undgå frågan om reglering av befattningshavarnas löneförmåner så länge icke denna fråga lösts på ett för tjänstemännen något så när tillfredsställande sätt.

Då nu regeringen denna gång icke ansett sig av riksdagen kunna begära mer än 35,000,000 mark till förbättrande och utjämnande av de statsanställdas löner, men å andra sidan inga utsikter finnas att av riksdagen erhålla ett så stort belopp på en gång, som i någon mån kunde tillfredsställa statstjänarnas anspråk på skäligt vederlag för deras arbete, måste väl de statsanställda nöja sig med att i mindre poster så småningom få sina berättigade anspråk tillfredsställda. Då nu likväl det lagförslag, varom fråga är, lider av flere betänkliga brister, vilka av mig såväl i den första som i den andra behandlingen påvisats, anser jag att de begärda 35,000,000 milj. Fmk. endast borde användas till löneutjämningar och fördelas enligt principer, som man önskar

se förverkligade på tjänstemannahåll. På här anförda grunder kan jag ej komma till annat resultat än att lagförslaget nu bör förkastas och att anslagsfrågan för löneutjämningar upptages på nytt vid budgetbehandlingen.

Ed. Kivisalo: Siitä paljosta puhetulvasta ja muusta, mikä tämän asian käsittelyssä on tänä iltana ilmennyt, olen minä tullut seuraaviin päätelmiin. Ensinnäkin, että tämä lakiehdotus on paras tällä kertaa hylätä. Siihen on kaksikin syytä. Ensinnäkin se, että tätä asiaa ei tämän lakiehdotuksen hyväksymisellä saada pois päiväjärjestyksestä, vaan riita jatkuu. Toinen syy on se, ettei mikään muu ammattikunta tällä kertaa vaadi oloihinsa korjauksia, vaan olisivat hyvin kiitollisia, jos saisivat ne pitää entisellään. Ei siis ole oikein juuri nyt tämän yhden luokan asemaa lähteä parantamaan, vaikka nyt näin vaatimattomallakin tavalla.

Toiseksi olisi huomioonotettava, ettei tätä asiaa oteta esille, ennenkuin tämä nykyinen vaikea pula-aika on päättynyt. Minuun on tämän asian meno tehnyt keväästä alkaen ja nyt edelleen sen vaikutuksen, että pula-aika ei ole sopiva tällaisten asiain järjestelemiseen. Senvuoksi olisi se nyt poistettava päiväjärjestyksestä. Tämä vaatii virkamiehiltä — joille minä kyllä mielelläni suon kaikkea oikeutta, mutta edellämainitusta syystä olen pakotettu tätä lakia vastustamaan — se vaatii virkamiehiltä ymmärtämystä, oikeata suhtautumista ja kansan olojen tuntemista. Minä olen vakuutettu, että jos edustaja Haataja ja muut kokoomuslaiset menevät kansan keskuuteen, vaikkapa vain omien vähävaraisempien valitsijainsa luokse, niin he tulevat ilmeisesti siihen vakaumukseen, että tässä on nyt paras menetellä näin.

Sitten kolmanneksi minä pitäisin tärkeänä, että tänä aikana, minkä tämä asia tulee olemaan poissa päiväjärjestyksestä, laaditaan selvä ehdotus, joka tuodaan sitten myöhemmin esille ja joka ehdotus sisältää, ei mitään summittaista palkankoroitusta yksinään, vaan joka sisältää samalla esityksen virkamiesolojen kansanvaltaistuttamiseksi ja näiden olojen myöskin yksinkertaistuttamiseksi, mikäli se nyt on mahdollista. Pidän tärkeänä että tämä asia tutkitaan ja se rauhan aika, jona tämä asia on poissa päiväjärjestyksestä, käytetään todella tällaiseen positiiviseen ja arvokkaaseen työhön.

Neljänneksi minä pitäisin tässä asiassa tärkeänä, että kun se vastedes tulee esille ja otetaan puheeksi, että siinä menetellään vähän toisella tavalla kuin tähän asti on menetelty. Ei mene kansaan sellainen kovin vaativa ja uhkaileva esiintyminen, mikä tässä on tapahtunut. Minulla on se käsitys Suomen kansasta, että se ei tahdo kieltää kohtuullista korvausta virkamiehiltä, kun se vain asian käsittää. Kansan oikeudentunne vaatii, että virkamiesten on toimitettava tehtävänsä moitteettomasti ja, että virkamiehille on maksettava niin paljon, että kuhunkin virkaan saadaan pystyvä hoitaja. Työväen osuusliikkeiden y. m. palveluksessa, edesvastuullisissa toimissa oleville henkilöille maksetaan huomattavia palkkoja, mikä on paras todistus siitä, että työväki ymmärtää näitäkin asioita, kun ne sille oikein selvitetään eikä turvauduta lakonuhkauksiin ja yksipuolisiin selvityksiin, kuten tähän asti on turvauduttu. Esim. Uudessa Suomessa puhuttiin muurareista, joiden tulot ovat 150,000 mk. vuodessa. Minä luulen, ettei sellaisia muurareita ole muualla kuin Uuden Suomen palstoilla. Siis tämmöistä yksipuolisuutta on asiassa vastedes kartettava ja esiinnyttävä arvokkaasti. Minä uskon, että metsä vastaa niinkuin siihen huudetaan ja että siis, kun tässä asiassa arvokkaasti virkailijain puolelta esiinnytään, kansa myöskin vastaa siihen arvokkaasti.

Lopuksi ed. Lauri Myllymäen väitteen johdosta että meidän kantamme nyt on muka toinen kuin suuressa valiokunnassa asia on todellisuudessa niin, että me koetimme saada suuressa valiokunnassa läpiajetuksi sitä vastalausetta, jonka valtiovarainvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet olivat liittäneet sen mietintöön. Tämän vastalauseen puolesta äänesti ed. Lauri Myllymäkikin, kuten muutkin kommunistit, vieläpä suurlakkopäivänäkin, siis päivänä, jolloin ei olisi pitänyt mitään tehdä. Mutta siitä huolimatta kävi niin, että me emme saaneet tuota ehdotustamme suuren valiokunnan päätökseksi, vaan hallituksen esitys voitti ja siten tämä hallituksen esitys joutui vastaehdotukseksi siellä muille ehdotuksille, jotka meidän mielestämme olivat vielä vähemmän tätä asiaa vastaavia. Estääksemme ne tulemasta päätökseksi jou-

duimme äänestämään hallituksen esityksen puolesta, mutta samalla varasimme itsellemme mahdollisuuden tarkistaa kantamme ja äänestää lopullisessa ratkaisussa sitä vastaankin, niinkuin nyt tulemme tekemäänkin. Asia on siis kaikinpuolin rehellinen ja selvä. Kun vain kommunistit näin rehellisesti aina menettelisivät, niin me voisimme antaa heille melkotavalla enempi arvoa, kuin ainakin mitä minä olen voinut antaa näiden valtiopäivien aikana.

Ed. Juutilainen: Ed. Haataja viimeisessä lausunnossaan ilmoitti Saksassa virkamieskysymyksen järjestetyksi juuri siihen tapaan, kuin mitä me olemme ehdottaneet. Virastot on yksinkertaistutettu, vähennetty liikoja virkamiehiä ja jäljelle jääneille maksettu riittävä palkka. Ed. Haataja unohti mainita Saksasta vielä yhden esimerkin: Saksassa on kahdeksan ja puolen tunnin työaika virkamiehillä, meillä se on, niinkuin minä olen monasti sanonut, 3—4 tuntia. Jos meillä myös nyt työaikaa jatketaan, niinkuin hallitus on ilmoittanut, 7 tuntiin, niin silloin varmasti virastoissa joutuu useampi asia päivittäin valmiiksi. Totta kai virastokonekirjoittaja ja virkamies jaksaa kirjoittaa yhtä paljon kuin pankin konekirjoittaja tai muun konttorin konekirjoittaja ja virkailija.

Ed. Haataja muuten myönsi minun esittämäni epäkohdat ja virastouudistusehdotuksenkin oikeaksi. Hän tunnusti ne. Kun näin on, niin miksemme yhdessä ed. Haatajan kanssa ryhdy näitä muutoksia panemaan toimeen, ed. Haataja virastossaan ja minä täällä eduskunnassa. Ja ainakin lääninmaanmittauskonttoreihin nähden kuuluu olevan aivan sama vika kautta maan, ettei sieltä sitä pikkusta paperilappua saa päiväseltä pois. Mutta Viipurin maanmittauskonttorin ovella on tänäkin päivänä: „Avoinna 11—3", en tiedä, tekevätkö työtä pitempään vai ei. Mitä taas henkilökuntaan tulee, niin Viipurin maanmittauskonttoriin on lisätty näinä vuosina huomattavasti henkilökuntaa, koska huoneistoakin on laajennettu. Minä voin tyydytyksellä panna merkille, että ed. Haataja viimeisessä lausunnossaan on tullut virastouudistuksen kannalle.

Ed. Pilkka: Minä en kyllä paljon jatka tätä keskustelua (Eduskunnasta: Se on hyvä!), mutta puheenvuoron sai minut pyytämään ed. Juutilaisen, ryhmätoverini, lausunto. Hän nousi liian korkealle jalustalle varoittaen talonpoikaa lähtemästä äänestämään tämän hallituksen esityksen puolesta, perustellen tätä kielteistä kantaansa sillä, että talonpoika on ahdinkotilassa. (Ed. Juutilainen: Eikö ole?) Minä tunnen kyllä hyvin läheltä tämän ahdinkotilan. Olen itse elänyt juuri niissä oloissa. Mutta minä myös tiedän, että Suomen talonpoika on ennenkin ollut valmis uhraamaan oman etunsa yleisen edun nimessä. Jos katsomme Saarijärven Paavoa, mitenkä hän silloin kun hänen peltonsa monien pitkien hallavuosien jälkeen antoi täyden sadon, hänen vaimonsa tuli iloiten hänen luokseen ja sanoi: „Paavo, Paavo riemuin ota sirppi, syrjähän nyt petäjäinen silkke, rukihisen nyt mä leivän leivon", niin mitä vastasi tähän Saarijärven Paavo silloin? (Ed. Pitkänen: Annetaan virkamiehille, niinkö se sanoi.) „Vaimo, sit' ei kuri kaada, joka hädässä ei toista hylkää. Pane leipään puolet petäjäistä, veihän naapurimme touon halla".

Täällä on jokainoa tämän esityksen vastustaja tunnustanut, että virkamiesten oloissa on paljon korjattavaa. (Ed. Pitkänen: Virasto-oloissa!) Myöskin palkkaoloissa eikä virasto-oloissa yksin. Ja silloin kun he tämän tunnustavat, niin heidän täytyy myös olla valmiit jotain tekemään tämään epäkohdan poistamiseksi. Ja me voimme jotain tehdä hyväksymällä tämän hallituksen esityksen.

Minä tuntien kyllä talonpojan hädänalaisen aseman, mutta tuntien myöskin sen, että virasto-oloissa ja myöskin virkamiesten palkkausoloissa on paljon korjattavaa, olen valmis hyväksymään tämän hallituksen esityksen, sillä minä tiedän, että esim. 1,500 markan kuukausipalkalla on Helsingissä vallan mahdotonta elää. Sen voi jokainen kansan edustajakin mieskohtaisesti todeta. Ja silloin kun näin on asianlaita, meidän on jotain tehtävä. Ja minä olen sitä mieltä, että tämä hallituksen esitys on osaltaan korjaava tämän epäkohdan, ja näin ollen tulen äänestämään tämän esityksen hyväksymisen puolesta.

Ed. Kivioja: Meidän on vaikea tässä asiassa, niinkuin on ollut kaikissa muissakin asioissa, katsoa asioita kokonaisuuden kannalta. Kansanedustajakin on, näistä pu-

heista on se selvästi käynyt ilmi, melkein sellainen kuin ennen sanottiin sananlaskussa, että kun vanha akka koetti pirtin akkunasta kepillä: „on maailmaa tuollakin päin'' (Ed. Pärssinen: Ei tämä ole juttutupa!), niin sillä tavalla täälläkin jokainen katselee asiaa omasta luolastansa eikä ota huomioon kokonaisuutta. Meidän äänestäjämme, maanviljelijät, myöskin katselevat asiaa vain niiden pienten kokemusten mukaan, mitä he ovat saavuttaneet. Täällä on väitetty jo moneen kertaan sekä keväällä että tänä syksynä, että on vanhastaan kansallamme herraviha. Mutta niitä on nykyaikanakin sattunut sellaisia asioita, jotka pitävät yllä kansassa samaa käsitystä. Ei tietenkään talonpoika sitä vaadi, että virastot olisivat auki aamusta iltaan, niinkuin joku maalaistupa, että sinne voi tulla asioitansa toimittamaan milloin tahansa. Mutta se, että silloin, kun aukiolo-aika on ilmoitettu, ja maalainen tulee kaupunkiin esim. läänin-hallitukseen tai maanmittauskonttoriin tapaamaan jotain virkamiestä virka-ajalla, niin sattuu joskus, että sitä ei tapaa sieltä silloin; jos menee kymmeneltä, niin sanotaan, että se tulee vähän myöhemmin, jos menee myöhemmin, niin sanotaan, että se meni käymään kaupungilla. Jos tällaista jatkuu, niin siitä syntyy sellainen käsitys, että ne eivät välitä kansasta, ja ihmekö silloin, jos kansalla on kylmä mieli myös virkamiehiä kohtaan (Vasemmalta: Entä kirkkoherranvirastot?). Kirkkoherranvirastot ovat kyllä paremmin maalaismallilla auki aamusta iltaan maalaisoloissa (Vasemmalta: Lauantaina?) Lauantainakin.

Tahtoisin mainita pari esimerkkiä, jotka hyvin selvittävät tämän asian, miksi maalaisväestö on niin huonon käsityksen virkamiehistä saanut. Esim. tuo metsälaki, siitä on saatu kokemuksia monenlaisia, ja eräs tapaus oli se, että maanomistaja oli hakkauttanut soistuvalta maalta kuivuvan metsän pois ja sitten oikeudessa, kun ei osannut pitää puoliaan, tuomittiin se paikka kylvettäväksi. Läänin metsälautakunnan kylväjä tuli — asia on jo muutaman vuoden vanha — ja kun näki, että ne olisi pantu märkään maahan, siemenet, jos ne olisi pantu tuomitulle paikalle, niin katsottiin parhaaksi panna rajalinjan taakse naapurin hakkauttamalle kuivalle kankaalle ja tuomitun kustannuksella. Vaikka erehdyksestä huomautettiin, niin ei tähän päivään asti maan omistajalle ole mitään korvausta siitä kuulunut. Toinen esimerkki on juuri sen viraston alalta, johon täällä on viitattu, nim. ed. Haatajan virastosta. Eräässä maanvuokra-alueen eroittamistoimituksessa maanomistaja vaatii, että insinööri tutkisi erään pyykin paikan, kun se oli selvästi poissa paikaltaan, oli hiekkaa ajettu ja siinä vyörytetty pyykkiä, mutta eihän hän ruvennut mihinkään tutkimukseen eikä todistajia kuulustamaan; se oli v. 1927 syksyllä. Sitten seuraavana keväänä toukokuussa maanjako-oikeus kuunteli todistajat ja määräsi pyykin siirrettäväksi oikealle, alkuperäiselle paikalle. Mutta kun asiallinen huomautti siitä pykälästä, että jos joku on virheeseen syyllinen, niin se saa vastata maanjako-oikeuden kustannuksista, ei sitä otettu mihinkään huomioon, vaan valittaja määrättiin maksamaan sen oikeuden kustannukset. Talonpoika voi tällaiseenkin tyytyä aivan niinkuin tässä edellinen puhuja kuvasi Saarijärven Paavon tyytyväisyyttä. Se tyytyväisyys ei aina merkitse sitä, että se pitäisi virkamiesten toimenpiteitä oikeina, mutta se osaa myös laskea ja laskuissaan tulla siihen tulokseen, että valituksesta saattaa olla paljonkin enemmän kuluja kuin sellaiset kolmisensadanmarkan kulut, jotka maanjako-oikeudessa tuomittiin, ja niin se saattaa siihen tyytyä, joskin siis sivuasioissa, kuluissa häviää, kunhan pääasiassa vain voittaa.

Tällaisia esimerkkejä olisi tietysti hampaankolossani paljonkin, mutta en nyt tahdo viivyttää teitä niiden kuuntelemisessa. Maalaiset osaavat näistä tällaisista asioista, joiden kanssa he joutuvat joka vuosi kosketuksiin, he osaavat niistä tehdä johtopäätöksensä. Minä uskon, että jos virkakunnalla olisi ollut toisenlainen asenne edes viime aikoina, niin paljon yleisempi olisi myös meidän valitsijoissamme suopea mieliala heitä kohtaan. Eivätkhän meidän valitsijamme kyllä pysty arvostelemaan, niinkuin jo alussa sanoin, kokonaisuuden kannalta, he näkevät vain pieniä „näytetilkkuja'' ja niistä tekevät johtopäätöksensä, mutta usein sangen oikeat. Esim. sellaisenkin olen huomannut monen valtiollisen vaalilautakunnan jäsenen tehneen, että ennen saivat vaalileimasimet ja -muste olla vaalilautakunnan hallussa, mutta viime vuosina on keksitty se, että ne pitää lähettää keskuslautakunnalle ja sieltä taasen vaalien edellä

asianomaisen paikkakunnan vaalilautakunnalle. Tämähän on juuri sellaista, että edestakaisin. Siinähän rasitetaan postia ja moni muu asia maalaisten huomion mukaan on tällaista, että tehdään turhaa työtä. Tällaisista he tekevät sen johtopäätöksen, että kun niissä pienissä esimerkeissä, mitkä heidän näköpiiriinsä sattuvat, niissä on epäkohtia ja korjaamisen varaa, niin virkakoneistossa ja virkakoneiston toimintatavoissa voi olla paljon muitakin epäkohtia, jotka olisi korjattava. Vieläpä senkin johtopäätöksen tekevät, että jos tuollainen tarpeeton edestakainen työ lopetetaan, niin silloin vähenee myös, niinkuin Juutilainen ja Pitkänen ovat sanoneet, virkamiehiä ja jäljelle jääneille jää silloin rahaa palkankoroituksiin, jotka kyllä varmaan nykyoloissa heille olisivat tervetulleita ja tarpeellisia.

Ed. Juutilainen: Ed. Pilkalla ei näytä olevan onnea tässä politiikassa. Kun hän oli edellisellä kerralla täällä, niin silloin hän kannatti 8 tunnin työaikalakia maatalouteen. Kun Kannaksen pikkutilalliset saivat sen tietää, niin ne jättivät hänet pois. Hänet on valittu nyt uudestaan, mutta hänen valitsijansa ovat kovasti valittaneet sitä, että heidän edustajansa on taas unohtanut valitsijainsa kannan.

Ed. Saarinen: Minä pyydän ed. Juutilaiselle huomauttaa, että mahtaneekohan hänen valitsijansa olla tyytyväisiä hänen tämäniltaiseen esitelmäänsä.

Ed. Pilkka: Ed. Juutilaisen lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, että hänen lausuntonsa minun 8 tunnin työaikalain puolesta äänestämisestäni ei pidä paikkaansa. Hän ei voi tätä todistaa millään sillä minä en ole sitä milloinkaan tehnyt. Samoin hän yritti todistaa, että tällä kertaa minun valitsijani eivät hyväksy minun käsitystäni tässä asiassa. Minä olen puhunut valitsijoilleni suoraan nämä asiat halki ja voin myöskin sen mukaan toimia, kysymättä siihen ed. Juutilaiselta lupaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. J. F. Aalto ed. Kyhälän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Kutsun tätä ehdotusta ed. J. F. Aallon ehdotukseksi. Ed. Helo ed. K. Myllymäen kannattamana on ehdottanut, että eduskunta päättäisi lausua toivomuksen, että hallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että valtion ylimääräiset viran- ja toimenhaltijat saisivat vakinaisiksi tultuansa laskea ikälisäystä varten hyväkseen sen ajan, jonka he ylimääräisinä ovat olleet valtion palveluksessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Helon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä on mielestäni meneteltävä siten, että ensin äänestetään toisessa käsittelyssä hyväksytystä lakiehdotuksesta, sitten tehdään päätös ed. Molinin lakialoitteesta ja lopuksi ed. Helon toivomusponnesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, kuin se toisessa käsittelyssä on päätetty, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. J. F. Aallon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 94 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 11.

Ed. Reinikka: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri luke äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Auer, von Born, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Estlander, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Haga, Hannula, M., Hannula, M. A., Hannula, U., Heikkilä, Heikkinen, Hintz, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Ikola, Inborr, Jacobsson, Janho-

nen, Jern, Junes, Junnila, Jussila, Järvinen, Kallio K., Kariniva, Kilpeläinen, Kivimäki, Koivuranta, Kukkonen, Kullberg, Kuokkanen, Kuuliala, Lamminen, Laurén, Leppälä, Lindberg, Linna K. E., Lohi, Luoma, Luostarinen, Lähteenoja, Löthman, Malmivaara, Mangs, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Mäkelä, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Oksanen, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Puhakka, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Saarinen, Sahlstein, Sanmark, Sariola, Schauman, Talas, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vennola, Voionmaa, ja Österholm.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto J. F., Aaltonen, Aattela, Ampuja, Aro, Aromaa, Asikainen, Bryggari, Eskola, Hakala A., Hakala K., Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Hongisto, Huittinen, Huttunen, Jokinen, Jutila, Juutilainen, Kallio W. J., Kalliokoski, Kauranen, Kemppi, Keto, Kivioja, Kivisalo, Koivisto, Koivulahti-Lehto, Komu, Kontio, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kulmala, Kyhälä, Lautala, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Linna J., Marttila, Meriläinen, Myllymäki K., Myllymäki L., Nurmesniemi, Paasivuori, Pekkala E., Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Pitkänen, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Swentorzetski, Talvio, Tanner, Tarkkanen, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Vallas, Valta A., Valta K., Vehkaoja, Welling, Vertanen, Vesterinen, Virta, Väisänen H., Väisänen J., ja Åhlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 15 edustajaa: Aalto A., Ailio, Hakkila, Hästbacka, Kirra, Kivi, Lahdensuo, Pekkala M., Pohjaranta, Ryömä, Salo, Sunila, Tabell, Waljakka ja Vilhula.

P u h e m i e s: Avoimessa äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 93 ei-ääntä.

Eduskunta on hylännyt lakiehdotuksen.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä ed. Molinin lakialoitteen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Äänestys ed. Helon toivomusponnesta.

Joka hyväksyy ed. Helon ehdotuksen, äänestää ''jaa''; jos ''ei'' voittaa, on sanottu ehdotus hylätty.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 94 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 14.

Ed. H e l o: Pyydän avointa äänestystä.

P u h e m i e s: Pyydän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa'' äänestävät seuraavat edustajat:

Aalto, J. F., Aaltonen, Aattela, Ailio, Ampuja, Aro, Aromaa, Bryggari, Eskola, Hakala, K., Hakkila, Halén, Halonen, Harvala, Haverinen, Helo, Huttunen, Jokinen, Kallio, V. J., Keto, Kivioja, Kivisalo, Koivulahti-Lehto, Komu, Koponen, Koskelin, Kovanen, Kujala, Kullberg, Kulmala, Kyhälä, Lehikoinen, Lehto, Lehtokoski, Leino, Lepistö, Liedes, Lindberg, Linna, J., Marttila, Meriläinen, Myllymäki, K., Myllymäki, L., Mäkelä, Paasivuori, Pekkala, E., Pekkala, M., Pensas, Penttala, Perho, Perälä, Puittinen, Pärssinen, Rantala, Rapo, Reinikainen, Riihimäki, Rosenberg, Rötkö, Seppälä, Sergelius, Setälä, Sillanpää, Sirén, Sirola, Strengell, Suokas, Sventorzetski, Talvio, Tanner, Tolonen, Turunen, Urpilainen, Vallas, Valta, A., Valta, K., Welling, Virta, Voionmaa, Väisänen, H., Väisänen, J. ja Åhlström.

„Ei'' äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alestalo, Arffman, Asikainen, Auer, von Born, Bäck, Cajander, Colliander, Ellilä, Forsberg, von Frenckell, Furuhjelm, Haataja, Hakala, A., Hannula, M., Hannula, U., Heikkinen, Hintz, Hon-

gisto, Huittinen, Huuhtanen, Häkkinen, Hänninen, Hästbacka, Inborr, Jacobsson, Janhonen, Jern, Junes, Junnila, Jussila, Jutila, Juutilainen, Järvinen, Kalliokoski, Kariniva, Kauranen, Kemppi, Kilpeläinen, Kivimäki, Koivisto, Koivuranta, Kontio, Kukkonen, Kuuliala, Lauren, Lautala, Leppälä, Linna, K. E., Lohi, Luoma, Luostarinen, Löthman, Malmivaara, Manner, Mantere, Moilanen, Molin, Mustakallio, Niilekselä, Nikkanen, Niukkanen, Nordenstreng, Nukari, Nurmesniemi, Paavolainen, Palmgren, Pennanen, Pilkka, Pilppula, Pitkänen, Päivänsalo, Raatikainen, Reinikka, Ruotsalainen, Ryynänen, Saarelainen, Sahlstein, Sanmark, Sariola, Schauman, Talas, Tarkkanen, Tukia, Tuomikoski, Tuomivaara, Turja, Vehkaoja, Vennola, Vertanen, Vesterinen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 24 edustajaa:

Aalto, A., Estlander, Haga, Hannula, M. A., Heikkilä, Ikola, Kallio, K., Kirra, Kivi, Kuokkanen, Lahdensuo, Lamminen, Lähteenoja, Mangs, Oksanen, Pohjaranta, Puhakka, Ryömä, Saarinen, Salo, Sunila, Tabell, Waljakka ja Vilhula.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 82 jaa- ja 93 ei-ääntä. Sitäpaitsi on hylätty yksi lippu, jossa oli entisen edustajan Kylänpään nimi.

Eduskunta on siis hylännyt ed. Helon ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi sukulunastusoikeuden lakkauttamisesta sekä eräiden muiden perimysmaan erikoisluontoa koskevain säännösten kumoamisesta, laiksi lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta, laiksi lunastustarjousvelvollisuuden lakkauttamisesta ja laiksi maakaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 2, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 38, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta. Sen jälkeen tehdään päätökset lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä, erikseen kustakin neljästä lakiehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Ensimmäinen lakiehdotus, toinen lakiehdotus, kolmas lakiehdotus ja neljäs lakiehdotus hyväksytään järjestänsä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin annetun lain eräiden pykäläin muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 12, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:a 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 39, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä hyväksytty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Lakiehdotus hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi tullien kantamisesta vuonna 1930.

Hallituksen esityksen n:o 62 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21, jossa on käsitelty myös ed. Ikolan y. m. lak. al. n:o 16, esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi eräille kansainvälisille elimille Suomessa annettavasta virka-avusta sekä sellaisten elinten toimivallasta.

Hallituksen esityksen n:o 6 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 11 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi valtion maitotalouskoelaitoksen viroista ja toimista.

Hallituksen esityksen n:o 56 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi rikoslain 42 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen n:o 29 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 12 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 12.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi maaseudun työtätekevän väestön hiekka-, savi-, suomuta- ja turvepehkutarpeen tyydyttämisestä.

Ed. Riihimäen y.m. lak. al. n:o 6 johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 esitellääu mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi maaseudun työtätekevän väestön asutusneuvostoista.

Ed. Turusen y.m. lak. al. n:o 33 johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 esitellään mainitun lainsäätämisasian ensimmäistä käsittelyä varten.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Kukaan ei halua puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus tarkoittava n. s. rajaseutuohjelman toteuttamista.

Ed. Janhosen y.m. toiv. al. n:o 26 johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 6 esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. Vallas: Herra puhemies! Esillä olevan toivomusaloitteen ehdottaa talousvaliokunnan enemmistö hylättäväksi mielestäni riittämättömin perustein. Seuratessani niitä mielialoja, mitä asian käsittelyn yhteydessä valiokunnassa tuli esille, sain niistä sen käsityksen, että valiokunnan enemmistöön on juurtunut eräänlainen vastenmielisyys ja ennakkoluuloisuus rajaseutuasioita kohtaan. Seurauksena tästä on ollut, että valiokunta perusteluissaan olettaa puheenaolevan toivomusaloitteen sisältävän erinäisiä syytöksiä asioiden hoitoa vastaan. Aloitteessa vain kuitenkin selvästi myönnetään kaikki se, mitä valtiovallan taholta jo rajaseudun hyväksi on tehty, joten valiokunnalla ei ole ollut aihetta ryhtyä niitä erityisesti luettelemaan. Tästä syystä on valiokunnan mietintö saanut poleemisen sävyn. Näin tehden valiokunta horjahti pois itse asian ytimestä, sillä aloitteen tarkoitushan on, että kun eduskunta on hyväksynyt n. s. rajaseutuohjelman ja sen täytäntöönpanemista varten on uhrattu huomattavasti varoja niin ja kun tämän ohjelman toteuttamiseksi ei kuitenkaan tiettävästi vielä ole laadittu minkäänlaista yhtenäistä toimintasuunnitelmaa, olisi tämän aikaansaaminen välttämätön edellytys vastaiselle rajaseututoiminnalle. Tämä on käsittääkseni asian ydin. Tästä seuraa, että ennenkuin mainittu suunnitelma voidaan valmistaa, ovat olot rajaseudulla tutkittavat. Tässä yhteydessä pyydän myöskin lausua ajatukseni siitä, miten tämä tutkimus parhaiten suoritettaisiin. Olisi asetettava pieni, ehkä vain 3 henkeä käsittävä komitea eli toimikunta ja asiantuntijoiksi olisi kutsuttava eri puolilta rajaseutukuntien tätä varten valitsemia henkilöitä. Asiantuntijoita, joiksi kunnilla olisi oikeus valita useampia henkilöitä, olisi tarkoituksenmukaisinta kuulla mikäli mahdollista kussakin kunnassa paikan päällä. Täten olisivat komitean jäsenet tilaisuudessa havainnollisestikin tutustumaan olosuhteitten eroavaisuuksiin eri seuduilla. Tällaisen tutkimuksen kautta saavutettaisiin se luonnollinen ja kestävä pohja, jolle toimintasuunnitelman rakentaminen käy mahdolliseksi. Ei tarvinne tässä mainita siitä, että tämän tutkimuksen luonnollisestikin tulisi olla mahdollisimman seikkaperäinen. Ellei ennen, niin ainakin sen jälkeen kun puheenaoleva toimintasuunnitelma on saatu aikaan, olisi rajaseututoiminnalle järjestettävä vakituinen, yhtenäinen johto. Että tämä toimenpide jo nyt olisi mitä pikimmin toteutettava, selviää, kun ottaa huomioon, miten laajoihin alueisiin tämä toiminta kohdistuu, mitenkä erilaisia asioita siihen saattaa kuulua ja kuinka kauan tätä toimintaa tulee jatkumaan.

Hyväksymällä joko tehdyn aloitteen ponnet tai 2 vastalauseenmukaisen muutosehdotuksen valiokunnan perusteluihin eduskunta vastaisuuteen nähden poistaisi esteen rajaseututoiminnan kehittämiseltä ja aiheen väärältä rajaseutupolitikoimiselta. Asiallinen pohja pyrkimyksille parantaa rajaseudun oloja on kirjoitettu rajaseudun historiaan. Siellä luetellaan pääpiirteissään ne vuosisatojen aikana kärsityt vääryydet ja mittaamattomat muut kärsimykset, mitä rajaseudun asukkaat ovat saaneet kokea. Vielä noin 40—50 vuotta takaperin olivat talonpojat lahjoitusmaa-alueella venäläisen läänitysherran suoranaisia maaorjia ja heidän raakojen voutiensa täydellisen mielivallan alaisina. Senvuoksi onkin eduskunnan kunniatehtävä ja -velvollisuus ryhtyä niihin toimenpiteisiin kuin aloitteentekijät ovat ehdottaneet. Siinä rajaseututoiminnassa mitä valtio tähän saakka on harjoittanut, esiintyy heikkoutena ei ainoastaan toiminnan hajanaisuus, vaan myöskin se, että vielä kaikesta päättäen ei tunneta olosuhteita ja mahdollisuuksia eri seuduilla, koskapa moni sellainenkin parannus, joka aina ei ehdottomasti kaipaisi varojakaan, on jäänyt huomaamatta. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita Metsäpirtin Koukunniemen pieneläjät. Valtio on vallannut heidän pikkutiloihinsa kuuluvat metsämaat. Heidän viljeltäväkseen on jäänyt pienet kaistaleet tavattoman kivistä peltoa. Näistä pelloista, joita ei voida juuri muualla käytännössäolevilla viljelysvälineillä viljellä, täytyisi heidän saada irti kaikki tarpeensa. Nämä ovatkin tavallista suuremmat, koska heidän on rakennus- ja polttopuunsa ostettava valtiolta juuri niistä metsistä, jotka ennen ovat heidän tiloihinsa kuuluneet. Jos he saisivat ostaa nämä välttämättömät tarvepuunsa edes niillä hinnoilla kuin jotkut

puuliikkeet sekä sopivana kuljetusaikana tuoda ne kotiinsa, niin olisivat toki tyytyväisiä niinkin, joskin he lujasti luottavat siihen, että valtio ennen pitkää tulee täyttämään lupauksensa, mikäli se koskee sopimusta lahjoitusmaametsien luovuttamisesta yhteismetsiksi ent. lampuotitiloille.

Pyydän vielä muutamalla sanalla jatkaa selostustani rajaseudun, erittäinkin Karjalan Kannaksen pientilallisten elämän mahdollisuuksista. On luonnollista, että ne karut peltotilkut eivät voi antaa usein varsin runsaslukuiselle viljelijäperheelle yli vuoden kestävää leipää, vaikkapa jokainen vuosi antaisi hyvänkin sadon, joten heidän on etsittävä ansiotyötä muualla. Tässä työnetsinnässä saattaa sitten vuoden mittaan kulua hukkaan monia kalliita työviikkojakin. Jos näihin saakka talvisaikaan onkin esiintynyt metsätyömaita, niin tekijöitä on ollut kaksinverroin enemmän kuin mitä olisi tarvittu. Tästä on ollut seurauksena, että työnteettäjät ovat laskeneet työpalkat suoraan sanoen alle nälkärajan. Sittenkin on vielä työvoiman tarjontaa ollut niin runsaasti, että päästäkseen työhön on pyrkijän täytynyt löytää kaikenlaisia alentaviakin keinoja työhön päästäkseen. Ehdottomina tosiasioina on kerrottava, että tunnottomat tukkipomot juoksuttavat usein töihin pyrkijöitä perässään, kunnes jonkun on onnistunut pirtukanisterin avulla hieroa häntä vähän suopeammaksi. Nämä talviset tukkityömaat ovat Karjalan Kannaksella kuitenkin viime vuosina vähentyneet hyvin vähiin. Vaan pieniä, muutaman viikon kestäviä hakkuita esiintyy siellä täällä, joten niistä saatu tulo jää hyvin vähäiseksi, jopa usein ei elätä edes tekijäänsä, saatikka sitten hänen perhettään. Aivan samanlaiseksi on tilanne käynyt myöskin käsiteollisuuden alalla. Yhä useammin esiintyy tapauksia, jolloin tuotteet olosuhteiden pakosta on täytynyt myydä sellaiseen hintaan, että työntekijälle on jäänyt palkaksi vain murto-osa siitä, mitä ammattimiehet muissa oloissa saavat, ja kuitenkin saattavat nämä käsityöntekijät olla taitavia ammatissaan.

Mitä tulee taasen kalastuselinkeinon harjoittamiseen Laatokalla, niin täytynee jokaisen vähänkin asioita tuntevan myöntää, että se on harjoittajalleen mitä epävarminta ja usein hengenvaarallista ammattia. Yksi ainoa myrsky, josta maaperällä työskentelevät tuskin tietävätkään, voi tuhota kaikki hänen toiveensa, vieläpä viedä perheen elättäjänkin. Tämän kovan elinkeinon harjoittajat ovat kuitenkin jo saaneet valtiovallan taholta myönteistä suhtautumista osakseen ja siihen luottaen he yhä edelleenkin uskaltavat ja voivat tätä tarpeellista ammattiaan harjoittaa. Kun taloudelliset olosuhteet Kannaksella näyttävät vuosi vuodelta yhä kiristyvän, niin on todellakin syytä valtiovallan taholta ja ajoissa, ennenkuin tilanne muodostuu aivan huonoksi, ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin asiain tilan parantamiseksi.

Mitä erityisesti maatalousammattiopetuksen tehostamiseen tulee, niin siinä olisi mielestäni varsin paljon parantamisen varaa, sillä se suunta, joka on vielä vallitsevana Kannaksen maataloudellisessa rajaseutuneuvontatyössä, ei käsittääkseni ole joka suhteessa tarkoituksenmukaisinta. En tarkoita tällä sitä, etteivätkö ne henkilöt, jotka siellä neuvontaa hoitavat, olisi ammattitaitoista väkeä, mitä maanviljelykseen sellaisenaan tulee, vaan minä tarkoitan vain sitä, että se yksinomaan ei riitä. Minun käsitykseni mukaan me tarvitsemme siellä aivan erityisen koulutuksen saaneita käytännöllisiä pienviljelijäneuvojia, jotka kykenevät paremmin kuin tähän asti soveltamaan eri viljelysasioita olosuhteisiin.

Kun minulla sen lisäksi on varma vakaumus siitä, että meillä Kannaksella on olemassa aivan erityiset edellytykset m. m. hedelmäviljelykseen nähden, paljon paremmat kuin esim. Länsi-Suomessa sokerijuurikkaan viljelyksellä konsanaan on ollutkaan, niin rohkenen tässä samalla lausua sen toivomuksen, että hallitus antaisi jonkun täysin pätevän ammattimiehen tehtäväksi tutkia ja selvittää tämä kysymys, että neuvontatyössä voitaisiin myöskin ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joihin tutkimuksen tulos aihetta antaisi. Pidän tätä toimenpidettä yhtenä tärkeimmistä, sillä jos järkiperäistä hedelmäpuiden viljelyä saataisiin kannaksella syntymään, niin se tietäisi siltä kohdalta pienviljelijän puhtaan tuoton nousua normaalioloissa vähintäin kymmenenkertaiseksi hehtaaria ja vuotta kohti.

En saata tässä yhteydessä olla valittamatta sitä kantaa, jonka valtiovarainvaliokunta on ottanut käsitellessään tulevan vuoden ylimääräisessä menoarviossa maataloudellisen rajaseututoiminnan ylläpitämistä

ja kehittämistä. Hallituksen esityshän sisälsikin vain tuon vaatimattoman 3 milj. markan määrärahan, mutta valiokunta on kuitenkin kylmästi vähentynyt sen 2 1/2 milj. markaksi. Sitäpaitsi on valiokunta myöskin kokonaan pyyhkinyt pois sen määrärahan, joka tarkoitti maamieskoulun perustamista itäiselle Karjalan Kannakselle. Täytyy sanoa, että miljoonat pidetään liian suurina silloin, kun on kysymyksessä tämänlaatuiset valtakunnalle itselleen varsin tärkeät tehtävät ja toimet, nimittäin rajaseutujen maataloudellisen elämän kohottamista tarkoittavat toimenpiteet, jota vastoin joissakin toisissa vähemmän tärkeissä asioissa pyrkivät paljon helpommin kymmenet, jopa sadatkin miljoonat pyörimään. Kun minä muiden mukana olin tutustumiskäynnillä rakenteilla olevassa uudessa eduskuntatalossamme, niin en suinkaan poislähtiessäni joutunut sanomaan, että hauskaa tutustua. Päinvastoin koko ajan tunsin kalvavaa tyytymättömyyttä koko hommaa vastaan, varsinkin senjälkeen kun kuulin, että se tulee maksamaan liki 100 milj. markkaa. Tämän lisäksi koetin päässäni hahmotella sen kalustamis- ja vuotuisia ylläpitämiskustannuksia, jotta eivät nekään jääne kovin vähäisiksi. Tällä esimerkillä tahdoin vain osoittaa sen, että vähän liian leveästi sitä eräisiin asioihin nähden eletään. Veljesmaastamme Virosta olisi meillä tässä suhteessa paljonkin oppimista, sillä siellä on käytännöllisellä harkinnalla ja säästäväisyydellä saavutettu sellaisia tuloksia, että jos meillä Suomessa olisi noudatettu samaa suuntaa, niin tällaista kriisiaikaa kuin meidän talouselämässämme nyt on, tähän aikaan tuskin olisi aiheutunut.

Sitten minä pyydän vielä kiinnittää huomiota rajaseutukuntien suhteettomasti kasvaneisiin köyhäinmenoihin. Nämä menot ovat viimeisten 7—8 vuoden aikana useissakin kunnissa kasvaneet 3, 4 jopa 5-kertaisiksikin ja aivan viime aikoina on tämä kasvaminen käynyt nopeassa tahdissa eikä se vielä ole päässyt edes likellekään huippupistettään. Tämä on se seikka, joka uhkaa raskaasti useimpien rajaseutukuntien taloutta. Olisi senvuoksi erittäin toivottavaa, että hallitus antaisi toimituttaa vertailevia tutkimuksia tässäkin kysymyksessä sekä ryhtyisi muihin toimenpiteisiin sitä mukaa kuin aihetta esiintyy.

Olen tässä kosketellut vain muutamiin niistä monista kysymyksistä, jotka eduskunnan harjoittaman rajaseutupolitiikan tulisi ottaa huomioon. Pyydän ehdottaa, että valiokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen ehdotus hyväksyttäisiin.

Ed. Meriläinen: Tämä toivomusaloite, joka tarkoittaa n. s. rajaseutuohjelman toteuttamista ja hallituksen toimenpiteiden kiirehtimistä asiassa, on saanut valiokunnassa jokseenkin kylmän vastaanoton. Valmistamassaan mietinnössä luettelee talousvaliokunta joukon toimenpiteitä, joiden pitäisi todistaa että rajaseudun takapajuisten olojen parantamiseksi on tehty kaikki, mitä voidaan katsoa kohtuulliseksi. Valiokunta tosin tunnustaa, että "vaikkakaan ei voida kieltää, että rajaseudun taloudellisen elämän ja sivistyksen hyväksi tehdyssä työssä on ollut eräitä puutteita ja heikkouksia, niin on huomattava, että ne johtuvat etupäässä varojen puutteesta." Valiokunta asian johdosta lausuu vain toivomuksen, että hallitus jatkaisi toimenpiteitään rajaseutujen taloudellisen elämän ja sivistysolojen hyväksi ja tulee siihen tulokseen, että aloite on hylättävä.

V. 1925 on eduskunnassa rajaseutuohjelman hyväksymisen yhteydessä käyty varsin laajaa keskustelua rajaseutuoloista. On erittäin mielenkiintoista tutustua silloin käytyyn keskusteluun, sillä siinä on esitetty muutamia rajaseudun olosuhteille erikoisia ominaisuuksia, jotka rajaseuduilla vallitsevat vielä tänä päivänä. Keskustelussa on kiinnitetty erikoista huomiota m. m. kulkuneuvojen puutteeseen ja todettu, että rajaseutuväki elää suurimmaksi osaksi kokonaan tiettömien taipaleiden takana ja että kulkuneuvojen puute erittäinkin huomattavassa määrässä kallistaa kaikkien elintarpeiden hintoja ja haittaa myöskin väestön henkisen kehityksen kohottamista. Edelleen on todettu poikkeuksellinen tilanne rajaseudun kouluolojen järjestämisessä. Kouluolot ovat olleet ja ovat yhä edelleen sillä kannalla, että oppivelvollisuuslain toteuttaminen rajaseudulla on mahdottomuus. Pitkien taipaleiden takaa ei voida lapsia kouluun lähettää varsinkin kun kouluja on vain muutamilla paikkakunnilla. Rajaseudulla on lukutaidottomuus vieläkin varsin yleistä nuoremmankin polven keskuudessa. Neljä vuotta takaperin löytyi lukutaidottomia yli 20,000.

Terveydenhoidon alalla on todettu olevan huomattavia puutteellisuuksia ja yhä edelleen on terveydenhoito rajaseudulla muuhun Suomeen verrattuna hyvin alkeellisella kannalla. Ne muutamat sairaalat, joita viime aikoina on rakennettu, eivät takaa rajaseudun asukkaille lähimainkaan samanlaisia terveydellisiä olosuhteita, kuin mitä muualla vallitsee. Maataloudelliseen rajaseututoimintaan on niinikään rajaseutuohjelmassa aikoinaan kiinnitetty huomiota. Keskustelussa on todettu, että rajaseudulla vallitsee suuressa määrin poikkeukselliset olot. Talonpoikaisväki on siellä joutunut poikkeuksetta suurten tukkiyhtiöiden ja sahakapitalistien rajattoman riiston alaiseksi. Yksinkertaista väestöä on petetty, sen omaisuus on suoralta kädeltä riistetty ja lukemattomat talonpoikaisperheet ovat joutuneet tämän ryöstöpolitiikan uhreina kokonaan pois vanhoilta sukutiloiltaan. Tällaiset olosuhteet vallitsevat rajaseuduilla suurin piirtein vieläkin. Lisäksi on tullut nykyaikainen talonpoikien velkaorjuus, joka rajaseudulla on ehkä täydellisempi kuin muualla ja johtuu siitä, että talonpojat ovat metsähuijareiden petollisten kauppojen kautta menettäneet jo aikaisemmin omaisuutensa.

Talousvaliokunta viittaa mietinnössään kertomukseen hallituksen toimenpiteistä v. 1928 ja yrittää sillä osoittaa, miten suuremmoista huolta rajaseudusta on pidetty. On syytä tarkastaa, missä määrin hallituksen kertomuksen mukaan rajaseudun oloja on korjattu. Rajaseutuihin on laskettava n. 1/3 koko maan pinta-alasta. Seutu on tosin harvaanasuttua eikä väestötiheys vastaa siellä muiden seutujen asukaslukua, mutta rajaseudun olojen huomattava takapajuisuus tasoittaa tätä erotusta. Hallituksen kertomuksessa mainitaan ensiksikin toimenpiteet kulkuneuvojen parantamiseksi. Rautateiden viisivuotissuunnitelmassa mainitaan rajaseuturatoina Suojärven radan jatko, Karungin—Tengeliönjoen rata, Viipurin—Pölläkkälän rata, Rovaniemen—Kemijärven ja Läskelän—Pitkänrannan rata. Erikoisesti korostetaan Viipurin—Pölläkkälän radan rakentamista ja jatkamista Valkjärvelle. Mitä näihin ratoihin tulee, on niillä kieltämättä merkitystä rajaseudun liikenneolojen järjestelyssä. Mutta useilla niistä on kokonaan toiset tarkoitukset. Niin on laita Suojärven radan jatkon ja erikoisesti Viipurin—Pölläkkälän radan kanssa. Niitä ei ole rakennettu rajaseudun asukkaita varten, vaan puhtaasti sotilaallisissa tarkoituksissa. Ne ovat olemassa suomalaisen armeijan hyökkäysliikkeitä ja kuljetuksia varten, joten rajaseudun olosuhteiden parantamisen kannalta niillä on kovin toisarvoinen merkitys.

Edelleen mainitaan hallituksen kertomuksessa toimenpiteet maanteiden rakentamiseksi ja määrärahat, joita on käytetty tie- ja siltarakennustöihin. Kertomuksesta selviää kuitenkin, että rajaseutu on jäänyt myönnetyistä tie- ja siltarakennustöistä pienemmälle osalle kuin muu Suomi. Tie- ja siltarakennustöihin v. 1928 myönnetyistä määrärahoista mainitaan tosin myönnetyn rajaseuduille lähes puolet. Sen sijaan mainitaan tielain aiheuttamiin kustannuksiin myönnetyn vain 998,000 markkaa, vaikka tulo- ja menoarviossa tähän tarkoitukseen myönnetty kokonaissumma on 68 milj. mk. Rajaseutu on saanut näistä määrärahoista siis vähän vaille 1/68. Valtion hoitoon otettujen maanteiden ja siltojen kunnossapitomäärärahasta, joka sanottuna vuonna nousi 15 milj. markkaan, ei hallituksen kertomuksen mukaan ole rajaseudulle myönnetty penniäkään. Silta- ja tierakennustöiden avustamiseen osoitetusta 6 milj. markan määrärahasta on rajaseutu saanut vähemmän kuin 1/5 osan. Entisten maanteiden korjaamista on avustettu vaivaisella 340,000 markalla. Osoituksena, kuinka erinomaista hallituksen rajaseutupolitiikka on ollut, voidaan hallituksen kertomuksesta vielä mainita seuraava kohta:

"Kysymys yhtenäisen suunnitelman laatimisesta Pohjois-Suomen ja Karjalan maantieverkon laajentamisesta ja kehittämisestä on eduskunnan v. 1922 valtiopäivillä lausuman kehoituksen mukaisesti ollut komitean valmistelun alaisena ja on asia edelleen käsiteltävänä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriössä."

Rajaseutujen maantieverkoston laajentaminen ja kehittäminen on vaatinut siis komiteakäsittelyä jo 7 vuotta ja asia on yhä edelleen hautautuneena ministeriön asiapapereihin. Tällaiset seikat eivät minusta tunnu erikoisilta suosituksilta, joiden mukaan asia jätettäisiin edelleenkin hallituksen hyväntahtoisten toimenpiteiden varaan. Päinvastoin ne puhuvat leväperäisyydestä, johon eduskunnan on syytä tarttua.

Rajaseudun koulu- ja sivistysolojen kohot-

tamisessa valiokunta viittaa niinikään hallituksen kertomukseen. Mutta hallituksen kertomus ja valtion vuotuiset tulo- ja menoarviot puhuvat päinvastaista. Ensiksikin mainitaan, että Lapin y. m. harvaan asuttujen seutujen kansakoululaitoksen edistämistä ja avustamista koskeva mietintö on yhä edelleen kouluhallituksen pöydällä. Tähän päivään mennessä siitä ei vielä ole eduskunnalle annettu minkäänlaista esitystä. Tulo- ja menoarvion mukaan ovat kansakoululaitoksen valtioavut köyhemmille ja harvaanasutuille kunnille rajoittuneet mitättömiin summiin. Vuosittain on sellaista lisäavustusta köyhimmille ja rajaseutukunnille kansakoululaitoksen ylläpitomenoihin annettu vain 500,000 markkaa. Oppilasasuntoloita ja muita sellaisia, jotka tekisivät mahdolliseksi lasten koulun käynnin pidemmiltäkin matkoilta, ei rajaseudulla ole sanottavammin edistetty. Näihin ei ole riittänyt varoja.

Erikoista huomiota sietää se, missä määrin on pantu täytäntöön v. 1925 valtiopäivä-päätöstä rajaseutujen maatalouden edistämisessä. Eduskunnan päätöksen mukaan on eri hallitusten velvollisuutena ollut varata maataloudellista toimintaa varten riittäviä määrärahoja. Erikoisesti oli tämän päätöksen mukaan hallituksen kiinnitettävä huomiota ''niihin epäkohtiin ja puutteisiin, mitkä vallitsevat rajaseutujen lampuotien maan hallintaan, pientilallisten lisämaan saantiin, tilattomain asutusmaan hankintaan ja väestön luotto-oloihin nähden, ja ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että kyseessä olevat epäkohdat saataisiin ensitilassa korjatuiksi''. Hallituksen kertomuksessa v. 1928 mainitaan vain, että maataloudellista tutkimustoimintaa, valistus- ja neuvontatyötä sekä karjatalouden edistämistä koskevia toimenpiteitä rajaseudullakin on sovellettu, mutta kaikki merkit viittaavat siihen, että tämäkin on tapahtunut rajaseudun erikoisiin olosuhteisiin katsoen pienemmässä mitassa kuin maan muissa osissa. Mutta vaikka eduskunta on katsonut erikoisen tärkeäksi ja kiireelliseksi toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen pientilallisten maannälän poistamiseksi, tilattomain asuttamiseksi, maanviljelysväestön luotto-olojen järjestämiseksi ja lampuotien oikeuksien turvaamiseksi saalistavilta kapitalistiyhtiöiltä, ei tähän päivään mennessä hallituksella enempää kuin nyt talousvaliokunnallakaan ole esitettävänään minkäänlaista esimerkkiä siitä, että tässä suhteessa olisi tehty mitään. Ei ole pantu tikkua ristiin. Päinvastoin on tapahtunut törkeä laiminlyöminen, jonka kautta v. 1925 tehty päätös on jäänyt kokonaan paperipäätökseksi.

Minä pyydän kysyä, mistä tämä laiminlyönti johtuu? Eikö rajaseudulla pienviljelijäväestö kärsi lisämaan puutteesta? Eivätkö siellä ja etenkin pohjoisella rajaseudulla vallitsevat luonnonsuhteet jo edellytä, että viljelyskelpoista maata olisi sen puutteessa oleville pientilallisille hankittava? Onko rajaseudun maanviljelysväestö onnistunut niin hyvin järjestämään luotto-olonsa ja välttämään velkaorjuuteen vaipumisen, että hallitus on voinut kokonaan lyödä laimin tehtävänsä? Ovatko kapitalistiset tukkiyhtiöt siinä määrin muuttaneet luonnettaan, että talonpoikia ei tarvitse suojella niiden saalistushimolta? Minulla on näistä asioista rajaseudun oloja tuntevana sellaisia tietoja, että olosuhteet ovat samat kuin v. 1925, jolloin eduskunnassakin paljastettiin niistä merkillisiä asioita ja katsottiin välttämättömäksi juuri niihin erikoisen huomion kiinnittäminen.

V. 1925 kiinnitettiin eduskunnassa huomiota siihen, että rajan täydellinen sulkeminen Suomen ja Neuvostoliiton välillä on muuttanut perinpohjin olosuhteita itäisellä rajaseudulla. Kaikki puutavaran vienti Neuvostoliiton alueelle, rajaseutuväestön keskinäinen kaupankäynti, työn etsintä rajan tuolta puolen j. n. e. on ollut täydellisesti lamassa. Sen mitä Suomi on rajan täydellisellä sulkemisella ja vihamielisellä suhtautumisella Neuvostoliittoon rajaseudun asukkailta riistänyt, sitä ei Suomen porvaristo ole muulla tavalla pyrkinyt korvaamaan. Vaikka Suomen ja Venäjän välillä on vallinnut jonkinlainen rauhantila vuodesta 1920 saakka, ovat olosuhteet itärajalla kokonaan toiset kuin esim. läntisellä rajaseudulla. Suomen taholta on järjestelmällisesti kieltäydytty kaikista neuvotteluista, jotka ovat tarkoittaneet hyvien naapuruussuhteiden kehittämistä. Sellainen oli m. m. hyökkäämättömyyssopimus. Itäisiä rajaseutuja pidetään sensijaan lakkaamatta eräänlaisen sotatilan alaisena. Erikoisjoukkojen ylläpitoon tarvitaan vuosittain lähes 30 milj. markkaa. Nekin ovat varoja, jotka olosuhteiden muuttamisella voitaisiin käyttää väestön taloudellisen ja henkisen tason kohottamiseen. Raja-

seudulle rakennetaan sotilaallisissa tarkoituksissa kalliita varustuksia, kasarmeja ja joukkojen sijoituspaikkoja, joihin uhrataan satoja miljoonia markkoja. Nekin ovat varoja, jotka voitaisiin erittäin menestyksellisesti käyttää rajaseudun väestön hyväksi. Vihamielinen suhde Neuvosto-Venäjään, rajan suljettuna pitäminen ja varustelupolitiikka tekee sen, että rajaseutuväki elää alinomaisen ja välittömän sodan uhkan alaisena. Tällaista on Suomen porvariston todellinen rajaseutupolitiikka.

Ottaen huomioon, kuinka raskaaksi tämän politiikan seuraukset itäisen rajaseutuväestön kehitykselle ovat käyneet ja kuinka paljon merkitseisi tämän politiikan perinpohjainen muutos, on tässäkin yhteydessä esitettävä se vaatimus, että Suomen taholta on ryhdyttävä edistämään ystävällisempien suhteiden kehittämistä Neuvostoliittoon. Rajaseudun olosuhteista on mahdoton saada aikaan väestöä tyydyttävää korjausta niin kauan kun Suomen politiikka Neuvostoliittoon nähden kulkee suurten imperialististen valtioitten viivoittamia teitä. Siitä on luovuttava.

Minä rohkenen esittää eduskunnan päätettäväksi tästä asiasta, että hallitus, huomioonottaen rajaseudulla vallitsevan vaikean taloudellisen aseman, jota viimeinen kato, viime aikoina vallinnut yleinen työttömyys ja siitä johtuva hätä on suuresti vaikeuttanut:

1) Ryhtyisi kiireellisesti tehostamaan rajaseutuohjelman täytäntöönpanoa niiltä osiltaan, jotka tarkoittavat a) maantieverkoston laajentamista; b) kansakoulujen ja oppilasasuntolain hankkimista ja kunnossa pitämistä; c) pientilallisten lisämaan saantia, tilattomain asutusmaan hankintaa ja väestön luotto-oloja; sekä d) sairaalain ja aluelääkärien asuntojen rakentamista, sekä

2) Samalla kiireellisesti laatisi ja eduskunnalle esittäisi yhtenäisen, määrävuosina toteutettavan suunnitelman edellisessä kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönsaattamiseksi ja

3) Ryhtyisi toimenpiteisiin sellaisten sopimusten solmiamiseksi Neuvostoliiton kanssa, jotka ovat tarpeelliset itäisen rajan avaamiseksi rajaseutuväestön keskinäistä kaupankäyntiä ja kanssakäymistä varten.

Ed. Pilkka: Kannatan ed. Vallaksen tekemää ehdotusta.

Apulaismaatalousministeri Junes: Maamme tultua itsenäisen valtion asemaan ja senjälkeen täällä ryhdyttäessä määrätietoiseen rakennustoimintaan, johtui eduskunnan ja hallituksen huomio ikäänkuin itsestään myöskin laajojen rajaseutujen saattamiseksi takapenoisuudestaan, jollei nyt muita seutuja parempaan, niin ainakin, mikäli suinkin mahdollista, niiden kanssa yhdenarvoiseen asemaan. Tässä tarkoituksessa hallitus antoikin vuoden 1924 valtiopäiville esityksen rajaseutujen sivistyksellisten ja taloudellisten olojen kohoittamista tarkoittavain toimenpiteiden järjestämisestä. Eduskunta hyväksyi esityksen pääpiirteissään seuraavan vuoden valtiopäivillä ja sen mukaan on siis rajaseutujen oloihin jatkuvasti kiinnitetty ja toivoakseni edelleenkin kiinnitetään tarpeellista huomiota siinä mielessä, että oloihin siellä on saatava parannuksia. Esillä olevaan mietintöön liittyvässä ed. Janhosen y. m. allekirjoittamassa toivomusaloitteessa onkin, mikäli olen voinut havaita, tyydytyksellä todettu, että rajaseutujen hyväksi on kuluneina vuosina, huolimatta täällä äskettäin annetuista lausunnoista, tehty paljon kiinteää, hyödyllistä ja määrätietoista työtä sekä aikaansaatu parannuksia, jotka ovat alallaan aivan ratkaisevaa laatua. Mutta samalla kun tämä mainitussa aloitteessa todetaankin, esitetään siinä kuitenkin useita tapauksia, joissa toimenpiteet eivät ole olleet tarkoituksenmukaisia, eivät ole kyllin joustavia, eivätkä johda riittävän nopeasti siihen päämäärään, johon edellämainitulla eduskunnan päätöksellä on pyritty. Niinikään katsotaan mainitun alotteen mukaan tarpeelliseksi saada vielä aikaan yhtenäinen, määrävuosina toteutettavaksi ajateltu suunnitelma olojen saattamisesta sellaiseksi, että väestö siellä nim. rajaseudulla, omakohtaisella toiminnallaan voisi saada jatkuvan toimeentulomahdollisuuden. Valiokunta on käsittääkseni, aivan päinvastoin kuin arvoisat edelliset puhujat ovat täällä tahtoneet esittää, asettunut verrattain myötätuntoiselle kannalle mainittuun aloitteeseen nähden ja niinpä se huomauttaakin, että rajaseudun taloudellisen elämän ja sivistyksen hyväksi tehdyssä työssä on ollut eräitä puutteita ja heikouksia, mutta että nämä puutteet johtuvat etupäässä varojen riittämättömyydestä. Mainitaanpa mietinnössä vielä eräistä aloistakin, joilla nämä puutteet erikoisemmin ilme-

nevät. Valiokunta toteaa siis yksimielisesti, että kyseenalaiset seudut kaipaavat edelleen valtiovallan taholta erikoisempaa huomiota sekä samalla ilmoittaa toivovansa, että „hallitus tarmokkaasti'', niinkuin sanat kuuluvat, „jatkaisi toimenpiteitään rajaseutujen taloudellisen elämän ja sivistysolojen hyväksi''. Valiokunnan käsityksen mukaan on olojen paremmaksi saanti riippunut käytettävien määrärahojen runsaudesta tai oikeammin ehkä tässä tapauksessa niiden tähänastisesta riittämättömyydestä. Ja kieltäähän ei voitanekaan, että kaiken sen korjaaminen, mitä aikaisemmin on laiminlyöty, vaatii oman aikansa, vaatii jo yksin välttämättömien maanteiden rakentamiseen, muista mainitsemattakaan, melkoisen huomattavia summia.

Ed. Meriläinen täällä äskeisessä lausunnossaan, samalla kun hän tahtoi väittää rajaseututyön tehottomuutta, kuitenkin luetteli melkoisen joukon asioita, melkoisen suuret määrät valtion varoja tarvinneita yrityksiä, jotka ovat kohdistuneet rajaseudun hyväksi ja ovat olleet juuri sen työn jatkuvaa toteuttamista, jota eduskunta aikaisemmin on ajanut ja kehoittanut hallitusta myöskin toteuttamaan. Esitetyt asiat puhuivat siis aivan päinvastaista.

Kun eduskunta nyt valiokunnan ehdotuksen mukaan nähtävästi tulee siihen tulokseen, ettei aloite sen puolelta aiheuta nyt toimenpiteitä, niin luullakseni eduskunta ei kuitenkaan hylkää aloitetta ynseydestä eikä myöskään siinä mielessä, ettei se katsoisi aloitteessa olevia ponsiehdotuksia huomion arvoisiksi ja mahdollisuuksien mukaan toteutettaviksikin. Ei, vaan päinvastoin, niinkuin ainakin minä tämän mietinnön sisällön ymmärrän, siinä mielessä, että mietinnön perustelujen mukaan asia kulkee ennen hyväksyttyä ja päätettyä latuaan, että siis eduskunta tahtoo edelleenkin pysyä aikaisemmin tekemässään päätöksessä, tahtoo toteuttaa sitä ohjelmaa, joka on vuonna 1925 hyväksytty ja jota on edelleen kehitettävä ja täydennettävä. Kaikissa hallituksissa senjälkeen on myöskin tätä pidetty ilman muuta selviönä ja niinpä m. m. nykyinenkin hallitus on jo muutamia siihen suuntaan tähtääviä esityksiä antanut. Lisäksi voidaan käsittääkseni hyvällä syyllä odottaa ja toivoa, että niin aloitteessa kuin mietinnön vastalauseessakin mainitut asiat, niiden muassa myöskin yhtenäisen työsuunnitelman laatiminen, samoin kuin muutkin siihen läheisesti kuuluvat toimenpiteet, tulevat hallituksen puolelta saamaan oikeutettua huomiota ja aikanaan täytäntöönpanoa varten esitettäviksi.

Tässä yhteydessä lienee syytä samalla mainita, että edellinen hallitus on jo rajaseututoiminnan ylijohtajalle antanut eduskunnan aikaisemman päätöksen mukaisesti tehtäväksi laatia yksityiskohtaisen selostuksen rajaseututoiminnan tähänastisista tuloksista ja luonnoksen hallituksen esitykseksi niiksi toimenpiteiksi, joihin eduskunta vastauksessaan edellämainittuun hallituksen esitykseen on kehoittanut hallitusta kiinnittämään huomiotansa. Käsitykseni mukaan kuitenkin nämä hallituksen rajaseututoiminnan ylijohdolle tehtäväksi antamat työt samoinkuin sen yhteydessä monet muut seikat vaativat lisäksi vielä erinäisiä yksityisiä omaperäisiä tutkimuksia ja selvittelyjä, ehkä osaksi sentapaisia, kuin ed. Vallas äskettäin lausunnossaan esitti, rajaseutujen nykyisistä oloista, niiden suhteesta, niiden tarpeista yleensä niin taloudellisella, henkisellä kuin sosiaalisellakin alalla, samoinkuin rajaseutujen suhteesta myöskin muihin paikkakuntiin, ennenkuin esitysluonnos ja työsuunnitelma tulee täydelliseksi. Tällaisten tutkimusten tulosten ja ehdotusten saatua luulisin niin hallituksella kuin eduskunnallakin olevan sitten parempia mahdollisuuksia rajaseutukysymystäkin sen eri puolilta ennakkoluulottomimmin arvostella ja tarkastella. Ja tähän pääsemiseksi ja sellaisen saamiseksi on mielestäni asiaan puututtava.

Ottaen huomioon sen lyhyen ajan, jolloin rajaseutujen huoltoon meillä on erikoisemmin voitu huomiota kiinnittää ja toiselta puolen tuntien, vastaväitteistä huolimatta ne saavutukset ja tulokset, joita on näkyvissä ja joita voidaan esittää monilta eri aloilta, luulen puolestani, että tällä hetkellä aihetta suurempiin muistutuksiin ja laiminlyönteihin rajaseutujen kohottamistyössä tuskin on olemassa. Näinollen rajaseutujen väestö käsittääkseni suhteellisen tyynenä voi katsoa tulevaisuuteen ja luottaa eduskunnan ja hallituksen suopeaan mielialaan vielä olevain epäkohtain mahdollisimman pikaisesta poistamisesta.

Ed. J a n h o n e n: Sen jälkeen kun herra apulaismaatalousministeri on antanut asial-

lisen lausuntonsa, ei minulla ole enää syytä pitkittää eduskunnan istuntoa. Pyydän vain yhtyä kannattamaan ed. Vallaksen ehdotusta.

Ed. Talvio: Kannatan ed. Meriläisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Reinikainen: Rajaseutukysymys on tullut, kuten herra apulaismaatalousministeri äsken huomautti, päiväjärjestykseen vasta sen jälkeen laajemmalti, kun Suomi tuli itsenäiseksi valtakunnaksi. Kun maamme tuli itsenäiseksi valtakunnaksi, niin joutuivat rajaseudun asukkaat vaikeaan taloudelliseen tilaan. Eduskunnan 1925 antama mietintö näiden olojen järjestämiseksi oli hyvin perusteltu. Siinä mietinnössä kiinnitettiin huomiota kaikkiin niihin tärkeimpiin seikkoihin, jotka rajaseutuoloja koskevat, kiinnitettiin huomiota laajassa lausunnossa maantieverkon parantamiseen, kansansivistykseen, terveydenhoitoon j. n. e. Ja täytyy sanoa, että näiden 5 vuoden kuluessa, kuin tästä ajasta on kulunut, on tavattoman paljon tehty rajaseudun hyväksi. Kun katsotaan m. m. niitä määrärahoja, joita on myönnetty niihin kysymyksiin, joita täällä ed. Meriläinen erikoisesti piti tärkeänä, nimittäin kulkuneuvojen parantamiseen, niin huomaamme, että viime vuonna on myönnetty puolet koko maan vastaavista määrärahoista ja tänä vuonna vielä vähänkin enemmän. Samoin terveydenhoito-olot, jotka vielä kymmenkunta vuotta takaperin olivat aivan puutteelliset, ovat nyt alkaneet ripeästi edistyä. On perusteltu erityisiä lääkärinvirkoja, on perustettu sairaaloita j. n. e. Jà me tiedämme, että samoin kulttuurioloihin, sivistysoloihin on kiinnitetty huomiota. Ja minun käsittääkseni se seikka, että vielä ei ole päästy toivottaviin tuloksiin, se ei johdu siitä, ettei olisi halua, mutta se johtuu siitä, ettei ole ollut varoja kaikkiin näihin hyviinkin tarkoituksiin. Ja me huomaamme, ettei ole ollut muuallakaan varoja kuin rajaseudulla. Mehän tiedämme, että täällä muuallakin Suomessa, on täytynyt erittäin tärkeitä aloitteita hylätä sen takia, ettei ole ollut varoja. Työttömyys, josta tässä vastalauseessa myös puhutaan, on ollut erittäin vaikea muuallakin kuin rajaseudulla j. n. e. Minä en tällä tahdo sanoa, samoin kuin valiokuntakaan, etteikö olisi edelleen mitä vakavinta huomiota kiinnitettävä, mutta minä tahdon tällä torjua niitä syytteitä, joita on tehty siinä, ettei ole edes yritettykään asioita korjata. Ja kun lukee valiokunnan perustelut, niin siitä täytyy saada se käsitys, jonka herra apulaismaatalousministeri sanoi siitä, että tämä on suopea rajaseutuoloille. Niin sen täytyykin olla. Mutta me emme ole tahtoneet tässä hyväksyä niitä ed. Janhosen tekemiä ponsia sentakia, että ne olisivat turhana kehoituksena hallituksille, jotka minun käsittääkseni ovat kiinnittäneet niin paljon huomiota kuin suinkin on voinut tehdä. Rajaseutukysymys on katsottava yhtenäisesti koko maahan verrattuna ja tällaisena vaikeana aikana on täytynyt monta tärkeää aloitetta niin rajaseudulla kuin muissakin osissa maatamme hylätä. Siinä mielessä, että hallitus todella koettaisi kehittää toimenpiteitä rajaseudun hyväksi ja että ne kävisivät siihen suuntaan kuin valiokunta perusteluissaan on huomauttanut, minä toivon, että eduskunta hyväksyy valiokunnan mietinnön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Vallas ed. Pilkan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi talousvaliokunnan mietintöön liitetyssä II vastalauseessa tehdyn ehdotuksen. Kutsun tätä ehdotusta ed. Vallaksen ehdotukseksi. Ed. Meriläinen ed. Talvion kannattamana on ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi samaan valiokunnan mietintöön liitetyssä I vastalauseessa esitetyt ehdotukset. Kutsun tätä ehdotusta ed. Meriläisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä ehdotan meneteltäväksi sillä tavoin, että ensin äänestetään ed. Meriläisen ehdotuksesta valiokunnan ehdotusta vastaan ja sen jälkeen erikseen perusteluja koskevasta ed. Vallaksen ehdotuksesta, vastaehdotuksena mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys talousvaliokunnan ja ed. Meriläisen ehdotusten välillä.

Joka hyväksyy talousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Meriläisen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „ei'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on hyväksynyt talousvaliokunnan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Vallaksen ehdotuksesta.

Joka hyväksyy talousvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa''; jos „ei'' voittaa, on ed. Vallaksen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitan niitä, jotka äänestävät „jaa'', nousemaan seisoalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Enemmistö.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. V a l l a s: Pyydän koneäänestystä.

P u h e m i e s: Esitän vastattavaksi: „jaa'' tai „ei''.

P u h e m i e s: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 44 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 47.

Eduskunta on hyväksynyt talousvaliokunnan mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

P u h e m i e s: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 11), 12) ja 13).

---

14) Ehdotuksen laiksi oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 12 §:n ja 30 luvun 15 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 74 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti l a k i v a l i o k u n t a a n.

15) Ehdotuksen laiksi ulosottolain 5 luvun 18, 22 ja 23 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 75 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti l a k i v a l i o k u n t a a n.

16) Sammaliston tilan ostamista valtiolle rakenteilla olevaa Riihimäen keskusvankilaa varten

koskeva hallituksen esitys n:o 76 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n.

17) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuus- sekä perintö- ja lahjaverotuksen toimeenpanon lykkäämisestä Enontekiön, Utsjoen ja Petsamon kunnissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 77 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan v a l t i o v a r a i n v a l i o k u n t a a n.

P u h e m i e s: Seuraava istunto on tänään keskiviikkona kello 19.

Täysistunto lopetetaan kello 0,03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.

35. Keskiviikkona 27 p. marraskuuta 1929

kello 19.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Siv.

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 983
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22; hallituksen esitys n:o 37; rah. al. n:ot 1—149.

Puhetta johtaa puhemies Virkkunen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi varapuhemies Sunila sekä edustajat A. Aalto, von Born, Jokinen, V. Kallio, Kilpeläinen, Kirra, Kivi, Lahdensuo, Lehikoinen, Luoma, Pohjaranta, Saarinen, Salo ja Waljakka.

Ilmoitusasiat:

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisten asiain tähden keskiviikon ja torstain istunnoista edustajat Lahdensuo, Saarinen ja Kivi, kunnallisten tehtävien vuoksi torstaiksi ja perjantaiksi ed. Kauranen.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

1) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930.

Hallituksen esityksen n:o 37 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22, jossa myös on käsitelty rah. al. n:ot 1—149, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on hallituksen esityksen n:o 37 johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22, jossa on valmistelevasti käsitelty myös raha-asia-aloitteet n:ot 1—149.

Ensin sallitaan asiassa yleiskeskustelu. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ensin vakinaisen ja sitten ylimääräisen tulo- ja menoarvion menot luvuittain vastaavine perusteluineen ja niissä olevine ponsineen. Sen jälkeen esitellään vakinaisen ja ylimääräisen tulo- ja menoarvion tulot myöskin luvuittain vastaavine perusteluineen. Milloin mietinnössä on johonkin lukuun kohdistuvia perusteluja tai ponsia, ovat ne ilman eri mainintaa lukua esiteltäessä tulleet käsittelyn alaisiksi. Lopuksi esitellään sivuilla 7—10 olevat yleisperustelut. Jos mietintöä ei muuttamatta hyväksytä, lähetetään se valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Ennenkuin asian käsittelyyn ryhdytään, tahdon kiinnittää eduskunnan jäsenten huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden, tulo- ja menoarvioehdotuksen laskelmiin sisältymättömän määrärahan ottamista tulo- ja menoarvioon, voidaan tulo- ja menoarviota päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on vireille pantu asianmukaisesti tehdyllä rahaasia-aloitteella. Jotta ei syntyisi epäselvyyttä sellaisten ehdotusten suhteen, joita mainitsemassani lainpaikassa tarkoitetaan, pyydän niitä edustajia, jotka aikovat tehdä tämänlaatuisia ehdotuksia, mainitsemaan ehdotusta tehdessään sen rahaasia-aloitteen numeron, jolla asia on vireille pantu.

Edelleen huomautan, että työjärjestyksen 43 §:n 2 momentin mukaan edustaja, joka aikoo ehdottaa muutoksia valiokunnan ehdotukseen, on oikeutettu saamaan muutosehdotuksensa painetuksi ja edustajille jaetuksi. Kun tällainen menettely on omansa helpottamaan tulo- ja menoarvion käsittelyä, kehoitan edustajia, jotka aikovat esittää vastalauseisiin sisältymättömiä muutosehdotuksia, hyvissä ajoin jättämään ehdotuksensa keskuskansliaan painatusta ja jakelua varten.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Furuhjelm: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö tulo- ja menoarvioesityksen johdosta oli viime vuonna päivätty 10 päivänä marraskuuta. Se pantiin pöydälle eduskunnassa saman kuukauden 16 päivänä, ja yleiskeskustelu asiasta alkoi marraskuun 20 päivänä. Tänä vuonna on valiokunnan mietintö sen verran myöhästynyt, että valiokunnan käsittely loppui vasta marraskuun 22 päivänä, pöydällepano eduskunnassa tapahtui 25 päivänä ja tänään, marraskuun 27 päivänä, siis viikkoa myöhemmin kuin viime vuonna, eduskunta siirtyy tulo- ja menoarvion käsittelyyn.

Kun hallitus jätti esityksensä asiasta tänä vuonna jo elokuun alussa, siis noin kuukautta aikaisemmin kuin normaalisesti ja kun kehityksen pitäisi kulkea siihen suuntaan, että se aika, jonka valiokunta käyttää budjetin käsittelyyn, vuosi vuodelta vähenisi, olisi voinut odottaa, että päinvastoin kuin on tapahtunut, tällä kertaa valiokunnan mietintö olisi valmistunut paljon aikaisemmin kuin viime vuonna. Syy siihen, että näin ei ole tapahtunut, ei kuitenkaan ole valiokunnan. Menojen käsittelyhän ensimmäisessä lukemisessa, paitsi mikäli se koski rahaasia-aloitteita ja virkamiesten palkkauskysymystä, oli jo päättynyt syyskuun lopussa. Jos eduskunta olisi jäänyt istumaan syyskuun alkuun ja erikoisvaliokunnat näin ollen siihen mennessä olisivat olleet tilaisuudessa antamaan lausuntonsa rahaasia-aloitteista ja jos uusi hallitus samaan aikaan olisi eduskunnalle jättänyt esityksensä virkamiesten palkka-asiasta, niin olisi ensimmäinen lukeminen heti voinut jatkua ja tulo- ja menoarvion toinen lukeminen olisi valiokunnassa voinut päättyä jo hyvissä ajoin lokakuussa. Mutta valtiovarainvaliokunta ei tietenkään tahtonut ryhtyä rahaasia-aloitteiden ensimmäiseen käsittelyyn, ennenkuin mainituista aloitteista, joidenka käsittely erikoisvaliokunnissa juuri oli alkanut, oli saatu pyydetyt lausunnot. Jos valiokunta olisi menetellyt toisella tavalla, niin olisivat nämä lausunnot menettäneet merkityksensä miltei kokonaan. Muuten olisi aloitteiden käsittely valtiovarainvaliokunnassa muodostunut sangen vaikeaksi ilman sanottuja lausuntoja. Mitä taas virkamiesten palkkauskysymykseen tulee, oli tosin edellinen hallitus tulo- ja menoarvioon merkinnyt 85 milj. markkaa valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten parantamiseksi, mutta kun tähän ehdotukseen ei liittynyt mitään lakiesitystä eikä muuten täsmällistä suunnitelmaa määrärahojen käyttämiseen nähden ollut otettu tulo- ja menoarvion perusteluihin, ja kun toiselta puolen valiokunnan tiedossa oli, että uusi hallitus suunnitteli tätä kysymystä koskevan esityksen jättämistä eduskunnalle, täytyi valtiovarainvaliokunnan asettua odottavalle kannalle, ennenkuin mainitun määrärahan käsittelyyn ryhdyttiin. Näin ollen menoarvion ensimmäinen lukeminen voi jatkua vasta pitkän väliajan kuluttua, lokakuun puolivälissä, jolloin kaikki erikoisvaliokuntain lausunnot olivat saapuneet ja hallituksen uusi esitys lisäyksistä ja muutoksista valtion viroista ja toimista suoritettavan palkkauksen perusteista oli valiokuntaan lähetetty.

Tulo- ja menoarvion ensimmäinen lukeminen valiokunnassa päättyi sitten juuri sitä ennen, kun eduskunta loka—marraskuun vaihteessa otti lyhyen lomansa, ja toinen lukeminen alkoi heti loman jälkeen. Ei toistakaan lukemista valiokunta kuitenkaan voinut suorittaa ilman häiriöitä. Valiokunnan tietoon saatettiin, että hallituksen aikomus oli eduskunnalle antaa uusi esitys tullien kantamisesta vuonna 1930. Tästä syystä jäi edellisen hallituksen samaa asiaa koskeva esitys, joka jo oli lähetetty jaoston valmisteltavaksi, käsittelemättä ja odotettiin uuden esityksen antamista. Viimeksimainittu esitys lähetettiin valiokuntaan vasta marraskuun 12 päivänä, siis aikaan, jolloin

viime vuonna tulo- ja menoarvion käsittely valiokunnassa jo oli päättynyt. Voidaan sanoa, että uuden esityksen antaminen vaikutti valiokunnan budjettityöhön ainakin yhden viikon viivytyksen.

Edeliäolevasta käynee selville, että valiokunnalla hyvästä tahdostaan huolimatta ei ole ollut mahdollisuutta suorittaa työtänsä loppuun aikaisemmin kuin nyt on tapahtunut. Valitettavaa joka tapauksessa on, että eduskunnan tulo- ja menoarvion käsittely vasta nyt voidaan alkaa. Viivästymisellä voi tosin olla se hyvä puoli, että puheenvuorojen lukumäärä eduskunnassa pakollisista syistä supistuu ja budjetin käsittely tällä tavoin tulee vaatimaan jonkun verran lyhempää aikaa kuin tavallisesti on ollut asianlaita. Mutta missään tapauksessa ei ole odotettavissa, että eduskunnan tulo- ja menoarvio valmistuisi niin hyvissä ajoin, että eduskunnan tarkistajat ennättäisivät saada työnsä loppuun suoritetuksi ennen kuluvan vuoden päättymistä. Tulo- ja menoarvio tulee tällä tavoin vahvistetuksi valtioneuvostossa vasta ensi vuoden alussa ja tämä on epäilemättä pidettävä epäkohtana. Jos vastaisuudessa yleensä päästäisiin siihen, että eduskunta lopullisesti hyväksyisi tuloja menoarvion viimeistään joulukuun alussa, niin että tarkistajat voisivat ennen joulua saada toimitustyönsä valmiiksi, voisi myöskin vahvistaminen tapahtua ennen seuraavan vuoden alkua, siis säännöllisessä järjestyksessä.

Eräässä suhteessa tulee budjetin käsittely eduskunnassa tällä kertaa muodostumaan helpommaksi kuin edellisenä vuonna. Minä tarkoitan sitä, että tällä kertaa todennäköisesti ei ole tarpeen jättää momentteja avoimeksi, jotta perustuslakivaliokunta saisi lausua mielipiteensä herra puhemiehen menettelystä. Kuten muistettaneen, syntyi viime vuonna erimielisyyttä herra puhemiehen ja valtiovarainvaliokunnan välillä siitä, miten uuden valtiopäiväjärjestyksen menoarvion käsittelyä koskevat määräykset olisi tulkittava ja erityisesti siitä, mikä merkitys olisi pantava kuuluisille sanoille „uusi määräraha". Riitakysymykset tulivat sitten lopullisesti ratkaistuiksi perustuslakivaliokunnassa. Tällä kertaa ovat, ainakin mikäli puolestani voin arvostella, kaikki valiokunnan tekemät päätökset sopusoinnussa sen tulkinnan kanssa, minkä perustuslakivaliokunta viime vuonna omaksui, niin että ne toivottavasti tulevat äänestyksen alaisiksi.

Siirtyäkseni tulo- ja menoarvion määrärahoihin ja numeroihin, tahtoisin ensinnäkin huomauttaa eräästä seikasta, joka arvattavasti jo on herättänyt mieluista huomiota edustajain keskuudessa, nimittäin siitä, että vaikka suurin osa rahaasia-aloitteista, kuten vanha ja hyvä tapa vaatii, on tullut hylätyksi, hyväksyttyjen aloitteiden lukumäärä on ollut tavallista melkoista suurempi. Tämä osaksi riippuu siitä, että kun uudet vaalit tapahtuivat viime kesänä, hallituksen tiedossa eivät voineet olla ne uusien edustajien toivomukset, joihin mahdollisesti olisi kiinnitettävä huomiota. Mutta rahaasia-aloitteiden onnellinen kohtalo perustuu kuitenkin myöskin toiseen seikkaan. Minä tarkoitan sitä, että erikoisvaliokunnat, antaessaan lausuntonsa aloitteista, ovat noudattaneet suurta pidättyväisyyttä, niin että esim. eräs arvoisa valiokunta, joka viime vuonna puolsi melkein kaikkien aloitteiden hyväksymistä joko kokonaan tai osaksi, tällä kertaa on ehdottanut suuren joukon aloitteita hylättäväksi. Minä tahtoisin melkein sanoa, että mitä pidättyväisempi erikoisvaliokunta on, sitä runsaskätisempi on valtiovarainvaliokunta. Sillä jos erikoisvaliokunta puolustaa kaikkia hyviä tarkoituksia, niin valtiovarainvaliokunnalla ei ole mahdollisuutta aloitteiden kesken valita niitä, jotka ensi sijassa ansaitsevat huomiota, ja jäljelle jää ainoastaan yksi ainoa keino, nimittäin hylätä kaikki.

Valiokunnan mietinnössä tehdään lähemmin selkoa niistä muutoksista, jotka valiokunta on tehnyt hallituksen esitykseen. Lopputulos on se, että kun esityksessä pääomasäästöstä peitettävä vajaus on 58 milj. markkaa, tämä vajaus on valiokunnan ehdotuksessa noin 97.5 milj. markkaa. Näyttää siis siltä, kuin menoarvio valiokunnan käsissä olisi melkoisesti niin sanoakseni huonontunut. Kuitenkin on huomioon otettava, että eräs huomattava valiokunnan ehdottama lisäys, 50 milj. markkaa, ei merkitse todellista valtion menoa, koska se on siirto vanhuus- ja työkyvyttömyysrahastoon.

Jos verrataan valiokunnan ehdotukseen sisältyviä menoja niihin menoihin, jotka eduskunta viime vuonna hyväksyi kuluvaksi vuodeksi, niin tämä vertailu osoittaa huomattavaa menojen nousua. Eduskunnan täksi vuodeksi hyväksymässä tulo- ja meno-

arviossa olivat vakinaiset ja ylimääräiset menot yhteensä 4,272.3 milj. markkaa, kun taasen valiokunnan ehdottamassa budjetissa ensi vuotta varten loppusumma on 4,566.7 milj. markkaa. Menojen nousu olisi siis noin 294.4 milj. markkaa eli prosenteissa noin 6.9. Kuitenkin on mainittava, että noin 60 milj. markkaa tästä lisäyksestä kuuluu valtionrautateiden ja valtion teollisuuslaitosten menoihin, ja koska mainitut laitokset tuottavat myöskin tuloja, olisi oikeastaan viimemainittu summa vähennettävä sanotusta noususta. Tällä tavoin tulisi menojen nousu olemaan prosenteissa noin 5.4.

Eduskunnan tulo- ja menoarvioehdotuksessa kuluvaa vuotta varten olivat menot noin 49.5 milj. markkaa suuremmat kuin tulot. Vajaus oli peitettävä pääomasäästöstä, jonka hallituksen esityksessä lisäyksistä vuoden 1928 tulo- ja menoarvioon laskettiin olevan sanotun vuoden lopussa noin 600 milj. markkaa. Tämä laskelma oli kuitenkin niin varovaisesti tehty, että todellisuudessa viime vuoden lopussa pääomasäästö nousi 819 milj. markkaan. Tällä kertaa ilmoitetaan lisäbudjettiesityksessä, että pääomasäästön suuruus kuluvan vuoden lopussa olisi noin 650 milj. markkaa. Siinä tapauksessa, että eduskunta pääasiassa hyväksyisi valiokunnan ehdotuksen ja että valiokunnan arviot suunnilleen pitävät paikkansa, jäisi siis ensi vuoden lopussa pääomasäästöä noin 550 milj. markkaa. Tosin ei ole odotettavissa, ettei, niinkuin tavallisesti, myöskään ensi vuoden aikana myönnettäisi lisäyksiä vahvistettuun tulo- ja menoarvioon. Toiselta puolen voidaan kuitenkin odottaa, että tälläkin kertaa pääomasäästö tulee olemaan tämän vuoden lopussa suurempi kuin nyt on arvioitu. Vaikka tulolähteet eivät ensi vuonna tulisi tuottamaan sanottavasti enempää kuin valiokunnan mietinnössä on laskettu ja huolimatta taloudellisesta ahdinkotilasta, ei siis minun käsitykseni mukaan toistaiseksi ole tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin tasapainon saamiseksi tuloja menoarvioon.

Valtiovarainministeri Reinikka: Tuloja menoarvion käsittely valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteella tapahtuu eduskunnassa tällä kertaa sikäli erikoisissa olosuhteissa, että esitystä ei ole täällä puolustamassa se hallitus joka on sen laatinut, mutta asian käsittelylle ei tästä liene kuitenkaan suurta haittaa, sillä rajoittuuhan eduskunnan harkintaoikeus tulo- ja menoarvion järjestelyyn nähden verrattain vähiin, seikka, johon valtiovarainvaliokunta jo itsekin erään toisen käsittelyn yhteydessä on kiinnittänyt huomiota. Hallituksen esityksen mukaan on vakinaisen menoarvion 3800 milj. markan menoista arviomäärärahoja jo noin 1510 milj. markkaa, kiinteitä palkkausmenoja 990 milj. markkaa, puolustuslaitoksen kiinteät menomomentit ilman palkkausmenoja 150 milj. markkaa, valtion velan hoitoon kuuluvat kiinteät menoerät noin 257 milj. markkaa, valtion teollisuuslaitosten vakinaiset menot 288 milj. markkaa, kiinteät määrärahat asutustoimintaan, lakiin perustuvat määrärahat, metsänhoito- ja suonkuivaustöitä varten, määräraha yksityisen metsätalouden edistämistä varten, valtion avustukset maanparannus- sekä metsän parannustöiden sekä maiden ostamista ja metsätaloutta varten yhteensä 85 milj. markkaa. Työmäärärahat tie- ja siltarakennus- ja jokien perkaustöitä varten 55 milj. markkaa, rautateiden kaluston uudistamismääräraha 77 milj. markkaa, ylimääräiset eläkkeet sekä leski- ja orpokassainavustukset 32 milj., edelläolevat määrärahat tekevät jo noin 3444 milj. markkaa. Ylimääräisen menoarvion 785 milj. markasta on lakiin perustuvia menoja noin 256 milj. markkaa, aikaisemmin alkuunpannuista töistä aiheutuvia menoja n. 98 milj. markkaa ja valtion teollisuuslaitosten laajentamisesta aiheutuvia menoja 48 milj.. Edellä mainitut luvut riittävät jo osoittamaan sen, että valtiovarainvaliokunnalla on tosiaankin ollut kyllin riittävä aihe kiinnittää vakavaa huomiota siihen, ettei eduskunnan harkintaoikeutta lainsäädäntöteitse tulo- ja menoarvion käsittelyyn nähden enää olisi supistettava. Jos maan taloudellinen tila huononee ja veronmaksajien veronmaksukyky sen kautta heikkenee, voi tällainen tila tuottaa erittäin suuria vaikeuksia valtiotalouden hoitoon nähden. Kireinä aikoina täytyy olla mahdollisuus valtionkin menoja huomattavasti supistaa ja sen tähden ei lainsäädännöllä saa liiaksi sitoa eduskunnan käsiä. Valtiotaloudessakin on aina muistettava, että menot ovat järjestettävät senmukaisesti, mitenkä tulot kohtuullista verotusta silmälläpitäen riittävät. Jos tarkastamme valtion tulo- ja menoarvioita sekä tilinpäätöksiä aina vuodesta 1922 lähtien, niin huo-

maamme, että siitä lähtien ovat kulutusmenot huomattavasti nousseet. Tilinpäätöksen mukaan tekivät kulutusmenot vuodelta 1922 1390 milj. mk ja siitä lähtien ovat ne vuosi vuodelta huomattavasti nousseet, tehden hallituksen esityksen mukaan ensi vuonna noin 2410 milj. markkaa, siis 9 vuodessa on kulutusmenoissa tapahtunut 73 %:n nousu. Valtiovarainvaliokunnassa sekä eduskunnassa on vuosia 1923 ja 1926 lukuunottamatta, menojen kokonaismäärä aina lisääntynyt. Tässä suhteessa on nyt esilläoleva valtiovarainvaliokunnan mietintö monien aikaisempien vuosien mietintöjen kaltainen. Tietäähän valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen esitykseen verrattuna nytkin lisäystä sekä vakinaisissa että ylimääräisissä menoissa yhteensä noin 39 milj. markkaa. Olisi edellyttänyt, että valtiovarainvaliokunta nykyisen vaikean raha- ja talouspulan huomioonottaen olisi kaikin käytettävissään olevin keinoin koettanut panna sulun menojen jatkuvalle nousulle. Meidän täytyy ottaa huomioon, että tällaisena vaikeana aikana on sekä itsensä valtion että sen jäsenten supistettava kulutusmenojaan, sillä siinähän on juuri pulan oleellisin syy, että me viime vuosina olemme tässä maassa kohottaneet kulutuksen sekä yksityis- että valtiotaloudessa suuremmaksi kuin mitä tuotanto edellyttää. Jokaisellahan meillä pitäisi olla selvänä se tosiasia, että jos valtion kulutus- ja kannattamattomat sijoitusmenot edelleenkin nousevat samoissa määrin kuin viimeisinä vuosina on tapahtunut, niin varmaankin tulee ennen pitkää vaikeaksi pitää valtion finansseja terveellä pohjalla.

Kun tarkastamme valtion tuloja aina vuodesta 1922 lähtien, niin huomaamme, että joka vuosi ovat todelliset tulot olleet huomattavasti arvioituja tuloja suuremmat. Vuonna 1922 noin 620 milj. markkaa, 1923 670 milj., 1924 307 milj., 1925 200 milj., 1926 96 milj., 1927 397 milj. ja 1928 523 milj. Huomattavimmin on näihin tuloksiin vaikuttanut tullitulojen suuri ylitys arvioituihin tuloihin verraten. Niin kauan kuin tuloihin nähden on tällainen suunta vallalla, niin ymmärrettävästi valtion talous jaksaa kantaa sellaiset huomattavat menojen nousut, mitä viimeisinä vuosina on tapahtunut. Mutta lähiaikoina on meidän varauduttava siihen, että kireästä ajasta johtuen tapahtuu valtion tulojen nousussa pysähdys ja mahdollisesti tilapäistä laskuakin ja sen huomioonottaen on syytä ensiksikin pidättäytyä lisäämästä valtion menoja ja jos käy välttämättömäksi tulee olla mahdollisuus niitä huomattavasti vähentääkin. Valtion menoja ei saa paisuttaa suuremmiksi kuin mitä veronmaksajat kulloinkin kohtuudella jaksavat kantaa. Kun eduskunta käy nyt tulo- ja menoarvion yksityiskohtaiseen käsittelyyn, niin toivon, että me itsekukin muistaisimme sen, että asettamalla suun säkkiä myöten saadaan nykyiseen vaikeaan taloudelliseen tilaan nopeimmin parannus.

Ed. Talas: Ensimmäinen vaikutus, minkä nyt esillä oleva valtiovarainvaliokunnan mietintö tekee, on epäilemättä, että tulevan vuoden tulo- ja menoarvio ei ole erikoisen raskas. Päättyyhän tosin tulo- ja menoarvio lähes sadanmiljoonan markan vajaukseen, mutta kuten valtiovarainvaliokunnan arvoisa herra puheenjohtaja jo täällä osoitti, ei tämä vajaus sittenkään ole erikoisen pelottava.

Mutta joskaan ei tällä kertaa vielä ole erikoisen vaikeata saada vajausta peitetyksi, niin on kuitenkin valtiobudjetissamme huomattavissa ilmiö, joka alkaa olla sangen suuressa määrin huolestuttava. Tarkoitan valtiobudjettimme taipumusta paisua. Valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja jo osoitti, miten jälleen tulevan vuoden tuloja menoarvio on noussut huomattavasti suuremmaksi kuin edellisen vuoden. Mutta jos katselemme hiukan pidemmälti taaksepäin, niin huomaamme, kuinka tämä nousu on ollut vallan erinomaisen suuri. Niinpä esimerkiksi vuotta 1921 varten laaditun menoarvion mukaan valtion menot olivat vain hiukan yli 2,200 miljoonaa kun ne nyt ylittävät jo 4,500 miljoonaa. Nousu siis vajaassa 10 vuodessa enemmän kuin 100 %. On tosin myönnettävä, että on mahdotonta ja tuskinpa edes toivottavaakaan, että tuloja menoarvio pysyisi muuttumattomana. Osoittaahan menoarvion kasvaminen tavallisesti myöskin olojen kehitystä. Mikäli budjetti kasvaa rinnan taloudellisen kehityksen kanssa ja siis osoittaa, että kansan veronmaksukyky kasvaa, ei tällaista kasvua olekaan pidettävä maalle vaarallisena. Mutta kysymys on lähinnä siitä, pidetäänkö todella huolta siitä, että menoarvio kasvaa vain rinnan kansan taloudellisen kehityksen kanssa.

Lähinnä on luonnollisesti hallituksen pidettävä huolta siitä, että näin tapahtuu. Ja minä luulen, että voidaankin sanoa, että maamme itsenäisyyden aikana kaikille hallituksille on annettava se tunnustus, että ne ovat koettaneet menoarviossaan noudattaa säästäväisyyttä. Että kuitenkin hallitusten menoarviot vuosi vuodelta ovat nousseet, on johtunut olojen pakosta eikä suinkaan siitä, etteivät hallitukset olisi noudattaneet riittävää säästäväisyyttä. Mutta tätä tunnustusta, jonka mielelläni annan hallituksille, ei minun mielestäni voida samassa määrin antaa valtiovarainvaliokunnalle eikä myöskään eduskunnalle. Minun täytyy tunnustaa, että se lievä moite, jonka herra valtiovarainministeri kohdisti juuri valtiovarainvaliokuntaan, sattui oikeaan. Aivan säännöksi on tullut, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt melkoisia summia hallituksen menoarvioon ja kuitenkin on muistettava, että ne menoerät, jotka valiokunta lisää menoarvioon ainakin suurin piirtein ovat olleet myöskin hallituksen harkittava. Se seikka, että hallitus ei ole voinut näitä menoeriä kaikkia ottaa menoarvioon, ei tietenkään ole johtunut siitä, ettei hallitus olisi tunnustanut näittenkin menojen suotavuutta, vaan se on johtunut siitä, että hallitus kokonaisuutta silmälläpitäen on harkinnut, että eräät, tosin hyödylliset menot kuitenkin voidaan lykätä jonkun verran tulevaisuuteen. Otan valaistakseni mitä olen tarkoittanut sanoa, erään esimerkin.

Epäilemättä maamme sairaalaolot kaipaavat parannuksia. Hallitus onkin ottanut sairaalaolojen parantamiseksi melkoisia menoeriä menoarvioon. Mutta valtiovarainvaliokunta on katsonut tarpeelliseksi lisätä vielä hyvinkin huomattavia määrärahoja tähän tarkoitukseen. Onko nyt luultavaa ettei hallitus olisi yhtä auliisti kuin valtiovarainvaliokuntakin myöntänyt määrärahoja sairaalaolojen parantamiseksi, jollei hallitus olisi katsonut, että sen täytyy noudattaa mitä suurinta säästäväisyyttä. Ja vaikkakin on myönnettävä, että valtiovarainvaliokunnalla on ollut se etu, että sillä on ollut omassa keskuudessaan juuri sairaalaoloihin erityisesti perehtynyt henkilö, niin onhan toiselta puolen myöskin muistettava, että hallituksellakin on ollut käytettävänään samaa asiantuntemusta.

Varsinkin sellaisissa tapauksissa, jolloin tiedetään, että valiokunnassa ehdotettu määräraha jo on ollut hallituksen käsiteltävänä, olisi toivottavaa, että valiokunta ainoastaan aivan pakottavan syyn takia ottaisi uusia määrärahoja menoarvioon. Minä luulen, että maamme saapi olla onnellinen siitä, että valtiovarainvaliokunnassa on jäsenenä vain yksi virastopäällikkö, sillä useamman virastopäällikön jäsenyys valtiovarainvaliokunnassa voisi varmaankin tulla maan taloudelle sangen kalliiksi. Olisi mielestäni tarpeellista ja välttämätöntä, että valtiovarainvaliokunnassakin samoin kuin hallituksessa enemmän pidettäisiin taloudellista kokonaisuutta silmällä, kuin mitä valitettavasti nykyjään tapahtuu. Kun valiokunnassa suoritetaan tulo- ja menoarvion asiallinen käsittely kahdessa lukemisessa, niin olisi valiokunnalla tilaisuus ainakin toisessa lukemisessa poistaa ensimmäisessä lukemisessa hyväksytyt menot, jotka eivät ole katsottavat välttämättömiksi. Mutta valitettavasti muodostuu valiokunnassa toinen lukeminen aivan pääasiallisesti samanlaiseksi kuin ensimmäinenkin, s. o. valiokunnan jäsenet yrittävät saada mahdollisimman paljon heille mieluisia menoeriä menopuolelle otetuksi. Minä olen vakuutettu siitä, että jos valiokunnassa tapahtuisi vielä asiallinen kolmaskin lukeminen, niin menopuoli yhä vain siitä kasvaisi.

Pääasiallisesti samalla tavoin kuin olen arvostellut valiokunnan menettelytapaa, milloin menopuolelle on otettu menoeriä, joita ei tavata hallituksen esityksessä, on mielestäni myöskin arvosteltava valiokunnan päätöksiä, milloin valiokunta poistaa menopuolelta menoeriä, jotka hallitus on siihen ottanut.

Onhan tässäkin otettava huomioon se seikka, josta jo huomautin, että maamme hallitukset yleensä ovat olleet säästäväisiä. Kun hallitus siis on ottanut menopuolelle menoerän, niin me voimme olla vakuutettuja siitä, että tämä menoerä on jotakuinkin välttämätön. Hallitukset meillä eivät ole osoittaneet, että he olisivat valmiit valtion varoja tuhlaamaan. Sikäli kuin he ovat menoeriä ottaneet menopuolelle, niin he ovat sillä osoittaneet, että nämä menoerät myöskin ovat valtion menestykselle välttämättömät. Myöntää täytyy kyllä, että valtiovarainvaliokunta paljoa hellävaraisemmin on poistanut menoja kuin niitä lisännyt, mutta muutamia valitettavia poistoja on kuitenkin tehty erityisesti puolustusbudjetissa.

On leikillä toisinaan sanottu, että valtio-

varainvaliokunnasta on tullut maan todellinen hallitus. Täytyy valittaa, että tässä leikinlaskussa se on liiankin paljon totta. Tästä olisi päästävä. Meidän tulisi tälläkin alalla päästä todellisen parlamentarisen hallitusjärjestelmän periaatteeseen, jonka mukaan eduskunnan luottamusta nauttiva hallitus *hallitsee*. Että parlamentarismin periaatetta ei ole tässä suhteessa saatu noudatetuksi, johtuu tietysti siitä onnettomasta asiantilasta, että meillä tavaksi on tullut muodostaa n. s. vähemmistöhallituksia. Kun hallitusta tukemassa ei ole eduskunnan enemmistö, niin on luonnollista, että se ei voi tulo- ja menoarviotaan eduskunnassa puolustaa riittävän voimakkaasti. Myöskin maamme finansseihin nähden olisi varmaankin onneksi, jos käytäntö voisi muodostua sellaiseksi, että hallitus voisi nojata varmaan enemmistöön, joka huolehtisi siitä, että sen luottamusta nauttivan hallituksen laatima tulo- ja menoarvio eduskunnassa tulisi pääasiallisesti muuttumattomana hyväksytyksi. Silloin varmaankin valtiovarain käytössä saataisiin aikaan paljon enemmän johdonmukaisuutta kuin nyt, kun eduskunta verrattain suuressa määrin muuttaa hallituksen esitystä. Mutta tämä on kai sellainen hurskas toivomus, jonka toteuttamista emme tule näkemään.

On monasti sanottu, että valtiovarainvaliokunnan budjettimietintö on panssaroitu ja eräässä suhteessa tämä onkin hyvä, nimittäin sikäli, kuin senkautta saadaan estetyksi, että eduskunnassa vielä lisättäisiin menoeriä. Mutta milloin valiokunta on poikennut hallituksen esityksestä joko sitten lisäämällä varoja tai poistamalla hallituksen esityksessä löytyviä, silloin ei valiokunnan mietinnön pitäisi olla panssaroitu. Näissä tapauksissa ainakin pitäisi eduskunnan vakavasti harkita, onko valtiovarainvaliokunnan ollut syytä poiketa hallituksen esityksestä.

Mikäli eduskunta kaikesta huolimatta ottaa menoarvioon määrärahoja, joita ei ole hallituksen esityksessä, niin on muistettava, että nämä rahat otetaan tulo- ja menoarvioon ehdollisina. Hallitus ei ole velvollinen niitä käyttämään, vaan hallituksella on oikeus ja velvollisuus itse arvostella, ovatko nuo määrärahat ensinnäkin tarpeelliset ja toiseksi, onko katsottava, että valtion taloudellinen tila sallii näiden menojen ottamista budjettiin. Mikäli hallitus käyttää tällaisia määrärahoja, on se samalla itse puolestansa myöskin vastannut myöntävästi kumpaankin kysymykseen ja on katsonut, että nämä menoerät tarpeellisella tavalla täydentävät hallituksen budjettiesitystä.

Ed. R o s e n b e r g: Valtiovarainministeri lausui äsken tältä paikalta, kuinka tällä kertaa ollaan siinä erikoisessa tilanteessa, että ei budjettia ole puolustamassa sitä rakentanut hallitus. Minusta kuitenkin se ei vapauta nykyistä hallitusta siitä vastuusta, minkä budjetti hallitukselle antaa. Se ei vapauta jo siitäkin syystä, että hallitus on koko ajan ollut tilaisuudessa seuraamaan valtiovarainvaliokunnan työtä ja myös valtiovarainvaliokunnan eri jaostojen jäsenet ovat melkein kaikkiin menoeriin, ja ainakin tärkeimpiin nähden kysyneet hallituksen jäsenten mielipidettä. Hallituksen jäsenetkin ovat näin ollen olleet koko ajan tilaisuudessa määräämään kantansa, mutta täytyy kyllä sanoa, että se on tapahtunut tavalla, joka ei osoita liian suurta vastuuvelvollisuutta. Useimmissa tapauksissa kai lienee siten, että hallituksen jäsenen vastaus on ollut sellainen, että se voitaisiin merkitä tuolla vanhalla lauseparrella „molempi parempi''. Valtiovarainvaliokunta tai sen jaoston jäsenet ovat saaneet menetellä melkein oman mielensä mukaan. On kyllä, täytynee myöntää, sellaisiakin menoeriä, joihinka hallituksen jäsenet, jos ovat määränneetkin kantansa ja silloin useimmiten esittäneet sanotuille menoerille lisäystä. Erääseen tärkeimpään menoerään saatiin hallituksen jäsenet taipumaan vasta verrattain pitkäaikaisen odotuksen jälkeen ja se oli menoerä, joka koski kysymystä, jota eilen käsiteltiin eduskunnassa. Minä myönnän kyllä, että hallituksen suhde tähän virkamiesten palkkauskysymykseen on ollut jonkinverran arka, sillä nojautuihan hallitus ryhmään, jonka asema tässä kysymyksessä on lievimmin sanoen merkillinen.

Näin ollen siis varroin että valtiovarainministeri esillä olevaan budjettiin olisi sanonut jotakin enemmän kuin mitä valtiovarainministeri katsoi tarpeelliseksi sanoa, olisi ollut syytä ainakin tässä tilaisuudessa hallituksen esittää, mikä on hallituksen todellinen kanta budjettiin nähden siitäkin syystä, että tällä kertaa ollaan sellaisessa taloudellisessa tilanteessa, joka vaatii halli-

tukselta aivan erikoisia toimenpiteitä. Siitä, sanoisinko, verrattain suuresta optimismista, joka esiintyy valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan puheessa, huolimatta, olen siinä uskossa, että tällainen optimismi ei tällä kertaa ole paikallaan. Kyllä taloudelliset merkit viittaavat siihen suuntaan, että tuleva budjettivuosi tulee olemaan niitä kaikkein vaikeimpia vuosia, mitä on ollut. Minä olen melkein varma siitä, että ensi vuoden valtiotalouden hoito tulee olemaan sangen vaikeaa ja raskasta ja luulen myöskin, että budjetti sellaisena kuin valtiovarainvaliokunta sen esittää, ei tule kestämään ensi vuoden todellisuutta. Se tulopuoli, jonka valtiovarainvaliokunta esittää eduskunnalle, olisi kyllä, jos otetaan menneiden vuosien normaalitase huomioon, uskottava, mutta nyt onkin tilanne aivan päinvastainen. Mitä esim. välillisiin veroihin tulee, niin on valtiovarainvaliokunta tullut siihen tulokseen, että esim. tullituloja ei tarvitse alentaa siitä huolimatta, että tuonti maahan osoittaa melko suurta vähentymistä. Luulen, että valtiovarainvaliokunnan enemmistö ei tässäkään kohden ole osunut oikeaan. Olen nimittäin omasta puolestani melko vakuutettu siitä, että ensi vuonna ei ole odotettavissa taloudellista nousua. Se taloudellinen kriisi, mikä on alkanut, se tulee edelleen jatkumaan ja kulutuskyky, joka nyt jo on aikalailla vähentynyt, tulee edelleenkin ensi vuonna vähentymään. Ymmärrettävää tietysti kyllä on, että kesän kuluessa tuonnissa tapahtuu jonkun verran nousua. Kulutuskyky tietysti silloin ainakin jonkun verran nousee, mutta ei kuitenkaan siihen keskitasoon, mikä esim. tänä vuonna on ollut. Se merkitsee sitä, että budjetin tulopuolella on otettava tämä varteen ja alennettava tulopuolta.

Täällä kyllä valtiovarainministeri esitti numeroita, jotka valaisevalla tavalla osoittivat, että kunakin vuotena on todellisten tulojen määrä verrattuna laskettuihin tuloihin ollut verrattain paljon korkeampi. Mutta tämä vuosi jo osoittaa, ne numerot huomioonottaen, mitä nyt tilastosta saadaan, että tällaista eroa ei tämän vuoden aikana tule olemaan samassa suhteessa kuin ennen. Uskon, että ensi vuonna voi käydä niin, että laskelmat tulevat osoittautumaan suuremmiksi kuin todelliset tulot.

Sen lisäksi on tulopuolella merkitty välillisiä tuloja, se tahtoo sanoa, valmisteverot, jotka ensi vuodenkin varalle on laskettu jokseenkin samansuuruiseksi kuin ne ovat olleet ennenkin. Valmisteverojen kohdalla ovatkin laskelmat melkein joka vuosi olleet hyvin lähellä todellisia tuloja, seikka, joka on tietysti käsitettävissä, koska kulutus niiden tarvikkeiden osalle, joista valmisteveroa kannetaan, vuosi vuodelta on melkein saman suuruinen. Ensi vuonna kuitenkin tässäkin kohden tapahtuu melkoinen muutos. Vähentyneen kulutuskyvyn seuraukset kohdistuvat ensi kädessä juuri niihin tarvikkeihin nähden, joihin valmisteverot kohdistuvat. Sellaisia on makeisvero ja myöskin tupakkavero ja nekin summat tulevat siis otaksuttavasti ensi vuonna olemaan paljon pienemmät. Tämän seikan luulen hallituksen ja johtavan porvariston aikaisemmin oivaltaneenkin, joka kai lieneekin lähimpänä syynä siihen, että hallitus riensi antamaan uuden tulliesityksen, jonka tarkoituksena lienee ollut koettaa saada aikaan sellaista valtiovarain tulopuolen lisäämistä, joka todennäköisestikin on melko tarpeellinen. Mutta tämäkin pyrkimys tapahtui kuitenkin tavalla, jota ei mitenkään voi hyväksyä. Välillisten verojen kohottaminen aikana, jolloin työtätekeväin suuret joukot köyhtyvät, on toimenpide, jota ei millään tavalla voida puolustaa, ei kansantaloudellisesti enempää kuin näiden työtätekeväin yleisen asemankaan huomioonottaen. Yritys tällä tavalla peittää mahdollista budjetin vajausta on sitäkin enemmän tuomittavampaa, kun tällainen keino vielä lisäksi kohtaa työtätekevien kaikkein köyhimpää osaa ja tuo lisärasituksia sille maan osalle, joka nykyisestä taloudellisesta tilanteesta kaikkein enimmän kärsii, nimittäin Pohjois-Suomi.

Mitä sitten tulee kulutusmenoihin nähden, niin kun valtiovarainministeri siinä eduskunnalle suositteli mitä suurinta säästäväisyyttä, niin olen kyllä samaa mieltä siinä, että tällaista säästäväisyyttä olisi noudatettava. Sellainen säästäväisyys on tällä kertaa paljon tähdellisempää kuin koskaan ennen, syistä, joista täällä on jo useasti mainittu, mutta etenkin juuri työtätekevän luokan tulevaisuuden ja toimeentulon huomioonottaen. Meidän mielestämme kuitenkin tällainen säästäväisyys pitäisi kohdistua etupäässä sellaisiin menoeriin nähden, jotka ovat ei ainoastaan hyödyttömiä, vaan vie-

läpä vahingollisiakin. Juuri aikana, jolloin maan taloudellinen tilanne asettaa työtätekevälle luokalle mitä suurimpia rasituksia ja lisäksi tuo mukanaan samalle luokalle mitä vaikeimpia kärsimyksiä, lisätään siitä huolimatta sotilasmäärärahoja. Olisi luullut, että juuri tällaisena hetkenä, jolloin kaikki voimat täytyy ponnistautua työtätekevän luokan pelastamiseksi hädästä ja kurjuudesta, olisi kerrankin yritetty budjettiin saada tässäkin kohden muutos. Niin ei ole kuitenkaan tapahtunut. Päinvastoin, niinkuin sanoin, pyritään sotilasmäärärahoja lisäämään, niin että ne asiallisesti tällä kertaa ovat suuremmat kuin konsanaan ennen. Ed. Talaan viitatessa siihen kuinka budjetti vuosi vuodelta on kohonnut, niin että se kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana on noussut n. 100 %:lla, on tarpeellista huomioida, että suuri osa tästä kohoamisesta on tapahtunut juuri ed. Talaan ja hänen hengenheimolaistensa avulla. Kun ed. Talas huomauttaa siitä, että valtiovarainvaliokunnassa budjetin käsittely ei tapahdu oikealla tavalla siinä mielessä, että valtiovarainvaliokunnan jäsenet pyrkivät kukin omalta kohdaltaan lisäämään siihen mieleisiään määrärahoja, olisi tähänkin pitänyt ed. Talaan lisätä selitys siitä, minkälaisia määrärahoja kukin kohdaltaan on mielinyt lisätä, koska ed. Talaskaan ei ole ollut niitä kaikkein huonoimpia tässä pyrkimyksessä. Erotus on nimittäin siinä, että ed. Talas ja hänen asiakumppalinsa yrittävät budjetissa kohottaa juuri sellaisia menoeriä, jotka tarkoittavat aseellisen toiminnan lisäämistä ja yleensä kaikenlaisten hyödyttömien asioiden edistämistä työtekevien luokkien kustannuksella. Se, että toiset edustajat yrittävät saada budjettiin määrärahoja, jotka olisivat omiaan kohottamaan työtätekevien luokkien asemaa, ei pitäisi suinkaan olla tuomittavaa. Mutta sitä enemmän lienee kai juuri tuomittavaa niiden edustajien pyyteet, jotka koettavat saada yhä vain kohotetuksi budjetin sotilasmäärärahoja y. m. vahingollisia menoja. Eräs toinenkin sanoisinko säästämiskohde, joka budjetissa voitaisiin myöskin ottaa lukuun, on yläluokan sivistystä tarkoittavat menot. Minä en suinkaan ole sivistysvihollinen siinä mielessä, että minä haluaisin hävittää keskikoulut y.m. sen veroiset koulut, mutta minä tahdon väittää, että ne määrärahat, mitkä uhrataan puhtaasti varsinaisen kansan sivistämiseen, ovat suhteettomankin pienet verrattuna niihin suuriin määrärahoihin, jotka uhrataan määrätyn, hyvin vähälukuisen luokan sivistyksen kohottamiselle. Minä myönnän vielä, että tästäkin määrärahasta osa on välttämätön, koska näissä keskikouluissa myöskin voi sivistystä saada talonpojan ja työläisenkin lapsi. Mutta näinkin ollen uskallan sittenkin sanoa, että juuri tätä menoerää on viime vuosina pullistettu tavalla, joka ei vastaa todellista tarvetta. Missä vain hiemankin suurempi kirkonkylä on ollut ja jossa kirkonkylässä on sattunut asumaan nimismies ja joku muu tällainen virkamies, niin heidän ensimmäisiä tehtäviään on ollut koettaa saada paikkakunnalle yksityinen oppikoulu. Sitten, kun on saatu haalituksi muutamia varakkaimpia talonpoikia tämän kysymyksen ympärille ja kouluun muutama kymmenkunta oppilasta, sitten on tällainen keskikoulu perustettu. Ja sen jälkeen kun tätä on joitakuita vuosia ylläpidetty, on käännytty valtion puoleen vaatimuksella että valtion on otettava haltuunsa tuo koulu. Melkein vastaan sanomatta onkin valtiovarainvaliokunnassa vuosi vuodelta seurattu sääntöä, jonka mukaan tällaisia kouluja on lisätty melkein samassa määrin kuin tällaista lisäämistä ulkoapäin on vaadittukin. Tällä tavoin ovat myöskin kulutusmenot kohonneet tavattoman suuresti. On saatu sellainen opettajaliuta, joka tulee maksamaan valtiolle sangen paljon. Samalla aikaa on kuitenkin säästetty varsinaisia kansakoulumenoja niin, että on täytynyt ryhtyä supistamaankin varsinaiselle kansalle annettavaa sivistystä. Ei ole pyritty siihen, että kansakoulumenot olisi otettu tykkänään valtion haltuun, ja kuitenkin minun näkökannaltani katsoen tämä olisi tavattoman tärkeätä. Yhtä oikeutettua ainakin on kuin sekin, että valtio pitää hallussaan kaikki yläluokan koulut. Maamme useat köyhät kunnat ovat joutuneet sellaiseen taloudelliseen rappiotilaan, että ne eivät yksinkertaisesti enää kykene ylläpitämään kansakoulujaan. Siis samalla aikaa kuin yläluokalle, lähinnä sille, kuuluvaa sivistystä kohotetaan ja sille annetaan yhä suurempia mahdollisuuksia ja tätä tarkoitusta varten uhrataan yhä suurempia menoeriä, annetaan asian, mikäli se koskee kansan varsinaista sivistystä, mennä menojaan ja rappeutua.

Sama on myöskin suhde, mikäli kysymyksessä on työtätekevien luokkien muutkin tarpeet. Tästä on kuitenkin puhuttu niin paljon, että se alkaa maassa olla verrattain tunnettu tosiasia. Mutta nyt tässäkin suhteessa olisi vartonut, että johtava porvaristo olisi edes hieman asettunut toiselle kannalle. Valtiovarainvaliokunnan tässä panssaroidussa mietinnössä, joka nyt on annettu eduskunnassa ja jota sellaisenaan tuskin enää voidaan muuttaa, on kuitenkin sosialipääluokkaan sisältyvät menot yhtä vähäpätöiset kuin ne ovat olleet ennenkin. Mitään erikoista muutosta siinä suhteessa ei ole tapahtunut. Voimme siis tälläkin kertaa karakterisoida 14 pääluokan samalla tavalla kuin sitä joskus ennenkin on karakterisoitu, nimittäin että se pääasiallisesti on alkoholipääluokka, siinä esitetyt menoerät kun nim. suureksi osaksi koskevat alkoholin valmistukseen ja tarkastukseen meneviä menoja.

Myöskin mitä tulee työmäärärahoihin, olisi niitä tällä kertaa tarvittu monin kerroin enemmän kuin mitä tähän mennen on valtion puolelta sanottuun tarkoitukseen annettu, eivätkä ne sittenkään vielä olisi vastanneet todellista tarvetta. Porvaritkin ovat olleet pakotetut tunnustamaan sen tosiasian, että työttömyys maassa on viime aikoina kasvanut aivan tavattomasti. Monissa paikoin osoittavat virallisetkin tilastot tällaisen työttömyyden kasvua aivan pelottavassa määrässä ja kuitenkin on samalla otettava huomioon, että valtion virallinen työttömyystilasto on tavattoman heikko, niin heikko, että sen avulla vain saa hyvin heikon kajastuksen maassa vallitsevasta todellisesta tilanteesta. Pohjolassa esimerkiksi on melko mahdoton sanoa, kuinka suuri työttömyys oikeastaan on, siellä kun työnvälitystoimistoja on vain muutama harva ja nämäkään eivät toiminnallaan kohtaa varsinaista Pohjolan työtätekevää luokkaa. Pohjolan väestön valtava enemmistö on sellaisessa asemassa, että suurin osa siitä on puhtaan palkkatyöväen varassa ja jäljellä oleva osa on osittain palkkatyöväen varassa. Melkein koko työtätekevän talonpoikaisluokankin toimeentulo riippuu siitä, että heille ainakin osittain on tarjolla palkkatyötä. Tämä nykyinen tilanne, joka etupäässä kohtaa juuri niitä työaloja, joista nämä edellämainitut saavat toimeentulonsa, on omiaan ei ainoastaan pusertamaan Pohjois-Suomen työväenluokan elintason niin alas, että voipi melkein väittää tämän väestön joutuvan ennemmin tai myöhemmin hyvin kohtalokkaaseen tilaan, vaan sama taloudellinen tilanne pusertaa myös talonpoikaisluokan asemaa, josta se ei enää näe mitään pelastusta. Näiden seikkojen olisi pitänyt pakottaa nykyistä hallitusta, joka sanoo olevansa etupäässä talonpoikien asianajaja, harkitsemaan tällaista tilannetta. Heidän ryhmänsä äänet ovat luullakseni kerätyt suurimmaksi osaksi juuri Pohjanmaan kaikkein köyhimmältä talonpoikais- ja työläisluokan ainekselta. Kun katsoo tätä budjettia, josta hallitus todellisesti on vastuussa, niin täytyy myöntää, ettei se ei vähimmässäkään määrässä vastaa Suomen työväenluokan ja työtätekevien luokkien yleistä tarvetta, mutta vielä vähemmän se vastaa Pohjolan köyhän väestön tarvetta. Minä ymmärrän näin asiaa katsellen varsin hyvin sen syyn, miksi valtiovarainministeri ei tahdo ottaa tästä budjetista minkäänlaista vastuuta. Se voi johtaa samanlaiseen tulokseen Pohjolan talonpoikien keskuudessa, kuin hallituksen ja sitä kannattavien Pohjolan maalaisliittolaisten edustajain asenne palkkakysymyksessä oli, sen täytyy sanoa, kuitenkin onni, etteivät Pohjolan köyhien talonpoikien äänillä tänne lähetetyt edustajat eilen onnistuneet aikomuksessaan saattaa tällä väestölle vielä 35 miljoonaa markkaa lisää maksettavaksi aikana, jolloin, niinkuin useasti on kuvailtu, tämän työtätekevän luokan kohtalo on todellakin kyseenalainen.

Ei voi myöskään tässä tilaisuudessa olla, kun kyseessä juuri on budjetti, joka on täytettävä, muistuttamatta sitäkään, että näiden samojen edustajain taholta myöskin on pyritty muullakin tavoin vaikeuttamaan Pohjois-Suomen, niinkuin yleensä koko Suomenkin työtätekevien asemaa. Juuri Pohjolasta ollen näiden edustajien pitäisi tietää, mitä merkitsee esimerkiksi sianlihalle asetettu suuri koroitus Pohjolan metsätyöläisille ja talonpoikaistolle, jotka joutuvat metsätyössä, metsässä työssä ollessaan käyttämään melkein yksinomaan juuri tätä tarviketta. Koroitus merkitsee näin työtätekeviin kohdistettua erikoista riistoveroa. On vaikea ymmärtää, kuinka nämä edustajat osaavat selvittää tämänkin kysymyksen valitsijoilleen, johonka, se täytyy kyllä myöntää, he eivät koskaan vapaaehtoisesti alistu. Vain vaaliaikoina ovat he pakotetut menemään valitsijainsa eteen. Mutta kai nämä edustajat ajattelevat jokseenkin siihen tapaan, että nälkäinen, köyhä väestö, kurjassa

asemassa kun se on, ei kykene eikä sillä ole halua seuraamaan asioita niin paljon, että se tietäisi, mitä niiden valitsemat edustajat täällä hommailevat.

Minä äsken lausuin, että edessä oleva budjetti on panssaroitu, niinkuin tavallisesti kaikki muutkin budjetit ovat olleet. Minä en siis usko, että me tähän budjettiin voimme saada enää muutoksia aikaan siinä mielessä, että työtätekevien luokkien asemaa nykyisessä heidän hädänalaisessa tilassaan voitaisiin varmistaa ja auttaa. Mutta minä olen varma, että vaikkakaan ei tällä kertaa tällaista muutosta saadakaan, niin sellainen muutos ennemmin tai myöhemmin tulee. Se tulee näiden köyhien työtätekevien luokkien oman toiminnan kautta. Minä olen melko varma, että se tilanne, mihinkä taloudenhoito tässä maassa on vienyt, ei voi jatkua. Kun esimerkiksi armeijan ylilääkäri todistaa meille, että armeijaan vuosittain otettujen alokasten fyysillinen tila on sellainen, että se todistaa suurta aliravitsemista, niin se osoittaa siis, että meidän parhaassa iässä olevan sukupolvemme täytyy elää elämää, jossa sen elintaso on niin alhainen, että sen terveys on asetettu vaaraan. Mutta mitä merkitsee tämä? Sehän on ihan samaa kuin koko kansan tuhoamista. Ja kun saman armeijan ylilääkäri todistaa vielä lisäksi, että tämä vaara ei vähene, vaan se nousee, niin silloinhan täytyy tunnustaa, että tässä on olemassa eräs todiste, joka osoittaa, että muutos täytyy tapahtua. On tietenkin selvää, että tällainen kansan kohtalo ei herroja porvareita ja kaiketi kaikkein vähimmin maalaisliittolaisia liikuta, koska heidän tehtävänään täällä ei olekaan köyhien puolustaminen, vaan pääoman etujen puolustaminen työtätekevien luokkien kustannuksella. Erään seikan heidän tulisi tarkasti painaa muistiinsa, ja se on, että kun he nyt lähtevät pitämään riemujuhliaan ja muita muistojuhliaan, he eivät puhuisi niin paljon olemattomasta isänmaallisuudesta tai, tarkemmin määritellen, isänmaallisuudesta, jonka kukkasia on juuri tällainen tulos. Tämä heidän kehumansa isänmaallisuus olisi paljon edullisempaa, jos se ilmenisi teoissa, sellaisissa teoissa nimittäin, että tämä budjetti saisi toisenlaisen sisällön, että se saisi sellaisen sisällön, joka nostaisi kansan elämäntasoa niin paljon, että joku armeijan lääkäri ei tarvitsisi enää todeta mainitsemiani tuloksia. Samankaltaisia tuloksia ovat todenneet monet muut. Ei ole kovin pitkä aika siitä, kun olin tilaisuudessa seuraamaan erään professorin luentoja keuhkotaudista. Minulla ei ole mitään syytä olettaa, että tämä tiedemies olisi tarvinnut liioitella tilannetta, ja kuitenkin hän väitti tutkimuksien osoittavan, että keuhkotauti maassa yhä enemmän leviää. Hän sanoi vielä enemmän; hän sanoi, että eräänä syynä tähän on se, että asunnot ovat liian pieniä; ne ovat valottomia, ja että ravinto on liian heikkoa. Tässäkin siis eräs näkökohta, joka herrojen porvarien tulisi ottaa huomioonsa. Keuhkotauti ei ole mikään — sanoisinko — seikka, jonka kanssa on leikiteltävä. Se on päinvastoin kansan elämälle suurin uhka. Sen tuloksena ei ole ainoastaan elävän polven tuhoaminen, se painaa leimansa myöskin syntyviin sukupolviin. Se antaa perintönä tulevillekin sukupolville heikkouksia, jotka eivät ole vähällä poistettavissa. Muissa maissa on sentään tässäkin mielessä jotain yritetty tehdä. On ryhdytty sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat keuhkotautiinkin nähden ehkäiseviä. Meillä ainoana toimenpiteenä on vain se, että senjälkeen kun ihminen jo on saanut keuhkotaudin, senjälkeen yritetään tätä ihmistä hoitaa ja parantaa. Se ei ole oikea tapa. Se on kyllä sekin välttämätön, täytyyhän ihmishenki pelastaa, mutta keuhkotaudin levenemiseen nähden se on verrattain pieni seikka. Sen levenemisen estämiseeen nähden tarvitaan jotakin muuta. Siihenkin tarvitaan jälleen samaa, josta olen useammin jo maininnut. Siihenkin tarvitaan kansan elämäntason nostamista, sen kurjuuden poistamista. Kansalle täytyy antaa leipää, varmaa tulevaisuutta, sille täytyy antaa asuntoja ja valoa. Se on ainoa keino pelastaaksemme kansan tulevaisuuden.

Mutta joka kerta kun tulee kysymykseen taloudellisen tilan vaikeudet, niinkuin esim. tässä budjettikäsittelyn yhteydessä, niin silloin kyllä puhutaan paljon kansan tarpeiden täyttämisestä, puhutaan paljon yleiseduista y. m., mutta kun nämä kansan tarpeet ja yleisedut muuttuvat teoiksi, niin jokainen teko on seuraamukseltaan päinvastainen, kuin mitä sille on annettu nimeksi. Se on kansaa vastaan, se on pääoman etujen edistämistä varten joka ainoa kerta. (Vasemmalta: Sairausvakuutuslaki!) Sairausvakuutus oli oleellinen osa pyrkimykseen hämätä kansaa, että ne eivät nä-

kisi, että suunta on tällainen. (Eduskunnasta: Oho!) Se oli eräänlainen pimityskeino eikä mitään muuta. On tultu sellaiseen tilanteeseen, missä kansa alkaa huomata porvarien politiikan, alkaa nähdä sen läpi, koska seuraamukset alkavat olla liian raskaat. Väliverhoa täytyy siis vahvistaa ja lisätä, jotta kansan suuttumus ei pääsisi nousemaan, ja eräs osa ja hyvä osa tästä väliverhosta on sellaisen reformin rakentaminen, jonka reformin vahingolliset seuraamukset voivat olla raskaampia kuin niistä saadut edut. Minä tahtoisin tietää, millä tavoin luullaan, että työväenluokalta lopullisesti saadaan tässä vaikeassa asemassa, kuin missä nyt ollaan, ne maksut, mitä tarvittaisiin sairausvakuutusmenoihin nähden. Juuri nyt tällä hetkellä olisi tarvittu sairausvakuutusta, joka olisi ollut kapitalistien maksettava, koska työtätekevä luokka ei kykene tällä hetkellä sitä omalta kohdaltaan maksamaan kaikessa köyhyydessään ja kurjuudessaan. Sensijaan että työväenluokan olisi pitänyt maksaa, olisi tässä budjetissa pitänyt olla työväenluokan osuudelle tulevat vakuutusmenot. Silloin sairausvakuutus olisi voinut vastata tarkoitustaan. (Ed. Helo: Eikö ollut 109 miljoonaa?)

Kun näin siis katselemme asiaa, niin huomaamme, ettei ainakaan se linja, mikä siltä taholta on ehdotettu tilanteen parantamiseksi, ole linja, mikä auttaa kansaa tällä hetkellä. Siihen tarvitaan enemmän. Siihen tarvitaan etukädessä sellaista muutosta valtiotaloudessa, joka muutos irroittaa tarpeellisen suuria summia työtätekevän kansan hyväksi. Ellei sitä saada ensiksi aikaan, turhaa on havitella muita yrityksiä. Kun valtiotalouteemme uhrataan niin suuri osa yksistään sotilasmenoihin että nekin nousevat 600 milj. markkaan, silloin minä väitän, että tästä summasta riittää rahaa todellisenkin sairausvakuutuksen aikaansaamiseksi. Porvaristo on pakotettava tällaiseen toimenpiteeseen. Mutta sairausvakuutuksen avulla ei sellaista pakotusta koskaan saada aikaan. Porvarit pakottaa vain työväen ja työtätekevien luokkien yleinen liikehtiminen (Eduskunnasta: Vallankumous!) niin, se loppukädessä ja minä väitän ed. Helolle tältä paikalta, että juuri sen vuoksi, että porvaristo kulkee tällaista linjaa, jota budjetti osoittaa, ja on pakotettu sitä kulkemaan, se tuo meille vallankumouksen.

Ed. Harvala: Se mielenkiinto, jota eduskunta osoitti hallituksen tulo- ja menoarviota kohtaan viime elokuun alussa lähetekeskustelun aikana, näyttää nyt jatkuvan asian palattua valiokunnasta. Minä en tosin osaa sanoa, johtuuko edustajien suhtautuminen asiaan siitä, että katsottaisiin tulo- ja menoarvion nyt sisältävän kaikkien edustajain äärimäisetkin toivomukset, vaan arvellaanko, ettei budjettiin eduskunnassa voi sanottavasti vaikuttaa. Joka tapauksessa meillä on ollut yleisenä luulona, että eduskunnan budjettioikeus on laaja, että eduskunnalla on jokseenkin rajaton valta päättää valtion tuloista ja menoista. Tämän luulon nojalla on eduskunta saanut kantaa ainakin pääasiassa vastuun valtakunnan taloudenhoidosta. Teoreettisesti katsoenhan asian voisi sanoa näin olevan. Käytännössä on eduskunnan budjettioikeus kuitenkin vuosi vuodelta supistunut. Eduskunnalla on tosin vieläkin oikeus hyväksyä tai hylätä ne hallituksen esityksessä olevat määrärahat, joiden suoritus ei perustu lakiin. Mutta mitä pidemmälle aika kuluu, sitä vähempään nämä määrärahat supistuvat. Uuden valtiopäiväjärjestyksen mukaan ei lakiin perustuvaan määrärahaan kohdistuva ehdotus tule edes äänestyksen alaiseksi, jos hallitus ilmoitaa, että määrärahaa ei saa vähentää. Ja valtiotalouden oikeusperusteista annetun lain mukaan on taasen hallituksella oikeus tulo- ja menoarviosta poistaa ne määrärahat, jotka eduskunta on siihen omasta aloitteestaan ottanut. Niin ei liene tosin vielä tapahtunut, mutta tällainen mahdollisuus on olemassa.

Eduskunnan budjettioikeuden supistumiseen on mielestäni kiinnitettävä huomiota siitä syystä, että kävisi selville, että eduskunta ei käsittele tulo- ja menoarviota ainoastaan silloin kun se on täällä esillä, vaan suurin osa eduskunnan kaikesta työstä kohdistuu lopuksi talousarvioon, sekä myös siitä syystä, että eduskunta itse saattaa myöhemmin joutua vaikeuksiin valtiotalouden hoidossa. Tähän puoleen kiinnitti valtiovarainvaliokunta kuluvana syksynä huomiota eräässä lausunnossaan. Siitä kävi selville, että valtion tulo- ja menoarviossa nykyisin on ainoastaan noin 10 % sellaisia menoja, joista eduskunta voi vapaammin päättää. Kuitenkin on otettava huomioon, että näistäkin menoista suuri osa on sellaisia, joita ei voida tulo- ja menoarviosta kokonaan pois-

taa. Tämä osoittaa, että tulo- ja menoarvion käsittely eduskunnassa on supistumassa ainoastaan hallituksen laskelmien tarkastamiseen ja että ainoastaan pienestä menojen osasta voidaan päättää. Tämä ilmiö käy esille myös itse tulo- ja menoarviosta. Ensiksikin on havaittavissa, että menot kasvavat vuosi vuodelta kaikista ponnistuksista huolimatta ja kasvavat usein sellaisissa kohdin, joissa niiden ei pitäisi kasvaa. Toiseksi on havaittavissa, että menojen kasvu pyrkii säännöllisesti olemaan suurempi kuin tulojen lisääntyminen. Mutta tämän kehityksen estäminen tai sen suunnan muuttaminenkin on vaikeata. Tosin valtiovarainvaliokunta koettaa sitä toteuttaa hillitsemällä virastoja muiden kulutusmenojen nousua, mutta valiokunnankin mahdollisuudet supistuvat jokseenkin pieneksi näpertelyksi. Tulo- ja menoarvio muodostuu suureksi osaksi aivankuin itsestään eikä eduskunnalla ole mahdollisuutta siitä päättäessään ottaa huomioon maansa kullakin ajankohdalla vallitsevia taloudellisia oloja. Ne tosin vaikuttavat budjettiin, mutta tavallisesti päinvastoin kuin pitäisi, eli siten, että mitä huonompi taloudellinen aika on, sitä suurempia vaatimuksia valtiolle asetetaan, mutta sitä pienempiä vaatimuksia valtio itse voi asettaa veronmaksajille.

Kun tältä perusteelta lähtien tarkastaa käsiteltävänä olevaa ensi vuoden tulo- ja menoarviota, huomaa helposti, että se on heikompi kuin on ollut pitkään aikaan. Vaikka valiokunta, niinkuin se yleisperusteluissaan lausuu, maassa vallitsevan ahdinkotilan vuoksi on ottanut menojen lisäämisen yksityiskohtaisen harkinnan alaiseksi, ei budjettia tästä huolimatta saatu lukkoon, vaan ovat tulot arvioidut pienemmiksi kuin menot. Onko tulo- ja menoarvion toteuttaminen edes valiokunnan laskelmien mukaan ensi vuoden aikana mahdollista, se on asetettava epäilyksenalaiseksi. Ei ole aikaisemmin tapahtunut, että vakinaisen talousarvion menot olisivat vuoden varrella esiintyneisiin tarpeisiin riittäneet. Aina on saatu hyväksyä huomattava määrä lisämenoja. Ja vaikka valtiovarainvaliokunta lausuukin, että hallituksen esittämä tulo- ja menoarvio yleensä on tarkasti laskettu, on varmaa, että ensi vuotenakin tulee menoja olemaan huomattavasti enemmän kuin esillä olevaan ehdotukseen on merkitty. Kaikkien menojen nousu kuluvaan vuoteen verrattuna on niin ollen mahdollinen. Sen sijaan on todennäköistä, että tulot eivät ensi vuonnakaan ainakaan sanottavasti kohoa siitä, mihin valiokunta on ne laskenut, pikemminkin voi käydä päinvastoin.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus päättyy 97 milj. markan vajaukseen, mikä ehdotetaan otettavaksi pääomasäästöstä. Tällaisia ehdotuksia on useitten tulo- ja menoarvioiden yhteydessä tehty. Laskelmista huolimatta ei kuitenkaan aina ole tarvinnut pääomasäästöön turvautua. V. 1926 käytettiin pääomasäästöstä 106 milj., v. 1927 2.5 milj., mutta v. 1928, jolloin tulo- ja menoarvion vajaus, siis pääomasäästöstä tarvittava summa, laskelmien mukaan piti olla 160 milj., syntyikin yli 30 milj. markan ylijäämä. Tämä johtui ilmeisesti siitä, että maassa viime vuosina vallinnut taloudellinen nousukausi valtiotaloudessa vasta viime vuonna saavutti huippunsa. Taloudellinen laskukausi ei varmaankaan vaikuta yhtä hitaasti, se tuntuu valtionkin taloudessa pikemmin. Tulolähteet ehtyvät, palkkojen alenemisen ja lisääntyvän työttömyyden seurauksena heikkenee väestön, ennenkaikkea työväestön ostokyky, tuonti pienenee ja ennenkaikkea tullitulot supistuvat. Tästä kehityksestä on saatu esimakua jo tänä vuonna. Monen vuoden jälkeen on valtion ollut pakko kassavarojen vahvistamiseksi turvautua lyhytaikaiseen luottoon ja hallituksen jättämästä kuluvan vuoden lisäbudjettiesityksestä käy ilmi, että pääomasäästö vähenee. Valtion rahallinen asema on täten jo kuluvana vuonna heikentynyt ja ensi vuosi näyttää vielä huonommalta. Erehtymättä voi näin ollen sanoa, että tulopuolen laskelmat eivät kaikissa kohdissa näytä pitävän paikkaansa.

Siitä, mihin tarkoituksiin valtion pitäisi pyrkiä varoja käyttämään, on eduskunnassa aina esiintynyt eri mielipiteitä. Nähdäkseni on tässä olemassa kaksi pääsuuntaa. Eduskunnan porvarillinen enemmistö pyrkii pysyttämään valtion menot pääasiassa virkakunnan ylläpidosta ja muista valtiojärjestyksen hoidosta aiheutuvien menojen puitteissa. Sosialidemokraattinen ryhmä on taas aina pyrkinyt kulutusmenojen supistamiseen ja täten säästyneiden varojen käyttämiseen yhteiskunnallisten epäkohtien poistamiseen ja valtion tuotantolaitosten kehittämiseen. Tämä käy selvästi ilmi myöskin esillä olevaan tulo- ja menoarviomietintöön

liittämästämme vastalauseesta. Hallituksen tulo- ja menoarvioesitys oli kuitenkin laaditttu, niinkuin usein ennenkin, toisille perusteille. Valtiovarainvaliokuntakin on tämän seikan huomannut. Valiokunta lausuu mietintönsä yleisperusteluissa, että ei ole syytä supistaa terveydenhoidon ja opetuslaitoksen menoja niin paljon kuin hallitus oli esittänyt ja että myöskin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksen toimeenpanoa varten on varattava jonkun verran varoja. Tämä on kuitenkin tapahtunut eräiden muiden minun mielestäni tärkeiden menojen kustannuksella. V. 1928 käytti valtio tuloa tuottaviksi aiottuihin tarkoituksiin yhteensä 414 miljoonaa, mutta ensi vuonna supistuvat nämä menot samalla tavoin laskien n. 375 milj. markkaan. Tästä johtuu ilman muuta, että myöskin työmäärärahoja on vähemän kuin viime vuonna, vaikka valiokunta on, niinkuin se mietinnössään huomauttaa, ehdottanut niitä myönnettäväksi enemmän kuin hallitus on esittänyt. Tulo- ja menoarvion kehityksestä saakin paremman kuvan kun mainitsee, että valtion menot vuoteen 1928 verrattuna, jolloin ne tilinpäätöksen mukaan olivat 4,507 milj., kohoavat ensi vuonna lähes 4,600 milj. markkaan. Nousu on näin ollen budjetin muissa osissa huomattava, kun supistukset ja työmäärärahat ovat, kuten edellä mainitsin, vähentyneet. Tähän suuntaan käyvää kehitystä ei voi hyväksyä. Se lopettaa ennenpitkään kokonaan sen tulo- ja menoarviomarginaalin, josta itsestään lisääntyviin menoihin on yritetty viime aikoina varoja siirtää. Kun tämä menettely ei mielestäni voi kauan jatkua, on eduskunnan ennenpitkään pakko ryhtyä toimenpiteisiin kulutusmenojen supistamiseksi. Mikään muu ei auta. Ja siihen onkin mielestäni mahdollisuuksia. Ei ole vielä olemassa selvyyttä siitä, eikö yleisiä hallintokustannuksia voida nykyisestään vähentää, jos siihen käydään toden teolla käsiksi; eikä myöskään puolustuslaitoksesta johtuvien menojen pitämistä nykyisessä suuruudessaan voida järkisyillä puolustaa.

Tulo- ja menoarvion rakenteesta johtuu, ettei nykyisin ole helppo saada selville, mitä laatua valtion menot kullakin kohdalla todellisuudessa ovat, vielä vähemmän on mahdollista tehdä oikeita vertailuja eri vuosien välillä. Tämän vuoksi olisi tarpeen, että hallitus selvityttäisi, mitä menoja valtio on lähinnä seuraavina vuosina jo sitoutunut suorittamaan ja missä määrässä valtion menot lisäytyvät niin sanoakseni valtion omien menojen vuoksi. Muuten ollaan vuosittain tapahtuvassa tulo- ja menoarvion käsittelyssä sokkosilla. Kukaan ei tarkoin tiedä, mihin valtion varat riittävät, mihin eivät, eipä edes sitäkään, eläkö valtio tuloillaan, vai syökö se pääomiaan vai velkaantuuko. Kansan olisi hyvä saada tietää, mihin suuntaan valtiontalous kokonaisuudessaan on kehittynyt ja on kehittymässä. Lausunkin puolestani sen toivomuksen, että hallitus seuraavan tulo- ja menoarvion yhteydessä antaisi eduskunnalle näitä asioita valaisevan selvityksen. Tämä olisi sitä tarpeellisempaa, kun puhe meillä nykyisin vallitsevasta erikoisesta pula-ajasta saattaa olla samanlaista itsensä pettämistä, kuin on ollut luulo, että äskeisinä vuosina vallinnut, ehkä inflatiosta aiheutunut vauraampi aika olisi pysyväinen. Todennäköisempää sensijaan on, että nykyinen aika on lähempänä niin sanottua normaalista elämäntasoa, kuin ovat olleet menneet vuodet. Niiden perintönä meillä kuitenkin vallitsee liian suuri luottamus valtion mahdollisuuksiin, vaikka, kuten edellä olen osoittanut, nyt jo voidaan havaita, että valtionkin taloudellinen asema on huonontunut. Hallituksen olisi senvuoksi itselleen ja eduskunnalle koetettava selvittää, millaisia vaatimuksia valtiolle lähivuosina voidaan veroruuvia kiristämättä asettaa, jos samalla tuetaan maan vähävaraisen väestön toimeentulomahdollisuuksia edes samassa määrässä kuin tähän saakka.

Ed. Järvinen: Pyysin puheenvuoroni lähinnä yhtenä sen hallituksen jäsenenä, joka tämän esityksen tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 on eduskunnalle jättänyt. Silloin kuin tämä esitys ensi kertaa käsiteltiin eduskunnassa viime elokuun alussa, arvosteltiin sitä täällä osittain varsin ankarasti. Moitittiinpa hallitusta siitäkin, että se ollenkaan oli tämän menoarvion laatinut. Ja muutamilta tahoilta lausuttiin, että tämä menoarvio onkin melkein vain muutamien eduskunnan jäsenten raha-asia-aloite enemmän kuin hallituksen esitys tulo- ja menoarvioksi. Kun näitä lausuntoja muistaen katselee nyt sitä tulosta, johon valtiovarainvaliokunta on tullut tarkastellessaan tätä tulo- ja menoarvioehdotusta, niin luulen, että edellinen hallitus saattaa olla suhteellisesti tyytyväinen siihen lau-

suntoon, siihen arvosteluun, minkä valtiovarainvaliokunta sen työstä on antanut. Tämä työ näyttää sittenkin olleen liitteissään verraten luja ja yksityiskohdissaan melko lailla hyvin kritiikin kestävä. Sanoohan valtiovarainvaliokunta nimenomaan yleisperusteluissaan sivulla 8, että „valiokunnan tekemät vähennykset tällä kertaa noudatetusta säästäväisyydestä huolimatta lukumäärältään ovat harvemmat ja kokonaismäärältään pienemmät kuin useina edellisinä vuosina''.

Tämä tietenkään ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö valtiovarainvaliokunta olisi tehnyt muutoksia hallituksen esitykseen. Se on päinvastoin niitä tehnyt melko paljonkin, se on vakinaisten menojen kohdalla tehnyt lisäyksiä pyörein luvuin 80 milj. ja vähennyksiä pyörein luvuin 70 milj.; se on ylimääräisten menojen kohdalle lisännyt 43 milj. ja vähentänyt 13 milj., joten tulos valiokunnan työstä on menojen lisäys vakinaisten menojen puolella 10 ja ylimääräisten menojen puolella noin 30 milj markkaa. Ja kun valiokunta tuloissa on tehnyt ainoastaan 1 milj. markan muutoksen arvioon, niin valiokunnan ehdotus ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi on pyörein luvuin n. 40 milj. markkaa huonompi kuin hallituksen esitys, huonompi, sanon sen vuoksi, että valiokunnan ehdotuksen mukaan on kokonaista 97.4 milj. markkaa otettava valtiovaraston pääomasäästöstä.

Mitä nyt niihin muutoksiin tulee, joita valiokunta on tehnyt hallituksen esitykseen, niin useimmat sekä lisäykset että vähennykset ovat verraten vähäisiä, sellaisia, joita aina voidaan tehdä, joista aina voidaan olla eri mieltä. Eräitä arveluttavampiakin vähennyksiä on kuitenkin huomattavissa. Tahtoisin sellaisina mainita esim. ulkoasiainministeriön alalla eräiden sellaisten määrärahojen vähentämisen, joita hallitus oli suunnitellut juuri nykyisen pulakauden vuoksi käytettäväksi uusien menekkimarkkinoiden voittamiseksi Suomen tuotteille. Myöskin sisäasiainministeriön alalla on eräitä virkamiehiä poistettu, mikä voi olla varsin haitallista. Ja sittenhän valiokunta on 15 P. 1:n II luvun 5 momentilla vähentänyt hallituksen esittämän määrärahan virkamiesolojen järjestämiseksi maassa ja virkamiesten palkkausolojen parantamiseksi 85 milj:sta 35 milj:aan. Tämä tietysti uuden hallituksen, joka lopullisesti tavallaan tulee olemaan vastuussa tästä tulo- ja menoarviosta, toivomuksesta.

Mitä sitten niihin lisäyksiin tulee, joita valiokunta on tehnyt, niin kieltämättä ne yleensä ovat hyödyllisiä, jopa tarpeellisiakin, mutta eräitä melko suuriakin lisäyksiä on kuitenkin sellaisia, jotka kyllä ovat olleet hallituksen tulo- ja menoarivoesitystä laadittaessa harkinnan alaisina, mutta joita ei ole katsottu juuri tällä hetkellä aivan välttämättömiksi. Tämä koskee esim. vakinaisten menojen 14 Pl:n III luvun 9 mom:ille valiokunnan lisäämää 50 miljoonaa työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutuksen rahastoon. Kukaanhan ei kiellä, etteikö työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutus kuten sosialivakuutus yleensä ole sellainen hyödyllinen ja tärkeä tarkoitusperä, johonka meidän on pyrittävä. Mutta ei ole suinkaan vielä ollenkaan ratkaistu, tuleeko työkyvyttömyys- ja vanhuusvakuutus meidän maassamme rakentumaan ollenkaan tämmöiselle rahastopohjalle. Ja ennenkaikkea ajattelen sitä, mitä hallituksen esityksessäkin on perusteluissa mainittu, että kun tänä vuonna jo muutenkin tulee kolmattasataamiljoonaa markkaa siirrettäväksi varoja tähän rahastoon, niin juuri tällä hetkellä ei ehdottomasti ollenkaan tämmöinen siirto olisi välttämätön. Tämä siirto merkitsee vain sitä, että verotuksella saatuja varoja otetaan pois tuotannollisen elämän hyödyksi toimimasta ja siirretään valtion haltuun sen rahastoksi ja käytettäväksi ehkä kylläkin hyödyllisesti, mutta ei varsinaisesti tuotantoelämän hyväksi, niinkuin varsinkin näinä aikoina suotavaa olisi.

Täällä ovat edelliset puhujat jo kylläkin huomauttaneet valtion menojen jatkuvasta noususta. Mitä vakinaisiin menoihin tulee, niin verratessa ensi vuoden menoarviota viimeiseen tilinpäätökseen, mikä meillä on valtiotaloudessa tehty, nimittäin vuoden 1928 tilinpäätökseen, ovat vakinaiset menot kyllä ensi vuoden menoarviossa noin 240 milj. markkaa suuremmat kuin mitä ne ovat olleet vuonna 1928. Minulla ei sinä lyhyenä aikana, mikä eduskunnan jäsenillä on ollut käytettävissä tutustuakseen valtiovarainvaliokunnan mietintöön, ole ollut tilaisuutta tehdä laskelmia siitä, missä määrin tämä menojen lisäys ehkä voisi johtua valtion liiketoiminnan laajentamisesta. Tahdon tässä yhteydessä tuodakin esille ennenkin lausumani toivomuksen, että valtion

tulo- ja menoarvio rakenteeltaan meillä olisi saatava toisenlaiseksi kuin minä se nyt esiintyy. Valtion liikeyritysten ei pitäisi bruttomäärinä esiintyä tulo- ja menoarviota painamassa, vaan selvemmän kuvan valtion todellisista menoista ja niiden vaihteluista eri vuosina varmaankin saisimme, jos nettojärjestelmän mukaan valtion liikeyrityksistä itse budjetin yleiskatsauksessa esiintyisi vain ylijäämät tai vajaukset. Sen verran näkyy tästäkin menoarviosta, että ainakin vakinaisten menojen puolella noin 1,200 miljoonaan täytynee laskea valtion menot sen liikeyrityksistä ja näitä vastaamassa on sitten tuloja vastaavasti vähän yli 1,700 milj. markkaa. Täällä on varsinkin edellinen puhuja huomauttanut, mitenkä ylimääräisissä menoissa tällä kertaa on vähemmän menoja valtion liikeyritysten laajentamisiin kuin edellisinä vuosina. Kuitenkin täytyy minun mielestäni laskea ylimääräisten menojen puolella 390 miljoonaa sellaisiksi menoiksi, jotka joko suorastaan ovat valtion liikeyritysten laajennuksia tai sitten valtion lainausliikkeen hyväksi myönnettyjä. Nämä 390 miljoonaa siis edustaa uutta investausta valtion taloudessa. Ne edustavat menoja, joista nykyinen sukupolvi oikeastaan ehkä kohtuuttomasti joutuu yksin verovaroillaan ja verosuorituksillaan vastaamaan. Kun vielä muistaa, että itsenäisyytemme aikana valtiontaloudessa on investoitu pääomia ainakin 2 miljaardia enemmän kuin mitä samanaikaisesti on otettu lainoja, niin joutuu kylläkin kysymään, eikö sellainen taloudenhoito, joka kovin suuressa määrin näillä investauksilla rasittaa nykyistä sukupolvea, ole vähemmän tarkoituksenmukainen. Mutta toiselta puolenhan täytyy kyllä myöntää, että lainain ottamisen valtion tarkoituksia varten edellytyksenä täytyy olla erinomaisen huolellinen ja erinomaisen tarkka finanssihallinto, finanssihallinto, joka pyrkii valtion menoja pitämään sopivissa rajoissa. Ja senvuoksi minäkin toivon, että mikäli tämä valtiovarainvaliokunnan tulo- ja menoarvio eroaa hallituksen esityksestä, siinä ainakin valiokunnan esittämiin lisäyksiin nähden eduskunta ehkä voisi, varsinkin eräissä suhteissa, asettua varsin pidättyvälle kannalle. Siihen on sitä enemmän syytä, kun, niinkuin edellisetkin puhujat täällä ovat jo huomauttaneet, valtion tulojen ei ehkä uskalla laskea ensi vuonna nousevan siihen, mihin ne tämän talousarvion tuloarviossa ovat arvioidut.

Valtiovarainministeri R e i n i k k a: Edellisen puhujan puheenvuoron johdosta tahdon minä mainita tässä muutamia numeroita ensi vuoden tulo- ja menoarviosta ja kuluvan vuoden tulo- ja menoarviosta, mikäli ne koskevat vakinaisia kulutus- ja sijoitusmenoja.

Vakinaisia kulutusmenoja oli hallituksen esityksessä kuluvan vuoden budjetissa 2,190 milj. markkaa, kun taas vuodelle 1930 on vakinaisia kulutusmenoja 2,410 milj. markkaa. Vuoden 1929 tulo- ja menoarviossa oli tuloatuottavia sijoitusmenoja 400 miljoonaa, mutta nyt ensi vuoden budjetissa niitä hallituksen esityksen mukaan on 370 milj. markkaa. Vielä tahdon sanoa, että kannattamattomat sijoitusmenot olivat kuluvan vuoden menoarviossa 230 miljoonaa markkaa, mutta tulo- ja menoarviossa ensi vuodelle 240 milj. markkaa. Jos vertaa siis kuluvan vuoden tulo- ja menoarviota ensi vuodelle tehtyyn tulo- ja menoarvioon, niin huomaapi, että ensi vuodelle tehty tulo- ja menoarvio lepää heikommilla perusteilla kuin täksi vuodeksi tehty tuloja menoarvio. Sen vuoksi minä äsken käyttämässäni puheenvuorossa kiinnitinkin juuri erikoista huomiota siihen, että näissä kulutusmenoissa tapahtuu liian nopea nousu; niinkuin mainitsin, vuodesta 1922 lähtien on nousu 73 % ja jo tästä vuodesta ensi vuoteen verrattuna 220 milj. markkaa. Se on minusta hiukan liian paljon.

Ed. H e l o: Kuten ed. Järvinen täällä jo mainitsi, sai hallituksen budjettiehdotus evästyskeskustelussa varsin ankaran arvostelun osakseen. Sosialidemokraattien taholta osoitettiin, että budjettia laadittaessa ei oltu kiinnitetty huomiota yhteiskunnan kokonaisetuun eikä sen tarkoituksena ollut lainkaan edistää sosialista kehitystä. Tarkoituksena oli vain polkea entisillä jäljillä, palvella varakkaampia kansanluokkia, ja jätti oman onnensa nojaan sellaiset toimenpiteet, jotka olisivat nostaneet alempien kansanluokkien asemaa.

Valtiovarainvaliokunnassa on budjettiin kyllä saatu erinäisiä parannuksia, mutta siitä huolimatta se on kuitenkin pääasiassa samalla pohjalla kuin hallituksen esitys. Se on sellainen tyypillinen porvarillinen bud-

jetti, jollaisiksi budjetit ovat kangistuneet säännöllisesti ja joka ei vähempivaraisille tiedä mitään etua. Nämä peräkkäin seuraavat budjetit, jatkuvasti osoittavat vain peräytymistä niistä lupauksista, joita porvarilliset hallitukset heikkoina hetkinä ja varsinkin hallitukseen astuessaan ovat antaneet. Siten on tämäkin budjetti, sellaisena kuin se on lähtenyt valtiovarainvaliokunnasta, tyypillinen luokkabudjetti. Se on siinä suhteessa samanlainen budjetti kuin edellinenkin budjetti. Viime vuonna yleiskeskustelussa tiedusteltiin porvarillisten ryhmien taholta, miksikä sosialidemokraatit nimittävät budjettia luokkabudjetiksi, eihän se ota huomioon vain varakkaampien kansanluokkien etua, vaan muka oikeudenmukaisesti koettaa ottaa huomioon kaikki kansanluokat. Olen sentähden pakoitettu tuomaan esiin muutamia esimerkkejä siitä, miten on suhdaututtu sellaisiin ehdotuksiin, jotka ovat tarkoittaneet eri kansanluokkia ja jollaisia tapauksia on tämänkin budjetin yhteydessä ollut hyvin useita.

Ottaisin ensiksi kysymyksen 8-tunnin työaikalain sovelluttamisesta. 8-tunnin työaikalaki on työväestön suurimpia saavutuksia. Mutta se on saavutus ainoastaan siinä tapauksessa, että sitä myöskin sovelletaan. Ei työväestön tarkoitus ole se, että laadittaisiin ainoastaan paperilaki, joka jäisi sellaiseksi, vaan tarkoitus on, että se saataisiin täytäntöön. Mutta juuri valtion töissä, valtion laitoksissa on useita poikkeuksia olemassa 8-tunnin työaikalakiin nähden. Laki velvottaisi noudattamaan 8-tunnin työaikalakia, mutta siitä huolimatta ei sitä noudateta. Luulisi, että valtion pitäisi olla hyvänä esimerkkinä työnantajille sellaisten lakien noudattamisessa, joita se itse säätää. Me olemme valtiovarainvaliokunnassa ehdottaneet, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, että hallitukselle kävisi mahdolliseksi 8-tunnin työaikalain noudattaminen valtion laitoksissa, että hallituksen käytettäväksi varattaisiin riittäviä määrärahoja. Olemme ehdottaneet 8 milj. markkaa tätä tarkoitusta varten. Porvarilliselta taholtakin myönnetään että laki on kyllä sellainen, että se velvoittaa valtion ottamaan 8-tunnin työaikalain käytäntöön ja että ei ole olemassa sellaisia teknillisiä seikkoja, jotka tekisivät mahdottomaksi lain sovelluttamisen. Mutta siitä huolimatta, kun tulisi antaa hallitukselle varoja lain sovelluttamiseksi, kylmästi äänestetään ehdotukset nurin. Hallitus ei itse tee ehdotusta tarpeellisista määrärahoista ja porvarilliset puolueet valiokunnissa äänestävät kaikki tätä tarkoittavat ehdotukset kumoon. Eikö tämä ole aivan selvä merkki siitä, että todellakin budjettia laaditaan luokkataistelun merkeissä?

Otan toisen esimerkin. Aikanaan, kun rahanarvon alenemisen johdosta eläkkeet menettivät merkitystään, niin silloin kalliin ajan lisäyksillä ja muilla toimenpiteillä myönnettiin lisäystä eläkkeisiin, niin että ne tulivat vastaamaan rahan muuttunutta arvoa. Näin meneteltiin aivan yleisesti ja varsin laajalla pohjalla. Niinpä esim. myönnettiin avustuksia erinäisille kassoille, niin että ne saattoivat leskien ja orpojen eläkkeitä koroittaa siitä huolimatta, että valtiolla ei ollut velvollisuutta näitten eläkkeitten maksamiseen. Ja me sosialidemokraatit olemme olleet siinä mukana, kun noin 8—9 vuotta sitten varoja tähän tarkoitukseen myönnettiin. Me katsoimme, että inhimillisyysnäkökohdat vaativat tätä. Mutta eräät ryhmät jäivät silloin unohduksiin, nimittäin valtion työläiset. Työläiset, jotka tapaturman vuoksi olivat menettäneet työkykynsä, saivat edelleenkin pitää ne mitättömät elinkorkonsa, joita valtio silloisten lakien mukaan oli velvollinen niille maksamaan. Ei niitä muistettu. Askel askeleelta on kyllä myöskin nämä elinkorot myöhemmin saatu nousemaan, niin että ne erinäisissä osin jo vastaavat likipitäen rahan muuttunutta arvoa. Mutta näissäkin on eräs osa unohtunut, nimittäin ne, joitten työkyvyttömyys ei ole täydellinen. Esimerkiksi jotka ovat menettäneet toisen silmänsä, ne ovat jääneet aivan kokonaan tätä koroitusta vaille. Ne ovat saaneet edelleenkin nauttia elinkorkona sen mitättömän osan, mikä niille on aikanaan määrätty parikymmentäkin vuotta sitten. Me olemme tehneet ehdotuksen valiokunnassa, että näitäkin muistettaisiin, että niille, jotka valtion työssä ovat menettäneet työkykynsä, vaikkakin se on tapahtunut näin pienessä määrässä, että niitä muistettaisiin samalla tavalla kuin valtio on muistanut virkamiehiä koroittamalla niiden eläkkeitä rahan arvon mukaiseksi. Tästäkin on pitänyt valiokunnassa äänestää ja pienellä enemmistöllä on saatu tästä vaatimuksesta 1/5 hyväksytyksi. Näin ne, joiden työkyvyttömyys on 20—25 %:n välillä, on nyt myöskin saatu osallisiksi kalliin ajan lisäykseen, mutta ne vaivaiset,

joiden työkyvyttömyys on ollut pienempi, ne saavat edelleenkin tyytyä rauhanaikuisiin arvoihin. Ja kun tätä tarkastaa sitä taustaa vastaan, että koko eduskunta ja myöskin vasemmisto on ollut nostamassa siviilikassojen leskien ja orpojen eläkkeitä, joihin nähden valtiolla ei ole mitään velvollisuutta nostaa niiden eläkkeet vastaamaan rahan nykyistä arvoa, ja toisaalta tällainen kylmä suhtautuminen valtion palveluksessa oleviin työläisiin, niin eikö silloin ole täysi syy puhua siitä, että luokkanäkökohdat eivät ole suinkaan jääneet unohduksiin budjettia laadittaessa.

Eräitä muita esimerkkejä!

On monasti tuotu eduskunnassa esiin, että asunto-olot ovat huonot. Ne ovat huonot niin hyvin kaupungeissa kuin maaseudulla. On osoitettu, että asuntoepäkohdista johtuvat monet muut epäkohdat ja että sentähden eivät sosialidemokraatit ja sosialistit, vaan yleensä kaikki, jotka ovat vähänkään koettaneet kehittää yhteiskunnallista huoltoa, ovat katsoneet kunnia-asiakseen asunto-olojen parantamisen. Me olemme ehdottaneet valiokunnassa, että tätä tarkoitusta varten siirrettäisiin omakotirahastoon eräitä kymmeniä miljoonia markkoja, nimittäin 30 milj. markkaa. Ei yksikään porvarillinen ääni ole noussut kannattamaan tätä ehdotusta, ei siitä huolimatta, että tällaisella rahastolla olisi aivan erikoinen merkitys juuri sellaisena pulakautena, jossa nyt elämme. Mutta sensijaan on muistettu eräitä muita rakennusyrityksiä. Valiokunta on omasta aloitteestaan myöntänyt määrärahoja sellaisiin tarkoituksiin kuin kirkkojen rakentamiseen, siitä huolimatta että valtiolla ei pitäisi olla mitään velvollisuuksia ryhtyä avustamaan yksityisiä seurakuntia kirkkojen rakentamisessa. Eihän tällaista suhtautumista toisaalta, yhteiskunnan kylmä suhtautuminen yhteiskunnan vähävaraisia kohtaan, toisaalta tarpeettomien kirkkojen rakentaminen, eihän tätäkään voi ymmärtää millään muulla tavalla, kuin että siinä tulisivat kysymykseen luokkavastakohdat.

Niillä tuloksilla, jotka työväki tähän asti on saanut työväen lainsäädännössä, on merkitystä vain siinä tapauksessa, että on olemassa tarkka kontrolli siitä, että niitä todella käytäntöön sovellutetaan. Työväen lainsäädännön yhtenä tärkeimpänä kohtana tai edellytyksenä on tarkka ammattitarkastus. Ja ammattitarkastuslaki velvoittaa, että työpaikkoja on valvottava ainakin kerran vuodessa. Meidän ammattitarkastusvoimamme ovat tähän tarkoitukseen liian heikot, ja sentähden työväenlainsäädäntö menettää huomattavan osan siitä tehosta, mikä sillä paperilla pitäisi olla. On tehty ehdotus, että ammattitarkastusta tiukennettaisiin. Asiaa on käsitelty työväenasiainvaliokunnassa. Siellä ovat myöskin asiantuntijat sosialiministeriössä olleet antamassa lausuntoa ja tämä lausunto on ollut niin vakuuttava, että työväenasiainvaliokunta on hyväksynyt aloitteen ja ehdottanut määrärahan uusien tarkastajain lisäämiseksi. Tämänkään ehdotuksen puolesta ei ole saatu apua porvareilta valtiovarainvaliokunnassa ja se on siis hylätty.

Tällä tavalla voitaisiin jatkaa luetteloa, toiselta puolen asioista, jotka ovat työväelle tärkeitä ja jotka ovat säännöllisesti hylätyt, toiselta puolen sellaisista, joilla ei ole mitään yhteiskunnallista merkitystä, kuten esim. kirkkojen rakentamiset, joihin varoja myönnetään. Niin kauan kuin tällaista jatkuu, on meillä täysi syy puhua luokkabudjetista, siitä, että porvarilliset ottavat häikäilemättä huomioon luokkanäkökohdat budjettia laadittaessa.

Tällä hetkellä on budjetin laadinnassa kiinnitettävä aivan erikoista huomiota niihin oloihin, joita varten budjettia laaditaan. Ei ole kysymyksessä mikään normaalibudjetti, vaan nyt on kysymys taloudellisen pulakauden budjetista. Ja sentähden on luonnollisesti erikoisesta merkityksestä nähdä, mitenkä valtio budjetissaan valmistautuu vastaanottamaan edessä olevaa pulakautta, joka, mikäli voidaan päättää nykyisistä tiedoista, tulee olemaan vaikeampi, mitä meillä tällä vuosikymmenellä on ollut. Pulakausi tulee aivan erikoisesti koskemaan vähävaraisia kansanluokkia. Pulakausi tulee vaikuttamaan tuotantoon, vaikuttamaan työmahdollisuuksiin, se tulee lisäämään työttömyyttä, panee tehtaat seisomaan, kuten ne jo osaksi seisovatkin, se heittää kadulle, nälkätaipaleelle, tuhansia ja kymmeniä tuhansia. Mitenkä valtio budjetissaan valmistautuu ottamaan vastaan tällaista kansallisonnettomuutta? On siellä muutamia määrärahoja työttömyyttä varten, mutta tärkein määräraha, joka on hallituksen vapaasti käytettävissä, se on vain 10 milj. markkaa. Se on yhtä suuri kuin

mikä oli tämän vuoden budjetissa vuoden alussa ja joka myöhemmin on täytynyt kuitenkin koroittaa miltei kolminkertaiseksi. Kun tänä vuonna tällä momentilla on tarvittu jo 30 milj. markkaa, niin luullaanko, että ensi vuonna tullaan toimeen ainoastaan 10 milj. markalla.

On tosin eräitä muitakin määrärahoja, työmäärärahoja, joilla voidaan lieventää työttömyyttä, ja valiokunta onkin hyväksynyt eräitä tällaisia lisäyksiä, mutta nämä lisäykset ovat aivan riittämättömiä siihen, mitä epäilemättä ensi vuonna tullaan tarvitsemaan. Sosialidemokraattien taholta ei ole suinkaan puuttunut sellaisia ehdotuksia, jotka olisivat aikaansaaneet toisaalta valtiolle hyödyllisiä töitä ja toisaalta työttömyyden lieventymistä. Me olemme ehdottaneet ensiksikin, että työttömyysmääräraha koroitetaan 10 milj. markasta 50 milj. markkaan. Meille on vastattu: mahdollisesti tarvitaan niin paljon. Tilanne rupeaa olemaan niin vakava, että sitä ei voi enää umpimähkään kieltää. Mutta on sanottu, että eduskunta tulee kokoon jälleen helmikuussa, silloin saadaan määrärahoja, jos tarvitaan. Tässä ehkä tärkeimmässä kysymyksessä on ryhdytty budjettia laatimaan kuukausittain. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan budjettiin on otettava ne menot, jotka tarvitaan seuraavana vuonna kokonaisuudessaan. Tässä tärkeimmässä kohdassa otetaan budjettiin ne määrärahat, mitkä tarvitaan ensimmäisenä kuukautena. Kylmästi ilmoitetaan, että ensi vuoden helmikuussa hallitus voi antaa lisäbudjetin.

Me olemme ehdottaneet erinäisiin tärkeisiin kulkulaitostöihin määrärahoja. Uudisrakennukset valmiilla rautateillä ovat säännöllisesti kärsineet siitä, että tarkoitukseen ei ole riittävästi myönnetty määrärahoja. Nämä olisivat omiaan työttömyyttä lieventämään. Olemme ehdottaneet tarkoitukseen lisättäväksi 7 milj. markkaa. Edelleen rautatie kärsii liikkuvan kaluston vähyydestä. Tämä puute esiintyy toisinaan lievemmin, toisinaan voimakkaammin. Ei ole monta vuotta sitten, kun puhuttiin suoranaisesta skandaalista, että rautateitten liikkuva kalusto osoittautui niin riittämättömäksi, että tavaroita ei voitu kuljettaa rautateillä. Aivan viime aikoina on kylläkin tilanne parantunut, mutta ei kuitenkaan siinä määrin, ettei olisi liikkuvaa kalustoa lisättävä suuremmassa määrässä, kuin mitä hallituksen esityksessä on ehdotettu. Olemme ehdottaneet 6 milj. markan lisäystä, joka olisi välttämätön, jotta valtion konepajat voisivat pitää töissä sen henkilömäärän, mikä siellä tällä hetkellä on, ettei tarvitsisi, kuten paraikaa tapahtuu, työttömien armeijaa lisätä niillä työläisillä, jotka tällä hetkellä ovat vielä valtion konepajoissa töissä.

Rautatierakennustyöt ovat myöskin omiaan ja entisinä aikoina käytetty työttömyyden lieventämiseksi. Se laki rautatien rakentamisesta, joka on voimassa, edellyttäisi suurempaa määrärahaa kuin sen 96 milj. markan määräraha, mikä on budjetissa. Olemme ehdottaneet siihen 14 milj. markan lisäystä, mutta tätäkään varsin hyödyllistä ja tarkoitukseen sopivaa määrärahaa ei ole hyväksytty.

Me olemme tehneet näitä ehdotuksia sentähden, että noin 3—4 vuotta sitten, kun lisäbudjetissa hallitus oli pakotettu tekemään esityksen määrärahan lisäämisestä tähän tarkoitukseen, niin samassa yhteydessä lausuttiin, että vasemmiston puolelta ei ole budjetin yhteydessä hallitukselle huomautettu, että seuraavana vuonna tarvitaan enemmän määrärahoja. Hallituksen velvollisuus olisi kai itse ottaa selvää, mitä tilanne vaatii, mutta siinäkin tapauksessa, että se ei huomaisi ajan merkkejä, olemme olleet pakotetut yhtämittaisesti hallituksille tästä seikasta huomauttamaan.

Voidaan sanoa, jos todellakin näin suuria määrärahoja myönnetään työttömyyden lieventämiseksi, etteivät valtion varat siihen riitä. Me olemme ehdottaneet, mistä määrärahat voidaan saada. Ja, kuten täällä on jo ennen huomautettu, erikoinen tilaisuus siihen olisi tällä hetkellä sotilasmenojen vähentämisessä. Ja minä olen odottanut, että todellakin se hallitus, jonka pääministerinä oli ed. Mantere, olisi tehnyt ehdotuksen sotilasmenoista, joka päättyisi huomattavasti pienempään määrärahaan kuin kuluvana vuonna. Minä olen tämän odotukseni perustanut siihen, että ed. Mantere on ottanut osaa niin moneen kansainväliseen parlamenttaariseen kongressiin, joissa on jatkuvasti huomautettu välttämättömyydestä ryhtyä sotilasmenoja pienentämään kaikissa maissa ja joissa on laadittu yksityiskohtaiset laskelmat siitä, miten tätä vähentämistä olisi ryhdyttävä toteuttamaan askel askeleelta vähentämällä menoja määrätyillä prosenttimää-

rillä joka vuosi. Kun sen hallituksen pääministeri, joka on tämän budjettiesityksen antanut, on kunniapaikoilla ollut tällaisissa kansainvälisissä parlamentaarisissa kongresseissa ja vastaan sanomatta hyväksynyt siellä tällaisia päätöksiä ja vieläpä sen tehostamista, jossa kehoitetaan kaikkia jäseniä ryhtymään toimenpiteisiin päätöksen toteuttamiseksi, niin olisi kai silloin voinut odottaa, että myöskin näistä päätöksistä olisi edes jotakin jälkeä näkynyt budjetissa. Näin ei ole käynyt. Päinvastoin. Kansainvälisten parlamenttaaristen kongressien päätöksiä sotilasmenojen vähentämisestä toteutetaan siten, että sotilasmenoja — koroitetaan.

Tätä edellinen maalaisliittolainen hallitus ilmoitti ryhtyvänsä toimenpiteisiin, että sotilasrasitus saataisiin keveämmäksi ja itse sotilasvelvollisuus kansalle mieluisammaksi. Nämä lupaukset on nykyinen maalaisliittolainen hallitus kokonaan unohtanut. Ei edellinenkään maalaisliittolainen hallitus niin pyhänä sitä pitänyt, mutta nykyinen näyttää sen kokonaisuudessaan unohtaneen. Edellinen maalaisiittolainen hallitus ilmoitti, että ryhdytään toimenpiteisiin, että sotapalvelus saadaan mieluisaksi. Sanomalehdissä on näkynyt, mitenkä mieluisa tämä asevelvollisuus todellakin on asevelvollisille. Ratsumestari Sandströmin juttu kai ei ole ainoa, joka kuvaa sitä tilannetta, sitä preussiläisyyden henkeä, mikä edelleenkin näkyy armeijassa vallitsevan. Tämänkin johdosta olemme pakotetut vastalauseessamme uudelleen kiinnittämään huomiota siihen vanhaan vaatimukseemme, että sotilaat, asevelvolliset armeijassa eivät ole upseerien rääkättävinä, vaan niiden tarkoitus on kokonaan toinen. Eduskunta on tästä nimenomaan aikanaan hyväksynyt ponsilauselman, jossa kehoitetaan ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että tällaiset väärinkäytökset loppuvat. Tästä huolimatta ne näyttävät armeijassa edelleen jatkuvan.

Tämä koskee valtion menoja. Mutta tulopuoli ei ole sen iloisempi. Menot ovat sellaiset, että ne pääasiassa hyödyttävät varakkaampia kansanluokkia, vähävaraisemmat ovat unohtuneet. Mutta sen sijaan ovat vähävaraisemmat muistettu tulopuolella. Sellainen epäsuhde, joka meillä vallitsee välittömien ja välillisten tulojen välillä, on harvinaisuus muissa valtioissa. Meillähän yksistään tulleilla saadaan kokoon enemmän kuin kaksi kertaa niin paljon kuin meidän miltei ainoalla välillisellä verolla, nim. tuloja omaisuusverolla. Tulliverotus taasen miltei yksinomaisesti, mitä määrään tulee, koskee sellaisia kulutustarvikkeita, jotka ovat välttämättömiä kaikille. Se siis painaa pääasiassa vähävaraisia ja näiden tullien kautta kootaan miltei kaksi kertaa niin paljon kuin tulo- ja omaisuusverolla. Tulo- ja omaisuusveron ankaruutta arvostellaan, sitä pidetään mahdottomana kestää ja kuitenkin samaan aikaan vähävaraisilta otetaan tulleilla kaksi kertaa niin paljon kuin koko tulo- ja omaisuusverolla. Myöskin näihin nähden olisi otettava huomioon taloudellinen pulakausi. Olisi odottanut, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin leivän halventamiseksi. Siitä huolimatta tehdään päinvastoin. Hallitus tahtoo saada itselleen valtuuden koroittaa leivän hintaa voidakseen tällä koroitetulla leivän hinnalla maksaa ne suunnattomat turhat menot, jotka sotalaitos vaatii. Meillä on luokkabudjetti ei ainoastaan menoihin nähden, vaan myöskin tuloihin nähden. Olemme valtiovarainvaliokunnassa tehneet ehdotuksia korjausten saamiseksi, mutta yhtä pienellä tuloksella kuin menoihin nähden.

Kokonaisuudessaan budjetti osoittaa, kuten täällä jo on mainittukin, huononevaa suuntaa. Valtiotalouden asema ei ole niin hyvä kuin miksi sitä on luultu. Alkaa jo käydä esiin seikkoja, jotka pakottavat luopumaan siitä optimistisesta käsityksestä, jossa tässä tähän asti on oltu. Tämä budjetti on monessa suhteessa harmaa budjetti. Se olisi harmaa työtätekeville jo normaalioloissakin, mutta se on sitä harmaampi, kun ottaa huomioon sen taloudellisen pulan, joka aiheuttaa juuri työtätekeville erikoisia vaikeuksia ensi vuonna, mutta se on harmaa myöskin valtiotaloudelle. Se osoittaa mahdollista taittumista ja muutosta siinä valtiotalouden kehityksessä, mikä meillä tähän asti on ollut.

Samalla minä lausun iloni siitä, että ed. Rosenberg näyttää muuttaneen jo kantansa siinä suhteessa, että hän haluaisi jo myöskin tässä yhteiskunnassa saada työtätekeville parannusta, tahtoisi saada niille lääkkeitä, tahtoisi saada niille leipää ja muita välttämättömiä kulutustarvikkeita. Minä yhdyn ed. Rosenbergin valitukseen siitä, ettei ole budjetissa otettu huomioon tällaisia toivomuksia. Sosialiministeriö, johon pääasiassa kuuluvat nämä menot, ei käsitä

muuta kuin 107 milj. markkaa. Mutta minä valitan, että ed. Rosenberg on ollut porvarien apuna silloin, kun on ollut kysymys saada tällaisiin tarkoituksiin enemmän kuin tällä hetkellä on koko sosialiministeriön tuloja menoarviossa. Silloin kun oli mahdollisuus saada näihin tarkoituksiin työnantajilta ja valtiolta 109 milj. markkaa, silloin on ed. Rosenberg tovereineen juossut työnantajien avuksi ja aikaansaanut sen, että tässä budjetissa on vähemmän kuin puolet työtätekevien hyväksi siitä mitä olisi ollut siinä tapauksessa etteivät ne olisi ryhtyneet täällä ajamaan työväestön vastustajain asiaa. Minä toivon, että se uusi suunta, jonka ed. Rosenberg täällä taas tänään esitti, olisi myös sellainen, että he sen muistaisivat silloin kun tulee kysymykseen todellakin aikaansaada joitain todellisia tuloksia työtätekevien hyväksi.

Minä toivon, että tämän budjetin yksityiskohtaisessa käsittelyssä edustajat pitäisivät silmäinsä edessä sitä taloudellista perspektiiviä, sitä taloudellista pulakautta, mikä on meidän edessämme ensi vuonna ja siinä mielessä yhtyisivät hyväksymään sellaisia tätä pulakauden lieventämistä tarkoittavia ehdotuksia, jotka sisältyvät sosialidemokraattien vastalauseeseen.

Ed. Virta: Nyt kun on taas käsiteltävänä valtion tulo- ja menoarvio ensi vuodelle, on sitä tarkastettava hiukan numeroiden valossa minkälaiselta se yleensä näyttää työtätekevän luokan silmillä katsottuna, sillä budjetin sisältö nyt kuten aikaisemminkin palvelee pääasiassa tämän maan kapitalistiluokan ja hyvinvoivan kansanluokan etuja.

Nyt käsiteltävänä oleva budjetti, kuten edellisetkin budjetit, on tyypillinen asiakirja, joka selvästi kuvaa tämän valkoisen Suomen porvarillisen luokkavallan menettelyä tämän maan työtätekevää kansanosaa kohtaan. Budjettia laatiessa on yleisenä ohjeena pidetty sitä, että tulot työtätekeviltä, menot yläluokan hyväksi ja kapitalistisen järjestelmän tukemiseksi. Valtiovarainvaliokunnan mietintö tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1930 ei monessakaan suhteessa eroa edellisten hallitusten eikä valtiovarainvaliokunnan ehdotuksesta eikä myöskään budjetin käsittelyn tavasta. Lukuunottamatta muutamia pienempiä menoeriä, joita ehkä eräiden pääluokkien kohdilla on muutettu, on budjetin pääsisältö tuloihin ja menoihin nähden asetettu kuten aikaisemminkin: tulot köyhiltä ja menot rikkaille. Työläisille ja työtätekeville talonpojille ja pienviljelijöille on ensi vuodeksikin budjetin sisällössä sälytetty verokuormaa tarpeeksi, jopa on entisestäänkin huomattavasti lisätty, jota paitsi pääoman omistajien eli kapitalistien verotusta on pyritty entisestäänkin huojentamaan. Porvaristolla on ollut tätä tulo- ja menoarviota käsiteltäessä erinomainen halu varsinkin nyt yhä kasvaneen valtion sotilas- ja suojeluskunta- ja virkamiesten palkkausmenot kyniä työtätekevien pussista. Budjetin luokkaluonnetta paraiten kuvaa se, että siinä tälläkin kerralla on pääsisältö tulot kerätään köyhiltä, menot rikkaiden hyväksi ja luokkavallan tukemiseksi. Työläisten kurjuus ja hätä, talonpojan köyhtyminen, yhä kohoavat valtion ja kuntien verot eivät näytä porvaristolle tälläkään kertaa antavan aihetta vähäistäkään muuttaa väärää politiikkaansa työtätekeviin nähden. Tarkastakaamme budjetin sisältöä sen tulo- ja menopuolta niin saamme siitä selvän kuvan, että asiat niin ovat kuten edellä olen maininnut.

Valtion tulot ja menot on tulevaksi vuodeksi arvioitu valiokunnan ehdotuksessa seuraavasti: Valtion vakinaiset ja ylimääräiset menot ovat 4,566 miljoonaa markkaa, vähän yli, ja menot niinikään 4,469 miljoonaa vähän yli. Valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaan tulo- ja menoarvion vajaus päättyy noin 100 miljoonaan markkaan. Mutta kun otamme huomioon, että tulo- ja menoarviosta on jätetty tahallaan pois sellaisiakin menoeriä, joihinka porvaristonkin taholta on tulevana vuonna mentävä, nimittäin asutusmäärärahojen lisäämiseen, työttömyysmäärärahojen lisäämiseen ja moniin muihin, niin me huomaamme, että menojen puolelta on jätetty sellaisiakin menoeriä pois, joita sinne jossain määrin välttämättömästi on otettava. Mutta jos me katsomme tuloihin nähden valiokunnan mietintöä, niin huomaamme, että siellä tulot on arvioitu aivan samansuuruisina kuin tänä ja edellisinäkin vuosina, jolloinka talouselämä ja konjunktuurit ovat olleet paremmat ja verojen saanti maassa parempi. Täällä ed. Rosenberg jo huomauttikin, että tulo- ja menoarvio ei näytä tässä muodossaan sitä todellista kuvaa, jonka se lopullisesti muodostaa, ja näin ollen vajaus bud-

jetin sisällössä tulee olemaan huomattavasti suurempi mitä se näitten numeroitten valossa tietää.

Katselkaamme sitten millä tavalla nämä tulot, yli 4,500 miljoonaa markkaa, valtiolle peritään. Huomaamme, että suurimman osan eli pääosan niistä joutuvat maksamaan työtätekevät luokat. Yksinpä välillisillä veroilla, se on kulutustavaroiden tulli- ja valmisteveroilla, aijotaan kerätä seuraavat määrät ensi vuonna valtion tuloja. Tullituloja: pääasiassa sellaisten tavaroiden tullia, jotka ovat välttämättömiä kulutustavaroita arvioidaan saatavan 1,200 miljoonaa markkaa; valmisteveroja 215 miljoonaa markkaa; leimaveroja 250 miljoonaa markkaa; postimaksuja 145 miljoonaa markkaa ja sairasmaksuja niinikään 20 miljoonaa markkaa. Nämä luvut tekevät jo yhteensä 1,850 miljoonaa markkaa. Ja jokainen tietää, että näitä tuloja joutuvat maksamaan suurimmalta osaltaan työtätekevät luokat siis työtätekevien talonpoikien ja pienviljelijäin ja työläisten osalle lankeaa tämä tulonmaksu melkein kokonaan. Tulo- ja omaisuusveron tuotto on arvioitu ensi vuonna 560 miljoonaksi markaksi ja tästäkin veromäärästä varmastikin työtätekevät talonpojat ja työläiset joutuvat maksamaan hyvin huomattavan osan. Niinikään rautatieliikennetulot ovat myöskin suurimmalta osaltaan köyhän kansan kokoamia tuloja valtiolle, ja niistä lasketaan saatavan 950 miljoonaa markkaa. Samoin valtion teollisuuslaitoksien tuottamat tulot on työläisten työn tuloksien tuottamaa hyötyä valtiolle, josta arvioidaan saatavan noin 300 milj. markkaa.

Etenkin välillisten verojen muoto on kapitalisteille edullinen senvuoksi, että senkautta voidaan verotus siirtää työläisten ja pientalonpoikaiston harteille ja kapitalistien osuus verojen maksuun nähden jää perin vähäiseksi. Valtion tulojen kartuttaminen ja maksaminen näiden numeroiden valossa asiaa katsellessa jää työtätekevien osaksi melkein kokonaan. Edellä esittämäni tulot tuottavat valtiolle tuloja pyörein luvuin noin 3,700 milj. markkaa, josta summasta liioittelematta työläiset ja työtätekevät talonpojat ja pienviljelijät saavat suorittaa ainakin 2/3. Tuskin pääomien omistajat siitä joutuvat suorittamaan yhtäkään kolmatta osaa, vaikka heidän hallussaan on tuotantolaitokset ja kaikki ne mahdollisuudet, joilla työn luoma hyöty maassa lankeaa heidän kukkaroihinsa ja pankkiholveihinsa. Heillä siis pitäisi olla velvollisuus maksaa valtion menot, eikä asettaa niitä työtätekevien maksettaviksi, kuten nyt on asianlaita.

Mutta kun käymme tarkastamaan budjetin menopuolta, niin saamme siitä yhtä räikeän kuvan köyhiä sortavasta luokkabudjetista.

Menopuolella kapitalistiluokan edut on hyvin otettu huomioon, mutta sensijaan työtätekevien oikeudet ja tarpeet melkein tyystin syrjäytetty, pieniä poikkeuksia lukuunottamatta, jotka sanottavasti eivät paljon merkitse valtion suuriin menoihin nähden. Menoihin nähden voimme sanoa, että tämä budjettiehdotus on poliisi- ja virkamiesten palkkausbudjetti, sen lisäksi vankila- ja sotabudjetti, ohrana- ja suojeluskuntabudjetti ja lopuksi porvarillisten ja sosialidemokraattisten yhdistysten ja seurojen avustamisbudjetti. Siinä on budjetin menopuolen pääasiallinen sisältö, joka pitää paikkansa. Tulen sen lähemmin numeroilla osoittamaan.

Tulo- ja menoarviossa menopuolella voimme havaita nimittäin budjetin pääasiallisimmat menot seuraavasti. Virkamiesten palkkausmenot nielevät budjetin menoista noin 1/3 eli noin 1,500 miljoonaa markkaa, vankilamenot ja niiden rakentamiset ensi vuonna noin 90 milj. markkaa, sotalaitos ja sotalaitoksen virkamiesten palkat noin 545 milj. markkaa, kapitalistien luokkakaarti, suojeluskunta, sekin saa 48 milj. markkaa. Ohrana, joka on porvarien mielestä tärkeä kapitalistisen valtion elin, saa myöskin 5 1/2 milj. markkaa; rajasotilas- ja siihen verrattavat sotilasmenot noin 30 milj. markkaa, virkamiesten eläkkeet ja valkoisten invaliidien huolenpito ja eläkkeet yli 100 milj. markkaa, kirkkojen ja pappien ylläpitoon yli 10 milj. markkaa, yhdistysten, seurojen ja niihin verrattavat avustukset 20 milj. markkaa. Näistä menoista kertyy jo yhteensä noin 2,350 milj. markkaa. Nämä menot ovat suurin piirtein kaikki virkamiesluokan ja kapitalistien tarkoituksia palvelevia menoja, joista ei työtätekevien osaksi eikä hyödyksi lankea juuri mitään. Jos budjetista noukkisimme tämän lisäksi lukemattomat muut samaa tarkoittavat menoerät, nousisi luku vielä huomattavasti suuremmaksi, noin 2,500 milj. markkaan. Tämä

selvääkin selvemmin osoittaa tämän budjetin luokkatarkoituksia palvelevaa sisältöä. Vaikka yleinen taloudellinen kapitalismin aiheuttama pula-aika on maan työtätekevät luokat painanut entistäänkin kurjempaan asemaan, maassa vallitsee yleinen työttömyys, talonpojat ja pienviljelijät sortuvat tiloiltaan, ehdotetaan budjetissa tarpeettomia menoja, kuten sotalaitokselle, suojeluskunnille, ohranalle lisättäväksikin. Kaikkien näiden menojen summa tämän vuoden budjetissa näille laitoksille tietää menoja jo noin 650 milj. markkaa, jotka rahat voitaisiin käyttää paljon paremmin työläisten ja talonpoikaiston aseman parantamiseen järjestämällä heille työtä ja leipää ja yhteiskunnallista huoltoa. Mutta velka ja verot kasvavat, elämä käy tuhansille ihmisille yhä sietämättömämmäksi, kun ei ole työtä eikä leipää.

Valiokunnan porvarillinen ja myöskin sosialidemokraattinen enemmistö ehdottaa vielä budjetissa lisättäväksi suuripalkkaisten virkamiesten tuntipalkkoja ja näihin koroituksiin on budjettiin otettu 10 milj. markkaa. Poliisien lisäyksiin ja palkkojen koroituksiin on otettu yli 2 milj. markkaa. Uusien vankiloiden rakentamiseen nämä herrat ovat niinikään budjetissa yhteisesti ehdottaneet ja tulevat kai täälläkin ehdottamaan mietinnön hyväksyttäväksi, joka tietää lisää menoja tältäkin osalta 9 milj. markkaa. Kapitalistien laivayhtiöille lahjoitetaan myöskin useita miljoonia markkoja. Sen lisäksi ehdotetaan pitkin budjettia palkankoroituksia yksityisille virkamiehille, kuten tavallista, useissa kohdin. Sotilaspääluokan menot kohoavat yli 12 milj. markkaa ja koko budjetin menot ensi vuonna noin 300 milj. markkaa.

Työtätekevien tarpeita varten ei budjettiin ole varattu valiokunnassa enempää kuin hallituksessakaan määrärahoja kuin nimeksi. Sellaiseenkin tarkoitukseen kuin työttömyyden torjuminen ei valiokunta eikä hallitus ehdota kuin vaivaisen 10 milj. markkaa, vaikka herrojen porvarienkin hyvin pitäisi tietää, ettei tällaisella määrärahalla voida työttömyyshätää torjua ja työläisten ja talonpoikain ja pienviljelijäin asemaa turvata. Asutustoimintaa varten on otettu riittämätön määräraha. Se ei lähimainkaan tule riittämään edes vaatimattomimpaankaan asutustoimintaan. Ryhmämme esitys raivauspalkkioita varten määrärahan ottamisesta tulo- ja menoarvioon on hylätty, vaikka se, jos mikään, on tärkeätä pienviljelijäluokalle vaikeana taloudellisena aikana, samoin esitys pientalonpoikain ja pienviljelijäin taloudellisten ja luotto-olojen tukemista varten tarkoitettu 60 milj. markan määrärahaesitys. Sellaisetkin kauan vireillä olleet asiat kuin 8 tunnin työpäivän toteuttaminen valtionrautateillä ja muissa laitoksissa on jätetty vaatimuksestamme huolimatta huomioonottamatta. Valtion varsinaisten työläisten palkkauksen parantamista varten ryhmämme aloite 15 milj. markan määrärahasta on niinikään valiokunnassa hylätty. Poliittisten vankien ruuan ja sairausolojen parantamista varten pienet määrärahaesitykset ovat porvarit ja sosialidemokraatit yksimielisesti valiokunnassa hylänneet, puhumattakaan tämän lisäksi lukemattomista muista työläisille ja maataviljelevälle väestölle tärkeistä asioista ja määrärahoista. Kaikki tällaiset asiat ovat saaneet valiokunnassa väistyä porvariston etujen ja vaatimusten tieltä.

Olen koettanut luoda tässä lyhyen, mutta paikkansapitävän kuvan tästä esilläolevasta budjetista ja sen käsittelystä valiokunnassa. Se osoittaa, että budjetti tälläkin kertaa on, ja kai siksi jääkin, räikeä luokkabudjetti, jonka on sanellut kapitalistiluokan ja porvariston rajaton itsekkäisyys. Kansan edusta ei ole välitetty, sen väestön mieltä ja vaatimuksia ei ole kuultu, joka kärsii taloudellista hätää, näkee nälkää ja on tuomittu sietämään katkeamatonta orjuutta, niin kauan kuin kapitalistinen yhteiskuntajärjestys pystyssä seisoo.

Tämän asian yhteydessä on kuitenkin sanottava totuus. Ja se on se, että kapitalistisenkin yhteiskunnan hetki kerran on koittava. Työtätekevä kansa, jonka hartioilla koko tämä komento lepää, nimittäin tämän kapitalistisen yhteiskunnan vaappuva laiva, tulee kerran kyllästymään kahleisiinsa, heittämään päältään kapitalismin ikeen. Herrat porvarit, silloin tulevat osat vaihtumaan ja te tulette itse riistetyiksi sen vääryyden hyvittämiseksi, mitä te nyt työtätekeviä luokkia vastaan harjoitatte.

Tulemme budjetin yksityiskäsittelyssä tekemään ehdotuksia, jotka tarkoittavat budjetissa olevien eräiden määrärahojen siirtämistä työtätekevien tarpeisiin. Siihen on meillä työläisten ja pientalonpoikaiston edustajina täällä velvollisuus, vaikkakin

olemme tietoisia siitä, että porvaristo ei eduistaan tule luopumaan. Sen on aina ennenkin kokemus meille osoittanut budjetin käsittelyssä, niinkuin muissakin työtätekevän luokan asioissa.

Ed. Vennola: Pyysin puheenvuoroa tehdäkseni ainoastaan muutaman huomautuksen. Täällä on valitettu nousua, mikä on tapahtunut budjetissa itsenäisyytemme aikana. Kuitenkin on asianlaita niin, että budjetin nousu on aivan luonnollinen kaikissa maissa, joissa eteenpäin mennään, ja vielä enemmän luonnollinen sellaisessa maassa kuin meidän, joka parasta aikaa rakentaa itsenäisyyttään. Mutta kun tarkastaa sitä nousua, mikä on tapahtunut vielä viimeisten seitsemänkin vuoden aikana, kun nimittäin vuoden 1922 budjetti päättyi 2,128 miljoonaan ja ensi vuonna laskettu päättyvän 4,566:een, niin täytyy myöntää, että tämä nousu on ollut erinomaisen nopea. Se ei ole vähemmän kuin 100 % seitsemän vuoden aikana, ja sellainen nousu kulkee epäilemättä liiallisessa tempossa. Kun vielä ottaa huomioon, että esim. ensi vuoden budjetissa on suunniteltu kulutusmenot ei vähemmäksi kuin 2,410 milj. markaksi, niinkuin rahaasiain ministeri täällä ilmoitti, niin jää kysymään, millä tavalla kansakunta ajanmittaan jaksaa saada irti työllään ja tuotannollaan sen, mitä valtion ja kansakunnan ylläpidoksi jo budjetissa tarvitaan.

Tämä kysymys näyttää tällä hetkellä vielä synkemmältä, kun taloudellinen tila maassa on hyvin vähän lupaava. Maatalouden tuotto on ollut verrattain niukka ja hintojen lasku suuri, tällä hetkellä 30—50 % esim. viime vuoden hinnoista, seikka, joka ei ainakaan maataloudelle ole lupaava. Teollisuuden alalla, esim. sen teollisuuden, joka meille on tärkein, metsäteollisuuden ja puutavarateollisuuden alalla, on kilpailu maailmanmarkkinoilla erinomaisen epäedullinen, niin että useita kymmeniä teollisuuslaitoksia kuluneen vuoden kuluessa on ollut pakotettu lakkauttamaan toimintansa. Toisilta teollisuuden aloilta on eduskunnalle kyllin tunnettu ne vaatimukset, mitä tekstiiliteollisuuden taholta on tehty sen suojaamiseksi, koska siinäkin voidaan merkitä, että tuotantoa on oltu pakotettuja supistamaan, niin että tämä teollisuusala työskentelee ainoastaan 4 tai 5 päivää viikossa, josta ovat seuraukset hyvin vakavat varsinkin niille väestön osille, jotka ovat tästä teollisuudesta riippuvaisia. Jo tekstiiliteollisuusala ja sen seisomaan jääminen merkitsee noin 60,000 henkilön, perheet mukaan luettuina, jäämistä ilman tuloa työn puutteessa. Tuskin vähemmäksi voi arvioida sitä seisahdusta, mikä muilla aloilla on tapahtunut, ja jos tiedot pitävät paikkansa, että maatalouden alalla varsin laajalti, noin 1/3 on laskettu työläisiä pois, niin voi arvella, että työttömyys tulee olemaan erinomaisen suuri. Tämä merkitsee myöskin supistumista kansantaloudellisessa tuotannossa ja niissä edellytyksissä, jotka kansakunnalle tuloja tuottavat.

Budjetti antaa aihetta muistutukseen, että siinä ei ole tarkempia suunnitelmia siitä, millä tavalla valtio nykyistä asemaa huomioonottaen ryhtyy suunnittelemaan asiain uutta järjestelyä. Meidän valtiovarojemme hoito itsenäisyytemme aikana on kulkenut siihen suuntaan, että olemme verovaroilla perustaneet erinomaisen paljon laitoksia, joista tuotto tulee ainoastaan hitaasti, ehkä vuosikymmenien kuluttua. Vuodesta 1922 alkaen on käytetty vuosittain noin 400 à 500 milj. pääomasijoituksiin tai valtion laitoksiin, ja se määrä näkyy olevan myöskin ensi vuoden budjetissa. Kun tämä tapahtuu verovaroilla, merkitsee se sitä, että kansantaloudesta riistetään valtion tarkoituksiin pääomavaroja, jotka tarvittaisiin kansantaloudellisen elinkeinoelämän ylläpitämiseen. Näyttää sen tähden olevan syytä vakavasti asettaa se vaatimus, että hallituksen taholta ryhdyttäisiin toimenpiteisiin, jotta tällainen verovarojen käyttö ei tulisi jatkumaan, vaan että valtion pitkäaikaisia pääomasijoituksia ja tarpeita koetettaisiin tyydyttää lainavaroilla.

Jos asettaa kysymyksen, onko meillä siihen tilaisuutta vai olemmeko jo ennen liiaksi velkaantuneet, niin saa siihen vastauksen siitä tosiasiasta, että meidän maamme ulkomainen velka on verrattain pieni, noin 1,000 mk. henkeä kohti, sen sijaan että se esim. Skandinavian maissa vaihtelee 3,000:sta 6,000 markkaan. Kun näin on asianlaita, ei näytä mahdottomalta, että tätä tietä voidaan lisätä maan pääomavaroja ja koettaa poistaa sitä pulaa, mikä rahapääomaan nähden maassa yleensä on olemassa. Kuitenkin on tässäkin suhteessa eräs heikko kohta olemassa, nimittäin se, että yksityinen velkaantuminen, rahalaitosten ja yksityisten yritysten velkaantuminen ulkomaille, on kuitenkin verrattain suuri. Voi laskea, että

ainakin 2,000 miljoonaa markkaa ulkomaista velkaa tällä taholla on olemassa. Jos ulkomaisia lainoja otetaan, niin on tämä seikka otettava huomioon, ja pidettävä huolta siitä, että ainakin osa, ja huomattavakin osa, lainoista tulee käytettäväksi maan kansantalouden suuremman likviditeetin hyväksi, koska liiallinen riippuvaisuus ulkomaista ei myöskään ole suotava.

Eräs seikka, joka myöskin kiinnittää huomiota budjetissa on se, että valtion n. s. liiketoiminta, yritteliäisyys, ei ole saanut vielä sellaista tilitystä osakseen, joka antaisi eduskunnalle tilaisuuden tarkemmin seurata tämän liiketoiminnan tuloksia. Täällä on aikaisemmin monta kertaa jo budjetin käsittelyssä lausuttu hallitukselle toivomuksia, että hallitukset koettaisivat saada n. s. nettobudjetin sovitetuksi tähän valtion yritteliäisyyteen nähden. Näin ei ole kuitenkaan syystä tai toisesta tapahtunut. Tiedän, että tätä asiaa valmistellaan, mutta lausuisin sen toivomuksen, että hallitus lähitulevaisuudessa kiinnittäisi tähän sellaista huomiota, että se tulisi toteutetuksi. Tähän on sitä enemmän syytä, kun arvostelu valtion toiminnasta tässä suhteessa on erilainen ja tosiasiallisen tilanteen selville saaminen voi tapahtua ainoastaan tarkan tilityksen avulla. Valtiovarain käytön kannalta on se myös toivottava, jotta siinä suhteessa valtion varoja ei käytettäisi sillä tavalla, että se tapahtuu kansakunnan vahingoksi.

Meillä on erinomaisen paljon puhuttu verotuksesta ja sen uudistamisesta. Ja tosiasiahan on, että meillä välillisten verotusten avulla otetaan verrattoman suuri osa tuloista. Tulliverotus on noussut niin, että kun se v. 1922 oli ainoastaan 553 miljoonaa, niin se esim. v. 1928 teki 1,389 miljoonaa. Kun tämän rinnalla tulo- ja omaisuusverotus on ainoastaan puolen miljaardin korvilla, niin suhde on epäilemättä epätasainen. Mutta ennenkuin tässäkään suurempaa muutosta voidaan tehdä, täytyy meidän ehdottomasti kohottaa taloudellista elämäämme, niin että voisimme tulo- ja omaisuusverotuksessa ja muilla veroaloilla saada aikaan suurempaa lisää. Kuitenkin on asianlaita niin, että verotus esim. osakeyhtiöihin nähden poikkeaa kaikkialla muualla vallitsevasta verotuksesta, ja järkiperäinen taloudenhoito vaatisi sitäkin laskemaan. Meillä on se progessiivinen, muualla se on proportsionalinen eli suhteellinen vero. Kun muutosta verojärjestelmässämme suunnitellaan, niin on tämäkin otettava huomioon, koska kansantaloudellinen etu ja pääoman muodostuminen vaatii, että jatkuvan elinkeinoelämän ylläpitämiseksi verotus ei myöskään tule liialliseksi tuotantoelämän verottamiseen nähden.

Meillä asettuu sen takia, voidaksemme järjestää niitä epäkohtia, mitä on olemassa sekä verotukseen että myös sosialisiin kysymyksiin ja yhä kasvaviin tarpeisiimme nähden, asettuu vaatimus kiinnittää aivan erityistä huomiota tuotantoelämän kehittämiseen. Me emme voi kansakunnan kantokykyä, oli se sitten millä taholla tahansa, nostaa kestämään rasituksia muuten kuin ainoastaan omalla työllämme, tuotannollamme. Voimme jossain määrin tietysti harjoittaa säästäväisyyttä ja yhdessä ja toisessa budjetin erässä ehkä jossain määrin saada aikaan supistuksia, mutta varsinainen perusta ja pohja on kansakunnan työssä ja tuotantoelämässä. Kun sen tähden tullaan yksityiskäsittelyssä tarkastelemaan, mitä budjetti siinä suhteessa sisältää, niin on tällä hetkellä erityisesti välttämätöntä, että tähän asian puoleen kiinnitetään vakavaa huomiota.

Ed. B r y g g a r i: Minun ei tarvitse enää kajota asian siihen puoleen, mitä kansanluokkaa tämä budjetti kaikkein enimmin suosii ja mitä kansanluokkaa se enimmin rasittaa. Tämä on jo sanottu ryhmätovereitteni puolesta. On kuitenkin syytä jo tässä yhteydessä omistaa huomiota yhteen omituiseen ilmiöön, nim. työttömyysmäärärahoihin, jonka summan minä katson aivan riittämättömäksi. Hallitus esitti tähän tarkoitukseen 10 milj. markkaa ja tämän ehdotuksen on valtiovarainvaliokunta hyväksynyt. Kuluvana vuonna on tähän tarkoitukseen jo, kun otamme huomioon rakennuksen alaisilla rautateillä töitten jatkamiseen myönnetyn määrärahan sekä metsähallitukselle budjetin ylittämisoikeuden 6 ½ milj. markalla, kaikkiaan käytetty tai ainakin käytetään kuluvan vuoden aikana 47.5 miljoonaa markkaa.

Niissä tilaisuuksissa, joissa työttömyyttä on arvioitu, minkäsuuruiseksi se ensi vuonna muodostuu, on jokainen tehnyt johtopäätöksen, että ensi vuonna on työttömyys suurempi kuin kuluvana vuonna. Mutta tämä johtopäätös ei kuitenkaan ole johtanut siihen, että olisi senmukaisesti talousarviossa ehdotettu tätä tarkoitusta varten määräraha.

Tuntuu suorastaan ihmeelliseltä, että samanaikaisesti kuin myönnetään tai arvioidaan ensi vuonna työttömyys suuremmaksi kuin kuluvana vuonna, yritetään kuitenkin tässä asiassa selvitä pyöreästi sanottuna 1/5:illa määrärahalla, kuin kuluvana vuonna käytetään. Hallitukselle ei voi olla mitenkään tietämätöntä vallitseva työttömyys, yhtä vähän kuin valtiovarainvaliokunnallekaan, sillä eri puolilta maata on yhä uudestaan saapunut lähetystöjä, jotka ovat selostaneet sitä pelottavaa työttömyystilannetta, mikä eri puolilla maata vallitsee. Näitä lähetystöjä tietenkin on kohdeltu säädyllisesti ja ehkäpä on annettu lupauksia, että asiaa harkitaan, että ryhdytään toimenpiteisiin, mutta näiden toimenpiteiden perusmäärähän riippuu siitä, minkä verran työttömyystarkoitukseen myönnetään määrärahoja. Se ei riipu yksistään hallituksen tahdosta, vaan ennen kaikkea määrärahasta. Minä tahtoisin siis jo tässä yleiskeskustelun yhteydessä alleviivata sen näkökohdan, että työttömyystarkoitukseen ehdotetut määrärahat ovat riittämättömät.

Ensimmäisessä vastalauseessa, jonka ovat allekirjoittaneet sosialidemokraattiset valtiovarainvaliokunnan jäsenet, ehdotetaan työttömyysmäärärahaa lisättäväksi 40 milj. markkaa. Tämä ehdotus on likipitäen sama kuin kuluvana vuonna on tähän tarkoitukseen ollut pakko käyttää, jotenka sitä ei voida arvioida liian suureksi. Edelleen on ehdotettu myöskin rautateiden rakentamista koskevaa määrärahaa koroitettavaksi 14 milj. markalla. Se toimenpide olisi myöskin tarpeellinen, sillä juuri rautateiden rakennuksilla olisi mahdollisuus ennakolta valmistettuja töitä teettää suuremmassa määrässä ja siten supistaa työttömäin lukua. On syytä huomauttaa, että vastalauseemme ei ole mielikuvitukselle rakentuva ja senvuoksi on vastalauseessamme ehdotettu sotilasmäärärahoja supistettavaksi 112 milj. markalla. Minä luulisin, että olisi yhteiskunnallisesti edullisempaa supistaa sotilasmäärärahoja ja lisätä työttömyysmäärärahoja näin vaikeana taloudellisena ahdinkoaikana. Mitä merkitsevät ne sotavälineiden hankkimiset, jos suuri osa kansasta työttömänä näkee äärimmäistä puutetta? Onko sellainen kansa puolustustahtoinen? Minun käsittääkseni ei.

Täällä eilisessä istunnossa kun oli esillä valtion viran- ja toimenhaltijain palkkain koroitus, lausuttiin niidenkin porvariedustajain taholta, jotka olivat asettuneet tätä hallituksen esitystä vastustamaan, että heidän kielteinen suhtautumisensa hallituksen esitykseen aiheutuu ennen kaikkea senvuoksi, koska suuri osa kansalaisista, pienviljelijöistä ja palkkatyöläisistä elää tavattoman ahtaissa taloudellisissa oloissa. Jos näillä lauseilla olisi tahdottu jotain sellaista ilmaista, jonka takana olisi tekoja, niin sen täytyisi ilmetä myöskin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä siinä kohdassa, jossa määritellään, keneltä on ne tulot hankittava, joita valtion menoihin käytetään. Mutta talousarvion tulopuolella huomaamme, että tullitulot ja valmisteverot yhteensä tekevät 1,425,125,000 markkaa, kun samanaikaisesti tulo- ja omaisuusveron tuotto on arvioitu 560 miljoonaksi markaksi. Ed. Vennola myönsi tässä olevan epäkohdan, että välilliset verot ovat näin suuret välittömiin veroihin rinnastettaessa. Sellaiset tunnustukset ovat merkityksettömiä, ellei epäkohtaa, joka tunnustetaan olevan, ryhdytä poistamaan. Talousarvion ovat valmistaneet ed. Vennolan ryhmätoverit ja siinä ei ole ehdotettu muutosta eikä helpotusta vähävaraisille veronmaksajille. Se on tältä kohdalta aivan sama mitä valtiovarainvaliokunnan mietintö sisältää, jotenka ne tunnustukset, että on olemassa epäkohtia, ovat ainoastaan sumun heittämistä niiden puheenvuorojen sanomista lukevien silmille, jotka muka uskovat vielä, että on olemassa jotakin edistysmielisyyttä. Olisi ollut toivottavaa, että edistysmielinen hallitus olisi tehnyt edistysmielisen budjettiehdotuksen: Supistanut sotilasmäärärahoja, lisännyt sivistys- ja terveydenhoito- kuin myöskin työmäärärahoja. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Se on kulkenut aivan samoja linjoja kuin edellisten hallitustenkin esitys. On valitettavaa, että eduskunnan voimasuhteitten perusteella ei ole mahdollisuutta kääntää valtiotalouden hoitoa toisille raiteille, raiteille, jotka edellyttäisivät vähävaraisemmalle kansanosalle helpotuksia ja lisääntyviä oikeuksia, josta he nyt saavat liian pienen murto-osan. Valtiotalouden hoidossa tarvitsisi kuitenkin saada muutos aikaan ja minä luulen kun budjetti jatkuvasti päättyy yhä suuremmalla tappiolla, että tässä täytyy turvautua muihinkin keinoihin eikä ainoastaan välillisten verojen kohottamiseen, keinoihin, että supistetaan tarpeettomia ja hyödyttömiä me-

noja ja asetetaan lisävelvollisuuksia niille, joilla on velvollisuuksien täyttämiskyky suurempi kuin vähävaraisemmilla kansalaisilla.

Ed. Swentorzetski: Herra puhemies! Minä pyysin puheenvuoron en niin paljon itse budjetista kuin siitä, miten eduskunta suhtautuu tähän asiaan. Eduskunnan edessä nyt on tärkein asia, mitä eduskunnan oikeuksiin kuuluu ja luulisi, että jo tämän syyn takia ei edustajilla olisi syytä tyhjentää siinä määrin penkkejä, kuin tänä vuonna on tapahtunut. Viime vuosina kyllä sellaisia oireita on ollut joka kerta, mutta täytyy surulla alleviivata, että tämä suunta on kehittynyt enemmän ja enemmän ja jos näin tulee jatkuvasti käymään, niin lopussa me pääsemme siihen tilanteeseen, että kun tärkein asia eduskuntaan tulee, niin ehkä täällä vain lehtimiehet istuvat paikallaan ja ne, joiden on pakko kokousta johtaa. Mitä itse asiaan tulee, niin me valtiovarainvaliokunnan jäsenet olemme saaneet kuulla runsaasti evästyksiä, olemme koettaneet ottaa niitä osittain huomioon ja kun nyt tämä asia palaa valiokunnasta, niin me huomaamme, että evästyksen antajat ovat poissa ja me emme ole tilaisuudessa tietää olemmeko me täyttäneet eduskunnan toivomuksia, vai ei. Jos nyt katselemme tätä suurta salia niin huomaa, että ruotsalaista ryhmää edustaa kaksi edustajaa, kokoomusryhmää, herra puhemies, ei edusta kukaan muu kuin puhemies itse tavallaan. Täällä on jo niin paljon ihmisiä, että minä en voi sanoa numerollisesti paljonko on olemassa läsnä ja paljonko puuttuu. Mutta joka tapauksessa tämä ilmiö ei ole normaali. Se kyllä kuuluu sellaiseen, josta on syytä edustajia ja syyllä moittia. Tietysti edustajat voivat puolustaa itseään sillä, että tässä asiassa ei ole äänestystä ja että mitään uutta puhujat eivät lavalta ilmoita, ja että yleensä budjettiin nähden on vaikea saada mitään muutoksia. Voihan tietysti tälläkin tavalla puolustaa passiivista suhtautumista näin tärkeään asiaan. Mutta tällaisille edustajille on kuitenkin sanottava, että jos ei edustajaa kiinnosta periaatteellinen kysymys valtion talousarvion finanssitaloudellisesta suunnitelmasta niin silloin hän ei harrasta pääasiaa parlamenttaarisessa toiminnassa, hän ei silloin käsitä, mikä on kansan parlamenttaarisen oikeuden niin sanoakseni selkäranka, ja minkälainen mahti, paljon suurempi kuin vaihtelevien hallitusten, on eduskunnan käytettävissä juuri budjettioikeuden kautta (Ed. Tabell: Kaikilla ei ole politiikan taitoa!). Tässä ei ole kysymys, jumalan kiitos, politiikan taidosta. Tässä ovat kylmät tosiasiat ja luulisin, että ainakin tämä puoli intresseeraisi niitäkin, joilla on politiikan taito ehkä sivuasiana. (Ed. Ryömä: Edustaja Tabellia!) Minusta kansanedustajan pitäisi kuitenkin seurata talousarviota koskevaa yleiskeskustelua tarkemmin istuessaan paikallaan vaikka ei olekaan äänestystä. Sitten kun budjetin matkan varrella tulee kaikenlaisia kyläkysymyksiä, tien rakentamiset ja sillan rakentamiset ja muut jonkinlaista rahaannosta kaipaavat seikat, niin silloin täällä on pitkä jono puheenvuoroja, suuri innostus ja puhutaan niin paljon, että useita meistä harmittaa. Tämä vain on omiaan todistamaan vielä kerran, että kansanedustajat niinkuin kaikki muutkin syntiset ihmiset, ovat suuria pienissä asioissa mutta hyvin pieniä suurissa. Tämä on taas yksi niistä asioista, joista olisi syytä puhua enemmän, ja seurata sitä enemmän, mutta koska sali on tyhjä, niin on luonnollista, ettei ole kovin jännittävä ja mielenkiintoinen tehtävä puhua tyhjille seinille. Ja minä olen vakuutettu, että moni puhuja on kieltäytynyt tästä tehtävästä juuri tämänkin syyn takia. Sitä suuremmalla syyllä on meillä syy kiittää — minä en tietysti laske itseäni niihin puhujiin, koska minä en puhu itse asiasta — niitä edustajia, jotka tänä päivänäkin näin ikävissä olosuhteissa ovat tuoneet minusta hyvin tärkeitä näkökohtia nykyiseen budjettipolitiikkaan nähden esille ja minä valitan, että suuri osa edustajista ei ollut mukana seuraamassa ja vaihtamassa mielipiteitä sellaisista kysymyksistä, jotka nyt ovat tärkeinä päiväjärjetyksessä.

Ed. Kivioja: Minä pyydän saada yhtyä kaikkeen siihen, mitä edellinen puhuja lausui tämän salin tyhjänä olosta. Olkoon nyt sanottua niinkin päin, kun tuli sanotuksi. Olisihan voinut sanoa niinkin päin, että hän on yhtynyt minuun. (Hilpeyttä eduskunnassa. Ed. Swentorzetski: Tässä asiassa kyllä.)

Olen tältä paikalta talousarvion lähetekeskustelussa lausunut käsityksen siitä, että meillä pitää saada aikaan parannuksia talousarviossa sekä pään että jäsenten puo-

lesta. Ne menot, mitä siellä on, alkavat käydä liian suuriksi, niin suuriksi, että kansa ei voi niitä ajanoloon kestää (Ed. Swentorzetski: Sotilasmenot!). — Ja kaikki menot. Olen jo monasti lausunut käsitykseni siitä ja siihen eivät ole muut paljon milloinkaan julkisesti yhtyneet, mistä pitäisi säästöjen alkaa ja aijon edelleenkin näyttää samaa suuntaa, en mitään riitaa herättääkseni, sillä siihen on paljon tärkeämpi halu, siihen ovat asialliset syyt. Tahdon kertoa veronmaksajien oloista. Siellä paikkakunnalla, missä minä olosuhteita parhaiten tunnen, alkaakseni työväestä, on asianlaita niin, että aivan parhaat „tienestimiehet'' ansaitsevat 8,000 mk. vuodessa. Asian laita on tällainen siitä syystä, että kun usein tulee seisonta ja puut loppuvat sahalta, niin tulee työpäiviä vain 200 vuodessa. 40 markan mukaan päivältä laskettuna, se on 8,000 markkaa. Ja se on hyvä, jos se tulee. Sillä täytyy elää ja vielä maksaa verot. Ei ole siellä työväestön asema ollenkaan kadehdittava. Siellä kulkevat heidän lapsensa talvellakin paljain jaloin. Ei siellä ole silkkisukkia säärien peitteeksi, niinkuin täällä näkee. Ja maanviljelijäin asema ei ole ollenkaan sen kadehdittavampi. Niiden elämä on aivan suoraan sanoen kuin toukka elää puun raossa. He eivät kyllä huuda hätäänsä, vaan kärsivät sitä yksinäisyydessä niin kuin eilen mainittiin Saarijärven Paavon kärsineen. Mutta jollain tavalla se aina tulee ilmi. Yksi hyvin hyvä keino hädän ilmisaattamiseksi ovat nuo kruununvoutien kuulutukset vasaramarkkinoista, joita pidetään taloissa. Toinen keino, jolla se tulee ilmi, on myöskin se, että kunnalliskotien asukkaina on sellaisia ukkoja, jotka aikanaan ovat olleet aivan parhaimpien ja sen paikkakunnan suurimpien talojen isäntiä ja ilman omaa syytään, ilman mitään tuhlaavaista elämää sinne lopulla ikäänsä joutuneet. Ei se ole silloin kadehdittavaa olla maanviljelijänä. Ja kansakoulujenkin kautta tulee ilmi tuota hätää. Voi jossakin talossa pienet kirkassilmäiset lapset koulusta palattuaan kertoa äidillensä, että siellä meillä koulussa on sellaisia tovereita, jotka eivät syö mitään silloin kun muilla on syömäväliaika, ja kyselevät: „Äiti, miksikähän ne eivät syö mitään?'' Se tulee ilmi tällaisten keskustelujen kautta, että on talollisten lapsillakin nälkä, eikä ole ruokaa. Tämä on aivan tosiasia. Tällaisessa kurjuudessa elää maaseudulla väestö työläisistä talonpoikiin asti. Lääkärit ja terveyssisaret voivat todeta sen kurjuuden seuraukset kansakoululapsista. Minä, joka myöskin uskon virkamiesten hädän, olen tällä kertaa noussut tälle paikalle tämä kansan hätä sydämelläni ja tahtonut sen esiintuoda kaiken sen uhallakin, vaikka sille tekisitte vastaväitteitäkin ja koputettaisiin. Kaiken tämän rinnalla se on suorastaan synti, että meillä tällaisen kansan maksettavaksi vuosi vuodelta lisätään menoja. Ja ne verot aiheutuvat paitsi siitä, mitä välihuudahduksissa ja täällä edellisissä puheenvuoroissa on sanottu, ne aiheutuvat myöskin siitä, tunnustakaamme se suoraan, että meillekin rakennetaan mukavuuksia. Meille rakennetaan tuonne tänä ahtaana aikana tämän köyhän kurjan kansan varoilla parlamenttitaloa, johonka, niinkuin varmalta taholta kerrotaan, eivät kelpaa nämä meidän vanhat kalustomme ollenkaan, eivät pulpetit, eivät kirjakaapit, eivätkä mitkään, vaan kaikkien pitää olla uudet, joiden piirustukset jo maksavat satumaisia summia. Niistä julistetaan kilpailuja. Sivullisilla teetetään. Ei niitä kuulu rakennustoimikunta tekevän. Ja lasit on tilattu, niinkuin varmalta taholta kerrotaan, Tshekkoslovakiasta asti ainakin osittain, vaikka tässä maassa se kansa jonka oloista kerroin, asuu sellaisissa mökeissä, joissa lasien paikalla monessa paikassa on kattopäre, jopa runsutukko. Tässä meidän esillä olevassa talousarviossa on paljon sellaisia summia, jotka tämän kansan hädän ja kärsimyksen rinnalla tänä ahtaana aikana ovat surullisia summia, kuten esim. Kultarannan kaluston lisäykseen 200,000 mk. Ei ole tämä vuosi se vuosi, jolloin voitaisiin tällaisia summia esittää ja hyväksyä.

Ja sitten siellä on paljon muuta sellaista, joka sieltä täytyy ainakin yrittää saada karsituksi vähemmäksi. Kaiken tuon hädän rinnalla on suorastaan sydämetöntä tietämättömyyttä, että tuollaisia menoarvioita aiotaan viedä läpi. Meidän pitäisi oppia tekemään parannus oikeasta päästä lähtien, ylimmistä paikoista, ministeripalkoista ja edustajapalkoista alkaen ja voitaisiinhan tulla tällaisena ahtaana aikana toimeen 12 ministerillä, niinkuin on joskus ennenkin tultu 13 sijasta. Kun kansa, kaikki sen jäsenet kärsivät, niin täytyy myöskin koko ruumiin ja pään kärsiä. Saattaa kyllä olla turhaa koettaa saada paljon muutoksia tähän talousarvioon, mutta omalta kohdaltani

tunnollisesti asiaa käsitelläkseni en voi muuta kuin yrittää kannattaa mahdollisimman monien määrärahojen poistamis- ja alentamisesityksiä ja esittää lisää sellaisia ja kannattaa vain harvoja koroitusmäärärahoja.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Puhemies: Seuraava istunto on huomenna torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 22,47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Anton Kotonen.